

JOANNIS RAII
Historiæ Plantarum
TOMUS SECUNDUS:
CUM
DUPLICI INDICE;
Generali Altero
Nominum & Synonymorum præcipuorum;
ALTERO
Affectuum & Remediorum:
ACCESSIT
NOMENCLATOR BOTANICUS
Anglo-Latinus.

LONDINI:

Typis MARIE CLARK:

Prostant apud HENRICUM FAITHORNE Regiæ Societatis Typographum,
ad insigne Rosæ in Cæmeterio D. Pauli. c15 15 CLXXXVIII.

P R Æ F A T I O.

Quamvis initio hujus operis præfatus fuerim quæ tum sufficere arbitrabar, nonnulla tamen ab ejus editione quæ Lectorem monitum oportuit à me omiſſa animadverto, alia interea temporis quæ ad Hiſtoriam illuſtrandam, augendâ aut etiam emendandâ pertinent, vel ab exteris prodita, vel ab amicis communicata ſunt, vel mihiſemiptiſ inter legendum occurrerunt, quæ novam exigunt Præſationem, nec permittunt ut Tomus hic ſecundus accephalos prodeat, qui aliis id non requiſſet, cum ejusdem velut corporis medietas ſit, non aliam ob cauſam bipartiti, quàm ne ſi in unum volumen compingeretur, nimis id ſpiſſum minùſque tractabile eſſet.

Primo ergo noverit Lector, me omnes de nomenclaturis concertationes ſtudio declinâſſe, nec valde ſollicitum aut induſtrium fuiſſe in exquirendo quo quæque Planta nomine Veteribus diceretur, cum in multis ob notas adſcriptas, paucas illas, generales, & pluribus ſpeciebus communes, illud certò deſignari nequeat, in aliis contraverſis id tentare majoris eſſet operæ quàm fructus, cùmque ab aliis me longè doctioribus in hac palæſtra jamdudum abundè deſertatum fuerit, nec quicquam ferè dicendum reſtet quòd non dictum priùs, oportet autem ut Contraverſarum etiam aliquis modus ſit. Hinc nomina recepta & diuturno uſu approbata ubique retinui; nec temere ſollicita aut locomovenda duxi quæ initio fortâſſe injuriâ impoſita fuerint, ne præſcriptionis jure nobiſcum experiantur.

Deinde cum nominum non minùs quàm rerum non neceſſariam multiplicationem oderim, in iis etiam ſpeciebus quas à genere ad genus tranſſuli perſæpe nomina antiqua, novis nullis impoſitis, reliqui: hinc ut nonnullis fortâſſe videar, multiplicandi metu à neceſſaria etiam diverſione abſtinuiſſe, & illorum cœtui me aggregâſſe qui dum vitant vitia in contraria currunt. Indicis tamen & exoticis nominibus quæ auribus Europæis auriora & abſona poſſint videri, lemmata ſeu titulos deſcriptorios aliquoties adjeci, quod Lectori nec inutile nec ingratum futurum ſpero.

Proximo in loco monere convenit, me non pro mèis venditare omnia quibus Autoris nomina adſcriptum non eſt: illud enim in multis incuriâ aut ſeſtinatione omiſſum & ſentio & doleo: imprimis Jo. Bauhini, è cujus Hiſtoria plurima mutuatus ſum eò non laudato; quòd hic palam & ingenuè agnoſco; ne quis ob ſcripta aliena clam surrepta gravem mihi plagii dicam meritò impingat. In mutuatiſ iſſa Autorum verba ſcrupuloſè ſervavi; non tantum mihi in aliorum ſcripta licere ratus ut ea immutarem; veritus inſuper nè ſi id facerem, (ut eſt prociſis in errorem lapſus) ſenſum corrumpere, novùſque & ab Autoris mente, fortè etiam veritate, alienam malè intellectiſ ſententiam aſſingerem, & Lectori obrunderem.

Porro, In Fructuum exoticorum, quorùſ ingens numerus à Carolo Cluſio, Jo. Bauhino, Jo. de Lact, Olao Wormio aliſque deſcribuntur, Hiſtoria, me planè, peregrinum eſſe, & velut in Sylva quadam aut Labyrintho verſari fateor, unde nullâ induſtriâ memet expedire poſſum, ſingulſque ſpecies ad ſua genera reducere. Quocirca in iis ordinandis C. Bauhini potiùs methodum, quamvis non nimis accuratam, ſequi malui quàm in nova & commodiore inveſtiganda me fruſtra fatigare. Alias à Bauhino non traditas, nullo ferè ordine ſervato, prout ſeſe obtulerunt exhibui, minimè dubitans quin nonnulli arborum in Hiſtoria deſcriptarum fructus ſint, alii ſub diverſis nominibus bis terve repetiti. Qui in magnis Emporiis degunt, ipſosque fructus à nautis redimendi opportunitatem habent, quibùſque curioſorum Muſæa ejuſmodi cimeliis reſerta patent, ebiſque coram inſpicere, invicem conferre, & curioſè examinare conceditur, facilè diſcernent qui quarum arborum fructus ſint, quine ob nominum varietatem & deſcriptiones imperſectas iidem cum ſint pro diverſis fallant: omniumque convenientiſ & diſſerentiſ adnotatiſ, ſuis ſingulos locis diſponent & in ordinem reducent.

Tandem, nè quid diſſimulem, dum ſchedas à prelo tranſmiſſas ad examen revoco, ab Operis Typographicis ſæpiùs, à meipſo aliquoties, & pluries equidem quàm vellem, erratum deprehendo. Nec tamen mirum in tam longo opere homini veteroſo diuturni laboris lædio ſomnum quandoque obrepiſſe, inque tanta ſeſtinatione præcipiti calamo multa utique deleſenda ſomnum quandoque obrepiſſe, inque tanta ſeſtinatione præcipiti calamo multa utique deleſenda excidiſſe. Quæ in rebus ipſiſ Errata obſervavi in Appendice emendata reperies, quæ in verbis & ſyntaxi inter mæſepæſula Typographica. Quinimo præter huiusmodi opæſcula, à me obſervata, in diſpoſitione ſpecierum ſæpiùs erratum vereor, cùm multas mihi nondum videre contigit, quòſque olim vidi non ſim curioſè contemplatus, ut notas generum characteriſticas inveſtigarem (nec enim jam tum de Hiſtoria Plantarum condenda per ſomnum quidem cogitabam.) In aliorum autem deſcriptionibus partes præcipuè ex quibus notæ modo diſſe

PRÆFATIO.

dicta desumenda sunt, flores scilicet & fructus, corumque calices & conceptacula, non raro omittantur: unde in his coniecturas probabiles sequi coactus sum, quodque suspicabar potius quam quod compertum habebam.

Miraberis fortasse, Lector, Appendicem in tantam molem excrevisse: Illud autem duabus potissimum de causis accidit; quarum prima obliuio & escitantia nostra. Cum enim nunc Opus hoc conscribam, Historias Plantarum euolverem, multisque inibi species locis alienis dispositas inuenirem, easque idcirco differrem & in presens omitterem, nec tamen, memor nimium fessus, & ignavia libenter indulgenti, eas studioso excerpere, & in schedis diligenter adnotatas referre, cum ad loca ventum esset quibus inseri deberent, & memoria facile elapsa & per obliuionem omisse sunt. Altera Appendicis aucta causa fuit noua multis necdum descriptis Plantis post Thomam primum & secundum etiam magnam partem absolutam & impressam eoulatam, tum ab alii, tum precipue à Celeberrimo viro & rei Herbarie longè peritissimo D. Paulo Hermanno in Academia Lugduno-Batava Medicinæ & Botanices Professore, in Catalogo stirpium Horti Medici illius Academiæ. Horum quidem pars magna in hortis circa Londinum colitur. At nobis ob rationes hic non dicendas Londinum adire vel non licuit, vel non placuit. Quin si id licuisset, cum Catalogi mox laudati editionem propediem expectarem, satius dixissem labori meo parcere, quam iis describendis inutilem operam nauare; siquidem accuratioris pleniorisque earum historiarum quam ego possem texere nec inibi inuenturum considerem; cum ego semel tantum & breui temporis spatio illius interesse poterim. D. autem Hermannus semper & cum ad apothecam Baginæ ex his, quæ & accepit, & accepit. Plurimas certe eruditissimo huic viro gratias debemus, tum ob ea que iam præstitit in Opere prædicto nuper edito, tum ob ea que pollicitus est in Museo Zeylanico breui edendo. Hic cum animaduerteres multos lucra intentos negotiandi causâ magnis quotannis classibus Indiam Orientalem adnauigare, neminem ad id habilem & idoneum Plantarum indagandarum & Historiæ Naturalis promouende studio illuc proficisci, quamvis regio ista, celo soloque stirpium generationi propitio, innumeras ferè species & secundissimo suo sinu effunderet, nouas, raras, facie & viribus admirandas, ipsæ ad opus se accinxit, strepitque magnanimitè tam longinquæ itineris difficultatibus & periculis, per immensum æquor in Indiam contendit, ibidemque aliquot annos subsistens & institutum pertinaciter argens, quæ ad Historiam Naturalem pertinent curiosè rimatus est, tandemque Orientis diuinitis onustus in Europam rediit.

At neque, cum in hoc sumus, reticendum Illustrissimæ Viri & immortalis fama dignus, D. Henricus van Rheede, van Draakenstein, qui rebus pace belloque per Indiam Orientalem gestis clarus hoc sibi ad laudem non sufficere arbitrabatur; verum ingenti & doctæ Historiæ Botanice illustrandæ & amplificandæ zelo flagrans, in stirpibus per totum Regnum Malabaricum nascentibus conquirendis, describendis, delineandis nullis laboribus, nullis sumptibus pepercit, ut huius beneficio iconas non tantum omnium que extant pulcherrimas habeamus, sed etiam descriptiones non minus accuratas & fideles, plurisque species in lucem prolatis, quam ego per universam Indiam sponte oriri unquam credidissem.

Hic ad iungere liceat & tertium, non minus in Botanice nominis & fame, D. J. Banister, qui in India quam vocant Occidentali idem studium decurrit, & Virginiam, ubi nunc degit, Historiam Naturalem meditatur. Nemo certe hactenus ex nostra gente Botanice scientiâ omnique literaturâ genere ei similis ut secundus in Novum Orbem pedem intulit, nemo omnibus requisitis ad talem Historiam conscribendam paratior accessit.

Horum industria Indici utriusque montes, flumina, vallis, litora, campi, prata, viridaria perlustrata, eorumque stirpes nativæ & alumnæ oculis nostris exposuere. Hinc ut discamus, Indiam ab Europa non minus naturâ quam loco distare, easque regionis genium tanopere à nostrate abluere, ut siquis hinc illuc per quietem transferretur, experiret vix credere se vigilare, adeo omnia nova, insolita, admiranda ubique oculis occurrerent; ut verbi gr. Arborum nonnullarum stipenda proceritas, altissimarum Europæarum duplè triplæ, ut quæ trecentos pedes aequet, vel etiam superet; aliarum enormis crassities, ut earum caudices vel sexdecim hominum amplexentium ulnas extensas implent: Huius folia in eam longitudinem extensa & latitudinem fusa, ut singula vicinis hominibus inuibrandis & à pluvia protegendis sufficiant: Illius ligni durities ferri æmula, nec gravitas multo inferior. Quid mirabilius quam arborem cernere, quæ cum per triginta quinque aut quadraginta annos neque fructum, neque florem protulerit, tum demum novam velut arborem à vertice emittat, & deinde folia omnia exuens, velut altissima quedam navis malus (naturâ enim prætorum est, ut reliquæ Palmæ) erecta & in sublime elata appareat; donec nova hæc arbor paulatim comam explicet, ramisque & sarcoculis numerosissimos quaqueversum diffundat, incredibilis florum iisque succedentium fructuum multitudine onusta, quibus ad maturitatem perductis mater ipsa radicibus interit.

Quis

PRÆFATIO.

Quis crederet in una provincia Malabara, eoque non admodum vasta, trecentas arborum & fructuum species spontaneas inueniri? & tamen plures adhuc dari verisimile est. Quis tot ipsam terrarum herbas frutescentes & lignosas provenire speraverit quos in Indiis observate fuerint? Vix ullum certe herbarum genus est in quo non dentur plures huiusmodi species.

Si cuiquam Europæo per solvas iter facienti arbores quadam in conspectum venirent corticum squamæ internodi lucentium splendore, xam claro ut viis illustrandis sufficeret & ad eum litera legi possint, quem non sapore percelleret tam insolens spectaculum? & tamen huiusmodi in America reperiri idoneos testes habemus Illustrissimum Dominum D. Joannem Comitem de Carbery Jamaycæ Insulæ nuper Proregem, Regiæ Societatis nunc Præsidentem dignissimum; & D. Thomam Trapham M. D. in insula jam dicta medicum facientem.

Illud insuper singulare, Indiæ proprium, & miraculo affine, Arbores nonnulli, imò non pauci ibidem crescere, quæ cum florere incipiunt folia omnia amittunt, atque interim dum flores nuda iisque vidue manent, novis tandem decessu flore una cum fructu erumpentibus: Fortè nè solares radiis quibus illustrari gestiunt flores saliorum objectu interceptentur; fortè etiam nè solari ornatu quo superbiunt arbores ostentationis folia offerens, ejusque parte aliqua occultata impedirent nè adstantium oculi tam pulchri spectaculi integra voluptate fruerentur.

Quis jam crederet in mediis Indiis Europam reperiri? in regione feruida, quæ nihil ferè cum temperatioribus commune producit, frigidioris etiam cæli patientibus plantis alibi locum esse? Huius tamen rei fidem nobis facit insignis peregrinator D. Bernier. Cum enim in terris magno Mogorum Imperatori subiectis iter faciens montes excellos transgredere, à latere meridie spectante, Palma, Piper, Arundines saccharina, breviter Indica & Exotica omnia; Verum post sex septemve horarum iter, cacumine superato cum ex adverso latere descenderet, ecce nova rerum facies, & velut momento temporis in Europam translati fuisset, Quercus, Ulmi, Pinus, Hysopus, Majorana, Rosmarinus, nec alie quam sedet Orbis quadranti familiares stirpes conspiciende.

Sed ut è diverticulo in viam redeam, non illustrata tantum prædictorum operâ Indiæ, sed & in Europam quadantenus translata sunt, ut si in hortis nostris cultioribus obambules, te in ipsi Indiarum viridariis spatari crederes, tot ubique Indica & Exotica oculis oberfantur.

Horum deinde hisque similium per Europam plantas indagantium & colentium, D. Pauli Bocconi, D. Jacobi Breyonii, D. Petri Magnoli, D. Josephi Tournetforti, quos honoris causâ nomino, indefessis studiis & laboribus Botanice scientiâ, quæ à Clusii & Bauhinorum temporibus paulatim elanguit, resuscitata est, mirorque intra hos viginti annos proximè elapsos progressus fecit. Vigilant scilicet sæculi nostri Botanici, nec majorem inventis contenti ad ulteriora tendunt, nec alius sibi inquisitionum terminos & columnas figunt quam quas natura terris fixit, universum orbem curis suis complexi.

Unum adhuc in excusationem nostram præstandum superest, nimirum Plantas multas quarum nomina in Catalogo Horti Regii Parisiensis aliisque extant à me omisissæ, quid scilicet pigeret tot nuda nomina vel pauci Epithetis aucta, nullis additis descriptionibus aut figuris, Historiæ inserere, cum mihi non constaret, annon earum aliquæ sub aliis nominibus jam editæ & descriptæ fuissent, alie jam descriptarum varietates potius quadam quam nove species essent.

At nec ante finicndum quàm, præter initio laudatas, eorum qui Tomo huic secundo symbolas suas contulerunt honorifica mentio facta fuerit. Hi autem sunt 1. Illustri Viri D. Guilielmus Courtine Medii Templi Londinensis Armer. 2. Præclarus Vir, & in stirpium cognitione nulli secundus, D. Leonardus Plukenet, M. D. 3. D. Samuel Doody, & 4. D. Jacobus Pettiver, Pharmacopœi Londinensis, Botanice apprime gnari. Horum frequens mentio tum in Historiâ, tum in Appendice, quid quisque contribuerit Lectori certiorum faciet.

Hic addo quamvis initio dictum, non tamen sine ingratitudinis nota in fine operis reticendum doctissimum & amicissimum Virum D. Tancredum Robinson M. D. cuius perpetuâ & eruditâ industriâ, quam mihi per totum compositionis & editionis tum primi tum secundis Voluminis decursum benevolè commodavit, Historiâ nostra multis & speciebus & observationibus auctior, & mendis repurgatior quam abique eo fuisset, præditura est.

Sed & enumeratio Auctorum alteri Tomo præmissa, imperfecta cum sit, eorum adjectione supplenda venit qui à nobis per obliuionem omisi, quorumve scripta post id tempus edita, vel nobis saltem tradita sunt. Primo in loco Clariss. Viri D. Christophori Merret, amnis & scientiæ gravis, de Professione sua deque Repub. Botanica optime meriti: E cuius Pinace rerum naturalium Britannicarum, Annotationibus in Antonii Nerii Artem vitariam, aliisque scriptis non pauci in Historiam nostram transfusi.

Deinde

P R Æ F A T I O.

Deinde D. Pauli Hermanni, de quo supra, è cujus Catalogo Plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi Appendicis magnam partem mutatus sum.

Tum Joannis Baptistæ Trumfetti, è cujus Observationibus De Ortu & Vegetatione Plantarum aliquamultas novarum Plantarum descriptiones sumptas Appendici inserui.

Post Jo. Commelini, cujus Catalogum Plantarum Indigenarum Hollandiæ editum An. 1684. in 12. vidimus, & ex eo species nonnullas in Historiam nostram transcripsimus. Idem Horti Malabarici Tom. 2, 3, 4, 5, 6. notis adauxit & commentariis illustravit. Idem Tractatum de cultura Limonum & Aurantium emisit in 8.

Tandem Pauli Ammanni, cujus Character plantarum naturalis Francofurti 1684. impressus notis & descriptionibus nonnullis Historiam nostram auxit.

Ejus Hortus Bosianus 1687. editus ad manus nostras nondum pervenit.

Denique D. Rochefortii, cujus Histoire naturelle des Antilles nos debitos agnoscimus.

Nec minus Mauricii Hofmanni Catalogo Plantarum Horti Medici Altdorffini, & Catalogo Plantarum circa Altdorffium nascentium.

Item Jacobi Sutherlandi Horto Edinburgensi.

Atque nec amittende Roberti icones fol. Parisiis. Neque D. Rob. Ploti Historia naturalis terrarum Oxoniensis edit. An. 1677. & Staffordienfis An. 1686. fol. è quarum parte ea quæ de plantis agit historiam nostram locupletavimus.

Joan. Baptistæ Ferratii Hesperides, sive de Malorum Aurantium, Citriorum & Limonium varietatibus; cultura & usu. fol. Romæ. 1646.

Joan. Eusebii Nieremburgi Historia Naturæ. Antwerp. fol. 1635.

Joan. de Lact Historia Indiarum Occidentalis. fol.

Museum Olai Wormii. fol.

Museum Regiæ Societatis Londinensis. fol.

His addi possunt libri nonnulli Botanici quos nobis nondum videre contigit, nimirum, Hyacinthi Ambrosini Phytologia partis primæ Tomus primus.

Mich. Boym, S. J. Flora Sinenfis Viennæ 1656. fol.

Francisci Stearbeck Citri cultura. Ejusdem Theatrum Fungorum 4.

Georgi Turre Historia Plantarum fol. Patav. 1684. Hic liber agit solummodo de facultatibus & viribus Plantarum è Theophrasto, Dioscoride & Galeno.

Post Opus absolutum & typis impressum literas accepi à Botanico non incelebri D. Tho. Lawfon in Westmorlandia degente, quibus Catalogum inseruit Plantarum à se observatarum in Septentrionalibus Angliæ sponte nascentium, quarum nonnullæ novæ & nondum editæ, aliæ à nobis in Catalogo Anglicanarum præteritæ & inditæ.

Primi generis sunt

1. Cerasus sylvestris fructu minimo cordiformi, *The least wild Heart Cherry-tree*, Rusticis Cestrienfibus, *The Cherry-tree*, cujus in Phytologia Britannica mentio. Hanc circa Buriam & Mancunium Lancastriæ oppida, & alibi etiam in Westmorlandia inveniri scribit D. Lawfon; circa Stockportum & alibi in Cestria D. Stonehouse, qui hanc Cerasum sylvestrem Ungarorum *Clus*, à nomine *Cherry-tree* conjectaretur, ni color fructus dilute ruber, qui Meralo Ungarico niger est, obfaret. Verum errat D. Stonehouse; Clusius enim Meralo sylvestri fructum nigrum non attribuit sed rubrum; Meralo autem simpliciter dicto nigrum; unde color fructus non impedit quo minus Meralus sylvestris Ungarorum *Clusii* esse possit.

2. Cochlearia marina folio anguloso parvo, in *Walney* vulgò *Waney* Lancastriæ insula. Huic nulla quæ extat mihi falcem visa neque icon, neque descriptio respondet.

3. Geranium hamagodes flore eleganter variegato: in insula *Walney* prædicta copiosissimè provenit. Hanc speciem pro varietate Geranii hamatodis vulgaris in Historia pag. 1061. habuimus, at nunc, ex observatione plantæ in horto cultæ melius edocti, diversam agnoscimus; non enim floris duntaxat variegatione quam etiam culta retinet, sed & parvitate sua & humilitate, aliisque accidentibus ab eo differt.

4. Lilium convallium angustifolium; ad pontem *Waterfall* in Westmorlandia.

5. Hieracium macrocaulon hirsutum folio rotundiore, prope *Shap* vicum in Westmorlandia.

6. Gramen sparceum capite bifido vel gemino D. Merret. In Westmorlandia copiosè.

Secundi generis sunt

1. Gramen sparceum montanum spica foliacea graninea majus, à nobis in summis altissimorum Cambriæ montium verticibus copiosè nascentem observatum, quamvis in Catalogo per obliuionem omisimus.

2. Lunaria minor ramosa,

3. Lunaria

3. Lunaria minor foliis dissectis, utraque Stricklandia majori in Westmorlandia.

4. Pyrola Alfinæ flore Brasiliæ, prope Gisburgum oppidum in Clevelandia.

5. Sambucus foliis laciniatis prope Mancunium Lancastriæ in sepibus.

6. Scabiosa pratensis minor flore carneo Park. in Westmorlandia.

7. Sorbus sylvestris Anglica *English wild Service, Chesh Apple, Sea-Quilger*. Asserit Parkinson eam in *Witherslake Park* sponte nasci. Verum arbor eo loci hoc nomine vulgo dicta Aria est Theophrasti.

8. Viola folio Trachelii D. Merret.

9. Viola palustris rotundifolia D. Plot Hist. nat. Oxon.

10. Geranium columbinum maximum fol. dissectis ejusdem, quorum descriptiones in Historia nobis exhibuimus; ut &

11. Adiantum foliis bifidis vel trifidis.

12. Helleborine minor alba Park. Westmorland.

His adde Varietates quarundam Plantarum insignes, v. g.

1. Carduus monstrosus Imperati.

2. Cotula non fetida flore pleno Westmorl.

3. Gentianella flore lacteo ibid.

4. Geranium batrachoides flore eleganter variegato, in old Deer-Park by *Thornthwaite* Westmorland.

ER

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS NONUS,

QUI EST,

De Herbis Pentapetalis vasculiferis.

HIS admiscemus nonnullas minus proprie Pentapetalas dictas ob petala ad ungues juncta, aut flores integri decedant: unde proprie & strictè loquendo Monopetale dicenda sunt.

Pentapetalis etiam Polypetalas adjungimus, & ob convenientiam in reliquis notis nonnullas etiam Tetrapetalas.

Hunc Librum in duas Sectiones partiemur. Prima erit De Herbis pentapetalis cum foliis in caule ex adverso binis:

Secunda De Herbis pentapetalis foliis in caule alterno aut nullo ordine positis.

SECTIO PRIMA.

De Herbis pentapetalis foliis in caule ex adverso binis.

Herbæ flore pentapetalo aut polypetalo, foliis integris in caule conjugatim dispositis sunt vel flore

Pentapetalo,

Maritima, semine grandi; ALSINE cruciata marina.
Terrestres, calice

Integro, concavo seu fistuloso,

Oblongo & cylindraceo; petalis margine extremo incis; vasculo iidem seminali cylindraceo,

Latifolia folio virente; ARMERTA.
Angustifolia, folio glauco gramineo, seminibus compressis, rugosis, nigris; CARYOPHYLLUS.

Tumidiore & plerumque striato; paricarpio plurimum pyriformi; summa parte per maturitatem se apertione in oras dentatas, seminibus tardioribus, florum petalis plerumque bifidis; LYCHNIS.

Admodum floris expanso in plura segmenta,

Fruticosa, superficie perenni; flore specioso caduco,

Majores & elatiore, capitulis in plerisque speciebus pentagonis; CISTUS.
Minores & humiliores, calicibus triphyllis seu trifidis; vasculis seminalibus trigonis; CHAMÆCISTUS.

Herbacea, superficie annua; feminis conceptaculo

E tribus carinis composito; flore flavo; comâ tritâ vel cruentante; HYPERICON.
Bivalvi; flore itidem flavo, foliis falcis oblongis, ad geniculâ interdum ternis aut quaternis; LYSIMACHIA LUTEA.
Simplici, femina in medio fita exteriori procegente; florum petalis

Pppp

Dijuncta,

ERRATA.

P. 986. lin. 19. lege *latius*. p. 987. l. 5. *nigrum*, *rugosum*, *compressum*. l. 7. *negandum*. l. 49. *forchrum*. 989. 12. *Cerinthiacum*. l. 21. *variculis*. 998. l. penult. *altiora*. 999. l. antepenult. *familia*. 1005. l. 39. *fulcrum*. 1008. 37. *caulis*, item *acuminatus*. 1019. l. videtur. l. penult. post *erigunt* supple: tota. 1021. 47. *metallorum*. 1044. 46. *visitum*. 1048. l. ult. *aurum*. 1051. 34. *similia*. l. penult. an. 1053. 51. *fax*. 1057. 38. post *medicamentum* adde: c. B. 1058. 51. *Wolney*. 1066. 22. *Sella*. l. 47. *Sordetis*. 1068. 30. *latis*, *fortassis*. 1069. 22. *Emendat*. 1070. 9. *trallo*. 1075. 15. *insidant*. 1081. 44. *qui*. 1085. 25. *significat*. 1088. 11. *Baidelgar*. 1090. 40. *fecit*. 1091. 53. *varius*. 1095. 53. *rigua*. 1106. 46. *pilla*. 1110. 8. post *compositum* supple: *officinis*. 1113. 49. *Zaphirum*. 1120. 11. *casteum*. 1181. 5. *admodum*. 1186. 40. *foliis*. 1138. 63. *flori*. 1139. l. antepenult. *coramum*. 1145. 5. *condita*. l. 18. *pendentes*. 1147. 11. *apud*. 1149. 22. *extenui*. 1151. 10. *an*. 1157. 5. post *inter* supple: *que*. 1159. 31. *voriturum*. 1168. 33. *proculis*. 1176. 3. *proferunt*. 1178. 8. *si*. l. 26. *cum*. 1184. 9. *variegata*. l. 33. *venis*. 1199. 26. *floris*. 1205. 3. *terris*. 1209. 33. *crent*. 1211. post *lucum* supple: *et*. 1214. 56. post *florum* supple: *et*. 1215. 18. *pro mai lege femina*. 1224. 26. *Matet*. 1229. 6. *Brund*. *talit*. 1233. 27. post *non* supple: *tantum*. 1240. 45. *mixto*. 1241. 53. *conditum* *ferum*. 1241. 53. *commo*. 1245. 62. *offendunt*. 1246. 40. *refugit*. 1263. 31. *intercepta*. *officis*. 1268. 14. *domos*. 1276. 58. *conditum*. 1282. 33. *similis*. 1289. 9. *donatur*. 1290. 58. *tanquam*. 1292. 16. *significat*. 1293. 4. *dele* & *speciem*. 1299. 2. *promittunt*. 1301. 2. *composita*. 1302. 31. *alerum*. 1303. 41. *terra*. l. ult. *foliis*. 1304. 46. *funis*. 1305. 33. *lychnis*. 1307. 8. *egit*. 1319. 28. *clausura*. 1321. 17. *plantaria*. 1324. 31. *Labata*. 1317. 11. *de*. 1318. 16. *ergente*. 1320. 6. & 13. *aut*. 1313. 23. *offensum*. 1316. 16. *clausura*. 1318. 25. *Palm*. 1316. 26. *Angora*. 30. *super*. *natur*. 31. *similis*. 1317. 13. *frustum*. 55. *lodinum*. 1178. 25. *Allo*. 1382. 34. *clausura*. 1383. *Mug*. *Nos*. 1395. 14. *levis*. 45. *excrecentia*. 1407. 11. *figit*. 1411. 19. *Apex*. & *lin*. *sup*. *ad*. 1419. 19. *dele* *in*. 1425. 31. *clausura*. 1430. 9. *jumpit*. 1438. 13. *lucidum*. 1445. 10. *infidit*. 1447. 17. *catino*. 1464. 41. *Cic*. *megastomum*. 1467. 42. *apertis*. 1484. 15. *fortit*. 1484. *lin*. *penult*. *an*. 1491. 25. & 1504. 4. *seminalis*. 1504. 50. post *Cereum* supple: *officinis*. 1514. 34. *Lactaria*. 1518. 4. *termina*. 1520. 3. *at*. 1522. 38. *Guilandina*. 1523. *lin*. *ult*. *confusa*. 1520. 40. *folium*. 1541. 61. *minutis*. 1552. 50. *Pyri* *in* *modum*. 1557. 42. *in*. 1561. 16. *deliberatio*. 1571. 23. *insidant*. 1584. 4. *folia*. 1590. 41. *flexa*. 45. *Spiram*. 1606. 2. *foliis*. 1607. 13. post *visum* supple: *similis*. 1611. 18. *fundum*. 1616. 16. *terris*. 1618. 18. *millium*. 1626. 59. *foliis*. 1645. 49. 1646. 40. *compositis*. 1651. 17. *Guilandina*. 1656. 18. *dele* *id*. 1671. 21. *rimis*. 1672. 45. *Gul*. 1673. 1. *apud*. 1674. 20. & 1677. 47. 480. *lege* & *pro* *in* sequenti linea *ponatur*. 1683. 17. *spoon*. 1687. 18. *penam*. 1691. 43. post *lucum* supple: *officinis*. 1693. 25. *quos*. 36. *Nos*. 1703. 5. *construam*. 1705. 21. post *angustifolia* supple: *prosum*. 1709. 15. *ad*. 1717. 56. *figit*. 1721. 47. *Hollum*. 1730. 27. *gula*. 1734. 29. *perreclat*. 1744. 17. *ferma*. 1745. 8. *notum*. 10. *gratum*. 1764. 20. *qf*. 1770. 24. *Arces*. 1776. 11. *foris*. 1777. 23. *raus*. 1781. 31. *clad*. 1797. 18. *desquis*. 41. *construam*. 1800. 26. *vores* *ferre* & *vilis* *transponam*. 1814. 17. *metofo*. 1819. 15. *frutis*. 1822. 19. *delet*. 1826. 31. *adscriptum*. 32. *varius*. 1827. 37. *reclens*. 40. *folia*. 1828. 32. *celle*. 1834. 41. post *coloris* supple: *Calanea*. 1835. 4. *perre*. 31. post *non* supple: *ferre* & *apud* *insidit*. 1836. 11. *mediore*. 1837. 1. *supple* *figura*. 13. *lucidum*. 1843. 29. post *Sagittarum* supple: & *Sagittarum*. 1844. 10. & 1846. 8. post *alud* supple: *prostantia*. 1850. 21. *cum*. 1851. 45. *filum*. 1851. 4. *confertis*. 1862. 49. *fundum*. 1866. 56. *gula*. 1867. 9. *quini*. 1868. 37. *perferat*. & *dele* *si* 30. *Conat*. *figit*. 1869. 20. *tria*. 1874. 27. *foi*. 1876. 57. *in*. 1877. *visum*. *Perdula*. 1881. 20. *luc*. 1890. 35. *mutatio*. 1911. 62. post *qf* supple: *supple*. 1911. 44. *infusa*. 1911. 17. *Hydellere*. 57. *Hydellum*. 1916. 47. *Manus*. 1917. 1. *spuma*. 41. *exarata*. 45. *offis*. 1919. 19. post *plum* *dele* *et*. 37. post *in* supple: *medis*. 38. & 1910. 26. *Arzaph*. 27. post *cum* *dele* & *item* post *genus* *dele* & *ferre*. 1922. 45. *Bellu*. 49. *Salina*. 1923. 6. *Kata*. *an* *lycum*. 15. *Kodua*. 27. *verba* *illa* *caus* *Oraca* *de* *figit* *transit* *ad* *linum* *loquuntur* post *Lauu*. 58. *folia*. 1927. 15. *line*. 63. *perardum*. *col*. 2. l. 1. *diducum*. 21. post *caule* supple: *foliis*. 1929. 26. *loquuntur*. 29. *expendunt*. 1939. 30. *col*. 2. *qf*. 1941. 51. *idem*. 32. *descriptis*. 1943. 31. *folia*.

Emendandis adde,

Que de *Mango* habentur, pag. 1831. *dele*: & *superius* enim pag. 931. traduntur.

Locum *fructus* *Leucon* in eodem pag. 1831. *descriptis* *extem* *videtur*.

Erutis *Indica* *decculosis* *J. B.* pag. 1838. *descriptis*, ad *Avellanam* *qualitatem* *C. B.* p. 1828. *refertur*, *idque* non *erat* *repetendum*.

Crucis *Peruviana* *Ammodendron* *sub* *tota* *causis* *J. B.* *Modis* *Leri* *descriptis*, p. 1833. *nam* *est* *videtur* *Alaudis* *Brasiliensis* *Margara*, vel *Mandala* *Argelia* *videtur*, *nam* *descriptum* *habere* *superius* p. 919.

Errata leviora in literulis & punctatione, ne Lectoris ingenio nimis diffidere videar, inemendata reliqui.

HISTO.

Diguntis, colore albis;

Bifida; *ALSINE genuina*.
Integris

Alfnes foliis; *ALSINE minima*.
Folia angustissima,

Bina in caule oppositis; *SAXIFRAGA pusilla*.
Caulis ad nodos *stellatus* *ambientibus*; *Spergula*.

Ad ungues junctis, adeo ut flores integri decendant; in singulis foliorum alis
singulis; *ANAGALLIS terrestris*.

Hexapetalis, in aquis nascentes,

Erecta & *proceras*, floribus in spicis longis in summis caulibus; foliis ad genicula interdum ter-
minis; *LYSIMACHIA purpurea spicata*.
Humilis & *supina*; foliis Portulacae rotundis, flosculis & seminibus in foliorum alis sessilibus:
ALSINE Portulacae folio.

Androsomon & *Acyron* sub *Hyperici* titulo comprehendendo; omnino enim genere conveniunt, cujus
notae sunt flos flavus, coma terentium digitos vel cruentans, & pericarpium tribus carinis com-
positum.

Ad hoc genus pertinent *Holosteum minimum* dictum & *Saxifraga graminea* pusilla, ob folia in cau-
libus ex adverso bina, & vasculum feminale in metæ formam turbinatum, quamvis floribus sint te-
trapetalis.

Gramen leucanthemum majus & minus & *Caryophyllus holosteus* uterque *Alfnes* species censendæ sunt
ob florum petala bifida, & vasculum feminale conforme.

Hypopisolia hujus etiam loci est, cui D. Morifonus florem pentapetalum tribuit, capsulam femi-
nalem longam innumeris seminibus minutis referant. At Jo. Bauhinus florem hexapetalon eadem
affribit. Utri quoque subscribam nescio, nec enim ipse florem adeo exacte & diligenter observavi, ut
receder quod petalis constet.

Globularia lutea montana F. Columnæ Lychnidis Speciebus annumeranda videtur.

CAP. I.

De Caryophyllo.

Caryophyllus ab odore Caryophyllum aromaticum referente dicta est hac planta, fortè etiam
ab aliqua similitudine, quam habet flos expansus cum suo calice cum Caryophyllo dicto.
Nonnulli Veterum Vetoniam seu Beticam à Vetonibus Hispaniæ populo dictam esse
arbitrantur. Officinis Tunica à Beticana per apharefin denominatur.

Ego Veteribus incognitum fuisse credo. Si enim flos tam eximie pulchritudinis & fragrantiz
quam est Caryophyllus altilis & hortensis, eis innotuisset, proculdubio non minoribus eum encomiis
celebrassent quam Rosam ipsam, cui odore quidem æquiparanda est, venustate & durabilitate etiam
preferenda.

Caryophylli notæ characteristice sunt, calyx floris oblongus, cylindraceus, lavis, integer, in mar-
gine duntaxat summo dentatus, vasculum interius continens oblongum, cylindraceum; Petala mar-
gine extremo incisa aut la-iniata, femina compressa, rugosa, per maturitatem nigra.

Duplex est 1. Angustifolius folio gramineo, glauco: 2. Latifolius, calyce foliolis oblongis cincto,
Armeria dictus.

§. 1. *Caryophylli angustifolii calyce non barbato, sed ad basin squamis
brevibus cincto.*

1. *Caryophyllus hortensis* Park. *Caryophyllus altilis major* C. B. *Betonica coronaria sativa*, sive *Ca-
ryophyllus flos J. B.* *The Globe-July-flower.*

Folius est in singulis geniculis binis, angustis, gramineis, duris, per extremum acuminatis, cæso
quasi fove glauco colore: *caulibus* levibus, teretibus, cubitalibus, raro altioribus, geniculatis, nodosis,
in ramos divisis: in quorum fastigiis longiusculis spectantur *calices* teretes, glabri, orbiculo supe-
riore denticulati, quibus desincentibus paulatim diversa apparent *florum genera*, candida scilicet
ex candido purpurea, coccinea, nigricantia, veniculata, diversoque colore variegata, idque non una
sed vari ratione. Invenias siquidem in quibus candidus & coccineus color ita miscetur, ut in alio
candida in alio rubra foliola numero superiora evadant. Quid quod nonnullos vides ita candidos,
ut minutissimis rubris punctulis sint redimitti, contra qui rubent lacteis notis asperi videantur. Po-
tremo ex uno & eodem caule non raro duo florum genera, quod ad colorem attinet, hoc est par-
tim

tim candidi rubricoque maculis notati, partim verò toti rubri seu coccinei proficiunt, & quod mirum
magis videri possit sepe uno pediculo diverſi coloris flores sufficiens deprehendas. In florum medio
stamina emicant cum apicibus candidis & bina cornicula recurva supra florem eminentia femi-
nalia interdum longitudine. Cornicula hæc nihil aliud sunt quam *stylus* geminus summo *vasculo*
feminali innatus, oblongo, tereti, *semen* continenti per maturitatem nigro, rugoso, compresso. *Ra-
dices* simplices, fibrosæ.

Caryophylli vulgò dividuntur in hortenses seu altilis, & sylvestres: nec præter rationem, siquid-
em hortenses & sativi dicti à sylvestribus & spontaneis revera specie differant: quamvis nugando
non fit qui sativi etiam alicubi sponte proveniant, & nos ipsi in Italia observavimus Caryophyllos
sponte nascentes, quos sativorum primos ut ita dicam parentes fuisse suspicamur: ex his enim itera-
ta fatione, transplantatione, irrigatione, aliisque cultu & mangonio paulatim immutatis & cura-
tis hortenses tandem & sativos primitus factos opinamur. Quotidiana enim experientia docet Ca-
ryophyllos hortenses in solo pingui & bene subactò satum, præsertim loco calidiore. Soli expolito
& ab aeris injuriis tuto, sobolem producere florum magnitudine & figurâ, necnon petalorum mul-
tiplici serie, & colorum varietate à matre diversam, que diligenti culturâ & mangonio dicto adeo
adhuc immutari & (si ita loqui liceat) meliorari possunt, ut novum tandem vultum & habitum
induat, nec pro primitivæ plantæ progenie ab harum artium ignaris & minis exercitatis agnosci
possit.

Caryophylli hortenses à nonnullis dividuntur in maximos & minores, & utrumque genus in eos
qui multiplici petalorum serie donantur, & qui simplici. Alii Caryophyllos hortenses seu sativos
primò distinguunt in eos qui flore sunt simplici & flore multiplici seu pleno, & utrumque genus in
plurimas species subordinatas. Nos has omnes varietates pro una & eadem specie habemus, adeoque
his recensendis non immorabimur. Nec tamen hi maxime vellemus id unquam efficere possemus,
cum hujusmodi varietates, novis indicibus emergentibus, infinita sint. Si quis species celeberriores scire
desiderat Parkinsonum & C. Bauhinum consulat, necnon Hortum Eystetenensem, Theodori de Bry
florilegium, Cristijini Pallij hortum florum, Emmanuelis Swertij florilegium, aliisque.

Innumeris (Deo benediciente) solo decocti florum Caryophyllorum vindicari à febribus malig-
nis; & hoc omnibus Medicinæ studiosis jurato veluti affirmo, vel potenter sudores movent, vel
urinas pellunt citra magnos naturæ motus, simulque cor corroborant, sicutque sedant. S. Paul.
Quadrup. Botan. p. 242.

Flores Caryophylli cephalici sunt ac cordiales; unde usus eorum præcipuus est in capitis malis,
Vertigine, Apoplexia, Epilepsia, Paralysis, aliisque nervorum affectibus; in syncope, palpitatione
cordis, &c. in ventriculi imbecillitate, cardiacalgiâ, &c. in febribus pestilentibus, dato vel succo ex-
presso totius herbe ad 3 iij. vel pulvere radicis ad 3 iij. Eodem tempore nares contingere oportet
aceto caryophyllato, gellare linteola eadem madefacta. Fugant lumbricos, partum facilitant. Ex-
ternis friculis adhibentur in vulneribus capitis, extrahunt ossa cranii fissa, leniunt cephalalgiam & odo-
rigant. In ulis sunt succus inspissatus, essentia dictus. *Sched. 2.* Conſerva ex floribus. 3. Aqua
stillatitia ex floribus. 4. Syrupus ex infusione florum. 5. Accetum ex infusione florum.

In facultatibus (inquit C. Hofmannus) compone florem nostrum cum rosâ. Quemadmodum
enim illa inestimabilem odoris gratiam habet, ita etiam flos noster, estque pariter gustu amarus,
sine tamen ungue suo. Quemadmodum in Rosâ odor & sapor in superficie est, perisque in sicca;
ita in flore nostro. Quare quemadmodum Rosâ sunt cordiales, reparatis spiritibus animalibus ob
benignas è ventriculo ad caput evaporationes; ita heic. Veruntamen hæc differentia. Rosâ calidis
affectibus sunt aptiores, Caryophylli frigidis. Hoc enim affirmo ut Rosâ temperata vix est, ita Ca-
ryophylli superant temperiem.

2. *Caryophyllus arboreſcens Creticus* C. B. *Betonica coronaria arborea Cretica* J. B.

C. B. prod. f. B.

Ex radice crassa, alba, dura & lignosa *caules* cubitum superantes exurgunt, albi, rotundi, leves,
geniculati, lignosi, in alas brachiat. *Folia* glauca, sequiunciam circiter longa, angusta, rigida, in
acutum & pungentem mucronem desinentia, in folionum & circulorum extremis duntaxat con-
ferti polita conspiciuntur, ut muscaria totidem videre videaris; nam in reliqua ramorum parte
caduca, vestigiis relictis nodosam illam alpredinem efficiunt. *Calyculi* antequam in flores expli-
centur exigui, echini instar spinulis horrent, ipsique adeo ejus mucro pungit: interim manentibus
istis spinulis calix productior redditus florem exhibet simplicem cinctatè rotundatis, è quinque
foliis constatum, per extremam oram incisus, colore dilutè purpureo præditis, striatis, paulo ultra
medium lineolâ guttatâ saturatius rubente pæctis, ex quarum omnium concursu circulus describitur,
infra quem languo quadam apparet. Medium occupant *stamina* florum concoloria.

Floret menſe Julio & Augusto, inque multis annos durat, hyeme in hypogæum reponen-
tus.

Nobis planta hæc Caryophyllus arboreus sylvestris *Alpin. Exot.* videtur, quamvis icones non bene
conveniant.

Vel hæc ipsa planta, vel ei valde similis nobis inventa est in Provinciæ monte S. Balnæ dicto
prope cryptam S. M. Magdalensæ.

* 3. *Caryophyllus sylvestris flore magno inodoro hirsuto* C. B. *Caryophyllus sylvest.* 2. Cluf.
Cluf.

Hujus breves floris *cauliculi*, tres uncias raro excedentes, geniculati: *folia* in singulis geniculis bina,
superioribus breviora, molliora, viridia, dorsum reflexa, splendentia, in novellis autem germinibus,
satis copiose ex eadem radice nascentibus, majuscula, latioraque: flos è nigricante & crassiore ca-
liculo emergens summis cauliculis infidet, unguis, superioribus major, quinque etiam foliis constans,
paulo saturatior priore, circa umbilicum longioribus villis hirsutus, & eleganti ex saturâ præparâ albo
misti

mixta varietate gratus, inodorus tamen. *Semen* in longis *vasculis*, quæ maturitate hiantia paleaceum fuscum aliorum Caryophylloorum modo continet. Radix superiori similis est.

Locus. Frequentissimum est in Sneeberg & aliis Austriacarum Striacarumque Alpium jugis; ubi sub fine Junii & Julio floret.

Illi per omnia sævè simile crescit in altissimo Jugo *Esfeber* vocato, nisi paulò longioribus esset *foliis* & *cauliculis*, flore plerumque majore, nec eo unico sed gemino aut triplice: præterea flos villis umbilicis ambientibus inaequalem quandam & in frequentes mæandros excurrentem lineam impræfiam habet, humani crani futuram referentem, colore rubro saturatiore præditam, ut prioris est.

In eodem jugo paucas hujus generis; in Sneeberg verò secundi aliquot plantas inveniebam quæ ab illis duntaxat floribus varietate differrent: nam licet forma dispar non esset; color tamen albus erat, umbilici ambitus purpureis nitis villis hirsutus.

4. *Caryophyllus sylv. flore laciniato sine corniculato odore*, C. B. *Betonica coronaria folio æruginoso latiore, flore rubro laciniato, repens* J. B. *Caryophyllus* 3. *Clusf.*

Clusf. Cauliculi huic paulò majores crassioresque pedali plerumque altitudine assurgunt, geniculati, singula genicula ambientibus *foliis* binis, primo genere [Clusf.] longioribus & latioribus, æruginæ quodammodo coloris: ex summis alii binii, terni, singulati autem nascentes *flares*, priori non multum absimiles, quinque *foliis* per oras laciniatis, atque circa umbilicum carnea lanugine pubescentibus constantes, rubri coloris, nullis corniculis inflexis præditi, odorati, qui è calyculis primùm emergentes candidi futuri videntur. Floribus succedunt *radix* satis crassa, *semen* nigrum plenum, ut ceteri Caryophylli, continentia. *Radix* oblonga, fibrosa, à capite plures fureculi in orbem diffundit, qui plerumque fibras agentes adeò se propagant, ut brevi totas areas occupent.

Unde primum illatus ignoro: sed in omnibus Austriacis, Ungaricis, Bohemicis, etiam Germanicis plerique hortis colitur, & Maio mense cum reliquis floret.

Hic est etiam, fortassis, qui in hortis nostris nomine *Pink* ubique sævè emittitur, floris colore plerumque ex purpurea rubente; interdum etiam albente ex carne, cum corolla circa umbilicum macularum aut rotarum laturiorum. Habetur etiam flore pleno flos multiplex. Flos odoratissimus est, adeò ut cum floret odorem exhaleat suavissimum, qui è longinquo percipitur, & non tantum flore naribus admoto. Verùm in nonnullis Caryophyllis *sylv.* *Pink* nostratibus dictus à Clusiano Caryophyllo tertio differre videtur, quòd non (quantum quidem hæcenus observavi) eo modo, fureculis radicibus agentibus se propagat: deinde quòd in cauliculis radicibus plures ternis flores gessit. Isto ergo Caryophyllus *Pink* nostratibus dictus.

- A. 5. *Caryophyllus simplex flore minore pallide rubente* C. B.

Qui in muris lapideis & latericis eodem sævè modo oritur quo *Keiri* seu *Leucoium luteum*.

- A. 6. *Caryophyllus minor repens nostras, An Virginens* Grev? *sylvest.* *humilis flore unico* C. B? *Betonica coronaria sive Caryophylla repens* J. B? *Walden Pink*.

Radix tenuis, longa, paucis fibris donata, plurimos per terram ramulos spargit, in terram reclinatos, & subinde radices agentes. *Cauliculi* flores sustinentes sesquipalmares sunt aut dodrantales, teretes, tenues & vix se sustinentes, geniculati, *foliis* crebris, binis ex adverso positis, absque pediculis caulium amplexis, digitali interdum longitudine, sed plerumque brevioribus vestiti, in summitate duos vel tres flores sustinentes rubellos, circulo seu corolla punctorum laturiorum circa umbilicum insignes, è calice longo, oris in quinque segmenta acuta divisis, ut in reliquis caryophyllis. Ramuli seu cauliculi illi in terram procumbentes qui flores non proferunt, crebris foliis veliuntur brevioribus ita quæ in caulibus sunt, angustis, nec admodum acutis. *Semen* in calyculis paleaceum, fuscum.

Locus. Locus fabulosus duntaxat apud nos in Anglia sponte provenit. *Æstate* ad Autumnum usque floret. In collibus fabulosis prope Nottinghamiam oppidum lætus vicius invenitur. Observavimus præterea in quibusdam collibus arenosis prope *Sandy* vicum in agro Bedfordienfi, scempe in collo quodam non longe ab *Hildersham* in agro Cantabrigienfi monstrante D. Dent. D. *Willagby* eundem invenit non procul *Bridgenorth* Salopie oppido: Denique D. *Horneell* in colle quadam *Mant-ham-hill* dicto prope *Slough* vicum sesquimillari remotum à Vindolara oppido, viæ quæ Londinum itur.

Caryophyllus qui his in locis oritur duos aut tres & interdum etiam plures in uno caule flores profert, cum qui Clusio & Bauhino describitur unicum plerumque (interdum binos flores) in singulis caulibus producere dicatur, ut dubitemus an specie convenienter necne, quamvis aliis & figura & descriptione illius huic nostro satis bene respondeant; Descriptionem Clusii subijciemus.

Dodrantales huic sunt *cauliculi*, teretes, geniculati: *folia* in singulis geniculis bina, inter se opposita, oblonga, angusta, dura, mucronata, colore quasi cæcio. *Flos* è calyculo rubente emergens, singulis cauliculis unicus plerumque infidet. (interdum binii) quinque foliis constants, lente fimbriatis, coloris in dilutè purpurea rubentis, circa umbilicum hirsutus, & saturatiore purpurea nitens, atque inodorus, ex cuius medio umbilico duo brevia *stamina* prominent: *Semen* in calyculis paleaceum fuscum. *Radix* longa, tenuis fibras spargens, è cuius capite plures cauliculi late in ambitu & confertim flos diffundunt.

Invenitur in Hamburgensi monte duobus supra Pofonium, octo infra Viennam Austriæ milliaribus. Floret isthic Maio, in hortos verò translati etiam April. At nostras sævè multo florere incipit, & ad Autumnum usque florere perseverat.

7. *Betonica coronaria sive Caryophylla, corollæ purpureæ inflexæ* J. B.

J. B.

Non alitè affurgit & hæc Caryophylli species. *Rami* supra terram sparsi, ut in precedente, denso foliorum stipatu muniti, minus cæriorum: qui imò parè durisculi & fere lignosi. *Caulis* in duos, aut ad summum tres ramulos divisi, quorum quilibet singularem sustinet *florem*, elegantissimumquequepartum, in ambitu pulchre dissectum, & in medio amena corollæ saturatiore purpurascens decoratum: cuius odor suavissimus gratissimisque.

Præcox est & reliquos anteverit: Maio sc. floret.

Hujus descriptioni melius convenit Caryophyllo supra proposito, apud nos in arenosis nascenti quam Clusiana Caryophylli sylvestris primi: nos tamen sævè florere quam vel hic, vel precedenti loco propositus; ut putem ab utroque diversum esse.

8. *Caryophyllus sylvestris Cerimbicus ruber* C. B. *Caryoph.* *sylv.* 4. *Clusf.*

Clusf.

Crassifolium habet *radicem*, nigro cortice tectam, satis fibrosam, superne in aliquot ramos dividam, qui summâ tellure multa capita gignunt, è tenuibus, graminibus, virentibusque *foliis* conflata: inter quæ proflunt aliquot ramuli *flos cauliculi* tenues, geniculati, palmares, & ad singulos nodos bina exigua *foliola*. *Calices* in singulis cauliculis singulares, majusculi, è quibus *flos* ruber diluor quicunque foliis nonnihil per ambitum crenatis constants, è cuius umbilico bina interdum albicantia *cornicula* exeunt cum aliquot staminibus. *Semen* ut in cæteris nigrum, paleaceum.

Crescit in Tauro Carinthiæ monte. Floret Julio, *semen* Augusto maturum est.

Hoc genus Caryophylli in monte Jura prope Geneviam, invenimus.

Locus & Tempus.

9. *Caryophyllus sylvestris tertius flore laciniato, staminibus corniculatis odoratis* C. B. *Betonica coronaria minus ramosa, flore tenuiter fimbriato, albo, coniculis duobus emergentibus* J. B. *Caryophyllus sylv.* 5. *Clusf. montanus albus* Ger. emac.

Clusf.

Huic crassa & nigra *radix* est, dura, lignosa, multos ramulos humi spargens fundens, nigros item illos lentosque & subinde fibras agentes: ex his *cauliculi* exeunt dodrantales, geniculati, infima parte graminibus quibusdam, brevibus, angustis, colore cæcis *foliis*, binis semper ex adverso inter se oppositis, deinde secundum genicula aut nodos aliis rarisioribus onusti: extremis cauliculis infident *folii calices*, *florem* continentes album, odoratum, quibus foliis valde laciniatis constantem; è quorum umbilico bina emergunt *stamina* longiuscula, corniculorum Papilionis instar inflexa. *Semen* deinde in longioribus capitulis plenum, quale reliquorum Caryophylloorum.

Provenit in Hamburgensi monte inter faxa, quæ Austrum & Septentrionem spectat. Floret *Locus & Tempus.*

Maio.

2. Istius etiam genus ibidem invenitur, longioribus *cauliculis*, & plures flores proferens, superiori quidem formæ & candore similes, sed inflexorum corniculorum expertes, atque eorum loco decem staminula, ipsius floris superficiem paululum exuperantia habentes: capitula etiam in quibus semen continetur longiora. *J. Bauhino* *Betonica coronaria minus ramosa, folio tenuiter fimbriato, planè albo, sine corniculis*. C. *Bauhino* Caryophyllus *sylv.* floribus lanuginosis hirsutis.

3. Aliud tertium paulò majus inveniebamus (inquit Clusf.) ad radices montis oppido *Madeling* imminentes, tertio sævè à Vienna milliari. Firmioribus & longioribus est *cauliculis*, majore etiam *flore*, licet non minus profunde per oras laciniatis, nec odorato, aut lactei candoris omnino, aut dilutius rubentis, & quodammodo carnei coloris, brevibus villis purpureis umbilici circumferentiam in utraque specie occupantibus, nullis similiter corniculis, sed decem staminibus ut in superiore prominentibus, aliqui foliis, radice & florendi tempore conveniunt. *J. Bauhino* *Betonica coronaria sive Caryophylla, flore tenuiter laciniato, minore albo & dilutius rubente*. C. *Bauhino* Caryophyllus sylvestris laciniatus 1. seu flore tenuissime dissecto.

10. *Caryophyllus sylv. alter flore laciniato odoratissimo* C. B. *Betonica coronaria tenuissimè dissecta, sive Caryophylla superba elatior vulgari* J. B.

J. B.

Caulis huic sunt multi, cubitales & bicubitales, ramosi, geniculati, *foliis* inferioribus pluribus, latiusculis, dodrantalibus, virentibus, superiorem cæterarum *Betonicarum* coronariarum similibus, binis geniculis amplexentibus, saporis amari. *Flores* sparsi, ex pediculis longioribus, multi, longioribus *cauliculis* inclusi, quinque foliis, nunc albis, nunc purpureis constants, in longissimas & tenuissimas lacinas dissectis, umbilico virentes, & purpureascentibus lanugine hirsuti, suavissimi odoris & è longinquo nares ferientis. *Vascula* succedunt duas penè uncias longa, tenuia, superna parte in quatuor partes crenata, extra calicem eminentia, qui tunica constat & aliquot brevibus foliolis juxta pediculum, *femine* abundans nigro, compresso, paleaceo. *Radix* fibrosa.

In montibus Genevæ vicinis sed parvis hæsit: invenimus etiam in Germania, in quibusdam *Locis* sylvis non procul *Wiesenberg* Franconie oppido. Sponte nascitur (inquit Clusius) in humidioribus Viennensis agri prætis, atque etiam ad cæditarum sylvarum prætis vicinarum declives margines, plerique Austriæ locis. Sævè reliquis floret, nimirum Julio & toto Augusto.

Reperitur etiam flore pleno, qui J. Bauhino *Betonica coronaria sive Caryophyllus flos, flore tenuissime dissecto, pleno, purpurascens*.

Plante quam C. Bauhinus Joanni fratri Lychnidis parvæ titulo misit folia infima propter terram ungue non multò longiora, at superiora longiora & latiora paulò extierunt, Polemonii petra foliis similia sed minorâ, magis hirsuta. A caule medio summo tenuis tenuia foliola & foliuli alternatim confcendunt, oblongi, unicus striati, rubente longis pilis obfati involuti, &c.

Flores colore variant, purpureo, mixto ex albo & rubro, &c. Accedit ad lychnidem nostram hirsutâ flore elegantè variegatâ.

Locus. Præcedentem plantam in marginibus quorundam Castellæ agrorum invenit Clufius; hanc, non nisi in collibus Salmantice vicinis, inter faxa provenientem, atque utramque Maio florentem.

12. *Lychnis segetum meridionalium annua, hirta, floribus albis, uno versu dispositis* Morif. *An Lychnis sylv. alba spicâ reflexâ* Botan. Monsp.

Morif.

Caulem emittit pedalem, erectum, cujus singulis geniculis bina è regione adnascuntur folia angusta, hirsuta; versis cymas plurimos fert flores albos, quinque angustis petalis ad medium bifidis donatis, stellulâsque quasi amulantes, atque uno versu dispositos: quibus succedunt capsulæ oblongæ, pericarpio exteriori hirsuto, capsulâ interiori cartilagineâ, continente in se semina minuta, puberula.

Locus. Plantam à D. Morifono descriptam & depictam circa Neapolim & Messaniam invenimus.

Lychnidem suam albam sylv. spicâ reflexâ *D. Magnol* sic describit.
Radix ei alba est & fibrosa; è qua *Cauliculus* oritur, [aliquando duo] sesquipalmaris. *Folia* circa radicem per terram sparsa, Bellidi minori similia sunt, pilosa; quæ verò ad singulos cauliculi geniculos bina opponuntur angusta & oblonga sunt: In caulis summo oritur florum spica, quæ initio caudæ Scorpii modo recurva est, sensim tamen post floris lapsum erigitur, & utriculos producit aliarum Lychnidum more. *Flor* quinque, petalis albidis profundè bifidis constat, quæ cum marcescere incipiunt intro recurvantur. Planta est annua.

13. *Lychnis flore albo minimo.*

Folia huic angusta, inferiora & quæ è radice exeunt tres uncias longa, vix unam lata; superiora in caulibus sensim breviora & angustiora, supina facie raris pilis & longioribus, inferna sepe pronâ crebrioribus & brevioribus hirta. *Caulis* cubitalis, teres, minimus, hirsutus, inferius prope radicem rubens, geniculis ut in hoc genere sæus crebris interceptis, foliis binis, ex angusto principio sensim dilatatis, abque pediculis adnatis, ad singulos nodos cinctis, in mucrone tandem contractis. E foliorum superiorum sinibus exeunt flores singulati & alternati, brevibus pediculis, inferioribus vix semuncialibus, è calycibus longis pilis hirtis, striatis ut aliarum congenerum, perexigui, pentapetali, petalis angustis, & in extremo vix bifidis, tenuibus, fugacibus & rarè expansis, marginibus intorsum flexis, alba plerumque, interdum tamen purpuralescentibus in eadem planta. Coma & vascula seminalia, ut in plerisque aliis Lychnidibus humorem quandam viscosum exudant, quo stringentium digitis adhærescent. Folia figura sua Armeria prætenfis dictæ folia amulantur.

Ex femine ab eruditissimo & amicissimo Viro D. Hanfio Sloane ad me transmissâ enata est. Unde aut à quo illud semen habuit non adscripsit.

14. *Lychnis sylvestris, pluribus foliis simul junctis* C. B. *L. sylv. angustifolia* Park. *sylv. foliis angustis* & pluribus è geniculis singulis Clusio 1. in *Hisp.* 8. in *post. bist.* J. B. *sylv.* 8. *Clusii* Ger.

Clus.

Geniculatos habet caules, tenues, in plures alas divisos, pedales aut majores: folia in singulis geniculis bina ternave, interdum plura, angustiora quam reliquorum, viridis candido perfusi & quasi casti coloris. Flores in fumis ramulis nascentes, quinis foliis bifido mucrone præditis constantes, interna parte candidos, externa aliquantulum purpuralescentes, & antequam omnino cabentur seise contrahentes & circumvolventes: calyce admodum duos, breves, subrotundos, semen parvum, rotundum Papaveris rheodas continentes: radicem satis crassam, albam, multifidam, altero anno pereuntem.

Locus. Non modò in cædis sylvis, sed etiam ad restibulum agrorum margines nascitur per universam Austriam, infra Anisum, Moraviam, Bohemiam, Pannoniam, ultraque Muram & Dravum; abundè etiam foliis Francofurti vicinis. Ubi adeo vix lento quodam & glutinoso humore, superiore parte illa videtur.

Lychnidis cuspidam verbo meminit C. Bauhinus, quam flore obsoleto Autumnalem calyculis turgidis vocat, nulla addita descriptione aut Synonymis.

- * 15. *Lychnis sylvestris hirsuta perennis foliis Cochlearie Britannicæ, flore amplo Saponariæ,* Morif.

Morif.

Caulibus est hæc sesquipetalibus aut pedibus, partim humi procumbentibus, partim erectis, geniculis crassioribus: quibus adnascuntur folia oblonga, hirsuta, forma Cochlearie Britannicæ: in fumis calycibus conspicuntur flores amplii, Saponariæ humum amuli, quibus singulis deciduis succedunt capsulæ pares continentes paria semina [Lychnidi sylv. albæ]

De tempore florendi nihil habet.

- * 16. *Lychnis*

- * 16. *Lychnis Chalepensis annua, foliis parum hirtis & angustis, sfofculis carneis, pediculis infirmis buncialibus infistentibus, capsula ferè rotunda,* Morif.

Morif.

A longitudine pediculorum, scilicet buncialium, è quibus dependent flores & capsulæ feminalesis succedentes notu facilis est à cæteris suis floribus.

Hæc & præcedens ex seminibus Chalepo usq; à D. Rob. Huntington missis enatæ sunt in Horto Botanica Academia Oxoniensis.

Plantam hanc, si modò rectè picta sit, ad Alfine genus potius quam ad Lychnidis pertinere puro, ob calycem in segmenta divisum, & ad modum floris expansum.

- * 17. *Lychnis glabra annua, foliis oblongis mucronatis flore amplo rubello, capsula oblongâ pyramidalis* Morif.

Morif.

Florem gerit amplum, elegantè rubellum, cui succedit capsula versus fundum crassè satis, in longum acumen desinens pyramidis in modum.

18. *Lychnis erecta parva, flore rubello, folio longo angusto.*

Inter segetes Lini invenimus Aprilis mensè florentem, medio circiter itinera inter Massam & Lucam.

19. *Lychnis hirsuta flore elegantè variegato. An Lychnis Hispanica viscosa minor hirsuta, floribus maculis sanguineis notatis* Hort. Leyd.

E radice alba, simplici, rectâ in terram descendente paucis fibris donatâ caules surrigit plures, interdum unicum, pedales, teretes, solidos, ab imò statim ramofos, hirsutos, infirmos, fragiles. Folia in caulibus per intervalla ex adverso bina, ab angusto principio sensim dilatata, duos circiter digitos longa, medium digitum lata; superiora in caule angustiora, macronibus acutis, utrinque hirsuta, Summi caules & ramuli ad tactum viscidè & pingues, floribus ex alis foliorum singulatis exeuntibus alterno ordine, pediculis admodum brevibus infistentibus, onultis. Flores è calycibus oblongis striatis rubentibus exeunt ameni, quinque foliis subrotundis non crenatis, medio purpurantibus, circum oras albis compositi. Delapsis floribus calices striati in ventres utring, turbinatos extumescunt Vascula seminalia occultantes glabra, turbinata, seminibus exiguis purpurantibus repleta.

Estatè floret & femine ad maturitatem producto radicitus interit; semine deciduo sequenti vere Tempore renovans in hortulo nostro: non raro etiam Autumno è femine deciduo oritur, & per totam hyemem viret, & sequenti vere in cubitale altitudinem assurgit.

20. *Lychnis minima rigida* Cherleri J. B.

J. B.

Rigidula est planta, dudum triumve unciam altitudine, rarè palmum attingit, caliculis duris rigidis, ramofis. Folia ad nodos bina opposita, semuncia breviora, perangusta, pilosa: è quorum alis nascuntur calices semunciales, perquam graciles, æquabiles, hirti & asperi: è quorum apice sfofculus proflit, quem præ exiguitate vix visus capit, purpureus. Radix dura, lignosa.

In collibus prope Florentiam nobis observata est, Cherlerio prope Nemausum juxta molen-Locum.

21. *Lychnis sylvestris calycalis striatis* Park. *calyc. striatis* 2. Clusii Ger. *sylv. latifolia calyculis turgidis striatis* C. B. *Muscipula major calyceturgida ventrisio* J. B.

J. B.

Cubitale emittit caulem, rectum, statim à radice ramofum, crassiusculum, hirsutum, striatum, fragilem Folia Ocyroidis non speciosi, hirsuta, mollia. Ex ramorum divaricationibus, foliorum sinu ramifque extremis flores ex pediculo satis longo appendi, quinque petalis bifidis purpuralescentibus, orto Sole flaccescentibus constant apicibus in medio albis, ex calyce oblongo, hirsuto, pulchre striato, quem in immensum distendunt seminum vascula, è lata sessilique bale ventriola, in mucrone desinentia, semen continentia pulchrum, nonnihil ad papaverinum accedens, sed majus, compressum, striatum, cinereum. Radix robusta est, recta, ex lateribus fibras producens. Tota planta ad tactum viscosa: foliorum sapor glutinosus. Herba est annua.

In Germaniæ palcuis & agris focus Rhenum copiosè provenit.

Locus.

22. *Lychnis sylvestris angustifolia calyculis turgidis striatis* C. B. *Muscipula majori calyce ventrisio similis* J. B. *sylv. incana calyculis striatis* Park. *sylv. incana Lovellii* Ger. præcedentis est variata.

J. B.

Multum similitudinis habet hæc herba cum præcedenti: radix alba, crassiuscula, paucis fibris donata: caules crassiusculi, rigidi, pedales, purpuralescentes, geniculati: Ad genicula folia bina caulem amplectentia, superiora unciam longa, angusta, hirsuta, candicantia: caulium supremæ partes dividentur potissimum in ternos breves ramulos, in quorum extremis calyce turgentes, magni, breviores multo quam in præcedente; in iis vascula breviora; tunicis divisa, femina Papaveris modo parva cinerea continentia. Hæc ex flica.

Monspeli focus vias observavit Cherlerus.

Locus.

Hæc, autore D. Magnol qui vidit sponte ortam in loco à Cherlero designato, præcedentis varietatis tantum censeri debet.

§. 3. *Lychnis calyculis, ceu utriculis, membranaceis, laxis & velut inflatis.*

1. *Lychnis sylvestris* quæ Ben album vulgo C. B. *Ben album* Offic. Ger. *Ben album* Officinatum J. B. *Papaver spumeum* sive *Ben album* vulgo Park. *Spitting Poppy*.

J. B.

Lignosa radix, crassa & alba, caules emittit cubitos & sesquicubitos altos, tenues, teretes, laves, geniculatos, in alas circa summum divisos : Ad singulos articulos *folia* bina opposita nascuntur, *Lychnidis* formâ, sed penitus glabra, cum dulcedine quadam acris affatim & subamara. *Flores* ex laxis utriculorum instar habentibus calycibus, quinquepartitis, rubro herbidoque & albo verticilloribus, glabris parum prominent, vel albi, vel ex albo purpurascetes, quinque, foliis bifidis constantes, *staminibus* purpurascensibus medium occupantibus. *Calyces* postea pericarpia continent *Lychnidis* semine plena.

Locu.

In palcuis & inter segetes frequens oritur.

Hæc planta foliis est plurimum glabris, nonnunquam tamen hirsutis ; *staminum* quoque, apicibus plerumq. albis, interdum purpureis reperitur.

In orto medico Lugduno-Batavo has invenio varietates.

1. *Lychnis* seu *Papaver spumeum* flore pleno. N. D.
2. *Lychnis montana* seu *Pap. spumeum* flo. abto : ubi flo. ex albo obsoleto.
3. *Lychnis hirsuta latifolia* flo. albo seu *Pap. spumeum*.
4. *Lychnis sylv. angustifolia*, *Ben album* dicta.

2. *Lychnis frutescens myrsifolia*, *Ben albo* simile C. B. *Ben albo* Officinarum simile ; planta *semper virens* J. B. *Lychnis sylv. semper virens*, sive *Ocymoides arboreum semper virens* Clus.

Clus.

Hinc multi ab eadem radice prodeunt *ramuli*, palmares, crassiusculi, lignosique quidem, sed fragiles : in quibus nascuntur bina semper adversa inter se *folia*, Bellidis foliis non majora, ab imo paulatim in latum expansa, sed summo mucronata, viridia admodum & splendens : e summis aliquot ramis alii enascuntur dodrantales aut pedales interdum *ramuli*, geniculati, graciles, binis inter se oppositis angustioribus foliis ad singula genicula donati, & summo in alas contrario sive utrina, nascentes divisi : quibus insident membranaceis pinguibus *calyculis* inclusi *flores*, quinque bifidis foliis constantes, coloris quodammodo carnei, & quorum medio terna gracilia incurvata prodeunt *stamina*. *Radix* candida, paucifera fibris prædita est, pereanis tamen, Floret Junio.

Semine ex Italia misso Clusio enata est.

Hanc P. Boccone sub titulo *Saponaria frutescens acutis foliis ex Sicilia* depingit & describit ; & circa Panormum & Agrigentum inter laxa ubique erumpere monet.

- A. 3. *Lychnis maritima repens* C. B. *marina repens alba vel rubra* Park. *marina Anglica* Ger. *marina Anglicana* J. B. *English Sea Campian*.

J. B.

Præcedenti apprime similis est, ut haud à quoquam ita facile discerni queat. Nam ut in illa bina quoque geniculis harent *folia*, multò tamen minora, crassiuscula, glabra, glauca, per oras ceu pilis brevissimis albis serrata : *Caulem* teretes, dodrantaes & longiores, glabri, humi sparsi : *Flores* ex turgidis folliculis prodeunt speciosas, striatas & Avellanam magnitudine ferè æquantibus, pauciores, foliis constantes quinque, bifidis, niveis, quàm in illo latiores, & ita geminatis, ut flos plenus illius respectu videatur : in medio *stamina* totidem sine apiculis, & plura quoque cum capitulis geminis ex fusco leucosis : sapor nullus insignis. Ad hunc modum in orto Montebelgard. itam atq. cultam descripsit J. Bauhinus : in spontanea florum petala non aded lata sunt & geminata. Observavimus interdum cum foliis præsertim primulum erumpentibus tomento candido hirsutis.

In toto litore Meridionali Anglie inter filices & Braccas marinas, quæ ferè unde alluant enasci & nos cum Lobelio observavimus ; verum non in Meridionali tantum sed & in Occidentali, ut Lancasteri, &c.

Quæ de *staminibus* habet J. Bauhinus illius fide tradimus : nobis enim non observata sunt. An specie revera differat à *Ben albo* vulgari mihi nondum planè constare fateor.

§. 4. *Lychnis segetum.*

- A. 1. *Lychnis segetum major* C. B. L. sive *Lychnoides segetum* & *Nigellastrum* Park. *Pseudomelanthium* Ger. J. B. *Cortice*.

Simplici & albâ *radiculâ* nititur. *Folia* ei in caule opposita, angusta, longa, per margines aqualia, lata basi caulem amplexa, & in acutum mucronem sensim desinentia, longis albicantibus pilis hirsuta & incana. *Caules* teretes, hirsuti, cubitales & altiores, geniculati, inanes, in ramos aliquot divisi, in summate gestantes *flores* pentapetalos petalis bifidis, purpureos, circa umbilicum saturatioribus lineis striatos cum punctulis in stris nigricantibus, & calice oblongo, striato, villosa, in quinque oblonga segmenta, flore altiore diviso. Succedit *ovarium* seminale oblongum, glandis ferè figura ; in quinque partes pro maturitatem dehiscens, semina magna, angulosa, striata, per maturitatem nigra, sapore amaro in se continent.

Inter

Inter segetes passim observatur Maio & Junio mensibus florens.

Hujus somen microscopio inspectum Echimum in se conglobatum non malè exprimit.

Locu.

Quidam *Folii* facultates huic herbe tribuunt, & hinc mirificè eam commendant in sanandis im-
periginibus, aliisque scabiei generibus : item vulneribus glutinandis, ac fistulis curandis, compescen-
doque sanguine utilem esse tradunt. *Fuchs*, quæ ut incerta in medio relinquitur.

Radiceem Nigellastris in sistenda hamorrhagia à D. Sennerto recordor commendatam fuisse disci-
pulis suis, cuius usus est, ut lingue subdita agit ore aliquandiu detineatur. Hujus radicis stupendam
vim expertus fui in hamorrhagiis epidemicis per Daniam faventibus, aded ut me magum aut Da-
monem nonnulli suspicarentur. S. Paul. Quadrip. Botan. Class. 2. p. 93.

2. *Pseudomelanthium glabrum Siculum. Lychnis foliis glabris, calice diuore* Bocconi.

Radix ei alba, lignosa, unde plantam annuam esse colligimus. *Caules* nunc simplex, nunc mul-
tiplex, teres, gracilis, lavis, pedalis aut cubitalis, ab imo statim ramosus, magis minivse pro ratione
foli in quo crescit, nodosus. *Folia* ad nodos ex adverso bina, longa, angusta, acuminata, Graminis
leucanthemi foliis nonnihil similia, raris pilis hirsuta. *Flores* in caulis & ramulorum fastigio pedi-
culis longis insident, ut in *Pseudomelanthio*, pentapetali, pallide purpurei, *Pseudomelanthii* dicti
similes, circa umbilicum velut calycem quandam habentes è foliis seu petalorum appendicibus
quinque, surrectis, bifidis compositum, ut in *Lychnide coronaria*. *Calix* floris striatus seu canu-
latus *Pseudomelanthii* instar. Succedit pericarpium oblongum, semine minuto fusco prægnans.

In lateribus montium Messanæ imminetium, inque agris ad promontorium Puntio Cercido di-
ctum non longè à *Pazzalla* observavimus.

Huic eadem nobis videtur

Lychnis segetum, *Nigellastrum* minus glabrum dicta, flore eleganter rubello *Morif. hist.*

3. *Lychnis segetum rubra foliis Persifoliata* C. B. *Lychn. seg. Vaccaria rubra* dicta Park. *Vaccaria*
J. B. Ger. *Red Cow-campion*, impropèriè called *Cow-Pail*.

Caule surgit singulari, cubitali & altiore, laxi, terete, concavo, glauco quodam polline, qui fa-
cile detergi potest, obducto : qui ab imo statim ramos emittit alternos, circa fastigium in oppositos
foli in quo crescit, nodosus. *Folia* ad caulis genicula bina ex adverso na-
scentur, ex glauco pallentia, oblonga, acuminata, lata basi absque pediculis alia sua ita caulem am-
plectentia, ut ab eodem transadagi videantur. Ex ipse divaricationum angulis exeunt pediculi præ-
longi *flores* sustinentes, qui extremis etiam ramis insident, parvi, dilute rubentes, quinque foliolis
bifidis compositi ; paulum è calice prominentes, qui canaliculatos, glabres, pentagonos, angulis viri-
dibus, cæteroque pallent. *Pericarpium* eodem obvolvitur turbinatum, semine plenum rotundo, nigro,
Sinapese majore. *Radix* lignosa, candida, recta, fibras è latere spargit.

Junio & Julio flore, & brevi semen perficit, quo perfectò radicibus exarefcit.

Ob coloris, ut puto, similitudinem *Isatis* species à nonnullis censetur, nam ad tingendum om-
nino inutilis est. *Vaccaria* dicta est quod vacca eam libenter depascantur.

Tempus.

§. 5. De *Lychnide Saponaria dicta*.

Saponaria Recentioribus ab extendendi facultate dicta est hæc herba, quod Saponis ritu pannos
eluat purgetque ; Struthium Veterum nonnullis creditur, quod à verbo *σπυρίσματος*, id est, lanas pur-
gare & candidas facere nomen accepit.

- A. 1. *Saponaria Anglica convoluta folio* Park. *Sap. concava Anglica* C. B. *Gentiana folio* convoluta J. B. *Gentiana concava* Ger.

C. B. prod.

Planta est elegans, *radicibus* fuscis, crassis, longis, lentis, repentibus, fibrillis paucissimis adheren-
tibus : unde caules exurgunt cubitales, rotundi, striati, glabri & albi, geniculis distincti, in terram re-
clinati & concavi, circa quos *folia* viridia, glabra, rotunda, nervosa, uncias duas lata, paulo longi-
oriora, rarius ex singulis geniculis bina, sed ex quolibet geniculo unum tantum, nullo certo ordine
vel numero nascuntur, quod antequam expandatur fistula instar caulem amplectitur. *Flores* in
summo cauliculis ex superiorum foliorum sinu, teneris pedicellis subnixi, ex calyculis ob-
longis, nonnihil hispids prodeunt, Saponariæ vulgaris formâ, ex quinque foliis per oras crenatis
commixti, qui ab illius floribus differunt, qui colore albi sunt, levi carne colore asperso, in quorum
medio *staminibus* quadam exigua. Semen non vidit C. B. at neque Parkinsonus, nec nos.

In spineto quodam prope *Lichbarrow* oppidum in Northamptonie agro eam invenit Joan. Ge-
rardus : at in loco illo eam indagantibus hodie non comparat. Nobis Lusus naturæ seu Saponaria
quadam degener esse videtur.

- A. 2. *Saponaria Ger. vulgaris* Park. J. B. *major leviss* C. B. *Sopelwort*.

*Radix*bus tenuibus geniculatis cortice rubenti testis sub terra repit. *Caules* sesquicubitales & al-
tiores, teretes, glabri, [J. Bauhino hirsuti] subrubentes, vix se sustinentes, crebris geniculis inter-
cepti, medulla farcti. *Folia* ad genicula ex adverso bina, plantagineis similes [J. Bauhino Gen-
tianeæ cruciate] tribus nervis insignioribus secundum longitudinem decurrentibus, glabra, sapore
nitrolo, brevibus aut nullis pediculis. *Flores* in summis caulibus velut in umbellâ digesti, singuli
brevissimis

Inter

Q q q 2

brevissimis pediculis nixi, e calice tenui, unciam longo, glabro [J. Bauhino hirsuto] non striato, qui marcescente flore in ventrem turgescit, pallide rubentes seu carnei, odorati, petalis quinque compositi, nec lacinia neque bifidis. Succedunt *semina* in *vasculo* oblongo, circa medium crassiore, parva, penè rotunda, compressa, spadicea.

Locus. Juxta torrentes, fluvios & stagna locis apricis & arenosis sponte nascitur, florens Junio, Julio, Augusto & Septembri, ut rectè J. Bauhinus.

Vires. In usum medicum veniunt Folia sed rarè & radix. Saponaria radix attenuat, aperit, sudorifica est. *Ufus* in Asthmate, utero & mensibus cientiis. Decoctum ejus in lue Venerea commendat Septalius: Extrinsecus psoriam est, tumores ac precipuè panos discutit. *Schrod.*

3. *Saponaria Lychnidis folio, stoculis albis* C. B. *Lanaria sive Struthium Dioscoridis Imperato* J. B.

Imper.

Ortus hujus plantæ similis ferè est Saponariae vulgaris aut Lychnidis. *Folia* Caryophylli, bina ex adverso sita, angusta fuscicallia: *Caules* cubitales valde ramosi & ad ramos angulosi, tenuibus admodum ramulis, quorum extremis *stoculis* haerent pentapetali, albi, minimi. *Semina* minimis involucri continetur nigra, magnitudine grani Milii, saporis amarulculi.

Locus. Nos in prærupis montium Messane inminentium invenimus. Imperato auctore provenit in Calabria & in regione Basilicata, Regni Neapolitani provinciis, ubi Lanaria à pagani dicta est, quòd hujus radice ramisque commodè utantur ad mundandas lanas.

Sulpicor hanc genuinam Lychnidis speciem non esse.

Huic eadem nobis videtur, quamvis C. Bauhinus distinguat & separet, Saponaria altera fruticosior ex Sicilia, angustioribus foliis quasi Oleæ Casalpinio, lato celsipite floribus distantibus.

6. *Lychnis petalis lacinia palustris.*

- A. *Lychnis plumaria sylvestris simplex* Park. *Armeris pratensis* Ger. *Flos cuculi*, *Odontis quibusdam* J. B. *Caryophyllus pratensis lacinia flore simplici sive Flos cuculi* C. B. *Spandow pink*, *Wild Williams*, *Eichow-flower*: rectius *Spandow-campion*.

J. B.

Subinde reptante fibratâque radice se propagat; *caules* attollens cubitales & aliores, inanes, hirsutos, geniculatos, striatos; in quibus folia ad genicula bina, stricta, oblonga, acuta, glabra, absque pediculis. *Flores* Caryophylli superbi dicti, rubente carneove colore, eodem modo in ipsis angulis divaricationum caulium in ramos fiti, quo *Aliness* vulgaris, pediculis longis infidentes, fimbriati, apicibus cinereis, ex calice oblongo purpureo striato & quasi cannulato.

Locus. In pratis humidioribus & ad rivis ubique ferè cernitur.

Variat interdum floris colore albo. Habetur etiam in hortis flore multiplicato.

7. *Lychnis viscaria.*

- A. 1. *Lychnis sylvestris viscaria rubra angustifolia* C. B. Park. *Odontidi sive Flori cuculi affinis* *Lychnis sylvestris*, 1. *Clusii* in Pannon. 4. in *Hist. post.* J. B. *Muscipula angustifolia* Ger. emac.

J. B.

Caulem tollit cubitalem, rectum, cavum, longis internodiis distinctum, tactu circa cacumen glutinosum: ex singulari geniculis bina *folia* ex adverso sita. Floris cuculi, oblonga, acuminata, crassiflora, saturatiusque virentia: ad eadem genicula à medio ferè caule ad summum fastigium pediculi à foliorum sinu exorti longi flores crebros sustinent, pulchrè purpurascens, quinque foliis constantibus, Saponaria floribus accedentes, ex calice oblongo. *Semen* rufum sequitur in vasculis ex principio angusto paulatim dilatatis. *Radix* crassifuscula, nigra, singulis annis novos cossus numerosos caules profert.

Locus. In rubis in vivario Edinburgensi. In omnibus ferè Pannoniæ & Austriæ inferioris cædis sylvis provenit (auctore Clusio) editisque & herbis locis. Floret Maio, semen Junio maturat. Cum floret, flores multi simul aperti & elegantissimo colore rubro ad purpuram tendente rutilantes pulchram speciem exhibent.

D. Lloyd eam invenit ad latera cujusdam montis *Craig Wreidbin* dicti in comitatu Montis Gomerici in Walliâ, ut nos monuit D. *Tancredus Robinson*.

2. *Lychnis viscaria purpurea latifolia levis* C. B. *Muscipula Lobelii* Ger. Park. *Centaurium minus adulerum*, quibusdam *Lychnidis viscidæ* genus J. B. *Abels Catchfly*.

Radice nititur albâ, lignosâ, simplici, paucis fibris donatâ. *Caulis* plerumque singularis [interdum plures] altitudine pedali aut cubitali, tenues, teretes, rigidi, glabri, ramosi, prope terram interdum rubescentes alii cauli, geniculati. *Folia* ad genicula ex adverso bina, latâ basi caulem amplectuntur, & in acutum desinunt mucronem, glabra, glauca, sapore ferè oleaceo, magis nitrofo. *Flores* in summis caulis & ramulis in umbellis quodammodo dispositi videntur Centaurii minoris amulas, suaverberites: verum si accuratius eos inspicias observabis omnes in ramorum divaricationibus sigillatim oriri, quomodo & Lychnidum aliarum & *Aliness*; ex calice prælongo, striato purpureo exsertis; quinque *petalis* obtusis nonnihil bifidis compositi. Circa floris umbilicum singula petala duos processus acutos recurvos obtinent. E medio flore *staminula* aliquot exeunt cum apici-

bus purpureis. *Vascula* *seminalia* oblonga, & propè cylindracea, calice tamen duplo ferè breviora. Paulo infra genicula superiora è caule exudat, humor quidam viscosus quo mæscæ capiuntur. *Semen* minutum subrotundum, J. Bauhino cinereum. Vasculum per maturitatem in quinque segmenta acuta summa parte fimbriatæ & aperitur.

Spontanèam invenit D. *Magnus* solummodo circa *Sumens* sub castaneis Junio & Julio mensibus *Locus* florentem. *Botan. Monsp.*

3. *Lychnis viscaria rubra altera* sylv. C. B. *Muscipula viscaria sive Lychnidis species* J. B. *Lychn. viscaria sive Muscipula* Ger. *Lychn. sylv. rubra minor* Park.

J. B.

Crebris statim à radice fruticat ramis, multis *caulem* ipsum cubitalem altitudine æquantibus, geniculatis, solidis, rotundis: per quos ad genicula nascuntur folia adversa, duobus parva, oblonga, acuminata, quibus latiora & obtusiora sunt infima, ad Bellidis accedentia, viridia, glabra. *Flores* tum extremis ramulorum, tum è foliorum sinu prodeunt rubelli, ex calyce simili Polemonio petraeo, oblongo, striato, qui delapsis floribus à pericarpio & vasculo in ventrem turgente distenditur, semine subnigro. *Radix* lignosa, alba, multifida.

Sponte nascitur in arvis inter segetes, pingui solo, auctore Clusio, plerisque Castellæ veteris locis. *Locus* Floret à Maio usque in Autumnum eodem quo fata est anno, & superveniente hyeme eorum. *Tempus* puer.

4. *Lychnis viscaria foliis lanuginosis, floribus carneis* C. B. *Lychn. sylv. semine nata* 3. *Clus. Muscipula Italica flore carneis* Park.

Clus.

Ex una radice tenui aliquot profert *caules*, tenues, nodosos, quodam lanugine pubescentes: quibus ex adverso ferè inhaerent bina lanuginosa *folia*. Summis ramulis alternatim inter folia innascentur caliculi tumidiusculi, striati & pubescentes, è quibus emergunt *stoculi* coloris ex albo purpurascens sive carnei, in quibus exilia stamina.

- A. 5. *Lychnis montana viscaria alba latifolia* C. B. *sylvestris alba* 9. *Clusii* Ger. *sylv. alba minor* seu *Ocimoides minus album* Park. *Polemonium petraeum* Gejneri J. B. *Wild lupine Catchfly*.

Radice nititur crassiusculâ, lignosâ, albâ, simplici (interdum tamen ramosa) profundè in terram descendente, fibris aliquot donata, in plurima capita divisa; undè exorta *folia* plura denso & caespite terram opacant. *Folia* singularia hirsuta, atro-virentia, unciam circiter lata, tres, quatuorve uncias longa, figura foliorum *Ocimoidis* albi, sed minora, pediculis longis carinatis stipata. *Caules* ex eadem radice plures cubitales, tenues, rotundi, hirsuti, foliis vestiti ad singula genicula ex adverso binis hirsutis oblongis, summa parte ex alis foliorum ramulos emittunt binos semper, inter se oppositos; quibus ut & summitati ipsius caulis innascentur flores pediculis uncialibus aut brevioribus albi, evanidi, petalis bifidis, è calice rubenti striato, staminibus quinque calice longioribus. Succedit *vasculum* *seminale* pyriforme, *semina* intus parva, pulla, reniformia continens. Pars caulis superior humorem pinguem glutinosum exudat, undè & *Muscipula* dicitur. Junii mensis initio & Maii fine floret. Maturò senens vasculum *seminale* summa sui parte aperitur in sex segmenta dentata.

Singula petala binas mucronatas appendiculas circa umbilicum obtinent. In muris arci Nottinghamiæ provenit. Geneva in muris ipsius urbis, inque montibus vicinis abbat. *Locus* dat: in Germaniæ quoque meridionali parte nusquam non obvia est.

6. *Lychnis viscaria foliis brevi lanugine aspersis* C. B. *viscaria flore albo Italica, sive Muscipula Italica alba* Park. *sylv. Clusio* 1. è *semina nata, folio lanuginoso, stoculo nivo, viscidatiss* *Muscipula Italorum* J. B.

Clus.

Cubitali aut ampliore caule excrevit, nodoso, bina *folia* alternatim ad singula genicula semper ex adverso profert, oblongiusculâ, extremo mucronata, è quorum alis exeunt tenues ramuli, lento quadam rore, ut extrinsecus caulis, obliiti, sustinentes tenues, longiusculos, striatâque caliculis, è quibus emergunt elegantes *stoculi*, proliis nivei, quinque foliis, à summo mucrone orbiculari ad medium usque per longitudinem sectis constantes, in quibus decem *stamina* alba, tenuia, quorum quinque flore ferè explicante statim conspicua sunt, & albicantibus apicibus prædita, alia demum exeunt contrahente se Milvinorum unguum instar flore. Duriora *capitula* floribus succedunt, in quibus *semen* quale in reliquis. *Radix* multifida est, è qua ramuli enascentur purpurascens ferèntes adversa inter se folia, quâdam brevi lanugine aspersa, quæque faciliè propagari & pangi possunt.

7. *Lychnis viscaria floribus foris purpurascens, intus albâ* C. B. *sylv. Clusio* è *semine nata, folio lanuginoso, 2. flore foris ex fulgine purpurascens, intus albo viscidatiss* J. B. *Muscipula altera purpurascens* Park.

Clus.

Huic brevior est *caulis* & cubito minor, rotundus, multis nodis cinctus, è viridi purpurascens. *Folia* paulo majora quàm in superiore, non minùs tamen lanugine obliata: ex quorum alis exeunt ramuli, lento humore (quemadmodum & extrinsecus caulis) obdueti. Ex radice secundum caulis latera enascentur alii ramuli, frequentibus foliis præditi, æqualibus ferè præcedentibus foliis, omnino purpurascens, qui non minùs quàm superiores pangi possunt: Summo cauli & extremis ramulis, qui valde purpurascunt, insident striati ex atro-purpurascens *caliculi*, è quibus emergunt *stoculi*, petalis

petalis angustis per medium in longitudinem sectis compositi, foris ex fuligine purpurascens, interne albi, cum quilibet longis *filamentis*, extrema parte crassiusculis & purpurascens, & totidem brevioribus in caudicibus apices desinentibus. In reliquis cum precedente convenit: & revera quicquid intercedit discriminis minoris est momenti quam ut speciei diversitatem arguat, nostro iudicio.

8. *Lychnis sylvestris peregrina, noctiflora odorata* Zanoni.

Zan.

E radice alba, longa, raris fibris donata, substantia tenera, unum aut plures foliorum cespites emittit. Sefamoides Salmantici magni *Clus.* perissimum, nisi quod paulo minoria sunt, crassiora, foliorum, magis cartilaginea, glabra & unque lucida: [quae e radice prima exeunt lata sunt & extenso subrotunda] nervo medium percurrente elato, secundum cujus ductum supina parte folia leniter sulcata sunt, alios laterales nervulos emittente, quae superius vix comparent. Folia isthac similia tenui transparente coloris argentei circumdata sunt. Ex inoquoque foliorum cespite enascuntur *caules* multi, prope terram arcuati, deinde in directum surgentes, altitudine fere ulnae [Bononiensis] calami scriptoris crassitie, fragiles, colore viridi fofido, glabri, viscosi, maxime prope nodos superiores & ultimo tempore; humore glutinoso; e caule exdante, crebris geniculis intercepiti, praecipue eorum versus, albicantibus, quatinus Aurum appetente rubescant, nodosis adeo ut reliquum caulem crassitie multum superent. E quorum inoquoque folia exeunt bina opposita, caulem simul amplectentia, atque insuper unum & interduo bui foliorum cespites, qui plantam foliolam & densam efficiunt, et quibus ramuli egerminant foliis cincti ad nodos binis, & in foliorum cespitem desinentes. Caudae principales suprema parte flores producant duos tresve interdum simul in eodem communi, coque brevi pediculo, aliae singulares, e calice oblongo striato seu canaliculato, stris viridibus, sulcis albis, piloso, quando foliis compositi, contractis & unitis antequam aperiantur, flavicantibus, quae postquam explicantur candida evadunt, latis & subrotundis, extremo tamen bifido, seu creta in medio excavato: medium florem occupant *filamina* aliquot apicibus alba, insignia. Flos isthac sub vesperam & Solis occasum se explicat, suavissimum, Gelsomini vulgaris satis similem, minus tamen acutum, odorem spissans. Mane sequente, illucescente Sole, se iterum contrahit & occidit, nec amplius denuo aperitur. Florem excipit capsula Ovaris, viridis, *semen* chathens angulosum, minutum, rufescens.

Tempus.

Circa finem Junii floret, Augusto & Septembri semen perficit.

9. *Lychnis viscosa flore musco* C.B. Sefamoides Salamanticum magnum Ger. *Muscipula Salmantica* major Park. *Muscip. muscosa flore sive Ocyroides Bellifera* J.B. *Spanish Catchfly*.

P.B.

Folia primum pullulantia Bellidis folia vel potius Globulariae referunt, satis densa, fibrosa, obscure virescentia, sapore nullo insigni; reliqua per caules angustiora oblongioraque conspiciuntur, & ad genicula multo breviora & tenuiora enascuntur. Caudae pedales aut cubitales, in calta etiam duos cubitos fere excedunt, teretes, hirsuti, inanes: a caulis medio fere ad summum flores aliquo modo racemosi, ex longiusculis pediculis spicam longam mentiuntur, pluribus ad genicula ortis multifariis, singulares autem parvi, ex luteo herbacei, pentapetali petalis parvis angustis, cum plurimis intus staminibus praelongis, concoloribus, *calyculo* striato infidentibus; quos *vascula* excipiunt turgidula, semine cinereo, Papaverino fere simili, insipido plena. Radix longa, mediocriter crassa, alba. Tactu glutinosa est herba, potissimum circa superiora.

Locus.

Circa *Newmarker* locis glareosis, & in campestribus eundo a Bartonae molendinis ad Thefordam Norfolciae oppidum provenit. Clusius lapidoso & arido solo circa Salmanticam observavit.

10. *Lychnis sylvestris minima flore musco* Botan. Monf.

Magnol.

Primo vere folia producit Caryophylli sylvestris proliferi *emula*: Caudis est pedalis, tenuis, in alios tenuissimos subdivisis, in quorum summitate capsula producuntur, ex quibus tantum *filamina* viridia cum apicibus, sicut in viscoso flore muscoso exurgunt. Semen parvum fuscum: Viridia est planta, annue durationis.

Locus.

In luto Gramuntio Julio & Augusto mensibus occurrit.

Plantam hanc in sylva Gramontia & agris vicinis invenimus, & in Catalogo plantarum transmarinarum *Lychniden viscosam erectam annuam caryophylloideam* denominavimus. Folia ei angustissima erant & Caryophylloideum similia: Caudae tenues led tamen firmi, erecti. Capsulae in summis caulibus & ramulis. Florem non vidimus, jam enim Augusti mensis medio praetererat.

11. *Lychnis viscosa alba angustifolia major* C.B. *Lych. repens folio viridi, flore albo* Clusius J.B. *sylv. 10. Clus. Caryophyllus humilis flore candido amano* Ger. *emac.*

Clus.

Singulis annis ex eadem radice novi producant *cauliculi*, per terram sparsi & subinde circa internodia radices agentes, deinde sursum denuo sese erigentes palmari altitudine, geniculati, bina folia in singulis geniculis ex adverso opposita terentes, longiuscula, angusta, obtuso mucrone, viridia, promittulo dorso: flores in summis cauliculis & lateralibus ramulis elegantes, candidi, quinque laciniatis foliolis constantes, inodori: quibus succedunt obtusa *vascula*, exigua, nigricante planoque semine (qua nota quandam affinitatem cum Armeris floribus habere videtur) repleta: Fibrosam habet radicem quam facile pangere licet.

Locus.

Provenit ad Striacarum Alpium & Snaelben supra cenobium Neuberger radices: abundantius tamen in Esthero.

Alia

Alind hujus genus multo minoribus & angustioribus foliis, minore etiam flore, exteris notis non dispar, invenitur in copuloso illo praeruptoque jugo *Durregham* nuncupato, secundo supra *Gastlingham* milliari. *Lychnis sylv. alba angustifolia minor* C.B. dicitur.

8. *Lychnides aliquot miscellaneae incerti situs, & exiguae*

1. *Caryophyllus Alpinus calyce oblongo hirsuto* C.B. *Caryoph. montanus* Clusius Ger. Park. *Betonica coronaria*, quae *Caryophyllus pumilio* Tauricus Clusio J.B.

J.B.
Longiuscula radice quamvis, subulca, aliquot fibris donata sicutur, in capita aliquot divisa: ex quibus exeunt pediculi unciales & subunciales, cum altero modo articulatib, binis graminis ad singulos genicula foliis vestiti; flores sustentantes purpurascens, magnum, pentapetalum, ex calice genicula striato, hirsuto, in quinque lacinas diviso, quae non ita Geraniella Helveticae flori comparatur. Folia ad radicem crassiuscula, succulenta, Caryophylli marini foliis fere similia, frequentissima & confusissima; amarissimi saporis. Semen Clusio observare non licuit.

Provenit in Tauro Carinthiae monte, Solo tenui & arena splendente reposito: Floret sub finem Locu. Julii & Augusto Clus.

2. *Caryophyllus arvensis glaber minimus* C.B. Park.

C.B. prod.
Ex radice capillacea, rufescente cauleculus unus vel alter, tenuissimus, geniculatus, pedalis prodit; in humo valde ramulosus, ramulis capillo tenuioribus; quorum singulis singulos *stipules* albos, minutissimos, in duos apices abscutes sustinent. Folia habet pauca, longa, angusta.

Variat magnitudine: nam & semipalmaris est, plucissimus, capillaceus, brevioribus foliolis: illum ex Euganeis collibus habemus; hunc vero Montispeleo.

Circa Montispeleo non invenit P. Magnol.

An *Lychnides* aut potius *Alysses* species sit nescimus.

3. *Lychnis Alpina glabra minima* i.e. *Avicula hirsuta Alpina glabra*, aut *Caryophylli minima* species flore albo J.B. *Alyce Alpina glabra* C.B.

J.B.
Duriusculus & pro plantula modo etiam crassiusculus radicebus natus, albis, non admodum fibrosis, sapore nullo manifesto. Cauliculi plures, palmares, tenues, leves, inferius rubentes, rotundi, geniculati, in ramulos aliquot, hique in alios divisi: Folia oblonga, glabra, acuminata, pallide virescentia, Lini forma sed breviora: Flores furecti, caridati, foliolis quinque per extremum denticulatis compositi, staminibus aliquot donati. Calyculus in *Lychnidum* *Lychnidum* morem formatum, striatus, superius nonnihil fimbriatus. Vascula succedentia ubi dehiscunt denticulis sectas habent oras, in quibus *emina* tonia. Herba perennis est.

In Alpibus variis in locis oritur. Locis saxosis humidis gaudet.

Locus.

4. *Caryophyllus gramineo folio minimus* C.B. *Betonica coronaria sive Tunica minima* J.B.

Radix hujus pro plantula modulo crassiuscula est, multorum capitum: Coliculi numerosi, palmares & altiores, ramosi: ad quorum singula genicula sunt foliola bina, ex adverso posita, perangusta, unciam circiter longa: extremis ramulis foliolis majusculis, singulares supernasculas, ex albo purpurascens, pentapetali: in singulis petalis stria purpurea; calice ambiente ex laequis oblongis, lineis viridantibus striatis.

Circa *Lausbergium* in Bavaria, *Genium* & *Florentiam* in Italia, atque alibi tam in Italia quam *Locu.* in Germania copiosum observavimus.

An ad *Lychnidum* aut potius *Alyssum* genus referendum sit dubio, quoniam non memini, an floris calyx integer sit, ut in *Lychnide*, an in plura segmenta ad fundum fere divisus, ut in *Alyssis*.

5. *Betonica sive Tunica minima similis planta* J.B.

Dodrantal est plantula, aliquando pedalis, gracilis, plurima ramulorum diversis stipata, haud fecus fere ac *Alyssis* angustifolia, a qua tamen pluribus notis manifeste differt, quemadmodum ad *Betonica minima* quoque. Foliola rara & ad singulos ramulorum geniculis bina, angustissima, longiora quam in *Alyssis* dicta. Extremis ramulorum foliolis appenit subpurpurei, pulchelli *Betonica* modo dicitur aliquatenus similes calyce folioso, qui & valcula sequentia foliis sustinet, quae nullis stris praedita sunt, ut *Alyssis* tenuifolia: Semina continent exigua, valde nigricantia. Radix exigua tenuisque alba, led dura ac lignosa in aliquot diversis secta. Annua est.

Floret & semen gerebat mense Augusto in agris montis *Rosberg* prope *Masumster*: *Montbel.* *Locu.* gardi Junio supra muros. Nos etiam, quantum memini, hanc plantam invenimus in agris prope *Moguntiam* copiose. Rectius ad *Alysses* genus refertur.

6. *Lychnis sylvestris minima exigua flore* C.B. Park.

C.B. prod.
Ex radice oblonga tenui cauleculus rotundus rufescens, geniculatus, trium quatuorve unciarum, in alas minimas brachiatas exurgit, foliola binis exiguis, acutis, ad quemlibet geniculum & alam, & ex quilibet ala pedicelli oblongi, angustissimi, rigidi, quibus foliolis purpurascens, ex quinque foliolis, singulis cordis formam rebus, compolitis infidet.

Hec

Locus.

Hæc circa Nonspelium, in pede montis, qui est prope Boutonnet, copiosè reperitur, quam Centaurium minimum appellabant.

- * 7. *Lychnis Lufitanica hirsuta non descripta* Hort. Lugd. Bat.

Semen in capitulis oblongis verrucosis aliorum ejusdem generis simile. *Flos incarnatus.*

- * 8. *Lychnis nœtiffiora minima, flore exiguo* Bocconi.

Boc.

E radice parva, leviter fibrata *Cauliculus* plures tentes emittit, primum per terram in orbem stratos: *folia* ad genicula bina, è regione opposita, angusta, uncialia, Liniariz minimæ seu Spargulæ æmula gerit; quorum in linu subinde foliola alia duo nascuntur, brevissima & tenuissima: eriguntur denique *cauliculi* stipati numerofo geniculati, multiplices, in ramos divisi, nonnihil pilosi, ut & folia, quorum quæ ad summum accedunt sensim breviora sunt & latiora. In summitate & foliorum ultimis alis subrubri exeunt *stoculi* quinquefolii, Alfinæ magnitudine, capsulis minimis Lychnidum formâ inferti. Tota planta viscido quodam glutine manus inficit.

De loco & florendi tempore nihil addit.

- * 9. *Lychnis omnium minima ex monte Argentario* Bocconi.

Boc.

Rectus huic *cauliculus*. *Folia*, *flos* & capsulæ quoque quibus semina includuntur Alfinæ hirsutæ sunt, singulis tamen multo minoribus.

Locus.

In monte Argentario inter saxorum rimas & hiatus frequenter pullulat.

- * 10. *Lychnis parva palustris, foliis acutis, lanceolatis, stoculis purpureis* Mentzel.

Locus.

Hæc uncialis quandoque, rarè trium aut quatuor unciarum.

In udis circa oppidum Marchiæ Besovicia, & in aliis Silesiæ & Cracoviæ locis reperitur.

- A. 11. *Lychnis Alpina minima, Caryophyllus* 9. Clusio. *Caryophyllus pumilus* Alpini Ger. enac. *Mulsus* Alpini flore insigni, dilutè rubente J. B. *Ozymoides muscosus* Alpini Park. *Lych. Alpina pumila folio gramineo, sive Mulsus Alpini Lychnidis flore* C. B.

J. B. Clus.

Craffiuculas habet *radices*, in multa capita divisas, numerosis fibrillis donatas, unde *folia* infinita, angusta, vix unciam longa, terræ incumbente nascuntur. Phyllum Dalechampi magnitudine æmulantia, sine ulla asperitate; inter hæc *pediculi* exeunt vix unciales, tenues, quorum unicuique *flos* infidet, quinque bifidis foliis constantes, magnus, coloris rubri dilutioris sive carnei ex calice oblongo, striato; *Semen* in capitellis fuscis & splendentibus renis formâ, exiguum, subrotundum.

Hæc planta tum flore tum semine se genuinam Lychnidis species esse fatetur.

Locus.

In altissimis verticibus montium max. Carthusianorum cœnobium ingentium observavimus: Clusius in summis Austriacarum & Striacarum Alpium jugis. Floret Junio; *Semen* Augusto plerumque maturitatem adipiscitur.

Nuperimè in Cambriæ Septentrionalis altissimo monte *Snowdon* dicto, à D. Lloyd detecta & observata est; ut nos monuit D. Tancredus Robinson.

12. *Lychnis arvensis minor* Anglica Park.

Folia infima parva, hirsuta seu pilosa Auriculæ muris similima: quæ *cauliculo* gracili, vix pedem alto, (qui nunc simplex à radice, nunc multiplex affurgit) bina semper ad nodos opposita, adnascuntur, minora sunt, maculis albis infecta: è quorum finibus alia enascuntur bina multo adhuc illis minora, sapore nullo manifesto prædita. *Flores* parvi, albi, aliarum Lychnidum sylvestrium similes; quibus succedunt *capsula* oblonga, canescentibus *seminibus* repleta. *Radix* parva, alba, quotannis marcescens.

Locus.

In arvis prope Colcestriam oriri tradit Auctor.

13. *Lychnis exilis rubra* Park.

Caryophylli minoris species censerî posset, ni capitula cum seminibus obstarent: Multa enim ad imum caulem foliola parva, graminea obtinet & ad geniculos, (qui crebri sunt) singulos bina vel plura, similia, sed minora. *Flores* in summis caulibus duo trèse simul è longis tenuibus calycibus exeunt, Mulpipulæ Lob. seu Ben rubri similes, colore rubente petalis in extremo crenata. *Radix* minima, longa, non diuturna.

14. *Lychnis tenuifolia altera* Park.

Parvitate sua, tum foliorum situ & nascendi modo à præcedente parum differt, nisi quod bina duntaxat plerumque folia ad singulos nodos habeat. Præcipua differentia est in floribus qui æque parvi sunt, verum non summos tantum caules ornant fed & à superioribus eorum geniculis exeunt, suntque colore pallide viridi, petalis integris absque ulla in extremo crena. Semina eorumque conceptacula parva & præcedentium similia. *Radix* fili instar tenuis velut præcedentis.

Has

Has duas species in Anglia spontaneas inveniri tradit variis in locis. Et revela præcedens nobis sup eritis sub titulo Lychnidis sylvestris hirsute annuæ flore minore carneo Moris. descriptæ similis est si non eadem. Huic autem ultime nihil à nobis simile in Anglia nec visum, nec auditum.

CAP. III.

De Cisto montano seu Ledo Alpino.

Hæc plantæ veræ & genuinæ Cisti species sunt ex flore & vasculo seminali, loco tantum differunt.

1. *Ledum Alpinum hirsutum* C. B. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park. *Nerium Alpinum quibusdam aliis Ledum hirsutum* J. B. *Cistus Ledum Alpinum* Clusio Ger.

Clus. J. B.

Multis *stolonibus*, duris ac lignosis, cubitalibus aut paulò longioribus, vix unquam surrectis fructicat. *Folia* potissimum per ramorum extrema conspicuntur, & illic quidem conferta, breviora quam Ledo Alpini glabri, & obtusiora, Chamæleæ Italice foliorum æmula, utrinque virentia, sed virore saturato & splendente, infernè dilutior, per ambitum pilis, cœti chlorum, longis & conspicuis obfita, saporis non ingrati, aromatici & nonnihil resinosi cum adstrictione quadam. Germinum extremis infidet coma *florum*, pediculis hirsutis inherantibus, deorsum inflexorum & propendentium, Campanulæ modo concavorum; qui summa labra quinque divisuris secta habentes, foris intenus rubent, & argenteis veluti guttis (cum ipsis unde dependent petiolis) conspersi sunt, interiore verò parte dilutius rubri, aliquot *staminibus* intra latentibus, suaviusculi odoris. Iis succedunt exigua *capsula* quinque cellulis constantia, in quibus *semen* fulvum minutissimum Scobis instar. *Radix* dura, lignosa, oblonga; sed rami per terram sparsi interdum radices agunt.

In summis *Sneberg*, *Snealben*, *Weebsehn*, *Durrenstein* & vicinarum Alpium jugis inter saxa ad delectat. vix plerumque latera invenitur. Nobis in præruptis Alpium scopulis prope *Pontedam* oppidum, quod Venetianum & Imperiale territorium determinat, observatum est.

Florèt Junio & Julio: semen Augusto maturifcit aut aliquanto serius.

Tempus.

2. *Ledum Alpinum foliis ferrea rubigine nigricantibus* C. B. *Nerium Alpinum quibusdam aliis Ledum glabrum* J. B. *Chamarhodendron Alpigena* Ger. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park.

Clus. J. B.

Rami huic contorti, digitali crassitie, cortice vestiti extimo quidem cineraceo, interiore autem nigricante; à minimi ramuli subinde etiam rubente cortice teguntur; per quos *folia* circa fastigium conferta, glabra, brevibus herent pediculis, Lentisici foliis paria; nec formâ dissimili, nisi quod crassiora, nervosiora, minime in ambitu hirsuta, superiore parte virent, inferiore ferrugine sunt coloris, saporis adstringentis & quodammodo resinosi. *Flores* habet superiores similes, sed paulò dilutiores: *Capitula* & *semen* similia. *Radix* oblonga, lignosa, dura, subnigro cortice.

Hujus *Folia* Clusio rariora nec ita conferta, majora, duriora, admodum venosa, longiore mucrone prædita quam præcedens.

Hujus porro circolorum summitatibus *capsula* quadam increfcunt squamis foliaceis congesta, oblonga, & gemmæ majoris speciem exhibentia, colore rufco foris, intus flavescens, cuiusmodi in Salicibus cernuntur. Folis verò ramisque adnata aliquando reperiuntur tubercula nunc nucis Ponticæ, modo Pisi magnitudine, inæqualia, foris rutilante aut pallescente nonnunquam colore, intus fungosa, alba, gustuque adstringente pulpâ plena, quæ Gallorum vicem præstare possint, cuiusmodi pilulæ Quercum foliis laxissimè accrescunt. Perpetuâ fronde viret.

Invenit Clusius in *Snealben* supra *Neuberg*: nos in summis jugis montis Juræ prope *Geneviam*: *Locus*. J. Bauhinus utramque in montibus Rhæticis ut Burmio. Florèt utrumque Junio & Julio. *Semen* sub Augusto finem aut paulò serius maturifcit.

Utroque Ledo Alpino tinctoris, qui montium *Sneberg* & aliorum vicina inhabitant ubi provenit *Ussis*. untur ad lineas penulas nigro colore inficiendas, autore Clusio.

3. *Cistus pumilus montis Baldi, foris Austriacus myrsinifolius* J. B. *Cham. hirsuta* C. B. *Cistus humilis Austriaca* Clusio Ger. *Chamæcistus hirsutus* Park.

J. B.

Compluribus fasciculatis & quadrantalibus affurgit *virgulis*, lignosis, tenuibus & hirsutis. *Folia* virentia, crebra satis, similia Myrto Tarentinæ, vel Lentisici foliis paria, nec ita dissimili circumfcriptione, ortu & positu diversissimo, quippe bina, incondita tamen, forticis pilis supra, subulque donata, per margines copiosioribus ut in Nerio Alpino: *Flores* extremis ramulis unici, satis magni, cum multis *staminibus*.

Eadem forte est (inquit J. Bauhinus) cum Chamæcisto 8. Clus. quem sic descripsit:

Palmaris est aut paulò amplior, [à nobis observatus semipedalis erat aut altior,] superioribusque firmior, multis, lignosis, rectis & nigricantibus ramulis præditus, quorum numerofo & adeo conferta ambiunt *folia* ut quaternis versibus digesta videantur, Myrti minoris foliis non dissimilia, minora tamen & hirsuta, licet atra viriditate superne splendens, quorum gustus adstrictionis particeps est. *Flos* unicuique, interdum & alter extremis ramulis exit, satis crasso pediculo subnixus, unico quidem constans folio, sed quinque profundis crenis, cuiusmodi velut circinatis diviso ut quinque folia habere

bere

- * 6. *Cistus mas foliis Chamædrys* C. B. *mas 5. foliis crispis & quodammodo sinuosis* J. B. *mas dentatus* Ger. *mas humilis* Park. *mas 5. Clus.*

Clus.

Humilis est & supinus ut plurimum, pedibus ramis aut paulo amplioribus, multis ex eadem radice prodeuntibus: *Folia* crispata sunt & quodammodo sinuosa, candidantia & hirsuta, gustus acerbi & astringentis. *Flores* ramulorum summitatibus aequali altitudine & quasi umbellatim nascuntur, superioribus paulo minores, sed elegantes ex rubro purpureis coloris, interioribus quàm in quarto. *Capitula* reliquis minoribus, suis involucribus plerumque, connecta, *femen* continent reliquis simile, magis atrum.

Locus & Tempus.

In solâ Lusitaniâ nascentem vidit Clusius, nec usquam frequentiore quàm apud monasterium *Pera longa* dictum, quinto supra Ulyssipponem milliari. Floret Aprilis serisive aut citius pro loci natura & temperamento: Semen Augusto, Septembri aut Octobri maturelit.

D. Magnol hanc speciem invenit in sterilibus locis vulgò *Garrigues* inter *Pezenas* & *Bexiers* Maio mense florentem copiosè.

CAP. V.

De Cisto femina.

Cistus femina folio Salvie C. B. *femina* Ger. *fem. vulgaris* Park. *femina Monspeliana flore albo & Hispanica luteo* J. B.

Clus.

Rutæ est ramosus, cubitum interdum altus & erectus, nonnunquam supinus & humi stratus, gracilibus, nigricantibusque *ramis*; *folia* non minore quàm in maris quarto genere, circinate ferè rotundata, rudi & aspero, viridi tamen, saporis adstringentis & acerbi. *Florem* habet paulo minorem quàm *mas*, quinti generis flori penè similem, album, nonnunquam etiam flavum, luteis fibris, ut in Rosa sylvestri, medium florem occupantibus, non minoribus quàm maris, multo majoribus quàm Ledi. *Capitula* minoribus sunt maris capitulis, non mucronata sed nonnihil compressa superiorem parte, pentagona, *femen* paulo nigrius & fatis magnum continentia.

Locus.

In sterilibus & saxosis collibus & dumetis per Italiani, Siciliam & Galliam Narbonensem vulgatissima est.

Duplex habetur, elatior & humilior, ut rectè notat C. Bauhinus.

CAP. VI.

De Cisto Ledo seu ladanifera.

Hoc genus humore pingui, Ladano dicto, quem copiosè exsudent folia à præcedentibus distinguunt.

De Ladano.

E foliis Cisti Leden appellati exsudat liquor quidam, Ladanium dictus, in massas graves ex purpurea fuscas coactas, odore valido sed suavi, inviolabilis, accensaque gratum odorem halans.

Modus colligendi.

Tradit Dioscorides succum hunc hircorum barbis dum fruticem depalcuntur adhærescere, indeque depecti; nec barbis tantum sed & femoribus villis. Quidam etiam (inquit) funiculos per frutices trahunt, & adherentem ipsis pinguedinem derafam efformant. Qui modus cum colligendi idem foret est quem Bellonius in Creta observavit, & accuratius ita describit. Graci colligendo Ladano peculiare instrumentum parant rastro dentium experti simile, *Ergasiri* illis dictum. Huic affixæ sunt multæ ligulae sive zonæ: e corio rudi nec preparato confectæ: eas leniter adficiant ladaniferis fruticibus, ut inhæreat liquidus ille humor circa folia concretus, qui deinde à ligulis per summos ardores Solis cultris est abradendus. Itaque Ladanium colligendi summus, imò intolerabilis, est labor, cum totos dies ardentissimo caniculæ aestu in montibus herere necesse sit: neq; facile quicquam aliud ad id colligendum operam sumit præter *Calothieros*, i. e. Monachos Græcos.

Siquis tamen in Hispaniis huic colligendo operam navare veller, multo minore (ut Clusio videtur) negotio magnani ejus longè purissimi, resinosi & odorati copiam colligere posset; cum integrè aliquando sylva inveniantur omnium purissimi illius Ledi, quod Cistus Leden flore maculâ nigricante notato inscribitur.

Vires.

Ladanium emollit, digerit, maturat, attenuat, aperit, officina venarum referat, inspissat. *Quomodo autem emolliendi & aperienti, cum spissandi & adstringendi facultate convenire potest?* Uti præcipit (inquit Schroderus) est in capite humido ac catarrhoso, inque dysenteris. Laudant Veteres in tussi à crassa pituita, in stranguria, &c. Extrinsicus ejus utilis est in emplastris emollientibus, anodynis, tussim sedantibus, in Alopecia (inunge vel coque in vino & lava) in odontalgia & cardialgia doloreque ventriculi (cum modico Bdellii pilulas faciunt dandas numero i. vel 2. hora i. ante pastum. *Crato*) in suffocatione uteri (introsusum adhibuit) cicatrices curat. *Schroder.*

In

In suffumigis efficax est, in pellendis secundinis & foetibus immortuis, in scirrhis uterinis; peculiariter ad uteri vitia convenit. *Diosc. Galen. Plin.* Maximè celebratur in ulceribus antiquis & cavis cum magno labiorum tumore & duritie. Galenus Ladanium defluentes capillos retinere posse concedit, non tamen Alopecia aut ophthalmias sanare, oportet magis discutientias vires quàm quæ Ladano insunt potentes.

1. *Cistus Leden foliis Laurinis* C. B. *Cistus Leden latiore folio* J. B. *Leden 1. latifolium* Clus. *Cist. Leden latifolium* Park.

Clus.

Superatâ Calpe, litore marino, quâ Malacam iter est, nascitur hoc genus, latiore folio, quasi ad Lauri angustifolii foliorum formam & amplitudinem accedente, non minùs tamen pingui lentior, illo humore abundat quàm id quod angustior est folio, proximè describendum.

In horto Botanico Monspelaco hanc pulchram Cisti speciem vidimus, & vicinis montibus (ut nobis retulerunt) delatam: ejus pleniorē descriptionem & Parkinsoni Theatro Botanico mutuantur dabimus.

Virgæ aliquot lignosis, quinque aut sex pedes altis, in plures ramos divisis affurgit, *foliis* ad geniculâ binis oppositis cinctos, latioribus paulo quàm proximè sequentis folia, & ad Laurinorum formam proximè accedentibus, supina parte colore viridi obscurioribus, infernè canescentibus, ad tactum pinguibus & glutinosis unâ cum caulibus & furculis tenellis; odore valido suavi è longinquo nares feriente, activo præsertim tempore & natalibus locis calidioribus. E summis ramulis erumpunt *flores* simplices, candidi, petalis quinque latis, subrotundis compositi, interdum maculis carentibus, aliâs ad ungues maculâ atropurpureâ in angulum fursum versus productâ notatis, in aliis majore, in aliis minore, multis *gamulis* luteis medium florem occupantibus. Succedunt *capitula* grandiora, quinquepartita, dura, subrotunda *femina* parva fusca continentia.

Quærendum annon hac species Cisti fitquam observavit D. Wheeler in monte Olympo Asia, & describit Itinerar. lib. 3. pag. 219. in qua cuticulas varias faciliè separabiles (quas ut verisimile est quædam exiit) observavit.

- * 2. *Cistus ladanifera Hispanica incana* C. B. *Cistus Leden 1. Clusii* Ger. *Cistus Leden flore maculâ nigricante* notato J. B. *Cistus Leden angustifolium* Park.

Clus.

Hoc (inquit Clusius) omnium per Hispanias nascentium vulgatissimum & pinguißimum Ledeni fruticat ad hominis altitudinem, quæ etiam interdum superat, *ramis* frequentibus, lignosis, duris, nigris. *Folia* quemadmodum & rami ex adverso sita sunt, oblonga, transversum digitum quandoque lata, nonnunquam etiam latiora, superne ex viridi nigricantia, infernè candidantia, quæ cum tenellis ramulis pingui quodam, odorato, calido & transparente liquore adeo copioso aspersa sunt, ut procul etiam ex splendore conspici & agnoscî possit, odore autem octavâ Germanicis milliariis parte naribus percipi. *Flore* est inter reliqua Cisti generis & pulcherrimo & amplissimo, magnæ Rosæ instar, simplici quinquefoliorum texturâ, omnino interdum albo, sed ejus singula folia circa unguem ex purpurea nigricante maculâ rhomboide, nunc majore, modo minore & angustiore, ut plurimum infecta sunt, floris umbilico multis croceis fibris pleno. *Capitula* in longis pediculis foliisque, luis dentatis, omnium maxima, rotunda ferè & plana, non mucronata, & sæpenumero decagona, dura, inferius flavescientia, quibus dehiscentibus *femen* decidit copiosum, subrufum, omnium minutissimum.

Tota planta, dum resiccata est, quandam candorem contrahit, pinguem tamen illum suum lentorem & suavem odorem non amittit per multos annos.

Crescit frequentissimè multis Hispaniæ & Lusitaniæ locis, pistoribus ad calefaciendos fornaces & tentorios fortunæ hominibus ad fruendos ignes inferniens. Nusquam tamen abundantius quàm in collibus eorumque declivibus inter Tagum & Anam flumina; & toto ferè monte *Sierra Morena* nuncupato. Repertur etiam unâ cum præcedente versùs *Carpoiran* & *S. Jordi* in inculis. D. Magnol.

Locus.

- * 3. *Cistus Leden foliis Populi nigre major* C. B. *Cist. Led. Populi nigre foliis Clusii major* J. B. *Cist. Led. Populnea fronde major* Park. *Cist. Led. 2. Clusii* Ger.

Clus.

Brevius est & bicubitalibus duntaxat affurgit *stolonibus* ramosis: *rami* sunt fragiles: *folia* omnium inter Cisti genera quæ observabat Clusius maxima, superne viridia, infernè nonnihil candidantia, Hedææ foliorum formam interdum, & Populi nigre plerumque emulantia, satis rudia & carnosa, hyeme rubedinem nonnullam contrahentia, subacidi & adstringentis saporis. *Flos* candidus, Cisti femine flori par: *Capitula* pentagona, mucronata, exili & nigricante femine referta sunt.

Tenellæ plantæ neque pingues, neque odoratæ sunt, sed annotine duntaxat & vestitiones, Autumnæ præsertim, quo tempore omnes Cisti species, quæ pingues sunt, abundantiore succo, crassiore saltem & magis tenaci, prægnantes esse mihi visæ sunt.

- * 4. *Cistus Leden folio Populi nigre minor* C. B. *Populnea fronde minor* Park. *populea fronde* Ger. *Pop. nig. foliis Clusii minor* J. B.

Clus.

Præcedenti per omnia similis est sed humilior, neque cubitum excedens: folia etiam minorâ; flore, femine gustu conveniunt.

Utrumque genus nascitur in ea montis Mariani (vul. *Sierra Morena* dicti) parte, quæ superandâ est is qui Ulyssipponè Hispani iter faciunt, & in quibusdam collibus Granatæ vicinis.

Locus.

Rrrr

* 5. *Cistus*

- * 5. *Cistus Ledon Cretense* C. B. *Cist. Led. latifolium Creticum* J.B. *Cistus ladanifera* Cypria Park. & *ladanifera Cretica* vera ejusdem. *Cist. Ledon 4. Clusii* Ger.

Clus.

Cubitali & interdum majore altitudine assurgit, fruticosum, nigricantibus ramis, carnosus foliis & prae saturata vividitate nigricantibus, mediae inter primi & secundi generis [secundi & tertii nostri] folia magnitudinis, brevioribus tamen & rhomboidis quodammodo figuris, quae cum novellis ramis lento & rosco humore oblita sunt, non adeo tamen abundanti & densis, neque etiam adeo odorato ut in secundo genere. *Flos* albus est, secundo generi similis; *semen* etiam exile nigricans in rotundis capitulis.

J. Bauhinus folia infernè candicantia, tribus secundum longitudinem decurrentibus nervis plantagineis describit: capitula Ciceris circiter magnitudine, Olivæ fere five oblonga figurâ, hirsuta, cum quinque angulis, membranis distincta, plena *seminibus* minutis, papaverinis, fuscis, angulosis.

Nascitur in Creta & Cypro insulis.

An Alpinus de hac ait? Plantam ex qua *Ladanum* Cretense colligit, planè differentem ab ea quam hætenus fere omnes prodidit, insipexi; *Cisto* feminae perfimilis est, foliis tamen *Cisti* longioribus prædita, Salviaque proximis, florisque fert sylvestribus rosis omnino similes, roseo etiam colore, quomodo *Cisti* feminae majores. *J. B.*

Hunc in exoticis describit Alpinus, quem consule.

- * 6. *Cistus Ledon hirsutum* C. B. *Cist. Led. 4. Clusii* Ger. 4. *Clusii flore candido* J. B. *hirsutum* fere 4. *Clusii* Park.

Clus.

Multis ramis fruticat, cubito longioribus, lentis & flexibilibus, hirsutis, albicantibus. *Folia* reliquis *Ledi* generibus molliora, ad *Cisti* feminae folia accedunt, verum paulò longiora, angustiora, hirsuta, nigriora, & lentâ pinguedine conspersa, non modo verno tempore, sed etiam per totam æstatem conspiciuntur. *Flos* albus est, *Cisti* feminae folio non minor, nec ei ab similibus; *capitula* exigua, membranaceis quibusdam & laxis involucri tecta, *semen* continent omnium inter *Cisti* genera maximum, nigrum.

In sola Castellâ veteri hoc genus observabat Clusius, vicinis pago S. Martini del *Castanhal* locis.

7. *Cistus ladanifera Montpellierensium* C. B. *ladanifera, fere Ledum Montpellieranum, angustio folio nigricans* J. B. *Cistus Ledon 5. Clusii* Ger. *Cist. Led. Oleæ folius* Park. *Cist. Led. folius Oleæ sed angustioribus* C. B.

J. B.

Frutex est bicubitalis, odoratus, in ramos plures brachiatus, cortice nigro obductus; *foliis* sesquiuunciam longis, angustis, nigris, rugosis, ex brevibus intervallis sibi mutuò oppositis. *Flora* albi, parvis rosis sylvestribus, affimiles, in quorum medio apices lutei. Succedunt pericarpia hispida [nobis observantibus, parva, quinquepartita, per maturitatem colore spadiceo splendentia, non hispida, calycibus tamen hispidis occultata] & femina minorâ quam in *Cisto* mare Montpellier.

Nos cum J. Bauhino, cui etiam assentitur P. Magnol, M. D. Montpellierensis existimamus *Ledum* V. Clusidum esse huic Montpellierensi, namque & descriptio & locus conveniunt: ait enim nihil isto *Ledi* genere vulgatus esse toto Valentino regno & Narbonensi Gallia, ubi aliud utiq, *Ledum* non observavit. Hinc C. Bauhini *Ledum 9. folius Oleæ sed angustioribus*, huc reducendum est. Folorum varietas ex locorum diversitate dependet.

Ad hujus radices Hypocistum adnatam observantur tum Clusius tum J. Bauhinus.

- * 8. *Cistus Ledon angustio foliis* C. B. Park. C. *Ledon VI, minoribus angustioribusque foliis Clusii* J. B. *Cist. Led. 6. Clusii* Ger.

Clus.

Quinto pene simile est, brevius paulò, minoribus, angustioribusque foliis lento humore aspersis quemadmodum illius folia. *Flos* major est, albus item & quinque foliis constans; *semen* etiam respondet.

9. *Cistus Ledon foliis colore cinereo* J. B. *Cist. Ledon foliis Rosmarini bipidis* C. B. *Cist. Led. 7. Clusii* Ger. 7. *Clusii fere Rosmarini bipidis folius* Park.

Cubitalis est, multis & frequentibus ramis fruticans cinereo colore præditis: quos septiunt frequentissima folia, Rosmarini coronarii foliorum æmula, omnino calencientia & hispida, nec minus pinguis & lento succo perfusa cum suis tenellis ramulis quàm quincum genus. *Flos* summis ramis copiosus, candidus, superioris similis, nec *semen* dissimile.

Valentino regno hæc duo postrema Clusio tantum observata sunt circa *Xatrua*.

10. *Cistus Ledon foliis Rosmarini subternis incanis* C. B. *Cist. Led. foliis Rosmarini coran, Clusii, flore luteo* J. B. *Cist. Led. 8. foliis Rosmarini subternis incanis* Park.

E dem quâ superius magnitudine crescit, *rami* tamen magis expansi sunt, *folia* tenuiora, supernâ parte ex quâ folia viridia, infernâ verò candicantia, ut Rosmarini coronariæ folia videantur, gustu tamen adstringentia, licet lento quodam & pingui humore sint cum tenellis ramis oblita. Numerosi flores secundum ramorum longitudinem nascuntur, exigui, postremo tamen descriptis parvis, lutei coloris. *Semen* in pusillis capitellis ex cinereo nigricans.

Inve

Invenitur frequens inculis illis locis circa Tagum supra Ulyssipponem cum *Cisto* foliis Halimi, &c.

- * 11. *Cistus Ledon foliis Rosmarini, sed non incanis* C. B. C. *Led. Rosmarini foliis subternis incanis* Park. *Cistus Ledon IX. Clusii* J. B. *Cistus Ledon foliis Rosmarini* Ger. emac.

Clus.

Minus est superius, folia paulò majora, neque subternis incanis, ut in præcedente, sed rariora & magis glutinosa sunt: ramulos quibus flos inhaeret tenues, exliccos, planque retortidos; aliquot inania capitula & omnino hiantia jam excussio semine, sustinere deprehendebat Clusius.

- * 12. *Cistus Ledon foliis Thymi* C. B. Park. *Cist. Led. Thymi foliis Clusii* J. B. *Cist. Ledon X. Clusii* Ger. emac.

Clus.

Pedali duntaxat est altitudine, ramulis exilibus, lignosis, satis tamen fragilibus, nigricantibus; pinguis, & quodam lento humore madentibus: foliis longè minoribus quàm in præcedente, non multum à Thymi foliis dissidentibus. *Flora* non observavit Clusius, quemadmodum nec in superiore, sed in oblongis ramulis quasi umbellatim prodeuntia capitula, exigua & superiore parte aperta, inania jam, & cum suis ramulis arida.

Nascuntur hæc duo postrema in extrema Bæticæ parte qua Castellam novam spectat.

Locus.

- * 13. *Cistus Myrsinifolius Balcariensis Pennæi, Myrsinifolius Pennæi* Park. *Clus. C. B. Myrtoc. Th. Pennæi Angli* Ger. *Myrtoc. Pennæi, floribus luteis oblongis* J. B.

Clus.

Frutex est interdum tricubitalis, scabro admodum cortice, & veluti quibusdam tuberculis obfuso, qui in vetustis ramulis facile abscedit & sponte decedit. *Folia* sunt parè Myrti (quorum dorsum non minus scabrum est quàm ipsi ramuli) superne levia, conjugata ut in *Cisti* & Myrti generibus circa ramulos nascentia. *Flora* summis virgis insident lutei, quinque oblongis foliis constantes, & multis in medullis longiusculis staminibus præditi: His succedit oblongum & pentagonum capitulum semine plenum.

Tota stirps odorata est, & lentorem five pinguem quandam succum, quali *Cisti* *Ledi* genera madent, effundere videtur.

Ex Balcariarum insularum majore *Majonica* vulgò dicta eruit Pennæus.

Locus.

C A P. VII.

De Cisto vasculis trigonis, & primo De

§. 1. Majore & fruticosore, Cistus semina dicto.

- * 1. *Cistus semina folio Sampuchii* Park. *folio Sampuchii incano* C. B. *folio Sampuchii Clusii, cui macula in flore* J. B. *Cistus folio Sampuchii* Ger. emac.

Clus.

Frutex est multos graciles ramulos proferens, in quibus folia parva, quasi circinata, incana, Sampuchio similia, paulò minorâ & dorso eminentè, contrariis inter se pediculis, ut in cæteris *Cisti* generibus, nascuntur, & adstrictionem habent cum quadam aciditate & fælidine nigra. *Flos* in summis ramis copiosus, albus, medullarum petalorum macula ex purpurea nigricantem, villis & staminibus flavis medium florem occupantibus: Capitula deinde Lini fere exigua, trigona, in quibus semen minutum Hystocyami, ex nigro candicans five cinereum continetur. Totus vero oblongus ille ramulus qui florem & capitula sustinet, semine maturo arefcit, ut in singulis *Cisti* generibus.

Locus.

- * 2. *Cistus semina folio Thymi* Park. C. B. *folio Thymi Clusii sine macula in flore* J. B. *folio Thymi* Ger.

Clus.

Pedali fruticat altitudine, ramulis ex purpurea nigricantibus, duris, lignosis, qui magna ex parte sine foliis conspiciuntur præterquam circa eorum summitates, in quibus confertim nascuntur, exilia admodum, viridia, Thymi foliorum æmula, adstringentis gustus. *Flora* summis ramis fert, superiori similem, minorem & nullis maculis infectam. Semen non observavit Clusius.

Solius autem conspectus est extrema Bæticæ parte, qua Castellam & Lusitaniam spectat.

Locus.

- * 3. *Cistus semina folio Halimi major* Park. *sem. Portulacæ marine folio, latiore, obtuso* C. B. *folio Halimi* Ger. *folio Halimi, flore luteo* J. B. *folio Halimi 1. Clusii*

Clus.

Cubitalis aut ampliores profert ramos, graciles, satis fruticosos: in quibus folia Portulacæ marine similia, sed omnino incana ut Halimi, obtusius mucrone, subacidi & adstringentis gustus. Summis ramis multi inhaerent flores, flavi coloris, minores quàm in superioribus, Helianthemum similes, suas fibras in medio continentes.

R R r 2

H H

His succedunt longiuscula & triangula *capitula* exiguum subfructum *semen* continentia.
Ad hujus radices Hypocistidem observavit Clusius.

Cistus famina folio Halimi minor Park. *fem. Portulacæ marinæ folio angustiore mucronato* C. B. *folio Halimi longiore incano* J. B. *fol. Halimi 2.* Clus. *Cistus folio Lavendulæ* Ger.

Clus.

Procerior est priore, firmioribus ramis & incanis ut prior. *Folia* etiam habet Halimi, paulò tamen longiora, angustiora, magis mucronata & dorso elatiore, incana tamen tota & sicca, subacidi etiam & adstringentis saporis. Hujus neque florem, neque semen vidit Clusius.

Uterque frequens est in Lusitania arenoso solo, & aurà marinà afflato inter Ericas non procul Olyssipone, necquam alibi Clusio conspectus.

* 4. *Cistus famina Lavendulæ folio* Park. *folio spicæ* C. B. *folio Lavendulæ Clusio, fortè idem cum Helianthemum recto* J. B. *mas tenuifolius* Ger.

Clus.

Cubitali plerunque altitudine est, plurimis ramis usque brevibus præditus; circa quos confertim nascuntur *folia* angusta, incana, Lavendulæ foliis proxima, adstringentis gustus. *Flores* superiores floribus non multum abimiles, parvi, candidi; Semen non observavit Clusius.

Adèò Lavendulæ similis est, ut excepto odore & sapore cum non floret pro ea sumi possit.

Solo Valentino regno, aridis & petrosis locis quarto à Valentia mil. Aprilis initio invenit Clusius.

5. *Chamaecistus Halimi folio oblongo* Morif. præhid.

Hic suffrutex ad pedalem altitudinem ut plurimum, aliquando ad bipedalem assurgit. *Folia* profert, oblonga, mucronata, incana, Halimi instar. *Flores* fert luteos, quibus delabentibus succedunt capsulæ triangulares, minuta multa subruia *semina* in se continententes.

In glareosis & arenosis circa caput Cenomanorum.

6. *Cistus Ledon folio Myrti* C. B. *ledon angustifolium* Ger. *ledum Myrtifolium Lobelii* Park.

Virgis, sirculis, foliis multò crassioribus, latoribus & longioribus est quam mas, semina, aut ladanifera vulgaris, Sumachi Plinii aut Rusci modo fruticosa, semine item tricoeco.

Multa laceriva quopiam in monte celsissimo agri sterilis Sevenæ, cui nomen S. Columbæ. Alioqui gustu Cisti Ledi, & fragrantia graviuscula.

Suspicio hanc non differre specie à Cisto Ledo 1. seu latifolio Park. quantumvis Lobelius semen tricoecum ei attribuat.

§. 2. De Cisto capsulis trigonis annuo.

1. *Cistus folio Plantaginis* C. B. *Tuberaria major Myconi* J. B. *An Tuberaria nostra ejusdem.*

J. B.

Caulis pede altior, teres, alioqui glaber, imò duntaxat parte tomento candicante obfusus, interlucante levicula quadam rubedine. *Folia* circa infimum caulis crebra, Plantaginea, ex rotundo oblonga, latitudine semuncialis, longitudine ferè uncialis, supra subulque incana lamine pubescentia, nervis tribus Plantaginis in morem dispositis distincta. Per reliquum caulem ex longis intervallis bina *folia* adversò sive velut ex geniculo nascuntur, (aut alterum altero paulò inferius) angustiora, longiora, acutiore quam infima, glabra, nervosa. In supremo caulis fastigio *flores* plures, interdum ad 12, plurium foliorum voluminibus contexti, quorum basin fulciunt foliola perupillata, acuminata.

In monte D. Joannis propè Pisis collecta fuit inter plantas Steechadis Arabice.

Mycono *Radix* lignosa per summa cespitum spargitur: *flores* color luteis; semen folliculo in clusum.

D. Magnol in Indice plant. Monsp. Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantæ specie habet, pro loci humidioris vel ficioris natura variante.

2. *Cistus flore pallido, punicante maculâ insignito* C. B. *annuus flore maculato* Ger. *emac. annuus flore guttato* Park. *Ponæ. Tuberaria minor Myconi* Lægd. J. B. *Helianthemum flore maculoso* Col.

Folia in terram strata promit, tribus nervis distincta, oblonga, Centaurii vulg. min. modo, sed acutiore. [Mycono plantaginis familia sed minor, humi repentia, villosa; Ponæ Oleæ effigie] Unico caule observavit Columna, nec ramoso, [Binos caules appingit Myconus] pedali altitudine, tenello, recto, nec admodum ramoso Clus. quadrato, hirsuto, virecente Ponæ. *Folia* per genicula bina, alterno situ, parva, hirsuta. In summo ex petiolis longis *flores* plures, pentapetali, lutei, petalis singulis punicante Columnæ ex nigro rufescente macula circa unguem insignitis, antequam aperiantur mutantes, sicut & fructum habentes, & hiantes eriguntur, paulatim, in medio apicem habentes crassum, quem plurima *filamina* circueundant. Tenella admodum & triquetra *capitula* pusillum & cinerum *semen* continent. *Folia* diluta viriditate prædita unâ cum ramulis per Canicula æstus punigi quodam & lento humore sunt obfusa. Clus.

Nos ad radices Vesulii montis invenimus flore non maculato, quales & F. Columna observavit quamplurimes eodem loco una cum maculosis nascentes. Maio mensè floret.

In

In Madritiana sylva invenit Clusius secundo ab urbe Lusitania milliari. Myconus ex Hispania misit, ubi passim, inquit, in pratis reperitur locis pinguis & terrenis. Radice simplici, lignosa, tenui, & nonnihil fibrosa altior.

D. Magnol (ut diximus) Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantæ specie habet, pro natura duntaxat loci humidioris aut ficioris magnitudine variantis; utranq; autem in luco Granatuno abundat provenire ait, quoniam & foliis angustissimis se invenisse plurimis aliis in locis, valde accedentem ad Cisti speciem annuam angustifoliam J. B. Nos ejus sententiæ libenter assentimur, ut qui species temere multiplicare odimus.

Santo ergo, si videtur, Tuberaria nostras J. B. Tuberaria major & minor Myconi. Cistus annuus secundus Clus. Cistus annuus flore guttato Ponæ, denique Cisti species annua angustifolia J. B. una & eadem plantæ species.

3. *Cistus annuus* Ger. *annuus folio Salicis* Park. *annuus 1.* Clusio *folio rotundiore* J. B. *folio Salicis* C. B.

J. B.

In hortis cultus ad cubiti interdum altitudinem & majorem excrescit: ab una radice lignosa & nigra, modo *caliculo* uno, modo pluribus, quinque, ac etiam sex, medio erectiore, omnibus hirsutis, teretibus: *folia* veluti per genicula bina, Majoræ similibus, longioribus, postliminum circa medios caules, inferiora enim rotundiora sunt, superiora verò angustiora, pilosa. Ad latera singulorum geniculorum, ad unumquodque *folium* duo parva foliola. In extremis ramis duo, tres, quatuorve *flores*, pallidi aut albicantes, uniusquisq; in suo geniculo, ex brevi pediculo, hirsuto, uno solo longo & duobus parvis ad ejus exortum appositis. Floribus succedunt *vascula* triquetra, brevia, magna, Cicerei ferè æqualia, quæ matura in tres dehiscunt veluti corylas, latic, corticolas, rufas, quas cingunt foliola tria hirsuta, costas habentia. Intus membranulæ, tenues, lucidæ, cui adherent multa *semina* minus ruffa, papaverinis minora, inæqualia, matura Augusti.

In vinetorum apud Salmanticensis marginibus, & Granatensi regno Clusio observavit est.

Locus.

Castellani Turmeram hunc vocant, autore Clusio, i. e. Tuberariam, forsan quia ubi hac nascitur Tubera, quæ illis Turmas dicuntur, crescant. Eadem scribit Myconus de Tuberaria sua minore, quæ ab hac tamen diversæ est, nimirum Cistus annuus 2. Clusii.

Hujus alia species invenitur, longioribus aliquantulum *virgis* non tamen minus hirsutis, angustioribus etiam *foliis*; cujus *flos* minor, pallidus, valde caducus: *capitula* & semen similia. Huiusmodi est, si non idem,

* 4. *Cistus Ledi folio* C. B. *annuus folio Ledi* Park. *annuus folio Ledi, flore luteo* J. B. *annuus longifolius Lobelii* Ger.

Park.

Elauior est præcedente, *virgis* crassioribus, non minus tamen hirsutis, *foliis* ad genicula duobus tribulivè cinctis, longioribus, angustioribus, mucrone acutiore, hirsutis nonnihil, colore viridi saturatiore. *Flores* evanidi, versus summos caules ex alis foliorum exeunt singulatim, pari cum superioris floribus magnitudine, pallidè lutei. *Capitula* & *semen* illius similia.

Annua est planta; in horto tamen nostro aliquando hyemem pertulit, cum superiori æstate non floreat, inquit Parkinsonus.

In loco dicto la garrigue dau Terrall & C. Salenavem in herbis incultis ultra pontem sepius Locus. collegimus, inquit D. Magnol in Botan. Monsp.

Eidem Cisto annuo Clusii similis etiam est

* 5. *Cisti species annua angustifolia* J. B.

J. B.

Dodrantalis est, vel etiam major ac cubitalis: *radix* unica, leviter fibrosa, satis tenuis, recta: *Caulis* unicus, teres, hirsutus, gracilis, quatuor aut quicquid geniculis distinctus; ad quorum unumquodque *folia* bina, duabus uncis longiora, angusta, hirsuta, ad Ledi Monspellani accedentia, ad radicem breviora. Subdividitur in aliquot ramulos, inæqualiter non ex adversò fitos, quod observaverimus, quatuor aut quinque uncias longos; *capitulis* tamen (ad quindecim numeravimus) parvis triquetris, Ledi Monspellani similibus, minoribus, minus, ex pediculis ferè uncialibus in unam partem instar jube vergentibus. [Flos circulum in medio nigrum habet cujus interiora alba, punctulis nigris aspersa, aliquando etiam stris intercurrentibus nigris, folia flava *Cherl.*]

Inter Monspellum & Peroul invenit C. Bauh. D. Magnol pro Tuberaria minore Myconi hunc habebat: vide supra quæ ad illam plantam annotavimus.

§. 3. De Cisto capsulis trigonis humilioris & perenni seu

De Chamaecisto & Helianthemum.

A. 1. *Chamaecistus vulgaris flore luteo* C. B. *Helianthemum vulgare* Park. *vulgare flore luteo* J. B. *Helianthemum Anglicum luteum* Ger. *item luteum Germanicum* ejusdem. Dwarf Cistus, or little Sun-flower.

E *radice* alba, lignosa *Caulis* plures, tenues, teretes, humi fusi, hirsuti emergunt, *foliis* vestiti oblongis, angustis, ex adversò binis, pediculis brevibus insidentibus, superne viridibus, subius incanis, mucronibus obtusis. *Flores* in summitatibus in longas veluti spicas dispositi, alii super alios, pediculis semuncialibus appensi, lutei, pentapetali, cum plurimis intus *filamentis* flavis, & *calice* trifido lineis

R r r r 3

rubris

Locus.

Locus.

Locus.

Locus.

Locus.

rubris friato exeunt. *Flori* succedit vasculum trigonum, grande, *semina* aliquot trigona, ruffa continens. Ad floris utriusque pediculum apponitur foliolum longum angustum. Delapso flore *semina* deorulum dependent. Floret Junio.

Locus.

In montosis ficioribus præsertim cretaceis abundat.

Vires.

Helianthemum foliis majoribus flore albo *J. B.* Chamæcistus vulgaris flore albo majore *C. B.* à priorè sola magnitudine & floris colore albo differt, inventu rarissimum est.

Vulneraria est & astringens hæc planta, unde in spurso sanguinis, alvi profluvio, uvula (& ut numero dicam) omnibus affectibus quibus fluxus nimis conjunctus est, Symphyti aliarumque consolidandarum more, usurpari potest *J. B.* Hinc *Panax Chironium* nonnullis credita est, & Herbariorum Germanicorum vulgo *Consolida aurea* dicta.

Exhibetur decoctum in vino rubro cum Symphyto & Plantagine ad sanguinis sputum, diarrhæam, dysenteriam, &c.

Ad ulcera oris & genitalium decoquitur in vino rubro addito momento Aluminis, decoctioneque os colluitur ad ulcera partium dictarum.

- * 2. *Cistus humilis Clusio* sive *Helianthemum omnino candicans flore nunc albo, nunc pallido J. B.* Chamæcistus foliis minoribus & incanis *C. B.* Chamæcistus 4. Clusii.

Clus.

Exigua est plantula, tenuibus, lignosis, humique sparvis virgulis prædita: foliis primo generi, quod Helianthem. putant, similibus, minoribus tamen, omnino candicantibus, gustu adstringentibus. Flores extremis ramis infident, coloris interdum albi, utplurimum pallidi, *staminibus* medium florem occupantibus. Semen triangulis capitulis, Lino paribus inest, exiguum, rufum. Radix lignosa & fibrosa.

Locus.

Salmaticensi agro frequens est: *J. Bauhinus* Monspelii vidit florentem in monte propè *Castellum*, & in montibus propè *Gigan*, mense Martio & Aprili.

Mentzelius in Pugillo Plantarum rariorum Helianthem. speciem in monte Apennino collectam depingit quam

Helianthemum saxatile, caulibus & foliis incanis, oblong. fl. albisimis, Appenineum inscribit.

3. Chamæcistus foliis Thymi incanis *C. B.* Helianthemum flore albo folio angusto hirsuto *J. B.* An Chamæcistus V. Clusii? Helianthemum angustifolium Park. Ger.

J. B.

Plantula sesquipalmaribus dodrantalibisve ramis donata, interdum paulò majoribus, Monspelii verò & Lugduni nunquam ferè cubitalibus, parim erectis, parim repandis. Folia mediocriter magna, semunciam longa, angusta, pilosa, incana ut Lavendula, insipida, nonnihil viscosa. Flores ex longa fere plures, quales Helianthes vulgaris, nisi quod albi, fibris luteis medium occupantibus. Calyces hirsuti, vascula quoque, consimilia in quibus semen. Quæ Monspelii provenit radicem habet crassiusculam, lignosam quæ in frequentes abit propagines.

Locus.

Propè Monspelium in collibus Castro novo adjacentibus observavimus atque etiam circa Nemausum. Folia ei oblonga sunt, incana, & figurâ suâ ad Rosmarini folia accedentia, nisi quod breviora sint.

J. Bauhinus dubitat an hæc planta sit Chamæcistus 5. Clus. hif. & revera descriptio Clusii non videtur exactè respondere.

- * 4. Chamæcistus repens serpyllifolia lutea *C. B.* Serpylli folio nigricante & hirsuto, flore aureo odorato *J. B.* Serpylli folio, flore luteo Park. 2. Clus. Cistus humilis Serpyllifolia Ger.

Clus.

Multos promit ex eadem radice ramulos, tenues, oblongos, summâ tellure sparfos, subrubentes; in quibus exigua folia, ordine quodam ac duplici fere disposita, Serpyllo fere similia, nigricantia & hirsuta, crassaque: sub florum autem partum in novellis ramis longiora & candidiora. Flores in extremis eisdem novellis ramulis terni aut quaterni, oblongis & hirsutis pedicellis inhaerentes, Helianthem. vulgaris floribus magnitudine pares, sed auri planè coloris & odorati. Semen observare non licuit. Radix multifida, aliquot fibris latè sparvis capillata.

Nunquam nisi in summis Austriæ & Stiræ Alpibus invenit Clusius, idque semel, mense Augusto florentem: in hortos translatus Maio mense floruit; sed flores cum suis pedicellis nimium caduci, omnem observandi seminis occasionem planè ademerunt.

Cistus Helianthem. flore parvo luteo *J. B.*

Florum parvitate qui triplo minores quàm Helianthem. vulgari, & loco nascendi circa Nemausum à superiore differt.

- * 5. Chamæcistus angustifolius flore luteo Clusii *J. B.* Chamæcistus angustifolia *C. B.* Chamæcistus 6. Clus. Cistus humilis angustifolius Ger. Helianthemum angustifolium Park.

Clus.

Dodrantales aut majores humique fufos ramulos habet, multis oblongis angustisque foliis, nullo certo, sed confuso, utplurimum, ordine dispositis septos, præter vulgarem in omnibus Cisti generibus foliorum suam, saporis initio velut quumosi, deinde amarantici. Extremos ramulos bini aut terni occupant flores, lutei cum suis in medio staminulis coloris: quibus succedunt trigona capitula satis magna, majusculum & inæquale semen continentia. Radix lignosa, dura, vivax, foris nigro cortice obducta, & in aliquot ramos sparfa.

Rarior

Rarior est, nusquam enim nisi in monte Badensibus thermis imminente, quarto a Vienna Austriæ milliari, atque in Hamburgensi duobus à Posonio Ungariæ urbe mil. pauculas plantas invenibat Clusius florentes mense Junio, & brevi fœmen perfricantes.

- * 6. Chamæcistus foliis Myrti minoris, incanis *C. B.* foliis Myrti Tarentinæ canis vel cinereis *J. B.* Chamæcistus 3. Clus. Chamæcistus latifolius Park. Cistus humilis latifolius Ger.

Clus.

Dodrantalibus est ramulis, humi diffusis: quos bina semper contrario inter se situ sepiunt folia: Myrti Tarentinæ foliis æqualia aut angustiora, superne cinerea quadam lanugine obducta, inferne verò omnino incana, gustu adstringente & nonnihil amaro prædita. Pedicellos postea exierit duas aut tres uncias longos, quibus infident quinque aut sex flores Chamæcisti serpyllifolii fere formâ similes, lutei coloris. His succedunt trigona parva capitula, semine inæquali, minuto, ruffo plena. Radix lignosa, dura, vivax. In hoc etiam ramuli flores sustinentes, maturo & sepe semine, excidant & confringi plerumq. solent.

Nascitur maximâ abundantia in omnibus illis montibus, qui à Calenberg Danubio imminente ad Alpes Austriacæ continuâ quadam serie procurunt, &c. Floret Maio; semen maturum est Junio. Inventur etiam in monte Capouladon non procul Monspelio Botan. Monsp.

Locus.

- A. 7. Helianthemum Alpinum folio Pilosellæ minoris Fuchsi *J. B.* Item, Cistus Helianthem. folio Helianthem. ejusdem foris: item Cistus pilosus folio candido, flore luteo ejusdem.

J. B.

Fruticosa est herba, cui folia oblonga, Pilosellæ minoris Fuchsi familia, inferiore parte magis candicante, superiore viridia & pilosa, sed minis quàm in inferiore. Flos luteus, qualis Helianthem. vulgari.

Plantula nobis collecta in monte Saleve propè Genavam, cauliculis surrigit palmares & longiores, tenues, teretes, incanos, non ramosos, foliis per intervalla longiora binis adversis cinctos, summa sui parte quatuor aut quinque foliis singularem caulem confidentes, pediculis tenuibus appendis, sustinentes, parvos, colore luteo. Folia ima uncialia fere aut minora, oblonga, in acumen definentia, cinerea & fere alba: quæ cauliculos vestium breviora sunt & pro magnitudine latiora. In montosis Septentrionalibus Angliæ à se inventum nobis ostendit *D. Jac. Newton*.

Ad latera & radices montis Saleve propè Genavam copiosè oritur.

Locus.

- * 8. Helianthemum sive Cistus humilis folio Sampsonii capitulis valde hirsutis *J. B.*

Plantæ nobis descriptæ & intellectæ eadem esse videtur. Radicem lignosam crassiusculam ei attribuit; folia Majoranæ foliis paria. Vide & confer.

Hunc Monspelii collectum habuit *J. Bauhinus*. Juxta Monspelii patibulum magnâ copiâ fruticat Cisti folio Majoranæ nomine notus. Botan. Monsp.

- * 9. Chamæcistus Serpyllifolia floribus carneis *C. B.* Cham. 7. Clus. Cham. Serpylli folio, flore carneis Park. An Chamæcistus Alpin. ex? Serpyllifolius Ger. emac.

Clus.

Oblongis, quandoque dodrantalibus tantum serpit ramulis, humi diffusis, nigricantibus, in multos alios breves ramulos divisus. Folia frequentia & conferta sunt, bina semper inter se opposita, exigua, Serpyllo minora, Thymi durioris foliis haud majora, crassa, superiore parte viridia, inferne candicante, amaricantis saporis: extremis ramulis innascuntur bini aut quaterni foliis, simul puncti, perpusilli, pentapetalis, carnei quasi coloris: His succedunt capitula in quinque crenas maturitate sese aperientia, & semen exile admodum ostenduntia. Radix dura, lignosa, aliquot fibris donata est: quinque tamen rami subinde tenues fibras agunt. Excicata planta non injucundo spirat odore.

Nascitur tenui folo inter saxa, in summis Sneeberg, Snealben, & aliis Austriacarum Stiriacarumque Locis. Alpinum supercilios. Floret Junio aut interdum paulò maturius.

Vasculo seminali ab hoc genere differre videtur.

10. Helianthemum tenuifolium glabrum flore luteo *J. B.* Chamæcistus Erica foliis Park. Cham. Erica folio luteis *J. B.*

J. B.

Ex radice crassa, lignosa, cortice nigricante contexta ramuli plures exurgunt, lignosi, dodrantales, nonnunquam erecti, interdum per humum sparsi, foliis donati valde tenuibus & angustis, ut in Cori Monspelisulana, vel Erica arborecente, viridantibus & subrubentibus, glabris, nec sibi oppositis ut in Thymi vulgari, sed alternatim ramos confidentibus, & singularibus. Ramofius videtur quàm Thymi majusculum sequens. Flores multo minores quàm in vulgari, auri, caduci, quibus succedunt vascula majuscula, lucida, quæ semine maturo in tres veluti scutellas triquetras dehiscunt; ea autem vascula ambiunt tres tunice. Semen copiosum, ferrugineum, triquetrum.

Ad radices montis Juræ & in collibus faxosis circa Genavam & Monspelium multus oritur. Duplex habetur erectior & humilior. Hi (inquit *D. Magnol*) non tantum magnitudine differunt sed & modo conservandi seminis, siquidem erectioris capitula dum aperitur terram, manet tamen semen aliis accidit, at in humiliori quamvis capitula aperta sit & prona versus terram, manet tamen semen quasi capitula adherens.

- A. 13. *Acyroth supinum villosum palustre* C.B. Park. *A/c. supinum* *Andros Clusii*, Ger. emac. *Marth. St. Peters-wort*, with hoary leaves.

Clas.

Hoc genus *Acyro* molle est proflus & lanugine oblitum, caule non quadrangulo, sed tereti & rotundo præditum, quem alternis bina semper ambiunt folia, ex adverso nascentia, ut in *Acyro* vulgaris, aliquantulum tamen magis orbiculata, summo caule gestans flores [paucos], quinque foliis constans, flavi coloris, qui tria sanguineo succo non inficiunt, ut illius quod fecioribus locis nascitur; quod humidioribus natalibus tribuo. Procumbunt autem singuli cauliculi, & recentior loci humores turgent, ad singula pene internodia folia agentes, & subinde novellos ramulos producentes, sub aqua tamen latentes; qua ratione feliciter se propagat.

Locus.

Hæc planta in Occidentibus Angliæ, locis palustribus frequentissima est, alibi rarior. In palustribus putridis & aquis late se propagat; & totas paludes nostras *Woods* & *Woggs* dictas occupat. In altitudinem non attollitur, rariis ultra semipedem supra aquas eminens, nec admodum ramosa est, & paucos in summis caulibus flores gestat.

Huic eandem esse suspicio *Caryophyllum palustre*, foliis subrotundis incanis, floribus aureis *Mentzelii*; namque & descriptio, & icon, & locus conveniunt.

14. *Hypericum tomentosum* Lob. J.B. *tomentosum* *Loebii* Ger. *supinum tomentosum minus* Park. *Hyp. supinum tomentosum minus* vel *Monspeliacum* C.B.

J. B.

Radice est crassiuscula, lignosa, rubente; Cauliculis multis, palmaribus & dodrantalibus, fere totis hirsutis, incanis; foliis Hyperici vulgaris sed albidis lanugine oblitis; floribus luteolis minoribus, capitulis brevioribus.

Loebiius folia non tantum minorâ esse quam Hyperici vulgaris, sed & ex intervallo rariora esse vere scripsit.

Locus.

In Insula Melita & circa Monspelium in locis naturâ udis & ubi per hyemem aquæ stagnârunt nobis observata est hæc species.

15. *Hypericum supinum tomentosum majus* vel *Hispanicum* Clusii C. B. *tomentosum majus* *Hispanicum* Park. *tomentosum majus* *Clusii* Ger. ico.

Clas.

Multis ramulis hirsutis, humi stratis præditum est, numerosis confertisque foliis illos ambientibus, vulgaris Hyperici similibus, sed planè tomentosius & incanis. Ejus flores secundum ramulos lutei, pallidiores tamen, & minores aliquantulum quam in vulgari; quibus succedunt capitula seu vascula vulgaris capitulis agunt. Radix est dura & lignosa; sed ipsi etiam rami per terram sparsi subinde fibras & radices agunt.

Locus.

In convallis quibusdam non procul Salernitanâ crescit, ubi Julio mense florescentes plantas invenit Clusius, adeo late sparsas & diffusas, ut ampliatâ orbem aquare possent.

Loebiius sibi injuriam conqueritur Clusius quod plantam superius proximè descriptam Hyperico huic Hispanico eandem esse asserat: Verum tum descriptiones tum icones in omnibus fere conveniunt, nisi quod huic numerosa & conferta in caulibus sint folia, illi rariora: quod tamen non tanti est speciei diversitatem inducat. Nos ergo in Loebii sententiam procliviores sumus: præferimus cum & Melitenis nobis observatum Hypericon tomentosum Monspelicam idem esse comperimus. Nobiscum etiam sentire videtur D. Magnol in *Botan. Monsp.*

- A. 16. *Androsæmum vulgare* Park. *maximum frutescens* C. B. *Siciliana* aliis *Caciliana* vel *Androsæmum* J. B. *Clymenum italicum* Ger. *Cusian*, or *Park-leaves*.

Radix ei crassa, lignosa, rubens, fibras longissimas emittens. *Vimina* lignosa, cubitalia & sesquicubitalia, rotunda, rubentia, glabra, pinnulis membranaceis alata. *Folia* bina ex adverso sita, Periclymeni, quæ tamen caule non transligit, glabra, superne atrovirentia, inferne candidantia. Flores Hyperici, minores tamen minusque speciosi, observatione nostra, quamvis J. Bauhinus contrarium asserat, quinque foliis luteis constant, quibus cotidem viridantia subjecta, quæ delapsa flore augentur. *Vasculum feminale* quam in Hyperico rotundius bacum simulat: est enim membrana ejus exterior seu pericarpium semen continens, crassum & carnosum, quod tamen ante maturitatem seminis excutitur & arefcit: videtur quoque tribus partibus componi, nam tres in apice stylos habet. Flores in hac specie pediculis longioribus insident quam in reliquis.

In dumetis & sepibus & umbratis aggeribus ætate floret.

- A. 17. *Hypericum majus* sive *Androsæmum Matthioli* Park. *Hypericum Androsæmum dictum* J. B. *Androsæmum hypericoides* Ger. alterum foliis Hyperici, quod aliquibus Hypericoides C. B. *Cusian* *St. Johns-wort*.

Caulis sesquicubitalis & altiores, teretes, hirsuti, rigidi, per totam longitudinem, præcipuè summa parte ramosi, ramulis brevioribus quam in Hyperico vulgari; foliis crebris vestiti, ex adverso positi, lanuginosis, venosis, quam Hyperici vulgaris majoribus & latiores. Flores quam illius minores nonnihil & pallidiores; vascula feminalia similia. Calicum segmenta ad margines setulis ex rubro nigricantibus obfita sunt, unde & coma punctulis nigricantibus seu pulvisculo quodam aspersa videtur. Radix subsæp fuscicula, obliqua.

Ab

Ab Hyperico differt caulibus hirsutis, minus ramosis, foliis pariter hirsutis, majoribus & latiores & in caule crebrioribus; quodque lineis in caule extantibus caret. Floribus (ut diximus) quam Hyperici minoribus & pallidioribus. Caulis, folia, in universum tota planta pallidior est quam Hypericum.

Ad fepes & in dumetis, Julio mense floret.

Locus.

18. *Androsæmum persolidum & perforatum* C. B. alterum *Apulum* Col. Park.

Col.

E radice fibrosa, rubente, obliqua, plures furculos pedales & majores profert, rubicundos & rotundos; limbo alternatim per longum decurrente, ægeniculo adgeniculum, caules veluti angulosos efficientes; ab imo pluribus alis divisis, atque geniculis eorum & caulibus foliis binis herentibus, admodum ex opposito alternatim, atque adeo ut a caule perforata videatur, ut in Periclymeno & Campoclaeni Androsæmo proximè describendo, minora verò, acutiora, & inferne albidiora, lævia, & imperceptibilibus fere punctis nigris per oras depicta, lucem etiam ex poris transmittentia, ut Hypericum. Differt ab aliis, nam circa caulis summum non decrefcentia & minora, sed huic semper ampliora & latiores ad caulis usque cacumen [folia sunt] ipsaque cava velut pellicula, per ambitum minutis dentibus serrata, ut penè fallant oculos. Flores insunt multi, coarctati velut corymbi, quorum calycum foliola & florum depicta sunt punctis illis nigris minutissimis, non elatis ut in superiore. Florum botri antequam pandantur rotundiores & compressiores sunt alii, sed oblongi parumper sunt dehiscere incipientes. Aprilis & Maio mense floret. Florum cava & latiores superiores insunt nervisque per longum ductis, ac etiam ut calicum inscripta tunc inferne apparent. Maio fructus perficit.

Differt hæc à Campoclaeni foliorum tenuitate, quæ illi minora triplo fere videntur, acutiora, molliora & lucem transmittentia, atque in summo imis majora; differt etiam nervorum discursu in foliis & floribus.

Hujus ortus in campestribus Soli expositis calidiorum regionum Cirinolo inculato agro, illius verò in umbrosis montibus, frigidioribus septentrionalibus locis.

Hujus historiam integram & F. Columnæ *Hisp. minus cognit.* & *variorum stirpium* transcriptimus, quoniam planta rarior est, & parum cognita.

- A. 19. *Hypericum elegantissimum non ramosum foliis lato* J. B. *Acyron* sive *Hypericum bispidum* *glabrum non perforatum* C. B. *Androsæmum Matthioli* Park. quod descripsi. *Androsæmum Campoclaeni* Col. *Elegant imperitæ* *St. Johns-wort*.

F. Col.

Hujus plantæ radix tenuis est, lignosa, multifida, fibrata, tortuosaque, duos vel tres caules produens, cubitalis & altiores, teretes, rectos, glabros, tenues, firmos tamen; folia geniculis apæ petioli herentia habentes ex adverso bina, ut fere persolati videntur, virentia, nullis foraminibus (ut Hyperici vulgaris) pervia, membranacea, glabra, à nervo medio in mucronem excurrente productis sinuatis in arcum venulis; inferna parte per margines punctulis rubris inscripta. In caulis imo folia rotundiora sunt, minora, Hyperici vulgaris parva densiora, ob intervallorum brevitetem, ad medium usque caulis semper majora longius distantia [intervallis palmaribus & amplioribus] oblongiora, triangulari longitudine & sescunciali fere latitudine: à medio caulis verò ad summum usque semper decrefcentia, minora, angustiora, ut admodum tenuia sunt. Flores umbellæ simulachrum efficiunt, dum adhuc florescunt, Centaurii minoris modo, summum caulis fastigium occupantes, cum in ramos Hyperici modo non findatur, colore melino, Hyperici non dissimiles nisi magnitudine, punctis nigris inscripti fecus oras petalorum & calicum, in quibus puncti illi nigri è pilo tenuissimo brevissimèque sustineri videntur. Deflorescentibus floribus, protendent se magis caulis cæcimine, alæ illæ [ex quibus umbellæ componitur] dividuntur atque aliæ super alias alternatim superesse videntur; in quibus calices fructus habent ut in Hyperico, femine intus copioso, nigro, minuto.

Odor plantæ, florum & fructuum præsertim resinosis; atque succum nigro-purpureum, flores, fructus & ipsa coma, ut in Hyperico, trita emittunt.

Planta hæc in montosis non admodum rara est, ut v. g. in rupe S. Vincentii propè Brissolam; Locus. in dumetis montosis supra oppidum Denbigh in Wallia & alibi tum in Occidentibus, tum in Septentrionalibus Angliæ regionibus. Neque verò loca plana & depressa penitus averfatur: nam in hortu Dr. Fr. Willughby Middletoni in agro Warwicensi sponte succrevit.

C A P. IX.

De *Lyfmachia lutea*.

Hujus note sunt capsula bivalvis, flores lutei, quæ nominis ratio, folia Salicis oblonga, ad genicula interdum terna aut quaternaria.

- A. 1. *Lyfmachia lutea* J. B. Ger. *lutea major*, quæ *Dioscoridis* C. B. *lutea major vulgaris* Park. *Yellow Willow-herb*, or *Roote-herb*.

J. B.

Subrubente radice, repiatrica, summo cespite hærentes nititur: Caules autem profert sesquicubitalis & bicubitalis, striatos, hirsutos: quibus ad genicula adnascuntur folia terna aut quaternaria, striatis

Siff

Altera species.

Alteram huic similem sed majorem duplo in mœnibus maritimis Neapoli observavit Columa, Autumni fine florentem, suave-rubente flore, pericarpio oblongo, acuto, in quo semen exiguum, Vulgari colore simile. Planta est repens, sed cum floret resupinatur: flante Africo alluitur unda illaque gaudere videtur.

Hæc etiam planta Parkinsono bis describitur, primò p. 428. sub titulo Saxifraga maritima Neapolitane: deinde p. 763. sub titulo Alfinis repentis angustifoliae flore suaverubente.

- A. 5. *Saxifraga graminea pusilla* flore parvo tetrapetalo. *Caryophyllus minimus mucosus* niger Park. *Saxifraga Anglicana Alfinifolia* Ger. emac. descr. *Pearl-wort*.

Folia ad radicem in orbem disposita, angustissima, graminea, glabra, obscure viridia, mucronata, semuncialis longa. *Caules* ex eadem radice plures exeunt, semipalmares, tenuis, infirmi, rotundi, humi procumbentes, ramosi, glabri, crebris geniculis intercepti, & ad singula genicula binis foliis cincti. Ramuli verò è foliorum alis alternis semper exeunt. Flores quoque è foliorum alis alternatim enasuntur, singulares, pediculis longis tenuibus filis, tetrapetali, albi, perexigui, è calice quadrifido. Succedit *vasculum* feminale rotundum Alfinis, per maturitatem membranaceo, pellucidum, seminibus perexiguis rufis repletum. Radix nunc simplex nunc multifida pluribus fibrillis capillata. Sapor plantulae acris & calidiusculus.

Locus. In uliginosis, inque pascuis sterilibus & hortorum areis frequens occurrit. Per totam ferè ætatem florere.

Flore est plerumq. mutilo, foliis illis albis seu petalis quæ floribus propria sunt, carente; unde eam in Catalogo plantarum Cantabrigienium flore herbido & mucoso denominavimus.

- A. 6. *Saxifraga Anglica annua Alfinifolia* D. Plot.

D. Plot.

E radice parva, fibrosa *cauliculis* diffundit tenuis infirmos, fescunciales, geniculatos; foliis exiguis angustis ad singula genicula cinctos, ut in præcedente. E geniculis superioribus versus extremos *caules* exeunt *stipuli* herbacei, tetrapetali, *vasculo* feminali membranaceo, petalis illis cœu calyce inclusis.

A præcedente differt foliis & caulibus fordidè viridibus ex fusco fere brunno; radice annua; quòdque non repat ut illa, aut ex cauliculis geniculis radices agit.

In ambularis hortensibus Collegii Baltholensis, inq. novalibus & arvis requietis circa *Heddington* & *Cowley* agri Oxoniensis.

Locus.

- A. 7. *Milegrana minima* Ger. minima sive *Herniaria minor* Park. *Polygonum minimum* sive *Milegrana minima* C. B. *The least Rupture-wort*, or *Mill-seed*.

Radice nititur parva, alba, simplici. *Caulis* digitalis aut altior, simplex, rotundus, valde ramosus. *Ramuli* prætenues, rubentes, foliis vestiti Thymi aut Alfinis minimæ figuræ, sed multis numeris minoribus, absque pediculis immediatè adnatis, ex adverso binis, glabris. Tum caulis tum etiam ramuli bifariam dividuntur & subdividuntur sæpius. Ex ipsis ramulorum divortis aut divaricationum angulis oriuntur flores singulares, pediculis pro plantulae ratione satis longis, tenuibus infidentibus, tetrapetali, albi, minutissimi: quibus succedunt *vascula* feminalia rotunda. *Semina* præ exiguitate vix conspicua.

Locus.

Ætate viget in ericetis fabulosis & humidioribus præsertim.

8. *Paronychia sive Alfinifolia incana* J. B. *Anthylli maritima incana* Park. marit. *Alfinifolia* C. B. *maritima incana Alfinifolia* Ger. Lob.

J. B.

Humi spargit numerosos *cauliculos*, palmares, fibrubentes, crebrò geniculatos, subinde in ramos divisos: quorum articulos folia v. junct villatissimè, Alfinis minoræ, per extremum rotunda; glabra, incana, bina & etiam quaternaria, foliolis membranæ luteo-lucis subiectis. *Folioli* albi, copiosissimi extremis caulium ramulorumque acervatim congesti harerent, pusilli. Radix simplex, brevis.

In vineis circa Messinam & Monspelium per totam ferè ætatem florere: folia tamen ut rectè D. Magnol, non incana sunt, sed pallidè viridia.

Locus.

9. *Polygonum angustissimum gramineo folio erectum* Botan. Monsp.

Magnol.

Ex radice tenui palmares & sesquipalmares cauliculos producit, erectos: folia habet ex articulis bina, angustissima & oblonga, & quæ in florente planta ut plurimum fissa sunt: flores ex ramulis plures prodeunt, tetrapetali, albi, quibus totidem folia viridia supposita sunt. Semen parvum est & nigricans.

Tempus & *Locus*.

Annua est planta, quæ Julio & Augusto mensibus florere in marginibus fabulosis satorum Boutonæ propè Monspelium.

Plantam huic similem si non eandem cum Monspeli esset observavi satis frequentem in agro marginibus, cui radice simplex, lignosa, alba: caules plures, semipedales aut dodrantales, teretes, tenuis, folia firmi tamen & erecti, crebris geniculis, ad quorum singulos folia bina angustissima, vix uncialis, & versus summos caules duplo breviora. Caules suprema parte ramulos fundunt non binos ex adverso sed alternatim singulos, in quibus ut & in summis caulibus ex alis foliorum utriculis paleacei exeunt, parvum, pullum, nonnihil compressum & subrotundum semen continentes. Florem non vidimus, jam enim præterierat, Septembri mense.

§. 2. Al-

- §. 2. *Alfina pentapetale genuina petalis bifidis*.

- * 1. *Gramen leucanthemum marinum maximum* Hort. Lugd. Bat.

- A. 2. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore majore* C. B. *Gramen leucanthemum* Ger. Park. *Gramen Fuchsi sive leucanthemum* J. B. *Stitchwort*.

J. B.

Tenuis & infirma radice, summo cespice geniculata reptat, demissis tamen altius fibris. *Caliculi* inanes, quadrati, dodrantales & cubitales, geniculis distincti, ad quorum unumquodque bina folia graminea, acuta & rigida: ex quorum alis pediculi exeunt tenuis, hirsuti, quibus infident *stipuli* amœni, candidi, è quinque, foliis profundè filis & striatis compositi, in quorum medio apices crocei. Deficientis autem calicis quina folia virefcentia toti flori subfunt. Capitulum succedit pileiforme, sex partibus coagmentatum, semen continens.

Hæc J. Bauhinus, quibus adde, Caulem propè summitatem in binos ramos dividi, utrumq. deinde ramum in alios binos, &c. Ad singulas autem caulis & ramulorum divaricationes ex ipso angulo exoritur flos unicus longo pediculo nixus; qui florum situs huic cum Caryophyllo holosteo, arvensi alique hujus generis plantis communis est.

In sylvis, sepibus, & dumetis passim: Vere floret.

Locus.

- * 3. *Caryophyllus holosteus, foliis gramineis acutis, floribus albis* Mentzel.

Marchiz Brandeb. incolæ est: non describit sed tantum depingit Autor.

- A. 4. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore minore* C. B. *Gramen leucanthemum alterum* Ger. *leucanthemum minus* Park. *Gramini Fuchsi leucanthema affinis & similis herba* J. B. *The lesser Stitchwort*.

Serius hoc floret, tenuioribus, quadratis *utriculis* nervo medio tenaci & valido farscis. Folia bina opposita, breviora & viridiora quam in vulgari Leucanthemo. *Caules* eandem observant divisionem, & flores eundem situm cum illis floribus: verum longè minores sunt, & pediculis prælongis infident: quique pariter foliis constant, verum ad ungues ita fissis, ut incuriosis spectanti decem videantur apiculis rutilandis. Calicis folia quinque acuta. Capitula minoræ, oblonga: radix simpliciter fibrosa, læpens.

In pascuis & vepretis, interque genistas, præsertim solo arenoso, exit.

Ratione loci in quo crescit faciem insigniter mutat, siquidem in aggeribus paludum Elsentis insule colorem glaucum Caryophyllorum obtinet, & caules firmiores breviorè, ut diversam quis posset suspicari plantam.

Locus.

- A. 5. *Caryophyllus holosteus* Ger. *holost. arvensis hirsutus* Park. *hol. arv. hirsut. flore majore* C. B. *Auricula muris pulchro flore albo* J. B. *Chickweed, Mouset-eat, with a large white flower*.

Radix ei geniculata sub terra reptat, ad nodos fibras demittens, & furculos promens. *Caules* per terram spargit complures, teretes, hirsutos, infirmos & humi procumbentes, foliis cinctos ad singula genicula contrario situ binis, hirsutis, Alfinis Myosidibus angustioribus, exceptis iis quæ in caulibus florigeris existunt, quæ æquè lata sunt; absque pediculis caules amplectentia, qui in summitatibus suis in binos ramulos dividuntur, & uterq. ramulus in binos furculos, & unusquisque furculus deinceps ordine in alios binos, donec ad extremum ventum fuerit, appositio flore in uniuscujusque divaricationis angulo, pediculo oblongo infidente. Sunt autem flores amplii, floribus Graminis leucanthemi dicti pares & similes, pentapetali petalis in medio bifidis, striatis, cum staminibus in umbilico plurimis apices pallidè luteos sustinentibus. Calix pariter quinquefolius. Folia quoque & florum calices hirsuti.

In aggeribus terrenis propè Cantabrigiam ut v. g. colle *Sanitatis* dicto; in planitie propè *New-Locust* market inter vepres, in via quæ Londinum ducit inter *Trumpington* & *Harwich*, & ultra *Fulmere* vicum, alique locis plurimis copiose. Floret ætate.

6. *Alfina Caryophylloides tenuifolia montana, Lini* flore. An *Auricula muris pulchro flore, folio tenuifolmo* J. B?

Radix ei lignosa, vivax. *Cauliculi* seu ramuli multi, ut in Caryophyllis, lignosi, cortice cinereo tecti [versutiores intellige] geniculis crebris intercepti: ad quorum singulos folia ex adverso bina, Tunicæ minimæ vel Spergulæ purpureæ, angusta, Laricæ. Cauliculi ramosi, inferius glabri, superius hirsuti flores gestant in summitatibus longis pediculis hirsutis infidentibus, magnos, albos, quinque, petalis intus striatis, subrotundis, non fissis in extremo Lychnidum in morem, adeo ut flos integer Lini florem referat, non tamen perinde caducos est, sed diu durat, stamina plurima continens sub-lutea, vel ex albo ad herbaceum colorem tendentia. Calyx hirsutus, quinquefolius, ad modum floris expansus. *Vasculum* feminale longiusculum, crassum.

In monte *Thuneri* mensis Junii fine floruit.

Locus.

Locus.

In sylvis in ascensu montis Salevæ invenimus. Hæc est proculdubio *Alfine* montana hederacea maxima *Col.* parvitate tantum differens; nam Columnæ planta folia habuit majora, duas nimirum uncias lata, atque tres longa. Flores petiolis longis insident, eodem quo in aliis hujus generis fitu, nimirum in ramulorum floriferorum divaricatione. Vasculum feminale pyramidale cum sulco intus semine, minuto, copioso.

Tempus.

Augusto florēt, & Septembri perficitur.

Huic recti fructus, atque elati remanent petioli eorum, non ut in vulgari deorsum spectantes.

In umbris excellorum montium Campoclaresium atque Æquicolorum densis sylvis legitur F. Columna.

Hæc non alia in re (ut modo diximus.) quam magnitudine à nobis observata & descripta differt, quæ loco debetur.

- A. 19. *Alfine major* repens perennis J. B. *Alfine alissima* nemorum C. B. item *Alfine aquatica* major ejusdem. *Alfine major* Park. item *Alf. aquatica* sive *palustris* major ejusdem. *Alf. major* Ger. & *Alf. palustris* ejusdem. Great Marsh Chickweed.

f. B.

Ex radice perenni, repente, fibrosa caules profert plures, qui latè se diffundunt, cubitos aliquot longi, teretes, subrubentes; lanuginosi & ramosi; ad quorum singulos nodos folia ex adverso sita nascuntur, quorum majora Parietariæ folia aquant, formâ eadem, secundum nervos & per ovas hirsuta, minorâ verò ut *Alfines* vulgaris, pediculo aliâ nullo, aliâ mediocriter longo, pilolo, sapore fatuo. Flores speciosi Graminis leucanthemi, quique foliis constant, singulis ad immum usque fissis, candidis, friniatis, staminibus niveis tantum occupantibus cum capitulo viridi, è cujus summo quinque, reflexæ flore emicant, totidemque flori toti sustinendo subjunguntur folia viridantia, villosa, quæ vasa subsequebantur obvolvunt, Hyperici vasculis familia, turbinata, in quibus grana continentur Papaverinis paria, ruffa, circa clavam racematum coherentia.

Locus.

Folia in hac planta interdum nonnulli sinuata sunt per margines & veluti crispâ.

In locis humidis & palustribus, iternque propè fontes & defluentes aquas reperitur.

Haud dubium est quin Dodonæus *Alfines* majoris titulo hanc plantam describat: Dodonæi autem figuram assument Lobelius, Gerardus & Parkinsonus, pro *Alfine* majori, eandem ergo plantam intelligunt, idèque hi duo ex una specie duas faciunt, nimirum *Alfinem* majorem, & *Alfinem* palustrem.

Lobellum autem in Adv. non cognovisse *Alfinem* majorem suspicatur J. Bauhinus.

Hanc etiam esse puto quam describit Christianus Mentzelius, in Pugilio rariorum plantarum, ad calcem Indicis sui nominum Plantarum multilinguis, titulo *Alfines* maximæ Solanifoliz March. Brandeburg. Hæc enim (ut dixi) folia habet ad margines non raro parum sinuata.

- A. 20. *Alfine vulgaris* sive *Morsus Gallinæ* J. B. *Alf. minor* sive *media* Ger. *Alfine media* C. B. minor Park. Common Chickweed.

Non multum dissimilis est majori, aliosis locis perinde gaudens; radiculis capillaribus [potius singularibus in plurimas fibrillas divisis, quæ adeo foriter terram apprehendunt ut exiripat difficiles sint] humi fratis, tenellis, hirsutis, subrubentibus, geniculatis viriculis. Folia Anagallidis, minora quam in majore, subhirsuta, ex geniculis similiter adversa, gustu fatuo: folioli candidi, stellati, minores: Semen in pericarpis non diffimile.

Locus.

In uliginosis ad sepes & vias, iternque in vineis & hortis inter olera passim provenit, & per totum fere annum florēt.

Hæc planta ratione loci aliorumque accidentium magnitudine adeo insigniter variat, & faciem mutat, ut pro diversis à Botanicorum vulgo habeatur. Hinc *Alfinem* marinam Dod. Ger. Park. pro eadem habeo. J. Bauhinus suspicatur *Alfinem* marinam Dod. convenire posse cum *Alfine* Plantaginifolia: & dubitat an Dodonæus exhibuerit figuram suæ *Alfines* marinæ: Siquidem imago quæ pro *Alfine* marina ab illo ostenditur à Lobelio pro *Alfine* majore ac passim nascente accipitur.

Nos Dodonæum *Alfinem* cruciatam marinam intelligere suspicamur.

- A. 21. *Alfine longifolia* uliginosa proveniens locis J. B.

f. B.

Radicalis est tenuibus, serpentibus. Caules pedales, quadrati, infirmi; ad quorum genicula folia bina, Gratiolæ foliolis paria, minora, nec per ambitum serrata, in acumen definita, glabra, nervo unico medio decurrente, circa medium latiora quam in Gramine leucanthemo minore, cui tamen flores satis similes, aut *Alfines* vulgaris, extremis hærent ramulis, stellati, albi. Cæterum foliola florem ambientia quinque sunt viridia, alba autem decem & præterea apicis.

Locus.

In palustribus putridis & rivulis provenit non rara.

Petala huic in flore decem revera non sunt, sed duntaxat quinque, usque adeo ad unguem fere fissâ ut decem videantur, & minus cauto facile imponent.

- * 22. *Alfine inapertæ flore seu unicalis noctifloræ* Morif. prælod.

Morif.

Caules producit triunciales, quorum nodis apponuntur bina foliola, è regione disposita, mucronata, Lingue passerinæ similia. In caulium summis nascuntur flores, singuli quinque petalis albis, ad medium bifidis constantes, aliarum hujus generis more, qui vix interdum lucente sole conspicuntur, propter tenuitatem partium. Hoc valde familiarè est pluribus *Lychnidum* speciebus.

Crescit in arvis, inque sylvis humidis & udis. Quam plantam intelligat necimus.

Locus.

* 23. Ocy.

- * 23. *Ocyroides Lychnidis reptante radice* J. B. *Lychnis monna* repens C. B. *Ocyroides Lychnidis* Col.

Col.

Radice tenui admodum firmatur, parum sub terra descendente, atque circum reptante, ex qua plures fruticant viticuli, rotundi, incani, hirsuti, bina foliola singulis geniculis hærentia habentes, quæ in imo minoria sunt, deinde majora in medio vinculo, quod contra evenit in plantis ab radice statim foliatis ante caulis eruptionem; ut in Theophrasto legitur, hirsuta, carnosa, incana, Lychnidii similia, sed magnitudine & formâ *Ocyroidis* Polemonii dicti. Cupus etiam, sicuti & aliarum congenerum rieu flores edit Aprilis atque Maio mense candidos, quinque foliis bifidis constructos stamina intus quinque lutea habentes. Junio *femina* in oblongis pericarpis mollibus, cartilagineisque perficit, fulva, angulosa, hirsutaque. Pericarpia vero non calice obducta sunt ut in *Lychnidibus*, sed tantum basin quinque foliolis constructum ut in *Alfine* habent. Radix admodum vivax est, idèque multum fruticat, terramque ipsius comâ operit.

Sapote ac frequens oritur in monte D. Mariæ virginis appellato, locis humentibus petrosis. Locus.

Sapor plantæ dulcis est; quare non ineptè Herbariorum semellarumque vulgus ad eliciendum lac Viridis copiosum utitur; atque plantam sicuti cætera alia jusculis admixtis ovis disruptis decoquant; non sine Piperis atque Amaraci modico, vel (ut alii solent) in placamentum efformant, cujus usu magnam lactis copiam provenire experimento se habere asserunt. Ab hac lactis eliciendi facultate Herbaris Neapolitanis vulgò *Herba Lactaria* dicitur.

- * 24. *Alfine Bononiensis non aculeata* Bocconi.

Bocconi.

Humi procumbit, atque cauliculis tenuibus, rigidulis, geniculatis, in plures ramulos distributis prædita est, circa quos folia tenuia, angusta, Trichymali leptophylli æmula, densò stipatu invicem coherent, quæ in senescente planta dum contrahuntur aculeata videntur. Flosculi albi & capsula aliarum more.

Bononiæ & ad vicum Chantilly observavit Autor.

Locus.

- §. 3. *Alfine petalis integris, aliæque miscellaneæ incertæ sedis.*

- I. *Alfine minor multicaulis* C. B. *minima* Ad. Lob. Dod. Ger. J. B. *aquatica minima* Park. The least Chickweed.

Tota facie *Alfine* minori seu mediæ similis est; [Lobelio in Ad. Anagallidem admodum præfert] verum per omnia minor, tenellis ramulis & hirsutis donata; foliis minimis *Alfines* mediæ minoribus, nigricantibus, paulum hirsutis, pediculo brevissimo nixis, & flore similiter albo: Semen in pericarpis minutissimum, rufum.

Folia hujus plantæ Sorypalli folia referunt: Flos quinque petalis indivisis constat, unde ab *Alfine* majore & medio nullo negotio discernitur.

In iisdem cum præcedentibus locis invenitur, non rarò etiam muris innascitur.

Locus.

Alfine minor Lini capitulis C. B. *petraea* Ger. Park.

Mihi sanè à præcedente non videtur differre.

Alfine minor foliis rotundis C. B. *Alfines minoris alia species* Thal. nobis incognita, q. apud Thoniam.

- * 2. *Alfine Alpina glabra* C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Ex radice albidâ, oblongâ, fibris capillata cauliculis plures, ique palmares, tenues, leves, rotundi & geniculati in ramulos aliquot, hique in alios divisi, produnt: qui foliis pallide virentibus, Lini formâ, sed brevioribus & acutis, binis ex adverso suis cinguntur. Flores plures, albi, staminibus aliquot donati, pedicellis infidentibus, è caliculis produnt, capitulis minuto semine repletis succedentibus.

Hæc locis faxosis humidis gaudet, quam copiosè circa balneum Sultzbergense in Marchionatu Locui observavimus.

- * 3. *Alfine Alpina juneco folio* C. B. Park.

C. B.

Ad palmi altitudinem accedit: ejus cauliculus statim à radice in duos, hique in alios ramulos breviores dividuntur; inter quos unus vel alter semipalmaris exurgit, in summate florem unum sustinet, vel is uno alterove pediculo donatur, & culibet unus, ique albus, pentapetalos, latis magnus, ex calyce prodiens infidet. Foliis est capillaceis, viridibus, rigidis & inordinate dispositis Julio floret. In Helveticis & Genevensium montibus reperitur. Nobis in montibus illis non occurrat.

- A. 4. *Alfine tenuifolia* J. B. An *Alfine nodosa* Germanica C. B. prod. Park.

Radices habet numerosas, albicantes, lignosas, multifidas: ex quibus surgunt cauliculi palmares & sesquipalmares, aut etiam altiore, teretes, ramosi; ad quorum nodos folia bina nascuntur, Tunice minima, longa & tenuia; Flosculi fastigiis hærent ramulorum pediculisque longiusculis è foliorum sinu

* *Alfin. minor*
yl. multica-
lis.
 Loc.

finu ortis. * *Alfines* tertie Fuchii minores, candidi, stellati. Sapor huic plantae nullus conspicuus.

Lith. cathartica cuius flos similis est.
 In arvis ad margines collium Gognagoy, & ericet *Triplow* in agro Cantabrigienfi provenit, necnon alibi in eodem Comitatu. J. Bauhino Monspeli in agris Aprilis florens occurrat.

A. 5. *Alfine Plantaginifolia* J. B. & nobis. An *Alfine fontana* Ger? i. e. *aquatica media* C. B. Park? *Plantain-leaved Chickweed.*

E. *radice* tenui fibrillis numerosis tenuissimis capillata, *cauliculis* fundit plurimos, dodrantes, teretes, tenues, humi procumbentes, geniculatos, ramosos, brevi lanugine hirsutos ut fere obtutum fuerat. *Folia* ad radicem parva, pediculis longiusculis infidentia, in caulibus minora, pediculis brevioribus, ex adverso bina, nonnihil productiora & acutiora quam *Alfines* vulgaris, in quibus praecipue notabiles sunt nervi secundum longitudinem decurrentes, plantagineis similes, quinque plurimum, in averfa parte elati & facile conspicui. *Flores* in caulium & ramulorum divaricationibus singulis singuli, pediculis uncialibus & longioribus infidentes, parvi, albi, pentapetali, petalis integris, acutis, minime bifidis ut in *Alfine* vulgaris, quinque *calicis* foliis longis, angustis, acutis circumvallati. *Vasculum* seminale quale fere. *Alfines* vulgaris, fastigiatum, feminibus copiosis parvis, nigris, splendens, ad renis figuram accedentibus repletum, summa parte per maturitatem se apertens, Lychnidis more.

Planta hac nullo reque sapore neque odore notabilis est.
 Floret mense Maio Junio, & semen brevi ad maturitatem perducit. In sylvis caeduis & sepium aggeribus frequens occurrat, locis praesertim uliginosis.

Tempus &
 Locus.

* 6. *Alfine Latoides* Sicula Bocconi. *Alfine palustris minor folio oblongo* C. B.

Hujus plantulae subrubentes, geniculati & invalidi *cauliculi* humi sparguntur. *Folia* quoad substantiam seu texturam & figuram, non numerum, quadantenus ad *Loti Libycæ Dalech.* five *Triplow* folia vesicaria five *halicacabi Cam.* folia accedunt. *Flores*, *capsula* & *semen* *Alfines* vulgaris modo verricillatim cauliculis ambiunt.

Locus.

Prope Catanam in palustribus & humentibus locis invenit Paulus Boccone.

C. Bauhino sic describitur.

Radice est tenui, oblonga, capillaceis fibris praedita: *cauliculis* frequentibus tenuibus, humi fufis, & subinde ad internodia fibris firmiter: *foliis* oblongis angustis, pallidis, bina ex adverso nascentibus: *flores* parvis, racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis infidentibus, quibus *semen* minutum succedat.

Folia hujus non respondent descriptioni Bocconi, ut nisi ipse affirmaret eandem esse praecedenti, mihi quidem non videretur. Ego in *Catalogo plantarum Angliae* *Alfinem* palustrem minorem folio oblongo C. B. *Alfines* rotundifoliae five *Portulacæ aquaticæ nostratis & Ger. emac.* synonymam feci. Verum si recte descripta fit C. Bauhino *flores* racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis infidentibus, fallus fui; quamvis relictis descriptioni conveniat.

* 7. *Alfine facia* Paronychia secunda Matthioli Bocconi.

Boccon.

Tribus aut quatuor ramulis humi jacentibus, *Alfines* foliis numerosis, copiosis etiam *flores* in summitate coherentibus donatur, ad formam accedens *Paronychia* secunda *Matth.* Annua est planta.

Locus.

Exit passim in maritimo litore Modicæ civitatis. *Suspicio* hanc plantam eandem esse *Millegrae minima.*

* 8. *Alfine maritima longius radicata* Herniarie foliis Bocconi.

Boccon.

Radice nititur pro plantae modulo longa, crassa, dura, *Caryophyllorum* ac *Lychnidum* more, adnatis etiam appendicibus quasi ramosa, aut potius multis modis furcata: Ab hac *Cauliculis* denso cepite plures gignuntur, circa quos *folia* varia; una quidem [in Sicilia] *Herniarie* formâ & magnitudine, alteri vero *Alfines* maritimæ Neapolitanæ *Côl.* *Flores* & *semina* sunt prorsus *Alfines* vulgaris. Capsulas non observavit Autor.

Aliam hujus generis plantam pingit P. Boccone quam inscribit *Alfinem maritimam alteram angustis foliis.*

A. 9. *Saxifraga palustris* Anglica Park. *Alfine palustris foliis tenuissimis*; sive *Saxifraga palustris* *Alfinesolia* Ger. emac.

Radice nititur alba, multiplici, fibris majusculis donata. *Folia* quæ ad radicem graminea, angustissima, uncialia aut leucuncialia. *Caulis* ex eadem radice plures, palmares, tenues, infirmi, glabri, crebris geniculis intercepti. Ad singula genicula *folia* ex adverso bina, angustissima, brevissima, acuta, inferiora digitum longa, superiora brevissima, sedentibus in foliorum albis glomerulis foliolorum minutissimorum velut ramulorum germinibus. *Flores* in summis caulibus & ramulis *Alfines* florum situ, pediculis semuncialibus, tenuibus, majores quam pro plantulae modo, albi, pentapetali petalis concavis acutis, è calice quinquepartito. *Stamina* in medio flore decem alba cum apicibus concoloribus *capitulum* circumstant *Alfines* simile, *semina* parva, per maturitatem obscure rubentia continentis.

Locus.

In palustribus mense Julio floret.

* 10. *Saxifraga*

* 10. *Saxifraga* Bavaria Park. Ponæ.

Humi se spargit ramulis plurimis teretibus tenuibus, in alios minores subdivisis, foliis crebris ad singula genicula bina, angustis, oblongis, crassiusculis, pallide virentibus. In ramulorum summitatibus singulis singuli flores, calyce è foliolis albenibus composito obvallati, pentapetali, nivei, petalis acuminatis. interdum fimbriati & purpurâ dulciore tincti, stellæ in modum expansi, cum flaminibus in medio pallidis. Semen valculis parvis è rotundo oblongis includitur minutum, compressum, nigrum, splendens. *Radix* parva, alba, alviti in terram descendens.

A. 11. *Alfine pusilla pulchro flore, folio tenuissimo nostras*: seu *Saxifraga caryophylloides pusilla, flore albo pulchello.*

E. *radice* simplici furculosa *cauliculis* fundit numerosos, tenues, teretes, infirmos & humi procumbentes, geniculatos, foliis ad genicula bina ex adverso cinctos, angustis, vix dimidium digitum longis, è basi laevem in acutum mucronem sensim desinentibus. *Caryophyllorum* in modum; versus summitates in ramulos aliquot sparsos, qui flores gestant candidos, pulchellos, pentapetalos, longis pediculis nixos, in divaricationibus caulis & ramulorum eodem modo fitos quo *Alfines* vulgaris, apicibus intus rubentibus. Succedunt *Vascula* *Alfines* æmula *semine* referta exiguo ruffo. Nullo insigni neque odore, neque sapore excellit.

In montosis Eboracensibus prope *Settle*, necnon *Derbentibus* copiose.

Locus.

* 12. *Saxifraga Antiquorum* quibusdam J. B. *matra Matthioli* Ger. *Caryophyllus Saxifragæ* C. B. *Saxifraga major* *Isalorum Matthioli* Park.

J. B.

Digitis parvi magnitudine five crassitudine observavimus *radicem* lignosam, palmo longiorem in numerosa capita divisam, unde *stolones* pullulantes innumeri, palmares & longiores, geniculati, *foliis* ad juncturas binis ex adverso positos, Hystropi similibus, minoribus amicti. *Flos* unicusquisque stolonis cacumini infidet unicus, multis in medio *staminibus*, è calyce albio, semunciali, ftris viridantibus virgato, inferius angustiore.

Ex hac descriptione *Lychnidis* species esse videtur.

Rara est hac planta, nec nobis unquam occurrit vel in Anglia vel in transmarinis regionibus, quicquid dicat Lobelius. J. Bauhinus ex Gallia Narbonensi habuit.

Locus.

* 13. *Caryophyllus sylvæstris strigosus, vel Caryophyllus sylv. flore minimo* C. B. *Saxifraga Antiquorum* Lobelii Park.

Lobelii sententiâ eadem est præcedenti, verum strigosior ob locum; non est ergo sufficiens ratio cur Bauhinus eas separet. Lobelium tamen memoria lapsum puto, cum magnam hujus copiam in Anglia provenire scribat; Nobis enim nusquam visa aut audita est.

14. *Arenaria* J. B.

J. B.

Delicatulâ plantula, vix palmaris, ex *radiculis* longiusculis albis, crebris geniculis intercepta, ramulos satis frequentes proferit tenuissimos: *folia* ad radicem multa, uncialia; & geniculis inferioribus circumposita, semuncialia longiora, sed insignis tenuitatis, una cum minoribus quibusdam adjunctis; at per articulos bina; in superioribus verò radiatim pæne disposita, brevissima minutæque ut nihil supra, verricillis imitata. Hirsutem interdum per colicolum exhibet, extremisque ramis flore *Spergularæ* album, minorem, calyci infidentem viridi, foliolo.

15. *Rubia linifolia aspera* C. B. *Juncaria Salmanticensis* Clus. Park. *Juncaria* J. B. Clus.

Habet in singulis geniculis bina *folia* ex adverso sita, *Asperulæ* odoratæ foliis quodammodo similia, breviora tamen & Lini lativ foliis non absumilia: frequentes ramuli ex alarum sinu prodeunt similibus foliis præditi, copiosos, paleaceos candicantesque proferens flores: *semen* deinde exile nigricans. *Radix* tenuis est, candicans, non vivax, sed singulis annis *semine* deciduo novellæ plantæ enascuntur illo ipso anno etiam sub finem mensis Augusti.

Provenit locis arenosis inter vineta, secundo à Salmantica milliari. Floret Julio: semen Augusti gustu maturum est.

Locus &
 Tempus.

* 16. *Caryophyllus saxatilis* *Ericæ foliis umbellatis* *corymbis* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* tenui lignosa, contorta & reclinata, *cauliculi* plures, geniculati, rufescentes, semipalmariæ atolluntur: ad quorum exortum *foliola* brevissima, angusta, ericæ familia, & ad genicula singula bina, brevissima & rigidiuscula: *cauliculorum* summitatibus, veluti umbellæ ex corymbis compositæ, infident, unde *flores* candidi ex quatuor, aliquando quinque, foliolis constantes prodeunt.

D. Magnoli flores semper pentapetalos observavit, inque descensum montis *Caponadous à las Cambrétres* Junio cum flore frequentem vidit.

Locus &
 Tempus.

In Gallo-provinciæ locis laxosis in monte edito prope *Vigan* reperitur.

T t t t

* 17. *Caryophyllus*

- * 17. *Caryophyllus saxatilis ericaefolius ramosus repens* C. B. *saxat. ericaefol. ramosus repens*, aut *ei similis* Park.

C. B. prod.

Hic instar musci. clavati per terram repens ex radice caulem lignosum emittit, in ramos plures & hos in alios subdividit, quos folia exigua Erice foliis similia cingunt, quorum summitatibus flores copiosi, nivi, magni, elegantissimo spectaculo insident.

Ex Pyrenais. Hunc floribus rubris, sed majoribus, folisque ad cauliculos longioribus & latioribus ex Hispania habemus.

Locus.

- A. 18. *Spergula purpurea* J. B. *alsineformis* sive 5. cap. 436. lib. 2. Ger. emac. *Sagina* *Spergula minima* Park. *Alsine* *Spergula facie minor*, sive *Spergula minor flore subcaerulea* C. B. *Purple Spurrey*.

J. B.

Radice est singulari, longa, crassiuscula, apophyses quasdam è lateribus emittente, sapore heraceo. Caulis multi, per terram sparsi, dodrantales & minores, in ramulos divisi, ad quorum singulos nodos folia stellatim adnascuntur. [Quamvis folia caulium nodos stellatim ambire videantur, curiosi tamen rimanti duo tantum plerumque ad singula genicula, ex eorum autem finibus reliqua oriuntur.] angusta, acuta, quam *Spergula* vulgaris breviora, obscure viridia, [scilicet murelia circiter, plurimum glabra, rarius hirsuta, quibus ad exortum velut squamulae duae albae ut in Polygono circumponuntur. Sapor heraceus. In divaricatione ramulorum *foliis* singuli: in summitatibus etiam cauliculis ad singulos nodos singuli oriuntur, purpurei, Anagallis phoenicea floribus similes, è quinque foliolis compositi, alii recti expansi, alii penduli ocellati, calice quinquefolio, oblongo, herbaceo, subhirsuto; pediculis oblongis hirsutis nixi. Semen in capsulis coarctatis, per maturitatem in tres carinas dehiscens, minutissimum arenae instar, fuscum aut rufum.

Locus.

In arenosis & glareosis frequens; Maio & Junio mensibus floret.

Quare C. Bauhinus, annon hæc fit *Asterias* seu *Stellaria* *Lugd.* i.e. *Aster* sive *Stellar*. *Monspeliensis* Park. D. Morisonus duarum aliarum *Spergula* specierum meminit, solo semine à vulgari differentium, quorum tituli,

1. *Spergula annua*, femine foliaceo, nigro; circulo membranaceo albo cincto.
2. *Spergula annua*, femine compresso foliaceo minore, in medio fusco, circulo pariter albo cincto.

Utraque hæc species Autore nostro detecta fuit in arvis segetibus circa Rupellam, & in arvis arenosis intra septa *Chamberti* sitis.

Verum cum *Spergula* marinæ semen foliaceum sit & fuscum cum circulo foliaceo albo, cavendum ne multiplicentur *Spergula* species, ut rectè monet D. Magnol in Botan. Monspel.

- A. 19. *Spergula* J. B. *Sagina* *Spergula* Ger. emac. *Sag. Spergula major* Park. *Alsine* *Spergula dicta major* C. B. *Spurrey*.

J. B.

Palmaris & sesquipalmaris est planta, ad cubiti etiam altitudinem excrefcens: caulibus multis teretibus, frequenter geniculatis, subhirsutis, ramosis. Folia ad singulos articulos numerosa, radiatim ut in Galio caulem ambiunt tenuitate quoque pari, sed nequaquam ita rigida, verum flaccescentia; superiora cum colico leviter hirsuta, averia parte sulcata, sapore nullo evidente. Capitula in ramulorum fastigiis multa, singula singulis pediculis donata (quorum unus aut alter deorsum pendet, alii surgunt, ut in *Holoste* *Caryophyllo* *arvensi* *Tah.*) *Alsines* similia, hirsuta, quæ in *foliis* albos è quinque foliis integris compositos explicant, *apicibus* luteis; quibus succedunt *vasculis* *Alsines*, *semina* continentes pusilla, nigra. Radix subest singularis, recta, raris fibris albis donata.

Inter segetes ubique ferè nimis frequens.

Locus.

- A. 20. *Spergula marina nostras* J. B. *marina* *Dalechampii* sive 4. cap. 463. lib. 2. Ger. emac. *Alsine* *Spergula facie media* C. B. *Sagina* *Spergula minor* Park. *Sea Spurrey*.

J. B.

Crassiflora est radice quam mediterranea *Spergula*, ex qua caules similiter multos proferit, palmares & pedales; ad quorum genicula nascuntur radiata in orbem folia, *Spergula* jam dictæ modo, crassiuscula, fallia. Ramulorum cacuminibus flores è calycis hirsutis erumpunt, finiles quoque formæ sed colore purpurascens [apud J. Bauhinum legitur luteo, errore forte. Scribe aut Typographi, neque enim unquam vidi *Spergulam* flore luteo, aut de ea audivi.] Valcula nonnihil turbinata semen continet foliaceum.

Adeo similis est *Spergula* purpureæ in Mediterraneis nascenti, ut aliquando totam diversitatem loco natali imputandam censui; verum postea semen hujus compressum & planum esse animadvertens, sententiam mutavi.

In salis palustribus & maritimis passim provenit.

Locus.

- * 21. *Alsine Batia* Clus. Park. *Alsine* *Symphyti petrai capitulis* C. B.

Clus.

Caulis simplicissimus & singulari donatur, interdum multiplici, geniculato, pedis dodrantem alto, fibrubente, aliquot ramulis prædito; foliis latis angustis, secundum petiolos tamen latioribus, & extrema parte mucronatis, dorso magis emittente, nullâ lanugine obsitis alterius instar, sed lavibus & saturatè virentibus, geminis semper ad singulos nodos ex adverso nascentibus: extremi ramuli

multi velut capitulis instar *Symphyti* petrai onusti erant, quæ oblongis & purpureis floribus repleta: radix mediocrius, candida.

Circa *Xeres de la frontera*, aliisque *Batice* locis observabat Clusius.

Locus.

- * 22. *Alsine maritima Neapolitana* Col. Park. *maritima flore rubente* C. B.

Col.

Folia ei angustissima, nec latitudine viticulis ipsas, in quibus hærent geniculatim bina, superantia, ipsaque cruciati ordine ex foliato geniculo prodeuntia, longitudine pollicari & majore: flores habet in summo è longis petiolis prodeuntes cum calyce foliato, ut in congeneribus, colore flavo-virentes, fructu oblongo & femine similibus. Radice admodum tenui, fibrillis divisa, candicante, ex qua in orbem repunt viticuli fruticantes, humi jacentes, sed cum florent resupini. Hærent viticuli medium stamen, ut in congeneribus.

Oritur in maritimis Austro expofitis circa Neapolin Italiae urbem.

Locus.

- * 23. *Saxifraga altera* Alpin. exot.

Alpin.

Ab una radice multis affurgit *surculis*, longitudinis dodrantalis, tenuissimis, ex intervallis geniculatis, ex quorum singulis geniculis utrinque ex opposito bina foliola exeunt, tenuissima, longa, in acutum admodum desinentia *Caryophylli* minimi foliis proxima, sed minora tamen & tenuiora, *Tunice* minimæ verius similia, aut sola, aut una cum ramulis binis tenuissimis ex iisdem furculorum geniculis itidem prodeuntibus: in summitatibus verò folculi purpurei, parvis *Caryophyllis* non diffimiles emicant, & in furculorum cymis parvorum fore umbellarum modo, quibus semen minutum, nigricans succedit. Radix longa est, in acutum desinens, lignosa, utrinque demittens aliquot radicales longas, tenues, fibrosas, per latum in terræ superficie actas: Tota planta inodora est, gustu modice astringit abque ulla amaritudine aut acrimonia, siccatque. Ex *Creticis* seminiibus Alpino nata est.

- * 24. *Alsine Alpina cauliculis nudis prolifera* C. B.

Neque describit, neque synonyma addit, duntaxat quare, an sit *Saxifraga* 3. Col.

Alsine fluviatilis Tab. Ger. *aquatia minor* & *fluviatilis* C. B.

Nobis incognita & suspecta. Videtis ejus iconem & descriptionem apud Tab. & Ger.

- A. 25. *Alsine rotundifolia* sive *Portulaca aquatica* Ger. emac. *aquatia minor folio oblongo*, sive *Portulaca aquatica* Park. *Water Purslane*, or *round-leaved Water-chickweed*. *Anagallis Serpyllifolia aquatica* J. B.

Plurimis fibris albenibus è geniculis in terram demissis radicans. Caules palmares, teretes, infirmi, rubentes, foliis vestitis crebris, ex adverso binis, *Portulacæ* æmulis sed longè minoribus, ex quadratis, angusto nimirum principio paulatim dilatatis, & in extremum rotundum desinentibus, glabris, non crenatis, luteo-viridibus. Flores in alis foliorum singulorum singuli sedent, nullis pediculis, sex purpurantibus foliolis compositi, quibus succedunt *vasculis* subrotunda feminibus repleta, minutis rufis.

In palustribus & aquis ubi per hyemem aquæ stagnant, per totam Angliam frequentissima est. Hanc olim habuit pro *Alsine* palustris minori folio oblongo C. B. verum nunc mutata sententia pro *Alsine* palustris minore *Serpyllifolia* ejusdem eam habeo, sed neque hujus descriptio per omnia respondet, nec enim nostræ folia sunt *Serpylli* multo minora. Plenam & accuratam hujus plantule descriptionem vide apud J. Bauhinum lib. 29. cap. 113. Sub finem æstatis floret.

Tempus.

- A. 26. *Alsine palustris* *Portulacæ aquaticæ* similis. An *Alsine aquatica* *superior* J. B? An *Alsine palustris* *Serpyllifolia* Ger. emac. *Small water Chickweed*, by some called *Winkles*.

Radix plurimis fibris capillaribus constat. Caules inde emergunt plures, rotundi, rubentes, in terram reclinati & subinde radices agentes, duorum triumve digitorum longitudine, ramosi & crebris geniculis intercepti; quos vestiant folia ad nodos bina opposita, pallide virescentia, ad *Serpyllum* vulgare accedentia, verum angustiora pro modulo suo & longiora, satis crassa, pallide virescentia. Versus caulium summitates ex alis foliorum egrediuntur flores, alias ex singulis pediculis feminalibus singuli, alias plures in eodem communi pediculo, perexigui, pentapetali, albi, quibus succedunt *vasculis* tricocca, femina tria rotunda nigra continentia, que in tres carinas per maturitatem dehiscunt, & semina ostendunt: Carinule deinde se contrahentes semen suum cum impetu ejaculantur. Sapor plantæ amaricans.

Amat loca humida & palustria, sed nec aridiora aspernari vere præferit pluvisio: observavi. Locus.

Hæc planta est, ni fallor, quam in *Præfuld*. Botan. describit Morisonus sub titulo *Portulacæ* minimæ flore albo. Est autem plantula singularis & sui generis.

Descriptione *Portulacæ* exigue five *arvensis* *Camerarii* cum nostra hujus herbule diligenter collata, eandem omnino judicamus plantam.

* 27. *Alfne palustris Scrylli folio* Bocconi.

Bocci.

Parvis est foliis, carnosis, Gratiolæ Hyssofoliæ angustioribus, ad cauliculis humi jacentium nodos binis ex adverso positis: Floribus in foliorum sinu rubentibus, exiguis capsula & semine Allines vulgaris. Integra planta dimidia palmæ magnitudine vix æquat.

Locus. Locus palustris circa Syraculas nascitur. A præcedentibus diversa videtur.

* 28. *Alfne palustris minima, flosculis albis, fructu Coriandri exiguo* Mentz.

Uncies quadrantem non superat. Foliola Lentis magnitudine longa & lata. Flosculi vix conspicui. In Boruffa locis udis crescit.

CAP. XIII.

De *Lyfimachia purpurea spicata*.

A. 1. *Lyfimachia purpurea spicata* Ger. Park. *purpurea, quibusdam spicata* J. B. *spicata purp.* forte Plinii C. B. *Purple spiked Willow-herb, or Toote-strife.*

F. B.

Plures spargit radices digitales, lignosas, albas. Caulis ad hominis altitudinem latiore solo adulescent, rigidi, in alas divisi, angulosi, subrubentes. Folia plurimum bina ex certis intervallis, alias terna, Saligna, quam luceæ Lyfimachiz strictiora & saturatius viridia, acuminata, sicco gustu. Flores in spicis dodrantalibus aut brevioribus, est pluribus vel verticillis compositis; hilari purpuræ oculis persurgunt; quorum singuli densis foliis constant, flaminibus concoloribus medium occupantibus, ex cauleculis oblongis striatis subpurpureis, in duodecim segmenta divisim.

Præcipue notabile est in hoc flore, quod petala non exeant ex imo calice circa basin vasculi seminalis (quod in eodem ferè occultatur) sed e summo calicis margine, ut statim patebit ea avellentium cum jam marcescere incipiunt.

In palustribus & ad fluviorum ripas abundè provenit. Æstate floret.

Aqua hujus destillata ad vulnera, puncturas & fussiones oculorum, necnon ad obscuritatem aliaque eorum vitia præsentaneum est remedium autore Parkinsone; specificum est in inflammationibus.

* 2. *Lyfimachia purpurea 2. sive minor* Clus. *Lyf. rubra non siliquosa* C. B. *purpurea Pannonica* J. B. *minor rubra sive purpurea* Park. *purpurea minor Clusii* Ger. emac.

Clus.

Humilior est præcedente, cubitalem altitudinem ratò superans: Caulis illi teneriores, graciliores, quadranguli, cacumine in plures ramulos ex adverso inter se nascentes divisi. Folia vulgaris minoræ & angustiora, sibi invicem etiam opposita, lenta & quodammodo gummosa, deinde nonnihil acrimoniae & amaritudinis exferentia. Quæ in summis ramis nascuntur confusum habent ordinem, neque seriem ullam servant: inter quæ calyculi emergunt rariores, minores, neque adeo barbati, aut verticillorum instar caulem ambiens ut in præcedente, plerumque hexagoni, ex quibus flos prodeit hexapetalos, ruber, aliquot flaminibus ex umbilico prodeuntibus. Radix dura, lignosa, non repens ut in superiore, sed ex eodem corpore multos caules singulis annis proferens, & subinde lateribus se propagans, multisque fibris inherens.

Provenit multis Pannoniæ locis in humidis pratis & Danubii insulis. Floret cum vulgari Junio & Julio.

* 3. *Lyfimachia rubra minima* Clus. *linifolia purpureo-cerulea* C. B. *purpurea sive rubra minima* Park.

Clus.

Dodrantalis est altitudinis. Statim secundum radicem ramulos in latera fundens; graciles, virides, frequentibus foliis angustis instar foliorum Linii, sed brevioribus obitos: inter quæ nascuntur singulares, interdum gemini calyculi, longiusculi, quales ferè in præcedente, est quibus emergit flosculus quinque petalis confans, ex purpurea coeruleis, quibus defluentibus succedunt capitula membranacea caliculis inclusa, exili semine candicante plena. Radix longiuscula, fusca, aliquot fibris donata.

Gulielmus Mera Clusio ostendit, ex Italia rediens in itinere lectam.

CAP.

CAP. XIV.

De *Trifolio spinoso* Cretico.

Trifolium spinosum Creticum C. B. Clus. Park. Ger. emac. *aculeatum Creticum* J. B.

F. B.

Arum est hoc Trifolium (inquit J. Bauhinus.) Cretæ munus, cui caulis in ramos alternatim orundos, creberrimos, angulosos, denso in minores ramulos divaricatos; huiusque, filios striatòse dividitur: ubi, verò quæ rami furculi, dividuntur duo exeunt pediculi breves, oppositi, singuli folia terna, parva, oblonga, in acumen spinosum desinentia glabræque suffinentes; ipsæque divaricationibus subint, adunci, rigiduli, mordaces, deorsum spectantes aculei [Clusio ad ipsæque divaricationibus subint, adunci, rigiduli, mordaces, deorsum spectantes aculei] Superiùs verò ex ipso singulos nodos, quatuor spinula, binis superne, totidem inferne spectantibus. Superiùs verò ex ipso ramorum cotu pediculus exit brevis, cui ex calyce viridante emicans insidet flos amœnus, magnus, purpureo-violaceus, Lyfimachiz speciosa similis est quinque foliis compositus, medium obsidentibus apicibus luteis. Siliqua quatuor aut quinque costis canaliculatis, latiusculis ad mucronem turbinautum coeuntibus constant, semine in singulis contento lato rufio.

Semen hujus misit ad Clusium Honorius Belli *Oxyrhynchus* nomine.

CAP. XV.

De *Caryophyllo marino*.

Hæc planta pentapetala quidem est, verum quale semen producat, nudumne an vasculum inclusum nondum discernere potuimus, revera quamvis diligenter quæsitivum nullum hæctenus semen in ea invenimus, quo tamen proculdubio non caret, ut nec alia planta quæcunque.

A. 1. *Caryophyllus maritimus minimus* Ger. Lob. *montanus minor* C. B. *Caryophyllus flos apyllocaulos vel juncus minor* J. B. *Gramen maritimum minus* Park. *Thrift, or Sea-Purple flower, or Sea-rushion.*

F. B.

Folius est Serpentinæ priusquam floreat, brevibus duarum unciarum, ubi verò caulis excrevit & floret quatuor vel etiam quinque unciarum, & paulo latioribus: radice crassa, non brevi, ut vult Dodonæus, in planta sicca rubente, ubi folia protrudit in aliquot capita divisa, ex reliquis veterum foliorum quasi capillata: Caulis primò aliquot unciarum, deinde palmaris, tenuis, infra capitulum (quod Scabiosa ovina accedit) vagina longiuscula ab ipsa capituli basi enascente, & deorsum ad digitalem longitudinem producta inclusus. Exterior facies capituli constat foliolis membranaceis, exterius virentibus, interioribus argenteo colore lucentibus. Totum capitulum scæter membranaceis foliolis lucentibus, inter quæ exoriuntur flores in calycibus summa parte membranaceis, quinque petalis purpurantibus compositi, cum totidem flaminibus eisdem annexis apices albescentes gestantibus. Semina nondum in conspectum nostrum venerunt, nam quæ pro seminibus habet J. Bauhinus membraneo umbilico, florum calyces sunt & vascula etiam, ut opinor, feminalia.

In palustribus maritimis inque scopulis ad mare per totam Angliam ubique frequentissima habetur.

Hac (ut rectè Lobelius) Angli & Belgæ arearum margines ornant; est enim vivax admodum, denso cespite terram operit & per totam æstatem floret.

2. *Caryophyllus montanus major flore globofo* C. B. *Caryophyllus flos apyllocaulos vel juncus major* J. B. *Caryophyllus Mediterraneus Ger. Gramen maritimum Mediterraneum majus, Statice quibusdam* Park. *Great Thrift.*

F. B.

Præcedenti eadem, vel valde similis, caules dodrantales emittit, rectos, enodes, quorum uniuscujusque cacumini (quod uncialis & longior vagina membranacea obvolvitur) flos insidet item circumdatus, rarus, Schoenoprasii ferè similitudine, ex albo purpureis, foliacearum squamarum valde circundatus. Radix longa, lignosa, teres, crassiuscula in multa capita dividitur, unde terram proximè magna seges foliorum emergit, gramineorum, glaucorum, latitudine paulò subinde variantium.

Parkinsonus caulem non prorsus nudum esse affirmat, sed duobus parvis perbrevis foliis ad nodum quem habet unicum cinctum, quæ præter aliorum foliorum normam non sursum crescendo attolluntur, sed deorsum vergunt. Præterea flores non unà omnes aut etiam multos simul aperit, sed eosdem plerumque singulos, alios post alios, ut diu sit antequam totum capitulum defloretur.

In locis Mediterraneis & à mare procul remotis oritur. Nos propè Moguntiam Germaniæ urbem invenimus, & alibi etiam in Germania frequens habetur. Consule si placet J. Bauhinum: unde C. Bauhinus non sine ratione montanum eum denominavit.

Cæterum licet Dodonæus usum in medicina nullum habere testetur, sed flosculos in coronis folum gratiam aliquam obtinere dicat, Dalechampius tamen saporem totius Statice plantæ astringtonem perhibet, ac facultatem habere ad miculum usq; deliccandi, & erumpentium humorum imperum

impetum cohibendi, five trita admoveatur, five succus ejus bibatur; Dysenteris succurrere, men-
fium abundantiam, sanguinis è naribus profluvium sistere, sanguinem exsiccantibus opulari, de-
nique vulnerariarum esse, & maligna ulcera ad cicatricem perducere.

* 3. *Statice Americana* Park. *Sea-Gilly-flower*, or *Thrift* of America.

Park.
Folia habet superiori similia, sed obscurius viridia, nonnihil splendentia, duobus secundum lon-
gitudinem decurrentibus nervis, micronibus obtusa. *Cauliculi* pariter tenues confimilem flosculo-
rum glomerum gestant, colore tamen albo, è membrana erumpentium, quæ deorsum circa caulem
reflectitur. *Radix* longa, paucis floribus donata.

LIBRI DECIMI NONI SECTIO SECUNDA

De Herbis pentapetalis foliis in caule alterno aut nullo ordine positis.

*Herbæ flore pentapetalo aut polypetalo, foliis in caulibus nullo aut alterno
ordine positis, sunt vel vasculo seminali.*

Simplicis, i. e. non diviso in loculamenta, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur; *floribus*
flavo, calice bivalvi; foliis crassis, levibus, extremis subrotundis; *Portulacæ*.

Bicornis, foliis in nonnullis speciebus crassis; *Sedum*.

Trigynæ, seu è tribus carinis compositis, *flore*

Pentapetalo.

Uniformi specioso, in uno caule unico, albo; vasculo conoide; foliis parvis hederæ; in
palustribus nascentis; *GRANUM Parnassii*.
Diffiniri, calcaris donato, odorato; *VIOLA*.

Hexapetalo, cujus partes difficulter admodum discerni & distingui possunt; vascula seminalia
vix unquam perfecte clauduntur; *RESEA, Luteola & Physcuma* Monspelienfium hujus spe-
cies sunt.

Pentacocco, rostrato; *GERANIUM*.

Quinquemariæ, seu in quinque cellulas plura semina continentes diviso,

Breviore & habitiore; foliis *Alceæ*, flore specioso, calice tumido & velut inflato vesicæ instar;
ALCEA Veneta, Malva horaria, quia hos nonnisi splendente sole & circa meridiem ape-
ritur.

Longiore & in filiquam producta; foliis in eodem pediculo binis ut in *Faba*, *Portulacæ* simi-
libus; floribus albis staminosis, velut *Cappares*; *CAPPARIS leguminosa, Faba*.

In decem loculamenta totidem semina continentia dispersio; flore caduco; seminibus oblongis compres-
sis splendentibus, colore melino; *LINUM*.

C A P. I.

De Portulacæ.

Portulacæ Græcis *Ἀνδράχη* & *Ἀνδράχη*. Turnebus Portulacam etiam Portulatam dicendam ex-
stimavit, quod foliis portulas imitetur; sed exempla antiquorum voluminum desunt. Alio-
rum sententia est, Portulacam appellatam esse quasi Porculacam, nomine à porcis imposita,
idque quod à Gallis *Porcelia*, vel *Porcelina* vocetur (unde & Anglicum *Purflane*) Apuleius etiam
Porcastrum appellatam scribit: & Græcis junioribus *Ἀνδράχη* (quod *porculacam* sonat) vocatur.
Exempla vide apud *Jo. Bod. à Stapel*.

Portulacæ notæ characteristicae sunt vasculum simplex, seu non divinum in loculamenta, quod per
maturitatem horizontaliter rumpitur, flos flavus, calyce bivalvi inclusus, folia crassa, succulenta,
levia, extremis subrotunda.

1. Portulacæ

1. *Portulacæ latifolia* seu *fativa* C. B. *hortensis latifolia* J. B. *domestica* Ger. *hortensis* Park. *Gar-
den Purslane*.

J. B.

Simplici fore est *radice*, progressu temporis lignescente, cui fibræ paucæ appensa. *Caulis* plures
emittit, pedali longitudine, non raro breviores, teretes, crassos, subrubentes, non erectos sed ter-
ram versus reclinatos. *Folia* incondita, crassa & succulenta, ex angusto principio, quo cauli ad-
ram versus inflexa dilatata, extremitate subrotunda, levia & per margines aequalia, sapore lubidico;
nascuntur sensim dilatata, stellati, pentapetali, apicibus concoloribus. Hicce succedunt peri-
inter quæ oriuntur *flosculi* lutei, stellati, pentapetali, apicibus concoloribus. Hicce succedunt peri-
carpi oblonga, grano hordei paulo majora, quæ per maturitatem mediâ parte transversim seu hori-
zontaliter rumpuntur, & semen effundunt pusillum, pullum.

In hortis ac eorum areis subactis ac stercoreatis commodè feritur Martio aut Aprilis initio, Junio *Locus &
Tempus*.
verò ac deinde in Autumno usq. viget ac viret.

2. *Portulacæ fativa lutea* seu *aurea*. *Golden Purslane*.

Nescio an specie à præcedente differat, certè tenerior est illa, foliis latioribus flavicantibus.

3. *Portulacæ sylvestris* Ger. Park. *sylvestris minor* seu *spontanea* J. B. *angustifolia* seu *sylvestris* C. B.
Wild Purslane.

J. B.

Multis numeris minor est quam *fativa*, tota terræ appressa, nec humo surgens: radice crassius-
cula, sicuti & ramis succulentis, multifidis. *Folia* unguis digiti minimi fere parva, succulenta, crassa,
atrovirentia: *flores* pusilli, mucosi. Summâ vix altâ in re quam partium omnium parvitate à *fativa*
differt; ut suspicer *fativam* è *sylvestri* culturâ initio factam.

In Italia, Sicilia, Gallia Narbonensi & Germania in vevactis & ad vias frequens occurrat. *Locus.
Vires.*
In ardore & dolore stomachi Portulacæ ejusque succus & syrupus aut ipsa planta recens comesta
experta est.

In acetariis frequens usus est Portulacæ: Stomachi ardorem lenit, & bilis fervorem compescit, *Usa*.
& hinc in febribus putridis ac malignis, ardore urinae & Scorbuto prodest: Venerem inhibet, Vene-
reque infirmia: Dentium stuporem recens commanducata tollit, & mobiles dentes stabilat. Vere-
minantibus pueris cum succello exhibetur. Verum ejus usus humanis cavendus est, quoniam ob tri-
giditatem suam & humiditatem in ventriculo putrescere apta est, ejusque & reliquorum viscerum to-
num dissolvere, ut in nobilissimis non semel experti sumus.

Sole apud nos cum sale, aceto & aromatatis condiri ad intinctus, eodem modo quo Cappares, Ge-
nistæ flores, Lingua avis, Crithmum, &c. conduntur: quomodo parata ventriculo magis grata &
amica est quam cruda.

4. *Portulacæ exigua* seu *arvensis* Camerario J. B. *arvensis* C. B. *exigua* Camerarii Park.

Herbula est nonnihil alius ut (ut autor perhibet) demonstrata: pinguis, sublutea; *cauliculis* incurvis,
aliquantulum procumbentibus, foliis minutis Portulacæ sylvestris, pallidioribus tamen, semper ge-
minis nigro semine in vasculis parvis, Portulacæ similibus, sed quæ longioribus pediculis & gracili-
bus nituntur, & maturè incipiunt hære antequam semen plenè perficiatur. Sapor illi nullus qui
notari queat, præterquam herbaceus ut in *Alfine*.

Primo vere in agris frumentaceis frequens est circa Lipsiam ante Cremenfem portum. *Locus.*
Hanc herbam eandem esse *Alfine* nostræ palustri Portulacæ aquaticæ similis superius diximus.
Vide & confer.

5. *Portulacæ Brasiliensis* Caspanga dicta Margg.

Margg.

Ex radice brevi, in multa filamenta alba desinente producit caulem rotundum, crassiusculum &
succulentum, qui statim propè terram in multos alios caules dividitur, & hi porro in suos ramos,
quæ veltuntur foliis instar Portulacæ succulentis atque alternatim positis: in extremitate autem cu-
jus veltuntur foliis instar Portulacæ similibus, sed quæ longioribus pediculis & gracili-
bus nituntur, & maturè incipiunt hære antequam semen plenè perficiatur. Sapor illi nullus qui
notari queat, præterquam herbaceus ut in *Alfine*.
Primo vere in agris frumentaceis frequens est circa Lipsiam ante Cremenfem portum. *Locus.*
Hanc herbam eandem esse *Alfine* nostræ palustri Portulacæ aquaticæ similis superius diximus.
Vide & confer.

C A P. II.

De Sedo.

A *ἑλκύν* Græcis *ἑλκύν* & *ἑλκύν*. Italis *Sedum* vel à sedere quia folia habet ad radices exiles
sessilia, ut vult Martinus, vel forte à sedandis doloribus nomen impositum.

Note autem Sedi genericæ sunt folia crassa angusta non serrata aut dentata, vascula seminalia
bicornia.

N. B.

N. B. Sedum latissimo sensu accipi pro planta quacunque pentapetala aut polypetala vasculo bicorni, imò plantas etiam succulentas multiliquas complecti; à nobis autem hoc in loco tum à succulentis multiliquis, tum à plantis vasculo bicorni foliis minus succulentis, quales sunt Coryledon, Sanicula gutrata & Saxifraga alba dicta, distingui.

Notata dignissimum est plantas pleraque crassas & succulentas in petrosis & ficioribus provenire, ibidemque sine humore diu durare; cujus ratio esse videtur, quod folia cuticula densiore minimeque porosa, quæ humorem evaporare non sinit, involvantur.

§. 1.

- A. 1. *Sedum minus teretifolium album C. B. minus, folio longiusculo tereti, flore albo J. B. minus* Officinarum Ger. *Vermicularis flore albo Park.*

J. B.

Vermiculari huic nomen fecerunt *folia*, quæ pinguibus casorum putrescentium vermibus sunt simillima, alternatim in *canibus* spithameis & dodrantalibus disposita, atrovirentia, vel punctis crebris guttata. *Flores* conferti velut in umbella, stellati, quinque foliis constantes, internæ albis, *apicibus* multis atro-purpureis umbilicum conoidem albidum, circumstantibus. *Radix* tenuis fibrosa.

In hoc Sedo nullam percipio acrimoniam, quicquid dicat in Adversariis Lobelius.

In veteribus muris & tectis non raro invenitur. Mensibus æstivis flores promit.

Locus.

- * 2. *Sedum minus teretifolium alterum C. B. J. B. minus 2. Clus.*

Clus.

Hujus *folia* præcedentis similia sunt, sed frequentiora & densius in caule stipata, in muris & maceris etiam nascens, sed priore minus frequens, humi procumbens & fibris subinde se firmans.

3. *Sedum parvum folio circinato, flore albo J. B. minus folio circinato C. B. Vermicularis distyphyllos Park.*

Lugd.

Radix est brevi, capillata & pallida, gracili, in exigua terra & parietum rimis hærescente: *ramuli* plurimi, quatuor digitos albi, perquam ipsæ congestis: *foliis* numerosissimis, crassis, teretibus, albicanibus seu glaucis, confertissime stipatis, gustu fanis, cum levi quadam adstrictione: *flore* in virgulis tenuibus candido, copioso: *semine* exiguo, subrotundo.

Locus.

Circa Monspelium, Gunevam, Lugdunum, &c. in muris & rupibus copiose oritur.

J. Bauhinus & Clusius *folia* hujus Sedi min. acris foliis comparant, quibus paulo crassiora & candidiora sunt.

- * 4. *Sedi minoris albi Monspeliana species major, folio acuto J. B.*

J. B.

Parietinis hæret passim Monspelienfibus & Nemaufenfibus Sedum quoddam satis magnum, *caulibus* crassifculis, frequentibus ex una radice subulocentibus; quos *folia* vestiunt *Sedi minoris vulg. flore luteo* foliis similia, sed majora, crassiora, longioraque, in acumen desinentia. *Floribus* ornatur albis.

Floret loco natali mense Julio.

5. *Sedum Alpinum ericoides purpurascens C. B.*

C. B. prod.

Ramis est palmaribus, lentis, flexibilibus, dense geniculatis, per terram sparsis; quos *folia* brevia, crassifcula, Ericæ formæ vestiunt, & hi in plures alios duarum triumve unciarum & etiam breviores dividuntur, hique foliola frequentia, sibi se incumbuntia & rotundiora habent. In singulorum summitatibus, velut ex squamoso calice *flor* satis magnus purpurascens, ex quatuor, aliquando quinque, foliis, & aliquot in medio staminibus compositus insidet.

Ex horto Dei habuit C. Bauhinus.

- A. 6. *Sedum Alpinum Ericoides cæruleum C. B. J. B.*

C. B.

Ex præruptis jugis ac faxis humidis propendit, *radicem* habens oblongam, fibrosam, rufam: *ramos* plures, foliolis quam in priore brevioribus, crassis, cinereis, velut Sanamunda 2. *Clus.* vel Erica Alexandrina compactis cinctos. Singulis cauliculis uncialibus, foliaceis *flor* magnis, cæruleis, quadrifoliis, aliquot *staminibus* brevibus donatus insidet.

In rupibus ad latum Septentrionale montis *Ingleborough* copiosissime provenit. Primo vere, nimirum Martio mense floret. C. Bauhinus in Alpibus Rhæticis, inque Gothardi summitatibus, & in Valesia ad thermas Leccentis supra Gemme invenit. *Florum* magnitudine & eleganti colore cæruleo oculos reficit & delectat valde: rarissima sane est plantula, cujus *flor* præcox in frigidissimis illis montium jugis & rupibus humidis ver ipsum anteverat: verum an ad Sedi genus referendum sit dubito cum *flor* explicit quadrifolium, vasculum autem seminale non observaverim.

Locus & Tempus.

- * 7. *Sedum Alpinum minimum, foliis cinereis, flore candido J. B. Sedum Alpinum album foliolis compactis C. B. Sed. minus 9. Clusii, minimum Alpinum muscoides Park. Sedum Alpinum 3. Clusii Ger. emac.*

Compactis & sibi invicem infidentibus *est foliolis*, minimis, rigidulis, crassis, cinerei coloris ad cæruleum quodammodo tendentis, ut tota planta (quæ acidi saporis est) nihil ferè nisi muscus

muscus quidam videatur: Pedicelli è medio foliorum exeunt duas panè uncias longi, graciles, juncei, in quibus terni plerumque *folioli*, pentapetali, candidi, cum aliquot intus *staminibus* luteis. Cum in semen abeunt *flor* cauliculi aliquidulum excreverunt. Mirum in modum propaginibus serpit & radices agit Coryledonis alterius ritu, integros cespites, cujusdam musci infar, interdum occurrunt.

In Baldo, Braulio & Monte fræcto five Pilaci juxta Lucernam reperitur: inque præruptis *Snealben Locu & Tempus.*

& *Sneberg* locis inter faxa. Julio & Augusto floret. J. Bauhinus *cauliculis* tres, quatuorve uncias alios huic attribuit, fili instar graciles, hirsutos, raris *foliis* angustioribus donatos: *radices* lentas, lignosas, crassifculas, nigricantes.

8. *Sedum montanum minimum Caryophylli folio, lacteo flore. An Sedum muscosum J. B?*

Denso cespite terram operit. *Folia* habet graminea, angusta, acuta, glauca, non pilosa, neque crassa, Caryophylleorum similia, sed multis numeris minorâ, & pro magnitudine etiam breviora, confertissima: è quorum medio exilit *cauliculus*, vix duos digitos transverfos altus, obscure rubescens, villosus, brevibus & rubentibus foliolis vestitus, unum & alterum in summitate *flor*em gestans, candidum, quinque foliolis rotundiusculis, tenellis compositum, cum *staminibus* in medio luteis.

In montibus non longe à Bolzano supra Tridentum, Martio mense florens nobis observatum *Locu* fuit. A præcedente specie diversum videtur, cui tamen in multis per simile est; ipso florendi tempore ab eo satis distinguitur.

- * 9. *Sedum muscosum J. Bauhinus his verbis describit,*

Cespites totos operit luxurie fecunda, Sedorum in morem, radicularum reptatu. *Folia* majora quam Sedi Alpini cinerei, acutiora, molliora, muscum terrestrem imitata. *Calliculus* ex umbilico natus, unciam unam aut duas altus, foliolis crebrioribus vestitus unicum plerumque in fastigio gerit *flor*em magnum.

Propè rivulos in Alpibus crescere dicitur. Sedum montanum perpusillum luteolis floribus *Park.* A Sedo muscoso J. B. fortè non differt: descriptio enim convenire videtur. *Flor*em ei attribuit pallide luteum.

Locus.

- * 10. *Sedum Alpinum grandiflorum Park. Alpinum Saxifragæ albæ flore vel grandiflorum C. B. minimum Syriacum luteo flore, Saxifragæ albæ, J. B. minus flore amplo Ger. An Sedum Alpinum IV. Fr. Gregorii Rheginensis Col?*

Lab.

Omnium [Sedorum] huic longè minimo, ex Syria asportato *folia* quam superioris [Sedi minoris] majoris facie & foliis *Lab.* & petrai montani Sedi minora. *Cauliculis* sesquiuunciam æquant, in quibus luteolis *flor*es majores quam pro plantæ modo, Saxifragæ albæ aut Sedi petrai montani. *Radix* implicata, fibrata.

- * 11. *Sedum Alpinum rubro magno flore C. B. minus montanum flore rubro Park. Aizoides montanum Lugd.*

- A. 12. *Sedum parvum acre flore luteo J. B. Sempervivum minus vermiculatum acre C. B. Vermicularis sive Illecebra minor acris Ger. Illecebra minor sive Sedum 3. Dioscoridi Park. Wall-pepper, or Stonetrop.*

Obvium in muris est, capillaribus radicularum fibris appensum, unde ramuli plurimi palmares aut breviores, tenues oriuntur, *foliis* exiguis admodum, densitate cum longitudine ferè palmari. *Flores* in extremis ramulis plures, lutei, quinque foliis radiatis constantes, *apicibus* in medio similes luteis. Sapor plantæ acris.

In muris, tectis & aggeribus ficioribus passim reperitur.

Locus.

- * 13. *Sedum minimum lateum non acre J. B. Sempervivum minus vermiculatum infidum C. B. Illecebra infida Park.*

Cord.

Coliculis & foliis multò minoribus & exiliioribus constat quam præcedens. *Flosculus* habet illius similes, cum quinque exiguis acuminatis in medio apicibus semini ferendo natis, insidemque decem staminibus circumvallatis, non tamen illius modo umbellam seu capitulum confluentes, sed deinceps ab uncialibus aut longioribus coliculis adnatis utrinque alterno situ exeunt.

Idem cum priore acil locis invenitur.

Locus.

Ad multiliquas pertinet & non est hujus loci, verum ibi per inadvertentiam omisum.

- A. 14. *Sedum minimum non acre flore albo, White flower'd Stonetrop, or Wall-pepper.*

An à præcedente [12.] aliter quam floribus colore differat mihi non constat, nec enim utraque inter se studiosè contuli.

In sterilibus Suffolciæ, toto ferè itinere à Yarmouth ad Danwich oppida plurimum observavimus: nec minùs abundat in rupibus Westmorlandicis & Lancastrenfibus juxta lacum *Wandermere* dictum.

Ver.

Vires.

Vermicularis herbe stupendas vires in Scorbuto Castrensi expertus est cum incredibili successu D. Below interne in decocto, & etiam externe applicat in contracturis membrorum, in ulceribus & gingivis corruptis. *Ephem. German.* An. 6. & 7. Obf. 22. *D. Tancréd. Robinson* nobis suggestit. Eandem observationem habui à *D. Palmer* ex dictatis *D. Herimanni*.

* 15. *Sedum Alpinum bispidum*, fere *spinosum*, flore pallido J. B.

J. B.

Multos dodrantales fere caules, tenues emittit, foliis vestitos alternante situ, semuncialibus, perangustis, acuminatis, ex viridi pallentibus, spinulis per margines alperis, qualia prope terram multa reptantem inferiorem caulium partem ornant. Ramuli in quos caules superius dividuntur, florem in acutem gestant singuli Sedi montani minimi lutei parem, pallescentem, apiculis in medio multis. Succedit unicuique capitulum Lini simile, minus, turbine bifurco patente, e quo concussu excidit semen, longè copiosissimum, minutissimum pulvisculi instar, colore nigrum.

Locus.

Ex monte Calcaris, item Gothardo atulit *J. H. Cherlerus*.

* 16. *Sedum Siculum maritimum vermiculatum*, flore Saxifragie albe, semine villosa Boccon.

Boc.

Hæc plantula Sedi aut Kali speciebz annumeranda venit; Caulibus, foliis acutis, & vermiculatis illis omnino permissis. Flores promit Saxifragie albe bulbifera: Semen villosum, utriculo incolum, non ab simile Semini pentagono, quod in Gellimino Peruviano conspicitur.

Locus.

Frutescit utplurimum Thymi capitati modo in maritimis ad granarium Agrigentinum.

* 17. *Sedum minus* xi. Clus. S. *Alpinum gramineo folio*, lacteo flore C. B. *minimum Alpinum gramineo folio* Park.

Clus.

Longiora nonnihil habet folia, graminis modo angusta, dura, viridia, levia, subacidi initio saporis, deinde ingrati. Unicus aut alter inter folia erumpit cauliculus, levis, gracilis, juncus, trium fere unciarum longitudinis, raro major, in quo unicuique, interdum bini sunt strobili, superiore majores, candidi, medio lutei, quinque foliis, cordis ut vulgò pingitur formam referentibus præditi.

Locus.

Serpit & hoc reliquorum instar, in *Sneberg* & vicinis jugis invenitur, sub finem Junii & Julio isthuc florentem.

* 18. *Sedum montanum gramineo folio alterum* Park.

Park.

A præcedente crescendi modo, foliorum parvitate, cauliculorum floriferorum altitudine parum differt: præcipua differentia est in floribus, quos plures in summis caulibus profert, colore pallide luteos, eoque petalis non cordatis sed integris compositos.

Hanc speciem à nemine antè se exhibitam ait *Park.* verum nec ubi sponte nascatur, nec à quo aut unde habuit nos certiores facit.

* 19. *Sedum Alpinum flore pallido* C. B. *minus* 6. fere *Alpinum* 1. Clus. *parvum montanum luteum* J. B. *Alpinum* 1. Clusii Ger. emac.

J. B.

Caulum unum pluresve erigit, palmarem, dimidio nonnunquam minorem, foliis crebris vestitum Sedi minoris lutei vulg. minus acutis, planioribus, qualia etiam per terram sparsa caulis imò hærent: superius dividitur in ramulos latis frequentes caulis, qui flores gestant pulchellos, majusculos, ex luteo colore aliquantulum pallescentes, pentapetalos, apicibus luteis. Radicule summa fere tellure vagantur, & subinde novas plantas producunt, subinde terram subeuntes. Sapore est valde excitante.

Locus.

Provenit in monte Baldo, in monte Pilati & Gothardo: in *Sneberg* aliisque Striacarum Alpinum jugis, in Tauro monte atque Judenbergo crescere scribit Clusius; flore sub finem Julii & Augusto. In descensu montis Capaladen à las Camberettes non procul Monipelio invenit *D. Magnol* Julio mense florentem. Vide *Botan. Monip.*

A. 20. *Sedum minus Alpinum luteum nostras.*

Radix huic extrinsecus nigra, multis fibris prædita, in quamplurima capita, que ut in aliis Sedi speciebus densè capite terram operiunt, dividitur. Folia utplurimum longiuscula, angusta, plana, pallide virentia, glabra & nonnihil splendens, raris ad margines spinulis donata, apice acuto. Caulis semipalmares & nonnihil altiores, teretes, hirsuti, crebris foliis vestiti, tres aut quatuor, aut etiam plures gestant in summitate flores, luteos, pentapetalos, plurimis punctis croceis circa umbilicum notatos, stamina lutea cum apicibus croceis continentes. Flos cum expanditur decapetalos videtur, quò quinquè calicis folia floris petala ordine interjacentia. Vasculum seminale bicornè; semina exigua, oblonga, ruffa. In nonnullis plantis folia que ad radicem breviter sunt, latiuscula, & Paronychia foliis nonnihil similia.

Locus.

Ad latera montis *Ingleboroug* juxta aquarum scaturigines frequens: invenitur & in *Hardknott* & *Wrense* Westmorlandiæ montibus, & alibi prope *Sleep* vicium in eodem Com.

A. 21. *Sedum*

A. 21. *Sedum Alpinum trifido folio* C. B. *Alpinum laciniatis Ajuga foliis* Park. *Sedi affinis trifido folia Alpina flore albo* J. B.

J. B.

Summo cespite vagatur, magnūque spatium occupat, terre appressis calicula tenuibus, fuscis, è quibus nascuntur folia uncialia, in trifidum tridentem latiusculum, Chamæpitys minorem, densentia, subhirsuta; alia in oblongum utriculum glumiformi convoluta, lanugine, pinnata granum *Avena* affabè referunt, trifidulis illis foliis subinde obvallata: Caules surgunt quidam teretes palmares, superius in pediculis aliquot, [quibus foliolum indivisum pusillum appositum] diducti, quorum unusquisque florum gestat *Spergula* parem, albidum, hirsutum; vasculo succedente parvo, semihibus pleno, quod circumdat florum calix lacinis denticulatis.

In montibus Cambrobritanicis, ut *Snowdon*, inque *Eboracensis* ubi in *Ingleboroug* copiosissimè *Locus* oritur, invenimus & in Jura monte, & alibi in transmarinis.

22. *Sedum tridactylites Alpinum majus album* C. B. *Tridactylites Alpina* J. B.

C. B.

Radice habet tenuem, capillaceam; cauliculum semipalmarem, purpurascèntem, nonnihil pilosum, in ramulos plures tenues & fragiles divisum: folia ad radicem tenuia & mollia, lata, (in ramulis minuta) in tres lacinas primum, deinde in alias divisa. Flores in ramulorum summis albi, quinquefolii, totidem staminibus donati; quibus capitula subrotunda, longiuscula semen minutissimum continentia succedunt.

Ex Baldo monte habuit C. Bauhinus.

2. Simile, sed foliis latoribus, & in ternas primum profundas lacinas divisus, hisque in minora *S. Tridactyl.* *Alp.* & tenuiora segmenta fectis, caulibus pedalis, floribus pallide luteis, in humidis montium Pyrenæorum natum habuit idem.

3. Aliud cauliculo rotundo, semipalmari, pilis levissimis alperis; foliis parvis crassiusculis Sedi *S. Tridactyl.* *Alp.* tridactylites testorum modo divisus, totumque caulem alternatim basi suâ cingentibus, qui in fumocule folio imitate in ramulos dividitur, & singuli flouculum candidum fed minore sustinent, capitulaque ut in C. B. præcedente succedunt. Ex Taurero Aultriaz monte habuit. Hæc inter plantas ficas Sedi tridactylites Alpini speciem majorem circa Monipeliū collectam, caule dodrantali, summâ parte in aliquot ramulos divisum, in quibus flores candidi, succedentes vasculis magnis. Hanc eam esse putamus quam describit Joan. Bauhinus sub *Tridactylites Alpina* titulo, his verbis,

Palmaris interdum & major multo est planta, folia plerique humi fundens, interdum uncial longitudine ac etiam multo minora, per extremum tripartita; alia verò nullam agnoscunt divisionem, ut que in cauliculis sunt, in ramulos paucos divaricatis. Flores parvi, vascula magna: radix ut Agerati purpurei propagatur.

23. *Sedum tridactylites Alpinum minus* C. B. *Sedum Monipeliense* & *Pyrenæum laciniatum* Park.

Ad radicem parvam repentem & nigricantem, folia plura, exigua, viridia, simul compacta, superne in crenas profundas, communiter ternas, rarius plures, divisa: ex quorum medio cauliculus unus vel alter, tenuis aliquando divisus, paucis & exiguis foliis cinctus trium quatuorve unciarum exurgit, cui flouculi terni, quaternive pallidi, quinquefolii, multis staminibus donati, singuli singulis pedicellis insident: his calices parvi semen minutum continentes succedunt.

Hoc in montium Lupi & Calcaris rupibus collegit C. Bauhinus: nos quoque eandem plantam *Locus* habemus in monte Lupi collectam, quæ aliorum Sedi minimi generum modo fè propagat in plura capita, è foliolis plurimis coacervatis composita, eaque arcè stipata, ut densè cespite terram operiant. Folia minutissima sunt, lata, summâ & latiore parte in tres, nonnunquam & plures lacinas divisa. Huic utrumque impolissimum *Sedum tridactylites Alpinum minus, hirsutum*.

Huic congener aut forte idem est

24. *Sedum Alpinum* III. Fr. Gregorii Rhegenfis Col. secunda varietas.

Cui radix fibrosa, tenuis, folia in summo binis incisuris divisa: Caules majores quàm Chamæpitys: Vascula Sedi tridactylites testorum, singula vel bina in eodem caule.

Prima varietas ab hac differt, est autem radice multâ, fibrosâ, ex fusco rufescente: foliis non densis & in caput efformatis, sed divaricatis, ex pediculo tenui in latitudinem ampliatis, lingue effigiem imitans, majoribus duplo quàm Chamæpitys, uti sunt & caules, in quorum summo unicuique vel bini sunt flores. Ex fissa descripsit Columna.

A. 25. *Sedum tridactylites testorum* C. B. *Tridactylites testorum flore albo* J. B. *Paronychia rufæca folio* Ger. foliis incisiss Park. *Rue-whitlow-grass*.

Radice tenui simplicifurculosa nutrimentum haurit. Caule plerumque unico assurgit tereti, tenui & infirmo, ramoso, rubente, altitudine palmari, aut paulo humiliori altiorëve pro loco in quo nascitur. Folia priora oblonga, simplicia, alia vero sine pediculis alia apposita, pinguia five succulenta, pallida, hirsuta, tactu glutinosa, in tria segmenta ceu digitos divisa, & interdum in quina: verum que in summis caulibus sunt, iterum simplicia & indivisa sunt, alternatim posita. In summis caulibus & ramulis longis pediculis insistentibus flouculi parvi, albi, pentapetalis petalis subrotundis, minimè fissis, è calicibus oblongis hirsutis quinquepartitis. Vasculum seminale in summo bicornè, infra calicem floris in ventrem rotundum turgescens Oxyacanthæ fructum refert. Totia planta ad tactum viscosa est.

In

Locus &
Tempus.
Vires.

In muris & tectis locis ruderatis & ficcioribus copiosè provenire solet. Floret mense Maio, & brevi semen perficit, inde radicatus exarefcit.

Herba infusa in cervisia tenui seu leptomera, & per aliquot dies pota, absque ulla evacuatione sensibili scrophulis medetur, humorem absumendo, dolores mitigando, tumores discutendo, & ulcerosos exiccando. D. Boyle, de utilitate Philosph. Nat. ad Medic. p. 203.

§. 2. *Plantula quadam Sedi nomine à Columna descriptæ & depictæ, quas tamen ad aliud genus pertinere censet.*

- * 1. *Sedum Alpinum* F. Gregorii Rbergensis, 1. Col. Alp. exiguis foliis C. B.

Col.

Radice[m] habet tenuem admodum, æqualem, ex fusco rubentem, quinque uncias longam, ex cujus cespite, qui prius novellæ plantæ caput fuit, ramos duos vel tres edit, tennes, cannabini filii crassitie, ex fusco rubentes, raris exiguis foliis, angustis alternatim interceptos, & in summo in densum foliorum capitulum, quod dimidiam unciam diametro æquat, desinentes: quibus vetustis alios ex illis producit ramos, eodem ordine regerminantes, ut plantulam censuimus esse multorum annorum; ex ramis verò in terram procumbentibus iterum radices fundit similem, sed hirsutam, quod non in prima observatur radice. Florem non habebat, sed inter ramulos superiores binos petiolas observavimus fructum habere, ex calyce prodeuntem quinque-foliato, oblongum, cartilagineum, nec absterilem nimis fructui Lychnidum aut Armeriarum, sed semine longè ab omnibus differens, quod binum intus, oblongum, ovali figurâ continet, colore ex fusco rubescens, cavum intus, sed antequam dividatur veluti parvum & nigrum Tritici granum. Sapor in sicca parum acris apparuit. Foliola non admodum carnosa aut vermiculata videntur.

Sui generis planta esse videtur.

- * 2. *Sedum Alpinum alterum* ejusdem. *Sed. Alp. angustissimo folio, carneo flore* C. B.

Col.

Prioris majus est, ejusdem effigiei, nisi quòd nova germina foliorum supra vetustiora emicant immediate longiusque cauliculis tennes, atque paleares, [sequuntur] longos duos vel tres in singulis foliorum cespibus exierit, in quorum cacumine florent, [interdum duos] ex calyce virent, apicibus quinque diviso promittunt foliorum quinque in summo filorum cordis figurâ. Radix tenuior & brevior ex cespite cinereo, fusca, & etiam ex procumbente ramulo exit. Folia eodem modo quo superiori densa, in caput conglobata sunt, supra cauliculis elata.

Ex sicca descriptis Columna.

§. 3. *Seda aliquot è C. Baubini Prodro[m]o, quorum descriptiones nimis breves & generales, nec iconibus illustratæ.*

- * 1. *Sedum saxatile hirsutum purpureum* C. B. Park.

Plantula est triuncialis, radiculis capillacis; cauliculo tenui, leviter piloso, cujus summitas in breves ramulos dividitur, qui singuli florum purpureum sustinent: Foliola ad radicem plura, hirsuta & Lente minorâ.

Ex Pyrenæis allatum est.

- * 2. *Sedum saxatile atrorubentibus floribus* C. B. Park.

Hoc tres, quatuorve uncias non excedit, radiculam habens exilem, longiusculam; unum alterumve cauliculum biunciale[m], foliis paucis, exiguis, longiusculis alternatim vestitus, flosculos atro-rubentes, velut in umbella dispositos sustinentem.

- * 3. *Sedum saxatile variegato flore* C. B. Park.

Radice est capillacea; cauliculis plurimis, tenuibus, biuncialibus, per terram repentibus, & fibellis capillaribus terræ adherentibus: foliis multis, pallide virentibus, subrotundis, Lente minoribus vestiti. E ramulorum summis pedicellis plures, capillaci, oblongi exurgunt; singuli florum quadrifolium, varium, album, purpureum & atrorubentem sustinent, eleganti spectaculo, cum plantula hæc cespitis mucicæ instar saxa exornet.

Inter Valesiam & Augustam vallem in monte Slesburgh dicto copiosè provenit.

Ob florem tetrapetalum aliò quàm ad Seda referenda videtur hæc planta.

- * 4. *Sedum Alpinum foliis crenatis asperis* C. B.

Radice est capillacea repente; Cauliculis tenuissimis, semipalmaribus, etiam brevioribus, rariis palmaribus, in summo in ramulos aliquot secis: Folia habet longiuscula, angusta, acuminata, crenis utrinque exasperata, & parte avera canticata. Flores quadrifolii, purpurascens & flaminibus donati cauliculis sustentantur; quibus capitulum subrotundum, membranaceum, apice donatum, minutum semen continens succedit.

Julio mense floret in ascensu montis S. Bernardi majoris & Gothardo.

Hoc etiam, cum florem tetrapetalum habeat, ad aliud genus pertinere videtur.

5. *Sedum*

5. *Sedum arvense flore rubente* C. B.

Radice est lignosa, fibris capillata: cauliculis aliquot palmaribus, rotundis, rugoso rufescente cortice tectis, qui in ternos, quandoque plures, ramulos (quorum aliqui recurvantur) dividuntur. Hos folia longiuscula, angusta, succulenta sine ordine ambiunt. Ramulis superioribus foliis plures, vulgaris Sedi florum similes, sed rubentes insident, semineque vulgari simile succedit. Non longè Basilea in agris Hunengensibus Autumno jam exiccatum reperitur.

Locus.

6. *Sedum Alpinum floribus luteis maculosis* C. B. Sedi minoris generis flosculis luteis vel croceis maculosis Gelf. fra.

Consule Gesnerum.

CAP. III.

De Seda foliis latioribus minus succulentis serratis aut crenatis &

§. 1. *De Cotyledone dicta.*

Cotyledon à figura folii acetabulum referente *ἀκτύλαρον* Dioscoridi Anglicè a *Sawcer*, est enim *κεντρία* acetabulum sinus in quo caput femoris vertitur, & in genere quodvis cavum. Faluntur ergo (inquit Jo. Bodeus) Botanici maximi nominis, quod nomen hoc accepisse putant, quòd planta hæc folia habeat circumacta in orbem, concavitate[m] humani umbilici forma leni descensu referentia, nec talem formam Cotyledoni tribuit Dioscorides à quo describitur primum genus, &c.

Cotyledon ergo propriè accipitur de primo genere seu Umbilico Veneris vulgari. His autem plantis de quibus nunc agimus Umbilici Veneris nomen meliùs convenit quàm Cotyledonis: nam eorum multa foliis in globulos compactis umbilicum seu oculum referunt, ad instar Sedi majoris, cujus folia *ὠκυανθὸν ἰσχυραυτὸν μερμερῆσαν*.

1. *Sedum serratum alterum foliis longis angustis. An Sed. Pyrenæum serratum longifolium* Hort. Blas? *An Senticula montana longifolia serrata* C. B? *An Sed. serratum majus foliis trium quatuorve unciarum* J. B?

Longitudine & angustia foliorum, fortè etiam & aliis accidentibus à Seda serrato vulgari differt.

Invenimus in Alpium præruptis non longè à *Pontieba*, postea in orto Regio Parisiensis cultum vidimus, utrobique Autumnali aut Hyberno tempore, unde nec flos, nec caliculum seminale nobis conspexit.

Eandem plantam esse suspicamur quæ in Cat. Horti Reg. Paris & Horti Leydensis, inq. Prælod. Bot. Morisoni *Senticula Alpina crenata umbilico pallido* dicitur, cujus infra è Morisoni Præl. Bot. descriptionem dabimus.

2. *Sedum serratum* J. B. *Cotyledon media foliis oblongis serratis* C. B. *Cotyledon alteris Matthioli* Park. parad. Cor. alt. *versicoloribus floribus* ejusdem in Theat.

J. B.

Tenuis, nigra est radix, subinde productis fibris latius se propagans. Folia plurimùm per terram sparsa, rariis humo se tollunt. Sedi, pinguis, oblonga, extremo rotundo, atque etiam quadam in acutum desinentia, unciam unam aut duos longa, colore glauca, argutissimis in ambitu denticulis rigulidis, reliquoque folio candidioribus crenata, sapore strenuè adstringente: è quorum medio exurgit caulis, palmum unum aut alterum altus, foliosis, in alas aliquot divisis. Flores albi, petalis quinque non mucronatis sed subrotundis, circa umbilicum punctulis rubentibus notatis constant, umbilico viridi J. B. [potius flavo] apices croceos habente.

In montibus Tyrolensibus & Helveticis, inque Saleva & Jura Genevæ vicinis observavimus.

Locus.

- * 3. *Cotyledon altera minor* Park. *quoad icon. Cotyled. altera 4. five Matthioli* Clus. *Cotyled. media foliis subrotundis* C. B.

Clus.

Huic numerosa & conferta sunt folia, oblongis ligulis similia, crassiuscula, mucronata, nonnihil per ambitum crenata, candicantia, acido & subastringente gustu: è quorum centro seu medio foliorum exortit caulis interdum cubitalis, plerumq. tamen pedalis duntaxat assurgit, superiore parte hirtus, brevioribus foliis inordinatè nascentibus septus, summo fastigio ex singulis foliorum alis pedicellos emittens, quibus insident bini aut terni flores, albi, pentapetali, interne veluti sanguineis guttis aspersi, umbilico pallido & splendente, decem staminibus cincto. Semen continetur in capsulis, exile, nigrum. Radix subest fusca, tenuis, fibrosa, cui secundum matrem multe alie in orbem adnascuntur plantæ, ut integrum cespitem aliquando tegant vulgaris Sedi majoris instar.

Unum

Nascitur

Locus.

Locus.

Locus.

Nascitur non modò in *Sneberg*, sed & in reliquis Austriae & Stiriae Alpibus, saxis & scopulis inhaerens, in quibus floret Junio & Julio.

Dubitat J. Bauhinus an hæc non eadem sit Sædo serrato: verum si icon proba sit, non erit illi eadem, cum floris petala acuta pingantur; quæ illi obtusa & subrotunda sunt: descriptio etiam hujus non usquequaq. illi respondet. An Sedum serratum majus f. B?

* 4. *Cotyledon altera* V. Clus. *Sedi species fræe Cotyledon altera Escheriana, lanugine alba, hirsuta foliis* J. B. *Cotyledon media subhirsuta floribus punctatis* C. B.

Clus.

Præcedenti affinis est, sed mollius, angustioribus & longioribus foliis, non dentatis, sed alba duntaxat lanugine hirsuta, minus etiam incanis, breviori crassiorèque pediculo, & multis foliis septo, quæ plerumq. tam superne quam inferne nonnihil hirsuta sunt; paucioribus floribus hinc inde secundum caulem ad singulas alas sparsis.

Locus.

Obseruavit Clusius hoc genus in Escherianis jugis mense Junio suis floribus onustum. Miror C. Bauhinum Sedum foliis minoribus albicantibus serratis hujus synonymum facere, cum Clusius expressè scribat hujus folia minime dentata esse.

* 5. *Cotyledon minor foliis subrotundis serratis* C. B. C. Bauhini J. B. *Cot. alter minor folio subrotundo* Park.

C. B.

Radix subest tenuis, fibrosa, fusca; circa quam folia multa, semiungue minora, non ut in præcedentibus oblongis ligulis similia, sed subrotunda, margine crenato, crassifolia, candicantia & nonnihil adstringentia: è quorum medio *caulis* semipalmaris, quandoque palmaris, subsuper, minimis & paucis foliis cinctus assurgit: in cuius summo pedicelli flores multo quam in prima specie minores, pentapetalos cum apicibus in medio subsistentibus, qui albi, aliquando punctis rubentibus aspersi, nonnunquam extrinsecus lineis tenuis foliola floris percurrentibus, ita ut flores pallide purpureascentibus appareant: hos capitula exigua nigrum semen continentia sequuntur.

In Helvetiorum Alpibus ipsi saxi ac scopulis adhæret. Junio & Julio floret.

Locus & Tempus.

6. *Cotyledon fræe Sedum serratum latifolium montanum guttato flore* Park.

Radix hujus filamentis pluribus nigricantibus composita, eodem modo se diffundit quo sui generis relique, multa capita seu gemina protrudens è plurimis foliis non in ocellos conglobatos, ut in Semperuivo majori & Sædo serrato, sed in superficie ferè planam Rosæ amulam expansis, congesta. Sunt autem folia cum adoleverunt majora, latiora & tenuiora quam cujusvis præcedentium, pediculis uncialibus, latiusculis donata glabra, obscure viridia, inferius tamen per maturitatem rubentia, præcipue secundum venulas seu nervos, vix unciam lata, longitudine ferè ad latitudinem fæsq. altera, circa margines crenata crenis rarioribus, ut denticulis crenas interjacentes latiores & obtusiores sint, mucronibus obtusis. E foliorum mediò, Maio exeunte, emergunt *cauliculi* tenues, rubentes, foliis minoribus ad medium ferè cincti, ubi in ramulos dividi incipiunt, in quorum foliis, *foliis* existunt numerosi, quinque petalis, exiguis aliquantulum acuminatis, interna parte dilutius rubentibus, plurimis punctulis sanguineis eleganter guttatis compositi, *staminibus* carneis capitulum subviride obvallantibus, quod delapso flore extumescens fit vasculum seminale, in summo bicorni, semen continens pusillum nigricans.

Due hujus species seu varietates habentur, altera flore majore, altera minore.

In hortis nostris frequentissima est: ubi tamen sponte ortur nobis nondum constat, est autem proculdubio montium incolæ.

7. *Cotyledon minor foliis rotundioribus, guttato flore.* An *Cotyledon altera olim Matthioli* J. B.

Planta quam hoc nomine intellectum volumus in hortulo nostro Cantabrigie aliquot annos enutrita est. *Folia* ea plana, ex oblongo & latiusculo pediculo ferè rotunda, imò (ni male memini) latiora interdum quam longa, circumcirca crenata, denticulis crenas interjacentibus magnis, quam in præcedente acutioribus, glabra & ferè splendens, minora & pallidius virentia quam præcedentis folia, nec adeo conferta.

Cotyledonem alteram olim Matthioli, quam huic eandem esse existimamus, J. Bauhinus sic describit:

Quicquid habet foliorum id omne per terram spargit: Sunt ea verò numerosa, pediculis uncialibus latiusculis, unde veluti ex cervice incipiunt dilatari, ut tandem circumscriptioe sint rotunda, pulchre crenata, semicircularis magnitudinis, crassifolia, & ne vel siccatæ quidem corrugari solita. *Caulis* unicus, tenuis, septem vel octo digitorum longus, tenues ramulosos divisus, quorum extremis hærent *folioli* parvi, pallide rubentes, saturatioribus plerumq. sanguineis creberrimis aspersi.

Reperitur in montibus circa Conium & Gothardum, utriusque in Stiria Alpibus. f. B.

Locus.

A. 8. *Cotyledon aquatica hirsuta.* An *Sanicula Alpina aliquatenus affinis* J. B? An *Sanicula montana alterius speciei* 2. Clus? *Warty Kidneywort.*

Radice oblique sub terram agit, ubi locum invenit, satis crassam pro plantæ modo, fibras longas, albas, crebras emittentem. *Folia* in orbem spargit brevia, viridia, pilosa velut Auricule muris, pilis rarioribus, quatuor vel sex denticulis majoribus serrata, in acutum desinentia, unciam aut fuscunciam

fuscunciam longa, semunciam versùs mucrone lata. E foliorum medio *cauliculi* exurgunt palmares & altiores, teretes, pilosi, foliis nudi ad locum usque ubi in ramulos spargi incipiunt: gestant autem in summitate flores aliquot, quinque petalis albis, acutis, duabus maculis flavis propè ungues notatis compositos, *stamina* in medio decem, purpurantibus *apiculis* capitata continentes. *Vasculum* feminale crassum, bicorni, ut in reliquis hujus generis, semen parvum, rotundum, rufum.

Loca humida montium altiorum sectatur, ut rivulos & scopulos udos, & aquarum featurigines, Locus. Saxifraga aureæ modo. Ad latera montium *Snowdon, Carnedd-Llewellyn, Cadidridis*, &c. sicut rivulos defluentes: necnon in montibus *Haraden & Wrense* in Westmorlandia.

9. *Sanicula Alpina aliquatenus affinis* f. Bauhinus sic describit.

Ex *radiculis* sparsis capillaribus, dodrantalibus surgit *cauliculi*, sine nodis, cavis subhirsuti, superius in ramulos abeuntibus; quorum extremis hærent flores *Saniculae* Alpinae guttate, quinque candidulis constantes *foliis*, *apicibus* cum bifido umbilico turbinato medium obtinentibus, circumjectis toti flori foliolis viridantibus. *Folia* per terram sparguntur subhirsuta, unciam aut fuscunciam longa, sensim dilatata, feminalia, serrata superiore potissimum parte, crassifolia, gustu adstringente.

Reperit J. Bauhinus in rivulo fontis pulcherrimo, qui est in cacumine Vogeli montis, dicti *Balon*, Locus ubi florebat Augusto. Tempus.

Descriptio satis bene convenit *Cotyledoni* nostræ aquaticæ hirsutæ, ut & locus, nonnulla tamen omiffa sunt: icon non respondet; folia enim non satis conferta & in orbiculos composita, neque pilosa pinguntur.

10. *Sanicula montana alterius speciem secundam* Clusius his verbis describit.

Sanicula guttata minus est, angustiore folio & per extremum serrato, hirsuto etiam, & adstringentis gustus, coloris ex herbaceo pallefcens. E medio foliorum prodeunt *cauliculi* triunciales, nudi, qui circa summum fastigium in plures ramulos dividuntur, candidis *stipulis*, *Sanicula* guttate similis, onustos, verum nullis sanguineis guttis, ut illi, asperios. Bifida succedunt ut in illa capitula exiguum nigricans semen continencia.

Floret etiam Junio, in hortis Maio; In *Swanhen*, &c.

Sanicula montana minor C. B. prod. in omnibus ferè cum *Sanicula* mont. alterius specie 2. Clus. Tempus. convenit, exceptis *stipulis* punctatis: non dicit tamen ejus coloris puncta sint, si sanguinea. Clusiana *Sanicula* esse nequit; fin flava, ut in nostra *Cotyledone* aquat. hirsuta, non obstant quin Clusiana *Sanicula* dicta eadem esse possit.

Nos ergo pro eadem specie habebimus *Cotyledonem* nostram aquaticam hirsutam, *Sanicula* Alpinae aliquatenus affinem f. B. *Sanicula* mont. alterius speciem secundam Clus. & *Sanicula* mont. minorem C. B. prod. donec quis certiora docuerit.

11. *Sanicula Alpina crenata umbilico pallido* Hort. Reg. Paris. & Hort. Lugd. Bat. Morif. prælud.

Morif.

Species est *Saniculae* montanae guttatae, cujus folia sunt oblonga, tenuia, serrata, è quorum medio foliis crenatis (Rosæ instar) septo exit *cauliculus* dodrantalis, ruber, sustinens plurimos flores albos, punctatos, umbilico pallido, quorum singulis succedunt silique bifurcate.

12. *Sanicula montana rosea flore guttato* Hort. Reg. Par.

§. 2. De Sædo foliis subrotundis dentatis *Sanicula* dicta.

1. *Sanicula montana rotundifolia major* C. B. San. Alpina guttata J. B. *Sanicula guttata* Ger. Park. Spotted *Sanicle*.

Clus.

Multa habet *folia* circinate ferè rotunditatis, Saxifraga aureæ foliorum æmula, longis pediculis inherantia, altis per ambitum incisuris serrata, sic ut minima folia tanquam digitata videantur, pingula, hirsuta, superne viridia, inferne aliquantulum exalbida, & valde hirsuta, adstringentis gustus: *Caules* deinde promit pedales, aut interdum ampliores, virides, hirsutos & nonnihil tortuosos, & in his folia superioribus respondentia. Summi caules in plures alas dividuntur, & singulis ramis infundunt terni aut quaterni flores, *Oxyanthæ* odorem referentes, quinque foliolis albis, sanguineis punctis inferiore parte notatis constantes. Bifida *vasculum* cum decem *staminibus* medium forem occupant, quæ matura exilè & minutum admodum nigrumque semen continent. *Radix* quodammodo æquata superne, & crassifolia, multis candicantibus fibris prædita est, & à lateribus propagines agit.

In Alpibus Helveticis, inque montibus Jura & Saleva propè Genevæ: Crescit etiam, autore Locus & Clusio, in omnibus Austria & Stiria Alpibus, umbroso loco, &c. Floret Junio, in hortis etiam Tempus. maturis.

2. *Sanicula montana rotundifolia minor* Hispanica.

Minor est præcedente, foliis multis è radice exeuntibus, circinate rotunditatis, aut nonnunquam latioribus paulò quam sint longa, circum oras crenata, rarioribus crenis, Saxifraga albe æ modum, laciniis aut segmentis crenas interjacentibus latis & subrotundis, minime acuminatis, ut in Saxifraga modo dicta, raris & brevibus pilis superne hirsuta, colore obscure viridi, pediculis tenuibus

bus longis. *Cauliculi* & flores Sedi ferrati montani latifoli guttato flore *Park.* quantum quidem memini.

Cantabrigiæ per multos annos hanc plantam alui quæ umbrosis delectatur, hortis facile affuefcit & se propagat, nec hyemes nostras reformidat, quamvis ex nomine Hispanicæ originis fit.

Sanicula rotundifolia crenata pilosa Hort. Lugd. Bat.

Quam pro non descripta habent præcedenti fortè eadem est; nec enim illa à quoquam (quod sciam) hæctenus est descripta, & nomen convenit.

§. 3. *De Sedi foliis subrotundis crenatis Saxifraga alba distila.*

1. *Saxifraga alba* Ger. *alba vulgaris* Park. *rotundifolia alba* C. B. *alba radice granulosa* J. B. *White Saxifrage.*

J. B.

Radix illi plurimis bulbis, Coriandri feminis magnitudine, purpurantibus, amaris, tenuibus fibris inter se commissis constat, quamquam & aliis præterea fibris longioribus crassioribusque fit donata: *Caulem* proferit singularem nonnquam, aliàs ternos, quinos & plures, teretes, hirsutos, purpureos, ramulis brachiatis: quibus insident *flores* albi aliquot, quorum non idem omnium tempus florendi, quinque petalis subrotundis, non bifidis ut in *Alfuis*, *flaminibus* luteolis & stylo vitidis constantes, odore nullo evidente. *Flores* includuntur foliis quinque viridantibus cum ora purpurea, hirsutis, & tactu nonnihil viscosi, cujus lentoris particeps est cum foliis caulis. *Folia* ex pediculis palmariibus aut brevioribus, hirsutis, ferè rotunda, cristata, ad *Hederæ* terrestris folia quodammodo accedentia pingua: eorum verò quæ in caule sunt, videas aliqua nullam deflectionem experta, integra, lanceolata, mucrone spadiceo: alia fimbriata quidem, sed non ita propè orbem completia. Valsculum feminale bicornè est, velut *Sedi* cuiusdam.

Floret circa finem Aprilis & initio Maii in aggeribus sepium, pascuis & pratis ficcioribus. Hujus herbe in cineres redactæ sal fixus spiritum præbet nitrosum qui mulem calculo conducit. *D. Palmer.*

Tempus
Locus
Vires.

* 2. *Saxifraga angustifolia Autumnalis flore luteo gustato* Breynii.

Breyn.

Rariorem hanc elegantemque Saxifragam humida & muscosa fundunt prata quædam Borussicæ & Cassubicæ, præsertim secundum arcem *Klein Krakow*, ubi ab Augusto in serum usque Autumni floret, in hortis autem udo nec aprico nimis loco reposta aliquantum maturius, à Julio nempe ad medium Septembrem.

Ex radiculis capillaceis, subcandido colore & sapore adstringenti, *propagines* multæ rubentes, pilis ferrugineis lanuginosæ, integros decurrentes cespites serpendo occupantes, emittuntur: circa quas *folia* angusta, carnosa, subtilissimis decurrentibus nervulis, sunt atro-virentia & rigidiuscula, per marginem subinde pilosa, cum *Polygalæ* & *Nardi* Celvicæ foliis mediocriter conspirantia, quorum nonnulla Autumno ficescere incipientia pro viridi suo flavum induunt colorem, instar *Nardi* Celvicæ. Inter *propagines* *Cauliculi* dodrantales, ut plurimum summa tellure sparsi, tenues, rotundi & virentes, inferiore parte subrubicundi, superiore molli, ferruginea seu pallidiore lanugine leniter hirsuti, procreantur; qui foliis parumper minoribus temere & confuso ordine, circa radicem dense, in superna autem cauliculi parte subinde rarerè & parè vestiantur. Cauliculorum fastigia in ramulos duos, tres, quatuor, pluresve abeuntia, *foeculos* admodum elegantes Saxifragæ albæ, sed luteo colore tinctos gerunt, quin foliolis nervosis, in ungue appendiculas binas Genianæ duodecimæ seu punctatæ *Clus.* in modum habentibus confantes; in quibus non sine ingenti voluptate est cernere, quam nitidè & curiosè dædala natura punctulis innumeris saturè croceis densissime illos conspersit, & quidem à medio usque ad umbilicum: unde *si squa* subvirescens bifurcata, loculentis binis Saxifragiarum more distincta, inter flamina decem, crocis capitulata, prominet: quæ deciduo flore magis magisque intumescit, justamque maturitatem consecuta, per cornicula finditur, ac *semine* exiguo, subrotulo & micante sese exonerat. Flos æquè ac folia, imprimis verò cauliculi, amariuscule & adstringente sunt gustu.

Variat: quædam enim florum petala magis sunt obtusa; quædam magis acuminata: præterea foliis majoribus & minoribus, dilutioribus & obscuris virentibus invenitur.

In multis cum *Hirculo* Frisco *Clus.* convenit, à quo tamen differt; si modò *Hirculi* flores senis petalis constantes duplici tantum punctulorum serie interlincti; ac folia circa radicem ac in caule tam lata, & unico saltem nervo plurimas laterales venulas fundente, prædita sint, sicut in *Clusi cur. poss.* planta delineatur.

Saxifraga alba petraea Ponæ Park. Ger. emac.

Hanc C. Bauhinus in pinace ad Sedum tridactylites Alpinum majus album refert, quod superius positum, unde Parkinsoni reprehensionem incurrit. Verum five ad Sedum tridactylites, five ad Saxifragam albam referas perinde est, siquidem & Saxifraga alba dicta Sedi propriè dicti speciei est.

Saxifraga alba Alpina Park. Lugd.

Saxifragam Alpinam Lugd. C. Bauhinus Saxifragæ Alpinae eandem esse suspicatur.

3. *Saxifragia*

• 3. *Saxifraga alba altera bulbifera* Park. *Sax. bulbosa altera bulbifera montana* Col. *Saxifraga ad folia bulbos gerens* C. B.

Col.

Hujus radici adnascuntur non acini ut præcedentis, sed veluti squamosi bulbuli, Lili modo se propaganti, duplo superioris grumis seu granulis majores, foris rubescentes, intrinsecus albi, sapore primum adstringente, postea amaro & ingrato, paucis in imo fibrillis terram amplexantibus. *Folia* huic minora, rotundiora, brevioribus purpurascens petiolis, pilosa, per ambitum rotundis crenis disticta, tactu gummosa sicuti caulis, florum calyces, & tota planta. *Caulem* edit crassiforem, parum hirsutum, purpurascens, cui densa alternatim folia, absque petiolo, per ambitum cristata, veluti Euphrasie folia acutis crenis divisa, in quorum sinibus bulbuli oriuntur, quibus propagatur, veluti Euphrasie folia acutis crenis divisa, citius enim sati erumpunt, atque nedum in foliorum sinibus, sed in florum petiolis atque juxta flores ipsos, qui in summo caulis veluti corymbi uno ortu è caulis summo prodeunt, ramosi, petiolis insidentes, Aprilis mense atque Maio in quinque foliola candida dehiscunt, calyces veluti cynos hirsutos habentes, vel Hyoscyami, quinque etiam oris divisos, in quibus fructus bicornes, flaminibus pluribus flaventibus circumdanti, qui perfecti per cornicula difsecantur, copiosa, arenæ instar minutissima semina extendentes, supervacua.

Pratenibus montium gaudet, & saxosis herbis umbrosis Campocleri & Æquicolis.

Locus.

C A P. IV.

De Gramine Parnassi.

Hujus nota sunt Pericarpium conoides, è tribus carinis compositum: Flos uniformis, speciosus, albus in uno caule unicus: Folia parva hederacea, Locus palustris.

Gramen Parnassi Lob. Ger. *Parn. vulgare* Park. *Parn. flore albo simplicis* C. B. *Parn. Dodonæo, quibusdam Hepaticis flos* J. B. *Grass of Parnassus.*

E radice fibrosa modice crassâ [ex alio rubente, cum vestigio levi caloris adstringente] folia prodeunt satis frequentia, pediculis longis [rubrescentibus] appensa, violaceis familia sed minora, glabra, pallidius virentia, mucrone acuto: [J. Bauhinio Hederaceis non angulosis familia, multo minora, crassiuscula, sinuatis à pediculo nervis excurrentibus, non ignava adstrictione prædita.] *Caules* ex eadem radice exurgunt plures, spithamei, angulosi, rigidi, unico folio non longè à radice, eoque basi sua caulem amplectente, cincti, quorum unicuique flos unus insidet, speciosus candidus, quinque foliis compositus concavis, subrotundis, intus striatis. Medium occupat concavum caputellum purpurascens, dum generum flaminibus circumdatum, quinque majoribus, longioribus, albis, cum apicibus concoloribus; totidem minoribus, apiculis luteis, in margine virentibus & cochlearis figuram referentibus. [Tandem concavum illud caputellum paulatim in Ciceris majusculi molem excrescit, quod in quatuor carinas dehiscens semen ostendit copiosum, minutum, rufum.]

Vix temere alibi quàm in palustribus putridis occurrit. Augusto demum mense floret, & vix semine ante hyemem periscit.

Habetur etiam duplicato seu pleno flore.

Locus
Tempus.

C A P. V.

De Viola.

Viola per diminutionem à Græco *ἰω* dicta est, spiritu leni in *ω* litteram converso, ut in aliis multis.

Nota ejus generis flos flos pentapetalos difformis, calcar donatus, valculum feminale ternis loculentis distinctum.

Duplex est, alia foliis rotundis, alia foliis oblongis, quæ & Jacea dicta.

§. 1. *Viola Martia folio rotundo.*

A. 1. *Viola Martia purpurea* J. B. Ger. *Martia purpurea, flore simplici odore* C. B. *simplex Martia* Park. parad. *Purple Violet.*

J. B.

E radicibus fibrosis, aliquando in plura capita divisis, *elementa* emittit multa, quæ fibris subinde demissis radicanatur, & plantam propagant. *Folia* è radicibus & sarmentis exeunt multa, ex rotundo nonnihil oblonga, serrata, longis pediculis appensa: inter quæ *petioli*, è radice quocumque enati illi, singuli *flores* sustinentes ex cæruleo purpurascens, odoris suavissimi, calcar donatum, & quinque foliolis compositum; quo evanescente ex albis pediculis (quod notatu dignum & singulare est

Uuuu 3

est in hac planta) ad radicem oriuntur subrotunda *capitula*, in tres carinas dehiscencia, *semine* plena parvo, rotundo.

Valcula feminalia extrinsecus hexagona videntur intus in terna loculamenta dividuntur, quorum unumquodque binos feminum ordines continet.

Locus.

In aggeribus sepium invenitur sed rarius.

A. 2. *Viola Martia alba* C. B. *Martia flore albo odorato* J. B. *flore albo* Ger. *simplex Martia flore albo* Park. parad. *White Violet*.

Non aliter quam floris colore à precedente differt. Ad sepes & in aggeribus fossarum, & frequentius multo quam precedens invenitur, à qua non videtur specie differre, sed forte ob siccitatem aut sterilitatem soli florum color in album languescit. J. Bauhinus folia minora & magis hirsuta huic attribuit, flores etiam minores, quæ quidem nobis non observata, si tamen vera sint, solo manifeste debentur, ut in aliis multis sylvestribus cernitur.

Tum hæc tum præcedens flore multiplici seu pleno inveniuntur in hortis cultæ. J. Bauhinus observavit, *Viola Martiam intensè purpuream, flore minore pleno*: item aliam *flore ex albo & cæruleo mixto multiplicate, odoratissimo*. Costæus com. in Melisum Viola speciem Byzantii coli scribit Martia similem, sed flore infinitis foliolis conftructo, & Rosam Damascenam æquante, non solum magnitudine sed & odore nostrates superante.

Vires.

In Viola odorata, ut & in aliis compluribus plantis, multe sunt partes viribus distinctæ. Radix enim, umbilicus & semen vim habent catharticam: radicem enim tres uncie concisæ, & in aquam ferventem, cum ab igne removeretur injectæ, aut vino per noctis spatium infusæ, vim purgatricem ipsis conferunt. Semen pulveratum & liquoris mistum sesquidragmæ pondere idem præstat. Umbilicus multo est debilius, eamque vim communicat aquæ cui infunditur ex qua fit syrupus violarum quem ex infusionibus vocant: humores autem deiciunt biliosos, serosos, nec admodum pertinentes.

Folia verò subfrigida & æquam substantiam habent superantem: itaque phlegmonas mitigant, æstuantem in ventriculo & oculis calorem sedant; in olera sumpta leniunt alvum. P. K. *nealm*.

Flos recens refrigerat, humectat, emollit, laxat. Cordialis est & quatuor illorum famoforum numero & pectoralis. Uti præcip. in fervore febrium compescendo, dolorq. capitis inde nato, in nussi, asperitate gutturi & pleuritide. Syrupus creberrimi usus est ad scim febrem restinguendum & alvum leniter subducendam.

Violarum semen est lithontripticum insigne, D. Buslerio Cantabrigienfi medico celeberrimo olim inter arcanæ. D. Needham.

Dioscorides & Plinius id quod in flore purpureum est cum aqua potum angina correptis & Comitialibus maxime pueris mederi affirmant. Quod autem aiunt Comitialibus mederi (inquit Paul. Renealmus) experientia docuit non vacare imposturæ: Antiquorum scripta non sine mendis ad nos traducta malit asserere.

A. 3. *Viola Martia inodora sylvestris* C. B. *canina sylvestris* Ger. *cærulea Martia inodora sylvestris*, in cacumine semen ferens J. B. *Viola sylvestris* Park. *Wild. or Dogs-Violet*.

J. B.

Radice est farmentosa, tenui, lignosa & longa, vario reptatu hinc inde penetrante, densæ & longæ fibrarum comâ per intervalla præditæ. Folia circinata: ferè rotunditatis, nisi in mucrone acutiusculi desinere, supinâ parte leviter hirsuta, viridantia, pronâ verò glabra, dilutis virentia & ferè luteola, interdum subpurpurea, in autumnum ferrata, gustu viscido, pediculis tenuibus, quadrantalibus. Cauliculi pauci, quos ad alas involvula foliola, acuta, in ambitu hirsuta complectuntur, *stipules* in ramulorum summitatibus proferunt. Viola Martia odorata similes, ex quinque petalis constantes, quorum supremum longius protensum reliquis, calcar deformat, purpureum utrinque, fecante falcia albâ, quâ ipsa albedine reliquorum quatuor foliorum saturatâ purpurâ tinctorum unguis colorantur, nullâ odoris gratiâ: in medio *filamina* lutea cum stylo virent. *Caulis* subinde cubitali nanciscuntur longitudinem, inq. ramos ducti foliis vestiuntur; flores, ut mox diximus, gerentes; quos subsequuntur *siliquæ* longæ, in tres carinas dehiscences, *semine* farctæ copioso, ex rotunditate oblongo.

Viola Martia purpurea differt præcipue foliis minoribus & magis mucronatis; floribus languidioribus purpurâ tinctis & inodoris: valculo denique feminali productiore triquetro.

Locus.

Ad sepes & in dumetis passim & abunde oritur; ubi floret cum priore aut paulo serius, sed diutius durat in multam ætatem.

* Hist. Nat. Oxon.

Morif.

A. 4. *Viola palustris rotundifolia glabra* D. Morrif. & D. Plot.

Hujus radix alba, geniculata, multis fibris ex singulis geniculis exeuntibus, horizontaliter non deorsum tendentibus, prædicta; ex cuius superiore parte protruduntur pediculi tenues, quorum singulis singula innituntur folia rotunda, glabra, atq. exinde etiam exeunt alii pediculi tenues, sustinentes flores saturatè violaceos, duplo aut triplo floribus Violæ Martiæ minores: quibus flacculentibus subveniunt capsule oblongæ, tenues, tribus loculamentis distinctæ; in quorum singulis continentur plura semina, subfusca.

In humidis & paludosis locis, musco obductis invenitur: ut v.g. ad margines fluvii Cherevill inter Oxonium & Water-Eyton.

Locus.

Nos

Nos in palustribus & aquis locis multoties observavimus Violæ sylvestris speciem, quæ (quantum meminimus) folia habuit tenuiora quam sunt Violæ canina vulgaris, flores minores, rubentes, saturatioribus lineis striatos; quam eandem putamus Parkinsono descriptæ sub titulo *Viola rubra striata* Eboracensis.

A. 5. *Viola Martia major, hirsuta, inodora* Morif. D. Plot. *Viola Trachelii folio nomenclis*, D. Plot.

A. Radice fibrosa folia emittit plurima, hirsuta, aversâ præcipue parte, majora, longiora, magis acuminata quam sunt Violæ Martiæ vulgaris folia, pediculis satis longis innitentia. Inter folia exeunt flores, ut in reliquis, pallide cærulei, lineis seu radiis albis è medio exeuntibus striati, inodori. Hæc species neque reperit flagellis emissis Violæ Martiæ vulg. rotundifoliæ modo, nec in ramos dividitur ad instar Violæ caninae.

In sylvis caduis prope Oxonium copiosè provenit: ut in Shotover colle, Stow-wood, Col. Lect. legi Magdalenensis sylvis, &c.

Item à D. Dale observata est in Essexiâ ad dextram viæ Tilburia Claram Suffolciæ oppidum ducentis, prope Tilburiam: item in via quadam umbrosa Oxonii & Belcamp-S. Pauli determinante, & à Noel-green in Parocia Belcamp prædictæ ad Claram ducente ad dextram. In confinis Cantabrigiæ comitatûs versus Suffolciam, Viâ publicâ ab Ashley ad Silvertown-treple tendente, in aggeribus.

6. *Viola Martia lutea* Ger. Park. J. B. *Alpina rotundifolia lutea* C. B.

Cluf.

Folia habet nigra: Viola ferè similia, minora tamen, breviora, & è viridi colore pallefcentia, calido gustu: [J. Bauhino folia circinata ferè rotunditatis sunt, ad pediculum longum, tenuem falcata, parva, cæterarum Violarum foliis delicatiora, tenuiora, quod & nobis compertum] angulosos caudiculos, in quibus bini aut terni flores, ex alarum fini prodeuntes, Viola minores, flavi, inodori, quinque foliis constantes, quorum infimum majusculum est, & quinque radiolis five nervis nigris interiore parte distinctum; reliqua verò exteriore parte. Semen in triangulis capitulis quæ maturitate deficiunt, exiguum, nigricans, aliis Violis simile, præsertim tricolori. Radix alba, crassiuscula, multas propagines è lateribus procreat, candidisque & longis fibris hirsuta est.

In supremo vertice montis Juræ Thauri dicto nobis inventa est. Clusio in omnibus Austria & Locum. Sciriæ Alpibus abundanter nasci dicitur; Junio atque Julio florens. Idem in Borealiibus etiam Angliæ montibus inveniri se intellexisse scribit: nobis in illis montibus plantas indagantibus nusquam comparuit.

7. *Viola lutea Virginiana* Park.

De hac nihil habet quam quod Viola lutea in Paradiso suo descriptæ simillima sit, & flores parvos similes habet. Ego autem in Paradiso illa non aliam Violam luteam descriptam invenio quam montanam luteam flore magno C. B. quæ est Jacæa tricoloris species.

8. *Viola Alpina purpurea exiguis foliis* C. B. *montana purpurea, solidiore folio* J. B. *montana* 2. Cluf.

Cluf.

Exit hæc in summi Sneberg jugi vertice, perquam exiguis foliis & quasi circinatæ rotunditatis, in ambitu leviter ferratis, crassiusculis, longiusculo pediculo inherentibus: Cauliculus affurgit è medio foliorum duas uncias longus, unicuique florem sustinens, purpureum, vulgari similem, sed longè majorem & inodorum, cui succedit triangula siliqua: Radix nonnihil serpit & aliquot fibris donata est. Floret sub finem Junii.

9. *Viola Alpina folio in plures partes dissecto* C. B. *montana folio multifido* J. B. *montana laciniato folio* Park. Viola 7. Ger.

J. B.

Rarum hoc violæ genus J. Bauhino in monte Nombres Rhatorum prope balneum Wurms inventum simpliciter ferè radice herebat. Folia pediculis longiusculis nitebantur è radice statim ortis, in decem longiuscula & angusta segmenta [singula Linariæ folium referentia, nervo secundum longitudinem decurrente] ad pediculum ulque dissecta, gustu glutinoso, reliquarum Violarum more. Florem, qui tum deciderat non observavit, superstitibus adhuc siliquis in tres carinas hiantibus, quas pediculi breviores quæ foliorum sustinebant.

10. *Viola Americana foliis Granadillæ* Hort. Paris. *Viola Nova Angliæ Maracoci facie* Londinensis.

Flore, semine & capsula feminali Viola nostrati Martiæ omnino conformis est: Floris item color violaceus. Folia solummodo habet lata, sinuosa, in ternos lobos hederaceos profundè satis divisa, Granadille seu floris passionis triphylli modo, unde ei nomen impositum. Hæc D. Morifonius; est tamen etiam differentia in flore, quantum memini: per aliquot enim annos Cantabrigiæ in hortulo meo plantam alti, Londino acceptam triginta circiter abhinc annis.

4. 2. *Viola*

3. *Phyteuma* J. B. *Refeda affinis Phyteuma* C. B. *Ref. aff. Phyteuma Monspeliensium dicta* Park. *Valeriana* 7. Ger.

7. B.

Radix huic singularis, nullis aut perpaucis fibris donata, satis crassa, lignosa, alba. *Caulis* emitte plures, pedales, in ramos multos filios, partim rectos, partim reclinatos: per quos *folia* oblonga, per extremum obtusa, subinde filia, mollia, quamquam infima nullam agnoscant divisionem, quatuor unciarum circiter longitudine. *Flores* per ramos crebri, albi, è menis staminibus compositi [in hoc Bauhino deceptum puto] quibus radiata *folia* viridantia subiecta. *Siliqua*, turgidula, semunciam longa, striata, superiore parte perforata: *semen* claudunt copiosum, nigrum.

Circa Monspeliū passim provenit: in Italia quoque, circa Romam & alibi.

Locus.

4. *Refeda alba minor* C. B. *Sesamoides parvum Salmanticum* Clus. *Muscipula Salmantica minor* Park. *Sesamoides Salmanticum parvum* Ger.

Clus.

Dodrantes tres aut quatuor ab una radice producit *virgulas*, teretes, circa quas *folia* Lini exigua, crassa, inordinata, & in fumis plurimos *stipulos* spicae aut racemi instar confertos, ex herbaceo purpurascens initio, deinde tenuibus capillamentis ex albo pallascentibus ornatis, in quorum medio veluti quatuor grana viridia conspiciuntur, quae exscisso flore in *vascula* excreverunt, exili nigricante *semine* plena. *Radix* crassifuscula, candida, dura, vivax, subinde etiam ante hyemem repullulat.

Locus.

In collibus Salmanticae proximis lapidoso solo provenit. Maio flores & deinde semen profert. Planta haec, si rectè à Clusio describitur, quatuor vasculis, semine repletis unicuique flori succedentibus, ad multisiliquis pertinet & non ad hoc genus, quò Bauhinum sequuti eam retulimus.

5. *Refeda Linariae foliis* C. B. Park. an *Sesamoides Salmanticense parvum alterum* Clus?

C. B.

Ex radice candida, longiuscula *caulis* cubitalis, rotundus, in ramos palmares divisus, foliis Linariae stridissimis, oblongis, viridibus vestitus exurgit: rami singuli in florum oblongam veluti spicam abeunt, quam *stipuli* parvi, mucosii, tenuibus capillamentis ornati, ut in praecedente, pallide flavescens constituunt, quibus capitula vel *vascula* angulosa, bifida, exili semine pallido plena succedunt.

Locus.

Haec in solo arenoso convallium montium Pyrenaeorum collecta fuit. Nobis siccam communicavit Monspeli D. Carolus Sueiker Dantiscanus.

6. *Lutea maxima Cretica Honorii Belli* J. B. *Luteola herba folio Cannabino* C. B. max. *Cretica fecunda & sterilis* Park.

Bellus apud J. B.

Radice maximam profert, lignosam, in multas divisam, orasso & lento cortice vestitam. *Stolones* plures ab una radice nascuntur, brachiali crassitudine, qui ad quinque, sex, atque etiam ad decem usque cubita attolluntur, qui hyeme exsiccantur. *Folia* fert magna, pinnata, ex multis foliis magnis constantia, longis, serratis ut Cannabis, alterno positu haerentia, sine tamen ordine certo. *Flores* minimi ex viridi pallescunt. Trunci pars superior in magnam spicam fastigiatur, duos & amplius cubitos longam, ex vasculis quibusdam longis & angustis densius conflatis, similibus iis quae *Refeda* vulgaris gerit, *semine* plenis ad rursum tendente. Procul intuentibus Cannabis esse videtur. Tota herba & radix ita amara est, ut Aloem etiam & Colocynthidem ipsam meo iudicio superet. Colore luteo inficit Autumno, ideoque Luteam vocare.

Locus.

Nascitur in rivulo inter montes, tertio ab urbe Cydonia lapide. *Luteola* herba sterilis non aliter à descripta differt quam Cannabis aut Lupulus fertilis à sterili.

7. *Luteola vulgaris Cretica* Park. *Luteola Cretica* C. B. *Struthium legicimum Dioscoridis*, quae *genon* in tota Graecia appellatur quā fulones in tingendo serico utuntur Hon. Belli ep. 2. ad Clusium.

Hanc Bellus à Melchior Guilandino epistoli ad Maximilianum II. Caesarem anno 1572. descriptam dicit. Camerarius vulgari eandem facit.

- A. 8. *Luteola* Ger. *vulgaris* Park. *Lut. herba Salicis folio* C. B. *Lutea Plinii quibusdam* J. B. *Wild Wood, Diers-weed*.

Radice nititur simplici, albā, lignosā, paucissimis fibris donatā, crassitie interdum pollicari, sapore Nasturtii acri. *Caulis* bicubitalis, teretes, striati, glabri, viridantes, arctiori tubulo perusti; ramosi, foliis crebris longis, angustis, glabris, non crenatis, verum obiter interdum finatis aut crispis, nullo ordine positis vestiti. *Folia* antequam excaulescat humi in orbem spargit nientia. [J. Bauhinus longitudinem palmarem, latitudinem semuncialem foliis attribuit, saporem subacrem cum lentore.] *Thyrsi* florum praelongi, teretes, magnam caulium & ramorum partem occupant. *Flores* singuli brevibus stipati pediculis, quatuor petalis lacinatis componuntur, cum pluribus intus apicibus pallide luteis; quibus succedunt *vascula* tripartita, humila, tribus loculamentis, quae vix unquam exacte clauduntur, sed in medio dehiscunt, & *semina* parva nigra, rotunda continent, composita. Ad singulos florum pediculos ligula apposita est.

Locus.

In muris & locis rudertis, non rarò etiam in arvis requietis: seritur etiam in agris ad usum tectorum.

Que

Quae de hujus plantae viribus in medicina à Matthiolo traduntur pro incertis habemus. Nonnulli *Vires & contumax* vulneribus recentibus imponunt. Lanarum insectoribus (ut J. Bauhini verba ulirpem) addere & serici, usque magni esse quotidiana testatur experientia: rudes enim & albas cum alumine decocta colore luteo tingit, ceruleas autem viridi, idq. magis minufve intento, quo saturatur dilutior fuerit color ceruleus. Ita panni bicolores, uno eodemq. tempore, uno eodemq. decocto, ex eadem cortina extrahuntur.

- Gratiola angustifolia* Ger. emac. *angustifolia sive minor* Park. *Hysopifolia* C. B. *Hysopifolia aquatica* J. B.

Caulis multi, dodrantes vel etiam longiores, striati, virides, foliis amicti alternatim positis, Hysopi, aliquando brevioribus, brevis vite, nervo unico secundum longitudinem distinctis, sapore nulli manifesto: è quorum sinu ab imo ferè ad summum usq. cacumen *flor* unus vel duo, longiusculi, cerulei, sex folioli [Lapidei quinque, qui puto naturalis est numerus] striatis constantes, è calyculo viridi, cauli adnato: succedunt pro florum numero *siliqua* longae, teretes, membranula viridante involuta, quā detractā, calyculum propriè constituens tunica fusca *semen* continet copiosum, minutum. *Radix* brevis fibrosa.

In aquis & ubi per hymem aquae stagnānt non rarò invenitur tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus.

Hysopifolia minor vel potius Thymifolia maritima J. B.

Simplice, lignosa, contortā *radicula* nititur, *caulem* tollens palmarem, aliās dodrantem altiore, in ramos diductum, per quos crebra *folia*, Camphorae, sursum vergentia: ex quorum singulorum sinu ab imo ad summum usq. cristatae *siliqua* perexiguae, rubentes, Hysopifoliae majoris, semine refoerte minuto, ex albo flavescunt. *Flor* ut alterius minor, qui vix facile discerni possit.

In vineis maritimis, & ad vinearum margines propè Grammontium in agro Monspeliensi colligit Cherlerus.

Nos in Sicilia insula propè Messanam duas invenimus Hysopifoliae species simul nascentes, alteram triplo latiore, omnibūque suis partibus majorem alterā, aliās similem. Verum minor species erat, quam foliorum in Anglia haecenus observavimus.

Ageratum purpureum Dalechampii J. B. *purpureum* Park. *serratum Alpinum* C. B.

Radice est brevi, capillata, subflava: *foliis* parvis, numerosis circa radicem sparsis, Agerato similibus, gustu subamaris, anteriorum subobtusis: *cauliculis* plurimis per laxi crepidines pendulis-laxum, alarum instar ornantibus & contegentibus; flore copioso, purpureo, pentapetalo, suavisimè olente; *semine* copioso, minuto, in oblongis vasculis.

In rupibus ad radices montis Salevæ, inq. ascensu montis Juræ prope Genevam, utrobique copiose oritur.

Datur hujus varietas foliis & caulibus villosis, quod Ageratum purpureum villosum Morison.

C A P. VII.

De Geranio.

Geranium à gruini capitis & rostri imagine quae summo ejus plantae capitulo inest, aptissima similitudine dicitur: nec aliam querere necesse est notam Geranii caracteristicam quam vasculum pentacoccum rostratum, quo ab omnibus cujuscunq. generis plantis distinguitur, si addas florem pentapetalon.

- §. I. *Geranium foliis paulo productioribus, Albæ æmulis*.

1. *Geranium Albæ folio* C. B. *Albaeodes majus* Park. *malacoides* Ger. *malvacum* J. B. *Marsh-mallow-leaved Cranes-bill*.

Folia huic malvacis magnitudine, colore & mollitie proxima sunt, nonnihil oblonga, subhirsuta, in ambitu serrata, pediculis appensa duas trèse uncias longis, interdum ferè dodrantalibus. *Caulis* ex eadem radice, solo latiore & fimeris, multi, hirsuti, mediocriter crassi, dodrantem aut cubitum alti. E foliorum sinu pediculus exit duas trèse uncias longus, multifidus, cui *flores* insident multi, cerulei, pentapetali, quibus decedentibus *rostra* oriuntur unciam aut semunciam longa.

Circa Genavam in Italia, Monspeliū & alibi in Gallia Narbonensi sponte & copiose oritur. Haec planta (inquit J. Bauhinus) aliquando vix trientalis est, foliis bvtatis, crenatis & Beticis ferè similibus; quae forte eadem est Geranio nostrati pusillo supino maritimo Althææ aut Beticæ folio proximè describendo.

In Sicilia quadam insula ad Promont. Pachynum nunc dierum *Capo Passaro* dictum, aliam hujus speciem minorem observavimus quod

2. Geran-

nus, in primis quò altiorē in caule gradum obtinet. Sequuntur *flores* caulium & pediculorum in cacumine quibuldam foliis radiato se representantes, novem vel decem in umbellam dispositi, *Geranii tristis* Corn. nonnihil majores, qui in *fructu* longos, rostri grinalis instar formatos abeunt, *semen* oblongum continentes, coloris (nisi me fallit memoria) olivacei.

- 13. *Geranium noctu olens* *Ethiopicum*, radice tuberosa, foliis Myrridis angustioribus Breynei. Breynei.

Præcedenti in omnibus simile est, nisi quod *Florēs* ad purpureum obsoletum inclinent colorem, *foliisque* in lacinias plures & angustiores dissecta, quorum pediculus nonnunquam magis purpurascit.

- 14. *Geranium noctu olens* *Ethiopicum* radice tuberosa, Aquilegie foliis Breynei.

Radice habet tuberosam; folia verò Aquilegie; nec plura de eo addit. Colitur in horto Leydeni, ut à D. Palmer habeo.

- 15. *Geranium Ethiopicum* Myrridis folio, flore magno striato Breynei.

Breynei.

Pedales & cubitales proferunt caules, hirsutos, partim virides, partim rubentes, geniculatos, ramosos, quorum articulum juncturis pinnae duæ cartilaginee annexæ, & folia longis pediculis adhaerent subhirsuta, plurimis segmentis divisa, crenata, & per oras aliquantulum rubentia, faciem mediam inter *Geranii Apuli* *Coriandri* folio Col. & *Geranii tristis* Corn. folia minora habentia. *Florēs* in umbella pauci, carnei, speciosi, strobis purpureis insigniti, foliis quinque amplis, ad imum angustis conflatis, & calycibus longis, hirsutis, quinquepartitis exeunt: quibus *Fructus* rostratus & *semen* *Geranii Apuli* *Coriandri* folio succedit.

Omnes hæc *Geranii* species à Promontorio bonæ spei ad D. Beveringh transmissæ sunt.

16. *Geranium fatidum* Park. Strong-sented Cranes-bill.

Folia emittit cauliculus à viridi canescentia, in tennes lacinias plurifariam dissecta; è quorum medio duo trèves cauliculi exurgunt tennes, hirsuti, ad nodos foliolis paucis, exiguis vestiti, tres quatuorve *flores* majusculos rubentes in summitate aliorum *Geraniorum* similes, in horto nostris suaveolentes, verum in calidioribus regionibus, ubi sponte oritur, graveolentes. Succedunt *semina* oblonga rigida. Radix atque in terram descendit, coloris exterius rubentis, interioris albi, odore graviore & ingratiore quam vel folia, vel *flores*, & in multa capita dividitur.

Ad latus Boreale montis *Lupi* prope Monspelium sponte oritur, referent Parkinsono. A nobis quidem illi frustra questum: verum D. Magnol Monspeliensis M. D. Rei herbarie peritissimus collegit & nobis ostendit: unde & exsiccatum habemus ex dono D. Zuecher Dantiscani.

Hanc plantam Lobelius in stirpium Illustrationibus describit, Radicem illi tribuens castissimum, rubro-nigricantem: folia palmaria, partim villosa: cauliculus, palmares: flores amoenè cæruleos, lineolis plurimis obscurioribus distinctos.

Odorem habere qualem habet angustifolium ac longissima deprehendit D. Magnol, nec tantum fetere ut liphthymum inducere valeat, sicut dicit • Lobelius.

- A. 17. *Geranium Robertianum* C. B. Ger. Robertianum vulgare Park. Robertianum murale J. B. Herb Robert. Robertianum à rubore caulium & florum dictum creditur.

J. B.

Obvium ubique in rudibus *Geranium Robertianum*, radice tenui, colore buxo, quæ caules surrigit dodrantes & cubitales, hirsutos geniculatos, rubentes, maxime circa articulos & propter terram, ramosos. Folia partim à radice, partim ex geniculis hirsuta, pediculo rubente hirsuto, Matricariae ferè divisa, segmentis primariis duntaxat tribus, odore ubi teruntur Pastinacæ, sapore adstringente, per oras aliquantulum rubentia, interius tota. Flores purpurei, dilutior purpura striati, pentapetali, & calyce hirsuto, atro-rubente, quinquepartito exeunt, apicibus in medio croceis: succedunt rostra mucronata, semen appendum habentia.

In veteribus muris, cæcis arboribus, aggeribus sepium & locis ruderatis passim provenit, tota æstate florens.

C. Bauhinus, quique eum sequitur Parkinsonus nostras, alteram hujus speciem constituunt. Verum nota à Lobelio in Adv. allata nostro judicio non sufficiunt ad speciem distinctam arguendam; nec putamus hactenus inventas aut descriptas duas species. Certè C. Bauhinus perperam & sine necessitate entia multiplicat, cum *Geranium* 4. Fuch. Grunalem Dod. Lugd. *Geranii Anemoni folio* rotundo speciem VII. facit sub titulo *Geranii batrachiodis*, Colli gravis Germanorum, & postea eademmet nomina adhibet pro Synonymis *Geranii* sui Robertiani alterius.

Geranium gruinale J. Bauhini, cui eadem synonyma accommodat quæ Casparus frater Geranio Robertiano alteri, *Geranii Robertiani* species esse non potest, cum folia ei *Pedici columbini* attribuit rotunda: videtur potius accedere ad nostrum *Pedem columbinum foliis laciniatis*.

Valde vulnerarium est *Geranium tum columbinum*, tum Robertianum, tam potionibus vulnerariis indium, quam externis applicatum. Fluxum sanguinis sistit, ipsūque sanguinem coagulationem resolvit: vulnera quoque & ulcera mundificat, calculum vesicæ & arenulas pellicæ, colicos dolores sedat, autore Lobelio. Decoctum in vino arthriticos dolores lenit [in fomentis] Ad herniam & rupturam commendatur.

Ufus est vulgò ad erysipelatam, ad oris, mammarum & pudendorum ulcera & vulnera. Rarò in usum affumitur ob frigidaem. Fuchs. Vin credo plantam frigidam esse posse à quo odor addo vehementer, iter & ingratum exhalat.

Simplex

Simplex decoctum *Geranii* Robert. mammis cancris applicatur sepe non infelici successu. Fabr. Hilden. Chirurg. Relatum est mihi de cancrofa quadam habere solatium in dolore ab aqua hujus. C. Hoffman. De Med. Officin.

Decoctum pastores præbent jumentis cruenta mingentibus.

- §. 3. *Geranium folio circumscriptioe subrotundo in nonnullis tamen speciebus ad pediculum fere laciniato.*

- A. 18. *Geranium columbinum majus flore minore cæruleo. The greater blew-flower'd Doves-foot Cranes-bill.*

Radix alba, simplex plurimos cauliculos fundit, infirmos, & ferè procumbentes, dodrantes aut longiores, crassiusculos, teretes, geniculatos, brevi admodum & vix conspicua lanugine hirsutos, nonnihil interdum rubentes, multo tamen minus quam vulgares caules. Folia Malvæ, aliis tamen incisa, & in plura segmenta divisa, longis pediculis nixa, brevi lanugine ac tactu mollia. Ad genicula exeunt fœculi binos geitantes flores, suis singulis pediculis uncialibus nixos, pentapetalos, ex corleolo diluto purpurantes. Rosella foliulis succedente vix femuncialia. Semina quina, ad basin rostellii, suis singula loculamentis inclusa, ut in reliquis omnibus *Geranis*, per maturitatem fulca.

In locis ruderatis & glareosis sepiumque aggeribus provenit.

Locus.

- A. 19. *Geranium columbinum* Ger. columbinum vulgare Park. folio rotundo multum serrato sive columbinum J. B. folio Malvæ rotundo C. B. Doves-foot, or Doves-foot Cranes-bill.

Cum priore convenit radice alba, simplici, furculosa, caules emittente plurimos, in terram reclinos: *flores* malvaceis, in plura segmenta [septem plerumque insigniora, aut saltem quinq, etiam in summis caulibus] divisi: Floribus pariter, ut in illa binis in eodem furculo, seu communis pediculo, nec unquam plures, prope summitates caulium & ramulorum ex adverso plerumque foliorum sitis. Rosella paria; semina fulca similia sunt. Ab eadem differt 1. Parvitate sua. 2. Hirsutæ caulium & foliorum; Caules præcipue lanugine molli, altè pubescent, imò quaque parte multo magis rubent quam illius. 3. Floribus multo majoribus, & hilari purpurâ nitentibus. 4. Surculis seu pediculis communibus flores sustinentibus plerumque brevioribus. 5. Foliis minoribus, mollioribus, villosis, longis pariter pediculis fulcis.

Vere floret in glareosis & sterilibus, non rarò & ad vias & sepes.

Locus.

- 20. Hujus speciem minorem majori flore, foliis florum bifidis proponit D. Magnol in Botan. Monsp. passim juxta vias cum superiore nascentem circa Monspelium, à quo facile distinguitur cum floret.

- A. 21. *Geranium columbinum majus dissectis foliis* Ger. emac. malacoides laciniatum sive columbinum alterum Park. An Ger. Malvæ folio II. sive columbinum tenuius laciniatum C. B. Malacoides sive columbinum tenuius laciniatum Park. Doves-foot Cranes-bill, with jagged leaves.

Caules huic infirmi, pedales aut cubitales, ramosi, foliis per intervalla longiora ex adverso binis vestiti. Folia ima & quæ è radice exeunt pediculis longis [palmaribus] insident, duriora quam præcedentis, minus hirsuta, altius in quinque lacinias ad pediculum fere divisa, ut in *Geranio* batrachiodis. Flores ex alis foliorum exeunt bini simul in eodem communis pediculo, semidigito brevior: at pediculi privati quibus singuli flores insident, longiores sunt, & prope florem sursum recurvi, ut in hujus generis reliquis. Color florum purpureus amoenus, nullis lineolis striatus: Rosella nonnihil longiora quam in præcedentibus duobus; vascula seminalia turgidiora, adeo ut calycis folia non ed uque conniventes occultent semina ac in aliis plerisque *Geranis*. Semina fulca sunt pilla.

In hortorum ambulacris, arvis requietis, inque pascuis sterilibus & ad sepes, locis præsertim Locus. glareosis oritur, & æstate floret.

- 22. *Geranium gruinale folio tenuiter diviso* J. B.

Aut eadem species est, aut mihi nondum cognitum. Repugnat quòd flores *Geranii* Robertiani paulo majores esse dicat, cum in hoc iis minores sint; folliculo etiam laxiore obitos.

D. Magnol in Botan. Monsp. *Geranii* columbini speciem ponit, quam majorem, foliis tenuiter dissectis, petalis bifidis appellat, quam in omnibus convenit dicit descriptioni *Geranii* prædicti gruinale J. B. nisi quòd in isto petala bifida sint, quòd fortè à Bauhino non fuit animadvertum. In pratibus Latera.

- A. 23. *Geranium columbinum dissectis foliis, pediculis florum longissimis.*

Tota planta aliquanto glabrior est quam præcedens, foliis viridioribus, calycis segmentis triplo quam illius amplioribus. Rostris longioribus. Præcipue verò notabilis est longitudo pediculorum quibus insident flores, palmaris interdum aut major. Planta est annua ut præcedens.

X x x x 2

Hanc

- * 14. *Alcea Malabarica*, *Abutili folio*, flore minore ex albo flavescente, exterius subsæpe: *Pariti seu Tali-pariti Malabarenfis*.

Altitudo est trium ferme hominum, caudice unius hominis amplexu minore; radice fibris capillaceis in latum se diffundente; ramis fusco cortice, interius viridi, tectis; *Folia* solitaria in petiolo mediocribus, teretibus, crassiusculis, viridibus, superne etiam rubescentibus, precedenti latioribus & rotundioribus, pariter cuspidatis, ad petiolum oris per incisuram ductis, tenuissimis crenulis per margines incisæ, textura solidiore, & crassiore, superne ex viridi fuscis, subtus albicantibus, lanuginosis & lenibus infar *Veluti*: [Costæ mediæ & nervorum in foliis diffusum videtur apud autorem.] *Flora* in superiore furculorum parte & foliorum alis egrediuntur, petiolo uncialibus, crassa & viridibus, forme & colore precedentis similes, verum minores, & in exteriori parte subsæpi, nec tantopere se crispant ac corrugant; in inferiore parte colli, non rosâ quinque foliorum, sed maculâ grandi rotundâ, purpureo-rubro-valde fusca notati. *Stylus* albicantibus & subflavis gemmulis seu glomis circumdatus est, in summitate quâ supra glomos eminet, nodo oblongo crasso, in medio costa eminente in longum tuberat. *Calyx* quinque foliis viridibus, cuspidatis oblongis, in medio costa eminente in longum striatis, decem minoribus cuspidatis arcu comprehensis confat, pede crasso digitali subjecto, qui inferius duobus parvis, cuspidatis & viridibus foliis ad inflexuram petioli cui annexus est, succingitur. Floribus delapsis & calyce erumpunt *Capitula* oblongo-rotunda, a foliis calycis; quæ tum colore Persico sunt, ferme in totum comprehensa, pilis minutis albicantibus obita, in longum quinque lineis seu sulcis striata, ac in quinque capsulas feminæ per membranas intermedias distincta.

Flores triti cum lacte mulieris auribus induntur pro doloribus capitis.

Vires.

CAP. X.

De *Melanthio* sive *Nigella*.

Melanthium. Gith Plinio, Recentioribus *Nigella* à feminis colore nigro dicta, foliis tenuiter diffectis, flore magno, conceptaculo itidem feminis magno, membranaceo, in plurâ loculamenta, quinque plurimum, diviso, singulis loculamentis summa parte corniculatis, à reliquis pentapetalis distinguitur.

1. *Nigella flore majore pleno caruleo* C. B. *Nigella Damasena flore multiplici* Park. *Melanthium capite vel calice & flore majore pleno* J. B. *Double blue Nigella*, or *femmel-flower*.

Radix ei lignosa, lutea. *Caulis* pedalis aut cubitalis, tenuis, teres, striatus, concavus, glaber, rigidus, obscure viridis, ramosus. *Folia* per intervalla alternatim cauli adnascuntur nullis pediculis, [Quæ à radice exeunt latiora sunt, & pediculis longis infident] angusta in tenues lacinias Umbelliferarum ferè in modum divisa, [aut Consolida regalis]: Singule autem lacinie in acutos mucrones desinunt. In summis caulibus & ramulis flores singulares, speciosi, calicis loco quinque foliis, iis quæ in caule similibus, obvallati, plurimis petalorum laciniarum ordinibus compositi, ex cœruleo cœrulea herbaceis apicibus donata capitulum circumstant ventricosum, membranaceum, velut vesticam quandam inflatum, in quinque plurimum loculamenta divisum. Singulis loculamentis bini infunt ordines, *femina* majusculorum, oblongorum, rugulorum, nigrorum. Quot autem in unoquoque pericarpio feminum conceptacula seu loculamenta sunt, totidem ejus summitati innascuntur cornicula aretinorum in modum contorta.

2. *Nigella angustifolia flore majore simplici caruleo* C. B. *Melanthium capite & flore majore* J. B. *Nigella sylvestris sive Damasena inodora* Park. *Melanthium Damasenum* Ger.

Cum precedente cætera convenit, flore solo differt, qui huic simplici quinque foliorum serie confat, ex cœruleo albicantium: medium occupant multa *stamina* apicibus viridantibus cum pericarpio rudimento, quæ omnia cingit corolla ex bulgulis operculatis, melleum liquorem continentibus.

3. *Nigella arvensis cornuta* C. B. *arvensis* Park. *Melanthium sylvestre* Ger. *sylvestre sive arvense* J. B.

J. B.

Huic cum *Melanthio* Damaseno magis quam cum ullo alio convenit, sed longè frigidius natales suos testatur, ad palmarem aut dodrantalem magnitudinem pertingens, caulibus modò simplicibus, modò à radice statim, (quæ ramosa) lignosis, striatis: *Folia* Anethina, vel potius Damasena: *Nigellæ*, sed non ita lata, rara, in tenuissima filamenta dissecantur. *Flores* stellati quinque foliis confant, colore cœruleo vel pallente, luteæ *Nigellæ* floribus non majores, nullis foliorum tenuium barbulis ut Damasenum suffulti. Hiæ succedunt *capitula* Aquilegiæ, quinis corniculis, in diversâ quidem superis abeuntibus, sed à medio ad imum ulque connatis. Semen nigrum, exigui odoris.

Per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem inter fegetes passim invenitur.

Nos

Nos quidem cum per istas regiones peregrinaremur, hanc pro specie à *Melanthio* Damaseno flore simplici distincta non habuimus, sed quicquid discernimus intercederet cultura debere putavimus, non tamen curiosè animadvertimus, an foliis illi viridibus diffectis florem calicis loco suffulgentibus careret necne, quorum carentia differentiam aliquam accidentalem arguere videretur. Parkinsonus reperit in hoc genere tradit quæ folia illa viridia florem obvallantia obtineat. Clusius illi [Cretico] non valde dissimilem si non eandem inveniri scribit in arvis post demessas fegetes, totâ Pannoniâ, Austriâ, reliquæque Germaniâ & Belgio.

4. *Nigella flore minore simplici candido* C. B. *Melanthium calice & flore minore, semine nigro & luteo* J. B. *Melanthium* Ger. *Nigella Romana sive sativa* Park.

Folia latiuscula diffusâ, licet singula interim segmenta culmum latitudine non æquent, medium percurrente semper nervo, striatis pedibus caulibus hærent. *Flores* ramorum extremis hærent singulares, ex albo pallentes, minores quam cœrulei, è quinque foliis compositi, multis apicibus medium occupantibus, capitulumque cingentibus, quod delapso flore minus quoque apparet quam in Damaseno, quinque aut sex corniculis præditum, femine refertum anguloso luteo, vel nigro, odorato.

5. *Nigella flore minore pleno & albo* C. B. *Melanthium capite minore, flore multiplicato* J. B. *Nigella flore albo multiplici* Ger. *citrina flore albo multiplici* Park. parad.

J. B.

Ex radice exili simplici caulibus surgit singularis cubitalis & sesquicubitalis, teres, striatus, hirsutus, inanis, in alas divisis: alternatim *folia* oriuntur longis carnatis pediculis apertis, colore ex viridi in luteum vergente, diffusâ multo latiore quam in vulgari *Melanthio*, hirsuta. *Flores* ex albo herbacei coloris, multiplici foliorum stipatu pleni, apicibus multis herbidis, & pentagono hexagonove capite, in totidem cornicula inflexa superne diviso, quod intercurrentibus internæ membranæ plenum est semine nigro, odorato ut vulgaris.

Nigella latifolia flore pleno, quam in hortulo nostro coluimus femine est citrino odorato, capitulis minoribus cute seu membrana crassiore quam *Nigellæ* Damasena tectis, corniculis primò rectâ affurgentibus, deinde aliquantulum inflexis.

- * 6. *Nigella Hispanica flore amplo* Ger. emac. *Hispanica flore simplici* Park. parad. *latifolia, flore majore, simplici caruleo* C. B.

C. B.

Ex radice tenui, oblonga, flavescente caulibus cubitalis, rotundus, viridis & levis, in summo ramosus exurgit: foliis ad radicem tenuissimè lacinatis, in caule verò aliquando in latiores partes, aliquando inferiorum interius tenuissimè divisis: flores autem quam in cæteris ampliores sunt, pentapetali, petalo quolibet unguem æquante, superne eleganter cœrulei, inversâ parte pallidi, venis elatis percurrentibus. Floribus succedunt capitula pentagona hexagonave, dura, in totidem corniculis in latera reflexa superne divisa, quæ membranæ internæ intercurrentibus semine subnigro inodoro plena sunt. [Capitulum circumstant septem aut octo foliis cœruleo-virides hiantes Park. Ger.]

- * 7. *Nigella Cretica* C. B. *Melanthium simplici flore Creticum* Clus. *Nigella Cretica inodoro* semine Park.

Clus.

Huius prima *folia* Delphinii foliis non multum dissimilia sunt, angustiora tamen. *Caulis* deinde brevis emergens, [cubito minor C. B.] paulò supra radicis caput in plures ramos dividitur, tenues & teretes, bipedales vel ampliores longitudinis, valde infirmos & vix se sustinere valentes, quibus innascuntur rara *folia*, paucis incisuris prædita: dividuntur rursum illi rami in alios minores ramulos, qui singuli singularem sustinent *florem*, in quinque folia plurimum divisum, è viridi candidantia initio, ut *Nigellæ* vulg. deinde exalbida, postremo cœrulei nonnulli contrahentia, mucronibus interim suam viriditatem retinentibus: è floribus modo exit caput in quinque, sex, septem densens cornua, infar cornuum hirci intorta ut in vulgari *Nig.* & in ambitu frequentia *stamina* viridia quorum apices cœrulei: infra stamina porro super ipsis foliis expansa recumbunt octo alia foliola bifida, pari distantia ab invicem sejuncta, quorum petioli cum sua basi cœruleus est, binæ transverse venæ fusæ; quod inter venas medium est è viridi flavescit. *Radix* etiam flavescit infar radicis *Nigellarum*, [longiuscula, tenuis, parum fibrosa C. B.] nec vivax est, sed hyeme perit.

Clusius plantam hanc *Nigellæ* arvenis valde similem si non eandem scribit.

- * 8. *Nigella Cretica latifolia odorata* Park. Ponæ Ital. *alpa simplici flore* Alpin. exot. Park.

Ex radice fibris capillata, lutescente, annua *caulis* exit singularis, tenuis, infirmus, in aliquot ramos divisus, foliis longis obitus, in partes seu segmenta aliquot divisis, non tamen, ut in reliquis huius generis, Fœniculi aut Delphinii modo incisus, sed in lacinias multo latiores, Senecionis aliquatenus similes, verum minores & tenuiores. Summos ramulos terminant flores singulares, albi, reliquarum *Nigellarum* similes; capitula quoque similia succedunt, seminibus nigris, odoratis repleta.

- * 9. *Nigella Cretica altera odorata, tenuifolia* Park. *Cretica folio Fœniculi* C. B. Park.

Radices huic duriores seu lignosiores esse dicuntur quam cæteris generibus, annua tamen: caules plures, recti, tenues, foliis paucis vestiti, in plures alas divisi. *Flores* minores è pallido albicantes. *Semina* angulosa, nigra, acria & nonnulla odorata in vâculis parvis quodammodo bipartitis baccas duas parvas referentibus.

V y y y 2

Semen

Locut.

Vires.

Semen Nigellæ præcipue in usum medicum venit: in mucilagine scil. pulmonum resolvenda & expectoranda, lacte augendo, urinæ ac mensibus cœdendis, moribus venenatis corrigendis. Specificæ, in febribus quartanis & quotidianis. Extrinsecus crebri usûs est in Cephalalgia sedanda, catarrhis exficandis, in cupiphis, epistemat. &c. applicatum. *Sched.*

Radix silitic proprietate sua hemorrhagias, & dentibus masticetur, naribusque imponatur. *Idem.*

Exprimitur ex semine isto oleum, quo imperiti Pharmacopei plerique pro oleo Nardino non absq. gravi utuntur errore.

Viride excrementitiam humiditatem plurimam habet, ob quam non nisi cum periculo intus sumitur, ut Tragus monet. Ideo (inquit Casp. Hofmannus) ut semen Carui post ablutum laboriosè sicari debet: ita Melanthium quoque. Quam ob causam frictum potius quam crudum in Catarrhis & Coryzis usurpatur. Frixæ aut utulata incredibili successu in Catarrho aut Coryza usurpatur: in his casibus commendo hunc nodulum. R Sem. Nigellæ toff. Tabac. styrac. calamit. ana ʒij, ambra grisea gr. ij. M. ac inde sydoni rubræ. F. l. a. nodulus subinde naribus admovendus. *Sim. Paulus.*

Ad amissum odoratum, R Nigellæ Romanæ q. f. redigatur in pulverem, & cum oleo veteri subigatur in mortario. Ex hoc liquore, capite lupino & ore aquâ pleno immitte in nares attrahendo spiritum. *Galenus.*

Nobilissimum Dominana à gravi Coryza liberavi, postquam ei illud errhinon, cujus in historia Majorana facta est mentio, commendavi hunc nodulum, R Sem. Nigellæ toffi ʒis. Abelmofchi, Carvi folior. Majoranæ ana ʒij. Styrac. calamit. Tabac. ʒj. Ambra grisea gr. vij. Olei ligni Rhodii qu. iij. M. F. l. a. nodulus, quo postea catarrhis valde obnoxia se ab eis præservavit. *Sim. Paulus.*

Nigellæ flores, quamvis cœrulei sint, si manibus chartæ aut linteos eos affricas colorem pulchrè viridem reddunt. *D. Merret. Obſerv. in Anton. Neri p. 338.*

CAP. XI.

De Lino.

Linum à Græco *λίον*, à quo non aliter differt quam modulo syllabæ: nam priorem Græci corripit, Latini producit. Sæpe utuntur Græci pro rebus & Lino confectis, ut pro Lintheis ac velis.

Lini nomine genericæ sunt vascula feminalia subrotunda, in decem loculamenta totidem semina continentia dispersita, femina melina plerumque, flores caduci.

A. 1. *Linum sativum* Ger. emac. C. B. Park. *Linum* J. B. *Spamured flax.*

J. B.

Tenui radiculâ nititur, paucis fibris donatâ: caule tereti, plurimum simplici, inani, tenui, glabro, cubitum aut sesquicubitum alto, alis circa summum diviso. *Folia* acuminata, culmum lata, uncias duas plus minus longa, alternatim aut potius nullo ordine cauli apposita, mollia, glabra. *Flores* cœrulei, pentapetali, petalis extremo subrotundis, striatis, & calicibus in quinque segmenta acuta divisus, pediculis tenuibus longiusculis insidentes, admodum caduci. *Capitula* succedunt rotunda, [Ciceris magnitudine, in quibus femina decem continentur, loculis in circuitu propriis distincta, depressa, in angulum acutum desinentia, superficie valde lævi & splendente, mellei coloris Cæ.] J. Bauhino fulci.

In agris feritur tam in Anglia, quam in transmarinis regionibus.

Plinius proemio Libri 17. de Lini usu ad vela navium agens, in qua (inquit) non occurrat vite parte? quodve miraculum majus? herbam esse quæ admoveat Ægyptum Italiae? herbam esse quæ Gades Herculis columnas septimo die Ostiam afferat, & ceteriore Hispaniam quarto, Provinciam Narbonensem tertio, Africam altero? Audax vita, scelus plena, aliquid feri ut ventos procellasq. recipiat: & parum esse fluctibus solis vehi: denique tam parvo semine nasci, quod orbem terrarum ultra citroque porret, tam gracili avena, tam non altè à terra tolli: neque id viribus suis neci, sed passum tuisque & in mollitum lana coactum, injuriâ naturæ ac summâ audaciâ. — At nos priore libro imbres & flatus cavendos frugum causâ fructifera præmonēbanus, ecce feritur hominis manu, metitur ejusdem ingenio quod ventos in mari optet. Hæc Plinius, quibus addit J. Bauhinus, At quanta cœnsenda est velorum ex Lino utilitas, si ad reliquum Lini usum per omnem vitam conferatur? Hoc loti detergerunt, hoc sordidi dſrancunt. Ex hoc facta veste totum corpus ad cutem integre omnes interdu vestimur, nodum stragulis indè factis incubamus ac integrimur. Rusticana gens [in Germania] utriusque laxis pallia & tunicas ex ipso gestat, & mundus muliebris magna ex parte ex hoc constat. Sed omnes has necessarias vite utilitates facile superat Linum chartarum dono. Hæc ex ipso penitus detrito & nullis amplius usûs relicto sunt, tot hodie ubique officinis, ut multa hominum millia ex preparandi chartas opera, in pyrapaces (ut vocant) molendinis se nutriant. His chartis & literarum notis omnes bonæ artes, leges, tota Philosophia, & vite piæ ac rectæ agendæ rationes excipiuntur, conservantur. Harum utilitatem vix animo quis concipere possit, nedum pro dignitate explicare, quantumvis longa infusa oratione. Hactenus Bauhinus.

Libri impressus ex solo Lino confabrit, si papyrus ad nigredinem usitam, & oleo Lini incrassato mistam pro atramento utaris. *Michael Mayerus in lusu serio.*

Quantas

Quantas injurias, quot tormenta hæc herba præ aliis omnibus hominibus patiat, legat qui vollet *Gorgopium Becanum* lacerenter & rhetoricè demonstrantem. *Hermath. lib. 1.*

Quidam olim Galeni tempore utebantur semine Lini tosto pro obſonio cum garo, item melle admixto. Sed stansum est, inquit, stomacho incommodum & agrè concoquitur. Quod paucis abhinc annis Middleburgi in Zelanda (inquit Tragus) animadverti potuit, cum propter frumenti aliarumque frugum inopiam plerique ex civibus pare & cibis ex hoc coctis velerentur. Distenta enim his valde cito hypochondria fuerunt, & facies aliaque partes tumide factæ, quorum non pauci sic affecti etiam mortui sunt.

Oleum Lini, quod ex semine ejus exprimitur, multiplicem usum habet, neq. enim à pictoribus aut statuariis, alivis artificibus expetitur solum, vel ad lucernas tantum utilis est, sed etia mmedico usui servit. Nam & durities omnes emollit, nervorum tensiones contractioneq. laxat, dolores illium sopit. *J. B.*

In Angina & Pleuride, alii addunt Phtisi & Colica, datur nonnullis bibendum: verum cum cautela ut recens sit. *C. Hofman.*

Oleum Lini est magnarum virium in peripneumonia, phtisi, doloribus colicis. Ego multoties in pleuritis doloribus nihil melius expertus sum quam Oleum Lini propinatum: hoc enim statim respirationem facilitavit spiritumque promovit: in hamoptycis etiam idem Ol. exhibui cum optato successe: Consolidat enim partes affectas vi sua balsamica & emplastica. *Ephem. Germ. An. 6 & 7. ex Observatione D. Rayeri, Obl. 209.*

Oleum Lini partes habet adeo subtiles, ut in fictilibus servari nequeat quin exudet. *Michael Mayerus in lusu serio.*

Atramentum typographicum è fuligine lampadis & Oleo Lini componitur.

Silex politus si in Oleo Lini coquatur duritiem invictam acquirit, unde terendis iis quæ opus est in tabula marmorea evadit aptior. *J. B. in hisſor. fontis & balnei Bollenſis, ex relatione D. Lutz Pharmacopei Kirchenſis.*

Tumores ventris felicissime curantur ab Olei Lini usu. *Ephem. German. An. 3. 216.*

2. *Linum arvenſe* C. B. *ſylveſtre vulgatus* Park. *ſylveſtre, sativum planè referens* J. B. *Common wild flax.*

Trag.

Sativum planè refert formâ, nisi quòd caules habet & folliculos craſſiores, & majores, & in summo furculis multis brachiatis. Maxima autem inter hæc duo Lini genera in eo consistit differentia, quòd folliculi sylvestris Lini calore Solis non aperiantur perinde ut alterius: nam quamprimum exficat Sole fuerint, excurrere semini ut aliarum frugum oportet, autore Trago.

Inter segetes Avena reperitur.

Locus.

* 3. *Linum perenne majus caruleum, capitulo majore* Morſi.

Non alias in descriptione notas ponit quam in titulo posuerat.

* 4. *Linum perenne minus caruleum, capitulo minore* Morſi.

Hoc caules emittit non rectos ut præcedens, sed reclinatos, foliis angustioribus cinctis: flores & capitula quadruplo minora producit.

* 5. *Linum ſylveſtre latifolium biſutum caruleum* C. B. *ſylv. latif. biſut. flore caruleo* J. B. *ſylv. latifolium* Ger. *ſylv. latif. caruleum* Park. *ſylv. latifolium* 1. Cluſ.

Cluſ.

Ex eadem radice, quæ craſſiſcula est & candicans, unicum, interdum plures proferit caules, modò pedali, nonnunquam etiam majore altitudine affurgentes, craſſos, firmos, hirsutos, superiore parte in plures ramulos diviſos. *Folia* quæ eos ambiunt relicti generibus majora, venoſa, hirsuta, minimum digtum lata, gummoſo guſtu: deinde amaricant. Ramuli ad infimo ad ſummum *ſylveſtris* onuſti omnium maximis, Malvæ vulgaris forè amulis, cœrulei coloris, aut vegetioris aut dilutioris, cum quinque internis *ſtaminiſ* apicem habentibus: quibus ſuccedunt *capitula* dura, mucronata, quinque foliis five apophyllibus incluſa & comprehenſa, quæ maturitate hiant, *ſemina*, continent ſativo Lino ſimile, latum, nigricans, ſplendens. *Radix* perennis eſt & vivax, ſingulis annis repullulans, cauliculolique etiam ante hyemem proferens tenelloſ, foliis melius lanuginiſ onuſtoſ.

Frequens eſt multis Pannoniæ ſuperioris & Auſtriæ inferioris locis editoribus & ſiccioribus graminibus tamen: loca particularia vide apud Cluſium. Florer Junio & Julio: ſemen maturum Auguſto.

Locus.

* 6. *Linum ſylv. latif. biſutum candidum venis in umbilico purpureis* C. B. *ſyl. latif. lanuginolium, flore candido, purpureis lineis ſtriato* J. B. *ſylv. album purpureis venis* Park. *ſylv. latifolium* 2. Cluſ.

Cluſ.

Pedales, graciles, lanuginolus ternos aut quaternos à una radice promit caules, in quibus Lini latifolia ſolia, trinnervia, ad Aſcyri formam forè accedentia, nec multum à prioris foliis discrepantia, lanuginoſa. Extremit cauliculi in binos aut ternos ramulos diviſi, & Heliotropii majoris quodammodo inſtar circumflexi, pleni ſunt *ſloribus*, qui ab imo aperti incipiunt, Lini ſlorum diviſurâ, ſed majoribus, ſuperiori forè æqualibus, candidis, quos plures purpureæ venæ interſcindunt.

Y y y y 3

dunt. *Semen & capitula* Lini familia. *Radix* perennis est, crassifolia, longa, candicans, raris fibris septa.

Locus. Apud Lusitaniam urbem Colibriam celebri Academia clarum hanc stirpem duntaxat observare meminit Clusius.

- * 7. *Linum sylvestre minus* C. B. *Linum pumilum, foliis semper binis, albo flore, vel luteo palente* J. B. *Chamaelimum perpusillum* Ger.

Clus.

Exili, rotundo, dodrantalique aut paulo majore affurgit *cauliculus*, quem adverso situ, ut in Hyperico, bina semper amplectuntur folia. Lini folii foliis ferè paria. Supremus cauliculus in aliquot ramulos dividitur, qui in oblongis pediculis exiguis stilosos albos proferunt, luteis intus *staminibus*. Stilosus succedunt parva *capitula*, Lini vasculis non abimilia, minora tamen, in quibus semen.

Radix tenuis, aliquot exilibus fibris donata est, sed an perennis & reditiva ignoro. Provenit in herbosis collibus & montanis Austriæ atque Pannoniæ: floret Julio & Julio. Pedale & erectum vidit D. Magnol in herbidis montis Capouladon, juxta fluvium Heran Julio mense florens: folia angustissima habet, flores velut in umbella dispositos, luteos, parvos: aliud invenit palmare Julio mense in herbidis à la Garrigue de Perault, quod forte Linum perpusillum Lob. Obs.

Locus.

8. *Linum sylvestre cavaleum folio aceto* C. B. prod. *sylvestre angustifolium carneum amplo flore* Botan. Monip.

C. B.

Caulis est pedali, rotundo, lignoso, statim ad exortum in ramos palmares diviso: quos folia atro-virentia basi latiore alternatim cingunt, & in exortissimum & veluti aculeatum mucronem desinunt. Ramorum summities * cauliculi multi, quasi in umbella dispositi, calices aliquot apicibus donatos sustinent, & quibus foliorum magni, cœrulei, in medio filaminibus donati, prodeunt, quibus *vascula* subrotunda succedunt.

* *Potius pediculi.*

In saxosis Provinciæ non longe Massiliâ provenit. Variis in locis sterilibus circa Monspelium Junio mense cum flore reperitur, sed præcipue in via quâ itur Grabels, prope prædium dictum la Tevillière de Massiane.

Locus.

9. *Linum sylvestre angustif. & densifolius foliis, flore minore* C. B. *sylvestre 4. angustifol.* 1. Claf. *sylv. angustifolium flore minore* Park *sylv. tenuifolium* Lob. Ger.

Clus.

Complures sunt huic *cauliculi*, teretes, firmi, pedalis longitudinis, virides, frequentibus folioli, Lini sativi similibus, ex viridi subcœruleis onusti, summo fastigio in aliquot ramulos divisi, quibus infunduntur flores intense cœrulei, sativi Lini floribus simillimi, quinque in medio *staminibus*, totidem apicibus separatos continentes. Semen in capitulis crassioribus, subrotundis, Lino sativo non minoribus, nigrum, oblongum, planum, sativi semini ferè par. *Radix* candicans est, perennis, aliquantulum fibrosa, amariusculi gustus, deinde luavis, acrimonie participes.

Locus.

Variis circa Viennam Austriæ locis nascitur, præsertim in gramineis acclivitatibus & juxta vias. Floret Maio & Junio interdum etiam tota æstate, semen vero maturum est Julio.

Linum sylvestre angustifolium cingit C. B. descripto idem videtur, ex sententia D. Th. Johnsoni Gerardi emaculatoris.

Huic persimile est si non idem

- A. 10. *Linum sylvestre cavaleum perenne nostras.*

Cui *radix* altè depacta, perpetua: *caules* ex eadem radice plures, in terram reclinati, pedales aut longiores, saturatus virentes. *Folia* brevia, acuminata, cauli concoloria, unciam circiter longa, modicè lata, Lini sativi similia, crebra, nullo ordine posita. In summis caulibus flores pentapetalis, Lini sativi, cœrulei saturationis lineis striati, unguibus flavis. Succedunt capitula Lini sativi, paulo minora, non exactè rotunda sed nonnihil sursum productiora.

Locus.

In agro Cantabrigienfi ad margines satorum in collibus Gogmagog dictis copiosè provenit. In Catalogo Plantarum Angliæ hoc genus habui pro sequenti seu Lino sylvestri angustifolio flore magno C. B.

- * 11. *Linum sylvestre angustifolium flore magno* C. B. *sylv. 5. angustifolium* 2. Claf. *sylv. floribus albis* Lob. Ger. *sylv. angustif. cavaleum vel albo flore magno* Park.

Clus.

Dodrantales, nonnunquam etiam pedales, habet *cauliculi*, graciles, firmos, rectos: folia sativi Lini, angustiora, dura, mucronata, virentia, amariantia: flores in summis cauliculis multos, magnos, quinque foliis albis præditos, circa umbilicum quinque purpureis lineis distinctos, totidem staminibus, & quinque separatis apicibus ex medio umbilico prodeuntibus, odoratos: Semen in rotundis vasculis planum, nigricans, splendens, sativo Lino simile: radicem candicantem, duram, aliquot fibris donatam, perennem & singulis annis novos cauliculos proferentem.

Locus.

Magnâ copiâ nascitur toto Viennensi agro, plerique aliis Austriæ & Pannoniæ editoribus locis, atque secundum publicas vias. Floret Junio, semen pericit Julio & Augusto. Junio & Julio mensibus copiosum reperit D. Magnol cum flore in sterilibus herbis circa S. Martin versus montem Lupi.

12. *Linum sylvestre angustifolium flore quasi cinereo, capitulis magnis* J. B. *Lini sylv. V. Clusii varietas.*

Clus.

In Autricis Alpibus, præsertim verò Sneberg, aliud genus invenitur, huic omnino simile, cauliculorum & foliorum gracilitate & tenuitate florumque formâ & radice: in *florum* duntaxat colore est differentia, qui nives non sunt, sed cœrulei in candidum languescientes, & quasi cineracei. *Capitula* etiam floribus succedentia longè ampliora, nec minora quam in sativo. Florebat isthic sub finem Junii. Semen extremo Julio & Augusto maturum.

- A. 13. *Linum sylvestre angustifolium floribus dilute purpureis vel carneis, C. B. sylv. angustifolium* J. B. An *Linum sylv. 6. angustifolium* Claf.?

J. B.

Duram lignosamque possidet *radicem*, satis crassam, ex qua germinant multi simul *caules*, tenues, qui ad cubitale altitudinem ascendunt, foliis stipati confertissimis, tenuissimis, longitudine ferè Lini sativi. Ex calycibus longiusculis *flores* extremis ramulorum brevium nascuntur, magni, albi, vel quasi cinerei, fortassis cœruleis stris sublucentibus, tam caduci ut vix attingi possint quin delabuntur: valcula minora quam Lini sativi, quadripartita, Semine Lini minore.

C. Bauhinus *florem* ex diluta purpura candicantem, vel carneum huic attribuit: Clusius *flores* formâ & colore superiori ferè similes sed minores; *irregularis* dodrantales, firmas, licet valde graciles; *foliola* Lino multo angustiora & minora; *capitula* & *semine* Lini, sed minora; radicem exilem, candicantem, perennem tamen.

Clusio observatum est hoc genus in anteriore Madritiana sylva parte, quæ secundo ab urbe Luteria lapide distat, inter gramina loco aperto & nullis arboribus confuso, florens Julio, maturum seminem proferens Augusto.

Nescio an huic, an præcedenti Lino idem sit quod in Cornubiæ pascuis prope oppida Truro & S. Ives expiosè provenit, à nobis etiam prope Genèvam observatum, cui folia (quantum memini) non adeo conferta aut crebra fuere in caulibus; duriora tamen & mucronata: reliqua autem de non scriptio quam ex J. Bauhini historia dedimus, & Clusiana satis aptè conveniunt. Planta ipsa, (quam ad manum non habemus) inspicienda, & cum descriptionibus conferenda est. Putamus tamen proximè descriptæ eandem esse speciem illam Lini quam in sterilibus circa montem Lupi non longe à Monspelio, Septembri adhuc mense copiosè florentem observavimus. Erat autem is in locis perexigua, foliis angustissimis, densis seu confertis in caule, flore satis grandi, coloris ex purpurea albicans.

- * 14. *Linum fruticosum niveum* C. B. *sylvestre 7. fruticosum* Claf. *fruticosum semper virens* Park.

Clus.

Fruticosum est, atque dodrantalibus pedalisque fermè ramulis semper virentibus præditum: quos numerosa folia exornant, mediæ inter Thymi & Pyllyi magnitudinis, subalbidâ; flores deinde superiore paulo majores, omnino nivei summis ramulis insident: quibus succedunt capitula semine plena. *Radix* dura & lignosa est.

Exit desertis quibusdam Hispaniæ locis, sole illustratis: floret Junio & Julio.

Locus.

15. *Linum sylv. latifolium, caule viscoso, flore rubro* C. B. *sylv. latifol. flore rubro* Parki

Hujus meminit C. Bauhinus in pinace, verum non describit. Nos in planitie quadam prope Augustam Vindelicorum, per quam Monachium Bavarica iter est, pulchram hanc invenimus, Lini speciem, verum, quod dolet, in ea exactius describenda minus curiosi fuimus.

Folia habet pilosa, longitudine foliorum. Lini, modicè lata, acuminata, nervis quinque per longitudinem decurrentibus. *Flos* pentapetalos, coloris incarnati, saturationibus & veluti sanguineis lineolis striatus. *Radix* lignosa est, & per plures annos durare videtur.

Augusto mense florentem adhuc invenimus.

16. *Linum latifolium luteum* J. B. *sylvestre latifolium luteum* Park. C. B. *sylv. 3. latifolium* Claf. *sylv. latif. 3. Clusii* Ger. emac.

J. B.

Caulibus adolefcit angulosis, firmis, cubitum altis, aliquantulum rubentibus, pluribus ex una radice ortis, & superius in ramos breves divisis, quos folia vestiunt alternata, glabra, crassifolia, uncia longiora, semunciam lata, in obtusum mucronem desinentia, perquam amari saporis. *Flores* numerosissimi extremis ramulis innascuntur, magni, perelegantis flavi coloris, quinque *staminibus* totidem villis luteis medium obidentibus. Semen, teste Clusio, in capitulis compressioribus reliquis paulo minus, nigricans quidem sed non splendens quemadmodum illorum. *Radix* satis crassa, contorta, albicans, aliquot fibris donata, singulis annis repullans, novisque caules producens.

Exit abunde in monte Badenibus Austriæ thermis imminenti locis gramineis, secundum septa, *Locus*, inque vicinis, &c. Floret Junio & Julio; semen maturat Augusto.

17. *Linum luteum Narbonense* J. B. *maritimum luteum* Ger. *maritimum luteum* C. B. *sylvestre angustifolium luteum* Park.

J. B.

Ab una radice *caules* surgunt plures, cubitales, qui superius in ramos dividuntur; per quos folia mollicella, latiuscula, breviora quam Lini sativi, insipida. *Flores* extremis hærent ramulis, Lini, sed coloris

coloris lutei, amaricantes; quibus succedunt *capitula* minora quam *Lini* fativi, amara, *semen* continentia.

In pratis circa Monspelum & Sellam novam observavimus etiam Septembri florentem.

Huius varietatem duplo grandiorum invenimus ad mare, quam tamen à priore specie differre neutiquam concedimus. Flores nempe, caules, capitula, semina utriusque, eadem: Differentia tantum in magnitudine & statura, quæ ratione loci evenit.

Infinctu J. Bauhini hæc duo *Lina* inter se studiosè contulimus, cum Monspeli effemus.

Linum frutescens subulvarum C. B. prod. Idem fortè est majori huius varietati: Descriptio in omnibus convenire videtur.

* 18. *Linum luteum ad singula genicula floridum* C. B. *luteum sylv. latifolium* Col.

Col.

Hyemali gaudet tempore planta hæc, ex pratensis, argillosa humentique tellure eruta, Decembri mense. Radice nititur lignosa, parva, intortâ; ramis pluribus è caulibus in summo trifidis, & duorum digitorum interstitio ex geniculis prodeuntibus *foliis*. In singulis geniculis *florem* habet luteum, & postea fructum acinofum ut *Lini* fativi vulgaris, cui etiam *semen* compressum simile, nitidum, fuscum, amaro parum sapore. Flos & fructus identique foliata basi, exiguis angustis foliolis constructæ. Folia in imo exigua, & per caulem semper majora & Lino latiora duplo, & in ramis postea semper ad cacumen usque decrescentia & angustiora.

* 19. *Linum arborescens Creticum luteum* Park. *arborescens* Alpin. exot.

Alpin.

Planta est arborescens quasi, constans ramis obliquis actis, gracilibus, rotundis, cortice nigro tectis: *foliis* *Lini* fativi latioribus, ut ad Myrti folia magis accedant, densis & undique ramos contegentibus. In cacumine producantur flores flavi, pentapetali, & folliculi multicapsulares, suis pediculis singuli adherentes, magnitudine Cicerum, figurâ pyramidalis, cæterorum *Linorum* modo, *semina* continentia *Lini* fativi seminibus omnino similia, sapore amaro. Provenit in Creta insula: Floret æstate, atq. eadem durante semina sua perficit.

* 20. *Linum sylvestre minus luteum annuum folio latiore & angustiore* Morif.

Morif.

Vix palmarem aut ad summum dodrantalem excedit altitudinem. *Flosculus* fert luteos, pentapetalos: *capsulas* feminales cæterorum capsulis conformes, *seminibus* ibidem contenta paria sed minora. Duplex est, aliud foliis latioribus, aliud angustioribus, nullo alio discrimine intercedente.

Utrumque sponte crescit in sylvis humidis circa Blasas.

* 21. *Linum sylvestre catharticum* Ger. emac. *pratense flosculis* exiguis C. B. *Chamelinum Clusii flore albo, sive Linum sylv. catharticum* Park. *Alpine verna glabra flosculis albis, vel potius Linum minimum* J. B. *Purging or wild Dwarf-flax, or Aspill-mountain.*

E radicle tenui, alba, lignosa, fibrillis aliquot donata, *cauliculos* emittit nonnihil reptantes, mox humo ad palmum & altius se attollentes, tenues, rotundos, rubentes, fastigio sursum ramoso, nutante. *Folia* infima mucrone obtuso & subrotunda sunt, superiora quæ in caulibus bina opposita, crebra, exigua, semunciam longa, culum lata, glabra, absque pediculis adnata. Flores pediculis longis tenuibus insident, albi, pentapetali, petalis acutis, minimè bifidis, cum apicibus totidem in medio luteis, è calice quinquepartito. *Vascula* succedunt *Lini* parva, canaliculata, in quibus *semen* lucidum & lubricum *Lini*, compressum & oblongum J. Bauhini. Sapor totius plantæ amarus & nauseosus.

Floret initio Junii, & deinceps per totam æstatem, & in pascuis fœcioribus præferunt montosis abundat.

Huius herba integra cum caulibus & capitulis vino albo per noctem super cineres calidos infusa serofolios humores purgat satis validè.

Sumi potest vel herba confusa, vel ejus exsiccatæ pulvis, cum tantillo cremoris Tartari & seminum Anisi, & purgat sine molestia. D. Bowle.

* 22. *Linum minimum stellatum* C. B. *Chamelinum stellatum* Park.

C. B. prod.

Tota plantula duarum, rariùs trium unciarum est, radiculâ capilli instar tenui, albicante, *cauliculo* uno vel altero tenuissimo: *foliis* brevibus in exquisitissimum apicem desinentibus; inter quæ *flosculi* parvi, pallide virentes, ex quinque radiolis exiguum circulum velut umbonem cingentibus compositi.

Monspeli in Gramuntio & Boutoneto & aliis plurimis in locis provenit, ubi vere floret. An vera & genuina *Lini* species sit ex descriptione hæc non satis constat: nobis autem nondum videre contigit.

* 23. *Linum foliis asperis umbellatum luteum* Botan. Monsp. *Litho Germanum Linaria folio Monspeliacum* C. B. Park. *Passerina Lobelii* J. B. *Paf. Linaria folio Lobelii* Ger.

J. B.

Folia est per caulem dodrantalem confertis, *Lini* similibus, viridantibus, acuminatis, uncialibus, circa superiora minoribus, rarioribus: *floribus* in summis ramulis brevibus, acervatim congestis, luteis; quos excipiunt vascula exigua, turbinate *Lini*, dimidio aut triplo minora, foliolis quibusdam acutis undique obvoluta, semine plena lubrico, lucido, fusco, multo *Lini* seminibus minore. Radix fatis longa, tortuosa, alba, lignosa.

Circa Monspelum in squalidis locis *Garrigues* dictis observavimus: at prociorem in Sicilia.

C. A. P.

C. A. P. XII.

A. *Plantaginella palustris* C. B. *Plantago aquatica minima* Clus. Park.

Radice fibrosa albis terram apprehendit: est ubi radicem simplicem profunde in limum demissum fibræ plures cingunt. *Folia* ex eadem radice plura, *Plantaginis* aquaticæ similia, sed multis numeris minora, pediculis longis donata [duarum interdum triumve unciarum] in terram reclinata. Quod folia majora sunt eo longioribus pediculis insident, quod minora eo brevioribus. Inter folia plurimi è radice exeunt *flosculi*, singuli singulis pediculis insidentes (alias enim caulem non producit) nonnullis semuncialibus, aliis multo brevioribus, tenuibus, in terram reclinatis, quinque petalis exiguis, acutis, albis compositi, calice quinquepartito. Succedit *vasculum* *feminale* turgidulum, ovale quodammodo aut glandiforme, seminibus exiguis rufis copiosis repletum, per maturitatem in duas carinas dehiscens.

Sapor plantule initio herbaceus, postea nonnihil acris gustanti sentitur. Flagellis emissis ad intervalla radices agentibus immensum se propagat locum idoneum nata.

In fundis piscinarum, aquis æstate exsiccatæ, aut albi ubi per hyemem aquæ stagnante provenit, *Lentici*, verum non admodum frequens.

Alpine palustris exigua foliis lanceolatis *Plantaginellæ* aquaticæ instar, flosculis albis vix conspicuis huic eadem nobis videtur.

C. A. P. XIII.

Pentapetalos Brasiliensis floribus luteis minimis.

In duorum aut etiam trium pedum assurgit altitudinem; caule tereti, geniculato, subrustescente paululumque piloso: ex geniculis emittit ramulos & bina folia semper sibi opposita, brevioribus pediculis innitentia, quinque aut sex dig. longa, aliquando crasso modo dentata, interdum pedum non. In extremitate ramulorum flores nascuntur solitarii, lutei, umbilico conico constantes, & in ambitu illius quinque foliolis luteis minimis. Radix exilis admodum. Flos tritius odorem habet suavem, ferè ut Chamæmeli.

C. A. P. XIV.

Pentapetalos Brasiliensis flore Lychnidis.

Marggr.

In quatuor aut quinque pedum altitudinem assurgit, caule rotundo, lignoso, leviter piloso, quique superius in multis se displicat ramos sursum elevatos. In caule autem & ramis solitariè posita sunt folia angusta, brevibus pediculis innitentia, quatuor aut quinque dig. longa, similia foliis *Sabice*, atque pilosa, diversæ magnitudinis, in summitate enim plantæ angustissima sunt & parvula. Flores fert magnitudine florum *Lychnidis*, albos, pentapetalos, unguibus in medio purpureis & *seminibus* luteis. Radix haud longa est, sed habet multas proles ad latera extensas, atque etiam filamenta.

C. A. P. XV.

Rhabarbarum laugiosum, sive Lapatum Chinese longifolium Munting. *Rhabarbarum* J. B. *Rhabarbarum* I. seu *Officinatum* C. B. item II. quod *Matthioli* pingui ejusdem.

Munting.

Radice longava, crassa, fermè rotunda, parum ultra semipedem longa, fibris quibusdam brevibus ac crassiusculis undique enatis onusta, externè fusca vel quasi è rubedine nigrescente, internè lutea rubris nonnullis striis venustè permixtis, succo ex parte viscoso, & rubedine flavescente plenè, amarâ, necnon gustui ingrata. Folia protrudit numerosa, arcè conjuncta, & quasi simul è radicis supremo, serie rotundâ, mirabili unum supra aliud paulo clatius provenientia, manus longitudine aut majore, inferiori parte adeo angusta, ut ultra digitum unius latitudinem vix obtineant, in medio tamen latiora & supremo latissima, ubi tres plus minus digitos latitudine aquant, in mucronem planè rotundum desinentia, molli lanugine, in marginibus maxime visibili obducta, non dissecta, neque plicata, verum plana, superne lætè viridia, infernè pallidiora; unica in medio latiori ac majori vena, è qua plurimi minores in latera undique excurrentes;

tes, & circa ea parum incurvatè dispositæ proveniunt, prædita; naturâ quidem sursum tendentia, anteriori nihilominus parte, Struthiocamelæ plumarum instar, quod magnam plantæ venustatem addit, parum deorsum sese incurvantia; substantia modicè crassâ, gustu amara, necnon tacu mollia.

E foliorum medio Pediculus unicus, ad tres, quatuorve digitos supra folia eminens nascitur, tenuis, teres, è viridi purpurascens: cujus summo flores octo, decem, aut duodecim numero, brevibus pediculis nitentes, & modò ex hac, modò ex illa caulis parte provenientes, pallido colore cœruleo non ingrato donati, formâ & magnitudine Leucosii arborecentis floribus non valdè diffimiles, quinque petalis subrotundis constantes, odore admodum ingrati, cerebrum non parum perturbantes, & succum fermè cœruleum edentes visuntur, qui brevi in his oris nullo relicto semine marcescunt & decidunt.

De Rhabarbari viribus & usibus superius egimus in capite de Lapathio.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS.

QUI EST

De Herbis flore pentapetaloidè vasculiferis.

Erbas hoc Libro comprehensas pentapetaloides potius quàm pentapetalas vocamus, quoniam quæ videntur petala distincta, reverà non sunt, sed ad ungues juncta, adeò ut flores integri decidunt, & strictè loquendo monopetalis annuerandi sunt. Verùm nè à recepta sententia nimis recederemus hujusmodi flores pentapetalis potius quàm monopetalis annumeravimus.

Herbæ flore pentapetaloidè anomale.

Florem pentapetaloidem dicimus potius quàm pentapetalon, quia folia seu petala florem componentia ad ungues juncta sunt, adeò ut flores integri decidunt. Hæc vel sunt

Terrestres, foliis

Simplicibus, h. e. in singulis pediculis singulis, caulibus

Nudis, flore è tubo oblongo in quinque laciniis seu folia bifida expanso; foliis

Rugosis, texturæ rarioris; floris calice oblongo, concavo, striato; PARALYSIS.
Levioribus seu planis, succulentioribus, densioribus, calice floris brevioris ut & vasculo feminali; AURICULA MRSI.

Foliis vestitis

Adversis, seu binis in caulibus oppositis,

Siliquosæ & lanigeræ,

Lactescentes, filiquis plerumque binis; APOCYNUM.
Succo limpido,

Elatior, flore parvo, filiquis singularibus, Ciconiæ rostrum referentibus; ASCLEPIAS.
Humilior, provoluta & repens, foliis glabris, colore & consistentiâ heracaceorum, flore amplo, filiqua bicorni; CLEMATIS daphnoides.

Pericarpis semine minutissimo repletis, nullâ intus lanâ, floribus in summis caulibus & ramulis crebris, sapore amaro insignes, flore

E tubo oblongo in quinque segmenta acuta expanso; CENTAURIUM minus.
Sine tubo in octo fere laciniis seu petala diviso; foliis in caule adversis in unum coalescentibus ut in Diplaco, glauco colore conspicuis; CENTAURIUM luteum.

Alternis, floribus in thyrsis oblongis confertis: pericarpio bivalvi

Conico aut turbinato; VERBASCUM.
Globofo; BLATTARIA.

Compositis, in uno scil. pediculo ternis, vasculo pentagono, per maturitatem si tangatur dissilente, & semen ejaculante, sapore totius plantæ acido; TRIFOLIUM acetosum, Oxy trifolia.

Aquaticæ foliis

Integris simplicibus subrotundis, seu quæ est

Flagellis reptantibus, in alis foliorum florent, foliis subrotundis per margines aequalibus; NUMMULARIA.
Caulibus erectis, foliis in eodem pediculo ternis, floribus intus filamentosis in summis caulibus in thyrsium depositis; TRIFOLIUM paludum.

Tenuissimè dissectis, floribus speciosis; VIOLA aquatica.

Auricula urti in summo caule, unde pediculi florum singularium exeunt, quædam habet foliorum rudimenta, quæ quoniam perexigua sunt, nec ejusdem figure cum iis quæ ad radicem, pro foliis perfectis non habeo; ac proinde caulis nihilominus nudus nobis censetur. *Paralytis Alpina* dicta *auriculis urti* accensenda est.

Quod Clematis daphnoides siliquam producat lanigeram mihi non constare fateor: quod siliquam satis longam bicornem & velut geminam producat (ut recte Cæsalpinus) mihi compertum est: unde ob convenientiam in siliqua cum Apocynis, five lanigera sit, five non, cum eisdem merito copulatur.

Ros folia caules producit nudos flores sustinentes longa seriè versut unam partem spectantes, è calice seu tubo oblongo in quinque segmenta divisos; valcula feminalia oblonga, feminibus minutissimis repleta; atque idcirco ad hoc genus pertinere videtur.

Herba flore pentapetalo & polypetalo feminalis valculi respectu commodius dividi possent in *unicapsulares* & *multicapsulares*. *Unicapsulares* ob defectum commodioris vocabuli dicimus vasculo simplici & in loculamenta non partito contentas, quibus feminis sedes in medio est, exterius protegente vasculo; *Multicapsulares* vasculo è pluribus cellulis seu loculamentis conjunctis composito donatas.

Prioris generis sunt *Caryophyllus*, *Armeria*, *Lycniscus*, *Alisme*, *Spergula*, *Anagallis*, *Paralytis*, *Auricula urti*; forte etiam *Centaurium minus luteum* & *purpureum*, *Lysimachia lutea*, *Portulaca*, *Nummularia*, *Viola aquatica*. Verum quoniam de nonnullis hujus generis mihi nondum constat, quomodo vasculum feminale conformatum, & semina in eodem disposita sint; alias notas magis obvias & expeditas pro caracteristicis generum subalternorum tantisper adhibere coactus sum dum vascula feminalia omnium de quibus dubito videndi & curiosè examinandi occasio dabitur.

CAP. I.

De *Primula veris* & *Paralyti*.

Primula veris dicitur hac herba quod primo vere floreat; Paralytis quia Paralyti morbo medendo adhibetur à peritis medicis.

Notæ ejus genericæ sunt caules foliis nudi, flores è tubo oblongo in folia seu potius lacinias quinque bifidas expansi, eorumque calyces oblongi, concavi, laxi, striati; folia rugosa texturæ rarioris.

A. 1. *Primula veris vulgaris* Park. *veris minor* Ger. *veris floribus ex singularibus pediculis, majoribus, simplicibus* J. B. *Verbasculum sylvarum majus singulari flore* C. B. **Common Primrose.**

Fibris numerosis, albicantibus, majusculis, profundè in terram demissis, & fibrillis aliquot tenuibus capillatis, è radice modicè crassa squamola, rubente exeuntibus firmatur. *Radicis* sapor subattringens: *Quantæ* autem è foliis quotannis marcescentibus residuæ sunt.

Folia plus palmum longa, sesquidigitum aut duos digitos lata, obtusa, rugosa, ad margines denticulata, lupina parte glabra, pronè hirsuta, nervis crebris hirsutis eam percurrentibus, ex angusto principio sensim dilata, pediculis propriè dictis carentia. Inter folia emergunt flores ab eadem radice plures, pediculis herbis, teretibus, aphyllis, radicem versus leviter purpurantibus, semipalmariis aut palmariis nixi; in singulis pediculis singuli, è calicibus oblongis, pentagonis, angulis hirsutis, margine in quinque segmenta acuta diviso; monopetali, amplè, è tubo oblongo, angusto, in quinque segmenta cordata totidem folia imitantia divisi, è languescente luteo palliduli, unguibus flavis, in quorum medio reconduntur *staminula* lutea, pistillo herbaceo capiteculum viride nunc albis infus flamina reconditum proferente, nunc in summa tubi parte supra flamina emittente. Odor validus & non ingratus. Vasculum feminale in calice reconditum.

Locus.

In sylvis, sepibus & dumetis verno tempore ubique extit.
 Hujus multiplex habetur varietas. 1. *Floris niveæ*, quæ Parkinsono *Primula veris flore albo*. Adv. *Sylvarum Primula albo*. In hortis nostris frequens est. 2. *Floris viridi simplicis*, cujus tum Lobelius, tum Parkinsonus meminerunt. Flos ei calyci ferè concolor est, magisque expansus quàm vulgaris *Primula*. 3. *Floris viridante & albo simplicis* Park. 4. *Floris viridi duplici* Park. quæ ab ea quæ flore est simplicis fere secunda flore tantillo saturiore, è duplici petalorum seriè composita differt. 5. *Floris multiplici, separatis diviso* Park. quæ *Primula veris* Hæsketi dicitur. Hac præter flores quos profer singulares in pediculis seu cauliculis singularibus *Primulæ vulgaris* modo, alios etiam producit caules qui

qui in fastigio suo plures flores gestant ex uno calyce erumpentes, interdum plarium duntaxat florum fragmenta fere partes in eundem calycem contigentes. 6. *Floris plena seu multiplici* omnium ferè Autorum. 7. *Floris duplici* Park. quæ præcedente omnibus suis partibus minor est, flores autem duplici duntaxat petalorum seriè compositos proferit. His addere possumus octavam adhuc varietatem, cujus calycem è quibus flores exeunt segmenta in foliola viridantia excrecant & degenerant; seu magis dicere, calicum segmenta in magnitudinem aucta viridanti margine foliaceo velut fimbriata sunt.

2. *Carchibæe Turcarum* sive *Primula veris Constantinopolitana* Cornuti. *Primula veris Turcica* Tradejanti flore purpureo Par. **White Primrose.**

Cornuti.

Folia à vulgari nonnisi mollietie distinguuntur. Foliorum medium discriminant costæ albæ, infima parte latiores, ac levi rubore asperæ: margines ut in *Lactuca Romana* modicè crenantur: numerosè ac confertim in orbem crescunt ex crassa ac fibrola radice subalbida. Hanc solent herbarii ob plantæ raritatem multifariam dissecare, ut præter semen hac etiam ratione propagatur. Inter folia pediculi multi vix ultra digitum longitudinis efferuntur; calices sustinent subvirides, tot sinibus striatos quot postmodum folia in flore succedere debent: non plura quinque illa esse consueverunt: singula cordis effigiem præsentant, & dilutè purpurè colorantur, nisi quæ unguiculus est, colorem enim in hac parte variat, in radium aureum croco adumbratum efformatus. Dicerem medium floris umbilicum stellam esse, aded radiis quinque fulgentissimis intermixtis. *Pistillum* edit medio stellæ concolor. Integro præter anno floribus ornatur. Hos flatem aque venusta decussit, sequuntur *semina* alba, Papaveris albi facie, quæ levi capsula inclusa maturescunt. Multa deinde soboles juxta decedò semine germinat.

Apud Turcas audio nominari *Carchibæe*, quasi quæ nivalem florem nuncuparet: Argumentum nominis floris vivacitas dedit; media quippe hyeme supra nives etiam caput exierere solet.

Calida est & ficca, gustuque non mediocriter adstringere percipitur. Usi efficaci pollet ad med. *Vires* vendendum melancholicis & pituitosis affectibus: cohibendo alvi profluvio magnopere confert: ventriculum atque ad universa intestina soluta roborat.

Floris colore infinitum variat, cærulescente, purpureo remissiore, & intensiore seu violaceo, carneo, ferrugineo, obsolete pallido, minato, albo, &c. Reperitur etiam flore geminato seu altero alteri innato, variorum colorum. Hæc omnes aliæque adhuc plures varietates seminio debentur.

3. *Primula veris Constantinopolitana* sive *Carchibæe polyanthos*.

Hæc plures in eodem caule gestat flores velut in umbellam diffusos, *Primulæ pratensis* inodora luteæ modo; sunt autem flores nonnihil minores prædecessis floribus.

Flores pariter colorum varietate ludunt, & non raro geminati observantur.

A. 4. *Primula pratensis inodora lutea* Ger. *veris caulifera, pallido flore inodoro aut vix odore* J. B. *Verbasculum pratense aut sylvaticum inodorum* C. B. *Paralytis altera odorata flore pallido polyanthos* Park. parad. **Great Cowslips, or Cowslips.**

Folia & radice cum *Primula vulgari* convenit, flores insuper, & pediculorum hirsutis: differt, quod plures in caule flores gestet in umbellam quandam digestos, *Paralytis vulgaris odorata* in modum, eisdemque tantillo minores & coloratiores. Cum *Paralyti vulgari* convenit, quod plures in eodem caule flores gestat: ab eadem differt foliis *Primulæ vulgaris* similibus; caule zonâ rubrâ ad petiolorum basin cincto; caulibus & pediculorum hirsutis, horum etiam longitudine; Flore pallidioris, majore, magis expanso, minus odorato; calicibus minus tumidis. Differt denique quod præter flores quæ in umbellis alios producit singulares, è radice exeuntes in privatis pediculis, quod in *Paralyti* odorata nunquam accidere observavi.

In sylvis & ad sepes non admodum infrequens, interdum etiam in pascua descendit. Aliquanto *Locus* sensus florem quàm *Primula vulgaris*.

Hujus etiam varietates aliquot habentur in hortis enutritæ. 1. *Paralytis flore flavo simplici inodoro*, absque calycibus *Park*. Flos huic nudus est absque ullo omnino calyce. 2. *Paral. flore geminato inodora* Park. 3. *Paral. inodora calycibus dissectis* *Park*. 4. *Paralytis flore saturo* *Park*. Hæc floris loco in summo caule congeriem gestat foliorum angustorum viridantium, luteis nonnullis intermixtis.

A. 5. *Primula veris major* Ger. *veris odorata flore luteo simplici* J. B. *Verbasculum pratense odoratum* C. B. *Paralytis vulgaris pratensis flore flavo simplici odorato* *Park*. parad. **Common Paigies, or Cowslips.**

Radice cum *Primula veris vulgari* convenit. *Folia* per terram sparsa, quàm illius minora, breviora, obtusius virentia, rigidiora, glabriora, non crenata, pronè parte lanugine aded brevi obita ut vix perceptibilis sit. *Caulis* ab eadem radice unis [interdum plures] sesquipalmariis aut dodrantalis, nudus, teres, firmus, solidus, brevi & vix conspicua lanugine hirsutus: in cujus fastigio flores sex, septem, aut etiam duodecim, aut plures [in nonnullis 24. numeravimus] velut in umbella diffusi, singuli singulis pediculis è caulibus fastigio enatis fulti, è calyce majusculis, pentagonis, albicantibus, in quinque segmenta acuta, non tamen profunde, incisio; minores quàm *Primula vulgaris*, magisque concavi, & saturatius flavi, unguibus maculâ crocæ verum exigua notatis, valde odorati. Valcula feminalia in calice occultantur.

April mensis apud nos floret in pascuis frequens.

Z z z z

Hujus

Locus
Tempus.

tis sive carnei coloris, ē fimbriato *caliculo* obtusiore prodeuntem, inodorum, intus etiam circa umbilicum candidā lanuginē pubescentem, nullo prominente stylo. Neque hujus *semen* observare licuit, cum in horum cum suo capite translata ad frugem nunquam pervenerit. Adnatis mirum in modum se propagat & interdum magnos cespites occupat candicantes fibras & singulis propaginibus demitrens. In summo Sneberg jugo, inque Tauro & Judenberg montibus invenitur. Floret eodem tempore cum reliquis.

Locus.

- A. 8. *Paralytica Alpina major* Park. *Verbasculum Alpinum umbellatum majus* C. B. *Primula veris flore albo* Ger. Clusf.

Clusf.

Fibrosis candicantibus *Primulae veris radicibus* haeret, ad quarum caput aliae novae plantulae secundum matrem subinde germinant. Ineunte vere folia densa aut duodena emittit, inaequalia quasi in globum contracta, quae successu temporis sese explicant, & humi sparguntur, suntque exteriore parte incana, & veluti farinā quadam aspersa, nervorum viridantium discursu virgata; interna vero ex viridi pallentia, sextantali longitudine, latitudine unciali, circumcirca serrata, alicantulum crispā & densifuscula, Auriculae urfi, quam *Primulae veris* similiora, acris saporis. Ex horum medio unus aut plures affurgunt *cauliculi* dodrantes, interdum pedales, nudi, graciles, enodes, in quorum camine umbella sedet florum numerosorum, semuncialis pediculis haerentium, floribus Auriculae urfi respondentium, magna ex parte eleganti delutiorumque purpurā nitentium, aut carnei coloris, interdum saturatis rubentium, nonnunquam (sed raro) omnino candidiorum etiam exalbidorum; omnes autem circa umbilicum luteoli sunt, & alicantulum odorati. *Semen* detrahit in oblongis valculis admodum exili fulvescens continetur.

Tempus & Locus.

In pratis montosis, locis humidis & palustribus, in Septentrionali comitatus Eboracensis parte & in Westmorlandia copiose provenit. Floret Maio.

In hortos translata, quamcumque curam adhibeas non diu durat. Magnā copiam teste Clusio provenit in uliginosis & vicinis urbi Viennensi pratis.

- * 9. *Primula veris minor purpurascens* J. B. *Paralytica minor flore rubro* Park. parad. *Primula veris flore rubro* Ger. *Verbasculum umbellatum Alpinum minus* C. B. *Biers-eyu*.

J. B.

Præcedenti per omnia similis est, caule trium quatuorve unciarum; foliis pene Alfinis vulgaris & etiam dimidio minoribus, vix apparentibus crenis; floribus paucis, uno scilicet duobus vel tribus.

- * 10. *Auricula urfi Myconi pilosa carulea* J. B. *Auric. urfi flore caruleo, folio Boraginis* Park. *Sanicula Alpina foliis Boraginis villosa* C. B.

Lugd.

Radices multas emittit ferè capillaceas, fuscas, petris inherentes, gustu adstringentes; circa quos folia per humum repunt, Boragini quodantenus similia, in ambitu nonnihil laciniata, aspera, rugosa, crassa, nervosa, pilosa, maxime propè radices: ex his enim ad foliorum exortum magna pilorum congeries, tomento cuidam & veluti jubæ adsimilis enascitur. Eadem folia tam superne quam inferne villosa sunt, atque etiam in ambitu pili ubique rufescent. E foliorum medio duo aut tres *cauliculi* emergunt, rotundi, dodrantes, hirsuti, solidi, fuscosi, purpurascetes, cum dulcedine adstringentes, in quorum fastigiis flores sunt corulei, pentapetali, & in horum medio stamina lutea, veluti ex valculo, grani Hordei figurā, sed majore, in imo floris posito exeuntia.

Locus.

Nascitur in umbrosis montosisque locis, nonnunquam etiam humidis. In Pyrenæis præcipue reperitur.

CAP. III.

De *Cortusa*.

Folii tenuioribus, latius angulosis seu in laciniis divisus, floribus parvis à *Paralyti* & *Auricula urfi* differt.

1. *Sanicula Alpina sive Cortusa Matthioli* Park. *San. Alp. Clusii, sive Cortusa Matthioli* Ger. *Cortusa* J. B. *Sanicula montana latifolia laciniata* C. B. *Bears-eat Sanctie*.

Clusf.

Multa folia promittit novo vere, satis crasso pediculo nitentia, adeo sese per oras initio contracta, pronā parte, ut orbiculata videantur; admodum nervosa & rugosa, supina vero parte tumescit crispasque ut Lusitanici Ramunculi aut Lactuce capitata folia, deinde ubi sese explicantur, in ambitu non modo serrata, sed etiam in fex aut plures laciniis divisa, omnino virentia, superne quodammodo splendens, inferne nequaquam, fervido gustu; inter quae palmaris exit *cauliculus*, firmus, rectus, nudus & sine foliis, subpurpurascens, qui in summo *Primularum* & *Auricularum* instar, ē medio quorundam foliorum capite octo, novem, aut plures proferit *stilos*, Campanulae modo pensiles & deorsum spectantes, quibus crenis divisis, elegantissimo rubro colore saturato & ad purpuram tendente, fundo interiore albo, in quinque angulos desinente, prodeuntibus ex imo quinque *staminibus* luteis, album fundum non superantibus, & medium oblongum stylum capite tenibus, suavis odoris ut ferè *Auriculae urfi* rubrae flores: quibus desluentibus succedunt surrecta *capitula*, tenue, fuscum ut illa *semen* continentia: *Radix* numerosis, longis tenuibus & nigricantibus fibris

fibris ex uno capite prodeuntibus constat, singulis annis ad latera augetens & incrementum sumens, ut temporis succellat, veluti *Auriculae* & *Primulae* aliaeque similes in plures stirpes dividi & fangi possint. Tota planta hirsutior lanugine pubescit.

Promittit nascitur cum *Sanicula Alpina guttata* in Austria & Stiria Alpibus umbroso loco.

Singularis esse videtur & sui generis planta, tum ab *Auriculis urfi* tum à *Sanicula guttata* diversa.

Locus.

2. *Cortusa Indica vel Hodera terrestris Indica* Bodai à Stapel in Theophr. hist. *An Sanicula sive Cortusa Americana frutescens* Park.

Bod.

Ex *radicibus* capillaceis *cauliculus* promittit repentes, subhirsutos: *Folia* *Cortusae Matthioli* similia. Maio mense *cauliculus* promittit exiguum, digitū majorem longitudine, in quibus *stilos* palliduli, antiquam panduntur figurā Hyacinthi Medici, postea stellares ac candidi, intus mules *staminibus* præditi. Hanc speciem nonnulli *Cortusam* Americanam flore fimbriato appellant ad differentiam sequentis. *Valcula* feminalia (observante * D. Hermann Botanicis Professore in Academia Lugduno-batava, & Horti medici ibidem præfecto dignissimo) cum *Sanicula* non conveniunt. Ego olim Cantabrigiae plantam hanc flagellis repentem aliquot annos colui, verum minus tum diligens fui in observandis feminibus aut seminum conceptaculis. Anomala est planta, neque ut suspicor, genere convenit cum *Matthioli* *Cortusa*. Verum quoniam *Cortusae* nomen usurpavit, hic maneat donec ejus copia mihi facta fuerit.

* Ex relatu one D. Jof. Palmer. M. D. Palmer.

3. *Cortusa Americana flore spicato, stellato* Hort. Lugd-bat.

Hæc à nemine descripta est, & D. Hermann autore à *Pyrolæ* classē referenda.

Folia ima longis pediculis insident latius planis, *Saniculae guttatae* ferè in modum dentata, nec figura his valde dissimilia, circumscriptione scilicet fibrosum, sed paulo longiora, majora. In caule bina ex adverso sibi respondent folia, minora multo his quæ ad radicem sunt, in acumen producta. Florum spica selsupalmaria ē raris *stilos*, brevibus admodum pediculis insidentibus composita: qui quales ferè nescimus, jam enim cum planta collecta fuit præterierant. *Flosculi* succedunt valcula compressa, bicipitaria, *Thalpeos* æmula, quæ eodem modo desinunt quo *Pedicularis luteæ* valcula, femina in utraque cellula nigra lucida seu splendens angulosa & oblonga continetur.

Plantam hanc in horto Regio Parisiensi collegit, & exsiccatam ad me transmisit doctiss. Vir D. Hans Sloane. Anomala est planta.

4. *Cortusa Americana altera foliis minutim fimbriatis* Mentzel. *Sanicula sive Cortusa Americana* alt. &c. Hort. Reg. Paris.

Flosculi albi, capillacei vix conspiciuntur. *Semen* in capsulis rotundis nigrum, splendensque continetur.

Sanicula sive Cortusa Indica flore spicato fimbriato Dodardi, an à præcedentibus distincta?

Radix obinet subrubentem, capillatam, sapore adstringenti: multa inde protrudit germina, densio cespitis foliorum angulorum, denticulorum utriusque hirsutorum, & pediculis pilosis insidentium, triunciali longitudine, solum inumbrentia. E medio cespitis exeunt *cauliculi* plures hirsuti, pedem alti, & ad medium altitudinem nudi, ubi binis foliis sibi mutuo oppositis, abique pediculis adnatis, acutioribus magisque dentatis his quæ in imo ferè ad radicem sunt vestitur: reliqua pars caulis versis summitatem spicam producit *stilos* albucentium caliciformium, in quinque laciniis divisorum, colore albo ad rubrum tendente, pediculis brevissimis adnexorum. Medium florem occupant octo aut decem *stamina* apicibus flavis instructa. Præterito flore calix grandescens fit capsula seu valculum, quinque aut sex grana ovata, nigra splendens continens.

Aprili & Maio mensibus floret: umbrā gaudet. Americanæ originis est, unde ad nos translata.

Tempus & Locus.

CAP. IV.

1. *Chamaejasme Alpina* J. B. *Sedum Alpinum* 4. *Clusii* Ger. emac. *minimum Alpinum villosum* Park. *Alpinum hirsutum lacteo flore* C. B.

Radix huic exigua, nigricante cortice tecta, in superficie terre in multa capita se spargit. Sedorum minorum instar, quorum singula densio cespitis capitis constant, [capsula hæc ocellos vocat J. Bauhinus] *Folia* autem perexigua sunt, oblonga, angusta [J. Bauhinus longinquidem semunciales, latitudinem culmi his attribuit] acuta, per margines aequalia, admodum villosa, præcipue circum oras, Paronychia vulgaris foliis figurā nonnihil similia: Inter quæ emergunt *cauliculi* duarum trivine unciarum, teretes, rubentes, villosi, rigidi, foliis nudi, gestantes in summitate *stilos* umbellatim dispositos pro plantule modo magnos, eodem fere modo quo Paralyti montana dicta. Singuli *flosculi* pediculis brevibus insident, & *caliculi* exigui turgiduli, quinquepartiti exantibus: sunt illi revera monopetali, in quinque tamen segmenta seu folia expanisa ad ipsum usque centrum seu umbilicum adeo divisi, ut pentapetali videantur. *Primulae veris* in modum; singula autem segmenta (seu petala mavis dicere) circumscriptione fibrosum sunt, non bifida seu cordata ut in *Primula*. Color carnez est, circa centrum tamen saturatis rubent.

C z z z 3

Stamina

Stamina nulla neque *stylus* conspicuus in floribus quos collegimus. Umbellæ exortum circumstant foliola viridia, hirsuta, infimis humi stratis multò minorâ; plurimâum quinque, Tithymali Heliolepti instar. *Vascula* *feminalia* ut in reliquis congeneribus.

Locus.

In altissimo vertice montis Juræ *la Dolaz* dicto invenimus: J. Bauhinus in Rhætia veniendo Burmo Tigurum.

Flosculus in montium jugis dum recens est odoratissimus, Jasmini instar, unde Chamæziasmen Alpinam voco, Arthriticis Alpini cognatam. Flos candidus, ætate rubescit. *Gesf.*

2. *Sedum minimum Alpinum villosum alterum* Park. *An præcedentis varietas?*

Multos habet cespites seu capitula foliorum oblongorum, tenuibus ad margines pilis obdito, è quorum medio exoritur *cauliculi* tenues, tres quatuorve uncias alti, foliis similibus obiti, tres quatuorve *flosculos* albos in cacumine gestantes.

Ob nomen commune à Parkinsono impositum Chamæziasme subjungimus, quamvis caulis folios diversam arguit, & ad *Sedum* potius referendam.

CAP. V.

1. *Androsace Matthioli altera* J. B. Clus. *altera major Matthioli* Park. *Alpine affinis Androsace dicta major* C. B. *Androsaces annua* spuria Ger.

J. B.

Radix singularis, tenuis, fibrata *caulis* emittit septem, plures aut pauciores (viginti interdum ut ego observavi) palmares aut dodrantales, nudos, enodos, teretes, hirsutos, [herbacei coloris, aliquando purpurascens] quorum fastigium in sex, septemve abt pediculos, unciales & longiores, *umbellam* mentientes, ad quorum coitum & exortum radiata foliorum septem corona, oblongorum, pilosorum, paucis subinde crenis incisurâ; cæterum singuli pediculi *calycem* gestant majusculum, in quinque lacinias acutas, foliorum instar habentes, divitum; quorum umbilicum cum globulo *flos* obidet albus, parvus, [in quinque crenas sectus Clus.] quo marcescente globulus in Pili molem grandescens *semen* continet copiosum, triangulum, oblongum, rufum, [Primula veris femini non dispar sed majus.] *Folia* frequentia per terram in orbem sparguntur, uncias duas circiter longa, semunciam lata, hirsuta, Plantaginis instar nervola, & per ambitum subinde crenata, colore ex viridi pallescent. [Capitella cum foliis præmanâ adstringentis initio gustûs, paulò post amari & acris deprehenduntur Clus.]

Locus.

Copiosè nascitur inter segetes circa Badensës thermas, non procul Viennâ Austriæ. Clus.

2. *Alpine affinis Androsace dicta minor* C. B. Item, *Alpine minor Androsacei alterius Matthioli facie* ejusdem C. B. *Androsace minor* Park.

C. B. prod.

Radiculam habet oblongam, tenuem, rufescentem, circa quam *foliola* multa, per terram sparsa, parva, oblonga, oris crenatis; inter quæ *cauliculi* plures, nudi, nonnihil pilosi, æquales, duas, tres etiam quatuor uncias alti: Summo fastigio quasi umbella ex octo, decem, duodecim pediculis composita insidet: quorum singuli *flosculum* parvum, album, ex pericarpio prodeuntem sustinent.

Locus.

In arenosis provenit non procul Herbipoli.

3. *Alpine verna Androsaces capitulis* C. B. *Androsace minima* Park.

C. B. prod.

Plantula est subhirsuta, unciarum trium, ad ejus *radiculam* simplicem & brevem *foliola* Paronychiæ vulg. minoris simillima, orbiculatim per terram sparsa sunt. Ramulos habet tenuissimos, binunciales, nudos, reflexos, circa quorum medium quasi corolla quinque minutissimorum foliorum, unde pedicelli quaterni aut plures exurgunt, & singuli *calyculum* exiguum, quinque apicibus donatum, è cuius medullio *flosculus* parvus, albus emergit.

Hæc planta Northusanz almna est.

CAP. VI.

De Apocyno.

AVi & effectum nomen accepit hæc planta (inquit Columna) quæ quia canes interimit, à canibus nomen habet, *canis* *de* *canis* *antiquum* dicta.

Note ejus sunt Folia in caulis bina opposita; succus lacteus; silique lanigeræ & in plerisque speciebus gemina.

Apocyno nullam vim homini salutarem inesse tradit Dioscorides. Galenus non tantum canes celerrimè interimere scribit, sed & hominibus venenum esse, & extra solum corpus inpositum ducendi vim habere.

Folia

Folia Apocyni Syriaci contusa (ut ait Alpinus) tum in aqua cocta, emplastri modo opponuntur in frigidis tumoribus & doloribus. Ex lanugine parant cubilia Ægypti in suum usum. Utuntur etiam eâ ad excipiendum ignem ex silice excussum. Succus lacteus, quo scateat, calidissimus est & exurentis facultatis, quem plures in quibundam valis excipiunt ad depilandam coriâ; nam si aliquanto tempore in eo macerentur pilis nudantur, Lac quing, laccatum præstantius corpora solvit, atque dyntericos fluxus etiam lethales facit. Est etiam præstantissimum remedium ad impetiginem curandam, & ad plures cutis maculas & infectiones tollendas, si eo partes illinantur.

1. *Apocynum sive Periploca scandens, folio longo, flore purpureo* J. B. *Apoc. folio oblongo* C. B. *Apoc. 2. angustifolium* Clus. *Periploca repens angustifolia* Ger. *Apoc. angustif. sive repens* Park.

J. B.

Topiarii operis usibus ad perigulas obumbrandas expetita est anadendras hæc planta, non aliter ac Peniclymenum vicina adminicula solita scandere, vicinis pedamentis sese convolvens (unde Periploca quasi circumplectens, eò quod proxima amplexetur dicitur) multis longissimis *armentis*, quibus etiam præaltatur arborum (si vicinas nanciscatur) cacumina superat: sunt verò ea *armenta* dura, lignola, lenta, fractu invicta, rutilantis ex fusco coloris, multis nodis five geniculis distincta: è quibus bina *folia* opposita. Alclepiadis, sed ex minis lato principio sensim dilatata, ex intervalis, lacteo prægnantia succo, in mucronem acutum paulatim facientia, obliquis à medio nervo venulis, cis margines desinentibus, ut in Myrto Laureæ, quarum extremitates colligit vena, totum ambitum circumfrens, viridis. Flores extremis ramulis lateralibus quaterni, quini aut plures, veluti umbellam conficiunt, quorum singuli quinque, foliis radiatis constant, quæ inferna parte glabra ex luteo virefcunt, superne verò hirsuta, obsoleta purpurâ (cujus mediam aream rhomboides macula viridis obinet) tingita sunt, oris virefcuntibus, quâ verò foliorum concurreunt exortus corollam efformant vegetioris purpureæ, quinque ejusdem coloris *staminibus* intus recurvis emissis; omnium autem medium occupat quinquepartitum, albidum, villolum capitulum. Floribus porò succedunt *silique* Rhododendri oblongæ, torosæ, geminæ ut plurimum, & extorsum aliquantulum inflexæ five divaricatæ, deinde mucrone callocentes; quibus dehiscentibus papposâ lanugine involutum *semen* apparer. *Radix* latè se spargit & subinde germinat.

2. *Apocynum angustifolium Salicis folio* C. B. Park. *Apocyno affinis Secamone flore albo* J. B. *Apocyni secundi species altera* Clus.

Alpin.

Planta est repens, altius saliens, seque arboribus convolvens, *foliis* duris, longis, Sessileis Æthiopici proximis, sed majoribus. Flores fert albos, Syriacis similes, duos quatuorve simul copulatos, à quibus prodeuntur *silique* longæ ac crassæ, quales in Rhododendro cernuntur, plena lanugine alba, ac *feminiis* parvis. Ex hac planta succus emanat flavus, urens, quem flicatum Ægypti valenter tenues humores purgare aiunt.

Præcedenti (inquit Clusius) per omnia fere similis est, sed tenuioribus ramis, multoque angustioribus foliis.

Ægypti incola est. Parkinsonus Secamonem Ægyptiacam Alpini ab Apocyni secundi specie altera separat, & C. Bauhinum reprehendit, quod eas conjunxerat Bontius malè hanc plantam Phaeosolum Indicum vocat.

Locus.

3. *Apocynum folio subrotundo* C. B. *latifolium non repens* Park. *folio rotundo, flore ex albo pallente* J. B. *Periploca latifolia* Ger.

J. B.

Brevi frutex est stirps hæc, neque proximis se advolvens, verum suis nixa viribus recta stat, pollicaris crassitudinis fuplex, in plures ramos divisa, cortice cinereo. Folia ex adverso birta ad singulos nodos nascuntur, hederae similia, non angulosa, modicè acuminata, crassa & mollia; uncialibus aut sextantalibus pediculis herentia, succum remittentia ex albo pallescentem; ex quorum finis flores ubertim emittant, longis innixi pediculis, umbellam quodammodo emittentes, candidi, è quinque, foliis oblongis contexti. Fructum non observat Clusius, sed Alclepiadis fructui panè similem intellexit, cujus & femini *semen* par. planum, in medio aliquantulum intumescens, nigrum, albâ interiore pulpâ. Radix satis crassa, pingui succo turgida & fragilis. Hyeme folia abijcit.

Locus natalis non certò traditur; Syriæ tamen & calidiorum regionum incola esse dicitur.

4. *Apocynum latifolium amplexicaule* J. B. *Scammonia Monspeliæ affinis* Park. *Scammon. Monspel. affinis foliis acutioribus* C. B. *Apoc. 3. latifolium* Clus.

J. B.

Longis, tenuibus & frequentibus *armentis* proxima quæque scandit, multiplici circumvolutione & ardo nexu illa amplexens, viridibus, geniculatis: *foliis* Hederae, molliibus, fubincerae coloris, lacteo succo, ut etiam *armenta*, adeo turgidis, ut vel levissimo vulnere non minus copiosè quam ex quovis Tithymali genere profluit. Flores ex alarum finu multi umbellæ fere in morem prodeunt, candidi, parvi, quinque, foliis perinde ac Alclepiadis flores constantes: *Silique* præterea similes, multo tomento & lanugine plene, quâ *semen* occupatum plantum, ex cinereo fulcum, Alclepiæ deo femini par. Radices candidæ & fragiles, farmentosæ & fibrosæ admodum, longissimè hac illic serpunt & loca vicina occupant, hortulanis ob id molestæ, & odiosæ.

Circa Caraniam Siciliæ urbem collegimus, & Pincia Hispaniæ ad Clusium missum est.

Locus.

5. Apocyn-

CAP. VII.

De *Asclepiade seu Vincetoxico*.

Asclepias dicitur ab antiquo medico, nec dubium quin illud nomen ei impositum sit à vi quæ venenis resistit. *Jo. Bod.*
Nomen Vincetoxici vel Vincetoxici barbarum est, & à recentioribus huic impositum, quod illi insignis adversus venena vis infit. Vox conflata est ex *vinco* & *toxicum*, rectius *vincetoxicum* utraq; voce Græca dissilient. *Idem.*

Hirundinariam etiam vocant à fructu seu potius siliquis quas producit, quæ dehiscences plumosum ostendunt semen, atq; Hirundinis figuram referunt. *Idem.*

Ab Apocyno differt succo limido, siliquis singularibus Ciconiæ rostrum referentibus. At Columna Asclepiadem succo dilute luteo turgere scribit, non limido seu aqueo.

1. *Asclepias flore albo* Park. Ger. C. B. *Asclepias sive Vincetoxicum multis floribus albicantibus* J. B. *Swallow-wort.*

J. B.

Numerosâ radix demittit fibras, benè habitas, longas, albas, gustu nausæoso, caules furrigens lentos, cubitum & sesquicubitum altos, hirsutos, geniculatos: ad quorum genicula bina semper folia adversa, ex brevibus pediculis sursum vergentibus, nonnihil per extremos margines & nervos hirsuta, formâ hederaceorum, longiora, rugosiora: Ex quorum alis pediculi prodeunt, flores privati insuper pedicellis donatos sustinent, albicantes, pentapetaloides, quinque apicibus concoloribus rotula: modo, sessilia, pistillo viridi medium occupantibus. Hic succedunt cornicula, sesquicentiam aut amplius longa, semen comento involutum continentia rufum.

Per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem non in montosis tantum, sed etiam in dumetis & sepibus ubiq; ferè invenitur.

Locut.

Viret.

Radix hujus herbe alexipharmaca ac sudorifica est insignis. Usus præcipui in peste alisq; venenosis affectibus, in obstructionibus mensium, in palpitatione cordis ac ipsothymia, in Hydropse. Semen commendatur ad calculum. Extrinsecus usus tam florum, quam radicem ac seminis est in ulceribus fordidis ac malignis purificandis, ad icetus insectorum venenatorum, in ulceribus mammae, rum, &c.

De vi ejus ad Hydropem vide J. Bauhinum & Tragum, item Ephemer. German. An. 1. Observ. 156.

Radix pondere semilibra per noctem in vino macerata, & deinde usq; ad tertias decocta, manè jejuno stomacho calida pota, sudore interim provocato, mirificè expellit aquam intercutem, addo ut illa per pedum plantas erumpat, estq; hoc singulare experimentum.

Nobis interim mirum videtur Apocynum malignum & lethiferum esse herbam, Asclepiadem autem ei planè congenerem salutarem. At Pena & Lobelius in Advers. se certum exploratumque habere aiunt jam diu Apocynum latissimum saltem alis venenis à cane devoratis antipharicum fuisse: quibus contraria scribit Clusius.

- * 2. *Asclepias angustifolia flore flavescente* Hort. Reg. Paris. & Blæf.

3. *Asclepias flore nigro* Ger. Park. C. B. *flore nigro quorundam* J. B.

Col.

Radice nititur fibrosa, Asclepiadi non dissimili: caulibus seu viticulis flexibus, levibus, duos aut tres cubitos longis, in multas alas divisis, quælibet sulcata, Periploce instar se circumvolvendo, confendentibus, in altum enititur. Folia habet succulenta, mollia, viridia, levia, Asclepiadis similia, nonnihil in summo acuminata. Flores Apocyno repenti vulgari similes, sed colore pullo, parum in purpureum vergente, quamobrem nigrum florem habere dicitur. *Siliques & semina* papposa, uti aliud vulgare Apocynum, compressa & nigra Augusto mensè perficit. Tota planta succo turgere litat, ingrato.

Locut.

Hanc in collibus Monspelienfis agri Frontignanæ vicinis nasci tradit Lobelius.

- * 4. *Asclepias Cretica Clusii* J. B. Park. *Asclepias siliquâ bifido mucrone* C. B.

Ab Asclepiade vulgari flore albo in paucis differt, ut descriptiones conferenti apud J. Bauhinum patebit. Folia nimirum dilutius virentibus, siliquis brevioribus sed crassioribus, striatis, bifido mucrone, interdum singularibus, nonnunquam geminis. *Flosculi* terni aut quaterni simul prodeunt, pediculis brevibus nitentes.

CAP.

CAP. VIII.

De Clematide Daphnoide seu Vinca pervinca.

Clematis hæc dicitur quia instar *καυδων* repentes proferat cauliculos, quos *καυων* [sarmenta] Græci vocant: Daphnoides verò, cum à Lauri foliorum figurâ, tum ad differentiam aliarum cognominum. *Dad.* Vinca pervinca, quod humi serpat, & se in modum fructiculi porrigit, vicina quæque vinciens. *Fuch.*

Notæ ejus sunt sarmenta longa, repentia, folia glabra, colore & consistentiâ hederaceorum, flos amplus, siliqua ad singulos flores gemina non lanigera.

- A. 1. *Clematis Daphnoides minor* C. B. J. B. *Vincapervinca minor* Ger. *vulgaris* Park. *Pervininkle.*

J. B.

Flagellis reptatricibus, humi fufis, latè se propagat. Radix fibrosa est: sarmenta multa, tenuia, teretia, virentia & geniculata, è geniculis emissis fibris rursum radicanur. Folia è geniculis bina opposita, Laurinis similia [colore & consistentiâ Hederaceorum ut nobis quidem videtur] minorâ tamen multo, acuta, rigida, levia, brevibus pediculis appensa, superne saturato virore nitentia, inferne dilutiore, sapore adstringente, subamaro. Flos pediculo è geniculis enato, duas uncias longo, singulari singularis infidet, oblongus Gellennini modo, nunc simplex, in quinque lacinias altiusculas & latas dissectus, nunc aucto foliorum numero multiplex, quorum interiora modò bina, modò terna, ad inum integra, superius ut extrema laciniantur duntaxat, alias penitus separata. Color simplicis cæruleus cum apicibus concoloribus, sed dilutioribus parum, vel albus cum staminibus luteis, pistillo albo, fundo candidis versibus striato; vel pulcherrimo spectaculo violaceum florem per singulas lacinias à summo ad inum linea decurrit lactea, id quod & in multiplici observatur. Verum quæ multiplici est flore eam non alio quam purpureo aut purpureo-violaceo colore observavi, & bicolore ut dictum. Flori succedit sed rarissime siliqua bicornis, Cæsalpinus. Cornicula tenuia sunt, arcuata, utraq; extremitate coherens, bina plerumque semina continentia, oblonga, sessilis.

Ad sepes & in argeribus fossarum.

Vulneraria insignis est. Usus præcip. in fluxionibus alvi, dysenteria, hæmorrhoidibus, expuitione sanguinis, hæmorrhagia narium, vulneribus serolis liquore manantibus. Extrinsecus in profluvio mensium, in laxitate ac dolore dentium: lac extinctum revocat. *Sched.*

Folia ore retenta sanguinis fluxum è naribus erumpentem compressile frequenter vidimus, inquit Collesus libro suo de stirpium differentiis.

Folia recentia super chartam bibulam vel emporicam imposito superius lino pexo interbâstata, & thuris odore suffusa, consilio mulierculæ cujusdam in strumis adhibita, discussere tumorem brevi tempore, qui per anni spatium aliis medicamentis à medico docto præscriptis contumax obtinebat. Eodem medicamento ejusdem mulieris monitu pro deplorato relicto curatus est antea. *D. Hulse.*

Vinum turbidum, quodque colorem amisit, hujus herbâ q. f. vasi imposita, intra quindecim dies purum clarumque & genuini coloris reddit. Expert. Trag. Præstabit tamen ut vinum prius in aliud vas transferatur.

2. *Clematis Daphnoides major* C. B. Cl. *Daph. major flore cæruleo & albo* J. B. Cl. *Daph. sive Pervinca major* Ger. *Clem. Daph. latifolia sive Vinca pervinca major* Park.

J. B.

Per omnia major est Pervinca vulgari. Folia quæ opposita, ex semuncialibus & longioribus pediculis appensa, è viticulis junco crassioribus oriuntur, tres circiter uncias lata, paulò longiora, nunc auctiora, nunc obtusiora, cum acrimonia amarefcenti saporis ingrati. Flores ex foliorum alis, pediculis hærent semuncialibus, longo corniculo, divisione & formâ florum Pervincæ vulgarioris, sed, ut par est, multò majora, coloris cærulei vel interdum albi. In hac siliquas five cornicula singularia observavimus. Apud nos frigore interdum absumitur.

Circa Monspelium frequens reperitur.

Locut.

CAP. IX.

De Centauro minore, purpureo, luteo seu non persoliato.

Centaureum unde nomen accepit diximus in capite de * Centauro majore.
Note Centaurii minoris non persoliati sunt flores è tubo oblongo in quinque segmenta acuta expansi, in summis caulibus & ramulis crebri, sapor amarus, semina minutissima.

Centaureum luteum persoliatum toto genere ab hoc differt, sapore duntaxat amaro & seminum parvitate convenit.

* Lib. 7.
cap. 14.

A. 1. Centaureum

A. 1. *Centaurium minus* C. B. *minus vulgare* Park. *minus flore purpureo & albo* J. B. *parvum* Ger. *Small purple Centoy*.

J. B.

Radix ei parva, alba, lignosa, oblique acta, furculosa, exucca & insipida. *Caulis* plerumque unicus, angulosus, dodrantalis aut pedalis, lavis, firmus. *Folia* alia in terram sparguntur, alia in caule bina ex adverso sita, Hyperici foliis majora, glabra, viridia, tribus nervis insignioribus, avera parte maxime conspicuis, secundum longitudinem excurrentibus donata. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum, plures simul juncti, nullis pediculis donati, è tubo longo in quinque segmenta mucronata totidem folia imitantia expansi, suave-rubentes, apicibus pariter quinque luteis. *Calix* floris quinque foliolis angustis, acutis compositur. Floribus succedunt *capitula* longa strigosa, *seminibus* minutissimis arenularum similibus plena.

Sunt autem, inquit J. Bauhinus, tum flores tum folia insigni amarore prædita.

Græcis *Κενταύριον μικρόν*: Plinius ob summam amaritudinem Fel terræ dici affirmat. Italis Febri-fuga.

Locus.

Julio mense floret, in pascuis ficcoribus frequens. Hortensis solum respuit, nec hortis quancunque adhibueris curam assuecit. *Jod. Bad. à Stapei in Theophr. hist. lib. 2. cap. 2. p. 87.* Et iterum lib. 9. cap. 9. pag. 1045. Illud experientia didici, Centaurium in hortos translatum eodem periri anno, nec unquam ex semine renasci. *Verum in orto nostro semel succrevit ex semine, viguit, floruit, & semen perfectum.*

2. *Centaurium minus officinarum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* parva, alba, fibrosa *caulis* exargit mox in duos palmares & semipalmares, striatos, hique in alios divisi. *Folia* sunt parva, pediculis carentia, quorum prima lata, subrotunda, superiora angusta, acuminata, quandoque bina adverso situ caulem amplexantia. *Flores* oblongi, non semper albi, ut vult C. Bauhinus, sed frequentius purpurei, præcedentis similes, ab imo sursum per ramulos sparsi, singuli ut plurimum ex una caulis parte flos invicem succedentes, è vasculis foliosis prodeunt. His *filisque* ut in vulgari *semine* minutum continens succedunt.

Locus.

In agro Montipeleni & alibi in Gallia Narbonensi frequens est.

3. *Centaurium purpureum minimum* Morif. hist. & prælud.

Morif.

Caulis binaucialis & triuncialis ramatum fert: *flores* purpureos, minimos, pentapetalos: *capsulas* feminales minores, & *semina* multa-exilia Centaurii majoris vulgaris rubri modis.

Locus.

In humidis circa stagna estate excoctata locis provenit.

Centaurii min. varietates.

D. Wheeler in Itiner. duas proponit Centaurii varietates, nimirum Cent. ramosum rubrum & album in insula Corcyra observatas.

4. *Centaurium luteum novum* Col. *luteum pusillum* C. B. *minimum luteum* Park. *Centaurii lutei varietas* Park.

Col.

Dodrantalis est, *radice* perquam exigua, lignosa, pallente: *foliis* in imo stratis ut congeneris & vulgaris flore purpureo, sed minoribus: *caule* anguloso, binis oblongis *foliolis* alternatim per intervalla hærentibus ut in vulgari, sed duplo minoribus, Rute proximis: in summo verò *flores* binos aut unicum, longis calycibus pro basi infidentes, colore luteo, Maio mense hiantes, semine ut congeneris. Sapor amarus plantæ admodum, sed non tam intensus ut vulgaris purpurei.

Locus.

In recto veroris ædificii Baiani *Piscina mirabilis* dicti observavimus: verum quod ibi ortum est folo floris colore à minore purpureo differre nobis videbatur. Columna in maritimis oppidi dicti vulgò *Torre della Nunciata*, non longè à Stabii ruinis, in Vesprii montis radice illud primum invenit.

A. 5. *Centaurium palustre luteum minimum*.

Radix ei alba, lignosa, simplex, nonnunquam fibris majoribus donata. *Folia* ad radicem parva, angusta, oblonga. *Caulis* trium circiter digitorum altitudine assurgit, nunc simplex, nunc multiplex, ramosus: ad cus singula genicula, duo ex adverso sita foliola angusta, acuta. *Flores* in summis ramulis longis pediculis subnixi, lutei, exigui, ferè semper clausi, quinque petalis (quantum deprehendere licuit) mihi visi sunt componi. Vasculum feminale figure ellipticæ, per maturitatem in duas carinas dehiscit. & *semen* effundit minutissimum, subrotundum, ex rufis nigris.

Locus.

Versus extrema Cornubiæ locis putridis & lacustribus provenit, nec alibi observavimus.

6. *Centaurium minus Brasiliæ* Breynei.

Breynei.

Pulchra hæc plantula *radice* nititur flavescente, tenui, fibrosa, uncias duas longa & nonnihil longiore, gustu amaro. Ex qua *Caulis* geniculatus, perennis, erectus, dodrantalis altitudine caudicis loco exit; qui in summitate in ramos duos, quasi brachia expansa, dividitur, & hi in ramulos rursus alios, unciales & majores, alterno ordine plerumque positos; *Folia* oblongis dilute viridibus, Genistæ tinctoriæ formâ haud abutimilibus, binis semper ad singula genicula situ adverso positis cinctis. *Flosculum* quidem in caulis apice inter brachiorum juncturam tantum fert unicum; sed plures tam in extremitatibus ramulorum, quam inter foliorum illorum alas, perpulchros, purpureos, tubulosos, in quatuor folia rotunda exeuntes, Centaurii vulgaris flosculis duplo majores; è *calyculis* spectabilibus adnodum, quadrangularibus, membranaceis & rigidiusculis, venulas conspicuas, & in quolibet

libet angulo fimbriam latam habentibus, prodeuntes. Hos *capsula* angusta, oblonga, Centaurii minoris æmula, seminis rotundis minutis & fuscis referta, sequuntur.

CAP. X.

Centaurium luteum persoliatum.

Hujus notæ sunt Folia in caule adversa in unum coalescentia ut in Diplaco, colore glauco; flores eorumque calyces in octo lacinias, totidem folia imitantes, divisi.

A. *Centaurium luteum persoliatum* C. B. J. B. *minus luteum persoliatum ramosum* Park. *parvum luteum* Ger. *Yellow Centoy*.

J. B.

Intituli, fibrosa, multifidaque albâ *radice* nititur; *caulem* tollens modò simplicem, modò ramosum, teretem, glabrum, sesquipalmarem aut dodrantalem; qui *folium* ad singula genicula gemellum, mucronatum trajicit, haud locus atque calidarum regionum Persilymenum: cæteroque circa radicem proximèque terram sternuntur *folia* multa in orbem, Saponariæ vulgaris non dissimilia-majora tamen & candicantia, seu glauco quodam polline, qui digite facile detergitur, (ut & tota planta) obducta. Summis caulis in *florem* unciali aut breviori pediculo suffultum, velut in divortio seu angulo duorum ramorum (qui ad utrumque ejus latus oriuntur) situm, terminatur. Ramuli isti affurgentes primum in duos dividuntur ramos, inter quos in rectum affurgens consistit flos, & deinceps ramuli eodem ordine subdividuntur, donec ad extremos furculos ventum sit. *Flores* quàm Centaurii min. purpurei major, calicis loco octo plerumque angustissimis foliolis obvallatus, è tubo vasculum feminale amplectente in octo plerumque folia, aureo fulgore micantia expanditur; quos magna excipiunt *vascula* subrotunda, *semen* copiosum minutissimum nigrum claudentia.

Herba perquam amara est, non autem flos.

Floret apud nos Julio & Augusto mensibus, serius citiusve pro anni temperatūra.

Tempus

In montosis & ficcoribus pratis.

Locus.

Centaurii minoris vires summam recenset Schroderus his verbis.

Spleneticum est & hepaticum, amarum citra mordacitatem, unde & leviter astringens, exter. Vires. gens, aperiens, vulnerarium. Utile est in ictero, mensibus suppressis, Scorbuto, arthritide, lumbicis, & (specifice in morfu canis rabidi). Datur ejus decoctum utiliter tertianariis, quòd bilem per inferna deicere dicatur, quo factum est ut quidam hæc herbam Febrifugam vocaverint.

Cæterum quod Dioscorides, & post eum Galenus, cõque fecit ferè omnes Botanici scribant bilem & pituitosos humores per alvum educere, ichthiadicisq; infundi decoctum (inquit Dodonæus) tamen frequenter & feliciter hoc usi, per alvum tamen expurgationem ullam facere observare non potuimus, &c.

Dodonæo fe opponit C. Hofmannus, Licet enim (inquit) Centaurium nostrum minus purget quàm Veturum; non ob id tamen non purgat. Videmus enim si debita quantitas detur quòd purget. Controversiam experientia determinandam relinquo.

Herbæ comæque decoctum lentiginis, varos, albos & cæteras cutis infectiones exter. In Hertruria Biondella nuncupatur, quoniam extergendis dealbandisque mulierum capillis ex lixivio plurimum præstat. *Matth.*

Novi hominem qui pro desperato relicto importuno haustu Centaurii min. in potentillis, & haustu decoctionis fortis in vino omni mane ab ictero convaleuit. D. Bates in M. S. communicavit *D. Hulse*.

Frequentissimum certissimòque est mulierculis remedio dum mensium obstructione infestantur, quos decocto Centaurii hujus proricant. *Sim. Pauli*.

Sal Centaurii minoris certo experimento Tertianam fugat: & aqua ejus destillata ulsi est ut in eâ pulveres febrifugis, vel sal ejus dissolvantur paroxysmi tempore propinandi, ut largiter fident.

Contra furfures & crustosam capitis scabiem vix præstantius ullum decoctum reperietis quàm Centaurii min. ex pilorum isto brodio paratum quod coquit profundum, quando ad eam usque molliem cocta sunt deglubenda ut pinfi queant. Illo enim decocto fi lauteur caput insigniter furfures & scabiem deterget, imò una myriades pedicularum necat. *Idem*.

Tantæ affirmationis est hæc herba apud Germanos, ut vix vinum medicatum seu absinthites vulgus parat, cujus partem non constituat. *Sched.*

Galenus ob insignes mirasque hujus plantæ facultates de ea & ipsius viridibus integrum librum conscripsit.

Ad Ichthiadem, R Centaurii min. q. s. decoquatur, per clysterem infusum misrificum est auxilium: humorem enim elicit, & dolorem sedat. *Fernus.*

A a a a a

Cap.

CAP. XI.

De Verbasco.

Verbasum nonnullis quasi Barbasum dictum putatur, quia folia ejus pilosa sunt: Italis enim *Barbasco*, & prima species vulgo *Taplus barbatus* dicitur. Plinius à Verbena deducit. Grecis *ἑλκυσ* appellatur, *ἡνὶ τὸ πρὸς τὴν φλόγα* à *flamma*, quod ejus foliis & caulibus in laetis pro elychniis uterentur.

Notæ ejus sunt folia in caulibus alterna, flores in thyrifis oblongis conferti, non horizontaliter fitti sed potius ad horizontem perpendiculares; capsulæ bivalentes conicæ aut turbinatæ.

- A. 1. *Verbasum mas latifolium luteum* C. B. *vulgare, flore luteo magno, folio maximo* J. B. *Verbasum album vulgare, five Taplus barbatus communis* Park. *Taplus barbatus* Ger. *White-flowered Asquilein, High-taper, Coles lungwort.*

Radix alba, lignosa, simplex fibras aliquot grandiores è lateribus emittit, minor quam pro plantæ modo, crassitie pollicari. *Folia* ad radicem multa, dodrantem longa, quatuor pollices lata, molli & incana lanugine utrinque hirsuta, per margines leviter crenata. *Caulis* plerumque unicis, bicubitalis aut tricubitalis, teres, hirsutus, rigidus, medullâ factus, foliis nullo ordine positus, crebris, im mediatae adnatis, iis quæ ad radicem firmius vestitus, longis appendicibus hinc inde productis caulem velut alatum efficientibus. In summo caule flores in longo thyrifio conferti clavæ figuram referunt. *Flores* autem singulares non maximi sunt, monopetali, in quinque tamen laciniis obtusis, totidem folia imitantem divisi, cum quinque intus staminibus villosis, flavis, apicibus rubentibus, & stylo in medio virente. *Pediculi* florum brevissimi sunt, *calices* hirsuti, in quinque segmenta acuta divisi. *Vasculum seminale* non sphaericum, sed oblongius, acuminatum, rasili lanugine hirsutum, quod per maturitatem in binas carinas dehiscit, *seminibus* parvis, pullis repletum.

Ad agrorum margines, & in aggeribus fossarum, nonnunquam in muris & rudericibus.

- * 2. *Verbasum maximum Meridionale odoratum duplex luteum & album* J. B. *Verbasum femina flore luteo magno* C. B. item *Verbasum femina flore albo ejusdem. Verbasum album* Ger. & *Verbasco*, *lychnis* ejusdem. *Verb. mas foliis longioribus* Park. & *Verb. femina flore albo vel pallido ejusdem.*

Lob. Ad.

Excellit maximus odoratus Meridionalium Thapsif barbatus, ut magnitudine foliorum, sic etiam odore suavi, omnibus Verbasco, varietas tamen tantum videtur descripti communis Plinioni: floribus quippe luteis & interdum albis exit, semis foliis, quæ arantur rubris lineolis, odore suavissimo; folio longiore, latiore, nec alicubi dissimilis tota planta.

Cum Lobelius ipse fateatur hanc varietatem tantum esse communis Plinioni & nec nobis in agro Pedemontano, Italia aut Gallia Narbonensi eam cognoscere videre, in Angliæ autem campistris non inveniri certum sit, non immerito dubitamus an deus hujusmodi planta. Verum mentio ejus à re Botanica facta, & icon quæ exstat à planta ipsa, ut verisimillimum est, desumpta contrarium fuisse: quin & utraque varietas habetur in Catalogo horti Regii Parisiensis.

3. *Verbasum pulverulentum flore luteo parvo* J. B. *mas foliis angustioribus, floribus pallidis* C. B. *Woarp, or dusty Asquilein.*

Radix pro plantæ ratione non admodum crassa, alba, furculosa, sapore amaro. *Caulis* bicubitalis & tricubitalis, teretes, una cum foliis & floribus pulvisculo candicante, qui facile derergeri queat obditi, ex singulis radicibus nati, ab imo ad summum usque ramosi, ramulis qui in longos florum thyrifis caulem undique obvallantes ipsissime ferè alkindine æquantur exeunt. *Folia* una pedem & interdum cubitum longa, palmum aut semipedem lata, pediculis manifestos non habent, à principio tamen angustiore paulatim in latitudinem funduntur, deinde rursus in acumen sensim desinunt, circa margines obscure crenata, in caule creberrima, alternatim adnata, quæ primo exeunt utrinque lanuginosa, postiora ferè glabra [gravis si fricentur odoris, sapore herbaceo cum tantillo amarore.] *Flores* in summis caulibus & ramulis conferti, & velut racematim nascentes, pediculis admodum brevibus, monopetali, in quinque subrotunda segmenta partiti, pallide flavi, cum aliquot intus staminibus lanuginosis, croceos apices sustinentibus, cum stylo. *Flos* minor ejusdem est quam Verbasci vulgaris, non tamen quadruplo, ut vult J. Bauhinus.

Circa Nordvicum urbem, Buriam oppidum, invenitur, & alibi in Anglia.

4. *Verbasum crispum & sinuatum* J. B. *laciniatum* Park. *nigrum folio Papaveris corniculati, & Can. C. B.*

H. B.

Hic infima folia sequepalum circiter longa, Papaveris corniculati modo sinuata, candicante, superiora verò breviora, in acutorem mucronem desinentia, ferè hederacea, pulvere aspersa utriusque magis tamen inferne, videntur, nullo pediculo, alii caulem, cui sunt continua, amplexantia. *Flores* parvi, lutei, Blattariæ floribus non asimiles, caduci, in quinque segmenta laciniarum, staminibus totidem villosis purpurascens medium occupantibus, apicibus croceis.

In Italia ad vias passim invenitur. J. Bauhinus Montepeli observavit, ubi Autumno (inquit) passim

A. 5. Ver-

- A. 5. *Verbasum flore albo parvo* J. B. *Verb. Lychnites flore albo parvo* C. B. *Verb. Lychnites Mat-thioli* Ger. *White-flowered Asquilein. Verbasum mas foliis longioribus* Park.

J. B.

Haud aliis oriundum natalibus, nec facie multum diversa ex Verbasco luteis cognoscendum: *radix* compar, & *caulis* alis concavus, lanuginosus. Verum *folia* inferne tantum incana illâ lanugine pubescent, superne verò, si tenella illa & exigua floribus apposta excipias, glabra ex aro virent, acuminata: *Flores* verò parvi, in alis digesti, Verbasco pulverulentum modo, colore albo. *Stamina* hirsuta buxi sunt coloris, apicibus miniatis.

Flores in hoc ut & in aliis generibus petalorum seu segmentorum in quæ finduntur numero ludunt, quippe in eodem ramulo & ex eodem puncto orti modò quinis, modò senis constare deprehenduntur.

In agro Cantiano locus vias frequens cernitur. Quotannis se propagat semel satum ex semine de. *Locu-* cido: primo anno caulem non fert, sed folia per terram sparsa: caule producto perit.

- * 6. *Verbasum angustifolium ramosum, flore aureo, folio crassiore* J. B.

J. B.

Folius dodrantalibus, uncias duas & semis latis, spissis, albis, veluti lanugine pulverulenta obditi; *floribus* aureis, minoribus quam in vulgari à precedente differt. Dedit Agerius in Austria collectum.

- A. 7. *Verbasum nigrum flore parvo, apicibus purpureis* J. B. *Verb. nig. flore ex luteo purpurascens* C. B. *Verbasco nigrum* Ger. *delc. nigrum vulgare* Park. *delc. nigrum Salvisolium luteo flore* Lob. *Sage-leaved Black Asquilein.*

J. B.

Radix Verbasci vulgaris, ut & *caulis*, non minus altus, brachiatus, striatus, purpurascens, minus hirsutus. *Folia* minora, rariora, alternatim posita, pediculis rubentibus duas aut tres uncias longis appenduntur, *Salviæ* æmula sed multo majora, foetida, at virentia, minus villosa, leviter crenata. *Flores* situ & crebritate pares sed minores, saturatiore croco tincti, Blattariæ vulgaris, purpurantibus staminibus villosis. *Semen* ut in vulgari. Superficies hyeme perit.

In agro Cantabrigiensi pluribus in locis occurrit, & alibi etiam in Anglia. J. Bauhinus Basileæ & *Locu-* Montebelgardensi frequentem esse scribit.

- * 8. *Verbasum perenne nigrum floribus albis* Morici. prælud.

Hæc Verbasci species folia gerit subviridia; flore albos minutos, quibus pariter succedunt capsulæ bivalentes, multa semina minuta, ut cætera suæ familias, continentes. Perennis est planta. Miror Moricsonum nullam hujus inter Verbasca mentionem facere in Historia sua universalis.

- * 9. *Verbasum subrotundo Salviæ folio* C. B. *Salvisolium exoticum eifoides* Park. *Sylvestre Salvisolium exoticum folio rotundiore* J. B.

Lob.

Hæc foliis rotundioribus, densioribus candidioribusq., minus tamen lanugine canis, sed *Salviæ* æmula concrezione: aliquot lignosa fibratæque *radice*, caule & facie non ita dissimilis, isdem gaudet Syriæ natalis quibus Verbasum lychnites Syriacum. Flores descriptori Lobelio videre non conigit, quia, ut refert, marcidis jam erant. Parkinsonus, nescio unde doctus, flores luteos quinquæ foliis subrotundis compositos ei attribuit, & appingit.

Verbasum nigrum odoratum Park.

Blattariæ species esse videtur, & fortasse à vulgari lutea non diversa: verum descriptio Verbasco nigro Salvisolio melius convenit quam Blattariæ, ut nisi ille expressis verbis id venisset & negasset ego eandem plantam credidisset.

Spontanæum in Angliam quamvis minus frequentem inveniri tradit: nos nondum tam felices fuimus ut illud ipsi reperiremus, at neque quicquam aliis à se inventam nobis hæcenus ostendit.

Descriptionem & historiam integram vide apud Parkinsonum.

- * 10. *Verbasum Danicum humile* Park.

Lob.

Foliorum figurâ & hirsutic, & florum colore aliisque accidentibus cum *Taplo barbato* communi convenit: verum humilior est & minor multo, *caule* pedem altitudine non excedente: *foliis* quam illis duplo minoribus: *floribus* tamen pro plantæ proportionem amplissimis.

Observavit Lobelius inter Cronenburgum & Hafniam prope Ellenoriam in Dania.

Verbasum [summitates & lanugo] in hæmorrhoidum doloribus à Godartio & Riverio, item à *Vires.*

Dan. Sennerto & Weikardo commendantur.

Taplus barbatus specificum est contra tympanitem, autore Grembs.

Verbasum primum præcipue utile est in morbis pectoris, tussi, expuitione sanguinolenta, torminibus ventris. Ad pulmonum affectus in jumentis & vaccis à Veterinariis nostris adhibetur, unde nostratum vocat *Coles lungwort*, id est, Pulmonaria vaccarum appellatur. Extrinsecus flores & folia præcipue affirmationis sunt in sopiendis doloribus quibuscumque, imprimis in affectibus ac tumeribus ani, hæmorrhoidibus, in capillis luteo colore tingendis. *Schedæ.*

A a a a a

Hujus

Hujus folia plantis pedum nudis intra calceos supposita, paucis diebus ante debitum purgationis tempus menses remorantes leniter movent & educunt.

CAP. XII.

De Blattaria.

Blattaria, monente Plinio, lib. 25. c. 9. Est similis Verbasco herba, quæ sepe fallit pro ea capta, foliis minus candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Hæc abjecta blattas in se contrahit, ideoque Romæ Blattariam vocant.

Blattaria vulgaris, ut rectè Plinius, a Verbasco foliis minus candidis differt; at certior distinctio nō nota est capsula feminalis sphaerica seu globosa, cum Verbasco nonnihil turbinata sit & in acumen producta.

1. Blattaria lutea J. B. lutea minor seu vulgaris Park. lutea folio oblongo laciniato C. B. flore luteo Ger. *Heliosc. apoth. mullein.*

J. B.

Firmum tollit caulem & rectum, altitudine interdum humana, lavem, crassitudine pollicari, densissimo ramorum stipatu fruticantem: in quibus alternatim positi flores Verbasci, ex pediculis hirsutis, uncia longioribus, flavi sed saturatius, sic ut nonnihil rutilantis ruboris sit affusum, unguibus intrinsecus villosa lanugine pubescentibus; *staminibus* similiter lanuginosis, apices miniatos sustententibus, nonnihil odoratis. Succedunt *semina* nigra, in vasculis rotundis, bivalvibus, è vertice stylum proferentibus: cæterum uniuersusque, floris pediculo appositum est folium acuminatum, unciam circiter longum aut majus: reliqua autem folia, quibus multus scæter, Verbasci sunt, angustiora, aerovirentia & superius splendentia, nullâ lanugine donata, in ambitu laciniata, odore ingrato. *Radix* Napi figurâ, alba, sapore nescio quid aromatici respiciente.

Locus.

Varis in locis hanc observavimus, tam in Italia & Gallia Narbonensi quàm in Germania, juxta aquarum margines, in luteis aggeribus, & haud longè à fluviorum ripis, ut rectè Dodonæus.

Tempus.

Floret à Junio mense in Septembrem usque; *semen* interea perficitur.

Gerardus & Parkinsonus nostrates ex unica hac planta duas fecerunt, quarum alteri Blattariae Plinii Gerardus, *Verbasci nigri vulgaris* Parkinsonus nomina dederunt, alteri Blattariae flore luteo C. Bauhinus hanc duplicem facit, alteram quatuor cubitorum, tria, quatuor, quinque, aut plura vascula conjuncta habentem; alteram humiliorē, singula vascula proferentem, foliis multo viridioribus.

Varietates.

Quæ flore albo est, externè violacei quiddam habente ab hac non differt specie, siquidem ex hujus semine deciduo ortur, ut in hortulo nostro Cantabrigiæ aliquando experti sumus.

Blattariam flore viridi à Lobelio in iconibus pictam C. Bauhinus ad Blattariam flore albo referit itemque Blattariam flore viridi purpurascēte *Lob. ic.* item Blattariam alteram *Lob. ic.* Variat, inquit, Blattaria alba flore parvo, eoque albo, vel viridi purpurascēte, & magno flore. Nos C. Bauhino libenter assentimur: nec enim sine necessitate species multiplicandas ducimus.

Blattariam flore luteo purpurascēte Park. è luteæ vulgaris semine ortam esse. Autor ipse haud dubitat, & tamen (quod mirum) radicem vivaciorem ei attribuit.

- * 2. Blattaria magno flore C. B. J. B. flore amplo Ger. *Blat. lutea major sive Hispanica* Park.

Park.

Radix habet longiora & viridiora quàm præcedens apicibus rotundioribus: caulem elatiorem & robustiorem, superiore parte præter folia flores etiam gestantem copiosius, colore auro relescentes, minus confertos, amplores tamen quàm luteæ vulgaris, staminibus purpurascētibz medium occupantibus, mulcæ similitudinem quandam referentibus: quibus succedunt capsulae rotundæ, bina ternæve aut plura interdum simul, plurimum tamen singula; *semina* fusca claudientia. *Radix* non admodum crassa, fibrosa, semine perfectò exarefcente.

3. Blattaria flore cæruleo vel purpureo J. B. flore purpureo Ger. Park. purpurea C. B.

J. B.

Radix crassa est & longa, succulentaque, cortice obducta rubente, albâ medullâ intus referta, sapore subdulci: folia per terram expansa ad Conyazam Matthioli majorem [Baccharin Montpellierium Ger.] accedit, non tamen ita villosa sunt, sapore subacri cum aliqua acrimonia. [Parkinsonio folia latiora & breviora sunt quàm Blattariae luteæ, magis canescētia, paucis aut nullis per margines serratis, mucronibus acutis] *Flores & capsula* Blattariae vulgari similia fert secundo anno. C. Bauhino folia est nigrioribus non laciniatis, parumque serratis. *Flos* modo obsoleto colore purpurascit, modò nigre Violæ colore eleganti nitet, quandoque dilutè rubet: & hanc vocamus Blattariam flore pheniceo. Flore cæruleo purpureove floret Junio & Julio. *Stamina*, annotante Parkinsonio, in medio flore flava; *capsula* minorâ quàm in Blattaria lutea; *caulis* humilior, non raro tamen ramosis; *radix* in multis annis vivax.

Folia in planta à nobis culta non nigricant, sed ut rectè Parkinsonus potius canescēbant, & ut verè J. Bauhinus, folia Conyazæ majoris Matth. referebant, tum colore, tum serratura, &c.

* 4. Blat.

- * 4. Blattaria perennis flore gilva seu obsoleto coloris Morif.

Morif.

Folia hujus præcedentis foliis multò sunt majora, & Symphyti foliis quàm proximè accedunt. Flores edit satis amplos, elegantè coloratos, è carne seu dilutè rubello gilvos; in reliquis cum præcedentibus convenit. Natura adeo intenta esse videtur hujus propagationi per radices ut ægrè in Gallia Meridionali, multò magis in Anglia, semen suum perficiat.

- * 5. Blattaria lutea odorata Park.

Park.

Folia huic plura, per terram strata, è viridi canescētia, latiuscula & oblonga, parùm aut nihil serrata, in acutum desinentia: *caules* duos tresve pedes alti, foliis minoribus vestiti, à medio sursum in plures oblongos ramos divisi, *stipulae* pallidè luteæ, odoratis, crebris onusti. Semen rariùs perficit. *Radice* edit vivaci & perenni, quod paucis hujus generis plantis contingit. Præcedenti eandem esse suspicor.

- * 6. Blattaria pilosa Cretica, sive Arctus quorundam J. B. Verbascom humile Creticum laciniatum C. B. Verbascom Brassica folia Col. Blattaria Cretica incana rotundo laciniatâ folio Park.

Col.

Longa & pedalia fere proferit folia, alternatim ex caule exeuntia, appendicibus five lobis circa petiolum, ut in Brassicæ foliis observatur, quæ summum foliū habent magnum, uncias quatuor latum, longum quinque, & amplius, ratione ubertatis loci, in medio pediculo lobos digitales, & reliquum nudum; suntque ex viridi incana, lanugine crassa obducta, dura tactu, & pilosa, sicuti & *caulis*, qui rotundus, bipedalis, & alis multis è foliorum sinibus prodeuntibus divisis. *Flores* in fummo caulis & alarum proferit, sed in caule prius, deinde in alis, ita ut diutius floreat, & ab imo incipiunt flores, qui magni sunt & pollicari diametro, colore auri hilari, quinquepartiti, Verbasci vulgaris figurâ, purpurascētem habentes umbilicum, & capitata *stamina* lutea; sed totum flamen hirsutie magna, tenuissima ut Bombycina, purpurascēte, & pilis illis hirsutis: capitatis obitum: *Apicem* etiam habent medium, cui flore excusso & integrè deciduo, ut in Sambuci flore observatur: & alis, *fructus* subest rotundus in acutum desinens ut in vulgaribus Verbascis, in quo semen exiguum non dissimile continetur, & satum exit. Maio mense floruit.

Hæc est Arcturus Creticus Belli. Verbascom fruticosum auriculatum *Pons. Ital.* Variat (inquit C. Bauhinus) nam aliud foliis est latioribus, capitulis rotundis: est & alterum longioribus & angustioribus foliis, capitulis longiusculis, & hoc est Arcturi secunda species *Pons. Ital.* Blattaria Cretica incana longiore laciniato folio Park.

Lecti.

Provenit inter faxa, & super parietes, autore Bello.

- * 7. Ab hac diversam facit C. Bauhinus, eumque, secutus Parkinsonus Verbascom suum foliis subtortundis, flore Blattariae, quod in Prodromo sic describit.

C. B. prod.

Caulibus est cubitalibus, viridibus, rotundis, striatis, leviter villosis, nec ramosis: *foliis* inferioribus oblongis, reliquis omnibus subtortundis, parvis, caulem basi sua alternatim amplexantibus, infernè incanis, superne nigricantibus: ad quorum fere singulorum exortum duo minora adjiciuntur, ex quorum summi *pediculi* rursus duo, tres, rariùs quatuor, prodeunt, quibus singulis *flos* unicus, luteus, parvus, pentapetalos infidet, cuius medio *stamina* aliquot purpurea, quasi ex calyculo ut in Blattaria emergentia, infident. Huic vasculum semen minutum, rotundum continens succedit.

Flore minore à præcedente differt, & parium omnium parvitate. Morifonius noster hanc annuam facit, illam perennem: verum Parkinsonus utramque, saltem apud nos, annuam, Chabreus apud J. Bauhauum pro eadem cum præcedente habet: verum si C. Bauhino rectè descripta sit, foliis superne nigricantibus, *caulibus* non ramosis, *staminibus* luteis, parvis, oportet ut sit diversa.

- * 8. Blattaria Cretica spinosa Park. Leucium Creticum spinosum Clus. J. B. Creticum spinosum incanum luteum C. B. Galactioides Creticum Belli. *Leuc. spinosum* cruciatum Alp. spinosum Creticum Ger. emac.

Bellus.

*Radix*em habet multifidam, lignosam, firmam, longam, multos caules conjunctim proferens: in orbem diffunditur, & latè fruticat, pedem altitudine non excedens: *caules* albi sunt, crebris firmis, spinis præditi: inter quos *folia* Leucoii albi foliis similia, licet minora & quadam lanugine obita: *flores* Verbasci aut Blattariae similes, albi, paululum ad flavum tendentes, in quorum medio *stamina* quædam purpurea: Floribus succedunt exiles *figulae* rotundæ, tenuissimum semen continentes.

Rustici ad frutendum ignem calefaciendâq; fornaces eâ utuntur, ob similitudinem verò quam cum Stoebe habet, & album colorem galam stividam vocant, non quòd lac emanet. Hactenus *Hon. Bellus.*

Clusius descriptione sua flores tetrapetalos statuit. Leucoii lutei similes, sed minores: *siliques* oblongæ, plano semine plenas; quibus notis à Belli Galactiida in tantum differt, ut plantæ toto genere diversæ videantur Leucium Creticum spinosum Clusii, & Galactiida Creticum Belli; quamvis Clusius & C. Bauhinus eas specie convenire putent. Plantam ipsam non vidit Clusius, ideoque excusandus si eam minis rectè descripsit.

Zzzzz 2

* 9. Blat.

* 9 *Blattaria incana multifida* Bocconi.

Bocc.

Capsula, semen & flores Blattariam esse arguunt. *Folia* verò magna, multiplicibus & profundis divisionibus incisa, colore è virore candicantia, Abinthii Pontici vulgaris aliquatenus æmula sunt.

Ramum unicum hujus plantæ abq. radice à *Juanne Maria Ferro*, Veneto aromatario habuit D. Boccone; qui à *Ragula* allatum esse affirmabat.

CAP. XIII.

De *Trifolio acetoso*.

A B acido sapore voce diminutiva Acetofella dicitur: Oxyis Plinii creditur. Calabris Juliola dicitur, ridiculè Barbari corupere in Lujula & Alleluia. *Scal. in Theophr. de causis Plant.* Notas insignes habet quibus ab omnibus aliis plantarum generibus facillè distinguitur, nimirum *Folia* in eodem pediculo terna, florem pentapetaloidem, laporem acidum, valculum feminale pentagonum, quod per maturitatem levi tactu diffiliens cum impetu semina ejaculatur.

- A. 1. *Trifolium acetosum vulgare* Park. C. B. *Oxyis alba* Ger. *Oxyis sive Trifolium acidum flore albo & purpurascens* J. B. *Acetofella & Lujula sive Alleluia* Offic. *Wood-Sorrel*.

f. B.

Ex crassifuscula, squamata, alba, vel ex albo rubente *radicula* longè & crebrè pendens fibræ albicantes, indidèmerque emergunt pediculi infirmi, tenues, rotundi, palmares & longiores, terna gerentes *folia* satis magna, latiora quàm longiora, cordata, hirsuta, ex viridi flaventia, sæpe reflexa, ut capitulum ad pediculum coitus turbinatum reddat formam, sapore acido. Inter hæc alii surgunt pediculi, *florem* singuli sustinentes unicum, magnum, albicantem, striatum, tenerum [quinque petalis ad ipsos tamen ungues junctis compositum, ungubus (præsertim interius) flavicantibus]. *Folliculum* pentagonum, quo attracto *semen* exilit rufum, nucleo Persici simile, striatum.

Locus.

Opacis plurimum provenit locis, in sylvis & ad sepes. Ut sapore ita & viribus cum Acetofa convenit, ideoq. æstum febrilem mitigat, sitim sedat, & ventriculi ardore, jejur refrigerat & cor roborat, quoquo modo sumpta. Fit enim ex ea syrupus, conservæ, aqua destillata ad hos usus. Extrinsecus adhibetur aqua destillata ad collusiones oris, ad Erysipelata, ad ulcera fordida mundanda, &c. Observasse autem sese scribit Eucherius, atq. adeo multorum experientia compertum, quod ejus herbæ copiosi flores crebras illius anni pluvias & aquarum inundationes certò portendunt: pauci contra siccitatem.

2. *Oxyis lutea* Ger. J. B. *lutea flore* Park. *Trifolium acetosum corniculatum* C. B.

f. B.

Serpendo per terram spargit *coliculos* palmares aut sesquipalmares, graciles. *Folia* tenuissimis nixa pediculis terna coherent, minora quàm *Oxyis* vulgaris, magisque per extremum fissâ, corculum (ut vulgè pingi solet) expressus effigantia, hirsutiora, ex brevibus pediculis à coliculo prodeuntibus dependunt, gustûs acidi. *Flores* forma stellata eadem, sed color luteus: quem *cornicula* sive *stigma* ferè uncialis sequuntur, sursum spectantes, crassifuscula, foliolæ, ex quinque, loculis constitutæ; quæ ubi ad maturitatem pervenerint, levissimo attractu *semina* plurima, parva, ruffa, aspera exiliunt & lateribus, oculis quam primum conniventibus, ut nè appareat *siliquas* distillasse. *Radix* longiuscula, gracilis, fibrata.

Locus.

Planta est annua, femine deciduo ferè propagans, in Italia & Sicilia, umbrifis præsertim, ubique ferè obvia. Æstatè tota flores producit.

- * 3. *Oxyis affinis planta bulbosa Africana, flore purpureo magno* Breynii.

Hujus *flos* ex cinereo in quinque laciniis angustas profundè dissecto subhirsuto *calyculo*, primum pyramidalè formâ convolutus, postea verò in quinque, *folia* ampla, ex rubro siuve-purpurea, cum cæruleo colore mixta explicatus, forma florum Convoluti Indici majoris (præterquam quod non monophyllus) se diffundebat. Fulcrum ejus *caliculus* erat subviridis, teres, duas trêve uncias longus, carnosus, debilis & tener: *Folius* circa medium compluribus, pediculis longis insidentibus, lætè viridibus, crassifusculis, tergeminis, Trifolii similibus, comitatus. Hujus origo ex *bulbulo* nigerrimo, Avellana magnitudinis, multis squamis compacto, cui etiam planè atq. capillaceæ, obliquè appendebant longissimæ fibræ.

Locus.

È promontorio Bonæ Spei in Belgium delata est, ubi in horto Beverningiano florem explicuit.

4. *Trifolium bulbosum flore albo premont. Bonæ Spei* Bod. à Stapel.

Folia tria in unoquoq. pediculo crassifuscula, saporis aciduli habet. Bulbus ejus oblongus est, cortice nigricante: Flos albus quinis, sensive folia constat.

A Justo Heurnio accepti Bodæus.

CAP.

CAP. XIV.

De *Trifolio palustri, fibrino nonnullis dicto*.

- A. *Trifolium palustre* J. B. C. B. *paludosum* Ger. Park. *Trifolium fibrinum* Tabernamont. & Germanorum. *Wartsh Trefoil, Duck-beans*.

f. B.

G Eniculata *radix* longa, alba, prorsum incedit, fibris subinde demissis firmata: pediculi infirmiores latiores vaginæ instar, dodranteales, tria habent annexa *folia*, magna, Fabacis formâ & magnitudine respondentia, lævia; inter hæc *caule* surgit cubitalis, levis, gracilis, vires, thyrsus gerens florum, ex albo purpurascendum, spiciformis, qui antequam aperiantur exterius rubent, reclusi in quinque segmenta acuta expanduntur (sunt enim monopetali) superficie interna tenuissimis & candidis filamentis crispis, velut lanugine seu pube quadam obducta. E singulis floribus exeunt *stamina* quinque alba cum apicibus flavis; in medio *filii* brevior & viridior. Succedunt *capitula* seu valcula subrotunda, in quibus *semen* Helianthemum simile ex fusco favescent.

In palustribus & aquosis frequentissimum occurrit: Extra aquas non diu durat. Maio & Junio *Locus* floret.

In morbo articulari debellando vires insignes exserit hæc planta, nulli hætenus Botanicorum *Vires* proditas, sed *Thornii* Prussie in nonnullis agris feliciter expertas. *Folia* herbæ in Cerevisia decoquantur, & bis aut ter de die cum dolore sentiant, decoctum bibunt, quamvis ingratiissimi odoris & saporis sit. Qui autem eo utuntur levamen omnes percipiunt. Quin & matrona quædam *folia* in aqua decocta, & calidè parti affectæ applicata in Arthritide vaga admodum deprædicat. Gravior reddi poterit herba preparatione usitata in spiritum, extractum liquidum, & Syrupum. *Ephemer. German. Ann. 4 & 5. Observ. 123.*

D. *Tancredus Robinson* Trifolium paludosum in hydropicis affectibus commendat; sèpe sæpius observasse ait oves tabidas in paludibus hac herbâ abundantes compulsa, ejus elixi sanitati restitutas: quin Germanicos nonnullos scriptores eam laudare in Scorbuto, febribus intercurrentibus & catarrhis.

Simon Pauthus cum succum Cochlearie Scorbuticis valdè prodesse scripseret vel cum sero lactis vel per se exhibebat, sed tamen Trifolium fibrinum, inquit, ei præferendum est.

P. Tilingius præparat varia medicamenta è Trifolio paludoso, ut spiritus, salia, essentias, tinturas, olea, quæ in morbis chronicis egregie deprædicat, omnibûsque aliis plantis hanc longè præfert. *Ephemer. German. An. 12. Obs. 74.* Rectè observavit D. *Tancredus Robinson* herbam hanc Germanis, aliisque gentibus Septentrionalibus nunc dierum unicè charam & in magno præcio esse, & assiduo usu frequentari in omnibus ferè morbis, ut certissimam panaceam, ad quam etiam in deploratis affectibus valde ad sacram anchoram confugunt.

CAP. XV.

De *Numularia*.

Numularia à foliorum figura rotunda nummi æmula dicta, flagellis reptatricibus, floribus è foliorum alis exeuntibus, loco natali in aquosis, ab aliis hujus generis distinguitur.

- A. 1. *Numularia* Ger. *vulgaris* Park. *major lutes* C. B. *Num. sive Centimorbia* J. B. *Wortwort, or Herb Two-pence*.

Longis sed tenuibus viticulis angulosis, è geniculis fibras longas demittentibus proferpit; quibus ex brevioribus intervallis *folia* bina opposita adnascuntur, subrotunda & nonnihil crispa, gustu vehementer citra morsum siccante adstringentque: ex quorum alis flores ampli, flavi, quinque foliis acuminatis compositi, [quæ tamen ad unguem juncta sunt, ut flos integer decidat,] totidem in medio flammibus cum suis apicibus luteis, stylo tenui non capitato vasculo seminali insidente. Pediculi florum seminales aut longiores, ex alis foliorum singulis singuli exeunt, ut ad singuli genicula bini plerumq. flores sint. In nonnullis ramulis terna *folia* & totidem flores ad singula genicula observavimus. Delapso autem marcescente flore calicis folia connivent ut in Convolvulis, & vasculum seminale rotundum, admodum exiguum, sentine intus minutissimo & vix conspicuo relictum occulunt.

Juxta scrobes & fluentia, aliæque liguæ loca provenit, subinde & in humidis reperitur sylvis, ut *Locus*. rectè J. Bauhinus. A Maio mense in multam æstatem floret.

Sicca est & adstringens, vulneraria è præcipuis. Flores & *folia* trita & imposita vulnera & ulcera *Vires*. quævis gutturate valent: Eadem cum vino sumpta dysenterias, ventris imbecillitates, fluxusque ac humilitates sanant. Conducunt & ad sanguinis rejectiones profluvia muliebris, & ad omnia intercorum vulnera & ulcera, potissimum pulmonis. Commendatur & in Scorbuto. Præcipuum autem vim ejus esse dixit Matthiolus ad puerorum enterocelas tum illic, tum in pulvere hausta.

- A. 2. *Numm.*

2. *Pyrola Alfine flore Brasiliiana* C.B. Park.

C. B. prod.

Ex radice alba, tenui, capillata *cauliculus* effertur singularis, sex, septemve unciam, inferiore parte nudus, circa medium duobus foliis parvis, sibi oppositis donatus, superius vero foliis sex vel septem per ambitum cinctus, quæ magnitudine imparia sunt, aliquibus uncias duas, aliis unam longis; unciam vel semunciam latis, Plantaginis quinquenervie formâ, (cum & per hujus folia quinq. nervi discurrant) sed glabra, tenera & viridia, in acumen fastigiata; ex quorum medio pedicellis tenuis, uncialis exurgit, *florem* singularem, pallidè luteum, ungui pollicis æqualem, quadrifolium, striatum, cujus folia (stellæ modo disposita) lateralia aliis duobus latiora sunt: ad floris umbilicum stammina plura, exigua, rufescentia occurrunt.

In Brasilia apud Tououpinambaultios reperta est. Ab Europæa foliis quinquenerviis, flore quintuplo majore differt. At Brasiliiana minor ab Europæa minore solum foliorum magnitudine, quæ in Brasiliiana longiora angustioraq. sunt differt.

Locu.

CAP. XX.

Valeriana Græca Ger. Park. *Græca quorundam colore carulea* & albo J. B. *carulea* C. B. *Græci Valerian*, called by the vulgar, Ladder to Heaven, or Jacobs ladder.

Pxydata radice, tenui, fibrosa, albicante, evidenter amara proserpit; inquit J. Bauhinus. Plura è radice *folia* emittit, per totam hyemem virentia, è multis pinnularum ad mediam costam adnexarum conjugationibus composita [decem interdum aut duodecim] cum impari costam terminante. Singule pinnae digitum longe sunt, dimidium late, è lata basi in acutum mucronem sensim angustata, tribus nervis insignioribus secundum longitudinem excurrentibus, glabræ, virides, per margines æquales. *Caules* ab eadem radice plures exeunt, teretes, striati, inanes, hirsuti, digitali crassitudine, altitudine sesquicubitali, ramosi, foliis ornati ad intervalla singulis. In summo caule & ramulis flores conferti, pediculis brevibus, tenuibus, deorsum nutantes, è calice in quinq. acuta segmenta diviso, ipsi satis speciosi, cœrulei, quinq. foliis obtusis, ad ungues junctis constantes, adeo ut integri decendant; quinque intus stamina apicibus luteis donata continent, cum stylo oblongo in summitate trifido & saturatiis cœruleo, odore minimè commendabiles. Vasculum feminale turbinatum Alfine modo, in tria loculamenta divisum, quod per maturitatem in summitate dehiscit, semina oblonga, parva, nigricantia continens. Sapor herba: lentus & amarus.

Tempus.

Maiomense floret.

CAP. XXI.

1. *Glaux exigua maritima* Ger. J. B. *maritima* C. B. *maritima minor* Park. *Sea-Whitwort*, or *Black Saltwort*.

J. B.

PUillis & gracilibus est *coliculis*, subinde reptantibus, & fili instar tenuium fibrarum è geniculis propagatione radicatis. *Folia* per articulos Herniarie, bina contrario situ, ex quorum uniuscujusque sinu *semen* perpusillum nudum fuscum [Parkinsonus & Gerardus capsulas feminibus repletas stoliculis purpurascensibus succedere scribunt.]

In salis palustribus mari conterminis ubiq. fere reperitur.

Locu.

2. *Glaux maritima major* Park. *latiore folio Thuringiaca*. C. B.

Glaux major palustris flore herbaceo Morif. præl.

Morif.

Hæc in fluviis & ad margines fluviorum per prata labentium provenit: *caules* habet pedales aquis innatantes, à quorum geniculis nodifve demittuntur fibræ in aquam, quarum beneficio nutritur tota planta. Ad singula genicula oriuntur bina *folia*, Pulegii regalis foliis latiora, glabra, mucronata: in caulium alis superioribus emergunt *flores* herbacei coloris, qui relinquunt in capsulis oblongis Caryophylli aromatici magnitudine; [in singulis] infinita *semina* minuta, subviridia.

Planta hæc nobis incognita ad hoc genus minimè pertinet; verum ob nomen Glaucis ab Authore inditum cum hac retulimus, donec certius innotescat ubi disponi debeat.

CAP.

CAP. XXII.

Quadrifolium annuum Persicum Zanoni.

Zan.

Multosundit *cauliculus*, palmum circiter longos, tenues, lignosos, fragiles, membranæ tenuissimâ in viridi rufescente rectos, medullâ albicante plenos, crebris nodis prominentibus, annularibus distinctos, ad intervalla circiter uncialia, ad quorum unumquemque appposita quatuor folia, crucis formâ, brevi & tenui pediculo intercedente, superne viridia, subius alba, hic illic aspera, & lanugine quadam alba punctata, quæ ea visui grata reddit, nervo tenui per mediam longitudinem divisa, Anthyllidis Valentini Clusii familia, sed paulo latiora, & extremo nonnihil excavata & incisa. Ex singulis geniculis præter folia exeunt ramuli foliosi, & ex his denuo alii minores, & deinde tertii, foliis minutissimis vestiti, geniculis adeo vicinis, ut planta foliis & ramulis creberrimis admodum densa videatur, sapore exiccante & acerbis fœtis immaturis. E geniculis præter folia dicta egreditur etiam gemma quadrata, quatuor costis valde elatis, intercedentibus sulcis satis depressis & concavis, parte inferâ, præcipue secundum costas, rubescens & punctis supradictis variegata, quæ circa principium Junii *florem* explicat pulcherrimum, colore Amethystino, quinque petalis subrotundis, extremo (foliorum instar) crenâ excavatis, compositum. Flore delapsæ restant in conceptaculis *semina* minutissima, quæ microscopio inspecta figuræ ovalis tritici similia apparent, extremo minore nigra, cum fissura in medio ad modum tritici, Tabaci colore aliquantulum lucido. *Radix* tenuis est, aliàs simplex, aliàs in ramulos divisa, tenuissimis fibris donata, colore ad ferrugineum obscurum tendente.

Planta est annua.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Herbis radice bulbosa donatis, inque affinibus.

Herbe quarum plantula seminalis bifolia seu bivalvis, seu majoris bini cotyledonibus instructa non est, sed unica tantum vel nulla cotyledone seu folia seminali donata sunt vel flore imperfecto seu flamineo, vel flore perfecto seu petaloide. Hæ vel sunt radice bulbosa, vel tuberosa fibrosa, quas bulbosis affines dicimus.

De bulbosa radice præditis hæc in Parte agemus, de Bulbosis affinibus in sequente.

PARS PRIMA.

De Herbis radice bulbosa præditis.

Radicem bulbosam voco que unico constat tubere seu capite, fibras multas ex ima sede seu basi emittente. Non me later dari etiam alias herbas præter eas quas intellectas vellem, quarum radicibus hæc definitio conveniat, ut v.g. Ranunculo bulboso, verum ex in diverso genere sunt, quarum scilicet plantula seminalis bini cotyledonibus instructa est.

Huius autem generis herbe plantulam seminalem unico tantum cotyledone donatam obtinent, & aliis præterea insignibus notis à reliquis tuberosis differunt, nimirum foliis sine pediculis in longitudinem productis, vasculis seminalibus in terna localitatem dispersis: Floribus plurimum hexapetalis, aut certe in sex laciniis ad margines sectis.

Hæ vel sunt bulbo squamoso, seu ex pluribus imbricatis incumbenibus squamis composito; vel bulbo tunicato, hoc est, ex pluribus corticibus seu tunicis in orbem se amplexantibus coagmentato; vel tertio bulbo solido, substantiâ continuâ, nec in squamas aut tunicarum involucria divisâ.

Secundi generis plantæ quarum bulbi tunicati sunt dividi possunt in graveolentes, & odore nullo aut minus gravi præditas.

SECTIO PRIMA.

De Herbis bulbo squamoso.

Herbe radice bulbosa à squamis compactis.

Herbe radice bulbosa donatæ sunt vel eadem squamosa, vel tunicatâ, vel solidâ, hoc est substantiâ continuâ, nec in tunicarum involucria aut squamas divisâ.

Quæ radice squamosa sunt dividi possunt in eas quarum bulbus componitur ex squamis

Multis imbricatis incumbenibus, caule

Foliofo, florum petalis

Reflexis, florum ipsi erectis: LILIUM VULGARE.

Reflexis, florum ipsi pendulis seu deorsum nutantibus MARTAGON, Lilium montanum.

Nudo, flore Hyacinthi; HYACINTHUS LILIFOLIUS stellatus

Paucioribus

Paucioribus & majoribus majores & elatiores, caule

Supra flores assurgente, florum ipsi pendulis caulem coronæ instar in orbem cingentibus, radice vulpem olente: CORONA IMPERIALIS.

In florum thyrsum terminato, florum parvis, deorsum nutantibus: LILIUM PERSICUM.

Bini duntaxat, humilior, flore Tulipæ, pendulo seu deorsum nutante, caule foliofo: FRITILLARIA.

Herbe radice bulbosa tunicata sunt vel graveolentes, flosculis multis à summo caulis fastigio enatis & in umbellam aut corymbum diffusis; vel odore nullo aut minus gravi præditæ.

CAP. I.

Corona Imperialis Ger. Park. Corona Imperialis sive Tusai alii J. B. Liliun sive Corona Imperialis C. B. Che Cron Imperial.

7. B.

Radix bulbosa, rotunda, crassa, diversa à Liliorum forma, est enim compressa, ex magnis, crassissimis & succulentis squamis compacta, colore interdum albo, nonnunquam etiam purpurascens, sæpe pallido, odore foetido & viroso, uti & folia, Colchicum olente, Clusio verò hicum [nobis potius vulpem] nares etiam procul feriente, qui eruit binas & amplius libras pendentes. Caulem tollit singularem, bicubitalem aut etiam altiore, digitali crassitudine, inferiore parte plerumque pollicari, firmo, intus fungoso, viridi, rotundo quidem, sed ad cubiti altitudinem striato, foliis magna parte stipitatis numerosis, splendore viridanti nitentibus, Liliaceis, modo æquali, modo confuso ordine cum ambientibus, nullo nixi pediculo, sed latiore sui parte cauli adnatis, ita ut appendices paulum eminentes ab eis propagati caulem reddant nonnihil angulosum. Supra autem densius hoc foliorum agmen caulibus ad pedem, nonnunquam etiam cubitum protendunt nudus, sine foliis, gracilior quam inferius, & teres, neque striatus & viridis sed lævis & purpurascens coloris, Serpentinæ instar maculosus, qui in summo totidem: panem in angulos definit quot flores sustinebit, nempe binos, ternos, quaternos, quinos, senos aut plures, omnes Vere quasi æqualiter & contrariis fuis nascentes, singulorum inter bina folia, inferioribus longe minora & angustiora, æquali ferè longitudine. Quum flores primum erumpunt, inter folia latent, candicantesq. sunt, deinde paulatim incrementum sumunt, unâ etiam succulentæ ea caulibus que illos sustinent longa parte: florum verò pediculi, qui fescunciales, in augmento deorsum inflectuntur, ex quibus flores penduli sunt circumcirca, regum coronas imitanti, Lili candidi pares, flammeo colore rutilantes [Lobelio ex phœniceo rubentes] patuli, senis constant foliis latis, per extremum mucronatis, pulchra striatum saturatiorum five purpurearum discolorantium picturâ variegatis, laciniatâ celsurâ subinde ludentibus, ungue autem (inquit Clusius) singulorum petalorum nonnihil foris eminente, & ex nigro purpurante, quorum uniuscuiusque fundum obscuriore colore pictum obidet gemmantis liquoris margarita argentea limpidissima & dulcissima, pertinacis durationis, post multos etiam dies à refractione; [Lobelio Visci grano ferè pares] Ea deinde tubercula marcescentibus floribus in albas lacunas abeunt. Ex ipso penitus floris umbilico prodeunt pro foliorum numero flamina candida adeo conjuncta, ut pro uno fallant obiter intuentem, apicibus majusculis in Ochram vergentibus, brevioris trifido stylo inter ea latitante. Supra flores Caulis denovo attollitur dodrantali plerumq. aut majori amplitudine, foliis exilibus & angustis onustus: nonnunquam supra flores nullus cauliculus eminet, sed conferta duntaxat angustiorum foliorum coma: interdum etiam (inquit Clusius) mihi nati sunt supra flores non unicus cauliculus sive ramulus, sed bini, terni aut plures, suis etiam foliis singuli ornati.

Flori succedunt magna vigina capita, interdum etiam tetragona ut in Lilio puniceo, quorum singuli anguli utrinque pinnati sunt, & alati; excusso autem flore statim sursum eriguntur quæ futura sunt capita: Semina plana sunt, liliacea, paulo oblongiora, cartilaginosa, subrassa, duplici serie in singulis angulis digesta, quemadmodum in Lilio generibus, &c.

Hujus plantæ multiplex habetur varietas, nimirum

1. Liliun five Corona Imperialis duplici corona C. B. Caulis enim in hæc plantâ nonnunquam supra priorem illam florum æqualiter propenduntur feriem dodrantali longitudine attollitur, aliamq. florum seriem gestat, aliquando etiam tertiam, & tum denum foliorum comam supereminentem: eas verò stirpes unicuique florum ordinem subseguentibus annis plerumq. ferè observavi (inquit Clusius) ut peculiare genus non sit censendum, sed Nature luxuriantis quadam duntaxat lusus.

2. Corona Imperialis flore luteo cum stirpe purpurea: qualem Clusius primo in loco describit. Variat in nonnullis plantis florum color, est enim vel medius inter utrumq. genus, vel ad prioris secundæ colorem quam proximè accedit.

3. Liliun five Corona Imperialis multiflora, latoq. caule C. B. Caulem lærescere & multos deinde flores proferre, aliis etiam aliquam multis plantis accedit.

4. Liliun five Corona Imperialis flore pleno.

5. Liliun five Corona Imperialis foliis angustioribus, non ferens Clus.

6. Liliun five Corona Imperialis ramosa C. B. Tusai sive Cron Clus.

Hæ alique varietates quarum meminit Lobelius accidentales nobis videntur, & vel soli luxuriei, vel cultura & mangonio debent, nec speciei diversitatem arguere.

B b b b b

De

De Corona Imperiali per omnia majore *Cat. Paris.* & Corona Imp. Sinenfium seu folio vario *ejusdem*, cum mihi nondum fuerint confpectæ, quid dicam non habeo.

Constantinopoli allata est hæc planta: ex Persia verò Constantinopolim delatos illius bulbos omnino sibi persuadet Clusius, quoniam cum accipiebat inter reliquas hæc vulgè inscriptio, *Tulsi sive Persiani rosso à discolore con la testa avalla*, hoc est, Tulsi sive Flos Persicus ruber aut decolor nutante capite.

Floret Aprili, interdum etiam Martio fi aeris temperies paulò calidior fuerit.

Coronæ Imperialis guttis in flore utitur Turcæ ad vomitum excitandum; alii ad scetum excitandum. *D. Palmer*, & dictatis *D. Herman*.

Locum.
Vires.

C A P. II.

Lilium Persicum Ger. Park. C. B. *Persicum sive Susianum* J. B. *The Persian Lily*.

C *Aulis* ei procerus, non multum crassus, cubitalis & altior, rotundus, *foliis* ab ima parte fursum versus dense stipatis, Lili crocei foliis angustioribus, acutioribus, digitalis longitudinis, longè quam Coronæ Imperialis angustioribus, illis ferè similibus quæ in summo ipsius capite nascuntur, virentes ex cinereo coloris, sive quodammodo æruginosi (inquit Clusius) qualis in Tulipæ foliis conspicitur; contorquentur verò illa, buxeloque sunt odoris. Summus caulis longum gerit thyrsium *florum*, selquincialibus & longioribus pediculis harentium, numeroforum, pendulorum, terræque spectantium, Leucosii bulbosii nolas imitantium, saturè purpuræ tinctorum, sive (ut ait Clusius) foris purpuræ valde obsoletæ colore prædiorum, internè autem dilutiorum, unguibus subvirescentibus, odore nullo insigni. Ex umbilico sex inæqualia *stamina* prodeunt, purpureis apicibus primùm confpicua, qui obversi flavo polline conspersi apparent: tria deinde longiora *stamina* coeunt, *filisque* medium florem occupantem amulantur. Sequuntur deinde sexangula capita sive triangula, quorum singuli anguli binis alis sunt præditi, Coronæ Imp. capitibus ferè similia, sed minora & breviora; *semine* etiam simili, paululum tamen breviora. *Radix* bulbosa, Poni Arantii magnitudine, subrotunda, fissâ, magnis squamis lorica, ex albo flavescente, tenui membrana cincta; substantia ejus qualis in reliquis bulbis: ima parte sessilibus, foramine plurimum pertusa caulis vestigio. Sapor substantiæ peramarus horribilis; nullo tetro aut gravi odore nares feriente prædita est.

Tempus.

Floret Aprili, semen ejus maturum cum Tulsi semine aut paulo post. Apud nos etiam perdurat hyeme non nimis acris, sed bulbis semper decrefcit, nisi calido in loco seratur, aut in fictili per hyemem reponatur.

Clusio Lilium Susianum dicitur, quòd Susi Persiæ urbe delatum sit.

C A P. III.

De *Fritillaria*.

Fritillaria à tabula Scaccaria seu abaco in quo Scaccorum lusus exercetur, quem Fritillum dici existimant, nomen accepit. Verùm Fritillus non est propriè tabula Scaccaria, sed valculum aleatorum seu pyxis cornea ligneave turricula aut infundibuli specie, è qua mitterentur alex vel tessere in tabulam ad cavendam fraudem.

Gesnero & aliis Meleagris dicta est, à Meleagris avis plumis, quas si non coloris specie, tamen varietate & dispositione, & macularum magnitudine refert. C. B.

Meleagris nomen sunt Radix in duas velut partes divisa, Morifono è duabus velut magnis squamis composita; flos Tulipæ æmula, deorsum nutans vel pendula, maculis quadratis tabulæ Scaccariæ in modum pictis.

1. *Fritillaria vulgaris* Park. Ger. *præcox purpurea variegata* C. B. *Meleagris sive Fritillaria dilutior & saturator* J. B. *Common Fritillary, or chequer'd Lily*.

J. B.

Ex radice emergit bulbosa, candida, solida nullis tunicis septa Clusio, sed veluti in binas, easque ut plurimum inæquales partes secta; è cuius medio protuberat quasi pulvisculus quidam, unde *caulis* emergit, sessilibus parte nullis fibris donata. *Caulem* promit teretem, tenuem, singularem, dodrantalem & pedalem, interdum etiam majorem, foris ex viridi purpurascentem, vel fusco obsoleto colore præditum, lavem, intus fungosum; ad quem sine pediculis adnata hinc inde, nullo ordine, folia Tragopogonis purpur. quinque, sex, septem, mediocriter longa, angusta, carinata, subacido sapore prædita. In summo caule *flor*, saepe unicus, aliquando bini, interdum terni [Clusio eodem tempore se aperientes] ex pediculis uncialibus, caulis concoloribus incurvis nutantes dependent, pulchri, Campanæ instar, magni, hexapetali, tessellato emblemate fritilli seu tabule latrunculorum distincti, plagis alterno rubore, carneo sanguineove & albedine pictis, aspectu pulcherrimo, interiore superficie saturatore purpurâ splendente: singula petala ab imo costam elevatam habent, ad petali usque medium abeuntem, in tantillo puniceo luteolam: in floribus medio *stamina* sex, capitulo

farina

farinâ croceâ asperso, *stylum* ambiunt tricuspitem, coloris herbeci, odoris nullius. Florem verò excipit *capitulum*, triangulare, unciam plerumque longum, superna parte crassius & sine corona, aliqui Narbonensis Tulipæ capiti simile; quod in se continet *semen* pallidum, compressum, Tuliparum semini accedens, vel, ut ait Clusius, Tulipæ Narbonensis semen quasi referens, membranaceo margine latiore, in quo nullum, contra quàm in Tulipâ, germen conspicitur.

Floret cum præcocioribus Tulipis, interdum etiam Martio in hortis. Sponte quibusdam pratis Tempus & Locum.

ad Ligerim flumen, non procul Aurelia urbe Gallie celebri oritur. Duplex est, altera speciosior & coloratior, paulò citius florens; altera colore dilutior est, minus speciosa & nonnihil tardius florens. Ob soli luxuriam interdum florem geminatum producit, sive dodecapetalon. Hinc

Fritillariam flore magno pleno C. B. *Cam. Eysl.* Fritillariam flore duplici albicante Park. pro laesivientis nature lufu habeo, non pro specie aliqua Fritillariæ distinctæ.

Qui naturalem & stabilem hanc speciem esse affirmant non varietatem accidentalem & mutabilem, observent, an hujus semine satò ortæ plantæ hujusmodi semper vel maxima ex parte flores producant.

2. *Fritillaria alba præcox* C. B. *alba* Park. *albo flore* Clus. App. alt. & auct. & cur. post.

Præcedentis varietas potius esse videtur quàm species distincta: siquidem, annotante Clusio, caules & folia vulgaris habet similia, & præcocius unâ cum illa floret. Nota præcipue quibus ab ea differt, observante Parkinsono, hæc sunt. 1. Caulis & folia profus viridia sunt, non ut illius ima parte purpurascens vel fusca. 2. Floris color albus, qui tamen in nonnullis variat, interna parte venis quibusdam purpurascens distinctus. 3. Ungues petalorum virides sunt, costa etiam viridis medium folium dividit, per longitudinem.

In plerisque hujus generis plantis tessellæ quædam obscuriores apparent, in nonnullis etiam color purpurales dilutior: unde manifestum est eas rari alter differe à vulgaribus Fritillariis, quàm aliz plantæ flore albo interdum variantes ab eisdem flore rubro vel cæruleo vel alio quocunque naturaliter & usitate præditi. Hinc neque Fritillariam albam ex phæo purpureo tessellatam Lob. Ad. part. 2. cujus flos internè rubicundior est, unguibus albis præditus, à vulgari Fritillaria specie distinguere concedimus.

3. *Fritillaria serotina atro-purpurea* C. B. *Xanthonica serotina* Lob. Ad. part. 2. *An Fritill. flore atro-rubente* Park?

Loebelius hanc sic breviter describit. Serotina Xanthonica flos pulcherrimus est, & saturatioe nitidiorque purpureo-violaceo nigro colore gratissimus. Parkinsono fufius, si modo eandem intelligat, hunc in modum.

Radix hujus nonnihil rotundior est magisque coacta quàm præcedentis; *caulis* brevior & humilior quàm alterius cujusvisque Fritillariæ speciei, folio inferius unico vel altero donatus, superna parte duobus tribusve arcè junctis, latioribus, brevioribus & albidioribus quàm reliqua, Fritillariæ luteæ foliis ferè similibus, inter quæ exit pediculus *florum* sustinens deorsum nonnihil nutantem, ferè potius profus extantem, quàm vulgaris ampliorum, & Fritillariæ luteæ flori magnitudine ferè æqualem, foris obscurè cinereum seu per totum ex cinereo fuscum, internè atro-rubentem, variè striatam seu maculatam. Hæc species neque radice libenter se propagat, neque semen perficit apud nos.

Cum præcocioribus floret: Flos autem ejus citius evanescit quàm cujusvis alterius Fritillariæ.

4. *Fritillaria flore luteo puro* Park.

Park.

Radice habet rotundiorum, minus planam seu compressam quàm superiora genera, mediocri magnitudinis: *caulem* selquipedalem & interdum altiorum, *foliis* aliquam multis, oblongis, latiusculis, ex viridi cæsis ferè albicantibus, Fritillariæ nigre similibus sed duplo angustioribus, vestitum: *florum* minuculum, oblongum, Fritillariæ nigre figurâ suâ non valde dissimilem, petalis tamen minoribus & mucronibus rotundioribus, pallide seu ex viridi luteum, nullis neque foris neque intus maculis ferè tessellis variegatum, *staminibus* & apicibus intus luteis. Semen primi generis simile.

Hanc in hortulo nostro Cantabrigiæ alimus; Ad Fritillariam nigram accedere videtur.

5. *Meleagris sive Fritillaria flavæ* J. B. *Fritill. flore luteo vario sive punctata* Park. *Fritill. flavæ rubris maculis distincta* C. B.

Assurgit ad altitudinem præcedentis æmulum, *foliis* cinereis, latioribus, brevioribus & obtusioribus; *floribus* majoribus, quorum petala flavi sunt coloris, rubris maculis distincti, illorum medio nervo prominulo & virentis coloris.

6. *Fritillaria lutea maxima Italica* Park. *Meleagris flos maximus Italianus* Eysl.

Caulem surrigit teretem, ex fusco virentem, *foliis* aliquot latiusculis brevioribus obtusum, quæ basi sua cum amplexantur, coloris obscurè viridis. Propè summum caulem, qui deorsum nonnihil incurvatur, folia exeunt tria vel quatuor, è quorum sinu emergit *flor*, plurimum singularis, quàm præcedentis longior, deorsum nutans reliquorum instar, colore è luteo obscuro purpurascens, maculis parvis rubris tessellatus.

Serò & post reliquas tandem omnes floret.

Tempus.

Bbbbb z

7. *Fritillaria*

7. *Fritillaria lutea junceifolia* Lusitanica Park. An *Fritil. angustifolia variegata* ^{flor} *magno* C. B?

Park.

Caule affurgit tereti, oblongo, tenui & infirmo, foliis rarioribus, oblongis angustis & fere junceis vestito. Florem edit parvum, luteum, maculis tamen rubris crebrioribus segmentatum quam quovis aliud *Fritillariae* luteae genus.

Fritillaria Lusitanica Clus. cur. post. huc referenda videtur. C. Bauhinus tamen distinguit, & vera nota nonnullae sunt in Clusiana descriptione quae non bene conveniunt, nimirum caulis firmus, foliola breviora, color floris foris purp. obsoletus, in venas quaedam ad extimas oras vergentes distinctus.

8. *Fritillaria flore minore* C. B. item *Fritil. serotina floribus ex flavo virentibus* ejusdem. *Meleagris* sive *Fritil. Pyrenaea flore minore* J. B. item *Meleagris* sive *Fritil. Aquitanica reflexis oris* ejusdem. *Fritillaria Pyrenaea* sive *Apeninica* Park. *Fritil. Aquitanica minor flore luteo obsoleto* Ger. emac. *The black Fritillary, or Weather-coat.*

Bulbum habet [Clusio] *Fritillariae cap. x. lib. ii. Hist.* descriptae formam similem, minorem tamen. [Parkinsonus hujus bulbum in eam molem & magnitudinem interdum excrecere scribit, ut Corona Imperialis radicem mediocrem mentiatur] ex quo prodit pedalis *cauleculum*, gracilis, viridis, tenuis aut septenis foliis septus, ex viridi cineraceis, qualia fere sunt in aliis *Fritillaribus*, in ejus summo fastigio nascitur *flor*, aliarum *Fritillarum* flore minor, sex petalis constans, quae extimas oras nonnihil reflexas habent, ut parvi tintinnabuli formam exprimat, quorum terna exteriora internis angustiora sunt, omnia obsoleti foris coloris, circa oras tamen (praesertim interiora) venis quibuldam fluorescentibus distincta, internae vero ex viridi flavescentis & splendentis; a mediis porro foliis ad ipsos usque ungues (qui similem colorem habebant) plurimis maculis saturate purpureis tessellatis dispositis notata. Ex umbilico prodeunt sex brevissima stamina, longis apicibus pallidis praedita, trifido filulo in medio illorum procedente. Odor ejus gravis, quasi Phalli odorem referens, & proximè ad eum qui in Spatula foetida percipitur accedens. Semen *Fritillariae* vulgaris semini simile.

In earum porro *Fritillariae* plantarum quae Pyrenaeis montibus erantur (loquitur Clusius in *hist. app. alt.*) floribus non minor observatur diversitas quam in illis quae vulgares in diversis Galliae provinciae reperiuntur: nam licet omnium, (quos mihi quidem videre contigit) forma quodammodo similis sit, sex viz. petalis constans, eorumque terna interna magna ex parte tribus externis sint latiora & ampliora, quidam tamen flores illa repanda habent, h. e. illorum extimas oras reflexas, nonnullorum vero ore vel non sunt reflexae penitus, vel certe quam minimum: rursus illi flores qui extimas foliorum oras reflexas habent alii aliis saturationis sunt coloris, quidam etiam adeo latius ut nigri videantur, praesertim externa foliorum parte, quae nec splendet, nec tessellis distincta apparet, at internae purpureis quibuldam maculis distincta vel frequentioribus, vel minus frequentibus, aut magis saturis, aut dilutioribus, eaque splendet. Illi vero flores qui folia repanda non habent, vel quorum ore paululum duntaxat sunt reflexae, externa parte utriusque virentis sunt coloris, internae autem ex viridi flavescentis & splendentis quali panis praeditus est tenuior ille sericeus pannus, quem vulgo *Tefas* nuncupant, ex flavis & viridibus sericeis staminibus contextus, atque in illis tessellatur illa distinctio obscurior apparet. Singulorum autem foliorum ungues interni nonnihil cavi subviridem maculam impressam habent; ex floribus vero umbilico sex alba stamina prodeunt, quorum apices pallidi, inter quae trifidus exilit stylus paullo supra stamina sese exerens.

Florem paullo serius quam vulgares serotinae *Fritillariae*, & semen ferunt in thecis fere capitulis triangulis, vulgaris *Fritillariae* instar, planum, vulgaris semini prolixius simile, in quo nullum etiam germen conspicitur. Interdum hac planta binos flores in eodem caule profert quemadmodum vulgari.

9. *Fritillaria Aquitanica Clusii & Boissoti serotina*, i. e. *Fritil. serotina floribus flavovirentibus* C. B.

Videtur Lobelio Adv. part. 2. quadrare cum varietatibus *Fritillariae* nigrae: nonnullae tamen notae reclamare videntur, 1. Quod in floribus petalis dorsi nervus extuberabat paululum atque virefcebat. 2. Quod petala omnia ab imo ad extremas oras obsolete & purpurei radiis, sub quibus nonnihil flavi conspiceretur, distinguiebantur. 3. Quod folia angustiora magisque herbacea. 4. Tenuior erat & frigoris impatientior.

Odore *Fritillariae* quam Clusius Aquitanicam vocat haemorrhagiam in juvene Belga suppressam observavi Lugduni Batavorum. Est vero terribili odoris, cui similem putidissimum ovum spirat. S. Pauli Quadrip. Botan. Class. 2. p. 83.

10. *Fritillaria umbellifera* C. B. Hispanica *umbellifera* Park.

Fritillaria nigrae haud dubie congener est, adeo partibus omnibus ei similis est, major duntaxat, quod foret solo laxiori debetur. Flores in fastigio quatuor vel quinque simul penduli Coronae Imperialis instar caulem ambiunt, colore intus flavo-viridi, rubentibus maculis notati, foris nigricantes.

Fritillaria II. seu ramosa C. B. item *Fritillaria* III. seu polyanthos flavo-viridis, si à praecedente specie differant nobis certe incognitae sunt.

II. *Fritil.*

II. *Fritillaria Lusitanica Clus. cur. post.* ambigere videtur inter *Fritillarias* vulgares & *Fritillarias* nigras, siquidem petalorum mucrones in ea non reflectebantur, coloris tamen erant foris purpurei obsoleti, in venas ad extimas oras vergentes distincti, nullis maculis tessellatis dispositis apparentibus, singulorum mucrone ex viridi paululum flavescente. Floris pars interior subflavi coloris erat, ungues vero virentes macula infecti. In flore odorem nullum deprehendere potuit Clusius, quo à *Fritillaria* nigra differt.

11. *Fritillaria minima pluribus floribus* C. B.

A Swertio pingitur.

12. *Fritillaria Indica maculato caule, Viperina dicta* Hort. Reg. Paris & Lugd. Bat.

Fritillariae flos (autore Paul. Renealmo) non tantum ardentibus febribus confert, sed & sedanda *Virei*, si ex hujus succo fit unguentum ad carcinomatola ulcera praestantissimum. Vim praeterea hic flos roborandi cordis & cerebri non parum possidet, meconique (ut me docuit experientia) malignitatem infringit. Aqua ut decet destillata oculorum inflammationibus succurrit.

CAP. IV.

Martagon Canadense maculatum Park. Mart. seu *Lilium de Canada*, auri colorem referens flore in-
tus nigris maculis asperso Bry.

Park.

Ambigere videtur inter *Lilia* floribus reflexis & erectis. Folia ut in illis per intervalla rotatum caulem ambiunt. Radix parva, squamosa, fibris tenuibus longis ex ima fide dependentibus. Caulis satis crassus, sesquicubitalis aut altior, foliorum longorum, angustorum, viridium, pauciorum tamen quam in *Martagone* Imperiali, triplici aut quadruplici per intervalla serie circulariter cinctus. Ex supremo foliorum circulo una erumpunt quatuor aut quinque flores, Lili rubri penes pares, singulis pediculis longis tenuibus fultis, deorsum nonnihil incurvati, pulchro colore flavo seu aureo tincti, internae parte maculis seu stris atro-purpureis picti, cum sex staminibus totidem apices sustentibus & pistillo in medio.

CAP. V.

De *Lilio simpliciter dicto floribus erectis, & eorumdem petalis non reflexis.*

Lilium Latinis à Græco *λελειν* deductum est, & litera in l mutata.

1. *Lilium album* Ger. *album vulgare* J. B. Park. *album flore erecto & vulgare* C. B. *Common white Lily.*

J. B.

Florum delicia *Lilium* ex radice bulbosa, multis nucleis constante caulem surgit rectum, cubitalem & sesquicubitalem, vel etiam altiore, singulare, teretem: cui ab imo ad summum adnato folia nullo pediculo, oblonga & latiuscula, viridia, glabra & splendens, versus summum caulem sensim minor & angustiora. Flores in scapo serie quadam plures, non eodem tempore panduntur, odoris suavitare eximia, colore lacteo, sensim pinguibus repandis foliis calathum imitati, in quorum medio stylum longiusculum, ex albo viridantem, trifidum circumstant stamina, foliis numero & colore paria, quibus apices insident croci.

Sillatitiam florum aquam dari utiliter potandam agere parturientibus, & ad pellendas secundas *Virei* addito croco & caffia scribit Matthiolus: Crocum & Caffiam ad augendam penetrantiam addi non concessit Camerarius: qui aquam stillatitiam solum ad huc usum efficacissimam ait, unde non temere in aliis affectibus dandam. Tragus duo aut tria cochlearia restituere animo inlignes scribit ex aliorum sententia. Schroderus usus crebri esse in affectibus pulmonum, afflatus, tussi & similibus scribit. Virgunculus familiaris & expedita esse, ut ei faciei morem consilient, tanallum Camphorae & Olei Tartari per deliquium destillati in ea dissolventibus. Sim. Paullus.

Oleum ex floribus per insolationem fit. Cavendum autem ne folia relinquuntur in oleo vetere ad quindecim dies: Cum enim tota planta turgat succo mucaginoso, facile putrescant, & oleum iam refolet non *Lilia*, quae prima bonitatis nota est, sed grave & foetidum quid. Sufficit igitur triduum, quo exado imponentur alia, tum denique iterum alia. Sufficit enim tertium repositum.

Hoc oleum maximas habet vires in quibuscunque doloribus & affectibus frigidis: tena remittit, dura emollit, dolores sedat. Usus ob id est in doloribus colicis & nephriticis, in pleuritide, &c. Usus etiam est in induratis nervis praecipue, in schirrho uteri & inde dependente menses mora.

C. Hofmannus.

Radix usus internus rarus est, externus crebrior in tumoribus leniendis & maturandis, in clavis pedum tollendis [axungia vetere exceptae & illius] in pueris parturientium emolliendis, in ambustis emendandis, &c. Schrod.

B b b b b 3

Stamina

cupati floribus omnino pares, sex foliis constantes intensè cœruleis five violaceis, eminentibus ex umbilico quodam veluti umbone. Flori succedunt triangula capitula in quibus semen.

Locus.

In montibus Pyrenæis nascitur, necnon in quibusdam montibus Gallie Aquitanicæ, & locis humentibus gaudere dicitur.

Passores animalibus hanc plantam depascitibus caput intumescere Joachimo Venerio asserunt. *Clus.*

Invenitur etiam sed rarius flore niveo.

C A P. VIII.

De Lilio floribus reflexis Martagon dicto.

1. *Lilium floribus reflexis montanum C.B. flore nutante ferrugineo minus J.B. Lilium montanum sive sylv. 2. minus Clus. Lil. montanum minus Ger.*

Florus hujus *bulbus* ex squamis acuminatis compactis, subulci & viscido sapore, fibris donatus albidis, aliis in imo, aliis quæ caulis committitur, quem erigit bicubitalem, teretem, punctis rubentibus maculofum: cui ex intervalis radiata circumnascitur *foliorum* Liliaceorum, atroverentium series: circa caulis etiam summum singularia folia temere quæ fors tulit apponuntur. Caulis fastigium ornant Liliacei penduli *flores* sex foliis pinguibus purpureiscentibus, sanguineo saturatio guttatis, reflexis admodum constantes, quorum medullarum occupant totidem ferruginei apices cum pistillo, odore gravi.

Locus.

In montibus Germanie oritur, præsertim sylvis: Montbelgardi sponte & copiose in monte Bar, Basilæ in monte Moutetz. Geneva in montibus abundat *J.B.* Nobis in monte Saleva prope Genevæ observatum non visum est differre à sequente, at in observando minus curiosi fuimus: differe enim insignibus notis, si *J. Baubion* fides, nimirum floribus paucioribus, eorumque petalis admodum reflexis, colore etiam diversis.

2. *Martagon Imperiale sive Lilium montanum majus Park. Lilium sylvestre sive Hemerocallis mos. chaia polyanthes, Martagon Imperiale superum Lob. Ad. par. 2. An Lilium flore nutante maximum J.B? Lilium pyramidale mûchatum C.B.*

Bulbus huic ex squamis acuminatis compactis reliquorum Liliorum instar, pallidius tamen flavus, minor interdum quam pro plantæ modo. *Caulis* erigit bicubitalem & altiore, ex purpureo fusco superiore parte, & brevi lanugine hirsutum, *florum* pyramidatum acervum, 120 & plurimum, jucundissimo spectaculo, suavisissimi Rosæ mûchate odoris æmuli, fastigio sustentent. *Flores* penduli sex deorsum nutantes, sex petalis pinguibus, unciam longis, medium digitum latis, colore in pallido rubentibus, fortius ex fusco purpureo maculis latoribus aspersis compositi, per exortus quinque aut sex variè & fuscæ caulem ornant. *Folia* ex intervalis radiata serie caulem ambiunt seu coronant: bini aut terni, & interdum quaterni, foliorum circuli cauli circumnascuntur; & præterea circa caulis summum singularia folia reliquis minora multo, temere quæ fors tulit apponuntur. Sunt autem folia glabra ex rotundo turbinata, juxta annexum angustiora, eminentibus ramosisq; à tergo in mucrone cœnubis venis. *Stamina* ferunt singuli flores sena, petalis numero respondentia, in quorum extremitatibus apices oblongi, in rusto purpurei, rubiginoso pulvisculo flammæ, pœrente conspersi. E medio flaminum prodeit incurvus apex, in triquetrum rubensq; capitulum desinens, viridi & triquetro folliculo insidens, qui defluentibus florum partibus solus remanet, & resupinus fursum incurvatur, paulatim, increfcit, donec uncia longior & semunciat lator fiat, qui inferius angustior existit: idem fex eminentibus angulis totidemq; lateribus constar, intus autem tribus membranis seu parietibus in tres cavernulas per longitudinem dividitur, in quibus bini contigui parvorum, latorum planorum, fides invicem superjacentium & flavorum seminum series continentur.

Hanc plantam, ni multum fallimur, invenimus in sylvis montis Saleva prope Genevæ. Florum petala in hoc genere non usq; adeo reflectuntur ac in minore proximè descendentio. Hoc fortè Quartum Lili montani genus est Clusio, cujus flores seriùs sese explicare soliti sunt, illiq; non insuavi odore præditi.

Vires.

Martagonis radix urinam ciet.

3. *Lilium montanum seu sylvestre minus Park. An Lil. mont. sive sylvestre I. majus Clus? Lil. floribus reflexis alterum lanugine hirsutum C.B? montanum majus Ger.*

Bulbo est majori seu Imperiali persimili, ut difficulter possit indè distingui. Differt 1. Quòd mensis plerumq; spatio seriùs è terra exeat, & tamen maturis floreat. 2. Quòd folia angustiora sint & acutiora, viridioraq;. 3. Quòd florum petala aliquanto longiora sint, saturatius rubelcant, minoribus maculis conspergantur, interdum etiam maculis careant multoq; magis reflectantur. 4. Quòd flores in eodem calice multò pauciores obtineant & rarius dispositos. 5. Quòd florum capita antequam flores aperiantur hirsuta sint & lanugine incana. [In nonnullis hujus generis plantis, Antequam flumina caules in hoc glabri sunt & virides secus quam in illo. 7. Denique vascula seminalia longiora multo & duplo tere majora sunt.

Lilium

Lilium flore nutante albo *J.B.* floribus reflexis albis non punctatis *C.B.* *Lilium* mont. flore albo puro *Clus.*

Non species Lili distincta, sed accidentalis hujus varietas, à femine orta, nobis videtur. Hujus inquam, non primi generis, ut vult Parkinsonus. Florum enim gemmæ, referente Clusio, antequam expandantur, multà candida lanugine sunt obite, quæ una est ex notis quibus hoc genus à priore distinguitur.

Lilium florib. reflexis variis *C.B. i. e. Lilium* montanum seu sylv. 3. *Clus.* cui flos antequam explicatur foris carneus, explicatus intus albus notis purpureis insignitus.

Item,

Lilium floribus reflexis albis punctatis *C.B. i. e. Martagon* flore albo maculato *Park.* Item *Lil. flor. reflex. polyanthos alb. punct.*

Et alias quas recentent varietates Clusius & Lobelinus, pro accidentalibus vel hujus vel præcedentis generis differentis habemus. Parkinsonus pro præcedentis differentis reputat, ob notam characteristicam quam cum eo communem obtinent, ea autem est, squamas radices eo modo congestas seu dispositas habere, ac si duæ trèse simul, altera alteri innascerentur.

4. *Lilium Byzantinum miniatum C.B. item Lil. Byzant. miniatum polyanthos C.B. flore miniato nutante, sive Hemerocallis Chalcedonia quibusdam J.B. Lilium rubrum Byzantinum sive Martagon Constantinopolitanum Park. Byzantinum Ger.*

J.B.

Ex radice bulbosa emergit caulis bicubitalis, minimi digiti ferè crassitudine, ima parte punctis rubentibus guttatis, cætera virefcens, concavus, paullo postquam è bulbo eluctatus est radiatas fibras circumquaq; emittens: per quem frequentia oriuntur folia, indigesta, Lili Martagonis, striata, acuminata, per marginem nonnihil veluti pilosi ostentantia, sapore oleraceo prædita. *Flos* cauli summum reflexo insidet, plerumq; unus, aliquando duo aut plures, colore pheniceo pulcherrimo, quorum singuli Liliacei similes, senis foliis constant, utrumq; angustioribus quam Lili albi: hæc striis notata, quæ exteriorum reflexa ceu Martagonis, apicibus circa caulem cœunt, prominentibus nudis miniatis apicibus, quos pallida flamma sustinent, quorum medium obtinet pistillum apicibus concolor. *Semina*, Clusio teste, sunt in anguloso capite plana, aut Lili sylv. femini ferè similia, sed nigriora, minora, neq; adeo spongiosa: terræ commissa proderunt, planaq; foliola tulerunt. *Radix* usulurimum non est adeo magna ut quidam existimant, sed Lili semestris radicem hanc multum superat, coloreq; dum recens enata est adeo illi persimilis [crenitum si diutius extra terram asseveret purpurea ferè tota est, & subindè quibusdam notis saturatè rubentibus inspergiunt] ut etiam in stirpium cognitione admodum exercitati, nisi eas inter se conferant difficile discernere possint.

Hujus tamen radix è tenuioribus squamis contexta est, nec minus fibris supra & infra quam illa donata.

Duplex est, una dilutioribus floribus prædita, altera saturatioribus. Ego sanè (inquit Clusius) longa experientia didici, eas plantas quæ dilutiores ferunt flores, caulem & folia viridiora habere itis quibus saturatioribus sunt flores: postremis enim caulis & folia plerumque ex purpurea nigricant.

Lobelinus etiam duas varietates memorat, alteram præcœntem, quinque, sex, decemque usulurimum flores proferentem; alteram ferotinam, quandoque diu multisque annis unicum florem edentem.

Floret Junio aut paullo seriùs, Constantinopoli, Viennam ad Clusium delatum ex hortis supra si. *Tempus*, num in cornu Byzantino vulgariter Pera nuncupato litis *Zufiniane* appellatione.

Martagon Constantinopolitanum maculatum *Park.*

A descripto differt magnitudine & proceritate: flore ampliore & saturatiore, maculis & striis aliquot nigricantibus variegato.

Lilium purpureo-sanguineum flore reflexo *C.B.* *Byzantinum* flore purpureo-sanguineo *Ger. emac.*

Cum Lilio *Zufiniani* idem esse vult Clusius.

5. *Lilium rubrum præcox Clus. rubrum angustifolium C.B. Ger. emac. An Martagon Pannonicum vel exoticum flore spadicæ Park? Lilium præcox nutante flore rubro J.B.*

Clus.

Floris color minus satur est & longè dilutior eo qui in floribus præcedentis apparet: Caulis gracilior & brevior Byzantinis adultis, cubitalem videlicet altitudinem non multum excedens. Uno, duobus, tribus est floribus: & quia aliquando angustioribus est foliis vel latoribus, idcirco Clusius in *Lilium* rubrum 1. & 2. distinguit. Primum folia multò breviora habet & paullo latoria quam Constantinopolitanum, secundum verò angustiora.

Sub finem Maii aut initium Junii floret.

Tempus

6. *Lilium rubrum præcox 3. angustifolium Clus. Lil. brevi & gramineo folio C.B. Lilium præcox nutante flore rubro tenuifolium J.B. rubrum angustifolium 2. Ger. emac.*

Clus.

A præcedente (inquit Clusius) valdè diversum est, non quidem floris formâ, sed colore, qui Lilio cœnato majori non bulbifero similis est, tum sui foliorumque per caulem sparsorum diffimilitudo; multa enim & conferta fert folia, cubitalem & ampliore caulem confusè vestientia, admodum angusta & longa, instar penè foliorum Tragopogi: caulis item fastigium flores proferet, non eodem ortu, ut in Byzantino, sed in summis caulis alis, inter angustissima foliola *peristylas* nascentes. Hæc ex aliorum relatu.

Postea

Postea hujus floris colorem plurimum ad Mali Aurantii præmatum colorem accedere observabat Clusius; odorem autem non adeo suavem ut præcedentis, sed potius Lili montani flavo flore odorem referre. Plurimos interdum flores in caule fert. Ab hoc non differt, ut puto, species

7. *Lilium minutum odorum angustifolium* C. B. Martagon Pomponii Clus. cur.; post. Martagon Pomponium sive *Lilium rubrum præcox* & *Lilium Macedonicum* Park.

Quod longè nitidioribus est floribus, nam profusè miniatos illos fert ut Byzantinum, certè magis saturos quàm descriptum, nec eos inodoros. Folia etiam licet angusta ut illius magis tamen saturi viriditate prædita & magis splendens Clusio videbantur, atque inordinatè quemadmodum flores in caule nascebantur. Observabat etiam prædictus Autor ejus caulem non adeo brevi marcescere ut illius, sed diutius perdurare.

Parkinonius nostras plantam hanc plenius & accuratius descripsit, ideòq; non pigebit descriptionem ejus Latinam facere & huc transferre.

Radicem habet squamofam, squamis artè compactis, latoribus & tenuioribus quàm reliquorum congenerum, ætate grandescens, colore luteo saturatione tinctam. *Caulis* indè exiliter viridis, plurimùm teres, rarius planus, selquicubitalis aut bicubitalis, *foliis* plurimis, angustis, oblongis, Caryophylleorum æmulis sed viridioribus, creberrimis, nullo ordine positis gradatim minoribus, ad fastigium ferè vestitus: cui insident *flores* plures paucioresve pro ætate aut vigore plantæ, in junioribus pauciores & rarius dispositi, in vetustioribus multo plures & densiores [in uno caule flores sexaginta & plures numeravi, in altero ad centum usque, confertim nascentes.] Color florum ex luteo rubescens, minùs saturatus seu intensus quàm Martagi Constantinopolitani: flores ipsi quàm illius tantillo minores, alias formâ similes: Seminum *theca* triangulari illius etiam similis sed minor, in qua sexuplici serie continentur *semina*, plurimum inania, quæ verò solida sunt plana: orbiculata, parva, subrubentia. Adnatis rarissimè se propagat.

Hujus tres quatuorve varietates recensit Parkinonius.

1. Primam foliis in caule minùs crebris, seriùs aliquantulum florentem.
2. Secundam foliis brevioribus paululum & latoribus, maturius nonnihil florentem.
3. Tertiã floribus pallidiùs rubentibus & ad flavum tendentibus, foliis etiam præcedente latoribus & brevioribus, serotinam.

8. *Lilium flavum angustifolium* C. B. *Lilium nutans flore flavo* J. B. *Lilium mont. flavo flore maculis distincto* & non distincto Clus. Martagon luteum punctatum & non punctatum Park. mont. flo. flavo punctato & non punctato Ger. emac.

Caulis huic bicubitalis & amplior, rotundi, virides, quos incondito ordine plurima ambiunt *folia*, longa, angusta, viridia, mollia, trinervia, oris albicantibus & velut lanugine quadam obsitis, *flores* in fastigio sustinentes ternos, quinos, septenos aut plures, cum primùm aperiantur coloris ex viridi pallascentis, deinde pallidi, tandem flavi, petalis sursum reflexis & convolutis instar reliquorum hujus generis, à medio ad umbilicum internè punctis seu maculis ex atropurpureis distinctis, [Reperiuntur hujus generis flavo flore puro, seu nullis maculis notato] sex *framinibus* viridescens, miniato apice prædictis cum pistillo triangulari crassiusculo ex umbilico prodeuntibus, quo pistillo nonnulli flores carent etiam in eadem planta quâ alii: Odor medius inter gravem & suavem, qualis fere in Sambuci & quarundam Iridum floribus. *Radix* crassa, multis squamis prædita instar radicis Lili albi.

Montium Pyrenæorum incolæ est. Byzantino & miniato Martagone maturius floret.

Locuti.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Herbis bulbo tunicato graveolentibus.

Herum caules è summo fastigio plurimos fundunt petiolos flosculos sustinentes in corymbi aut umbellæ formam dispositos.

Herbæ radice bulbosa graveolentes, flosculis multis è summo caulis fastigio enatis, & in umbellam aut corymbum diffusis, sunt vel foliis

[Fistulosi, capitulis

{ *Proliferæ*, seu è multis bulbillis, quibus flores intermiscuntur, compositis, unde & hujusmodi plantæ amphicarpe nonnullis dicuntur; ALLIUM SYLVESTRE Ger.
{ *E flosculis solis compositis*, radicibus seu bulbis

{ *Non proliferæ*, grandibus, efculentis, major & elatior, caule in ventrem utrinque turbina- tum intumescens; Cæpa.
{ *Proliferæ*; vel

{ *Minor*, florida; PORRUM SECTILE.

{ *Major*, non florens, aut saltem rariùs florens; ASCALONITIS.

[Solidis & planis,

{ *Longis*, gramineis, bulbo

{ *E multis nucleis* seu spicis composito, odore

{ *Graviores*, caule recto, Sativa; ALLIUM.

{ *Remissiores*, caule summo in gyrum intorto; OPHIOSCRODON.

{ *Simplicis*, non composito ex nucleis, floribus

{ *Speciosis*; MOLY.

{ *Minus pulchris*,

{ *Elatior* & major, radice angusta, odore miore, flosculis plurimis in spheram conglobatis; PORRUM,
{ *Humilior* & minor; ALLIUM SYLVESTRE.

[*Latiss, brevioribus*;

{ *Montanum*, floribus minùs speciosis in globum aut corymbum circumactis; VICTORI;

ALIS LONGA.

{ *Aquaticum*, floribus albis speciosis in umbellâ; ALLIUM URSTINUM.

Allii Sylvestris plurimæ sunt species, quæ ad duo genera reduci possunt; alterum capitulis proliferis, seu è multis bulbillis, quibus flosculi intermiscuntur compositis; alterum capitulis è solis floribus coagmentatis.

CAP. I.

De Cæpa.

Cæpa, Græcis *καπυον*, teste Isidoro ita dici videtur, à capitis magnitudine: eaq; causa est cur per æ scribitur.

ῥίζον Græcis est Cæpa condimentaria, quæ opponitur capitæ, nam Gethyon caput non habet, aut vix habet. Recentiores Græci *ῥίζον* dixere. Ac censet Salmasius *ῥίζον* pro *ῥίζον* dixisse *ῥίζον*, inde esse *cæpe*: vel venire illud ex *ῥίζον* vel *ῥίζον* pro *ῥίζον*: *ῥίζον* enim *ῥίζον* in *α* converterebant, ut pro *ῥίζον* *ῥίζον*, unde *scæna*: Simile fit pro *ῥίζον* *ῥίζον*, inde *cæpe*, *Voss*. Hæ meræ conjecturæ nobis videntur. Ego Isidori sententiam magis probō.

Cæpe

Cepæ notæ caractere isticæ sunt folia fistulosa, radices magnitudine insignes non proliferæ, caulis in ventrem utrique turbinate intumescens.

1. *Cepa vulgaris* C. B. *Cepa alba & rubra* Ger. Park. *Cepæ sive Cepa rubra & alba, rotunda ac longa* J. B. *Onions*.

¶ B.

Bulborum quantum uspiam est in naturâ ditione notissima Cepa est, cujus radix acerrima, oculos mordicando lachrymas elicit, ex tunicarum involucri contexta, modo rubra, [potissimum tunicæ exteriores] modo alba, interdum orbicularis, aliâs bulbo longo, pendulis ab imo fibris albis. Folia pedalia fistulosa, parum acrimonia videntur radici cedere, si recentia fuerint. *Caulis* nudus, rectus, duorum triumve cubitoꝝum altitudine, circa medium in ventrem utrique turbinate turgescit, glomeratim in summo fastigio gestans *florum* caput, pugni magnitudine, adeo ponderosum cum semine prægnans est, ut à caule nisi fulciatur, agrè possit sustineri. *Semen* angulosum, atrum.

Cepa ab aliis omnibus bulbosis differt quod ejus radix nullam omnino sobolem edat, unde & *Unio* Latinis dicta est olim, referente Columella: unde Anglicum *Onion*.

Ceparum variet habentur species vel potius differentie accidentales, v. g. 1. *Cepa vulgaris* alba & rubra.

2. *Cepa oblonga*, nostratibus *St. Omers Onions* dici solita, i. e. Sancti Audomari *Cepæ*: *Cepa Hispanica oblonga*.

3. *Cepa radice candida dulci* C. B. Hanc *Cepam* edulem Barkinsonus *Cepam Hispanicam* vocat, tum longam, tum planam, atque tam dulcem esse ut Pomum instar mandi possit, & à multis mandatur. Hispani tamen ipsi in cibo non adeo familiaris est, qui *Cepis* albis vulgaribus vesci amant.

4. *Cepa candida* tum oblonga, tum plana seu lata, quæ per maturitatem in terra jacentes lapidum cretaceorum speciem exhibent.

5. *Cepa Argentinensis* rubra, cujus exteriores tunicæ rubræ, interiores albæ, acres admodum & vehementes.

Cepæ calidæ sunt, partium crassarum, adeoque statulentæ. Utiles sunt iis qui frigidis & viscidis abundant humoribus; in quibus somnum faciunt, coctionem juvant, acidos ructus sedant, alvum modo movent modo sistunt, obstructions expediunt, menses & urinas cient, transpirationem insensilem promovent. Contra in biliosis omnia mala inducunt, caput præcipue valde petunt, somnia inquieta faciunt, oculis adversantur, &c. *Hofman*.

Olfactu ipso (inquit Plinius) & delacyrmatione caliginis mendentur, magis verò succis inunctio- ne: & Diolcorides, Succus cum melle illitus oculorum hebetudinibus, argemiss, tuberculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur; Cepæ tamen in cibo usurpatæ modernorum medicorum consensu oculis nocent.

Qua qualitate Cepa lacrymas elicit queritur: non acrimonia sola, cum alia acriora, ut Allium & Piper, id non faciunt; sed acrimonia & lentore. *Cardanus* de variet. rerum.

Anicula nostræ crudam cepam conficiunt, ac in aquam fontanam injiciunt, pèrque noctem in ea macerant, postea eam aquam pueri & infantibus potandum exhibent ad ejiciens ventris lumbricos sane haud infelici successu. ¶ B. Decoctum puto melius est. Allium hoc præstat efficacius.

Cepa magna excavata, theriaca deinde repleta & testæ, ac postea in calidissimo cinere assata, demum detractis exterioribus tunicis fusa, ac cataplasmatim ritu impostæ, pestes ac venenosa ulcera reliquaque collectiones malas & duritias efficacissime emollit & aperit.

Ambrosius Paræus ad ambusta, modo ne epidermide pars sit spoliata vel ulcerata, mirè commendat cepas crudas cortice liberatas, & cum momento salis subito applicatas, empyreuma enim extrahere, vesiculas prohibere. * Fernelius quoque cepas cum sale confusus parti impostas ambusta miraculo sanare scribit.

Cepas confusas ad Alopecias commendant tum Veteres tum Recentiores. Post totas inunctiones præscribit Fernelius, ut manè & vespè caput iis confricetur dum prorsus rubescat, & mox melle oblinatur vice cataplasmatum: *Schol. Salern*.

Constitu cepis loca denudata capillis

Sæpe fricans poteris capitis reparare decorem.

Ad cephalaem, R. *Cepam* albam, per medium incidatur, & in Sp. vini infusa applicetur supra partem dolentem. Valde prodest, ut mihi nobilis mulier communicavit ad antiquos capitis dolores & hemiorianiam. *Chefneau*. Pernioni conferunt cepæ cum adipis coactæ & impostæ. Cepa non secus ac Allium Rusticorum theriaca est, & preservare creditur à peste reliquisque morbis contagiosis manè comesta.

Calor ignis in aspectum producit literas scriptas succo cepæ prius deliquescentes. Ad dolores post partum, R. *Cepas* q. v. coctas cum vino; cum oleo postea fixæ in fartagine prius confusi applicentur calidè supra ventrem, statim dolorem sedant, inquit Bayrius. *D. Hulse*.

Ad pedum inflationes, applica cepas confusas, vel succum ceparum cum adipis gallinæ mistum. *Liber Avicennæ*.

Bubonis attractivum, R. Rad. Liliorum alborum aut *Cepam*: coque in aquæ paucæ, & porcino adipe non, fido contunde cum theriaca 3ij, & applica sero & manè. *Chefneau*.

Intensissimus hamorrhoidum dolor quæ occultæ externis se non proferabant filiam meam graviter afflixit. Appositis tamen Cepis à pelliculis liberatis & confusis proritato fluxu sanata est. *Achilles Gasterus* Obsev. 88.

Novi anum quandam, quæ plurimos curabat pleuriticos fomento ex cepa incisa & sub cineribus assata mixta cum cremore lactis. Hieron. Reutnerus in * Obsev. à Velschio editis.

Doloribus calculi jam præsentis, & accelerandæ excretioni nullum præstantius in seipso expertus est remedium Decanus capituli Augustiani ad S. Mariæ ex omnibus topicis quàm cepas in vini & oli

olei olivarum part. equal. coctas, & tribus sacculis injectas, quorum unus Dorso, alter & tertius Illis fortiter alligandus est. Ex * Observationibus Hieron. Reutneri à Velschio editis. * Obv. 167. In tussi desperata & hæmoptysi concurrente Doleus laudar decoctum ex alio vel cepis. Lib. 2. Cap. 1. Sect. 18. D. Soame.

C A P. II.

De Bulbosis graveolentibus, foliis fistulosis, radicibus proliferis.

1. *Cepa Ascalonica sive fistilis* J. B. *Cepa Ascalonica sive Ascalonitides* Park. *Ascalonitides* Ger. emac. *Cepa fertilis* C. B. *Warren Onions, Etchalottes*.

¶ B.

Plures simul conjunctos bulbos, Porraceis mediocribus suppres, fibrosos habet, sapore *Cepæ* vulgaris. Flores exeunt fistulosa, teretia, glabra, eodem tempore prædita. Caulum & florem rarissime profert. Nobis certe florentem nondum videre contigit: non tamen idcirco nunquam exaulescere & florere existimamus.

Elicatos autem Gallicas Antiquorum Alcalonitides five Palæstinæ cepas arbitrantur Adversarios auctores, quas Francigenæ *Appetiz* vocitant, quod appetitum ad cibum excitant & accunt.

2. *Porrum scitrum & Schenoprasion quorundam* J. B. *Porrum scitrum juncefolium* C. B. *Schenoprasion* Ger. Park. *Cives, & Chives*.

¶ B.

Conferunt in fasciculos plures nascuntur hujus plantulæ, implexu mutuo coherentibus bulbis albis, odoris cepacei, quo etiam prædita sunt juncea folia fistulosa *Cepæ* adolescentis, (scilicet palum aut dodrantem etiam alta. Flores ex utriculo albedo umbellatim prodeunt, quorum singuli foliis constant senis acuminatis, colore dilute purpureo, striâ saturatiore medium solum percurrente. Stamina albidia apicibus flori concoloribus.

Felicio succisili plantantur plures conjunctæ terræque insertæ, sic enim hyemis frigora facilius ferunt.

Minutim incisâ pro olere usurpantur: Acetariis quoque admiscuntur ad saporem acutum communicandum.

Viribus cum cepis conveniunt, ut eadem repetere non sit opus.

3. *Allium bicorne proliferum flore intus albescente cum striâ purpurascete externè* J. B. *Sylvestre bicorne flore obsoleto* C. B. *An Moly montanum* 3. *Cluf*.

¶ B.

Diffidet hujus radix ab Allii radice, non tantum odore minus virolo, sed & quod non è spicis constata, verum simplex Cepacearum tunicarum involucri tantum confert, sublonga, candida, nuci Moschatæ par, pendulis fibris tenuibus donata, superacris. *Caulum* producit cubitale, bicubitalem & ampliore, firmum, teretem, nonnihil striatum. [Lapud nos sponte ortum pedalem altitudinem raro superat] quem involvunt ceu vaginâ pedem aut cubitum longa folia, quæ ubi à caule abscedunt pedalia, vel etiam cubitalia, Cepacis similia, fistulosa, striata, sed singuliflora multo & compressa, in terram reflexa. Cæterum caulis in folliculos duos definit, in quiculatum mucronem desinentes, palmum circiter longos, globum continentes cauli continuum, Avellanæ rotundæ parem, & multis bulbis rubentibus congestum, inter quos superiores exeunt pediculi, unciam unam aut alteram longi, quibus insident *fistulis* senis foliis contexti externè viridibus, intus albican- tibus, purpurascete lineâ striatis, apicibus medium occupantibus. Superveniunt capitula sexan- gula.

Genevæ passim provenit.

Moly montani 3. *Cluf*: tum figura, tum descriptio per omnia ferè huic plantæ conveniunt, ut rectè J. Bauhinus.

C. Bauhinus Allium sylv. tenuifolium *Ad. Lob. Dod.* ab Allio canino altero *Trag.* Sylv. altero *Fach.* diversum facit, illud sub titulo Allii campestris juncefolii capitati purpurascens majoris dis- ponit, hoc fusi titulo Allii sylv. bicornis flore obsoleto. J. Bauhinus ad idem caput utrumque re- ducit, nec tamen in hoc sibi ipsi satisfacit, cum *Tragus*, inquit, ita obscurè hanc tradat historiam, ut nihil certi affirmare auiam.

Lac & præcipue butyrum hujus odore & gustu infectum iri certum est, si ubi pabulantur vaccæ *Qualitas*, hoc genus Allii creverit graminum intermixtum: quod multo magis de Allio urino verum est.

- A. 4. *Allium sylvestre* Park. Ger. emac. *sylvestre tenuifolium* Ad. Lob. *campestre juncefolium capitatum purpurascens majus* C. B. *Common Crow-Garlick*.

Folia huic juncea similia, teretia, glabra & internodi vacua: inter quæ medius exit *caulis* cubitalis aut altior, interdum tamen pedalis aut brevior pro ratione loci, duobus tribusve foliis, ima parte vaginæ instar eum obvolvuntibus, cinctus, superiora versus nudus, gracilis, teres, glaber, durus ac so- lido: in cujus fastigio femina multa, triacens gravis magnitudine paria aut majora, purpurascens, denso stipata in globum collecta; odore saporeque Allii. Pro radice est bulbos, non quidem è nu- cleis compositus, sed adnatis nonnullis donatus.

Semina in quibus capitulum componi diximus, nihil aliud sunt quam nuclei seu bulbilli, qui plerumque germinantes, & foliola tenuia viridia emittentes capitulum comosum reddunt.

Capitulum in hoc genere unico tantum & simplici non bicorni involucri includitur, quo cepam imitatur.

Nos in hoc genere flosculos nondum observavimus, verum in omnibus quas hactenus videre contigit plantis capitula ex foliis nucleis seu bulbillis nullis intermixtis flosculis consistant.

In fastigio caulis geminum caput seu geminum nucleorum globulum non raro observavimus, unde Porrum sylvestre gemino capite C. B. id est, Ampeloprasum seu Porrum sylvestre Lob. & aliorum ab hoc non diversum opinamur.

Locus.

Gignitur non raro in arvis inter segetes, quin & in pratis locis aridioribus & in muris antiquis. Segeti innatum citius pravam odorem & saporem communicat, quo deinceps tum farina, tum panes imbuuntur.

Foliis fistulosis capituli folliculo seu theca simplici, ut in Cepa, capitulum globale est foliis nucleis compositis, nullis intermixtis flosculis ab aliis omnibus nobis cognitis Allii speciebus differt.

5. *Allium sphaerocephalum purpurascens.*

Bulbus ejus simplex, albus, veluti parva Cepa, Folia cepacea, fistulosa, glauca, culmo minora, tria, quatuorve. Caulis dodrantalis aut paulo altior humiliorve, in cacinne flores gestans in orbiculare fere capitulum conglobatos, & membranaceo involucri, purpurascens, striato, in duas carinas debilitate erumpentes. Flosculi singulares brevibus pediculis nixi, sex foliolis constant, longiusculis, acuminatis, pallide purpurea obiter dilutis, per medium decurrente linea purpurea saturiore: intus occultantur *famina* sex, brevia, totidem apices purpureos sustinentia.

Locus.

Florentem inventi Junii initio, in arenosis ad Rhodanum amnem paulo infra Genevam. Hac planta quantum observavi, non est capite proliquo seu bulbifero, quo à precedente differt.

6. *Allium flore luteo sive pallido* J. B. *Allium montanum bicorne flore pallido* odor C. B. *Allii montani* 4. *Species prima* Clusii. Clusii Ger. emac. *Moly Pannonicum odorato flore* Park.

Clas.

Terna habet juncea folia; caulem cubitalem, rotundum; cui insidet caput duabus membranaceis tunicis caudatis concludum, quo utrinque dehiscente magna explicatur *forum* ex longis pediculis dependentium coma, qui sex pallidis foliolis constant, totidem etiam *famina* cum stylo in medio obtinent; qui cum suo caule relecti, & in cubiculum illati, suavissimi odoris (qualis in præcoctis Cyclamini floribus percipitur) sed fugacis admodum esse deprehenduntur. Iis succedunt trigona capitula, in quibus semen nigrum, planum, Caryophylleorum florum semini non multum abhinc. Radix globosa est, superiori [Allii 2. Clas.] similis, & eodem modo capillata, nucleos interdum, in lateribus deponens.

Locus.

Circa Polonium Ungariae, & locis *Nichsburg* in Moravia vicinis, omnium autem abundantissimè supra Badenses thermas crescit.

Allium juncifolium bicorne luteum C. B. ab hoc non videtur specie diversum; quamvis bulbum oblongum ei attribuat C. Bauhinus, caulem breviorum, umbellam parvam.

Ætate conficitur in satorum marginibus supra Boutonem & alibi propè Monspeliū sed rarius. D. Magnol.

7. *Allii montani quartæ species* 2. Clusii. *Allium montanum bicorne flore obsoleto* C. B. *An Allium sylv. bicorne flore viridi* J. B. *Moly montani* 4. *secunda species* Clusii Ger. emac.

Clas.

Pari fere cum precedenti altitudine excrevit, similibusque propè foliis prædita est; cuius coma inter laxas membranaceasque & longum nucleum habentes tunicas late sese explicat, *floribus* coloris valde obsoleti plena. Radix superiori similis, nucleos etiam in lateribus profert.

Allium sylv. flore viridi J. B. *Allio sylvestri* nostrati *Crotu Barlick* dicto radice & foliis simile erat, comam non proferebat cœruleam, sed viridem, copiosiores etiam flores, nec bulbulos ad flores.

Locus.

In sterilibus herbidis propè La Valette sub magnis rupibus juxta Ladum amnem Monspeliacum Augusto mense cum flore collegit D. Magnol, tum & in vinearum & satorum sepibus circa rivulum dictum *Rucellum*. Botam. Monip.

8. *Gethyoides sylvestre* Col. *An Allium montanum bicorne flore exalbido* C. B. *Moly moschatum* tertium Clusii Ger. emac?

Col.

Ampeloprasii vulgaris est effigie, bulbo oblongo, parvo, cortice tenui fusco, intus candido; foliis cavis five fistulosis, ut Cepa sunt, dimidiatae virge figuram æmulantibus, striatis parum dorsaque elato in rotunditatem, altera parte planis que caulem respicit, sapore herbaceo, parum dulci, nullo gravi odore nares ferientia, aut gustu inficientia, tantillum vix calorem exerentia. Caulis albicans est, rotundus solidus, succosus, lavis, tripedalis aliquando, & tenuis, in summo folliculum oblongum profertens, longis binis apicibus veluti foliis emicantibus, quorum alter pedem longitudine adæquat, alter brevior est. Maio flores edit in orbem dispositos, corymbi figurâ, albicantes, effigie cæcos ut congenerum, stellatos, sex foliolis constructos, nervulis virentibus distinctos, staminibus intus sex, parum exsertis, capitellis tantum pallentibus, medium vero locum *fructibus* obinet oblongus, qui Junio & Julio proficitur. Radix fobolem à latere emittere solet, eodem cortice connectâ, sapore parum acri absque fœtore aliquo.

Locus.

In Asprensibus observavit Columna atque etiam alibi.

9. *Moly*

9. *Moly moschatum capillaceo folio* C. B. *moschatum vel Zibetinum Monspeliense* Park. parad. *Allium sylv. perpusillum juncifolium moschatum* J. B.

Lob.

Aridis Nitiobrigum agri Monspelio vicinis collibus exiguis hic bulbus convictor & alumnus, parili bulbo Hyacintho Autumnali. Cauliculo palmari, recto, rigidiusculo, exili; & cuius summo sex circiter erumpunt propagines, & quibus flosculi veluti in umbellam positi prodeunt, quinis aut senis foliolis constantes, parvis, angustis, & oblongis, Ornithogali floribus similibus, acuminatis, lineis fuscis in medio per longitudinem intermixtis Alphodeli albi instar: coloris albi obscurioris, staminibus, in medio, Moschi planè odorem suavissimum spirantibus, præditis: quibus succedunt capitula rotunda, in quibus tres vel quatuor, triquetra, oblonga, nigræque semina continentur. Bulbi subint parvi, albi, oblongiusculi, Allii sylv. similes, ingraticule odoris. Folia emittit juncea, exiliora, tenuissima, quaterna aut quina numero, vix unciam longa.

In collibus propè Monspeliū & Sellam novam, aux *Gnarigues* copiosè provenit.

C A P. III.

De Bulbosis graveolentibus foliis solidis & planis, & primò

De Allio Sylvestri planifolio.

1. *Allium montanum bicorne latifolium flore dilute purpurascens* C. B. *Moly montanum latifolium primum* Clusii Park. Ger. emac. *Allium sive Moly montanum latifolium* J. B.

Clas.

Caulis habet duorum cubitorum altitudine excrecentem, quem ad medium usque ambiunt folia, multo quam in Allii generibus latiora, longa, Porraceis proxima. Summo cauli, qui lavis & juncus est, insidet caput & multis bulbis ex atro purpureis, simul congestis, fastigiis, crassis constant: inter quos in oblongis petiolis nascuntur flores dilute purpurascens; quibus succedunt trigona *vascula* in quibus semen. Radix bulbosa, crassa, ex multis nucleis constant, multis albis fibris prædita est: sed & bulbi rotundi radici inhaerent, iis fere pares qui in capite nascuntur, quia, terrâ excepti plantas sui generis producant. Toti stirpi Allii gravis odor inest.

Junio & Julio flores & bulbos fert.

Tempus.

2. *Allium sylvestre bicorne purpureum prolesum* J. B. *montanum bicorne angustifolium, flore purpurascens* C. B. *Moly montanum* 2. Clusii Ger. *Moly montanum Pannonicum bulbiferum secundum* Park. parad.

J. B.

Tenui, sed duro, tereti, glabro & singulari est caule, cubicum alto, in quo folia tria quatuorve, sesquipalmaria & dodrantalia, admodum angusta, crassiuscula. Scapo summo insidet capitulum, & bulbis viridantibus glomeratum [duabus laxis membranaceis involucri longiore mucrone præditis obvolutum] & quorum [bulbolorum] commissuris emicant tremuli pediculi, numerosi, sextantem circiter longi, puniceos, flores concolores sustinentes, sed dilutiores, & senis foliis, quorum medium stria saturatior percurrit compositi, & medio proficentibus *faminibus* purpurascens. Radices bulbaceæ plures simul coherant, oblongæ, albæ, fibratæ, sapore Porri.

In Germania inter Lodesheimium & Baileam collegimus: Clusius in Stiriaci Austriacique Alpibus.

A. 3. *Allium sylvestre bicorne flore ex herbaceo albicante cum triplici stria atro-purpurea. An Allium sive Moly montanum tertium* Clusii? *All. montanum bicorne flore exalbido* C. B.?

Radix huic Cepæ figurâ, nucis Myristicæ parvæ magnitudine, alba, & multis tunicarum involucribus cepe in modum composita, sapore & odore Allii non admodum vehementi. Caulis cubitalis, tenuis, veluti Allii corvini Anglis dicti, duobus tribusve foliis cinctus, quæ cum tubi in modum aliquot, amplexuntur, angustis, carinatis, planis tamen & solidis, minimè teretibus aut fistulosis, ut in Cepa aut Allio corvino, spithamam longis. Summo cauli, ut in aliis hujus generis insidet capitulum, bulbis crebris, paucioribus tamen quam in Allio corvino, granorum Hordei figurâ fere & magnitudine aut tantillo majoribus compositum. Inter bulbillos emergunt pediculi tenues, sesquiduales aut longiores, flosculos sustinentes quaquaverum diffusos, petalis oblongis, colore obsoleto, nimirum ex herbaceo albicante, cum stria in medio secundum longitudinem & duabus aliis ad margines fortiter purpurascens. Capitulum autem aequum se explicat folliculo herbaceo striato bicorni, seu ex duabus carinis in acutos cuspides procurrentibus composito obvoluitur. Flores inter chartas repositi & leviter compressi post paucos dies colorem obsoletum in pulchrè rubentem mutantur.

Invenimus inter segetes Noleæ in Essexia Augusto mense florentem. Excepto floris colore à precedente non multum differre videtur.

Locus.

Ccccc 2

4. Scap.

4. *Scorodoprasum alterum bulbosum & convolutum capite* Park. *Opbiscorodon* Ger. *Allii genus*, *Opbiscorodon dictum quibusdam* J. B. *Allium sativum alterum sive Allioprasum caulibus summo circumvoluto* C. B.

f. B. Clus.

Hujus bulbum multis nucleis constantem, fibrisq. numerosis exalbidis capillatum sessili parte circumvestitum tunicae capae binae aut ternae, ex albo purpurascens. *Caulis* singularis, minimi digiti crassitudine, sesquicubitalis aut bicubitalis, *folia* ab infima parte ad medium usq. porraceis, ut plurimum quinquae circumdatus, quae postquam caulem aliquousq. involverunt, ab eo abscedentia reflexa terram spectant, medio inter Porrum & Allium odore. Reliqua caulis pars nuda, viridis, laevis, summo fastigio caput sustinet & multis bulbis ut in *Moly Indico* congestum, & candidante membranaceo involucrio, cuspidate longa, viridi praedito contextu, quod deinde bulbis excrecentibus rumpitur, nudosque bulbos initio purpurascens, postea exalbidos detegit, inter quos *foeculi* quidam nascuntur. Summa pars caulis in gyrum unum aut alterum spirarum serpentinarum more interqueitur, donec tandem caput erigat.

Tempus.

Initio Junii hunc caput contorquet, Julio vero erigit, eodemq. mense bulbos ad maturitatem perducit qui terra crediti sui generis plantas procreant.

J. Bauhinus *Moly perperitum* Lob. huc refert, sed dubitanter: C. Bauhinus speciem diversam facit, titulo *Moly angustifolius foliis reflexis*.

Parkinsonius noster in *Parad. Moly perperitum* in hunc modum describit. Hujus bulbilli ex quibus componitur capitulum summo cauli insidens rubicundiores & aspectu hilariores sunt quam *Moly* mont. latifolii primi vel secundi *Clus.* *Caulis* humilior & tenuior: *folia* graminea, reflexa & contorta (unde nomen obtinuit) minora & pallidius virentia: *Flores* ex interstitiis bulbillorum enascentes pariter purpurascunt, sed pulchriores sunt: odor multo quam illius remittitur. *Radix* parva, rotunda, albicans, plurimis bulbillis, pio non majoribus, albicantibus, circumcirca adnatis se propagat.

5. *Allium sphaerocephalum purpureum sylvestre* J. B. *Allium seu Moly montanum* 5. *Clus.* *Allium montanum capite rotundo* C. B. *Moly mont. quintum Clusii* Ger. emac. *Moly purpureum Neapolitanum* Park. parad.

Clus.

Caulis affurgit cubitali aut sesquicubitali, nudo, viridi, [colore & forma junceo, solido tamen & firmo], *foliis* tribus, quatuorve, palmum longis, interdum minoribus pro natalium ratione obito: cuius fastigio insidet caput obiculare initio, [ovo columbino par aut majus] & multis *floribus*, brevi petiolo praeditis congestum, qui sex foliola nunquam sese prorsus explicantia habent, sex in medio staminibus & stylo, elegantius purpurei coloris. *Radix* bulbosa, alba, nucleos interdum tenui membranâ tectos, & proximè caulem lateribus adnatos habens, & sessili parte multas albicantes fibras. Ejus odor Allii instat caput ferit.

Locus.

In vineis & segetibus variis in locis reperitur, circa Genevam, Montpelium, Francofurtum ad Moenum, Pofonium in Hungaria, &c.

Tempus.

Junio & Julio mensibus floret.

- * 6. *Allium sphaerocephalum bifolium Italicum* J. B.

f. B.

Vix sesquipalmarem altitudinem aequat. *Radicalis* nictur olivari, fibrata, alba, nullo tunicae foris conspicuo vestigio praedita. *Coliculus* rigidus, & pro planta proportionem sic satis crassus teresq. surgit, atroviens, binis *foliis* crassis & canaliculatis vestitus. In summo *flores* gerit, in glomum congestos, elegantius purpurâ conspicuos, ex quibus *staminata* quaedam mulcosa proflunt. Sapor Allii haud dissimilis.

Locus.

Româ hujus bulbillos aliquot attulit Cherlerus. Floret toto Maio; ingruente tandem aestu facit donec planè marcescat.

Tempus.

- * 7. *Allium petruum umbelliferum* J. B. *Allium montanum sive Petrocorodon* Gesn. hort. *Al. mont. foliis Narcissii minus* C. B. *Moly Narcissii foliis tertium* Ger. emac.

f. B.

Inter *folia* graminea, complura, angusta, compressa, dodrante longiora, in retusum mucronem desinentia, obscure virentia, sapore Cepae acris, *Caulis* surgit singularis, palmaris vel pedalis, nudus, denudus, angulosus & nonnihil compressus; cuius extremo *flores* insident numerosi, terram versus commantes, colore purpurascens, apiculis saturatioribus, interdum pallentibus, triquetrum in medio posuit capitulum circumstantibus. *Radix* bulbosa, porracea, alba, tuberculis adnascensibus novam bulborum sobolem proferit, fibris longiusculis capillata ac veluti repens, multum se multiplicat.

Locus.

Burmi Rhatorum Junio mense florentem invenit J. Bauhinus. J. Bauhinus hanc plantam pingere existimat Clusium pro Allio five *Moly Narcissii* foliis secundo. C. Bauhinus *Petrocorodon* Gesneri ab Allio *Narcissii* foliis secundo Clusii diversum facit. Nos cum J. Bauhino sentimus.

8. *Allium umbelliferum pratense* J. B. *An Allium sive Moly Narcissii foliis* 1. *Clus.* *Allium montanum foliis Narcissii majus* C. B. *Moly Narcissii foliis primum* Ger. *Moly Narcissii foliis* Park. parad.

f. B.

Udis pratis Genevæ ultra flumen *Arve* oriundum *Allium umbelliferum* nobis dictum, *radice* nictur

titur Porri sublonga, fibrata, alba, sed quae ex bulbo radicem obliquam fibratam, Valerianae horrentis radici aliquid similem producat, odore Allii. *Folia* primum penè triangula, paulatim compreffiora evadunt, cubito longiora, *caulis* aequalis, qui nudus, angulosus, in caput albicans oblongum desinens, ex dehiscente umbellam explicat Allii urini umbellae similem, *foeculis* sex foliis apicibusque compositis, colore purpurascens.

Floret mensis Junii principio: Loco à J. Bauhino memorato nobis etiam observatum est hoc Allii genus. Ei, inquit J. B. magna similitudo cum Allio umbellifero petraeo superius proximè descripto. Considerandum an forte tantum ejus variatio sit ratione loci; vel an idem cum Allio five *Moly Narcissii* foliis 1. *Clus.* cujus descriptionem subjiciemus, ut Lector botanicus eas invicem conferat & judicet.

Moly Narcissii folio 1. *Clus.* *Bulbus vomitorius nonnulli.*

Quina aut sena ex radice promit oblonga *folia*, plana, succulenta, *Narcissi* alterius niveo *fiore Clus.* finalia, viridia admodum & splendida, inter quae cubitalis plerumq. exit *caulis*, nudus, firmus, viridis, striatus, ferens in summo multos *flores*, sex purpurascensibus foliis, rotundumque interioris staminibus praeditos, simul congestos, & veluti globosum caput constituentes, quemadmodum in Cepa; quibus succedunt trigona *capitula*, quae maturitate desiccantia, rotundum, nigrum *semen* continere deprehenduntur. *Radix* nodosa est, anteriori progrediens Polygonati modo extima parte globosa, candida, multis tunicis circumvoluta, plurimis albis fibris praedita, & adnatis feliciter se propagans.

Aliud ejus genus est, non valde absimile, mollioribus & magis cinereis foliis, dilutioribus etiam *Tempus* floribus. Floret utrumq. sub extremum Junium & Julio. Nascitur in Leytenberg supra Manderstorf *Locus.* (ubi tepide sunt aquae) & aliis montibus urbi Vienne vicinis.

- * 9. *Allii genus forte Scorodoprasum alterum Lobelio* J. B. *An Allium sphaerocephalum capite folio angustiore* C. B. *Scorodoprasum minus* Ger. emac. *alterum Lobelii* Park.

f. B.

Sesquialcisi est aut longiori bulbo, fibrato, turbinato, tunicis multis rufis compactis; ex quo *folia* duo aut tria, tenuia, palmum longa, caulem aliquousq. obvolvencia pedalem, firmum, teretem, enodum; cum umbella insidet parva *florum* pallidorum minorum quam Allii petraei.

Ab hoc non diversum videtur

Allium montanum radice oblonga C. B. procl.

In hujus descriptione nihil singulare invenio, nisi quod capitulum rotundum pallide purpurascit: Non longè Mospelio in loco montoso, qui Hortus Dei dicitur observavit C. Bauhinus.

A C. Bauhino in Prodomo descriptum an ab aliis omnibus superscriptis Allii speciebus distictum sit necne, mihi non constat.

10. *Scorodoprasum dictum* J. B. *Scorodopras.* 1. *Clus.* *Allium sphaerocephalum capite, folio latiore, sive Scorodoprasum alterum* C. B. *Scorodoprasum primum Clusii* Ger. emac. *An Porrum sylvestre folio latissimo* C. B. *Syracum* Tab?

Clus. f. B.

Oblonga & lata proferit *folia*, Porraeis majora, carinata: *caulem* sesquicubitalem, nonnuncquam bicubitalem [J. Bauhino tres, quatuorve cubitos altum] infima parte digitalis crassitudine, superiore parte nudum, paulatim in junceam tenuitatem desinentem, ferentem in summo *capite* membranaceo involucrio tectum, ut cepa, sub quo florum glomer purpurascit, multos *foeculos* simul congestos, Cepaeis similes, sex exalbidis foliolis constantes explicatis ostendens: quibus succedunt trigona capitula, in quibus nigrum semen, Cepae semini par. *Radix* subest crassa, parva: Cepae aequalis, multis albis tunicis constans, fibratus, florum glomeri suppar, & spicis multis Allii ritu cohaerentibus compositis, odore & sapore remissiore, [Clusio gravi odore, mediocriter inter Allium & Porrum, vestitus in alios majores bulbos sese dividens] adnatis etiam extrinsecus bulbillis, triangulibus ferè, tunicâ durâ involutis.

Junio & Julio floret.

Tabernamontanus iconem habet sub titulo Porri Syriaci, nulla addita descriptione: Gerardus iconi *Tab.* quam affumit descriptionem Clusii accommodat. C. Bauhinus Porrum hoc Syr. *Tab.* pro Porri specie proponit à Scorodopraso toto genere diversa, vocatq. Porrum folio latissimo. J. Bauhinus dubitat an ad hanc Scorodoprasii speciem referendum sit necne. Nos cum J. Bauhino & Johnsono sentimus Porrum Syriacum *Tab.* non aliam plantam esse quam Scorodoprasum 1. *Clus.* nihil tamen affirmare audeamus, praesertim cum videamus Parisiensis in Catalogo horti Regii Porrum latissimo folio C. B. pro distincta Porri specie ponere.

Hanc plantam olim Cantabrigiae alui nomine Allii Romani. In Italia observavi in horto quodam in urbe S. Marini, nescio an sponte natum. Florum corymbus minor est quam plantae magnitudo promittit. Byzantio Viennam delatum est, autore Clusio.

* 11. *Scorodoprasum* Ger. Park. *Alloporum sive Scorodoprasum* C. B.

Radix bulbus Cepaceo major, candidus, splendens & ferè pellucidus, rarioribus adnatis sæcundus, *folia* aliquot edit magna, Porraceis multò longiora, crassioraq; interdum etiam *caulem*, non tamen quotannis, mollem, fuculentum, digito crassiforem, bicubitalem, summa parte à medio usq; nudum, in fastigio gestantem *florum* glomerem membranaceo involucre tectum, quo disrupto apparent *sepalis* multi quàm Moly Homericis pallidiores aut potius albicantes: quibus succedunt *capsule* triangulae *seminibus* nigris repleta.

A. 12. *Allium sylvestre latifolium* C. B. *ursinum* Ger. Park. *ursinum bifolium verum* Sylvaticum J. B. *Ramfong*.

F. B.

Radice est oblonga Porri, tenuiore, longis & frequentibus fibris capillatâ, membranâ mediocri crassitudinis involutâ, Allium redolente: à cujus imo statim exoritur bina aut terna *folia*, odore vehementi Allii, & gustu fervido, læto virosè splendentia, striata, tenera, sesquipalmum longa, in acumen desinentia, duas uncias lata, pediculo dodrantali, virente, qui post in membranâ tenuem, lucidâ, striatâque faciens, *floris* alteriusve vicini folii pediculum ad radicis usque fibras vaginæ instar obvolvitur: Eodem autem loco cum foliis surgunt *pediculis* bini, terni aut plures, triangulares Cypari modo, dilute virentes, in bulgam totam lauculâ, exalbidam, mucronè virentis striatâ, desinentes, quæ ubi se explicaverit umbellam ostentat, numerosis foliulis, etiam ad quadraginta, constantem, candidis, stellæ in modum radiatis, quos constituit folia fœna, oblonga, mucronata, intra quæ *stamina* totidem alba, *stylis*, concolor, ex umbilico tribus tuberculis virentibus compati. *Semen* succedit parvum, rotundum, nigrum, læve.

Locis.

In pratis & ad rivulos frequens oritur. Aprili plerumq; mense & initio Maii floret.

13. *Allium Alpium* J. B. *montanum latifolium maculatum* C. B. *Alpinum latifolium*, seu *Victorialis* Ger. *anguinum* Park. *Victorialis longa* Clus.

Radix nonnihil obliqua est, in longum bulbum desinens, multâq; fibras perplexas emittens, multiplici cortice, variis fibris transversim cœnentibus quodammodo reticulato involuta, singulis annis (autore Clusio) feliciter aliis bulbis circa ipsam adnatis se propagans, fibris adeo implicatis, ut difficile sit bulbos conjunctim natos & coherentes sejungere. Hinc emergit *caulis* cubitum altus, minimi digiti crassitudine, propter terram rubescens, enodis, lævis, superius viridis, striatus, fungosus, qui insident glomeratim congesti *flores*, Ceparum floribus similes, uncia longioribus pediculis herentes; candidi (in planta nobis observata *flores* non candidi prorsus erant sed ex albo palliduli) quibus trigona succedunt *capsula*, *seminibus* rotundis, pallis repleta. *Folia* duo in tria vaginâ suâ caulem complectuntur, formâ foliorum Allii urtini, nervosa, sublonga & lata, acuminata, sed majora, rigida, Gentianæ majoris foliis pænè similia, ut non male censet Clusius.

Locis.

In summis jugis altissimorum montium maximo Carthusianorum cenobio in Delphinatu immittuntur. Viribus cum reliquis Allii sylvestribus per omnia convenit.

Vires.

Plebi nostratî (inquit Schröderus) juculâ, amuletum est familiarissimum, quo à spectris aëreque infecto se tutos fore persuasi sunt, unde & Victorialis nomen ei inditum.

CAP. IV.

Allium flore specioso Moly dictum.

1. *Moly vulgè Lilium Indicum* Bontii.

Lilii nostris rubris figurâ & coloris elegantia haud cedit. Si tamen ulli florum Indicorum comparandus, certè Moly montano latifolio, flore flavo Clus. similis existit. *Caule* unico, enodi, firmo sed tenui, ad altitudinem nostratis Lilii assurgit: cui infra tria quatuorve *folia* oblonga, surrecta, supina parte carinata & contorta adnascuntur. Summo autem fastigio ex membranaceo folliculo, bifariam diviso quindecim aut plures *flores*, uncialibus vel longioribus pediculis, senis foliis, stellæ in modum expansis emergunt, qui simul eleganter juncti Coronam Imperialem representant.

2. *Moly Theophrasti magnum* J. B. *Moly Theophrasti sive Homeri* Park. *Moly Homericum* Ger. *Moly latifolium, liliflorum* C. B.

E *radice* bulbosa pugni interdum magnitudinæ, foris nigricante, intus alba, *folia* emittit quinq; cubitum longa, duos aut tres digitos lata, crassifolia, supina facie concava, invicem amplectentia, in mucronis acutos desinentia, colore viridi, glauco quodam polline, qui facili detergitur, obducta: *Caulis* teres, concavus, bicubitalis aut tricubitalis, nudus, foliis concolor, in fastigio *flores* gestans in umbellam dispositos, minores quàm pro plantæ modo, pediculis sciscuncialibus aut longioribus insidentes, sex & non raro septem foliis mucronatis compositos: totidem *stamina* breviuscula, apicibus pallidis insignia capitulum circumstant naturaliter trigonum, non raro tamen tetragonum. Florum umbellæ initio membranâ crassâ includuntur, quâ disruptâ explicantur. Color florum albus est cum diluto

diluto rubore. Exteriùs linea viridis petala media dividit ab ungue ad apicem. Addit Clusius, (quod & nobis observatum) juxta caulem inter folia aliis plerumque exit cauliculus planus & foliaceus, seu verius folium, summo velut Allii nucleum gerens initio candicantem deinde palliscentem, qui terrâ exceptus germinat, & ejusdem generis plantam profert. De loco hujus natali nihil certi traditum invenio.

* 3. *Moly Indicum sive Caucaefol* Park. J. B. *Moly latifolium indicum* C. B. *Moly Indicum* Ger. & ejusdem *Caucaefol*.

Clus.

Superiori foliis & reliquâ formâ simile est; nunquam (inquit Clusius) flores apud me, neque apud multos alios protulit: sed eorum loco *caulis* pedalis, ferè planus, adeò infirmus ut nisi aliquo fulciantur adminiculo attolli non possit, summo fastigio conglomeratum *caput* fert, multis velut Allii spicis, Melpili vulgaris magnitudine, constans, initio viridibus, deinde pallescentibus, quæ etiam in terra non repositæ germinant, telluri tamen commissæ in majores bulbos adoleſcunt, foliæque & *caules* (non tamen singulis annis, quemadmodum nec ipsa etiam parens) producant. *Radix*, ut alterius, cepacea, rotunda, alba, multis tunicis amicta, quarum externa fulca, vetustate se separans, & in alios bulbos pangens.

Constantinopoli allatus est hujus bulbis; Neapolitano etiam in regno sponte nasci autor est Fer-Locus. nates Imperatus.

4. *Moly latifolium flavo flore* Ger. *montanum latifolium flavo flore* Clus. *montan. latifol. luteo flore* Park. *latifolium luteum odore Allii primum* C. B. & secundum ejusdem luteum Botanico-rum *latifol. Allii odore* J. B.

Clus.

Cum non floret unicuique duntaxat *folium* emittit latum & oblongum, cum caulescit & floriturum est bina, infimâ parte sese mutuo amplectentia, decem aut plures uncias longa, unam lata, surrecta, firma, supina parte nonnihil carinata, Porraei coloris, & odoris Allium referentis: inter quæ affurgit *caulis* enodis, & satis gracilis, firmus tamen, vireſcens, pedem altus aut paulò amplior, fuscinus summo fastigio prodeuntes, ex membranaceo folliculo, bifariam diviso triginta aut plures *flores*, uncialibus & longioribus pediculis, usque firmis nixis, senis pæalis, stellæ in modum expansis constantes, foris pallescentes, interiore parte prorsus flavos, occupante umbilicum triangulari capitulo, sex flavis *staminibus* cincto, quorum apices etiam flavi. Floribus succedunt trigona capitula *semen* nigrum inaequale continentia. *Radix* alba, bulbosa, interdum gemina, ut Orchidis radicem quodammodo æmuletur.

Floret mense Junio: è montibus Pyrenæis erutam esse aiunt.

Tempus & Locis.

* 5. *Moly Pyrenaum purpureum* Park. *Allium Pyrenaum* C. B.

Park.

Folia emittit duo aut tria, precedenti nonnihil similia, sed angustiora, nec adeò albâ: Flores in summo caule pauciores, colore purpureo obsoletiore. *Radix* albicat, odore Allii satis vehementi prædita, frigore facili corrumpitur.

* 6. *Moly montanum latifolium purpureum Hispanicum* Park. Clus. cur. post. ad. *Moly latifolium Hispanicum* C. B.

Clus.

Bina cum excaulescit lata, prælonga, viridia producit *folia*, infimâ parte sese mutuo amplectentia Moly latif. lutei in modum; inter quæ affurgit *caulis* teres, firmus, bipedalis aut altior, summo fastigio *flores* sustinens plurimos, è membranaceo involucre erumpentes, amplos & speciosos, oblongos pediculis subnixos, *petalis* sex, stellæ instar expansis compositos dilutius purpurascetes, *staminibus* totidem concoribus, apicibus luteis donatis, *capitulum* medium cingentibus. Inter caulem & folia ima bulbos aliquot adnascens obtinet, qui sati facili comprehendunt. *Radix* parva rotunda, fibrosa; alba multos edit bulbulos. Nec radix, neque folia aut flores Allium redolent, aut resipiunt.

Sub exitum Maii floret.

Tempus.

7. *Moly Dioscoridi parvum quibusdam* J. B. *Moly angustifolium umbellatum* C. B. *Moly Dioscorideum* Park. Ger.

F. B.

E *radice* bulbosa, nucis Avellanæ parvæ magnitudine, cortice nigricante tecta, plurimas prælongas fibras ex ima sede emittente, Allii odore ingrato, *caulem* erigit pedalem aut cubitalem, teretem, lævem, solum, in cacumine disruptâ membranâ umbellam gerentem *florum* candidorum, flores Allii urtini experimentium, minorum paulò, sex foliis candidis, oblongis constantium, quibus succedunt *capsula* *seminibus* ternis loculentis contiguis composita, quæ per maturitatem semina effundunt.

Folia profert graminea, in terram nonnihil reclinata; bina ternave caulem amplectentia, hirsuta, [quæ in calibus superiora, lata sunt, glabra, carinata] Allium obolentia & resipientia. Quæ ad terram sunt media hyeme mense Januario exeunt.

Flora explicat distinctimè durant antequam marcescunt.

Juxta sepes umbrosas prope Frontignanâ viâ quâ itur *Balerne* Maio mense cum flore collegit P. Lecoq Magnol.

8. *Moly*

8. *Moly Diofcorideum Hispanicum* Park. parad.

Præcedenti per omnia simile est, verum majus & speciosius multo; *floribus* candidis, duplo majoribus. Frigoris impatiens hyemes nostras ægrè tolerat.

9. *Moly minus* Clus. minus *floribus orbiculato majore* J. B. *Diofcorideum minus* Park. *Moly angustifolium floribus majoribus* C. B. *Moly minus flore albo* Ger. emac.

Caulis hujus palmaris, viridis, decem aut plures sustinet flores, sex niveis foliis, non mucronatis, ut superiorem, sed orbiculatis & mucronatis confantes, sensim in medio *flaminibus*, inter bina Portacea quodammodo, sed angustiora folia emergit. *Radix* rotunda candicans, nucis Ponticæ magnitudine, albicantibus fibris prædita.

10. *Moly parvum caule triangulo* C. B. *Moly edule & foliis triangularibus* Park. parad. *An Moly flore albo, foliis viridis coloris* Swertii?

Folia edit quatuor vel quinque, oblonga, latiuscula, pallide viridia, supernè plana, subtus in angulum elata seu carinata, unde & triangulari videntur, inter quæ *caulis* attollitur sesquipalmaribus aut major, triangularis pariter, *floribus* aliquamullos in fastigio gestans, è membranaceo folliculo erumpentes, albos, satis amplos & oblongos, campaniformes ferè, unumquodque petalum exterius linea viridis per longitudinem medium dividit. *Staminula* capitulum medium cingentia apices luteos sustinent. *Semen* parvum nigrum. *Radix* exterius alba, *Moly* lutei perquam similis.

Radix, folia, flores *Allii* odorem sed mitem & vix perceptibilem expirat.

Plantam hanc inter Massam & Sarzanam Etruriæ oppida Aprilis mense florentem invenimus, nec multo post circa Baias in agro Neapolitano.

11. *Moly Africanum umbellâ purpurascens* C. B. *Africanum umbella purpurascens* Park.

C. B.

Ex *radice* bulbosa *caulis* (modò unus, modò plures) cubito altior, nudus & cavus exurgit, unum cum *foliis* aliquid latiusculis, in acutum desinentibus, palmaribus & etiam sesquipalmaribus, per margines instar graminis hirsuti pilosis. *Umbella* *caulis* summo infidet, cujus *floribus* communiter è quinque foliolis dilute purpurascens oblongis pediculis & firmis infident: quibus vesicula duo trias *semina* nigra rotunda includens succedit.

Male Bauhinus flores communiter pentapetalos huic plantæ attribuit, cum bulbosæ in universum omnes flores hexapetalos obtineant, aut saltem monopetalos in sex laciniis divisos.

12. *Allium sycostre sive Moly minus roseo amplo flore* Botan. Monf.

Magnol.

Bulbosa *radix* plurimos alios bulbulos producit, in qua folia angustifolia umbellati foliis latiora, oblongiora & omnino glabra oriuntur. *Caulem* habet pedalem & sesquipedalem, cui infidet veluti umbella florum, sex foliis roseis multo quam *Moly* Diofcor. latioribus & amplioribus confantium, cum totidem staminibus & apicibus luteis. Antequam marcescant flores plures in eodem capite simul rosei, alii albi videntur gratum odorem spirantes.

Plurimum oritur in vineis, quæ sunt circa Colmbiere & Mommau, & Maio mense floret. In Germania huic similem invenimus capite bulbifero.

13. *Moly flore subviridis* Bocconii.

Boc.

Bulbum habet oblongum: *Folia* Asphodeli albi familia: *Caulem* rotundum, lævem, non rarò tribucubitali proceritate eminentem; cujus summum occupant in umbella quasi *floribus* è luteo virefcentes, longissimis pediculis innixi.

Gaudet opacis locis & sylvis umbris. In montis Mudonæ convallibus copiosum occurrit.

* 14. *Moly humile folio gramineo* C. B. *Chamaemoly an Moly Diofcoridis* Col.

Col.

Radix bulbosa parva, nucis Avellanæ magnitudine, flavo cortice duro obducta nititur. *Folia* quatuor vel quinque, ab *radice*, per ambitum hirsuta Autumno emittit, Graminis formâ, magnitudine (gradu) inter se distantia, maximum verò non excedit pedem. Primo cæli tepore, ipsa etiam Hyeme, flores folliculo simul inclusit inter folia terram tangentia, caule nequequam à terra clato, emittit; qui aperto folliculo septem aut decem erumpunt stellati, albi, singulorum petalorum cloro purpurascens aut virente. In floribus marcescentibus crescunt fructus in Pisi vel Cicoris magnitudinem, per maturitatem in sex partes divisi, *semina* ostendunt nigra, angulosa, vulgaris *Moly* similia.

Circola per sèmitas & agros non procul ab oppido floruit Januario. Floribus evanescentibus fructus in terram incurvatur. Odor inter Brassicam & *Allium*.

15. *Moly angustifolium foliis reflexis* C. B. *serpentinum* Ger. Park.

Lob.

Diofcoridis *Moly* perfimile ortu, folio ad terram item reflexo, odore & bulbo: sed flos candore rubens, qui subjacent nitidi bulbuli Indici *Moly* ritu. *Radix* Cepaceo prædura involucri obtegitur. *Caulis* pedalis & sesquipedalis, Belgis hortensile est.

CAP.

CAP. V.

De *Allio sativo*.

Allium nonnullis dictum videtur ab *adamas* exilire, quòd exiliendo crescat. Sunt qui ab *halante* gravi odore deducunt, & *Allium* scribunt: Vossius non dubium putat quin sit ab *adamas*, i. e. Alliorum capita seu nuclei.

Græcis *Σαβογι* dicitur quasi *exodo* *βιβω*, i. e. rudis rosa, propter odorem gravem: vel quòd comestum vapores excrementos ad cutem pellat & vespertinus paniculationis moveat.

Allii sativi, note sunt bulbos à multis nucleis seu spicis compositis, odor gravis vehementior, caulis rectus lingularis.

1. *Allium* Park. Ger. *sativum* C. B. *vulgare & sativum* J. B. *Common Garlic*.

J. B.

Scapus *Allio* procerus, enodis, concavus, glomeratim congestos in magna capita *floribus* sustinens, Cepaceos, rupto folliculo apparentes, postmodum & nucleos parvos quibus possit propagari. Verum *filia* non ut *Cepis* fistulosa, sed graminea: *bulbus* denique non simplex sed numerosis nucleis, sub una communi tandem membrana collectis constat, sapore peracri, odore gravi, unde fibra candida dependit.

Allium passim & vulgò omnibus notum ubique ferè gentium seritur.

Allium eximie calidum est & causticæ facultatis pariceps, quippe quod non tantum vesicas excitat, sed cutim corrodit, Costæ observatore. Nec obstat, quod in censu alimentorum est: nam & alia sunt foris quidem caustica, intus autem minime; quia intus miscentur cum aliis edulis cumq; acido ventriculi attenuantur: & præterea ventriculus humore mucoso satis densò oblinitur; ut cutem ejus interiori non tangant ingesta.

Incidit & discutit, Alexipharmacum est. Usus præcipuus internus & externus est in colica flatu. *Usus* lenta, lumbri, peste [cum aceto] tussis, calculo. *Schrod.* Et ad prædictos effectus sapissimè à vulgo vel in lacte, vel in jusculo decoctum exhibetur, unde & *Theriacâ rusticorum* appellatur. Verum usui ejus frequentior molestus est & noxius, partim ob fetorem intolerabilem, præcipue verò quia capitis dolorem infert, stimulat, oculis nocet, sensumque omnium instrumentis.

In thoracis affectibus pituitosis egregie facit ad expectorationem. In lacte coctum & tritum sistit catarrhos & prodest ad raucedinem. Miliaculis nostratibus ad hocce affectus in pueris in frequenti usu est; ut & ad lumbrosos ventris enecandos & expellendos.

Allium (inquit Platerus de Febribus) in hydromelitis decoctum, & ad 3ij. vel paulò plus exhibitum potenter sudores & urinas elicit in peste laborantibus. Hungari (inquit Joh. Bockelius de Peste) pestis tempore non habent certius remedium quam *Allium*: exsiccat enim corpora humana & putredinem impedit.

Refert historiam Zacutus Lusitanus de quodam sene, qui cum in tempore hyberno per nivosa loca diu iter fecisset, innato ventriculi calore pane extracto lethaleri decubuit. Pro quo instaurando & vivificando cum calidissima remedia nequequam proficerent: tandem Zacutus admonitus ab Avicenna *Allium* siccum melle delibutum exhibuit. Hoc cum quadriuo usupasset melius habere cepit, & cum ejus usum mensum unum continuasset, sanitas restitutus est. Atque id ipsum Septentrionales populos natura docet, qui propterea *Allium* in continuo usu habent. *Sennert. Insist.* lib. 4. part. 1. cap. 3.

Allium cum adipe suillo tustum, si plantæ pedum eo inungantur, multum conducit ad pulmonum canales aperiendos & ab infarctu liberandos in Asthmate, &c. *D. Hulse*.

Si emplastrum ex *Allio* confuso plantis pedum applicetur, oris halitus *Allium* spirabit. Tradit etiam *Pet. Laurentbergius* in *Apparat. Plantar.* lib. 1. cap. 2. *Allium* gallinis & aliis altibus cum esca obiectum saporem & odorem suum in eorum carne & ovis proderet. Denique Christophorus Beninet M. D. Londinensis in *Theat. tabidorum exere.* 29. affert fonticulos agrorum membris vel incinct vel inustus in rariis texture hominibus, *Allii* usum sumpti post tertiam aut quartam à comestione horam odorem reddere. Verum (ut rectè *D. Lower* contra *Edm. de Meura*) istiusmodi odorem vapores totum corporis habitum penetrantes non produciunt; sed corpuscula quædam ex *Allio* decidentia sanguini miscentur, cumque eo simul ad pulmones delata, una cum fuliginosis sanguinis effluvis per expirationem emittuntur.

Alii succus potius hominem non modò urbat, sed etiam interficit *Spigel. Itag.* lib. 2. cap. 16.

Arnulphi Imperatoris vitam terminarunt vermiculi in ejus carne ex nimia *Allii* comestione generati. *Cranz. hist. Sax.* lib. 3. cap. 3.

Alia cum excaulescunt plenius quam recens edita olent. *Marantha method. cogn. Simpl.* l. 2. c. 3.

Gilbertus noster de Magnete lib. 1. figmentum ait & mendacium esse, Magnetem non attrahere ferrum si alio illic fuerit, aut si Adamas propè.

Ad cornua pedum, & *Allium* sub cineribus coctum, pluries calidissimè supponatur: est viri religiosi experimentum. *Chesneau*.

A. 2. *Allium montanum majus Anglicum* Newtoni.

Radix nucleis aliquot majusculis constat *Allii* vulgaris in modum, tunica duntaxat subsistit recta, quam facile exiit; de reliquo integra est, & candida, è basi multas oblongas, validas, albas fibras demittens. *Caulis* firmus, medullâ quadam spongiosa sætens, quatuor pedes altus, parte inferiore ad

ad cubiti circiter altitudinem per intervalla foliis quatuor cinctus imā sua parte eum amplectentibus, reliqua superiore parte nuda & glabra; cujus fastigio infidet corymbus amplus floscolorum purpureo rufcentium tenuibus pediculis fulgorum. *Semen* parvum, album, sublongum, triquetrum, vaeulo tricapitulāri exiguo inclusum.

Tempus &
Locus.

Augusto floret. In parva insula *Holms* dicta supra Bristolium in Sabrinæ æstuuario copiose provenit.

Ob convenientiam cum Allio sativo in radicibus seu bulbis ē multis nucleis compositis eadem subjunximus.

CAP. VI.

De Ampeloprasso.

A. *Ampeloprasum* J. B. Park. *Ampel.* sive *Porrum sylvestre* Ger. Lob. *Porrum sylvestre* gemino capite C. B. *Porrum sylvestre vinearum* C. B. quomodo differat alii inquirendum & examinandum relinquimus.

Lob. Obj.

V Inetis, arvis, marginibus, senticetis & dumetis Gallie & Belgii gaudet. Folio exit Allii sylv. tenuifolii non abfimili, sed majore & acriore in bicubitali caule. Radix bulbosa, non ex nucleis, sed singulari capite constans, Porri minor, durior, acrior, nonnullis adnas sese propagans. Flore, & nucleis feminis vice triceis granis paribus, in glomeratis capitulis non disparibus Allii sylvestris tenuifolii.

De Ampeloprasso mihi nondum satisfactum fateor. Allii genus in Borealiis Angliæ prærupis montium faxis sponte proveniens observavi, quod Ampeloprasum esse aliquando suspicatus sum. Folia ei neque fistulosa, neque teretia, sed supernè plana, subter carinata, angusta, glauca, tria aut quatuor in caule. Capitulum duplici folliculo membranaceo in acutum mucronem definiente clauditur. Huic simile, si non idem in pratis & umbrosis sepium aggeribus propè Cestriam copiosum videtur, cujus bulbis simplex cortice nigro tegitur, mitem & vix perceptibilem Allii odorem spirans. Hujus flos mihi non conspicuus; cum enim Cestrie sui Mai mensis initio nondum floruerat.

CAP. VII.

De Porro.

P Porrum Latinis dictum volunt nonnulli quòd porro eat & longè latèque grassetur. Sed est (inquit Vossius) à *negrum* facta secundæ tertique literæ traiectione & quartæ mutatione in R. quomodo à *nigrus* est turris, à *ulnus* celer.

Porri notæ sunt radix angusta, florum corymbi magni, seu flosculi plurimi in capitulum sphaericum grande conglobati.

Porrum sectile in nostra graveolentium divisione ad aliud genus pertinet: foliis enim fistulosis cum Cepa convenit.

1. *Porrum* Park. J. B. *capitatum* Ger. *commune capitatum* C. B. *Teeks*, or *Poret*.

J. B.

Folius luxuriant adolescentis adhuc Porrum semunciam circiter latis, alternatim positis, inferiore superius cu vāginā aliquotque completente: adultis idem positus, sed longitudo cubitalis, latitudo sextantalīs, forma carinata, color fere glaucus, sapor cepaceus. Ubi caule sic *scapum* digitale & crassiores ad tres, quatuorve cubitos surgit, solidum, succulentum, glomeratis in pilam, quam utraq; manu vix completaris flosculos sustinentem, suo unumquemque pediculo innixum, ex alido purpurascens, apicibus saturatore tinctis purpura. *Semen* triangulum, atrum, Cepæ. Radix bulbosa, tunicis albis compactis, fibrata, sapore mitiore quam Cepæ.

Porrum sectivum latifolium C. B. Porrum sectivum aut tonsile Ger. à præcedente non differt specie, cum ex eodem semine utraq; generentur, sed culturā tantum: quia id quod ad culinaria jussula sæpius detonderi solet, sectivum aut sectile Columellæ & Palladio nominatur: quod vero capitatum fieri debet, non tondendum, & autumnali tempore transferendum; etiam Plinio nōnente C. B.

2. *Porrum sylvestre inodorum* C. B. Lob.

Omnia Porro similia sunt sed exiliora & inodora. Liæræ Brabantorum in horto D. Joannis Diffi altior. Hac Lobelius in Observationibus, nec plura habet.

Vires

Porrum ut gustu sic viribus cum Allio & Cepa convenit, attenuat, aperit, incidit, resolvit. Usus præcip. in serpentum moribus & utionibus, mucilagine pulmonum. Extrinsecus in aurium tinnitu & suppurantibus: in hæmorrhoidum tumore, &c.

Ad dolorem Pleuriticorum, R. ex albedine Porri minutim incisi q. f. frige parum in sartagine, & applica supra partem dolentem. Multos juvisse testis sum, inquit *Chefneau*. D. Huds.

Ad

Ad Polypum, R. succi Porri non sectilis q. f. cum paucis tartari & cere viridis, F. ung. de quo aliquid sæpius in nasum intromittatur. *Alexis Pedemont.*

Prænotus Porrum confixum undiq; radiculis Hellebori nigri coctum aliquoties jejunè mensibus instantibus estatum in eorundem difficultate commendat D. Soame & Dolao.

N. Frequens Porri usus somnos turbulentos inducit, vitæque officit.

Nonnulli ad vocis claritatem & splendorem inducendum Porri ejum commendant. Vitari tamen debet (inquit J. Bauhinus) assiduis aut multis ejus usus, quia visis obscuritatem efficit, stomacho adversatur, multæque alia incommoda facit: eapropter nonnisi robustis admodum, decoctum, cum melle, vel in Pisana erit exhibendum.

CAP. VIII.

De Bulbosa Africana anomala Moly affini.

Narcissus Indicus Serpentinus Col. notis in Recchum. *Indicus puniceus gemino latiore folio* Ferrar. *Africanus foliis Bifidis* C. B. *marinus Africanus sive exotici Lobelii* Park.

Ferrar. Col.

B Bulbosa radix, Pinæ ruci par, oblonga, squamola, imi fibrati verticis orbe angusto coronata, fibris instar botryodis Hyacinthi, quem *Muscari* vocitant, crassis latèque prorepentibus subnixa, deorsum porrecto tabere callosa. Septembri mense caulem protrudit crassitudine digitali, pedalem aut majorem, in rotundo utrinq; planum, ex viridi pallentem, maculis distinctum obliquis, purpurascens ex castaneo, colore Dracontii caulis æmulum, summa parte rubentem. Inde flos emicat nudus, ipsi foliis floris in cont effigiem convolutis, post primas æstatis sine pluvias, qui dehiscens magnus fit admodum, trium fere unciarum diametro, magnis foliis carnosiss, duris, parum striatis, septem externis, & tribus majoribus internis, colore sanguineo rubente, interna verò parte dilutior, magnum calycem efformans, intimos flosculos confertissimos, nonnihil hiantes, rubicundulos, brevibus subalbidis, pediculis nixos completentem. Horum singuli præter medium stylum oblongiorem, oblongo, candicante capite micantem, fena exilia stamina, rubentia, capitibus luteis dehnita, & quing, angusta rubescentia foliola, staminula & stylum continens deferunt. Flosculus postea dilapsis [marcescentibus & dependentibus floris foliolis] subiecta capitula turgent in folliculos ardenti colore rubros, trigonos, Olive nucleis magnitudine, racemi seu corymbi aspectu conglobatos, singulos in ternas cellulas divisos, in quibus singula semina nigella, minutuli Phascoli figura & magnitudine. Bina post excussum florem folia exstant, flaccidæ atque in semen exeunt scapo adnata & superinducta, ovata, in duos circiter palmos longa [bipedali longitudine Col.] in palmi dimidium lata, Scyllis foliis crassitudine æqualis, plana sive æqualia & minime carinata, nigrantia, primò surrecta, humi denum jacentia.

Africana origines est, planta anomala ad Moly nambis accedit, verum calyce polyphyllis florem mentiente, & flosculis pentaphyllis fructui immascentibus non à Moly tantum & Allio, sed & ab omnibus aliis bulbosis differt.

SECTIO TERTIA.

De Herbis bulbo tunicato odore vel nullo vel minus gravi præditis.

Herbe radice bulbosa tunicata, odore nullo aut minus gravi præditæ sunt vel flore

Enneapetalæ, foliis illis quæ reflectuntur sursum in flore

Sifidis: IRIS BULBOSA.
Integris: SYSTIRYNCHIUM.

Hexapetalæ floribus

Folliculo seu perianthio inclusis, summo pericarpio infidentibus,

Com calyce tuboso in medio flore quem sex folia circumstant: NARCISSUS.
Nullo in medio flore calyce à sex petalis distincto, floribus

Majoribus

Majoribus

Liliaceis; LILIO-NARCISSUS.
Colchici; COLCHICO-NARCISSUS.

Minoribus, petalis albis cum apicibus viridibus in plerisque, speciebus: LILIO-COULUM-BULBOSUM,

Nudi, fructus seu vasculi seminalis basi coherens caulibus

Foliis, floribus erectis, amplis, in singulis caulibus naturā singulis, colorum varietate & pulchritudine insignibus, seminibus compressis tenuibus, radice esculenta: TULIPA.
Aphyllis, floribus in singulis caulibus pluribus

Maritima, radice grandi, floribus folia antevergentibus, SCYLLA.
Mediterranea, staminibus floribus;

Tenuibus seu angustis & teretibus, florum petalis plerumque puris seu unicoloribus: HYACINTHUS.
Latis, spicatis aut *quadratis*, quorum tria acuminata, tria bifida seu sinuata sunt [stamina hæc capitulum seminis seu stylum includunt arcu coeuntia, etiam explicatis foliis exterioribus] radice lactea, florum petalis in plerisque, speciebus, averſa parte lineis virentibus notatis: ORNITHOGALUM.

CAP. I.

De Iride bulbosa.

Iris Dioſcoridi à celeſtis arcūs ſimilitudine nomen accepit, quem vario colore floris quadantenus figurat.

Note Iridis ſunt flores emnepetali, petalis ſurſum reflexis bifidis.

1. *Iris bulbosa latifolia acaulis odora* C. B. *bulbosa latifolia flore cœruleo & candido* J. B. *bulbosa latifolia* Ger. emac. *bulbosa latifolia prima* Cluſii Park. *parad. Broad-leaved bulbous flower de-luce.*

Cluſ.

Senā ut plurimum habet folia, longiſcula & latiſcula, Hemerocallidis Dodonæi ſive Liliaphodeli foliis ſere ſimilia, breviora tamen, alternatim invicem amplectentia, mollia, in terram prona, ſuperne ex viridi pallentia, inferne verò incana: è quorum medio ſtos exiit, è membranaceo involucrio, unicis, odoratis, cœruleis (interdum lactei candoris) novem foliolis conſtans, Iridis figurā, quo marceſcente utrinque alii ſingularis ſuccedunt. Nullus eſt illi caulis, ſed ſtos longo duntaxat pediculo infidet, ut in Croco. *Radix* bulbosa, candida, Avellana inſtar dulcis, multiplici cortice nigricante involuta: Cui (preſertim dum florer) aliquot præter fibras craſſæ longæ radicula ſubnaſcuntur, ut in Hyacinthi radicibus interdum fieri ſolet.

Leuc.

Invenitur in Luſitanæ Batiacæ, collium radicibus non procul ab Ana flumine ſitis, & copioſe circa Antequeram & Cordubam. In Luſitania porro Januario: in Batica autem Februario obſervabam & eruebam, inquit Cluſius.

Iris Bulbosa Persica Park. *parad. Iris Persica variegata præcox* Ferrar.

Park.

Ad præcedentem accedit tum radice, tum foliis, quæ tamen breviora ſunt & anguſtiora. Floris figura non multum diſſimilis, color diverſus nimirum pallide cœruleus ruſſeſcens, petala tamen repanda ſere toto colore obſcure purpureo inſciuntur, cum macula in medio flavā.

Rarior apud nos florer.

Ferrarius eam ſic deſcribit:

Huius radix proximè ſuperiori perſimilis minorem naſta eſt modum. Folia pauciora, diluto viore veluti ruſſeſcens, atq. in canali eſſigiem concava, ſex digitorum longitudine, dum latitudine deſiniuntur. Exiguū poſt foliorum exortum ſub extremum Februarii flores exiſtunt, ſupradictæ conformatione pares, numero autem & colore diſpares. Hi enim quaterni tantum quivive pro capſis, bulbi viribus funduntur; totiq. ſic albicant, ut folia terna ſurrecta dilutiori fuco cœruleo interfuſo pulchre liveſcant: totidem verò hiſce ſubjecta cum prominula crocea linea intercurſante diſſincta, tum violaceis guttis circumlita, grandiore janthini coloris velut hoſoſerica maculā deſum labrum inſulcantes, ſplendide nigreſcant.

Deniq. ejusdem formæ folliculus Junio menſe matureſcit in ſemen.

2. Iris

2. *Iris bulbosa tota violacea vel cœrulea* J. B. *bulbosa foliis cepæcis maculatis, flore purpureo inodoro* C. B. *bulbosa purpurea & purpureo-violacea* Park. *bulbosa Anglica* Ger.

Cluſ.

Craſſiore & latiore eſt folio, ac veluti cepaceo, parte interiore carinato, multiſq. quaſi bullis argenteis reſperſo, exteriore ſtriato: craſſo inſirmoq. caule, quem quaterna aut quina folia amplectuntur: binos ex vaginulis ut plurimum promit flores, invicem ſuccedentes, interdum unicum duntaxat, novem foliis conſtantem, violaceis proſus & elegantiffimi coloris, interdum dilutioris, inodorum tamen, quorum tria majora ſunt ad terram inclinata & prona, ut in vulgari Iride, & laborum inſarum propendia; tria alia anguſta & extima parte bifida alataq. in incumbunt, uq. ad luteam maculam (quæ majoribus pro ſimbria eſt) pertingentia: tria alia ſurrecta ſupremaq. parte latifolia, inſima verò valde anguſta: floribus ſuccedunt trigona laxaq. capita, quibus ſemen inſit rugofum fulveſcens Ervi magnitudine, quod maturum in capitibus crepit, ſi moveantur. *Radix* magna plurimis membranarum tenacibus nigricantibus circumvoluta, intus alba, & ſeſſili parte ſtrobis prædita, quæ ſingulis annis multos nucleos circa latera deponit. Huius folia novo vere demum germinant.

Huius generis plantam in horto noſtro alimus à Cluſiana in nonnullis diſcrepantem. Plura etenim in caule [ad decem uſq.] folia habet: Floris petala extima & repanda maculis ex cœruleo nigricantibus perbellè pinguntur: petala etiam ſurrecta varia ſunt è cœruleo aut purpureo cœruleo ſaturatiorè & dilutior. Flores inſuper perſepe tres in eodem caule proſert.

Huius varietates nobis eſſe videntur,

1. *Iris bulbosa major* ſive Anglica cœrulea Park. *parad. Swert.* *bulbosa Anglica* Ger.
2. *Iris bulbosa major purpurea* variegata ſive ſtriata Park.
3. *Iris bulbosa major* flore rubente *ejusdem*.

Has aliaq. C. Bauhinus ſub titulo *Iridis bulbosa latifolia caule donata* complectitur: quam tamen ſpecie diſtinctam ab Iride hoc in loco à nobis propoſita conſtituit.

3. *Iris bulbosa major sive latifolia alba* Park. *bulbosa latifolia candida* C. B.

Integro menſe ſeriùs quàm præcedens è terra emergit, foliis nonnihil majoribus lacioreſq. caule craſſiore & breviori, binos plerumq. peramplios flores geſtante, quorum alter altero priùs aperitur, poſterior tamen ſerpe ante explicatur quàm prior contractus fuerit, colore antequam explicatur albente cœruleo diluto, quem argenteum vocamus. Aperti candidiores ſunt, non tamen proſus nivei, ſed aliquam languidiorem cœrulei tincturam oſtendentes. Petala florum propendia perampla ſunt, maculā illā in medio flavā inſignia.

Huius varietates aliquot proponit Parkinſonus, nimirum Iridem bulbosam majorem albam variegatam, & majorem ſive latifoliam vericolorum.

4. *Iris bulbosa angustifolia tricolor odore Coriandri* C. B. *bulbosa 3. sive versicolor* Cluſ. *bulbosa cœruleo & albo versicolor* J. B. *bulbosa varia* Ger.

Huic quinq. aut ſex ſunt folia, anguſta & cœnia, cubitalis longitudinis, interna parte ſtriata & candicantia, externa rugola, viridis cum cineraceo commixti coloris, caulem amplectantia cubitale, interdum etiam majorem, nodofum, unicum plerumq. florem, rarò binos, è membranaceis vaginulis proferentem, Iridis anguſtifolia formā ſimilem, cujus tria latiora & ad terram inſlexa folia extima parte ampliora ſunt & candicantia, luteaq. maculā inſignita, eā videlicet parte, qua folia ſis incumbantia & ligulam occultantia, bifidaq. & in parvas alas reflexa, deſinunt, illaq. ſubcœrulei ex candido coloris; reliqua tria erecta ſunt, oblonga, & dilutius ex cœruleo purpuraſcentia. Totus ſtos jucundo ſpirat odore, præmanſi Coriandri obduſti ſaccharo ſive preparati inſtar. Flori ſuccedunt longum triangulum caput, altero gracilius, neq. laxum, ſemen anguloſum, ſubruſum conſtans. *Radix* bulbosa, candida, ſubdulcis, ſpadeiceis aliquot membranarum involuta, minor ſuperioris radice, & illā liberius nucleos producents, quibus facillimè ſeri poſſet.

Variat flore latiore & radice brevi, binis plerumq. floribus, altera flore anguſtiori radice oblonga: utraq. dilutioris aut ſaturatioris coloris. Vide Cluſium.

In nonnullis Caſtellæ collibus non procul Pincia ſponte naſcitur.

Iridis bulbosa vericoloris quinq. varietates è ſemine enatas proponit & deſcribit Cluſius, quarum deſcriptiones à C. Bauhino contractas dabimus.

1. Trium foliorum [floris] inclinatum labra flava ſunt, maculā aureā magnā in labro reflexo inſignita, ad quam venæ purpuraſcentes excurrunt: at trium incumbentium dorſum & alæ pallent, latera candida ſunt: tria erecta alba ſunt, venis ſubcœruleis ſaturatioribus vel dilutioribus diſſincta.

2. Tria inſlexa pallent labro flavā maculā notato, internè quibuſdam venulis purpuraſcentibus diſſincta: tria ligulam tegentia albicant, vel ochri colore ſunt tria ſurrecta exalbida, nervo flavo excurrente.

3. Flore eſt latiore breviori, ternis foliis inſlexis latis, & propendente labro aureā maculā inſignito, & alio orbe cincto, per oras criſpæ, cœrulei coloris, nervo extrinſeco virente, intrinſeco pallente, venis purpureis in latera excurrentibus: at tria gibba purpurea ſunt gibbo albicante, alis cœruleis: tria erecta ex cœruleo purpuraſcant.

4. Tria reflexa flava ſunt, macula aurea in labro, à qua venæ dilutius purpuraſcentes ſparguntur: folia incumbantia exalbida, nervo pallido diviſa: tria ſurrecta inferioris venis cœruleo-purpuraſcentibus diſſincta, ſuperne candicant.

D d d d d

5. Terna

5. Terna inflexa lactei coloris, aureâ maculâ labro impressâ: folia incumbientia & terna erecta alba, & circa ungues subcerulea.

5. *Iris bulbosa lutea inodora major* C. B. 4. *seu lutea* Clus. *bulbosa lutea* J. B.

Iridi bulbosa 3. seu versicolori Clus. per omnia ferè similis est, brevior tamen caule, gracilioribus, & ex viridi pallascentibus foliis: *flos* unicus, interdum bini, contractiores, latiores tamen ex vaginulis summo cauli inhaerentibus prodeunt, lutei coloris, inodori, mediae inter secundum & tertium generis magnitudinis quemadmodum & siliqua, seu caput trigonum, in quo semen superioris simile continetur: radix tertii generis radici similis, quæ nucleis non secus acilla propagatur.

Sed hæc in flore quandam etiam differentiam habet, licet exigua: nam invenitur latiore aliquid saturatioreque & magis rutilante aureo colore: radice item brevior & crassior, membranacea præterea illa vagina, unde primum folia emergunt, sanguineo colore à summis vaginæ oris in inferiorem illius partem radiatim desinente magis infecta est, quam illius quæ dilutior est flavo colore: nam illa interdum sanguineo hoc colore caret, utriusque autem, quemadmodum & tertia folia ante hyemem germinare solent.

Locis;

Nascitur pingui solo & petrosi collibus ad Tagum frits supra Olyssipponem. Floret paulò maturius tertio genere, eodem quo secundum tempore.

Clusius multas proponit varietates ad tredecim usque, è semine flava-variaz ortas, quarum descriptiones qui desiderat apud ipsum videat. Nec enim eas huc transcribere operæ pretium putamus, cum & alia multo certo antè definitio numero à semine satis obtineri possint, quas si quis omnes describere vellet, de unico hoc flore integrum volumen componere possit: quod idem de Tulipa dictum intelligatur.

CAP. II.

De Narcisso.

Narcissus non à Narcisso adolescente, nimium seipsum adamante (ut poetæ fabulantur) sed à vi stupefaciendi, quam *vagynus* Græci vocant, dictus est: seu, ut Plinius, à narce, quam vim Narcisso inesse l. 21. c. 19. testatur: hinc Plutarchus in Sympolio quasi nervos hebetans, & torpidas gravitates efficiens, dicitur. C. B.

Narcissus à reliquis bulbosis tunicatis certissima notâ, calyce in medio flore distinguitur, ut plures addere non sit opus.

Narcissus clarioris doctrinæ gratia dividemus in latifolios & angustifolios seu juncifolios, latifolios iterum partiemus in monanthes seu unicum in uno caule florem gerentes, & polyanthes seu pluribus in eodem caule floribus donatos. Monanthes denique subdividemus in 1. calyce seu tubo longissimo præditos, 2. calyce mediæ longitudinis & 3. calyce brevi.

§. 1. *Narcissus calyce seu tubo longissimo latifolius Pseudo-narcissus & Bulbocodium dictus.*

1. *Bulbocodium flore pallido, tubo flavo, serotinum.* An *Narcissus minor pallidus amplo calyce flavo non descriptus* Sweet? *Narcissus alter crasso bulbo* C. B.

Folia huic breviora sunt quam vel vulgari Pseudo-narcisso vel Hispanico, duplo tamen latiora, planiora nec adeo carinata, minus glauca, pallidiora, mucronibus obtusis, sesquipalmaria aut semipedalia. Caulis semipedalis, satis crassus & firmus, è membranaceo folliculo *stemon* exferens, in sex folia pallidiora quam Bulbocodium vulgaris, albidia, latiora tamen expandit, cum tubo in medio prælongo, flavo, fundum versus tumidior & quasi ventricoso, summo margine circumcirca sinuato non tamen fimbriato aut incisio, nec extorrens reflexo campanæ in modum, ut illius. Folia tubum circumstantia propius ad illius basin sita sunt quam in vulgari Bulbocodio & expanduntur magis. Stylus in medio flore pallidus ad summum propè tubum extenditur, quem sex *stamina* longitudine eidem ferè equalia arcuè cingunt.

Serius floret quam vel vulgare Bulbocodium vel Hispanicum, viz. non ante initium Aprilis. E singulis autem bulbis quatuor exeunt folia. Ungues foliorum floris & fundus tubi intensius flavent seu croceant.

De loco natali nihil certi habemus, bulbum accepimus inter alios multos ab eruditissimo & amicissimo viro D. Uvedale.

2. *Narcissus major totus luteus calyce prælongo* C. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus aureus maximus* Park. *Bulbocodium Hispanicum* J. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus* Ger. emac.

Elatius est & omnibus partibus majus Bulbocodio vulgariore, caule pedali aut altiore, foliis digitum latis, dodrantem longis, in hortulo nostro è singulis bulbis binis. *Flos* longè major est vulgaris Pseudo-narcissi flore, [unde miramur Clusium florem paulo minorem huic attribuisse] totus flavus & quasi aureus, tam calix, quam folia eum cingentia, alioquin ei similis. *Radix* hujus crassior est quam illius.

Florebat

Florebat nobis circa initium Martii.

Parkinonius *Pseudonarcissum aureum Hispanicum flore pleno* è semine ut conjectatur præcedentis *Varietas flore pleno* sibi natum describit *Parad.* pag. 103.

3. *Narcissus albus oblongo calice* C. B. *Pseudonarcissus albo flore* Clusii J. B. Ger. emac.

Hic præcedenti per similes est foliis & caule. E singulis tamen bulbis tria prodibant folia. *Flos* totus, tam tubus, quam folia eum circumstantia, albus est, aut potius pallidus. Aliquanto serius floret quam præcedens; *flos* quoque tenerior est & citius marcescit.

Clusius speciem hanc exactius describit his verbis. Valde elegans hæc planta terna è *radice* bulbosa oblongiore, nigroque cortice five membranâ tecta (à cuius sede frequenter tenuellæ oriebantur candidæ fibræ) proferebat *folia*, dodrantem vel paulo amplius longa, Narcissi angustioribus foliis valde similia, lupina parte carinata, inter quæ nudus prodibat *caulis*, satis exilis, non crassus, dodrantem altus, summo fastigio membranaceum folliculum gerens, è quo propendebat *flos* totus albus, Pseudonarcisso vulgari formâ quidem similis, paulo tamen minor [imò potius major] *felscuncium* longus, sex foliis tubum amplectentibus similiter constans, tubo autem paulo angustiore, & oras nonnihil fimbriatas habente, in quo sex alba *stamina* flavescente apice prædita, & medius stylus longior. Nullum vero peculiarem odorem in eo flore observabam, qui aperiebatur Aprilis, deinde Junio semen proferebat in triangulari capite five theca orbiculare, nigrum & splensens, quale Narcissi juncifolii albo flore reflexo, sed majus.

4. *Narcissus minimus* J. B. *Pseudo-narcissus minor Hispanicus* Clus. Ger. emac. *Narcissus parvus totus luteus* C. B.

A Pseudo-narcisso Hispanico majore differt *foliis* longè minoribus & angustioribus, *flore* pusillo infidente digitali, tenui, viridi *cauculo*. *Capitellum* trigonum obtusis est angulis & ferè rotundum, in quo *semen* inaequale nigrum, satis magnū pro plantæ proportionē. *Radix* bulbosa, exigua, foris nigricans.

A. 5. *Narcissus glycestris pallidus calice luteo* C. B. *Pseudonarcissus Anglicus* Ger. *Anglicus vulgaris* Park. *Bulbocodium vulgaris* J. B. *Adia English Eastonii*.

7. B.

Radix bulbosa ex multis tunicis compacta, mediocris magnitudinis, tactu & gustu viscida, cum aliqua dulcedine, acrimoniam tandem aliquam relinquens, cui subsunt multæ capillares fibræ, nonnunquam unica, alias plures ubi ferè propagat. *Folia* longa, angusta, è viridi cæcia, caulem ad summum fastigium comitantia, striata, costis duabus aversè parte prædita, terna, quaternæ, quina tunicâ unâ cum caule statim è radice exorto involuta. *Caulis* palmaris & dodrantalis, compressus, striatus, fistulosus, cui insidet *flos* singularis, deorsum nutans, duas uncias longus, sex, pallidus & stellatim decussatis foliis constans, magno, longo, flavoque & fimbriato *calice* campanulæ ferè figurâ protuberans, aureis, splensens fimbria comata & lacinata, in cuius medio apices sex lutei *calicis* pistillum concolorem intorquentur, minimo odore, non, ut aliqui volunt, nullo, quæ parte generico intermedio cauli *flos* adnascitur membranula exalbidia florem atqueam expliciter involvit: pauloque infra flores medium sex folia pallidula, micantia, mediocriter lata, mucronata ex ipso flore codio recta foris se pandunt. Succedunt pericarpia rotunda, in quibus semen *Camer.* nigrum, in principio latissimum, temporis progressu rotundum.

Varis in locis sponte oritur, circa margines agrorum & vervactorum, humido præsertim solo, *Locus*. inque sylvis & dumetis, locisque arboribus confinis. Martio ineunte apud nos in Anglia floret, aut ferius citiusve pro anni constitutione, & aeris temperie.

1. Bulbocodium flore pleno seu multiplice calice carente: item

2. Bulbocodium floris calice seu tubo duplici, triplici & pleno: item

3. Bulbocodium pleno flore speciosum genus Venerio Clus. 7. B. pro luxuriantis naturæ lufibus ha-Varietas. benda censeo, non pro speciebus Bulbocodii distinctis. Horum descriptiones si quis desiderat, Clusium, Lobelium & J. Bauhinum adeat.

Non distat hic à Dioscoridis Narcisso facie vel viribus: Is autem vomitorius est & nervis inimicus. *Vires*. extrinsecus tamen prodesse dicitur abutibus, vulneribus & herniis.

Narcissi cuscumque radicem vomitum ciere Clusius ferè sæpenumero expertum esse scribit: quin & Lobelius hujus plantæ radicibus rusticam plebem vomitiones moliri assent.

Folia confusa in Erysipelate conducunt. D. Palmer dictante D. Hermann.

Meminit C. Bauhinus Narcissi totius lutei floris foliis reflexis C. B. i.e. Narcissi tot. luteo oblongo calice & reflexis foliis *Eyf.*

Item, Narcissi albi, fimbriâ luteâ C. B.

Item, Narcissi lutei repentis, i.e. Pseudo-narcissi lutei repentis *Eyf.*

§. 2. *Narcissus amplo calyce, mediæ longitudinis.*

6. *Narcissus maximus pallidus amplo calice flavo* Clus. *latifolius pallidus calice amplo alter* C. B. *latifolius omnium maximus amplo calice flavo, sive Nonpareille* Park. *omnium maximus* Ger. *De great Nonpareille, or Bonnetich Eastonii*.

Ex singulis bulbis quatuor aut quinque emittit *folia*, pedem aut sesquipedem alta, unciam lata, carinata glauca, longiora latioraque in hortulo nostro quam aut Bulbocodium vulgare, aut Hispanici.

D d d d d 2

Caulis

Caulis elatior, unicum in summo *florem* gestat, duplo fere ampliorem Pseudonarcissi vulgaris *flore*, magis expansum, sex foliis amplis, pallide luteis cum medio tubo flavo compositum. Tubus dimidio brevior est quam Pseudonarcissi vulgaris, inferna parte angustior, versus margines continue lator, oris circumcirca sinuatis & inequalibus, minus tamen incisus quam illius. Floris tubus à vasculo seminali ad locum ubi exoritur folia angustus est, digitali longitudine secus quam in Bulbocodis. Stamina in medio *flore* à stylo recedunt.

C. Bauhinus ex hac planta duas species facit, nimirum Narcissum maximum pallidum foliis incanis & Narcissi latifolium pallidum amplo calice alerum.

Narcissus omnium maximus *flore* & calice flavo Park. qui flores interdum binos conjunctim ex uno membranaceo folliculo prodeuntibus obtinet: item

Narcissus max. griseus calice flavo Park. non sunt species Narcissi à reliquis distinctæ, sed varietates duntaxat precedentes è semine nate, quæ fate denuo speciem suam non propterant.

Habemus etiam in hortis nostris hujus generis Narcissum floris calice pleno seu multiplici: qui

7. *Narcissus latifolius flavo flore, amplo calice* Clus. cur. post. *latif. flavo flore amplo calice* frø *Martensii* Park. parad. *latif. pallidus, calice amplo & auro, striato* C.B.

Radix bulbosa, oblongiuscula: *Folia* tria aut quatuor latiuscula, sesquipedem longa [tantillo breviora & angustiora quam precedentes] *Caulis* pedalis, striatus, *Floris* petala pallida, seu dilute admodum flava, calix semuncialis longus, oris valde fimbriatis, coloris auri. [Parkinsonius calicem pallidum flavum petalis concolorem facit, & forte natura in his ludit] Sex breviuscula *stamina* flavis apicibus prædita; medius *stylus* filamentibus longior. Odor satis obscurus, nonnihil tamen Spinzæ apendicis floris odorem referens, qui Aprilis & Maio aperitur.

Calice breviora & angustiora, nec ita à fundo ad margines sensim dilatato, marginibus etiam minus fimbriatis à præcedente differt, nec tamen ob hæc specie differre concedimus.

8. *Narcissus montanus albus apophyllus præditus* Park.

Folia è singulis bulbis emittit tria vel quatuor, lata & oblonga, glauca seu ex viridi canescentia; inter quæ *caulis* exurgit cubitalis, unicum in fastigio *florem* sustinens amplum, [rarius binos] sex petalis albis compositum, absque ulla vel levissima flavi tinctura, non admodum latus, quorum tria averfa parte ad exortum ex uno latere apophyllin quandam foliaceam velut auriculam obtinent singula; reliqua æ carent. *Calix* non multo minor Narcissi incomparabilis minoris calice, ad fundum angustus, ad oras seu margines latus & peramplius, pulchre flavis, marginibus interdum saturatioribus & velut croce cinctis. Odor floris gratus & valde suavis. *Bulbus* magnus, albus, cortice exteriore pallido potius quam nigricante. Adnatis rarius se propagat in hortis nostris, nec semen ad maturitatem perducit, ob teneritudinem & frigoris impatientiam.

9. *Narcissus oblongo calice* Clus. *albus oblongo calice luteo serotinus major* Park. *albus calice flavo* *Muscari* odore C.B.

Clus.

Terna habebat [Clusio] oblonga & satis angusta, carinataque *folia*, cæsi quodammodo ex viridi coloris; inter quæ prodebat *caulis* pedalis longitudinis aut amplior, levis, enodis, satis gracilis, firmus tamen, summo fastigio folliculum membranaceum sustinens, è quo emergebat unicus *stylus* longiusculus, summa parte in sena folia alba, satis ampla & in mucronem desinentia divisus, cujus umbilicum occupabat *calix* flavis, semuncialis longus, oris aliquantulum incisus, & quodammodo fimbriatis, habens in medio *stylum* pallecentem, ejusdem cum calice longitudinis, cinctum sex *staminibus*, flavâ veluti farinâ conspersis, eorum præsertim apicibus; valde autem suavis erat odor & Muscari floris odorem panè referens. *Radix* bulbacea, longiuscula, digitalis crassitudinis, alba, è multis tunicis constabat, quarum exterior subfusca, aliquot crassioribus fibris albis infima sede donata.

Clusius duplicis præterea hujus varietatis meminit:

1. Alter *flore* præcedenti proflus simili, calicis tamen oris magis croceis. Hunc Parkinsonus *Narcissum pallidum oblongo calice serotinum* vocat, & *florem* summa parte magis flavum ei attribuit, paulo ampliorem, calicis marginibus intensius flavis seu croceis.

2. Alteri petala ex albo pallecebant, aut *æchædæ* erant, calix verò multo latior quam descripto & oras planè croceas habens.

His addit Parkinsonus duas alias varietates:

1. Narcissum totum pallidum oblongo calice serotinum minorem.
2. Narcissum album oblongo calice flavo serotinum, duobus floribus in caule.

10. *Narcissus albus calice flavo alter* C. B. *Narcissi. albus oblongo calice præcocior primus* Clus. ad. cur. post. *albus oblongo calice luteo præcox minor* Park.

Lata & carinata habet *folia*, non incana sed viridia, tria vel quatuor, fere qualia Leucoii bulbosi vulgaris, pedem alta. *Caulis* viridis, foliis brevior, unicus in fastigio *florem* gestans, mediæ magnitudinis, minorem tamen quam præcedentis primo loco descripti, petalis albidis, ad cremoris seu floris laticis colorem accedentibus. Medium *florem* occupat tubus exacte luteus seu flavus, fœnuicius longior cum stylo intermedio, sex *staminibus* farinâ luteâ conspersis cincto, interdum longioribus ipso stylo, interdum brevioribus. Odor non ingratu, sed obscurior.

Extremo Martio & ineunte Aprilis floret.

Autores Additamentorum ad Clusii curas posteriores duas hujus varietates proponunt;

1. Altera

1. Altera folia habet angustiora, non tamen ita angusta ut juncifolia dici queat; *caulis* aliquot & floris magnitudo & forma conveniunt cum priori. Floris folia in utraque hæc specie alba sunt, ita tamen ut pallorem aliquem occultant, quâ notâ præcipue à serotinis fecernuntur.

2. Tertia à prioribus duabus differt foliis tubum cingentibus non albis sed plane palliis, paullo angustioribus & acuminatis. Parkinsono Narcissus pallidus oblongo calice flavo præcox dicitur.

§. 3. *Narcissus latifolius monanthes brevi calyce.*

11. *Narcissus medio-purpureus* J. B. Gen. *medio-purpureus serotinus* Park. *albus circulo purpureo* C.B.

Radix ei bulbosa & fibrosa, sapore amaricante *folia* à radice statim exoritur autem tanquam vagina aliquotque involventia, latitudine semuncialis, pari cum caule longitudine. *Caulis* singularis, sesquicubitalis, compressus nonnihil, utrinque acutus, fistulosus; in cujus fastigio *foliis* unicis, amiceis, suave-oleis, candidis, nutans, pediculo per articulum quasi juncto, vaginâ membranâ obvoluto, cujus cervix in triquetram saturatè virentem floris quasi basin definit: hinc canaliculata fistula explantatur, cui sena illa floris candidi folia coherent, fibrosum, quorum tria aculeum molliculiferum proferunt, totidem alternatim eo destituuntur: *florem* medium obtinet corona fimbriata, ora rubenti, infra quam circulus exalbidus, aliusque huic subiectus luteus: sena in fistuloso capiti *stamina* lutea, tria modice elata, reliqua tantillum apices proferentia.

Hanc plantam in quibusdam Galliz Narbonensium pratis observavi. Clusius sponte provenientem: Locum J. Bauhinus in Italia. Narbonensium prata stellarum candore ornare dicit Lob. in Adv.

Tres hujus species habentur formâ, colore aut odore nequaquam differentes, sed florendi tempore: magnitudine etiam nonnihil sed parum dissidentes. Majores mediis præcoces & serius prodeunt minores sunt. Dod.

Parkinsonus 4. species proponit, nimirum:

1. Narcissum medio-purpureum præcoccum.
2. Narcissum medio-purpureum serotinum: cui folia tribus quam præcedenti latiora: *florem* etiam majorem, petalis latoribus & sibi mutuo contiguis; radicem etiam crassiflorem.
3. Narcissum medio-purpureum maximum: qui omni sua parte, foliis, floribus, radicibus reliquis major est, & cum serotinis floret.
4. Narcissum medio-purpureum stellarem: cujus folia quam præcedentium tantillo angustiora sunt & viridiora: floris petala angustiora, nec sibi invicem contigua, unde & longiora videntur, & stellam referunt. Odor huic remissior est quam primæ speciei.

Prima species Martio mense floret, reliquæ Aprili aut Maio. Secunda species in Italia, Gallia Narbonensi atque etiam Germania sponte provenit, reliquæ Constantinopoli misse sunt.

Narcissus albus circulo croceo vel luteo C. B. A priori potissimum circuli colore differt, ideoque distincta ab eo species non est censenda.

12. *Narcissus medio-croceus serotinus* Park. *albus circulo croceo minor* C. B. *medio-croceus minor serotinus* Ger.

Folia huic minorâ & breviora quam præcedentibus: *caulis* etiam humilior; *floris* petala angusta, spatio intermedio relicto à se invicem disjuncta, stellatim expansa, nivea, calice circum oras croceo colore tincto. Maio floret.

13. *Narcissus medio-purpureus magno flore folio latiore* J. B. *albus magno odore floris circulo pallido* C.B. *latif. 7. Clus.*

Clus.

Latiore reliquis *folia* habet, coloris fere æruginei pallecentis: inter quæ satis latus prodebat *caulis*, nudus ut reliquis Narcissis, paullo infirmior, foris striatus, intus concavus, summa parte sustinens magnus, laxum, membranaceum folliculum, quo deficiente exit unicis utplurimum *floris* magnus, odoratus, sex albis foliis medium calicem pallidum cingentibus constans, cujus fimbria ex pallido purpureo ciliat. Flori succedit satis crassum triangulum *caput*, nigrum *semen* continens. Radix crassior superiore, & cum Narcissi medio lutei vulgaris radice comparanda, etiam loboles satis feliciter procreans.

E Syria allatum aiunt. Serius reliquis floret, nempe Maio mense. Eadem videtur Narcisso medio-purpureo 3. seu maximo Park. superius posito.

14. *Narcissus niveus odoratus circulo rubello* C. B. *medio-purpureus minor* J. B. *latifolius* 6. Clus. *Narcissus medio-purpureus stellaris* Park.

Clus.

Huc quaterna aut quina Martio mense erumpunt *folia*, oblonga, angusta, inter ea deinde *caulis* nudus, rotundus, intus fungosus; in cujus summo è tenui membrana prodeit unicis, nonnunquam & alter, *flor*, sex niveis foliis stellæ modo decussatis constans, patrum calicem pallidum cingentibus, cujus ore rubellâ fimbriâ exornatæ, sex in eo inequalibus *staminibus* flavescens. Flori suavitè odorato succedunt capitula triangula, crassiuscula, in quibus nigrum inaequale *semen*. Radix ut cæteris bulbaceis, multis candicantibus tunicis constans, extima quæ reliquas ambit fusca, & cujus sessili parte plurimæ subfusce fibre dependent.

Provenit magno milliari supra Goringam Carthusianorum monasterium, pratis quibusdam altissimo lacui vicinis.

D d d d 3 *

Hic

28. *Narcissus albidus polyanthos calice amplo luteo minor.* An *Narciss.* orient. albus calice luteo minor C. B? an *Medius* ejusdem?

Hic precedenti per omnia similis est, sed multo minor. *Folia* angustiora habet & viridiora, quatuor ab eodem bulbo. *Caulem* minorem & infirmiorum, *floribus* in summitate gestantem albidis, cum calice flavo, dimidio fere minore, breviorque quam precedentis.

29. *Narcissus luteus polyanthos Africanus C. B. Africanus aureus major Park. Africanus flavus polyanthos* Addit. ad Clus. cur. post.

Folia habet lata valde, bipedalia aut pede altiora, non adeo cana; inter quae latet *caulis* brevior, crassus, rotundus, firmus, ex uno membranaceo folliculo *floribus* producentis duodecim aut plures, quorum singuli majores sunt quam reliquorum *Narcissorum* qui plures simul unico caulis innascentes *floribus* producant, & paulo minores vulgaribus medio-luteis aut medio-purpureis *Narcissis*, proflus flavi & splendentes lutei coloris, & quorum medio exiit *calix* longus, seu tubus parvulus, magis flavus quam ipsa *folia*, minor tubo *Narcissi juncifolii* 1. *Clus.* major autem illo calice qui in *Narcisso* pallido medio-aureo conspicitur, admodum grati odoris minime crenatis & incisus marginibus, sed praefectis quodammodo & aequalibus planè oris: in cuius medio *apices* sex lutei formâ quasi conspersi, non conspicuo stylo seu pistillo.

Tempus.

Extremo Martio & ineunte Aprili floret.

Parkinonius *Narcissi* Africani auri minoris meminit, qui non alia fere in re quam omnium fiamum partium parvitate & pallidioris floris colore à precedenti differt.

30. *Narcissus luteus polyanthos Lusitanicus C. B. Narcissus Aegyptius J. B. Narcissus d' Argiers* aut *Aegyptius* Lob. Ad. part. 2.

Lob.

Bulbo est *Narcissi* mediolutei Narbonensis pari & simili, sed externis involucris nigrioribus. *Floribus*, *caulis*, *foliis*, *Narcisso* Pisano similia, sed *floribus* variis, aliis minoribus, rotundioribus & veluti decurtatis: aliis vero unâ pluribus & longioribus.

Locum.

In Lusitania erutus est propè D. Urv.

31. *Narcissus luteus Constantinopolitanus C. B. latifolius flore proflus flavo fove 4. Zerincada* catamer nomine allatus Clus.

Clus.

Folia huic proximè descripto [latifolio niveo 3. *Clus.*] similia. *Flos* variat, nam vel totus flavus est, vel omnino pallidus, praeter calicem, qui in hoc planè aureus est. *Semen* in trigonis capitibus *Narcissifolium*, inaequale, nigrum. *Radix* tunicis spadicis coloris tecta.

Locum.

Byzantio allatus est.

32. *Narcissus angustifolius totus luteus C. B. totus luteus, semper florens Caccini* Clus. ad. cur. post. *angustifolius luteus semper florens Caccini* Park.

G.

Folia habet angusta, pedem aut circiter longa, coloris obscurè virentis, & aliquo modo carinata, media quodammodo inter *folia* Pseudonarcissi Hispanici & vulgarioris medio-purpurei *Narcissi*, sat tiora quam ut *juncifolius* accenseri debeant: ideoque *angustifolius* *Narcissus* vocari non incommode poterit. Inter haec *folia*, quae satis numerosa ex una radice prodeunt, *caules* magis altius surgunt, singuli duos aut tres *floribus* proferentes [imò multo plures usque ad quindenos] parvos, luteos, mediâ coronâ seu *calice* brevi, proflus flavi coloris, odoris obscuri: quodque mirum est saepius in anno *floribus* proferit, ita ut nunquam desinat florere, quin & ex adnatis suis bulbis, quos eodem quo terrae commissa est anno plures habere solet, illo ipso anno alios *caules* & *floribus* proferit.

Locum.

E Florentia missus est.

33. *Narcissus angustifolius albus minor C. B. prod.*

C. B. prod.

Ex radice bulbosa tunica subnigra tecta & paucis fibris capillatâ *folia* bina vel terna oblonga, angusta, porracea exurgunt: inter quae *cauliculus* palmaris, cujus summo bini *floribus* parvi, albi, *calice* oblongo, angusto donati insident.

Locum.

In sterilibus collibus circa montem Lupi & in monte Cetio Aprili mense cum *floribus* invenit D. Alagnon.

34. *Narcissus totus albus major C. B. latifolius simplicis flore proflus albo* 1. *Clus.* *Narcissus cum pluribus floribus totus albus major J. B. totus albus* Ger.

Clus.

Folia habet terna aut quaterna, viridiora paulò quam *Narcissi* mediolutei nivei, longiora & angustiora, & quorum medio exiit *caulis* latifolius, angulosus tamen & concavus, qui insident seni, septeni, interdum deni *floribus*, prioribus similes, sed oblongiores paulò, & omnino nivei, quorum videlicet calix ille medius, qui in * praedito flavus etiam albus est: odor illius similis, similis etiam *radix*. Illius neque capita, neque semen observare potuit Clusius, cum Januario extremo nascentem pingui solo nonnullis Lusitaniae & Baeticae locis, & uliginosis, multaque adhuc aquâ stagnantibus cum *floribus* observabat, tum etiam Februarii initio in summa Calpe.

* *Narc. med.*
luteo Narbon.

35. *Narcissus totus albus minor C. B. foliis candidantibus cum pluribus floribus, totus albus minor* J. B. *Narc. latif. niveus alter* Clus.

Clus.

Superiore minor est, firmioribus magisque candidantibus *foliis*, qualia fere in *Narcisso* marino Pancratio dicto, *calice* breviori, & duos, tres aut quatuor duntaxat *floribus* proferente.

Reliquis *Narcissis* seriis, h. e. Maio mense floret.

36. *Narcissus niveus C. B. niveus latifolius Byzantinus J. B. latifolius niveus* 3. *Clus.*

Clus.

Folia primo generi familia profert; *Caulem* inter *folia* pedalem, qui ternos & quaternos *floribus* gerit, ejusdem cum superiore magnitudinis, nivei proflus coloris, id est, *calice* etiam niveo, & quibus emergunt senu *stamina*, terna aliis longiora, flava.

Hic Byzantio allatus est.

Locum.

Alius praeterea adeo illi in omnibus similis, ut vix quisquam discernere potuisset, nisi differentiam fecissent *floribus* illo minores & frequentiores in summo caule nascentes, odorem & fragrantiam Jasmmini referentes: Hujus semen in trigonis capitalis inclusum, nigrum, inaequale. Utriusque *radix* minor paulò priorè, & nigris tunicis lepta.

Maio mense floret.

Tempus.

Hic addit C. Bauhinus, 1. *Narcissum* Orientale majorem album, i. e. *Narciss.* Orient. major. totum album polyanthem. *Eysf.*

2. *Narcissum* Orient. medium album, i. e. *Narc.* Orient. medium totum album polyanthem *Eysf.* qui à priorè sola magnitudine differt. Est autem prior latifolius, floribus copiosis albis per amplius, odoratis, tribus staminibus luteis brevibus donatis.

3. *Narcissum* Orient. album odoratum, calice stellato *Eysf.*

4. *Narcissum* album maximum, calyce luteo brevi *Hort. Eysf.*

5. *Narc.* latifolium sulphureum vel album brevi calyce C. B.

§. 5. *Narcissus juncifolius.*

1. *Narcissus juncifolius praecox* Ger. *juncifolius flore luteo* J. B. *Narc. juncifolius* 2. *Clus.* *juncifolius oblongo calice luteus major* C. B.

Radix est bulbosa, tunicata, tunica seu membrana exteriori nigra aut fusca, plurimis fibris ex ima sede seu basi prodeuntibus stipatâ. *Folia* ex eodem bulbo plerumque duo, pedalis longitudinis, angusta, tenuitate & virore junceo, interiore tamen seu supina superficie nonnihil concava, inter quae *caulis* exurgit teres, nudus, tenuis, parvis fere altitudinis cum foliis, in cacumine è thecula membranacea tres aut quatuor *floribus* promens, penitus flavos, è longo & angusto tubo in sex *folia* expansos, cum parvo & breviusculo in medio calice circum oras sinuato, tria intus staminula, cacumina flava gestantia continente. His (inquit Clusius) succedunt tria angula *capita*, obtusis angulis ut reliquorum *Narcissorum*, nigro & anguloso semine plena, minore tamen quam aliorum.

Aprili mense floret. Sponte nascitur in montanis pratis non procul Toletò & circa Guadalupe. Tempus & Locum.

Clus. Clusio in Hist. *Narcissus* X. qui angustifolius II. & juncifolius I. dicitur.

Narcissus juncifolius flore rotunda circinnitatis roseo Lob. hic refertur; à C. Bauhino pro diversâ specie proponitur titulo *Narcissi juncifolii* flore rotundo roseo.

2. *Narcissus juncifolius minor* Clus. hist. *juncifolius luteus minor* C. B. *juncifolius flore luteo* J. B. *juncifolius serotinus* Ger.

Clus.

Hoc praecedente minus est, gracilioribus, rotundioribus frequentioribusque *foliis*; *cauliculus* è medio prodeuntibus pusillis, unicum plerumque aut alterum *floribus* duntaxat sustentantibus, flavum & odoratum ut alterius, sed foliis constantem firmioribus & magis odoratis.

Uliginosis inter Hispaniam & Gades locis cum ipso flore Januario mense eruit Clusius: In hortis nostris nonnisi Aprili aut Maio floret. Locum & Tempus.

3. *Narcissus juncifolius flore luteo variegato* C. B. *juncif. luteus albicanibus lineis distinctus* Park. *juncif. luteo albicanibus lineis distinctus, brevi calice* Swer.

Park.

Folia habet teretia, viridia, oblonga, *Juncifolii* *Narcissi* vulgaris similia; *caulem* duos tresve *floribus* sustententem luteis, petalis extremo subrotundis, lineâ alba per uniuscujusque medium decurrente variegatis, *calice* brevi, corollae simili, oris nonnihil crispis seu sinuatis, cetera à praecedente non differt.

4. *Narcissus juncifolius flore pallido reflexo, juncifolius minor flore pallido* J. B.

Huic in hortulo nostro *solum* è bulbo unicum exhibet palmare. Non tamen dubito quin plantae vegetiores solo luto pura & majora producant. *Caulis* palmaris firmus, teres, viridis è folliculo membranaceo binos protulit *floribus*, pediculis longis pendulis. *Floris* tubus à valculo feminali qui infidet angustis ad fidem usque dignum aut amplius longus. *Calix* floris mediis semidigitalis fere, campaniformis, marginibus aequalibus, nonnihil sinuatis, cum stylo in medio paris longitudinis, quem

quem circumstant *stamina* breviora. Floris folia reflexa sunt. Totus autem flos tam folia quam calix pallide lutea sunt, ejusdem fci. coloris cum foliis tubum circumdantibus in flore Bulbocodi vulgaris.

5. *Narcissus juncifolius Autumnalis flore viridi* Park.

Park.
Folium unicum duntaxat promit, prelongum, teres, viride, saltem in omnibus quas Descriptionis auctori videre contigit plantis, quo tandem marcescente & evanido emergit *cauliculus*, folio prædicto similis, teres, nudus, viridis, summa parte *flores* tres quatuorve sustinens ex involucrio tenui membranaceo erumpentes, petalis sex angustis, in mucrone acutissimum & veluti spinulam desinentibus, cum calice in medio rotundo parvo compositos. Floris totius tum calicis medi, tum petalorum ambientium color viridis, odor suavis admodum, reliquorum hujus generis similis. Florem non ante mensem Octobrem explicat, qui prunis brevi supervenientibus non ita multo post apud nos corrumpitur. Planta est tenera, nec hyemes nostras facile tolerat.

Locus.

E Barbaria Africa delatus est.

6. *Narcissus juncifolius flavus amplo calice* J. B. *juncifol.* I. *amplo calice* Clus. *angustifolius flavum magno calice* C. B. *angustif. flos juncif. maximus amplo calice* Park. *parad. juncifol. amplo calice* Ger. emac.

Clus.

Bina aut terna huic sunt folia, pedalis aut majoris longitudinis, crassa & succulenta, carinata & viridi colore prædita, proximè ad juncifolii Narcissifoliorum viriditatem accedente. Prodit inter folia *caulis* gracilis instar ejus qui subsequitur, firmus, pedalis longitudinis, qui summo fastigio ex membranaceo folliculo binos aut ternos flores promit, valde elegantes, majores & laxiores quam reliquorum Narcissiflorum juncæo folio, sex prædictis foliis flavis, quorum medium occupat *calix* major quam in illo Narcissiflorum genere, semunciam namque longus & per oras veluti sinuosus, paullo saturatioris lutei coloris, continens breviter sex *stamina* flava, apicibus aureis prædita, & *stylum* flavum, extrema parte crassiflorem. Odoratus est is flos perinde ac Narcissifolii juncifolii flores. *Radice* habet Narcissifolii sequentis bulbo aequalem.

Locus & Tempus.

E montibus D. Jacobo Gallæcie vicinis à Nic. le Quelc ad Lobelium devectus est. Aprili mensis floret.

C. Bauhinus hanc plantam Narcissifolii juncifolii non acenset, verum Narcissifolii totis luteis quos vocat.

7. *Narcissus juncifolius minor* Clus. *minor flore pallido* J. B. *juncifolius flore pallidiore, calice flavo* C. B.

Clus.

Ex bulbo aliorum Narcissiflorum juncæo folio bulbo non dissimili, valde tamen pusillo, quinque aut sex folia, prodeunt, angusta quidem illa & juncæa, aliquantulum tamen planiora, dodrantem aut pedem longa, nonnihil procumbentia, viridia: inter que prodeit unus aut alter *cauliculus*, gracilis, nudus, viridis, pedalis longitudinis, summo fastigio gestans folliculum membranaceum instar aliorum Narcissiflorum, & quo exiliebant unus aut alter *flos*, longo pediculo innixus, formâ juncifolii vulgaris floribus similis, sed paullo minor, sex foliis pallidioribus constans, cum medio *calice* flavo, majore aliquantulum, & majus patente quam in illius flore; & ejus umbilico pallidula brevique *stamina* emergunt, medio *stylo* prominente. Odoratus quidem est flos, paullo tamen gravior est ejus odor quam vulgaris juncifolii.

Locus.

Sponte nascitur in illa Gallie parte que vulgo *Rovergne* appellatur. Aprili floret.

Clusio describitur in Appendice ad Hist. plantarum rariorum.

8. *Narcissus juncifolius totus albus* C. B. *juncif. flore albo alter* Clus. App. alt. auct. *juncifolius albus* Park.

Clus.

Hujus multò longiora sunt folia quam Narcissifolii juncif. flore albo reflexo, & viridia; *caulis* etiam longior, summo fastigio sustinens binos aut ternos flores, diversè tamen ab eo formæ: nam Narcissifolii juncifolii minoris floribus valde similes sunt; horum tamen color albus, tam ipsius calicis quam sex foliorum illum ambientium. *Radix* non valde magna est, longiuscula, membranâ eam cingente proflis fuscâ.

Locus.

Floret Aprili: è Pyrenæis autem montibus erutus est.

Narcissifolii juncif. albi *Park.* folia magis ad casium tendebant, penè ut foliorum Pseudonarcissifolii, quales erant plantæ à Venerio ad Clusium missæ.

Parkinsonius aliam adhuc hujus varietatem proponit calice majore, cætera similem.

9. *Narcissus albus Autumnalis minimus* C. B. *serotinus sive Autumnalis minimus* Clus. *Autumnalis minor* Ger.

Clus.

Unicum *cauliculum* digitalis longitudinis, gracilem, vacuum habet hic Narcissus, in cujus summo florem Narcissiflorum, odoratum, sex foliis albis constans, & in medio exiguum *calicem* flavum continentem: *Folia* succedit exilis, trigonum *caput*, exiguum, nigrum, angulosumque *semen* continens. *Radix* Narcissifolii juncifolii valde similis, minor tamen, multis candidis tunics, lentoque succo prægnantibus constans, sed nigra quâdam membrânâ recta. Tota planta amara est.

Locus.

Nascitur plurimus ad Anam flumen in Turdulis, ubi florentem, & suis capitulis jam maturescere incipientibus erubam sub Octobris finem, nullis è bulbo natis foliis, nec ulla eorum vestigia observans.

10. *Narcissus*

10. *Narcissus montanus juncifol.* *calice flavo* C. B. *Pseudonarcissus juncifolius primus* Clus. *juncifolius montanus minimus* Ger. emac.

Clus.

Folia huic valde angusta, five potius juncæa; *caulis* tenuis, nudus, palmum altus, cujus extremi tati infidet *flos* è vaginula emergens, qui sex foliis ex herbido pallecentibus & expansis constat, quorum medium *calix* flavus, calathi instar oblongus, oris prædictis non sinuosis & fimbriatis ut feriorum sed aequalibus: *radix* exigua Narcissifolii similis, intus candida, foris nigricans.

Locus.

Nascitur quibuldam Lusitanie Baturiaque collibus, ubi Januario florentem invenit Clusius.

Parkinsonius trium adhuc specierum seu varietatum Narcissifolii juncifolii flore reflexo meminit, nimirum,

1. *Narcissifolii juncifolii flore luteo reflexo foliis majoribus & longioribus quam Narcissifolii juncif. flore albo reflexo; caule tantillo elatiore flores duo trêve, totos aureos sustinente.*

2. *Narcissifolii juncif. calice albo, reflexis foliis luteis, caule pedali, viridi, duos, trêve flores sustinente petalis pallide luteis, calice pallide albo.*

3. *Narcissifolii juncif. calice luteo, reflexis foliis albidis.*

11. *Narcissus montanus alter flore fimbriato* C. B. *Pseudonarcissus juncif. II. flavo flore* Clus. *montanus juncif. flore fimbriato* Ger. emac.

Clus.

Tenuiora paullo quam præcedens, licet surrecta habet folia; florem flavum, hoc est, *calicem* per oras leviter & tenuiter fimbriatum, & sex illa foliola calicem ambientia ex herbido pallecentia: in capitulo flori succedente nigrum rotundiusculum *semen* profert. *Radix* pusilla, foris nigricans, bulbacea, tenuibus fibris è sede prodeuntibus firmata.

12. *Narcissus montanus albus minimus* C. B. *Pseudonarcissus juncif. tertius* Clus. *omnium minimus montanus albus* Ger. emac.

Clus.

Quaterna aut quina folia protulit [Clusio] tenuissima & capillaria, viridia, humi procumbentia & sparsa: inter que *cauliculus* emerit infirmus, palmaris, tenuis, nudus, unicam in summo florem è membranaceo folliculo prodeuntem sustinens tenellum, candidum omnino & calicis oris fimbriatis. Semen non potuit observare Clusius. *Radix* superioris similis.

Hujus & superioris radices è Cantabrorum jugis erute fuerunt.

Locus.

13. *Narcissus angustifolius albus, calice oblongo floreque reflexo* C. B. *juncifolius albo flore reflexo* Clus. app. alt. auct. *juncifolius flore albo reflexo* Park. *juncifolius reflexus flore albo* Ger. emac.

Clus.

E radice bulbosa, nucis Ponticæ magnitudine, candida, fuscâ membranâ obducta, cujus sedem plurimæ tennes albæ fibræ occupabant, quaterna aut quina exiliebant folia, dodrantem longa, angusta & penè juncæa, aliquantulum striata, & supina parte nonnihil carinata, viridia; inter que prodibat dodrantalis *caulis*, viridis, lavis, non valde crassus, summo fastigio sustinens in membranaceo involucrio binos, ternos, interdum quaternos oblongos flores, nivei quidem candoris, sed odoris expertes, deorsum propendentes & nutantes, sex longiusculis & satis angustis foliis constantes, stirpem reflexis floribus Cyclamini instar; è quorum umbilico prominebat *calix*, semunciam longus, vel etiam longior, inæqualibus oris, continens tria *stamina* alba, quorum apices flavescerent, & tenuem longum *stylum*, calicis oras multum superantem. Succedebant triangulares *siliquæ* five thecæ; exiguo orbiculari, nigroque & splendente *semine* plenas.

Florebat Aprili. Nicolaus le Quelc ex Hispaniis aut Pyrenæis montibus attulit.

Locus.

14. *Narcissus Autumnalis albus* C. B. *juncif. foliis albis Autumnalis, medio obsolevis* Swertii.

15. *Pseudo-narcissus gramineo folio, sive Leuco-narcissus asperus* C. B. prod.

Ex radice oblongum, angustum bulbum imitante, exiguis capillaceis fibris prædita, membranâ fuscâ recta folia bina croceis anula oblonga exurgunt, que sæpe cauliculum superant, qui nudus tenuis, trium, quatuor, quandoque quinque unciarum, qui foliolis ternis, quaternis brevissimis cinctus florem unum stellatum, intrinsecus albicantem, extrinsecus venis purpurascens variegatum, ex foliolis sex compositum, sustinet, in cujus medio caliculus brevissimus in stylum abiens, quem *staminula* apicibus candidis donata cingunt, cui capitulum triquetrum semen continens succedit.

In Alpibus Helveticorum & Rhetorum, ut monte Spigel & ad Thermas fabianas Julio mense *Locus.* floret.

16. *Narcissus montanis coronatus* C. B. *Bulbocodium minimum coronato* J. B. *Narcissus juncifolius reflexus minor* Ger. emac. An *Pseudo-narcissifolii* genus admodum exilis Hispaniâ missum per Regis Hispaniæ hortulanum Clus. Pan?

CAP. III.

De Lilio-narcisso.

Lilio-narcissum dicimus hanc plantam, quia flore Liliū refert radice narcissum. Flores autem membraneo involucrio Narcissiflorum modo exeunt, unde ad Narcissum propius quam ad Liliū accedit, & secunda species, si rectè descripta sit, vera & genuina Narcissi species videtur.

1. *Narcissus maritimus* C. B. *marinus* Clus. hist. app. alt. *Pseudonarcissus marinus* albus, *Pan-
cratium vulgo* Park. parad. *Pancretium marinum* Ger. *Monspeliolum*, *multa Scilla alba
parva* J. B.

J. B.

Radix nectitur bulbosa, minore quam Scilla vulgaris ruffe; Lobelio Advers. cum maxima est quanta maximi Lili, aut Arantii vel Limoni, oblonga, cortice Cepe obiecta pullo, intus candida, tunicis vestita cepaceis, pelliculis, leniter striatis, aliquot detractis candidissimis, etiam in medullis satis crassiss, minus tamen quam Scilla dicta, albis, viscidis, lento humore plenis, sine acrimonia amaris. *Folia* septena vel octona, Porraceis similia, cubitalia, pollicem circiter lata, coloris glauci, in obtusum mucronem definita, [planiora & firmiora quam Narcissifolia Clus.] Inter hæc *caulis* attollitur, parum foliis longior, crassitie Aphodeli, tenerior, nudus, enodus, qui est fastigi folliculo membranaceo flores quinos, senos & interdum plures profert, magnos, Pseudonarcisso vulgari similes, uncias tres vel quatuor longos, albos, præter externorum sex foliorum nervum & extremos mucrones, qui viridi colore nonnihil aspersi videntur. E medio oblongo protuberante *calice*, per oras lacinia exeunt candida sex oblonga *stamina*, suis *apicibus* flavis ornata, & medio longo *stilo*, ut Lilio albo ferè, quibus succedunt *pericarpia* aliquot trigona maxima plena *semine* nigro, magno, lato, compresso, fungulo.

Locus.

In maritimis circa Valentiam Hispania frequens, ut toto illo maritimo tractu infra Monspelium, ubi Maio mensè florentem, Julique & Augusto semen maturum ferentem observavit Clusius. Nos in litoribus arenosis prope Neapolim florentem invenimus Junio & Julio, necnon in Sicilia.

Mutato natali folio nunquam aut rarissime florere solet, cum viz. concepto jam in ipso bulbo flore eruitur & transfertur.

Variat flos colore; (ut aiunt) apud Monspelienses est albo, est subluteo, & est pallescente, apud Italos rubro & purpureo quandoque punicante C. B. Clusio alterius coloris flores videre non contigit quam albi, uti nec Parkinsono.

2. *Narcissus Ilyricus* Liliaceus C. B. *marinus* sive 3. *Matthioli* Park. *Narcissus tertius Matthioli* Ger. emac. *Pancretii Monspeliani* vel *Hemerocallidis Valentini* facie Lilio-narcissus, vel *Narcissus* 3. *Matthioli* J. B.

Radix hujus Narcissi, si in eodem loco per multos annos quiescere permittatur, nec aliò transfertur, in magnitudinem Scillæ mediocris æmulam, reliquorum cujusque generis Narcissiflorum bulbos longè superantem excrescit, tunicis aliquot nigricantibus exterius obiecta, multis ex ima sede exeuntibus fibris longis, crassiss, variè ramosis, aliis prope terræ superficiem diffusis, aliis deorsum tendentibus, quæ non, ut in reliquis ferè omnibus Narcissis, quotannis marcescunt & intereunt novis subnascentibus, sed perpetuo durant, unde planta hæc non amat transferri, sed in eodem (ut diximus) loco perflere sinenda est, si velis ut floreat & vigeat. *Folia* emittit sex, septem, aut plura, duplo latiora quam Narcissifolia reliqua, pro latitudine tamen brevia, ut quæ dimidiam longitudinem nonnullorum Narcissiflorum vix attingunt, ex viridi casta aut canescente. Ex horum medio & interdum etiam ad eorundem latera emergunt *caules* nunc singuli, sæpius plures, pedales aut altiores in cæcume sistentes octo, decem, duodecim, aut plures *flores*, è membranaceo folliculo egressos, flos petalis albis expansis compositos, cum brevi in medio calice feu corolla, in sex partes seu segmenta divisâ, & unoquoque segmento in tres denud lacinias, [in univisum octodecim] in petala supradicta resupina. Ex singulis hujusce calicis segmentorum angulis singula exeunt *stamina* alba longa, extremitate sursum reflexa aut incurva, apices luteos gestantia, è medio flore *stylus* albus. Flori delapsi succedunt *capitula* trigona, semine magno, nigro, rotundo, aliorum Narcissiflorum simili repleta. Floris odor suavis, minus vellemens.

Planta hujus generis Parkinsono à semine orta, non ante decimum quartum à satione annum flores produxit.

Locus.

In Ilyrico sponte nasci dicitur, inque altissimis Sardinie insule montibus, & in locis etiam maritimis, quâ ratione Narcissus hic vel maritimus, vel montanus nuncupari possit.

Nos hanc speciem observasse puramus in maritimis Siciliæ arenosis, ut à bulbis magnitudine conjectabamur, nam florem non vidimus.

3. *Narcissus marinus exoticus* Park.

Park.

Quinque aut sex *folia* larga longâ, emittit, pallide viridia; inter quæ *caulis* exurgit firmus & satis crassiss, summo fastigio plurimos sustinens *flores*, è folliculo membranaceo tenui erumpentes, peramplum, flos longis & acuminatis foliis, pallide purpureiscentibus compositos, cum *calice* in medio amplo, rotundo, paulo, colore laturiore quam folia prædico. *Radix* prægrandis, reliquorum tamen Narcissiflorum similis, tunicis exterioribus leucophæis aut nigricantibus.

Locus hujus natalis ignoratur.

2. Nar

4. *Narcissus Indicus Autumnalis* C. B. *Pancretium Indicum* aut *Narcissus Indicus Autumnalis* quorundam Lobelii Park. *Pancretium* aut *Narcissus Indicus maximus autumnalis* quorundam non amarus, albus J. B.

Lob.

Radice edit spithamam longâ, brachialis crassitudinis, multis Cepaceis subalbidis tunicis squamosâ, extimifolia, cuticulis ex ruffo subfiscis aut Castaneæ diluti coloris: sessili parte majore medioerem pugnum æquante: numerosis, carnosiss, habitioribus fibris, Pancretii aut Scillæ instar, quasi trunco aut nodo collectis & appensis, fulta. Septembri aut Octobri octo aut decem stellatis floribus, Colchici albi Anglici paribus, sed longioribus, subluteis, ex albo luridis, senis longioribus *staminibus* albis prædatis, latoribus è membranaceis tunicis, Moly Dioicoris modo, pendulis, brevioribus, sine caule, penurâ fortè alimenti inhaerentibus. Foliorum rudimenta retula apparuerunt, Pancretii Monspeliaci similia, duas uncias lata, breviora tamen, fortè nondum proflus enata, aut perfectam longitudinem affectura.

Ex Hilpaniola advectus est hic bulbus.

Locus.

5. *Narcissus Jacobæus Indicus* Ger. *Indicus totus ruber* C. B. *Indicus latifolius rubro flore* J. B. *Indicus flore rubro*, dictus *Jacobæus* Park.

Clus.

Radix huic bulbosa, Cepæ rotundæ simillima, verum supernâ tunicâ pullâ. *Folia* primū emittit crassa, oblonga, Narcissi marini i. æmula, secundum verò folia, atq. adeo ex latere pedalis & longior etiam emicat *caulis*, plerumq. unus, aliquando verò & alter, nonnunquam pariter (quantum hoc raro) inter se succedunt, dilutè rubens, rotundus, compresso tamen stylo, cavus & interioris subalbidus, qui in membranaceam definit vaginulam saturatè rubentem, & ad extremum acuminatam filam, è qua flos unicus erumpit oblongus, pediculo nixus viridior, qui deorsum inflexus & nutans, minus tamen quam in Leucoio bulboso aut Lilio rubro, sex munitur peralis, elegantissimi coloris rubentibus, tribus superioribus, totidem inferioribus, quorum quod è superioribus medium est, sursum eminet, reliqua duo ad latera à medio reflectuntur, inferiora autem deorsum curvantur, cunctis ita cinnamatis, ut ensis etiam rubri, qui ab ordinis S. Jacobi equitibus in veste gestatur formam valde referat, unde Jacobæi cognomen à Simone de Tovar descriptionis autore ei indium. Sicut porro in hoc elegantissimo flore *stamina* septem, similitè rubra, quorum medium aliquanto longius in triangularem apicem definit, cætera sex apices transverfi finiunt interiori fisci, superficie verò luteo pulvisculo obducti; cuncta verò ad medium ferè eorum longitudinem medium ex inferioribus folium ambit: idem etiam à reliquis duobus inferioribus complexum: atq. ubi hæc deorsum secluntur *stamina* ipsa sursum elevantur. Clusius florem Arundinis Indicæ dictæ florinon valde ab similem dicit.

Ex India Orientali adfertur.

Locus.

6. *Narcissus ex albo rubescens* C. B. *Narcissus Garæti flore albo*, exteriore parte rubicundo Swertii.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis extat.

Locus.

7. *Narcissus Virginicus* Park. parad. *Lilio-narcissus Indicus pumilus monanthes albus* Moris. Atamusco dictus.

Park. par.

Caulem edit spithamæum, unicum in fastigio florem gestantem Liliaceum, album, hexapetalum, Tulipæ instar erectum, cum stylo in medio, quem sex *stamina* circumstant. Flore præterito *folia* demum prodeunt duo vel tria, longa & angusta, viridia ad modum Violæ bulbosæ majoris & splendens [Narcissifolia similia, magis mucronata Mor.] *Bulbus* subest cepaceus, oblongus, è multis tunicis compositus, exteriùs nigricans, intus albus. *Capitulum* parvum oblongum *semine* continet parva, nigricantia, compressa.

Maior mensis floret; è Virginia Americæ Septentrionalis provincia ad nos delatus est, ubi copiose provenit: in hortis nostris raro floret, nec celo aut solo facile assuescit.

Tempus &
Locus.

8. *Narcissus Indicus Liliaceus saturato colore purpureo* Ferrarii.

Lob.

Magnitudine formæque candido Lilio par est, *flores* foliis magis continuatis minisque resupinis dispar, florum numero superior, quibus albo rubro, blandè temperatis circiter Septembres calendæ expingunt, ut ipsius pulchritudo lacte & sanguine coaluisse videatur. Albide membrane rupto involucrio, connatis primū folia floribus modicè rubent, coloratoribus tantum lineis in longitudinem virgata: in calathi deinde imaginem diducta adulto pedore suffunduntur. Toto deniq. senili vultu rubicundior, dum deflorescunt floridiora sunt. Imus umbilicus intus florifera flaret. Sex inæqualia *stamina* ima parte candicantia, summi subrubentia, limatos in crocos ex viridi flaventes desinunt. Septimum & medium *stamen* prolixius, itidemq. coloratum apice nullo insignitur [stylus hoc] Viceni plurifloræ flores, è pediculis satis crassiss, binos flos ternos digitos longis, ex atro viridibus, & five deversis five arrectis, modò in orbem penduli, modò in stylum prominuli, necnon particulatim dehiscentes summum caulem coronant. *Caulis* ipse rotundus, digitum crassiss, ac prope bipalmis ex latere obsolecit in rubeum. *Folia* Liliacæ viridis & Narcissifolia magnitudinis, arefacta jam flore, à viridi caulis enata in ipsum caulem incumbunt. Bulbus Neapolitano in tempore Scillam prope exæquat, Romano sub celo minustur; instar Eriophori summo sub cortice membranaceo anolosis flos pallet, nec florem fert nisi ad justam Punicæ mali molem adolevit. Et hic Narcissus more cæterorum seminat, paucos tamen proventus.

Ecccc

Nar

Alia species.

Narcissus Indicus Liliaceus diluto colore purpureo Fer. ad præcedente, contrariore bulbo, caule tenuiore pedali & inæqualiter rotundo, florum quoque minore & magnitudine facièque dilutior degenerat.

Cornut.

Inter omnes Narcissos, qui hæcenus inveni apud nos extiterunt, prima ut arbitror auctoritas nobis huiusmodi huic generi debetur.

Spectabilis thyrus, per initia nudus, foliis paulatim se in pedis altitudinem subigit, superiore parte virens, infera 1000. atro-purpureis notis infusculis: in cuius fastigio novem aut decem foliorum gemme totidem petiolis hærentes in umbellam disponuntur, quæ prius oblonga & rotunda quadam vagina celabantur. Hæc dum florem patefaciunt in sex folia diduci solent, si potissimum planta hæc resoluta & pingui humo feratur; nam si ficca aut confecta posita sit, foliis macies plerumque nonnullis uno aut altero folio mutilat. Singula cuiusque folia duas uncias sunt longa, admodum angusta & exigua veluti lacuna fuscata: juxta floris centrum levi acumine gracilescunt, extremâ parte inflexa resupinantur (pro more Lili montani quod Martagon vocant) Color floris est Cinnabaris aut Lacæ elegantioris, venâ sanguineâ tamen lacunarum media discriminating. Sex statim in medio filamenta, foliis longiora, & pallidius rubentia, totidem apicibus atropurpureis ornata. Unus odor abest, ejus defectum naturâ supplente vivacitate coloris, quem non modo pigmentorum mixturæ artificio quilibet assequi nequit, sed nec ullis hæcenus floribus similem concessisse naturam observatum est. Nam præter exitum hunc colorem, quo intuitum obtinuit hebetat, si forte serenus dies affuerit, florémque radiis Sol meridians illustraverit, mille velut scintillas eribrat, quas pertinax oculus, inconvénienter vix momento sustineat. Subest bulbus prioribus similis, Folia verò nonnisi tabido caule erumpunt: quorum color non glaucus, nec obscurus, sed grata viriditate renidet.

10. *Narcissus pumilus Indicus polyambos* Cornut.

Cornut.

Radix est carnosior majorque bulbus: folia octo aut novem, palmum longa, lata pollicem, glaucè virentia, non recta ut reliquorum sed modicè flexuosa, juxta terram nata oblique prodeunt. Inter quæ non medius caulis, sed relictis ad latera foliis nudus & liber erumpit. Hic non rotundus ut reliquorum, sed semunciam latus, postquam mediis palmi proceritate implevit, membranam turbinatorem, quæ veluti capite clauditur aperit, apparere tandem eximia novendecim aut viginti florum umbella, quæ pro soli coelique ratione languidius aut saturatius rubescunt. Singulis est Colchici præteritis & figura & magnitudo; sex enim etiam constant foliis, quæ ab angustis in latitudinem paulatim sese laxant. Foris sinus secundum totam eorum longitudinem fertur, qui & in subiectum flori capitulum producit, ut pariter crissis extuberans quot folia stris excavantur. Sex statim in medio filamenta longiora apicibus coruleis donata. Substant quibusdam floribus pediculi triangulares, hic cum inter se caulis in apice committuntur, admirando proflus ordine dispositi naturale fide vix imitandum incofandum formant. Flos quoque ut aspectu ita suavitæ fide inenarrabili, præcocior est etiam reliquis: floret liquidentem ante Arcturum, octiduo post autem apud nos femine viduum collabuit.

11. *Narcissus Indicus major duplex præcox & serotinus* Cornut. An *Narc. Indicus totus ruber* C. B?

Præcocior floribus est ex rubro candicantibus & odoratissimis: caule dum femina maturefcunt virenti.

Alter verò florem edit post Arcturum, longè rubentior, sed ignavius odoratum, caule semper atro-purpureo.

Communem autem habent florendi modum, squident utrinque, caulis exit sine foliis, subnascens tantum clasplo flore, in eoque maxime differunt à pumilo jam descripto, cujus non solum uno eodemque tempore caulis & folia prorepunt, sed etiam per hyemem tabido caule eadem vires perleverant, reliquis differentias vident.

12. *Narcissus Indicus flore Liliaceo sphaerico* Fearnii. An *Narc. Ind. obtuso latiss. folio, bulbo ovato* C. B?

Fearnii.

Bulbus longè Scillino major ventrem prope rotundat: ferrugineum & quamvis tenue durissimum tamen corium superinducit: imam partem ut in botryode odorato Hyacintho, protuberantem, pro corporis amplitudine late circinat: fibras minimi vice digiti præcrassas, prælongas, immortales diffundit. Floris vagina ad calendas Septembris existit in lanceam cuspidata, ternos lata digitos, quinos longa, exuberante cinnabari saturata. Post decem dies subnascens scapo in palmum exerta, turgente jam atque urgente numerofo foetu, in geminas partes oris angustei modo latissime hincit. Apparere primò convicentium florum confertissima congeries, quæ ramoso paulatim incremento rotundam ita rarefcit in sylvam. Scapus exurgit propè bipalmis, binos digitos latus, ex rotundo pressior, ex viridi rubens, quæ parte Solem apicem colorator, summâ capitatus. Funduntur è capite densioris more capillitii, frequentes, proluxæ, flavique rubore visenda lacinia, quibus internati radiata rotunditate porriguntur *cauliculi* triangulares, palmo longiores, minusculum digitum lati, interfufo rubore virentes, in capita extumidi Tuliparum triquetro foliolo vix præferat tris de clavæ similia. Plerique instar candidi camelino collo Narcissi cervicem deflefcunt; recto rigidoque nonnulli statu circumstant. E singulorum verticibus eminent sursum versus spectantes elegantissimi

gantissimi flores, rubro convoluti, montium Lilio æquales, nec absmiles, quippe pheniceo rubore colorati, & foliis quinque nativos in cirros reflexis calamistrati, exteriori folio cum flaminibus affurgente, quæ sanè conspicienda flamina sic extant: Sena læto colore punicea in totidem versatiles apices primum flavos & grandisculos, deinde contractiores, subter subfuculos, supra exalbidos & veluti farina consporfos degenerant. Septimum sine apice pistilli facie, productus, crassius, longè utrinque, rimula interfaciente striatum, summâ parte recurvum, pariter purpureat. Omnes inter hæc flores ternis quaternisve digitis intervaccantibus distant. Per partes dehiscunt, nec prior ante deflorescit quam vernerit universi. Senium illos non contrahit, sed infuscat ac demum decuit. Menstrua ipsi vix & ver Autumnale: Septembris eisdem parit oriens, perimit occidens. A florum interitum triangua capta grandescunt, pleraque, inaniam, perpaucâ nonnulli abortivi feminis rudimento fœta, five quæda peregrina planta nostratis autumnii frigus reformidat, five quod eadem apud nos nondum robustè fecunditatis est. Folia circa Octobris exitum apparent flore non proveniente: in ejusdem provenitu seriis, extremo sci. Novembri mente existunt. Pauciora initio, sex tandem flori prolufere. Longitudo illis bipalmis, latitudo palmaris, dimidiati ferè digiti seu cultri crassitudo, retusa forma, lata viriditas & fusco per oras rubore circumlata; corpus humi erraticum, lætè, procumbens; vita usque ad extremum Maium five ad primos calores producta.

13. *Narcissus Indicus folio latissimo triquetro* C. B. *Narc. sive Pancratium Orientale* Swert.

CAP. IV.

De Colchico-narcisso.

Hæc planta radice Narcissum refert, verum tum flore, tum florendi tempore aliisq; accidentibus Colchicum; ideoque utroque participare, vel inter utrumque ambigere videtur.

1. *Colchicum melino flore* C. B. *Narcissus Persicus* Clus. Park. Ger.

Clus.

Augustinè planè est hæc planta, & floris duntaxat pediculo prædita, veluti Crocum Colchicicum; exilit ergo è membranaceo cucullo tanquam ex vaseculo aut theca floris oblongis, Croci aut Colchici floris æmulus, sex foliis constans, ex flavo pallidescens, quorum tria interiora paulò angustiora sunt, exteriora latiora, & summo mucrone nonnihil incurva five *ampullæ* quandam habentia, quæ interiorum mucronem amplectuntur & comprehendunt, ingrati odoris & Papaveris quasi virus redolentis. Stamina sex medium florem occupant, in foliorum ungubus nata, sed internorum foliorum reliquis longiora. Exilit è medio oblongior stylus gracilis, & sine capite. Folia illi sunt Hemerocallidis valentine non multum absmilia, lata, plana, ejusdemque cum illis coloris, h. e. ad æruginem tendentis, quæ ut plurimum convolvuntur, aut sese circumagunt. Radix crassa, bulbosa, à basi (quæ multis fibris donata est) statim extuberans, intus candida, foris pallidior quidem sed aliquantulum etiam nigricans. Efflate breve inter folia caput, pollicem crassum, brevi pediculo inhaerens & summâ tellure vix erumpens ferè aliquoties observavi, quod cum inane esset, feminis conspiciendi spes omnis sublata. Sub finem Septembris flos emersit Clusio.

2. *Colchicum luteum majus* C. B. *Narcissus Autumnalis major* Clus. Park. Ger.

Clus.

Præcedenti valde affinis est, tamen neuter flore Narcissum æmuletur, sed foliis foliis & radice: Quina autem aut sena habet folia oblonga, pollicem lata, præ viriditate ferè nigricantia, splendens, humi plerumque sparsa; inter quæ brevis exit *cauliculus*, viridis, rotundus, vix supra terram sese attollens, cui insidet folia, superiori formâ similia, sed brevior, flavi omnino coloris; ex membranaceo foliolo emergens, cujus exteriora tria folia interioribus majora sunt, eaque utriusque amplectuntur, omnia autem mucrone sunt magis orbiculato quam Persici folia; sex *filamina* suis apicibus ornata, & stylus è floris umbilico erumpunt. Radix crassa est, rotunda; intus candida, foris, ut Narcissus, nigricans.

Sub finem Augusti & Septembris germinare incipit & plerumque floret. Gaudet montanis quibusdam Hispaniæ pratis. Invenitur foliis angustioribus.

Tempus
Lævis.3. *Colchicum luteum minus* C. B. *Narcissus Autumnalis minor* Clus. Park. *Colchicum parvum montanum* luteum Ger.

Clus.

Octobri mense, quemadmodum Persicus, nudum è vaginula membranacea profert florem, sex oblongis & angustis foliis constantem, non aequalibus, nam exteriora paulò longiora & latiora sunt, omnia autem mucronata, foris flavescens & splendens, interioris flava, ad majoris colorem magis accedentia, flava *filamina* medium florem occupant. Odoratus est hic flos, soloque pediculo innitens, supra terram non attollitur: Flore jam marcido emergere interdum incipiunt folia, ut plurimum autem ineunte vere duntaxat, terna aut quaterna, plana, viridia & splendens instar foliorum majoris, sed longè angustiora, & præter aliorum morem sese contortentia & cincinnorum instar convoluta. Semen fert in capitulis uncialibus ferè trigonis, rotundum, nigrum, cui adhæret albus quædam & spongiosa ab uno latere materia. Radix pusilla, nigra, tunc recta, inferiorè quoque sedè tenuibus fibris firmata.

Eccce 2

4. Col.

4. *Colchicum luteum vernum* C. B. *Narcissus vernus praecox flavo flore* Clus. Ger. emac. *Narciss. Trapezunticus flore luteo praecoxissimus* Park.

Clus.

Quaterna aut quina producit *folia*, plana, digitum parvè lata, surrecta, viridia, Narcissi medio-lutei foliorum æmula; inter quæ prodiit *caulis* ferè dodrantalis, planus, non valdè firmus, lavis & enodis, sustinens summo fastigio membranaceum folliculum reliquorum Narcissorum modo; è quo dis, sustinens summo fastigio membranaceum folliculum reliquorum Narcissorum modo; è quo dis, emergit unicus *flos*, coloris flavi, penultimo in loco descripti Narcissi formâ non valdè dissimilis, sex etiam petalis constans, seſcunciam longis, semunciam latis, mucronatis, quorum terna interiora paullo longiora sunt externis, totidem ex umbilico prodeuntibus staminibus candicantibus, in flavum apicem desinentibus, atque illorum quidem tribus brevioribus quàm cætera, cum medio *stylo* omnibus staminibus longiore. *Radice* habet crassam, rotundam, & multis tunicis constantem (Aquarium internæ albæ, externæ verò ex spadiceo nigricantes) & infima sede multis fibris præditam.

Præcox est hoc genus, Clusio Februario mense florem produxit: Patavio missum est, ad Clusium à Jo. Pinello: Parkinsonus Constantinopoli accepit, Narcissi Trapezuntici titulo, unde verisimile est circa Trapezuntium spontaneum inveniri.

5. *Colchico luteo similis flore albo* C. B. *Sparganium Placæ* Clus.

Clus.

Supra Valentiam salebrosi & petrosi locis nascitur quedam planta bulbacea, binis foliis prædita, humi stratis, longis, crassiusculis, ex viridi nigricantibus, Narcissi majoris Autumnalis foliis ferè similibus, sed quibus internæ parte secundum nervi medi longi tudinem alia quedam latiuscula linea libus, sed quibus internæ parte secundum nervi medi longi tudinem alia quedam latiuscula linea ducta est. *Radix* bulbosa, multis tunicis constans candicantibus, & lenti viscidique succi plenis, ingrati amarique saporis, foris nigro cortice obductis. *Caulis*, referente Placæ, pedalis, lavis, aliquot in summo *flores* Lilii æmulos, candidos fert, deinde rotunda capitula, in quibus exiguum continet *semen*.

C A P. V.

De Leucoio bulboso.

Leucoium bulbosum à Narcisso & congeneribus differt calycis in medio flore carentia, floribus ipsi minoribus, pendulis, petalorum apicibus vel omnium, vel aliquorum virentibus in plerisque speciebus.

1. *Leucoium bulbosum vulgare* C. B. *bulbosum hexaphyllum cum unico flore, rariorè bino* J. B. *bulbosum serotinum Ger. bulbosum præcox majus* Park. parad. *The common greater early-flowering Bulbous Diolet.*

Clus.

Tota planta quàm Leucoium minus triphyllum crassior: *bulbus* multis candidis tunicis [extimâ tamen fuscâ] constans, & candicantibus fibris similiter capillatus, sapore viscido, acrimoniâ vix notabili. *Folia* porracea ut Triphylo, sed latiora & splendidiore, tria, quatuor, quinque, viridia admodum & nitida: *Caulis* dodrantalis, cum flore angulosus, striatus, cavus, nudus, quem simul cum foliis investit etiam ad medium usque vagina alba. *Flos* plerunque singularis, interdum geminus [rarò tertius Clusio] pediculo longo appendis, è vagina peculiari in medio membrana, ex albidâ, ad latera crassiore, virente, mutat & dorsum spectat, exigui cymbali modo, major quam triphylo, ex foliis sexis sex, interdum septem & octo [hoc luxuriæ soli debetur] cætera candidis, mucrone acutiusculo, extrinsecus macula virente notato, intro leviter reflexo: in medio *apice* lutei sex, modicè inter se distantes *filum* internum candidum ambiunt. Olor ei non ingrans, qui Fuschio Violarum parvæcarum proflus refert, Clusio Oxyacanthæ vulgè creditæ odorem referens. Succidit *fiori capitulum* membranaceum, Pyri modo (ut ait Clusius) turbinatum. *Semen* ex candido flavescens oblongiusculum, durum.

Locus.

In umbrosis Helvetiæ ad sepes in pascuis montosis plurimum observavimus Martio mense flores, quin & in Italia prope Taurinum, sylvis montosis, itæque inter Ballanum & Tridentum. Provenit insuper multis Germaniæ in locis, v. J. B. Maio mense evanescit, radice tantum in terra superstitæ.

C. Bauhinus Leucoi bulbosi alterius flore patulo meminit, cui folia latiora, florem majorem & patulum attribuit.

2. *Leucoium bulbosum minus triphyllum* J. B. *trifolium minus* C. B. *bulbosum præcox minus* Ger. Park. *The lesser early bulbous Diolet, or Snow-drops.*

J. B.

Radix est bulbosa, parvâ, multis tunicis albis constante, externa nonnihil nigricante, multis fibris longis albis appendis scissili parte donatâ: Gustu lento, amaro, subacri. *Cauliculus* inde exurgit singularis, angulosus, unâ cum foliis vaginâ alba ad tertiam usque longitudinis partem inclusus, tenuis, concavus, nudus, dodrantalis, ut paulo major; quem ferè ad summum usque comitantur *folia* bina, porracea, glauca ferè, nec ita lucida ut Leucoi hexaphylli, vel (ut ait Clusius) colore zurguelo & quodammodo cineraceo. Extremum *caulis* tenet *flos* pediculo longo, nutante, vaginula albu-

usque incluso, unicus, parvus, foliolis tribus penitus lacteis, nonnihil obtusis, aliis interioribus duplo longioribus latioribusque constans, intra quæ alia tria, alternante sicut breviora, angustiora, rigidiora, levi celsura in summo, in quo extrinsecus corculi ex diluto virore pene luteolo effigiatur, intrinsecus discursantibus per folioli longitudinem alternatim striis albis & viridantibus. Totius floris medium obincunt *apices* lutei, rigidiusculi sex, *stylo*que exillis candidis, interioribus floris foliolis dimidio breviores. Florem sequitur *capitulum* ut Narcissi, olive virentis (inquit Clusius) formam penè exprimens, in quo *semen* candidus altero [Leucoio bulboso hexaphyllo cum unico flore rariorè bino.] *Flos* modè se contrahit, & cum sole explicatur, etiam extra terram in hypocaulis. Folliculus inde *flos* exit duas habet virides & herbaceas costas ad latera, quibus adherent membranæ folliculorum efficientes. Tum herba tum radix odoris sunt ingrati, ad Lamium accedentis. Floris odor Clusio nullus, at perquam exiguus.

Februario mense floret, inter ipsas interdum nives, unde apud nostrates flores *Snow-drops*, id est, guttæ nivales appellantur.

In umbrosis ad radices Alpium dum Tridentum Venetiis iter faceremus observavimus. Ubique *Locus*, ferè per totam Angliam in hortis colitur, radicibus numerosa soboles secunds.

3. *Leucoium bulbosum præcox Byzantinum* Clusii Ger. emac. J. B. *bulbosum trifolium majus* C. B. *bulbosum præcox minus Byzantinum* Park.

A præcedente vix alia in re quàm partium omnium, [radicis, folii & floris] magnitudine differt, ut descriptio ejus quæ habetur in *Clus. hist.* cum præcedentis conferenti patebit.

Byzantio missus est hujus bulbus, Neapoli etiam à Fer. Imperato, è monte Virgineo erutus. *Locus*

4. *Leucoium bulbosum trifolium ceruleum* C. B. *triphyllum flore caruleo* Someri J. B. *Leucoi bulbosi præcox Byzantini varietas* Ger. emac.

In Albania Constantinopoli rediens eruit Somerus.

5. *Leucoium bulbosum vernum minimum* Clus. Park. *bulbosum tenuifolium vernum* C. B. *bulbosum* J. B. Ger. emac.

Clus.

Hujus bulbum à Nicolao le Quelt redimebat Clusius. Proferebat verò ante hyemem terna aut quaterna *foliola*, penè capillaria, is non valdè dissimilia quæ Leucoium minimum autumnale habere dixit [Clusius] ea sequente Aprili emarcuerunt. Extremo autem subsecquentis anni Maio nudus exillisque extortus est *cauliculus*, angulosus, semipedalis longitudo, summo fastigio membranaceum sustinens folliculum, è quo bini exibant *foveolæ*, longiusculis tenuibusque pediculis subnixi, dorsum instar Campanulæ pendentes, senis foliolis constantes candidis, quorum terna interiora latiuscula, externa verò paullo angustiora, & foris secundum extortum circæque capitellum subrubentibus, flavis *staminibus* umbilicum occupantibus: totus elegans erat hic *foveolæ* & flavis odore, perstibatque in sua elegantia quinos aut senos dies: nullum verò dedit semen, atq. subsecuens hyems plantam corruptit.

6. *Leucoium bulbosum polyanthemum tardius florens floribus minoribus* J. B. *bulbosum majus polyanthemum* Ger. *bulbosum majus serotinum* Park. *bulb. majus sive multiflorum, quod aliqui Acrocorion Plinii statuunt.* C. B.

J. B.

Leucoium hoc ut reliquis ejusdem generis seriùs, ità tota mole majus, radice crassâ, longè majore, bulbosa, quæ multis succulentis tunicis ac etiam fibris constat, sapore amaro. *Caulis* tollit unum aut alterum, pedalem, cubitalem & sesquicubitalem, crassum, viridem, qui nè planè rotundus sit, impedimento est utrinque vel altero tantum latere elata costa acuta. *Folia* Narcissina, virentia, caulis tanquam vagina inferiore parte competentia multa [Clusio quinquæ aut sex] carinata, semunciam aut unciam lata, mucrone obtuso, quorum alia pari cum caule altitudine assurgunt, alia infra subsistunt. In singulorum caulium ac mucrone è vagina oblonga prodeunt *flores* Leucoi bulbosi hexaphylli similes paulo minores, numerosi, quin, semi aut etiam duodeni, cinctinabuli modo penduli, sex aequalibus & niveis foliis constantes, quorum extimam partem virides macula inficiunt, senis inter staminibus flavis, mediocriter lacteo stylo, apice viridi insignito, odorati; pediculis aliquando palmaribus, aliquando vix uncialibus, præsertim antequam *flos* expanditur; hi que non simul se explicantes, sed alii expansi & ferè marcidis, alii primulum è vagina pullulantes prodire occipiunt. Floribus succedunt magna & trigona capitula angulis obtusis, Pyri in modum ferè turbinata, in tria localamenta divisa, quorum unumquodque duos feminum ordines continet, ut in aliis bulbosis.

Seriùs superioribus plerunque germinare solet, atque Maio demum mense flores proferre. Plantam hanc in palustribus prope Pisis Etruriæ urbem copiosam observavimus: Clusius in ulgi-
notis præ supra Waradindum in Pannonia interamni: Oritur & in pratis Lateræ vicinis non procul Monsiplo. *Locus*.

7. *Leucoium bulbosum Autumnale tenuifolium* Clus. *bulb. Autumn. minus tenuifolium* J. B. *bulb. Autumnale* C. B. Park. *bulbos. Autumnale minimum* Ger. emac.

Clus.

Cauliculus est palmatus alto, gracili, unicum, interdum alterum & tertium ferens *florem*, omnino lacteum, pendulum, sex petalis constantem, & cinctinabuli modo formatum, inodorum, ingratisque gustis, in quo pallida *stamina*. Flore jam aperto demum prodeunt quaterna aut quina capillaria viridiaq.

viridiâq. folia. Radix bulbosa, satis crassa pro plantæ exilitate, è multis glutinosis tunicis compacta & amara, quæ candicante membrana integitur.

Lecus.

Extremâ Beticâ, quâ Lusitanica continetur, non procul Badaioze, ad flumen Anam situm sub finem Octobris & Novembris initio cum suo flore eruebat Clusius.

Vires.

De Leucoi bulbosi temperamento & viribus P. Renealmus hæc habet, De foliis Erangeliz [Veris nunciæ] i. e. secundæ speciei temperamento & viribus nobis agendum: quid enim aliæ possint propriarum raritatem explorare nobis non licuit. Temperamento ergo bulbos est calido & sicco secundis gradibus initio, præterea subtilium partium, vomitumq. movet, quare his quibus ventriculus crassus & viscidus humores est infarctus magnopere prodest. Urinas ciet, melenarium obstructionis liberat. Flores minis calidi sunt, sed partium subtilitate præstant, sudoriferi, movent: tam flores quam bulbi ad ionthos delendos, & scrophulosos tumores discutiendos admodum conferunt, sed bulbi floribus præstantiores hac in re.

Leucoio bulboso affinis duplex C. B.

Bulbus quatuor aut quinque flores gestans in modum Campanulæ albæ Clus. hist. Alterum addit bulbum flore magno, Campanulæ formæ terram spectante, intus luteo, foras purpureo. *Ibid.*

CAP. VI.

De Tulipa.

C. B.

Tulipa, cujus descriptionem & figuram primus Gesnerus, Anno 1560. in Append. ad Cordi hist. dedit, à piloso Dalmatico, vel amulo capitis, ab ipsis gestari solito, Tulipam dicto nomen accepit, idque propter floris cum piloso similitudinem. Sunt qui Anemoneon *anthemion* Theophrasti velint, cum ibi Pulsatillam intelligere videatur: alii Cynorrhodon Plinii l. 21. c. 4. censent: alii ad Satyrion trifolium referunt. Dodonæus, quem sequitur C. Bauhinus ad *anthemion* Theophrasti.

* Clusius & Parkinson.

Genera prima tria sunt: præcocius unum: serotinum alterum: dubium tertium, medio tempore florens. Alii & rectius duo tantum genera constituunt, præcoca & serotinum, tametsi enim inveniantur quedam veluti dubia (verba sunt Clusii) quæ medio inter utrumq. genus tempore flores solent, potius tamen inter serotinas habenda sunt quam inter præcocas, quod & foliorum colore patenter virescente cum eis conveniunt, & caulium procerum floribus, amplum earum instar proferunt, quodq. è mediarum semine serotina, è serotinorum semine enascantur, nunquam tamen quod observavit Parkinsonus, è mediarum semine præcoca exorte sunt, quamvis Clusius contrarium affirmet; cui potius ut diligenti & veraci sciendum. Nos certe omnes Tuliparum majorem differentiam & varietates è semine primitus oriundas suspicamus, ideoque unam tantum Tuliparum majorem speciem agnoscimus.

Tulipe Neta.

Nota Tuliparum characteristicae sunt Caules foliosi, flores ampli, hexapetali, nudi, in singulis caulis natura singuli, erecti, colorum pulchritudo & varietas inexplicabilis, unde à nonnullis *Lilia agrorum* creduntur de quibus affirmat Salvalor noster, nè Solomoneum quidem in omni gloria sua amicum fuisse quemadmodum unum ex illis; femina compressa, tenuia, Liliaceorum æmula, unde à nonnullis, planta Liliaceis dicitur, minus recte cum nihil ferè cum Narcisso communis habeat.

1. Tulipa præcoca in genere.

Clusio sic describitur: Unicum fert *caulem*, pedalem maxima ex parte, interdum ampliorem, rotundum, virentem, & brevi quadam incanâ, lanugine aspersum, non concavum, sed firmâ medullâ plenum. Hunc plerumq. terna amplectuntur *folia*, nonnunquam quaterna & quina, inferiora lata admodum, ut etiam palmarem latitudinem explere viderim, & Liliaceâ, longiora tamen & crassiora, carinata, supra terram sese pandentia & contortuenda, superiora autem minora & angustiora, ubi vel propenduntia & nutantia, aut interdum surrecta, omnia autem colore ex-ceruleo virente aut æruginæo, & velut farina aspersa. Summo cauli infidet magnus flos unicus, (geminus etiam aliquando vidit hoc præter naturam ob luxuriam soli accidit) vel summo caule conjunctim nascentes, vel bifido inherentes sursum spectans, sex plurimum foliis constans (quantum & septenis & octenis conspexerim) equidem initio cum caule coloris, & interdum ad terram sese inflatens, illicque incumbens, ut colubri aut serpentis caput in terra decumbentis ementiatur, deinde paulatim sese sublevars & colorem mutans, atque tandem sese explicans, & calathi cyathive instar in fundo patens, ex quo fere, aut totidem quo foliis confat stamina prodeunt, modo lutea, modo pallida, modo nigricantia, pediculis etiam quæ stamina fulscent mirum in modum variantibus. Exculto flore succedat membranaceum triangulare caput, satis magnum, oblongiusculum, vel brevius, ventræque magis prominulo, quo in tres partes à summo deficiente, conficiuntur sex ordines, feminis plani, cartilaginei, Liliacei ferè, & cinctate propemodum rotunditatis interdum, altera tamen parte quæ capitis centrum & interiora pertingit, oblongiusculi, ut plurimum pallidi, fulvi aut rubescentis, & imbres frequentiores ceciderint, etiam fulci. Radix bulbacea est, interdum brevior, nonnunquam oblongior, crassa, inferiore sede nonnihil prominente, uti Colchici radix ferè, fibris aliquot

aliquot tenuibus donata, & foris vel fulvescente, sed magna ex parte nigrescente membranâ obducta, quæ interna parte lanuginosa est, castaneorum corticis instar, aliquando autem adeo denso tomento plena, ut molitissimè recubat bulbos, qui solidus est, firmus, & velut albumen ovi coctum candidus, gustantique dulcis, saltem non ingratus.

2. Tulipa serotina.

Describente Clusio, major est amplitudine, cubitalem enim & tripedalem interdum habet caulem, firmiorem, crassiorum, rotundum, fungosa materie plenum, & brevi etiam incanâque veluti lanugine, sive efflorescentia quadam aspersum. Hunc alteratim amplectuntur quaterna plerumque *folia*, nonnunquam quina aut sena, carinata, firmiora quam in præcoca, ut plurimum erecta, non nutantia aut ad terram inflexa, atque oris interdum adeo reflexis, ut sinuosa videantur, aliquando omnia aequali. Summo cauli, qui pedali vel majore plerumque longitudine, inò cubitali nonnunquam nudus supra folia eminet, unicus infidet flos magnus & oblongus, cyathi modo concavus, sex foliis constans, extremo apice omnium mucronato vel orbiculato, aut tribus exterioribus duntaxat mucronatis, interioribus orbiculatis, ut in præcoca, & è contra: caput ut in illa triangulare, membranaceum, crassius ut plurimum & prominulo ventre, quod à summo deficiente, sex ordines *feminis* plani, cartilaginei, fulvi aut rubescentis, majorisque quam in præcoca conspiciuntur. Radix præcoci similis, longiore tamen majorque bulbo constat plerumque, in reliquis cum illa convenit.

Caulis huic interdum *ramosus* est, quod proculdubio accidentarium est, & soli uberatæ plantæque luxuriei tribuendum.

In hoc genere tam insignem colorum varietatem non deprehendit Clusius, sed flavas duntaxat, vel ad auri colorem inclinantes, & rubras, unguibus plerumq. nigris, orbe aureo cinctis; cæque vel odorato vel inodoro flore.

Cæterum harum serotinarum Tuliparum, quæ vel flavi, vel rubri coloris flore prædictæ sunt nulla hæcenus (inquit Clusius) varietatem in faciem mihi pepererunt, nisi quod interdum ex rubra semine flavæ, contra ex flavæ semine rubræ natæ sunt, unguibus sæpenumero variantibus.

3. Tulipa dubia.

Tulipe medio inter præcoca & serotina tempore florentes, videlicet quæ marcescente præcocium flore suos explicant, & serotinis florere incipientibus jam senescunt, imò interdum cum illis etiam florent, Dubia quodammodo appellari possunt, cum utriusque generis naturam referant. Sunt vero inter eas nonnullæ, quarum flores & ipsa plantæ serotinorum magnitudinem æquant: aliæ quæ præcocas non superant, nec illis formâ sunt dissimiles, & illæ quidem vel amplissimis floribus prædictæ, vel præcoca non majores: sunt etiam quedam præcocius humiliores. Harum differentias à se observatas late persequitur Clusius.

De Tulipis Observationes generales.

Nobis non videtur operæ pretium singulas enumerare, multo minus accuratius describere, cum eas pro specie distinctis non habeamus, quippe quod seminio ortum suum debeant, nec semen earum satum easdem perpetuo varietates producat. Hinc novis quotannis è femine exorientibus earum numerus infinitus, certè indefinitus aut indeterminatus est, unde etiam constat eas species distinctas non esse, cum specierum numerus in natura certus & determinatus sit, ut * superius diximus. Quibus addi potest hujus generis plantas colorum varietate & pulchritudine maxime spectabiles, si in eodem loco absq. cultura diu restare sinantur, degenerare paulatim & colores mutare, & è variegatis unicolores evadere. E contra habuisset se refert Clusius Tuliparum cujus flos cum præcedentibus annis elegans ruber fuisset, postea variè commixtus ex rubro & flavo inter se confusus coloribus, modo flavo medium quasi solum occupante, modo rubro vel utroq. radiatum per oras discurrente, fuerit. Similiter flavam quæ flavum & rubrum, & purpuream quæ album & purpureum colores variè inter se commixtos & radiatum folia secantes habuerint. Ac illud etiam observat quodque sic nativum colorem mutarunt subinde corrupti solita; voluisse tamen antea hac colorum varietate heri sui oculos oblectare, tanquam postremum valedictum.

Hinc probabiliter colligitur colorum varietatem in Tulipis morbidæ constitutionis potius symptoma esse, quam luxuriantis nature lusus, debet.

Præterea, observante Clusio, non omnes Tuliparum flores diu in sua coloris elegantia & venustate perdurant; verum nonnullarum magis caduci brevis marcescunt, aliorum firmiores sunt, & coloris gratiam diutius retinent, præsertim serotina & dubia: omnes certè nubo cælo sese contrahunt, & pluvio facile corrumpuntur, etiam ante quam expandi possint interdum, si continui cadentes imbres: contra temperato Sole illustrati explicantur & diutius conservantur: ad vehementem etiam quæ ardore nimium excocti, & suo humore exhausti facile desunt. Neq. omnes vericordes, tam præcocas quam serotinas, singulis annis eandem coloris gratiam perpetuo retinent, sed alterius variæ læpiss observari. Instantias seu exempla vide apud Clusium.

Cæterum, pergit Clusius, tametsi feminibus terre mandatis Autumno (inutiles enim bulbosarum & tuberulorum maxima ex parte verna est (satio) hujus plantæ genus conservari solet: interdum tamen & nucleis majori bulbo adnatis propagatur, sed nulla inter præcocas Tulipas fertilibus rubra & alba, omnium autem maxime serotina rubra, quæ adeo fecunda est, ut etiam femine flata, & vix bimâ alba proles generet, biennio aut triennio antequam florere incipiat, quod etiam faciunt plerique dubie. Solent enim omnes Tulipæ nondum adultæ, & antequam flores proferre incipiant, ut plurimum singulis annis recta & quasi ad perpendicularium in dodrantalem & palmarem altitudinem profundius

* Lib. I.

profundiùs descendere, (Apenninae excipio & quasdam alias, quæ non in altum, sed in latum & obliquum antequam floriferæ sint, proles & longis venis dependentes spargunt) ferotinae autem illæ & dubiæ jam dictæ etiam in veteris bulbi exuvio aliquid substantiæ relinquere, quæ in alium bulbum efformata similiter in exuvio substantiæ quidpiam relinquit, quæ in alium bulbum transit, ut siquis cum dexteritate quadam & industria rimos & quadrimos eruat exuviorum vestigia sequendo, nonnunquam velut carenam aliquot bulborum coherentium, & ex primo exuvio ortum ducentium inveniat, licet interdu accidat, ut Radix ferotina jam grandior, nondum tamen planè adulta, instar Tulipæ Apenninae five Bononiensis proles in latum spargat, ut non semel observavi.

Memini & bulbos in infima alba, quasi summa tellure natos, in ferotinarum & dubiarum generibus præferri, qui telluri commissi, ejusdem coloris cum matre florem subsequente antea protulerunt: eundem etiam colorem retinent bulbi matris adnati. Ex feminibus verò quæ sunt propagatio planè incerta est, in præcocius nimirum & dubis, nam ferotina magna ex parte siim genes conservare videntur, aut si aliquam mutationem adquirent exigua ea est, & plerumque in unguium & flammum varietate, aut coloris intentione vel remissione consistit.

Solet caulis & medio bulbo erumpere, sed ipso cum foliis jam marcido & ficcato, si bulbum eruas, ad latum illius adnatum conspicies, (quod etiam evenit in Iride bulbosa, Colchico & congeneribus aliis) novo bulbo paulatim succrescente, & totius plantæ succum ad se recipientem, quo tempore commodissime erui potest, erutus bulbus diu extra terram adfervari, & in alia loca etiam procul distita sine noxa transferri.

Omnes cuiuscunque generis Tulipæ, quandiu florem non ferunt, æquam planè sunt, & unicum folium singulis annis proferre solent: at si dum emerit sese explicare incipiens secundum etiam eo inclisum appareat, illo anno florem prolatum spes est, nisi pruina aut aliud ab insectorum erosionem incommodum eam interceptat.

Petalorum figura in Tulipis variat, in nonnullis enim omnia acuta sunt, in aliis omnia obtusa aut subrotunda; in multis tria exteriora acuta sunt, tria interiora subrotunda, in aliis vice versa exteriora acuminata, exteriora subrotunda. Præterea in nonnullis petala omnia longa sunt & angusta, in aliis breviora & latiora. E præcocius nonnullæ flores habent peramplos & ferotinarum feræ pares, alie eosdem parvos, nec Bononiensis Tulipæ majores. Quin & petalorum fundi in Tulipis plurimum differunt, ut & flamma & apices, in aliis enim nigri sunt, in aliis albi, &c.

Est & in florum odore diversitas, nonnullarum enim flores valde odorati sunt, aliarum prope modum inodori, aliarum odore remissiore non ingrato inter utrumque ambigunt, aliarum denique odore faste vehementi sunt & ingrato.

Asserit Parkinsonus se nunquam observare potuisse, quicquid alii scribunt, è semine præcocium Tuliparum medias aut ferotinas nasci, sed semper præcoces, multo minus præcoces è semine mediæ aut ferotinarum, quod argumento est eas specie differre.

Quod ad electionem seminum, Clusius è præcocius ex albe semine prognatas plantas insignem colorem varietatem præ reliquis nasci experientia & diligenti observatione didicit. Parkinsonus pro semine exhibendo albo puro foli præferi cum cui aliquid rubri aut purpurei admiscetur; præ aliis autem * ad hunc usum purpureo flore insignis semen commendat, post eum purpurei marginibus albis, tandem rubri marginibus flavis.

E mediis pro semine præferat albas flavis, purpureas rubris, flavas & rubras omnino rejicit. Albi puris maculosas præponit. Verum in his fundi flores præcipue rationem habendam monet. Nam si flos albus sit aut albidus, maculosus vel striatus, fundo cæruleo vel purpureo, hæc omnium longè præstantissima est, ad producentes ex semine lato plantas colorum varietate & raritate spectabiles.

Tempus serendi Autumnus est, ut superius è Clusio innuimus. Parkinsonus ferotina potius sationem probat circa finem Octobris, quàm Autumni initio, aut cum semina jam penitus matura & exsiccata sunt. Nam quæ maturius feruntur, præcoci ortu interdum ver ævertunt, & supervenientes pruini corumpuntur.

Semina non nimis densa seu crebra ferere convenit, terræ laxa & opulenta. Nam quo solum pinguis & uberius est eo major florum elegantiam & variegationem proventus sperandus.

Præcocium Tuliparum folia observante Parkinsono, hæc notæ à dubiarum & ferotinarum foliis discerni possunt quod è terra tota extant, pediculum cui insident ostendunt, cum dubiarum & ferotinarum folia è terra nunquam penitus emergant & appareant, verum inferior eorum pars terræ prepetu immersa latuit.

Tulipæ è semine ortæ cum jam trimes sint (nonnullæ etiam bimæ si solum & coelum faveat) è terra erudente sunt, & vel alio transferebant, vel eodem loci iterum deponendæ, postquam paululum exsiccata & mundatæ fuerint; nam natura suâ altè in terram descendunt ideoque elevandæ sunt subinde versis ejus superficiem. Cavendum autem nè nimis densè ferantur, sed modico spatio interpositio pro bulborum magnitudine, ne sibi mutuò impedimento sint. Sate biennio relinqui possunt, terpositio aut singulis annis transferri pro libitu, modo id tempestivè fiat, nimirum circa finem Julii aut Augusti initio. Quinto plerumque à satione anno florem producant, rariùs quarto, interdum non ante sextum & septimum, aut etiam forte octavum & decimum. Ad Tuliparum rariorem & teneriorem bulbos à frigidioribus & pruinarum injuriis defendendos consilium Parkinsonus ut paulo altius in terram demergantur, & eorum morem probat, qui hyberno tempore soli superficiem stramine operiunt.

Tulipas transferre cum jam fibras novas ex ima sede seu basi egerint, (hoc est à Septembri mense ad florenti tempus) valde periculosum est. Verum cum defloruerint, foliisque & caules exsiccati sint, tutissimè è terra eximi possunt, & per sex mensem spatium, modo in loco fido, solaribus tamen radiis aut ventis minimè exposito fuerint repositæ, extra terram servari absque insigni noxa.

Notandum hic in genere bulbos omnium quorum floræ imæ quotannis emoriuntur novis subnatis absque ullo detrimento vel injuriâ è terra eximi posse, quo tempore fibræ emarcescunt & novæ non dum

dum subnatae sunt, & diu extra terram, (ut jam diximus) servari; quæ vero fibras perpetuò servant sine detrimento è terra erui nequeunt.

Notandum etiam Tulipas si colorum elegantias diu tueri nec degenerare velis, quotannis è terra opportuno tempore eximendas esse, & exemptas aliquandiu detinendas, antequam iterum deponantur.

Tandem quod de Tulipæ bulbo observavit ingeniosissimus Ferrarius minimè prætereundum videtur. In initio (inquit) bulbo, unde caulis & flos eminet, novus quoque bulbus, veluti gemellus fraterculus, ejusdem scapo floris adnascitur, pariterque cum illo, non modo per materni bulbi fibras terræ alimentum, sed ipsum quoque succum matris exigit, ubi verò defuit jam flore, lateri coherens caulis inanuit, reliquo ille succo innutritus adolefcit, vetere interim evicerato bulbo membræ naces in exuvias, nempe in recentis involucria deficient. Mirandum jam non est, vel eruto bulbo extrinsecus hærentem aridum scapum inveniri, cum idem utrumque partus conjunxerit, vel altera novum bulbum parte planiorem esse, cum flos adnatus absolute offerret rotunditatem. Ita vetula parens cum flore partu juventutem reparat & semet intra se parturit. Si cui libeat quod affirmo oculata fide credere, tulipæ bulbum cum jam cepit egerrimare intercidat, invenietque inter convoluta folia pusillum flosculi rudimentum, adnatumque surgenti cauliculo novi bulbi nucleum.

Simile quid à Clusio observatum superius proposuimus; verum Clusius obscurè de eo scribit, nec rem clarè perpexisse videtur, aut certe mendum subest in verbis. Est ergo Tulipæ, ut & aliarum bulbosarum unicararum, bulbus nihil aliud quam gemma grandis subterranea, ut in libro primo diximus, quæ præter adnatæ externas intra se concepit alium bulbum seu gemmam, qui matri bulbo succedens ei idem videtur, cum revera non sit, sed diversus, ipsique sibi solus; clamque intra ipsum bulbum conceptus & emittitur fit, adnatis extremis grandior & habior evadit ipsique parentis emulus.

Bonitatis nota in Tuliparum floribus sunt, 1. colores petala penetrantes & utrinque conspicui, 2. tres vel quatuor diversi in eodem flore colores.

4. Tulipæ dubia pumilio J. B. Clus. pumilio latifolia rubra C. B. Park. parad.

Clus.

Pedalem altitudinem non superat, imò ut plurimum infra eam consistit, foliis & flore ad præcocius proximè accedens, floris autem folia omnia mucronata, sed exteriora multò longiora, foris obscurè rubra, extremis tamen oris virentibus; interiora omnia folia intensè rubent & splendunt, unguis flavi, radiati, sed quos nigerrima macula sic inficit, ut orbis aureus & radiatus cum duntaxat ambire videatur, & oculum quodam modo ementiar: stamina cum suis apicibus nigricant. Hujus radix bulbacea interdum eriophora est, nam tenerior illa membrana bulbi substantiam amplectens & regens plurimo denso, candido mollique tomento suffulta est ut mollissimè bulbum recubare necesse sit.

5. Tulipæ pumilio altera J. B. Clus. pumilio angustifolia C. B.

Clus.

Tota planta (quantum ex icone deprehendere potui Clusius) palmo major non est, quatuor promens folia angusta, carinata, Tulipæ Monipellacæ foliis similia, inter quæ cauliculus prode uncialis aut paulò longior, nudus, (præter aliarum Tuliparum morem) ex viridi purpurascens, summo fastigio florem gerens hexapetalon, foris nonnihil purpurascens, intus candidum, umbilicum occupante oblongo capitulo, sex flavis staminibus septo. Florem mense Aprili protulisse inde concepit Clusius, quoniam sub Maii initium pictura missa fuit. Bulbus ei exiguis, bulbi tamen aliarum Tuliparum formam referens, ex spadiceo nigricante cortice tectus.

Hanc cum C. Bauhino habeo pro Tulipæ pumilionis angustifolia alba Lob. quantumvis J. Bauhino diversam faciat.

6. Tulipæ pumilio granineo folio C. B. pumilio alba altera Lusitanica J. B. Lusitanica sive pumilio varicolor Park.

Uncialis aut sesuncialis hæc plantula, exilioribus brevioribusque, angustifoliis Tulipæ superioris foliis, flore alio exili brevique pediculo. Bulbus valde parvus erat, effigie aliarum Tuliparum, denore involucri, externè pullo, squamoso obductus, interiore autem rubens.

Sponte in monte D. One ad maris litora provenit.

Parkinsonus Tulipam suam Lusitanicam varicolorem Tulipæ minori Bononiensi & Italico similem & congenerem facit, floris duntaxat colore diversam, qui venasque rubras eam percurrentes obtinet, unde à Lobeliana quam descripsimus diversâ videtur. Lobelius tamen florem duntaxat siccum vidit.

7. Tulipæ minor lutea Narbonensis J. B. minor lutea Gallica C. B. Narbonensis sive Monipellensis vel pumilus Park. parad.

Lob.

Folii est angustioribus & ferè porraceis, bulbo & caule Narcissi, minore, tenuiore, delicatior, flore unico luteo, ad Lilium, aut potius ad Liliaphodoli lutei florem accedente, filamentis luteis è medio enatis. Bulbus exilior multo, nucleum oblongum Albi aequat, sibi quæ sæpius adnatum Alium exili filo adnexum habet.

Minor est in omnibus Tulipæ Apenninae, flores foris magis virentes, intus flavi, delicatius quidam spirant: Radix etiam è tenuibus nervis in latera soboles & bulbillos spargit. Clus.

Lobelio è Cebennis montibus primum eruta est.

Loeni

8. Tulipæ

* Variæ coloratos flores obviunt.

occupante ut in vulgari: triangu la deinde *capita* nigrum, rotundum *femen* continentia. *Radix* sub. est bulbosa, longa, candida, lento humore plena, gustus primum insipidi, deinde acris, foris cinerea tenui membrana obducta, & scissili parte multis candicantibus fibris capillata. Illud peculiare habet hæc planta, ut natali loco, ubi sponte nascitur, magna ex parte cum floribus onusta est, sine foliis conficiatur, aut saltem jam fere evanidis & flaccidis. At in hortis culta diutius plerumque folia retinere solet, & in maiorem amplitudinem excrevit, spicam vicentium aut plurium florum nonnunquam profertens.

Locum natalem titulus indicat.

J. Bauhinus Ornithogalum Creticum, quod ab Honorio-Belli accepit, huic idem putat. Addit in sinu floris velut glomulum esse staminibus cinctum: *Semen* parvum, nigrum, rugosum, ac velut araneosis punctulis eleganter impressum, rotundum nisi quod una parte modicè acutum sit, durum, intus candidum, sapore subdulci.

5. Ornithogalum maximum floris profus niveis Clus. J. B. latifolium & maximum C. B. maximum album Park.

Clus.

Multa id ineunte vere ab radice producit folia, longa, dilutius virentia, latioraque quam Narbonne aut Byzantium: inter quæ prodeit scissicubitalis & amplior interdum *caulis*, viridis, levis, magnam longaque spicam gerens, ut centenos & plures in eadem spica numerare poterimur, sex foliis acuminatis constantes, nivei profus candoris, & nullo nervo viridi ut aliorum flores insignitos [in hortulo nostro floribus qui primo aperiebantur petalorum unguibus virebant] qui interdum explicantur, sexque *filamina* breviter & latiuscula, alba, flavis apicibus prædita, *capitulum*que trigonum cingentia, & umbilicum occupantia ostendunt, noctu verò contrahuntur aliorum instar. [Singuli flores pediculis duas uncias longis insident, & è sinu folioli oblongi exeunt.] Floribus ex, cussis succedunt trigona *capita* semen rotundum nigrum continentia. *Radix* bulbosa, crassa, candida, è lata sede multas fibras emittens. [Folia marcescere incipiunt antequam flores aperiantur, & si ferius foret penitus exsiccarerent antequam flores desinat.] Floret cum aliis majoribus Maio, et si ferius foret penitus exsiccarerent antequam flores desinat. Floret cum aliis majoribus Maio, et si ferius foret penitus exsiccarerent antequam flores desinat. Floret cum aliis majoribus Maio, et si ferius foret penitus exsiccarerent antequam flores desinat.

6. Ornithogalum latifolium alterum C. B. *Æthiopium* Clus. cur. post. Park.

Clus.

* Clusium.

Ex radice Ornithogalo majori vulgari (quod nonnulli Aphrodellum Galeni cognominant) penè simili, teste Davide Mofart, qui hujus folia cum aliquot floribus ad me mitterat, multa producebat folia, pedalem longitudinem habentia, unciam aut paulo amplius lata, mollia, quæ contra tenui sanguine prædita apparebant, perinde ac Enophori folia, (quam similiter notam in aliquo aliarum bulbacearum plantarum foliis non semel observare memini) inter quæ cubitalis assurgens *caulis*, satis firmus, viridis: à cuius medio ad summum usque fastigium prodibant flores, uncialibus & longioribus, illique crassiusculis & viridibus pediculis inherentes, sex foliis naves constantes, Ornithog. Arabici floribus penè similes, nec iis multo minores, quorum unguis aliquantulum flavescerant, ex eorum autem umbilico prodibant fere candida *filamina* flavis apicibus prædita, quorum terna latiore basi *capitulum* medium crassiusculo brevique *filo* præditum amplectebantur, ac illud trigonum, quod successu temporis oblongum evadere, *femen* continens.

Locut.

7. Ornithogalum Neapolitanum Ger. J. B. Park. *exoticum magno flore, minore innato* C. B.

Clus.

Folia huic carinata, longa, Hyacinthinis non valde dissimilia, verum angustiora, viridia. *Caulis* crassus, satis firmus, dodrantem altus; levis, viridis, sustinens superna parte flores denos, duodenos aut etiam plures, pediculis femuncialibus pendulos, in anteriorem partem propendentes, tamen à ternis in singulis caulis lateribus nascentes è cuspida membranulæ sinu; foliis sex acuminatis, internè parte candidis, externè autem ex cinereo virentibus, orisque albas habentibus constantes. Floris umbilicum occupat alba *stoculus* fere etiam foliis minoribus surrectis, & vasculum quoddam fere tubulum efformantibus compositus: in quo apparebant sex alba *filamina*, flavescens apicibus donata, & medius stylus albus. Flores porro prorsus sunt inodori; quibus succedunt trigona *capitula* crassiuscula, in obtusum mucronem desinentia, caulem propter gravitatem deprimentia *femine* nigro rugoso repleta. *Radix* bulbosa candicans, fusca tamen membrana tegitur, in conum superiè parte fastigiata, inferna autem plana, perinde ac Ornithogali Arabici radix, minus tamen ampla sedè, sed multis candidis fibris in ambitu prædita.

Locut.

Hæc planta Hyacinthus arvorum Ornithogaloides dicitur; quam in agro Neapolitano frequentissimam, eodemque tempore cum comoso Hyacintho vulgari botryode florere scribit.

8. Ornithogalum Arabicum Park. Clus. *maius Arabicum* Ger. emac. *umbellatum maximum* C. B. *Lilium Alexandrinum* sive Ornithogalum magnum Syriacum J. B. *Great Arabian Star flower*.

Clus.

Oblonga habet folia, viridia, carinata, Hyacinthi Orientalis foliis adeo similia, ut ab iis vix discernat quispiam nisi in hoc studio benè exercitatus, præsertim in planta suo caule ac floribus viduatâ, minime autem Narcissii foliorum amula: inter quæ cubitalis emergit *caulis*, levis, nudus, gracilis, virentem, quem aliquot in summo nascentes confuso ordine ambiunt ramuli, five longi pedicelli flores magnos sustinentes, Narcissifinis magnitudine partes, sed Ornithogali formâ præditos, illorumque modo vix vesperam fere claudentes, sex foliis profus albis constantes, medicati odoris & præmarulim Coriandrum fere referentis, triangulari capitulo nigro, splendente, medium florem occupante, quod

quod ambiunt sex alba stamina flavo apice coronata: Semina nunquam adhuc observare licuit, licet singulis annis Byzantio cum aliis stirpibus ejus bulbi Vietnam missi fuerint, quorum nonnulli flores dederint: *capitula* tamen incrementum capientia senescere flore, & ex nigro viridem colorem contrahant, ut semen datura viderentur, paulatim contabescere ceperunt. *Radix* bulbosa, Hyacinthi amula, candicans plerumque, è multis tunicis conflata, lata admodum sedè, & in ambitu fibras spargente.

Floret Maio.

Mira est (inquit Clusius) hujus bulbi natura, nam plerumque experti sumus vix ulla folia promere, nisi singulis anni exemptas aliquanto tempore adfuerit, deinde Autumno terræ denuo concredat, tum enim demum germinare solet etiam ante brumam: nullus autem florere mihi conspessus est nisi recens Constantinopoli allatus. Nam ex illorum numero est qui nisi iithic erui conceptum jam in utero florem habeant, nullum dent in frigidiores provincias transfati. Frigoris valde impatientis cum sit, hyemes nostras non fert, sed in fictili reponendus est, ubi bulbis circa matrem adnatis feliciter fere propagare solet.

Tempus.

- A. 9. Ornithogalum vulgare & verius J. B. *vulgare* Ger. Park. *umbellatum medium angustifolium* C. B.

J. B.

Radix bulbosa, candida, quæ multos bulbulos adherentes habet, veluti racematim compactos, fibrosos, fere plurimum multiplicantes, gustu amaricante, lentâ spumosaque mucagine masticatos eos replentes. *Folia* promitt angusta, tenuia, semipedalia, caulem superantia, carinata, medium eorum lactea discurrente lineâ, in terram strata, mollia, & inter hæc caulem palmarem aut semipedalem, tenerum, teretem & nudum, qui circa fastigium pediculis emittit, quorum unicuique, subiectum foliolum oblongum, membranaceum, flores sustinentes è foliis senis compositos, oblongis acuminatis, læteo intus candore, foris nonnisi per oras, medio herbido: intra quæ *filamina* latiuscula sena, candida, in mucrones acutos fastigiata, quibus insident apices pallidi: in eorum medio capitulum stylum è summo profert albidum, *femina* continens compressa, nigri coloris. Flores autem in summis caulis velut in umbellis expansi sunt.

In Germania, Italia & Gallia sponte provenit: aiant & in Anglia spontaneum inveniri, & nos Locut. quidem in pomariis ad sepes vidimus copiosum, fortè tamen olim ibi latum. Habetur major hujus species fi C. Bauhino creditus.

10. Ornithogalum vulgari simile latiore folio J. B. *Ornith. umbellatum album medium latifolium* C. B. *Ornith. aliud vulgare* Clus.

J. B. Clus.

Hujus caulis J. Bauhino brevis, flores ampliores quam præcedentes, exterius virides interius albi, folia-latiora duplo, lineâ albicante destituta; bulbos paullo major.

E Tyrolensi comitatu allatus est; quin & Neapoli ad Clusium misit Fer. Imperatus.

Locut.

11. Ornithogalum album minus C. B. *Ornithogalum minus è Pyrenæis* Clus. J. B.

Clus.

Ab Ornithogalo Hispanico minore Clus. in eo duntaxat Clusio videbatur differre, quod istius flores paullo majores apparerent, petalis singulis foris nervo seu venâ subcæreuleâ secundum longitudinem per medium essent distincta, & sex staminulorum apices in hoc furvi qui in illo violacei.

12. Ornithogalum Hispanicum minus Ger. Park. Clus. J. B. *Ornith. umbellatum scissile ex albo subcæreuleis* C. B.

Clus.

Ex parvo, orbiculari, albicante bulbo sena aut septena novo vere profert folia, Ornithogalo vulgari fere similia, sed paullo angustiora, nullâ venâ candicante per longitudinem secta; & quorum medio prodit singularis *cauliculus*, interdum & alter, palmaris, teres, sustinens senos, septenos aut plures *stoculus*, alternatim quidem nascentes, sed quasi umbellam quandam efformantes, adeo æquali fere altitudine, non secus atque in vulgari & Arabico, fivis foliis ex albo subcæreuleis constantes, totidemque candidis *staminibus* & medio *capitulo* subcæreuleo umbilicum occupantibus. Nulla adhuc capitula vel semen observare potui, totâ comâ brevi à floribus marcescente.

Floret Aprili.

Ornithogalum cæreuleum pallens Lob. Obf. flore Hyacinthi Autumnali penè pari & simili J. Bauhinus præcedenti idem esse suspicatur; Calparus frater diversum facit & Ornithogalis spicatis annumerat, fortè quia Lobelius florem ejus Hyacinthi Autumnalis flor penè parem & similem esse scribit. Non tamen dicit Lobelius spicatum esse, sed tantum flores ejus singulares illius floribus similes.

Tempus.

- A. 13. Ornithogalum luteum C. B. Park. *luteum sive Cape agraria* Ger. *Bulbus sylvæstris Fuchsii flore luteo, sive Ornithogalum luteum* J. B. *Yellow Star of Bethlehem*.

J. B.

Veris munus Ornithogalum luteum radice est bulbosa, Ornithogali albi bulbum aequante, alba, prætenuibus filamentis fibrata, gustu viscido & subdulci, non amaro & adstringente, ut annotat Fuchsius & Dodonæus. E radice statim folium emergit porraceum, semunciam fere latum, do-drantalis circiter longitudinis, in terram caducum, coloris glauci, in teretem mucronem desinentis, glabrum, superius læve, inferius costis Plantagineis donatum, modo unum, modo duo aut tria; plura interdum folia sunt, pinguiuscula, angusta, triquetra: commatur ipsa è bulbo quoque, ortus *caulis* sin-gularis,

FFFF

tryoidis albi Baubianina nihil invenio, quod non conveniat Hyacintho cœruleo præter floris colorem: Confule J. Bauhinum, & confer descriptiones utriusq.
Omnium hujus generis femina in triangulis quibusdam vasculis continentur, rotunda, nigra, exigua: omnium etiam radix plurimus exiguis nucleis in ambitu generare solet, nulla tamen abundantius quam primò descripti Clufi.

30. *Hyacinthus racemosus moschatas* C.B. *botroides major moschatas* sive *Muscari flore cineritio* Park. *Muscari obsoletiore flore* Cluf. *Hyac. odoratissimus dictus Tibendi & Muscari* J.B. *Muscari Clusii* Ger.

Cluf.

Quina aut sena oblonga producit folia, humi diffusa & oblique inflexa, canaliculata, satis crassa & succulenta, Hyacinthi comosi majoris foliis perquam similia, & tenuia stamina etiam si rumpantur ostendentia, non adeo tamen abunde ut Eriophori folia, quæ cum primùm germinant vel purpurascunt, vel albescunt, vel interdum pulcherrimo rubro colore nitent. Ex horum medio *caulis* verno tempore erumpit satis crassus, rotundus & nudus, admodum infirmus pro sua crassitudine: hunc à medio ad summum ferè racematim coherentes ambiunt flores, urceolis propemodum similes, initio interdum purpurascens aut virides, deinde ex purpurâ virentes, aut cum viriditate albicantes, nonnunquam subœrulei, aliquando nigricantes initio sive saturatè purpurascens, deinde pallidi vel flavescentes, vel ab initio pallidi, postea flavi, postremò ubi tabescere incipiunt nigricantes aut palli, itq. mucrone quàm in alis crassiore & obtusiore interdum, qui marcescere incipientes gratissimum moschi ferè aut aromatum odorem referunt, licet qui flavo colore est gravior quidpiam & Narcissinum quodammodo spiret: intelligo & niveo colore inveniri, atq. etiam egregie rubente, quos sane mihi nondum videre contigit. Omnibus succedunt prægrandia trigona & veluti pinnata *capita*, in quibus *semen* continetur nigrum, rotundum, magnitudine Orob. Radix subest magna albicans, multis tunicis ceparum modo contexta, & frequentibus crassis fibris ex ima sede proceduntibus firmata, perennibus, nec singulis annis marcescentibus & pereuntibus, ut Hyacinthorum, Narcissorum, Tulparum, Liliorum, & multarum aliarum bulbacearum stirpium fibræ. Ab imo flores explicare incipit ut cæteræ bulbaceæ spicatum vel botryodentem florem ferentes.

E vicinis Constantinopoli hortis, ultia Bosporum in Asia sitis primùm Europæ communicata est hæc planta, autore Clusio.

Hyacinthus racemosus moschatas luteus C.B. *Muscari flavo flore* Cluf. *Hyac. botroides major moschatas*, sive *Muscari flavo flore* Park. parad. *Hyac. odoratissimus Tibendi luteus* J.B. *Muscari flavum* Ger.

Clusius nullam particularem hujus descriptionem ponit licet iconem ejus habeat, sed in superiori descriptione & hunc comprehendit.

Hyacinthus racemosus luteus præcox C.B. *Tibendi lutei varietas*, sive *Muscari luteum præcox* Lob. Ad. part. 2.

Flores initio subœrulei sunt, postea lutei.

§. 5. *Hyacinthus racemosus comosus.*

31. *Hyacinthus comosus* Ger. *comosus major purpureus* C.B. Park. *maximus botryoides comæ cœruleæ* J.B.

J.B.

Ex cepaceo bulbo folia aliquot interdum scapo longiora, & plussquam semunciam lata, cæsa, per terram sparguntur: inter quæ surgit *caulis* singularis, duas spithamas longus, nondum explicatis floribus in pyramidalem thyrsim desinens, qui ubi expansi fuerint, longius invicem abjunguntur, colore obsoleto, concavi, ab angustiore basi, quæ pedicello semunciali appenduntur, sensim dilatati, vix tantillum hiantes, oris in sex segmenta obscure partiti, ut difficulter conspici possint latentes apiculi cinerei. Fastigium autem thyrsi in comosam cœruleo-purpuream longis pediculis concoloribus explicatur, odore nullo eccellente: plerumq. flores abundant pulvere fuliginoso. Amara est hæc planta.

Locus.

Inter lægetes circa Genèvam & Liburnum copiosius observavimus. Italia, Narbonæ, reliquæ etiam Gallie tepidiori abunde in satis & viarum marginibus provenit. Lob.

Varietates duæ.

Hujus duo genera in Pannonio observavit Clusius; *Alterum* præcox, latiore folio, crassiore comâ, in elegantem tamen, majorq. bulbo. *Alterum* magis serotinum angustiore folio, tenuiore comâ, latiore verò & elegantiore: hujus flores comæ proximi ex cœruleo purpurascunt, ejusdemque cum coma sunt coloris, quæ nota in priore desideratur; bulbis etiam minor.

32. *Hyacinthus comosus Byzantinus* Cluf. Ger. Park. *comosus albus Byzantinus* C.B. com. *Byzant. candicans cum staminibus purpureis* J.B.

Cluf.

Quaterna, quinq. aut sex interdum habet folia, humi ut plurimum fusa & expansa, nonnunquam procumbentia duntaxat, oblonga, præcedentis foliis valde similia latiore tamen mucrone prædita, & in lateribus veluti tenui lanugine obfita, præsertim infima parte, circa eorum exortum, ingrati gustus & nauseam facile excitantur. Ex horum medio, pedalis, nonnunquam major, nascitur *caulis*, teres & rotundus, nudus, intus fungosus, foris viridis lævisque; quem à medio ad summum sexaginta

ginta plerumq. aut plures ambiunt flores, oblongiusculi, oris in sex lacinioles divisus, sex staminibus purpureis intus præditi, inodori, initio candicantes, deinde cum marcescere incipiunt fusci & inellegantis coloris: pediculi quibus flores innituntur initio brevissimi sunt, deinde paulatim marcescentibus floribus excrecentes quantior unciarum aut ampliore longitudinem acquirunt, sic ut totus *caulis* suis floribus ita expansis onustus, aspergillum non minus referre videatur quàm Hippuri quoddam genus. *Caulis* suprema pars cum florum pediculis purpurascit: incipit florere ab imis. Trigona deinde *capitula* fert exigua pro plantæ amplitudine, in quibus paucum *semen*, interdum in singulis capitulis unicum duntaxat, rotundum, nigrum, præcedentis semine minus continetur, interdum nullum, nam ut plurimum capitula inania sunt. Radix rotunda, bulbosa, multis candicantibus tunicis confita, exteriorè subfusca & basi multis albis fibris prædita.

Locus.

Constantinopoli primùm allatus est circiter annum 1578.

33. *Hyacinthus comosus albus* Ger. Park. parad. *comosus albus Belgicus* C.B. *comosus albo flore* Cluf. *comosus albus cum cæruleis staminibus* J.B.

Cluf.

Præcedenti non admodum dissimilis est, nullâ aut perpusillâ comâ præditus, cujus flores obsoletioris coloris albicantes, illius floribus satis accedunt, pediculi tamen flores sustinentes in longitudinem non excrecunt; *semen* & *radix* satis conveniunt. Parkinsonus omnem profusor comam huic denegat, ideoque Hyacinthos botryodes potius quàm comosos referre scribit; *radicem* nigricantem & sublongam tribuit, unde folia exeunt tres aut quatuor, lævia, albicantia, angusta, carnata; *caulis* pedalis aut altior, flosculi summa parte prioris similibus, minis tamen crebris, obsitis, tantillo longioribus & amplioribus, osculo latiore, ad margines interius maculis quibusdam nigricantibus infecto.

34. *Hyacinthus pennatus* sive *comosus ramosus elegantior* Park. parad. *Hyac. Samensis comâ paniculâ* Col. *Hyac. comosus paniculâ cærulea* C.B. *comosus ramosus elegantior* Ger.

Col. Park.

Martio mensè [in Italia] tribus quatuorve foliis erumpit, Hyacinthi botryoidis moschati nonnihil similibus sed minoribus, brevibus, latusculis, colore casto, inter quæ *caulis* exargit pedalis aut altior, fastigio florum comam gestans speciosissimam, in comi effigiem efformatam, in innumeros ramulos divisa, quæ cum floribus explicantur, ovarum racemum ablati acinis æmulatur, magnitudine diantis ferè, paniculae graminis Miliacei modo paulatim fastigiata. Singuli ramuli in alios denuo dividuntur filamentorum crisporum glomeris extremitatibus contortis & velut cincinnatis; colore purpureo pulchro ferè columbino, odore cum gravitate jucundo. Flos gratiam suam diuissimè retinet antequam marcescat, & tandem nullo succedente semine evanescit. Mirum dictu (inquit Columna) bulbosam plantam vulgaribus Hyacinthis non abfimilem, fructu ac semine proflus delituit: an transilane & cultura id accidat, an nimia florendi luxuria ab ubertate proveniente (Sylvestrum enim nondum videre licuit) ignoramus.

Nos equidem hanc plantam pro specie Hyacinthi nova & ab aliis omnibus distincta habemus, verum ubi sponte ortus seminis secundum esse minime dubitamus. Alit varietatem hanc quæ in hortis nostris colitur Nature lascivienti ob alimentum ubertatem, aliavne nobis incognitam causam tribuendam censemus; adeoque accidentalis cum sit, frustra in agris sponte provenientem queri.

In agro Papiensi primò inventum aiunt: adnatis se propagat.

Locus.

35. *Hyacinthus comosus ramosus purpureus* Park. Ger. emac. i. e. *comosus quartus*.

Hujus folia latiora, breviora & viridiora sunt quàm Hyacinthi comosi vulgaris, non tamen pariter infirma & humi strata, sed firmiora & erectiora nonnihil: *caulis* altitudine par; coma præcedenti similis, minus sparsa & cincinnata, colore purpureo obsoletiore: Radix etiam major & brevior quàm illius pluribus adnatis se propagat.

His adde

Hyacinthum Indicum bulbosum minorem C.B. *Indicum minorem Orientalem* Swertii.

Item, *Hyacinthum latifolium maximum* C.B. *Hyacinth. Ind. Orient. dictum adhuc incognitum* Swertii.

Item, *Hyacinthum latifolium alterum* C.B. *Hyacinthum Africanum bulbo crasso, facie Hyacinthi Pennani* Swertii.

Item, *Hyacinthum Tripolitenum* J.B. *exoticum flore Phalangii* C.B.

J.B.

Folia est longis, tenuissimis, Phalangio nostro similibus. *Caulis* satis magnus, in cujus summitate quatuor flores, speciosi, colore & magnitudine fimiles foliis tribus erectis in parva Irde cœrulea: Radices forma & colore Tulipis fimiles.

Florebat Aprili Tripoli, ubi observavit Rauwolfius.

Locus.

§. 6. *Hy-*

§. 6. *Hyacinthus Indicus anomalus.*

1. *Hyacinthus Indicus minor tuberosa radice* Park. parad. *Indicus tuberosus* Ger. *Indicus tuberosus*, flore *Hyacinthi Orientalis* C. B. *Indicus tuberosa radice* J. B. Morif.

E radice tuberosa Ari Ægyptii aut Colocasiae simili sed longè minore & graciliore, adnatis & propagante, multisque fibris prædita prodeunt folia multa humi in orbem sparsa, oblonga, angusta, carinata, mucronata Altit foliorum amula; à quorum medio plures exurgunt caules, teretes, graciles, bicubitalis interdum aut longiores, duriusculi, leves, minimi digiti crassitudine nunquam superantes; unde ob nimiam illam longitudinem & tenuitatem quo tempore florent se contorqueant, ac humi plerumque procumbant, nisi bacillis, fulcris, aliisve adminiculis sustentantur. Hos autem caules per intervalla singularia folia alternatim lata basi velut perfoliata folia ambiunt, breviora multò sed magis acuminata iis quæ circa radicem atque in eorum summo permulti spicatum coherentes insident flores candidi, Hyacinthi Orientalis floribus omnino similes.

Folia avulsa & contracta non secus in stamina deducuntur quam Bulbi eriophori folia.

In America seu India Occidentali oriuntur: in frigidioribus hæc regionibus si omnino vix ante medium Augustum floret.

2. *Hyacinthus Indicus major tuberosa radice* Park. parad. *Indicus Autumnalis*, flore amplo alio odoratissimo, radice partim tuberosa, partim bulbosa Morif. *Indicus tuberosus flore Narcissi* C. B. *Cuberoite*.

Florem habet omnium maximum, album, odoratissimum, Narcissi albi in modum expansum, cum apicibus in medio luteis. Caules pedales, robusti & firmi, quos deorsum versus radicem ambiunt folia plurima, dilute virentia, palmari longitudine, mucronata, quo altius sita in caule eò minor. Radicem habet inferiori sui parte tuberosam, superiore autem bulbosam seu tunicatam, [gemmæ scilicet transverse radice erumpentes tunicatæ sunt bulborum instar.] Ex inferiori tuberosa parte plurima crassæ fibræ in terram demittuntur.

Eisdem gaudet natalibus cum præcedente. Folia rupta pariter in filamenta ducuntur.

CAP. IX.

De Scilla.

Notum est discrimen, Scyllæ marini monstri àd hunc usque dicti, & Scillæ plantæ, de qua agimus quavis Græci nonnulli & plantam ipsam *Σκίλλαν* scribant, minus rectè.

Nomen accepit quòd inter hanc & testaceum piscem à tunicea squamarum compatiili serie maxima similitudo incedit, vel *σπίλον* nomen obtinuit àd hunc usque dicti i.e. viriditate, quòd in fabuleis marinis sole retortidis oriatur; cuiusmodi sunt in Hispania, & propè aride Lusitania testuq. maritima. Latini Scillam dicunt & Squillam etiam antiquissimi. *Jo. Bod. à Stapel.*

Cepaceo generi tantopere est compar (inquit Lobelius) ut multi eam *Cepam marinam* vocent. At nos Hyacinthus, ut puto rectius, cum adjuicamus.

Notandum Scillam Græcis veteribus etiam *σπύρα* dictum fuisse nomine cum Lentisco communi. Idem Vereres tria Scillæ genera tradunt; duo medica, masculum albis foliis, femininum nigris, & tertium genus, & tertium hic gratum Epimenidium vocatum. *Plin. lib. 19. c. 5.* C. Hofmannus Epimeniam corrigi.

1. *Scilla rubra magna vulgaris* J. B. *Scilla vulgaris radice rubra* C. B. *Scilla rubra sive Pancratium verum* Park. *Pancratium Clusii* Ger. *The red Squill*, or *Sea-Onion*.

7. B.

Bulbum habet magnum Pomo Adami vel Citrio majori sape parem, multis crassis fibris donatum, & laminis tunicis, rubentibus, viscidis contextum, sub bulbo multa fibræ, è quo folia emergunt impensè virentia, cubitum longa, palmum fere lata, succulenta, crassiuscula, cum multa visciditate amara: inter quæ surgit caulis Aphodeli, floribus insignis, serie longa dispositis & successivè se aperientibus, candidis, Ornithogali spicati flores emulantibus. *Fuchs.* Caulis ut in croco præs se proficit, tum ex eo flos in luteo candidus, qui cum senuerit folia demum multis post diebus emicat lata, nullo nixa pediculo, Cepitæ quadam specie, & pleraque ex iis in terram deflexa. Matthiolo amara est Scilla & acris.

Clusius Pancratio suo amplitudinem majorem tribuit quam Scillæ, extimas tunicas rubentes, folia ampliora, longiora, magis carinata & quodammodo furecta. Verum quod ad bulbum attinet, non aliter à Scilla alba differre quam colore J. Bauhinus & Lobelius consentiunt, cum tunice extimæ huic rubcant, ut Cepis oblongis, aliis albent.

2. *Scilla radice alba* C. B. *Scilla magna alba* J. B. *Scilla alba* Park. *Sc. Hispanica* Clus. *Hispanica vulgaris* Ger. enac.

Clus.

Caulis huic plerumque cubitalis est aut major; rectus, nudus, absque foliis, plurimisque candidis & stellatis

latis floribus ornatus, Aphodeli minoribus, Ornithogalo majori (quod quidam Scillam Epimenidiam putant) valdè similibus, qui ab imis (uti verissimè Theophrastus Hist. l. 7. c. 12. scribit) exicari incipiunt, quemadmodum Aphodeli & quarundam aliarum bulbacearum, stirpium flores. His succedunt triangularia capitula compressis angulis & velut inania, in quibus tamen nigrum, planum, paleaceum *semen*. Quinque, sex aut plura demum emergunt folia, liliacea, lata, viridia admodum, densa sive carnosa, humi expansa, nonnihil carinata. Radix crassa est, multis tunicis albis lento quodam humore plenis prædita, multisque crassiusculis fibris capillata.

Copiosè nascitur supra Olymponem & plerisque aliis Lusitaniae & Hispania locis. Floret Augusto *Locus* & Septembri, semen Octobri & Novembri maturefcit. Folia maturo jam semine & exarido caule *Tempus* emergunt Novembri & Decembri.

J. Bauhinus in Scillis albis discrimen à vulgari rubra non potuit animadvertere: præterquam in colore magnitudo eadem, squamæ crassæ ac late; ex quibus apparebat folia aquæ lata esse atque rubris. Non placet ergo duplex descriptio Scillæ albide radice à Dodonæo.

Præterea, cur (inquit) Dodonæus & Clusius Scillam albam verius Scillam censent quam rufam non possumus adhuc intelligere.

De Scillæ viribus & preparatione multa habent Plinius, Dioscorides, Galenus, quæ apud ipsos *Vires*.

vide: Incidenti, aperienti, discutienti vi prædita est Recentiores consentiunt: unde usus ejus est in obstructionibus hepatis, meatus biliaris, lienis, mensium retentione, urinæ & in mucilaginis pulmonum & tussis.

Maximus ejus usus est (inquit C. Hofmannus) pro Trochiscis Scilliticis qui Thériacam ingrediantur.

Habemus in Officinis duplex Oxymel Scilliticum, simplex & compositum, utrumque Mesue, ad affectus præcipuè pectoris ex pituita crassa, &c. Habemus & Lach ejusdem duplex, simplex & compositum, utrumque ad crassos & frigidos in pectore humores. *Hofm.*

Tupa ipi Brasiliensibus, Lustania Cebola alba Margg.

Margg.

Bulbum habet album, rotundum, Pomi nostratis magnitudine, cuticulâ tectum umbræ coloris, qui inferius multas agit radicales, quasdam ad novendecim digit. longas; producitur porro duo, tria, aut quatuor folia, pedalis aut sesquipedalis longitudinis, quatuor digitos lata ubi latissima, succulenta, dilute viridia, splendens: lineis secundum longitudinem & latitudinem viridioribus quasi texta.

CAP. X.

Tigridis flos C. B. Dod. Lob. Ger. *Tigridis flos Draconculi species putata* J. B. *Oscobolus* seu *Flos Tigris* Hernandez.

Hunc florem signum esse suspicati sunt multi Botanici, nec dari in rerum natura ejusmodi plantam putarunt: verum *advetus* & fide dignis potius credendum, qui dari affirmant. Lobelius à Joan. de Brancione accepit coloribus affabre expressum, & sic describit; Virentibus, oblongis, angustis & acuminatis est foliis è pullo radicis bulbo: flore luteo exiguis quamplurimis notulis fortissimè puncticulis variato, è cujus medio stivæ-rubens stylus exierit.

C. Bauhinus radicem ait habere porraceam, folia Gladioli, florem egregiè rubentem, circa medium tamen album, & instar pellis Tigridis maculatum.

Cum C. Bauhino consentit Franc. Hernandez, qui plantam sic describit,

Herba est folia fundens Gladioli, nervis discoloribus densis, & secundum longitudinem procedentibus. Florem rubrum, magnum, ternis contantem foliis, sed circa medium pallentem albumque & Tigrinæ pellis more maculatum, unde nomen. Additur in corollas florèsq. manipulos ob floribus præstantibus. Radix vero porracea est, quæ frigefaciat ac febrem extinguit 3j. pondere ex *Vires*. aqua devorata, & punctis adverteatur, quæ ardentes febres sequi solent. Sunt qui dicant devorata, efficere fecunditatem; edulis etiam est, frigiditatem nec omnino injunctum nutrimenti, lubrica & pectori confers.

Nascitur clementi celo, quale sortitur urbs Mexicana, hortensibulq. præcipuè, humidisq. & cultis locis.

Brey.

Bulbus oblongus Æthiopicus foliis guttatis & ciliis instar pilosis Brey.

Narcissorum aliqua ex parte similis est hic bulbus, nisi quòd sesquipalmaris propemodum longitudinis, ad proportionem haud crassus, fibræ autem validis ima basi Hyacinthi instar Muscari diffusis. Hic in Beveringiano hort folia quinque proferbat, glabra, crassa, carnosa, in mucronem parumper excurrentia, supina parte saturè viridia, pronà dilutiora, quinque vel sex uncias longa, sed nè duas quidem lata, nimirum circiter medium ubi latissima; quæ contracta subamarè nauseabundum odorem (quamvis sapor singularem amarum haud præ se ferat) atque ex venularum cavitatibus in carne destituentium, tenuissima, araneæ instar subtilia staminia, in modum Eriophori Peruviani præbent. Digna verò spectatu hæc folia redebant margines, pilis fibrigis spadicis, duplici serie, admodum curiosè, & fere ita fimbriati, ut pro ciliis innumerabilium in altera foli parte apparentium guttularum five ocellorum haberi queant.

Nondum floruit apud D. Beveringb.

CAP. XI.

De Sisyrynychio aut potius Sisyrynychio.

Sisyrynychio non solum sullo pabulo bulbosae atque carnosae radicis aptitudo, sed rostrata forma radicis rostro sullo similis, monente sagacissimo Columna, nominis causa fuit.

Nos in hoc capite duas toto genere diversas plantas conjunximus, nimirum Sisyrynychium Clusii, & Sisyrynychium Columnae, alteri enim folia in flore novem, alteri sex tantum; altera, id est Sisyrynychium Clusii, ad Iridem bulbosam accedit, a qua tamen differt radice seu bulbo gemino altera alteri insidente ut in Xiphio, & petalis illis quae sursum reflectuntur minime bifidis, observante Jungio, altera, id est, Sisyrynychium Columnae, Croco similior est, verum foliis canaliculatis, & radice cum epiphyti rostrum sulcum referente distinguitur, geminum autem bulbum habet praecedentis modo.

Utravis planta satis apte respondet descriptioni Theophrasti & Plinii. *Peculiare Sisyrynychio datum est* (inquit Theophrastus) *ut una radix primoaugeatur hyeme, tum inveniunt vere quod in uno excreverat contrahatur, supernumque crescat quod manducatur.*

Sisyrynychium Columnae ob dictam radicis epiphytin melius convenit nominis interpretationi, quod rostrum porcinum significat; & praeterea edule est, quod de Sisyrynychio Clusii negat Boelius.

1. *Sisyrynychium majus flore luteo macula notato* C.B. *Sisyrynychium majus* Clus. Ger. *Iridi bulbosae affinis Sisyrynychium majus* J.B. *Sisyrynychium* Park. parad. *Spanish Nut.*

Clus.

Oblongis est angustisque foliis, mollioribus quam Iridis bulbosae folia, & ad Allii aut Hyacinthi botryodis folia proximè accedentibus, striatis, viridibus, & humi plerumque, fufis, rotundo, dodrantali, striato firmo, caule qui ex multis involucribus tanquam ex vaginulis flores promit quatuor aut quinque, alternatim prodeuntes, h. e. ut primo marcescente alter succedat, deinde tertius, & sic deinceps, Xyridis potius florem referentes quam Iridis, ex novem foliolis compositos, quorum tria dorsum inflexa, pro fimbria, luteam maculam habent; alia tria sursum aliquantulum attolluntur; tria vero reliqua, quae in aliis ligulam tegere solent, sursum, summa parte divisa & bifida. Est vero totus flos pulcher aspectu, coloris caerulei, praeter maculas illas, & odore quidem praeditus sed valde fugaci. Floribus succedunt folliculi, vaginis quibusdam cutaceis inclusi, adeo tamen membrana confangunt, ut semen rotundum, parvum, lubrum, quod in illis continetur, conspici possit. *Radix* bulbosa, gemina, planta ipsa florente, & altera alteri insidentis Xiphii modo; superior plena, candida, dulcis, edulis, & pueris appetita, inferior flaccida; totam nimirum substantiam aut se trahente superiore, ut in Croco, Xiphio, & tandem evanescens cum adherentibus fibris: multiplex vero cortice reticulato, crasso, nigro integitur Xiphii radices infat, & adnatis sese propagat; nam quas, interdum etiam senas aut plures plantas, quarum singuli bulbi suo retiformi tegmine involuti erant, alio villosi capaciore, tegumento simul comprehensa erueri memini in collum supra Olyssipponem urbem accivitatibus, atque etiam Gadibus non procul a ponte qui tam insulam continet nunc conjungit.

Tempus.

Florabat Martio natali solo, sed apud Belgas Maio duntaxat, interdum etiam Junio, idque valde raro, utpote quod alternis ut plurimum annis duntaxat prodire soleat, imò paulatim plerumque, contabescens prorsus tandem saepenumero pereat.

Hoc genus (inquit Clusius) Lusitani *Nozelbas*, quasi nucas dicere, appellant, quia pueri isthic ejus bulbo, perinde atque Avellanis, vescuntur, etumque in deliciis habent.

Clusio contradicit Gubelmus Boelius, referente Parkinsono in Parad. & hujus plantae bulbos is in locis *Nozelbas* appellari negat, insipidos enim eos esse, minimèque, edules, verum Croci parvi seu vulgaris variegati radices ita dici, asserit, quae & gustui dulces sunt, & a pastoribus pueris, avidè appetuntur.

Locum & Tempus.

Nos plantam hanc in lingua portum Messanensem a freto Siculo dirimente observavimus florentem circa medium Aprilum, & in Insula ad Promont. Pachynum.

Huc refer Sisyrynychium flore alba macula notato C.B.

2. *Sisyrynychium minus* Clus. Ger. *Iridi bulbosae affinis Sisyrynychium minus* J.B. *Sisyrynychium* Park. parad. *Sisyrynychium medium* C.B.

Clus.

Superiori (inquit Clusius) simile est, minus tamen gracilioribusque foliis. *Flores* è vaginulis prodeuntes, colore superioris floribus similes, sed magis odorati: tenuiores etiam folliculi minore & exiorem semine pleni: *radix* item minor, non minus tamen quam superioris reticulato cortice tecta & gemina.

Crescit Valentino Hispaniae regno, sed Murciano frequentissimum observabam, praesertim tribus locis supra Murciae Antiquis Murgin, ejus regni metropoli.

Floret cum priore.

Vires.

Ad ventris tormina utile esse referebant incolae, sed devorata radice illico corpus saltatione esse exercebunt.

Clusio item contradicit Boelius, & duplex Sisyrynychii genus dari negat, nec enim majus à minore alter quam magnitudine differre quae major est plantis in maris vicinia nascentibus ob undarum alluvionem, aut aere marinae afflatum.

3. *Sif.*

3. *Sisyrynychium Mauritanicum* Clus. Park. parad. *Sif. flore alba macula notato* C.B.

Hoc genus flores Clusio protulit Sisyrynychio majori Lusitanico formâ prorsus similes, non tamen cereolos ut illius, sed purpurei dilutioris coloris, valde etiam fugaces & ephemeros, quorum terna majoribus alba inflexa & terram spectantia alba macula inter insignita.

4. *Sisyrynychium Theophrasti* Col. *minus angustifolium* C.B.

Radix habet bulbosam, parvam, Avellanae nucis medullae parem, cortice Colchici modo obductam ruffo, qui facile avellitur, rotunda formâ oblonga vero, & inferius non ut aliae bulbosae rotunda planam & fibrosam basin habentem, sed in oblongum productam, finisam & in acumen desinentem, Dolphini vel Suis rostrum effigiantem, laevem veluti arte elaboratam, superiorem animalis mandibulam imitantem, atque palati cavam partem: ex alia vero velut inferiorem alteram mandibulam, quae tenuis est & lata, mobilis menti instat, ex lata in tenuissimas fibras divisa, tandem denis velut capillamentis quibus terrae adharet densens: inter ambas vero linguae modo carnosae fibra rotunda longa exit, ex qua se propagare videtur, ut aliae bulbosae solent, & bulbis anno frequentè efficitur. Cujus rei signum est cortex infans bulbi qui supra vegetum bulbum paulo superius invenitur. Fibræ pullae, diaphanae ut Orchidum fibræ, non solidae ut bulbis, qui densis, duris, albus, splendidus est, Castaneae immaturae sapore. Duas uncias infra terram occultatur, & supra folia emittit quatuor, quinque, aut septem inaequalia, tenuia, dura, carnosae, minora & breviora Croci parvi, nec lata, sed Xiphii modo tota dorsum, solida, duricula, striata. Binos emittit flores observavimus, stellata inter folia terrae haerentes sex foliis constructis è folliculo exeuntes: quorum tria exteriora virescunt vel violacea sunt, reliqua alba, & lineis tribus violaceis per longum ductis obpicta, sylvestris Croci modo, brevibus intus staminibus. His marcescentibus fructus remanet oblongus, viridis Tridici grano par, trigonus, deinde duplo major, in quo semina turgent, & in superficie propter cutis tenuitatem extuberantia apparent; siccatus dirumpitur & copiosa, minuta, rotunda & flaventia ostendit.

Novembris fine observavimus in hac planta bulbolum emittere supernè, uti Gladiolum, qui tunc Tempus: parvus admodum erat, duobus foliis emissis, atque hyeme postea crevit, folia, alia emisit. Quare hyeme bulbolum crescere & pinguescere certum videtur, astate vero contrahebat exsiccum, nam Vere fructus proficit April mensis cum floruerit Martio. Hac omnia F. Columna.

Per viarum margines herbidos Cirinola observavit Columna.

Locus.

5. *Sisyrynychium alterum latifolium* Col. *minus latifolium* C.B.

Col.

Hujus *radix* simili formâ, sed duplo major oblongior, ac multiplici cortice nigrioreque, inferius barbata ut superior, sed ex altera menti parte oblongus, planus, rostratus & flavescens adharet bulbulo, qui anni praecedentis erat vultus, cortice supra vegetum novum bulbolum relicto, ut in superiore. Hac praecedente succosior est, atque sapore amaricante parum. *Folia* lata, porracea, breviter latitudinis, laevia, splendida, oris parum pilosis, *fructus* inter folia, & terrae haerente, ut vix prominere & appareat, trigono uti superioris, sed majore, rubescente, in quo duodecim *semina* insunt, quatuor singulis angulis, crassiora, Orobis aut Viciae ferè magnitudine, angulosa parum.

Via quâ ad Acquamenam vineam itur inter Orchides sphegodes.

Locus.

6. *Sisyrynychium Asprensum angustifolium alterum* Col. *minus angustifolium flore majore variegato* C.B.

Col.

Hac minimo aeris tepore emicat, florentemque, Januario mense observavimus in Castro *Aspra* dicto, in Sabinis, olim *Castoris* appellato. Bulbo est crassiore praecedente Apulo, cui folia similia quatuor ponit, canaliculata, sed ita tenui scissura ut nisi animadvertatur, juncea videatur, & costae effigie. *Florem* edit Croci figurâ & odore, magnum respectu plantae, sed Croco minorem, candidante colore, & in aliquibus summae floris partes purpureo coeruleae, & imae velut ungues luteo colore; stamina intus tria, crasso & oblongo capite praedita, lutea, medium vero apicem album, oblongiorem, in sex tenues breviores, lacinas in summo divisum, ex pallido candicante colore. Variat flos, nam tria ex sex foliis exteriora dorsum habent vel rubens & lineis variegatum, vel ex luteo virente linea inter purpureum colorem, aut obsoleta purpurea. *Radice* bulbosa barbata Apulo simili, sed majore duplo, eodem sapore Castaneae, etiamque, se bulbo superiore propagante. Iisdem locis congener altera Apula oriebat.

7. *Sisyrynychium Indicum* Cornuti.

Corn.

Huic *radix* bulbacea, Nuculae magnitudine, Croci effigie Moesiaca, quam incolae libentius esicant (sicut ejusdem etiam generis indigenas Hispani opiones edunt, quas *Nozelbas* appellant vocabulo vernaculo Avellanam significante.) Postrema astatas parte, quam *oporan* vocant flores fundit in singulis caulibus nunc singulares, nunc etiam plures, sex foliis variegatis compositos: Interna siquidem pars caerulea est, circuloque flavo divisa, dorsum autem mediâ & infima parte cineraceum, mediâ vero quae in mucronem porrigitur languide caeruleum. Elapso flore *semina* in folliculo lubrotundo & carinato, ut Gladioli, concepta subnascuntur. *Folia* ut Iridis bulbosae aut Asphodeli lutei minoris, teretia sunt, & per longitudinem striata.

Ex India Orientali delatum est.

G g g g g 2

8. *Sif.*

8. *Sisyrinchium* ex phanice suaverubente flore *Ethiopicum* Breyn.

Breyn.

Altitudine plusquam pedali affurgit, *bulbum* possidens rotundum, *Croci* aut *Sisyrinchii* Indici *Cornuti*, cortice ex fusco cinereo & filamentoso obductum: è quo *caulis* viridis, ut exitimo *carosus*, affurgit, *foliis* partim longissimis, partim brevioribus, angustis, nervosis, vegetissimis viriditate coloratis, in modum fere *Sisyrinchiorum Clusii*, amictus; cuius superior pars papaveris erratici instar hirsuta, *flores* sua venustate aspectum delectantem suffulcit, *Croci* aut *Sisyrinchii* *Alpenium Col.* grandiore, *foliis* fex tenerimis, è carneo & pheniceo, necnon diluta *Rosam* purpurâ blandè rubentibus, ad unguem *croceis*, congestum; cuius in medio *stylus* quadrangulatus, crassus, pheniceo coloris occulatur.

Ex intui figure suis coloribus ad vivum depictæ, à *D. van Beverningk* (in cuius orto floruit ipsa planta) transmissæ descripti *Ja. Breynius*.

Locus.

Locus ejus natalis Promontorium Caput Bonæ Spei dictum.

Variat flore tritius & obsoletius rubente, & languido collo deorsum dependente, velut *Polygoni* nati ramoli flore lateo *Cornuti*, pari quoq; formâ & convolutis foliis.

9. *Sisyrinchium* ramosum *Ethiopicum* foliis plicatis nervosis & incanis, radice tuberosa phanicea Breyn.

Hujus *radix* tuberosa, *Iridum* quadantenus similis, vix fescunciam in longitudine, ac pollicem transversum in latitudine contingens, non adeo inconvenienter *Cygni* corpus representabat; substantiâ carnosa, ex pheniceo crocea lentam maculam continens, & cuticulâ firmiter inhzrente, tenui, sanguinea, cincta; cui insuper cortex, colore & substantiâ *Colchici* similis obductus fuerat, [cuius *bulbum* accepit *Autor* à *D. van Beverningk* missum] jam resolutum, quo sanctus fuerat, ut illo quo planta optime augeatur tempore imminuta, venustissimum coloris splendorem deperdat, formamq; suam in pedis figuram convertat, sub qua emissas inter fibras nova propago tandem procrecit.

Hujus tuber mensè Julio terræ commissum paucos post dies *folia* octo aut decem producebat, pollicaria, palmaria, vel etiam pedalia, *Iridis* facie, & quæ eo etiam modo in latum expansa, mutuoque se amplectendo nascebantur, obcurius autem viridia, incana, hirsuta, nervosa, plicata, & ab imo ad medium usq; canis amplè prædita: E quorum medio *caulis* pedalis, rotundus, viridis, & hirsutus effundebatur, parte inferiori rubicundus; ima medietate geniculatus, singulis genicula folio angustiore breviorè, cinctis; supra verò pluribus ramis, (quorum quævis circa basin longum angustumq; comitabatur foliolum) brachiatus; quos *Sisyrinchii* *Theophrasti Col.* pares, sed grandiores colore orabant *foliis*, sex foliolis purpureis, aliqua flavedine ex pheniceo colore intermixtis, foris, leniter hirsutis, constructi. His marcescentibus *fructus* enascebantur quidem trigoni, nec tamen ut *Sisyrinchii Col.* oblongi, sed *Hyacinthorum* in modum subrotundi, qui perfectionem debant non affectui, virides erant, & pilis brevibus, velut *caulis* foliaque, hirsuti, inrinescentes verò glabri, in tres separati partes, singulas *semina* singula tantum complectentes, quantum ex fructu siccò enucleare liceat.

10. *Sisyrinchium* Persicum C. B. *Flos Persicus* *Sisyrinchio* congener *Clus. Hist.*

Hujus stirpis flos (quem solum cum suprema *caulis* parte coloribus suis duntaxat expressam vidit *Clusius*) pulcherrimus erat, summo cauli satis gracili & virefcenti innitens, & ex membranaceo involucri, instar folliculorum qui *Iridum* flores ambiunt, emergens, tribus tantum foliis (si picture fides est adhibenda) constans, mucronatis, binas uncias longis, minimum digitum latis, dorso elatiore, cœrulei coloris adeo elegantis ut cum *Gentianellæ cœruleis* floribus contendere possit: interna parte ramola quadam *stamina*, in multas tenues fibras secta continere videtur, nisi coloris, *apicibus* verò albis infra illam addita erat alterius floris gemma, suo membranaceo folliculo etiam involuta.

Hujus pictura Constantinopoli expressa erat ex altera pictura è Persia allata.

CAP. XII.

De *Gladiolo*.

Gladiolus à foliorum formâ dictus, *Dioscoridi* *σιμων*, foliis ensiformibus, floribus in singulis caulibus pluribus longa serie & forma peculiari à congeneribus distinguitur.

1. *Gladiolus* sive *Xiphium* J. B. *Gladiolus* *Narbonensis* Park. *Italicus* Ger. *Gladiolus* uno versu dispositus major C. B. *Complan.*

Cornut.

Rectum & mucronatum emittit *folium*, è quo alia duo aut tria erumpunt, *Iridi* familia, multò tamen angustiora, utrinque striata, & *Iridis* modo sibi inserta, junceum, teretem, cubito longiorem & glabrum *caulem* amplectentia; in cuius summitate quinque, sex, aut septem, egregiæ figure & coloris

coloris *flores*, Sole *Canorum* ingrediente se proferunt, à se invicem distantes, in unam partem *caulis* se inclinant, & deorsum nutantes: constant hi sex peralis, uncia-parum longioribus, simul ab uno exortu producentibus: ex quibus quatuor semuncia paullo latiora funt, colore roseo, sed multò latiore & pulchriore; interdiu, cum Sole tanguntur, ignis & scintillarum modo exteriori superficie conulescentia & veluti flagrantia, reflexis labris profundioris calachi figuram referentia: reliqua duo foliola prædictis multò tenuiora sunt, ac intra florem constituta, inferius aliquantulum prominent, & candidam, longam & in medio latiore maculam habent, quam undique purpurea lingua circumfcribit & terminat: superiori floris folio *stamen* subest frigidum, & intra hoc & folium singularis apex. Floribus paucis diebus ab inferiore parte incipiendo: aperiente *cauli* se qui in summitate est flos inferior flaccescit & clauditur. Floribus singuli *folliculis* succedunt, in recundo modicè oblongi, tenuibus venulis distincti, nucis *Avellanæ* quantitate, qui cum immaturuerunt in tres partes dividuntur, & tenuia, paleacea, flavaque *semina* edunt, in quibus rubens, cartilagineus & parvus est *nucleus*. *Radice*m habet non profundam, parvam, rotundam, bulbosam, ab ima basi versus germen turbinatum, aliquot crinitis & reticulatis tunicis veluti lorice vestitam; quibus detractis duo exigui, candidi, carnosique apparent *bulbi*, uno alteri insidente, superiore quidem. Veris initio minore sed vegetiore; inferiore autem majore & latiore, verum flaccido & fungoso: perit enim & flaccescere incipit prioris anni *bulbus* Veris initio supernascente alio: itaque simul decrefcentem & increfcentem *radicem* habet: nonnunquam etiam inferiori subest tertius *bulbus*, sed adeo flaccidus & inanis, ut inter fodiendum (quia non est spectabilis) negligatur; dum floret superior & minor *bulbus* increfcit, vincitque soliditate & qualitate inferiorem; nam cum flaccescere flos incipit, digiti crassitudinem & globuli figuram acquirit; fibras ab inferiori *bulbi* basi emittit tenues candidaque. Saporem *radix* habet præ cæteris herbæ partibus excellentem, nempè dulcem & modicè acrem; relinquunt enim in palato aliquandiu linguam & fauces aliquantulum urentem & salivam elicientem [fiores & folia idem faciunt *J. B.*] acrimoniam.

In calidioribus regionibus frequens inter segetes reperitur. Nos circa *Liburnum* in Italia copiose *Locus* *J. B.* in Italia & circa *Monspelium* *Tempus*. Aprilii etiam & Maio floret, in frigidioribus Junio & Julio.

Variat floris colore pallidiore & interdum planè albo.

2. *Gladiolus* utrinque floridus C. B. *binis* floribus ordinibus Park. *Gladiolus* *Italicus* binis floribus ordinibus distinctus. *Gladiolus* *Narbonensis* Ger.

Vix aliqua in re à præcedente differt quàm florum duplici ordine in *caule*; quamvis *Parkinsonius* *radicem* minorem & nigriorem ei attribuat; eandem item obscuriorem; flores pariter coloratiores & tantillo minores.

3. *Gladiolus* floribus uno versu dispositis minor C. B. *purpureus* minor Park. *minimus* Lob. Ad part. 2.

Lob.

Minor est quàm vulgaris *Narbonensis* *Gladiolus* floribus concoloribus, minoribus, uno versu dispositis in pedali gracili *caule*: *foliis* item duplo minoribus. *Radix* *Sisyrinchii* aut *Gladioli* parvi.

4. *Gladiolus* angusto *gramineo* folio C. B.

C. B.

Folius *gramineis*, angustissimis, palmaribus: floribus paucioribus, [ternis aut quaternis] pallidè rubentibus supra se invicem ad *caulis* summum utrinque: *folliculis* minoribus à præcedentibus differt.

In Murena Hispaniæ collegit *Albinus*.

À præcedentibus non aliter differre videtur quàm magnitudine; quæ fortè loco debetur.

Locus.

5. *Gladiolus* *Byzantinus* Park. *major* *Byzantinus* C. B.

Partium omnium magnitudine; floribus uno versu dispositis, atro-rubentibus, sensus post reliquos omnes se aperientibus; *radice* teneriore & frigoris minus patiente à *Gladiolo* *Narbonensi* differt.

6. *Gladiolus* *Ethiopicus* flore coccineo *Cornuti*. An *Gladiolus* maximus Indicus C. B?

Cornut.

Bulbus habet unicum, (non duplicati ordinis ut vulgaris) ejusque longè habitioris & adulterius amplitudinis, planum tamen, ac ut *Nux vomica* depressum: ejus caro intima facis vini colorem refert, & gustant accrimè linguam pungit. *Bulbus* hic multis tunicis obducitur, singula nervis filamentis ductis in fex & in plexum veluti retiformem textis fimbriantur. Alia aliis insident, ut in *Croco Myiaco* usu venit. *Folia* sunt *Iridi* nostrati magnitudine & figurâ similia, longitudine inter se disparia, qualia in *Gladiolo* vulgari. *Thyrus* inter folia medius erumpit, nunc unus, nunc ramulos (ut vidi) vires, fragilis, glaber, enodus, atque ex nigro leviter purpureascens. Hujus suprema pars in coccineam velut spicam assurgit, adeo bellè floribus germina utroque versu disponunt, ut in *Hordeo* *distichæ* videmus; sensus autem quàm singula hæc aperiantur, alia post alia longius excrefunt, tuncque corniculorum modo leniter incurvantur; ac tubulum finitum formant luce coloris; pediculus tamen quo tubulus cauli adnectitur ruber est, nec nisi propolis inveniunt apparere, cum gemino foliolo atro-virente hinc inde tegatur. Dum tubi hujus extremum hiat, in fex laciniis divisum, totidem quodammodo folia format, quorum tria longiora sunt & obtusa, coccineoque colore rutilant, reliqua tria breviora admodum & acuta: extra punctico colore tinguntur, intus croceo, nonnullis lineis coccineis striato splendent. Eo autem disposita sunt ordine: supremum amplissimum

G g g g g;

est;

est; subjectum utrinque minimum; quæ deinceps posita magna; infimum autem valde exiguum: uno verbo breviora longioribus interlunant. A cavo hujus floris quatuor *flamma* fluunt, quæ per supremi folii finem deducuntur inequali longitudine: inferiora duo humiliora sunt, tertium elatius est; singula purpureis apicibus ornantur, fissis parte supina, pronâ verò duplici linea ex pulvere luteo confectâ distinctis. Quantum stamen sine apice est, & lingue serpentis modo trifidulum apparet.

Locus.

A Promontorio bonæ spei dicto delata est egregia hæc Gladioli species.

7. *Gladiolus Africanus, radice tuberosa, Cæpe foliis* Breyn.

Tuberosa constat radice crassâ, penè pugillari, foris ex cinereo fuscâ cum aliqua flavedine fordescens, intus carnem solidam cerini coloris habente, in superiore parte colliculi instar flabrum, de elevata, ac fibris multis ex ima circulari ferè planaque basi diffusis, de qua binæ radices plerumque itâ conjunctæ ut facili tamen negotio separari possint. *Folia* ex colliculorum verticibus proluxa emittit, Cæpe vulgaris formam, colorem ac magnitudinem amulantia, concava, aut materia levi, spongiosa, ut & ipsâ quâdam glutinosi saporis farcta: hæc folia tenues veluti glauci coloris habitus sustinent, qui levissimo tactu desolantur: Horum primum emergentia inferiore parte incumbentem terre, superiore autem eâ se erigunt figurâ, ut cornua penè tauri repræsentent. Caulum (ut ferunt) impellit rotundum, foliis minoribus ætius junctis, & floribus suave rubentibus, cacumen onerantibus densissime spicatum: hi Gladioli Æthiopiæ *Cornu*, dimidio breviores, nec eo modo incurvati, in medio *flamma* apicibus luteis donata, completentes, est calyculo binorum foliorum membranaceo Cannæ Indicæ progenerantur.

An. *Radix tuberosa Promont. bonæ Spei, collo eximie crasso* Swertzi?

CAP. XIII.

De Colchico.

Colchicum dictum est quòd plurimum in Colcho nascitur.

Magnitudine sua & foliis latius Liliaceis, vasculis fernalibus majoribus, à Croco cui aliis persimile est, distinguitur.

A. 1. *Colchicum commune* C. B. *Colch. Anglicum purpureum, & Anglicum album* Park. Ges. *Colchicum* J. B. *Apandolus, Saffron*.

Cord.

Autumno edit quincunciale, nonnunquam etiam dodrantale, gracile, glabrum, candicans, atque egregie teneritudinis *caulem*, in cujus summitate *flos* Lilio non dissimilis, sed minime repandis & reflexis deorsum foliis, sex petalis, longitudine sequunciam aut bessel æquantibus, latitudine verò uncia paullo angustioribus, utrinque acuminatis, glabris, nitidis, pinguibus, in atriu glutinosi, primum clausi & convoluti, postea se explicantibus constans, colore in subrubente purpurea albicans; in medio luteo colore *flamina*, numero ipsa floris folia non excedentia continens, qui postquam unum atque alterum diem duraverint flaccescunt: deinde paulo post sequens *Venis* initium *folia* proferit, longitudine dodrantali, latitudine verò uncia aut sequunciam, acuminata, chafâ, Liliaceis formâ & substantiâ lentore similia, sed longiora, sub terra coeuntia, & ceterum tenerum, candicansque pediculis constituta; in quorum medio propè terram utriculus exuberat, acuminatus, triquetrus, longitudine ad sequunciam plerumque accedens, latitudine verò unciam utplurimum æquans, rotundum, mihi quæ majori, primum candido, æstate deinde post Solstitium maturiscente, ad rufum in nigro colore transeunte *femine* plenus: quo sparsa *folia* flaccescunt. Inveniuntur nonnunquam duo aut tres utriculi firmi conjuncti, & ab una radice prodeuntes, cum eadem radix totidem flores produxerit, sed unus tantum ex his magnitudine præstat, alii veluti abortivi sunt. *Radix* nititur longitudine sequunciali, modice in plantam compressa, latitudine unciam plerumque quarta ejus parte excedente, superius turbinatâ, inferius autem latifuscula parte veluti in parvum unguem desinente, & candidas fibras in terram demittente, & parvis bulbis circa latera entis se propagante, foris multis in ruffo nigris tunicis vestita, ex quarum numero ejus ætatem cognoscere potes: Singulis enim annis singulas superinduit tunicas, quibus detractis reliqua radices per quam floræ colliculus transivit; hunc enim non è superiori & acuminata parte majoris radices Autumnum promit, sed ab inferiori flaccescens linguæ & latiore, contra reliquorum bulbosorum morem. Ea verò radix cæpi mucrone flos & folia emittuntur, sulco caret usque in Autumnum, donec subnascens parvula alia emissis flore priorem sulcet. Hinc est quòd radices, quibus Verè & Æstatè principio folia insident canaliculatum illum sulcum non habeant. Eadem radix quæ priore anno germinavit, sequenti flaccescit, Autumnum succedit alia admodum parva, inferius adnascens, à cujus superiori parte Autumnum flos prodit: (num hic minime à majori exit) minor hæc radix unciam flore adolefcit; in Vere autem & æstate sequenti simul cum femine ad justam magnitudinem pervenit, quo tempore prior omnino perit. Siccata radix tam foras quam intus fusca fit; saporis habet dulcem, simuleque amarum tenuiter salivam provocantem, & aliquantulum nauseosum. Odores verò omnes herbe hujus partes gravem & nauseabundum spirant.

Nascitur in pratis tam planis quam montanis, solo pingui, tam in Occidentalibus, quam Boreilibus Angliæ partibus: nec minus in transmarinis regionibus.

Colchicum

Colchicum Anglicum album Park. candido flore Anglicum Lob. à descripto non aliter quàm floris colore differt, quicquid dicat Lobelius. Hoc autem merè accidentarium est, nec speciem mutat. Nos enim neque vidimus neque à quoquam audivimus, ullum aliud præter descriptum Colchici genus in Anglia sponte natum inventum unquam. Certe nihil tale in montosis & collibus propè Brittoiam occurrit.

Forè Lobelius Colchicum polyanthes album Clus. sive Pannonicum, quòd in hortis cultum vidit, per errorem pro Anglico & specie distincto habuit.

2. *Colchicum album cum purpureiscentibus lineis* J. B. *Colch. purpureiscentibus* alterum Clus. ex albo purpureiscentibus varium C. B. *variegatum alterum* Park.

Floribus candidis purpureiscentibus lineis & notulis eleganter perpersis à præcedente differt; in reliquis ferè convenit.

J. Bauhinus in Helvetia in convallibus ad radicem montis *Wellerfall* invenit Septembri florentem. Reperitur flore pleno.

3. *Colchicum purpureo-lacteam variegatum* C. B. *versicolor* Clus. Park. *purpureis* Clus.

Non minus crasso est bulbo quàm Pannonicum *purpureis*, vel etiam crassiore. Octobri paullo ferius quàm superiora binos, ternos aut quaternos producit flores, vulgari breviores & brevi pediculis innixos, ut vix supra tellurem attollantur, quorum interiora tria folia ex purpura quodammodo rubent, aut Hispanici montani floribus concolores sunt utplurimum: exteriora autem tria vel omnino lactei candoris sunt, vel internè media ex parte purpurea, aut crassioribus purpureis venis radiatim distincta, vel purpureis maculis aspersa, omnia verò mucrone magis orbiculato & obtuso quàm in vulgari. Hujus folia ineunte vere germinantia ex viridi purpurascunt, deinde explicata saturatis virent vulgari foliis.

4. *Colchicum Pannonicum album* Park. *polyanthes album* J. B. *candidum multiflorum* C. B.

Bulbo majore; foliis dilutius virantibus; floribus lactei candoris, ab eodem bulbo pluribus ad septenos, denos aut duodenos, &c. à Colchico communi differt.

Autumno pratis quibusdam Viennæ Austriæ vicinis non procul à Danubio eruit Cladius.

Locus.

Colchicum polyanthes sive multiflorum purpureum Lobelii J. B.

A præcedente non aliter quàm floris colore differe videtur.

5. *Colchicum Byzantinum latifolium polyanthes* Clus. J. B. *Byzantinum* Park. *lato Hellebori albi folio polyanthes* C. B.

Novo vere germinat, ternasque aut quaterna producit folia amplissima, Ellebori albi foliis nec formâ nec magnitudine valde abfimilia, nec illis minus nervosa, magis tamen viridia, & sefe mutuo amplectentia. Autumno cum vulgari numerosos fert flores, ut viginti aliquando observare meminerim ex eodem bulbo prodeuntes, vulgaris quidem floribus formâ & colore propè similes, sed ampliores, crassiorèque pediculo subnixos, foris dilutius, internè saturatis purpuriscentibus, & tanquam venis quibusdam per folia sparsis notatis, in quibus *flamina* ut in vulgari. Satis copiosum semen fert interdum in triangulis, laxis, brevibusque capitulis sive folliculis, triplo crassius vulgari. Eius radix crassissima pugnum æquans vel etiam amplior.

6. *Colchicum Lustranicum Frutillaricum* Park. *Lustranicum purpureum cum albo mixtis coloris* Clus. J. B.

Hujus plantæ florem tantum describit Clavius, Parkinsonus reliquas etiam partes accuratius, idè quæ descriptionem ejus adhibebimus.

Floræ hujus majores & longiores sunt quàm vel Anglici, vel Pannonici, ad præcedentes flores proximè accedentes, ejusdemque ferè cum illis coloris, paullo duntaxat saturatiore, maculis tessellatis (ut in Frutillaria flore) dispositis purpureis, sed floridioribus, & vel è longinquo conspicuis. *Folia* hujus ortu suo reliqua omnia Colchica Autumnalia prævenit, siquidem ante hyemem semper emergunt, quinque vel sex numero, breviora potius quàm longa, basi latâ, summitate acuminata, canaliculata seu concava, quasi in circulum disposita: & sefe mutuo ima parte amplectentia, colore pallido; seu ex viridi canescente, à reliquiis hujus generis colore diverso. *Radix* Anglici aut Pannonici persimilis, paulo duntaxat major. Floret Autumnum omnium primum.

Colchicum latifolium Boissoti Clus. Clavius ipsè huc referendum suspicatur.

7. *Colchicum Neapolitanum Frutillaricum* Park. *flor. Frutillaria instar tessellatis* C. B. *Colchicum* Park.

A præcedente, cui aliis persimile est, differt florum colore saturatiore, adeo ut maculæ tessellatæ è longinquo etiam conspicue sint, florèque Frutillariae alcius intensius coloratæ similes, & quàm præcedentis pulchrioris & speciosioris. *Folia* post flores brevi exsunt, suntque nonnihil longiora quàm illius & obscurius viridia, ad cinereum tamen tendentia; nec adeo decenter in orbem diffusa, sed erectiora, & velut inter se complicata.

Clavius

Clusius Neapolitanum suum paullo aliter describit. Flores, inquit, quaternos aut quinos pro-
lit, non adeo alte insurgentes ut in vulgari, sed breviores, quorumq, folia luci opposita tessellatim
distincta apparebant, perinde ferè ac in diluore Frutillariz flore. Semen etiam abundè præbet ut
genus, sed in minoribus brevioribusq, capitibus quàm vulgare.

8. *Colchicum Frutillaricum Chienſe* Park. *variegatum* Cornuti.

Cornut.

Autumno statim incunte supra terram *ſlos* emergit, mille variegatus maculis, dilutè purpuraſcen-
tibus, quadratis & in quincuncem diſpoſitis, ut in Meleagride *Ded.* Singulis illius petalis inest al-
beſcens qualiam vena, quæ per eorum medium ab infima parte ad mucronem uſq, proreptit. *Fila-
menta* ſex longa or, coriſeis apicibus donata, à cavitare floris oriuntur. Bulbus huic plante pro
radice eſt, tunicas habens plures, coloris ex nigro ruſcentis, interior multa bombace munitur:
conſpicuum id eſt ſi quis delibret. Poſt ſorem *ſolia* ſert atro-virentia, anguſtiora & breviora no-
ſtratum. *Æſtate* media ſeminibus turget ruſſis, quæ ſiliquæ coriaceæ virides cellulatim coe-
cent.

Park.

Folia huic plerumq, tria è bulbo exeunt, pallidiora ſeu hilariùs viridia quàm præcedentis, humi
appreſſa, ad baſin lata, leviter mucronata, ad margines ſinuata, ſeu undulata & veluti criſpa
ſeu ſerrata. *Radix* parva, oblonga. *Flos* pulcherimus reliquis ferè minor, ſerius Autumno ad-
ulſus nec ferè ante Novembrem ſe aperit. Hyemes noſtras agrè tolerat, ſed paulatim ferè lan-
guet, bulbo quotannis immutato, donec tandem plane emoritur & evaneſcit.

9. *Colchicum montanum anguſtifolium* C. B. *mont. flore purpureo* J. B. *montanum Hiſpanicum* Cluſ.
mont. Hiſpanicum minus Park. Ger.

Cluſ.

Terna aut quaterna huic ſunt folia digitalis longitudinis, carinata, firma, humi tamen ſparſa,
ſaturatiùs virentia & ſplendens, vix ſemenciam lata, acidi guſtus, ruſcentem colorem contra-
hentia dum tabeſcere incipiunt. *Flos* ſine ſolis primùm exit Septembri, aliquando etiam Auguſto,
ſex longis, anguſtis & ex purpure rubentibus ſolis, totidem in medio *ſtaminibus* conſtans. Hinc
ſtatim (præter aliorum Colchici generum morem) ſolia ſubſequentur, & totam deinde hyemem ſer-
vant, uſq, in menſem Maium vel etiam Junium. *Radix* bulbosa, non magna, multis ex rufo ni-
gricantibus tunicis amicta, intus alba, ſolidà & cum quadam adſtriptione dulcis, longuſcula ſeq,
quali in cæteris generibus, & adnatis in lateribus ſe propagans.

Collibus Salmancæ vicinis, quo valde lapidoſo erut Cluſius cum ſuo caule doctantali firmo
& triangulari capite, in quo ſemen ex rubro nigreſcens ſive ſuſcum, leve exiguum ſilicu-
tundum.

Datur hujus varietas in floris colore, cujus interiora petala tota alba, exteriora media ex parte
viridia, altera carnei quodammodo coloris.

10. *Colchicum præſenſe Salmanticum* Cluſ. J. B.

Flore erat diluore & in nonnullis plantis lactei omnino candoris. Hoc vulgari minus eſt, in-
cunte vere ſolia duntaxat proferens.

11. *Colchicum vernum* Cluſ. J. B. Park. *vernum Hiſpanicum* C. B. *vernum* Ger. emac.

Novo, vere cum Dente canino Crocò, verno hoc Colchici genus prodire, & unum aut alterum
florem unà cum ſolis producere ſolet, primis quidem diebus antequàm ſeſe explicare & pandere
incipiat, coloris albi, ſed qui paullo poſt in purpureum diluorem mutetur, brevi pediculo ſubnixum,
ſex petalis conſtante minoribus & anguſtioribus quàm in vulgari flore, & Croci verni albi ſori
formà valde ſimilem, ſingulis ſolis ex infima ſede alium proferentibus cujus apex flavus: ex-
teriorum trium foliorum ſtamina interiorum ſtaminibus ſunt breviora. E medio floris umbilico ob-
longuſculus exiit ſtylus, ſtaminum longitudinem ſuperans, albus, in tres partes ſummo diviſus.
Naccebatur verò ſos ille inter terna ſolia, carinata, ſeſe mutuò complectentia, Colchici vulgari
folia longè anguſtiora, montani tamen Hiſpanici folia paullo latiora. Flori ſuccedebat triangulare
membranaceum capitulum, haud magnum, ſemen, continens rotundum, ſubruſum. Radix Col-
chici vulgari radici ſive bulbo, formà quidem ſimilis erat & ſulca polle obducta, ſed longè minor,
multas candidas fibras ex infima ſede protrudente ſpargens.

Non convenit inter Botanicos an Colchici radix ſit Hermodactylus Officinarum, aliis id affir-
mantibus, aliis negantibus. Doctores & peritores diverſam faciunt, inter quos J. Bauhinus &
J. Bodeus à Stapel. Hermodactylum non eſſe Colchici radicem probant, quòd Hermodactylus re-
ſicatus albus permaneat, neutiquàm ruſcos, modico duris tundiq, facilis fit, pulveremq, habet
candidum, quæ omnia Colchici radix ſiccata non habet. Addit Jo. Bauhinus Colchici radicem
venenatam eſſe, Hermodactylos præcipue veteres maxime guſtari poſſe. Interim tamen, an-
te Trago, admonet illos quorum intereſt pilulas pro podagricis deſcribere, ne ſuis confectioni-
bus Colchicum ſive Hermodactylum adhibere velint, quòd, inquit, hætenus magno cum errore
commiſſum fuit. Cæterum Arthritide laborantibus Colchici radicem utilem eſſe Arabes ſcripſere,
& nos aliqua ex parte experti ſumus, ſed tum cum ſimforineſce imponitur.

12. *Colchicum pumilum Croci foliis* C. B. *minimum tenuifolium Gallæcium* Lob. Ad. part. 2. J. B.

Lob.

Pumilum hoc Colchici genus *ſolis* eſt Croci montani minoris, humi ſparſis, uncias binas aut ſeſ-
quinciam longis (miſi ſolia duo ſolum dedit J. B.) *radice* Colchici, Avellanzæ parvæ nucleum æ-
quante, flore unà cum ſolis prodeunte, ſenis conſtante petalis anguſtioribus, purpurantibus, toti-
demq, ſtaminibus, apiculis luteis præditis, è brevi pediculo, parum è terra emergens.

Ex Hiſpaniæ regione Gallæcia opera *Le Quel* rhizotomi Lutetiani delatum eſt hoc genus.

Locut.

CAP. XIV.

De Croco.

CROCUS à Croco puero in hunc florem verſo dictum fabulantur Poetæ. Ovid. Metamorph. 4.

Et Crocum in parvos verſum cum Smilacæ flores.

Potius *ſeſe* dicitur à *xydis* vel *xydi* trama, ſilum, villus, id quod ſtameni inferitur, cuiusmodi
ſunt Croci ſtamina ſeu villi, qui *xydis* appellantur, qui plerumq, terni, nonnunquam etiam plures
in floris medio conſpiciuntur, & cum ſoli in uſum veniunt, per excellentiam Croci nomine do-
nantur. Nec Croci tantum ſed & aliorum etiam florum ſtamina *xydis* appellantur, Nymphææ
v. g. apud Dioſcoridem l. 3. c. 131. Lihorum apud Plinium l. 21. c. 5.

Croci notæ ſunt flores nudi, erecti ab ipſa ſtatim radice orti abſq, pediculis herbaceis, Folia an-
guſta, graminea, lineæ in medio alba ſecundum longitudinem decurrente.

1. *Crocus vernus latifolius albo verſicolore flore* I. Cluſ. J. B. *C. vernus minor albicans* C. B.

Cluſ.

Hujus *ſolia* Croci ſativi & legitimi ſolia ſatis referunt, niſi breviora eſſent: inter quæ bini aut
terni prodeunt flores. Croci albi floribus majores, petalis mucronatis, quorum terna exteriora
(quæ pallidula ſunt foris) tribus radiis ex atro purpuraſcentibus ab infima baſi ad extremum ſo-
lium ductis ſtriata, internè alba ſunt, ut & tota interna tria petala, *ſtaminibus*, in mediſtillio habent
Croco montano ſimilia, ſed magis pallentem *ſilum*. Liberaliùs hæc ſemen præbet in trianguli
capitibus rotundum, ex ſulco candicans. *Radix* aliis ſimilis, foris membranâ ſulcâ obducta, fibris
infima ſede donata, & intus alba.

Reperitur hujus ſpecies per omnia minor, quæ Croc. vern. latif. albo verſicolore flore II. Cluſ.
Crocus vern. minor purpuraſcens C. B.

Crocus vernus latifolius albus vel cinericeus C. B. An Crocus vernus flore cinereo ſtriato
Ger.

2. *Crocus vernus latifolius albo flore* Cluſ. *vernus latifolius albus variegatus* C. B. *vern. latif. albo
flore, interdum purpuraſcentibus venis vario* J. B. *vernus flore albo* Ger.

Quaterna plerumq, habet *ſolia* latiuſcula & breviora; venâ albâ ſuperne unâ, ſubtus duabus per eor-
um longitudinem excurrentibus prædita; inter quæ prodiè è membrana *ſos* unus aut alter, brevi
pediculo nitens, *ſex ſolis* conſtans albis, imò parte cum pediculo (qui in hac ſpecie brevior ferè
eſt quàm in alijs) purpuraſcentibus, tria *ſtamina* cum apicibus oblongis, luteis, *ſtylum* brevior em
tria ſolia ſumbrata crocea diviſum circumſtantibus continens. *Flos* in hac ſpecie magis concavus eſt
& ventriculoſus quàm in flavo-vario, petalis latioribus, obtuſioribus, concavis, adeo ut vix unquam
aperiantur, ad ungues purpurantibus lineis ſtriatis; interdum etiam tria ſolia interiora tribus lineis
purpureis per totam longitudinem ductis ſtriata ſunt. *Radix* candida, tenui cortice amicta, plu-
rimis fibris candidis infima ſede prædita.

3. *Crocus purpuraſcens ſaturatioribus lineis ſtriatus. Cr. vernus latif. purpureus verſicolore flore*
Cluſ. J. B. *vern. latif. purpureus variegatus* C. B.

Folia quatuor aut quinq, breviora, viz. quatuor aut quinq, digitos longitudine vix excedentia, cul-
mum lata, carinata, lineâ lacteâ medium percurrente, *Flos* è membranaceo involucri duplici ſo-
lio conſtante exit, hexapetalos, petalis penè paribus, quorum exteriora tria pallide admodum pur-
puraſcunt exterioriùs, ſtris tribus inferioribus ſaturè purpureis ab ungue ad apicem per totam ſolii
longitudinem ductis, quæ ad latera virgulas ſpargunt, tria interiora exterioribus nonnihil breviora
latioraq; & colore exterioriùs ſaturatiore tribus pariter lineis majoreſ purpureis ad latera ſtrias lon-
gæſcæ ſeu radios ad margines uſq, ſoliorum extenſas emittentibus, inſignia. Lineæ hæc utriq; con-
ſpicuæ ſunt, b. e. tam interna quam externa ſoliorum ſuperficie. *Folia* exteriora interna ſuperfi-
cie intensius purpurea ſunt quàm interiora, utraq, autem oblonga, concava, mucronata, ſcapoidea.
Stylum croceum ſeu rubentem, trifidum, non admodum longum, tria *ſtamina* circumſtant,
longis mucronatis apicibus erectis donata, flavis & multo pallidioribus quàm ſtylus, eo tamen
nonnihil productioribus. *Radix* majuscula, reliquorum ſimilis, numerola ſobole ſecunda.

Hujus bulbum Ferraria Italiæ ad Cluſium miſit Alphoniſus Panſius.

4. *Crocus*

4. *Crocus purpureus latifolius striatus unguibus violaceis. Croco verno latif. purp. flo. minore Clusii similis si non idem.*

Folia huic longa & lata, lactea linea mediam longitudinem percurrente, terna plerumque ab eodem bulbo: inter quæ *fol. pediculo longo* & membranaceo involucri exurgit, amplius, oblongus, petalis externis tribus internis longioribus, mucronibus acutioribus; utriq; media *fol. parte* prope unguem, ut & ipsi unguibus, & caulis parte superiore saturatis purpureis seu violaceis: [Intus in unguibus petalorum huiusmodi coloris nihil apparet] quin unguis interiori albescent. *Petala* externa ad margines interdum candidantibus lituris variegata: interna ad margines tam exterius quam interiori è purpura albescent, saturatioribus purpureis venis striata seu virgata: interna autem parte hæc venæ seu lineæ conspectiores sunt. *Stamina* longiora sunt in hac quam in quavis alia nobis descripta specie, apicibus flavis latis etiam longis donata. *Stylus* ut in reliquis trifidus, staminibus non multo altior, eisdem cum apicibus coloris, aut paulo etiam pallidior. *Radix* grandifolia, latifolia albi peristylis. Floris petalorum margines plerumq; infectantur aut introrsum convolvuntur, ut flos integre vix unquam explicetur.

5. *Crocus vernus latifolius purpureo flore minore Clus. J. B. vern. purp. minor Park. vern. latif. purp. violaceus C. B.*

Clus.

Folius est Croco albo similis, paulo tamen angustioribus: *florem* promens ejusdem magnitudinis, brevi pediculo innitens, violacea ad ceruleum tendentis purpureæ colore, unguibus & summum pediculo saturata purpurea nitentibus. Radix predicti similis, & in edenda fobole latis succunda interdum. Nonnunquam, sed valde raro, *semen* fert rotundum exalbicum in triangulari capitulo.

Locus.

In agris & pascuis Romæ vicinis Februarii initio florentem invenimus: necnon in pascuis montosis prope Curiam Rhetorum, & in summitate montis Juræ sed multo serius florentem. Reperitur etiam & in monte Baldo, & Alpibus Helveticis & Buriis Rhetorum.

6. *Crocus vernus latifolius purpureo flore majore Clus. J. B. vern. purp. maximus Park. vern. latif. flore purpureo magno C. B. vern. latif. flo. purpureo Ger. emac.*

Clus.

Hujus *Flos* prioris formâ similis, petalis multo amplioribus, licet colore non valde disparibus, nec injuncti odoris, quorum externa tria paulo longiora interna tria breviora amplectuntur. *Stamina* alba sunt, magnis flavis apicibus prædita, inter quæ *stylus* exit paulo longior, extrema parte in tres quasi tubulos laxiores divisus, aurei coloris. Cum flore exeunt terna aut quaterna folia prædictis non dissimilia, paulo tamen longiora. *Radix* superiore major.

7. *Crocus vernus latifolius flavo-vario flore 1. Clus. Cr. vern. latif. flavo-varius C. B. vern. latif. flavo-vario, striis violaceis Ger. Huc refero Croc. vern. latif. flavo-vario flore dupli C. B. Ger. emac.*

Quinq; aut sex habet *folia*, tenuia, instar ferè legitimi Croci, infima parte ex purpura nigricantia, è quorum medio unum aut alterum *florem* promit, aurei ferè coloris, legitimi Croci odorem nonnihil referentem, petalis exterioribus paulo angustioribus & magis mucronatis, tribus crassiusculis radius ex atro purpureiscentibus ab imo ad summum secundum petali longitudinem excurrentibus, & multas interdum venas in latera spargentibus insignitis: ternis interioribus latioribus, & unguis foris etiam ex atro purpureiscentibus habentibus. Pediculus qui florem sustinet totidem purpurei coloris saturi radiis notatur quot sunt in flore folia. Umbilicum occupant tria flava *stamina*, inter quæ *stylus* eminet extrema parte trifidus, aurei coloris. Floribus succedunt crassiuscula trigona *capita*, adeo saturo purpureo colore infecta, ut atra videantur & splendens, quæ maturitate hirscentia *semen* continere conspiciuntur rufum. *Radix* præter aliorum morem multiplici reticulato, cortice obducta, & multis tenuibus fibris sessili parte, per reticulatæ corticis maculas se exerentibus prædita, raro adnatos bulbos proferens.

Crocus vern. latif. flavo-vario flore 2. Clus. A descripto solis florum radiis differt, qui adeo late sese spargunt, ut præter oras totum exterorum trium foliorum dorsum inficiant; pediculus etiam florem sustinens totus ex purpura nigricante splendet. Flore dodecapetalo & in uno caule gemello interdum ludit.

8. *Crocus vernus latifolius flavo-vario flore vulgaris. An Crocus vernus flavus striatus Park?*

Flos flavus, aut potius pallidus, legitimi Croci odorem nonnihil referens: exterioribus tribus petalis paulo angustioribus, tribus crassioribus radius ex atro purpureiscentibus externa parte ab imo ad summum secundum folii longitudinem excurrentibus, & multas interdum venulas seu virgulas in latera spargentibus; ternis interioribus paulo latioribus, unguibus etiam foras atro-purpureis. *Pediculus* qui florem sustinet totidem atro-purpureis lineis pingitur quot sunt in flore petala. Umbilicum occupant tria flava *stamina* brevia, apicibus pallentibus prædita, minoribus quam in quavis alia specie nobis hæcenus visa; inter quæ *stylus* eminet aliquanto productior, summa parte trifidus, reliquo flori concolor. *Folia* huic speciei angusta, longa, anteflorem emergunt. *Radix* parva numerosa fobole brevi temporis spatio immensum flos propagat per omnibus nobis cognitis Croci speciebus; adeo ut ob fecunditatem suam hortulanis contempta sit.

A Croco

A Croco verno latif. flavo-vario flore Clusii differt quòd nec bulbus reticulato cortice obductus sit, nec raro adnatos bulbos proferat, sed frequentissimè.

9. *Crocus vernus latifolius aureo flore Clus. vernus latifol. aureus C. B.*

Flores huic speciei folia plerumque anteverunt breviores & ventricosiores quam flavo-varii proximi descripti, aureo colore insignes: In nonnullis *petala* averfa parte linea viridis secundum longitudinem media dividit, cui ad unguem duo minora parallela opposita, unde floris pediculus sex fribus virentibus insignis est. Intus *stylus* brevis trifidus, quem circumstant *stamina* tria, apicibus donata stylo multo longioribus, è latiuscula basi in acutum mucronem exprorectis, ad modum floris divergentibus. Tum *stylus*, tum *stamina* petalis sunt concoloria.

10. *Crocus vernus latifolius flavo flore Clus. vernus Mæstiacus flore flavo J. B. vernus latifolius flavus C. B. vernus flore luteo Ger.*

Clus.

Quætera huic aut plura sunt *folia*, ad Croci latif. purp. versis. flore valde accedentia, longiora tamen, & circa exortum latiora, binis candidis venis secundum medium nervum per longitudinem excurrentibus, quæ emergere incipientia florem simul ostendunt cum petalis exterioribus mucronatis, internis paululum orbiculatis, flavi coloris, utcumque odoratum, tria longiuscula latiusculaq; *stamina*, dilutius flavescencia intus continentem, & longiorum *stylum*, summo fastigio in tria *stamina* divisum, lativi Croci staminibus parè concolorem; cui succedit membranaceum triangulum *capitulum*, rotundo rotuque *semine* plenum. *Radix* cum supradicti Croci radice convenit, vel etiam major est, folida, aliquot candidantibus fibris sessili parte donata, & aliquot tunicis obvoluta. Binos plerumque, ternos, aut quaternos vel etiam plures profert flores: nulla enim Croci verni species hac liberalior in producendis floribus.

- Crocus vernus latifolius pallido flore Clus. vern. latifol. pallidus C. B.*

Florum petalis magis mucronatis, eorundem colore omnino pallido, viridibus venulis exteriorum trium unguis foris distinguendis descripto differt.

In Servia seu Mœsia superiore sub Bellogrado Martio mensis florentem eruit Steph. van Haufen *Locus* Noribergeris.

11. *Crocus vernus angustifolius 1. Clus. vern. angustif. magno flore C. B. vern. angustif. floribus ceruleis flore violaceis interdum candidis Hipsidius J. B. Crocus vernus Ger.*

Clus.

Terna, quaterna aut plura habet *folia*, longa, viridia, Crocinis longè angustiora gracilioraq;e, rotunda & capillacea ferè; inter quæ prodeunt bini aut terni *cauliculi*, unciales utplurimum, angulosi, sustinentes flores cum petalis imâ parte flavescantibus, intus nonnihil candidantibus, reliqua ad ceruleum tendentibus sive violaceis, [inveniuntur & toti candidi] odoratos. His succedunt *folliculi* sive capirella trigona, exile *semen* fulvescens continentia. *Radix* exigue Avellanae magnitudine, duro padiceoque cortice sive putamine tecta; intus alba, firma, subadstringente gustu.

Frequens invenitur Gadibus, atque inter Afindum (vulgò *Medina Sideria*) & Calpen locis sale-*Locus* brosis & apricis.

12. *Crocus vernus angustifolius 2. Clus. vern. angustif. gemino bulbo C. B.*

Clus.

Folia & *radix* externo cortice præcedenti omnino similis est, paulo minore flore, ex albo purpureascentis, vixque è terra prominente. *Radix* gemina, candida, una super alteram insidens, quarum superior firma, dulcis & edulis erat, inferior flaccida.

In Bæturæ collibus Lusitanie finitimis observavit Clusius.

Locus.

13. *Crocus vernus angustifolius violaceo flore Clus. vern. angustif. parvo flore C. B. vernus minor Ger.*

Clus.

Uterioribus & crassioribus est *foliis*, usque interdum surrectis: *Flos* duorum præcedentium flore longè minor, rotundus ceruleus, tribus exterioribus petalis exceptis, quæ foris virecente colore nonnihil asperæ sunt. Hujus *radix* priori formâ similis, paulo tamen major est, *semen* etiam crassiusculum.

Gadibus duntaxat juxta primam speciem invenit Clusius Februarii initio.

Locus.

14. *Crocus vernus 4. sive violaceo flore Clus. vernus juncofolius purpureus C. B. vernus angustifolius flore violaceo Ger.*

Clus.

Terna habet aut quaterna juncea *folia*, primo angustifolia similia; inter quæ uncialis tenuis *cauliculus* prodit, membranaceum *folliculum* sustinens, ex quo *strobilus* emergit purpurei saturi coloris, petalorum unguibus albis venis distinctis: *stylus* è floris umbilico prodit. Fugax admodum est hic *flos*, utpote qui unico duntaxat die apertus manet. *Radix* primæ speciei radici par, multis tunicis sive corticibus duris tecta.

15. *Crocus vernus capillaris folio* J. B. C. B. Cluf.

Cluf.

Exiguam habet radicem, bulbosam, duro spadiceo cortice tectam: è qua prodeunt duo aut tria, angustissima & quasi capillaria *folia*, viridia, surrecta: inter quæ *pediculus* verius quam *cauliculus*, uncialis longitudinis aut paullo major, ab una parte planus, siltinens semuncialis magnitudinis *florem*, petalis tribus exterioribus paulo longioribus & purpurei coloris, tribus venis saturatioribus secundum longitudinem exterioribus distinctis, tribus interioribus brevioribus & dilutiore colore præditis, omnibus autem internè dilatis purpurascens, & unguis habentibus pallidos, ternis venis distinctis, prodeuntibus ex umbilico *floribus* *staminibus* brevibus, longo *apice* flavo præditis, & medio *filio* extrema parte diviso.

Florem profert initio Maii, qui Sole splendente aperitur, sub noctem clauditur, & paucos dies durat, nullus aut per tenuis odor.

16. *Crocus vernus angustifolius variegatus* C. B. *vernus aureus variegatus* Eyst.17. *Crocus* J. B. Ger. *sativus* C. B. *vernus sativus Autumnalis* Park. parad. *Saffron*.

J. Bod.

Constat hic bulbo dulci, Avellanæ (interdum etiam Juglandis) magnitudine, tunica incandescens cinerea & oblonga capillamenta filis foris obiecto, multis fibris capillato: *Folia* quæque aut octo, palmum aut etiam dodrantem longa, admodum angusta, striata. *Caulis* inter hæc oritur brevis sub finem Augusti aut Septembris mense, florem sustinens unicum, Colchici flos similem, sex petalis ex purpure rubente coroleis constantem, in quorum medio *stamina* sex, tria creta *apicibus* flavis donata, inutilia, brevia & superfice pulveracea sunt; reliqua tria longitudine ipsa *floris* *folia* paulum excedunt, cum etiam ex clauco convolutæque flore jam ex terra prodeuntis exentis capitibus perficiantur: eadem inferiora angusta, superiora vero latiuscula existunt, & subtilissimis cænis nonnullorum oculis subterfugiatibus incisa; color est in rufo pumiceo, [7. B. *stamina* hæc flammæ ruboris sunt] Ea collecta aroma celebre conficiunt, omnibus *Crocus* seu *Crocum* appellatum, gustu amarissimum, odore jucundo, acri, late spirante, oculis aliquantum mordicante, lachrymas profundere cogente, & modicè cum siccitate non ingrata caput aggravante, somnūque conciliante. Eius tam triti, quam integri parva portio magnum aquæ aut vini quantitatem luteo aut citrino colore ad puniceum inclinant tincturæ. Flores unum aut alterum tantum diem postquam aperti fuerint durant. Cum desoriunt, vel cum adhuc flores *folia* emergunt, quæ hyeme non flaccescunt, sed sub ipsa nive virent. Radix Autumnum cum planta floret bulbo confecti singulari, & quænti autem vere & æstate duplici, atque altero alteri superius insidente. Cum enim vix initio *folia* increscant superior radices pars è qua *folia* exeunt increscit pariter, donec æstate parentem illa se retentam quantitate æquet. Hæc itaque vigentem, solidam succosamque constitutionem nati ipsa parens languida & flaccida redditur, atque Autumnum tota evanescit. Hoc omnibus *Crocis* commune esse puto.

De loco natali ubi sponte oritur nihil certi traditur: feritur autem in plerisque provinciis, ut Sicilia, Italia, Pannonia, Gallia, Germania, Anglia. De semine autem apud Botanicos est silentium. Seritur autem depositis radicibus bulbis. Semen apud nos quantum audivi nunquam fuit, nec alibi, ut puto, in frigidioribus: in locis autem ubi sponte oritur semen perficere minime dubium est.

Crocus electionem vide apud Casp. Hofmannum. Qui vulgo venditur, fere est corruptus Cartamo seu Cnico, quem *Crocum* Sarracenicum vocant. Laudatur in *Crocum* summa partium tenuitas, & trahitur in dubium (inquit Casp. Hofmannus) annon illa vincat omnia alia simplicia.

Moderatus ejus usus cerebro prodest, sensus vegetiores reddit, somnū & torporem excutit. Dol. [copiosior vigilias inducit, & capitis dolorem] si omnium consensu corroborat cor, & læticiam gignit; quod experimento confirmat Amatus Lusitanus afferens se mercatorem vidisse, qui cum in olam in qua carnes coquebantur multum *Crocus* injectisset, post earum elum, in tam profusum flum erupit, ut parum abfuerit quin rursi nimio & cachinno è vite excessisset. Simile exemplum est apud Julium Alexandrinum in *Salsub.* Nos, ait, nobilem sceminam Tridenti vidimus horarum circiter trium spatium immoedico risu concuti, elicendorum fortè mensium causâ. Iusto plus *crocus* istum Thoracis crudos humores ad concoctionem perducit, pulmones aperit, & ab obstructione liberat, & ad hæc tam efficax est remedium, ut subinde phthisicis in summo vite discrimine, & prope modum animam agentibus spiritum reducat, & vitam ad aliquot dies proroget, scriptuli dimidi, aut ad summum integri, cum Passo aut vino Pramnio vel alio dulci, exhibitus; quomodo etiam datus gravissimas subito irruentes citra febrem dyspnceas statim & momento temporis tollere non semel à nobis compertum est. Crapulam etiam arcere hoc modo sumptum Dioscorides refert. Laudatur ad hepatis & fellis obstructiones, necnon ad regium morbum; atque hinc bonum colorem *Crocum* efficere Dioscorides scribit. Additur eodem autore ad omnes quæ interaneorum causa temperantur potiones, sed nostra ætate ad eas potissimum quæ menses, fetus & secundas educunt. Uti nam cit, Venerem excolat de Vulvæ & sedis cataplasmata additur, necnon ad emplastrum & cerata veteres tumores & dolores discutientia, inflammationes erysipelatos mitigat; compositionibus articulis utiliter admiscetur: oculus ab ephymatis & exanthematis cum lacte aut Fœniculi Rosæmve liquore præservat illitus, & humorum in eos infusiones reprimat. Hæc è Dodonæo.

Nos efficaciam ejus in ictero, si tempestivè bibatur, sæpius experti sumus, ad quem morbum quæ partium tenuium sunt & tingendo apta pleræque conducunt.

In partibus difficultatibus adeo vilis est fortiter egisse (inquit C. Hofmannus) ut totus infans appareat *crocus*. Hoc experimentum est à Rhafi, quem Serapio laudat. Fuit mulier quædam, inquit, quæ aliquot diebus laborarat in partu & dedi illi in potu 3ij *Crocus*, & peperit filium. Et expertus fuit hoc postea statim sæpe, & semper fuit ita. *Verisimile est libratorum errore pro 3ij, 3ij scriptum.*

Apud

Apud nostrates ad variolas expellendas in frequenti usu est; item in sacculis suspenditur sub mento vel gutture, ad dissipandam scilicet materiam pyridam & venenatam, nè ibidem stagnans inflammationem excitet, ægrumque stranguet.

Crocus in nimia dosi noxius & lethalis censetur. Sed quæ tandem est illa dosis à qua periculum est? 3ijj. vel ut Julius Alexandrinus 3ijj.

Crocum non dilatando esse solum gravem sed & obstruendo & stranguendo C. Hofmanno videtur.

Idem Dodonæum erroris insinuat quod *Crocum* vigilias facere scribat in nimia dosi, cum è contra somnum faciat, & caput gravet. Nec probat quod Dioscorides & Plinius *asegitalis* esse affirmant; cum Arabes & etiam experientia contrarium doceant.

Crocus paralyticis membris ac induratis nervis apprime confert: quare Oxycroceum emplastrum ex *Crocis* conficitur ad emolliendam nervorum duritiem accommodatissimum. *Trag.* In Apoplexia gutta una aut duæ tincturæ aspergitur lingua. *Schrod.* *Herodius* integrum librum de *Crocis* conscripsit, quem consulat Lector. Pro cultura *Crocus* vide Philosph. *Tranact.* N. 138.

18. *Crocus Alpinus Autumnalis* C. B. *montanus* I. Cluf. *mont.* *Autumnalis* J. B. Park. Ger.

Cluf.

Flore est sativi *Crocus*, sed minore & dilutiore, tribus inter *crocis* *staminibus*, & *filio* luteo lummâ parte in aliquot *stamina* diviso. *Folia* illi quatuor, *Crocus* similia, breviora tamen, interiora parte lineam quandam candicantem secundum longitudinem, exteriori vero binas tanquam canaliculos flos sulcos, utrinque secundum nervum excurrentes habentia. *Radix* minor quam in sativo, candida, plena, & velut internodiis distincta, denso quodam cortice è multis villis contexto involuta & recta, tembulibus fere per corticem se exerentibus sessili parte donata: subdulcis porro illa est initio, deinde ingratæ saporis.

In nonnullis Lusitanie rupibus, præsertim iis quæ non procul à mari absumt Novembri observavit, Locut. & cum suo flore eruit Clusius.

19. *Crocus Autumnalis florem sine foliis promens, odoris* C. B. *montanus* 2. Cluf. *montanus* 2. *flore purp.* *foliis orbiculato mucrone* J. B.

Præcedenti ferè simile, *florem* sine foliis promit Septembri, unciali aut longiori pediculo innitentem, satis odoratum, sex aequalibus foliis orbiculato mucrone præditis saturatoris purpuræ coloris pænque violaceæ constantem, tribus ex umbilico prodeuntibus flavis *staminibus* & stilo extremum mucronem multifidum crassiusculumque habentem. *Radix* prioris radici valde similis, cortice è multis villis contexto involuta, oblongus interdum nucleos satis procul à matre spargens.

20. *Crocus Autumnalis subcervaleus multiflorus* C. B. *montanus* tertius Cluf. J. B. *Crocus Byzantinus argenteus* Park. *montanus Autumnalis flore majorè albidio ceruleo* Ger.

Cluf.

Flos inodorus est, vel tenuis admodum & evanidi odoris, petalis interioribus paullo brevioribus, omnibus autem orbiculato mucrone præditis, albicantis initio coloris, sed in quo deinde temporis successu dilutus quidpiam ceruleum perfusum videatur. *Stamina* ex umbilico prodeunt terna, flava, & in medio *stilis* five penicillis in tria vel plura *stamina* divisis, flavi etiam coloris. Flaccescentes vel jam marcido flore quina, sæna, rarè plura emergunt in ambitu *folia* ex tenui membrana quæ *florem* initio obvolverat, *Crocus* verni latifolii foliis penè similia, h. e. paullo latiora quam sativi, albâ lineâ singula per longitudinem supinâ parte distinguente, & pronâ binis. *Radix* digitalis, vel etiam pollicaris est crassitudinis, orbiculata terè, alba, solida, tunica spadiceæ coloris obducta, multis albis fibris bulbo ea nascentibus prædita, quæ *florem* satis ferax est; nam & ternos, & quaternos, interdum etiam quos proferit flores.

Constantinopoli altatus est, estque proculdubio idem *Crocus* syl. Byzant. serotino *Lib. Ad. part. 2. Locut.* quavis Parkinsonus distinguat: qui *florem* plerumque unicum raritatis binos proferre scribit.

Octobri demum mense flores.

Tempti.

21. *Crocus Pyreneum Autumnale* Cluf. ap. 2. *montanus Pyreneum Autumnale* J. B. *Crocus Autumnalis flore minore* C. B.

Cluf.

Florem fert Primi *Crocus* montani flore ampliore, colorisque saturatoris, & quodammodo medii inter illum & secundum genus, cujus medius stili multifidus summa parte perinde ac pilus, magis tamen diluti coloris & profus flavi. Hujus item *folia* marcescente flore non statim prodeunt ut in primo.

E Pyrenæis montibus à quodam Rhizotomo erutum redemit Clusius.

Locut.

22. *Crocus montanus Autumnalis* Porta. *Autumnalis, flore majore variegato.*

† H h h h h

C A P.

CAP. I.

De Iride tuberosa & fibrosa.

Nominis rationem dedimus in capite de Iride bulbosa: Notæ characteristicae sunt flores cœnei, petali, folia gladii figuram referentia, acie cauli oberfæ.

1. *Iris vulgaris* Ger. *purpurea* sive *vulgaris* Park. Germanica Fuch. *vulgaris* Germanica sive *syriaca* C. B. *vulgaris* *violacea* sive *purpurea*, *hortensis* & *syriaca* J. B. *Œe* most common purple flower-de-luce.

Cord.

Ab uno cespite plura & erecta erigit cubito longiora folia, duum digitorum latitudine, recte intra, inferius in radicem capitibus conjuncta, ceu ex omnibus unum fiat, & sibi invicem inserta, singulorum aperto & incilo ventre seu carinâ alterius dorsum excipiente, superius verò alæ modo in latitudinem explicita, & in mucrone gladii figurâ definita: è quorum medio caulis affurgit sels quicubitalis, rectus, teres & glaber, veluti cinereo polline conspersus, facile abstergentibus cedente, quinque aut sex geniculis interceptis, ex quibus singula exeunt sine pediculo caulem amplectentia folia, inferioribus eò minorâ quò summatis propinquiora; in tres vel quatuor ramos divisus. Flores in summitate post medium Veris per intervalla erumpunt, primum convolutis in turbinem membranâ paulatim se in novem folia explicantibus: ex his tria inferiora digitali funi longitudine, circa exortum angusta, reliquâ sui parte uncia multò latiora, deorsum reflexa lingue figurâ, fors lividi coloris in cinereo & circa principium viridia, intus verò purpurea, seu violacea, latis & ladeis venis propè exortum, à fimbria productis varia. Adhæret iis in interiori sinu, mediâ folii parte, per longitudinem exporrecta lanugo, oblongis pilis inferius albis, summâ parte luteis composita. Lauginem cujusq; folii aliud parvum obtegit folium, in summitate in duas partes dissectum, ab utroq; latere herbacei coloris [in nobis observato pallidè cœrulei seu cinerei] in medio livido extante dorso: reliqua tria folia & ipsa lingue aut cochlearis formam habent, primis tamen latiora & paullo breviora existunt, & sursum reflexa junguntur: color his utrinq; in cinereo lividus [imo purpureus, paullo tamen dilutior quàm in propendebus petalis] quâ verò prioribus alterno positi adpœntur purpurei & albis lineis à medio petalo ad latera utrinque productis striati sunt. Triduum vel quatuordecim durat aut longius pro aeris constitutione, deinde contrahitur & decidit, inferius longum ex sexangularem folliculum relinquens, intus in tria loculamenta interseptum, in quibus rotunda sunt & oblonga semina. Radicibus nititur multis, invicem in latitudinem sibi adnatis, duum digitorum crassitudine, geniculatis, in transversum striatis, per superficiem terræ sparsis, fosi modicè in flavo rubentibus, intus candidis, ex inferiori parte longas tenuesq; fibras in terram agentibus. Gravior tota herba, ut Sambucus fere, dum teritur spirat, præsertim radix, gustu acii, consumpitq; superfluo humore tandem odorata.

Sylvestris ab hortensi non videtur aliter differre quàm accidentibus à cultura ortis: foliis mino ribus, & hyeme marcescentibus, caule breviori, floribus præcocioribus & saturatis purpureis, &c.

Nascitur editis & clivosis locis inter arbuta.

2. *Iris flore albo* J. B. *hortensis alba* Germanica C. B. Park. item *alba* Florentina eorundem. *Iris alba*, & *Iris Florentina* Ger.

J. B.

Qui præcedentem rectè nôrit, & hanc noverit, nullam quippe in radicibus, foliorum florumq; forma differentiam notabilem animadvertimus, in quibus tamen utrisque coloris non modicum est discrimen. Folia enim colore ad glaucum magis accedunt. Flores paucos, sed eo tamen grano, odore præditi, lacteo candore persuti sunt, exitumq; costis non minùs quàm purpureæ, extra virentibus, quibus intus lutea crocomata respondent, inorum autem foliorum margines luteæ finæ percurrunt.

Nos Iridem albam Florentinam à vulgari flore albo specie diversam non facimus. Differentia sola est in radicibus, quæ in Florentina majores, crassiores, solidiores, candidiores, odoratores, ut rectè J. B. Regioni fore calidiori diversitas debeat. Sic Fœniculum dulce & Apium dulcis in frigidiores regiones translata paulatim in vulgaria degenerant. Fortè etiam Florentina dicta satiori primam suam originem debuit, nam ab eodem semine proveniunt Irides flore odorato & inodoro, cur non & radicibus.

Non videtur J. B. propter colorem albam particulatim vocanda Iris Florentina, cum utraq; abundet Florentini, & utramq; indiscriminatum sumant; à bonitate autem potius utramq; Florentinam denominari, non propter colorem.

C. Bauhinus Iridem Illyricam à Florentina specie diversam facit. Differentia est in floribus coloris qui in Florentina candidissimus est, in Illyrica dilutè cœruleus pallescens, & odore remissiore. Nobis, his non obstantibus, eadem videtur.

Iridis radix in vino aut cerevisia suspensa hanc dulcem conservat, illud jucundo tum odore tum sapore commendat, illud planè amulo quem mora Rubi Idæi cominitur, ut nos in vino rubro sæpius experti sumus, Sed & pituitosum ad parandum fermentum triticeis panis magnopere usitata est. Hæc partim è Trag. hist. desumpta, partim nostræ sunt observationes.

Plurimæ hujus plantæ radici virtutes à Veteribus & Neotericis attribuantur. Sic breviter Særo derus. Usus præcip. in mucilage seu tartaro pulmonum, tussi, asthmate, obstructione mentium, tormi.

Iris Illyrica
C. B.

Vires & Cyn.

torminibus ventris infanum. Extrinsecus abstergit cutis maculas & lentiginis (cum Helleboro & melle mixtus) Creberrimus usus modernis est in pulveribus qui capillis infinguntur. Vulgus vocat pulveres de Cypro. Quin & Hydropi confert & lètero.

In Hydropes ad serum in specie purgandum commendatur radicis Ireos succus ab ʒβ. ad ʒi β, dandus. Honestâ matrona mihi nota se plures hydropicos curasse affirmavit solo usu hujusce succi, exhibendo quotidie manè jejuno quatuor cochlearia in sex cochlearibus vini albi.

In desperata alvi obstructione succus radicis Ireos recens ad ʒj. propinatus expertus fuit, testè Schenchio lib. 3. Observat. D. Edw. Hulse. Purgat, autore Casp. Hofmanno primario pituitum & aquas, secundario bilem, non contra. Hodie fere solus succus frequentatur in hydropicis: in quibus cum sæpe ardores faciat, non in faucibus tantum, sed & in toto corpore, quidam profus abhorrent ab illo. Sed distinctione opus est. In Germanica id fieri venissimè est; in Florent. non est. Deinde verum est de succo crudo, per residuum non depurato. Id autem fieri debet si modo tuto curare volumus. Succus crudus non ultra ʒ ij. exhibendus est, depuratus & imprimis Italicis in majore dosi fimitur. Casp. Hofmanno videtur ʒj. superari non posse.

E Flandria advehitur ad nos in corticibus testivè Tellinarum pulcherrimum quoddam pigmentum, quod vulgari eorum idiomate dicitur *Verdelis*; ipsum verò ita paratur. Iridis florum summitatem colligit ante maturitatem perfectam, quam tundunt in mortario lapideo cum pistillo ligneo: inde massam sic tulam recondunt in vitro vase, & in cella vel alio loco humidore collocant per dies quindecim, ut digeratur atque putrescat: quibus elapsis eliciunt materiam è vase, & linteo venter percolant; nam verâ erit fere tota in liquorem, quem igni exponunt in ollâ vitreâ ut ferat, donec decrevit tersa pars, cui tunc additur Aluminis Rochæ modicum plus minùs donec dissolvatur, magis clarescat, & delectetur color, quem experti poteris, si in ipso liquore madesiat frustum albae paginæ [chartæ] & conspicietur pulcherrimus color, qui servari potest in Tellinorum testis juxta Flandrorum morem. Canepar. de Astramentis Londini impress. p. 306. Ipsemet idem observavi quater vel quinquies in locis Belgii Hilpanici & Fœderati, ut in Diario meo invenio. Hoc pigmento usos observavi Belgas ad chartas colorandas, & ad vasa tum lignea, tum fictilia pingenda, cujus non meminit Caneparus. D. Tancredus Robinson.

3. *Iris altissima bicolor, cœrulea obsoleta, cinereve mista* J. B. *hortensis pallidè cœrulea* C. B.

J. B.

Rarior hæc Iris, proceritate vulgarem superans: folia non minùs lata: floribus autem suaviter odorati & vulgari minoris non obvia amentis, cujus tria extrema folia repanda summâ orâ saturâ purpurâ tincta sunt; inde usque ad fimbriam crocatam, humani supercilii amulam flavae lineæ purpureis longis, campum album percurrentibus, utrinque autem à fimbria lateribus oblique ferrugineis lineæ luteos margines distinguunt: terna quoq; folia, ut in hoc genere fieri solet, innotum curvata surrumpunt, colore magna ex parte ferrugineo cinereo obsoleta, ima parte rigidiuscula, lutea, saturâ ferrugine guttata: penultima & ultima terna in costa foris, intusq; leviculâ & sordida purpurâ palent, utrinque lateribus luteo livido infectis.

Hæc nobis latissimâ maiore vulgaris obsoleta Clusii esse videtur, hortensis pallidè cœrulea C. B.

4. *Iris Chalcædonica* Ger. *Chalcædonica* sive *Susiana major* Park. *Susiana, flore maximo ex albo nigricante* C. B. *latifolia major* *Susiana* vel *Chalcædonica, flore majore variegato, Clusio* 1. J. B.

Clus.

Sena aut octona habet folia, Iridis Lustitanicæ bifloræ foliis non absimilia, mutuo sese ut in aliis Iridum generibus amplectentia: è quorum medio caulis exit cubitalis aut amplior, rotundus, geniculatus, digitalis crassitudinis, florem sustinens omnium quos unquam in Iridibus conspexerim maximum, novem ut reliquorum foliis constantem, colore tamen ab illis differentem: nam tria ad terram inclinata folia crassa sunt, interiore parte omnino nigra, nisi quædam venæ ex purpura candentes intercurrant, ab infima basi ad medium usque nigris vix latè obfusa, maculâ nigra, sericeis villosi nigri panni instar, medium folium occupante; foris multò dilutiora sunt: terna illa minora eis incumbuntia, quæ ligulas tegunt, fornicata & bifida sunt, & ejusdem fere coloris paullo tamen dilutior, licet ad obscuram purpuream accedentis; tria surrecta palmaris sunt amplitudinis, & membranaceæ pene tenuitatis, plurimis lineis ab infima basi ad extremum usque folium excurrentibus, partim nigricantibus, partim ex cinereo candidantibus, ut Americani Pavonis expandam caudam fere imitentur, internè circa unguem nonnihil hirsuta. Nullum odorem in hoc floreprehendit Clusius, sed solâ coloris varietate & raritate commendabilis est. Illi succedunt, sed raro admodum capita trigona, crassa, uncias tres, quatuor, & quinque interdum longa, numerosum semen, rugosum, fuscum, Pili fere instar magnam continentia.

Constantinopoli delata est. Hyemis injuriis diffusus fert in horto reposita, reliquis Iridis ge. Locis & neribus: Rariùs etiam cæteris floret, & unicum, ut plurimum, florem præfert Maio: semen matur. Tempus. rum Julii initio.

5. *Iris Asiatica cœrulea polyanthos* C. B. *Asiatica cor. omnium Iridum amplissima, Dalmatica affinis* J. B.

Clus.

Sena, septena, octonâque habet folia, omnium Iridum amplissima, & in latum expansa, viridis cui arugo permixta videatur, coloris, mutuo se amplectentia; è quorum medio caulem promit se-fquicubitale, interdum etiam bicubitale vel amplius, firmum, crassiflorum superiorem, lævem, geniculatum, multique alis concavum, è quibus copiosi (nullam enim feraciorum conspexi) vaginulique inclusi prodeunt flores, magni, petalis deorsum inflexis dilutè purpurascens, & ad cœruleum tendentis coloris, multis purpurascens venis ab infima parte, & stamineâ fimbriâ flavâ

in longitudinem & latera excurrentibus: bifida petala exalbescunt, gibbo tamen illorum dilute purpureascentes: tria surrecta, angustiora, & ima parte quibusdam purpureis brevibus venis distincta sunt, ubi verò se in latum expandunt subcœruleum habent colorem, dilutiores adhuc quam inflexa, & eorum Sambuci odorem, graviores tamen, quodammodo æmulantur. His succedunt rariores *filiquæ* sive capita crassa, magna, triangularia, & obtulo mucrone prædita, quæ maturitate delibescunt semen continere deprehenduntur, crassum, angulosum, durum, flavescent, superiori ferè par. *Radix* crassa est, magna, nodosa, multis longis crassisque fibris donata, lateribus ut reliquæ se propagans, & si repurgata ficeetur odorata.

Hanc Constantiнопoli accepit Clusius. Huic perisimile in hortulo nostro habemus, cujus tamen flores vulgaris Iridis floribus minores sunt: petalis reflexis & dependentibus ima parte purpureis, lineis ex flavo albiscentibus ab ungue folii & juba villosa in margines undique productis. Fimbria seu juba villosa ab ungue per medium petali cervicem aliquousque producta magis flava est quam in vulgari Iride: quæ huic incumbunt petala crassiuscula, bifida, ad margines lutescunt, gibbo cinereo: tria erecta petala cinerea sunt, seu albant cum diluta cœrulei tinctura, versis unguibus tamen flavicant, & lineolis ferrugineis striata sunt.

6. *Iris Dalmatica major* C. B. Ger. *Dalmat. major, flore vulgari minus violacea* J. B. *major latifolia tertia* Clus.

J. B.

Speciatz pulchritudinis & magnitudinis est hæc *Iris*, *caule* bicubitali, tereti, minimi digiti crassitudine, alis crebris donato: in quorum extremis flores multi, magni, toti cyanei, exceptis paucis in unguibus alis fribus obliquis, varicoloribus, alternatimque foliorum fimbria crocea, angusta quidem, sed elata: folia verò quam in illa alia [quam coluit J. B.] latiora, uncias tres lata interdum, explicatas Aquilæ alas referunt, ultimo proximum finu suo semper excipiente, ut in aliis, colore glauco.

Clusius hanc à præcedente floribus in summo caulis fastigio magis confertis, semine in breviori capite, minore, pallido, anguloso, rugoso, præcipue differre scribit.

7. *Iris Dalmatica minor flore purpurea dilutioris* J. B. *Iridi bifloræ affinis minor* C. B. *Iris Dalmatica minor* Ger.

J. B.

Iridi Lusitanicæ seu bifloræ similis (inquit Clusius in Hisp.) quam Pancius ad nos misit nomine Dalmaticæ minoris insignitam, nisi quod paullo angustiore folio videatur. Flores purpurei dilutioris, & terni aut quaterni in singulis caulibus, oblongiori pediculo inharerentes: semen in breviori angulâ siliquâ angulosum, pallidum & rugosum. Floret serius Vere.

8. *Iris major latifolia Byzantina Dalmatica à Pantio missa, i. e. minoris similis* J. B. *Byzantina purpureo-carulea* C. B. *major latif.* 18. Clus.

Clus.

Folia est quinto generi [Asiaticæ purpureæ] non dissimilibus, sed breviori aliquantulum *caule*, in aliquot ramos divisio, qui sustinent flores & vaginulis emergentes jam dictis paullo minores, quorum color medius inter secundi & quinti generis flores.

9. *Iris latifolia humilior purpurea* C. B. *major latif. angustioribus foliis, purpureis floribus minoribus*, Clusio 19. J. B.

Clus.

Præcedenti magnitudine par est, angustioribus tamen foliis; *caule* gracili, pedem & semissem, interdum etiam cubicum alto, in ramulis divisio, quibus insident flores, omnibus prædictis minores, tribus petalis ad terram inclinati dilute purpureis, tribus verò erectis obliquis purpurei coloris, quales in vulgaris quodam genere conspiciunt. *Radix* non magna, nodosa.

Ab hac non differt specie quam Clusius majorem 20. facit sed floribus colore tantum qui in plantis hujus generis à semine ortis plurimum variat.

- Iris latifolia humilior versicolor* C. B. *major latif. surrectis floribus foliis floris & purpureis lineis distinctis* Clus. 20. J. B.

Clus.

A decima nonâ nec gracilitate *caulis*, qui in ramos etiam divisus, nec angustia foliorum, nec radice differt: flores similiter magnitudine pares habet, sed diversi coloris; nam terna ad terram inflexa diluti & quodammodo obliquis purpurei sunt coloris, multis saturatoris purpureæ venis à fimbria ad oras se spargentibus; fimbria flavis staminibus constat: bifida folia illam regentia oboleat flavescent: terna surrecta infernè angusta: flava etiam sed pupureis venis distincta, latiore autem parte pallescentis coloris, quodammodo tamen suffusi levissima & quæ vix apparet purpurea. Sambucinum odorem refert, sed paullo graviorem.

Nec magis à præcedentibus differt *Iris* major latifolia 21. Clusio à semine deciduo sponte orta, quam C. Bauhinus Iridem latifoliam Germanicam candido-purpuream vocat; J. Bauhinus Irid. maj. latif. purpuream, foliis repandis candicantibus, purpureis venis distinctis.

Quæ non minus ampla habuit folia quam superior, inter quæ *caulis* affurgit pedalis, teres, geniculatus, viridis, sustinent membranaceas thecas virides, per oras leviter purpurascetes, & quibus emergunt bini aut terni flores, jam descriptæ paullo minores, petalis terram spectantibus ab imo angustioribus, candicantibus intaritis, saturæ purpureæ venis eleganter distinctis, latiore verò parte omnino purpureæ: Villosa fimbria infernâ parte flavescit, supernâ purpurascit, bifida foliola sub quibus latet floridi purpurei sunt coloris, ut & terna folia surrecta. Flores tenuiter odoratus.

10. *Iris*

10. *Iris Damascena polyambos* C. B. *major latifolia* A. sive *Damascena* Clus. *major latif. sive Damascena carulea* J. B.

Clus.

Dalmaticæ majori non dispar est foliis & radice. *Caulis* cubitali aut paullo majore: floribus numero, magnitudine, colore Asiaticæ cœruleæ respondentibus, petalis tamen ternis inflexis paullo dilutius purpurascens, & ad cœruleum tendentibus; ternis bifidis & gibbis angustioribus & cinerei quodammodo coloris; ternis verò surrectis cœrulei coloris, & latis interdum candicantibus venis externâ parte confertis, odore Asiaticæ similis.

11. *Iris Asiatica purpurea* C. B. *Asiaticæ purpurea major latifolia* J. B. *major latif. sive Asiatica purp.* Clus.

Clus.

Folia habet secunde [Asiaticæ cœruleæ] familia, paullo tamen breviora & angustiora, inter quæ exit *caulis* rotundus, cubitalis, digitalis crassitudine, in aliquot ramos divisus, qui promunt & membranaceis thecis flores superiore minores, nonnihil odoratos, quorum labra sive folia ad terram inflexa, saturatoris sunt purpureæ; & infra circa unguem, quæ videlicet hirsuta illa & pallescent fimbria excurrit, variis venis distincta. His incumbunt tria alia latiuscula bifida folia, quæ candicantes ligulas tegunt: deinde à lateribus surgunt terna etiam folia, elegantius purpureo colore prædita, flori Lusitanicæ bifloræ ferè similia, latiora tamen. Succedunt triangulares siliquæ obtulo mucrone, in quibus semen inaequale. *Radix* tuberosa, secunda similis.

Hæc etiam Constantiнопoli missa fuit à Maio flore.

Huic congener fuit latifolia major 6. Clus. peregrina rubens inodora C. B. maj. latif. flo. purp. cum aliqua rubedine J. B.

Cui *Caulis* paullo majore: flores fimiles, aliquantulum majores, inodori, quorum terna surrecta folia aliquid rubedinis habere videbantur.

12. *Iris latifolia Germanica odore suavi* C. B. *latif. major purp. quibusdam Illyrica* J. B. *major latif.* 7. Clus.

Clus.

Longa latia folia habet, Dalmaticæ majori parè paria: *caulem* non minus grandem, nec rariores minoresve flores proferentem, petalis inflexis & terram spectantibus planè purpurei floris violacei, dilutioris tamen coloris, nullis nisi circa infimam partem venis distinctis, fimbria magis folii nervum occupante, albis staminibus flavo apice prædictis donatis, surrectis ejusdem ferè, sed magis diluti coloris, ut & ternis bifidis ligulam regentibus & fimbriæ incumbens; odore satis suavi.

In hortis Francofurtensibus observavit Clusius.

Locus:

13. *Iris latifolia Germanica odore Sambuci* C. B. *major latif. cui in flore crassæ venæ purpureæ* J. B. *major latif.* 8. Clus.

Clus.

Similia habet folia, ab exortu autem circa radicem purpurascens: *caulem* cubitalem aut ampliorē, multos & vaginulis, purpurascens radiis insignitis, proferentem flores, petalis ternis incurvis multis crassius venis purpureis notatis, fimbriâ ad labrum inflexum protensa, capillaribus staminibus flavo apice prædictis donata; ternis erectioribus plerumq. bifidis, coloris, habentibus oboleum in quo purpureum quidpiam magis vel minus saturum elucet: alata angusta folia fimbriæ incumbens ejusdem cum surrectis sunt coloris, præter nervum medium in longitudinem excurrentem, qui ex cœruleo purpurascit. Odor florum Sambuci. Breviter Iridi oboleæ Belgicæ valde similis est.

14. *Iris latifolia Belgica odore Sambuci* C. B. *Iris Clusii major latifolia 1x cum venis purpureis* J. B.

Clus.

Breviora quam superior habet folia, alioqui non dissimilia, nec minus circa radicem, quæ invicem amplectuntur, purpurascens: *caulem* cubitalem & ampliorē, in alas divisum, in quibus multi flores, totidem quot præcedentes foliis præditi, quorum terna deorsum inflexa, per oras subcœrulea, circa unguem ex flavo candicant, deinde multis crassiusculis saturæ purpureæ venis ab imo in longitudinem excurrentibus sunt prædita: staminum fimbria superiori similis est: terna erecta petala candicantes ex cœruleo sunt coloris; eorum ora quodammodo flavescent, unguibus tenuioribus venis distinguuntur: bifida & alata petala fimbriam regentia ferè ex flavo candicant. Odor præcedenti similis.

Iconem eandem habet Lobellus pro Iride Lusitanica verna violacea.

15. *Iris latifolia Belgica versicolor odore Sambuci* C. B. *latif. major, cui ora ad florum obsoleum accedunt* J. B. *latifolia major* 10. Clus.

Clus.

Paullo humilior est præcedente; nec ejus folia circa radicem purpurascunt: *Caulis* gracilior in alas finditur, flores gestantes superiori formâ quidem fimiles, diversi tamen coloris: nam terna inflexa folia, licet illius foliis non sint disparia, ora ad flavum oboleum accedentes habent, venâq. paullo dilutioribus; terna fursum erecta obsoleti sunt coloris, ex flavescent & purpurascens mixti, varicoloris, quam à Camerario accepit Clusius, foliis non ab similia, paulo tamen dilutiora, circa unguem etiam magis flavescentia, & tenuioribus purpureis venis notata; angusta alataq. folia,

folia, simili colore prædita, præter medium nervum, qui magis purpurascit: Odor etiam florum Sambuci æmulus.

Præcedenti eadem videtur; nec diversa.

16. *Iris latifolia Belgica odore Sambuci altera C.B. latif. major cum oris purpurascens J.B. latif. maj. xi. Clusf.*

Clusf.

Paria superiori habet *folia*, inter quæ cubitalis ferè & superiori æqualis affurgit *caule*, ternos aut quaternos è vaginis viridibus, oras purpurascens habentibus, ferens *flores*, quorum tria inflexa petala decimæ quartæ: non valde abscissa, longius tamen protensam habent fimbriam illam villis constantem, quam ut à bifidis & gibbosis foliis tota regi possit, quorum color obscurior & saturatior, quemadmodum & sese attollentium, quibus nonnunquam imperfecte lurida macula. Odoridem cum superiore. Paulo tamen ferius hæc floret.

Iris major latifolia flore versicolore J. B. latif. Belgica variegata C.B. major latif. xi. Clusf.

Clusf.

Præcedenti colore satis respondet, & peculiare id habet, ut inflexa folia duobus diversis coloribus secundum longitudinem sint discreta, altera videlicet parte reliquorum foliorum coloris respondente, altera diverso.

Hæc ex semine nata est, cum aliis Iridibus, quarum nonnulla unicum duntaxat folium variegatum habebant, quædam versicolorem tantum nervum medium folium fecantem, eumque, vel ampliore & latiore, vel angustiore: ut mirum dictu sit, quomodo natura in his floribus ludat.

Iris latifolia major versicolor cærulea dilutior J. B. Clusf. 13. Iris latifolia Belgica cærulea versicolor C.B.

Clusf.

Hoc etiam genus semine natum, instar prædicti varietate colorum conspicuum, non adeo tam elegans, sed coloris ex cinereo pallentis, ut versicolor cærulea dilutior dici queat ea *Iris*. Superioris varietas esse videtur, non species distincta.

17. *Iris exotica colore quasi pallido, fuligine perfusa Camerarii, Clusf. 14. J. B. Iris latifolia odor Oxyacanthæ C.B. Iris Camerarii Ger.*

Clusf.

Ampla huic sunt *folia*, & longiora latiora, quam in præcedentibus, viridia admodum, rugosa, aliquantulum crispata, mucrone natiora, è quorum medio emergit cubitalis aut major *caulis*, leviter rotundus, viridis, in aliquot ramulos divisi, qui è virentibus vaginulis satis amplius prominent *floribus*, nonnihil odoratos, & ad vulgares Oxyacanthæ floris odorem accedentes; quorum tria reflexa petala pallida, multis crassis purpureis venis à folii infima sede, & à fimbria ad extremas oras sparsis prædita sunt, labris etiam saturæ purpuræ nitentibus: tria illis incumbunt, sub quibus occultantur ligulae, coloris pallidi tanquam fuligine perfusi, ut etiam sunt tria erecta, sed magis lurida. Nullum (inquit Clusius) mihi hæcenus semen tulit, tamen multos annos illam jam aluerim. Maturus paulo floret secunda, & color floris aliquando saturatior, interdum dilutior.

Ex Iride varia Pannonica caulescens nata censetur. *Clusf. pann.* qui eam à Joach. Camerario habuit.

18. *Iris latifolia Pannonica colore multiplici C.B. latif. major 15. Clusf. Iris lutea foliis florum repandis variegata J. B.*

Clusf.

Rugosa sunt etiam isti *folia*, minus tamen lata, longa & viridia quam in decima quarta, secundum radicem omnino interdum purpurascens; è quorum medio *caulem* promittit cubitalem, levem, viridem, aliquot ramulis donatum, quibus insident *flores* è vaginulis emergentes, magni, vel proflus inodori, vel Oxyacanthæ vulgaris florum instar odorati, coloris varietate commendabiles: nam tria folia quæ sursum spectant & attolluntur, raro se mutuò amplectuntur, aut cacumine nutant, sed plerumque (nisi marcescere incipiant) recta sunt, ut in Iride bulbosa, nonnihil tamen convexa, angustiora, lutei coloris, quemadmodum & illa quæ ligulas fimbriarum, contegunt tria ad terram inflexa circa basin & exortum palati, reliqua parte candicant, multis tamen purpureis radiis ab ipsa sede ad extremas usque folii (quod plerumque saturatis purpurascit, in eorum stirpium floribus quæ circa radicem nulla purpurâ sunt suffusa) pallidas oras eleganti picturâ decurrentibus: villosa fimbria quæ parte integritur lutea est, extrema vero exalbida; pallentes ligulae: magna, triangulari & obtuso aliquantulum mucrone *capita*: semen Orob. magnitudine, fuscum, rugosum continentia. *Radix* nodosa, vulgaris Iridis instar, foris flavescens, multis utrinque nascentibus fibris firmata, quæ repurgata & exsiccata odoratissima est, & cum Illyrica, quæ in Officinis habetur, odoris gratiâ contendere posse existimo.

Locus.

In montanis Ungariæ observavit Clusius: Utrunque genus in Leytenberg monte supra Maderhof, & scicioribus pratis Sopronio vicinis, &c.

Tempus.

Floret Maio, sub Junii finem semen maturat. Camerarius hanc Iridem florem suum in locis natalibus non promere scribit, in hortos verò transplantatum, contra aliarum sylvestrium plantarum naturam altero anno florere, & quotannis postea, ac longe lateque, serpere.

Ab hac non differt species sed foliis tantum variegatis

Iris latifolia alba viridis C.B. major foliis duobus coloribus distinctis albo & viridi, Clusf. 16. J.B.

Clusf.

Præcedenti valde similis est, & ex ejus semine natam putat Clusius; *folia* tamen illi breviora, & (quod raram) magna ex parte duobus coloribus distincta albo & viridi, sic quidem ut albus per longitudinem excurrat nonnunquam dimidium folium occupans, interdum ferè totum, aliquando ejus duntaxat partem: inflexam etiam coloribus aliquando distinctæ vaginæ flores includentes, qui à præcedentis floribus non multum differunt, flamine duntaxat fimbria in reflexis foliis tota flava est; & folia surrecta infima parte purpureis velut maculis internè aspersa sunt.

19. *Iris latifolia ex albo pallens striata C.B. major latif. pallens ex albo cum purpureis venis J. B. maj. latif. 17. Clusf.*

Clusf.

Pedalem habuit *caulem*, rotundum, geniculatum, binos aut ternos ex membranaceis vaginis prominentes *flores*, quorum terna terram spectantia pallentis ex albo sunt coloris, multis purpureis venis ab infima foliorum basi, quæ angustior est, in latera, tum à fimbria, quæ flava est, ad extremas foliorum oras procurentibus, quibus singulares, interdum binæ, purpureæ maculae sunt aspersæ: bifida folia fimbriam tegentia *oxyacanthæ* sunt coloris, cujus etiam terna surrecta (excepta eorum angusta basi quæ flavescens) multis purpureis venis in latera procurentibus.

20. *Iris biflora Lusitanica flore violaceo, Clusf. 22. J. B. biflora flore minore, odore Lili convallium C.B. Iris biflora Ger.*

Clusf.

Folia è vulgari breviora & angustiora, aliquo non valde dissimilia: in summo pedali caule *floribus* è purpurascens vaginulis prominens violacei omnino five saturatioris purpure coloris, qui in inflexis & propendentibus foliis intensius nitet; villosa illa fimbria qua donata sunt proflus candida. Unicum autem singulares caules plerumque, *florem* ferunt, interdum sed raro alterum, rarissime tertium, singulari quemque vaginulâ inclusum, jucundissimi odoris Lili convallium. Semen angulosum, rugosum in triangulari capite satis crasso, sed rarius fert. *Radix* illi subest nodosa, geniculata, solida, pollicaris crassitudinis, gibba, intus candida, ingrati saporis initio, & paulo post fervidissimi gustus, multis fibris summa tellure hærens, & subinde in plures propagines, è lateribus nascentes divisa.

Nascitur multis Lusitanie locis supra Tagum, vel pingui solo & in arvis, vel salebrosis & lapideosis locis. Vere floruit, & postea etiam Autumno in horto Car. Audomari, cujus rei gratiâ bifloram cognominavit Clusius.

Locus & Tempus.

Hujus potius varietas videtur quam species distincta

Iridi bifloræ affinis flore majore C.B. Iris Illyrica biflora similis, Clusf. 23, flore purpureo J. B.

Clusf.

Non multum à præcedente differre videtur: Quia enim aut sena ex singulis radicis capitibus promittit *folia*, illius foliis simillima: *caulem* raro ampliorem, qui in summo è vaginulis purpurascens *florem* promittit, Lusitanicæ formâ persimilem, paulo tamen minorem & teneriorem, nec adeo suavis odoris, licet ad eum satis accederet. *Radix* nodosa & geniculata ut superioris, odoris cum virens est ingrati, exsiccata verò satis grati, & insipidi initio gustus, postea tamen fervidi fauceque urentis.

Nec diversa specie putanda est

21. *Iris major latifolia Romana cærulea, Clusf. 24. J. B. Iris peregrina odore Oxyacanthæ C.B.*

Quæ proximè præcedenti cætera similis, petalorum in flore trium surrectorum colore ad cæruleum magis tendente, fimbriâque, inferiorum magis flavescens, & odore vulgaris Oxyacanthæ differbat.

22. *Iris latifolia caule aphylo C.B. maj. latif. 25. Clusf. An Iris flore violaceo, folio vivente J. B?*

Clusf.

Lata habet *folia*, rugosa, pedalis ferè longitudinis, circa radicem nonnihil purpurascens: *caulem* non prodeuntem è medio foliorum, ut alia, sed scortum sine foliis, pedalem, in quo tres aut quatuor flores è purpurascens vaginulis exeuntes, magni, purpurâ saturatiore nitentes, inodori, quorum tria folia ad terram inclinata ab ipso exortu, usque ad fimbriam (quæ tota candida est) extremum, albis radiis insignita sunt. His succedunt triangulares *ligulae* magnæ, obtuso mucrone, magnam *comem* continentes aliarum Iridum modo. *Radix* crassa, geniculata, intus candida, foris furvi coloris cortice tecta, satis odora, ad Phu five Valerianæ domesticæ odorem accedens.

Peculiarem habet hæc præter cæteras Irides notam, ut nulla folia per hyemem retineat, sed omnia flavescent & exsiccentur nudâque, conspiciantur, deinde ineunte vere nova germina proferat. *Iris* major latifolia 26. *Clusf.* haud dubie à prioris semine orta est, à quâ non aliter differre Clusio ipsi visa est quam foliis circa radicem saturatis purpurascens.

Neque ab eadem diversa censenda est

Iris

Circa Bodam in Pannonia Moesia finitima eruta fuit. Clusio enutrita brevem admodum caulem, vix ternos digitos supra terram eminentem habuit, qui infederunt bini flores.
Nec magis specie differre censenda reliquæ Chamæiridum varietates à semine ortæ, quas describit Clusius septimo, octavo, nono, decimo, undecimo loco.

Chamæiris latifolia minor 7. Clus. *Ch. minor flore variè picta* C. B. *Iris humilis latifolia minor elegantissima, variè picta* J. B.

Hujus flori tria petala deorsum inflexa varis radiis ex pallido purpurascētibz, ab imo sursum & in latera sparsim petala distincta, per ora etiam tenui quodam cæruleo colore aspersa: fimbria medium folium ad inflexionem usque occupans multis villis constat, quæ bifido folio integuntur flavis, reliqua parte dilute cæruleis: petala gibba illam & ligulam tegentia coloris sunt ex cæruleo candicantis, qui in costa & oris paullo latitatur: terna sese attollentia folia ex cæruleo flavescunt ab imo angusta, & multis purpureis venis in latera excurrentibus prædita, quæ verò in latum expanduntur purpurascētibz maculis aspersa sunt. Flori succedebat longiusculum triangulare caput.

Florē cum aliis Chamæiridibus dedit Aprili, nullâ odoris gratiâ commendabilem.

Chamæiris latif. minor 8. Clus. *flore purpureo flavescēte* C. B. *Iris humilis latif. minor, flore vario, ejus foliis valde incurvis* J. B.

Chamæiris latif. minor 9. Clus. *Chamæiris flore pallide læteo* C. B. An *Iris humilis latif. flore pallido, albicante & vario* J. B.

Chamæiris latif. minor 10. Clus. *Ch. minor flore purpureo* C. B. *Iris humilis latif. minor flore vario violaceo* J. B.

Chamæiris latifolia minor 11. Clus. *Ch. candicans venis variis distincta* C. B. *Iris humilis latif. minor flore vario, foliis ejus inflexis candicantibus* J. B.

Harum descriptionis omisimus, è Clusii *bisfor. plant. rarior.* si quis eas desiderat, petendas. Cum enim hujusmodi varietatum numerus (novis quotannis è semine fato subnascentibus) certus & definitus non sit, infinitum esset singulas persequi, & si id aggredieremur, plantarum historia in immensum tandem excresceret, nec Elephantinis voluminibus posset comprehendi. Verum certus & definitus est, ut sæpius diximus, in rerum natura specierum numerus, à prima creatione ad hunc usque diem, ut credi par est, constans & immutabilis.

6. *Chamæiris flore læteo* C. B. *Iris minor lætea* Dod. *Chamæiris lætea* Ger.

In sterilibz Garrigues dictis, Momman, la Colombiere & aliis prope Monspelium abundat. Balm. Monsp.

6. 3. *Irides angustifolia.*

1. *Iris Tripolitana* Clus. *Tripolitana, foliis longissimis, flore aureo* J. B. *media longissimis foliis lætea* C. B.

E celsiorum aut altius assurgentium genere est hæc, folia habens reliquis quas conspexerat Clusius, multo longiora, bicubitalia videlicet, mediæ inter latifoliam & angustifoliam latitudinis, unciæ scilicet læta, reliquarum Iridum folia magis viridia, non tamen splendētia ut Xyridis: *Caulem* habebat inter folia prodeuntem, quinque pedes longum, vel etiam longiorem, rotundum, firmum, licet non valde crassum, nodosum, & aliquot brevioribus foliis præditum, in cujus summo bini & terni flores, è vaginis prodeuntes, petalis sinuosis, Iridis bulbosæ flavo flore floribus formâ non dissimiles, auri coloris, quorum tria majora versus terram valde reflexa, & iis incumbētia tria alia minorâ, alata, ligulam flavam tegentia; tria reliqua è lateribus majorum prodeuntia, assurgēbant in star illorum que in Iridibus bulbosis conspiciuntur, bifidumque mucronem habebant. Floribus licet essent trigona *capita*, in singulis lateribus geminâ costâ sive nervo secundum longitudinem eminente, non dissimilia capitibus Iridis angustifoliæ majoris, similibus etiam *seminibus* plena. *Radix* digitalis crassitudinis, nigricans & nodosa, instar radicis angustifoliarum.

2. *Iris pratensis angustifolia folio satido* C. B. *tenuifolia Michelseldensis spontanea* J. B. *angustifolia major sive* 1. Clus.

Multa profert *folia*, longa, rigida, angustiora & nigriora quàm Tripolitana, quæ compressa vel contracta ingratum tetrūmque odorem spirant, propemodum ut Spatula fœtēta folia, minus tamen graveolentem: inter quæ *Caules* teretes oblongi & cubitales, interdum etiam longiores exsurgunt, quatuor aut quinque flores ex vaginulis lateribus prominentes, Iridis bulbosæ vericolicis floribus formâ non admodum dissimiles, colore cæruleo saturatiore præditos: quibus succedunt oblonga *capita* trigona, subfusa, multo firmiora, magisque cartilaginosa quàm latifoliarum Iridum, iis paria quæ in Tripolitana, angulis etiam eminentibus & quodammodo geminis, quæ desiliētes *semen* duplici serie digestum, aliquantulum compressum & angulosum, ossæque duritiæ, subrescēte membrana tectum ostendunt. *Radices* obliquæ, longæ, nodosæ, graciliores quæ in latifolia, Tripolitane radicibus æqualis, foris nigricantes, intus candicantes aut pallēscētes, sapore acri & fœvido, multas longasque fibras spargentes. Invenitur etiam foliis non graveolentibus.

In Germania & Hungaria in pratis invenitur.

3. *Iris pratensis angustifolia non satida altior* C. B. *tenuifolia major flore caruleo & striato, angustifolia* 2. Clusio J. B. *angustif. minor sive Pannonica vericolicis* Clusii Park. *Iris sylvensis Byzantina* Ger.

Clus.

Cubitalia, interdum etiam longiora folia habet, admodum angusta, minimi digiti five semuncie latitudinem non excedentia, viridia, non tamen splendētia, summâ parte mucronata, infimâ verò, quæ sub terra latent, purpurascētia, nullo ingrato odore, [J. Bauhino oleraceum quid redolent.] *Caules* habet sesquicubitales, nonnunquam bicubitales aut ampliores, rectos, teretes, firmos licet intus cavos, geniculatos, virides, summo fastigio in binos aut ternos ramulos divilos, quorum singulis insident singuli flores, Iridis bulb. veric. latif. floribus formâ similes, odorati, quorum terna petala deorsum inflexa, infimâ parte, & quatenus bifido alatoque folio ligulam occultente teguntur, furvo colore sunt, reliqua verò parte (quæ in nonnullis brevior & latior est) in albis oblongis & angustioribus nunc candicantē, modò purpureo seu violaceo colore, venis saturatiore purpurâ nitentibus per folii longitudinem & latitudinem excurrentibus, & fimbriâ five supercilio carentia: tria sursum erecta angustiora sunt, & cum bifidis illis exalbidas ligulas regentibus, purpurei saturi five violacei sunt coloris. Breves deinde succedunt *spiquæ* five capita triangula, breviora quàm in præcedente, neque adeo mucronata, neque geminâ costâ eminente prædita, quæ per maturitatem nigricantem colorem contrahunt & desiliunt. *Semen* inæquale, angulosum, nonnulli compressum & durum continentia. *Radix* nigra, tenuis, dura, nodosa instar superioris, fibris duris & tenuibus prædita.

Clusius in pratis nonnullis & locis pratensibus Austriæ & Ungariæ eam invenit: Loca particularia *Locus*, apud ipsū vide.

Clusius Iridis angustifoliæ secundæ speciem alteram meminit, ejusque iconem dat, sed nullam *Varietatis* addit descriptionem. Hanc C. Bauhinus. Iridem pratensem angustifoliam humiliorem appellat, apud quem reliqua Synonyma vide.

Iris candidis floribus angustifolia Lab. ab hac non aliter quàm floris colore differre videtur.

Iris angustif. flore albo J. B.

4. *Iris angustifolia maritima major* C. B. *angustif. 3. Clus. An Iris tenuifolia flore violaceo* J. B? *Iris maritima Narbonensis* Ger.

Clus.

Ex radice nodosa multa producit *folia*, firma, longiora quam præcedens, & prioris foliis magis angusta, saturaque viriditate prædita, nonnulli etiam lætida: inter quæ cubitales assurgunt *cauli*, firmi, aliquot flores profertens Secundæ floribus longiores, & Primæ penè fimiles, sed longè saturatiore purpurâ & quasi nigra præditos: quibus succedunt *capita*, primæ capitibus penè similia, *semine* etiam simili plena. *Radix*, ut dictum, nodosa, dura, foris nigra, minimi digiti crassitudine, internâ parte ex albo flavescens, antroscum & in latera progrediens, aliarum angustifoliarum Iridum instar, & tandem veluti in orbem sese spargens, (quod omnibus Iridibus commune est) multis fibris donata gracilibus, duris, ficcis, lentis tamen & fractu contumacibus, quarum anteriores & novellæ crassiores, molliores & candidæ.

Ab hac mihi non diversa specie videtur.

Iris angustifolia maritima minor C. B. *angustif. minor Clusii quarta* J. B.

Clus.

Præcedente humilior est, floribus paullo minoribus & angustioribus, atque etiam dilutioribus, Primæ tamen floribus saturatiore; cetera similis. Nascitur utrumque hoc genus Hispaniæ & Galliæ Narbonensis locis maritimis.

5. *Iris angustifolia hortensis vericolor* C. B. *angustif. flore violaceo, reflexis foliis læteis & purpureis venis variis* J. B. *angustif. 5. Clus.*

Clus.

Nec foliorum formâ, nec radicibus multum differt à majore marina, nisi quod folia habere non videatur tam atra viriditate prædita: flores etiam plurimum differunt: nam tria folia surrecta purpurei sunt coloris & violacei; tria verò reflexa & terram spectantia paullo lætiora sunt, & multis læteis purpureisque venis, alternatim permixtis, ab ipso folii ungue exorientibus, atque secundum longitudinem & in latera se spargentibus gratissimum varietatem efficiunt.

Florēt cum marina, serius primâ, Junio videlicet mensē: Semen maturitatem acquirit Septembris initio.

Hanc maritimam varietatem fuisse suspicor, à semine deciduo in hortis epatam.

6. *Iris graminea cui pereunt quotannis folia* J. B. *Iris angustif. prunum redolens major & minor* C. B. *angustif. 6. Clus. Chamæiris tenuifolia* Ger.

J. B.

E radice inodora, tenuiore & graciliore quàm cæterarum Iridum, nodosâ, nigro cortice tectâ, obliquâ, brevi tempore magnum cespitem occupantē, ut cum diffcultate erui queat, *caules* palmares [uni pedales, alteri vix dodrantales Clus.] tenues eriguntur. *Flos* amoenus è subiecto *calice*, sex profundis sulcis totidemque acutis porcis exarato, emicat, novem petalis aliarum more constans, sed multum diversis: nam tria extima repanda extremâ orâ albis violaceisque fribz obliquis variata sunt, inde contractis folium quasi ex isticmo eludatū paulatim lætescit, purpurascens in lateribus, nullâ in medio hirsutâ fimbriâ, cujus locum supplet linea lætea, fribz purpureis picta: cui extrinsecus respondens costâ ex læteo virefcit. Hicæ incumbunt similiter repanda tria illa bifida folia, quæ in medio quidem è viola purpurascunt, à lateribus autem è diluto rubore ferè cinea.

rea sunt, quibus averſa parte apprimuntur ſtamina latiuſcula, cultrata, coloris: ferruginei: hiſce alterno poſiti interjecta ſunt tria reliquis minora duplo, colore violaceo, neutiquam in funnino reliquorum more coeuntia, ſed apicibus convolutis à ſe invicem diſſita. Odor nobis gratus Prunorum, Cluſio Armeniaci mali. Succedunt capita ſublonga & turgida, valdè eminentibus coſtis prædita.

Varietates. Cluſius duas hujus differentias deprehendit: Unam pedali interdum altitudine, caule tereti, binos aut ternos plerumque flores geſtante: Alterum caule vix dodrantali, unicum magna ex parte florem proferentem.

Locus. Provenit in pratis Viennæ Auſtriæ vicinis, ad radices montium ſitis. Huic folia hyeme accrescunt, ſüntque tenuia, anguſta valdè, non rigida, ſed mollia, & ſuperioribus dilutiùs virentia.

A. 7. *Xyris* Ger. *Xyris ſive Spatula fetida* Park. *Spatula fetida*, plerique *Xyris* J. B. *Xyris* I. ſive *Gladiolus fetidus* C. B. *Stinking Gladdon*, or *Gladwyn*.

J. B.

Radix incurva Dod. in novellis plantis rotunda, & veluti bulbi aut cepe alicujus caput, è qua fibræ dependent craſſiuſculæ, veteribus & multorum annorum plantis multæ, longæ, geniculatæ, ſibi invicem implicatæ, magnum veluti ceſpitum conſtituentes, denique ut formâ triâ & acrimoniâ inſenſa ad Iridem accedit. *Folia* multa cubitalia & ſeſquicubitalia, in cultratum mucronem deſinunt, anguſtiora quàm vulgaris Iridis, atro virore ſplendèntia, fetidum cimicum odorem attritu obolentia: inter hæc *caules* plures, glabri, craſſitie mediocri, per media folia recti aſſurgunt, quorum ſinguli canaliculato calici inſidentem ferunt florem Iridis, ſed minorem, novem foliis conſtantem, quorum tribus repandis ex purpura obſoleta albicantibus, virgatis, nulla ſimbria villoſa donatis, terna modico intervallo impoſita, fuliginolo colore, biſida, ligulas concolores occultantia: reliqua tria modicè erecta, ab exortu ad medium uſque circiter ſulca, deinde ex albedo leviter purpuraceſcentia. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, vel (ut ait Cordus) Iridis ſylv. ſimiles utriculi, ſed paullo majores & triquetri, quæ per maturitatem Præoniæ inſtar deſiſcentis ſemen oſtendunt rotundum rubrum, minoris Piſi magnitudine, guſtu ſervido.

Locus. Ad ſepes & in dumetis apud nos provenit, ſed rariùs. Obſervavimus cum Lobelio & ad litores maris aggeres: Paſſim Monſpelii locis ſimilibus invenitur.

Vires.

Ea vi & acrimonia prædita eſt radix: tamenſi Cotulam aut cimices oleat, ut contra capitis vulnera Dioſc. teſte, faciat & fracturas, educat aculeos & omne telum extrahat citra dolorem: admixta floris æris tertia parte, radicis Centaurii quinta & melle ſanet tumores & inflammationes cum aceto impoſita. Radix cum paſſo conſuſa bibetur ad convulſa, rupta; coxendicum dolores, urinz ſtillicidia & alia proſtravia. Semen ad ciendam urinam efficaciſſimum eſt trium obolorum pondere in vino potum: Idem & lienem abſumit cum aceto potum.

Lobel. Ad alvi proſtravia bibitur non ſecus ac Rhabarbarum & Aſarum: ventris flores materiam per urinam deducendo & avertendo ſupprimunt. Cæterum opionibus & ruſticorum plebi in præfectura Somerſeti Angliæ hujus radicis decoctum aut etiam inſuſum purgationes Iridis modo moletur.

In omni alvi proſtravio nolimus experiri hanc fervidam radicem, inquit J. Bauhinus; fortè poſſet tolerari uſus in proſtravio alvi pituitolo.

Hujus radices maximarum ſunt virum in Scrophulis intus ſumptæ. D. Needham.

Pulvis radicem exciſcatarum in hyſterica paſſione, orthopnoea & hypocondriaci affectibus utiliffimus eſt. D. Bowle.

8. *Iris tuberoſa* C. B. Ger. Park. *tuberoſa* Belgarum J. B.

Folia illi tria aut quatuor, ſeſquipædalia & longiora, anguſta, quadrangula, cùm primò erumpunt rigida, verum poſtquam in juſtam longitudinem excreverint, infirmiora & terram verſus reclinata, in acutus mucrones deſinentia, colore glauco, ad exortum gracilia, & duobus triſſide foliis ſeu ſquamis membranaceis obvoluta: inter quæ exurgit *caulis* pedalis aut altior, gracilis, teres, ſtriatus, duobus foliis arcuè et adnaſcentibus, & ſinibus ſuis cum amplexis & involventibus ab imo ad ſummum ſere. In ſummo autem nodi duo obſervabiles ſunt ſibi invicem proximi, iſ quibus totidem folia membranacea acuta, carinata exeunt, alterum ſuperius & anguſtius, alterum inferius & latius, tum ſolum ſuperius, tum florem ipſum antequam aperitur includens & occultans. Floris petala extrema tria verſus terram valdè reflexa, ſupina parte nigricant mollitie & ſplendore pannum nigrum hololericum referentia: iis incumbencia tria eriguntur magis quàm in aliis iridibus, & in duas acutas lacinias auriculas imitantes profundè diſſecantur: tria reliqua in aliis erigi & ſupra florem efferri ſolita, breviffima ſunt & peranguſta, ut ſoliorum potiùs rudimenta quàm folia genuina cenſeri mereantur. Omnium, exceptis apicibus extimorum, color pallidus aut herbaceus, nigrore quodam diluto obiter tinctus. Flori ſubſeſt vaculum ſeminalè oblongum teretiſculum quod florem diſſapo grandæſcit, & ob gravitatem ſuam & pediculi infirmitatem deoſſum dependet, ſed ſine continens rotunda, albicantia. *Radix* tuberoſa, variè depacta, quæ in plura interdum tubera, velut totidem digitos ab uno fruſtulo exeuntes, excreſcit.

Locus.

Oritur in Orientalibus regionibus & in Arabia.

CAP. II.

De Liliaphodelo.

Liliaphodelus dicta eſt hæc planta à flore Lili & radice Aſphodeli.

1. *Liliaphodelus luteus* Park. *Lilium luteum Aſphodeli radice* C. B. *Aſphodeli radice luteum*, ſive *Lilio-aſphodelus quorundam flore luteo* J. B. *Lilium non bulbosum* Ger. *The Day-Lily*.

J. B.

Ad unum vel duos cubitos excreſcit, *caule* tenui ſed rigido, tereti, cavo, levi, abſque foliis, in ſummo in aliquot ramos diviſo; *radice* fibroſa, glandulis appenſis donata, Aſphodeli radicem æmulâ, [multæ, oblongæ, ab uno capite deſcendunt] foris buxæ, intus alba, ſapore ſubdulci. E glandularum annexu fibræ quadam craſſiores ſerpunt, quibus in plures plantas multiplicantur. *Folia* ei ſunt numeroſa, Porri aut Aſphodeli, longa, carinata, ſtriſis per longum donata. *Flores* odore planè & formâ Lili, ſed colore penitus luteo. Poſt flores (inquit Dodonæus) craſſæ, triangulares gignuntur ſiliquæ, in quibus ſemen nigrum & ſplendens. Præoniæ paullo minus.

Floret cum Lilio purpureo majore, & paullo ante, Lilia candida præcedens. In Ungaria maximâ copîa ſponte naſcentem, in multis uliginofis pratis, non procul ab oppido munitiffimo *Nemeshywar* invenit Cluſius.

2. *Liliaphodelus phaniceus* Park. *Lilium radice Aſphodeli phaniceum*, ſive *Lirio-aſphodelus quibuſdam* J. B. *Lilium rubrum Aſphodeli radice* C. B. *Lilium non bulbosum phaniceum* Ger. *The red Day-Lily*.

J. B.

Non admodum abſimilis eſt hæc plantæ præcedenti, ſed in ſingulis partibus major. *Radix* quippe conſimiliter glandulis oblongis ſilo connexis ſtrumofa, alba, guſtu propemodum ſatio: *Caules* digiti craſſitudine, duos cubitos altus & major, ſiftuloſus, enodis, cujus faſtigium in aliquot alas diviſum: *folia* majora, carinata, latiora quàm lutei: *flores* in caulium ramis ætero tanto majores, Liliaceis pares, colore triſtiori rubent intrinſecus, luteâ linæ per medium decurrente ad ungues uſque totos totius: extrinſecus folia ad luteum magis diverſeunt.

De loco ubi ſponte exit nihil invenio apud Botanicos qui de eo ſcripſerunt: Quòd ſemen apud ipſos non proteritur quotquot cum coluerunt contemnit; non dubito tamen quin loco ſuo natali producat. Radicibus adeo ſe multiplicat & propagat, ut ob id hortulanis minus acceptus & gratus ſit.

Ob flores unum duntaxat diem durantes non ineptè Hemerocallis dici poſſit.

CAP. III.

De Aſphodelo.

Aſphodelon dictum voluit quaſi ἀσφάδελον, διὰ τοῦ ἀσφύ κρυφίως νεκρῶν ἀνδρῶν, à mortuorum contubernio cinere. Etenim in tumulis Veteres Aſphodelum ſerebant, ne deſſet cibus mortuis, ut Porphyrius in quodam epigrammate ſcriptum reliquit, ubi tumulum ſi verbis inducit, Νότος δὲ γυναικῶν τε καὶ Ἀσφάδελον παρὰ τῶν νεκρῶν ὅτι τὸν δίνει ὕψος. *Foris* quidem *Malvam Aſphodeli* quæ habet, intus vero mortuum clauda.

Aſphodeli nota ſunt radices multis tuberibus uno capite dependentibus conſtantes, flores ſtellati, ſemina triquetra.

1. *Aſphodelus major ramosus* flore albo J. B. *major albus ramosus* Park. *albus ramosus* max C. B. *ramosus* Ger. *The great white branched Aſphodel*.

Cluſ.

Multa habet oblonga *folia*, anguſta, triangula & veluti carinata, fungoſa & lenta, mucronata: *caulem* rotundum, levem, bicubitalem interdum, in ramulos ſupernè ſiliſum, quem à medio ſere ſuſum vergendo exornant multi, ſtellati *flores*, coloris intus albi, foris verò nervo purpuraceſcente ſingula folia ſecundum longitudinem quaſi diſtinguente (ut Ornithogali ſlos viſceſcente linea diſtinguitur) ſex ſtaminibus medium occupantibus. *Semen* durum, lignoſum, rugoſum, atrum & figurâ triquetra, capitulo orbiculari ſere, ſed tribus eminentioribus coſtis prædito, & ex viridi purpuraceſcente continetur, quod illo per maturitatem deſuſcente cadit. Floret per partes, ut verè dicit Theophrastus, & incipit ab imis. Radices ab uno capite numeroſæ exeunt, oblongæ, exiguis Napis ſimiles, ſed inferiori ſede craſſiores, atque in fibras deſinentes, ſucci plenè candicantes, ingrati & acris guſtus.

Iſtus (inquit Cluſius) radices videre memini, dum Olyſſipponè Hiſpaliſim proſiciſcerer, aratro erutas, quæ 200. aut plures, ab eodem capite pendentes, eoſque craſſos admodum napos habentes, ut 50. aut amplius libras totam plantam pendentiſſè putem. Itaque nihil mirum ſi Plinius, 80. ſimul accervatis ſape bulbis referat.

pletus, fucco tamen minimè viscoso uti præcedentis, cortice, seu cuticulam mavis dicere, tenui, viridi aut purpurante, maximè versus fundum, vestitus, lanugine subtili albicante obductus, raris interdecipiens, mediæ parte longioribus intervallis distantibus, summa & ima satis vicinis. E quorum singulis singula enascuntur folia, membranæ ad exortum late caulem aliquousque obvolvuntur pediculi brevi lato adnexa, tactu mollia; nervo medium percurrente, infernè elevato fere extant; superiè in sulcum tenuem depresso, cum aliis subtilissimis nervulis, per totum folium excurrentibus; tactu aspera, substantiâ cartilaginea, superiè obscure viridia; inferiè albicantes, nonnihil lanuginosa, confusimiliter lineis viridibus striata, quæ à basi ad apicem usque extenduntur, adeo exiles ut ægrè sint visibiles. Caulis in ramos satis crebros dividitur, & hi vicissim in ramulos secundarios. In extremis ramulis nascuntur pelliculæ [seu calyces] herbaceæ, substantiâ membranosa fere cartilaginea, quæ clausa hemisphæricam figuram præsentant, quarum unamquamque florem sustinet tripetalos, Phalangii præcedentis, hilare coruleum, tribus in medio staminibus apices flavos sustentibus: aperte triangulum referunt. Flore delapsi restant calices prædicti herbacei, lineis arcuatis adeo eleganter striati, ut luci oppositi velut reticulæ aut Araneærum telæ appareant. Hi undique clausi sunt excepta parte superiâ, quæ eorum centro interioris exortus pediculus teres, tenuis, nodosis, in duos tresve pedicellos tenuiores rectos divisus, quorum unusquisque conceptaculum sustinet capitis serpentinæ ore hiantè effigiem affabre mentiens, cum lingua intus palato adnexa, quæ postea [men efficitur, lingua figurâ colore obscure cinereo, subius flavascente].

Planta hæc ob nimiam radicibus fere propagandi aviditatem rarè florem producit: nam si fictili coercetur quottannis plerumque floret.

Phalangium Africanum Hellesborinis folio non descript. Hort. Lugd. Bat.

CAP. VI.

De Pseudo-alphodelis palustribus.

Pseudo-alphodelorum historia, turbante Lobelio, magnâ confusione & obscuritate laborat. Turbante inquam Lobelio, qui primò sibi metipsum parum constare videtur, cum in *Obs. & Icon. Plant.* Dodonæi iconi huiusmodi titulum imposuit, *Alphodelus minimus luteus Acorifolius palustris*: *Alphod. luteus palustris* Dodon. in *agro Lancastrie Angliæ*: & tamen in *Adv. part. 2.* Tabernamontanum reprehendit, quòd Lancastriensem Britannicum palustrem Alphodelum luteum cum Batavo aut Flandrico Alphodelo palustri Dodonæi confunderet, quod scilicet ipse fecerat. De inde errore tenetur, nostrâ sententiâ, quòd Alphodelum suum minimum Norvegicum luteum palustrem Scoticum & Lancastriensem, quem Anglo-Britannæ mulieres, apud quas frequens nascitur, à tingendis capillis [non descript. h. i. e. virginum capillum, vocitant, à secundo Pseudo-alphodelo Clus. non diversum putet, sed variare paritate & magnitudine ratione natalis soli.

Quamvis enim alicubi forte in Angliâ proveniat (quod non credimus) Pseudo-alphodelus secundus Clus. non tamen certo certius adeo frequens usum oritur, ut rusticis & mulierculis cognitus, & in vulgari usu receptus sit. Verùm Pseudo-alphodelus palustris nostras [8c. ut putamus, Dodonæi] magnâ copiâ tum in septentrionali, tum in Occidentali Angliæ parte, locis palustribus & aquis oritur, ut nemini è medio vulgo incognitus esse possit. Adde quòd hic à floribus colore flavo tingendis capillis aptus videtur, non autem Pseudo-alphodelus secundus Clusii, cuius flores pallidiuscentes ex herbaceo coloris est. Lobelium fecuti J. Bauhinus & Johnssonus Gerardi emulatores eodem errore tenentur. C. Bauhinus hoc rectè distinguit; atq. insuper Pseudo-alphodelum palustrem Anglicum à Pseudo-alphodelo palustri Scotico diversum facit: Hoc etiam rectè, si Pseudo-alphodelus palustris Scoticus noster ei cognitus fuerit, de quo est cur dubitem. Certè Lobelius Alphodelum suum minimum Norvegicum palustrem Scoticum cum Lancastriensi seu Anglicum miscet & confundit.

Restat adhuc scrupulus. An sci. Pseudo-alphodelus luteus palustris nostras idem sit Alphodelo luteo palustri Dod? Si enim hic caulem pedalem habeat, prout eam describit Dodonæus, eumque non nudum, sed multis foliis five vaginulis illum amplectentibus donatum, ut vult Clusius, à nostrate, qui humilior est plerumque, & caule folis paucis ciliis exiguis induto directus videtur, ut & ab aliis nobis cognitis, adeoque quatuor erunt Pseudo-alphodeli species, quod non credo. Est ergo Pseudo-alphodelus Dod. cum nostrate idem.

Nos equidem tres hæc genus Pseudo-alphodeli species vidimus, inque locis suis natalibus collectas, fuccas adhuc asservamus, nec plures agnoscimus. Eæ sunt

1. *Pseudo-alphodelus minor sive pumilio folio Iridis sive 2. Clus. Pseudo-alphodelus Alpinus C. B. minor folio Iridis Park. Alphodelus Lancastrie Ger. descript.*

Clus.

Numeroſa sunt huic folia, sese mutuò amplectentia, ut in Alphodelo luteo palustri Dod. & Iride, angusta, brevia, viridia, dura, amariſculi & calidi saporis: è quorum medio cauleculis gracilibus egreditur, pedalis interdum aut major, aliquot nonnunquam foliis inhaerentibus, spicam florum ferens lex foliis constantium, alterius instar, sed minorum, pallidiuscentes ex herbaceo coloris, & odoris expertum: quibus succedunt trigona capitella, interdum tetragona aut pentagona, minutissimum rufum semen continentia. Radix vix corpus habet, sed tenuibus aliquot fibris distaxat constat.

Hunc Clusius Alphodelo luteo palustri Dod. per omnia minorem facit, foliis ei valde similem.

Hanc speciem in Angliâ sponte ortam nunquam invenimus, nec ab aliis fide dignis inventum audivimus: in transmarinis autem semel, ut v. g. ad radices montis Saleæ prop. Genevæ in aquis, & alicubi in Germania J. B. *Pseudo-alphodelus quibusdam dicunt*, Johnſonæ apud Gerat. emaculatum perperam *Alphodelus Lancastrie verus*, supra iconem inscribitur. A. 2. *Pseudo-*

- A. 2. *Pseudo-alphodelus palustris vulgaris nostras. Alphodelus Lancastrie verus Ger. emac. deſcript. Pseudo-alphodelus primus Clus. palustris Anglicus C. B. luteus acorifolius palustris Anglicus Lobelii J. B. Lancastrie Alphodeli, & Batavi Alphodeli.*

Folia habet uncias duas cum dimidio, aut tres longa, ima parte latiora, in mucronem acutum sensim angustata. Caulis alicuiusmodi pedalem rarò, assuſcitur, leviss & foliis paucis donatus; cuius summam partem spica occupat florum elegantium, stellatarum, sex foliis constantium, colore flavo; quibus succedunt capsula longiuscula, trigona, interdum etiam tetragona & pentagona, semen exile, rufum, continentis.

In palustribus putridis & aquis, multis Angliæ in locis, copiosissimè oritur, & æstate floret. *Levi.*

Hanc pro Alphodelo luteo palustri Dod. habemus, quantumvis neq. descriptio, neq. figura Dodonæi ei per omnia respondeant. Differentia enim in magnitudine, & caule multis foliis induto non tantè est, ut propterea species multiplicandas putem, præsertim cum loco convenient Dodonæi Alphodelus palustris & nostras.

Alphodelum Lancastriensem ad vulnera sananda mire efficacem esse aiunt. Vid. *Philosoph. Transact. Viræ. N. 117. p. 398.*

Floribus livio maceratis puellæ crinem flavum inficiunt. *Lo.*

- A. 3. *Pseudo-alphodelus palustris Scoticus minimus. The least Scottish Alphodel.*

Triplò aut quadruplò minor est Pseudo-alphodelo palustri Anglico; foliis Iridis, angustissimis, seſcunciam longis, in acumen desinentibus: caule vix palmari, vel nudo, vel unico eq. minimo foliolo donato: spica florum brevi; floriculis (quantum conjicio) albescentibus; quibus succedunt capsula breves & subrotundæ. Radices subnati fibrosæ, ut in Pseudo-alphodelo 2. Clus.

Hanc speciem juxta rivulum quandam non procul Bervico in Scotia invenimus.

CAP. VII.

De Aloe.

Aloen Græci & Latini pariter tum & Officina herbam ipsam ejus, succum densatum appellat. Aloe autem dicta videtur quia maritimis gaudet. A Recentioribus Sempervivum & Sempervivum marinum, quia Sempervivum modo diu durat appellatur. C. B. Floribus hexapetalis, vasculis seminalibus in ternâ loculamenta divisus se ad hoc genus pertinere ostendit. Folis crassis succulentis, ad margines aculeatis, radice succum crassum, flavum, insigniter amarum fundente à reliquis congeneribus differt.

1. *Aloe vulgaris C. B. J. B. vulgaris sive Sempervivum marinum Ger. Park. Common Aloes.*

Folia bene multa è radice emittit, in orbem disposita, imâ parte se mutuò amplectentia, oblonga, succulenta, digitum crassa, pallide viridia, dentata dentibus rigidiusculis, in acumen desinentia, quorum exteriora apud nos plerumque in terram reclinata aliquantulum, verum in loco natali erecta, ætati viroris, adeo ut per hybernos menses extra terram, in hypocautis suspensa non marcescant; sapore apud nos, (imò etiam loco natali auctorè Parkinsono) minimum amaro, sed potius refrigerante. Caulis è medio foliorum exurgit, crassus, in duos tresve ramulos divisus, alitudinem sesquipedali aut bipedali, à medio ad summum usque plurimos floriculos, lagenulæ figuræ, deorsum reflexos seu dependentes, apud nos albicantes [in calidioribus flavascentes] oris in sex lacinas divisus, sustinens; Quibus præteritis succedit [men in capsulis Alphodeli amulis inclumtum]. Radix crassa, pedem longa, in fibras tandem crassiores spargitur, tenues & raras è lateribus emittens. Caulis foliorum delapsorum vestigia retinet, ut in Brassica.

In Sicilia & Melita insulis, in muris & rectis frequentem observavimus. Clusius in Hispania. *Locui.* Succus ille immissus, Aloes nomine vulgò notus ex hujus plantæ foliis elicitor in Socotora insula, Persiæ & Indiæ Orientalis provinciis nonnullis, unde ad nos deferitur. In Italia, ubi etiam sponte & fatis libenter provenit, ob cæli solive varietatem Succum huiusmodi non reddere oſsum creditum. Historiam ingeniosissimus F. Columna, Aloem etiam in Italia eliciendæ modum à se inventum in Historia Rhipurum rariorum publicavit. Is autem huiusmodi est. Supposito lato signilino vase viriato, multa supra illud ab radice statim avulsa folia suspendit, atque ex illis spontaneum succum luteum (quem in venis tantum contineri animadvertat) descendere & guttatim deſillare permittit, manibus postmodò etiam deorsum versus comprimento folia, atque quod imis foliorum oris concreverat radendo. Excepto itaque ex pluribus foliis copioso succo, vas illud tribus diebus Soli expoluit, ex circumferentia vasis quotidie quod harebat radendo (statim enim quod paucum est concreſcit) abraſo & cum liquidiore commixto, idque pluries in die, noctuque reposito vase, concretum postmodò succum omnem atque friabilem habuit. Color (inquit) ex citrino cum concreſcere incipit rufescit, atque concretus magis nigricat, atque obscure parum rubentem acquirere colorem, sanguinis concreti modo, vel potius Hepati simillimum, transluſcidus, levis, odore gravi aromatico, sapore amaro admodum ac abhorrendo; & huiusmodi manu tantum attractanti illius vapore inficiatur aer, atque guttur amarum reddatur. In pulverem (ut Dioscorides notat) digitis confectus succus, qui probe fuerit arefactus, ad minimum usque ramentum facile reducitur, & aqua insusâ statim liqueſcit, dissolvitur, atque citrino evadit colore, quo

quo ante concretionem præditus fuit. Omnes habuit notas optimæ Aloes, & cum præstantissima Officinaria Aloë Succotrina comparatus, cum excellere visus est: eadem etiam vires obtinere, & ad eadem in medicina valere experientia didicit idem Columna. Hæc cum ita sint verissime nobis videtur in Orientalibus etiam regionibus Aloem hoc aut simili modo ex hujus plantæ foliis eliciri: non ex iis in frustra dissectis & confusis exprimi, eo modo quem describit J. Bauhinus. Sæpe quippe foliorum minimè amarus est; sed potius leviter refrigerans; dissecto etiam plantæ folio por quippe radicis concisæ (monente Columna) nihil succi, neq. amari, sed mucosum quid, ac potius atque radicis concisæ (monente Columna) nihil succi, neq. amari, sed mucosum quid, ac potius inhiplidum gustu inveniebatur. Ex quo licet scripsi hodiernum Aloes colligenda modum è dicta inhiplidum gustu inveniebatur. Ex quo licet scripsi hodiernum Aloes colligenda modum è dicta inhiplidum gustu inveniebatur. Ex quo licet scripsi hodiernum Aloes colligenda modum è dicta inhiplidum gustu inveniebatur.

Ex foliis à radice avulsis manu vel instrumento leviter compressis succus destillat in vas recipiens. Subsiderent partes crassæ per noctem. [Et postea insolutæ] aliæ vero supernant. Postmodum in aliud vas infunduntur & insolutæ in concreta & exsiccat, in quo tempore fulsum acquirit colorem, quæ est Aloë Succotrina Officinis: crassæ verò pars remanens effunditur in aliud vas & insolutur, ut colorem hepaticum contrahat, quæ Aloë hepatica dicitur: crassissima pars Caballina appellatur. Succus sponte ex foliis oblique incisus emanans aureum habet colorem.

Hic modus conformis est superius proposito à Columna invento.

Muntingius florem hujus plantæ in quinq. particulis obtusè mucronatas non profunde dividi scribit. Verum suspicor illius vel errare, vel memoriæ lapsum esse, cum Clusius in sex laciniis cum dividi sufficit; cūque verisimile non sit cum à reliquorum hujus generis normâ abluere. Notabile est quod scribit idem Muntingius hujus plantæ florem duabus internè tribulæ guttulis, ut *Corona Imperialis*, limpidissimis ac melle dulcoribus, deorsum, vergentibus, nunquam tamen deo dentibus præditum esse. Idem confirmat D. Hermannus Leydenis, qui & semina Sedi familiæ ei attribuit.

2. Aloë vera minor Munting.

Munting.

A præcedente differt foliis rectè magis sursum vergentibus, vix pedem, in Belgii oris, longitudine superantibus, nec ultra digitum in medio latis, in angustum mucronem finientibus, colore non cinereo sed albescente, ut in illa; sed viridi saturo, neq. tor tantisq. maculis albis ab utraq. parte cunctis, sed paucis duntaxat minoribus, itaque in extremo mucrone juxta se positis condecoratis, non fulgentibus, spinulis verò à parte utraq. frequentissimis, exiguis, crassiusculis, lata basi nitentibus, colore dilute albescens vel è luteo candidis, parum aut nihil pungentibus sed mollitullis, atque quàm in priori multo arctius dispositis, cætera similibus. Nordum floruerat Muntingio.

3. Aloë vera costâ spinis Munting.

Munting.

Differt ab Aloë vulgaris foliis crassioribus, neq. in mucronem adeo acutum, sed paulò latorem densentibus, supernè planis, internè ex obtuso triquetris, in dorso eminentè non minus quàm in lateribus spinulis ejusdem coloris, at magnitudine atq. crassitie eadem superantibus, præditis, albidis maculis laticioribus simul & angustioribus undiq. conspicuis; nervis internè ex albidio lutescentibus, raris, repletis. Flores in thyro rotundo, tres circiter pedes alto, digitum in imo, in superficie vero haud ita crasso, recto, solido, colore ex obscuro luteo quasi hepatico obsoleto fulgente, atq. superius in tres æquales partes semipedes longitudine superantes diviso inhaerentes; colore vulgaris Aloës florum dissimiles: Hi enim albescens non ingratus: Illi verò ex obscuro lutescentem: Alii verò luteum striis diversis albicantibus distinctum obtinent.

4. Aloë vera major Munting.

Munting.

Folia edit vulgaris Aloës in modum disposita, eodemque ordine, similique formæ aspectu à colore donata, sed longè majora; maxima enim ultra quatuor pedes Romanos longa sunt: cætera tamen pro illorum serie paulò minora, atque magis ordinatè disposita: in imo, ubi latissima, septem aut octo digitos lata, tres vero plus minus crassa: tantæ amaritudinis succo repleta, ut eam degustatam Autor ferre non poterit.

Harum plantarum succus, in aluta, utribus aut vesicis concretus, Solisq. calore induratus hodie ut olim Aloë dicitur.

Hujus in Officinis genera reperiuntur tria, 1. *Succotrina* seu *Succotrina*. 2. *Hepatica*. 3. *Caballina*. His addit Schroderus *Lucidam*, quam alii à *Succotrina* non distinguunt.

1. *Succotrina* ab infula *Succotora* denominatur (Est autem Succotora Indæ infula, ultra 128. m. p. à maris Erythræi freto distans) Hæc omnium præstantissima est, 1. colore cum rubedine flavescens hepatis in modum, nitida etiam, & e. pellucida seu transparent. 2. Odore aromatico, ad myrrham ferè accedente, unde odoramentis & suffumigiis olim adhibita erat. 3. Sapore amaro, aromatico & adstringente, amarore fugaci nec diu morante in lingua. 4. Pondere levis, substantiâ tamen compacta. Tractando, in Sole etiam vel calore mollescent, fringefacta friabiles; & Aloës optimæ notæ sunt.

2. *Hepatica*, quod hepati tum colore tum consistentia similior sit vocatur, præcedente impuriore est, color è citrino rufescente, non pellucida, odore graviore, amarore intensiore, magisque adstringens.

3. *Caballina*, quæ est Aloës crassamentum, seu pars impuriore, arenosa & sordibus confusata, ideoque caballis seu equis exhibenda.

Horum

Horum trium generum ex una eademque planta, vel coadunatis earum speciebus, parandi rationem post J. Bauhinum tradit Abrahamus Muntingius in *Aloid hisf.* sequentem.

Folia ad usum omnia, radice in terra permanente, abscondunt, in frusta secant, atque planè contundunt, necnon per 30. horarum spatium in vase quodam fictili vitreato reponunt. Quo facto supremam faciem patrem, ad ejusdem ulque evidentem omnino differentiam demunt, quam in alutâ vel vesicâ, Solisq. calore exsiccamand deponunt, eamque Aloë *Succotrinam* vocant tum Infula Succotora tum Indiarum indigenæ omnes.

Deinde in medio consistentem succum, uterculis exsiccandi causa concrendum tollunt, quem *Hepaticam* dicunt.

Tandem ex sola remanente illorum facie *Caballina* vocitata, omnium sci. impurissima, perscitur. Nos potius suspicamur Aloë in vulnere seu incisione in foliis facta emanare: Aloë enim nobis videtur esse succus plantæ essentialis & proprius, sanguini analogus, in vasis majoribus contentis, in quintam, ut vocant, essentiam coctione exaltatus, in quo tota vis plantæ quæ talis modulatur: non crudior ille & limpidus, qui fibræ & parenchymati foliorum inest. Calore autem Solis concreta. Quia in opinione auctoritas Plinii me confirmat.

Aloë vim præter purgantem obtinet & exsiccantem calefacientemque; obstructions aperit, meatus reflat: Purgat autem biliosos & pituitulos humores.

Aloë pene sola medicamentorum quæ alvum solvunt confirmat etiam ventriculorum, adeo non labefactat vi aliqua contraria. *Galen. Plin. &c.* Hoc castigatione opus habere scribit C. Hofmannus in *De Medicam. Officin.* Est enim (inquit) purgans propriè dictum, quo ipso efficitur secum aliquid naturæ adversum, quod dum corrigere volumus Mastice, Croco, Cinnamonom, tacite fatemur culpam. Quinetiam Aloë lota magis roborat ventriculorum, minus purgat. Eluuntur enim simul cum sordibus partes quædam igneæ acrisque, quæ alioqui ventriculorum lædunt.

Quod frequens Aloës usus hemorrhoidum venas aperiat, ego (inquit Fuchsius) milles observavi; & vos ex 100. eorum qui Aloë ad excernendas feces utuntur, videbitis 90. hemorrhoidum fluxum pati, omisso vero Aloës usu venas illas claudi. Certe venarum officia aperienti vim habere in confesso est, ob id vitanda iis qui hemorrhagiæ obnoxii sunt ex ore, alio, utero; hinc noxia prægnavit, Et Tho. Bartholinus *Act. Med. Ann. 1673. Obs. 64.* exemplum adducit urinae cruenta ex nimio Aloës usu. Dices validum adstringens esse. Imò externè applicatum, non intus sumptum. Non autem quod medicamentum facit foris, id protinus etiam intus facit.

Aloë ventris tinea & lumbricos enecat & expellit: cum aceto & felle bovino mixta, atque umbilico imposta idem efficit; interitum flavam depellit, omnemque putredinem arcer, necnon diu cadavera corruptionis vel putrefactionis immunia, cum Myrrha præditum aliquid mista, conservat. Quare nonnulli Muniz efficaciam omnino possidere contendunt, eamque præter Aloem humanam pinguedine mistam nihil aliud esse asserunt. Ejus vero pilule tres per aliquot dies exhibeæ mensium abundantiam excitant. Habui ancillam (inquit C. Hofmannus) cui nulla aliâ ratione promoveri poterant menses quàm usu pilularum de tribus.

Externè pulvis hemorrhoidibus inspersus sistit. In vino dissoluta Alopeciam curat. Collyris indita visum acuit: Cum melle mista pudendorum ulceribus, necnon fistulis, orisque putredinibus omnibus medetur, & halitum emendat. Ova venarum claudat, languinem sistit, densat & flicat externè admota; in pulvere vulnera recentia & quæ agrè ad cicatricem perducî possunt misceat, conglutinat. *Munting.*

In Aloë exhibenda cautiones quadam habenda sunt. 1. Nè detur iis qui ex nuda intemperie sine materia laborant. Tales non indigent vacatione, nedum medicamentum tam fortiter siccat, quodque loco vacationis tabem inducit. Contra datur cum magno commodo frigidis & humidis.

2. Nè senibus detur & quicquid, quacumq. de causa siccati sunt, nisi necessitas urgeat.

3. Nè sit usus ipsius nimis creber, adeoque quotidianus, ut quidam faciunt. *Evacuatio enim quæ fit per purgantia valde indigentibus & ex longo tempore utilis est, Vide C. Hofmann. l. 2.*

4. Quemadmodum Agaricus prohibetur gravidis, ita Aloë & Aloetica. Hinc ratiocinans Helid. in pertinacissimis mensium obstructions dar Elec. de Hiera 3j. cum Scrupulo Croci integro.

Hæc omnia Hofmannus.

Tria sunt (inquit Le Brun) in Aloë quæ correctione egent: 1. Quod tardè fit operatio: quod corrigatur additis aromatibus essentie tenuioris & acris, ut sunt *Maceis, Nux moschata, Caryophylli, Cinnamon, spica nardi, Calam. arom. Cubeb. Schœnab. Crocus.*

2. Quod debilis fit operatio: quod corrigatur à Russo addita Terebinthina vel alia resina acriori. Alii abluunt eam in decocto Rhabarbari, vel infusione Rosarum, & sic reddunt robustiorem.

3. Quod anastomotica fit, & officia venarum aperiat. Quod corrigitur commiscendo Mastichen, Tragantham, Bdellium & similia. Vel abluendo eam aqua Endivæ vel Cichorii: ut superius innumus.

5. Aloë Americana Clus. Park. Americana muricata J. B. Aloë folio mucronato Ger. folio in longum aculeum abeunte. C. B.

Clus.

Multa sunt illi folia humanam longitudinem attingentia, saturatè virentia quidem, sed quibus inspersus videatur cineracei quidpiam coloris, ut in Tuliparum quarundam foliis, levia, circa infimum sedem trium aut quatuor digitorum transversorum crassitudine, quodammodo carinata, valde lata, mutuo se amplectentia, instar foliorum Aloës vulgaris aut Alphodeli, sensim in mucronem deficientia, qui nihil aliud est quàm spina, fusca, crassa, unciam cum semisse interdu longæ, & adeo firma ut Americani pro subula uti solerent, & cupisid ferreæ loco ad sua latera adaptarent: foliorum latera tenuiora sunt, & spinis ejusdem coloris aspera, sed brevioribus, latè basi præditis, & deorsum incurvis ut in Rhanno tertio; interiore parte fibrosa sunt hæc folia & succi plena, sed non anari. Ex eorum medio *canalis* enascitur, brachiali crassitudine, & brevioris lanceæ altitudine. *Ra. dia*

dis est crassa, longa, curva, veluti internodiis articulata, è quibus ad latera enascuntur aliae plantae alternis, ut in Arundinum nodis germina seu gemmae sunt dispositae.

* Addit. ad Clusii cur. post.

Planta hæc brevi interdam temporis spatio, celerissimo auctu, miræ proceritatis caulem emittit. Jacobus Fontanus in * Epistola ad D. Blasium Capisulam Avenionensem gubernatorem, de quadam Aloe planta Avenioni in horto D. Doins enutrita, quæ per 100 (ut credebatur) annos ibi manserit, necdum floruerat hæc habet. Caulis ex ea oriri cepit Sexto Nonas Maii 1599. quæ intra 45 dies crevit ad 32 palmos. A medio fere hujus caulis ad summum usque ramos five furculos emisit 29 perinde efformatos ac brachia candelabrorum quæ illuminationis causâ in aula Magnatum suspenduntur, origine recti, tandem flammam recurvi, in quorum fastigio fummo valge enata sunt plurima. Hastula regie valgis non abissimæ, quibus suprema parte hærebant flores croci, floribus Rosarum capillamentis inharcentium non disparibus.

Petrus Borellius Aloe plantæ caulem, cum per longum tempus sine eo remaneret, tandem erumpere scribit cum fragore & strepitu, ut impetu facto tota in truncum fere converteretur; & coram mirantibus hominibus incrementum tantum suscipere, ut etiam Quercum mediocrem æquet, & 30 circiter palmarum altitudinem, & femoris crassitiem acquirat, floribusque in summitate decoraret. Quodque magis mirandum intra paucos dies, [quatuor vel quinque] hanc molem attingere, adeo ut incrementum ejus etiam oculis percipi possit. Tale quid visum nuper apud Monsipelienses, & Creadat Judæus Appella. Nos anno 1667, Aug. 20. Monachii Bavarie, in horto Illustriss. Ducis octo aut decem hujus generis plantas vidimus quæ jam, caules produxerant hæstæ altitudinis, brachia crassitie, summa parte plurimis floribus onustis, eodem fere modo è caule exantibus quo describit Jacobus Fontanus, nondum tamen planè explicitis: de caulium eruptione & celeri auctu nihil prodigiosi nobis ab Hortulano relatum. Verum eundem est, intra unius æstatis aut semestris spatium caulem erumpere inque eam altitudinem & crassitiem excrecere, ut arbor quædam videatur, quod quamvis mirum, non tamen fit foliorum & reliquæ plantæ magnitudinem consideres omnino portentoso & incredibile apparebit. Proinde in ratione hujus phenomenon exquirenda frustra se fatigant supradicti auctores. Flores hexapetali hinc sunt: *femina* tribus cellulis distincta.

Vires & Ula.

Planta hæc unica (inquit Franc. Hernandez) quicquid vitæ esse potest necessarium præstare facili possit, fit effectus rebus humanis modus. Tota enim illa lignorum sapiendorumque agrorum usum præstat, caules tignorum, folia verò recta regendi, imbricaria, lancium: eorumdem nervuli & fibræ eundem usum habent ad lineamina, calceos & vestimenta conficienda quem apud nos Linum, Canabis, Gossypium, &c. E mucronibus viris clavi, aculei, subula, quibus perforandis auriis, macerandi corporis gratiâ Indis uti mox erat cum Demonum vacarent cultui; item aciculae, acus, tribuli militares, & raffilla indolis petendiss subtegnimibus. Præterea è succo manante, cujus evulsis geminibus internis foliisque tenoribus cultis [*Psalmis*] in mediâ civitate stillat planta unica al 50. interdum amphoras (quod dictu est mirabile) Vina, Mel, Acetum ac Saccharum parantur. Sicus namque defillatione fit dulcor & spissior donec tandem cogatur in saccharum. Vinum fit et eodem succo diluto fontanâ aquâ, additis corticibus Malorum Medicorum Limonumque, & aliis E saccharo dicto paratur acetum, nempe resolutum in aqua, & novem diebus infusum. Idem fucus mensis ciet, alvum lenit, urinum evocat, renes & vesicam emundat. E radice quoque reses sunt firmissime. Crassiores foliorum partes trunculque decocta sub terra edendo sunt apta, sapientius Citrea frusta saccharo condita: quæ & vulnera recentia mirè conglutinant. Fit enim fucus alitione glutinosus, qui suapte natura frigidus ac humens est. Folia quoque assa & affecto loco imposita convulsionem curant, ac dolores leniunt (præcipue si succus ipse calens bibatur) quamvis ab Indica proficiantur lue, sensumque hebetat atque torporem inducunt. *Radiciis succus lue veneream curat apud Indos*. D. Palmer.

6. Aloe Americana minor Munting. An Theomel sive Magnei divinum Hernandez?

Radice nittitur digito interdum crassiore, nodulis diversis geniculatim distinctâ, colore planè albidopredatâ, necnon innumeris fibrosis, primò albescentibus, postea verò ad helvum declinantibus radicalis ditatâ.

Folia protrudit sese mutuò amplexentia, pedum Romanorum duorum longitudinem nunquam excedentia, pro illorum autem brevitate admodum lata, sex nimirum octo aut novem digitos non raro superantia, cæteris obtusiora, & in brevem mucronem definitia, reliquarum specierum more crassa, circa margines tenuiora, necnon frequentioribus ibidem atque exilibus planè spinulis exornata.

Ex Hispania nova allatam Muntingio oblitus naucleus quidam, qui ab Indigenis America Theomel vocitari rellit: eadem videtur Theomel five Magnei divino à Fran. Hernandez descripto & depicto *Reverum medic. Novæ Hsp.* lib. 8. cap. 19. namque & nomen & vires conveniunt: siquidem ejus succum optimo cum succu trium quatuorve cochlearium mensurâ fabricitantibus omnibus exhiberi prædictus naucleus ab Hispana quadam muliere eductus est.

7. Aloe ferrata major umbellifera Munting. Mel sive Magnei Hernandez.

Munting.

Radix hinc brevis est, crassa tamen, subfusca, fibris frequentissimis undique obsita; Planta ipsa præcedente omnibus partibus major, prima tamen specie minor est, eique effigie ac foliorum dispositione perissimilis, nisi quòd folia paulo sint latiora ac magis canaliculata, attamen breviora, viridiora, atq. ab utraq. marginum parte spinulis crassioribus horridioribus, & modicè longis, ac serræ in modum bellè admodum, non tamen adeò rectè dispositis, necnon in apice seu horrido ac crasso quodam mucrone è purpureo colore obscuro prædita, quatuor plus minus pedes longa, viy unum lata. E quo medio *Caulis* in adultâ plantâ brevè tempore, ad duodecim, quatuordecim, & non raro fædem pedum proceritatem affurgit, unicus, ima sui parte coxendicis humanæ crassitie, pyramidalis, numerosioribus quàm in *Mucronato folio majore* foliis eum artius amplexentibus cinctus. E quo

* Aloe Americana Clus.

rum finibus in superiore parte ramuli undique enascuntur, non adeò multi, umbellæ in modum dispositi, quorum apicibus insident flores, pediculis brevibus & tenellis nixi, vix plures conjunctim, sed separatim dispositi omnes, ultra articulum longi, minimum digitum crassi, in imo juxta pediculum viridi quadam coronula externe cincti, in supremo verò in sex foliola divisi, quorum interiora tria lutea, exteriora è pallido lutescunt, culmum lata, mucronata, digitum plus minus longa, necnon radiantem stellam pulchrè efformantia, circa stylium albidum sex luteis flammulis, fæpius explicatis, interdum sese contorquentibus, suisque prominentibus apicibus onustis, emergentibus. Flores temporis progressu paulo succedente femine in frigidioribus regionibus marcescunt. Semen Alphonsolem simile. *Hernan.*

Hæc planta esse videtur quam describit Gomara, (referente Clusio) nomine *Mel*, nonnullis *Magnei* aliis *Cardon*. Cui ut eadem nomina ita eadem fere virtutes ascribit, quas Hernandez; cas autem superius posuimus sub Aloe Americana Clus.

8. Aloe purpurea lævis Munting. Pati, seu Mel lenissimum Hernandez.

Munt.

Radice nittitur copiosa, stramenti instar crassa, longa, externe fusca, internè candefcente, fibris tenuioribus hinc inde emergentibus prædita. Folia duo, tresve pedes pro ætate plantæ longa aut etiam longiora, tres, quatuorve digitos lata, ad basin angustiora, in medio latissima, indeque in angustiore ac modicè longum mucronem spinula quadam è fusco nigricante vel purpurascente armatum finientia, marginibus tenuibus, lævibus ac planis, nullisque omnino spinulis obsitis donata Yuccæ in modum carinata, externa maxime ex parte è viridi purpurascens, aut purpureis quibusdam maculis hinc inde contaminata, internè verò ad albedinem quandam vergentia, solida, rectè semper sursum tendentia, necnon permixtis filis internè albicantibus, cæterisque Aloes speciebus omnibus tenuioribus ac pretiosioribus repleta.

Caulis octo, decem, vel duodecim nonnunquam pedes altus, unicus, raro plures, foliis minoribus, carinatis, crebris ab utraque parte eum arcè amplexantibus septus supremo apice varios in ramulos unbellatim dispositos sparsos. Flores & semina non vidit Autor.

9. Aloe Brasiliensis Caraguata dicta Marggrav.

Marggr.

Radice cum Aloe Americana Dodonæi, foliis cum vulgari convenit: nimirum ex radice crassa, brevi affurgunt folia viginti aut plura, crassa, fuscicula, acuminata, utroque latere dentata seu spinosa, unum vel etiam duos pedes longa, pallide viridia, atque hinc inde griseo colore maculata. Inter folia prodeat *caulis*, tres aut quatuor pedes altus, in duos ramos divisis, quorum quilibet finit net spicam *florum* flavorum: est autem quilibet flos cavus, digitum longus, ad oram sextupliciter fissus, continens totidem *staminula* flava apicibus flavis: insidet quilibet flos suo petiolo brevi, & apertus propendit deorsum, adhuc autem clausus directè ad latera: est inodoros.

Sulpicantur nonnulli (qui de rebus Indicis scripserunt) Ambram-grylæ Anglicæ *Ambergreece* esse succum concremum ejusdem *Caraguata*, *Mangney*, seu *Mel* assæ & scopulis copiose nascentis, qui vi maris & piscibus abreptus huc & illuc agitur, coagulatur, & interdum in magnam molem conglomeratam variis partibus coalescentibus. D. *Tancred Robinson*; qui ulterius addit D. *Trapham* observasse in hac succulentâ plantâ materiam quandam viscosam, crassam, & bituminosam, quâ folia turgent, Ambræ-grylæ valde similem.

10. Caraguata secunda Marggr. lib. 2. cap. 16. primo in loco descripta.

Marggr.

Ex radice filamentosa, super caudice & ramis arborum fundata, proveniunt novem, decem aut plura folia, ab uno ad quinque pedes longa, & crassa ut folia *Nana*, tres aut quatuor dig. lata, & cava instar canalis, atque in ambu dentata, aculeis brunnis, acutis, fursum erectis. In medio autem horum foliorum prodeat *caulis* albicans, teres, minimum digitum crassus, duos circiter pedes longus, lignosus & medullosus, ad quem bina & bina capitula posita, in summitate autem plerumque quinque, figuræ ut *Cinaræ*, magnitudine Nucis Juglandis, ex crassis atque aculeatis foliolis constantia, elegantis coloris incarnati.

11. Caraguata guani Marggrav.

Marggr.

Est major species, ex sabulosa radice, quæ magnitudine, figurâ & colore plane cepam æmulatur, atque inferius multa habet filamenta, primò affurgunt tria, quatuor, aut quinque folia, crassa, succulenta, viridia, cava; dein proveniunt plura, figuram habentia trianguli acutissimi, stantque erecta, in orbem adnata, octo, decem, quindecim pedum longitudinem æquantia, pedem lata, in extremitate acuminata, & in lateribus versus inferiora acutis denticulis rufescentibus munita. Ex una radice 30. aut 40. folia prodeunt. In medio foliorum, quando planta bonam ætatem habet, affurgit *caulis* seu truncus, superioris tibie humanæ crassitie, rectus, spongiosus viy mollis, hinc inde triangularibus foliis, minoribus vestitus, altitudine circiter octodecim aut viginti pedum; in summitate autem explicat tenerum & fastigiatum truncum instar arboris cum suis ramis; & rami iterum ramulos habent, & multa conica corpuscula, pene digitum longa, quæ sese aperientia *florum* exhibent, quinque plures compositum, magnitudine florum *Thababæ* ex viridi fætescentibus, ac aliquot staminulis in medio; refert flos figuram stellæ. Brevi tempore in summam altitudinem excrevit.

Ex foliis hujus plantæ optimus pannus confici potest, qui præstat bonitate panno lineo. Ex substantia conicorum corpusculorum, antequam in flores abeat, alba filamenta, Gossypii æmula extrahi possunt. Radix aut etiam folia hujus plantæ recentia trita ac aquæ injecta pisces ita exanimant, ut statim desuper nateat & manu prehendi possint. Lignum siccatum instar funiculi sulphurati ardet; ex eo ignis elici potest diutiori ligno applicato.

12. *Caraguata acanga* Marggr.

Marggr.

Folia è terra protrudit septem aut novem pedes longa, sesquidigitum lata, instar canalis cava, late viridia, & propè exortum unguis habentia miniatos, crassa, in extremitate acuminata, duorum circiter digitorum intervallo per ambitum aculeis munita. E medio foliorum proximè ad terram multi flores juxta se in orbem positi proveniunt, ex cœruleo purpurei, & in medio alba stamina habentes: quilibet flos digitorum longus constat tribus foliis. Fructum fert edulem, quinque digitos longum.

Hæc planta plurimum accedere videtur ad *Mexocotil* seu *Maguei* prunorum Fr. Hernandez, ut eandem suspicemus. Ad hoc genus minimè pertinet: verum ob foliorum similitudinem locum quem occupavit tenere permittimus, donec certius confiterit quò referenda sit.

13. *Aloe ferox* Munting. An *Mexcalmetl* Hernandez?

Munting.

Hujus *radicula* cinereo erant colore obscuro, tenera, modicè longæ, planè fibrosæ, è basi crassi, rotunda, retusâ, nonnihil striata, atq; ex parte tuberculosa pullulantes. Folia max. 2½ pedes longa erant, circa basin latiora & crassiora, indèq; Cupressi modo, in pyramidalem angustiam sensim tenuata, semperdem plus minus lata, ab utroq; gracili latere spinis digiti unius transversi longitudinem aut circiter possidentibus, admodum crassis ac ferocissimis, colore è nigro purpureiscentibus, horridè confixa, naturâ omnino atro-virentia, inq; mucronem longitudine sua, latitudine atq; crassitie terribilem desinentia, ore commanâ palato non ingrata, necnon filis quibuscumq; albescentibus internè donata.

CAP. VIII.

Aloes Americana quedam species è Fr. Hernandez historiâ.1. *Metl Coztil* seu *Metl luteum* Fr. Hernandez.

Hernand.

* *Metl fove*
Maguei.

Folia est modicis si cum * præcedentis foliis comparentur, ad margines luteis, spinis parvis & nigris: caule bicubitali, digitorum lato & rubro, cum fove cœruleo palléscenti cacumen quo occupante, & radice furculosa.

Locut.

Virei.

Campestribus locis Mexici nascitur, quamvis sola æstate floreat. Seritur ex germinibus ortis juxta parentem.

Jus trium quatuorve foliorum, additis Siliquastris ternis, frigentes ac crassos humores per scellum & urinam paulatim vacuat.

2. *Mexcal metl* seu *Maguei aptum ut assum comedatur* Fr. Hernandez.

Hernand.

Species est parva, valdè spinosa, & virore admodum exaturato tincta; cujus folia eduntur assa, & sunt præ cæteris gustui grata.

Locut.

Offenditur ea in montibus Tepoztlanensibus.

3. *Mexocotil* seu *Maguei prunorum* Fr. Hernandez. An *Caraguata acanga* Marggrav?

Hernand.

Planta est spinosa, fructu dulci, acido; Prunis simili, multiplici, & in orbem Indice Pineæ quadantenus parem composito, eduli succo pleno & grati saporis. Folia sunt Metl, aut illis potius Pineæ Indice similia, spinosa, fulva ac veluti marida. Caulis verò brevis, teres ac crassus: Radix fibrata crassaq; Pruna sunt oblonga, glandibus similia, & ex candido palléscentia, obducta membrana, intra quam continetur callus candens, ac ut diximus dulcis & acidus, Pinearum Indicum sapore relictus; semine principio candido, ac postea nigro, obrotundo & duriculus.

Locut.

Nascitur in faxosis regionum calidarum *Tepexcaculici*.

Ad Nanas potius referenda videtur hæc planta ob fructum.

4. *Nequamei* seu *melis potatrix* Hernandez. *J. de Laet* depingitur & * describitur.

Hernand.

Rarâ est formâ, folia namq; digito transverso paulò crassiora profert, aspera juxta latera, ac impensè acuminata circa cuspidem: caulem brachii crassitudine: cujus cacumen fructum occupat oblongus, Pyrorum parvorum formâ, undiq; sepiens caulem. Nascitur in calidis. V. J. de Laet Hist. Amer. lib. 17. c. 7.

Sunt & aliæ quamplurimæ species, quarum, quoniam facultate similes sunt, & formâ parum differentes, nomina ac nonnullarum parium differentias subjiciam.

1. *Mexocotilis* seu *Metl viride*.2. *Nexmetl* à cinereo colore dictum.3. *Quamei*, seu *Maguei montanum*, squalenti colore, fibrata radice, & longo crassoque insigni furculo.4. *Hol*.4. *Hoirzazimel*, aculeis longis, purpureisq; radicibus & spinis.5. *Tapayaxmetl* seu *Maguei* tapayaczin præcedenti simile.

6. *Acamel*, seu *Maguei* arundineum, albidioribus juxta radicem foliis & rubescentibus spinis atque radicibus.

7. *Maguei* nigrum, ob colorem atrum, quanquam spinæ radicisq; ex nigro fulvescant.8. *Xilometl*, seu *Metl pilosum*, rubeis spinis & radicibus.5. *Tepemexcalli* seu *Maguei montanum aliud* Hernand.

Formâ Metl constat sed tenuibus spinulis.

Montosis faxosisq; gaudet locis calidarum regionum qualis est *Tepexatlanica*.

Constata atque devorata, illitavè curat eos quorum artus motu privati sunt ob nervorum convulsionem.

Locut.
Virei.6. *Tlacamel* seu *Maguei luteum* Hernand.

Eadem pæne formâ & viribus est quibus cætera, & eisdem quoq; usibus, sed inter reliquos vigorem ac robur addit feminis syncope tentatis, aut imbecillibus. Nomen habet à magnitudine.

7. *Theometl* seu *Maguei divinum* Hernand. v. *Aloe Americana minor* Munting.

Eadem pæne cum reliquis facultate est & formâ, longâ radice, fibratâq; & exilibus spinis: duas spithamas longa sunt tantum folia: succus verò epotus aut illius febris extinguit.

Nascitur in frigidis & calidis locis editis atque campestribus. Plenius & exactius describitur à Muntingio, sub titulo *Aloes Americana minoris*.

8. *Pati fove* Metl lenissimum Hernand. *Aloe Americana foliis angustioribus atq; spinis*.

Folia est angustioribus, minoribus & tenuioribus, magnâq; ex parte purpureiscentibus, è radice fibrata crassaq; Parantur ex eo fila tenuissima, in magno habita pretio, pannique lineis preciosis tendendis aptissima.

9. *Quetzalichtli* alius Metl Pita. Hernand.

Assurgit in arboream altitudinem; radicem fundit crassam fibratâq; & sensim gracilescentem; folia verò spinifera & Metle similia. Fit ex ea quicquid ex Metl fieri consuevit.

Xolometl seu *Maguei servi* Hernand.

Species est Metl tribus veluti orbiculis aggregatis; radice constat firmata & fibris actâ rufescentibus, unde proferuntur folia coccineis horrida aculeis, raris, & à medio usque ad mucronem procedentibus. Succus foliorum expressus ac bibitus decem unciarum pondere, universi corporis doctores & præcipuè articulorum tollit: verum quo bibitur tempore corpus est magnâ curâ operiendum.

Nascitur *Haesovineis* juxta fauces fluminum.

Locut.

CAP. IX.

De *Tucca*.

Tucca fove *Tucca Peruana* Ger. *Tucca nova gloriosè elata & opinata planta* Lob. Ad part. alt. *Tucca fove* *Tucca* Park. parad. *Tucca foliis Aloes* C. B. *Tucca*, or *Indian* *Drab*.

Radice nititur crassâ, tuberosâ, grandi, successu temporis in multa capita protuberante, intus candida, foris rufa. Rapi substantiâ sed durior, succi plenâ, sapore subdulci, folia emittente plurima, in orbem se mutuo amplectentia, cubitum longa, dura, carinata, è cinereo viridia, in acutum & fuscum mucronem contoluto utring, cacumine desinentia, æterno virore, lenta insuper & fractu contumacia: in quorum medio, postquam planta adoleverit, at ne tunc quidem singulis annis, exurgit caulis tripedalis, teres, firmus, superiore parte in ramos divisis, quibus innascuntur flores plurimi, satis ampli, hexapetali, albi, deorsum dependentes, tribus exterioribus petalis venis multis dilutè rubentibus aversâ parte striatis, è petalorum unguibus ad mediam eorum partem extensis, non ad margines usq;. Flores in Septentrionalibus & frigidioribus regionibus nullo succedente semine aut pericarpio crescent & decidunt: verum in locis natalibus, Indici scî. Occidentalibus provinciis plurimis triangulares capsulas in tria locumenta dispersitas producere dicitur, seminibus rotundis aut quodammodo angularibus repleta.

Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico aliam depingit & describit *Tucca* speciem quam vocat

Jucam Americanam & Brasilianam stellatâ eamq; folio mucronato & folio obtuso.

K k k k k

Alterari

Alteram *Yucca* speciem exhibent Muntingius & Morifonius quæ donatur foliis filamentosis, seu potius foliis filamentis albis interpersis.

Viret.

Nullius in medicina usus, imo venenatus esse dicitur sed perperam; cum non solum ad vitæ sustentationem conducatur, sed etiam ex radice in farinam comminuta panis esculentis conficiatur. *Radix* insuper sine omni injuria, imò cum commodo comeditur absq. ulla ejus præparatione. *D. Palmer* ex dictatis *D. Hermannii*.

Non est autem hæc planta ex cujus radice panis in America usitatissimus *Cassavi* dictus fit, ut nonnulli per errorem crediderunt.

C A P. X.

De *Canna* seu *Arundine Indica florida*.

1. *Canna* specie *Arundo Indica*, quibusdam *Flos Cæneri* J.B. *Canna Indica* flore rubro & flore lato punctato Park. *Arundo florida* Ger. *Arundo Indica latifolia* C. B. *Meera Brasiliensis* Marggr.

J. B.

Inquiliam orbi nostro caule geniculato, cubitum & sesquicubitum alto surgit: *Folius* quam pro plantæ modo majoribus, cornicula chartacea convoluta primo pullulati emulantibus, quæ ubi explicantur insigniter apparent ampla, duorum palmorum latitudine, trium quatuorve longitudine, tenera, membranæa, modicè in acumen desinentia, à nervo medio secundum longitudinem de currente expositis in margines agmine prædento venulis obliquis. Caulem summum ornant flumino saturatior tincti, Gladioli haud ita absmiles, capitello verrucoso insidentes, quod deorsum flore grandescit, triangulūq. fit & veluti spinosum (inquit Clusius) ut Ricini fructus, in quo continetur semen per maturitatem fulcum, atrum & rotundum, Fabæ Veterum dictæ magnitudine. *Radix* nodosa & crassioribus fibris stipata, alios radices nodos adnascens habens, qui stolones cum matri similes præferunt.

Frigidioris cœli impatiens hyemes nostras non fert, nisi in scissili deponatur & in hypocaulum recipiatur.

Marggravius plantam hæc in *Historia sua rerum naturalium Brasiliæ* plenius describit. Caus (inquies) in octo aut decem pedum altitudinem assurgit succulentus, viridis, digitum crassus, quæ per intervalla ambiunt *folia* foliaria posita. *Flores*, tribus petalis linguæformibus constants, circiter duos digitos longis, erectis, quæ circumdantur ab alius foliis acuminatis & convolutis; in medio autem sunt duo angusta paululum contorta, & in horum medio adhuc unum, instar ligulæ, habens ad latus stamen fulcum in quadam prominentia. *Flos* est inodorus. *Fructus* dividitur interior in tres cellulas, habens in qualibet ut plurimum duodecim grana seminum; durissima, quæ malle contusa continent intus durissimam substantiam albam, quæ cavitatem intra se habet instar vini vinarij, & in illa corpusculum instar vermiculi casei, ex quo progerminatio fit. *Radix* humanam crassitudinem acquirit, longa, splendide ex albo flavescens, instar Cepe squamas habens rufas, atq. succulenta: per intervalla autem hinc inde habet tubera seu prominentias fastigiatas, unde novos profundit caules. Observat Clusius è vetustis hujus stolonibus cum marcescentes in vaporum præscinduntur lachrymam exstillare albam, Tragacanthæ æmulam, subdulcem & lentam: atq. in ipsi etiam foliis senescentibus existere tenue quoddam excrementum, niri sapore.

Marggravius eam quæ flore flavo est speciem diversam facit, & sic describit.

Folius est angustioribus, magis acuminatis, ac ut plurimum circa unum caulis è vaginis erumpentibus; *floribus* paullo majoribus, quorum uniusquisq. tribus petalis cochleariformibus (puta Liliaticis) constat, tres digitos longis, incurvatis, in quorum medio adhuc angustum foliolum, sesquidigitum longum, instar cuspidis directè extensum. In postica parte floris post tria illa majora folia itidem talia foliola duo mucronata extant, ita ut totus flos octo constet foliis, & adhuc in medio, more Gladioli, staminulum flavum extremitate sua fulcum obducit. Cætera cum præcedenti conueniunt.

2. *Canna Brasiliensis confitera* Paco Catinga dicta Marggr.

Marggr.

Caulem habet arundinaceum digitalis crassitudinis, rotundum, & intus continentem succulentam medullam subdulcis saporis, consistentia ferè ut *Canna Saccharifera*. Hunc porro ambiunt sine pediculis hinc inde *folia* solida, septem, octo, vel novem dig. longa, circiter tres lata ubi latissima, interdum & majora, figurâ linguæ, nervo in medio secundum longitudinem donata, nullis secundum latitudinem venis, sed subtilissimis lineis oblique discurrentibus ut in foliis *Meera*; suntq. superius glabra & dilute viridia, inferius molli hirsutie prædita, & subalbicantia. In summitate caulis provenit *conus* (ut in Pina) octo aut novem dig. longus, in fastigio paulo acutior; squamis prædatus ut conus Pini; quæ in prominentibus extremitatibus aurei sunt coloris, in partibus ubi sibi invicem incumbunt miniat. Successu autem temporis squamæ illæ à se invicem dilatanur, & sub quâ apparet *strobilus* cavi, instar alveoli aparii dilute purpurascens coloris; quæ strobilo verò cuticula est albescens, rotundum faculum præbens, & qualibet continens 24 aut plura grana seminis nigri splendens, magnitudine seminis cæparum, multangularis, suntq. grana albis filamentis, quasi lineis involuta & illis adherent.

Caulis

Caulis hujus plantæ masticatus detrahit humorem è capite, calefacit insuper & frangit calculi. Vires. los usurpatus, estq. insignè remedium contra Gonorrhœam, quam frequenter de die masticata, deglutito succo intra octiduum ferè curat nullo alio medicamento adhibito. Acore suo ventriculo infestus est, ideoque frequens ejus usus vitetur.

Reperitur & alia hujus species, foliis inferius lævibus, strobilis rubris.

Item tertia, strobilis coruleis tetrapetalis.

Piso radicem huic Arundini bulbosam attribuit, eamq. semper virere scribit.

3. *Paco-Seroca Brasiliensis* Marggr. Piso. *Canna Indica ad imum caulem racemifera*.

Marggr.

In sex, septemve pedum altitudinem assurgit, caule recto, spongioso & viridi instar *Meera*; habetq. folia eodem modo alternatim disposita, & ejusdem magnitudinis, figurâ, coloris, ac similibus lineis striata, sed in summitate folium convolutum ut in *Paco*. Ad exortum autem caulis propè folium provenit pediculus crassus, verum brevis, in aliquot ramulos superius divisis, qui multos habent flores, sesquidigitum aut circiter longos, cavi strobilis *Paco* quidem similes, sed incarnatè rubentes. Flores hosce sequitur fructus in uvam congestus, Pruni magnitudine & figurâ, habens prominentem umbilicum, estq. adhuc immaturus laturatè viridis, maturus verò subfuscus, triangularis figurâ, & cortice Aurantii mali cortici panè aequali cinctus, qui sponte finditur in tres partes, atque facile separatur, intus verò habet paucam pulpam, filamentosam, magnitudine nucis Avellane, in tres itidem partes dividibilem per cuticulam flavam. Pulpâ autem hæc Cinnabari est coloris, odoris vini ferè ut nostras cydonium, in qua continentur supra 30. grana seminis triangularia, fusca, cum macula cinnabaria in acutiore parte, magnitudine seminis Canabæ, & albidissimum nucleum habentia: Cortex exterior succulentus, qui cutem tingit colore bruno, ut Cerasa nostratâ nigra vel Viola Martiæ, atque ideo usurpatur loco attractienti.

Folia recentia, ut & *caulis* & fructus immaturus si ficiunt odorem de se fundunt Zinziberis & suavem admodum; ac proinde defectum aromatum suppleant. Balnea quoque calida ex his conficiuntur.

4. *Bulbus Indicus squamosus flore*. *Tamotavara Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

Ex bulbo albo, splendente, triangulatis tunicis constante, figurâ & constitutione ut Tulipæ, ovali vel etiam rotunda, magnitudine ovi Anserini vel etiam minore, producit caulem duos aut tres pedes altum, inferius in longis pediculis duo vel tria folia habentem, ut & in summitate unum aut alterum, foliis *Cis trepoda* figurâ & aspectu similia, sed paulo minora. Sub folia autem quæ in summo caulis est pediculi duo, tres, quatuorve proveniunt, duos circiter digitos longi, quæ quatuor ferunt flores splendide albos, sesquidigitum longos, ex triangulari obtusis squamis more pinæ nucis compositos, inodoros. Bulbus coquitur, & more Battatæ comeditur, boni saporis.

C A P. XI.

Aguinepo-obi Brasiliensis Marggr.

Marggr.

Ex radice superius rotunda, subruffa & esculenta, quæ inferius sex, septem, octove dig. in terra oblique distenditur, & multa crassa habet filamenta; provenit caulis, tres, quatuor, quatuor pedes longus, arundinaceus, rectus, digitum crassus, hinc inde habens in pediculis duo, tres, vel etiam quinque aut sex dig. longis, *folia* unum aut sesqui aut etiam duos pedes longa, quatuor dig. lata, acuminata, eleganter viridia, splendens, ad tactum instar membranaceæ chartæ, aut foliorum *Paco-cira*, nervo secundum longitudinem, & subtilissimis lineis oblique decorata, & in ambitu lineâ rubrâ fimbriata. In summitate caulis provenit flos instar Lili, egregiè incarnati & ignei coloris, tribus vel quatuor petalis constants: apud quolibet folium tria, quatuor, aut quinque *stamina* existant ejusdem coloris, figurâ ut dens Apri.

Radix contusa ulceribus medetur, mundat ea & implet carne: assatæ autem & coctæ comestur tempore famis.

* *Canna Indica florida*.

Kkkkk 2

C A P.

CAP. XII.

De Curcuma.

Crocus Indicus, Arabibus Curcum, Officinis Curcuma Bontii. Crocus Indicus Garcie C. B. Curcuma Park. Cyperus Indicus sive Curcuma Ger. Turmeric.

Bont.

Folia lata habet hæc planta, non absimilia foliis Hellebori albi, nisi quod non tam striata, sed laviata sunt. Radicem habet qualem ferme Gentiana. Flore est pulcherrime purpureo. Radix porro colore flavo tingit non secus ac Crocus, unde Garcias ei nomen indidit Croci Indici. Fructus hujus Curcumæ qui floribus succedunt echinati sunt instar Castanearum in Europa: aperti semen suum ostendunt, Pisorum formâ rotundum; quod etiam coctum in jusculo gallinarum vel caninum hædinarium alimentis simul & medicamentis præstantissimi vicem obtinet.

Vires & Ufus.

Malaii radicem cum piscibus & carnibus coquunt condimenti & sanitatis gratiâ; quod & Bata vos (ab eis ut credibile est edoctos) etiam facitare observavit. D. Tancredus Robinson cum in Belgio peregrinaretur: pisces præsertim eâ murâ incoctâ condire, siquidem & saporem gratum est odorem communicare & colorem flavum asserunt. Cæterum excellentissimum est remedium in obdormitionibus viscerum, Pulmonis nimirum, jecoris & lienis, tum in oppilatione venarum melaricarum, tum Nephriticis doloribus. Calculo renum & vesicæ efficaciter opitulatur, tum feminis menstrua promover, difficultatem pariendi auferre: & quod in ea caput rei est peculiare & specificum remedium est in ictero, quod multoties feliciter expertus sum. Chineses quoque eam prope hunc usum præcipue Saccharo coniungunt.

Hanc cum pulvere Santali & aliis floribus odoratis in marmore subigunt in unguenti constitutionem; quo universum corpus tam Viri quam Fœminæ inungunt. Quod quamvis insolitis aspectu sedum ob flavum colorem sit, tamen adversus calores febriles & Solis ardores, tum molestissimos quoque culicum morfus summum est juvamen. Summa hæc radix inter deobstruentia medicamenta principem locum obtinet.

Nuperimè observavi Chineses etiam in sternutatoriis hac radice uti instar radicis Hellebori albi Bontii.

CAP. XIII.

De Cardamomo.

1. Cardamomum minus Bontii. Cardamomum simpliciter in Officinis dictum C. B. Card. cum filiquis sive thecis longis & brevibus J. B. minus vulg. Ger. Park.

Bont.

Caulum habet Arundinis modo internodiis distinctum & certè folia non dissimilia Arundinis foliis; & eodem quoque modo catervatim crescit; primumque intuenti vix differentia inter duas has stirpes videbitur, nisi quod Cardamomum vix ultra duos, aut ad summum tres pedes in altitudinem assurgat; folia quoque contrita suavissimum odorem à se reddunt. Dum florentem eam primum conspexi Garcie errorem animadverti, &c. Nam circa radices primum emittit spicam, qualis in Spica Nardi conspicitur, verum longe crassior, cupis calycibus supernascuntur flores pallidi potius in peripheria quam albi, in calyce verò flavum colorem ostendunt, sicut admodum similes floribus Mali aurei. Flocculis hinc decidentibus filiquæ eorum loco succedunt, semen fragrans Cardamomi continens, quale in Officinis nostris conspicitur: sed colore sunt flava semina intus-conclusa, quæ ariditate & tractu temporis ex puniceo atrum, quem in exsiccatio Cardamomo colorem videmus, contrahunt.

Gloriatur autem Bontius se primum esse qui Cardamomum exactè descripsit, & ad vivum delineatum exhibuit.

Calorem habet blandum, naturæ nostræ amicissimum, nullum empyreuma in visceribus relinquens, adeoque etiam solum absque alio cibo masticari & comedi possit secus ac Piper, Zingiber & reliqua aromata. Urinas porro commodè citet, menstrua feminarum blandè movet, anhelum commendat, tum obstructionibus Hepatis, Lienis & præsertim Mesenterii ad miraculum usque conducit, etiam in jussulis gallinarum, canis hædine & vitulorum.

In cibis porro condendis, præsertim carnisbus & piscibus elixis, apud Malaïos in summo usâ est, & certè fragrantem gustum eis addit, concoctionique adjuvande summè conducit.

2. Cardamomum majus Bontii, majus vulg. Ger. Park. majus Officinarum C. B.

Bont.

Copiosè crescit in sylvis Javanis flore Hyacinthi modo fasciculato. Differt à minori specie. Primum, quod ultra humanam altitudinem assurgat; quod folia quoque longè ampliora habeat, quod caule non fit geniculato aut Arundinis instar nodoso, sed qui Ceparum modo foliatum à se invicem separetur; præterea flores non in spicis è radicibus, sed Hyacinthi modo in fastigio gerit. Semen denique ejus vel filiquæ oblongiores sunt, digitali aliquando longitudine. Folia tamen odore conveniunt, ut & flores; nisi quod folia majoris Cardamomi, præterquam quod sint majora citra comparationem

parationem, etiam averâ parte, instar Verbaſci sunt mollia. Tota planta pulcherrimo est aspectu, grato virore floribusque albis cum purpureo limbo nitet.

Viribus cum minori specie planè convenit.

C. Bauhinus in Pinace Cardamomi præter Meleguetam seu Grana paradisi quatuor species nimirum predictas duas & tres. Cardamomum medium, Cordo in hist. medicore dictum, figurâ oblongum, triquetrum, utrinque acuminatum, colore in candido fulcum, quantitate grandi Avellane nuci æquale, majore Cardamomo minus, minore verò majus, ideoque medicore nominatum, intus dense in se factis majorique Cardamomo fimbriis grans repletum, cortice confans venoso, sed multo tenuiore quam majoris, in tribus suis angulis quibus maturum dehiscit, singulas commissuras habens. Gustu Cardamomo majori grana ejus respondent.

4. Cardamomum minimum; de quo J. Bauhinus, Aliud assignant, quod sola magnitudine videtur à minore differre, est enim filiqua omnium minima, cæterum quid differat præterea non video.

Cardamomum Officinarum an idem sit Cardamomo Veterum Græcorum ambigitur, aliis id affirmantibus, aliis negantibus; nobis verisimilium videtur idem esse.

Meleguetam Grana Paradisi Officinis dictam non esse Cardamomi speciem, sed fructum plantæ genere diversæ affirmat Garcias. Cordus quoque errare eos ait qui dicunt Meleguetam majus Cardamomum esse. Cardamomis enim tenuis minimeque fervens, sed gratus ac jucundus est sapor, Melegueta verò Piperis instar acerrimus.

Abrahamus Muntingius in Historia plantarum Belgica duas describit & depingit Cardamomi arboreſcentis species, primam vocat

Cardamomum arboreſcens majus Africanum.

Secundam Cardamomum arboreſcens minus Africanum.

CAP. XIV.

De Cyclamine seu Cyclamino.

Cyclamen dicitur à *κύκλος*, ab orbe seu circulo, tum ob folii circinatam ambitum, tum ob orbiculatum radicis bulbum. Vulgus panem porcinum vocat à forma radicum compressa panibus simili, quodque gratum suisbus pabulum sint.

Cyclamini notæ sunt, radix orbiculata, caules præter floris pediculum nulli, flos pentapetalos, petalis reflexis & ad ungues junctis, ut revera monopetalos sit.

Corn.

1. Cyclaminum Orientale, Katmer Bouhour Turcarum Cornut.

Pro radice cortice nigro obductum tuber habet amplissimum, quod infra supraque mediocriter subfidit, ut Rapum. Hujus media fere parte vulgari fimiles sed longiores extant pediculi, teretes, carnei coloris, quorum alii foliis, floribus ornantur alii: eodem enim momento ambo pullulant. Folium edaceum est, nec angulosum, in ambitu tenuissimè serratur: illud atropurpureum à terra, supernè pingitur diversâ viriditate, in qua etiam albicans macula. Flos è calyce quinque foliolis composito exit. Varietas in eo multiplex est; fere quadruplex apud nos observatur: nunc quippe foliis quinque tantum constat flos, (alias purè candidus, alias colossinus & ima parte elegantissimè purpureus) nunc foliorum numerus duplicatur, (quorum duplex quoque est differentia, aut enim flos iste totus albus est, aut hujus pars infima purpureo colore fimbriatur.) Folia hæc longiora sunt multò & angustiora nostratium: initio quidem dum è calyce erumpunt simul intorta deorsum nutant, nec multò post lapsâ diffusa sursum reflectuntur, ac veluti corollam formant cui cavum odoratissimum subest, à quo singula flosa proflunt; nec enim unum foris decidere potest, quin & universa concidant. In eodem cavo quoque apices subatru equali intervallo disjuncti apparent; eadem cavo ita agglutinantur, vix ut ab eo divelli queant. Statim atque flos decedit, pediculi in spiram serpentium more convolvuntur, & semen progignunt rotunda capsula inclusum.

Floret Aprili. Semina Julio matureſcunt, & fere quod anni reliquum est foliis destituitur.

Tempus.

2. Cyclaminus folio rotundiore vulgator J. B. Cyclamen orbiculato folio, infernè purpureaſcente C. B. orbiculato folio Ger. Autumnale vulgare folio rotundo Park. Round-leaved Autumnal Sowbread.

E globulari radice, tenuibus nigricantibusque fibris prædita multa circinata propemodum rotunditatis profert folia, palmaribus plus minus pediculis hærentia, Afari foliis fere respondentia, non adeo tamen crassa, supernè atro-virentia, asperis subinde maculis lacteis, infernè purpureaſcentia, nonnihil per margines finata. Flores in longis pediculis nutantes, unico folio, sed in quinque profundas lacinas diviso, sic ut plura videantur constantes, quæ sese explicare incipientes sursum reflectuntur, coloris vel dilutius, vel saturatius purpureaſcentis, odoris suavissimi: si marcescentes integri decidunt, capitulumque subſequitur cum pediculo cut infidet in multas spiras se convolvens, donec terram attingit, cui incumbens paulatim augetur, donec Viola Martie seminarium valculum magnitudinis æquat, quod maturitate ab extremo mucrone aperitur, *fœminique* ostendit inæquale, ex fulco fulveſcens, quod terræ commiſſum in germen non abit, sed in tuberculum aut radicalem convolvitur, præter reliquorum seminum naturam, unde poſtea foliola promit.

CAP. XVII.

Iris uaria Promontorii bonæ spei Bod. à Stapel.

Florem habet coloris phœnicei qui uulvis deorsum dependentibus capitelli vel cunei formam habet. *Caulis* bicubitalis, rotundus, fusci coloris. *Folia* longa, digitum lata, utroque latere acuta.

Nobis ad Hyacinthum botryoden accedere videtur, minime ad Iridem: verum ob imperfectam descriptionis quod referenda sit certo definire nequeo.

CAP. XVIII.

De Aro.

DE Ari Erymo ita Lobelius, Quin si è Græco non sit *'Aeg'ney*, quasi Sacrum, ut in Iride factum; plebecula quæ Barbam Aronis vocat, videtur agnoscere ex Palaestino vernaculo & ornamento Aaronis Pontificis sumptum.

Notæ Ari genericæ sunt pitillius in medio flore pro stylo nudus, flos monopetalos sed fructuum coherens, bacciferum esse, fructus enim pulpa humidâ femina ambiente constât. Folis integris & minus dissectis à Dracontio differt.

Dracontium à caule Serpentinâ pellis instar maculato dicitur.

- A. 1. *Arum* J. B. *vulgare* Ger. *vulgare maculatum & non maculatum* Park. *Arum* 2. & 3. *maculatum maculis candidis vel nigris, & vulgare non maculatum* C. B. *Walteri* Clusio. *Cuckew-pint.*

Radix est tuberosa, teretiuscula, oblonga, transversa, fibras undiq; in terram demittente, immo candida, pollicem crassa, tuberculis è lateribus egerminantibus se propagante: è cuius altero extremo folia una cum caule tria vel quatuor, rarius quinque exeunt, quibus hyeme marcescentibus vero infescente è contrario extremo nova folia germinant. Sunt autem *folia* oblonga, triangula, Sagittæ dictæ, sed latiora, minisque alata, lævia, supra intrâque splendentia, sed hinc minus, nec magis viridantia, maculis nigris interdum repleta, gustu, ut & radix, acerrimo, & linguam ac infiar transfundente idque per longum tempus postquam exurgit palmaris, teres, striatus, in cuius fastigio è membranæ vaginâ, longâ prominere pitillium nudum, oblongum, atro-purpureum, infima parte apicularem coronâ artè cinctum, sub qua racemus baccarum, per maturitatem miniatu colore pictarum, denso stipatu confertarum Vagina membranacea & pitillius quum aliquandiu duraverint, marcescunt & decidunt.

Ad sepes & in umbrosis primo vere exit ubiq; ferè.

Locus.

Vires.

* 7 Hist. 11.

* 2 Aliment. 63.

Ari cususcumq; sed præcipuè maculati, radix insigni acrimonia pollet, ita ut semel gustata verno tempore cum succo maxime turget, integro die linguam vellicet. Quantumvis autem acris sit, si penitus exsiccata fuerit & aliquandiu aservata, acrimonia omnem amittit & insipida evadit.

Radices omnium dum tenera sunt lacteum succum stillant incisæ.

Ari radices & folia, testibus * Theophrasto & Dioscoride, olim cibum præbuerunt satis gratum, sed prius in aceto coquebantur ad acrimonia tollendam. Non credo nostratis Ari radices, quæ prope caustica est, ulla in Aceto maceratione fieri posse esulentam.

Arum, quod * Galenus in Ægypto edule esse ait instar raporum, proculdubio erat genus illud quod Colocasiam vulgò vocant: & tamen monuit me D. Jancardus Robinson, ex observatione Helbigi ex India reduci, Radicem Ari coctam ab Indis quibuldam loco panis haberi: maximam enim & crassissimam ibi crescere. Fortè intelligit Colocasiam dictam, quæ revera Ari species est, & in India Orientali copiosè oritur, ex qua & Indi Javanenses, Malaii, Chineses panem conficiunt; referente Bonio: qui hæc de ea scripsit. Alpinus Colocasiam edulem esse ait, quod quidem verum est, sed cum cautione est intelligendum, nè ignarus quidam vitæ periculum incurrat, cum planta hæc naturâ suâ venenata sit. Itaq; radices ejus crassas & in tabeolas discissas Javani per triduum aut quadriduum in profuenti maceant, ut mucilaginosâ que in eis est substantia abluatur. Nam in hac mucilagine deleteria ejus vis consistit. Tunc expressas torculari easdem radices Soli ficcandas exponit, & dein eas in pollinem terentes, placentas ex iis loco panis & oryzae conficiunt. Præterea dum hanc radicem coquunt, ejus decoctum abijciunt, & additâ aquâ recenti recoquunt, & tam is quoq; vescuntur cum aceto & oleo nucis Indicæ & pipere: ut nos radicibus Betæ rubræ.

In Febre quotidiana continua loco digestivi palmam alis præcipit Facula radicis Ari. D. Soame è Dolei Lib. 3. C. 14. S. 18.

Radix, ejus maximè quod maculata habet folia, sive fissa, sive recens, tusa, ac ad minus drachmæ pondere sumpta, remedium est præsentissimum ac minime fallax adversus venenum & pestem: quidam tantumdem addunt Theriacæ. Trag. & paulo post, ad pestem & Anthracem vix præstantior ac salubriorem herbam novi quam folia Ari recentia imposita.

Decocta radix melle excepta medetur pectoris morbis omnibus pituitosis; expectoratur enim valè diffinè

diffinè crassas lentasque excretaiones, adeoque asthmaticos maxime juvat: hernias curat, & urinas ciot.

Eadem siccata insigne medicamentum est in Scorbuto; nec minùs efficax in affectibus lienis & uteri, frigidis; præsertim in flatibus. D. Needham.

Ad Arthriticum, & fol. Ari, contundantur & cum fectore vaccino applicentur calidè. Valde proluant, inquit Matthiolus.

Nostrates mulieres ex Ari radicibus stillatiq; aquas ad fucum parant, quas ad faciem erugandum illusttrandumq; magnis laudibus effertur.

Id quod etiam efficacius præstat insolutus radicum succus, cerussæ speciem referens, quem Ger/sa corrupto ut videtur à Cerussa nomine vulgò vocant: is siquidem mirum in modum cuti splendorem & nitorem conciliat. Matth.

Hujus herbæ & radicibus circa Maidston Cantiani agri non ignobile oppidum ad linteamina mundanda saponis loco, aut certè eidem admixtis utuntur. D. Phil. Skippon.

Radices Ari cum floribus sulphuris commixtas B. Beynon, misericors ille Samaritanus tanquam summum remedium, dum adhuc viveret nobis in Phthisi revelavit. Doleus L. 1. C. 5. §. 16. D. Soame.

2. *Arum venis albis* C. B. *magnum rotundiore folio* Park. *major Veronense* Lob.

Folia est viridibus, venis albis distinctis, quàm Ari vulgaris duplo majoribus, & in hyemem usq; durantibus, alias Aro vulgari similissimis. Acini, (observante Dodonæo) minis saturato, sed ad eroci inclinate colore rubent. Cætera Aro vulgari respondent.

Primò in insulis circa Venetias se nobis in conspectum dedit, etiam Novembri mense virens; Locu. postea in Lombardia peregrinantibus occurrebat.

3. *Arum Byzantinum* Clus. J. B. C. B. Park. *Dracontium minus* Ger. quoad icon.

Clus.

Hujus folia, referente Clusio, primis duobus annis postquam tuber Constantinopoli acceperat, ad Ariari latifolia folia satis accedebant, nec valde mucronata erant, sed potius orbicularem figuram referebant, nec radix valde dissimilis. Verum postquam ea augeri cepit, digitalem longitudinem acquisivit, multis tuberculis inaequalem, & uncialem aut amphorem crassitudinem, multasque proles adnatas habuit: folia item protulit longè majora, ad Ari foliorum formam plurimum accedentia, nec illis minus splendentia superne & inferne. Interdum ante brumam folia emittit. In vernis foliis quondam differentiam observavit Clusius, quod ad formam & figuram attinet, sunt enim illa profus similis formæ, sed inaequalis magnitudinis: & in quibusdam plantis licet ex eadem matre abruptis folia aut nigris aliquot exilibus maculis distincta, alia minime: tum etiam flos colore variat, nam plantæ maculis nigris notata folia habentes penicillum purpureum folliculo inclusum habuerunt, alia verò candicante, atq; postrema folia ante hyemem plerumq; germinare solebant, alterius novo vere duntaxat.

4. *Arum montanum* Alpin. exot.

Alpin.

Radices majores quàm in hætenus descriptis Ari speciebus, radiculis fibrosis alisque profus parvis Colocasis strongylorhizis perfimiles, sex septemve ad plus singulæ folia producent ampla, longis pediculis prædita, ad Personatæ quam Ari vulgaris magis accedentia, elegantiorisque viriditatis: inter que caulis exit rectus, dodrantalis, crassitie ferè digiti minoris, cum involucri Ari vaginæ simili, sed longiore & latiore cum flore Ari & fructibus, sed longè minoribus. Radix rotunda, & in germen ad acutum declinans, exterius tenui cute tegitur ad obscurum fulvescente, intus candida, eximie acrimonia: exterius etiam quosdam globulos parvos per totam superficiem sparsos habet, qui suo tempore germinant, non secus quàm in Colocasis.

5. *Arum maximum Ægyptiacum, quod vulgò Colocasia* C. B. *Ar. Ægypt. rotunda & longa* radice, vulgò Colocasia dicta Park. Colocasia Clus. J. B. *Ægyptiacum* Ger.

Radix tuberosa, crassa, magna, Clusio & J. Bauhino duplex, altera alteri imposita, intercedente cervice ut lagenulam imitari videatur. [P. Alpinus radices duplicis figuræ observavit quasdam longas, quasdam rotundas, magnitudine mali Cotonei; hæc exterius rubescunt, intus candiant, & gustu acres cum adstrictione observantur.] Vesca, intus alba, fibris adnatis se propagans. Folia terna aut quaterna Nymphaeæ foliorum figura, & magnitudine, longis, utrinque subrotundis alis finititer donata, crassa, lævia, sed averfa parte nervi obliqui in margines excurrunt crassiusculi, à nervo per longum discursante producti, quos venula intercedunt undatim: pediculus autem crassus non extremo folio, sed aliquot digitos integro folio inseritur.

Hæc in locis natalibus Ægypto, Creta & Cypro insulis, ubi sponte & copiosissimè provenit nunquam florere dicitur. Alpinus, Bellonio alisque attestantibus se nunquam, licet sedulo perquisiverint in Ægypto florentem vidisse, nec ab aliis observatam audivisse, Ægyptis eos identibus qui rogant ut flores fructusque Colocasiarum ipsis ostenderent, quod viderent eam flore omni & fructu destitutam esse se compertum habere crederent. Verum quid in Italia interdum floreat, tum viri doctissimi Fer. Imperatus & Fab. Columna Alpinum monuerunt, tum experientia propria olim contra sententiam convicit.

Huic plantæ in secretiori Alpini horto primum cauliculus exiit rectus, rotundus, A sparagi crassitie, cum foliis ejusdem concolor, ut ejus apice vagina seu involucri longum Ari involacris similium

minus carnabatur, minus quam in Aro, in subtile admodum desinens, undique clausum, coloris auri cui viride sit permixtum. Quod biduo fore per longum explicuit, florémq, excauit digiti minoris longitudine, macropiperis crassitie, colore candido, ac veluti serpentis caudam, quasi serpentis linguam foris ex ore extortam simulantem. Quae Columna habet de huiusce plantae floribus à se observatis cum Alpini relatione non bene conveniunt, ea ergo in medium proferemus: Proprium (inquit) habet hac planta quod non profert caulem, fed ejus vice emittit primo folium, quodam foliisculi modo, quod à reliquis foliis distinguit petiolus in imo ab aliis, nam qui flores eduntur est ima parte foliisculi: est: Proprium, etiam habet quod non unicum florem, fed plures emittit, illosq, ternos ex singulis foliorum imis foliisculis petiolis, effigie vulgaris Ari nostratis, cucullata, non ita crassa, angustifolia Arisarum proxima, medium habentes julum erectum, in tenuitatem abeuntem, semipedalem, & deinde in botrum aciniosum ut in Aro, sed omnia oblongiora & angustiora & laeviora, colore etiam dilutiora, ac odorata, grato odore inter Lilium & Narcissum, triduoque marcescunt, incipientes ab imo florere, paulatimque emergentes unus post alium. Fructum acinosum pallentem in Italia nunquam ad perfectam maturitatem perduxisse audivit P. ALPINUS.

Radice Columna describit bulbosam, magnam, Scillae æmulam in vetustiore, foris rufescentem, intus candicantem, bulbulis se oblique propagantem, non Arundinaceam, geniculis asperis, sed laevem & orbiculatam.

Alpini radices formâ differre observavit: ac alteram quidem *μακροπύρρα*, alteram *συντομαία*, i.e. longâ & rotundâ radice præditi. Macrotrize folia longè minora cernuntur, tenuiora & magis in ætatem desinentia, coloris, virentis dilutioris; pediculi idem sunt longè subtiliores, gustus multo acrioris acutiorque. Radix verò longè gracilior, exterius obscurior intus non ita alba ut alterius, saporis idem, acrioris: quin & recta in terram descendere videtur, veluti Betæ radix. Hanc speciem non admodum frequentem esse tradit, nec unquam, quod audivit, in Italia florem produxisse.

Rotundæ à prioribus differre vixit sunt, quod iis longè majores in latitudine quadrantes fuerint, & veluti compressæ & latae, quæ id proprium habent, ut non omnes in apicis radices medio germinant, ac circumcirca, nihil germinis in apicis radices medio producentes: [prius dixerat quod germinant hanc nonnullæ in apicis radices medio, ut omnes aliæ bulbosæ faciunt: Columnæ quoque radix hujus plantæ bulbosæ est.]

Hujus radix & tota planta acris est, non alio quam Ari modo, quamvis mitior, & ideo in cibo & alijs utilis est. Differt ab Aro vulgari, quod Julus medius est flosculis ornatus dimidia ima parte, & reliqua in tenuitatem abit, in vulgato verò Julus in imo tenuis & in summo crassior, pistilli figura, absque flosculis, sed laevis. Hanc ergo plantam non esse Colocasia seu Fabam Ægyptiam Antiquorum manifestum est, quàm ut contrariæ opinioni resistant tempus infumere operæ pretium sit. Vide si placet F. Columnam de hac re. Nomen Ægyptiacum *Culeas* Recentioris utiâ sepius induxisse videtur.

Locus.

Planta hæc in rivulis & aquis apud Ægyptios sponte oritur, qui magnâ curâ & diligentia eam colunt. At neq, in Ægypto duntaxat spontanea est, sed & in Creta, observante Bellonio, & in Syria, referente Rauwolfio: atq, etiam in Cypro, & Sicilia ut alii annotarunt: quin & in Italia, agro Salernitano frequentem invenit in quadam vallecula F. Donatus de Eremita, aquoso loco de clivi supra portam dictam *dell' Annunziata*, ut refert F. Columna.

Radix in Ægypto, Syria, aliisque regionibus Orientalibus in cibis expetitur, eaq, coctâ frequenter vescuntur incolæ: nec minor hominum numerus eâ ali dicitur quàm in Germania rapis, (sic illis & slavâ Pastinacâ non careant) quibus tamen minus grata sit. Addit F. Columna radicem hanc Neapoli à Turcis & Africanis mancipijs expeti, atque in cibo celebrari. Bontius naturâ suâ venenatam esse scribit nec nisi aquâ per triduum maceretur, edulem esse.

6. *Dracunculus aquaticus* Ger. J. B. *noster aquaticus* Park. *palustris* sive *radice arundinacea* Plinii C. B.

J. B.

Non bulbosam, aliorum Dracunculorum Arique more radicem habet, sed digitalis crassitudinis, prælongam, geniculatam, transverso situ limbo palustrium locorum solo incumbentem, cui figuræ ex articulis demissa fibrarum sòbole numerosa, botrychi seu cincinnati instar. Folia ex eildem enascuntur, pediculis dodrantalibus harentia, Hederaceis paria [imo majora] figurâ quoque, similia, nullis per ambitum angulis, in acutum desinentia, polita, venola. In foliis huius quod summo cauli innascitur racemus comprehenditur ei similis quem Aron profert. Dodonæo fructus initio quidem exiguis candidisq, staminibus, quæ pro flore sunt circundatus excrevit, inde in racemum, primum viridem, cum maturum rubentem. Nascitur juxta rivulos & in fossis paludosis.

Nos in fossis palustribus propè *Sevenhuys* Hollandiæ observavimus.

7. *Arum Orientale* Ardabar dictum Zanoni. hist. bot. cap. 12.

Hæc herba (describente P. Matthæo) facit radicem similem Aro vulg. cum aliquibus parvis radicibus appendis. Ex hac nascitur virga aculeis viridibus circumdata, quæ extollitur ad sex palmos: In vertice gignit pyramidem, ex bacis viridibus compositam ad similitudinem cupressi, quæ dum virget maturæ rubescunt cum palli in medio. Folia sunt duo, & à radice unde habent originem, æqualiter extolluntur, unum in aliud inflexum, ex quorum medio exit virga vel caulis habens folia ad formam semicirculi, coloris qui in viridi rubescit, nigris maculis aspersa, & sunt pulcherrima vili. Fructus & radix sunt calidissima, quibus Indi utuntur contra morbos frigidos.

Pater

Pater Matthæus observavit hanc plantam in horto D. Salada in Artafa, in urbe Balsora, quæ ad Euphratem sita est. Ob insolitam & enormem foliorum figuram suspecta est nobis hæc planta.

8. *Arum Indicum* Rumphal dictum Zanoni Hist. bot. cap. 92.

Rumphal vulgò dicitur Ignome; producit florem oblongum, unico folio, pictum ad modum Tuppe coloris flavi, ex rubro maculatum, odoris acuti, ex cuius medio exit lingua ad modum Serpentis, fed non pictum, coloris subflavi: truncus altus, æqualiter maculatus, coloris supradicti: succus ebullitus noxius est: ununtur radicibus ad sanandos morsus serpentium, si vulnus est recens: quod si non ferio vulnus iterum aperient & sic curant.

Est etiam remedium insigne trita & imposita supra partem morbo Gallico affectam: expurgat enim & sanat.

9. *Arisarum latifolium* Park. Ger. *latifolium quibusdam* J. B. *latifolium alterum* C. B. item *latifolium majus* ejusdem. *The broad leaved Priests Cow.*

Clus.

Hedere aut Smilacis ferè folia habet, tria aut quatuor, viridia, mollia, satis tamen carnosa, acris saporis, oblongo pediculo innixa, anteriore parte quæ pediculo adherent, utrinq, pinnata, Ari foliorum æmula, sed obtusioribus & quasi orbiculatis angulis: inter quæ pediculus duas uncias longus, multis rubris maculis distinctus emergit, cui oblongus flos infidet, monachalis cuculli five Aristolochie floris modo efformatus, amplior tamen, extremâ parte fusci coloris, qui deorsum radiatim tendit, in cæteris albus caninum olens, pistillum obtusum incurvum, & veluti ex cucullo prospiciens continens. Radix rotunda, globosa, Aro minor, foris nigricans intus alba, aliquando etiam tuberosa & oblonga, initio dulcis, deinde acris, minus tamen Ari radice (licet Vete res contra sentiant) fibris aliquot supra eam expansis, ut in Orchidibus.

Aliud etiam ejus genus invenitur paullo amplioribus foliis, & rotundioribus aliquantulum atque mollioribus, pluribus tuberculis se propagans, oblongaq, & crassas radicales sæpius in latum obliquum spargens.

Fructum non describit Clusius, at neq, nos observavimus. In aggeribus sepium & umbrosis, incinerâ à Massa ad Lucam copiosam vidimus, Aprilis initio florentem: postea etiam in Galloprovincia, non longè à Tolona portu, ad montium latera. Clusius in collibus Lusitanie frequens, salsobro & lapidoso solo, ad lèpes & juxta vias observavit, &c. Frigoris admodum impatiens est, neque in hortos nostros translatum floret.

10. *Arisarum angustifolium* J. B. Ger. *longifolium* Park. *angustifolium*, *Dioscoridis* fortè C. B.

Clus.

Folia longa sunt & angusta, instar ferè Plantaginis angustifolice foliorum, viridia, splendentia, quina aut sena: post quæ flos seu cucullus longior & mucronatus, retrorsum inflexus & albicans, prodeit: & ejus rima oblongus veluti vermis exilit, spithamæ interduum longitudine, inflexus, coloris aut purpurei, aut ex purpura virelcentis, non ille quidem obtusus extrema parte, fed mucronatus: Fructus, racemi instar confertus, albus, vix terrâ emergens, suo tempore subsequitur. Vivax magis est quàm superius, neq, tantâ curâ indiget.

In agro Romano inveniri aiunt spontaneum Clusius ab Imperato accepit missum Neapoli: ipse Locus sponte nascens non vidit, uti neq, nos.

Fructum in horto nostro vere tandem è terra protulit.

CAP. XIX.

De Dracontio.

Dracontium five Serpentina à caule Serpentina pellis instar maculoso nomen traxit. Folia multifida seu in plures lacinias divisa, caule maculato, seu membranaceo folliculo maculoso inferius vestito, ab Aro distinguitur.

1. *Dracunculus majus* Ger. *Dracunculus major vulgaris* J. B. Park. *polyphyllus* C. B. *Dragons*.

J. B.

Dracunculo majori profunde in terram depacta radix est, fed orbiculata, volam implens, cuius lateribus parvi bulbi plures, quibus se propagat adnasci consueverunt, foris colore buxeo, intus candido, sapore fervido. Caulis unicus, rectus, pollicaris & crassior, cubitos duos altus, maculosa colubri tergo affabre mentiens, & tuncis convolutis constans: ipsa verò folia pediculis dodrantalibus fungos donata, in segmenta digitata finduntur, leviore, & splendore Ari, crassitie & colore libus turgoris detrita, in segmenta digitata finduntur, leviore, & splendore Ari, crassitie & colore par: è quorum medio elucet caulis vix digiti minimi crassitudinem æquat, & ejus scapo vagina par: à pedalis exit, coloris foris herbacei, intus in purpura rubentis, & finit pistillum promens nigrum, Ari pistillo majus, in mucrone acutiore desinens: subsequitur fructus racemosus, granis per maturitatem rubentibus. Olor floris valde foetidus.

2. Dra.

2. *Dracontium polyphyllon caule non maculato* N. D. Hort. Lugd. Bat.
 3. *Serpentaria major seu Dracontium major polyphyllon Brasiliensis* Marggr.

Caulibus affurgit ad duorum pedum altitudinem, rotundis, digitum crassius, ex viridi, flavo & albo variegatis instar Serpentis: quilibet folium gerit circumferentia folii Pæoniæ, in quatuor aut quinque laciniis dissectum, continetque quilibet lacinia nervum crassum, & variè in ambitum exsectum est plusquam Hieracii aut Chondrillæ folia; sunt autem folia glabra & viridia. Inter folia exurgit caulis florem sustinens, ut in reliquis, de cujus summitate prodit vagina, pedem aut amplius longa, plus quinque digit. crassa, in extremo acuminata, quæ se aperiens pediculum satis crassum monstrat, ad quem spica in modum, ut in Mili Indico, composita sunt grana, Mili magnitudine, striata, rotunda, succulenta, quinque aut sex partibus composita, etiam majus aquans aut etiam superans, rubris subtilibus variegata, ubi maturuerunt rubra. In his granis continetur semen figuræ ovalis, nuclei interioris Ceræfi magnitudine. Radix rotunda est, pomum majus aquans aut etiam superans, cæticula ex albo rufescente tecta, superius ubi caules erumpunt multa habens filamenta. Saporis est acris instar Ari.

4. *Serpentaria triphylla Brasiliensis* C. B.

Imperfectè describitur à C. Bauhino in Prodro. Nos ergo descriptionem ejus à D. Dodartii supplebimus.

Radix rotunda à capite seu summa parte multas tenues, albicantes fibras emittit. Caulis inferius membranâ laxâ maculosa tegitur, Folia Ari similia. C. Bauhinus folia & florem ita describit, Foliâ pediculis palmatis & lavis, in cujus summo folium tenue, albidè vires, fibrosum, fibro- tundum, trifidum, in exquisitum apicem desinens, duabus partibus inferioribus, et etiam inferè sinum obtinens, quorundam quodlibet uncias binas cum dimidia latum, longitudine verò uncias quatuor superat. Flos Serpentariæ majoris formâ, similiter pediculo truncatâ donatus, longitudine unciarum quinque, latitudine fœscunciali, atro-rubens, striatus, venis albicantibus per medium maximè extrinsecus excurrentibus, pistillo nigricante, oblongo, ex rufo fusco D. Dodart tres digitos longo, quod spicam tandem producit à parvis rubicundis granis compositam membranâ longis foliaceis cinctis.

Radix insipida est, reliquæ partes gustanti inigo dulcia, verum aliquandiu masticata acerrima. Umbrâ gaudet per hyemem reponenda: à Canada missa.

C. P. XX.

De Orchide in genere.

Orchis i. e. Testiculus, cur dictum sit hoc Plantæ genus, neminem qui ejus radices unquam eruerit latere potest: Quod si quem fortè lateat, Spigelium attendat in *Flagge ad rem barbariam* rationem reddentem his verbis. *Cum sit herba quæ bulbosâ binas aut ternas habent radices instar testiculorum, semen humanum quodammodo redolens, Orchides censetur.*

Satyrium à Satyris dicitur ob incendium libidinis, quod Veneris incontinentum, ut vocant, efficit præ reliquis bulbis. Satyria dicuntur quibus unicus est bulbos, Orchides quibus geminae, autore Dioscoride. Spigelius, nescio quo autore, *Satyrium propriè dicta aut quod ternas habet radices, Orchidum radicibus similes, unam quæ sursum erigitur virilis membri formâ, duas alias inferius, ex eodem mino testiculorum modo dependentes.* Quod si verum sit, nulla fortasse, certè paucissima, erunt Satyria.

Cæterum cum Orchidum historia magna confusione & obscuritate laboret, partim ob multitudinem specierum, & nonnullarum etiam similitudinem, partim ob earum apud botanicos descriptiones, adeo breves interdum & generales ut & una pluribus, & plures unius alicui speciei accommodari possint: unde perspicacissimum quemque & in his studiis versatissimum perperâ torqueant & perplexum reddant, necesse est: At neque icones nos expediant, vel quia minus diligenter pictæ, vel quia nota quibus cognatæ inter se distingui possent picturâ exprimi nequeant: Nos ut lucem ei aliquam fœneremus, certâ & clara, nobiliter penitus perspectâ ab ambiguis & obscuris, quæ Oedipo euidam enodanda relinquimus, distinguemus.

§. 1. De Orchide testiculatâ, quæ vel geminum, vel simplicem, vel interdum triplicem habet bulbum subrotundum in digitos minimè divisum.

- A. 1. *Orchis barbata fastida* J. B. *Tragorchis maximus* & *Trag. mas* Ger. *Tr. maxima* & *Tr. vulgaris* Park. *Orchis fastida* 1. seu barbata odore hirci, brevioris latiorisque folio C. B. item 2. seu odore hirci, longiore angustiorisque folio ejusdem. *The Wizard-flower*, or great Goat's flower.

7. B.

Hujus bulbi & reliquæ plantæ partes, si cum congeneribus conferantur, plerumque majores videntur, quippe cum bulbos Juglandem unâ cum suo callo carnoso æquantem magnitudine observaverimus.

mus. Folia multa, magna, Liliacea, levia, & à radice, & in caule ad ipsam usque spicam ferè nata. Caulis crassus spicam densam sustinet florum fetidorum: quorum singuli pediculo viridi (cui appositum foliolum sextante longius) intorto, ventricoso insident, calcarî admodum brevi & viridi, galeâ & alio foris ex albo virentibus, intus purpurascens punctis & ftris notato. A labello exteriori albedo, interioris purpurâ punctato aruncus demittitur, triplici cincto viridanti compositus, quorum laterales crispî breviorisque & convoluti interdum, medius longior, bifidus propendit. Odor gravis & virosus. Semen in valvulis oblongis striatis perexiguum.

Solo pinguisculi nascitur Lobel. Floret circa finem Maii, & ferè usque ad medium Junii. Pro. Tempus est venit in collibus mucosis, præsertim inter umbras convales. 7. B. In Cantio viâ quæ à Crayford Locin. ad Derford oppidum ducit invenit D. Bowles. Cur Jo. Bauhinus, quem sequimur, non separet Orchin fetidum 1. & 2. C. B. apud ipsam vide.

2. *Tragorchis minor flore fuliginoso* J. B. *Tr. minor* & *verior* Park. *Orchis odore hirci minor* C. B. *Tragorchis femina* Ger.

Geminum habet bulbum, mediocrem, rotundum, alterum superius, alterum inferius situm, ut in aliis ferè sit. Caulis plerumque pedalis, ab imo ad summum usque foliis vestitus, longis, angustis, acutis, carinatis, quæ sinu suo ipsum amplectuntur: in nonnullis plantis decem vel duodecim folia numeravi. Summo cauli insidet spica florum congesta, duos digitos longa, obsoletâ purpurâ cinctâ. Singulis foliis ad pediculi exortum apponitur folium satis longum. Flosculi ipsi parvi pediculis insident brevibus, adeoque contortis, ut calcaria velut amplectantur. Galea, ut in aliis, quinque componitur foliolis adeo arctè conniventibus & velut agglutinatis, ut una & continua lamina videantur. Labello breve est, retrorsum flexum, magis ætiam quam in ulla alia quam hæcenus viderim Orchidis specie, in medio seu rectu ipso punctulis purpureis aspersum. Dividitur autem in tres laciniis satis latis, quarum media longissima est: Color laciniarum ex herbaceo nigricans seu fuliginosus. Odor cunicum ingratus.

Florentem invenimus Maii 26. prope Genevam in pascuis trans Rhodanum. Locu. Orchis illa quam Clusius in pratibus urbi Londinensi proximis eruebat, spicâ florum purpureorum, teterimi odoris, quamquam fuerit ignoramus: nihil ejusmodi nobis unquam occurrit, neque in pratibus circa Londinum neque alibi in Anglia.

Orchin Batavianum vi. Clus. bis, quam ingrati odoris esse scribit, nec ineptè Tragorchin minorem nuncupari posse, caule dodrantali, tribus quatuorve angustis foliis cincto, spicam lutescentem florum elegantis exteriori rubri coloris internè verò paulò dilutioris, trifido labro propendente, Orchidi noctifloræ ferè purpureæ spica congesta pyramidalis eandem censio. Nam & ipse Clusius hæc in hortos translatam latius explicare florum comam, in metæ quasi formam desinentem scribit.

3. *Orchis stratiotica* Ger. *strat. major* J. B. *militaris sive stratiotica major* Park. *latifolia altera* Clus. *Cynopsis Orchis militaris major* C. B.

7. B.

Caulis est eminenti, [pene cubitali Clus.] folio amplissimo, i. e. longo simul & lato, & subrotundo inter initia. Flos intus candidus, maculis purpureis interstinctus, foris velut fibris purpureis ac citrinis impensis rubens. [Clusius exalbidam Galeam Orchidi suæ latifolice alteri attribuit.]

Hujus (inquit J. Bauhinus) provenit uberior in sylva Florida vallis. Erumpit nempe Decembri, floret autem Maii auspiciis ad finem Julii. In sylvis Nemetibus oppido vicinis & in Leytano saltu supra Manderfoss observavit Clusius.

Mentio quærit J. Bauhinus cur frater C. Bauhinus Orchidem latifoliam alteram Clus. bifoliam vocet, cum Clusius talem esse non scribat, quin iconem cui multa folia pro ea ponit, quæ à Lobelio stratiotica dicitur. C. Bauhinus tamen Orchidem psychodem diphylam Lob. hujus synonymam facit, & stratioticam Lob. (cujus icon eadem est cum Clusiana Orchidis latifolice alterius, ut diximus) Orchidis fusi militaris majoris synonymam facit. Nos certè hæc non intelligimus. C. Bauhinus per inadvertentiam Orchidem latifoliam alteram Clusii bis ponit, primò pro synonymo Orchidis bifolice alterius erroneè; deinde pro Synonymo Cynorchidis militaris majoris.

4. *Orchis bifolia latissima* C. B. *Serapias bifol. latissima* Park. 1. *amplissima foliis* Clus. *Alter altera psychodem diphylam Lob?* i. e. *Hernaphrodita secundâ* C. Gemmæ.

Clus.

Bina habet folia, Ellebori albi foliis magnitudine non cedentia, aliquot venis à pediculo ad extremum usque folium productis similiter insignita, superne virentia, inferne dilutiora, profus tamen splendens. Caulis cubitale, paucis foliis fusi involvitur prædium, pentagonum; flores in summo spicam coherentes, cujus autem coloris, cujusvis formæ ignoro, cum antequam aperirentur plantam duntaxat observaverim: Radices binas, crassas, & parvi Napi modo oblongas, supra quas infimo cauli inherent aliquot fibræ satis crassæ.

In declivitate montis, cui inedicata est arx Greben, inter Savum & Drayum amnes, binis ultra Waradum milliariis, observavit Clusius. Cum hujus descriptio apud Clusium imperfecta sit, nec quicquam præterea, quod scimus, eam descriperit, quo referri debeat dubii sumus.

5. *Cynorchis prior Dodonæi* J. B. *latifolia hiantæ cucullo altera* C. B. *major latifolia altera* Park. *Cynorchis major* Ger.

Dod.

Folia habet lata, pingua, Lili foliis propemodum similia: caulem pedalem aut altiore, angustum [Lobelio sequipedalem, glabrum, nudum, cavum in summo] & in eo flores copiosos, spicati digestos, colore rubentis dilatæ purpuræ, cucullo aut galeæ patentis similes, ex quibus parte inferiora

inferiore laciniosum quiddam canis aut alterius animalis quadrupedis exuvio simile dependet, dilute & ipsum purpurascens, punctulis magis purpureis respersum. Lobelius florem odoratum, purpureum, maculis albicantibus atque pullis variegatum ei attribuit. Quae de bulbis & fibris habent, omnibus ferè Orchidibus communia sunt.

Quamquam Orchidis speciem describant Dodonaeus & Lobelius nosse scimus, & an à quoquam praeceptorum Botanico alio nomine descripta sit: certe nota quas tradat generales sunt, & nos incerto relinquunt. Quid quod Lobelius in pratis riguis frequentissimum scribit: Ubi quæso terrarum? nobis in Anglia & regionibus transmarinis plantas sedulo indagantibus nullibi conspecta est.

C. Bauhinus huc refert Cynorchidem marem quartum Tragi: J. Bauhinus eam leparat, & sub titulo Orchis alias purpurea, alias ex roseo candidis five quartus Trago proponit. Hujus sententia nobis magis probatur: inquirendum tamen proponit, annon Tragus fortè intellexerit Orchin majorem totum purpureum, cui revera descriptio Tragi convenit. Magna confusio & obscuritas.

6. Orchis magna, latis foliis, galeâ fusca vel nigricante J. B.

J. B.

Folia habet quatuor aut quinque, magna, Liliacea, palmaria, & sesquipalmaria, uncias circiter tres lata, striata, nitida, & præter hæc duorum foliorum in terra rudimenta. Caulis striatus, sesquicubitalis, superiora versus purpurascens, in quo florum thyrsus majusculorum, galeâ brevi, atropurpureâ, striatâ, quibus apprimuntur binæ alæ concolores, calcarî parvo ad pediculum longiusculum conortum angulosumque appresso: Ex pediculo pender labelum, exuvias Martis aut Zibellini contentum egregie exprimens una cum crulculis & caudâ, adversâ parte ex albo purpurascens. Infima floris penetralia rubro candidoque variata sunt. Odor levis non ingratus: sapor viciidus non infensus.

Ad latus sylvestri cujusdam collis propè montem Saleve non longè à Geneva invenimus, Maio mensè florentem.

Locus & Tempus.

A. 7. Orchis morio mas foliis maculatis C. B. Park. Cynorchis morio mas Ger. emac. Orchis major, tota purpurea, maculoso folio J. B. The male fool-stones.

Radices geminae, olivarum modo rotundæ; una novâ & plena, altera fungosâ, rugosâ & flaccida. Folia ad radicem sex septemve, & interdum plura, modicè lata, levia, Lili foliis similia, superius maculis aliquot ex rubro nigricantibus signata, nonnunquam his carentia, quorum unum & subinde alterum caulem quoque circumplectitur. Caulis dodrantalis aut pedalis, teres, striatus. Flores in spica longâ purpurei, numerosi, odorati & aspectui grati, circa umbilicum albidiores, & punctis paucis purpureis saturatoribus puncti, posterius calcarium habentes brevius & crassius. Folia illa angustâ & acuta quæ à galeâ lateribus exurgunt, & in hoc genus foliulæ alæ dici solent, nonnihil extant velut auriculæ quædam, & in acutum mucronem desinunt. Ad pediculum foliuli uniuscujusque apponitur folium acuminatum, purpureum. Foliuli in spica non admodum arctè stipati sunt.

Tempus.

Flores circa finem Aprilis & initio Maii, æstque frequens in dumetis & pratis; & vel indè à reliquis hujus generis dignosci potest, quod omnium quæ apud nos sponte oriuntur prima flores.

Orchidem majorem totam purpuream non maculatam J. B. cum ipse considerandum proponat quâ in res, dempsit maculis nigris in foliis, differat à descripta, non nisi accidentibus quibuldam ab ea differre existimamus, non alter quam Arum vulgare non maculatum à maculato: quamvis (ut verum fateamur) nonnullæ sunt in descriptione notæ quæ diversam agnere videntur: v. g. flores conferti, odore ferè nullo, calcarî satis longo.

A. 8. Orchis morio femina Park. C. B. Cynorchis morio femina Ger. Orchis minor purpurea & aliorum colorum cum aliis viventibus J. B. The female fool-stones.

Radices geminae, rotundæ, nucis myristicæ parvæ magnitudinem æquant, altera superior, altera inferior, cum fibris aliquot superius adnatis, ut in hujus generis aliis. Folia quatuor aut plura summa tellure jacentia, non admodum longa, neque grandia, reflexa plurimum & quodammodo intorta; minime maculosa: in caule palmari duo plerumque existunt eum amplexa. Spica florum brevior est quàm in Cynorchis morione mari; flores pauciores, purpurei, & interdum carnei aut albi, fuavolentes, labello latiore punctis purpureis saturatoribus notato. Alæ huic latiores, concavae, minus quàm in * illo extantes, cuspideque demum coloris sunt viventibus lineis striatæ, quæ notâ ab omnibus quas hactenus vidimus Orchidibus distinguunt. Flosculorum pediculis apponitur folium purpurascens. Floret circa finem Maii, & pro Veris constitutione interdum maturius. In pascuis ubique ferè obvia est.

* Cynorchis morione mari.

Vires & Usus.

Orchis calf. & hum. saporis est dulcis. Usus præcip. (ex signatura lasciva) ad virilem fortitudinem restaurandam: Sic & uterum confortare creditur & ad conceptionem disponere. Schroder.

Ad conceptionem juvandum R. Sal. Satyrion. Scrup. β. cum vino Malvatico aut Aq. vite Mulieri fæpis post Menstruorum fluxum. Multas feminas hoc remedio curavit Hartmannus D. Hulst.

* 9. Cynorchis latifolia spicâ compactâ C. B. Park. Orchis sive Cynorchis tertium Dodonæi, Lobelio major alter J. B. Cynorchis palustris.

Dodon.

Folia edit angusta, striata, Plantaginis angustifoliæ foliis quodammodo similia: caulem dodrantalem: flores in brevi densâque spicâ copiosos, colore foris puniceo & obscuriorum purpuram referente, intus verò albicante, ejusdem cum * superioris formæ sed tamen minores; dependente quoque ex ipsis rudi & informi exiguo Quadrupedis veluti animantis rudimento. Radices subsunt aliorum Orchidum similes.

* Cynorchis diti alter Dodonæi.

Icon

Icon Dod. & Lob. tantum habet similitudinem (inquit J. Bauhinus) cum Cynorchide majore Lobelii & priore Dodonæi, ut insignè aliquid discernim statuere non possimus. Nobis idem videtur.

In herbis locis Valenæ sylvæ, viâ quâ itur ad pagum Viols, Maio mensè copiosè florentem col- Locu & legit D. Magnol. Utinam notam aliquam characteristicam nobis dedisset, quâ eam ab aliis omnibus Tempus. certo distinguere possemus. Mirum Dodonæum in Hist. Gal. magna & lata folia, Liliorum foliis pane familia huic tribuere, adeoque sibi ipsi contradicere.

* 10. Orchis genus parvum flore profusus purpureo, odoris suavisissimi J. B. Cynorchis montana, purpurea, odorata C. B. fortè etiam Cynorchis obscurè purpurea, odorata ejusdem. Cynorchis militaris purpurea odorata Park.

Folio vestita est, describente Trago, Lilio simili: Flore emicans purpureo profusus, (nec enim ulas offendit lituras) eoque instar frumentorum in spicatum desinente cacumen, quod in hoc genere minimum existit suavisimo commendatur odore, & ad Caryophylleam accedente.

Nascitur plerumque in asperis montibus inter Juniperos, terrâ fortè & albâ gaudens.

Locus.

* 11. Orchis Pannonica tertia Clus. obscurè purpurea odorata C. B.

Clus.

Hæc binis bulbis crassis prædita est: foliis longis, angustis; caule interdum pedali: spicâ florum eleganter, odorata, quorum galeola obscurâ purpurâ niter: hiatus cum propendente labro candicans, purpureisquæ maculis insignitur.

J. Bauhinus perpendendum proponit annon hæc præcedenti eadem sit. Differentia est in floribus quorum labelum in illâ purum est sine maculis, in hac maculis purpureis insignitum; unde nos species diversas verum simillimas existimamus.

A. 12. Orchis Pannonica 4. Clus. Orchis parvis floribus multis punctis notatis. An Clusio Orchis Pannonica 4. J. B. Cynorchis militaris præfensis humilior C. B. militaris Pannonica Park. Cynorchis minor Pannonica Ger. emac. Little purple-flowered Orchis.

Bulborum altero olivari, altero rotundiori fibræ adnascuntur ut in cæteris. Caulis sesquipalmaris & dodrantalis, cui circumjecta folia quina, septenagæ sesquialciali latitudine, longitudine palmari, quorum aliqua repanda, alia caulem involvunt. Flores in spicam satis brevem conferunt digesti, ferrugineum conum in fastigio caulis antequam explicentur emulantes, odore melleo. Flores singulares exigui, calcarî herbidò brevissimo, galeâ ferrugineâ, alis vel totis herbis, vel ex dimidiis purpurantibus, intus rubro punctatis. Labelum simile quodammodo Animalculo quadrupedi, tripartitum vel quadripartitum altum, foris penitus albicans, intus creberrimis punctis saturatè purpureis notatum; apicibus in rictu luteis.

Locus.

Clusii descriptio melius congruit Orchidi apud nos in collibus sicciorebus & sterilibus, præter tim cretaceis, frequentissimè, quam militarem Pannonicam appellare solemus. Folia est quintis aut senis: spicâ elegantium pusillorum florum, purpurascens galeâ tectorum, prominulo labro, & in quatuor lacinias diviso, albo, purpureis punctis distincto, parvo calcarî à tergo prominente, tenuis odoris.

Hæc à præcedente (quantum ex descriptionibus colligere licet) magnitudine præcipuè differt videtur.

13. Orchis parvo flore rubro sive phæniceo J. B. An Cynorchis Militaris media C. B? militaris rubra Park? An Orchis 2. flore rubro elegantissimo Clus?

J. B.

Palmo major est; foliis pluribus, non magnis, caulem multum amplexantibus: floribus velut in spica sesquialciali longa, & pane unciali latâ, parvis, rubris, & pane unius coloris.

Circa Montebelgardum mensè Junio florentem vidit J. B.

Orchidi secunda Clus. folia sunt plura quàm latifolia Orchidis ejusdem, angustiora; caulis gracilior, pedalis: flores rubri, pulcherrimi, quales ferè in Belgico illo Orchidis genere videre meminit, quod & pratis Lovanio vicinis eruebat.

Hanc olim habui pro Orchide nostra purpurea spicâ congesta pyramidalis; verum in tanta descriptionum brevitate & imperfectione nihil audeo definire: suspicor tamen me falsum fuisse, saltem quod ad Clusium attinet, ni fortè bis eandem plantam tradiderit, siquidem Orcheos Batavice pulcherrimo superius posita. J. Bauhinio descripta à Clusiana fortasse diversa est, & nostra spicâ pyramidalis eadem.

A. 14. Orchis purpurea spicâ congestâ pyramidalis. An Orchis Batavica vi. Clus? An Or. parvo flore rubro sive phæniceo J. B? An Cynorchis militaris spicâ pyramidalis conglomerata Park? Purple late flowering Orchis.

E gemino bulbo orbiculari, non palmato, caulis exoritur palmaris & major, erectus, foliis multis, angustis, plenisque eum amplexantibus non maculatis, pallidis virentibus cinctis: cujus fastigio infidet spica florum brevis, densa, pyramidalis, pulcherrimis foliulis purpureis vel fuave-rubentibus nullis maculis notatis, cum longis calcaribus retrorsum extensis composita. Horum cuculli reliquorum more quinque foliis constant, quorum duo velut alæ nonnihil extant: labelum propendens in-
†
L I I I I 2
feriorè

feriore parte in tres lacinias dividitur, superiore duobus processibus albescentibus huic Orchidi propriis donatur, qui processus in sinum exiguum seu cavernulam flexi auriculam quodammodo referunt. Variat interdum flore albo.

Tempus &
Locum.

Floret mense Junio, omnium quae apud nos sponte oriuntur Orchidum, Triorchis & Monorchis exceptis, postrema: in paucis ficioribus & cretaceis satis frequens.

Cynorchis militaris montana spica rubente conglomerata C. Bauhino in prodr. descripta huic eadem videtur, magnitudine sola differens. Orchis Batavica vi. Clus. huc referenda est, i.e. Orchis odore hirci minor spica purpurascens C. B.

15. *Orchis globosa* flore C. B. rotundus Dalechampii J. B. *Cynorchis capitulo globoso* Park.

Radice constat geminā, exigua & oblonga non exacte orbiculata: caule cubitali, rotundo, recto, gracili. Folia, ex nostra observatione, longa sunt, angusta, carnosa, subglauca, tria vel quatuor in caule, ad radicem nulla: Flores summo cauli insident in capitula globosa & aliquantulum compressa coacti, non aliorum generum modo in thyrium longum & spicatum digesti: [Thalio in umbellae parvae fere modum explicati.] Descriptio Thalii plantae a nobis in monte Jura inventae & observatae melius respondet quam Lugdunensis.

J. Bauhinus fratrem Calparum reprehendit quod in Phytopinace Orchidem rotundam Dalechampii luteam appellat, cum in, inquit, non fit flore luteo sed puniceo. Verum, quantum memini, luteus fuit in iis quas nos observavimus floris colore: at memoria non multum fido, cum in ficca, quam observavimus, color purpurascens & quasi carnea appareat, & C. Bauhinus in Pinace luteae epitheton omisit; & inter notas de ea nostras haec verba invenire: Labella flosculorum saturationis punctis purpureis notantur.

Locum.

Clivosis pratis montium frigidorum gaudet, ut recte Lugdunensis.

* 16. *Cynorchis angustifolia* hians cucullo C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Huic radices subsunt duae globosae: caulis cavus striatus, cubito minor, foliis aliquot pallide virentibus, lavis, striatis, uncias sex longis, semunciam latis inferne, & uno alterove superne, amplexantibus: spicam habet oblongam ex floribus raris, candore purpurascens, ex oblongiusculis pediculis dependentibus hiantem cucullum referentibus.

Locum.

Hanc in pratis Patavinis legit C. Bauhinus.

* 17. *Cynorchis militaris pratensis elatior floribus variegatis* C. B. prod. Park.

C. B.

Hac priore [Orchide spica pyramidalis] testiculis est minoribus; caule breviori; foliis latioribus, uncias duas longis; etiam caulis summum tubi instar cingentibus: spica breviori, ex floribus priore longe minoribus, itque ex albo & rubro eleganter variegatis.

Locum.

In pratis humidis Michelfeldensibus & trans Rhenum reperitur.

* 18. *Chamaorchis Alpina* folio gramineo C. B. prod. Alpina flore viridi Park.

C. B.

Planta palmaris est, ex cujus radice gemina globosa, oblonga, folia angustissima, utrinque quaternis dimidia latum, Ophioglossi folio perispermale. Cauliculus in spicam florum definit, foliolis florum minutissimis, capillaris, figuram, (si per microscopium florem intuearis) Orchidum exacte praesentantibus, coloris herbacei. Spica haec cum suo folio adnato eminus intuenti Ophioglossum mentitur.

Locum.

In monte Helvetiorum Gothardo copiose & acervatim Junio florens reperitur.

* 19. *Monorchis Ophioglossoides unifolia* Mentzel.

Mentzel.

Ex radice bulbosa, globosa, parva cauliculus protendit tennem, uncias duas longum, & unam cum dimidia latum, Ophioglossi folio perispermale. Cauliculus in spicam florum definit, foliolis florum minutissimis, capillaris, figuram, (si per microscopium florem intuearis) Orchidum exacte praesentantibus, coloris herbacei. Spica haec cum suo folio adnato eminus intuenti Ophioglossum mentitur.

Locum.

In udibus & paludosis Boursie circa pagum Schreilaken in ditione Samlandiae mense Augusto; item circa Gedanum urbem reperta.

Inveniuntur interdum cum altero foliolo radici adnato.

* 20. *Monorchis bifolia* floribus viridibus Moschum olemibus Mentzel.

Hac unico radice testiculo caule assurgit biuncialis, quem inferius duo investiant folia, unciam excedentia, striata & in rotunditatem acuminata. Superius eminent flosculi Orchidum virides, odorati Moschi suavior spirantes.

Locum.

In Alpibus inter Treviranum & Ispruck secus vias in scopulis nemorosis & umbrosis. Non video quid differat ab Orchide vulgaris odorata moschata, excepta parvitate.

Reperitur haec foliis similibus, floribus pallide virentibus: item floribus luteis prioris similibus, suave-olentibus, citra tamen Moschi odorem.

21. *Monorchis foliis pluribus angustis, floribus luteis ceram olemibus* Mentzel.

Copiose circa Berolinum sedem Electoralem Brandenburgensem in pratis provenit.

Locum.

A. 22. *Orchis odorata moschata* sive *Monorchis*. C. B. *puffula odorata* Park. *parva autumnalis* lutea J. B. *The yellow, sweet, or musk Orchis*.

J. B.

Duobus aut tribus foliis, Plantaginis quinquevenariae similibus, venosis, glabris, imum caulem complex donata est: ipse vero caulis junceus pedalis, [nunquam vidi apud nos ea altitudine, sed plenius palmarem aut sesquipalmarem] thyrium gerit longum flosculorum pusillum, tribus apiculis constantium, ex herbido colore in luteum vergentium, suavi Moschi fere odore fragrantium. Flosculi ut in reliquis Orchidibus summis vasculis feminalibus insident, quae eis marcescentibus augentur, & longiuscula evadunt, breviora tamen pro plantulae parvitate quam in perispermis congenentibus, in sinu folioli est quo exeunt nullo pediculo, sessilia, cauli appressa, conferta. Bulbus cauli imo adheret unicuique exiguis; supra quem longae propagines exporriguntur, crassae, quibus unicuique aut alter bulbulus pendulus adhærescit. Bulbus quotannis marcescit & novus producitur.

In paucis sterilibus, maxime cretaceo solo, sed non ita frequens nascitur.

Locum.

* 23. *Orchis Frisica* hirsuta J. B. lutea hirsuto folio C. B. *Frisia* lutea Ger.

Duo habet folia bifolia similia, paulo minora quam Plantago angustifolia, aspera & hirsuta tamen: caulis palmum altus: Flosculi multi, ex luteo virides, ut in Hyacintho majore: Radices duae, parvae, rotundae.

Orchis sive Triorchis lutea altera, nomen hirsuta J. B. lutea altera C. Gemmae Lob. Park.

Lobelio ipso autore videtur eadem aut congener cum precedente. Folia est rotundiore & latiore: quam superior [Orchis spiralis alba odorata] virentiore & nonnihil hirsuta.

* 24. *Triorchis lutea* folio glabro C. B. *Orchis minor* Leodienst, *Triorchis lutea, flore luteo* C. Gemmae, sive *Basilica minor* Lob. *Orchis Leodienst* Ger.

Lob.

Terna folia angustiora Quinquenariae Plantaginis amula promit, laevore & viriditate Atricularum. Flos itidem in cauliculo exili Testiculi odorati pari. Radix ternis & quaternis pusillis pendulis testiculis subest.

C. Bauhinus ex hac planta duas facere videtur: Alteram Triorchin luteam folio glabro, alteram Triorchin luteam alteram.

* 25. *Triorchis lutea* tertia C. Gemmae Lob. lutea radice oblonga C. B. *Orchis sive Triorchis lutea tertia oblongioribus radicibus* J. B.

Oblongioribus est radicis olivaribus bulbis, nec plura habet Lobelius.

Nobis suspensa sunt tot Triorchidis luteae species, praeterit cum nemo hactenus Botanicae praeter Gemmam & Lobelium eas accuratius descripsit, aut a se visas meminert. Utinam eximerent nobis hunc scrupulum herbarii Frisii & Leodienst.

A. 26. *Orchis spiralis* alba odorata J. B. *Triorchis* Ger. *Triorchis alba odorata minor atque etiam major* C. B. Park. *Triple Ladies traces*.

J. B.

Duplici radice nimitur bulbosa, oblonga, villosa, ima versus acuminata, aliquot fibris donata, [imò per se triplici & interdum etiam quadruplici.] E cujus summo folia vaginato pediculo unciali furgunt, viridia, pingua, semunciam lata, unciam aut amplius longa, dorso crasso averfa parte, quae atro virentes venulae ab imo ad summum conspiciuntur. Juxta haec coliculus quoque erigitur dodrantalis ut pedalis, teres, foliolis acuminatis, ceu vaginis, vestitus, iidem tamen vix ac ne vix quidem prominentibus. Flosculorum odoratorum thyrsus, albidiorum, clavulaticumque haerentium ita natus, ut spirarum instar summa versus circumagatur. Hi internā parte ex luteo virent, ad latus vero duo foliola candida veluti alba haerent. Utriculi succedunt ut in reliquis fere Orchidibus, parvi, pulverulento semine repleti. Thyrsus florum amaricat, & jucundi odoris est.

Autumno floret, & in paucis ficioribus, arenosis & cretaceis, interdum etiam in humidioribus reperitur.

Locum &
Tempus.

27. *Orchis anthropophora* oncaes Col. *anthropophora oncaes* semina Park. *flore nudi hominis effigiem repraesentans, semina* C. B.

Col.

Hæc nudi hominis aut potius mulieris effigiem integram veluti umbram imitari videtur, floribus caput habentibus tegumento quinquepartito rectum, [duabus lacinias angustis, nec nisi manibus aperiantur conspiciendis] virecente, purpureis oris circumdato, e quo dependet labellum, in quo nudi solum omnis humana proportio circumscribitur, sed & faciei fere. Flores autem pallido colore & veluti arenulis aureis impressi micant, eodemque quo in ceteris modo in spicam per caulis fastigium dispositi circum dependent. Caulis sesquipedalis, lavis, rotundus, duobus foliis interceptus.

L 1111 3

CAVIS,

tum veluti folliculum magis purpurascens, per caulem in longam spicam pedalem disponitur: quibus utriculi magni succedunt, aliis fimiles, *semine* supervacuuo pulverulento repleta.

43. *Orchis Ornithophora folio maculoso* Lob. ico. Ger. Park. *Orchis papilionem referens foliis maculatis* C. B.

Hujus, teste Lobelio, differentiae accidentales plurimae sunt. *Floribus*; purpureis, purpurascens, albis: *Foliis*; praegrandibus, parvis, ovalis figurae, ex lato in acutum definentibus, ex acuto in amplum & rotundum.

Tabernamontano folia lata sunt cum nervis apparentibus, multis maculis aspersa: flores aviolanti fimiles purpurei. Suspicio eum ex icone descriptisse.

44. *Orchis Ornithophora floris colore herbaceo* J. B. Or. *papilionem expansum herbacei coloris referens* C. B. *Ornithophora* Ger. *psycodes herbacei coloris* Park.

In hujus descriptione nihil invenio quo ab aliis omnibus Orchidum speciebus certo queat distinguui, quod non ex titulo & icone statim possit colligi. Si tamen detur aliqua *Orchis caule* multis foliis ei velut appressis cincto, *flore* herbaceo, papilionem alis expansis referens, distincta omnino species est, nobis tamen incognita.

- * 45. *Orchis Ornithophora candida* J. B. Lob. Ger. *Orchis papilionem referens angustifolia alba* C. B.

De hac praeter iconem & titulum nihil invenio.

- * 46. *Cynorchis Delphinia maculosis foliis, flore purpureo-violaceo* J. B. *Orchis morio foliis sessilibus maculatis* C. B.

Sessilibus est & maculosis obtusioribusque foliis; flore purpureo-violaceo; *Caule* sesquicubitali, majusculo olivari gemino bulbo.

- * 47. *Orchis morio minor foliis maculatis* C. B. *Cynorchis minimis secundum caulem [pedalem & cubitalem] maculosis foliis, floribus purpureis* J. B. Lob. ico.

Plura non invenimus.

- * 48. *Orchis minor angustifolia in suprema parte longis foliis* J. B. *Orchis Serapias 13. sive angustifolia* C. B. Ger. emac. *myodes angustifolia* Park.

Hac non satis valido tibicine Tabernamontani auctoritate nititur, qui, ut ait J. B. more solito nullam exhibet descriptionem. Si icon ad plantam facta, notabile est Orchidis genus, in eo differens a ceteris, quod folia superiora juxta flores sint longa, cum aliis sint brevia.

- * *Orchis melittias* J. B. *melittias sive Apis cadaverulam exprimens* Lob. *suum referens, flore subviolente* C. B. *Serapias secundus minor* Dod. *melittias sive aspera* Park. *melittias* Ger.

Hujus descriptionem videbis apud Dodonaeum. Nobis ab Orchidibus fucifloris superius descriptis non diversa videtur.

Orchis Araneum referens C. B. *Arachnitis* Park. *Andrachnitis* Lob. ico. Ger. *Spider-Orchis*.

In Ephemer. German. Ann. 2. observ. 41. Orchidis Serapiadis seu Arachnitis iconem invenio, nulla addita descriptione, nisi quod ejus flores Araneum purpurei coloris affabre exprimebant, quodq; in sylvis apud Patres Camaldulenses prope Warsoviam Poloniae eum invenerit Martinus Bernhartus à Bernitz; qui iconem Dodonaei secundum Orchidis Serapiadis eum referentis ab Arachnide sua parum declinare, imo eandem se credere scribit. C. Bauhinus tamen ad Orchidem Melittiam eam iconem refert, ut superius vidimus. Cum ergo Dodonaeus ad fucifloram eam retulerit, C. B. ad Melittiam, Autor hic noster, ut & nostrates Botanici ad Arachnitem: nobis equidem verisimile videtur, unam & eandem Orchidis speciem esse Melittiam, Fucifloram, Arachnitem dici.

- * 49. *Orchis trifolia minor* C. B. Ger. emac. *Orchides, culices minores triphyllae* J. B. Lob. ico. *Orchis minor culicem exprimens* Park.

Vide descriptionem in hist. Belgica Lobelii.

- * 50. *Orchis Hermaphroditica* C. B. *batrachites* J. B. Lob. Park. *Serapias batrachites* Ger.

Ranula à floribus figura dicitur. Ex eorum genere est quae sextis ambigui sunt, ut & Hermaphroditicum testiculum non male appellet. Sunt enim media inter Serapiadas & Cynorchides, maxime quoad formam radicem. Lob.

51. *Orchis castrata* C. B. Park. *Serapias castrata* Ger. *Satyrion castratum seu Emucurum* Bernhartus à Bernitz. *Orchidis genus, quibusdam Satyrion castratum* J. B.

Martinus Bernhartus à Bernitz sic eam breviter describit. Planta est elegans, coloris purpureo-Ephem. Germ. scens, aliquando violacei, & punctulis ornata. In nostris patribus in pratis mensis Junii conspicitur. Bulbum habet divisum in duas, aliquando in tres partes. Unde verisimile est aliud illud genus J. B. caule palmari & pedali, cum quatuor radicibus crassis, uncialibus & sesquicubitalibus, &c. ab hoc non diversum esse.

5. 2. *De Orchide palmata, quae geminum habet bulbum, velut in digitos divisum.*

- A. 1. *Orchis palmata non maculata* J. B. *palmata major mas, sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. *palmata pratensis latifolia longis calcaribus* C. B. *The male-handed Orchis, or male Satyrion Royal*.

Radix gemino bulbo, in quatuor fere digitos diviso constat, sapore saturo. Caulis dodrantalis aut pedalis, ab imo ad spicam fere foliis vestitis oblongis fuscicantibus, mucronibus acutis, nullis maculis notatis, pallidius virentibus. Flores in spicas nec admodum densas, nec valde productas congesti, purpurascens, alas utrinque erigunt purpureas; Folium quoque supremum erigitur, quae autem ei sublimi coeunt galeam emulantur: labellum latum, tripartitum, lineis & punctis purpureis saturatioribus striatum fere guttatum: calcar retro extenditur feminale. Ad singulos florum pediculos apponitur folium latum & oblongum, purpurascens. Sapor foliorum amarus. Pediculus floris intortus, ut in hujus generis omnibus, in vasculum feminale turgescit & retorquetur, longitudine feminali.

In pratis humidis, & locis palustribus putridis, & ad aquarum rivos oritur. Mense Maio floret. Locui. Variat floribus purpureo saturatioribus & dilutiore, carneo, & interdum albo. Variat etiam magnitudine & spica longitudine insigniter.

Hec est proculdubio quam * observavit Clusius in pratis urbi Londinensi proximis: quin & * Hist. lib. 2. Orchidis V. descriptio huic egregie convenit, nisi quod bulbos seu testiculos rotundos, non palma-cap. 61. p. 268. tos ipsi appingat: quid intelligat per illam aliam grandiore paulo florum purp. spica, reterrimi odoris, quam in istis pratis eruit, nos nescimus.

- A. 2. *Orchis palmata speciosiore thyriso, folio maculato* J. B. *palmata pratensis maculata* C. B. *palmata mas sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. *The female-handed Orchis, or female Satyrion Royal*.

J. B.

Caulem pedalem & interdum cubitalem aut altiore erigit, viridem aut subpurpureum; in cujus fastigio spicam dispositi flores rubentes vel dilute purpurei, calcar trientem pollicis circiter longo, cristis duabus erectis, galea è duobus foliis quibus tertium oppressum incumbit composita, labello in tres lacinias diviso, purpureo saturatioribus lineolis & punctis guttato, pediculo purpurascens aut viridi, cui semper appositum acuminatum folium viride aut purpurascens. Hujus flores observantur & intensius purpurei & penitus quoque albi. Folia plura, & à radice orta caulem ambientia, & è caule ipso nata, inferna sublonga, satis lata, superna angustiora & breviora, alterno situ posita, crebris maculis nigris notata. Radix ex gemino bulbo lato, utroque in digitos fere quatuor absente, composita, ad quorum conjunctionem propagantur fibrae. Sapor radicis aqueus viscidus cum nonnulla amaritudine: folia multo amariora. Descriptio est J. Bauhini.

Spica florum in hac planta plerumque densa est floribus confertis, interdum rarior. Statura & spica longitudine insigniter variat: nam in sylvis & pratis pinguibus maximo & vel palmum longo thyriso prodit, in calvis sterilibus (nam utrobique oritur) spica est dimidio minore & brevior.

Mense Junio plerumque floret.

Palmata maculata J. B.

Tempus.

In paucis à precedente differt, altitudine minore, foliis evidentius maculosis, foliolis acuminatis ad flores appositis saturatius purpureis. Haec autem differentia non tanti sunt ut speciem diversam existimem.

Palmata alba J. B. *Serapias candida flore montana, maculatis foliis* Lob.

Hanc quoque solo floribus colore à precedente (quam flore albo interdum variare observavimus) differre cum J. Bauhino suspicamus, ideoque nec ejus tanquam speciei distinctae rationem habebimus.

Hanc C. Bauhinus Orchidem palmatam vicefimam facit, titulo Orchidis palmatae montanae maculatae.

3. *Orchis Pannonica* VIII Clusf. Or. *palmata Sambuci odore* C. B. *palmata*, sive *Orchis Pannonica floribus exalbidis* J. B. *palmata Pannonica* 8. Clusf. Ger. emac. *palmata Pannonica Clusf. Park.*

Clusf.

Liliū primum enascentia folia tria aut quatuor habet, dilutioris & quasi pallentis viriditatis, nulaque macularum aspergine notatis, ingrati saporis. Palmarum caulem amplectuntur aliquot foliola, in cuius summo fastigio flores spicatum digesti nascuntur, exalbidis & quasi pallentibus coloris, nullis punctis distincti, antennis morionum hiantibus cucullis similes, utrinque auriti, & latisculo pallido labro propendente, posteriore vero parte corniculum habentes, ut Confolida regalis aut Linaria, sed latius & obtusius, graviter odorati, florum Sambuci odorem referentes: ad horum exortum singula foliola nascuntur, pallentia, & floribus colore respondentia. Radices gemine velut palmarum in binos quatuor digitos distributæ sunt: quarum vetustior fungosa, nigrior & flaccidior est, altera candida vegetior & solida, paucis supra earum exortum nascentibus fibris.

* Hoc omnibus Orchidum speciebus commune est. Locis & Tempus.

Variat floribus colore purpureo.

In Leytano saltu supra Manderstorf, aliisque Austria inferioris sylvis, inque, editoribus quibusdam pratis Viennensi saltui proximis invenitur. Floret autem Aprili & nonnunquam etiam Maio.

4. *Orchis palmata montana maxima* C. B. Park.

C. B. prod.

Radices habet geminas, infra palmarum duarum sibi invicem junctarum, & velut in plures digitos diviarum. Caulis est bicubitalis, striatus, vacuus, quem folia pedalia primum, mox palmarum sequuntur lata, nervis distincta complectuntur: in cuius summo in spica palmari digesti, coloris dilute purpurei, qui parvi sunt, galeola recti, labro exiguo propendente, in angustissimas barbula diviso, & a tergo oblongo, capillaceo calcar donati: ad quorum exortum foliola singula, quasi in filamentum abeuntia, observantur: his capitulum oblongum, striatum, semen exiguum locis instar continens succedit.

Locus.

In montibus vicinis [Basilæ] potissimum Muleto, copiosè Maio mensis florens provenit.

5. *Palmata angustifolia maculata purpurea* J. B. *An palmata angustifolia minor* C. B? Park. quam tamen ad sequentem refert J. Bauhino.

Folius est angustis, maculatis & non maculatis, quinque vel sex alternatim per caulem provenientibus: inferiora latiuscula, uncia tamen multo angustiora, retroflexa, quatuor aut quinque uncia longa, superiora breviora & valde angusta: caule cubitali, aliis majore, interdum etiam minore. Flores multi, palmarum breviorum exprimentes, purpurei. Radices pluribus digitis constant.

Locus.

In valle Griesbachiana, acidorum fontium florentem Junii principio observavit J. Bauhino.

- A. 6. *Orchis palmata rubella cum longis calcaribus rubellis* J. B. *palmata minor calcaribus oblongis* C. B. cui & eandem suspicatur J. Bauhino *Palmarum angustifoliarum minorem* C. B. *Serapias niteens* flore Ger. *Red handed Orchis*, with long spurs.

J. B.

Duplici nititur radice palmata, vigore vicissitudinario annuatim in iis pulcherrima observatio se exerente: nam ea quæ cauli pabulum pariter & fulcrum subministrat, tota flaccida apparet effusa, quæ vero sequenti anno caulem productura, plena succulentæque, sapore viscido: plurimis aliquot digitis uncias longis præditæ sunt: Observari sane nobis in utraque ad 24. [Rarum hoc nec nisi folio lætissimo] Supra palmarum radices (ut in reliquis Orchidibus) alia crassitudinis fibrarum Helbori. Folia prodeunt palmum longa, caulem completentia, angusta, pallide viridia, non maculosa. Caulis pedalis aut cubitalis, quem parva & angusta quadam foliola stipant: suprema vero thyrsum occupat peramensis, palmaris aut semipedalis flosculorum rubellorum, nec alius nec labello lineis ullis aut punctis saturatoribus notatis, calcar prælongo, tenui & unguiculis avium simili, recurvo, prædiorum, quibus succedunt utriculi striati, seminio pulverulento ferrugineoque repleti. Odor non vehemens, nec ingratus. Foliorum sapor amarus; radices viscidus, nescio quid hircinum respiciens.

Hæc species spica longitudine, flosculorum rubellorum unicolorum parvitate, foliis non maculatis, calcaribus flosculorum longis & tenuibus à reliquis palmatis facili distinguitur.

Locus & Tempus.

Junio mensis apud nos floruit in pratis & pascuis humidioribus.

- A. 7. *Orchis palmata flore luteo-viridi. An Or. palm. flore viridi* Park. C. B? *An Or. palmata batrachites vel myodes* Lob. Park? *Serapias batrachites altera* Ger. emac? *The Frog-Orchis*. *Handed Orchis* with a green flower.

Ex radice duobus testiculis palmatis, in duos, [interdum quatuor] digitos divisus caulis exurgit palmaris, & nonnunquam semipedalis aut etiam dodrantalis, superiore parte striatus, foliis vestitus dilute virentibus, oblongis, modice latis, non maculatis; spicam in cacumine sustinens mediocrem pro plantule modo, flosculus rarius dispositis, pediculis intortis, qui in vascula seminalia turgescunt, insidentibus. Ad exortum uniuscujusque pediculi apponitur foliolum oblongum, acuminatum, ut in aliis Orchidibus ferè fit. Flores ipsi (qui, ut & tota planta digitis compressa, odorem spirant graviores) pro calcaribus vesiculis obtinent pellucidas, in duas partes impressæ lineæ divites, adeo ut vinacea non male emulentur. Galea five cucullus, ut in plerisque aliis, est quinque foliis confectus, quæ aequalis ferè sunt longitudinis: bina interiora quæ supremo adstant exterioribus multo sunt angustiora. Pro stylo occultat galea quoddam quasi corpus infecti. Color galeæ viridis, marginibus &

& nervis ex fusco purpurascens. Subest labellum longiusculum retrorsum flexum, coloris ex fusco purpurei & interdum luteo-viridis (nam sæpe variat) in tres lacinias divisum, quarum media longè brevissima. Univerſa floris facies bifolii similis, nisi quod flores bifolii vesiculis illis quæ calcarium loco sunt omnino careant, & in iis labium propendens in duas tantum barbula dividatur.

Floret circa finem Maii & Junii initio, in pascuis ficcioribus.

Locus.

Descriptio C. B. in plerisque huic nostræ convenit: differt, quod flosculos in spica paucos habere dicit, labro in duas duntaxat barbula divisio.

Orchin batrachiten ab Herbariis nostratibus recte solitam intelligo, unde & Lobelianæ Serapiadi batrachiti eandem existimo.

8. *Orchis palmata minor odoratissima purpurea sive nigra* J. B. *palmata angustifolia Alpina* Park. *palm. angustif. Alp. nigro flore* C. B.

Folius constat Croci: caule dodrantali, junceo levique: in cuius cacumine flos emicat purpureus, Amaranthi æmulus, qui recens odorem quam suavissimum reddit.

Locus.

In pascuis montosis Juræ & Salevæ montium propè Genevæ copiosam observavimus.

- * 9. *Orchis palmata pratensis angustifolia major* C. B. prod. Park.

C. B.

Radices habet parvas, veluti palmas geminas, in binos digitos distributas, fibris paucis annexis: folia liliacea, angusta, laviæ & palmarum, per quæ veluti rubum caulis cubitalis cavus effertur, cui spica ferè palmaris, angusta, ex floribus dilute purpureis, brevi calcare donatis composita, quibus singulis foliola oblonga, acuminata subiciuntur, & capitulum oblongum, semen aliarum instar continens succedit.

Locus.

Hæc in pratis udis Michelfeldensibus ipsa æstate reperitur.

- * 10. *Orchis palmata angustifolia minor odoratissima* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est geminâ, oblongâ, angustâ, palmæ similis, in tres, quatuorve fibras crassissimas divisa, supra quas ex imo caule fibræ aliquot ortæ expanduntur. Ex radice folia quinque aut sex, oblonga, graminea prodeunt; inter quæ caulis unicus, palmaris, paucissimis & exiguis foliolis donatus, qui velut in spicam biunciale abie, cui flores dilute purpurei, odoratissimi insident, qui galeâ recti, labro prominulo, in quatuor barbula divisi sunt, & parvo calcar à tergo prominente donati.

In pratis humidis Michelfeldæ provenit & Autumno floret.

11. *Orchis palmata caryophyllata* J. B. C. B. Park. *Serapias caryophyllata* Lob. Ger.

Vide Lob. Hist. Belg.

- A. 12. *Orchis pusilla alba odorata, radice palmata. White handed musk Orchis.*

Ad latus montis Snowden dicti in Wallia, secus viam quæ à Llanberis ad Carnarviam oppidum ducit, hæc observavimus; non tamen, (quod dolet) descēpsimus.

- §. 3. *Orchides quædam palmatæ vel breviter & obscure descriptæ, vel quarum nudi duntaxat tituli aut icones traduntur absque descriptionibus: ut nobis incertum sit an à superioribus propositis & descriptis specie differant necne.*

1. *Orchis palmata palustris latifolia* C. B. Park. *palmata sive Serapias palustris latifolia flore albo subpurpurascens* C. B.

Lobellius præter notas in titulo positas non alias habet, quam quod sit folio levilatæque, violacæ præcolor. Ego equidem hanc non differre suspicor à vulgari Orchide palmata non maculata, quæ non alibi apud nos quam in pratis humidis & locis palustribus oritur.

2. *Orchis palmata palustris altera* C. B. *palmata Serapias palustris leptophylla, violacea maculata & non maculata* J. B.

Lob.

Serius floret, comâ violacæ, foliis interdum lavis, interdum maculosis.

3. *Orchis palmata palustris tertia* C. B. *palmata angustifolia vilissima palustris* J. B. *Cynosorebis palustris lævis folio, seu leptophylla omnium vilissima* C. Gennæ Lob.

Icon Lobellii, observante J. Bauhino, non demonstrat folia angusta.

4. *Orchis palmata palustris tota rubra* C. B. *palmata floribus impensè rubris* J. B. *Cynosor. Dracontias foliis & floribus impensè rubris* C. Gemma Lob.

Tempus.

Floret circa finem Aprilis & initio Maii. Nascitur in humidis & uliginosis pratis, præsertim ubi nigrior terra est. Lob.

Hanc etiam à vulgari *Palmata* non maculata specie non differre conjicio.

5. *Orchis palmata palustris maculata* C. B. *palmata palustris nebelodes* J. B. *Cynosor. palustris lobodes vel nebelodes* C. Gemma Lob.

Flos illi communis ferè cum cæteris maculosis. Orchidi palmatæ femina: in palustribus nascenti eandem suspicamur.

6. *Orchis palmata Serapias montana folio lævi* J. B. *palmata montana altera* C. B. *palmata montana Lobelii* Park. *Serapias montana* Ger.

7. *Orchis palmata pratensis maxima* C. B. *palmata, sive Cynosorchis macrocaulis galericulata* C. Gemma J. B. *Cynosorchis macrocaulis, vel consopsea, vel galericulata* C. Gemma Lob. *Orchis palm. prat. maxima, Consopsea dicta* Park. *Palma Christi maxima* Ger.

Tempus.

Floret circa mediū finemque mensis Maii usque ad Junii ferè medium.
Flores in hujus iconè, observante J. Bauhino, multum habent similitudinis cum Orchide palmata rubella cum longis calcaribus.

CAP. XXI.

De Pseudo-Orchide.

Folliis & floribus cum Orchide convenit, radice non tuberosa sed repente aut fibrata ab eadem differt.

1. *Pseudo-Orchis* C. B. *Orchis radice repente* J. B. *minor radice repente* Cam. Park. *Palma Christi radice repente* Ger.

Hanc sic describit Camer. in hort. Orchis minor flosculis albis, foliis crassis nigris: radice repente geniculata; & ubi folia emergunt apparent pusilla rudimenta, tanquam naturæ testiculos fingere, conantur.

Nascitur sponte in opacis sylvis in ramentis arborum quæ longa vetustate emarcuerunt. Ad hortos translatus durat, sed colorem acquirit magis pallidum, nec tam crassa manent folia.

2. *Pseudo-Orchis rad. repente, foliis maculis nigris aspersis* Mentzel.

Folia Cyclamini aut Fritillarie instar eleganter sunt maculata.

Locus.

Hæc raro in nemoribus temperatis circa Furstenwaldiam, Berolinum & alibi in Marchia Brand. crescit.

- A. 3. *Pseudo-Orchis bifolia palustris. Orchis bifolius minor fabularum Zelandie & Batavia* J. B. Lob. Ad. in append. p. 506. *Chamaorchis bifolia* C. B. *latifolia Zelandie* Park. *Stuart-Orchis of Zelandia and Holland*.

Radice habet bulbosam, è squamis compactam, intus si dissectetur viridem, & Orchidum plane dissimilem; nam fibræ è bulbo prodeunt infra, non supra & juxta bulbum è caule, & præterea repetendo se propagant, fibris in novos intumescuntibus bulbos. Folia proferunt lina, pallide viridia, inter quæ caulis palmaris & major exurgit, angulosus, sex petalis compositus, cum stylo in medio viridi, albâ macula in apice notato, & paululum incurvo, ac si quicquid vicem suppleret. E petalis quod dependet labelli loco cæteris multo latius est, & reliquis quinque tria ejusdem ferè sunt longitudinis, duo longe angustiora alarum loco sunt. Vaseula seminaria in Lobelii iconè optime pinguntur.

Locus.

In aquis palustribus prope Hinton & Teversham vicos, non procul Cantabrigiâ.

Pseudo-Orchis purpurea Chf. huic per similes est, eandem discrepant nisi obfaret monophylli epitheton. Forte tamen Clusius non integram vidit.

CAP.

CAP. XXII.

De Orobanche.

Orobanche dicta est *ὄρος ἄνθος ὅτι ἄνθος*, quia Viciâ stragulat.
Florum figura ad Orchidem accedit, foliorum, viridum & herbaceorum carentia differt tum ab Orchide tum ab aliis plantis. Est autem vel radice simplici non repente squamosa, *Orobanche* simpliciter dicta; vel radice denticulata repente, *Dentaria*; vel radice multis fibris crassiusculis implexis composita, *Nidus avis*.

- A. 1. *Orobanche sive Rapum genistæ* Ger. Park. *Orob. flore majore* J. B. *major, garyophyllam olens* C. B. *Wroom-Rappe*.

J. B.

Cubitali altitudine exurgit & majore, caule recto, tereti, hirsuto, pallido aut luteolo, aut sub-ruffo, concavo: in quo non tam folia, quam foliorum rudimenta, angusta, longiuscula, seu figule celerimè marcescentes, rara; quorum etiam singula singulis floribus sunt subiecta. Flores in thyrso Orchidum more, sed ex longioribus intervallis, Melissæ *Fuch.* magni, impensè hirsuti, colore ex purpureo obsolete pallido, rictum effigantes, è quo prominent apices nigricantes staminum albidorum: labrum autem quod demittunt in tres lacinas est divitum, ipsæque floris fundus melleo succo viscido madet. Radix bulbosa, è squamis compactis, non admodum altè demergitur: sapor ejus admodum amarus. Flores odorem spirant haud ita ingratum.

Genistæ radicibus frequenter adnascitur unde & Rapum genistæ vulgò dicitur: invenimus & Locu. inter segetes.

Herba condita aut ejus syrupus ad splenicis & hypocondriacos affectus usus est eximii; anguen. Vires. tum ex eodem cum Axungia ad tumores duros & scirrholos. D. Bowle.

Orobanche flori minore J. B. adeo parum differt à præcedente, ut specie diversum esse mihi persuadere vix possum.

2. *Orobanche magna, purpurea Monfessulana* J. B. *major Monfessulana* Park. *major Monfessulana floribus oblongis* C. B. Ger. emac.

Huic digitalis crassitudinis, altitudinis autem bicubitalis caulis adolefcit, totus purpurascens, cui serie quadam sursum versus apprimuntur folia satis brevia, amplexicaulia: Scapum obfident flores purpurei, Orchidis floribus similes, calcaribus brevibus, singuli foliolo interfecti. Radix superiorem refert partem radicem Orchidis, nullis testiculis tamen aut bulbis donata. Sapor amarus, teterimus.

Prope Monspelium in sylva Gramont mensè Aprili florentem observavimus J. Bauhinus. Locu.

Clusius hujus meminit sub titulo Pseudolimodori Monspeliani.

Hanc loco prædicto se sæpius collegisse scribit D. Magnol Aprili & Maio mensibus: vorum figuræ ejus quæ habentur apud Clusium & J. Bauhinum non probat: nam in figura Clusii labrum inferius bifurcatur, quod (inquit) in nostra non fit: in figura J. B. nulla est proportio caulis cum floribus. Tempus.

3. *Orobanche majore flore* C. B. Ger. emac. *Orobanche subœrinea flore sive* 2. Clusii.

Cardui vulgaris, inter segetes nascentis radicibus inhaerentem olim eruerè meminit Clusius cum Mompelli viveret.

D. Magnol in herbis maritimis sæpius collegit.

Locus.

4. *Orobanche flore majore & caruleo purpurascens* C. B. *flore majore purpurascens* Park. C. B. prod.

Radice est crassa, longa, fibrosa: caule semipalmari, foliis paucis, brevissimis, crassis & acutis cincto, qui in quinque, sex, etiam plures pediculos, nudos, triunciales absumitur, quamvis etiam ex foliorum alis pediculi prodeant, quorum summo calix uncialis, sinuatus infidet, & ex quolibet flos unicus, ceruleo-purpurascens, longo pediculo donatus exit, qui magnus, uncias duas longus, formâ galericulatus, & velut rostratus, ut in Aleatorolopho, ex quo filamentum oblongum reflexum prodit: quod flori succedat non constat.

In Pyrenæis montibus collegit Burserus.

Locus.

5. *Orobanche ramosa* Ger. Park. C. B. *minor purpureis floribus, sive ramosa* J. B.

J. B.

Ramosa est caule: sæpe etiam plures, dodrantes aut breviores emittit caules, multo tenuiores quàm Orobanches vulgaris, rigidioresque, duros, rufescentes, hirsutos, in ramos subinde divisos, foliorum duntaxat vestigiis quibusdam ornatos. Flores spicati, minores, purpurei, oblongi, hiantes, è multo fido calice emergunt, cui singulo singulum appositum foliolum acutum. Sequuntur capitula turgida, pulvisculo plena. Radix tuberosa Avellanæ magnitudine, fibrarum propaginibus donata. Sapor plantæ aliquantulum amarus.

In arvis demissa segete primò circa Ratiponam Germaniæ urbem observavimus, postea etiam in Locu. Italia & Galliâ Narbonensi.

M m m m m 2

6. Orobanche

6. *Orobanchae parva radice coralloide ruberrima* Mentzel.

Corallia rubra, & colore & specie externa magno naturae miraculo in hujus plantulae radice expressa ad vivum exemplar conspiciuntur.
In scopulo Mittenwaldensi reperta est.

Locut.

7. *Orobanchae hypopytys lutea* Mentzel.

Locut.

In Pinastretis sub altissimis Marchiae Brandeburgicae nascitur. Cum mensibus Maio & Junio semper corpusculum luteum in se contortum, tanquam esset fungulus orbicularis luteus, ostendit. Ac deinceps ultra spithamam longa exurgit. Radix fapsa ultra longitudinem ulnae in terram demissa radicis arboris inharret. Planta cum marcescit nigrum colorem acquirit, saporisque Ulmariae habet. Aliarum etiam plurimarum arborum radicibus infixam observavit Autor.

8. *Orobanchae quae Hypopytys dici potest* C.B. prod. *Hypopytys* Park.

C.B. Vulgaris similis est, sed humilior & nigricans, caule unciarum quatuor, quasi squamis contecto. Flores in summo velut in parvam spicam congesti, Nido avis similes, albidiores rariores ac duriores. Sub piceis, Abietibus & Pinastribus provenit. Sapore est aliquantulum adstringente.

9. *Orobanchae quae Hypocistis dicitur*. *Hypocistis* Ger. Park J. B. C.B. & aliorum. *Stape* of *Cistus*.

Hypocistis est variorum *Cisti* generum radicibus excrevit. *Orobanchae* seu *Limodori* quoddam genus videtur; crassum est, pingue, carnosum, succi plenum, ex multis veluti *Hyofoxyami* utriculis, aut *Mali Puniceae* cytinis totum conficit. Haec *Badenae* à *Stapel*. Multis, describente Parkinsono, exsurgit caulis erectis, foliis parvis crebris undique obstitis, vix pedem altis, multos in summitate flores confertos gestantibus; crassos & succulentos, albescentes, *Mali Puniceae* cytinis similes, relinquens post se semina in capitulis duris pulveris instar tenuissima.

Clusius sub Cisto mare primo *hypocistidem* nasci refert elegantissimam omnium quas unquam viderit. Nam quando primum è terra emergit purpureum sive *Kermesinum* sericum esse dicens, deinde paulatim assurgens & sese explicans multum de pristini coloris elegantia remittit, & cytinis suis proferat candicantes, turgidos & leno succo plenos.

Idem ad radices *Cisti* *Halimi* folio *Hypocistidem* observavit omnino laeteo seu ochraceo colore ipsius plantae florem referentem.

Idem ad *Ledi Narbonensis* radicis adnatam inveniebat, multis veluti squamis, ut quod in alio *Cisti* generum radicibus crescit, compactum, pallidescens coloris, quibusdam tamen lineis purpureiscentibus & nonnihil virefcentibus distinctum, cytinis suis summa parte proferens, leno & glutinoso succo totum praegnans.

Quin & aliarum etiam *Cisti* specierum radicibus adnasci *hypocistidem* in calidis regionibus vixisse videtur.

Vires.

Admodum efficax remedium est ad omnes fluxiones puta sanguinis reiectiones, profluvia muliebria, celiacos dysentericisque affectus. Quin siquam partem roborare consilium sit, quae viz plumbri, celiacos dysentericisque affectus. Quin siquam partem roborare consilium sit, quae viz plumbri, celiacos dysentericisque affectus. Quin siquam partem roborare consilium sit, quae viz plumbri, celiacos dysentericisque affectus.

Hodie ad hunc ferè preparatur modum. Cytinum contundunt recentem, ex eodem eliciunt succum, qui subinde insolatur ac densatur servaturque ad usum. *Bod. à Stapel*.

CAP. XXIII.

De *Nido avis*.A. 1. *Orobanchae affinis nidus avis* J. B. *Orchis abortiva russica* sive *Nidus avis* Park. *Satyrion abortivum* sive *Nidus avis* Ger. *Orchis abortiva fusca* C. B. *Antihapen Orchis*, *q Birds-nest*.

C. *Aulem* surrigit modò singularem, modo duos vel tres, pedales aut cubitales, albicantes; folia vestitos concavis, pellucidis, striatis, nequitiam acutis, sed obtusis, superna parte quodammodo cordis formam experimentibus: quorum summa florum *thyrsus*. *Orchidum* modò & formà occupat coloris helvi aut pallidi, qualis & foliorum tabidorum; ac occulsi quidem è brevibus pediculis, ad quorum exortum foliola parva, singula sese exerunt: ubi verò se aperiant, *Orchidum* modo hiant. Galea, exigua sub qua pistillum breve cum apiculis albicantibus, quod utrinque ad latus bina foliola cingunt: *Labellum* magnum, ima floris occupans, cavum intus: nullus odor notabilis. Dehiscenibus florum *utriculis* pulvisculorum succedunt striati, angulosi, residuis florum petalis marcidis insigniti. Radix crassius floris, succulentis, fragilibus tota perplexa, nidorum avium structuram imitans, quorum extrema obtusa observavimus. Sapor radicis ac totius plantae amarus horridus.

Locut.

In sylvis & opacis invenimus in Cantio prope *Maidston* oppidum, inque Suffolcia non longè ab *Aldeburgo*. In transmarinis etiam in montibus & sylvis opacis reperitur.

A. 2. *Orobanchae*A. 2. *Orobanchae Verbaſculi odore* D. Plot.

D. Plot.

Radix hujus plantae obtusa est & squamosa, cui appenditur glomus aut velut fasciculus fibrarum complicatarum *Nidi avis* dicti similium. *Caulem* exierit tenerum, teretem, valde fragilem, vix octo digitos altum, foliis parvis, brevibus, squamosis, tenuibus & ferè membranaceis, proximè admotis vix appressis oblitum. Propè fastigium caulis flores exeunt parvi octo aut decem interdum, ab *Orobanchae* vulgaris floris longè diverſi, petalis ſci. quatuor majusculis exterioribus, quae totidem interius minora continent, compositi. Vasculum feminale fundo globoso, collo angusto cum foramine in apice, ambiunt stamina tenuia purpureis apiculis insignita.

Tota planta caules, folia, flores cum florere incipit colore est pallide luteo seu stramineo; & fracta seipsum odorem exhalat *Primulae* radicis amulam.

Ad radices arborum in sylvis prope *Stoken* templum oritur, in Comitatu *Oxonienſi*.

Locut.

A. 3. *Orobanchae & Nido Avis affinis Pseudo-limodori Austriacum violaceum* J. B. *Orchis abortiva violacea* C. B. *Nidus avis purpureus* Park. *Nidus avis flore & caule purpureo-violaceo*, an *Pseudo-limodori Clusii* Ger. emac. *Purple Birds-nest*.

Clus.

Pedali affurgit caule, frequentibus secundum radicem foliolis tanquam vaginulis involuto, spicam gestans florum tetrapetalon, superiore petalo in coniculum desinente, & promiscue quadam inter media folia prominente, cui adnatae sunt duae tenues barbulae. Floribus striata & longa subulna capitula, femine exili & *Orchidum* simili plena. Subrotundam radicem non habet, sed crassas longas & obliquas fibras quemadmodum *Helleborine*. Tota stirps saturè purpurea & planè violaceo colore praedita est.

In montanis supra *Badenses* thermas observavit *Clusius*. In *Southamptoniae* comitatu prope *Alton* oppidum invenit *D. Goodyer*.

CAP. XXIV.

De *Dentaria aphylla*.A. 1. *Orobanchae radice dentata major* C. B. *Dentaria major Matthioli* Ger. *Orch. radice dentata* sive *dentaria major Matthioli* Park. *Anblatum Cordi* sive *Aphyllon* J. B. *The greater Toothwort*.

J. B.

EX radice multiplici, mira squamarum denticulatarum congerie stipata, alba, molli & succosa, caulem erigit minimi digiti ferè crassitudine, dodrantalem aut altiore, teretem, succulentum, fragilem, tenui membrana vestitum, aequè pulpa abundantem. Juxta quem ex longis intervallis auriculae quadam membranaceae, foliorum amulae prodeunt, adverte quidem, sed alterè tantillum emittentior. Tertiam & supremam cauliculi partem flores occupant plures, hiantes, eodemque modo nutantes & antrosum spectantes omnes, brevi pediculo appensi, à quorum tergo pediculorum quoque exortum foliola muniunt. Floris color ex rusto vel purpurea candicans. Illis succedunt vascula *Avellanae* ferè magnitudine, à pediculo ad medium calice foliaceo, subhirsuto, tonello, succoso & quadruparito vestita, lineis quibusdam ac canaliculis quadripartita, femine rotundo, ova piscium minima emulante densissime facta, quod maturum totum nigrum est, papaverinum, sed lextuplo majus. Tota ceterum planta gustu est aquoso, acerbicula, non sine aliquo amaritudinis sapore, quae tamen in femine magis conspicua.

In umbrosis sepium aggeribus & sub arboribus solo friabili in Anglia invenitur, sed rarè.

Locut.

2. *Orobanchae radice dentata minor* C. B. Park. *Dentaria aphylla altera* Clus.

Clus.

Tota tenella est, radicemque habet candidam, è multis veluti denticulis congestam, cauliculum seu potius pediculum proferentem dodrantalem aut paulò majorem, succi plenum, & quasi transparentem, candicantem, foliorum expertem, quibusdam tantum velut artibus distinctum: qui flores summo fastigio gerebat binos aut ternos, alternatim dispositos, ex albo purpureascentes, nigrae Violae aut verius *Orchidis* seu *Limodori* florum amulos & valde tenellos.

Florentem Augusto mensè invenit *Clusius* ad radices *Etcheri* jugi sub *Aberibus* aliisque hujus *Tempus* & generis arboribus, quo Sol vix unquam penetrat, nullaque aliae stirpes nascuntur: Ampliorem & *Locut*.

3. *Orobanchae radice coralloide* C. B. *Dentata aphylla minor Tabernamontani* J. B. *Dentaria coralloide radice sive aphylla* 3. Clus. *Dentaria minor* Ger.

Clus.

Huic floris sunt quinque aut sex, minores, *Orchidis* pumilae floris pares, similitè ex herbaceo pallentes (labro tamen propendente exalbido, & circa umbilicum purpureis venis insignito) in odori, spice in peciem in palmari pediculo enascentes, foliis carente & subfufcis veluti vaginulis recondito. Radix illi ramosa *Coralli* instar, proflus alba, succi plena, nullis fibris contexta, amariculi saporis.

†

M m m m m 3

Hanc

sex septemve in caule, ad singula genicula singula, basi sua caulem amplexa, glabra, nervosa, quam Helleborines *Dod.* angustiora & acutiora. *Floris* in summis caulibus in spicas laxas dispositi, inferius pediculis fere penduli, & quinq; partibus seu foliolis componuntur, quæ quoddam quædam verulum mulcæ exentratum ambiunt. Horum exteriora tria exterius purpurâ obsoleta tinguntur, tantillo viridis & albi coloris admixto: interiora ex utraq; parte interna & externa albicante, purpureis lineis seu striis notantur. *Stylus* ille, quem mulcæ corpufculo comparavimus, capite est luteo, pectore albo, purpureis striis intus sulcato, ventre albo tenui commiffura pectori adnexo. *Labellum* propendens amplum est, album, & veluti fimbriatum in margine. Singulis florum pediculis singula adnascuntur folia exigua, acuta, & in supremo caulis fastigio tria quatuorve miniora, apicem quandam constituenta. Superior pars caulis ubi flores ei appenduntur, uti etiam florum calices seu tria externa folia, farina quadam albicante aspersa sunt.

Nusquam apud nos quam in palustribus (quod unquam viderim) occurrit. Mense Julio floret.

11. *Damasonium Alpinum floribus luteis* J. B.

Lugd.

Radice est nigra, modicè fibratâ, altius descendente: *foliis* oblongis, angustis nervosis, lanceolatis five Plantagini minoribus, aliquanto longioribus, acuminatis: *caulibus* pedibus: *flore* luteo, *seminibus* oblongis angulosis, quaternis simul sic junctis, ut hiant medio spatio, fenestrata quadam meta appareat, apice nigro supereminente, eleganti sanè figurâ, laterna, quæ nondum coacta charvæ obducta est, clausulaq; simili & huic plantæ peculiari.

In Alpium umbrosis convallibus gignitur.

Locu.

A. 12. *Helleborine flore rotundo* five *Calceolus* C. B. *Elleborine major* five *Calceolus* Park. *Damsonii species quibusdam* five *Calceolus* D. Marie J. B. *Calceolus* Marie Ger. *Our Lady's Slipper*.

Folia huic venosa, subhirsuta, Hellebori albi, alternatim per caulem pedalem, firmum, aliquantulum lanuginosum disposita, quatuor aut quinque, sapore amaricante. E folioli quo extremo cauli infidet, nonnunquam & ex proximi finu prodit *flos* unicus, longo pediculo nixus, quatuor petalis atro-purpureis, decussatis, oblongis, acuminatis, supero & infero majusculis, lateralibus angustis & interiore parte lanuginosis, constans. Ex horum umbilico emergit membranaceus quidam, tamen concavusque utriculus, columbinum ovum pæne æquans magnitudine, superiore parte secundum umbilicum apertus & hians, lignipedum Franciscanorum calopodia imitatus, cui color aut luteus, aut pallidus, internè nonnihil villosus, infernè autem purpureis quibusdam venis secundum longitudinem distinctus: hiatum tegit duplex ansula, quarum superior alba, tenerior, purpurea maculis confersa, inferior verò densa, herbidi coloris, & veluti Cancrorum ocellos in lateribus habens: ipsæ flos non penitus odoris expertus. *Capitulum* illi succedit oblongum, minimi digiti magnitudinem æquans, triangulum, tenue & veluti pulverem semen continens. *Radix* nigra, non valè crassa, in longitudinem & latitudinem obliquè summa tellure se spargens, multâq; fibris donata, superiorum annorum caulibus vestigia impressa retinens, extremitatibus semper in novum germen extuberantibus, amarifculi gustus.

Locu.

Reperiri aiunt flore albo, & utriculo purpureo: Habetur in Anglia sed rarior: v.g. in sylva quadam prope montem *Ingleborough, Helkwood* dicta. In montibus Helveticis satis frequens est: Nos in sylvis ad latera montis Saleve prope Genèvam invenimus. Clusius in sylvis & sylvis locis Pannonicis eam observavit, quem consule.

13. *Calceolus Mariannus Canadensis* Cornuti.

Corn.

Figurâ nullo modo sed magnitudine & colore differt à vulgari: *Folia* siquidem longè majora sunt, & fere tantum gemina nascuntur. Floris verò utriculus candidus est, lineis rubentibus hinc inde distinctus. *Radice* quoq; transversam habet & Ellebori modo fibrosam.

Tempus.

Flore: Maio. Flore elapso apud nos semine vidua tota planta præter radicem hyeme tabescit.

C A P. XXV.

De *Bifolio*.

Notam hujus characterificam nomen *Bifolium* indicat.

A. 1. *Bifolium majus* five *Ophrys major* quibusdam J. B. *Bifolium sylvestre vulgare* Park. *Ophrys bifolia* Ger. C. B. *Common Tway-blade*.

J. B.

Quin ex Orchidum sit familia *Bifolium* ambigi vix posset, nisi *radices* multiplices fibrosaq; obfisterent: siquidem *flores* eleganti thyro dispositi, quam proxime accedunt, herbacei, calicum lævæ formam exprimentes, sex foliis compositi, nimirum labello longo bifido, galeâ ei adversâ, aliis duabus, auriculis duabus, quibus galea incumbit. Calcare carent: Utriculi infident hexagonis, brevioribus & tumidioribus quam in Orchidibus plerique, in sex partes per maturitatem debilitentibus, pulvisculo seminali Orchidum simili. Ad florum pediculos ligule minutissimæ, & non quales Orchidibus. *Caulis* singularis, teres, modo vix sesquipalmum altus, alias pedalis aut etiam cubitalis, hirsutus. *Folia* verò duo solummodo habet nervosa, plantaginis latifolia circa medium caulem, al-

tero

tero ex alterius finu prodeunte. Sapor radices subamarus cum aliqua acrimonia non sine visciditate: *Caulis* verò & foliorum lator viscidus.

In sylvis & dumetis, non rarè etiam in pratis & pascuis udis occurrit. Junio mense floret. *Locu.*
Ophris trifolium Ger. & aliorum pro specie Ophrys degenerare habeo. Ophris bulbosa *Dod.* si de tur ejusmodi, radice sola bulbosa à descripta differt. *Tempus.*

A. 2. *Bifolium minimum* J. B. *Ophris minima* C. B. *The least Tway-blade*.

A radice subflavescente, fibrosa & Orchides redolente cauliculus simplex trium quatuorve unciarum sub foliis prodit, cui *foliola* duo Ophrys vulgaris modo apponuntur, quæ parva sunt, glabra, splendens, coloris Unifolii, & nonnihil in cordatam effusam & rotundiusculam figurâ succedentia, quibus cauliculi altera pars, similiter trium quatuorve unciarum supereminet, cuius summo *stipulis* parvi, herbacei infident, ab Ophris vulgaris floribus exilite sola recedentes, quibus *cauliculi* exigua succedunt.

Julio mense potissimum floret loco natali, sed in hortos cum gleba soli natalis citius.

In ericetis udis, in opacis inter Ericas observavimus in Anglia, sed rarior, & in Septentrionali parte insula duntaxat, ut v.g. prope *Almondbury* vicum in comitatu Eboracensi, in monte *Pendle* dicto Lancastrensi, &c. In opacis muscosis, sylvis Broccio & Offmannino versici dicto interventibus nascitur C. B. *Locu.*

3. *Ophris minima floribus purpureo-croceis*. Mentzel.

In scopulo Alpeitri Mittenwaldensi, mediâ viâ inter *Innsbruck* & *Munchen*.

A. 4. *Bifolium palustre* Park. *Marsh Tway-blade*.

Park.

A Bifolio vulgari differt parvitate sua & quod interdum etiam trifolium sit, virore insuper & glabritate foliorum; florum spicâ multo minore, stoculis singulis aliis similibus & concoloribus: tandem radicibus sub terra reptatricibus.

In palustribus oritur. Hac planta à *D. Dent* hoc anno 1684. in palustribus prope *Gamlingay* in agro Cantabrigienfi inventa ad nos delata est à *D. Dale*, stirpem indagatore diligentissimo. Parkinsonus non in udis & humidis locis prope S. Albani oppidum & *Hatfield* in agro Hartfordienfi inventam scribit sed in palustribus Romanensibus in Cantio plurimam. *Locu.*

C A P. XXVI.

De *Pyrola*.

A Florium cum Pyri foliis similitudine nomen sumpsit. Florum spicâ & semine pulvisculi instar minutissimum cum hoc genere convenit, radicibus fibrosis & foliis semper-virentibus à reliquis speciebus differt.

A. 1. *Pyrola* Ger. J. B. *nostræ vulgaris* Park. *rotundifolia major* C. B. *Common Wintergreen*.

J. B.

Quinque aut sex *folia* humi spargit, subrotunda, Pyracis paria, crassa, atro-virentia, glabra, nitida, facie suprema, pediculis palmaribus fere inherentia: inter quæ *caulis* nascitur dodrantalis, angulosus, parvis & acutis foliis aliquot donatus, nullam ramorum divisionem agnoscens, thyrsim gerens amenorum florum, pentapetalam, albidiorum, Orchidum fœrmè modo, superius duobus [petalis] galeam, imo verò labellum bifidum referentium, multis umbilicis obfidentibus apicibus croceis, ex quibus pistillus recurvus prodit, & ima versis reflexus, & quandam veluti probolidem referens. Flores *capitula* sequuntur angulosa, pulvisculo minuto plena. Sapor totius plantæ amarus, non sine insigni astrictione.

Hæc, observante Clusio, flore est vel ampliore molliques, vel minore & durior. Nos etiam in flore differentiam observavimus.

In Septentrionalibus Angliæ variis in locis invenitur. Prope *Halifax* oppidum copiosè oritur. *Locu.*
In montosis prope Genèvam collegimus; inq; sylvis montosis, plurimis Germaniæ in locis, Apud nos in ericetis muscosis inter Ericas sæpius occurrit quam in sylvis.

Vulneraria est usu interno & externo celeberrima. Vide Chirurgiæ Scriptores.

Virel.

A. 2. *Pyrola folio serrato* J. B. *folio mucronato serrato* C. B. *tenerior* Park. *secunda tenerior* Clusii Ger.

J. B.

Tenerior est altera, radice repente, caule brevior, infirmior, foliis circa inum ornato, dimidio minoribus, tenuioribus, oblongis, acuminatis, tantillum in ambitu crenatis. Flores per caulem thyrsoides, precedenti similes, minores, *capitula* relinquunt angulosa, stylum ex umbilico proferentia.

In montibus Genævæ vicinis, inq; sylvis montosis non longè à Constantia urbe Scaphusiam *Locu.*
versus nobis inventa & observata est.

Hanc

Hanc esse suspicor quia in sylva *Hafelwood* in Comitatu Eboracensi nascentem observavit nobis, offendit D. Witham: nam & folia minora erant quam in *Pyrola vulgaris*, & mucronata & circum oras leviter crenata, & in umbrosis oriebatur.

3. *Pyrola fruticans* J. B. Park. Clus. frutescens, *Arbuti folio* C. B. 3. *fruticans* Clus. Ger. eniac.

Clus.

Elegantissimum est hoc genus, interdum quodammodo fruticans: nam novelli brevique ramuli, singulis annis succrescentes, aliquot annos firmi viridesque permanent, & supra tellurem eminent, donec tandem pondere suo depressi humi procumbant, & musco se condant, fibrisque interdum a gant. *Folia*, ut plurimum ad singula internodia, ubi novi ramuli succrescunt, bina, terna, aut quaternaria habet, carnosa, superne saturatius virentia & splendens, Laureolae foliis forma & magnitudine propè similia, in ambitu tamen serrata; gustu admodum exsiccano, deinde amarum, ut reliquarum. Ex horum medio solent Aprilis nova germina prodire, quae foliolis veluti squamis praedita, in virgulas tandem desinunt, quibus terni, quaterni, interdum etiam quinque insident flores, vulgares *Pyrolae* floribus similes, paulo tamen majores, ex albo purpureascentes; quibus excussis succedunt pentagona capitula, tenui semine instar scobis plena, quae cum suis virgulis hyeme exarescunt. *Radix* sive potius cauliculi sub musco latentes longe lateque summa tellure sparguntur, & subinde fibras agunt.

Locus.

Abunde provenit in sylvis Entzestorf arci vicinis, vulgari interdum permixtum.

HISTORIAE PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SECUNDUS.

QUI EST

De Herbis Graminifoliis flore imperfecto culmiferis & non culmiferis.

ROREM imperfectum voco qui merè stamineus est, hoc est, solo calyce & staminibus constat, foliis illis fugacibus coloratis, quae petala dicimus, caret. Calycis nomen hic latè accipio pro glumis etiam acerosis, è quorum sinibus stamina exeunt, quaeque semen aliqua saltem ex parte tegunt.

Cum autem Graminifoliae flore imperfecto duorum sint generum, culmiferæ scilicet & non culmiferæ, Librum hunc in duas partes dividemus, quarum Prior ager de culmiferis, Posterior de non culmiferis.

Herbæ Culmiferæ sunt quæ caulem teretem geniculatum & plerumque concavum edunt, foliis cinctum ad singula genicula singulis.

Hæ vel sunt grano majore, vel grano minore.

Culmiferæ grano majore, frumentaceæ & Cereales dictæ, sint, vel grano homini

Esculento, quæ propriè Frumenta, suntque vel

Spicata, grano itidem vel

Majore & oblongo

Nudo, glumis vel

Triturando facile abscedentibus, seu quæ grano est

Turgidiore & lucidiore, sulcato, farinâ candidiore & leviori, nutrimenti optimi;

TRITICUM.

Strigosiore & fusco, farinâ crassiore nigriore & viscidiores; SECALÆ

Arctius adhaerentibus, ut eas triturando non deponat; ZEA.

Corrice crassiore tecto, Spicæ

Compactæ simpliciter, HORDEUM.

Laxæ & ex pluribus compositæ, ORYZA.

Minore & rotundiores; PANICUM.

Paniculata seu jubata; grano

Oblongo, seu nudo seu glumis crassiore tecto; AVENA.

Subrotundo

Majore, nigro plerumque aut fusco, culmo arundineo sex septemve pedes alto; Sor.

Qu.

Minore & splendens; MILIUM.

Paniculata simul & spicata, Paniculâ in cacumine cassâ, spicis maximis è geniculis ad culmi latera exeuntibus; MAIZIUM, Frumentum Indicum.

Non esculento,

Spicata;

HISTORIAE

Spicata; Spica

Longa compressa, strigosa, semine caput tentante & vertiginem inducente; LOLIUM.
Breviore & habiliore e squamis compactis; PHALARIS.

Paniculata, glumis castis, seminibus a glumis aliquantum remotis, perforatis, maximis, polli-
lavoris & invicta duplice, culmo & foliis arundineis; LACHRYMA JOBI.

Herba culmifera grano minore sunt vel

Majores & elatiores; ARUNDINES.
Minores & humiliores; GRAMINA: quae vel

Spicata; quae in plura adhuc genera subdividi solent, à similitudine denominata, nimirum
Triticum, Secalinum, Hordeaceum, Phalaroides, Loliaceum, Panicum, Typhinum, Alo-
pecuroides, &c.
Paniculata; quae pari modo vel à similitudine cum frumentis vel à loco natali aliisve acciden-
tibus, in plura adhuc genera subdividuntur, nimirum, Pratense, Miliaecum, Avenaceum,
nemorosum, aquaticum, &c.

PARS PRIMA.

De Herbis Culmiferis.

Culmiferas vocamus herbas, quae caulem teretem, geniculatum, & plerumque concavum edum,
foliis cinctum ad singula genicula singulis, longis, angustis, acuminatis, quarum etiam
mina glumis acerosis tecta sunt.

Culmiferae sunt vel grano majore, vel grano minore.

Culmiferae grano majore Frumentaceae & Cereales dicuntur, quia earum grana hominibus in
bum veniunt, si non omnium certe plurimarum, cuiusmodi sunt Triticum, Secale, Hordeum, &c.

SECTIO PRIMA.

De Culmiferis grano majore, seu Frumentaceis & Cerealibus.

C. A. P. I.

De Triticum.

Triticum inde dictum creditur quod ex spicis trituran-do facile excutiat, Graecis *trites*, quae
avere; à *avere* semen. Pro qua Etymologia facit, quod Herodianus scribit, à Syracusanis
trites dictos fuisse *avere* quasi *avere*. Quibusdam *trites* dicitur ab *avere* & pyramidalis
ca figura.

Est autem Triticum frumenti genus, grano majore in hoc genere, oblongo, nudo, hoc est glu-
mis non arcte adherentibus, sed trituran-do facile abcedentibus tecto, argido, lucido & flavescens,
ab uno latere sulcato, farina candidiore & leviori, nutrimenti optima.

A. 1. Triticum spica mutica Ger. Park. Triticum hybernium arista carenti C. B. vulgare, gluma
trituran-do deponens J. B. *White or Red Wheat without awns*.

Ex radicibus multis, tenuibus, culmi plures, geniculati assurgunt proceri, trium cubitorum & non
raro octonarium altitudine, quatuor plerumque geniculis nodosis, satis crassis, intus concavi. Summo
culmo spica infidet palmaris circiter, arista carens, aut brevibus admodum cincta; circa festum S.
Joan. Baptista florens. Ubi desoruit grana subrotunda succedunt; per quorum longitudinem ri-
mula discurre, superiore parte hirsuta, albis candida, albis fibrata, figurâ etiam & magnitu-
dine pro ingenio loci nonnulli variant, triplici glumarum, quas tribulorum verbera deponit, vallo
clausa, ita ut gibbus duabus, sulcus unus muniat.

Provent

Provenit in omnibus ferè orbis culti regionibus, solum lætum & pingue amans idq, apicum ma-
gis & siccum quam humidum; pro terræ enim bonitate & diligenti cultura mirè luxuriat.
Tritici mutici feu aristis carentis duæ apud nos in Anglia species feruntur, nimirum

A. 1. Triticum spica & grani rubentibus

Quod & ponderosius est, & farina cum fursures excusli sunt candidiore:

A. 2. Triticum spica & grani albis.

Quod levius est precedente, & grano plerumque turgidiore: fortè Triticum filiginèum C. B. cui
granum mollius, levius, extrinsecus nitidum, medulla laxiore & candida, farinam omnium candi-
dissimam & leviorem faciens. Nostrium quoq, farinam optimam candidissimam reddit, dum recens
est à mola; verum postquam fursures diligenter secreti fuerint precedentis farina seu potius farina
flos candidior habetur.

Has duas species in se invicem nonnunquam transmutari non inficias iverim.

Utraq, autem spicam aristatam interdum, sed rarius, producit; quod quidam, (C. B. verba sunt)
frugis proprietati, quidam agri conditioni tribuunt, ita ut in pingui & stercoato agro aristis care-
ant, in macro & non stercoato usdem horreat. Addunt & celi statum, quod sæges adolescit, ver-
midore aristis carere, siccore aristis muniri. Sunt qui segetis densitatem rantatemq, ad facere
velint, densiore segete spicis muticis, rariore vero cum aristis prodire.

Nos in iis quæ ordinariè & naturaliter spicas feu muticas feu aristatas produciunt, id frugis pro-
prietati ascribendum esse, non agri conditioni, non cultura, affirmamus. Quod verò quæ natura-
liter spicis sunt vel muticis, vel aristatis, nonnunquam valent & diversas producant, soli ubertati
aut luxurie imputandum censemus, aut alii cuidam nondum nobis cognita & comperta causâ aut
accidenti.

Alias præterea Tritici rubri varietates observavimus, alteram nimirum spica mutica albicante,
aliam spica aristata albicante.

Nos in Anglia Triticum Autumno semper serimus, nunquam Vere; nisi quis animi aut
experientiæ causâ aliter faciat. Minime autem dubium censemus, quin Triticum quodcumq, Vere
satum tum proveniret, tum semen perficeret ante Autumnum; verum id Autumni infirmitus esset.
Quodcumq, enim frumentum hyemem tolerat Autumno satum multo lætius & uberius, grano quoq,
firmiore & copiosiore evadit quam si Vere sereretur.

Nos cum Columella & Bapt. Porta Triticum æstivum seu trimestre proprium genus non esse opi-
namur: verum agricolas si quando Autumnus male cessit, hanc rationem pro subsidio commentos
esse. Et apud Samnitæ, aliasque gentes Alpina, quia Triticum hyemalis rigores & imbres neu-
quam perferre possit, rationem in vernum tempus differri; non quod existiment, si alibi ubi celum
indulgens sit seratur non provenire, vel quod proprium genus sit. Et alibi, Genus trimestre
Theophrasti vel Italici incognitum est, vel Triticum pluribus annis Vere satum quoddam genus con-
stituit. Nam continuatio unius rei ejus naturam mutat; unde non specie, sed imbecilliore quadam
constitutione hoc trimestre Triticum à vernaculo differt.

2. Triticum rufum grano maximo C. B. rufum grano maximo, Far spice Aldorum Veterum puta-
tum J. B.

Spicam fert muticam, granum maximum & amplissimum, sed ad conficiendum panem minus
utile, ex quo decorticato cum lacte puls fit, in cibo fusticis gratissima, quare ad eas delicias
colunt.

Haud procul Lugduno in pagis monti alto seu aureo propinquis colitur, & ob incolis *Blé rûne*, *Lous*,
& *Gros blé* vocatur. Lugd.

Cum non alium habeat autorem præter Lugdunensem, nobis suspitum est: fortè ob ubertatem soli & calis
temperiem is in locis Triticum vulgare grano majore & turgiditate præveniat.

3. Triticum rufum hexastichon C. B. J. B.

Ex eadem est Officina: Spica est rigidissima & firmissima, sex ordinibus distincta, cum in aliis
quatuor tantum reperiantur.

Circa pagum Erium in Allobrogibus habetur, ubi *Blé régua*, id est frumentum rigidum dicitur;
aliis *froment à six quarrés*, i.e. sexangulum vocant.

Notatum dignum est, Triticum quavis omnium frugum præstantissimum sit, & in cibo tum sa-
pidissimum tum saluberrimum, utriusque extremi frigoris & caloris patientissimum esse, nec in re-
gionibus tantum temperatis provenire, sed hinc in frigidis & Septentrioni subiectis, Scotia v. g.
Dania, &c.

Inde in fervidis & Meridionalibus, ut in *Egypto*, *Barbaria*, *Mauritania*, *India Orientali* provinciis,
Guinea, Madagascar, &c.

Nec minus observabile est, & cum Divina Benignitatis agnitione commemorandum. Tritico
(ut rectè * Plinius) nihil fertilius esse, quod ei natura, [rectius Naturæ Parentis] tribuit, quoniam
eo maxime hominem alit: utpote cum è modio, i.e. sextangulum vocant. * Lib. 10. c. 10.

campo, centeni quinquaginta modii reddantur. Misit ex loco Divo Augusto procurator ejus
ex uno grano (vix credibile dictu) 400 paucis minus germina: misit & Neroni similiter 360 stipulas
ex uno grano. Verum de Tritici fertilitate libro primo, dixi, ad quem locum Lectorem re-
mitto.

Nnnnn

Notan-

Notandum præterea solum pinguissimum & opulentissimum Tritico alisque frumentaceis perficiendis non convenire, uti nec pauperimum & gracillimum: ejusmodi enim in folia & stipulis vim suam totam effundit, quæ mirè luxuriant & excreverunt, spicis interim gracilibus & fere vacuis paucis intus granis, illicque malè nutritis & strigosis. Herba scilicet & culmi alimentum præcipuum & spicas defraudant, forte etiam propitios Solis radios arcent, qui succo nutritio excoquendo & in materiam semini idoneam evehendo necessarij sunt. Hujus rei experimentum habuere nostrates, cum Triticum vulgare in America ubere gleba ubi & celum favebat, primo ferebant, in hanc enim altitudinem furexit, spicas tamen fere vacuas & semine cassas produxit. Quocirca Agricola tam Veteres quam moderni fata latiora pecudibus immisit depalcere & coercere solent. *Luxuria legum caligatur dente pecoris, in herba duntaxat, & depasta quidem vel sepius nullam in spica injuniam sentiunt.* Plin. l. 18. c. 7.

Notandum denique humorem nimium frumento nocivum esse apud nos in Anglia, non æstum & siccitatem: unde diverbio jactatum est, Siccitates in Anglia annonæ caritatem nunquam effecere: quod experientia nupera confirmavit, cum Anno 1664 æstate omnium memoria nostra siciffima, Triticum aliisque frumenta satis feliciter adoleverant, & granum protulerant plenum, & ponderosissimum.

4. *Triticum multiplex spica* C. B. Ger. Park. *Trit. cum multiplici spica, glumas facillè depalvens* J. B.

J. B.

Radice fibrosam, culmum geniculatum, foliisque cum vulgati usis Tritico habet communia: at spica facillimum discrimen, quæ in hoc præter quatuor illos versus aristatos, qui in summa spica solitarii, circa medium complures undique sibi adjungit, multiplicique congestione in ventrem crescit: granum etiam multò candidius & delatius. C. Bauhinus Tritici rufi speciem facit. Hoc Neapolitani, quibus familiare est, ut cætera genera serunt & colunt, referente Porta.

5. *Triticum speciosum grano longo* J. B. *An Triticum oblongo semine* C. B?

In spicam exit spica Tritici vulgati longè majorem, sex, aut septem unciarum, aristis dodrantalibus, pedalisive plus minus. Glumæ unciales fere granum oblongum, uncia triente, & quam vulgati duplo fere longius continent, è glumis facillè separabile, in quo cum vulgato & cinereo convenit.

Locu.

Ex horto Stutgardiano habuit J. Bauhinus.

A. 6. *Triticum aristis minutis, rubentibus granis & spica, glumis lævibus & splendens. Red-eared bearded wheat.* *An Trit. aristis circumvallatum* Ger. & Park.

Hæc species apud nos in Anglia seritur, est spicis minoribus quam Triticum cinericeum, glumis lævibus & splendens, castanei quodammodo per maturitatem coloris seu rufi, granis etiam nufcentibus. Hæc species aristas sponte non deponit etiam postquam maturuit, verum ex pertinacius adhærescent quam in Tritico cinericeo.

7. *Triticum cinericeum maximis aristis donatum, glumas trituro deponens* J. B. *An Triticum typhinum simplicifolliculo* C. B? *Triticum typhinum* Ger? *Typha Dodonæi* Park?

Speciosum visendæque magnitudinis est, calamis proceris geniculatis, foliosis, spica maxima, fere sesquipalmari, duobus granorum ordinibus compacta, glumis hirsutis, cinericeis, in longissimas asperimalque aristas definentibus, quibus tribuli verberè in area facillè excutitur semina. Huic nobis idem videtur

A. *Triticum aristatum, spica maximè cinerea, glumis hirsutis, nostras. Gray Pollard, in some places Duck-bill wheat.*

Hoc genus apud nos in Anglia frequens seritur: Tritico spica muticà majus est & elatius, spicis majoribus habitioribus aristis longis circumvallatis, quas tamen non rarò ante maturitatem amittunt, glumis cinereis hirsutis.

Nostrum hoc non simplicem habet folliculum, qualem Tritico suo typhino tribuit C. Bauhinus; ideoque si deur ejusmodi Triticum typhinum quale describit C. Bauhinus nostrum hoc esse non potest. Verum Historie plantarum Ebrodunensis Auctores C. Bauhinum erroris insinuant multiplices in synonymis hujus aliorumque Tritici generum, quos consule.

Triticum longioribus aristis, spica cærulea C. B. *Triticum lucidum* Ger. Park.

Spica est eleganti & magna, & cum maturuit aristis densis longis horret, cærulea aliquando coloris fecus quam in aliis frugum generibus, quarum spica flavescent: grana sunt magna, dura, atropurpureo colore nitentia, cujus coloris & farina.

Tragum frumenti genus spica cærulea *Lugd.* quod hujus synonymum facit C. Bauhinus ad præcedentem speciem refert Hister. Ebrodunensis: quod & nobis etiam placet.

Triticum

Triticum longioribus aristis, spica alba C. B.

Priori simile est grano excepto, quod pulchrius est & album, ex quo farina alba & delicata fit. Triticum quo ponderosius cæteris paribus eo melius. Hinc apud nos Londinenses infitiores pondere Tritico emunt: habet aliquid lentoris & obtusitatis naturæ.

Notæ optimi Tritici sunt quod recens, & perfectè maturum fit, quod colore luteum, quod densissimum & ponderosissimum, quod aqua maceratum citissime & maxime intumescat, quod copiosissimum farinam præbeat, quod ab omni vicio immune, ut Lolio, Melampyro, utiflagine, &c.

Adferunt omnia Cerealia tanquam præstantissimum commendatur, non solum ob insignem nutriendi vim, sed quod etiam adversus multos morbos & intrinsecis & extrinsecis utiliter ulsupetur. C. B.

E Tritici farina probè fermentata optimus conficitur panis. Verum & Amylum ex ea fieri Plin. Vires & nus asserit. Pulvis quoque infantibus commodissime ex ea in aqua aut lacte decocta fiunt, quæ & optimè nutriunt, & in canina appetentia & Veneris defectu commendantur. Eadem in faucium & pectoris affectibus, Renum & Vesicæ exulceratione, fluxionibus alvi, præsertim dysenteria, periculis sunt, vel ex jussulis cum butyro confectæ. Crudi Tritici est usus inflatur; nec facillè conficitur. Galenus Tritici elixati in cibis usum damnat; verum nos ab ejus butyro conditi, & Saccharo edulcorati, usu frequenter nullum damnum aut noxam sensimus.

Grana Triticæ confectio apud Catonem, (sic vocat pisanam triticæam pulcèrme ex ea paratam) parum differt à preparatione pulvis triticæ apud nos in Anglia usitata, *Frumentum piscæ. Sclerum tritici puri in mortarium purum indat, lavet bene, corticemque detrahatur bene, eluatur bene, posca in ollam indat & aquam puram, coquantque, ubi coctum erit, lac addat paulatim usque addo donec cremor crassus erit factus.*

Extrinsecis ad visum & debilem & obscurum & ad maculas tollendas collyrium quod Triticum ingreditur vide apud C. B. in Theat. Ad maculas tollendas succus è Tritico expressus valet. Faciem erugat farina Tritici, si cum aqua Fabarum calida solvatur.

Ad lichenas recentes in montio aut alia faciei parte Crispi apud Galenum è Tritico medicamentum.

Tritici grana multa in incudem imponent, deinde laminam aris [aut ferri perinde enim est] igne calefactum Tritico superposito, & resolutum ab eo liquorem calidum adhuc asserto ac super lichenas limto. Hoc solo multis curatos scimus, nec solum ad lichenas faciei, sed experientiâ nostrâ ad omne genus herpes & impetigines valet. Idem ad ulcerum sinus, pedum & manuum rimas à frigore, & cuncta asperam lavigandam facit.

Farina cum oleo mixta & in forma cataplasmatiss imposita, sed melius in aqua cocta, oleo addito, mammarum duritiem emollit. Eadem Apoplemata hepatis, lienis, aliarumque partium maturat.

Nervorum contractionibus & mammis dependentibus ex aceto cocta & imposita prodest.

Triticum crudum commendatum & impositum commotis à Cane rabido auxiliari dicitur. Idem oculorum apoplemata maturat.

Ad alvum irritandam, è farinæ partibus duabus & unâ salis cum albumine ovi pasta conficitur, in formam suppositorii reducit, oleo vel butyro innungitur & ano inditur. Podagra conferre dicitur pedes ad genua usque in Triticum mergere, quo levatus est inopinatò Sextus Pompeius referente * Plinio: melius succedat curatio, si Triticum conquisitum in vase ad ignem calefact.

Ad omnes quorumcumque artuum dolores mitigandos valet cataplasma ex farinæ Triticæ & cap. 25.

Hordeaceæ, florum Chamæmeli & Rosarum, singulorum uncias duabus, in aqua decoctis, dein olei Chamæmeli & Rosacæ singulorum uncia una additis, ac in modum cataplasmatiss calidè parti impositum.

Fermentum ex farina triticæ calefaciendi, extrahendi & maturandi vi prædicitur est, privatum callos in plantis pedum extenuat, & cum alia tubercula tum etiam furunculos ex sale maturat atq; aperit.

Furfurum multiplex usus est. Interveniunt manibus purgandis saponis vice, si aquæ in qua abluntur immisceantur, quin & manus molles albâque reddunt.

Furfuribus purgandis infervit aqua in qua calefacta per diem & noctem infusa fuerint. Gargarisma ex decocto faucium asperitatem & dolorem lenit.

In aqua decocti & facculo inditi omni humore expresso si calidè applicentur, Pleuriticorum punctiones mitigant, modò facculus refrigeratus in eadem aqua calefactus & expressus sæpius applicetur.

Alia præterea multa juvamenta præstant quæ si placet apud * C. Bauhinum vide.

* Theatr. lib. 1, Sect. 4. cap. 2.

De Pane.

Panis multiplex Etymon adfertur. Vel enim deducitur à *Panus*, i. è *Tordum* five fili glomus ad cujus similitudinem panes fingi solent. Varro. Vel dicitur Panis quasi pascinis à pascendo. Vel est panis à Deo Pane, quod Pan primus comparsas fruges coxisse perhibetur. *Cassiodor.* Vel ab Adjectivo *panis*, quasi à *panis* *panis* *panis*. Panis dictus quod cum omni cibo apponatur, vel quod omne animal cum appetat Isidor. Vel quod instar omnis cibi fit.

Sed omnium (inquit Vossius in Etymolog.) horumque sententias diluit Athenæus, ex quo discere est Romanis panem vocari quod Dores dicunt *panis*. Vel *panis* panem à *panis* deducere licet.

Panis, deficiente C. Bauhino, est cibus ex frumentaceis molitis, aqua maceratis, pinis ac coctis apparatus.

[N a n n n 2

Quatuor

Quatuor panis genera apud antiquos à tritico fiebant.
 1. *Siliginus* panis, *siliginus*, ex siligine, id est, flore farinæ, sive purissima, mollissima & tenuissima parte, ab omnibus furfuribus exactissime repurgata.

Tener & nicens mollique siligine factus. Juvenal.

2. *Similagineus*, *similagineus*, ex simila seu similagine, id est, farinæ parte tenui quidem, sed siligine impuriore, utpote ex quo non omnes excussi sunt furfures, sed crassiores tantum.
 3. *Confusum*, *confusum*, & *confusum*, ex farina omnis frumenti partes in se continente, cui nihil vel floris, vel furfurum decessit.
 4. *Cibarium*, gregarius, sordidus, *ἀκαθάρτου*, *ἀκαθάρτου*, è furfuracea farina coactus, ex quo mollissima purissimaque farina excussa est. Nonnulli his addunt quintum genus, quod furfuraceum vocant, *μυελω* seu *μυελω* Athenæ, qui Canicæ panis dicebatur, quod in Canum fere gratia confici solebat: Et hic ex Tritici exis constat, quæ Latini furfures, canicæ & apudas vocant.
 Fiebat & olim (Marcello fides) è polline frumenti tenuissimo, ad molæ parietem adhærescente indeque multis cum furdibus deterio.

Optimus ac saluberrimus panis est qui concoctu facillimus; talis autem est, monente Galeno, qui plurimum est fermentatus, & pulcherrime subactus, quique in cibano igne moderato fuerit afflatus. In summa (inquit C. Bauhinus) panis optima commendatio constat Tritici bonitate, iustique ejus molitura ac pistoria, cribri tenuitate, missione plurima, fermenti, salisque modico; dein apparatu subactioneque exacta, & proba coctura, de quibus copiose differere nostri non est infuturi.
 Notandum tamen in Anglia spumam Cerevisiæ concretam usitatum fermentum esse, nec nostrates olim ferè uti, nisi in hujus inopia. Hoc autem fermenti genus (teste Plinio) apud Septentrionales alio in usu fuit. *Gallia & Hispania frumento in potum resoluta, quibus dissimulata generibus, spumâ ita concretâ pro fermento utuntur. Quæ de causâ levior illis quam cæteris panis est.* Plin. hist. lib. 18. cap. 7. Est ergo, Plinii testimonio, laudatissimum hoc fermenti genus.

Certum est furfur vires absterforias obtinere, quibus intestina, si intus sumatur, ad dejectionem stimulantur. Hinc panis qui fit ex farina cui furfures omnes excussi non sunt, modò probe fermentatus fit salubrior nobis videtur, lapidiorque etiam quam qui ex mero flore seu siligine. Ex tritice mica panis ad eadem fere utilis est ad quæ farina triticea. Galenus scribit cataplasmata ex pane factum magis digerere, quam quod ex Tritico fit, eò quod Panis saleum & fermentum adjuncta habeat, cujus sententia rationi consentanea videtur, & experientia etiam eam confirmat.

Chondrus & Alica quid sint diximus in explicatione terminorum quantum sufficere videtur: cum enim jam in desiderandam abierint, non est cur de eorum preparatione aut usus in cibo & medicina admodum solliciti simus. Qui pleniorum eorum explicationem desiderat C. Bauhini Theatrum & J. Bauhini historiam petat.

Amylum etiam quid sit ibidem dictum est: cujus vires & usus vide apud Bauhinum utrumque.
 Far duplex est, naturale & factitium: naturale est certum quoddam frumenti genus: factitium Plinius pro Farris farina, sive pulve, sive grano decortico summissè videtur, cum ex Verrii sententia scribit Populum Romanum farre tantum è frumento trecentis annis usum fuisse. Far ex Aero ostenditur esse quodvis frumenti genus, decorticatorum, & ab utriculis repurgatum ac deinde in partes aliquot contractum & cæctum.

Athera, puls & gluten consistentia tantum differunt, Athera enim pulcra liquida est, infanti-bus conveniens quæ ex farina tenuiore cum cerevisia tenui aliòve liquore coquitur.
 Athera crassius & solidius est gluten, Græcis *πίλινος*, ex similagine & farina Tritici, quo chartæ glutinantur: quod propter eam quam habet glutinandi vim sanguinis excretionibus prodest.

In utriusque medio *mixtum* sive puls est, solidior quidem ac spissior Athera, liquidior vero Glutine, proinde minus glutine, plus autem quam Athera viscera obtinens. Athera aut potius pulsus genus est, edulium quod Galenus ex multa Tritici farina lacti permixta fieri scribit, quo hac ætate universa inferior Germania frequentissime utitur. [Pulem puto intelligit quam nos *Wasserpuding* vocamus.] Cibis boni succi & multi alimentis, sed eos qui eo assidue utuntur offendens. Nam in hepate obstructions parit, & calculos in renibus gignit, autore Galeno. *J. B.*

Tragus est res factitia. Fiebat autem ex diversis Frumentorum generibus, ut ex Dioscoridis Galeni, Plinii locis ubi de eo agunt inter se collatis patet. A Chondro & Alica preparatione potissimum differt. Chondrum siquidem gypsum & arena perficiunt: Halicam creta emundat, Tragus solâ aquâ maceratus excoctatur.

• 8. *Triticum Creticum* Park. *Sylvestre Creticum* C. B.

Herba est Tritico similis, folia & caules Tritici ferens, spicasque aliquantulum asperas, nigiores & aristas breviores, cujus grana Tritico sativo minora sunt & altera parte obtusa, ita ut Secale grana potius quam Tritici, æmulentur.

Frequentissime in Creta invenitur, & negligitur unde Honorius Belli ejus semina ad Clusium missi *Agriofari*, quod Triticum sylvestre significat, nomine. Quare non absque ratione Cretenses, Dioscoro Siculo referente, sibi persuaserunt Triticum primò à Cere in Creta inventum fuisse.

• 9. *Triticum Tripolitanum* Park. *Zea Theophrasti fortis*.

E semine Tripoli allato in Anglia satum culmo surrexit bicubitali, foliis quæ Tritici nostratis latioribus cincto, spicis palmum longis, aristis prælongis circumvallatis, granis Secales instar nigricantibus.

CAP. II.

De Secali.

Secale à secando dicitur. Nam cum duo sint genera frugum, *Frumentum* & *Legumen*; legumina quidem manu leguntur vellunturque: *Secale* ac frumenta alia secantur. *Voss. Etymolog.*
 Secale à Tritico differt grano strigiosiore, tenuiore & nigriore, glumis non operto sed nudò: culmo elatiore.

A. 1. *Secale* Ger. J. B. *vulgatum* Park. *hybernium vel majus* C. B. *fic.*

C. B.

Radicibus est multis, tenuibus, fibrosis: *foliis* cum primùm prodeunt rubescentibus, dein ut reliquorum frumentorum virentibus, Tritici tenuioribus, longioribus; *culmis* numerosis, senis, septenis, aliis pluribus (si enim ante hyemem à pluvia tempestate illatum radices egerit, & in celsipem quasi evaserit, magni proventus spem facere solet: quæ plerumque adeò non fallit ut ex uno grano duodeni & plures quandoque spicati culmi exeant) qui Triticeis graciliores, at firmiores, longiores, & ex vagina aspera graminea Arundinaceæve, quatermis utplurimum, nonnunquam quinis internodiis distincti prodeunt, spicis in versis digestis, aristis brevibus, nequaquam innocentibus cinctis, & aliquot quasi hamulis ferratis (caveat ergo quis ne ori picam indat) quod & in reliquorum frugum aristis notavimus. *Flore* est luteola, qualis in plebis frumentis observatur; & diu floret, adeò ut quadragesimo tantum die à flore maturecat, postquam enim defloruit septimanis quinque maturatur. At spica cum floret erecta est, quare rubigini cum imbris retinetur opportuna: Semine verò prægnans procumbit & deorsum propendit quæ longior. Granum est oblongum, strigiosum, tenuius & nigrius Tritico, glumis non operatum sed nudum, ideò caducum & sæpè numero sponte exiens.

Duas hujus species constituit C. Bauhinus, *hybernium* scilicet seu *majus*, & *vernum* seu *arivum* & *min.* Species seu Varietates.

In Germania, Gallia, Anglia, aliisque regionibus, potissimum Septentrioni subiectis nascitur quæ licetque solo, etiam gracili, macro & arido (arenoso sabuloso & levi) in secundiore tamen & latiore melius & præstantius.

Apud Anglos feritur Autumno, nunquam (quod sciam) Vere, etiam ante æquinoctium; quo maturius eo melius & uberius evadit.

Proximum inter frumenta à Tritico locum vendicat. Panis ex eo factus ater & ponderosus est, *Vires* & lentioris atque obstruentis nature nonnulli habens, concoctu difficilis & ventriculo gravis, præsertim si furfuris expertus fuerit; quin iis qui non afflicti sunt alvum plerumque movet non sine torminibus. Agriculis persuasum est hujus panis usu corpora validiora fieri. Bruyerius asserit in Lugdunensi tractu & vicina mulieres quæ pane Secalino utuntur validas, & bene curatas, formæque egregias confici, qui tamen admodum spernendum alimentum hominibus præstare censet.

Panis fecalinos ob humiditatem suam à nonnullis præferitur ei qui vel ex Tritico vel ex Zea conficitur, cum non ita facile & subito ab aere exsiccus & aridus reddatur.

Solent nostri tantumdem Triticeæ vel ex Zea confectæ farinæ admiscere, ut panis tenoritudinem suam diutius retineat, leviorque & gravior evadat: sicque paratus etiam medicorum consilio ad alvum emolliendam etiam Magnatibus in usu est, maxime æstate. C. B.

Apud nos in Anglia, & ut Ruellius refert, apud Gallos etiam, Secale non tantum solum & simplex feritur, sed cum Tritico mixtum, æquis fere partibus. Miscellanæ hanc segetem Latino nomine *Miscellanæ* appellamus, & alibi *Spung-roin*.

Quæ de Secalis ejusque partium viribus & usus in medicina traduntur vide apud C. Bauhinum Theat. Botan. Lib. 1. Sect. 4. cap. 17. Quibus adde & Sim. Pauli Quadripartit. 1. Illud verissimum & experientia confirmatum, quod farina Secalina confusanea diuturniores capitis dolores leniat, in linteis capiti circumligata; quæ etiam delirantibus profusè observantur esse, præsertim si ei remissi fuerint absinthii corymbi. *Sim. Paulus.*

Vulgus doctum est ubi Erysipelate infestatur siccam farinam Secalinam indere mundo linteo, ac loco applicare, idque successu satis felici discutere. *Idem.* Habui ex excerptis D. Hulse.

Per frequentes pluvias grana picarum inferiora in Secali per maturitatem in grana atro-purpurea exerceant [C. Bauhino semina quædam longius ex utriculis suis seu glumis protruduntur, ac in medio etiam crassitatem excreverunt, quorum quædam in corniculæ modum curvantur, quæ omnia nigrum colorem fere contrahunt, intus verò candida farina densioris materiæ continent,] quæ substantiæ farinaceæ, saporis Malti, Noticis *Spung-roin*, i.e. Secalis mater dicuntur, & singulare præsidium ad compellendum lochiorum fluxum habentur. Secale hoc modo degenerans Secale luxurians C. Bauhino appellatur, Clavi Siliginis Loniceri. Annon insecti alicujus puncturæ originem debeant hujusmodi excrecentiæ inquirendum.

C. B.

2. *Secale latifolia peregrina* C. Bauhini J. B. *Secale latifolium* Park.

Culmis exurgit candicantibus, rotundis, striatis, quibus *spica* palmum longa, crassa, aristis longissimis, & ut in vulgari, tenuissimis denticulis asperis armata, insidet: *Folia* habet cubium longiora, uncialia lata, & per marginem leviter exasperata: grana non videri, spicam & folia habuit & Contemni Veneti Sen. horro.

Ustilago Segetum five frugum, præsertim spicarum, Secales, Tritici, Hordei, atque etiam Ave-næ vitium est. Iphis autem accidere solet, antequam è gramineis vaginis penitus sese explicent ac

N n n n n

in

in culmum attollunt, idque celi constitutione crebro inconstante. Quando enim Aprilis & Maius mensibus, post Solem ardentem subita pluviae succedunt, & sol continuo ardentis radios spargit, spicae adhuc tenerae ac latentes, humore madidae à Solis fervore correptae, sic aduruntur, ut quantum primùm è vagina prodeunt, nigrae & veluti pulvere fusco aut atro obstitae appareant.

Locus cavis (docentibus Theophrasto & Plinio) & à statu silentibus præcipue segetes arugine infectis infestantur: motu enim excutitur & decedit humiditas aruginis causa. Aufugunt hoc vitium quæ stant non erecto sed prono cacumine. Quamobrem spicam inclinari utile est, ut imbres decendant; nec rores excipi possint. Hinc arugo, quamvis frumentorum omnium commune vitium sit, magis tamen infestat Triticum, quod tunicis integrat pluribus, & folium spicae gerat proximius, unde frugem suam effundit: resistit enim in eo humor putrefactus qui aruginem creat. Adde quod spicam erectam densioremque unde humor minus potest defluere. Hæc forte causa procatarractica & externa utlaginis esse possunt: quod si non adit interna dispositio in grano ipso seu femine, causa externa effectum suum non fortuitur. Hinc agricola: nostri maxime cavent à femine segetis utlagine infecta, & præterea ad præcavendum hoc malum semen antequam terræ committitur livio ex cinere per 24. horas insulum calce viva aspergunt, adeoque firmum efficiunt adversus hujus vitii causas.

CAP. III.

De Zea.

Zea Tritici quoddam genus est, glumis adeo arcte adherentibus ut eas ricturando non depomat. *Zea* aut *Zea amara* dictam volunt, quod ea ante inventum frumentum homines vitam tolerabant. Antiquissimis autem Romanis (teste Dionysio Halicarnassensi) *Zea* Far dicebatur. Farris tamen vox ambigua & æquivoca.

1. *Zea sive Spelta* J. B. *Zea dicoccos sive Spelta vulgo* Park. *Zea dicoccos vel Zea major* C. B. *Zea sive Spelta* Ger. *Spelt.*

J. B. C. B.

Tritico haud absimilis est, radice multiplici culmis tenuioribus, numerosis, geniculatis, firmis, Hordei altioribus, at Tritico brevioribus. *Spica*, quæ circa festum S. Joannis Bapt. floret, palmaris aut sescupalmaris, incondita, compressa, plerumque mutica, interdum aristis circumvallata, longioribus brevioribusve, gemino granorum vertu, vel ita dispositis granis ut alternatim unius principio medium alterius respondeat, multiplici folliculo colore incluis, & geminis utriculis geminis granis junctis, quæ Tritici femine longiora, dorso acuto, colore ruffo, pertinaciter harentia, nec tribuli ictu semen relinquunt, quo nomine (inquit J. Bauhinus) à Tritico vulgari distingui licet, alioqui glumis & tunicis exuta granà vix internoscat.

In multis Italiae, Galliae & Germaniae locis provenit, qualicumque solo etiam humidior, lato tamen pinguique melius proficit.

Eodem cum Tritico tempore feritur, floret & demetitur. *Zea*, si pista ac purgata feratur anno tertio in Triticum mutatur, * Theophrasto auctore. Et Plinius, *Tridum* inquit, *Zeam* ac *Tiphen*, cum sint degeneres, redire ad frumentum, si pista ferantur, nec protinus, sed tertio anno. Nos non negamus accidere interdum posse ut *Zea* in frumentum transeat, verum ut hoc semper eveniat si pista feratur nobis non videtur verisimile; penes autorem fides esto.

3. *Zea monococcos, Briza quibusdam* J. B. *Zea Briza dicta seu monococcos Germanica* C. B. *Zea monococcos, sive simplex, sive Briza* Park. *Briza monococcos* Ger. *St. Peters Corn.*

C. B.

Culmis est & spicis dicocco brevioribus, angustioribus, tenuioribus & depressis: spicis duplici ordine Hordei modo digestis, aristis subsuperis armatis: seminibus duplo minoribus, singulis utriculis (qui laeves, candidiores & modice depressi) inclusis, à quibus in mola, non in area excutitur. *Folia* angusta aspera: radix fibrosa.

Nascitur asperis & montosis plerisque Germaniae locis, solum tenue & aridum amans. Autumno cum reliquis frugibus feritur, serius tamen, ac subinde Septembri demum mense maturescit.

Panes ex *Zea* Germani conficiunt, non minus albos quam ex Tritico, leviores tamen, minimeque nutrites. Recens suavis est & concoctu facilis, antiquis non ita gratus & concoctu difficilis.

Ex eadem pulvis cum lacte, vel Amygdalato, vel vino, vel cerevisia & saccharo fiunt & sanis & ægris utilis. Pulvis ex farina adstringunt, unde ad eadem valent ad quæ pulvis ex Oryza, hæmorrhoides, dysenteriam, diarrhoeam, &c. præcipue cum pedibus vervecinis & vitulinis decoctæ: exterius quoque ad eadem utilis est.

Not. Veteres uno quasi ore panem ex *Zea* dammare. Quare manifestè (inquit C. Bauhinus) patet *Zeam* illam aliam esse ab ea, quam Plinius semen Romanis vocari tradidit, ex quo tam præclarus cibus Alice fiebat.

Locus.

* 2 hist. c. 5.

Locus &

Tempus.

Usus.

C. A. P.

CAP. IV.

1. *Zea verna* J. B. *Zea Amylea seu Olyra* C. B. theatr. *Olyra* Park. *Triticum Amyleum* Ger.

J. B.

Culmibus habet tres cubitos altos, quatuor, quinque aut sex geniculis donatos, & planè triticeos. *Folia* plerumque semunciam lata. *Spica* duorum est versuum, sibi mutuo aequaliter respondentium, aristis multis vallata, ut eatenus ad Hordeum accedat: in singulis autem versibus dentium, aristis multis vallata, quæ glumæ involvunt valida, aliàs albicantes, aliàs quasi ferrugine infectæ vel rubentes, binæ quidem undique, extrema verò externa tantum parte. Grana glumæ exuta Tritici granis similia sunt, unde nobis semen eius Londino mulsim est sub titulo *Tritici spicae Hordei*. Seminis nondum planè maturi aviculæ appetentissima sunt, ut difficile sit illud ab eorum rapinis defendere.

In Germania locis aliquibus feritur, & quidem verno tempore circa festum S. Georgii. Tardè *Locus* metitur scilicet primùm Septembri.

Hæc planta inter Hordeum & Triticum quodammodo ambigit, spicam enim habeat Hordei, granum Tritici.

2. *Zeoeribon sive Oryza Germanica* C. B.

C. B.

Cum *Oryza* nihil affinitatis habet, sed potius media inter *Zeam* & *Hordeum* natura est: radicibus, foliis, culmis geniculatis *Zea* similibus: spicis Hordei modo asperis & acutis aristis armatis, singulis tamen majoribus: grano candidiore, utriculis ut *Amyleum* inclusio, quod *Zea* modo à cortice in mola repurgari postulat.

Est ex æstivarum frugum genere; quare apud Mediomatras cum aliis trimestribus seminibus in optimis agris feritur.

Si hæc planta à C. B. rectè describitur nostrum *Spizat-Barley* esse non potest.

CAP. V.

De Hordeo.

Hordeum Velio teste, prius fuit *Fordeum*, unde per adspirationem scribendum liquet. Videri possit *Hordeum* dictum ab *horreo*, est enim horridum ab aristis hispida & mordaces. Sed malim statuere *fordeum* & *forbea* *grydem* esse originis, nempe à *gryco* *alo*, nutritio, unde *gryco* alimentum à quo *forbea*, sed in *fordeum* b in d convertitur. *Vossius Etymolog.* ubi plura vide.

Hordeum à reliquis culmiferis spicatis grano, cortice crassiore undique arcte adherente, nec ullis præterea glumis, tacto differt; ab *Oryza* spica simplici compactione.

- A. 1. *Hordeum distichum* Ger. J. B. Park. C. B. *Common Barley*.

Breviore culmo est quam vel Triticum, vel Secale, sescupicubitali tamen interdum, & in latiori solo bicubitali, quinque plurimum, interdum sex geniculis intercepto, ad quæ singula *folia* culmum aliquonque obvolvunt, ima Triticeis angustiora, breviora nonnunquam, æquè lata, & quousque culmos obvelant glauco quodam polline plerumque obducta. *Spica* longis asperis horret aristis, quæ singula è singulorum granorum capitibus exerunt: grana vero glumâ tenui, simplici clauduntur, quam nullâ tritura deponunt, nisi vel molarium contritu, aut facculi asperioris, calidâ prius macerata, aut denique pila. Distichon nominatur hoc genus quod duos habeat granorum ordines, quibus tamen interjecta & aliorum rudimenta, sed quæ nihil aliud sunt quam inutiles glumæ.

Stipulae per maturitatem molliores sunt, minisque fragiles quam triticeæ, unde & succulentiores sunt, & pabulum bobus & vaccis alendis commodius & pinguis suppedant. Spicæ ob longitudinem & gravitatem plerumque nutant & deorsum incurvantur, & vel viginti interdum grana in singulis versibus continent. Radices ut in reliquis culmiferis fibrosæ. Ad eodem grano plures stipulae exeunt.

Seritur hoc genus Vere, nec enim hyemes nostras asperiores tolerat.

Tempus.

- A. 2. *Hordeum distichum spica brevior & latiore, granis confertis.* An *Hordeum distichum minus* Park. *Hordeum Germanicum Oryza* J. B. *Zeoeribon sive Oryza Germanica* C. B. *Spizat-Barley*, or *Battle-dooz Barley*.

Hoc à præcedente differt staturâ plerumque breviori; spicâ breviori latiorisque, granis magis confertis, & à capto medio extantibus, aristis quoque brevioribus nonnullis: quin & ab avium injuriis tutius esse creditur, quia grana ejus ante perfectam maturitatem à spica difficiliter avelluntur.

Hæc duo genera apud nos in Italia hyemem non ferunt, ideoque feruntur Vere.

Inter geminos granorum versus duo alii utrinque, i. e. quater gemini intercedunt, paleacei, nullum granum continentes, mollicellis & brevibus aristis donati. J. B. *Hi & in Hordeo vulgari habentur, sed confectiores sunt in hoc genere.*

Tempus.

- A. 3. *Hordeum*

4. *Hordeum exoticum causticum* C. B. *Cevadilla sive Hordeum causticum Americanum* Park.

Planta est à Nicolao Monarde propofita, quæ in Hispania nova *Cevadilla*, id est, Hordeolum vocatur, à similitudine quam cum nostro Hordeo habet, in spica & vaginalis quibus semen includitur, sed eo minus & Lini semine nequitiam majus; & longè aliis facultatibus præditum.

Vires.

Hujus semen adeo urente vi præditum est, ut in gangranis, putridis & impuris ulceribus eodem quos sublimatum & cauterium ignitum effectus præbeat: pulvis sensim interperis vermes in ulceribus necat, ulcera putrida expurgat, pro ulceris magnitudine, majori minorè quantitate interperis, modo præservativa, quæ in horum remedium usus usurpari solent, adhibeantur. Ad hujus facultatem infringendam pulverem aqua rosarum aut Plantaginis excipiunt, & Linum intinctum ulceribus & gangranis imponunt, dein medicamenta sarcotica adhibent. Hæc omnia Monardes.

CAP. VI.

De Oryza.

Oryzæ ut semen ex India primum fuit allatum, sic & indidem nomen *Labelis* ascium videtur. Oryza gluma fere cortice crassiore arcè adhaerente grans, spica laxa, è pluribus composita à reliquis frumentaceis diffingitur.

Oryza J. B. C. B. Ger. Park. & aliorum omnium. *Rice*.

C. B.

Radicihus est triticeis, *culmis* bicubitalibus & tricubitalibus, striatis, triticeis & hordeaceis, crassioribus ac robustioribus, geniculatis: *foliis* longis, larundinaceis, carnosius, Porraceis haud absumilibus: in culmi cacumine non ipica sed *juba*, Milii aut Panici modo, in ramulis divisa, in quibus semen utrinque impari ortu & alternatim provenit, cortice subflavo, aspero, & angulosis fritis in longitudinem donato, superne villosio, ovi figurâ, tectum, & aspera arista armatum est, quo exuto granum quovis præstantissimo Tritico candidius, pellucidum, durum, *Avenâ* brevius & crassius conspicitur. Flores ut in Milio purpureos esse, & eodem tempore flores & semen proferre dicunt.

Locuti.

Oryza præcipua omnium Indiarum Orientalium annona est, indeque primum allata in Græciam & Italiam. Hoc etiam seculo in universa India frequentissimus ejus usus est, ut in omnibus fere ejus regnis, provinciis, insulis copiosissime leratur & colatur, ut *Bengala*, *Pegu*, *Cambaja*, *Ceylon*, &c. Quæntiam in Ægypto magno provenit feritur, alibi etiam in Syria, & Fortunatis insulis: inde Hispania & Italia, ubi nos in Ferrariensis ditionis locis palustribus satam observavimus.

Humidis locis delectatur, & in ipsis aquis crescit. In insula *Zeilan* aquas in stagnis reservant ad Oryzæ lacta irriganda: & ibidem, (ajunt) terra pinguis perpetuis exundationibus ita mollescit, ut Oryzæ messem facturi ad dimidui genii in aqua versentur. Sic, auctore Porta, in Salernitano agro, ubi patenti, via plantie maximo provenit feritur, curpis & ilicibus & fluvii ductus quoties opus est rigant, alias nullam aut cassam segetem laturam: ita ut mirum sit tam ficcum & exilicuum granum tam humidum requirere solum; terramque humidam & uliginosam tam præstantis saporis & salubris nutrimenti tamq. ficcum frumentum procreare.

Templi.

Maturefcit æstivis Solibus, ejusque messis serotina est circa æquinoctium Autumnale: quare Septentrionales regiones, licet humentes magis, tamen ut aliosas respicit, nec ibi ad frugem pervenit.

Vires & Cui.

In cibus Oryza admodum est familiaris, apud omnes nationes Orientales præcipue apud Indos; concoctaque facilius evadit & ori gatur, ubi ex lacte bubulo aut Amygdalarum cremore, aut carum pingui rure decocta fuerit. Datur utiliter in cibus dysentericis, celiacis & diarrhæa affectis, præsertim ubi prius torrefacta, in lacte, in quo igniti calculi fuerint extinguit, decoquatur. *Matth.*

Oryza Indis panis loco est, variis modis preparata; Præparandi modos vide apud C. Bauhinum *Theat. Bot. lib. 1. Sect. 4. cap. 29.* Potum quoque in multis Indiæ locis ex Oryza conficiunt. Vide C. B. loco cit. Turce quoque ex Oryza putes efficiunt, & multa ex ea ferula parant. Varios Oryzam ad cibum præparandi modos in Europa, ubi Triticum in panem venit, vide apud prædictum autorem loco laudato.

Vulgi animos opinio pervasit Oryzâ frequenter vescentes obefiores reddi; quare in quibusdam locis femina graciliores & macilionesse ad frequentius utuntur ex lacte & largiore saccharo assumentes. Sed Veterum medicorum sententia contradicit: ut qui inter *diæregeta* seu leviter alentia, & *diæregeta* sive quæ difficulter conficiuntur eam retulere. Nobis aliter videtur, & vulgi potius opinio accedimus, nec auctores damnare edulium tot gentium, tot seculorum usu approbatum: Avenam modice asfringere concedimus: unde & in hepatico fluore & mitione sanguinea, inque tussi utile esse aliis adfricantibus additis non absumimus. Farina etiam cataplasmatibus repellentibus admiscetur, & iis quæ mammarum incipientem inflammationem arcent floribus Chamameli & rosarum additis. In hæmoptysi laudat Helmontius Oryzam Aq. vel Lactæ chalybeato coctam. Dol. l. 3. C. 8. S. 16. D. Soame.

Oryzæ tenuius decoctum, in aqua, usitatissimum est apud Indos multorum medicamentorum vehiculum.

Liquorem vinosum ex Oryzâ extractum *Arak* aliqui vocant.

CAP.

CAP. VII.

De Panico.

Panicum, Græcis *ἑλυσος* & *Μαῖλον*, Etymon Plinius adfert, lib. 18. cap. 7. *Panicum*, inquit, à *paniculus* dictum. Ac paulo post ait, quoddam *Panici* genus esse à *pano* parvis racematum *panicula*. At *Panicum* non *duos* à *panicula* dicitur; *Avenosa* enim repugnat, sed à *panu* cuius diminutivum *panicula*, ut *panicum* & *panicula* ejusdem sint originis. Panus autem à *πῶ* pro quo *Dores* & *Αἰὼς* πῶ: à *πῶ* autem *πῶ* dicitur & *πῶ*. *Voss. Etymolog.*

Panicum spica laxiore, & velut è racemis composita, grans minoribus à reliquis frumentis spicatis differt.

1. *Panicum Germanicum sive panicula minore* C. B. *Panicum vulgare* J. B. Ger. *Panicum album vulgare* Park. *Panick*. In Gerardo emaculat, icones duas ultima sunt transpositæ.

C. B.

Radice nititur valida & fibrosa, è qua plures erigit *culmos*, Arundinaceos, duorum plerumque cubitorum (solum tamen fecundum proceriores) rotundos, solidos, geniculis tumentibus, decem nunquam, præcinctos, ac sensim extenuatos, cacumine languido & nutante: quibus adnata *folia* arundinacea, Milii alperiora & acutiora, tritici latiora, uncialiq. latitudine, Arundinaceis non multum dissimilia, è geniculis exeuntia, plerumq. cubitalia. In caulis summo *spica* oblonga, dodrantalis, rarius pedalis, teres, crassa, non ut in Milio divisa, sed racemi instar compacta, ex grans Milio numerosioribus & minoribus, rotundioribus, splendentibus, folliculis quibusdam subulatis obvolutos. In eo differentia quod quoddam flavis, alterum purpureis aut nigris spicarum fastigiis emicat, & hoc quoque avicularum injuriis obnoxium est.

Increfcente spica à duobus geniculis inferioribus culmi undiq. in orbem excrefcunt, & in terram fibræ descendunt, quibus culmus fulcitur ne pondere spicæ nutantis sternatur & humi procumbat.

Seritur in agris in Germania, Gallia, Italia. Solum & terram qualem Milium desiderat, nimium levem solutâq., arenosam item & sabulosam, modo humentem. J. Bauhinus hujus varietates duas describit & depingit: nimirum

Locuti.

[1. *Panicum panicum vel rubrum*]

Quod, uti provenit in horto, *radices* habet fibrosas, sed validas, subrubentes; *caules* verò duum aut trium cubitorum altitudine loco fecundum, firmos, ex viridi rubelcentes, crebris geniculis interceptos, ramosos & laves præterquam sub spica, quæ selsupialium longa, spiculis compluribus dense congestis componitur (in minoribus plantis spica non apparet ita ex spiculis composita) in quibus semen *Panici* vulgaris copiosius; gluma etiam non alia, sed aristis quæ inter grana plurima emicant purpurascens. Folia Arundinacea, frequentia, vaginis longis caulem involvunt, adeoque & inferior vagina superiorem excipit, tactu alpera.

2. *Panicum spica insigniter divulsâ.*]

2. *Panicum Indicum panicula villosâ* Park. *Panicum Indicum* Ger. *Panicum Indicum sive panicula majore* C. B. *Indian Panick*.

Hoc radice, culmis, foliis priori, ut & Milio per omnia simile, sed omnibus sui partibus fecundius existit, maximèq. panicula differt, siquidem in hoc pedalis longitudinis est, & duorum digitorum crassa, ad terram versa, grans numerosis hirsutisq.: color panicule etiam variat, in quibusdam candidat, in aliis rufescit, in pluribus verò flavescit: sic & feminis color variat.

Ego hanc speciem potius Indicam quam Italicam dicendam puto; siquidem à quodam chirurgo Britollium Angliæ, cum Lobelius ibi commoraretur, ex novo orbe delatum est; & ipse eam in horto colui è semine pro Panico Indico misso ortam.

3. *Panicum cæruleum* Ger. *cæruleum vel Indicum* J. B. *Indicum cæruleum* Park. *Indicum*, spica obtusâ *cæruleâ* C. B.

C. B.

Radicihus est validis, fibrosis, amplioribus quàm sint vulgares: *culmis* harundinaceis, rectis, crebris geniculatis, & veluti articularis prædictis, lanugine obfuit, fapere Panico longè & quidem digito crassioribus, firmioribus, altioribus, humanam altitudinem fape superantibus, & juxta radicem cœruleo eleganti & nitido purpurascens, medulla fungosa, pallente factis, & velut in ramos divisis: hquidem inter folia è geniculis alii breviores culmi prodeunt: *foliis* vestimentis arundinaceis, ex singulis geniculis prodeuntibus, magnis, longis, latis ac duris, medio nervo divisis, & per ambitum levissime instar Milii Indici (is non valde dissimilibus) dentatis: culmbus culmo spica crassa infidet, quæ aequalis ubiq. propemodum crassitudinis, instar clavis Typhinae dense compacta, aliquantulum hirsuta, nonnunquam digitalis, interdum solum pollicaris longitudinis, specie cylindri seu conii, fistulosa retulo ad effigiem Mayzti, subcærulei coloris, & in regionibus calidioribus saturatioris, siquidem stamina florum ex cœruleo diluto nirent: *Semina* petiolis oblongiusculis & gracilibus mixta, capillaceis utriculis, quæ ipsam spicam hirsutam efficiunt, inclusa, quæ extrema parte è glumis prominente vulgaris crassiora magisq. rotunda, levia & subcærulea sunt.

Locuti.

4. *Panicum*

E Peruvia in Europam pridem fuit allatum.

4. *Panicum Indicum spica longissima* C. B. *Americum spica longissima* Ger. emac. *Americum sesquipedale* spica J. B.

Spicam habet sesquipedem longiorem, crassam, firmam & compactam, non ut in priore aequali, sed paulatim ex ima parte gracilescens: femina præcedentis Panici similia, nec multum majora, sed plura simul juncta, & glumâ hispida inclusa, brevique pediculo innixa.

Locus.

Vires.

Londino à Jacobo Gareto primum accepit Clusius, postea similes ex Guinea. Tres Panici Indici species descripsit Parkinsonus, quorum iconas apud ipsum videt. Gustu, qualitate & viribus Milio respondet, quare in cibo, pane & medicina ut Milium usum, pari potest; unde magni per universam Germaniam, Ungariam & Bohemiam, perhibente Clusio, usus est: etenim in alimentum cedit ac pulvis ex ejus semine deglutato sunt non ingrati saporis, ut ait, inquit C. Bauhinus ex Veterum sententia, mali succi est, difficulter in ventre coquitur, flatu parit, alvum attrahit, ficit atque refrigerat: ideoque Milium Panico ad omnia præstatum. Lac ei admiscere [in pulve] salutare inventum fuit, tollit enim aut saltem minuit prædicta mala.

Puls cum lacte in capitis doloribus à bile causatis, hæmoptoicis & pollutione nocturna commendatur. Ventris fluxus, cui ipsum etiam Milium, nonnihil sufficit Galeno; in lacte caprino coctum & bis die haustum, Plinio, cui & sic prodest ad tormina. Foris in cataplasmate illum exsiccat & refrigerat.

Apud Italos ad Gallinarum, columbarumque, saginam potius quam ad hominum alimentum scribitur. Nos etiam non dico cum C. Bauhino, illud rusticis forsoribus & messoribus, sed juvenis & avibus corallibus comedendum relinquamus, & melioribus frugibus Dei gratiâ repertis utamur.

CAP. VIII.

De Phalaride.

Spica è squamis compactili, culmo tenui, granis lucidis à reliquis frumentis spicatis differt.

Phalaridis nomen accepit *ἰσὶ τῷ γαρνέει*, quod semen splendidum candidumque reddit. Spicam spumâ alba obductam esse non semel observavi. *Bod. à Stapel.* in Theophr. hist. lib. 8. cap. 3.

1. *Phalaris* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *major semine albo* C. B. *Canary-grass*, i. e. *Grana Canariense*, quia ex insulis Canariensibus delatum est, & *Passeribus Canariensibus alendi inservit.*

J. B.

Culmo adolefcit sesquicubitali, Hordeaceo [C. B. *Zææ* non dissimili, graciliore tamen] quantum aut quinque geniculis nodoso: *foliis* Hordeaceis, [parvæ Arundini aut Tritico similibus C. B.] radice habitore [parva, multifida & fibrata C. B.] Unicuicque culmo (qui ex una radice plures profascuntur) *spicæ* singule insident, sesquinciunt aut unciam longæ, turbinatæ, foliaceis glumis litatis, squamatis scandularum ritu compactiles, è quarum sinu tremula stoliculorum pallidorum filamenta promuntur, iidemque postea loculis *semen* reconditur lubrico nitore Mili, candidum, forma Lini, sed magnitudine suppar.

Locus.

Vires.

Sponte oritur non in Canariis tantum insulis, Fortunatis olim dictis, sed & in Hetruria, aurore Anguillara, inter tegetes, & in Hispania, & in Gallia Narbonensi circa Monspelium.

Phalaridis semen, & herbæ fuscum, & folia pota ad vesicæ dolores & cruciatum commendant Veteres.

Alimento esse & nonnullos panes ex eo pinfendos curare, edificareque ad calculum farétusque vesicæ perhibet Lobelius.

2. *Phalaris major semine nigro* C. B. J. B. *Phalaris semine nigro* Park. *Canary-grass*, *huitz blach recta*.

E radicibus fibrosis, majusculis, fibellistenuibus rubentibus cirtatis, tres quatuorve aut plures pro ratione soli *culmos* erigit, bicubitales, quinque vel sex geniculis interceptos, ad quorum singula singula *folia*, semunciam lata oblonga, Triticeis fere paria, nec folia tantum, sed ex inferioribus articulis rami seu culmi secundarii exeunt. Spicæ quam præcedenti longiores & graciliores nonnihil, viridiores, è squamis lineis virentibus & albidis stratis compactiles: *stoliculis* albidis, è tenuibus filamentis penduli: *Semina* minoræ, per maturitatem fusca, seu nigricantia, imâ parte albicantem quandam hirsuticiem habere videntur.

Locus.

Circa Messaniam, in Sicilia, Baias & Neapolin in Italia, & Monspelium in Gallia Narbonensi spontaneam observavimus.

3. *Græmen Phalaroides Eusthianicum.*

Ex semine Londino missio succrevit nobis hoc genus Graminis, annui & supini, culmis vix dodrantalibus, ad terram reclinatis: cui *Spicæ* brevæ, crassæ, Phalaridis, è folliculo vix exeuntes.

* 4. *Græmen*

* 4. *Græmen Phalaroides minus* C. B.

Folia est oblongis, angustis, viridibus, quorum unum vel alterum culmos cubitales tenues tubi instar cingit: In culmorum summo *spica* Phalaridi similis, sed angustior, trium unciarum insidet. Nec radicem nec semen vidit descriptionis autor C. Bauhinus.

5. *Phalaris bulbosa semine albo* Park.

Park.

Crescendi modo Phalaridi vulgari similis est, *culmis* tamen tenuioribus tenerioribus, elatioribus. *Folia* tum quæ ad culmorum genicula, tum quæ ad radicem molliora lenioraque: *Spicæ* minores sunt & nonnihil longiores, nec perinde compactæ, ad tactum etiam molliores, *semina* minora sed candidiora producentes. Pro radicibus bulbuli subfunt multi, coarctati, fibras longas in terram profundè demittentes, quibus firmiter ei inhaerent, nec quotannis aliarum specierum modo erhoriantur, sed in multis annos durant in magnos densosque cespites excrecentes.

In Hispania inventam attulit Boelius.

Locus.

6. *Græmen phalaroides spica Panicea Siculum.*

Culmo est procerò, firmo: *foliis* longis & modicè latis, *spica* palmari Panicea, hoc est, è multis brevibus & confertis spicis coagmentata, glumis acerosis & viridi albicantibus, nullis omnino aristis donatis. Semen nondum maturum erat, cum observavimus: In Sicilia.

CAP. IX.

De Frumento Indico Mayz dicto.

Hæc planta insignibus notis ab aliis omnibus frumentaceis differt: Est enim paniculata simul & spicata. Panicula scilicet cassâ, acerosâ summo culmo insidet, spicæ crassæ tres quatuorve è foliorum sinibus exeunt.

1. *Triticum Indicum* J. B. *Frumentum Indicum* Mays dictum C. B. *Item Frumentum Indicum* Mays dictum alterum ejusdem. *Milium Indicum maximum* Mays dictum, seu *Frumentum Indicum* Park. *Frumentum Turcicum* & *Indicum* Ger. *Indian Wheat*.

C. B.

Radicibus nititur numerosis, duris, fibrosis, sed minimè crassis, & albis: quibus ab imo caulis geniculo fulcra quadam in terram demittuntur, quibus culmi à vento agitati sustineantur, qui Arundineis, septem vel octo pedes alti, rotundi, pollicem crassi, rigidi, multis geniculis articulati, inferna parte purpurascens, qui paulatim extenuantur, solidi, densâ & albâ medullâ, instar Arundinis Saccharinæ, farcti, qui dum adhuc virides & succulentî sunt, dulcedine sunt Sacchari. *Folia* est Arundineis, cubito plerumque longioribus, tres aut quatuor uncias latis, venosis, marginibus aliquantulum asperis: *paniculis* summo caule dodrantalibus, gracilibus, raris, bibe modo multiplicibus, aliquando in 15, 20, & etiam 30 spicas procumbentes divisis, aristis carentibus, & flori tantum emittendo natis. Etenim flores summo culmo nudent, non fœturæ destinati, non umbræ, sed ornata spectatores oblectantes, naturæ luxum ostentantes, quod raro in aliis conspicitur: nam cum desessorint exarescunt, & nullum semen producant. Floret autem Secales instar, flore nunc candidi, nunc lutei, nunc purpurei coloris, prout videlicet fructus vix frugiferæ spicæ coloratæ erunt. Et quod singulare huic plantæ videtur esse, quod alia parte florēm, alia fructum ferat, & non reliquarum frugum more in panicula semen fructumve proferat, sed à latere ex culmorum geniculis, medio foliorum & geniculorum sinu spicæ aristis carentes, longæ, crassæ, rotundæ, cylindraceæ effigie, fructum ferentes, & ab uno culmo tres quatuorve æternò ordine exeunt; at à singulis nodis singula, quæ multis foliaceis tunicis vaginæ instar obvolvuntur, in summo tam arcuè convolute ut nè aquam quidem transmittant, quæ spicas corrumpere possit: & spicæ cum ad justam magnitudinem pervenerint Piceæ arboris conos tum longitudine, tum crassitudine æquant, & è vaginularum verticibus filamenta capillacea eodem cum granis colore dependunt, quæ ab avium & vermium injuriis tutæ esse possunt. Vaginis cum exaruerint denudatis grana apparent Pisi magnitudine, omnino nuda, nullâ folliculo inclusa, levia, subrotunda, & quæ mediastino fuliginoso undiq; hærent: propter compressionem angulosâ, frequentia, quæ sæpe in uno racemo apud Indos 700 (apud quos sæpe ex uno grano 300 modia colliguntur) coarctata, at arcuissimè juncta, ac in octo, aut decem, rarius duodecim ordines, in longitudinem rectis lineis digesta: quæ ratione coloris variant, modo candida, interdum lutea, modo purpurea, nonnunquam fusca aut rubra; medullâ tamen candidâ, & sapore cæteris frumentaceis dulciori ac suaviori.

Interdum panicule, Camerario monente, etiam grana adnascuntur, ubi nondum plene sese explicavit, postissimum circa imam partem, quæ tunicis vestitur, quasi fecunditas nuditate evahescens pereat, eademque à tempestatum injuriis operimentis integra conservetur.

Quid paniculas floriferas inscandam à semine seu fructu remotas gerit non huic frumento proprium est, sed & *Lachryma* soli dictæ commune.

Quid vero panicula hæc omnino ad generationem inutilis sint? & ad spectaculum seu luxu naturæ ostentationem

tationem ducasat comparate, Bauhino non assentior: Verisimile enim est apices floridos spermatia masculina vicem prestare, & semen secundum reddere, ut in Parte Generali docuimus.

Frustra Gerardus nostras, Tabernamontanum secutus, pro granorum colore species multiplicat, cum ex eodem (semine plerazq; haec varietates haberi possint).

Frumentum hoc India Occidentalis indigenum esse (in cuius omnibus fere regionibus reperitur) indiget in Africam, Asiam, & Europam delatam, Matthioli consensus; quicquid contrarietatis studio repugnant Adversariorum auctores: Milium autem indicum Plinii, quod Neronis principatu in Italiam fuit convectum, Melicam seu Sorgum esse minime dubitamus.

Tempus &
Locus.

Seritur Martio, in singulas serbes, inter se passum unum distantes, quaternis quinque grana coniectis. Nasclitur paucis diebus, & quarto in India mense demittitur. Apud Germanos feri in agris observavimus; ubi terram probe stercoratum, pinguem & humidam expetit. Frigoris & prunatum impatiens est. Tempus serendi pro regionis qualitate & temperamento variat: alibi feris, alibi citius serendum. Alibi etiam breviori temporis spatio semen perficit & ad maturitatem perducit, alibi longius requirit. Est genus trimestre; est quod duobus tantum mensibus & seritur & metitur. Quinariam aliud est quod 40 tantum diebus a satione maturefcit; si Autoribus fides. Quod in altitudinem excrefcit, & plures spicas producat, vel soli fertilitati, vel coeli temperi debetur.

Vires &
Ufus.

Quidnam hoc frumentum in Medicina possit nondum satis constat (inquit J. Bauhinus) quia autem dulcedinem & lentorem quendam grana prae se ferunt, haud dubie idem cum Trico habebit temperamentum, & eo proinde etiam facultates obtineat necesse est. Grana itaq; retinunt in candidissimam farinam, quae in panificia subinde cogitur. Panis tamen ille lentoris quiddam & obstruentis naturae habet. Hinc est, quod in Asia & Turcia illius nullum in cibo usum esse, nisi cum annonae premit inopia, dicunt. Panis ex eo paratus (autore Dodonaeo) mediocriter quidem candidus est, absq; furfuribus concinnatus, sed durus ac fuscus, veluti biscotus, nihil, lentoris habens; concoctus eas ob causas difficilis, corporis, nullum aut omnino exiguum alimentum praebens, tardè descendens ac alvum constringens, veluti ex Milio aut Panico factus.

Franciscus Hernandez frumentum hoc valde celebrat: Temperatum est (inquit) aut ad caliditatem humiditatemq; paulisper declive, substantia mediocri, concoctu facile, praecipue his qui eo victu uti consueverunt, non crassa, aut, veluti quidam opinantur, obstruenti & viscosa, quod vel Indis ipsis, qui ex eo pane in placentulas formate vivunt, nec tamen obstruunt, aut decolores conspiciuntur, periclitari licet: iidem affirmantesq; nullam in ventriculo gravitatem sentire post epulas, imò post paucas horas rursus a se nihil ingessisse elurire, & magna aviditate, si adit coena, repetere nutrimentum, nec vel de nomine solo ad adventum usque Hispanorum lithiasin novisse: quin quodd nullus est apud Mexicanos celebrior agritudinum acutarum & commodior victus, qui etiam Pisanæ praefertur, quod mille experimentis comprobatum confirmatumq; est: Celeriter utique (moillit) coctum descendere, corpora quantum sat est nutrire, nullum inferre gravitatis sensum, mollire ventrem & pectus, calorem subilem demulcere, (praesertim si pulvis ejus ex aqua permittatur brumali tempore gelare) urinam evocare, viasq; omnes extergere. Reliqua apud ipsum vide, ut & varios modos illius parandi cum fanis, tum morbo aliquo affectis.

C. Bauhinus, nescio à quo edoctus, scribit Indos si nimium utantur hoc frumento in cibus, timidos & scabiosos reddi. Imò (inquit) pueri Guineensium, qui hoc frumento faepe panis loco utuntur, videlicet grana è spica excussis, iussu nonnihil tostis & praestitis, si paulo frequentius utuntur, à scabie sese vindicare non possunt, cum sanguinem nimis calidum & quasi adustum signat.

Panis & Vini ex hoc frumento conficiendi apud Indos modum vide in Histor. C. B. lib. I. Sect. 4. cap. 21.

Farinae usus est ad cataplasmata mollientia & suppurantia, nam suo lentore meatus obstruens apostematibus suppurandis peridonea est. Foliorum item recentium succus refrigerandi facultatem obtinet, & Erysipelatibus, si panni intincti applicentur, conducit.

2. Frumentum Indicum Mays dictum minus C. B. Indicum alterum sive minus Park.

Quod mediàm precedentis altitudinem vix attingat, cuiusque spicae frugiferæ non ad culmum latera prodeunt, sed paniculis cum desoluerint succedant cetera ei similis, cum invalido obline folius Tabernamontani fide & auctoritate nitatur, nobis quidem dubium & suspectum est.

Pro culturâ & usu frumenti Indici Mays dicti consulantur Tranfacti. Philosoph. N. 142. p. 1065.

C A P. X.

De Milio.

Milium, Græcis *κλῆμα*, ut Varroni placet à Græco derivatum est, nam illud prius *κλῆμα* post *κλῆμα* dicebatur seu *κλῆμα* cum Panico nomenclaturâ. Verum probat Vossius *κλῆμα* vocem apud Dioscoridem, Galenum aliisque veteres pro Panico dumtaxat accipi. Probabilior ergo quibuidam videtur Festi opinio, Milium dictum à copia seminum, quasi millesemm ferat granum.

Milium autem effusa jubâ, granis minoribus, subrotundis, lucidis ab aliis frumentis paniculatis distinguitur.

1. Milium

1. Milium J. B. Ger. Milium semine luteo C. B. Milium vulgare album Park. Miller with yellow seed.

J. B.

Radices crebrae, fibrosae, validae, albicantes. Pluribus culmis, crassiusculis sesquicubitalibus, brevibus internodiis geniculatis surgit. Folia Arundinacea, uncia latiora, hirsuta, praesertim qua parte culmum obvolvunt densa lanugine obita sunt, & evidentius striata, postquam à culmo abscissæ laviæ & glabra paulatim evadunt. In summis stipulis juba explicatur ampla, atro-purpurea, deorsum reflexa, ad longa tenuiaq; stamina inermibus glumis comprehensa grana, lubrico lavore lucida, parva, colore fulvo aureove appensa obtinens.

Levem solutimque terram desiderat, nec in sabuloso solum, sed in arenoso quoque provenit, modo vel humido solo, vel riguo, nam ficcum cretulosum reformidat. Ante ver commodè feri non potest, quoniam teporibus maximè latetur. Ultima parte mensis Martii commodissimè terræ committitur. Nec impena gravi sationem cultoris onerat, quippe Sextaris fere quatuor (quinque Palladio) jugerum implet Columella. Si densius seminetur nocebit. Tertio post sationem mense periclitur: est autem ad annonæ caritatem & famem remedium permaximum. Contra tempestates enim universas aerisque malignitatis resistit, & nullo tempore deficere potest, licet frugum ceterarum sterilitas invalescat.

Habemus aliquando hujus varietatem semine aureo.

2. Milium semine albo.

Hoc quavis ab omnibus Botanicis cum præcedente ad idem caput reducat, ejusque tantum varietas habeatur, est tamen revera species distincta: siquidem non tantum granorum colore ab eo differt, sed staturâ & magnitudine, & florendi tempore, & jubâ seu paniculâ: illo etenim multo elatius est, ut quod ad bicubitalem aut tricubitalem altitudinem affurgat, culmo florifero, geniculis pluribus intercepto, foliis latioribus longioribq; multo, pallidius virentibus, comâ magis inflexâ, albicante.

Serius deniq; paniculam explicat, nec fere in hortis nostris ante exitum Julii.

Hæc species esse videtur quam describunt Joan. & Caspar Bauhini.

3. Milium semine nigro C. B. semine nigro spadicifero J. B. Milium nigrum Ger. Park. Miller.

C. B.

Caulis est altiore, tenuiore, non hirsuto sed glabro; jubâ latiore; semine nigro oblongiore, medullâ quam in priore albiore, illoque deterius, non minus tamen aviculis, ut columbis & gallinis nutriendis, expetitur.

In Argovia Helvetiorum frequenter seritur Milium nigrum, quod foliis est vulgari latioribus, caule non adeo alto, jubâ sparsâ & minore, semine aliquantum majore & rotundiore, & ad pulces conficiendis altero longe utiliore. An à præcedente diversum?

Milium refrigerare & siccare Veteres & Recentiores consentiunt. Mali succi est, difficulter coquitur, alvum colicet, & flatus generat. Attamen hoc multis gentibus in cibus gratissimum fuisse, & hodie quoque esse, inter omnes constat. Meliorum frugum inopiâ in panificia olim cogebatur, ut testantur Galenus, Plinius, Dioscorides aliique Veteribus. Apud Italos (inquit C. Bauhinus) vidimus frequenter panes ex Milio confici, qui havent, quique calidi devorati sua dulcedine placent, & à multis, etiam non urgente necessitate, expetuntur. Cum verò panis ex Milio obducat planè nigratus est. Ex farina quoq; ejus & lacte Itali lagana & placentas parant: quæ nisi mox cum coctâ fuerint edantur, in mandendo glutinosæ & ingratae sunt. Pultem candidam ex Milio olim factam fuisse testatur Plinius. Sarmatarum quoq; gentes hac maximè pultem alunt, & crudâ etiam farinâ equino lacte, vel sanguine è cruvis venis, admixto. Hæc pult etiam Germanis hodie in usu est, cum lacte cocta, butyro addito, & saccharo plerumq; asperso: Hujusmodi etiam pultes in Angliam pridem introductæ & in usum receptæ sunt.

Caterum Milii farinæ olim usus fuit in fomentis ad tormina, capitis quoq; & nervorum dolores. Foris impositum fuit in facculis; nam in cataplasmatibus ob friabilitatem difficilis ejus usus est. Qui plura de ejus facultatibus & usibus desiderat, C. Bauhini theatrum Botan. & J. B. historiam adeat.

Si membrana cerebri fuerit vulnerata, egregie ipsam conglutinat (inquit Archigenes) Calamintha succus infusus, & farina Milii arida inspersa.

Ad sudorem provocandum, & Decoct. Milii cum passulis & ficibus. Nobile sudorificum & diureticum vocat Otto Heurnius. Vel & Decoct. Milii ad crepaturam cocti ʒiij. Vini albi ʒij. Exhibe calidè ægotanti. Vocatur syrupus S. Ambrosii. Chesneau.

4. Milium Sabæum C. B. An Milium exiguum argenteum ex Cayro J. B?

C. B.

Granum est parvum, rotundum, Milio ut nomine, ita & formâ non absimile, sed gustu dulcius.

Hoc in Guinea, in regno Sabo Milio vocitant, & hoc frumento incolæ præcipue vescuntur, ex hoc panem conficientes: granum probe maceratum lapidi plano seu lateri imponunt, hâque alio lapide manibus suis affidue terunt, non secus ac pictores coloramenta sua comminere solent, comminutum aquâ subigunt, & ex eo rotunda liba aut globos conficiunt, quos intreis aliisve scrutis, panisive involutos coquunt, quantum ipsis sufficere videtur. Panis hic ingrati gustus non est. Ex

O o o o o 2

codem

eodem grano potum efficiunt coquendo aut aliter miscendo, gustui gratissimum & saluberrimum.

Addit. ad Clusii cur. post.

Milium suum argenteum ex Cayro J.B. sic describit, Vulgari Milio magnitudine cedit, magis quæ rotundum in acutum umbilicum terminatur: tenui, argenteo, valdeq. lucido cortice & à Medulla levi tactu separabili. Medulla Milii vulgaris, alba, insipida fere, dentibus friabilis. Romæ ab amico acceptam attulit Cherlerus, nomine Milii ex Cayro.

C A P. XI.

Milium arundinaceum, multis Lacryma Johi J. B. Lacryma Johi Ger. Park. Litbospermum arundinaceum C. B. Job's tears, or feed-millet.

J. B.

Culmī donata est cubitum unum aut alterum altis, geniculatis: folia autem habet Turcici frumenti, cubito subinde longiora, uncias duas lata, quibus minora sunt illa quæ in ramis nascuntur, ex quorum alis petioli emicant, quibus transadiguntur singulis grana utplurimum singula, rariis bina, levioris politissimi, nitida, ante maturitatem flavescentia, matura ex nitido rubescentia, duritie lapidea, Cicer æquantia, superiore parte turbinata, unde exit inanium glumarum spica mutica.

Locus.

In hortis colitur. Parkinsonus in Creta insula, Rhodo, Syria aliisq. Orientalibus regionibus sponte provenire ait. In Anglia & frigidioribus semina ægre maturat.

Semine maturo & aqua ferventi intincto globulos parant quibus funiculo trajectis utuntur ad numerandas preces.

Vires.

Est etiamnum, si expertus hæc scribat Lobelius, ad calculum renum & vesicæ saburram pollinis & decocto præsidium vulgatum.

C A P. XII.

De Sorgo seu Milio Indico.

Hoc genus Italis *Sorgo* vel *Surga* dicitur (auctore C. Bauhino) à proceritate, quæ inter suas cognatas fruges, Milium scilicet & Panicum, surgit: Infubribus *Melegus*, Melica dicitur.

Culmi crassitie & altitudine, granorumque magnitudine inter frumenta paniculata eminet. Descriptio Milii Indici Pliniana notas ejus characteristicas continet: *Milium* (inquit) *intra hos decem annos ex India in Italiam introductum est, nigrum colore, amplum grano, Arundinaceum culmo: ab lescis ad pedes altitudine septem, prægrandibus culmis, lobas vocant, omnium frugum fertilissimum.*

1. *Sorgbum* Ger. J. B. *Melica sive Sorgbum* Park. *Milium Arundinaceum sive Indicum* semine *subrotundo* C. B. *Indian Millet.*

C. B.

Tota planta Arundinem tam formâ, quàm proceritate refert, ita ut agri in quibus ad maturitatem usque adolevit procul distantibus Arundineta esse videantur. *Matib.* Hoc radicibus fibrosis multis ac validis nititur: culmis est quatuor, quinque, aut pluribus ex uno grano assurgentibus, octo, decem, nonnunquam tredecim pedes altis, digitum crassis, fuscis, utplurimum novem geniculis tuberosis intercepis, medullâ candida, subulci, Sambuci modo, fæctis, & maturescente femine rubentibus, foliis Arundinaceis est singulis geniculis cubito longioribus, tres, quatuorve digitis, superioribus mucronatis, per ambitum minutissimis sed acutis dentibus armatis, ita ut si dorsum nuculantur, teneros etiam digitos vulnerent. In summitate juba erecta dodrante plerumq. longior, latitudine quatuor aut quinque unciarum, plurimis paniculis constans: quæ Junio Juliove mense est graminæ vaginâ emergens flores luteos, exiguos, oblongos & pendulos profert, quibus defluentibus spicæ rubescere incipiunt. Succedunt grana numerosa, Milii aut Cannabis femine duplo majora, oblonge rotunditatis, colore utplurimum subrubra, vel in rufo nigricantia, rariis subalbiantia & lutea, duplici tunica involuta, quibus excussis petioli, quasi crassa filamenta, rariis scopas concinnant, remanent. At increscentibus caulibus & spicis turgentibus, radix ex inferioribus geniculis undiq. quasi fulcra demittit, quæ in terram figuntur fibrâq. agunt, quo culmos sustineant, ut facilius vento resistant.

Locus.

Solum amat pingue & humidum, unde à nonnullis in ejusmodi solo ad agrorum luxuriam castigandam feritur. Ex India primum adductum est in Hispaniam, Italiam, aliâq. calidiores regiones. Nos in Foro Julii Italicæ copiosè satum observavimus. Ex æstivis sementibus est. Autumno maturefcit.

Semen Panico sapore & temperamento simile est. Italicæ infima plebs & Patavini rustici ex granis in farinam molitis panes conficiunt, qui friabiles sunt, & parum alimenti subministrant, nigri, duræ concoctionis & alvum constriquentes: ex farina cum lacte putes conficiunt frequentius. At in Herturia gallinarum, columbarumq. sagina feritur potius quàm ad hominum alimentum. Sæum & boum

boum & eorum pabulo etiam servit. Si boves, auctore Cæsalpino, herbam virentem depascantur, intumescent & pereunt, si culmos exsiccatos proficiunt.

Ex culmorum medulla medicamentum ad strumas præstantissimum fit: cujus conficiendi modum *Vires* vide apud *Matib.* *J. B.* & *C. B.* Idem Matthioli flores ad fluorem muliebrem & dysenteriam commendat. Vide locum.

Ex fummis Sorghi viticulis rigidioribus arefactis scopas Itali conficiunt, vestibus & capiti detergendis, quibus in variis Gallicæ & Italiæ, nunc & Germanicæ, locis utuntur *C. B.* Hujusmodi scopas Venetis venales observavimus cum in Italia peregrinaremur.

2. *Milium arundinaceum semine plano & albo* C. B. *Sorghi album, Milium Indicum, Dora* J. B.

C. B.

Hoc radicibus fibrosis & duras habet, terram à summo potentes, eique infixas, quo plantæ moles firmius contra ventorum impetum firmetur: quare quindenis diebus singulas radices è geniculis profert, è terræ proximioribus incipiendo gradatim sursum ad quartum tendens: *culmis* Mayzio vel potest, ex culmorum medulla medicamentum ad strumas præstantissimum fit: cujus conficiendi modum *Vires* vide apud *Matib.* *J. B.* & *C. B.* Idem Matthioli flores ad fluorem muliebrem & dysenteriam commendat. Vide locum.

Ex fummis Sorghi viticulis rigidioribus arefactis scopas Itali conficiunt, vestibus & capiti detergendis, quibus in variis Gallicæ & Italiæ, nunc & Germanicæ, locis utuntur *C. B.* Hujusmodi scopas Venetis venales observavimus cum in Italia peregrinaremur.

Hæc planta Dora Arabum censetur: quæ sicca est, parum nutrit, & ventrem stringit. Grana candidissima farinam panificis aptam promunt, ex qua, ut Rauwolfius habet, panem bene lapidum cinericeum conficiunt, placentarum formâ, circa digitos quatuor transversos latos, sex longos, & duos crassos: & ut Bellonius, molas habent domi, quibus grana conterunt, & ex farinâ massam duram psumunt, quam tenuiter admodum complanatam radis Solaribus coquunt: aut veteri Romanorum milium more, qui regulæ ab igne calefactæ, & lapidibus utrinque sustentatæ, massam pistam complanatam imponentes coquebant: eadem ratione rustici panem coquunt, & ad urbani in cibano. Incolæ ex culmis, co quo ex Cannis Saccharinis modo, masticatis, succum suavem & dulcem eliciunt, qui in his magis in superiore parte, in Saccharinis autem in inferiore continetur. Corcyræ infusile incolæ hoc columbas alunt: in Cilicia ob lignorum penuriam ferunt, cujus calamos pollicari crassitudine incolæ diligenter colligunt, & ex illis ignem servant.

C A P. XIII.

De Avena, seu Bromo.

Ut ab habeo est habena, sic ab *avena* (inquit Vossius) videtur esse *Avena*, sive ab occupandi aviditate, quod Agræus scripsit: sive potius quod aveant illud edere pecudes ac equi. Avena paniculâ sparsâ, semine angusto oblongo nunc nudo, nunc gluma crassiore tecto, in locustis bifidis, à reliquis frumentaceis distinguitur.

A. 1. *Avena alba* J. B. *vulgaris seu alba* C. B. *vesca* Lob. Ger. Park. *White Oats.*

C. B.

Radicibus copiosis nititur: ex quibus culmi aliquot ex gramineis vaginis prorumpentes assurgunt, geniculis distincti, ac triticeis nodosiores [quatuor aut quinque, articulis in eodem culmo:] foliis Tritici aut *Zææ*. In cacumine panicula se explicat ceu juba Arundinis, ex qua folioli veluti parvæ locustæ bipedes, longis ac tenuibus pediculis dependent, flore candicante, in quibus semen Hordeo longius, tenuiusque, acutum & subulbicans continetur, quod geminum (altero tamen semper grandiore) & superiori parte exiguis capillis hirsutum est, glumis crassis ac duris involutum, & includitur: et in maturitate membrana desiccantes maxime nudum seminem ostendunt: medullâ est molli, candidâ & dulci. Aristas habent grana laterales, interdum tamen is carent.

Quæ lata nascitur (inquit C. Bauhinus) culmo est crassiore & proceriore: quæ sponte tenui stipula & spicâ jejunâ sterilis est.

In omnibus regionibus tam calidis quàm frigidis feritur: apud Germanos [& etiam Anglos] *Locus* & communiter initio Martii, aut etiam Februarii excurt. Virgilius *Avenæ segetem campum urere Tempus*, & emaciare adnotavit.

Urit enim Lini campum segetes, urit Avena.

A. 2. *Avena nigra* J. B. C. B. *Black Oats.*

Hæc ipsa (inquit C. Bauhinus) albâ aspectu sylvestris est, stipulâ quinetiam crassiore & folio nigriore: granum huic strigulosius, longius & pilosius est quàm precedenti, glumâ pilosâ & nigra tectum, è cujus dorso arista intorta nascitur.

O o o o o 3

Parkinsonus

Parkinsonus & Gerardus vel hujus non meminere, vel cum precedente miscent: à quâ J. etiam Bauhinus eam specie diversam non facit. In Anglia multo frequentius & copiosius feritur quam Avena alba.

- A. 3. *Avena nuda* J. B. C. B. Ger. Park. *Baked Oats*, & in Cornubia, ubi copiose feritur. *Pillis & Pill-com.*

Hujus semen durum corticem non habet ut Avenæ vulgaris, sed plures glumas tunicæve tenues, paleaceas; porro autem granum ipsum habitus est & ex albo fulvescens, quodammodo simile Avenæ.

Quod J. Bauhinus Avenæ nudæ granum minus pertinaciter glumis hæreere affirmat nobis non probatur, quin potius contrarium videtur.

In extrema Cornubia prope Belerium promontorium copiose feritur ubi non minori pretio venditur quam Triticum ipsum.

- A. 4. *Ægilops quibusdam aristis recurvis sive Avena pilosa* J. B. *Festuca utriculis longius flavescens* C. B. *Ægilops bromoides* Ger. emac. *Æg. bromoides* Belgarum Park. *Bearded wild Oats*, & habet.

J. B.

Folia sunt Avenæ foliis amula, spica verò siquæ alia ejus generis Cerealiæ, admodum speciosa, pedalis, rarius tamen, glumis stipata: hæ quippe alias binæ, alias ternæ, longis & trium unciarum pediculis hærent perquam elegantes, glumis utrinque, munitæ oblongis, luculentibus, striatis, pallide purpureis, partim virentibus, partim virentibus, latioribus quam in vulgari Avena, cui similia grana, intus tum communitur, rarius singularia, fulvo ac panis ruffo colore prædita, pilis flavescens, ac pulchre hinc inflata luculentibus, obsepta, quæ ferè Avenæ grana longiora sunt: secus quas ariste exeunt gemellæ, longæ, duarum aut trium unciarum, atque incurvæ, uti crura Locustarum sylvestrium, rigidulæ. Spica Avenæ spicam pulchre æmulat; nam ad ejus modum, ex granorum, uti conjicere est, pendere, pedicellorumque subtilitate ita pendulae atque tremulae hærent glumæ, ut nec pendulas nec hæc rectas quis simpliciter dicere queat.

Locus.

Inter segetes nimis frequens est: nec agri qui eâ semel infecti sunt facillè hac peste liberantur: etenim ante messim maturascens, semen in terram effundit, quod per hyemem ibidem restans, aut per integrum annum in satio intermittatur, cum segete denuo succrescit.

Vires & Usus.

Avena in qualitatibus primis temperata est: delicat, medicoriter digerit, & adstringit nonnulli: in usu frequentissimo est apud nos tum in cibo, tum in medicina. Sentitur quidem pro equorum pabulo, quin & anseres ea saginantur, & gallinae aluntur: Ex ea tamen non solum pro rusticis, sed etiam pro magnatibus farinâ optimæ & variæ pulvis & sorbitiones conficiuntur: Ex ejus farina (granis decorticatis) interdum sola cum sale & passulis aquæ incoctâ, sed frequentissime una cum canibus, jussula & sorbitiones paramus: nec alia ferè jussula apud nos in Anglia in usu sunt quam avenata tam apud nobiles quam plebeios, quæ sanè tam agrotis quam sanis saluberrima sunt, facile concoquuntur, & optimum alimentum corpori subministrant. In annonæ caritate tenuioris conditionis homines hiæc jussula præcipue vitant: & tamen meliore valetudine fruuntur, quam qui delicatissimæ variæque arte confectis cibis utuntur: bene nutriunt, floridumque satis colorem infantibus efficiunt. Variatio quoque Avena maxime omnium leguminum ad concoquendum accommodata est, & ejus optima est sorbitio. Rectè ergo Plinius (inquit C. Bauhinus) Germaniæ populus Avenam ferere scribit, quibus frumentum instar sit, cujus etiam pulvis vivunt.

Solent & Saxones farinam Avenæ crassiorum, quam ipsi *Grate* vocant omnibus ferè obfontis, ut cum sale alpergere & sic simul coquere. Nos quoque in Anglia Avenæ grana deglubita integra *Opotes* vocamus, iisque utimur ad farcinam & botulos cruore distentos parandos.

In montosis Septentrionalibus Angliæ, inque Cambria, ex Avenâ decorticatâ & molita panes & placentas variis generis conficiunt, nec alio pane utuntur rustici, & tamen optima valetudine fruuntur, & maxime sunt longævi. Est sanè minime dubium est, quin panes hi saluberrimi sint, quamvis non assueti ob amorem minus grati.

Cerevisiam quoque ex Avena non secus quam ex aliis frugibus Angli non minus quam Lithuani conficiunt: quæ hordeaceæ bonitate non multum cedit, aliquo etiam respectu ei præferitur.

Walli ex Amylo Avenæ in aqua ad gelatinæ crassiem decocto ferculum parant *LLummary* eorum lingua dictam, quod magno, non in Wallia tantum, sed per totam Angliam in pretio est. Gelatinam hanc Antiquam Avenaceam seu *Flummary*, calidam in talcolas dissectam cum lacte, vel tunc cerevisia aut vino albo saccharo edulcorato mixtam comedunt.

Cremor Avenæ non minus utilis est agrotantibus quam Psisane ex hordeo. Medici nostrates in morbis acutis non aliis ferè sorbitionibus agrotos alunt quam Avenatis. Farina Avenæ extrinsecus ad cataplasmata non minus utilis est quam Hordei, deficcata & digerit medicoriter, ac sine morbo.

Avenâ, dum colica nos affligit, cum medicamento potissimum utimur, quæ confersa pugillis aliquid Salis communis torretur in fartagine, tosta verò sacco tenuioris tele indita abdomini agrotantis applicatur, & plerumque nisi colon & intestinum rectum excrementis sint repleta, ingens levamen ab illius usu percipi solet. S. Pauli.

Qui calculo renum laborant is commendandum balneum ex polenta trita, Lupulo & Avenæ stramine, quod infusio mitigat dolores nephriticos, calculum & urinam ita pellens lumbis, stramine calente & probe pergeceto circumdato, in vantro confidentes metuantur: & fæpule sine dolore calculum excernunt. Quod Euphorion lubeus publici juris facio, quod jam per 30. & amplius annos compluribus commendavi agris, multis aliis remediis incassum adhibitis. Simon Paulus.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Calmiferis Grano minore seu De Graminibus.

Gramen à gradiendo seu progrediendo, serpendove, quod geniculatis viticulis per terram mirifice repat, nomen habet: vel à gignendi fecunditate, siquidem crebro à se novas radices spargat, idque non tam ut terram ameno virore ornet, quam ut ejus perenni proventu bobus & jumentis pabulum suppeditet. C. B. Verum non omne graminis viticulis serpit, sed caninum præcipue, quod ob id Gramen simpliciter & *γρᾶν* dictum.

Græcis *ἄγρην* dicitur quasi Agrestis *μετὰ τῆς ἀγρῆς*, eò quod in agris ubique sponte, quovis celo, & solo etiam non satum, nec cultum luxuriat.

Gramina in duo genera dividemus, spicata nimirum & paniculata.

Primum Genus

Gramina spicata continent.

Hæc à similitudine cum Frumentis aliisque rebus à Botanicis in plura subalterna genera dividuntur. Nos à Graminibus caninis dictis partim ob spicam Triticeæ similem, partim quia Graminis nomen à gradiendo seu rependo dictum is præcipue & maxime proprie competit, incipiemus.

C A P. I.

De Gramine canino.

- A. 1. *Gramen repens*, Officinarum fortè, spica Triticeæ aliquatenus simile J. B. An Gramen caninum Ger? caninum vulgatum Park? caninum arvense, seu Gramen Discoloris C. B. *Common Dogs-grass*, & *Quich-grass*, & *Couch-grass*.

J. B.

Procerum est graminis, interdum tribus cubitis altius; Folia è longa vagina, plerumque asperis, rarius glabris, quatuor vel quinque in eodem culmo, è totidem geniculis exeuntibus. Spica summo culmo insidet duorum versuum, eodem cum Triticeis fiti, sed omnibus modis strigosior, cum aristis perbrevis subrubens, femine oblongo fusco. Radices pro Graminum ratione crassiusculæ, longæ latæque reptantes, extremis germinibus acutis, duris & pungentibus, sapore dulci præditæ sunt.

In agris & hortis reptatu suo & importuna luxurie odiosum, molestum, & extirpatu difficile est. Locus.

Hujus aliam seu speciem, seu varietatem observavimus cum aristis multo longioribus, circa *Settle Varietas*, oppidulum in agro Eboracensi, & alibi in Septentrionalibus Angliæ.

Si C. Bauhinus eandem nobiscum plantam intelligat, spica minus rectè picta & descripta est.

Gramen viride, non tantum *γρᾶν* Officinis dictum, sed quodcumque, dissolvit calculos præ Vires, fertim biliosos: Oves & boves calculus vexati in hyeme Verno tempore liberantur à Gramine recedente, ex Observ. Fran. de la Boe Sylvii, p. 300. Idem jampridem observavit D. Glissonius in libro de Anatomia hepatis.

- A. 2. *Gramen caninum maritimum* Ger. *caninum maritimum spicatum* C. B. *caninum geniculatum maritimum spicatum* Park. *Gram. repens maritimum spica exigua* J. B. *Sea Quich-grass*.

C. B.

Ex radicibus oblongis, tenuibus, albicantibus, lignosis, levissimè capillatis viticelli plures, repentes, rotundi, laves, pedales, cubito etiam longiores, frequenter geniculati, unde ramuli plures foliolis arundinaceis, brevibus & angustis cincti, prodeunt, quorum superioribus spica triuncialis, ex cinereo nigricans insidet.

In toto litore prope Monpelium frequens invenit D. Margol.

Hæc descriptio minime convenit Gramini nostro canino maritimo spica triticea, ideoque alio. Locus. Hæc descriptio minime convenit Gramini nostro canino maritimo spica triticea, ideoque alio. Locus. Hæc descriptio minime convenit Gramini nostro canino maritimo spica triticea, ideoque alio. Locus.

- A. 3. *Gramen caninum longius radicationum* alterum Lob. Gr. can. maritimum spica foliacea C. B. can. marin. alterum Ger. can. marin. alt. longius radicationum Park.

Ex singulis radicibus oblongis capillatis, priori similibus culmus unus & alter tenuis brevifolius inter folia sempalmaria affurgit, qui in spicam crassam, foliaceam, velut squamolam & duram abit, & sapore cum priore convenit. [C. Bauhinus in Theat. Botan. cap. 2. duas habet species Graminis canini]

nini eodem titulo *Graminis canini maritimi spicati* donatas, nimirum VIII, & XI. Octavam speciem (ut diximus) Johnſon pro Gramine nostro canino maritimo spica Triticea habet; cujus opinionem Botanicorum peritiorum iudicio relinquimus.]

Locus. Hanc speciem in maritimis Merſeie inſulæ propè Colceſtriam nuper invenit nobiſque offendiſſe D. Dale.

4. *Gramen caninum maritimum ſpicâ echinatâ* C.B. *caninum maritimum aſperum* Park. *parvum echinatum* J.B. *Rough-eared Sea Dogs-grafs.*

J. B.
Foliis, albicantibus fibris radicatur, culmis pluſculis donatum palmaribus aut paulò longioribus [dodrantalibus C.B.] duris, rubentibus, crebro nodorum interceptu diſtinctis, quos folia ſerè totos obvolvunt, vix unciam ab iſis recedentia, hirtis per margines pilis donata, aliqui glabra. Spicæ unciales & longiores [interdum eam longitudinem minime attingunt] denſo glumarum pulchriſſis denticulis muricatarum ſtipatu contextæ, ſemen echinuli medullio continentium puſillum, oblongum, ruſtum.

Locus. In arenofiſ circa Monſpelium copioſè provenit. Vidimus etiam Florentiæ in Arni fluminis alveo. C. Bauhinus in litore Veneto & maritimis circa Anconam.

Tempus.

Seriùs & poſt Solſtitium æſtivum ſpicam producit.

- A. 5. *Gramen caninum maritimum ſpicâ triticeâ noſtras.* An Gr. can. ſeu maritimum ſpicatum C.B?

Fibris plurimis ex imis foliorum agminulis emiſſis radicatur, obliquis etiam ſeu tranſverſis geniculatis germinibus Graminis canini in modum ſub terra reptans. Folia modicè lata, ſtriata, glauca, lateribus cœquantibus per vetuſtatem convoluta. Culmi ſeſquicubitaliter, bicubitaliter & altiores, tenuis, tribus quatuorve geniculis intercepti, & totidem foliis amicti, ſpicam in ſummo geſtant Tritici mucici ſimilem longitudine etiam pari, verùm minus compactam & ſtrigioſiorem.

Locus.

In ſoſſis paluſtribus maritimis frequentiffimum eſt.

- * 6. *Gramen hirsutum repens ſpica ſimplici molli* J.B. *Creeping rough graſs, with a ſingle ſoft ſpike.* An. Gr. *caninum vineale* C.B?

J. B.

Importuna luxuries eſt radicum albenſium, nitidarum, geniculatarum, ſapore ſubdulci, quibus in immenſum ſe propagat. Folia longa, hirsuta, mollia, vaginâ longiſſimâ culmum nodofum, tenuous, cubitaliter obvolvunt: panicula molliſſima, contractior, palmum circiter longa, ex viridi purpuraſcens.

Locus.

Abundat in vineis Montbelgarâ Florens Junio & Julio. Nos habemus in arvis præcipue Graminis canini ſpeciem Gramini lanato Dalechampii adeò ſimile ut pro eo fallat, quod huic idem eſt ſuſpicamur.

- * 7. *Gramen canarium longius radicatum latiore panicula majus* Lob. Adv. part. alt.

Nobis nondum innotuit. Alii Botanici quæ de eo habent è Lobelio mutuantur. Vide ſi placet ſtrophiam ejus apud ipſum: ut &

- * 8. *Graminis canarii latiore panicula minoris ejuſdem eodem in loco.*

Quod C. Bauhinus *Gram. caninum longius radicatum minus* vocat, uti præcedens *Gram. can. long. radic. majus.*

Gramen caninum ſupinum paniculatum dulce C.B. Idem videtur Gramini noſtro Miliaeco æquatico ſuavis ſaporis. Color albus panicula non reſpondet.

9. *Gramen caninum ſupinum* Lob. Ger. *caninum ſupinum minus* C.B. *caninum ſupinum arvenſe* Park.

Nobis nondum obſervatum eſt. Quæ de eo habent, ſi placet apud Lobelium & C. Bauhinum vide.

10. *Gramen caninum ſupinum paniculatum folio varians* C.B.

Vires.

Thaliſt eſt, apud quem deſcriptio ejus requirenda, vel apud C.B. in Theatro. Graminis radices præcipue Officinis in uſu ſunt, rariùs folia, rariffimè ſemen. Refrigerant & ſiccant moderate, aperiunt (partium enim tenuium ſunt) & ſubſtringunt. Hinc egregie conducunt in obſtructionibus viſcerum, iſtero, calculi renum & veſicæ, &c. partim quòd fine calefactione agant hoc opus ſuum, quòd proſectò rariffimum eſt, nam diuretica & lithontripica medicamenta pleraque calida ſunt, partim quòd ob adſtrictionem ſuam tonum reddant partibus. C. Hofm. Ad lumbricos infantum necandos & expellendos commendantur: necnon ad expuitionem ſanguinis.

Non minus faciunt contra febres malignas vi ſua exſiccatoriâ, ut & contra fluxus alvinoſ, præſertim puerorum. In hos fines utimur ſerè aquâ ex tota planta deſtillatâ, (inquit C. Hofmannus) non quidem noſtratiſ, ſed nodofi ſeu tuberofi.

Extrinſecus in dolore capitis leniendo, in oculorum inflammationibus ac deſluxionibus compoſcendis, in naribus purulentis, in odontalgia, in tumoribus podagricis diſcutiendis uſus earum eſt.

Adhibetur

Adhibetur autem vel aqua ſtillaciâ ex radicibus Maio vel Septembri collectis diligenter murdatis & concis N.B. elicta; vel decoctum earum in vino: vel Infulum in muſto. Reliquos ad uſum præparandi modos vide apud C. Bauhinum in Theat. Bot.

Radices Graminis ad obſtructiones hepatis, lienis, maxime ſi febres ex iſis ſcaturiunt, item ad caliculis renum pellendos valent, & ubi eſt inſiſſigis dyſcraſia viſcerum calida, cum eorundem obſtructione, vix exoptatius medicamen quàm radices Graminis ars noſtra nobis ſuppeditat, atq; ut Hofmannus obſervat fine calefactione opus ſuum perficiunt, quòd proſectò rariffimum eſt, & ſimul cum adſtrictione tonum addunt partibus. Simon Paulus. Ex excerptis D. Hulſe.

Aqua radicum Graminis ſtillaciâ commodiſſima omnium eſt aquarum quâ pulveres contra lumbricos verminantibus pueris diluimus, præſertim ſi una vel altera gutta ſp. Vitrioli cum tantillo ſyrupi acetof. citri inſtilleat.

Gramina quedam Triticea è C. Bauhini Theatro Botanico.

1. *Gramen latifolium ſpicâ Triticeâ compactâ* C. B. Park. An *Gramen* caninum primum noſtrum?

C.B.

Culmo eſt ſeſquicubitali, uno alterove geniculo diſtincto: foliis frumentaceis, pedaliſ; ſpicâ Triticeâ palmari, lata, glumis ariſtis carentibus.

Baſileæ ad agrorum margines: Norimbergæ verò ſpicâ occurrit anguſtiore, magis ſparſa, & utriusculi ariſtati.

Nihil invenio in hac deſcriptione quòd non conveniat Gramini noſtro canino repenti vulgari ſpicâ Triticeâ, primo in loco deſcripto.

2. *Gramen latifolium ſpicâ Triticeâ divulſâ* C. B. Park.

C.B.

Hoc à priore ſpicâ poſſimum diſfert: quæ in ſpicis diſtinctas & anguſtas divulſa eſt. Hæ ſibi invicem in culmo alternatim ſubſequentur, earumque utriculis breviffimis ariſtis armantur.

In Italia ad agrorum margines.

Locus.

3. *Gramen anguſtifolium ſpica Triticeâ compactâ* C. B. Park.

C.B.

Hoc foliis eſt anguſtioribus, ſeſquipalmaribus, rigidis, acuminatis & albicantibus: culmo lavi, rotundo, ſtriato, ſeſquicubitali: ſpicis palmaribus, compactis, utriculis rigidis & acuminatis.

Baſileæ ad ſepes, locis aridioribus extra portum Blaſianam.

Locus.

4. *Gramen anguſtifolium ſpica Tritici mucici ſimili.* C. B. Park.

C.B.

Radices oblongis, geniculatis, nodofis, candidis ſerpit: culmiſt eſt ſeſquicubitalibus, rotundis, foliis juncæis, oblongis, duris, in acumen ſaſtigiat: ſpicâ oblonga, triticea, glumis paucis, oblongis, ariſtis carentibus.

Arenofiſ circa Baſileam, ut ad Cliben provenit.

Locus.

C A P. II.

De Gramine cum ſpica Brizæ.

B Riza Germanis dicta Zeæ ſpecies eſt.

1. *Gramen ſpica Brizæ majus* C. B. J.B. Ger. emac. Park.

C.B.

Radices & culmiſt eſt frumentaceis, foliis anguſtis, ſpicis palmaribus, multiplicibus, utriculis ariſtis brevibus armatis, floſculis ut in Tritico luteolis. Tota planta ad viri altitudinem aſſurgit, & apud nos locis acclivibus ad Rheni ripam & ad montes Crenſacenſis aſcenſum provenit.

In ſatorum marginibus circa Salenavam Monſpelio non longè invenit P. Magnol.

Locus.

2. *Gramen ſpicâ Brizæ minus* C. B. J. B. Park.

J. B.

Tota planta palmo minor eſt, radice exili, fibroſâ: foliis ad radicem brevibus, mollibus, canoſcentibus; ſpicâ unciali, quæ modò ſimplex, modò gemina & terna, utriculis ariſtis armatis.

In agris Monſpelienſibus invenitur.

CAP. III.

De Gramine Secalino.

Sub hoc titulo comprehendimus Gramen illud, Hordeum spurium dici solitum, cujus spica Secalis non Hordei spicam refert.

- A. 1. *Gramen Secalinum & Secale sylvestre* Johnsoni apud Gerardum. *Hordeum spurium vulgare* Park. murinum J. B. *Gramen bordeaceum minus & vulgare* C. B. *An Hæta Phænicea* Græcorum Plinio lib. 22. cap. 25? *Wild flie, or flie-grass*. Wall. *Barley*. Verum spica propius accedit ad Secale quam ad Hordeum. *Way-Bent*.

C. B.

Radice est capillata, parva, candida: *foliis* gramineis, & quidem primis palmaribus, angustis, nunquam articulatis: *culmis* frequentibus, sesquipalmaribus, & interdum cubitalibus, geniculatis: *spicis* longis, Hordeo similibus, [aut potius Secali] at tenuioribus, mollioribus, frequentibus aristis horridis, glumisque inanibus.

Locus.

Ad muros, macerías & semitas plerumque oritur.

Hæc species differt à proximè sequente brevitate sua, ut: quæ dodrantalem altitudinem raro excedat: spicarum aristarumque longitudine, quæ in hac multum superant: loco denique nimirum in ficcionibus ad muros, macerías & semitas, cum illa in pratis & pascuis plerumque humidioribus duntaxat proveniat.

- A. 2. *Gramen Secalinum* Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 4. *Gr. Secalinum majus an minus* Park. *flie-grass*. An *Gr. spica Secalinæ* C. B.

Culmo assurgit tenui, bicubitali, tribus quatuorve nodis distincto ad quos singula *folia*, culmum ut in aliis ima sui parte involventia, à quo ubi recedunt, in palmarem longitudinem, extenduntur. Caulis fastigium *spica* occupat sesquialter, Secalini æmula, aristis paulo brevioribus quam in præcedente, purpureiscentibus, circumvallata.

Flosculos exterius oblongos, luteos.

Locus.

In pratis frequens oritur. A præcedente proceritate sua & spicarum aristarumque brevitate præcipue differt.

- A. 3. *Gramen Secalinum palustre & maritimum*.

A vulgari Gramine Secalino seu Hordeo spurio differt *spicis* brevioribus, pyramidalibus, & latiore scilicet basi in angustum apicem sensim tenuatis, squamis crebrioribus & magis confertis compositis, ædem & *aristis* magis extantibus, imis longioribus, superioribus ordine brevioribus omnibus purpureiscentibus, *Radices* quæstiant vel quod minus firmiter terram apprehendant, vel quod in lato & spongioso solo plerumque oritur, faciliore extirpatu sunt.

Locus.

In palustribus frequentissimum est.

J. B.

- * 4. *Gramen bulbosum ex Alepo* J. B. C. B.

Ex olivaribus, multis laceris tunicis vestitis, *bulbis* pendentes fibre robustæ. *Culmi* pedales, crassifoli, *foliis* insignes angustis, palmaribus. Summo scapo gerit *spicam* Hordeo murino similem, palmari minorem, glumis densis, longis, calamo appressis, sursum spectantibus, in brevem aristam singulis desinentibus.

CAP. IV.

De Sparto & Gramine Sparteo.

Quoniam horum pleraque spicam habent Secalinæ similem, ideoque proximum Secalini graminibus illis locum dedimus.

Spartum à verbo *σπέρω* dicitur, quod non tantum terræ semen mandare, sed & texere aliquid vel inter senectere significat. *Σπέρω* & *σπέρω* funiculi vel lineæ sunt, sic dicta non quod ex herbis fativis neantur, sed quod ad vincendum idonea sint à *σπέρω* neectere, complicare. Hinc herbas que funiculis, retibus, fiores, aliisque rebus texendis aliquem usum exhibent, inter quas principem locum obtinet de qua nunc agimus, hoc nomine donarunt Veteres.

1. Gramen

1. *Gramen spartum* Plinii, sive sportularum scium J. B. *spartum primum paniculæ compositæ* C. B. *Spartum herba* Plinii Clusio. *Spartum Plinii Clusio* Ger. *Spartum Plinii*, sive *Juncus Hispanicus* Park. *The true Spartweed* of Pliny.

Clusio.

Numerosa, tenuia, viridia, juncæque habet *folia*, cubitalis longitudinis, ex eadem radice prodeuntia, quæ dum novella sunt latiuscula conspiciuntur, & interiore parte canescentia, succedenti vero temporis contrahuntur & convolvuntur, hincque juncæ, dura, flexibilia tamen, & marginibus ita conjunctis ut vis rima appareat, nisi diligenter observes. Inter hæc *culmi* exiliunt, ipsis foliis paullo longiores, qui vere & æstate parvam, Arundinaceam paniculam ferunt, simili prope modum cum illa ratione florentem: deinde oblongum *semen*, ut nonnulla Graminis genera. *Radices* nimirum fibrosæ & perennibus, in quibus multa simul enascuntur plantæ contiguae, Junci modo, ut interdum una planta, five multarum simul congestarum cumulis, duorum pedum spatium, vel illi etiam amplius, in ambitu occupet.

Frequens nascitur collibus arenosis inter *Vaena* & *Alcala-real*, atque aliis Bæticæ locis, sed omnium abundantissime ab initio Granatenfis regni sive Bæticæ limitibus usque ad Murgin urbem, vulgò *Murcia* dictam, ut non sine causa totus ille tractus Veteribus appellatus sit *Spartarius campus*; quo etiam Nova Carthago, vulgò *Carriagena*, urbs maritima continetur: hæc etiam à nonnullis Spartaria cognominata est, ob Sparti (ut credibile est) eo agro nascentis abundantiam. Nascitur & Valentini regno, argue illud quidem superiore longè uberius & latius.

Est verò Spartum hoc, quod Hispanis, apud quos nascitur, etiam nunc *Sparto* dicitur, illud ipsum quod Plinius, lib. 19. cap. 11. describit. Eodem enim in usu nunc est apud Hispanos, quod fuit Plinii temporè. Nam ex crudo & exsiccatò tapetes seu aulae, floreæ, corbes, rudentes alioquin fines componit: Corbes etiam illi in quibus ficus & *Uvæ* passæ advehuntur, ex Sparto contexti sunt. Sed ex illo aqua instar Lini macerato, deinde ficcato & tulo calceamentis genus, quod ipsi *Alpergates* appellant, paratur, funes etiam & alia subtiliora opera. Præferatur autem id quod Valentini regno cæcit.

2. *Gramen spartum* 2. Clusio J. B. *Gr. spartum secundum*, paniculæ brevius folliculo inclusæ C. B. *Spartum alterum* Plinii Ger. *Spartum Plinii alterum* mollius Park. *Wooden Spartweed*.

Clusio.

Superiore tenerius, ejusque valde rarus est usus, ut quod floreis aut humilioribus operibus conficiendis minus sit idoneum, plurimum autem ejus usus est Murciae regno ubi nascitur, ad lineos saccos, quos lætis subternunt, implendos, ut nos stramine uti soleamus: quoniam molliore tenuiorque sit juncus quam primum genus, paniculam fert brevem, & pericarpio quodam, five membranaceo folliculo inclusam, ut Narcissorum & similibus ferè flores.

Nascitur eodem quo superius modo, paullo tamen maturius flores producit: nam Martio suis floribus onustum conspiciamur.

- A. 3. *Gramen spartum spicatum foliis mucronatis, vel spica Secalinæ* C. B. *Spartum spicatum pungens Oceanicum* J. B. *maritimum nostras* Park. *Anglicanum* Ger. *English Sea Spartweed*, or *Spartum*. Flandris *Halm*.

Culmi assurgit cubitalibus & altioribus, duobus tribusve geniculis interceptis, totidemque foliis vestitis, quæ eos aliorum Graminum in modum aliquoties involvunt. *Spica* in summo cæretiuscula quatuor aut quinque uncias longa, crassitie in medio digiti minimi fere utraque extremitate minore, ferè tenuiore. Semen Canarino non majus, verum teres, altera extremitate acutiuscula. Secalinam quadantenus refert, & glumis tamen non aristatis componitur. *Folia* non raro culmos ipsos longitudine æquant vel excedunt, naturâ quidem planâ & graminea, verum ob ficcitate contractis lateribus adeo convoluta ut juncæ videantur, in mucrones acutos & pungentes desinentia, colore glauca.

In arenosis tumulis & aggeribus ad maris litus copiosissime oritur, ubi latè serpit Graminis modo, cruribus eorum, quibus per eos aggeres sine ocreis iter est permolestum, pungunt enim & cutem penetrant ejus folia.

Usus ejus est, ut latis suis cespitibus & valde confertis, atque oblique spargentibus sese radicibus arenam firmiorem reddat & colliget in aggeribus, ne tam facile marinis undis & fluctibus eluatur, & ut facilius resistant tempestatibus, quæ Oceano crebræ: ut rectè Clusius.

Hæc species esse videtur de qua loquitur J. Cargillus apud J. Bauhinum, Tom. 2. p. 47. *Gramen maritimum pungens* vulgò *Bent* vocatur, & copiose in arenoso maris litore nascitur, eod. Angli conclavibus stratis æstate quidem virenti conciliant frigus, hyeme ficcato calorem fovent. Alta res est quæ apud nos *Bent-grass* nunc vulgò vocatur, nimirum Gramen capillatum J. Bauhini.

- * 4. *Gramen spartum spicatum foliis mucronatis brevioribus* C. B. *Gr. spartum primum Tabernæmontani* J. B.

Radice nititur fibrosa, longa: *foliis* rigida, tenuia, pedalia, nervo medium percurrente. *Culmi* cubitales & altiores, teretes, leves, foliis multis amicti. *Spica* digitali longitudine, interdum longiores, colore fusco obcuriore.

Uberi proventus, Tabernæ annotante, nascitur in squalidis locis circa *Hertogenbosch* in sabuletis, va- *Locus* *Mirum*

Mirum nec nobis per loca illa peregrinantibus, nec alii cuiquam præter Tabern. hoc genus Sparti observatum fuisse.

5. *Gramen Sparteum spicatum latifolium* C. B. *Spartum maritimum* sive *Oceanicum latifolium* J. B. *Spartum maritimum nostras alterum* Park. *Spartum herba* 4. *Batavicum* Clus. *Spartum* 4. sive *Anglicanum alterum* Ger. emac.

Clus.

A Sparto loco penultimo descripto minime differt tota plantæ formâ, radicelq. sub terra condenti lateq. spargendi licentiâ; ejus tamen spicæ breviores videntur, & Phalaridis potius quàm Secalis paniculas imitatur.

Id Batavis, quibus valde familiare, iidemq. usibus servit quibus jam dictum, etiam *Halm* appellatur.

J. Bauhinus *Spartum nostras alterum* *Lob. ico.* huic idem putat, quod in fabulosis collibus Wallachia & Hollandia reperitur, spicâ, radice, magnitudine, semine aceroso ad *Spartum* 3. *Clus.* proximè accedens, foliis solis differens, quæ pulchra, Frumentaceis & Graminis striati sulcati foliis litorâ; coloris glauci.

Quamvis Parkinsonus hoc genus Sparti nostras, & Gerardus Anglicanum vocat, nos tamen nondum adeo felices fuimus, ut in litoribus Angliæ plantas indagantes in illud incideremus, at nec ab alio quoquam fide digno inventum vidimus aut audivimus.

6. *Spartum maximum maritimum* Hollandicum *Spica Secalinâ*. *The greatest Holland Sparweeb.*

Hoc duplo majus est & elatius Sparto maritimo Anglico spicâ Secalinâ vulgari. Spica laxior est, & glumis minis confertis.

Locu.

In arenosis ad vicum Schevelingam uno ab Hagâ Comitum milliari invenimus, & quoniam tum ab aliis proditum putavimus, describere negleximus.

7. *Gramen pennatum*, aliis *Spartum* J. B. *Spartum Austriacum pennatum* Clus. *Spartum Austriacum* Ger. *Gramen sparteum pennatum* C. B. *Feather-grass*. *Gramen pinnarium* Park.

Clus.

Folia obtinet pedalis longitudinis, gracilia, viridia, numerosa, plana initio, sed quorum limbi tandem coeunt, unde Junci modo lævia, teretiaque fiunt, Sparti Hispanici foliorum instar, quibus non multum absumilia sunt, sed minora & graciliora. Inter ea culmi exeunt graciles, foliorum fastigium non superantes, qui spicam ferunt aliis dissimilem, sed tribus aut quatuor oblongiusculis granis, longâ contortâque caudâ insignitis duntaxat constantem, quæ in dodrantalem, imò pedalem interdum veluti pennulam, tenuioribus alarum Avis illius *Manucodiatæ* sive *Paradij* vulgò nuncupata pennulis ferè respondentem definit. Radix subest è multis capillamentis gramineisq. fibris composita: Hispanici Sparti radicis instar.

Tempus.

Semen maturum Junio vel levissimo auri flatu excutitur, atq. cum sua pennula, paululum volans, ubi decidit, statim per gramen arripit & terrâ se condit.

Locu.

Abundè provenit in monte Badenibus thermis imminente totâque illâ catenâ montium, qui inde usque ad Danubium procurrit, præterea ad sylvulam *Lachs*, aliisque apertis & graminis locis Austriæ & Ungariæ, sed omnium uberimè in vivario illo Neapoli Austriacæ urbi contiguo, in quo uberius latiusque provenit. *Clus.*

Habetur & in Italia apud Taurinensēs & Goritienēs luteo colore. Inter Viterbum & montem Fiasconem albo colore reperitur. C. B. hist.

- A. 8. *Gramen sparteum juncifolium* C. B. *Spartum parvum Lobelio* J. B. *Spartum nostras parvum Lobelio* Ger. emac. App. *Spartum parvum Batavicum* & *Anglicum* Park. *Small Sparweeb.*

Duras crassâq. fibras demittit (inquit J. Bauhinus, qui ex sicco descripsit) [Jonsonus tennes, fibrosas repentes radices ej. attribuit.] Culmi numero plures, imâ parte foliorum circumæthoracum voluminibus crassescunt, alioqui filii instar, tennes, enodes, dodrantales, quos à medio ad summum usque ascendunt, altera duntaxat parte erumpentes, eodemq. vergentes glumæ, duræ, tennes, longiusculæ. Folia ubi stipulam non amplius involvunt admodum tenuia & ferè rotunda, trium quatuorve unciarum longitudine.

Folia (annotante Johnsono in Append. ad Gerard. emac.) è radice erumpunt, tria quatuorve simul membranulâ albicante involuta, inferius crassiora, & sursum versus paulatim gracilescunt, ut in Schoenantho, donec altitudinem femunculæ adepta è membranula involvente emergant, & in terram reclinentur: Sunt autem viridia, juncea, eorûmq. longissima vix duas uncias excedunt, inter quæ culmus gracilis, palmaris aut altior exurgit, summa parte reflexus, duplicem senem glumarum acerosarum sustinens. Circa initium Augusti perficitur.

Locu.

In palustribus præsertim montosis frequens est. Parkinsonus aliam speciem producit, quam *Spartum minimum Anglicum* vocat, Entia (ut mihi videtur) sine necessitate multiplicans.

Gramen sparteum Basileense, sive capillaceo folio C. B. *Spartum Basil. cap. folio* Park.

Cum imperitè describitur, nulla nec culmi nec spicæ facta mentione, omittimus.

* 9. *Gramen*

- * 9. *Gramen sparteum Montpellieracum, sive capillaceo folio minimum* C. B. *Spartum Narbonense* Park.

C. B.

Radix habet ex fibris albis, oblongis, capillaceis compositam, folia capillacea, uncialia: culmos tenuissimos nudos, trium quatuorve unciarum, paniculas parvas, è locustis minimis compositas, & per maturitatem rufescentes.

Montepesuli in agris ætivo tempore reperitur. Frequens est (inquit P. Magnol) in ficioribus *Locu.* fatorum marginibus.

Gramen sparteum Hollandicum capillaceo folio minus C. B.

Suspicio & hoc non differre à Sparto nostrate parvo superius descripto. Videtis descriptionem ejus apud C. Bauhinum.

Gramen sparteum variegatum C. B. *Spartum variegatum* Park.

Cui pars una folii vires, altera rubet alternatim, cum nec paniculum nec culmum describat omittimus.

- * 10. *Gramen sparteum setas equinas referens* C. B. J. B.

C. B.

Hoc album est, & ex radice alba, setarum instar, folia cubitorum quatuor longa producit, quæ formâ, & tenuitate & robore caudam equinam ejusq. setas referunt, ex quibus Jare insule incolæ tapetia texunt. Hujus videatur facta mentio apud Clusium, ex descriptione navigationis Stephani van der Hagen versus Guineam his verbis. Ambonenses funium genus torquere solent ex herba quadam Sparto Hispanico non absumili, quam alioqui setas equinas quæ esse judicaret: qui fines multo meliores sunt quam quos ex Cocci five Nucum Indicarum cortice conficiunt, & melius aquæ injuriis & putrefactioni resistunt.

CAP. V.

De Gramine Paniceo.

- A. 1. *Gramen panicum spica simplicis Lævi. An Gramen panicum spica simplicis* C. B. Ger. emac. *Panicum sylvestris spica simplicis* Park? *Panich-grass, with a simple spike.*

Fibris non admodum multis, tenuibus & brevibus capillamentis circratis radicator. Culmi inde exeunt, nunc singuli, nunc bini ternive aut plures pro foliis succunditate, sequecubitalis aut aliores, pluribus geniculis, ad sex usque, intercepti, ramosi, ramulis ex inferiorum foliorum sinibus egressis, in spicas terminatis; tres quatuorve in eodem culmo ramulos spicatos seu culmos secundarios observavimus. Sunt autem culmi graciles, ad nodos inferiores nonnihil reflexi. Folia, ut in aliis culmiferis, ad geniculâ singulâ, culmum aliquouque obvolvunt, à quo postquam abscesserint ad sequepalmarum aut bipalmarum longitudinem porriguntur, latitudine dimidii digiti aut majore, hilarè viridia, in longum & angustum mucronem sensim coarctata, si deorsum stringantur ad tactum aspera. Culmus tandem in spicam exit angustam, tres uncias longam, eodem modo è seminum racemulis squamatim incumbentibus compositam quo in Panico vulgari sativo, aristis brevibus purpureis undique circumvallatam, quin & spica ipsa in apicis & foliis expositis purpurascit nonnihil, alia viridis est. Grana Panici fativæ similia sed minora, per maturitatem è viridi albertia, interdum etiam purpurascunt ab extremo folii exposito, minime autem havent. Spica compactor est quam in sativo Panico. Nulla in aristis aut glumis nobis tractantibus sentitur apertitas, at neque vestibus adherescunt; proinde diversum est à Gramine paniceo spica simplicis C. B.

In exteris regionibus frequentissimum est: in Angliâ rariùs invenitur, in arvis demissa segete. *Locu.*

- A. 2. *Gramen panicum spica divisa* C. B. *Graminis genus quibusdam, Gallia Deus canis secundus, sive Panicum sylvestris spica divisa* J. B. *Panicum vulgare* Ger. *sylvestris Herbariorum* Park. *Panich-grass, with a divided spike.*

J. B.

Calamos è radice fibris compluribus crassiusculis constantè locis humidis emittit duos trève cubitos altitudine æquantes. Folia Arundinacea in acutum mucronem desinunt: Fubam explicat palmarum & sequepalmarum, subrubentem aut è rubro nigricantem, crebris spicis compositam, densò granulorum Panicorum, glumis mucronatis subfusis, nunc muticis, nunc aristatis, idque interdum in eadem planta, includitur stipitatu confertis, libero tamen costæ dorso ut in Gramine *Manna*.

Variat interdum ludente natura, spicâ nudâ & aristis carente, aut aristis longis armata, ut in descriptione innuimus; unde C. Bauhinus duas species non necessariò facit.

Locis palustribus delectatur, inq. Germania, Italia & Gallia passim provenit. In Angliâ rariùs *Locu.* invenitur. In eisdem cum subsequente locis observavit D. Newton.

Ppppp

- A. 3. *Gramen*

A. 3. *Gramen panicum spica aspera* C. B. *Rough-eared Panic-grass.*

F. B.

Radices habet tenuis, frequentissimas, eoq. nomine evulsu difficiles: *Culmi* plures, palmares atq. etiam dodrantes, geniculis paucis articulati, oblique eriguntur, aut per terram repandi reclinantur, denuoq. actis radiculis attolluntur. Singulis calamus singule infident *spicae*, Panici minores, asperae, vestibus adherentes, per maturitatem rufescentes, brevibus, pungentibus aristis obsepta; inter quas femina parva Panico minora. *Folia* graminea, albicantia, hirsuta, aspera, partem culmi ceu vaginam amplectentia.

Tempus. Invisia olitoribus herba, annua quidem: oritur aestate; semen maturat Augusto, perit Autumno.

Locus.

In agro quodam inter Rapas ultra Putneiam vicum, ad semitam quae inde *Rouhampton* ducit, item ultra aedificia *Neathowes*, id est, boum stabula dicta, juxta Tamein fluvium undio a *Trayeto* equorum ultra Westmonasterium ad Cheltenham pagum copiosius observavit *D. Newton*.

C. Bauhinus hujus synonymum facit *Gramen geniculatum* Tabernamontani, & Gerardi. Parkinsonus Panicum sylvestre Dalechampii vocat: J. Bauhinus describit sub titulo Panici sylvestris & Dentis canis i. dicti: verum *Gramen geniculatum* Tab. ab hoc distinctum facit, & Gramini paniceo vulgaris levis synonyma huic accommodat: erroneè nostro judicio: descriptio enim (quam adhuc) non convenit Gramini paniceo vulgari *spica* levi: sed speciei illi quam intellectum volumus, quae est *spica aspera*, vestibus pertinaciter adherente: pro qua ergo nos eam usurpavimus.

C A P. VI.

A. 1. *Gramen Avenaceum dumetorum spicatum.* An *Festuca graminea nemoralis latifolia* multis J. B? C. B? *Spiked Hedge-Cat-grass.*

Radix huic fibrosa: *Culmus* cubitalis & altior, gracilis, geniculatus, inferius nonnihil pilosus, superius lavis. *Folia* lata, pallide viridia, striata, pilosa, tractantibus aspera & aridiuscula. *Spica* trium quatuorve digitum, ex pluribus *spicis* partialibus alternatim sine pediculis medio scapo adnatis constans. Sunt autem haec partialia quas dixi *spice* totalem componentes oblonga, strigosa, & plurimis glumis squamatis incumbenibus, & in aristam longiusculam desinentibus coagmentata.

Tempus & Locus.

Tardius & post Solstitium ferè aëstivum *spicam* producit & semen perficit: estque in sepium aggeribus inter vepres & in dumetis frequentissimum.

Huic non multum dissimile est

2. *Festuca dumetorum* C. B. Theat.

C. B.

Radice est fibris capillaceis nigricantibus composita, ex qua *culmi* plures, geniculis distincti, paucissimis pilis aspersis, duorum, triumve cubitorum, foliis oblongis angustis cincti exsurgunt; in quorum summo *spica* oblonga, locustis raris oblongis, cauli proximis & aristis armatis constans.

Locus.

Basilæ circa Birsam in dumetis Julio mense reperitur: verum etiam in vepribus locis ficioribus provenit.

In omnibus ferè, excepta foliorum angustia, cum nostro gramine *Avenaceo dumetorum* convenit.

C A P. VII.

De Lolio.

Lolium a Graecis, quasi *δολών*, hoc est, adulterinum. Fieri enim creditur è corruptis Tritici & Hordei seminibus. D autem in L abit, ut ab Æolico *δολών* *Ulysses*, à *δολος* *Lechryma*, vel dicitur *δολος* *δολών*, id est, *segetem perdere*; five quasi *δολος* *δολών*, id est, *segetis noxia*. Ita Martinus & ex eo Vossius.

Lolium autem *spica* strigosa, compressa, granis cum glumis utrinq. ad scapum in eodem plano sitis à reliquis graminum generibus distinguitur.

A. 1. *Lolium album* Ger. Park. *Lolium gramineum spicatum caput tentans* J. B. *Gramen loliaeum spica longiore* C. B. *Darnel*, Irray *Gallis*, quoniam inebriat.

Radicebus est fibrosis, tenuissimis capillamentis cirsatis, *stipulas* habet cubitum unum, duos, tréve altas, Triticeis pares aut paulò minores, quatuor vel quingue nodis distinctas, ad quorum singulos, ut in reliquis culmiferis, singula *folia*, Triticeis angustiora & viridiora, nitentia, glabra, pingua, striata, culmum ad proximum ferè geniculum obvolventia, à quo postquam recesserint in sesquipalmarem aut bipalmarem longitudinem producantur. *Culmus* in *spicam* definit pedalem, figura

figurâ peculiari, siquidem ex culmi lateribus alternatim grana terna aut quaterna & quina, imò non raro fena aut septena, pusilla *spica* formâ pediculis nullis, exeunt. Singulis *spicis* foliolium oblongum eas finis suo excipiens, exterius adjungitur. Grana Triticeis minora sunt, glumis seu cortice fusco & simpliciter inclusa, quæ in acutam & tenuem aristam, quâ tamen aliquando destituntur, desinunt.

Inter segetes, præsertim Triticeas nimis frequens habetur. Quæ de degeneratione seu transmutatione Tritici in *Lolium*, aliorumq. frumentorum & leguminum in sua vitia, à Veteribus & Recentioribus dicta sunt, superius in Parte Generali consideravimus.

2. *Gramen loliaeum latifolium spica angustiore* C. B.

C. B.

Ex *radice* alba, arundinea, fibrosa *culmi* aliquot cubitales exsurgunt, *foliis* paucis, latiusculis, oblongis cincti, quorum summo *spica* angusta, uncias quatuor vel quinque longa, Phœnici vel Hordeo marino similis infidet.

Basilæ circa Cliben, ubi longioribus & brevioribus foliis variat.

Lolium calefact. & exsiccat, attenuat, resolvit, absterget. Frugibus ex quibus Cerevisia paratur *Triticeis* permixtum ebrietatem promovet. Quod si panis copiosius addatur stuporem & veluti temulentiam efficitantibus parit. Hinc nonnullis *Triticum* temulentum, *Gallis Irray* quasi ebriola dicitur.

Triticum in *Lolium* degenerare Veteribus plerisque, & Recentiorum multis videtur: quod tamen à curiosioribus & naturali scientia penitus imbutis merito in dubium vocatur: quæ de re superius lib. primo, cap. de specierum transmutatione egimus.

Quamvis autem *Lolium* intro assumptum celerimè vertiginem inducat, foris tamen cum axungia (adipe anserino Plinio) admotum idem incommodum tollit. *Theophr.*

Oculis officit, caliginem adferendo propter Vapores acres in cerebrum elevatos: unde *Lolium* victitare dicuntur proverbio, qui visu sunt imbecillo, ut lucifosi & Myopes.

Loli farina aliis medicamentis idoneis admixta, ad ulcera putrescentia, impetigines, lepras, strumas, gangrenas, dolorem ischiadicum, &c. à Veteribus commendatur. Consule Dioscoridem & Plinium.

A. 3. *Gramen loliaeum angustiore folio & spica* C. B. *Lolium rubrum* Ger. *Lolium rubrum* sive Phœnix Park. *Phœnix Lolio similis* J. B. *Red Darnel-grass.*

Planta est perennis, *radicibus* geniculatis è geniculis fibras denitentes se propagans: *culmis* cubitum aut sesquicubitum interdum altis, perquam tenuibus, rarisq. geniculis, [duobus tribusve & etiam quatuor] donatis *foliis* angustis, oblongis, striatis, pinguibus, obscurè viridentibus cinctis. Ex inferioribus geniculis ramulos non raro emittit hæc species. *Spica* loliaeae, spithamam longa, aliquando puniceo colore rubentes, non raro tamen albae, minores & tenuiores quam *Lolii* albi, eodem modo ex *spicis* partialibus, pluribus tamen glumis geniculantibus compositæ.

Duplicem hujus varietatem observavimus; alteri *spice* partialia (si ita loqui liceat) totalem componunt: crebriores ferè densiores sunt aut propius ad se invicem admotæ, paucioribus glumis compositæ, & scapo medio appressæ: alteri rarius & à se invicem remotius sitæ, pluribus glumis contextæ, è latiore basi in mucronem acutum fastigiatae, & à scapo medio exstantes.

Ad vasa & semitas inque pascuis pinguioribus frequentissimum est hoc genus. Locis nonnullis pro jumentorum pabulo feritur, est enim pingue & ponderosum adeoque jumentis laginandis aptissimum.

4. *Gramen phœnicoides foliis convolutis junceis ac pungentibus* J. B.

F. B.

Cubito altiore *calamum* attollit, internodiis longis geniculatum, *foliis* amictum sesquipalmari- bus circiter, duris, rigidis, acutis, mediocriter latis: summo culmo *spica* infidet, sesquipalmam longa, alternatè glumarum muricatarum squamatis compactam posita, ad eam ferè modum quem in Phœnice animadvertimus, sed majorem multo, colore ex viridi in flavum vergente: *radicem* appare esse perennem, oblique actam, fibrosam, duram, albam. Ita ex sicca planta.

In maritimis Narbonensibus observavit Cherlerus. Duplicem differentiam notat P. *Magnol*, alte- ram foliis viridibus, alteram quasi argenteis.

A. 5. *Gramen parvum marinum spica loliaeae* Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 8. An *Gramen loliaeum minus spica simpliciter* C. B? *Dwarf Sea-Darnel-grass.* An *Phœnix acerola aculeata* Park?

Fibris plurimis, subulatis, tenuibus *radicatur*, unde exeunt *cauliculi* numerosi [plures viginti in una planta numeravimus] sesquipalmares interdum, plerumq. breviores, & quod notabile est in hoc genere, & ferè singulare, valde ramosi, tribus quatuorve geniculis nodosis; totidemq. *foliis* vestiti, quæ cum à caule abscesserint, vix producantur in longitudinem uncialem. Cauliculi autem summa parte in *spicas* desinunt, duas tresve uncias longas, teretes, nec ipso caule crassiores ut agrè distingui possint, articulatas, recurvas: ad singulos scapi articulos alternatim nunc ex hac, nunc ex illa parte, binæ glumæ cauliculi scapo ita coaptati & appressi, ut nisi cum eleventur inter florendum, rotundati ejus nihil offendant, semen continent.

Ad maris litus, & in palustribus maritimis plurimum oritur, ut loca indicare non sit opus.

Locus.

6. *Gramen Loliaceum minus spica simplici* C. B.

C. B.
Ex radice capillacea cauliculi plures rotundi, duri, duarum unciarum et etiam semipalmiari, foliis paucis, angustis & brevibus cincti, exsurgunt, quibus spica duarum unciarum, angusta, Lolio simili infidet.

Locu.

In agris Monspelienfibus frequens est.

7. *Gramen loliaceum minus supinum spica multiplici* C. B. *Phenix multiplici spicata panicula* Park.

C. B.
Cauliculus est multis, majori parte reclinatis, unciarum quatuor: foliis paucis & spica multiplici, cujus utriculus semini parvum oblongiusculum includitur.

Apud Monspelienfes reperitur; ubi in maritimis herbis se sæpius legisse refert P. Magnol. qui

Gramen maritimum panicula loliacea, ramosa ejusdem.

Quod in litore prope Peranis non longe Monspelio legit, aliorum tantum varietatem esse conjetatur.

8. *Gramen phalaroides exile, humi sparsum Danicum* Lobellii Gr. *loliaceum supinum* C. B. *Loliaceum supinum* Lobellii Casp. Bauhini J. B. *phalaroides minus supinum Danicum* Lobellii Park.

Ad Gramina Loliacea refert C. Bauhinus. Puffulum est; humile, humique sparsum, talia fusa, cirrosa, culmis quamplurimis, duarum triumve unciarum, torulis spicatis, aristis fastigiatis, & exilibus apiculis præditis: foliis latiusculis & uncialis longitudinis: Tota herba per fœniculum albet.

CAP. VIII.

De Gramine Alopecuroide.

A Spica caudam vulpinam referente nomen accepit.

A. 1. *Gramen Alopecuro simile glabrum, cum pilis longiusculis in spica, Onocordon mihi denumatum* J. B. *Alopecuroides majus* Ger. *Phalaroides majus* Park. Gr. *Phalaroides majus*, seu *Italicum* C. B. & forte etiam *Phalaroides spica molli*, sive *Germanicum* C. B. Park. Et *most common fox-tail grass*.

Radix hinc fibrosa: calamus cubito altior, non raro bicubitalis, internodiis longis distinctis, quærit inoffense susque deq. contræctes licet, duobus tribusve foliis donatus, spicam sustinens semicirculari aut duarum unciarum, mollem, cinereo colore splendens, brevibus & mollicellis pilosis glumis compactilem, aristis mollioribus longiusculis cinericeis singularibus donatis. Folia non admodum longa, glabra, glauco quodam poline, averfa præcipue parte obducta, quæ facili detegi potest.

Locu.

In icone Gerardi & Lobellii spica juxta brevior & crassior pingitur.

Mittor Gerardum & Parkinsonium nostrates de planta adeoq. ubiq. obvia & vulgari, in præti & pascuis per totam Angliam frequentissima, tam obscure & confuse scripsisse, ut eam nescivisse videantur.

Inter prima mense Aprili, aut ineunte Maio spicam producit.

A. 2. *Gramen aquaticum geniculatum spicatum* C. B. *sterciliatè spicatum* Ger. *agrat. spicatum* Park. *Spiked fote-grass*.

Spica permissis est præcedentis spica, molli pariter, unico ex singulis squamis eam componentibus exente pilo seu arista brevi; nec bicornes sunt squamule ut in typhino dicto. Spica duntaxat gracilior est & minus lanuginosa quam in præcedente. Caulis infirmus fuit, crebro geniculatus, & ad genicula sursum reflexi, procumbentes, & ad nodos, ubi totam attigerint, radices agæntes, quibus locum idoneum natum immensum se propagat: è geniculis ramulos emittens. Folia modice lata, palmaria aut sesquipalmaria, levia, superiora glauca.

Locu.

In aquis frequens oritur.

Historia Ebrodunensis auctores Gramen cum parva cauda muris, radice nodosa [malè imputat non nodosa] repens J. B. huc idem faciunt, & C. Bauhinum notant, quasi ex una specie duas fecisset, quod hoc ab illo separaverat, ipsi potius reprehendendi, cum Gramen aquaticum geniculatum spicatum, revera specie distinctum sit à Gramine cum parva cauda maris radice nodosa repente J. B. ut rectè illa distinguit C. Bauhinus.

A. 3. *Gramini*A. 3. *Gramini cauda muris purpureascenti aliquatenus simile* J. B.

J. B.

Oblique radicum agit crassam fatis, tenuibus fibris donatam, veteri præteritorum foliorum caespice amictam; ex qua è terra statim plucula prodeunt folia, graminea, vix triuncialis, raris pilis ad latera obita, striata. Culmi surguntur aliquot pedales, cubitales aut etiam altiores, teretes, rigidiusculi, paucis internodiis, versus ima potissimum, donati: quorum singulos oblongo intervallo sejuncta amictant foliola fœscuncialia, aut ad summum duas uncias longa, infernis aliqui familia. Summitati inherent spica, quæ primum prorumpentes Caudæ muris purpureascentis spicam aliquatenus emulantur, tum figura, tum colore, præterquam quod aristis nullis sit sepa. Mox divulsa & aperta elegantem glumarum purpurearum aut xerampelinarum & pulchre splendens thyrum exhibet. Ex quibus purpureis vel potius apiculi utrinque bifidi (dum nimirum floret) dependent, pulchelli, obscure purpureascentis, tremuli: glumæ cæterum castæ, inutiles. Sapor Graminis vulgaris.

Sicco gaudet cespere, arenosis item, squalidis & laxolis viarum marginibus arvorumque oris incul. Locu: tis. Junio floret.

A. 4. *Gramen Alopecurinum minus* Ger. *Alopecuroides spica longa majus & minus* Park. *typhoides* V. seu *spica angustiore* C. B. cum cauda muris purpureascente J. B. *the lesser battard fox-tail grass*.

J. B.

Ex denso foliorum gramineorum, glabrorum agmine aliquot emergunt culmi, quorum alii pedales, alii cubitales aut sesquicubitalis, interdum purpurei, foliis infernis latioribus vestiti, paucis atque exiguis articulis distincti: in summo spicam gestant purpureascentem, palmarem aut breviorem, teretem, caudæ muris formâ, sed consilio glumarum sterili ordine reteram, ex quibus breves & tenellæ profluant ariste. Flosculi ejus sunt apices luteoli pallidi, ex tenuissimis filamentis penduli. Radix mere sunt fibre.

Inter segetes plerumque apud nos provenit.

Locu.

A. 5. *Gramen pumilum hirsutum spica purpureo-argenteâ molli, nostras.*

Hoc genus graminis observavit nobisque communicavit D. Dale. Radices ei pro more fibrosæ. Folia ad radicem longitudine digitum aut duos digitos longitudine raro superant, suntque perangusta & hirsuta. Culmi tenues, erecti, uno alterove folio cincti & geniculo nodosi, altitudine sesquipalmari interdum semipedali aut majore, colore purpureascente, in summo spicam gestantes uncialiæ aut fœscuncialæ & longiores, è purpura argenteam, mollem, & laxiorem, nullis aristis donatam. In montosis & campestribus sed rarius.

Locu.

6. *Gramen Alopecurus spica brevi* J. B. Gr. *Alopecuroides spica rotundiore* C. B. *Alopecurus* Ger. *Alopec. genuina* Park. *Short-eared fox-tail grass*.

J. B.

Herba mollissima est, brevi spica, utpote duum plus minus unciarum, sed rotundiore, propius ad vulpinam caudam accedente, coloris albi & rari, glumis tomentosis vix apparentibus præter tomentum densitatem, aristis longiusculis, mollicellis circumcirca radiatis. Culmus geniculatus cubitalis & sesquicubitalis, foliis amictus gramineis, parvis mollissimis pilis albis hirsutis. Radix parva, alba, capillaris.

In Sicilia, Italia v. g. circa Baias, & Gallia Narbonensi prope Frontinianam oppidum, præsertim Locu. in arenosis observavimus, verum & spica brevior erat, & culmus humilior, nec pedalem altitudinem excedens, quam ei rectè attribuit C. Bauhinus; erat etiam summa parte prætenus.

7. *Gramen Alopecuroides spica aspera* C. B. *Alop. spica asp. brevi* Park. *Gra. cum cauda leporis aspera*, sive *spica murina* J. B. *Rough-eared fox-tail grass*, *Alopecuroides spica aspera* Bauhini Ger. emac.

J. B.

Pluculos surgit calamus, graciles, rigidulos, pedales aut sesquipedales, in quorum summitate spica fuit brevis, magnitudine & figurâ caudæ vulpinæ haud dissimiles, sed crispis asperis, utrinque quoque muricatis cum aristis longiusculis & leviter recurvis, & quæ ex brevi reflexu in summum culmi nant: in quarum sinu glumæ latent parvæ, inutiles. Folia mediocri longitudinis, rigidiuscula, glabra. Radix densa fatis numerolam hirsuturam fibrarum prolem demittit.

Circa Monspelium in marginibus fœcis satorum copiose provenit.

Locu.

C. Bauhinus hoc genus rectius describit caule palmari summum pedali; nec enim altiores nobis vii.

8. *Gramen Alopecurus spica longa tomentosa* J. B. *Alopecurus major spica longiore* C. B. Gr. *Alopecuroides alterum radice repente*, seu *Pseudo-schœnanthum Monspeliensum* Park. *Schœnanthum adulterinum* Ger. *Great long-eared fox-tail grass*.

Culmo est bicubitali ferè, gracili, geniculato; foliis gramineis, glabris, ad tactum non asperis, squalida Schœnanthi folia quodammodo imitantibus; spica palmari, mollicella, tomentosis, candicantibus cum nitore velleris holofereis glumis emicantibus tremulis; radice fibrosa infirma.

In maritimis Monspelio vicinis observavimus & collegimus. Pro Schœnantho à Pharmacopœis Locu. Venetis & Monspelienfibus sibi obtrusum fuisse Pena scribit.

- A. 9. *Alopecurus maxima Anglica* Park. altera *maxima Anglica padulosa* Ger. emac. Altera *maxima Anglica padulosa*, sive *Gramen Alopecuroides maximum* J. B. Lob. Adv. part. alt. *Great English Marsh Fox-tail grass*.

Lob.

Culmus cubitalis, sesquicubitalis, bipedalis & quandoque procerior, geniculatus, & folia illi Graminis aut Tritici; sed quinque uncias saepe speciosissima, habitior, sericea, spicata, caudatque panicula Monspeliensium Pseudo-schenanthi.

Locus.

In riguis herbidis Comitatus Southamptonie proximè salinas & antiquas aedes *Drayten* vocatas, cum mare, duobus mill. Anglicis à *Portsmouth*, ex adverso Vetus infulae plurima: itémque in udis fossis lacubribus Effexiensis Comitatus, juxta Thamefis amenissima fluenta.

- * 10. *Gramen Alopecuroidis accedens ac Phalaridis, spica longiusculâ, folio lanuginoso* J. B. typhoides molle C. B. *Alopecuroides minus* Ger.

J. B.

Duras & frequentes latis ab infimo culmo pendentes habet fibræ, easque candicantes. *Culmus* autem cubitalis, propter terram rubescens, foliis pro geniculorum numero obseptus, palmo longioribus, Hordeaceorum latitudine totis molli canaque lanugine tectis. *Spica* singularis, uncialis aut etiam fextantalibus, argenteo nitore micans, turbinata, glumis acerosi, gracilibus, mollibus, turgentibus, denso stipatu coacervatis confans.

Locus.

C. Bauhinus aut potius Lobelius, passim ad semitas reperiri ait. Si differat à Gramine Onocordo, nobis incognitum est. Et figura & descriptio C. Bauhini Onocordo graminis conveniunt, præterquam quod folia angusta ei attribuat. J. Bauhinus tamen, qui & hoc vidit à fratre Calp. circa Monspeliem collectum & allatum, diversum facit, cui subscribitur.

- * 11. *Gramen cum cauda muris foliis hirsutis* J. B. typhoides culmo reclinato C. B. *Alopecurus majus* Ger.

J. B.

Culmi aliquot cubitum excedentes, internodiis circa imum nonnihil rubescentes, densis; rarioribus & ferè nullis superius, foliorum vaginâ multum involutis, quæ ubi à culmis recesserunt breviter latis sunt, & angusta, hirsuta. *Spica* trium unciarum, nitida, densissimis tenuibus glumis compacta, laseola ferè; singulae glumæ planæ, angustæ, in acumen unicum desinunt; tota autem spica nonnihil divisa conficitur. *Radix* capillaris, alba, tenuis, ex capite crassifusculo; an repat non observatum Monspeli.

Locus.

C. Bauhinus in cultis secus vias reperiri asserit.

- * 12. *Gramen Alopecurus altera, Lobelii* J. B. C. Bauhinus idem hoc facit *Gramini Alopecuri spica rotundiore, seu Gram. Alopecuro spica brevi* J. B. Locus tamen diversum est.

Aliud (inquit Lobelius) genus quoddam esse caudæ vulpinæ Theophrasti, spicis tamen minoribus ac brevioribus, nec ita lanuginosis ut Monspeliensibus. Culmos quoque multò surrigit altiores, bicubitalis: *Folia* graminea; *radix* fibrosa.

Locus.

Sesquimiliari Brugis distantibus campestribus juxta *Merkireb* copiosè provenire ait Lobelius. C. Bauhinus hic nomina confundere videtur; aut fortè Chabræus apud J. Bauhinum.

- * 13. *Gramen Alopecurus minor spica longiore* C. B. *Cauda vulpina Monspeliensium* Ad. Lob.

Lob. C. B.

Tota planta pedem alta est, *radice* fibrosa, *culmis* multis, geniculatis, recurvis: foliis quàm Alopecuri spica rotundiore longioribus, angustioribus: spicâ trium unciarum, rariis minore, albidâ, Graminis panice effigie, sed lanuginosa, quæ compacta est ita ut simplex videatur, cum tamen ex multis spicis sit composita, quæ in re potissimum à prædicta differt, & quod eâ minus speciosa & molli sit.

Frequens est locis maritimis Monspelio vicinis ad Magallonam & Aquas Marianas. Copiosè oritur, inquit P. Magnol, in fossis circa itagnum, quæ ætate calore fossi ficantur. Nos in Scilla circa Messaniam invenimus. Spicarum arista quæ molles sunt & numerosissime flavicant.

14. *Gramen typhoides maximum spicâ longissima* C. B. *typhoides maximum* Park. *typhinum* Ger. emac.

C. B.

Ex *radice* parva, nodosa, cui fibræ exiguæ & plurimæ adnatæ, *culmus* rectus, sesquicubitalis, internodiis rarioribus distinctus exurgit: qui in *spicam* rectam, teretem, palmarem, virecentem, in maturitate albicantem, tactu mollem desinit: cujus utriculi copiosis & oblongiusculis aristis amantur. *Folii* est graminei, paucis oblongisque majori etiam parte caulem vellicantur.

Locus.

Hoc copiosè inter fruteta ad aciculas Gapingenses Wirtembergicis ducatus Julio mense primum observavit C. Bauhinus: dein non longè Basilea in sepibus agrorum, & in falicetis Michelsfeldæ legit.

Non multum differt à prima specie seu Gramine Onocordo, viz. spica longitudine & loco inter fruteta, ut ego idem esse suspicer, non tamen asserere ausim idem esse.

C. A. P.

C. A. P. IX.

De Gramine typhino.

Gramen Typhinum dictum ab Alopecuroides differt spicis asperioribus, squamulis spicas componentibus bicornibus.

1. *Gramen cum parva cauda muris, radice nodosa repens* J. B. Gr. *nodosum spica parva* C. B.

E *radice* fibrosa & veluti bulbulis nodosa aliquot emergunt *culmi*, cubitales aut sesquicubitalis, tenues, laves, & ab internodiis reflexi, quos ab imo statim plufcula comitantur *folia*, glabra, breviter, angusta. Ex singulo cæterum internodio singulum prominet foliolum; summmitati *spica* infidet parva, hispida, Lobelii Typhini graminis figura, bicornibus squamulis densissimè facta.

In dumetis propè Belfordiam dei intinere à Basilea distantem reperit J. Bauhinus Augusto cum Locus.

His synonymum faciunt Historiæ Ebrodenensis auctores, sed erroneè, Gramen aquaticum spicatum Lob. ut superius monuimus.

- A. 2. *Gramen typhinum majus seu primum* Ger. emac. *medium sive vulgatissimum* Park. cum *cauda muris majoris longa majus* J. B. *typhoides asperum primum* C. B. ex sententia J. B. *The greater Cats-tail-grass*.

J. B.

Radices tenues; *culmi* habent principium bulbo oblongo simile, cubitales altioresque interdum, quatuor aut quinque geniculis intercepti; ad quos folia aspera [asperitas vix sensibilis est] latiuscula, canescentia, palmaria, [quæ à radice exeunt longiora sunt] vaginâ longiore stipulam circumplexa. Summum cacumen palmarem, saepe etiam longiorem *spicam* sustinet, teretem, caudæ magni furis similem, mollem si sursum versus manu demulceas, asperam si contra, coloris cinericei, innumeris squamulis in binas breves aristas delinentibus, diuicatos solenas, aut lateritias cannulatas scandulas imitatis, constantem.

In pascuis frequens est & agrorum marginibus, ad semitas item & sepes, solo præsertim humi.

- A. 3. *Gramen typhinum minus* Ger. Park. *Gramen cum cauda muris minus* J. B. *typhoides asperum alterum* C. B. *The lesser Cats-tail-grass*.

Varietas potius præcedentis esse videtur quàm species distincta. Differt ab eo staturâ minore, & spica brevior, angustiorque. Descriptionem ejus videtis apud J. Bauhinum tom. 2. pag. 471. C. Bauhinus fibras quasi ex bulbiculis promanantes ei adscribit & appingit.

In fabulosis reperitur, inquit C. Bauhinus, quod potius sequenti speciei convenit.

Locus.

- A. 4. *Gramen typhinum maritimum minus. An Gr. typhinum Danicum minus* Park? *Sea Cats-tail-grass*.

Hæc species esse videtur quàm Lobelii fabuletis & maritimis natalibus gaudere scribit. Verum nostrum pedalem quàm illi attribuit altitudinem rarò assequitur, sed palmare ferè est aut sesquipedale. *Spica* uncialis turgida, ima parte plerumque angustior.

In fabulosis maritimis frequentissimum est.

Locus.

Gramen typhoides spica multiplici C. B.

Graminis cyperoidis species nobis videtur. Parkinsonus Cyperum typhinum hoc genus appellat.

5. *Gramen supinum aculeatum* J. B. *aculeatum italicum* Park. *album capitulis aculeatis italicum* C. B.

J. B.

Brevibus fibris *radicatur*: ramos verò terræ apprimat in orbem, multos, palmares & sesquipalmares, aliquando pedales, aliquos verò duftaxat unciales, rigidulos. Ad quorum genicula utriculi instar *folium* striatum glumas numerosas, conglomeratas squamarum foliacearum complexu comprehensas claudic, deinceps in mucronem rigidum & acutum, uncialem & breviorum, rectâ in latus proterolum desinit. Extremo verò cauli hujus generis * plura folia, & utriculi glumis gravidi echni: nati aliquid ostentant.

Itinere inter Liburnum & Pisas, deinde circa Monspeliem copiosum observavimus. Graminis typhini species videtur.

* C. Bauhinus
via folia
aculeata.

C. A. P.

9. *Gramen arvense paniculâ crispâ* C. B. Park. *minimum rubrum sive xerampelinum* Ger. *Gramen cum panicula molli rubente* J. B.

¶ J. B.

Confibratis capillaribus radiculis sub cespite foliorum ima prodeunt, tuniceis involutis compacta; inter quæ *bulbuli* oblongi capitulum efformant, quæ à radicibus statim multa pronascuntur, quadrantalæ & trientalæ, perangustæ, molliæ, glabræ, in culmis pauciora, minora, in singulis tamen geniculis singula. *Culmus* pedalis, minor interdem, subinde major, tenuis paniculam gerit uncialem & sesquicentialem, divulsam ex viridi purpurascens, glumis crebris exilibus, in breves interdem toniles aristas, molles & quasi fericeas desinentibus; [potius virides & foliaceæ seu gramineas.]

Locus.

Genevæ inter fegetes copiosè provenit, quin & in muris ipsius urbis, alibi etiam in Germania & Gallia. Simile est hoc *Gramen Gramini* nostro montano spicâ foliaceâ graminæ, nisi quod panicula crassior & magis conferta sit.

10. *Gramen montanum spicâ foliaceâ graminæ* P. B.

Hæc species spicam præcedenti similem habet sed laxiorem.

Locus.

In fumis altissimorum Cambriæ montium *Snowdon*, *Caderidris*, &c. verticibus inter faxa, ubi nulla fere alia planta præter mucum provenit copiosum observavimus.

- * 11. *Gramen Camerarii repens* J. B.

¶ J. B.

Radice adipiscitur longam, tuberosam, sed æqualem, articulis præcinctam, & hinc inde relictis, non tamen profundius radicatam, filamentis constantem pluribus. Suum protrudit hæc ab unoquoque articulo *culmum*, continuo se innovans & multiplicans. *Folia* longa, acuminata, dura, Arundinis instar parvæ lata. *Culmus* duarum ferè spicamarum altus, admodum angustus, & tenuis more flaminis, tribus quatuorve nonnunquam articulis præditus, spicam superiori parte præter patulam, quæ parvum continet *semen*. *Folia* cum radicibus saporem habent dulcem, cum adstrictione quadam & acredine.

- * 12. *Graminis primi Dioscoridis species minima Thalii* J. B. *Gramen caninum supinum paniculatum folio varians* C. B.

Nobis incognitum, nec ali præter *Thalium* Botanico descriptum, nec iconè illustratum cum sit, Lectorem qui plura de eo velit ad *Thalium* remittimus.

13. *Gramen versicolor* J. B. *Avenaceum glumis variis* C. B.

¶ J. B.

Reptantibus graminibus accensendum, *radices* duras, geniculatas, longè latèq. spargit, fibris profundè demissis, satis crassis, vix evelli potest è rupum rimis: *Culmi folia* crebris vestiti, dodrantales, *spicæ* singuli gestant graminis anthoxanthi, paulò breviores, modò purpureæ, quæ colore ad objectum lucis variante placet: parvum, *semen* longiusculum, ad *semen* *Graminis* *Mannæ* accedens, rufescens externè, internè albescens, involutum parvis glumis.

Adde ex C. Bauhino *radicem* albâ rugosâ membranâ integri, *culmum* fragilem & levem esse.

Locus.

Genevæ in collo *la. Bassie*, & circa S. Hippolytum Burgundiæ. Solet inter rupes provenire loco soli exposito.

14. *Gramen paniculâ aureâ* J. B. *Gr. paniculâ pendulâ aureâ* C. B. i. e. *paniculatum arvense* 2.

Tenuem surgit dodrante majorem *culmum*, per cujus fastigium conscendunt quinque vel sex auricolores *paniculæ* splendide, fumiales, graciles, teretes, acerosi glumis contextæ. *Folia* perangusta vix culmo cedunt longitudine.

Locus.

Argentinae habuit J. Bauhinus: in ficcioribus & squalidis locis provenit, ut testatur Hist. Lugdunensis.

15. *Gramen minimum Dalechampii* J. B. *minimum paniculis elegantissimis* C. B.

¶ J. B.

Est velut gleba ampliuscula, rotunda, *radiculis* plurimis brevibus, candidis: foliis digito non longioribus, teretibus, spicâ valde gracili, parva: foliulis rubris.

Februario statim ad primam aeris temperiem exorientibus, sapore initio dulci, deinde amaro.

Nascitur in arvis, circa Monsiensem frequens.

C. Bauhino *Radix* plurimis cirris oblongis albicantibus componitur: *Folia* unciam, rariis duas uncias longa, capillaria, casta, teretia copiosa: *Culmi* multi, uno alterove nodo distincti, duarum, utrim, etiam quatuor unciarum.

Tempus.
Locus.

16. *Gramen minimum* J. B.

¶ J. B.

Capillorum instar tenuis radicula cespitem mordicus obfidet: *culmi* numerosi, plus minus unciales, enodes, molles, tenuissimi in spicam desinunt, alternis glumis graminis pratensis oblitam. *Foliola* stipulæ a radice aliquotus, comitantur, tenella, perussilla.

Prope fontem illum magnum templi Dianæ prope Nemaufum collegit Cherlerus, nec alibi usquam observavit.

Locus.

- A. 17. *Gramen*

- A. 17. *Gramen minimum spicâ brevi habitiore, nostrum.*

Fibellis plurimis capillaceis terræ adhærescit, è quorum capite plures emergunt *cauliculi*, sesquicentiales aut duarum unciarum, tennes, rigidi tamen, duobus plurimum geniculis, (interdum tribus) intercepti, & foliis è singulis ortis singulis aliquotus, obvoluti, spicam in fastigio sustinentes perbreve habitiore, è locustellis, laxius sitis, glumis canescentibus brevissimis aristis donatis compositam. *Folia* non admodum numerosa & radice exeunt, angusta, vix trientem uncia longa. Imi culmi plerumq. purpurascunt.

Secundum Genus.

Gramina paniculata.

CAP. I.

De Gramine *Dactyloide* seu *Ischemo*.

Hoc genus graminis inter spicata & paniculata ambigere videtur: panicula enim è pluribus spicis composita est, unde & *Gramen* multiplici seu compositâ spica, seu polytachyon dici potest.

Dactylon appellatur eo quod panicula in quaternas, quinas, senas & plures partes divisâ, quasi digitos manus expansos referat. *Izayun* verò à sistendo sanguine nomen invenit.

- A. 1. *Gramen repens cum panicula Graminis Mannæ* J. B. *dactyloides radice repente* Ger. *canarium ischemi paniculâ* Park. *dactylon folio arundinaceo majus* C. B. quod nomen huic nostro utpote minori & supino minime convenit. *Creeping Cocks-foot grass*.

¶ J. B.

Dudum generum *folia* & *culmos* profert. Primum enim lentis longisque ad cubitum unum aut alterum *coliculis*, solidis, crebrè geniculatis, levibus, caducis nascitur, qui ubi terram attingunt, statim per fibras è nodis demissas comprehendit, radicaturque: atque ex eisdem geniculis *folia* mutuo amplexu stipata surgunt, brevæ, angustæ, hirsuta: deinceps adultius culmos producit erectiores, vel ut superiorum *radices*, pedales, tenuiores, *foliis* amictis longioribus, hirsutis, & rarioribus geniculis interceptis, quorum summities in spicâ finditur, quatuor, quinque, sex, spicis *Graminis Mannæ* similes, sed minores, concinniores, imbricatos, non tamen circumcirca, perinde ut jam dicto *Gramine*, cui pars spicæ interior nuda, hoc discrimine interim, quod ea pars *Graminis Mannæ* sulcata sit, in hoc vero in cristam elata. *Flosculi* fert atro-rubentes. *Radice* nititur *Gramine*, reptante, subdulci, alba.

Hoc *Gramine* (quod legitimum vocat Clusius) nihil vulgatius tota Hispaniâ & Galliâ [adde etiam Italiâ] in arvis, vinetis, atq. etiam in maritimis, in quibus multò lætius & uberius crescit: nam ejus radices interdum digiti crassitudinem æquant es erueri meminit Clusius. C. Bauhinus etiam hoc Theophrasti *Gramen* esse credit.

Hujus minor species seu potius præcedentis varietas habetur apud C. Bauhinum cujus descriptionem in Theat. Botan. p. 113. vide. Hæc varietas eadem videtur nobis visæ in Galliâ & Italiâ.

2. *Gramen dactylon Siculum multiplici panicula, spicâ ab eodem exortu geminis.* An *Gramen bicorne*, seu *difachyophoron* Bocci? An *Gramen difachyophoron* Col? *Two-eared Cocks-foot grass*. An *Festuca juncea folio, spicâ geminâ* C. B?

Radix huic est perennis, innumeris fibris quasi reticulato textu implicitis compacta. *Calamus* pedalis, longiorq. geniculatis, paucis foliis cinctus, ex quo ad instar juli rectè triuncialis longitudinis exit è folliculo *spica*, rubente colore prædita, quæ per maturitatem *Graminis dactyli* modo, in furcam dividitur. Ejusdem spicæ glumæ in aristas tenuissimas & longas abeunt.

Floret vere, & usque ad finem æstatis.

Hæc est descriptio *Graminis* *bicornis* Bocconiani, quæ nostro *Gramini dactylo Siculo difachyophoro* non convenit, ut nostrum ab illo specie diversum arbitremur; nam in nostro spicæ vix unciales sunt, & hirsutæ. Quin & nostrum multa in eodem culmo habet spicarum paria è foliorum alis peculiari modo exeuntia. Nam è foliorum supremorum sinibus exeunt pediculi seu ramuli, tennes, longi, nunc unus, nunc duo trësve simul, quorum uniusquique media aut inferiore parte geniculum seu articulum habet, è quo exit folium pediculum obvolvens ad spicam usque. Atque hoc modo duplici vel triplici gradu panicula affurgit.

Festuca juncea folio spicâ geminâ C. B. culmo est sesquicubitali, rotundo, geniculato & ramoso: cujus summities spicæ vix unciam longæ, molles, rufescentes, aristis oblongis armatæ. *Ischemo* graminis villosi similes, insident; semper duæ simul uni oblongiori tenui pediculo adherentes junguntur. *Folia* habet juncea, longa, inordinate posita.

Hæc descriptio in omnibus præterquam foliis junceis plantæ nostræ convenit.

Tempus.

3. *Gramen*

3. *Gramen crucis* sive *Neim-el-salib* Alpini J.B. Bontii. *Gram. dactylon* Ægyptiacum C. B. Park. *Ægyptian Cock's-foot-grass*.

Alpin.

Gramen quoddam nascitur exile, radicibus repentibus, albis, geniculatis, dulcibus cum aliquo acrimonia, communi Gramini proximis, digiti altitudine, geniculatis ramulis assurgens, foliis communi Gramini similibus, sed minoribus: Ramuli habent quatuor spicas, Ichami vel Graminis sanguinari filiformes, perfectam crucem figurantes, quam æque omnes uno modo formant: ex quo ipsum Ægyptii *Neim el salib* vocant, quasi dixerint Gramen crucis, in quibus sunt *semina* minutissima, feminibus communis Graminis similia.

Vires & Usus.

Maximum usum semina apud omnes habent, Ad eos sci. qui tum renum, tum vesicæ calculi laborant, atque ad frangendos lapides in vesica concretos: quod genus morbi ibi est familiarissimum & quasi endemium. Mulieres radices decoctum tum ad pueros valioris atque morbillis correptos maxime sequuntur, tum ad seipsas, ubi cupiunt interceptas menstruas purgationes rursum evocare. Sunt aliqui qui pro secreto auxilio habent decoctum ex feminibus modice confusis parum ad juvanda exanthemata in febribus pestilentibus, quas petiolas nostri appellant. Ad usum quoque vulnorum & ulcerum non parvum apud eos tota herba, præcipue radices habent usum. Aiunt radicem frigidam atque siccam esse, tenuissimamque partem: Quamobrem non desunt multi, qui ad moveandum sudorem ejus decocto familiariter utuntur.

Locui.

Abundantissime in insula Java crescit non focus ac in Ægypto, Jac. Bontio autore, ubi & frequens stellatum Vellingii reperitur.

4. *Gramen stellatum* Ægyptium Vellingii. *Dactylon* Ægyptiacum Park. qui in descriptione prædixit hujus meminit.

Velling.

Assurgit altitudine pedali, culmo rotundo, geniculorum aliquot internodiis distincto, circa quatuor digitis fatis, & in acumen attenuata folia producit. Fulciunt radice firma, candicante, & ipsa geniculis aliquot nodosa; subdoli quadam acrimonia gustum perstringit. Calami in quinque sensuque paniculas dirimuntur, longitudine dispares, Ichamo gramine breviores quidem, sed longe densiores: Aversa facie in longum excurrente validâ carinâ, & porrectis à latere staminibus munimur, quibus squamatis compactis spicae florum congeries, virore flavescente renidens, superius inserta est. Congenera itaque hæc gramina sunt. Nec mirum ullum in stellis aliquid abire posse, quam crucem tulit.

Vires.

Usum item medicum eundem obtinent, quamvis calculis intra vesicam duratis frangendis vires per res non possident. Qui lapidulosam aliam vesicæ synagma citra sectionem eduxerit, ut alibi Prædixit, Alpini scripsit in magna Ægyptiorum Memphis, quamvis curiose inquiriverim, neminem deprehendi. Hominem tamen religiosum à monte Sinai, calculos extra vesicam in urethra subtilitates, compressa supposito digito vesicâ, & meatu urinario per immixtum pennæ Anserinæ tubulum valide inflato, eisdem extrorsum propulsit, ab agris ipsis acceptum satis & cognitum habeo.

Locui.

Circa Heracleam oppidum sive Rossetum primum conspexit Vellingius.

Gramen dactylon Africanum Park.

Præcedente paulo altius exurgit, paniculis tantillo longioribus & crassioribus, grans ordinate dispositis, cætera simile.

5. *Gramen dactylon Col. Gram. spica gemina* Millepedæ simili C. B. *spica gemina* Columæ Park.

Col.

Radice admodum tenui, æqualiter fibrosa, capillari, ex albo pallente nititur: ex qua plures culmi exeunt, lupini, dense geniculati, foliis gramineis parvis, in summo binas semper proferentes spicas, ex una parte dorso per medium discurrente utrinque pinnatas, ex alia vero quatuor angulis per longum, & in medio canaliculus tribus aut quatuor foliaceis fructuum ordinibus emicantibus constructus, in quibus parvum semen, fulvum, angulosum, minus anagallide singulis continetur. Spica vero è dorso parte Millepedam seu Scolopendram ferè æmulari videtur.

Locui.

Campestris est; *dactylon* appellavimus, quia binas semper in culmine spicas speciosas proferit.

6. *Gramen dactylon latiore folio* C. B. *Graminis genus, Dens Caninus* 3; sive *Gramen primum*, vel *Galli crus* J. B. *Ichamion* vulgare Ger. *Ich. sylvestre latiore folio* Park. *Cock's-foot* Grals.

J. B.

Culmos ex radice fibrosa plures promit, tribus quatuorve articulis nodosis, subinde etiam ramulos subrepentes. Folia Triticeis breviora, latiora, hirsuta, culmos longiusculâ vaginâ involvunt. Folia singulis infidet culmis, palmum aut sesquipalmum longa, quatuor, quinque aut pluribus setis comata, quorum alteri parti secundum longitudinem è bifido gluma *foveoli* purpurascens adnata, averti parte nuda, sulcata: *semen* isdem glumis conclusum, Panici grans longius.

Annua est planta, etiam hortis valde odiosa *Dens Caninus* sylvestris tertius, qui Julio apparere incipit. Ab hoc sativum, quod privatim *gramen* *Manna* vocant, non nisi cultura differre videtur, inquit J. Bauhinus. Quocirca ad hoc caput sub uno & eodem titulo refert *Gramen echinatum* & aculeatum 3, sive album capitulis aculeatis italicum C. B. quam rectè videtur ipse. *Gramen dactylon* folio latiore *ejusdem*, itremque *Gramen dactylon* esculentum *ejusdem* C. B.

Cacumina

Cacumina pueri naribus inferunt, extrahuntque, ut sanguinem eliciant, & hinc ab effectu *He. Usus*. truci *Sanguinellum* vocant. In Germania Idcis *seriæ* coli audio (inquit Matthiolus) non minore cura quam cætera frugum & leguminum genera, quidem ejus semine frequenter vescuntur in cibis, quod in jure carnum pinguium decoctum non minus quam palato inerat gratiam quam Oryza, cui eo facile præpositum. In pala autem ipsum tondere oportet ut à suo resiliat putamine.

7. *Gramen digitatum bifidum* J. B. *dactylon angustifolium spica villosa* C. B. *Ichamion* Gl. *vespre spica villosa* Park. *Hairy perennial Cock's-foot-grass*.

J. B.

Perenni radice & firma nititur, ex qua culmes emittit cubitales & bicubitales, tenues, rubentibus geniculis nodosis, frequentius singulares, alias ramosos: folia tres quatuorve uncias longa, angusta, & raris longis pilis hirsuta, subinde rubescentia; statim à radice partem, partem sed minorâ (excepta vaginâ) ex culmis oriuntur, paniculâ jubata, quatuor aut quinque spicis comata, Gramini *Manna* similibus, minoribus, purpurascens, molli lanugine villosis, ex glomerum nudioribus. In exteris regionibus frequens est locis fœcis & squalidis.

Ab hoc non diversum specie esse suspicamur *Gramen Ichami paniculis Gallicum* *Libellii* cuius descriptionem subijcimus.

8. *Gramen digitatum scoparium* C. B. *scoparium* *Ichami panicula* Park: *scoparium* *Ichami panicula* *Gallicum* Ger. emac.

Lib.

Figura ei graminea Ichami vulgaris; gracilis culmus, rigidus, geniculatus, cubitalis, in quatuordecim, quinque, interdum senas & plures elegantissimas, lucidas spicas caudicellas Ichamion graminis similes, fastigiat: Foliis item non dissimilibus, gustu Graminis, dulcioribus.

Copiosè provenit in Gallie sabulosis vicinis castris Insulari locis vocatis (vulgò *Chapain de l'Esle*) Locui.

Ex hujus prælongis, præternitibus rigidisque cubitalibus & longioribus radicibus cirris concinnantur *Usus*. scopule illæ vulgarissimæ, nitentis coma conciliatissimæ, fritionibus capitæ accommodatissimæ & usitatissimæ. Crema in Lombardia Italie hujusmodi scopule laudatissime sunt. Gramen ex cuius radicibus scopulas faciunt ibidem *Capriolam* vocant, quod nomine in Hetruria Gramen *Manna* vocitari scribit Matthiolus. Fortè *Capriola* nomen commune est omnibus hujus generis Graminibus; vulgus enim non distinguit. Gramen autem quod nobis pro *Capriola* ostendunt non videbatur differre à Gramine digitato hirsuto: idem tamen prorsus esse non audentis fidenter asserere.

A. 8. *Gramen exile durius Norvegicum aut Danicum; Gramini scopario cognatum* J. B. *Gram. foliis junctis, radice jubata* C. B.

Lib. Adv. p. 2.

Saxorum interventus, levi terra, sterili petrae Norvegiæ, inisique marcidis rimosis caudicibus, sylvarum Danicæ hoc gramen viget, densissimum, sparsoque rigidorum, junceorum, sesquialteris altitudinis, tenuissimorum foliorum stipatu, sesquialteris altitudinis, numerosis, cirratis, geniculatis, staminibus calami, quorum summa folia latiuscula vaginula instar spicatas, unciales paniculas claudunt aut amplectuntur. Jubata: cincinnatæque dodrantalis radix buxci pallidi coloris, totaque prolixior plantâ, tui Graminis scoparii, cuius cognata videtur.

9. *Gramen dactylon aquaticum* C. B. *aquaticum geniculatum* Tabern. *digitatum, atro-purpureum* J. B. *geniculatum aquaticum* Ger. *geniculatum majus* Park.

Tab.

Radice est fibrosa, ex qua plusculi nascuntur tæretes, geniculati, sesquipedales circiter calami, foliis ad articulos gramineis, brevibus, latis, acuminatis amicti, calamorum fastigiis spicæ innascuntur longæ, tenues, digitalis Ichami spicis similes, breviores, atro-purpureæ Tabern.

Passim in lacustribus & palustribus nascitur. Quod si ita fit, mirum alios Botanicos hæcenus latere, qui quicquid de eo habent Tabernamontano debent.

Ab hoc non diversum, aut saltem ei valde simile esse suspicatur J. Bauhinus,

10. *Gramen panicum spicis nigris* C. B. *Panici effigie Gramen* 2. *Lib. Graminis Dentis canini spicæ* *divulsa* tenuiore nigra speciem J. B. *Gr. panicum* 3. *Tab.*

Descriptio (inquit) mihi convenire videtur, nec figura multum discrepat. Culmis est tenuioribus [Gramine Dentis canis primo & secundo] geniculatis; foliis minoribus: spicis Ichamo vulgaris similibus, nigris; semine glumis exuto albo.

CAP. II.

De Gramine tremulo.

Hujus spicæ æ quibus panicula componitur pulcherrimæ, squamosæ, è filamentis tenuibus dependent, ut vel levissimo flatu agitata tremulant.

1. *Gramen tremulum minus* J. B. *tremulum minus, panicula parva* C. B. Park.

J. B.

Ex radice rufescente & quaquaversum reptante culmos surgit pedales plus minus, graciles, viri uno vel altero distinctos articulis, *subas* sustinentes parvas è folio vaginaceo, superna parte acuto, & jubam ipsam sæpe superante, media parte sui prominentes, quæ ex squamulis delicatulis, rotundis, pallidis aut flavescens, ex brevibus pediculis pendulis, tremulis, sed in unum tantum latus plurimum nutantibus consistant. *Folia* cæterum inferna graminea, pallide virentia, angusta, acuminata.

Lecur.

In pratis montosis Basiliensibus provenit; & vulgo *Pes leporinus* dicitur.

2. *Gramen tremulum minus panicula magna* C. B. J. B. Gr. *Amouettes alterum* Clus. cur. post. *tremulum minus alterum* Park.

In cacumine aliquando tres aut quatuor ramulos exiles fundit, semênque triangulum habet.

In luo Grammuntio frequens nascitur, autore P. Magnol, quod minor figura Graminis tremuli majoris C. B. optime repræsentat.

C. Bauhinus in Theat. Bot. ita describit:

Hoc radice est minori [quam proximè sequens] culmo palmari, tenuissimo, uno alterove geniculo distincto: *foliis* tribus vel quatuor angustissimis: in culmi fastigio duo triæ filamenta, quorum singula paniculam squamatam sustinent, squamis inferioribus atro-rubentibus, reliquis pallidis, quintuplo quam præcedentis majoribus.

A. 3. *Gramen tremulum* J. B. *tremulum majus* C. B. *Phalaris pratensis* Ger. Gr. *tremulum* J. B. *Phalaris media Anglica, prima an secunda* Park. *Quaking grass, Cow-quaking, and in some places, Ladies hair.*

J. B.

Radix fibris tenuibus, non valde numerosis, obscurè cinereis, aut fuscis terram apprehendit: non multum se diffundit, sed uno alterove præter culmum germine emissio perennem plantam se esse prodit. Culmus autem tenuis, cubitalis, duobus plerumque geniculis interceptus. *Folia* magni f. parte culmum ceu vaginâ completuntur, reliquam surgunt breviorum, rigidam: à summo culmo multi, tenuissimique rubentes petioli glumas sustinent rubescentes, è squamulis pulchro ordine congestis compactiles, levissimo attractu tremulis, minores quam tremuli majoris, forma conoide, compressa. *Folia* quæ ad radicem modicè lata, & palmum interdum longa, plerumque tamen breviora.

Lecur.

Hoc genus in pascuis per totam Angliam vulgatissimum est, nec aliud (quod sciam) apud nos invenitur. Maio mense paniculam explicat. In omnibus quas unquam lustravit Clusius regionibus prata multo locis vestit.

In horto Medicis Leydensi habetur quoddam *Gramen tremulum* perenne n. d.

4. *Gramen tremulum maximum* J. B. C. B. *trem. maximum Hispanicum* Park. *Phalaris pratensis altera* Ger. eniac. *The great quaking grass.*

Radices ut in plerisque graminibus fibrosæ, fibris albis. *Folia* quæ à radice exeunt, semunciam lata, palmum & dimidium, vel duos palmos longa, glabra, glauca, & plerumque intorta. *Culmi* cubitales aut sesquicubitales, non admodum tenues, quatuor vel quinque geniculis nodosi, totidemque foliis eos aliquoties obvolventibus amicti, in summo paniculam gestant sparsam, è pulcherrimis aliquot spiciis squamosis compressis, pendulis, è bino squamarum ordine compositis, dimidium digitum superius etiam longioribus, latitudine subdupla, contextam. Squamæ ad basin spicarum spadicæ, reliquæ à viridi albicant, saturatoribus lineis viridibus striatæ, per siccitatem albicant aut rufescent.

In hortis nostris Vere satum non ante Augustum mensẽ paniculam suam explicuit. At quod Autumno exiit Vere floruit.

Lecur.

Prope Messanam Siciliæ in pascuis spontaneum invenimus.

5. *Gramen paniculatum elegans* Ger. *Gramen amoris dictum* J. B. Gr. *panicula elegantissimis, sive Eragrostis major* C. B. *Phalaris pratensis major, sive Gramen tremulum maximum* Park. *Love-grass.*

J. B.

Fibræ numerosæ, satis crassæ in unum caput coeunt: è quo surgunt pedales culmi, graciles, levibus vestitis foliis, Calamorum fastigia occupant *panicula* longe pulcherrimæ, albicantes, è spicis plurimis uncialibus circiter, culmi lætitudine, compressis, gemino versu squamularum contextis, antea omni piloque carentibus, non tamen pendulis, quantum nos observare potuimus.

Primo

Primo nobis obviam fuit Francofurti ad Mœnum, deinde passim per Germaniam, Italiam & Lœcum Galliam Narbonensem.

Hujus varietatem circa Florentiam & Monspelium observavimus paniculis multo minoribus magnisque sparsis. *Gramen tremulum* propriè dictum non est, nec enim spicæ filamentis tenuibus appendicæ levi flatu agitantur, cum potius erectæ sint, & pediculis rigidis infideant; Verum ob spicas squamosas elegantes non dissimiles, ei non immerito subjungitur.

CAP. III.

De Arundine.

Arundo, Græcis Κάλαμος, ab areo dicta est, eo quod citò arescat, ut volunt Grammatici. Arundo planta est inter culmiferas maxima, panicula lanuginosa, aquis gaudens. His adjungimus plantas nonnullas Indicas, à Botanici Arundines dictas ob similitudinem aliquam, quibus an notæ prædictæ conveniant nescimus.

A. 1. *Arundo vallisoria* Lob. Ger. *vulgaris palustris* J. B. *vulgaris sive phragmites Dioecoridis, ἄραρος, ἄραρος Theophrasti* C. B. *Harundo vulgaris sive vallisoria* Parki *Common reed.*

J. B.

Obliquè geniculatam agit radicem, novos subinde furculos oculoque continuo auctu protrudens, ex quibus culmi surgunt, hominis altitudinem æquantes, aut altero tanto majores, minimo digito tenuiores, geniculati, inanes: ex quorum nodis singulis ferè culmum involventia folia exeunt, rigida & aspera nonnihil, uncias duas lata circiter, cubito longiora, venosa. Scapus summus in comatam, mollem, purpureascentem *jubam*, tandem villosiorem, mollioremque, coloris cinerici redditam, nutandam effunditur; quæ ventis ludibrium debens fine seminis spe abripitur, glumis videlicet cassi contexta. [Rectius C. Bauhinus semina non conspicua dixit.]

Nascitur in aquis relictibus, veluti in fossis, piscinis circa fluminum laxiorum & lacuum ripas, Lecur. ubi vis regionum notissima.

In omnibus anno primo fistula latior, corpus gracilius, contra sequentibus annis: nam increscente corpore angustior fistula redditur. C. B.

Utilis est ad tuguriorum tecta, itemque ad valla & sepimenta, unde & vallisoria dicitur.

De Arundinis usibus elegantè Marcellus, cujus idcirco verba adferemus, Si Arundo juxta usus bonorumque sitorum estimationem etiam maximis arboribus comparetur, nulli quam in ea natura liberalior fuisse videbitur: nec aliunde major illi meritò laus erit, quam verò hoc fragili & mani

Ufus.

* Lib. 1. in
Dioecor. cip.
99.

fices omnes ferè toto orbem gentes ad omnem fortunam & vitam intruxisse: quando una hac sacrificiis, epulis, theatris, funebribusque tibias multiplices dederit: Una hæc subinde humanas voces perentes retinet, & ad alios consilia & cogitationes nostras transfert: hæc una ad propulsandas injurias & longe arcendos hostes militem etiam nunc in Oriente armat: hæc in rustico opere invenitur, in quo modò tuguria tegit, modò floreis materiam præbet, modò vitem sulcit, modò hortum clauilum à pecore tueretur, & nè voluptati etiam desit, aucupio per hyemem inservit. Quæ omnes parentis omnium naturæ in fructu hoc non contemnendæ laudes sunt. Rectè ergo Plinius, Arundines belli pacisque experimentis necessarias atque etiam deliciis gratas scripsit.

Arundines etiam fistæ & solæ earundem vinculorum quoque vicem subeunt. Utuntur & textores cannis, ex illis instrumenta sulcosque conficientes pro filis glomerandis: & chirurgi oibus fractis colligandis adhibent.

Urinam menselque movere & ichuria succurrere radicis tam sylvestris quam sativi in vino vel Vires. aqua decoctum propinquant scribit Matthiolus. Eisdem in vino decoctum furfures auferit, si eo caput abluatur. Erythelati alique inflammationibus (etiam testium) folia virentia tusa & imposita medentur. Æstivo tempore hæc per febricitantes conclave refrigerandi gratiæ sparguntur. Maculas ex variolis relictas succus radicis cum sero hircino & melle pari dosi delet. Sudores potenter movet medulla contusa fyncipiti & pedibus adposita si quis in lectum se componat & cooperiat. Spicula aculeisque corpore extrahit radix contrita tum per se, tum cum bulbis imposita. Quæ præterea habent Veteres de Arundinis viribus apud ipsos vide.

2. *Arundo sativa seu Donax Dioecoridis* C. B. *Harundo Donax* Park. *Ar. maxima & hortensis* J. B. *Arundo Cypria* Ger. *The great Spanish, or Cyprian reed, or Cane.*

Radice nititur durâ, longâ, crassâ, contortâ, nodosâ, geniculis multis, radicis Chinæ æmulâ, quâ tamen albior, latè huc & illuc subtus humum potestâ, fibrisque auctâ, quæ quotannis nova germina protrudit, cuiusque teneri tutiones cum grata dulcedine elitari possint. Calamis est duris, firmis, vacuis, decem cubitorum, militaris hæstæ crassitudine, & non rarò etiam proceritate, densis nodis distinctis, cortice squamoso, qui facillè detrahitur, aspero & flavescente vestitis: circa quos folia longa, lata, crassa, superficie ob fibras copiosas aspera, & circumferentiâ acuta, quæ membræneo cortice usque ad medium internodium calamum vestiunt. Paniculam seu jubam elegantem habet, densam, Milli modo sparsam, mollem, & lanosa cesarie nuntantem, & purpureascentem, quæ hyeme lino vel seminum vestigio in auras abit. [In frigidioribus fortasse regionibus, aut loco incommode sita, Nam loco natali proprio, ubi sponte oritur, quæ semper producat & etiam perfricat minimè dubium est.] Calami quotannis humo tenus secantur, sed illico regerminat è radicem geniculis.

Qqqqq 2

Hispanica

Locus.

Hispanica dicitur quia ex Hispania ad nos primum delata sit. Seritur in Italia ad colos mulierum, & vinearum radices: in Gallia ad sepes. Nostrates ejus calami utuntur pro baculis & virgis piscatoriis.

Ufus.

Ex uña hujus radice Arabes spodium parant, tametsi ut non necessario, ita non magno incommodo.

Arundinem Anglicam foliis in summitate dissectis C. B. multisilam Park.

Pro primæ speciei varietate & lusu naturæ habeo, non pro speciei distincta.

3. *Arundo scriptoria J. B. Ger. scriptoria atro-rubens C. B. Harundo minor sive Elegia Park.*

C. B.

Radixibus & foliis est Donaci non absimilibus: calami concavis, crassitie indicem digitum, vel potius calamum Cygni æquantibus, octo seu decem pedes altis, lavibus, splendentibus, præduris, colore foris atro-rubente, intus albo, geniculis distinctis, altero ab altero plus dodrante distantibus, quibus circuli albi fascioli similes circumjacentur; in assulas fistiles ubi rumpuntur.

Locus.

Provenit (autore C. Bauhino) locis humidis & pinguibus in Provincia Gallie; in Corcyra insula & Græcia. Repertur etiam, monente Amato, apud Hispanos & Italos, præcipue apud Faventinum, circa eam vallem quam Ammonis appellant, quibus literati pro calami characteribus pinguenos, & adhuc hodie Arabes, Persæ, Armeni, Græci & Turcæ (quibus pennæ Anserinis in usum non sunt) utuntur, unde & calami nostri ex pennis Anserinis aut Olorinis facti nomen obtinuerunt.

4. *Arundo fasciata Rheini Bononiensis Plinii Zanoni.*

Zanoni.

Radixibus longè latèque sub terra repat, flavicantibus, calami ipsius crassitie, foramine seu cavitate in medio admodum parvâ pertusis, frequentioribus tamen nodis interceptis, (è quibus fibras demittunt tenues, longas, lignosas, Hellebori albi similes) dulcibus & succulentis. E prædictis nodis gemmas protrudit, figurâ conicas, è multis squamis compactis, quæ exurgente calamo in folia abeunt. *Calami* multi, teretes, graciles, lenti & plicatiles viminum modo (Propè terram, tamen, ubi magis Græci & pleni sunt, facile rumpuntur) crebris nodis distincti: è quorum unoquoque oriuntur folia, ab imo ad summum totum scapum contegentia, eleganter sulcata, nervis subtilibus elevata, quæ ea reddunt visu pulchra, tactu aspera; interiore parte glabra, colore argenteo ut aliarum Arundinum, multò tamen illis angustiora, duos circiter palmos longa. Calami isti cavitatem intus habent angustam, ima parte strictiorem, summâ ampliorem, suntque intus candidi, cortice, qui facile à lignosa parte abscedit, recti, qui postquam delibratur omnino viridis manet. Summi calami Mense Augusto in jubam seu paniculam terminantur ex multis parvis & plumosis spicis compositam, dodrantalis longitudinis, coloris varii, h. e. viridis, albi & purpurei.

Locus titulus indicat.

5. *Arundo fasciata vallium Ravennæ Zanoni. An Arundo fasciata geniculata sive sagittalis C. B.*

Zanoni.

E radice capite magnum foliorum cespitem emittit, duas circiter ulnas [bractee] longorum, angustorum, ut vix duos digitos transversos latitudine aequent, nervo medio percurrente albo, inferius elevato, superne sulcato, reliquo folio latè viridi. *Calami* in quatuor, quinque, imò sex intermedium aut plurimum ulnarum altitudinem assurgunt, recti, teretes, solidi, & medullâ intus albâ, spongiosâ repleti, flexi aut complicati neque rumpuntur, neque finduntur: nodis prope terram ima parte crebrioribus, summa rarioribus & longius distantibus, ad dimidiam ulque ulnam: Ad quorum unumquemque folium scapum circumdant, non tamen eousque ut margines coeant aut uniantur, parte interna læve, sterovolum, viride, in cervinum postea colorem transiens: reliqua pars folii à scapo disjuncta, ubi nodo adjungitur sanguinem multam argenteam obtinet: Externa ejus facies aspera est, notulis rubentibus punctata; nervo crasso, inferne viridi, longitudinem ad apicem ulque percurrente. Sunt autem hujus folia longiora & angustiora multò quam reliquarum Arundinum vulgarium. Summum calamum occupat *juba* aliarum Arundinum similis, plumis albis cum purpureiscentibus mixtis, & in summitate, pro floribus apices flavicantes obtinens. *Radix* crassifolia est, nuberola, cortice exteriore aspero, tenui tecta, lignosa, dura, è qua oriuntur multe aliz radice crassifoliae: longæ, undulatae, fibellis subtilissimis capillatae.

Locus.

In sylvis & vallibus Ravennensibus invenit Jacobus Zanoni.

6. *Arundo fasciata maxima atro-rubens C. B. Ar. nassos sive fasciata, crassa & major J. B. Arundo nassos Clusii Ger.*

C. B.

Calamo est recto, crasso & robusto, enodi, lævi, splendente, atrorubente & solido.

Ex India & Syria adfertur.

Ufus.

Ufus ejus est pro scipionibus & baculis: quos Architrictini etiam in aulis Principum argento circumdatis cibis præferunt.

7. *Arundo fasciata geniculata sive sagittalis C. B. Ar. nassos sive fasciata, toxica, figurata J. B.*

C. Bauhino prioris species est, culmis exilioribus & crebris geniculis cinctâ, aliâs similis: ex quibus Seythæ, Asiatici & Syrii tela conficiunt, aliqui & pro Scipione utuntur.

Hoc

Hoc genus in Italia, etiam in Rheno Bononiensi provenire autor est Plinius: ibidem & Amantius observavit. Cæterum si hæc præcedentis speciei seu varietas est, ab Arundine Rheini Bononiensis imperius è Zanoni historia descripta, toto genere differt: quamvis utraq; eidem usui interservire potuit.

Arundinis fasciæ, toxicæ, figuratæ bacillus quem vidit J. Bauhinus enodis erat, crassitudine vix furculi mediocri, serratis impressionibus eleganter donatus, quæ serræ eminentiores reliqua parte, saturatioribus ac ferè spadicæ, læves, superficie tenus lucentes: reliqua pars pallidior est; tota quoque, zonulis nigris densò ordine positis cinctâ est. Lignosa aliqui ejus est substantia, circa medullâ secundum longitudinem porosa. Odorem nullum in sicco & evanido fructu deprehendimus.

Quæ Rauwolfius habet de quartâ specie Arundinum vide apud * C. Bauhinum.

* In Theat. Botan.

8. *Arundo fasciata flava C. B. Ar. nassos seu fasciata, seu toxica, gracilis & plicatilis J. B. Arundo fasciata Ger.*

C. B.

Culmis est lævibus, splendentibus, flavis, medullâ fasciis, qui si parvi & graciles sint, flecti & plicari possunt.

Addè è Lobelio, rectis, lignosis, duris, fasciis, crassitudine calami aromatici, aut Arundinis scriptoriæ, (imò multo crassiores vidimus) geniculâ duodenis, terdenis & quaterdenis pollicibus invicem distant. Superficies squamata serpentium dorsum æmulatur. Nec odorem, nec saporem habet ullum.

Quid Lobelius intelligat per squamatam superficiem nescimus: neodum vidimus ejusmodi cannas. Rectius Rauwolfius Cannas Indicas apud nos frequentissimas describit. Arundo (inquit) in mercatoribus ex India adfertur, valde longa, flexilis, intus fasciata, foris lævis & flavescens, ejusdem per totum pæne crassitie, paucis geniculis, longè distantibus & vix conspicuis, cujus duæ potissimum species, major & minor. Ex majoribus robustiores in senum & imbecillum fulcrâ cedunt: minoribus, quæ tamen aliis formâ planè similes pro telis utuntur, quæ Turcæ Senico variorum colorum involunt.

Ex India Orientali defertur.

Minoris speciei nunc dierum frequens usus est ad cathedarum sedes texendas.

Locus, Ufus.

9. *Arundo Indica versicolor flexilis C. B. J. B.*

C. B.

Gracillius est & succinctius Arundine Indica versicolore simpliciter dictâ seu sequente, ad modum viminis flexile, ex quo calathi & alia multa pulcherrima conficiuntur.

In Bengala reperitur, ubi *Rora* vocant.

Locus.

10. *Arundo Indica versicolor J. B. C. B. Park.*

C. B.

Hæc Arundinibus Hispanicis crassitie similes, paulò tamen tenuior, medullâ plena, foris punctis versicoloribus notata, haud secus ac si arte ita picta foret, quæ adhuc viridis ad itanum modum aut Salicis instar lentè inflecti potest.

In regno Bengalæ crescit, & venulis pro scipione interservit.

11. *Arundo repens vel Chamæcalamus C. B. Arundo humilis, rara ac inusitata J. B. Harundo ramosa sive epigeios Lugdunensis Park.*

Lugd.

Calamus est, autore Lugdunensi, humi sparsus Graminis modo, cortice fulvo contextus, lineis squamatis ingentibus distinctus, cauliculos alios multos utrinque producent, densa congerie stipatos, simili cortice, similiter squamoso virgatos, qui rursus & alios gignunt, prominentium veluti nodorum, aut oculorum modo exsertos, plures superiore parte, quæ terram non attingit, pauciores inferiore quæ terræ inferuntur, aspectu pulcherrima densissima illa tenuium cauliculorum, furculorum, congerie, cum cæteræ arundines folia tantum hinc inde mittant, nullos autem præterea vel furculos, vel calamos: folium nostræ Arundini simile à nodis exoritur, sed numerosius magis, multiplex, & plures complexu involucrorum per ambitum tunicas inducit.

Hæc Arundo pumila in sacis magnis Costo Arabico & Zingibere plenis aliquando reperita est.

12. *Arundo Indica pinicea mollis C. B. J. B.*

C. B.

Arundo, vel Scirpi potius genus, puniceo coloris & mollis, quam parumper confortam arcui pro nervo adaptant, in regno Congiæ & in regno Bengalæ ad Gangem fluvium nascitur.

13. *Arundo Indica fluitans C. B. J. B.*

C. B.

Arundinetæ fluitantia sive *Trombas* in Bali insula Linchottus observavit: & figura ab eodem exhibetur, ut videre est in Ind. Orient. historia lib. 12. cap. 8.

Q99993

14. *Arundo*

14. *Arundo Indica volubilis* C.B. J.B.

Arundinis Indicæ admodum mirabile genus, variè se circum arbores vinciens & contorquens in insula Sumatra reperitur, centum, ducentum imò trecentum & plurimum orgyiarum longitudine, ita ut ejus origo ac finis vix deprehendi possit; quod circuli valarum conficiendis valde æ commodum est.

Hæc ad Clusii curas postioribus addita sunt.

15. *Arundo Saccharina* J.B. Ger. *Arundo Saccharifera* C.B. *Harundo Saccharifera* Park. *Die Sugar cane*.

Medius inter Miliaceas atque Arundinaceas plantas videtur Saccharatus calamus. In quinque, sex, septemve pedum altitudinem assurgit ordinariè, exceptis foliis (quamvis viderim decem pedes longam, & sex supra quinquaginta juncturis constantem Marg.) crassitie quatuor digitorum triplicium; multas habet juncturas seu nodos, quorum quilibet circiter quatuor digitorum interstitio distat ab altero: & quo magis distant nodi, seu internodia longiora sunt, eo melior judicatur Arundo. Folia superius multa gerit, longa, acuminata [bicubitalia ac interdum longiora, sursum erecta, Arundinis latius angustiora, palustri Typha tam figurâ, quam positi similia, scabra & secundum longitudinem striata, stolonis amplectentia C.B.] Paniculum producit, postquam longo tempore stetit, aliquo modo Melicæ similem [Margravio instar *Vube*, i.e. Arundinis saguæ] Color Arundinis ex viridi vergit ad fævidem: ad nodos ex una parte albescit, ex altera fævidet, quasi duo annuli, alter flavus, alter albus circumdarent nodum, qui ipse elevatus est, & canaliculus nigrescit. Medulla Arundinis folida, succulenta, dulcis, alba. Radix crassa, geniculata, obliqua, & per transversum se propagans, ad Donacis radicem accedens, sed dulcior, succulentior, minusq; lignosa.

Len.

Arundo Saccharina sponte oritur in utraq; India, tam Orientali quam Occidentali. Scitur etiam alibi multis in locis, ut in insulis Canariis, Lusitania, Hispania, Sicilia, Creta, Cypri.

Solum amque pingue & humidum: cujusmodi obtingit plani campi ad fluviorum majorum ripas, qui hyeme inundantur.

Optimum tempus plantandi [in Brasiliâ] est mense Januario vel Augusto, aut circiter. Plantatur autem hoc modo, in terra elaborata sulci sunt paralleli operâ ligonis; in hos sulcos ordine recto ponuntur Arundines, ita ut initium sequentis attingat finem antecedentis; hoc facto tales he innotantur. Ad singula internodia germina sua protrudit hæc canna plantata, ita ut quodvis internodium det novam Arundinem.

Postquam sic progerminaverit Arundo, singulis tribus vel quatuor mensibus, pro ratione soli ab herba luxuriante purganda est, ne illa plus incrementi capiat quam canna ipsa; itq; labor tandem repetendus donec Arundo in aliquâ magnitudine adolescant.

Spatio octo, decem vel duodecim mensium à plantatione Arundo hæc justam acquirit magnitudinem, pro ratione soli, ita ut tunc apta sit ad saccharum ex illa conficiendum.

Sacchari conficiendi modum Piso sic describit.

Canna maturæ factæ circa fundum, ac in ipso geniculo absconduntur, quod in eo aqueus quidam humor continetur. Mox amputatæ, frondibusq; quibus maximam partem vestiuntur resectis, in fasciculos coguntur, & curri imponuntur.

Molendina tribus gravissimis axibus, [erectis] ex solidissimo ligno confectis, circuli, ferreis ductis nuntur; inter quos arundo continetur inserta, & Axium se contingentem angulâ compressa, liquorem fundit dulcissimum. Mole vel aqua, vel jumentis versantur. Illæ aquæ longissimo canale deductæ, lapsum impetuoso ex alto in supernos extitæ magnitudinis fontes decedens vi circumaguntur, hæc potum aut equorum operâ, quorum contentione exactius & fidelius Canna exprimitur.

Cæterum liquor hic, qui in Saccharum ipsum postea abit, ad 24 duntaxat horas durat, mox accedit, & ad conficiendum Saccharum proflus fit inidoneus, sed si diutius servetur bonum inde nascitur acetum.

Axès afforsæ, per quos succus fluit, tam & alveus per quem decedit bis spatio 24 horarum, vel una Tareffa (Tareffa est spatium terræ ejus quadra viginti circiter est passuum, & tor canalis proferit quot per diem naturalem meti possunt) lavari debent.

Canna primò à tergo axium excæpta vicino denno immititur, ut siquid succi in ea sit reliquum penitus exprimat, tunc Bagallo vocatum, quot tanquam inutile excrementum igne abluuntur.

Succus, quem *Caldo* vocant Hispani, per canales & ductus ligneos in amplissimos aëreos cæcos bos derivatur, in quibus continetur, nunc vehementius, nunc lenius, toto quo mole agitantur tempore ferveat, frigidaque aspersione intensior ebullitio coercetur, ut substantia minus consumatur. Ab hoc succo in primo ahene consistente, modicòq; substructo igne, paulo faculentior & capiosior spuma auferitur, vocaturq; *Cagassa*, quæ solis pécioribus eam potumq; suppediat.

Sublatâ *Cagassa* liquor seu *Caldo* in proximum ahenum, *Caldera de mella* Lusitanis, effunditur, in quo coquitur & prægandi cochleari, crebris foraminibus pertuso à sordibus liberatur. Ut exquiritur immundities seccatur, forte quoddam lixivium affunditur. Hinc per lineum percolatur, tandem succus eo pacto novissimum excrementum, siquid habet, deponit. Hæc feces manipulis victum sufficiunt. Vinum quoq; exinde, vulgò *Garapa* dictum, conficiunt, intermiscendo aquam, quod avidissime appetunt incolæ. Rom aliqui vocant.

Porro

Porro minores qui sublequantur Cacabi, *Tachas* appellant, alii sunt ad concutiendum, alii ad coquendum parati: in quibus succus jam dictus tantisper condensatur, donec Serapii, & mox Sacchari consistentiam acquirat. Adhæc vehementi & assiduo labore, primum in majoribus, tum minoribus ahenis inter coquendum capacissimis cochlearibus agitur quanturq; & ad altitudinem viginti plus minus pedum attollitur, unde rursus in vasâ prolabatur.

In cacabis minoribus ob ignem intensissimum vehementioris ebullitionis habenda est ratio, statutiq; temporis olei modicum guttatim infunditur, ne ignis vehementi Saccharum aliquo detrimenti capiat.

Observatu dignum est, Si oleum majoribus inderetur ahenis, in quibus liquor, primo *Caldo* dictus, purificatur, Saccharo conficiendo planè foret ineptus. Vicissim si minoribus lixivium licet majoribus infundatur, aquè impossibile Saccharum conficere. Si deniq; momentum succi Limoni vel acidi quid injiciatur, Sacchari consistentiam nunquam acquirat.

Forme porro fictiles innumera, quando succum fluidum acceptum, ordine asseribus perforatis in amplissimis adibus (*Casa do purgar* vulgo) imponuntur, mox superimposita luto humefacto, dicta vasâ à melle, quod subfusco antea colore Saccharum tingebat, repurgantur. E formis excusum candidum à nigricante, *Mascorado* dicto, separatur, & in frustra redactum Soli sereno exponitur, probèq; excicator donec cistis recondatur.

Margravio Sacchari conficiendi methodum & processum fusius quidem sed & confusius describit, quem si placet consule, ut & Franc. Hernandez qui non minus confusus est. Videatur etiam D. Hugesii Angli tractatus Anglicè conscriptus *Medicinis Americanis* dictus, & D. Ligonii Historia Insulæ Barbadiæ dictæ.

Lutum, quo utuntur in Angliâ ad Mel Saccharinum *Melasso*, dictum precipitandum, vel idem est ei quo ad fistulas Nicotianæ fumo hauriendo destinatas conficiendas utuntur, vel simillimum. Lutum aqua temperatum Saccharo in formas insulo superimponitur operculi modo. Aqua è luto defluens & per massam transiens Saccharum in granula cogit & condensat, mel uti secum devehens eluit & expurgat, ut in Saccharo coquendo & purgando exercitatis quidam opinantur. Rectè hi an secus sentiant mihi non constat: illud autem experientiæ certum affirmat Margravio, nec aquam solum, nec linum seu lutum solum Saccharum purgare, sed utramque junctam: nam forsitan quolibet materia illud corrumpere. Cæterum Lutum ad Saccharum dealbandum utile esse Galliarum indicio compertum alunt, quæ cum luteosis pedibus fortè Saccharum calcidant, & argillâ infecissent, deprehensum fuit partes illas latus candicare quas contingerat argilla.

Sacchari facultates & usus in cibo & medicina, quin & præparationum modi adeo numerosi *Vires* sunt ut singulos recensere & accuratius expendere vel justum volumen requireret. Sic breviter *Ufus*. C. Bauhinus.

Ufusque ad condimenta, obsonia, & alimentorum sapores edulcorandos, ingratos, etiam infidios suos reddendos; imò nullum nunc epulum magnificum, vix quotidianum victus, sine Saccharo placet. Acris quidem lenit, acida retundit, austera palato gratiora efficit, & saporibus omnibus majorem gratiam conciliat. Equidem cum aliis cibis moderate sumptum satis laudabile alimentum subministrat: colorem floridum reddit, urinam provocat, & alvum movere & id fua dulcedine ac lentore præstat: in nonnullis concoctionem promovet, si post largius assumptum cibum parum ejus in fine comedant: sed si largius fumatur, capitis dolorem excitat, quia diffucilet, & quidem melle diffucilius concoquitur. Verùm & pistoris & coqui in frequentissima usu habent: placentas inde & massas panis (ut vocant) effingunt ac torrent: omnis generis animalia & aves & pisces & quadrupes ex eo scite efforant, vel integra, vel eorum partes, ita coloribus fucantes, ut vera esse videantur: sic & fructus vinnis generis, naturalibus similes & formâ & colore continentur: in summo Saccharum non aliter quam farinam in omnem formam componunt.

Sic & Aromatari ipsa aromata ut Cinnamomum, fructus seu nucleos Pineos, Amygdalas, Avelanas, Pistacia; seminum varia genera, Coriandrum, Anisum, Feniculum, Carum, Papaver album, illo, modo corticis crassitudine, modo citis tenuitate, contegunt & includunt.

Quin & innumera bellaria, dulciora, scitamenta ad mensas secundas instructas ex omne generis fructibus cum Saccharo obaditis liquidâ & ficcâ formâ parari solent.

Nec minus frequens est Sacchari usus in Officiis, ad Symporum, Conservarum, Conditorum, Electuariorum, Tabellarum & aliorum confectiorem.

Est autem Sacchari in medicamentis componendis ut & Mellis triplex usus, 1. ficitate & lentore suo conservare; imò Saccharum Salis quoddam genus est, unde a nonnullis Sal Indicus dicitur, eodémque modo quo Sal corpora conservat; 2. ficitate eadem abstergere; 3. sapore dulci condire: & hoc cum suavis sit mellei, condimenti gratia sæpe additur: nonnunquam quibusdani medicamentis præter Saccharum, & Meli, ut magis absterget, admiscetur.

Notandum, rectè à multis fieri dum Saccharum melli in medicamentis quæ multieribus exhibentur, substituit; siquidem mel utro valde inimicum est.

Tandem è Saccharo cum aqua fontana, cum pulpa vâriorum fructuum, Pruniorum, Cerasorum, Ciceriorum, Grossularum, Ribum, &c. varia potum genera parantur, quibus enumerandis & describendis immorari opere præsum non ducimus.

Antiquiores medici qui superiore seculo vixerunt unanimi fere consensu Saccharum ad peccatoris & pulmorum vitia, raucedinem, tussim, guttaris asperitatem, lateris & thoracis ulcera commendant. Cæterum apud nos in Angliâ non ita pridem in crimen adduci, & magnâ infamia laborare coepit, medicum tum nostratibus, tum extraneis Scorbuti & Tabis popularium morborum prætor. Ilicum & gallianum niperas furas, immoderato in cibis & potu Sacchari usu imputantibus. Et ne quis huiusmodi auctoritatis aeris constitutioni eas pestes deberi suspicet; in Lusitania (aitur) regione calida

net palmares, candicantes, acerosas, mediocriter diffusas. Pro radice fibris nititur. In foliis hujus planta triplex interdum color cernitur, albus, viridis & purpureus.

10. *Gramen Arundinaceum maritimum acutissimum* C. B.

Hoc radice est fibris capillata, *caule* cubitali, Arundinis modo viridi, geniculato & striato: foliis alternatim ut in Arundine prodeuntibus, uncias quinque superantibus, arundineis, in aculeatim & atrociter pungentem apicem finientibus: Caulem non vidimus.

In maritinis Montipeli provenit.

Locus.

11. *Calamoglossis altera Norvegica* Park.

Præcedentis [Graminis Arundinacei majoris] magnitudinem non assequitur, durius tamen & asperius est tum culmo, tum foliis. Juba in summo amplior est magisque sparsa, tactu etiam asperior. Radix similiter plurimis oblongis fibris seu filamentis constat.

12. *Calamoglossis nostras sylvæ S. Joannis* Park.

Caule & foliis Gramen tomentosum nonnihil refert: *culmi* tamen duobus tribusve articulis intercepti sunt, duos tresve cubitos alti; foliis angustioribus, acutioribus, duos propemodum cubitos longis & nonnihil etiam striatis. *Panicula* pedem aut amplius longa, in multas oblongas spicas divisa, serici instar molles, & purpureo obsoleto colore splendentes. Radix alba, fibris crassis, sub terra interdum reptans.

13. *Calamoglossis torosa panicula* Park.

Folia emittit longa, angusta, præcedentibus nonnihil leniora & tactu molliora, quæ tamen jumentis non attingunt. *Panicula* rotundior, torosior brevioribus & densioribus magis compactis & compressis capitulis seu spicis composita, ab uno tamen latere nonnihil compressa, flosculis seu apicibus ex luteo purpureis. Radices subsunt parvæ, fibrosæ. *Paniculae* interdum longiores & angustiores observantur.

14. *Gramen Arundinaceum maximum Bayonense* Park.

Culmis crassis, robustis ad humanam altitudinem assurgit, ad summum usque articulatis, foliis ætatis longis, latiusculis, duris, asperis, striatis, inferioribus tamen minoribus. Versus summum caulem cum foliis seu ex eorundem sinibus exeunt *paniculae* acerosæ multæ, longis & tenuibus pediculis infidentes: *Panicula* tota pedem & amplius longa est. Radix in palustribus & fossis aquis longè latèque reptat circa *S. Joannem de Luce*, ubi sponte oritur.

15. *Gramen Arundinaceum sericea molliore spica* Park.

Præcedenti [Gr. Arund. acerosæ glumæ nostrati] nonnihil simile est, sed minus, angustioribus & brevioribus foliis; culmis humilioribus, articulis & foliis paucis donatis. *Paniculae* Schoenanthi dulcorini nonnihil simile, in pappum abeunt, qui ventu arbitrio fertur. Radices fibris multis, tenuibus, longis, ad caput junctis constant.

C A P. V.

De Gramine Miliaceo.

A. 1. *Gramen miliaceum* Lob. Ger. J. B. *glypticum*, paniculâ miliacæ sparsâ C. B. Gr. *miliaceum vulgare* Park. *Maillet-grais*.

Agrorum venti spica simile est admodum culmo & radice (inquit Lobelius) sed paniculâ miliacæ.

C. Bauhinus ita describit, Radice est satis crassa, rufescente, multis fibris longis capillata: ex qua *culmi* plures rotundi, leves, striati, geniculati, bicubitales, cum foliis viridibus, oblongis, striatis exurgunt: paniculam habet Miliaceam, pedalem, rariorem, glumis exiguis donatam.

Offendit nobis D. Tancr. Robinson Graminis miliacei speciem à D. Doody, peritissimo Botanico & Pharmatopoeo Londinensi observatam in sylvis ad latera montium circa Londinum, quæ hinc forte eadem est: Assurgit ad altitudinem tricubitalem, culmo satis gracili, quatuor vel quinque, geniculis intercepto, longis internodiis. Ad singula genicula, ut in omnibus fere graminibus, singula folia culmum aliquoties obvolvunt, à quo postquam recesserint ad sesquipalmarem & majorem longitudinem extenduntur, latitudine femunciali. *Panicula* in summo sesquipalmaris, sparsa, è locustellis plurimis minime squamosis composita. *Semina* ad Mili seu Phalaridis accedunt, longiusculâ, è viridi albicantia, lucida, Miliaceis minorâ.

2. *Gramen*

2. *Gramen montanum paniculâ miliacæ sparsâ* C. B. prod. & theat. *Miliaceum alterum* Park.

C. B. prod.

Ex radice fibrosa, rufescente folia pauca, angusta, uncias quatuor vel quinque longa, una cum culmo tenuissimè cubitali, uno alterove folio vestito exurgunt, in cujus summo panicula sparsa, ex locustellis minutissimis composita.

In monte Crenæcenti provenit.

3. *Gramen arundinaceum paniculâ miliacæ* C. Bauhini J. B. Park.

C. B.

Ex radicibus fibrosis albis unus & alter culmus cubitalis exurgit, quem parte inferiore folia Arundinacea unciarum trium cingunt, ad partem supernam, duobus nodis distinctam, folia duo angustiora longioraq; vestiunt: in cujus summo panicula trium unciarum, Mili paniculæ similis.

In agro Patavino reperitur, & à Gramine miliaceo à Lobelio proposito planè diversum est.

Locus.

C A P. VI.

De Gramine Sorghino.

1. *Gramen Sorghi effigie Lobelii* J. B. Gr. *Sorghinum* Ger. Park. Gr. *Sorghi paniculâ erectum* C. B.

C. B. Theat.

Ad sesquipedalem surgit altitudinem, foliis parvis, latis. Semen & spica Sorghi similes. Lobelius Gramen sonorum Flandrorum appellat, quia pueri ex ejus calamis fistulas efficiunt.

C. Bauhinus sic describit, Ex radice parva fibrosa culmus exurgit cubitalis, geniculatus, foliis paucis, acutissimis vestitus: paniculam habet Sorghi effigie, ex utriculis pluribus, aliquibus in aristam finientibus, compositam, quibus semen album, splendensq; includitur.

In agris siccioribus & incultis reperitur.

Locus.

2. *Gramen arundinaceum Sorghi paniculâ sparsâ* C. B. Theat. Gr. *Sorghinum alterum* Park.

C. B. Theat.

Hoc culmis est cavis, magna parte inclinatis, ita ut capillaribus radicibus terræ affigantur, qui per folia (quæ longiora & angustiora quam in priore) veluti per tubum transeunt, & in summo paniculam fere palmarem, sparsam, parvis utriculis donatam sustinent.

C A P. VII.

A. *Gramen segetum paniculâ speciosâ* Park. *segetum altissimum paniculâ sparsâ* C. B. *Gramen capillatum* J. B. *segetale* Ger. *The fair paniced Corn-grass, or Bent-grass*.

Plures ex fibrosis radiculis tollit culmos cubitales, bicubitales & altiores, aliæ ex viridi in luteum languentes, aliæ rubentes, duobus plerumq; interdum tribus, geniculis interceptos, ad quos folia longissimâ vaginâ stipulam involvunt, & postquam à culmo abcesserunt in dorantalem aut pedalem longitudinem producta. Summum cacumen in jubam explicatur pedalem circiter, atque Arundinaceam: paniculæ ex intervallis radiatim disponuntur, nunc flavescences, nunc viridantes, sæpius rubentes, serici instar splendentes; in tenuium pedicellorum flammulis, theculis pusillis semen claudentes minutum, subulvum, acere molli, capillari & obtutum fere fugiente donatum. Locustellæ paniculas componentes perexiguæ sunt, flosculi purpurei utrinq; bifidi. Folia è radice densis cespitibus oriuntur, suntq; in latiore solo cubitum longa, angusta, obscure viridia, pulchrè striata striis plurimis, tenuibus, secundum longitudinem decurrentibus, asperiora quam quodvis aliud gramen nobis observatum, quod facile percipitur, si digiti deorsum ducantur.

Inter segetes, locis præsertim humidioribus invenitur, nec rarè in sylvis & pascuis locis aquis. Ex hujus culmis cum paniculis seriatis funiculo vel junco connexis rustici craticulas quasdam conficiunt, Anglicè *Bents* dictas, quibus æstivo tempore caminos ornare solent. Huic usui adhibetur etiam Gramen agrorum venti spica Lob. teste Johnsono apud Gerardum, & Gram. cristatum, teste Lobelio in *Adv. part. al.*

C A P.

C A P. VIII.

De Gramine nodoso.

- A. 1. *Gramen caninum nodosum* Ger. *nodosum* J. B. *can. nodosum bulbosum vulgare* Park. *modi sumi* 1. seu *Avenaceæ paniculæ* C. B. *knotty-rooted Dogs-grass*.

Folia huic lata, pilis destituta, nonnihil tamen aspera sentiuntur, si in contrariam partem, seu dorsum à summo ad imum digiti ducantur. Quæ ad caulis nodos originatur, culmum ad alterum ferè nodum involvunt, deinde dilatata abcedunt, scilicet pancia ferè lata, paucum longa. *Culmi* bicubitalibus & altiores *paniculam* in summo gestant bipalmarem, nonnihil sparsam, non raro etiam dorsum nutantem, vel saltem ad unum latus flexam, locustis, *avenaceis* paniculis compositam, glumis argenteo nitore splendentibus cum mixtura quadam purpureæ. Singula autem locustæ singulis aristis purpureis, brevibus, molliculis præditæ sunt. *Radices* bulbis cæcis, tuberosæ, creberrimis fibris longis capillatæ, sapore parum fuscido.

Locut.

Vires.

Nascitur in segetibus, non raro etiam in agrorum marginibus ad fepes; in dumetis quoque frequens.

Saporis amari & acerbis sunt radices, quare valentius obstructions expedire, & urinam ciere auro quam vulgare. Herba, inquit Marcellus, quæ Gramen dicitur, nodorum 27, ex vino ad medietatem decocta & expressa, atque colata, potuique frangurioso ex vini cyatho uno mixta data, adeo potenter succurrit, ut ubi sine tormento, urinam facere creperit, dari non oporteat: sed fœniculans bus ex aqua sola dabitur. Ex quibus verbis apparet nodosum istud Gramen apud Veteres pro Gramine propriè dicto seu Agrosti habitum, & adversus calculum & Vesicæ morbos commendatum quod, fuisse. *J. B.*

2. *Gramen gemmeum seu nodosum alterum* C. B. *J. B. Perlara vulgi* Cæsalp.

C. B.

Prædictæ species est, radicibus gemmæ rotundatis, unionum instar candidis, quatuor aut quinque simul, ac si stylo essent transfixæ, junctis: *culma* cubitalibus, geniculatis, *foliis* Tricis, panicula lutea juba Milii, semibus Avenæ, sed brevioribus & tenuioribus aristis ut *Oryzæ*. Graminis modis dice propagatur.

Locut.

Circa Patavium in montibus Euganeis legit C. Bauhinus.

C A P. IX.

De Gramine paniculato pratensi & arvensi.

1. *Gramen Avenaceum pratense elatius, paniculæ flavescens, locustis parvis*. *Wheat-grass*, with a yellowish panicle.

Duorum nonnunquam pedum altitudinem assequitur. *Culmi* graciles, geniculati, subhispidi: *Folia* angusta, ex utraque parte hirsuta. *Panicula* in summo caule sparsa, non tamen dorsum nutans, trium digitorum longitudine, pallide viridis seu flavicans è locustis parvis composita. Singula autem locustæ duas habent aristas, ita ut bifurcæ appareant.

Locut.

In pratibus & pascuis satis frequens occurrit, & æstate paniculam explicat. An descriptum sit ab aliis mihi non constat.

- A. 2. *Gramen agrorum Lobelii* J. B. *agrorum venti spica* Park. *Arundinaceum* Ger. *segetum paniculæ* Arundinaceæ C. B. *Corn-Heb-grass*, or *Dent*.

Lob.

Agrorum venti spicam diximus (inquit Lobelius) quod spicam habeat latam, comosam, pansam, & à ventis communitur in alterum agitatam latas. *Folii* alioqui & radice magnitudine ferè æquale est segetum graminum. Juba cæterum Millicæ graminis juba haud absumilis est.

Locut.

Inter segetes aliquoties observavimus, v. g. in agris prope Nottinghamiam eundo ab *Alphist* opido, necnon prope Barton-mills in Suffolcia. Attulit Th. Willifellus collectum circa Londinum.

- A. 3. *Gramen pratense minus seu vulgatissimum*. An *Gram. paniculatum minus album & rubrum* J. B? *Gr. pratense paniculatum minus* C. B? *prat. minimum album & rubrum* Park? *Cy. most common Wheat-grass*.

Fibris albescentibus, tenuibus, innumeris terram firmiter apprehendit, & novas assidue in ambitu aggenerans, germinans, emittens paulatim se dilatat, & denso cespice solum occupat. *Folia* ei palmum longa, angusta, hilarè viridia, glabra, tenera & succulenta. *Culmi* semipedales aut dodrantes, tenues, tribus aut quatuor geniculis intercepti, non erecti & firmi, sed plerumque terram versus paululum reclinati, & ad geniculum recurvi, paniculam in summo gestant sparsam, non tamen pendentem, unam præcipuè partem spectantem, cujus portiuncula seu panicula singulares è duplici glumarum

glumarum squamatis incumbentium, non aristatarum versu compositæ, non multum diffimiles sunt paniculis Graminis tremuli minoris. Tenerum & succulentum est hoc genus, gratissimumque, bobus & jumentis pabulum, quo impensè delectantur & pinguescunt.

Pingue solum amat, nec quavis concultum aspernatur, ideoque ad semitas & agrorum limites per sepe reperitur. Vere in culmum abit, & paniculam explicat, & deinceps per totam æstatem.

- A. 4. *Gramen pratense paniculatum majus* C. B. *pratense* Ger. *pratense vulgatius* Park. *The greater Meadow-grass*.

Fibris innumeris, tenuissimis filamentis capillatis, & variè implexis *radicatur*. *Culmi* pedales aut sesquipedales, tenues, quatuor vel quinque geniculis intercepti, *foliis*, totidem vestiti, angustis & tactu nonnihil asperis, in summo paniculam gestant sparsam & in omnem partem extensam, erectam tamen nec nutantem aut dependentem. Nimirum in ima ex uno caulis latere quinq, vel sex simul pediculis locustas seu spicas sustinentes exeunt, deinde paulo superius ex adversa seu opposita scapi parte totidem vel pauciores, adeoque pari modo ex hac & illa parte alternatim oriuntur, sed pauciores semper donec ad summam paniculam ventum est, quæ in spicam simplicem terminatur. Quæ interdum pediculorum gradibus seu ordinibus panicula assurgit. Locustellæ seu spicæ minimæ sunt, breviores quàm in præcedente, squamosæ tamen pariter, non aristatæ. In pascuis ubiq, frequentissimum occurrit.

Locut.

5. *Gramen pratense paniculatum majus angustiore folio* C. Baubini J. B.

Ex radice capillacea rufescente *folia* capillacea, quædam breviora, quædam palmum superantia, prodeunt: inter quæ *culmi* tenues, geniculati, cubitum superantes, uno alterove folio brevi cincti, in quorum summo panicula leviter expansa, uncias quatuor longa, quæ ratione loci strigiosior vel latior.

In pratibus & dumetis ad ripam Wisæ fluminis Basileæ reperitur.

Locut.

6. *Gramen pratense paniculatum medium* C. B.

Ex radicibus albis, fibrosis, duas uncias longis *culmos* profert plures, internodiis aliquot distinctos, dodrantem vix superantes: *foliis* est oblongis, angustis, nervo elato per medium divisis, utrinque acutis. Culmorum summis *spicæ* plures, binis sibi respondentibus, insident, in quibus semen.

Variat foliis angustioribus & latioribus.

In aridioribus pratibus, collibus item ficiioribus provenit.

Locut.

- A. 7. *Gramen pratense paniculatum molle* C. B. Park. *lanatum Dalechampii* Lugd. J. B. *Gramen 6. capitis 22. lib. 1.* Ger. emac. *Soft tufted Meadow-grass*.

Totum mollicellum est, tomentosa, obrita non tantum folia longiuscula, sed & calami eorumque, genicula: *panicula* mediocriter divulsæ spicam mentuntur sesquicentalem [cum primò è thecis prodeunt] sæpe palmarem & longiorem, colore plerumque purpurascens vel ex purpurascens & cinereo mixto, interdum cinereo, vix ullis donatæ pilis, molles tamen non minus quàm folia, glumis laxioribus, brevibus, aristarum expertibus, plurimum strâ unicâ obscuriore donatis, florum apiculis luteis.

Culmo est pedali aut altiore, quatuor plerumque geniculis intercepto, totidemque foliis cinereis vestito.

Circa finem Maii aut Junii initium apud nos paniculam promit, inque pascuis abunde oritur.

Tempus & Locut.

- A. 8. *Gramen Caninum paniculatum molle*. *Soft tufted Dogs-grass*.

Hoc præcedenti adeo simile est ut diu pro eodem habuerim, verum in multis manifestè differt, siquidem longe majus est & elatius; *culmi* quatuor aut quinque geniculis intercepti; *panicula* minus pulchre colorata: sed præcipua, & maxime conspicua differentia est in glumis, quæ & huic majores multo, & in brevibus aristas terminatæ. Quin & è radicibus Autumnali præcipue tempore germina emittit, & sub terra reptans Graminis canini vulgaris modo infinitum se propagat, & extirpati perdifficile est.

In arvis inter segetes nimis frequens Junio mense paniculam promit.

Locut.

- A. 9. *Gramen pratense, paniculæ durioris, laxæ, unam partem spectante*. *Meadow-grass, with harder sparsed panicle*.

Radix nigricantibus constat: *Folia* ad radicem, saltem in sterilibus, angusta & ferè capillacea, vix palmum longa. *Culmi* dodrantes & pedales, tenues, duobus ferè geniculis intercepti; *panicula* obvoluta latioribus in quæ ad radicem, panicula in summo gestant laxam, unam partem spectantem, è spicis oblongis, squamosis squamis in aristas brevissimas desinentibus compositas; colore plerumque obscure purpurascens, interdum è viridi albicans.

In pascuis frequentissimum est, & sub finem Maii paniculam explicat.

Hoc genus cum in sepius vel frutetis oritur folia edit longissima, (pedalia aut cubitalia) angustissima & ferè capillacea, saturatius viridia.

Locut & Tempus.

R r r r

A. 10. *Gras*.

A. 10. *Gramen paniculatum elatius spicis oblongis, muticis squamosis. Paniculate Meadow-grafs, with oblong spikes without awns.*

Præcedenti simile est, sed majus & elatius multò, spicæ etiam squamosæ ex quibus panicula constatur longiores sunt, squamis non aristatis, circa margines cinerascensibus seu incanis, reliqua purpurantibus, compositæ. Panicula interdum palmaris, non multum sparsa, versus unum latus plerumque flexa, leviter etiam nutans. Culmus pedalis & non raro cubitalis aut altior, tribus fere geniculis interceptus, gracilis: folia etiam angusta, glabra. Radix fibris tenuibus capillata.

Locus.

In pascuis locis humidioribus plerumque oritur.

A. 11. *Gramen caninum maritimum paniculatum. Plicated Sea-Dogs-grafs.*

In arenosis maris litoribus densis cespitibus nascitur. Fibra quibus terram apprehendit & alimentum exigit, breves cineræ: præter quas emittit etiam germina seu flagella sub terra, quibus longè latèus reptat & se propagat, quorumque ut in Gramine officinarum extrema dura sunt & pungentia. Folia pro magnitudine & altitudine culmi satis lata, obscurè viridia, semipalmaria & longiora, carinata, duricula & rigida, in acutos apices desinentia, imâ parte se mutuo amplectentia, ut totum germinem ad exortum planum & compressum sit. Culmi sesquipalmares aut semipedales, in culmo alterius aut alteròve modo intercepti, paniculam in summo gerant brevem, nec multum plerumque sparsam, è locustis parvis squamosis, muticis non nihil interdum purpurascensibus Graminis prætenis similibus compositam.

* In horis
culmi semipe-
dalis.

A. 12. *Gramen paniculatum maritimum vulgatissimum. The most common plicated Sea-grafs.*

Radix fibris albis tenuibus constat, unde plura exeunt germina. Folia brevia longitudine vix palmari, perangusta, carinata, lateribus ita adductis & quasi complicatis ut teretia, seu juncea videantur. Culmi latis firmi, pedales, duobus tribusve geniculis intercepti in summo paniculam gerant palmarem, non multum diffusam, purpurascens, è locustis seu spicis oblongis angustis, squamosis non aristatis compositam.

Locus.
Altera spec-
ies.

In palustribus maritimis ubique frequentissimum est. Hujus alia species occurrit major & elatior multò, ad bicubitalem altitudinem assurgens, stipuli, crassius etiam triticeis majoribus, quam nobis ostendit D. Newton.

A. 13. *Gramen pratense paniculâ fere arundinaceâ J. B. Meadow-grafs, with a fixed-late panic. In Gram. montanum paniculâ spadiceâ delicatior C. B.*

E radicibus fibrosis, albis plurimæ & confertæ, ut in aliis graminibus exeunt stipula, pedales & interdum cubitales, tenues, in terram plerumque reclinatæ, tribus quatuorve geniculis interceptæ, ad nodos sursum incurvatæ. Folia angusta, pro tenuitate tamen stipulae satis lata, longitudine postquam à caule abscesserint, (quem ut in cæteris graminibus aliquoties involvunt) vix palmari. Panicula palmaris aut sesquipalmaris, purpurea, cum primò egreditur minus sparsa, summitate inflexâ Arundinaceam emulatur, postquam explicatur, non amplius nutat, sed erigitur, & in omnes partes diffunditur, numerosissimis & creberrimis locustellis non squamosis, sed duabus duntaxat globis compositis constans.

Locus.

In pascuis ubique vulgatissimum Junii initio paniculam promit. Nescio an huc referendum sit

Gramen parvum repens purpureâ spicâ J. B. Gramen caninum supinum Lob. supinum minus C. B.

Descriptio satis convenit nisi quòd radicem sub terra huc illuc vagari scribat.

A. 14. *Gramen paniculatum locustis parvis purpureo-argenteis annuum. Small annual paniclate grafs.*

Fibræ radicis albæ sunt: Folia perangusta & fere capillacea. Caulis semipedalis aut dodrantalis, interdum altior, geniculatus, gracilis: Panicula sparsa locustis parvis, purpureo-argenteis bina semina totidem aristis perexiguis & brevibus armata continens. Summitates caulium & locustarum pediculi per maturitatem purpureascent. Scapus culmi ubi primus paniculas emittit non rectè deinceps assurgit sed reflectitur nonnihil. Evulsu facile est hoc genus, & annuum.

Locus.

In sterilibus plerumque occurrit.

A. 15. *Gramen murorum spicâ longissimâ Ger. emac. spica nutante longissima Park. p. 1163. Capons-tail-grafs, i. e. Gramen Asotivulvæ.*

Radix paucis fibris, tenuibus, rubentibus constat, unde exeunt folia brevia, angusta, inter quæ cauliculi plures tenues & infirmi, duobus plerumque, rarius tribus, geniculis intercepti, totidemque folia, aliorum Graminum in modum, obvolvi, & spicam in summo sustinent sesquipalmarem aut semipedalem, strigolam, angustam nutantem, è spicis prætenibus squamosis, glumis in oblongas, tenues, purpurascens, aristas desinentibus compositam. Planta videtur esse annua & semine ad maturitatem perducto radicibus exarefcere.

Locus.

In muris & sterilibus provenit Junii initio spicam producens, cujus aristæ versus unum plerumque latus flectuntur.

A. 16. *Gramen*

A. 16. *Gramen paniculatum bromoides minus, paniculâ aristatis unam partem spectantibus. Small panicled Cat-grafs, with awns.*

Hæc species cum præcedente in multis convenit, nimirum radicibus fibrosis, culmis tenuibus, paniculâ aristatâ unam partem spectante, foliis angustis, altitudine pari. Differt spica seu panicula breviorè latiorque, locustis squamosis eam componentibus multo majoribus & latioribus; caule pluribus geniculis, tribus nimirum aut quatuor, intercepto.

Iisdem cum superiore in locis invenitur: & interdum altius latori solo assurgit.

A. 17. *Gramen exile duriusculum, in muris & aridis proveniens, minus duriusculum Ger. minimum Montpellier J. B. quod Montpellier Gr. exile durius appellari scribit. Gr. pratense paniculâ multiplici C. B. Park. Small hard grafs.*

J. B.

Duræ radicem fibræ, culmi paucis geniculis distincti, palmares & sesquipalmares foliis stipati prætenibus, culmo altioribus. Panicula in metam fastigiantur, & versus unum duntaxat latus flectuntur.

In muris & aridioribus provenit. Radicum fibræ tenues, albentes, culmi tenues, duobus fere geniculis nodosi. Spica paniculam componentes angustæ, oblongæ, squamosæ, pediculis insidentes, quo à scapo medio aliquid extant.

Locus.

A. 18. *Gramen exile duriusculum maritimum. Small Sea hard grafs.*

Plurimis prælongis fibellis, tenuissimis filamentis capillatis, & variè implexis raditur: è quibus multi exeunt culmi sesquipalmares aut majores, crassi latis & rigidi, uno alteròve folio angustò cincti, & geniculo intercepti, singuli in fastigio spicam sustinentes duas uncias longam, è plurimis elegantibus squamosis, oblongis, non aristatis paniculis, hinc inde alternatim, duabus tribusve simul, nullo fere pediculo scapo adnascensibus compositam. Folia angusta, modicè longa. Planta est annua.

In arenosis maris litoribus provenit.

Locus.

A. 19. *Gramen asperum J. B. spicatum folio aspero C. B. pratense, spica multiplici rubra Park. Rough Grafs.*

Culmo est sesquicubitali, interdum etiam bicubitali & altiore; tribus fere geniculis intercepto, aspero, potissimum foliis nodis, & in fastigio. Folia longâ vaginâ culmum involvunt, (ut aliis Graminibus) in acutum pungentemque mucronem desinentia, à quo deorsum si digiti stringas aspera sentiuntur: Panicula itidem aspera, rigida & crassa, albicans vel rubens, sæpe minus sparsa, alias etiam magis, cum parvis paniculis, è pediculis longis asperis, anteriorum duntaxat vergit, ex latiusculis eorum mucronibus, foliis luteis vibrantibus. Aliorum Graminum multo densis cespitibus terram occupat, & innumeris fibris tenuibus oblongis raditur. Folia quæ ad radicem non multum latoria sunt foliis graminis prætenis, longitudinis palmaris, semipedalis, aut dodrantalis.

In pratens & pascuis sub fine Maii & Julii initium floret.

Locus.

A. 20. *Gramen spicatum montanum asperum. Spiked mountain rough grafs.*

E rupium fissuris in monte Ingleborough exit densis cespitibus. Folia ei longæ, modicè lata, carinata, marginibus asperis si deorsum digiti ducantur. Caulis tenuis, cubitalis, spicam in cacumine gerens brevem, semina longa, nigra.

A. 21. *Gramen dumetorum paniculâ acerosâ, semine papposo. An Gramen plumosum Lob? arundinaceum paniculâ spadiceâ molli majus C. B? spicâ candidâ, & serici modo lucens J. B? Gr. tomentosum arundinaceum Ger. Calamagrostis sive Gramen tomentosum Park. Woolly-grafs, with a pappose panic.*

Lob.

Folia est duris, rigidis & aridis, ad Schenanthi folia non parum accedentibus; culmi similiter rigidi, sesquicubitali aut duos cubitos alti, spica longè, densè, ex purpureo rubentes, paleæ, per maturitatem candidæ, & serici instar micantes.

Locus nascitur fenticosis sylvarum quarundam Flandriæ & Angliæ, jumentis inutilis.

Locus.

Huic simile, si non idem, collegimus in dumetis quibaldam agri Northamptonensis & Essexiensis: Ad basin seminis lanugo papposa in circuitu adnascitur.

A. 22. *Gramen Mariæ J. B. paniculatum montanum 2. seu paniculatum odoratum C. B. Gramen paniculatum Germanicum odoratum Park.*

C. B.

Radicibus candidis, genicularis, fibris crassis demissis serpit: culmo est bicubitali, geniculis paucis distincto; foliis angustis, longissimis, paniculam superantibus [coarctatis marginibus ita convolutis, ut teretem junceum culmum imitentur, rigidis, firmis, pungentibus J. B.] suavem odorem spirantibus, cujus culmo panicula parva, leviterque sparsa infidet.

A. Regiomontani (unde è Borussia missum) Gramen Mariæ dicitur, quod in fasciculos collectum propter odoris fragrantiam vestibus adjiciant.

summae foliorum partes glabrae sint. Summum caulem occupat *panicula* sparsa, inflexa raris spicis, tenuibus pedicellis appensis, composita. Singulae spicae longiusculae sunt & strigosae, è pluribus glumis squammatim incumbentibus, & in breves purpureas aristas desinentibus constantes.

In sylvis & dumetis ubique frequens est. Perfamilie est Gramini Avenaceo dumetorum spicato, nisi quod stipulis sit majoribus & elatioribus, paniculâ sparsâ.

Locus.

* 9. *Festuca graminea glumis vacuis* C. B. J. B.

C. B.

Ex radicibus fibrosis simul junctis *culmi* aliquot, geniculati, pedales, ad radicem lanugine pubescentes, foliis angustis, paucis donati exsurgunt, qui glumos plurimos, laeves & vacuos, filamentis tenuissimis appendentes, partim virides, partim spadiceos, aristas oblongis donatos sustinent.

Hæc apud nos in rectis & muris crescit (inquit C. Bauhinus) & cum glumi longissimis filamentis appensi sunt, faciliè à quovis vento agitati tremunt. Hinc Monspelienibus Gramen tremulum dicitur.

Locus.

In hortorum muris & juxta sepes passim reperitur (inquit P. Magnol.) Nobis incognita est.

10. *Festuca graminea effusâ jubâ* C. B. J. B.

C. B.

Altiùs exurgit caule viridi & rotundo, qui in *jubam* pedalis longitudinis effunditur, cujus glumi angustiores & longiores, brevibus aristis cincti, pediculis capillaceis oblongis insident qui per maturitatem albicant. Inter legentes reperitur.

Descriptio hæc bene convenit *Festuca* cuidam à nobis observatæ *Genevæ* inter segetes, nisi quod *juba* non adeo longa erat in plantis à nobis visis. Fortè in latiori solo longiorem paniculam producit.

Locus.

In nostro locustæ seu spicae partiales ex quibus juba componitur, oblongæ squamosæ, squamis in breves aristas desinentibus, serius paniculam promita.

A. 11. *Gramen Avenaceum montanum, spica simplici, aristis recurvis.*

Radix oblique acta fibras crebras demittit; *Folia* vix palmaria [in latiore solo eam longitudinem excedunt] non admodum angusta, carinata, satis dura & rigida. *Culmi* semipedales, tenuis, purpureascentes, uno duntaxat nodo in iis quas observavi plantis propè terram interceptus, unoque solo eum aliquotque obvolvendo donatus, cætera nudus; spicam in summo sustinet duas trève uncias longam, raris glumis alternatim fitis duo vel tria grana aristis recurvis purpureascentibus donata obgentibus.

Locus.

In fumis tumulis seu colliculis Bartolienfibus manu quondam aggestis, in ipso limite agri Elixienfis versus Cantabrigiam inventum ad nos attulit D. Dale medicus & pharmacopœus Brantænsis: idem inter Novum Mercatum dictum oppidum & Exning vicum, in agrorum limitibus, invenit. Hinc transferendum est ad Gramina spicata.

12. *Gramen Avenaceum maximum utriculis cum lanugine alba, & aristis longissimis* Botan. Monsp.

Botan. Monsp.

Radices fibrosæ sunt, è quibus plures *culmi* bicubitales, nodis distincti oriuntur, foliis angustis vestiti: *Spica* Avenacea est, cujus utriculi oblongis pediculis insidentes lanuginem albam habent, & longissimis aristis donantur, quæ selsquipedales sunt & dum ficcantur in modum spicae convolvuntur.

Locus.

Maior mense invenit cum spicis in sylva Valenæ locis herbis D. Magnol, præcipuè circa Carvettes. Huic non longe dissimilis est.

13. *Festuca longissimis aristis* C. B. *Ægilops bromoides* Tab. Ger.

Quæ ex *radice* pluribus tenuibus citris prædita multa parva, angusta & oblonga folia promit: inter quæ tres quatuorve *culmi*, tenues, cubitales, quibus *spica* Avenacæ insident, glumis vacuis, spadiceis coloris, aristis longissimis armata, quæ ex folliculo foliaceo prodeunt in unum latum rectantur.

Locus.

Nos in Germania hanc observavimus non semel. Tabernamontanus inter Wornatiam & Franchenthalium notavit. Aristæ tenues cincinnorum in modum non raro interqueuntur.

A. 14. *Ægilops Narbonensis* Lob. *Festuca sive Ægilops Narbonensis* Park. *Festuca Italica* Ger. *Gramen Festuca XIV. sive Festuca altera capitulis duris* C. B.

C. B.

Radice est fibrosa, alba, pusilla: *culmos* tenues, breves, communiter pedales proferit; foliis paucis Tritici & Hordei annulis, sed mollioribus mitioribusque per latera pilosis. In culmorum fastigio *spica* parvæ ex duobus vel tribus capitibus duris, utriculisque striatis compositæ, quibus *semina* Hordei similia sed paulo minorâ et latiorâ, eaque terna, glumo tenuioria includuntur. Ab utriculis, (non autem à seminibus) tenues, oblongæ, & acutæ aristæ candidæ eminent.

Locus.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi vulgarissima est, æstuosis & glareosis locis [in agris inter segetes triticeas & hordeaceas Lob. C. B.] In hortis culta elatior & major evadit, spicis ex quinque sensive capitibus compositis. In Sicilia aliud genus candidum, aliud nigrum, & aristis magis lutescentibus habetur. Cæs. Nobis ibidem non observata est talis differentia.

Ægilops

Ægilops morbo potius fieri cepto quàm jam longius progresso, non semel periclitati fumus profuerit. Exsiccat enim adstringendo citra calefactionem multam. Potui Cereali etiam addita semina cerebri temulentum faciunt. Lob.

15. *Festuca juncea folio* C. B.

C. B.

Ex *radice* parva, fibrosa, alba folia pauca, juncea, semicubita longa, & *culmus* rotundus, cubitalis exsurgit, qui in *paniculam* avenaceam, sed angustiorē, albam desinit; quæ ex oblongo folliculo (à folio confusio) paniculam longè superante prodit, cujus glumi rari aristis longissimis & argenteis donantur.

Locus.

In Valtellina ad urbis Sedunensis paludem copiosè provenit.

* 16. *Festuca graminea arvensis minor* C. B.

C. B.

Cauliculis est tenuibus, striatis, foliis brevioribus: in cauliculorum summo *utriculi* quidam parvi, membranacei & paleacei, palmi longitudine, racematim dependent ex tenuissimis & vix visu perceptibilibus pediculis, quorum exteriores membranulæ rubent, quibus desinentibus *stos* candidulus emicat.

Locus.

Passim in agris Hærcyniæ Saxono-Thuringicæ provenit. Thal.

* 17. *Festuca pratensis lanuginosa* C. B.

C. B.

Ex *radice* capillacea, rufescente folia multa, angusta, pedalia, unâ cum *culmis* tenuibus, bipedalibus, foliaceis, molli & pauca lanugine (culmis potissimum) aspersis exsurgunt. *Spica* est oblonga, angusta, ex glumis oblongis aristis donatis composita, & quasi in paniculam parvam expansa.

Locus.

Basilæ passim in pratibus.

* 18. *Festuca dumetorum angustissimis & pilosis foliis* C. B.

C. B.

Radix est albicans, ex durioribus fibris composita: ex qua *calami* aliquot tennes, uno alterove geniculo distincti, & pæne nudi, exsurgunt. *Folia* sunt brevina, angustissima, levi mollique lanugine hirsuta. Culmorum summitati *panicula*, ex spicis plurimis composita, quarum quilibet capillaceo pediculo insidet, multis glumis aristatis & candicantibus constans.

Locus.

Basilæ in dumetis circa Clyben reperitur.

19. *Gramen Avenaceum panicula longissima.*

In Sicilia observavimus hoc genus. Panicula erat longissima, bipalmari nimirum aut dodrantali, modicè sparsa, è plurimis locustis tribus quatuorve glumis oblongis, acutis, non aristatis constantibus composita, colore rubente: nec folia nec radicem observavimus.

C A P. XI.

De Gramine nemoroso hirsuto.

Ambigere videtur hoc genus inter Culmiferas, & Graminifolias non Culmiferas: culmo enim terete, geniculato cum illis convenit, verum flore seu potius calyce hexaphyllo, seminibus angulosis, paniculâ juncea ad hæc accedit.

A. 1. *Gramen exile hirsutum* Ger. *nemorosum hirsutum minus angustifolium* Park. *hirsutum capitulis Psyllii* C. B. *Gramen Luzula minus* J. B. *Small hairy Wood-grass.*

C. B.

Radice est ruffa, oblongâ, repente, pluribus fibris capillatâ: ex qua folia plura, semidodrantalia, modò latiora, modò angustiora, acuta, villosa prodeunt: inter quæ *cauliculus* palmaris, lavis, tenuis, viridis exurgit: *paniculam* brevem ex pluribus floribus compactam, rufescentem sustinent. Flores quando aperiuntur in foliola sex atro-rubentia lateribus pallidis expanduntur, è quorum medio stamina flava sex, & tria filamenta pallida prodeunt.

J. Bauhinus calamum duobus articulis ditatum scribit, ex quibus folia duo, uncias duas longa emergunt, alterum in medio, alterum in supremitate, ubi coma in tres vel quatuor (ceu capitula) dividitur partes.

Floret sub finem Aprilis & initio Maii in pratibus & pascuis frequens.

Tempus & Locus.

A. 2. *Gramen hirsutum latius paniculâ juncea compactâ. An nemorosum hirsutum V. seu hirsutum angustifolium majus* C. B. *nemorosum hirsutum majus angustifolium* Park? *Hairy grass the greater, with a more compact bush-like panicle.*

Duplo elatius est quàm præcedens: foliis duplo triplove longioribus, duobus etiam tribusve in caule: paniculâ multo majore, magis compactâ, ex plurimis veluti globulis coærcatis. In palustribus provenit. Suspicebar aliquando hoc non differre specie à præcedente, sed ratione loci duntaxat variare: verum nunc aliter sentio.

A. 3. *Gramen*

- A. 3. *Gramen nemorosum hirsutum vulgare. An Gramen nemorosum hirsutum Lob? Ger? nemorosum hirsutum latifolium majus Park? nemorosum hirsutum majus latifolium C.B? Common hairy Wood-grass. Si hoc intelligit perperam majus dicitur.*

Dodrantali est altitudine. Radix ē fibrarum tenuium cespice constat. Folia pedem dimidium longa, pallide viridia, latiuscula, ad margines pilosa. Cauliculi seu culmi ex eadem radice plures, geniculis tribus pluribusve intercepti, ad quos folia breviter, culmum aliquouque amplectentia; in fastigio paniculam gestat sparsam, in eo à Gramine exili hirsuto diversam, quod hosculi eisque succulentia vascula feminalia non plura simul congesta unicum capitulum seu globulum componant, sed singula seorsum nascantur, alia sessilia, alia pediculis longis tenuibus appenda, qui non raro deorsum reflectantur. Flor. ex illis sex foliolis, quæ calycis loco vasculum feminale amplectuntur, & totidem intus apicibus constat.

Locus.

In sylvis admodum frequens est, præsertim montosis.

4. *Gramen rore lucidum nemorense sive Luzula J. B. nem. hirsutum majus latifolium C.B. item nem. hirs. latif. minus ejusdem, magnitudine potissimum differens, ex sententia Chabræi.*

Differt à descripto, 1. Radice magna, fibrosa, geniculata ruffa J. B. quamvis C. Bauhinus ex pluribus fibris nigricantibus compositam ei attribuat. 2. Culmis sesquicubitalis C. B. cum J. Bauhinus dodrantalem altitudinem eis attribuat. 3. Foliis cubitalibus C. B. J. Bauhino quadrantalibus aut palmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, extrorsum striata, glabra, at in lateribus longâ, canâ, tenerraque lanugine, in folium etiam totum utrinque incurrente, obrita : Ista lanugo vel pili, qui facile decidunt tacti colligunt rorem, qui splendet noctu, irradiantibus stellis vel Luna, ita ut sit admirationi videntibus. Herbam perquirentes decidente rore invenire non possunt. Descriptio Graminis hirsuti latifolii majoris apud C. B. in Hist. in omnibus ferè excepta magnitudine, quâ excellit, Gramini nostro hirsuto nemorensi vulgari convenit.

Gramen ejusdem hirsutum latifolium minus convenit melius descriptioni Graminis rore lucido nemorensi apud J. Bauhinum. Hac autem duo Gramina (nemorense hirsutum I. & II. C. B. intelligo) specie convenire, seu unum & idem specie Gramen esse Chabræus vix mihi persuaserit: nec enim magnitudine sola differunt, sed & foliis, & culmo, & paniculis, ut descriptiones conferunt patebit. Minor species foliis rigidiusculis, acutis, surrectis, ex radice instar celsipis prodeuntibus cum gramine hirsuto maximo nostrate convenit.

- A. 5. *Gramen nemorosum hirsutum latifolium maximum. An Gr. nemorosum hirsutum latifolium minus juncea paniculâ Park? si hoc intelligit, male minus appellat. An Gr. hirsutum latifolium minus C. B? An Gr. Luzula maximum J. B? Panicula convenit: folia nimis longa pinguntur. The greatest broad-leaved hairy Wood-grass.*

Folia huic graminis qualia Gramini rore lucido nemorensi attribuit J. Bauhinus, nimirum palmaria aut sesquipalmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, semunciam lata, extrorsum striata, glabra, & in lateribus pilis longis, canis mollicellis donata. Juba amplissima & latè diffusa, qualem Gramini Luzula maximo appingit Jo. Bauhinus, juncea : Semina ut in aliis generibus spadicæ, triquetra.

In Gram. Luzula maximo J. B. folia unciam latitudine ferè aquant, longitudine cubitali: nostro, quantum hactenus observavimus, folia breviora sunt, perinde tamen interdum lata.

Locus.

In umbrosis saxosis sæpius observavimus. Reperitur etiam Hampstedii non longe à Londino propè sylvam.

Gramini Luzula maximo J. B. Radix crassa, obliqua, nigra, numerosis fibris capillata.

6. *Gramen nemorosum hirsutum angustifolium minus paniculis albis C. B. nem. hirsutum minimum Park. male. Gramini Luzula affine flore albo J. B. White-panicked Wood-grass.*

J. B.

Perennis vitæ gramen foliis est ad Graminis Luzula sive nemorosi folia accedentibus, consimiliter pilosis : at culmi majores, cubitales : florum manifestum discrimen : Iti siquidem in summo fastigio albi sunt, festucae, cum in altero non in festucae, sed in capitula desinant, seu parvos calyces femina claudentes, eosque nigricantes, cum hujus festucae albescent. Luzula modo quosdam habet pilos, qui etiam facile decidunt.

Locus.

Plantam hanc quam describit J. Bauhinus, ad latera montis Salevæ & in colle la Bassie propè Genevæ observavimus. An idem sit quod C. Bauhino describitur sub titulo alato dubitamus, cum ille hosculos singulos expansos semis donatos foliolis suo attribuat, unde totidem staminula prodeunt.

PARS SECUNDA.

De Herbis graminifoliis non culmiferis flore stamineo.

CAP. I.

De Gramine cyperoides & Cypero.

Hujus note sunt præter folia graminea & stamineos flores toti generi communes, caules triquetri in omnibus, & in plerisque etiam femina.

Horum spica seu panicula in nonnullis alia supra alias è foliorum sinubus exeunt, quæ Gramina cyperoides polystachia dicimus; in aliis summos caules terminant, quæ vel spicata, vel paniculata. In utroque genere maxima, modò radicibus tuberosis donata sint, Cyperi simpliciter dicuntur.

Cæterum Cyperus *Küster* à radicis effigie pyxidulam aut vasculum pusillum imitatur dicitur.

§. I. Gramen cyperoides polystachyon.

- A. 1. *Gramen cyperoides cum panicula nigra J. B. cyperoides majus latifolium Park. cyperoides Ger. Cyp. latifolium spica ruffa, sive caule triangulo C. B. Great vernal Cyperus-grass.*

J. B.

Geniculati incedunt & prorsum radices crassiusculæ, Cyperi longi radicibus similes, à quibus pendunt fibræ crassiusculæ. Folia cubitalia & sesquicubitalia, lata, carinata & striata, Cyperi paria. Caulis duobus cubitis interdum altior, concinnè triquetrus, solidus, imâ parte uno vel altero folio ceu vaginâ cinctus, cæteroque nudus, per fastigia foliis aliquot, ipsius cacumen haud multum superantibus donatur; & quorum sinu spica quedam emicant, dum triumve unciarum, ex obscurâ purpurâ initio nigricantes; deinde è squamarum singularum sinubus singuli exeunt utriculi, è viridi flavicantes, acuminati, singula intus femina triquetra nitida per maturitatem nigra, continentes. Summum caulis fastigium occupant tres, quatuorve spicae, è spadiceo nigricantes, contiguae ferè, habitiores, femine cassæ, è mollioribus glumis contextæ. Quin & spicarum seminferarum summa pars non raro paleacea est & femine vidua ad modum supremarum mox dictarum. Caulis cætera enodis, ad exortum foliorum è quorum sinubus spicae exeunt nodosus est.

In aquosis, inque aquis ipsis ad fluviorum ripas non raro oritur, & Maio mensè, aut etiam Aprilis floret & spicas producit, inque multis annos durat. Per totam Angliam frequentissimum est.

Locus.

- A. 2. *Gramen cyperoides majus angustifolium Park. Graminis nigro-lutei vernalis varietas major J. B. Great narrow-leaved vernal Cyperus-grass.*

Hoc genus præcedenti perfimile est, sed per omnia minus, in parem tamen altitudinem assurgit, caule concinnè triquetro, solido, imâ parte foliis aliquot cincto angustioribus, brevioribus & minus striatis, cætera & nudo, & enodi ad fastigium ferè, ubi ad intervalla duo triæve folia, è quorum sinubus spicae exeunt angustiores & graciliores multo quam in illo: utriculi etiam femina continentes minus turgidi erant, verum compressi in plantis nobis descriptis, (forte ea maturæ non erant.) Summum caulem terminant spicae similes paleaceæ & femine cassæ, verum pauciores & strigiosiores multo.

Hanc plantam iidem cum præcedente locis unâ nascentem observavimus multoties, unde specie distinctam esse minime dubitamus.

Locus.

- A. 3. *Gramen cyperoides foliis Caryophylleis vulgatissimum. Graminis nigro-lutei vernalis minor varietas J. B. Sharp-spiked Cyperus-grass, with Tulip-flower leaves.*

Radix fibris magnis rubentibus constat, aliis etiam minoribus rubentibus intermixtis. Caules inde attolluntur locis humidis & laxiori solo non dico dodrantales, sed pedales & sesquipedales, triquetri quidem non tamen adeo concinnè & manifestè, foliis circa infimum duobus tribusve ceu totidem vaginis, altera alteram excipiente, obvoluti, deinde nudi ad fastigium ferè, ubi duo aut tria habentur, è quorum sinubus totidem spicae spadiceo-virides exeunt, pediculis longiusculis tenuibus appendæ, primi generis similes sed minores. Summum caulem terminant spicae graciles, elegantes è squamis obtusis, è squamis seu glumis cœruleo spadiceis, flavâ per medium longitudinem lineâ striatis marginulis cinerascens, compactæ. Folia Caryophylleis latitudine & colore glauco paria & similia, longiora, retrorsum flexa. N. Spicae femine cassæ in summo caule in prima specie minus concinnæ sunt, è squamis in acutis cuspidibus exeuntibus compositæ.

In pratis humidis verno tempore & ad rivulos copiosè oritur, & spicas producit.

Locus.

- A. 4. *Gr.*

- A. 4. *Gramen cyperoides polytachyon lanuginosum. Many-spiked hoary Cyperus-grass.* *Gr. cypr. Norwegicum parvum lanuginum* Park 2 pag. 1172.

Hujus tum folia, tum caules, tum etiam spicae in apricis lanuginosae sunt: Nonnunquam tamen folia ad genicula duntaxat quae caulem amplectuntur lanuginosa sunt. Magnitudo ei Graminis Caryophylli.

In summo caule duas aut tres spicas habitiores gestat semine cassas; & inferius ad magnam distantiam è foliorum sinibus duas aut tres alias, in quibus semen. His duabus notis ab aliis congenitis abundè distinguitur.

Locus.

In pascuis locis humidioribus oritur.

Figura Graminis cyperoidis Norwegici parum lanosi apud Parkinsonum aliam plantam demonstrare videtur, quam Botanici Londinenses circa altam Portam inquirendam relinquo. Ut & Gramen cyperoides Norwegicum alterum ejusdem in udis Sylvis apud nos nascens.

- A. 5. *Gramen cyperoides polytachyon flavicans, spicis brevibus prope summam caulis. Yellowish Cyperus-grass, with short spikes.*

Altitudo est dodrantalis & interdum pedali: Radice alba, fibrosa; foliis angustis, subtus interdum pilosis, caule brevioribus: caule triquetro, duobus tribusve foliis inferius cincto, deinde aliquotum nudo, prope summam duas tréve spicas promente, ex singulis scilicet foliorum alis singulas breves, habitiores, flavicantes, è pluribus granis rigidiusculis, non exeuntibus in acutum mucronem ut in Gramine palustri echinato, compositas, unica in supremo majuscula, acerosa, flavicante spica.

Locus.

In pratibus & pascuis frequens oritur per totam Angliam.

- A. 6. *Gramen cyperoides spicis teretibus erectis. Cyp. angustifolium spicis longis erectis C.B. Cyperus-grass, with many erect spikes.*

Sesquicubitale altitudinem assequitur. Folia angusta, concava, glauca, caulem aliquotum amplectuntur, longitudine superant. Caulis triquetrus quidem, sed ita ut vix possit discerni; in capmine spicas gerit tres vel quatuor, aliquotque disjunctas, tenues, longiusculas, semina cassas, ad quae infimam apponitur foliolum. Inferius è foliorum sinibus exeunt duae aut tres spicae, habitiores, teretes, erectae, duas uncias longae, è membranaceis subrotundis utriculis, pallide virentibus, mucrone donatis compositae.

Locus.

In aquosis & stagnis vadosis observavimus in agro Warwicensi.

- A. 7. *Gramen cyperoides spicatum Ger. emac. spicatum foliis Caryophyllae Park. Caryophyllae foliis, spica divinali C.B. Gramen cyperoides verum minimum. The least vernal Cyperus-grass.*

Radix ei longa, fibrosa: Folia angusta, glabra, viridia: Caules trianguli, foliis nudi, palmum & dimidium non excedunt, in summitate spicas tres quatuorve gestantes, breviusculas, juxta positas & ferè contiguas, non è foliorum alis egressas ut in precedentibus, (quamvis interdum observare rim unam è folii inferioris sinu exeantem) superiorem acerosam & semine vacuum, reliquas seminibus foetas.

Locus.

Spicam producit & floret primo vere, ante reliqua genera, in pascuis sterilibus passim.

- A. 8. *Gramen cyperoides spica pendula breviori C.B. Cyperus sive Pseudo cyperus spica brevipedunculata Park. Graminis cyperoidis generis, Pseudo-cyperus Lobelio, spica vel panicula pendula ex longis pediculis J.B. Pseudo-cyperus Ger. Balfard Cyperus with short pendulous spikes.*

C.B.

Radice est candida, nonnunquam nigricante, crassa, frequentibus fibris capillaceis obsecta, & verum Cyperum geniculis amulante, sapore herbaeo, inodora: foliis Cyperi: caule cubitali, in cuius summo spicae plures oblongae [cyndraceae] singulae ex singularibus pediculis oblongis dependentes, quae squamosae & flavescientes.

Locus.

In palustribus & aquaticis, stagnis vadosis, rivorumque marginibus reperitur, non tamen ita frequens apud nos.

Hujus spicae non exeunt omnes ex eodem caulis puncto, sed ex singulis foliorum sinibus singulae; caule in spicam strigolam, acerosam, semine cassam terminato, ut in aliis hujus generis.

- A. 9. *Gramen cyperoides spica pendula longiore Park, spica pendula longiore & angustiore J.B. C.B. Many-spiked Cyperus-grass, with long pendulous spikes.*

Magnitudine & statura aequat vel etiam superat Gramen cyperoides cum paniculis nigris. Spica in summo caule semine cassis singularis & habitior. Quae secundum caulis longitudinem è sinibus foliorum singulis singulae exeunt longe sunt, angustae, pendulae, flavicantes: quing, plurimum in eodem caule semine praegnantem praeter eam quae in fastigio est acerosam & vacuum. Spicae haec pendulae sunt non tam ob longitudinem & tenuitatem pediculorum quam ob ipsarum spicarum longitudinem & gracilitatem & summam partem ob crassitatem suam ponderosorem; ex innumeris autem veticulis seminalibus exiguis, acuminatis compositae. Caulis infra spiciferus folia, quatuor vel quing,

quing, non spiciferis cum obvolvendis vestitur, ut exigua admodum pars caulis à foliis inferioribus ad superiora nuda sit.

In fossis Noleciae prope Brantiam in Effesia copiosè.

Locus.

- A. 10. *Gramen cyperoides spicis parvis, longissimè distantibus.*

Caule est bipedali & longiore, & pro longitudine tenuissimo. E foliorum alis ad longissima intervalla spicae exeunt, ut in hujus generis reliquis, singulares, pediculis tenuissimis uncialibus aut longioribus appendae, ipse graciles, [interdum habitiores] unciales aut longiores. Spica paleacea semine vacua, singularis caulis fastigium occupat. Folia ad radicem multa caules singulos circumstant, modicè lata, carinata sesquipalmaria aut semipedalia, quorum duo triaevum caulem ceu vagina amplectuntur, deinde ad longitudinem pedalem caulis fere nudus est, spicas plerumque tres praeter summam strigolam & semine cassam in singulis cauliculis producit.

Hanc speciem primus mihi ostendit D. Martinus Lister, postea ipse observavi loco putrido & palustri prope molendinum Machins mill dictum sesquimillari à Wirham oppido versus Camalodunum.

- A. 11. *Gramen cyperoides sylviarum tenuis spicatum Park. Lob. in Illustr. stirpium p. 60. Silver-rare wood Cyperus-grass.*

Radix satis crassa oblique incedit demissis fibris albentibus terram firmiter apprehendens, germina obiter protrudens multa, unde planta se dilatat, & commodum locum nacta densis cespitibus terre superficiem occupat. Folia quae è radice exeunt semipedalia, modicè lata, glabra, pallide viridia, in medio carinata, & utrinque lateribus secundum longitudinem reflexis, duobus inferne sulcis, superne eminentibus porcis exarata, ut in Cypero Officinarum. Caules cubitales & longiores, versus terram plerumque reclinati, tenues, triquetri, ima parte uno alterove folio cincti, deinde longis intervallis duobus tribusve alius, è quorum sinibus singulis singulae exeunt spicae longiusculae, graciles & strigolae, è viridi lutescentes, praetenuibus (& inferiores etiam praelongis) pediculis pendulae, supremo caule in simplicem, tamen semine cassam xerampelinam spicam exeunte.

In sylvis copiosissime oritur.

Locus.

12. *Gramen cyperoides polytachyon minimum, spicis per maturitatem albicantibus.*

Radix oblique incedit, fibris subinde demissis, per siccitatem rubentibus. Folia ad radicem plurima conferta, palmaris longitudinis, angustissima, & in sicco ob convolutionem ferè juncea. Cauliculi plurimi, semipedales, tenues, recurvi, ima parte velut vaginà quadam cincti, cetera nudi, ad fastigium ferè, ubi è foliorum seu vaginularum quarundam sinibus binæ ut plurimum spicae (h.e. è singulis singulae) perbreves, ex utriculis aliquot turgidis & subrotundis semina triquetra contentibus compositae exeunt, summo caule in spicam tenuem acerosam, semine cassam, semuncialem, albicantem desinente.

Sub monte Salevæ prope Genevam invenimus.

Locus.

- A. 13. *Gramen cyperoides palustre leucanthemum, junceum leucanthemum Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 7.*

Folius.

In palustribus putridis & cœnosis, Bogis dictis, in Occidentalibus praesertim Angliæ sapius occurrit sub finem Julii paniculam promens, pedali altitudine aut paulo majore; caule duro, rigido, junceo, [D. Newton observante triquetro] tribus circiter articulis distincto, ad quorum unumquemque, ut in aliis graminibus apponitur folium. E superiorum autem duorum foliorum sinibus exit furculus seu pediculus tenus, duas tréve uncias longus, cujus summitati innascitur quaedam veluti umbellula, è foliulis fere potius glumis acerosis, elegantulis, albis composita: in summo autem cauliculo aut prope eum existunt duae tréve simul ejusmodi umbellulae confertae, brevibus & tenuibus pediculis infidentes.

Affinitatem quandam habere videtur cum Gramine junceo aquatico Ger. junceo polytachyo C.B. inferius inter Gramina juncea descripto.

- A. 14. *Gramen cyperoides angustifolium spicis sessilibus in foliorum alis. Parrot-leaved Cyperus-grass, with short sessile spikes.*

Fibris albentibus tenuibus radicitur, & in densis plerumque cespitibus nascitur. Cauliculi tenues, pedales interdum & altiores, triquetri, inferiore parte foliis tribus quatuorve angustis, longis, caulem ipsum longitudine non raro aequantibus, reliquorum hujus generis in modum, obvoluti; deinde aliquotque nudi, superiore parte foliis iterum vestiti tribus quatuorve, infima caulem excedente, in quorum alis spicae parvae, squamosae, ejusmodi etiam nullis adnascantibus foliis summum caulem occupant duae tréve, proximè, admotae, & velut spicam compositam efficientes.

In aggeribus fossarum plerumque oritur, praesertim umbrosis.

Locus.

- A. 15. *Gramen*

- A. 15. *Gramen palustre rebinatum* J. B. Ger. *emac. palustre aculeatum vel minus Germanicum* C. B. *aculeatum Germanicum* Park. *Marsh Hedge-hog grass.*

Palmari & interdum sesquipalmari est altitudine. *Cauliculi* ima parte propè terram tribus quatuorve foliis non admodum angustis, breviusculis, obscurè virentibus, reliquorum hujus generis in modum, obvoluti, deinde ad fastigium propè nudum, summa iterum parte duobus tribusve foliis vestiti, quorum finis occupant spica sessiles, teretes, echinatae, semuncia breviores, & triangularibus loculis minoribus, semen quoque triquetrum continentes compositae, quibus supereminet luminum caulem finis imperfecta spica rufescens, longior fere duplo, vix quantam crassitudinis partem equans, mollis, meris squamulis contexta. *Radices* prorsum agit nigricantes.

Parvitate sua & spica compactis habitioribus muricatis in foliorum alis sessilibus à congeneribus facile distinguitur.

In paludosis frequens occurrit.

Locus.

6. 2. *Gramen Cyperoides cum spicis aut paniculis in summitate caulis.*

- A. 1. *Gramen cyperoides palustre panicula sparsa* Park. *cyperoides panicula sparsa majus* C. B. *cyperoides vulgatus aquaticum* Ger. J. B. *Water, or Marsh Cyperus-grass, with sparsed heads.*

Ex radice longa, nigra, digitum crassa, Cyperi longi formâ, geniculata, huc illuc se diffundente, multum fibrata caulis sesquicubitalis, tribus angulis alper exurgit; quem folia Cyperi vel *Arundinis* ex radice prodeuntia vestiunt. Caulium summus spica cirris brevibus villosa, ex aliquot paniculis composita, subultra, & per maturitatem rufescentes, insident, quibus folia terna aut quaternâ subjiciuntur; quorum quaedam lata & palmum longa, quaedam brevia & angusta.

In foliis palustribus Elenibus, inq. fluviis majoribus, ut Thamesi: J. Bauhino ubiq. in aquosis palustribus & stagnantibus reperitur. Verum non adeo frequens habetur in Anglia.

Locus.

- A. 2. *Gramen cyperoides palustre spica longiore laxa, Marsh Cyperus-grass with long spikes.*

Caulis huic sesquicubitalis, triquetrus, angulis ad tactum asperis, si deorsum digiti ducantur, is firmus, nudus, enodis, in cacumine spicam laxam seu potius paniculam longam minus sparsam, & cidaem gestans, è pluribus spicis secundariis compositam, quae ex aliis adhuc exiguis, subrotundis, squamosis constant. Densis, firmis & arcuè compactis cespitibus nascitur hoc genus, radicibus autem implexis Juncorum in modum, ut eisdem tuto insistere possit. Ad initium spicae aut nullum apponitur folium, aut perexiguum. Quae è radice exeunt folia non admodum lata sunt, caule tamen nonnunquam longiora.

In palustribus putridis & aquosis oritur.

Hujus aliam speciem per omnia similem sed minorem, spicis angustioribus & gracilioribus, spicae nascentem, non in ejusmodi densis cespitibus, iidem in locis observavimus.

Locus.

- A. 3. *Gramen cyperoides spica è pluribus spicis mollibus composita. Cyperus-grass, with a soft compound spike.*

Cauliculi huic dodrantes aut pedales atque etiam altiores, triquetri, concavi, enodes, imâ parte quatuor vel quinque foliis, eos vaginâ instar aliquotisque obvolventibus cincti, cetera nudi, spicae in fastigio gestantes quatuor, quinque, vel sex spicis brevibus subrotundis, ad tactum mollibus, ex utriculis compressis squammatum incumbentibus compositis coagmentatam. *Folia* brevia ut quartam caulis partem longitudine aequant, latitudine Graminis pratensis minoris.

In pascuis locis humidis copiose provenit.

An hoc idem sit Gramini cyp. ex monte Ballon J. B. dubitamus, ob altitudinem minorem, folia nimis brevia, nullum spicae subiectum folium. Verum hujus generis plantae pro loci genio multum variant.

Ex quo haec scripsimus ostendit nobis D. *Jacobus Newton* amicus noster, rei Botanicae peritissimus ipsissimum.

Locus.

- A. 4. *Gramen cyperoides ex monte Ballon spica divisa* J. B. *cyp. palustre majus spica divisa* C. B. *cyp. palustre minus* Park. *cyp. parvum* Ger. ico.

Quod à præcedente differt altitudine majori, cubitali sci. aut sesquicubitali; caulis tamen gracilioribus, neq. adeo manifestè concavis; spicis partialibus minoribus, non tamen minus crebris & confertis; corrigiato foliolo oblongo spicae subiecto, quo interdum rectâ supra paniculam affurgens caulis Junci speciem refert; foliis longioribus, angustioribus.

In pratis propè Hitham Colcestrensem in Essexia. Alibi etiam sæpius idem observavit D. Newton.

Locus.

A. 5. *Gr.*

- A. 5. *Gramini cyperoidi ex monte Ballon simile, spica rotata è pluribus spicis composita. AnGr. cyp. elegans multifera spica* Park. *Cyperus-grass, with a soft more compound spike.*

Præcedente majus est & elatius, ut quod cubitalem altitudinem assequatur. Spicam habet à spicis multo pluribus & densius stipatis compositam, nec ejusdem magnitudinis omnibus, ut in illo fere, sed sursum versus cacumen minoribus, donec tandem in unam simplicem majusculam spicam terminentur.

Locus.

In palustribus & aquosis Maio floret.

Spica in hac specie coloris est ferruginei, & initio ad tactum mollis. Caulis concavus est, minus tamen quam in præcedente.

- A. 6. *Gramini cyperoidi ex monte Ballon simile, humilior, in maritimis & arenosis nascent. Sea-Cyperus-grass, with a compound spike.*

Radices crassæ, crebris geniculis articulatae, eq. geniculis fibras tenues capillatas emittentes, huc illuc vagantur. *Folia* angusta, semipedalia, carinata, ima parte, seu vaginâ caulem amplectantur, aliorum hujus generis in modum, semipedalem, tenuem, nudum, enodem, triquetrum, in summo spicam sustinentem è multis spicis compositam, paucioribus tamen quam in superiore. Singulis seminibus (quæ velut totidem squamæ spicas parciales componunt) duos plerumq. tenues & contortos pilos emittunt, unde tota spica velut ferrugineo quodam capillitio hirsuta videtur. Ob tenuitatem caulis, & gravitatem feminum spica plerumq. deorsum nutat.

In arenosis maritimis frequens occurrit.

Locus.

- A. 7. *Gramini cyperoides elegans spica composita asperiore. Elegant Cyperus-grass, with a rough compound spike.*

Radices huic albae, fibrosæ: *Folia* angusta & vix à digiti partem lata, pallide viridia, caulem aliquotq. amplectentia, dodrantem longa. *Caulis* pedalis, triquetrus, nudus, enodis, in cacumine spicam gestans colore herbarico seu ex viridi flavicante, è spicis parvis quinq. vel sex, vel pluribus paucioribusve, compositam, brevibus, teretibus, squamosis, squamis (quæ nihil aliud sunt quam utriculi semina continentes) compressis & acuminatis. Ad spicam autem nullum apponitur folium.

In stagno quodam non longe à *Middleton* vico versus *Odes-hill*, in agro Warwicensi, propè *Locus* *Wrexham* in Wallia, & alibi varus in locis observavimus.

- A. 8. *Gramen cyperoides palustre majus spica compacta* C. B. *palustre cyperoides aquaticum spica integrâ* J. B. *palustre cyperoides* Ger. *cyp. palustre majus* Park. *The greater spiked Cyperus-grass.*

Triquetrum Cyperi tollit caulem, cubitalem & sesquicubitalem, solidum, enodem, ima parte quatuor aut quinque foliis, cum vaginâ instar includentibus, cinctum, cetera nudum; cujus fastigium ornat spica, [Panicis quodammodo similis J. B.] fusciculis & major, è squamis compressis, acuminatis & quodammodo aculeatis composita: Sunt autem squamæ hæc nihil aliud quam loculi triangulares, semen continentes, Milio fere æquale, compressius. *Radices* fibrosæ, ex deciduorum foliorum fibris comosæ, *Folia* mediocriter lata caulem fere longitudine aequant. Ad basin spicae plerumq. apponitur foliolum angustum oblongum, aliâq. etiam sed breviora ad bases spicarum particularium totalem componentium.

In aquosis frequens nascitur.

Locus.

- A. 9. *Gramen cyperoides spicatum minus. Gr. cyp. spicis minus compactis* Park. *cyp. parvum* Ger. *descl. cyp. spicis minoribus minus, compactis* C. B. J. B. *The lesser spiked Cyperus-grass.*

Præcedenti simillimum est hoc genus, sed multis numeris minus. *Radix* obliqua, fibris crassiusculis rufescentibus donata. *Cauliculi* pedales, terram versus plerumq. reclinati, ima parte sex septemve foliis angustis, carinatis cincti, enodes tamen. *Folia* etenim omnia caulem ad tertiam fere longitudinis partem seu theca obvolvunt & includunt, & inferiora etiam superiora, omniâque è radice unâ cum caule exeunt, addo ut ima pars caulis sex septemve velut vaginis integatur: quod & aliter etiam hujus generis Graminibus commune est. Spica in summo cauliculo longa, divisa seu interrupta.

Extra aquas plerumq. oritur, in pascuis humidioribus.

Locus.

- A. 10. *Gramen cyperoides spicatum minus, spica longâ, divisa seu interrupta. The lesser spiked Cyperus-grass, with a long interrupted spike.*

Radix obliqua fibris crassiusculis demissis terræ firmiter adhærescit. *Cauliculi* dodrantes aut pedales, tenues, triquetri & striati, terram versus plerumq. reclinati, ima parte sex septemve foliis angustis, carinatis cincti, enodes tamen. *Folia* etenim omnia caulem ad tertiam fere longitudinis partem seu theca obvolvunt & includunt, & inferiora etiam superiora, omniâque è radice unâ cum caule exeunt, addo ut ima pars caulis sex septemve velut vaginis integatur: quod & aliter etiam hujus generis Graminibus commune est. Spica in summo cauliculo longa, divisa seu interrupta.

rupta, è sex nimirum septemve spicis parvis, squamosis, sessilibus, ex utriculis aculeatis compositis, longius distantibus [inferiores intellige] coagmentata. *Folia* interdum selquipalmaria sunt & longiora, caules ipsos longitudine vel aequantia, vel etiam excedentia, quo à reliquis hujus generis spicatis differt. Spicae inferiores ad exortum folium viride, angustissimum capillaceum obtinent. In paucis locis humidioribus nasci auiat.

Usus.

- A. 11. *Gramen cyperoides spicatum minimum, spica divisa aculeata. Gr. Sylvaticum* J. Tab. parvum tenuissimum cum spica aculeata J. B. *memorosum glabrum* A. five spicis parvis apertis C. B. *The least prickly spiked Cyperus-grass.* An *Gr. cyperoides echinatum* montanum Park.

Radicum fibræ crassiusculæ, pro plantule modulo, nova in ambitu germina emittentes herbam propagant. *Folia* angusta, brevia, imos cauliculos ut in precedentibus cingunt; sunt autem in palmatis & interdum selquipalmatis, tenues, triquetri, spicam in summo sustententes tribus plerumque glomerulis folliculorum aculeatorum semina includentium compositam. Utriculi per maturitatem extrorsum magis reflectuntur quam in precedentibus, unde & spicæ magis aculeatæ sentiuntur.

Locus.

In locis palustribus, solo putrido & spongioso plerumq. oritur.

- A. 12. *Gramen cyperoides seminibus deorsum reflexis pulcherrimum. Flea-grass.*

Hujus cauliculus palmaris in summo spicam gestat brevem, raram è seminibus paucis, pulcherrimis deorsum reflexis, spadiceis compositam.

Locus.

In palustribus putridis oritur. Parvitate sua, figura, colore & situ seminum à reliquis hujus generis facile distinguitur. Semina quantum nemini triquetra sunt: Plantulam accuratè deducere quando ejus copia facta erat negleximus; in palustribus tamen non valde infrequens est.

- * 13. *Gramen typhinum* Tab. spica multiplici nigra J. B.

Nobis cum J. B. ad *Gramen cyperoides* accedere videtur, verum quoddam genus sit nondum constat. Consule si placet J. Bauhinum lib. 16. cap. 181. & C. Bauhinum Theat. l. 1. s. 1. c. 11. n. 7. cui *Gramen typhoides* spica multiplici dicitur.

- * 14. *Gramen cyperoides latifolium spica spadiceo-viridi majus* C. B.

Quod in humidis ad Sellam novam Monspeffuli primum vidi, quodq. P. Magnol abundanter Ladum amnem scribit, ab nova species sit & ab omnibus superius à nobis descriptis diversa nemo. Si D. Magnol accuratius descriptum nobis dedisset, hunc scrupulum exemisset. Nec minus incertissimus de

- * 15. *Gramine cyperoides angustifolio spica spadiceo-viridi minore* ejusdem.

- * 16. *Gramen cyperinum nemorosum* Tab. J. B. *memorosum spica sublonga recurva* C. B.

Radicibus fibrosis, foliis angustis, dodrantalibus, acuminatis, caulibus rotundis, pedalis seu duas tréve ex luteo purpurascens, trium unciarum sustentibus, nobis incognitum, circa Monspeffulum pratorum & satorum margines ornare ait P. Magnol.

Præter has & alias adhuc quatuor Graminis cyperoidis species novas, & à nemine ante se propositas proponit & describit Parkinsonus in Theatro suo Botanico. Eæ sunt

1. *Gramen cyperoides Danicum glabrum foliis caryophyllis.*
2. *Gramen cyperoides spicata fuscâ elegantissimâ paniculâ Bayonenf.*
3. *Gramen cyperoides palustre Bayonenf.*
4. *Gramen cyperoides Bayonenf. fuscâ paniculis fuscis.*

Quod ad singula genicula è foliorum sinibus duas tréve plerumque spicas promittit: quod si verum sit, huic generi peculiare esse videtur, quantum hætenus observavimus.

Horum descriptiones è Parkinsoni historia petas: nam quia nobis incognitæ & suspectæ sunt pigeas huc transferre.

1. *Gramen caryophyllatum nemorosum spica multiplici* C. B.

2. *Gramen caryophyllatum montanum spica varia, ejusdem*

3. *Gramen spicatum angustifolium montanum ejusdem*

Graminis cyperoidis species esse videntur: quorum descriptiones in C. B. prodromo habentur.

- * 17. *Gramen marinum cyperoides* J. B. *cyperoides maritimum* C. B. *Juncus cyperoides maritimus* Lob. maritimus Nardoneis Park.

C. B.

Radicæ nititur lignosa, longâ, rufâ, nigra, geniculatâ, prolixius serpente, fibrisq. capillata, multis villosis cirris additis, sapore grato: foliis longis, pallidis, crassis, porraceis, lentis, sparsis & insertis caulium pedalem, rotundum, levem nudum superantibus, cujus summitati caput globosum, Ampeloprasi magnitudine & figura infidet, corticosum, squamisque factum, ex luteo rufescens [J. Bauhin]

himo rectius ex nigro rubescens] splendensque: cui folia plerumque terna, [duo utrinque Dalechampi] aliquando quaterna, triuncialia & veluti cornua prominente subjiciuntur. *Seminibus* est rufescentibus, triangulis, mediocribus.

In arenosis litoribus propè Neapolin copiose provenit. Habetur etiam ad mare Monspeffii.

Locus.

6. Cyperi Botanici dista.

Hi majores sunt plerique aliis hujus generis, radicibus tuberosis. His tamen ob convenientiam in paniculis squamatis species nonnullas è minoribus accensimus.

- A. 1. *Cyperus longus* Ger. *longus odoratus* Park. *odoratus radice longa, five Cyperus Officinarum* C. B. *paniculâ sparsâ speciosa* J. B. *The ordinary sweet Cyperus,* or *English Salingale.*

Radicibus est oblongis, geniculatis, multis internodiis, sibi implicitis, ut sunt radices Arundinum, & Graminis modo summo cespite serpentibus, fibris multis capillatis, è puniceo nigricantibus, succulentis, carne vero in subitelo albicante, odoratis, subamaris, cum ob nimiam locorum humiditatem amaritudo non rectè sentiantur, vel subacribus cum quadam adstrictione. Radiculæ quinque in Olivæ portiones extuberant atque ita continuatæ sunt ut in Filipedula. *Folia* habet Arundinaceæ, porraceis longiora, graciliora, duriora, dorso eminente & acuto, ut tanquam acies manus evellentur scindat. *Caulis* est cubitali, nonnunquam etiam altiore, erecto, enodi, glabro, friato, triquetrum, medullâ albâ, ut in Junco, referto: In cujus cacumine folia minora, quadrantenus stellatim disposita, comæ, quam etiam superant, subiecta. *Panicula* seu juba (Junio, Julio, & Augusto subrufa, & dum floret Agallocho ferè olente) lata laxaque ex cacumine pendet; in cujus glumis exiguum semen durum, cortice nigro vestitum & triangulum includitur. Quod semen (air Fallopius) infestissimum in nostra Oriza, in nostris regionibus, & si comedatur inebriat ut Lolium.

In pratis circa Monspeffum, inque Sicilia & Italia observavimus locis cultis & palustribus. D. Locus. Newton in insula Purbeck dicta Dorcestriæ Angliæ eum invenit prope Sacellum quoddam, à latere Portlandiam insulam spectante.

Stomachica est, & uterina hujus radix: Usus præcip. in urina & mensibus ciendis, cruditate venarum & triculî confumenda, hydropre inchoato præservando, colica ac vertigine discutienda, intesteculo usque. rando: masticata oris fetorem emendat. Cocta vel macerata in oleo, censula & imposita renibus ac pectini calculum depellit & urinam proritat.

Si radicibus pulverisatis saccharum & mel addatur, & cum paucis vino simul coquantur, dein in taleolis discentur, & juleculum affundatur Gingerbread conditum amulabitur.

Spites cum radicibus sole exsiccatos & aceto conspersos frustatim tundunt, & vestibus interponunt ut suâ odoris gratiâ commendent Galli. Ruell. Sic & Hispaniæ & Italiæ mulierculæ radices aceto paratas pro odoramento ac suavi suffitu recondunt: aliquæ etiam exinde pulveres conficiunt.

Radix pulverisata ad 3 j. cum spica Lavendulæ optimè factum expellit, ut & secundinas. D. Palmer ex dictatis D. Hermanni.

2. *Cyperus panicula crassiflora minus sparsa* J. B. *An Cyperus rotundus inodorus Germanicus* C. B? *Cyp. rot. littoreus inodorus Anglicus alter* Park?

Culmum tollit triangularem ad cubiti & selquicubiti altitudinem, quem stipant folia graminea, striata, carinata, acuto dorso, gibba: in culmi summitate folia duo aut tria breviora, angustiora oriuntur, quorum sinu paniculæ se explicant fuscæ, flosculis pallentibus. Radix è pluribus olivariis glandibus constat, colore foris fusco, intus albo, substantiâ durâ, dulci. Hicce adnatâ complura filamenta, glandiumque inter se connexa per filamenta fit culmum crassitudine æquantia. Virens odore destituitur.

Floret Junio & Julio suo nimio reptatu molesta.

Plantam cujus descriptionem è J. Bauhini historia mutuatum dedimus eandem esse quam C. Bauhinus *Cyperum rotundum inodorum Germanicum* appellat, minime dubitamus. Nam & descriptiones per omnia conveniunt, & C. Bauhinus se eam viderisse ait copiose in horto Monsbelgardensi à Joanne fratre cultam: cui etiam idem est cum eo qui in scrobibus & rivulis ad Scaldæ amensissima fluente provenit, Lobelio monente, cui *Cyperus aquaticus Septentrionalis*: at Camerario *Cyperus rotundus*, nigras inodoras radices habens dicitur.

Chabreus apud J. B. hunc *Cyperum rotundum* odoratum vulgarem C. B. facit. Verum si rectè pictus sit, nec panicula, nec radices conveniunt. Notandum tamen P. Magnol observare in Planta propè Monspeffum nascente, quam pro *Cyp. rotundo* vulgari C. B. habet, caules ex radicibus rotundis exire, ut in icone *Cyp. rotundi* modori Germanici ejusdem C. B. pinguntur, non autem radicibus fibrosis appendi rotundas, ut in icone *Cyp. rotundi* odorati vulgaris. Nos certè in plantis nostris fidei Monspeffii collectis invenimus *Cyp. paniculâ crassiflorâ minus sparsâ culmum & paniculam*. Fortè igitur *Cyperus rotundus odoratus vulgaris* C. B. & *Cyperus rotundus inodorus Germanicus* una & eadem planta sunt; de quo tamen ob iconas tantopere diversas dubitamus.

- * 3. *Cyperus rotundus Orientalis major* C. B. *Cyp. Syriaca & Critica rotundior* J. B. *Cyp. rotundus odoratus Syriacus* Park. *rotundus Syriacus* Ger. emac.

Alpin.

Radicibus est rotundis, Olivæ crassitie, multis, mediâ quadam fibrâ tanquam filo, Filipedulæ modo, connexis, variis lris alperis, foris subrufis, aliquando rubentibus, aliquando etiam nigris, intus albidis,

CAP. II.

De Papyro.

Papyrus nisi nomen peculiare sortita esset, ob caulem triquetrum Cypero potuisset accenseri.

Papyrus Nilotica Ger. J. B. *Antiquorum Nilotica* Park. *Nilotica sive Aegyptiaca* C. B. Item *Papyrus Syriaca* vel *Siciliana* ejusdem & Park. Nos enim non distinguimus. *The Paper Reed.*

Hanc ita describit eruditiss. Veslingius: *Assurgit ab Arundineis fibrosisque radicibus* [Cæsalpinus radices lignosas, crassas, Harundinis modo geniculatas, numerosa sobole in obliquum tendentes, sapore & odore Cyperum æmulantes, sed infirmius, subrusas Papyro Sicilianæ attribuit] circa Nilum stagnantis ripas caule numeroso, teretibus, non raro septem cubitorum mensuram speciosa processu cum æquante, tum superante. *Folia* circa utrumque scapi extremum, inferius ampliora Sparganii Cyperisæ instar repanda, superius minora, quæ radiatum veluti calycem innascenti jube subijciunt. Densio flaminum ordine stipatum caulis fastigium cæsarium exprimit, & circa summum huc ream prominuli forei apices obligatum circumpectat hederæ thyrsium exprimit, & circa summum huc ream comam describit. Floribus est perquam speciosis & luculentam in ambitu cæsarium effigiantibus, numerosis gracilibus thyrsulis, densis & æqualibus comarum stipatis, & apicibus prominentibus, Ferulæ in modum collectis, non ut Cyperi sparsis: nimis ornate & minus clare. Cæsalpinus comam latam, ex numerosis parvis juncis triangulis constantem, in quorum summo flocci rufi, ei ascribit; magis perspicue.

Papyrus, quam Cæsalpinus in horto Pisano aluit, ex Siciliæ palustribus delatam, quam, eodem autore, in Sicilia vulgo Piperum vocant; quæ J. Bauhinus in horto dicto Cæsalpini benevolentia vidit, nobis non aliter differre videtur à Papyro Nilotica Veterum quam magnitudinem aliisque accidentibus à loci diversitate ortis: neque J. Bauhinus aut etiam Cæsalpinus ipse distinguunt; alter quam magnitudine.

Vires & Usus.

Ex Papyro olim chartæ fiebant ad scribendum usum, conficiendi modum vide apud Plinium lib. 17, cap. 11, 12. Hæc ante reperta fruges Aegypti alimentum [omnes enim Aegypti incolæ & crudum & elixam & assam manducabant, & succum devorabant, manducamentum autem epuebant] frigus, navium contextum, valorum utensilia, florem ad coronandos Deos, & calceos horum sacerdotibus præbebat. Radix in usum ligni cedebat. Chirurgi, referente Alpino, foliorum medullam utuntur ad ulcerum ora dilatanda. Ex scapico combusto cinere recentia ulcera curant, qui tamen maligna augeri (si sepe aspergatur) non finit. Ex scapis recentibus aquam desillant ad oculorum suffusiones, caliginis ac obcuritates maxime proficiunt.

Chartæ ex Papyro in desuetudinem obierunt; novo chartarum artificio circa Annum 1470. (quo tempore ex Gallia duo viri Antonius & Michael in Germaniam & Basileam venerunt, & secum artem illam antea Germanis ignotam attulerunt) invento; Lintea scilicet usi deritæ & flaccida tandiu tundunt machinis aqua motis donec in succum dissolvantur: hunc optimè aqua dissolutum, non sine glutine, & confusum, cribris excipiunt, qui succi crassitiam retinentes, paginam reddunt si per stramenta ad usum parata, quæ ad prioris imitationem Papyrus quoque nominatur, eò quod eundem nobis usum præstet quem olim Aegypti Papyrus præstabat.

CAP. III.

De Juncis & Gramine juncea.

Juncus caulis teretibus, fungosis, panicula vel in summo caule existente, vel ex ejus latere inferius exsente, & multis feminibus majusculis composita à reliquis graminifolis distinguitur. Gramina juncea à Juncis distinguuntur caulis foliis articulatis. Folia etiam in his non temper teretia sunt, sed in nonnullis speciebus compressa, in omnibus tamen fungola.

Notandum etiam nos communem Botanicorum sententiam secutos nonnullas species Juncis admiscuisse, quæ ad hoc genus propriè non pertinent, ut v. g. *Juncum acutum maritimum* Cambro-britannicum, *Juncum tomentolus*, &c.

Juncus autem à jungendo dicitur, quod cum flexilis sit, res eo jungi possint.

1. Juncus.

Juncus acutus capitula Sorghi C. B. *maritimus capitulis Sorghi* Park. *pungens*, seu *Juncus acutus capitulis Sorghi* J. B. *Picking large Sea-Rush.*

Dense stipatus tollit culmos, sesquicubiales, crassiusculos, rigidos, cortice spisso, medullâ solidâ, albâ, quæ statimâ radice, crassis fibris contextâ, involvunt foliacea vaginâ, rubentes, dodrantem circiter longos, comitantibus pinnatis cristis, Spati Austriaci formâ non autem colorem, qui his

hic rufus, æmulantibus. Infra mucronem autem culmorum pungentem tribus quatuorve pollicibus exiliant florum seminumque glomerata capitula, [subrotunda, splendentia, fusca, Sorghi æmula, semina minutissimum, oblongum, & subfiscum continentia] quorum exortus subiectum est folium, indidem erumpens, ex latiore principio vaginam imitata, in acumen desinens.

In arenosis cumulis ad Occidentale Cambriæ litus Merionethensæ copiosissime oritur. C. Bauhinus circa thamas Aponianæ frequens esse ait, ut & non longè Monspelio ad pagum *Peraulæ*, imò in tota illa ora maritima passim provenit.

A. 2. *Juncus acutus maritimus capitulis rotundis* C. B. *acutus maritimus alter* Park.

C. B.

Hic multo procerior est [precedente] inquit C. Bauhinus, [imò nobis observantibus nihilo procerior:] radice crassa, lignosa & nodosa, fibris capillata, ruffo cortice obducta: calami five scirpi permutis, duos cubitos superantibus, ad exortum rufâ tunica operis, fungosâ medullâ farctis, in vertice mucrone pungente duplici, altero sæpe uncis quatuor capitula superante, altero breviorè, dorsum reflexo: inter quos scapus diffilit, pediculi prodeunt, foris leves ac teretes, intus veluti canaliculati: capitula parva, rotunda, aspera, Sparganii formâ sustinentes: nonnunquam verò capitula plura, aspera, conglobata sine pediculo proximè caulem amplectuntur; quibus mense Junio flos capillaceus & candicans insidet, seu lanugo mollis, nivea & tomentosa instar barbula propendit.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi ad maris litus valde frequens est. Nuper etiam in Anglia Locut. detexit, in comitatu Somerseti D. Stephens.

Ex medulla & elychinia & alia à circulatoribus sunt, unde columbas commentitias volitantes, *Ulus*, aque aere sese librantes constat vidit Lobelinus. *Ado.*

A. 3. *Juncus acutus maritimus caule triangulo* C. B. Park. J. B.

C. B.

Radice est repente, fibrosa: à qua alia radícula prioribus exsiccatas nascuntur: hinc culmi, quos ad radicem brevia folia cingunt, pedales, trianguli exsurgunt, & in extremitate pungentem desinunt, & paulo infra fastigium à latere floccus racemulos rufescens, ex granulis tribus lateribus donatis constans, exit.

In maritimis propè *Frontignanæ* & *Peraulæ* oritur. Apud nos ad ripas Thamefis fluvii tam supra, quam infra Londinum, ut à fide dignis mihi relatum est: quamvis ipse nec ibi, nec alibi eum habens viderim.

A. 4. *Juncus acutus maritimus Anglicus* Park. *English Sea-Rush*.

Eodem modo radicibus se propagat quo alii Junci. Sunt autem scapi seu calami sesquicubiales aut altiores, teretes, leves obscurius virides, duriores & solidiores multo quam Junci laevis vulgaris, medullâ densâ & solidâ farcti, alioqui magnitudine illis non multum cedunt; ad imum tribus quatuorve thecis quomodo ex rubro nigricantibus cincti. E scapo in sinum excavato, & in duo cornua, altero admodum brevi, diducto, sesquipalmari aut dodrantali ab apice distantia, erumpit panicula ampla, in plures pariales paniculas divisa, una præ alia longo pediculo insidente & supra reliquis eminente ac si separata esset. Panicula in latitudinem minus diffusa est quam Junci laevis vulg. colore albi spadicis tantillo intermixto, vasculis triangularibus composita.

In maritimis palustribus copiose oritur, ut, v. g. circa Camalodunum in Essexia & ad Occident. Locut. tale Cambriæ litus.

A. 5. *Juncus acutus* Ger. *acutus vulgaris* Park. *acutus panicula sparsa* C. B. *An Juncus foliaceus* J. B. *Common hard Rush.*

Radix propè terram superficiem oblique incedit, fibris frequentibus fulcis demissis firmiter depacta: Plurimi inde conferti junci è capitulis seu gemmis crassis & velut bulbosis squamis membraneis spadicis splendentibus obvoluti exeunt. Humidum membranosi follioli, spadicis colore splendent, ac si polli essent, intimo reliquis multo longiore, immo juncum ad palmi & amplius longitudinem involvunt & obvestiunt. Junci sesquicubiales sunt & altiores, graciles, teretes, striati, cortice crasso, medullâ intus paucâ, non tamen inanes, è radicibus omnes oriundi, nulli (quantum nos observare potuimus) ex aliorum sinibus, ut scribit Dodonæus, eumque secuti alii plerique Botanici. Forte alium & à nostrate vulgari Juncus acutus seu duro diversum describit: in acutis mucronibus exeunt; infra quos ad dimidii plus minus pedes distantiam erumpit panicula sparsa, rufescens, fœnen in vasculis.

In pascuis & ad vias publicas solo humidiorè passim provenit.

Junci panicula arundinacea descriptis apud J. Bauhinum: in multis ad Juncum nobis descriptum accedit.

A. 6. *Juncus montanus palustris*, An *Oxyphloeos* seu *Juncus acutus Alpium Cambro-britannicus* Park? *Soft Rush*, *Boote.com.*

Tavibus maculis rubentibus radicans. Folia numerosa, non erecta, sed plerumque supra terram expansa itellæ in modum, brevia, dura, acuminata, non exactè rotunda, sed suprema parte canaliculata, unde pectus foras ad Gramina quam ad Juncos referendum est hoc genus. E medio foliorum exurgit caulis dodrantalis aut pedalis, firmus, medullâ farctus, uno tantum folio propè terram cinctus, cætera nudus, juncum in summo paniculam gestans, è pluribus paniculis compositus, quæ singule & sinu foliis, quod in caule ad earum basin consistit emergunt. Flos Graminis hirsuti exilis, hexapetalos,

Locus.

hexapetalos, cum totidem in medio staminibus fimbriatis luteis. Succedunt capsula majuscula, subrotunda, semen continentes.

In montosis palustribus solo spongioso & putrido per totam Angliam copiosè nascitur: ut loco indicare non sit opus. Prope Londinum in ericeto Hampfledensi.

Figura & descriptio Graminis juncei maritimi apud Parkinsonum huic nostro convenit.

Parkinsonus speciem hujus minorem habet, quam vocat Oxyfchenum sive Juncum acutum minorem, p. 1192.

A. 7. *Juncus aquaticus maximus* Ger. *lævis maximus* Park. max. *holoschanos* J. B. *Juncus maximus* seu *Scirpus* C. B. *Wul-ruff*, or *great Water-ruff*.

C. B.

Hic magnitudine & crassitie reliquos superat, & proceritate Typhæ æqualis est: ex radice crassitudine ferè cubitali, geniculata, hinc inde per terram repente, cortice atro-rubente interea, intus candida scirpi ferè juncti hominis altitudinem superantes, minimi digiti crassitie, virides (qui exsiccati albescent) rotundi, enodes, medulla candida, molli & fungosa lætè attolluntur: quorum cacuminibus scirpis reclusis petioli intus canaliculati, foris teretes extenduntur, qui summo apice floccos seu paniculas ruffas, inæquales, squamatis compactas metæ figurâ, infernè latiores, superne acuminatiores fusiunt. *Semen* Milii magnitudine, triangulum, alterâ parte compressum, alterâ dorso elato succedit.

Hic ob fungosam & foraminulentam medullam levissimo vento facile hinc inde, instar Arundinis vulgæ agitatur.

Locus.

Ufus.

In fluminibus, piscinis & stagnis majoribus, aquas semper habentibus invenitur.

Juncorum multiplex usus est, ad tegetes, scabella pedum, ad cathedarum sedes, sportas, &c. Inter Indos ad tapeta, fragula, pileos, &c.

Juncus seu *Scirpus* medius C. B. Park. *glysticus Tabernæmontani* J. B.

A præcedente magnitudine potissimum differt, & in sylvis sed locis aquosis provenit; unde Juncus sylvaticus Tabernæmontano dicitur. Pleniorem descriptionem videbis apud J. Bauhinum.

A. 8. *Juncus lævis vulgaris paniculâ sparsâ nostras*. An *Juncus paniculâ arundinaceâ* J. B? *Jun. lævis paniculâ sparsâ major* C. B? Park? *Juncus lævis* Ger? **Common soft Rush.**

Ad bicubitalem aut majorem altitudinem affurgit, scapis teretibus, erectis, minimè nodosis, colore crassioribus, viridibus, glabris & nitentibus, medulla solidiore & densiore quàm in sequenti specie, unde ad ellychnia aptiores sunt, in mucrones acutos desinentibus. Dodrantali eis apicem spatio erumpit panicula sparsa & lætè diffusa, saltem in locis ubi humor abundat, aliàs enim paulo compactor est: in petiolis tenuibus valcula propendunt, multò quàm in sequenti Junco minori, pallidiora, quamvis planta ipsa major sit.

Locus.

In aquis ipsis aut juxta aquas.

Hujus medullæ usus est ad ellychnia. Ex cortice textunt funes in agro Staffordiensi, vide D. Plat.

A. 9. *Juncus lævis vulgaris panicula compactiore*. An *Juncus lævis vulgaris* Park? An *Jun. læv. glomerato flore* ejusdem? *Juncus lævis paniculâ non sparsâ* C. B. **Round-headed Rush.**

Hic à præcedente differt caulibus striatis, medullâ rariore & spongiosiore, unde ad ellychnia inutilis est, paniculâ compactiore & valculis feminalibus majoribus, superius seu cacumini propius crumpentibus, tempore denique florenti maturiore.

Locus.

In palcuis & sylvis locis humidioribus copiosè non rarè oritur, cum superior plerumque in aquis tantum aut juxta aquas: locis cerè humidioribus quam hoc loco descriptis.

Junco Matthioli figura apud J. Bauhinum huic convenit, non item descriptio.

10. *Junci genus medullâ profusâ nivesc* Hift. Lugd. J. B. *Juncus lævis alter* C. B.

Parum differt à Junco lævi vulgari paniculâ sparsâ: ut nesciam an planè distinctus sit.

11. *Juncus cacumine reflexo major* C. B. J. B. Park.

C. B.

Radice nictitur capitata, & quâ parte alia aliis adherent & incumbunt, leviter compressâ, cortice nigro obductâ, fibris plurimis deorsum & ad latera emissis, & in unum cespitem coacervatis: Scirpi est sesquicubitalibus, ad exortum tunica atro-rubente & splendente rectis, qui infra cacumen incurvatum, pedis ferè spatio, ad latus scirpi fuso, plures pediculos emittit, qui foliaceæ, membranosi & oblonga vascula, in quinque apices fissa sustinent: quæ fructum angulosum, nigrum minuto semine, eoque flavo, referunt continent. Vel, ut Ruellius, Melancranis seu Atrocis dicitur: fructum gerit ivarum coherentium modo, in quibus cuspidatum semen clauditur. Aquei & subaustri potius.

Locus.

Nascitur in aquosis & pinguibus locis, sed pura & præterlabente aqua ferè madentibus.

12. *Juncus*

* 12. *Juncus acumine reflexo alter* C. B. J. B. Park.

Caulis est sesquicubitali, rotundo, lævi, aphylo: paniculâ umbellæ simili, atroplendente, pediculis carente, filamentis cæruleis, (ut in Aphyllante cærulea) donata: quam caulis diuturne unciarum, acutus sed mollis, prurimque reflexus superat.

In Provincia Gallie provenit.

Locus.

A. 13. *Juncus trifidus* J. B. *acumine reflexo trifidus* C. B. Park.

J. B.

Ex radice nigra, geniculata & fibrosa, longiuscula scirpi producuntur plures, dodrantales, valde tenues, quorum singuli per extrema in tres stylos palmares tenuissimos, acutos funduntur: interque hos ad exortum sedentes paniculae paucæ, exiguae, ex rufo fuscæ.

In monte Fracto Lucernatum, inque Pyrenæis & montibus Moraviae provenit.

Locus.

A. 14. *Juncellus eminus minimus*, *Chamaechanos* Ad. Lob. *Juncellus Lobelii* Park. An *Juncus humilis* J. B? An *Juncellus inutilis* sive *Chamaechanos* C. B? **The least Rush.**

Transversam agit radicem, in superficie terræ repentem, è qua obiter hinc fibræ albentes demittuntur, inde surriguntur Junci crebri, qui paniculas producunt, tres uncias aut interdum palmum altitudinis, unico vel altero ad basin foliolo cincti, setæ equine crassitudine aut etiam tenuiores, erumpentes, prope apicem ad latus, ut in aliis juncis, paniculis brevibus compactis habitioribus (ut mihi videbatur) squamosis, absque pediculis, plerumque duabus, interdum unico, rarissimis, colore primum virentibus, tandem nigricantibus in cinereo. Inni junci & transversa radix spadicæ sunt.

In arenosis & glareosis humidioribus oritur.

Locus.

15. *Juncus exiguus montanus, mucrone carens* C. B. Park. J. B. An *Juncus lichenabemo tenuis* Thalii?

Radice est pusilla, nigra, capillacea: cauliculo quatuor vel quinque unciarum, cujus summo capitulum parvum, ex fusco purpurascens, quadrifidum, in exiguum, rigidiusculum filamentum abiens insidet: foliolo ad cauliculi principium tria, juncea, unciam longa.

In Taurero Raftadiensi Austriae monte provenit.

Locus.

A. 16. *Juncus lævis paniculâ glomerata nigricante* C. B. *libospermi semine* Hort. reg. Blas. & Paris. Botan. Monip. **Round black-headed Marsh-Rush**, or **Dog-Rush.**

Magn.

Radice habet ex multis fibris nigricantibus, in unum cespitem coacervatis, compositam, unde plurima folia palmaria, triangularia producuntur, inter quæ plures oriuntur scirpi cubitales, quorum uniusquique capitulum spadicum producit, scirpo adhaerens, ex variis folliculis compositum, in quibus femina alba, splendens, Lithospermi majoris feminibus minora continentur. Folia & scirpi verius radicem colorem habent atro-rubentem.

Provenit apud nos locis palustribus, putrido & spongioso solo ut v. g. Hintoniæ & Teverham maris prope Cantabrigiam. Repertur etiam circa Monpelium: unde à P. Magnol pro nondum edito depingitur & describitur.

Locus.

A. 17. *Juncus parvus calamo supra paniculam compactam longius producta*.

Semipedali altitudine affurgit, scirpo tenui, gracili, paniculâ compactâ, tertia circiter totius longitudinis parte à summo scapi mucrone erumpente.

Tribus hinc notis, 1. parvitate sua; 2. paniculâ compactâ; 3. scapo supra paniculam longius producta, ab aliis Juncis faciliè discernitur.

In Westmorlandia non procul ab oppido Ambleside dicto invenit D. Newton.

Locus.

A. 18. *Juncus capitulis Equiseti* C. B. *aquaticus minor capitulis Equiseti* Ger. Park. *capitulis longis* sive *clavatis* J. B. **Club-rush**, or **Aglet-headed Rush**.

C. B.

Radice est geniculata, Graminis aut Arundinis modo serpente, & innumeris fibris implexa: scirpis cubitalibus, aliquibus tamen ad radicem duarum & trium unciarum, ad exortum subrubro cortice rectis, tenui & fungosâ medullâ planis, quorum verticibus capitula exigua, rufescentia, aliquando rotunda, aliquando oblonga, Alparagorum Equiseti vel clavae instar insident: flores candicantes & villosos, in latus exporrectos Maio & Junio mensibus emittit. Septembri mense in hoc, quem admodum in Secali luxuriante grana, oblonga, nigricantia, dura, intrinsecus alba vidimus.

Varietas observatur in stylis vel scirpis, alteri enim triplo latiores, alteri angustiores sunt.

In rivulis frequentissimus est: reperitur etiam in aquis stagnantibus.

Locus.

A. 19. *Juncus capitulis Equiseti minor & fluitans* C. Bauhni J. B. *Juncellus capitulis Equiseti fluitans* C. B. Park. **Floting Club-rush**.

C. B.

Ex radiculis capillaceis juncus tenuissimus recurvus prodit, qui in pureis Juncellos duarum triumve unciarum subdividitur, quorum aliqui erecti, aliqui reflexi capitulum minimum sustinent, & Juncellus singulis foliolum tenue, capillaceum adponitur.

In

Locum.

lam incoctam Filipendulae modo explicatur, cujus capitula singularia polita, rotunda folliculis nigricantibus semen obvolutum gerant, tandemq; in tres exiles carinas dehiscunt.
In pratis humidioribus & palustribus provenit, non maritimis tantum, quamvis ibi copiosissima, sed etiam à mari procul remotis.

- A. 7. *Gramen junceum spicatum seu triglochis* C. B. *triglochis* J. B. *triglochis Dalechampii* Park. *maritimum* Ger. emac. *perperam, cum procul à mari reperitur. Arrow-headed grass.*

J. B.

Ex capite pendulis fibrosis tenuibus complicatis radicibus nititur, culmos tollens nudos, enodos junceos, cubitales & sesquipalmatales [rectius C. Bauhinus pedales, rarius cubitales, quin potius apud nos dodrantales] interdum in locis squalidis palmares ferè; spicam à medio gerunt summo tenuis longa serie *strobili* turbinati, formà ferè capitulorum Pyrolae delapsis primulini floribus, non item magnitudine, [ex albo sublutei C. B.] quos excipit series mucronatorum fructuum, qui acumine continui, inferius in triplicem barbulam alati, infar tridentis sagittate diffiliunt. *Folia* ab radice orta culmos comitantur palmaria & dodrantalia, perangusta, plana.

Locum.

In palustribus frequens habetur.

- A. 8. *Hyacinthi parvi facie Gramen triglochis* J. B.

J. B.

Oblongum habet comatūq; balm Allii Alpini in morem, simplicem aliàs, alias multiplicem, à cujus imo demittis fibris radicitur. *Folia* tenuissima, glabra, palmaria, interdum majora, tria aut quatuor statim à radice oriuntur. Cauliculus durissimus, teres, gracilis, nudus, enodus inter folia surgit, palmaris & sesquipalmaris, longam gerens spicam, hofculorum luteorum (nisi fallit in sicca planta color) exiguorum, & quoruam medio protruditur stylus longiusculus, ita ut cum eo flos roserat intrinsecum capitulum delapsis floribus: Hinc stylus ille satis longo nixus pediculo triangulus apparer; inque tria spicula superius coherentia subius dehiscit, ut in præcedente gramine. Ego nihil ferè video in hac descriptione quod non conveniat gramine triglochini.

Locum.

In squalidis maritimis Gallie Narbonensis.

- A. 9. *Gramen maritimum spicatum* Clus. *aquaticum spicatum* Ger. *spicatum alterum* C. B. *maritimum spicatum alterum* Park. *Sea-spiked grass.*

Fibris plurimis majusculis, cum primò erumpunt albertibus deorsù luteis radicitur. *Folia* intricatius graminibus agminatim nascuntur, juncea, superne plana, inferne rotunda, sesquipalmaria & longiora. Inter folia exeunt spicæ palmares interdum & longiores, hofculis crebris purpurascensibus compositæ, singuli brevibus pediculis fuli; quibus succedunt capitula brevia, striata, per maturitatem in sex partes seu semina diffilientia. Cauliculus spicam sustinens durissimus, teres, gracilis, nudus, enodus, palmaris & sesquipalmaris.

Locum.

In salis marinis ubique ferè invenitur.

Malè inscribitur hoc Gramen à J. Bauhino Gramen spicatum cum pericarpis parvis rotundis. Pericarpia enim non exactè rotunda sunt, sed oblongiuscula & striata.

- * 10. *Gramen montanum Avenaceum spicatum* C. B. *montanum spicatum* Clusii Park. *maritimum spicatum alterum* Ger.

Clus.

Ex radice digitali, bifida, interdum trifida, multis tenuibus fibris supernè donata capita multa prodeunt, quorum singula folia sex, aliquando decem & plura, oblonga, crassa & nonnihil carinata, infima sede sese invicem complectentia, gustu amarulculo & calidulculo proferunt: Ex quorum medio cauliculus palmaris, aliquando pedalis, firmus, rotundus, lavis, nudus & enodus prout: qui in summo fastigio multos hofculos, ordine ab una caulis parte dispositos, herbaceo colore præditos, & in capitula conglobatos profert.

Locum.

In pratis montosis Austriæ & Hærcyniæ reperitur. Similem autem in Flandriæ maritimis frequenter legisse se meminit Clusius. Ego maritimum ab hic descripto diversum fuisse suspicor.

- A. * 11. *Gramen junceum montanum subciliatè spicè* Cambrobritannicum Park.

Nobile hoc Graminis genus plurima tenuia, delicata, juncea folia, cubitum paulo minus longa emittit: inter quæ duo trèse cauliculi graciles dodrantem circiter longi, foliis multo humiliores, exurgunt, in fastigiis gestantes paniculam seu capitulum parvum spicatum, squamosum, pulchre cæruleo, in sinu seu medio duorum foliorum membranaceorum, ima parte latiorum, versus apices tenorum, uno tamen semper altero longiore, stum.

Locum.

In altissimo quodam monte Cambriæ *Berwin* dicta, qui caput inter nubila condit, imbribus ferè perpetuis riguis, etiam cum valles & depressiora in circuitu sereno fruantur cælo, Sole illucescente, à Lobelio observatum, qui (ut refert Parkinsonus) Nardi Gangitii spurie similis capillaris plantæ nomen ei imponere in animo habuit.

* 12. Gramen

- * 12. *Gramen junceum speciosum minus* Park.

Præcedenti perfimile est, verum foliis multò minoribus, tres quatuorve uncias longitudine non superantibus, è duro leucophæo folliculo seu vagina radices capiti innascente exeuntibus; inter quæ cauliculi aliquot exurgunt, articulati, confimilibus foliis vestiti, capitulum parvum, Castanei coloris lucidi, quam præcedens minus, pro modo plantæ, duobus, etiam ei ut in illo appositis foliis, gestantes. An Juncus semine Litholpermi?

Gramen junceum sylvæarum minus articulo folio Park.

Item,

Gramen juncoides Junci sparsa panicula ejusdem.

Et alias quas habet varietates Graminis Juncæ seu Holosteæ Matthioli apud ipsum requirendas omitto. Cum enim sylvas & prata circa *Alam Portam* pleraque eas varietates alere scribat; alii autem periti Botanici & curiosi Plantarum indagatores Londinenses in locis Graminis juncæ nullas præter superius à nobis descriptas species invenerunt; Parkinsonum deceptum puto, & pro novis graminibus habuisse quæ jamjam ab aliis descripta fuerant.

- A. 13. *Gramen junceum parvum seu Holosteum Matthioli, & Gr. bufonium Flandrorum* Park. *Gr. junceum* Ger. *Gr. nemorosum calyculis paleaceis* C. B. *Holosteum Matthioli junceum* J. B. *Coat-grass.*

J. B.

Matthiolus Holosteum vocavit plantulam, in palustribus obviam, palmum aut sesquipalmum altam, *caliculis* frequentibus, tenuibus, nonnihil rubentibus, & in ramulis plurimis divisis. *Folia* acuta, duas aut tres uncias longa, angusta, floribus secundum ramulos adeoq; & in extremitatibus crebris. Succedunt vascula pusillum semen rufum, pelliculum claudentia. Radices sub sunt capillares.

Anglicè *Coat-grass*, i. e. Gramen bufonium dicitur, quia provenit in locis ubi bufones stantur.

- * 14. *Gramen foliis juncæ oblongis, radice albâ* C. B. *Gr. junceum Dalechampii* Park.

C. B.

Radice est ex pluribus tenuissimis fibris albicantibus contexta: ex qua folia multa virentia, Junci modo rotunda, longa, etiam sesquipalmaria prodeunt: ut & culmi tenues geniculati: Juba arundinacea, & parvis utriculis constata.

In frigidis & aridis reperitur, nonnunquam inter saxa ad monia Basileensia. Simile est graminis *Locum.* juncæ Dalechampii, qui suo florem Arundinaceum in paniculis purpurascensibus, gustūq; subdulcem tribuit.

- * 15. *Gramen foliis juncæ brevibus majus, radice nigra* C. B.

Cum descriptio hujus brevis sit, nec iconè illustretur, nec planta aliunde nobis cognita, quæ C. Bauhinus de eo habet apud ipsum Lector curiosus videat.

16. *Gramen junceum polytachion* C. B. *junceum minimum aquaticum capitulo squamoso* Park. *junceum aquaticum* Ger.

C. B.

Radice habet digitalis crassitie, per transversum latam, multis fibris capillatam: culmos tenues, cubitales, quatuor aut quinq; foliis oblongis, angustis, ex internodiis prodeuntibus vestitos: Inter caulem & solum spicæ parvæ, ex atro flavescens, quaternæ, quinæ & plures, sibi invicem succedentes, prodeunt.

Humidis & paludibus gaudet. Forte Gr. cyperoides leucanthem, superius descript.

Locum.

- * 17. *Gramen junceum maritimum dense stipatum* J. B. Park. *junceum, foliis & spica Junci minus* C. B. *junceum maritimum* Ger.

Lob.

Radice & foliis est Graminis marini spicati Zelandici similibus, duris & rigidis, cujus culmi spicas gerunt Junci aquatici: aliqui maritimo Gramine haud melius est aut utilis.

C. Bauhino Radice cum Gramine Juncæ pericarpis rotundis convenit: Culmi est pedalis, foliis angustissimis, juncæ, duris, firmis, quatuor unciarum. Culmorum summis spicæ parvæ ut in Juncis insident.

Ad litus Middelburgicum reperiri refert Lobelius.

Locum.

- * 18. *Gramen junceum montanum capite squamoso* C. B. Park. *junceum ex monte Baldo* J. B.

C. B.

Imum culmum amittit folia pauca, dura, cateroqui nudum, enodem, dodrantalè, glomeratum è glumis candidis capitulum summo cacamine gestantem; cui ad basin subiecta bina foliola acuta, adverla, alterum altero longius, parum tamen semunciam superans. Hæc J. Bauhinus ex sicca. Caspar frater sic describit,

Radice

T t t t

dissepit, quod in orbem acti flores glomerati subsequebantur capitulis aequales, tremulas staminum luteorum fibras vibrant; eo in summo scapo ordine, ut verticillorum series appareat. Iisdem cum priore locis reperitur, non tamen perinde frequens.

A. 3. *Sparganium minimum* C. B. J. B. Park.

Plantula est unciarum quatuor: è radicle ex fibellis oblongis composita cauliculus unciarum duarum effertur, qui in capitulum exiguum subrotundum, cui aliud minus infidet, herbaei coloris ac formæ, ut in Spargano minore desinit: circa quem folia utring, quaterna vel quina, angusta, cauliculum superantia.

Locus.

Northusi in lacunis quibusdam cœnosif, quarum partes superiores per æstatem exsiccantur. Sparganium gustu est adstringente & exsiccante.

Quæ de viribus ejus habent Veteres & Recentiores, quoniam nobis suspecta sunt, omitimus. Con- fule si placet C. Bauhini historiam.

Ufus.

Ex hujus foliis tegetes & floreas olim rustici texebant, quod & Ruellius respexit & Gesnerus, dum Butomum herbaris & Officinis hodiè Juncum cabacinum vocari tradunt: namq. corbulae quibus ficus & uvæ passas recondunt cabas appellare solent.

CAP. VI.

De Typha.

Typhe florum effigies turbinata & in clavam composita (quæ & plantæ nota characteristica est) quasi Typhonis sese gyrantis turbinem, aut gigantis staturam minacem signaret, non dedidisse videtur. C. B.

A. 1. *Typha Ger. palustris major* J. B. C. B. *palustris maxima* Park. *Great Cats-tail*, q. *Red-mare.*

J. B.

Altitudine procerum hominem æquat vel etiam superat, caule sæpe singulari, est ubi pluribus, rectis, rigidis, teretibus, levibus & velut perpolitis, aequalibus, solidis, longis geniculis articulatis. Folia cubitos aliquot longa, unciam lata, accipiti acie stringentem vulnerant, triangula, crassifolia, substantiâ spongiosa, longissimâ vaginâ caulem involventia, sapore subdulci, quorum alia statim à radice oriuntur, alia è caulium geniculis. Ceterum caulis fastigium tomento in cylindri formam rufescente, in pappo tandem abeunte obvolvitur, morionis clavam imitatus, mucrone palmari aut longiore præpilatus [caulis camumini spica primum tenuis, mucosos flores proferens, infidet, quâ arida & decedente Julio & Augusto panicula clavæ similis, ex densâ lanugine compacta, punicea & obscuri coloris, pollicis crassitudine, palmari aliquando & pedali longitudine succedit, quæ tandem in pappum cinereum ventis abrepta evanescit C. B.] Radix obliquo actu serpit, non foliis pullulata se propagans, ex albo rufescens extrinsecus, intus vero nivei candoris, veluti ex funiculis multis compacta, à qua frequentes dependent fibre concolorales, sapore deniq. saturo est. Oculi verò ex radice primulum emergentes subdulces & teneriusculæ sunt.

Locus.

In stagnis & piscinis majoribus, inque urbium fossis & ad fluviorum lentè fluentium ripas oritur.

A. 2. *Typha palustris media* J. B. *palustris clavæ gracili* C. B. *Typha minor* Park. Ger. *The lesser*, q. *middle sort of Cats-tail.*

Clus.

Folius est multo angustioribus quam Typha vulgaris & graciliore clava. Alioqui à majore non differt pullo nigro tomento in clavam compacta, & florum oblonga spica, tenui flavo polline resper- sa, supra clavam enascente.

Locus.

Cum priore nec minus frequens oritur. Utramque speciem simul crescentem vidi in rivulo quodam juxta ædus nobiliss. Comitiss Warwicensis *Leez* hujus dictas in Essexia. Priori clava latiora, glauca, spica major, nigrior; serius etiam floret. Posteriori huic folia angustiora, pallidius virentia; spica gracillior, minisque colorata, maturius quoque exeunt spicae seu clava: Altimidine tamen ei non cedit.

Supra clavam Junio mensè (observante C. Bauhino) florum spica oblonga, clava paulò brevior tenui flavo polline resper- sa enascitur.

Gerardus hujus meminit in loco Typha.

3. *Typha palustris minor* C. B. *Typha minor* J. B. *minima* Park. *Little Cats-tail*, q. *Red-mare.*

E radice obliqua, geniculatim incedente folia promit graminea, longa, striata, angusta, acumi- nata, aliquantum rigida; & inter hæc caulem seluicubiti aut duorum cubitorum altitudine, le- viter, junceum, rigidum, enodem, cujus summus scapus clavam parvam, angustam, sæpe duplicem, modicâ inter se distantes intercapedine sustinet, quarum inferior minor, rotundior (contrarium

Adversaria

Adversaria observant) superior verò major, duabus uncis ab inferiore distans & longior, cui fo- lium Triticum, aliquantum intortum subjiciunt.

Hanc nos eodem in loco ubi olina Lobelius & J. Bauhinus observavimus, nimirum ad fluvium Ave quæ Rhodano confluit, propè Genevæ. Cum eam primum vidimus perexigua fuit, clava gracili & strigosa, ut non dubitavimus distinctam speciem esse: postea verò caput cylindraceum clavatum in tantam intumuit crassitiem ut suspicari cœperimus parvitatem loco potius (liquidum extra aquas crevæ) quam plantæ naturæ deberi. Quod vero clavas geminas in eodem scapo pro- ferat perpetuum non est, & accidentarium esse videtur: nec minus quòd clava superior inferiorve major sit, vel minor.

CAP. VII.

De Acoro.

Acorus quia & *ægeus*, id est, pupillis five aciei oculorum caliginosæ medeatur, dicitur. Spica quam profert simplicem, elegantem Iuli speciem, eam ab omnibus aliis hujus gene- ris satis discriminat, si aliæ notæ desint.

A. *Acorus verus sive Calamus Officinarum* Park. *verus sive Calamus aromaticus* Officinarum C. B. *verus*, Officiis salsò Calamus Ger. Calamus aromaticus vulgaris, multis Acorum J. B. *The sweet-smelling flag*, q. *Calamus.*

Radix longa [quincuncialis C. B.] multis geniculis inæqualis, summâ terrâ obliqua seu tranf- versa hærens; externâ parte candicans cum sub terra lateat, supra terram extans virens, interna parte candidissima, firma atque amara, innumeris infersa parte adnatis fibris crassif & albicanti- bus, enim odoratis donata. Serpit autem & summa tellure sese diffundit, è lateribus & singulis ferè articulis seu geniculis propagines alternatim in obliquum spargens, ut brevi tempore magnum spatium occupent: folia surgunt cubitalia & seluicubitalia aliquatenus spatula ferida, angustiora, colore herbaeo, margine subinde rubente, & propter terram penitus rubentia, mediâ costa elatiore [Clusio Iridis tenuifolia majoris ferè, sed multo longiora, sapore subamaro, acri & aromatico, tri- ticaque jucundo & aromatico spirant odore, quem elatè ressecata vel post multos annos tamen retinent.] Sub hyemis initium marcescunt & liccantur, ineunte autem vere nova germinant, ut in retinent. Pro flore iulum seu nucamentum profert, rigidum, & oblique surrectum, teres, inde angustifolia. Iulus iulum seu nucamentum profert, rigidum, & oblique surrectum, teres, sensim in acumen desinens, squamulis imbricatis virentibus compacte, apicibus exsertis multis luteis: prodens è sinu medi folii, statim à radice cum aliis exoritur, ut reliquis angustioribus brevioribus ita & crassioribus. Iulus unicus, (aliquando teste Clusio) ferè rarissime geminus: stolis dum le- explicat pallidis, mucosus inodoris quadrifolius plenus: is paulatim deinde incrementum sumit, do- nec humani ferè digiti longitudinem crassitudinemque acquirat, frequentibus tuberculis virentibus tam eleganti serie dispositis ut recentem Pinastri conum æmulari videatur.

Plantam hanc non esse verum Calamum aromaticum seu odoratum Antiquorum Botanici erudi- tiores consentiunt, sed Acorum verum Dioscoridis, quibusdam & nos sentimus. Eorum argumenta, & responsiones ad rationes contra sententiam vide apud J. Bauhinum Hist. plant. lib. 19. cap. 18.

In fluvio Hiera five *Tare* Nordvicum urbem alluente, non longè ab ipsâ urbe, à Clariss. Viro Locus.

D. Thoma Brown Equite auro & M. D. observatus, nobisque ante viginti annos ostensus est. Alibi etiam in Angliâ sponte oritur, nimirum circa *Helly* vicum in Surreia, à D. Brown S. T. B. Collegii Magdalensis, in Academia Oxoniensi socio inventus. Quin & D. Needham M.D. in agro Cestriensi cum copiose provenire nobis retulit: ut non opus sit nobis eum à Mœotide, Tar- taria, Litania, Russia, Bithynia accersere: Humidis locis gaudet & secundum fluentia longè felici- tatis provenit. Junio, Julio & Augusto iulum, producit. Sui generis planta est, nec operosa descri- ptione indiget cum ab aliis omnibus nobis cognitis duabus statim notis distinguatur foliis Iridis seu Xiphii & nucamento seu Iulo Pinastri conis recentis æmulo.

Vim habet Acori radix excaleariaria & fescantem, paritum est tenuium. Ufus præcipue, in obstu- Vires & dione mensium, in dolore colico, in ruptis & contusis. Ad urine deductionem commendat Fallo- Ujus. pius in vino tenui decoctam radicem cum succo Boraginis. Schrod.

Radices conditæ gustui sunt jucunda & ventriculo grate, easque Turcæ manè jejuni adversus cor- rupti aeris contagia manducare solent. Quin & radices Acori Antidotis utiliter admisceri scribit Dioscorides. Tartaros quoque eas circumferre solitos, & aquam non bibere quin prius Acori ra- dix in ea fuerit macerata Clusio referebat Bernhardus Paludanus.

Radices ficate gratiore spirant odorem; nam (ut rectè Plinius) recentium virus majus.

In catarrhis exsiccandis, præcipue convulsivis, inque Apoplexia ipsa magnam habet laudem con- dita radix.

Ad anorexiam, Radix Acori quo acrior eo melior, five recens usurpetur minutim incisa cum cochleari Juniperi, vel eadem in loco umbrato ficate, sed non preparata in pulverem redigitur, se- ligendo substantiam intermediam acrem, & cum dimidio extracti Tormentillæ miscendo egregium suggerit pulverem stomachalem contra anorexiam. D. Hulse ex Etmulmeri præci. Aliquoties (in- quæ) observavi cum in declinatione morborum occasione salivæ viscidæ ac glutinosæ [malè habe- rent agra] quod ex infusione radices Acori & Heleni recentium in vino optimè brevi habuerint, dum sic saliva correctæ & appetitus egregie provocatus fuerit.

Vires.

Valere dicitur contra serpentum morfus, si membra eo ligentur supra vulnus infictum. Pifo experientia sua commendat radicem juncearum decodita ad venena.

7. *Gramen digitatum plumosum Brasiliense.*

Caulis teres, tenuis, cavus, gramineus in 18 aut 20 digit. altitudinem affurgit, in medio habens nodum, & inferius tres, superius autem supra nodum unum folium acutum, gramineum: in summitate caulis quinque aut sex spicas tenues, duos circiter digit. longos, crasso filo haud crassiores, coloris argentei, & quibus parvuli & cinereo ad purpuro-ceruleum colorem vergentes flocculi dependent, tremuli, & qui vento abripiuntur.

8. *Gramen elegans plicatum Panicum aut Miliaceum.*

In trium, quatuor, aut etiam quinque pedum altitudinem affurgit, ex radicalis filamentosis Arundinis modo. Folia circiter unum pedem longa, eleganter plicata, viridia, figurâ pene ut Palmæ nificeræ majoris, in caule plura. Caulis superius fert spicam, sesquipedem longam Milii spica vel Panicis sylv. figurâ & magnitudine.

Vires.

Emolliendi vim obtinet internè & externè, malvæq. vices supplet: in fomentis etiam tenefino conducit. Pifo: qui Gramen hoc *Amongabæ* nomine pingit.

9. *Gramen florens capitulo squamoso, Jupicai Brasiliensibus Pison.*

E pilosis radicalis caules protrudit perquam multos, tenues, junceos, pedem aut sesquipedem longos, qui inferiore parte gramineis foliis vestiuntur. Quilibet caulis gaudet capitulo ovali, squamoso, splendenti, coloris sublutescentis & ex pallido variegati: his superius stoculus infidet tribus quatuorve foliis compositus. Si hoc sit verum, plane anomalum est hoc genus Gramina.

Locum.

Vires.

In pascuis riguis, mensibus præsertim pluvius luxuriat. Ad curandam impetiginem similemque cutaneos affectus, à colore & acrimonia natos succo refrigerante quo scaret, parti affricatum conducit; multumque, foliatii & levaminis adfert pruritus intolerabilem mitigando. Pison.

10. *Gramen striatum Brasiliense.*

Ex una radice quatuor aut quinque folia enascuntur, & affurgunt in sex pedum altitudinem, familia Gramini Hispanico striato, præterquam quod in unico folio una tantum stria sit alba.

11. *Gramen dactylon plumosum, Capuêba Brasiliensibus, Lusitanis Pes Gallinaceus dictum.*

Ad duorum aut trium pedum altitudinem affurgit, caule tereti, geniculato, foliis ad genicula plis sesquiped. longis: qui in summitate in 20, 24, & interdum 30 tenuiores caules dividitur, quorum quilibet versus summitatem, ad duorum, trium quatuorve digitorum longitudinem argentea vestitur panicula, quæ in medio semen gramineum continet. Caules egregie rufescent.

Vires.

Radicem ad quodvis venenum in quovis convenienti liquore propinatam commendat Brasilienses. Pifo.

12. *Gramen dactylon altissimum Brasiliense.*

Bicubitalem vel tricubitalem sortitur altitudinem, caule & foliis gramineis. Panicula superius in duodecim, quindecim aut plures divisa, quorum quilibet octo aut novem digitos longa, coloris obscure rufescentis.

Duodecima Graminis species *Marogray*. hujus varietas esse videtur, panicula longiore & panè per dala subtiliusque composita, atque coloris viridis.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS TERTIUS,

QUI EST

De Herbis anomalis & incertæ sedis.

ERBAS *anomalæ* voco quæ ob singularem partium structuram seu conformationem ab aliarum norma abluunt, nec notis characteristicis cum præcedentium Generum aliquo conveniunt. Incertæ sedis sunt quarum nota Characteristicæ adeoque Genera quo referenda sunt ob imperfectionem descriptionum ignorantur.

Has ad confusionem vitandam, & memoriæ juvandæ causâ, in quatuor Sectiones distribuimus, nimirum in 1. Anomalas aquaticas. 2. Anom. filiquas. 3. Anom. quæ ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad superiorem generum aliquod reduci possunt. 4. Anom. incertæ sedis.

SECTIO PRIMA.

Herbæ Anomalæ aquaticæ.

CAP. I.

De Nymphæa.

A Nymphis dicta putatur. *Ante 3000 annos Nympha dicta est, quia aquosa amat loca.* Plinius deducit à Nympha zelocypa erga Herculem mortuam, quæ in eam transformata fuit; unde inquit Heracion vocant aliqui, alii Ropalon à radice clavæ simili; idèoque eos qui biberint eam duodecim dies coitu genituræque privari, lib. 25. cap. 7.

A. 1. *Nymphaea lutea* Ger. J. B. *major lutea* C. B. Park. *Nemphæa luteum* Brunf. *Water Lily, with a yellow flower.*

J. B.

Haud temere herbam aquaticam invenias, quæ majore radice nitatur quam Nymphaea, quippe quæ humani cruris crassitudinem nonnunquam æquatur. Harum quæ lutea est radicem habet foris virentem, intus albam, fungosam & porosam, sapore subamaro præditam cum quadam adstringente, cui multa appenda adnata, crassitudine digitali, foris nigricantia, fibrillis multis capillata: propemodum rotunda, paullo oblongiora quam candida, pinguis, lentæ, virore splendentia, superiore parte glabra & levia, inferiore verò fibris aliquot distincta, pediculis digitali crassitudine cubitos duos aut tres longis, aut etiam longioribus, teretibus, medullâ fungosâ, creberrimis rectis canaliculis pervia: quibus ad exortum interdum concurrentibus pluribus pediculis lanugo candidissima, quæ & folia nondum explicata, haste mucronem æmulantia exteriore parte obvestit. Flores pediculis confamilibus insident, sapore cum dulcedine aliqua strenuè adstringente, odore Sisymbrii Cardamines, quinque foliis crassiusculis constantes, colore luteo præditi, exceptis ungibus, qui externa parte virent: intra verò septum foliorum quinque duplex est corona, prior minutissimorum foliorum, quæ externis appressa rugula conspiciuntur, & similiter lutea, quo etiam colore prædita est interior, sed dilatiore, excomphibus ligulis retroactis, & apicibus priorum coronam contingentibus; mediâ occupat pericarpium rudimentum ex luteo viride, quod delapsis coronis, foliisque florum, totis jam viridantibus, saturo virore sed nitente tingitur papaveracei capitis magnitudine, sed formâ tunc affabre exprimens, turgido ventre in angustam cervicem desinente, quæ sensim dilatata marginibus effingit, stans extantibus alperatis, & crassiusculo loco aliquoties pertusis: in his semen continetur, splendens, majus quam alba, Triceo grano minus.

Flos hujus spiritum illum ardentem seu liquorem destillatum, quem *Aquam vitæ* vulgò vocant, odore refert nobis visus est.

Locus.

In fluviis & fossis palustribus majoribus, inque aquis stagnantibus majoribus crebro reperitur.

A. 2. *Nymphaea lutea minor flore fimbriato* J.B. C.B. *The lesser bellows Water-Lily, with a fringed flower.*

Radix mulcis uliginoso cœno infixæ est, capillare, è caulium nodis prodeuntibus; *folia* multis, longo rotundoque pediculo nixis, gustu amaris, aquæ innatantibus, densis, *caulibus* teretibus geniculatis; floribus luteis flori Cucurbitæ perquam similibus, quinque tantum foliis constantibus, non ut in lutea majore numero stipati congestis, aut multos apices intus gignentibus, per ambitum venustissime fimbriatis: calyculo oblongo, lato & compresso, seminibus pleno oblongis, lais, in ambitu pilosis. Atropidis fere modo, gustus quoque amari.

Locus.

In fluviis & stagnis majoribus nascitur, non tamen admodum frequens. In Insula Eliensi abundat.

A. 3. *Nymphaea alba* Ger. J.B. *alba major* C.B. *White Water-Lily.*

J.B.

Luteæ ante floris productionem simillima est, rotundioribus tamen foliis, [Dod. & foliorum & florum pediculis rotundis.] *Radix* crassissima, cortice tegitur nigriore, intus candida & fungosa, unde plurimæ exeunt fibræ, quibus in fundo hæret: *floribus* autem longissimis, aquas transcurrentibus pediculis hærentes, candoris emaculatis, nonnihil odorati, Lilieæ floris similes, multiplices foliorum agmine stipati; verum extrema folia exteriori parte ex albo virescent, ut Ornithogali: medium occupant *stamina* numerosa. Dodon. autore post *florem capitulum* prodit rotundum, in quo *semen* nigricans, splendens, Miliæ majus.

Nymphaea Brasiliensis flore albo, *Aguape* indigenis dicta, non videtur specie diversa. *Flori* (obfervante Marggravio) duodecim contrar foliis, oblongis acutis, angustis, albis, & quatuor foliis viridibus subtus, flavis odoris.

Locus.

In fluviis oritur sed rarius apud nos in Anglia.

A. 4. *Nymphaea alba minima* C.B. *alba minima sive Morfus rane* Park. *Nymphaea minor sive Morfus rane* J.B. *The least white Water-Lily, or Frog-bit.*

In aqua fluitans multiplicat se flagellis suis tenuibus, in quibus veluti parva capita, unde foliorum exortus, & radices tenuissimæ, fundum versus tendentes. *Folia* circinate rotunditatis, teneris, uniculibus, interdum duplo majoribus, Alari foliis fere similibus, sed minoribus, pediculis nixis palmaribus. *Flores* veluti è vesica prodeunt, masculi foliolis terais albis constantes, Dod. medio lutei.

Locus. Varietas.

In aquis pigrioribus & cœnosis tardè fluentibus.

Hujus varietatem flore pleno odoratissimo observavimus in fossa quadam palustri ad latus aggeri seu calcet *Audrey causey* dicti, propè pontem ligneum, in insula Eliensi.

Hic addit Lobelius, & ex eo Gerardus, Parkinsonus, & Bauhinus uterq; *Nymphaeam luteam minorem*, quam juxta amoenissimam Thamefis fluviæ in udis scrobibus frequentem scribit: Item *Nymphaeam albam minorem*, quam in Anglia, viâ quæ Londino, Oxonium, ac Britoliæ ducit secus & trans aquas viarum pigriores minùs, profundas reperiri asserit. Ego & amici diu utramq; quævisimus, necdum invenimus in Anglia, aut ab aliis fide dignis inventas audivimus, tantum abest ut breves quentes sint apud nos. Ego certè Lobelio non multum fido: nam & alias aliquot plantas sponte in Anglia oriri tradit, quas post ipsum nemo quisquam hæctenus invenire potuit, nec puto inventurus est. *Nymphaea lutea minor flore fimbriato* in Anglia satis frequens est; fortè hanc intelligit Lobelius, *Nymphaea lutea minoris Septentrionalium* titulo. *Nymphaea alba minor* nobis hæctenus incognita est. D. Magnol Montpelienis in stagnantibus aquis circa Lateram eam æstatè læpiss occurrere scribit: utinam! accuratius descriptum nobis dedisset.

Vires.

Nymphaea utriusq; albæ & luteæ radix, folia, flores, semen in usu sunt adversus fluxus, præcipuè verò gonorrhœam & pollutiones nocturnas, seminis acrimoniam, quævis æstus & tenacitatem. Extrinsecus sæpe adhibentur folia & flores ad febriles æstus & vigilias sopiendas [in lotionibus pedum; in impositione foliorum scil. lumbis, temporibus, plantis pedum.] *Schrod.*

Multis ab hujus plantæ usu cavent, eo timore ne in eis coeundi tum vires, tum desiderium minuantur: compertum enim aiunt usum seminis atque radicis homines reddere ad Venerem valde frigidos & tardos. *Plin. lib. 25. c. 7.* coitu genituræ privari scribit qui biberint eam duodecim diebus.

Radix *Nymphaeæ* candidæ vino nigro decocta & pota mensium muliebrium abundantiam ficit efficaciter remedio, etiam iis qui de omni auxilio desperarunt. Idem de Semine intellige. *Trag.*

Hænicus Petrus radicem *Nymphaeæ* albæ vino coctam & potam commendat in nimio mensium fluxu, è *Dolzi lib. 5. c. 4. sect. 18.*

Turcas perhibent per noctem flores *Nymphaeæ* in aqua macerare, qua si nares inungant, vel eandem bibant, putant se à multis gravissimis morbis immunes futuros, & se ab iis præservari posse. Nos ex floribus albis conservam & syrump conficimus quæ somnum conciliant, segnius tamen quam Papaver. Simon Paul. *Quadrup. Botan. Class. 2. p. 94. 95.*

Experientia scio in excoaricatione palati vel Uvulæ & Linguae à materia calida adusta Aq. Nymphaeæ cum Casura conducere, ex observationibus Marcelli Cumanii ab Hieronymo Vellchio editis.

* 5. *Nymphaea*

* 5. *Nymphaea alba major Egyptiaca sive Lotus Egyptia* Park. *Lotus Egyptia* Alpin. exot.

Folia constat numerosis, magnitudine colore acque figurâ *Nymphaeæ* albæ foliis proximis, undiq; crenatis, pluribus lineis seu nervulis per folii superficiem variè discurrentibus, pediculis è radice exeuntibus nixis ut in illa. Ac nec folia tantum *Nymphaeæ* similia habet, sed & *capita*, & *radices*, & *floribus* etiam magnitudine, figurâ, & colore albis *Nymphaeæ* floribus similes, singulis singulos pediculis seu caulibus viridibus, rotundis insidentibus, aliquantum odoris levissimi, ad Violæ odorem inclinantis respirantes. Floribus succedunt *capita* rotunda, Mespilo magno magniq; fructu *Nymphaeæ* albæ similia, cortice viridi connecta, intus veluti longos parvulos, folliculos habentia, quæ *semen* continent minutum Brassicæ semini simile. Pediculi tum florum tum foliorum longi sunt, digitum minimum circiter crassi, teretes, cavi, decem fere alterutrorum ab eadem radice. Radix rotunda in oblongum, magnitudine & figura ut *Pyrus* parva, exterius nigra, intus flavescens, pulpa sanè carnosâ & dura, gustu adstringens & subdulcis. Prorsus verò aucta non superat magnitudinem ovi gallinacæ. Indigenæ ex jure coctam libenter comedunt. Videtur coctum intus colore ovi rubrum imitari. Ab hac radice crassa & torosa innumera fere fibrosa, tenues, colore albicantes radicales procedunt.

Locus.

In locis nonnullis aquâ Nili fluminis, æstatè de more solito aucti, inundatis, ac velut lacunis effluunt (quos locos *Birebas* Egyptii vocant) adeò abundat, ut tota aquæ superficies foliis connecta occurrat, plantæ tandem vivens supra terram cernitur, quoad tota aqua terrâ fuerit absorpta, atq; fixata: quod fieri solet Novembri mensē, quo tempore Loti plantæ sub terra occultantur, marcescentibus tum foliis, tum floribus, tum fructibus, cum totis suis plantis: quo constat Lotum annum esse plantam.

Id propriè hæc planta (inquit Alpinus) habere videtur, quòd quantacunq; sit aquæ altitudo, usq; ad illius superficiem crescat, florèq; nunquam intra aquam aperiat sed semper supra superficiem ejus, non multum tamen, attollat.

Quæ Theophrastus & Plinius habent de mirabili hujus plantæ ad Solem conversione, quòd scil. flores ejus sole occidente se comprimant, capitula, integant, ad ortum aperiantur & supra aquam affurgent, se in *Nymphaea* alba observasse affirmat Prosper Alpinus, ipsam nempe occidente Sole florum claudere, deinde se totum cum foliis sub aqua occultare, eòq; oriente florum primum extra aquam promerere, aperire, atque paulo post cum omnibus foliis supra ipsam assurgere: Nobis certè incredibilia videntur.

CAP. II.

De *Tribulo aquatico.*

Tribulus dicitur *τρίβλος* τὸ τρεῖς βάλλων, quòd fructu suo tria vulnuscula infligit, vel quòd cuspidatum trifariam feriat. *Bod. à Stapel.*

Tribulus aquaticus J.B. C.B. Ger. *aquaticus major* Park. *Water Caltrops.*

J.B.

Ex uno capite *scapula* folia multa, fescuncialia, duobus quadrantibus superioribus serrata, supra glabra; subus rugosa, Populneis quodammodo similia, pediculo palmari & sesquipalmari, fungoso & paullo infra insertionem tuberoso hærentia. *Flores* parvos albos sequuntur muricati *fructus*, spt. nulis armati, nigricantes, Castaneis pares, pulpâ nucleove non dissimiles, candido, eduli, gustu haud ingrato, qui, auctore Dod. & recens mandî, & arefactus, molâque contritus in panem cogi posse fertur. *Radices* longissimæ ex intervallis, veluti ad genicula staminum utrinque cesariem promunt, partim in aqua natantes, partim limo hærentes.

* Imo spinis
crassis & raris.

Nascitur variis in locis, ac fere stagnantibus fluviorum partibus, lutosi lacubus, & urbium fossis, quibus limosis fit fundus. Inter Montebardum & Basileam observavit J. Bauhinus, ubi florum mensè Junio. Mattholus in perisquæ Italiæ fluminibus & lacubus provenire ait, præsertim in agro Mantuano & Ferrariensi: neque solum in dulcibus aquis gigni, sed etiam in mari, quod non credimus. Nos fructus Venetiis venales vidimus.

Pleniorem hujus plantæ descriptionem videbis apud Jo. Bod. à Stapel, Comment. in Theophr. hist. lib. 4. cap. 11.

CAP. III.

De *Faba Egyptia.*

Hæc planta à nonnullis *Nymphaeæ* species censetur ob conformitatem in foliis caule & radice. Flos etiam cætera *Nymphaeæ* similis solo colore purpureo differt. Præcipua differentia est in fructu.

Uuuu

Faba

CAP. VII.

A. *Militaris Aizoides* Ger. *Stratiotes* sive *Militaris Aizoides* Park. *Aloe palustris* C.B. *Aloe* sive *Aizoon palustre* J.B. *Water-Bengreen*, or *Fresh-Water-Souldier*.

f. B.

Folia habet Aloes herbae familia, sed breviora & minora, per ambitum duris quibusdam, brevibus aculeis spinosa; inter quae *viagria* quaedam erumpunt, cancorum forcipulis similes, quibus desiccantibus flores exeunt candidi, trium foliorum, Ranæ morsus perfrimiles, luteola exigua *stamina* in medio gerentes. Pro radicibus fibræ longe sunt, rotunda, candidæ, crassioribus lytarum fidibus, aut longis lumbricis perfrimiles, quæ ab ipso folia promente brevi capite descendentes aquæ fundum petunt, quem tamen rarius assequuntur. Exeunt ab eodem & aliae oblique fibræ, quibus uti Ranæ morsus multiplicatur.

Locut.

In fluentis pigrioribus, stagnantium aquarum lacubus, & fossis palustribus majoribus non raro invenitur, maxima foliorum parte unâ cum floribus aquas superante; reliquis stirpis partibus sub aquis conditis. Junio, Julio & subinde Augusto floret in Insula Eliensi.

Cæterum fibras, quas pro radicibus habet, sceleratæ Agyptæ, in aquæ plena phiala, quod majores appareant, mulierculis ostentatas impudenter mentiuntur vermes esse, quos medicamentis suis ex intestinis eduxerint, teste Dodonæo.

CAP. VIII.

Stratiotes Egyptia J. B. *Sirat. aquatica vera* Dioscoridis & *Egyptiaca* Park. *Lenticula palustris* *Egyptiaca* sive *Stratiotes aquatica foliis* Sædo majore latioribus.

Alp.

Propè Pelusium, nunc Damiatam dictum, Aegypti urbem, in fossis aquâ Nili decurrente plenis copiose provenit hæc herba, aquæ Lenticule palustris modo supernatans, sine caule, foliis Cynoglossæ, brevioribus, latioribus, densioribus, durioribus, hirsutioribusque ac albidioribus, à quibus pro radicibus exigua & raris quædam longo pendet. Sædo majori similis est; Nullo odore prædita, eo excepto quem ab aqua accipit; sapore tamen adstringente ac sicco linguam ferit, non secus quam Acacia.

* Lib. 4. cap. 102.

Hanc plantam Antiquorum Stratiotem esse minimè dubium videtur. Stratiotes enim, teste * Dioscoride, fluviatilis cognomen ex eo trahit, quod in aquis nascatur, inque iis supernatans sine radice vivat, quamvis folium habent Aizoon simile, ac majus. Plinius verò tradit eam in Aegyptotantum ex inundatione Nili nasci; Aizoon etiam similem esse, nî majora haberet folia.

Stratiotes Egyptia Dioscoridis Vesslingii.

Cum in eodem loco, nempe in Nilo propè Pelusium observata sit ab Autore Cl. Vesslingio à precedente non diversam esse suspicor, quamvis nec descriptiones nec icones per omnia convineant.

Folia hujus, describente Vesslingio, Aizoon quidem, sed majori illi & arborecenti familia dices, nî majora multo forent pariterque latiora. Surrecta pleraque videntur, rosæque concessu stipata, & citra malæ ætatis dispendium plicis in longitudinem rugisque non ineleganter crispata. Circa exortum, ut solet, angustiora folia paulatim deinceps dilatantur: extremorum altero non in acumen exeuntia, sed reflexis leviter oris paulatim diducta sunt: cætera dilutius virefcentia, Verbasci instar mollior utrinque hirsuta. Flores non observavit. Planta tota sessili basè Nilo incubat aquis innatans circa radicem, quamvis radicem vicem demissa terram versus tenuissima fibrarum veluti filamenta sustineant.

CAP. IX.

Lens palustris latifolia punctata Park. *Lenticula palustris latifolia punctata* C.B. *Lens palustris Patavina* J.B.

f. B.

Adunam costam longiusculam adnascuntur utrinque, in alæ modum folia denso agmine mutuo se plurimum tangencia, ex oblongo rotunda, semuncialia superius punctis minutissimis notata, inferius mulco obducta. His inferne copiose Lenticulæ, aliquando singulæ, aliquando ternæ & quaternæ, rugoso prætenui cortice donatæ adherent, quibus semen copiosissimum minutissimum & flavescens includitur. Sapore est aëquo.

Locut.

Hanc in fossis Patavinis aquis supernatantem vidit C.B. & in Silesia circa Vratislaviam reperitur.

Hæc planta rectius fortasse ad Capillares refertur.

CAP.

CAP. X.

A. *Graminifolia palustris repens vasculis granorum piperis amulis*. *Pepper-grass*.

PExiguâ hac planta per terram repit foliis tenuissimis; in alis foliorum globulos sessiles profert granorum piperis magnitudine ferè, seminibus albis refertis.

CAP. XI.

Gramen Ossifragum Norvegicum & Cimbricum.

Hæc planta improprie Gramen nominatur à S. Paulo & Bartholino, quia non est flore stamineo. Radix ejus crassa, nodosa, instar radicem seu raparum Rochfeldianarum folia longa, acuta instar Iridis, flos flavus colore saturato. Locis paludosis & humidis crescit inter alia dumeta prope omnes villas colonorum; primum gramen est quod vere prodit, unde avida sunt pecora ad decerpendum; ex esu hujus pecora male fe habent, macie confecta, spinâ dorsi extrâ protuberante (unde rustici dicunt quod dorsum sit fractum) pedibus offibus, debilibus, ut aggerime incedere queant. Pro Antidoto Rustici semper habent ossa exsiccata in promptu, in parva frusta confecta, quæ quotannis magnâ copiâ colligunt, & conservant ad hunc usum; hæc avidè devorantur ab arthriticis bovis, vaccis, ovibus, equis, porcis, &c. in minima dentibus comminuantur, & deglutuntur unde salivatio sublequitur, & pecora convalescunt: aliqui pro remedio utuntur radice Tormentillæ, omnes ferè tamen offibus acquiescunt.

An hæc phenomena producantur à fodinis mercurialibus vel plumbeis, eorumque effluvis, vel à superflua humiditate vernalis plantæ, contendunt Philoſophi.

Notandum est variare plantas pro diversitate soli, loci, & Climatis, in quibusdam enim regionibus hæc herba innoxie à bestiis consumitur (adnotante Bartholino) & à Chirurgis usurpatur pro Centauro minore; in aliis verò tam pernicioſa pecoribus & odiosa rusticis, ut illa loca circumspiciunt in quibus copiose luxuriat. Vide D. Joh. Frid. Treubleri Obſerv.

Suspiciatur D. Tancredus Robinson, (qui omnes has observationes de gramine Ossifrago collegit) hanc plantam esse vel Centaureum palustre luteum minimum nostrum Catalog. plant. Angl. vel Ranunculi graminæ aut potiùs Asphodeli speciem.

CAP. XII.

A. *Gladiolus lacustris Dormanni* Claf. cur. post. p. 40. *Leucocum palustre flore subcarulo* C.B. *Glad. lacustris Clusii*, sive *Leucocum palustre flore caruleo Bauhini* Park. *Water-Cladiolæ*.

Claf.

Hujus folia dodrantalem longitudinem raro excedunt, crassiuscula & concava sunt, interstictio, discreta instar filiquarum alba Viola & similium, viridia aliquin, & dulcis saporis, anathibus urinantibus gratum pabulum; nam ad aliquot unarum altitudinem sub aqua latent, quam tamen caulis inter illa emergens superare conspicitur, floribus albis onustus, Leucocum flore amplioribus, cava illa & infima parte, petiolo à quo dependunt proxima subcæreuli coloris, formam penè referentes Gladioli, non prorsus tamen similes, quinque foliis constantes, quorum duo superiora ad pediculum reflectuntur, tria reliqua, quæ latiora, propendunt. Floribus succedunt sessili nata vascula, rufa semine plena.

Nascitur in stagnis quorum fundus puro sabulo subfstermitur, nullam alioqui plantam præter hanc alente. Sub extremum Julium florentem se observasse scribebat Dortmannus apud pagum *Norch* & *Westerveld* in Drentia, nusquam alibi. Nos in lacu parvo aut stagno *Halswaer* dicto non longe à *Pereb* Cumberlandiæ oppido copiosum observavimus.

SECTIO II.

Anomale Siliquose.

CAP. I.

De Acantho.

Acanthi pueri in florem sui nominis versi fabula nobilis quem Pæderotâ à puerili, uti suspicatur Kyberus amore Græci vocant. Melampython etiam non ineptè à Græcis dicitur hæc herba, quod folium saturato virore nigrescat. Planta est singularis & anomala, quam Betanici vulgò ob folia in Sylvestri genere spinosa Cardui annuerant.

V u u u u

Dicitur

Dicitur verò Branca urfina à similitudine quam folia habent cum anterioribus urfi pedibus. Acanthi folia veteres Architec- ti ob figuræ venustatem & elegantiam epistylis seu columnarum capitulis inculpere solebant. Frondibus Acanthi (inquit Vitruvius) columnas Corinthias veteres Architec- ti coronabant, quarum effigies adhuc hodie nostris frequenter oculis offerunt. Vestibus etiam pretiosis figuram Acanthi foliorum circumtexebant: unde Virgilius,

Est circumtextum croceo velamen Acantho.

Verum an Branca urfina vulgaris sit verus Antiquorum Acanthus merito dubitatur, quia Plinius Acanthum topiarium herbam facit, Branca autem urfina operibus topiaris omnino inidonea est, nec enim ductilis & leuax, & in Animalium aliarumve rerum formas & effigies fingi apta. Ex altera tamen parte Acanthi descriptio apud Dioscoridem Brancæ urfinæ perbellè quadrat. Consule si placet Jo. Bod. à Stapel. Comment. in Theophr. hist. lib. 4. cap. 3. p. 308.

1. *Acanthus sativus* Lob. Ger. Park. *Sativus vel mollis Virgilii* C.B. *Carduus Acanthus sive Branca urfina* J. B. *Wank-urfine*, or *Wears-hyereh*.

J. B.

Acanthi folia humi fusa, pedalia, profunde lacinata, mollia, intenso virore splendentia, pilosa. Inter hæc fursum ductum triumve pedum, rectus, firmus, foliis nudus, minimè ramulosi, qui à medio ad summum usque fastigium pedum gerit florum candidorum, quorum folia recta immita, oblonga, foliis coercentur viridibus, per extremum lacinia- ti pericarpis, latum, planum, rotundum, flammibus crassifculis. Semen in oblongis continetur pericarpis, latum, planum, rotundum, crassum, foridè luteum. Radice longè, lateq; vagantur, foris nigra, intus alba, sapore glutinoso & viscido, ut & folia: adeo vivaces ut vel minima particula in terra relicta germinabit; ingorosa tamen minus patiens est.

Locus.
Vires.

In Italia meridionalibus circa Baias & Neapolin, inque Sicilia insula copiosè provenit. Est è quinq; herbis emollientibus. Usus potissimum externus est in clysteribus aliisque pargori- cis, quarumcumque formularum & ut plurimum in cataplasmatibus. Radices, autore Dioscoride, am- bus & luyatis commodant in cataplasma impositæ. Potæ urinam ducunt & alvum ficiunt. Po- dagrais calidis trita & calefactæ utiliter illinuntur. *Plin.* Profunt etiam tabidis, sanguinem spuentibus, ex alto delapsis, ictu aliquo aut conatu supra vires læsis [ruptis atque convulsis Diosc.] non minus quam Symphyti majoris radices, quas substantiâ, lento succo & qualitate proximè refert. *Dod.*

2. *Acanthus aculeatus* C. B. *Sylvestris* Park. *Carduus acanthus sive Branca urfina spinosa* J. B.

Dod.

Sylvestris Acanthus caule, fastigio acuminato, floribusque cincto, florum colore ac specie, tum & semine sativum refert, sed tamen brevior ac humilior: folia similiter ampla, multis incisuris li- ciniosa, sed haudquaquam lævia, virent frequentibus, asperis, duris spinis circa marginum crepidi- nes horrentia.

C A P. II.

I. Leontopetalon Ger. Park. C. B. *Leontop.* quorundam J. B.

Radix pugnum implet, rotunda, tuberibus multis inæqualis, cortice cinereo, pulpa virente in luteo, sapore amaro. Hinc exeunt pediculi pedales, trifariam divisi, quorum singula di- visiones bina aut terna gerant folia, circinata ferè rotunditatis alia integra, alia lacinata & veluti crispâ, colore ex glauco flavescente, venosa. Inter folia caulis exargit, lineis pallidè purpu- reis striatis, in multis ramos divisis, foliis minoribus minutique incisitis ad genicula donatus. Flori- bus uniculis pediculis foliis oblongis interjectis, in caulibus spicatum congeiti, lutei, Ranunculiflo- rum magnitudine, quinque stellatis oblongis foliis constant, apicibus luteolis umbilicum circumstanti- bus; quibus marcescentibus prolongantur pediculi in palmarem longitudinem, in extremo uniuersum venosum Halicacabi sustinentes. Semen nigrum, Cannæ Indicæ semini persimile. Parkin- sonus filiquas parvas floribus succedere scribit, crassiores & breviores quam Fumarie bulbosæ, alo- quin nonnihil similes, semina parva, rotunda continentes: quin & totam plantam Fumariam bulbo- sam quodammodo æmulari.

Locus.

Circa Halepam Rauwolfius reperit. Matthiolus in Hetruriz arvis aliq; Italiae locis se vidisse ait, nascique frequentem in Apulia.

Radix usurpatur in Halepo ad detergendas vestium maculas.

2. *Chrysogonum* Park. *Chrysogonum Dioscoridis quibusdam* J. B. *Leontopetalon affinis foliis quernus* C. B.

J. B. Rauwolf.

Alitudinem Leontopetali adsequitur, estque huic caule, floribus, radicèque rotunda (que interna parte rubra est) haud æsimilis. Cauliculi tamen graciliores, in terram repandi, & ab origine filii modo tenues, in varjos ramulos divisi, quorum extremis flosculi adherent conspicui, lutei, densiores, stipati positi, quatuor communiter foliis constantes. Folia colicorum dorso adherent gemina utrinq; & ita sibi invicem opposita ut crucis figuram positi suo efficiant; atro-virentia, in extremo la- tiora, dissecta ad instar foliorum Quercus.

C A P.

C A P. III.

De Sesamo.

Sesami nomen inditum videtur *ἀνὰ τὸν αἶμα*, quod quandoque *αἶμα* denotat concutito, impello, & *αἶμα* moto, quod subito & quasi impetu ad messem propelleretur. Potius nomen exoticum est, ab Ægyptis sumptum, quibus *Sesem* dicitur. *J. Bod.*

Sesamum J. B. C. B. Park. & *aliorum Lustanis* Gergelim. *An Ganglia sive Sesamum Africanum* Pisoni & Marcræ? *Oil* purging *Spain*.

J. B. Vesling.

Per caulem cubitalem, rectum, firmum, crassum & pinguem folia habet semuncialibus pediculis ha- rentia, crassifcula, ex atro virore nonnihil rubentia, oblonga, acuminata [inferiora latiora & pro- fundioribus incisuris ferrata, superiora integris oris angustius patentia *Vesling.*] è quorum alis flores emicant calathi formâ, oblongi, magnitudine eximia, monopetali, reflexis labellis, intus albi, ex- terius Violæ colore induti, tenuiq; respersti lanugine. *Siliqua* recta secundum caulem ascendens, non quaternis tantum sed etiam quinis fensilq; lateribus angulosa, stellatum occupant *calicem*, ob- longum illud, compressum, pingue, flavescens, semen inclusum custodientes.

Ægyptii tum in cibo, tum in medicamentis usitatissimum est, quod cum reliquis frugibus, post *Vires* & quam æreos campos scatebris suis temperavit Nilus, celeri proventus furgens filiquâ minimè fallaci *Urs.* cultorem suum locupletat. Parkinsonus, nescio quo Autore, Sesamum in India Orientali sponte nasci ait, in Ægypto, Syria, Græcia, Creta, Sicilia, in agris duntaxat, feri & coli.

Oleum seminis expressum *per* *Ægypti* *Zeid taib*, i.e. Oleum bonum Arabes nuncupant, quod ad cibos in frequentissimo usu est, majorique pretio quam Olivarum oleum in Ægypto ven- ditur.

Margravius radicem teneram, rectam, multis filamentis præditam, exterius oleam, interius albam huic plantæ attribuit, si modo eandem plantam describit.

Plantam hanc non esse verum Antiquorum Sesamum nobis cum J. Bauhino & Scapelo videtur, ideoque an vires à Dioscoride Sesamo adscriptæ ei convenient dubium est. Is ergo omnis, quas proponit in libro de Plantis Ægyptiacis Prosper Aspinus, adferemus. Plantæ (inquit ille) decocto utuntur in fotu ad ophthalmias, ad tussis, anhelitum, difficultatem, pleuritidem, peripneumoniam, & tumores duos scirrholos: Mulieres pro uteri duricie infestationes faciunt, & utuntur ad capitis fur- fures livoresq; faciei: planta & seminibus coctis cum melle ad exsiccatos nervos, ad combutas par- tes, ad calidas inflammationes: Decocto in clysteribus ad colicos dolores, & ad emolliendam al- vum: Ad movendas menstruas purgationes. Oleum faciemq; ejus bibere ut impinguescant mulie- res in balneis familiarissimum habent. Oleo etiam ad multa alia Ægyptii uti consueverunt, viz. ad cutis pustulas, asperitatem, atq; omnem defæctionem ex humore melancholico tum epoto, tum in cibis frequentato, vel ipsis affectis partibus inunctis. Secretum apud quosdam ad cutis pruritum, ejus quatuor uncias multis diebus bibendas exhiberi, ad anhelitum difficultatem, pleuritidem desperatam, peripneumoniam, ad movendos menses, atq; ad vehementes stomachi, intestinorum, uteriq; dolo- rum cruciatu demulcendos intus & extra.

C A P. IV.

Balsamina semina C. B. Ger. Park. *semina Persicifolia* J. B. *The female Balsam Apple*.

J. B.

Radice fibrosa & candida nititur: Caulem autem habet enormis crassitie, cum altitudo cubi- tum sæpe vix æquet, raro autem & parum superet: est is verò cortice aut rufso, aut ru- bescente aut herbidò tectus, ad genicula nodulosi, succo fatuo prægnans, glaber ferè, cum interm ramis, quos nullo ordine emittit tomento levi vestiantur, foliis dense stipati Salignis aut Per- sice, acuminatis, per ambitum serratis, succulentis, sapore amariante præditis; è quorum alis flores simul plures Persicariae filiquolæ proflunt, calcarî longo, ex carne colore herbaceo, reliquis vero flos rubescit, pediculis brevibus infidentes. [Est autem flos hexapetalos, folio supremo lato, infi- mo huic opposito concavo & in corniculum incurvum producto, binis lateralibus inferioribus ob- longis, latè & propendentibus, latèque appendice velut geminis; superioribus duabus brevibus, parvis.] *Fructus* figurâ ferè Balsaminæ maris, acuminatus, verrucosus, in plures partes se contor- quentes si digitis leviter prematur deliquescent, semina ejaculantur parva rotunda ex rufso fusca seu pulla.

De loco natali nihil certi traditum invenio. Tenella est planta: semen rarius apud quos perficit, nisi diligens cura & cultura accedat; quotannis ferenda.

CAP.

CAP. V.

A. *Perficaria filiquosa* Ger. Noli me tangere J. B. *Mercurialis sylvestris* Noli me tangere dicta, sive *Perficaria filiquosa* Park. *Balsamina lutea*, sive *Noli me tangere* C. B. *Coddet* A. smart, *Quick-in-hand*, *Couch-me-not*.

Col. F. B.

Summo capite radices agit fibrosas, à quibus *Caulis* surgit cubitalis, tenerior, dilutissime virens, est in imo purpurascens, laevis, inanis, translucidus, copiosum succum inspidum pressu remittens, per intervalla geniculis, ad quae tophorum podagricorum amula sunt tubera, interceptus. Longior alternatim posita, *Mercurialis* hortenii familia, majora parum, latiores, & circa petiolum longioribus dentibus serrata, magis, lunata, basi latiore. Ex fingulis foliorum alii petioli exeunt longi, tenues, in terram inclinati, tribus vel quatuor ramis divisi, ex quibus flores, cum parvi & inexplorati virides, & *Balsamina* floribus similiore dependent, per dorsum binis foliis viridibus colligati, maritimum monstrum magno hians ore representantes, parvo corpore, & caudâ tenui, brevi, recurva, & acutâ, bubulino cornu simili, ad *Fumariz* bulbosae flores accedentes, quadruplo majores & magis languinis guttis repleti, cavi, inanes, hiantes, divisis sive barbulis flex distincti, sed inferioribus longioribus J. Bauhino Nasturtii Indici floribus affimiles, minores, ex flavo rubentes, punctulis rubris saturatioribus guttati, in quorum medio exalibida minima. His succedunt *filiquae* duas uncias longae, tenues, nodosae, ex albo virelcentes, lineis virentibus striatae, in terram nutantes, quae cum perfici incipiunt, disrumpuntur, etiam ante maturitatem, vel vento impulsae, vel manu tactae, & semina ejaculantur etiam imperfecta, quae oblonga, compressa, virentia primum, deinde cinereo & fusco colore evadunt. Autumni initio floret, & illius fine perficitur. Annua est planta.

Locu.

Umbrosis, humantibus, uliginosis locis oritur. In Anglia rarius occurrit, ad ripas lacis *Wandermere* dicti prope *Amblefeld* oppidulum in Westmorlandia observavimus: in transmarinis sylvis & umbrosis locis ad latera montium secus Rhenum in Germania saepius invenimus.

Vires.

Miram hujus herbae vim in cienda urina pluribus experimentis confirmat Gesnerus. Aqua destillata in hac parte adeo efficax est, ut si copiosius bibatur diabetem inducat. Hanc *Vitallaviz* in calculo renum mirifice praedicant. Nonnulli herbam hanc per vomitum & scissum purgare aunt. Cuti imposita eam *psoriasis*. Facilitate fertur perniciosa, ac inter deleteria habenda. *Deod.*

CAP. VI.

1. *Hypecoon legitimum* Clusii Park. *Hypecoon* C. B. *Hypecoon filiquosum* J. B. *Cymnium corniculatum* sive *Hypecoon* Clusii Ger.

Radix ei simplex, interdum bifida, longa, annua tamen, exterius fusca [Clusio subflava] paucioribus fibrillis capillata. Folia multis incisuris divisa, *Fumariz* fere, pallide viridia & nonnihil glauca [Clusio figura, colore & aspectu *Rutae* foliis valde similia, molliora tamen & interdum longiora. Nobis figura & segmenta *Rutae* folia non admodum referre videntur, nisi *Ruta* nomine *Peganium Narbonensium* Lob. intelligat] Cauliculi complures, nonnihil compressi, aliquoties foliis destituti, ubi flores emergunt foliosi. Flores pediculis insident, parvi, lutei, (& quantum memini) bifidi, aut saltem foliis duobus adversis, triangulis, grandioribus & conniventibus donati. Clusius flores pusillos, flavos, satis odoratos, hexapetalos ei attribuit, sed miranda figura, nam duo petala habent reliquos majora, nervo viridi foris extrema parte (quae obtusior est & veluti compressa) praedita, quatuor alia perexigua sunt, & vix nisi flore expanso conspicua. Cornicula succedunt in singulis ramulis quaterna aut plura, longa, plana, articulis distincta, & falcis instar incurva: Semen in singulis internodiis nigricans, longiculus, quod difficile admodum eximi potest, continetur.

Locu.

Reperitur in Gallia Narbonensi, v. g. non procul *Montepelio*, ad ripam stagni, non longe à thegnis *Ballerucanis* ante facellum, & alibi: in Hispania copiose agro *Salmanticensi*, *Granatensi*, &c. Nos eam in lingua illa inter portum *Mellanensem* & fretum *Siculum* invenimus.

2. *Hypecoon alterum* Park. *Hypecoi altera species* C. B. *Hyp. alterum* *Dioscoridi filiquosum* Ad. Lob. *Cymnium filiquosum* Ger.

Hac minus cognita, exigua & pulchra, non procul *Aquis Sextis* oriunda, complura gerit cornicula, filiquosa, adunca, *Scorpioidis* dictae modo, fed crassiora, semine intus praesepiis distincto colore flavo, oblongo: cauliculi graciles, teneri, & folia parva Carui aut Scandicis. *Pectinis* *Veneris* *Fumariz*ae incisuris profundis: exigua radix: lutei flores, Maio mense *Chelidoni* majores aut *Eriticae*, sed minores.

Dioscoridi, *Plinio*, *Galeno* natura *Hypecoi* eadem quae *Papaveris* succo. Ejus succus instar *Opii* somnum inducit ex observatione D. Hermans. D. *Palmer*.

CAP.

CAP. VII.

Clematis tetraphylla Americana Zanoni, Bocconi, Moris.

Bocc.

Rara hac & peregrina elegantia planta à Radice perenni, lignosa Caudes promit plurimos, quorum qui vetustiores lignosi quoque sunt, novelli vero teneriores, prolixi, geniculati, rotundi, graciles, juncti, lyram fidumve chordis pares, quibus tanquam capreolis & vitiutundis, hirsutis, & bacciferarum scandentium more) pergulae aut pedamenta proximè usula (leguminum & bacciferarum scandentium more) pergulae aut pedamenta proximè affantia, hirsutis, & bacciferarum scandentium more) pergulae aut pedamenta proximè luxuriant, quum è singulis geniculis bini pediculi contra se positi nascantur, binâ, singuli folia suffi- neant longa, pulchre virentia, ad Mali Perficis sive Hemionitidis vulgo existimatae faciem colore suo accedentia, inter quae medius exit capreolus intortus, quo adminiculo quaque propè assistentia apprehendit. Flores secundum cauliculos ad foliorum exortum è pediculo unciali pendent, decenter incurvi, oblongi, cavi, rotundi, formâ atq. magnitudine florum *Digitales* luteae minoris, per oras similiter incisuris quinque, variè divisi, colore qualis in *Avellanae* nucis cortice, vel *Cannella* aut *Cinnamomo* vulgò dicto conspicitur, quatuor intus staminibus, singulis apices binos gerentibus foliacosis, nigricantibus maculis notatos. Subsequuntur filiquae figurâ Smilacis hortenensis, quibus semen includitur.

Hyme superest, frigoris (ni acerrimum fuerit) patientissima. Florentia videtur in hortis cultum.

CAP. VIII.

Caa-ataya Brasiliensis Marggr. *Euphrasia affinis Brasiliensis filiquosa*.

Marggr.

Etenti radiculâ, alba in pedalem assurgit altitudinem, caule quadranguli, pallide viridi, geniculato, tenui, qui partim terrae incumbit, partim erectus stat, ad genicula quae terram attingunt iterum radices agens. Ad quolibet geniculum duo foliola sibi opponuntur. Nummularie magnitudine & figurâ, seu rectius *Veronicae* aut *Chamaedrys*, in ambitu serrata & pallide viridia. Ad quolibet par foliolorum flosculus minimus provenit, quasi galeatus, albus. Post hunc nascitur filiqua grani *Avenae* magnitudine & figurâ, quae sponte se aperiens semen effundit minutum, rotundum, obscurè flavum, minus semine *Papaveris* minimi. Nullius odoris est planta, sed saporis amari.

Hec planta confusa, cocta in aqua ac pota purgat egregie per superiora ac inferiora. Folii in caule oppositi, serrati, floribus galeatis, semine vasculis incluso cum *Euphrasia* convenit, quo etiam poterat referri.

CAP. IX.

Micambe Angolensis Marggr. *filiquis incurvis*. *Pentaphyllum filiquis incurvis Angolense*.

Marggr.

In pedalem circiter altitudinem assurgit caule tereti, contorto, quem circumdant foliola parvula, & hinc inde ramuli circiter duos digitos longi, quorum singuli sustinent flosculos ex albo sub-luteos. Sequuntur dein filiquae incurvae, obrotundae, tenerae, in quibus multum seminis nigri, rotundi, majores quam *Papaveris*. Usurpatur à *Nigritis* in cibis.

Hujus plantae, semen è Brasilia aliquoties missum nomine *Molambes* à *Angola* f. de Laet feliciter pullulavit, nec tantum folia & caulem produxit, sed & florur liberaverit, & semen tulit, quod tamen à levissimo frigore, initio Octobris, cum ipsa planta corruptum fuit. Est autem (inquit) elegantissima planta, foliis similibus *Pentaphyllo*, flosculis singularis conformationis, sed minutis admodum; filiquis contortis.

Ex Africa in Brasiliam translata putatur.

Locu.

CAP. X.

Trifolium filiquosum Brasiliense, semine coeleato *Marcgrav*. *Caapomonga* III. *Pisonis*.

Herba haec, quae copiose nascitur in sinu omnium *Sanctorum* ex radice recta, paucis filamentis praedita, articulatâ penè figurâ ad unius aut duorum pedum, altitudinem assurgit, in multos ramulos expansa: Sûntque caulis ramuli lignosi, atq. hinc inde acutis spinis muniri. In pediculis propriis in quolibet ramulo tria foliola sibi invicem sunt opposita, more *Trifolii*. Hinc inde proveniunt in pediculis digitum longis flosculi ex viridi albi, magnitudine florum *Anagallidis*, subtilia staminula in medio habentes. Flosculos sequuntur filiquulae teretes, circiter duos digitos longae, in quibus semen rotundum, refertans *Limacis* concham, coloris epatici. Quando semen est maturum filiquulae sponte dissiliunt & effundunt semen. Herba odorem habet instar *Foenugraeci*.

Suspicio

Suspicio Trifolium hoc congener esse Trifolio filiquoso flore tetrapetalo, lib. 17. cap. 3. descripto.

CAP. XI.

De Epimedio.

E Epimedium Dioscoridis & Plinii quamvis herba sit inter Botanicos non convenit: Discrepantes sententias vide apud J. Bodeum à Stapel Comment. in Theoph. hist. & Parkinsonum. Cur ita dictum sit prodictum non invenio.

Epimedium Ger. Park C.B. quorundam J. B. Barrenwort.

Radix oblique agitur, nec altè demersa, gracilis satis, longè latèque sub terra reptans & se propigans. Hinc surgunt pediculi dodrantales, atque etiam cubito altiores, tenues, politi, rigidi, in ternos furculos divisi, quorum singuli rursus in alios ternos dividuntur, ità ut unicuique folium hæreat unum, haderaceum, ex rotundo oblongum, rigidulum, acuminatum, nervosum, avera parte glaucum, superius ex viridi pallidum, juxta pediculum pinnis duabus subrotundis, quarum altera, altera longior donatum, circumcirca mitibus denticellis crenatum, tenue & velut membranaceum. Peculiaris quidam ramus paulò infra primam ramorum divisionem exit, palmaris aut dodrantalis, in ramulos divisis, quorum unusquisque plures. [tres Park.] gerit flores, privatis petiolis hirsutis natos, structura singularis quadripartitis ità ut tetrapetali tantum videantur, cum revera octapetali sint. Petalis enim exterioribus quæ latiora sunt & rubicunda, exterius tamen ex luteo rubentia, & lineis albis striata, interiora minora & lutea arctè superincumbunt, unde inferiorum petalorum marginibus circumcirca se ostendentibus, flos negligentius intuenti tetrapetalos videtur, medio flavo marginibus luteis. Medium florem occupant apices etiam lutei, Floribus succedunt *siliquæ* tenues, oblongæ, [cornutæ] semina compressa, rubentia continentes. Florum descriptio Parkinsoni est, verum adhuc curiosius observari desiderant, nec enim de interioribus petalis flavis mihi satisfactum est, an revera petala dicenda sint, & an quaterina; quantum enim memini, mihi conspecta singularis quidam substantia erant, & unicum corpus constituebant, in quatuor tantum obtusas lacinias divisum.

Locus.

Cæsalpinus in montibus Liguriæ provenire ait. Camerarius propè Vicentiam in Italia. Bauhinus uterque in montibus Euganeis inter Balneum Aponense & Arqua, in Romania, locis humenibus & umbrosis. Nos in Alpibus non longe à *Ponteba* oppido, quod territorium Venetum & Imperiale determinat observavimus, unde montium incolam esse apparet. Floret Aprili aut etiam semis in regionibus frigidioribus. In hortos translatus ob importunum radicem reptatum coerceri requirit.

De viribus nihil traditum invenio, nam quæ Veteres de Epimedio habent an huic herbe conveniunt non magis certum esse potest, quàm quòd hæc eorundem Epimedium sit.

CAP. XII.

Guiana Timbo Pison.

N Omne & noxia qualitate reliquis *Timbo* speciebus similis, ceterum dissimilima apparet, quæ sola in Medicis usus recepta est, nec frondibus destituta sicut pleræque *Timbo*; sed floribus, foliis magnis, glabris, acuminatis hinc inde vagatur, atque in caulis extremitate tenuibus *siliquis*, levibus, cubitum longis copulatissimè ornatur, quæ merito à Lusitanis *Faisans* & *Impige*, live *Fabe* impieginis appellantur, quòd eorum cortex succum piscibus quidem infestum, sicut & aliz *Timbo*, sed impieginis & puerorum scabiei, cæterisque hujus generis affectibus cutaneis, proficuum continet. Menstruis enim pluvii immaturæ, siliquæ & virides succo turgent præstantissimo, eoque frigido & acro, quo si fricetur qui impieginis laborat curabitur, modo aliquoties iteretur remedium.

Vires.

Quando maturaverunt siliquæ tempore æstivo, mox exsiccantur, tuncque non solum tunica externam, sed & succum atque semina quibus scænt paulatim nigrescere & aromaticum odorem spirare comperis: verum tunc prædictis malis minùs apte judicantur.

CAP. XIII.

Volubilis siliquosa Mexicana foliis Plantagineis. Arcans aromaticus, Tlixochiel, seu Flos niger Mexicanis dictus Hernandez. p. 38. Vaynillas Hispanis à vaginarum similitudine, Pifo, Mantil. Arom. p. 200. Lathyræ Mexicani species Amman. The Vanilla's, or Vanillees.

Hern.

V Olubilis herba est, arborescens & amplectens *Hernand.* Folia undecim uncias longis, sex latius, figurâ Plantaginis sed pinguioribus & longioribus, virorè infestis saturato: singulis ex utraque parte caulis alternatim exorientibus: floribus nigricantibus: *siliquis* longis, angustis & pane terebinthi, nigris, olentibus muscum aut Balsamum indigenam.

Calidis

Calidis regionibus, humenibus locis provenit, & siliquis verno tempore profert. Siliquæ binæ aquâ resolutæ & potè urinam cient, menstrua evocant, cum *Mecnochiel* partum acciunt. Siquæ secundas mortuūque fœtum expellunt: ventericulum calefaciunt & roborant, flatus celerant, ac secundas concoquunt, cerebrum confortant; & ad ictus venenatos utiles esse dicuntur. Hinc *Chocolata* compositionem ingrediuntur. Elegantes Icones, foliorum, siliquarum, & seminum microscopio conspекtorum extant in D. *Francisci Redi* Experiment. circa res naturales.

Locus.

SECTIO III.

Herbe anomale ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad superiora genera referendæ.

CAP. I.

Trifolii spica Critibum marit. non spinosum Brasiliense. Caaponga I. Pison. Perexyl Lusitanis Marggr.

S Empedales aut paulò longiores caules adipiscitur, teretes, nodosos, rufescentes, partim humo incumbentes, partim nonnihil se exigentes. Ad singulos nodos duo aut quatuor *siliquæ* habet, *Hyllifoliæ* æmula, sed crassiora & nonnihil carinata, opposita: superius autem *capitulum* oblongum five ovale est, album ut in Trifolio ferè pro flore, habens in se aliquot *staminula* parva crocei coloris.

Folia & breves ramuli decerpti ac parum cocti superfuso aceto conduuntur, & eduntur cum carminibus aut piscibus pro acetiariis: excitant enim appetitum, movent urinam, & aperient viscerum oppilationes.

Hæc planta, quantum conjicio, ad Corymbiferis affines, Scabiosam, Eryngium, &c. pertinet.

Anonymous Brasiliæ Limonio congener. Marggr. Ad Lib. 9. cap. 5.

Marggr.

In squipedalem aut paulò majorem altitudinem assurgunt caules multi, striati, pluribus ramis onusti, quorum quilibet eo loco què è caule oritur nodum habet: rami inordinate positi; *folia* ad exortum solitaria, oblonga, fastigiata, venosa, ad tactum mollia, foliis Oxylapathi similia; interdum majusculo folio minutulum junctum, distat unum ab altero circiter sesquidigitum. In summitate caulis & ramorum extremitate nascuntur multæ spicæ parvulæ, virides, quatuor aut quinque dig. longæ, quæ sese apertentes *flosculos* promunt minimos, flavos, tantæ parvitatè, ut foliolum quodvis floris non sit majus cuspidè acutis. *Radix* albicat, lignosa, nullo manifesto sapore. Perennis est planta & novos producit caules.

CAP. II.

Caaponga Brasiliensis, Lusitanis Erva de Nossa Sennora, aut Cipo de Cobras Marggr. Pison. Lib. nono adicienda. Convolvulus Brasiliensis flore octapetalo, monococco.

Marggr.

S Canthils est planta, caulibus teneris, rotundis, viridibus, admodum lentis. Foliis quodlibet fœscum positum in caule, in suo pediculo rufescenti, duos digitos longo, & in exortu paululum incurvato, orbiculare, vel cordis latioris, ut pingitur, figurâ, consistentiâ folio Perfoliatæ simile, superius dilutè virens, inferius albescens (in quibusdam plantis folia pene omnia sunt rotunda) Pediculus autem folii cujusque non inseritur in fimbriam seu extremitatem folii, sed plus dimidio digito ab ora versus medium folii, ut fit in Nasturtio Peruviano. Ad pediculos foliorum etiam pediculus provenit sesquidigitum longus, *flosculus* sustinens pallidè flavescens, octo petalis constantem hoc modo: Quatuor superius adposita sunt parva, obrotunda, his subest amplum, obrotundum, adhuc magis inferius tria parva alternatim posita. In summitate pediculi inter quatuor superiora folia granum provenit, magnitudine parvi Pili, figurâ ovalis, interius viride, hinc rubrum, *Radix* longa, quasi contorta.

Planta hæc nullum habet odorem præter herbarum. Folia contusa & imposita contra morbos venenatorum animalium singulare sunt remedium. *Radix* contra calculum excellentissima est.

CAP.

CAP. III.

Diptalos Brasiliensis foliis Gentianae aut Plantaginæ. Lib. 9. capiti decimo subnectenda, Margg.

IN pedalem aut etiam majorem excrevit altitudinem, caule nodoso, partim incumbente terre, partim le surgente; pars quæ terræ incumbit crebras agit radicales. Distant nodi circiter trium digitorum intervallo, ex quibus prodeunt folia, unum aut duo minimum digito longa, nervo & quinque aut sex venulis secundum longitudinem ut in Plantagine, superius viridia, inferioris parum cinerescens. In summitate caulis duo folia parva sibi applicata inveniuntur, figura conchulæ quam missellam vocant, ex quorum medio stipes nascitur, eleganter coerulescens, foliis tantum duobus obrotundis confans, aliquot staminibus habens coerulescens flavis apicibus. Tota planta Gentianam aliquo modo representat. Radix teres, tenuis, longa, sine fibris, hepatici coloris.

CAP. IV.

Erva Cidreira Lusitanis Margg. : Cirago seu Melissa cirrata Brasiliensis. Ad Lib. 11. cap. 23.

IN quatuor aut quinque pedum altitudinem assurgit, caule striato, geniculato. Ad quodlibet nunculum duo rami sibi oppositi nascuntur, & itidem duo folia opposita, tam in caule quam in ramulis. Foliolum quodlibet duo aut tres dig. longum, acuminatum & in ambitu serratum, breviter inflexum pediculo. In summitate caulis & ramorum spica provenit duos aut tres digitos longa habens strobili minimos, dilute coerulescens multo albo mixtos. Tota planta maximi odoris, nec ante annum quamvis sicce odor minuitur, gravior quam Melissæ cum Citro mixta.

CAP. V.

De Myosuro.

MYOSUROS ad Ranunculum accedit, idcirco Lib. 12. cap. 10. subnectenda.

A. *Myosuros J. B. Cauda muris Ger. Holsteo affinis Cauda muris C. B. Holsteum Lonicæ, Cauda muris vocatum Park. Mousse-tail.*

J. B.

Fibras numerosas pro radicibus habet: unde folia germinant multa, graminea, spissa, angusta admodum, versis extremum latiora, tres quatuorve uncias longa. Cauliculi ex eadem radice plus altitudine folia excedunt, enodes, teretes, nudi, non ramosi, flosculos in cæcimine gestantes singuli singulos, mulcosos, quinque foliolis compositos, herbacei coloris, pluribus intus staminibus cum apicibus subulatis, succedente clavæ unius duarumve unciarum, tereti, mucronata, granulis multis capitili, caudam marinam affabre mentiente. Ranunculis cognata est hæc plantula, sapore acri Aprilis mense floret, Maio semen maturat & exarescit radicitus.

Locus.

In arvis, hortis, ad vias, & inter segetes sponte oritur, sed rarior.

CAP. VI.

De Ananas seu Pineæ Indica ad Herbas Pomiferas referenda, Lib. 13. part. 1.

1. *Nana Brasiliensis, Ananas Lusitanis Margg. Nana sive Strobilus Peruvianus & Ananas J. B. Carduus Brasiliensis foliis Aloes C. B. Anana seu Pine Park. Matzatti seu Pine Indica Hernandez. Pineæ Indica Hispanis J. B. t. 1. l. 9. c. 7. The Pine-Apple Margg.*

EX radice Carduo eduli perquam simili proveniunt quindecim aut plura folia, Aloes foliis æmula [Aloes aquaticæ foliis non valde dissimilia, minus tamen crassa Clus.] duos aut tres digitos longa, unum aut sesquidigitum lata ubi latissima, versis extremitatibus angustiora & acuminata, crassa, saturate viridia, in ambitu denticulis prædita instar dentium Lucii: in medio horum capitulum provenit instar Cinaræ fructus, ejusmodi foliolis acutis compositum, insignis Cinnabarii coloris, quod successu temporis augetur, figurâ instar Strobili, unde Pineæ nubes & Pini apud omnes ferè gentes dicuntur hi fructus: & dum augetur inter foliola ejus prodeunt flosculi coerulesci, tribus foliolis singuli constantes. Fructus quando maturuit magnitudinem obinet majoris Melonis vulgaris [Alii autores minorem faciunt] figuræ ovalis, exterius eminentis confans, quasi umbilicis humanis, quæ in totum flavescens coloris, per oras autem incarnatis, qualibet autem in medio foliolum habet triangulatum, serratum, griseum. Fructus * odoris est suavisissimi [adeo ut prætereuntis dignoscere queant ades in quibus sit] saporis ferè instar Fragorum gratissimi [Linschotano qualis Mali Persici bene maturi, Parkinsono vini cum aqua rosacea & saccharo permixti unanimi omnium

* Ovisius Cotonæ odorem sed gratiorem ei attribuit: vel Melo cottæ.

pium consensu delicatissimo sapore reliquos omnes fructus longissime superat] apprimè succulentus. Cortex ille absconditur, & fructus secundum longitudinem in partes secatur, & comeditur. Medium illius quod relinquunt inter secandum, instar pile quadratæ, etiam ambeditur, & pro optima parte habetur: in sui medio habet medullam duram & lenam instar Pastinacæ, quæ abjicitur. Continet fructus in se granula feminis. Fructus maturus superius plantam juniorem habet, quæ decerpitur, & ita sine radice (nullam enim habet) terræ imponitur, quæ sequenti anno fructum fert. Unaquæque planta semel & unicum fructum profert annuo spatio, & fructus novam simul plantam, quæ cum plantâ vetus eradicatur & abjicitur utopie innuit.

Ex fructu hoc succus exprimitur & cum aqua miscetur, daturque in ægritudinibus à Brasiliensibus, prout nos Hydromel damus.

Ex provincia S. Crucis in Brasilia primum in Occidentalem Indiam, deinde etiam in Orientalem Locos, delatus est, autore Acoffa.

Exhibetur fructus (inquit Fr. Hernandez) febricentibus refrigerii causâ, & ad excitandum appetitum, retineturque ore, ut sitim mitiget, & linguam humectet. Pilo febricitantibus, tum vulneribus aut ulceribus infestatis proflus abstinendum ab hoc fructu monet; adeo enim inquit humores accendit, ut non solum impediatur restitutionem ægrotorum, sed & in pejus eos disponat. Ego potius cum Hernandez senserim etiam in febrilibus moderate sumptum non inutilem esse.

Jac. Bontius fructum hunc in taleolas dissectum aquâ aut vino paululum macerare necesse esse ait, ut odore vis ipsi insita extrahatur, aliâ calore suo palatum & linguam exulcerat, ballastique in eis excitat. Quapropter omnibus & singulis suaserim, ut his fructibus moderate utantur, ne decipi à gratissimo sapore incurabilem dysenteriam incurrant.

Mirum est quod de hoc fructu referunt Acoffa & Linschotanus, nimirum custellum ei inferum, si unus diei aut noctis spatio [horæ mediæ Linschot.] relinquatur, ferè consumptum iri totam scilicet partem quæ in vulnere hæsit. Hoc si verum sit succum hujus fructus valde acrem & erodentem esse convincit; atque idcirco non sine causâ Bontius ab immoderato ejus usu cavendum monet; nec Linschotano assensendum, qui fructus hoc communis usui hominibus vix nocere scribit, nisi supra modum sumantur utque ad gulam.

Aizoi majoris ortu persimilis exotica planta *Label. J. B.* nihil aliud est quam Ananas germina.

Addo ex Pisonæ, quod tum recens fructus liquor, tum vinum inde expressum urinae suppressioni & doloribus nephriticis succurrat, tum quoque venenis, in primis succo *Mandibocæ* adversatur; quod idem illius radix fructu deficiente præstat.

Omnia hæc efficacius operatur liquor stillatitius de fructu vi ignis extractus, si modica quantitate exhibeatur, largius sumpta nocet ob corrosivum qualitatem.

2. *Ananas sylvestris, folio Aloes, fructu Cupressino J. B. Carduus Brasiliensis sylvestris C. B. Nana brava, i. e. sylvestris Brasiliensibus Margg. The wild Pine-Apple, Acoffa.*

Alius assurgit quam præcedens, namque truncum habet fastæ magnitudine, levem admodum, rotundum, & Mali auræ crassitie, spinis horridum. Folia spinosis cupidibus prædita, & per ambitum mollibus spinis septa. Singulæ arbores secundum radicem summa tellure magnam foliorum comam fundunt; majorum quam quæ in arbore sunt, quod procul intentibus Aloes foliis similitudo videatur, tenuiorum tamen, pluribus spinis horridiorum & dilute virentium: Adnatis se propagat, atque stirpes ex aliis nascuntur, præsertim in sepibus & hororum ambitu quos egregie muniant. Rami foliorum simul glomeratorum capita proferunt, stivantium admodum & tenerorum, suavisissimi odoris, quæ nihil aliud sunt quam flos ipse: Ex horum singulis spica prodit, Arundinis spicæ non absimilis, sed crassior, compactior & elegantior, odore Cedri. E ramis dependent fructus, *Ananas brava, i. e. sylvestris* dicti, quia cum domesticis nonnullam habent similitudinem, Melonis magnitudine; coloris rubri elegantis, toti in partes divisi quemadmodum Cupressini strobili seu nubes exsiccatæ, sed tuberculis foris obstiti, ut procul spectantibus magni Pinei strobili appareant.

Marggravius hoc modo fructum describit. Ovalis est figura, Citrulli magnitudine, compositus è quadrangularibus quadratè pyramidalibus, per maturitatem flavescens, qui separari ab invicem possunt. Cavi hi sunt, continentes granula ovalia innumera pallide flaventia, papaveris majoris semine majora, suavia & dulcissima rore imbuta instar mellis. Quodlibet corpus cylindricum separatim exprimitur digitis in os, & granula illa rore melleo imbuta absorbentur. Fructus etiam transversim discinditur in tales.

Succus Ananæ ferrum corrodere dicitur non secus ac Aqua fortis.

Vires.

CAP. VII.

Herba lanuginosa Brasiliensis Pilo:

HERBAM hanc aspectu egregiam Lanuginosam appellare placuit, quod caulem & folia, eaque exigua, pulchra, longa, & molli lanugine obducta habuit. Fructum fert rotundum & virentem, lanuginosum, fatuum. Radicem habet parvum & tennem, non ingrati, sed subamarum saporis, cum quadam adstrictione, in qua sola parte plantæ qualitem medicam latere computem est.

Contra fluxus ventris à frigore natos, apud mediterraneos Brasilienses familiare est remedium. *Vires.*

CAP. VIII.

Ambuyambo Brasiliensis Marcegrav. Pison. *Convolvulus Brasiliensis, flore ventriculo humani simili.* Ad Lib. 15. cap. 4.

Plantis & fruticibus vicinis se circumvolvunt caule suo farmentoso instar Clematidis. Hinc inde ad caulem enascuntur folia unum aut alterum, in quorum medio pediculus longus, continens folium solitariè positum. Sunt autem folia figurâ cordis, lata, nervo crasso in medio, & venis obliquis decorata, dilute seu fere pallide viridia (quasi paululum albedinis viriditatis esset admixtum) Hinc inde quoque fert florem egregiè & pæne mirabilis structuræ; habet enim figuram ventriculi humani, & est magnus, quippe longus processu & caule sex digitos fere: pediculus floris curvatus est, spithamam longus, viridis & striosus, representans dextrum seu inferius orificium ventriculi humani Pylorum dictum; ab alia extremitate processum habet quatuor dig. longum, figurâ colli Cygni elevati, sed in extremitate retrorsum inclinatum, representans orificium finistrum ventriculi seu superius, Cardiam dictum. Secundum longitudinem autem processus ille superius apertus seu fissus est. Ventriculo huic annectitur seu desuper incumbit tenuis membrana obrotunda duplæ latitudinis quàm Imperialis, innumeris venulis rubris variè intertexta, haud male referens hepatis humani, ventriculo incumbens. Totus flos coloris est ex albo flavescens venis rubro-purpureis, majoribus secundum longitudinem, minoribus secundum latitudinem intertextus, & inter venas quasi rubro purpureo punctulatus: nullius tamen est odoris manifesti.

Fructum non describit; proinde quo referenda sit planta nescimus.

CAP. IX.

Rapunculus Brasiliensis tuberosus, seu Battata Tajaoba Brasiliensis Marggr. Pison. Lib. 15. Cap. 5.

Prima species, ut & secunda, folio est lactescente, radice orbiculari, non tamen bulbosa, exterius incarnati coloris, interioris flavi, capæ magnitudine aut porri, multa filamenta inferius obtinentes, tres vel quatuor dig. longa: Caulem habet brunnum seu fuscum, folia pæne orbicularia, & nervos foliorum rufescentes.

Ex secunda radice prodeunt caules quatuor, quinque, sex, & interdum plures, rotundi, spongiosi, succulent, virides, crassi, novem aut etiam duodecim dig. longi. Cuilibet autem cauli insidet folium unicum, Sagittariæ figurâ & magnitudine, quando junior adhuc est planta, alias triplo aut quadruplo majus, & Petasitidis herbe foliorum magnitudine, nervos habens conspicuos, viride & ad tactum molle ut Brassica, & in ambitu cinctum duabus venis.

Radix cocta vulgò coniecitur ut Battata, estque dulcis, singularisq;e, quasi molchati aut floris violacei saporis. Utriusque speciei folia cum caulibus crassissimis etiam inciduntur, & pro oleo in aqua coquantur; mollescent statim & optime lapiant.

Tertia folio est non lactescente. Caule cum prima specie convenit ut & Radice: Folia habet Sagittariæ ut secunda, sed angustiora, pedalis circiter longitudinis, superius saturate viridia, inferius albicantia, nervo & venis ex viridi flavescens, & in centro folii purpureiscentibus. In caule longo (qualem quodque folium habet) florem habebat unicum [quæ Marggr. floruit] longum seu laum quinque digit. monopetalon, cujus superior medietas alba instar corporis elliptici per medium secundum longitudinem secti, & veluti in scapham excavati: inferior medietas instar viridis, viridis coloris, magnitudine Juglandis & ejusdem figuræ, aperturam habens. Uno verbo totus flos figurâ est Cucurbitæ in medio vinctæ dum cresceret; per albam autem medietatem floris multæ discurrent abæ regular, quarum pars circa extremum folii quodammodo purpurascit. In medio floris flamen est crassitie pennæ anserinæ, cylindraceum, in extremitate fastigiatum, longitudinis paulo majoris 2½ dig. constans corpusculis clypeiformibus ac vestitum brevibus villis leucolis, qui facili abstergantur. Ita autem composita sunt hæc corpuscula (quæ semen sunt) ut columna seu flamen læve & tersum appareat. Flos caret odore aliquo perceptibili; clausus adhuc totus virefcit.

CAP. X.

Caapomonga Brasiliensis dicta, Lusitanis Erva do vina Marggr. *Campanula Brasiliensis floribus minimis.* Ad Lib. 15. cap. 5.

Radicem habet semipedem pæne longam, lentam, tenuem, rectam, aliis radiculis interdum præditam, exterius croceam (cùm primò eruitur) sed postea diluti umbræ coloris evadit, interioris candidissimam; subulcis laporis: ex qua prodeunt caules tres vel quatuor; octo aut novem digitos longi, rotundi, nodosi, floris, ex parte rufi, partim humi serpentes, partim surrecti. Ad nodos autem prodeunt ramuli: in quibus itidem ad genicula duo, tria vel quatuor folia fusi apponuntur, aut opponuntur, digitum longa, mollia, superius saturate viridia, inferius incana; quodlibet insidet folio pediculo, semidig. longo, nervis conspicuis præditum. In summitate caulium rami sunt, continentes fasciculos parvos, umbellatim positos, dilute rubro-purpureos, quorum conformatio ob exilitatem conspici

spici non potest; sed adhibito Megascopio apparet hos flosculos esse instar florum Campanulæ superius dentatos, habentque in medio duo *famulina*, rubro-purpurea, figurâ ut Campanula habere solet, paulum extra flosculum prominentia duobus apicibus. Erumpunt è conico cylindraceo corpusculo viridi, quod antequam se aperiat hispidum est & pingue, ita ut vestibus facili adhærescat.

CAP. XI.

Rosmarinum Stæchadis facie Alpin. exot. potius *Euphrasia Stæchadis facie.* Ad Lib. 15. cap. 7. referend.

Alpin.

Eradice lignosa, tenui, multifida caulem emittit propè radicem in tres aut plures furculos divinum, longos, furculis oblique actos, qui hinc inde inferius ramulis ex adverso positos ambiuntur, a quibus eodem modo alii furculi parvi recti exeunt; superius verò caules primarii utrinque & ipsi & furculis aliis, veluti teneris germinibus ex opposito ordinatim positos, & foliis vestitiunt, tenuibus, in acutum desinentibus, furculis abique petiolis herentibus, crebris utrinque, oppositis, in obscurum albicantibus, odoratis, Stæchadis maxime similibus: totique planta Stæchadi ita conspectu similis videtur, ut omnes Stæchadem esse dicerent. Flores verò in summitatibus inter folia emicant, singuli ex foliis singulis exeuntes, parvi, & magnitudine, & figura, & colore floribus Rosmarini coronarii similibus, a suis petiolis pendentes. Quibus deflorescentibus succedunt singulis thecæ fraginæ, parvæ, rotundæ, Piperis magnitudine & etiam minores, ex viridi albicantes, intus minuta semina continentes. Tota hæc planta obscurum respicit odorem, foliorum Stæchadis proximum, sapore verò astringit, aliquantulum amarefcens cum obscura caliditate. Perpetua est planta.

Ex feminibus è Creta missis Alpino orta est.

Locu.

CAP. XII.

De Polygala Ad calcem Libri XVI. adiciendum.

Polygonum dicitur à copia & ubertate lactis quam vaccis & pecudibus depascens facere creditur. Est autem herba planè anomala, vasculo seminali cum Thlaspi conveniens, cui idcirco subijcienda, flore singulari & sui generis.

A. 1. *Polygala* Ger. minor Park. vulgaris C. B. *Polygonum multis* J. B. *Wittm.*

J. B.

Perenni radice semipalmum aut palmum, interdum unciam longa, lignosa, albâ, vel nonnihil viridi, purpurante, gustu subamaro, nonnihil aromatico, caules proferit multos, alios surrectos, alios repandos, tenues, palmares & spithameos, in viridi nonnihil rufescentes, foliis alternatim adnatis, crebris vestitis; spicam sustinentes flosculorum minorum, non una vix sepe penduntium, colore coruleo, [alias carneo, albo aut vario] labello exiguo, & in fibras tenuissimas digitato, galea è duobus foliis, alternatim subeuntibus & incumbentibus, latera claudunt alæ geminæ, passæ, latiusculæ, in obtusum mucronem desinentes virefcens lineola per longum signatæ; in rictu latent apices minuti croci: basi floris excipiunt [ad pediculorum exortum, (qui breves sunt) in ipso caule] foliola tera minutissima, unum galeæ incumbens, duo labello subdita, quæ delapsò flore desuunt. Flores excipiunt vascula seminalia Thlaspeos, compressa, obtusa, bifida, in duo loculamta divisa, semina bina continentia. Folia humi sparsa & in caulibus numerosa, illa subrotunda, hæc oblonga & acuta. N. quòd alæ florum non desuunt, sed paulatim auctæ in colorem viridem degenerent, & vasculum seminale utrinque obtegant.

Polygala lutea seu vulgaris flore luteo non aliter quàm floris colore differre videtur à vulgari Polygala.

In pascuis, præsertim ficcioribus, ubique frequentissima est; maxime montosis. Si manipulus ejus per noctem in vino maceretur, idq; bibatur, bilem per alvum mirè dejicit nullo periculo; experientia Gelsneri.

Locu.

2. *Polygala frutescens Capitæ bonæ* spei Breynii.

Breyn.

Radicem possidet contortam, & pro plantæ proportionē crassam, extrinsecus cineream vel albam, intus candidissimam: exinde virgulta affurgunt dodrantalia, juncea & viridia, Sparti Hispanici Claf. virgulis non absimilia; Foliis raris, angustis & acuminatis, vix unciam attingentibus, nullo ordine positus vestita. Flosculos fert spicatos, Polygalæ vulgaris planè similes, quorum color ex viriditate suave purpurascit. Nec fructum, nec semen vidi, haud tamen à vulgari differre existimo, inquit Breynius.

3. *Polygala vulgaris major* J. B. Claf. major Park. C. B.

Ex eadem interdum radice prodeunt quinque, aut sex virgula duriusculæ, pedales, graciles, lentæ & obsequiosæ, foliis nullo ordine dispositis oblitæ, angustis floris tinctoriis, aut vulgaris Hyssopi angustifolii & minoris foliorum æmula. Flores conferti & spicatis nascentes summas virgulas occupant, Fumarie floribus non multum dissimiles, longiores tamen & dilutioris purpurei coloris elegantissimi, siue diluore robore pulcherrimo nitentes: his succedunt penduli loculi plani, Bursa pastinis valvulis pæne similes, quos membranaceæ quadam veluti alæ integunt, semina bina plerumque continentes, nigricantia, hirsuta, longiuscula, quæ apertisibus sese ad latera maturitate burulis decidunt.

Xxxxxx 2

Locus &
Tempus.

dunt. *Radix* crassifolia, brevis, dura, lignosa, vivax, aliquot fibris donata est. Tota planta amaricat.
In montosis Austriae & per Pannoniam inter amnem nunquam non occurrat. Floret Maio & Junio.

4. *Polygala vulgaris* coloris obsoleti, foliis angustissimis J. B. An *Polygala acutioribus* foliis *Monspeliaca* C. B.

Paucis aliquot adfurgit coliculis, aliquando etiam singularibus, pedibus, altioribus, magna parte nudis; circa ima fere foliis vestitis quam in reliquis *Polygalae* speciebus angustioribus, acuminatis, prope terram tamen existentibus latiusculis & brevioribus. Ramorum extremis quoque, *stipuli* coloris obsoleti, & post hos vascula membranacea, binis foliis lucentibus obducta, lineisque virentibus notata haerent, sed rariore stipata, eaque serie ut alterum post alterum rite positum esse videatur. Tota spica palmum fere aequat. *Radicalia* simplex duriuscula, alba, nullis sane fibris praedita. Facies plantulae, h. e. partium figura & color facile eam a reliquis *Polygali* speciebus distinguit.

Locum.

In Galliae Narbonensis locis saxosis, collibus praesertim sterilibus prope Monspelium, aestate pro-rumpentem observavit Cherlerus: sed aliquot frequens loco suo natalicio, qui tamen rarius occurrit. D. *Magnol* in Indice suo plantarum circa Monspelium nascentium *Polygalam* annuam, erectam, angustifoliam floribus coloris obsoleti, carnis lincis virgatis eam appellat: rarumque esse scribit & paucis Botanici notam.

C A P. XIII.

Verbena facie planta Brasiliensis Marggr. *Tetrapetalis anomalis* ad finem lib. 17. adicienda.

Marggr.

*E*X *radice* recta, haud crassa, multis radiculis praedita ad latera, alba, gustu amaricante, adfurgit *caulis* angulosus ac nodosus in sesquipedalem altitudinem; ad singulos autem nodos duo nascuntur *folia* sibi opposita, sesquidigitum longa, per latera in medietate posteriore serrata, & ad eisdem quoque, ramuli duo exeunt, sibi oppositi, cum similibus foliis ad nodos oppositis, sed non solum duobus, sed tribus aut quatuor foliis minoribus semper junctis: & in hilce ramulis ad nodos etiam multi pediculi, breves, quatuor uplurimum ad quemlibet nodum; quorum quilibet habet *capitulum* rotundum, cum parva prominentia instar cuspidis acicular, quod se aperiens protrudit *filicula* lactescens coloris, tetrapetalon, habetque in medio multa parva *stamina*, erecte stantia, quae repraesentant plumam, ita ut *stoculus* quasi plumatus appareat.

C A P. XIV.

Spica trifolia Alpin. exot. *Spica trifolia festucacea mirabilis* Park. Ad lib. 18. cap. 8.

Alpin.

*M*irabilis haec planta non una quidem, sed duae diversi generis plantae simul esse videtur. Prima est planta festucacea, spicis multis ramorum instar ab *radice* exeuntibus, colore sub-rufis; *flores* oblongos, magnitudine aque figuram *Hyacinthi* floribus similes, albos, inter septos ferentibus, dum recentes sunt flaviter olentes; a quibus sunt *semina* alba, rotunda, minima. Ab *radice* vero ex spicarum festucis capillamenta Cuscutae similia, subtiliora tamen, albicantiaque, ita innumera fere exeunt, spicas ex toto occultantia, densissima, in folia parva, elegantissimi *Trifolii* praefensis foliis similia, minora tamen, & circumcirca perpulchre crenata. Tota haec planta lata est, in orbem velut acta, exterius *Trifolium* simulat, interius, nimirum in parte convexa terram spectante, festucacea tota esse videtur; & florescens multam elegantiam pra se ferre.

In Creta insula nascitur.

Locum.

C A P. XV.

Verbena Indica lanuginosa Bod. ad Stapel. Ad fin. lib. 19.

*F*olia habet oblonga, ambitu incisiva, in extremo obtuse mucronata, lanuginosa, inodora, prope *radicem* crebriora; *caulem* rotundum, semicircularem. Cauli assurgunt *stipuli* parvi, coloris obscure phoeniceo, quinque foliorum, racematim ex calyculis subulteris protrusum, inodori. *Radix* fibrosa.

Floret Aprili, id est, Autumni in illis regionibus initio.

Iustus Heurnius, qui ex India Orientali misit plantam descripsit.

C A P.

C A P. XVI.

Caa ponga II. Pison. *Portulaca Brasiliensis repens*.

*C*Aule *Portulacae*, tereti, geniculato humi serpit & quibuldam fibris se firmat in terra, atque circa maritima luxuriat in infinitum. Ad quodlibet aream geniculum quinque, aut sex *folia* apposita, figuram foliorum *Lavandulae*, verum crassa & succulenta ut *Portulaca*. Inter *folia* in singulari pediculo fert *stoculum*, dilute purpureum, quinque, foliolis constantem, dorsum incavatis, & multis ejusdem coloris staminibus in orbem dispositis, quae in medio adhuc stantem viride ovale continent. *Radices* hinc inde unicas agit, pennam anserinam crassas, innumerebilibus subtilissimis filamentis circumdatas; & caule serpente fibre ex illo variis locis procedentes se terra insigunt.

Folia muria & aceto conduntur, & in acetariis usurpantur, sicut *Crithimum maritimum* & si. *Ufus* milia.

C A P. XVII.

Viola spicata Brasiliensis.

Aguarà ponda Brasiliensis Marggravi. *Stattenkeert* Belgia, i. e. *Myosotis*. Ad lib. 19. Sect. 2. cap. 5.

Marggr.

*I*N sesquipedalem aut majorem quoque altitudinem adfurgit, *caule* geniculato, tereti, viridi. Ad singula autem internodia *folia* habet quatuor, quinque, aut plura, angusta, serrata & fastigiata, viridia, inaequalis magnitudinis. In summitate *caulis* spicae unum pedem longam, teretem, *stoculis* undique eleganter corulco-violaceis plenum, colore *Viola Martiae* nostratis, quinque, petalis subrotundis compositis. Integer *stoculus* non male refert *Violam Martiam*, & paululum etiam ejus odorem. *Radix* illius recta, mediocriter crassa, & multas parvas radiculas adjunctas habens, adhuc filamentosa.

Reperitur & alia praecedenti plane similis, nisi quod spicae florum lata est, cubicis foveis insignita, loriceam repraesentans, viridis: ex foveis autem illis prodeunt *stoculi* corulei ut in praecedente.

C A P. XVIII.

Acetosa Bulbosa Bod. ad Stapel.

*S*piram altitudinem habet; *Folia* dilute viridis coloris duriuscula & complicata, longa, & angusta, quae quinque, vel sex, vel vario numero ex summo cauliculo exoriantur, caule ceterum foliis orbo. *Radix* bulbosa, exterius lutea.

C A P. XIX.

De Galanga, quae ad Iridis genus pertinere videtur.

*G*alangae, recentioribus Graecis *Galanga*, Vocem Arabicam originis esse minime dubium est; sed corruptam misceat, ut sudandum fuerit illi qui legitimam eruere velit. C. Hofmann. Quidam radicem Schoenanthi esse volunt; alii Acorum Dioscoridis; alii Cyperum ejusdem: Nè desit (inquit C. Hofmannus) quod essentiam distinguunt etiam majorem a minore: ego nihil video quod minus ab eadem planta sit utraque, quae Iridis forte sit. At peritissimi Botanici distinguunt, & pro diversis habent. Iridis tamen ejuisdam radices esse nos etiam cum Hofmanno & Clusio opinamur, quod pari modo foliorum vestigiis, seu zonalis circularibus cinetis sint.

Utramque Galangam Veteribus ignotam fuisse, & Arabibus non satis perspectam Botanici plerique sentiunt.

1. *Galanga minor* Ger. J. B. C. B. Park.

C. B.

Radices est geniculata, & in quosdam nodos crassiores, (& juxta nodulos ex intervallis) nonnihil intorta, inaequali, lavi, & adnatis in transversum & in obliquum tendentibus brachiata, crassitudine minimum digitum aequante [unde junceae crassitudinis apophyses pronascentur, ea fere forma quae Cyperi radices conspiciuntur J. B.] foliorum vestigiis ex intervallo seu zonis circularibus cinetis, foris rufa & subfusca, intus autem flava, [imò tam intus, quam foris rubens] dura, solida, venosa cum frangitur tritu difficilis, [matrice parva solida, sapore & odore longe vegetiore generosiorque, quam major, & fervore aromatico totas fauces abunde implet.] odore valde acri, aromaticum modo jucundo, & Cyperum quadatenus tum formam, tum odore imitante: Foliis, autore Garcia, Myrti. Duarum palmarum altitudine fruticat.

Sponte nasci aiunt in China, unde in Indiam deferuntur.

X x x x x

2. *Galanga* Locum.

2. *Galanga major* J. B. C. B. Gør. Park.

Radix est pollicem, & duos interdum pollices crassa aut majore, crebris pollicaribus apophysis subinde donata [nodosa, inæquali, quasi ramis brachiata C.B.] cortice satis extenso, circularibus zonis (quæ foliorum vestigia sunt) cincto, fusco aut rubente, substantia solidiuscula cinerea albicantēve, punctulis (quæ extrema sunt fibrarum) notata, venosa, Zingiberi simili, matrice magis fusca, fungosaque: odore acris (non tamen acri ut prior odorata & fragrantē) sternutamenta provocante: sapore acerrimo, ingrato, ventriculum subvertente. Caulis Arundinacei ad Zingiberis altitudinem asurgens [Garcia binum cubitorum, Javanensis vero quinque, spithamarum] *Folia* longa, mucronata, superius saturē, inferius dilute viridia [Iridis aut Xyridis, nigricantia, angustiora tamen Pena.] Flores albicantes, inodori. [* *Folia* & flores *florem* Iridis amulantur] semen fatuum.

* IV. part.
Ind. Oriental.

Locus.

Acosta *folia* Orchidis ei attribuit & appingit, caulem ē foliorum involucri constantem.
In Java & Malabar sponte oritur; sed in Java copiosissimē. Scribitur radice in terram desola, ut Zingiber.

Vires.

Neque Acosta, neque Garcias ab Hort. Clusio satisfaciunt in *Galangæ* majoris descriptione, præsertim si ea quæ Europæ officinæ utuntur, legitima sit *Galanga major*; etenim ejus radices multo majorem habent similitudinem cum Iridis quam cum Asphodeli aut Zingiberis radicibus. Et certe omnino sibi persuadet *Galangam* nostram, majorem Iridis genus esse. Jo. etiam Bauhinus cum Patavi esset in horto Cortusi *Galangæ* majoris nomine plantam vidit Iridi valde similem foliis & radice.

Radix *Galangæ* majoris ad omnia utilis est quæ Zingiber, atq. eodem modo quoq. condiri solet: in usu etiam est ad orexin excitandam, non secus ac cappares & Oleæ fructus apud Europæos. Recens quoq. utriusq. *Galangæ* radix in taleolas dissecta cum carnibus piscibusq. coquitur in eundem finem. Sic quoq. cruda sale & aceto & oleo insperla cum piscibus & carnibus assis commodè editur ad juvandam concoctionem. Malabareses & Javani non solum contra hominum sed & iumentorum mala frigida magni faciunt. Potentas seu panes ē farina radicis confectas in frequentu usu habent, quas cum succo nucum *Cocos* præparant contra uteri & vesicæ mala exhibent. Vide Bonitum & Acostam.

Galanga medicamentum est cephalicum, cardiacum & stomachicum, ad frigidos affectus magni usus. Ventriculum roborat & concoctionem promovet. Acidis ructibus commandacata subvertit, flatus dissipat, halitum oris emendat. Colicæ opitulatur. Renes calfacit & Venerem excitat. Saccharo condita ad frigidos cerebri & nervorum affectus, Cephalæam, & artuum dolores conducit.

Cordis palpitacioni cum succo Plantaginis utilis est, & ad lithothymias si à frigore caulentur pulvis cum vino generoso aut aqua Melissæ, vel succo Boraginis: quare consuevere Germani his quibus vena secta masticandam præbere.

CAP. XX.

Radix Ninzin *Pisonis* Mantif. Arom. *Quibusdam* Ginseng & Genfeng.

Folia Pastinacæ sativæ *Geel-peen* Belgis dictæ similia sunt. *Radix* magnitudine Pastinacæ multum cedit, ut quæ digitalis tantum sit longitudinis & crassitiei, in fine filamentosa: colore ex flavo albescente, sapore subdulci, non ingrato, pingui.

Locus.

Nullibi quàm in Regno Coreæ crescit, inq. mediterraneis ejus partibus, 200 plus leucis à mari remotis.

Vires.

Hujus decantatæ Panacæ usus est non solum apud incolas Regni Coreæ, sed & *Tankinde* China & *Japoniæ*, adeoque ad illam tanquam ad sacram anchoram confingunt, quæ tamen non semper solâ & simplici utuntur, sed utcumque alius remediis nativis mixta, manente *Ninzis* Compositionis basi. Illa autem medicamenta quæ adduntur *Coreæ* incolæ celant & tanquam arcanum sibi relevant. Quando autem animus est expugnare magnos aliquos naturæ hostes, ut motus Epilepticos, Vertigines, Spasmos, Hydropses, Lithothymias, Choleras, &c. tunc medici robur addunt huic radici ex valido aliquo additamento pro vehiculo. At verò nulli alteri mixta omnibus languidioribus & cachecticis non solum in usu est, sed eam tanquam præservans contra malignos & venenosos affectus domi forsique perpetuo ad manus habent, atq. bis terve de die exiguum particulam recentis radicis masticant: unde muricæ virum restaurationem, cordisq. refectionem omnes se experiri testantur. *Haciens* Pijo. Ob similitudinem ad Pastinacam referri potest, lib. 9. cap. 19.

CAP.

CAP. XXI.

Radix S. Helenæ Park. *Rad. S. Helenæ, Galangæ species* J. B. *Cyperus rotundus inodorus ex Florida* C. B. *Apoyomati seu Phatzilfranda, Cyperus Americanus* Hernandez.

J. B.

EX portu S. Helenæ quæ est in Florida radices quædam ad nos importantur teretes, oblongæ, nodis distinctæ, quibus diffusis perforatiquæ sunt sphaerulæ precatoria, quæ siccata rugantur, olæmque acquirunt duritiem: extrinsecus nigre, intus candidæ. Cortex adco adheret medullæ ut unum fiat continuum. Sapor ejus aromaticus est & gratus, ut *Galangæ* quædam species esse videatur: Pollicari sunt crassitie aut circiter. Herba verò parum habet caulis, & huius spargit ramos. *Folia* fert ampla admodum & viridia. Locis humidis nascitur.

Si *Folia* recte descripta & depicta sunt *Cyper*i species esse nequit, ut ex descriptione & facultatibus colligi posse putat Clusius. At Icon & descriptio Hernandez *Cyperum* esse convincunt.

Herbam Indi lapidibus terunt, eaq. universum corpus balneanturi fricant: aiunt enim afringere, *Ufus*. membræ roborare odoris gratiâ: Hocq. sapius faciunt ob insignem utilitatem quæ inde ipsis resultat. Pulverem tenuissimum ejus tam Indi quàm Hispani in vino insulum ad ventriculi dolores felici cum successu hauriunt.

CAP. XXII.

Drakena radix Gør. *Contrayerva Hispanorum seu Drakena radix* Clusii Park. *Drakena radix* J. B. item *Contrayerva radix* ejusdem. *Cyperus longus inodorus Peruanus* C. B. item *Cyperus longus odorus Peruanus* ejusdem.

*R*adicem Hispanico *Contrayervæ* nomine in Officinis notam periti Botanici Thomas Johnson & Joannes Parkinsonus eandem esse affirmant cum radice *Drakena* Clusii; siquidem radicis *Drakenæ* descriptio Clusiana radicibus ex Hispania ad nos allatis *Contrayervæ* nomine examinis convenit. Ea autem est hujusmodi:

Semunciali magna ex parte erat crassitudine & prælonga, subinde in, nodos & inæqualia capita exuberans, atque in summis capitibus velut ē crassiss squamis contexta. Dentariæ *hypocistidis* ferè instar, foris nigricans, rugosâ & dura, quia resiccata, interiore parte alba: tenues fibras hinc inde adnascens habebat, quasdam crassiusculas & majusculas, duras & lentas, è quibus alii nodi dependebant. Nullo manifesto odore præditam esse observabam, sed saporem habere deprehendebam nonnihil adstringentem, diutius verò manducatam tenuem suavemq. acrimoniæ relinquare. J. Bauhinus in radicibus *Drakenis* diutius manducatis acridinem molestant adhuc sentiebat; unde non deest radicibus hinc calor gradus quem Clusius desiderabat, quod minus esse possent radices veneno resistentes seu *Contrayervæ* Monardi, quibuscum facultatum ratione valde convenient.

Monardus quidem radices hæc Iridis radicibus valde similes esse scribit sed minores & Ficulnæ folii odore. At Parkinsonus nullam cum radicibus Iridis in forma convenientiam observare potuit in radicibus pro *Contrayervæ* ex Hispania huc allatis, imò in multis differre ostendit. Petrus de Olina *Folia* Plantaginis quinquenerviæ Plantæ attribuit. Deest etiam Aromaticus sapor in *Contrayervæ* Officinam cupis meminit Monardus. Quicquid autem sit de *Contrayervæ* Monardi, Officinæ *Contrayervæ* nihil aliud esse quàm *Drakenam* radicem Clusii certum est; qui id nominis ei indidit in gratiam D. Francisci Draci, qui ei illam donavit.

Contrayerva, quasi dicas Alexipharmacum, appellant Hispani, quoniam earum pulvis ex albo vino sumptus adversus omne venenum, cujuscumq. tandem sit generis præsentissimum est remedium, uno sublimato excepto, quod sola lactis potione extinguitur, vomitione illud rejicere faciens, aut per sudores evacuat; sed & amatoris pocula eo pulvere hausto educi ferunt. Ventris etiam animalis pellit. Febrium etiam quotidianæ, tertianæ & quartanæ ante accessionem sumpta paroxysmum minuit, ejusque usu continuato planè tollit. Plura de ejus viribus videlicet apud Parkinsonum.

Drakena affinis radix J. B. Clus. *Cyperus longus inodorus Orientalis* C. B.

Clus.

Radices hæc tuberosæ erant, & quantum ex earum forma colligere licebat summa terre superficiei repentes, multisq. villis & fibris obite, fuliginoso colore prædita; nonnihil tamen ad flavum tendente, salivam dum manducabantur inficientes & amaræ, foliorum quidem aliquos particulas adhuc retinentes; qualia verò illa fuerint nemo facile dixerit. Ceterum magni usus apud Indos fuisse verisimile erat, quandoquidem Prorex Hispanus eas referret cum nobilibus aliis medicamentis in India Orientali natis.

CAP. XXIII.

De *Zedoaria*, quæ fortè ad *Arundinis*, fortè ad *Cyper*i genus pertinet.

*Z*edoaria Græcis Veteribus incognita; recentioribus, ut Aetio & Actuário *Zadæ*, *Zadæes*, & *Zadæes* dicta est, ab Arabibus mutato nomine.

Folius est Zingiberis, sed majoribus, longioribus & latioribus, ut & radice; sapore etiam Zingiber amulatur, unde in *Calecut* Zingiber sylvestre, Garcia autore, vocitatur.

XXXXX 4

Hujus

Hujus tres species faciunt, quas tamen omnes unius & ejusdem plantae radices esse peritiores Botanici existimant.

Zedoaria longa C. B.

Radicem habet longitudine sextantali, trientali aut quadrantali, crassitudine minimi digiti, quae utrinque in obtusum mucronem definit: foris candida, intus ex cinereo in fuscum colorem vergente: cujus substantia densa, solida, pinguis & ponderosa: gustu atque odore tenui, subamaro, medicocriter acri cum gravitate quadam, ac valde aromatica suavitatis, dum tunditur aut manducatur spirante, minima portione halitus commendante & in caput penetrante.

Eligenda est magna, densa, plena, non rugosa: substantia veluti pingui, lenta, dentibus propter soliditatem aliquantulum repugnante, odoratissima, nullis foraminibus pervia.

Ut diutius servetur loco siccato reponenda est.

Sponte nascitur in sylvis *Calecut* & *Cananor* Regni Malabarici.

Zerumbet Arabum esse putatur; Anguillarae *Cofus* Arabicus.

Locum.

Zedoaria rotunda C. B.

C. B. Substantia pondere, soliditate, colore, sapore & odore longae Zedoariae omnino similis est, foliaque figurâ differt, quae globosa, unciali magnitudine; superficie aliquantulum inaequali, ac praefarum fibrarum vestigiis tuberosa, Ari bulbo similis, nonnunquam in brevem mucronem delinens, quo terrae adhuc haerens germen fundere consuevit.

Locum.

In Java & Sunda copiose nascitur.

A priore non videtur aliter differre, quam quod radices partes sint diversae. Rotundam autem partem Zedoariam; longam vero appendicem Zerumbeth, veluti res essent diversae nominasse Avicennam existimat C. Bauhinus, ignorantem, viz. ex qualiam plantam, aut qua regione ejusmodi radix proveniret; sed cum vidisset in frusta rotunda, interdum vero in oblonga concisam ad Sinum Persicum vehi, duo genera existimasse. Reliqua vide. Radix resecta & siccata saccharo conditur: cujus usus praestantior & commodior quam Zingiberis existit. C. B.

Zedoaria tuberosa foris nigricans C. B.

Rotundum hoc genus instar Aristolochiae rotundae, foris nigricans, interdum cinerei coloris, intus candidans, gustu usualis Zedoariae apud quosdam Aromaticos Antverpiae inveniri scribit Clusius, *Block Zeduar* ipsis dictum. Lobelius cum vulgari rotunda junxit.

Zedoaria Geidwar Avicenna Garcia C. B.

C. B.

Radix est magnitudine glandis, ejusdemque ferè formae, colore sublucido. At dicimus rebus Anthore, vel Alphodeli bulbo minori similem esse, foris cinericea, interiori vero flavescens coloris, duram & solidam, gustu acrem & aëscalicentem.

Hanc Garcia in regionibus Sinenfium provinciae vicinis, magno emi, nec facile inveniri scribit, nisi apud circumforaneos quosdam & circulatorios quos Indi *Jogues* appellant. Idem Zedoaria vocabulum corruptum esse putat, & Geiduar dicendum.

C. Bauhinus Arabes triplicem plantam Zerumbeth nomine proposuisse putat. 1. Zedoariam Officinariam longam, quae Zerumbeth Avicennae, ut ex ejus descriptione patet. 2. Zedoariam rotundam dictam, quae Zerumbeth primum Serapionis, & Zedoaria Avicennae. 3. Egregiam illam arborem in Libano foliis Salicis, odore Citri, quae Zarnabo Avicennae, hodie incognitam nisi forte sit Salsaf Syrorum Rauwolfii.

Vires.

Zedoariae radix calida & sicca censetur, corpus impingat & imbecillum reficit, ut volunt Arabes, status discutit, Odorem sumptuorum Alliorum, Ceparum & Vini aufert; morsui venenosorum confert, alvum sistit, uteri apostemata resolvit, vomitum reprimat & Colicæ ventosæ confert. Nostrae aetatis Medici contra pestilentis caeli contagia utuntur, & permutis medicamentorum compositionibus miscent. Ventriculo utilis est concoctionem juvando, eumque, & reliqua viscera calefaciendo. Germani ex ea Vinum Zedoriatum conficiunt ad usus praedictos, Zedoariam contusam & sacculo inditam in doliolo musti cocti pleno suspendendo.

SECTIO

SECTIO IV.

Herbe anomale incerta sedis.

CAP. I.

De Piperis.

Arum quae ambiguae sunt & incerta sedis principem locum sibi vendicat famigeratissimum Aromaticum Piper, omnibus seculis, omnibus terris ad cibaria condienda expetitur. Cum enim qui plantam descriperunt de floribus ejus altum felseant, incerti fumus an eos imperfectos & stamineos, an vero perfectos & petalodes obtineat, adeoque an ad genus earum quae flore sunt imperfecto, an potius ad eam quae flore perfecto, femine nudo solitario, referenda sit.

Idem vocem *amē* in *metam*, i. e. *concoquere* Etymologus deducit. Verisimilius tamen est *amē* peregrinum & barbarum vocabulum esse, ut *ajam* & *ajer* & pleraque in *amē* definitia: a Persis profectum docet Galenus, qui proculdubio ab Indis hauserunt, quibus (teste Garcia) Piper longum *Pimpilim* dicitur.

Quae de Piperis ejusque speciebus habent Veteres Graeci & Latini manifestè ostendunt Plantas piperiferas is proflus incognitas fuisse, eosque rumores incertos & vulgi fidem secutos in ejus descriptione Ruellius pro Piperis specie Smilacem alperam proponit, ut existimat J. Bauhinus; Matthiolum Ribes nigrum. Nos incertis & suspectis omittis descriptionem Piperis est Cl. Car. Clusii Exoticis munitum dabimus.

Piper longum à rotundo genere diversum videtur: verum quia viribus conveniunt, & Botanici ad idem caput utrumque reduciunt; nos etiam de illis una agemus.

1. Piper rotundum nigrum C. B. Piper nigrum J. B. Park. Round black Pepper.

Claf.

Valde farmentosa est Piperis nigri planta, & adeo imbecillis atque caduca, ut nisi pedamentis fulcitur, aut juxta arborem aliquam, circa quam se convolvere possit, pangatur, humi procumbat ac passatur, perinde ac Lupus salictarius: lenta vero ac flexibilia sunt ei sarmenta, frequentibusque, nodis fivegeniculis distincta, & quae humi sparsa multas fibras ad singula internodia agunt; quibus se humi figunt, quemadmodum Clematidis aut Periclymenae flagella, ut in illorum nonnullis observabatur quae fibras adhuc retinebant. Sarmenta porro ad singulos nodos singulare folium proferunt alternatim, Hederaceae quodammodo formae, vel ejus Cycloaminis quod hederaceo confat folio; cui tamen anguli desunt, neque adeo crassum, verum multo tenuius, quatuor interdum uncias latum, formae quasi orbicularis, nisi quod in mucronem definit; plerumque tamen binas duntaxat uncias latum, quatuor longum, *Tambul* five *Bete* folio adeo simile, ut alterum ab altero vix discerni queat, nisi Piperis folium paulo durius, & nervos illos per folii longitudinem excurrentes crassiores habere videretur: nec illud in ambitu serratum est, ut quidam pinxere, sed proflus aequale, & nihil similitudinis habens cum Mali Assyrii folio. Omnia vero folia quinque nervis sunt praedita, quorum medius & crassior medius foliorum per longitudinem secat, reliqui quatuor, minus crassi ab illo oriuntur, utrinque bini, in latera secundum folii patet longitudinem expansi, & illi quidem in nonnullis foliis aequaliter ex opposito nascentes, in aliis vero inaequaliter oriuntur, neque istam proportionem servant. Ceterum folia omnia prona parte dilatoria sunt quam supina, atque per universum folium venulae oblique transversim evagantur. Uvae porro ad ramorum internodia nascuntur teretes & oblongae, multis granis orbicularibus, nunc majoribus, modo minoribus, ipsi scapo sine petiolo adnatis constantes, & illae quidem non è foliorum finibus, sed ex altera laterali parte, folii pediculo viz. opposita. Non modo folia sicca acrimoniam retinent, sed etiam ipsa sarmenta, atque (quod magis mirum) ipsa radix quae sub terra latuit.

Piperis folia à Bete foliis effigie aliisque non parum differunt. Piperis enim folia, quae non tribus tantum sed quinque nervis per longum folii fere Plantagineis distinguuntur, carnosiora & solidiora sunt foliis *Bete*, magisque ad ovalem figuram accedentia, & inde in acutum definitia: Bete vero iisdem nervis tenuioribus molliora & delicatiora sunt admodum, & circa petiolum laetiora, atque in summo sinuosa, ut ipsius Coni potius quam ullam ovi effigiem exprimere videantur. Piperis folium majus quod habuimus (inquit Columna) latum in medio erat uncias quatuor, & dupla longitudine, quamvis aliqua oblongiora ac etiam obefiora reperiantur, nec tamen in imo ita lata ut in Clusii figura, sed acutior circa pediculum, qui non lignosus, sed nervosus est, dimidiis folii longitudine, Piperisque sapore. Haec Columna notis in *Receb.* pag. 876.

Nascitur in plerisque Indiae provinciis: verum in quibusdam regionibus vix tantum redundat ex cultura quantum ipsis incolis sufficiat: aliis autem in locis, praecipue in Malacca, Java & Sumatra, adeo luxuriat Piper hoc Aromaticum, ut inde per totum orbem distrahatur. Seritur non procul a mari, & ad radices arborum, praefertim quae *Fausel* appellantur, vel appositis peticis quibus adduntur more Vitis. Altitudo ei par cum ea arbore aut pedamento cui advolvitur. Saepè cum veterascit & cineribus simoque stercoretur, excedit altitudinem fulcrorum suorum, ut Lupuli instar cum scandere altius non potest, se demittat. *Pifo.*

Fructus

C. Bauhinus Piper longum angustissimum ex Florida à Pipere longo Monardi diversum facit & Piperi longo seu Felsel Alpini eandem, ut & Plantula peregrina Clusii, quam describit Cauliculo uncialis longitudinis aut amphioris, valde gracili, sustinente ut plurimum binas oblongas gracies quincuncialesque veluti spicas, longo pediculo subnixas, adeò obliquè quaquaversum striatas & rugosas, ut exilium Lumbricorum ficatorum, aut tenuium limularum formam quodammodo referant, coloris fusci & fuliginosi, subacris & calidi saporis, odore autem Melilotum pene referentes.

Felsel Alpini Junci foliis est sed crassioribus, è quibus sectis succus quidam flavus, valde acris ac exurens, totaque Planta est calida in quarto gradu, magis quam Piper exurens. Eà utuntur emplastro modo imposita ad coxendicis dolorem, necnon ad frigidis articularum dolores. Caloreni quoque oleo Rosaceo vel Myrtino temperant.

Ex particulis hisce plantarum mutilis & imperfectis vix quicquam certi colligi potest, de ipsarum generis & formæ.

7. Piper inæthe C.B. Centurionum à Canara loco natali dictum.

Nostrati Fegopyro simile est, coloris effusivæ, intus cavum & repletum granulis aliquot exiguis Manducatum pari pene acrimonia cum prioribus deprehenditur, sed minus aromaticum. Eius nulli apud infimam plebem nullus est in Indis usus. Hæc etiam diversi generis planta est à Pipere vulgari, nec scio quo referenda.

CAP. II.

Limonio congener Clus. congener Clusii Ger. emac. Park. Limon. peregrinum foliis formæ florum Aristolochia C.B. Incertæ sedis est.

Clus.

Hanc plantam siccam & mistilem Ulyssipone accepit Claudius Conier pharmacopœus Lætanus, à quo sedem ejus & folium rehotatum habuit Clusius.

CAP. IV.

Melanthium odoratum Alpin. exot. Nigella Cretica odorata, foliis Lini, seminibus biformibus Park.

Alpin.

Radice parva, tenui, fibris tenuibus multis prædita cauliculos plures producit, graciles, teneros, rotundos, palmum alios, foliis Lini ex opposito vestitos. In caulium summitatibus flores fert ceruleos, Papaveris similes, à quibus filiquis quinquepartitis semina nigra, minuta, colorata continentur. At in cauliculis etiam alia semina minuta, rotunda, racemorum modo, albicantia pendunt. Quibus hanc plantam naturæ summopere curæ fuisse constabit, quod eam nè difficeret duplici feminis genere donavit.

CAP. V.

Jaborandi prima species Margg. Incertæ sedis: Si flos perfectus sit ad Lib. 9. partem primam pertinet.

Margg.

Ad duorum pedum altitudinem assurgit, caule lignoso, tereti, per certa intervalla nodoso, tortuoso & inæquali, coloris grisei, quorum unus, duo vel etiam tres ex una radice produnt, & in ramos se pandunt. Radix autem haud crassa est, sed in multas radículas & filamenta dividitur, exterius ex albo flavescens, interius albicans, odoris acriusculi, saporis acris ut Pyrethrum. In singulis ramulis ab internodiis pediculus prodiens, digitum longus tria habet folia sibi crucis modo opposita, ad tactum ut Tiliæ folia mollia, partim pilosa, nervo conspicuo & venis obliquis, ab uno ad quinque digitos longa, totidemque lata ubi latissima, inæqualis quippe magnitudinis, pallide virentia, inferne paulum candicantia. In extremitate ramulorum multa foliola parva venabuli figuræ sibi invicem confertim sunt opposita, in duos ramulos quasi cornua diducta, in quibus folioli albi, tetrapeali. unus sequitur semen duplici palea tectum ut in Cannabi, fulcum, compressum, parvulum cordis

selequinciam longa, hinc inde tuberibus oblongis donata, intus fibrosa, sed pallefcens, etiam al-
luteum inclinante, odore intenso ac jucundo, ad Cupressi aut Cedri Libani odorem accedente, gu-
stu acri, interdum & buxæ visitur, uti vulgata, odore & sapore similis, subamara (eximie amari-
tudinis utraq. Clusio) cætera similes. Terebines etiam ut Zingiber sentit.

E Syria & Ægypto Venetias maximâ copia advehitur, quæ Zedoaria aut Zingiberis est effigie.

Coffus Iridem redolens C. B.

C. B.

Hujus radix facie & concretionem Centauræ majoris vel Gentianæ radici similis est, gravis, solida,
cortice pullo seu cinereo tecta, substantiæ candicantis, interdum ex cinereo flavescentis coloris, quæ
violæ seu radicis Iridis odorem, præsertim dum manditur, spirat, tantilla hirci grævolentia minus,
gustu peramara (sicut senescens) parte quæ extra terram eminet caulis fragmentum inhaeret, quod
Ferulaceum quiddam refert, & medullam fungosam continet.

Convenire videtur cum Costo à Garcia proposito, Sambuci effigie, & Arbuti aut Azimbri mag-
nitudine, flore odorato. Præcellit, inquit, is qui intus candidus est, cortice cinereo, inventur
etiam odore buxi, cortice pallefcens, tantâ odoris fragrantia præditus, ut plerisque nâres feriat, &
capitis dolorem excitet; gustu minimè amaro, nec etiam dulci, tamethi jam senescens interdum
amarefcit, nam recens acri gustu est, ut reliqua Aromata, (& ut Camerarius, substantiâ intus
albâ, laxâ, rarâ & friabili: facili in pulverem abeunte Acoftæ) caulæ foris striato, intus multâ me-
dullâ albâ infarctis.

Locus.

Nascitur in Guzarate alifq. Indiæ Orientalis provinciis. Indiæ medici eo in multis medicæ
mentis utuntur. Indè in Persiam, Arabiam & Turciam quin & Chinæ regionem trans-
fertur quibus in locis ejus usus permagnus est. Exigua admodum ejus quantitas in Lusitaniam deferretur.

Nobis cum Clusio videtur Costum hunc non esse Veturum Costum, cum ille, ut ex Dioscoridi
descriptione facili colligitur radix fuerit, quod Plinius confirmat eam radicem diserte appellans: ut
hic [Garcia Cofthus] radicis minimum habet, & fere nihil est nisi lignum suo cortice cinctum.

Coffus Moluccensis corticosus C. B. Ad.

Hic major est, & arboris majusculæ cortex videtur: figurâ Sambuci adultioris & cineraci, rugis
& plicis frequens, sapore & odore vehementi.

Coffus Moluccensis lignosus C. B. Ad.

Præcedente minor est, radici Solani sylvestris valdè similis, colore diluto pullo, gustu urente ut
vix ardorem lingua ferre queat.

A Lunaio Medico Rupellensi utrumque accepere Adversariorum Auctores, qui à nascentiâ &
Moluccis reduciibus habuit.

Locus.

Coffus amarus Officinarum C. B. Helenii facie Officinarum J. B.

C. B.

Radix est nostro Helenio per omnia similis, densior tamen & solidior, & ob cæli calorem magis
percocta, quapropter dissecta minus in exsiccano flavescit, minusq. in rugas nostrâ contrahitur,
quæ in concocta humoris plus habet, quo inter exsiccandum exhalante flavescit, & in rugas contra-
hitur. Colore candicat recens; antiqua, vel imtempèstivè effossa, aut negligenter siccata lixet aut
fulca est: lineis in cortice transversis, medullâ albâ & magna, sapore amarissimo, ut & nostra, non
tamen adeo acri: inveterata ingrato admodum & viroso est sapore, medicato tamen.

E Comagena Orientis regione advehitur, & pro candido, i.e. Arabico Costo usurpatur.

Locus.

Coffus dulcis Officinarum C. B. dulcis Officinarum Centaurio magno cognatus: J. B.

C. B.

Hic radice est crassa, solida, ponderosa, lineis multis à centro radicis ad superficiem ductis, qui
Centaurii majoris species videtur, effi ejus odorem non habeat, & sapore fit subdulci.

Coffus adulterinus insipidus C. B.

Hujus descriptionem videat qui volet apud Camerarium, aut C. Bauhinum in Theat.

Coffus Officinarum ingratus sive Thapsia species C. B. J. B.

Radix per transversum in taleolas secta crassitudine plerumque manum complet, foris fusco, in-
tus candicante colore: cortice crasso, substantiâ rara & levi, quæ cum teritur rancidam aliquam
pinguedinem olet, gustu supra modum acri, nauseosa, rancida, salivam ciens, & strangulationem
comminans. Est autem Thapsiæ majoris species, in monte Gargano effossa, quam Agyrtæ com-
muni nomine cum Italis *Coffenes*, quasi Costum amarum vocant. *Corâ. in Diosc.*

Vires.

Costus Dioscoridi vim habet exaltandi, [adeo ut etiam exulceret *Galen.*] urinam ciendi, men-
ses ducendi, & ad uteri affectiones auxiliarem, & in pectus & in pertusionibus ac fomentis. A vi-
pera moris succurrit semuncie pondere potus, convulsis inflammationibusq. cum vino & Abinthio.
Sed & Venerem stimulat ex vino nullo. Pellit etiam lumbricum latum cum aqua, ob amaritudi-
nem quæ illi inest. Illinitur quoque cum oleo in rigoribus ante febrium accessiones itémq. resolutis.
Vitia cutis (ut contractas ex Sole maculas) aquâ vel melle illitus emendat. Additur etiam in ma-
lagmata & Antidotos.

DENDRO.

DENDROLOGIA, SIVE HISTORIA Arborum & Fruticum.

Yyyyy

PREFATIO.

PRÆFATIO.

CUM Arbores ob insignem magnitudinem & staturam conspicue, cuiusvis etiam ex imitantium vulgo oculis occurrerent: nonnullarum etiam flores inimitabili colorum varietate & nitore artificii naturæ penicillo depicti, aliarum fructus in elegantissimos schematicos ejusdem digito *junctissimos* efformati, intuitum visibus ablandientes, manus etiam ad se decerpentes invitarent: hinc factum est, ut quamvis herbarum ad arbores, non in Europa tantum sed (ut verisimile est) per totum terrarum orbem decupla fere proportio sit, Indicarum tamen & exoticarum arborum plures etiam quam Herbarum species Clusii & Bauhinorum temporibus observatae nobisque tradite fuerint.

Verum cum earundem observatores & descriptores plerique, Botanices minus gnari, nec in plantis describendis satis versati essent, breves, obscuras & ambiguas specierum historias reliquerunt; unde maximam in iis distinguendis, reducendis & ritè ordinandis perasperè difficultatem experimur. In tanta enim rerum & nominum varietate, brevitateque, & ambiguitate descriptionum exercitissimus quisque non raro hæreat, suspensusque & incertus fluctuet necesse est, & vel nihil omittendi studio specierum numerum supra modum augeat, vel entia multiplicandi metu eundem nimis contrahat & decurrit.

Hicce difficultatibus superandis, rectumque inter extrema cursum tenendo me omnino imparè fateor: ideoque sicuti in Arboribus exoticis Indicis & Americanis disponendis erravero, sæpius autem erraturum vereor, Lectoris veniam imploro, quam me facile impetraturum confido apud aptos rerum judices, qui rei difficultatem perpendant.

De ARBORE.

Arbor prout eam Lib. 1. cap. 28. Jo. Bodæ à Stapel verbis descripsimus, est *Planta lignosa altitudine & crassitudine inter omnes maxima, cui caudex pro superficie est perennis & natura simplex, qui in multis ramos majores, & deinde ramulos multiplices funditur.*

Hæc definitio nimis stricta est nec omnibus Arboribus convenit. Datur enim genus Arborum & ramis & furculis carens, nimirum Palmæ illæ, affines.

Frutex est stirps inter lignosas altitudine & crassitudine mediocris, cui pro superficie stipes perennis, natura multiplex, quæ facile in naturam arborum stolonum abscessione transcendit.

Verum quoniam difficile est certum aliquem magnitudinis limitem inter Arborem & Fruticem constituere, qui hunc ab illa differminet; cum ejusmodi limes non naturæ, sed arbitrio humano consistet; cumque Arbores & Frutices præcipuis notis conveniant, quod utraque scilicet gemmiparæ sunt & substantiæ lignæ constant. At neque simplici caudice assurgere omnibus Arboribus, neque multiplici omnibus Fruticibus conveniat, ut alias rationes, Lib. 1. cap. 28. adductas omitam, his ab illis minimè separandos duxi, sed omnes unà tradendas.

Met hodum autem illam quæ in Arboribus & Fruticibus disponendis alibi usus sum, cum minimis proba & naturæ consentanea, in nonnullis etiam vitiosa & erronea videretur, rejeci, aliæque ejus loco, & meliorem, ni fallor, substitui.

HISTORIÆ

Arborum, sub quo nomine impræsentiarum & Frutices complectimur, Tabula Generalis.

Arbores sunt vel Caudice

*Simplici, non ramoso, novæ ætate & novæque Theophrasto, quæ etiam *unifloræ* dici possunt, earum pleraque & *ambicæ* hoc est, unicam tantum una vice in summo fastigio gemmam maximam producentes, suntque vel folio*

Arundinaceo seu irino, hoc est, striato & nervoso, nervis secundum longitudinem productis, flore tripetalò, & pleraque etiam Spathiferæ; PALMA. Lib. XXIV.
Lato, nervis à media costa vel à pediculo ad latera excurrentibus, seu

Circumscriptio subrotundo & in laciniis secto; PEPO ARBORESCENS, Papaya & Mammæra. Ibidem.
Longissimo & maximo, caudice annuo; Musa. Ibidem.

Ramoso; Hæ autem sunt vel fructu

A flore sejuncto seu remoto; quæ vel

Nuciferæ; Nuces autem voco fructus majores putamine duriore nucleum claudentes, eoque vel

Osseo & fragili; JUGLANS & AVELLANA. Lib. XXV. Sect. 1.
Coriaceo & molliore, exterius vel

Tegumento echinato undique incluso; CASTANEA & FAGUS. Lib. XXV. Sect. 1.
Calyce seu cupulâ excepto, superiore parte nuda; QUERCUS & ILEX. Hæ Glandiferæ dicuntur. Lib. XXV. Sect. 1.

Coniferæ, Conos voco fructus squamosos duos & ficos, polyspermos, in coni seu mete formam plerumque eubrinatos: Hoc etiam nomine comprehendo fructus pluribus partibus crustaceis aut lignosis per harmoniam coaptatis & maturitate dehiscentibus constantes, quamvis Conoides non sint; vide Tabulam sequentem. Lib. XXV. Sect. 2.

Lanigeræ, quarum Semina lanugine involvuntur esse lanugo adheret; ut SALIX & POPULUS. Lib. XXV. Sect. 4.

Valculis membranaceis aut membranæ auctis semina claudentes; BETULUS, Carpinus. Lib. XXV. Sect. 5.

Flori contiguo, quæ vel

Flore fructuæ aggregato, seu ex pluribus in unum coeuntibus composito, ut FICUS, &c. Lib. XXVI. Part. 1.
Flore simplici, nec è pluribus flosculis confecto: in quibus Flos vel

Summo fructui infidet, unde fructus à calyce floris plerumque residuo velut umbilicatus est, qui vel

Humidus; pericarpio seu pulpâ humidâ Semina vel universa simul, vel singula seorsim ambiente, estque vel

Major,

Polypyrenus seu plures nucleos continens. Arbores autem ejusmodi fructu donatæ POMIFERÆ umbilicatæ nobis dicuntur, v.g. PYRUS, MALUS, &c. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.
Monopyrenus, seu unicam nucleum claudens; cuiusmodi fructum producant Indicæ nonnullæ arbores, quæ exinde Frutiferæ umbilicatæ dici possunt. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.

Minor, qui idem vel Polypyrenus, vel Monopyrenus; Horum omnium matres productrices arbores Bacciferarum umbilicarum nomine comprehendimus, Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 3.

Siccus, ut in Pipere Tavasici & Caryophyllo aromatico Lib. XXVI. Sect. 4.

Imo medicæ fructui adheret; Hæ vel sunt fructu

[†]

Subrotundo

Subrotundo breviorē, cōque vel per maturitatem

Humido,

Majore,

Monopyreno, seu unicum intus nucleum aut officulum includente;
PRUNIFERÆ dictæ. Lib. XXVII.
Polypyreno, seu plures nucleos continente,

Cute membranacea seu tenuiore tecto. Lib. XXIX. Sect. 1. seu
fructu conoide squamolo. Lib. XXIX. Sect. 2.
Corticoso seu cortice crassiore non tamen duro obducto, cu-
jusmodi sunt *Malus Citria*, *Avantia*, *Limonia*, &c. POMI-
FERÆ dici solitæ. Lib. XXIX. Sect. 3.
Cortice per maturitatem duro & crustaceo munito, cucurbitæ aut
melonis formâ, unde hujusmodi arbores CUCURBITIFERAS
appello.

Minore, vel nudo, vel calyce excepto, vel monopyreno vel polypyre-
no; BACCIFERÆ. Lib. XXVIII.

Siccō, quæ vel nucifera, vel baccifera, vel lanigera, vel fructu alato seu
membranulis aucto, vel multisiliqua. Lib. XXX.

In longitudinem producto, vasculo plerumque bivalvi & seminibus rachi seu dorso
adnatiscentibus; quæ SILIQUOSÆ appellatur. Lib. XXXI.

His addimus Arbores & Frutices vel anomalas, vel minis cognitæ & imperfecte descriptas
Lib. XXXII.

Item Partes Stirpium minis cognitarum, Cortices, Ligna, Folia, Flores, Fructus, Succos & La-
cyrymas. Ibidem.

Arborum Coniferarum Tabula.

Arbores Coniferæ sunt vel

Resinifera, fructu

Squamoso, binis sub singulis squamis seminibus, foliis

Perpetuis,

Angustis,

Sparsum undique è furculis exeuntibus, illque vel

Longioribus & binis ex eadem theca seu tubulo exeuntibus; PINUS.
Brevioribus & singulatis enascentibus; ABIES, quæ duplex, mas & femina.
Brevissimis; & Tamaricis vel Cupressis similibus

Dura & pungentibus, conis minimis; SABINA vulgaris.
Mollioribus, ramulis compressis, conis paulo majoribus è paucis squa-
mis compactis; ARBOR VITÆ, Thyia.

Agminatim in tuberculis, in penicillis velut coaggestis, conis magnis sursum
spectantibus; CEDRUS Libani.

Latioribus, salignis similibus; Arbor Coniferæ à Carolina.

Deciduis, Cedriporum in modum nascentibus, conis parvis, LARIX.

Clavatis tuberibus per harmoniam coaptatis composito, foliis brevibus in squamas degen-
rantibus; CUPRESSUS.

Succo aquæ prædita

Foliis minoribus Populi, virgis tenuibus lentis rubentibus, ramis adulatoribus & caudice albican-
tibus, cuticulas annuatum exeuntibus, conis minimis; BETULA.
Foliis majoribus Coryli, in aquosis nascentis, conis aliquantulo majoribus; ALNUS.

Myrtum Brabanticam dictam ad hunc etiam locum pertinere suspicor. Examinant curiosi qui-
bus plantam florentem & fructu onistam videre contigerit.

Inter pag. 1350. & 1351.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER VIGESIMUS QUARTUS,

QUI EST

De Arboribus caudice simplici non ramofo.

OC genus Arbores à Theophrasto *μονοκαυχίς* & *μονοκώης* appellantur. Possent
etiam pleræque, si non omnes, *καυδάκται* dici, quia unicam tantum unâ vice in
summo fastigio gemmam, eam tamen maximam producant, quæ in Palmis
κύρβαλον seu Cerebrum dicitur, quâque decisa arbor interit.

Hujus autem generis præter Palmas paucissimæ arbores sunt, nimirum Pepo-
nifera quædam, Mamoeira dicta.

Mulam arborem dictam, quamvis revera & propriè loquendo nec Arbor sit
neq. Frutex, Botanicos secuti, & quod caulem habet pariter simplicem non
ramosum, his subjunximus.

CAP. I.

De Palmis in genere.

Cum in Methodo Plantarum à me non ita pridem editâ Palmas arbores congenere à se in-
vicem distrahi, & ad diversa genera, Pruniferarum scilicet & Nuciferarum, relegari anim-
adverterem; absurdum illud & à ratione alienum ratus, methodum illam ad examen denuo
revocandam, & certiores Generum notas investigandas statui. Et imprimis Palmas dictas inter se
conferenti, quibûque in rebus & inter se convenirent & ab aliis arboribus different consideranti
occurrit illico, id genus omnibus commune, & foliis ferè proprium esse, caudice simplici & indivi-
duo seu non ramofo assurgere, & gemmam una vice unicam, eam tamen ingentem, concipere. Quo-
circa proprietatem hanc pro Palmæ characteristica, natura ipsâ dictante, adhibendam censui.

At inquit, Botanici uno ore Palmas ramoas esse pronunciant. Agnosco: verum eorum Au-
toritas me non multum movet, cum re non satis perpenâ, vera & genuina folia pro ramis ab iis
habita fuisse noverim. Ramos autem illos quos vocant revera folia composita esse, non difficile est
demonstrare.

1. Nam primò, Deciduum esse folio non ramo convenit. Ramus enim utpote ipsius trunci di-
visi quædam productio, pars est stabilis & perpetua; Rami autem illi dicti, seu ramastri in ple-
risq. saltem si non omnibus Palmis statim temporibus decidunt: proinde rami genuini esse non possunt;
sed mera folia sunt.

2. Secundò, Partem pronam à supina diversam obnitiore folii nota est, non trunci. Ramus enim
teres & undiq. uniformis est. At in Palmarum frondibus costæ mediæ supinæ canaliculatæ sunt aut
plane, pronæ convexæ.

3. Tertiò, Nunquam germinare seu gemmas protrudere folium arguit, non ramum. Ramus enim
quotannis semel aut sæpius germinat, & furculus producit. At ramastri illi Palmarum cum semel
explicui sunt nunquam gemmas edunt, aut partes aliquas aggerant.

4. Quarto, In folium desinere seu terminari folii compositi proprium est, à rami natura alienum.
At ramastros palmarum in folia terminari notum est.

5. Quinto, Accedit levitas insignis, quæ ramastros hosce lignæ naturæ, (quæ plerumque solidior
est & ponderosior) minimè participes esse arguit.

Nec quem ab hac sententia deterreat ingens illa & ramorum æmula magnitudo: Nam in
Palma folio flabelliformi, quæ folia & sunt & ab omnibus vulgo habentur, nihil minora repe-
riuntur.

Obijcies, Palmas nonnullas (id tradente Theophrasto) bifidas exire, ut in Ægypto, staræq. ita
bifurcatas. Tradunt & Cretensum plures bifidas esse, quasdam & trifidas: in Lapæa verò genus
quoddam quinqueceps nasci. Observatum etiam est ab Horti Malabarici Auctoribus in Palma Ja-
ponensi *Tolda Panna* dicta, ex uno truncu quatuor aut quinque vertices interdum enasci.

Respondeo, Rarum illud & insolitum esse, & singulis arboribus simplicem plerumque esse verti-
cem: unde non datur genus hujusmodi Palmæ bifidæ aut trifidæ, quæ semine lata speciem suam con-
stanti naturæ lege propagat. Sed ut Palma multiceps sit, præter ordinem & institutum naturæ ac-
cidit, & quodammodo monstruosum est.

Yyyyyy

Notan-

runt infecundum esse. In avium enim genere feminae nonnullae ova abique maris interventu aut coitu aliquo non tantum concipiunt sed & pariunt, verum ea subventanea, ut vocant, & irrita; in piscibus autem plerisque coitus nullus observatur, sed feminae ova prius edunt, deinde mas super-veniens lac vitale eis inpergit.

Verum quae praedicti Auctores habent de Veneris intellectu in palmis, quod feminae in mares nutrendi blandioribus comis, quodque vehementer se mutuo prosequuntur amore, quem variis modis testantur, ut fabulosa & falsa rejicimus, & Lectorem qui ejusmodi scire desiderat ad J. Bauhini historiam remittimus.

Quod ad locum attinet. Nulla est, auctore Plinio, in Italia sponte genita Palma, nec in alia parte terrarum nisi in calida: frigida vero nusquam nisi in fervida. Et Theophrasto ipsaque experientia teste, caloris est avida, & frigidum ferre nequit; unde ne in Graecia quidem fructum maturat.

In Aegypto nascitur, ubi largè suavitèrque fructum progenerat, atque etiam magis circa Babylonem ac Syriam fructu praecellit Theoph. Provenit etiam in Arabia ad oram maris rubri; in Aethiopia Aegypto contermina, in Judaea, ut circa Hiericho copiosè, quae idcirco in sacris literis *urbs palmarum* dicitur. Idumaea à Palmarum copia poetis celebratur: Syria quoque, & Persia Palmis fructuosa abundant.

Vidimus & nos Monspelii insignem illam Palmam quam J. Bauhinus, & flore & dactylos ferre scribit; & se etiam ex arbore deceptos habuisse tam flores, quam dactylos satis magnos refert; unde & reliquas Palmas quae Nemausi, Arelatae, & alibi in Provincia & Gallia Narbonensis videntur hand dubie fructus laturas ubi ad aetatem pervenerint affirmat: Nam & Monspelienfis illa centesimum annum superare creditur: Et vulgo ibi persuasum, ante grandem aetatem fructum non profecto, & vix ante quinquagesimum annum.

Amat loca salia, argumento quod ubi Palmarum copia est solum tale spectatur, ut in Africa, Syria, &c. quo fit ut ubi salis non fit opè proxima salis subveniant. Theoph. Idem & Plinius confirmat insulam, *Gignuntur* levi fabulosae terra, majore in parte & nitrola. Ergo ubi solum non est tale, saltem aspergunt, non radicibus, sed longius paulo.

Garcias memoriae prodidit Palmas tota India nusquam reperiri, & fructus earum deferri ex Arabia in Indiam, ubi magna quantitate siccas, edii, similes & in massas compactas, abjectis nucleis.

Palmarum differentias non persequar, cum eas inter se non specie, sed accidentibus duntaxat, quemadmodum Pyros & Pomos, distare existimem, proinde & infinitae esse possunt. Consule de his Theophrastum & Plinium. Libet tamen de differentia colorum respectu adnotare, quod Prosper Alpinus cum Theophrasto consensit dari palmates alios candidos, alios flavos, alios rubros, alios vires. At Vellingius flavos tantum & obscurius purpurascens meminit à se observatos in Aegypto.

Palmarum excellam sylvam in Arabia deserto Rauwolfius transivit, referente C. Bauhino, & tres Dactylorum species observavit. 1. Quales ad nos adferuntur. 2. Penitus rubros. 3. Flavos, primi minores, sed lapidiores.

Palma medulla omnino careere auctor est Theophrastus: Arborem maximè longævam esse consentiunt Botanici quotquot de eà scripserunt.

Palma praevallidam esse ad sustinenda pondera scribit Theophrastus: non enim flectitur deorsum ut cetera ligna, sed ponderi resistendo sursum incurvat: At non tantum Theophrastus sed & reliqui Veteres magno consensu id tradunt. Verum Veterum auctoritati, in re quae rationi & naturae analogiae repugnat, Amati Lusitani & Antonii Mulae Braslavolae experientiam oppono, qui se solum compertisse testantur Palmam lignum contra pondera inniti aut recurvari, imo experientiam indicare lignum hoc debile esse. Nec me mover, quod Historia Ebrodunensis Auctores tot Classiorum Auctorum consensum unius experimenti putari specie rejicere, prudentis non esse dicant. Fortè enim Amatam rem non ritè expertum, vel in ligno non satis adulto, aut non ritè secto, vel non adhuc mora temporis competente. Haec inquam me non movent, cum ratio etiam experientiae Amati suffragetur; & vis sursum tendendi, siqua ligno ei inesse, majori vi & pondere proculdubio possit superari.

Haec autem & alia multa à Veteribus tradita, incerto primùm auctore prolata, & in vulgus paradoxorum credulum sparsa, auida aere ab eo hausta, & pro veris libenter admittenda crediderim; quae postea eruditi, partim experiendi tadio, partim quod passim cognitiss & confessis fidem derogare nefas ducerent sine ulteriore examine scriptis suis inseruerunt, alique alios lecti, non quà eundem effect, sed quae iretur, magna sententiarum phalange veritate oppressa errorem confirmarunt.

Palmae ligna ad aedificia & architecturam nihil valere scribit Bellonius: verum Alpinus Aegyptios ex truncis domorum trabes facere ait. Utri potius fidendum? Alpinus faver Theophrastus.

Palmae folia, Plinio saeculo, cum primùm novellas demonstrare gemmas, ad funes viliùmq; nexus, & capitum levius umbracula fidebantur. Ad floreatum & sportarum texturam ut alba & idonea fiant viridia adhuc à ramis avellenda sunt, & sub recto deponenda ad quadratum, & postea rursus roribus expostita, ad quadratum complui sinenda, & à Sole reficari donec alba evadant.

Fiunt & e Palmæ foliis scopae; quae verò ad nos ex Hispania adferuntur, & in praecipua aedificatione sunt; e Palmæ humilis non è Dactyliferae foliis sunt, quae tamen fortè non minus commoda ad hunc usum forent, si haberi possunt. Flabella etiam & sportae ex iis texuntur; E caudicis autem cortice funes pro navibus.

Palmulae bene mature non nimium pingues ventriculo gratæ sunt, plurimum nutriunt & corpus pinguefaciunt verum concocti difficiles esse, & capitis dolorem inferre medici veteres plerùm omnes consentiunt. Unicus Aretaeus omnia bellaria caput dolores inferre scribit praeter Palmarum, ficus & uvas.

Veteres vinum è Palmulis aquae infusus faciebant; cujus preparandi modum vide apud Dioscoridem.

Palmae fructus, eodem tradente, acerbus est atque adstringens & contra alvi profluvia fluxumque muliebrem in vino austero bibitur: Haemorrhoidas quoque sistit, & vulnera illitu conglutinat, re-

centes autem plus ficiis astringunt, sed capitis dolorem afferunt, & copiosiores in cibo sumpta inebriant. Sicce autem sanguinem excreantes, stomachicos ac dysentericos citatae juvant; necnon & trite cum Cydonio & cerato, cananthino vesicae vitis utiliter illinuntur. Maxime verò caryotæ si comedantur faciem alperitati medentur. Thebaicarum decoctum potum caustionem sedat, & cum hydromelle venusto potum vires recreat: Quin & ipsa cibo idem praestant. Fit etiam ex iis vinum ejusdem cum fructu facultatis. Decoctum earum per se potum & gargarium vehementer adstringit & cohibet.

Palmarum nucleis ceterorum omnium more in fideli novo crepantur, deinde restincti vino lavantur, & tanquam spodi vicem suppletes ad ornandas decorandasve palustres conducunt. Vim habent adstringentem, & spiracula cutis obstruunt, ad oculorum pustulas, staphylomas, ciliotumque deflavia addito Nardo efficacem. Supercrecentem carnem cum vino reprimunt, & ulcera ad cicatricem perducunt, &c.

Palmae spatha unguentarii in unguentorum spissamenta utuntur. Optima habetur odorata, adstringens, ponderosa, praecelsa, interna parte pinguis. Vis ei adstrictoria, quae ulcera depauperata sistit, laxatolice articulos committit, si trita malgams & cataplasmas admisceatur. Prodest & praecordis, & stomacho imbecillis, necnon & jecinoris affectibus convenientius mista cataplasmatibus.

Ejus decoctum subinde affricturn capillos denigrat: Potui vero datum renum, vesicae, aliorumque viscerum vitis confert; alvi uterique fluxiones sistit: ipsa vero scabiem sanat, diebus viginti, si adhuc tenera cum resina & cera decocta imponatur. Ad eadem etiam valet fructus intus contentus Elae & Borsallis dictus praeterquam quod ad unguenta non fit utilis.

Quae de viribus & usibus Palmae ejusque partium habent Plinius, Galenus alique Veteres apud ipsos vide, aut etiam apud J. Bauhinum, Hist. lib. 3. cap. 159.

E Recentioribus Alpinus fructum in medicina apud Aegyptios usum enarrat his verbis. Ex fructibus tria sunt praecipue quibus sanitatis gratia utuntur, quippe spatha, pulvis spatha contentus, atque dactyli. Spathae igitur membranam tum pulvis facta utuntur, tum ex ea parato decocto. Pulvis maxillum usum habet per os sumpta ad diarrhoeam, lienteriam, atque dysenteriam; nec minus ad omnes alia vel sanguinis, vel alterius humoris non naturales rejectiones sistendas; praecipue verò ad hepaticum fluxum, haemorrhoidum atque uteri cruentam vacationem, atque ad ipsum sanguinem. Hoc pulvere quoque utuntur ad firmanda ulcera depauperata, ad uvae relaxationem, atque ad dentium commotionem. Decocto ad omnia praedicta quoque utuntur, sed saepe cum eo misto praedictum pulvere. Articulos debiles aptolice fluxionibus mirum in modum ipsum juvat, eos firmando & roborando. Pulvere vero albo in involucro veris tempore invento, quando scilicet palmae flores incipiunt utuntur familiarissime ad facium raucedinem, tussim & ophthalmias cum saccharo misto; etque ipse dulcis, substringens: mulieres cum habent familiarissimum ad firmandos mentes retinendum, forent.

Eundem quoque usum habent Dactyli immaturi, tum in cibum usitati, tum eorum decoctum, ad ipsum sanguinem & quancumque sanguinis vacationem cohibendum, & ad lienterias, diarrhoeas & dysenterias, ad vomitum sanguinis, haemorrhoidas exsicandas atque ad ulcera vulnerique simplicia persananda: in frequentissimo usu ad nuper dictos affectus habent syrupum è dactylis immaturis confectum. Idem dactyli utuntur probe maturis, qui tunc admodum dulces existunt, cum obscura aditione; ideoque eas frequentant ad facium raucedinem, tussim, dyspnoeam, pleuritidem, capripneumoniam; nec minus ipsorum decoctum frequentant ad adjuvandas variolarum in pueris excretiones. Haec sunt Alpinus.

Ceterum Palma officulo feritur. Seruntur autem, docente Theophrasto, officula plura [Plinio bina juxta se composita, & supernè totidem] juxta se in eodem foramine deposita, bina superius totidemque inferne colligata, quoniam infirma singulis planta est. Horum radices mutuo amplexu connectuntur, & statim primae germinationes ita coalescunt, ut unus ex omnibus stipes gignatur.

Officula sata etiam apud nos in Anglia facile germinant, foliolumque emittunt unicum, nervosum & arundineum; quod hyemes etiam nostras non raro tolerat, & sequenti anno alterum vel etiam tertium edunt, non tamen multum proficit, nec diu durat enata planta, sed post duos, tresve annos tabescit & ineret.

Notandum autem quod non ex fissura, sed ex opposita seu gibba parte ubi ocellus seu umbilicus cernitur germen emittit; quodque unico & singulari prodeat folio, cum aliae pleraque plantae (non tamen omnes ut perperam existimavit Jo. Bodaas à Stapel) bina primo ortu folia è semine producant.

Plinius in Palmae foliis olim scripturatum tradit. Verum Palmae vulgaris Dactyliferae folia ob asperitatem duritiam & nervos crebros huic usui inepta videntur. Hoc ergo vel de Palma Indica coactera, vel de Palma Lamiar dicta accipienda sunt, in quorum foliis etiamnum hodie scripturari testantur Rerum Indicarum scriptores.

Amatavit Plinius Elephantas Palmas excelsiores fronte proferre, ac ita jacientium fructus absumere.

2. Palma Guineae J. B. Palma coccifera ex Guinea C. B. Nucula Indica altera Park.

Clus.

Altitudine & crassitudine sunt haec Arbores navalis Mali, summo fastigio gestantes folia, deorsum inflexa, duodecim aut quindecim pedes longa, Arundinum ritu incisa. Sub his foliis nascuntur, brevibus pediculis inherentes uva humani capitis magnitudine, in quibus congesti fructus Prunis majores, coloris aurei, quorum nucleos incolae eximentes contundunt: Ex his exit liquor olei limpidi instar, oleum de Palma ab inquilinis appellatum, quem edulis miscent ad odore colorisque gratiam conciliandum. Is liquor hac delatus frigore concevit butyri instar, colorumque aureum contrahit. Eum liquorem sive oleum qui reterunt, recentibus vulneribus & artubus contorione laes vel afflicti illitu levamen attulisse deprehenderunt. Incolae cerebra perfolis arboribus ligneum paxillum

7. *Todda panna* H. M. *Palma Indica caudice in annulos protuberantes distincto, fructu Pruni formi.*
H. M.

* Dux tresce digitos latis trium quatuorve digitum intervallum a se mutuo distantibus.
12.

In arborem excrescit iuxta magnitudinis, 40 circiter pedes altam, caudice crasso uti *Tage*, qui circularibus & exuberantibus * annulis undiq; circumdatus, & cortice crasso, cinereo, liguoloso, intus purpureo obductus est; lignum albacans, molle, cuius matrix flavescens. Cum vero arbor hanc primū in terra erumpit, nullum caudicis fundamentum sub dio obtinet, sed Conus prodiit foliorum tegminibus cooperitus, qui cum undiq; sese aperit, ac novelli foliorum furculi [folia composita] tribus semper insequentibus ordinibus (in inferiore sexdecim, in medio novem, in superiore semper octo) ex eo prodeunt, pedetentim foliacea illa tegmina sublevantur, ut qui primū, ferme plani erat conus apex, acutius sensim, tandem, rotundum acquirat cacumen, usqueadum obtegenda illa folia transiunt concedere cogantur foliosis furculis, qui, quo magis adolefcunt eo magis explicantur, & hinc illa opera menta versus latera diducunt, atq; ita foliosi furculi majori spatio indigentes magis reclinant & ad latera vergunt, donec tandem ipsam caudicis peripheriam circumvestiant, languis tunc & marcescentibus eorum primis tegminibus, quæ dein decidunt & sui stigmata relinquunt, do circularibus prominentibusq; angulis eam cingunt. Post hæc inter ipsas arboris frondes novus oritur conus, priori planè similis, è quo novelli foliorum alatorum rami [potius nova folia pinnata] denud prodeunt, quæ foliorum productio toties renovatur, quoad fructibus entendis apæ fit arbor: quo tempore conus in humani capitis magnitudinem augeat, ac undique sese aperiendo plures ramulos reflexos fructibus ornatos exhibet, & simul ac aperitur novus ex ejus cavitate emergit foligerus conus, qui cum denud augeat aperitur, ac novellos foliorum ramos undiq; emittit, ecce novus intus adest fructipromus conus: quæ foliipromi & fructigeri Coni vicissitudines hinc sunt quousq; viget arbor. Contingit quoq; nonnunquam ut ex uno trunco quatuor aut quinque, ramos enascantur, quum caudice ad viginti circiter pedum altitudinem aucto fructipromus conus non tam sed plures includit novellos conus, è quibus totidem prodeunt arboris vertices; ita tamen raro observatur, & singulis arboribus simplex plerumq; adest vertex.

Quoties folia cum foliaceis conis tegminibus marcescentibus decidunt (quod semel intra annum aut lesquiannum contingit) toties circulari prominentiq; annulo caudex cingitur & augeat.

Conus consistit è plurimis, oblongo-teterebus, crassis corticis, densaq; lanugine velitis foliis, lanugine verò detrita viridi fuscis; quæ aperto cono erumpentibus foliis pinnatis (ut diximus) decidunt.

Folium pinnatum integrum octo pedum mensuram longitudine haud raro superat, ejus petiolus saturate viridis est, ac in superiore limbo exiguus spinis munita: pinnæ autem seu foliola medie colæ adnexa atro-virescentia superne splendent, inferne nequaquam.

Fructipromus conus è multis linguiformibus involucri, veris fructuum loculis componitur, foliaceis tegminibus involutus.

Sunt autem fructus oblongo-rotundi, prunis majoribus haud absimiles, quos tegit cortex glabre, viridis ac nitens, postea sublavus, & dein rubescens, grati dulcisq; saporis, cui subiectus cortex niger ac lignosus, nucleum continens candidum, sapore castaneis haud absimilem.

Ubi transversim dissectæ caudex guttas expromit pellucidas, quæ radiis Solaribus incandescens crystallinæ, gummi insipissatur.

Crescit hæc arbor locis montanis, petrosis & arenosis, in *Turissior* & *Concomada* Provincie *Malabar*, necnon in Japonia insulis *Ronkou* & *Leguas*. Indifferenter quocunq; anni tempore vicissitudines suas patitur, & foliipromos fructipromosq; profert cohos, atq; à quinto sextove circiter latitudo anno ad centesimum, & ultra frugifera est.

Cæterum arboris hujus tanta est fertilitas, ut recisus ejusdem ramus terræ vel levissimis commissus in novam arborem progerminet: quinimo experimento compertum dicitur, rejectum trunci fructum novas radices emittere & in arborem denovo renasci; quodq; magis adhuc mirandum, si vel per annum, vel per plures annos è terra evulsa servetur sicca arbor, & postea terræ committatur resuscitare. Quæ de sympathia hujus arboris cum ferro habent apud me certè fidem non inveniunt.

Fructibus vescuntur Malabarenses cum saccharo Thomæ, aliquin alium relinquunt abstinent. Succus è novellis foliis expressus atq; exhibitus intestinorum cruciatu compescit, stomachi ardorem sedat, & vomitui crenato medetur. Fructigerus conus contusus, & in cataplasmati formam redactus, lumbisq; applicatus dolorem nephriticum tollit, & involuntariis lemnis in gonorrhæa effluxum mitigat. At verò è fructibus tenerioribus in aqua decoctis medicamentum paratur, quod vomitum, cunctis ventriculorum egregie expurgat. Ipsius arboris gummi assumptum quibuscunq; venenis resistit, atq; cum gallinæ stercore mixtum, & locis applicatum viperarum morsus mirifice sanat. Ex arboris truncis Japonenses farinam, ex æque panem conficiunt *Sagon* ipsi dictum. Deniq; ii Malabarenses qui à D. Thoma se conversos profitentur, templa sua diebus festis foliis hujus arboris exornant, atq; hæc causam arbor hæc *Palma d'Agresta*, sive *Armataria das igrejas* à Lusitanis appellatur.

Cum Auctores nostri è farina trunci hujus Arboris Japonenses panem conficere affirmant, *Sagon* ipsi dictum, non video quid obstat quo minus arbor ipsa possit esse *Palman* referens arbor *farinifera* C. B. seu *Sagu* Amboensis: nihil tamen affirmo; forte enim è variis Palmarum speciebus diversis in locis fiat farina *Sagon* seu *Zagou* dicta. Variant etiam peregrinationum scriptores in historia *Zagou*. Alii enim farinam eam fieri aiunt è medulla capitis cuspida *Palme* in Ternate insula nascentis, cuius summum fastigium in orbiculatum caput insit Bractice capitatae exuberat: ali ex ipso trunci ligno, malleis Arundinaceis confuso. De hæc farina plura vide in capite de *Palma* folio simplici plicatis tabelliformi.

8. *Pindoba*

8. *Pindoba Brasiliensis* Marggr. *Pindova* Pison. *Inaia Brasiliensis*. *Palma Brasiliensis caudice glabro, fructu ovi gallinacei magnitudine, & figurâ.*

Palma nucifera species est, caudice ut plurimum crassiore quàm *Palma coccifera*, proceritate æquali vel etiam longè majore. Caudex enim crassus ad quatuor, quinque, aut sex pedes, cortice gryseo seu cinereo, glabro, in quo vibices vix apparent, secus quam in *Cocquero*. Folia fert ut illa alata, fed quæ non ita in orbem dependent, fed maximam partem stant furcata. Propè foliorum exortum etiam rami proveniunt dependentes, qui profertur racemos, quatuor aut quinque pedes longos, plenos flosculis: post quos etiam racematim proveniunt fructus, vel centum in uno racemo, ovi gallinæ figura & magnitudine, aut paulo etiam majore, utriusq; habentes acuminatam, altera extremitate insident calyce vel cupula, foliis triangularibus confanti. Maturus exterius è viridi flavescit, vel etiam brunescit. Cortex exterior filamentosus est ut in *Coco*, verum haud crassus, sed duplam tantum crassitiem testæ ovi gallinæ habens, qui incisus detrahi potest: illo detracto apparet pauca caro croci coloris, nullo manifesto sapore, quæ ab *Æthiopibus* cum farina comeditur: hæc ambit nucleum durissimum, ovalem, ejusdem ferme crassitudinis cum *Coco*, verum caret tribus illis foraminibus: hæc difficulsa apparet intus in cavo, per interstitium more juglandis ducto nucleum magnitudinis Juglandis, candidus, duriculus, saporis ut *Coco*, sed paulo ficiore, neq; tam suavis. Colliguntur per totum annum.

Ex carne crocea fit oleum croceum, quod in lucernis usurpatur, è nucleis limpidissimum per expressum ad condiciendos cibos quandiu recens est, & itidem ad lucernas quando vetus. Utrumque qualitate frigidum, & illud è nucleis expressum loco Rosæ olei usurpatur.

E foliis arboris fiunt tecta domorum, storeæ, corbes & alia.

E fastigio arboris gummi pellucidum, odoratum & pulcherrimum fluit, quod in locum Arabici non nunquam venit.

Potremò medulla coloris albacantis, & recentem Juglandem resipiens in vertice ligni continetur, optimum alimentum si cum sale & pane comedatur.

Lignum albacans & scabrosum corticis loco habet hæc arbor, ligni autem loco fungosam & intus filolam medullam, facile combustibilem, è qua sanè & fortissima lixiviora norunt conficere.

9. *Palma Brasiliensis quinta* seu *Tucum* Pisoni. *Pal. Brasl. aculeata, fructu Pruni Damaseni magnitudine & figurâ.*

Arbor est mediocris altitudinis: si frondes spectes *Pindovam*, si cetera, *Palman* dactyliferam representat. Truncum, ramos, atq; folia habet aculeata: lignum verò nigrum & durissimum, quo indigenæ sagittas exasperant. Fructus producit rotundos racematim, Pruni Damaseni magnitudine & figura, 200, 300, & plures aliquando uno eodemq; racemo. Sues & Simiæ is saginatur. Oleum exinde limpidissimum exprimitur, iidem usus quibus nuces *Pindovæ* dicantur, magniq; fit apud omnes passim incolas. Fructus hi exterius nigricant: nucleis albis non insuavi, præsertim recenti. Ex filis Brasiliensi filum deducunt tenuissimum & fortissimum, rubicundo Serico persimile.

10. *Palma Brasiliensis Septima*. seu *Aquæ* Pisoni. *Palma Brasl. vinifera, foliis cinereis.*

Arbor est mediocris, foliis cinereis. Fructus fert racematim Pruni magnitudinis, flavos ubi maturi, dulcissimi saporis, nucleis albo ac pergrato, ex quo incole vinum conficiunt. Nigritæ illam appellant proprio idiomate *Caroté*. Familiaris est hæc arbor Brasiliæ Septentrionali non Australi.

11. *Palma Brasiliensis octava* *Irabá dicta* Pisoni. *Pal. Brasl. farinifera. An Tri Larii? id est, Palma Americana fructu racemoso C. B.*

Præcedentibus major est, familiaris in *Piratingæ* sylvis. Ad summitatem illius circa ramos medulla continetur candidissima, quæ cruda vel etiam cocta cum carne vel oleo inter bonos cibos numeratur: Substantia vero durior, candida, quæ confusa cogitur in massam farinæ similem, unde placentalæ non ingræte fiunt; ex succo verò illius pulmentum admodum dulce & suave. Fructus quoq; producit lapidos & dulces: remedium contra famem illis qui per sylvas eas & vastas solitudines peregrinantur.

Lenius Tri fructum rotundum tribuit, Prunellorum specie, sed in racemum congestum tante magnitudinis ac ponderis, quantum homo vix una manu attollere queat. Sed meri sunt nuclei, & quidem Cerasi similis minores, quorum quidem fit usus. Sed & teneram quandam gerit summitatem inter folia [juniorum arborum] quam in cibum cadebat cum Sociis.

Fructus racemis præcedentem *Palman* refert.

12. *Palma nobilis* seu *Regalis Jamaicensis* & *Barbadosi*. *Palmitæ* Franc. D. *Rochefort*. *The Cabbage-tree, or Palmetto royal.*

Rochefort.

Arbor est grandis, recta, altitudinis * immensa. Radices supra terram attollit in circuitu caudicis ad duorum triumve pedum altitudinem; sunt quidem ex paucis respectu proceritatis arboris quam sustinent, verum adeo confusæ & densæ inter se implicatæ, ut ei firmam & stabilienze sufficiant. Hoc insuper peculiare habet hæc arbor, quod crassior fit plerumq; superne quàm inferius. Cum junior adhuc est corticem habet tenerum, canescentem, ad singulos circiter pedes circulis distinctum, unde ætas arboris innoscitur, novum enim quotannis acquirit circulum. Verum cum

Z z z z z

cum

cum adolevit & ad statum pervenit, adeo solida & compacta evadit, ut non amplius id observari possit.

^a [foliorum compolitorum cauliculis ramis vocat.] Summitas seu fastigium multis * ramis pulchellis, cannulatis & pollicis exornatur, qui utrinque, foliis innumeris viridibus, oblongis, angustis instructi mirabilem arbori gratiam & decorum conciliant. Ramuli teneriores, necdum plane expansi, in medio arboris recta attolluntur, dum interim reliqui qui circumcirca incurvati dependent pulcherrimae coronae specie erectos cingunt.

Singulis ferè mensibus unum aliquem & ramulis [rectis foliis] abijcit hæc arbor, & corticem quandam exiit, qui ab infra primò abscidit, èstque quatuor vel quinque pedes longus, duos circiter latus, crassitie corii preparati; Indigenæ *Tchébe* vocant, eumque ad culinas integendas adhibent, aliis suarum ædium conclavia, quemadmodum & folia ad domus operiendas.

Ufus. In fummitate trunci medullam quandam continet, albam, tenerimam & sapidissimam, gulli nucis si cruda comedatur, verum cocta & condita cum foliis multis tenellis & albis, quæ eam undiq; contegit & obvolvunt, inter deliciariora Antillarum fercula locum non postremum sibi vendicat. Galli, & nostrates etiam, substantiam hanc medullolam cum foliis eam involventibus *Clav de Palmiste*, id est, *Caulum* [Braflicam] Palma vocant, quoniam eam cum jecuribus incoquant *Caula* & aliarum herbarum loco.

Siquis hujus arboris truncum bifariam in longum findat, eximátque (quod factum facile est) substantiam interiore filamentoformi & molliulicam, quod restat lignum ita excavatum, pollicem crassum, canales longos, aquæ deducendæ commodissimos & ad durandum firmos præstat. Ex eodem nigricante colore naturaliter imbuto, quodq; polituram faciliè admittit, multa & rara vascula aliaq; utensilia detornantur.

E summo scapi cacumine eminet florum & fructuum involucrum, Spatham vocant, exterius calcnescens, intus è rubro deauratum *foliolis* innumeros flavos arbutulæ seu scopæ cuspulam virgulæ adnascens continens: quibus decidentibus succedunt fructus rotundi, ovi gallinacæ magnitudine. Spatha seu vagina ad florum & fructuum dum adhuc tenelli sunt tutelam comparata utraq; extremitate acuta est, medio crassa, ab uno latere rimâ in longum fissâ, è qua, cum maturescere incipiunt flores & expandi requirunt, ramulus seu arbutula cum accrescunt foras egreditur in *diuturnam auram*. Arbor hæc circulis annularibus caudicis cum Todda panna convenit, fummitate eadem cum præcedente specie. Capite detruncato arborem perire affirmant nonnulli, negant alii.

13. *Urucri-iba* Margg. & Pil. *Palma Brasiliensis farinifera, fructu Pruni, cupule insidentis.*

Palma species est, dactylifera per omnia similis, excepta magnitudine minore, & quod folia non sint spinosa. Flos ut *Gioara*. Fructus (qui & *Urucri* vocatur) fert racematim ut *Pindoba*: quibuscum autem habet magnitudinem Pruni, & cupule squamosæ insident, cuticula grisea, pulpâ luteâ filamentosa; paucâ, dulci confatis, intus continet lapidem durum, in quo nucleus candidus, edulis.

Ufus. E cortice nuclei applicato tubo fit instrumentum ut ad hauriendum petum. E ligno hujus arboris (quod filamentosum plane est) caslo & contuso, sine alia opera fit farina, Lusitanis *Farinha de pa dicta*, Brasiliensibus *Urucri*, coloris rufescentis, quâ utuntur in defectu farinæ de *Mandiocâ* ad panem conficiendum.

Rami hujus arboris, seu potius folia lentissima sunt, unde serviunt ad tegendas casas, & ad vinciendum, ideò, magni usus sunt itinerantibus.

E fructu fit oleum ut è fructu *Pindobæ*, valde medicinale, imprimis adversus Raiarumpundus venenatas; nec puto præstantius remedium dari contra illud malum.

In ipsâ arbore nascitur *Polypodium Caraguata*, quæ aquam præbet ad bibendum.

14. *Palma Brasiliensis nana* Mirti dicta Pisoni.

Familialis est præfecturæ *Cearæ* & *Maranbani*. Fructum fert unicum, edulem atq; dulcem, ovali etiam magnitudine. Cortice est rubicundo nigris maculis; intus verò rubro. Folia illius magni sunt ab indigenis, ut illis regularum vice utantur.

15. *Palma Brasiliensis decima, Miraiba dicta* Pisoni.

Familialis est præfecturæ S. Vincentii, cortice spinis armato: materie durissima, ex qua sunt arces nigri coloris. Fructus fert ovi columbini magnitudine, edules & satis gratos. Nimis brevis est Pisoni in harum arborum descriptione.

16. *Jocara* & *Jucara Brasiliensibus* Maregrav. *Gioara* Pisoni. *Palma coccifera minor* Brasiliensi.

Caudice tenui, recto, glabro, gryleo exurgit, more Palmae cocciferae, sed vix dimidiæ altitudinis. *Flores* parvuli, tripetali, ex albo subflavescentes, in ramo duos circiter pedes longo, in multis ramulis tripedales plus minus expansi, è filiqua flavescente egresso numerosissimi, in medio aliquot staminula flava habentes. Flori succedunt parvulus fructus figurâ *Coco* [Pisoni parvuli fructus, racemosi, instar *Palmarum*] Supra filiquam (quæ ambit suo exortu, seu vaginâ, arboris quasi caudicem), folia in fummitate proveniunt alata ut in Palma coccifera, sed breviora, nec alæ ita longæ ac lata. In fummitate arboris plerumq; folium convolvitur, stans erectum instar fistulæ. Admodum lentus est floris ramus, & pro scopis, imò flagellis potest usurpari.

17. *Palma Americana spinosa* C. B. *Palma Hayri* Park. *Palma facie* Haini J. B. *Palma Brasiliensis sexta* seu *Ayi* Pison. *Che pichip* Palm.

Arbor est ingens, *trunco* multis spinis armato tenuibus & pungentibus instar acuum, Rochefortio latis feu planis, digitorum longis, denticulip figurâ, politis, colore è rubro nigricante: *foliis* Palmae sed longioribus, ligno marmoris nigro simili, quod ferri modo in aqua fidit: quare Barbari ex eo enses conficiunt atque monilia, adeoque durum ac validum est, ut ex eo sagittæ qualvis ferreas loricas penetrare possint. Fructum edit pilæ luforiae magnitudinis, altero extremo quodammodo acutum, [Pisoni rotundum ut cæteræ Palmae, sed non adeo racemiformi] nucleo intus albicante, pingui, sed non eduli.

Rochefortius arborem totam echinatum esse ait, per trunci ramulos & folia rigidis & acutissimis spinis, nec impunè tractandis oblitam, quæ si quem compungant periculofum nec faciliè medicabile vulnus infligunt nisi remediis idoneis tempestivè succurratur. Quocirca Nigritæ atqueiam eam attingant igne in circuitu accenso aculeos amburant. Fructum griseum durum, rotundum, nucleum eolentem claudere. Facta sub ramis incisione vinum quoddam inde eijciunt. Nigritæ.

18. *Areca* sive *Fausel*, sive *Avellana Indiana* versicolor Park. *Fausel* sive *Areca* Palma foliis J. B. *Palma cyjus fructus* sessilis *Fausel* dicitur C. B. *Areca* sive *Fausel* Ger. *Canniga* H. M.

H. M.

Arbor est procera, altitudine *Tengæ* seu *Cocci*, radice nigricante, oblonga, spithamam crassa, radiculis albicantibus & rufas, quæ intus lignoso filamentum sunt, ex se diffundens, caudice ad radicem spithamam crasso, in fummitate paulo minore, cortice obducto viridi-claro.

Rami [verius folia] ex caudice decussatim bini ordine producent, ex se mutuo emergentes, cum pede fummitatem caudicis instar vaginæ seu capis rotundæ ac clausæ circumplectentes, exterioribus interiores circumdantibus, ac simul caput oblongum in fummitate arboris quod crassius est ipso corpore caudicis inferiore, constituentibus: rami exteriores pede fiso ac rupto post succellive suo tempore decidunt. Sunt autem rami hi feu folia pinnata pectinata, costâ mediâ cui pinnæ seu folia adnectuntur superius nonnihil cavâ, inferius rotundâ, colore utrinque viridi: pinnæ seu folia binâ ordine opposita, tres quatuorve pedes longa, quatuor plus minus pollices lata, ac instar flabellulorum superius quatuor aut quinque, plicis complicata, & cum plicis ex oris ramorum producta, in parte interiore in plicarum angulis eminentibus costis viridi-clavis obfita, & intus venis in longum striata, contexturâ rigida, superficie plana, viridi-fusca & nitentia utrinque.

In summa arbore è foliorum sinibus exeunt vaginiformes *capis*, quatuor plus minus spithamas longæ, è singulis foliis singula, furculos floribus & fructibus onustos incidentes, latero latere concavæ, exteriore convexæ, superficie glabra & aequali, in medio partis cavæ striâ lacinosâ sulcata, secundo quam rumpuntur seu aperiuntur, exterius primum è viridi albicantes, post ætate flavescentes, exterius candidæ. Excrecente theca folium è cuius sinu exit vi detruditur. Ramuli feu *Surculi* capis inclusi, ima & crassiore parte fructibus teneris dotati sunt, & in furculis tenuibus spicis solis feu gemmis *florum* in duabus oppositis partibus obducti; sunt autem gemmæ istæ parvæ, angulosæ, albicantes, in tria folia rigida, culpidata ac crassilora bæ apertentes, continent, in medio stamina novem, albicantia, tenuia, sine ullis apicibus, tria longiora ex flavo albicantia, quæ à sex minoribus magis flavis cinguntur.

Fructus justam magnitudinem adepti oblongo-rotundi sunt, in ima & superiori parte striatiore; cortice crasso recti, pulpa rufo-rubelcente, intus in medio medullam albicantem [nucleum seu sentem] continente. Cum autem teneri sunt hi fructus candidi sunt ac nitentes, albicantibus furculis appensi, formâ non rotunda sed angulata, maxima parte foliis clycis oblongo-rotundioribus è mutuo circumvolutis comprehensi. Quomodo fructus paulatim mutantur pro variis maturitatis gradibus vide. Cum teneri sunt humorem multum & clarum, saporis adstringentis, in medio pulpæ continent, pulpâ paulatim auctâ humor minuitur donec nulla superfit, dein medulla albicans nascitur pulpa indurcescente, & cortex tandem auro-flavus fit. Est verò pulpa cum tenera & humidâ est colore albicante subflavo, formâ oblongâ, angustâ & ad fummitatem culpidatâ, dura, colore ex ruto rubescente, formâ minus oblongâ, crassiore ac magis ad conum accedente cuius basis est in ima parte fructus. Pulpa feu dura, seu mollis cum *Besel* addito momento calcis manditur, maximè autem mollis.

Cortex pulpam circumdans corticula exteriore densiori & duriori, quæ superficie plana & glabra est, ac primum albicans, dein viridis, post cum pulpa ac medulla dura est auro-flavi coloris, obductus est: reliquam corticis descriptionem, vide in H. M.

Quatuor plus minus capis in ejusdem arboris capitulo simul reperiuntur. Septimo à satione anno arbor hæc fructum edit, aut si terra ferax sit quinto: vivit 50 annos, 30 in vigore durat, post languescit. Fructus post unum mensem quo è capis erupere aquam recipiunt, post tres menses fructus omni aqua repleti sunt; post sex menses pulpa durâ.

Clusius scribit arborem hanc cortice adeo lævi integi, ut nullum ascensum præbeat, nisi aptatis ad pedes compediis ac laqueis, aut cincto per intervalla caudice vinculis quibusdam, ex sparto aliâve materia confectis.

Mirum auctores nostros non meminisse interiorem nuclei substantiam candidis rubentibusq; venis resperam esse Nucis molchate in modum.

Linschotanus ad caput rudiorum bene describit ramum floriferum & fructiferum vaginâ inclum, Fructus, iniquis, ex longo crassoque ramo in petiolos scopæ instar diviso dependet, magnitudine haud parâ.

Zzzzzz 2

In

Locus.

Vires
& Usus.

In arenosis & maritimis tantum locis nascitur, mediterranea respuit.

Maximam hujus arboris fructui famam conciliavit quodiamvis ejus apud Indos magnates usus, qui cum cum foliis *Bete* assidue masticant.

Arceæ ac Betelæ libum ex ligno five arbore quam *Katam* vocant etiam admiscunt, ipsaque Betelæ folia calce ungunt ex ostrearum testis adfusa confecta, quæ tamen ob exiguitatem corpori nocere nequit. Hanc confectioem pariter deglutunt, succum nempe, nam cetera expiunt. Valet (ut aiunt) adversus sædum oris halitum, firmat dentes ac gingivas, oledinem, five (ut vulgo vocant) Scorbutum avertit, ac, ideo experimentis constat, Indos os nunquam male olere, nulli dentium dolorem esse, aut stomacacæ fedatatem, vel hujusmodi alia vitia, ad summam senectutem usque inviolato dentium ordine, cum interim os velut crure delibutum fædo aspectu fæquale.

Ejus elu ventriculum roborari, nauseam aceri, appetentiam excitari aiunt.

Siccatum fructum (Garcia teste) fit parant, Consulam nucem *Fausel* in tenuissimas partes cum Lycio & folio Betel cui exemptus fit nervus masticant.

Multæ sunt hujus fructus varietates; tria genera è Linfchotano proponit C. Bauhinus. 1. Latere uno pressius, altero latius ac majus. 2. Minus, nigricantibus, duris, *Checny* dictum. 3. A cupis masticatione homo æquè ac a vino inebriatur. At scribit Garcias immaturum fructum stupescere & inebriare.

Fructum quem formâ oblongâ Arceæ subjungit Clusius, Palma-pini suæ nucleo idem existimat Lobelius, affirmat D. Sym. commentari in H. M.

* Hist. lib. 3.
cap. 189.

1. Describit Jo. Bauhinus Nucem quandam nuci Molchatæ & Fausel similem his verbis, Formâ erat & magnitudine Nucis Molchatæ, non sessili & turbinata ut plerumq. est Fausel, unciam longus, durus, sectioni resistens qui injectis in aquam sedit: in una parte pulcher umbilicus, in medio nonnihil protuberans: ab umbilico exoriebantur nervi nonnihil elati, albi, qui per nucem fuscum læve nigricantem obliqui & reticulatum perveniunt ad oppositam partem.

* Hist. lib. 3.
cap. 190.

2. Alium fructum * describit idem lib titulo *Fructus una parte sessilis, velut sulcus distincti inferius, sectioni resistens, colore fusco, globosius fere nisi una parte nonnihil sessilis esset, non tamen Fausel modo, sed suo particulari, cui aliqui fere similes habet sulcos penè reticulatum distinctos: corticem duplicem, unum tenuem, nigrum, lucentem; externum fuscum cum aliquo robore, similem cortici Nucis Molchatæ, durum fragilem tamen habet magnum umbilicum album.*

Hunc fructum à Clusio traditum putat Exot. lib. 2. cap. 22. primo in loco.

3. Fausel accedens nux J. B. Exot. lib. 2. cap. 21. secundo in loco à Clusio descriptus, *seleucia* lis erat longitudo, uncialis crassitudo, cutaceo putamine præditus, cineraceis foris coloris, internè multis fibris constans, penè instar involucri nuci Fausel, inferna parte gemino & velut duplicato calyce munitus, extimâ five supremâ macronatâ: nucleum, five verius nucem, continet nigrâ, valde rugosâ durâ, Fausel non dissimilem; ad cuius genus non ineptè referri possit arbitratu Clusii. Similem deinde accipiebat, cupis officulum erat durum, nigrum, multis villis obstitit, nucleum continens rugosum, durum, insipidum.

4. Nucleus pyramidalis Indicus, ad Fausel accedens venis. Pyramidalis erat, unciam longæ, ex terna parte nigricantibus venis pictus, ad Fausel accedentibus, pulpa alba, dura; in medio aliqua cavitas, eodem modo quo in Nucis Indicâ magna: saporem manifestum in eo non experiebatur J. Bauhinus.

Siri gata Gambit Indis sunt Passilli ex Fausel, Lycio, Caphura, ligno Aloes & Ambari momento compositi, quos potentiores apud Indos essitant. Sunt autem circinatæ prorsus rotunditatis, plani, Nucis Vomice magnitudine & pene forma.

19. *Katow-Indel* H. M. Palma *Sylvestris Malabarica, folio acuto, fructu Pruni facie* D. Com. melhi.

Quatuordecim circiter pedes alta est, cortice nullo, sed crustâ cinereâ solummodo obducta, ligno albicanti prædura altissime unitâ.

Folia albicans, fibrata, odoris sylvestris, sapore unguos.

Folia pinhata ordine decussato è caudice erumpunt, è vertice solum prodeuntia, novellis autem erumpentibus veltutiora decidunt. Horum pediculi fere costæ mediæ virides sunt, glabræ & nitentes, intus plana, extus convexa, hecnon inferius spinis oblongis & rigidis obita. Pinna brevibus peniculis ex adverso costæ adherent, numerosæ, oblongo-teretes, acuminatæ, dense, glabræ, virore nitenti, ad exortum interiora versus clausæ, necnon nervulis subtilioribus in longum striatæ.

Flores rigidi, viridibus ac coriaceis capsis primò occultantur, in quibus deinde apertis emergunt exiguè, plurimi tunc pediculis inhaerentes, tribus rotundis è viridi albicantibus foliis, tribus albicantibus fraginosis staminibus dotatis cohesantes; odore nullo, sapore austero.

Fructus oblongo-rotundi, exigui, prunellorum sylvestrium ad instar, cuspidè duro ac lignoso in vertice dotati, ad basin verò calyce viridi, in tres lacinias facto excepti, primum virides, dein rubicundi, maturiores verò rubro-fusci, nigricantes & nitentes, cortice tenui & fractu facili obducti, ac carne albicante, dulci, farinacea repleti; intra quam officulum continetur oblongum, rufum, sulco profundo in longum striatum, nucleum continens albicantem & amarum. Hi verò fructus rami proveniunt viridibus, glabris & nitentibus, duos ferme cubitos longis, duosq. digitos latis, planis, rigidis ac lignosis, nulloque cortice vestitis, quorum tenerioribus albicillis liquor effluit pellicula austera.

Provenit hæc arbor locis montanis, petrosis & arenosis ubiq. in Malabar, imprimis circa *Wark-pauli* & *Tremmeor*: quovis anni tempore floret fructusque fert, est, non raro ad sexagesimum annum frugifera.

Fructus

Fructus hujus arboris, quemadmodum fructus *Fausel* seu *Arceæ* cum folio Betel & calce viva à Vires & pauperibus manducantur: avidè quoque ab Elephantibus expentur ob *Palmino*, hoc est, medullam suavissimam ramulis quibus fructus adherent includam. Cæterum hujus fructus, aliaq. arboris partes validissimè altringunt, & fluxus quoscunq. potentissimè sistunt. Insuper è foliis pileos con-textunt indigenæ.

20. Palma facie cucifera J. B. Palma cuius fructus Cucis C. B.

Cucifera Theophrasto Palmæ similis est; similitudinem habens in caudice & foliis. Sed differt ab ea: Nam Palma individua simplexq. altitudo, hæc autem ubi plusculum adoleverit dividitur & sic bifida, atq. utraq. ramus rursus subdividitur. Virgas breves, nec multas profert: Fructum fere magnitudine quæ manum impleat, rotundum & oblongum, colore flavicantem, succo dulcem & gratissimum, non congetum ut Palmæ, sed per singula discretum, nucleo magno vehementerque duro, &c.

Ex hæc Theophrasti descriptione constat arborem cuciforam Palmæ speciem non esse: Verum quia Botanici omnes ad Palmam eam referunt, & pro Cucifiorum fructum describant, qui fortasse Palmæ cucifidam sit. Nos quoq. eos secuti cum Palmis subiungemus.

Fructus quem Cuciforum vocant, describente Jo. Bauhino, pugillari est magnitudine, coloris fere melini, altera parte latiore, altera magis turbinata, Cydonum malum aliquatenus referens; Cortice polito, punctis notato, duro, cui fungosa subest substantia, medium digitum fere crassa. Nucleus minor quam figura Clusii [sub nomine Bellii fructus] exprimit, Piri parvi forme turbinatus, nonnihil rugosus, fuscilancium fere longus, unciam latus, cortice undiquaq. obtectus, nonnihil rugolo, rufo, tenui, pellicula interiori Avellanarum aliquatenus simili, sub quo immediatè substantia candida, cornu instar dura [in ficca nostra] gustu lapido & suavi, ut Nucis Indicæ pulpa, aut Amygdalarum dulcium nucleum, semunciam crassa. Cavitates duas habet; alteram in totius fructus medio oblongam, fructus formæ respondentem, inaequaliter tuberolam, pulsæ ex Oryza facie, sed cornea duritie, cæteroquin inanem; alteram in parte turbinatâ, paulo supra priorem incipientem, & ad corticem desinentem, oblongam, exiguam, quam exactè complet corpusculum quoddam, rufum, molle, dulce, quod germen existimamus, à quo per majorem cavernam filum demittitur, duritie, colore & sapore cum nucleo conveniens.

Cordi Nux Indica minor, Theophrasti Cucis in omnibus præterquam magnitudine & figura, cum Nuce Cocos dicta convenit, nobis videtur.

Arboris Cucifiorum descriptionem apud Recentiores non invenio. Fructus tamen Palmæ Indicæ speciem esse arguit, & quidem cocciferæ angulosæ C. B. De loco nihil certi traditur.

CAP. III.

Palma Indica folio bicomposito, fructu racemoso, Schumda pama H. M.

H. M.

Arbor est procera, nascens in arenosis, radice ex rufo obscuro cortice recta, medio ligno molliore, fibris hinc indè vestita.

Caudex duorum hominum amplexum implet, cortice seu potius crustâ cinereâ obductus quæ deglubi nequit, ligno exteriore ad corticem uriore, intimo seu medio molli.

Folia (ramos vocant) bina ordine decussato è caudice prodeunt, * pedibus suis eum ambientia quemadmodum folia *Tenge*, & reticulato cortice, cujus filamenta ex oris pedum originem sumunt circumvestientia, suntq. ad pedem seu bases suas pediculi hi tenues ac cavi, tomentosa rufa lanugine exterius obiti, ac tactu velut coriacei, interiori superficie albicantes seu rufi; inferius latiores, parte superiori, quæ à caudice reflectuntur, rotundiores sunt, & duabus lacunis latis interius utrinque in longum striati, ex quibus versus oppositas partes furculos foliaceos emittunt, qui angulati, & interius striati sunt [furculos hujusmodi in foliis compositis ramulorum appellat Jungius] ad exortum exuberantes, exterius virides ac pilola lanugine, quæ facile deteri potest, obiti, intus filamentis lignosis laxè pextiti, ob lignum paucum leves.

His viris superioriorem partem adnascuntur *folia*, bina ordine opposita, oblonga & velut triangula, exteriore latere longiore, inferiore ad scapum seu costam brevior, quæ concursu suo ad exortum folii angulum acutum efficiunt: tertium latus folium anterius terminans, & prædicta duo latera connectens, cum interiori & breviori angulum obtusum, cum exteriori & longiori acutum efficit. Folia isthac cuspidibus acutis eminent, suntq. contexturæ rigida, venis ex angulo exortis prodeuntibus, quæ certis intervallis velut nervi eminentes, in averia parte exuberant, superficie utraq. glabra ac viridi-fusca, & valdè nitentia.

Flores & fructus in capsis oblongis, quæ ex caudice supra originem furculorum foliaceorum ex-eunt, acunum brachium longe sunt, & quatuor vel quinque viridibus, scutellatis corticibus constant, simul proveniunt furculis numerosis, qui capsis apertis eis erumpunt ac ramo medio crassiori coronati compositi, octo plus minus cubitos longi evadunt, & graves fascias constituunt, densio ordine arcte insidentes.

Flores spici, bini ex adverso, dipetali aut summum tripetali, petalis surrectis, cuspidatis, duris, rigidis, crassis, nullis venulis striatis, intus concavis, colore primum viridi, post rubescente, dein flavescente, alii aperti, alii clausi, atque adeò diversis coloribus, alii rubri, alii coruleo-rubri dilutius aut intensius, alii flavi.

Zzzzz 3

E medio

E medio horum spicorum foliorum emicat penicillus angustorum, flavorum, surrectorum ac stratorum foliorum, quæ instar staminum sunt.

Gemma fructuum juxta spicosa flores ita sunt, minores quam flores, rotundæ ac in ventre cuspidatæ; & cum cuspidate anteriore versus reflexæ, quæ floribus deciduis remanent ac in fructu crescunt; ingenti numero cum jam adulti sunt ramum onerantes, plano-rotundis furculis striatis sine petiolis adnatis, dum immaturi sunt duos ac virides, dein flavos, rubicundos & per maturitatem rubicundo-obscuros & nitentes, constantes cortice tenui, & carne ipsius molli & rubra, linguam acerrime pungente ac lancinante.

Intus semina seu nuclei duri duo sunt, totam semine capacitatem fructus replentes, formâ oblonga, una parte gibbi, altera quæ sibi mutuo accumbunt plani, striis lacunosis, colore exterioris rubro, ac carne intus cærulea, albicante & rubra.

Chamerhiphen peregrinam Clus. D. Syen nihil aliud esse suspicatur quàm fasciam seu racemum qui adhaerent lupus arboris fructus; cui opinioni ut probabili nos etiam consentimus.

Palma viminalis fructu ex arboris trunco spinoso C. B.

Hujus arboris fructus ex stipite pendenti, Pinæ Nuci seu Ananas non dissimiles. Ad me scripsit D. Tamerit Robinson Arborem istam, cujus elegans Icon ex Indiâ Orientali ad Regiam Societatem Londinensem transmissa fuit sub nomine arboris *Sageveer*, esse hanc palmam, vel ei valde similem, quod fructus ex arboris trunco pendunt, ut in Arbore *Jaca* dictâ, & folia sunt pinnata, ex adverso bina. A flore vulnerato exillat Vinum: me monuit idem Amicus hanc Arborem esse veram Palmam ob ramosissimos Arundinaceos, folia acuta, pinnata, palmacea; & ab hisce notis facillime distinguî à *Jaca*, & Arbore Indica *Mamei*, *Momin*, & *Toddy* dictâ.

Hæc Arbor à gentibus Palmis differt situ fructus, qui in hæc è trunco nudus, in illis è capite seu gemmâ prodit vaginâ Spathâ dictâ inclusus.

CAP. IV.

De Palma folio plicatili flabelliformi majore.

Palma coccifera, folio plicatili flabelliformi semina, Carimpana H. M. Palmeira brava semina Lusitanis.

Radice est supernè fibris capillatâ, rectâ descendente, ac ramos transversos obiter emittente, cortice ac ligno nigricante.

Caudex ligno ex rufo nigricante constat, corculo in medio molli, exterioris cortice seu crusta nigricante, quæ deglobi nequit, ut *Tenga*, obductus ligno ad crustam durior.

Folia (ramos vocant) decussato ordine summum caudicem coronant, pediculo quatuor semicirculatis longo, supernè plano & nonnihil cavo, inferius rotundo, ac in oris ob cuspidem emittente aspero & incidente, ima parte spithamam fermè lato, summâ strictiore nec palmum latitudine excedente, prægrandia, in latum expansa, ac veluti flabellum plicata, in plicarum oris eminentibus costis asperis obducta, in anteriore parte incisa, ac in plures cuspides stricta, texturâ densâ ac crassa, in longum venis densis striata.

Fructus externâ formâ similes sunt fructibus *Tenge*, sed minores ac rotundiores, & in vertice nonnihil plani, calyce arcto & majori, & foliis arctè circumvolutis excepti, prodeuntes ex capsâ quæ tribus foliis arctè circumvolutis constat, ac supra ex exortu foliorum erumpunt. Fructus hi externis cortice crasso constant, qui corticula densâ obducta est, in fructibus immaturis viridi-fusca, nitens ac glabra, in maturis inferius supra calycem nigricans & nitens, fulcis & fissuris in longum striata, superius in vertice ex viridi flavescens seu prorsus flava; ipse autem intus pulpam habet densam, quæ primùm mollis & alba est, dein cum fructus probè maturi sunt, filamentis lignosis, tenuioribus ac mollioribus, densè perexta, ac succulenta, saporis subdulcis & non ingrati, odoris fortis ac ejusdem cum carne fructus dicti *Sebeca*. In medio hujus pulpæ duæ trèves nuce, oblongo-rotundæ, & plana; pulpa intermedia à se mutuo sejunctæ confixæ sunt, constantq; exterius operimento crasso ac lignoso, cum vetustiores sunt poroso, ac nonnihil duro, quod in exteriori superficie filamentis lignosis albicantibus arctissime obductum est, adeo ut minus glabrum sit quam operimentum lignosum in fructu *Cocos*. In hisce cum teneriores sunt intus medulla est cærulea & transparent, crassa, mollis, gelatinæ consistentiâ, ac esculenta, saporis dulcis haud ingrati, quæ tempore valde indurcescit, adeo ut mandî nequeat.

Non est hæc arbor *Talagaba* seu *Talipot*, i. e. Arbor umbrosa Cingalensium, ut opinans est D. Syen.

Nascitur in arenosis.

2. *Palma coccifera folio flabelliformi mas, Ampama H. M. Lusitanis Palmeiro bravo macho.*

A præcedente in eo tantum differt, quod loco fructuum, capitula teretia & florifera proferat, quæ ex capsâ præcedentis similibus exeunt è foliorum sinibus pariter emicantibus, duas spithamas plus minus longa, & nonnihil incurva, primùm cum caulibus albicantibus, dein virescentia & fractu facilia, in superficie plurimis squamulis, quæ ex intortione aperta summmitatem eorum respiciunt, obducta.

Flores

Flores quos ferunt inter squamas ex suis oculis emicant in tractibus spirales ac non signatis ac sibi mutuo parallelis consti: suntque stellula, constantes tribus parvis, interius cochlearo-cavis ac rigidiusculis foliis, quæ primùm cum capitulo albicantes, deinde viridescunt, constantes; continentque in medio quinque vel sex tenuia stamina, quæ apicibus albicantibus, subflavis & grandiusculis ac striatis dotata sunt.

In hisce capitulis floriferis intra carnem proximè ex adverso oculorum florum *Gemma* oblongo-rotundæ, ad superficiem erectæ, quæ glabro localitèr oclusæ sunt, continentur, quorum oculis flores inferi sunt.

Capitula isthæc & figurâ & texturâ suâ se genuinis julos seu nucamenta esse produci: unde arborem hanc à præcedente specie distinctam esse non concedimus. Staminibus ergo naturæ legibus à Robinson exhibitis non messe est ut hæc arbores disjungantur, cum altera florifera tantum sit, altera fructifera; seu distincte, non specie: quod idem & *Salici* & *Palmæ dactylifera*, & alia præterea arboribus accidit. At verò si fructum respicias secundum leges istas *Palmæ* ad diversa genera reducentur sine. Aliæ scilicet ad *Prunifera*, quarum fructus pulpâ humidâ molli officulum ambire constat; Aliæ ad *Nucifera*, quarum fructus pro exteriori etiam tegumento materiâ habet fœciorem. At neq; figurâ convenient *Palmarum* fructus, ut earum descriptiones attendenti manifestum fiet, neq; officulorum seu seminum numero: Alii enim & quidem pleræq; simplex officulum habent, alii geminum aut etiam plura.

3. *Palma montana folio plicatili flabelliformi maximo, semel tantum fructifera. Coddâ-Penna, sive Palma montana Malabarica H. M. Cingalensibus Talagas & Talagaita, & Talipot. An Palma referens arbor famiferia C. B.*

Penna Malabarensis generale nomen est, quod cuiq; *Palmæ* speciei attribuitur.

Magnam habet quoad folia similitudinem cum *Carimpana* & *Ampama*. Folia autem, cum arbor in summo vigore est, latitudine quatuordecim, & excepto spinoso pediculo longitudine octodecim pedes superant.

Potquam arbor hæc intra annos triginta quinq; aut sex ad 60 vel 70 pedum altitudinem excrevit, nullis interea floribus aut fructibus prolatis, è medio ejus apice novum quasi caudicem emittit, qui trium quatuorve mensium spatio ad 30 circiter pedum mensuram assurgit, quo tempore folia pleræque decidunt, ac arbor alissimè ac levigato malo planè similis est. Dein novus hic caudex, duodecim aut tredecim circiter hebdomadam decurrit, undiq; longos, rotundos ac leves ramos, nullis foliis aut ramulis lateralibus ornatos emittit, quorum inferiores viginti pedum longitudinem obtinent. Atq; ex his ramis demum plurimi ramuli prodeunt, qui copiosissimis ac exiguis albicantibus foliis, in fasciculis quasi collectis, ternis quaternive contiguis, tribus foliolis lexque staminibus dotatis, instructi, jucundum exhibent spectaculum. His autem foliis post tres quatuorve septimas decidentibus exigua succedunt bacca, quæ indies augentur, & sex circiter mensium spatio perfectæ ac maturæ exhibent fructus: quibus delabentibus novus hic caudex etherascit, totaq; arbor emoriatur. Sunt autem fructus exactè sphericæ, cortice glabro, viridi, carnoso, aqueo, succulento, subpingui ac subamaro vestiti; nucleus verò qui hoc fructu continetur, satis magnus, rotundus, albicans ac eburneus, carne dura & ossæ infersitur: medullare autem corculum nunquam induratur, sed tempore consumitur, & cavitate relinquit.

Hujus arboris ejusque partium omnium in initio & prima germinatione, in incremento, in statu & vigore, inque declinatione delineationes accuratissimas, duodecim tabulis æneis comprehensas, exhibent Horti Malabariçi auctores.

Nascitur hæc arbor locis montanis & petrosis in Malabar, nimirum *Mangatti*, *Tintjour*, *Katow*, *Locui*, & pluribus aliis locis. Crescit quoq; in insula *Zeilan* provinciæ *Menda Corla*, *Agras* & juxta *Boudou Malee*, seu *Adams pico*. Florer indifferenter quocunque anni tempore, quamquam in Augusto non rarè hi foliuli observentur, qui intra quatuordecim menses vix maturos exhibent fructus. Una autem arbor plusquam viginti millia fructuum producit.

Foliorum hujus arboris apud indigenas frequentissimus usus est ad homines innumbrandos: inter *Ujis*, grum autem folium istius magnitudinis est ut decem pluribusve hominibus umbraculi loco inferre queat; quem in finem incolæ extremas folii lacinias consunt, ut rotunditatem quandam acquirat quæ facilius sub ejus tegmine aliquot homines ab imbribus radiisque Solaribus defendi possunt. Insuper folia adium tectis inferiunt; necnon pro chartaceis philis Malabarensis usi utuntur, adeo ut eorum libri non ex libris, hoc est, arborum corticibus interioribus, ipsi ligno adherentibus, sed ex hujus arboris foliis consuntur, admodum durabiles, & si bene asserventur pæne perennes: quibus ferreo stylo suos characteres imprimunt, unde superiore cuticula desiccante literæ insignite remanent. E fructibus autem globuli ad armillas, brachialia, moniliæque pro Domocellis [Virginibus & matronis] tornantur, sique levigati & rubro colore tincti, pro genuino rubro corallo impentis facili obtruduntur.

Ceterum arbor hæc in Medicina vix ullum habet usum: nihilominus tamen succus è furculis fructiferis expressus vomitum excitando conducit ex morfu serpentis vertiginos ac delirantibus. Fructuum theca renella adhuc si discindatur liquot extillat, qui radiis solaribus in substantiam duriorē condensatur, ac mulieri gravidæ exhibitus foetum necat & puerit expellit.

Arbor hæc à Roberto Know Navarcho, qui viginti annos in insula *Ceylon* captivus detinebatur, in Historia quam publicavit istius insule satis accurate descripta est. Hujus arboris (inquit) folium admodum tenax est & molle pergamini instar, & ut commodè circumferatur ut itinerantibus mihi protegat & inumbret, est tamen flabelli in modum plicatile, usque adeo ut in magnitudinem brachii humano non majorem contrahi possit, & præterea levissimum est, ut in partes diffusum in manibus facili gestetur. Integrum folium expansum circuli propemodum implet; verum partes quas secum circumferunt triangulares sunt, eas autem capitibus superimponunt, acutiore angulo anteriorum

trorfum directo, quò facilius arborum & fructuum denforum ramos obvios penetrant & viam aperiant. Milites ea perpetuo secum circumferant tum ad pluvias defendendas, tum ad tentoria sub quibus internoftra quiescant. Flores graviter admodum olent, & propterea Cingalenfibus adeò ingrati sunt & odiosi, ut siqua arbor eorum domiciliis vicina crescat, florendi tempore eam excindunt, nulla fructuum ratione habita.

Medulla arboris antequam floret, (est autem tota ferè medulla paucò ad corticem ligno) elucida est. Pinifunt eam in mortario, ut veteres frumentum solebant, & è farina panes seu placentulas conficiunt, quæ in cibano aut sub cineribus coctæ, panem simillaginem lapore referunt. In insipia Oryzæ ante messim frumenti vicem indigenis supplet.

Hinc forte Arbor hæc *Palman* referens *arbor farinifera* C. B. fuerit à Clusio descripta exot. lib. 1. cap. 3. quæ in Ternate insula Æquatori proxima provenit, cujus summum fastigium in capite orbiculatum instar Brassicæ capitatæ extuberat, in cujus medullis farina, è qua panes fiunt, sicut etiam apud Amboenfes & panes & alia cum lacte fercula conficiuntur: Quamvis descriptio hæc minimè quadret nostræ huic arbori, sed potius Palmæ nobili seu Regali Barbadesi, de cujus medulla farina non fit. De eadem arbore farinifera C. B. accipienda esse quæ Clusius habet Exot. lib. 1. cap. 16. vel locus indicat. Arborem quandam in insula Ternate nasci, quam reciam in multas partes findunt, quas malleis ex crassa arundine factis contundunt, atque inde eliciunt velut farinam quandam, ipsi *Sagge* appellatam, scobi lignorum quæ ferrâ resecta sunt similem, ex qua panis satis albi placentas quadrangulas conficiunt Palmi magnitudine, quibus non modo vescuntur, sed magna ferè ex parte mercimonia sua exercent.

De farina *Sagu* facta ex medulla Arboris *Palman* referentis, ex qua panem Amboenfes conficiunt gustui gratum & boni nutrimenti. Vide Aditamentum ad curas Clusii posteriores. Ditiore desunt hanc farinam cum lacte ex ipsa arbore hausto maledactam, quod pani multum gratæ addit.

Arbor adeò mollis est materiæ & corticis ut eam culello mensario pane transcendere poterunt nautæ. Huc referendam putat Clusius arborem eam cujus meminit M. Dolus Venetus lib. 4. sui Itinerarii, de regno *Fausur* agens, his verbis.

In ea (inquit) provincia vastarum arborum genus est, quas duorum virorum ulnæ vix amplecti queant. Harum adempto cortice, qui tenuis est, succedit ligni materies, tres digitos per totum arboris ambitum crassa, medullam in se continens farinaceam, similem cariei lignorum. Hæc in figuram vas aquæ plenum injecta baculo agitur, ut surfures & reliquæ fordes supernaret, purgare facina substat. Effusa deinde aqua fit è repurgata farina massa, ad varii generis edulia conficienda idonea, panis hordeaceo colore & sapore similia. Illius arboris lignum ferro conferrî potest, nam in aquam injectum illico fidit & mergitur, directèque ut Arundo Donax finditur. Ex eo molles lanceas fieri parant, &c.

Cæterum & *Palmarum* Brasiliensium Iraiba Pisonis & *Urcuri-iba* *Maregrav.* medullæ saniam suppediant.

Cum ergo tot sint Palmæ farinifera species, an Amboenfis illa sit *Todda* panna Malabariensium, an *Codda* Panna eorumdem seu *Talipot* Cingalenfium, an verò Arbor ab utraq, specie diversa non nondum constat: non video autem cur non eadem possit esse cum *Codda Panna* dicta.

Ex quo hæc scripsi me monuit *D. Tamerodus Robinson*, Arborem istam, cujus elegans Icon ex Indiæ orientali ad Regiam Societatem Londinensem transmissa fuit sub nomine Arboris *Sagu* seu *Zagu*, non esse *Coddam* pannam folio plicatili flabelliformi Hort. Malab. sed potius *Toddam* pannam H. Mal. foliis pinnatis, fructipromo cono è multis linguiformibus involucri (veris fructuum localis) composito; & caudice in protuberantes annulos distincto.

4. *Palma Brasiliensis prunifera folio plicatili seu flabelliformi, caudice squamato.* Caranaiba & Ananachiravi *Brasiliensis* *Maregrav.* Pison.

Arbor est Palmæ dactylifera magnitudine & altitudine, ligno duro, rufo seu brunno, crassis nervis intus constante, nullius usûs; cortice exterius gryseo, & cartilagine à terra ad quoddam spatium squamato, squamis ordine cochleatim positæ, quæ primò longiores, successu breviores fiunt, imò tandem decidunt, superne intacto facto; nam arbores adultiore caudicis medietatem superioriorem habent glabram ut *Coccolis*, inferioriorem solum squamatam, squamæ autem nihil aliud funt quam reliquæ ramulorum [foliorum verius] qui decidunt arbore in altum assurgente enascentibus aliis. Ramus quilibet [rectius pediculus folii] duos vel tres pedes longus, compressus, in utroque latere acuto duris spinis nigris armatus, figurâ densicarpium referentibus: unum in uniuersum, rami [folii pediculi] extremitate folium rotundum figurâ, & ita plicis donatum ut manuarum feminarum flabellum referat, viridis coloris, ab extremitate ad medietatem ferè introrsum sectum in multa carinata segmenta, foliis Palmæ dactylifera similia: quodlibet ex his sectis foliis circa duos pedes longum est. Arbor in summitate ramos flos, [rectius folia] quaquaversum in orbem expandit, sursum, deorsum & ad latus, ut Palmæ dactylifera.

Inter ramiferos seu folia ramuli prodeunt longiores, quatuor, quinque, aut sex pedes alti, in multos furculos, lanugine albescente obductos expansi alternatim, & quasi è vaginula prodeuntes, in his existunt *foeculi* pallide flavi sine pediculis, tribus foliis constantes. Post hos proveniunt *fructus*, figurâ & magnitudine Olive, dum virides amari, nec edules, nec ullius usûs; at maturi nigrescunt, & indigenis esculentis evadunt. Secta hæc arbor nunquam renascitur è caudice; tardè quiescit crescit & longo tempore opus habet ut grandæcat.

Folia serviunt ad tegendas casas & corbes faciendos. Pilo duas species pingit, & sibi notas scribit, sibi invicem multum similes, nisi quòd mira foliorum & corticis conformatione discrepant.

Utriusque arboris capus interior egregiè flammam concipit, & instar facis diu foveat, ita ut mihi (inquit) per deserta peregrinanti solatio fuerit, non solum ad illuminandum, sed ad abigenda quævis insecta, & serpentes nocte vagantes.

Huic valde similis est si non eadem Palmæ tertia species, *Latanier* dicta *Rochefortii*. Folia expansa ad pediculum rotunda sunt, extremo plicatilia flabelli in modum, pediculis magnis adnexa, qui è filamentis quibusdam trunci caput cingentibus exeunt. Hæc in falciculos colligata casis integendis *Usus*. serviunt: membrana seu cuticula pedunculis detracta, cribris, canistris seu sportulis, aliisque vasculis curiosis tendendis idoneæ sunt, quæ Indi inter rariora sua & pretiosiora suppellectilia habent. E ligno ipsius arboris, ut & Palmæ *Franca* dictæ, arcus efficiunt, & clavas quibus ensium loco in conglobatibus utuntur, *Zagay* etiam, quæ sunt lanceolæ quadam, quas in hostes suos manibus projiciunt; quin & sagittarum acies eo muniant, quo non minus penetrantes evadunt quam si chalybe cuspidate essent.

CAP. V.

De Palma Humili.

1. *Palma humilis Hispanica spinosa & non spinosa* J. B. *Palma minor* C. B. *Palmires* seu *Chamerhiphes* Ger. *Palma humilis* seu *Chamerhiphes* vel *Palmires* Park. *Palma folio plicatili seu flabelliformi humilis.* *The Dwarf Palm.*

FRUCTUS *Chamerhiphes* quos habuit J. Bauhinus magnitudine erant & figurâ olivari, triplici cortice obditi: extimus colore castaneæ, in rusto nigricans tenuis est: huic alter subjacet crassior, colore cinereo, in fila ductilis: tertius ad nucis molchate colorem accedit, nucleum obvelans duritie cornea, sapore dulcem, album, quem percurrunt linearæ rugæ breves, ex iisque una cæteris longior ad centrum pertingit.

Folia, quæ sicca adervavit, ita erant digesta ut muscarum instar ex pediculo uno seu manubrio triangulari, non multum crasso foliorum dense stipatum agmen assurgat, quorum singula semunciam lata, striata, bifida aliquando, longitudine cubitali in culcratum mucronem desinebant.

Folia nobis observata in locis natalibus, & è scopis vulgo venalibus exempta cuiusvis observatu facilia, ad pediculum palmi unius spatio integra sunt, deinde finduntur in folia qualia describit J. Bauhinus; ubi autem tela folii integra est ad pediculum, flabelli in modum in plicas componuntur, plicæque foliorum diversorum speciem exhibent.

Hoc & J. Bauhinus alibi expressit, Quædam inquit folia dividuntur, sed aliqua tantum ex parte, non ex toto, ut relinquat Palmæ manûs latitudinem præter digitos, ut in humili genere apparet.

Planta ipsa ad cubiti altitudinem & amplius assurgit, inferiore parte (ut aiunt) crassior, superiore tenuior. Flores eed ex obliquo è capillacea quadam coma emergentes, & racematim coherentes, quibus fructus succedunt Palmulis vulgaris minores. Pars radici propinquo in globum extuberans ineritum germen quoddam, quod Cerebrum vocant, innumeri ferè involucri circumferant habet, tenerum, lapidum, suavi Carduorum gustu, proinde secunds mensis pro bellariis estur cum Piper & Salis momento, & ad Venerem excitandam haud parum præstare creditur. Bellonius Alexandriæ in Ægypto crudam mandî ait.

In insula parva ad Promontorium Siciliæ Pachynum, inque maritimis Etruriæ observavimus non hanc speciem sed quæ foliorum pediculis spinosis est: eandem etiam esse putò quæ in Hispaniæ maritimis oritur: nam foliorum ex quibus scopæ illinc ad nos allatæ sunt, pediculi spinosi sunt.

Bellonius duas distinguit species nimirum, 1. Hispanicam non spinosam, quam à J. Bauhino descriptam dedimus; 2. Creticam spinosam. C. Bauhinus unam tantum agnoscat speciem: Et revera quotquot nos observavimus vel in Italia; vel in Sicilia, vel ex Hispania allata folia pediculis erant spinosis. Scopæ tamen Hispanicæ è duum generum foliis, aliis majoribus & mollioribus, aliis minoribus & durioribus compositæ videntur, ambobus tamen pediculis spinosis indidentibus. Verum hoc curiosius observandum propono.

Folia ad sportulas, tegetes & scopas parandas incisa sunt: sunt enim ad verrendas domos non solum peridonea, sed etiam utilis, quòd non constringantur, neque deterantur nisi tempore longo.

Baccæ suæ adstringente vi dantur contra omnes corporis fluxiones.

Chamerhiphe peregrina *Clus.* vide *Palmam* Indicam folio bicomposito, fructu racemoso sive Schunda pana *H. M.*

2. *Palma humilis spinosa*, Atitara *Brasiliensis* dicta *Maregrav.*

Maregr.

Folius est *Sigilli* Solomonis. In septem, octo aut novem pedum altitudinem assurgit, caudice satis crasso & acutissimis spinis ubique munito, unum etiam argue alterum de se spargens ramum majorem: Per intervalla autem ambiunt ramuli fruticem, duos, tres aut quatuor pedes longi, adnatis & deorsum versis spinis viridibus cum cuspidibus brunnis splendens: in his ramulis folia sunt, interdum binâ opposita, interdum unum solitarium, inodora, sesquipedem longa, duos & semis circiter digitos lata ubi latissima, foliis *Sigilli* Solomonis aut *Lili* convallium consentanea & colore planè similia, & in medio nervum secundum longitudinem habentia: tres aut quatuor etiam acutissimæ spinæ rectæ minuit folium inferius. Extremitas autem ramulorum ad unius circiter pedis longitudinem caret foliis, iudex spinosa, & in modum sagittæ tripliciter figurata.

Folia huius plantæ antequam se pandunt arcte sunt complicata in modum foliorum Palmæ, ramulo adherentia, deinde se explicant. Hinc inde in hoc fructu provenit siliqua, pedem aut quinquem digitos longa, teres, duos aut tres digitos crassa, & in utraque extremitate acuminata, paulum incurvata,

incurvata, ubique per ambitum acutissimis spinulis obfita, primò viridis, dein nigrescit, & sponte se aperiens promit ramum ex se, more & modo Palmæ nucifera in multos ramulos distributum coloris ex flavo albescens, qui foliis multi, hinc copiosi globuli sunt, qui in fructus abeunt, quarum formam & consistentiam Auctor non describit.

Vera & genuina Palma species esse videtur: nec obstat quod unum aut alterum ramum majorem de se spargat: hoc enim Palmæ etiam dactylifera interdum accidit, esseque insolitum & merè accidentarium, natura aut lascivientis aut derrantis effectum: ut aliquoties etiam monimus.

Alias adhuc Palmarum species partim è Jo. de Laet Indæ Occidentalis Descriptione; partim è Purchasii nostri Navigationibus producit Johnstonus Dendrol. lib. 2. Verum quoniam imperfectè admodum descripsit, ut nesciam an à præcedentibus distinctæ sint necne, omittendis censui. Earum quas meminit J. de Laet in insula Maragnana nascentium nomina barbara sunt, 1. *Muruy-wue*. 2. *Taia*. 3. *Carana-wue*. 4. *Ovacurui*.

Palma Manicam Hippocratis referens C. B. Palma sacifera Clus.

An hæc planta in Americæ Insulis nasci dicta sit genuina palma, multum dubito; cum nulla pars describitur ab autoribus præter folliculum seu fructus thecam.

CAP. VI.

De Arbore melonifera à Mamœrâ & Papaia distilla.

1. *Mamœra mas* & *semina* Ger. Park. Marggr. *Arbor Platani folio, fructu Pepeni magnitudine C. B. Item Ficium specie fructus Peruani ejusdem. Papaia Peruviana J. B. Papaia H. M. Pino guau Pisoni. Papaia Orientalis, sive Pepo arborensis Col. Annor. in Recchum. Mamœra mas Marggr. Ambapaia H. M. The male Papa Tree.*

Marggr. H. M.

Radix recta in terram descendit, constans cortice & carne albicante, humida, pingui, sine ligno, saporis & odoris oleosi, gravis & ingrati.

Caudex affurgit ad altitudinem viginti & plurimum pedum, pedem circiter crassus. Cortex cinereus est, satis lævis & Juglandis æmulus, in summitate autem, ubi folia circumstant, aliquantulum rufus: densus, viridis H. M.

Folia pediculis insident rotundis, cavis, rufescentibus, satis crassis, ferè directè à caudice extensis, sursum interdum & deorsum vergentibus 1, 2, aut etiam 2½ pedes longis, ambitu orbiculatis, pedem lata, in sex aut septem lacinias incisa, quæ singulæ antèrims cuspidatæ sunt, & septem iterum incisuras habent, texturâ tenuia, mollia ac tenuia, & latè viridia.

Folia nova è summitate caudicis semper erumpunt, vetustioribus quæ in inferiore parte stirpis sunt deciduis, & notas albicantes in ejus cortice viridi relinquentibus, ut inferiori trunci medietas nuda sit, superior foliis vestita.

Flores petiolis tenuioribus teretibus, tres spithamas longis, dilutè viridibus, in medio tubulo peristis, ex alis foliorum ortis insident, multi, conferti, pedicellis brevibus, albicantes, odoris grati, quinque petalis oblongo-rotundis, in stella formam expansis compositi, calyce parvo, arcto & è viridi sulco excepti. Marggravius colorem pallidè flavum, ceræ æmulum flori attribuit. E medio flore emittant staminula decem brevissima, ad unguiculos petalorum in duplici serie affixa apicibus tondent, oblongis, pallidè flavis insignes.

Floret toto anno, fructus fert nullos. At Marggravius falsum esse scribit fructum ferre nullum, uti & feminam non ferre fructum nisi mas addet. Contrarium enim, inquit, me multiplex experientia docuit.

At nos utrumque verum credimus: possunt tamen fortasse nonnullæ arbores androgynæ dari, quæ & flores & fructus proferant; quomodo urticis accidit, quarum nonnullæ mares flores sine fructu, alia feminae fructus sine flore, alia androgynæ tum flores tum fructus sed à se invicem sejunctos & remotos proferunt.

Nascitur in arenosis; H. M. ubique in sylvis obvia est; Marggr.

2. *Mamœrâ femina* Marggrav. *Papajamaram* H. M. *Arbor Melonifera* Bontii. *The female Papa Tree.*

Mari similis est caudice & foliis, [minùs excelsa & caudice graciliore H. M.] foliis plurimum majoribus. Flores fert non in pediculis longis, sed ad ipsum caudicem ex alis foliorum egressos, magnitudine florum Gladioli, quinque petalis oblongis, flavis [albicantibus H. M.] ligule instar angustis, in cuspidem contractis, extrorsum & deorsum cum cuspidè reflexis & contortis constantes, odoris jucundissimi. In medio stamen ovale est, pallidè flavum, magnitudine nuclei Pruni, cui insidet corona egregia flava.

Calyx quo continentur quinque brevium cuspidum est, qui petalis deciduis fructum inferius complectitur.

E medio cujuslibet floris nascitur fructus, nec petala decidunt antequam fructus Juglandis magnitudinem consecutus est, manente quoque, ad tempus stamine floris in umbilico fructus.

Fructus

Fructus ita caudici adnati referunt mammas, unde & nomen meruerunt apud Lusitanos. Magnitudinem acquirit Mali cotonei aut vulgaris Melonis, & ejusdem figuræ: immaturus est viridis, & incisus exiliat lac, maturus ex viridi flavus, carne lutea instar Melonum, densa & solida. Cortex eodem modo separatur & fructus dividitur, grandi intus cavitate.

Semina in interiori superficie inter fungulam carnem numerosa, in quinque series disposita, ad 120, 130, aut plura in uno fructu, ovalis figuræ, magnitudine Coriandi, superficie rugosa flava aspera, fusca, nucleo intus albo, singula involuta in membrana albicante, transparente & nitente, quæ detrahenda est siquis femina velit servare. Saporis sunt ejusdem cum Nasturtio aquatico nostrate.

Pulpa eadem est quæ Melonum tum colore, tum sapore, sed inferior. Fructus crudus esse potest, sed utplurimum solus, aut cum carnis coquitur, sed non magni fit ob abundantiam.

Arbor toto anno fructibus onusta cernitur, & semper etiam floret.

Ex quolibet femine annuo spatio habetur Arbor fructifera, nulla autem durat ultra quatuor annos.

Signum mortis est quod cacumen sponte corrumpatur.

Rarè reperitur arbor habens plus quam unum aut alterum ramum, maxima pars ramis caret, atque ita speciosiores sunt.

Arbor cucurbitifera Ficus Nigritarum Theveri J. B. huic eadem videtur.

Papayæ Orientalis fructum Petrus de la Valle ita describit. *Colum. Annor. ad Recchum.*

Vulgari nostro Meloepone similis est, sed minor, ovali effigie, lævi & virente cortice, nullis aut vix apparentibus striis. Interna parte carnem habet Aurantii colore saturato, sapore dulci, nostratibus simili, sed quid amplius aromatici præ se ferente. Fructifera etiam satis est arbor, & semen colore nigrescente dum recens, & postea ad castaneum dilutum inclinans colorem, quod Coriandi semen aequat crassitie, verum oblongius & densè asperum; medulla candicante, sapore dulci, ad oleum accedente.

Rochefortius duplicem Papayæ distinguit, unam quindecim aut viginti pedes altam & pro altitudine satis crassam, minimè ramosam foliis tripartito divisus Ficus ferè in modum, pediculis longis appendis, qui digiti crassitudine sunt & intus concavi: Fructu mali Cydonii magnitudine, è summo trunco in circuitu enascente.

Alteram huic similem in insula S. Crucis nascentem pulchriorem, foliis crobrioribus onustam, fructu Melonis magnitudine, nec minùs delicato gustu, cortice exteriore flavo, lineis quibusdam videntibus distincto, innumeris granulis rotundis glutinosis & molliculis, sapore acri & aromatico intus repleto.

Nonnulli fructibus crudis vescuntur, verum delicatioris cum Saccharo preparatis. Ventrículum Vires. roborant & concoctionem promouent.

C A P. VII.

Varia arbores Melonifera seu Cucurbitifera continens.

1. *Guanabano* Scaligeri J. B. Park. *Baobab* Alpini. *Baobab sive Abavi* Clusii J. B. *Abavo arbor radice tuberosa C. B.*

Hanc arborem Scaliger stipitem proceram esse ait, folio magno, oblongo: fructum ferè Melonis magnitudine, cortice coloris viridis, splendore Cydonii, digitalis crassitudinis: carne intus candida, dulcedine lactis coacti: semina continere fœcolacea. J. Bauhinus fructum à Bern. Paludano missum pro Guanabano Scalig. sic describit.

Fructus est Cucurbitæ formæ, cubitalis ferè longitudinis, pugillaris crassitudinis, cujus cortice cucurbitino minimùm duro detracto medulla in conspectum se dat, ex albo tantillum pallescens, non ingrata aciditate prædita, in pulvisculum vetustate fatiscens, qui semina immerguntur, pertinaciter hærentia, turgidula, renum figuram imitata, cortice si ungue radatur obducta nitidissimo, coloris nigri, quibus nuclei insunt candidi, callosi, saporis strobili dulcis, tenui pelliculâ obvoluti. Cæterum grana adhuc medullâ involuta filis appenduntur tenuibus, quamquam semina sola nequaquam obleravimus filis illis annexa.

Alpinus arborem quæ fructus *Baobab* dictos fert, foliis esse ait magnitudine ac figurâ Arantii valde similibus: in Æthiopia inflammatis locis nasci.

Fructus recenter ab arbore excisus gustui admodum gratus est, acido sapore, quem comperant *Vires* & divites saccharo: sitim valenter extinguit, multumque refrigerat. Ibi eo utuntur ad omnes calidos *Vires* affectus, febresque putridas, præcipue pestilentes, tum ejus pulpam cum saccharo comedentes, tum succum expressum cum saccharo potantes, vel ex eo paratum Symplicium accipientes. Cayri pulpâ in pulvèrem redactâ utuntur ad prædictos affectus & ad Lienteriam, dysenteriam, aliisque fluxus alvi & uteri.

Huic cum C. Bauhino eandem specie esse opinor

Abavum Æthiopicum fructum Bello J. B. quæ Abavo arbor radice tuberosa C. B. Baobab sive Abavi Clus. J. B.

Pulpa friabilis in pollinem facillè resolubilis, acida ori grata, semina renibus animalium similia conveniunt: differt corticis duritie cucurbitina, quæ ab ætate esse potest, & pulpæ colore subrubro, qui etiam forte vetustate mutatur. Locus utriusque Æthiopia. *Abavi* fructus pediculo crasso & firmo arbori adheret, ad quem sulcorum rudimentum cernitur, in quibus lanugo quædam inest, ut in cotoneis malis; reliquo corpore, in quo nulli excurrunt sulci, lævi.

Planta

Planta è femine nata: Bello prima folia habuerunt mali quidem Citri foliis fimilia, nullo pediculo fubnixæ. At ubi caudex pedalem altitudinem acquiſiſſet in ramos ſparſi ceſſiſe ait, foliaque protuliſſe longiore pediculo prædita, & illa non ſingularia, ſed initio bina, deinde terna, quaterna, & tandem quina ex eodem pediculo prodeuntia, quemadmodum in Pentaphylli, Lupini, Calthæ equina foliis videre licet, quorum medium reliquis majus eſt, deinde illi utrinque proxima. Hæ inſolens non eſt in aliis plantis foliis compoſitis donatis, ut prima quæ exeunt folia ſimplicia ſint & ſingularia, deinde paulatim foliorum partialium numerus in eodem pediculo augetur, donec ad juſtam ſummam perveniat.

Radice firmabantur ſingulari in arborum genere, nimirum rotundâ, tuberoſâ, ovi magnitudinis, appendicibus paucis & tenuibus utrinque exeuntibus, cortice tenui veſtita, quem tenuiſſima pellicula fuliginæ coloris tegebatur, qui facile digiti attritu detergitur, ut tunc radix alba appareat, carnoſa, ſubſtantia Raphano ſimili, ſed tenerior, in qua per tranſverſum ſectâ multæ linæ: à centro ad circumferentiam ductæ conſpicuntur, ut in Raphani radice. Præmanſa tota ſerè in aqueum ſuccum vertitur, ſubdulcem, terreæ odoris, quiſque in ore aſtrictionem quandam relinquit, non ſine exiguo caloris ſenſu, ſalivamque copioſè elicit. Ligni materies ſatis infirma eſſe videtur, quapropter inter cætos arbores hanc recenſendam judico quæ brevi incrementum ſumunt, & fortaiſſe etiam brevi ſeneſcunt.

Babab five *Abawi* Cluſii, (quæ huic proculdubio eadem arbor eſt) deſcriptionem vide apud ipſum in exoticis, lib. 2. cap. 1.

Hæc arbor congener eſt & valdè ſimilis *Mamoeræ* dictæ ſeu *Payapæ*. Orientali *Columæ* notis in *Recchum*, ſpecie tamen diverſa; nam & pulpæ colore differt, & pediculi longitudine. Fructus etiam *Babab* five *Abawi* Cluſii brevi quadam lanugine ſeu flore viſcente obſitus erat; cujus in *Mamoeræ* fructus deſcriptione nulla mentio.

2. *Higuero* *Oviædi* J. B. *Arbor Indica fructu Cucurbitæ forma & ſapore* C. B. *The Califfa* *Arce.*

Arbor eſt prægrandis veluti *Morus nigra*, fructum ferens *Cucurbitæ* rotundæ, interdum oblongæ, ſimilem. Ex eo pateras & alterius generis vaſa conſciunt Indi. Materie eſt robuſta atque apta leſibus, ſubſtantiâ Ehippiti, aliſque operibus fabricandis, Mali etenim *Medicæ* aut *Punicæ* materiam eſſe diceres. Cortice facile delibratur. Folio eſt longo, anguſto per extremum latiore, à quo ad pediculum uſque paulatim anguſtus fit. Indi in aliorum fructum penuria interdum huic carne veſcuntur, quæ *Cucurbitæ* carni cum adhuc vires ſimilis eſt, Corticis etiam color & forma *Cucurbitæ*. Maximus ejus fructus libram aque continere poteſt, minimus pugnum non excedit magnitudine.

Locus. Vulgaris eſt in Hiſpaniola, reliſque inſulis & Americæ continente.

3. *Chireſ* *Theveti* J. B. *Ficui Nigritarum ſimilis fructu magno Meloni pari* C. B.

Si modo rectè deſcribatur folio eximie viridi, exquisitè rotundo, aureo nummo Gallico pari: fructu magno Meloni pari, ſuaviſſimo, cum manditur *Mannæ* modo in ore liqueſcenti, ſeminibus Cucumeris noſtris, cortice cum maturit croceo; à prædictis arboribus *Cucurbitiferis* ſpecie diſtincta eſt.

4. *Choyne Americana* J. B. *Laurifolia Americana pomis capitis magnitudine* C. B.

Fructum fert magnitudinis mediocriſ Citulli, qui quamvis elegans non tamen edulis eſt, figurâ ovi ſtruthio-cameli, ex quo Indi pocula conſciunt, & inſtrumentum *Marnæ* dictum quo in inſeſtione ſua utuntur: Folia *Laurinis* ſimilia.

Frequens eſt in regione Americanorum quam *Morpionem* vocant.

Cluſius huic fructus hitoriam non malè *Guanabano* convenire videri tradit.

5. *Arbor folio Lauri, fructu Cucurbitæ ex Guinea* J. B. *Laurifolia Guineenſis* C. B. *Cluſ.*

Juglandis arboris celſitudinem æquare, nec diſſimili cortice teſtum eſſe ferunt: Folia *Laurinis* habere ſimilia; ad quorum exortum fructus in ramis naſceretur, initio quidem viridis, per maturitatem ex flavo ſpadice coloris interdum etiam nigris maculis conſperſi, interna parte fuliginofi, & nihil continens præter nigrum quandam pollinem. Mali magni ſimilis erat, & orbicularis pene formæ, craſſo ſatiſque firmo cortice præditus; levis admodum pro ſua magnitudine.

Hæc Arbor & præcedentes an ad hunc locum pertineant necne, non ſatis ſcio: ſuſpicio potius non pertinere. Verum cum fructus *Melonum* aut *Cucurbitarum* figurâ & magnitudine emulas proferant *Mammoeeræ* dictæ impræſentiarum ſubjungendas duxi. Ad Arbores pomiferas fortè reduci poſſunt.

CAP.

CAP. VIII.

Ambaiba Braſilienſis Marggrav. Piſon.

Arbor hæc elegantem nancſcitur altitudinem, & ſerè rectam, utplurimum & ſine ramis; quædam tamen & ramos habent, ſed in ſummitate tantum.

Cortex exterior ſimilis ficui, conſtans primum cuticula tenui & cinerea, & ſub ea craſſo, lento, ac viridi cortice. Lignum album eſt inſtar *Betulæ*, verum molle, & quod facile poteſt ſcindi.

Caudex mediocriſ craſſitiei, & totus intus cavus à radice ad ſummum uſque, & cavitas illa per interſtitia ſemidigituli quæ diſtincta eſt tranſverſali membrana, in cujus medio foramen rotundura magnitudinis Piſi. In hac cavitate reperitur ſemper formica rubræ; ipſa coloris eſt hepatici. Verſus ſummitatem folia circumpoſita ut in *Mamoeræ*, quodlibet innitens ſuo pediculo, ſatis craſſo, unum, duos & plures pedes longo, exterius ruſo, interius ſpongioſo. Ipſum ſolum latum, rotundum, magnitudinis integri folii chartæ expaſi, aut etiam majus, in novem aut decem lacinias ſectum, quarum centro infixus pediculus, à quo per ſingulas lacinias nervus ruſus tendit per longitudinem, & venæ eminentes per obliquum; ſuperius ſunt ſaturatè viridia, & inferius cinerea, & videntur colorum in toto habere qualem ſanguis cum aqua mixtus, hiſpida ut folia *Ficis*, in extremitate laciniarum lineâ cinerè ſunt fimbriata. In ſummitate arboris cavitas continet medullam albam, ſucculentam & pinguem, quâ *Nigritæ* vulnera ſua feliciter curant.

Incrementum autem ſumit arbor hoc modo: in ſummitate arboris exiſtit theca oblonga, foliacea, incana, quæ continet in ſe unum ſolum, & duas, tres, vel quatuor minores thecas. Exteriore theca ſe aperiente arbor folio augetur, & ſenſim fit altior; ſolum autem hoc in theca adhuc abſconditum orbis menſalis magnitudinem habet; cum theca naturâ ſua aperitur, egregiè complicata ac reconditum jacet, & quod jucundiſſimum ſpectaculum novum illud ſolum planè incanum eſt interius, ac dilute viride, ſuperius planè rubrum, ut aluta *Prutenica*, & eo modo ſplendens. In centro autem folii, ubi pediculus inferitur, in ſuperiori ſuperficie ſex ſtella rubra, è viridi ſubflava conſpicitur, nimirum quaſi centrum omnium nervorum dilute virentium & ſubſtaveſcentium, qui per omnes lacinias ſecundum longitudinem extenduntur. Exteriore theca aperta reliquæ minores ſuccellivè ſe aperiunt, & ſimilia folia exhibent.

Flora prodeunt hoc modo; in brevi pediculo ex caudice ſuperiori, ubi folia ſtant, enaſcuntur quatuor aut quinque, juxta ſe pendentia, farciminum inſtar, cylindracea corpora, ſex, ſeptem aut novem digitos longa, pollicem humanum craſſa, intus cava, & conſtantia goſſipio, mollia, exterius autem acinis brunni coloris; ut flores ſiliginis noſtris: hiſ decidentibus acini illi augentur, denub detrahuntur ac comeduntur. Cito admodum hæc arbores in eximiam altitudinem aſcendunt.

Ignem ſine pyrite & chalybe ita eliciunt *Braſilienſes*: Fructum ligni aut potiùs radicis hujus arboris ſumit excuſatum, in eo faciunt foraminulum, huic immittunt bacillum ſaſtigiatum ex duro aliquo ligno, & quaſi terebrando circumagunt, pedibus fructum illud immotum tenentes, ac applicantes folia ſicca arborum ſeu goſſypium, ſic eliciunt ignem.

In ſylvis raro reperitur, ſed in arvis quondam excuſtis.

Pinguis eſt ſummitatibus hujus arboris expreſſus ſuccus non ſolum hæcentibus fed & inveteratis ul. *Locui*. ceribus medetur. Folium quoque tenerum & recens, aut ſolvium hujus arboris cortex fit apponatur *Vires*, temperat & mundificat partem affectam.

Succus eſt gemmis expreſſus, qui facultate refrigerandi atque adſtringendi pollet, puli de *Tipioca* inditus calidam ventris proluviem ſiſtit: menſes denique nimium fluentes tum & virulentum genitalium profluviū compoſcit. Idem puerperis nimio menſtruum profluviū laborantibus, in modum cataplaſmatis umbilico impoſitum inſignter prodeſſe experientiâ ſua confirmat Piſo.

Ambairinga Piſoni & Marggrav.

Ramo eſt rubicundo & ligno minùs cavo, foliis verò ſuperius ſaturatè, inferius dilute viridibus, adeoque aſperis, ut loco limæ quadam cum iis poſſint levigari. Liqueorem continet oleoſum ejusdem cum ſucco *Ambaibæ* uſus & efficacia. Fructus fert magnos, tenues, palmæ longitudinis: maturiſcentes dulceſcunt & edules ſunt.

CAP. IX.

De Muſa ſeu Muza arbore.

Muſa Arabibus dicitur, *Pala*, ut putamus, Plinio à voce *Bala*, quâ hodiernum, ut olim, *Malabaribus* innoteſcit.

Ceterum quamvis ab omnibus Botanicis arboribus accenſeatur, vix tamen frutex, ne dum arbor, cenſenda eſt, cum caule annuo ſit.

Nos quoniam Planta hæc ad modum *Palmeæ* eſt & non ramoſa, ei ſubjungendum duximus, quamvis revera ab eadem genere diſſerat.

Aaaaa

Oviædi

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS QUINTUS,

QUI EST

De Arboribus quarum fructus à floribus remoti vel
sejuncti sunt.

Hæ in quatuor genera dividi possunt. Sunt enim vel,
1. *Nucifera*; Nuces autem voco fructus majores putamine durissimo, unde
um claudens. Hæ vel sunt nucæ duro & fragili putamine rectâ, *Ju-
glans v. g. & Avellana*, vel nucæ molliore & coriaceo tegmine obductâ;
quæ itidem in duplici sunt differentia, nimirum vel 1. nucæ tegumento
exteriore echinato undiq. inclusâ, eâq. vel spinis minus rigidis hispida,
nucæ triquetra; ut in *Fago*, vel spinis rigidioribus magisq. pungentibus
munito; ut in *Castanea*: vel 2. nucæ calyce seu cupula exceptâ; ut in
Quercu, *Subere*, *Lice*, quod genus arbores *glandifera* appellantur; & di-

vidi possunt in eas quæ folio sunt leniore & molliore ut *Quercuum* variz species; & eas quæ
folio sunt aculeato, eâque vel semper virent ut in *Lice*; vel deciduo, ut in *Subere*.

2. *Conifera*; de quibus vide Sectionem secundam, his adjungimus quasdam bacciferas ob eas
illis convenientes.
3. *Lanigera*; vid. Sect. tertiam.
4. Seminibus vâculis membranaceis, vel membranâ extantibus anctis inclusis, vide Sect. qua-
rtam.

Librum enim hunc pro hac divisione in quatuor Sectiones partiemur.

SECTIO PRIMA.

Arbores fructu à flore sejuncto Nucifera.

CAP. I.

De Juglande.

Juglans quibusdam dici videtur à juvando & glande, ut Macrobius refert; tamen non dubitan-
dum quin sic vocetur quasi *Jovis glans*. Nempe eâ ratione à *Joviglans* est *Juglans*, quæ à
Jovipater Joviter. Nam ut dicitur *Marfiter & Diefiter*, sic & *Jovipater* seu *Joviter*,
ubi Jovis est antiquus nominativus.

Non est tamen *Juglans* à *Jove* & *Theophrasti*, cum ea potius *Castanea* sit, sed ut nonnullis
videtur, *Nux Persica* ejusdem, ut alius, *Nux Euboica*. *Nux Basilea* seu *Regia* Dioscoridi & Galeno
dicitur: *Persica* etiam & *Basilea* Plinio. Nucleum *Caryon* (inquit Plinius) à capitis gravidine,
propter odoris gravitatem convenit dictum.

A. *Nux Juglans* J. B. Ger. *Juglans vulgaris* Park. *Juglans sive regia vulgaris* C. B. *Ux
Malnut-tree*.

J. B.

Procerâ arbor est, multis prælongisq. nixa radicibus, trunco ad bipedum ternumve cubitorum com-
plexus sæpius crassifecente, materie ampla, rufa vel subfusa, multis exiguis segmentis scarificata,
quibusdam partibus undulatis crispâ, robustâ: firmis vâstisq. ramis brachiata, cortice cinereo,
crasso, lavi, per senium huius, & in rimas altas delitescit. *Folia* pinnatim disponuntur, conjuga-
tiones claudente folio impari, quorum singulâria ampla, sesquipalmum longa, palmum fere lata,
principio & mucrone angustiora, venis obliquis à medio nervo deductis, cum tenera adhuc sunt
rubricantia, suaviterq. olentia, cum adoleverint pulchrè viridantia, odore jucundo, ferè Laureo, ferè
graviori

graviori & vehementi, sapore adstringente. *Juglum* profert longum, multiplici callo compactilem,
cujus flavescences panicula brevi decidunt: tum flos emergit herbaceus, [ego pro vero & genuino
flore *Juglum* habeo, ut qui è staminibus & apicibus componitur] totidemq. calyculacea tegumenta
quot flores petiolo contrahuntur, quibus singulis singula includuntur nuces. *Nucem* sive fructum,
quales simul multi confertim ex eodem pendunt pediculo jam perfectionem tegit pulvinatus calyx,
acerbi & amari saporis, nec sine acrimonia, nigro colore manus inficiens, cui subiectus cortex ru-
gosus, lignosus, in duas carinas apertilis *nucleum* continens in binas partes ad medium ferè fissum,
& pane quadripartitum, revolutionibus cerebri similiter inaequalem, primò mucosum ac insipidum
ferè; deinde per maturitatem callosum, candidum, dulcem, cuticulâ pallidâ rectum, exortum tra-
hens ex candida, & exacido-amaricante quadam substantia pulposa, cujus terrestrior portio in li-
nea, vel ex ligno membranacea quadam nucleorum diffimentia abit, qualibus tenerioribus interior
offis cavitas magna ex parte obducta est. Integri & maturi magnitudine minoris aut mediocrius
Persici, & pulpa viridi, seu integumento externo pulvinato [quem Festus vocat *culculum* quasi exi-
guum culeum] atq. carnosum dempto, uncia ferè latiores, & hac ipsâ latitudine longiores, ex rotundo
in oblongum subtemescentes, sed delumbata utring, quâ valvularum commissura est circinatione ro-
tundi. *Nucleus* duplici *cuticula* seu membrana tegitur, exteriore flavicante & *subamara*, quæ dum
nux adhuc recens est facillè deglutitur, cum arefcit arctè adhaeret nec potest separari; interiore tenuiore &
pellucida.

Nuces Juglandes magnitudine, figura, duritie, sapore multimodis differunt. Recentiores sex po-
tissimum differentias adnotantur. 1. *Nux juglans*, sive *Regia vulgaris*. Hanc à duro cortice & *species*.
frangendi mora *Moraciam* & *Moracillam* vocari tradit Hermolaus. Non facile à putamine purgari
potest. Sordam nominat Cælsapinus. 2. *N. J. fructu maximo*. Caballinam Dalechampsii vocat.
Nostrates *the French Walnut*, i. e. Juglandem Gallicam. Bonitate & pondere ad proportionem
reliquis cedunt: non enim intus oppleta, sed magna ex parte vacuæ sunt, minus sapida, Mâlis
magnitudine ferè æquales, è quarum cuppis ferè valvis marsupia pueris ceterisda sunt. 3. *N. J.*
fructu tenero & fragili putamine, à Dalechampsio *mulsica* dicta, quod ætatis generibus mollior sit;
ejusque putamen vel digitis facillè rumpatur. Tarentine vel eadem est, vel similis. 4. *N. J. bifera*:
cujus generis Hermolaus in Silvatiano Patavini agri viculo provenire satis constare tradit. Et Plinius
nuper (inquit) Consularem virum audivi biferas & Juglandes nuces se habere prostantem.
5. *N. J. fructu serotino*. Nuces S. Joannis dictæ, quia ante diem S. Joanni sacrum neg, folia, neq.
nucis offendunt; cum verò id tempus adest, pares reliquis nucibus quoad fructum & folia existunt;
quales Tragus Valoniam ad Rhenum, binas etiam Giengenbachii extare refert; J. Bauhinus circa
Tigurum aliquando vidit; Dalechampsii circa Lugdunum observavit. Has ego non peculiare ge-
nus fuisse existimo, sed differentiam quandam vel varietatem accidentalem & præternaturalem.
6. *N. J. folio serrato*. Hujus nuces teneritudine & longiori forma à vulgaribus diversæ ab Hoge-
lando latè non modo germinantur, sed etiam folia protulerunt, vulgaris quidem Juglandis similia,
sed longè magis renella, atq. in ambitu serrata. *Clus.*

His adde Virginianarum Juglandium duo genera: Unum forma & sapore parum ab Anglicis dif-
fert, putamine crassiore & duriori: alterum majus, cortice scabro & duro, nucleo magno, dulci
& oleaginoso, ex quibus confusus lac conficiunt cum suis cibis miscentes. Harum arborum nonnullæ
80 pedes longæ. Parkinsonus duas Juglandium Virginensium species describit, quæ ab his viden-
tur diversæ. 1. Prior, *Nux Juglans alba Virginensis* eidem dicta, arbor est erectior & minus parva,
nucæ rotundiore, minore, putamine multo crassiore magisque albicante quàm cupvis ex prædictis,
nucleo etiam multo minore, æquè tamen candido & dulci. 2. Posterior *N. J. nigra Virginensis* de-
nominata fructu potissimum à præcedente differt: qui niger est & rotundus, alper seu rimosus, pu-
tamine admodò crasso & duro ut validis mallei ictibus vix possit confringi, nucleum intus minimum
claudens.

Ubi sponte proveniat *Nux Juglans* nescimus: in Italia, Gallia, Germania, atque etiam Anglia *Locu.*
in viridariis & agrorum marginibus passim plantatam observavimus. Amat loca montana, humida
& frigida, plerumq. lapidosa, Autore Palladio. Quod in Italia & calidis regionibus fortasse ve-
rum est, at in frigidioribus, ut Anglia & Germania, summitates ejus sæpius gelu peruntur, ut
præcocius germinaverit: In Germania juniores arbores interdum perduntur, præsertim si loco
humidior plantatæ fuerint, teste J. Bauhino, quod in Anglia nunquam observari evenire.

Julos gemmatæ, protrudit Martio, aut initio Aprilis. Fructum ante initium Septembris apud nos *Tempus*.
non pericit. Differunt tamen arbores hoc respectu, alia enim præcocius sunt, alia serotina,
nec ante Octobrem mensem maturantur. Diu est antequam fructum ferat hæc arbor; viginti
plerumq. anni prætereant à prima satione seu germinatione è semine ad fructificationem. Multos
annis supervivit, ac mirum in modum grandæscit. Cariem (ut annotat Tragus) vetustatemque
non sentit. Teneram esse arborem, & in calidioribus regionibus locisque apricis feliciter provenire
scribit J. Bauhinus, quod ut verum sit, frigidiora tamen non averat.

De satione & infusione hujus arboris consule geponicos. Nucibus feritur *Juglans*, nec inferi
vult ut alia arbores. *Trag. Ruell.* quod sanè nobis verisimile videtur, quamvis Palladius aliquid contra-
rium affirmat. Ut res sit, nos cum J. Bauhino insitionis multâ curâ non opus esse judicamus, si-
quidem nucleum satè facillè ac feliciter proveniant.

Ut nucs in proximum annum copiosius proveniant, mos est hodie apud rusticos quosdam, ut
nucs peritis decutiantur. Hinc non inconcinne quidam alludendo cecinit,

*Nux, asinus, mulier simili sunt lege ligata:
Hæc tria nil fructus faciunt si verbera cessant.*

Verum hic mos, quantumvis apud nostrates etiam inolevit qui & suum rhythum habent,

A a a a a a

A. Spaniel,

*A Spaniel, a Woman, and a Walnut-tree,
The more they are beaten, the better fill they be.*

ratiōne repugnare videtur. Quid enim aliud ab huiusmodi verberatione sperandum est, quàm ut gemitu futuri insequenti anno proveniētis spes decenteretur?

Umbra Juglandis noxiā esse plerique affirmant & capiti inimicā: Johan. Muis in Podalirio reditivo, p. 57, 58. Decubitus sub hac arbore dolorem capitis inducere experientiā D. Boyle probat. Hic autem dolor (inquit) non provenit ab umbra (ut vulgus arbitrat) sed à vaporibus ex foliis arboris egredientibus, qui quā infestī sint mucis etiam unicuique, notum est: nam affatim tempore ad mucas abigendas valde familiāre est, ramulum Juglandis ab arbore avellere; verum quicquid est de mucis, haud facile id mihi perscrutari, imò cum D. Evelyn non tantum innocuam, sed & amēnam, & salubrem existimo ob odorem gratum quem folia expirant, & deceptos suspicor qui se contrarium expertos affirmant.

Vires.

De viribus Dioscorides & Plinius hac habent. Nuces Regiæ in cibo sumptæ concoctæ sunt difficles, stomacho nocent, [bilem gignunt] capitis dolorem inferunt, suntque tussientibus inimicæ; [Plinius de ficiis, quæ unguinosiores sunt, hac tradit; Recentes enim (inquit) iuncioresque sunt,] utiles verò in cibus jejunis ad vomitiones concitandas. [Pro his Plinius habet inimicæ esse vomitibus jejunis, atque, aptæ in Tenefimo solo; trahunt enim pituitam.] Venenis quoque resistent cum ficibus & Ruta præsumptæ, ac etiam post ipsā Venena hausta comestæ, addit Plinius angine prodesse cum Ruta & oleo. Largius etatē latos lumbricos pellunt. Imponuntur & mammae inflammationibus, abscessibus, luxatiōis, cum mellis exiguo & Ruta. Cum Capæ autem melle & sale contra canis hominisque morsus proficiunt. Eadem cum calyce suo perustæ & umbilico admotæ tormina sedant: Putamen verò combustum tritumque in vino & oleo puriorum capite perusto capillos decorat, & Alopecias replet. At qui intra ipsum est nucleus tritus & cum vino appositus menses sistit. Perveterum autem nucum nucleis commanducari & impositi gangrenæ, carbunculis, Ægilopis & Alopecis præstant sunt remedio. Aliis miscetur ad acrimoniam ipsorum eximendam: Plin. Capis.

Cortex Juglandium lichenum vitæ & dysenterici prodest: Folia trita cum aceto aurium dolori Plin. Antidotum Mithridatis ipsius manu descriptum constabat ex duabus nucibus ficiis item Fici totidem, & Ruta foliis 20 simul tritis, addito Sals grano: qui hoc jejunis sumat nullum venenum nociturum illo die.

Coquitur hæc nux, autore Galeno, facilius quàm Pontica, i. e. Avellana, stomachoque est gravior, & multo magis quando cum Caricis manditur. De recenti nuce hæc accipe, nam sicca in succum pinguem transmutatur ut cibo prorsus fit inepta.

Corticis nucum exterioris succus expressus vel crudus, vel cum melle decoctus ad dandam consistentiam, in ore gargariatus, ad uvulæ relaxationem, tonsillarumque & gutturis inflammationes vi sua adstrictoria cum tenuitate partium conjuncta utilissimus est Galeni experimento.

Virides seu recentes Juglandes ventrem ciunt. Galen. Aet. Veteres & ficæ potius affringunt. Concoquantur probe in Ventriculis frigidis, in calidis in bilem vertuntur.

Cortex interior arboris ficicans vomitum ciet valide; Juli five nucamenta lenius.

Tinguntur cortice illarum [nucum] lana, & rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis, Plin. hist. lib. 15. c. 22.

Inest quoque Juglandibus nucibus propria quædam ac peculiaris facultas ad remoratos menses cunctos, aliis medicamentis nihil proficientibus. Macerantur in aqua donec nuclei membranis possint nudari; deinde nuclei ita expoliati macerentur in Aqua vitæ per biduum, eorumque duo vel tres quotidie manè jejuna exhibeantur per decem dies ante tempus menstruæ fluxionis.

Succus radicis violenter purgare dicitur nonnisi rusticis exhibendus.

Aqua etiam Juglandium immaturarum destillata ad multa commendatur, v. g. ad dissolvendos thrombos concreti sanguinis, ad vulnera & ulcera calida, ad anthracem pestilentem foris impolita. Ad eadem valet & foliorum Juglandis aqua. An verò aqua Juglandium refrigeret, adeoque Anthraci conveniat merito dubitat J. Bauhinus.

Nuces Juglandes post pilces sumptæ eorum coctionem adjuvare creduntur, unde Jilind Scholz Sæternitana,

Post pilces nuxes, post carnes casens esto.

Certum est etiam eas venenis repugnare præsumptas in cibus unde sevientem pestilentia Proceres pariter ac plebs infima, quietetiam rura tostas jejuni mandunt.

In transmarinis regionibus Juglandes teneras & immaturas, cortice exteriori acuto cutello deciso atque etiam putamine duriore, in aqua frigida maceratas aliquandū & deinde ad mollitiem coctas in syrupo & saccharo preparato leviter bullitas & in eundem demersas reservant pro Belariis.

Juglandes virides decerpit Maio vel Junio appetente, antequam earum putamina obdurerent, saccharo adfervate stomacho utilis evadunt. Imò ex nostra observatione Juglandes, dum virides adhuc & immaturæ sunt integræ unæ cum corticibus & putaminibus saccharo condite, five (ut moris est) in aqua saccharata decoctæ donec tenebescant, deinde eidem aquæ ad syrapi consistentiam coctæ immixtæ ut servantur, si duæ vel tres sumantur sub vesperam à cibo sumpto, alvum leniter subducunt.

Decoctum corticum exteriorum nucum Juglandium terræ superfluum lumbricos & foraminibus suis vel elicit, vel exigit.

Tragus

Tragus scribit quosdam exteriorem corticem nucum Juglandium arefacere, inque pulverem redactum Piperis loco in condiendis cibis usurpare: cui ad saporem commendandum nonnulli pulverem foliorum Salviæ adjiciunt.

Juglandis materies mensis & urensilibus laudatè dicitur, & operi tectorio. In Gallia plurimi fit, hoc lignum pro mensis, scamnis, lectis, cathedris, scriniis abacis & aliis ejusmodi, quæ tela cerea fricatæ sepe; sic egregiè poliuntur, & nitidum splendorem acquirunt. D. Evelynus fabros nostros oleo flos calido affricto lignum hoc expolire solere ait. Maxime autem attimatur ob colorem suum varium, venas undulatas ac crispas, & materie soliditate.

E nucibus tunc, calcatis & expressis elicitur oleum, quo nonnulli ad gangrenas, carbunculos, ægulas & nervorum ulcera utuntur. Infusum auribus forditi prodest, & idem utilis calidis doloribus illitum. Matthiolus nullius in Medicina usui esse scribit, sed ad lucernas & lampadas præcipue expoti, quod durabilis sit oleo olivarum. Præfertur etiam pictoribus ei quod è Lini semine exprimitur; siquidem hoc cerussæ admixtum tractu temporis colorem immutat, illud vero in corruptione perpetuo asservat. At alibi status potenter dissipare, & in coli affectibus à statu genitis plurimum afferre auxilii tradit. Aetius eandem ei vim tribuit quam oleum Amygdalinum, insuperque hoc privatim habere tradit, quod inaurantibus aut inurentibus conducit. Siccat enim & ad multum temporis inaurantibus & inunctiones continet & adfervat.

Iscæ [Isæ] Paulo sunt spongiosa quædam corpora in Quercibus & Nucum Regiarum arboribus nascentes, [Fungos, puto, intelligit] quæ Barbari magis in usu habent. His inter cætera cæteriorum genera usui fuisse Antiquos idem Paulus testatur, in longis stomachi destitutionibus, inque Hydropticis. Quomodo autem iscæ ad usum nem uterentur sic demonstrat Cælius Aurelianus. Fungos ligneos interitus ac superius angustos formantes [convenientius interitus latos efficerent, quo melius cui infisterent] patientibus apponunt locis, quos fummitate accensos sinunt concrenari donec cinerem aut sponte decendant. Id hodie imitantes Turci sarmenatim vitis bene aridum parti male affectæ applicant & fummitate quoque accendant. Hoc modo Mæcæ dicta unctur nunc dierum, ad Podagras & alios morbos. Cæterum creber est usus Fungorum Juglandium sclopetræis ad ignem conferendum: modum præparandi fungos ad hunc usum vide apud J. Bauhinum in historia hujus arboris.

Arbor vulnerata initio veris antequam folia emittit liquorem effundit copiosum, minus tamen dulcem quàm fit Betulæ succus.

C A P. II.

De Corylo seu Avellana Nucē.

Coryli vocis Etymon non invenio. Avellanam ab Avellana Campaniæ oppido ubi abundat dictam putat Servius. At Plinius Avellanas antea Abellinas patrio nomine dictas scribit, lib. 15. cap. 22. Abella igitur oppido nomen. Pontica dictæ sunt hæc nuces, quoniam in Asiam Græciāque è Ponto venere. Auctor Plinius loco citato. Potius, crediderim, quia in Ponto abundat; nisi de Satisvis fere barbaris intelligat, quibus forte Pontus patria; nam sylvestres passim spontaneæ sunt. Theophrasto Heracleotice ad Heraclea Ponti urbe, cui & æque simpliciter, uti probat J. Bauhinus; Aliis Prænestine dicuntur ab Agro Prænestino, ubi affatim proveniunt; vel quia Prænestini olim à Pœnis obfessi is famem toleraverint. Hippocrati de Dieta æva maris, teste Casp. Hofmanno, dicuntur.

A. 1. Corylus sativa J. B. item sylvestris. The Filbert, and the Hazel Nut.

7. B.

Folio est Alni, sed acutiore, nec eum in modum viscido, hirsuto, modicè ferrato, rugoso, suaviter odorato. Flor è gemmula erumpit coccineis filamentis compositus; simūque Juli longi, tendens quàm Nucis Juglandis, qui priusquam decendant flavi fiunt. [Ego Julos pro genuinis & legitimis floribus habeo, non filamenta illa coccinea.] Fructus simul aliquot juncti, involucri callosi, laccosis, herbaceis, barbatis, hirsutis, adstringentibus & acidis obsepti, magnitudine dimidio minores utplurimum Juglando, oblongi vel globosi, putamine umbilicato, per maturitatem flavescente aut rufescente, lavi, lignoso aut duro satis: cui subest pellicula, in domesticis quibuldam coccinea, in aliis subrufa, nucleum obvestiens albidum, firmiusculum sicut Amygdali nucleus, ejusdemque sapore dulci, lacteum remittentem succum. In Avellanis nucibus antequam nucleis formetur aut perficiatur ambiens pulpa est candicans, fungosa, saporis acidi. Ipsi vero nuclei plurimum obnoxii sunt vermicibus, qui omni inus nutrimento consumpti ipsam etiam putamen pertruncant ac prorepunt. Ipsa Corylus arbor est ex radice crassa læve se diffundente, nodosa atque crispâ caudices magna ex parte aliquot emittens, in multos ac robustos subdivisos stolonos, virgæque lentas & obsequiosas quales quatuordecim emittit novas, nec ramosa; materie candida, molli. Caudex ubi annosus fuerit cortice obducitur incano, lævi, & vilum nonnunquam producit, ut nos etiam observavimus.

Nuces Avellane primariā divisione distinguuntur in sativas seu barbatas, nostratibus *Filberts* dictas, & sylvestres seu calvas, Anglis *Hazel-nuts*.

1. Sativæ seu barbatæ dictæ, quia membrana exterior callosa, totam nucem contegit, utraq, eam fimbriola in barbe modum protrahit. A vulgaribus seu calvis distinguuntur quod majores sunt & longiores, umbilico majore & elatiore, opposita parte acutiore, putamine minus crasso, fractu faciliore, gustu nucis gratiore. Harum duas seu species seu varietates observavimus, Alteram nucleo rubrâ vel purpurea tunica contextâ, quæ sativa rubra 7. B. Sativa fructu oblongo rubente C. B. Sativa fructu longo 7. B. Alteram nucleo albâ pelliculâ recto, cujus meminere etiam C. Bauhinus &

Avellana

& Parkinsonus, qui præcedens nucleum gutta gratiorem & delectatorem esse ait, quam hujus, quod & nobis probatur, unde & illud præcipue aliis laudat, nectis adhiberi solet.

2. Nuces sylvestres seu calvæ dictæ, quod putamen exterius totam nucem non contegat, sed superiorem ejus partem nudam relinquat. Harum in inferiori fere in figura magnitudine, putamine crassitie, nucleorum sapore, maturiscentis tempore differentie sunt. Dux præ aliis maxime præcipue viles: 1. Sylvestres vulgares, quarum sylvis & sepibus passim proveniunt & minores præcipue viles: 2. *Maxima Hispanica nobis dicta*, quia ex Hispania ad nos advenit, hæc nux Avellana sativæ albae maximifera *Park.* & sativæ fructu rotundo maxime. C. *Alia* Lugdunensis & Italica dictæ, unciali æqualitudo, rotunda, putamine ligneo cæteris omnibus duriore. Latiores fere sunt quam alia, umbilicus sessilis, leviter compresso, nucleo duriore, cæteris gauli suavitatis facile cum saporis perantem. *Col.* 3. *Alia* in Germania, quas passim in hortis & vindaria translatos colunt, sylvestribus arboris & fructus facie similes, sed duplo fere majores speciosiorisque, utrimque fere obtusiores, nucleo habitori suavitatis, pellicula albicante rectæ. Arbor hæc C. Bauhino Corylus sativæ fructu alio tempore five vulgaris dicitur.

Alterius gradus elegantioris Nuclei sylvestris varietatis mentionit J. Bauhinus, in hortis etiam cultæ, cujus nux gracilis admodum sunt, & quadam calamum scriptorium crassioris crassitudine, præsertim circa umbilicum, non superant, Cythriacæ atque, torosa fere figura, nisi parte inferna modice dilatentur.

At specie fortè à vulgari Corylo differre genus illud quod in Macedonia nascitur. Arbore non quemadmodum apud nos multiplica, caudice fruticoso, sed singulari, procerò, & iustam arborem æquantem, foliis laetis, Nucleibus in grandem ætatem pugni magnitudine congestis, cujus Paulus Robigallus è Buda ad Constantinopolim legatus historiam Cordo reulit.

Specie etiam differre videntur Nucæ, quæ è Virginia ad nos adveniunt nostratibus minores, ac tiori vertice, putamine scabrore fere minus equali, duriore etiam & minus fragili, nucleo non perinde dulci & grato. Arborque hæc nux fere Corylus Virginensis Parkinsoni dicitur.

2. *Avellana Byzantina* J. B. *pumila Byzantina* Clus. Ger. emac. *peregrina humilis* C. B. *Nux Avellana Macedonica* five *Byzantina* Park. *The Filbert of Constantinople.*

Supra cubitalem altitudinem rarè accrescit, sed pumilam semper persistere referunt. Crasso verò admodum magnosque fert tenuibus pediculis calyces, extrema parte in multas, crassas, longique lacinias divisos, sedes etiam multas lacinias appendicibus obitas. Sunt autem hi calyces foris valde durè asperæque langine hirsuti, interiore parte læves, continentes, fructum Avellanae sylvestris & sponte nascenti fere similem, breviorum tamen, durisque putamine ut illa constantem. *Folia* quam vulgari Corylo oblongiora paulò, perinde tamen rugola nullo ordine virgis adnexa.

Corylus in sylvis & sepibus per totam fere Europam frequentissima est: At sativæ illa barbata apud nos sponte non oritur, nec scio unde primùm accrescit. J. Bauhinus in Asia non infrequentes esse scribit. Juli primo quod tempore erumpunt nondum folia hyme: deinde Marti atque Aprili succrescentibus foliis flavescences abscidunt. Fructus Augusto mense maturiscent, nonnulli tamen seriis.

Nucæ Avellanas stomacho infestas esse & difficulter concoqui, necnon caput gravare præsertim largius sumptis Medicorum Veterum & Recentiorum communis est sententia. At Lacuna id experientia & communi opinioni reclamare scribit: bonæ quippe matrone Hispanicæ tostis vulgari utuntur, ad gratificandum stomacho, cerebrum, confortandum non sine successu. Ego cum Bayrini matronis apud J. Bauhinum tostas infalubiores esse existimo quam crudas. Recentes & maturitatem exactam non adeptas vetustis & ficis tum gratiores tum salubriores cum iisdem censio.

Quod alium fiant & dysentericis profint nonnulli scribunt: Alii & verius Dysentericæ aut Diarrhææ obesse potius quam prodesse tradunt, ideoque in ejusmodi morbis ab eis omnino abstinent. Incestis infestas esse experientia docere conatur Tragus. Pueri namque (iis) f. Augusto mense Avellanas nuxes avidè devorant facili in dysentericum morbum incidunt. Ad dysenteriam etiam pestilentialem nucas esse vulgo perusum est.

Quod Avellanae Juli & cortices astringant & ventris fluores fiant affirmant qui de eis scripserunt. In Plinii sententiam quod nucis Avellanae pinguedini corporis conferant, etiam plus quam sit verisimile, non solum posterior medicina sed & vulgus ipsum manibus pedibusque delectatur: Anhelos tamen & athenasios efficere ad facietatem eis velentes vulgò perusum est. Dioscorides tamen ritas & in aqua multa potas veteri tui mederi tradit. Quod Dioscorides putaminibus utilis ac cum oleo tritis, glaucas in pueris oculorum pupillas denigrari prodidit, hoc illustri experimento factò aliquoties se cognovisse & verissimum esse comperisse gloriatur Cornarius. Creadat qui volet.

Oleum nucum Avellanarum efficacissimum esse ad tussim veterem & destillationes scribit Tragus.

Cur Avellanae tantopere obnoxia sint vermibus, Juglandes verò rarissime iis infestentur rationem duplicem reddit J. Bauhinus. 1. Ob nimiam earum, præsertim cum recentes sunt, humiditatem: humor enim Aristoteli putredinis mater. 2. Quia parùm olei habent, quo Juglandes abundant. Verum ego potius existimo vermes in Juglandes non penetrare, præcipue ob amarorem corticis externi. Vermiculos enim extrinsecus irrepere non autem intus sponte nasci affirmo, cum nec generationem ullam spontaneam è putri materia in animalibus agnosco: in nucibus autem illud præ, quoniam cortex fructus illius in quo vermiculus latet semper perforatur, & in putamine exteriori vestigium aliquod seu cicatrula foraminis apparet.

Vulgus Metallicorum ad Virgulum Divinam fere Divinariam (ut vocant) quæ venas metallorum inquit, præ cæteris furcam eligit colantur. Verùm cum ex impuris fontibus incantatorum primò

primò in metalla defluxerit: Metallicus (utpote vir bonus ac naturæ peritus) ea non utitur, sed alia naturalia venarum signa observat. *Schwenckfeld Agricola.* Qui plura de ea velit, J. Bauhini Historiam petat. E stolonibus seu furculis hujus arboris hunc virga picatoria, & ad equos pigriores incitandos flagellorum vice. Ex iisdem intortis fascium vincula: Mirum autem (ut facit Plinius) contuso ligno alicui majores ad vincula esse vires. Ex iisdem, cum satis excreverunt per medium longum fissis circuli doliares efficiuntur. E contextis crates vimineæ, *Murdes* nostratibus dictæ, in variorum fissis parantur, ut v. g. ad septa quibus inter noctu ovium greges includant efficienda.

Ex ligno etiam carbones parant pictores, sculptores & aurifabri ad delineationes & præclara figurarum ducenda commodos. Ex hujus etiam ligni carbonibus pyris pulvis confici solebat, antequam Alni carbones ad eum usum commodiores esse comperiti fuerant.

Ex radice nodosa & undulata crispata vasa & suppellectilia varia formantur, quæ ad longum anno durant, nec facile corrumpuntur.

3. *Avellana purgatrix* C. B. *Park. purgatrix Novi Orbis* J. B. *Nux purgatrix* Ger.

Monardes has colore & formâ nostratibus similes esse scribit, putamine tenui, coloris spadiceo, triangulares, medulla interiore alba & dulci, sic ut multi dulcedine illecti decepti sunt. At quam pinxit Clus. lentus & mollis contegebat cortex, partim ex cinereo candicans, partim nigricans: Hunc sequitur putamen minus solidum quam in vulgariibus Avellanis: id nucleum continet Avellanae magnitudine candidum, solidum, Avellanae vulgaris aut lignæ sapore, tenui membrana obductum. Integra Nux altera parte sessilis est, & conjunctum binæ nasci videntur, ut interdum Castanea.

In Hispaniola insula nascitur.

Pinum & bilem infernè & supernè purgant. Earum vehementiam affatione infringunt. *Coli Vires.* Piniæ præsens flos remedium, status discuntur, & clysteribus injectæ medicocriter evacuant. Dosis est à 3 s. ad 3 j. sed affandæ.

Quamvis mihi non constat, an Nucæ hæc sint genuinæ Avellanae necne, quoniam tamen ab omnibus qui de eis scripserunt hoc nomine appellantur, huc referendas censui.

CAP. III.

De Fago.

Fagus à Dorico *αἰγός* pro *αἰγός* à *αἰγός*, id est, quæ: five quia ejus fructu homines vesciebantur ante fruges inventas, ut Eustathius ait, five quod vulgò saltem hoc cibo uterentur, quia exiguo labore pararetur, contra quam fruges, ut in rudioribus seculis dinorum tantum cibis fuisse videntur. Cave autem credas Latinorum Fagum eandem esse arborem cum Græcorum *αἰγός*. Hæc enim Quercus species est.

A. *Fagus* C. B. Ger. *Park. Fagus Latinorum, Oxya Græcorum* J. B. *The Beech-Tree.* *Sylvestria*

Arbor est magna, patula, ramis diffusâ, caudice crasso, & procerò; materie firma, alba, maculata, cortice lævi, subcinereo, mediocriter crasso. Senio confecta cavatur, sicut & Quercus nonnullæ. Ante omnia notam digni in Fago oculi, seu longæ & squamata ille gemmæ, quibus facili vel media hyme omni nudata fronde, à cæteris omnibus arboribus distingui potest. Eæ unciam circiter plus minus longæ, angustæ, exacutæ & pungentes, ut & densifalpiorum vicem vioribus non incommode præbere possint, involutæ tunicis crassis ac lucidis, continentes foliorum primordia, quibus emergentibus intumescunt gemmæ, & tunicæ aliæ fastigantes decidunt. *Folia* ad Populeam, ut plerique volunt, potius ad Umea quodammodo accedunt, firmiora, lævia, & nonnihil lineata, integra (exceptis nonnullis in quibus aliquæ ferraturæ, fere eminentia longè à se invicem distantes apparent) & langine interdum, præsertim in ambitu obstita; sapore acido præsertim novella: quæ colore ab ortu ex læute viridia fuit, notante Trago, mox saturatæ viriditas. Quo tempore folia erumpunt præsertim *Juli*, ex longis pediculis pendentes, rotundi, ac multis apicibus luteis constantes, caduci autem Nucis Juglandis. Hos cum Trago veros & genuinos flores esse affirmamus, quicquid contradicat J. Bauhinus. Sequuntur *calyces* echinati, angulosi, hispidi, sed non rigidis spinis, interna parte lanuginosi, carnosii satis & succulenti, gustu acido, qui adaperi quatuor aquis portionibus dividuntur; in quibus nucleis triangulares, lævi & spadiceo cortice, qualis fere in Castaneis, intra quem præter tenuem cuticulam medulla alba, subdulcis, pinguis, cum exigua tamen adstrictione, elui tamen gratia. Hic fructus, ubi maturerit ex calyce echinato sua sponte decedit, qui f. porcorum & murium gulam effugerit, vere appertente germinans è terra erumpit binis per exortum latis & pinguis foliis, ut quavis facili obrepere potest. Radices nec mulpas, nec altas agit, pro arboris proportionem, sed summe terre obherentes.

Arborem hanc Oxyam Græcorum esse, non *αἰγός*, Bellonius, Dalechampius, J. Bauhinus abundè probant, quos consulat Lector. Ex collatione descriptionum Oxyæ apud Theophrastum, & Fagi apud Plinium, qui in multis conveniunt, (ut hunc ex illo descriptione minime dubium sit) id colligitur: qui accedit, quod Bellonius etiamnum hodie in monte Atho Fagum vocari *Oxya*, & in Macedonia *Oxya* adnotaverit.

Amat montes fere præcipue humentes, nec aspernatur plana, Solo gaudet cretaceo aut petroso: non minus in Anglia quam in Germania multis locis provenit, præsertim in Meridionalibus; unde miramur Cæsarem in Comment. fagum Britannia denegasse.

Folia

Vires.

Folia Fagi recentia tufa & imposita calidis tumoribus profunt, eoque discutunt, & torpentia membra corroborant, teste Matthiolo, qui & elata laborum gingivarum, vitis ministrat, opusculis affert.

Aqua quæ in cavis Fagis & annosis Quercibus quandoque reperitur singulari remédio ad omnes generis scabiem & impetigines, Lichenasque facit, quod seipsum in pecoribus & hominibus experiri scribit Tragus. Et sanè ob vim adstrictoriam vehementem ad hoc utile esse verissime videtur.

Fagineas glandes ufas & admixtas cum exungia porcina calidè applicatas lumbis conferre calculosis nonnulli affirmant. *Trag. Matth.* Glires Fagina glande maxime delectantur ac pinguedinem quamobrem cum ejus advenit maturitas, teste Matthiolo, innumeri capiuntur in Carniole, Soria & Carinthia sylvis; ut incolas manè videas saccos plenos una nocte captos ferentes. Nec Glires tantum eam appetunt, sed & mures, & sciri, & turdi, & merula aliæ, multa Volatilia. Sicut etiam in Germania & Anglia eis faginatatur. At nobis sane (inquit J. Bauhinus) Fagineam glandem, potissimum virentem & nondum exsiccatam, si paulo copiosius comedatur Loli inlita caput turbare observatum, ac ipsos etiam suos ejus elu turbulento reddi, & tandem obdormiscere. Fertur etiam pinguedo suum ejusmodi glandibus faginatorum mollior, quæque dum coquitur magis liquecat; quod idem de Fagina glande vulgo traditur. Aversæ foliorum parti rubicantes, concavæ & acuminatæ pilule singulis penè annis subnascentur, verrucarum modo extuberantes, in quibus vermiculi procreantur.

Ufus.

Facilis & in opere Fagus, quamquam fragilis ac tenera. Eadem & scetilibus laminis in tenui flexilis, capsulæ, ac scrinis sola utilis. Apud Antiquos & inde vasis honos. *Plin.* Miramur sine (inquit J. B.) Fagum olim in tam nobiles usus vocatum, maxime ejus materiem, quam scimus facile putrescere, nisi sit perpetuo tecta, aut in aqua semper mersa, quod sape nobis observatum in lignis ad urendum sedis. Si enim lub dio maneant non tecta & madescant, facile corrumpuntur, & ad ignem inutilia redduntur; aliqui inter nobis nota ligna ad focum & carbones utilissima, & præ aliis expenta. Nec concedimus Plinio capsis & scrinis solam utilem. Multa alia hodie præstantur. Quanquam ad crassiora opera satis firma videtur, ut ad plaustra & similia; nostrates ad solium majorem quibus in fornacibus ferraris utuntur valvas tabulas Fagineas adhibent, quia vix aliæ satis lata haberi possunt: Navium etiam carinas ex ea edificant, quia in aquis perpetuo mersa incorrupta durat, ut & Theophrastus olim observavit. Multa quoque utensilia è Fago fieri consueverunt, & pleraque instrumenta agriculturæ; non quia materies aliis præstat, sed quia copia ejus suppetit.

Sed non postremum ejus usus est quod in tenuissimas laminas flexile dissecta ensium vaginis firmamentis interferitur, unde & cultaribus bene nota; Quin & pyxidæ charæ superinductæ ad lineamenta tenuiora tradenda, & Galerorum capsæ, aliæque similia ex ea fiunt.

CAP. IV.

De Castanea. *Fagus Linn.*

Lib. 15. c. 23.

Castanea, Theophrasto *Διὸς ἑλάτωρ*, non à castitate dicta est, ut quidam opinantur, ut à Plinio jejuniis ferè dicatas dicente innui volunt; sed à Castanide terra nomen habet. *Nicand.* in *Alexipharm.*

Τὸ Καστανὶ ὕψος ἔστι.

Plures autem fuerunt hujus nominis urbes, ut videre est apud Bodarum à Stapel. in cap. 10. lib. Theophr. hist. A quam harum dicta sit Castanea non multum interest, proposito nostro sufficit quod ab aliqua. Noces etiam *ἄγριαι, & ἁλμαί* Græcis dicte sunt, & (ut nonnullis placet) *Eubolæ*. At Theophrastus diversis in locis *ἑλένη, ἑλκύνια, & διὸς ἑλάτωρ* nominat.

Castanea cortico seu corticeo putamine cum glande convenit, echinato calyce, totam nucem tegente, ab eadem differt.

Fagus Castanea.

A. 1. Castanea J. B. Ger. *saiva* C. B. *vulgaris* Park. *The Chestnut-tree.*

Arbor est procera & magna, Quercuum annosarum crassitudine, tante nonnunquam amplitudinis visa, ut truncum ejus tres homines vix complexi poterint. *Ramos* extendit plurimos: furculos fert tenues phœnicii coloris. Cortice vestitur lavi, maculoso, subnigro. Est ubi & in cinereo vergat, sed potissimum in ramorum extremis & junioribus arbutulis. Materies robusta, non sentiens putredinem, quæ tamen ab onere incurvatur, in igne multum crepitat: cujus carbones statim extinguuntur, proinde fabris ferrariis expetiti. *Folia* gerit ampla, uncias duas plus minus lata, quatuor aut quinq. longa, tenuia, serræ instar incisa, nonnihil rugosa, transversis multis venis, in dorso eminentibus, à media infigne costa extensis. Fructum præcedunt *nucamenta* dependencia, insignis longitudinis, luteolis apicibus constantia, & Juglandis juls tam simillima. Fert calyces echinatos, pungentes, erinaceis similes, qui intus villosi ferici instar quàm molles sunt, in quo continentur binæ aut ternæ noces, alias unica, ex lata basi in acumen desinentes, compressæ, altitudine unciam plus minus, ab uno latere planæ, ab altero plerumq. in ventrem extuberantes, cordis formam quodammodo, ut vulgò pingi solet, emulantes: cortice exterius obductæ non crasso sed veluti coriaceo, duro, ac lento, extrinsecus spadiceo ac lavi, excepta basi scabriore & subcinereo (qua parte adhaerit internæ

internæ incana lanugine molli pubescente: cui subjacet alia tenuior cortex five membrana, ruffa, crispæ, & fissuris glandis sese insinuans; fragilis, amaricans & astringens, nucleum five glandem continens albam, callosam, solidam ac duram satis, qualis glandium fere Quercis, sed dulcem & gratam palato, præsertim si cocta fuerit.

Castanea in triplici tunc differentia fructuum respectu, qui magni, mediocres & parvi. Castaneæ autem magnæ & mediocres (observante J. Bauhino) revera non differunt, sed ille ab his quæstus aquat aut suâ à mangonibus duntaxat segregantur. Minores vix unguis digitorum & rarò pollicis æquant aut suâ, quorum vix decem aut duodecim unam magnam pendeant. Videntur & callo esse solutiores, perant, quorum vix decem aut duodecim unam magnam pendeant. Videntur & callo esse solutiores, gustus prædictis longe inferiores. Hujusmodi fructus producant, castaneæ vel sylvestres, vel etiam lata apud nos in Angliâ; unde culum vel locum potius hanc, nucum differentiam facere opinamur, quam eas (specie inter se differre.

Gaudet in genere montibus & acclivibus; Septentrionali clivo (ut tradunt Veteres) regionum tamen non frigidiorem, nam cœlum Aquilonium non ferunt. In Italia abundans, ubi plebs montana magna ex parte is vicitat. Habentur etiam in Gallia, Germania, atque etiam Angliâ nostra sylvestres. Ineunte Vere germinant, nec multo post florent. Fructum circa finem Septembris maturant. Maturæ fructu echinatus calycem longius pectis, sicut noces Juglandis, arboribus decidunt. paulo antequam plenè maturaverint prælongis pectis, sicut noces Juglandis, arboribus decidunt. Alternis ferè annis agricolam uberi melle exhalant. Aquas odices dicuntur. Integrarum nucum probatio est in frigidam mittantur; siquidem bonæ & incorruptæ merguntur, viciolæ supernant.

De satione castanearum Columella & Palladius fusi, Plinius suo more succinctæ & eleganter præcipit. Quæ radicibus exempta & deposita est Castanea biennio reformidat: propter quod commodius est, commodius nucibus quam vivradicibus ejusmodi sylvas institui. *Columell.* Idem, alius verus tradunt Plinius & Palladius. Quod non provenire auri nisi quinis acervatim satis experientia falsi convincit.

Castanea, teste Ruellio, Juglandi, Fago & Robori insita comprehendit. Ego Juglandi insitam vix comprehensurum crediderim ob fructuum dissimilitudinem, ac Quercui facile, ob convenientiam eorumdem. Fructum inde meliorem evalurum promittunt; quod verisimile est.

Materies arboris ædificiis, atq. aliis domesticis utensilibus admodum apta est: siquidem ex ea non *Vires* & modo trabes, tigna, afferes & pedamenta, sed & cadorum costæ, & corum, cinctus fiunt; verum *Ufus*. ignariis ineptæ, testibus Matthiolo & Lacuna. Apud nos spondæ, cathedræ, mensæ, cistæ, aliæque pelledula è Castanea fiunt.

Castaneæ in cibis veniunt: aliquibus in locis ubi abundans molitur farinâ ad piscium & ad pulvis utuntur, ut Bononia in Italia observavimus. Verum ejusmodi pulvis palato nostro non sapit: & recte Plinius, præstant jejuniis quandam imaginem panis, potius quam panem.

Integræ vel in aqua coquantur, vel igne torrentur, idq. duobus modis, vel in sartagine aut perforatâ patina ad ignis flammam, vel sub prunis & cineribus candentibus. Prius tamen quàm cinerati aut igni credantur, cultello obiter vulnerari debent, ut è plage hiatus status igne citatus evadat; alioqui ubi flagrantem incaluerint, concepto intus spiritu magno cum crepitu profiliunt, non sine adstantium periculo: consumitur etiam melius statuola illa humiditas quæ is inesse putatur, & equaliter torrentur. Præfertur posterior coquendi modus: nam in sartagine tostæ vel patella ferrea, ut in caupis fieri consuevit, partim comburuntur, aut certè aliquid fuliginosius empyreumatis contrahunt.

In Italia urbani & lautiores Castaneas sub cineribus tostas & decorticatas cum succo Arantiorum aut Limonium & tantillo Sacchari mensis secundis inferunt, & sic præparatas *Pistacias Italianas* vocitant. Pro plebeis vidimus aliquoties in plateis urbium publicè, in sartagine fornacula portatili superimposita fixas venales. Verum quomodocumq. paratæ stultentur sine, ventriculo & capiti inimicæ, viscerum infarctibus opportuna, colico dolori obnoxia, & is qui ad calculum proclives sunt minus commode, imò noxia.

Castaneæ glandes astringunt similè, præbent effectum cum cæteris glandibus, sistunt utiq. vehementer stomachi & ventris fluxiones & languinem excreantibus profunt, unde & aqua in qua integre decoctæ sunt bibita celiacis, dysentericis & sanguinem excreantibus utilis censetur. Coctæ quibus dictionis modis & cum melle jejuniis datæ sufficientibus prodesse dicuntur: ut & Electuarium cum eorum farina ex melle paratum.

Interior membrana rubens quæ corticem & fructum discernit præcipuè commendatur ad omnes alvi fluores & sanguinis rejectiones seu in aqua ad tertias decocta & pota; seu in vino austro 3x pondere: quædam cum pari pondere ramentorum eboris alba seminarum profluvia cohibet ex aqua albe Nymphaeæ hausta. *Dod.*

Emulso Castanearum cum decocto Glycyrrhizæ extracta, addito paxillo seminum Papaveris, confert is qui ardore urinæ laborant. Camerario communicavit Crato.

2. Castanea humilis Park. *humilis racemosa* J. B. C.B.

Matura [nux] nucis Avellaneæ est magnitudine, echinato calyculo, corio, membranisque tegitur. Sola nunquam suo calyculo includitur. Multæ simul racematum coherant. Gustu est insipui.

Humilem hanc Castaneæ speciem non longè à Pilatino monte invenit Jo. du Choul, ante eum *Loen.* nemini notam, at neq. post eum, quod noverim à quoquam observatam.

3. Castanella

3. *Castanea peregrina*, an *Gor arbor*? J. B. *Fructus peregrinus Castanea similis* C. B.

Figurâ & facie Castaneam non malè representat, nisi quòd eâ parte quâ sessilis est Castanea, hac in gibbum elata sit, & concolor, consimili corio universam integente, cortice spadiceo, Castaneâ simili integitur, nisi quòd paulò saturatior sit, & pluculis striis inæquali: à cujus summo ad imum mucronem hylî facie linea latifuscula cinerea, striarum itidem eminentis asperata protenditur. Superna parte (sive infernam dicere lubeat) linea coronali cingitur, intra quam pars clausa nigrior, nullisque striis donata. Impressio arguit alteri cuidam adhæsisse. Sapor pulpe, ex albo in fuscum inclinantis (forè ob vetustatem) ac firmæ, amaricans ac ingratus. Cæterum oleaginosi, ut impressa aciculæ acies prodidit: juxta enim oleaginosum quid excludat haud fecus ac Nucis scharæ ab acu punctatæ.

* Exerçit.
181. par. 20. Gor arbor * Scaligero juxta fluvium Nigir oritur, cujus fructus Castaneæ similis sed amarus. Ju. Leo tradit has arbores mirandæ esse proceritatis, satis procul à mari in continente.

4. *Castanea Peruana* Clus. Park. *Peruviana* J. B. *Leporino reni similis* C. B. *Castanea Peruana* Clus.

Sphæricæ pene est figurâ, nisi haberet latera paulò depresso, præsertim ubi pediculo inhaerit, cortice satis crasso, fragili tamen & velut fungoso, obducta, coloris ex fusco aliquantulum flavescens. Huic subsunt innumera, tenuis quidem, sed firmæ spinæ, putamini quod nucleum includit neciter inhaerentes. Ipsum putamen fuscum est, non densum, sed lentum & fractu communi, interiore parte laeve & splendidum, quo continetur nucleus Amygdalæ [suo putamine libere] magnitudine ac colore, forma autem Leporino reni similis, intus albus, sapore dulcis ferè ut Amygdalæ aut Castaneæ vulgaris.

5. *Castanea purgatrix* J. B. *Castanea purgatrix* C. B. *Americana cathartica* Park.

Fructus est arboris cujusdam vastæ, Castaneæ similis, sed calyce lævi, non ut earum echinato. Eo calyce fructus continetur Castaneæ non admodum absimilis, sed sine cortice & ferè quadratus, in duas partes divisus, medium intercurrente, & totum deinde ambiente pellicula.

Ex maritimis Nicaragua invenitur in Novam Hispaniam. Editur hic fructus viridis, aut cotinatus vino exceptus: si ficcus, ejus pulvis ex vino aut gallinæ jusculo sumitur. Datur etiam tostus, ut nimis purget. Quocumq; tandem modo sumptus sine molestia purgat, corpore nitè preparato, debito modo exhibitâ. Pellicula illa exterior interno sollicitè detrahenda & abicienda est, aliâs nimis violentè purgat & gravia symptomata inducit.

* P. 3. T. 32.
P. 25. 6. *Castanea * Malabarica Angelina dicta*, Anselj H. M. *Angelina Zanoni* Acoftæ. *An Angelina arbor* C. B?

Arbor est vastæ magnitudinis, sedecim pedum mensuram crassitie non rarò superans, multique ramis, rotundis, geniculatis, hirsutis, subasperis & spadiceis donata. *Lignum* solidum, prædurum, albicans, intus subrumum, crasso, viridi, ac intus albicante cortice tectum, qui insuper cinerea & austrii saporis crustâ squamola obductus est.

Radix crassa, albicans, fibrata, cortice crasso, candido, cuticulâ rubicundâ & squamosâ obducta, odoris & saporis sylvestris & ingrati.

Folia brevibus rotundis ac hirsutis pediculis ramorum geniculis ordine decussato inhaerent, oblongo-rotunda, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum aquantia, superne colore ætrotrorescente nitentia, inferne viridi dilutiora, necnon brevibus ac lanuginosis pilis obdita, aspera, & manu tangentis adhaerentia. At vero tenella folia è vertice ramorum prodeunt, spadiceo-viridi, villosa involucri inclusa, ut in *Tilia* cernitur: ipsa verò arbor cum tenerior est, in tris perung, laciniis incisa sunt folia.

Florum loco supremis ramis julos arbor hæc producit virides, intus albicantes, teretes ac lanuginosus, longitudine spithamam, crassitie digitum æquantes, ique siccati candelarum instar à pueris in ludis accenduntur.

Fructus *Angelice* dicti rotundi, crassius, spadiceis ac lanuginosis pendunt petiolis oblongo-rotundi, cortice crasso, aculeato, seu potius echinato viridi & dein flavescere obducti, fructibus Dauræ haud absimiles, at pugni magnitudinem superantes: intus verò, uti in *Jaca* cernitur, alii minoris fructus, oblongo-rotundi, ac sulcati intra corticem & medullam occultantur, fabarum aut castanearum ad instar, saporis acido-dulcis & vinosi, odorisque fragrantis: necnon integro fructu discisso lacteus succus exsillat.

Crescit locis petrosis & arenosis ubique in Malabar, imprimis in sylvis *Kalycolan*. Singulis annis mensè viz. Decembri fructus profert maturos, ac integrum sæculum fructifera manet.

Folia excicata calefactaque artubis imposita eorum dolorem ac rigiditatem demulcent. Eadem testiculorum intumescientiam ex contusione vel quavis externa vi ortam, ut & *Aspidiotis* & *Arboris* *Tosidulo* discutunt, at in pulverem redacta, & cum unguento alio capharuto forinsecus applicita Bribones venerere curant, vel cum radice curcumæ trita, atq; indies parti affectæ affricata, vi suastringente valorem orificia consolidando inverterunt hæmorrhoidum fluxum planè reprimunt. Fructus verò immaturi avidius comesti diarrhæam facili excitant, quam arboris radices & cortices pari facilitate sedant. At oleum è fructibus coctis expressum, vel intus sumptum, vel foris applicatum appetitum excitat ac alimentorum in ventriculo fermentationem juvat: Idem cum afflato & trito Alho, necnon coagulato lacte frictum & podici admotum hæmorrhoidum dolores potenter sedat.

Ex

Ex ligno ingentes cistæ & naves fabricantur, & ex hujusmodi arboribus excavatis naviculas Indi conficiunt quas *Manjoni* appellant, quarum nonnullæ longitudine 80, latitudine novem pedes superant. At verò naves ex ligno hujus arboris, quamvis duro, constructæ vèniunt putredini obnoxie sunt in aquis fluminum minimè salis.

CAP. V.

De Quercu.

Δὲς Græcis generale nomen est, omnes arbores glandiferas complectens, quas una voce comprehendi posse Latino sermone negat Plinius. Quercus enim inter *Arbores* differentias ab eodem recenletur. Verum quoniam Quercus nomen à vulgo extenditur ad omnes glandiferarum species significandas, nos non inviti, cum J. Bauhino, (nè quid novi sapere velle videamur) Quercum loco generice vocis usurpabimus. Quercus Jovi sacra erat, quòd vitæ causâ in hac primum arbore mortalibus fuit, qui primum glande vesceretur.

Et quæ deciderant patula Jovis arbore glandes. Ovid.

Hujus enim fructu suos populos primum aluisse dicitur, ante fruges inventas. Civica corona, militum apud Romanos virtutis insignie clarissimam, è Querna fronde fiebat, de qua differentem lege Plinium. Civica dicta est quoniam dabatur ob civem servatum.

Quercus vox vel primitiva est, vel ignota originis. Vossius forè à *κρυαίος*, quod *durus*, *asper*, dictam putat. Est enim ligni duræ & corticis asperi: quòd non verisimile magis.

1. 2. *Quercus vulgaris brevibus ac longis pediculis* J. B. *vulgaris* Ger. *latifolia mas*, quæ brevi pediculo est C. B. item *Quercus cum longis pediculis* ejusdem. *The Common Oak*.

J. B.

Vix ulli genti Europæ (inquit J. Bauhinus) incognitam putamus Quercum vulgarem, recto, crassissimo, vasto, ac valido *caudice*, nec minus firma materie; crasso, intus rufo, rimoso, scabroque cortice [in caudice & ramis majoribus, nam in furculis & ramis minoribus lavis est & nigricans aut cinereus] brachiis longè lartèque luxuriantibus magnam innoxiamque umbram loco inducentibus: filiis longis, summa parte obtusis, ad latera profundis anfractibus & crebris sinuatis, præsertim in ventriore arbore, minus in ea quæ cæsa novam frondem emittit, glabris, nitidis, obscurè virentibus, pediculis brevibus nixis, costâ mediâ utrinque elatâ & eminente, sed magis averia parte, singulatis nascentibus. In hac arbore nucamenta seu *juli* observantur, in quadrantalibus tenuibus pediculis ex certis intervallis mucosæ, ex apiculis sessilibus herbidis, eodem puncto pluribus exortis compositi, sic ut interdum verticillatim ligulam cui adherent coronant. Observantur quoq; & glandium rudimenta, tanquam globuli minimi purpurantes & hirsuti (qui mihi J. Bauhino * *foeculis*) privatis pediculis indigentia. *Glandes* in calycibus suis seu *cupulis* sessiles, vel furculo proximè adherent, vel longis tenuibusque pediculis appenduntur. Atque eæsi magnitudine variant, unciam tamen communiter longæ sunt, corticosâ membranâ tectæ puniceâ, [potius leucopha seu *Bætica*] nucleolo calloso, acerbis & austro, quemadmodum & cupula exterius asperiuscula, interius lavis, prædicto cortice multo densior, vix tertiam glandis partem capiens. Aculeus in summo glandis fastigio eminet, brevior & minus pungens. Sæpe ternæ glandes simul coherant, aut binæ, rarò unica prodit: pediculus eas sustinens inde nascitur ubi ramo folium adheret.

Arbor hæc in * Angliæ sylvis & sepibus ubique vulgarissima & nemini non nota; nec in Angliâ tantum sed per totam etiam Europam: nec ullum fore solum refugit. Ejus aliquot seu species seu varietates observantur. Dalechampius in Hist. Lugd. duplicis meminit, nimirum *maris*, quam descriptissimè, & *famine*, in faxosis & asperis locis ferè nascentis, mare humilioris, cortice in tenellis furculis rubescente, non ut in illa albescente, folio minore, breviori, angustiore, antiorum magis acuminato, tam densis laciniis sinuoso lateribus, ut eminus crispum videatur; latius & nitidius virente, glande pusilla & strigosa: quin & fœminæ varietatis in aliis quercetis provenientis, folio quam maris breviori, antiorum latiore & magis obtuso, inferne pallido, cortice ramorum nigriore; glandibus minimis, in ramorum & furculorum vertice prodeuntibus, interdum senis aut quinis, sæpe ternis aut quaternis, rarò binis, rarissime singularibus, quasi digito rensis, aculeo minimo, parum è calyce prodeuntibus, sed ei firmiter annexis. Verum non species diversa, sed varietates potius accidentales à loco aut semine ortum ducentes nobis videntur hæc differentie; ut & aliæ ab aliis Botanici proposita. At Quercum cum longis pediculis J. B. ab ea quæ glandem cum brevibus ferè pediculis revera specie differre existimamus. Hæc enim glandem non brevibus tantum pediculis hærentem fert, sed nullis, ipsis calycibus earum ramis immediate adnascensibus. Harum gemina conspicitur varietas, una cum majoribus glandibus, binis aut ternis; altera cum minoribus, ternis aut quaternis. Istam Quercum differentiam vii ponere possumus nisi quis earum quæ brevi aut nullo pediculo sunt folia inspicere velit splendidiore & paulò firmiora.

Quam primas Quercus species in Pinace C. B. hoc capite comprehendo. Eæ sunt,

I. Quercus laetifolia mas, quæ brevi est pediculo.

II. Quercus latifolia fœmina, i. e. platyphyllos fœmina Lugd. superius descripta.

III. Quercus latifolia perpetuo virens, qualis in Thuringo agro ubi Sybaris fluit, Theophr. & Plinius meminere: qualem etiam Clusius in montibus Calpi frætico Herculeo vicinis vivere semper ait.

B b b b

ait. Lugdunensis quoque. Hist. in Appennino & Andium Gallicæ gentis agris reperiri refert. Nec enim has arbores à reliquis latifoliis Quercibus specie distinguere existimo.

IV. Quercus cum longo pediculo; quæ est nostra vulgaris Anglica; & quæque sola; quod sciam, è Quercis speciebus in Anglia sponte nata reperitur. Nam quas D. Evelynus in Sylva proponit pro varietatibus potius quam pro distinctis Quercis speciebus habeo. Glandium autem respectu innumera sunt Quercuum differentia. Nomina & descriptiones variarum Quercis specierum à Veteribus Theophrasto & Plinio, propolita, Quercubus hodie non accommodare difficillimum iudicamus, quod vel inde patet, quod doctissimi Botanici, qui se tentant inter se minime consentiant. Quercora cum nec nos quicquam certi habemus quod asseramus, de iis omnino tacere malumus quam nihil dicere, & Lectorem adhuc incertorem dimittere.

Quercus latifolia amplissima circa Viennam Clusius meminit, cuius omnes glandes oblongis pediculis dependentes quasi viridi quadam excrecentia, multis inæqualibus angulis prædita & scabra incluse erant, quæ rescicata gallarum modo dura & firma erat. *Hæ excrecentia proculdubio decidens erant, & insectis viminem suam debebant; & proinde in enumeratione specierum Quercus nulli eorum ratio habenda est.*

3. Quercus parva, sive Phagus Græcorum & Esculus Plinii C. B. Phagus vel Esculus J. B. Phagus sive Esculus Park.

Lugd.

Fagus Theophrasto dicta, vocis argumento Latinis Esculus, quod glans ejus esculenta & dulcis, fima esset: Brevis est arbor, in orbem comosa, non erecta, candidè crassissima; folio quam Hæmæis angustiore & breviorè, obtusius virente, infernè candicante, glande dulcissima, terete, longa, è brevi crassique pediculo subrecta, calyce multum ejus complectente, tenacius hærente in ramorum furculis, ad exortum singulorum propodemum foliorum unica, raro gemina, graciliorè quàm in Latifolia & magis acuminata, aculeo suo magis pungente.

Reperitur & in hoc genere arbor, quæ glandem fert superiori omnino figurâ similem, sed craf-fiorè, altiorè, pleniorè, ob molis suæ pondus è calice facile deciduum.

Esculus, si Virgilio credimus,

quantum vertice ad auram
Ætheris tantum radice in Tartara tendit.

Bellonius Quercus cujusdam meminit in Trachonitide provenientis, quam Esculum vocat, & Græcis antiquis, erroneè, platyphylon statuit, qui fert glandem, magnitudine ovæ columbini, qui possent vitare homines tempore famis, ad gustum enim (inquit) Castaneæ accedit. Hæc Scailgeri Quercus peregrina seu Mauritanica videtur, quæ grandem fert glandem, oblongam, sapore longè dulciore & delicatiorè quàm Castanea. Nam Hispani, qui arborem *Euczinam* vocant, glandes verò *Vellatas* has ob suavitatem sub cineribus tostas mensis secundis apponunt.

Arbor hæc diversa videtur ab Esculo Dalechampii, cuius descriptionem dedimus. Velenæ nomen, & quod glandium calyces pro coriis præparandis usurpantur, Cerri speciem esse arguit.

Aliam præterea Quercis speciem memorat Bellonius à nostris diversam, quam Veteribus ignotam arbitratur, cuius glandes minoribus Fabis haud sunt majores.

Nos cum C. Bauhino sentimus Robur primum Clusii Phagum seu Esculum esse Dalech.

De hujus potissimum glande intelligendus est Plinius, cum ait, *Glandes opes esse nunc quæque multarum gentium, etiam pace gaudientium, constat: nec modò inopia frugum arefactis molitur farina, fissa virque in panis usum; quæ & hodie pro Hispanias secundis mensis glans inseritur. Dulciore eadem in cinere cocta.* Esculi tamen glande, vel sub prunis cocta, vel in aqua elixa, cum vescuntur rusticis gravitate capitis tentantur & velut inebriantur, non aliter quàm qui Lolium pani commixtum edent, ut testatur Dalechampius.

Ego equidem suspicor Esculum Dalech. non differre specie à Quercu latifolia vulgari. Belloni Esculum pro specie distincta habeo.

4. Robur II. Clusii J. B. Quercus foliis molli lanugine pubescentibus altera species C. B.

Clus.

Quercus ferè magnitudine in Austria, Stiria & Pannonia crescens, strigosus est Quercu, ligno duriorè, folio minùs amplo, altera parte nonnihil incano; exiguum glandem fert.

Considerandum proponit J. Bauhinus, quantum hoc Robur differat à Quercu vulgari glandibus sine longis pediculis minoribus. Ego libenter eundem senserim, nè species temere multiplicetur.

5. Robur III. Clusii J. B. Quercus gallam exigua nuci magnitudine ferens C. B.

Clus.

Humilior est, & interdum humanam altitudinem non excedens, alioqui priori omnino similis, tum facie, tum foliorum formâ canitico, ut videtur illius pumilum genus esse. Fert hæc prægrandem gallam, exigui Mali magnitudine, copiosissimum ramo ferè contiguam, &c.

In multis Castellæ veteris montibus frequens est, & plerumque numerosis ab eadem radice stolonibus fructuat. Harum ramis contortis, deinde fissis & exsiccatas tadarum loco rustici alicubi utuntur.

6. Robur

6. Robur IV. Clusii J. B. Quercus foliis muricatis non spinosis, glande superiori simili C. B. Clus.

In arborem excrevit pusillum: ejus item folia minora sunt, duriora, angustioraque, nec adeò profundè incisa & sinuata, sed veluti aculeatis denticulis tantum serrata, infernè quidem candicante, sed nulla molli lanugine aspersa.

Frequenter etiam ista alit gallam superiori similem, & tuberculis acutis ornatam, pallidiorè tamen colore.

7. Robur V. Clusii J. B. Quercus foliis muricatis minor C. B.

Clus.

Prior ferè similis est, sed stolonibus brevioribus, & magis contortis, rugosiorèque cortice: gallæ item extremis ramulis nascuntur, aliis minores, laves & sine tuberculis, colore ex rufo nigricante.

Nascitur utrumque, hoc genus in Lusitanie solitudinibus, itinere Ulyssipponensi, non procul Ebora, Leoni, & ab incolis Carvalla nuncupatur.

8. Robur VII. Clusii J. B. Quercus pedem vix superans C. B.

Clus.

Adeò humile est hoc genus, ut raro pedem magnitudine superet: ramuli tenues & flexibiles, vulgaris Quercus virgultis similissimi. Folia ad proximè descriptas accedunt, sed aliquid majora & molliora. Hoc fert glandem Quercuæ vulgaris brevi minorem interdum etiam crassiorè, calyce plantiorè, admodum amaram. In reliquis generibus nullas observavit glandes Clusius, præterquam in secundo.

Inter *Eufria* & *Aldea* Galega solo arenoso, non procul Ulyssipponem invenit Clusius frequentissimum.

9. Robur VI. Clusii J. B. Quercus humilis gallis binis, ternis aut pluribus sumi junctis C. B.

Humile est, nec humanam altitudinem excedit, fruticis potius quàm arboris nomine donandum, tenuibus & lentis ramis; foliis secundo ferè similibus, sed minoribus, nec adeò sinuosis, minorum gallarum, quæ plerumque binæ, ternæ vel plures simul nascuntur, admodum ferax.

Nascitur in Austria & Pannonia, ubi Rustici cum secundo confundunt.

Mirum Clusio tæ Roboris species observatas cum nobis in Germania & Italia peregrinantibus nè una quidem occurreret. An ex diversitate Gallarum certo colligi possit specierum diversitas dubito.

10. *Agilops* sive *Cerrus mas* majore glande Park. Quercus calyce echinato, glande majore C. B. *Agilops* Idcorum, *Aspria* Maurorum, Latinorum *Cerrus* ejusdem, *Cerrus Agilops*, *Aspria* Theophrasti putata J. B.

Hujus glandium calyces Venetiis vidimus, ubi *Vallonia* dicuntur, ab Apollonia Dalmatiæ urbe hodie *Vallonia* dicta unde asseruntur, nomine accepto. Eorum usus idem est qui corticis Querni apud nos, nimirum ad coria densanda.

Glandis hujus calycem à Valerando Dourez Justinopoli allatum sic describit J. Bauhinus:

Cavitas ejus sefucantiam in diametro habuit, paulo minùs alta, quem undiq, crassa, rigidèque creberrima spicula obvallant, præruptæ rupis fragmenti æmulum, non minus ternis uncis in diametro habentem, internè hirsutum: squamæ late sunt, in cinereo candicantes. An arbor ipsa à quoquam descripta sit nescio: nam quæ videntur itinere à Pefaro ad Romam, quas describit Lobelius, eadem esse puto cum nobis visis circa lacum Volsiniensem, hæ autem Cerri minore & mitiore minùsque echinato calyce erant.

Nec alia videtur ejus ramus à J. Bauhino missi à Dalechampio. Folia habuit vulgaris Quercus, sed ut longiora, ita in tenuioribus altiorè, laciniis divisa, supernè lucida, subtus autem cinerea. Cæterum proximè ligno adherent fructus, calycibus hispida & fenticosis, uncium latis, glande tamen nondum maturâ, similibus planè calycibus Quercus Burgundicæ echinato calyce.

Folia Cerri nobis observata circa lacum Volsiniensem in Etruria omnino talia erant qualia hic describit J. Bauhinus, sed glandium calyces diversi à calycibus Cerri *Vallonia* dictis.

Usus calycum est ad inficiendos atro colore pannos Gallarum vice: Sed illis tinctura dilutior, *Ufa* fugacior, viliorque, est. *J. B.*

11. *Glandis magnus calyx* Clus. exot. J. B.

Quem ex *Wingandæacæ* Virginie delatum habuit Clusius parum admodum differt à supra descripto *Vallonia* calyce; non tamen eundem affirmare audentur ob loci natalis distantiam. C. Bauhinus Glandem Virgineam vocat.

12. *Haliplæos* sive *Cerrus femina* minore glande Park. *Haliplæos* putata, & *Cerrus femina* Dalechampii J. B. Quercus calyce hispido, glande minore C. B.

Clusius sic describit, Eadem altitudine qua vulgaris Quercus, atq, etiam celsiore affurgit, caudice erectiore, corticeque crassiore & magis scabro; Folia frequentioribus incisuris, sed minùs actis divisa habet quam Quercus [at à nobis observata in Etruria Cerrus folia habuit profundius sinuata seu potius laciniata, quam vulgaris Quercus] longioribus tenuioribusque, pediculis inaherentia; ramulos breviores frequentibusque nodis obfitos, gemmas minores, & aliquot gracilibus foliolis, seu staminibus aut villis, septas: Calyces brevi crassoque pediculo annotinis ramulis adnatis, non in foliorum

B b b b b 2

alis, omnino hispida & molliter echinatus, in quibus glans est querna, paulò brevior & obscurior mucrone prædita, quæ Autumnò maturatur consequitur. Adherent interdum inter folia multis squamis constantia capita. [Hæc excrecentia quædam sunt, quales in Salicibus frequenter cernuntur, Rosæ dictæ] Materies ejus candidior, laxiorque & ad opera minus apta à Rusticis censetur.

Locus.

Non modò in Viennensi saltu, sed etiam in plerisque Pannoniæ sylvis frequens est. Quod habet de fragmentis hujus arboris in lapidem commutatis, non nature ligni sed ingenio soli in quo sepulta erant, aut vaporis auidam petrificanti qui in ejus poros se insinuans totum lignum permeavit, tribuendum arbitror. Nam & alia etiam ligna præter Quercinum alicubi lapidescere deprehenduntur.

Quercus Burgundica calyce hispido J. B. C. B.

Quam uterque Bauhinus præcedenti eandem esse suspicatur J. B. sic describit, Glandes non multo vulgaribus majores erant, aut certè pares: Calyx paulò major, interim echinatus spiculis, non rigidis tamen, fasciis, longis horret, atque ternas & quaternas proximè punctas, non tantum singulares extremitati ramulorum adhiærentes. Folia verò parùm nobis à vulgaribus differre apparet, nisi quòd accedere videantur ad colorem foliorum Quercus pediculo brevi vel sine pediculo.

Locus.

Copiosè nascitur in Apennino, & in Burgundia, quæ itur Vesuntio Dolam.

Hemeridis cujusdam seu Quercus pumila in Nova Anglia nascentis.

Mentionem factam invenio in D. Evelyni Sylva, inq. Actis Philosophicis Londinensibus.

Vires & Usus.

Apes materies, autore Theophrasto, spissa, dura, adeoque flexum nullum recipit, tam navibus quam domibus commoda; necnon in terra obruta durat.

Hujus foliis præ reliquis omnibus conservatum debemus melleum liquorem roremve ex ære descendentem, ex quo apes mella conficiunt. Butler. Traët. de Apibus, top. 6. n. 40. & Theophr. lib. de melle. Plinius etiam lib. 16. c. 8. Constat, inquit, rores melleos & cælo cadentes non aliis magis infidere frondibus.

Aliquando idem præstant Acer minus & Corylus, sed parè. Idem Butler. ibid. Mirum sane melleum rorem harum tantum arborum non aliarum foliis infidere. An quòd harum folia densiora sunt, adeoque rorem facilius reflectunt & condensant, qui in aliarum arborum folia, (quæ rariora & spongiosiora sunt) facile penetrat & se insinuat? Adde quòd superficies horumque foliorum glabra & veluta est, adeoque conducit ad humorem incidentem sistendum & congelandum: quemadmodum videmus speculi superficiem afflantis halitus illico densare, & in guttulas brevi cogere. An fortè similitudo quædam & quasi cognatio intercedat inter particulas foliorum hujus arboris, eorumve poros & roris mellei, quò hic iis facilius & promptius adhiærescat.

Mirum etiam nobis videtur quod apud Cordum legitur, Constat omnibus, qui usq. ad extremam senectutem apum naturam scrutati sunt rusticis, apes ipsas mellificatas tantum & floribus collectum liquorem, in favis reponere, rorem vero melleum cum decidit haudquaquam ad favos convehere, quod ipsi quocumque (inquit) verum esse deprehendimus. Hinc quamvis mellito rore delapo ad eum frequentes convolant apes, minime tamen ut eum in alvearia convehant, sed tanquam ad cibum & pastum, quo adeò se replent, ut prolium & ignavæ reddantur, multaque morantur. Itaque rustici dicere solent, mellitos rores bonum quidem pastum apibus præbere, sed amelificandum minime conducere. Hæc Cordus. Nobis tamen planè contrarium videtur, illi qui apum naturam, actiones, totamque œconomiam diligenter & curiosè observarunt ingeniosis & eruditis, quibus plus fidendum quam rusticorum vulgo, qui receptas majorum traditiones sine examine sequi & amplecti, usque mordicus adhiærescere solent. Observavimus enim rore melleo delapo integra fere apum examina, paucissimis domi relicti, evolare, miram industriam & maximam solertiam sese melle onerare, & ad alvearia convehere, multoties eundo redeundum, donec calor solaris rorem vel dissipaverat vel condensaverat.

Folia Quercum nascentium circa ripam rivuli percelebris ad oppidum Smolnicium in provincia Hungariæ Zepuliensi, non procul à monte Carpatho siti, Autumni tempore delabuntur in rivum, & sic metamorphosi quædam in eis mutantur, sicut ferrum in hac aqua infusum in cuprum transmutatur: Ex observatione Wolfgangi Wedelii Ephem. German. Ann. 6, & 7. & Linæar. D. Brown. Communicavit D. T. R.

Quod ad vires attinet, Quercus omnis (possit & dicere omnibus suis partibus) autore Dioscoride, adstrictoriam vim habet; maxime verò attingit membranacea tunica quæ corticem & caudicem ipsum interjacet, similiter & ea quæ circa glandem est sub putamine. Harum autem decoctum datur codiacis, dysentericis & sanguinem excreantibus; Eadem trix fluxione laborantibus feminis in pennis subducitur. Sed & glandes eisdem effectus habent, urinam quoque cient [miratur Jo. Bauhinus ut id scilicet præstant. Respondeo adstrictoria, quæ sanguinem velut coagulans serum ab eo separant, adeoque illud copiosius per renes excernitur. Non alia fere ratione quam alimen aliavæ adstringentia pituitam ex ore eliciunt, nam partes soliores confringendo & comprimens humorem in iis contentum exprimentur.]

Si comedantur capitis dolorem inducunt, & flatus gignunt. Difficilis sunt concoctionis, tardius descendunt & crudos humores gignunt: propterea eas porcis saginandis relinquimus: hoc enim peius diffusum & grandissimum faciunt, ut Varro scribit, & testatur experientia.

Glandium & corticis decoctum contra toxicum prodest ex lacte vaccino potum. Non probat hoc J. Bauhinus contra toxica assumpta, potissimum in principio: Si tamen vomitus vel alvi fluxus multum

tum vexent, rejecto toxico per vomitum vel alvum, prodesse tunc posse existimat. Crudæ ac irritæ inflammationes illi leniunt; vulneribus etiam recentibus utiliter imponuntur Galeni experimento.

Aqua è foliis Quercus juvenis destillata præscribitur ad album mulierum profluvium, ad dysenteriam epistemicam, &c.

Quidam glandes aridas adversus calculum exhibent, nescio quo successu, inquit J. Bauhinus.

Bartholinus de Medicin. Danorum domesticæ, refert Norwegos alioq. Septentrionales in inopia frumenti conficere panem è glandibus quercinis.

Folia tenera & rubicunda, vino decocta collata ac gargarifata dentium dolorem sedant à fluxionibus ortam, sed fape hoc decocto calido os colluendum; quo experimento non fape felicissimè usus fuisse restatur, etiam in inveteratis dentium doloribus. J. B.

Ut verbo dicam, Quercus partes omnes, cortex, folia, cupula, glandes, ac etiam lignum ipsum, ad fluxum omnem alvi, uteri, feminis, sanguinis sistendum utiles sunt, & ad omnia quibuscumq. adstrictione opus est.

Lithotomi ad vulnus urethræ inflictum sanandum & consolidandum utuntur balneo è cortice Quercus in aqua decocto.

Corticis in iscobem commoliti insignis & frequentissimus usus est coriariis ad coria præparanda: & ad hunc usum aliis omnibus adstringentibus antecellere nobis videtur. Coria enim Anglica, quæ eo densantur, reliquis Europæis soliditatis & durationis respectu palmam præcipiunt.

Carbones optimos è Quercu, tanquam materia spississima fieri auctor Theophrastus, solidissimos etiam esse ait & firmiores cæteris.

Ligni usum nemo facile declaraverit. Vix enim aliud habeas in hoc nostro orbe perennius, quòd ad plures usus necessarios accommodari possit ac soleat, ut ad ædificia, naves, & instrumenta, tam ea quæ in terra, quam aquis ului esse possunt. Fiunt ex eo dolia vinaria cæteris omnibus præstantiora & sola fere bona. Hætenus J. Bauhinus.

In ædificiis immensum durat, modò ab humore nimio defendatur, imò vetustate ita indurescit, ut chalybis aciem reundat, imò ipsius propemodum ferri soliditatem & rentitatem acquirat. At nec aliud lignum adversus vicissitudines humoris & siccitatis magis firma & pertinax, & ab illis difficilior corruptibilis.

Navigis extruendis præ alia quacumq. materie idonea est, quòd tenax & flexuræ patiens, quòd firma nec tamen nimis ponderosa, quòd aquam difficulter admittat, quòd percussa aut globis tormentariis trajecta non faciliè findatur aut rimas agat.

Quercus autem Anglica ad naves fabricandas præcipue æstimationis est, aliisq. omnibus præstare censetur.

Quamvis autem alia nonnulla ligna, ut v. g. Buxus, Cornus, Ebenus, Lignum Brasilianum, aliæque Indica, duriora, solioria & ponderosiora sunt, pleraq. tamen fragiliora, nec ponderibus incumbendis sustinendis adeò apta & commoda observantur.

Nulla est arbor quæ præter genuinum tot spurios & excrementicios producat fructus ac Quercus. Hi à Theophrasto enumerantur, Hist. Plant. lib. 3. cap. 8. item à Plinio. Vide Verulamii Nat. Hist. cent. 7. exper. 655. Hi fructus arboris non sunt, sed excrecentiæ quædam & tumores præter naturam infectorum moribus, lapinationibus aut afflatis venenatis originem suam debentes. Infecta enim hujus arboris gemmas, folia, furculos teneriores pungentes, humorem aliquem venenosum per vulnus infillant, qui tumorem præter naturam excitat. Fortè etiam ova duntaxat venenata & fermentativo humore delibuta, nullo vulnere inflicto ibidem deponunt, qui sufficit contagio solo succo nutritio alterando & in motus irregulares compellendo. Hi autem tumores & excrecentiæ quamvis arboris respectu præternaturales sunt; à natura tamen destituantur ut sint velut matricæ & ceteri, infectorum eorumdem ovis excipiendis, tuendis, fovendis, fructibus excludendis, editisq. alendis infervientes.

Horum autem excrementorum notissima & utilissima sunt Gallæ, Græcis *malva* dictæ. Harum multæ sunt species, magnitudine, colore, levitate aut alperitate superficiei, pondere, figurâ differentes de quibus prolixius agere magis curiosum esset quam utile. Placet tamen Gallæ Officinariam descriptionem J. Bauhini iustoria petitam subungere.

Gallæ Officinariam vulgarissimam rotundæ sunt, leves, foraminulis pertusæ, leves, paucis interdum tuberculis asperæ, interdum multis & angulosis, magnitudine varîæ, unciam ample, quamvis magna ex parte infra subsistant; sunt etiam majores, rotundæ, interdum turbinate ac pyritiformes, colore rufis, levi malleo ictu fragiles, intus nigrae friabiles, cavernosæ, fungosæ, gustu adstringentes & acerbæ.

C. Bauhinus has species recenset. 1. Gallam maximam orbiculatam, quæ duplex Orientalis quæ fortasse Gallia maxima exotica J. B. ovi gallinæ acie magnitudine, & Provincialis aut Illyrica. 2. Gal. oblongam. 3. Gallam minorem. 4. Gal. galeaticulam. 5. Gal. anguliformem. 6. Gal. umbellatam. 7. Gal. Brasilianam quinquangulam. Alias adhuc varietates habet J. Bauhinus, quas apud ipsum vide. Variant enim hoc genus excrecentiæ pro natura arborum & quibus oriuntur, infectorum quorum matricæ sunt, & fortè etiam locorum in quibus inveniuntur.

Quòd Theophrastus & Plinius scribunt Gallam conferim & subito noctu oriri, unaque die augeri nobis non videtur verisimile.

Quæ glandem ferunt (inquit Plinius) omnes & gallam. Alii Robori duntaxat proprium esse volunt, gallam proferre; Nos potius Plinio assentimur Quercum nimirum omnem gallam producere, at non omnibus in locis: in Anglia enim nullus unquam auditus est gallarum provenire: quòd infecta illa quibus ortum debent in Anglia non inveniuntur, ut nobis quidem videtur. Gallas enim Quercum latifolia nostratæ simili, & specie (ut putamus) eidem in exteris regionibus adnascentes vidimus.

Bbbbbb 3

Gallæ

Gallæ tinctoribus magni usus sunt ad pannos atro colore inficiendos: Ex iis etiam cum calcham, gummi, & vino atramentum scriptorium optimum paratur hoc modo,

R. Gallarum ʒiij.
Calcanthi ʒij.
Gummi Arabici ʒi.

Gallas crassiusculæ contritis in vini Gallici rubri, (quod Claretum nostrates vocant) Sextantis duobus [a quart] infundas per novem dies, vas prope ignem collocando, & liquorem quotidie tuniculâ agitando aut commovendo. Deinde Calcanthum & Gummi immittas; & cum unum amplius diem steterit, atramentum usui idoneum erit. Literæ hoc atramento exaratz in charta duritate temporis colorem non mutant.

Gallæ vehementer adstringunt: Tritæ, autocæ Dioscoride, gingivarum & Columellæ fluxiones insuperq; oris ulcuscula cohibent. Quod verò in earum medio est, dentium cavernis inditum dolores sedat. Coeliacis & dysentericis in aqua aut vino tritzæ, seu illitzæ, conveniunt, necnon obfionis additæ; Item crematæ & in vino aut aceto extractæ, quomodo & menses sistunt & vulvæ prociidentiam. In summa, ubi quid adstringere, sistere aut ficcare opus est, usurpandæ sunt. Tritarum pulvis intus assumptus in vino austro aliòve conveniente vehiculo certo experimento diarrheam sistit.

Ad bubonocelen, epiplocelen & enterocelen quidam pharmacopœus utebatur liquore stillato ex Gallis Orientalibus, & multis licet atrox provectos sanabat. Liquor non est oleum, sed aqua cum qua Sal quoddam volatilis ascendit. D. Hulse & Chénneau.

Præter Gallas alia etiam multa excrementa seu tumores præter naturam in Quercubus observantur, ut v. g.

1. Pilulæ foliorum Quercus ʒ. B. aquosæ C. B. quæ æverfæ seu terram spectanti foliorum parti plerumq; adnascuntur, læves, fungosæ, pallidæ aut parte Soli opposita rubentes, sapore fubacido & adstringente molles, exquisitè plurimum rotundæ, pilo non multo majores, & exiguum gallam raro æquant, vespertatæ, corrugantur. Vermiculum intus alunt, qui in muscam figuratur, de quo consulendus D. * Malpighius.

Hæ in foliis Quercuum frequentissime inveniuntur in Anglia.

Ex adstrictiois argumento iisdem viribus quibus Gallæ præditas esse non malè quis dixerit ʒ. B.

2. Excrementum Quercuum fungosum ʒ. B. Oak Apples. J. Bauhinus sic describit,

Quercuum vulgariam frondibus verno tempore etiam sine pediculo adnascuntur excrementa fungosa, rara, laxa, succulenta, acida, insigniter adstringentia. Magnitudo nucis Juglandis aut cicutæ, superficie inæquali, tuberosa, pulcherrimo robore plurimum ornata, reliqua parte albidâ, aut fœmorum instar luteola. In quibus vermiculi hospitantur, qui in iis multas cellulas callosas sibi pro domiciliis effingunt.

Inveniuntur Maio in Quercubus glandes cum longis pediculis ferentibus. In Anglia frequentissima sunt & nemini è vulgo non nota, nec minus copiosa in arboribus nonnullis cum fructu ipsi: Botanici tamen nostratibus, ut Parkinsono, ignota fuisse videntur, adeò confusè de illis scribunt, & cum pilulis foliorum confundunt; quod & C. Bauhinus etiam facit. An Pilulæ in alis ramorum natæ Plinio?

3. Uva Quercina, quam J. Bauhinus sic describit,

Radicem Quercus fibris sub terra adnascitur, & circumnascitur, Juglandis magnitudine, ex pluribus velut acinis racematim coherentibus (unde & Uvæ nomen) compacta, substantiâ durâ, intus rubentis seu ferruginei coloris, medullio nonnihil albo, sapore insigniter acerbis & adstringente.

Huius pulvere nullum præsentius remedium in dysenteria, & in omni alvi fluxu.

Præter has à nobis observatas, & à quoquam facile observabiles Quercuum excrementis aliz adhuc enumerantur à J. Bauhino & Casparo fratre, v. g. Coccus Quercuum Diosc. 2. Nucula facie album Quercus excrementum, ʒ. Bauhino observatum & descriptum. 3. Excrementum latum Quercuum ʒ. B. Pilulæ lanatz C. B. 4. Quercuum capitula squamosa ʒ. B. Pilulæ è foliis convolutis C. B. 5. Quercuum squame candidæ, caducæ ejusdem. 6. Excrementum Quercus tuberosum ejusdem. 7. Foliorum Quercus gemmæ foraminulente ʒ. B. C. B. 8. Nodi seu verrucæ Quercuum ʒ. B. C. B. 9. Quercus albumen eorumdem. Excrementum tauri caput referens C. B. Joannes frater Gallis annumerat. His addit C. B. pinacæ. 1. Excrementum moro simile, fed du rum admodum, & fractu difficile, & Theophr. & Plin. 2. Excrem. pudendi virilis effigie & Theophr. 3. Pilulæ capitatz, ex ejusdem. 4. Pumex quercinus, ex ejusdem. Hoc etiam in loco agunt de musco Quercuum & aliarum arborum, quem Quercus excrementum villosum appellat C. B. de quo nos libro secundo inter alios multos egimus. Hic etiam de Agarico Quercuum aliusque fungis tractant; de quibus nos inter reliquos congeneres; Hic denique de visco Quercus & aliarum arborum, de quo nos inter Bacciferas.

CAP. VI.

De Illice.

Illex Isidoro visum ab illiciendo deducere, quòd mortales eam nondum repertis frugibus in vitum elegerint. Sed hoc æquum non est. Magis verisimile fuisse ab Hebræo ʒ. B. quæ à robore nomen habet, nempe ab ʒ. B. robustus. Voss.

1. Illex arboris J. B. major glandifera Ger. major aculeata & non aculeata Park. IV. seu folio rotundato, molli modicis, sinuato C. B. necnon I. seu folio oblongo serrato C. B. Theophrastus Oak.

Clus.

Arbor est Mali aut Pyri magnitudine, multò frequentioribus brevioribusque ramis prædita quam Suber, quos latè spargit. Folia perpetua, superne viridia, inferne candicantia, gustu adstringente, foliis Suberis minorâ, & magis orbiculatâ, in adultis arboribus plerumq; fine aculeis, præter novellâ & nunc primum enata, quæ aliquantulum incisa & aculeata sunt: certè in tenellis arboribus, antequam glandem ferre inciperent omnia folia aculeata observabam. Multos in extremis ramulis fert oblongos Jules, qui in flavos & mulcosos flosculos, polline & tenui pulvere perfusos explicantur. Glandes è floribus non oriuntur (nam sunt inutiles) verum in aliis quibusdam separatis pediculis: ex autem Quernis glandibus sunt similes; nunc majores longiorèq; modò minores & breviores, quæ nonnunquam ante maturitatem nigrescunt, & gummi quoddam reddunt, gustu calidum, saporis tamen non ingrati. Maturarum cortex five putamen nigricat; nucleus candidus, firmus & dulcis est, præsertim majorum: utraq; tamen à nonnullis maxime expetitur, illique non minus avidè velcuntur quam nos Castaneis & Avellanis. Hanc ob causam in foro Salmanticensi, aliisq; Hispaniæ locis venales mensibus Octobri & Novembri proponuntur; ut non immerito dixerit Plinius, per Hispanias glandem mensis secundis inferri.

J. Bauhinus brachia ramulosque Illici incana lanugine obductos esse observavit: inque foliis & ramis excrementum per verum tempus nigrum & rotundum adnotavit. Theophrastus præter glandem granum quoddam punicum ferre scribit.

Differentiæ Illicum mihi accidentariæ potius esse videntur, quam (ut cum Philosophis loquar) specificæ. Nam in arbutulis junioribus folia sinuata, aculeata, lata & Agrifolia æmula observavi, in veltioribus oblonga, aliàs aculeata per margines, aliàs serrata, neque serrata neque sinuata, & Oleagineis similia, prout ea rectè describit Matthioli, quicquid alii contradicant.

In Hetruria aliisq; Italiae provinciis, præsertim ad mare inferum, inq; Gallia Narbonensi & Hispania, in sylvis, collibus, & campestribus maritimis passim & copiosè provenit. In Anglia vidimus arbores annosâs & grandes quatuor aut quinque in Horto D. Francis Willughby, Wollertoni prope Nottinghamiam, quæ tamen glandes suas ad maturitatem non perducunt: quoniam hoc genus arbores, etiam locis natalibus, fructum suum tardius perficiunt.

Phellodryn Theophrasti (quam & alio nomine Ariam eidem dictam probat J. Bauhinus) Plinius videtur eandem existimasse cum Subere, quod & Phellos dicitur, siquidem ea omnia Suberi tribuit quæ Theophrastus Phellodryi.

Phellodrys five Cerro-sugaro Matthioli, cum nunc ab eodem descripta sit, neque Clusio, neq; J. Bauhino, neque nobis in Italia peregrinantibus usquam conspecta, an è Illice specie distincta sit merò dubitamus. Si liceat suspicari exicone (inquit J. Bauhinus) ea accedit ad Smilacem Dalechampi.

Phellodrys quinque species proponit & describit Historia Lugdunensis: verum cum in collibus Rhodano vicinis, aut non procul ab eo distitis, eas provenire dicat: nos autem ibi loci Illicis dumtaxat varietates quasdam, non species distinctas, observavimus, Phellodrys illas non arbores vel à se inveniunt, vel ab Illicibus specie diversas esse suspicamus; sed Illices majores foliis ludentes. Fortè tamen Phellodrys nigra J. B. species distincta fuerit, quam sic describit,

Phellodrys nigra id nominis à ramis nigricante cortice vestitis & glabris adepta est. Folia ab Phellodryi. Ignis differunt, quòd rotundiora multò & latiora, à Smilacis foliis quòd longè breviora pro latitudine, minùque candida inferius; à Suberis nobis tradita, quòd duriora, spinis mordacioribus magis horrida. Calyx glandis, tradente Dalechamio levis est. Forte hæc est Illex folio Agrifolii D. Magnol, quæ folia habet (pinosa Agrifolii, obscure virescentia; quam tamen ipsam à vulgari Illice arboris specie diversam esse le nolle statuere ait, quousq; cultura innoverit.

At neq; Smilacis Dalechampi apud historiam Lugd. ab Illice arborea differre putamus: cum primum genus in agro Monspelienfi frequentem provenire asserit, ubi nulla præter Illicem ejus generis arbor, neq; à nobis neq; à D. Magnol observata: alterum in collibus Rhodano respicientibus, totòque eo tractu quò à Vienna Allobrogi Alematens usque ducit, (ubi nihil aliud præter Illicem nobis occurrit) observavit.

Aria & Phylla Bellonii quomodo ab Illice differant, cum eas non describat, nescimus, quæ de iis Aria habet collegit in unum Jo. Bauhinus lib. 7. cap. 3. Hist. Plant.

Illicum folia, cum glandes cum Quernis viribus conveniunt. Hæ autem subius saginandis utilis res habent. Usum in cibis in descriptione attingimus.

E ligno sunt carbones ad metallâ fundendam utilissimi. Matthioli Hetrulcis in pretio esse tradit, non modò quòd ignem diu foveant, sed etiam quòd (ut aiunt) caput minimè teneant. Arborum trunci ad molarum fabricas & alia opera servantur ob materiæ firmitudinem & durabilitatem, teste Clusio: Plinius rotarum axibus Illicem duritiâ suâ utilem esse ait, ut & malleis majoribus.

2. *Ilex coccigera* J. B. Ger. *aquifolia sive coccigera* Park. *aculeata cocciglandifera* C. B. *The Baccat Oak*.

J. B.

Magnitudine multum cedit aliis Ilicibus, ut quæ non temere stolones duobus cubitis altiores proferat, còlique non admodum crassos: *Folia* Aquifolia proxima, minora, muricata, utrinque glabra, verum non ita hilariter viride nitida. *Flores* vel potius *Julos* copiose fert, musculos: glandem vero maximam, quod in pumila arbutula mireris, etiam ligna altera majorem, calyce aspersa. At præter hæc omnia triplicia excrementa in eis observantur.

1. Unum Maio & Aprili apparet, quod nihil aliud est quam grana in foliis rubra, parva, rotunda, parum oblonga, ex ipsa foliorum substantia nata, Pisis parvis similia, substantiâ intus alba, non ita absimili substantiâ fructuum *Oxyacanthæ Matth.* gustu nonnihil acido, grato, in quibus tandem vermiculus nascitur.

2. Alterum huic cum Ilice majore commune, Maio mense apparens, ramis adherescit, sed satis breviter, copiosum, rotundum, nigrum, lavi nitidæque superficie, satis durum, intus liquore al-bido plenum, cui vermiculi innatant, tandemque inarescit, circa quod fervent saepe fornicatum opera.

3. Tertium denique eodem cum jam dicto tempore conspicitur in foliis, reliquis notius & celebra-tius, Coccum putâ infectiorum: grana sunt rubra, saltem pulvisculo albo quo resparguntur aspersio, liquore sanguineo plena cum concoloribus vermiculis.

Clusius pusillum & valde amarum glandem Hispanice suæ Ilici tribuit; cum ex J. Bauhini ob-servatione Ilex pumila Narbonensis glandem etiam quam arborea majorem proferat: quod & nos verum esse comperimus.

Lucius

Arbutula hæc in collibus faxosis circa Monspelium, Nemaufum, Avenionem, & alibi in Gallia Narbonensi oritur, ubi præcipuum cocci proventus: necnon in Provincia, & Lobelo teste, etiam in Italia, præsertim in Hetrusco, Romano & Senensi finitimo agro, locis montosis, glareosis, sterilibus, inter varias Ilices, Smilacæ asperæ, Terebinthos, Lentiscos, &c. Attamen, observante Clusio, non ubique coccum gerit. Nam is solum regionibus quæ Mediterraneo mari vicinæ sunt, & magis Solis ardore torrentur oriri animadvertit. Sed neq. istuc perpetuò fert; cum enim fructus adeo adolevit ut glandem alere incipiat, coccum non gignit: idèoque solent incolæ quadriennes aut adal-tiores fructus urere, ut proximo anno novelli resurgant, qui deinde singulis annis aliquot subsequen-tibus coccum ramulis inhaerentem instar exiguum Pisorum coloris cinerei gignit.

* Lib. de lau-dibus Provin-cie.

Quomodo gignatur coccus * Quinquernus declarat, Vere (inquit) medio rotrati imbribus fru-ctices, Coccum hoc modo oriuntur. Ubi imus scirpus se in duo brachia partitur, in horum medio primum omnium increvit rotundum quiddam magnitudine & colore Pisi; quod Matrem vocat, quod ex eo cætera grana producantur. Matres inuenta ætate æstivæ minutissimorum vermicu-lorum catervam profundunt, fasciculq. in summittit. In animalia prorept nova soboles, colore car-dida, pro se quisq. in sublime. At ubique, vermiculi geminantis furculi axillis occurrunt, de-scendit & incrementis aucti milli magnitudine sunt. Inde liberius adolescentibus albus color em-ricum transit, jam, non animal fed piscum rursus apparet. Tùm, ea grana maturitatem atq. colliguntur, jam coloratis vermiculis fœta.

Alii grana non in divaricatione duntaxat ramulorum nasci perhibent fed etiam in foliis ipsi.

Grana hæc à Philosophis & Botanicis spurii quidam seu excrementitii fructus Ilicis pumilæ, quidè solus proprii habitia sunt. Verum eruditissimus & ingeniosissimus Vir D. Martini Lister, amicis: noster summus, ejusmodi grana etiam in Anglia Cerasorum aliarumq. arborum furculis-ticellis adnascencia observavit, eaq. non excrementa esse judicavit, fed infecti cuspudam opus, seu-bus suis excipiendis & fovendis domicilium seu nidum efformantis, ab eodèque virgulis glabra: quod & nobis etiam (quibus Eboraci grana arboribus adherentia ostendit) videtur. cum infectis adultis & egressis à furculis facile abscedant & dilabuntur. Adè autem similia sunt hæc grana coccis baphicis, ut ægrè quant discerni, eisdem etiam in locis, eodèque modo furculis adnascen-tur, unde ab eodè infecti genere efficta esse verisimillimum est, quavis succus tingendo minus idoneus fit ob diversitatem alimenti. Quæ à Quinquernano attulimus hinc nostræ opinioni de ori-dine horum granorum, quod scilicet infecti opus sunt, non arboris excrementa, favent. Putamus ta-men infectum istud ibi loci ubi granum effingit & furculo agglutinat, ejusdem corticem pertundere, & siccam inde exurgere quo calculum repletur, qui, vermiculis in cibum sufficiat. Verum hæc ex conjectura.

Mathiolus se coccum in Bohemia in Quercubus copiose nascentem observasse scribit. Quod quavis nonnulli carpant & videant, verum tamen esse potuisse quæ à D. Lister observata prodi-giosius declarant: imò verum esse non dubitamus.

Omnia ista quæ Quinquernanus alique habent de modo colligendi & præparandi coccum ad usum tinctorum; ea producent quæ D. Verchard Monspelienfis Botanicus & Pharmacopœus insignis ex propriâ observatione nobis communicavit.

Usser.

Coccus baphica, inquit, duobus usibus inservit, nimirum medicinæ, & lanis tingendis. Pro me-dicinæ usu oportet ut in mortario maioriore tundatur, & deinde per cribrum trajiciatur, ut pulpa inde separetur, equali Sacchari quantitatè permiscenda. Mixturam hanc Conservam appellant, & quæ addito Saccharo, Serico crasso, pomorum succo & aquâ rosacæ fit syrupus de Kermes, qui in-servit pro basi confectioni illi tantopere celebratæ de *Alkerime* Meluæ dictæ.

Pro tinctorum usu granum maturitatem adeptum colligitur, deinde in area complanata, linteis subfartâ, Soli exponitur: Initio, quandiu humore abundat, bis tervè in die versant, ne in-scalescant nimis. Cùm pulvis rubicundus in superficie apparet cum cribri opè separent, & grana de-novo linteis infunduntur, usque dum similis pulvis iterum percipiatur, quem secunda vice per cri-brum transmittunt, atque hanc operationem toties repetunt donec grana nihil amplius pulveris red-dant.

Notandum

Notandum autem quod primus pulvis è foramine illo exit quo pertunditur granum ab ea parte qua plantæ adhæsit: Postremus autem qui sub finem undique in grani superficie apparet, constat è vermiculis intra folliculum animatis cùmque penetrantibus, quoniam foramen dictum plerumque obturatum est.

Quamprimum autem granula illa pulveris rubentia se incipiunt movere, aceto acerrimo irroran-da sunt, & manibus confricanda, deinde in pilulas formanda, quæ Soli expostæ siccantur.

Si quis pulverem hunc rubicundum restare finat, nec aceto aliòve acido liquore perfundat, & ut ita dicam, extinguat, è quovis ejus granulo efformabitur mûca quadam minima, quæ per unum vel alterum diem huc illic saltantes volantes tandem colore mutato mortuæ decident, amaroq. illo quem antea habuerunt omnino privata.

Granum evacuatum seu pulvere penitus exhaustum vino lavant, dein Soli exponunt: Siccatum in sacco conficiunt, ut lucidum reddatur. Quo facto saccis infundunt, jam venalem pulvere inde egresso uniuscujusque Sacci in medium immittit, ut innotescat scilicet pulveris ad grana propor-tio. Eo autem tingitur nobilis ille color quem *Escarlatinum* vocant. Coccus baphica viminabito adstringentem, cujus ratione vulneribus nervisque sauciatis trita ex aceto convenienter imponitur.

Disq. Plin.

Eximie conferre hoc granum mulieribus abortientibus cum pari thuris pondere in potu sumptum Fuchius & Matth. testantur. Nostro tempore mulierculas Monspelienfes & Nemaufenses in dis-ficili partu & collapsis viribus ejus pulveris scobem ex vino, aut ipsam etiam confectionem *Alkeri-mæ* non sine fructu sumpsisse scimus. Medicis Monspelienfibus in quovis casu præcipi, & morbis acutissimis, Apoplexia, Paralyti & similibus, nihil præsentius esse scimus. J. B. Melles eam ad cordis palitationem, syncopen, mentis alienationem seu desipientiam, & merorem fine causa thra-nifesta celebrat. Quomodo autem Coccus baphica cor corroborat & exhilarat, cum præter ad-stringentem & amaritudinem nulla qualitas manifesta in ea percipiatur nos fugit. Odorem quem senserunt fragrantissimum in vermiculis & granis ipsis inter præparandum Lacina & Quinquerna-nus, mirum cur alii aut non deprehenderint, aut non meminerint.

CAP. VII.

De Subere.

Suber Vossius à *Suo* dictum putat, quod calceamentis insisteret, feminæ enim non tantum hyber-no tempore valetudinis causi eo utebantur fed etiam æstivo, ut viderentur grandiores.

Suber latifolium J. B. Ger. Park. latifolium perpetuò vivens C. B. *The Cork Tree*.

Suber quod in Hispania nascitur, perpetuò viret, ut Ilex, cui adè simile est, ut primo aspectu ple-rumque fallat, nisi cortex crassus & dirumpi solitus errorem dederet. Majus est Ilice plerumque & candidius ibi adolevit longè crassiore, cortice item denso, carnoso, scabro & rimoso, qui nisi suo tem-pore detrahatur deficiit, aliòque subnascente expellitur: eo detracto qui subest novellus ita rubet, ut procul aspicientibus arbores rubricâ aut minio pictæ videantur. Suberis nam Iignis firmiores sunt; folia majora, longiora, molliora, & superne magis virentia, interdum nonnihil dentata, aliquando minime, ut in Ilice. Glans magna, ubi maturuit nigricans, ligna longior & obtusiore cuspidè, calycè etiam majore, magis hispido, & per oras molliter echinato. Glans admodum adstringentis & exsicantis gustus, ligna multò ingravior: magna ex parte conjunctim nascitur ut Pontica nux, fed crasso brevique petiolo, & firmiore quam ligna. Ramulis nonnunquam adnascuntur dura & lignosa quadam cinerei coloris tubercula, adè firmiter inherentia, ut nisi fracto ramo eximi non possit.

Clusius Suber in extrema Aquitania Pyrenæis proxima nascens folia non retinere fed hyeme abjice-re observavit; ut mense Aprilis foliis prius viduata erant quatuor Suberis arbores circa *Bayonam*. Quare (inquit) Theophrastus non immerito tribuit Suberi deciduum folium.

Mathioli Suber alterum oblongis angustisque foliis, quod Pisano agro nalia tradit, sibi nunquam visum faturum inde Clusius. At quis alius præter Mathiolum fide dignus illud confexi?

Plerisque Castellæ novæ Baticacæ locis, & totâ Lusitanâ nalia Clusius tradit. *Quæ Fundos & Viam Apiam* copiose nascentem simul cum Siliquâ Arbore seu Ceratâ observavit D. Tancredus Robin-son, qui affirmat folia Suberum raro esse decidua. Uberissime etiam in Olibienti orâ provenire auctor est Quinquernanus in libello de laudibus Provincie.

Quæ de triplici cortice habet Quinquernus, nobis non probantur. Detrahendis corticibus hæc est ratio. Quæ stipes telluri committitur circumscinditur ad lignosam usq. materiam, parteq. in summis humeris atquequam in brachia dividat sese, mox à sum-mo ad imum finitur, detrahitur triplex cortex: Non explanatur aqua fed igni, nec demuntur mox ante, nimirum regione calida & sicca, & temporum observatione raro fallente. Clus. è *Quinquernus*. Alii ut Lobelius, & quidem rectius. Cortex geminus stiptem amicit; alter interior, qui perpetuò hæret; alter crassior ad duos pollices, rugosus, perquam levis, qui deglubitur & quolibet gentium deferetur.

Cortex tritus ex aqua calida potus sanguinis fluxum sistit; ejusdem cinis ad valere dicitur. *Vires* Ulus ejus est ad anchoralia navium, piscantium trigalas, cadorum aliorumq. vasorum angusti oris, & *Usser*. ampullarum vitrearum obturamentum, feminarum * calceatum hybernum, alvearia, & in Estrema * Plin. l. 16. c. 8.

SECTIO II.

De Arboribus flore à fructu disjuncto Coniferis.

Conos voco fructus squamosos, polyspermos in conis seu metæ formam plerumque turbatos: hoc etiam nomine comprehendo fructus pluribus partibus crustaceis aut lignosis per maturitatem dehiscitibus compositos, quamvis neq. squamosi sint neq. conoides.

Coniferæ arbores sunt vel Resiniferæ, vel succo aqueo scatentes. Resiniferæ sunt vel fructu squamato, vel fr. è clavatis tuberibus per harmoniam coarctatis composito, foliis brevibus, acutis, in squamis degenerantibus, ut *Cupressus*. Resinifera fructu squamato sunt vel foliis perpetuis, vel deciduis. Resinifera foliis perpetuis, sunt vel eisdem sparsim & singulatim undique è furculis exeuntibus; vel agminatim pluribus simul velut in penicillis quosdam coaggestis, cuiusmodi est *Cedrus Libani conifera*.

Que foliis sunt sparsim è furculis undique exeuntibus, sunt iisdem vel brevioribus & singulatim nascentibus, cujus generis est *Abies*, vel longioribus, binis ex eadem theca seu tubo egressis, ut *Pinus*.

Resinifera foliis deciduis est *Larix*.

Coniferæ succo aqueo præditæ sunt vel foliis latis, majoribus Coryli Alnus, vel fol. minoribus *Populi*: *Betula*.

CAP. I.

De Abiete.

Abies ab *abeo* Grammaticis dicta, putatur, ut à *facio facies*, à *specie species*, quod in alitudine tendat: *Εἰς* pariter Græcis dicitur *μαγὴ τὸ ὕψος*, & *ἄνω ἐκ τοῦ ὀπίσθεν* *ἀντιμαγὴς*, teste Etymologo. Notandum autem, vocem *inductu* æquivocam esse, & pro involucri fructus palme arboris interdum accipi, aut etiam pro fructu ipso.

Nota Abietis characteristica in genere, prout Piceam Latinis dictam complectitur, sunt folia singularia ramulos undique cingentia, seu non ex lateribus tantum sed etiam ex superna & infima arundem parte nascentia, brevia & angusta, proceritas eximia.

Jo. Bodeus à Stapel multis probat falli Botanicos qui *Sappinum* arboris speciem esse negant, statuntque Sappinum, Plinii auctoritate decepti, inferiorem ac enodam partem caudicis Abietis, ostenditque Plinium distinguere *Sappinum* & *Sappinum*. *Sappinum* Piceæ Sativæ species est, *Sappinum* autem species Pini quæ cæla regerminat. Pars autem inferior Abietis enodis *Sappinea* dicitur non *Sappinum*. Sic autem vocabatur pars hæc Abietis, quod enodis esset ut Sappinus. Recte ergo (inquit) Bellonius *Sappinum* arborem dixit. Vnde Comment ipsius in Theophr. hist. lib. 3. cap. 10.

A. 1. Abies Park. *Abies femina* sive *Εἰς* *ἄνω ἐκ τοῦ ὀπίσθεν* J. B. *Abies mas* conis sursum spectantibus C.B. *The New-leaved fir-tree*. *Abies Taxi* foliis.

Descriptionem hujus accuratam * Joannes Conradus Axtius nobis suppeditat. Est (inquit) arbor procerâ & excellâ, Pinum altitudine superans. *Caudex* ejus rectus est, infusis enodis, æqualem ferè crassitiem habens usque ad ramos. Hæc pars vocatur à Plinio, & Vi-truvio l. 2. c. 21. *Sappinus*; superior autem pars nodosa *Fufernâ*. Errant itaque * Bellonius & alii, qui ex Sappino peculiare genus faciunt. *Cortex* ejus est albicans & fragilis. Rami in circuitu arboris crescunt, interdum quatuor, interdum quinq., interdum sex aut plures, & hoc continuè utrique ad cacumen, singulis enim annis novam congeriem ita arbor protrudit, ut facili inde colligere licet, quot annorum sit [Hoc non peculiare est huic speciei, sed plerisque arboribus coniferis communis] Quidam ramorum funt in terram reflexi, quidam non, sed prius fieri putò à pondere mulci albidioris, qui sæpius copiosissime in ramis Abietum provenit. Utrunque furculos utplurimum habent instar crucis, interdum tamen unus tantum furculus ab uno latere erumpit, nullus ex adverso.

Scribunt autores quoddam folia utrinque ex lateribus ramorum emergant, quod tamen falli duntaxat convincit: proveniunt enim non solum in lateribus, sed etiam in superiore & inferiore ramulorum parte, sed illa ita ad latera le delectant, ut intuentibus tantum è lateribus emerita videantur. Sunt autem folia, non ut alii volunt dilata, sed satute viriditatis in superiore parte, in avera autem paululum candicantia [lineâ viridi distincta J. B.] quæ ex superiore parte erumpunt breviora sunt quàm quæ ex lateribus & inferiore parte. Plinius scribit folia esse insecta pectinatum modo Piceæ & Abietis. Quid vocabulo illo insecta vult equidem nescio. Sunt tamen folia ita ferè disposita, ut dentes in pectine, foliis Taxi similia, minime pungentia, in acumine enim in minutissimam furculam dividuntur, partes tamen illæ non ita acute funt ut pungant, in medio lineâ secundum longitudinem notata. Lignum habet album, molle, & leve.

Radices non alte descendunt, ita ut facili à ventis validioribus radice tenus è terra eruantur. Coni quadruplo minores sunt quàm Piceæ, squamis constant in superiore parte latis, sub quibus latet semen subalbum, superius album, plenum acri & pingui humore.

* Traité de
Arboribus co-
niferis, &c.
* Lib. 16.
cap. 33.
* Bellonius
defendit Sta-
pelium. v. su-
pra.

Mathiolus & Bellonius rectè negant Abietem ferre florem: Thophrastum autem, & Plinium, & alios qui Abietem tribunt flores fefellerunt primùm prurpentes piceæ conis, qui ante Solstitium proveniunt, & aspectu sunt jucundissimi. Alii enim Fabæ magnitudine, alii etiam minores aut majores apparent, tantâ rubedine præditi ut nihil supra: singuli squamis suis sunt vestiti, & progressu temporis paulatim sunt virides. Ego potius illis accedo qui flores Abietis tribuunt: nam ex sententia nostra piceæ conis, seu apices portis, pulvicultum seu semen minutissimum suppedant femini masculo florum stamina. Deinde J. Bauhinus alicuius auctores fide dignissimi diversis verbis Abietem in Animalibus analogum. Tandem auctorem nostrum de Pinu, cui flores etiam videntur negat, deceptum florere affirmat. Tandem auctorem nostrum de Pinu, cui flores etiam videntur negat, deceptum florere affirmat. Tandem auctorem nostrum de Pinu, cui flores etiam videntur negat, deceptum florere affirmat. Tandem auctorem nostrum de Pinu, cui flores etiam videntur negat, deceptum florere affirmat.

J. Bauhinus conos plenius describit: Conos (inquit) tert oblongos, ovaros ferè, Piceæ vulgaris conis breviores & crassiores; Squamæ verò latiores molli, brevioresque, & velut hirsutæ, vel levi excoriatione caducæ, ut in Pinu *Cembro* dicta: neque enimherent, ut in Pinu, Picea atque Pinastro. Stylis conorum mediis, squamis delapsis, duo interdum in arbore nudi, Clavos nigrates vocant, à similitudine.

Dodonæus, eamque secutus Gerardus, de Abiete & Picea confusè scribunt, unde concludimus cum J. Bauhino, Abietem & Piceam non bene notas fuisse arbores Dodonæo.

Quin & C. Bauhinum ex una specie duas fecisse opinamur, & synonyma confudisse. Abietem enim I. seu conis sursum spectantibus, five marem C.B. & II. seu albam, five femininam ejusdem pro eadem arbore habemus. Certum enim est Abietem Plinii, & femininam Theophrasti *Clus. hist.* quam Abietis fœcundæ, i.e. albe seu fœminæ synonymam facit C. Bauhinus, ipsissimam esse arborem quam jam descripsimus. Abietem autem conis sursum spectantibus, albam ab ea quam descripsimus dedi, vellem qui mihi ostendat. Ego das tantum Abietis species agnosco, alteram conis brevioribus, sursum spectantibus, foliis pectinatis Taxi modo dispositis, subius albidioribus, quam fœci descripsi, quàmque Abietem femininam Theophrasti periores Botanici, Clusius & Joan. Bauhinus faciunt: alteram conis longioribus, deorsum dependentibus, foliis nec pectinatis dispositis nec subius cinereis, quam idem Latinorum Piceam, Theophrasti Abietem marem esse statuunt.

Interim hic monere convenit D. Plot in Historia naturali Comitatus Staffordiensis non rectè cepisse mentem meam, cum arbores illas in *Worton* nascentes, seu mavis stantes, Piceæ generi à me adscriptas dixit. Mihi enim optimè notæ fuerunt illæ arbores, quas non semel vidi & lustravi, earumque semina collegi in horto nostro serenda. Nota ergo tertia ad Abietem in *Catalogo nostro plantarum Anglicæ* ad Abietem cujus synonyma dedi referenda est, [non ad Piceam ut opinatur D. Plot.] nimirum Abietem *Park.* Abietem femininam five *Εἰς* *ἄνω ἐκ τοῦ ὀπίσθεν* J. B. cui etiam, (ut superius dixi) eandem puto Abietem II. i.e. albam five femininam C.B. ut patet, tum ex epitheto albe, tum ex nonnullis synonymis; quamquam fateor C. Bauhinum synonyma confudisse, ad Autoribus quibus Abietis & Piceæ differentia minis perspicè essent leductum.

Nos in Sueviæ & Baviaræ sylvis, sed copiosius in Alpibus Helveticis & Ræticiæ Abietem observamus. Axtius in Germaniæ & Bohemiæ sylvis frequentissimam esse scribit: alibi etiam variis locis in montibus reperitur: Coni, teste Clusio, videntur Autumni initio, & multam resinam fundunt: sub Autumni vero finem, & hyemis initium maturitatem consequuntur.

Materias ad multa utilis est, præcipue ad navium malos ob levitatem & altitudinem suam: nam in Alpibus Helveticis inveniri nonnunquam 120 pedum altitudine asserit, ita ut usui adaptentur longitudine 110 pedum. Asseres & tabulæ abiegne multi apud nos usui sunt in Angliâ ad tabulata domorum & conclavium. Ex ligno etiam Abiegno in Germaniâ (teste Axtio) fiunt dolia quæ picanter, cupæ, capedines, truæ, capulæ, aliæque quamplurima vasa cerevisiaria, aquaria, culinaria: in frequentissimo usu est in Angliâ ad pyxides, thecas, cistas, loculos, &c. Pondus sustinent valde Abies & Pinus, renitentur enim, nec temere rumpuntur. J. B.

Hujus refina duplex in usu est, 1. *Liquida*, quæ colligitur è tuberculis Abietum novellorum sed pauca. Hanc Officinæ *Terebintinam Venetam* (at nostrates Argentoratensem), falsò vocant [Inter corticem & corticem arborum juniorum oriuntur quædam tubercula, (Danblavensium Germani vocant) ex quibus fit vulneretur fluit præstantissima illa refina, Laricæ consistentia similis, sed magis transparen, amaricans, valde fragrans, & sapore Citrii malî corticem proximè refertens.] 2. *Sicca*, quæ uti Thuguræ ementitur, ita usum ejus amulatur. Modum colligendi resinam liquidam vide apud Bellonium.

Refina hæc à Mathiolo aliisque magnopere commendatur ad recentia vulnera, præcipue capitis, *Vires*. sananda; ad calculum renum & arenulas, ad urinam ciendam (uncie pondere pota) ad arthriticos & ischiadicum dolorem. Ad gonorrhœam etiam virulentam confert, si aliquot diebus continuè matutino tempore sumatur.

Abietem Angliæ indigenam esse statuit D. Plot, nec ego sanè abnuerim, siquidem Abietis illa superius memorata in vico *Worton* crescentes ibidem sponte ortæ videntur; easque reliquias esse plurimarum in vicinia illarum nascentium ostendit idem doctissimus Vir: unde Calærem in utroque genere deceptum pater, cum scribit in *Britannidæ Materiae omnis generis reperiri præter Fagum & Abietem*, Fagum enim plurimis in locis provenire apud nos certum est; Abietem aliquibus.

Abies, auctore Theophrasto, provenit tantum femine, radix nullam penitus sobolem profert: decio calcamine radicitus marcescit eodem anno. Nos verò quamvis hæc variis in locis iteret & inculcet Theophrastus, experientia docti affirmamus, ramulos Abietis decios & terræ implantatos, non germinare tantum, sed & radices agere, & fortè etiam in arbores tandem adolecere posse: Siquidem ostendit nobis D. Francisus *Willughby* arbutulas Piceæ fœcundæ maris latis & vegetas, ex ramulis à seipso ante quadriennium depaictis.

Hermannus in *Catalogo Leydensi* distinguit Abietem marem conis sursum spectantibus five Taxi foliis ab Abiete feminâ Theophrasti J. B.

- A. 2. *Abies* mas Theophr. *Picea Latinorum*, sive *Abies mas Theophrasti* J. B. *Picea* Park. *Picea major* Ger. *Picea major prima sive Abies rubra* C. B. *The common Fir Tree*, or *Pitch Tree*. *Abies conis dorsum spectantibus*.

Axius.

Proceræ est arbor, caudice recto uti *Abies*, cortice rubefcente, nullo modo fragili, ut in *Abiete* sed lenito & flexili. Ramos habet *Abietis* ramis similes, & ita ordinatos, [decussatim positos] non quidem in terram deflexos, sed ad coelum spectantes: [e contrario ex J. Bauhino & nostra observatione plerumq. in terram reflexos] *Folia* sunt dilute viriditatis, nec ita ut in *Abiete* pectum modo disposita, sed ex duobus furculorum lateribus, & ex superiori parte prorumpunt, nec inferior pectus esse nuda, sed illa ad latera flectuntur, ut intentibus inferior pars nuda videatur, quæ autem in superiore parte crecunt, non ita ad latera flectuntur ut inferiora, *Abiegnis* angustiora sunt, breviora, curviora, acuta & pungentia. Surculi ramorum *Piceæ* plura habent folia quam *Abietis*: in

L. 16. c. 23. ficiis ramulis folia admodum caduca sunt, ut inter exsiccandum experti sumus. Reâ negat * Plinius *Piceam* exhalari flore, & immerito hanc ob causam à *Dalechampsio* notatur, qui scribit *Piceæ* florem oblongum ac rubentem quivis observare potest. Fefellit illum sine dubio color, putavitque conos tanta rubedine non esse præditos: sed si diligentius inspexisset, sanè aliter scripsisset enim nihil aliud quam conuli prorumpentes & rubentes, & nihil omnino floribus simile prætere colorem repræsentantes. Nos potius assensimus J. Bauhino, Clusio, *Dalechampsio*, *gravibus imprimis & æquosioribus Auctoribus* affirmantibus extrema ramorum hujus arboris invenire æstare julos præridere singulares, pallentes quiddam farinæ referos, quàm Astio ita neganti: præsertim cum & ipsi ejusmodi julos in *Pinis*, qui ille pariter flores denegat, observaverimus. Præterea nullam omnino in rerum naturam plantam dari contendimus cui nec flos fit, nec aliquid flori analogum; nec enim sine femine meculo qui in apicibus florum continetur plantæ ullius semen prolificum esse posse putamus.

Picea conos fert teretes spichamæ longitudine, extremitatibus ramulorum annexos, & dorsum pendentes, quod propter pondus ipsorum fieri autumo, ex meris squamis coalitis; in medio scapum habent longum, cui squamæ sunt adnatæ, quæ in medio late sunt, in superiore parte acuminate ac tenues, in inferiore autem parte, ubi scapo annectuntur, angustiores, crassiores tamen: mediæ majores sunt, infimæ & supremæ paulo minores: Esti dehiscunt squamæ non tamen eadem, ut in *Abiete* femina. Singulis in latere exteriori annectitur longum & latiusculum foliolum, superius paulum incisum, in inferiore parte annectitur illis geminum semen, magnitudine seminis *Cnici*, superius alatum, colore fusco. Semen plenum est olei cujusdam fragrantissimi, linguique acrimoniam suâ ferientis. Totus conus, si recens ex arbore venit, plenus est resinâ, & granulosum spirat odorem.

Nascitur in montibus & sylvis. Nos in Sueviæ & Baviaræ sylvis inque Alpibus Rhæticis & Helveticis observavimus & quidem multo copiosiorum quam *Abietem* feminam. Hanc arborem esse consilio quæ in Suecia, Norvegia aliisque Septentrionalibus regionibus copiose oritur. Mensis Septembris fructus sunt maturi.

Ufus Ligni.

Materies ligno quidem facilis fabricis, sed in opere deterior, ut quæ pro aeris constitutione immutetur, detumescente, subinde in ædificiis creptans. Ad omnia illa adhibetur, ad quæ *Abies* femina, non tamen ita frequenter. Lignum accensum, imprimis resinatum, fumum edit amum, & omnia ad quæ pertingit nigrore afficiunt. Quando cortex vulneratur magna copia effluit resina, ex qua nostrates [Thuringi] picem destillant. *Axius & J. B.*

Quæ de viribus *Piceæ* Veteres habent apud ipsos requirenda omitto.

Cerevisia dietetica dicta, in qua insuli fuerit ramuli aut similitudines hujus arboris, in affectibus Scorbuticis bono cum successu sæpenumero utilis fuit. D. Needham. Idem affirmat Mollenbroeck de Arthrit. vag. scorbut. Bartholinus de Medicin. Danorum domest. refert Norwegicos alioq. septentrionales masticare corticem *Abietis* in inopia frumenti.

Hæ arbore (ut diximus) copiosam resinam præbent, cujus elicendæ modum apud Germanos his verbis describit * Jo. Conradus Axtius.

* Tractatu de Arboribus commiseri, &c.

Mense Maio, decretescente Luna, corticem *Piceis* detrahunt nostrates hoc modo. Incipiunt in parte superna quæ ascia pertingere possunt, & detrahunt corticem latitudine trium digitorum, vel in partem imam, ita tamen ut pedibus duobus à terra plagâ abfit. Deinde sinunt corticem in arbore latitudine unius circiter palmæ, & iterum talem plagam inferunt, & sic pergunt donec tota arbor ita fit fauciata. Duobus aut tribus elapsis diebus illa ita sunt repleta resinâ, ut deradere possunt. Accingunt itaq. operatores sese operi, & induunt tunicas lineas breves, ampliores tamen, ubi que confusus præterquam in inferiore & superiore parte, hæ pertingunt ad umbilicum, & resinam in rasura excipiunt, ne industria operatorum ab illa maculentur. Faciunt deniq. vascula quedam, seu spoutales e cortice Sorbi sylvestris, figurâ coni inversi: has in terra ad latera arboris ponunt; quo factu deradunt resinam cultus five radulis incurvis, acutis, longis infixis baculis, quam excipiunt spoutulis illis, & in æcervum congerunt, donec in casas, in quibus pix destillatur, convehatur. Picem & Resina *picea* hoc modo conficiunt Germani; Faciunt in Officinis suis furum quadratum, oblongum, in quo duobus ferè pedibus à terra ponunt duos canales ligneos, in posteriori furni parte tantum prominentes, unicuiq. canali imponunt tres ollas oblongas in fundo fumariorum digiti latitudine habentes, juxta ollas illas tria relinquunt foramina, in anteriore parte pedem unum circiter alta, & plus dimidio lata, in posteriore furni parte minora sunt, quæ loco fumariorum sunt, ut eo melius ignis & foraminibus anterioribus flammam emittat. Furno ita perfectò implent ollas illas resinâ, & unamquamq. regunt operculo: deinde accendunt ignem in foraminibus anterioribus. Cum itaq. resina calorem ignis percipit, liquefit in ollis, & per foramina ollarum pix destillat in canales subdolos, per quos in posteriore parte furni effluit. Canalicibus ibi supponunt vasa *abiegna*, aut etiam alia vascula e cortice *Piceæ* fabrefacta; & sic effluentem picem excipiunt & dividendum. Si nihil amplius fluat, residuum eximunt ex ollis, & implent eas iterum resinâ, sicque pergunt donec omnis resina

finâ facta fit pix. Residuum seu caput mortuum resinæ in frustra magna quadrata cogunt, ex quibus deinde fuliginem urunt.

Alius est modus excoquendi picem liquidam ex ipsò *Piceæ* ligno, per similes illi quem describit Theophrastus histor. lib. 9. cap. 3. *Piceæ* in Tadm conversæ stipites assilantur cælos super area seu pavimento è luto utro aut lapidebus antea preparato, & à centro undique ad circumferentiam paulatim declivi in frustum aut æcervum componunt, ei similem quem extruunt qui carbonem faciunt. Struem hanc frondibus, faginibus pineisve undique contegunt & deinde pulvere aut luto commingito inaspero cunctos loriant, ne quæ fumus aut flamma eluctari possit. Ignem postea, foramine aq. relicto, desuper accendunt, quemadmodum Carbonarii solent, qui liquorem ligni oleosum sui resinæcum ad ima subfudere compellit: Is autem ob pavimenti declivitatem in canalem (qui æcervum undique coronæ instar cingit) ad id factum promptè delabitur, indeque per alios ductus in lacus aut vasa ei recipiendo destinata derivatur. Ex hoc in cortinas injecto, & tandiu decocto donec omnis humor absumat, fit *Pix arida & rasila*, Græcis *Παχυνμα* dicta, Nostrates Picem liquidam *Car* vocant, siccam seu aridam *Pitch*. Hinc patet Picem à Plinio rectè definiti Resinæ combustæ fluxum.

De Resinâ & Piceis usibus in Medicina & Mechanicis dicemus in historia Pintis.

In Nova Anglia pavementum, in quo pineas tales componunt ad excoquendam picem, non à centro ad circumferentiam, sed è contra à circumferentia ad centrum dextorem faciunt, & canalem inde ad circumferentiam, ad picem desluentem derivandam, ducunt. Ibidem etiam lignorum fruem luto undique illico obducunt, & foramen in summa parte relinquunt per quod ignis desuper immisso ligna accendunt; quibus jam penitus ignitis foramen illud obstruunt, & per foramina alioque circumcirca in lorica lutea seu tectoria relicta aerem admittunt quantus satis fit ad ignem fovendum, cauto interim ne in flammam erumpat. Foraminula quibus ignem moderantur, & vel occludunt vel aperiunt prout res postulat, Registros vocant.

3. *Picea pumila* J. B. Park. *pumila Clusii* Ger. emac. minor C. B.

Clus.

Nunquam valde affurgit, sed pumila manet, fertque quadam nucumata Nucis Ponticæ magnitudine, & squamulis imbricatis compositis, sed in pungens foliolum desinentibus compacta, quæ maturitate dehiscentia concavas inanitates & veluti cellulas ostendunt; à summis verò & extremis nucumatis ramuli nonnunquam enascuntur, frequentius, brevibus & pungentibus folioli obfisi: sed tota arbuscula brevioribus & pallidioribus foliis quam superior prædita est.

Neque florem, neque fructum observavit Clusius.

Pinum tubulum five tibulum Plinii *Dalechampsio* vocare videtur.

4. *Abies Mexicana* Fr. Hernandez. *Aveuetl* & *Abobuetl* indigenis.

Hanc arborem Hispani Sabinam & Cedrum ob materiei rubrum colorem vocare soliti sunt: verum ad *Abietum* genus omnino referendum esse præter fructum omnemque faciem, materia suadet, quæ mollis ac lenta est, corruptionique & vitio abundè obnoxia, maxime si terræ defigatur.

Sunt autem (inquit) quatuor, quod adhuc intellexerim, hujus arboris differentiar, inter se magnitudine, colore & fructu distantes.

1. Quædam squidem illarum altissimas Pinus longitudine atq. amplitudine superant, & candidæ esse reperiuntur. Earum nonnullæ 24 aut amplius pedes crassitudine æquant.

2. Aliæ, quarum materia quoq. candens est, & rubrum cor, sine medulla his cedunt, & nuce *Pineas* resinâ refertas produunt, sed quæ vulgares Oleas minimè magnitudine vincant.

3. Aliæ his quoq. inferiores spectantur, sed rubra materie, & orbiculatore coma.

4. Postremæ & quæ omnium minimæ sunt, vix Malos Medicas vulgares vincunt magnitudine, quibus materies rubra est & candens medulla.

Cortice omnes teguntur rubeo, foliâ, ferunt *Abietina*, est minora & exiliora: Ex omnibusque resinâ, si non sponte, at flammis liquata fluit. Forma est eadem quæ nostrati *Abietis*, ni folia, ut diximus, tenuiora, rami depressiores & fastigia acuminatiora affluerent. Assilæ in vasa sicillia connectæ opertæque igne supposito resinam fundunt: ea tamen sponte non emanat.

Quibusvis regionibus proveniunt circa fluenta, stagnantesve aut lentè fluentes aquas uliginosæ loca: est omnium minima longe ab aquis & nasci & servari solet. Nullo tempore aut loco invenitur florere. Nimis temere hoc pronuntiavit Hernandez, nisi forte julo pro floribus non habendis censuit.

Resina hujus *Abiegna* vulgari longè acrior & calidior est & viribus vehementior.

Corticis, Foliorum, Resinæ vires & usus, vide apud Hernandez, lib. 3. cap. 66.

CAP. II.

De Pinu arbore.

Pinus arbor Latinorum quo nomine Veteribus Græcis dicta sit non levis est inter eruditos controversia.

Idem Veteres Græcos pro Pinu usurpasse J. Bauhino dubium non est. Idem videtur Caspari fratri, Carolo Clusio, Bodæo à Stapel. alij, doctores. Mihi Turneri notum sententia putatur, nimirum Theophrastum ad Stapel appellasse quam Latini Pinum: Pinium autem nomen Græcorum pro Pinu accepisse, quod Pinum Pityocampas Pinorum erucas verat, non Piceæ. Talem etiam Pityn Pinum esse, ait enim Pityn maximos ferre conos: Verisimile etiam putat Galeni tempore Græcos & qui eum secuti sunt semper Pityn pro Pinu usurpasse.

Ninus Theophrasto quæ arbor sit nobis non constat, J. Bauhino Pinastrum seu Pinum sylvestrem esse verisimile videtur. Nominum mutationis, & errandi ansam præbuisse videntur Arcades, qui (ut scribit Theophrastus) quod ceteri Pinum, nos, contra quod Pinum vocantur.

1. Pinus sativa C.B. sativa sive domestica Ger. urbana sive domestica Park. officinalis dura, folijs longis J.B. The matured Pine-tree.

Excelsa est arbor, caudice recto assurgens, cortice scabro & subrubenti; materie robusta, subhæta, odorata, pingui. Rami per intervalla eo ordine rotati prodeunt quo in cæteris arboribus comitis. Ex tuberculis passim in rugulo ramorum cortice extantibus folia enascuntur, bina fert, circa imum connata, mox ab invicem abscidentia, quæ se mutuo spectant canaliculata, Junci manus æmula & aequalia, duorum triumve palmorum longitudine, mucrone acuto & rigido. Coni magni, crassi, turbinati, arctissimo squamarum contextu compactiles, quarum crassa, lignosa, lucida epina extantia tuberculorum agmine inæquales reddunt conos: singulares squamæ unciam lata, duplo longiores, à capite refinam albam, odoratam subinde fundentes, lineisq; ex umbilico deversis donatæ, paulatim hastam versus extenuantur, crasse, sinu suo complexæ naturâ binæ unam aut alteram pitydem, oblongam, ferè uncinalem, toralem, pulvisculo atro-purpureo resperant, ossæ castæ, duro; nucleo candido, pingui, dolci, pelliculâ nuda obvoluto.

Locui.

Copiosissime in Italia præpæ Ravennam provenit, quo in loco sylvam ex se facit amplissimam in longitudinem extensam ad maris latus: alibi etiam in Italia observavimus spontaneam. In Gallia Narbonensi ad aquas Marianas spontaneam perhibet Lobelius, & circa Massiliam; incolæ Provencæ eam terebant pro resinâ sciendâ.

Radix nullam ex se penitus sobolem emittit, ideoque truncò recisò prorsus emoritur, & semine tantum provenit. Proprium esse aiunt huic arbori ut salso solo latissime fructificet, quemadmodum apparet ex amensissimo Pineto prope Ravennam.

Vires & Usus.

Pini cujuscumq; cortices & folia refrigerant & astringunt, unde in dysenteria & fluore mensium profunt. Decoctum aut insulam summittunt Pindus in Cerevisia aliòve idoneo liquore ad calculum renum & vesicæ plurimum valere creditur, necnon ad Scorbuto alioq; thoracis affectus. A turionibus Pini mille hominum liberatos à Scorbuto affectibus refert Hofmannus in Method. medendi.

Nuclei Pinei saporis sunt delicatissimi, ipsis etiam Amygdalis preferendi, ideoque in Italia mens secundis adjiciuntur. Caliditate temperati sunt & humidis; maturant, leniunt, impingunt. Uls præcip. in Phebijs & tæbe, quia nutriunt bene, quamvis non omnino facile concoqui vult Dodonæus; in usijs & diuturnis pectoris vitijs per se aut cum mellis aliòve elegmate, quoniam exasperata leniunt; in nephriticis affectibus, stranguia, acrimonia urinæ, &c. quos mitigant & dolores sedant. Augent item & lac & lenem genitale, ideoque Venerem languentem excitant & naturam calefaciunt, præsertim Saccharo conditi. Totus Conus seu Strobilus cum Marrubio recenti decoctus (inquit Galenus) si postea addito melle modico iterum coquatur, donec ipsum decoctum mellis accipiat crassitudinem medicamentum est ad thoracis pulmonisq; exsecrationes conveniens, veteri tussi & tabidum conferens, ut Dioscorides etiam testatur. Aqua Strobilorum astringit, ideò, utilis est ad faciei rugas delendas, mammarum incrementum impediendum, in procidentia matricis, &c.

Notatu dignum est quod observavit Cæsalpinus, & nos etiam ipsi, nucleos hosce non bipartitos esse ut alijs plurimis, sed velut in alveo novellum Pinum continere, cujus radix infans spædat.

2. Pinus cui officula fragili putamine sive Cembro J.B. Pinus sylvestris montana tertia C.B. Pinus sylv. altera fructifera, Tæda arbor fortè Park. Pin. sylv. 2. Ger. descl.

J.B.

Pini folijs breviora sunt Cembali folia, palmaria, itidem bina è tuberculo uno prognata, cancellata, videntur acutiora tamen. Conus minor quam Pini, hoc commune habet cum cono Abietis, quod quæmque facile à pediculo divellantur, in cæteris differt. Squammis compactis est minus multo extantibus & compressis, rugosis, non lucidis ut Pini sativi, nec firmiter compactis, extremam singularum marginem [non medullarum] occupante umbilico. Pityides binæ singulis squamis occultantur, dimidio minores quam Pini domestice, ossæ triquetro, turbinato, rubente, tenui & fragili, adeo ut digitorum pressu haud ita violenter diffiliant, nucleo crassiore, breviori, sapore & substantia cum Pityidibus domesticis eadem.

In

In Rhetia copiosissime nascitur, ubi rustici ejus fructu vescuntur; qui quamvis, Bellonio iudice, Locu. minus duro sapidioreq; sit nucleo quam Pini vulgaris, adeo tamen vili venit, ut vecturâ dignus non censetur. Quinetiam in convallibus montis Juniperorum dicti & montis Senefi, per quos è Gallia Mediolanum iter est, nullus est pagus qui eam sub Elvi nomine non agnoscat. Genserus in altis montibus Rhætorum & Valesiorum nasci scribit, nec ullam arborem altius. Pini Pinum Tarentinum esse volunt nonnulli.

Bellonius hoc genus Theophrasto incognitum esse ait, in Græcia enim aut Asia montibus non nasci. Dalechampius Tadam arborem Pini esse vult, Theophrasto ignotam.

3. Pinus sylvestris C.B. Pinus sylv. vulgaris Genevensis, & Tæda J.B. An Pinafter Austriacus major, albus & niger ejusdem? Item Pinafter, sive Pinus sylv. Hispanicus major Clus? J.B? i.e. Pinus maritima altera C.B? Pinus sylv. Mugo Ger. ico. The Mountain Pine.

Axiom.

Caudicem habet* interdum distortum, fissurissimè tamen rectum: cortex in inferiore arboris parte* Imo plerumque si eandem nobiscum arborum intelligat. plenus est rimarum atq; scaber, colore quodammodo cinereus, in superiore tamen parte plenus quæ si eandem nobiscum arborum intelligat. squamarum & rubicundus, in ramis tenebrioribus Lauri modo livecit. Surculos ramorum habet fragiles, qui si frangantur apparent inter corticem & corticem minuti pori, ex quibus resina exsurgat. Adultæ arbores ramos habent minimè rectos sed sinuosos. Loci habent tenuia, rigida, multo longiora folijs Abietis & Piceæ, semper geminâ ab uno veluti tubulo exeuntia, in ipso exortu connexa, in inferiore parte; quæ se se conspiciunt; concava, acuta, pungentia, gustu adstringentia, undiquaq; ramos vescentia.

Coni ex compactis squamarum acervo sunt turbinati; ramulis pediculo brevi, in nonnullis rectis, in alijs aduncis, ad latera ita firmiter adherent, ut cum novi erumpunt anniculi adhuc in ramis hæreant; quamprimum inaruerint dehiscunt. Squamæ sunt oblongæ, sub quibus semina latet nigrescentia, magnitudine Anisi, alarum, plenum albâ medullâ.

Arbor hæc optimam fundit refinam.

Descriptio hæc in reliquis bene convenit Pini sylvestri à nobis in Suevia, Bavaria, Austria, & alibi in Germania passim observata, sola seminis parvitate differt. Nostra folia habet longiora, in viriditate nigrescentia, conos satis grandes, minores tamen quam Pini sativi, oblongos, turbinatos, ramorum alas spectantes & reflexos, nucleis parvis, nec Mali vulgaris nucleis multo majoribus, quibus & figurâ suâ accedunt.

Hæbetur in viridibus nostris frequens in Anglia, & ab Hortulanis vulgò, The Mountain Pine, id est, Pinus Montana, dicitur; excrevit autem in magnitudinem & proceritatem eximiam, quamvis cum sylvestris & siæ spontis sit, plerumq; pumila manet in Germania.

Hæc proculdubio est quam Bellonius libro Coniferarum describit sub Piceæ nomine, caudice, cum in arbore excrevit, contorto, rubro cortice vestito, rimis huiusmodi, sinuosis ramis, fragilibus, coma in latum expansâ, mediocri magnitudine, &c. vide. Pinafter Austriacus major Clus. duorum est generum, adeo inter se similia, ut pauci nisi materia: calores discernere queant. Alterum tamen genus lætore & erectiore est caudice, læviore cortice, majore cono. Alterum vero crassiore plerumq; est caudice, scabriore cortice, folijs paulo crassioribus ac minore cono.

Pinafter five Pinus sylv. Hispanica major Clusio, à Pinastro i. Austriaco albo parum & solis fortè natalibus differt, in Pini sativi altitudinem excrevit, interdum etiam superat. Nobis observatæ quamvis satis grandes & proceræ, minores tamen erant fativus.

Sunt ergo nostra sententia Pinus sylvestris vulgaris Genevensis J.B. Pinafter five Pinus sylvestris Hispanica major ejusdem. Item Pinafter Austriacus major albus, & niger, una eademque Pini species, ut & ipse Jo. Bauhinus suspicatur. Quamvis, ut verum fatear, descriptio Pini sylvestris Genevensis J.B. huic arbori non bene conveniat: nec enim conus in hac parvi & breves & non turbinati sunt, sed rotundiores, fragili & brevi pediculo adherentes ramis, verum è contrario magni, & longi & turbinati; ut superius diximus.

Ex hujus arboris inferiore parte, radicibus vicinioribus sunt assule illæ pingues ad ignem accendendum &c. & lumen præbendum idoneæ, magni per multas Germaniæ provincias usus. Strangulat enim humores ad radices descendens ipsas arbores sic ut in Tadam vertantur, de qua assula.

De Tæda.

Transcunt in Tadam quandoq; Picea & Larix, sed rarè admodum: Pini enim sylvestris proprius ac peculiaris morbus est. In Tadam autem arbor conversa dicitur, cum non modò cor ejus sed & reliqua substantia in pinguedinem mutata est. Hinc (inquit J. Bauhinus) Plinius non absq; errore Tadam fiji generis arborem esse existimavit, & sextum Coniferarum genus statuit. Plinium pariter erroris infamulat Matthiolus, Bellonius, Casp. Hofmannus, Bodæus à Stapel, alique. Ego potius cum Dalechampio, Clusio, Parkinsono sentio, Tæda vocabulum quædam esse, & nunc Pini resinolam & pingue lignum (rubi & albi) significare, quod lucernæ candelæve loco uratur, nunc arborem fiji generis Theophrasto ignotam.

Quoniam assularum Tædæ ad lucernas usus est, hinc tæda pro facie quacunque, præsertim nuptiali, accipitur.

At tibi ego ignarus thalamus tædâq; parabam.

Ovid. Metamorph. 1.

Ex hoc genere in Aquitania, apud Cantabros & alij Hispaniæ locis, indigenas refinam colligere observavit Clusius, & nos etiam, nec in Aquitania solum sed etiam in Gallia Narbonensi, ubi arbores vulnerantur ejus rei causâ, singulis annis novo vulnere supra annotinum inflicto, donec ad

Ccccc 2

decem

fratilis in Phialæ fundo refina fupereft, Colophoniam hodie nominant, magni, ut & olim, in medicina ufus. *Idem.*

Ceterum Colophonia variae fignificationis eft: vel enim Refinam crudam ex Picea Pinove fic cam, denotabat, Chia Maltice perfimilem, & Colophonia advehi folitam, vel refinam liquidam ex iisdem arboribus ab eodem loco miffam. J. B. & Galeno. Pix Burgon. feu Burgundiaca videtur effe refina Piceae fecundum Parkinsonum.

Refina omnis confert præcipue tuffi aliisque pulmonum affeibus (cum melle) urine ac alvo cienda. Calculum pellit, Arthriticus affeetus juvat, gonorrhoeam fiftit.

Extrinsecus Chirurgis utiffima eft in Emplaftris, movet enim pus, maturat, & fcbiei medetur.

Sunt qui Terebinthinam vulgarem (eft autem ea Laricis refina) in Cerevisia infundunt, aque simul defervere finunt pro pote ordinario in præfervatione fcbuli, viferumque obftructionibus *Sebrod.*

Refina Abietina calefacit & humectat, confumit & separat, articulos roborat, tumores duros diffolvit, dolores podagricos & ifchiadicos fedat, emplaftris juncta pus promovet: mundificat & incarnat renes, eoque à calculo purgat: fpecificum eft in vulneribus capitis: Imprimis emplaftri modo clavis pedum aut manuum applicata dolores lenit, & partim ejusmodi tumores eradicat. *Wegnerus, p. 297, 298. D. Hulfe.*

De Pice.

Pix non tantum ex Abietis, fed ex Pinis, & aliarum etiam arborum refiniferarum lignis affunditur caëis & in fruem compositis, eo quem supra explicuimus modo, rudi quadam per defcenfum distillatione, vi ignis excoquitur.

Nonnulli ad ufus fubitanos & Pice liquida, ficcam faciunt hoc modo; Liquidam in cacabum ferreum infulam fupposito igne fervesciunt eoque ut flammæ concipiende apta fit, deinde accendant tandem deflagare finunt, donec abfumto humore ficca evadat, cujus cum in parva quantitate experimentum fecerunt, imposito operculo flammam extinguunt.

J. Bauhinus Pice aride duo genera facit. Vel enim, 1. Liquida eoque tantum coquitur dum ad vicci crassitudinem coacta fit; & quæ hæc *Boreæ* nominatur, fortassis quod in pellibus *(Sæ Gæne)* pectum conderetur ac volderetur; aut quod pectum fcbiem sanaret, aut quod illi graves privatim fignaret. Officinis *pix navalis*, quod hac naves plicantur: Hæc ipsa cum pulverulenta injicitur aque ferventi, & trahitur, five (ut loquuntur) malaxatur manibus fevo inunctis fit fctorem illa quâ fila cannabina inungunt. Vel 2. igne tam valido & tamdiu continuato coquitur, ut assumpto proflus humore (per quem alia tenax est) fragilis ac rasilis fiat: Hæc Græcis *Ξεω κων, Lat. tinis* Pix fcbia & arida, aut rasilis, dicitur.

Pinthæus Diofcoridi fit Pice feparato quod in ea aquosum est, quoddam eidem velut serum lacti fupernat. Excipitur porò interea dum Pix coquitur expanfis fupra cam mundis vellibus, quæ postquam halitu ex ea fublato permaduerint in vas aliquod exprimuntur, iteratèque illud tanquam dum Pix coquitur. Unde patet Piffæum nihil aliud effe quam serum piceis feu aquam piceis distillatam. Hoc Galenus Piffanthos fctorem Pice vocat, Piffæum autem piceam liquidam cum oleo permixtam. Ad eadem facit ad quæ Pix liquida.

Zopiffa est *Pice navalis*, ex cera & refina confata, derafa fcil. ex navibus, quæ diu in mari reſate effent, ac (ut vult Plinius) velut vitam illuc peregriffent: Eaque per intentionem Zopiffa, quali effeaciore dicta, & quod abjecto falis marini callo stimulata fit, *Antiquæ* appellata fuit. Multum digerentis habet facultatis. Dos. in unguentis & emplaftris ab 3ʒ ad ʒi. & plures.

Piceis ufum apud Veteres duplicem fuisse Rei rustice fcriptores tradunt: Unum ad dolia & fctis ceteraq; vasa ante quadragesimum vindemiæ diem picanda: cujus ufus erat ad duratricem fctitatem vino præstandam (inquit Plinius) ne corrumpatur, & fcbi rimofum vas fit nè transfuatur. Verum cum hic mos dudum non exolevit in vasis fctem majoribus; qui modum fcire desiderat quo vasa picabant, hunc ad cõdem RR. fcriptores remitto.

Piceis alter ufus erat ad condituræ, ut vina infirma durare poffent. Piceis autem odor faporem Romanis olim fuit gratiffimus in vinis, quæ ob id Picata appellabant. De modo condiendi vinum cum pice opportunior erit dicendi locus cum de vinis agemus. At neq; ad vina condienda nunc diem ullus, quod fciam, Piceis ufus est, unde nec de condituræ modis opus est ut admodum folliciti fimus.

Picealita olim pilos avellere solebant & corporis partibus quas natura iis veftitas effe voluit, quod *metellus* & *gammatus* Græci dicunt; qui mollum & effeminatum mos erat.

Quin & pice corpora hominum torquebantur: unde *gammatus* inter alia cruciati & fupplicio afficere fignificat.

Facit Pix liquida, tradente Diofcor. ad lethalia medicamenta [venena *Lugd.*] phthificos, purulentos exſecantes, tuſſes, anhelationes, & humores intra pectus contentos agre exſecrabiles, fi cyathis fponſura cum melle delingatur. Puncta valet ad conſillarum & uvæ inflammationes, & anginas, itémq; ad aures purulentas cum roſaceo [Galeno concoquit duros & crudos tumores omnes cataplaſmaticis indita] necnon & ad ſerpentum morſus cum trito fale adhibita: pari vero cere adſinita fcbros ungues detrahit [& impetigines Gal.] vulvæ tubercula. * fediffique durities diffcutit. Cum fatina hordeacea urinæque pueri decocta ſtrumæ circumquaq; rumpit. Cum ſulphure, Pineo coctis, aut fuſſuribus illita quæ ſerpunt ulcera cohibet. Manne Thuris ac cerato permixta ſinuoſa ulcera agglutinat. Pedum ſediffive rhagadibus commodè illinitur, ulcera replet & cum melle purgat. Quin & cum uva paſſa ac melle carbunculos putrefcentiâq; ulcera emarginat. Septicis quoq; ſeu erodentibus emplaftris utiliter admifcetur.

Cale.

Calefactoriam vim habet Pix arida, mollis pus movet, tubercula panôq; diffcutit, ulcera replet, ac utiliter vulnerariis medicamentis admifcetur.

Pix liquida junctorum & pectum ulcera fcbiémq; illica ſanat. Noſtrates certe ovium & junctorum ulceribus & vulneribus Picem liquidam illinere ſolent; verum ad ea potiſſimum contra muſcarum injurias tuenda quæ locis crudis & ulceribus, ubiqueq; cutis cæto denudatur perpetuò infidentes admodum moleſte effe ſolent, ovifque ibi depoſitis vermiculorum carcerum ingenerare.

Norwegici Picem liquidam Abiegnam cum cereviſia mixtam in febribus malignis magno ſuccellu bibunt: Iis etiam Pix arida podagra præſentaneum habetur remedium. Th. Bartholin. Aët. Med. An. 1671. Obf. 131.

Pulverem infuſper & muſcum Abietis vulneribus periculofis inſpergunt. In affeibus ſcorbuticis medicamenta & Pice præparata valde celebrantur à Claudio de Ballamandis corporibus p. 88. Habui à D. T. R.

Oleum Templinum dictum fit ex conis viridibus Piceaſtri per deſcenſum igne leni deſtillat. Oleum hoc cum olei Roſæci partibus duabus mixtum ſolamen eft in omnibus vulneribus, præcipue capitis cum fractura offis: impetiginem quinetiam ſanat, verrucas confumit. Wagnerus Hiſt. Nat. Helvet. p. 298. Tranſmiſit D. Hulle.

Verum præcipuus piceis ufus, in quem ingens ejus copia quotannis abſumitur, eft ad naves plicantur earumque rimas & commiſſuras omnes obturandas & communiendas nequa ſe infinuare poſſit aqua marina.

Ceterum Refina liquida quadruplex. Terebinthina nomine dicta Officinis noſtris in ufus eft.

1. Primò, *Terebinthina Cyprica*, *Cyprus Turpentine*, quæ genuina Terebinthi arboris lachryma ſeu Refina eft, quam in capite de Terebintho deſcripſimus. *Terebinthina* & *Chio* ex eadem arbore.

2. Secundò, *Terebinthina Veneta*, *Denice Turpentine*, quæ Laricis arboris ad medullam terebratæ latex eft.

3. Tertiò, *Terebinthina Argentoratensis*, *Strasburgh Turpentine*, quæ ex tuberculis Abietum novellorum colligitur. Vide cap. de Abiete femina. Hæc à multis Terebinthina Venetæ præferitur nec immerito, certè triplo pluriſ venit. In quibus à Venetæ ſeu Larigna differt Caſp. Hofmannus nos docet. 1. *Abiegnæ* longè pellucidior effe Larignâ; Idè quidam (ait Marthiolus) Larignam colatam & ad ultimam claritatem perduciam vendunt pro Abiegnâ. 2. *Abiegnæ* non tam lenta eft & contumax, ſed ſubito abruptum fit digito immiſſo attollatur. 3. *Abiegnæ* eft odorator non Larignâ tantum ſed ipsa etiam verâ Terebinthina. Eft autem odor Thuris. 4. *Abiegnæ* eft amarior, & quodammodo refert ſaporem corticis Mali Citrii. 5. Poſt annum incipit flavoreſcere.

4. Quartò, *Terebinthina communis* ſeu vulgaris, *Common Turpentine*. Hæc minus liquida & craſſior effe reliquis, nec pellucida, albicans, conſiſtencia fere Olei frigore nonnihil denſat; Hanc Pinus montana ſeu ſylveſtris C. B. liquorem effe exiſtimo; ſiquidem à Maſſilia ad nos deſertur; ipſe autem obſervavi non procul ab ea urbe montes hoc genus arborum ſylvis veſtitos, earumq; plurimas decido non longe à radice cortice vulneratas ut refinam funderent, eiq; excipiende fidilia truncis appenda aut ſubjecta.

Thæ vulgare Officin. noſtrarum, *Common Frankincenſe*, oꝝ *Parroſin* Pineam refinam effe affirmat Parkinsonus in terram deſcendentem & brevi indureſcentem; cui & nos facile aſſentimur, quia ab eodem loco ad nos aſſertur, nec alia ſint in vicina arbores refinifera.

Piceam Burgundicam noſtratibus dictam, *Burgundy*, oꝝ *Burgonp Pitch*, idem Parkinsonus Piceæ arboris Refinam effe exiſtimat, cum primò effluat liquidam, tempore indureſcentem, ut tandem fratribus reddatur: quod an verum fit neſcio, necdum enim certi quicquam de ea comperi.

Suſpicatur D. *Tancredus Robinson*, Thus vulgare Officinarum non ſolum è Pinu, ſed è Piceâ, aliſque arboribus refiniferis effluere in terram, & ſaxa, ibiq; in micæ indureſcere parte magis oleoſa evaporata; unde candida illa gemma cum refinis læpnumero mixta, & à Plinio annotata inter Mercatorum fraudes. Olibanum pretioſius, & rariuſ, hoc igitur fit Arabicum, Thus vulgare Europæum. Atramentum illud fuliginofum noſtratibus *Tampblack* dictum, nil aliud eſt quam fuligo refinæ vel piceis concremata; propter quod Officinas difficant ſumum cum non emittentes, olim ad atramentum ſcriptorium in uſu erat, & ad colorandum. Adulteratur fornacum, balnearumq; fuligine. Vid. Pin. lib. 35. cap. 6.

C A P. III.

De Cedro conifera.

Cedrus, *Κέδρος*; magis ob *κεδρεν*, *κεντρώδης* quæ *κη*, *η* magis, ob *κελιδν* *κελιδν*, quod facile accendatur utaturque. Prius Etymon minori Cedro magis convenit, poſterius majori: hæc enim facile ardet ob refinam Cedriam dictam.

Cedri nomine duæ diverſorum generum arbores donantur: altera *hæciferæ* eft folio ſpinofa ſeu pungente Oxycedrus inde dicta, quæ revera nihil aliud eſt quam Juniperi ſpecies major; Notandum autem, Lignum quod ad nos ex America deſertur *Cedrim* appellatione, Juniperi cuſjdam ibi naſcentiſcandice craſſo & procerò lignum eſſe: altera *conifera*, de qua hoc in loco.

Differt

* Cap. De A. Biet.

* Alii peni legunt.

Ad Scrophulas, & folia Cupressi nec duriora, nec teneriora; tortivo vino consperge donec in corpus coeant, & applica super Scrophulas. *D. Hulse* e *Chebanu*.

Cupressum refinam fundere superius annotavimus cap. de Cedro confidera.

2. *Cupressus Virginiana* Tradescanti. *Americana* Park. Tradescanti *Virginian Cupress*.

Hanc arborem ob fructum (ut puto) & in parte etiam odorem, Cupressi nomen adeptam, quamvis foliis ab ea multum differat, Parkinsonus sic describit, Aliquibus in locis America Septentrionalis in proceram & speciosam arborem adolefcit, caudice ad 50, 60, imo 80 nonnunquam pedum altitudinem nudo seu ramis viduo, ima parte tres propemodum orgyas in ambitu colligente, summa ramos grandes undiq; proterentes, in furculos divisos, foliis multis alae in modum dispositis obfitos, tenuibus, oblongis, planis, lavibus, ad tactum mollibus, non ut in Cupresso quadatis, rugosis aut plicatilibus: quamvis autem ramulis hinc inde adnascantur, non tamen semper bina sibi directè opposita, sed inordinatè. Nuces Cupressinis nonnihil similes sunt, sed majores, crassiores squamis magisque hiantibus compositae, semina intus majora claudentes. Lignum nonnihil odoratum.

Habhet fructus Paludani ab hac nucle non multum albidit, seu formam speciem, seu squamarum amplitudinem; ob loci tamen natalis distantiam eandem non ausim asserere.

Me monuit *D. Tancredus Robinson* se vidisse in horto *D. Almon* speciem Cupressi huic valde similem, vel eandem, sub nomine Cupressi Virginianae foliis Acaciae deciduis.

CAP. VI.

Arbor Vita Ger. Park. *Vita*, sive *Paradisifica*, vulgè dicta, odorata, ad *Sabinam* accedens *J.B. Thuya Theophrasti* C.B. *The Tree of Life*.

J.B.

Quamquam non inquilina elegans hac arbor, facile tamen caelo soloque nostro adulescit, sic ut in iusta proceritas arborem excreseat: caudice recto, nodoso, cortice cinereo aut rubente, materie Abiegnâ, resinosa, ramis perpetuâ comâ virentibus, & alarum modum expansis, qui in alios ramulos planos, alternatim & latere succrescentes divisi, abeunt deniq; in multa oblonga folia, numerosa foliolis compressis, quaterna medium gibbosum completentia ex ramulorum extremis aut paulò citra. Vere oriuntur flores, pusilli, flavescentes, quorum nonnulli deinde in conos parvos, sublongos. Pinei nuclei magnitudine efformantur, & sex tenellis squamulis compactis, initio virides, deinde pallecentes, postremò ubi planè maturaverunt nigricantes, qui in quatuor carinas dehiscentes, semina ostentant sublonga, quaterna, plerumq; paleacea, medio paululum exuberante, in quo medulla acris & amarissimi saporis. Coni hi nonnulli detracti ferè aut tabidi pediculo excidunt. Hujus plantae odor nobis non est gratus. [Mihî quamvis vehemens sit non tamen ingratus] de quo hæc Clusius. Tota arbor graviter odorata est, reliquis congeneres longè superans odore, quem, si quis folium digitis nonnihil duntaxat confricaverit, facile eluere non possit. Hanc autem non modò viridis ex se exhalat, sed etiam multis in annis excisa & resiccata retinet.

Nonnulli *Thuya Theophrasti* aut *Bruta* Plinii censetur: nobis tamen verisimilium *Veteribus* procul incognitam; ut rectè Dodonæus, Novi orbis nova stirps habenda est. Galli *Arbre de vie*, id est *Arbor vite*, eoque secuta reliquæ ferè gentes nuncupant, nescio qua ratione ducti (inquit Clusius) nisi fortè ob immortalitatem ejus comam quam habet, aut odoris ejus vehementiam, quam salubrem esse existimant, hoc nomen indiderunt.

Leuc.

E Canada Septentrionalis America provincia in Galliam primùm illata, & Francisco primo Regi *Arboris vite* nomine donata est: inde in alias regiones translata, & in Germaniâ, Belgiâ, Angliæ hortis frequens facta. Facile enim rami depacti radices agunt, præsertim loco umbroso, & ferè pinguique solo. Nascitur etiam femine: Sed tenellæ plantæ, antequam in ramos dividantur & expleantur, Oxycedrum Juniperumq; majorem primùm enatas admodum emulantur. Frigoris patientissima est: hyeme tamen sulcam & fuliginosum colorem contrahentibus foliis, quæ novo vere præsilio nitorem & viriditatem recipiunt. *Chif.* Non profundè radicitur, quin oportet majores fulcire, nè à vento deiciantur.

Vire.

Ex sapore & odore facile colligitur hanc arborem temperiei esse calidæ, & partium tenuium, unde verisimile est digerendi & abstergendi facultate præditam esse. Parkinsonus folia tenera & cruda cum butyro pani illata & comesta ad tenaces & viscidos humores expectorandos nonnullis in usu esse scribit, verum aliquibus qui teneriore sunt constitutione non convenire quòd nauseam facile moveant. Elmicur ex ea aqua & oleum per Chymica organa, utile ad dolores podagricos ritè impostum. *Cam.*

Hæc arbor, si rectè describatur, flore fructui prævio & contiguo, in nostra methode ad hoc genus proprie non pertinet, sed anomala est: Verum quoniam Cupressum foliis valde æmulatur, & quodammodo confusa est, hac referendam duximus.

CAP.

CAP. VII.

De *Alno*.

Alnus, (Græci *κλάδης*) inde dictam putat Curtius quòd ab æmne alatur. Quid si dicamus, quòd ipsa potius herbas alat? *Pascia sata* (inquit Plinius) & sub *Alni tegmine* herbas succulentiores nasci observamus. *J. B.* Hoc de gramine fortasse verum esse potest (quod tamen nobis non videtur) at nec frumenta, nec legumina, nec linum, aut milium & similia, rectè & feliciter sub ejus umbra frigida proveniunt, ut observavit Aug. Gallus.

A. 1. *Alnus* Ger. vulgaris Park. *J.B. rotundifolia glutinosa viridis* C.B. *The Common Alder-tree*.

J. B.

Arbor est justæ magnitudinis, cortice scabro, fusco, ligno molli, rufescente. Rami valde fragiles sunt, ut vel digitales levi inflexu frangas, (ob id Frangula hæc arbor dici posset) cortice ex fusco subcinereo, maculato, internè luteolo, amaro cum adstrictione, & ingrato, ligno intus albo & medulloso: foliis veltiuntur latis Avellanae vulgaris, rotundioribus, nervosis, crenatis, viridibus, splendens, lento & viscido humore obfritis. Oculi triangulares ex cinereo rufi, interdum & virides, aut in purpuream quodammodo vergentes. In ramulorum fastigiis nucamenta seu juli dependent, simul multi, virentes vel rubentes, unciam circiter longi & fragiles, antequam fissurae conferruminatarum particularum dehiscant, quæ ubi se explicuerint, duas etiam uncias longitudine superant, sapore adstringente cum aliqua amaritudine. Cæterum portiunculas dictas ad mediam tanquam costam alligatas ambiunt staminula multa, ut in Corylo. Mense Septembri apparent etiam minimorum rudimenta. Eodem mense veteres conos videas, privatis ramulis pendentes, binos, ternos, quaternos, plus minus, pulchre hiantes & apertos: item paulò ante, aut eodem tempore novos, magnitudine parvæ Avellanae, primò virentes, ubi maturefcunt rubentes, & mox hiantes, ex imbricata squamarum compage coaggestos: è quibus & ante seminis maturitatem stamina purpurea prominula quædam observata, quæ fortasse florum loco haberi possunt. Hortum gustus valde atringens cum aliqua amaritudine: in quibus semina ubi matura fuerint parva admodum, compressa, inæqualia, rubentia, atq; in eis medulla alba, pauca, sapore manifesto destituta.

Gesnerius, Tragus, C. Bauhinus, Bodaus à Stapel & alii Julos à Conis non distinguunt, sed in conos contrahi statuunt: cum res sint diversissime Coni & Juli, exorta distinctæ, uno eodemq; tempore in hac arbore observabiles: unde patet non temere fidendum esse descriptionibus florum, fluidum eorumq; partium apud Botanicos, sed res ipsas inspicienda. Ad Julos esse flores, quicquid contradicant *J. Bauhinus*, prædictis autoribus non inviti concedimus.

Gaudet aquis plurimum *Alnus*, ut haud ferè alibi quam humectis & uliginosis nascatur locis, ad *Leuc.* fluminum ripas, ejus palustribus cœnosis & ad aquarum scaturigines. Fructus communiter maturisest Septembri, quo tempore & novi exeunt Juli. Vidimus sæpiusmè Julos, conos veteres & novos simul. *J. B.*

Folia *Alni* viridia imposita tumores discutiunt & inflammationes restinguunt: viatorum calceis *Vires* & immixta dolorem & lassitudinem mitigant: viridia rore madentia conclavibus inspersa, brevè, amara, pulices isie facile adherentes tollunt. *Trag.* E cortice *Alni* cum ferro detricto & rubiginoso per aliquot dies aqua macerato color efficitur niger, Atramenti similis, quo nonnulli ad tingendum utuntur. Siores etiam ad coria denigranda. Cortex *Matthioli* pro atramento scriptorio conficiendo galle vitæ supplere potest. Dodonæo auctore cortex incipientibus inflammationibus utiliter imponitur, & ad oris & tonsillarum inflammationes ac tumores conducit.

Folia five viridia, sive arida vetustis vulneribus sæpius imposita hæc ad sanitatem perducere feruntur.

Materies olim fabricandis naviculis inservit.

Tunc Alnus primùm fluvii sensere cavatas. Virg. Georg. 1.

In edificiorum fundamentis sub terra posita in solo humido permanet immortalis, & sustinet immania pondera structuræ. Vide *Vitruvium* ubi agit de lignorum materie: *Plin. l. 6. c. 37. Theophr. de causis l. 3. c. 17.* Cur *Alnus* sub aqua non putrescat sed duret rationem reddit *Scaliger*, quod humidum habeat communis naturæ: non enim aquam sub aqua putrescere, quòd nihil invenitur peregrini. Venetis magnis etiam fumpibus *Alnus* accessit solet ad faciendâ palatiorum & edificiorum fundamenta: pals etiam ex *Alno* in terram adactis inædificatur pons ille famosissimus unius arcus de *Rialto* dictus, canali magno impositus, & duas partes urbis connectens.

Cæterum est & indubitatum (inquit *J. Bauhinus*) palos ejusmodi sub aquis infixos temporis progressu lapidescere, &c. Verum hoc neq; *Alno* proprium, neque materiei ejus naturæ tribuendum censemus, sed potius conditioni soli aut liquori cuidam vaporis lapidescenti, qui in ejus poros se infinuat: nam nec ipsam ligni substantiam in lapidem mutatam esse facile concederem: nec *Alno* semper & in quocunq; solo accidit ut lapidescat: & alia etiam lignorum genera in lapideam substantiam indurata vidimus.

Experimentum *Kentmanni*, quod refert *J. Bauhinus*, de *Alno* in lapidem transmutanda nobis tentantibus non successit, nec cuiquam successurum putamus.

D d d d d

2. *Alnus*

demum anno, Autumno appetente, quod illis tempus maturitatis est, cœruleo tinguntur colore.

Locus.

Juniperus in ericetis agri Cantiani, Effexiensis, & alibi in Anglia copiose provenit, sed plerumq. humilis & fruticosa; quoniam Jumenta cum assidue carpunt & coercent, & in arbore adollescere non permittunt: in hortis culta arboris modice magnitudinem & staturam assequitur. Invenitur etiam non minus frequens in Belgio, Germania, Gallia, &c.

Tempus.

De tempore florendi jam diximus. Fructus, notante Cæsalpino, maturefcit anno secundo, ut aliquando fructus trium annorum contineantur, cum is qui maturus est servetur ad tertii anni fructum nascentem.

Quæcumq. in Junipero cernuntur (inquit Tragus) odorata sunt. 1. Humor qui ex ea, si laedatur cum in succo suo fuerit, effluit. 2. Radices & caudices aridi. 3. Bacce recentes & maturæ. 4. Folia acuminata.

Ufus
& Virtus.

Lignum præcipue ob suaevoleolentiam commendatur (præsertim si Maio mense cædatur) unde incensum ad aerem emendandum, & odores noxios aut contagiosos accendos suffumigatur.

Juniperi arbor Maio mense cum pluviosa fuerit tempestas luteam è cortice sudat lachrymam, quæ magna in copia tanquam fungi exigui arbori adheret, nec magnopere odorata est.

Lignum vix sentit veseutatem, & carbones dat tantum non æternum viventes: Chymistæ, tradente Matthiolo, afferant carbonem Juniperinum ascensum ac suo cinere obrutum ignem integro anno fovere. Trabes Juniperinæ fuerunt in templo Dianæ Sagunti, cui religione inductus Annibal pepercit, ut est apud Plinium.

Rasura ligni non sine causa in cucuphis adhibetur, quippe cephalicum est, nervosissimum genus insigniter roborat. Schrod. Fit etiam cinis ex ligno, per quem cinerem colatum vinum tam potens est sudorificum, ut quibuldam exhauserit aquas vel pituitam ex toto habuit. Ex arido ligno destillatur & oleum per descensum vel retortam; melius tamen elicitur per vesicam. Examsecus ejus usus est in morbis nervinis, in tibiæ serpigine & cancro, vulneribus & ulceribus malis.

Bacce in cibo esitate stomacho frigido utiles sunt, pituitasque quæ in illo coit digerunt, contra inflationes & tormina faciunt, vitæ pectoris purgant, tussis, medentur, urinam efficaciter ducunt, venenung, à corde repellunt. Eadem menles & coxendicum vitiosos humores ducunt. Sanguine Tragi judicio, ad cibos condiendos Pipere salubiores. Utiles etiam sunt in affectibus capitis & nervorum. Differunt autem bacce, aliæ enim dulces sunt & edules, aliæ acres & aromaticæ.

Lapponi Baccarum Juniperi decoctiones bibunt quemadmodum nos Caovæ & Theæ, sicutque præcipua apud illos medicina pars. Schefferus Hist. Laplandiæ. Earum vires fide traduntur à Schæro de Junipero, & Joan. Michaelæ de eadem.

Succus extractus è baccis Juniperi ad prædicta omnia utilis est, & alia multa, si credere fas sit, quæ vide apud J. B. Theriacam Germanorum nonnulli dixerunt, tum quod sit efficax contra venena, tum quod Germanorum corporibus amississima & maxime salutaris.

Oleum fit vel per destillationem è baccis confusum cum aqua mixtis, oleum enim cum aqua ascendit, vel per expressionem è pucculis confusum cum oleo olivarum mixtis. Valet ad tormina aliisque multa. Guttulæ duæ vel tres perulis verminantibus exhibite lumbricos quibus vexentur enecant & expellunt.

Vim diureticam in Juniperi baccis, earumq. oleo (inquit Cargillus) in me expertus sum sæpius manifestam, & tum ex illis paucas devoratas, tum panem hujus guttulâ tinctum evidenter violam odore urinas imbueret, non secus ac Terebinthinam vulgarem ejusque oleum stillaticum. Cum generoso vino albo decoquenda, & decoctum singulo manè saccharo edulcoratum calculis propinandum.

Ego fretus hac observatione complurimis commendavi baccarum Juniperi blandè contul. hincite solum exteriori cortice infusum in vino, qui perbelles ab illius usu valuerunt, & à jugi nephrocis dolore vindicati sunt: exemplo fit Laurentius Rostochiensis professor: is enim quotidie orietis p. pugillum grossè contusarum aut dentibus comminatarum bacc. Junip. deglutiebat, quo simpli medicamento obviavit, ut non solum arenulas, sed calculos minutulos, imò etiam Lentis magnitudine, si non sine omni molestia, attamen dolore excrevit, cum ante usum harum baccarum læpe oppido malè habuit. Sim. Paulus. Spiritus & oleum non modo contra calculum sed etiam pectoris vitia valde profunt.

Elixir Juniperinum admirandarum virium in calculis quod insuper stomachicum insigne est, &c. R. Baccar. Juniper. maturar. & electæ, q. v. contundantur crasæ, digerantur, affusâ aliquâ aquâ diuretica. Hinc exprime, abstrahendone infusâ ad consistentiam mellis. Hujus mellis Juniperi cochl. 10, 11, 12, &c. misce optime cum aqua vitæ Juniperina, digeret, aliquandiu lenissimè calore (Solis aut sim.) Schrod.

Bacce apud Germanos singulari remedio ad grassantia Pestilentie contagia depellenda usantur. Trag. A nostris sunt & aliæ Antidoti ex his baccis contra febres pestilentiales, quos laudo vel id quod medicamentum est domesticum. D. Bowle. Baccas in aceto maceratas, exsiccatas deinde & in pulverem redactas in peste utilissimas esse scribit, in observationibus ad nos transmissis.

Afferit Clusius Narbonenses Gallos è Juniperi baccis oleum exprimere, quod ipsi de Cade vocant, capitis scabiei, ut pecorum etiam scabiei, & ulceribus, quibus à tonsione insistantur, ad primè utile.

Gummi Juniperinum sex Vernix sicca (Arabibus Sandaracha seu Sandarax, à Græcorum Sandaracha, quæ auripigmentum est, longe diversa) recens, pallida & pellicula probatur; cum inveratit fit flava & friabilis, masticis modo, quam mentitur in multis: Sanguinem undequaque fluentem sistit, ulcera putria curat, cruditates ventriculi emendat, diarrhoeas antiquas sistit, lumbricos

* Præter Ver-
teribus memo-
rat.

cosnecat. Schrodero Ufus præcipuus est in nervorum affectibus, resolutione, frigidityte, contra-
tione, &c. & in capitis affectibus reliquis à frigidityte libortis.

Quod Vernix liquida seu Vernigo fit lachryma seu gummi Juniperi, falsò à Matthiolo, Lacuna, * Vernix Cæsalpino, & aliis asseritur, inquit Cornarius. Nam facticia res est Vernix: non tamen à lachryma quid. Juniperi in oleo Lini soluto (ut * multi volunt) sed ex scobe Succini in oleo dicto decocta ut possit * Schroderus, Cornarium affirmat etiam Casp. Hofmannus. Ufus ejus est ad illustrandas picturas, ad nitorem ferrè Parkinsgum.

conciandum, ad rectoria oblinenda, fabris & pictoribus.

De usu ligni Juniperini in lue Venerea, ad modum Guaiaci, & pro eo substituto, cum dubium

fit an profit necesse, nihil dicam. V. si placet Hist. Ebrodun. lib. 9. cap. 23.

Umbram Juniperi noxiam esse versus ille Virgili multis persuasit, Juniperi gravis umbra, &c. Non-

nuli etiam rationem ejus reddere conantur, quia quæ ob densitatem foliorum vapores & terra noxios

exhalantes repercutit & diffusi non finit, unde ibidem stagnantes aerem prava qualitate infi-

cunt. Ego potius Juniperi umbram salutarem esse crediderim ob suavem quem arbor expirat

odorem.

2. Juniperus major bacca rufescente C. B. Oxycedrus Park. Oxyc. Phenicea Ger. Cedrus Phenicea Bellonio, sive Oxycedrus, Quibusdam Juniperus major bacca rubra J. B.

Folia quàm Juniperi vulgaris duplo sunt longiora, latoraq. rigida, infesto mucrone pungentia: bacce duplo aut triplo Juniperinis majores, coloris non utillæ cœruleæ, sed ruffi, sapore tamen & odore simili. Clusius sic describit. Junipero ferè similis est Oxycedrus, magna ex parte contorto ut illa caudice, interdum etiam in arbutulum excrefcens, tenui & rufescente cortice. Folia habet Juniperi vulgaris modo pungentia, aliquantulum tamen longiora & rariora, terna semper circa ramulos simul nascentia, ut in Junipero min. Fructum initio viridem, deinde flavescens, postmodò cum maturit punicæ coloris, Juniperi fructu multò majorem ut interdum Avellanam magnitudine æquet, & tuberculis quibuldam, veluti squamarum rudimentis obfutum, nucleos tres aut quatuor inæquales continentes, majores quàm in superiore, medullâ intus alba.

Floret Juniperi minoris modo, & eodem tempore utriusque fructus maturitatem adipiscitur.

In collibus circa Monspelium frequenter observavimus.

Provenit (inquit Clusius) pleriq. Hispaniæ & Narbonensis Gallie asperis locis: nusquam tamen majorem videre memini quàm supra Segobiam & Guadarrama, itinere Madritiano, ubi arborum magnitudinem & altitudinem interdum æquat, trunco humani corporis crassitudine æquante Cæsalpino. E fructibus Juniperi majoris cum maturi sunt vino remolissis exprimitur liquor, qui Saccharo exceptus utilisissimus: utpote qui ex pulmone & pectore educit purulentia; ac tempore pestis præservative loco esse potest.

Observavit D. Tancereus Robinson in Galliâ Narbonensi itinerans incolas ex Oxycedro elicere oleo-
sum seu resinofam substantiam, eodem modo ut è Pinu, & Abiete, in traxam converso, destilla-
tione rudî factâ per descensum; quâ utuntur in scabie, & ulceribus pecorum.

3. Juniperus major bacca cœrulea C. B. maxima Illyrica J. B. Park. maxima Ger.

Juniperi (inquiunt Lob. & Pena in Adv.) qualdam habuimus plantas non disparas fronde & figuræ acutæ Junipero, sed fructus erat teres oblongior, mediocris Olivæ par, cœrulei coloris. Vide-
tur Diolcoridis major Juniperus.

- A. 4. Juniperus Alpina J. B. Clus. Park. Alpina minor Ger. emac. Mountain Dwarf Juniper. Minor montana folio latiore fructuq. longiore C. B.

Clus.

Cubitale altitudinem non excedit, sed depressa est & quasi humi sparsa, multoque crassioribus & brevioribus constat ramis quàm vulgaris, lentis etiam fructuq. contumacibus & contortis: tenel-
los ramos ambiunt terna folia, æqualiter semper nascentia ut in vulgari: verum latoria, breviora, crassiora, nec minis quàm illa pungentia, colore interius ex cœruleo candicante, exterius viridi. Florem non vidit Clusius: fructum autem in ramulis gestat, vulgari similem, paulò tamen (ut ei vi-
debat) longiorem, antequam plenam maturitatem consequatur viridem, ubi maturuerit nigrum, ejusdem, cum illo saporis.

Crefcit in scopulis Durrenstein & Escheber: quibus duntaxat in locis inveniebat Clus. Augusto mense pauculas stirpes fructu maturo & immaturo onustas.

In altissimo Cambria monte Snowden dicto, inquit montibus Westmorlandicis in Septentrionali Angliæ parte sponte provenit: utrobique monticolis Sabina nomine insignitur: Et revera validum Sabina odorem naribus offert. Decoctum fummitatum, vel etiam succum expressum equis vermi-vire-
bus ventriculo & intestinis hærentibus, Voss nostratibus dictis, laborantibus exhibent.

5. Juniperus major Americana Park. Cedrus Americana vulgo dicta. Juniperus Virginiana & Barba-
densis. Nostratibus The Cedar of Virginia, Bermudas, Barbados.

In magnam & proceram arborem adolescit [Parkinsonus asserit le vidisse tabulas ex ejus trunco
cælas viginti pedes longas, latitudine cubitali, è Bermudis seu Summeri insula allatas] ramosam.
Folia parva, breviora, Juniperi vulgaris persimilia, sed minoræ, eodem modo ramulis adnascantia.
Bacce parvæ, vix Juniperi nostratis majores, nigro-cœruleæ pariter. Materia rubra, mollis, fragilis,
odorator etiam quàm Juniperi nostratis; ligni color variat, ruber, flavus, albidus.

Multis America locis provenit, v. g. Virginia, Bermudas, Jamaica, Barbados, &c.

Autor descriptionis Caroline affirmat Cedros istius regionis, quod ad pectinem ligni, odorem & Locum
colorem,

D d d d d 3

dum compertum est. Hanc Salicis albae seu Perticalis distinctionem à C. Bauhino factam invenio in suo Matthiolo. Salix (inquit) *pericalis* vel est *sterilis* foliis ferens amentaceos ante folia, vel est *fructifera* ferens racemulos, Populi instar, oblongis granulis.

Hæc arbor est quæ passim in Anglia oritur, quam Botanici (ut suspicio) in plures distinguunt species. Nihil tamen fidenter affirmo. Non enim mihi cognita sunt omnes Salicum species; nec quia mihi incognita sunt, non dari ejusmodi pronunciare debeam.

Salicem tamen *roseam* non esse speciem à vulgari alba distinctam certissimum est. Nam capitula hæc squamola, Rosas imitantia in diversis Salicum speciebus observavimus, v. g. in *Salice alba vulgaris*, in *Cærea latifolia*, in *Salice humilis foliis angustis subcæruleis*, in *Chamaicæ*, aliisq. Nihil enim aliud sunt Rosæ hæc quam excrecentiæ quædam præternaturales, multis Salicum speciebus communes, ab insectorum fortè moribus aut punctationibus, aliove nescio quo, accidente excitatæ. Externis autem virgibus fortè innascuntur, & reliquis foliis delapsis hæc quævis excrescentia & naturam virorem penitus amittit, per totam tamen hyemem, etiam fœvissimam, tenaciter virgibus adheret, & se cuius conspiciendæ præbent, quia sine pediculo is fœvissimè adheret.

- A. 2. *Salix pumila angustifolia infernè lanuginosa* J. B. *pumila brevi angustifolia folio incano* C. B. *humilis angustifolia repens* Park. *Narrow-leaved Dwarf-willow*.

Clus.

Hæc gracilibus & cubitalibus interdum virgibus affurgit, lentis, quæ à medio ad summum ramulorum multas ferunt exiguas *florum* spicas, molles & incanas, maturitate in pappum & lanuginem abeunt. Folia quàm pumila angustifolia prona parte cinerea breviora, angustiora, superne viridia, infernè cana lanugine pubescentia & splendens. Radix digitum crassa est & tenuibus fibris prædita. Sed & virgula secundum summum radicis caput, quæ telluri coherent, subinde tenes & capillatas fibras agunt.

Locus.

Invenitur in Pannonia & Aultrix depressis quibusdam cædis sylvis & uliginosis pratis. Nec huic dissimilis, paulo tamen latoribus foliis prædita, quæ passim in fabulosis Hollandiæ agris Oceano objectis inter graminia & Spartum nascitur. Hanc speciem seu varietatem eam esse existimo quàm observavi in arenosis maritimis circa Sandvicum oppidum copiosè nascentem, quæ tamen folio erat utrinque lanuginoso & argenteo.

- A. 3. *Salix folio lato splendens fragilis*. An *Salix fragilis* C. B.? Park? *Salix spontanea fragilis Amygdalino folio auriculata & non auriculata* J. B. *The Crack-willow*.

In mediocrem excrecit arborem, corticem virgatum ex luteo rubente, glabro; ramulis fragilibus, unde vulgo Cantabrigiensi *The Crack-willow* dicitur. Folia habet omnino Salicum quæ folio compatiore sunt amplissima, angustiora tamen quàm *Salicis Laurini*; quatuor nonnuncum aut quinque uncias longa, unciam aut seiscunciam lata; in ætuum mucronem desinentia, brevibus pediculis nullo ordine ramulis adnexa, glabra, splendens, in ambitu serrata, superne hilari virore prædita, infernè magis glauca, ad basin interdum auriculæ, sed minoribus, turculis adnascens, donata, sæpius tamen is destituta. *Fili* Salicis arboreæ albae vulgares familes; floriferi è staminibus filamentos luteis, apicibus polline luteo aspersis incumbentibus compositi; ad quorum filamentorum bases foliola lutea, singula bina staminula amplectentia, apponuntur.

Tum descriptio tum figura *J. B.* huic arbori quadrant, ut vix dubitem eandem esse quam illè describit. Synonyma adjecta non respondent descriptioni.

Locus.

In aquis & Salicetis frequens est.

- A. 4. *Salix folio auriculato splendens flexilis*. An *Salix folio Amygdalino utrinque virente arbo* C. B.? *viminialis nigra* Park? *The round-eared shining Willow*.

Hæc in arborem, quantum adhuc vidimus aut observavimus non adolefcit. Cortex virgatumque interiorum luteo-viridis est, interdum ad rubredinem inclians. Folia alternatim posita, duas aut tres uncias longa, semunciam aut unciam lata, à basi ad mucronem sensim angustata, marginibus eleganter dentatis, superne hilari virore splendens, saturatior tamen nonnihil quam superioris, subtus pallidiora. Illud huic speciei peculiare est (certè cum paucis commune) quod ubiq. ad basin foliorum utrinque auriculæ obtineat amplas, subrotundas, eodem modo quo folia dentatas versis folium in angulum exeuntes. Juli floriferi muscosi, præcedentis familes, nisi quod tria staminula ex unius folioli lutei sinu exeunt, non duo tantum.

Locus.

In Salicetis.

- A. 5. *Salix folio lauro, seu lato, glabro odorato*. An *Salix latifolia non hirsuta cum gallis* J. B. *Wap-leaved Sweet Willow*.

Hujus virgæ tenuiores nigricant. Folia inter Saligna latissima, & Laurinis satis similia, glabra, superne sævio virore nitentia, subtus dilutiora, duas trève uncias longa, seiscunciam & amplius lata, per margines denticulis parvis crenata, brevibus pediculis hærentia, alternatim aut nullo ordine posita, suave-olentia. Flores non observavimus.

Locus.

In montosis Westmorlandiæ pratis ad rivos frequens occurrit, & in montosis comitatus Eboracensis parte.

Salicis latifolia non hirsuta descriptio apud J. Bauhinum huic plantæ satis bene convenit.

- A. 6. *Salix folio Amygdalino, utrinque aurito, corticem abijiciens*.

Folia huic quàm penultima seu quartæ speciei longiora, angustiora, in pralongis & tenuissimis mucronibus producta, obscuro virore splendens ac si polita essent, figurâ suâ ad Amygdali aut Persicæ folia accedentia, circa margines eleganter dentata, appendicem etiam utrinque, ad basin habent magis conspicuam quàm alie Salicum species, præter auriculæ ad pediculum exortum utrinque, virgis adnascens, quæ minores sunt in hac quàm prædicta quarta specie; in utraq. tamen aliaque omnibus ante folia desunt. Cortex caudicis & ramorum adultiorum cinereus, rimas agit, & à ligno sponte abscidit. Color viminum luteus.

- * 7. *Salix lutea tenuior sativa viminea* J. B. *sativa lutea folio crenato* C. B.

J. B.

In pulchras arbores adolefcit hoc Salicis genus, quorum vimine nullam nobis notum ligandis virgibus similis quæ aptius, tanta est, tamq. lenta, rupturæ securæ flexilitas, ut merito viminea *ut* *ut* dici mereatur. Cortice integitur vitellini coloris, amaro. Folia rara, acuta, palmum circiter longa, semunciam lata, superne cum virore splendens, glabra, incana, [non video quomodo hæc inter se conveniant habere folia cum virore splendens & tamen incana] infernè nonnihil pilosula, postissimum superiora, exiguis per ambitum denticulis crenata, nullo manifesto amarore prædita; adtrictionem aliquam præ se ferentia.

Ab hac differre volunt illi per omnia similem, cujus tamen cortex tantum pallidior, & quæ non minoris usus est minoris commendationis.

Hæc arbor in multis cum præcedente convenit, ab ea tamen differre videtur, quod major & prior, quodque folia breviora subtus nonnihil pilosa obtinere dicatur: nobis ergo incognita est.

- * 8. *Salix rubra minimè fragilis, folio longo, angusto* J. B. *Salix vulgaris rubens* C. B. *angustifolia purpurea* Park.

J. B.

Magni usus est hæc Salix hortulanis ad ligandum; cujus cortex intensè rubet; folia oblonga, acuta, utrinque, glabra, sed subtus nonnihil candicantia, argutis denticulis undique crenata: Vimen lenum, & ut liber obsequiosum.

Hæc pertinet varietas illa quæ vulgarior, cortice minis rubente, fortè & foliis latoribus.

Passim in pratorum & hortorum marginibus colitur. Est & spontanea non infrequens. Basileæ Locus. & Montebeldi abundat. Nobis hæc species circa Basileam non animadverta, si differat à quarta specie nostra.

- A. 9. *Salix humilis foliis angustis subcæruleis, ex adverso bina*. *Salix tenuior folio minore utrinque glabro fragilis* J. B. *The peltate Dwarf-Willow*.

Cortex ramorum exterior cinerei coloris est, & velut politus: Folia oblonga, angusta, non auriculata, ex intervallis bina ut plurimum adversa seu opposita, non crenata, vel saltem leviter, ejusdem fere ubique latitudinis, & non à basi ad apicem sensim angustata, ut in reliquis. Hujus Juli floriferi omnium minimi sunt five longitudinem, five crassitatem spectes, ex staminibus seu filamentis luteis & foliis lanuginosis composita. Hæc densius stipata corpus nucamenti efficiunt compactum satis & lanuginosum, quod pediculo brevi foliis ornato sustentatur.

Observavit J. Bauhinus speciem hanc excrementum producere in ramulorum fastigio, Rosæ æmulum foliis confertim stipatis compactis, partim hirsutis, partim glabris. Ejusmodi excrecentias Rosarum æmulas & nos quoque in Germania ad ripas Danubii supra Ratisbonam extremis hujus (quæ ibi copiosè crescit) virgis innascentes observavimus: necnon veficas illas subrubentes, foliis indidentibus, quarum ille in descriptione meminit, qualesque in Ulmi foliis reperuntur. Hinc non immerito quædam J. Bauhinus, Annon hæc fit Salix angustifolia Pannonica Clusii, quam sic describit.

Crasso caudice & ramis in multo tenuiores frequentiorèque ramulos divisis prædita est, quam vulgaris ea Salix, quæ angustis aliqui foliis, prona parte incanis est. Hujus insuper folia non modo subtus canescunt, sed licet superne viridia, quadam tamen alba lanugine pubescunt, angustiora sunt, in longiorem mucronem desinunt, frequentioraq. in ramulis nascuntur. Flores aliis generibus similes, pallidi; semèq. minutissimum nigrum, candida mollia, lanugine exceptum, levis auræ arbitrio huic illic fertur. Sæpius etiam hæc Salix alia quadam peculiari notâ à cæteris distinguit: Nam plerumq. subrubentibus quibusdam tuberculis, baphico cocco fere similibus onerata folia habere conspiciunt.

Juxta torrentes & udis locis crescit. Viennæ torrens sub urbe Vienna in Danubium influens eâ Locus. maxime abundat.

Hanc Salicem eandem esse cum nobis observata & descripta mihi pane persuasit, quamvis folia in nostra (quantum hætenus observavi) glabra sint, nec ulla lanugine pubescant.

J. Bauhinus in hoc genere foliosa capitula ramulorum vertici adnata delapsis jam foliis in arbore manentia observavit: quod nos in Salice vulgari arborea alique.

Quare annon hujus * Juli ipsissimi sunt quos describit idem pro excrementis bombycinis, uncia longioribus, candidis, lanam tum substantia fungosa, tum etiam colore per omnia referentibus teretibus cuilibet, quæ oblongis, quæ siquis aperit in singulorum medullis, infecti quoddam minimum genus reperiet albeas, pediculum capitis æquans, in eo tamen differens, quod teres sit atq. oblongulorum, depes, nullamque progrediendi vim in se habens. Cæteroque notandum, quod in exteriori parte nucamenti hujus hofculorum, lutei apices toto se proferant ambitu, exterique suis finibus conspiciantur.

cur, suis tamen longioribus petioli excrementitiae substantiae toti involvantur obteganturque.
In aquis prope Cantabrigiam reperitur.
Cortex ramorum interior pulchre luteus aquam in qua per duodecim horas maceratus fuerit, eodem colore tingit, ut aqua insit vini Hispanici appareat.

- A. 10. *Salix pumila angustifolia*, prona parte cinerea J. B. *Salix pumila latifolia incana* C. B. *pumila angustifolia recta* Park. *Chamaecha* sive *Salix pumila* Ger.

Huic generi, descibente Clusio, graciliores sunt-virgæ, ut plurimum pedales, nonnunquam drantales duntaxat, rectæ, lentæ, subflavo cortice tectæ, uncialia folia, lativi Lini foliorum modo angusta, supina parte viridia, pronâ verò cinerea, & cum novella adhuc sunt omnino cana. Flos ut in vulgari flavescens, exigua, brevi molliorque spica ante folia nascitur, ut in candidam deinde lamingem resolvitur. Radix digitalis crassitudinis, obliqua, nigra, & tenuibus fibris donata est.

Crescit hoc genus in udis caduis sylvis circa Francofurtum ad Moenum. Hactenus Clusius.
Huic nobis eadem videtur *Salix humilis repens angustifolia* Lob. quæ in ericetis Antverpiani agri palmaribus & sesquipalmaribus cauliculis reperit folio Rhamni in floribus muscosis, Salicis gustu amaro.

Hoc genus Salicis in ericetis & palustribus, præsertim montosis, frequens in Anglia provenit. Folio est angusto, oblongo, superne latè virenti subus cinereo: virgis tenuibus, interdum pedalis, bus, aut cubitalibus, sæpius humilioribus, & humi procumbentibus; radice reptatrice.

11. *Salix latifolia folio utrinque glabro, superne splendente.* An *Salix pumila folio utrinque glabro* J. B? *Salix pumila repens* Lob? *pumila latifolia prior* Clus?

Rami per terram sparguntur minimi digiti crassitudine, corticis colore glauco in crassioribus, in tenuioribus virente, in plurimos ramulos divisi, adeo ut terram cooperiant *Uvae ursi* dictæ modo. Folia in ramulis crebra, alternatim posita, pediculis brevibus fulta, utrinque glabra, superne saturo virore splendens, nervosa, ex rotunditate acuminata, unciam, & interdum, quamvis ramis, sesquicram longa, Globulariæ Monspelienfium folia quodammodo æmulantur. Flos proferit creberrimos, breviusculos, quum soli exponuntur purpurantes, è plurimis vasculis seminalibus, è laevibus paulatim fastigiatis, & in binas carinas, quarum commissuræ facili cernuntur, per maturitatem dehiscentibus, & semen pappo involutum ostentantibus, compositos. Quæ flores duntaxat Julus proferit folia habet longiora & acutiore, non minus tamen splendens.

In altissimis montis Jure cacuminibus invenimus. Salicis pumilæ latifoliæ primæ Clusii descriptio. Huic nostræ egregie quadrat: Locum etiam convenit, nimirum montium herbosa & aperta jura, Nostræ ergo descriptio est illius splendida. Radix admodum crassa est pro plantæ tenuitate, crassique & oblique sparsis fibris firmata. Cur C. Bauhinus Salicem hanc repentem faciat nescio. Clusius enim id non dicit.

12. *Salix pumila latifolia secunda* Clus. *latifolia repens* C. B.

Clus.

Similes fundit virgas, nonnunquam paulò longiores, magis scabro cortice tectas, & in frequentiores ramulos divisas: quas familia cum superiore folia ambiunt, magis acuminata, superne viridia, inferne splendens, licet tenui lanugine pubescent. Hujus florum spica five Julus crassiusculus est, illi penè similis qui in latifolia Salice nascitur. Radix cum superiore convenit, imò crassior quodammodo videtur, non minus quam illa dispersa, virgis etiam secundum radicis caput interdum fibras agentibus.

Salix folio laxiore seu fangosore.

- A. 1. *Salix latifolia inferne hirsuta* J. B. *Salix latifolia rotunda* C. B. item folio ex rotunditate acuminato ejusdem, *latifolia rotunda* & *latifolia oblongior* Park. caprea rotundifolia & caprea latifolia Ger. The common hoad and round-leaved Willow.

J. B.

Hujus folia interdum palmum aut sesquipalmum longa, latitudine quadrantali, aut etiam palmari, nervosa; sunt & minora multò præsertim in arboribus adultis, prona parte incana & hirsuta, supina viridantia [magis scabra & rugosa quam in Salice folio compactiore] sapore adstringente sine morfu aut amaro, pediculis semunciali, cui sæpe auriculæ caulem amplectentes adnatæ. Carolus profluat staminibus crocantibus plenus. [At Juli feminiferi in receptaculis racematum coherentibus semina lanitio quodam candido involuta continent.] Vimina crassiuscula incano hirsuto cortice amaricante tecta, tuberculis aliquando ex dulcedine leviter adstringentibus nodosa, fragilia: Interdum cortex velut fuligine obductus videtur.

Salix hæc foliorum figura in tantum variat, ut non satis sciam an species distinctæ sint necne rotundifolia & latifolia dictæ. Verum quoniam species temere multiplicanda non sunt, J. Bauhini potius sententiam sequor distinctas non esse.

Arbor hæc in sepibus vulgaris est, interdum etiam procul ab aquis. Quamvis enim udis gaudeat, non tamen adeo impatiens est siccioris soli ac reliquæ pleræq. Salices. Hujus carbo cistifimè ignem concipit; quapropter ad pulverem tormentarum expetitur. Præstat etiam delineandis iis, quæ Fiores ante accuratam operam imitanda sibi proponunt.

- A. 2. *Salix*

- A. 2. *Salix angustis & longissimis foliis crispis, subtus albicanthibus* J. B. *Salix oblongo, incano, acuto folio* C. B. An *Elæagnus Dalechampii*, & *Salix* 6. genus Lugd? The Osier.

J. B.

Virgæ cortex virens obvestit aut cinereus [ex nostra observatione vimina teneriora quæ in Salicetis quotannis exoritur rubent nonnihil & hirsuta sunt] suntque ex longissima & simplicibus, nullis adnatis virgulis donatæ, obsequiofæ admodum. Folia quoque, longa admodum, angusta & crebro agmine ramos stipantia, superius virelcent, inferius cum nitore ad objectum luminis vario cænescent, à nervo medio obliquis in margines nervulis exporrectis, in ambitu crispâ magna ex parte.

Hæc riguis gaudet locis, & ad aquas plerumq. exiit.
Ex hac potissimum, quod vimina proferat longissima sine adnatis, & lenta, plebuntur quasilli, Usu. sportulæ, vanni, cathedræ & anacletaria. J. B. Hinc & peculiari nomine [The Osier] nostratibus insignitur.

- A. 3. *Salix folio longo subulneo non auriculata vimine subulneo, item vimine rubro.* The long-leaved willowish and reddish Willow.

Hæc etiam in Salicetis colitur ad vicilia, si tamen permittatur adolescit in arboris mediocrem: virgibus tenuibus subulneis; foliis unciam latis, tres uncias longis, acuminatis supina parte pallide virentibus, prona incanis, pediculis latis longis insidentibus, non auriculatis. Hoc genus interdum variat viminum colore rubro.

Hujus virgæ annotinas summâ parte sub Autumno plures fureculos emittere observavi.

4. *Salix humilis repens rotundifolia.*

Hæc in palustribus præsertim montosis oritur.

5. *Salix humilis latifolia erecta* C. B.

C. B.
Hæc Salici latifoliæ aquaticæ acuto folio similis est, sed humilior, cum hujus virgæ rotundæ, striatæ vix cubitum superent. Folia minora sunt, ex rotunditate oblongata, in acumen definita, rugosa, parte prona lanuginosa, tactu mollia. Foli rotundi, parvi flavi. Hæc (inquit) cum latifolia repente confundi non debet.
Michelfeldæ in humidis.

- A. 6. *Salix pumila montana folio rotundo* J. B. Round-leaved Dwarf-Willow of the Mountains.

Vix humo se attollit palmaris ista Salix, ramulis prædita rubentibus, iisq. magnam partem nudis; quorum tamen fastigia plufcula coronant folia, valde concinna, ad Cotoneastrifolia quodammodo accedentia, cirmatæ ferè undiq. rotunditatis, nonnihil tamen in oblongum porrecta crassiuscula, rigida, rugosa, venis sinuatis crebris à medio nervo exporrectis, glabra utrinque, sed inferna parte canescentia, superiore atro-virentia, pediculis satis longis; ad quorum imum animadvertere est foruita capula lanugine Saligna plena: subinde verò & privato insidentem pediculo brevem similis comenti Julum.

Hæc à J. Bauhino in Rhæticis montibus collecta est. Nobis in rupibus à Boreali latere montis Ingelbrough à Thoma Willifello ostensa & collecta est: necnon in monte Whernside è regione Ingelbrough, trans fluvium subterraneum.

Hæc Salix rectius fortasse ad primum genus referretur: erat enim (quantum memini) folio solidiore & compactiore. Verum quoniam J. Bauhinus folia crassiuscula & rugosa ei attribuit hæc collocandam duxi.

Sequentes tres Salicis species à C. Bauhino in Prodomo descriptæ an à præcedentibus omnibus diversæ sint, & ad quod genus pertineant me nescire fateor.

1. *Salix Alpina angustifolia repens non incana* C. B.

C. B.
Ex radice atro-rubente cortice tecta cauliculi palmares, humi fusi prodeunt, qui capillaceis radicibus terre affiguntur, ramulis tamen paucis sursum elatis: foliis oblongis, latiusculis, brevibus cincti: flores in cæteris, quibus absentes nullus Salicem esse crederet.

In Helvetiorum Alpibus & monte Fractio frequens est.

2. *Salix Alpina Pyrenæica* C. B.

Hæc ad semicubitale altitudinem vix assurgit, virgibus tenuibus, ramosis; foliis oblongis, parvis, per circumferentiam pilosis holoserici insit ab minutissimos pilos tactu molliibus. Spicæ florum angustæ, unciales, molles sunt.

In summatis Pyrenæi montis collecta fuit.

Eeeeea

3. *Salix*

3. *Salix sexatilis minima* C.B.

C.B.

Hæc duas uncias vix superat, quæ ex radice caudicem crassiusculum, vix semiunciale emittit, qui in binos ternosve unciales dividitur. *Folia* sunt parva, oblonga, subrotunda, atrovirentia, venosa; quorum medio capitulum parvum, subrotundum, velut ex multis bacis compositum infidet, quibus maturis apertis veluti ex triangulari capitulo molli, candida & brevis lanugo effertur.

Locu.

In Alpium Helveticorum jugis saxis infidens reperitur.

4. *Salix Syriaca folio oleagineo argenteo* C.B. *Ægyptiaca & Syriaca* Park. *Salsif Syrorum*, *Salici* species J.B.

* Imo fructus lanugini proculdubio intermiscetur ut in aliis Salicibus.

Magnitudine variat, Betulæ similis trunco, ramis frondibuscq. Virgæ longæ, graciles, molles, & ex pallido flavescens. Surculis mollicellis folia harent Vincis. E ramis germina spithamea hinc inde prodeunt, haud secus ferè ac in Ficu Cypriotica: E quibus primo vere foliuli mollicelli ac lanuginosi pendunt, pallidi, Populneorum æmuli, naturâ ficiores, jucundi odoris. Hos legunt incolæ [Halepi] eo quod nullum ferant fructum, & ex eis aquam Cardiacam præciosissimam eliciunt.

Hanc arborem Rauwolfius, eumq. secutus Clusius, Elaagnon Theophrasti esse censent.

Idem Rauwolfius ait esse *Arnabo* Æginetæ, *Zarnab* & *Zarnabum* Arabum, *Zurambeth* Serapionis communi nomine dictum cui & J. Bauhinus subscribit. Discrepantes sententias Botanicoz de *Zarnabo* & *Arnabo* vide apud J.B. hist. lib. 9. c. 21. versis finem. Est autem *Arnabo* ex aromaticis, unde in unguenta miscetur. *Zurambeth* Arabum siccit & adstringit: Cor exillatit, & confortat, compescit vomitum, muliebria sistit, flatus resolvit, venenatorum moribus resistit.

Châlef seu Ban Alpini.

C. Bauhinus & Parkinsonus pro præcedentis synonymo habent. J. Bauh. à præcedente separat. Et revera *Alpinus* foliis majoribus & latoribus depingit & describit, quocum etiam consensit eruditiss. Vesslingius, annotat tamen varietatem eam potius accidentalem esse, & loco debere: ait enim inter Syros vicinior, populus angustioribus foliis contractam plantam conspici. Eam (pergit) nulla infidet lanugo, nec à medio nervo productæ fibræ ambitum foliorum divisuris intertingunt, ut ioni Alpini præsentant. Ad foliorum exortum, folliculi emergunt singuli, rubro laviter colorati, ceteris disquis diatole sese fringentes figuram exprimit, unde & nominis & virtutum ratio primis ducta videtur. Caleb enim sive *Calub* Arabibus cor denotat. Dehiscens tandem folliculus florem dicam an laneum partem excludit, interfusæ candori flavedine pictum, quem in rectum extens in clufus flamineus scapus fulcit.

Vires.

E floribus elicitur aqua odorata, *Macalef* dicta Alpini. cujus frequens usus est in Affectibus cardiacis calidis. *Rauwolf.* ad venena accendit, ad cor recreandum, & putredinem exficandam prædicant Ægyptii, & in febribus pestilentibus pro secreto habent. *Alpin.* Per variolas detritis infantulis cum Bezoar aliquot granis utilissimè exhibetur. *Vessling.*

Aquam in qua flores multi infusi vel bulliti fuerint, exhibent ad dolores capitis, & ad reliqua ad quæ aquam destillatam, & itque ad quoscunque febriantes maximo apud illos in usu. *Alpin.*

5. *Salix Arabica foliis Atriplicis* C.B. *humilis Arabica foliis Atriplicis* Park. *Garb Maurorum* Salsic genus J.B.

Rauwolf.

Arbor est patula, haud tamen multum assurgens, cujus surculi extremi teneriores fragiliorisque quam ut Salicum nostratium instar vimineo operi inservire queant. Cortex ex pallido flavescit, licet & folia, quæ oblonga palmum crederet, duos digitos lata, per ambitum velut Atriplicis folia sinuata, modicè siccante & adstringente facultate. Fructum & florem se vidisse negat.

Scribe Rauwolf. ex ea aphronitrum, Salem petreæ vocant, optimum fieri ad pulverem tormentarium. Surculos scilicet extremos cum foliis in cinerem comburi, assusque aqua macerari, separari & multa ebullitione coagulari. Sed pulverem illum nostrati haud æquivalere. Nihil certe aliud est quam Sal fixus istius arboris, quem ab alterius cujuscunque plantæ sale fixo non differre species existimo.

Ceterum Avicenna, notante J. Bauhino, suo *Garab* eisdem pane vires tribuit quas Salici.

6. *Frutex Æthiopicus confert foliis Cneori, Salici æmulus* Broynii, cent. 1. cap. 9.

Breyer.

Ramosus est valdè, ligno duro, subalbido, cortice è gryleo rufescente; *Foliis* frequentissimis, crassis, duris, Cneori similibus; quæ in surculis paulo minora, quò autem magis superiora versis tendunt, eò majora latoraq. spectantur: donec surculorum tandem fastigia coronando finium, inq. suo medullis, pariter ac inter surculorum divaricationes, *Globulium* lanuginosum & penitus niveum, Salicis Capræ Tabernæmontani catulo similem, sed minorem, & tuberculis subtilissimis fribili instar immixti de Pinnastro exasperatum continet: è quo succrescente *fofolis* multosq. Salicis quodammodo similes, flaminulis pallidis constantes, erumpunt. His deciduis globulis ille in comun fuscum, unciale & majorem, squamis in extremitate sua albidis & lanuginosis, evadit.

Reperitur hujus species major, foliis majoribus.

Julus

Julus descriptus, fruticem hunc Salicis speciem esse demonstrat: cumq. florifer sit, sexu masculinum.

Capitis bonæ spei inquilinus est.

Nullius (ut rectè Plinius) tutior est reditus minorisve impendii [quàm Salicis] aut tempestatum *Locu.* securior. Tertium locum ei in æstimatione ruris Cato attribuit, priorèmq. quàm olivens, quàmq. frumento, aut pratis.

Tempus.

Inter primas arbores germinat *Salix*, *Julus* & flores initio Veris ostentans. Juli autem floriferi brevi decidunt; seminiferi ad æstatem usque in arbore durant. Componuntur hi è multis vasculis feminalibus, oblongis, mucronatis, per maturitatem in binas carinas dehiscens, & lanuginem ostentantibus, qui semina involuta. Semina autem sata germinare & Salices edere à Trago observantibus & prodicium: idemque confirmat J. Bauhinus. *Salix* ergò ab Homero *ἀνδρόγετος* dicitur, non quòd sterilis sit aut infrugifera, ut nonnulli opinati sunt, hoc enim experientia repugnat; neq. quoniam occissimè amittat semen, antequam omnino maturitatem sentiat, ut Theophrastus, Plinius aliique statuunt. Nam Salices omnes semen perficiunt, nonnullæ etiam diu retinent: Sed fortasse quia semen virile infecundum reddit & conceptum impedit. Nam & folia Salicis contrita & pota temperantiam libidinis coercent, & in totum auferunt ipsam sapiens pota. *Plin.* & sterilitatem inferunt conceptumq. impediunt. *Disce.*

Salicis cortex, folia, Juli refrigerant & astringunt; & exsiccat etiam citra mordacitatem tum *Flor.* res, tum succus expressus, quem medicamentis exsiccatioris reservant. Haud enim invenias quid ad plures res utilis medicamentum citra mordacitatem exsiccat, quod paulum etiam adstringat. *Gal.* Hinc sanguinem expuentibus profunt. Corticis è ramis primis cinis clavum & callum aceto maceratus sanat; vitia cutis in facie emendat, magis admixto succo suo.

Succus è plura manans cum floret ad expurganda valet quæ obstant oculis; item ad spissanda quæ opus sunt, ciendâq. urinam, & ad omnes collectiones intus extrahendas.

Flora habent Veteres de vinis Salicis ejusq. partium, quæ vide apud J. Bauhinum.

Folia cum ramis in cubiculis strata aerem infrigidant & febriantium ardores mitigant. In quem usum haud infelicitur etiamnum in Italia & Gallia quibusdam locis adhuc observavimus. Folia cum aliis refrigerantibus aquæ incocta ad lotiones pedum febriçantibus conducunt. Ex ejusdem ligno & bacilli rasorii parantur ad abradendam linguam caulo & febribus ardentibus laborantium, notante Camerario. Hæc omnia è J. Bauhini historia.

Salicis arboreæ ramorum usus est ad perticas pro Lupulis & ad stipes pro sepibus; ligni etiam olim ad scuta; nam cum lentissimum sit, plaga ei inflicta contrahit se penitus, eludique suum vulnus, & ob id contumaciùs transmittit ferrum; & quòd levissimum sit, utilitatem eandem ingeminat. *Plin.*

D'Evelynus lignum hoc ad cultros mensarios exacuendos & poliendos alii cuiuscunq. non ligno tantum sed & cor præfert.

Præcipuus autem est usus viminum ad corbes, sportas, qualos, canistras, fîscinas, clathros, vannos, cathedras, cunas, anachinteria, aliâque utensilia innumera tendenda, in omni vita adeo necessarius, ut non immerito Cato tertium Salicis locum dedidit videtur, ut superius diximus.

SECTIO V.

Arbores floribus imperfectis, seminibus in vasculis membranaceis, aut membranis autis contentis.

CAP. I.

De *Ulm.*

Ulmi vox (ut videtur) primitiva est: siquidem nullum ejus Erymon apud Grammaticos aut Botanicos reperire poterim. Græcis *Ἰλιάδα* dicitur.

Ejus notæ characteristice sunt folliculi feminales compressi Atriplicis hortensis folliculorum æmuli antequam folia erumpant præcoci maturitate decedentes.

Ulmus duo genera à perlicis Theophrastum secutus statuuntur. At neq. hi in nominibus aut descriptionibus conveniunt. Nos in Anglia tres observavimus species, quibus addit D. Goodyerus quartam. Ea sunt,

A. 1. *Ulmus vulgarissimus folio lato scabro* Ger. emac. *vulgaris* Park. *The Common Elm.*

J.B.

Arbor est grandis & procera, multis ramis brachiata: cortice juniorum ramorum seu virgarum ex cinereo rubente, nunc lavi, nunc profundissimis sulcis eminentissimisque, porcis secundum longitudinem exarato, interiori albo, lento admodum & tenaci, ut in longum facili sine ruptura trahi possit. Cortex arborum adultiorum pro earum versutate in rimas finditur, & admodum rutabulis & inæqualis evadit. Lignum interius ex luteo rubescit, pectine in tabulis levigatis valdè cori-

E e e e e 3

spicuo;

Flores (ut omnes hactenus tradiderunt) non fert, sed statim parva fructuum rudimenta, quae grossi Latini vocant. Pilo aut Fabæ aequalia : ea paulatim incrementum, donec Pyri medicis figuram & magnitudinem consequantur. Cuiusmodi magnitudinem pervenerint, intra se ferre [quod forsate mireris] concipiunt, figurâ confertis staminibus similes, colore in candido purpuralescentes, è carne exeuntes, & ad mediam fructus cavitatem se dirigentes : quæ florum observatio Cordo debetur.

Fructus ex succulis Pyriformes nascuntur, basi latiore cœlum spectante, pulposi & molles, virides, sed viridis quodammodo obsoletus, aut ex viridi rubentes, fuscive, quidam etiam per maturitatem flavum inclinantem, mellæ dulcedinem, carne pallida aut subrubra, innumeris granis luteolis, quæ sesquipedes vocant, resperâ, ex quibus seminibus nihil producat, autore Camerario : odorem etiam spargit haud injucundum sibi, peculiarem.

At non movet me Camerarii auctoritas ut credam Ficum ex semine non nasci : cum illud præter naturam ordinem sit, ut quævis planta (emen producat toto genere infecundum. Semen enim à natura definitum est ad plantam propagandam. Natura autem sine suo non excidit nisi ob defectum aliquem aut impedimentum intervenientem. Quin & Geoponicis plerique antiquiores Ficum ex semine nasci fatentur. Et Cicero in Cato majore, Ex Fici (inquit) tantulo grano tantis truncis præcreat.

Locuti.

Ficus in toto Europæ tractu temperationi calidiorëve, Græciâ, Hispaniâ, Italiâ, Gallia Narbonensi obvia, in hortis & pomariis culta. In Angliâ etiam in hortis frequens colitur, nec raro fructus ad maturitatem perducit, modò loco idoneo soli expósito & à ventis Septentrionalibus tuto letatur. Sylvestris fere Caprificus in Italia, Hispaniâ & Gallia Narbonensi passim proventus, in montanis & cœcis locis inq. vetustis muris & rudibus.

Ficum multas species, seu varietates potius, recensent Veteres, Theophrastus, Plinius, Adhuc, & alii; sumptis differentiis vel ex ipsa natura & nascendi modo, vel à maturiscenti tempore, vel à diversitate figuræ, coloris & magnitudinis, vel à regionibus in quibus nascuntur, vel ab Avionibus ipsis qui primi vel invenerunt, vel observârunt, vel produxerunt, quas omnes persequi, (cum nomina jam evanuerint ex usu, & difficillimum, ne dicam impossibile, sit Antiquorum appellationes Ficus hodie notis accomodare) non necessarium duxi. Consule si placet J. Bauhinum in Hist. plant. lib. 1. cap. 56. & Bodæum à Stapel notis in Theophr. hist.

Hodie à colore & magnitudine præcipuè Ficus distinguunt, in albas fci. & cœruleas, pallidas, virides, luteas, purpureas, subrufas, nigras, & varias; in minores & majores; item à loco unde asferuntur. Verùm cum mihi persualium sit, Ficum non minus quàm Pomorum Pyriformi varietate à semine provenire, adeoq. certus earum in natura & definitus numerus non fit, fed nova in specie ratione obtineri posse, omnibus enumerandis & describendis nec animus mihi, nec facultas suppetit.

Quæ de Caprificatione Veteres tradunt sic brevibus complexus est J. Bauhinus. E putrefactis Caprifici fructu culices geniti in arboris fructus evolvant, eosq. morfu apertientes superfluum humiditatem depascuntur, radiôq. unâ Solares intronitunt, adeoq. non tantum impediunt ne decedant, sed & earundem concoctionem & maturitatem promouent & accelerant. Hinc (inquit Plinius) Ficitis Caprificus permiscetur ad rationem venti, ut flatus evolantes culices in Ficus ferat. Qui plura de Caprificatione velit Theophrastum & Plinium consulat. Nunc diem nulla ejus ratio habetur.

Hic tamen mos suspitionem mihi injicit, dari etiam in Ficibus, sexum diversitatem, Caprificos autem Ficus mares esse, earumq. florum pulverem fœminarum fructibus aspersum, non autem culices è fructibus evolantes, tum iis perficiendis & maturandis, tum cenchranidibus fœcundandis involvere; unde Plinius ad rationem venti Ficitis Caprificum permisceri ait, ut flatus non culices (ut ille vult) evolantes, sed pulverem prolificum & fœminalem in fructus ferat.

Ficum fulmine non tangi Veterum opinio fuit, at non minus rationi quàm experiendæ contraria.

Observavit enim à fulmine tactam Ficum Laurumque lib. 3. Stapelium. Carnes animalium, sed præcipuè Avium, in Ficu suspensas tenerescere, arboris nimirum afflatu, iidem tradiderunt. Ejusdem note est proculdubio hæc observatio cum præcedente: Carnes tamen duriores tenerentur tempore contrahunt in quacunq. arbore suspensæ. Aer enim carnem ad corruptionem disponit. Eiusdem commatis est quod fertur de Tauris, nimirum ferocissimum quemque huic aliquam arbori miscere subito, tandem manu ac subigi tolerare, &c.

Ficus recentes, modò maturæ sint, à Ventriculo ocyssimè & facillimè consuntur, uti quovis alio horario fructu celerius concoquuntur. Quod vel inde constat, quòd non minus citra noxam copiosius alia fructibus eas ingerimus, fed etiam quòd illis præsumptis si consuetum & parum cibi modum addamus id nihil incommodet. J. B.

Nos certè in Italia ante prandium Ficus asperimus quod illo incommodo copiosè ingestimus, prout mihi moris est. Galenus ut salubrem vitam degeret ad omni fugaci peno se abstinuisse tradit à 28. anni ætate cum senectutem usq. exceptis exactè maturis Ficibus atq. uvæ. Quin & amicos qui ejus mentis ad evadendi fructibus abstinerunt sine morbo fuisse.

Facultatem Ficibus glutinosam & salam inesse, probat J. Bauhinus, quòd ob lentorem manibus adherescant, & illas tamen abstergunt salis laxivialis & nitri modo. Hinc alvi dejectionem molitur, sine torminibus tamen aut perturbatione. Angetur fallugo addito sale, quocum fere recentes comedi solent etiamnum hodie in Italia & Galloprovincia. Est autem potè sumptas Ficos affluendum, ne in ventriculo subsistant fed facilius concoquantur & promptius descendant.

Veteres, Dioscorides, Plinius, Galenus in descriptione virum hujus fructus admodum sunt prolixi.

Pectoris & Pulmonum vitia, Asthmata, tussi, &c. caricas conducere inter medicos veniunt. In usu est duas trêves caricas macerare per noctem in aqua vitæ, & manè dare edendas asthmaticis. Verùm (inquit C. Hofmannus) exiguum est valde quod cum saliva in masticatione descendit ad pulmonem;

pulmonem: efficacissimum est decoctum cum Hyslopo, quod magnum absterforium dicitur à Mesue. Arenulis renum & vesicæ medentur & urinam ducunt [virides C. Hofman. nam ficis hoc denegat.]

Virides etiam hanc habent laudem quòd sitim sedent & calorem extinguant: sicca contra; præcipue in biliosis, & cum naturæ ipsorum convenientibus febribus affliguntur. Bilescunt enim faciliè, ut Saccharum, Mel & alia dulcia.

Ficus maturissimæ & ultimæ cavebit (monente C. Hofmanno) quicunq. humidioris est alvi. In primis cavebit in prandio, quòd febres generent putridas, si ob moram putrescant.

Hodie usus fere siccarum ficum in duobus tantum casibus est: in decoctis pro puerorum variolis & morbillis; inque gargaris pro inflammationibus faucium & tonsillarum. C. Hofm. At superius diximus eas Asthmata, Tussi, aliisque pulmonum affeccionibus, unanimes fere medicorum consensu, apprimè conducere. Mulierculis nostratibus, appropinquante partu, ficum totissum eis ad partum facilitandum est familiarissimum. Quin & familiare est super ficu spiritum vini accendere, broditumq. ad tussim sedandam propinare.

Caricæ extrinsecus applicatæ maturant, molliunt, attrahunt. Cum fermento tritæ admixto sale bubones pectilentes alioque abscessus intra paucos dies rumpunt. Eodem medicamento Regem Execiam Propheta monitu usum fuisse (2 Regum 20.) existimat Tragus.

Ficum frequentem esum pediculos generare præter Galenum Paulus Ægineta, Oribasius, & Recentiorum quamplurimi sibi persualium habent. Quæ opinio & apud vulgus nostratum viget. An experientia suffragetur dubito.

Fici succus, five è sic incisâ arbore emanet; five è foliis expressus sit, valde calidus est & mordax, ut sit inter caustica; debito tamen modo preparatus locum suum habere potest, in ulceribus malignis, lichenibus, lepris & aliis cutis foridibus abstergendis foris adhiberi: Verrucas etiam quas myrmecias vocant ejicit.

Idem judicium est de grossis five Fici, five Caprifici (inquit C. Hofman.) Nam hujus præcipuè habent non minus caustici quid quàm arbores ipsæ; ut intelligere est ex illo quod in aceto soluti sanguinem taurinum dissolvere valeant.

Hæc qui considerabit, mirabitur quomodo succus tam virosus in Ficu matura possit excoqui in tantam dulcedinem. De ratione hujus phaenomeni Plutarchum in Symposiacis disputantem videas. Ast hoc in aliis etiam arboribus multis accidit, Pruno sylvestri, Cerasis, Piris, quarum succi amari aut ingrati, fructus maturi dulces. Plantarum enim succi coctione miscetur; fructuq. ipsi ex acerbis dulces fiunt. Hinc tamen documentum tibi parabis, quantæ sit operæ pretium diffinxisse ficum persedè maturam ab imperfectè: ut rectè monet C. Hofmannus. De immatura habemus experientiam Beyerini, 11. Cui 37. In cibo usurpatum multorum sanorum valetudinem afflixit. Tales autem fere sunt Ficus que in locis algidioribus proveniunt.

Et Succus Ficus, in frustula incidantur, ad 15 j. decoquantur in vini 15 j. & aquæ 15 j. Dosis 3 iij. manè in hydropes. Egregie sudorem movet, ut afferunt mihi viri quidam religiosi. Chelmeau.

Lutere quæ lacte fere succo turionum Ficus exarantur in charta, omnino inconspicuas fiunt, donec charta igni admodò vehementer incalcescat, tunc autem velut usulata se manifestant: quod etiam acino, lucco limonum aliisque acidis commune est. Hinc & Lac succo isto coagulatur in caseum, Plinio & Dioscoride testibus.

2. Ficus sylvestris Dioscoridi C. B. Caprificus Ger. J. B. Park. The Wild Fig-tree.

Quidam Ficum sylvestrum à Caprifico distinguunt; verùm * non necessariò, cum usu solum * Ficus sylvestris Caprificandi differat. At neque à Ficu sativa specie differt Ficus sylvestris vel Caprificus, quòd stris à sativa hæc ex illius grano nascatur, sed accidentibus tantum à cultura ortis. Sexu tamen (ut diximus) ferre videntur quòd non spontanea ac inculta; de Caprifico autem in sylvestri tam in Ficu tam in Caprifico genere scire rubro fere arboris & quod bis in anno fructus producat.

Libet hic adicere quæ C. Bauhinus de Ficibus in Indiis nactentibus habet. Variant (inquit) Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonæ spei fructus perpetuò ferunt (part. 8. fœmina. Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus A. Chamæficum.

Pro diversa specie proponit Parkinsonius Ficum nigrum five præcocem, quæ tamen non alia re præficus à Ficu à vulgari differt quàm Fructus colore exterius nigro purpureo, cœrulei tinctura obducto, intus obfcurè rubro fere arboris & quod bis in anno fructus producat.

Libet hic adicere quæ C. Bauhinus de Ficibus in Indiis nactentibus habet. Variant (inquit) Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonæ spei fructus perpetuò ferunt (part. 8. fœmina. Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus A. Chamæficum.

Pro diversa specie proponit Parkinsonius Ficum nigrum five præcocem, quæ tamen non alia re præficus à Ficu à vulgari differt quàm Fructus colore exterius nigro purpureo, cœrulei tinctura obducto, intus obfcurè rubro fere arboris & quod bis in anno fructus producat.

Libet hic adicere quæ C. Bauhinus de Ficibus in Indiis nactentibus habet. Variant (inquit) Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonæ spei fructus perpetuò ferunt (part. 8. fœmina. Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus A. Chamæficum.

Pro diversa specie proponit Parkinsonius Ficum nigrum five præcocem, quæ tamen non alia re præficus à Ficu à vulgari differt quàm Fructus colore exterius nigro purpureo, cœrulei tinctura obducto, intus obfcurè rubro fere arboris & quod bis in anno fructus producat.

Libet hic adicere quæ C. Bauhinus de Ficibus in Indiis nactentibus habet. Variant (inquit) Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonæ spei fructus perpetuò ferunt (part. 8. fœmina. Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus A. Chamæficum.

Pro diversa specie proponit Parkinsonius Ficum nigrum five præcocem, quæ tamen non alia re præficus à Ficu à vulgari differt quàm Fructus colore exterius nigro purpureo, cœrulei tinctura obducto, intus obfcurè rubro fere arboris & quod bis in anno fructus producat.

Libet hic adicere quæ C. Bauhinus de Ficibus in Indiis nactentibus habet. Variant (inquit) Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonæ spei fructus perpetuò ferunt (part. 8. fœmina. Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus A. Chamæficum.

Pro diversa specie proponit Parkinsonius Ficum nigrum five præcocem, quæ tamen non alia re præficus à Ficu à vulgari differt quàm Fructus colore exterius nigro purpureo, cœrulei tinctura obducto, intus obfcurè rubro fere arboris & quod bis in anno fructus producat.

Libet hic adicere quæ C. Bauhinus de Ficibus in Indiis nactentibus habet. Variant (inquit) Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonæ spei fructus perpetuò ferunt (part. 8. fœmina. Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus A. Chamæficum.

Pro diversa specie proponit Parkinsonius Ficum nigrum five præcocem, quæ tamen non alia re præficus à Ficu à vulgari differt quàm Fructus colore exterius nigro purpureo, cœrulei tinctura obducto, intus obfcurè rubro fere arboris & quod bis in anno fructus producat.

Ficum specie fructus Peruanus C. B. Papea Peruvianus J. B. videtur esse Arbor Paponifera unguis, superius descripta.

J. B.

Annotat Benzo Hist. suæ l. 3. c. 18. Apud Peruvianum Mantam peculiare quoddam fructuum genus (Indigenæ Papea vocant) Ficum specie medicorum magnorūque nasci, quale nulumq. in India præterquam in eo regno vidit. Arbor quæ illud Pomorum gignit procera & gracilis, fructus sapore dulci est.

Ffffff

Vel

Vel solum *Papiae* nomen arguit hanc arborem esse superius à nobis traditam & descriptam inter eas quæ caudice sunt simplici non ramoso, F. Columnæ notis in Recchum *Papiae* Orientalis & Arboris Peponiferæ nomine, C. Bauhino pro Platani specie, titulo Arboris Platani folio, fructu Peponis magnitudine, eduli, Lulianis *Mamoera* dictæ propositam. Unde eadem arbor à Bauhino bis pro duabus diversis proponitur.

Benzo fructum pessimè describit *Ficum* specie, unde proclivis in errorem lapsus est.

Arbor cucurbitifera, Ficus Nigritarum Theveti J. B. Ficus similis arbor fructu oblongo C. B.

Suspicio & hanc quoque ad *Papayam* referendam esse, nam & folia conveniunt; nec fructus præterquam figurâ oblongâ multum differunt. Solent autem Scriptores vettiores & historici parum accurati esse tum in describendis tum in delineandis stirpibus.

CAP. II.

De *Ficu Indica, Europæ analogâ.*

Ficus *Indicæ* tria genera sunt. Primum *Europææ* analogum voco, quia eodem modo cum *Ficu Europæis* propagatur, nec funiculis è caudice aut ramis versus terram demissis, & ubi eam attigerint radices agenticibus se multiplicat.

Secundum funiculis, quos diximus, è summis ramis ad terram usq; demissis & radices agenticibus se propagat. V. Cap. Ieq.

Tertium fibris ex ipso trunco exeuntibus & deorsum tendentibus eidemque accrescentibus, & in terram tandem radicatis augetur. V. Cap. IV.

* P. I. F. 25.
p. 431

1. *Atty-aly* * H. M. *Ficus Malabarensis folio oblongo acuminato, fructu vulgari annuo D. Syn. annui. in H. M.*

H. M.

Arbor est procera densis & opacis frondibus, latè sparsis, nasciturque in arenosis. Radix crassa radicales laterales plurimas fibrosas, tam subus quam supra terram longè lateque diffundit, cortice lacteo, qui sub crusta nigricante ex albo rubescit, ac incisus seu detractus pleniori rubedine celeriter perfunditur. Brachio inciso aquam limpida & insipida ac subrubram saporis frigidi ubertim exhibet.

Caudex ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice crasso, radicis concolori; surculi tamen teneri virides geniculati.

Folia pediculis mediocriter longis & crassis insident, longitudine ad latitudinem, que in medio maxima, ferè dupla, & petiolum subrotundum, anteriùs in cuspidem leniter contracta, tenuia, mollia, glabra, supernè obliquo virore nitentia, subus diluore, *Venarum per folia discursus descripiemus vide.* Sapor foliis adstringens, odor nullus. In vice furculorum conus oblongus & viridis merè foliosa involvitur, viridia folia tenella recondens: quod & aliis hujus arboris speciebus commune est.

Flores fert nullos: conspicuos intellige.

Fructus in furculis petiolis curtis, crassus nonnihil incurvis plures unâ proveniunt, plano-rotundi ac ad petiolum contractiores, nonnihil pilosi, cum umbilico in vertice, haud dissimiles nostris ficibus: cum immaturi sunt virides, & lacteo liquore, maturi colore rubicundo & minùs lactei, esculent.

Insunt is ut in *Ficu grana* parva, tenuia, oblonga, numerosa serie, constantia ex capitulo rotundo & rectâ caudula, quacum ordine cortici interioris insident, sântque instar folliculorum, in suis capitulis unum semen minutum nigricans continentia, primum albicantia, ex maturitate subflavescentia.

Fructibus cum maturefcunt formicæ innascuntur; hósque indigere habent in edulis, non verò eos qui aliarum sunt specierum.

Bis tervè in anno fructus dat hæc arbor ut & cæteræ species.

Radix decoctum, ut & ejusdem incisæ succus, vase supposito exceptus, servit ad purificandum sanguinem, ad hepar malè affectum, ad sulcos & fistulas manuum, oris, aliarumque partium. Cortex ad eadem datur in decocto, tritus ulceribus proficue imponitur, ut & parti laboranti morbo sacro Lusitanicè dicto *Cobvelia*.

Fructus alvum astringit, estque proficius pro pituita humorumq; mala temperie corrigenda.

* P. I. F. 27.

2. *Ave-aly* * H. M. *Ficus Malabarensis folio cuspidato, fructu rotundo, parvo, gemino, D. Sien. H. M.*

Arbor est procera, densis & opacis frondibus, latè sparsis; nascens in arenosis & petrosi, atq; in arboribus, ut *Uty-aly*.

Radix cum *Per-aly* inferius describendo convenit.

Caudex crassus est, ad duorum hominum amplexum cortice ut in *Per-aly*. Surculi novelli virides, geniculati.

Folia longis tenuibus pediculis appensa cordis humani formam habent, antrorum angusta, ac longè lanceolâ cuspidata, quæ vettiora sunt ad petiolum rectioribus oris, quæ teneriora rotundioribus circumscripta, solida & densa, minùs crassa quam *Uty-aly*, supernè obliquo virore nitentia, subus lucidiora. Costæ foliorum mediæ in utraq; parte eminent, nervi transversè inde egressi in supina parte maximè; nervorum per folia discursum vide.

Fructus

Fructus ramis furcisque supra ad exortum foliorum in nodulis bini & bini, arcè juncti insident, parvi, rotundi, illis *Uty-aly* planè similes, cum umbilico parvo in vertice; formicis intus carentes, continentibus grana numerosa *Atty-aly* magnitudine, semen minutum nigricans in se recondentia. Est hæc arbor *Deo Vistnu* sacra, quem sub æ natum esse & flores lufufulis fabulantur; estque ex religione eorum hanc adorare, muro lapidum cingere, eamq; seu lapides juxta positos rubro colore signare, quamobrem ab incolis Christianis arbor Diaboli nuncupatur.

Quod ad vires non multum differt à reliquis *Alu* speciebus.

3. *Ficus Malabarica fructu Ribefsi forma & magnitudine, Tsjela dicta. Tsjela H. M. P. 3. Tab. 63. p. 85.*

H. M.

Arbor est vassæ magnitudinis 70 circiter pedes alta, caudice crasso, octodecim pedum mensuram in ambitu non raro superante, multisque ramis in orbem diffusis donato. Lignum albicans, cortice crasso, scabro, cinereo, intus rufè obductum, cujus matrix prædura, crocea.

Radix albicans, flavescens cortice recta, fibris suis crassioribus profundè terræ inheret; sapor lacteus & subfalsus, odor nullus.

Folia rotundis ac subviridibus petiolis in novellis ramis densa congerie proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, communi virore supernè splendentia, infernè subviridia, insipida, inodora. Fructus ipsi ramulis inter folia sine petiolis adherent, cum formâ, cum magnitudine *Ribefsi* haud ab- similes; sântque exiguae ficus, rufis granulis plene, uti omnes *Alu* ac *Teregam* fructus, insipidi, inodori.

Nascitur locis sylvestribus, montanis ac petrosi Malabar, præcipuè in *Ambalakatti*, atque per totum annum fructus fert. Vespertiliones, quoniam fructibus delectantur, in hac arbore frequenter edificare solent.

Ex radicis cortice cum Pipere longo in aqua communi decoctum paratur, quod tussi inveteratæ *Uti*. Alioque pulmonis affectibus medetur. Lacteus ex radice & fructibus expressis succus efficax in oculorum vitis remedium est.

4. *Ficus Malabarica semel in anno fructifera, fructu minimo, Tsjakela dicta. Tsjakela H. M. P. 3. T. 64. p. 87.*

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, multisque ramis crassioribus in orbem diffusis donato, cortice nigricante, intus purpureo, obducto, quo leviter inciso succus exillat lacteus, acris, inodorus.

Radix fibrata, albicans, flavescens cortice recta, incisa & vulnerata similem planè emittit lacteum succum.

Folia rotundis ac viridi-albicantibus petiolis in novellis ramis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, longitudine spathamam, latitudine palmum superantia, colore ut in præcedente, insipida pariter & inodora, nervis aliquot albicantibus ac eminentibus è media costa in latera excurrentibus. Fructus præcedentes similes.

Crecit locis montanis *Malabar*, præcipuè in sylvis *Parakaroo*: Semel in anno, viz. Decembri & *Locus*. Januario mensibus fructus fert, atq; sobole lata ad quinquagesimum usq; annum non raro frugifera manet.

Ex arboris cortice peculiari artificio chordæ torquentur, quibus arcus tenduntur. Necnon co- *Uti*. lor paratur rubicundus, quo vestimenta *panos de Cambaya* ipsi dicta tinguntur.

Eisdem habet in medicina usus cum *Atti-Alou*.

5. *Teregam* * H. M. *Ficus Malabarica foliis rigida, fructu, rotundo, lanuginoso flavescens, P. 3. T. 60. Cerasi magnitudine D. Comelin. p. 79.*

H. M.

Arbor est procera, triginta circiter pedes alta, caudice crasso, cortice atro-viridi, intus albicante obducta, necnon ramis lanuginosis ac asperis in orbem diffusis eleganter ornata. Lignum ex albo flavescens, molle, insipidum, inodorum.

Radix fibrata, albicans, cortice rubicundo intus croceo recta, inodora, insipida.

Folia rotundis, viridibus ac hirsutis ramulis sine ordine inhaerent, foliis Mali Citrii haud ab similia, atro-viridia, densa, spinulis quibusdam tenuibus & rigidis omni ex parte vestita.

Fructus ad ramulorum exortum ramis inhaerent, *Alu* fructibus perfimiles, rotundi, lanuginosi, Cerasi nigri majoris magnitudine, viridi primum, dein flavescens colore, ac granis pleni, insipidi, inodori.

Provenit locis sylvestribus *Malabar*, imprimis verò circa *Cochin*; per totum annum viret, fructus *Locus*. etique fert, ac diu superstes manet.

Folia usurpantur ad scrinia, ac quæcumq; lignea, cornea, stannea & argentea vasa fricanda, atq; *Vires*, scabritie sua polienda ac leviganda. Radix cum aceto è nucè *Indica* confecto contusa, & manè jejunio ventriculo assumpta vicerum ardorem compescit. Fructus iidem impensè refrigerant.

6. *Perim Teregam H. M. Ficus Malabarica foliis asperis major, fructu itidem rotundo, lanuginoso majore.*

H. M.

Præcedenti species est major atque altior, caudice crasso, candido, molli, multisque ramis geniculatis donato, qui cortice cinereo, subaspero atque hirsuto cineti, intusque medullâ coccinea re- ferti sunt. Radix albicans & lactescens, nigricante cortice obducta, necnon fibris suis latè per ter- ram diffusa, inodora, insipida.

FFFFF 2

Folia

Folia præcedentis familia, sed majora & crassiora. Fructus vel solitarii, vel plures simul juncti-
mulus inhaerent, præcedentis speciei fructibus intus ac extus perfimiles sed majores.

Locus.

Nascitur in sylvis Malabar, præcipue in *Parou*, per totum pariter annum vires, fructuque fert,
& integrum seculum frugifera manet.

Vires &
Ufus.

Folia iidem usibus inserviunt quibus folia *Teregam*. Fructus contusi usurpantur ad aphthas; in-
super ex iidem in lacte caprino coctus potus conficitur, qui hepatis obstructioni ejusdemque scirrho
potenter medetur: Ex iidem in aqua coctis Balneum fit, quod endemiis corporis maculis leprosis
tollendis conducit.

C A P. III.

Ficus Indica funiculis è summis ramis demissis, & radices agentibus se propagantes.

Hujus arboris speciem fuisse puto quam Veteres Ficus Indica nomine tradiderunt, quavis
notæ aliquæ ei non conveniant, v. g. 1. *Folium pelta Amazonica non minus*: cum omnes
hujus speciei folia modice admodum magnitudinis obtineant, nisi, (ut vult Clusius) ad
similitudinem potius referenda sit hæc comparatio. 2. Crassities ingens matrum plantarum, ut
LX P. pleraque orbe colligant, quod de hoc genus arboribus verum non est, cum hæc trium homi-
num complexum ambitu vix excedant, nisi de specie *Atty-meer-alou* dicta, quæ omnium Indæ ar-
borum vastissima est, accipias; quæ tamen funiculis à ramis demissis se non propagat, sed foliis ex
ipso trunco exentibus eique accrescentibus augecitur. 3. Propagandi modus ramis incurvatis terre
infixis; cum hæc foliis seu funiculis è summis ramis exeuntibus ad terram usque demissis, & iidem
radices agentibus se propagent.

Plinius attendamus eleganter more suo hanc arborem describentem.

Ficus ibi [in India] exilia poma habet: ipsa se semper serens, vastis diffunditur ramis, quorum
hinc adeo in terram curvantur, ut annuo spatio insistant, novamque sibi propaginem faciant circa
parentem in orbem quodam opere topiario. Intra lepem eam æstivant pastores, opacam panem
& munitam vallo arboris, decora specie subter intuenti proculve fornicato ambui. Superiores ejus
rami in excelsum emicant, sylvas multitudinem, vasto matris corpore ut LX P. pleraque orbe colligant.
Foliorum latitudo pelta effigiem Amazonicæ habet.

* P. 1. T. 26.
P. 45.

1. *Atty-Alu* * H. M. *Ficus Malabarensis folio densiusculo nitente, fructu parvo rotundo coram.*

H. M.

Arbor est procerâ, sed minor cæteris *Alu* speciebus, densis & opacis frondibus, latè sparsis.

Radice cum * præcedente convenit.

* Atty-Alu,
seu prima Fi-
cus Indica
specie.

Caudex amplexum unius hominis æquat, cortice lacteo, & cum detrahitur aut inciditur intus ru-
be(c)cent. Ex ramis hujus arboris filamenta seu radiculæ versùs terram pendulæ demittuntur. Sur-
culi teneri virides sunt & geniculati.

Folia petiolis digitalibus hærent, minorâ cæteris, oblongo-rotunda, rotundisque ad petiolum &
anterioris oris, ac parvâ angustâ & obtusâ cupide eminentia, latiorâ paululum ad cuspidem quam ad
petiolum, crassa, solida, densa, utrinque nitentia, magis tamen in aduersâ & saturatius viridia. Nervî
à costâ media infernè emittente conspicui, densi, parallelo ductu transversim ad marginem fere ex-
currunt, ubi arcuatim flexi & sibi mutuo concurrentes folium cingunt. Sapor foliis adstringens
subamarus.

Fructus vel solitarii, vel duo tresve simul, cum è foliorum sinubus, tum alibi hinc inde è ramis
pediculis brevibus exeunt, parvuli, rotundi, in vertice umbilico eminente coronati, cum immaturi
lactei ac virides; maturi verò minus lactei, colore flavo ac minus rubescente.

* Atty-Alu.
Vires.

Grana * præcedentis familia, sed minorâ, minimum nigricans semen in se recondentia.

Lac in quo cortex tritus & infusus, (percolando prius separato cortice) datus vertigini capris confert.
Ulceribus curandis prodest foliorum decoctum cum oleo, si cum eo corpus perungatur, quo cum
præcedente, ut & in reliquis viribus, convenit.

* P. 3. T. 55.
p. 69.

2. *Atty-Are-Alou* * H. M. *Ficus Malabarica folio Mali cotonei, fructu exiguo, plano-rotundo lan-
guineo D. Commelin. Arbore de Rais minor Lusitanis.*

H. M.

In proceram excrevit arborem, cujus Radix fibrata, albicans, nigricante cortice tecta, qui ubi
inciditur lacteum succum stillat.

Caudex, ut præcedentis, plurimos undique diffundit ramos, qui (postquam annos 40 aut 50 vixit
arbor) tenues quosdam cæque singulares fibras seu filamenta rufi ac cerei coloris [Qualiam Calcu-
ta conspicimus Clus.] deorsum mittunt, quibus ubi terram attingunt firmantur, novamque quasi
prolem generant, & in novos arborum caudices transeunt, qui rursus summa sui parte novos
ramos in latera spargentes novis denudè fibris deorsum missis sese propagant. Sic alii decempe-
rami in infinitum, ut interdum unica arbor sui propagibus milliari Italicum in ambitu occu-
pet, siquæ difficile quamquam primaria arbor five illarum omnium prolium parens displicare nisi
ex trunci crassitie, quæ interdum tanta est ut trium virorum ulnis vix apprehendi queat. Ce-
terum non modo inferiores rami similes spargunt fibras, sed etiam in arbore summi atque ite-
rita arbor sylvam efficit densissimam, & non raro plura superstes manet secula. Sub eas verò
arbores aditum sibi parant incolæ, ac fibras jam in truncos conversas, tenuiores que, rescindere
solent atque ea ratione velut concamerationes & umbracula faciunt, æstus accendi gratia, adeo
enim densis ramulis reliqui majores luxuriant, ut Solis radii nulla ratione penetrare queant:
imo

indè aliquot hominum millia sub tali arbore latere possunt. Hæc omnia è Clusiana Ficus Indica historia
mutuati sunt. Folia præcedentis foliis familia sunt, sed minora. Fructus exigui, plano-rotundi, co-
lore primum viridi, dein foris & intus languineo, granis pleni uti vulgares ficus, dulces qui-
dem, minus tamen grati saporis quam illa, quapropter avibus potius quam hominibus cibo sunt.
Nascuntur inter folia quemadmodum vulgares ficus, hoc est, in novellis ramis, qua parte folia illis
inhaerent.

Nascitur ubique in Malabar, imprimis circa *Warapoli*: Viret per totum annum fructuque fert. *Locus.*
Cæterum ex arboris hujus cortice, radice & foliis in oleo decoctis Balsamum paratur vulnerarium. *Vires.*
Ex cortice in lacte ebulliato cocto fit oris collutio quæ aphthas abstergit, flaccidas & erosas gingivas
sanat, necnon vacillantes dentes firmat.

Descriptio maximam partem desumpta est è Clusiana Ficus Indica, cum qua (ut videtur) vel
Operis hujus Autor, vel ejusdem interpres Latinus hanc Arborem eandem putavit. D. Commelinus,
& nobis aliter videtur. Magnitudine excepta non multum differt à præcedente.

3. *Tjerou-meer-alou* * H. M. *Ficus Malabarica foliis & fructu minore Commelin.*

* P. 3. T. 56,
p. 71.

H. M.
Minor est & humilior præcedentis speciei, eodemque modo crescit & propagatur quo illa.

Folia similia sunt foliis sequentis; [*Atty-meer-alou*,] at minora & numerosiora.

Fructus iidem fructibus *Atty-meer-alou* perfimiles sed minores, brevibusque petiolis inter folia novel-
lis ramis inhaerent.

Crescit quoque hæc speciei ubique in Malabar, præcipue in provincia *Warapoli*: per totum etiam *Locus.*
annum vires fructuque fert.

Vires autem hujus arboris eadem sunt ac præcedentis, præterquam quod ex radice cum calce & *Vires.*
Curcuma in aqua decocta Balneum efficitur ad Epilepsiam & Leporam curandam.

4. *Katon-Alou* * H. M. *Ficus Indica J. B. Indica arcuata. Park. Indica foliis Mali cotonei sumi* * P. 3. T. 57. *Ficus*
libra, fructu fuscus, similis in Goa C. B. Arbor ex Goa sive Indica Ger. Arbor de Rayz, p. 73. Indica.
id est, radice & Linchot.

H. M.

In arborem excrevit proceram, indè altiore quam reliquis filamentis è ramis demissis se pro-
pagantes; quibuscum eo respectu convenit: ut & ligno, cortice ac radice.

Folia oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, densa, fragilia, supernè glabra, atro-viridia,
splendens, infernè albicans & lanuginosa, insipida, indolora: è costâ media insigni plures ner-
vuli ordinato ac parallelo ductu exeunt, qui ad aras arcuatim in se invicem incurunt.

Fructus in novellis ramis, qua parte folia illis inhaerent, sine petiolis proveniunt, rotundi, fructibus
Atty-meer-alou perfimiles, sed majores, colore primum viridi, dein flavescente, tandemque rubicundo,
ac granis pleni uti vulgares Ficus, dulces quidem, sed minus grati saporis quam illa.

Crescit in multis locis Malabar, fructuque fert, & vires per totum annum, & aliquot secula su- *Locus.*
perstes manet.

Viribus non multum differt à præcedentibus duabus. Jo. Commelinus, quem sequimur, hanc ar-
borem ipsam *Ficum Indicam* Clus. Exot. lib. 1. cap. 1. esse affirmat. At Auctores nostri descriptione
vires Ficus Indica Clusianam penultimæ speciei accommodarunt, nullâ interim Clusii mentione
factâ.

5. *Peralu* H. M. P. 1. F. 28. p. 49. *Ficus Malabarensis folio crassiusculo majore, fructu gemino
intense rubente* D. Syen.

H. M.

Arbor est cæteris procerior, densis & opacis frondibus, latè sparsis.

Radix crassa propagines fibrosas tam subas quam supra terram longe latèque diffundens, cortice
præ cæteris lacteo, qui incisus quoque rubescit.

Caudex quantum duo tresve homines Unis extensis amplecti possunt, cortice ut in radice præ
cæteris lacteo, &c.

Ex ramis, ut in *Atty-Alu* filamenta seu radiculæ multo numerosiores versùs terram pendulæ de-
mittuntur.

Surenii teneri, virides, geniculati, pilosi seu lanuginosi.

Folia petiolis mediocriter longis, crassis hærent, majora & crassiora sunt cæterarum specierum
Ficis petiolis mediocriter longis, crassis hærent, majora & crassiora sunt cæterarum specierum
Ficis, oblongo-rotunda, versus pediculum latiora, textura densa & solida, utrinque lanuginosa,
costa lanugine fibrosa densiore, holosericea, supernè obscuriore virore nitentia, subas pallidiora. Costæ
foli media valde crassa est & nervos laterales oblique anteriora versùs emittit, præter quam & binas
foli inde laterales obinet, pariter divisas: nervi omnes ad marginem folii arcuatim concurrunt, in
hinc aduersa parte valde eminentes & conspicue, in aduersâ etiam nonnulli. Sapor foliis adstringens, odor
nullus. Fructus ramis forcilisque supra ad exortum foliorum bini, & bini juncti & uniti, rari solitarii
arcte indident, magnitudine *Atty-Alu*, at rotundiores, necnon colore intense rubescente, seu incarnato
saturato; cum maturæque tomentosa lanugine obducti, cum umbilico parvo in vertice; in quibus gra-
na numerosa, magnitudine eadem cum illis *Atty-Alu*, in se semen minutum nigricans recondentia.

Liquor filamentorum quæ ex ramis deorsum dependent, cum aqua simpliciter potus, vel in de-
cocto datus mitigat ardorem febrilem, purificatque hepar & sanguinem. Cortex arboris tritus pro-
ficus est pro morbo sacro parti affectæ applicatus.

modum conferti. Fructus ferunt hæc arbores ter quaterve quotannis, parvos, ad cinereum colorem tendentes, ex oblongo rotundos Prunorum instar, toto fere anno in arbore sua invenientes. In Cypro insula provenire vel nomen arguit. Nascitur etiam in Syria, Rhodo, &c.

Locus.

3. *Sycomoros foliis minoribus* C. B. *Sycomoro similis* J. B.

Similitudinem quandam habet cum Sycomoro. Foliis vestitur paulo minoribus quam Ficus. Fructus fere Ficibus affimiles, parvos, luteos, sine granulis aut semine. Trunco, ramis, cortice, fructu, succo lacteo, & foliorum acrimonia planè similis est Ficus. Fructus ejus nunquam ad perfectam maturitatem pervenit. Arbor est admodum fructifera, ut haud facile inveniatur absque fructu. Non provenit ex femine aut fructu, sed ex furculis aut taleis in terram depactis.

Invenitur in insula *Meyo Viridium* una. *Limborens*. Non placet quod habet de seminum carentia: Nos non agnoscimus tales fructus in natura dari, ut aliàs & sæpius diximus, nisi fortè Arbor hæc aliunde huc translata fuerat, adeoque ob cœli solive incongruitatem fructum non perficeret.

CAP. VI.

De *Jaca Indica*.

Sycomoro subjungimus Jacam Indicam, non ob fructuum similitudinem, quæ exigua est, sed quod ex arboris pariter trunco prodeant, nullo flore prævio: nulla certè floris mentio fit ab Auctoribus qui de Jaca egerunt: videtur ergo existimasse eam flore carere. De flore ergo diligentius inquirendum, quem huic arbori denegatum vix concesserim.

* P. 3. T. 26.
27, 28 p. 17.

1. *Jaca Indica* J. B. *Jaaca vel Jaca* Park. *Tsjaka-maram* * H. M. *Palma fructu aculeata* ex arboris trunco prodeunte C. B. *Che Jack-tree*.

H. M.

Arbor est pregrandis & procera, caudice ex albo flavescente, variegato, crasso, præduro, multilo, ramis viridi-fuscis, geniculatis donato, qui cortice crasso, cinereo, ruto ac intus croceo obditi, ubi inciduntur lacteum succum stillant.

Similiter radix crassa, cortice crasso aqueo, rufo, intus verò ad medullam croceo-rubescente tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa; sapore amaricante, odore nullo.

Folia oblongo-rotunda, densa, glabra, brevibus ac rotundis petiolis ramulis inhaerent, ac longitudine spithamam superant, supernè colore ex atro-virescente splendens, subtus viridi diluto; costis mediâ crassâ, & in avera parte alè exuberante: diffusa succum lacteum insipidum & inodorum fundunt.

Fructus *Jaca* dicti ex ipso caudice & ramis crassioribus [non minoribus] enascuntur, & non rarò cum imò caudice cui inhaerent intra terram sepulti sunt, oblongo-rotundi, seu potius conici, latitudine spithamam, longitudine duas spithamas, pondere 2½ libras haud raro superantes: cortex namque viridis est, crassius, & squamis densis aculeatis, velut gemmis adamantinis, bullatim exasperatis, intusque albicans & lacteus [Acosta squamarum aculeos minime acutos aut pungentes esse ait, quamvis mimitari videantur.] Cæterum intus in fructibus hinc majoribus innumeri minores, fructus intra communem corticem includuntur; suntque hi oblongi, carne spissa, flavescens, dulcis gratissimique saporis & odoris, referti, qui singuli in medio unam continent castaneam, quæ intra carnem tanquam sacculum confitæ, ac albâ, tenui pelliculâ, seu tunica interiore, coopertæ sunt. Hæc autem Castanea oblonga, & sacculis inclusâ, cortice tenui, cartilaginosa, albicante & transparente reguntur, qui alter rufus subjicitur, nucleum continens densum, albicantem ac lacteum, ejusdemque castaneis nostratibus saporis. Porro in medio ingentis hujus conici stylus columnaris, crassius, albicans & lacteus adest; cui tanquam communi basi fructus minores in orbem locati, inserti sunt una, & altera extremitate ipsi cortici è diametro adherent, inter quos numerosa oblongiorum ligamentorum coriacea, albicantia & subflava, quæ & stylo medio & cortici affixa sunt, è quibus [disillis integro fructu] ut & è stylo & cortice, succus lacteus glutinosus, terebinthina instar exsudat; quo aves capiuntur.

Locus.

Nascitur ubique in Malabar & per totam Indiam: Singulis annis maturos exhibet fructus, mensè viz. Decembri, atq; à sexto circiter stationis anno ad septimum & ultra fructifera est. Propagatur autem hunc in modum: Integer fructus terre committitur, omnesque furculi, quos singuli minores fructus majori huic cono inclusi emittunt, ab incolis viminibus colligantur, ita ut in unum excrecant caudicem. Id verò peculiare hic observatur, quæ arbores locis petrosis nascuntur crassiores sunt & minus alæ; quæ arenosis altiores sed minus crassæ: ut radix arboris cum aquis misist nullo profert fructus.

Arboris hujus ultra triginta numerantur species, ratione fructuum distinctæ, quæ tamen omnes ad duo referuntur genera: quorum alterius fructus, qui carne succulenta graffissimi mellitique saporis turgent, *Varaca*, (Acosta: *Barca*) at alterius, qui carne flaccida, molliori & minus lapida referri solent, *Tsjaka, papa*, (Acosta: *Papa* aut *Girafal*) nuncupantur.

Usum in cibo
& medicina.

Fructus hi maturi corticibus denudati in deliciis comeduntur, at largius comesti difficile digeruntur. Ab indigenis fructus teneri in edulis *Caril* expetuntur, vel muria in *Astjaar* condiuntur, vel etiam in frusta concisi coquantur, aut in oleo de Palma friguntur.

Castaneæ afflatæ castanearum vulgarium modo, dulcis saporis sunt, & inter bellaria ad secundæ mensæ delicias habentur [& Venerem excitant, ob quam solam rem plebs frequentius us uti solet

Acost.]

Acost.] verum avidius comestæ fauces pectusque ardore, ac dein rucedine infestant: indigenæ quoque, in edulis *Caril* hifce untunt, atque ex his Sole siccatis fatinam, ex eâque placentas, *Apas* dictas, conficiunt. Necnon corticula, quæ Castaneæ pulpam proximè ambit vicem *Areeque* live dictas, conficiunt.

Kamige is præstat in manducatione *Berei*.

Præterea è fructuum teneriorum cineribus lixivium paratur, quocum lotrices lintheamina eluunt.

Adhæc arboris lignum operi fabrilis intervit.

Acosta pulpam flavescantem, lentam, Castaneas involventem grati saporis esse scribit, optimi Melonis pulpæ admodum similis, duræ tamen concoctionis esse & admodum gravare ventriculum, & si in ventriculo corruptatur noxios ac venenosos humores generare; quique frequentius hoc fructu vescuntur facili in pessimum illum & pestilentem morbum *Morsi* appellatum incidere.

E radicibus arboris decoctum paratur diarrhoeam sistens. E foliorum pulvere Bubali excrementis *Virei*.

Admixto cataplasma conficitur quod callidè maxillis appositum spasmus cuncto medetur. Lacteus fructuum succus cum pulvere Calami aromatici tritus, oculis, illitus Nyctalopia conducit. Tritum cum aceto lignum uvule relaxationi & faucium tonsillarum inflammationi prodest. Radix cum fructus pulpa trita, & addito saccharo in emplastrum formam redacta, ac loco dolenti impoita magno ac vermiculari herpeti cum vermium nece confert.

2. *Panga* * H. M. *Jaca minor sylvestris Malabarica* D. Comelin. *Tataiba Brasiliensium* Pilon. * P. 4. T. 35. p. 73.

H. M.

Arbor est procera, 40 circiter pedes alta, caudice crasso, præduro, cinereo, cortice furvo, glabro, inodoro ac insipido obducto, necnon multis ramulis, glabris, rufis, intus albicantibus ac duris donato.

Radix rufa, inodora, insipida.

Folia line ordine crassius, rotundis ac fuscis petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda; acuminata, densa, glabra, colore atro-viridi supernè splendentia, infernè viridi-dilutiora, odor sylvestris ac gravis, sapor nullus.

Flori hæc arbor aut nullos fert, aut saltem non conspicuos. Fructus verò ipsis ramis adherent, & haud secus ac *Tsjaka* proveniunt, unde Lusitanis *Tsjaka do Mato*, i. e. *Tsjaka sylvestris* dicuntur. Sunt autem calyces echinati pungentes, erinaceis similes, primum virides, dein rufi, in quibus continentur plurima oblongo-rotunda, acuminata, ac rufa semina.

Crescit locis arenosis ac montanis circa *Cranganoor*. Semper viret & fructus fert.

Viridibus hujus arboris fructibus confectis cataplasma conficitur, quod tumoribus impositum eo *Virei*. rum suppurationem potenter promovet.

E cortice & radice in aqua coctis fomentum paratur, quod edematosis crurum tumoribus (malo Indis endemio, & *Pæ* de S. Thome Lusitanis dicto) supervenienti inflammationi medetur.

CAP. VII.

Arbores fructu totali (si ita loqui liceat) è pluribus partialibus aggregato, quorum singulis singuli flores insident.

1. Arbor Indica fructu aggregato globoso, Katu Tsjaka dicta. Katu Tsjaka H. M. P. 3. Tab. 33. p. 29.

H. M.

Fructus totalis ex pluribus fructibus partialibus polyspermis aggregatus, quorum singulis singuli insident flosculi.

Arbor est procera, caudice crasso, præduro, multiloque ramis donato, qui cortice glabro, cinereo intus viridi obducti, atque medulla rufa & molli referri sunt.

Radix fibrata, albicans, ac fusco corticè tecta, coloris saporisque ingrati.

Folia geminata brevibus, crassis, ac rotundis petiolis ordine decussato furculis geniculatis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, densa, supernè obscuro virore nientia, subtus dilutiora, sapore acedulo.

Summis ramis innascuntur *globosa capita*, quæ densa congerie in orbem flosculi flavescences inodori insident, qui è calyce candido, in quinque laciniis secto prodeunt, & quinque oblongis, exterioribus versus reflexis foliolis confiant, totidem in medio *staminibus* rufis præditi, inter quæ oblongus, furectus, albarum prodit *stylus*.

Flosculi verò decidentibus fructus globosi, virides primò succedunt, qui dein rubicundi, tandemque nigricantes & fragiles evadunt, & si aspersi tractentur facili solvantur, ac in plures oblongos, virides, nitentes folliculos secedunt; quibus numerosa, albicantia, exigua continentur semina: sapor insipiens aqueus, in cortice verò acidus.

Nascitur in locis sylvestribus Malabar, inprimis circa *Cranganoor*: quovis anni tempore floret Locus.

Fructus fert, ac diu frugifera manet.

E fructibus expressus succus ventris cruciatus mitigat.

Ujus.

2. Arbor

* P. 1. F. 52.
p. 97.

2. *Arbor Indica fructu aggregato conoide Cada-Pilava dicta.*
Cada-Pilava H.M. Arbor canifera, Macandou Bontii.

H.M.

Radix cortice est nigricante croceo.

Succuli superiore parte quadrangulares sunt & sulcis striati, nodulifq. exuberantes.

Contra ē nodulis binatis exeunt petiolis crassis rotundis, grandia, oblongo-rotunda, ad petiolum contractiora, inde oris rotundiusculis circumscrita in cuspidem tandem desinunt, texturā crassā, mollia, plana, superne obscuro virore nitentia, subius pallidiora, sapore subamaro. Costa folii media crassa est & albicans. Folia superiora in furculis minora sensim petiolis brevioribus.

Flores supra ex fructibus proveniunt petalis quatuor vel quinque, oblongo-angustis, cuspidatis in stella formam expansis constantes, crassis, interioris candidi, exterius ē viridi diluto albicantes, habentque pedem rotundum, longum, viridi-dilutum & albicantem.

Stamina quatuor, quinque, sex, pro numero petalorum, breviter subflava prodeunt: *stylis* viridis, ad summam crassior, bifidus ac obscurē rufescens, estq. pes florum, per quem is transmittitur, interioris villosi seu densis pilis obitus. Gemmæ florum oblongo-rotundæ & flavo-albicantes.

Fructus in caulibus ē nodulis ex adverso foliorum proveniunt, in petiolis longioribus, sesquialter albus, rigidus, viridibus & crassis, oblongi, conoidei, ad petiolum crassiores, in summitate strictiores, exterius distincti cancellis exuberantibus, oculatis, versus summitatem minoribus, ex quorum oculis gemmæ, quæ in medio oculate sunt, emicant ac exuberant, suntque colore primum viridi, in gemmis oculatis albicantibus deinde cum maturi quoque albicantes intus carne albicante, odore cum maturi sunt tetro & stercoreo, sapore amaro. *Flores* qui supra in hisce fructibus proveniunt, cum suo pede gemmis ipsis insident, ac ex oculo qui in medio gemmarum est stylum suum accipiunt, suntque flores semper maximè conspicui plures arcte ad se invicem in summitate fructus, ceteris ex gemmis inferioribus deciduis.

Semina formā oblonga & plana, ordinate jacent propius ad corticem, cum sua longitudine ad gemmas ex quibus flores erumpunt erecta, ac carne intermedia a se mutuo sejuncta, colore cum sicca sunt nigricante.

Bontius fructum nucem Pineam planè referre scribit, nisi quod tam acutè in conum non desinit, neq. tam lapidea fit duritie, sed mollis planè, sapore fatuo aut insipido potius: flores Perichymeni floribus assimilant.

Vires.

Malaii sub cineribus assatum comedunt ad dysenterias & cholerae organum sedandum & siliendum; tum pectoris vitis Asthmatis, Pleuritidis conducere aiunt, propter vim emplasticam quæ in ipsius mucagine est.

Bontius Consolidam Indicam arboream denominandam censet, quod in Nosocomio vim fructu consolidantem in hamoptyli non semel cum succellu expertus sit. Folia quoq. farcetica esse ait, & in vulneribus & ulceribus carnem egregie generare & ceterum cicatricem obducere: in quam rem sal quoq. ex foliis arte Chymica elici potest, quod præter consolidantem qualitatem etiam quavis inveterata & coarctata ulcera munda reddit.

Succus expressus cum oleo ē foliis Fici inferni decoctus podagræ convenit, si pars affecta eo perungatur.

3. *Frutex Indicus fructu aggregato conoide Kaida dictus.*

H.M.

Frutex est spinosus & aculeatus, stipitibus numerosis, qui sepius transitum præbent, ac per quos insipienti cælum pervium est, terræ impactus, nascensq. in ripis aquarum.

Folia cuspidata, longitudine quinque, sex, septemve cubitorum, tribus ordinibus aculeorum, duobus in oris, uno in medio, munita, venis subtilibus in longum striata, colore viridi saturo.

Loco florum fasciæ albicantes flocculose supra exortum foliorum prodeunt, quarum flocculi seu apices albicantes albisimo farinaceo polline aspersi, petioli medi candidissimi & nitentis ramulos obdunt.

Fasciæ hæc in foliis oblongis, cuspidatis candidis, quæ quoq. spinis in oris ac in medio munita sunt, primum involuntur, ac foliis apertis se produnt, ex diuturniore aperture rubefcentes, suntq. una cum foliis involventibus odoris acris & fragrantis.

Fructus, qui fasciis flocculosis succedunt, oblongo-rotundi sunt & prægrandes, primum viridi-fusci, dein vestitus colore rubicundo, in cortice confertis tuberculis exturgentes, ac in singulis tuberculis tribus aculeatis, rufis, rubris, duris, lignosis papillis muniti, carne intus flava succulenta.

Folia super terram stratis indigenæ dapes imponunt.

Floribus ob odorem amœnum mulieres se exornant.

Fructibus vescuntur gentiles dicti *Polesi*, uti & Elephantes.

Vires.

Foliorum simul & radicis succus pro balneo maniacis subministratur. Flores cum Santalo ac Cumino ad potiusculam aptati, simuleque comminuti atque hypogastrio inuncti gentiles vires infaurant. Ex radice paratum apozema dysuriam tollit. Ex ejusdem succo deponitur coquendo oleum antarthriticum.

2. *Kaida-*

2. *Kaida-Taddi H.M. P. 2. F. 6. p. 3.*

A priori hæc, ut & sequentes duæ species, in fructibus folium differt.

Sunt autem *fructus* hujus prægrandes, formâ rotundiores, in corpore diversis grandibus nodis, qui sulcis profundis & latis interfructi sunt exuberantes; suntque in superficie nodorum septem octove passim minoribus nodulis, in quibus singulis papilla duricola ruffa eminens est, interfructi, colore primum viridi, dein corallino rubro, ac in superficie nodorum singulorum dilutior, carne intus flava; in medio cavernâ vacuâ excavati, ac carne albicante farinacea; in medio nodo cuiusque unum rotundum oblongum *semen* continentes.

E foliis teneris exactus succus cum saccharo sumptus dysenteriae medetur. Ex maturo autem *Vires* fructu pressus liquor saccharo mixtus aphthis adversatur.

3. *Perin-Kaida-Taddi H.M. P. 2. F. 7. p. 5.*

Fructus hujus oblongo-rotundi sunt, ac minoribus nodis, qui sulcis quoq. profundis interfructi sunt, exuberantes, ac in superficie cuiusq. nodi unâ papillâ ruffo-nigricante dotati: suntq. hi flavo-rubefcentes, ac odoris vegeti & haud ingrati.

4. *Kaida-Tjerria. H.M. P. 2. F. 8. p. 7.*

Fructus hujus haud dissimiles sunt fructibus *Tijaka* formâ oblongo-rotundâ & angustiores, in superficie bullis seu oculis exuberantibus dotati & oblongis nigricantibus rigidis spinis in vertice bulbarum muniti, cortice viridi, ac odoris vegeti ac grati.

Suspicio hunc fructum fore obtinere a fructu sejundum seu aliquantulum remotum; proinde & minus rectè hæc in loco disponi, sed ad præcedens genus potius pertinere. Verum quoniam Auctores nostri fructus fasciis flocculosis succedere in descriptione tradunt, impræsentiarum hic collocandum censui.

C A P. VIII.

Frutices flore composito seu aggregato ē pluribus flosculis dense stipatis, quorum singuli singulis seminibus insident.

1. *Alypum montis Ceti, sive Herba terribilis Narbonensium Lob. Al. Montpellierensium sive Herba terribilis Park. Al. Montpellieranum sive Frutex terribilis J. B. Thymelæa foliis acutis, capitulo Succisæ C. B. Herb. terribile.*

J. B.

Frutex est cubitus aut sesquicubitus altus, in multis divisis ramos, lignosos, foris tenues, rubentes, vel ex fusco purpurascens cortice tectos: per quos folia concoloria ferè nascuntur. Myrto vulgari accedentia magnitudine sua, non ita penitus formâ: Ex angustissimo enim principio ad extremum usq. propemodum dilatantur, ubi interdum unâ aut alterâ crena incisa obtusum mucronem efficiunt, crassa, solida, amara. *Flosculi* extremis ramulorum plurimum, alias ad medios ramulos glomeratim congesti harent, purpurei, è tenuibus squamulis contexti. [Clusio summis ramulis singulares inherens calyces, squamatin compacti, interioris orbis florum scabellæ aut Morsus Diaboli magnitudine, qui florum continent villorum & lanuginosum, ex coeruleo candicantem in medullis, at in ambitu omnino coeruleum.] Radix crassa, dura, nigra, lignosa. Cuncta planta (inquit Lob.) amara, & inameno Thymelææ aut Chamelææ gustu, aut vehementiore etiamum a sexto anno.

In monte Ceti Frontiniana versus Austrum opposita & in mare procurrende provenit copiose. *Locus.*

Quin & in aliis Narbonæ & Gallo-provincia locis ad mare & Austrum deversis, & præcipue maxime (ut annotat Lobelius) natales suos delegit. Nos in collibus saxosis juxta *S. Chamas* Gallo-provinciæ oppidum copiosum observavimus.

Vim cathartica vehementem obtinet, nec minus violentè purgat bilem, pituitam & aquas quam *Vires* Thyimalis. Quapropter non temere eâ utendum censuimus. J. B.

2. *Cattu-Schiragam H.M. P. 2. F. 24. p. 39. Scabiosa Indica arborea.*

H.M.

Frutex est altitudine humana, nascens in arenosis.

Radix brevis, recta, una fasciâ albicantiâ ac glandulosarum fibrarum, quæ condensis pilis inter se implexæ sunt, vestita, sapore subamaro.

Stipes, qui ex radice unus exurgit, rotundus, pollicem ferè crassus, surrectus, surculos è superiore maxime parte emittens, cortice viridi-diluto, ligno subrubro, in medio corculo cavo, seu fungoso & albicante, corculo proximo molli, humido & subviridi.

Folia subinde parvis foliis, quæ ex eorum origine oriuntur, comitata sunt, formâ oblongo-angusta, in inferiore parte lateribus strictis, inq. mucronem acutum desinentia, ad margines dentata; excepta parte anteriore ad cuspidem, & inferiore ad pediculum; textura tenui, languida in superficie raris, parte posteriore ad pediculum, & superiore obscure viridia, subius pallidiora, sapore planè amaro.

Globularia

Flores parvi, plures simul prodeunt cum pedunculis viridi-dilutis ex superiore parte foliorum capitulorum, suntque purpureo-rubro diluti, incisi quinque, cuspidatis foliis, quae arcte clausa sunt circa medium viridi-dilutum *stylum*, ex quo tanquam thecala emittit filamentum tenue, albicans, superne bifurcatum. Suntque flores odoris nullius.

Semina, quae in foliosis capitulis numerosa continentur, oblongo-rotunda ac angusta, in longum striata, inferius in cuspidem stricta, cuspidem basi capiti inserta, suntque singula superne in orbem penicillo longiusculorum, albentium & subflavorum pilorum, ex cuius medio unus *foveolus* cum suo pedunculo viridi diluto emergit, circumdata. *Semina* cum sicca coloris sunt rufi.

Semel in anno fert flores tempore pluvioso.

Vires.

Pro pustulis corporis, si contrita cum oleo coquantur, & pars affecta decocto foveatur, conducit: in febre ex cholera orta confert delibutio capitis cum succo qui ex ea trita expressus est. *Semina* in pulverem redacta, & cum aqua calida epota pro tussi dantur, ac flatibus tollendis servantur, uti & enecandis vermibus in infantibus, leniuntque ventris dolores, ac urinam cient, partique affecte podagra, vel doloribus ex frigore obortis commoda sunt facta ex iis perunctione cum aqua calida.

3. *Scabiosa Africana arborescens* seu *Cupressi-pinulus Capitis Bonae Spei* Breyn. *Scabiosa affinis arbutuscula Africana* ericoides, *sphaerocephalus*.

Breyn.

Arbor est pumila, semper virens. Virgæ à Breynio descriptæ pedales erant, teretes, penne sciporiae crassitie pæne attingentes; ligno subalbido, cortice rufescente ex cinereo tectæ, foliolisque angustissimis, triangularibus ac mucronatis, Cupressi instar ramulorum, squamata. His vero virgæ ramuli duas trësve uncias longi, graciles, valdeque flexibiles adnati, qui foliolis *Ericæ* vulgaris persimilibus, decussatim positos dense vestiuntur. Quilibet ramulorum superiorum Strobilo, modo uno, modo pluribus, exiguo, orbiculari, lanuginoso & albo, iuxta ramulum planiusculo, foliolisque firmiter adhaerentibus subtilissime scandulato onustus, forma & magnitudine Fragarum, squamulis autem innumeris, intus villosis, ac argenteo nitore splendentibus, in anteriore parte foliolum vicine monstrantibus, arctissime compacto, cuius squamæ (ut autumnus) processu temporis dilatantur, Lig-num & cortex rami saporem * lallum & nonnulli adstringentem, sed foliola cum ramulis ingratum, subadstringentem cum tantillo amorem præbent.

* Foras ex aspersione aque marinae.

In Appendice huius historiam ulterius prosequitur, ramulum tum depictum, tum sic cum ad se transmissum à *D. ten Rhyne*, nomine *Ericæ noduligeræ capitulis birtis ex purpureo fusa coloris* describens. Hic, inquit, affinitatem aliquam cum Scabiosis præterdere videtur. Namque Strobilo-rum inter squamulas *Pericarpia* lanuginosa & dura occultantur, Scabiosæ arborescentis *Cretica* had imparia, concava intus, *semine*, oblongum includentia, in superiore autem parte, calycis loco membranacei, foliis coronata quinque, crassis ac lanuginosis, quorum in medio strobilus pentapetalus, Globulariæ luteæ montanæ *Col.* accedens; quem (etsi ad flavedinem inclinet fuscus) purpurei coloris existimo, cum ejusdem etiam coloris mentisgem in Plantæ huius nomine *D. ten Rhyne* faciat.

Hæc Arbutuscula non ineptè hæc sententia, denominari possit, Scabiosæ affinis arbutuscula Africana ericoides, sphaerocephalus.

LIBRI VIGESIMI SEXTI PARS POSTERIOR.

De Arboribus quarum flos summo fructui insidet.

Arborea, quarum flos fructui contiguus est, sunt vel eodem summo fructui insidente, vel basi fructus coerente. Quarum flos summo fructui insidet, fructus sunt plerumque ex residuo calyce umbilicato seu coronato; & dividi possunt in eas quarum fructus pericarpio seu pulpâ humidâ semina vel universa simul, vel singula seorsim ambiente constat; & eas quarum fructus materia per maturitatem ficiore & feminibus inclusis componitur. Prioris generis arbores sunt vel fructu polypyreno, vel fructu monopyreno. Quæ fructu polypyreno sunt dividi possunt in majore fructu donatas, quas *Pomiferas* dicimus, & minore fructu prædicas, quas *Bacciferas* cum vulgo appellamus. Quæ fructu monopyreno itidem vel eodem majore sunt, quas *Primiferas*, vel minore, quas *Bacciferas* appellare liceat.

- Primò ergo in loco agemus de arboribus fructu umbilicato, polypyreno, majore seu *Pomiferis umbilicatis*. His autem necessariò admiscendæ sunt nonnullæ fructu minore quarum scilicet fructus cum majoribus notis genericis & characteristicis conveniunt. Sic verbis gratià Oxycantha vulgaris spinâ alba, quamvis fructu parvo sit, ob convenientiam in reliquis notis omnibus cum Mespilo Aronia dicta, ab ea minimè separanda est. Idem dicendum de aliis multis speciebus *Sorbi* & *Mespili*, &c.
- Secundò, de iis agemus quarum fructus pericarpio donatus monopyrenos major, seu de *Primiferis umbilicatis*.

3. Tertiò,

- Tertiò, de iis quæ fructu minore sunt seu monopyreno seu polypyreno, hoc est, de *Bacciferis umbilicatis* pericarpio donatis.
- Quarto tandem in loco eas trademus quarum fructus umbilicatis materia per maturitatem ficiore constat.

SECTIO I.

De Arboribus fructu umbilicato humido polypyreno majore, seu

De Pomiferis Umbilicatis.

Hac Sectione comprehendimus omnes arbores fructu polypyreno majore quarum flos summo fructui insident quamvis vel nullum calycem habeant, vel calyx flori superstes non sit, nec quos cavilleitur arbores hic insertas quarum fructus umbilicatus non est.

CAP. I.

A. De Malo Sativa. The Apple-Tree.

Malum priore producta à Dorico & Æolico *Μάλον* pro *μήλον* est, quod non modò *pecus* & mammillam, sed & *Pomi* genus significat. Arbor ipsa *Malus*, Græcis *Μήλον*. Voss. *Pomi* vox latius patet quam *Mali*: nonnulli enim Nucem etiam, quæ Græcis *Κεράσιον*, hoc nomine complectuntur. Alii Nucem à Pomo ita distinguunt, ut *Pomum* sit quicquid foris habet quod edendo est, durum intus includit, *Nux* quicquid foris duriori corio tegitur, intus habet quod edendo est. Sed vulgo genus pro specie accipitur. Pomum autem à *μῆλον* five potius *μήλον* (nam & hoc invenitur) dictum arbitratur Julius Scaliger: quia sitim tollerent eorum plurima, si-milique essent cibo & potui.

Malus autem, cum sit arbor tota Europâ notissima, prolixa non indiget descriptione. Quin si indigere, nostram in eo describendo operam superfluum reddit accurata J. Bauhini descriptio, quam nonnulli auctam Lectori proponemus.

Arbor est mediocris magnitudinis, ramis magis patula plerumque, quam alta, cortice scabro, sepe mulco, obtecta, foris cinereo, intus flavo, ac lavi potius quam aspero, materie alba, vel candicante, fragili, mediocriter dura, & variis utensilibus præsertim domesticis parandis, atq; ad torni-artificium haud incommoda: radice non valde multa, nec admodum profunda, sed in summo ferè terre obzarente.

Folia ex rotundo oblonga, vel obtusa, vel acuminata, infernè villosa magis quam superne, præsertim nova, in ambitu crenata, alternatim posita.

Flores simul multi, ex brevibus tomentosis pediculis, suave-olentes, candidi vel purpurascens, pentapetali, apicibus in medio subflavis.

Ipsa verò Mala adeò variant formâ, magnitudine, colore, sapore, maturescendi tempore, ut dinumerare haud sit facile. In genere tamen Malum fructus est magnitudine & figurâ varius; quippe aliud rotundum, aliud turbinatum, aliud sessile, quædam etiam angulosa. Sunt etiam quæ ad pugni gemini magnitudinem accedunt, sunt & parva & mediocri, tunica omnia contexta vel pallida, vel flavescens, interdum rubra, aut ex toto, aut ex parte, rarius subcinerea, aut ad glaucum vergente, cui caro seu pulpa subest mitis, odorata in maturis, in immaturis & sylvestribus durior: sapore vel dulci, vel subacido aut vinoso, vel acido dulci; in sylvestri austera atq; acerba. Pediculo suo quodâ, adheret, eo ipso longitudine & crassitudine diverso, è parte inferna, atque ut plurimum cavata, rarius prominente emerso: in cuius opposito, parte nimirum superna, est id quod *πυδίσκος* quidam vocant ex Polluce, alii *καυαλός*, umbilicus nempe seu cavitas quædam, cui inuile illud floris residuum, [floris calyx] insidet. In ipso fructus medietullo, seu *Volsa* Scribonio dicta, *semina* latent oblonga, altera parte obtusa, alterâ acuta, quæ petiolum spectant, intus latentia, per maturitatem nigra, membranaceis quibusdam atq; duris pelliculis [cartilagineis potius] ceu partibus intergerinis, sejuncta, ita ut singula in singulis latent cellulis, interdum etiam gemina, quorum medulla candida, sapore subdulci.

Mali unam duntaxat speciem agnosco: nam quæ feruntur species varietates tantum sunt accidentibus quibusdam, magnitudine, figurâ, colore, sapore, maturescendi tempore differentes.

Has autem varietates idcirco specie differre non existimo quia sationi originem suam debent, suntque infinitæ, nullo certo aut determinato numero, cum ex semine fato novæ indies exoriantur.

Bauhinus uterque Pomorum varietatem ex infectionum maxime varietate ortam esse asserunt: Nos è feminibus satis varietatem hanc provenire existimamus; cum (ut * alibi diximus) in infectionibus fructus furculi sui gemmæ naturam semper ferè sequatur. Non tamen negamus fructum infectione emendari & velut cicurari, succo ex acervo aut gado in mitem evecto.

Gggggg

Mali

Tempus.

Mali apud nos in Anglia florent sub exitum Aprilis, & initio Maii: Fructus suos maturant alie citius, alie tardius, præcoces Julio mensis & Augusti initio, serotinae non ante finem Septembris, aut Octobris initium.

Locus.

Amat quævis ferè loca Malus, si ferventiora excipias, sed maximè temperata, aut etiam humida (ut rectè J. Bauhinus) non tamen frigidissima. Rarè sunt in interiore Italia & Gallo-provincia ob cœli fervorem J. B. Abhorrent etiam loca maritima, nec usquam nobis visa in ejusmodi locis; ac nè in vicinis quidem commodè coluntur. Idem. Concludit tandem Malos temperata loca quærere, quæ tamen nonnihil ad calorem & siccitatem vergant, ut nascantur lapidiora.

Genera illa Malorum quæ C. Bauhinus in Pinace pro peculiaribus habet nobis non aliter differre videntur quàm reliquæ varietates. Eæ sunt

1. Malus pumila, quæ potius frutex quàm arbor.
2. Malus exigua pallidis floribus.
3. Malus sine femine interius in fructu.
4. Malus non florens fructificans tamen; quæ duæ species sunt degeneres seu monstruæ.
5. Malus folio Pyri.
6. Malus flore pleno. Natura lufus est, ut in Cerafo.
7. Mala sylvestria, Persica, &c. quæ alba & rubra, & majora & minora. De his tamen paulò post specialius agemus.

Vires & Usus.

Vires Pomorum variz sunt pro saporum varietate: Acida, acerbæ & austera astringunt ac proinde alvum sistunt; verùm cum butyro cocta cibum febricitantibus præbent commodum, inquit Schroderus.

Dulcia sunt naturæ calidioris & laxantis.

Subacida seu vinosa naturæ sunt mixtæ, conveniuntq; ventriculo & cordi. Subacida seu vinosa naturæ sunt mixtæ, conveniuntq; ventriculo & cordi. J. Bauhinus Aristotelis sententiam probat, ut Poma ante cibum sumantur. Sumpta enim, inquit, ante cibum facillimè alvum solvunt; at si post cibum, nihil ferè aliud quàm inflant, & flatu excitando molestiam creant stomacho, ut proprio periculo didicimus. Nostræ experientia commo-dissimum tempus edendi poma non est matutinum ante prandium, cum ventriculus plantæ vacuus est & jejunos, ob crudelitatem & acorem, uti nec ante cenam ob eandem rationem: at neq; ita ita prandio aut cenæ, sed duabus tribus, quatuorve horis post utramlibet refectioem, cum ventriculus nondum penitus exhaustus est, nec nimis repletus. Poma sanè sunt fungosa & spongiosa, quæ injecta aquæ innatant, contra Pyra residunt, unde Poma difficulter in ventriculo concoquantur.

Pyra five cruda five cocta facillimè fero, meliusq; digero, inquit Idem.

Quamvis autem Poma ventriculo frigidiore & humidiori fortasse noceant, calidiori tamen & bilioso apprimè conveniunt, & alvum facilem reddunt.

Omnibus ferè Pomis commune est, quòd succus expressus admixto paxillo Croci exhibitus veneno adversatur, & ventris animalia pellit.

Punctionibus lateris Camerarius inducit cataplasma ex pomo dulci, cui tunc contusum inditur, at simul affertur. Idem ad pulveris pyrii empyreuma extinguendum pomum dulce in Plantaginifolia aqua coquit ad tabitudinem, dein cum lacte factò cataplasmate vulnèri inditur.

Nos in quotidiano usu habemus, ac magni facis experimentum quòd è Pomis in aqua coctis paratur, & pulmenti specie oculorum inflammationibus imponitur. Possunt & ex lacte coqui, vel caprino, vel muliebri, vel ex aqua rosæ, euphras. vel ex alia aqua frigida. Ego tamen feliciter sæpius hoc medicamentum expertus sum, etiam sine lacte. J. B. Nostrates non minore commo-dum pomum putridum oculorum inflammationibus & tumoribus quibuscunq; imponunt. Memorabile est experimentum quòd refert Simon Paulus, Quadrip. Botan. Class. 2. p. 82. Recordor inquit honestissimam matronam mihi fassam, sibi à Lithotomo quodam Strallundensi femur granatæ correptum, omnino restitutum esse postquam illius suavi pomum putrida confusa, & sine ulla liquoris affusione cocta, cataplasmatibus formæ semel atq; iterum applicuisset.

Gelnerus in vitis pulmonis & dyspnæe Malum affum excavatum, & drachmâ thuris repletum, felici cum successu comedendum dedit.

Deniq; poma comesta, syrupus, de pomis simpl. & compositis cor exilarare ejusq; palpitatiõni & syncope conferre, inq; morbis Melancholicis summopere prodesse creduntur. [Casp. Hofmannus, quòd tantis laudibus par sit syrupus de pomis sive vix credere scribit.] Pomorum etiam usus est ad nobilem illam confectionem Alkerkes.

Caterum Poma commodissimè asservantur in loco frigido, & sicco potius quàm humido, in acervum etiam congesta. Verùm nè à frigore nimio congelentur diligenter cavendum: idèq; cum gelu vehementius ingruit, vel fragulis injectis, vel copioso stramine, (quidam Avenacum præcipuè commendant) contenda sunt, vel in cellam subterraneam profundiore recondenda; ubi à gelu etiam vehementissimo tuta & illa latitant; ut plurimorum experientia constat.

E Pomis contusis & prelo subjectis succus exprimitur, qui postquam fermentatus & partibus heterogeneis secretis probè defæcatus & clarus evaserit, potu idoneus redditur, nec vino multum inferior sapore aut viribus. Variat autem pro qualitate & ingenio Pomorum ex quibus efficitur, ut & pro atate.

Pomaceum parandi modus simplicissimus nobis omnium optimus videtur. Succum expressum vale satis capaci & aperto exceptum tandiu restare sinas, donec faeces craffiores subsederint, & effervere incipiat; deinde in olivum clausum & operculatum, cerevisiarum aut vinarii simile infundas; ubi cum sese purgaverit & partibus heterogeneis secretis & ejusmodi clausi evaserit, (quod mensis unus minimum spatium postulat) in ampullas vitreas testaceæve angusti colli & oris exhaustas, easq; bene obturatas in cellam aliumve locum frigidum recondas. Hoc modo paratum & asservatum Pomaceum in multis etiam annos durabit incorruptum, nec in vappam aut acetum degenerabit; quin si ex Pomis electis, & boni succi fiat, generosum & lene experieris, quoque vetustius eo

eo ferè melius. Nonnulli ut liquor clarior & defæcator evadat, è doliis exhaustum in nova transfundunt, & aliquantisper denuò restare faciunt.

Infinitus effem si omnes Pomorum usus in cibo & medicina enumerare aggredierer. Sufficiat dixisse omnium apud nos nascentium arborum fructuum longè utilissima esse, nec sine insigni detrimento is carere posse humanam vitam.

Pomorum Anglicorum laudabiliorum varia genera.

Quamvis Pomorum numerus (ut diximus) incertus & indefinitus sit, celebriores tamen species seu potius varietates, quæ præcipuè apud nos in honore & pretio sunt, recensere non ab re fuerit. Cum enim Poma Anglica, palato nostro arbitro, bonitatis & nobilitatis palmam Europæis omnibus præripunt, cur non & nos aliorum imitatione Patriæ nostræ in hoc genere divitiis explicemus, nec mirum quàm alias terras optimorum fructuum proveniunt eam abundare ostendamus? At nec inutilis erit ejusmodi enumeratio iis qui Pomaria conferunt ad delectum stirpium faciendum, ut vilibus & fatuis fructibus rejectis, nobiliores duntaxat, & opimo succo prægnantes, quæ pari facilitate, utilitate autem multo majore plantantur, admittant.

1. Poma molliora & sugaciora, missis secundis instruendis idonea, quorum nonnulla præcoccia.

1. The Ginetting, or Juncting, Pomum Ginettingum, quòd unde dictum sit me later. Est illud omnium apud nos nascentium Pomorum initium, ut præcoccissimum ita ferè minimum; quibus notis ab aliis discretè facillimum.

2. The Margaret, or Magdalene. Margareta seu Magdalene Pomum; mihi ignotum, hoc saltem nomine.

3. The King-Apple, Pomum regium.

4. The Aromatick, or golden Russetting.

5. The Pear-Apple. A Lino denominatum, nescio ob quam rationem.

6. The Spice-Apple. Pomum Aromaticum ab odore & sapore.

7. The Summer Greening. Pomum reginale æstivum, nonnullis Caryophylleum. The Golden-flower-apple, ab odore dictum.

8. The go-no-further, or Cats-head, i.e. Caput felinum à figura & magnitudine denominatum; Omnium, mihi saltem cognitorum pomorum maximum, nec tamen succi illaudabilis.

9. The Golden Pippin. Pippinum aureum, chrysolomum. Multa sunt apud nos Pomorum genera Pippini nomine insignita, à Gallis fortè mutuato. Quodam autem genus Londonenses hortulani, qui Catalogum hunc dederunt, hoc nomine intelligant non satis scio: nam quòd apud nos in Essexia hoc nomine colitur, pomum est exiguum, sublongum, luteo aureove per maturitatem colore, unde & nomen, si fortè ab excellentia aut dignitate & pretio suo ita dictum sit, carne firma, solida, & ad verum usq; durabili, unde pomis æstivis seu fugacibus accenseri non debet, quamvis etiam initio hyemis crudum esculentum sit. Ad omnes culinae usus præstantissimum habetur, & Pomaceo conficiendo egregium. Hoc nonnulli The Barford Pippin vocant. Certè alia species est quam Parkinsonus The Holding Pippin vocat, quòd Pippinorum dictorum omnium, maximum esse non minus quàm optimum scribit.

10. The Good Housewife, or Nontradue.

11. The Giant-apple. Gigas, ob magnitudinem fortè dictum.

12. The Downwater. Pomum aqueum, olim apud majores nostros celebre. E majoribus est, exterius albicans, succo prægnans, acido, grato, & nonnihil una amaricante.

13. The Summer Pearmain; quòd nomen Pyrum magnum æstivum significat, cujus rationem non assequor. Magnitudinis mediæ est, exterius rubro striatum, carne firma, sapore delicato.

14. The Kirton Pippin, or Holland Pippin. Pippinum Kirtonianum sive Hollandicum. Parvum est, depressum, & in latitudinem diffusum, umbilico lato, unde & Broad-eye in Suffexia dictum, dulci & pungenti acore inprimis commendabile.

15. The Orange-Apple. Pomum Aurantiacum seu Oranganum.

16. Summer Belle-boon. Bellum & bonum æstivum; ut nomen ita & fructus Gallicæ originis est. Aspectu pulchrum, mediæ magnitudine, colore flavicante.

17. The Paradise-Apple. Pomum Paradisiacum. Visu pulcherrimum & speciosum, colore flavo, verum carne levi & spongiosa, sapore dulci amaricante, minus laudabile.

18. The Camargula, à Cypro insula metropoli nomen adeptum, fortè quòd inde translatum.

19. The Cooling. Pomum coctile. Externe albicat, è latere soli overbo rubore perfusum; cuticula levi, quam à coctione facile exuit. Crudum vix editur ob duritiem & aciditatem, sed coctum vel cum cremore lactis, vel cum aqua rosacea & saccharo comestum inter laudatissima fercula habetur. Avulsione vel ramulo deciso feritur & faciliè comprehenditur.

20. At nec omittendum est in hac Catalogo The Costard-apple dictum, quòd tante olim æstimationis fuit, ut Melopolis per antonomasiam quandam id nominis inditum fuerit. Nam Costard-mongers etiamnum hodie dicuntur.

21. Tandem nec nobis reticendum, nec à pomario excludendum Pomum The Sops in wine, id est, Offæ vino intrinsecè, dictum. Quamvis enim carne sit molli & fungosa, nec sapore præcipuo, tamen ob colorem rubentem quo pulpa interior per totum suffusa est, raritatis & spectaculi causâ coli meretur.

bilici radius, in viridi canescens: apices in medio multi, purpurei. *Folia* florentem arbore subius & in ambitu cana lanugine obfita, foliorum Coronei instar, superne virentia, splendida, alias utroque glabra, lucida, subrotunda, crassiuscula. *Fructus* non uniformes, sed alias rotundi & modice compressi, alias ex rotundo leviter turbinati & longiusculi, austeri & acerbi valde, nec edules donec fracescant, quod fore fit Octobri, semen intra continentia Pomorum seminibus simillimum. Extrema alioqui facie Pyri speciem facile repræsentat. A radice numerosos emittit stolonos, valde spinulos, cortice rubicundo vestitos: Copia & rigiditate spinarum facile discernuntur à stolonibus Malorum sylvestrium.

An Pyrus sylvestris cultu mutari possit in mitem seu hortensem quaestio est. Theophrastus disertis verbis id negat. Scalliger affirmat Pyrum feris translatam locis adhibito cultu deponere agrestem illum habitum simul cum aculeis quos adulta tulisset, simulque & laxatur illa densitas que videtur in ejus popularibus, unde transportata fuit ad naturam meliorem. Quod an verum sit necne vix ipsum Scalligerum expertum credo.

Locus.

Pyrorum sylvestrium non minus quam sativorum plurimæ sunt differentie: passim occurrunt in sylvis & sepibus, locis præsertim montosis: loca calidiora refugium, unde in Ægypto nullam proles sylvestris Pyri genus; mitis etiam rara.

Tempus.
Vires.

Florent simul cum sativis, sed fructus tardius perficiunt, viz. non ante Octobrem mensem. Pyrum sylvestre [*Æscer*] fœcat & astringit valida; longæque efficacius quod sativum: conciditur (inquit Plinius) suspensum, fœcatur ad sistendum alvum, quod & decoctum ejus potum præstat. Decoquuntur & folia cum Pomo ad eisdem usum.

Veteres & Recentiorum nonnulli Pyratrî fructum adversus Fungorum venenum commendant, vel simul cum Fungis coctum, vel à Fungis comestis confectum sumpunt. His refragatur J. Bauhinus, & eruditius considerandum proponit an tutus sit usus Pyrorum sylvestrium cum Fungis; cum Pyra valide astringant vomitum, & alvi fluxum compellant adeoque impediunt, nec Fungi per vomitum rejiciantur aut per alvum promptè descendant. Fungi autem, cussicunq; tandem generis sint, quo citius à natura deiciuntur & extra corpus pelluntur eo salubrius, cum ventriculum gravent, aut lancinent vexentive. Reliqua apud ipsum vide.

Pyra Anglica celebriora.

1. Muris applicanda, ut ad pumilionum modum & staturam coerceda.

1. Bon-Christien Summer & Winter de quibus superius diximus. 2. The Bury de Roy, or Butter-pear. 3. The green Burp. 4. The Violet. 5. The Dove. 6. The great Must. 7. Amadot. 8. Montfort. 9. Wheller Jean. 10. Great Sovereign. 11. Wood-pear. 12. Windsoy-pear. 13. Greenfield-pear. 14. Dionier. 15. Great Bergamot. 16. Virgalous. 17. Roshea. 18. Red Catherine. 19. Double-flowered-pear. Pyrus flore pleno.

2. Pyra mensalia seu esculenta, in viridariis serenda, & ut adolescant sinenda.

1. The Hill-pear. 2. The Primating. 3. The white and red Geneting. 4. Stem Chiffel. 5. Sovereign. 6. Orange. 7. Katharine. 8. Anthony. 9. Sugar. 10. Lions pear. 11. Pimp. 12. Berry. 13. Popering. 14. Dead-mans. 15. Scarlet. 16. Royal. 17. Donlich. 18. Kings-pear. 19. Ladies-buttock. 20. Mulsate. 21. Oak. 22. Ice-pear. 23. Calcoigne. 24. Bergamot. 25. Winter Popering. 26. Little Dogberry. 27. Great Hair-bille. 28. Long Bergamot. 29. Slipper-pear. 30. Lewis.

3. Pyra costilia, aut vino Apiti seu Pyraceo conficiendo idonea in agris serenda.

In cibano coquendo, 1. The Portsmouth-pear. 2. The black Worcester. 3. The Quince-pear. 4. The Disboys pear. 5. The Arundel. 6. The Bell-pear. 7. The painted pear. 8. Wardens of several sorts.

Pro Apite seu Pyraceo. 1. The red and white Horse-pear. 2. The Chook-pear. 3. The pear Dogberry and Sarcled pear. 4. The Turgonian pear.

Catalogos hosc ad me transmisit eruditissimus & amicitissimus Vir, de hoc Opere deque ejus Auctore optime meritis D. Tanderus Robinson.

C A P. III.

De Malo Cydonia seu Cotonea. The Quince-Tree.

Arbor hæc Cydonia à Cydone Crete oppido, etiamnum habitata, à quibusdam dicta putatur. Plinius lib. 15. c. 11. *Cydonia mala Græci ex Creta insula advecta* scribit. Et Serenus. Aut quæ poma Cydoni Creteis misti ab oris.

Hoc Etymon improbat Goropius, cujus rationes vide apud J. Bauhinum *Hist. plant.* lib. 1. cap. 3. Cotoneum

Cotoneum malum primus Cato, dein Plinius nominavit: quia (ut putat Lonicerus) lanugine [quæ ut ille ait Coran Græcis est.] tecta sine: quod etymon Casp. Hofmannus etiam adfert. Verum quod nullum hæcenus probatum auctorem legimus, Coton vel cotoneum aut cotona esse lanuginem, sed barbarum ex vocis debiti, ex Gallico & Italico mutuate, videntur, quibus *Coton* Gossipium est, quod nec ipsum quidem quis propriè lanam dixerit. J. B.

Hujus arboris Auræa Hesperidum Mala tantopere Veteribus decantata fuisse multis probat Goropius, & post eum J. Bodæus à Stapel, quorum argumenta apud ipsos vide.

Malus Cotonea pusilla arbor est, ligno contorto, intus pallente & albicante, firmo satis & equali, cortice obsto mediocri, non rimoso, nec valde scabro, inferna parte subfusco, superne subcili, cortice atq; glabro. *Folia* gerit Malo vulgaris aequalia, nullà in ambitu crenà incisuræ distincta, prona parte cana lanugine ubertim obfita, supina verò viridantia & lavia ferè, rarius [& nonnulli tenellis foliis] lanuginosa, quæ lanugo facile affricu digiti deraditur. *Flores* non nulli simul vel in Malis, sed in furculis singulares, Rosis sylvestribus perisimiles, quinque foliis subrotundis ac semutari latioribus, carneo colore præditis constantes; in quorum medio *stamina* media purpurea sententia, apicibus luteolis: flori autem toti subsunt quinque folia, ex viridi canescentia, villosa, quæ postmodum fructus *multiplicia* foliatum efficiunt. Sub illis lanuginosum quid exuberat, futuri fructus rudimentum, quod cadentibus floribus foliolis incrementum capefit, donec fructus perficiatur magnitudine Mali, figurâ variis, turbinatus, & torulis eminentibus tuberosus, parvus, magnus, mediocrius, densi lanugine rasil obductus, pulpa melina, odora, adstringente & subacida. *Semina* in ipso Pomi centro, quique cellulis distincto continentur, cortice spadiceo, medullâ albâ, Pyri seminibus non multum dissimilia, viscido quodam lentore lubrica, quæ in aquam dejecta deponunt, & ipsam mucilaginosam reddunt. *Radix* copiosa, fusco cortice vestita, alias recta, alias oblique acta, & ejus summo multos stolonos virgati sese exerunt.

Seritur avulsione, insitione, viviradice, ramulis & taleis. Ipse verò fructus ex arbore pendens incurvatos trahit ramos, prohibetque crescere parentem, ut Plinius; hæcque hæc arbor omnium Malorum infima omnium Malorum maxima, ut annotat Goropius.

Cydoniorum hortensium duo genera describit Jo. Bauhinus.

1. Cydonia minor, Mala cotonea minor C. B.

Minora (inquit), quæ omnium vulgarissima, pugnum vix equant, nam quatuor uncias raro superant, circa pediculum turbinata, juxta pythmen latiora & quodammodo sessilia, angulis torosis inæqualia, & veluti per longitudinem fuscata, colore primum quidem virente, sed mox maturata, satere aureolo, copiosa lanugine obducta, odore grato quidem, sed vehementi, & qui quorundam capta ita percellit ut ipsi dolorem moveat, præsertim si conclavi aut musco inclusa habeantur. Caro flava, firma, atq; quovis Pyro compactior.

2. Cydonia major, Mala cotonea major C. B.

Hæc ut prædicta magnitudine superant, ita & figurâ variant ab iis & inter se quoque. Omnia verò circa pythmen videntur angustiora, circa pediculum verò alias acuta, alias sessilia, imò & utrinque sessilia vidimus. Cortice hæc longè leviori tecta, exiguo aut ferè nullo cortice obducta; dilutior etiam eorum color sive flavum spectes, sive ex flavo viridantem. Caro minus firma quam minorum, nec tam vehementem ut illa de se odorem spirant. Hæc Struthæa putamus Veterum, illa verò Cydonia simpliciter dicta, & *adæva* Dioscoridis, si modo nobis sint ea ipsa genera Cydoniorum quæ Veteribus descripta sunt.

His addit tertium genus quod miscellaneum vocat; C. Bauhinus Mala cotonea media, quæ proveniunt à Cotoneis quæ Struthæis, vel è contra, insita fuere. Parkinsonus quinque recenset Mali Cydonie genera.

1. Malum Cotoneam vulgarem seu Anglicam.

2. Malum Cydoniam Lusitanicam, quæ duplex habetur, 1. Fructu Maliformi, magno & flavo, qui plerumq; rimas agit, gustu adco jucundo, ut crudus mandi possit instar Pomi vulgaris; vulgari cotoneo quovis modo coctus multo delicatior. 2. Pyramiformi fructu, præcedenti simili, qui tamen non ut ille crudus elui aptus est, sed coqui requirit; nositate tamen mitior est, & pauciori Saccharo opus habet ut palato ardeat.

3. M. Cydoniam Barbaricam, The Warberry Quinte, Bonitate & saporis suavitate præcedentis æmulo fructu, verum minore & non rimoso.

4. M. Cydoniam Lugdunensem; fructu est mediocri, Cydonio Anglico simili, nec ita flavo ut Lusitanicum.

5. M. Cydoniam Brunswicensem; poma pane rotundo, nec Malo, nec Pyro simili.

Præter hæc & alia proculdubio habentur alibi, & haberi adhuc possunt Cydoniarum genera: nam harum etiam non pauciores fructuum respectu à fatione varietates quam Pyrorum & Pomorum obtinere posse minime dubitamus. Siquis sua interesse putaret ut id tentaret.

Cydonia autem in Anglia, Gallia, Italia, Germania, &c. in hortis & viridariis passim coluntur. *Locus*. Amant in genere loca frigidiuscula, tam plana, quam declivia, humidiora tamen potius quam sicca: Nos enim in Anglia ad fluviorum & stagnorum ripas & secundum rivulos & aquarum decursus eas plerumq; plantamus.

Florent natæ cum Pyris circa finem Aprilis, seriùs citiusve pro tempestate & loco in quo nascuntur. *Tempus*. tur. Poma maturantur Septembri & Octobri mensibus. Barbarica & Lusitanica mense nostro spatio Anglica antevertunt.

Horulani nostri in Anglia nunc dierum Pyros Cotoneis inserunt, ut & plantæ & fructus firmiores, durabiliorèque evadant, horum etiam saporis emendentur: Prunus Armeniaca, Malus Cydonie insitæ

infita vel non comprehendit, vel saltem ad frugem non pervenit: oportet enim ut arbor cognata sint, quae in se mutuo infita proficiant, cuiusmodi sunt Cydonia & Pyrus, item Oxycantha & Pyrus, Prunus & Armeniaca, Persicave: Prunus & Cydonia minime.

Vires.

Mala Cydonia stomacho commoda sunt; ob adstringentem facultatem, quae insigni pollente, utilia sunt colicis, dysentericis, cholericis, sanguinem excreantibus, & in genere fluxu quocunque laborantibus. Plinius non idem posse decocta scribit quoniam amittant constringentem illam vim succi. Nos cum Jo. Bauhino editione remitti adstringentem illam concedimus, amitti nequaquam.

N. Ante cibum sumpta alvum constipare creduntur, & contra à pastu laxare. Si deglutitio laedatur ab exsiccatione in febris interne, mucilago semini Cydon. cum aqua speciatim ranarum extracta est egregia. Emmuller. in cap. de deglutitione lesa communicavit D. Huls.

Celebri Veratri succum, quo sagittis illis feras immediabiliter vulnere conficiunt, si ubi Cydonia mala fuerint, reponatur, elanguere & vim suam maleficam exuere usui deprehenderunt. Addit Curtius praestanti suo odore lethali venenorum vires retundere, & eorum vehementiam hebere, sicut venenuri vendentes rem ita se habere deprehenderunt. Cydonia quamvis alvum altringunt, tamen urinam cient; proinde in ardore urinae cum ulcere vel sine eo ab eis cavendum.

* Recentiores
saccharum lo-
co mellis ad-
ciunt.

Ex Cydoniis tuis & expressis fit vinum, sed quo periret quindecim sextariis succi unus * mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Adstringit, stomacho commodum est, dysenterici prodest, hepaticis, nephriticis, & in urinae difficultate.

Miva Cydoniorum nihil aliud est quam decorticatarum Cydoniorum, & ex aqua & melle vel saccharo, addita etiam parte vini ad suavitatem decocta caro atque condita. Vel ex succo fit Cydoniorum cum vino cocto, addito melle optimo & desumpto.

Cydoniatum seu Marmelata cydoniorum in usu est frequentissimo in bellariis ad secundas mensas instruendas. Sic autem paratur, Segmenta à seminibus & fungosis eorumdem conceptaculis infundenda. Sic autem paratur, Segmenta à seminibus & fungosis eorumdem conceptaculis infundenda. Sic autem paratur, Segmenta à seminibus & fungosis eorumdem conceptaculis infundenda. Sic autem paratur, Segmenta à seminibus & fungosis eorumdem conceptaculis infundenda.

Si Marmelatam rubram desideras Cydoniorum segmenta in vase occluso seu operculato, & diutius coquenda sunt: Operculum enim igneus particulas quae ruborem conferunt detinet ne evaporent. Si Cydoniatum album velis in vase aperto res peragenda, nec tantum coquenda segmenta.

Ante cibum succi magnitudine sumptum alvum cohibet, post cibum vero solvit. Ventriculo apertum conducunt.

Muli medici condita Cydonia mala gravidis commendant, statuentes non modo fetum corroborari, sed quoque, ut venire, si saepe us viderent gravidam, ut scilicet in lucem edantur liberi venula facie vultuque ingenuo. S. Paulus Quadrup. Botan. Class. 2. p. 83.

Sunt & alii modi varii Cydonia preparandi vel ad cibum, vel ad medicinam, quorum descriptiones omitto, in Pharmacopoeis requirenda, aut etiam apud rei coquinariae scriptores. Consile si placeat J. Bauhini Hist. plant. lib. 1. cap. 3.

Paravi non semel mel acidulum, syrupum, vel potius mivam Cydoniorum ex solo succo adrupi consentitum blando igne decocto, cuius effectum laudabilem & saepe valde differentem miratus sum saepenumero. Huius si cochli. ʒ. insatitibus, vel plus adulteribus exhibeatur, pituitam glutinosam incidit, & nunc tussit ex pulmonibus educit, nunc vomitu è ventriculo tenuique intestino, nunc deiectione ab iisdem partibus expellit, quodque maxime faciendum, robur fuit affert agnis, adeo ut hoc uno remedio plures resisterem agros à plerique medicamentis abhorrentes. Pissum autem inprimis conducit tum evacuanda tum corrigenda. Sylv. de le Boe Method. Medend. lib. 2. cap. 10. D. Huls.

Est & leminibus sua praestantia. Ea siquidem cum aqua rosea madefacta ac mollita lento calidissimo humore ambustis igni, & lingua, gulaque ardori illa medentur; ad dolorem hemorrhoidum (in clyster.) ad scissuras mammarum.

Caterum Marmelata seu Marmelada ab Hispanico *Marmellos*, quo nomine Mala Cydonia appellantur, deducitur.

Cum medici (inquit J. Bauhinus) Cydoniorum succum atque etiam substantiam stomacho familiarissimam adverterent, qui ferè purgantibus laedi solet, medicinas purgantes ei addecerunt, & Diacydonium laxativum dictum vel purgans confecerunt, cuius confectionem & usus vide apud Practicos, & etiam J. Bauhinum loco praedicto.

Diacydonii purgantii lucidi & non lucidi, quod in secretis habere dicit secretorum siorum beccatores, vide apud eundem J. B.

Pyrus Cydonia

3 Malus Coronae sylvestris J. B. C. B.

Sativa per omnia similibus existit, à qua ramis distat minoribus tantum, caudice surgens rectiore, juxta terram minus fruticoso, sed singulari frequentius. Eadem numerosioribus scaturit floribus & largius fructificat. Fructus ferè perficit, qui etiam sativae fructibus multo sunt minores.

Nascuntur in Danubii petrosi ripis & collibus plurimumque supra Ratissponam & Keylihemium oppidum usque ad Petreas fauces, per quas Danubius labitur, frequenter inter petras, & vinearum sepibus, auctore Cordo.

CAP.

CAP. IV.

Pomifera Indica Maliformis Guayava dicta.

1. Guayava Park. Ger. Guaiabo pomifera Indica C. B. Guayava Indica fructu Mali facie J. B. Pels H. M. P. 3. T. 34. p. 31. The Guabo-Cree.

Pomifera
Pomiferaum

Arbor est iuxta magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice recto, praeduro, sesquipedi crassitudine, multisque ramis donato, [in Mali figuram excrecens *Maregrav.*] qui cortice glabro, rubro-virente, saporisque auter obducti sunt, novellis tamen omnino virentibus. In arbustula ex insula Barbados in Angliam delata & à nobis visa, virgæ tubescunt Cornus femina virgæ inflat.

Radix rufa cortice testâ fibris suis latè per terram diffunditur.

Folia decussatis brevibus crassisque pediculis ramis, surculisque coherent, crassa, oblonga, acuminata & nonnihil crispâ, [nervo & venis parallelis linearibus oblique discurrentibus & subus valde conspicuis, supernè profundis, unde quali rugola apparuit folia *Maregrav.*] infernè scabra seu aspera, supernè nequaquam, color ex atro-virentis: [Maregravo pallide viridis & splendens quodammodo, infernè non splendens; longitudine duorum vel trium, Clusio quatuor, digitorum, latitudo digiti aut sesquidigiti aut duorum digitorum.]

In exortu binorum foliorum alius pediculus brevior nascitur, qui florem fert magnitudine floris Cotoei, quinque petalis albis, oblongo-rotundis constantem, ac in medio multa filamenta villosa, alba habentem, figurâ cristæ Pavoninae, apicibus flavescentibus ornata.

Fructus nostratibus pyris haud absimiles, [magnitudine & figurâ Pomi nostratis *Maregrav.*] in vertice umbilico praediti lacunoso, ac tenui & è viridi albicante cortice cincti. Pulpa pallide sanguineâ est coloris, (aliis albicantis) dulcisque ac grati saporis & odoris etiam per maturitatem; intra quam numerola, subrotunda ac pradura observantur grana.

Fructus pro diversitate temporis triplici sapore participat. Maturecens enim antequam mollescat aut flavescat astringens est, tuncque coctus ventriculo prodest. Mox paulo maturior medietate & optimus evadit: melius tamen sanitati consistit qui cum five coctum, five saccharo condant, quam qui crudum mentis infert: accedit quod odoris & saporis fit gravioris & palato magis adlandientis. Ubi verò flavedine & mollitie integram maturitatem acquisiverit, odore & sapore est instar fructus Rubi Idæi, alvum movens, nec ita salubris paulo largius assumptus, quia facit corruptum & vermes producit.

In multis Americae provinciis necnon in India Orientali oritur. Seminibus sata tertio anno fructus fert, manetque frugifera ultra 30 annos.

Radix hujus arboris quinque aut sex ulnarum longitudinem saepe superat, extus rufa, intus albicans coloris, substantiè succulentæ ac subdulcis. Hæc cum cortice astringente in aqua cocta ac pota minime medetur dysenteriae, quando indicatio est astringendi & roborandi. Folia sunt acidâ & astringentia, odorata, balsamisque dicata. Montibus & sylvis non innascitur sed planitiem & campos amat.

Addit Fr. Hernandez folia in lotionibus scabiei curare: corticis decoctum tumentibus cruribus opem ferre, & fistulosos ulceribus mederi, surditati quoque conferre, & dolores ventris tollere. E. foliis etiam fit syrupus utilissimus adversus fluxum alvi.

Duas species describit Hernandez. Alteri fructus sunt longè majores, neq. tam malè olentes ac delicatioris: alteri minores, cimices quodammodo redolentes.

Horusetiam Malabaricus duas exhibet species, quæ à se invicem vixaliter differunt quam, 1. Foliorum & fructuum magnitudine.

2. Quod altera fructu sit rotundior & Malis simili.

3. Quod fructus intus carne punicea, acidiuscula praediti sint in una specie, in altera albicante.

Quæ fructu est majore ejusque pulpa albicante, Pels simpliciter dicta H. M. Pisoni *Araça guayava* dicitur. Quæ fructu minore carne sanguinea *Malacka-Pels* H. M. Pisoni est *Guayava*.

Pomifera
Pyriferum

2. Pels sive Guayabo sylvestre H. M. P. 3. Tab. 36. p. 35.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis decem aut duodecim pedes alta, caudice mediocriter crasso, multisque ramis in orbem diffusis donato, cortice crasso, lignoso, scabro, furvo ac intus rubro obdueto. Lignum albicans, densum, ponderosum, insipidum.

Radix itidem albicans, cortice fusco, intus rubro testâ.

Folia oblongo-rotunda, crassa, mollia, lanuginosa, in ambitu crenata, crassis, brevibus, albicantibus petiolis ramorum extremis proveniunt rubicunda, quæ tamen postea supernè atro-viridia, infernè lividiora evadunt, longitudine tres, latitudine duos palmos facile superantia, insipida, inodora.

Floris brevi pediculo extremis surculis multis simul juncti insident, atq. è calyce viridi quadripartito prodeunt, quatuor crassis oblongo-teretibus, flaccidis, viridi-striatis petalis constantibus, numerosis staminibus albicantibus, flavescentibus dotatis apicibus, medium foras cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ stylus prodit oblongus albicans. Odor gravis ac fetidus, sapor amarus.

Fructus Pyris haud absimiles, ac viridi, glabro, nitente ac duriori cortice cincti, intusque carne densa & albicante repleti: intra quam oblongo-rotunda, glabra, rufa, densa, sapore Casteaneasæ similitudine locantur semina: fructus verò immaturi valde dum sunt, foetidi, saporisque ingrati; & quam

quam maturiores saporis subdulcis evadunt, non tamen ob venenatam, quæ prædita sunt, qualitatem comeduntur.

Locus.

Crescit arbor hæc ubique in *Malabar*, inprimis circa *Cochin* & *Porka*: mensibus Maio & Junio floret, & antiquis decidentibus novis frondefcit foliis; fructus verò sequentibus fortè Octobri & Novembri, diu, frugifera manet.

Cortice Apri delectantur, quem in finem venatoribus in usu est.

3. *Araca-miri* Pison. Marcgrav.

Pison.

Frutex est ligno, foliis & floribus ut Guayaba. Locis gaudet apricis; raroque in sylvis aut umbris nemoribus conspicitur. [Marcgravius sylvas in Brasilia hisce fruticibus plenas esse ait.]

Flores habet albicantes, pentapetalos, cum multis staminibus longis. Floret bis quotannis; bis quoque, fortè fructum, mense nimirum Martio & rursus Septembri. Pruna coronis Mespilorum instans, ornata, innumerisque acinis turgentia profert, quæ ubi maturuerint flavescent, musteamque habent in se dulcedinem, atque Fraga quodammodo referunt sapore. Cruda potius quam cocta appetuntur, suavissimique odoris existunt & saporis. Oportet autem ut tempestivè decerpantur; nam propter intensissimum Solis ardorem non minor injuria fit, si paulò tardius quam si citius avellantur.

Vires.

Conditus qui ex hoc fructu fiunt, jucundè refrigerant, astringunt & corroborant, locoque carnis Cydoniorum, conservæ rosarum, &c. exhibentur.

Ex foliis & gemmis optima balnea componuntur, tam contra internos quam externos corporis affectus: sunt enim adstringentia, sed præcipuè radix, quæ & dysenteria medetur; atque hoc peculiare habet, quod sit diuretica, partiumque subtilium.

CAP. V.

De Sorbo.

Sorbus Latinis à Sorbendo nonnullis dicta: putatur, quod caro matura sorbetur. Et sancti fructuum illa pulpa vix commedius quam sorbendo assumitur, nè simul cutim & liquidum in se minum aut calculos deglutias. *J. B. Græcis* "Ὠν & Ὠνιξ. Merito à *J. Bauhino* proxime post *Pyrum* collocatur ob fructuum similitudinem in facie externa.

Sorbus fructu acerbo cum Mespilo convenit; foliis pinnatis, Fraxineorum æmulis, & floribus eosque sequentibus fructibus umbellatim congestis ab eadem rectè distinguitur, à *C. Bauhino*, quem nos sequuti duas tantum Sorbi species facimus, nimirum Sativam, & Aucupariam, seu Fraxinum bubulam dictam.

1. *Sorbus J. B. Ger. sativa* C. B. legitima Park. *The true Service-tree*, or *Sorbo*.

J. B.

Procera est arbor & ramosa, cortice rugoso, vel (ut ait *Matthiolus*) scabriusculo, colore ex flavo albicante, radice rara, crassa, solida atque descendente, materie rubente, solidissima atque compacta. Folia pinnata pediculo unciali, septenà aut novenà foliorum uncium, angustiorum, in ambitu serratorum, costa per longitudinem decurrente, hirsutorum, supina parte virefcentium, pronà canescentium conjugatione, imparique uno alius confimili alam claudente, omnibus ad costam incanam villisam, alligatis constantia, facie quodammodo Rhois, sapore acerbo. Flores eadem formam cum foliis infident ex pediculis uncialibus & sextantalibus simul multi juncti, quasi in umbellam, albidis Fructus *Pyrum* molchatellinum parvum aquat, turbinatus, umbilicatus, magis minuscule rubens, prorem solum sensit, (Scal. rubiginosum dicit) carne flavescente, & ante maturitatem adeo auctero succo ut strangueret, (teste *Casalp.*) colore in rutilum transiente: At ubi velut fermentatione quadam emollita fuerit [vix mutato interno colore, quod tamen in *Pyris* fit] dulci satis & vesca non sine adstrictione. Semina *Pyris* sunt, compressa, latiora, medullà albà, ejusdem saporis, foliicula membranacea inclusa, tria numeravimus.

Locus.

Frequens est in Italia & Germania; in montibus etiam Helveticis frequens teste *Gesnero*. Amat loca humida, montana, & frigida proxima, & solum pinguisimum. In Anglia sponte non provenit.

Vires & Virtus.

Sorba præsertim immatura astringunt validè, & fluxus quoscunque alvi, uteri, &c. fiunt. Ad hos usus ante maturitatem collecta vel in cibano, vel in aere ad solem suspensa fiant, & in pulverem redigunt, vel aqua calidà molliunt, vel vino decoquant. Nonnulli melle condunt. Condità aliorum fructuum modo, h. e. cortice & ossibus mundata & in aqua cum sufficienti quantitate Sacchari decocta confortant stomachum, appetitum excitant, & frequenter compescunt fluxum & vomitum.

Sorba matura seu fracidia minis astringunt, & alimenti loco edi possunt iis quibus alvus laxior. Amatus adeo parum astringere ait, ut merito non constringere aut constipare sint dicenda. Minis constringere quam Mespila concedimus, non tamen prorsus non constringere.

Extrinsecus vulnera constringit pulvis exsiccatum.

Ligni materies solidissima est ac compacta, ideoque ad mensas parandas lignariis fabris expetitur, quemadmodum & virgæ à bubulis ad stimulos parandos. *Matth.*

Ac. 2. Sorbo

A. 2. *Sorbus sylvestris foliis domesticæ similis* C. B. *sylv. sive Fraxinus bubula* Ger. aucuparia *aucuparia* J. B. *Ornus sive Fraxinus sylvestris* Park. *Quicken-tree*.

J. B.

Arbor est mediocris, humilior plerumque, stipite recto, ramoso, quem cortex tegit spadicæus, punctis notatus, cui alius subjacet luteus, putidus, amarus, [cortice fusco instat *Alni. Lugd.*] Folia pinnatim diglissa, Sorbi domesticæ majora, quatenus observare licuit, eodem modo serrata, acutiora, nam diglissa, Sorbi domestici pilosa ut illa, sed glabra, supra virentia, infra candicantia: Hæc ita rigida, non tomentosa aut diversâ existimaverimus plantas, donec in eadem arbore diversitas nobis variè ludunt, ut aliquando diversâ existimaverimus plantas, donec in eadem arbore diversitas nobis agnita. Sunt enim ei interdum folia nonnihil utrinque hirsuta, & utrinque ejusdem coloris ferè, agnita. Sunt enim ei interdum folia nonnihil utrinque hirsuta, & utrinque ejusdem coloris ferè, agnita. Sunt enim ei interdum folia nonnihil utrinque hirsuta, & utrinque ejusdem coloris ferè, agnita.

Sorbus aucupariam vocitavimus quod ad aucupia conferat, illicendiis avibus.

In montosis & uliginosis oritur, in Wallia & Septentrionalibus Angliæ plurima.

Aucupes Germani fructu ejus avibus insidiantur; Bacca enim ejus à Merulis, Turdis & ejusmodi avibus magnopere appetuntur. Sapore sunt nauseoso & ingrato, ut non solum gustantem capere frontem cogant, sed hi plures edantur vomitum etiam cieant.

D. Needhamus Medicus insignis & vetus Amicus noster Baccas succum acidum hydragogum egre.

gum præbere ait, iternumque Scorbuto sanando aptum, Wallis in frequenti usu, ubi vice diætæ purgantibus quotannis exhibetur.

Liquor ille qui verno tempore è vulnere inficito exstillat assidue potus ad Scorbuticos & Spleneticos affectus à nonnullis commendatur. Verum ex conjectura potius opinum quam experientia.

Nobis enim arbor vulnerata lachrymam nunquam fudit. Fortè non adeo hactenus felices fuimus ut eam horà opportunè feriremus.

CAP. VI.

De Mespilo folio laciniato.

Hæc duplex est vel major non spinosa Crategus Theophrasti, & Sorbus terminalis Plinii creditur; vel minor & spinosa, eaque iterum duplex vel minor, fructu majore, Mespilus Aronia dicta, vel spinosior, fructu minore quam Oxyacantham vocant.

A. 1. *Mespilus Apii folio sylvestris non spinosa, sive Sorbus terminalis* C. B. *Sorbus terminalis* *Crategus* Ger. *terminalis sive vulgaris Park. terminalis & Crategus Theophrasti* J. B. *The come* *terminalis* *mon Service-tree*, or *Sorbo*.

J. B.

Figurà differt à vulgari Sorbo, siquidem folia Sambuci aquaticæ folia æmulantur; acutius tamen & argutius incisa atque serrata, pedis anserini forma, excurrente in singulos angulos nervo, utrinque pane glabra, potissimum Autumno; apparent tamen pili in pediculis uncialibus & sescuncialibus, sapore subastringente, situ alterno singularia.

Florum dispositio quæ in vulgari: hi ex pallido candidi [Cordo favacei, candidi] quibus succedunt fructus rotundi [non raro pyriformes] umbilicati, quales Oxyacanthæ vulgaris, coloris ferruginei, punctulis albis notati; cum sunt molles, saporis primum austri, tandem ubi mollescent aciduli, grati: in quibus callos, vel crusta bina vel terna semina continent. *Pyr*i seminibus similia, minora, pæne triangularia, coloris ferè castaneæ, nonnihil subaustera, medullà albà. Cortice teguntur rami spadicose subulose, astringente, amaricante; caudex verò albicante, levi. Excrecit in magnitudinem & staturam *Pyr*i æmulam. Materies alba, duraque. Oculi imbricatas conorum scandulas imitantur, rotundi ferè, non acuti ut in Sorbo Alpina.

Nos cum *J. Bauhino* & aliis putamus hanc arborem esse *Crategum Theophr.* & Sorbum quantum seu terminalem *Plin.* nam descriptiones ei conveniunt.

Fructus maturi & jam fracidi eam acerbicatem quam cruda habebant ex parte deponunt, & sub-vires.

acidum acquirunt, nec injucundum saporum, relicta tamen etiamnum aliqua acerbitate in callo qui acis inest. Alvum astringunt sicut Mespila, eis tanquam singulari & præsentis remedio contra tormina [dysenteriam] utuntur qui Hærcynios montes accolunt rusticis, ut testatur *Cordus*. *Matthiolus* eandem etiam eis vim tribuit; quam inesse nos quoque in parte experti sumus.

Rob. Sorbi, speciatim terminalis est nobile specificum in diarrhæis epidemicis, item in diuturnis, quæ ab usu fructuum horariorum superveniunt. *Ermuller* cap. de Diarrhæa. Communicavit *D. Huf.*

Eadem omnia possunt quæ Sorba domestica sed inefficacius, eodem autore; imò, me judice, efficacius, certe febricitantibus aptiora sunt cum refrigerant non minus quam astringunt.

Locis sylvestribus & in sepibus proveniunt frequentes apud nos in Anglia, nec minus in trans-marinis regionibus. Fructus ubi molles satis suaves sunt & gustui grati, pueris & mulierculis expetitus cibis.

Scribit *J. Bauhinus*, In Comitatu Montbelgardico fufos ex ligno parari optimos, & arbores in eum usum conquiri.

H h h h h

2. Mespilus

2. *Mespilus folio laciniato spinosa fructu majore esculento.*

Crataegus Azardus *Mespilus Aronia* Ger. *Aronia Venerum* J. B. *Aronia sive Neapolitana* Park. *Apia folio laciniato* C. B. *Lazarole* Ital.

f. B.

Folius ad Spinum album accedit, sunt ea tamen majora, crassiora, in tria plerumque segmenta primaria divisa, aliquando in plura, profunda, altioribus incisuris & rarioribus subdivisa quam ut serrata dici possint. Rami & folia nonnihil pilosa sunt, magis tamen his illi. *Fructum* fere rotundum, rubrum, umbilicatum, Mespilo vulgari minorem, in quo nuclei terni, Cerasi nucleis paulo majores, triquetri, durissimi, oblongi. *Flores* albi.

Arbor hæc adeo similis est *Oxyacanthæ* vulgari, ut sola fere foliorum fructusque, magnitudine, hujus etiam sapore suavi acido & grato differre nobis visa est. Spinosa est, sed ubi magis domestica spinis caret, etiam Theophrasto monente. C. B.

Locus.

In sylvâ Valena prope Monspelium provenire eam scribit Lobelius *Adv.* & D. Magnol confirmat, qui ex vicinis pagis, Septembri mense, fructus copiose Monspelium deferri scribit, qui saccharo conditi stomacho grati sunt, alvumque constringunt.

Usus.

Fructus maturi ab Italis pro deliciis crudi appetuntur in cibis: nec tantum crudi sed etiam saccharo conditi & asservati eduntur. *Lazaroli* autem Italis dicti sunt ab Arabico *Alazar*. Nobis certe crudi grata aceditate placent hi fructus, & Mespilis delicatioris vili sunt, moderate admodum astringunt, hisque qui alvo sunt laxiore cibis sunt utilissimus.

Crataegus Oxyacantha

A. 3. *Mespilus Apia foliis sylvestris spinosa sive Oxyacantha C. B.*

Oxyacanthus Ger. *Oxyacantha vulgaris sive spinus albus* J. B. *Spina Appendix vulgaris* Park. *The White-thorn, or Hawthorn.*

f. B.

Firma est siquæ alia materies *Oxyacanthæ* vulgaris. *Caudex* mediocriter crassus, & ramis laxis firmisque, operi topiario maxime idoneis brachiatus. Spinis horret rigidis & acutis, multo etiam ligno durioribus. Cortex furculorum juniorum ruber, adultiorum cinerascit. *Folia* Apia seu Mespili Aronia; gustu viscido. *Flores* odoratissimi, confertim nascuntur ex sequinialibus fere pediculis, albi, pentapetali, apicibus ut in Pyro rubentibus. *Bacca* per maturitatem rubra, velut ex umbella pendens, Myrti bacis majores, umbilico nigro, pulpâ glutinosâ paucâ, molli ac subdulci, singulis fuscum continentes unum vel duo. Unum si fuerit rotundum, at si duo, per medium divisi globulum efficiunt; & interna parte quæ committitur caveolam ostendunt incurvam. Durissima sunt & propemodum ossæ. Rariss tria in una bacca inveniuntur. Variant & figura, sed communissima orbicularis.

Mirum Parkinsonum nostrum Tragum & alios secutum fructum exiguis nucleis, aspera candâque langvine involutis referunt scribere. Hoc in Rosâ sylv. fructu deprehenditur, non in *Oxyacanthæ*.

Locus & Tempus.

In sepibus passim provenit, tam in frigidis quam calidioribus regionibus, nec ullam ferè solum aut coelum refugit. Maio mense floret. Fructus Septembri maturefcit, & in multam hyemem ramis foliis jam viduis pertinaciter adherescens cernitur.

Arbucula hæc ad vivas sepes commodissima est, 1. Ob densitatem ramorum & acutissimas spinas, tum quod frigoris patientissima sit, tum denique quod radice non repetit, adeoque nec solum late occupat, & quotidianam agricolæ molestiam creat Pruni sylvestris modo. Est insuper ad sepes tonsiles & opera topiaria præ alia opportuna.

Vires.

Flores odoris suavitate commendantur; quamvis nonnulli odorem eorum minus salubrem expriment nescio quo experimento.

Quæ de hujus fructus viribus tradunt Tragus, Matthiolus, Schwenckfeldius, quod scilicet astringit & omnis generis fluxus sistit non probat J. Bauhinus, nec enim fabulantes est (ut vult Lobelius) sed gustu aliquantulum glutinosus & dulcis: At neque e contra astringit Angullaræ eum ventrem lubricare & fluxus provocare. Nec tamen negat aquam ex floribus pleuritis utilem esse posse, aut calculosis prodesse. Certe fructus vel aquam destillatam, vel siccatis pulverem, vel insulum in vino conferre adversus arenulas & calculum consentiunt Botanici.

Quamvis *Oxyacantha* frutex potius quam arbor censenda sit, cum fruticis modum plerumque non excedat, commodum tamen locum nata, si permittatur, in proceram & justâ magnitudinem arboris adolefcit.

Parkinsonus duas adhuc alias *Oxyacanthæ* species seu varietates producit.

Spina acuta humilis.

1. Primæ e Dodonæo. Spinam acutam humiliorem, cujus folia angustiora fere oblonga: Bacce luteo Cracoli colore rubentes: Spina ipsa humilis est, nec ita facile arborescit, rara quoque & in paucorum tantummodo hortis apud Belgas reperitur. *Dod.*

2. Secundam vocat Spinam bifurcam Britannicam, quæ quotannis circa natalitia Christi Domini floret, paulo serius citiusve pro hyemis temperie, quibus etiam succedunt bacce antequam folia erumpant: iterumque, usitato tempore, Maio viz. mense, denuo floret, adeo ut fructus virides simul & maturi eodem tempore habere conspiciantur. Hujus Generis arbor habetur prope Glasfenburium Somerset oppidum, *Spina Christi* dici solita, altera reperitur in paludis Romanensis vicu *High-street* dicto. Nos tamen fruticem hunc à vulgari *Oxyacanthâ* non differre specie existimamus: sed vel casti, talem initio extitisse, vel arte aliqua factum. Solo enim hoc accidente à vulgari disciprat.

Frutex hic *Oxyacantha* Theophrasti esse non potest cum folio sit deciduo, nec Spinas Mali Medicæ similes habeat: at descriptio *Oxyacanthæ* apud Dioscoridem ei satis apte convenit. Mespil

tertium

tertium genus Plinii videtur C. B. qui eum rectè Mespilis annumerat: Siquidem Mespilo Aronia dictæ adeo similis est ut fructus magnitudine & sapore tantum differre videatur.

Materie ejus (inquit J. Bauhinus) nihil magis expetitur ad torum, propter duram & firmam atque tenacem ejus aquabilitatem, quâ proximè ad Bixum accedit.

Oxyacanthum baccis albis in Agro Oxon. grescere affirmat D. Plor.

CAP. VII.

Sorbo affines foliis integris.

A. 1. *Sorbus Alpina* J. B. *Sylvestris Aria Theophrasti dicta* Park. *Aria Theophrasti* Ger. *Am Crataegus Aronia* effigie lanato folio major C. B. *The white Pear-tree.*

Rigidi cœli amafia egregie adolefcit recto & robusto caudice, atq. cortice rubente, potissimum extremorum ramorum, materie alba & firma. Oculi primum emergunt sublate, acuti, squamati cum fimbria nigricante. *Folia* Alni ex oblongo rotundata, rugosa, prona parte incana, supernè viridia, serrata, sapore adstringenti, multis nervis parallelis hinc inde à costa media ad latera excurrentibus, pediculis brevibus, lanuginosis. *Flores* conferti Sorbi terminalis modo, umbellæ quodammodo instar, [tetrapetali Park.] candidi, odorati: quibus succedunt Pomæ parvæ, Avellanæ minora, rubra, pauca quadam langvine obducta, umbilicata, pulpâ luteolâ, sapore acerbissimo, quæ tamen mollia reddita gratiore sapore incipiunt commendari: in quibus semina aliquot spadicæ, Pyri ferè, minora, medullâ albâ, eodem pane sapore, cortice quodam durissimo obdacta, ut in Sorbo terminali.

Non placet J. Bauhino hanc arborum pro Aria Theophrasti sumi, quæ eadem videtur Phelodry.

Gaudet præaltis & frigidis montibus, insidèmq. sylvis. In montibus sylvestris & petrosi in Anglia frequens occurrit, præsertim in Occidentibus Insulæ paribus.

Fructus non ingrati sunt, nec perinde adstringentes ut Sorbi terminalis, unde rustici in Burgundia eis avidè vescuntur ubi molles evaserint, & ad hyemem. Fugaces enim non sunt si bene asserventur. Tufes non aliter quam Ziziphi bacce leniunt, & spumæ adjuvant.

E ligno firmi & solidi sunt baculi, item carbones qui diu retinent ignem.

A. 2. *Sorbus sylvestris Anglica* Park. *Red Chese-apples, or English wild Service.*

Fruticis modum & statum non excedit, stipite & ramis incano seu cinerascete cortice tectis; foliis latis ad Viburni accedentibus, per oras minime incisus aut dentatis: floribus coloris muscosi obsoletis, quibus succedunt fructus Pyri sylvestris magnitudine, exterius rubente, lapidis acerbis Sorborum immaturorum. A rusticis tamen matura, meliorum fructuum inopia non raro comeduntur, potissimum enim decerpata & aliquandiu reposita fuerint mitiora evadunt.

In agro Westmorlandico nasci dicitur.

Salpicatur D. Tancredus Robinson hanc sorbum esse sorbum pyriformem Lobel. observatam in agris Worcesteriensibus & Staffordiensibus à D. Pitt & D. Plor. vel sorbum pyriformem horum Autorum esse sanam C. B. superius descriptam, quam Angliæ Indigenam esse denegavimus.

Clarissimus Hermannus in Catalogo Hort. Leyden. aliam speciem recentem sub nomine Sorbi Virginianæ foliis Arbuti Breyn. item Bontius sorbi, seu potius Corni Javanensis speciem. Idem Hermannus habet Mespilum spinosam sive *Oxyacantham* maximam Virginianam; & Mespilum spinosam sive *Oxyacantham* Virginianam nigram; Vide ejus excellentissimum Catalogum Hort. Lugduno Bat. An. 1686. edit.

3. *Pyracantha* Park. *Pyrac. quibusdam J. B. Oxyacantha Theophrasti* Ger. *Oxyacantha Diofcoridis sive Spina acuta Pyri folio* C. B. *Ever-green Thorn.*

f. B.

Frutex est spinosus, cortice nigricante tectus, cujus per ramos aculei, alii unciam longi, alii breviores, sursum ferè spectantes, rigidi; *Folia* juxta aculeos, Arbuti folia quodammodo similia, alia selscuncta longiora, alia unciam longa aut breviora, femunciam aut unciam lata, leviter acuminata, in quadam rotunda, pulchre per ambitum serrata, glabra, potissimum inferiora, siquidem superiora, interdum nonnihil lanuginosa sunt, nitore illo, quem superna facie ostentant inferiora, destituta ferè. *Floris* pentapetali acervatim congesti ex luteo rubentes. Fructus *Oxyacanthæ* vulgaris perisimilis ex aureo colore ad coccineum vergit, densius & velut racematim coacervatus, acidi gustus grana alioquot continens, Parkinsono granula quatuor vel quinque, ex luteo albicantia, triangula, nonnihil splendens.

In Gallo-provinciæ & Italiæ sepibus visitur sed non ita frequens Lob. Nascitur etiam in Alpina. rum genus Bravomicum & Ebrodunensium faxosis convallibus, maxime quæ torrentes præcipiti cursu viscis terras glareâ & arenis obruant.

Quamvis Bauhinus uterq. hanc Dioscoridis *Oxyacantham* esse velit: nobis tamen potior videtur sententia Parkinsoni *Oxyacantham* Dioscoridis nostram esse Spinam albam: e tradit Dioscorides Mespilum Aronianum *Oxyacanthæ* folio (quamvis alii Pyracanthæ legant) esse tradit: Mespilus autem Aronia fere Anthedon Theophrasti Apia folio est, quæ quidem figura Spinæ albe foliis convenit, non autem *Pyracanthæ* vulg.

H h h h h

CAP.

Punica Grana:
curr

1. *Malus Punica* J.B. *Punica sativa* C.B. Park. *Granata sive Punica* Ger. *The Pomegranate-tree.*

J. B.

Humilis & haud magna arbor vel potius frutex est, ut recte J. Bodaeus, quamvis interdum culta, stolonibus abscissis in iustam etiam arborem excrevit, ramis tenuibus, angulosis brachiatis, quos armant spinae rigidae aliquot, oblongae, subrectae, cortex obducit rubescens. In his folia inconstita, Myrti vulgaris aemula [vel olea] vel etiam majora, non ita acuta, ex viridi in leviem quandam rubredinem vergentia. [J. Bodaeus nudi vioris, pediculis annexa rubentibus, rubrifice intercurantibus venulis praedita] averia parte nervosa, odore gravi, praesertim si manibus contractata naribus admoveantur, [J. Bodaeus canum halitum, selumque urinae graveolentiam aliquo modo reterentia.]

Ex ramorum lateribus flores emicant punicei, pentapetali, quorum medium occupant complura stamina cum suis apicibus, cytino infidentia fide calyci, qui puniceo etiam colore fulget, uncia longior, corticosus in plures lacinias mucronatas, tondem scilicet quod flori folia, facessens, quae umbilicum postea Pomi succedentis coronant. Est autem Pomo magnitudo varia, omni fere ampla, & maximis Malis aequalis, rotunda fere, nisi quod utrinque leviter compressa. Cortex mediocriter crassius, duriusculus, fragilis tamen, ante maturitatem viridis ac laevis, post puniceus & rugulosus, qui tandem etiam ad spadicem accedit, intus luteus, gustu adstringens, numerosis acinis plenus, vino abundanti ebriis, dulci alias, alias acido, interdum medio, favorum modo dispositis, carnosus membranaeque dissepimentis, seu parietibus intergerinis, circumceptis, amaris, modo candidis, modo purpurascens; ipsis vero granis gigartorum vitis similibus, quae constant ligneo cortice & nucleo amaro, non tamen sine adstrictione.

Reperitur singulare quoddam huius Mali genus, quod nullum in acinis semen continet: Verum hoc accidentarium est, & ex lusu quodam naturae.

Diffinguntur Mala Punica saporum respectu in dulcia, acida & vinosa, seu in dulcia, vinosa & media: quae genera aliter etiam diffinguntur, ut v. g. magnitudine: Dulcia enim sunt multo maiora & speciosiora, & granis maioribus. Perhibentur etiam dulcia ceteris magis scabro esse cortice. *Antiquus* dicuntur non quibus nulla inest granorum duritia, sed quibus minor.

Amat hac arbor solum cretolum, macilentum, sed in pingui quoque provenit. In calidis Mesi diem vespere regionibus sponte exit, velut in Gallia Narbonensi, Balearibus insulis, Italia & Hispania, ac praecipue in regno nunc appellato Granatae; quae a frequentia Malorum Punicarum nomen accepisse creditur. [In finibus Granatae parce, quaequid scribat Matthiolus; nam hac in parte maiorem fidem habemus Lacunae Hispano. J. B.] In frigidioribus regionibus, ut Germania & Anglia natioforum duntaxat hortis culta cernitur, ubi etiam hyeme curiosae contengenda aut reponenda est, ne a frigore violeat. Et tamen umbras amare aiunt & rigationes.

Temperamentum & Virtus.

Poma omnia in genere cunctis boni succi, ventriculo convenientia, sed pauci nutrimenti: omnia (autore Dioscoride) Veneris impetus excidunt, ea praecipue quae frigidae temperatae sunt, ut acida.

Dulcia eorumque, syrupus exhibentur in tussi chronica & pleuritide: in febribus minus commoda sunt, quia inflammationes, caloremque, augent.

Acida frigida sunt & adstringentia: stomachica: unde eorum ut & syrupi ex iisdem confecti usus est ad sitim, febres biliosas, gonorrhoeam, picam gravidarum, omni putredinem & similes affectus.

Vinosa (acido-dulcia, Granata *muzae*) media sunt natura inter dulcia & acida, cardiaca & cephalica Usus praecipue in Syncope, vertigine, &c. Ex malis hisce ad usus supradictos succus exprimitur & fermentatus depuratusque vinum dicitur.

Varios modos parandi vinum Granatorum vide apud J. Bauhinum. Simplicissimum videtur sequens.

Acini maturi diligenter à cortice & membranis repurgati praelo committuntur ac exprimuntur, mox vinum fuscis ad id accommodatis percolatur, & in vasis vitis exsiccantibus desidere sinitur, defecatum reponitur assulo oleo ne vappescat aut acescat. Utiles est potus ad sitim febrientium extinguentiam.

Potest etiam ex succo expresso & defecato, admixto saccharo, & decocto, deinde fermentato, parari vinum generosum & inebrians.

Flores, tam *Balaustia*, quam *Cytini*, naturae sunt terrestres & valde adstringentes, unde creberrimus eorum usus esse solet in omnis generis fluxionibus, v. g. diarrhoea, dysenteria, fluxu uterino, &c. Extrinsecus in pulverem trita & inspersa intertriginibus aliisque ulceribus celerissime ad cicatricem abq̃, erosione producent: sanant etiam oris ulcera, tonsillas, uvulam, &c. in collutionibus. Scorpionibus etiam adversari dicuntur.

Cortex (*malicorium*, *psidium*) ejusdem naturae cum floribus est; Utiles etiam ad coria preparanda, & ad atramentum velle gallarum. Addit Constantinus, Malicorium vino decoctum & potum omnes ventris tinea necare, maxime eas quae Alcantaras vocant.

Nuclei itidem refrigerant, astringuntque, imprimis qui ex pomis acidis collecti. Breviter flores, cortex, nucleis [adde & folia] ad ea conducunt quibusque, adstrictione opus est.

Ex Malis Punicis confusus cum suis corticibus exprimitur succus qui purgat bilem flavam, ut scribit Caelius Papius. Hoc de Punicis dulcibus accipit J. Bauhinus, & corticis amaritudinem tribuendum censet.

2. *Malus Punica sylvestris* C. B. Ger. *agrestis* J. B. *The wild Pomegranate.*

Domesticae & cultae per omnia similis est, asperior tamen & spinosior. Passim haec sua sponte luxuriat in sepius Narbonensibus. Nobis non videtur specie differre à sativa.

2. *Malus*

3. *Malus Punica sylvestris major, sive Balaustium majus* Park. *Balaustium flore pleno majus* C. B. *Balaustia Hispanica* J. B. *Balaustia* Ger.

J. B.

Balaustia flores sunt ampli, Punice cujusdam sylv. densissimo foliorum purpurascenscentium sacretu stipati, gustu adstringentes, non Cytino oblongo ut in sativa pomifera Punica seu simplici, seu multiplici flore, (qualis nonnunquam reperitur) sed compresso, lato suffultis, cui color ex flavo purpurascens, corium durum, lignosum, in lacinias quoque divisum. Adeo multiplici folio interdum constant, ut Rose videantur centifolia colore saturato.

4. *Balaustium minus* Park. *Balaustia flore pleno minore* C. B.

Folis atro-virentibus, calice crassiore, flore minore, tristiore, saturata purpurea punicante à priore differt, inquit C. Bauhinus.

Cortex Granatorum menses movet, & febres intermitentes saepe fugat, ab experientia Tachenii; abundat enim quodam Alkali aperitivo, quod patet multis experimentis. D. T. R.

C A P. XI.

Malus Limonia Malabarica fructu umbilicato.

Katou-Naregam H. M. P. 4. T. 13.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, multisque ramis donato, qui cortice cinereo odorato obducti, ac fungosa intus medulla repleti, necnon spinis fuscis, nitentibus & aculeatis insuper muniti sunt.

Radix flavescens, fusco cortice tecta, amara, odorata. Folia persimilia sunt foliis *Mal-Naregam*, praeterquam quod nervuli è costa media exeuntes crassiores sunt, & inferne magis emineant; quo fit ut in plicae ea ac rugas crispentur.

Flores plures simul juncti extremis furculis proveniunt, & calyci viridi in quinque lacinias acuminate sedo inhaerent, viridi-flavescens, odorati, subamari, quibus subrotundis foliolis confantes, flammulis candidis octo aut decem medium obfidentibus; inter quae *sylus* prodit exiguis, itidem albis.

Fructus Limones pusilli sunt, tenuioribus sulcis striati, ac in vertice calyce florum surrecto coronati, atro-virides primum, albis interstincti punctulis, dein aurei, cortice Limonum cortici haud assimili cincti, carneque candida, acidi ac vinosi saporis, intus repleti; intra quam numerosa continentur semina oblongo-rotunda, plana, candida & nitentia, duplici ordine locata, ac membranae quibusdam pelliculis seu parietibus intergerinis sejuncti, ita ut singula in singulis latitent cellulis.

Crescit frequentius locis arenosis & petrosis circa *Parakad* & *Kaymaal* provincias Malabar: Semel Locum. in anno maturus fert fructus, mensibus viz. Decembris ac Januario.

Succus foliorum egregium capiti expurgando habetur erithimum. Idem cum Pipere longo, Zinzibere, & saccharo exhibitus tussim sedat, ceterisque pulmonis affectibus è causa frigida natos potenter sanat. Insuper è foliis hisce in aqua coctis Balneum fit, quod lassitudinem, necnon artuum doloribus tollendis mirifice conducit.

C A P. XII.

De Ficu Indica Tuna dicta seu Opuntia.

Quamvis Frutex hic Theophrasti & Plinii Opuntia non sit, cum illa, ab Opunte oppido circa quam provenit nomen sortita, herbula sit non frutex nedum arbor, merito tamen Opuntia Indica arborea, aut fruticosa dici possit, quia insigni proprietate è folio radices emittendi cum Opuntia Theophrasti convenit, nec alia quavis praeter eam, quod haecenus audivimus, arbor aut herba. Quinetiam Opuntiam hodie (ut puto) in Locride frustra quaesiveris.

Cum dico Tunam è foliis radices agere apparentiam potius & opinionem vulgarem sequor, quam rei ipsius veritatem. Quae enim folia videntur revera non sunt sed potius rami. Nam, 1. Folia non germinant, aliisque ex se folia emittunt, sed rami. 2. Folia intra annum salem spatium in iustam magnitudinem extensa postea non augentur. In hac autem stirpe quae dicuntur folia quotiens augentur & incrementum capiunt, & in nonnullis speciebus lignescunt. 3. Addit Gul. Piso, tanta augentur & incrementum capiunt, & in nonnullis speciebus lignescunt. 4. Folia plerique quibusdam Ficus dissectis radices immediate continuatas vidisse frondi. Tandem, 4. Folia plerique omnibus plantis, etiam semper virentibus, tandem decidunt; at in hac proprie loquendo perpetua sunt. Verum argumentum hoc non concludit quoniam dantur nonnullae v.g. Epiphyllolpermae in quibus folia durant quoad caules: ut neq. quod hac fructum è foliis dictis emittat; nam epiphyllolpermae quoque, idem faciunt.

Forma tamen externa lata & compressa cum foliis conveniunt, & à ramis differunt, qui in omnibus aliis stirpibus teretes sunt.

Dicitur autem hic frutex Botanici Ficus Indica, ob aliqualem fructus cum Fico similitudinem.

1. *Ficus*

bactius Opuntia

1. *Ficus Indica* major Park. *Indica* Ger. *Indica folio spinoso, fructu majore* C. B. *Opuntia-vulgi* Herbariorum J. B. *Che Drichly Pear-tree.*

In magnam interdum evadit fruticem, cui *folia* magna, longitudine nonnunquam pluriquam pedali, latitudine fœqualiparva, ex oblongo rotundata, pollicem crassa, infima etiam multo crassiora durioraq; supremis, foris membrana tecta, plurimis tuberculis asperata, è quibus spinule albe, acutæ, facili consecretant adherentes, insitiqu aculeo stationem nativam deserentes, fusco intus turgentia, colore herbaceo, tactu viscido, salivoso, qui exsiccatu granulofus arenæ tenuissime instar atricui digitorum resolvitur, per quem discurrent nervorum plurimorum mediocriter crassorum reticulati plexus; atque hæc quidem *folia* ex albis foliis jucundo connexu succrescunt, quibus etiam plurimum pro caudice utitur, & in brachia diducitur. Posthæc cum tempore increscant magis, & sunt rotundiora, imo lineam tandem substantiam acquirunt, præsertim inferiora, tumq; & spinas magna ex parte amittunt. Femoris crassitiem interdum acquirunt, ut nos in Sicilia observamus. Foliorum pinnis insident fructuum rudimenta multa, similiter spinosa, è quorum umbilico flores emicant, calathi Balaustii quadantenus effigie, succulentiore magnitudine, multi, lutei, multis foliis ungue latiores, Rolarum foliis similibus constantes; quibus marcescentibus fructus maturatur, Ficum magnam adæquans, supernè umbilicatus, pulpâ lingueo colore manus tingente insensibile, gustu subdulci, sed quam Ficum insuaviore, graminulis farctâ Lentis fere magnitudine, sed sinuatis & inæquali ambitu donatis, insensibilem, concoloribus in sinu. Genueris in fructu gravem quandam odorem esse annotat.

Cum pridem exit hæc planta foliola duo emittit crassa, succulenta [aliquid Sedi genæ emergere dices] mucronata, è quorum sinu conjugali ceu pili quidam candicantes & purpurantes, futurarum spinularum primordia simul exierunt, quos non multo post folium sequitur insensibile vestitum & hirsutum totum, nec latum fide teres fere, quod tamen temporis progressu paulatim in latitudinem compingitur, sicutque aculeum cum tempore etiam duriusculi. Radicula novellæ plantæ simplex & albicans est.

Exstillet & gummi hæc arbor, Succino flavo colore & substantia, si duritiem eximas lapideam, admodum simile, & glebulis concretum, & Tragacanthæ fere in modum vermiculatum, adeo durum, ut dentibus comminuerè vix sit. Candelæ admodum flammam non concipit, sed comburitur, nec tamen ullam odoris spirat fragrantiam, masticatum quoq; nullum saporem etiam dignum exhibet.

In omnibus ferè Americæ provinciis & insulis, exceptis maximè Borealibus, provenit. In Europæ etiam calidioribus regionibus facile comprehendit & in magnitudinem proficit. Vidit Cameracum Neapoli altero tanto majorem quam hominem, caudice duro & lignoso. Vidimus & nos Romæ in horto Pontificali Vaticano *Belvedere* dicto non minores.

Observavit D. *Tancredus Robinson* hanc Ficum Indicam producere fructum maturum in Gallia Napolitana, & Regno Neapolitano, ubi instar sylvestris plantæ loci Indigenæ ad vias, latera montium, & inter scopulos copiosè crescit.

Tam vivax est hæc planta, ut cum seminato fato, tum folio humi medio tene desoso erecta facillime. Frigoris impatiens est, ideoque hyeme reponenda, atamen & loca nimis occulta odit. Humore nimis corruptur & putrescit: ideoque ab Autumnalibus imbris & qui verno tempore cadunt peripse læditur.

Multæ hujus fruticis species in America reperiuntur.

In Mexicana provincia Fr. Hernandez observavit sequentes.

1. Prima, *Tachac-Nochtili* vocatur, quod albus fructus ejus sit: *Folia* fert rotunda, parva, leviter rarisq; horrentia aculeis: *Florem* luteum: fructum spiniferum & candentem; & in fruticis attollitur magnitudinem.

2. Secunda, *Coc-Nochtili* dicitur, quod pallentem proferat fructum. Folis constat amplis, orbiculatis, multisq; & prolisicis, horrentibus aculeis; flore coccineo, per extrema pallentem, & pomo luteo ac raro.

3. Tertia, *Atlatoc-Nochtili*, seu Tuna ex albo in rufum colorem inclinans. *Folia* fert angusta, oblonga, impensè aculeata, & nonnihil purpurascens, quod est huic tantum generi peculiare, cum cæteris omnibus viridis sint: fructum non valde spinulosum: florem extra luteum, intra vero ipsum Tunæ colore.

4. Quarta, *Tlapalnuchtili*, id est, coccineum. *Folia* fert tenuia, angusta & oblonga, sed breviora præcedentibus, ac minus spinosa; florem ex albo rubescens & parvum; pomum non adeo spinulosum, sed coccineo flammæque colore præditum.

5. Quinta, *Tzapponchtili*, ob similitudinem quam habet cum fructu Mexicanis dicto *Tzapoti*, folia fert squaletia, ovig figurâ, quibudam horrentia spinis, & flores in his luteos ex albo in coccineum colorem vergentes.

6. *Caca-nuchtili*, seu herbecia sylvestrisq; Tuna, in arboris magnitudinem attollitur, multis alis concava est, foliolis, constans rotundis, parvis & spinosis, sylvestri fructu vix Juglandem nucem magnitudine superante, sed spinis horridiorè & pallidioribus.

7. Est & *Xocobonuchtili*, similis formâ præcedenti sed tam foliis quam fructu acida. Sunt & aliæ præter dictas hujus fruticis species seu potius varietates, pro diversitate regionum in quibus oriuntur, quemadmodum apud nos Pyrorum & Ficum.

Ficus Indica levis pilosa C. B. diversâ species videtur. Hæc ex Creta missa; eaque duplex, altera folio rotundo, altera oblongo.

Ficus Indica humilis C. B. Ramis est reflexis, & veluti repentibus: flore magno luteo. An *Ficus Indica spinosa minor* Park? *Ficus Indica folio spinoso fructu minore* C. B?

Species

Species illa quam primo loco descripsimus eadem est quæ in Insula Jamaica & Barbados, *Che yitichly Pear-tree*, id est, *Pyrus spinosa* dicitur, quæque in Europa frequentissima est, cujus fructus aliquot comesti rubro sanguineo colore urinam tingunt, ut admirationi sit.

Tum fructus tum folia refrigerant & humectant, salivæque sunt, quod fit ut eorum succus ex *Vitis*, pressis febres ardentes maximè extinguat, & sitim expleat. Grana sicca & adstringentia sunt:

Hinc Poma cum granulis loco cibi sumpta alvum sistere dicuntur: gratum præbent alimentum refrigerantque, est flammisq; & corruptioni obnoxium: si largius fumantur, quemadmodum alii hofrigerantque, æstus hujusmodi. Succus plantæ aut aqua stillantia admirabilis est adversus rari fructus, æstus hujusmodi. Auxiliantur radices ejus cum Hieracii quadam specie Enterocolis, & Erythipatis febribus febres. Auxiliantur radices ejus cum Hieracii quadam specie Enterocolis, & Erythipatis febribus febres. Auxiliantur radices ejus cum Hieracii quadam specie Enterocolis, & Erythipatis febribus febres. Auxiliantur radices ejus cum Hieracii quadam specie Enterocolis, & Erythipatis febribus febres.

Indi fusco expresso pro aqua utuntur; & D. *Hughes* se fructibus hisce in inopia aquæ perdisse sitim sedasse refert. Experimenta constare aiunt folia eorumve succum vulnera recentia mirabiliter sanare. Tumores etiam & apostemata, quæ nautis plerumque accidere solent in Americam transigentibus, potenter discutunt. D. *Hughes* folia chartâ mædæfactâ involuta, & sub cineribus tosta ejusmodi. Apostemata cataplasmatis formâ applicare solebat, succosè supra spem & expectationem prospero, ut nullum vel præstantissimum medicamentum compositum ad hunc usum æquè commodum & proficuum fuerit.

Montanis magna ex parte in locis proveniunt referente Hernandez: at Huguesio in depressis prælocis, cupit ad maris litus. Gummi plantæ renum & urinæ calorem temperat.

Species illa Tunæ quæ vermiculos Cochinitæ dictos producit & alit *Nochecnopalli*, seu *Nopal*, *nochechili* Indis Mexicanis dicitur. Hernandez studiosè colitur, & à pecorum argumentorumque injuriis diligerè defenditur. Interdum sponte natura, interdum hominum industria vermiculi hujus semina [superioris anni] seu ova tunis admoventur, quæ brevi animalcula excludunt, cum adoleverint & ab incolis exhorcata fuerint Grana perperam dicta. Hæc toti Europæ inferuntur diutissimo commercio, quinque mille sexcentas septuaginta arrobas, anno 1587. una classe in Europam tractas refert Acofta. Curam & culturam grani tradit Herrera his verbis: Est illud [Gratum dictum] vivum animalculum vel potius insectum, à cinice formâ non multum abladens, cum primâ plantæ se applicat pulice paulo minus, è semine erumpit Acari magnitudine, & arborum intertegum atque adeo totum hortum implet, & ferel atque iterum quotannis colligitur. Arbores cetero ordine instar Vitium disponunt, atque studiosè colunt, & repurgant à zizaniis: quo recentiores sunt plantæ ed copiosius & præstantius ferunt grana: in primis autem necessarium est ut à variorum insectorum injuria defendantur, nec minus à gallinis quæ grana devorant. Utuntur vulgus caudis ad plantas detergendas, ne novella insectorum semina lædant: ubi autem jam satis adoleverunt, magnâ curâ eximuntur, necanturque aquâ frigida aspersa, atque in umbra siccantur & conduntur scabulis. Eadem & cinere injecto enecant, deinde abluunt, atque alis in super modis suffocant, frigida tamen enecta cæteris præstant. Plurimis modis grana à mercatoribus adulterant. Optimum longè grana dat *Tlaxcallam*, cujus indigenæ præstantissimum tinduram ex illo conficiunt, hoc modo, Committunt & macerant in decocto aluminis, & ubi relesider cogunt in tabellas, quas Hispani vocant *Grana en pan*.

Hanc Tunæ speciem describunt Piso & Marggravius, *Jamacaru* V. nomine. Ad nos scriptis D. *Tancredus Robinson* Insectum illud, seu Vermiculum exsiccatum *Cochinitæ* dictum & Ficum Indicam depascens, evadere Hexapoda, & propriè nominari posse Scarabæum Mexicanum punctatum seu maculatum nostratibus *Adip-coli* dicto similem, quæ elegantem Iconem exhibuit ingeniosissimus vir D. *Edwardus Tyson* M.D. in Philoloph. Transact. N. 176.

2. *Ficus Indica* seu Tuna prima, seu *Jamacaru Brasiliensium prima* Pisonis.

Addeo inter se variant Ficus Indicæ Tunæ dictæ, pro natalis soli diversitate, ut nisi flore & fructu, tum interna qualitate convenire deprehenderentur, ad diversâ genera pertinere viderentur.

Prima species Fruticibus aut arboribus adnascitur, tenues radices habens, quibus se illis inserit. *Folia* ejus crassa, folida, instar Aloes triangularia, vario modo sibi invicem opposita, ut in Ficu Indica. *Folia* viridia, turgentia succo viscido, sed insipida; in extremitatibus angularibus foliorum rudimenta fructuum sunt, & spinulæ acutæ juxta se posite quatuor cinereæ.

Provenit in ejus humilitate flos suavis odoris, ceterum Nymphæ majore similis, exterius constans multis foliis viridibus, angustis, oblongis, & in medio horum columna flava, rotunda, superius in multas partes diducta.

Fructus ovig figurâ est, & plus minus magnitudine, triangularibus eminentius conspicuus, cute teudus instar corticis Mali Aurantii, internè & externè colore elegantissimo ceu lacæ & cinnabari mixto. Caro interior alba, succulenta, saporosa, *seminibus* nigris, splendens referta, quæ simul cum pulpa comeduntur.

Præterquam quod ob delectabilem fructum fragrantiam & ob succum ex acido dulcem, ab æstuantibus expectantur, febricitantibus imprimis & biliosis conveniunt recentes, quod grato acore palatum afficiant, & sitim sedent, cor ac ventriculum mirè reficiunt. Succus denique ex hac planta extractus febribus ex bile ortis medetur.

3. *Jamacaru* seu *Ficus Indica* 2. Pisonis, prima Maregrav.

Frutex est arborefcens, mediocri magnitudinis, caudice tereti, griseo & stellatis aculeis obfito: superiores rami deorsum propendunt, quorum exortus sunt longi processus, teretes, stellatis aculeatis ut caudex. His ramis versis exteriora insident *folia* Tunæ modo, ovalia, compressa in ambitu aculeis singularim positis. In superficie utrâq; foliorum eminent tubercula quædam: quæ autem ramorum illorum & foliorum viridis est. Fert *florem* albicantem, qui ex illis tuberculis foliorum enascitur.

Ceterum Rosa tum ob venustatem & amplitudinem floris, tum ob ejusdem fragrantiam, omnibus seculis, omnibus terris fummo in honore & pretio habita est, omnibusque floribus & odoribus prælata.

Rosam Pomiferis accensuimus; quoniam fructus in nonnullis Pomi magnitudinem assequitur, in omnibus figurâ potius ad Pomum accedit, quam ad Baccam.

Rosam in genere sic describit J. Bauhinus, Est (inquit) frutex infirmus, Cæf. & citò senescens nisi recidatur, ut cum suffruticibus ambigere videatur, ramis aut potius virgis duris, lignosis, & ut plurimum hispida mordacibusque aculeis horrentibus, non rectis, sed modicè recurvis, frequentibus, foliis subtundis, asperis, per ambitum ferratis, quinq; & septem ex uno nervo five pediculo coherentibus, sibi invicem oppositis, supremo singulari: *floribus* primum herbaceo inclusis calyce; qui tumefcentes in virides alabastris fastigiantur, quibus dehiscentibus flores panduntur (vel simplices, vel multiplices) in calycis sui medio *stamina* quadam capillacea, luteis *apicibus* donata complexi: femine in oblongis capitulis, quæ calycibus & floribus subsunt, per maturitatem rubentibus, & in quibuldam nigricantibus, duro, lanugine involuto: *radicibus* duris lignosis, in diversa tendentibus, stolones crebros emittentibus.

Porro Rosæ partes Medici numerant octo. 1. Capitulum illud solidum, lanugine quadam repletum, floribus subtratum, cæu basin totam Rosam sustinens, Calyx vocatum, quo nomine *tamam globosam rosam totum nondum apertum sed adhuc commixtum dicitur*. 2. Cortex, [rectius Calyx] apertâ rosâ in quinque pinnulas seu lacinias divisus, Alabastris quibuldam dictis; Harum duæ barbæ sunt, duæ imberbes, quinta ab uno latere barbata, ab altera minimè. 3. Flores medium illud circum, quod capillamentis infidet, *Anthera* Offic. [apices]. 4. *Capillamenta* Anthera seu apices sustentantia. 5. *Folium*, *petalum*, cujus 6. ima pars candida *unguis* appellatur. 7. Lana in capite contenta. 8. Semen lanugine inclusum. Cortex cum lana & feminibus inclusis Fructus rectè dicitur, quarum maturitas tum ex colore ruffo, tum ex mollitie æstimatur.

1. *Rosa rubra* Ger. C. B. *rubra, flore valde pleno, & semipieno, & simplici* fere J. B. *Rosa rubra Anglicana* Park. parad. *The red Rose.*

J. B.

Rosæ rubræ frutex minor est quam albæ aut rubellæ, virgæ non ita crassæ, spinæ multo rariore & minores, nec ita mordacæ; alique rami etiam sine spinis: *folia* ex longiusculo pediculo, cui in principio velut auriculæ, foliola sunt terna vel quina, [plerumq; quina Park.] utrinque glabra, superne magis virentia, subtunda: *Flores* five Rosæ rubræ, magnæ, quadam plenæ admodum, coloris intense rubri five purpurei, quadam paucifloræ, odoratæ omnes & potissimum sicca. *Flores* fiuntur *fructus* five capitula sublonga, rubra ubi matura.

Flores colore plurimum variant; alii colore virgæ intense rubro sanguineove seu in rubro nigricante, plenæ admodum, foliis omnium Rosarum amplissimis; alii pallidiores sunt & ad Damascenarum dictarum colorem accedentes; alii adhuc dilutiores Rosæ caninæ ferè colore; omnibus tamen folia seu petala ampliora sunt quam Rosæ Damascenæ vulg. *apices* etiam crocei in medio multo plures. Odoris gratiæ & suavitate quamvis Rosam albam superat, Damascenæ neutiquam confertenda est. [Odor quamvis satis validus est, nobis non admodum gratus videtur.] Folia probe efficata & reposita tum colorem, tum odorem diutius retinent quam Damascenæ folia, quantalibet curâ & diligentia asservata.

C. Bauhinus huc refert, 1. Rosam Milefacam flore simplici rubro, vulgo Rosafina. 2. Rosæ rubro nigricante flore pleno. 3. Rosam Milefacam flore simplici rubro. 4. Rosam rubicundam Saccharinam dictam, Græculam Plinii. Cam.

Ebrodunensis historici auctores huc etiam referunt Rosam rubram pallidiorē C. B. item Rosam saturatius rubentem *ejusdem*. Verum utramque erroneè: Posterior enim est Rosâ 1. Prænestina similis Clus., quam & ipsi distinctam speciem paulo post faciunt: Si autem per priorem intelligat Rosam holosericeam dictam, nos eam pro diversâ specie habemus.

2. *Rosa Damascena* Ger. Park. *Sativa* IV. *five purpurea* C. B. *rubello flore majore multiplo* *five pleno, incarnata vulgo* J. B. *The Damask Rose.* Clusio *Prænestina* dicitur.

Rosæ hæc fruticis sunt præalti ut albæ, spinosiores tamen ipsi multo. Ejus rami abundant spinis aduncis & mordacibus. Folia non vident ut in rubra, nec polita sunt in alba, terna, quina aut etiam septena, penè rotunda. *Flores* multi simul, ex longis pediculis hispida, calyce etiam hispido, magni, pleni, incarnati, odoratiores dum vident rubri & albis, imò omnium non dico Rosarum, sed florum in genere longe odoratissimi, ut quæ halitu suo suavissimo sensum mirificè oblectant, citra ullam omnino offensionem aut fatietatem.

Damascenæ dicuntur quoniam ex Damasco Syriæ urbe advectæ creduntur. Per totam autem propemodum Europam in usu frequentissimo sunt ad Syrupum ex multiplici earum infusione parandum.

Hyemes nostras etiam æsperrimas facile tolerant.

Rosa versicolor.

Rosæ cujusdam meminit Clusius, cujus flos multo dilutior erat, Prænestina, & ferè albicans, perinde tamen magnus & plenus, in quo nonnulla etiam folia observavit media ex parte candiantia, altera purpurascens, vel similis coloris venis asperâ.

Alterius [aut ejusdem] Prænestinæ similis forma & magnitudine, quæ ut plurimum dimidia ex parte candida folia haberet, reliquâ rubra, aut tertia duntaxat ex parte alba, vel nunc integra alba, modò integra rubra inter se commixta conspiciantur.

3. Rosa

3. *Rosa Provincialis rubra* Park. parad. *rubra flore valde pleno* J. B.

Hanc J. Bauhinus in urbe *Provinciæ* Galliæ se vidisse scribit valde plenam & rubram, quæ in variis Galliæ partibus efficitur, quia valde odorata. Ex hac conserva sicca ubique paratur. Huic flos densissimis factus foliis multo minoribus quam in vulgari rubra, odorator etiam quam illi. Calyx spinulos horret. *Folia* dum ordinum, duo semper sibi ex adverso opposita sunt, quintum verò in summitate medium inter ordines locum occupat, omnia in circuitu serrata, glabra, superne viridia, inferne canescentia.

Frutex ipse paulo minor est quam Rosæ Provincialis Damascenæ, cortice viridiorē, nec adeo rubente. *Flos* magnitudine paria: Flores paulo minores, petalis non ulque adeo confertis & numerosis, colore minus saturo quam in Rubrarum optimo genere.

4. *Rosa rubra humilis seu pumilio* Park. parad.

Rosâ rubra vulgari minor est & humilior, alioquin ei non ita dissimilis, spinulis paucissimis vel nullis. *Flores* multiplicibus confertis, arcuæ stipatis foliis confertis, minutique expansi & paruli quam rubræ vulgaris, petalis adeo æqualibus ac si perfecte selecti essent; colore rubro minus saturo quam Rosæ rubræ Provincialis, odore languidiore rubræ vulgaris.

5. *Rosa holosericea simplex & multiplex* Park. R. *rubra pallidior* C. B.

Virgæ hujus vetustiores cortice obscuro seu nigricante teguntur, stolones novelli viridi obscuro, paucissimis vel nullis omnino spinis muniti. *Folia* saturatius virent quam in aliis plerisque Rosis, septem plerumque eidem costæ seu pediculo communi adnexa, cum in aliis plurimum quinque duntaxat observentur. *Flos* aliàs simplici quinque petalorum laeorum serie, cum multis in medio apicibus croceis constat; aliàs duplici, exterioribus latioribus & majoribus, interioribus minoribus, colore rubro saturo seu sanguineo, holosericum cremefinum dictum referens: interdum etiam flos magis multiplex est, sedecim aut pluribus foliis compositus, magnitudine ferè æqualibus. Omnes odore infirmiore quam Rosâ vulgaris rubra.

Hæc C. Bauhinus rosâ rubra vulgari minis rubet & flore simplici plerumque est, & foliis latissimis, cujus frutex spinis communiter caret.

6. *Rosa pumila Pannonica flore rubello* J. B. Sylv. 14. *seu pumila rubens* C. B. *pumila rubra Austriaca* Park.

Petalas atque aliquando cubitales etiam ex eadem radice profert virgas, virides, lentas, infernè paucis, superne multis spinis rigentes; foliorum alas rubræ simillimas, quinque aut septem foliis, superne viridibus, infernè candicantibus constantes: summis virgis & ramulis innascuntur satis magis calyces, five alabastris, hirti barbarice, quales in Rosis rubris simplici foliorum ordine constantibus; ex quibus deinde sese explicant magnæ, non omnino odoris expertes rosæ, pentapetale, initio rubræ, deinde paulatim remittente & evanescente rubedine, carnei fere coloris, multis luteis staminibus floribus umbilicis, quomadammodum in aliis Rosis occupantibus. *Fructus* ruber, rotundus, omnium maximus, & Pyri in modum turbinatus, fulvescente pulpa, inæqualia alba *semina* continet.

Flores passim in caduis sylvis, aliarum sylvarum marginibus, sublimioribus & desertis agris per Austriam inferiorem & universam Pannoniam Junio: Fructus maturefcit Augusto.

Hæc eadem videtur Rosæ versicolori Park. parad. quam Anglicè, *The York and Lancaster Rose* vocant: est autem Rosæ Damascenæ varietas potius quam species distincta. Odor Damascenæ remissior.

Nec diversâ videtur Rosâ crystallina *Parkins. parad.* quæ non aliter à præcedente differt quam *Rosa crystallina* colore virgarum in flore pallente saturatiore seu intensius incarnato.

7. *Rosa Provincialis five Hollandica Damascena* Park. parad. *Hollandica five Batava* Ger. *maxima multiplex* C. B. *Hollandica rubella plena, quibusdam centifolia spinosa frutice* J. B. *The Damask Province Rose.*

Ad staturam & magnitudinem Damascenæ æmulam assurgit; cortice rubente tum à Damascenæ frutice, tum ab aliis Rosis facile discernitur. Folia etiam majora & rubicundiora aliis. Rosæ colore incarnato cum Damascenis conveniunt, duplo triplove majores, foliis numerosissimis dense stipatis compositæ, extrinsecus majoribus, intrinsecus pusillis, staminum locum explentibus, & in ipsum calycem reflexis, adeo ut *stamina* & *apices*, siquos habet, vi compareant. Odor Damascenæ ad albam nonnulli accedens, Damascenæ certè longe inferior, non tamen ingratus. Variat interdum flore albo C. B.

Antequam plene explicatur flos admodum concinnus, venustus & speciosus est.

A Galliæ urbe *Provinciæ*, in cujus agro provenit, nescio an sponte, an aliunde translata, nomen accepit. Videtur æquidem species Rosæ distincta, verum de eo mihi non certò constat, cum reperiantur ejusmodi & rubræ, & albæ, & luteæ, cümque *stamina* & *apices* in flore nondum observarentur. Forte are aliqua & mangonio talis intentu effecta est.

Hujus varietatem observavit Clusius, priore aliquanto minus, hoc est, mediæ inter Prænestinam & centifoliam magnitudinis, alioqui colore, odore & formâ conveniens, quæ Rosâ centifolia Batavica altera J. B. multiplex mediâ C. B.

iiiiii

8. Rosa

8. *Rosa sine spinis, flore majore C.B. sine spinis Ger. sine spinis simplex & multiplex Park. Rosa acanthos, flore pleno, coloris rubelli J.B.*

Clus.

Multis statim à radice affurgit virgis, humanam altitudinem interdum aequantibus [Rosa intense rubescentis altitudine, figura & effigie J.B.] Si fertili solo & loco umbroso pangatur, ut plurimum vel longè infra eam magnitudinem, & cubitalibus duntaxat aut sesquicubitalibus, laevibus, & sine spinis, viridibus, flexuosis, in varios ramos diductis; [quarum tamen summi propter floris calycem, & folia furculi horridiusculi sunt, ex densissima apicularum nigrarum & asperifurcularum congerie J.B.] Folia habet alata, hoc est ternis aut quinis uni costæ (quæ subsæpera est) inhererentibus, binis semper inter se oppositis, extremis impari facis amplo constantia, sulca viriditate superne inrentia, inferne cæcæ. Extremis ramis insident flores, oblongis hirsutisque pediculis inherentes, multiplici foliorum numero constantes. Prænestinis [Damascenis] majores, mediis inter illas & rubras coloris [quem ornat varia vagaque venarum purpureascentium delineatio, subius verò folia ex incarnato candicant omnia J.B.] jucundi odoris: J.B. brevis crassius, pæne orbicularis, maturitate rubens: inaequale semen lanugine involutum continet. Radix repens, lignosa, dura, aliarum instar.

Aliud genus Rosæ sine spinis invenitur, non valde diffimilibus virgis, quod minores & rariore foliorum texturâ constantes flores proferit, colore pæne facum vini rubri, quod C. Bauhino Rosa sine spinis flore minore: J. Bauhino R. sine spinis colore pæne facum vini rubri.

Florent hæc cum reliquis mense Junio.

9. *Rosa rubella sive incarnata similis J.B. Rosa prima Prænestina similis Clus. hist. C.B.*

Prænestina, quam vulgus Provinciale vocat, valde similis est [Rosa prior Clusii præter vulgares] nec illa minus altè affurgit: in solo flore differtim est, qui circiter quadragenis aut pluribus foliis, paulo amplioribus & saturatis nonnihil rubentibus constat, multis staminibus flavis umbilicis occupantibus, alabastrisque multo crassiore ac brevior: odor minus suavis & alba ferè proxima.

Valde frequens est Viennensis hortis & totâ Austriâ, nullius tamen apud illos usus, quàm ad eliciendam aquam stillatitiam. Floret cum cæteris Junio, interdum etiam Maio.

10. *Rosa folio crispo rubello seu incarnato J.B. Rosa folio subrotundo & crispo C.B.*

Rosæ Damascenæ varietas esse videtur, cum non aliter ab ea differat quàm folio subrotundo & crispo, flore rubello sive incarnato.

11. *Rosa sylvestris rubella parva frutice J.B. An Rosa sylv. odoratissimo rubro flore C.B? Rosa sylv. tertium genus Trag?*

J.B.

Hujus frutex parvus est, cubitalis ut plurimum, formâ similis Rosæ intense rubræ, curvis nonnunquam spinis, sed raris: folius ut in illa quinquepartitis, rariis in septem foliola distributis, serratis, glabris, superna parte obscurius virentibus, denique ejusdem ferè & coloris & formæ, sed rotundioribus & minoribus; flore non parvo, coloris rubelli sive incarnati, ut vocant, quinquefolio, jucundissimi odoris, cui succedit capitulum cum pediculo infipido.

In collibus circa Genevam, v. g. la Bassie, Champe, &c. observavimus Junio florentem.

12. *Rosa rubello flore parvo simplici, non spinosa J.B. sylv. minor rubello flore C.B. quæ vulgo à mense Maio Maialis dicitur.*

J.B.

Mitior hæc nullis horret spinis, pediculo duntaxat floris nonnihil aspero: foliorum autem glabrorum conjugationes præter extremum impar tres sunt vel quatuor, serratorum, superius virentium, inferius albicantium, glabrorum: rosæ sunt parvæ, quinquefoliæ, odoratæ, coloris rubelli. Fructus rotundus, parvo Mespilo paulo minor, per maturitatem rubens, grana tomento involuta continet. In hortis fere altitudinem hominis excedit.

In montibus prope Genevam sponte provenit, nobis & J.B. observantibus. Ad radicem montis Albii prope Tigurum Gesu. Colitur etiam in hortis.

- A. 13. *Rosa sylvestris inodora sive canina Park. canina inodora Ger. sylv. vulgaris, flore odorato incarnato C. B. sylv. alba cum rubore, folio glabro J. B. The common wild Briar or Dogs Rose. Cynosbati & Cynorhodos Officinarum, quibusdam hæc thepice.*

J.B.

In magnis hæc excrevit frutes, magnis armatis spinis. Folia sunt satis magna, utrinque glabra: Flores simplices, quinquefolii, albi cum aliquo rubore, in medio stamina lutea. Succedunt capitula longa, primum viridia, deinde Coralli modo rubra, quæ ubi planè matura mollia redduntur, lapidi gustus cum aliqua aciditate: à pilis quibus femina involuta sunt inter edendum cavendum. In hujus virgis spongiosæ villosæ sæpe videntur.

In sepibus passim invenitur, omnibus in terris.

Ab hac ego speciem diversam non puto

- A. 13. *Rosam sylvestrem odoram Ger. sylv. foliis odoratis C.B. foliis odoratis Eglemiam distam J.B. sylv. odoram sive Eglemeriam flore simplici Park. The Sweet Briar.*

Non alia quippe in re quàm foliorum odore ab ea differt: neque in ejus descriptione Botanici qui diverfam velint consentiunt, aut notas distinctionis certas adferunt. Cùmque inter alias Rosas caninas hujus generis una vel altera sparsim & rariis in sepibus occurrat, & nunquam plures simul, verisimile est hæc ab earum semine nasci. His adde quod Rosa Eglemeria transplantando interdum degeneret & odorem amittat, ut observarunt Gesnerius & Lobelius.

Nobis suffragatur Turnerus, iniquens, Ego hanc nihil aliud quàm suaveolentem Cynosbati speciem existimo.

Ab hac non aliter quàm flore multiplici seu pleno differt Rosa Eglemiana flore pleno J. B. sylv. flore pleno seu multiplici C. B. & aliorum.

Rosa sylvestris flore odorato incarnato varietatem observavit nobisque ostendit D. Dale, quæ & nos quoque dudum observasse meminimus pomo spinulis sed rarioribus obfuso, rotundiorè quàm Cynorhodi vulgaris & hilarius rubente, quodque barbulas seu calycis radios non abijcit, quemadmodum vulgaris Cynorhodi pomum, sed in hyemem usque retinet donec fructus maturefcent.

- A. 14. *Rosa sylvestris altera flore albo nostras. Rosa sylv. folio glabro, flore planè albo J. B. An Rosa sylv. a. species Trag? i. e. Rosa sylvestris 17. seu arvensis candida C. B? Rosa canina humilior fructu rotundiori D. Plot.*

Differt à vulgari Rosa canina virgis gracilioribus, spinis rarioribus & multò minoribus obfuso; foliis albis, longioribus pediculis insidentibus, pluribusque simul in umbellæ formam se componentibus; fructu minore & rotundiorè: foliis minoribus & ad Rosæ pimpinellæ formam quodammodo accedentibus. Planta tota minor est & humilior Cynorhodo vulgari. In sepibus frequens est.

J. Bauhino Rosam suam sylvestrem folio glabro sic describit, Floribus est multo simul junctis, Rosæ mollioræ in modum, majoribus, omnino albis, odoratissimis, calycibus eorumque, pediculis rubentibus: foliis septenis, planè glabris, Rosæ sylv. albae similibus. Non ita in altum excrevit, nec ita robustus proferat ramos ut Rosa sylv. vulgaris, sed multum fersens, ramis quibusdam parum spinosis. Floret Junio & Julio, paulo tardius quàm reliquæ sylvestres.

Rosa sylvestris Cæsalp. virgis humilioribus & minus spinosis, floribus albis, nobis eadem cum hac nostra videtur. C. Bauhinus ad Rosam humilem flore albo Clusii refert, minus recte nostrâ sententiâ: diversam enim speciem putamus. Videndum quid differat ab hac Rosa campestri repens alba C. B. pumila campestri alba Park.

Cynosbati flores qualitatibus convenire videntur cum Rosis facivis, sed majorem vim adstringendi Vires. habent, proinde in profluviu uteri rubro & albo summa sunt æstimationis.

Fructus vi lithontripica maxime commendantur, in qua tamen excellunt exempti arilli. Schroed.

Pulvis ille in Antheris Cynosbati reperibilis, crocei coloris & summe volatilis, est genuinum sulphur vegetabile ab Archæo sublimatum, egregiis dotatum potestatibus: cui conlangineus sunt pulveres, viz. Alcohol ex Julis Corylli, fumitatus Pini, musco terrestri clavato, & in Antheris Lilliorum aliorum. Habent egregiam vim anodynâ, lipoferam, cardiacam. Hagendornius Cynosbatolog. p. 48. idem tradit Wedelius de sulphure plantarum. Ego in phthiricis & convulsivis affectibus, in phrenesi, & doloribus leniendis utiles esse existimo. D. Tanager. Robinson.

In acinis fere seminibus Cynosbati reperitur oleosa & balsamica substantia, egregiæ efficacæ in Lithiâ; flammam citò concipit, & continet ipsam essentiam plantæ. Hagendorn. Cynosbatolog. p. 70. Dio Hydropici pro desperatis habiti ad integram valetudinem restituti sunt à diuturno usu decocti fructuum Cynosbati integris cum arillis in vino. Hagendorn. Cynosbatol. p. 154. Idem affirmatur de his floribus à Wedelio.

Hujus poma cum maturaverint pulpam continent saporis cum aciditate grati, ad appetitum excitandum & æstum febrilem compescendum perutilem.

Ex hac pulpa cum Saccharo Officinæ nostræ Conservam parant, non modò ad febriles æstus, sed & ad Scorbuticos affectus calidiores utilissimam: ventrem etiam leniter asstringit, & defluxiones sistit, ut taceam palato admodum gratam esse, ventriculo acceptam, & concoctionem promovere.

Ex hac etiam pulpa bellaria & scitamenta multa, parare norunt coci & matronæ honestæ ad mensas secundas intrudentes.

Inanabilis ad hoc ænos (inquit * Plinius) fuit rabidi canis morsus, pavorem aquæ potiusque omnis afferens odorem. Nuper ejusdam militantis in pratorio mater vidit in quiete, ut radicem sylvestris Rose blandiam fibi aspectu pridie in fructu mitteret filio bibendam. In Lusitania res ge. 1.25. c. 2. & 1.3. c. 4. rebanit, proxima Hispaniæ parte: casique accidit, ut milite à morsu canis incipiente aquas expavescere superveniret episcopa orantis ut pareret religioni, servatâque elix ex insperato, & postea quisque auxilium simile tentavit.

In hujus ramis, fructus præcipuè altèrve laxis, vel ab insecto aliquo compunctis per æstam multo scilicet quoddam corpus herbacei & rubescentis coloris sæpe excrevit, quod * Bedeguar Lobelius, * Bedeguar Spongiam alii appellant, vulgus [Germanicum scilicet, circa Norimbergam] quod suppositum sonnum incumbentes provocet, Den Schilaff; cujus cineres ad dyturan, tuncas ad vermes expellendos Camer. laudat. Spongiam hanc si incidis, vermiculis exiguis albi intus referent invenies, quæ per totam hyemem in cellulis suis latitant, mense demum Maio interfectum Cardui anni mulcarum formâ prodeunt: quarum nonnullæ aculeo fere spiculo è cauda semper prominente armantur, & ad Mouffeti Seticidas referri possunt, alia è omnino destituantur; & in hoc fortè C. B. sexuum differentia. Descriptionem mulcarum vide in Car. Cantab.

- A. 15. *Rosa pumila spinosissima foliis Pimpinellæ glabrâ, flore albo* J. B. Item, *Rosa sylv. pomifera Lobelia, flore rubello, sine spinis, pumila ejusdem*. Item, *Rosa arvensis Tabernæm. spinosa ejusdem*. *Rosa sylv. pomifera minor C. B. R. Pimpinella sine pomifera minor Park. R. Pimpinella folio Ger. The Pimpernel Rose.*

Frutex est parvus, humilis, cubitalis aut summum sesquicubitalis, virgis spinosissimis, foliis minimis, Pimpinellæ foliorum æmulis, unde ei nomen quatuor conjugationum: Rosæ exiguis, candidis, [inodoris Park.] Fructus rotundi satis grandes, per maturitatem nigri.

Locut.

In fabulosis & petrosis frequens nascitur. Reperiri aunt cum & sine spinis, C. Bauhinus fe utramque habuisse ait, & Parkinsonus in eodem agro utramque simul sepius inveniri asserit. Nobis in Anglia speciem illam quæ spinis caret nondum videre contigit, nec puto apud nos oriri nisi ex accidente: at neq, dari inter has duas essentialium seu specificam quam vocant differentiam. Hinc tamen non immerito C. Bauhinus ad idem caput reducit Rosam pomiferam *Ad. Lob.* quæ levis, & Rosam arvinam *Tab.* quæ spinola. Rosæ pomiferæ titulo Lobelium describere Rosam Pimpinellam nostram cum Camerario & C. Bauhino sentio, quod eam Angliæ perquam familiarem esse dicat, quamvis negligenter nē dicam falsò eam descriperit, & sine spinis depinxerit, unde J. Bauhinus diravit, annon Rosam suam rubello parvo flore simplici non spinosam intelligeret.

Rosæ pomiferæ *Lob.* Camerarius eandem facit Rosam campetrem odoratam Clusii; cui & ego libenter adscriptor; quantumvis tum J. Bauhinus, tum Casparus frater diversam faciant, & Clusius ipse videatur distinguere: siquidem descriptio ejus Clusiana, excepto floribus odore, Rosæ nostræ Pimpinellæ egregie conveniat, quam adponemus ut Lectori judicium permittamus.

Rosæ campetris odorata, infit ille, cubitalibus aliquot aut ad summum, sed rarissime, bicubitalibus, assurgit virgis, firmis, duris, lignosis rubelcentibus, densissimo spinarum velto munitis; ex quibus frequentes confuso ordine oriuntur spinosi ramuli, virides, singuli suum florem sustinentes, album, odoratum, pentapetalon, luteæ aut Canellæ Rosæ vulgaris æqualem, capillaceis quibusdam familibus, cum suis apicibus luteis, medium floris umbilicum occupantibus. Fructus rotundus, brevis, initio viridis, deinde plenam maturitatem adeptus niger, crassa, angulosa, dura semina continet. Folia sunt inter eum quæ luteos simpliciter fert flores, & eam quæ ab aggeribus in quibus sponte provenit, sive à Pimpinellæ foliorum similitudine nomen apud Belgas accepit (*Duinen roosen* & *Pimpernel roosen* enim appellant) ferè media, per ambitum serrata, & nullius splendoris. Radix dura, lignosa in diversa tendit.

Locut.

Invenitur multis circa Viennam locis, præsertim editioribus & montosis. Floret Maio, quo tempore rusticæ mulieres plurimos ejus fasciculos, ob odoris gratiam, venales in forum deferunt. Fructus Augusto maturificat.

Rosæ spinosissima pumila flore rubro *J. B.* quæ circa Montpelium in luco Grammuntio reperitur hujus tantum varietas est, colore floribus differens. *Botan. Monsp.* His adde

16. *Rosam campetrem spinis carentem bistoram C. B.*

Flore est languide rubro, vere & autumnò prodeunte, quæ duplex, alia odoris expertis, alia foliis exiguis suavissimi odoris in monte Pilati Lugdunensium.

17. *Rosa sylvestris pomifera major Park. C. B. Rosa pomo spinoso, folio hirsuto J. B.*

Folia est palmum ferè longis, quinquepartitis, ad rubellam plenam penè accedentibus, minimis rotundis, longioribus, serratis, subus hirsuto quadam lenibus tactu: & penè cineres, capibus five fructibus spinosis, magnitudine Avellanæ rotundæ ex pediculis brevibus, spinosis: per ramulos sunt spinæ rariores.

C. Bauhinus Rosam suam sylv. pomiferam majorem sylv. pomifera *Lob.* majorem facit, ahorem, ramiosorem, paucissimis aculeis, foliis majoribus pallide virentibus; & Basilæ locis humidis in Alnetis provenire scribit: quam describit J. Bauhinus à monte Calcari allata est. Ab hac diversa videtur

- A. 18. *Rosa pomifera major Park. parad. b. e. sylv. pomifera major nostras. The greater Apple-Rose.*

Park.

Hujus virgæ crassiores sunt, cortice obscuro canescente testæ; teneriores furculi rubescunt nonnihil, spinis crassiusculis acutis hic illic armati, verum nec tantis, nec tam crebris quam Rosæ Eglanteriæ. Folia pallide viridia, quinque simul in eodem communi pediculo, rarius pauciora. Flore parvi, simplices, pentapetali, inodori, aut leviter odorati, Rosæ Eglanteriæ parum majores, eodem etiam colore rubello perfusi, capitulo spinoso infidentes, & alabastris barbatulis aliarum rosarum instar cincti. Capitula floribus delapsis in formam & magnitudinem parvi Pyri excrecent, barbulis in Vertice seu umbilico gestantia, & spinulas etiam retinentia, per maturitatem pulchrè rubentia, semina multa, alba, dura, subrotunda, lanugine involuta, pulpâ molli inclusa continentia. Pulcritudo hujus plantæ in pomorum rubentium decora specie & jucundo aspectu potius quam florum formâ aliqvis alioque partibus consistit.

In Septentrionalibus Angliæ montosis. Westmorlandia puta & Eboracensis territorio copiose provenit.

Locut.

19. *Rosa cinnamomea multiplex Park. cinnamom. flore pleno Ger. odore Cinnamomi, flore pleno C. B. minor rubello multiplicato flore, asperis spinis armata J. B. The double Cinnamon Rose.*

Descriptio Jo. Bauhini quamvis brevis huic stirpi apprime convenit, & ad eam ab aliis Rosis distinguendum sufficit.

Frutex (inquit) est asperis, duris spinis armatus, in altitudinem satis magnam, multis virgis rubentibus valde excrecens. Rosæ huic parvæ, ex brevibus pediculis, plenæ, odoratæ. Adde ex Clusio, Foliorum alæ quinis aut septenis foliis æquali inter se spatio distantibus constant, uno hinc, altero inde geniculatim conjugatimque semper adherente, unoque in cacumen exeunte, coloris superna parte viridis, infernè candidatis. Flos multiplici foliorum pusillorum glomeratione constat, colore rubello, Cinnamomi odore remisso, unde nomen. Radix latè admodum serpit, & vivax est, novas virgas subinde producens.

Maii mensis initio, omnium Rosarum prima floret, in hortis nostris frequentissima est, unde prius Tempus delata, aut ubi sponte proveniat incertum.

Huic specie eadem est, accidentibus nonnullis diversâ,

20. *Rosa Cinnamomea simplex Park. cinnam. simplici flore Ger. odore cinnamomi simplex C. B. cinnamomea floribus subrubentibus spinosa J. B. The single Cinnamon Rose.*

Parkinsonus virgas hujus minimis rubere ait quàm ejus quæ flore est multiplici. C. Bauhinus hanc habet pro Rosa Maii [sine spinis] J. Albi montis prope Tigurum *Gesn.* qu. an rectè. J. Bauhinus Rosam Maii Albi montis *Gesn.* diversam facit à Cinnamomea simplici.

21. *Rosa sylvestris Russica Park. The wild Brier of Muscovy.*

Stolones crebros, luteo-rubentes è radice emittit, tuberculis hic illic erumpentibus inæquales, quibus insident spinæ ut in Cynosbato vulgari. Folia non admodum crebra, parva, quam in illa minore. Rosæ simplices, parvæ, colore incarnato saturato.

22. *Rosa sylvestris Virginensis Park. The Virginia Brier-Rose.*

Stipitum & ramorum magnitudine & crassitie nulli Rosæ cedit; Virgæ & furculi novelli virides sunt, vestitiores canescent; plurimis aculeis tenuibus, cum crassioribus aliquot intermixtis, obsicæ. Folia in viridi obscuro nientia, parva & propemodum rotunda, multa uni costæ conjugatim adnexa, Rosæ luteæ simplicis foliis quadantenus similia. Flores summos ramos occupant, parvi, pentapetali, pallide purpurei sive saturatius incarnati, Cynorrhodi vulgaris similes, caduci.

23. *Rosa alba Ger. Anglica alba Park. alba vulgaris major C. B. candida plena & semiplena J. B. The white Rose.*

J. B.

Virgæ assurgit longis, lignosis, fungosis, in quibus spinæ acutæ, aduncæ, raræ, cortex alioqui politus & lavis: Foliola quina vel septena, crenata, glabra, sublonga, quædam penè rotunda, pediculi dorso spinolo interdum: Extremis ramis calices plures ex pediculis non minacibus inhaerent: quibus apertis apparent rosæ pulchræ, odoriferæ, albæ, multorum foliorum: (interdum cum negliguntur pauci productum folia, nisi aliud genus sit) quorum interiora minora, exteriora verò majora & ampliora, in medio apices luteos includentia. Succedunt fructus rotundi, rubri ubi maturi, in quibus grana dura, lana involuta. Odor huic languidus.

Dudum est generum, altera flore majore & pleniore, quæ in umbrosis interdum ad octo aut decem pedum altitudinem assurgit, stipite in hoc genere crassissimo; altera flore minore & simpliciore, Rosæ Damascenæ altitudinem vix excedens: illius flores imâ præcipue parte versus fundum aliquam roboris tincturam ostendunt; hujus candidi purioris & impermixti coloris sunt. Hæ tamen duæ non videntur specie differre, sed accidentibus duntaxat quibusdam à Soli aut cæli aut cultura diversitate ortis variare.

At neque Rosæ incarnata ab alba minore differre specie censenda est, cum solo floris colore incarnato, ejusdemque majore expansione discrepet.

24. *Rosa laetolia J. B. alba minor C. B.*

Elegans est, non magna, foliis multis, dense stipatis: quæ singula si evellantur constata sunt, cum verò simul calyci inhaerent in flore integro, videtur quiddam diluti ruboris emicare.

Et hæc prioris varietas esse videtur.

Considerandum etiam quantum ab eadem differat

25. *Rosa humilis flore albo Clusii J. B. sylv. odorata albo flore C. B.*

Clus.

Quæ humilis est & fruticosa, foliis illi quæ album florem fert persimilis: sed ejus flores, licet albi, longè minores, neq, unquam planè sese explicantes, ejusdem cum alba vulgari odoris & coloris, qui tamen plus carni admixtum habet. Paulò serius illa floret. Plurimum accedere videtur ad Græculam Plinii.

37. *Rosa Hungarica* Park. parad. *The Hungarian Rose*.

Rosa Hungarica virgis viridibus, spinis raris obfistis Rose vulgaris rubra staturam & magnitudinem assequitur, raro excedit. Flos ipse magnitudine, foliorum multiplicitate, & figura Rosam rubram amulatur, verum pallidior est, & si curiosi spectetur maculis crebris dilutionibus eleganter confersa rubra velut irrorato, apparet. Odor quam rubra jucundior.

Alia varietates Rosarum in hortis reperiantur, ut *Rosa punicea Cornut.* *Rosa Arboreas* non descripta *Sibaldi* prodrom. Hist. Scot. *Rosa Cypriana* seu *Rosa Pimpinella* foliis minor nostras, flore eleganter variegato Catalog. Hort. Med. Edinburg.

De Rosarum temperamento, calidum sine aut frigida non levis est inter medicos controversia: quia misa, nos earum vires & utilitates quas humano corpori prestant breviter indicasse contenti erimus. In usu sunt rubra precipue & incarnata, vulgo *Damaſcena* dicta.

Vires.

In rubris plus est terreæ substantiæ, & refecantis adstringentisque facultatis, non tamen absq. humido quodam permixto, quod quidem ipsis adhuc virescentibus inest, in refecatis vero perperitum est. Succus ergo hac de causa & diluunt earum ad alvum subducendum quoque faciunt, minus tamen quam *Damaſcenarum*. Refecata autem hæc rose humiditate jam assumpta, adstringunt & refecant. *Dod.* quocumque periores medici consentiunt. Nam (ut recte Langius) virtus Rosarum laxativa & odorifera in supernis ejus partibus consistit [unde & facili evaporat] at adstrictoria & roboris alitrix in internis delitescit. *Hæc de Rosæ rubris intelligenda sunt; nam Damaſcenarum folia etiam refecata cathartica vim retinent, ut & ipsi experti sumus.* Pergit *Dodonæus*, Robur cordi conciliant, ac tremoris & palpitatio ejus succurrit, hepar, renes & alia viscera debilia confortant: ventriculum flaccidum, debilem & humidum siccant & corroborant: fluorem muliebrem, & superfluum menstruum purgationem compescunt, sanguis undequaque, eruptiones sistunt: sudores reprimunt, alvum nimio floris laxam constringunt: antidotis omnibus utiliter admiscuntur, & alis quoque medicamentis, siue foris adhibendis, siue intra corpus affumendis, quibus adstringens ac corroborans aliquid inde accedit.

Ipsæ expertus sum (inquit *Simon Paulus*) pulverem Rosarum ex atrorubentium 3j. pondere singulis vicibus bis quotidie in aqua Plantaginis propinatam ex sententia contumacissimam dysenteriam perfrasse. *Quadrupart. Botan. Claf. 2. p. 181.*

Apices croci, Officin. Anthra: dicti, refecant similiter & adstringunt, & potentius quidem quam ipsarum Rosarum folia: Extincta immixturæ dentificis ad gingivarum adstrictionem, fluxionemque, exsiccationem: cum aqua Cydoniorum destillata dantur utiliter nimio mensium fluxu.

Calyces quinetiam & alabaſtri iisdem viribus pollent, unde ad dentes à corruptione servandos, & gingivas roborandas sumitur aceti Scyllit. & aquæ & calycibus Rosarum destillatæ aqua porio, & eo lape os colluitur, annotante *Monardo Hispal.* Sed (inquit *Dodonæus*) cum his odor desit, minus utilis fuit, humanæque nature minus amica.

N. Rosæ, præsertim recentes, adnotante *Melie*, coctionem nullam sistant; facultas enim earum tergens & purgatoria mox igni resolvitur, remanet adstringens manifestior; unde etiam ante vim catharticam in superficiei & facile resoluibili ac separabili parte consistere.

Notatu dignum est, quod quamvis *Rose* decerpere celerrimè exsiccentur, atque inter sicandum suavitissimum odorem expirent, tamen in horto sentibus adhuc herentes, nullum ad aliquam notabilem distantiam de se fundunt odorem, quemadmodum *Caprifoli* & *Caryophyllorum* nonnullorum flores, adeo ut in Rosario floribus explicitis pleno deambulans fragrantiam nullam naribus percipies, ut si oculis clausis eo introduxeris eses, te in Rosario versari planè necirres: quod argumentum est odorem Rosæ in vapore aqueo facile resoluibili & dissipabili consistere.

Folia Rosarum rebus subſtrata copiam feminis imminuere scribit *Galenus*: sequæ in nocturnis Veneris imaginationibus cuidam auſidit *Rosæ* experti, qui ex his subſtratis levamen sentit, citra ullam renem noxam. Ex foliis etiam aſulis & expressis (referente *Plinio*.) Diaphanata olim fiebant ad sudores coercentes, ut à balneo inarescerent corpora, dein frigida abluerantur.

E. Rosis multa parantur medicamenta, ut v. g.

1. Aqua destillata. *Matthiolus* vasis vitreis in *MB.* elicita precipue commendat, eique quæ in vasis metallicis destillatur longissime præfert: nec immerito. Nam & empyreuma omne hoc modo cavetur, nec aqua pravam aliquam aut noxiam qualitatem à vasis contrahet, ut in metallicis destillata solet.

Refrigerans est & cardiaca, spiritus languentes recreat & confortat, vel odore suo, naribus admotæ, vel in cibis & jussulis usurpata, vel temporibus ea fortis, vel in suffumigiis: Vetiæ etiam ad roborem & inflammationes oculorum exterius applicata, necnon ad capitis dolorem.

Damaſcenarum aqua multo odoratior est, purgat etiam larga doſi, ad 3 x. exhibita, *Costæo* teste. Tragematis, placents, condiments & aliis, quæ voluptatis excitandæ gratia consueſcunt, multis admixta, saporis gratiam conciliat, adeoque frequentius usui est in culina ut vix ullum sibi locum in medicina reliquerit.

2. Conferva rosarum, quæ fit tundendo rosarum exunguium partem unam cum duplo sacchari solidi in mortario marmoreo pistillo ligneo, Adstrictoria est & Cardiaca, post biennium prævaleat vis cardiaca, recentior magis adstrictoria est, unde cum *Mithridatio* mixta destillationes in nares & deflexiones humorum in oculos obstat: utilis etiam est ad alvi fluxum sistendos. Conferva vetustior cum *Diarrhodo* Abbatis mixta ad lipothymias, deliquia & tremores seu palpitaciones cordis utilis est, ventriculum etiam languentem & infirmum excitat & roborat, concoctionem promovet, vomitum compescit; & antidotus censetur adversus morbos contagiosos.

3. Conferva sicca, Saccharum rosarum dicta, iisdem viribus pollet quibus conferva humida vetus.

4. Syrupus

4. Syrupus ex Rosis ficcis paratus ad eadem valet, atque insuper sanguinis fervorem temperat, & febricitantibus utiliter exhibetur.

5. Mel rosarum, quod fit ex succo rosarum expresso & foliis contusis cum melle mixtis, servectis, & expressis & deinde colatis, colaturâ decoctâ ad consistentiam mellis. Hujus usus insignis & frequens est in gargariis & collutionibus, ad ulcera, oris, faucium, gutturis aliarumve partium mundanda & sananda, & ad humores eo consistentes inhibendos, qui eorum consolidationem impedire solent; usurpatur etiam in clysteribus ad refrigerandum & detergendum.

6. *Diarrhodo* Abbatis ut & *Aromaticum rosarum* in obſtructionibus viscerum calidis locum habet, estque cardiaca insignis & ad eadem valet ut quæ prædictæ præparationes.

7. Acetum Rosarum inflammationes omnes sedat, incidit, purgat, roborat. Multi etiam usui est ad somnum inducendum, vel aquâ rosaceâ mixtum, & naribus admotum vel cum alii hypnoticis temporibus applicatum.

8. Oleum Rosarum calores omnes sedat, inflammationes mitigat aut prohibet: membra debilia confortat, digestivam facultatem & calorem naturalem excitat & corroborat, aliis etiam unguentis & medicamentis admiscitur quæ refrigerando & adstringendo intersunt. Fit autem ex rosis recentibus contusis in oleo olivarum coctis in *MB.* & expressis.

9. Unguentum rosaceum iisdem ferè usibus inservit quibus oleum. Plurimum valet in principio apostematum; repercutit enim materiam, sedat dolores eorum, & capitis febricitantes, & inquietudinem: refrigerat febres ardentes, epar & stomachum calefactis: cum unguento *Populeo* mixtum, & fronti ac temporibus illitum somnum provocat. Papulas, ulcuscule, & eruptiones quasque calidi refrigerat & compescit.

10. Syrupus rosarum solutivus fit ex rosarum foliis viridibus modò per infusionem modò per decoctionem. Per infusionem iteratam multoties, hoc est, ex infuso in quo pluries Rosarum virescentium folia multa macerata sunt, nobile & securum purgatorium medicamentum paratur (inquit *Amarus*) quod & pueris tuto exhiberi potest; utilissimum quando expurgatione alia potentiore aut opus non est, aut ut non expedit. Humeſcat porro & refrigerat, idè etiam febrium ardentium calores non minus sedat, & viscerum inflammationes mitigat & itim extinguit, ut ait *Dodonæus*, & experientia confirmat. Est sanè medicamentum lenè, benignum, tutum, multi usui, & magni in morbis calidis præcipue solaminis, quodque ob vim adstrictoriam in dysenteria & aliis alvi fluxibus non secus ac *Rhabarbarum* cum ægriorum juvamento usurpatur.

Parantur etiam ex Rosis *Damaſcenis* Conferva & Mel rosarum earundem cum Syrupu virium.

Utinur etiam (inquit *C. Hofman.*) succo rosarum incarnatarum ad *Eleuther. ref.* & de succo rosarum, recipit & succum rosarum & Scammonium eadem quantitate. [At *Parkinsonus Eleutherium rosarum*, è succo rosarum rubrarum fieri ait.] Exploratum est (inquit *J. B. hist.*) contra gutta calidam, & malos tumores calidos & furiosos; fortiter purgat; sanat certas simplices & duras, & reliquias malorum humorum in convalescentibus exquisitè evacuat, potenter solvit, & est calax aliarum medicinarum. Alia adhuc medicamenta è rosis parantur, quorum vires ex dictis æstimari possunt.

Folia Rosarum *Damaſcenarum* exsiccata in odoramentis non postremum locum obtinent, à matronis nostris valde experta ad pulveres Cyprios quos vocant & ad Sacculos cum aliis suaveolentibus interfectos, quos in arcis inter vestes & lineamina recondunt, ad ea odore suo imbuenda. Eadem vel in infuso vel in pulvere exhibitæ satis feliciter purgant [Costæus in feno lactis caprini bibenda præscribit] Unde constat vim catharticam, saltem in hoc genere, parti tenui & volatili quæ inter sicandum exhalat & evanescit non inherere: at neq. in parte illa quæ tincturam & colorem communicat, cum Rosarum *Damaſcenarum* color, quamcumque curam adhibeas, magna ex parte siccando evanescit.

Rosæ autem, præcipiente *Sylvio*, mediocriter aptæ sereno cœlo manè lætæ, eodem die ut sunt siccantur Sole, si potes, sæpe vertendo. Nam vix umbra siccaverit, quanquam id esset opatius; siccatæ avellæ, & vase terreo recondæ.

Rosæ proprietas quædam testes lædere scribit *Fuchsius*.

Rosæ albe non minus refrigerant & exsiccant quam rubræ aut incarnatæ; non alium tamen in medicina usum habent quam ut ex se aquam stillent, quæ specifica proprietas oculis prodest, eorundemque roborem & inflammationem lenire & sanare creditur. Albas *Damaſcenas* ceteris in purgando excellere scribit *Manardus*.

Semina dura quæ capitibus Rosarum insunt in pulverem redacta, ac è vino pota calculum pellere (*Trago* teste) tradunt. Eandem facultatem nonnulli spongiosis quæ sylvestribus adnascuntur Rosis, si in pulverem redactæ aut in vino decoctæ calidè fumanur, tribunt. Verum cum *Dodonæo* consentit *J. Bauhinus* nec femina, nec spongiosas, eo eorum adstrictionem & siccitatem ad calculum & urine difficultatem quicquam valere, nisi per accedens, renes corroborando, & refrigerando. Cum enim nonnulli calidi renes gignant calculos, & verò illi diurectis validioribus valde debilitentur; mirum non est robori indè renes ut pellendo calculo apiores sint. Reliqua vide apud *Dod.*

Succus è fructu rubro maturo totaque sua substantiâ tulo expressus, posteaquæ siccatus, demumq. in pulverem redactus gonorrhææ, & tam rubris, quam albis mulierum profluvii singulari experimento medetur.

In genere Medicamenta è Rosis præparata multum celebrantur in curatione phthisicorum, tabidorum, & pulmonarium affectuum à *Riverio*, *Sennerto*, *Rosenbergio* aliiſque.

Egregias vires & efficaciam medicamentorum è Rosis præparatorum in phthisi, podagra, calculo, canum rabidorum morſu, capitis doloribus aliisque morbis, in fluxibus alvi aliarumque partium; in febribus, hæmorrhagiis, vulneribus, inflammationibus, insectorum puncturis, Scorbuto, mobilitate dentium. Vide apud *Carolum Rosenbergum* in *Rhodologia* sua.

Ceterum odorem Rosarum visui nocivum esse ab exemplo probatur in *Ephem. German. Ann. 12.* Obſerv. 149. quod sane nollem, cum nihil odore illo naribus nostris gratius & acceptius sit.

Pro Medicamentis è Rosis Perficis seu Alexandrinis, aliſque, vide *Monardum* apud *Car. Cluf.* SEC.

vino si propinetur colicam passionem sanat; cum aqua mixtus & exhibitus, vel foris applicatus hemorrhoidum dolores placat; tandem cum lacte muliebri epotus vomitum excitat, necnon idcirco aliisque morbos biliosos curat; at oculis adhibitus eorum affectibus conducit.

4. *Jambos sylvestris Samfravadis dictus alter.*

Tijeria Samfravadi H. M. P. 4. T. 7. p. 15.

Præcedenti perquam similis est, nec proceritate cedit.

Radix tamen ex albo flavescens, fibrata, amara, inodora. *Flores* purpurei, fructus quadranguli, saporis primò dulcis, dein amari & ingrati.

Provenit in variis provinciis Malabar, locis nimirum uliginosis & aquosis. Singulis annis maturus exhibet fructus, mensibus viz. Januario, Febuario, Martio & Aprili.

Arboris hujus lignum durum est ac solidum, atque operi fabrilis accommodum: Cæteræ verò partes eundem planè habent usum cum *Samfravadi*.

5. *Jambos sylvestris montana*, Malla-katou Tsjambou H. M. P. 4. T. 8. p. 17.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis, 14 circiter pedes alta, caudice albicante, variis ramis in orbem diffusis donato, qui cortice scabro, primùm rufo, dein cinereo, saporis adstringentis, odorisque sylvestris obducti sunt. *Radix* flavescens, rufo cortice tecta, unctuosula, insipida, inodora. *Folia* geminata brevibus petiolis ordine decussato ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, atro-viridia, superne nitentia, inferne nequaquam; nervis aliquot è costa media albicante, ac in averfa parte altè exuberante, in latera excurrentibus: sapor acidus & austerus, odor nullus. *Flores* exigui Tilie florum magnitudine æmuli, purpurei, inodori, acidi, numerosi fuscis tenerioribus proveniunt, atq. calyce viridi in quinque rotunda, cochleari instar concava foliola secto inhaerent, quin, aut sex crassis, mollibus, subrotundis, ac exteriora versùs reflexis petalis confecto inhaerent, in quorum medio *stylus* prodit, itidem purpureus, superius tripartitus. *Flosculus* pari fertilitate succedunt fructus subrotundi, magnitudine Pruni haud absimiles, umbilico lato quadruparto in vertice præditi, cortice viridi cincti, carnèq. densa, acidi ac ingrati saporis, intus relet; intra quam nucleus locatur albicans, itidem acidus & austerus.

Nascitur frequenter locis montanis in Paroe aliisq. provinciis Malabar: quotannis maturus fert fructus, mensè viz. Augusto.

C A P. II.

Prunus fructu umbilicato, pyriformi spinosa, racemosa. Idou-Moulli H. M. P. 4. T. 18. p. 41.

Arbor est procerà, 70 circiter pedes alta, caudice crasso, multiq. ramis longè latèq. diffusis donato, intus viridi; necnon fuscis numerosis, rigidis, fuscis, glabris, ac nitentibus spinis insuper dotatis, undique ornati sunt. Lignum albicans fibrosum, densum, cortice cinereo, intus rufo ac subviridi, saporis subamari tectum, cujus matrix rubicunda, prædura. *Radix* albicans rufo cortice cincta, saporis amari, odoris terrestris. *Folia* circa ramulos spinulos brevibus ac rotundis petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia, costa media rufescent, odor & sapor nullus. *Flosculus* itidem circa spinulos ramulos atro-rubentibus ac asperis petiolis numerosi proveniunt, purpurei, quin, oblongo-rotundi acuminati foliolis constantes, quinque in medio flavescitibus fibris, apicibus dotatis præditi; inter quos similis prominet *stylus* rubicundus, exiguus: sapor ingratus, odor nullus. *Flosculus* pari fertilitate succedunt fructus pyriformes, subvirides ab una parte, ab altera verò rubicundi, nitentes, exigui in vertice umbilico coronati, carnèq. viridi, densa, succulentà amarà intus relet; intra quam ossiculum heret rubicundum, Nucleum includens candidum, gustu primùm Avellanae haud absimilem, dein tamen ingratum relinquente saporè.

Provenit locis campestribus & arenosis in *Palorti* aliisq. provinciis Malabar. Quotannis semel, nonnunquam bis, maturus fert fructus, Januario, viz. & Martio mensibus, diuque superles manet.

Cortex, flores, fructus valent adversus Maniam, Phrenitidem aliisque cephalicos affectus.

E cortice in aqua communi decoctio fit, quæ ieterum, hydropem, aliisque chronicos morbos potenter sanat.

Radix cortex cum Santalo rubro in pulverem redacta, ex eoque cum lacte muliebri cataplasma confectum ac in inguinibus impositum bubonibus Veneris medetur.

C A P. III.

Prunus Brasiliensis fructu umbilicato Pyriformi, officio Cerafino pari.

Ibiruba Brasiliensis Marcgrav. Pl.

Arbor cortice, ligno & nascendi modo *Guaibae* similis, ramos tamen habet ut nostra *Cerafinus*. *Folia* fert duos aut tres digitos longa, [teretia *Pij.*] membranacea, superius saturatè viridia, inferius pallida, uno nervo secundum longitudinem, nullis venis transversis, duo semper sibi invicem opposita: in ramorum quoq. extremitate duo fructus sibi opponuntur, in suis pediculis digitum longis propè opposita folia enati; flavi seu auri coloris, magnitudine pruni, sed rotundi & versùs pediculum turbinati, umbilicati, umbilico è flore reliquo, cuticulà tenui vestiti, carnè succulenta fulva, saporis acidiusculi ac paulatim amaricantes, haud ingrati, odoris subdulcis & vinoli. Continet lapidem, (sape duos, in uno latere planos & conjunctos, cætera rotundos) magnitudine Cerafini, qui continet intus nucleum album, amaricantem. Similis est lapidi *Upapitanga*, nec facillè dignoscuntur.

Magnà copià sine noxa comeditur hic fructus, & ab incolis venum exponitur. Per taleolas transplantatur; ob excellentiam fructuum ex sylvis in hortos translata.

Inter folia hinc inde caudici flores cum pediculo adnascuntur, albi, ut in *Guaibae* ferè, *Pij.*

C A P. IV.

Prunifera Indica fructu umbilicato sulcato, Grossularia simili.

Bella Modagam H. M. P. 4. T. 59. p. 121.

Arbor est speciosa atque præcella plurimùm; caudice crasso, albicante cortice obducto, ramulifera, viridibus, fungosè intus medullà repletis plurimis donato. *Radix* albicans, flavescens cortice tecta, saporis acris. *Folia* Modagam foliis cum formâ tum magnitudine similia. *Flores* suaveolentes, insipidi, plures simul juncti, extremis ramulis proveniunt, calycis viridi in quin, laciniis acuminatis secto inhaerent: constant ii ex unico folio oblongo-rotundo, bifido & aliquando trifido, superne albo-friato & lanuginoso, inferne viridi-albicante, quinque tenuibus *filamentis* medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit candidus, oblongus, capitulo rotundo. *Fructus* subrotundi, virides, glabri, uvis crispis haud absimiles, at quin, angulis sulcati, & calyce florum surrecto in vertice coronati, tenui pelliculâ cincti, carnèq. viridi & adstringente intus relet, intra quam ossiculum locatur candidum, nucleum includens albicantem.

Crescit locis montanis & arenosis in *Mangatti*: Semper virescit, floret ac fructus fert, diuq. frugifera manet.

Ex arboris foliis cataplasma conficitur, quod tumoribus impositum potenter eos emollit & maturat. Ex iidem in aqua coctis Apozema præparatur, quod urinam movet, & menstrua obstruenda provocat.

C A P. V.

Prunifera Brasiliensis fructu umbilicato, octies friato, seu sulcato.

Ibi piranga seu Cerasus Brasiliensis Pisonis & Marcgrav.

Arbor est figurâ Cerasi nostratis acida, nisi quòd truncus contortior hinc inde cum ramis dispergatur. *Folia* habet lœvia, superne saturatè viridia, inferne dilutiora, bina semper directe opposita. Ad foliorum exortum multos fert flores, in pediculis cerasinis, albos, quatuor foliis constantes, & multis staminibus. Flores sequitur fructus miniatius, magnitudine verrucilli seu baccae Mori, rotundus & octies profunde striatus, umbilico præditus; cuticula vestitur miniata, cerasina, pulpa quoq. miniata succulenta, saporis calidi & subamari, cùmque gravi acore adstringentis lapidem continet rotundum, paulum compressum, albicantem, haud durum, in quo nucleus deprehenditur albicans, amar saporis: Qui lapis dignosci non potest à lapide fructus *Majandiba*. Fructus secundæ mensæ deliciis non solum sed ægris prodesse solent: ventriculum enim languidum mirè rescitant, flatus discutiunt, nauseam stomachi reprimunt.

Olim sylvestris tantum erat hæc arbor; nunc ob usum & elegantiam in hortis Lusitanorum colitur.

C. A. P. VI.

Prunifera Indica fructu umbilicato racemoso Avellanae magnitudine.

Katon-Theka H.M. P. 4. T. 28. p. 59.

THeke species est minor & humilior, crassitie Pruno haud absimili caudice, cortice obdueto cinereo, necnon ramulis viridibus, quadrangulis, ac sulcatis, plurimis itidem ornato: *Lignum* albicans, inodorum, insipidum. *Radix* purpurea. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè colore atro-viridi nitentia, infernè viridi dilutiore, spithamam longa, tres quatuorve circiter digitos lata, insipida, inodora, costâ mediâ flavescente. *Flores* è furculorum extremis inodori ac insipidi oriuntur in Jube formam dispositi, numerosi, quorum singuli ad flores Lilac accedere videntur, oblongi, candidi, quinque teretibus, crassis, mollibus, & extorlum reflexis foliolis constantes, quinque albicantibus, erectis & acuminatis *staminibus* medium occupantibus. *Fructus* Nucum Avellanarum magnitudine amuli, oblongo-rotundi, exiguo in vertice umbilico præditi, glabro ac flavescente cortice cincti, necnon carne viridi-flavescente, succulenta, dulci reperi; intra quam *ossiculum* continetur, *nucleum* includens candidum, dulcem.

Locus &
Tempus.
Vires.

Nascitur ubiq; in Malabar, præsertim circa *Warapoli*: semper viret, quotannis floret, fructuq; fert, mensibus, viz. Augusto, Septembri & Octobri, at diu frugifera non est. Fructus loco Areque seu Kaunge cum folio Betel frequenter manducantur. Arboris cortex excisus & in pulverem redactus sicq; exhibitus bilis ardorem compescere dicitur.

C. A. P. VII.

Amygdala affinis Indica, fructu umbilicato, nucleo nudo, cortice pulvinato trifido telli.

Paenoe H.M. P. 4. T. 15. p. 33.

ARbor est præcella & speciosa plurimum, 60 circiter pedes alta, caudice 16 pedes plus minus crasso, multâ, ramis longè latèq; diffusis, ac cortice crasso, cinereo, intus rufo, obdueto, donato, qui vulnerat lachrymam fundit resinolam, candidam, pelliculam, odoratam, acrem ac amarâ, quæ radiis solaribus tandem flavescit, spissescit, & vitri instar fragilis eradit. Lignum densum, ex albo flavescens. *Radix* nigricans, resinosa, amara, graveolens, necnon fibris suis longè latèq; per terram diffusa. *Folia* sine ordine crassis, rotundis ac cinereis petiolis ramulis adherent oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendentia, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè viridia, infernè è viridi flavescencia; sapor amarus ac resinosis, odor nullus. *Flores* circa ramulos teneriores candidis petiolis glomeratim non sparsim producantur, sensimq; porrectis columellis umbellæ specie panduntur; constant è quinis, oblongo-teretibus, crassis, candidis foliolis, atq; calyci albicanti in quinque lacinas acuminatas secto inhaerent numerosis *staminibus* flavescens medium obfidentibus; inter quæ *stylus* prodit albicans, surrectus, apice rotundo ac flavescens: odor suavis ac liliaceus, sapor amarus. *Fructus* nucum Juglandium viridum magnitudine amuli, petiolis crassis, longis ac rotundis proveniunt, oblongo-rotundi, at superius latiores, inferius angustiores, & calyce florum versùs caulem reflexo ornati, quos tegit pulvinatus cortex, coriaceus, atro-purpureus ac tribus angulis sulcatus, qui fructu maturo dehiscit plantæ, & trifariam fidiunt, ac nucleum exhibet majorem, oblongo-rotundum, candidum, rusâ cuticulâ tectum, uti in nucæ Avellana cernitur, saporis subamari & subatringentis. Hic autem pulvinatus calyx qui fructum ambit levisus incisuris vulneratus, similem fundit lachrymam resinolam uti incisus cortex, quæ aeris attacke protinus Saccharicandis instar spissescit, ac dein rufescit.

Locus &
Tempus.

Crescit ubiq; in Malabar; perpetuo frondet; singulis annis maturos profert fructus, mensis viz. Aprilis, & non raro 300 frugifera manet annos.

Ex arborum teneriorum truncis mali navales fiunt: ex ipsis, cum provectione sunt excavatis naviculas majores (*Manjoui*) Indi conficiunt, quarum nonnullæ 60 aut plures homines vehere possunt.

Vires &
Ufus.

Resina quam radix, cortex, fructus, aliæque arboris partes fundunt cum oleo copiosiore vel pociore excocta picis liquidæ vel duræ loco usurpatur, insuper Ethnicis in sacrificiis thuris loco adoletur.

E foliis discos conficiunt gentiles in quibus arboris gummi seu resinam excipiunt & servant. Fructuum nuclei contusi, & cum aqua calida super Porphyritem lavigati ventriculorum roborant, nauseam & vomitum tollunt, ventris cruciatus mitigant, Cholera sanant. Ex arboris resina cum Sesami oleo eliquata præstans fit balsamum vulnerarium. Eadem pulverisata & exhibitâ gonorrhœam aliq; Venereâ accidentia potenter sanat.

C. A. P.

C. A. P. VIII.

Arbor Indica Prunifera fructu umbilicato corticeo Persici similis.

Kara-Angolam H.M. P. 4. T. 26. p. 55.

ARbor est procera, altitudine 40, crassitie vèrò sex circiter pedum mensuram æquans, multâ, ramis subcinereis ac viridibus, in orbem longè latèq; diffusis, donata. Lignum albicans, densum, cinereo cortice obduetum; cujus matrix purpurea. *Radix* crassa, densa, flavescens, furvo cortice recta, necnon profundè terræ inhaerens, fibrâq; suis latè per eam diffusâ, sapore acri & amaro odore gravi. *Folia* brevibus ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, mollia, supernè viridia, subus subviridia sapore acri & amaro, odore nullo. *Flores* brevibus ac viridi-fuscis petiolis circa eodè cum foliis ramulos proveniunt, viridique ac profundo calyci insident, è sex teretibus, crassis, densis, acuminatis, candidis foliolis constantes, quæ extorlum reflexa apicibus circa pediculum coeunt; decem aut duodecim candidis & acuminatis *staminibus* mediam floris cavitatem occupantibus, inter quæ *stylus* prodit albicans, apice ornatus oblongo-rotundo; Odor suavis, sapor amarus. Floribus succedunt fructus globosi, pomorum minorum magnitudine amuli, exiguo in vertice præditi umbilico, cortice crasso, molli, tonientoso, purpureo, intusq; albicante cincti, necnon carne rubicunda, succulenta, flavida, tenaci, acidique saporis, intus reperi; intra quam *ossiculum* locatur oblongo-rotundum, rubicundum, nucleum includens candidum, amaro-dulcem.

Nascitur locis petrosi, arenosi & montanis in *Kandénate* aliisq; provinciis Malabar. Semper frondet, floret, fructuq; at diu superstes manet.

Ex arboris foliis cum oleo coctis unguentum conficitur vulnerarium. Radix cathartica est, humoresq; terrosos per alvum educit. Fructus autem raro comeduntur, quoniam impensè sanguinem calefaciunt.

C. A. P. IX.

Latæ arbor Park. Ger. Lotus arbor fructu Cerasi J.B. Lotus fructu Cerasi C.B. The Pettie. Celler Australis tree: id est, Urtice arbor, asigura foliorum.

J.B.

LOTUS dicta arbor magna est, caudice crassissimo, ramis Cerasi instar brachiata, sed in latitudinem magis quam in altitudinem extensis, cortice levi subalbido (ut Cæsalpinus ait, ut March. in cæruleum nigrescente) foliis Ulmi longioribus, & magis in acutum desinentibus, inferiorem parte nonnihil incanis, supernâ viridantibus, rugosis, in ambitu ferratis, in acutum desinentibus, quæ nihil nobis cum Ilice videntur habere commune. Ad unumquodq; ferè folium est bacca subnigra, Ceraso sylvestri similis, minor tamen, ex longo pediculo, pulpam paucam albam continens, cum dulcedine atstringentem, gratam: ossiculum ad fructus proportionem magnum: bacca tota siccatissima, ut vix ea quis satiari possit. Flosculi, teste Cæsalpino, ex binis foliolis constant, summo fructui insidentibus: Bacca nigra; ossiculum durum, veluti quadripartitum, intus unica seminis medulla dulcis.

Si floris situm rectè describit Cæsalpinus, in nostra methodo ad hoc genus pertinet. Multis Italiæ in locis reperitur spontanea: nos circa Roman in sepibus observavimus, necnon in *Locui*. Gallia Narbonensi circa Monspelium.

Arbor hæc esse non potuit cujus fructuum dulcedine capiti Ulyssis socii, cum Lotophagis permanere ut eis fruerentur quam ad socios reverti maluerunt. Quæ enim gratia esse potuit tam fœci & exulci pomi, nisi fortè in iis regionibus carnosior atque etiam suavior quam in nostris sit?

Arborem hoc in loco à nobis è J.B. descriptam ipsissimam Theophrasti, Plinii aliorumque Veterum Locum esse pro certo affirmare non aumus; adeoque an vires Loto ab eis adscriptæ huic conveniant nescio. Fructus adstringunt & alvum sistunt, maturi minis. Ramentorum decoctum vel infusum dysentericis feminisque profluvio laborantibus confert. Rufat flavosq; etiam reddit capillos (quod præter Diofcoridem & Serapionem nemo tradit) eodèq; defluentes continet.

Vires.

Kkkkkk 2

SECTIO

SECTIO III.

De Arboribus fructu umbilicato humido tam polypyrenis, quam monopyrenis,
seu De Bacciferis umbilicatis.

CAP. I.

De Uva crispa sive Grossularia. *The Gooseberry-bush.*

UVa crispa dictus est hic frutex ab intortis & veluti crispis foliis & acinis quos producit. Grossularia verò à dura illa membrana seu cuticula, quæ obducuntur acini isti, liquidum manducati crepant instar membrane quæ dirumpitur. *J. B.* Aliis ita dicta putatur quod fructus Grossos referat. Certè vox est Gallica *Grossulier* Latina facta: cur autem Gallis ita appellatur nos latet.

Grossulariam Veteribus tam Græcis quam Latinis incognitam, certè inditam opinamur.

Grossulariam sic describit *J. Bauhinus*.

Frutex est bicubitalis & tricubitalis, ac etiam major, numerosa stolonum segete luxurians, variegata in ramulis subdivisis, cortice purpurante [in adultioribus ramis, nam in junioribus virgis & circulis albicat] materie ferè buxæ colore pallefcente; spinis longiusculis, acutis ac rigidis ad stolonum exortum passim armatus, singularibus, binis aut ternis. *Folia* unguem lata, nonnunquam ampliora, nonnihil rotunda, modicè divisa [Apri modò dissecta. *Ruel.*] superius saturo virore splendentia, inferius dilutiora, utrinque hirsuta [pilis rarioribus] sapore acido, ex brevibus pediculis. *Flosuli* pulchelli, parvi, suavi sed nonnihil gravis odore, simul multi ex eodem tuberculo ex quo folia prodeunt, ex pediculo brevissimo, punicante, hirsuto, nutantes, quibus subsunt globuli hirsuti futurarum baccarum rudimenta, ex foliolis quinis utrinque, extrorsum reflexis, ut radiatam stellam expriment, quæ totidem adnatas quasi lingulas albiances, inter hirsutas surgentes, forem reliquum concavum efficiunt: inter singulas autem lingulas stamina rectè se tollunt, à rubris illis filum foliis similiter orta: ex globulo autem stylus virefcentis, alba lanugine circa infimam partem oblitus. *Baccæ* succedunt rotundæ [aut ovales] interdum hirsutæ, plerumque glabræ, ante maturitatem acide, maturæ dulces, in quibus grana multa exigua.

Hujus fruticis multe sunt fructus respectu varietates: nimirum,

1. Grossularia simplici acino spinosa sylvestris *C. B.* quæ variis Germaniæ in locis sponte provenit.

2. Grossularia spinosa sativa *C. B.* Grossularia majore fructu Clusii, uberius nascentis, majoribus foliis & baccis prædita; quæ (ut puto) culturæ evadit talis.

3. Grossularia fructu maximo, hispido, margaritarum ferè colore. Nostrates Grossulariam albam maximam Belgicam vocant. Foliis est amplioribus, spinis longioribus & validioribus, fructu maximo albicante, aut Margaritarum propemodum colore, (unde à nonnullis, *The Pearl Gooseberry* dicitur) spinulis innocuis hispido, sapore delicato*.

4. Grossularia spinosa sativa altera, folis latio ribus *C. B.* Hoc genus (describente Clusio) amplioribus nigrioribusq; est foliis; spinas ad singulos foliorum exortus binas vel unicam habens, interdum etiam nullas, breves & vulgari multo infirmiores, præter alias inertes & longè breviores ipsam ramis cortice ex fusco purpurafcente testis innascentes: fructum dum immatura est vulgaris instar virentem, qui maturus purpurafcit, plena autem maturitate ex purpure atrum colorem contrahit, perinde ac nonnulla pruna. Triplicem hujus varietatem describit Parkinsonus. Nimirum, 1. Jam descriptam fructu obdure purpurafcente. 2. Alteram hujus similem, baccis minoribus, rubicundioribus acidis cum dulcedine. 3. Tertiam vulgari fructu luteo per omnia similem excepto baccarum colore pulchre rubente. Fortè Gros. vulgaris fructu rubro *Clus.* quem Ungaros minorem marinam uvam appellare scribit. 4. His addi potest quam pro specie distincta ponit Parkinsonus Grossularia cærulea, cui folia majora & primo exortu rubicundiora attribuit quam sunt secunde varietatis prædictæ, baccas in ramulis rariis testis, minores etiam quam prædictæ Grossulariæ rubræ minoris, colore cæruleo Pruni Damasceni instar, qui pariter detergi potest. 5. Grossularia viridis hirsuta *Park.* Spina huic mitiores: fructus virides etiam cum plenè maturi, spinulis seu sevis innocuis oblitus, gusta præ reliquis omnibus dulci & grato. Ex hujus seminibus enatæ sunt plantæ baccis lavibus & minime hispids. 6. Grossularia simplici acino cæruleo non spinosa, quam in hogtis nunc haberi ait *C. Bauhinus*.

Amat frigidos tractus, nec ullum frigus reformidat: in Gallia Narbonensi, Italia, reliquisq; calidioribus regionibus minus frequens nec nisi in hortis ferè reperitur; per totam Helvetiam in sepius vulgarissima.

Sepius hortorum imprimis commoda est. Facillimè enim nascitur, densè fruticat & propagat se ipsam, & spinis suis transiitum prohibet, & acinis jucundi saporis placet. *Gesf.*

Veris initio puber ac virefcit Martio, sæpe etiam ante.

Floret Aprili: Fructum fert Maio, quem Junio & Julio perficit.

Fructus

Fructus immaturus adhuc & acidus coquitur cum carnisbus & piscibus, nam succo suo subacido *Vires* & cibos commendat. E baccis immaturis probè coctis, confusis & saccharo edulcoratis cum cremore *Ulin.* laetis laurissimum ferculum parant nostrates. Placentæ etiam omnium delicatissimæ, quas *Tartar* vocant, ex eis fiunt.

Ipsæ autem maturus fructus (inquit *J. Bauhinus*) pueris, pauperibus & gravidis mulieribus satis expetitis, imò apud nos ditiores & delicatores meliora genera non aspernantur. Sunt autem adeò innoxie & ventriculo amice hæ baccæ, ut nemo unquam, quod equidem audivim, ex earum estu quavis ad facietatem usq; ingesserit, vel minimum noxamentum senserit.

Immature pusillus incoctæ febricitantibus non sine utilitate exhibentur. Frigida namque sunt & adstringentis qualitates. Quapropter diversimodè administrari possunt cholericis, calidis, & bile repletis corporibus, tam sanis, quam ægris in intestinibus & condimentis. Valent contra gravidarum picam: Appetentiam cibi excitant. Omne ventris profluvium, potissimum verò Diarrhoeam & Dysenteriam & Iliacam passionem compescunt, ut tradit Matthiolus. Commendantur etiam ad hæmorrhagiam quamcumque, Gonorrhoeam & fluxorem album. Utiliter etiam applicantur inflammationibus calidis & Erysiplatis.

Redè autem monet Parkinsonus immaturarum esum largiorem, quomodocunque præparentur, ventriculis frigidis & flatibus obnoxiiis non permitendum, ne dolores colicos aut tormina inducant. Nobis equidem liberior earum usus in quocunque ventriculo improbandus videtur, non tam quòd flatus excent, quam quòd ob exsuperantem aciditatem intestinorum tunicas interiores corrodere & violare aptæ sunt: in condimentis autem & embamatis, si modus adhibeatur, egregiæ sunt: in cibis etiam commodas modò non solum & nimia quantitate sumantur. Matronæ nostræ cum Saccharo conditas æsservant pro Bellariis; febricitantibus autem conveniunt.

Vinum etiam è maturis parant nostrates hoc modo, Baccis in dolium injectis aquæ ferventis q. f. affundunt, & vase exactè clauso per tres quatuorve hebdomadas restare sinunt, donec liquor baccarum fusco & spiritu penitus imprægnatus fuerit, baccæ autem planæ exsiccæ & insipidæ reddantur; deinde exhaustum cum saccharo in ampullis vitreis infundunt, quas probe obturant ad tempus reservant, donec liquor cum saccharo intimè mixtus & fermentatus in generosum & vini amulum latècem exaltetur.

CAP. II.

De Ribefo.

A. 1. Ribes vulgaris fructu rubro Ger. vulgaris acidus ruber *J. B.* fructu rubro *Park.* Gross. Ribes Rubrum. *Larvia* multiplici acino, sive non spinosa hortensis rubra, sive Ribes Officinarum *C. B.* Ribes Curantur.

MUltis stolonibus, parum crassis, bicubitalibus & tricubitalibus, aut etiam altioribus exurgit, cortice spadicæo aut cinereo, materie infirma, virente, cum ampla matrice seu medulla. *Folia* Uvæ crispæ foliis similia, sed multo latio ra, sinuata, mollia, supernè virentia, glabra, inferè molli lanugine canescentia, sapore subatringente, acido & nonnihil acerbo. Flores racematim coherant plurimi, ex pediculo tenui, unciali & sequiunciali, aciduli, quinque foliis palidè virentibus, oris extrorsum reflexis constantes [rectius unico folio in quinque lacinias profundè diviso, nodi, h. e. nullo calyce excepti] *staminula* sex sessilibus, exiguis umbilicum medium, qui colore obsoleto est, & stilo virenti minuto bifido lacunam aperit, ambientibus. Succedunt fructus parvi, rotundi, Grossularis minoris, initio virentes, per maturitatem rubri succo acidulo grato turgidi, plumbis seminibus fœti, florem in vertice gestantes.

Passim in hortis colitur, Aprilis mensis aut ferius pro Veris constitutione florens, Julio semen maturans: ubi sponte provenit nondum didicimus: humidis tamen delectari videtur.

Ribes Arabum esse non potest; siquidem neq; capeolos profert, neque folia obtinet rotunda, quæ Serapio Ribis notat. Veteribus Græcis incognita & indicta videtur.

Hujus fructus omnium consensu utiliter exhibentur is qui ardentibus febribus laborant, neque non his qui calidas alvi fluxiones patiuntur, auctore *Trago*. Namque hi acini, sicut & serapia, & elegmatæ, atq; Rob (ut vocant) de Ribes (hoc est, succus infusus) ad mellis consistentiam, vel foecum, cum saccharo sitim immensam restinguunt, vomitiones sistunt, cibi appetentiam invitant, choleram morbum reprimunt, dysentericis ex calida causa profunt. Quidam Saccharo hæ baccas condunt scilicet & Cerafa: baccas etiam in Sole siccant & æsservant ad easdem affectiones. Reliquas cum Oxyacantha easdem vires obtinet.

Ribes grata fua aciditate ardores febriles restinguit, bilem temperat, & sitim sedat: adstrictoria vi ad choleram morbum aliaque biliosas alvi fluxiones, ad hæmorrhiam, usum tumorem, &c. usui esse potest.

Matronæ nostrates Ribium baccas in ollam inditas in balneo Mariæ (ut vocant) coquunt, donec succus copiosè exeat. Succum cum Sacchari q. f. decoquant ad gelatinæ consistentiam: (Gelatinam Ribium vocant) & pro dulcuario ad mensas secundas instruendas reservant. Est ea palato gratissima, & ad omnes usus prædictos commodissima.

Eisdem cum Saccharo vinum parant, eadem methodo qua vinum ex uvæ crispis, post fermentationem & gratem debitam, generosum satis, & palato, nec minùs ventriculo gratum.

Folia vehementer astringere testis est Fuchsius.

Kkkkkk 3

2. Ribes

Ribes Uva-crispa
R. Redona tum
Grossularia

* Clusius invenit
juvener bo me-
minit Grossu-
larie albo fru-
ctu nomine.

Locut.

Ust.

Tempus.

Tempus &
Locut.

Vires.

* Quædam
non permittunt
bullire.

Var. of the Rubrum. Ribes vulgaris acidus, albas baccas ferens J. B. vulg. fructu albo Ger. fructu albo Park. Gros-
sularia hortensis fructu Margaritæ similis C. B. **White Currants.**

Baccis albis, pellucidis, Margaritæ panem referentibus sapore vinoso jucundiore; cortice frutic-
candioris, stolonibus [Parkinsonio] elatioribus, rectoribus, crassioribus, à præcedente differt. Ego
pro præcedentis potius varietate quàm specie distincta habeo.

3. Ribes fructu rubro majore Park. Grossularia hortensis majore fructu rubro C. B. An Ribes flore
rubente J. B. **Great red Currants.**

Hanc sic describit Clusius, Amplioribus est foliis, & majore fructu, licet acidi saporis ut vulgaris.
Hujus etiam flor variat; quia qui in vulgari herbarie coloris est, in hoc eleganter rubet & pumcos
est. Ad hanc speciem annotat C. Bauhinus, culturâ aliquando in arborem abire, & acinis Avel-
lanâ majoribus, acidissimi saporis Florentiæ vilam, referente Gesnero in lib. de hortis. J. Bauhinus
describente Ribes flore rubente firmior frutex est vulgari ac robustior, cortice rubescente vestitus:
Folius hirsutus, ad tactum levisus; angulosus ut vulgaris, sapore tantillum acido, longis florum ra-
cemis quos Maio mense profert, ferè palmaribus, figurâ ferè Uvæ crispæ floribus similibus, obso-
lato rubore præditis, quorum fimbria quinquepartita albelcit, sapore subacido.

4. Ribes monacarpus J. B. Grossularia distinctis baccis C. B.

Clus.

Fructum fert vulgari similem, paulò majorem, confertum tamen in eodem pediculo non nascen-
tem, sed singularem, ut in uva crispâ, referente Jac. Gareto.

Ex Angliâ accepit Carolus de Tassis Uvæ crispæ rubro fructu appellatione. Et sanè venissimus
est Uvæ crispæ quam Ribis speciem fuisse, cum in Angliâ ejusmodi Ribes nobis nusquam viâ aut
audita fuerit.

- A. 5. Ribes Alpinus dulcis J. B. An Grossularia vulgaris fructu dulci C. B. Grossularia sylv-
stris rubra ejusdem.

J. B.

Fruticatus ut præcedens tenui vimine, cinereo cortice cincto. Folia ex alternis tuberculis exeunt
simul aliquot, cum floret, pluvium dimidio minora vulgaris Ribis foliis, uvæ crispæ aequalia, in
tres acutos angulos exeuntia, in ambitu serrata, levissimè hirsuta, superne atro-virentia, inferne lævo
vires splendens, excurrente in angulos singulos nervo satis elato, gustu subdulci, ex pediculis le-
muncialibus hirsutis. Flores ex tuberculis ejusdem racematim coherent, numerosi ut in vulgari, her-
bacei, sed floribus Ribis vulgaris magnitudine multum cedentes, foliis tamen quinque perinde & api-
cibus constantes, odore gratissimo. Singularibus stoculis ad pediculum adnascitur foliolum concolor,
tenue & oblongum. Uvæ breviores quam vulgari, acini minus rubri, subdulces & ferè insipidi.

Nos in montibus circa Genevâ, Salevâ & Jura, ubi & J. Bauhinus, observavimus. Provenit &
in montibus circa Basileam. In agro Eboracensi invenit D. Dodsworth.

J. Bauhinus hujus synonymas facit Ribes candidioribus foliis acinis dulcibus Lob. ob. Grossulariam
vulgarem fructu dulci C. B. Ribes genus quoddam quod Austriæ & Stiriacæ Alpes alunt, nihil vel
minimum à vulgari differens, fructu tamen non acido sed dulci. Verum hac speciem in multis dif-
fert à Ribe vulgari acido fructu, non in sapore acido tantum. Dari autem ejusmodi varietatem
Ribis vulgaris, fructu sci. dulci verissimè est: proinde Grossulariam vulgarem fructu dulci C. B.
plantam ab hac diversam & Ribis vulgaris fructu acido varietatem esse puto. Suspicio tamen Clu-
sium verbis modo allatis hanc nostram intelligere ob locum natalem, quamvis malè eam nihil vel
minimum à vulgari differentem faciat.

Grossularia 10. seu sylv. rubra C. B. Grossulariæ rubræ five Ceanothi lavis genus circa sylvas
Gesneri Lugd. huic eadem videtur.

- A. 6. Ribes nigrum vulgo dictum folio olente J. B. fructu nigro Park. 3. Ger. emac. Grossularia
non spinosa fructu nigro C. B. **Black Currants, Squinancy-berries.**

Frutici hujus folia vitiginea, lata, aversa parte leviter pilosa, odore fetido. Flores ex eodem tu-
berculo plures, aut racematim digesti, Uvæ crispæ floribus permissiles, concavi, quinque foliis ruben-
tibus extorsum reflexis, totidem suriectis pallide virentibus, alternante cum quinque fibris concolo-
ribus situ: stilus in medio videtur; odor, qui & foliis, gravis: baccæ oblongæ, colore nigro, quæ
five maturæ, five immaturæ acide sunt, cum sapore partim grato, partim ingrato.

Ad rivorum ripas in Angliâ nascitur, sed non admodum frequens. Observavimus Abingto-
niæ in agro Cantabrigiensi: Blunham in Bedfordiensi, in Cumberlandiâ quoque & Warwickensi
agro; neonon in vicinâ nostrâ ad rivum infamè Brantiam defluentem prope pontem Hopted dictum,
semper juxta aquas, unde Gesnero in Catalogo Ribes sylv. aquaticum Sabinæ ferè odore merito
denominatur. Oloribus Gallis Piper hortense dicitur, teste Ruellio, quod atrum Piper colore &
sapore fortiter æmuletur.

Nonnulli, teste Parkinsono tum baccis, tum foliis in intinibus usurpant: Anginæ utiles esse po-
men Anglicum arguit.

7. Ribis

7. Ribes verum Arabum J. B. Ribes Arabum foliis Petasidis C. B.

Rheum Ribes

Hunc Rauwolfius sic describit, Vera Ribes Arabum caules habet asperos, longitudine ferè cubi-
tali, crassitudine pollicari, colore viridi, infernè (ut etiam meminit Serapio) rubescente vel pur-
purascente. Autumno inveni Septembri mense sine flore & semine duobus tantum foliis præditum,
tanquam primum prorumpentibus, rugosis, rotundis, Petasidis foliis aequalibus, ex pediculis crassis,
brevibus, quæ etiam grato illo acido succo sicut & caulis plena sunt.

Huc eandem putat uterque Bauhinus pro Ribe à Bellonio descriptam lib. de Coniferis, quamvis
descriptions non conveniant in omnibus, Hæc Spicæ Celticæ nascendi modo aliquo pacto naturam
refert; quidem sub nive ferè perpetuo degit, folio Lapathi acuti prædita, ni grandis esset & ro-
tundius, & ad Papyrus accedens. Baccas fert ex sinu medio foliorum rubras, ut in Lauro Alexan-
drina, Hypoglossio & Rusco conspicimus. Septena ut plurimum à radice affurgunt folia, in quo-
rum medio fructus velut racematim dependet, ex quo is succus qui exprimitur turbidus est, lactisque
albescens habet, idè aliquantisper sibi & insolari debet donec clarescat & depuretur.

In Libano nascitur, si à Cedris paulò altius usque ad præcipitum montis ascenderit. Halepi ag. Locut.
novi Rauwolfius Rob de Ribes ex veteri nomine & acido sapore, ubi non parva ejus quantitas ap-
paret aliò mittenda, præcipue ad Constantinopolin.

Vitis convenit cum vulgari Ribe.

Ceterum hac planta nec arbor est neque frutex, sed ad Herbas epiphyllispermas referri debet.

8. Ribes Norvegicum fructu umbellato. Chamæmorus altera Norvegica J. B. Clus. Park. Cha-
marubis folio Vitis C. B.

Ribetum (inquit Hoierus qui historiam hujus Clusio communicavit) foliis & fructu pro sua
proportione adeo æmulatur, ut non dubitem tertium Ribetii speciem appellare. Dondralis est,
cortice penolorum nigricante, foliis latis, dissectis Vitis foliorum modo: Baccæ in cuspide pediculi
apice quamplurimæ conjunctæ tanquam in umbella, non ut in vulgari Ribetio è multis oblongis ra-
cemulis pendentes, rubent; acidulæ, saporis valde grati. Incolis Tellebeeren nuncupantur.

C. Bauhinus in Prodom. recenset Ribem montan. Oxycanthæ sapore. Duplex Ribes in Helve-
ticiis Alpibus reperitur: altera, quæ frutice & foliis, sed minoribus vulgari convenit: fructum habet
robustum, hortensi duplo ferè majorem, sapore Oxycanthæ fructui respondentem, in Valesianorum
montibus reperitur: altera humilior est, & per omnia minor, baccis vulgari minoribus, minusc, aci-
dis, in Bernatam montibus provenit.

C A P. III.

De Vite Idæa seu Vaccinio, Officinis Myrtillo.

Vaccinium Latinum ab Hyacintho deducit Salmasius in *Praefat. ad Synon. Hyles latricea*. Nam
pro diminutivo *vaccinior* Boles scribebant *vaccinior* & *vaccinior*, literam *v* per *u* efferentes, ut
vin & *que* pro *que* & *quæ*, *vacinæ* pro *vaccinæ*, & similia. Et sanè Vaccinium Virgili, Theo-
crio Hyacinthum esse, & de flore dicti luce clarius est: unde ineptè id nomen hujus fruticis fructui
attribuitur.

At neq. Vitis Idææ Theophr. descriptioni satis aptè responderet ulla hujus plantæ species, ut ostendit
post Dodonæum Jo. Bodaüs à Stapel. Verum cum Veteres in describendis plantis non valde ac-
curati erant, hæc autem planta ad Vitem Idæam accedat, non video cur ad id genus non possit re-
ferri, eodém, nomine generico insigniri. Myrtilli autem dicuntur hi fructus ab eorum similitu-
dine cum Myrti baccis.

- A. 1. Vitis Idæa magna quibusdam, seu Myrtillus grandis J. B. Idæa foliis subrotundis, exalbi-
da C. B. Idæa foliis subrotundis major Ger. Vaccinia nigra fructu majore Park.
The great Bilberry-bush.

J. B.

Fruticifer est hæc, virgultis squicubitalibus, teretibus, ramosis [Clusius ramos habere scribit
interdum humi diffusos, lentos] cortice spadiceo [modò cinereo, modò rubescente Clus.] obdu-
tus; materie latis foliis & denia: in quibus folia Vitis Idææ vulgaris angulosa magnitudine paria,
oblonga, magis tamen rotunda, glabra, nec ullo modo ut illa serrata, inferiore parte nonnihil glauca
[exalbidâ Clus. venosa] sapore adstringenti & nonnihil acido prædita, decidua. [Flos vulgari simi-
lis, ex candido purpurascens, concavus, labris in quinque, crenas divisis & exterius reflexis, suis intus
staminibus Clus.] Baccæ Juniperinis vel Myrti Tarentinæ pares umbilicum habent latorem; ex cypis
medio apex prodit, quo fit ut quàm Vitis Idææ angulosa baccæ minus rotunde sint: hærent autem
pediculis longiusculis, sapore prædita grato, subacido & vinoso, quibus continentur grana aliquot
minuta, sublutea. [Radix est dura, lignosa, multis fibris capillata.] Sarmenta five rami procum-
bentes subinde radices agunt.

Montosis frigidis gaudet. In Alpibus Austriacis & Stiriacis invenit Clusius, in Burgundiacis & Locut.
alibi J. Bauhinus. Nos in montosis Cumberlandiæ, medio itinere inter Hexam & Pereth oppida,
observavimus, copiosius autem prope vicum *Gamblesby* ad sextum ab oppido *Pereth* lapidem, viâ
quæ *Novum Castellum* ducit, utrobique in pascuis palustribus.

Baccis

Ursi.

Baccis inebriandi vim inesse referunt venatores & aratores; testantur Du Choul, Camer. aliique, præsertim copiosius devoratis. Folia & virgula eundem Silefiaci usum præstant quem Ledum Alpinum insectoribus Alpini.

- A. 2. *Vitis Idæa fructu nigro* J. B. *Idæa foliis oblongis albicanibus* C. B. qui synonyma nomina præcedentis speciei huic attribuit. *Vaccinia nigra* Pannonica Park. *Vac. Pannonica* seu *Vitis Idæa* Ger.

J. B.

Ramis est flexilibus & humi diffusis, gracilibusque, multis germinibus, vix è musco, (quo rami occultantur) prominentibus; in quibus nullo ordine digesta sunt folia, priora Ledi Alpini foliis penè similia, paulo tamen longiora, angustiora, teneriora, minùsque, crassa, admodum venosa, superne virentia, inferne diluoria, leviter per oras crenata, & molibus quibusdam villis hirsuta, longo pediculo inaherentia, gustùs valde asprigenti. In summis germinibus præcedentis anni baccas fert rotundas, Cerasi nonnunquam magnitudine, oblongis & tenuibus pediculis dependentes, coloris initio viridis, deinde rubri, postremò nigri, succulentas, non ingrati saporis, nulla officula continentes, sed plana duntaxat semina, alba, numero ut plurimum quina. Radix lignola, quibusdam fibris donata, & rami per terram sparsi similes fibras nonnunquam agunt.

Locum.

In unius *Sneaelhen* jugi [juxta Ericam baccharum alteram nascentem] supra *Newberg* scopulis mensè Augusto eruebat Clusius. Florem non observavit.

Hanc esse suspicor cujus in *Catal. plant. Angl.* mentionem feci nomine *Vaccini rubri* foliis Myrtinis crispis *D. Merret.* quam mihi ostendit Thomas Willifellus, prope *Widdow* vicum septem ab Hoptentall milliar. saxo magno inhiacentem ad fluvium *Gorip* in Comitatu Lancastrie.

- A. 3. *Vitis Idæa angulosa* J. B. *foliis oblongis crenatis, fructu nigricante* C. B. *Vaccinia nigra* Ger. *nigra vulgaris* Park. *Black Whortz, or Whortle-berries, or Silberries.*

J. B.

Virgulis fruticat plerumque pedibus, interdum cubitalibus, satis crebris, virentibus, angulosis, & fractu contumaciibus, in multis ramulis divisis: in quibus folia crebra, tenera, virentia, caduca, unciam circiter longa, pluraquam femunciam lata, acuminata, glabra, per ambitum argutis denticulis crenata, sapore partim acido, potissimum primum emergentia, partim austero. Flores in singulis [pediculis] hærent inter folia bullati, sive urceolum referentes, colore ex albo puniceo, stylo croceo. Succedunt bacce singulares quoque, Juniperinis ferè pares, per maturitatem violaceæ potius quàm nigre, umbilicate, sapore grato & acido primulum degustatæ, quæ tamen paulo post nescio quâ nauseabundi in ore relinquunt, purpureo-violacæ, satisque peracinae tincturæ, qui grana immergunt multa, parva, rubentia. Radix tum recta, tum obliqua quaquaversum agitur, è lupina etiam parte stolonis emittens.

Locum.

Nascitur tam in Alpibus, quàm in vasis, desertis, uliginosis & tenebrosis vallibus aliisque humidis locis Germaniæ, Galliæ, Angliæ. Apud nos in montosis udis inter ericas, & alibi in ericetis & sylvis humectis, solo putrido & spongioso, aquas retinente.

Tempus.

Temperamentum & Virtus.

Floret Maio. Fructus Augustò, interdum etiam Julio maturus edit.

Bacce hæc, Dodonæo tradente, frigide sunt, & cum manifesta adstrictione rescicant. Ventriculo æstuantis conveniunt, stim sedant, ardentium febrium calores mitigant, alvum reprimunt, vomitum sistunt, dysenteriam à flava bile ortam curant, adversus cholera morbum proficiunt. Sed ad hoc usus Rob fide succus cum Saccharo vel melle inspissatus ipsis baccis longè præferendus, quoniam frigida cum sint, crude si edantur ventriculum debilem & frigidum offendunt, alvumque percutiunt potius quàm adstringunt. Casp. Hofman. Myrtillis loco aprico natos & bene maturos nullatenus è frigiditate ascendere putat ut alvum frigidam cruditate sua perturbent, &c.

Idem Myrtillis nigros rectè & ex ordine Myrtis substitui posse putat cum his conditionibus. 1. Si sumantur Septentrionales, non Italici & Hispani. 2. Si non exactè maturi. 3. Non virides fere recens decerpti, sed exsiccati. 4. Non succus crudus, qui ob aquositatem multam multum refrigerat, adstringit parum, sed in Rob densatum.

Partes tenues huic succo inesse, etiam, etiam vehementer adstringere ostendunt nota pene ineluibiles manibus & ori manducantium impressæ. Hinc eo utuntur tinctores ad inscienda lintamina & chartas ceruleo colore.

Pastores & montana plebs huicce libenter vescuntur: nam suavitate sua cum aliqua aciditate conjuncta gustui placent.

Myrtillorum vires & usus in Scorbuto apud Norwegos vide apud Sim. Pauli. Quadrip. Botan. Clus. 3. p. 406, 407.

- A. 4. *Vitis Idæa semper virens fructu rubro* J. B. *Idæa, foliis subrotundis non crenatis, fructu rubro* C. B. *Vaccinia rubra* Ger. *rubra buxei foliis* Park. *Red Whortz, or Whortle-berries.*

J. B.

Ramis hæc fruticat rotundis non angulosis, dodrantalibus, quos vestiant folia satis frequentia, crassiora quàm Vitis Idæa angulosa ut magne, oblonga, modò per extremum rotunda, modò leviter acuminata, non serrata, in quibus nervi subtilis potissimum apparent, gustu adstringente & amaricante. Flores racematim coherant in virgularum extremis, lili convallium racemosis similes, albi, interdum blandè rubentes: quibus delapsis bacca similiter racemose succrescunt, sex plus minus racemulo uno, Pisi minoris magnitudine, ex albo luteo rubentes, sapore acido valde jucundo, carne simili Vacciniis palustribus, cum immerfa grana parvula, lutea. Radix obliqua ferè, tenuibus & pillamentis fibrata.

Camerario

Camerario describente Bacce in fummitate seu corona quadam denticulatae sunt.

Gaudet & hæc locis sylvosis, saxosis & opacis. Apud nos in Anglia una cum priore in ericetis *Locus* provenit sed multò rarior. Copiosam observavimus in montibus Eboracensibus, Staffordiensibus, Derbionibus, &c. inter Ericas.

Tempus.

Floret Maio & Junio: fructus Septembri demum mensè perfectè maturatur.

Cum bacce sint acide magisquè adstringentes cæteris, nec perinde succulentæ ut Myrtilli facilius. Vires. Quapropter ad eos ulus ubi adstrictione opus est accommodari possunt, ut v.g. ad Diarrhoeam, Dysenteriam & prædictos peroræ, affectus.

Posti & ex harum succo Rob conficere addito Saccharo aut melle ad viscetum calores & sicum in febribus calidis. Quidam ad embammata commendant additis aromatibus. Hæc omnia J. Bauhinus.

5. *Vitis Idæa foliis carnosiss & velut punctatis, sive Idæa radix Dioscoridis* C. B. *Radix Idæa putata, & Uva Ursi* J. B. *Uva Ursi Galeni* Clusio Park. *Vaccinia Ursi* seu *Uva Ursi* apud Clusium Ger. emac.

J. B.

Vitis Idæa rubra affinis est, à qua tamen manifestè differt, siquidem folia habet densiora, ad Buxum accedentia, ex oblongo rotundata, angustiore ad pediculum cervice, utrinque rugosa, nec nervos ut illa præter unicum qui secundum longitudinem decurrit exhibentia, gustu cum anisore adstringente, quemadmodum Vitis Id. fructu rubro. Hærent autem ea ramis lignosis pediculis, cortice tenui & facile cedente rectis. Flores racemosi, concavi, rubri. Fructus ut in Vite semper virent racemulosi in extremitate ramulorum.

Differt J. Bauhinus an Uva ursi Clus. eadem sit huic plantæ, præcipue ob iconem, in qua pingatur nervi transversi, qui in Radice Idæa nostra non apparent.

Nos in montibus Jura, & Saleva, necnon in colle la Bassie dicta prope Genevam hanc stirpem *Locus* observavimus, ubi & J. Bauhinus, qui etiam in Veganis Narbonæ montibus se eandem legisse affirmat.

6. *Vitis Idæa rubra Bavaria baccis inspidis sine succo* Cam. *Idæa foliis longis acuminatis, baccis rubris inspidis* C. B. *Vaccinia rubra longioribus foliis* Park.

Cam.

Fruticulus est supinus crassiore caudice quàm vulgaris [ea fortè quæ rubro est fructu] quæ apud nos passim cum nigra [fortè angulosa] in sylvis crescit, & *Stein-beerlin* vocatur: foliis item oblongioribus, angustioribus, acuminatioribus, per Autumnum rubentibus: baccis rubris, inspidis.

Locus.

Crescit circa Monacum in campis asperis inter Ericas.

Hanc plantam refert J. Bauhinus ad Rosmarinum sylvestre minus nostras vulgo dictum; & i. e. ad Vitis affinem Polifoliam montanam. Verùm cum Rosmarinum illud (ut puto) baccharum non sit, sed Ericæ modo semina producat, proinde & *Erica Rosmarini folio* nobis dicatur, eò refertur non debet, sed potius ad Vites Idæas.

Vitis Idæa Cretica elatior Park. *Cerasus Idæa Cretica* Alpin. exot.

Fruticulus iste plures emittit virgas, tenues, lignosas, nigricantes, ligno duro, albo, inodoro, gustu linguam nonnihil exalefaciente, in ramulos plures divisis, ad nodos, inæqualibus intervallis, foliis vestitis, singularibus nonnunquam, plurimum tamen binis, rarius ternis quaternis simul, duriculis, subrotundis, circa margines nonnihil dentatis similitudine quadam Agrifolii foliorum, minimè tamen ita duris & aculeatis, superne obscurè virentibus, inferne canescentibus. In summis ramulis & ad nodos è foliorum alis exeunt flores multi, albi Cerasinorum similes, singuli longis infidentibus pediculis, quibus succedunt fructus parvi, ex rotundo oblongi, rubentes, gustu jucundo, Faba magnitudine corolla in vertice villosa insigniti, per siccitatem nigri.

Vitis Idæa Cretica humilior Park. *Chamaecerasus Idæa* Alpin. exot.

Præcedente humilior est multò, furculis pluribus, tenuioribus, brevioribus; in quibus ad intervalla folia ternà quaternave interdum simul, propemodum rotunda præcedentis modo, verùm minorâ, molliorâ, leviorâ, minùsque dentata circa margines; colore etiam minus saturo superna parte, nec adeo incano infernè. Ad nodos pariter unâ cum foliis exeunt pediculi longi, fasciculos multos albos, racematim compactos sustinentes, quos excipiunt bacce minores, atrorubentes, ad verticem villosæ, Myrti baccis nonnihil similes, à pastioribus & montana plebe vulgo comestæ.

CAP. IV.

Casta Poetica Lobelii Ger. *Poetica Montpellierensis* Park. *lignæ Montpellierensis* J. B. *Ostrya frut. Ostrya Plinii*.

J. B.

Urbitalis est aut etiam bicubitalis hic frutex, in multas virgulas variè divisis, fuscas, striatas, lentas, virentes, interdum etiam nigricantes, præsertim cum novellæ sunt. Folia purpurea, rufescentia, angusta, satis longa, interdum foliis Linariæ proxima, saporis amari. Flores ut Ribes vulgò dicti, odore jucundo, plane Gallium referente præditi [Lob. ex viridi flavescentes, Clus.

Donnera Alpina
- *gema*

3. *Periclymenum rectum fructu rubro* Ger. *rectum fructu rubro singulari majore* Park. *sed perperam nam geminum obtinet, nisi ex accidenti in unum coalescant, Chamacerasus Gessneri, vel Chamapericlymenum quoddam Alpinum J. B. Chamacer. Alpina, fructu rubro gemm, duobus punctis notato C. B.*

J. B.

Frutex ligni medulla alba, facie tota ad Xylosteum aliquatenus accedit, brevis ille quidem, licet sit ubi quatuor cubitos aequet, ramis adversis fragilibus, cineraceo cortice obductis. *Folia* Xylostei jam dicti, sed majora multo, acuminata, hirsuta, potissimum subtus, nec ulquam serrata, bina opposita. *Flores* longiusculi, ad florem Periclymeni recti seu Xylostei accedentes, rectu paulo hirsutes, rubentes, ex adverso sitis pediculis longis, ex alis foliorum ortis insidentes. *Fructus* ruber, interdum geminus, tanquam ocellis notatus, ex longo pediculo, Cerasi similis, succo insuavi & amaro plenus, in se continet grana fere septenave, aut plura, alba, lata.

Periclymenum IV. *Clus.* quod Botanici pro jam descripto habent, fructum habet plerumque unicam, raro geminum, tamen gemino flori succedat duplici in summo ubi flores inhaerent stigmatem notatum, sed unicam granum continet. At Chamacerasus Gessneri prout ab ipso describitur, & a nobis etiam observata est, fructus obtinet gemellos, singulosque tanquam ocellis aut pupillis notatos, & semina sex septemve aut plura continentes, nec unicam duntaxat granum.

Xylosteum nonnullis quasi lignum oseum ob ligni duritiem dicitur. Frequens est, teste Clusio, in montibus Pyrenaeis & Allobrogicis, sed omnino abundantissimum in Pannonicis, Austriacis & Scliriacis. Floret Aprili & Maio, fructumque Julio & Augusto plerumque perficit. Nos in montibus Jura & Saleva Genevae vicinis satis frequentem observavimus.

Locus & Tempus.

Donnera Alpina
- *tea*

4. *Periclymenum rectum fructu ceruleo* J. B. Park. Ger. *Chamacerasus montana fructu singulari ceruleo C. B.*

Clus.

Ejusdem cum Periclymeno serratis foliis altitudinis, sed crassiusculo est stipite, multos in ramos diviso, nigricante cortice obducto, qui scaber est, & plerumque multis locis hiat; interdum statim a radice in multos ramos sese dividit: tenelli ramuli purpureascent, & incana lanugine pubescent. *Folia* contrario situ inter se disposita ut in reliquis Periclymeni generibus; illi quod baccas rubras fert non dissimilia, exsiccatas & amariuculi gustus. *Flores* e tenellorum ramulorum alis pediculis inhaerentes profert geminos, rudimentum fructus ut ceterorum innixos, pusillos, pallidissimos, caros & in quinque lacinias divisos, ut reliquorum Periclymeni surrecti generum flores, e quorum umbilico prodeunt quinque staminula flava, appendice insignita. *Fructus* singularibus baccis, utrinque inter folia brevi pediculo dependentibus constat, Chamaceraspilo Gessneri magnitudine aequibus, sed longioribus paulo, coloris caerulei, quae vino & acidulicula solo plene manus rubro colore inficiunt, & multa plana grana continent. Radix late diffunditur & multis fibris praedita est.

Crescit sponte ad radices jugum montis pag. *Malix* vocata contigui, ad sinistram viae quae ad Taurum superioris Stiriae Saltzpurgenstem ditionem pertingentes praecellum montem ducit. Incole fructum diligenter colligunt & in tincturam usum reponunt.

Visdetur nobis habere multa communia cum Chamaceraso Gessneri, inquit J. Bauhinus.

CAP. VII.

Poterium spinosum
- *nesum*

Pimpinella spinosa Park. *Poterium affinis, folio Pimpinellae spinosae C. B. Poterium quibusdam sive Pimpinellae spinosae J. B. Poterion Lobelii sive Pimpinellae spinosae Camerarii Ger. Pimpinella spinosa seu sempervirens Morison.*

Caulibus cubitalibus dense fruticat, multis in terram procumbentibus ramis: plerique vero omnes stolonis statim ex radice rubente saporis fici & nonnihil amaricantis oriuntur, cortice tecti exteriori incano, tenero, qui alius subit rubens. *Folia* tenella, longiusculi in pediculis ordine ex adverso posita, superna utrinque virentia, inferna cinerea, nostrae Pimpinellae Sanguisorbae familia. *Flores* primo vere conspicuntur, herbacei coloris, stellati, parvi quibus succedunt baccae exiguae, albicantes cum paulillo rubore, ordine quodam ad ramos sessiles, Ribis nostri baccis haud absumiles, conspicuo adhuc in uniuscujusque baccae umbilico flore. Rauwolfii descriptio est J. Bauhino Latina facta.

Planta haec in Creta perpetuo viret & multos annos durat. Adstringendi vi pollet, vulgariterque in tota Graecia *Zaridaka* appellatur. In declivi montis Libani parte nasci vidit Rauwolfius. Sub finem aestatis floret; Autumno semen maturefcit, cum folia primum erumpunt, quae tum in se contracta videntur, & Alplenii folia quodammodo imitantur, sed longe minora sunt, quae succellis temporis majora apparent. Reliquam descriptionem Hon. Belli vide apud ipsum, Ep. 2. ad Clusium, qui plantam hanc legitimum Dioscoridis Staeben esse contendit. Argumenta quibus id probare nititur videlicet loco citato.

In sanandis alvi fluoribus indistincte a rusticis Cretensisibus usurpatur: nam ejus in aqua decocto jejuni bibunt, & a morbo ut aiunt liberantur. *Bellus.*

C A P.

C A P. VIII.

1. *Baccifera Indica fructu umbilicato quinque-capulari polyspermo.*
Kadali H. M. P. 4. T. 42. p. 87.

Frutex est seu arbuscula humilis, caudice tenui, nodoso, ramulisque quadrangulis, viridibus, lanuginosis & asperis, seu frondibus umbrosis, in lacum diffusis ornato: Lignum ex albo flavescens, praedurum, densum, furvo, lanuginoso, asperum, cortice cinctum, necnon fungosum intus medulla, uti in Sambuco, refertur. *Radix* fibrata, albicans, rufo cortice tecta, inodora, faporis adstringentis. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita, superne atro-viridia, inferne subviridia, foliis Malabathri haud absumilia, praeterquam quod sint aspera, exiguis spinulis horrida, maculata & in ambitu leviter crenata, inodora, adstringentisque sapore praedita: A pediculo ad apicem folii tres nervi crassiores transeunt, e quibus transversim multae venulae parallelae excurrunt. *Flores* summis ramis innascuntur, calicique croceo, hirsuto, profundo, & in quinque lacinias diviso inhaerent, Rolae instar amplius, elegantes, quinque oblongo-rotundis, coruleo-purpureiscentibus ac nitenibus foliis confantes. Ex umbilico prodeunt decem staminia, quinque viz. viridi-flavescencia, apicibus luteis plamaticae ornata; quinque vero longiora, inferius flava, superius purpurea & arcuatum inflexa, inter quae stylus prodeit purpureus: odor nullus, sapor astringens. *Fructus* rotundi, & in vertice calyce foram surrecto coronati, croceo crassique cortice tecti, qui fructibus maturefcencia debilitat & aperitur: intus refert sunt carne molli, caeruleo purpuraceo, & arcuatum inflexa, atque in quinque distinctos loculos per membranulas intermedias nonnihil divisa, intra quam minutissima albicantia continentur granula, adeo ut fructus his Arbuti fructibus aut Fragis nostratibus haud absumiles videantur.

Nascitur locis arenosis & montanis, praesertim circa Cochim: Semper viret, floret, fructuque producit. *Locus Usus.*

Ligni hujus carbonibus utuntur in preparatione pyri pulveris.

Flores Gentilis litare solent in templis Veneri dicatis, si quisque *Mogeni* dictis.

Fructus maturi ab indigenis comeduntur: hinc quoque, panni Gossypini purpureo tinguntur colore.

Ex foliis tenerioribus in oleo coctis unguentum conficitur aphthis similibusque oris & gingivarum affectibus sanandis conveniens. Foliorum succus cum *Oryza* infuso exhibitus colicam passionem sanat.

2. *Ben-Kadali. H. M. flore albicante, fructu viridi, pulpa albicante.*

H. M.

Præcedenti valde similis est: Flores tamen albicantes decem filamentis erectis uniformibus luteis, albicantibus apicibus ornatis, medium occupantibus. *Fructus* vero cortice viridi cincti, carneque albicante referti, intra quam minutissima purpurea continentur granula.

Ab indigenis comeduntur, ut in medicina nullius sunt usui.

3. *Katou-Kadali H. M. P. 4. T. 43. p. 91. floribus minoribus, fructibus cortice aspero.*

H. M.

Caudice est tenui, spinulis exiguis horrido, necnon ramulis purpureis asperis ac hirsutis donato. *Folia* Kadali foliis similia, at majora, aspera, & per folii longitudinem non tres, sed quinque nervi crassiores transeunt, e quibus transversim multae venulae excurrunt. *Flores* inodori, calycique aspero ac hirsuto inhaerent, Kadali floribus haud absumiles, sed minores. *Fructus* oblongo rotundi, albi quae hirsuto cortice tecti, carneque intus succulenta, purpurea, dulcis gratique saporis referti, intra quam numerosa, minutissima latitant granula.

Crescit locis montanis, quotannis floret fructuque fert.

Folia contrita & cum Piperis foliis ficcatis in pulverem redacta, atque cum saccharo exhibita, *Viretis* nullum sedant, ac phlegmata e pulmone eiciunt.

4. *Tijerou-Kadali foliis, floribus & fructibus minoribus.*

Humilis est frutex, cum Kadali proprus conveniens, nisi quod foliis, floribus fructibusque, sit minoribus. Nascitur locis montanis & petrosis circa Kandenat: Semper floret, fructuque producit. *Locus.*

Ex arboris cortice, foliis, floribus, fructibusque in Selami oleo coctis oleum conficitur, quod *Viretis* Aphis, lingue fissuris, necnon palati gingivarumque pustulis ac phlyctenarum potenter medetur: idemque Epilepsiam, Spasmodum cynicum similesque affectus curare dicitur, si caput eo illinatur.

C A P. IX.

Frutex Indicus baccifer fructu oblongo polyspermo.
Bellia H. M. P. 2. F. 18. p. 27.

Frutex est altitudine sesquihominis, sinuosis ac tortuosis ramis etiam arbores scandens, in arenosis nascens. *Radix* rufa, fibras capillatas emittens. *Caulis* lignosi, nodulati, ac in supremis partibus quadrangulares, fusci [vetustiores cinerei] emittuntque, hinc inde ex nodulis furculos passim binos & binos, se mutuo decussantes, ac anteriora versus incurvatos, qui dum teneri adhuc sunt, rotundi, virides ac pilosi spectantur. *Folia* in nodulis bina simul, atque etiam terna vel plura periolis languidis (scilicet albulis) insident, oblongo-rotunda, oris ad basin seu pediculum subrotundis, in cuspidem angustum terminata, renuia, pilosa ac velut lanuginosa, superne saturatis viridia, subus dilutiora. *Costa* media in supina parte nonnihil eminet. *Folia* sapore sunt: nullo nisi sylvestri.

L. IIIII

CAP. XIV.

Baccifera Indica floribus spicatis, fructu umbilicato tricoeco, lacte acerrimo manante.

Cammetti H.M. P. 5. Tab. 45. p. 89.

H.M.

Arbor est vastæ magnitudinis, 40 plufquam pedes alta, caudice crasso, multisque ramulis cinereis in orbem diffusis ornato. Lignum albicans, matrice rufefcente, ac cortice obdu-
ctum cinereo, qui vulneris acrem lacteum succum stillat. *Radix* fibrata, rufa, flavescente
cortice cincta, qui incisus itidem acrem lacteum succum stillat. *Folia* oblongo-rotunda, acu-
minata, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia; intus acri lacte turgenta, me-
dia costâ è viridi albicante. *Flosculi* suaveolentes, viridi-albicantes, in spicas dispositi, extremi
furculis proveniunt: Sunt ii gemmulæ exiguae, lacteo succo turgentes, medium occupantibus *se-*
minulis tribus surrectis, *apicibus* ornatis. *Flosculis* succedunt *bacca* tricoeca, virides, umbilico in
vertice coronatæ exiguo, tripartito, atro-iridi, acerrimo lacteo succo turgentes, intusq; continens
semina terna, dura, albicantia, rotunda.

Locus.

Nascitur in variis Regni Malabarici locis uliginosis, præsertim circa *Cochin* in *Rajya* & *Pa-*
loerti.

Vires.

E foliis in aqua coctis balneum conficitur anti-arthriticum. Eodem decocto si ulcera antiqua
& verminosa laventur, vermes necantur, ac ulcera potenter mundantur. Ex lacteo arboris succo
& pulvere *Carcapulæ* pilulæ fiunt quæ in hydropo miris laudibus extolluntur.

CAP. XV.

Baccifera Indica fructu glabro tribus loculis terna semina continente.

Ponnagam H.M. P. 5. T. 21. p. 41.

Arbor est procera, 30 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, multisque ramulis in or-
bem diffusis donato. Lignum densum, albicans, cortice cinereo obductum. *Radix* rube-
scens, albicante cortice cincta. *Folia* petiolis longis, rotundis, subrubefcentibus circa ra-
scens, albicante cortice cincta. *Folia* petiolis longis, rotundis, subrubefcentibus circa ra-
mulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne colore viridi-fusco
splendentia, inferne subviridia; à pediculo ad apicem folii conspicuus nervus decurrit: odor & sa-
por ingratus. *Flores* inodori extremis furculis spicatim proveniunt, calycique exiguo subrubefcenti
constantes foliolis, quæ è globulo rubicundo, oblongo-rotundo prodeuntia ac latè expansa juvenum
intuentibus adspæctum exhibent; medium occupantibus *staminibus* tenuissimis, brevissimis. Singulis
flosculis singuli succedunt *fructus*, rotundi, tribus, interdum quatuor, angulis constantes, vire-
rubefcentes; totidem distinctis loculis *semina* solida continent, cuticula nigricante ac nitente in-
tectâ, medullâ albâ, ex rotundo oblongâ, sapore adstringente cum subsequente ardore.

Locus.

Vires.

Provenit in *Paroe* semper viret, floret, fructumq; fert.
E foliis & fructibus cum melle confusis cataplasma paratur, quod ictibus ac moribus Serpentum
aliorumq; venenatorum animalium impositum eos potenter sanat. Radix trita, & cataplasmatâ for-
mâ locis confusis imposita sanguinem coagulatum dissolvit & contusiones curat.

2. *Baccifera Indica fructu lanuginoso, cum officulo tribus loculis terna semina continente.*

Tijerou-Ponnagam H.M. P. 5. T. 22. p. 43.

Altera *Ponnagam* species est, sed minor. *Radix* ei furva, aromatica, acris. *Folia* præce-
dentiâ similia, at minora & suave-olentia. Similiter *Flores* *Ponnagam* *flosculis* haud abimi-
les: præter quos tamen alii exigui insuper adfunt *flosculi*, quibus *Ponnagam* destituitur.
Floribus succedunt *fructus* rotundi, in vertice umbilico trium filamenorum subviridum ac lanu-
ginosorum coronati, tenui purpurascente ac lanuginoso cortice cincti; Nucem continent albican-
tem; tria distinctis loculis includentem *semina*, nigricantia, nitentia.

*Locus &
Tempus.*

Crescit locis arenosis in *Baypin*; semper viret, quotannis maturos exhibet fructus, mensè circiter
Septembri.

Viribus cum præcedente convenit.

CAP.

CAP. XVI.

Arbor Indica baccifera fructu umbilicato rotundo Cerasi magnitudine dicocco.

Angolam H.M. P. 4. T. 17. p. 39.

Pracella est arbor atq; speciosa plurimum, altitudine 100, crassitie verò 12 pedum mensuram
circiter æquans, multâq; ramis in orbem longe latèq; diffusis donata, qui cortice viridi obducti,
ac spinis lignosis, crassis, longis, ac rigidis muniti sunt. Lignum albicans, prædurum, cor-
ticis glabro, cinereo, albis interstincto punctis, saporis acri-amari, odoris aromatici tinctum. *Radix*
dicca glabra, rufa, cortice flavescente tectâ, odorata, amara. *Folia* brevibus petiolis circa ramorum
spinas (quæ tandem in ramulos excrefcunt) proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, mollia, glabra,
superne viridia, inferne è viridi fusca, odorata, amara, nervis aliquot è costâ media albicante, & in
aversa parte altè exuberante oblique in latera excurrentibus. *Flos* ad foliorum exortum itidem spi-
nosus provenit, plerumque unus, aliquando duo aut plures, infidèq; calyci rotundo, in decem laci-
nis secto, è decem teretibus, crassis, densis, subviridibus, intus candidis foliolis constans, quæ ex-
teriorum reflexa *apicibus* circa caulem coeunt, prominentibus decem miniatis *apicibus*, quos pallida
stamina sustinent, quorum medium obtinet pistillum staminibus concolor; odor suavis, sapor ama-
rus. *Fructus* globosi, Cerasorum majorum magnitudine æmuli, exigui in vertice umbilico præditi,
cortice cincti crasso, purpurascèntè, qui maturo fructu sponte dehiscit, carnèq; succulenta, dulcis,
gratiquè saporis. Hi autem fructus avidè expetuntur & in deliciis comeduntur.

Crescit locis petrosis, arenosis & montanis in *Mangatti* aliisque provinciis Malabar perpetuo fron-
det, frugèq; fert, ac diu superstes manet.

Emblema Regiæ Majestatis Malabarensibus habetur hæc arbor, quòd flores diademati imperiali
haud abimiles rigidis inhereant spinis.

Succus ex arboris radice expressus vermes necat, necnon biliosos & pituitosos humores per alvum
expurgat, & aquas hydropicorum ducit. Radicis pulvis antidotum habetur venenatis moribus ser-
pentum, aliorumq; venenatorum animalium.

CAP. XVII.

Baccifera Indica flosculis ad foliorum exortum confertis, fructu dicocco.

Tijerou-Kara Malabarensibus H.M. P. 5. T. 37. p. 73.

Arbuscula humilis est, seu potius frutex, sex septemve circiter pedes altus, caudice mediocri-
ter crasso, multâq; ramulis cinereis, spinis rigidis munitis, ac in orbem diffusis donato. *Radix*
dicca rubescens, suave olens, amara. *Folia* bina, terna vel plura simul juncta circa ramulos
proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne atro-iridia, splendentia, inferne sub-
viridia, hirsuta, è costâ media crassa, rotunda, & in aversa parte exuberante, plures alie superiora
versus exorituræ costulæ, quæ in se invicem arcuatim deferuntur: sapor subamarus. *Flores* inodori,
subvirides, exigui, plures simul juncti ad foliorum & spinarum exortum ramulis inherent, pentape-
talodes, (è quinque viz. foliolis acuminatis & stellæ in modum expansis constantes, quæ tamen
simul decidunt) calycique exiguo viridi, in quinque lacinias acuminatas secto inhaerentes, *stamina*
quinque viridi-albicantibus, flavo-rufefcentibus *apicibus* ornatis, medium floris cavitatem & umbili-
cum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit crassus, albicans, infernè pilis candidis obfusus, superne
cuspidatus, nodulo rotundo flavescente. *Flosculis* *bacca* succedunt virides, plano-rotundæ dicocce,
umbilico lato in vertice coronatæ, intusq; carne viridi, humida ac amara repleta; intra quam duo
locantur *semina* oblonga, seorsim locata.

Provenit in variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Bellange*; Semper viret, floret, fructumq; fert.

E foliis in aqua coctis fit oris collutio contra aphthas. Radicis contusæ in aqua decoctum hepatis *Vires*
obstructiones aperit, sanguinemq; purgat, & exhalat patientem.

CAP. XVIII.

Bruzanelli H.M. P. 5. T. 42. p. 83.

Baccifera Indica flosculis umbellatis, baccis umbilicatis dicocco.

H.M.

Arbor est procera, circiter Mali magnitudine, multisque viridibus ramulis in orbem diffusis
donata; Lignum albicans, molle, cortice cinctum subcinereo, adstringente, graveolente.
Radix fibrata, rufa, furvo cortice cincta, subfalsa, umbellata, graveolens. *Folia* oblongo-
rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-iridia, inferne subviridia; odore
gravi.

ELIII 3

gravi. Flores exigui, purpurei, suaveolentes, spicatum extremis ramulis proveniunt, calycique exiguo, rotundo, viridi-purpureo arcu inhaerent, quatuor acuminatis expansis, foliis constantes, totidem *staminibus* tenuibus, purpureis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit crassior, oblongior. Flosculi succedunt bacca diococca, nonnunquam tricocea, exiguo nigricante umbilico in vertice coronata, virides, inodora, subfalsa, carlaginosa & quasi carneo corice cinctae; qui tenui viridique pellicula obductus est, intusque continet bina ternave *semina*, dura, cinereo-albicantia, dissepimentis ab invicem sejuncta.

Locus
Tempus.

Vires.

Provenit locis montanis & sylvestribus Regni Malabarici, praesertim in *Paracaro* & *Mangati*. Floret Julio & Augusto mensibus, Novembri autem & Decembri maturos fert fructus, diuque superstes manet.

Ex succo foliorum cum recenti butyro mixto linimentum paratur, quod in carbuncolorum cura usurpare solet. Decoctio corticis ipsius arboris diuretica habetur. Ex radicis cortice cum Zinzibere & curcuma in ebulliato lacte latamentum conficitur, quod ad Arthriticos dolores tollendos summo pere commendatur.

CAP. XIX.

Baccifera Indica fructu umbilicato racemoso, monoppyreno Patsjetti H. M. P. 5. T. 5. p. 9.

ARbor est Pruno magnitudine similis, caudice haud ita tenui, cinereo, saporisque amaro-dulcis cortice munito, necnon ramulis subviridibus in orbem diffusis ornato. *Radix* fibrata, albicans, nigricante cortice cincta, saporis amaro-dulcis. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu ferrata, densa, crassa, glabra, nitentia, superne atro-viridia, inferne subviridia, saporis amaro-dulcis. *Flosculi* albicantes ac suaveolentes, racematim furculis inhaerent, quinque oblongo-rotundis, cuspidatis foliolis constantes, quinque flavescens *staminibus* medium occupantibus. Flosculi pari modo succedunt *fructus* rotundi, surrecto florum calyce in vertice coronati, primum virides, dein coruleo-nigricantes, ac nigricans continentes officulum, quod nucleum includit albicantem, dulcis adstringentis, saporis.

Locus
Tempus.

Vires.

Nascitur locis arenosis ac petrosis in *Oedampere* & *Candenate*, semper viret, quotannis floret, ac mense Decembri maturos exhibet fructus.

Arboris folia oleo incocta oculorum vitia corrigere feruntur. Radicis cortex cum Cinnabaris pauxillo & lacte muliebri tritus ophthalmiae medetur. Ex eodem cum Zinzibere & semine Camini in aqua cocto potus conficitur, qui ventris doloribus placandis misericordie confert.

CAP. XX.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato, striato, monoppyreno. Kare-Kandel H. M. P. 5. T. 13. p. 25.

ARbor est 40 circiter pedes alta, caudice crasso, denso, cortice obducto crasso, cinereo, intus rubescens, multique ramulis nodosis ac geniculatis donato. *Radix* itidem crassa, fibrata. *Folia* bina aut terna simul juncta extremis ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, densa, superne atro-vire splendens, subus dilutiora. *Flores* umbellae in modum longis ac viride striatis petiolis circa foliorum exortum proveniunt, inodori, exigui, suntque quasi gemmulae, & septem acuminatis, viridibusque foliolis constantes. Ex umbilico prodeunt *staminibus* quatuordecim; quorum septem albicantia, *apicibus* crispis candidisque ornata, flosculi foliola intercedunt; septem vero longiora, rotundis flavisque nodulis dotata, mediam flosculi cavitatem occupant, aliique emittunt; inter quae *stylus* prodit albicans, superne velut stellula candida septem cuspidum exornatus. *Fructus* consimili modo frequentes succrescunt suntque baccae rotunda, umbilico exiguo in vertice praediti, primum virides, dein rubescens, tandem rubro-nigricantes, ac resinosis albicantibusque stris obductae, carne intus rubicunda ac subacida refertae, intra quam officulum locatur atro-purpureum.

Locus
Usus.

Nascitur ubique, in Malabar; semper viret, quotannis floret & fructum fert. Arboris folia agri stercoreantur: Etiam ex iisdem tenerioribus in *Oryza* infuso coctis oris collutio fit aphthis curandis summe utilis.

CAP. XXI.

Baccifera Indica fructu umbilicato, racemoso, candido monoppyreno, rotundo. Pellata-Kanelli H. M. P. 5. T. 20. p. 39.

ARbor est mediae magnitudinis, caudice duro, albicante, furvo cortice munito. Nonnunquam vero plures caudices unica & radice excrescunt. *Radix* rubescens, odora, aromatica. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendens: costa media albicans, & intersp. emittens & qua nervuli plurimi parallelo

parallelo ductu versus superiora excurrunt, qui in se invicem arcuatim deflexantur; odor & sapor aromaticus. *Flores* racematim in furculis proveniunt, suave-olentes: constant il unico viridi-albicante folio seu calyce, sed in quinque, leves incisuras seu lacinias divisio, numerosis *staminibus* candidis, subfaveolentibus ac rotundis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit albicans, furcatus. Floribus succedunt *fructus* rotundi & in vertice calyce, seu folio florum surrecto coronati, virides primum, dein albicantes, tandem candidi, tenui pellicula cincti, intusque albicante molli subfalsi, adstringente, odorisque aromatici carne referti, intra quam tenue continetur officulum, Nucleum includens rotundum viridem, aromaticum.

Provenit in *Coevegnale* vicinisque locis montanis & petrosis. Semper viret, floret & fructum fert.

Folia ejus siccata, & in pulverem redacta, atque cum lactis sero exhibita diarrhoeam sanant. Ex *Vires* foliis in aqua coctis Balneum paratur contra quoscunque artuum dolores.

2. *Tsjerou-Kanneli H. M. part. 5. Tab. 50.*

Præcedens species est, ejusque haud multum dissimilis, præterquam quod humilior sit, octo circiter pedes alta, caudice haud ita crasso, ramulisque & furculis tenerioribus in orbem diffusis donato. *Radix* pariter rubescens, amara, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendens, nervis aliquot & media costa albicante in latera excurrentibus: odor & sapor aromaticus. *Flosculi* in furculis multi simul juncti proveniunt, inodori albicantes, hexapetali, numerosis *staminibus* candidis, subfaveolentibus *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quos *stylus* prodit albicans, surrectus. Floribus succedunt *Bacca* tricocea, virides primum, dein albicantes, tenui pellicula cinctae, intusque carne molli, acido-amara ac aromatica refertae, intra quam tria continentur *semina*, dura, rotunda.

Crescit variis Regni Malabarici locis, praesertim in *Baypin*, *Aroe* & *Bardette*: Semper viret, flo. Locus, ret, fructumq. fert.

CAP. XXII.

Baccifera Malabarica fructu umbilicato Pruniformi, unico intus nucleo. Perin-Niara H. M. P. 5. T. 19. p. 57.

ARbor est justae magnitudinis, 40 circiter pedes alta, caudice crasso, candido, cortice obducto furvo, multique ramulis viridibus, seu frondibus umbrosis, in latum diffusis, donato. *Radix* rufa, nigricante cortice tecta, aromatica. *Folia* geminata, ordine parallelo, extremis ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, densa, glabra, atro-viridia, splendens, nervulis plurimis & media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor aromaticus. *Flores* pediculis oblongis circa ramos teneriores proveniunt, terni, quaterni aut plures simul fere congesti, inodori, amari: constant il & calyce exiguo rotundo, viridi albicante, numerosis *staminibus* albicantibus, luteis *apicibus* ornatis, medium occupantibus. Floribus succedunt *fructus* prunorum & mali, oblongo-rotundi, exterius gibbi, interius leviter sinuati, exiguo juxta verticem umbilico praediti, atro-purpurei, glabri, nitentes, carne intus succulenta, albo-rubescens, amaro dulci & aromatico referti; intra quam *Nucleus* continetur viridis, rufa pellicula cinctus, saporis acris & amari.

Nascitur ubique, in Malabar, praesertim circa *Porka*; semper viret, quotannis fructus fert, Augusto

viz & Septembri mensibus, atque per sesquiesciculum non raro frugifera manet: Ex arboris cortice in aqua cocto fit oris collutio pro Aphthis. *Radix* siccata, pulverisata & exhibita diarrhoeam, dysenteriam & Tenesimum curare dicitur. E fructibus in aqua coctis gargarisina conficitur faucium affectibus tollendis utile.

CAP. XXIII.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato nigro, officulo intus unico. Niara H. M. P. 5. T. 27. p. 53.

ARbor est procera, 30 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cinereo cortice munito, ramulisque in orbem diffusis donato. *Radix* crassa, fibrata, nigricans. *Folia* bina & terna sibi invicem opposita, oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, & splendens, inferne subviridia; costa media albo-flavescens ac protuberans, & qua nervuli transversim plurimi superiora versus excurrunt, qui in se invicem arcuatim deflexantur; sapor astringens & subacidus, odor nullus. *Flores* candidi, inodori, circa extremos ramulos glomeratim, non sparsim producantur, sensimque porrectis collumellis umbellae specie panduntur: constant il quatuor rotundis, concavis foliolis, numerosis *staminibus* albicantibus, flavescens *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quae *stylus*, candidus crassiusque prodegit. Floribus succedunt *fructus* rotundi, virides primum, dein rubescens, tandem nigricantes ac nitentes, umbilico in vertice stelliformi coronati, tenui cincti cincti, carneque intus succulenta ac subdulci referti; infra quod officulum continetur *Nucleus* habens viridi-albicantem.

Nascitur montanis Regni Malabarici locis: quotannis floret, fructumq. perficit. *Radix* variis modis usurpatur ad oculorum palpebrarumq. affectus curandos.

Locus
Vires.

CAP.

CAP. XXIV.

Baccifera Indica racemosa fructu umbilicato rotundo monopyreno. Mail-Ombi Malabarenfium H.M. P. 5. T. 26. p. 51.

A Rbor est Mali magnitudine, caudice mediocriter crasso, multisque ramulis in orbem diffusis donato: Lignum molle, flavescens, furvo cortice munitum, cujus matrix dura, rufescens. Radix furva, acris, inodora. Folia oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-vidua & splendentia, inferne subviridia; costa media crassa, & in aversa parte protuberans, est qua nervuli transversi plures superiora versus excurrunt, qui in se invicem arcuatum deferunt: sapor subacris, odor nullus. Flosculi viridi-fulci ac nitentes racematum furculis inhaerent, calycique exiguo, rotundo arcu infident: sunt Gemmae rotundae, exiguae, in tres quatuorve leves incisuras seu lacinas divisa. Flosculis succedunt Baccae subrotundae in vertice umbilico, in totidem quo Gemmulae incisuras seu lacinas diviso, coronatae, viridi-fulvae, carne intus aequa ingrati ac sylvestris saporis refertae; intra quam semen continetur solidum, oblongo-rotundum.

Locus
Tempus.

Provenit multis Regni Malabarici locis, praesertim in Cranganor: Semper viret, quotannis bis maturos exhibet fructus, Aprile viz. & Septembri mensibus.

De viribus nihil constat.

CAP. XXV.

Frutex Indicus baccifer, floribus verticillatis fructu monopyreno. Nedum-Schetti H.M. P. 1. T. 19. p. 21.

F Rutex est altitudine duorum hominum, nascens in arenosis & petrosis, cortice exterius ruffo, intus albicante. Sarculi novelli virides & alati, quatuor scilicet alis substricti. Folia conjugatim bina ramos amplectuntur, diverso situ, alia antrosum surrecta, alia deorsum inflexa, alia transversim posita; suntque oblonga, ad basin latissima, inde ad apicem sensim contrahentia, acuminata, versus interiora le claudenda, & laterum oras versus exteriora contrahentia, crassiora ac densiora, puring, nientia sed praecipue superna parte, qua etiam saturatius virent, subus diluora, saporis adstringentis & amari. Costa media in exteriori tantum parte eminet. Flores valde parvi congregati brevibus surrectis ac tenuibus petiolis, parvo cuspidato calyce excepti insident, & foliorum alis egressi ad ramorum nodulos verticillatim, atque etiam hinc inde ex ipso ramorum vel caudicis corpore: proveniuntque simul cum germinibus fructuum in ipsorum vertice, constantes quatuor foliis cuspidatis, colore rubro ac caeruleo-purpureo, qui in aliis est magis purpureo-ruber, in aliis magis purpureo-caeruleus, in aliis vero magis albicans, colorisque nullus. Stamina in floribus octo caerulea seu purpureo-rubra, surrecta, apicibus albicantibus donata, ac cum hisce stylis caerulei seu purpurei coloris, acuminatus rigidus & surrectus, ex umbilico calycis emicans. Fructus sunt parvae ac rotundae baccae, coronatae in vertice umbilico, qui calyx florum est, colore primum viridi, dein albicante, seu subflavo; postea purpurascens, ultimo in totum nigricante ac nitente: carne intus viscosa, caerulea, quae saporis dulcis & nonnulli adstringentis, continetur, in se nucleum unum, rotundum, qui cortice est rufescens seu spadicco diluto, intus pulpa viridi, sapore subamaro & astringente.

Flores fert tempore pluvioso.

Ejus decoctum cum oleo servit pro pruritu in unctione partis affectae.

Vires.

CAP. XXVI.

Arbor baccifera Brasiliensis, flore Rosea, fructu umbilicato, polypyreno, Cerafi magnitudine. Tabarata Brasiliensibus Margg. & Pison.

A Rbor est caudice contorto, cortice cinereo; foliis dilute virentibus, (quae multas costas habent, & quasi rugula sunt) tres circiter digitos longis, directae sibi invicem oppositae: digitis trita spirant odorem Majoranae cum Rosmarino mixtae amulom. Inter hac spartim provenit pediculus, duos ferme digitos longus, superius tripliciter velut in crucem divisis, ferens tres flores, figurae, odoris & molis ferè sylvestris Roseae, pentapetalos, albos, mense imprimis Januario integros campos fragrantia replens. Mense autem Maio succedit fructus rotundus, Cerafi magnitudine, instar pyri pediculo infidens, exterius coloris brunni, cum umbilico quinquefolio rufescens, reliquis nimirum floris emortui: continet pulpam mollem, pallidam, cui aliquot nuclei coloris incarnati, obrotundi, compressi, mollifculi immixti, qui una comeduntur; sapor autem illius dulcis aliquid resinosi admixtum habens; & post frequentem usum imprimi tandem gutturi ardorem Piperi amulom.

Locus.

Arbor haec in infragossis Brasiliae nemoribus vasta est & altissima, ligno durissimo & contra putredinem optimo: in collibus vero & campis ad longè minorem molem affurgit, viz. Prunum aequans, foliaque multo minora, fructusque fert minus agrestes.

Folia

Folia & flores cum Camara utilissimè adhibentur ad lotionem pedum, in dolore capitis. E floribus Usum manè adhuc rorentes collectis item è foliis aqua destillatur, quae refrigerans praesertim & mundificans oculorum inflammationem optime temperat.

Pulvis ligni in carbonem redacti oculis inflatus confert in nubecula, &c.

CAP. XXVII.

Myrtus Brasiliensibus Marggrav. Pomifera Brasiliensis fructu rotundo, cum pulpa molli polypyreno.

A Rbor est mediocri magnitudinis, elegantia habens folia, bina & bina sibi invicem opposita, similia foliis Malabathi venis, consistentia & figura; nimirum tres nervi insigniores secundum longitudinem folii transeunt, & adhuc in quolibet latere unus tenuis, ut quinque sunt in univervo: transversum autem multae venae parallelae rectae currunt: folia inferius sunt alba, languinosa, superius saturate viridia, splendidissima: ramuli juniores incani & ad tactum molles; ficcata eo latere quod virebat evadunt nigerima, pulchro aspectu. Flores Autor non describit. Fructus rotundus, magnitudine ferme Pyri moschatellini, & pediculo instar Pyri infidens, cute tectus lenta, quando maturuit purpureo-ruffa, umbilico quinquefolio ex floribus manubis. Pulpam continet mellis crassioris consistentia, pallidam fere albidam, plurimis acinis minimis refertam, dulcis saporis. Fructus enim quando maturus mollis est, & cum digitis premitur prodit pulpa quae deglutitur.

Brasilienses non gaudent vesci hoc fructu, sed avibus devorandum relinquunt.

CAP. XXVIII.

Baccifera Indica trifolia, racemosa, acinis umbilicatis triocceis. Tjerou-Theka. H.M. P. 4. T. 29. p. 61.

H.M.

A Rboscule est humilis, septem circiter pedes alta, caudice pedem crasso, albicante, cortice obducto cinereo, amaro, multisque ramulis viridibus, triangularibus ac geniculatis donato. Radix albicans, saporis amari, odoris terrestris. Folia terna simul circa ramulorum geniculis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, superne colore atro-viridi nitentia, inferne subviridia & tomentosa; costa media crassa & nervi inde exeuntes inferne lanuginosi; odor suavis, sapor acris & amarus. Tenuiora vero hujus arboris folia rubicunda sunt. Flores haud fecus ac Katon-Theka flores surculorum extremis racematum proveniunt, caerulei, foliolorum stipatu ovalati, viridique & acuminato calyci inhaerent, est quinque oblongo-rotundis ac introsum reflexis foliis constantes; quinque caeruleis filamentis, flavescens apicibus ornatis, ac extra florem late expansis, mediam ejus cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quae stylus prodit ex albo caeruleus & in acumine divilus: odor suavis, sapor subamarus. Fructus subrotundi, triquetri, in vertice exiguo umbilico praediti, glabri, nitentes, primum atro-purpurei, dein viridi, intus molli carne referti, qui tres includuntur nuclei exigui, virides, sapore fabaceo.

Crescit locis arenosis ubique, in Mahabar, praesertim in Provincia Moutan, semper viret, quotannis Locus foret fructus, fert.

Ex hujus foliis oleo butyro in coctis unguentum conficitur, quod Cephalalgia, Ophthalmia & Vires autum tinnitui medetur.

E radice cum Zinzibere & Coriandri semine aquae incocta Apozema conficitur, quod exhibitum, coctionem promovet & nauseam sanat.

Fructus contusi & in lacte ebutyrate cocti vel infusi alvum movent & aquas hydropicorum ducunt.

Annotatio.

Myrtum & Hederam ultimo in loco post Indicas bacciferas ponimus, quia cum earum fructus pauca carne sint, & per maturitatem ferè ficii, ambigere videntur inter eas quae fructu siccato sunt & quae fructu humido.

CAP. XXIX.

De Myrto.

MYRTUS, Graecis *Myrsin* & *Muslin* à Myrsine Atheniensi puella, pulchritudine & robore insigni, amica Palladi, quam juvenis ab ea cursu & palaestra superatus interemit, invidiam ductus, quod elegantia ceterisque naturae donibus reliquis virginibus praestaret: Arboscule in demortua locum successit, semper Minervae ut Olea chara. Sunt qui velint sic vocatam propter Myrtum quandam emulam odoris gratiam, quae pollent baculae, ut annotant Adversaria: quamvis dubium adhuc sit, utrum Graecis innotuerit prius Myrtha an Myrtus. Nobis sanè (inquit J. Bauhinus)

infunditur. Sed & eorum succus eadem efficit. Ipsa verò folia trita & ex aqua illita humidis ulce ribus & partibus omnibus fluxione laborantibus, celiacisque profunt. Siquidem admisto oleo om phacino, aut exiguo rosaceo cum vino valent ad herpetas, Erythelata, testum inflammationes, epi nyctidas & condylomata. Arentia verò folia trita paronychiis & pterygiis, itémque alis feminibus, humentibus, adeoque tetrum virus spirantibus, utiliter insperguntur, & cardiocorum sudores prohibent. Cæterum cremata aut etiam cruda cum cerato, ambustis, pterygiis, & paronychiis medentur. Exprimetur & foliis succus assulo vino veteri aut aqua celestis, cujus recentis usus est: nam ex siccatum situm contrahit, virisque amittit.

Myridanum magis quam Myrtus affringit. Tufum verò & vino austero addito coactum in pa stillos, siccaturque in umbra reponitur. Efficacius porro est cum fructu, tum foliis, ceratis, pellis, infestationibus & cataplasmatibus admixtum, aut contrahendum aliquid est. Hæc omnia Dioscorides.

Quæ præterea habent Plinius, Galenus, Sethi, alique vide apud J. Bauhinum *Hist. pl. lib. 5. cap. 1.*

Ufus internus foliorum aut baccharum nunc dierum rarior est. Adhiberi tamen possunt in dia rheæ & expuitione sanguinis.

Syrupi usus est ad catarrhos calidos, tenues præcipue cum pectus occupant.

Oleum duplex est in Offic. alterum fit ex bacis Myrti, alterum ex foliis oleo communi infusu. Oleum duplex est in Offic. alterum fit ex bacis Myrti, alterum ex foliis oleo communi infusu. Atque ut differentia sit, quod ex bacis fit Myrtinum vocatur: quod ex foliis Myrtillorum. Ego (inquit Casp. Hoffman.) non magni facio, & scicubi opus est illo extrinfecus, in fluxibus alvi, ambustis, intertriginibus debilitate generis nervi, &c. utor potius melino.

Facultates Myrti omnes dependent à vi siccandi, adstringendi, & suavitate odoris. Myrtusque emendat oris odorem. Seren.

Aqua & floribus Myrti destillata ob odoris suavitatem myropolim plurimum expetitur.

Plinius apud Antiquos, antequam Piper reperiretur Myrti baccas illius obtinuisse vicem tradi, quodam etiam generosi obsonii nomine inde tracto, quod etiam nunc Myrtatum vocatur. Eademque origine aprorum sapor commendatur, plerumque ad intinctus additis Myrtis.

Varios modos facienda vinum Myrtis, & Oleum Myrtinum apud Veteres vide apud Plinium, Columellam, Dioscoridem, Catonem, Palladium. Consule etiam de his & eorum viribus si placeat J. Bauhinum, loco modo citato. Bellonius refert Illyricos Myrti foliis coria perficere, quemadmodum Macedones Rhoe; Ægyptios Acaciz filiquis; Asia minoris incolae glandium Æsculi calycibus; Gallos Quercus libro; Phryges sylvestris Pini corticibus. *Cleof. hist. lib. 2. cap. 12.* In Myrtis coccum nasci unico animali vivo vehiculâ incluso prædixit observavit Bellonius.

8. Cambui seu Myrtus Americana sylvestris Pison. Marggrav.

Dux hujus species in glebohis terris, lento utraque ligno & cortice cinereo, luxuriant: quæ ob fragrantiam, attractionem foliorum, florum & fructuum, Myrti sylvestris nomen merito obtinent.

1. Prior arborecens, latifolia, Cerafum nigrum per omnia externa æmulatur, si ramus, folia, flores & fructus consideres: cæterum interna qualitate eam superat, quod folia & flores optimi non solum odoris, sed fructus nigri admodum fuit saporosi, grata accedente adstrictione, omnibus per iter incois expetiti, & in foro publico venales.

2. Posterior est rubra, quantumque magnitudine prædictæ cedit, tantum dignitate illam superat, ac proinde fructus inter delicias Pharmacopœiæ habentur. Frutex hic est foliis solidis, late viridibus, oblongis, alternatim sibi appositis, sed raro oppositis.

Semel per annum floret, Sole ad Scorpionem accedente, tam grato odore olfactum, quam niveo colore visum reficiens. Flos enim tetrapetalos totus albacit.

Fructus crocei baccharum sunt magnitudine, raro solitarii, sed Ceraforum more copulati positi, & pediculis suis innitentes, rotundo umbilico papillari præditi, qui si tempestivè avellantur, succo turgente optimo, sed tandem fauces, si multum illis velcaris, confringunt. Continent intus nucem tenui cortici inclusum. Cæterum stomachum reficiunt, corroborant, æstuum, sedant: Socii & fomenta foliorum & fructuum tibiariis imprimis ulceribus, atque aliis malis adstringendo & mundificando medentur. Balnea integra tam fluxibus alvi quam uteri dicata cum selsissimo succello adhibentur. Aliaque præstat quæcumq. Myrtus vulgaris.

3. Tertia Myrti species hic reperitur, quæ Myrtus alba appellatur, sed infrequenter est.

9. Myrtus Zeylanica odoratissima baccis niveis Monococcis Hermann. Maranda Zeylanensis Hermann.

Ligno est candidissimo eboris instar, solido, ponderoso; cortice scabro, tenui. Ramis numerosis, fornicato ambitu perpulchrè orbiculatis; foliis rigidis mucronatis, jucundo viridi lavore nitentibus, odore citri fragrantè, sapore aromatico leviter adstringentis. Ad summos ramos prodeunt uccelli candidi diaphani globuli, florum unedonis instar, è quorum umbilico profuunt innumera æculac aconcoloria stamina. His emarcescit uccelli transeunt in baccas pisi majoris magnitudine, mollescentes, niveas, dulcis aromatici saporis, includentes acinum unicum fuscum angulolum. Baccas pueruli edunt; foliorum decoctum, observatè tenui diatâ, Luem Gallicam vigorosè expugnat. Lignum ad capsas, scrinia, aliâque utilisia expetitur.

Alias varietates recenset Hermannus, ut Myrtum foliis Buxi contortis. Myrt. minimam foliis splendens. Myrt. balsamicam foliis Mali granate crassiusculis, pinguibus, lucidis. Myrt. fol. Rosmarini. Myrt. foliis odore Nucis Moschatæ, cauliculis rubentibus vulgò odore Citri. Myrt. folis ex luteo variegatis. Myrt. Africanam humilem foliis Myrtilli crenatis, cauliculis nigricantibus, seu Frutem Æthiopicum baccharum foliis Myrtilli Breyer.

CAP.

CAP. XXX.

De Hedera.

Hedera, Græcis Κλέω, nonnullis ab herendo dicta videtur, sed malè cùm antepenultimam corripuit, unde etiam in antiquis & melioris notæ codicibus malè scribi per æ nemo non videt. Alii edera scribunt, & ab edendo dictam volunt. Etenim arborum importunâ amassa & velut assentatrix, cortice rimolo impacta mactas vetustiores demolitur, & radicatis propagationibus arbores amplexa enecat & exedit, præsertim illa species quæ major & arborea dicitur. Et mihi sanè (inquit Vossius) hæc posterior placet *ἐπιφύουσα*. Neque obstat quòd in antiquis codicibus per H scribatur. Nam additur ea, quemadmodum Pontanus quoque sensit, ut in accusativo utroque dativo atque ablativo plurali à verbo *ederam, ederas & ederis* distinguatur.

Kleω Græcis dictum putant à Cisso, quem pusionem Liberi patris fuisse Græci fabulantur, & in nominis sui fruticem conversum, dum administrat cum eo Deo saliens allisus terræ perit. At probabilius etymologia est *ἐπὶ ὕδωρ*, i. e. verne seu curculione, qui in frumento, hordeo & tritico maxime nascitur, cui natura est femina illa cuspidè potius, quam ore exiguis foraminibus terebrare, unde *κλέω* Pumex ob fistulosas ac porosâs cavitates dicitur. Eodem modo planta hæc *κλέω* vocatur à porosâ texturâ, & innumeris spiraculis pervia, quæ vinum transmittit.

Planta hæc è nonnullis non inepta Parasitica appellatur, quòd alienâ quadrâ vivat, & partem saltem alimenti ab arboribus quas amplectitur exstugiat. Partem inquam alimenti: non enim (ut vel Theophrastus) apud nos nascens ulla hedera species fit inferius succidatur durat, nec emoritur, quin contrarium experientiâ constat, & nostra & aliorum. Miramur autem tot Hederae species in Græcia inveniri quòt recenset Theophrastus, aut ubi eas viderit, cùm in omnibus quas nos lustriamo regionibus unica tantum hæctenus observata fuerit. Nam Hederam helicon dictam, provolutam & sterilem, à majore arborea & fertili non alter differre cum Trago, Cæsalpino & J. Bauhinio putamus, quam vel ratione ætatis, vel loci ubi crescunt: hinc enim solum fieri quòd aut formâ diffinit aut fructu.

A. Hedera communis major & minor J. B. arborea C. B. item major sterilis ejusdem. Arborea seu candens & corymbosa communis Park. item Hedera helix ejusdem & Ger. Climbing, or berried Ivy; also barren, or creeping Ivy.

J. B.

Sarmentis tenuibus longo & errabundo reptatu proximis arboribus aut parietibus innixa alta petit, itis quæ lenel apprehendit pro radicis usâ, barbetio fibrarum propagatas radices in alieno solo agens, cortice magna parte rugoso, cinereo, in novellis ramis viridi, materie alba firma. Folia nullo ordine pediculis fœminalibus & palmaribus apensis, magna, nervosa, rigida, supernè ex atro viridentia & fœpentina, infernè ad luteum tantillum ex viore declinantia, finuosa, triquetra, aliâs rotunda, in mucrone exaccutunt, sapore siccante & acri. Flores in sarmentorum extremitatibus, sex herbaceis foliis radiatis constant, totidemque luteis apicibus in orbem circumacti multi umbellæ instar. Corymbi succedunt per maturitatem nigri: acini singuli femuncula longioribus pediculis insident, bacis Juniperinis æquales, sessiles & quasi utrinque compressi, circulo umbilicato, cui abest ille reliqui acini mitor, inscripti, velut opercula imposita urceolo, cujus centrum designat prominulus niger stylus: intus distinctis sepimento membraneo, nonnihil fuscâ pulposo. Loculis continentur semina, unum, duo, tria, quatuor, quinque, oblonga, gibba, tergulda, curculioni convoluto similia, cuticula tenui contracta, intus pulposa, contractæ Oryzæ cum gluma sua, aut puliculæ è pane syncomposito non absimilia.

Observante Cæsalpino, cùm ad eam ætatem accesserit Hedera, ut fructum ferrè possit totam mutat faciem naturamque, nam per se erigitur, & quidem in tantum aliquando, ut nullum relinquat conjunctionis vestigium cum repente hedera. Quamdiu enim affixæ est folia fert in angulos deflementia, ad summum quinos, quorum duo utrinque prominent, unus in summo folio: quo autem magis adolescit, folia & pauciores edunt angulos obtusiorisque & ipsa majora sunt & virentiora, & unicolora, cum ab initio eadem pusilla sint, nigra & maculis albis [secundum venas] distincta; aliquando infernè subrubentia, cum autem erigitur folia rotundantur, obliteratis ex toto utrinque angulis omnibus, solo eo qui in summo est relicto.

Hedera passim nascitur ad arbores, in sylvis, campis & hortis, & ad ædificiorum muros. Sylvarum opaca, arida & saxosa perrepat, ut rectè J. Bauhinus.

Hedera Dionysias Dalechampii J. B. poetica C. B.

Lugd.

Ex congeneribus nigris folium habet minis atrum, minimè angulosum, crassum, carnosum, venosum, in acumen fastigiatum, nec admodum densum, in corymbis acinos luteos, aureo nitore fulgentes, ex congeneribus aspectu maxime pulchros. Hæc radicosis brachiis reliquarum modo vicinas arbores enecat, succo eorum exhausto. Rarò in Gallia provenit: nec rariùs puto in aliis regionibus; est enim, ut mihi videtur, varietas quadam hedera; baccharum colore à vulgari differens, quemadmodum & Agrifolium baccis luteis ab Agrifolio communi: quod rariùs etiam occurrit.

Omnis hedera, autore Dioscoride acris est, astringit, nervos lædit. Internus hederae foliorum Vires. Usus (quia capiti nervosque generi adversatur) rarus est. Externus crebrius in ichoribus exsicandis & sanandis: in fonticulis ab inflammatione tutandis [imponitur quotidie folium] J. apertis comitandis, humoribusque illis fluentibus eliciendis vi sua attractoria; in oxanitis curandis; in aurium purulent-

M m m m m

purulentarum dolore sedando. Veteres folia cum vino cocta ad ambusta & ulcera maligna commendant, & maculas solares: cum aceto cocta aut cruda cum pane trita lenius profunt. Arthritici quidam dolenti parti imponunt cruda folia Hederæ, quibus aliqui impræstentiarum levamen se sensisse narrat, adeo ut per multos annos non aliis topicis usus sit. *Antonius de Heyde* in Centuria observationum Observ. 5. Florum ficcatiorum pulvis quantum trium digitorum apicibus comprehendas, ex vino bibitis fluxum dysentericum sistit.

Acini drachmæ pondere cum vino assumpti mirifice calculum pellunt & urinam movent. Ad menses suppressos minime fallax traditur remedium, si acini tres Hederæ arboræ in pulverem triti, cum aqua fillatitia Pulegii & pauxillo Croci bibantur calidæ, idque manè, diebus aliquot continuus.

Quinque aut sex acini ante poculorum certamen comesti ebrietatem arcere dicuntur. Baccæ purgant per superiora & inferiora, unde à nonnullis contra febres exhiberi solent. *Schrad.* Pulvis baccarum hederæ plenam maturitatem adeptarum larga dosi exhibitus arcanum est contra pestem. Remedium est Alexis Pedemontani. *D. Boyl.* De utilitate Philosophiæ experiment. ad medicinam. R. grana Hederæ quæ vergunt ad Septentrionem bene matura: in umbra ficcat. in pulverem redigantur. Dof. 3 j. in vino alio provocando sudorem. Expertum sæpe remedium. Eundem meminit & J. Bauhinus è Camer. Corymborum pulveratorum scrupulus unus ex aqua Menthæ aut simili efficax est ad ventriculi dolores: Alicubi & peste correptis exhibent, quibus sudores eliciunt potenter.

Oleum è baccis destillatione elicitum præstans est ad frigidos articulorum morbos; menses ciet, calculos pellit, fordida ulcera extergit.

Hederæ hoc à natura peculiare habet, quod prima ejus folia sint angulosa & varia, posteriora & summa rotunda. Solet enim natura aliàs scindendo procedere à simplici ad varium, inquit C. *Hermannus* in *De Medicam. Officiali*. lib. 2. cap. 102. Idem tamen (quod pace illius dixerim) observatur etiam in Agrifolio, in Smyrnio Cretico, in Sio aquatico maximo, Thlaspi vero *Dioscoridis Zanoni*, aliisque quarum folia ima & ad radicem sinuata aut laciniata, superiora integra sunt.

Vulgo jactatur ex Wecherus ex Eutyonio & aliis refert, Vinum ab aqua separari, si vases hederæ conficiatur, eique vinum infundatur cui aqua permixta, brevi enim permanente vino aquam exstillare. [Veteres Cato, Varro, Plinius, vinum exstillaturum aiunt, remanente intus aqua, quod verisimilis est, cum vinum spirituosius sit, & tenuiorum subtiliorumque partium.] In hujus experimenti veritatem ut inquirerem, ex ligno Hederæ (cui mihi frustum obegerit brachii magnitudine) pocula confici curabam, quorum maximum liquoris libram semis capiebat; cui vini duas partes, aquæ unam infundebam; quæ per tres dies mixta ubi stetit, paulatim unâ transudabant. Ex quo de experimenti veritate iudicium ferre quis poterit. *Worm. Mus.* lib. 2. cap. 17. p. 171.

Lignum Hederæ de radice dissectum, ubi crassius esse consuevit, à futuribus in eum ulum parari solet, ut postquam cultellos suos ad corium dissecandum idoneos ad cotem exacuierint, alpenores etiam tunc illos aequales levigatosque reddant ad dictum lignum ultra citraque ducendo: quod præ aliis ad hunc usum idoneum judicetur, fortè ob molliorem substantiam ipsius, quæ etiam sensu percipitur.

Grana baccis exempta, triticeis nonnihil similia, cum à Sturnis aliisque avibus in areis & templorum tectis sparsa à nonnullis inventa fuerint, occasione hæc dederunt, & sibi imaginandi, & in vulgus prodigiorum credulo rumporem spargendi tritico pluisse.

Habetur in Officinis Hederæ lachryma seu gummi ex saturo virore ferè nigrescens, vitreo nitore, sed non pellucido, durâ satis compactaque consistentia, non tamen uniformi, rubiginosis intercurrentibus micis: haud difficulter in pollinem redigitur, saporem imprimens ficcum haud impoindum, cum levi quadam amaritudine, salivam croceo colore tingens. Candelæ admodum claram & pertinacem edit flammam, nidore ferè thuris, & nè tum quidem liquefit. Hujusmodi resnam J. Bauhinus rubram, odoratam, pellucidam gustu acrem, chartam inboundentem olei instar, igni admotam flammam concipientem ut cæteræ resina, in castello *L'Abatis* propè Generam. Nec dissimile ad nos misit amicus quidem Worcesteriæ in Anglia collectam: rarius tamen apud nos invenitur.

In fetacis stylus fabricari potest è ligno hederæ, novisque imponatur semel in mense. Experior id quoque in meis fonticulis, quibus loco pisorum globulos ex hoc ligno hederaceo à Tornario concinnatos impono: commodissimi sunt, egregie enim attrahunt, & nonnisi semel in mense eos mutare necesse est. *Hilsdanus Cent. 1. Observ. 41.*

SECTIO

SECTIO IV.

De Arboribus fructu umbilicato sicco.

CAP. I.

Amomum quorundam odore Caryophylli J. B. Amomum aliud quorundam & Caryophyllon Plinii Clusio sufficitur Park. Caryophyllus aromaticus fructu rotundo, Caryophyllon Plinii C. B. Piper odoratum Jamaicense nostratibus. Sweet-scented Jamaica Pepper, or Allspice.

Fructus, Piper odoratum Jamaicense dictus, nunc dierum copiosè infertur in Angliam, etque in frequenti usu in culinis nostris ad cibos condiendos: à vulgo Allspice, quasi omnium Aromaticum instar esset, appellatur. Orbicularis est, Piperis grano plerumque major, interdum tamen æqualis aut etiam minor, cortice fusco, rugoso, umbilico seu corollâ summo tenuis prædium quadripartito, duos continens nucleos (ut rectè J. Bauhinus) nigros, atro-virente membrana tectos, qui intergerino pariete dissepiscuntur. Tota fere fructus figura externa pulcherrima Mali granati, colore excepto, respondet. Sapore est acrisculum, aromatico, ad Caryophyllos accedente. Clusiana fructus descriptio minus exacta est: ait enim eam apertum seminem continere in binas partes scissile, cum nostro fructus non unum in duas partes scissile, sed duos continet semina, duobus distinctis loculamentis seu cellulis à se mutuo separata, seu pariete intergerino disclusa: præterea umbilici fere corollæ in summo fructu nè verbulo quidem meminit, ut dubiem an eundem fructum describat necne.

Nos plantam ipsam nondum vidimus, neque quicquam post Clusium, quod scimus, eam descripsit, reliquam ergo descriptionem è Clusii exoticis mutuatam dabimus.

Fructus hic botri in modum nascitur, ut ex multis granis, quæ petiolos suos adhuc retinebant, & binis tertisque granis, uni ramulo inhaerentibus conjecturam facere poteram: his adjecta erant folia unius quidem formæ, sed magnitudine valde differentia: nam quaedam septem uncias erant longa, tres lata, nonnulla quinque duntaxat uncias longa, duas cum semisse lata, alia trium unciarum longitudinem non excedebant, & vix duarum latitudinem attingebant; quædam etiam his longè minora & angustiora, præsertim quæ cum granis permixta reperta fuerant, pro loci quam in ramis aut ramulis occupaverant ratione: nulla autem inter illa repertæ serratas habebant oras, sed æquales omnia, & multis tenuibus venis à nervo folia per longitudinem secante in latera oblique excurrentibus prædita, eorum mucrone nunc angustiore, obtuso tamen, nunc latiore & quasi orbiculato, cineraceo colore spadiceo coloris, & satis acris saporis: ramuli qui additi fuerant, tenues, quadranguli, cineracei coloris cortice tecti, annotini videlicet, qui verò postea nati spadiceo, renitentes adhuc vestigia ubi folia adhererant, quæ ut plurimum ex adverso nata demonstrabant; & illi etiam acrisculi saporis perinde ac folia, nec ingrati odoris. Radix unâ ad Clusium transmissa, quæ hujus fructus ferebatur materie erat valde dura & firma, interna parte alba, externa & sub cortice latente fusca [ob veritatem forsitan] erat autem gemino cortice tectum, interno quidem satis densio, fusciq; coloris & acris saporis, externo vero brevioris, ex cineraceo flavescens coloris (quam ex argillacea terra in qua planta nata contraxisse verisimile est) acerrimique saporis. Eam porro radicem multis tenuibus fibris firmatam fuisse, quædam adhuc adherentia, & aliarum quæ abruptæ vestigia apparentia satis inuuebant.

Hunc fructum Clusius Caryophyllon Plinii esse sentit; consentit C. Bauhinus, nec nos repugnamus.

Nullus ejus hætenus in medicina usus est: verum calfaciendi, adstringendi & exsiccandi vi polere odore saporque demonstrant, & reliqua præstare posse quæ Caryophylli aromatici: nec ineptè ob odorem consimilem & umbilicum quadripartitum ad Caryophyllorum genus à C. Bauhino refertur.

In insula Jamaica copiosè provenit, & compositionem Chocolate ingreditur.

Locus.

Xocoxochitl seu Piper Tavaşi Fr. Hernandez lib. 2. cap. 5. Piper Chiapæ D. Redi.

Hernand.

Huc idem putatur, est autem Arbor magna, Mali Medice foliis, floribus coccineis Mali Punice formâ, sed odore florum Mali Medice, atque adeo jucundiore, quod etiam folia ipsa vincunt; fructu orbiculari, acinolo, racematim dependente, primò viridi, mox fulvo, ac tandem in nigrum colorem inclinante, acri odorato, & ordine tercio sicco atq; calido.

Piper vicem supplere potest, & pro Carpopallamo aut Carpesio substituit. Roborat cor ventriculique, utero confert, flatum dissipat, obstructions aperit, urinam & menses evocat, frigis pellit, colicis & iliacis opitulatur, venerem exciati, crassos & lentos humores incidit & concoquit, aliaque præstat quæ apud autorem vide.

Folia hujus Piperis seu Caryophylli Americani habent saporem acrem & valde Aromaticum; Piper odoratum Jamaicense nostrum esse hoc Amomum seu Caryophyllum, & Xocoxochitl seu Piper Tavaşi Fr. Hernandez, & Piper Chiapæ Franc. Redi à D. *Tancredus Robinson* primum doctus fuit.

Alterius cujusdam fructus in insula S. Laurentii nascentis meminit Garcias, Avellanae magnitudine, aut ea majoris, qui Caryophyllum redolet, sed incomperit adhuc usus. Caryophylli odore fructus exoticus C. Bauhino dicitur.

CAP. II.

1. *Caryophyllus aromaticus fructu oblongo* C. B. *Caryophylli* Park. *Caryoph.* Indici J. B. *Caryoph.* var. *Clusii* Ger. *Clodog.*

Caryophylli vox Nucis folium significat, verum cur id huic aromati nomen impositum, aut quid sibi velit, me nescire fateor. Nostratibus *Clodog.* Gallis etiam *Clou.* & Hispanis *Clavo.* A Latino Clavus, quia Clavi in modum capitatus est, Belgis etiam *Nagel* eodem significatu & eadem de causa dictus est.

G. Pifo.

Arbori magnitudo nostratis Cerasi [C. Bauhinus magnitudinem Pyri aut Mali ei attribuit, Garcias Lauri formam & magnitudinem] Caudici crassitudo quanta pane humano corpori. Cortex Olea: Folium Pyri nostratis [Cum Pifone consentit C. Bauhinus & Bodeus à Stapel. Linchotanus, Maffeus, Clusius aliique folia Lauri ei ascribunt, nervo singula folia per medium longitudinem secante, & nervuli inde multis ad latera utrinque excurrentibus] Folio petiolus est longiusculus. Rami plures & multum fruticantes, quorum plurimi desinunt in tenues valde furculos.

Surculos J. Bauhinus sic describit fructiferos. Ejus (inquit) ramuli aut furculi fide pediculi quos observavimus coloris sunt fuliginosi, longitudinis duarum circiter unciarum, cortice satis crasso, gustuque nonnihil aromatico. His adhaerent saepe Caryophylli alioque: partes inferiores, quae crassiores, quadrangulae apparent. Ex praedictis ramulis (quorum adversus situm) ceu praepilati crassius, angustius, singulares, semiculae longiores, externe fuliginosi coloris, interne diutiusculi paulo, qui quatuor denticulis radiatis decussatim coronantur, quorum medio capitulum Pili parvi magnitudinis insidet, & folioli squammati implicatis contextum; quibus parentibus fibrae comparent pilum rufescentes, & inter has ex cavitate quadrangula stylus rector, ejusdem coloris: atque hic nihil aliud est quam flos nondum explicatus, quatenus foliis constans, initio albicans, deinde viridescens, postremo rufescens (tradente Garcia) fragrantia insigni omnes flores superans. [Clusius ab *Antophyllis* intellexit, formam non dissimiles esse floribus Ceraiorum, non tamen candidos, sed elegantes cereulei coloris, quorum singula petala tribus candidis radiis seu venis essent distincta; flammula vero medium florem occupantia purpurei coloris.] Sapor recentium [Caryophyllorum] fervidus non sine amarore, valde tamen gratus & aromaticus (Cordo astringens quoque) & nescio quid humoris linguae imprimens. Succo oleaginoso & rubente. Flore autem excusso cauda calva in ventrem turgescit, longa tamen semper remansens, inque corticem degenerans; nucleum ventri concepit, alius simplicem, alius geminum, ut durioris denticulique difficulter fragilem, isti parum illius graze aromaticae fervidae retinentem, nigrum, in duas partes *ut vix commissa*, fissilem. Matursille fide ramulus Caryophyllus tam medicis quam Pharmacopolis *Antophyllis* appellatur. Hic in arbore remansens insequente anno sponte cadit, siq. languescens licet vi aromatica in pretio habeatur, & loco feminis plantationi dicatur, Matrem fructum appellat. Horum aliqui ab agricolis neglecti, de lapsi, & terrae gremio excepti, sponte germinant, atque octo intra vel novem annos, juxta interea arbores facti fructum juxta ceteras ferunt. Feliciter tamen quatuor vel octo tertiove anno fructus transplantantur.

Antophyllis quid.

*At ne per
est quidem
dier vegeti in
adibus conser-
vari possunt
Antophyllis;
statim enim
exsiccantur,
nec unquam
germinant.*

Ramulus quem Clusius cubitale nactus est in ramulos alternatim ex adverso nascentes dividenda: infima parte cineracea coloris cortice tectus erat; gracilioribus tenellique ramuli cum candidum habebant, praeter extremas festucas ipsum fructum sustinentes, quae fusci coloris erant, & terna pilorum junctae ramulos terminabant.

Hinc apparet errasse Acoftam, Matthiolum aliisque eorum sequaces, qui fructus sparsim ramis inherentes Myrtinorum modo describunt & depingunt.

Locus.

Caryophylli in Moluccis insulis sponte proveniunt. Moluccae autem juxta Aequatorem sunt sitae, ut fere Borea in Austrum exporrigant, à se invicem non amplius vicinis leucis distent. Earum maxima ultra fœnas leucas in ambitu non habent. Omnibus solum est adeo aridum & fœticulosum, ut non solum cœlo laplos imbres momento imbibat, verum etiam à montibus descendentes aquas absorbeat antequam colligere se in flumen aliant, atq. ita in mare delabi queant. Qui aliquot locis est terra sponte ignes & magno strepitu eructant. Unde cetera quidem steriles locos Caryophyllus proferunt. Certè quæ ad victum necessaria ea incolæ coguntur omnia petere à vicinis insulis. Porro ex insulis quæ Moluccae dicuntur sub unius Reguli imperio sunt *Ternate Makian & Mutier*. Quarta quæ *Baciam* alium sibi Regulum habet. Hæ quatuor olim abundare Caryophyllis solebant, nunc penitus sine destitute, culpa non novecentis natura, sed largissime & benignissime matri invidentes fortunæ, imò Batavorum avaritiæ, à quibus reguli aliquot millenis imperialibus exarcati ex pacto omnes ibi Caryophylliferas arbores eradicantur. Batavi enim, ipso Pifone fatente, ut uni lucro student, sua interelle putant, ne tam nobile Aroma vilesceret copiat & fertilitate Divina. Ità Avaritia lege, modo, ratione carens audet ipsi naturæ Auctori, omnique boni largitori tantum non suam exprobrare benignitatem & liberalitatem. Moluccensium interea cetera *Tidor & Margera*, quas vis juris Hispanus fecit, Caryophylla satis abundanter ferunt: Quemadmodum & Amboina, quæ Batavorum commercio patet, eorundem arboribus & arte confita est, & naturæ beneficio frequentibus locis dotata. Hactenus Pifo.

Tempestate sicca admirabili luxurie saepe pifos quam folia numerosiores. Neque tamen per annos constante tempestate omnibus par ubertas: nam altero, tertiove anno, aliquando septimo minor hæc.

Leguntur semel duntaxat in anno ab Octobri ad Februarium. Pars manibus leguntur; pars Arundine longa atq. è funiculis flagello discutiuntur. Ab his periculum tamen est, ne non satis aut provida aut experta manus furculorum extrema quasset, cum certa in sequentem annum vindemiz etiam sperare jactura. Mirum nobis videtur Caryophyllis, cum fructus rudimentum sint, & proculdubio

virgines tenacissimè adhaerent, ulla quantumvis violenta flagellatione decuti posse. Cùm vindemiam * h. e. cum bacca à viridi aut pallido rubescere incipiunt. Cùm * vindemiam, quò facilius legantur decussa Caryophylla, [sati regetes aut lineæ arboribus subterni aiunt.] Recens lecti ruti sunt, & leviter nigricantes. Qui ut proventus evadant nigri & siccantur & infumantur, atque ne tereudo invadat marina tepida aliquantum macerantur, iterumque siccantur: itaque preparati per universum orbem distrahuntur. Quò appellat ibi plerumque purgari à petiolis consuevit, & hi seorsim vendi; qui Lusitani *Basson*, vulgo *Foffi* dicuntur, & hodie in quampurimis locis, potissimum Genue & Lugduni Saccharo incrustantur. Gustu & odore paulo quam ipsi Caryophylli remissiore sunt, sed tamen jucundissimo ac suavissimo, quæque nullam mordicando palato tristitiam inferunt. Folia quinetiam ac cortex non tanta odoratis gratia fragrant ac ipsum Caryophyllum, non tamen promissi odore destitutum, sed Caryophyllis nonnihil redolent, atq. etiam eorum saporem referunt.

Caryophyllum deliges nigrius, foliis, ponderosius, & copiosorem liquorem divulsim ungue, vel ac punctum exudans, odoratum, frangi contumax ac lentum, recens linguam masticanti una cum faucibus pane adurens, acre & aromaticum. Annos quinque, servari posse ait Sylvius loco temperato.

Caryophylli calefaciunt & exsiccant. Et sanè, Calor tam est huic Aromati essentialis & genuina, Vires, ut cùm in India emendatur, si vas aliquod cum aqua aliòve liquore addit (teste Linchot) id omne intra duos dies, etiam aliquatenus diffitum, ingenti ficitate Caryophyllorum exhauriatur, ut saepenumero experimentis comprobatur ait. Hoc nobis quidem minus verisimile videtur: confirmat tamen Guil. Pifo his verbis, Indi venditari aut vendita [Caryophylla] traditari biduo ante solent in horreis fide Caryophyllorum conditoris apponere magnum & satis capax vas, atque hoc replere aqua. Quæ omnis brevi exhalans subit in Caryophylla, & ponderosior reddit, certo lucro: Quin inventur fere Caryophyllon in tantum pondus auctum, quantum fuit aquæ appositæ. Cujus experimenti nostratum aliqui haud ignari, adulterium hoc facile & lucrosum, non semel imitati sunt. Hæc aqua è vase fuge seu evaporatio, si solito celeriori fit, calidis fortasse *destillandis* Caryophyllorum debetur: attractionem ullam proprie dictam dari non concedimus.

Caryophylli oris halitum commendant, idem mulieres Indorum frequenter manducant in eundem finem, aliæque aliarum gentium. Ad oculi aciem conferre, & nubeculas exterere dicuntur: Ventriculo robur addunt & hepati; vomitum compellunt & nausæ adversantur. Veneris incentivum sunt Serapioni. Conducunt porro contra morbos omnes Cerebri frigidos, Apoplexiam, spasmus, paralyfin, lethargum, stuporem. Idem sive suffimento, sive elu faciunt contra aerem pestiferum.

Præcipuum autem Caryophyllorum usus est culinaris ad condimenta & embammata: adeo autem expentur & placent ut sine Caryophyllis dapes fere desiciantur. Nec eorum tantum pulvis omnibus propemodum ferculis & intinctibus admiscetur, sed & gallinæ, capones, galli Indici, bubulæ lingue, vaccarum ubera, aliæque ejusmodi Caryophyllis transfixæ assantur: quin & si fructus transfigi, & condituras, ut Mala, Pyra, Coronea à mulierculis consueverunt. Usurpant item ad olfactuola & vestium odores: in quem usum Mala Aurantia Caryophyllis infixis siccare solent.

Quidam Cerevisiæ aut vino Caryophyllis incoctis, aut eorum pulvere nodulo incluso & in vase suspeso, odorem & saporem jucundum conciliant.

Ulus est etiam in ventriculo dicatis scitis & faculis tum ad vomitum, tum ad ventriculi dolores à causa frigida.

Quidam pulvere Caryophyllorum caput spargunt contra capitis dolores ac gravedines.

Caryophylla viridia aceto & sale apud Malucanos conduntur, teste Garcia, sed his teneriora saccharo asservantur in magnam palati amenitatem. Nostris quoque, (inquit J. B.) Caryophylla saccharo incrustata solent, non inconcinno ad placendum palatui, & calefaciendum frigidum stomachum invento.

E Caryophyllis quoque, destillatur Oleum, quod quidam poltere Balsami facilitatis asserunt tam interno quam externo usu. Est tamen proculdubio calidius multo.

E floribus & Caryophyllis adhuc viridibus Indæ pariter ac Lusitanæ femineæ destillando eliciunt aquam vel spiritum, mira odoris suavitatis fragrantem, & cordis & cerebri affectibus singulari potestate convenientem, imprimis autem Paralyseos illi speciei *Berbery* dicte.

Magnates insuper acetum ex infusione Caryophyllorum viridium parant, durabile valde, & cibis condendis ac ventriculo roborando atque concoctioni promovendæ aptissimum: *Achar* id appellat.

Annotat Garcia crassiora illa & annotina Caryophylla in Java insula expeti, tum ad obsonia condienda, tum ad medicamenta.

Arbor hæc gummi quoddam seu potius Resinam fundit, crocei coloris [ex atro rufescentem *Clusii*] fragilè admodum & siccam, nullum gustanti saporem offerentem [nisi fortè id rufescentia accidit] odore tamen ubi adoleat suavi, Caryophyllorum: facile ardet, claraque incendia dat. De hujus viridibus nihil certi traditur. Sit eadem de qua Avicenna prodidit, quod suspicatur Clusius, Terebinthine facultate respondet.

Caryophyllus ramosus vel dentatus Jo. Bod. à Stapel. *Spicatus*, Tshinka Popoua Indis Pifon. *Caryophyllus* Regius Wormii.

Batavis *Caryophyllum Regium* vocatur, quia Moluccensibus regulis & magnatibus ad superstitionem usque in pretio est, non tam ob gustum & fragrantiam, etsi eam præ ceteris habet excellentiorem, quam ob singularem formam, imò raritatem summam. Hactenus enim præter unam & alteram arborem negant repertam, & quidem in sola insula *Makian*. Arborum harum altera altera est marmm m m m 3

jor;

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SEPTIMUS,

QUI EST

De Arboribus Pruniferis, quarum flos * Basi seu imo
fructui adhæret.

* Hoc & de
sequentibus
intelligendum.

Arbores Pruniferas voco quæ fructus majores proferunt officulum intus unicum, rarissimè geminum, pericarpio seu pulpâ etiam per maturitatem humidâ undiq; cinctum continentes.

His etiam annuero unam vel alteram arborem fructu Pruniformi cum nucleo intus nudo, seu nullo officulo tecto.

Hujusmodi arbores distinguo in eas quæ fructibus sunt ad singulos flores singulis, vel quæ fructibus ad singulos flores pluribus, cujusmodi est Theka H. M.

Prioris generis arbores sunt vel fructibus in singulis pediculis singulis; vel in eodem communi pediculo pluribus, quas *Racemosas* appellamus.

Quæ fructibus sunt in singulis pediculis singulis sunt vel iisdem pediculis brevissimis donatis, vel pediculis paulo longioribus, vel pediculis longissimis.

Prioris generis sunt, *Malus Armeniaca*, *Malus Persica*, *Amygdalus*, *Nux moschata*: Secundi sunt Pruni propriè & stricte dictæ: Tertiæ Cerasi & congeneres.

Quæ fructibus racemosis aut umbellatis sunt dividi possunt in eas quæ fructu nudo sunt, & quæ fructu Calyce excepto.

Quæ fructu nudo sunt dividi iterum possunt in officulo fragili donatas, & officulo ligneo & lento: utrumque tandem genus in eas quæ officulo monospermo seu nucleo intus unicum claudente, & eas quæ officulo polyspermo seu multinucleo.

Officulo lento & ligneo donatæ sunt, *Mangæ* seu *Ambæ* dictæ & affines, item *Persica* arbor & congeneres. Officulo fragili palcatæ sunt *Olivæ* & affines, *Padus* Theophrasti, *Machaleb*, *Laurus*, *Cerasus*, &c. Officulo fragili multinucleo est *Myxa* five *Sebesten*, &c.

Arborum Pruniferarum Tabula.

Arbores Pruniferae quarum fructus majores cum sint, pericarpio seu pulpâ molli officulum unicum rarissimè geminum ambiente constat sunt vel fructibus

Ad singulos flores singulis, iisque vel

Solitaria, seu in singulis pediculis singulis, quæ vel sunt pediculis

Brevissimis, fructu vel

Compresso seu pulvinato, officulo

Levi aut *equali*, folio rotundiore; *MALUS ARMENIACA*.
Inæquali, foliis aut scrobiculis exarato, folio longo serrato, officulo

Rotundiore rugis scabro fructus pulpa copiosiore, molliore & esculento seu lanuginoso, ut *MALUS PERSICA*, five glabro, ut *NUCIPERSICA*.
Productiore & scrobiculis exarato, pulpa per maturitatem ficiore; *AMYGDALUS*.

Rotundiore & minis compresso, seu nucleo aromatico, venis flavo-rubentibus vario triplici putamine tecto; *Nux moschata*, seu nucleo duobus tantum tegumentis instructo; *PONNA Hort. Malab.*

Paulo productioribus, flore

Albo speciosiore, officulo fructus compresso & minis crasso ac duro, pulpa molli; *PRUNUS*.

Luteo aut herbido minus pulchro, officulo duriore, arbore ipsa

Non spinosa, fructu tereti, oblongo, valde acido, officulo etiam tereti, durissimo; *CORNUS mas.*
Spinosa, foliis trinerviis, per ambitum serratis, fructu Olivæ figurâ, officulo pariter, & ut Olivæ scabro; *ZIZYPHUS*.

Longissimis in hoc genere, fructu brevioris & ad basin latioris, rotundioris quàm sint *Pruna*, & officulo pariter brevioris aq; tumidiore; *CERASUS*.

Racemosis aut confertim nascentibus seu in eodem communi pediculo pluribus; iisque vel officulis

Monospermis seu unicum intus nucleum claudentibus, quæ vel sunt fructu

Nudo, calyce unâ cum flore deciduo, officulo

Fragili; fructu ipso vel

Pruniformi, liquore pingui, Oleo dicto scatente, foliis salignis subtus incanis, perpetuis, officulo fructus durissimo, scabro; *OLEA*.
Cerasiformi, folio

Perpetuo, lato, oblongo serrato, fructu majore dulci; *LAURO-CERASUS*.
Deciduo, seu fructu amaro, Cerasi officulo, foliis Betulaceis *MAHAL*;
LEB; seu quæ fructu est dulci, officulo oblongo scabro, foliis longioribus subtus incanis; *PADUS* Theophr.

Lento & ligneo, nervis seu fibris lignosis exterius undequaque, velut tomento obfuso; fructu ipso seu reniformi ut in *MANGUS* five *AMBA*; vel *Pyramiformi*, ut in *PERSICA*; vel *Pruniformi* ut in *ACAJA*, &c.

Calyci insidente, ut in *CINNAMOMO*, *Vidimaram*, *Karyl*, *Elegi*, &c.

Polyspermis, seu plures nucleos continentibus cujusmodi sunt, *MYXA* five *Sebesten*, *Myrobalanus* *Emblica*, &c.

Ad tandem florem pluribus, *THEKA* H. M. *Kyati* five *Bontii*.

His addimus duas arbores pruniferas fructu majore bina intus officula continente: item duas fructibus nucleis nudo, seu nullo officulo tecto.

CAP. I.

De *Malo Armeniaca*. *The Appricock-tree*.

Mala Armeniaca ab Armenia dicta Romanis, autore Dioscoride, Præcocia dicuntur, quod ante alios fugaces fructus maturecant; nominantur & Præcocia. Galenus etiam scribit vetus hujus arboris nomen [*Malus Agathianus*] vocare enim omnes tum fructum, tum Arborem *agathianus*; hinc * alibi Præcocia ab Armeniacis distinguere videtur, cum illa his præstantiora faciat. *Benthamia* vox quæ recentioribus Græcis hi fructus dicti sunt proculdubio à Latino Præcocia corrupta est: à quo fonte nostrum *Appricock*, & Gallicum *Abricot* proflixit. Plinius Præcocia mala inter Persica numerat, & eorum duo genera facit, Supernas amplum & magnum, & vulgare parvum & strigosum, etiam Armenium dictum.

Differt autem Præcocia à Persicis, quod illis folia latiora, Pyrum aut Populum nigram referentia; ossa plana & levia, cum Persicorum rugosa sint & cavernosa.

1. *Armeniaca mala minor* J. B. *Malus Armeniaca minor* C. B. Ger.

Magna est arbor, Persicæ aliquatenus affinis, cortice nigriore, caudice crassiore, firmo, ramis magis patulis brachiata. *Folia* habet Persicæ foliis latiora, breviora, ad Populnea aut Betulacea quodammodo accedentia rubedine subinde secundum nervos persperia, acuminata, denticulata, & pinnulis subinde ad pediculum auriculata, lapore acido. *Flores* ex roseo rubore pallent, Persicæ floribus persimiles; *Nobis Præcocia potius floribus similes videntur, sed majores*: Fructus verò præcocior citius maturatur, Pruno aequalis, plerumque major, intus floridus, luteus, carne solidiore ficiore, quàm Persica, necnon magis la-

pidâ, [quavis aliqui diversum sentiant, & reverâ optima Persica, Nectarea nostratibus dicta, Armeniacis

Var. of the 2.

9. *Perfica parva glabra* 7. B. caro nucleis adheret & non admodum lapida est.
10. *Perfica magna & speciosa*, carne usque adeo rubra, ut Carotarium instar tingant. *Perfica* succo quasi sanguineo C. B. Hæc nucleo sunt aliis foris rubente, alias nigro, inquit C. Bauhinus.

C. Bauhinus in pinace septem enumerat species.

I. *Perfica molli carne & vulgaris*, viridis & alba.
II. *Perfica succo quasi sanguineo*, 9. 7. B.

Hæc duæ species (inquit) lanatæ sunt, carnem succosam & flaccidam habent, quæ committere à nucleo tota recedit, & alia sunt magna, alia parva, quædam proflus viridia, quædam alba, quædam maculis rubris picta; alia carne alba flavescente, alia rubra ut sanguinolenta videntur.

III. *Perfica dura carne candida*, aliquando ex albo subrubente. Hæc sunt *Melocotonea* 7. B. *Duracina* (inquit) ob carnem duriorē sic nominata, quæ Rhodacina dicta, aut ob odoris suavitatem, aut quod plerumque rubro colore altera fuit parte nitent, aliquando pugni magnitudine, & fructu anguloso, circa os rubente, quod aliquando per medium divisum, aliquando in partes dissimuliter reperitur, & à nostris *Perfica Moschata* dicuntur. Horum, ut & sequentium caro dura & nucleo tenacissime adheret, quæ aliquando etiam intus saturatè rubet.

IV. *Perfica dura carne buxæ*. Et hæc *Melocotonea* dicuntur.

V. *Perfica æstiva*, Armeniacis similia, five *Perfica S. Joannis*. Hæc sunt minima alba 7. B. Eorum quæ apud nos hodie præcipuo in honore & pretio sunt, 1. *The white Nutmeg*, *Perfica* à nucleis *moschata* denominatum album. 2. *The red Nutmeg*, Idem rubrum. 3. *The Crop peach*, i.e. Trojanum aut forte Trecenti à Trevis, i.e. *Tropes* urbe Gallica. 4. *The Yellow Peach*, i.e. Trojanum aut forte Trecenti à Trevis, i.e. *Tropes* urbe Gallica. 5. *The early Newington*, Novingtonienſis præcox. 6. *The old Newington*, Novington. vetus. 7. *The early Newington*, Novingtonienſis præcox. 8. *The old Newington*, Novington. vetus. 9. *White Nutmeg*, Muscatum violaceum. 10. *Perfica*. 11. Mutinensis, Modena. 12. Morello. 13. Rum-bullian. 14. Bellice. 15. *Scarlet P.* 16. *The Royal*, Regale. 17. *Sticket P.* 18. *Bloody* Apontifur.

VI. *Nuciperfica*, quid nucum Juglandium faciem representet C. B. *Nuciperfica* Park. parad. J. B. *The Petarine* à sapore delicatissimo nectareo.

Nuciperfica arbor est humilis, *Perfica* plerumq. minor, trunco & ramis majoribus albicante cortice tectis, virgis & furculis tenerioribus valde rubentibus; foliis *Perficinis* adeo humilibus ut discerni nequeant, nisi forte minora sint [Amygdalæ, sed majoribus *Ruel.*] flore *Perfica*, puniceo. Pomum emicat, viride, carnosum, succulentum, minus & rotundius quàm *Perfici*, nulla ad latus rimâ sulcatum. nec ullâ exterius lanugine pubescens, carne firmâ & solidâ, sapore delicatissimo, durâ intus & scabrà nucleis in quæ nucleum Amygdali aut *Perfici* amarus.

Nuciperfica septem species seu varietates recenset Parkinsonus in Paradiso.

1. *Nuciperfica moschata* ab odore fructus dicta: carne est rubra, optimæ notæ. Nonnullis eadem sequenti putatur.

2. *Nuciperfica Romana rubra*, seu *racemosa*. Florem habet amplum, purpurascens, *Perfica*, fundo exterius rubente, interius viridi: fructum exterius pulchrè rubentem, argenteum nalcemum [duobus tribusve simul] saporis optimi.

3. *Nuciperfica rubra notha*, florem habet minorem minùque apertum quàm præcedens, petalis filamentorum ferè instar tenuibus. Fructus exterius rubent & ad singulos nodos singuli nascuntur: præcedente etiam cum plenè maturis gustui crudior videtur.

4. *Nuciperfica flava*, quæ duplex est, alia fructu teneriore & sapidiore, alia fructus carne duriore & minùs probâ.

5. *Nuciperfica viridia* majora & minora. Hæc à nonnullis omnium præstantissima habentur.

6. *Nuciperfica alba*, quæ non videt Parkinsonus. Præcedente etiam quodam maturæ ætatis albidiora esse dicuntur & specie ab illâ distincta. Præter prædicta in Catalogo *Nuciperficarum* hodie celeberrimum in Angliâ ad me missum invenio, 7. *The Murray Petarine*. 8. *The Cannex*, utrumque à colore denominatum, ut & 9. *The Bellot*, i.e. flavum. 10. *The Black*. 11. *The painted*, pictum seu variegatum. 12. *Algerianum*, à loco dictum. Cæterum *Nuciperficam* non inde dictam putamus quod, fructus ejus faciem parentis succumque adoptionis exhibeat (cùm à *Perfica* in Juglandem insita nata credantur) sed, (ut rectè C. Bauhinus) à similitudine quàm fructus glaber & viridis habet cum Juglande, cortice exteriori viridi adhuc tectâ.

VII. *Amygdaloperficum* J. B. Park. *Perfica Amygdaloides* C. B. *The Almond Peach*.

7. B.

Arbor est inter Amygdalam & *Perficam* ambigens materie, folio, fructu. *Folia* enim oblonga serrata, pediculo plulquam semunciali, virentia, sapore amaro. *Flos* quinque constat foliolis rotundis, colore carneo, ungue sanguineo, staminibus multis purpurantibus ex umbilico calycis quinquepartito rubente, Carnis pulvis densior & copiosior quàm Amygdalis; minùs copiosus quàm *Perficis*. Os licet Amygdalarum, ut *Perficis* tamen rugosum: nucleus qualis Amygdalis. Teneriorem fructum antequam durescat putamen conduunt. Nucleus verò edulis ut Amygdalarum, à quibus vix gustu discerni queat.

Spirium genus esse videtur, de quo J. Bauhinus sic rhetoricatur. Hæc soboles mediam inter utrumque progenitorē naturam, ut spero, contraxit: atulitque insitionis, ut arbiter, diligenter, ad satorum mistio novum adulterii genus, ita ut ex Amygdalo seu Nuce Græca & *Perfico* progenies invisa prioribus sculis exoriretur, utriusq. parentis ingenium referens, & effigiem misti adoptans: hoc est, Malum quod foris æmula facie *Perficam* Pomum mentitur, intus dulcem Amygdalam & facie & gustu repræsentet, ipsum rectè uterque parens Amygdalo-*perficum* nonnabit.

Ex vulgari insitionis modis hanc varietatem initio ortam non puto, cum fructus furculi aut gemma naturam perpetuo sequatur.

Præter enumeratas alias adhuc *Perficorum* species proponit Parkinsonus,

1. *Perfica alba majora*; cuticula sunt & carne alba, boni saporis.

2. *Perfica alba minor*; parvitate sola à præcedentibus differunt.

3. *Perfica incarnata* trium generum, bina rotunda, tertium oblongum: omnia colore sunt albicante, rubro perula: rotundum minus vulgatius est & magis ferotinum.

4. *Perfica incarnata grandia*, præcedenti rotundo similia sunt sed majora, & ferotina.

5. *Perfica ferruginea* aut *rufa*, omnium frequentissima in Angliâ, gustu non adeo grato aut laudabili.

6. *Perfica Islandica*, pulchra & palato grata.

7. *Perfica Novingtonensis*, *The Newington Peach*; colore exterius è viridi albente, è latere tamen foli opposito rubicunda, sapore optimo, circa festum S. Bartholomæi matura.

8. *Perfica à Treas*; magna sunt & oblonga, ex albo flavicantia, extrinsecus rubentia, præcocia.

9. *Perfica Reginalia*, pulchra & grandia è flavicante fulca rubro saturo velut obumbrata, sapore jucundo, circa festum S. Bartholomæi matura.

10. *Perfica Romana*; inter laudatissima habentur.

11. *Perfica Hispanica*; colore sunt exterius ex obscuro rubro flavicante, intus alba.

12. *Perfica nigra*; colore extrinsecus obscure brunneo, sapore æquo; tardè maturescunt.

13. *Perfica Alverzena*; ferotina sunt, & saporis non contemnendi.

14. *Perfica Monesia* duorum generum longa & breviora; utrumq. laudabile, brevius tamen lapidius est.

15. *Perfica Cænasia* ob parvitatem dicta, boni sunt saporis.

16. *Perfica flore pleno* Ger. emac. in curiosiorum hortis frequens.

Multa adhuc alia *Perficorum* genera à curiosis in hortis aluntur, quæ, ut suspicor, non secus ac *Pira* & *Poma*, sationi originem suam debent, unde novis quotannis enascentibus eorum numerus infinitus aut incertus est, ut omnibus enumerandis nemo sufficiat: Quocirca nos jam dictis contenti erimus.

Perfica quibuscunque locis proveniunt, ut tradit Palladius; Sed & pomis, & frondibus, & durâ. Locis.

bilatate præcipue sunt, si celum calidum, solum arenosum & humidum fortiantur: Frigidus verò, & maxime ventosus, nisi objectu aliquo defendantur intereunt. In Italia, Hispania, Gallia, Germania, Angliâ & per totam Europam in hortis & vineis frequentissima sunt. At in frigidioribus, ut ad frugem perveniant defendi postulant: unde juxta parietem Soli meridiano oppositum *Perficæ* plantare mos est, tum ut parietis objectu à ventis Septentrionalibus defendantur, tum ut Solarium radiorum calore ex reflexione geminato fortè fructus ad maturatē perducant, qui aliis frigore penitus statim à flore expulso renelli & invalidi interirent & deciderent. Quædam ramis superfluis amputatis reliquos extendunt, parieti applicant, & vinculis, adactis clavis, affigunt, ut libero radis aditu facti, rami, furculi, gemmæ omnes eorum beneficio fruuantur, & tempore exhilaratæ tum flores explicant, tum fructus percoquant.

Florent Martio & Aprilis, tardius aut citius pro natura loci. Fructus magna ex parte Septembris perficuntur. Præcocia passim Augusto maturantur, & in calidis regionibus etiam citius. De fatione, insitione reliquæ cultura consulantur rei Rusticæ scriptores.

Galenus & Paulus *Perficorum* omne genus damnant, ut pravi succi, & quæ noxam ventriculo in *Vires* ferant; Sædunt itaque & ut initio resectum ante alios cibos sumantur, & ne aqua superbibatur, sed vinum meracum. Addit Paulus eos qui crebrius ins ad satietatem velcuntur febre corripit; laderet & nervos proprietate quadam.

Ego tamen non video cur Plinii & Dioscoridis sententia, *Perfica* sci. ventriculo utilia esse, & alium bonam præstare, nec alium is innocentiorē cibum, omnino damnetur & rejiciatur. Nec enim verisimile est, fructum adeo lapidum & delicatum, qui nostro quidem palato per omnibus fugacibus aridet, ita ut à natura ipsa nobis ad edendum commendata videtur, noxum proflus & insalubre esse. Oportet tamen ut delectus Pomorum habeatur, & ut modus in eis ingerendis servetur. Hinc quæ de *Perficorum* noxa à Galeno & aliis dicta sunt, de præmolibus intelligenda esse credit Amatus: scus enim aut esse de Duracinis, ex quibus optimus spirat odor, suavis, gratus & spiritum recreans: nam eorum sapor delicatissimus est, cum quadam austeritate, quæ mediante stomacho conducit & ipsum roborat. Imò omnes principes Hispaniarum & viri delicatissimi ea post victum comedunt, nonnulli vino prius insula, & nullam inde noxam evenire perferunt.

Difficulus adveniantur *Perfica*, quia non aliud pomum fugacius, ut rectè Plinius, unde à matris nostris, aut Confectoribus quos vocant, raro conduunt. J. Bauhinus condendi modum hunc præscribit; ritè lecta manu, decorticatæque & officulis exemptis optimè purgata cum aqua & saccharo decoquantur ad consistentiam syrupi debitam. Miscic placet agrotantibus, præsertim si sit & lingue ariditate vexatis, refrigerando corroborant, & in omnibus calidis morbis apprimè conduunt.

Brassavola sub cineribus coctum unum vel alterum *Perficum* agrotantibus suis offerebat. Cibum verò delicatissimum esse & ægris perquam gratum affirmat Amatus.

Folia ob amarorem suum in cerevisia aut lacte decocta & pueris exhibitâ lumbricos intestinorum enecat & expellunt. Galenus trita & umbilico imposita id præstare ait. Parkinsonus etiam alvum leniter solvere scribit, si sufficienti quantitate exhibeantur.

Idem præstant & flores, efficacius enim quàm Rosæ Damascenæ, in quem usum ex iisdem cum saccharo confusis fit conserva, manè potissimum jejunis exhibenda; sed & syrupus paratur ad prædictos effectus aptissimus. Recantes, auctore Matthiolo, non tantum alvum depiciunt, sed & vomitiones cient, & Hydropticorum aquas pellunt in acetariis elisat, sed non abique agrotantium labore. Aqua de-hillata florum maculas faciei delet.

cum Amygdalis Europæis formâ sunt pari, quibus magnitudine quidem nonnihil cedunt, sed venustate maxime antecellunt, ob pulcherrimum densis villis subtilissimis fericeis, colore ad Cinnamomum vergentem pulvinatum callum, quo adeo scite à Natura sunt vestiti, ut tactu non solum tam lenes ac molles, sed adspæctu etiam & splendore tam aequales holoserico villosi, ut nec præstantissimi confectoris Holofericorum manus elaborare illos elegantiores possent. Sub pulvinato hoc mirabili callo officulum lateat, non nimis duro instructum putamine, nucleum continens medicum, cujus saporem odorémq; observare accurate non licuit.

Locus.

Oritur in Promontorio bonæ Spei.

5. *Amygdala Guyanensis* J. Cl. exot. l. 2. c. 6. C. B. *Amygdala Guyanensis* quodammodo triangulari cum tuberculis J. B.

Clas.

Valde crasso & duro putamine erat præditus, ut non immerito Nux appellari queat, triangulari quodammodo formæ: infima enim parte ferè rectilinea erat & depressior, binas uncias longa, deinde ab ejus lineâ duobus extremis in orbem ita affurgebat, ut semicirculum formaret, quinque pene unciam, qua parte longe densior erat & magis tumebat, multis tuberculis per univèrsam corpus sparsis, coloris ex rubescente spadiceo. Ea in binas partes secta magnam nucleum continereprehendebatur, ejusdem cum nucle figura, pelle sive membrana opertum rufa, sed interiore parte candidissimum, atq; in binas partes separatim, instar Amygdalæ, cui etiam similem saporem habebat: quâ de causâ, inquit, non inest forsan Amygdala Guyanensis sive Guyanica dici possit.

6. *Amygdala Peruana* C. B. Fr. 2. cap. 18. l. 2. Exot. Clas. *Amygdala Peruviana* conica triangulari rugosa J. B.

Clas.

Huic Amygdalæ Peruanae nomen inditum, quia fortè operimentum quo tecta fuit illi simile quod Amygdalam tegit, aut quia nucleum quem continet Amygdalæ nucleum non est dissimilis: certe (inquit Clusius) hujus quàm, aperiebam nucleum & substantiam & saporem Amygdalæ nucleum valde referebat, sed offis five lignei corticis qui nucleum continebat forma dissimilis, nam triangularis erat, dorso lato, in bina latera angulosa desinente, valde rugoso, quemadmodum & utrumque latius: supina pars etiam rugosa, sed angusta & cuneiformis. In aquam conjecta hæc Nux non mergebatur, licet nucleum adeo integrum haberet, ut totum ligneum corticem expleret.

Tres ultimas arbores veras & genuinas Amygdali species esse non affirmo, nec enim scio an character genericus iis conveniat; quin potius contrarium suspicor. Verum quoniam à Botanici peritioribus ad Amygdalos referuntur, nec mihi constat quò referri debeant, receptam sententiam sequi mallem, quàm absque probabili ratione aliquid innovare.

CAP. IV.

De Nuce Moschata.

Nux moschata five myristica Recentioribus dicta, Veteribus inognita, nonnullis (ut C. Bauhino) creditur. J. Bauhino, ut & Gallandino, Comacum Theophrasti, Cinnamon & Caryopon Plinii esse videtur. Idem & Chrysobalanon Galeni esse suspicatur.

Ob florem fructui contiguum, & fructum lanuginosum, pulpâ densâ aliâque convenientis, arborem hanc ad Pruniferas potius quàm Nuciferas referendam censéo, & Malo Perfice non Nuci Juglandi subiungendam. A reliquis autem hujus generis distinguuntur triplici fructûs integumentum, nucleum ovato, exterius rugoso, pulpâ interiore venis flavo-rubentibus variâ, aromaticâ.

Nux moschata C. B. Ger. Park. *Aromaticæ vulgò moschata* J. B. *The Nutmeg-tree*.

Nucem moschatam conditam, prout ab Indiis adfertur, sic describit J. Bauhinus, Perficum malum mediocre æquat, primissime pulvinato integitur, Juglandis aut Perfici in morem, calyce: hunc subest medicoris crassitudinem putamen seu cortex lignosus, nullo nec odore, nec sapore, intus cinereus, foris ex nigro spadiceus, valliculis hinc inde depressis inæqualis, quas exitino & huic jam dicto cortici interjecta Macis dicta explet, reticulato plexu certis locis durum illum corticem obvolvens, pertinacius circa pediculum adherens, aliqui liber, & incubitu duntaxat levi appressus, facili negotio avellendus, coloris ex rubro flavescentis, saporis jucundissimi aromatici, acrisculi cum amaro quodam, velut oleagineum quandam punctura remittens, quem & acri punctus reddit nucleum, quem vulgò omnes Nucem moschatam vocant, Olive magnitudine, coloris ferè cinerei extrinsecus & rugosus, spadiceis & ex flavo-albicantibus venis undatim vel sine ullo ordine hinc inde discursantibus, substantiâ solidâ, sed in pila fragili, nec difficulter in frusta dissiliente, sapore & odore aromatico & subastringente.

Duntaxat maxime generum sunt Nucis aromaticæ five moschatæ: unum figura Olivari, quod *femina* dicitur: alterum longius minusq; rotundum, quod *mas*.

C. Bauhinus tres hujus arboris species distinguit. 1. Primam vocat Nucem moschatam fructu rotundo. 2. Secundam N. M. fr. rot. parvo. 3. Tertiam N. M. fr. oblongo.

1. Nux

1. *Nux moschata fructu rotundo* C. B. *moscata rotunda sive femina* Ger. *Nux aromatica femina* J. B.

Descriptio aliorum imperfectis omisiss, accuratam Gul. Pisonis adhibebimus.

Arbor est Perfici Malis aut Pyris haud dissimilis.

Corticis cinereo est, ligno medulloso, medullâ ex fusco, rufescente. *Folia* parvis pediculis è ramis quibus arbor luxuriat, alternatim & ferè catervatim, raro singula dependent, læte viridia & tenuia, glabra, & nervo unico recto cum plulculis venulis obliquis prædita. Ea non recentia tantum contrita manu fragrant, sed & cum exaruerint acrimoniam servant, & vim Aromaticam insignem, ut esse etiam ului Indigenis queant. *Flores* floribus Pyri Cerasive sunt & magnitudine pares & colore similes, quique facile cadant & parum fragrant. *Fructus* succedens circa pediculum nonnihil turbulatus, cætera obaculatione, non ipsis ramorum fastigiis nascitur, in Nucis Juglandis, neque in foliorum alis, sed in ipsis hinc inde ramulorum articulis. Quâ dehoruit summum Nucis operimentum virens & rugosum, villosumq; primò, fatidq; densum est, deinde maturescens interstingitur multis luteis, purpureis, aureisq; maculis, sicut apud nos Armenia Persicæ Mala. Villus iste mox filis & hians Nucem offentat suo Maci quasi reticulo amictam, &c.

Nascitur arbor sponte, & frequens admodum, & sine cultura, in insula Banda, [quam nonnulli

Moluccensium nomen faciunt, perique à Moluccensibus distinctam] & quidem sola, juxta Pisoni credimus. Alii in Moluccis inveniri tradunt & in Zeilan, sed infructifera. Banda autem insula juxta æquatorem sita, à Septentrione ad Austrum se incurvans, equinam veluti solem consistitque videtur, longa tres leucas, unam lata. Est hæc arbor annosa, & perpetuo virens & florens, perpetuoque nuceis gerens, alias maturiores. Proinde semper quidem bis, interdum ter fructum vulum fert uno in anno. Vindemia prima fit Augusto & Septembri: altera Martio circiter; Tertia alio atque Tempore, prout faverit tempestas celi. Legi nuceis nisi benè maturæ non debent, alter minus sunt durabiles, Læte, corticibus exerceat siccatum primum ad Solem. Siccatâ admittitur Macis. Postea Nuclei, quos Nucis vocamus, lavantur calce. Hæc enim sola tutæ præstantur contra corruptionem, & omnem etiam externam injuriam, & aptæ per univèrsam terrarum orbem longis navigationibus transferri. Optima sunt quibus color est ex rufo cinereus, sed interpolatus fluis quibusdam albidioribus.

Hunc fructum variæ quidem aves depascuntur, sed maxime Columba genus album & parvum, quæ deficiente nucamento, illecebræ suavitatis Macis hunc cum Nucis eripiunt & devorant, nec nisi repleta ingluvie capacissima laginam deserunt. Nostrates ibi mercatores Columbus istis *Neut-eeters* five Nucivorus nomen imposuerunt. Quas autem venter Nucis post integras per alvum reddit. Reddite citius deinde germinant, utpote præmaceratæ fervore ventriculi. Arboreis inde natæ, seu præciores, facile sunt corruptioni obnoxie, fructuq; ferunt cæteris multo viliores, & hæc causâ neglectum incolis contemptumq; præter Macin, quem ad adulterandum meliorem adhibent.

Clasio Arbor est excella, Pyro haud minor, foliis Laurinis, minus tamen duris, & paulo interdum latioribus, veniis Aranti foliis propriis, si appendices demas, alternatim & non ex adverso nascentibus, in ambitu non serratis, pediculis brevibus. *Fructus* singularis utplurimum ex tenuioribus extremis ramulis dependet, interdum bini. Exterius densum fructûs operimentum sulci quædam illud in binas partes aequales dividit formâ præditum, eaque etiam parte maturum dehiscit. Macis color initio adeo rubens & elegans est ut admirationem pariat, sed acri expostus paulatim illam elegantiam amittit, & flavescentem colorem tandem contrahit.

2. *Nux moschata fructu oblongo* C. B. *myristica oblonga sive mas* Ger. *Nux aromatica* J. B. *Pala Masari Moluccensium*.

Non ideo magis dicuntur quia dignitate & facultate antecellunt, quasi natura majoritatem & longitudinem fecisset notam præcellentia. Quippe (inquit Piso) locus se res habet. Nam quantum mole cæteras superant tantum ab his superantur virtute aromatica, omnibusque donbus Moschate nuci genuina & nobiliori concessis. Nomen verò à plebe habet, quæ sibi persuadet non ratione aliqua, sed superstitione mera, oblongam Nucem in cibo viris datam poterit eos ciere in Venere, & facere solito strenuiores. Macis tamen ejus quamvis elegantissimi quoque coloris sit, adeo est infirmis viribus, ut etiam nullo apud suos fit in pretio. Unde & arbor ex qua nascitur inter degeneres & sylvestres habeatur negligaturq;.

Arbor ipsa foliis est longioribus (ut quæ interdum pedem Romanum æquent longitudine, latitudine tres aut amplius uncias) crassioribus, nervosioribus, prona parte canelenticibus, supina viridibus & splendens. Nucis majores sunt, non solum oblongæ, sed & quadratæ ferè. Ea non è ramorum interstitiis ut priores exerceant, sed summis, & Juglandum instar simul ternæ quaternæque. Macis etiam resecatus elegantioris coloris est.

Nux moschata subastringit, stomachica est, cephalica & uterina. Flatus discutit, coctionem promovet, halitum fecitum oris emendat, fœtum recreat, lipothymie ac palpitatio cordis succurrit, Lienem minuit, alvi fluxus compescit, vomitum sistit, Urinas ciet, vitium etiam acuit. Aëtiis pulmonibus officere scribit.

In dysenteris aliisque fluxibus Nux Moschata merito celebrari potest, quandoquidem diversas facultates, omnes in hoc affectu necessarias continet. Ejus oleosa substantia illinc intestina, ne radantur ab acris humoribus, & dolores lenit; aromatica qualitas, in aëre ipso consistens, partes nobiles penetrat, & mistic corroboret; terrestris pars adstringit & exsiccet ulcerâ, catarricemq; inducit. *Fab. Hildan.* lib. de Dysenter. c. 10.

Nux moschata saccharo condita utuntur Brachmanes in omnibus frigidis cerebri morbis, Paralyfi & aliis nervorum & uteri affectibus, quin & Cardiaca sentent. Jam à multis annis ad nos adferri coeperunt

ceperunt ex Indiis Nuces moschatæ saccharo conditæ pro bellariis ad epulas lautiores. Delicatosiores etiam nucamento per exteriore cortice viridi delectantur solo, eumque ipsi Nuci præferunt dum plantæ est immaturus, tam propter odorem suavitatem, quam propter saporis adstringentis, atque ob id stomacho amici iucunditatem. Docuit interea vix non omnino innoxias esse istas delicatias, neque tantum quando sine, sed et quando cum suis nucibus sumuntur. Pollent enim, eaque insigni facultate narcotica, quæ frequenter ad largiore usu soporosis invehunt affectus. Hinc non dissimile veri est quod tradit D. Tavernier, nimirum, cum hæc nuces maturefcere incipiunt Aves Paradisiacæ hauri venenatarum avidas magnis gregibus ad Moluccas insulas convolare, non secus ac Turdos vindemiarum tempore in Galliam; Nec tamen deliciis suis impune fruuntur, nam cum fructibus hinc ad satietatem se ingurgitarent, vertigine correptæ in terram velut ebriæ decidunt, ubi jacentium crura formicæ brevis comedunt.

Nuces ipsas siccatas [immoderate sumptas] eadem facultate donatas esse comprobatur historia quam narrat Lobelius; nimirum, se in Angliâ vocatum ad generosam matronam prægnantem, quæ cum summo desiderio avide duodecim Nuces moschatas tanquam panem commenducasset, incidit in delirium vel potius ebrietatem, sed post impetratam quietem & somnum copiosum, repellentibus capiti admotis, convalluit.

Vulnus ejusdem militis citò consolidatum ab usu Nuci Moschatæ internè sumptæ refert Tachenius in lib. de morborum principe p. 110. Hic fructus etiam celebratur à Le Febvre & à Weddell in vulneribus consolidandis. J. Bauhinus cum in Apenninis montibus frigidam avidius bibisse subito incidit in insignes vesicæ dolores statibus in scroto vexantibus accedente tumore, sine tamen ulla hernia præcedente aut subsequente. Cum exsistimaret se in monte præ doloribus peritum, interior socius Olwaldus Gabelkover amicus obtulit Nuces moschatas, quas secum habebat. Devoratis quatuor subito per D. G. & hoc remedio liberatus fuit à doloribus, atque iter perfecit solpes & moluimus.

Memorable imprimis experimentum.

Ad paralylin partium deglutitioni intervenientium Nux moschata masticata & deglutita est egregia. Ernull.

Exprimitur ex nucibus recentibus confusis & in Sartagine fervefactis oleum I. communi, ad multam utile v. g. ad ventris tormina & dolores nephriticos (in liquore calido exhibitum) ad tormina infantium umbilico inunctum, ad nervorum articularumque diuturnos dolores à frigore excitatos. Extrinsecus conciliat blandè somnum temporis illitum.

Macinæ seu secundum involucrem Nuci Myristicæ cum Macere Græcorum confundunt & Recentioribus Botanicis non pauci, viciniate nominum, ut verisimile est, induci: cum tamen hæc centuribus Botanicis non pauci, viciniate nominum, ut verisimile est, induci: cum tamen hæc duo multum inter se differant. Macer enim cortex est radicis in Malabar nascentis, substantia siquid multum inter se differant. Macer enim cortex est radicis in Malabar nascentis, substantia siquid multum inter se differant. Macer enim cortex est radicis in Malabar nascentis, substantia siquid multum inter se differant.

Macis autem ille priusquam ex pleno maturet, ad hæc colore est elegantissimo coccineo, condiri apud suos sale & aceto solet, & inferri primæ mensæ ad excitandum appetitum. Postquam verò maturuit Macis, admittit Nuci & exficatur ad Solem, collectusque cum cura reponitur, levaturque. Odore semper quidem grato est, sed recens mirè jucundo: Sapore aromatico & suaviter amaro, & qui quamdiu se facitatem ori relinquit. Easdem vires quæ Nuci ei adscribuntur; quæ tamen partium tenuiorum existit, ideo & operando efficacior, & magis penetrans habetur.

Macis oleum ut oleo Nucis quantitate cedit sic qualitate antecellit: magisque commendatur in nervorum affectibus & aliis frigidis morbis: quin & Podagrum (mirabile dictu) pedi oblitum facinare Cronenburgius refert.

Ad ventum utero inclusum. Accip. Nucem Moschatam non vitiosam, decid. in partes iij, Proice unam super carbones accensos, & fumum accipiat mulier per infundibulum, tertiū, si faciat. Hoc remedio Bonnæ mulierem juvenem curavit Hartmannus. Communicavit D. Hulse.

* P. 4. Tab. 3.
p. 9.

3. *Nux myristica major spuria Malabarica. Panem-palka* * H. M. Avellana Indica genus oblongum Clus. *Nux Indica oblonga, intrinsecus similis Nuci moschatæ* J. B. Palma cum fructu oblongo Fausel similis C. B. male Palmam vocat. *Areca sive Avellana Indica versicoloris genus oblongum* Park.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, multisque ramis densis donato, qui cortice fulvo obduci, ac medullâ intus molli, haud secus ac in Sambuco observatur, referti sunt. Lignum albicans, ponderosum, inodorum, inspidum, cortice obductum spadiceo-rubro, intus albicante, qui cunctis tenui, nigricante insuper munitus est. Radix item albicans, cortice cinereo, fragrans & subamaro, cincta. Folia oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, mali Aurantie foliis haud absimilia, excepta illa appendice, quæ hujus arboris folia caret, brevibusque ac rotundis petiolis ramulis inherantia, superne colore atro-viridi splendentia, inferne viridi dilutiora: Sapor sylvestris ac acerbior ad fœvis. Flores exigui, circa ramulos teneriores ubique, inter folia brevioribus, rotundis ac viridibus petiolis glomerant non parum producantur, sensimque porrectis columellis umbellæ specie panduntur: constant unico subflavescente foliolo seu calyce, sed in tres quatuorve leves incisuras aut lacinas diviso, in cuius medio stylus prodeh albicans & brevis; odor nullus, sapor sylvestris. Fructus bini, terni aut plures conjunctim ramulis inherant, oblongo-rotundi, ac ovo Anserino cum formâ, tum magnitudine haud absimiles, extus è viridi flavescentes, cortice crasso, carnosio, molli, ac pulvinato, saporis acido-adstringentis, odorisque ingrati recti, Juglandis in modum. Huic subest putamen seu cortex lignosus, nullo nec sapore, nec odore, intus cinereus, foris ex nigro spadiceus, valliculis hinc inde depressis inæqualis; quas extimo & huic jam dicto cortici intercepta quadam substantia, verè Maci similis, explet, rescutulo plexu certis locis durum illum corticem obvolvens, coloris ex rubro flavescentis, odoris ac saporis haud ita grati ac verè Macis: perrupto verò cortice nigro

nolo nucleus adeo oblongus, dactylum tam magnitudine quam figurâ referens, coloris ferè cinerei, ac rugulosi, necnon Nuci Moschatæ mari perquam similis, præterquam quod vix ullus sapor odorve in hoc nucleo reperitur.

Crescit ubique, in sylvis Malabar; semel aut bis quotannis maturos profert fructus, Junio viz. aut Locustæ Tempus.

Decembris & Januarii mensibus, diuque frugifera manet.

Nuces hæc nullius in medicina usui sunt. Verum Mercatores Turcæ & Judæi nuces Moschatas nigras maribus, & macin verè maci admiscere solent & emptores fallere. Similiter è nucibus hinc earundemque maci oleum exprimunt, & genuino nucis myristicæ oleo admiscunt.

Ceterum notandum est (ut in historia Fausel etiam monuitur) Lobelium in Observ. Avellana Indica genus oblongum Clus. idem esse censere cum nucleo Palmæpini quod (inquit J. Bauhinus) an ei concedendum considerandum est. In eadem sententia est & de Arn. Syen notis in Hort. Malab.

Penna H. M. P. 4. T. 38. p. 79. Prunifera seu Nucifera Malabarica foliis Nymphaeæ fructu rotundo, cortice pulvinato.

H. M.

Arbor est vastæ magnitudinis, altitudine 90, crassitie verò duodecim pedum mensuram circiter æquans, multisque ramis in orbem longe latèque diffusis donata; qui cortice glabro, primum viridi, deinde rufescente muniti, ubi inciduntur albicantem stillant liquorem: lignum albicans, cortice obduci crasso, squamoso, nigricante, intus purpurascens; & ique vulneratus lachrymam fundit flavescens, viscidam ac tenacem, quæ Solis ardore in gummi duricem non rarò efficitur. Radix fibrosa, albicans, flavescente cortice tecta, odoris gravis, saporis adstringentis. Folia geminata ordine parallelo circa ramulos brevibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, Nymphaeæ foliis haud absimilia, crassa, densa, glabra, splendentia, superne atro-viridia, inferne subviridia, in ambitu deaurata, costâ media crassa & in * adversâ parte altè extuberante, è qua innumeri exiles & panè invisibiles * Ego postea nervuli superiores versus excurrunt, & ultra folii medium omnino evanescent; sapor acidus. Flores avergati dinæcematam circa extremos ramulos petiolis longis proveniunt, trifolii hepaticæ floribus cum forma, xtrm. tum magnitudine haud absimiles, octo candidis, crassis, rotundis ac intus concavis foliolis constantes, densa viridum stimulatorum, flavescentibus apicibus ornatorem congerie mediam fossali cavitatem & umbilicum occupante, inter quæ albicans emergit stylus; odor suavis, sapor nullus.

Simili planè modo fructus ramulis adnascuntur, rotundi, glabri, virides, nitentes, maturiores verò rufescentes, cortice crasso, carnosio, molli ac pulvinato, saporisque acido-amari tecti nucis Juglandis in modum; huic subest putamen seu cortex lignosus, albicans, Nucleum includens, oblongo-rotundum, ex albo flavescentem, saporis primum dulcis, deinde valde amari; qui dissectus (haud secus ac arboris cortex) lachrymam fundit citrinam ac resinofam.

Provenit ubique in Malabar, locis arenosis, præsertim circa Arvætri: quotannis bis fructum fert, Locustæ Tempus viz. & Septembris mensibus atq. 300. non rarò frugifera manet annos.

Ex fructuum nucleis siccatis oleum exprimitur ad lucernarum usum: idem illitum membrorum Vires & dolores tollit. Insulper ex veteri hujusmodi oleo cum cera flava unguentum conficitur quod scabiei Uju. medetur.

Ex arboris cortice & foliis in aqua communi coctis egregium fit collyrium. E cortice radicibus detractis & in aceto macerato extractum paratur, quod cephalæam sanat, si caput eo fricetur. Lachryma ex arbore & fructibus stillans, collecta & exhibita, vomitum ciet, alvum movet, adeoque humores viscosos sursum deorsumque, vehementer expurgat.

C A P. V.

Cerasus Brasiliensis Masarandiba dicta Pison.

Pison.

Arbor hæc Cerasum altitudine non solum, sed & ligno, foliis, fructibusque æmulatur, eique si è longinquo conspiciatur, simillima apparet: olim sylvestris solum erat, nunc in hortis Lusitanorum colitur. Floret mensibus hybernicis, moxq. fert fructus infinitos, Cerasi quidem Europæi magnitudine, sed figurâ nonnihil dissimiles, quod hi non exactè sphæriculæ insitar rotundi sint, sed paulo compressiores, & pediculis brevioribus, crassioribusque ipsi ramis adnascuntur. Accedit quod pelliculâ vestiantur tenaci, crassa prius rubescente, sed ubi maturuerint miniani & tristis coloris. Præter duriorē quæ continet lapideum lacteo turgent liquore dulcissimo, eoque non ingrato, idèquæ ab omnibus præter incolas inter epulas expetitur.

Quæ temperatè calidus est hic fuscus, & nutriendi facultate pollet, expressus emulsionis instar exhibetur; tum imprimis contra frigidus pectoris affectus, vel foliis, vel aliis pectoralibus remediis admixtus: guttur deniq. & asperam arteriam malè affectam maximo opere mulcere comperit est.

CAP. VI.

De Pruno.

Prunus Asiatica originis esse videtur. Nam Prunus sylvestris in Asia, auctore Galeno, *πρύνος* vocatur. Vel à Græco *πρύνος* dicitur, quæ vox occurrit apud Theophrastum, si modo eadem *πρύνος* & *κοκκινυλλὰ*, ut verisimile esse ostendit J. Bauhinus. *Κοκκινυλλὰ* δὲ τὴν *πρύνον* & *τὴν ἄλκα* dicit perfradit hemistichium illud Nicandri in Georgicis. *πρύνος* & *κοκκινυλλὰ* inde dici repugnat Analogiæ, nam non *κοκκινυλλὰ* sed *κοκκινυλλὰ* scribendum esset. Pruna Rhodius & Siculis *Βελών* vocantur.

1. *Prunus sativa* C.B. *The Plum-Tree.*

J. B.

Notior est Prunus quam ut longâ verborum serie describi debeat. Mediocris est altitudinis & crassitie: *Folia* Pomi [imò minorâ, & pro magnitudine longiorâ & angustiorâ] nigriora, glabra, crenata. *Flores* ut in sylvestri candidi, majores, pentapetali. Caudex satis firmus, crassus, materies rufescente aliquid, sed pulchre rutila circa interna, præsertim vetustiorum, durâ medicorum & tractabili, cortice fusco, scabro, ex quo exsudat gummi fulvum, pellucidum, ori gratum. *Fructus* nihil aliud sunt quam succulentâ quadam pulpa, tenui tunicâ obductâ, magnitudine, figurâ, colore, callo, sapore, inhiñte propemodum variantes. Os compressum, magna parte oblongum, dentibus fragile, nucleum subamarum gustu continet. Pruni, auctore Theophrasto radicis nictum longa, numerola, robusta ac mori contumaci.

* Comment. in Theophr. hist. l. 4. c. 3.

Prunorum (inquit * J. Bodeus à Stapel) infinita sunt genera, & inexplicabiles differentie, vario cultu & studio inferendi inventæ, cum Nucî & Malo & Amygdalo insensuratur, quæ faciem parentis, succum adoptionis exhibent, ut ingeniose Plinius. *Coloris* respectu, sunt alba, viridia, ceræa, lutea, rubra, nigra, cœrulea, ex cœruleo nigricantia: *Saporis*, acida, dulcia, mediî saporis, austeriora: *Magnitudinis* sunt magna, media, parva: *Figurâ*, longa, rotunda, ovata, acuminata, pyriformis: *Substantia*, mollia, dura, mediocria: in quibuldam caro ficior facili ab osse abcedit, & hæc in omni genere bonitatis nota est; in aliis humidior; pertinacius adhæret. Prunorum differentie è variis autoribus quæ Veteribus, quæ recentioribus descriptis proponit J. Bauhinus quem consule. Nos celebriores tantum species, quæ nunc diem in præcipuo honore & pretio sunt breviter perlinamus.

Inprimis autem ingenuè fatemur nobis nondum constare, an quæ vulgò habentur Prunorum species revera specie differant, an accidentibus tantum nonnullis à ratione, & forte etiam cultura oris variant. Verisimile equidem videtur differentias hæc ad modum Pomorum & Pyrorum ratione obtineri, quod admodum numerose sunt, novæ, & majoribus incognite indies in lucem prodant; quæque Schwenckfeldius, auctor fide dignus Prunidaetyla oblonga & cœrulea ex Prunorum cœreorum semine nasci affirmet. J. quidem Bauhinus fe opposens profecto, inquit, nobis hoc nunquam persuaserit Schwenckfeldius. Considerent Agriculturæ studiosi, an ex Prunorum Cœreorum majorum semine, hoc esse, à specie distincta, possit nasci alia species, nempe Prunidaetyla cœrulea; quod nobis non fit verisimile. Ad summum Vir pro confesso & indubitato sumit, quod nobis dubium & incertum videtur, nimirum Pruna hæc specie distincta esse; imò contrarium ex hoc experimento colligimus, ea scilicet revera non differre specie, sed accidentibus tantum quibuldam à ratione oris intra ejusdem speciei latitudinem variare. Verum nihil affirmo, sed rem curiosis determinandam relinquo.

1. Pruna omnibus sæculis à Veteribus & Recentioribus celebrata, sunt Damascena dicta, à Syria Damasco cognominata; & quantum suspicor non idem Pruni genus esse quod apud varios Auctores hoc nomine venit. Ruellius nigram cutem, carnem, suavem, rotundum lignum, exilium nucleum ipsi attribuit. J. Bauhinus Pruna in horto Montbelgardico Ducis Wirtemberg. pro Damascenis habita purpurea esse scribit, valde rotunda; quibus pulpa ab ossiculis facile abcedit, ex brevi pediculi pendencia, cœruleâ quadam nebula repleta; tota concoloria, etiam adhuc immatura, valde acida, ossicula continentia; parva; similia ossiculis Ceraforum. Ejusmodi ferè sunt quæ in officinis nostris exsiccata possant sub nomine Prunorum Damascenorum: quanquam Parkinsonius Pruna illa magna quæ ad nos ex Gallia ficca adferuntur magnâ copîa pro Damascenis habet. Et C. Bauhinus Damascena quæ ex Syria Venetias ficca adferuntur Pruna magna, dulcia, atro-cœrulea vocat, & nucleo esse longo & plano potius quam rotundo scribit, Bellonio monente: quæ autem nucleum parvum non multum Cerafo majorem habent & à suis Damascenula vocantur ab his distinguit & Pruna parva dulcia atro-virentia appellat. Cæterum Pruna Damascena olim Palladii ætate, non minus quam hodie, ficebantur in Sole per crates loco ficiore disposita. Hæc quamvis Dioscorides ficitam ventrem sistere dicat; Galenus tamen & ipsa palam etiam subducere scribit, quod omnium seculorum experientia confirmat.

2. Pruna Briolentia aut Brignolentia. Pruna ex flavo rufescentia, mixti saporis, gratissima C.B. ea detracta cute, & uvarum passarum modo, velut in unum glomum compacta sicutum instar adferuntur, aut in scatulis. Colore sunt dilute rubello, ab flavedinem tamen inclinant, carne firmiulcula qualis corticis Citri conditi aut Cydonii alii. [Nobis tum colore tum consistentiâ ad Armenica ficitâ magis accedere videntur.] subacida atque vinosa, fœbricitantibus cruda, vel ex aqua levissime cocca mirè expetita, nullo ossiculo, quippe eximunt incolæ qui reponunt. Figurâ caricas pinguis egregiè referunt si colorem demas, [imò nec colore ab iis multum abluunt.] Eadem cum ossiculis acceptimus:

acceptimus: oblonga erant sicut & ossicula, quæ parva, durissima, nucleum continentia modicè amara, gratum tamen.

Hæc à Brignolis Provincia oppido, loco suo natali dicta sunt, nostris corruptè *Prunellæ*. Damascenis olim omnium præstantissimis Brignolentia hodie palmam præripuerunt bonitate, salubritate & sapiditate, inquit Adversariorum auctores.

1. Prunus Myrobalanus dicta J. B. Pr. fructu rotundo, nigro-purpureo dulci C.B. * Facile adolefcit hæc arbor, & in vastam excrevit amplitudinem, majorisque ejus rami subinde in alios divisi opacam admodum præbent umbram. Caudex multo leviori gratioresque adolefcit præditus est quam quoddam Prunorum genera; teneriores rami, graciles admodum, tæherimo cortice vestiti. *Folia* rotundammodò media inter Prunum & Cerafum, tenella, per ambitum serrata sunt. *Flos* candidus, tenuior quam in vulgari. *Fructus*, cujus alternis annis feracissimus est, rotundus, oblongo tenuique pediculo inter folia rendens, adpectu jucundus, per initia vitæ, maturitatem adeptus purpureo nigro commixtâ niter: carnem succulentam ac palato gratam, & nucleum non admodum magnum habet.

Floret cum aliis ejus generis novo vere; sub Julii finem & Augusto fructus maturitatem adipiscitur. In Cæsarei palatii horto crevit, unde primum eò delata incertum.

Cur huic generi Pruni Myrobalani sit appellatio data, fatetur se nescire Clusius: nam, inquit, nec fructus similis est, neq. ossicula, quæ reliquis Pruni generibus similia habet, licet parva, cum legitimorum Myrobalanorum ossiculis five nucleis, quæ canalculata sunt & striata, quicquam commune habent. Ex hujus nucleio natum est aliud genus minore fructu & dulciore pulpa, cætera similes.

Prunus solo loco gaudet & humido. Cælo tepidiore melius adolefcere putatur, quamvis & frigidiore possit sustinere. Non temere in montibus vilâ Prunus, inquit Plin. Locis glareosis & arenosis, nili juventur latamine, caduca Pruna & vermiculosa non grandescunt: auctor Palladius. Gignuntur hodie in omnibus cogniti orbis regionibus, sed possimum ubi terra fit soluta & hortenfit. Florent plantæ cum Cerafo Aprilî, aut etiam citius, aut etiam citius: flos ante Prunum alba antevenerit. Fructum diversimodè maturant, Julio, Augusto, & Septembri mensibus: estque contumaciæ vitæ Prunus. J. B. Seruntur ossibus, aut stolonibus seu viviradicibus. Reptant enim radicibus, & subinde folios emittunt.

Pruni fructus esculentus est, sed ventriculum male afficit, alvumq. solvit. * Plinius Pruna Romacho Viri.

utilissima ejus scribit, sed brevi momento. Alii succi mediocriter boni esse aiunt, facile corrumpi & egeri, parumq. alere. Nos quidem Pruna fit præmatura lutea & humida, in ventriculo corrumpti apta putamus, ideoque non sine periculo copiosius ingeri: verum nondum plene matura, dum acidi & acerbî nonnihil retinent, ventriculo grata esse, & sine noxa edi posse. Distinguentium etiam est de Prunis, nam quò dulciora sunt eo magis medicamentosa sunt, magisq. purgant, si plene matura sumantur. Hæc autem cum maturefcere incipiunt maximè alimentosa sunt & ventriculo gratiora commodioraque. Distinguentium & de constitutionibus: Qui enim frigidiore luteo ventriculo statim offenduntur ab usu Prunorum; qui calido non item. Pruna recentia saccharo condita & aservata, ut moris est apud matronas nostrates, præsertim si ex acidioribus luteis, ventriculo convenire, & ægri vel fœbricitantes permitti posse sine ullo noimento putamus.

Pruna omnia, etiam siccata, alvum solvunt, sed magis recentia ex sententia Galeni & omnium ferè medicorum; quod tamen experientia nostra in universum non confirmat. De plene maturis & molibus, succo dulci abundantibus id concedimus, non de acidis & acerbis, necdum plane maturis. Priora quia abundant multa humiditate, & corrumunt tonum ventriculi & status gignunt: quod & Damascena siccata faciunt, quod quivis in seipso facile experiri potest, si ea copiosius ingerere velit.

Damascena passâ aquâ decocta donec turgescant, & pulpa eorum tenera evadat modico Saccharo aspersa mensis secundis inferuntur. Frigefaciunt & humectant, alvumq. leniter solvunt, unde & in febribus conducunt modò parçè sumantur, æstium enim febribus lenient, & sitim extinguunt.

E Prunis fit Electuarium Diaprunum dictum, quod ad omnes calidas & ficas febres unicè facit, quippe cum humectandi & refrigerandi vi polleat.

Pruni folia, Plinio & Diosc. tonsillis, gingivis, uvæ prorsum in vino decocta & subinde ore colluto: in lacte decoctis cum lacte ad puerorum aphthas colluere præcipit Apollonius apud Galenum.

Ex floribus Pruni sylvestris, (quidni etiam sativæ?) per iteratam infusionem, ut in rosis, fit apud nos Syrr. purgans, quem auculli quidam substituant etiam Syrru Rosarum solutivum simplicis.

Gummi Prunorum agglutinandi vim habet, & in vino potum calculum comminuit, auctore Dioscoride, quod nec J. Bauhino, nec nobis probatur. Ex aceto verò illius lichenis infantium sanatur. Diosc.

Pruni lignum vulgò operariis ad tornum, ad sclopotorum thecas, & ad cultorum manubria expetitur: idque pulchello mangonio preparare norunt vel cum lixivio decoctum, vel cum calce viva & uina aut lixivio effuso maceratum ad elegantem rubedinem, si natura non habeat redigere.

A. 2. *Prunus sylvestris* Ger. Park. J. B. C.B. *Acacia Germanica* Schrod. *Zmòdæ Theophrasto: Spinus Virgilio. The Black Thorn, or Sloe-tree.*

J. B.

Arbor fruticosa est Prunus sylv. sepibus notissima, radicis multiplici reptat se propagans, multis ramis donata, & minacibus spinis horrens, cortice subpurpureo & cinereo. *Flores* ante folia è ramulorum tuberculis proferit confertos, niveo candore insignes, teneros, amaros, odoratos, si sepes in refertos appropinquet, aliqui fit singulares naribus admoveas odores ferè expertes, pentapetalos, in quorum medio fere alba, apicibus intente cretæ, cum stylo viridi longiore. His ortu proxima sunt folia, Pruni sativi foliis similia, sed multo minorâ, in ambitu serrata, sapore adstringente. Flocculis parvi fertilitate succedunt fructus, parvi, exorotundo oblongi, Cerafis vulgaris minores, primò virides, paulò ante maturitatem glauci, tandem maturefcences atro-cœrulei, insigni adstrictione præditi, olivacei.

10. *Vall-Teregam* H. M. P. 3. T. 62. p. 83. *Convolvulus Indicus arborecens fructu Pruni-mulo.*

Convolvulus est arborecens, humilis, sex, septemve circiter pedes altus, caudice tenui, candido, cortice furvo obducto, ramis tamen lanuginosis latè undiq. aliorum Convolvulorum in modum serpentibus donato. Radix itidem fibrata, albicans & lactescens, rubicundo cortice interea, indurata, insipida. Folia decussatim ramulis inhaerent, densa, primum profundè incisa, dein oblongo-guttunda, acuminata, spinulis undiq. vestita, ac *Perin-Teregam* foliis similia sed minora. Fructus tum magnitudine tum figura Prunorum æmuli, intus & extus *Teregam* & *Perin-teregam* fructibus haud absimiles.

Locus.

Crescit in sylvis Malabar: per totum annum viret, fructuq. fert. Folia isdem usibus inserviunt quibus folia *Teregam* & *Perin-Teregam*. Succus è radice expressus & assumptus alvi cruciatus lenit; similiter è foliis cum lacte dulci confusis expressis dysenteriam curat. Radicis cortex cum Coriandri semine in pulverem redactus & exhibitus tussi, asthma, similibusq. thoracis affectibus medetur.

11. *Nbua Brasiliensis* Marcgrav. l. 3. c. 4. *Prunifera Brasiliensis fructu rotundo albescens.* Marcgrav.

Arbor est alta, cortice gryseo, superius in multos ramos contortos seu nodulos expansa, in ramis habet ramulos alternatim oppositos, uti & folia in ramis opposita, ac unicum in extremitate (nimirum in quolibet duo aut tria paria foliorum, & quantum vel septimum foliarum) oblonga, fere saturatè viridia, infernè dilutiorè, & nervo ac venis obliquis conspicua brevi pediculo insistentia. Fructum fert globuli luforii magnitudine, rotundum, albescentem, brevi pediculo innascentem, cuticula pallida, carne alba, saporis subamari. Intus autem habet lapidem durum, oblongum, fuscescentem. Maturus decidit, colligitur & comeditur.

12. *Iva-Umbu Brasiliensis* Marcgrav. *Prunus Brasiliensis, fructu flavo, nucleo Amygdala se-pore.* Marcgrav.

Arbor est cortice fusco ac hinc inde in ramis spinosa. Folia fert oblonga, latè viridia, crassiuscula, ad tactum mollia, nervo secundum longitudinem & aliquot venis obliquis, plerumq. retrorsum inclinat: in junioribus ramulis quibusdam solitariè sibi opposita, in adultioribus & pleriq. aliis alternatim posita, duo vel tria iuxta se, brevi pediculo innascentia. Ad pediculos foliorum nascuntur *fulci*, minimi, vel foliarii, vel duo aut tres iuxta se positi, quinq. foliis constantes.

Hos sequitur fructus, pruni nostratis flavi magnitudine & figura, flavus quoque, cuticula & carne ut Prunum, saporis boni, subaciduli, cui ac admixtus sapor Amygdalarum amarum. Intus continet lapidem figurà baccae Lauri, durum, sed non ita crassum, & qui faciliè dentibus frangitur: continens nucleum Avellanæ mediocri figurà & magnitudine, substantià & sapore similem Amygdalis dulcibus.

Fructus est edulis; maturus Januario & Febuario sponte decidit & colligitur.

Datur & alia species *Umbu* cupio radices aquam præbent ad bibendum, à Pifone descripta.

12. *Umbu Pifon. Prunifera Brasiliensis fructu magno, radicibus tuberosis.*

E longinquo (inquit) prospicienti, magnitudine, structura, & fructu, parva Citrus vel Limonia videtur. Trunco est breviorè, nec crasso, sed ramis multis tortuosis, imbellè quidem fabricatis dividitur. Folia fert haud magna, lœvia, latèque virentia, gustu autem acida & adstringentia: *strem* albicantem; fructum ex albo flavescentem, Pruno majori similem, sed carne duriorè, licet pauca, quod intus magnum continet lapidem, sicut fructus *Acacia*, qui ubi maturaverit menibus plenis, saporis sit gratissimè, ex acido dulcis: sin minus, adeo est austerus, ut stuporem dentibus inferat, proindeque tunc eidem usui cui folia, scilicet ad refrigerandum & adstringendum reservatur. Radix autem cui peculiare quid præ cæteris arborum radicibus concessum, imprimis est notandū: quod longè latèque in diversâ & crassa, ponderosâ molis tubera sub terra luxuriat, si pondus, figuram atque colorem, exterius cinerem, consideres, majores radices Battatæ aut *Linhaymæ* diceres; à quibus tamen ablata levi pelliculâ, differunt; quippe interius conspiciuntur nivei coloris, molli turgidâque medullâ, Cucurbitæ planè simili, quæ manducata in aquosum frigidum succum, edm, dulcissimum atque palato gratissimum solvitur. Febricitantes, astuant, peregrinatores mirifice reficit; ut ipse quam pluries sum expertus: neque aquæ dulcedine & salubritate Citrullo quicquam cedit.

C A P. VII.

De Myrobalanis. Myrobalanes.

Myrobalanus Arabum inventum esse putatur, à quibus ad Græcos recentiores, ut Aëtiarum, ejus cognitio derivata videtur.

Ex sententia Arabum, ut ostendit J. Bauhinus, quatuor duntaxat earundem genera sunt: posterius verò Chebulas & Citrinas differentes fecerunt: quales tamen vix essentialiter differant (saltem

(saltem ut in Offic. hoc nomine habentur) quis existimaverit, qui eas inter se exactè contulerit. Hujus sententia sunt Monachi in Mesuem, qui Chebulas & Citrinas verissimè ex una & eadem arbore esse affirmant, Chebulas verò maturas: Joubertus, Cordus in Diosc. Pena & Lob. in Adv. aliique. Quibus se opponit Garcias, iniquis, Falluntur tam ii qui omnia Myrobal. genera in eadem arbore nasci putant, quam qui flava & Chebula tantum. Nam quing, sunt diversa arborum genera, & quod magis mireris, in regionibus 60 aut. 100 leucis inter se distantibus nascuntur. De reliquis faciliè illi assentior, diversas arbores esse illarum productrices; de Citrinis & Chebulis itaq.

Balanis myrephica Græcorum Veterum ab his diversâ videtur.

Officinis quing, habentur Myrobalanorum species, quæ hoc disticho comprehenduntur:

Myrobalanorum species sunt quinque bonorum,
Citrinus, Chebulus, Bellericus, Emblicus, Indus.

Cæterum Myrobalani dictæ quamvis nomine conveniunt, non sunt tamen omnes ejusdem generis. Emblicæ enim, saltem in methodo nostra, ad Myxas sive Sebesten genus pertinent. Myrobalani à reliquis Prunis differunt costis aliquot elatis secundum longitudinem ductis & officulis majoribus crassioribusque nucleis minoribus.

1. *Myrobalanus Indica* Park. Ger. *Myrobalani Indæ, nigrae, sine nucleis* J. B. *nigra octangulares* C. B.

J. B.

Hæ humidio minores sunt citrinis sive Bellericis, graciliores, nec ut illa ventriosæ, rugosæ, turbinate, piceæ nigredinis, substantiâ ubi franguntur succi concreti Hypocistidis, aut potius Bituminis Juliaci modo nientem, sapore evidentè acido, minimum acerbò, nullo intus vel putamine, vel nucleo, vel semine [Arbor foliis est Salici similibus, fructu octagono.] His admixta invenitur aliquando in Officinis alia angulosâ magis, paulò majores, nucleo donatæ, quæ an eadem cum Indis non auiam affirmare.

Cordus Fructum ideo nucleum intra se nullum habere scribit, quod immaturus est & adhuc adulescens, sed quoddam cavitatis secuturum nucleum excepturæ rudimentum; quod verum est, Nuclei enim rudimentum nos etiam in nonnullis observavimus, & quis faciliè observare potest.

2. *Myrobalanus citrina* Park. Ger. *Myrobalani citrina* J. B. *teretes, citrini, bilem purgantes* C. B.

Citrinæ, à colore flavescente, qui tum in superficie, tum in substantia penitiorè conspicitur dictæ, ex rotundo oblongæ sunt aut turbinate, nucis Myrtillicæ magnitudine, aut majores, rugosæ, protrahente apophylli donatæ, quæ arbori suæ videntur adhasisse, necnon quinq. costis, quas sæpe intem alie intercedunt, per longum decurrentibus. Cuticula exteriori statim subest pulvinatus calyx, fragilis, gummosus, sapore mixto acerbò cum obscuro quodam colore & acore: Sequitur deinde putamen insigniter crassum, costis donatum, per totam substantiam veluti foraminulatum, peribolis perpassilis, concreta quadam melligine plenis, nucleum claudens longum, purpurante pelliculâ rectum, album, minus acerbum, oleaginosum.

Arbor sorbi folio esse dicitur. Expendat Lector (inquit J. Bauhinus) an fortè à Chebulis differant tantum maturitate, unde coloris diversitas fortasse pendeat.

3. *Myrobalanus Chebula* Park. Ger. *Myrobalani Chebulæ, citrinis similes, nigricantes* J. B. *Myrobal. maximæ, oblongi angulosi pituitam purgantes* C. B.

Citrinis similes, majores, magisq. turbinate sunt, in quing, similiter costas elevatæ, rugosæ, colore foris obscuriore, & ad fuscum inclinate, penitius ex rufo nigricante, sapore consimili, pulpa crassiore, qui putamen subest angulosum, crassum, cavernosum ut Citrinarum, nucleum continens pinguem, oblongum, sapore consimili præditum.

Arboris folia Perficæ similia esse dicuntur. Parkinsonus officulum in hac specie minus esse scribit quam in præcedente, nucleum etiam minorem intus continere: unde eadem cum illa esse non potest (ut multi opinantur) maturitate sola differens. Nobis nondum constat.

Chebulorum conditorum major esse gloria, quæ tamen rarioris ad nos adferuntur, & nonnisi dura & male condita, teste Clusio.

4. *Myrobalanus Emblica* Park. Ger. *Myrobalani Emblicæ in segmentis nucleum habentes, angulose* J. B. *Myrobalani Emblicæ* C. B.

Emblicæ sessiles sunt, pulvinato calyce omnium copiosissimo, nigro, sed non nitido, more carnis Indurum fratrio, etiam in penitiorè substantia pro costarum ossis commissuris sponte dehiscente, qualia plurimum carnis fragmenta adferri solent; sapore Indurum acido, parum acerbò. Os laxe, turgidum, hexagonum, substantia levi, solida, non foraminulenta, ut putamina Citrinarum & Chebularum, senis loculis distinctis totidem semina disclusa continet, Piracæa vel Pomacæa, spadicæa, triangularia, sponteque in partes fatiscit.

Arbor est Palmæ magnitudine, foliis minutim incisissimis, nigro, sed non nitido, fructu minimo nascuntur.

Hanc crebro integram cum nucleis pediculo donatis conditam observavimus. J. B. & Parkinsonus crebro ad nos adferri conditas scribit.

Hic fructus Myxæ seu Pruni multinuclei species est & ad hunc locum non pertinet; verum ob nomen commune, & quia ab omnibus Botanicis Myrobalanis annumeratur, non separandum duxi.

○○○○○○

5. *Myrobalanus*

5. *Myrobalanus Bellerica* Park. Ger. *Myrobalani Bellericæ rotundiores* J. B. *Myrobalani rotunde Bellericæ* C. B.

7. B.

Bellericis, quæ altera parte sessiles ferè, altera turbinate, & in apophysin seu pediculum crassum definites: magnitudo quæ Citrinis, nisi magna ex parte essent rotundiores: superficies quoque levior, minus rugosa, obiter duntaxat costarum putaminis vestigia ostentat, quæ nonnunquam terreo, aliàs ferrugineo colore, licet penitior pulpe substantia etiam flavescat, sapore Citrinarum. Et tamen angulosum, brevius & rotundius, cavernulas non habet gummi receptrices veluti Citrinæ & Chebulæ: cavitatem autem possidet longè capaciorem, triplo puta quadruplòve, in qua nucleus plerumque marcidus.

Arbor est foliis Laurinis, subcinericis.

Myrobalani omnes refrigerant, siccant & astringunt, ut vel sapor indicat, acidus cum tantilla acrimonia, ut in Sorbis. Propterea usus est ipsarum in affectibus oculorum (inquit C. Hofmannus) qui cum frigidi sint, facillè laborant morbis frigidis, in defluvio capillorum, in dentium mobilitate (quos tamen denigrant) in ventriculi, hepatis, omnium adeò viscerum *ærvosis*, in quibus tantopere à Mesiæ commendantur, ut dicat corpus floridum & juvenile fervare, exhalare, colorem cutis, obrem oris & sudoris commendare. Sunt etiam è numero purgantia. Purgant autem Chebulæ, Bellericæ & Emblicæ pituita: Citrina bilem flavam; Indæ aram.

Myrobalani scorum & in substantia exhibitæ (qui modus exhibendi cum purgare volumus nunc non est in usu) minimum purgant, sed vehementissimè astringunt, & hoc èo magis quo tenuius pulverisunt, ut Mesiæ, vel longius decoquantur, ut Melichius in Dispensatorio.

Tostæ etiam (quomodo quidam in Dysenteria dant, ut & Rhabarbarum) exiguum purgant, sed validè astringunt [imò astringunt tantum C. Hofm.] Hoc amplius faciunt ustæ. In infuso scilicet purgant & parcius astringunt quàm in decocto. Tamen, ut Garcias scribit, Indi in purgationibus purgant tantum in decocto, sed in dosi majori quàm nos. Conditæ etiam minus purgant, imò astringunt. Condiuntur autem vel recentes si fructuum est facultas, vel siccæ & industria humectatæ. Illæ valde activæ sunt, hæ contra languidæ. Chebulæ etiam præferuntur Emblicis: Hæ conditæ, autore Mesiæ, ventriculum firmit, appetentiam invitant, coctionem promovent, rationalem animæ partem vegetam reddunt, visum acunt, &c.

Tria sunt quæ in Myrobalanis correctione indigent. 1. Vis adstrictioria quæ obstructions faciunt, ob quam exhibendi non sunt iis qui obstructionibus obnoxii. Corrigitur hoc incommodum admixtis aperientibus acris & diureticis, ut sunt semina odorata. 2. Acrimonia, quæ herent ventriculo ita ut non descendant, sed nimis tardè operentur. 3. Quod corrugent substantiam ventriculi & intestinorum: quæ duo incommoda corriguntur per pinguiam, inungendo scilicet Myrobalanos ipsos oleo Amygdalarum dulcium vel butyri dum ateruntur & comminuantur, vel miscendo cum ipsis passulis aut Cassiam fistulam. Hæc è Mesiæ 7. B.

C. Hofmannus à Myrobalanorum usu libenter abstinet etiam in iis febribus in quibus obstructionum metus nullus. Dubitat insuper Annon Myrob. etiam conditæ in d. febribus habeant aliquid malefici? neq. modicum earum ulum securum putat.

Quoniam in substantia minimè purgant, Medici ita non dant, nisi cum aliis, v. g. in Eleâ. Elscoph, Hamech Tryphera Persica, &c. idq. propterea ut retardant vim aliorum purgantium.

Fallopium infusi & decocti (utriusque eandem vi esse rationem) summam dosim esse ait Jiv, id quam nunquam ascenderit, contentus 3ij ad 3iij.

6. *Myrobalani species Rauwolfio* J. B.

7. B.

Hic fructus Myrobalani quondam speciem præ se ferre videtur, & Rauwolfius qui misit quondam censere Myrobalani speciem esse scripti: sibi arborem videre non licuisse, reperiri tamen in Palestina. Magnitudine & forma Olivam Hispanicam æquat, aut glandem Quernam magnam, coloris buxei, verrucis raris asperatus, aliqui leviss, nonnihil canulatus, spiris circularibus præcinctus; quæ arbori suo hæsit, calyculi vestigium, ut in Daçylis ostendit. Fragili huic cortici subest cor fungosâ (versutatis ut videtur ratione) sapore amaricante, ossi aspero & canulato adhærrens. Nucleus esse continetur magnus, ut in Myrob. Bellericis, urniq. turbinate, canaliculatus, Amygdalini nucleici consistentia, pinguis, coloris melini obscuri, pellicula intectus albicante.

7. *Myrobalanis flavis similis fructus* C. B. *Hobus seu Horvus Indica Pruni facie* J. B.

Arbor est præalta & patula, umbræ salubritate apud Indos commendatissima maximeque expectata; quippe sub ea dormientibus caput nunquam gravari aiunt. Folia ei modica. Fructum fert, Prunis Damasensis similem forma, crassitudine & sapore, pauca carne, grandiore ligno [Eragolo Myrobalanis flavis adeò similem, ut pleriq. eundem esse contendant.]

Est Hispaniolæ adeò peculiaris ut ejus fructibus porci saginentur.

Ex arboris cacuminibus & cortice odorata fit aqua ad crura roboranda, & fucandam faciem utilis, cutem etenim constringit & densat, in quem usum etiam balnea fiunt ex ea icinere desessis salutaria. Ejus radix vulnerata multâ aquâ manat, potui apta.

Fructus salubris est, & facili digestio, sed denitibus molestus & noxius ob fibrarum copiam.

8. *Fructus*

8. *Fructus Myrobalani nigre officulo similis nucleo subsusco* C. B. Fr. 10. cap. 15. lib. 2. Exot. Clus. *Myrobalani nigre officulo non valde dissimilis fructus exotici* J. B.

Myrobalani nigre officulo non valde dissimilis erat, major tamen, inæqualis, suo externo cortice (hæque habuit) aut pulpa denudatus, & duntaxat (ut sibi persuadebat Clusius) fructus aliquid officulum, quod contractum satis crasso putamine præditum esse observabat, & nucleum continere subsculum, atque in binas partes divisum.

9. *Fructus Myrobalani officulo similis, niger acerbus* C. B. Fr. minor 10. cap. 20. l. 2. Exot. Clus. *Myrobalani officulo similis angulosus* J. B.

Officulo Myrobalani neq. magnitudine, neq. etiam formâ dispar erat, cum suo officulo ab una parte hexagono aut heptagono, nervis oblique per universum dispersis. Is autem nigra cute verius quàm pulpa rectus erat, acidi saporis: Officulum autem duro putamine contabatur, in quo nucleus ex rubro lutescens, non insipidi gustus, sed Amygdalam dulcem vespuitam referentis.

10. *Myrobalani facie fructus Indicus* J. B.

7. B.

Extima facie ad Myrobalanum quodammodo accedere videbatur. Magnitudine est pæne Nucis Juglandis, figurâ quasi Myrobalanus Bellerica, aut Ficus, aut Pyrum, sed paulò ventriosior, angulosus, colore ex pullo rufescente, ea parte quæ adhæsit in turbinate apophysin extenuatus. Pondus leve satis, substantia carnosa fere, colore cinereo, nullo sapore manifesto prædita. Quid in ejus visceribus lateret nescivit J. Bauhinus.

11. *Myrobalani urentes Aretæa distæ. An Palma cujusdam Myrobalaniferae fructus?*

Lincol.

In insula S. Mariæ proveniunt pulcherrimæ Myrobalani, quas Aretæa vocant. Obscure rubent, & lapidem continent insignem. Gustatæ linguam & fauces adurunt in modum Piperis. *Aretæa est Palma Indica* [Fausel distæ] species.

12. *Myrobalano citrine aliquo modo similis fructus cævus* J. B.

7. B.

Alqua huic fructui similitudo erat cum Myrobalano citrina. Unciam tantum longus, Parvi Piri modo formatus, parte una latiore, altera angustiore. In eo costæ notabiles sex, interpositis aliis minoribus, inæqualibus: aciculâ perforavimus, cavus repertus est. Color sordidus cum virore. Apud C. Bauhinum vidit.

C A P. VIII.

De Zizyphi.

Zizyphi vox peregrina esse videtur. Zizyphi autem notæ quibus à reliquis congenibus distinguitur sunt folia trinervia, flores herbacei vel luteoli, fructus Olivares, seu nonnihil turbinate.

1. *Zizyphus fræ Jujuba major* Park. *Zizypha sativa* & *Sylvest.* J. B. *Jujubæ majores oblongæ* C. B. *Jujubæ Arabum* sive *Zizyphus Dodonæi* Ger. *Æge Jujube tree.*

7. B.

Quæ in Officinis notæ Jujubas fert, arbor est domestica, sed in fruticem spinosum facillè degenerans, teste Cæsalp. alioqui satis magna, stipite recto, in ramos plures brachiato, quibus in tenuibus furculis quasi pediculis alternatim adnascuntur folia, unciam aut sescunciam longa, semunciam aut unciam ferè lata, in obtusum mucronem desinentia, splendide virore nitida, tribus secundum longitudinem decurrentibus nervis, per ambitum serrata; ad quorum ortum rami spinis horrent, aliis aduncis brevioribus, aliis rectis longioribus (sed cum senescit aculeis caret, inquit Cæsalp.) eodemq. loci flores, plures ferè simul exeunt, pediculis brevissimis ut fere sessiles videantur, Ribes floribus persimiles, colore herbaceo, apiculis concoloribus. Hocce fructum excipiunt, formâ & magnitudine Olivari, Cornu crassiores, per maturitatem rubentes, vel, ut ait Cæsalp. ex pallido nigrescentes, quasi fumo infecti, pelliculâ crassiusculâ, pulpam subalbidam, mollem, fungosam, mellæ dulcedinis contegente, cui immergitur officulum oblongum utrinq. acutum, rugosum, in quo nucleus compressus, Lentis majoris instar, rufâ pelliculâ tectus, sapore amaro.

Gaudet celo & solo calidiore, aut certe temperato: in Hispania; Italia; & Gallia Narbonensis locum colitur. Clusius scribit nunquam sponte nascentem in se vîam. Forte nullibi terrarum Jujubæ majores sativæ sponte nascuntur: Sylvestres nos in Italia spontaneas vidimus. E sylvestribus vero satione, insitione & cultu sativas initio factas existimamus. Sylvestres Monsipeli frequentes occurrere scribit: At nobis circa Monsipelum non observatæ sunt; neq. D. Magnol in Botan. Monsip. earum meminit. In rupibus & clivis maritimis propè Tropiam Calabriae urbiculum sponte & copiose crescentes vidimus.

Tempus.

Florent Maio & Junio: fructus leguntur Autumno vel post, una cum furculis, & in manipulis colligati post aliquot dierum infolationem laquearibus suspenduntur: Postremo decepti in capitulis reponuntur ad medicos usus. Sunt qui decepta Zizypha, & cratibus tegitibusq; instrata tandiu infolant quousque rugosa ibidem fiant.

Nos Venetis recentibus apud Melopolas abunde venales vidimus, quamvis palato nostro non multum arrideant.

An hæc arbor Veteribus Græcis cognita fuerit ambigitur. Vide apud J. Bauhinium connotationes de nominibus. Inclinat (inquit ille) multum animus, Theophr. sub Loto, & Plinium sub ossa Loto de Loto Athenæi locutus, ac Lotum Athenæi esse Jujubas.

Serica Galeno (quæ pleriq; Jujubas putant) vix quicquam ad sanitatis tutelam pertinent aut morborum profligationem. Mulierum enim aut infantum effractorum sunt edulium, quod exigui est alimentum & concoctio difficile. Verum recentioribus Græcis & Arabibus in usum Medicum vocatæ sunt. Moderatè calidæ sunt & humidæ, ideoque febrium ardentium calores leniunt in Julepis aut decoctis, sanguinis acridinem sedant: ad pectoris & pulmonis vitia conferunt, tussis asperas, arteriarum asperitatem, spirandi difficultatem; necnon ad renum & vesicæ vitia, urinæ ardorem, &c. J. Bauhinus, syrupum Jujubinum in Pulmonum vitis non à calida tantum causa, sed & à frigida oris concedendum putat; contra Matthiolum & alios, qui in solis affectibus pulmonum calidis locum habere putant. Sunt enim dulces & moderatè calidæ. Ratio & experientia dicit (inquit C. Hoffmannus) Jujubas habere vim temperandi calidos & acres humores.

Vires.

2. Zizyphus sive Jujubæ minor Park. Jujubæ minores rotunda C.B.

Jujubæ minores, Plinio Tuberes appellatæ ex sententia Cordi, colore, nitore, carnè, molli lentore, sapore & nucleo majores imitantur, iis tamen minores sunt, nec oblongæ sed rotundæ, atque similiter flaccidæ.

Afferuntur hæc quoq; ex Italia.

3. Zizyphus sive Jujubæ sylvestris Park. Zizypha sylvest. J. B. Jujuba sylvestris C.B.

Frutex Paliuro similis est, non solum foliis, sed ramis & spinis, quatuor aut quinque cubitos altus, cujus rami se terram versus contorqueant ad formam semicirculi, spinis abundantes crassioribus & similiter acutis, binis simul dispositis. Folia disposita sunt ut in Sorbo. Fructus similes Jujubæ domesticis, nisi quod multo minores, & similiores Oxycedri aut Lauri fructibus, qui ubi maturiores rubent, & elusi apti sunt: non tamen nucleos qui ossi, ideoq; rejiciuntur. Quibusdam in locis fructus hi in vinum immittuntur ut suavis reddatur.

Locum.

Reperitur in agris Veronenfibus referente Pona: Nos (ut diximus) in Calabria prope Tiam observavimus.

Vires.

R. Zizyph. Macerentur in sp. vini donec valde turgant: Accipe j. aut ij. manè & sero. Mirabilis eis vis inest præservandi à tussi. Harman.

4. Oenopia spinosa & non spinosa Ger. emac. ap. C.B. Nabca folio Rhamni vel Jujubæ J. B. Oenopia spinosa & non spinosa, sive Napæca sive Zizyphus alba Park.

Arbor est (inquit Bellus) Piri mediocris altitudine, [Loci magnitudine Alpino; vidit Vellingius Cayri Aegypti trunco tam enormi, ut homo quavis procerus eam amplexu cingere non posset] cujus caudicem & ramos tegit cortex exalbidus ad cineraceum tendens. Folia Paliuri Theophr. aut Zizyphi rutile foliorum æmula, [cordis figurâ Velling.] binas uncias longa, unam lata, à quocumque petiolo nervi tres crassiusculi in totam longitudinem porrigitur. Horum ille qui medius utrinque propagines minores submittit, reliqui duo externo potissimum latere, superna parte futura viriditate nitentia inferne ad cineraceum aliquid tantum tendentia, quæ ramos alternis inordinatè ambiunt [Densitas folii vis nostræ Puro minor est. Velling.] Flosculi ad foliorum exortum copiosi nascuntur, ex virore quodam albicantes, flosculorum Olea instar [Jujubæ floribus planè similes Alpino] peculiaribus longis petiolis singuli nitentur. Fructus succedit pomum exiguum [sylvestre] tota habitudine quam exactissime referens [ut pro altero alterum quis samplerit Bell.] juratèq; per oculos nos Me-spilum Aromæ te conspiciere, solo nucleo quem Nabca continet gemellos hos discernimante, magnitudine ut plurimum Cerasi, interdum tamen Nucem Juglandemq; etiam æquante. [E spinola Nabca poma vidi majora, quæque flavam maturitate corticem elegantiori rubore purpurabant. Velling.] suavis gustus cum acore grati, officulum in te continens Olivæ instar. Bifera autem est; nam & novo vere & Autumno singulis annis fructum fert. Vernalis tamen plerumque ad frugem non pervenit ob imbrarium copiam; sed à veribus corruptur.

Oenopia spinosa demptis spinis à non spinosa minimè differt: nam reliqua facies utriusque similis.

Vires.

In Aegypto folia per totum annum retinet. Alpin. at in Creta, observante Bello, per hyemem amittit.

Fructus autè maturitatem asfringunt, unde eorum usus frequens est ad stomachi alviq; relaxationem firmandam, succo vel per os sumpto, vel cum Clysteribus injecto. Qui in putrida febre ægrus ea indulget, blandimentum sanè certum afferunt, emolumentum nullum, inquit Vellingius. Succus perfecte maturarum optimus est ad purgandam bilem & ventriculo. Alpin.

Esti summe jucundi sunt hi fructus, præcipueq; maturi; tamen parum nutriendi, facileq; ut Cerasi in stomacho corruptuntur, si eorum elusimmoderate indulgeatur. Apud primarios tamen Aegyptios & Turcas in deliciis sunt & magno in pretio habentur.

Alpinus

Alpinus Connarum Athenæi esse existimat hanc arborem, qui consensit Clusius. Verùm nota non conveniunt. Vellingio iudice, quæ inter Aegyptias arbores de Coccymela scriptis Theophrastus, & præcipue quæ fructum ferat magnitudine & naturâ Mespilis proximam non coactè huc deduci possunt. Plinius autem hanc Prunum Aegyptiam vocat. An sit Lotus Polybii apud Athenæum inquirant quibus animus & otium est.

5. Perim-Toddali seu Jujubæ Indica C. Bauhin H. M. P. 4. T. 41. p. 84.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, fibroso, furvo intusq; rubicundo cortice cincto, necnon ramulis, primum viridibus & lanuginosis, dein rubicundis longè lateq; in orbem distans, donato, qui ad foliorum exortum acutis & rigidis spinis insuper muniti sunt. Radix fibrata, albicans, cortice recta purpureo, intus furvo, inodora, insipida. Folia petiolis rotundis alternatim circa ramulos juxta spinas proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, superne atro-viridia, & splendens, inferne subviridia & lanuginosa: odor & sapor sylvestris. Flosculi plures simul juncti, ad foliorum exortum circa ramulos proveniunt, quinque terebinth candidis, è viridi striatis atque in orbem expansis foliolis constantes. Foliola hæc intercedunt totidem albicantia, flavescens apicibus ornata & amplexu, interdum occupante viridi ac bifido stylo; odor gravis & foetidus. Fructus tam formati, tum magnitudinis Olivæ haud ab similes, at exigua acutæque spina in vertice dotati, primum virides, dein maturiores facti rubicundi, simile quoque ut Olivæ officulum continent, nucleo intus albicante; sapor acidulus & gratus.

Crescit locis arenosis circa Palæsti. Quotannis bis fructum producit, Martio viz. & Septembri mensis, atque à 10. latissimis anno ad 100. non raro frugifera manet.

Fructus maturi ab Indigenis confeduntur, minus maturi vero sale & aceto in Atsjaar condiuntur. Vires & Usus.

Arboris folia usurpantur ad gemmas quascunq; fricandas & poliendas.

Efolis in lacte dulci coctis potio paratur, quæ Gonorrhææ virulentæ medetur: ipsa verò folia cocta umbilico cataplasmatis in modum impolita dysuriæ & stranguriam tollunt.

Corticis expressus succus aptharum perhibetur remedium.

Succus & radice expressus, atque cum Ricini semine & lactis sero exhibitus potenter ventrem subducit, vinolosiq; humores expurgat.

E radice pulvere cum Oryza sativa & butyro Cataplasma fit, quod fronti admodum delirium compescit & somnium provocat. E radice in Selsami oleo cocta Balsamum conficitur, quod membris dolentibus illitum, arthriticum dolorem mitigat.

Hanc arborem pro Jujubæ Indica C. B. habet D. Commelinus, qui in Hortum Malabaricum commentatus est. Et revera descriptio bene convenit. Miror tamen in historia hujus arboris nullam lacce ab Autoribus mentionem factam. Jujubæ ergo istius historiam è C. B. Pinace & Acostræ subjecimus, ut Lectori integrum sit de eis judicium ferre.

Jujubæ Indica C. B. item Malus Maluccensis nominis spinosa ejusdem p. 433. Ber Indica fructu Jujubino J. B. Malus Indica Lufitanis, Ber & Bor Acostræ Park.

Acostræ.

Magna est arbor, multis foliis & floribus prædita, & copioso fructu. Folia minus rotunda sunt Mali foliis, tametia ea æmulantur, superne saturatè virent, inferne candicant & pubescent ut Salvie folia, gulta adstringente. Flores exigui, candidi, quinque foliolis constantes, inodori: Fructus Jujubæ similes, alii alii majores & suavioris, nunquam verò tam probè maturescentes, ut conservari queant & in alias regiones transferri ut Jujubæ, & perpetuo nonnihil adstrictiōis retinentes: unde colligitur minimè pectori utiles esse, quemadmodum Zizyphæ.

Conspicitur hæc arbor æstare alatis formicis perpetuo onusta, quæ in ramis ejus Laccam elaborant: Hoc quamvis à Garcia etiam confirmatur, à multis tamen in dubium, nec immerito, vocatur; & Lacca potius lachrymarum & reliquorum gummi modo sponte exsiliat & concrecere solet.

Reperitur hæc arbor in Malacca, Malabar, Balaguate, Sumatra, aliisque Indiæ provinciis.

Jujubæ Indica C. B. huic proculdubio eadem est, nam & descriptio & nomen Indicum Bera conveniunt.

Folia (inquit) hujus subrotunda ut vulgaris Jujubæ venosa, sesquiuunciam lata, duas longa, per marginem crenis exasperata, parte avera molli, rufescente lanugine tecta Boræ nomine cum ejusdem ramulo, qui Lacca adnata erat. Ex India D. Terentius misit.

De Lacca.

Lacca gummi, ut in Officinis habetur, concretionem bacillis pertinaciter circumnata adhærescit, asperitè rugosa, inæquali & veluti granulata, pellucida, colore rufo, flavo, aut ex rubro nigricante, intus cavernosa, nescio quid nigri friabilis substantiæ in antris continens, furore nullo evidente: sputum colore rubro tingit, qui longè apparet floridior si cum aqua misceatur. Pumis imposita ballat primo, levem odorem resinolium spirans, tandemq; flammescit. Vi detracta bacillis coricem fere secum rapit, & canaliculata qua adhæsit apparet. Bacilli duarum triumve unciarum aut longiores cortice teguntur satis crasso, melino fere: materies ut Coryli, sed medulla copiosiore facta.

De hujus generatione & fiendi modo non constat. Nam quod Garcias refert à magnis formicis alatis esse elaborari, ut apes mel conficiunt, materiam ex ipsa arbore exsugentibus, nobis non videtur verisimile, sed potius (ut J. B.) ex ipsa arborē, vel ejus ramis & furculis, statim temporibus extillare liquorē illum, & demum solis vi in eam quam videmus formam concrevere.

Lac legitimum hujus gummi nomen est. Sic autem dicitur quod hoc medicamentum ubi ejus usus est, in Lac five Loc, id est, Mellis crassitiem dissolvatur: in Pegu vero & Martaban, ubi præstantissima est, Treæ nominatur.

Duplex

Duplex habetur : ea quæ cum bacillis, vix enim sine eis adfertur; quam Laccam *Sametri* vocant, quia ex Sumatra infusa, nonnullis Taprobana Antiquorum credita, habetur : ut cam quæ in glebis sine fureculis affertur Laccam *Comberti* nominant; & altera factitia, quæ infectores utuntur, quæ & suas differentias habet. Quædam ex facie Brasili & Cocci conficitur, five ex gummi & liquore Brasili. Laccam veram resina & cerâ interdum adulterari annotavit Acolta.

Lacca Veteribus incognita fuisse videtur. Nec enim eorum sententiam probare possumus quæ Cancanum Dioscoridis esse existant. Cum Lacca non sit odorata, nec suffitionibus apta, ut Cancanum.

Vires &
Usus.

Lacca attenuat & aperit, sanguinem purificat, sudorem ciet, diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Lienis, vesicæ, fellis, epatis, & hinc in hydropo, ictero, asthma, apostemate pulmonum : in expellendis variolis, morbillis, atque pestilenti contagio, in cendis mensibus, &c. *Schedæ.*

Ad opilationes tam hepatis quam splenis, ut & in hydropo & ictero à plenisq. medicis unanimi consensu præscribuntur trochisci Dialacæ dicti. *J. B.*

Ex Lacca etiam bacilli parantur ad obsignandas epistolas, Ceram Hispanicam vocant. Alutas & coria vervecina Lacca contusa & urina veteri macerata rubro colore infici ex altera parte tradit Clusius ex quorundam sententia.

Cum Lacca in Ceram Hispanicam redacta, & Conchylorum splendicantium in minutissimis fragmentis ligna, tabulas, arcus, &c. incursant ad elegantiam.

Pictores, aliquæ Mechanici utuntur Lacca ut Vernice, eamque variè colorant, & dissolunt in sp. Vini, vel ol. Terebinth.

CAP. IX.

De Corno.

Cornus Latinis dicta videtur quod duritie & rigiditate Cornea, vel potius à Græco *Κεραία* per metathesin literarum. *Κεραία* autem dicta est quod Calvariae instar dura sit. Note ejus sunt flores luteoli; Fructus oblongus teres seu cylindricus, officulo intus tere durissimo angusta cavitate, spinis carere.

1. *Cornus mas* Ger. Park. *hortensis mas* C. B. *fativa seu domestica* J. B. *The Cornelus Cherry.*

J. B.

Arbor procerâ satis est Cornus, & multis ramis brachiata, cortice subrubro vel cinereo, materie alba, firma, solida & dura (corticem scabrum & adstringentem valde dicit Matth.). Flores primùm omnium profert in ramorum fureculis extremis infidentibus, numerosos, brevissimo pediculo appendos, è quatuor foliolis, extra vel intra purpurantibus, aliis subluteis, intus convexis, luteolis : intra quæ alia concoloria foliola incerto numero, teneriora & minora, ex quorum concursu apices antolluntur octoni, noveni, deni, hirsuti, qui in quaterna crocea foliola explicantur, *frammina* exigua luna continentia. Subsequuntur fructus oblongi, ad Olivam accedentes, graciliores, primùm virides, postea rubri, sanguinei, majores, manus purpurâ rutilâ inficientes contriti, formâ suâ ad Jujubas accedentes, gustu primùm acerbo, at ubi maturatione remollita fuerint acido-dulci & suavi cum quadam tamen adstrictione, ossa continentes oblonga, teretia, qualia ferè in olivis, durissima, in quorum angustis cavitatibus nuclei latitant exigui, subdulces, graciles, quic, vix integri eximi queant. Folia qualia Virgæ sanguineæ seu Corno femina, glabra, venosa, per oras aequalia.

Cornum marem in hortens & sylvestrem distinguunt. Hortensis fructus colore variat : nam communiter ruber est & officulo longiore; aliquando ceræ colore, rariis albet : saturatius etiam ruber officulūq. habet crassius & brevius, & hoc est, inquit C. Bauhinus, Cornus maris aliud genus *Clus. Hist.* cui tamen ramulos quàm vulgaris maris longè fragiliores tribuit Clusius, folia vulgaris foliis latiora. J. Bauhinus quoq. Corna observavit Basileæ apud Fel. Platerum magnitudine & colore discrepantia, alia aliis altero tanto & ferè triplo majora, succulentiora, saturate colorata, & purpurâ suâ manus inficientia, gustu minoribus non minus lapida. Sunt & colore rubro manus non inficientia.

Locus.

Cornus sylvestris multis in locis invenitur, in Misnia, Auftria, Pannonia. Nos in agro Pedemontano & Mediolanensi in sepibus eam observavimus, ubi solum fruticet; sed culturâ in arborum pulchram evadit. Quod Hermolus è Theophrasto hausisse videtur, nimirum Fructus sylvestris Corni maturiores suavioresque esse quàm urbana, & plerumq. etiam majores, ut Cornus omnem cultum respuat, & negligi desideret, nobis non videtur verisimile : idèoque antequam de re ipsa & experimento consistere, de ratione ejus reddenda non erimus solliciti.

Tempus.

Floret primo vere antequam folia erumpunt, Martio, & in calidioribus Februario mense; pro Veris constitutione & temperamento, serius citiusve in eodem loco : Augusto, Septembri, interdum etiam Octobri demum fructum maturat.

Vires.

Corna refrigerant, exsiccant, adstringunt, conficiunt quomodocunq. sumpta. Hinc conveniunt præcipue in diarrhæa ac dysenteria : ardorem febrem ac sitim grata sua aciditate leniunt ac resingunt.

Conducuntur muriâ ut Olivæ; fit etiam ex iis sapa quemadmodum ex Cerasis : icemq. è pulpa Electuarium ad febres, ad fluxiones biliosas, ad sitim, ad excitandam appetentiam utilia. In diarrhæa & dysenteria exhibentur fructus exsiccati & pulverisati ad ʒj.

Cornu

Corna sicca contrita, & cum oleo Myrtino aut omphacio mixta in Emplastri formam, præsentia auxilio sunt ad vomitiones ventriculo imposita : contra fluxum autem alvi abdomini inducta, contra menses immodicos pectini ac coccygi applicata.

Cornum arborum caveri oportet circa alvearia, nam flore ejus degustato alvo concita moriuntur apes. *Plin.*

In Hetruria abstinent demorsi à cane rabido per integrum annum à quorundam lignorum, præsertim Corni maris & femina contactu : Siquidem (ut testantur ii qui rem experimento comperam habent) si harum virgæ tantisper manibus teneantur donec concalecant, illico demorsi rabie exagitantur. *Marr.* quem vide.

Folia quoq. & germinia gustu acerba sunt, valentèr, desiccant : itaq. maxima vulnera glutinare possunt.

Hujus lignum omnibus lignis durius perhibetur, ad radios & dentes rotarum utilissimum.

2. *Tijerou. Ponna* H. M. P. 4. T. 39. p. 81. *Cornus Malabarica foliis Nymphaeæ.*

Ququam minor Ponnæ species habetur, tamen æquè procerâ est, frondibus umbrosis in latum diffusis : lignum prædurum, rubicundum, crasso ac nigricante cortice cinctum, ut *Ponna. Radix* rufa, croceo intusque rubicundo cortice tecta, odoris gravis, saporis adstringentis : ea verò dissecta lachrymam fundit flavescemem ac resinolam. *Folia* Ponnæ similia, at minora. Similiter *florès* Ponnæ floribus similes, præterquam quod non ex octo, sed è quatuor plerumq. consistunt foliis. *Fructus* oblongo-rotundi, glabri, virides primùm, dein rubicundi, acido-dulces, Cornis nostratibus cum figurâ tum magnitudine & substantia haud absimiles.

Crescit locis arenosis; quotannis fructus fert, Augusto viz. & Septembri mensibus, duque superstes *Locus & Tempus.*

Fructus hi ab indigenis comeduntur : E nucleis quoque eorum siccatis oleum exprimitur ad lam-padas. Usus in medicina nullus.

CAP. X.

De Cerafa.

Cerasus *Kesgo* Theophr. 3. hist. 13. fructus *megala* Diosc. 1. 1. c. 157. Cerasia & Cerasa; dicta autem à Cerasunte Pontico municipio, unde Lucullus Romanorum imperator, Mithridate debellato, primùm in Italiam arborem intulit, & fructum gentilitio nomine Cerasum appellavit, Athenæo lib. 2. & Plinio l. 15. c. 25. auctoribus. At vero ante id tempus, imò à mundipius primordius Cerasos in Italia spontaneos fuisse, quamvis fortasse neglectas & incultas minime dubito.

Cerasorum multa sunt genera, seu potius varietates, quas C. Bauhinus in Pinace explicat, Cerasia, inquit, alia sunt fativa, alia sylvestria. Sativa fructus forma, colore, sapore; [adde & magnitudine] variant. Sunt enim pomi *figura*, turbineiore, longiore, rotundiore, cordis etiam *figura*; & alia pediculo longiore, alia breviori, singulis vel pluribus unâ coeuntibus, ita ut ex uno petiolo vel singula, vel ternâ, quaternâ, quina dependant, vel in racemi modum coarceverunt. *Colore* albo sed rarius, partim rubro, partim candicante, & quædam in maturitate partim ex candido rubent, quædam magis, quædam planè corea, quæ Pruno insita sunt; rubro, rufescente, nonnunquam in atrum vergente, nigro etiam, quædam nigerrimo, & succo sanguineo labia & manus inficiente. *Sapore* dulci, acido, austero, ex dulci & acido admixto, alia amaritudinis quid retinent, non tamen ingrata, *Amerine* dictæ : sic alia nimia sua dulcedine fastidium pariunt, alia ob nimium acorem respiciunt, alia ob aquei succi redundantiam insipida sunt. Similiter alia carne tunc prædura, alia carne molliore & teneriore five aquosa constant, & in quibusdam caro pertinacius nucleo adhæret, qui in aliis fragilis, & nucleo non insuavi est. Sylvestria etiam variant magnitudine, figurâ & sapore.

Nos ex satis pro specie distinctis habemus, 1. Cerasum vulgarem fructu rotundo, acido, rubro. 2. Cerasum fructu cordato dulci. 3. Cerasum acidissimum sanguine succo. 4. Cerasum majorem fructu nigro parvo, subdulci, nigro colore inficiente. Fortè etiam & alie nonnullæ specie diffunt. Cerasum tamen fructu pleno, pro nature lusu aut varietate quædam accidentaliter habemus.

1. *Cerasa fativa rotunda, rubra & acida, quæ nostris Cerasa fativa C. B. Cerasa acida rubella* J. B. *Cerasus Anglica* Park. *vulgaris* Ger. *The common English Cherry-tree.*

J. B.

Ex majoribus Cerasis sunt quæ acida, rubro colore dilutiora [nonnulla ex his per maturitatem saturatius rubent] carne haud admodum dura vel compacta. His sapor valde gratus, præsertim probè maturis, non nimium acidus, sed quodammodo vinosus; quamvis alia aliis in hoc genere acidiora, quod cultui dicandum iudicamus. Fructus brevi prodiit pediculo, & quàm reliquorum ferè crassior [in nostratibus pediculi satis longi sunt]. Arbore ipsæ haud proceræ, nec rectæ, multis ramis brachiata, humiliores multo quàm dulcium, quarum & minime, atque adèd paucorum annorum fructum ferè consueverunt : ramuli etiam non tenues sunt & flexiles ut in acidis nigricantibus. Ipsa quoq. folia rotundiora sunt. Gummi ex se fundit lucidum, aurei panis coloris. Huic radix repando latè se diffundit, areæque & vicina loca suis stipat stolonibus, qui transplantati & culti in arbores excreverunt. Lignum quoq. & rami multo fragiliores, minisque flexuosi quàm ceterorum : unde periculum has arbores confondere.

Cerasus

*Cerafa sativa
majora.*

Cerafus Flandrica nostratibus dicta à Cerafo Anglica, fructu majore & dulciore differt. Fortè hæc sunt Cerafa sativa majora C. B. i. e. Cerafa Hispanica Lob. Ger. Genova tamen & alibi in Gallia vidimus Cerafa Flandricis multo majora, & nostratium vulgarium fere dupla.

2. *Cerafa acida nigricantia solidiora, tardius maturefcencia* J. B. *An Cerafa acidissima sanguinea* succo C. B. D. Herman. in Hort. Leyd. hæc duo separant.

J. B.

Inter lautiora quidam hoc Cerafi genus habent, cum ob vinosum saporem, tum ob carnis soliditatem, ut equidem censemus. Non est his ea arborum altitudo quæ sylvestribus Cerafis. Ad arboribus acidiorum multum quoque differunt. Non enim solent in magnos ramos dividi & extendi, sed ramulis tenuioribus quam cætera omnes donati sunt, pendentibus ferè & ad Betulam quodammodo accedentibus. Fructus ex longitudo pediculi magni, nigri aut ex nigro spadiceo, suo fucco inscipientes, carne firmiore, acida valde, multum adstringente.

An Cerafa acidissima sanguinea succo C. B? quæ in altiore arbore proveniunt, & longissimum pediculum habent.

Vires.

Commòde exsiccantur pro siticulosis febrientibus, pulpam etiam excoquant Basilenses. Parant ex iis contusis cum ipsis addo nucleis, & mixtis cum vino bono, id vini genus quod tempore Caniculæ in deliciis habent nomine *Wieschschwein*. Modum conficiendi vide apud J. B.

Hoc genus Cerafi pediculis longissimis, Cerafo acidissimo, succo sanguineo ab aliis omnibus facile distinguitur. Morella nostratibus dicitur, quamvis Parkinsonus pro Morello aliud proponat.

- A. 3. *Cerafus major ac sylvestris, fructu subduli, nigro colore insciente* C. B. *Cerafus sylvestris fructu nigro & rubro* J. B. *Black Cherry-tree*. Wazzards.

Lemma C. Bauhini huic Cerafo apud nos sponte nascenti apprimè convenit. Est enim arbor grandis & procerà, fructu parvo, carne pauca, succo nigro colore insciente, pediculis longis & quantum adhuc observavimus aliorum Ceraforum tenuioribus.

J. Bauhinus Cerafum sylvestrem fructu rubro & nigro quam vocat sic describit,

Vulgaris notitiæ arbor est, procerà, recta; cortice exteriorè spadiceo aut cinereo, maculoso, lavi; interiore virenti, sub quo materies firma, subrusta. *Folia* Lori oblonga, Pruni foliis longiora, densè crenata, splendida, subamara. *Flores* ex eadem quasi vagina plures simul juncti, pediculis tenuibus sesquialibus aut sextantalibus, nonnihil rubentibus, ex foliis quinque, candidis & ut in Pyro cavis, in quorum medio capillamenta multa, alba, apicibus croceis donata, quibus longior stylus in imo calyce surgitur, oris in quinque lacinias reflexas, nonnihil purpurascens divisi. Ex hoc stylo observavimus hortulanum ingeniose prædicere solum futurum Ceraforum proventum: sibi enim late fructus rudimentum, quod frigore affectum faciliè nigrescit, remanentibus nihilominus aliquandiu integris, nullaque injuriæ tactu florum petalis. Fructus succedit rotundus, unciali amplitudine inferior, dulcis, magnitudine & colore diversus, in quo osculum orbiculatum leve, durum, dentibus tamen fragile, nucleum continens alium exacutum, amaricantem, flavescens tunica cinctum. Gummi stillat flavum, rufum & densum.

Hæc (pergit J. Bauhinus) quadruplici varietate potissimum differentes fructus gignit: Rubrum & nigrum, & utrumque vel majorem & carnosorem, vel minorem & macriorem. Major tam niger, quam niger dulciore est cæteris, cultu talis, ut equidem censemus, effectus. Minor nullis unquam cultis gnarus, tam ruber quam niger plerumque amaricat, sed eatenus ut prævalente dulcedine haud sit ingratus. Videtur describere Cerafum nostram sylvestrem fructu nigro, quæ apud nos nequam (quod sciam) fructum rubrum profert.

Ex hoc potissimum genere meliora nostri torrent, & Eleætar. conficiunt pro puerorum cibo & condimento.

4. *Cerafus major fructu cordato magno. Cerafa duracena oblonga* J. B. *An Cerafa crassa carne dura* C. B? *The Heart Cherry*.

J. B.

Speciosius hic Ceraforum fructus magnus est, oblongus, ad cordis figuram aliquatenus accedens, carne dura solidaque, dulci, coloris ex albo rubelli, nucleo magno. Folia majora sunt quam Cerafi vulgariis acidi, ad Castaneæ folia quodammodo accedentia, deorsum fere dependantia.

In hortis satis frequentia sunt. Variant colore rubro, albo, nigricante. Horum Aviculæ appetentissime sunt.

5. *Cerafus flore pleno* J. B. *Cer. hortensis flore pleno* C. B. *item Cer. hortensis flore roseo ejusdem*. *Cerafus flore multiplici* Park. parad. *Cerafus multiflora fructus edens flore*. *item Cer. multiflora pauciores fructus edens ejusdem*. *The double flower'd Cherry*.

Non alia in re differt à Cerafo vulgari Anglica aut Flandrica quam florum petalorum multiplicata serie. Nullum autem generum est, Alterius flores minus multiplices sunt, hoc est, paucioribus petalorum ordinibus, duobus nimirum tribusve constant; alterius plenissimi sunt, & ex pluribus seriebus petalorum compositi. Prior Cerafus flore roseo, posterior Cerafus pleno flore C. Bauhino dicitur. Hæc arbores fructus interdum fere pauciores & sparsos proferunt, illa autem quæ pleno flore est rarior. Gerardus in arbore hujus generis per multos annos à se in orto diligenter culta & parietati affixa, ut Solaribus radiis foveretur, nullos unquam fructus observare potuisse scribit.

6. *Cerafus*

6. *Cerafus pumila* C. B. J. B. Park. parad. *Chamaecerasus* Ger. *The Dwarf Cherry*.

Chaf.

Varie altitudinis invenitur Chamaecerasi frutex: nam interdum in cubitalem, bicubitalem aut ampliore magnitudinem attollitur, umbrosis videlicet locis & tenui solo; sicciorebus autem locis & juxta semitas plerumque, supra pedem altitudinem non assurgit. Tenuis & lentos habet ramulos seu virgas, nigricante ex cinereo cortice obductas, quæ ex intervallis quadam tubercula & velut gemmas proferunt, unde tanquam ex Cachrye aliquot exigua foliola, Myrti Tarentina foliis æqualia prodeunt, similes flores bini, terni, quaterni aut quini sese explicant, candidi, pentapetali, multis in medio flaminibus prædicti, Cerafi vulgari floribus fere similes, minores tamen: infra hos flores atque etiam in extremis virgis ex aliis tuberculis exeunt sine floribus flora superioribus majora, Cerafi vulgari acerbis foliorum formam imitantia & in ambitu similiter crenata, longè tamen minor, & atra vindicta splendens, subamari gustus; His succedit exiguis fructus, rotundus, carnosus, manente rubor, exsicantis minisque grati saporis quam sunt acida Cerafa, osseo intus nucleo. *Radicis* crassa, longa, dura, paucis fibris prædita, profundum petens, & quæ difficulter erui possit.

Passim in Pannonia, Austria inferiore & Moravia editoribus sicciorebus locis nascitur, ad vineto- Locu, rum etiam in collibus sitorum marginibus & ad publicas vias.

Not. Non peculiare est Chamaeceraso gemmas alia floriferas minoribus foliis vestitas, alias ejusmodi tantum prodeire, sed Cerafo, Piro, Pomo, aliisque nonnullis arboribus commune.

- A. 7. *Cerafus sylvestris Septentrionalis Anglica fructu rubro, parvo, serotino*. *The wild Cherry* English Cherry, with small late ripe fruit.

Materies Cerafi nigra similis. Caudex in insignem magnitudinem excrescit, adeo ut Orgyam nonnunquam seu duas ulnas ambitu excedat. *Folia* quam Cerafi nigra longiora latoraque & acutioribus denticulis incisa. *Fructus* parvus, rotundus, ruber, quique ante initium Septembris plenam maturitatem non assequitur, quamvis arbor cum primis sui generis floreat, tunc quoque acerbus ut vix edendus sit. Officula lata promptè germinant, quaque inde emergunt virgæ seu arbutulæ Cerafis hortensibus inferendis aptissime censentur; furculis in arbores proceras celeri auctu adolescentibus, fructus etiam præcoces & gustui gratos edentibus.

Ad ripas fluvii Tese, prope Bernardi-castle oppidum copiosè oritur, observante D. Johnson, qui & descriptionem ejus transmittit.

8. *Cerafus uno pediculo plura ferens* J. B. *Cer. uno pediculo plura* Ger. *Cer. racemosa hortensis* C. B. *Cer. corymbifera* Park. parad. *The Flanders Cluster-Cherry*.

Hoc genus modò duos, modò tres, sepe etiam quatuor aut quinque, uno pediculo profert fructus, nec aliter à Cerafo vulgari differt.

Nos pro luxuriantis naturæ effectu aut partu monstroso habemus, nec speciem distinctam consistere putamus, cum in eadem arborie plures dentur fructus solitarii, seu in singulis pediculis singuli, cumque speciem suam non semine sed stolonè aut infusione producat.

Cerafus racemosa J. B. Ger. & aliorum.

Non diversa videtur à præcedente, etiam C. Bauhini judicio, quadam (inquit) racematim utre modo dependent; cum de præcedenti dixisset, Aliquis terna, quaterna, quinæve poma esse in uno pediculo.

Cerafus amat celi statum frigidum, solum verò positionis humecta. In tepidis regionibus parva provenit. Calidum non potest sustinere. Montana vel in collibus constituta regione latetur. *Palat.* Per totam Europam frequentissima est. Nusquam meliora habentur Cerafa quam Lugduni, inquit Amatus, cui altissimatur J. Bauhinus, seu hoc loci natura, seu potius cultura diligenti debeat.

Florent omnes in Germania, atque etiam Anglia Aprilis mense; in calidioribus haud dubie citius. Finem maturant Junio & Julio pro specierum diversitate. Est apud nos præcox quoddam genus quod Maio mense maturefcit, *Cerafa* idcirco *Maialis* dicta.

De satione, infusione reliquæ cultura Ceraforum consulantur Rei rusticæ & Horticulturæ scriptores.

Cerafa recentia alvum laxant, sicca restringunt. Item dulcia alvum subducunt, sed minus grata *Vires*, sunt stomacho. Acida & austera pituitosis excrementosisque ventriculi sunt apta, sed astringunt.

Acidiorum stillantia, & cerafa ipsa in intestibus febrem ardorem compellunt, sitim extinguunt & cibi appetentiam conciliant. Cum Saccharo condita ventriculo grata sunt, & inter præstantissima dulciora à matronis nostris habentur: verum ob humorem aqueum abundantem diu asservari nequeunt.

Doctum Ceraforum acidiorum & arefactorum in affectu hypochondriaco summopere valere, imò hoc unico remedio complures convalescentibus liquidi asserere non veretur Fernelius *Consil.* 43. ad D. de Maigry.

Cerafa dulcia in morbis capitis, Epilepsia, Apoplexia, Paralyti, peculiariter proficua censentur. Riffus apud J. B.

Cuidam Nobili Apoplectico, qui per tres dies loqui non poterat dedi Sp. Ceraforum, & loquelam mox recuperavit. *Th. Kester* in sua Chymia, cap. de fructibus.

In balbutie & alia loquelæ vitia lavetur os sæpius cum Sp. Ceraforum nigrorum; sunt enim ingignit cephalici, summopere roborant musculos lingue & Sp. ejus ului destinati. P. Jo. Faber. Dulciant

Dulcium nigrorum recentium aquam stillatitiam à nonnullis ad Epilepsiam mirifice commendat ait J. B. in ipso paroxysmo in os infusam dos. 3 iv. aut amplius. Hæc valde celebratur, & apud matronas nostras in frequenti usu est ad motus convulsivos, præcipue infantium. Lego apud J. Bauhinum, Præstans hæc habetur à quibusdam adversus puerorum convulsiones, Aqua Ceraf. nigr. & florum Tiliæ aquas partes misce. Dos. 3 i. aut 3 ij. pro ætate.

Ex Cerafis vina seu potiones variis modis parantur, vel per distillationem, vino Cerafis Alembico immixtis affuso; vel infusione sola, vel ex succo expresso cum Saccharo mixto & fermentato. In Italia ex Cerafis recentibus potionem parant *Marsale* dictam, quam bibunt antequam fermentent. Æstivo tempore in tabernis venalis extat, & ad refrigerandum utilis censetur.

Oleum è nucleis Ceraforum per expressionem elicium maculas & lentiginis cutis auferre dicitur illius; utile quoque habetur Arthritidi, necnon calculo renum & vesicæ.

Gummi Ceraforum cum vino dilutum diuturnæ tussi medetur; colorem quoque commendat, vilius acuit & appetitum invitat. Celebratur etiam vi lithontripica ex vino potum. *Disse. Galen.*

Nonnulli ut minus noceant Cerafa si ad satietatem edantur, officula una deglutire jubent. Verum nobis tentantibus id male cessit. Nam pluribus Ceraforum una cum pulpa officulis deglutitis per aliquot post dies gravitatem & dolorem sensimus in fundo ventriculi, ex officulis ibidem restantibus ortum, qui egre nec nisi plurimum dierum spatio expulsi nucleis sensim tandem evanui. Fortè ite quibus ventriculi tonus robustior est & validior totidem vel etiam plura sine noxa devorare possent.

Videmus Passeres qui plurimum Cerafis delectantur eo tempore quo Cerafa matura sunt longe majora habere hepata quam alias. Unde colligitur Cerafa hepar augere & corroborare. Experimentum est Arnoldi Villanovani, de cupis veritate dubito; nec tamen si verum esset inde sequitur quod ille deducit. Nam forte magnitudo hepatis morbosam potius quam sanam ejus constitutionem arguit.

Ceraforum quæ hodie in honore & pretio sunt Catalogus.

1. Cerafum præcox Maiale dictum. *The Apple Cherry*, quia Maio mense maturefcit. 2. Cer. Ducale. *The Duke Cherry*, 3. Cer. Archiducalæ. *The Arch-Duke Cherry*, 4. Flandicum, superius dictum. *The Flanders Cherry*, 5. Cordatum rubrum. *The red Heart-Cherry*, 6. Cordatum sanguifluum. *The bleeding Heart*, 7. Neapolitanum. *The Naples*, 8. Carnatum. *The Carnation*, 9. *The Amber Cherry*, 10. Purpureum. *The Purple Cherry*, 11. Aurelianense nigrum. *The black Orleans*, 12. Nigrum vulgare. *The common black Cherry*, 13. Luca Wardi Cerafum. *Luke Wards Cherry*, 14. Cerafus racemosa. *The cluster Cherry*, 15. Cerafus nana. *The Dwarf Cherry*. Vino conficiendo præstantissima habentur Cerafum Mediolanense magnum & Cerafum Morellum. *The Apple Cherry*; à succo Mori amulo.

Paco-catinga Brasiliensis Marogr.

Ad Cerafa referri potest. De hac tantum habet: Fructus ferre in uvam congestos noxam, æt decem digitos longam, Magnitudine Cerafi sylv. nigri coloris, & nucleo Cerafino, adtingentis seipos; à columbis avidè devorari, ab hominibus non, usurpari ad tingendum colore cæruleo; baccas siccare posse & diu servari.

Lipitanga seu Cerafus Brasiliensis Pisonis & Marogr.

Ad hunc potius locum (ut suspicor) pertinet; nec enim calyx floris residuus esse videtur umbilicus de quo loquitur.

Momovve J. De Laet. Ind. occid. lib. 16. c. 11.

De hoc duntaxat scitur, non multum abluere à Pruno; flores ferre luteos, fructus instar Ceraforum, longis pediculis, officulo exiguo, carne crocea & suavi.

Capalxocotl Tepacensium J. de Laet. Ind. Occid. l. 5. c. 17.

Arbor est inquit Cerafo valde similis fructus fundens exiguis Pomis similes, qui salivam quandam valde glutinosam fundunt, & ideo ab Hispanis *Cerafa gummosa* appellantur.

C A P. XI.

De Olea.

Olea Græcis *ἔλαιον*, Latinum nomen à Græco factum est, ad diphthongo in e abeunte, sic ab *ἔλαιον* oleum. *ἔλαιον* autem à *ἔλαιο*, i. e. leve vel lubricum deducitur, aut à *ἔλαιο* lavio, i. e. lavio, quod producat id quod lavigat lubricatque, videlicet oleum.

Olea prunifera arbor est foliis perpetuis, fructu racemoso, pulpa liquore pingui scatente, officulo duro scabro.

1. Olea sativa J. B. C. B. Ger. Park. *The Olive-tree.*

J. B.

Medicoris magnitudinis arbor est, quandoque procera & prægrandis (ut rectè Stapelius) ramis in latum amplius, diffusis [J. Bauhinus haud valde patulam esse ait] trunco magna ex parte nodoso, materie æqualiter spissa, satis solidâ, alicubi & crispâ & intortâ, gustu amaricante, colore inter flavum & lutescentem ferè medio, nonninqum etiam maculis utriusq. coloris invicem convolutis conspersâ, præsertim cum ad justam ætatis consistentiam pervenerit, teste Cordo. Cortex tam trunco quam ramis obducitur coloris cinerei, lavis, glaber. [Cordo in his flavis] *Folia* oblonga & angusta, Salignis ferè similia, acuminata, incisuris ac manifestis venis, (excepto unico nervo insigni à pediculo ad acumen oppositum excurrente) carentia, crassa, pinguis, rigida, supernè coloris atro-virentis, certè saturatius virentis [rectius Cordus, in viridi flavescens] inferius cæcantescia, nullis tamen pilis obrita, tam brevibus pediculis hærentia, ut furculis quasi inserta videantur [ex adverso ut plurimum bina *Stapel.*] ex quorum alis proferuntur pediculi, quibus flares racemati coherentibus sustinentur, albicantes, Sambucinis similes, è quatuor foliis fructus rudimentum complectentibus contexti, ex herbido cæcantes, qui non omnes ad frugem perveniunt in Europa: in his verò locis quibus propria est hæc arbor perveniunt idèoque congestæ ejus bacce confertas uvas æmulantur. Flosculi succulentum fructus figuræ ovalis, aut glandium ferè, magnitudine varia. Nam in Hispania nalescentes, quos *Oleas Hispanicas* vocant, mediocres Prunum æquant; Italia pleræque & Narbonensis vix mediocrem glandem superant, quamvis eâ finit habitiores rotundioresq. primùm virides, postea flavicantes, per maturitatem purpurascens, tandem & nigricantes, quadam etiam ex purpureo punctantes, led rarius: Sunt & quæ in Hispania albae sunt (ut annotat Clusius) sapore valdè acri & amaro, & nescio quid acerbatis & nauseosi admixtum habente, etiam in maturis & mollibus, carne primùm dura, maturitate molli ac pingui, officulum lignosum, oblongum, utrinq. acuminatum, & in hoc proportionatum nucleum unicum habente. Qui vero in his continetur succus pinguis oleum fit dulce, aquosus, qui amarus, amurca. Foliorum quoque, sapor amarus est, non sine acrimonia tamen. *Radicibus* nititur (inquit Cordus) partim rectis, partim obliquis, in summo cæspite obærentibus, materiâ trunci modo solidâ.

Lusitanica Oleæ (inquit Clusius) minores Olivas proferunt [ita quoque, Lucenses quatuor Olivæ apud nos laudatissimæ, aliaque Italica] sed multum olei, ejusque præstantissimi præbentes. Sic etiam nonnullæ quæ in Gallia Narbonensi & Bætica nascuntur olea minorem fructum ferunt, ex quo plus olei exprimitur, alteri quod de majoribus Olivis elicitur longe præferendum.

Decerpuntur mense Novembri, Decembri, Januario & Februario in Granatensi regno: namque antea non maturefcunt. Sternuntur deinde in pavimentis donec effusæ fiant: deinde mole supponuntur, & torculari exprimuntur, affusa fervente aqua; ita enim oleum reddunt. Nonnulli olivas peritis decutunt, quod alii improbant, qui potius admotis scalis manu legunt, nè sequentes anni pennis decussis germinibus præripiant. Vehementer enim laborant Olea percussæ & detrimentum capiunt. Olivabuntur lex antiquissima fuit, Oleam nè stringito neve verberato. *Plin.*

Immaturs plerumq. condiunt per Hispaniam & Galliam Narbonensem: interdum etiam maturas & nigras: condimenti loco apud nos cum carnibus affatis præsertim vervecinis, effrantur, in acetariis etiam usurpantur. Itali mensis secundis inferunt, & cum pane edunt. Excitant appetitum, movent alvum, humentem ventriculam exsiccant & confortant.

Olea Minervæ dicata lacråque erat, vel quòd Minervæ munus esset, vel ut Martianus Capella, quod artes & disciplinæ, quarum illa Dea est, Oleo ac lucernarum lucubrationibus perdurantur.

Olea quoque, veniæ præcipue index erat, proinde veniam pæcæq. supplicantes Olea ramulos manibus gestare soliti erant.

Oleorum differentie desumptæ sunt vel à forma, vel à colore, vel à succo, vel à magnitudine, vel à loci varietate, vel ab inventoriis, quas omnes persequi infiniti laboris esset. Veteres varia tradidere genera, quorum nomina speciebus hodie cognitis accommodare difficile esset: quocirca nos is non immorabimur. *Colymbades* * Plinius distinctum genus fecisse videtur: aliqui olivas conditas oleo suo puras innatantes esse volunt, & Halmades, i. e. murâ conditas ab iis distinguunt. Alii Halmades & Colymbades confundunt.

Oleorum autem tot differentiarum non observantur quod Pomorum, Pirorum, Prunorum, vel quia arbor naturâ suâ minus apta est ex semine nata variare; vel quia agricolarum non interitum in iis ferendis, colendis & quoquo modo immutandis aded industriis & diligentes lè præbere. His adde arborum ipsam, cum frigidioris celi minus patiens fit, Gallicis; Germanicis, Anglicis Hortulanis, qui in variis fructuum speciebus producendis & procurandis maxime curiosi & occupati sunt, le condandam non permittente.

Celebriores olivarum differentie à C. Bauhino & Joanne fratre recensitæ sunt,

1. Olivæ maxime Hispanica; prunis mediocribus æquales, & figurâ similes, quæ est succulenta sunt & carne multa, amaritudinem tamen insignem habent, unde & olei minus reddunt, amurcæ plus, idèoque nonnullis minus probantur, minorque iis sapore præferuntur.

2. Olivæ minores, Genuenses, Lucenses, Provinciales, eadem Lusitanica, Narbonenses & Bætica Clusio. Hæ dulciores sunt & plus olei fundunt.

3. Oblongæ, atrovirentes, ad lacum Comensem natæ, quarum uterq. Bauhinus meminit, quibus conditis nihil lapidius & suavius, quamvis & macra sunt, & propemodum respectu maximarum Hispanicarum exsiccatæ videantur, addit C. Bauhinus carnem duram esse & ossi firmiter hærente.

4. Olivæ albae, quarum & Plinius meminit.

In Hæcruia habentur *Marth.* & *Cæf.*

1. Minores & rotundiores, plurimum olei habentes, quæ *Olivelle* vocantur Cæf. quas prægrandes arbores Juglandium instar ferè scribit Matthiolus.

Oleo quidem non Apes tantum, sed & omnia insecta exanimantur. *Plin. l. 11. c. 19.* quod Clariss. Vir M. Malpighius in Bombyce aliisq. experiendo verum invenit. Ratio obvia est, quia si oleum meatu spiracula five poros quibus aer attrahitur & redditur obstruit, ob cuius defectum animalculum illico moritur. Nec enim minimis insectis respiratio nimis necessaria est ad vitam quam majores animalibus, quin potius magis, cum vasa in his aeri expiendi destinata majora proportionem, plura, magisq. per omnes corporis partes dispersa in his sunt quam in perfectioribus illis.

* *Hypom. l. cap. 5.*

Oleum picem e pannis extrahit, quod aqua non facit. *Plin.* Vulgatum est (inquit *Sennertus) ut squis manum pice inquinaverit, eam aqua non mundeat, sed oleo aliquo aut pinguedine quae picem liquefaciat.

Olei suprema regio melior est, nam ima ab amurca turbatur. Summum verò optimum, quod remotissimum sit à nociva parte, nec sua spissitate ab aere leditur. *Plutarch. Sympo.* Idem legitur apud *Macrobi. in Saturnal.* qui & vini medietatem regionem, mellis imam optime esse ait.

Oleum dealbandi modum vide apud Dioscoridem: item modum parandi oleum Sicyonium dictum.

Oleum etiam ex olei furculis paratum ad multa utile meminerunt Dioscorides & Galenus; quamquam ille ex oleis furculorum pinguedine illud oleum fieri dicat, hic in oleo illo conficiendo tantum addi solita germina illa scribit.

De Amurca quod sit superius diximus. Multiplex ejus usus describitur à Catone, Varrone, Plinio, Galeno, Columella. Amurca subigi aere terendis messibus, ut formice rimaeque abint, & ne Curculio noceat, neve mures ledant. Quin & lutum parietum ac tectoria & pavimenta horreorum frumenti, vestiarum etiam contra teredines ac noxia animalia amurca aspergi. Commendatur maxime ad ulcera inveterata. Reliqua vide apud autores citatos. Cum enim rarioris hodie in medicina usus sit, nec à nobis facile parabilis, non erit operae pretium plura de ea dicere.

2. *Olea sylvestris* Ger. *styl. folio duro, subtus incano* C. B. *Oleastra* sive *Olea sylvestris* J. B. Park. *The wild Olive-tree.*

Cum Oleam sativam à sylvestri culturā tantum differri agnoscant Botanici, & sativam si negatur in sylvestrem abire, & sylvestrem ex sativae nucleo nasci; sane Oleastrum ab Olea non specie sed accidentibus tantum differre statuendum est: proinde in ejus descriptione non opus est ut finis prolixi.

* *U. B.* Ut ut caudicis & ramorum magnitudine Olea sativae non cedat, horum tamen frequentia superatur, addit quod & spinas per ramos possidet [quarum tamen Clusius in descriptione Oleae sylv. Lusitanicae non meminit] *Folia* minora, non dissimili interim figura. Ita quoque & *flora* nomenclatum cotinacti fructum praecedunt; Oleae similem, sed minore, strigiosiore, succo purpureo mordaci praeditum. Adde & Clusio corticem huic quam sativae leviorē esse, fructum mucronem curvum. Tota arbor insigniter amara est.

Caudex Theophrasto peculiaribus quibusdam cavernulis ut in Olea sativa dehiscit. Gongs hoc malum vocant.

Oleastrum coronā Olympiorum victores coronari solitos apud Graecos tradit Plinius; & Oleastrum Olympiae ex quo primus Hercules coronatus est, ad sua usq. tempora durasse custodiam religiosam, quoadmodum & Oleam Athenis, quae traditur edita in certamine à Minerva.

Ceterum Oleastra aequè argillas & calculos amac Oleum, & eisdem in locis provenit. De viribus foliorum Oleastrum multa habent Dioscorides & Plinius, quae apud ipsos legi possunt: nos non multum hoc respectu differre putamus ab Olea sativae foliis, nisi quod in operando efficaciora sint; nec oleum ab omphacino distat, nisi quod calidius sit, potentius astringat & tamen extergat. Hoc in cibis non venit, siquis tamen eo quotidie barbam vel capitis capillos inunxit cunctum morabitur.

Amatus ex Dioscoride. Quin & desuper capillos inhibet, furfures & capitis ulcera manantia, febrem & lepras extergit.

Elaemeli Plinio & Dioscoridi, in Syria maritimis Plinio, Palmyrenā Dioscoridi, ex Oleis manat *Plin.* ex quodam caudice *Diosc.* pingue, crassius melle, resina tenuius, sapore dulci [mellis *Plin.*] non sine nausea, alvum solvit, bilem praecipue detrahit, duobus cyathis in hemina aquae datis. Qui libere torquescent, at citra periculum, crebro tamen sunt excitandi.

Elaemelitos historiae maximam lucem attulerunt Pena & Lobelius in Adv. cum inquit, Oleis Monipeli in vinetis mel five Elaemeli (quod mirum dictum sed verissimum) caudice vulnerato fundere: nimirum ex Olea arbore vulgari perquam amara tota & ingrata, cortice, caudice, fructu nondum sale condito, emanare vere melleum non solum colore, sapore, sed etiam duratione incorruptum se expertos affirmant, seq. & rimosis corticibus partim scalpello fauciatas latis excipisse non modo ad explorandum sed etiam ad amicos impetendum. Verum nonnisi propemodum matura oliva ac nigricante quiskum reperiet mel istud. Lunellae autem plurimum exhillabat, praeterit sectis majoribus truncis, & quibus initio melle liquidior latex glutinosus effusibat, postea imbi refidens aliquandiu, frigore densior evaderebat, atque non tam Mel quam Mammam prae se ferebat, specie, gustu, sapore, concrectione, omnium judicio qui degustarant. Hac & plura Lobelius, quem ad.

Olea Aethiopica Strabonis, Diosc. quae lachrymam fundit Scammonaeae similem [Paulus lachrymam non Scammonaeae sed guttae Ammoniacae assimilavit] quam Caesalpinus gummi *Elemi* esse suspicatur, quamquam arbor sit, & an diversa ab Olea vulgari nos latet. Ceterum lachrymam illam ad oculorum cicatrices albuginēque & visus hebetudinem illitum facere, urinam & menses ciere, eroforum dentium cavis inditum eorum dolores lenire, partus pellere, impetiginibus ac lepra mederi auctor est Dioscorides. In medicamenta quocq. extitit vi praedita refertur.

Olea

Olea Aristotelis Callistephanos cuius propaginis frondibus Olympiorum victores coronabantur si modo folia ejus formā reliquis oleis contraria, lupinam non pronam partem habebant viridiorē, quod tamen praeter eum nemo prodidit, monstruosa potius varietas, quam nova Oleae species videtur.

Elaeostaphylos etiam Geoponiōn Auctoris Oleam uvamq. exacte respiciens ejusdem farinae esse videtur: nec tamen putaverim hujusmodi fructum produci eo infitionis genere quam ablationem vocant, nec alio quovis vulgari, ut ille vult.

Viscum bacis rubris & purpureiscentibus in oleis nasci observarunt Bellonius & Clusius, quod eas stentiles reddit, unde Olivetorum Domini ramos integros & maximam partem cadere coguntur, ne vitium latius serpat.

3. *Jambolones* Garcia C. B. *Jambolonia Indica* folio *Arbuti* J. B. *Jambolonia* Park.

Frutex est Myrti effigie, cortice ejusdem ferè coloris cum Lentiscis cortice; foliis *Arbuti*, sed Myrti virentis foliorum sapore. Fert fructum majorem Olivis [Cordubensibus] similem, sed gustu admodum adstringentem, & fauces contrahentem. Muria conditur Olivarum modo.

Nallum usum in medicina obtinet, sed editur cum Oriza coctus, nam appetentiam excitat; non *Usus* tamen admodum salubris aestimatur.

4. *Olea Malabarica* Nimbo dicta, fructu racemoso oblongo.

* *Aria-Bepou seu Nimbo Acofæ* H. M. P. 4. T. 52. p. 107. *Arbor Indica Fraxino similis, Olea fructu C. B. Nimbo folio & fructu Oleae* J. B. t. 1. l. 6. c. 8. *Azederach floribus albis semper virens* Herman.

Arbor est procera, caudice crasso, ex albo flavescente, cortice cinereo nigricante; necnon ramulis natis, seu frondibus umbrosis in latum diffusis, ornato. *Radix* crassa, albicans, atro-purpureo cortice tecta, graveolens, amara. *Folia* numerosa circa teneriores ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu profundè serrata, tenuia, glabra, nitentia, graveolentia, amara; nervis aliquot & media costa inferne altè extuberante, & folium per longitudinem medium inaequaliter fessante, in latera excurrentibus. *Flores* petiolis oblongis racematim proveniunt, exigui, candidi, inodori, calycique exigui, viridi, in quinque lacinias acuminatas secto inherentes, quinque terebibus foliolis constantes, medium occupante calyce finibari, exigui, fluvuloso, *staminula* decem continet, necnon longum tenuem, *stylum*, extremas calycis aures quodammodo superantem, haud secus ac in Narcisso juncifolio observare est. *Fructus* similiter racematim proveniunt, oblongo rotundi, Olivis minoribus formā haud absimiles, primum flavescentes, dein purpurascētes, tenui pellicula cinchi, carnē, oleosa, acri ac amara intus referti, intra quam officulum locatur oblongum, nucleum includens albicante.

Crescit locis arenosis circa *Trepancoor*, necnon in *Tutucoryn*, *Jassanapatnam*, aliisque insulae *Zeilan* locis. Semper viret. Quotannis floret & fructum dat.

Fructibus Oleum exprimitur, & quo pictores colores conficiunt pannis gossypinis pingendis. *Vires* & E foliis in aqua coctis balneum paratur, variolis expellendis, & articulorum doloribus mitigandis *Usus* utilis.

Ex istdem foliis ficcatis, pulverisatis, & cum Oleo & fructibus expresso mixtis unguentum conficitur, quod partibus dolentibus, convulsis & spasmo affectis utiliter inungitur: & vulnera, puncturas & contractions nervorum curat.

Foliorum succus five per os sumptus solus, aut cum vino, aut aqua, aut gallinae jussulo mixtus, five umbilico impositus aut solus, aut cum fellis bubuli, aceti aut Aloes tantillo, ad omnis generis lumbricis expellendis perutilis est. Quamobrem familiare admodum & perquam salubre est medicamentum omnibus Malabar incolis, quoniam lumbricis valde sunt obnoxii.

Garcias & Acofsta Nimbo arborem Fraxino comparant tum magnitudine, tum specie externa procul-intuentibus, quamvis folia Fraxineis dissimilia sint.

5. *Olea Malabarica* Nimbo dicta, fructu racemoso rotundo.

Karibepou seu Nimbo altera H. M. P. 4. T. 53. p. 109.

H.M.

Arbor est praeclara & speciosa plurimum, caudice praecrasso, albicante, cortice obducto nigricante, graveolente, amaro; necnon plurimis donato ramulis rubicundis ac languinis. *Radix* albicans, atro-purpureo cortice tecta. *Folia* Aria-bepou foliis haud absimilia, at minora, odoris ingrati & sulphurei, saporis acido-amari. *Flores* haud secus ac illius flores racematim proveniunt, exigui, candidi, graveolentes, calycique exigui, rufi, in quinque lacinias acuminatas secto inherentes, quinque foliolis acuminatis compositi. *Foliola* haec intercedunt decem *staminula* candida, rufis *spiculis* ornata, medium occupante *stilo* tenui, albicante, capitulo viridi. *Fructus* Aria-bepou fructibus similes, at rotundi & intensiore purpura tincti.

Provenit pluribus locis in Malabar, praesertim circa *Angicozmaal*: Semper viret: quotannis bis *Locus* floret & fructum edit.

Fructibus hinc oleum exprimitur. Ex arboris foliis tenerioribus in lacte dulci coctis & contu. *Vires* & sic cataplasma conficitur, quod serpentium aliorumq. venenatorum animalium moribus medetur, si affecta parti applicetur. Ex istdem cum *Aria-bepou* foliis in aqua coctis Apozema paratur, febribus pestentialibus aliisq. morbis malignis perquam utile. Radix quoque modo sumpta alvum movet.

vetustis ramis fert hastulas inter superioris anni folia, digitalis longitudinis, crassiusculas, in quibus brevi pediculo numerosi, & racemi in modum conferti nascuntur *flor.* candidi, pentapetali, multis in umbilici ambitu staminibus praediti, odoros tamen expertes *Clus.* Succedit *fructus*, grana dulcis, Ceraso paulo major, sublongus, ex coeruleo rubescens. Sub pulpa, non semina sunt aut terna plana (ut in fructu Constantiopolitani ad Clusium misso) plurimum accedentia ad Loti Africanae semina, sed officulum unicum Cerasi officulo simile, longius tamen, sapore amaro, ad Cerasi nucleos accedente, neg. simile quicquam habet cum Guaiacana vulgo dicta.

Locus.

A Trapezunte primum Constantiopolin allata dicitur; inde in Italiam, Galliam, Germaniam, Angliam, ubi frequentissima habetur in hortis & viridariis, felicitate, adolescit, floret, fructumque perficit: est enim frigoris patientissima, & hyemes nostras etiam exposita contemnit. Facile comprehendit, citissime crescit & in arborem iuxta magnitudinis brevi evadit: operibus ropanis minus commoda ob ramos subito crassescences & lignosos, nec foliis tectos sed nudos in conspectum venientes.

Ego cum J. Bauhino existimo Clusium duos fructus confudisse, nempe Lauro-cerasi cum Guaiacana. Nec enim mihi verisimile videtur unam eandemque arborem fructus tantopere differentes proferre.

De viribus hujus arboris ejusve fructuum in medicina nihil traditum invenio.

CAP. XVIII.

Capollus Mexicanorum Hernandez seu Cerasus dulcis Indica.

Hernand.

Arbor est mediocri magnitudinis, foliis Amygdali aut Cerasi nostrati, minutum serratis, *fr.* rubris racematis dependentibus; ex quibus acini sunt Cerasi nostrati forma, colore, magnitudine offibus & nucleis similes. Nam immaturi paululum sunt acidi & adtingentes, exquisitam maturitatem assecuti dulces & gustu gratissimi.

Tempus

& Locus.

Vires.

Floret vere, fructum vero per universam aestatem largitur. Temperato caelo gaudet, & apud Mexicanos in hortis campestribus locis & suapte natura, & humanâ diligentia provenit.

Germium liquor aut luccus linguam aestu aridae lenit. Jus corticis decocti per quindecim dies insolutus, & 3j. pondere sumptus, dysenteriam curat. Pulvis inflammationibus opitulatur. Ex fructu fit in annonae caritatis panis & potio: fed alimentum melancholicum praebet, & halitum frequentiore usu gravem conciliat, cum dentes nigredine inficit, emendari tamen dentificis malum potest. *Triplices* sunt tales arbores, sed fructu tantum differunt, siquidem *Xitoma capollus* fructum fert Prunorum circiter magnitudine: *Helocapollus* paulo minorem; ac omnium minimum *Tolocapollus*; universum vero omnes racematum dependentem.

CAP. XIX.

1. *Manga Indica fructu magno reniformi. Mangas Park. Mangas sive Amba J. B. Persica simili putamine villosa C. B. Amygdalam referens fructus hirsutus J. B. The Mango-tree.*

H. M.

Vasta est haec arbor, altitudine 40, crassitie 18 pedum, multisq. ramis in orbem longe lateq. diffusis donata: qui cortice glabro, atro-viridi, ac nitente muniti, ubi inciduntur liquorem stillant fuscum, suaveolentem, acrem, amarum. *Lignum* albicans, molle, ac leve, cortice obductum crasso, scabro, & nigricante;isque vulneratus itidem lachrymam fundit fuscam, viscidam & tenacem, quae radiis solaribus in gummi consistentiam tandem plescit. *Radix* crassa, albicans, cortice crasso, purpureo, ac intus croceo tecta, necnon fibris suis late per terram diffusa, sapor amarus, odor aromaticus. *Folia* bina, terna aut quaterna simul ex eodem pediculo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, superne splendens colore viridi-fusco, inferne viridi dilutior; costa media crassa, flavescens, divisa, & in utraque parte alte exuberans, e qua nervuli aliquot transversim [crassiusculi, 16 vel 17 utrinque] superiora versus excurrunt, in ambitu non serrata; odor suavis, sapor aromaticus. Tenella & primum erumpentia plerumque sububra sunt. *Flores* ramulorum extremis racematum inhaerent, exigui, uvarum flosculis haud ab similes, e calyce viridi in quinque lacinias secto prodeunt, quinque tenuibus acuminatis candidis foliolis, flavescente macula intus notatis, constantes, quinque intus albicantibus fibris, flavescensibus *apicibus* dotatis, ac stellati in modum inter foliola expansi, praediti, in quarum medio *stylus* prodit albus & odor suavis ac melleus, sapor aromaticus. *Fructus* oblongo-rotundi, plani, ad latus leviter sinuati, renali forma haud ab similes, ovum asnerum magnitudine superantes, glabri, nitentes, primum virides, albis interstincti punctulis, dein viridi-flavescens, tandemque auri, carne flavescente ac succulenta (Mali Persici aut potius Pruni carni haud ab simili) acidi primum, deinde acido-dulcis, gratiae saporis intus referti, ac pellicula tenui, villosa ac tomentosa aucti. Intra carnem officulum continetur oblongum, compressum & lanuginosum [unde quaque tomento aut duris fibris transversim & oblique excurrentibus opertum *Garc.*] tenue, praedurum tamen & valde tenax, quod nucleum includit, callosum, oblongum, Amygdalae perispermum oblonge, eademque magnitudine, [candidum & candida cute tectum *Garc.*] amaricantem non tamen gustui insuavem.

Crescit

Crescit sobole aut feminibus sata in multis provinciis, uti in Malabar, Goa, Guzarate, Balagate, Bengala, Pegu, Malacca, Ormuz, aliisque Indiae locis.

Arbor haec perpetuum frondet, singulique annis semel aut bis maturos profert fructus. Colli-
gendum tempus est in calidioribus regionibus mense Aprilis, in serotinis Maio & Junio; interdum etiam
Octobri & Novembri: atque a satonis anno sexto vel septimo ad centesimum usque frugifera est.

Ceterum fructuum horum haud secus ac Pomorum & Pyrorum nostratium variae dantur species, quae per regionum naturam & diversitatem plurimum variant.

Species autem illa sine officulo, palato admodum grata, varietas tantum seu degener fructus nobis videtur.

Editur hic fructus in laminas sectus, aut sine vino, aut cum vino maceratus; conditus etiam Saccaro ut commodius asservari possit: atque interdum cultello adaptetur, & in ejus medullarum Zingiber recens, Allium, Sinapi, Sal cum oleo & aceto insperguntur, ut vel cum Oryza edant, vel Olivarum conditaurum modo.

Atque hoc modo conditi hujus generis fructus hodiernum ad nos adferuntur; nobis etiam observantibus oblongo-rotundi, plani fere paululum compressi, ad latus leviter sinuati, renali forma haud ab similes; quales eos describunt & depingunt Horti Malab. Auctores.

Quod ad temperamentum attinet, frigidus est & humidus hic fructus, quamvis Medici Indi contrarium affirmant. Utitur hic conditaneo pro carium assatarum condimento; eodem modo quo Cucumerulis conditis *Curensis* dictis. Ejus officulis affatis alvi profluvia sisti aiunt, quod verum esse deprehendit Garcias.

Lignum arboris cum Santalo in usu est comburendis Gentilium: cadaveribus, utpote huic ritui sacrum: hinc & ex eo ciste fiunt ferales, in quibus cadavera recondunt: materies autem mollior est, nec diu durat.

Caulis vicem *Areeque* seu *Caucae* subeunt in manducatione *Betal*; idemque calcinati ac in pulverem redacti verrucas tollunt. Ex foliis tenerioribus corticibus *Avanaco*, hoc est, Ricini, semine Cumini, & *Parpadagani* decoctio fit, quae tussi, asthma, aliisque thoracis affectibus fumopere prodest. Arboris cortex in pulverem redactus, & cum jussulo gallinaeo exhibitus sanguinem ex calu alioqui extravasatum & coagulatum egregie dissolvit. Expressis est cortice luccus cum albumine ovi & cantillo Opi assumpsit praesentaneum contra diarrhoeam, dysenteriam & tenebrum est remedium: similiter ex arboris gummi & floribus Oryzae, addito Opi & Piperis pauxillo pilulae conficiuntur, quae cuicunque alvi fluxui medentur.

E nucleis fuscatis farina fit, ex eaque varia ciborum genera conficere norunt indigenae.

Hic fructus describitur a Clusio Exot. lib. 2. cap. 16. fruct. 4. Amygdali facie fructus exotici hirsutus J. B. Hist. lib. 2. cap. 10. vel ipsio iudice, nihil aliud est quam *Manga* fructus.

2. *Ambalans H. M. P. 1. F. 50. p. 91. Manga affinis flore parvo stellato, nucleo majore ossa D. Seyn.*

H. M.

Arbor est procera, ramos in altum minus, late in transversum diffundens, nascentisque in areosis: *Radix* longa, permixtis fibris capillata. *Candice* crasso, ad unius hominis amplexum, cortice vestito crasso, ligno molli: ramis vetustioribus cinereis, tenerioribus viridibus & coeruleo rore confersis. *Folia* composita ex duplici pinnarum seu foliolorum pari, cum impari in extrema costa. Sunt autem pinnae oblongo-rotundae, longitudine ad latitudinem ferme dupla, antierius parva ac contracta cupide, texturae densae, molliae, glabrae, utrinque nitentia, virore superne saturato, subius dilutior. E costa media nervi transverso recto ac parallelo ductu exeunt, &c. vide. *Flores* in furculis teneris, & vetustiorum ramorum summitatibus egressis, plures simul proveniunt: Suntque hi furculi (ut & folia) saporis acidi & parum amari similes ei qui in fructibus *Mangae*, odore quoque forti & acido. Sunt autem flores parvuli ac albi, velut stellulae quinque vel sex petalorum cuspidatorum, quae oris rotundioribus in cuspidem contracta, necnon rigidiuscula & nitentia. In medio flore corculum est flavum, fructus primordium, quod *stamina* circumstant decem vel duodecim, pro numero petalorum, parva, tenuia, albicantia, *apicibus* flavis. E medullis corculi quinque vel sex minime cupides vel styluli eminent. Calyx quinquefolius, vel hexaphyllos pro numero petalorum, foliis albicantibus ac brevi-cuspidatis. Cum florum gemmae erumpunt omnibus suis foliis nudatur arbor, ac quando floret, iis destituta est cum fructibus rursus nova folia resumens. *Fructus* in furculis floriferis petiolis longiusculis crassis, languidis, pandis & cinereo-fusci plures simul pendentes, oblongo-rotundi, duri, similes fructibus *Mangae*, colore per maturitatem viridi crato, dein subflavo, ac aciditate jucunda gustui & odorati, pulpa esculenta: duro ac grandi in medio ossa, quod totam fert fructus capacitate replet, ac exterioris nervis lignosis albicantibus reformatis striatis contextum est ac hinc inde sub contextura lacunosum ac puncti perrivum, intus durum. Bis in anno floret, & fructus fert.

Fluxum menstruum suppressum promovet radix pudens indita. Cortex ejus tritus, & in lacte *Vires.* acido epous dysenteriae confert, ad quod etiam juvat succus ejus mistus cum Oryza, ex qua genus panis, communi nomine *Apen* dictus conficitur. Ligni decoctum proficue datur in gonorrhoea. Foliorum succus cum fructu arboris trito auribus inditus sorum dolorem sedat.

3. *Car. Ambalam* H. M.

A priore differt foliis minus grandibus ac minus oblongis : Fructu minus oblongo, nonnihil rotundiore ac paulo minore, saporis acido-amari; ob quem minus sunt in edulis, nonnihil rovenuti in furculis.

Viribus cum præcedente convenit.

CAP. XX.

Manga fructu venenato, officulo cordiformi nucleo gemino. Odallam H. M. P. 1. F. 49. p. 71. *Manga fructu venenato* C. B.

H. M.

Alteritudo ei duum triumve hominum : *Radix* fibras capillatas in latum subtus teriam emittit, cortice albicante subdulci & subamaro. *Caudex* hominis amplexum implet, ramos tortuosos diffundens, ligno molliſſimo, medullâ intus ruſa, cortice lacteo-cinereo-fuſco, amaro & mordaci, in furculis teneris viridi-fuſco, medullâ viridi & humida. *Folia* petiolis craſſis albicantibus inſident, anguſta, oblonga, linguiformia, ad petiolum ſtriſſa, antroſum latorum, in cuſpidem brevem & angulum contracta, texturâ craſſâ, ſolida, lactea, mollia, lenia, glabra & nitentia, maxime ſupina parte, qua & obſcurè viridia; ſapore amaro & pungente. E coſta media craſſa & albicante nervuli valde ſubtiliter tranſverſo ac parallelo ductu exeunt, venulis ſubſiſſimis intertexti. Flores umbellati, petiolis longis, craſſis, languidis nixi in ſummis ramulis erumpunt, quinque petalis albiſſimis, cuſpidatis, ima parte contractioribus, uno latere rectiore altero in arcum inflexo, unguibus croceis, compoſiti calyce quinque foliis oblongo anguſtis cuſpidatis, craſſis, interius albicantibus, exterius dilute viridibus conſtante excepti. E medio ſorum emittunt ſtamina tenuia, quinque craſſiſſis, flavis, ſtriatis ac ſurrectis apicibus data, cùmque in ſylis tenuis, liber, albicans, cum nodulo craſſo ac pyriformi in vertice ex primordio fructus, qui intra calycem eſt prodians. *Fructus* floribus decis ſuccedunt pediculis craſſiſſis, longiſſimis, languidis ac pandis appenſi, grandes Pomorum inſtar, oblongo-rotundi & nonnihil plani, tenui ſulco in parte magis compreſſa, per longum ſtriati, pondere valde leves, cortice exteriore tenui, glabro et viridi flavoſcente, ad corticem intus pulpa tenui, albicante & lacteo, ſaporis aquei.

In medio oſt grande, nonnihil cordiforme, durum, exterius ſub pulpa mali lato interſitia, filamentis lignoſis & albis reticulatim pertextum, ac inter cancellos fungoſa albicante pulpa, ſſipima, includitque nucleos duos albos, interſepimento craſſo, duro ac cartilagineo ſa, ei ſe mutuo ſeſcindo, oblongo-rotundis, quâ interſepimento adjacent planis, altera parte convexis, longitudine ad longitudinem offici parallelâ, & majori cavitatē ad ejus baſin, ſapore amaro.

Acotta hanc ſpeciem ſic deſcribit, ni forte diverſa ſit.

Sylveſtre genus *Mangas bravas* nuncupatum, dilute viret, aſquantulum ſplendet, lacteo ſucco abundat, paucâq; carne præditum eſt: nam craſſo cortice ſolummodo integitur, officulo prædurum & cartilagineum, Cotonei tamen mali magnitudine eſt.

Adeo præſentis eſt veneni, ut indigenæ illis ſeſe mutuo perimant: nam ſi quis paululum ederit illico moritur. Interdum oleum adſciſcent ad exacuendam ejus vim, ut celeriori perniciem aſſerant. Sed quocumque tandem modo ſumptum adeo celeriter perimit, ut hætenus nullum ſe reperit antidotum ad illius vim compescendam.

CAP. XXI.

Perſea C. B. J. B. *Perſea arbor* Ger. *arbor Cluſii* Park. *Laurum Indica* Aldini.

Cluſ.

Pyro ſimilis eſt, in latum diſſuſa perpetuoque virente coma, ramulis ex viridi pallescentibus. *Folia* illi Lauri latiora, ſuperna parte virentia, infernè cinerei coloris, firma, nervis aliquot per obliquum diſcurrentibus, odore & ſapore quidem commendata, cum adſtriſſione tamen linguam mordicantia. *Flor* Lauri ſerè, copioſus, racematim compaſtus, pallidus, ſex foliolis conſtans. *Fructus* per initia Pruno ſimilis, deinde ſucceſſu temporis Pyrii modum oblongus, nigro colore, jucundoque ſapore; nucleum cordis effigie continet, guſtu Caſtaneæ aut dulci Amygdalæ haud aſimili.

Solo Valentino regno unicam arborem vidit Cluſius, in monaſterio D. Virginis cui cognomen de Jeſu, primo ab urbe Valentia lapide, ex America, ut ferebatur, eò delatam. Vere florentem conſpexit Cluſius, Autumno maturum fructum ſerre intellexit.

Perſea arboris meminerunt è Veteribus Theophrastus, Strabo, Plinius, Dioſcorides, Plutarchus, Galenus.

Perſeam cum Perſica malo eandem eſſe nonnulli volunt quos Scaliger abundè reſutat, licet Theophrastus utramque *truxarum* nominet. *Perſea*, deſcribente Theophrasto 4 Hiſt. 2. foliis, floribus & ramis, totaque adeo formâ Pyro ſimilis eſt, ſed folio perpetuo, &c. Fructus Pyri magnitudine, figurâ oblongus, Amygdali ſpecie, colore herbis, nucem intus habet quemadmodum Prunum, ſed

ſed minorem & molliorem, carnem valde dulcem &c. Multæ ex his notis non conveniunt *Perſea* à Cluſio deſcriptæ, ideoque, vel ipſo ſatente, diverſa eſt hæc ab illa; an eandem ſic ei quam Plinius deſcribit, adeoque Pliniana *Perſea* diverſa à Theophrasti, ut Cluſio videtur, inquirant alii.

Hanc arborem prodidere nonnulli in Perſide quidem exiſtiam eſſe, tranſlatam verò in Ægyptum, naturâ mutatâ cibo idoneum fructum protuliſſe. *Dioſcor.* Idem narrat & Galenus. Plinius quoque venenatam cum cruciati in Perſide gigni, & penarum cauſâ à regibus tranſlatam, terrâ mitigatam de Perſea diligenciores tradiſſe affirmat: quod tamen eruditores negariſe reſert; ſed à Perſeo Memphi ſatam: quibus & nos ſubſcribimus: non tamen negamus dari in Perſide ejusmodi arborem venenatam à Perſea Ægyptiaca ſpecie diſtinctam: præterim cùm & Rauwolfius ſcribat, Perſianum quendam mercatorem indiciſſe ſibi de venenato fructu *Perſea* eis noto nomine *Sepha*; propterea ab his negligi. Laurum Indicam Aldini cum *Perſea* Cluſii eandem arborem eſſe à D. Tancr. Robinſon, admonitus ſum; ideoque ejus deſcriptionem ſubiſcijam.

Laurum Indica Aldini.

Ex Indicis quibuſdam feminibus, quæ racematim brevi pediculo quinque, vel ſeptem ſimul coherant, baccarum Lauri vulgaris formam habentibus, verum non rotunda erant, ſed oblongiſcula & parum acuminata, parvæ Olive figurâ, ab extra nigra & rugoſa, ut Lauri baccæ; enatâ eſt planta, brevi in magnam altitudinem adoleſcens: folia autem odore & figurâ Laurum noſtratam non parum amulabantur, inter Lauri vulgaris & Regii dicta media, vel potius Cedri foliis ſimiliora, non enim ita dura ac lucida ſunt ſicut Lauro. Colore ſunt ſubviridi; Hyeme (quæ ſunt veſtitiore & calſura) citrineſcunt ac rubent; longitudine aliqua excedunt palmum, alia ſemipalmum tantum æquant, latitudine verò nonnulla ſex uncias excedunt. Manſa amarulicula primo ſunt, poſtea cum dulcedine pauca mucilaginoſa, & odorem noſtratæ Lauri referunt. Foliorum autem pediculis, qui craſſior eſt, arque etiam ramorum lignum ſubdulcia ſunt: ſed mirum quanta mucilago in ore ſentitur viciſa & lenta his manſis: id nullâ alia in re unquam obſervavi, quavis ultra mille plantas deguſtaſſerim. Sed neque talis apparet unquam manſis communibus mucilaginoſis feminibus, ut Cydoniorum & Pſyllii, &c. nec radicibus Althææ, &c. Huc uſque apud nos florem non producit.

Perſea nuci ſimilis fructus nucleo venenato Monardi J. B.

Catheſetica vel veriùs ſeppica eſt hujus fructus facultas, quo Indus quidam Æthiopiffam (ut reſert *Virei*.

Monardi) cujus crura malignis & inveteratis ulceribus ſcabebant in pulverem redactâ atq; inſperſo curabat, exela carne putrida. Eundem pulverem cum elychnio eiſdem impoſuit ulceribus ad generandam carnem & ulcus ad cicatricem perducendum. Eſt fructus in inſula *Margarita* dicta admodum vulgaris, quo etiam in cibo frequenter utuntur, magnitudine Mali Aſſyrii vel Aurantii, nucem Perſica mali officiulo ſimilem continens, cujus concremati pulvis ad ea quæ modo dicta utilis eſt. Nucleus qui intus continetur adeo noxiuſ eſt, & deleteria facultate præditus, ut five homo, five beſtia eo veſcatur præſentaneam mortem ſibi moliat, cui nullo remedio occurrat poſſeſt, tanquam ſibiſſimam aut corroſivum aliquod medicamentum ſumpiſſet.

Veriſimile eſt fructum hunc eundem eſſe cum fructu *Mange Sylveſtris* ſeu *Mangas bravas* ab A. coſta deſcripta. Quòd ſi *Odallam* eandem ſit arbor, mirum deleteret hujus fructus nuclei qualitatis nullam ab Autoribus Horti Malabarici mentionem factam.

CAP. XXII.

Schageri Cottarus * H. M. *Cornus Malabarica*, folio cuſpidato, officiulo tomento obſito. D. Syen.

* P. 1. F. 56.
p. 105.

H. M.

Arbuſcula eſt humilis, humana altitudine, naſcens in arenofiſ. *Radix* furculos fibroſos ſpargit, cortice ſub cuticula nigricante ſanguineo, ligno albeſcente, ſaporis adſtringentis. *Caudex* brachiis craſſitie: *Sarculi* veſtitiore cinerei, teneriores ſpadoico-clari. *Folia* petiolis curtiſ nixa, quam primæ ſpeciei multo majora, oblonga, cuſpidata, ad petiolum lata cavitatē, criſpa, ſuperne ſaturo virore parum nitentia, ſubtus clariore; texturâ craſſâ, & in prona ſeu inferna parte ob nervorum eminentiam valde ſcabra. Præter coſtam mediam, è petiolo laterales dux, hinc inde una, exeunt. *Flores* in ſummis furculis plures ſimul conveniunt ac tres plerumque juncti, quatuor aut quinque petalis, oblongo-rotundis, anguſtis, ſurrectis, ex viridi albicantibus & ſubſiſſimis conſiſtunt, intus concavis: habentque in medio congeriem numeroſorum ſtaminiſ, tenuium, flavoſ, rotundos ac parvos apices geſtantium, ac ſtylum viridi-dilutum, ex globulo, qui primordium fructus eſt, emergentem; Calycis foliis anguſtis ac flavuſculis ſuccincti. *Fructus* ſunt baccæ oblongo-rotundæ, ac nonnihil pyriformes, ad petiolum ſtriſſæ, per maturitatem nigre & nitentes, ſapore primum acido, qui ex maturitate dulceſcit, atque indigenſ eſt in edulis.

In medio durum, ex albicante ſubſlavum & grandiuſculum ac pyriforme officiulum eſt; quod in totum filamentis denſis, quæ in arcus varios ad ſe invicem ordinatè conductæ ſunt, eſt obductum.

Arbori membrorum reſtinguendo ſervit Succus expreſſus, ac cum ſaccharo ſumptus: Decocto os *Virei* abluatur pro cœmullæ tumefactæ relaxatione. Foliorum ſuccus cum ſaccharo epotus conducit pro hepate ac fluxu ventris; ejus lotio pro oris puſtulis: in angina cum eodem ſucco mixto cum aceto guttur commodè abluatur.

Q q q q q q

CAP.

CAP. XXIII.

Prunus Brasiliensis fructu racemoso, ligno intus pro officulo.

Acaja Pisonis, Acaja quæ & Irametara Brasiliensibus Marcegrav.

Marcegrav. Pis.

In altitudinem & magnitudinem proceræ Tilie affurgit, cortice rugoso & è cinereo albicante instar Sambuci. *Folia* illi sunt lævia, directè sibi invicem opposita, duos, tres, vel quatuor digitos longa, inæqualis magnitudinis, selsqui vel duos digitos lata, acuminata, splendens, nervo lato secundum longitudinem, foliis Juglandis haud absimilia sed acutiora. *Flosculos* fert copiosos, in magnos racemos congestos, ex albo subflavescentes. Post flores prodeunt *pruna* flava, nostratibus figurâ & magnitudine similia, pauxilla cute, acidi saporis, lapidem continentia magnum, ex filamentis lignosis constantem, nec durum, verum dentibus cedentem, qui nucleum continet ex albo flavescentem.

Vires & Usus.

Folia hujus arboris (timò & lignum) saporis est egregiè acidi & adstringentis, ac ad appetitum profectum revocandum & sitim sedandam in febribus utiliter usurpantur.

Fructus & intinctus ad carnes assas ex junioribus foliis tritis, gratissimi saporis.

Ramus arboris decisus & terre implantatus brevi radices agit, & in arborem adolescit.

Lignum rufum & levè ut Saba, cujus loco usurpari potest. *Fructus* & opercula ex eo ad obtinendas lagenas.

Fructus grati est acoris, & inter tragemata locum sibi vendicat, maturus statim decidit & suavissimi odorem spirat.

Inter refrigerantes & astringentes habetur, usque adeò ut immaturus dentibus afferat stuporem, qui ex manducatione durior alicujus ligni tollitur. Nauseabundus & astutiusque profert, & contra sanguinis alvi fluxus in pretio habet. Vinum ex iis conficitur, quod vetus inebriat.

Gemmae & summitates hujus arboris sanis & ægrotis in acetariis exhibentur, ex quibus confectis emanat puma fortis & tenuium partium, quæ oculis indita inflammationes arceat, visum clarificet, nervos & nubes oculorum tollit: dolor quem primò infert faciliè evanescit.

Folia, succi, oculi & cortex externis juxta & internis affectibus medentur, quæ omnia in gargarismo contra gutturis inflammationes & similia mala præparantur, vel in lavacro contra morbos externos pedum & corporis calidos affectus adhibentur.

Peculiare habet hæc arbor, quòd volucres Pice magnitudine, nigris & aureis plumis elegantè vestite in extremitatibus ramorum affabrè & concinne pendulos suos nidos construunt, in insidis serpentum, aliorumque noxiorum insectorum declinant. *Pis.*

CAP. XXIV.

De Guity sive Guitys arboribus Brasiliensibus distit.

Variae (inquit Gulielmus Piso) arbores excellæ *Guitys*, ejusdem generis fructus producant, pauca carne, magnòque lapide ovalis figuræ intus repositos, quorum fructuum ad minimum mihi tres vidisse species contigit.

1. *Guity-iba* Pisonis & Marcegrav. *Arbor prunifera Brasiliensis, fructu maximo, officulo ligno.*

Cujus fructus *Guity-corga* dicitur: altitudine, soliditate & duratione ipsam Quercum superat, lignumque à fabris in pretio habitum est: cortice tegitur gryleo. Rami *folia* habent alternatim posita, oblonga, linguæ ferè figurâ, ad tactum instar corni Hispanici [novem, decem, duodecim aut quatuordecim digitos longa, quatuor, quinque aut sex lata *Marcegrav.*] superius dilutè viridia, inferius ochræ coloris, nervo eminente secundum longitudinem, & venis obliquis, partim aequalibus, partim inæqualibus distincta, hinc inde molli lanugine obducta.

Tempus.

Flores in longam quasi spicam congesti, inodori, parvi, flavi. Floret Januario, & Maio aut Junio fructum maturat. Subinde alterum arboris latus uno anno, alterum secundo fructus profert maturus, tertio quiescit, quarto demum tota fructifera est.

Fructus pomum vulgare magnitudine excedit, informis rotunditatis & tuberosus. Color cutis est instar panis secundarii aut atri, vel corticis fusci Betule: pulpa mollis, flava, grati ac dulcis saporis & odoris, pariem recentem emulans. Lapis intus contentus magnitudine & figura est ovi Anserini, cortice lignoso hirsuto, continens nucleum albicantem, non edulem sed medicinale, consentientia nucis *Cocci* adstringentis qualitatis.

Vires.

Drachma ejus plus minus rassa optimo cum successu ex liquore datur convenienti contra dysenteriam. Idem præstat nuclei insulum duplici quantitate exhibitum ad sistendos quovis sanguinis fluxus.

2. *Guity-*

2. *Guity-torob* Pisonis & Marcegrav. *Prunifera Brasiliensis, minor, fructu Aurantia magnitudine.*

Quantum precedenti altitudine cedit, tantum elegantia eam superat: Aurantia tamen major. *Folia* fert in frondes congesta, semipedem longa, saturatè viridia ut Lauri folia, splendens & crassa instar Pergameni, ad tactum lævia, figurâ nucis Juglandis foliis non dissimilia. Inter copiosa folia ad frondum extremitates in ipsis ramulis copiosi flores proveniunt, flavi, odore & magnitudine florum Tilie, [brevis pediculis, è calice rotundo] cavi ut nola ac rotundi, unico folio constantes, sœpe in circumferentia fissuris ad mediocritatem usque, quæ floris globulum in sex veluti foliola dispelcunt: in medio cavitatis stamen instar pilæ quod alia sex staminula circumstant, ex medio cujusque segmenti prodeuntia, & spongia-forme corpusculum gestantia.

Fructum fert rotundum, Aurantia magnitudine sed non figura, verum superius paulum turbatum, absque corona, flavescentis è purpureo coloris, inodorus quando integer, sed concisus validum odorem spirat, nauseabundum, carne flava & solida, dulcis saporis. Lapis contentus Juglandis est magnitudinis, sed figurâ compressiori, altera parte grysei, altera umbra coloris splendentis, cui nucleus inclusus est, iidem visibus dicatus ut supra. Decidit sponte quando maturus est, aliàs edulis non est, nam lacte acri plenus est antequam decidat.

Diu floret, tardèque fructificat idque mensibus æstivis. Caudex vulneratus lac acre exsudat innale.

3. *Guity-iba* Pisonis & Marcegrav. *Prunifera Brasiliensis Manga affinis.*

Præcedentibus *Guity* minor & tenuior est [Tilie magnitudine, sed caudice non ita crasso Marcegrav.]

Folia fert linguæ figurâ, circiter quinque digitos longa, sesquidigitum lata, latè viridia, splendens, inferè alba lanugine obducta (quæ digitis abstergeri potest; juniora tota lanugine obducta flavescunt) alternatim posita in ramulis, & ad quemlibet pediculum brevem foliorum ovula progerminat una, duæ vel tres junctæ, vestitæ globulis parvis albicantibus, qui se aperientes produnt inflosculis albos, sex parvis foliolis constantes, in medio magna *staminula* alba cum apicibus pallidis instar scoparum setacearum stant erecta.

Fructum fert ellipticæ figuræ, magnitudine ovi gallinacæ, interdum & majorem, initio viridem, ubi maturus flavum exterius, citrinâ cuticulâ tenui, quæ faciliè separatur, tectum. Pulpa ejusdem coloris, mollis ut pyrum emollitum, filamentosa, ob filamenta quæ exterius lapidi fructus adherent, qui magnus, ovalis, exterius ex albo flavescent, villis, mediocriter durus, nec crassus, magnum nucleum ex flavo incarnati coloris continens, sicum, amaricantis saporis. Caro autem fructus intus pauca, dulcis saporis, quasi molchus dulcedini admixtus esset.

Julio ferè & Augusto floret: Martio fructum maturat.

Tempus.

CAP. XXV.

1. *Myxa sive Sebesten* J. B. *Myxos sive Sebesten* Park. *Sebestena*, *Myxa*, sive *Myxara* Ger. *Sebestena domestica*, an *Spina* Athenæo C. B. *The Sebesten*, or *Asiaticum Plum.*

MTXAV dictam volunt hanc arborē ἀπο τὴν μύξαν i. e. humore lento è naribus destillante: nam & hunc fructum simili mucoso lentore repletum esse. Sebesten Arabibus & Officinis dicta est, vel à *Σέβας* Augustus, in cujus honorem ita denominata est: vel à *Sebasta* Samariæ metropoli, ubi olim crecebat: nam è Syria in Ægyptum translatam refert Alpinus.

Sebestena, describente J. Bauhino sunt fructus parvis serotinis Prunis pares, nigricantes, turbati, in acumen desinentes (in rugas contracti quæ in Officinis habentur) calyci infidentes faciliè recedenti, qualem in Dactylis videmus, sed longè majori, & acetabuli instar concavo, cinerei ferè coloris. Horum pulpa atra est, viscida, dulci sapore prædita, pertinaciter officulo adherens, quod aliis tribus coctis donatur, aliàs compressum Pruni nostratis officulum imitatur; in cuius utrolibet sine foraminulum appareat, atque ex inferiore quoque, qui vel in geminis, vel ternos mucrones acutius finditur, germinis veluti rudimentum exilit. Nuclei tribus loculis scorum tres continentur, oblongi, triangulares, albi, Melonum vulgari magnitudine & sapore, quique eodem modo vestitè rancescunt, qui non insuaves in recentibus: aliàs unicus nucleus officulo clauditur. Eligenda plena, majora, pinguis, carnosa, quæque situm non redolent, nec adhærentia, terebina non arola.

Arboris ipsius duò (inquit Alpinus) sunt genera: Alterum sylvestre, Pruno simile: alterum domesticum, foliis latioribus ac crassioribus à sylvestri different. Utraque arbor flores fert albos, parvos, Gerani proximos. Sylvestris fructus fert minores, tardius maturescentes, imperfectiores iis quos domestica Sebesten profert.

Folia Sebesten, adnotante Vellingio, extremis suis ovalem magis rotunditatem quàm angulosum acumen præ se ferunt, superiore ambitu per spatia inæqualia variis incisuris dentata, & nonnunquam segmento veluti subducto mutilata. Fructus fert infidit calyculo, rotundus tenui spinosque umbilico leviter adstrictus, maturaq; jam ætate pellucidus, non insuavi glaucescine incluisa semina manifestat.

Vere floret, Autumno semen maturat. In Ægypto, & Asia.

Tempus & Locu.

Q99999 2

Myxa

cincta, inodora, infipida. *Folia* terna simul juncta, oblongis ac alatis petiolis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, & nonnunquam in ambitu crenata, superne atro-viridia, inferne subviridia, nitentia, glabra, flexibilia, digitis confecta suavelentia, at infipida, teneriora tamen subaspera & rugosa. *Flosculi* odor, infipidi, circa extremos ramulos oblongis, subviridibus lanuginosis ac quadratis petiolis racematum proveniunt, calycique exigui subviridi in quing, laciniis acuminatas secto inherere, quinque foliolis constantes, viz. uno majore, rotundo, concavo, quod interius coruleum, exterius cœruleo-albicans, & quatuor minoribus cuspidatis, albicanibus exterius, interius viridi-dilutis cum basi purpurascente, haud secus ac in *Herbe Trinitatis* dictæ floribus videre est, quatuor flaminibus albicanibus, fuscis apicibus ornatis medium occupantibus, inter quæ stylus prodest candidus, capitulo flavescente. *Flosculi* pari modo succedunt *Fructus* rotundi, Vaciniis haud absimiles, glabri, nitentes, virides primum, dein nigricantes, tenui pellicula cincti, intusque carne molli, aquea, atro-viridi infipida ac inodora referti, intra quam *pellicula* locutor oblongo-rotundum, glabrum, tres quatuorve albicantes, unctuosique saporis nucleos continens.

Locus.

Vires & Ufus.

Provenit in multis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Mangatt*, semper vires, quotannis semel, nonnunquam bis, floret, fructumq, fert, ac diu superstes manet. Ceterum lignum arboris operi fabrilis accommodum. Ex foliis & cortice confusus, ac in Oryze infuso coctis apozema conficitur, quod doloribus post partum potenter medetur, necnon secundinas in utero relictas expellit, & lochia expurgat. Idem insuper viris pariter ac mulieribus præter modum crassis ac obesis exhiberi solet pro potu, ut sensim attenuentur & gracilescant. Succus est viridi cortice cum maturæ Nucis Indicæ lacte exhibitus diarrhoeam sanat, ac colicos dolores tollit. Ex hujus arboris, uti & *Paal-valli* ramulis tenerioribus simul confusus & in aqua coctis Balneum fit contra febres inveteratas, Arthritidem & quoscunq, artuum dolores.

CAP. XXIX.

Arbor baccifera Malabarica, folio pinnato, flor. umbellatis simplici officulo cum pluribus nucleis. Katon-mail-elou H.M. P.5. T.2. p.3.

H.M.

ARbor est vastæ magnitudinis, *Mail-Elou* altior, ramulis viridibus, quadrangulis atque lanuginosis, in orbem diffusis ornata. Lignum albo-friatum, cortice munitum furvo, intus rubro. *Radix* crassa, fibrata, albicans, rubro intusque flavescens cortice recta, odora, insipida. *Folia* geminata brevibus petiolis, ordine parallelo longis, rotundis, crassis ac lanuginosis ramulis inherere, oblongo-rotunda, crassa, mollia, tomentosa, superne atro-viridia, inferne subviridia, costâ mediâ, crassâ, sapore austero, odore nullo. *Flosculi* numerosi circa extremos ramulos ubiq, inter folia gemerant non sparsim producentur, sensimq, porrectis columellis umbellæ specie panduntur, *Mail-Elou* flosculis haud absimiles at majores. *Fructus*, calycibus suis excepti, pari fertilitate flosculos succedunt, *Mail-Elou* fructibus similes.

Locus.

Vires & Ufus.

Nascitur montanis ac petrosis locis Regni Malabarici, præsertim in *Candenate* & circa *Cochin*: semper vires, quotannis floret & fructum dat, ac ducentos ultra annos superstes manet.

Viret arboris operæ fabrilis accommodum. Adhæc insignes ejusdem vires extolluntur in diarrhoea, dysenteria & tenebrio. Ex foliis cum pipere & semine *Coldæ-pale* in Oryze infuso coctis antidotum fit Serpentina, Scorpionum, aliorumque venenatorum animalium ictibus. E cortice confuso & cocto medicamentum conficitur ad sanguinem ex calu in corpore coagulatum dissolvendum.

CAP. XXX.

Perin-Nirouri seu Ma Nirouri H.M. P.5. Tab. 45. Frutex baccifer Malabaricus officulo fragili cum sex intus nucleis.

MEDIE magnitudinis arbor est, quatuordecim circiter pedes alta, *caulice* mediocriter crasso, albicante, duro, cortice obducto glabro, furvo, multiq, viridibus ramulis in orbem longe latèq, diffusis ornato. *Radix* rufa, adstringens, odoris ingrati ac sylvestris. *Folia* exigua, oblongo-rotunda, crassa, mollia, numerosa circa furculos proveniunt, superne atro-viridia, inferne viridia & splendens. *Flores* exigui, subvirides, exiguis brevibusq, petiolis ad foliorum eorum hinc inde circa ramulos proveniunt, sex rotundis foliolis constantes, numerosis intus tenibus *staminibus*, in quorum medio rotundus prodest globulus, qui sensim incrementum fumens ac auctus in *Fructum* excrevit, marcescente interim folio, adeo ut flos emarcidus fructui pro calyce intereat. Sunt autem *Fructus* hi rotundi, tribus angulis sulcati, & lato cavogæ umbilico in vertice coronati, purpurascens, tenui pellicula cincti, carnæque intus densa, albicante, subdulci referte, intra quam Nucula continetur fragilis, nivei coloris, sex includens *semina* oblonga, triquetra, triplici ordine locata, ac membranaceis quibuldam pelliculis, ceu parietibus intergerinis sejuncta, ita ut bina in singulis latentee nullis.

Locus.

Vires.

Nascitur in variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Granganor*: quotannis floret & fructus fert, diuque superstes manet.

E foliis, fructibus & radicibus in aqua cum Pipere longo & Cumini semine coctis potus conficitur, qui in Asthmate, tussi, phthisi, similibusq, Pulmonis affectibus valde commendatur. *Folia* cum cortice in Oryze infuso cocta, & in cataplasmatibus formam redacta, ac tumoribus imposita possent

ter eos maturare feruntur. Ex arboris cortice cum lacte, melle & butyro cocto balsamum paratur, quem intus sumptum & foris illitum pleuritidem sanare dicunt.

Tijeria Nirouri.

Precedenti (inquit) perfimilis est, nec ulla distinctionis notas adducunt; nec figuram addunt. Crescit abunde circa Cochinchin.

CAP. XXXI.

De Cinnamomo, Cassia & Canella.

NON levis est controversia inter eruditos, an Cinnamomum Veterum, Cinnamomo hodierno seu Canellæ eadem res sit, an diversa, & hodie penitus ignota. Revera si Cinnamomum Veterum fuerit quale ab illis describitur, furculi seu virgule tenues fructibus non magnis, in Arabia nascentes, Canella nostra esse non potest, ut ex descriptione patebit. Verum quoniam fabulosa, varia & incerta sunt quæ de Cinnamomo & Cassia à Veteribus Græcis & Latinis traduntur, ego potius in Garcia ab Horro, Monardis, Scaligeri & Amati sententiam propendo, Veterum sci, & Recentiorum Cinnamomum necnon Cassiam eorundem unam; eandem rem esse. Dioscorides scribit, Cassiam esse virgula crassi corticis, Piperis foliis: Cinnamomi vero descriptionem proflus omittit. At Theophr. Cassiam & Cinnamomum magnitudine Viricis, multos ramos lignosos habere scribit. * Plinius Cinnamomum dicit fruticem esse, duorum cubitorum altitudine amplissimum, palmique minimum. Galenus 1. *Antid.* arcam Romam delatam esse Barbarorum regione tradit, longitudine cubitorum quatuor cum dimidio, & licet Cassiam & Cinnamomum diversas arbores esse statuatur, scribit tamen Cassiam sæpe in Cinnamomum transmutari: sic Cassia furculos Cinnamomi proflus perfimilis. Quæ cum ita sint, ego cum Garcia sentio, tam longa difficultate via olim petita fuisse hæc aromata, ut perfectam eorum notitiam consequi Veteribus haud facile foret. Hinc factum ut innumera fingerentur fabulæ, quas Herodotus pro veris refert. Et quoniam ingens eorum erat pretium, majore in hominibus luci cupiditas, adulterabantur aromata, & hæc ratione fiebat, ut diversa illis inderentur nomina, tametsi plures ejusdem essent generis. Propter locorum distantiam, & minus frequentatas hæc regiones à mercatoribus, probè cognita Cassia historia Veteribus non fuit. In loco etiam ab illis erratum: Nam neque Cassiam, neque Cinnamomum apud Æthiopes aut Arabes nasci multis probat idem Garcia; quæ apud ipsum vide.

At inquit, Veteres latere non potuit quid ad se pro Cinnamomo adferretur, cortexne an virgule; illi autem expressè affirmant virgulas fuisse: proinde Cinnamomum seu Canella nostra Veterum Cinnamomum esse non potest. Imò hoc non impedit quin idem fuerit. Nam (ut rectè Casp. Hofmannus) Quod magnam in planta nobis offert difficultatem, est quod mutata sit ratio afferendi ad nos. Antiquitus enim tota planta, cortex cum ligno afferebatur: ac cum animadvertendum esset lignum tantum non inutile esse, cortex tantum fuit allatus: & fit hodieque. Hæc quavis nobis maxime verisimilia videantur, non est tamen reticenda opinio Jo. Bodæ à Stapel, quam à Dodonæo hausit, Magni (inquit) nominis Botanicus Dodonæus Caryophyllorum tenues ramulos Cinnamomum Veterum esse, Pempt. 1. lib. 5. cap. 19. Scribit: *Sarmenta seu virgula tenuia, quæ cum caryophyllis inferuntur legitimum Veterum sunt Cinnamomum.* Hanc approbo opinionem; Omnibus enim notis Veterum representant Cinnamomum. Sunt nigra, ex vinolo in cinereum vergentia, colore ei quem descripsit Galenus omnino simili; sunt etiam lævia hæc virgula, tenues ramuli, frequentibus latis nodis cincti, perquam olentia, odore Baccharis, sapore acri ac mordaci cum calefactione & faldine quadam, neque (ut Galenus observavit) mordicando palato tristitiam inferunt, rutam etiam ubi manducantur manifestè præ se ferunt: Cùm franguntur ac frimantur pulverulentis quid emittunt, & nonnihil lanuginosa videntur. Quare nullum est dubium quin Cinnamomum Veterum esse non credam. Inferet quis, cur itaque hodie negligunt? Respondet, hoc fieri, quod Caryophylli ipsi in locum ramulorum successerunt, qui Galeno, Dioscorido, Theophrasto incogniti fuerunt; & ad hos non fuere delati, vel quod in *Zeilan*, ubi suam mercatum agbant, Moluccæ enim ipsis incognita fuere, (quæ plerumq, 200 miliaria à *Zeilan* sita sunt) arbor Caryophyllorum fructum non fert, vel quia temporibus Veterum incognitum fuit Indigenis tam aromaticum ac præstantem ferre fructum, vel quod perpauca tulit, quem incolæ sibi servarunt, quod magis probabile videatur, &c.

Verum rationes istæ non persuadent: Cùm enim Recentiores qui judicio valent (C. Bauhino existente) Cinnamomum Officinarium, vulgo *Canella* dictum, legitimum Antiquorum Cassiam existimant. Galenus autem Cinnamomum proflus simile esse optimæ Cassiæ affirmet. Et alibi, Cassiam Cinnamomo genere proximam ulque adeo esse, ut ex ipsa Cinnamomum quandoque oriatur, speciem interduam Cassiæ arbores integræ in quibus aliqua Cinnamomi virgula & Cassiæ ramus prodeant, Cassiam denique in Cinnamomum transmutari. Cùmq, Theophrastus aliique Veteres corticem in Cinnamomo tantum utilem esse scribant non lignum; probabilius inde inferri existimo, Cinnamomum nostrum hodiernum, Cinnamomum Veterum, eorundemque Cassiam ligneam unam eandemque rem esse, nec aliter differre Cinnamomum Veterum à Cassia eorundem, quam Cinnamomum sive Cinnamum Officinarium nostrum à Cassia lignea ipsis dicta; quæ Garcia sententiâ non aliter à se invicem differunt quam nascendi loco & accidentibus nascendi oris: siquidem Cinnamomum seu Canella cortex est Arboris Cinnamomiferae Zeilanica; Cassia lignea cortex ejusdem

flaminibus, flavescentibus apicibus ornatis, medium occupantibus; inter quæ globulus confistit virididulus, è quo sex, septénive tenuia ac albicantia filamenta plerumq. prodeunt. Floribus pariter fertilitate fructus succedunt; calycis, rotundo, crassique inhaerent, oblongo-rotundi cum cuspidè in vertice, aliqui glandibus nostratibus tum formâ, tum magnitudine haud ab similes, subvirides, glabri, molles, tenui pellicula cincti, carneq. albicante, pellucida, mucilaginosâ, viscidâ, saporisq. pomum subacidi; deinde dulcis intus refert: intra quam officinam locatur rufum, oblongum, quadratum, nucleum continens albicantem, amaro-dulcem.

Locus &
Tempus.

Viret.

Crescit variis in locis Malabar, præsertim circa *Bardella*, palustribus & uliginosis. Semper viret; quotannis maturus fert fructus, mensibus scilicet Julio & Augusto, atq. ad sexagesimum annum non raro frugifera manet.

Fructus hi sale & aceto condiuntur in *Atsjaar*, maturiores verò comeduntur, at alvum relinquunt astrictum.

Ex arboris cortice succus exprimitur, qui cum Oryzæ infuso & concreto Nucis Indicæ succo exhibitus vehementes alvi cruciatus (quos *Tripas subidas*, hoc est, intestinorum spasmus vocant Lullianus) sedat. Idem succus pedum clavus eisdem emollic sensimq. tollit.

Radix quocunq. modo sumpta alvum movet.
E foliis aqua communi additis aliis speciosis coctis apozema fit, quo indigenæ plerique quotannis per 40 dies continuos uti solent adversus viscera quorundam obstructions & artuum dolores. Succus è foliis expressus & cum conchylii cujusdam pulvere in linimentum forma mixtus fœdas facit totiusq. corporis maculas delet, si eo illinantur.

C A P. XXXIII.

Prunus pentaphyllos Malabarica fructu calyci insidente.

Karil H. M. P. 4. T. 36. P. 75.

A Rbor est vixæ magnitudinis, 50 circiter pedes alta, caudice crasso, denso, albicante, cortice obducto crasso, cinereo, saporisque astringente, necnon ramulis viridi-albicantibus, fungosâ intus medullâ, ut in Sambuco, refertis, ornata. Radix curva, saporis amari, odoris terre. Folia terna vel quina simul juncta petiolis longis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, ac in mucrone delinientia, densa, glabra, superne atro-viridia & splendentia, inferne subviridia, sapore subamaro. Flores similes petiolis longis circa ramulos proveniunt, cerulei flavescentes, viridique, ac rotundo calyci inhaerent, quinque subrotundis & extrorsum reflexis foliolis constantes, ceruleo medio occupante stylo. Fructus pari fertilitate floribus succedunt, calycis, glandium inlar inhaerent, oblongo-rotundi, Prunorum sylvestrium æmuli, subvirides, glabri, carneq. molli, humida, viscidâ ac albicante referti, quo fructibus dissicilis mox inspissatur ac purpurea evadit: odore ingratus, sapor amarus: intra carnem officulum locatur oblongo-rotundum, nucleum continens candidum, amaro-dulcem.

Locus.

Viret.

Provenit variis in locis Malabar, præsertim circa *Moutan*: Semper viret; quotannis florem futurumq. perficit, Julio viz. & Augusto mensibus.

E radice, foliis, fructibus, aliisq. hujus arboris partibus in aqua coctis balneum paratur quibusq. articulorum doloribus tollendis utilissimum.

C A P. XXXIV.

Prunus Malabarica fructu calyculato.

Elengi H. M. P. 1. F. 20. p. 33. *Olea affinis Pyrifolia Malabarica flore odorifero stellato*. D. Syen.

A Rbor est procera, frondibus densis & opacis, latè sparsis, in arenosis nascens. Radix ei crassâ, altè descendens, ramosa, transversos subus & supra terram latè extendens, cortice læteo. Caudex quantum duo homines ulnis extensis amplecti possunt, cortice crasso, exterius glabro & scabro tectus, ligno lacteo, fistili, gravi, in aquis summè durabili, extra aquas putredini facili obnoxio. Folia in parvis viridibus petiolis, oblongo-rotunda, rotundis ad petiolum oris, brevi anterius cuspidè, verius exteriora reflexa, castida, foliola plana, glabra, superne obscuro virore nitentia, inferne lucidiora, odore foliorum Pyri nostratis. E costa, suprà etiam parte eminente, venæ transverse subiles ac dense excurrunt. Flores è foliorum sinubus exeunt quing. vel sex simul, pediculis uncialibus, è viridi flavescentibus nixi, primò albicantes, dein flavescentes, seu ex flavo fuscescentes, stellati è 16 petalis oblongis, angustis, cuspidatis compositi, quorum duo & duo artibus juncta sunt, odore fragrant. In medio flore octo alba surrecta folia, octo *lamina* surrecta, curta, crassa, albicantia ac plosa fructus est, versus summitatem in culpidem stricta, ac flava, capitulo albicanti flavo, quod gemmæ fructus est, circumposita, ex quo stylus virididulus & albicans emicat. Calyx octo oblongis, angustis, cuspidatis, stellatim expansis foliis confitus, exterioribus quatuor flavescentibus & mucosis, interioribus datis, intercalentibus albicantibus. Gemmae florum conice sunt & mucosæ coloris. Ex floribus larta seu coracibus efformant. Fructus calyce inferius comprehensi figurâ sunt olivarum, primum virides, deinde flavi ac rubescentes, carne sub cortice flava ac farinacea, esculenta, intus continens unum,

ac etiam duo glandia officula, oblongo-rotunda, nonnihil plana, spadiceo-fusci & nitentis coloris. Bis in anno flores.

E floribus aquam stillatiam indigenæ eliciunt, quæ odorata est, & epota melancholicis ac febricitantibus proficua.

Gravidis in difficili partu fructus triti commodè dantur in aqua calida.

C A P. XXXV.

Prunus Chinenfis duplici in fructu officula.

Manyi-kara * H. M. Prunus Chinenfis Belgii. An Pruno similis fructus Chinenfis C. B.

* P. 4. T. 24.
P. 53.

H. M.

A Rbor est procera, caudice crasso, multisque ramis longe, latèque diffusis donato; qui cortice atro-viridi obducti, ubi inciduntur liquorem exsudant unctuosum, insipidum, inodorum. Lignum cinereum, cortice obductum denso, scabro, fusco, intus rufo. Radix flavescentis, saporis acris, odoris sylvestris. Folia crassis, rotundis, ac viridibus petiolis circa extremos ramulos numerosa proveniunt, oblongo-rotunda, atro-viridia, crassa, densa, glabra, splendentia: media costa folii crassa, rotunda, ex viridi flavescentis. Manibus si confricentur hæc folia viscidum, lacteam ac acrem fundunt liquorem, quo mediante eadem teneriora arctè complicata sunt. Flores magnitudine Lilie floribus haud ab similes, itidem circa extremos ramulos inter folia rotundis, lanuginosis ac purpureis petiolis glomeratim, non sparsim producantur, sensimque porrectis columellis umbellæ specie panduntur: triplici constant ordine foliorum acuminatorum ac ruforum, quorum singuli ordines sex continent foliola. ac medius planè erectus est; inhaerentque calyci crasso, rufo ac lanuginoso, in sex lacinias acuminatas secto, sex candidis flaminibus rufis apicibus dotatis mediam floribus cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ stylus prodit, ipsius fructus rudimentum: odor suavis ac mellis, sapor nullus. Fructus tum forma, tum magnitudine Olivis similes, immaturi virides, nitentes, succoq. viscido ac lacteo referti; maturiores verò purpurei, intusq. rufa, succulentâ, ac acido-dulci carne referti, intra quam bina, (rarius uno) locantur officula, oblonga, glabra, rufa, nitentia, nucleum continentia album ac amarifolum.

Arbor hac nullibi, nisi (obole aut feminibus in hortis lata; provenit in Malabar: China & Ind. Locus. solum Philippinarum indigena est, indeque in Malabar illata; hinc Manyl-Kara quasi Kara è Malibus insulis appellatur. Quotannis maturus fert fructus, Augusto, viz. & Septembris mensibus, semper viret, diuque frugifera manet.

Fructus maturi inter bellaria comeduntur, appetitum augent, & concoctionem promovent. Viret.

Ex arboris foliis cum radice *Curcuma* & Zanziberis foliis coctis & contusis cataplasma conficitur, quod tumores quocunq. potenter maturat.

Ex indem in Sesami oleo coctis, addito cortice hujus arboris pulverisato, litus paratur, qui affectui paralytico endemio, Indis Beriberi dicto, sanando summopere conducit.

C A P. XXXVI.

ibacu-rapari Brasiliensis Marcegrav. Prunifera umbellata fructu reniformi cum duobus officulis.

Marcegrav.

A Rbor est mediocris, cortice griseo. Folia fert in frondes congesta, ab uno ad quatuor digitos longa, latè viridia, foliis Persicæ haud ab similia. In cuilibet rami extremitate umbella enascitur, plerumque in quatuor brachia rhombi instar expansa, quolibet brachium iterum in multos pediculus, in quorum quolibet *stipulus* provenit, calice albo, digitum longo, superius in quinquangularem stellam divisus, coloris obscure ceruleo-purpurei, inodorus. Sequitur fructus Pruni equi magnitudine, figurâ renis ovilli, in superficie glaber, cuticulâ lutea, & interius carnem luteam habens, odoris ut Sapo Hispanicus. Carni autem involuti duo lapides figuræ ellipticæ, compressi, duri. Fructus non comeduntur.

C A P. XXXVII.

Prunifera vesicaria fructu multiplici, officulo in singulis quadrato.

Theka * H. M. Kyati seu *Quercus Indica* Bontii.

* P. 4. T. 27.
P. 57.

A Rbor est præcella, atq. speciosa plurimum, caudice præcrasso, cortice crasso, scabro ac cinereo obducto, necnon ramulis viridibus, geniculatis ac quadrangulis plurimis donato: Lignum albicans, durum, glabrum, striatum, quercino ligno haud ab simile. Radix rufa, saporis adstringentis & subamari, odoris subacidi. Folia geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, densa, crassa, superne splendentia, inferne nequaquam, duas spithamas aut amplius longa, spithamam lata: odor acidus, sapor austerus. Manibus si confricentur

centur hæc folia succum fundunt, qui illico sanguinis instar atro-purpureus evadit. *Flores* exigui, suavolentes, circa ramulos teneriores ad foliorum exortum petiolis longis, quadrangulis ac sulcatis proveniunt, sensimque porrectis columellis umbellæ specie panduntur: constant quinq. vel sex subrotundis, candidis & extrorsum reflexis foliolis, inharēntq. exiguo & acuminato calyce: foliola hæc intercedunt totidem *staminula* alba, *apicibus* luteis donata, medium occupante *style* subviridi, acuminato. Tandem superveniunt vesicæ magnæ, virentes, superius apertæ, in quibus tres quatuorve, (ligneo tamen lepimento ab invicem sejuncti) locantur. *Fructus*, subrotundi, virides, lanuginosi ac hirsuti, necnon carne viridescēte inodora, saporisque amari & adstringentis, referti, intra quam *ossiculum* continetur quadratum, ex albo rufescens, nucleum includens exiguum, albicantem.

Locus.

Crescit ubique in Malabar, ac præsertim in provincia *Arsjen coyl* & *Caliculan*, ubi integre sylve ingentium harum arborum reperiuntur. Semper viret, quotannis flos fructūq. fert: mensibus, viz. Augusto & Octobri.

Ufus & Virtus.

Lignum hujus arboris Quercino ligno haud ab simile est, operi fabrilī accommodum, atque naupegis ad navium fabricam in usu, sed in aquis, præsertim dulcibus, tereidini facili obnoxium.

Gentiles, nescio qua superstitione ducti, hoc solummodo ligno sua vel construnt vel reparant templa: Et regule Princeps *Caliculan* se integrum templum ex unica hujusmodi arbore edificare curasse.

E foliis tenerioribus purpureus conficitur color, quo panni sericei & gossipini tinguntur. Etiam tenera hæc folia in deliciis indigenæ comedunt, ex illisq. coctis cum saccharo syrupus fit, qui aphthis medetur. Ex floribus cum melle coctis medicamentum paratur, quod assumptum aquas hydropicorum educit. Radix siccata, contusa, & in pulverem redacta, sicque exhibita sanguinem ex calu alicubi concretum dissolvit. E fructibus tenerioribus contusis unguentum conficitur herpei faciendo perquam utile.

CAP. XXXVIII.

Prunifera racemosa Malabarica fructu compresso, nucleo nudo. Panel * H. M.

* P. 2. F. 9.
P. 9.

Frutex est altitudine quinque sexve pedum: *Radix* capillata, cortice cinereo aromatico testata. *Folia* in brevibus & crassis petiolis oblongo-rotunda, ad petiolum contractiora, in medio latissima, cuspidē modò obtuso, modò angustiori, utrinque adversis extantibus nervis ex costa striata, ac inæqualis superficies ex grosso plurium nervorum undique decurrentium cancelliformi contextu; coloris viridi-sardi. *Flores* in racemis longis hinc inde è foliorum sinubus egressis consistunt, candidi, quinq. petalis rotundis ac anterius rotundo-cuspidatis compositi, odoris haud inycundi. *Stamina* decem, velut angusta foliola albicantia, *apicibus* parvis foliola dotata: *stylus* in medio crassus & subviridis, in summitate habens capitulum flavo-albicans, estque principium ac gemma fructus. *Flores* sequuntur fructus, qui sunt bacce plano-rotundæ, in vertice habentes spiculum sui nodulum, qui styli germinis sui capitulum constituebat, suntq. odoris aromatici, æmulantis odorem Piperis dicti *Capo Molagæ*, & gingiberis viridis, cum immaturæ sunt colore viridi albicante, ac cortice, qui crassiusculus est, alpero seu minus flavo, ob gemmulas viridiusculas hinc inde eminentes; ex maturitate primum albescent, dein cum planè maturæ sunt colore albicante eburneo & ad periculum vergente, corticēque glabro nitente ac nonnihil transparente, carne succulenta & subdoli: suntq. hæ in edulis.

Intus unum rotundiolum, planum ac grandiusculum *semen* continetur, quod tenuissimo ac viridi cortice etiam cum maturo, ac pulpâ albâ odoris aromatici ac saporis subacris.

Flores fert toto anno.

Vires.

Totius plantæ trita & decoctæ vapor in parte affecta exceptus sedat dolorem arthriticum. Radix humoribus evocandistrata, & cum aqua in qua Oriza macerata fuit in lotionē adhibita infervit: eadem trita & in aqua sumpta appetitum acuit, in decocto data status discutit. Folia in capitis affectionibus conferunt, ut præcipue in phrenesi: eorum succus cum oleo decoctus & auribus immixtus, earum dolorem sedat: decoctorum vapor ore attractus dentium dolorem mitigat.

CAP. XXXIX.

Oepata H. M. P. 4. T. 45. p. 95.

Arbor Indica fructu conoide, cortice pulvinato nucleum unicum, nullo ossiculo testum claudente.

H. M.

Arbor est præcelsa & speciosa plurimum, altitudine 70, crassitie verò 16 circiter pedum mensuram æquans, multisque ramis cinereis, longè latèq. in orbem diffusis, donata. Lignum albicans, cortice munitum cinereo. *Radix* fibrata, rubicunda, rufo cortice testâ, inodora, mucilaginosâ, saporisq. subasali. *Folia* geminata ordine parallelo brevibus petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densâ, glabra, nitentia, supernè viridia, infernè subcinerea, inodora, insipida. *Flores* racematim proveniunt, exigui, suavè-olentes, calycisq. viridi in quinq. lacinias acuminatas secto inharēnt, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, luteis, atq. in ambitu albicantibus petalis constantes, inter quæ totidem albicantia, bifidis *apicibus* ornata *staminula* intercedunt, medium occupante *style* exiguo, candido. Pari fertilitate floribus fructus succedunt coniformes ac plani, cum cuspidē in vertice, cortice viridi, crasso, carnosio ac pulvinato recti

Amygdale

Amygdalæ in modum: huic includitur nucleum fabam majusculam cum formâ, cum substantiâ & odore referens, & saporis amari, qui dum in involuero suo adhuc continetur, germinare incipit, ac radicis foliorumq. primordia emittit.

Provenit locis arenosis ad ripas aquarum salinarum præsertim circa *Cochin*. Singulis annis maturos *Locus*, fert fructus, Augusto viz. & Septembri mensibus, atq. per seculum non raro frugifera manet.

Lixivium è cineribus præstans est ad pannos elidendos; Pictores etiam coloribus admiscere solent, *Vires*: ut picturis adherere firmius queant.

Fructuum nuclei in edulis *Caril* ab indigenis expetuntur, amaritudine per diutinam macerationem & coctionem in aqua sublata. Infusè è fructibus hilce viridibus, cum foliis *Adamboe* coctis & addito butyro contusis cataplasma fit, quod tumoribus impositum poterit eos emollire, & maturat: eundem in finem cataplasma hoc variolis & morbillis imponi solet, ut citius vel maturentur vel discutiantur.

Fructus magnam cum Anacardio habet similitudinem.

CAP. XL.

Prunus Icaquensis Rochefortii.

Arbuscula est fruticis in modum sparsa, perpetuæ frondis honore gestiens; foliis parvis longiusculis, bis quotannis floribus innumeris, pulchellis, albis aut violaceis, interstinctis, onusta. Floribus succedunt fructus parvi, rotundi, magnitudine Pruni Damasceni, qui maturitate albi aut violacei evadunt ad modum florum. Valde autem dulces sunt hi fructus, Indis quibusdam qui juxta sinum Honduræ degunt in deliciis habiti; qui eorum adeo avidi & amantes sunt, eaque tam faciliunt, ut ipsi *Icaquenses* inde denominentur: Proinde quando maturescunt pruna excubias agunt, & armata manu vicinos arcant, nè furtim aut aperta vi ea rapiant, aut fructeta depopulentur.

Prunus de Monbain Rochefort.

Præcelsa est arbor, pruna longa, flava odore satis grato producens. Verum cum ossiculum grande, pulpam seu carnem paucam habeant, non magni sunt, ni fortè ab iis qui potui *Onicon* vel *Mobby* dicto ea admiscunt ad saporem gratiorem communicandum. Quo tempore maturitatem adepti in terram decidunt hæc pruna, Porci in sylvis degentes ex eorum esu, quo multum delectantur pinguescunt admodum.

Hæc Arbor gummi exsudat flavum odore intensiore quam sit ipse fructus. Ramuli avulsi aut decili terræ impacti facile comprehendunt & radices agunt, unde ad sepimenta vivariorum quibus peccata includunt frequentissimus eorum usus est.

HISTORIAE PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS OCTAVUS,

QUI EST

De Arboribus Bacciferis flore imo fructui
coherente.

Accam voco fructum minorem pericarpio seu pulpa humida donatum, cui femina seu nuclei includuntur vel solitaria, vel bina, terna, quaterni aut plura.

Quæ fructu sunt monopyreno, hoc est singulari seu unico intus officulo aut nucleo, sola fructuum parvitate à Pruniferis distinguuntur.

Bacciferae arbores sunt vel singulis acinis singulis floribus succedentibus, vel pluribus acinis confertis ad singulos flores, ut *Rubus*.

Primi generis plantæ sunt vel baccæ calyculatæ, hoc est, calyce à flore superfixe exceptæ, vel baccæ nudæ, calyce scilicet unâ cum flore deciduo.

Quæ baccæ sunt nudæ sunt vel eadem monopyrenæ seu unicum intus nucleum claudente, vel polypyrena, nimirum vel duobus intus nucleis, vel tribus, vel quatuor, vel pluribus.

Draco arbor quam ad hoc genus refero insigni nota foliorum gramineorum ab aliis omnibus differt, ut per se genus unum subalternum constans.

Librum ergo hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Bacciferis fructu calyculato seu calyce à flore residuo excepto.

Secunda, De iis quæ fructu sunt nudo & monopyreno, seu unicum intus nucleum semine claudente.

Tertia, De iis quæ fructu sunt nudo & polypyreno, sive duos nucleos seminave contineat, five tres, five quatuor, five plura, quibus admisceo eas de quarum nucleorum numero nondum mihi constat.

Quarta denique de iis quarum fructus eidem flori succedens ex pluribus acinis componitur.

SECTIO I.

De Arboribus bacciferis fructu calyculato.

C A P. I.

1. *Sassafras* Ger. Park. *Sassafras* sive lignum *Parvatum* J. B. *Sass. Arbor* ex *Florida Ficinæ* folio C. B. *Anhuiba* seu *Sassafras* major Piso. *The Sassafras-tree*.

Maximæ hujus generis Pini sunt magnitudine & formâ: nam præterquam quod sunt trunco unico, & Palmæ instar non ramoso, valido & recto; ramos in cacumine habent coronæ instar ornate expansos ad instar Pinis repurgatæ. Cortice sunt tenui, glabro ex gilvo nigricante [crasso, fulvi coloris, alio tenuiore cinereo tecto] veluti odore, ita & sapore admodum aromatico, ad Feeniculaceum accedente. Ramis hærent folia viridia, tenuia, ficulneorum aut Vitis albæ æmula, odorata, multoque magis efficcata: Tenera adhuc Pyri foliis similia sunt, vixque ullum angulum ostendunt, inquit Monard. quod confirmat Tho. Johnsonus in Gerardo suo emaculato: qui *Sassafras* arbutulæ à se vix in horto D. Guliel. Coys Stratfordiæ propè Londinum ramulum describit & depingit foliis infimis integris & propemodum Pyriformibus, summis in tres cum spides divis; in eodem utiq. ramulo. Perpetua fronde est, floribus & fructibus Monardi & Pisoni incognitis. At C. Bauhinus fructum oblongum, rugosum, longissimis pediculis donatum ei attribuit. Parkinsonus ex relatione Jo. Tradescantii. *Floræ*, parvos, luteos, flamineos Corni maris floribus perfimiles

perfimiles esse tradit, quibus succedunt pro fructu baccæ parvæ, nigricantes, calycibus parvis exceptæ, multe simul racematin congestæ, pediculis longis infidentes. *Radices* nunc crassæ, nunc tenues, ad terræ superficiem expansæ, unde arbor exstirpatu facilis, quarum cortices arborum corticibus ut odoratiore ita & in medicina præstantiores, Feeniculum recipientes Clusius Draconis herbe gustui assimilat.

G. Piso Monardi descriptioni circa lignum *Sassafras* non acquiescendum esse ait, siquidem affirmat *Sassafras* Floridæ lignum decorticatum vix ullius dignitatis esse, cum Brasiliensē eximie dignitatis & virtutis habeatur, atque à cortice liberatum in aliquot annos immutè servatur: Duas adhuc alias hujus arboris species describit Gu. Piso: 1. Prior albicante & flavescente est ligno, ac proinde Lusitanis *Cedra branco* vel *Camella* ob odorem dicitur, Brasilienses *Anhuipanga* vocant. Foliis est parvis, angustis & tenuibus.

2. Altera fere tertia species, *Anhuibamiri*, quantum duabus prioribus magnitudine inferior, tantum virtutibus superior, omnibus pariter Brasiliensibus in quotidianis usus reposita. Foliis est Lauri, seu minori, fructu odorifero & nigro ubi maturerit, eoque simul cum cortice, ligno, foliis & radice intense calidis.

J. Bauhinus lignum *Sassafras* sic describit. Cortice tegitur interiùs fungo nonnihil molli: materies subjacens alba, vel ex albo rufescens, aliqua interdum etiam ex parte ad cinereum vergens, mollitè & pectinibus Tiliaceis, odore & sapore suavi, aromatico, acrisculo & subdulci quodammodo Anisi.

Nascitur in maritimis locisque temperatis [in vastissimis & disitis saltibus *Pisoni*.] non tantum *Leoni* in Florida, sed & in aliis Americæ regionibus, etiam Brasilia ipsa.

Folia contusis imponunt Indi, sicca etiam in medicos usus assumunt.

Ligni decoctum, sed maximè radices ejusque cortices, multi usui est, quod vel meraciùs vel saturatus pro ægri viribus, ætate aut temperamento sumendum est. J. Bauhinus cum Monpelli agens ligni cum suo cortice dersi 3i℔. in tribus tantum aqua fontanæ libris à medicis Monsipeliensibus infundi solere ait per horas 12. deinde ad lib. ij. consumptionem decoqui & de colatura 1℔j. manè sumi calidè. Meliusque censemus (inquit) cum celeberrimis ejus loci medicis in duas tantum doses fere parari quàm in plures, tum quia asservatum gratiam odoris amittit, tum quod facultas illius facile evanescit. Est enim tenuissimarum partium.

Residuum prædicti decocti infundeant per tres horas in lib. 16. aq. font. decoquebant ad lib. ii. consumpt. colatogue per manicam Hippocrati. Saccharo, Boschei titulo, aut sine eo, pro potu ordinario utebantur, liberaliori adhibito victu quàm in decocto Guaiacino, quo nomine frequens ejus usus in corporibus macilentis. Hæc ratione magno successu præscribebant ad podagras, ischiadas, veteres fluxiones, obstructions confirmatas, febres nothas & antiquas, & singulari propemodum experimento ad fæcos virginum colores. In lue Venerea idem præstat quod Guaiacum, China, Sarsaparilla, simili usu & utilitate. Valet & ad membra resoluta. Ventrem solvit cyathum manè calidè sumptus: Passiflone coliacam diuturnam sanat, flatus urei & cruditates consumit certo experimento; menses mirificè provocat, iteritatem etiam emendat. Macilentis confert & carnem auget: Multi etiam ad pestis & morborum contagioforum præcautionem aquâ vel decocto ejus utuntur.

Monardes ad frigidos ventriculi affectus & flatus commendat, necnon ad concoctionem promovendam, & vomitum compescendum. In morbis thoracis frigidis efficax est; inque capitis doloribus tam novis quàm inveteratis. Calculosis utiliter datur isque quibus arenulæ gignuntur in renibus. Adversa est iis qui urinæ ardore laborant. Halitum denique oris emendat. Hæc Monardes ad quem Lectorem qui plura velit remitto.

Notat Schroederus instar Panacæ in catarrhis haberi.

Ligno Sassafras dicto subjungit J. Bauhinus Lignum Anisi.

A Tho. Platero medico communicatum, odore Anisi & quàm *Sassafras* suaviore miorique, materie solidâ, subfissa, pectines rectos, maculis transversis ac splendicantibus intersepticibus, quales ferè in Fagino ligno videri solent. Facile finditur. Flamme adnotum facile adolefcit; & luculentam flammam præbet; sed odorem gratum non reddit sicuti *Sassafras*.

2. *Sassafras* arbor folio crenato Munting.

Hanc depingit & describit Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico, quem consulat Lector; Nos enim linguam Belgicam non intelligimus.

C A P. II.

Tinda-parua H. M. P. i. F. 48. p. 87. *Arbor Malabarica baccifera, cortice albicante, glomerato flore* D. Syen.

H. M.

Arbor procera est, nascens in arenosis. *Radix*, quæ fibris terræ se affigit, cortice est crasso, subhavelcente, molli, lactescente, laporis adstringentis; ligno albicante. *Stipes* ambitu hominis amplexum implens, cortice est cinereo, sublaeteo, ut sunt & rami & furculi. *Folia* brevibus petiolis hinc inde infident, oblongo-rotunda, nonnihil cuspidata, ad petiolum etiam contracta, in margine denticulata, intus sublaetea, texturâ rigida seu dura, superne obscurius viridia, subtus

R r r r r 3

subtus lucidiora. Nervorum ductus & divisiones in foliis nihil habent singulare. Descriptionem si placeat vide. Flores in capitulis plano-rotundis, petiolis simplicibus, curtis infidentibus, per furculos hinc inde, ut gemmae plures unite prodeunt, quatuor petalis cuspidatis, dilute virentibus compositi. Stamina quatuor, ex foliis longe emicantia, apices gestant albicantes, grandifolios. Stylus in medio brevissimus cum capitulo albicante. Fructus sunt baccae rotundiores, calyce quadrifolio primum arcte tectae, & vertice styli bifurcate efficientes, primum virides, dein albescentes, per maturitatem rubicundi & parum niteres. Unum capitulum gemmeum nonnisi unum fructum proferit. Sub cortice exteriori tenui unus nucleus rotundus, viridis continetur, qui proprio, nonnihil cartilagineo, rufescente cortice tegitur.

Radix trita & cum aqua Oryzae in lotionem adhibita morbo sacro confert: eadem trita Apollonem imponitur. Folia decocta in fomentis aut cataplasmatibus quoscunque dolores leniunt, & in purperis juvant.

CAP. III.

Frutex baccifer Malabaricus fructu calyculato, rotundo, monopreno. Myrtax dictus. Modera-cami H. M. part. 2. Fig. 19. a Modira, i. e. myrtax dicta. Caniram species est descript. P. 1. F. 37.

H. M.

Frutex est altitudine duum hominum, nascens in arenosis. Radix crassa, exterius cortice flavo seu ruffo, qui albicante farina seu calce obductus est, intus ligno fusco-ruffo, & gran a aromatico odoris. Rami cortice sunt cinereo, illicque spinae unciales, lignosae transverse hinc inde innascuntur. Folia in brevibus furculis qui intervallo ab exortu ferme unciali ad utramque partem lignosa & spiratim intorta barba muniti sunt. [Hinc planta Modera-cami dicitur. Nam vox modra in lingua Malabarica myrtalem denotat.] proveniunt, & in superiore eorum parte quae supra barbam est, & infra quoque ad eorum exortum brevibus pediculis appensa, suntque oblongo-rotunda, anteriore obtuse cuspidata, ad petiolum nonnihil stricta, virore utrinque claro, superne parum niteres; ad exortum duobus foliis cuspidatis angustis velut auriculis comitata. Flores in fummis furculis pediculis vix semuncialibus infidentibus, duo tresve simul prodeunt, consistunt in calyce viridi-flavescente quinque cuspidatorum foliorum, fuitque color flavo & parum niteres, constantes quinque petalis tenuibus, oblongo-rotundis, & venulis tenuissimis in longum striatis, unguibus albicantibus. Stamina in medio 10, longiuscula, subflava conspiciuntur nodulis flavo-rubris dotata, inferius albicantia, quae in calyce mutuo unita capitulum medium albicans circumambunt; & cuius vertice prodeunt alia quinque stamina parva, subflava, cum viridibus nodulis seu apicibus. Fructus rotundae baccae sunt, inferiori parte in calyce arcto profunde infidentes, glabri, niteres, per maturitatem flavi & subrubri, sub exteriori pellicula carne valde rubra, densa, humida constantes. In medio officulum albicans, durum, in longum venis striatum, parum nuclei continens.

Vires.

In lotionem corporis adhibitus humores evocat. Radix inflammationibus sedandis & tumoribus resolvendis confert trita & imposita: eadem praesentaneum remedium est pro ictu virulento colubum; usurpatur quoque pro febribus, praecipue infantium, intestinorum torminibus, dolore colico & vomitum ejectione; esseque sudorifera, urinam ciens atque corroborans. E radicis cortice Alei-pharmacum contra venena formatur.

CAP. IV.

Baccifera Indica fructu cuspidato monopreno, calyce residuo excepto. Basaal H. M. P. 5. T. 12. p. 23.

H. M.

Rbor est mediocri magnitudinis, caudice tenui, albicante, cortice cinereo fusco obducto, necnon pluribus ramulis subviridibus ac subcinereis donato. Radix albicans, crassa, subrubraque cortice tecta, saporis amaricantis. Folia circa extremos ramulos brevibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, flaccida, atro-viridia; costa media crassa. Sapor amaricus, odor acris. Flosculi numerosi racematum proveniunt, candidi primum, deinde ex albo rubescentes, suaveolentes, calyce exiguo, subrufo, in quinque lacinias acuminatas secto inhaerent, quinque oblongo-rotundis ac stelle in modum expansis, foliolis constantes, quae totidem intercedunt staminibus alba, surrecta, subrufo apicibus ornata, medium occupante stylo exiguo. Flosculi succedunt Baccae rotundae, rubescentes cum cuspidate in vertice, inferius calyce quinquangulo exceptae, carne succulenta ac subdulci intus refoeta, intra quam officulum locatur albicans, plano-rotundum, nucleum continens candidum, amaro-dulcem.

Locus.

Provenit locis arenosis, praesertim fertili solo circa Cochim: quotannis floret fructumque proferit, atque a primo latationis anno ad decimum quintum frugifera esse solet.

Vires.

E tenerioribus foliis addito zingibere in aqua coctis gargarisma paratur faucium affectibus utile. E bacis in butyro fixis unguentum conficitur, quod fronti ac temporibus illitum phreneticis valde prodesse dicitur. Nuclei vero earundem assumpti lumbricos necant.

CAP.

CAP. V.

Baccifera Indica fructu oblongo, calyce incidente monopreno, officulo compresso. Kaka-Niara H. M. P. 5. T. 28. p. 55.

H. M.

Nitae species est sed humilior, quatuordecim circiter pedes alta, caudice tenui, albicante, cortice munito furvo, intus flavescente, necnon ramulis viridi-fuscis, in orbem diffusis, donata. Radix fibrata, nigricante, intus subrubesciente cortice cincta. Folia oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia: sapor subacido alstringens, odor nullus. Flores extremis furculis proveniunt, inodori, quinque oblongo-rotundis, acuminatis, rigidis, crassis, colorisque carnei foliis constantes, totidem staminibus albicantibus, flavo-rubescens apicibus ornatis medium occupantibus, inter quae stylus prodit viridi-albicans, ipsius fructus rudimentum. Floribus succedunt baccae oblongo-rotundae, calycique exiguae, viridi, in quinque lacinias secto inhaerent, virides primum, dein albescens, post rubescentes, tandem nigricantes ac niteres, carne intus subrubescens ac subdulci refoeta, officulo albicante plano-rotundo.

Provenit in Porca & Montan: semper vires: quotannis floret, fructumque fert, mensis viz. Aug. Locus.

Expressus de foliis succus, & cum lacteo nucis Indicæ succo exhibitus lumbricos necat; & cum Vires. muria potus eosdem expellit.

CAP. VI.

Peregu H. M. P. 2. F. 25. p. 41. Frutex baccifer Malabaricus, floribus pentapetalis, binis, una bacca nigra in calyce stelliformiter expansa.

H. M.

Tripetalis est altitudine, in arenosis nascens, radice fibrosa, flava seu rufa, saporis & odoris nullius. Stipites & furculi teretes, verum in summo quadrangulares, vetustiores cinerei, teneriores ex viridi spadicei & tomentosi. Folia petiolis rotundis, tenuiter pilosis seu tomentosis, bina conjugatim, & alterno ordine furculis adnascuntur, cordiformia, cuspidata, crassa pilosa lanugine obducta & veluti instar lenia, viridia, subtus dilutiora, sapore subamaro, descriptionem ductus nervorum vide. Flores bini una proveniunt in petiolis rigidis, oblique surrectis in furculorum superiori parte hinc inde supra ex origine parvorum ac se mutuo ordine decussantium foliorum, quae quidem cum majoribus forma conveniunt, at longe minora manent, & minora sunt quo apici furculi propiora. Sunt autem flores caudici, quinque petalis compositi, oblongo-angustis, ad unam magis partem fatis, quae in medio una venâ striata sunt, infidentem, pediculo albo [tubo seu collo] subflavo calyce amplo, laxo, quinque foliorum cuspidatorum, quae in medio anteriore nervulis striata sunt. Stamina 6 medio exeunt quatuor, tenuia, candida, longa, cum apicibus nigricantibus lunulatis incumbens: item stylus tenuis, candidus, in summitate viridis ac bifidus, è primordio fructus, quod ex calycis officulo se exierit, prodiens. Flores odoris sunt gravis male-olentis. Floribus delapsis succedunt baccae singulae, à calyce laxo primum in totum comprehensae, dein è calyce stelliformiter expansae, ac exteriora versus reflexo emicantes; suntque primum virides, deinde ex viridi-fusco caeruleolentes, post cum planè maturae nigrae ac niteres, cortice tenui, intus parum succulenta, ac comestae nonnihil adurunt. Semina quae fructus in totum replent, ac in singulis duo, tria, vel etiam unum continentur, una parte rotundiola sunt, altera plana, vel duobus planis lateribus constantia, in latere rotundo nervulis eminentibus cancellatim striata, ac colore cum sicca ex rubro nigricante.

Radix profusa est pro lenteria & intestinorum torminibus & dolore colico, in lacte acido vel Vires. etiam vino data. Eadem in pulverem redacta ad pustularum exiccationem confert. Foliorum succus eporus lumbricos in ventre enecat.

CAP. VII.

Baccifera Malab. racemosa, tripetala fructu oblongo tricoeco, calyce excepto. Tijerou-Poam H. M. part. 5. tab. 56.

H. M.

Arbustula humilis est, caudice tenui, albicante; cortice cincto nigricante, intus viridi, multique ramulis geniculatis donato. Radix flavescent, rufa cortice tecta, odoris ac saporis ingrati. Folia oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, lenia, superne atro-viridia & splendens, inferne subviridia ac lanuginosa, nervis aliquot è media costa albicante, & in averia parte extuberante in latera excurrentibus: Odor & sapor ingratus. Flores inodori, viridi-albicans racematum ad foliorum alas in furculis proveniunt, calycique viridi tripetali, inferius, è tribus viz. oblongo-rotundis, acuminatis expansisque foliolis constantes, medium occupante globulo viridi, è quo exurgit stylus tenuis oblongus, è viridi flavescent, capitulo rotundo. Floribus pari modo succedunt baccae oblongo-rotundae, tricoecae, virides, calycibus exceptae, tria

tria intus continentes *femina*, viridi-albicantia, amara, membranaceis pelliculis *sejuncta*, ita ut *sin-*
gula in *lingulis* latent *loculamentis*.

Locu. Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Repoly*: semper viret, floret & fructum fert.

Vires. E floribus, fructibus & cortice in oleo coctis linimentum paratur, quod capiti inunctum cephal-
giam sanare fertur. Folia recensia contusa & parti erysipelate laboranti imposita id tollere di-
cuntur.

CAP. VIII.

Frutex baccifer Malabarius fructu calyce excepto, sulcato tripyreno. Katou-Patsjoti H. M. P. 5. T. 7. P. 13.

H. M.

Arbuscula humilis est, caudice tenui, albicante, cortice obducto cinereo-rubefcente. *Radix* subalbicantia, rufo cortice cineta, grave-olens, unctuosu. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, crassa, superne colore atro-viridi splendens, inferne subviridia, mollia ac tomentosa; nervis albaeque est media costa in latera excurrentibus. *Flores* ad foliorum exortum racematim furculis inhaerent, tribus rubro-flavescens, subrotundis ac intus concavis foliis constantes: odor nullus. *Fructus* calycibus quinquepartitis excepti floribus pari modo succedunt, subrotundi, anteriis in acutum mucronem desinentes, tribus angulis sulcati, crasso viridique cortice recti: in medullis tria latent *femina*, oblongo-rotunda, triquetra, purpureo-nigricantia, membranaceis pelliculis *sejuncta*, ita ut singula in singulis latent cellulis.

Locu. & Tempus. Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Candenate*, semper viret, quotannis fructus fort, Septembri fci. & Octobri mensibus.
In re medica nullus ejus usus est.

CAP. IX.

Frutex baccifer Malab. fructu calyculato, tetracocco, umbellato. Tsjocatti H. M. P. 5. Tab. 48. P. 95.

H. M.

Arbuscula est humilis, duodecim circiter pedes alta, caudice tenui, multisque ramulis lignosis donato: Lignum albicans, rufescente cortice cinctum, matrice viridescens, molle. *Radix* albicans, amara, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, crassa, densa, glabra, splendens, superne atro-viridia, inferne subviridia; costa media cal-
la, est qua plures exigui nervuli ordinatim ad prominentes dentatula, oras exeunt: sapor amarus. *Folia* flavescentia, inodori, umbellatim extremis furculis proveniunt, calycique rubro-flavescens, in quin-
laciniis oblongo-rotundis secto inhaerent, quinque oblongo-rotundis ac stellæ in modum expansi-
foliis constantes, luteis alioque *staminibus* surrectis acuminatiff, medium occupantibus: inter quæ *ap-
stulsum* prodit planum albicans, quinquepartitum, è cuius vertice *stylus* exit tenuis, albicans, longus, acu-
pura *staminula* emittens. Floribus deciduis succedunt *Baccæ* tetracocce, aliquando pentacocce, subvi-
rides primum, at per maturitatem rubentes ac nitentes, calycique atro-rubenti inhaerent: sapor acido-
amarus. Intus continentur *femina* quaterna plurimum, albicantia, renalis figure, saporis amaro-dulcis.

Locu. Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Candenate*; semper viret, floret, fructumque profert.

Vires. E foliis cum fero lactis decoctio conficitur, quæ in Cardialgia valde commendatur. Ex iisdem cum floribus & fructibus in aqua communi coctis oris collutio fit ad erosas gingivas sanandas, den-
tesque vacillantes firmandos. Ex radice cum Cumini femine in lacte cocta potus conficitur, qui
potenter vomitum sedat. Eadem radix tanquam amuletum ventri appensa colicos dolores mitigare
perhibetur.

CAP. X.

Baccifera Indica fructu calyculato, subrotundo, cuspidato, quadripartito, tetrapyreno. Acara-Patsjoti H. M. P. 5. T. 8. p. 15.

H. M.

Humilis est arbuscula, *Katou-Patsjoti* æmula, *Folia* tamen minus lata, & in ambitu non cre-
nata. *Flores* candidissimi, suavescentes, ramulorum extremis numerosi proveniunt, atque
calyci viridi, in quatuor laciniis subrotundis secto, inhaerent, quatuor oblongo-rotundis
ac versus exteriora reflexis foliis constantes, *staminulorum* albicantium, carnes ac subrotundis *apicibus*
ornatorum congerie mediam floris cavitate & umbilicum occupante: inter quæ globulus prodit
oblongus, acuminatus, quadripartitus, quatuor seminum, in fructu dein succrescentium rudimentum.
Fructus subrotundi, cum cuspidate in vertice, quadripartiti, virides primum, dein atro-rubentes ac ni-
tentes,

ientes, è calyce florum occulto constantes, quatuor oblongo-rotunda, subviridia, ac distinctis suis
pelliculis inclusa *femina* continentes; sapor ingratus & sylvestris.

Provenit etiam locis montanis & petrosis in *Candenate*: semper viret, Septembri & Octobri men-
sibus fructus fert.

Ex ejus foliis in *Oryzæ* infuso coctis gargarisma paratur, quod aphthis potenter medetur.

Vires.

CAP. XI.

Baccifera Malab. fructu oblongo, tetracocco, calyculato. Niir Notzil Malabarensis H. M. Part. 5. Tab. 49.

H. M.

Arbuscula humilis est, seu potius frutex, sex circiter pedes altus, caudice tenui, albicante, cor-
tice cincto cinereo, intus viridi, furculisque rubro-purpureis ac nitentibus pluribus donato. *Radix* lignosa, fibrata, albicans, flavescens cortice recta, graveolens, amara. *Folia* sine
ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, crassa, glabra, lenia, nervis alioque è costa me-
dia albicante in latera excurrentibus: sapor acris, odor gravis. *Flores* petiolis longis, tenuibus, rubro-
purpureis, in ramulis & extremis furculis proveniunt, candidi, pentapetaloides, perianthio excepti
quinquepartito, viridi-purpureo, *staminibus* quinque tenuibus, longis, purpuræ-splendentibus, croceis
falcatis *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit tenuis, longus, purpurascens.
Floribus succedunt *Baccæ* oblongo-rotundæ, tetracocce, virides primum, dein purpuralescentes ac ni-
tentes, calycique profundo arcte inhaerent, carne intus succulenta ac subamara referta, intra quam
femina continentur quaterna, oblonga, triquetra, dura; nucleis albis, amaris.

Nascitur locis aquosis & fluminum ripis circa *Cochin*, *Pora* & *Paroe*.

Locu. & Tempus. Folia ficcata in pulverem redacta, ac quotidie exhibita cum Saccharo & *Oryzæ* infuso luem
Veneream sanare feruntur. Ex iisdem foliis coctis & pistis cum ovi vitello cataplasma paratur, quod
bubonibus inguinum Venereis impositum potenter eis prodesse statuit. E foliis & radicibus in
aqua coctis balneum fit, quod Phrenitidi, mania, aliisque cephalicis affectibus perquam utile cen-
sur. Ex radice in oleo cocta linimentum fit antiarthriticum.

CAP. XII.

Mail Anchi * H. M. Rhammus Malabarius fructu racemoso calyculato.

* P. 1. F. 46.
P. 73.

H. M.

Altitudo est trium hominum, ramis densis & opacis, latè sparsis: *radice* crassa & profundè
se demittente, fibras hinc inde exferente, cortice recta cinereo sub cuticula rubefcente,
albicante ligno. *Stipes* paulò minus hominis amplexum implet, cortice cum ramis cinereo,
ligno duro & albicante. *Folia* in furculis tenuibus, qui bini, terni, quaternive simul ramis,
crassioribus erumpunt, bina & bina, vel solitaria, brevissimis pediculis insident, suntque parva, ob-
longo-rotunda & angusta, cuspidata, ad petiolum stricta, texturâ tenui, superficie plana & glabra,
viore communi nonnihil nitenti, sapore subamaro, odore nullo. *Flores* in summis furculis, plures
racematim juncti, parvis, tenuibus, rubris petiolis insident, odoris haud injucundi, quatuor petalis
ex albicante subflavis, crispis, latiusculo intervallo à se invicem distantibus, quæ postea magis fla-
vescunt, compositi. *Stamina* in iis octo, albicantia, *apicibus* grandiusculis & subflavis dotata, quæ
bina & bina è foliorum intervallis emicant: in medio se prodit globulus dilute viridis & rotundus,
qui primordium est fructus cum stylo albicante in vertice. *Calyx* quatuor foliis cuspidatis & viri-
dibus constat. Floribus deciduis succedunt in racemis *baccæ* rotundæ cum speculo in vertice, &
calyce suo inferius arcte contentæ, *feminiibus* numerosis repleta, & carne inter *femina*, saporis ad-
stringentis, primum virides, post rubefcentes, tandem nigricantes. *Semina* sunt oblonga, cuspidata,
angusta, cum basi rotunda ad corticem sita, ac alia in parte superiore, alia in inferiore baccarum,
cum strictiori parte seu cuspidate interiora baccarum respicientia, primum subflava; matura fusca aut
nigricantia.

Flores fert semel tempore pluvioso: nascitur in arenosis.

Tempus & Locu. & Vires. Radicis decoctum conducit in podagra: Foliorum cum Saccharo in ictero; item folia simpliciter
in lacte pota: Eorundem succus expressus & in lacte vacce cum Saccharo epotus urinantibus ma-
teriam albam & purulentam prodest.

CAP. XIII.

Frutex baccifer Malabarius fructu calyculato, rotundo, rubro, polypyreno. 1. Schetti H. M. P. 22. F. 13. p. 17.

H. M.

Frutex est unius hominis altitudine, in arenosis nascens, & petrosis. *Radix* profundè in terram
se demittit, cortice exterius rufo-obscuro, intus est & stipitum & ramorum majorum cortex, in-
terius rubefcente, cum in illis albicet: Ramorum superiorum cortex exterius cinereus, intus
albescens, ac teneriorum castaneo-fusco-rubescens. *Folia* in ramis & furculis bina, cuspidibus ad se
invicem

invenit inflexis oblongo-rotunda sunt, ad petiolum oris rotundis, in summitate parum acuminata, crassifolia, texturæ densa, lenia, superne glabra, & obscuro virore valde-nitente, subtus dilutiora, sapore adstringenti & amaro. Tum costa folii media, tum nervi transversi in supina parte nonnihil eminent, hi autem recto & parallelo ducto crebri versus marginem folii excurrunt. *Flores* in summis ramulis umbellatim congesti, petalis quatuor (rarius quing.) oblongo-angustis constant, quæ antèrius & ad petiolum rectis oris stricta & velut cancelliformia sunt, coloris utrinque incarnati, interius autem magis intensi, ac postea ubi flaccescunt dilutioris ac flavescentis, infidèntque pediculo tenui longo ac surrecto, incarnato-lato, seu rubro Corallino, ac nitente calyci parvo quatuor calicidum minorum; odoris nullius. E medio flore *stylus* parvus emicat cum nodulo superne bifido rubro-obscuro & nitente, inferne globulo viridi in calyce qui rudimentum fructus est infidens, ac in officio pediculi, inter petalorum ungues quatuor lingule seu stamuncula parva rubra infita sunt, quæ inflexa velut quatuor uncinuli sunt, qui unguiculos foliorum in angulis intermediis arripiunt. *Fructus* sunt baccae calycibus suis arète infidentes: cortice glabro, per maturitatem formæ rotundioris, ac colore rubro-obscuro-fusco, dein rubro saturo ac nitente, suntque carne albicante ac parum humida.

In hisce baccis, quæ dulces ac in edulis sunt, duo, tria, quatuorve officula albicantia insunt, quæ se mutuo contingunt plana ac duxim laterum, in alia autem parte rotunda, ac nucamento offe minus duro constantes, pulpa intus viridi.

Flores & fructus fert toto anno.

Flores hujus fructus Gentiles Deo *Isora* in sacris offerunt.

Vires.

Radix trita & in aqua frigida-epota servit pro febre calida ac ardore manuum, & prodest expulsi sanguinem; cum aqua frigida in peruncione adhibita sedat dolores capitis; epota in lacte vaccæ ardoribus rennum restinguendis confert, ut & gonorrhææ; cum liquore *Suri* in peruncione corporis affecti variolis prodest; atque eodem modo usurpata cum lacte *Cogui Indici* servit pro pustulis, aliisque morbis cutaneis exsiccandis.

Ex cortice, foliis & floribus extrahitur succus, qui mixtus cum oleo *Sirgelim* intus sumitur ad minuendam plethoram.

2. Bem-Schetti H. M. P. 2. F. 14. p. 19.

Hujus folia quàm præcedentis longiora sunt, antèrius magis cuspidata, & ad petiolum nonnihil stricta, & minus crassa. *Flores* albicantes & subflavi, pede autem quo calyci infident nonnihil quoque rubescens, ac in eis est *stylus* superne bifurcatus, ex officio altè emicans, & *famina* quatuor tenia, longiuscula, apicibus flaviuiculis donata; *fructus* magis oblongi, ac colore primum viridi, deinde viridi-diluto & subflavo, carne intus succulenta & albicante, necnon officulis albicantibus. In reliquis cum præcedente convenit.

Fructus sunt in edulis, ac saporis subdulcis farinacei.

Flores hic frutex in anno rarius fert.

CAP. XIV.

Guaiacum Patavinum latifolium & angustifolium Ger. *Guajacana* J. B. *Arbor Guajacana* fœ *Guajacum Patavinum* Park. *Lotus Africana latifolia & angustifolia* C. B.

f. B.

Guaiacanz proceritas quanta arboris magnæ: in ramis folia alternatim posita Nuci [Juglandis] foliis singularibus aequalia, acuminata, atro virore splendens superius, subus magis albicantia, utrinque modice hirsuta, brevibus petiolis hærentia, sapore mixto, subaustero, leviter amaro, tandem & subdulci. *Flores* radiatis calycibus infidentes ramis apprimuntur, mari quidem majores, feminae non tantum minores sed etiam calyce illo destituti, quos nullus sequitur *fructus*, qui tamen maris florem sessilis excipit, magnitudine & colore Pruni sylvestris, sapore dulci suavi, in quo *femina* aliquot, Pomorum feminibus paulo majora, quædem cum illis coloris, tanta duritie ut vix dentibus atteri possint. Cortice vestitur hæc arbor tenui, rugoso, fusco. Materies ei spiris in orbem circumata, colore cinereo vel subcæruleo, in omnibus à Guaiaco valde diversa.

Parikinsonus *floribus* huic arbori attribuit tetrapetalos, ex purpura obscure rubentes, calyce paucior quadrifolio exceptos, qui & fructum etiam iam parte obducit adinstar Sebesten. Fructum innotundum cum parvo acumine in fastigio. Africane originis esse dicitur. Scribit tamen Gesnerius se audivisse nasci eam in montibus circa Veronam, & e ramis ejus aqua macerata rusticos Vilum parare. Quod non videtur verisimile, cum Guaiacana tenerior sit quam ut montium istorum frigus per hyemem toleret. Nos tamen tinere à Lericio ad Lucam in descensu montium non longe à Luca Etruriæ urbe arborem invenimus quam pro Guaiaco Patavino habuimus, ipsammet tamen fuisse non audemus fidenter afferere, quæ duntaxat similem. Qui per ea loca in Italia peregrinantur diligentius observare possunt.

Mathiolus iidem cum Loto viribus pollere tradit.

Vires.

CAP. XV.

Frutex Indicus baccifer fructu calyculato monoppyreno, Negundo dicta. 1. *Negundo mas & femina* Park. *Negundo arbor mas & femina* J. B. *Piperi similis fructus striatus* C. B. *Cara-nasi* H. M. *Negundo famina* Acolta.

* P. 2. F. 11.
p. 17

Frutex est sesquihominis plus minùs altitudine [Persicæ magnitudine Garciaz, Amygdalæ Acoltæ.] nascens in arenosis.

Radix fibrosa exterius fuscescens, intus albicans, cortice tenui & subamaro, diutius autem manlo subacri.

Folia in communi pediculo plerumque terna, bina sibi mutuo opposita, unum in extrema costa reliquis majus, oblongo-rotunda, antèrius cuspidata, margine æquali, texturæ crassitiei mediocri & mollia, superficie lenia, superne obscuro virore nitentia, subus pallidiora, sapore amaro & acri. [Acolta & Garciaz folia Sambuci simillima videntur procul intuenti, simili modo per ambitum serrata, in mare arbore *Acoltæ* superne virentia, inferne lanuginosa & hirsuta foliorum *Salviæ* modo] odore grato Lavendulæ æmulo [Acolta folia *Salviæ* odore & sapore referunt.]

Flores multi simul in pediculis communibus seu fuscis, è nodulis supra exortum foliorum binis & binis ordine decussato, egressis proveniunt brevibus pediculis hærentes; purpureo-cærulei, eodem quo folia odore sed magis vegeto, quinque petalis difformibus è collo Campaniformi, quorum unum fuscum est & latius, interius concavum & pilosum, ut & collum floris quod ad ejus folii partem est interius est pilosum, quatuor reliqua petala in latum ferme expansa, & magis inter se similia sunt, nisi quod quæ folio surrecto proxima sunt, parum latiora & rotundiora, duo reliqua anteriora veras contrahitoria.

Stamina quatuor tenuia, surrecta, purpureo-cærulea, cum nigricantibus & arcuatis apicibus; interq; ea *stylus* tenuis, purpureo-cæruleus, versus folium cæruleum cum cuspidè bifido inflexus, qui ex rudimento fructus, quod inter calycem est, originem sumit.

Calyx, qui floris collum inferius arcte arripit, quinque brevibus, viridi-dilutis, cuspidatis foliis constat, ac costulis tenuibus in longum striatus est.

Fructus sunt bacce rotundæ, parum oblongæ, ejusdem cum floribus odoris, maximam partem à calyce comprehensæ, quatenus calyce teguntur colore viridi diluto, parte superiori quæ eminent, primum rubescentes & nitentes, dein cum siccis instar atramenti nigricantes. In medio est oblongo-rotundum officulum, durum, carne viridi & dura, quæ etiam ex maturitate fructus minùs mollescit, involutum, continens nucleum albicantem, qui sapore est nullo.

Oleum ex radice per destillationem extractum clarum est subviridescens, saporis dulcis, acris & penetrantis, odoris grati.

Aded frequens est (inquit Acolta) hujus arboris usus ad medendum in his regionibus [Malabar, &c.] ut nisi Deus recisos ramos multiplici scutura renatis faceret, jamdiu fuissent consumptæ arbores, aut certe maximi pretii nunc essent. Sed quo magis præciduntur rami eò felicius renascuntur, & perpetua fronde virent.

Rami teneriores, folia, flores, fructus contusa aut in aqua decocta, vel in oleo fricta aut elixa utiliter imponuntur omnibus doloribus ex quacunque causa provenientibus; præsertim verò in articulo doloribus ex frigida causa natis, atque in tumoribus & contusionibus mirabiles præbent affectus. Non desunt qui supra vulnera admoverint, unaque nocte dolorem sustulisse materiamque digestisse affirmant.

Ulcusor etiam vetustis folia trita imponuntur felici successu, quandoquidem eorum materiam digerunt eaque emundant, & ad cicatricem perducunt. Et sane in vulneribus, apostematibus & contusionibus adeo utilem experiuntur, ut chirurgorum operam minimè requirant. Mulieres horum foliorum decocto omni tempore universum corpus lavant, tantaque invasit persuasio apud illas, Negundo flores, folia & fructus utilis esse ad juvandam conceptionem, ut eum qui contrarium persuadere conetur lapidibus sint obruturæ. Masticata folia oris halitum emendant. Hactenus Garciaz & Acolta.

2. Bem-nosi H. M. *Negundo mas Garcia & Acolta*.

H. M.

Hujus folia in petiolis terna & passim quina proveniunt, suntque oblongo-angustiora, in cuspidem angustam contracta, ad petiolum rotundiora & latissima, in anteriori parte magis minùsve tenuiter crenata, colore viridi minùs fusco, superne clariore; quod in extrema costa est folium maximum est, bina illi proxima majora pediculis paulo minoribus pollice, costæ mediæ hærentia: duo reliqua valde parva sunt & petiolo communi infidentia. In reliquis cum præcedente convenit.

Folia serrata Sambuci æmula hanc speciem Negundo marem Garciaz & Acolta esse indicant.

SECTIO II.

De Arboribus bacciferis fructu nudo monopyreno.

CAP. I.

Olea sylvestris folio molli incano C. B. Oleaster Cappadociens Park. Zizyphus Cappadocica, quibusdam Olea Bohemica J. B. Zizypha Cappadocica Ger.

J. B.

Arbor est iuxta magnitudinis [Salicis magnitudine *Dal.*] radicibus multis, crassis, hinc illic diffusis & loci plurimum occupantibus, per summam terram vagis, stolonibus multis minteribus, qui nisi avellantur matrem emanciant, avulsi verò & depacti vivunt & arborefcunt; ramis patulis. Cortex albicat, in stipite valde rugulosus & crassus, in ramis tenuior; [Larvis *J. B.*] & molli quadam lanugine pubescens. Folia mollia, longius à Zizyphi foliis recedunt, sagittis propiora [imo Oleæ sativæ familia,] aliis alternatim, aliis nullo ordine per ramos nascuntia, fuscunciam circiter longa, unciam fere lata & angustiora, tota albicantia, potissimum parte inferiore, brevique & molli lanugine prædita, modicè obtusa, brevi pediculo hærentia: E quorum alis flosculi emicant, argenteo pallore rententes, in sex cuspides dissecti, odorati, vel ut Clusius ait, gravem non tamen injucundum odorem spargentes & caput ferientes. Baccæ sublongæ, exiguis Ovis aut Zizyphi similes, albae, fungosæ, & dulci carne five pulpâ, [apice in summitate aculei simili *Matth.*] saporis aciduli, ossio intus nucleo, canaliculato. Rami interdum spinosius sunt. Matres flavicat, non admodum firma.

Locus.

In Syria nascitur, inque Ethiopia & monte Libano, notante Rauwolfio. Sponte etiam provenire in Bohemia sylvis auctor est Matthiolus: In sepibus cum Rhamno & Vitice juxta urbem Guadix in Regno Granatensi *Clus.* Floret ætatis initio, fructus Autumnum maturificat.

Non dubito (inquit Dalechamp, apud *J. B.*) quin ex hujus floribus præstantissimi odoris aqua destillari possit, oleumque parari odoris eximii & fragrantis.

In icone hujus arboris apud *J. B.* Bauhinum velut corolla seu umbilicus multorum culpidum summo fructui appingitur, unde suspensor hunc summo fructui innasci: corolla enim videtur esse calyx residuus. Verum Matthiolus non umbilicum seu corollam, sed apicem in summitate aculei similem esse scribit; ut dubius sim de situ floris in hac arbore, adeoque de ipsius loco in nostra methodo.

CAP. II.

A. 1. Arbutus Ger. Park. Arbutus, Comarus Theophrasti J. B. Arb. folio serrato C. B. The Strawberry-tree.

J. B.

* Ut in moneta Arbo, testante Bellonio.

Arbutus, quamvis * locis nonnullis in justam arborem adolescit, plurimum tamen frutex est, contortis stolonibus scabro cortice interctis, in quibus perpetui vroris folia, Laurinis similia & paria fere, crassa, virentia, per extremum tantillum purpurascencia, circumquaque eleganter crenata. Flores tanquam ex amento racematim penduli, pulchri, fimiles fere floribus Lili convallium, concavi, albi, odoris jucundi. Hos excipiunt fructus Fragis similes, sed multo majores, exactè rotundi, acerosi, ante maturitatem lutei, maturi autem rubentes, sapore valde grato & dulci præditi. Semen (ut ait Clusius) Milio non multo majus, inque fructus medicullio contentum, nihilominus tenui obductum membrana.

Hujus fructus Plinio Unedo dicitur ex argumento unum tantum edendi. At verò Galenus Unedonem fructum Arbuti non esse, sed Epimelidis arboris scribit. Hinc in diversâ abeunt Botanici, alii Plinio adversantur, alii cum defendunt. Nostra sententia Unedo Arbuti fructus est non Epimelidis; Suspecta siquidem nobis cum *Jo. Bauhino* videtur Galeni sententia, quem scimus in Italia fuisse peregrinum, ideoque Plinio, qui Italus fuit, citius falli potuisse. Si autoritatem spectes utrinque fere par pondus. At profectò non placet (inquit *J. B.*) Galenus Epimelidi Unedonis facultates & vires tribuens. Nam si Epimelis fit Mespilus (ut plerique doctis persuasum scimus) quis dicat ejus fructum noxam afferre capiti ac stomacho esse molestum, quem plerique medici stomacho familiariter dicunt. At forte Galenus de fructu non dum fructu locutus est, quo tempore vere Unedo dici possit; nam ne unus quidem ejusmodi fructus absque difficultate & strangulationis periculo tunc temporis edi potest. Arbuti autem fructus plurimi sine noxa vorantur à nonnullis.

Locus.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensis sylvis & dumetis passim & copiosè provenit: quin & in Hibernia quoque occidentali parte reperitur spontanea. Scribit Bellonius in montibus Aque tanpere præcis celebrato vallibus vicinis Arbutos (qui ut plurimum aliis locis fructuant) in vasta magnitudinis arbores evadere. Variat autem fructus magnitudine & sapore.

Vires & Cus.

Arbuti fructus, Memacylon Græcis dictus, ventriculo incommodus est, & capitis dolorem inducit, uti tradunt Veteres Dioscorides, Plinius, Galenus. Mihi sanè (inquit *J. Bauhinus*) quoties comedi dolorem causâvit ventriculi hi fructus. At Clusius se multos semel sine ulla noxa edisse ait, & revera sapore sunt non usque adeo grato ac Fraga, dulci tamen, cum proprio & peculiari quadam gustu

gustu acerbo, quem vix exprimas, ut rectè *J. Bauhinus*. Patavii in foro venales vidimus; & à rectoris fortune hominibus non minus in Italia quam Hispania appeuntur.

Amatus ex Arbuti foliis & floribus aquam vitreis organis elici tradit, eamque servari tanquam sacratissimam adversus pestem & venena antidotum. Matthiolus pulverem ossis de corde Cervi eci admiscet. Eam verò aquam statim ipso morbi initio propinandam aiunt. Fructu delectantur Turci & Merula. Ex ligno etiam carbonem optimi sunt.

Scribit Plinius hoc solum Pomum simile fructui terræ gigni. Verum non adeo similis est hic fructus frago cum Fragum femina habeat in superficie pulpæ, hic autem in ejus medicullio: & aliæ arbores fructus edunt Herbarum fructibus similes; v.g. Morus.

2. Adrachne Park. Adrachne Theophrasti J. B. Arbutus folio non serrato C. B.

Bell.

Frequens provenit in Creta, montibus Leucis & alibi inter saxa, fructibus potius quam arboris modo: perpetua fronde viret, foliaque habet Laurinis adeo similia, ut solo odore dignoscantur: nam Adrachnes folium odore caret. Caudicis & ramorum omnium cortex adeo levis, rubens & splendens est, ut Corallii rami esse videantur: ætate rumpitur cortex, sed medium quandam inter pallidum & cineraceum colorem acquirit. Florem & fructum bis ut Arbutus profert, & hunc quidem adeo similem, ut alterum ab altero nullo modo dignoscere queas. Differt tamen arbor hac ab Arbutu: quoniam tantum provenit in montibus, neque folium serratum habet, neque corticem caudicis aculeum. Ligni materies durissima est, fragilis tamen, quæ flecti non potest.

Rusticis igni fruendo servit, & ad verticilla commendata, mulierum fufis appendenda. Theophrastus recenset hanc arborem inter eas quæ detracta cortice non intereunt, & perpetua fronde virent, hyemæque in cacumine folia retinent, quod ita se habere à me observatum est. Vocatur hac arbor in Creta, & tota fere Græcia *Adrachne*. Hac Bellus.

Hanc arborem Bellonius multis locis in sua peregrinatione observavit; scribitque iter facienti Halapo Antiochiam in tumulis nascentem sibi conspexisse, cujus ramos suo fructu onustos quilibet eorum qui comitabantur absterulerat, ut in itinere ederet, maturus enim erat, elegantique suo colore singulos ad edendum invitabant: Racematim autem cohærebant, magnitudine & colore fructus Rubi Idæi, mollisque ut Arbuti fructus.

Quin arbor hac à Bello descripta sit *Adrachne* Theophrasti nemini historiam ejus apud Theophrastum legenti dubium esse potest: altissimatur etiam nomen Græcum hodiernum *Adrachne*. *Adrachne* monente Plinio ab *Adrachne* differt, cum hac herba sit, *Portulaca* Latinis dicta, illa arbor.

Arbuti autem vox vel primitiva est, vel incertæ originis. Nam ab *Ἀρβύδ* fieri non placet, cum *Ἀρβύδ* Juniperus sit non Arbutus.

Hanc Arborem *D. Wheelerus* observavit in Achaia præpè Montem Pentelicum non procul ab *A. Locis* thenis; fructusque vidit Smyrna.

CAP. III.

1. Terebinthus Ger. J. B. vulgaris C. B. angustiore folio vulgarior Park. The Turpentine-tree.

J. B.

Arbor est Terebinthus, sed quæ, Clusio teste, magna ex parte fruticax, ramis longis, raris, cinereo cortice tectis, nec ea quidem, quantum animadverterimus, frondis suæ per hyemem tenax. Primus fere est florum verno tempore apparatus, quos è ramulorum tuberculis copiosos in longo racemo producit, menis flamineis fibris purpurascens contextos. Hinc se explant in alam folia, quamquam non semper aequali situ, Laurinis similia, sed magis obtusa; [Pistachis, & ejusdem odoris *Clus.*] conjugatim ut in Sorbo nascencia, subrubentia, quæ crebris obliquis nervulis percurrunt. Fructus delapios flores excipiunt, parvi ex rotundo oblongi, rubentes, Carpopollamo Offic. pane similes, resinoso lentore viscidum, nucleum continentes [ex cæruleis virentes, tactu pingues & resinosi, manūsque dum colliguntur inficentes.]

Fert etiam vindemiarum tempore concavos quosdam folliculos fere vesiculosos, foliis & ramulis inherentes, quales fere in Ulmi foliis nascuntur, sed pallido aut purpurascens colore: interdum etiam extremis ramis oblonga & cartilaginea cornicula [rubentia, quatuor, quinque, aut sex digitos longa, aut etiam longiora *J. B.*] variâ formâ excrecentia, concava, quæ (ut etiam folliculi) aperta lentorem quandam continere deprehenduntur, cui permixta cinerea & fuliginosa excrementa, atque exigua animalcula alata. Horum Corniculorum meminerunt omnes fere qui de hac arbore scripserunt: nihil autem aliud sunt quam excrecentiæ quædam ab insectis folia & succulos componentibus, & ibidem ova sua deponentibus, excitata, ut interseriant matricem seu uterorum loco in fovendis & excludendis, feribique editis alendis & protegendis, mirâ naturæ providentiâ.

Adversariorum auctores, Theophrastum (ut puto) secuti, Terebinthum sempervirentem & perpetuis foliis esse scribunt. Verum Bellonius, Rauwolfius, Cæsalpino, Clusio, testibus *distans* & *distans*, folio deciduo esse affirmantibus omnino ab eoque hesitatione credendum.

Terebinthus libenter provenit locis siccis, lapidosi & soli expositis, ut testatur Matthiolus. Autore *Locus*, Dioscoride in Judea, Syria, Cyprio, Africa & Cycladibus insulis. Clusius in plurimis Lusitanie, Hispanie & Gallie Narbonensis locis, sponte nasci tradit ubi interdum in arborem adolescit, sed maxima ex parte fruticax. Addere potuisset & Italiam, ubi nos eam observavimus. At nusquam, quod tamen Clusius, commemoratis locis refina è Terebintho elicitur; Lobelio tamen Terebinthi arbores

Locum.

In Italia, Sicilia & Narbonensis Gallia saxofolis collibus, ora praesertim maritima, Lentiscum copiosissimum observavimus: nec minus frequens, teste Clusio, nascitur in Lusitania, Batica, regno Valentino, & toto illo tractu ad mare Mediterraneum obverso: ubi nunquam (quod equidem viderim) iusta arboris staturam & magnitudinem assequitur; forte quia ab hominibus caesa aut junctis depasta & coercita non permittitur adolere. Nam quando non cadit sed negligitur (ut perisque locis ad Anam flumen observavit Clusius) in arborem iusta magnitudinis excrevit.

In sola insula Chio, Bellonio auctore, refinam fundit Mastichen dictam. Alii in Italia quoque Mastichen praebere, sed non copiosam tradunt, ut v. g. Matthiolus, (qui tamen sibi contrarius in Hist. Germ. dicit, in sola insula Chio Lentiscum Mastichen fundere) Caelsius & Lacuna. Nos cum in Italia & Gallia Narbonensi peregrinaremur nusquam Mastichen fundentem vidimus hanc arborem, neque quis fide dignus nobis unquam retulit se vidisse. Idem dicit J. Bauhinus. Argumentum tamen ab Autoritate negatum nihil concludit, ut loquuntur. Neq. enim sequitur non dari in Italia arbores Mastichen fundentes quia ego aut mille forte alii non viderimus, & plus valet unus testimonium se vidisse affirmantis ad probandam affirmativam, quam vel mille negantium, ad negativam stabiliendam.

Verum nonnullis Terebinthus refinam fundens ab Italica specie distincta videtur. Qui in Chio aliquandiu haerunt Clusio retulerunt Lentifici arbusculas ab iis quae in Italia nascuntur nonnulli differre. Et Camer. Sunt, inquit, qui velint Italiam Lentiscum a Chia in eo tantum differre, quod fruticosa sit illa, hac vero arboreceta, etiam sine cultu. Audivi ex quibusdam & Chio oriunde arbores, quae Mastichen ferunt longe procioreis pulchriorisque sylvetribus esse, quae tamen eodem loco nasci solent. J. B. verum Bellonio potius, curioso observatori & veraci, fidendum, qui Lentiscos qui in Provincia & Italia proveniunt, similes dicit nascitibus in Chio; Mastichen tamen non fundere.

Tempus.

Floret Lentiscus magna ex parte Aprili vel Martio. Fructus Octobri & Novembri primum maturescit. Ter autem fructum ferre tradunt, forte quod tribus distinctis temporibus eundem perficiat. Cicer. ex Arato.

*Jam vero semper viridis, semperque gravata
Lentiscus, triplici solita est grandescere fetu:
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.*

Vires.

Ciceronem nonnulli inscitiae accusant quod per Lentiscum transtulerit, cum vox $\chi\iota\omicron$ apud Theophrastum & antiquiores Graecos Lentiscum significet. Ciceronem quomodo defendat J. Bauhinus, aut potius Cherlerus, apud ipsum vide.

Lentiscus, auctore Dioscoride, omnibus flos partibus, germinibus & foliis, fructu, ramorum & radicis cortice adstrictiora est. Exprimitur & succus e cortice, radice aut foliis in aqua decoctis, aut etiam e foliis viridibus tritis, qui valet ad sanguinis rejections, alvi profluvium & dysenteriam in populo, itemque contra sanguinis ex utero eruptiones, atque tum ipsius uteri, tum sedis procedentia. In summa denique Acaciae & hypocistidis vice eo uti licet: nomas arcet, urinas ciet, dentes mobilis collatione firmat atque stabili. Eadem fere habent Plinius & Galenus.

Porro dentiscalpia e Lentisco parata tum priscis, tum hoc seculo, magnatibus & delicatioribus praesertim, in usu quotidiano habetur.

Cherlerus sibi alitque studiosis saltus & colles aridos Narbonae peragravit in os folia non modo suavit perfrabant, sed etiam sitim arcebant & fauces humidas tuebantur.

Oleum Lentiscinum similiter atque Laurinum e maturo fructu confectum, ac prius inspissatum, scabiem jumentorum canumque sanat: Pessis, acopis & ad Lepras tollendas accommodatis medicamentis apte & utiliter admiscetur & sudores quoque cohibet. Gal. in defluvio capillorum Lentiscinum oleum valde commendat, habere namque adstrictionem, sponteque natura tale existere quale est ipsum Ladanum. Quare neq. expertum se, neq. mente concipere posse illum praestantius pharmacum ad defluos capillos quam quod ex Ladano & Lentiscino oleo permixtum consistat. Oleum hoc ad gingivarum inflammationem summoque commendat Aetius, si moderatè calidum ore continetur. Ab Hispanis oleum fructuum Lentisci in maximo habetur usu.

Itali lignum Lentiscinum in diarrhoeis laudant, & decoctum exinde paratum. Transfundat nempe ex hoc Mastiche: unde in ejus locum decoctum Mastiches seu stomachicum nobile in diarrhoeis usurpari potest; quod etiam quorundam medicorum fuit secretum. Etymol. praex.

Lentifici varietas habetur in hort. Lugd. Bat. foliis minoribus & pallidioribus.

J. B.

De Refina Lentiscina Mastiche dicta.

Hujus grumi, quales ad nos importati in Officinis habentur Oryzae granum aequant, longè etiam interdum majores, candidi, pellucidi, fragiles, qui statim sub dente dissiliunt, mox tamen fratura omnis denovo coit continuata masticatione, lentescit, mollitè ceree [sine adhaesionis ad dentes metui] quam rursus exiit simul ac aeren lentit. Prunis injecta flammam concipit, promptus tamen fumat quam flammescit, contra ac Thus, guttas, affatim destillat, id quod Thuri negatum, odorèq. non ingratum spirat. Sapor leviter adstringens cum calore modico.

Olim adulterabatur Thure & refina strobilina, sed odore fraus deprehenditur, ab sapore gummi dente lentescit. Scimus (inquit J. B.) inter Mastiches glebas non raro reperiri glebas gummi Tragacanthi & Arabici.

Praefertur pellucida, cerea Tyrrhenica candore similis, densior vel plena, arida, friabilis, odorata: viridis minus probatur.

Galenus lib. 2. ad Glauconem Aegyptiacam Mastichen commendat: hoc autem tempore (sicut in sola Chio reperiri; ubi Lentifici arbores tali diligentia & cura excoluntur, ut non minores in eam

rem sumptus fiant quam apud nos in vinetorum cultura; nec immerito cum potiores incolarum hujus insulae opes in Mastiche consistant. Nisi enim diligenti cura cohererent exiguij gummi proventum darent.

Mastiches proventus in Chio insula tantus est, ut singulis annis Turcico imperatori pro 4000 aut 5000 ducatorum pendunt, in deductionem ejus summae quam illi tributi nomine dare debent, i. e. 12000 ducatorum singulas centenas libras 105 ducatis aestimant. Quicquid ejus superest sibi reservant. Mercatores Galli Mastiches pretium idem perpetuo esse considerantes, existimant atq. etiam referunt incolas collecta ejus certa quantitate reliquum abicere. Sed falluntur. Nam, ut diximus, magnae impensae in Lentifici fructibus colendis & curandis faciendae. Quia vero Turcico Imperatori singulis annis pro quatuor aut plurimum millium ducatorum aestimatione pendunt, ejus pretium vel augere vel imminuere non licet. Bellonius Observe.

D. Thevenot Peregrinat. part. 1. p. 95. mira nobis de Lentificis in Chio cultis narrat, nimirum totas eas esse Vitium instar, & humi provoli, seu per terram repere. Reptantes haec arbores mensibus Augusto & Septembri compungunt, eq. foraminibus in cortice factis Mastiche exsudet, & in terram defluit, ubi in frustula plana indurefcit; Hac indigena colligit, & in cribro ad id comparato [a ranging Siebe] agitant ut pulvis separetur, qui operatorum faciei adeo pertinaciter adheret, ut absq. oleo elui nequeat. Vigniti duo in insula pagi sunt quorum agri Lentifici confiti, ut numerus arborum per omnes simul cultarum fit circiter 100000. pro quibus annuatim Turcarum Imperatori pendunt 400 Mastiches cistas, quae simul efficiunt 27000 Ogus singulis cistis nonaginta ogis attribuit. Ogus autem unica 400 drachmas continet.

Vindemize (si ita loqui liceat) tempore omnes insulae autem vigili cura custodiunt & observant, ne quis Mastichen suffratus effugere possit. Quicunq. autem deprehensus fuerit istius criminis reus ad tremes illico ablegatur.

Matthiolus etiam Mastichen ex arboribus desulentem in terra circumspavita concrefcere scribit. Multantur autem inquit, sceta manu qui Lentiscum Mastichen fundentem in proprio vel alieno agro exciderint.

Mastiche pota sanguinis rejectioni & veteri tussi utiliter adhibetur. Stomacho quoque est utilis, namq. movet: additur etiam in dentificia & faciei illitus: quippe quae nitorem cui conciliet. Quin & pilos oculorum fluentes glutinat & cohibet. Commanducata oris halitum commendat, gingivaeque contrahit.

Oleum unguentumve à Veteribus e Mastiche Chia confici solitum est. Modus preparandi duplex extat alter simplex, alter compositus. Prior Mastiches 3ij. in olei Sesamini sextario coquantur in vase duplici, alter, Mastiches 3ij. Vini boni albi 3iv. alii viij. Ol. ros. 1b. in vase duplici coquantur ad vini consumptionem. Cerebrum, nervos, juncturas, ventriculum, hepar corroborat, tumores duos lenit, dolores sedat. Posterius hodie fere tantum est in usu, quod praestantius est priore J. B.

Ad omnem ventriculi dolorem (ut refert Matthiolus) vomitum & nauseam magni faciunt hoc remedium Alfarabius & Matthaeus de Gradi. R. vitellum ovi n. j. Mellis de spumati coch. ij. Mastiches gr. xv. Contrita & commissa indantur refta magni ovi Anserini si haberi possit, & in calidis cineribus affentur. Ad dolores ventriculi topicum.

In pulverem redigitur Mastiche inspergendum linteum aut alutae, post calefacta imposita ventriculo vomitum & dolorem compescit. Vel R. panem tostum, fere subtilissimè, cui admisce Mastiches 3ij. Sacculo immixta & calefacta ventriculo imponantur. Contra omne alvi profluvium, praecipue vero hypercatharsin. Cingitur arctissimè, mox prunis injecto pulvere ex aequalibus partibus Mastiches & Thuris suffutium ano excipito, exemplo fitit. Egregium & probatum ad inveteratum coxendicis dolorem. R. Myrrhae & Mastiches ana part. aequales contrita coquantur in oleo Chamemelino. Eo calido inungatur locus dolens. Emplastrum ad arthritidem à frigida causa. R. Mastich. Cymini, Puleg. Salv. Bacc. Lauri ana partes aequales. Subacta cum melle calide applicentur. Hec e J. B.

Coquitur 3ß Mastiches in aquae 1b. iij. vel iv. & datur pro potu ordinario in Diarrhoea. Schroed.

Extensa super alutam Mastiches frequens usus est in defluxionibus ad dentes, temporibus applicata. Cum enim in vasis cutaneis fere eat materia, ipsa quidem intercipitur, vasa autem clauduntur. In istem malis frequentatur suffumigium, praecipue si non succedat affixio, & argumentum prebeat de via intrinseca. Casp. Hoffman.

Ceterum Chineses tam viri quam foeminae & pueri Mastichen fere semper in ore habent, ad roborandos dentes & gingivas, necnon ad halitum oris emendandum Panibus etiam & biscoctis immiscere & incoquere solent, ad eos gustui delicatioris reddendos.

Summa Mastiche in omnibus affectibus in quibus adstrictioe opus est, praeter alios medicamentis commendatur.

C A P. V.

Pavate Park. Acoftra. Pavetta seu Malleamabe H. M. P. 5. T. 10. p. 19. Pavate arbor foliis Mali Aures J. B. lib. 15. cap. 4. Arbor Malabarensum fructu Lentifici C. B.

H. M.

Arbuscula humilis est, seu potius Frutex, trium circiter pedum, [octo aut novem Acoftra] altitudine, caudice tenui, albicante, cortice cinereo cinereo, ramulisq. viridibus, in orbem diffusis ornato, [Acoftra non admodum ramoso].

Radix fibrata, albicans, saporis amari, odoris aromatici [Acoftra alba & insipida cum nonnulla tamen amaritudine, odoris propemodum expers.]

SISTIT;

Folia

Folia geminata parallelo ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, mollia, viridia, superne splendentia, inferne nequaquam, media costa è viridi albicante, odore gravi, sapore acido vinolo. [Acoftæ folia rara, Mali aurea foliis minoribus similia, excepta appendice quæ carent.]

Florès in umbellas expansi extremis ramulis proveniunt, odori, quatuor candidis, acuminatis, ac stellæ in modum expansis foliolis constantes: folia hæc totidem intercedunt *staminula* alba similiter expansa, medium occupante tenui longo candidoq. *style*. [Acoftæ floris odor Perichlymæ forum amulus.]

Floribus succedunt *Baccæ* rotundæ, glabro, viridi-fusco ac nitente cortice testæ, carnæq. intus aquæ, viridi saporisq. subacidi refertæ; intra quam nucleus continetur rotundus, dura cartilagineosq. pellicula cinctus.

Locus. Crescit multis Regni Malabarici locis, præsertim in *Warapoli*: semper virescit, quotannis florēt, ac maturos exhibet fructus.

Vires & Ufus. Ex arboris radice cultorum capulæ conficiuntur. Folis stercoreantur agri. Adhæc ex foliis in Palmæ oleo fixis linimentum fit ad tollendam impetiginem & variolas exiccandas: Ex ipsidem in aqua communi coctis fomentum paratur ad hæmorrhoidum dolores placandos.

Radix cum zinzibere & croco in pulverem redacta, & cum Oryzæ infuso exhibita, hydropem faciat, ferocitates superfluas per vias urinarias potenter educendo.

Acofta ad duo præcipue hunc fructum commendat.

1. Adversus alvi profluvia, in quibus tamen fistendis multis aliis medicamentis imbecillior est.
2. Ad omnis generis Erysipelata curanda, præsertim è mera bile orta. Truncum aut radicem tritum Oryzæ decocto macerant, & aliquot horas quiescere sinunt ut aescat hac aqua, Erysipelas deinde ea inungunt, bibendamq. propinant sufficiente quantitate bis in die purgato prius ventriculo; eandem aquam præbent iis qui jecoris inflammatione laborant & febrium ardoribus: eadem addito fuscis foliorum Tamarindi momento vulnerum labia circumquaq. inungi solent ad inflammationem prohibendam.

CAP. VI.

Lentiscum Peruana C.B. *Lentici Peruana similis* Molle dicta Park. *Molle* J.B. *Molle seu Mollis* Clusii & *Labellii* Ger. *Aroeira* Marce. *Aroeira* sive *Lentiscum* Pilon.

J. B.

Molle arbor est procera & patula, foliis Lenticii, longioribus multo, angustioribus, acuminatis, lævibus, obliquis venulis à nervo per longum decurrente exporrectis, conjunguntur ad costam latissimam compressam alligatis, per ambitum aequalibus tantillum nunquam per extremum serratis. [Folia in tenella incisa sunt, in adulta nec dissecta, nec crenata, ut in Sorbo aucuparia adolescente & adulta observatur.] *Florès* peculiari ramulo furculo hærent numerosissimi perpusilli, stellati, viginti pares, [Marcegravius *Aroeira* foliis tribuit ex albo luteos, quingue foliolis acuminatis constantes] quæ *baccæ* excipiunt. Asparagi baccis ferè pares acilimes, pingues, rugosum officulum nucleatum continentes, sapore & odore baccarum Juniperi ac cum amaro aliquo. Folia trita Fœniculi odorem reddunt *Clus.*

Arbor vulnerata resina fundit fragrantissimam instar Lenticii. Resinam hanc seu gummi describit J. Bauhinus, additque magnam habere similitudinem cum eo quod in Officinis prolat nomine *Gummi Elemi*, nisi quod paulo videtur candidior.

Lobelius Mollem arborem veri Balsami speciem esse vult, verum erroneè. Odoratum illum latecem *peruensis* melius dixisset Balsami similem liquorem, quam Mollem arborem veri Balsami speciem.

Locus. Abundanter nascitur in convallibus & locis planis Peruæ regionis, ut referunt omnes qui Occidentalium Indiarum descriptionem dederunt. *Baccæ* maturæ sunt mensis Julii.

Vires. Corticis decocto crurum dolores & infestationes summa cum utilitate foveuntur.

Ex ramulis sunt dentalipia utilissima.

Ex fructu cum aqua decocto pro coctura modo fit aut vinum seu potio admodum bona, aut acetum, aut mel.

Foliorum decoctum doloribus ex frigida causa ortis auxiliatur.

Gummi lacte dissolutum oculorum caliginem abstergere dicitur. Corvinus Romanus ejus siß egregie alvum cire propriâ experientiâ J. Bauhino testatur.

Pulverem corticis vulneribus inspersum ea mundare & sanare scribit Monardes. Dentes eodem fricati stabiuntur & gingivæ abcedentes sanantur.

Folia contrita insignem & nobilissimum odorem emittunt: in eorum decocto intincti panni, & calidi vulneribus, aut pulvere corticis illius insperso impoliti curationem eorum accelerant & humorum eò defluxum prohibent.

Granum maturum habet in superficie parum admodum carnis suavis & palato grata, reliquum amaricat egregie. Conficiunt ex is potione conficando blandè inter manus in aqua calida donec dulcor omnis defricetur, cavendum enim ab amaro quod potum corrumpit. Percolant hanc aquam servant, aliquot dies donec faeces subsident: potus est limpidus, gratissimus atq. adeo salubris, præsertim illis qui affectibus renum aut vesicæ laborant, maxime si potio Mayzæ adiciatur. Aqua eodem plenius cocta evehitur in optimum mel, & Soli exposta, additis nescio quibus rebus vertitur in optimum acetum.

Tempore paroxysmi febrecitanti, Empiricorum more, exhibent cum successe oculos seu gemmas arboris ex aqua nocturno rori expositos. *Pisa.*

CAP.

CAP. VII.

De Visco.

Viscum seu Viscus ab Æolico *κίεω* pro *κίεω*, quod idem significat. Latini *Foles* sequuntur. Unde est quod non tantum asperum spiritum in V convertitur; quo modo ab *Esomys* est Vesper sed & lenem, ut in *Ono* vinum, *Ima* vomo, *Ima* vitulus, *Ida* video, *Ida* ver, *Ida* vicus, *Ida* vena, *Ida* vis, aliisque quæ apud Caninium legi possunt.

Viscus est planta parasitica, seu Frutex arboribus aut fruticibus aliis incalescens, baccifera, monopyrenos.

A. 1. *Viscum* Ger. *vulgare* Park. *baccis albis* C.B. *Viscus Quercus & aliarum arborum* J.B. *Aspistore* and *Aspistel*. *Aurea Virgilii ramus* Æneid. 6. nonnullis existimatur.

J. B.

Multis stolonibus fruticat, cortice testus coloris herbacei, ac interdum flavescentis, minimi digiti ferè crassitudine, nonnunquam crassior, quos intercipiunt genicula, è quibus rami frequentes inferuntur, nodosi & ipsi, similemque sibi sobolem procreantes ramulorum. *Folia* bina opposita, Portulacæ foliorum formâ, oblonga, per extremum rotunda ferè, coloris herbidi, crassa, nervis rectis Plantaginis pentaneuræ modo secundum longitudinem donata, saporis subdulcis & subacris. *Florès* cum ad genicula, tum extremis ramis hærent parvi, lutei, quadripartiti, qui in *baccas* abeunt confertim coæcervatas, uvæ crispæ suppare, [imò multo minores] eodemque modo striatas, albicantes, pelliculo, lento ac tenaci liquore plenas, odore quodam grato, vinolo; sapore jucundo, quibus immersa sunt grana, non tamen nigra, ut vult J. Bauhinus, sed potius argentea, singulis singula, lata, compressa, cordis effigie.

Viscum multis arboribus innascitur. Vidimus in Acere minore & Fraxino in vivario ferarum *Locus* (Parcum vocant) J. D. *Francisci Willughby* Middletoni in agro Warwicensi, in Corylo, prope Brantiam in Essexia, in Tilia, Ulmo, Salice, in Sorbo Aucuparia, & Rhamno cathartico. Malis & Pyris necnon Oxyacanthæ frequenter, aliis arboribus rarius innascitur. Apud nos rarissime invenitur in Quercu. At Quercus latifolia, teste Clusio, per multas Pannoniæ sylvas Visci feracissima est. Et Belonius inter montem Athon & urbem Ceres & Tricala nullam esse Quercum scribit, in qua non proveniat viscum, omnino diversum ab eo quod nascitur in Pyris, Pomis & aliis arboribus, at non indicat in quo differentia consistat. Multas alias arborum species enumerat J. Bauhinus in quibus viscum nasci à se & aliis observatum.

Viscum Amygdalæ innasci (inquit Tho. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obs. 67.) nemo hætenus opinor animadvertit; id tamen frequens est in Provincia Gallicana, præcipue ad urbem Cisteronem, & in montanis, ubi ad vias publicas in Buxis & Amygdalis Viscum alce progerminat & copiosè. At J. Bauhinus in Amygdalo semel observasse se scribit.

Theophrastus & Plinius Hypheæ & Stelin à Visco specie distingui statuere videntur: Verum errè. Si enim res distinctæ sunt, cur à tot seculis, à tot potè Theophrastum auctoribus, non ab aliquo declarata? mirum tandiu curiosos Botanicorum oculos latuisse & diligentissimam scrutinia elusisse. At neque distinctionem illam Visci probamus quæ desumitur à differentia arborum quibus innascitur, ut specie distincti sint qui arboribus specie differentibus accrescunt. Quodque Theophrastus prodidit perpetuam frondem agere in arboribus *aspidioides* nascentem, adnatum verò arboribus quæ amittunt folia, in iis quoque, sentire dispendium, experientia repugnat, siquidem quod Pyro, Pomo, Amygdalæ, aliisque multis quæ folio deciduo sunt, innascitur, perpetua fronde virescit, nec unquam folia amittit. Matthiolus Quercui, Robori & Castanæ innascenti appetente hyeme omnia folia decidere affirmat, penes quem fides esto. Nobis certe in nulla hætenus arbore observatis foliis omnino ulla anni parte viduis. Quinetiam distinctio Visci pro baccarum numero in simplex & polyloccon nobis minus aridet. Nam & nos cum J. Bauhino in eadem arbore aliquando binis vel ternis, aliquando pluribus baccis racematim coaggestis Viscum observavimus.

An hujus fruticis semen (perfectum cum fit & maturum) sui generis plantam aliquando producat necne controvertitur. Affirmativam partem tuentur Aristoteles, Plinius, & universi Antiquorum ceteri; Viscum nempe ex ipsius baccarum semine, per alvos turdorum, Palumborum cætera rûmque id genus avium, postquam acinorum pulpam concoxere, reddito nasci. Hæc est natura (inquit Plinius) ut nisi maturatum in ventre avium non proveniat. His se opponunt, & pro negativa depugnant Jul. Scaliger eumque secutus J. Bauhinus & plerique recentiores multis argumentis, quorum tamen nonnullis facile responderetur. Difficilior est responsio ad argumentum quod desumitur à situ Visci in ramis. Quomodo enim semen Visci consistere potuit in ramis tenuibus, erectis in quibus aves vix possunt consistere, iisque ventis agitatis, & crebris imbris compluris? quomodo in prona seu terram spectante ramorum parte? Cui tamen non sine aliqua probabilitate specie responderi potest, excrementa avium visco pasturam de ejus natura participare, & proinde semina in delibuta ramis agglutinare posse adeo firmior, ut non facile ventorum impetu aliave tempestatum vi deiciantur. Nos sanè non libenter, spontaneam aut æquivocam generationem admittimus: cûmque, ut rectè Theophrastus, omne semen fit propter generationem, absurdum nobis videtur, nec verisimile naturam semen aliquod perfectum magnâ etiam copâ creasse tota specie ad generationem inutile & insecundum.

Viscum Veris initio florēt: Baccæ tamen per totam hyemem in frutice durant. In quacunque Tempore autem arbore nascitur noxam ei affert, ut etiam intermere possit teste Theophrasto.

Viscum

Vires &
Ufus.

Viscum ad aucupia ex hujus fruticis baccis tum olim tum etiam nunc diurnis aliquibus in locis parabatur. Baccas in aqua decoquant donec disfrumpantur, postea contundunt & tandiu lavant in aqua quousque furfuracea excrementa eximant. Paratur optimum ex Castaneæ Visco. Quod apud nos in usu est Viscum e cortice Agnifolii fit. In Damasco e Myxis sive Sebesten paratur, quod Venetias inde transehitur.

Viscum seu glutin ad aucupia paratum multi apud Veteres in medicina usus erat. Vim habet emolliendi & discutiendi tumores, parotides & abscessus resinae parique ceræ admixtum: Epiphydas quoque in splenio sanat. [Strumas ficit, comitalibus medetur. *Plin.*] reliqua vide apud Dioscoridem, Plinium & Galenum.

Ligni visci præcip. ac specific. in Epilepsia. Præscribitur etiam contra Apoplexiam & Vertiginem, tum intus eorum, tum verò collo appendum: Quibus in morbis multum præstare tum veterum tum recentiorum medicorum unanimis est sententia. Scimus quosdam (inquit J. B.) Visci ligno in vino macerato non inutiliter usos contra Vertiginem. Pulvis Visci (maximè Quercini) non Epilepsie tantum medetur sed & mensis movet. Arcanum etiam est contra Pleuritidem semel atque iterum & tertio in aqua Cardui & Papav. exhibitus. *D. Bowle.*

J. Bauhinus contum & apav. convenientibus maceratum adversus vermes intestinorum, in pueris aliquos suavi suo usos scribit.

Visci Oxycantho immixtus pulvis vino albo aut Hispanico infusus, & duabus ante paroxysmum horis exhibitus, dosi subinde repetita si opus fuerit, febrem quartanam non raro fugat & pericula sanat.

Commanducata fruticis frondes & depasta à jumentis & vaccis à rusticis nostris ad secundas remorantes ejciendas utiles censentur.

Quòd Viscus Quercinus præ aliis in honore & pretio sit, Druidum superstitioni tribuendum autum, qui Visco & arbore in qua nascebatur, (si modò ea Quercus fuerit) nihil habuere sacratis. *Plin. lib. 16. cap. 44.* Aiunt & Druidas folios fuisse per adolescentes suos viscum suum anni principio mittere, quo visco clamarent omnes Annum esse novum: atque hinc manasse quòd juvenes hodieque anni principio offitiam discurrentes, ripenque carmine poscentes appellant *it aguilens* quasi *A qui l'an neuf*, i. e. Ad Viscum annus novus. *Voss. Etymolog.* Fecunditatem eo potò dari cuius, animali sterili arbitrabantur Druidæ, contrariè venena omnia esse remedium. *Plin.* apud quem plura vide.

Est Viscum Corylinum in Epilepsia & aliis capitis affectibus longè efficax Quercino: Sed non nascitur in Corylo nisi post centesimum annum ex opinione Henrici ab Heers. *Joh. Helf. Jucken* in Chym. experimental. curiosa. p. 618. *Urticæ uaris perinde esse putò.*

2. Viscum baccis rubris C. B.

Clusius non procul Hispani in Hispania Viscum copiosè in oleis nascens observabat. Habuit verò id baccas non albas, quales in aliis arboribus nata, sed ex rubro purpurascens. Bellonius quoque Observat. cap. 83. simile viscum in oleis Hierosolymitano agro crescere scribit.

An hoc à vulgari baccis albis specie differat nobis non constat.

3. Viscum Indicum Ger. J. B. Park. latifolium senis circulis utrinque insculptis C. B.

Ex Indicis plagis accepimus, (inquit Lob.) hanc nuspian nisi in ramis & truncis arborum enasci solitam, ritu Visci, quod quia multum adumbrat, *Indicum Viscum* vocavimus. Sessilis, sed transversim excurrente est radice cespite, gramineis genicellis, & Polypodii quadantenus sed albicantibus: *Culmis* item ex pallido virentibus, à medio summo tenus crassioribus, fungosis, striatis, sesquipede longis; in quibus *folia* semper virentia, Visci effigie, sed duplo majora, fungosiora, & secundum nervum medium folium intercurrentem circulis utrinque senis, non parum admirationis novientibus, veluti calpro insculpta.

Plantis Capillaribus potius affinis videtur quam Visco, tum ex radicibus, tum ex circulis foliis insculptis.

4. Viscum Indicum aliud J. B. Viscum Peruvianum Ger. Park. Visci modo arboribus Indicis adhaesens C. B.

Ad Lob.

Eidem cælo & natalibus ramorum arborum Indicarum debemus hanc; cæspite latiore sessilis caudicibus incumbit, fibrillis Cepaceis radicata, ac proximè surgunt folia invicem convoluta, tunicea, inferius ferè palmum lata, numerosa, quadantenus Alocs aut Scyllæ, & superne in ligulis prætenues mucronatas densientia, purpureo, striatum, concavum, alis donatum scapum Hastulæ Regiæ aut Alocs, duorum aut trium cubitorum ambitia, quæ multis glutinosis siliquis spicantur, Avene fusi, magnitudine verò & sericeo tomento candido Apocynum & Asclepiadem representant, & semine, sed Conyzeæ exili; gustu salso, ingrato, nitroso, fortè quia in aura marina adolevit, ut Alocs illic in fabuletis.

Planta est Graminifolia, à Visco diversissima.

5. Viscum Oxycedri J. B. Clus.

In Hispania (inquit Clus.) in Oxycedri ramis mense Octobri observabam plantulam digiti longitudine, ramolam, geniculatam, viridem, interdum flavescens, ramulis Myricæ recenter enatis, sive *Salicorniæ* nonnullis dictæ, sed paulò minoribus, constantem, quorum extremis interdum veluti fructus

fructus inhaeret Musci qui in arboribus aut faxis nascitur fructui perfimilis. Acido autem & perquam adstringenti gustu tota plantula hac est, Oxycedro velut Viscum in aliis arboribus innascens.

6. Sedum arborescens Bontii. Frutex parasiticus baccifer Sempervivi æmulus flore odoratissimo.

Bont.

Arboris Mangiferis & Quercis cuidam speciei, quam Indi *Kiari* vocant, Visci instar, accrescit. Folia est oblonga Perficaria, sed crassioribus longè & succulentioribus, qualia sunt Sempervivi majoris. Radices edit mirabiles, teretes, ex quibus fibras demittit, quæ vel lapidem, vel arborem apprehendunt, & sine limo vel terra sic affixa crescant magnitudine glandium, formâ & figurâ tali quale est manubrium haste vel lanceæ quibus Persæ & Turcæ equites etiamnum utuntur. *Florem* qualem est manubrium flori similem, sed album, & tam aromatici odoris, Citri æmuli, ut me in vita nil quicquam odoratus percepisse sciam. Unde etiam apud Malaios nil ad cerebri & nervo-
rum præternaturales affectus aequè conducere fertur. Hinc quoque in spasmo & cholera conservæ ex floribus & foliis hujus planta singulare est remedium. Comperi quoque egregios ejus effectus in dysenteria: habent enim folia qualitatem altringentem, & saporem planè talem qualis est in Ace-
tola patria, sed palato longè gratiorem. Flores quoque conditi non minus cordiales sunt quam Buglosse aut Boraginis. Fructus medium digiti longi, sapore mucilaginoso & fatuo, & per medium transversim diffecti semen ostendunt paulo majus quam Mili, idem mucilaginosum, quòd deca-
scitum situm est, ut ferè arcem representet, quatuor suis vallis & propugnaculis exornatum. Conducere dicitur ad venenata vulnera, unde & ad ictus venenatorum animalium utilem esse conjicere licet.

C A P. VIII.

De Phyllyrea.

Phillyream Dioscoridis multi cum Philyra Theophrasti confundunt: alii & rectius (ut existimo) eas distinguunt, *Macaleb* autem Arabum Phillyream esse Dioscoridis J. Bauhinus probat. An verò *Mabaleb* seu Phillyrea ea ipsa arbor sit quæ hoc nomine nunc vulgo innotebit non ita manifestum est. Rauwolfius scribit se vidisse Halepi apud aromatarios parva semina alba, *Macaleb*, quæ duro cortice continentur, longiuscula, acuminata, obducta tenui tunica, Pistrachiorum modo, quibus utuntur ad odoratum saponem. Et Monachi qui in Mesuim commentati sunt scribunt *Mabaleb* esse arbutum in Syria nostrissimum, spinosum, foliis Olivæ similibus: ferè grana quasi racematim in ramis, ut Lentiscus; paulo crassiora tamen, è quibus Syri oleum exprimunt valde odoratum, ex quo conficiunt saponem, olfactu suaves alique plura. *Hæc omnia quomodo convenire possint Phillyræ vulgaris non video.*

1. Phillyrea angustifolia J. B. Ger. Lob. angustifolia prima C. B. Park. i. e. 4. Clusii. item angustifolia secunda eorundem, i. e. 5. Clusii. *Narrow-leaved Asch. privet.*

Clus. 7. B.

Humanam altitudinem æquat aut etiam superat, ramos tamen minores & frequentiores habet quam Phillyrea latifolia serrata aut levis, nigriore cortice tectos [cortice cinereo, materie alba] folia ex adverso respondentia, Oleastris, angustiora, viridiora, amaritudinis non expertia. Flores ad foliorum exortum multi utrinque, ramulos coronant, Oleæ similes, ex herbaceo albi: quibus succedunt baccæ, Myrtinarum magnitudine, rotundæ per maturitatem nigre [cæruleæ vel potius violaceæ] brevissimis pedicellis racematim ramulis adhaerentes, dulces cum aliquo amaro: in quarum unaquaque officulum parvum, durum.

In Etruria copiosè provenit, necnon circa Monspelium, in locis *Garrigues* dictis. Magnitudine *Locui*, insigniter variat, unde Phillyream quartam & quintam *Clus.* specie à se mutuo distinctas non arbitramur. *D. Magnol* etiam suspicatur Phillyr. quintam *Clus.* nihil aliud esse quam varietatem quartæ.

2. Phillyrea latifolium folio C. B. latiore folio Ger. latifolia, folia ferè non serrata Park. folio Ligustri C. B.

Clus.

Minor est ut plurimum Phillyrea folia Ilicis, duorum tamen hominum altitudinem æquantem se vidisse scribit Clus. Ejus rami (inquit) exalido cortice teguntur, aliquantulum rugoso. *Folia* habet ea quæ folio est Alaterni aut Ilicis angustiora, nullis crenis serrata, ejusdem ut in præcedente coloris, adstringenti gustus. Flores Oleæ similes, pusillos, ex herbaceo candicantes, confertim inter foliorum exortus nascentes: fructum deinde rotundum, superiori similem.

Desertis Bræticæ locis nascitur, imò circa Monspelium frequens est. Rectè Lugdunensis in Gram-
muntio luco, ac in ejus tractus laxo flosqueo rupibus crescere notat.

Hoc genus foliorum figurâ, colore, magnitudine mirè ludit, unde Phillyream arborem Lobe-
ho 7. B. i. e. latifolium laevem C. B. ab his non distinguo: quanquam in eam magnitudinem ex-
crescere non observaverim.

3. Phillyrea

Vires.

Mezerii vis est ignea, acerrima, exulcerans & mordens; commandacatum fauces & celophagum adurit, uti multumque vexante impressione, Lobelio & experientia testibus. Febres accendit, cordis precipitandum parium vires exolvit, validissime bilem biliosaque serofitates purgans. Corripitur macerando hor. 24. in aceto (ut Elleborus ac Elusa) succo mali Punici aut Cydonii, Porullae, mucilaginis sem. Pyllyi. Alii corrigit infundendo in vino & iterum exsiccando: Alii triplanam macerationem in aceto requirunt, singulis diebus novum affundendo, & tandem aqua bene eluendo. Verum Folia, cortex, baccae quomodocumq; preparatae & correctae ob malignitatem rarissime in usum veniunt, nec nisi in tutorum medicamentorum inopia & casu aliquo desperato exhibenda sunt, idque magna cautione.

2. *Chamaelea Sabaudica folio utrinque incano, flore alba.*

Daphne alpina

Ad pedalem & sesquipedalem altitudinem affurgit, virgis in plures ramulos tortuosos & ad genicula leve divaricationes reflexos divisus & subdivisus. Lignum ejus supra modum fragile est, cortex cinereus, Folia Mezerei Germanici, sed multo minora acuminata, utrinque hirsuta, glauca summos ramulos occupant: in quorum etiam extremis Flores existunt quatuor aut quinque aut plures simul conferti, pediculis nullis, nullo calyce excepti, est tubo longiusculo in quatuor foliola acuminata, alba expansi, staminula crocea intus continentes. Floribus succedunt baccae longiusculae, quorum rudimenta tantum vidimus; nam planta Mali initio cum eam invenimus in flore tantum erat.

Locus.

In sylvis ad latera montis Saleva prope Genavam. Folia sicca degustata etiam post vicennium, fervorem & acrimoniam manifestam probebant.

3. *Thymelaea Ger. Park. foliis Lini C. B. Monspeliaca J. B.*

Clus.

Daphne gnidium

Frutex est pollicaris interdum castratissimus, cubitalis vero altitudinis aut amplior, & in multis virgas divivis, cubitales, tenues, pulchras, rectas, quae sepius perpetuo virentia folia, Lini fere, sed majora, latiora, non obtrusa cupide ut Chamaelea, neq; adeo fragilia, sed mucronata, lenta, & gummosum quiddam si dentibus atterantur praebentia. Flores fert in extremis virgis copiosos, tetrapetalos, Oleae fere similes, candidos, racematim fere propendentes; deinde fructum baccharum Myrti interdum magnitudine, paulo longiorum, initio viridem, postea Coralli modo rubrum, carne succi plena Ceraurum instat; sub quo laetum unicum semen, nigra fragilique pellicula obductum, & ferendi saporis medullam obvolvens. Radix lignosa est & dura, in tenellis pilulis Raphani modo efformata, crasso cortice recta, sed quemadmodum tota planta lento & admodum tenaci.

Locus.

In Italia & Gallia Narbonensi agris depressioribus inter alios frutices passim provenit. Clusius per totam Hispaniam locis alperis nasci tradit.

Hujus fructum coccum seu Granum Cnidium Antiquorum Botanici peritiores existimant. Officinis Mezerei Germanici baccae pro cocco Gnidi habentur. Cocco Gnidiae vis ardens & fuscis adurens: unde miramur Perides & aviculas Thymelaeae baccis avidissime vesci. Alii grana non sunt baccae integre rubrae (quae forte esculenta sunt) sed semina quae baccis celantur. Rustici Hispaniarum singulis annis prope infinitas aviculas hoc semine curvatis virgis & quibusdam lineis dispositis venantur, testibus Amato & Clusio.

Caendum monet Camer. ne quis radice vescatur, quia paucis horis perimit.

4. *Thymelaea foliis Polygalae glabris C. B. Sanamunda glabra J. B. Sanamunda Monspeliaca glabra Park.*

J. B.

Daphne Thymelaea

Lentis & obliqueis foliis est ramis, cortice tectis flavescente, in fila Mezerei Germanici in morem ductili, per quos agminatim descendunt folia crebra, Myrtis similis, unciali plus minus longe, vix semuncialis lata, in acumen definita, glabra: est quorum finis per intergum fere ramum flores oblongi, parvi, ex luteo herbacei, quatuor folioli decussatis constantes. Succedit granum rotundum, singulare.

Locus.

Vires.

In maritimo tractu Narbonensi prope Agdes oppidum collegit J. Bauhinus. Mycono autore vis purgandi ei vehemens, & quam in Chamaelea valentior: nam 3 ꝑ. pondere potenterissimum alvum movet ac aquas evacuat, non sine torminibus & magno cruciatu.

5. *Thymelaea foliis candicantibus, Serici instar molliibus C. B. Tarten raire Gallo-provinciae Loh. Ger. Massiliensium Park. Massilien. Sanamunda 1. Clusii J. B.*

J. B.

Daphne tarten-raire

Frutex est cubitalis, valde ramulosus, radice nitens aetate, crassa, quem cortex tegit mirè obliqueis & lentus, in minima stamina non sine floccis quos lanam dicas carptam, ductilis, quali etiam cortice vestiuntur rami, sed superstrato denso tomento albedo, & quasi argenteo. Folia Myrti Tarentinae magnitudine, nisi quod per extremum sint paulo latiora, in acumen tamen obtusus definita undique lanuginosa & tactu mollia, albidula vel argentea, lucida; inter quae flores exeunt, Oleae similes, Clusii oblongi, in quatuor foliola per extremum divisi, colore luteo. Fructus [quemadmodum ex relatu accepit Clus.] Thymelaeae fere, sed nigricante colore.

Idem Clusius folia carnosa esse dicit, aliquantulum hirsuta, gummosa, si mordeantur amara initio, deinde acia & adurentia; ramos cortice exteriori nigrescente, obdici, alio interiore lento; quae nota bene conveniunt plantae a nobis observatae in rupibus maritimis non longe à Salerno in Italia; unde non mirum Lobellum separare Tarten raire Gallo-provinciae à Sanamunda 1. Clusii.

Circa Massiliam, locis ad mare deversis, praefertim, collem Mont rond vocatum, liguallidum, aridum, glareosum plurimum fruticat. Frequens quoque, est (inquit Clusius) regnis Granatensis & Valentini, in apricis & Sole illustratis locis. Verno tempore, hoc est, Martio & Aprili fleret; Aetate semine perficit.

Locus
Tempus.

Folia sunt adurentia, uti dictum: ob purgandi facultatem rusticis Hispanis magno in usu. Sed ef. Vires. frenis & exuperans ejus purgandi vis, (inquit Lob.) non raro dysenterias fluxuales immoderatas accersit: ideoque non nisi robustis & cum cautione exhibenda.

6. *Thymelaea foliis Kali lanuginosis salsis C. B. Sanamunda 2. Clusii J. B.*

Clus.

Cubitalis altitudinis frutex est, ramis lentis, flexibilibus, carnosus & denso cortice intectis, qui sub lata exteriori cute per totam plantam, praefertim circa radicem, Lini aut Cannabis modo in fila duci potest. Superiores ramulculi densiorum, confertorum, lanuginosorum, & velut tomento quodam obstruuntur foliorum comam pariunt, superiores minorum & mucronatorum, salsi nonnihil gustus, sed deinde acris & calidi. Exornatur haec coma flavescens foliolorum, Oleae similium, numerosa foliole. Radix crassa & lignosa superiori similis est. Fructum hujus observare non potuit, Drachmae florentem inveniebatur petroso & salebri loco, maritimis Batice, inter Calpen & Estepona, montibusque Granatae proximis.

Drachmae pondere cum decocto Cicerum sumpta misericie purgat per inferiora. Circa Calpen, Vires & ubi vulgo Burchalaga appellatur, nullus illius usus praeterquam ad exalaciandos fornaces.

7. *Thymelaea tomentosa foliis Sedi minoris C. B. Sanamunda tertia Clusii Ger. Park. Sesamoides parvum Dalechampii Sanamunda 3. Clusii J. B. Cneorum Calap.*

Passerina hirsuta

Nos fruticem hunc in insula parva ad promontorium Siciliae Pachynum dictum sic breviter descripsimus. Folia est Illecebrae: caulibus & ramulis incanis, ut & lupina foliolorum parte: Flos parvus, luteus quadrifolius, fere totius monopetalos in quatuor lacinias sectus: Folia in crucis formam disposita.

Clusius fide describit, Superiores duos magnitudine excedit, candidioribus & multo lentioribus virgibus. [Recte J. B. Ramos farctim densa, candida, cineracea lanugo obvolvitur, quae in majoribus virgibus parior,] quarum cortex supra modum lentus est & frangi contumax: extremi ramuli frequentes, & fere omnino tomentosi, procumbentem comam habent, & frequentibus folioli obfati sunt, carnosius, parvis, Illecebrae valde similibus, urentis etiam facultatis. Flores superioribus similis, interdum herbacei funt, aliquando pallentes. Sed neque istius fructum Clusio observare licuit.

Florum cum superioribus: invenitur autem totum illud tractu maritimo, Meridiei objecto, qui ab Her. Locus. calio fredo ad Pyrenaeos usque, excurrit.

Caealpini fructum Thymelaeae similem, semine nigro huic fructi, si modò ipsius Cneorum sit (ut putamus) attribuit.

Viribus cum praecedentibus convenit,

8. *Thymelaea Aethiopica Passerina foliis Breyn. Cent. 1. cap. 6.*

Passerina filiformis

Hujus Fruticis ramus doctantalis à Promontorio bonae Spei ad D. Beverningh allatus tenuis erat, in ramulos duos alios ductus, quorum singuli rursus in virgulas tres aut quatuor rectas dividebantur. Lignum hujus niveum, cortice obductum rubicundum, qui in candidissimum lanuginem fericeam, corticis instar Sanamunda Clusii, discerpi potest; aequè ac folia, vis semuncialis, angusta, crassiuscula atq; acuminata, Passerinae quodammodo amula, gustu initio paulisper adstringente; sed aliquantulum mansa mucilaginem abunde redditentia. His folioli ad extremitatem usque dense & undique, spissate sunt virgulae, ubi tandem circinato congestae, acuminibus fuis sursum tendentibus illas concludunt, & ex centro suo furculas duos aut tres perbreves tenuissimè emittunt; quorum singuli pariter superiore parte minutioribus quibusdam folioli coronati. E foliorum medio folioli tres aut quatuor, pallidi, in lacinias quatuor per extremum dissecti, Thymelaeae similes emergunt, in ima parte velut albam, tomentosum calyculum ostendentes.

9. *Thymelaea affinis facie externa C. B. Cneorum Matth. suffrutex J. B. forte etiam Thymelaea minor Cordi ejusdem. Thymelaea minor sive Cneorum Matthioli Park.*

Daphne Cneorum

Suffrutex est elegans, cui multi rami, graciles, flexibiles, lenti, furculosi, ab ima protinus tellure emergentes & humi diffusi. Folia nullo ordine disposita ramulos ambiunt, viridia, cutanea, Thymelaeae vere proxima, ingrati primum, deinde amari saporis, nullà aut perexigua (quantum quidem gustanteprehendere licuit) acrimonia praedita. Flores in lumnis furculis sex, septem, aut plures, conferti, tetrapetali, ex rubro purpureiscentibus, Centaurii minoris florum penè amuli, ingrati etiam & amari saporis, aspectus tamen pulcherrimi, atq; odorati, caput si duntis naribus admoveantur tentantes. Iis succedit fructus exiguis, Thymelaeae fructui haud dissimilis, non ruber quidem, sed candidus, oblongiusculus, semen continens cinerea membranà tectum, rotundum, Thymelaeae grano par. Radix longa, minimi digiti ut plurimum crassitudine, interdum nigricans, majore vero ex parte flavescens, lenta, superna parte nonnunquam gracilior, unde rami flexibiles & humi dispersi emergunt, & subinde secundum alarum cava satis crassas fibras flavescens agunt.

J. Bauhino folia circa virgultorum fastigia conferta, virentia, Thymelaeae multo breviora, obtusiora, glabra, quae notè optime conveniunt.

Provenit in multis montibus Viennae Austriae vicinis tantà abundantia, ut rusticae mulieres dum floris abundat montibus ejus manipulos in forum venales afferant exornandorum tricliniorum gratia; alibi etiam in Pannonia sylvis, & ficioribus pratis prope Francfortum ad Moenum. Aprili plerumq; Tempus. fructus Juncio maturifcit. Floret interdum ter in anno.

Floribus candidis variantem conspexit Clusius inter Ericas prope Francfortum loco dicto.

A Cneoro Matthioli J. Bauhinus diversam facit Thymelaeam minorem Cordi: C. Bauhinus alique hanc illius synonymam faciunt. Nos in descriptione Cordi nihil fere invenimus quod non conveniat

T e t t e

Cneoro,

Cneoro, nisi quod Radicem gustu ad aliquot horas fauces & palatum Coccognidii instar exalliciente & scarificante esse scribat. Nos circa Bashlam & alibi in Germania fruticulum observavimus, quem pro Thymelea minore Cordi habuimus, verum radicem non degustavimus. Mirum tamen videtur saporem radicis & foliorum tantum distare.

10. *Chamaelaea incana* & *lanuginosa* J.B. *Alpina incana* Park. *Alpina folio subtus incano* C.B.

Clus.

Recto stione fruticat, ramōsū, habet admodum flexibiles, tenaci cortice & qui difficilē distampi potest obductos: *folia* admodum conferta, carnosa, Daphnoidis foliorum formam imitantia, multo tamen minora, & incana langine, infernē præsertim, pubescentia: *flores* simul congestos, tetrapetalos, dilutissime purpurascētes, & lanuginosis colorisq; argentei calyculis prodeunt. *Fructum* non tricoecum sed unicum, oblongiusculum, tenui, miniatā membrāā tectum, succulenta carne, & fervidum nucleum in se continente præditum.

In hortis Belgicus cultam vidit Clusius, bisq; interdum in eodem anno florentem. Frigoris impatiens: *Floris* Viennæ, Austriæ, aliquoties ejus semen terræ credidit, & natas plantulas diligenter summāq; curā conservare voluit, sed subsequens hyems semper corrupt.

Italiam originem suam debet.

C A P. XII.

A. *Viburnum* Park. vulgo C.B. *Lantana sive Viburnum* Ger. *Lantana vulgus*, aliis *Viburnum* J.B. *The plantain-tree*, *The Waparting-tree*, Ger.

J. B.

Hic frutex arboreus est, grandis quandoq; licet in amplitudinem magis diffundatur quam in altum assurgat, lignoq; constat fungoso & medulloso. *Eradice* summo caespite vagante ramos digitali crassitudine, emittit bicubitales etiāq; longiores, cortice ruffo farinaceo pulvisculo consperso, materie pauca ac viridi, medullā amplissimā ac albā. *Folia* ad Alnum vel potius ad Sorbum Alpinam accedentia, opposita, lata, sublonga, crassiuscula, in ambitu crenata, hirsuta, & pulvisculo albo, maxime inferna parte, quæ ob id etiam magis candicat, gustu adstringente. *Flores* in umbella, odore florum Sambuci, candidi, caduci, quinque petalis, exteriorum modicè reflexis, constantes singuli, in quorum medio stamina quina surriguntur, longa, albicantia. Quos excipiunt superficines *baccæ*, primum virides, deinde rubræ, per maturitatem nigre, compressæ, dulces & viscosæ, sapore tamen nostro palato minus gratae; quamvis è ruscis multi is videntur, quos ut citius maturecant: supra paleas aut fenum reponere alterno stratu solent: *Semen* inus continent latum, compressum & striatum, offeo cortice tectum.

In sepibus non infrequens est, solo maxime inculto & argilloso. *Æstate* florent, citius aut ferius pro tempestate cæli, temperie & conditione soli. Magna ex parte citius rubescunt Julio, Augusti fine demum & Septembris maturescunt, ut testatur J.B.

Locu.

Viret.

Tum folia tum *baccæ* fiant & adstringunt, unde ad tonsillarum & gutturis inflammationes, columellæ precidentiam, dentes vacillantes, alvi fluxiones commendantur. *Folia* in lixivo decocta capillos denigrant, & eosdem fluentes sistunt. Paratur & radicum corticibus sub terra maceratis, & subinde decoctis ac diu ruscisculum ad aucupia haud inutile. *Matth. Dod.* Venitur cum J.B. ne Matthiolus multa tribuerit Viburno quæ sunt Rhois, cum easdem aliquando putaret, Ruellium secutus.

Ex fuscis paratur optima aqua ad oculos. *Camer.*

Rura nostra (inquit Ruellius) *Vurnum* appellant, fluxu ferè invictam, & ob id fascibus ligandis utuntur; prout & alibi fere passim ubi provenit; unde periores Botanici eam *Spiræam* Theophrasti esse existimant.

Ceterum *Viburnum* à viendo seu ligando dictum est: Viburnum enim non est aliquis particularis fruticis nomen apud Antiquos: à Recentioribus huic arbori ut proprium tribuitur, quia rami ejus sunt læni unde & *Lantana* dicitur.

C A P. XIII.

De Rhoë.

1. *Rhus sive Sumach* J.B. *Rhus folio Ulmi* C.B. *Coriaria* Dod. Ger. *obsonium* Lob. Clus. *Sumach sive Rhus obsonium & coriaria* Park. *Common Sumach*.

J. B.

Rhus arbuscula est, altitudinem hominis superans, parvulis ramis, subhirsuto cortice, potissimum circa fastigia vestitis; & quibus folia alternatim exeunt alata, Sorbi, quinq; aut sex conjugationibus, ex intervallo longiusculo dispositis conflata, costæ tenui hirsute herentia; singularia folia oblonga, acuminata, hirsuta, serrata. Ramulorum fastigia inter folia *flora* sustinent racematim congestos, Sambucinis similes (Cæspino rubri & minuti) quos & racemosa grana excipiunt, orbiculata, Lenticula modo compressa, rubentia, medullā exigua, cuticulā acidulâ poris obducta. Radix haud altè descendit, per summam caespitem herens.

In

In collibus circa Nonipelum, prope Castrum novum, & *Garrigues* dictis copiose provenit. Clusius magnam ejus proventum Salmanticensi agro esse, istiq; quæstis gratia diligenter col observavit. Multi (inquit) agri eo confiti, nec minore ibi cura quam vineta, alioqui nec tam latè affurget; & si cultura absit degenerat ac sylvestris.

Cæduntur singulis annis enati furculi cubitales ad radicem usq; aut summam tellurem, deinde deficcantur, in pollinem rediguntur, & in usum convertuntur ad paranda coria, qui usus in tota Hispania celebratissimus habetur. Tardè fructus suos ad maturitatem perducit.

Rhus Ponticum, Syriacum, Obsonium, Coriaria, Rubum apud Galenam non sunt arbores specie diversa: Sed *Rhus* Obsonium nihil aliud est quam fructus; Coriaria quam folia & fructus ramulculi; Rubum quam ejus semen immaturum, cui major adstringendi facultas inest quam maturo, cujus acini quadantenus nigricant.

Folia & furculos teneriores hujus fruticis non minus olim quam nunc diem ad coria spissanda perficiendāq; celebrata fuisse nos docent Theophrastus, Dioscorides, Plinius; unde patet ea adstringentis & delicantis nature esse.

Fructus ejusdem non minus usitati fuere ad cibos condiendos, vel salis loco, vel cum Sale mixti ut Veteres testantur, qui usus etiamnum hodie à Turcis frequentatus est, ut scribit Bellonius. Nam in Heraclea ubi in vicinis montibus abundat, magnos fuscus venales videas hujus fructus plenos, quibus confectis cum sale & aliis suis cibis non infuavem gratiam conciliare videntur, asperso hoc condimento tam assis quam elixis cibis.

Notat Sylvius *Rhois* succum esse vice Omphacii in Gallia Narbonensi.

Cum ergo (ut diximus) *Rhois* folia & semen astringant, refrigerent & exsiccant, hinc fluxum *Vires* quemcumq; alvi, uteris, mensium, hæmorrhoidum compellunt, vomitum sistunt, bilem obdunt, seu intus in julsulis & foribonibus sumpta, five extus adhibita. Dentes denigrant, putredini & Gangræne resistunt: utria experimento se agnovisse tradit Galenus ad crustas & uvula inflammationes. Gummi dentibus indurum odontalgiam sedat.

Rhus nomen acceptit à colore coccineo acinorum. A voce $\mu\sigma$ Latinorum ruffum manasse contendunt. *Bod. à Stape.*

Rhus non videtur pertinere ad hanc classē ob paucam vel nullam pulpam nucleos ambientem; Periores tamen Botanici, quos sequimur huc eam referunt.

2. *Rhus Virginianum* C.B. App. *Sumach sive Rhus Virginiana* Park. *Virginian Sumach*, *Duck-hog.*

C. B. Park.

Arbuscula est Rhoe vulgari major. Rami ex stipite pullulantes tenella cervorum cornua è cranio modo erumpunt adeo referunt, ut obiter intuentem fallant: similiter enim hirsuti sunt, eundem colorem, eandem figuram habent. Cæsi aut vulnerati lac pallidum reddunt, quod brevi in gummi formam transiit. *Folia* alata multo majora quam vulgaris *Rhois*, octo, decem, aut pluribus foliolorum conjugationibus composita, impari extremum nervum seu costam mediam terminant. Foliola hæc multo majora sunt, acutiora, molliora, viridiora quam *Rhois* vulg. per margines argutè denticulata; quodlibet uncias quinq; aut sex longum. *Folia* superiora Jasmini & lili foliis similia sunt. Spicæ in summis ramis multo majores quam *Rhois* vulg. ad tactum molles & tomentosa, crassæ, fulcæ, & multis brevibus floccis compositæ, inter quos se produnt multi *stipuli*, minuti, floccis longè rubicundiores; quos sequuntur numerosa *semina* densè stipata, valde rubra, orbiculata compressa Lentium instar, quibus & minora sunt, sub cortice exteriori cutaneo nucleum parvam nigricantem habentes, testā duriculā nucleum album claudentem. *Radix* longè latèq; sub terra repat, stiones subinde emittens, etiam procul à matre.

Hujus species humilior habetur in Horto Academico Leydeni.

3. *Rhus angustifolium* C. B. in *Prod. descriptum*. An *Rhus Virginianum humile* Herman. *Hort. Leyd.*

In paucis differt à præcedente foliis, brevioribus nimirum, angustioribus, minus profundè crenatis, & minus viridibus. Fortè convenit cum Rhoe humili Virgin. *Hort. Leyd.* Brasiliam agnoscit matrem.

C A P. XIV.

A. *Cornus femina* Ger. C. B. Park. *Cornus femina putata*, *Virga sanguinea* J.B. *The female Cornel*, *og Dog-berry-tree*, *og Satter-tree*, *og Blackwood*.

J. B.

Ex fruticum familia est quam *Cornum* feminam vulgo vocant, multis stolonibus luxurians, ramis plurimum oppositis, cortice spadiceo, sed ramorum sanguineo, odore vinoso præditum, materie alba & dura. *Folia* ad Corni latæque quamproximè accedunt, atrovirentia, nonnquam rubore asperso, bina ex opposito nascētia. *Flores* in umbella gerit odoratos, candidos, quatuor foliis radiatis constantes: in medio oblique surgunt toridem ejusdem coloris *stamina*, stylo recto subviri. *Baccæ* Hederaceis vel Juniperinis pares, languineis petiolis appendæ, primum virides, per maturitatem nigricant, lacunâ in umbilico parva perforata, in quibus osculum pulpa virente, acerba insuavi, nec fine amarore immersum, striatum, nucleum continens album, amarum. Ligni materies, atque *Matth.* dura olea, Corni minime cedens, virgis Cornu tenuioribus, robustis, nodosis, cortice sanguinis modo rufescente.

Tetete 2

Cæsal.

Locus.

Cæfalpino fructus niger, ut in Ligustro rotundus, offe binas cavitates habente, in quibus singula femina continentur.

In sepibus & sylvis seu fruticibus passim provenit tam in Anglia quam in exteris regionibus. Æstate floret. Bacca Septembri maturatur.

Lignum lanionibus ad verucula conficienda in frequenti usu est; nam durum admodum est & renitens, ideoque carnes facile penetrat exactum. Tragus ad utensilia & rustica instrumenta, potissimum verò ad carpos pertinentia conficienda expeti scribit ob durabilitatem.

Camer. tradit Italos ex hujus ligno aquam stillatiam elicere, quâ solâ frumas (siqua id fieri possit ratione) penitus discutiunt; sin minis maturare parum & diminuere.

Fructum ingustabilem omnibus animalibus producit Cornus femina. At Cæsalpinus à turcis multum expeti asserit: cui contradicit Dodonæus, baccas sapore ingratas, & volacrem nulli desideratas esse scribens.

Ananientia rurâ in agro Tridentino oleum ad lucernarum usum conficiunt & Cornus feminae baccas decoctis primo in aqua, deinde torculari expressis. Matth.

In demoritis à cane rabido eundem habere effectum dicitur hujus lignum quem habet Corni maris.

Modestinus in L'penult. ff. ad legem Pompon. de parricidis, antequam sacco parricidæ inderentur, ostendit in more fuisse positum; ut virgis sanguineis caderentur, nempe ex hac arbore sumptis, non, ut quidam legunt, sanguineis, aut, ut alii interpretantur sanguine rubentibus, quoniam infelicissimum haberetur & maxime infame. Magini, & ex eo Dalechamp.

Hinc fortasse Veteribus Virga sanguinea dicta est hæc arbor; si potius quod virge ejus magna ex parte rubeant sanguinis instar.

CAP. XV.

De Rhamno.

Rhamni nominis etymon non occurrit; ita vocant Frutices quosdam Bacciferos spinosos, quorum nonnulli fructu sunt monopyreno, spinis longis validis qui hujus loci sunt.

1. *Rhamnus spinis oblongis, flore candicante* C. B. *cortice albo Montpellierensi* J. B. *primus Clusii flore albo* Ger. *secundus Montpellierensium, sive primus Clusii* Park.

F. B.

Frutex est magnus, totus spinis armatus, in caudice quidem magnis ut Oxyacanthæ Matth. in ramulis minoribus, cortice albicante: & quod observatione dignum, grandiores illi aculei, palmum circiter longi, rigidi, acuti, ex ramis enati, alios pariunt aculeos parvos, non minis rigidos pangentes, eodemque loco folia magnitudine varia. Rami unâ cum spinis cortice teguntur cinereo, folia sustinentes Salicis, terna aut quaterna, indidem orta, fragilia, candicante, succulenta, nullo inigni sapore prædita. [Verè natorum ramorum folia magna, spinæ parvæ.] Flores pauci, Laureolæ folio deciduo similes, parvi, longiusculi, candicantes [subcærulei F. B.] extremis oris in quinque crenas divisi: quibus decidentibus seminis quoddam rudimentum relinquunt (inquit Clus.) At Cæsalpino observante baccas fert parvas, Oleæ figurâ.

Locus.

Nascitur multis Hispaniæ, Lusitanie & Gallie Narbonensis locis, autors Clusio. Nos circa Montspelium & Florontiam Hetruriae urbem copiosum observavimus. Floret Martio, pariter atque Autumno. Autumno nova succrescunt folia, interdum decidua.

Usus.

Hujus folia Salmantica & aliis quibuldam Castellæ locis, autors Clusio, cum turionibus ex oleo & aceto edunt primis mensis: nonnullam enim acrimoniam cum aciditate conjunctam habent, quæ saporis gratiam conciliat.

2. *Rhamni primi Clusii (species altera J. B. Park. Rhamnus alter Clusii flore purpureo* Ger. *emac. alter foliis salis, flore purpureo* C. B.

Clus.

Hic, observante Clusio, primò fere similis est, sed humilior, & frequentioribus ramis fruticans; minoribus foliis & magis carnosus, salisque gustu, superiore candior: Floribus ejusdem planè cum illo formæ, sed purpureo planè colore.

Uno tantum loco invenit Clusius juxta Horivelam urbem, Orcelium Veteribus dictam, ac flumen Setabin Vet. nunc Seguram appellatam, Regni Valentini extremis limitibus.

3. *Rhamnus Salicis folio angusto, fructu flavescente* C. B. *secundus Clusii* Ger. *emac. primus Dioscoridis Labeo sive litoralis* Park. *Rhamnus vel Oleaster Germanicus* J. B. *Sallou-Thom, or Sea-Buckthorn.*

Frutex est tricubitali altitudine, quibusdam in locis arborefcens, at ramis rigidis & frangi contumacibus; Oleæ foliis sed angustioribus, superne viridibus, inferius candicantibus, perpetuis. Flosculi totis ramulis adnascuntur ad foliorum exortus herbacei, mulcosi, quibus succedunt bæccæ seu acini rotunditæ & magnitudine Myrti, in se numerosa congerie racematum compacti, ac ramis arctè applicati affixiq. perexiguo petioli appendice, colore flavescente ac luteo, maturitate crocato, sapore acido ac peracido, unico intus nucleo aut vinaceo, non lapidoso ut Corni, sed quæ dentibus facile attenuatur. Baccæ per totam hyemem virgis adhærescunt. Radice nititur multifida, diffusa. Totus autem frutex pulvere resperis videtur.

Pro-

Provenit in arenosis maris litoribus, propè Sandvicum Cantii oppidum & Delam. Item in mari. Locus. inis aggeribus Lindiseæ Lincolnie copiosè. In Gallia etiam & Hollandiæ maritimis plurimis locis provenit. Nos in arenosis propè Augustam Vindelicorum observavimus; inq. glareosis ad Rhenum & Rhodanum amnem.

Floret Junio, post Autumnum demum bæccas maturat, quas subinde (ut diximus) tota hyeme Tempus retinet.

De viribus nihil certi traditur. Scribit Camer. acinos purgatricem habere facultatem à quibusdam affirmari. Addit tamen, parari ex eis Rob, quod vehementer acidum sit, & attenuans & incidens ut Berberis fere, commendarique ad dysenteriam: quæ quomodo conveniant inquirendum.

4. *Rhamnus niger Theophrasti* Park. *tertius Clusii* Ger. J. B. *tertius, flore herbaceo, bæccis nigris* C. B.

Clus.

Fruticosa est, frequentibus ramis, Spini in sepibus nascentis, & Pruna sylvestria ferentis magnitudine, cortice nigro tectis, & longis spinis armatis. Folia ex quibusdam tuberculis ut in priore multa simul enascuntur, longa & angusta, carnosâ, viridia, saporis adstringentis, & Rhabarbari saporem utrunque referentis, perennia. Flos veris initio parvus, plurimus, & confertum juxta folia nascent. Æstate nigrum fructum fert, parvo Pruno sylvestri similem; rotundum, acerbum.

In incultis Granatenis & Murciani regni locis invenit Clusius inter alios frutices frequentem: Locus: ad quem postea missus est ejus fructus ex Hispania Lycii nomine, ex quo natæ plantæ.

Lycium Hispanicum Lob. Historiæ Ebrodenensis auctores conjectant non diversum esse ab hac Rhamni specie, cum Clusius unam tantum plantam ex suis Lycii nomine donatam in Belgio provenire tradat (nimium hanc) non duas. Vide locum.

Fructus decocto membra relaxata & dissoluta, atque etiam podagræ dolores utiliter foveri incolæ Viri referabant.

CAP. XVI.

Copiiba Brasiliensis Margg. *Arbor baccifera Brasiliensis, fructu monopyreno, folio sesquipedali.*

Arbor est alta, cortice cinereo, superius in ramos displicitur, habens folia sesquipedem longa, majora minorave, bina sibi invicem opposita, in extremitate tria junguntur; suntque oblonga, acuminata, nervo & venis paulum rufescentibus, superius viridiora, inferius diluta. In extremitate ramorum multi sunt congesti ramuli, quibus folia insident; ibidem & proveniunt rami florum, (quos tamen Auctor non descripsit) quibus succedit fructus bæccæ Lauri magnitudine & figura, initio viridis, per maturitatem niger, paucissima carne subulci, à qua cutis crassifcula facile detrahitur. Lapidem continet ovalem, haud durum, nucleo albo, farinacei saporis, non eduli; fructus tamen comeditur: exsugant Brasiliani succum & expunt cutem. Maturus est mensis Aprilis.

Folia huic arbori pinnata sunt & pluribus foliorum sesquipedalium conjugationibus composita.

CAP. XVII.

Arbor baccifera Brasiliensis fructu Piper respiciente. Pindaiba, nonnullis Ibara, Pisorio.

Piso.

Juxta Olindæ promontorium speciosè ut plurimum nascitur, ob acrimoniam fructus cæterasque qualitates Piperis Brasiliensis amula. Folia fert exigua & acuminata, & Olive foliis similia. Lignum ejus tenue. Procerâ est admodum arbor, & in summam altitudinem recta assurgit.

Mentibus pluvius acini illius virent, sed maturefcetes mensibus Decembri & Januario rubent, atque decidunt: qui si fuerint desiccati nigrescunt, uruntque linguam, & aromaticum quid sapiunt, ablato semine nigro oblongo, quod in illis continetur, quod Juniperum redoleat.

A jejunis manducati stomachum debilem corroborant, & discutunt flatus. Tum contusi & ap. Vires. plicati moribus serpentum medentur. Ex eisdem fructibus in pulverem redactis & efficcatis gargarisima conficiunt contra frigidum gutturis affectus. Excoquantur ut referentur in Officinis. Culinis quoque, vicem Piperis præstant.

Ex arboris deniq. corticibus funes ignarii, quibus milites ignem foveant, conficiuntur.

CAP. XVIII.

Baccifera Indica trifolia, fructu rotundo monopyreno, pediculo longo. Molago Marum H. M. P. 5. T. 25. p. 49. *Ceraifo affinis.*

H. M.

Arbor procerâ est, caudice crasso, multaq. ramulis rotundis, viridi-flavescens, ac tomentosis donato: Lignum densum, albo-flavescens, cortice munitum crasso, cinereo, aspero. Radix rufa, graveolens, insipida. Folia terna simul juncta petiolis longis, rotundis ac tomentosis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, superne lanuginosa, inferne

Tttttt 3

inferne lenia, nervis aliquot & costa media, viridi-albicante ordine parallelo in latera excurrentibus; odor & sapor ingratus. *Flosculi* numerosi petiolis longis ac lanuginosis insident: constant ii unico, rufo & piloso foliolo seu calyce, *staminibus* tribus candidis *apicibus* ornatis medium occupantibus. Singulis *flosculis* singula succedunt *bacca*, rotunda, atro-virentes primum, dein viridi-albicanes ac lanuginosae, carne intus viscosa ac subdulci refertae; intra quam *semen* continetur solidum, albicans, nucleo candido.

Nascitur sylvestribus Regni Malabarici locis, praesertim in *Paroe*: semper viret, floret & fructum fert.

Ufus in medicina nullus.

CAP. XIX.

Erutex Indicus baccifer hexapetalos, fructu rotundo, monoppyreno nigro. 1. *Tijerou-Panel* H. M. P. 5. T. 16. p. 31.

H. M.

Arbuscula humilis est, atque tertium genus *Narum-panel* superius descriptae, cui tum caudice, tum radice & crescendi modo similis est. *Folia* sine ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-vididia & splendens, inferne sub-vididia, costa media crassa, & viridi flavescente. *Flores* rotundi, viridibus ac lanuginosis petiolis circa extremos ramulos proveniunt, rubelcentes, calycis, exigui, subviridi, ac tripartito inhaerent, sex oblongo-rotundis, cuspidatis, ac stellae in modum expansis foliolis constantes, medium occupante capitulo globoso, albicante primum, dein rufescente, punctis minutissimis in superficie notato, quod ipsius fructus rudimentum est. Floribus succedunt fructus rotundi, nigricantes, glabri, carne intus succulenta acido-dulci referti, intra quam *ossiculum* continetur rotundum, nigricans, nucleum includens albicantem.

Crescit multis Regni Malabarici locis, praesertim in *Angicaimaal*: semper viret, floret, fructum fert.

Caterum expressus de foliis succus, & cum opii tantillo in initio febrium intermittendum exhibitus illarum paroxysmos mitigat. Ex iisdem in aqua communi coctis semicupium paratur ad arthriticos dolores placandos.

2. *Katsjan-Panel* H. M. P. 5. T. 18. p. 35. *Præcedentis fructus minor species.*

H. M.

Arbuscula est humilis, quatuor circiter pedes alta, caudice tenui, multique ramulis subviridibus donato; Lignum albicans, cortice cinereo, intus viridi, saporis acris & aromatici munitum; necnon rufescente ac fungosa intus medulla refertum. *Radix* vero insipida, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-vididia & splendens, inferne subviridia, nervulis aliquot tenuioribus ac vix conspicuis & costa media viridi-albicante in latera excurrentibus; odor gratus, sapor subacris. *Flores* & *Fructus* *Tijerou-panel* floribus & fructibus similes.

Nascitur locis montanis circa *Mangatti*: semper viret, floret & fructum fert.

De viribus autem nihil constat.

3. *Kaltsjerou-Panel* H. M. P. 5. T. 17. p. 33. *Panela minor foliis minoribus aromaticis.*

Arbuscula humilis est seu potius frutex, atq. quarta *Narum-panel* species, praecedentibus haud assimilis, praeterquam quod folia minora sint, oblongo-teretia, acuminata, suave-olentia, aromatica. Provenit locis montanis & petrosis circa *Paracaro*: semper viret, floret, ac fructum profert.

Viribus cum *Narum-panel* convenit.

CAP. XX.

Corinti-Panel H. M. P. 5. T. 14. p. 27. *Erutex Indicus baccifer, flore hexapetalos, fructu rotundo, racemoso, monoppyreno.*

H. M.

Arbuscula haec *Narum-panel* superius descriptae altera species est, similique modo, ac pari altitudine excrescit. *Radix* albicans, cinereo ac lanuginoso cortice tecta; sapor acris, odor aromaticus. *Folia* sine ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, nitentia, superne atro-vididia, inferne subviridia, costa media crassa. *Flores* racematim proveniunt, constant, sex viridibus, oblongo-rotundis, ac extrorsum reflexis foliis, medium occupante globulo plano-rotundo, viridi, qui ipsius fructus rudimentum est. Floribus succedunt *bacca* rotunda, primum virides, dein rubicundae, carne subdulci intus refertae, intra quam *ossiculum* locatur rotundum, rubro-fuscum, nucleum continens albicantem.

Crescit ubiq. in Malabar, & praesertim locis arenosis ac petrosis in *Candenate*: quotannis floret, fructusq. fert, mensibus viz. Julio & Augusto.

Viribus cum *Narum-panel* convenit.

CAP.

CAP. XXI.

Arbor baccifera Indica racemosa tetrapetalos flore fructu rotundo monoppyreno. *Kasjavo-maram* H. M. P. 5. T. 19. p. 37.

H. M.

Arbor est iuxta magnitudinis, caudice mediocriter crasso, multique ramulis nodosis donato. Lignum praedurum, albicans, furvo cortice munitum. *Radix* fibrata, albicans, rubicundo cortice cincta, inodora, subaltringens. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, glabra, nitentia, superne atro-vididia, inferne subviridia, sub-acido-altringentia. *Flosculi* inodori, subcerulei primum, dein purpurascens, ad foliorum exortum racematim furculis proveniunt; calycis, exigui, rubicundo ac quadripartito inhaerent, quatuor subrotundis foliolis constantes, octo *staminibus*, rotundis *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit tenuis, surrectus. *Fructus* rotundi, glabri, nitentes, virides primum, dein albicantes & subcerulei, tandem ceruleo-nigricantes, carne intus ceruleo-albicante, succulenta dulciq. referti: intra quam *ossiculum* continetur, nucleum includens albicantem.

Crescit locis sylvestribus circa *Cashin*: Semper viret, floret, & fructum producit.

Ex arboris foliis cum viridi curcuma in oleo coctis linimentum conficitur hyatidibus pellendis utile. *Vires.* Foliorum succus cum linteis ponit aures postius lippitudinem curat. Ex radice in oleo cocta litus paratur contra Arthritidem & Cephalaeam.

CAP. XXII.

Baccifera Malab. floribus spicatis dipetalis, fructu monoppyreno. *Watta-Tali* H. M. P. 5. T. 32. p. 63.

Arbor est iuxta magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, multique ramulis in orbem diffusis donato: Lignum albicans, densum, cortice munitum crasso, furvo, inodoro, saporis unctuosus, necnon medulla intus refertum flavescente. *Radix* iidem furva, subulsa, mucilaginosa. *Folia* subrotunda, acuminata, oblongis rotundisq. petiolis circa ramulos proveniunt, superne eleganti virore splendens, inferne subviridia, inodora, insipida. Nervis aliquot & media costa viridi-albicante, hirsuta, & in avera parte exuberante, in latera excurrentibus. *Flosculi* ad foliorum exortum spicatum proveniunt: Sunt ii gemmulae rotundae, muscosa, viridi-flavescentes, quae apertae duobus constant foliolis, binis *staminibus* transversis, exteriora versus reflexis, pluribusq. flavescentibus *apicibus* ornatis. *Flosculis* succedunt *Bacca* rotunda, viridi-flavescentes, inodorae & insipidae, unicum intus includentes *semen* rotundum, viride.

Provenit variis Regni Malabarici locis, praesertim circa *Cranganor*. Semper viret, quotannis *Locus & Tempus.*

Arboris folia cum viridi Tabaco & Oryza infuso trita, ac ulceribus inveteratis & verminosis im-*Vires.* polita, potenter iis medentur. Ex iisdem in aqua coctis balneum paratur, adversus algidas febres. E floribus & fructibus contusis, & in nodulum colligatis, lacteq. muliebri incoctis conficitur erithinum, quod algidis febribus mederi fertur.

CAP. XXIII.

Arbor racemosa Brasiliensis foliis Apocyni Breyn. Cent. 1. cap. 3. *sine nomine Marcgravio descripta* & depicta, Lib. 3. cap. 18. p. 134.

Breyn.

Arbor est Pruni altitudine assequens, ramis peramgenis, umbram jucundam spargentibus, sed quodammodo deorsum inflexis, cortice cinereo tectis: Quibus *Folia* gemina in acutum terminantia, directè sibi invicem opposita, brevibus pediculis appendent, magnitudine & figura Apocyni 2. *Clas.* duriora & rigidiora, superius lavia & hilari virore micantia, inferius propter densos & subtilissimos pilos mollicula instar Serici, atque ex cinereo argenteoq. colore splendens, nervo conspicuo per longitudinem, & compluribus venis in latitudine praedita. Ramorum fastigia inter folia *Flores* in peculiari pediculo triunciali, brevissimis petiolis more Berberis, numerosos & densos dependentes racematim sustinent, & quaternis vel quinis foliolis flavis congestos, multis in umbilici ambitu *staminibus* pallidis & subtilibus praeditos. Quos *Bacca* tandem excipiunt rotundae Ribesi magnitudine, sed lutei coloris, quantum ex siccis observare huius. Materies est alba & lenta, Salicis ligno similis.

CAP.

C A P. XXIV.

Arbor Baccifera Indica fructu cuspidato monopreno. Mala-Poenna H. M. P. 5. T. 9. p. 17.

H. M.

A Rbor est procera, caudice flavescente, cortice obducto cœruleo-albicante, rugoso, necnon ramulis subcinereis ac lanuginosis, in orbem diffusis, ornato. *Radix* rubescens, furvo cortice cincta, amara. *Folia* brevibus, crassis ac hirsutis petiolis densa congerie circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, splendens, supernè atro-vididia, infernè subviridia ac lanuginosa, mediâ costâ crassâ, viridi-albicante, hirsuta: sapor amarus. Interim ipsi ramus *Gemmae* proveniunt subvirides, exiguae, rotundae, quadripartitæ, quibus apertis quinque produnt *flosculi*, quatuor vel quinque, oblongo-rotundis, viridi-albicantibus, ac inferius subrubescens foliolis singuli constantes, octo vel decem albicantibus surrectis *staminulis*, flavescentibus *apicibus* onatis, medium occupantibus. *Flosculi* succedunt *Baccæ* subrotundæ cum cuspidè in vertice, viridi-fuscæ, glabræ, nitentes, saporis subamari & aromatici, unum intus Nucleum continentis.

Locum.

Nascitur variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Rapoly*: semper viret, quotannis floret, fructumq. fert.

Vires.

Folia cum ficcato Elephantis fimo in pulverem redacta, & relictis post curatas variolas ulcussis inaspera, isdem mederi feruntur.

C A P. XXV.

Frutex Indicus baccifer fructu racemoso, cuspidato, Ribum simili, monopreno. Tisieriam Catus H. M. P. 5. T. 11. p. 21.

H. M.

A Rbifcula est humilis, caudice candido, cortice obducto cinereo, inodoro, acri. *Radix* albicans, acris, inodora. *Folia* crassis brevibusque petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè viridia, infernè subviridia, costâ media albica: sapor adstringens & sylvestris. *Flosculi* racematim proveniunt exigui, suavescentes, constant ii quinque, viridi-fuscis, subrotundis ac expansis foliolis, quinque è viridi flavescentibus *staminulis* medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit tenuis, viridi dilutus, capitulo subrotundo. *Flosculi* succedunt *Baccæ* rotundæ cum cuspidè in vertice, primum viridi-albicantes, dein rubescentes, carne intus humida saporisque acidi refertæ, Ribibus nostrantibus haud multum ab similes, præterquam quod unicuique tantummodo in singulis continetur officulum scabrum, albicans, plano-rotundum.

Locum.

Crescit multis in locis regni Malabarici, præsertim in *Warapuli* & *Paherti*: semper viret, quotannis semel, nonnunquam bis floret fructumq. fert.

Vires.

Ex arboris foliis in aqua coctis fit oris colluctio, gingivis flaccidis ac prætumidis curandis utilis. Etiam ex cortice in sero lactis cum semine cumini decocto gargarisma paratur, quod aphthis potenter mederi dicitur.

C A P. XXVI.

Kari-vetti H. M. P. 4. T. 54. p. 111. Arbor baccifera Indica racemosa, acinis oblongis monoprenis, flore tetrapetaloides.

H. M.

A Rbor est mediocri magnitudinis, caudice crasso, flavescente, cortice obducto cinereo, multique ramulis rufis ac quadrangulis donato. *Radix* fibrata, albicans, cortice cinereo, intus rufo tecta, inodora, saporis acris. *Folia* bina & bina fide invicem opposita, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, atro-vididia, supernè splendens, infernè nequaquam, inodora, insipida: costâ media albica. Tenella folia è ramis produnt primum subcinerea sunt, dein purpurea, tandemque atro-vididia evadunt. *Flosculi* extremis furculis racematim proveniunt, exigui, suavescentes, insipidi, purpurei: constant in unico foliolo, sed in quatuor profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur, binis *staminulis*, luteis *apicibus* onatis medium occupantibus. *Flosculi* pari modo succedunt *baccæ*, oblongo-rotundæ, rubro-cœruleæ, intusque carne succulenta & amara refertæ, intra quam officulum locatur candidum, glabrum, nucleum includens albicantem, subamarum.

Locum.

Nascitur ubique in Malabar, præsertim circa *Cochin*: semper viret, quotannis fructus fert, mensis viz. Augusto, diuque frugifera manet.

Vires.

Succus è foliis hujus arboris expressus, & cum sero lactis exhibitus egregium est vomitorium, humoremque biliosum ac pituitosum per superiora educendo ventriculum potenter expurgat.

C A P.

C A P. XXVII.

Calestam H. M. P. 4. T. 32. p. 67. Arbor Baccifera racemosa, Vitis floribus acinis oblongis, compressis monoprenis.

H. M.

A Rbor est præcelsa atque speciosa plurimum, altitudine 60, crassitie septem pedum mensuram circiter aequans, multisque ramis cinereis in orbem longè latèque diffusis donata; Lignum atro-purpureum, glabrum ac flexile, cortice obductum nigricante, crasso, molli, intus albicante, qui incisionis alicubi vulneratus illico purpureus evadit. *Radix* fibrata, albicans, furvo cortice tecta. *Folia* geminata ordine parallelo tenuioribus ramulis inherant, oblongo-rotunda, glabra, mollia, supernè colore atro-vididi nitentia, infernè viridi dilutiora. *Flores* ramulorum extremis racematim proveniunt, exigui; *Vitis* vinifera *flosculi* perfimiles, inodori, inherant, calyci exiguo, subviridi, quatuor acuminatis ac viridi-flavescentibus foliolis constantes, octo *staminulis* albicantibus, flavescentibus *apicibus* onatis, medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit flavescentis ipsius fructus rudimentum. *Fructus* parvi fertilitate floribus succedunt, ac isdem racematim proveniunt, uvarum aut ribum adinstar, suntque baccæ oblongo-rotundæ, compressæ, virides, tenui cortice cinctæ, intusque carne succulenta ac insipida refertæ, intra quam officulum locatur viride, oblongum, compressum, nucleum includens candidum, ac panè insipidum. Insuper præter genuinis hujus arboris fructus qui floribus succedunt, alii arboris candidi & ramis undique adnascuntur, genuinis fructibus majores, rugosi, forma renali, viridi-diluto cortice tecti, carneque viridi, densa, ac humida, saporis acerbi intus referti, intra quam exiguis ac rubicundis vermiculis subinde hospitantur. Hi fructus nihil aliud sunt quam *Gallæ* seu tumores ex insectorum punctationibus excitati, ut sint ovorum *receptacula* & festuum tenerorum *alumnæ*.

Locum.

Provenit ubique in Malabar, locis viz. petrosi necnon in antiquissimarum adium tectis: quotannis maturos exhibet fructus, Novembri sci. & Decembri mensibus: cum vero floret antiqua decidunt folia, iis præsertim in locis ubi flores erumpunt; atque sobole lata ab anno decimo ad quinquagesimum & ultra frugifera manet.

Vires & Vitis.

Ex ligno autem hujus arboris enim ac cultro vaginæ conficiuntur. Cortex pulverisatus, & cum butyro in unguenti formam redactus spasio cynico, aliisque convulsionibus è gravibus vulneribus oris medetur; item ulcera quævis maligna dolorèque arthriticis sanat. Insuper corticis hujus succus aphthas curat, & assumptus dysentericæ remedium est. Idem cortex cum cortice *Codam-pulli* in pulverem redactus & exhibitus alvum movet, humoremque pituitosum & arabitarios ducit. E foliis & cortice in aqua coctis Semicupium paratur feminis parituris, ut facilius & felicius succedat partus.

C A P. XXVIII.

Mallam-Toddali H. M. P. 4. T. 40. P. 83. Baccifera Indica racemosa, florum staminulis binis, acinis monoprenis. Ex descriptione flos summo fructui insidere videtur, unde pertinet ad genus eorum quæ fructus sunt umbilicati.

H. M.

A Rbor hæc mediæ magnitudinis est, caudice crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo ac glabro, necnon ramulis subviridibus & lanuginosis ornato. *Radix* albicans, rubicundo cortice cincta, sapor acris & amarus, odor aromaticus. *Folia* brevibus ac lanuginosis petiolis alternatim ramulis inherant, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata & horrentia, supernè atro-vididia, infernè subviridia, nervis aliquot è mediâ costâ in latera excurrentibus; sapor acris & attingens, odor suavis. *Flosculi* circa ramulos ad foliorum exortum racematim proveniunt, suntque gemmule parvæ, subvirides, è vertice duo candidissima *staminula* pilis plumatim obfusa, velut duo exilia cornua, transversim emittentes: odor nullus, sapor acris. Hæ verò gemmule maturiores fructum constituunt, ique sunt baccæ exiguæ, virides, carne succulenta & amara refertæ, intra quam exiguum locatur officulum glabrum, rubicundum cum nucleo intus, sapore Cerasorum nucleorum æmulo.

Locum.

Provenit locis montanis, attamen humidis ab imbris frequentioribus, necnon in fluminum ripis circa *Combato*: quotannis fructus fert, Septembri viz. & Octobri mensibus, atque per 60 non raro frugifera manet annos.

Vires.

Arboris hujus partes, radix, cortex, folia, fructus, specificum habentur adversus Epilepsiam, Phrenitidem, similesque cerebri morbos remedium.

C A P.

Jalmino five vulgato, five Hispanico, foliis obtusis luteis. *Fructus* mediocris magnitudinis, niger, oblongus, bina continens semina magna: nigra, oblonga, quæ se mutuo spectant plana, altera parte modicè globola.

3. *Gelsemium Indicum flavum odoratissimum* Ferrar. horticult. *Gelsemium sive Jasminum Indicum flavum odoratiss.* Park.

Ferrar.

Lævi cortice, Amarantum referente purpurat: in duo ferme cubita attolitur. Ab imo caule ramulos, pluribus virgis, iidem in ramulos brachiatis, fruticat. *Folia* vires saturato, splendideque colore confpicis, oblongis, Punicæ Mali foliorum instar duriculis, densis, non incis, non deciduis, binis ternis in singulos ramulos coarctatis, alarum aspectu per virgarum latera explicatis. *Floribus* autem flavet omnino aureis, vulgaris Gelsemini simillimo pediculo inmixtis, per summum ramorum in umbellam diffusis, Hispano Gelsemino minoribus, diutius vernantibus, invalescente cum stirpe maiora quotannis incrementa capientibus, ejus floris, quem vulgo Saponariam vocant; facie, retulis, suavisimè olentibus, arido etiam è cadavere odoratam animam spirantibus. Post florum gemmas, bacces gravescit, minuscule oleas magnitudinis, primòque virore exaquantibus, à maturitate deinde flaventibus, maturæ instar uvæ translucentis, inclumisque nigellum & longum, quale pyræ includunt, semen indicantibus, hic præterea solitariis planèque unionibus, illic gemellis & coherentibus.

Culturam exigit cum Hispano communem. Humorem imprimis amat & Solem. Gelidam Septentrionis animam odit, imò etiam quodcumque hyemale frigidulum in tantum reformidat, ut viridissima folia luteo pallore tingat, quocumque labore ac robore decorum minutum granosa luridique scabie asperet ac decoloret, propterea demum ariditudo cito senescit & pereat. Nec frigora tantum horret, sed per æstivos fervores siccitibus herbis cæteris expetito guttatim propinato sorantis cœli nequæ læditur. Etenim floris folia vel levissimo roris asperfu pallescunt, assiduo etiam infusu exalbescent.

Ramis submersis propagatur: modum vide apud auctorem.

4. *Jasminum luteum vulgo dictum bacciferum* C. B. *Jasminum luteum sive Trifolium fruticosum*, aliis *Polemonium* Park. *Polemonium sive Trifolium fruticosum* Ger. *Trifolium fruticosum*, quibusdam *Polemonium*, flore luteo J. B.

J. B.

Vario implexu serpit radix alba, ac ex pluribus progerminat locis: unde tricutales assurgunt rami, angulosi, virides, in quibus alternatim furculi surgunt, foliis producentes lato virore splendens, terna fere, ut in Trifolio: singulae portiones ad Ruzæ vulgaris portiones accedunt, lapore ingrato & servido. In ramulorum extremis flores oriuntur Jalmini facie vel Arthritice five Primulæ virens, quinquepartiti, virides. Iis decidentibus succedunt bacce fati magnæ, rotundæ, rubræ, in quibus continetur semen, simile fere Pisi vulgaris minori, intus album, ingratum saporis.

Circa Monspelium in sepibus observavimus, necnon prope Scaleam in regno Neapolitano. Florentem vidimus (inquit J. Bauhinus) mense Martio, Aprili, Maio & Junio; baccas autem ferentem copiosè mense Augusto, quæ per Autumnum & hyemem durant.

5. *Jasminum humilis magno flore* C. B. *Hispanicum flore majore, externè rubente* J. B. *Catalanicum* Park. parad. *Candisporum majus* Ger. *Pitsjegam* Mulla H. M. P. 6. T. 52. p. 91.

H. M.

Ramis est paulò firmioribus, & Vitis modò luxuriantibus. *Folia* è contrario sibi positis furculis in singulare folium latiusculum exeuntibus, innitentia habet tergemina, cæteris minorâ, parum elongata, in cuspidem angustam deducta.

J. Bauhino foliorum conjugationes tres quatuorve cum extremo impari alam complet, at singularia folia ex oblongo rotundantur, non in mucrone, vulgari more desinunt, iisque latiora propius plerumq; se mutuo contingunt, extremumque adeo folium impar contractius ac brevius quam in vulgari existit.

Foliorum superficies glabra & plana est, averfa verò facies costa eminente & in plurimos subtile diducta venulas dotata. Sapor amarus, color è viridi nitentior. *Florès* septem octavo è calyce quinque incisio in cacumine furculorum estumpunt, quinque constantes petalis, ex angustis parulis, non nunquam ad oras purpurascens. Gemmæ oblongæ è purpureo albicanteque colore rubent. Inter *flamina* bina, pusilla, albidula, flavescens oblonga capitulis *stylis* candidis oblongo apice albo erigunt. Odore fragrantissimo omnibus præstat speciebus.

Arenarum amans in sylvis ad *Amalacati* non modò, sed & in hortis frequens est. Semper folia habet uti & flores.

Cortex cum foliis ex oleo butyræ coctus, donec in his unguenti crassitudo fiatulceribus & abscessibus phagedænicis medetur.

6. *Sambac Arabicum sive Gelsemium Arabicum* Alpin. plant. Egypt. *Jasminum sive Sambac Arabicum* Alpin. J. B. *Syringa alba foliis Mali Aurantii* C. B. *Nalla Mulla* H. M.

H. M.

Frutex hic humi serpit, convolvuli instar quævis objecta furculis rotundis, viridibus, lignosis, geniculatis, minutissimis & raris pilis obditi, obvolvens.

Alpinus etiam Fruticem hunc *sermofozum esse* scribit, qui *sermofozum* serpendo alius se extollit. At quomodo hæc conciliari possint cum accuratiss. Vellingii notis, qui eam *adolescere affirmat stipite robusta* atque adjuvans fortissimum impetum firmissima, quæ ternis quaternisque cubitis in altum porrigitur? Matth. Cuccini literis ad Clusium, plantam hanc ad duorum cubitorum vel quatuor pedum altitudinem crescere scribit.

serbit, cuius stipis infima parte pollicari est crassitudine, solida materia constans, & quæ difficulter scinditur: si duobus digitis super terram, aut paulo amplius, in tenuis & longiusculos ramos dividitur. Vellingius etiam ramos flexus omnes facili obsequio admittere tradit.

Radix albicat. *Folia* latiora, in cuspidem exeuntia, contextu solida, rigida, glabra, virore utrinque, nitentia; numero bina, brevibus & crassis inhaerent pedunculis; intermedia costa venas è viridi flavescens quaquaversum spargit frequentissimas. Odor ipis nullus, sapor amarus est.

Alpinus folia Mali Aurantii proxima ei attribuit. Clusius non dissimilia Syringæ albae folia sibi videri scribit, teneiora tamen & in ambitu non crenata semper ex adverso nascentia, alternatim.

Ex novies incisio calice angustissimo furculorum summities innitentur ad tres numero aut plures folia albissimi septem, octavo, sæpius decem constantes petalis, parte anteriori strictioribus & inflexis. *Stamina* duo flavo apice donata una cum *stylis* parvo virenti eminent. Ipsi autem flores altero ab apertione decedunt inarefcentes rufescent.

Pr. Alpinus simplicem octo petalorum in flore ordinem exhibet; at ego (inquit Vellingius) duplicem sepius agnovi, nec octo, sed decem aut duodecim petala rosea serie brevior tubulo digesta. Caccini flores nunc decem, modo duodecim foliis constantes, & quando minimim novem, duplici serie dispositi observavit, odoratissimi Jalmini Hispanici odorem etiam superantes, vel quasi florum Mali Aurantii & florum Jalmini Hispanici simul permixtorum odorem referentes; quæ similitudine Vellingius etiam florum odorem comparans cum Caccini convenit.

Vespertino tempore ob gratissimum odorem in foro empæ à mulieribus in corollas & varia ornamentorum genera colligantur, quinimo ethnici in sacrificiis eos adhibere sunt consuevi. Maxima anni parte florifera, per universam Indiam in hortis colitur. Fructus vel raro, vel aduliore demum ætate ferre solet.

Florum usus est magis ad ornatum corporis quam ad sanitatem, nihilominus parant oleum quo utuntur & tur mulieres in balneis ad uterum calefaciendum & laxandum: ut partum etiam faciliorem reddant. hoc oleum & bibunt calidum & ipso liniunt etiam extrinsecus uteri partes. Utuntur quoque ex ore inungentes thoracis regionem, tum per os ipsum calidum bibentes ad tussim anhelitumque difficultatem, & ad pleuritici lethalem, atque ad dolores vehementes stomachi, intestinorum atque uteri. Parant hoc nostri unguentarii ex dulcibus Amygdalis, vel Selamii seminibus, ex quibus odore florum Jalmini imbutis oleum exprimentur valde odoratum. Alpin.

Interitur Jalmino vulgari.

7. *Hudda Mulla* H. M. P. 6. T. 51. p. 89. *Gelsemium vel Jasminum Catalanicum multiplex* Park.

H. M.

Convoluti more, unde & Convolvulus domesticus dicitur, ramis suis in longitudinem mirabilem protensis, rotundis, ligno medullaque virescent, & pilis brevibus obditi, vicina corpore amplectitur. *Folia* plana, glabra, crassiora, virore utraq; parte nitentia sub obscuro, in obtusum desinentia, costis è viridi prædictis eminentibus, pedunculis crassis, curtis, interius planis ramis adherent. *Florès* polypetalis, candidi, foliis hic illic interpersis viridibus; ob gratissimum, qualem & flores *Mulla* vel *Mogari* fundunt, odorem avidissimè expetuntur.

Cultura & usus *Nalla-Mulla* eadem est.

Rabidi canis morsus contrita & oleo fixa externè applicata folia sanant. Veneno serpentino *ra-Vires*.

dix cum Calamo aromatico ex Oryzæ aqua decocta occurrir.

Planta hæc ex sententia D. Comelini, à proximè præcedenti nihil differt, nisi quod duplices vel

plenos ferat flores. Idem & nobis videtur.

8. *Tsjeni-Mulla* H. M. P. 6. T. 49. p. 85. *Jasminum Indicum flore albo odoratissimo*.

H. M.

Frutex hic ramisculis decussato ordine habet geminos, è spadicæo virelcentes. *Folia* oblonga, acuminata, crassa, mollia licet, glabra, superne intense virentia, inferne dilutiora, utrinque, nitentia, gemella pedunculis curtis inhaerent, mediæ eorum costa viridi, supina in parte eminente. Sapor odore nullus. Suavisissimi odoris flores pentapetalis, albi, quinque antheris grandiculis erectis exornati conspiciuntur.

Crescit locis montanis ad Calare & Perate-viâ. Usus hæcenus ignoratur.

Locut.

9. *Tjiregam-Mulla* H. M. P. 6. T. 55. p. 97. *Jasminum Indicum flore polypetalo exalbidu, fructu minori*.

H. M.

Frutex est hominis aequans altitudinem, rotundus, duriosus, geniculatus latissimè dispersens furculos, qui novelli minutissimis pilis obteguntur. *Folia* è viridi nitentia, glabra, lævia, costâ in superiore eorum parte uti *Nalla-Mulla* striata, gemina, sibi quæ è contrario immediate opposita in geniculis proveniunt: suntque oblongiora, anteriori in angustum contracta, in cuspidem longiore deducta, in oris crispata, ad petiolum verò strictiora: Sapor ipis amarus, odor nullus. *Florès* exalbidu numero ternario aut quinario, è calyce sex plus minus incisuris distincto protuberantes, sex, septem, quinimo octo constant sepe petalis, angustis, tenuibus, extrorsum in oris valde crispatis. *Stamina* duo breviora *stylis* quæ eodem ac in præcedentibus sese habent modo. *Fructus* infidentes calicis, Ceraforum minorum modo glabri, nigricantes, pelliculâ tenui, carne molli, è rubro nigra ac subulci constantes, semen rotundum, ex albo internigrans & pilosum continet.

Ob jucundissimum & suavisimum odorem florum, è quibus mulieres coronas sibi faciunt, in hortis colitur, nunquam flores aut folia dimittens.

SECTIONIS III.

MEMBRUM SECUNDUM.

De Arboribus bacciferis fructu tripyreno.

CAP. I.

De Alaterno.

Alaternus à Philyrea differt foliis in ramis & furculis alterno ordine sitis, non binis oppositis ut in illa: baccis tricoccis, cum in illa monococcae sint; quamvis externa facie satis similes sunt, & uterque perpetua fronde. Nostrates perperam Alaternum Philyream vocant.

1. *Alaternus major & minor* Park. *Alaternus* Plinii & *Alat. humilior* Ger. *Spina Borgiae* Monspeliensium & *Alaternus* J. B. *Philyea elatior & humilior* C. B.

Clus.

Alaterni fruticis semper virentis duo genera sunt (inquit Clusius) Unum arborefcens interdum, longis ramis, non admodum crassis, neq. in multas alas divisilis, flexilibus deinde virgultis, quæ terno cortice candido, virefcence integuntur, latente sub eo membrana quadam flavescence, quæ lignum ambit. Ramos vestium incondito ordine disposita folia, media inter Oleæ atque Ilicis folia, magnitudine, leviter per ambitum serrata, crassiuscula, ex viridi nigricantia, gustu ingrata, & cum amaritudine paululum mordicantia. Ad singulorum foliorum quæ in ramis nascuntur exortus flores Oleæ similes, coloris ex herbido pallentes, racematim ex oblongis pedicellis dependent. Vere, interdum etiam media hyeme. Nullum in hoc fructum vidi.

Alterum multo humilior est, ramis brevioribus, cortice qui hos ambit ex albo viridi & purpureo colorebus simul mixtis infecto. Folia illi superiore minora, magis circinate rotundatis, in ambitu etiam serrata.

Ex foliorum alis flores longiusculis pediculis dependent, ut in superiore, illis tamen majores, & coloris magis herbacei; quibus succedit fructus racematim coherens Lentiscii magnitudine, initio viridis, deinde nonnihil rubescens, qui tribus nucleis consistere videtur. Pleniorum & nigri coloris maturitate fieri arbitror. J. Bauhinus Baccæ parvæ, nigre, rotundæ, in quibus semina tria, ut ex fecicæ baccæ tricocce videntur.

Primum genus Ulyssipponensi agro locisque vicinis in Lusitania observavit Clusius: Alterum etiam iisdem locis, præterea multis Bæticæ, tum Granatensis regno & Valentino. Nos in Italia, præcipue ad Mare inferum, necnon circa Monspelum in colibus saxosis frequentem observavimus: Foliarum magnitudine, figura & incisuris multum variat, quin etiam magnitudine & statura, pro ratione loci in quo crescit: ut specie differre vix putem Alaternum primum & secundum Clusii.

Fatetur Clusius utriusq. sui Alaterni nullum se usum novisse: sed Lusitanos afferuisse ejus cortice in aqua decocto piscatores sua retia fibrulato colore inficere: & tinctoris è fragmentorum ligni, quod pallet, decoctione nigrescentem è coeruleo colore conciliare.

Quamvis autem arbutula hæc ob medicas vires celebris non sit, ob celere tamen auctum, perennem nitidæ & velut perpolita frondis virorem; quodq. consuram facile admittat, & hyemes etiam nostras, non nimis alperas patienter tolerat, ornatus & spectaculi gratia, in viridatis nostris studiosè colitur. Seritur autem semine commodissime, vel etiam ramulo terre infixo.

Vidimus olim in horto Regio Parisiensi duas Alaterni varietates, alteram foliis ex albo, alteram foliis exluteo variegatis. Habentur & in horto Leydensi D. Hermannii. Idem Hortus habet Alaternum seu Philycam foliis angustioribus & profundius serratis.

2. *Alaternus latifolia Celsastris dicta* Herman. Hort. Leyd. *Celsastris Theophrasti* Clus. cur. post. C. B. Park.

Clus.

Humanam superat altitudinem, firmoque & duro caudice constat, atque in frequentes ramus divisio, qui dum novelli sunt viridi cortice integuntur, annotini verò fusco. Numerosa habet folia, ex adverso semper nascentia, densæque serie congesta, supina parte saturata viriditate prædita, ex pronâ autem dilutiora, perennia, hoc est, quæ non decidunt nisi novis & recentibus jam natis, ut nec Arboribus perpetuò virentibus plerumque accidere solet. Splendent verò præ labore ea folia, nec Alaterni foliorum magnitudinem superant, imò plerique sunt illis minora, præsertim annotina, quæ ramulorum infimam partem occupant vix vestium, nec in ambitu sunt crenata, præsertim novella, quæ crenarum quandam formam habere videntur, atamen verè crenata dici nequeunt: amarulculi sunt saporis. In novellorum ramulorum extrema parte inter folia nascuntur uncialis longitudinis petioli, sustinentes quinque aut sex parvos fissulicos, quatuor plerumque aut quinque foliolis, flavo virefcenibus constantes, suaviter odoratos, racematim Lentiscii foliolorum modo dispositos, non

non ut Tini aut Sambuci umbellæ instar expansos, qui serò admodum aperiuntur, & nonnisi extremo Autumno aut Hyemis initio, imò etiam quando mitior aura veris initio. Hætenus Clusius, quibus addit Pet. Paauwius, Arbor hac in horto Leydensi Anni 1610, mense Junio fructus rudimentum ostendere cepit, producentem brevem pediculum, cui adharebat bacca, Myrti baccis magnitudine similis. Hæc quamdâ in accretione erat, viridem, justam adepta magnitudinem rubrum exhibebat colorem, qui paulatim ex puniceo corallinum redebat, adeò ut Alparagi baccarum (de minoribus loquor) te videre dixisses. Arridebat gratissimum hoc colore ad Augusti ulque incitum bacca; tunc etenim paulatim corrugari incipit cutis five exterior superficies, similitque coadum mutare, ac ex rotundo oblongum fieri incipit, fuscenedinem namque contraherebat, tandemque adustum nigredinem. Postquam decidisset repertum intus semen unicum, oblongum, quodammodo triangulare, ovarum vinaceis admodum simile: cujus cortice (durior is erat & quodammodo olleus) diffracto prodit granum quoque unicum, tectum membranulâ crocei coloris, eaque ablata medulla five caro, durior, albicans, ei similis quam nux Avellana ostendere solet.

Ramis porro facile pangi certum est.

Hæc arbor in horto Academico Leydensi colebatur, unde delata non dicit Clusius.

Si constans sit huic fructui unicum duntaxat semen continere ab Alaterno genere diversâ erit ejus parens.

CAP. II.

De Sambuco.

Sambucus, Ἀσκά Græcis à Sambuca musico instrumento, quod alii pectida, alii magadin vocant, dicta putatur. Alii ab autore cui nomen Sambyx denominatam malunt. Nobis vox incerta originis esse videtur. Sambucus flore & fructu in umbellas aut racemos composito, foliis alatis, ramis medulla plurima satis paucò ligno ab aliis arboribus facile distinguitur.

- A. 1. *Sambucus vulgaris* J. B. Park. *fructu in umbella nigro* C. B. *Sambucus* Ger. *Common Elder*.

J. B.

In arboream proceritatem excrefcit, caudice plurima parte lignoso, in quo exiguum admodum medullæ, tamen satis fragili findique facili, quandoque ramis suis fruticosa permanet, cortice leæbo, rimolo, cinereo colore fovefcens. Rami tamen & baculi, præsertim juniores, geniculis ex longiusculo intervallo articulati, materie pauca constantes, medullâ plurimâ albâ, eaque levissimâ facta, quorum cortex lavis, dilute cinereus & quasi argenteus, sed nuper exeuntium viridans. Cinereo libet alius, lignum immediate investiens, Medianus Officinis dictus, totus herbis ac virens, nervosus tamen, suis fibris neutiquam carens, quorum etiam materies caudici duritie multum cedit, magis exalbidâ; Ramos patulo obitu folia vestium, terna aut quina, interdum septena, rarè octona ad costam unam annexa, oblonga, acuta, serrata, atroviuentia, gustu amaro, & nescio quid proprii ac nauseosi habente, odore gravi, viroso, sed consutorum gratiores. Flores in parula umbellæ, non ingrati odoris, albi, pentapetali, totidemque staminibus ad luteum vergentibus & umbilico, cuxio petiolo innixi, & horum rursus grandifculo, donec tandem omnes in unum communem ac inguem coeant. Baccæ initio virentes, per maturitatem atro-purpureæ, succum concolorem reddunt, grana continentes exigua, plana, oblonga, communiter terna. In extremitatibus ramulorum, & ad pediculos florum solent sæpe nasci velut pediculi nigri. Multos stolonem emittit è radice.

Aquarum accola est, ut observat Theophrastus: Apud nos autem non tantum juxta aquas sed ad mæcias & sepes, aliisque ruderatis & incultis locis nascitur, præsertim humectis & umbrosis. Maio flore, interdum adhuc Junio: Baccæ maturefcunt Autumno. Gemmas & folia tempestivè admodum protrudit, nimirum Martio & Aprilis initio.

De viribus & usu Sambuci integrum librum conscripsit Martinus Blockwitzius, cui titulus *Anatomia Sambuci*.

Cortex Sambuci interior [Medianus Offic.] educit serosos humores, unde & Hydropicos juvat. Vires. Turiones seu folia tenera in vino decocta, aut in acetiis sumpta non perinde sunt efficacia, & imbecillioribus magis conveniunt. Idem in pulvere redacti, & ex jure Pistorum poti duram alvum emolliunt. Cortex interior ambustis impositus ad ardorem igneum extinguendum utilis esse perhibetur: Dioscorides folia recentia molliaque illita ex polenta ad ambusta commendat. Actuarii etiam ad recens ambustum Sambucum imprimis laudat.

Flores discutunt, emolliunt & resolvunt, sudoriferi ac anodyni sunt. Usus præcip. intrinsecus in Erysipellate præcavendo & abigendo, quartana curanda. Extrinsecus in colico dolore, in Erysipellate combustis, &c. (impositi) Schrad.

Florum umbellam (inquit J. Bauhinus) domesticis nostri polenta immergunt, frigunt, gratissimè, inde parant edulium ac salubre. Possunt etiam cibo aliquo permisceri, vel cum ovis frigi; nam blandè dejectionem molliunt. Reficaci verò flores simul cum humiditate purgandi potentiam amittunt, digerendi & attenuandi retinent. J. B.

Acetum in quo flores macerati sunt in cibis ventriculo gratum, appetentiam excitat, crassos crudosque humores incidit & attenuat.

L. 14. c. 1.

De uvarum generibus breviter *Plinius, Uvarum genera magnitudine, colore, saporibus acinis innumera, etiamnum multiplicatur vino. Hic purpureo lucent colore, illic fulgent roseo, nitent, viridi. Candicans enim nigresque vulgares: Tument verò mammarum more bumasti: Prelongis dactyli porriguntur acinis, &c.

Genera vitium innumera & infinita esse non fecus ac Pyrorum & Pomorum apud Veteres etiam in consensu fuit, cum (ut rectè Plinius) totidem pæne sint quot agri, & nova indes producantur & usque producantur.

Columella & Plinii avo celeberrime apud ipsos videri possunt. Utriusque auctoris consensu principatus datur *Aminia* propter similitudinem semioque proficcientem ubique vini ejus vitam. Quinque harum genera, &c.

Proxima dignitas *Nomentana*, rubente materia, quapropter quidam rubellas appellavere vineas, &c.

Apianæ apes dedere cognomen, præcipue earum avida, &c. Atque hæcenas, inquit, potissima nobilitas datur peculiaribus atque vernaculis Italiæ. Cæteræ advenere & Chio Thasovæ. Verum cum Plinii & Columellæ exemplaria in omnium manibus sunt, non opus est plura huc transcribere.

Nomina Vitium antiqua speciebus hodie notis & ob nobilitatem præcipue cultis accommodare perdifficile foret: nè dicam impossibile. Nos ergo, quibus nec otium nec facultas fuppetit, id non tentabimus. Nonnullas tantum vitæ quæ inter se & ab aliis omnibus species distinctas esse suspicamur proponemus.

1. *Vitis Corinthisca* sive *opryna* J. B. *Uva passa* minores, vel *Passule Corinthiscæ* C. B. *Uva Corinthiscæ* Park. *The Currant Wine*.

Folius est (autore C. Bauhino) rotundis, crassis, subtus incanis, in pauciores lacinias obtusis divisis.

Loabelio Corinthia quæ vocatur uva, nomen patrium testata, effigie nihil planè differt à communis. Sed algidioris coeli impatiens, fragilitate tantum racemorum & exilitate acinorum superatur, qui gigantis carent, suntque *Amens*, ut quædam Mala Granata arillis vacua. Botri enim sine racemuli ipsi constanter acinulis Piperina aut Sambucina grana aquantibus.

Ebroduntensis historia auctores huc etiam referunt. Uvas passas Indicas gigantis carentes C. B. Ebroduntensis historia auctores huc etiam referunt. Uvas passas Indicas gigantis carentes C. B.

Quæ sequuntur C. D. Georgii *Wheeler* Itinerario transacta sunt.

Uva à Corinthio denominata quæ urbem eam hodie non inveniuntur crescentes, ab incolis forte neglectæ, quia desunt mercatores quibus eas dividant, nec enim operæ pretium foret vitæ, qui gigantis carent, suntque *Amens*, ut quædam Mala Granata arillis vacua. Botri enim sine racemuli ipsi constanter acinulis Piperina aut Sambucina grana aquantibus.

In *Zacyntho*, *Cephalonia*, *Natalyæ*, scuntur aliarum similes sunt, foliis duntaxat nonnihil majoribus. In *Zacyntho*, *Cephalonia*, *Natalyæ*, scuntur aliarum similes sunt, foliis duntaxat nonnihil majoribus.

Mesolongia & *Parva* præcipue coluntur, ubi tum incolæ ex earum mercimonio quæstum faciunt uterque, tum Venetis ex earum vectigali ingentes redditus quotannis accedunt. Siquidem *Zacynthi* ritum, tum Venetis ex earum vectigali ingentes redditus quotannis accedunt. Siquidem *Zacynthi* ritum, tum Venetis ex earum vectigali ingentes redditus quotannis accedunt.

insulse folius annua vindemia quinq, aut sex navigiis majoribus onerandis sufficit: *Cephalonia* tri- insulse folius annua vindemia quinq, aut sex navigiis majoribus onerandis sufficit: *Cephalonia* tri-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor- bus aut quatuor: *Natalyæ*, *Mesolongia* & *Parva* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Cor-

3. *Uva passa* major *Ætas* & Græcis fortè C. B. an potius, *Uva acinis oblongis magnitudine & forma Prunorum ejusdem*?

Hæ magnitudine eximia, sed præcipue formâ Olivæ Hispanicæ aut Pruni æmula; ab aliis omni- bus uvarum generibus facile distinguuntur.

Hæ sunt (ut puto) quæ ad nos ex Hispaniis Uvarum insolarum [*Raisins of the Sun*] no- mine deferuntur. Eas autem hoc modo exsiccant, Bororum fæ racemorum quos ad hunc usum destinant pediculos ad mediam partem transversim incidunt, adeoque succi nutritii magnam partem intercipientes impediunt ne ad uvas copiose affluat sed parçè admodum derivetur. Racemos semi- factos in vite pendentes relinquunt, donec paulatim folia & alimenti inopiâ exsiccantur: cum sufficienter exsiccatos senserint demetunt & in vasa recondunt.

4. *Vitis sylvestris Virginiana* Park. *Sylv. Virginea* Park. *The wild Vine* of Virginia.

Labnulis seu Viti sylv. Europæ cætera similis, acinis folis differt, qui minores sunt, paucio succo, gigaris verò duplo majoribus. Harum tres species fæ varietates sunt, 1. Acinis albis minoribus, 2. Acinis majoribus cœruleis, acidioribus. C. Bauhinus è contra ex Harior. describe Virgin. Uvas tenues acerbæ facit, majores dulces. 3. Vitis *Palpina* dicta, cortice rugosiore folio parum dissec- to sed duntaxat ferrato, acinis albis vulpem obolentibus & resipientibus.

5. *Vitis sylvestris trifolia Canadensis* Park.

Ortu & flagellis, necnon scandendo modo cum reliquis Vitibus sylvestribus convenit, foliis dif- fert, dimidio minoribus, tripartito duntaxat divisis, ad pediculum usque qui insident oblongum, gla- brum, peringente incisione, adeo ut terna videantur in unoquoque pediculo folia, crassiuscula, ob- scure virentia. Fructus ut in reliquis sylvestribus pauca carne, cute & vinaceis crassis constat.

Uvarum genera in Anglia hodie maxime celebra, quibus comparandis & colendis Vinatores præcipue operam dant, sunt,

1. *Molchærellina* alba & rubra, *The white and red Muscadine*. Sapore dulci sunt, carne firma & folida, tum acini, tum racemi maximi sunt. Parkinsonus racemos nonnullos sex libras pendentes observatos tradit, acinos dimidiam unciam.

2. *Parva* nigra seu Corinthiacæ, *The small black Grape*, or *Cluster-grape*, or *Currant-grape*.

3. *Uva Canadensis* seu *Apri* folio. *The Canada or Parry-grape*.

4. *Uva* Frontiniana duum generum, alba & rubra sapore sunt delicato, quod vel vinum inde ex- pressum declarat generosissimum & molchum redolens.

5. *Aureliana* rubrum & nigrum, *The red and black Orleans*.

6. *The Raisin of the Sun-grape*. Uva insolarum in vite pendentes exsiccare solita. Hæ maxims sunt tum acinis, tum racemis; colore per maturitatem rubente.

7. *The Burtel-grape*. E maxims est, alba, omphacio magis quam vino idonea. Æstate ta- men fervida maturelens mitis & palato grata evadit.

8. *The Grape de Arbois*. Uva *Arboisacæ* rubra five nigra J. B. à loco in Burgundia ejus nominis dictæ spectandæ pulchritudinis sunt: acini magni, sublongi, ovales, carne firma, dulces ta- men. Difficiliter maturelens, ideoque frigidioribus locis non conveniunt.

9. *The Burtarode-grape*. Uva est alba, dulcis, speciosa, præcipue æstimationis circa Parisios.

10. *The Muscate-grape*. Uva *Moschata*, *Apiana* Plinio, C. B.

11. *The Canary-grape*. Uva *Canarina* à Rheno huc translata.

Dantur etiam Uvæ non tantum cuticula exteriori nigra, sed & succo interiori ex purpura nigri- cante seu sanguinea.

Quod ad locum attinet, Vitis (ut rectè Dodonæus) celo calido latatur; æstuosissimum tamen *Locui* non desiderat, frigidum verò & glaciale non sustinet. Eleganter Columella, Vitem non cæteris sti- pitibus jure præponimus, non tantum fructus dulcedine, sed etiam facilitate, per quam omni pæne regione, & omni declinatione mundi, nisi tamen glaciali vel prætervia, curæ mortalium respon- det: tamque felici campis quam collibus provenit, in densa non minus quam resoluta, sæpe etiam gracili atque pingui terra, fuscæque & uliginosâ. Deinde quæ qui regionis statui cœli solive re- spectu non veniat Vitis, tum cultura conveniat exponit, quæ apud ipsum figuranda omittit.

At si voto (inquit) est eligendus vineis locus & status cœli, ut censeat verissimè Celsus, optimum est solum nec denitum nimis, nec resolutum, solum tamen proprius nec exilè, nec laxissimum, proxi- mum tamen uberi, nec præceps, simile tamen edito campo, nec fœcundum, nec uliginosum, modice tamen solidum, quod fontibus non in profundo terræ scaturiat, sed ut vicinum radicibus humorem subministrat, eumque nec amarum, nec salum, nec saporem viti corruptat. Cœlum porro neque glaciale vinea, nec proflus æstuosum desiderat, calido tamen potius quam frigido latatur, imbrisi- magis quam serenitibus offenditur, & solo sicco quam nimis pluvio est amior: perflata mo- dico lenique gaudet, procellis obnoxia est. Hæcenas Columella.

Quò regio calidior est eò Uvæ felicius maturelens, & succo melius concocto vinum generosius præbent, modò calor non sit intensior quam ut eum vitis toleret, ut in Indiis, Arabia felice, Ægypto aliis, regionibus intra vel prope Tropicos jacentibus. Hinc in Hispania, Gallia Narbonensi, Italia, Sicilia

Defrutum Columella idem est quod *Sapa* Plinio, nimirum mustum ad tertias decoctum. Plinius *Defrutum* à *Sapa* distinguit, quod sit mustum ad dimidiam decoctum. Hic addit Palladius, *Cavanum*, quod ait fieri cum duabus partibus deperditis tertia remaneret.

De vitibus & usu *Sapae* nihil attinet dicere cum jamdudum in desuetudinem abiit.

Lora Græcis *Avrerea* seu vinum secundarium, fit ex maceratis aqua vinaceis. Tria ejus genera Plinio. Decima parte aqua addita quæ musti expressa sit, & ita nocte ad die maderatis vinaceis, rursusque prælo subjectis. Alterum, quomodo Græci facitavere, tertia parte ejus quod exprellum sit addita aquæ, expressioque decocto ad tertias partes. Tertium est facibus vini exprellum, quod *facatum* Cato appellat.

Spiritus Vini. Spiritus vini seu Aqua Vitæ est liquor ex vino destillando in vas idoneis elicitus. Calidus est & siccus, penetrantissimus: Eximius usus in animi deliquiis, ut vel naribus admodum odore suo animam revoceat, in cordis palitatione ac tremore; resistit purèdini, in tantum ut carnes vel cadavera ei immer-
sa, diu servari possint incorrupta; spiritus languentes retocillat, apoplecticos & comate oppressos juvat. Extrinsecus resolvit tumores frigidos ac scirrhosos, arctet coagulationem sanguinis in contusionibus, cruorèque resolvit ac discutit. Nimis copiosè & frequenter pro pon ordinario sumptus calorem naturalem paulatim extinguit, ventriculi tonum relaxat, appetitum prostruit, totamque naturæ economiam subvertens tabem & mortem inducit. Menstruum est (ut vocant Chymici) hoc est, solvens, ad tincturas extrahendas aliæque nobilissimum.

Acetum. Acetum fit ex vino vel in loco nimis calido deterento, vel diutius reservato, vel Soli exposto. Arte fit cum vinum aut cerevisia coquitur, refrigeratque fermentum, aut panis calidus hordeaceus [qui unus omnium prævalet] aut Pila, aut Hordeum tostum imponitur. *J. B.*

Aceti usus frequentissimus est & fere quotidianus in cibo & medicina: in cibo ad condimenta & in-
tinctus. Appetentiam cibi excitat, & concoctionem promovet acidum ventriculi, quod cibi maxime conficiuntur, roborando.

In medicina usus est ad æstum febrilem contemperandum, putredinem arcendam, phlegmaticos & glutinosos humores incidendum, ut excretionis & expectorationi habiles fiant. Extrinsecus scabiem, pruritum, herpetem, &c. calorem eorum contemperando, & malignitatem corrigendo sa-
nat. Nervis, nervosisque partibus inimicus est: corpus quoque extenuat, unde macilentis ejus usus incommodus est. Memorabilis in hanc rem est historia quam narrat F. Strada de bello Belgico l. 8. Chiapius Vitellius generalis castrorum præfectus sub mediam fere ætatem, increcente adeo mole, ut fascia è collo demissa sustinendus esset venter, videns inde quotidie tardiores se reddi ad belli munia, vino sua sponte sibi interdixit, acetum exinde bibere ad vitæ usque finem perseveravit, effecitque ut detumescente abdomine, defluerente ventris pelle, quæ ipsè se thoracis instar involve-
bat, octoginta septem librarum pondere decrevisse compertus sit.

Ad fulsulentos aut suffocatos etiam spumam emittant, da bibendum acetum multum cum Piperæ, aut Acetum cum pulvere Pulegiæ & Piperæ. Tres servatos vidit Christophorus à Vega. *Chelneau.*

Ad tinea R. Zinzib. 3ij. decoque in Aceto acerrimi & Butyri ana ʒss quousque Acetum sit con-
sumptum: deinde contunde & cum Butyro fiat ung. quo manè & sero tinea inungatur, & intra quatuor aut quinque dies sanabitur, (inquit lib. Arcanorum) *Idem.* Observationes è Chelneau ex-
cerptas transmittit D. Hulse.

Vaporis aceti in peste usus est eximius de quo medici consulendi.

Tartarus. Pro Tartari Historia, usu, preparationibus, &c. vide chymicos scriptores; plenam utz his-
toriam scribere mihi nec locus nec opportunitas est. Tartarus est vel albidus vel rubescens; albidus magis æstimatur, ut purior & minus terrestris; optimus è Germania defertur. Ejus præparationes habent facultatem attenuandi, incidendi, & aperiendi.

Cremore Tartari ad 5β dato ardor ventriculi jam desperatus fuit sublati. Ettmuller. prax.
cap. 8.

Ad singultum ex inanitione R. Vini Hîspanici & Sacchar. q. f. f. Syrup. sumat ager frequenter. Ex
Manuscript. D. Page, Medici Suffolcensis.

Bulimus curatur optimè per Vinum, quod quo vetustius eo melius. Malvaticum præ cæteris
convenit.

In picâ & malaciâ specificè commendatur à quibusdam aqua pampinorum vitis vere ex vitium suc-
culis stillans.

Quidam sani fusi matutine sunt obnoxii, hos optimè curare solet haustus vini Absinthitis.
Tumor canerosus omnino curatus est in quodam viro mihi familiari ex usu vini Rhenani lib. ʒ. cui infundebatur Raphan. Sylv. 3ij. per horas duodecim; in cujus usu perseverabat per dies octo
vel decem matutino tempore. Ex M. D. Fyher, M. D. communicavit. D. Hulse.

Ad mixtionem sanguinis R. pulv. fol. Vitis quæ post Vendemiam rubescunt 5i. cap. in Vino albo.
E lib. Arcanor. *Chelneau.*

De Spiritu Vini illud adnotandum quod ille qui conficitur ex frumento multo magis anodynus fit
quam alius. *Muis* in Podalir. redvivo p. 21.

R. Uvas suspensas putidas, projice in aq. ferventem per horæ dimidium; eas supra ardentis prunas
inijce, fumumque excipiat mulier septies in die ad deturbandum fetum mortuum. Mirabile (in-
quit Zacutus) quod in tam facili remedia tanta vis recondita sit, quod ego feliciter sum expertus,
lib. 3. Prax. Hist. c. 17. Observ. 2.

Spiritus Vini vulgarem (*Whandy*, i. e. vinumustum) cum pulverizat. Zingib. mixtum, &
fortiter insufflatur in ejusdem lateris cum parte affectâ narem, vel parti dolenti applicatum, ab ex-
pientia frequentius commendat D. Hulse in Odontalgia, cum alterutra ex gingivis afficitur absque ullâ
dentium carie aut cavitate.

CAP.

CAP. II.

The Sinensum sive *The Japonensibus* Breynii. *Chaa*, *Herba Japonia* J. B. lib. 27. c. 1. C. B.
p. 147. *Thee Thee* or *Tea Plant*.

The compluribus & densis ramis est frutex: Foliis obscure viridibus, per circuitum serratis,
non tam Chamælæagni, quam Spirææ Theophrasti substantiâ & toto habitu aequalibus, fa-
poris exsiccatum cum quadam amaritudine: Flores profertens (quantum ex pictura, & duo-
bus, at imperfectis, ex Japonia transmissis foliis conjicere potui) Casti femineæ & Gossipi me-
diam faciem obtinentes, uberrimis, quinis foliolis albanis aut pallidis constantes, staminibus
multis, sedificatiorem occupantibus. His demum succedunt fructus, dum adhuc vigent (ut ferunt)
virides, relictati autem cortice magis rugoso, ex spadiceo fulco vestiti, in quibus non minus quam in
Coccis Orientalibus mirabili varietate mutabilis Vortumnus ludit: quidam penitus globosi sunt instar
didorum Coccorum, eâ etiam magnitudine, aut duplo pæne aliquando majores, semen tantum uni-
dorum continentes: alii contra geminati, five in duos loculos dispersi, alii verò trigoni, forma &
magnitudine à fructu Ricino simili J. B. non admodum ablucentes: Hi maturi ubi se aperiant in
tres, illi in duas dehiscunt partes, quarum quilibet semen continet, quod vel orbiculare planè ad
Syracis, vel quia minus splendet, ad Fructum exoticum 15. à Jacobo Gareto acceptum *Chuf*, propius
accedens, vel in una parte sessilis, nonnunquam etiam triquetra est nuclea, tenui putamine & lavi,
fractici feni subfusi coloris, exceptâ basi (qua parte adhæsit) albidâ, constans, quo nucleus sub-
albus pallidusque, ac valdè rugulosus, gustu primum dulci, postmodum amaro & nausabundo, tan-
demque calido & valdè exsiccante, cuticulâ tenui & cinerea obductus, continetur.

Catalogum Autorum qui de hoc frutice scripserunt vide apud Jac. Breynium *Exort. Centur.* 1. cap. 52.
quibus adde D. Pechlin Belgæ Tractatum de Thea anno 1684. editum, in quo historiam ejus plenam
trahit, & contra Sim. Pauli usum ejus defendit. M. Du Four historiam Theæ, Lugduni impressam
1689, & Tractatum quendam Anglicè conscriptum Londini 1682.

Verum omnibus quæ de Thea scripta ab aliis sunt Observationes D. Wilhelmi ten Rhynce, magni Im-
peratoris Japoniæ medici, præferendas censemus; quæ apud Jacob. Breynium habentur in Appendice
ad Exort. centur. 1.

Semen hujus fruticis circa mensem Februar. terræ (ni nimis indurata gelu, vel nive altius tecta
fi) mandant Japonenses sequenti methodo; In terra bona, dulci, non salia, neque limosa, neque are-
nolimitis, sed temperata, rotundum ad octo aut paulo minus pollicum altitudinem scrobem effodunt,
cui à 40. ad 50. feminale folliculos confertim injiciunt, exinde scrobem operientes, eundemque in-
horreolice bruma stramineis stercis regentes. Hæ autem feminale capitula communiter in sex,
octo, decem, ad quatuordecim, & quandoque plures paucioresve fructus propullant, quos absque
ulteriori cultura naturæ ingenioque suo relinquunt agricola, nisi quod eos ab inutilibus herbis repur-
gant. Stirpes autem quæ in spissis glomeramen altioreque apicem (rarius tamen supra quatuor aut
quinque pedes) exsurgunt eò meliores judicantur, mollioribus utpote magisve benignis foliis, quæ
rarenter intra primum triennium decerpunt Japonenses: decerpunt autem plerumque mense suo tertio,
qui ordinariò juxta nostrum Aprilèm est, nonnunquam ad usque medium Maii procurrit (anno
nimium intercalari, quovis triennio recurrente) quando matres cum suis infantibus & ancillis fo-
la hæc calathis colligunt, novellâ & recens edita (subflavescente suo virore & parvitate à virenti-
bus foliis facillimè distinguenda) cum parum adoleverint sicca tempestate, quacunque diei hora,
inprimis intensiore Solis æstu, avulsâ circa vespæram portant domum.

Tum singula folia fusæ ex ferro patellæ Sinicæ, nitidæ, candenti atque obliquè collocatæ (ne
manus comburant) injectant, eademque manibus assidue versant, usquedum flaccescant, mundis tunc
stercis pappiræ imponenda, ac persillata flabellò ut frigeant; hinc iterum in planis ex Arundine Indica
confectis corbibus conteruntur, donec compactè crispentur; hinc iterum in pura & modicè cande-
facta patellâ uti antea manibus continè versantur donec mediocriter induruerint, deinde patellâ exi-
munt & flabellò frigeant, & in tertia ac quarta patellis per gradus minus calefactis revolvunt,
ut majorem siccitatem duritiemque contrahant. Tandem ollis intrinsecè vitreatis bene clausa ser-
vant, & in urbes pagosive venalia transferunt. Postquam autem per Sextiduum circiter ollis repleta
fuerint, easdem aperiunt, foliorumque delectum, minora & teneriora à majoribus & durioribus sepa-
rando, faciunt, ultimâque vice in quinta patellâ securitatis ergo siccant, in annos tunc durabilia, si
accuratè observata teneantur.

Pro Imperatore & Magnatibus majore studio & cura colitur, [Prope *Misko* urbem locus *Ossi*
dictus totius Japoniæ in hoc opere princeps est.] Frutices nempe, à nimia pluvia, vel intento ardore
frigore, cæterisque aeris, injuriis & pravis purgantibus, volatilibus reptilibusve infectis studiosè
præmuniunt, iusto rigantur tempore, &c.

Congrua tempestate scrupulosâ foliorum fit electio: tenerissimi fruticum ramusculi primævis in
apice foliis nudantur, quæ eapropter carissima potentioribus reservantur emporibus; hæc autem à
mediocribus; hæc iterum à majusculis, hornotinis tamen singulis, segregantur: omnia in umbra
siccantur.

Ruricolæ & tenuiores folia eo quo diximus modo preparata promiscuè in aneo cacabo aqua re-
pleto lento coquant igne, & sic toto die pro communi poti in foco suspensum servant; donec itera-
tis tincturis folia illa debilitate rejiciantur, ingentis propterea novis. Primates autem & locupletiores cives
nullum in re domesticâ opus majore diligentia, fastu atque nitore & artificio curant quam fuit *Tchia*
præparationem. Quandoquidem qui in cæteris parcissimæ sunt suppellectilis copiosè & superbo in-
strumentorum famulorumque apparatu impense inò ad superstitionem usque gestant.

3. *Eunymus Pannonicus* Ger. Park. *flore phœniceo* J. B. *granis nigri* C. B.

7. B.

Arborea est aut frutex homine altior, cujus *caudex* & rami *tuberculis asperi*, ac veluti punctis notati, & rami sunt pulverulenti: *folia* serrata Pruno sylvestri similia: *stipuli* aliquot simul ex longis petiolis quadrifolii, similes Eunymio vulgari, phœnicii coloris. Clus. sic fufius hanc describit.

Bicubitalibus, aut etiam majoribus ramis affurgit, digitali, interdum pollicari crassitudine, lentis & obliqueis, densis cortice obductis, viridi primum, deinde multis nigricantibus maculis aspersis, qui in summo dividuntur in plures ramulos, ordine & serie quadam inter se oppositos, quos exornant *folia*, similiter ex adverso sita, latissimè Myrti foliis paria, teneriora, leviterque in ambitu crenata, gustu primum exsiccante, deinde amarulculo & calido; è quorum fura in oblongis gracilibus, pediculis unus, bini aut ad summum terni *stipuli*, splendentes & purpuralescentes dependunt, tetrapetali, umbilico quadrato, & luteis flammulis quatuor angulos occupantibus, Coggysie flori non multum ab similes, majores tamen. *Fructus* succedit in quadrangulis siliquis, vulgari Eunymio similibus, spongiosis, aurici coloris; is delincentibus tenui filo propendens, in quo grana extrema parte nigra & splendentia, Fraxinellæ granorum instar, bina interdum & terna eodem loco & pulpâ comprehensa.

Copiosè nascitur in sylvis utriusq; Pannoniæ montibus; sed qui Alpes attingunt eam *alere* de sinunt. Inventur & in Moravia.

Dantur & alii Eunymii, & Eunymio affines, qui ob seminum conceptacula per maturitatem sicca ad alium locum pertinere videntur. Ut Eunymus Virginiana capsulis eleganter bullatis D. B. *nifer*. Eunymus Virginiana Pyracanthæ folio ejusdem. Eunymio affinis Ægyptiaca, &c. C. B. Eunymio affinis Æthiopica, &c. Herman. Hort. Leyd.

CAP. IV.

A. *Agrifolium* Ger. *Agrifolium* sive *Aquifolium* Park. *Aquifolium* sive *Agrifolium vulgus* J. B. *illex* V. sive *aculeata baccifera folio sinato* C. B. *The Holly-tree*.

7. B.

A Licubi in justam arboris magnitudinem excrevit, sæpius pumilum ut ad fructus referri possit, perpetua fronde viret. *Caudex* & rami lenti, flexiles, leves, cortice duplici muniti, exteriori viridi [in trunco utplurimum cinereo] interiori pallido; odore cum avelluntur, tum etiam sapore, ingrato, fetente: materie chlorâ albæ, dura ac solida, ac circa interna nigricante, quæ præ pondere in aqua fidit, Buxi aut Guaiaci instar. *Folia* satis magna, densa, sinuata, longis & rigidis in ambitu spinis horrentia [interdum licet rarius superiora folia Laurinis sunt similia, sine aculeis, quod in vetulis arboribus copiosius observatur] colore obscurè viridi, splendente, ex pediculo brevi, sapore non ita ingrato ut cortex. *Flores* pulchri, parvi, chloii, quaternis foliolis, totidemque apicibus constantes [in quorum medio bacca rudimentum] conferti ut in Lauro, brevibus pediculis appensi; quibus succedunt *baccæ* parvæ, rotundæ, rubræ, umbilicatæ, gustu subdulces, cum terro quodam sapore: intus continentur *semina* quaterna, triquetra, oblonga, striata.

Qui Agrifolium folio leni diversum statuunt à vulgari, hæc illi multum hallucinantur, nam vetula tantum arbori accidit ut talis fiat; non tamen varius (ut vult J. Bauhinus) sed sæpissime & ferè semper apud nos. At neque propriè Agrifolii varius est; nam sæpe in spinosissima Aquifolia occurrit ejusmodi folia non spinosa, ut culibet observare licet.

Fructus autem color in hac arbore interdum variat. Reperitur enim alibi in Anglia Agrifolium baccis luteis quales nobis ostendit D. Dale ab arbore in agro Wiltoni Suffoliciæ vici non procul à Buers oppidulo, loco paludoso nascente decerpit.

In Anglia frequentissima est hac arbor in sepibus inq; frutectis & saltibus potius quam sylvis, præsertim in lapideosis & glareosis, & desertis. Reperitur etiam non minus frequens in Germania. Videtur etiam gaudere montosis & frigidioribus regionibus: in calidioribus rarior est, & fructus mensuram vix egreditur nisi colatur.

Hæc arbor nonnullis *Ætela* Theophr. 3. hist. 4. videtur, quorum sententiam refutat J. Bodæus à Stapel. Plinii tamen lib. 16. cap. 18. 21. 24. Aquifolium an sit necne in medio relinquit.

Arbor hæc operibus topiaris, in Septentrionalibus præsertim regionibus præ aliis commoda & opportuna est; cum sit frigoris patientissima, & perenni nitentium foliorum virore aspectui grata, nec tonsuram respuit; eoque etiam hortulanis acceptior, quod nec radicem reptat, nec importuna ramorum luxurie molesta sit, nec tamen minus densa & multiplicata fronde quam quævis alia arbor fruticæ consilis, quantumvis hoc nomine em improbet J. Bauhinus. Vidimus in vituario D. Joan. Evelyn * tonsilem Agrifolii septem densissimam, pulcherrimam 300 prope pedes longam.

Ex hujus arboris corticibus vilcum parant nostrates hoc modo. Delibratis Junio aut Julio menibus, quotquot videtur aut opus fuerit hoc genus arboribus, cortices detracti in aqua fontana per septem aut octo horas continuas decoquantur donec tenerim evadant [eouq; donec cortex cinereus a viridi abscedat aut separatur, quod duodecim fere horarum spatium exigit. D. Evelyn.]

Costos in acervum humi cum Filice SSS componas, aquâ prius curiosè separata [frondibus aut herbis quibuscunq; succulentis obvoluti & connecti ad aliquam crassitiem in cellam altissime locum frigidam recondantur. *Idem*] & per duas trêse septimanas fermentari & computrescere sinas, donec in

in mucilaginem abeat: Exemptos deinde in mortario tandiu tundas donec fingi formariq; possint inter massæ farinaceæ. Massam in aquam profluentem submersam manibus verles & diligeret subigas. Aqua brevi sordes omnes & recrementa obarenteq; corticum reliquias secum auferet elatæq; vilco residuo puro & defecato; in sicali aliquo vase per quatuor adhuc aut quinque dies desumendo, donec se penitus purgaverit & perfecerit: deinde in novum vas translatus reservetur ad usum.

Baccæ ad colicos dolores utiles sunt; crassos siquidem pituitosisque humores per alvum educunt decem aut duodecim numero sumptæ, ut ab his acceptis se ait Dodonæus, qui earum experimentum quandoq; fecerunt.

Zythogalum factum ex cerevisia & lacte, in quo decocti sunt hujus foliorum aculei, mirè conducit ad dolorem colicum & tormina intestinorum, ut in semetipsa alisq; experta est matrona quædam nobis cognita post alia medicamenta frustra tentata, à muliercula quadam vaga & circumforanea edocta. Non video tamen cur non & foliorum ipsorum decoctum idem præstet.

Baccæ aculeis, præcipue Turdis Iliacis dictis, hyberno tempore terrâ nivibus operâ in alimentum cedunt.

Marchiolus radicem decoctum in fotu ad articulorum duritiem, tumores dissolvendos, ossa fracta firmumanda commendat.

Frondes & ramuli baccis onusti natalitii Christi Domini parietibus & fenestris appenduntur ad aëres ornandas.

Lignum ponderosum, firmum, album, ad molendinorum fabricas utile est, ad ea quæ torno elaborantur, ad manubria instrumentorum rusticorum, scuticarum, &c.

In Catalogo Horti Academici Lugduno-batavi, à D. Hermanno editi, hæc Agrifolii seu mavis Aquifolii foliorum respectu varietates invenio,

1. Aquifolium foliis ex luteo variegatis.
2. Idem foliis ex albo variegatis.
3. Idem foliis oblongis spinis & limbis argenteis.
4. Idem foliis subrotundis, spinis & limbis argenteis.
5. Idem foliis oblongis, spinis & limbis aureis.
6. Idem foliis subrotundis, spinis & limbis aureis.

Aquifolium echinâtâ folii superficie Cornut.

Hanc plantam observavit D. Tancradus Robinson in pulcherrimo hortis Reverendissimi Episcopi Londinensis, D. H. Compton, inter multas alias novas & rarissimas plantas cultas ab ingeniosissimo Viro & peritissimo Hortulano D. Georgio London. A vulgari Agrifolio faciliè distinguitur foliorum figurâ, quæ non ambitu modò sed totâ superficie scabra sunt & spinis horrida.

CAP. V.

Baccifera Indica fructu tetrafermo in foliorum alis sessili. Scheranam Cottam H. M. P. 2. T. 16. p. 23. *Corni seu Sorbi species* Bontio.

H. M.

F Rutæ est duàm triumve hominum altitudine, nascens in arenosis & petrosis. *Radix* profundè in terram descendit, per multas oblongas, tenues fibras, capillamentis hinc inde vestitas, tam à latere quam subtus emittens, cortice exteriori rubicundo obscuro intus rufo, saporis adstringentis, sulphurei & insecti. *Stipites* induti sunt scabro cortice, cinereo, interiori viridi & rubescente, intus ad lignum albicante, qui in plures tenuissimas planas corticulas (è quibus compressis & implexis fomes igniarius conficitur) resolvitur, èq; adstringens; ligno intus albicante, ac proximè ad radicem cavo, aliâ solido. Tam stipites, quàm rami longis crassis lignosis spinis hinc inde muniuntur. *Folia* pediculis brevibus, rotundis, crassiuscula, oblongo-rotunda sunt, ad petiolum parum contractiora, ac in vertice rotundo cuspidata, superne plana, sauro virore nitentia, subulmum cartum contrahentia, ac in vertice rotundo cuspidata, superne plana, sauro virore nitentia, duplici foliorum proveniunt quasi fasciatim sine calyce, sunt viridi-diluti, odoris nullius, constantq; duplici ordine foliorum, quorum quinque, quæ exteriora cuspidata, surrecta, & interiora versus nonnihil in ordine flexa sunt, quinque, quæ interiora rotunda sunt, & superiora versus punctulis eminentia. In horum medio ex umbilico *stylus* acuminatus exurgit, paulo infra acumen quinque, tenuia *filamina* stelliformiter ejiciens, quæ nodulis albicantibus, ac dein flavescens rotunda sunt. Florum petioli prodeunt in sua origine foliolis acuminatis. *Fructus*, qui surculis insident parvi & rotundi sunt, admodum fere Pitorum Lauri, superficie glabra, primum virides ac niterentes; dein colore nigro cum maturi sunt, & sapore subacido, continentq; quatuor grana seminis alba ac transparentia in propriis suis localimentis.

Foliorum decoctum vapor ore exceptus dentium dolorem mitigat, & vermiculos in dentibus *Vires* enecat.

Locus.

Locus.

Vires & Ujus.

* In Canto non longe à Londino.

CAP. VI.

Frutex baccifer Malabaricus flospetalis ramis inhaerentibus, fructu tetrapyrreno. Perin-Patsjotti H. M. P. 5. T. 6. p. 11.

H. M.

Arbuscula est humilis, septem circiter pedes alta, ac *Patsjotti* similis. *Folia* ordine decussato ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, crassa, densa, glabra, splendens, nervis aliquot & media costa in latera excurrentibus. *Flosculi* non furculis foliaceis, at ipsi ramis inhaerent quing. candidis, oblongo-rotundi & acuminatis foliolis constantibus, numerosis, *staminibus* albicantibus, *flavescentibus apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit exiguus, obtusius. *Flosculi* succedunt *Bacca* rotunda, quadripartite, viride flavescentes, quatuor intus continentibus *semina* rubicunda, oblongo-rotunda.

Provenit in *Candenate*, semper viret, fructus fert Septembri & Octobri mensibus.

Ex hujus foliis in lacte vaccino & Selami oleo coctis linimentum paratur ophthalmicum & cephalicum.

Locus.
Vires.

CAP. VII.

Frutex baccifer Malab. fructu plano-rotundo piloso tetrapyrreno. Pai-Paroca seu Conradi H. M. P. 5. T. 46. p. 91.

H. M.

Arbuscula humilis est seu potius frutex, sex circiter pedes altus, *caudice* mediocriter crasso, cortice vestito spadiceo, ramulis ejusdem coloris ac lanuginosis in orbem diffusis ornato. *Radix* fibrata, rufescens, nigricante cortice cincta, acris, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, spinulosa, exiguis hinc inde obfita, crassa, aspera, atro-viridia, superne splendida, inferne nequaquam: sapor amarus, aromaticus. *Flores* inodori, plures simul juncti petiolo longo in furculis proveniunt, quing. oblongo-teretibus, acuminatis, intus albicantibus, extus viridibus ac subasperis, & exteriora versus reflexis foliis constantes *staminibus* aliquot albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quae *stylus* prodit viridis, surrectus, capitulo plano. *Floribus* succedunt *bacca* plano-rotunda, virides primum, dein flavescentes ac croceae, longiss. albicantibus pilis obfita: intus continentur officula quatuor, dura, albicantia, nucleos includentia, candidos amaro.

Provenit variis Regni Malabarici locis, praesertim circa *Porca*, *Cochin* & *Caliculan*: semper viret, quotannis mense Julio fleret, Novembri autem maturos fert fructus.

E foliis, radicibus, fructibusque in aqua coctis Apozema conficitur, quod in Arthide perquam utile perhibetur.

Locus.
Vires.

CAP. VIII.

Frutex Indicus baccifer floribus umbellatis, fructu tetracocco. Sondari H. M. P. 5. T. 40. p. 79.

H. M.

Arbuscula humilis est, decem circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, ramulis viridibus in orbem diffusis ornato. Lignum albicans, furvo cortice cinctum, necnon rufescente intus medulla refertum. *Radix* nigricans, odora, saporis haud ingrati. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, superne atro-viridia ac splendida, inferne subviridia, costa media crassa, lignosa, viridi-albicans, ac in avera parte extuberans, e qua plures exiles nervuli superiora versus exoritur, qui in fe invicem arcuatum deferuntur; sapor sylvestris ac ingratus. *Flores* exigui, suavolentes, candidi, *calycibus* exiguis subviridibus, in quinq. lacinias acuminatas lectis, inherentes, extremis ramulis umbellatim proveniunt, pentaphylli, e quinque scil. acuminatis foliolis, inferius junctis constantes; totidem staminibus albicantibus, rufescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quae *stylus* prodit exiguus, viridi-albicans, ac superne bifidus, cujus basis est globulus exiguus, viridis. *Flosculi* succedunt *bacca* tetracocca, aliquando pentacocca, virides primum & nigrantes, dein flavescentes, tandem maturiores nigricantes, carne intus referta succulenta, nigricante, aromatica, intra quam quatuor plurimum continentur *officula* scabra, triquetra, albo-rufescentia.

Crescit in variis Regni Malabarici locis, praesertim circa *Cramanor*; semper viret, quotannis fleret ac maturos exhibet fructus, mense viz. Septembri.

In Medicina vix ullum habet usum.

Locus & Tempus.

CAP.

CAP. IX.

Frutex Indicus baccifer, floribus racemosis fructu oblongo, tetrapyrreno. Perin-Patel H. M. P. 5. T. 15. p. 29.

H. M.

Frutex seu Arbuscula humilis, quatuor circiter pedes alta, *caudice* tenui, albicante, cortice obducto cinereo, intus viridi, aromatico. *Radix* densa, albicans, furvo cortice recta, saporis acris, odoris aromatici. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos crassius ac subviridibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, tenuia, superne colore atro-viridi splendentia, inferne viridi dilutiora, costa media crassa. *Flores* racematim proveniunt, candidi primum, dein rufescentes, quing. teretibus, acuminatis, ac extroflor reflexis foliis constantes, totidem albicantibus *staminibus* flavescentibus *apicibus* ornatis medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quae *stylus* prodit surrectus. *Floribus* delapsis succedunt *Bacca* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, duro & atro-viridi cortice recta, pulpâ intus albicante primum, dein subcoerulea, aquosa ac inipida referta. In medullulo decussatim quatuor latent *semina* albicantia, dura, oblongo-rotunda, membranaceis pelliculis a se invicem sejuncta.

Nascitur Regni Malabarici variis in locis, praesertim in *Berkenhour*: semper viret, fleret & fructum edit.

E foliis hujus ficcatis & prunis impositis suffumigium fit, quod paroxysmos hystericos potenter *Vires* solvere fertur.

Locus.

SECTIONIS III.

MEMBRUM QUARTUM.

De Arboribus & Fruticibus bacciferis, acinorum granis vel pluribus quatuor, vel numero nobis incognito, & nondum explorato.

CAP. I.

De Rhamno Cathartico seu Spina Cervina.

Quamvis arbuscula haec in singulis acinis plura quatuor grana non contineat, quia tamen granorum numerus nobis nondum exploratus est huc tam retulimus.

A. 1. *Rhamnus Cathartica* J. B. C. B. *solutiva* Ger. emac. *Solutiva*, sive *Spina insectoria* vulgaris Park. *Duck-rhogn*, & *common Purging-Thorn*.

J. B.

Celebravit Rhamnum catharticum usus in purgando multus & felix, arbusculam sepibus alicubi familiarem, cortice externo nigro vestitam, cui duo alii subsunt, alter viridis, alter luteus, materie pallida, dura, ramis satis crebris, iisque fere ex adverso fitis brachiatam, duris rigidisque & longis spinis foliosis minacem, aculeis praeterea aliis minoribus horrentem. *Folia* ad Pruni folia accedunt, acuminata, atro-virentia, crenata, nervosa, adstringenti sapore. *Flores* herbacei coloris, parvos proferunt, quatuor apicibus constantes, multos simul junctos. Succedunt *bacca* frequentes ad radicem spinarum, ex longiusculis pediculis, Frangulae pares, per maturitatem nigra, succo virescente plene, in quibus grana terna vel quaterna, Pyrorum granis parvis similia, figurâ fere triangulari, cortice nigricante, medulla alba, non ingrati saporis, quae facile ungue premente franguntur: sapor baccarum amarus, & astringens, & qui facile gustanti nascentem moveat. Habet & succus earum nescio quem sibi peculiarem odorem.

Locis feticosis, sepibus & sylvis non raro occurrit in Anglia, Germania, Pannonia, &c. *Bacca* hujus fruticis tria colorum genera praebet. 1. Messis tempore lecta, arefacta & tufa, inque aqua & alumine macerata luteum seu croceum potius reddunt colorem, ad chartas luforias & coria tingenda etiamnum in usu. 2. Autumno cum maturitatem assecutae nigrae evaserint collectae, tufa & in vase vitreo asservatae pulchre viridem exhibent colorem, quem *Sap-green* vocant pictoribus accommodatissimum, & in magno usu. 3. Circa Festum S. Martini in arboribus albus haerentes si legantur, Puniceum colorem reddunt (ut perhibet Tragus) is qui coria inficiunt, & chartas pictas coloribus illustrant utilem.

Bacca purgatrix sunt, atq. crassam pituitam & biliosos quoque humores per alvum educunt, ut *Vires* nonnulli volunt: Rectius earum vires astringunt quod a pituita tenuem & serolos humores educendos utuntur. Nos (inquit J. B.) peculiarem earum vim in sero & aquosis humoribus educendis experti sumus: quapropter non raro earum syrupum ad uncias tres hydropicis praescriptis notabiliter cum successo datur, atq. etiam exhibetur aridarum pulvis a 3j. ad 3ij. nonnulli baccas numero exhibent a 15 ad 20. Verum ob vehementiam mollioribus in substantia non sunt exhibenda.

Locus.
Vires.

Yyyyyy

Locus.

Apud Complutum alisque Castellæ veteris locis, & Bæticæ parte, quam vulgo Extremaduram vocant, circa fluenta, & declivibus locis, hyeme exundantibus nascentem observavit Clusius. Castellani copiarum usum præbet: componitur etiam in falciculos piliformi fornicibus calfaciendis idoneos.

Lycium Hispanicum Lob. non huc refert cum Lugdunensi J. Bauhinus, sed ad Rhamnum 3. Clus. C. Bauhinus eundem secutus Parkinsonus pro distincta Lycii specie habent, & Lycium Hispanicum folio oblongo vocant. Judicent periti.

7. *Frutex exiguis foliolis confertis* C. B. *Tamoxo* Clus.

J. B.

Pedali altitudine affurgit, frequentibus ramulculis præditus, qui adeo exiguis & confertis foliolis onusti sunt, ut ramulculorum lignum vix conspici possit. Ea ex cineraceo virentia sunt & extreme amaritudinis.

Locus.

In incultis nascitur.

8. *Lycium Garciae frute* J. B. *Lyc. Indicum putatum Garciae* Park. *Lycium foliis Ericæ* C. B. *Arbor spinosa ex qua Lycium seu Cate exprimitur* Bont.

Garc.

Arbor ex qua succus *Cate* Indis dictus extrahitur magnitudine est Fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamarici similimo. Florere aiunt; sed fructum ferre negant: multis spinis horret. Materies ligni robusta, dura, densa, ponderosa, nec (ut aiunt) putredini obnoxia, five Solibus exponatur, five aquis immergatur.

Porro succi extrahendi hæc est ratio; Ramos hujus arboris minutim concisos elixant: deinde contundunt, postmodum cum farina *Nacani* (semen id est nigrum & minutum, sapore Secalis conficiendis panibus aptum) & cuspidam nigri ligni, quod isthuc nascitur (scilicet interdum sine eo) pastilli aut tabellæ formantur, quæ in umbra ficcantur, nè Solis ardore earum facultas evaporet.

In Cambaya, Balam, & pluribus aliis Indicæ locis provenit: in Sinarum regionem & Malacam deportatur.

In masticatoriis, ad gingivas mollicandas & relaxandas confirmandasque plurimus illius cum Bete usus est. Medicamentum est cum amaritudine adstringens & exsicicans, ad alvi profluvia curanda, & oculorum dolores tollendos optimum, in quibus plerumque optimo cum succellæ usus sum (inquit Garcias.) Ex ligno propter duriciem & pondus pistilla fiunt deglutandæ Oryzæ idonea in mortariis ligneis, sex palmos in ambitu continentibus.

Cæterum *Caten* Indicum Veterum esse non posse (ut opinatus est Garcias) facile esse ostendere: siquidem Lycium Diosc. Buxi huius habet, & pustilla fit arbor.

Bontius paulo plenius hanc arborem describit l. 6. c. 3. Creberrimis iniquis in trunco & ramis spinis est obstitus, foliis ferè Sabina vel *arboris Vitæ*, sed non tam pinguibus & crassiss. Cæteram Fabas rotundas fert, puniceæ coloris, in quibus tres, ad id summum quatuor nuces clausæ latent, tanca duritie ut dentibus frangi nequeant: Hisce pueri apud nos loco sphaerarum lateritiarum in lusu suo utuntur. Sapor foliorum astringens, unde eorum expressio in ulceribus usus est Bontius in aliorum medicamentorum defectu: idem è cortice & foliis multoties præstantissimum excoxit. Lycium Ciproffii aut Arboris vitæ species videtur.

9. *Lycium Indicum creditum Alpino* Park. *Indicum Alpino putatum* J. B. *Lyc. Indicum alterum* (Uzeg.) C. B.

Alpin.

Frutex est multis ramis rectissimis, ab radicibus multis, duris, lignosis oblique incidentibus, longitudine trium cubitorum & plus observatis fursum affurgens; ramisque spinæ acutissimæ & longæ multæque insunt, quorum quædam foliolis vestita spectantur. [Folia circa spinarum bases non quædam tantum, sed plura dispari magnitudine conflungunt, Olivæ foliis minora, magisque tenella, nec in æquâ angustia, sed Buxeorum instar rotunda Velling.] Flores ut minuti, hic numerosi existunt, non ventricosi, sed à contractiore tubulo sensim ampliati amabilem in risum huius labia dicunt. Sinum intimum flavedine tingunt, purpureis aliquot punctis recessu foliorum inscripti, reliquo corpore hyacinthi ferruginem Violis permittent, utroque tamen dapsili halitibus gratissimi exspirant longè suaviore. Ex his fructus nigri, parvi producuntur, Ebuli fructibus prorsus similes, leves, gustu amari & adstringentes.

An succus ex hoc frutice paretur quem Lycium Indicum vetustissimi Auctores nominant ex notis plantæ facilis divinarum licet, quam ex Ægyptiorum sermone colligere, inquit Vellingius.

Locus.

Supra ripas rami Nili *Calig* vocati decem millibus passuum supra Alexandriam urbem inveniunt Alpinus.

Vires.

Qui ex vicinis Arabiæ atque Æthiopiæ locis huc in utribus affertur condensatus succus, saltem si ritè paratus sit, Lycii Indici indolem minime obscuris signis exhibet, inquit Vellingius. - Alpinus adulterinum esse putat, quod neque amaritudinem habeat, neque incensum rubescens spumam edat. Hoc fucus in omnibus ulceribus utuntur Ægyptii, præsertim oris, aurium, narum, ani, intestinorumque: ad ipsum etiam sanguinis, ad dysenteriam & diarrheam, aliisque fluxus alvi & uteri. Illium quæcumque partem à fluxu humorum valenter defendit.

Modus preparandi Lycium Indicum ex Acaciæ quadam specie extat in Ephem. German. An. 13. Obs. l. i. p. 9, 10, 11.

ro. Lycio

10. *Lycio affinis* *Ægyptiaca* C. B. *Agiabali* *Ægyptiaca* *Lycio affinis* Park. *Agiabali* *Ægyptium folio Buxi, an Lycium?* J. B.

Arbor est magnitudine Pyri Sylv. ramis raris non multis, in rectum inæqualiter delatis ordinatim acutissimis multis spinis obita; Folia præ se ferens Buxi proxima, tamen latiores, pauca, rara, singula vel bina [etiam terna pluræ] æqualibus interstitiis adnata: Flores habet parvos albos, Hyacinthi Orientalis floribus similes, sed minores; à quibus prodeunt fructus nigri Ebuli similes, gustu subamari & adstringentes.

Mihi sanè hæc planta non videtur diversa à præcedente, siquidem magnitudine præcipue differre videtur & foliis Buxi æmulis. At Vellingius præcedenti folia Buxi attribuit, quem nos in eo describendo secuti sumus.

Quid quod frutex ille quem Vellingius Cayri in hortis ædibus Consulum Venetorum proximis vidit, *Agiabali* Hortulanis dictus, quatuor vel quinque cubitorum altitudine, ipso iudice *Uzeg* Alpini erat.

C A P. III.

De Cappare.

Capparis Badoæ à Scapel dicitur non quod in campis proveniat, ut vult Phavorinus, verum, quod furori & melancholiæ medeatur, *ἄρσι τὴν γριανδίαν ἐξείη*.

1. *Capparis spinosa folio rotundo* Park. *rotundior folio* Ger. *spinosa, fructu minore, folio rotundo* C. B. *spinosa* J. B. *Capparis*.

J. B.

Importunius nihil Capparium luxuriantibus longè latèque radicibus Veteres prodiderit. Ipse autem frutex multis etiam stolonibus præditus est, quos adunca spinæ deorsum spectantes Raborum in modum armant. Folia alternò posita nascuntur, circinatæ rotunditatis, alias modicè acuminata, uncias duas circiter lata, parùm variante longitudine, saporis perquam amari. Ex horum finu pediculi singulas exeunt, longi, quibus capita insident viridantia, quæ explicata flores exhibent candidum, rosæ parvulæ æmulum, medium obtinentibus infimis fibrarum cirris. Semen pericarpio oblongo, Olivæ aut glandis figurâ, clauditur, multum, parvum, [Parkinsono durum, fuscum, uvæ giganto non nihil simile.]

Locis arenosis & ruderasis gaudet. Nos in muris & Ruderibus Romæ, Senarum, Florentiæ & alibi in Italia observavimus spontaneam; cultam circa Toloniam in Gallo-provincia, ad muros & mæce- rias. In foraminibus scilicet murorum lapideorum, trium vel quatuor pedum intervallo prope terram ad id factis, Cappares plantant. Gemmas florum adultas, antequam tamen explicentur, colligunt, & per trium quatuorve horarum spatium in umbra sparsas relinquant, donec hæcescere incipiant, ad impediendum nè se aperiant. Tum vasi immittunt, & acetum super affundunt assuetum impositis vas contegentes, adeoque contextas octiduum restare sinunt. Deinde exemplis leniter premunt, & recenti aceto insundunt per alterum octiduum. Eandem operationem iterum repetunt, expressis gemmis & novo aceto tertium affuso. Quo peracto, eas in doliâ cum aceto recondunt. Nonnulli saltem aceto admittunt, quod genus muræ præstantius habetur & Cappares ad triennium integras & incorruptas servat, nec colore nec sapore à recentibus discernendas.

Gemmae hoc modo conditæ ad nos transportantur & in frequenti usu sunt ad intinsum pro carni- bus assis & elixis, nec minis pro piscibus: appetitum augent, & concoctionem promovere, hepatis & lienis conserant obstructiones eorum reserando.

Lobelius in *Advers.* majores Cappares quamvis pretio viliores præ minoribus, quæ cariores sunt, commendat, quod minus combibant muriam majores, &c. Quas vocat majores nescimus, forte in- telligit fructus, qui interdum conditi solent, & Capparium longarum nomine advehi, teste Parkin- sono. At nunc dierum raris vel nullis eorum usus est in Angliâ, proinde & importari desierunt. Quantumvis autem Lobelius alive in Capparium conditarum usum declamant, nobis non minis ventriculo commodæ quàm palato grates videntur, nec ullum unquam in quotidiano earum usu no- cumentum percipimus, aut alios percipisse audivimus.

Memorable est (si modo verum) quod scribit Pinius, Ferunt (inquit) eos qui quotidie Cappa- rin Italiam edunt Paralysi non periclitari, nec Lienis doloribus. Dioscorides Cappareos fructus splenem huiusque afferit, si duarum drachmarum pondere cum vino bibantur ad dies 40. Coxendici- tum de capite detrahunt. Dentium item dolorem sedant cum aceto cocti & collati.

Eadem omnia, auctoribus Dioscoride & Galeno, præstat cortex, radicis imprints, lienis sci. in- duratos siquid aliud juvat, cum intus assumptus, tum foris impositus, menses educit, ulcera exterge- & delectat: ad dolorem ischiadicum valere dicitur & affectus arthriticus: Vitilignes etiam cum aceto discuti, & chæradas [strumas] & duros tumores digerit, idoneis ad ea medicamentis mistus.

2. *Capparis spinosa folio acuto* C. B. Park.

Non alia in re à præcedente differt quàm figurâ foliorum, quæ acuminata sunt.

Y y y y y 3

3. Capparis

CAP. VI.

Jaborapita Marcegrav. Pison. *Arbor baccifera racemosa Brasiliensis, bacca trigona prolifera.*

Liberalibus Brasiliæ locis luxuriat. Arbor est mediocri altitudinis, cortice griseo, iniquis, ligno molli & lento: *Folia* fert alternatim opposita, dilute viridia, & in certis ramulis oppositos *foliuculos*, racematim congestos, pentapetalos, flavos, suavisissimi odoris. *Fructus* quoque, qui maturefcit Mario mense, provenit racematim, nimirum in quolibet pediculo bacca, magnitudine nuclei cerasini, conica fere, vel quasi triangularis: cuilibet autem bacca alie tres quatuorve insident sine pediculis, ovales, ejusdem cum inferiore magnitudinis; omnes colore nigri, ut Myrtilli nostrates, & eodem modo tingentes, carent acinis, & sunt saporis adstringentis: eidem non solum usibus dicati quibus myrtilli Europæi, sed & oleum in quotidianos usus pro acetariis receptum ex iis exprimitur.

CAP. VII.

Baccifera Indica fructu rotundo, cuspidato, Cerasi magnitudine, polyppreno. *Anavinga* H.M. P. 4. T. 49. p. 101.

Arbor est mediæ magnitudinis, altitudine viginti, crassitie vero sex circiter pedum mensuram æquans, multisque ramis furvis intusque viridibus donata: lignum albicans, densum, cinereo, glabro ac amaro cortice munitum. *Radix* rufa, fibrosa, nigricante cortice recta, testis, a mara. *Folia* alternatim ramulis inherens, oblongo-rotunda, acuminata, & in ambitu quodammodo crenata, glabra, densa, colore atro-viridi superne splendentia, inferne viridi dilutior, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor ingratus. *Flores* exigu, virides, inodori, saporisque amari, brevibus petiolis ad foliorum exortum ramulis inherens, atque quatuor rotundis, intus concavis constant foliolis; sex viridi-flavescentibus *staminibus*, rubicundis *epistibus* ornatis medium occupantibus; inter quæ *stylus* prode viridi-flavescens, capitulo rotundo. *Fructus* globosi cum cuspidate in vertice, Cerasorum magnitudine æmuli, virides, glabri, tenui pellicula cincti, carneque viridi succulenta, saporisque amari intus repleti; intra quem numerosa *semina* rufa Mali Punici in modum disponuntur.

Provenit locis arenosis, in Malabar, præsertim circa *Cochin*; semper virescit, quotannis maturus fert fructus, mense viz. Augusto.

Succus è fructibus expressus & exhibitus sudores movet, ac morbis malignis medetur, necnon laxam servat alvum.

E foliis in aqua coctis balneum fit, quibuscumque articulorum doloribus tollendis utile.

CAP. VIII.

Baccifera Indica floribus ad foliorum exortum, fructu sulcato decapreno. *Pevetti* H.M. P. 4. T. 55. p. 113. *Solanum somniferum Antiquorum Alpin. exot. fortè.*

Arbor est justæ magnitudinis, caudice crasso, candido, cortice obducto cinereo, multisque ramulis cinereis donato. *Radix* fibrata, albo-flavescens, rufa, intus purpureo, cortice testis. *Folia* geminata, ordine parallelo ramulis inherens, oblongo-rotunda ac in mucronem densentia, crassa, glabra, mollia, nitentia, sapore acido astringente, odore nullo. *Flores* plures simul juncti ad foliorum exortum ramulis inherens, exigui, inodori, insipidi; sex teretibus, acuminatis, subflavescentibus, ac extrorsum reflexis foliolis constantes, medium occupante *style* exiguo, candido, capitulo flavo. *Flores* succedunt *bacca* plano-rotunda; acuminata, decem angulis sulcata, purpurea, glabra, nitentis, intusque in decem loculamenta per membranas quasdam pelliculas distinctæ, in quibus totidem locantur *semina*, oblongo-rotunda, triquetra, crocea, glabra, intus candida, amaro-dulcia, ita ut singula in singulis latent cellulis.

Provenit ubique in Malabar, præsertim circa *Palorti*; semper virescit, quotannis fructus fert, mense viz. Augusto, atque per octoginta non raro frugifera manet annos.

Ex arboris foliis unguentum conficitur vulnerarium.

CAP. IX.

Arbor baccifera Brasiliensis floribus spicati, Uvae crispæ fructu. *Mureci Brasiliensis* Marcegr. Pison.

Cortice est cinereo, & ligno fragili, *foliis* multis, ferè in frondes congestis, longis, & in extremitate latoribus quam in exortu, non serratis, colore & lanugine Verbasci foliis similibus, juniora plene sunt hirsuta & rufa. *Foliuculos* fert spicatum congestos, luteos, cum suis pediculis, quinque petalis deorsum incurvatis, orbiculatis, figura auriscalpi cum manubrio rubro: in medio autem flore extant *staminibus* multa, ex flavo albicantia. *Fructus* sunt bacce magnitudine fructuum

fructuum Uvae spinæ qui comeduntur. Maturi gratissimo quidem acore palatum vellicant, sed stuporem tandem dentibus inferunt, simulque adstringendo intensè refrigerant. Quapropter probè condiri solent, & loco Berberis quibus saporè & efficacia similes sunt agris ad restringendam sitim & stomachum recreandam exhibentur. *Piso.*

Harum arborum quatuor minimum diversæ species numerantur. Earum duæ maximè celebres, & in usu habentur *Mureci-petina* & *Mureci-guacæ* dictæ.

Arenola & sitientia loca eas produciunt, quæ omnes mediocri altitudinis sunt.

Primi generis [hidescripti] corticibus retia & coria tinguntur, & contra putrefactionem muniuntur. Barbari ex iisdem potiones conficiunt ad purgandum alvum, quod à me nondum comprobatur est. *Piso.*

CAP. X.

Ben-shuca H. M. P. 4. T. 30. p. 63. *Baccifera racemosa acinis oblongis polypprenis Areca.*

Arbor hæc licet nullam cum *Theka* similitudinem habere videatur, ejus tamen species Indis habetur; estque procera, caudice denso, albicante, cortice obducto cinereo, necnon ramulis cinereis ac glabris, in orbem diffusis donato. *Radix* furva, odoris saporisque sylvestris. *Folia* inordinatè circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda ac in mucronem densentia, superne atro-viridia & nitentia, inferne subviridia & lanuginola, crassa, densa, longitudine spithamam, latitudine palmum æquantia, inodora, insipida. *Flores* exigui, è viridi albicantes & suavolentes racematim proveniunt, atque *calyci* inherens exiguo viridique: constant in unico foliolo, sed in quinque profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur; quinque flavescentibus & acuminatis fibræ medium occupantibus; intra quas *stylus* prode erectus, capitulo viridi. Floribus pari fertilitate succedunt *fructus*, oblongo-rotundi, virides primum, dein rubicundi, glabri ac nitentes, *Arece* quæ fructibus tenerioribus haud absimiles, similique carne intus repleti, intra quam plura continentur *semina*, oblongo-rotunda, furva, glabra, nitentia, nec minus dura, duplici ordine locata, ac membranaceo dissepimento, seu pariete intergerino sejuncta: sapor autem, odor nullus.

Crescit locis montanis & arenosis in *Tekenkeur*: semper virescit, quotannis floret & fructum fert, *Locus* ac diu frugifera manet.

Ex arboris foliis cum melle medicamentum paratur, quod exhibitum sudores movendo assum fit. *Vires*. hilem temperat & variolas expellit.

CAP. XI.

1. *Vetadagou* H. M. P. 5. T. 30. p. 59. *Baccifera Indica fructu rotundo atropurpureo pentacocco.*

Arbutula est humilis, septem circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, albicante, cinereo cortice munito, multisque ramulis viridi-rubescens, cum frondibus umbrosis in lacum diffusis, donato. *Radix* fibrata, albo-rufescens, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, mollia, glabra, splendentia superne, nequaquam inferne; nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus: sapor subamarus. *Flores* albicantes, quinque subrotundis foliolis constant; odor nullus. *Flores* succedunt *Baccæ* rotundæ, atropurpureascentes, quinque intus continentes *semina* solida, triquetra, albicantia primum, dein rubescentia, tandem nigricantia.

Nascitur variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Angicemal*; semper virescit, bis in anno *Locus* & fructus fert, Martio scilicet & Septembri mensibus.

E foliis contusis & cum *Selami* oleo coctis linimentum paratur, quod abdomini illitum difficili *Vires*. parui succurrere, & retentas secundinas expellere fertur.

2. *Kal Vetadagou* H. M. P. 5. T. 31. p. 61.

Præcedenti per similes est præterquam quod *folia* minora sunt & magis teretia; *Flores* rubicundi: *Baccæ* mali Aurantii coloris, acidique saporis.

Provenit locis montanis & petrosis in *Tekenkeur*; virescit perpetuò, quotannis floret fructusque fert, *Locus* mense circiter Februario.

Vires eadem sunt quæ præcedentis.

CAP. XII.

Arbor baccifera Brasiliensis cortice saponario fructu magno in quinque partes dissiliente, polyspermo. *Ulcixuma Brasiliensis* Marcegrav. Pison.

Arbor est instar *Cerasi* sylvestris nostratis, etiam ejusmodi pene *folia* per ambitum venustè serrata obtinet, cortice ex fusco cinereo. Ad quodlibet folium, sive illius pediculum, brevis enascitur pediculus continens *foliuculos* parvos, quinque constantes foliis flavis deorsum flexis, quasi quinque uniones affixæ essent; in medio multa *staminibus* flava extant: suntque *foliuculi*

Viret.

Radix servit pro inflatione ventris, vel etiam alicujus partis tumefactione, trita & imposita in modum placentalis. *Folia* apostematis maturandis servantur trita & cum lacte acido iis apposta: ad quod etiam conducit foliorum & corticis simul tritorum cum aqua calida lotio.

H. M.

2. *Katou-Nirouri* H. M. p. 5. Tab. 44.

Arbustula humilis est, precedenti valde similis. *Flores* exigui, rubefcentes, tenuibus viridibilibus petiolis ad foliorum exortum, & extremis furculis proveniunt, sex oblongo-rotundis ac expansis foliis constantes. Spécies *Bacca* plano-rotunda, tricoeca plurimum, rubro-cœrulea primum, dein cœruleo-nigricans *semina* sex semilunaria intus continentes.

Provenit locis humidis ac arenosis circa Cochín: semper viret, foret fructumque fert. E foliis in aqua communi coctis oris collatio conficitur ad erosas gingivas sanandas, dentibus vacillantes roborandos. Ex foliis cum fructibus, cortice ac radice coctis balneum fit antihæthriticum. Ex radicis cortice cum Pipere longo & zinzibere cocto potus paratur, qui ad ventriculi lum roborandum, pituitolosisque humores incidendos & attenuandos summè utilis perhibetur.

Locut.
Viret.

CAP. XIX.

De Fruticibus quibusdam exoticis *Vitis Idææ* foliis aut fructu.1. *Frutex Indicus baccifer Vitis Idææ secundæ Clusii foliis*, Breyn. *Caju-manis Indis*, i.e. lignum dulce.

Frutex videtur arboreus, pluribus tenuibus ramis diffusus. Rami, quos nactus est Jac. Breynius, lignei erant, teretes, tennes & leves, utrinque ramulis inaequali ortu, plus palmaribus, instar Filicis plani alati: in quibus pariter, alternatim, tam plana dispositione ab imo usque ad summum *folia* multa, rotunda, *Vitis Idææ* secundæ *Clusii* æmula, solidiora, pronè parte alba, supina viridia se fiunt. Ex foliorum singulorum sede vel *Flosculus* exiguus, multos, *Cassia* Monsipeliensis non abimilis, vel bacca jam eminet rotunda, nigricans, Piperis magnitudine, pythmene parvo, sex granulis triangularibus referto.

Breyn.

2. *Frutex Æthiopicus baccifer foliis Myrtilli* Breyn. Cent. 1. cap. 5.

Solitudinem incola non procul à Promontorio bonæ Spei, lignum habet durum & album, cortice è gryseo rufescente obductum; in multos autem dissepitur ramos, & hi in plurimos dense constitutos ramulos, quos nulla serie digesta fide confusa *folia*, brevibus pediculis infidentia, per ambitum leniter serrata, viridia, supernè splendens, infernè nequaquam, *Vitis Idææ* angulose J. B. foliis paria, nisi quod crassiora & solidiora ambiunt. Baccas nigras, avibus maxime expetitis gere dicitur.

Alteræ species in eo potissimum differt à descripta, quòd densioribus ac minoribus ramis, angustioribus & oblongioribus foliis prædita sit.

Hujus fruticis mentionem fecimus inter Myrtos.

3. *Caagbiyuyo Brasiliensis* Marcgrav. Pil. *Frutex baccifer Brasiliensis, fructu racemato congesto Myrtilli*.

Suffrutex est instar Rubi Idæi quoad magnitudinem. *Caulis* est planè lignosus & hirsutus; *Folia* bina sibi semper opposita, hirsuta, ad tactum mollia, leviter serrata, tribus eminentibus nervis secundum longitudinem conspicua, transversim autem multis venulis intertexta, superius magis viridia quam inferius, ac præterea superius tuberculis per totum, inferius crotoculis scænt: quodlibet tuberculum pilum habet albicentem. Fert *Flosculos* in pediculis parvis duos, tres, quatuor vel quinque, in racemum sibi appositos, albos, pentapetalos: post quorum casum nascitur bacca nigra, magnitudine baccarum Juniperi, dulcis saporis, quæ comeduntur ab Æthiopicis, & succum dant instar Myrtilliferæ.

Foliorum pulvis ulceribus ex causa calida ortis inspersus optimè illa curat.

Nascitur pluribus locis in Brasilia.

Viret.
Locut.

CAP. XX.

Frutex baccifer fructu ad singulos flores multiplici. Narum-panel. H. M. P. 2. F. 10. p. 11.

H. M.

Frutex est altitudinis quinque sexve pedum, ac etiam juxta arbores quas amplectitur ad duum triumve hominum staturam ascendens. *Radix* fibris longis crassisque terre se firmat, cortice nigricante, intus rubescente, odore aromatico vegetiori quàm precedenti [Panel.] Cænicantia quoque ac ramorum cortices nigricant. *Folia* petiolis curtis crassiolis appenda, oblongo-angustiora sunt quàm primæ speciei, cuspidè acuto venulisque parum extantibus striata, atque adeo in superficie textura æqualis ac glabra. Vires foliis magis saturis, ac etiam cum nitore, supina maxime parte: odor aromaticus, haud dissimilis foliis Cinnamomi. *Flores* brevibus petiolis infident, sex,

sex, rarils septem, petalis compositi, rotundis, oris in cuspidem contractis, crassis, rigidis, ex umbilico in planum explicatis, ac cuspidibus orbiculatim rigida flexione equaliter interiora versus intortis: [unde flores rosas repræsentant] colore primum viridi-fusco, postea magis & magis rufescente donec tandem rubro-sanguineo-furda evadant. E medio horum florum (si non potius foliis dicendi sunt) capitulum emicat rotundo-planum, albicans, in cujus parte superiori gemmule oculatæ ac planæ densò agmine in orbem confite sunt, subflava primum colore, è quibus multis tunc temporis humor unctuosus excludat, postea, ut & capitulum medium, rufescente aut ex rufco fulcente. *Fructus* cum adhuc tenerissimi ac velut prima germina, sunt oblongo-angusta ac veluti spicæ in capitulo florum gemmis ejus oculatis infita, quo capitulum rotundum, spicatum repræsentant: cum autem in justam excrevere magnitudinem petiolis longis tenuibus ac surrectis gemmulis oculatis infident, ac capitulum in orbem coronæ instar cingunt, suntque oblongo-rotundi, longitudine ferme unius pollicis, latitudine dimidii: per maturitatem ex flavo rubefcentes, odoris aromatici minis vegeti, gingiberis viridis æmuli.

Semina, quibus fructus in totum repleti, planà utrinque oris rotundiolis, exceptis iis quæ in extremo fructu sunt, quæ ab uno latere convexa, ordine super se invicem velut toridem cascòli, lateribus suis planis in latitudine fructus sita, membranis tenuibus ac ad oras carne tenui fructus à se mutuo sejuncta, ac sub cortice fructus extuberantia, per maturitatem ex viridi subflava cum venulis fufescentibus, cum planè sicca subflava.

Oleum ex radicis corticibus per distillationem extractum cum aqua ascendens eique innatans, tene, clarum & viridescentis, odoris minis grati, pingue & subamarum, reftinguendo annatis jecoris conducti, inque dolore capitis, &c. cholera exulsa; halitum male-olentem reficit, juvatque pro fulcis oris, ut & radix trita mixta cum aqua & inuncta. Eadem trita & in aqua epota addito momento Sacchari confert in febre frigida & in ardore jecoris: eadem trita in aqua salia seu marina servit pro vermibus ex putrefactione humorum natis, facta inunctione membrorum. Ejusdem cortex tritus & in aqua epotus proficius est pro phlegmate & pro Angina, atque eodem modo juvat in febris, ac in fluxu simplici ac dysenterico, ut & in ardore hepatis & oris aperturæ ac scissuris.

Hanc arborem pro Nimbo Garcia & Acolta habet D. Commelinus: verum tum icones tum descriptiones nimium distant: siquidem Nimbo Garcia Fraxini magnitudine est, cum Narum-panel quinque aut sex pedum tantum altitudine esse dicatur, nec fruticis modum excedat. Deinde flores Nimbo pentapetali sunt & albi, Narum-panel vero hexapetali, & rubro-sanguinei: tandem nec nomina conveniunt. Vires autem attribuant Nymbo sibi Garcia & Acolta sequentes. *Folia* trita, & vulneribus cum hominum tum jumentorum cum succo limonum imposita miraculose ea sanant. Foliorum item succus perutilis est five per os sumptus, folus, aut ex vino, aut aqua, aut gallina pululo, five umbilico impositus solus, aut cum fellis bubuli momento, aut aceto, aut Aloe ad necandos & expellendos omnis generis lumbricos: ideoque junariæ admodum & salubre medicamentum est Malabarenfibus quoniam lumbricis valde sunt obnoxii. Magnus est etiam eorum usus, tum florum & fructus, in articulo doloribus, tumoribus, membrorum debilitate & apostematibus.

Olei etiam ex fructibus expressi magnus est usus in nervorum doloribus, quo vulnera, nervorum ponduras & contractiones curant Malabarenfes.

CAP. XXI.

Baccifera Indica flore composito. Mala-Elengi H. M. Part. 5. Tab. 55.

H. M.

Arbor est justæ magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice crasso, flavescente, cinereo cortice cincto, ramulisque viridibus pluribus donato. *Radix* albo-flavescens, amara, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, glabra, lævia, supernè atro-viridia, infernè viridia, inodora, media cotto albicante. *Flores* inodori, albicantes, oblongis tenuibusque petiolis circa ramulos proveniunt, è quinque, floribus fistularibus compositi; singulis florem totalem componentibus flouculis sibi privatis calycibus donatis, *laminibus* binis viridibus mediis occupantibus; inter quæ capitulum prodi viridi-albicans, è cujus summo stylus emicat crassior, brevis. *Flosculus* decidentibus succedunt *Fructus* oblongo-rotundi, viridi-flavescentes, cum cuspidè nigro in vertice, crasso ac amaricante cortice cincti, intra quem continetur *nucleus* albicans, subamarus.

Crescit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Baypin*, *Warapouli*, & *Angie caimauli*; semper viret, quotannis floret & fructum profert.

E foliis cum Pipere & Calamo aromatico in Sesami oleo coctis linimentum paratur, quod in vertigine, Epilepsia, similibusque cephalicis affectibus valde laudatur capiti inunctum.

Ex cortice cum thure & auripigmento unguentum conficitur, quod hepatis regioni inunctum affectibus ejus potenter mederi fertur.

Fructuum nucleis cum pipere nodulo inclusi è collo gestantur pro amulero ad arcedandam Epilepsiam.

Z z z z z z

CAP.

Usus in medicina.

Flores bis fert in anno, fructum non dat nisi cum venustior est.

Radix ejusque cortex siccatu tritus & cum lacte spisso, *Deyr* dicto, mixtus & impositus apostematis maturandis & aperiendis inservit, in pulvere cum aqua calida exhibitus menstrua & fetum expellit.

Flores triti & cum oleo decocti facta inunctione cephalalgie, oculorum affectibus & podagra conducunt; iidem in oleo per 40 dies insolati eadem præstant.

Aqua è floribus destillata odorifera est, & cor exillarat.

Garcia formam florum *Champe* dictorum, aut stirpem cui imascuntur non describit, tantum dicit, eorum in Indiis magnum usum esse, & odore graviore quam Liliū album.

Sunt (inquit) odoribus adeo dediti regionis illius incolæ, ut plerumque cibo abstineant, quod habeant unde odores sibi comparare possint, ideoque non immerito proniores in Venerem esse censentur. Munera quæ à tenuioribus offerri solent Regibus prædicti sunt flores & Rosæ nostrates, quibus solent cubacula Regis insternere.

Nominis affinitas, florum gratissimus odor, aliæque quæ huic Plantæ ab Autoribus adscribuntur circumstantiæ non difficulter mihi persuadent eandem esse cum ea quæ à Bontio cap. 45. describitur, inquit D. Syew Comment. in hanc Arborem, quamvis fateatur ejusdem descriptionem obcuram esse, mutilam, quin & forsitan vitiosam: cujus sententiæ nos quoque subscribimus.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS NONUS,

QUI EST

De Arboribus Pomiferis quarum flos imo
fructui adnascitur.

Omiferas arbores voco quæ fructum proferunt majorem, pericarpio donatum, & in plerisque polyphyrenum. In plerisque dico, quoniam pro Pomis habeo fructus omnes majores cortice crassiore aut duriore tectos, quamvis unicum duntaxat intus nucleum contineant, modo pulpa humidam semen ambientem habeant. Ad Prunum enim constituendum requiruntur ossiculum intus unicum, pulpa seu caro humida illud ambiens, & cutis exterior tenuis ac membranacea.

Hujusmodi arbores sunt vel fructu membrana tenuiore tecto, vel cortice crassiore, eoque vel molliore vel duriore.

SECTIO I.

Pomifera fructu cute tenuiore seu membranacea tecto.

CAP. I.

Sorbus Spuria Malabarica Katou-Kalesiam dicta. Katou-kalesiam H. M. P. 4. T. 33. p. 69.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, altitudine viginti, crassitie verò septem pedum mensuram raro superans, multisque ramis nodosis donata, è quibus ramuli foliosi in orbem eleganter diffusi demum emergunt: [quos ramulos foliosos vocant nihil aliud sunt quam folia composita pinnata.] Lignum albicans, prædurum, cortice munitum furvo, scabro, crasso, molli, intus subviridi. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* *Kalesiam* foliis similia, at densa, fragilia & in ambitu serrata. *Flores* furculis oblongis racematim inhaerent, atque è calyce subulato, in quinque lacinias acuminatas secto prædunt, quinque crassis, densis, acuminatis, flavescens, extrorsumque reflexis foliolis constantes, octo in medio citrinis, acuminatis *staminibus*; inter quæ *stylus* prodit viridi-flavescens capitulo viridi, globoso. *Fructus* globosi, glabri, subvirescentes, tenui pelliculâ cincti, intusque carne densa, succulenta, subviridi, saporisque adstringentis; referti: intra quam quinque locantur rufa *ossicula*, seu potius semina, formâ fabarum æthula, nucleum continentia candidum, amaro-dulcem, acrem.

Crescit locis arenosis circa *Cochin*; quotannis maturos exhibet fructus, diutè frugifera manet. *Locum & Tempus.*
Flores cum fert, Septembri viz. & Octobri mensibus, antiqua decidunt folia.

CAP. II.

Arbor Pomifera Brasiliensis fructu hispido Pom. magnitudine, seminibus plurimis minimis. Apociba Brasiliensisibus Marcegr.

Marcegr.

Arbor est vasta, atque in multos ramos expansa, cortice cinereo. *Folia* habet quasi in frondibus congesta, longa, in ambitu autem leviter serrata, superius saturatè viridia, inferius magis incana, & densa quadam lanugine vestita. *Flores* fert stellatos, flavos, quinque foliis constantes flavis, & quinque aliis ex viridi flavis, suavis admodum odoris. *Fructum* propter magnitudinem Pomum aut circiter, orbicularem, compressum, hispidum exterius, instar spongiæ maciæ & villosum, ex muscolo colore fuscum, qui ubi maturuit in tres partes sponte dehiscit, continetque

CAP. VIII.

Coarboia Brasiliensis Marcgr. prima species. *Pomifera Brasiliensis* fructu cupule insidente, semine singulis duplici pellicula involutis.

Marcgr.

IN fagi altitudinem & figuram excrescit, cortice cinereo, cui aliquid fusci admixtum, instar ut dulci panni. Folia habet longa, oblonga, inferius dilute virentia, superius saturatiora & splendens, insigni nervo secundum longitudinem, at nullis parvis venis conspicuis: pediculus folii decerpit fundit aliquid laedi. Flos innititur pediculo quilibet suo magnitudine Rose, & foliis albis rosaceis confat, suave-rubentibus unguibus: medium occupat pro umbilico globulus resinosis, flavus, magnitudine Pisi; refina illa clara est ut Terebinthina, glutinosa, flava, odoris tamen inopunt: hunc circumdant multa staminula rubra arcte sibi invicem adhaerentia. Florem sequitur fructus capsula infidens fore ut glans; immaturus secundum longitudinem concisus multos feminum ordines continet, magnitudine & figura feminum Mali, transversim per longitudinem positum; quodlibet autem semen includitur pellicula suae rubrae, atque alteri pelliculae miniatæ involvitur. Caro fructus est flava, & succum exsudat flavum.

Cortex licet crassus sit facile se separat à ligno, quod fragile est, continetque in se medullam mollem quæ facile extrahi potest, ita ut lignum remaneat instar fistulae.

Altera species.

Magna est arbor, cortice gryseo, in amplex ramos sese expandens; foliis in frondes congestis, oblongis carinatis, foliis *Mureci* similibus, sed non languinosis. Fructu globuli luforii magnitudine, rotundo, per maturitatem exterius viridi, interioris rubescente, & multis granulis Fici modo refecto, sicco, saporis haud manifesti, ita ut comedatur quidem à quibusdam, sed nullus sit pretii.

CAP. IX.

Japarandiba Marcgr. & Pisonis. *Arbor pomifera Brasiliensis*, flore roseo, fructu rotundo segmento superius velut ablato.

Marcgr.

ARbor est cortice cinereo, subnigricante instar Alni; ligno duro, medullosio; ramis paucis. Folia sine pediculis ullis [cum pediculis Pifo.] inordinatè & copiose circumposita, foliis *Janipaba* similia, pedem circiter longa, acuminata, leviter quasi crenata in ambitu, costâ secundum longitudinem conspicua, multisque nervis eminentibus secundum latitudinem decurrentibus, tres tantum digitos lata vix lastima. Florem fert insignem, orbicularem, diametrum fere trium digitorum habentem octo crassioribus foliis constantem, figura, magnitudinis, coloris & odoris rosarum: in medio stant multa staminula erecta, in orbem composita & instar Lumule incurvata, & quasi globum representantia, apice flavo & tremulo. Flos autem insidet crasso ligno pediculo (plerumque bini aut terni in tali bistro aut trifido pediculo) Florem sequitur fructus Mali magnitudine & figura, sed superna parte planus, ac si pars abscessa esset, extus gryset, intus flavi coloris, continens multos nucleos, fatuos, angulosos, hepatici coloris, splendentes, magnitudine Avellanae, cordis figura.

Vires.

Ranorum paucitatem foliorum frequentia compensat, quibus folis, quatenus haecenus constitit vis medicatrix inest. Hac autem vel integra, vel contusa, hepaticæ regionis applicata durities hypochondriorum refistunt; eisdemque malis, si rite ex arte præparentur, atque in apozemate exhibeantur conducunt, ac proinde aperientium numero adscribenda sunt.

CAP. X.

* Descripti:
Ind. Occid.
l. i. c. 1.

Arbor venenata Mancinello dicta; Macanillo * Jo. de Laet. *Araticu pana* Marcgrav. Pifo. Franc. Redi *Exper. natural.* p. 76. *Chy Manchinello Cree.* Exsententiâ D. Tancredi Robinlon.

IN arborem excrescit haud grandem, ramis *Araticu panhe*, similibus, sed foliis longè minoribus, tres quatuorve digitos longis, sesquidigitum latis, figurâ ut folia Pyri nostratis; flore minore & in totum luteo, exceptis unguibus interne, qui sanguinei sunt fructu minore, per maturitatem flavo (aliis viridi) pulpâ intus aurâ, odore casei putridi, nucleis multis ex flavo albicantibus. Fructus propter frigidam suam qualitatem est venenatus. Profundè autem radices agit hæc arbor, amplas, crassissimas, longas, ligno levi instar Suberis, ex quibus clypei formantur, quos sagitta aut gladium ictus penetrare nequeunt.

Juxta flumina germinare solet. Notatur autem dignum est (inquit Gul. Pifo) ejus radicem in palustribus crescentem profundè in terram descendere, (quod tamen in aliis Brasiliæ arboribus haud facile conspicias) unde credibile noxiâ ejus frigidamque qualitatem, quâ fructum nocere constat, ex infesto terre frigore acquirere. Ejus autem fructus adeo venenata qualitate malignus est, ut à Cancris terrestribus comestus ipsos statim enecet, ut testatur Jesuita quidam apud *Franciscum Roli*

in *Experim. natural.* p. 76. Verum Rochefortius aliusque Cancros is impune vesci scribunt. Mirum autem Pisonem & Maregravium de venenata & maligna qualitate fructuum hujus arboris adeo perfendoris agere, ac si excessu frigoris is tantum noceret qui se is nimium ingurgitarent; cum alii de funesta & perniciofa eorum vi admodum tragice declamitent. Hinc dubius aliquandiu hæsi An *Araticu pana* Marcgrav. & Pisonis eadem esset arbor cum Mancinello Rochefortii & nostratum; verum cum legerem; ut mox dictum apud Franc. Redi *Araticu pana* in Brasiliâ etiam Cancris terrestribus noxiâ & lethalem nedum hominibus, omnis mihi scrupulus exemptus est, & in sententiâ D. Tancredi Robinlon confirmabar eandem esse.

Addit Hughesius noster Arbores hæc fructibus plerumque abundare ad morem Malorum Sylvestrium Europæarum, itaque adeo pulchris & speciosis, ut à decerpendo vix se poverit abstinere ad suum resurgendum quâ inter iterandum interdum premebat. De maligna & venenosa qualitate Mancinello arboris Rochefortius in Histor. Insularum Anglles prolixè agit.

Arbor est (inquit) aspectu pulchra, foliis Mali sylvestris, fructu Pomi Apiani [*d' Apis*] similimo, ab uno latere rubro striato, aspectu pulcherrimo, & odore perquam grato, ut facile ad se gustandum invitet facultatis noxiæ signum. Quamvis autem gustu dulcis sit, adeo maligne tamen & funeste qualitatibus participes est, ut comedentem, non brevi aliquo 24 horarum, sed æterno & ex quo nunquam evigilaturus est sopore opprimat.

Crescent non raro hoc genus arbores ad litora maris & fluviorum ripas; quod si contigerit poma *Locus*, in aqua delapsa à piscibus vorari, quotquot ea deglutierint mortem certam incurunt. Diu autem in aquis incorrupta durant, crustam duntaxat è sale petræ solidam lapideæ fere duritiæ contrahunt.

Cancri qui sub hujus arboribus versantur malignam inde qualitatem participant, ut ex eorum esu non pauci male affecti fuerint, & in morbos inciderint; quocirca medici quo tempore poma maturâ in terram decidunt, à cancri comedendis abstinere jubent, quotquot saluti suæ consilium cupiunt.

Sub cortice trunci & ramorum continetur aqua quædam glutinosa, & lactis instar candida, vehementer maligna & perniciofa: cùmque in viis publicis plures occurrant Mancinelli, si forte ramum aliquem inter eundem manibus confrices, exilliet inde lacteus ille succus venenosus, qui si forte in cutem seu intereram incidit, maculam illi inuret fordidam agrè elubilem; si in carnem nudam, ni consensum frigidâ illam abluas à loco tacto, cutim inflammat & pustulas excitat. Præcipue tamen timendum oculis, in quos si forte aque hujus causticæ & venenosæ guttula incidit inflammationem vix credibilem excitat, & per novem fere dies visu privat. Ros aut pluvia foliis arboris insidens aliquandiu eundem producit effectum, cutim aqua fortis instar adrens.

Umbra hujus arboris homini noxia est, & si quis fortè sub ea dormiverit totum corpus inflatum sentit miro modo. Accedit ad malignas Mancinelli qualitates, quod cibis igne ex ejus lignis accensis facto coctis aliquid noxi imprinted, quo edentium os & fauces urunt.

Harum qualitatum consilii Indi Antillani toxicis suis quibus sagittas illintunt ad plagas lethales inferendas tum rorem foliis arboris desuper incidentem, tum succum fructuum perpetuo admiscunt.

Remedium affectuum ab hujus arboris succo aut rore inductorum, quod pustulas excitatas brevî sanat, inflammationemque & infestationes sedat & compescit, est aqua quædam clara intra testam Limæ Militis dicti contenta loco affecto applicata, aut oleum sine igne ex eodem insecto elicium. Hæc & plura Rochefortius.

Hæc etiam arbor esse videtur quam J. Bauhinus *Arborem venenatam aliam* vocat, quæ, describente Thevet, fructum fert Pilæ palmæ magnitudine, visu speciosum sed venenatum, cujus succo Barbari sagittas imbunt, si contra hostes uluri.

Hæc eadem nobis videtur, quamvis minus exactè descripta,

Telataliam seu arbor urens Nieremberg. *Hist. exor. l. 15. c. 14.*

Venenata qualitate cum Mancinello convenit. Lac enim (inquit) ita adurit, ut contactu minime etiam per umbram pilos desistere faciat. Corticis qui frigidus & siccus decoctum articularum dolores solvit. Ex materia quæ virorem Chalcanti æmulatur sunt lectorem fulcra. Cimices quidem concipere non solent, sed fabrorum manus & ora ita insistant dum illam contrahant, ut multis diebus non detumescant. *Nosfrates etiam Americæ coloni conclevarum tabulata, spondas, aliâque supellectilibus ex hoc ligno faciunt quoniam insecta quæ aliam quamcumque materiam ardentem & corruptam hanc lenem attingunt.* Nieremberg. Arborem esse magnam scribit, materie firmâ, Fructus virens, unedonis forma & magnitudine est. Nascitur in frigidis montosisque locis Tepoztlani, at calidiora non refugere ait, nam apud Haitinos invenitur.

CAP. XI.

Carandas Indica Arbusti facie J. B. *Carandas Garcia* C. B. *An Azubus* Ovidii?

Garc.

ARbustula est Arbusti magnitudine, foliis similibus, copioso flore, odore Pericyclameni, fructu exiguis Malis persimili, nigricante per maturitatem, gratissimo uvarum sapore, ex quo à nonnullis vinosis succus exprimitur. Fructus autem virens magnitudine est nucis Ponticæ cum suo putamine, interdum majore, succum nonnumquam exillans viscidum & lacteam. Editur à nonnullis fructus maturus cum sale. Solet tamen cum viridis est muria & aceto condiri, & ita adservari ad excitandam languescentem appetentiam.

Nascitur tum in continenti, tum in Balagare.

Azubah

Locus.

Anzuba Ovidius in hunc modum describit, In Hispaniola insula vasta est arbor, pulchraque, materie firma & utili, *Anzuba* nomine, fructu quidem longè suavissimo ut sunt Pyra *Agana*, (moschatellina vocant) sed qui lacteo succo, eoque viscido & glutinoso abundet, qualis est qui in *Pitubus* immaturis, idcirco molestus his qui eo veluntur, nisi prius fructum in aquam abiciant, & lacteum succum digitis exprimant, qui in aqua fuit.

Arborum proceritas differt. Ergo an eadem sit vel diversa arbor illarum regionum vestigatoribus decernendum relinquimus. *J.B.*

CAP. XII.

Jacaranda Brasiliensis Marcgr. *Jacaranda alba* Pisonis, fructu manūs magnitudine & crassitie,

INodora & Pruno Europæ similis in apricis locis mediterraneis reperitur: *Folii* parvis, acuminatis, directè sibi oppositis in ramulis alternatim sitis, tres circiter digitos longis, non serratis, supernè obscuro virore splendentibus, subter è viridi albicantibus sine splendore. In quolibet ramulo versus exteriora multi proveniunt ramuli, qui quasi racematim per multos dies habent globulos nuclei Cerasini magnitudine, coloris olivacei, qui se aperientes in quinque finduntur folia, deorsum inclinata, quæ interius tactu & visu referunt holofericum olivaceum splendens: his insidet *flor* dulcis odoris, unico folio luteo, subrotundo, ad latus explicato confans; in medio autem flore eriguntur multa *stamina*, alba, *apicibus* luteis latis magnis in copiarum setacearum modum. Floribus succedit *fructus*, palme manūs magnitudine & crassitie, aspectu rarus ob inuicatos naturæ luteis, quod gibbosus & sinuosus admodum & contortus appareat, atque ob gravitatem semper pendulus. Haud edulis est, nisi coctus. Incolæ exinde coquant pulmentum quoddam stomacho imprimis amicum, quod *Manipoy* vocant. Alteri speciei lignum est nigrum & bene olens atque durum. Frequens est in Bahía omnium Sanctorum.

CAP. XIII.

Jabucaba Piso. Marcgrav. *Arbor pomifera Brasiliensis fructu à tubere per totam arboris longitudinem extenso exserto.*

ARbor est recta, procerata atque elegans, vastissimis ornata ramis. Fructum fert cinerei coloris, parvæ magnitudine Limonii, succo dulci, tenui pellicula, instar uvæ bene mature, qualitatis temperate atque salubris, ferebantibus jucundissimum. Non fert flores, sed fructus in tubere, qui ab ima radice usque ad summum ramum ita per totam arborem conjunctim catervatimque extuberant, ut continuis potius racemum quam arbor videatur.

Species quædam hujus arboris invenitur in sylvis *Pagi Tabucurana*, sed fructus fert cum aliis minimè comparandos: ex quibus incolæ expriment vinum delicatum & dulce, quod nisi statim ebibatur deterior fit & in acetum degenerat.

Utraque hac arbor nonnisi in vastis sylvis provenit, & frequens est in præfectura S. Vincentii, teste Emmanuele de Morais.

Quamvis fructum hujus arboris flore omnino carere non censeam, poterat tamen scibus quæ etiam flore carere vulgo creduntur subijungi, in memoria excidisset.

CAP. XIV.

Arbor racemosa Brasiliensis foliis Malabathri Breyn. Cent. 1. cap. 2. *An Maiva Brasiliensis* Marcgrav. *fructu rotundo, cute lenia, pulpa molli, polypireno.* Vid. p. 1501.

ARboris Canellæ mediocris ferè forma, isdemque concinna serie positæ ramis se effert, quorum minores densò tomento obfusi, candidi ac lanuginosi, & partim brevioribus partim longioribus articulorum distantis intercepti. Ex quibus *folia* bina adversa, & alternatim disposita, pediculis uncialibus inherencia exeunt. Folio Malabathri *Officin.* valde æmula, nisi quod latiora, & parte prona, sicut pediculi, lanuginosa & alba; suprà verò atro virore splendentia cernuntur: siccata autem eo quo virebant latere evadunt nigerrima, instar atramenti scriptorii; inde mira admodum nec alia apparent quàm si ex corio Hispanico confecta essent. Per uniuersumque folii longitudinem grandes ac à tergo magnè conspicuæ transiunt costæ quinque; quarum maxima, medium folium transtrens recta, reliquæ autem omnes arcuum modo inflexæ, inter quas venæ minores rectæ, veluti parallele, per latitudinem nonnihil sursum tendentes, & ex his fibræ oblique innumerabiles, partim per latitudinem, maximè verò per longitudinem pulcherrimo spectaculo discurrentes, apparent. Ex ramulorum apicibus racemus suam petit originem, pulcher, palmaris aut dimidio major, ex pediculo internodiis feminalibus distincto, & ramulis directè sibi oppositis confectus, cupis ramuli præsertim inferiores, in minores iterum divisi, qui ut & reliqui plurimè utrinque granulis obcucatis, à Lunaræ racemose non abhorrentibus, aliquantulum modo majoribus, nec viridibus, sed ex albo ad ferrugineum nonnihil tendentibus, onusti. Hic racemus, quoniam planè lanuginosus, æquè ac arboris ramulculi, cum prona foliorum parte, ad tactum tam mollis est quàm optimus ex Britan-

nia pannus. An flores & fructus ex Botri granulis prodeant, enucleare non potuit Jac. Breynius. Hanc arborem esse ipsam *Maivam* Brasiliensem *Marcgrav.* nobis minime dubium videtur, ob partium ab utroque [*Marcgravi* & *Breynio*] descriptarum exactam in notis adscriptis convenientiam. Vid. p. 1501.

CAP. XV.

Pomifera seu potius prunifera Indica nuce reniformi summo pomo innascente, Cajon dicta. *Anacardi* alia species C. B. *Cajon* Ger. Park. J. B. *Acajaiba* Pisonis & *Marcgravi*. *Kapa-mara* H. M. P. 3. T. 54. p. 65. *The Cajon* & *Cassu Cree.* *Anacardium occidentale* *Cajon dictum officio* remi leporis figuræ Herman.

H. M.

ARbor est mediocris magnitudinis [at *Marcgravi* assurgit in Fagi altitudinem & *Pisoni* *Quantum lenta solent inter viburna Cupressi*, tantum inter cæteras Brasiliæ arbores eminet. *Forse in Brasilia, ubi indigena est, ad majorem proceritatem attingitur, quàm in India Orientali, ubi advena & aliunde illata creditur*] caudice crasso, candido, cortice cinereo, intus purpureo, odoris subadidi, laporifice adstringentis, recto, & ramis atro-viridibus, elegantem in orbem diffusis donato. *Radices* albicans, cortice furvo, tenuibus filamentis perexto, obducta. *Folia* sine ordine ramis adherent, oblongo-rotunda, glabra, virore splendentia, nervis aliquot infernè eminentibus è costa media densa in latera excurrentibus. Tenella manibus conficta glutinosa sunt, & fragrantem spirant odorem; vetustiora autem priusquam decidunt planè rufescent. [Pisoni folia, si nervos, si figuram spectes, Juglandi similia.] *Flores* suaveolentes, ac melleum odorem spirantes, racematim ramulis extremis inhaerent, atque è calyce exiguo, viridi, in quinque lacinias acuminatis secto, prodeunt; quinque cæteribus [angustis acuminatis *Marcgr.*] reflexis, primùm è viridi flavescens, dein rufis tandemque purpureis constantes foliolis, *staminibus* quibusdam tenuibus, flavescens, dein rufis tandemque purpureis occupantibus: inter quæ *stylus* prodit, qui ex ipsius fructus germine emergit.

Fructus tum figura, tum magnitudine Pyris nostratibus haud absimiles, glabri, splendentes, primùm rufi, dein virides, tandemque flavescens, carne intus è viridi flavescens, fungosa & aquosa referti, ac tenui pellicula cincti: odor suavis, sapor vinosus, acris tamen & austerus, si nondum probe maturi sunt. Hujus verò fructus alteri extremitati *Nux* quædam figura & magnitudine Leporinum renem referens, vi. altera parte gibbosa, oppositè lacunam impressam habens, adnascitur, quæ cinereo tegitur cortice, præter quem alius *Nucleum* complectitur pallidum, eâ formâ quâ & totus est fructus, succulentum, Amygdalæ dulcis sapore, substantia molliore. At vero inter duos hosce cortices, qui culmi fere latitudine invicem abstant, tephaceis cavernulis coarctetur melligo, crassiuscula & lenta, sapa Ceraforum colore & consistencia, sapore primùm adstringente, mox insigni acrimoniâ linguam & fauces vellente, servata tamen adstrictione.

[Post florem primò prodit *Nux* renis figura, quâ incrementum capiente, inter illam & pediculum paulatim excrevit pomum oblongum, ovale aut etiam rotundum, nam in variis arboribus figura variat, atque etiam colore rubro vel flavescens. Succus ferrugineo colore lineamenta maculat, qui difficulter admodum elui potest.]

Provenit ubique in Malabar: at Brasiliæ indigena censetur. Singulis annis, Augusto & Septembri *Levis*.

Menibus, maturos fert fructus, manetque frugifera 30 circiter annos. In Brasilia, auctore *Marcgravi*, florere incipit circa finem Augusti, maximè autem florēt Septembri, Decembri & Januario maxima est copia fructuum maturorum. Reperitur in Jamaica.

È fructibus hinc potus exprimitur, qui debito modo fermentatus vinosus fit & inebrians. * *Fru- * Reniformis, dus [tostus]* castaneis longè antecellit, saporèque non minus gratum habet quàm Amygdalæ. Crudum nemo secure ore aperiet, quod continuo cutem abradat, magno dolore eorum qui ignari temere eum percipiunt, ideo cultro aperitur. Guttur peculiari natura fructus hic cum deglutitur [crudi] stringunt, gustu acri & austero: ideoque in orbem scinduntur, adjunctâ aquâ vel vino, salicæ injecto, quibus modis acrimonia illa mitigatur, palato ita gratissimi: ventriculū roborant, fermentationem juvant, necnon vomitum & nauseam tollunt; leviter tussis vescentur Indi ad Venerem stimulantur. Succus verò è fructibus hinc expressus diarrheam sistit, & diabetem sanat. Noces flammæ admotæ flagrant.

Ex melleigne, quam gemini cortices continent, copiosum indigenæ eliciunt oleum, quod pictoribus ad lineamina quævis indelebili nigricante colore pingenda in usu est, eodèmore oleo si lignum ungatur, contra putredinem præservatur. Insuper acri illo oleo nihil præstantius esse ferunt ad lichenes, impetigines, scabiem, vermiculos necandos, &c. exterius illito.

Arbor hac vulnerata fundit gummi pellucidum, consistentiâ & colore planè simile optimo gummi Arabico. *Marcgravi*. An ex hoc sit confectio *Cattee*, seu *Cassu*, vel *Catechu*?

Brasilienses annis ætatis suæ per Castaneas *Caju* computant, singulis annis unum recedentes: è ligno autem varia fuit, est enim durum. *Idem*. Vermes non facile generat, unde navibus idoneum.

Est hac arbor fructus respectu singularis: Poterat fortasse rectius ad *Prunifera* referri.

SECTIO II.

De Arboribus fructu conoide squamoso aut reticulato Anona & Araticu dictis asperis & levis, & congeneribus.

CAP. I.

De Anona, Aratica, Durione.

1. Pomifera Indica fructu conoide squamoso, viridi. Ata maram H. M. P. 3. Tab. 29. p. 21. Abate de Panucho Recchi.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis ad viginti circiter pedum altitudinem assurgens: cortice tegitur fungoso, intus rubro. Lignum albicans, prædurum, cujus matrix viridior est, inodora, gustu subamara ac subaustera: paucos diffundit ramos, quorum ut & ramulorum ac virgultorum cortex viridis est, cinereis interstinctus punctulis. Radix flavescens rubido tegitur cortice, graveolens est, saporis verò unctuosi, & in plurimas divisa fibras, quæ tamen per terram non læte diffundunt. Folia oblongo-teretia atque glabra, foliis *Malakatsjambou* haud abfimilia, sibi tamen è regione non respondentia, supernè viridia & nitentia, subus subviridia, manibus conficta unduosa, inodora. Flores singuli suis pediculis coherent, foliis ornatis minoribus, quæ postea decidunt; petalis constant tribus, crassis, triquetris, coriaceis, intrinsecus albicantibus, extrinsecus verò dilute viridibus, odorem cortis usito amulum, si adoleantur, spirantibus.

Cæterum è floribus stamine fructus emerge, seu potius *Comæ*, qui maturus magnitudinem habet Citi vulgaris, exterius viridis ac striatus, interius verò albicans, necnon medullâ succulentâ saporis grati, odorisque suavis, refoctus. In his autem fructibus, *semina* dura, oblongo-teretia, glabra, nitentia, necnon plana ac utriculis inclusa, locantur; eaque succulenta & albicante fustis pulpâ arctiosè obducta cernuntur. At verò fructus ipsi immaturi decerpuntur, qui sponte per se Mespilorum instar mitigantur & comeduntur.

Nullibi in Malabar sponte oritur, sed ex insulis Philippinis in Indiam delata fuit. Amat locum calidum & humidum, & hmo equino subactum, atque rigatione & fervidis solaribus radiis gaudet.

Tempus. Porro post primum biennium aut triennium arbor hæc denum frugifera est, Aprili viz. Maioq, tum Augusto atque Septembri mensibus flores fructusque fert: flores namque qui mense Aprilis emergunt, Augusto circiter maturi proferunt fructus; quique mense Septembri produnt proximo Februarii perfectum exhibent comum. Non raro ad quinquagesimum annum & ultra frugifera est, modo conveniens adhibetur cultura.

Vires. Folia hujus arboris minutum confuta, & addito sale in cataplasmatibus formam redacta, tumoribus, malignis imposita, potenter eos maturant. Fructus verò immaturi in aqua communis cum paulillo zinziberis decocti vertigini medentur; ac sufficenter mitigati, & in deliciis comesti valde refrigerant, alvumque reddunt laxiorem si aqua superbibatur.

* P. 343. Fructus huic simillimus à * Reccho depingitur sub titulo Ahate de Panucho. At D. Hermannus Anonæ Maram H. M. synonymum facit.

Li-ci & Lumyen arbores & fructus Sinenfes

Michaeli Boym in Flora Sinenfi depicte à præcedente non multum abluunt. *Li-ci*, inquit, fructus Pinifere arboris fructum refert, sed *Lumyen* lævissimam pelliculam habet, uterque inquit fraga & uvæ. Junio & Julio mensibus maturefcunt. Sinenfes pulverem ex illorum nucleis bibendum præbent agrotis. Si dicti fructus sint sylvestres nucleos grandes & de subacida carne parum; si translati nucleos exiguos & de carne dulci plurimum habent. Caro est coloris ungulum humanorum. Recens collecti si salita aqua aspergantur per plures dies conservantur; abstractoque cortice recentium saporem præstant.

* P. 3. T. 30, 31. p. 23.

2. Anona Indica fructu parvo violaceo Herman. H. L. Anona Maram; an Anon Oviedi, H. M. patius Guanabanus Oviedi, fructu squamato J. B. Pyro similis fructus aliter in nova Hispania C. B.

H. M.

Præcedenti haud abfimilis est, nec proceritate cedit; Folia tamen angustiora, magisq, acuminata, ac pluribus ornata nervulis, necnon algoi virore nitentia.

Flores à prioribus vix differunt. Fructus verò licet non, uti *Atamaram*, è compactis lignosorum squamarum struce compositi, sed undique glabro, hyacinthino, ac tenui cortice obducti sunt, nec magnitudine cedant, quoad cætera tamen planè cum his conveniunt. Hac quoque arbor provincie Malabar peregrina est, & è longinquis regionibus delata.

Vitibus cum priore convenit.

Guanabani Oviedi icon quæ habetur apud J. B. Tom. I. lib. I. cap. 55. cum icone hujus plantæ in H. M. adeò exactè convenit, ut utramque ejusdem speciei fructus esse minime dubium sit.

Guanabanum autem Oviedius sic describit:

Procera

Procera est arbor & formosa, folio ferè Mali Medice quam Limoniam vocant, fructu pulcherrimo, mediocri Melonis magnitudine, qui tamen interdum in capitis pueri magnitudinem excrefcit. Cortex huic fructui viridis, & qui certis quibusdam squamis distinctus videatur ut frobilis, levioribus tamen, neque ita tumebus, quandoquidem totus cortex tenuis sit, neque crassior quam in Pyris. Caro candidissima, saporisque delicatissimi, quæ facile pinguedinis lactis instar in ore resolvitur. Per ejus carnem sparfa sunt *semina* magna, cucurbitarum feminibus aliquanto majora & nigricantia.

Frigidus est hic fructus, & per æstus utilis. Nam tamen si integrum Guanabanum devoret, nullum inde sentiet nocumentum. Infirma est ligni materia.

Per universam ferè Americam nasci tradunt.

Proceritate, & fructus colore differre videtur ab Anona-maram. Clusius ait cum Durionibus planè convenire Guanabanum Oviedi: Quod si ita sit, Durio minis rectè describitur à García & Acosta fructu Melonis magnitudine, denso cortice septo, eoque multis brevibus aculeis crassifq, ac pungentibus horrente intus concamerationes quatuor secundum longitudinem habente, singulas tria aut quatuor receptacula continentes, quibus singulis fructus insunt admodum candidi, magnitudine ovi Galinacci, gustu suavi, &c.

3. Anon Oviedi, Hispanis Mangier blanco, fructu minore luteo.

Adeò in paucis differt à Guanabona, ut specie diversam vix putem.

Anon (inquit) arbor est cujus fructus magnam cum Guanabona habet similitudinem, cum formâ, tum carne & semine. Sed & ipsa Anonis arbor Guanabani arbori simillima est, & magnitudine, & formâ, & folio. Duobus verò in rebus differunt. Primum quòd hujus fructus minor sit Guanabano, corticisque color luteus, qui in Guanabano viridis est: deinde quòd meo quidem judicio gratior sit palato Anon quam Guanabanus, utpote firmiore carne. Utrumque magno in pretio habent Indi Americæ, & diligenter in prædiis suis colunt.

Annonam à Guanabano specie distinctam non esse Josephus Acosta l. 4. c. 25. affirmare videtur, Annona, inquit, sive *Guanavano* Pyri est magnitudine, Pulpâ butyri modo, cui grana plurima nigricantia includuntur. Nihil tamen temere affirmandum.

Fructus hic Hispanis *Mangier blanco* dicitur; *Manjar autem blanco* Hispanorum cum fructum esse quem nostrates Americæ coloni *The Custard Apple* vocant, *D. Tancredus Robinsonus* à quodam negotiatore Americano edoctus est. Idem ingeniosiss. Amicus noster aliorum relationibus & historicis cum descriptionibus *Araticu* quæ apud Pisonem & Franciscum Redi habentur diligenter collatis exinde collegit *The Custard Apple* nostratum eundem proflus fructum esse cum *Araticu* tertio, seu *Araticu Ape* eorundem Autorum: cujus sententiæ & ego libenter subscribo. Descriptionem autem ejus & historiam paulò inferius dabimus.

4. Anona Americana fructu majori, *Soortfack* parvum vulgè Herman. Hort. Leyd.

Nomine (inquit) *Soortfack* parvi ex America huc invecta sunt semina oblonga, angulosa, nonnihil depressa, flavescantia, Anona Indica majora, quæ lata protulerunt fobolem pedalis longitudinis, cui alterno ordine adstabant folia Lauri amplitudine, læte viridia, lucida, glabra.

5. *Araticu prima* seu simpliciter dicta Francis Redi Experiment. natural. p. 75. *Araticu ponbe Marcgravi* & Pisonis. Nostratibus *Jameyca* & Barbados insularum colonis, *The Solwer-Sop*, ut D. Robinsono videtur.

Marcgravi.

Arbor est caudicis & ramorum figurâ, ac colore corticis ut *Malus Aurantia*, sed foliis, flore & fructu differente. Folia habet circiter semipedem longa, alternatim opposita, elegantia, superius saturatè viridia, crassa & ad tactum solida, duos panes digitos lata, lingue humane figurâ, & in extremitate acuminata. Hinc inde folii provenit magnus, egregius, magnitudine superans florem *Frutillaræ*, totus flavus, exterius compositus è tribus foliis cordiformibus, ferequidigitum longis, & crassis inflexis corticis Aurantii Mali, erectis, quæ in sui medio continet alia tria minora, & dimidie crassitie, quorum quolibet semiglobum concavatum refert: tria autem hæc ita composita & extremitatibus sibi imposita sunt, ut globum integrum, interius cavum, & magnitudine Juglandis referant: globus hic in cavitate sua *Stamen* habet globosum, magnitudine Avellanæ, luteum, & in flamine *apicem* parvulum, rotundum. Sunt autem & flamen & apex tuberculis exiguis luteis prædita, quæ videntur ut pori in cute hominis argenti. Flos totus flavus est, odoris suavis sed nauseabundè decedens; singulis diebus multi se aperiant, & post aliquot horas sponte decidunt, strepitum excitantes inter cadendum ac si baculo aliquis feriret arborem, gravis enim est flos & grandis.

Florem sequitur fructus, qui maturatur præsertim Decembri & Januario. Non est autem edulis nisi sponte decidat, tunc enim instar pulvis mollioris est: est autem figura turbinatæ, quatuor aut quinque digitos longus, ubi pediculo adhæsit septem aut octo digitos crassus in ambitu. Externè coloris est ex albo & viridi mixto, vel planè pallidè vires, & videtur quasi cutis è squamis composita esse, ita enim lineis viridibus pallidè virescentibus squamæ delineatæ sunt, & quælibet harum habet tuberculum in medio exiguum, fuscum, ita ut nucem pinem ferè repræsentent. Molli est cum sponte decidit, ita ut instar casei veteris putridi digitos decortici possit. Continet carnem seu pulpam subtilissimam, quæ quasi ex pyramidibus videtur composita, filamentis quibusdam intermixta & multis nucleis seu seminibus. Pulpâ odore non malè refert massam panis fermentatam cui aliquid mellis admixtum; saporis ex dulci subacidi & subacris est. Eo loco ubi pediculo insidet fructus, durioris carnis corpus, suppositorii figurâ, in se continet, quod seorsum extrahi potest, quod comeditur & pro lautissima buccella habetur.

A a a a a a a

Semina

perpetuis quadratis constans, ovi Struthionis plus minus magnitudine & figura, coloris viridis, in tus referens pulpâ albâ humidâ, quæ matura facta & exsiccata farinacei fit saporis, & tempore facis comeditur. Cujus tamen excessus cum evidenti vite periculo fit, quod ob frigiditatem & flantiam, more Fungorum terrestrium suffocationem minetur.

Lignum earum quæ ad arborem magnitudinem excreverunt ad varia mechanica usurpatur: cum enim levis sit, tenax, suberosus totus caudex, Indigenæ & Nigræ exinde *langadas* potissimum conficiunt, id est, rates suas ex triglino copulato ad fluvios rapim trajiciendos. Medica autem qualitas in bulbosa sua radice consistit.

Aninga simpliciter dicta, seu I. Pisonis.

Eisdem locis stagnantibus, ejusdemque altitudinis conspicitur. Caudice itidem unico, sed qui dissepiscit mox in varios caules crassiusculos, molles & junceos, Musæ arboris instar. Inde ex unoquoque caule folium prægrande, oblongum, raris venis conspicuum fastigiatur. *Floræ* est unico, atque magno & candido, ex quo progerminat fructus haud vulgaris, primò viridis, mox ex cinereo flavescens, oblongus, crassus, compactus, ac veluti granis & punctulis distinctus; Barbaris edulis defectu melioris alimeni.

Uterque *Aninga* radice est crassa, bulbosa, quæ sola foliis & fructui harum plantarum in medicina præferenda est. Quippe cum tenuium sit partium & deobstruens, in varios usus adhibetur à Lusitanis & Barbaris.

Contra hypochondriorum & renum inflationes ac obstructions fomenta inde conficiuntur. Oleum expressum præstantissimum etiam habetur contra prædicta mala, atque olei Nymphæ & Cappari vices supplet.

Si ex radicibus denique in urina humana coctis balnea fiant, eaque aliquoties calida reterentur, summo existunt solatio contra morbos articulares tam inveteratos quàm recentes.

Arbor fructu nucis Pineæ similis C. B. Pineæ nucis species Melancon J. B.*

Thevet.

Magnus est, Nucis Pineæ specie, cortice luteo, quo spoliata carnem in particulas dissectam si degustaveris, saccharum ore continere dixeris, cum paucilla Nucis Moschatæ portiunculâ permixtum. Hoc Barbari ad sedandam sitim utuntur.

Fructui *Nane* satis similis est, nisi quod in arbore provenit, Mori ferè proceritate, nigro cortice vestita, folio quadratenus rubescente, longitudine & latitudine folii Angelicæ.

In *Necumere* maris Indici insula invenitur.

Pino similis Orientalis C. B. Pini formâ Cibagæ J. B.

Ex Orientalibus regionibus *Cibagæ* nomine à Paludano delatum est semen, colore nigrum, acumine donatum, ex quo prodiit planta, Pini formâ, sed tenerior. *Camer.*

SECTIO TERTIA.

Arbores Pomifera fructu corticofo, floris calyce basi adherente.

FRUCTUM corticosum vocamus qui non membrana tantum tenui pulpam ambiente sed cortice crassiore eo tamen molliore cingitur, cujusmodi sunt Mala Citria, Limonia, Aurantia, &c. Horum plerique polypereni sunt, quibus ob convenientiam in reliquis unum vel alterum monoperynem adiungimus.

Nè quis autem obijciat hoc facit confundi Arbores Pruniferas & Pomiferas, sciat nos pro Pruniferis habere non omnes quæ fructum obtinent majorem pericarpio donatum monoperynem, sed in super requirere ut is tenui tantum membrana contegatur.

C A P. I.

De Malo Citria sive Medica, The Citron Tree.

MALUS Citria, Græcis Malus Medica & Assyria dicitur, utroque nomine à regionibus, unde primum in Græciam allata, ducto.

Cùm Veteres scripserint Mala Medica non mandî, conjectatur J. Bauhinus Mala aurantia nostra potius quàm Citria Veterum Medica fuisse. Tantum enim abest ut Citria hodie non comederant, ut præ cæteris omnibus in maximis deliciis habebantur: nisi quis (inquit) malit probare rationem Atheni, non ideo abstinuisse Veteres à Citriorum usu, quod non fuerint edulia, sed quia in alium usum, tanquam rem magni pretii, potius asservanda duxerint.

Athenæus Citrii nomen extare apud Veteres Græcos negat. Suspiciatur ille Citrium à Cedro tanquam Cedrum nominatum fuisse; propter odorem fortasse, inquit J. Bauhinus. Hæc conjectura Vossio improbat. Palladii diligentia Citrus in Italia primum coaleuit; hunc soles imitari posteritas eam Gallia & Hispania, ubi nemora jam & campos occupat, communicavit.

Caterum

Caterum Citri vox æquivoca est & pro duabus arboribus accipitur, alterâ in frugiferâ è cuius ligno mensæ olim fiebant; alterâ pomiferâ, quæ aliter Malus Medica & Assyria dicebatur, ut Plinius differt verbis docet. Consule Erymologicum Clariss. Vossii.

Citrus, descripte Cordo, arbor est fruticosa veluti Cotonea, brevi trunco, longis ramis, crassiss, lenis & obsequiosis, viridi glabrâque vestitis cortice, ferendæ fructuum molli valde imparibus, & ad terram pronis, ideoque subiectis per transversum hastilibus furcibus fulciendis. *Folia* Laurina similia, densiora tamen, multoque majora, & ad Juglandis magnitudinem accedentia, oblonga, utrinque acuminata, egregie viriditatis splendore, præsertim supernè; infernè enim pallidiora sunt. [per ambitum serrata] totâ hyeme arborem suam exornantia, odoris acerrimi, latè spirantis, qualis in Melissophyllo sentitur, cum gravitate quadam cinicem imitante, [puncturâ quadam pediculi inherente] Soli si obijciantur, instar foliorum Hyperici foraminibus visum ferè effugientibus undique punctim trajecta cernuntur. *Bod.* Spinis armatur vel omnium foliorum annexibus longitudine uncialibus, rectis, acutis ac viridibus [J. Bauhinio rigidiusculis, flexilibus tamen nec ita infestis] *Floræ* virentes gemmarum calyculi emittunt oblongos, candicantes [sapiusculè forinsecus purpurantes, calathi effigie, solidos, odoratos, staminibus in medio tenuibus ac capillaceis.] *Horum* duplex est genus; sterile & infecundum quod colo caret; & fertile, quod in medio stylium exsert pensum colo involutum amulantem, cujus à tergo fructus rudimentum annexum.

Fructus florem sequuntur singuli, longitudine non raro dorsantia, figurâ ovatâ, interdum etiam globosâ, superficie rugosâ tuberosâque, colore primum viridi, in maturitate verò aureo seu citrino, odore foliorum simili. Cortice ambiuntur tenui, amaro & fervido, cui subest caro cartilagineæ duraque consistentia, colore candido, sapore acetoso, fuscæ capitatæ Bræficæ truncos referens. In medio malo cavitas quadam est, succo vehementer acetoso, fuscæ membranis contento plena, cui immixta sunt oblonga & semuncialia *semina*, utrinque ferè acuminata, cute foris flavâ innataque, intus candido duplicique nucleo constantia, quibus amarus, tenuis & mediocriter fervens est sapor, præsertim cutis, nucleus enim dulcedinem quandam admixtam habet. Radicibus nititur copiose & tenuibus.

Fructus Citrii magnitudine variant: quidam enim in molem excreverunt Mellopeponibus parem, ita ut ad pondus librarum decem nonnunquam perveniant, hi nullo ferè succo sunt; adferunt autem ex Liguria & Adriatici maris insulis: alii Limonium magnitudine sunt: alii paulo majores, quæ à lacu Benaco alportantur. Formâ etiam differunt citria; nam alia prælonga sunt, alia rotundiora, alia in varias figuras hominum industriâ vasis figulinis inclusa formantur. Quadam sapore refluore sunt, quadam vehementiore. In colore etiam differentia observatur, nonnulla dilutiora, alia saturatiora sunt; non multum tamen differunt naturâ & viribus. Nos omnes has differentias accidentales & à satione aut ferè etiam infusione ortas suspicamus. C. Bauhinus quatuor distinguit species:

- I. Malus medica simpliciter ei dicitur.
- II. Malus medica maxima, pulpâ plurimâ.
- III. Malus medica fructu ingenti-tuberoso, Citrangua quibusdam.
- IV. Malus medica ab Imperatore Carolo V. ex Hungaria in Hispaniam delata, quæ omnium Mali medicæ generum acidorum suavissimum, ut Clusius in sua historia refert. Parkinsonus noster in Theat. Bot. sex recenset & describit varietates: ex sunt
  1. Malus citria major.
  2. Citria malus minor, sive *Limonera*, quæ à præcedente differt foliis minoribus & brevioribus; floribus etiam minoribus & saturatius rubentibus: fructu minore longiorèque, cortice mediocriter crasso, flavo, minus scabro, succo copiosiore cum paucioribus seminibus.
  3. Citria malus sive *Limonera* prægnans, alium fructum minorem in se continens. Fructus est mensuralis.
  4. Limonera dulcis; Hispanis Limones Imperatoris.
  5. Limonera acida.
  6. Limonera multifloris: Has quinque posteriores species, Limoneras Clusio dictas C. Bauhinus, & rectius nostra sententia ad Malum Limonium refert. His addit è Ferrario 1. Malum Citreum vulgare belluatum. 2. Malum Citreum Cucurbitinum vulgare. 3. Malum Citreum digitatum seu multiflorum. 4. Malum Citreum dulcissimâ medullâ, apice non ita plerumque cuspidato.

D. Tavernier in peregrinationibus suis per regnum *Tingim* duo citriorum genera observavit, alterum flavum, alterum viride, utrumque adeo acidum & immitte ut mandî non possint aut degluti abique insigni offensione ventriculi. Succus tamen, quemadmodum apud nos Aqua Fortis usurpatur ad mundanda metallâ, cuprum, stannum, ferrum, antequam deaurantur; ut & ad tincturas præcipue Serici. In usu etiam sunt pro lixivis ad candorem lineaminibus conciliandum, eaque emaculanda. Quin & per totum Magni Mogoris Imperium succo isthoc Citriorum utuntur ad pannos lineos Calceticos dictos candefaciendos, unde interdum adeo nivei & lucidi evadunt, ut splendore nimio intuentium oculos perstringant & offendant.

Citri Mali partes omnes, cortex exterior & interior, pulpa seu succus, & semina, eximii usus sunt in medicina; & contrarios sibi invicem effectus produciunt. Exterior cortex flavescens valde odoratus est & aromaticus, sapore amaro, efficacius cardiacum est insignis & Alexipharmacum, ventriculorum frigidum & flatuosum calefacit & corroborat, flatus potenter difficiens, humorisque crudos ibidem aut in intestinis contentos concoquens & digerens; masticatus halitus omis emendat: ciborum concoctionem promovet, & melancholiam conducit: in hypochondriacis morbis, ut in vaporibus, flatibus, palpitatione cordis, obstructionibus & imbecillitate viscerum plurimum commendatur ab experientia. *Herman. Grube de Malo Citrio, p. 16, 17.* Pulverem corticis exterioris Limonium & Aurantium ad eadem valde verisimile est. Saccharo conditus inter bellaria mensis secundis infertur; Electuariis etiam cardiacis admiscetur adversis contagione & affectus prædictos. Quinetiam alvo laxanda conducit, in quem usum ex eo paratur *Electuarium de Citro solutivum* ad humores frigidos & pituitosos evacuandos utile: tunc etiam usurpari potest cùm bilis phlegmati admiscetur.

Interior

Interior & alba pars corticis pæne infipida est, nec ullum habet in medicina usum; inservit tamen pro confectionibus dulcariis, & apophoretis.

Caro seu pulpa interior aut succus inde expressus succo Limonum minus acidus fit, vi tamen refrigerandi ei plurimum antecedit, inquit Parkinsonus: in febribus ardentibus & pephiliticis apprimè utilis est, ad venenum refringendum, æstum contemperandum, bilis effervescentiam & sanguinis organum reprimendum, sicut extinguentiam, spiritus recreandos, appetitum accendunt: aiunt & ebrietati resistere & vertigini conducere.

Semina cardiaca sunt & alexipharmaca, adversus ictus scorpionum aliorumque animalium venenatorum, necnon pestis & variorum contagia cor muniant; ventriculi & intestinorum vermes enecant, menses provocant, abortum causant, humores crudos & serofos digerunt & exsiccant tam interne in corpore, quam externe in ulceribus humidis & ichorosis.

Memorabilis imprimis est historia, quam Athenæo narravit civis quidam suus cui Ægypti mandata fuerat administratio. In maleficio deprehensus quosdam ille ad serpentem morfus damnare rat. Productis illis & ad theatrum euntibus destinatum latronum supplicio in via forte caupona quedam, misericordia commota, quod in manibus tum habebat Malum Citrium dedit. Acceptum vero illi comederunt; & paulo post ingentibus ac ferocissimis anguibz oblatis, commorsioe ab Aspidibus nihil lesi sunt: qui tandem cum illorum custodem militem interrogasset, nunquid bibisset, potest edidisse, ut id comperit quod id acciderat, nimirum, absque dolo Citrium illis traditum fuisse, potestidie alteri rursum dari iussit alteri minime: percussus hic confestim perit, illaso altero qui Citrium comederat: indeque multis & expertis cognium est Citrium adversari venenis omnibus.

Citria innoxia & quasi recens collecta procul mitti possunt, si arboreo mulco singillatim involvantur ramulorum cæsuris cerâ vel cretâ superlitis. *Ferrar. Herperid.* l. 2. c. 19.

C A P. II.

De Malo Limonia. De Lemmon.

Malus Limonia Citria seu Malo medicæ congener est. Limonia nomen haud temerè apud ullum probatum, vel Græcum, vel Latinum autorem invenias, videturque posteriori seculi esse inventum.

Differt à Citria Malo fructu minore, cortice tenuiore, copiosiore pulpa, eaque acidiorè. Malus autem Limonia magno caudice affurgit, [Circa lacum Benacum in eam sese attollit proceritatem in quam aliis in locis Salices, & Ulmi *Calazar.*] ramisque habet tenuiores, longos, firmos, longis, virentibus spinis armatis, [isque aliquantulum hamatis, multoque pluribus quam Citia, quod fit ut ejus virge quandam Rubi imaginem referant. *Cord.*] Folia per ambitum nonnihil serrata, minora quam Citria, confimiliter foraminulenta, densa, viridia, ac glabra. Flores purpurei (J. B. purpureus) quam Citria paulo minor, alias non dissimilis. Forma Pomo oblonga, tubinaria, rugosa, & tuberculis inæqualis, fed minus quam Citria; color pallidior, magnitudo minor: in eo etiam differt à Citrio, quod cortice pulposo tenuiore, minutisque carnoio, succo uberiore doneat, eoque acidiorè, ut interdum nihil ferè nisi succum contineat. Semen non multum dissimile amari.

Hujus etiam arboris plurimæ species fere varietates habentur: Quatuor recenset Cordus.

1. Primum anferini ovi formam ac magnitudinem habet, odore inter Citriam atque Arangiam Malum medio.

2. Secundum globosum minisque prædicto, utroque capite veluti eminente umbilico insignitè cætera sui parte fruticosum.

3. Tertium oblongum est Gallinarum ovi figurâ & magnitudine.

4. Quartum tertio æquale est, sed globosum, & superficie magis æquali.

C. Bauhinus in pinace novem constituit species.

I. Malus Limonia acida, de qua dictum.

II. Malus Limonia major dulcis: fructu minore & oblongis Limis simili *Clus.*

III. Mal. Lim. folio serrato, fructu oblongo cortice tenuissimo, quæ Limas primum genus *Clus.*

IV. M. Lim. fructu rotundo orbiculato. Limas alterum genus *Clus.*

V. Limones prægnantes, alium fructum minorem in se continentes *Clus.*

VI. Limones varium figurarum, toti fere carni *Clus.*

VII. Malus Limonia minor dulcis, Limonis genus in Hispania, minimo fructu, vix nucis magnitudine, odore cæteris præstantiore, excellere arbore.

VIII. Limonum Sylvestrium in Syria provenientium inque Ægypto & Africa meminit Scaliger, pomis admodum exiguis acidissimis.

Limonum à Ferrario & Connelino descriptorum Catalogum sequentem D. Tancredo Robinson debemus.

Limon Ligusticus, insigniter variat, ut Limon S. Remi, Cerielcus seu Citriformis, Genuensis, qui à fructu parvo rotundo *Passila Pila* nominatur.

Limones Neapolitani multum variant, ut *Limon Cajetanus* figurâ ultra vulgarem modum ovatâ, ac cacumine fastigiata: *Limon Amalphitanus* forma oblonga, apice admodum eminente: *Limon* perpulillius *Calabrensis* fructu subrotundo.

Limon Romanus à Rio vel Rivo, insigniter cuspidatus, nonnunquam digitatus.

Limon prægrandis Dominæ *Lauræ.*

Limon incomparabilis, figurâ inter oblongam & rotundam ovatâ.

Limon Imperialis, cæteris productior saulque crassius.

Limon medulla dulci duplex, vel vulgaris italicus, vel Olyssipponensis, qui foliis & fructu faciliè distinguuntur.

Limon

Limon Pyri effigie, vulgò *Peretta* five *Spatafora*, isque major & minor, lavis vel striatus.

Peretta confimilis Limon, sed oblongior & angustior.

Limon Spatafora Rheginus, crasso mucrone fastigiatus, Aromaticus, cortice punctum lacunoso.

Limon Rheginus fructu racemoso oblongo, paulatim extenuato in apicem cuspidatum.

Limon striatus five canaliculatus, summa parte mullebre in papillam exuberantem.

Limon striatus Amalphitanus, Mali Citrii magnitudine, cortice perquam verrucoso & scabro.

Limon Sardonius subrotundus, manente floris apiculo velut rostratus.

Limon Rofolimus, umbone retortum in mucronem emisso bene fastigiatus.

Limon Florentinus Barbadorus, foliis serratis, viridi atreore pictis, & Hyperici modo punctum perulis & transilucidis.

Limon Scabiosus Lepreæ facie.

Limones vari Citrati, leves & scabri & alios Limones sæpe includentes.

Limon Pseudo-citratus Barberinorum.

Limon citratus Sylvestris.

Limon globosus Poncinus, isque quintuplex, Ligusticus, Rubens, Romanus, Chalcidonicus, Tripolitanus.

Limon spongiosus Calabriae rugosus.

Limon spongiosus (spongiosus) Liguriæ verrucosus.

Lima est multiplex, dulcis, acris, agri Privernatis Romana, citrata.

Lima Citrata oblonga, scabiosa & monstrofa, quandoque & subrotunda.

Lima subrotunda spinis crassitie & longitudine vastissimis Piorum in hortis Romæ.

Gaudet Limones eodem celo calido, curâ ac cultu quo Citria. Ad nos deferuntur ex Hispania *Locus*,

& Italia, in quas regiones ex Media & Persia primum invecita, nec enim sponte ibi proveniunt.

Lima cum gustu reliquis omnibus [Aurantio & Citrio] sint acidiora, idè sicut frigido *Vires* &

esse possibile est. Valent ad eisdem usus ad quæ Citria; ad venena tamen ut minus efficacia, ita *Ufus*.

ad astutantes morbos potentiora habentur. Et hæc quidam comedunt, non integra, (ut Jo. Bauhinus ait), fed cortice denudata & in laminas concisa, asperso multo Saccharo, quomodo magnam cum palato gratiam ineunt, sicut potenter restingunt & febrilem ardorem compescunt.

Succi Limonum sunt admodum efficaces in dissolvendis calculis & detergentis partibus. *Herman.*

Grube de Limon. p. 10. Idem scribit Crato, aliquæ, ut M. Blegny in *Zodiac. Med. Gallico* *Ann.* 2.

p. 127.

Syrupus de succo Limonum magni fit ad calculum & obstructionem renum; item ad sicut & æstum in febribus ardentibus: cordi & ventriculo robur addit, & bilis effervescentiam compescit: idèque haud infeliciter imbecillitates, lithomyias, fluctuationes, vomitus & singulis febribus ardentibus supervenire solitos curat.

Cortices Limonum non minus quam Aurantium Saccharo condiuntur pro bellaris, & ad eisdem usus valent. Condiuntur & parva integra ad varios usus.

Aqua è Limonum, ut & Citiorum succo destillata cosmeticum insigne habetur.

Succo Limonum scribuntur literæ oculicæ, quæ igni adnotæ manifestantur. Eorum acido succo tam elegantem purpureum colorem conservare solamur, aut etiam Violarum aliorumque multorum conciliabim, ut nihil supra. Hinc & tinctoribus utilis est ad colores multos transmutandos aut figendos, qui magnam ejus quantitatem insunt.

Ad nephriticos affectus & Ligni querc. derafi ʒ i. j. aqu. font. lb vi. succi Limonum ʒ iij. Infund. omnia per 24 horas supra cineres calidos, postea coq. ad tertie partis consumptionem: coletur. Dosis ʒ vi. valde prodest calida jecoris intemperie, ulcusculis renum, ardori urinae, sed præcipue pituitam salisam & vicidiam è renibus & vesica evacuat. dysur. & strangur. causam. Potest ex hoc decocto vinum dilui. Mihi communicatum à patre religio. *Chefneau.* Excerptit D. E. Hulse.

2. *Mal Naregam* * H. M. *Malus Limonia pumila* Sylvestris Zeilanica fructu monoppyreno D. * P. 4. T. 15.

Hermann.

H. M.

Medicæ est magnitudinis, cortice glabro, cinereo, coloris saporisque aromatici & acris obducta, ligno albicante, denso, prædure, archissime unito; ramis foliaceis è caudice erumpentibus, spinis rigidis, è succo flavescensibus obtitis. Radix albicans, subrubro cortice caudæ, odoris aromatici, saporis amari. Folia juxta spinas circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, quæ formâ, tum colore, odore, & sapore Limonum pulcherrimè foliis haud abimilia. Flores plures simul juncti extremis furculis inharant, exigui, candidi, odorati, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, crassis ac molliibus foliolis constantes, *staminibus* multis, calycis in modum junctis, medium occupantibus; inter quæ stylus prodeat crassius, albicans, superius planus ac rubescens. Floiculis succedunt fructus ovales, tum figurâ, tum magnitudine olivis haud abimilia, at in vertice exigua spinula dotati, colore primum viridi, in maturitate verò aureo seu citrino, uti Limonia: cortice ambuntur tenui, gustu amaro, atque in mediis fructibus cavitas quadam est, succo acetofo ac lubamario, suis membranis contento plena; cui inclusus est nucleus oblongo rotundus, acuminatus, albicans, rufâ obductus pellicula, odore saporisque Limonum folia referens.

Nascitur locis arenosis ac montanis ubique in Malabar. Floret plerumque Junio, Julio, Augusto & Septembri mensibus, atque dein maturos proferit fructus.

Decocta in oleo hujus arboris folia, ac capiti applicata cephalæam tollunt; eorundemque succus præstans habetur errinum capiti purgandum. Expressus è fructibus endemix illi cachexia (pitua) medetur. E folia deniq. radice pilulæ formantur antispasmodicæ.

Hic fructus quamvis in reliquis cum Limonio convenit, in eo tamen differt quod monoppyrenos fit.

Locus & Tempus.

Vires.

3. *Malus Limonia Indica fructu pusillo. Tjerou-Katou-Naregam H. M. P. 4. T. 14.*

H. M.

Arbuseola est humilis, ad sex, septemve circiter pedum altitudinem affurgens, caudice tenui, ramulis spinosis, cinereo cortice obductis donato. Lignum flavescens, prædurum, inodorum, insipidum. Radix fibrata, flavescens, saporis amari, odoris aromatici. Folia oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, odorata, aromatica, petiolis alatis seu foliosis circa ramulos geminata proveniunt, duobus viz. tribusve paribus, cum simpliciter plerumque folio in extremitate, adeo ut petiolo facile quis folia iudicaret, & tria extrema folia simul puncta vulgare præterit trifolium non male representant. Flores brevibus petiolis ad pinarum exortum in ramulis proveniunt, & calyci viridi, in quinque laciniis acuminatis secto insident, candidi, suave-olentes, amari, quinque oblongo-teretibus, & in orbem expansis foliolis præditi, septem, odore in medio albicantibus ac lanuginosis staminibus, flavescens, apicibus dotatis præditi, inter quæ stylus emergit, itemque albicans, capitulo flavescens. Fructus pusilli Limones sunt, rotundi, magnitudine uvarum æmuli, virides primum albis interstincti punctulis, dein aurei seu citrini: cortice ambiuntur Limonium cortici haud æquali, atque in mediis fructibus cavitas quædam est succo acetoso, subamaro ac aromatico, suis membranulis contento plena, cui immixta sunt tria oblongo-rotunda, acuminata, & ex albo flavescens semina, membranaceis pelliculis à se invicem distincta.

Provenit locis montanis ubique in Malabar, præsertim circa *Candenate*, semperque florere & fructus fert.

Huius folia præsentaneum habentur curandæ Epilepsie remedium. Radix alvum movet, sudores expellit, necnon cruciatibus colicis ac cardialgicis medetur. Fructus ficcati stomachum roborant, ac alimentorum in eo lesam fermentationem restitunt; adhuc aeri ex variolis febrilibusque malignis & pestilentibus contagio potenter resistunt, atque variis venenis præstantissimum censentur antidotum.

4. *Malus Limonia Indica, floribus umbellatis, fructu parvo. Moul-Ila seu Moul-Eleum H. M. P. 5. T. 34 p. 67.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, quindecim circiter pedes alta, caudice crasso, ramulosis, geniculis in orbem longe lateque diffusis ornato, qui cortice viridi-succo saporis subacris & aromatici cinchi, & crassus, duris, rigidis acutis, spinis insuper muniti sunt. Radix rufescens, aromatica, subatringerens. Folia in ramis viridibus, rotundis, bina opposita, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, superne atro-viridia, inferne glaucescentia, splendens: Nervis aliquot è media costa albicantibus, ac in aversa parte embeurrante, in latera excurrentibus: sapor subacris. *Flores* in umbellæ expansi extremis ramulis numerosi proveniunt, quatuor oblongo-rotundis, subviridibus ac uniformibus foliolis constantes, totidem staminibus viridi-albicantibus, flavescens apicibus ornatis, medium occupantibus; inter quæ stylus prodeit exiguis, viridis. Flosculi succedunt fructibus rotundi, cortice cinchi viridi-succo, crasso, inæquali, odore corticem Citri, sapore quoque, ac acriore & ardente, pulpæque intus referi succulentæ acidæ. Quam ob causam cibis incoquantur Limonium & Piperis loco. Hinc & Saccharo vel melle conduntur, & comeduntur ad ventriculum roborandum, coctionem promovendam & venter necandos. Insuper muriâ & aceto conduntur in *Atjaer* additis viz. Allis, Sinapi, & Zinzibere.

Vires & Ufus.

Locus.

Provenit in *Palattatjirri*, ubi in hortis studiosè colitur. Semper virescit, florere, fructumque fert.

C A P. III.

De Malo Aurantia. The Orange.

J. B.

Paradisum nostri seculi, ubi id solum & cælum concedit; delicias sunt Medicorum malorum species, æternæ frondis virore, & fructuum ubere quovis tempore provenit & luxurie, aliis primum è floribus eluctantibus, aliis adolecentibus, aliis maturis, atq. his quidem simul omnibus plerumque placentibus. Notissima verò reliquis, vulgiora sunt Aurantia dicta, quibus aureus ille & rusticus species fulgor nomen dedisse potuit. Hæc aliis magis orbiculata, nonnihil compressa, parum rugosa & foraminulento luteo cortice, interius tamen albicante non multum spisso (feminas vocant) vel crasso (mares dicunt) amarissimo & evidentè calido teguntur, quæ tamen ante maturitatem viridis regit cortex. Sapor succo pro maturitatis progressu aut generis varietate acidus, dulcis aut medius, seminibus æqualibus, multa medullâ farctis, amaris. Folia peculiaris forma, videri vident, & Hyperici infanti in finitissimum foraminulis pervio, quippe quod gemellum videri possit, majori Laureo, acuminato, nec crenato, alio cui corculo subiecto. *Flos*, ut & fructus, fragrantis odoris [qui Cordo cimum virus nonnihil redolere videtur] coloris candidi, staminibus multis medium oblitentibus, pulchrior quam in Citro, & odoratior, intus subcitrinus, per oram verò limbi purpureascentis. Arbori, quæ multo major quam Citri, cortex viridis, spinæ rigide sed raræ.

Aurantiam ab auri potius colore dictum puto quam ab *Orange* Gallie oppido, vel ab Aurantia Achaia urbe. Aurantia enim nomen præcisè incognitum, non ante in usum venit quam Aurantium oppidum deletum est.

J. Bauhinus Malum Aurantium potius quam Citrium dictum, Theophrasti & Plinii Malum Medicum esse (ut superius innuimus) suspicatur; quod Auctores hi Malum Medicum non comediant, quod de Malo Aurantio verum est, de Malo Citrio minime, quod totum manditur. Verum pæce tanti viri Malum Aurantium cortice excepto esculentum est, & vulgò comeditur pro cibo, & non in condimentis tantum. Pulpa enim interior Aurantii multo mior est minisque acidâ quam

vel

vel Citri vel Limonii: & nos in Italia & Sicilia observavimus rusticos & nautas Aurantia mala cum pane pro refectone comedentes, nunquam verò vel Limonia, vel Citria. Dantur etiam mala Aurantia dulcia: quæ mandî posse ipse non negat. Est insuper in Europam nuper invehitum Aurantia quoddam genus, esculentum, Chinesè dictum, saporis delicatissimi, cujus etiam cortex unâ cum carne comeditur. Quocirca quod Domitianus Matianum malum super cænam fumpit, non obstat quò minus Malum Aurantium hodiernum vel Cestianum, vel Matianum Plinii fuerit.

Requiri idem, ut Scaliger vel alius aliquis subtilitatis professor respondeat sine cunctatione alteri argumento quò idem probare nititur. Aurantia (inquit) exsiccatâ vel in multis annos odorem retinent, idcirco vestibus interponi ad odorem communicandum & arcenda noxia aptissima esse. Citria verò est exsiccatâ quoque, sunt tamen evanida, adeoque nec odore nec usu commendabilia.

Aurantiorum plures species seu potius varietates esse nec pauciores quam Citriorum aut Limonium constat.

C. Bauhinus ista genera proponit:

I. Malus Arantia major. Cujus plura genera esse ait ab infusione prodeuntia: pleraque cortice amaro, crasso, auro: alia subvirente; alia cortice tenuissimo, subrubente, medulla dulci: aliqua & cortice dulci: aliqua in uno pomo duo genera botrorum habent: alia abique seminibus: Sic & pulpæ sapore differunt; nam alia acida, alia dulcia, alia vinosa, five media sunt.

II. Malus Arantia humilis.

III. Malus Arantia cortice dulci eduli: an Chinesè?

IV. Mal. Arant. unico grano.

His addit Parkinsonius Malum Arantiam sylvestrem, quæ tamen in Europa non invenitur.

Ferrarius has habet varietates.

Aurantium ficiore medulla hybernium.

Aurantium femine carens, quod vel subrotundum, vel oblongum Limonis effigie.

Aurantium geminum & crispo folio & flore duplici.

Aurantium stellatum & roseum.

Aurantium virgatum & striatum.

Aurantium femina five feciferum.

Aurantium hermaphroditicum five corniculatum.

Aurantium callosum multiforme.

Aurantium Olyssipponense, Sinense nostratibus, mediocrem supra modum tumens. Caro cum ipso cute confunditur, & editur jucundissime. Novem spicarum medulla blandè mordacis dulcedinem vehementer flavescit, ut aurum in eam distabili credas. Corticis insuper seu potius cuticulæ glabritie & seminum paucitate à reliquis generibus distinguuntur. Adde quod in hoc genus fructu palam viciosam, cariosam, aut corruptam nondum videmus.

Aurantium Indicum ex insulis Philippinis.

Aurantium dulci cortice & Sinenfe.

Aurantium omnium maximum.

Malum Aurantium Lauri angustis foliis.

Malum Aurantium umbilicum Rosæ instar gerens; fructus quidam monstruosus aut præternaturalis esse videtur.

Malus Arantia hermaphrodita, fructu medio Citrio, mediocrem Arantio, odoratissimo *Herman*. Cat. initionis ingenio producta videtur, applicatis ad se mutuò Mal. Citria & Aurantia furculis per medium secundum longitudinem fissis, aliòve aliquo artificio permixtis feminibus; ad eandem formam quo Malus Afina equam ineunte generatur.

Hujus arboris descriptionem vide apud D. Hermannum in Catalogo Horti Lugd. Bat. qui habet Malum Aurantium Indicam fructu omnium maximo *Papelmum* dictam medullâ pallescente & rufescente.

Gaudet Aurantia iisdem locis ac regionibus quibus Mala Medica, ubi passim abundans in hortis & viridariis, maritimis præsertim tractibus, ut in Liguria circa Genuam, & in insulis Stæchadiæ *Hæres* dictis præpote Olbiam Gallo-provinciam, ubi adeo familiarem esse Aurantium scribit Lobelius, ut semper virentium lucorum amenitate & Pomorum fecura perenni nequiquam iniquina videretur. Notum insula Melita in Magni Magistris viridario arbores satis grandes & proceras videntur. Nostri insula Melita in Magni Magistris viridario arbores satis grandes & proceras videntur. Nostri insula Melita in Magni Magistris viridario arbores satis grandes & proceras videntur. Nostri insula Melita in Magni Magistris viridario arbores satis grandes & proceras videntur.

Flores mali Aurantie odoris gratia in præcipuo honore sunt: decepti etiam per maria in longinquas regiones perferuntur, & aqua quoque fragrantissimi odoris ex his paratur arte desillatoriâ, quam *Napham* vocant: non tantum ad delicias, sed contra pestem & morbos contagiosos utilem, & cordi amicam, quæ & sudores movet. Hispani parturitibus in difficili partu propinant cum pavillo aquæ Pulegiæ.

Cortex amarior est ac proinde calidior Citri cortice, saccharo conditus verminantibus pueris utilis futurus nisi amarorem respuerent. Per aliquot dies aquâ infusus amarorem deponit & edulis evadit, deinde conditus saccharo non tantum mensis secundis inter delicatissima bellaria inseritur, sed & medicum usum habet, in corde & ventriculo roborandum, inque his affectibus quibus Citria conducunt. Modum condendi cortices Arantiorum & Limonium vide apud J. Bauhin.

Pulpa interior seu succus mior est minisque acidâ quam Citriorum & Limonium succus, frigidus tamen & gustu gratus, & ad appetitum excitandum utilis, ut & ad sitim extinguendam in febris. Nos certè in febrili ardore magnum inde solatium multoties sensimus.

Mala

Locus.

Vires & Ufus.

Mala Aurantia scorbuto sanando efficacissima esse perhibentur, ut quidam etiam solo esu cū dorum diuturno pereuntur.

Malum Aurantium Hispanicis integrum cum cortice & carne comestum ante accessum febri intermittentis, præsertim tertianæ, per se paroxysmum avertit, & febrem ipsam profigit.

Oleum ē corticibus expressum igneæ pene qualitatē esse comperit fumus (inquit J. Bauhinus) quod facile patet ei qui corticem recentem iuxta candelam præferit, ut exhalant guttulæ instar rosis, videbit strepitum & scintillas flammæ excitari ac si pulverem sulphureum in flammam iniecerit. Sunt qui existimant eodem modo expressos cortices in oculos clarificare visum.

E tenellis deciduisque Aurantiis sunt globuli ad monilia, & ad preculas numerandas, odore suo commendabiles.

Semina verminantibus pueris utiliter dantur. Ex semine terræ commisso arbutulæ primo anno prodeunt, quæ in acetiarii modum comestæ, admodum palato sunt gratæ, ventriculū insuper corroborant & appetitum excitant, autore Dodonæo.

Ad lumbros, & Malum aureum, perforatur, & digitis comprimitur, ut succus exprimat. Deinde oleo Lini & succo Absinthii Rutæque paribus portionibus impletur pauco Theriacæ & Lirine Lupinorum addito, parumque bulliant. Hoc linimento pulsus, tempora, nares, stomachus & umbilicus linantur, & videbis mirabilem operationem, Alexis. Hoc remedium semper mihi placuit inquit Chesneau. Habuit ad D. E. Hulfe.

2. *Aracynappil Malis Aurantiis parvis similis fructus* J. B. Malo Aurantio parvis fructibus similis C. B.

His fructibus, quos binos videbat J. Bauhinus, si non fuisset appensa schedula, cui erat inscriptum manu D. Paludani nomen *Aracynappil*, nihil aliud iudicasset quam parva Mala Aurantia; erant enim eodem modo orbiculares, rugosi & nigricantes sapore eodem.

3. *Arbor peregrina Aurantio similis fructu* Clus. J. B. C. B.

Palmaris erat hujus ramulus, quam vidit Clusius apud Paludanum, ē Nigritarum regione delatus, quadrangulus rugosus, nodis distinctus fragilibus. Bini semper ex adverso huic ramulo innascebantur furculi, sustinentes brevi crasso, petiolo fructus, ē calyce velut quatuor squamis constante prodeuntes, uncialis ut plurimum magnitudinis, orbiculatæ formæ, rugulosi, nigros instar Arantii parvi refecati: intus plenus fungosa quadam pulpâ (cui commixta parva quadam grana, pene ut in Ficubus) adstringentis initio saporis. Nulla porro in eo ramulo foliorum vestigia apparebant, ut dubitari posset, An hac arbor esse illarum sit numero, quæ pediculo five ramulo æquales suos flores & fructus proferunt, ut Aromatici Caryophylli. Grana Ficuum familia hujus fructus pulpæ admixta, arbitorem ad Ficus potius pertinere arguunt quam ad Aurantias.

C A P. IV.

Malus Adami C. B. *Poma Adami* J. B. *Malus Assyria* vel *Poma Adami* Park.

Proxima Aurantiis sunt Poma Adami nuncupata, si fructum spectes, orbiculatum illud quidem & aureum, aquabili Aurantiorum superficie, sed multis numeris majorem, & nomenquam ad umbilicum veluti ambum, colore magis fulvo quam Aurantia, & odore ignavio, carne Citris similit, sed gustu insuavi, multo interim succo pregnante, sapore Aurantiis affini. At verò folium in Limonium aut Citriorum familiam cooptare jubet, ut qui nulla subiecta pinnula, nam pori quibus pertenditur omnibus communes sunt, veluti & spinæ virorūque pertinacis vix foli. *Flores* Citri.

Pomum Adami dictum voluit, quod in superficie seu inflexorum dentium vestigia habere videatur, quasi ab Adamo primo homine commorsum fuisset.

Ejusdem originis est cum reliquis congeneribus & in eisdem locis colitur, iis tamen minis obvia, nec ita passim nota.

Virici.

Viribus cum Malo Citrio convenit: peculiariter autem ad scabiem valere creditur, in per medium sectum, & tenuissimo Sulphuris flos asperum, deinde cinere ferventi calefactum corpori scabioso affricetur. *Dalschamp.*

Notat Clusius succum hujus fructus ut & Mali Aurantiæ brevibus folliculis comprehendi, cum in reliquis generibus folliculi fere vesiculæ succum continentes oblongiusculæ sint.

Cæterum Pomi Adami seu Paradisi, Lumia dicta, variæ recenturæ & describuntur species, nimirum

Pomum Paradisi fructu oblongo.

Pomum Adami subrotundius, idque vel Rhegium, Neapolitanum, Romanum, vel secum fere alia poma includens.

Lumia five Pomum Adami Spataforum nothum.

Lumia five Malum Assyrium Ollulæ aspectu.

Lumia experts medulla.

De situ, terra, simo, satione, propagatione, translatione, colloctione, fterecoratione, rigatione, injuriis celestibus, morbis, remediis & usus Malorum Citriarum, Limonium & Aurantium prolixè agit Ferrarius in Hesperid. & nuperrimè Commelinus, quos consulat Lector.

Olea

Olea expressa & destillata ex harum seminibus, floribus & corticibus, præcipui usus sunt in Mechanicis & Pharmacia. Succus ē medulla expressi juvat in febribus, scorbis & calculosis affectibus, Cortices fucati & pulverisati in affectibus stomachicis & flatulentis (præsertim in frigida intemperie) commendantur.

Turcæ populique Orientales varias condituras ex hisce preparant, & suum *Sherbet* ex horum succis & Saccharo componunt.

C A P. V.

1. *Carcapuli* Park. J. B. C. B. *fructu malo aureo amilo.* Coddam-pulli H. M. P. i. F. 34. p. 41.

H. M.

Arbor est procera, densis & opacis frondibus, latè sparsis. Radix crassa brachia seu ramos subtus ac supra terram latè diffundens, cortice albicante flavo, crusta nigricante obducto, ligno albicante & subflavo: incisa pervicacissimum humorem, qui saporis est nullius, exsudat. Caudex quantum duo homines amplecti possunt: cortice eodem quo radix, ligno albicante. Folia conjugatim bina furculis adnascuntur, petiolis brevibus, oblongo-rotunda, in medio latiora, ad utramque extremitatem sensim contractiora, cuspidè versis unam partem nonnihil inflexa, textura crassa, ipsa ac solida, supernè obscuro virore nitentia, infernè dilutiora, venulis à media costa oblique sursum tendentibus infernè apparentibus, & nullis prætere conspicuis; sapore acido. Flores in summis furculis brevissimis infident pediculis, incarnati & flavescetes, quatuor petalis rotundis, parum oblongis & concavis, crassis & densis sine venis.

In medio florum emicat globulus viridis, rudimentum fructus, in octo latera oblonga per strias distinctus, in vertice capitulo seu umbilico, quod ex gemmis albicantibus constat, donatus, quem circumstant flamina surrecta albicantia, apices flavo-rubros sustinentia. Flores autem odoris fere nullius & saporis subacidi. Calix quatuor pallidis concavis foliis constat. Fructus uncialibus petiolis appensi, grandes sunt, rotundi, octo, novem, decemve costis exuberantes, capitulo in vertice parvo, quod etiam costulis striatum est, primum virides, deinde flavescetes, cum maturi albescentes, sapore acido-dulci. In medio pulpæ semina, oblonga, magnitudine unius articuli, compressa, colore ceruleo-nigro.

Fructus Acothe Mali aurei cui cortex exemptus est, magnitudine & formâ, ex grumis pariter constans, sed non ut in illo separabilibus, tenui levique & splendenti cortice tectus.

Siccus ex Malabar in alias provincias deferitur.

Ex utroque in cibis, magnæque apud incolas illius est laus in curationibus, sed inter omnes quæ ex-
Virici.
perientia comprobata sunt eminet profluviis albi ejusdem generis restrictio, in iis præsertim qui nimio Veneris usu hoc malum contraxerunt. Editur verò aut ipsi fructus maturus, aut ejus succus cum oxygala fumitur aut illius exsiccati pulvis: cum oxygala autem mixtus & cocta oryza mirifice appetitum dejectum revocat. Utilis etiam est ejus succus & exsiccati pulvis in oculorum caliginibus & lussationibus. Familiaris est fructus pulvis obstetricibus, puerperis enim exhibere solent ad pellendas secundas, & ad purgationes atque lactis uberitatem præstandam, tum etiam ad facilitandam partum magna, ut aiunt, efficacia.

Carcapuli Linchotani, quem C. Bauhinus cum præcedenti conjungit. *Carcapuli* de Bry.

Hujus fructus aliquot intus continet lapillos: gustu est admodum austero, magnitudine Cerasi, ipsa etiam arbor Ceralo nostro similis est. *Linchot.*

De hoc fructu & arbore in Annotationibus D. Syen ad H. M. hæc habentur, ē D. Hermann literis ad ipsum datis. C. Bauhinus in pinace utramque arborem *Carcapuli Acothe* & *Carcapuli Linchotani* sub eadem specie perperam comprehendit. Differunt enim inter se flore ac fructu, licet in reliquiis conveniant. Prior fructu est acido, sulcato, aureo, mali magnitudine; altera fructu dulci, rotundo, Cerasi magnitudine. Prior *Gboraka* Cingalensis simpliciter dicitur, altera *Kanna Gboraka*. Utraque gummi Gotta fundit. Præstat autem illud quod ex *Kanna Ghoraka*.

Confundi autem non debet (inquit D. Syen) gummi Gotta hic descriptum cum vulgari, quod ab *Elia* Indice affini planta colligi testatur Bontius cap. 57. & ab Indis vocari *Lonam Cambodja*, quod in *Cambodja*, vicina regno Indiarum provincia frequenter proveniat.

C A P. VI.

Cannim *H. M. *Malus Malabarica* fructu cortico amyricante, semine plano compresso D. Syen.

* P. i. F. 37. p. 67.

H. M.

Arbor est procera, ramis densis, latè sparsis, nascens in arenosis. Caudex ambitu amplexum duorum hominum implet, estque ut & rami majores, cortice cinereo nigricante aut rubescente. Surculi teneriores ex viridi fusci sunt, nodosi, cortice auro. Folia ex nodis videntur bina simul, oblongo-rotunda, in medio latissima, anteriore rotundo-cuspidata, plana, virore communi, supernè nonnihil nitente, inferius fuso, saporis valde amari. Præter costam foliarum medullamque alia hinc inde ē petiolo egrediuntur minores, in supina parte præ nonnihil eminentes, ductu arcuato antrorsum excurrentes. Flores in furculis ex nodis umbellatis proveniunt, suntque, parvi, quatuor, quinque; vel etiam sex petalorum dilute virentium, cuspidatorum & crassiflorum, cum

Bbbbbb

cum pediculo crasso, parvo, viridi, calyci arcto quinque foliorum cuspidatorum infidentes formæ æque hanc diffimiles Caryophyllis, odoris debilis, haud incundus. *Stamina* quatuor vel quinque, *antheris* apicibus longis viridi-dilutis & medio emicant, inter quæ *stylus* viridi-dilutus supra apices emittens, qui est globulo viridi prodit. Flores cum in gemmis promicant, omnibus foliis vetustis arbor est spoliata; ac cum gemmis florum simul tenella foliola velut nova germina prorumpere conspiciuntur. *Fructus*, qui solitarii, vel etiam duo, tres, quatuor, pluresve simul furculis petiolis curtis adnæcantur, rotunda mala sunt, glabra, absque rugis, colore aureo-flavo, carne per maturitatem candida & mucilaginosa, cortice crassifculo & fragili, suntque saporis valde amari. *Semina*, quæ intra carnem fructus constituta sunt, formâ rotundiola plana ac compressa, cum planis suis superficiebus jacentia in longitudine fructus, cortice exteriori per maturitatem insitit veluti viridi, suntque pulpa valde amara.

Tota arbor ob amaritudinem celebris est.

Tempus.
Vires.

Flores sunt tempore æstivo, pluvio fructus.
Radix vel in decocto vel in infuso propinata cathartica est, prodestque febribus pituitosis, doloribus colicis, intestinorum torminibus, ventris fluxibus. Conducit in podagra si cum ejus decocto panis affectu foveatur; in vertigine siquæ atrabile, si ejus decoctum cum lacte vaccæ mixtum ad debilitationem capitis adhibeatur. *Cortex* contritus & mixtus cum aqua in qua fuit Oryza flavae bilis fluxum reprimunt. Succus ex foliis expressus ac in decocto datus capitis dolores sedat, largius ejus veneni vires habet, mortem inducens, in fletore hominis comesto salus est.

Ullus sentinum in fructibus per duos annos continuatus, sumpto singulis diebus uno aut duobus numero, efficit ut morsus venenatus Colubri, vulgò *Cobra Capella* dicti, nullas noxas adferat: si credes fas sit.

C A P. VII.

Laurifolia Javaensis C. B. *Mangostani* García: J. B. Bont. l. 6. c. 27.

PUILLA est arbor (inquit García) Malo vulgari similis, foliis Laurinis, floribus luteis [Clusus folia Laurinis majora & latiora esse scribit, amplissimorum foliorum Mali formam magis referentia, sex aut septem crassioribus venis ex utroque nervi medii latere procedentibus prædita, intercurrentibus creberrimis subtilissimisque venulis, ut qua parte attrita erant folia subtilissimis filis contexto rete constare viderentur, sapore acruulo. Quadam porro folia quatuor, quinque, aut sex unciarum longitudinem habebant, trium latitudinem, aut amplius pro foliorum magnitudine, eaque in ambitu non dentata aut crenata.] Bontius folia hujus arboris, ut & truncum & ramis, nisi quod spinos non sint, Mali Citrei arborem æmulari ait, & nisi odore distinguerentur, qui in *Mangostani* foliis nullus est, proculdubio aspectum fallerent. *Fructus* inter omnes Indie fructus longè lapidissimus est. Cortice refert planè Malum Granatum seu Medicum, eodemque modo attingit cum paulo majore amarore. In basi seu inferiore parte vestitur circa eandem tribus vel quatuor, quasi separatis corticibus, minoribus, ut in Rosa videre est. In vertice vero coronam gestat, quæ quos radios habet tot nucleos in aperto Mangostano, candidissima carne nvis infar vestitus reperies; ita aliquando sex, aliquando octo, pro radiorum multitudine indubitato intus occluduntur.

Locus.

In Java insula circa *Bantam* emporium nascitur.

C A P. VIII.

Tabia Brasiliensis Marcgrav. Pison. *Pomifera trifolia Brasiliensis* fructu corticeoso multis *ululis* pericarpio inclusis pleno.

Marcgrav.

ARBOR hac in Fagi aut Quercus altitudinem assurgit, cortice lavi, cinereo, ac multos habet ramos; folia autem in quolibet pediculo tria, sibi opposita, lavi, splendentia, superne saturatius, inferne dilutius virentia, quatuor aut sex digitos longa. In extremitatibus ramorum 20, 30, aut plures pediculi sunt Cerasini, in quibus singulis *flor* constans quatuor foliolis albis, digitum longis; quodlibet habet suum petiolum, digitum fere longum, figurâ fere venabuli, & nervum secundum longitudinem, ac venulas obliquas virentes, ut folia alijus arboris, & cum his alternatim posita quatuor foliola brevia, virentia: inter omnia hæc enascuntur *stamina* multa, subrufta, circiter sesquidigitum longa; in medio denique horum erumpit pediculus duos aut sesquidigitum longus. *Fructum* fert rotundum, magnitudine mediocri pomii, qui quando maturus flaverit instat Aurantii, ac corticem illi æqualem habens; interiori autem plenus est capillis duri, magnitudine seminum Ceraforum, oblongis, flavis & nucleum continentibus albam: circa lapides autem est pulpa alba, mollis, dulcis saporis ac nauseabundi odoris. Edulis est fructus.

Lignum hujus arboris fragile, medulla alba, Sambucina.

Vires.

Folia hujus arboris confusa excellentissimum sunt remedium contra malum hic perferant, quod vocant *Bicho* de cu si exterius applicentur; tadarumque instat ano indantur: omnes denique fervores refrigerio suo restinguunt, dolorisque mitigant. Præter hæc auribus indita restituant dolores capitis ex calore natos.

Due hujus arboris reperiuntur species: Prioris lignum judicatur durissimum, omniumque in his locis nascentium gravissimum; putredinis quasi expers omni corruptioni resistit, ac proinde navibus struendis dicatum. Arbor habetur infrugifera.

Altera

Alsea [Pisoni cognita] folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædita. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereisquæ maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exiccato liquore Pomi strepitum edunt ut capita Papaverum. Pro pectoris morbis in usu habetur.

Vires.

C A P. IX.

Karin-kara H. M. P. 4. T. 23. p. 49. *Malus Indica*, pomo corticeo Juglandi pari, monopyreno. H. M.

ARBOR est mediocri magnitudinis, caudice mediocriter crasso, candido; cortice furvo, scabro, inodoro, ac amaro obducto, necnon ramis viridibus in orbem diffusis donato. *Radii* rufa, albicante cortice tecta. *Folia* sine ordine brevibus, rotundis ac fuscatis petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, supernè atro virore splendens, subus viridi flavescentia; costa media albicat: sapor amarus ac austerus. *Flores* albicantes, magnitudine *Paenae* floribus, formâ verò Geniftæ aut Laburni similes, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus in tenui ligula dependent, atque calyci viridi, in quinque acuminata, magnitudine inæqualia foliola secto, inherent, quinque oblongo-teretibus, crassis, candidis foliolis constantes, supremo reliquis multo majore, lato, sursum reflexo, ac inferius aperto hiatus desolente; è quo numerosa prodeunt *stamina*, candida, apicibus ornata: odor suavis, sapor amarus. *Fructus* nucibus Juglandibus magnitudine similes, rotundi sunt, globosi, ac duabus protuberantibus ad verticem striati, viridi-flavescente cortice cincti, carneque intus albicante, primum densa, dein molli, pulacea ac subdulci referti, intra quam nucleus locatur rotundus, bifariam aut trifariam divisus, subviridis, rufa pellicula reclus, fabarum sapore amulus. Crecit in locis sylvestribus *Malabar*, perpetuo viret; non raro bis in anno maturus fert fructus, *Locus*, mensibus, viz. Aprilis & Octobri: at non diu superstes manet.

C A P. X.

1. *Pomifera Brasiliensis* fructu tres nucleos continente.

CORTICE est griseo seu fusco, hinc indè ramos suos directè projiciens. *Folia* habet in ramulis oppositis opposita, ad tactum dura & membranacea, longa, solida, foliis *Araticis* pombe quodammodo similia. *Fructus* maturus flavus, rotundus, Pomi magnitudine, cortice parvis fere cum Aurantio malo crassius, qui incisus facillè separatur: Continet duas aut tres Castaneas, ovales, magnas, uno latere planas ubi invicem appositæ sunt: has pauca ambit caro, albicans, saporis acris & subamaricantis, quæ comeditur. Castanea non est edulis.

Arbor incisa lac croceum de se fundit.

Prope sinum Aquapetida invenit Marcgravius, fructu maturo mense Martio.

Locus
Tempus.

* 2. *Pegaea* seu *Pekia* secunda Pison. J. de Laet.

Folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædita. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereisquæ maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exiccato liquore Pomi strepitum edunt, ut capita Papaverum. Ab omnibus passim Barbaris peregrinantibus fructus ob dulcedinem gratam expetitus est: Europæis tantum pro pectoris morbis in usu habitus.

C A P. XI.

Pomifera Brasiliensis fructu corticeo ovali, monopyreno. *Pitoma Brasiliensis* Marcgrav. Marcgrav.

ARBOR grandis est & ramosa, cortice gryseo, coryli nostratris cortici haud absimili. *Folia* inæqualis magnitudinis, à tribus, ad octo digitos longa, pediculis brevibus infident, & bina sibi opponuntur, quemadmodum & ramuli, hic illic tamen folium solitarii invenitur: sunt autem oblonga, antèrè acuminata, auris Afinae figurâ, supernè latè viridia ut *Caju* folia, inferius paululum pallida. Ad foliorum exortum duo ramuli enascuntur oppositi interduo unicus tres, quatuor vel quinque digitos longi, spica modo in totum numerosis vestiti *fofolculis*, quorum quilibet duo infidet pediculo brevi, parvulus, in quatuor crenas sectus, *stamina* novem, sesquidigitum longa, erecta, crocei coloris, apicibus tenuibus rubicundis, continet. Pediculus floris coloris est melini, flos ipse ejusdem cum paululo rubro mixti. *Fructum* fert annumque suo pediculo innitentem, ellipticæ figuræ, umbilico autem instat puncti eminentem: exterius coloris est obscure flavescentis, cortice carneo, solido quidem, sed fragili fere, majoris crassitie quam cortex est Castaneæ, sub quo later pulpa, pauca, albicans, gelatinæ consistentia, saporis acidi grati & adstringentis, quæ sponte à cortice tracto se separat & comeditur. Continet denique in medio sui

Bbbbbb 2 nucleum

interius albo viridibus constant foliis, multis in medio subviridibus *staminibus*, viridibus apicibus donatis, prædicti, inter quæ *stylus* prodit oblongus, crassus, surractus, qui ipsius fructus rudimentum est. *Fructus* mala rotunda externa formâ referunt, quos tegit subviridis, tenuis cortex, cui subiectus alter prædurus, lignosus, & pæne oleosus, carnem continens viscosam, sublavam, humidam, saporis acidulcis, intra quem *semina* plana, oblonga, alba, gummoso pelliculo succo intus turgenta, recondita sunt.

Locus.

Nascitur in Malabar inque insula *Zeilan*. Seminibus sata sexto vel septimo demum anno fructus fert; quos tamen singulis annis Decembris & Januario mensibus maturos exhibet; ac integrum sculum frigifera manet.

Vires & Usus.

Fructus teneri faccharo vel aceto condiuntur, maturiores verò in deliciis comeduntur: immaturi diarrheam ac dysenteriam sistunt.

Ex arboris cortice & radiculis cum aqua communi decoctum paratur, quod melancholiam hypochondriacam, cordis palitationem & lypothymiam sanat. Ex cortice pulverisato & cum Melle mixto Electuarium conficitur, quod manè sumptum alimentorum in ventriculo fermentationem promovet, capitis dolorem ac vertiginem tollit. Foliorum decoctum asthmata medetur. Ex floribus aqua destillatur Cardiaca & Alexipharmaca.

Solent Guzaratenfes medici (ut scribit Garcias) uti hoc fructu tenero adhuc & immaturo, aceto vel faccharo condito in inveteratis alvi profluviiis sistendis. Quocumque, autem modo præparati in dysenteria profliganda magno cum successu exhiberi solent. Plura videlicet apud Garciam.

C A P. II.

P. 3. T. 41. P. 45.

Pomifera Indica tinctoria Janipaba dicta. An Panisjica Maram Malabarensibus * H.M? *Janipaba Brasiliensis* Pilon. & Marcgr. Genipar Park. *Pomo similis Brasiliiana* C. B. *Janipapeyva Brasiliianorum, nucum folijs, folie Genipar J. B. Janipa Rochefort.* H. M.

Arbor est procera, altitudine 80, crassitie quindecim pedes non raro superans, multisque ramis donata: Lignum prædurus, albicans, nigricante austerique saporis cortice obductum. Radix itidem albicans, nigricante cortice tecta, & fibris suis latè per terram diffusa. Folia oblongo-rotunda, glabra, densa, nitentia, crassius, nervibus, viridi-flavis petiolis, rubicunda prominent, quæ tamen postea supernè atro-vididia, infervè subviridia evadunt; odoris & saporis lythreitis ac ingrati [Marcgravius folia *Janipaba* lingue bubulæ figurâ esse scribit, sed in utraq. parte fastigiata, pedem aut sesquipedem longa, superius splendentia ac dilutè virentia, inferius saturatè & non splendentia] A pediculo ad apicem folii nervus decurrit conspicuus, rotundus, viridi-albicans, inferne emittens, & quæ plurimi exoritur nervuli, contortuplicati, exigui. Flores vel candidi, vel albo-flavescentes, brevi pediculo extremis furculis multi simul juncti insident, atque & calyce viridi-flavescente prædeunt: constant in unico folio, sed in quinq. profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur, numerosis fibris pallidis erectis medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus. Odor suavissimus & aromaticus, necnon è longinquo nares feriens. Fructus, qui etiam plures simul floris succedunt, ac calyce viridi, grandiculis excipitur, exactè rotundi sunt, & pilam obinent magnitudinem, in vertice umbilico præditi, & cortice primum viridi, deinde rubro, villosi seu lanuginosi, tandem verò glabro & cinereo cineti, carne intus albicante, subviridi, & aquali fæ potius glutinosa, saporisque valdè acidi primum, deinde acido-dulcis referti; intra quam octo aut decem *semina* rubicunda, plana, oblongo-rotunda, fructuum *Cacao* æmula, ac utriculis inclusa in orbem locantur, eaque glutinosa fructus pulpâ artificiosè obducta cernuntur. At verò immaturo cum hi fructus sint humore glutinoso, gummoso & aqueo-pelliculo ita abundanti, ut cortice pluribus foraminibus pertulo guttatim exsudet, qui radiis solaribus in substantiam spissiore concrescens, ipsam fructum gummi instar oblini: fructus autem cum indies maturarescit, viscositas hæc, ut & humor ipse minuitur, donec tandem modico ac grato flosculo repleti, elui apti evadant.

Locus & Tempus. Vires & Usus.

Nascitur ubique in Malabar: quovis anni tempore fructus fert, quamquam Aprilis & Octobri mensibus plurimum floret, atque à septimo circiter stationis anno ad centesimum & ultra frigifera est. Arboris huius folia tenella cum aqua trita (quam medicaminis formam perierit, Afatici pro more habent) ac potui data, vel etiam succus è fructibus tenerioribus expressis, egregium est ad aphthas & lingue fissuras remedium, si ore continetur. Idem succus oculis infillatus ophthalmie conducit. Arboris cortex in pulverem redactus, ac cum Oryzæ infuso, & expresso è matura nuc Indica lacteo succo mixtus, atque febriantibus exhibitus, æstus potenter extinguit: insuper decoctum ex hoc cortice paratur, cui mel adducitur, idque assumpsum ventris tormina sedat. E seminibus oleum exprimitur, quod cum zinzibere & semine Cumini sumptum hydroypicis succurit, insuper alvi cruentus lenit, eandemque evacuat. Fructus verò maturiores cum inclusis feminibus seu nucleis ab indigenis comeduntur. Succus deniq. glutinosus, gummosus, pelliculosus, qui è fructibus haud matris exprimitur, radiis Solaribus concrescens ac rufescens, seu ex rufo nigricans, & velut vitæ ferens, optimum evadit gluten, quo ad quæcunq. artissimè conjungenda utuntur incolæ: quemadmodum Judei & Lusitani in compingendis libris solo hoc glutine untunt, quisque ob id tereclini animum obnoxii sunt, &c.

Janipaba.

Immaturo fructus [Janipaba] concisus & cuti affricatus tingit colore ex nigro subcærulescente; quæ nullo modo elui potest, sed post octo aut novem dies sponte evanescit. Lignum fæ ramis decerpit eodem modo tingit. Barbari in symplosis suis, & ad bellum turis solent hoc lignum inficere ut terribilioris hostibus videantur. Mirum Horii Malabarici auctores nullam huius qualitatè & usui mentionem facere, si modo eadem fit arbor *Panisjica-maram* & *Janipaba*, cum omnes qui de *Janipaba* scripserunt ejus meminerint, Clusius, Thevetus, Leriis, Pilo, Marcgravius, Hernandez, Rochefortus,

chefortius. Ego cognatam potius quàm eandem judico: quocirca Janipabæ historiam à G. Pilonis Hist. nat. & medic. Ind. mutuam subijciam.

Una ex præcioribus Brasiliæ arboribus est *Janipaba*: quæ figurâ convenit cum Fago. Corticem habet griseum fæ canum; lignum fragile & medullulosum. Rami foliis vestiti oblongis, lingue bubulæ figurâ, sed in utraque parte fastigiatis, septem, octo, vel novem juxta fæ dispositis, unum aut sesquipedem longis, superius splendentibus ac dilutè virentibus, inferius saturatè viridibus, quæ singulis annis, menle imprimis Decembris, decidunt, non omnia quidem simul, sed pars illorum diverso tempore: Mox nova prioribus multò lætiora & majora acquirit, idque singulis mensibus.

Florem gignit exiguum menle Martio & April, cæterum Narcisso haud multum diffimilem, qui odorem Caryophylli Carthustianorum æmulatur; coloris albi cum unguibus interius flavis; in medio floris flammæ crassiusculum flavum habens ac insuper inter duo folia floris corniculum pallidum, è medio floris prodiens, deorsum incurvatum.

Fructus illius magnitudinem habet Mali Auracii, vel majorem, rotundus, * cortice tenui, lento, * *Janipapeyva cinereo*, sub quo primum continet carnem solidam, lentam, succulentam, flavescens, saporis acidi & refrigerantis, odoris grati. In medio autem fructus est cavitatis repleta seminibus molliori pulpâ circumdatis, ejusdem cum reliqua carne saporis. Seminibus grana sunt compressa & suborbiculata, ferè ut *Mangaba*, quæ unâ comeduntur. Immaturo poma viridia sunt, mox matura, Mespilorum instar, putrescunt, atque elui apta fiunt. Cruda non cocta appetuntur, Saccharata & condita lautiore sunt. Contra fluxum ventris felciter exhibentur. Ardores palati & stomachi compescunt, sanique & agris solatio sunt, nisi quod fortioris sint odoris, caput afficiunt. Immaturo poma trita, & in capulainatis formam redacta, ulceribus malignis & clavis suis Venereæ imponuntur. Vinum quod ex illis exprimitur in eodem usu reservatur, sed vetus redditum calidius existit, minisque adstringens. Ex pomo nondum maturo vi ignis liquorem extrahunt * indigenæ, quo adversus eadem * *Brasiliiani*, mala untuntur.

Rochefortius narrat Fructus hosce inter decidentium strepitum edere bombardæ non abfimilem; quod inde accidere ait; quod spiritus quidam fæ status intra pelliculas semina involventes inclusi, casu illo commoti vesiculis disruptis cum impetu egrediantur.

Fructus hujus tinctura saponè elui nequit, verum intra dies novem aut decem sponte evanescit. Cum poma decidunt non aves tantum sed etiam porci qui illa comedunt, carnes atque etiam adipos colore violaceo tinctas obtinent.

Clusius Exot. lib. 2. cap. 7. duos describit fructus Janipabæ similes.

Prior orbicularis erat pæne figurâ, è Brasiliâ allatus; formâ non valdè diffimilis *Janipapeyva Brasiliianorum*, teneriore tamen cortice præditus, & superna parte planus, atque quodammodo in tenerum umbilicum desinens, continebat autem interna parte multa semina rugosa, Staphisagrie seminibus non diffimilia, nucleum continentia in binas partes divisum. Pediculus cum inherebat triuncialis longitudinis erat.

Alter, etiam ex Brasiliâ allatus, pæne ovali erat figurâ, instar Mali Citrii five Limonis, superna tamen parte magis mucronatus, tres uncias longus, ejus ambitus fæ unciam erat, duro lento tamen cortice præditus: intus verò pulpa nigra continebatur, quæ propter vetustatem in pollinem tamen resoluta erat. Cæterum hunc fructum lectum fuisse arbitrabatur Clusius antequam maturitatem adeptus esset, quandoquidem rugosum erat cortice & plerisque locis velut in lacunas contracto.

C A P. III.

1. *Arbor cucurbitifera Americana folio subrotundo. Cuietæ Marcgrav. & Pilon. vulgè corruptè Cochine. Higuero Oviedi J. B. Park. Arbor Indica fructu Cucurbitæ formæ & sapore C. B. The Calebathy-tree.*

Marcgr.

Arbor cortice griseo, ut Sambucus, contortè nascitur, longos habens ramos, & in iis folia frondatim & alternatim posita; minimum rami habent alternatim tubercula digiti intervallo, & ad quodlibet sex, septem aut octo folia, arcè sibi opposita, semipedem plus minus longa, planè angusta versus exortum, versus extremitatem verò sensim ampliantur, sesquidigitum lata ubi latissima, in acumen quoddam obtusum desinentia, supernè saturatè viridia & splendentia, inferne dilutiora, nervo conspicuo & venis transversis prædita. Non solum in ramis sed & in caudice passim proveniunt duo, tres vel quatuor flores juxta fæ positi, in pediculis digitem fæ longis, ipsi quoque duos & semis digitos longi, figurâ pæne Lili, quinq. incisuris in quinq. acuminata folia desinentes, coloris ex albo & viridi mixti, & secundum longitudinem valdè elegantibus nervis, ac hinc inde venulis dilutè purpureis variegati; in medio autem quinq. *stamina* ejusdem extant coloris, quorum quodque corpus in summitate habet flavescens, & lineolis nigris variegatum, quintum & medium stamen [stylus] figuram habet auriscalpi; huic autem flos insidet & detrahi potest, ut assum carnis frustum de veru: odoris flos hoc nauseabundi.

Post florem sequitur fructus, variae magnitudinis & figuræ, vel ovi Struthionis, vel rotundus & magnitudine capitis humani, vel oblongus, initio viridis, per maturitatem niger ac durus, intus continens *semina* Cucurbitæ modo, fusca fæ obscure brumna, magnitudine seminum Cucumeris, ac nucleis flavescens; exterius autem quasi fascia simplici semen convolutum videtur. Immaturo fructus pulpam albam succulentam continet, odoris ferè ut Nasturtium, sed cum dulcedo quadam est admixta; per totam denique pulpam non in medio tantum ut in Cucurbita, semina illa dispersa sunt, quæ per maturitatem fusca fiunt.

Saccharo immaturus fructus conditur, & in febribus usurpatur: maturus untuntur incolæ patina, nuc, poculorum & lagenarum modo. Præparatur hoc modo.

Maturus

C A P. VII.

* P. I. F. 36. p. 65.

Marotti * H. M. *Laurofolia Malabarica*, fructu osseo, nucleos continente D. Syen.

H. M.

Arbor est procera, ramis densis & opacis, latè transversim diffusis, nascens in arenosis. Radix effrassa est, ramos latè spargens, cortice exterius nigricante, intus rubescente, lapidis asstringentis, ligno albicante. *Caudex* quantum unus homo amplectatur, ligno albicante, cortice exterius ex viridi nigricante, sub exteriori crusta rubescente. *Rami* cinerei, teneriores villosi, ac spadiceis seu mulcosi coloris. *Folia* petiolis brevibus insident, spithamam longa, quatuor vel quinque pollices lata, oblongo-rotunda, cuspidata, circa margines denticulata, texturâ solida, crassa, interius cochleato-cava, subrufa, ac pilis candidis, maxime in oris, obducta; *exterius* cuspidata, viridia, exterius viridi-mulcosa: *Hæc pro calyce foliis habeo.* *Stamina* quinque, inferius crassifolia, viridia & pilosa, superne tenuia & albicantia, apicibus rotundis albicantibus subfatis prædita, globulum viridem, qui fructus rudimentum est, completentia. *Gemmae* florum rotundæ sunt. *Fructus* petiolis curvis, crassius, ipsis ramis ferme duplo crassioribus appendi, pandi fusi, oblongo-rotundi, in summitate sæpe curto fere oblongo nodo eminentes, cortice exterius rufo ac mulcoso & scabro, intus viridi, qui in se includo ex prægrande, durum, crassum & subflavum, quod intus alba, crassifolia & duriora carne obductum est, capacitate in medio fatis grando, nucleis decem, undecim, plus minus, sine intersepimentis intermediis repletum; suntque nuclei primum cortice crassifolium, molli, albicantes & flavuiculis pilis obfusi, formâ irregulares & angulosi, intus repleti medulla alba, quæ primum liquida est & mucilaginosâ, dein cum planè maturi obtechi sunt nucamento osseo scabro, sîntque tum formâ oblongo-angusto-rotundi & cuspidati intus oleosi.

Fructus ac præsertim nuclei gravis & sylvestris odoris sunt, qui in foliis est debilior.

Flores hæc arbor toto anno uberi provenit, ut & fructus copiosus.

Vires.

Oleum quod ex feminibus fructuum educitur dolores sedat, scabiem & pruritus tollit illi; oculis salis humoribus infestatis confert: cum cinere mixtum vaccarum cæterorumque jumentorum apertematis commodè imponitur.

Icon fructum umbilicatum repræsentat. An verò flos summo fructui innascitur non constat, quin potius contrarium ex descriptione colligitur.

Ambigit quodammodo hic fructus, ut & sequens inter Cucurbitiferas & Nuciferas.

C A P. VIII.

Cacao Ger. *Cacao* sive *Cacavate* Park. *Cacao* Amplexica *sive* *Avellana Mexicana* J. B. *Amplexica* similis *Guatimalensis* C. B. *Eje Caco* Texe.

Quatuor hujus aboris species habentur, (nonnulli quintam addunt) magnitudine inter se differentes. Omnes locis riguis, pingui & uliginoso solo gaudent: In nova *Hispinia*, *Guatimala*, *Nicaragua*, *Hispânia*, *Cuba*, *Jamaica*, &c. tum sponte proveniunt, tum magno studio coluntur. Omnium fructus ejusdem fere sunt facultatis, minorum tamen potioribus magis inserviunt, majorum nummis atque commerciis. Omnes Solarium radiorum ardoris, nocturni frigoris & ventorum tempestatum adeo impatientes, ut spontaneæ nonnisi in valibus uberosi appareant, culta patulam quandam & umbrosum arborem juxta plantari requirant (*Cacaobranthia*, sive matrem *Cacavifera* appellant,) ut à cœli injuriis ejus veluti sub umbone tutiores sint. Omnes faciliè cicurari se patiuntur; Hispani certè integra ex ipsis arboreta & plantant & colunt, non secus atque in Europa vinea atque oliveta. A 1 secundo ætatis anno fructificant, & quolibet anno bis: vindemiantur enim primum & uberiore fructu circa Junium, iterum circa Januariam. Ab anno vigesimo devigescunt & sterilescent.

* A septimo aut citius, Hughes.

1. *Cacava quabini*.

Omnium maxima, Arbor est mediocris, trunco Pruni nostratis crassitie, non tamen usque adeo procera, cortice glabro unguine cincta, egregiè frondosa, ramis quaquaversum extensis Cerasum fructu cordiformi perbellè refert: ea tamen, cum penitus adolevit, aliquanto magis in circuitu patula & tantillo elatior est. In foliis etiam non magna est discrepantia; hujus enim pariter acuminata sunt, verum circa margines aequaliora, obscurius viridia, & Aurantiae foliis similia, sed angustiora & longiora, nullo fere pediculo cauli adnata, nervo unico & recto prædita, ex quo multæ oblique venule sursum emergunt. *Flos* ei magnus, & colore ex flavo albescens instat Croci: quo deciduo remanent tenuia, viridia, oblonga & lanuginosa filamenta. Ex his deinde proveniunt fructus turbinati, quos *Cacaocenthi* vocant, ramis & siccis, nullo interveniente pediculo proximè adherentes. Hi cum maturare Melonibus magnitudine, crassitie, pondere non cedunt, coloreque sunt croceo ex luteo albidis, incisuris per longum variis: nuclei vicini, sæpe triceni, qui racemi instar medio stipiti adherent, Piftacus aut Ricini majoris semini similes, paulò tamen grandiores, & pelliculâ

* Pediculis cujusmodi cur. Pilo.

pelliculâ fulvâ vestiti, quâ sublatâ videntur non absimiles reni vaccino secundum incisuras quibus sunt divisi. Substantia eorum intus est tenuis, & spadicea fere coloris, in difpares divisa particulas, sed quæ arctè inter se hærent, adeoque sic pinguis sit sponte humor, quantumvis sit lentus, aliquando exsiliit; imò oleum ex ea abundantius quam ex Amygdalis exprimi possit. Pulpa hæc subamarâ, non ingrati tamen saporis, multi nutrimenti, temporamenti subfrigidi acque humidis. Hughesius nostras fructum accuratius describit, est in initio viridis, qui prout magnitudine augetur, ita figurâ & colore variat ad perfectam usque maturitatem. Nonnulli lubrotundi sunt Pomorum instar, alii oblongi Cucumerum formâ, verum plerique ovati, Melonibus non absimiles; magnitudine varii, à Mali sylvestris ad Pyri maximi aut Melonis mediocrius molem; ejusmodi etiam cortice duro, minus tamen quam in Melone crasso, tecti: quo vel leviter inciso nuclei statim apparent. Præterea exterior pars fructus fere crusta tuberculis quibusdam inæqualis est, secus quam in Melone, vel ut ornatus causâ à natura factis, protuberantibus iis quæ in Pomis vulgaribus non raro cernuntur similibus, obfusi, extremi digitum magnitudine. Color fructuum pro maturitatis ratione variat, atque dum quod propius accedunt, eo colore rubente seu incarnato, ut vocant, magis sunt tincti & striati, præcipue ex parte soli obversa ad modum Pomorum vulgarium; unde & maturitas cognoscitur.

Nuclei *Cacao* dicti membranulis singulis singulis includuntur, gelatinam quandam lacteam includentibus, quæ in ore illico liquefit. Nucleorum numerus pro fructuum magnitudine variat, à duodenario ad tricenarium & ultra. Magnitudines sunt Amygdalarum vulgarium, non tamen adeo compressi, membranâ tenuissimâ seu cuticulâ cincti, ante maturitatem albescentes, cum plenè maturare obfusi rubent; exsiccati & *Chocolata* conficienda idoneè nigricant magis, & ad colorem renis bovilli accedunt, quem & incisuris suis imitantur: in primis autem hisce seu fissuris pinguis quidam & oleosus humor invenitur.

Cum fructus collegerint corticem exteriorum (qui nullus fere usûs est) incidunt, & nucleis exemptis abijciunt. Hos pelliculis exutos & à mucilagine adherente deterfos, super flores aut lintaminibus expansos soli exponunt, donec humore omni evocato perfectè exsiccantur.

Nuclei probè (ut loqui amant) curati gustu (ut diximus) subamarâ sunt & pingues seu oleosi, colore temperati, non nullis videtur fici & adstringentes, quod non probat Hughesius; ut nec Pilo, qui substantiam *Cacao* ex crassioribus simul & tenuioribus partibus compositam tribuit. Nam in pulverem (inquit) redigitur primum, & solâ mox, ex frequenti tusione, pinxit, & in massam coigit: Quod cum fiat sine illius rei admixtione ratio arguit aliquid ei inesse tenacis & bituminosi humoris. Multa insuper eidem, quibuscum suapte naturâ immiscetur, insunt ignea, quæ necessariò incidere & resicare debent corporis meatus, non verò præcludere, ut quidam vult, nisi hoc intelligatur de oleo, vel tosto, vel Saccharo condito, quo mulieres in Indis nimium velici amant, unde uteri, alvi & hypochondriorum obstructions incurunt difficillimas. Verum tunc hoc oritur, quod interior ejus substantia dentium incisione non exactè comminuitur, nec perfectè commiscetur: requiritur enim artificiosa molæ versatilis contritio, atque tunc demum siquid noxiæ superficiei frigiditatis, aliorum calidorum commixtione temperatur. Hughesius negat ullam, mulieribus Indicis ex horum elu, notam accedere; sèpe sapius effuisse crudos magno numero tum in Jamaica, tum inter navigandum, nec tamen ullum inde nocumentum sensisse affirmat: Electione tamen utendum, nec estandas mucidas, cariosas aut ullo modo corruptas vel viciofas: verum integras, pingues, bene asservatas & sâpas. Asserit tamen nukes hæc quantumvis diligenter curatas exsiccatas & reconditas à marinâ tamen aurâ, inter vehendum, aerisque mutatione & humore nimio affici, situm contrahere & paulatim corrupti, ut multæ antequam hac appulerint cariosas, mucidas aut aliquo modo viciose inveniantur. Restat enim etiam in optimè asservatis iniquitas quedam, quæ eas celo humidiorè ad mucorem & corruptionem disponit. Hinc massa *Chocolata* quæ in America conficitur longè præstare creditur ei quæ ex nucleis hac transvectis in Angliâ paratur. Asserit autem tum Hispanos, tum etiam Anglos arborem harum magna Pomaria insituere, in quibus eo ordine eaque distantia, plantas disponunt quo nostrates Cantiani Cerasos solent in Cerasis. Solum autem initio levigant, & ab inutilibus herbis expurgant, quas etiam deinceps curiosè evellunt, ne arbores eis suffocentur, aut detrimentum capiant.

De Chocolata.

Chocolata Hispanis reliquisque Europæis, *Chocolatl* Mexicenisibus, accipitur vel pro Massa ipsa è nucleis *Cacao* vel Solis, vel cum aliis fructibus aut aromatis mixtis, confecta, vel pro potione inde facta. Simplicia alimentaria & aromatica quæ *Chocolata* compositionem ingrediuntur hæc recentissimè Pilo & Hughesius.

1. *Atrali*, i.e. Mayzzi sive Frumenti Indici farina, in aqua ad modum pulcricæ soluta.
2. *Achiote* seu *Achiol*, i.e. grana rubra fructuum *Urucæ* è quibus pastillos faciunt ad tingendum utiles, quos & *Chocolata* admiscunt ad gratum simul saporem & colorem communicandum.
3. *Chilli* seu *Chille*, i.e. Capicum seu Piper Indicum: quoniam valde calidum est pauca quantitate ad orexin excitandum *Chocolata* admiscendum est, non tanta ut sanguinem inflamment.
4. *Macaxochilli* Mexicanis quam sic describit Fr. Hern. volubilis est herba, binos dodrantes longa, per terram repens, folia ferens magna, pinguis, obrotunda, odora & acris saporis, canes teretes, contortos, & præterquam unde pediculi oriuntur laves, per terram repentes, at circa singulos foliorum exortus radices oriuntur fibratæ, capillifere pares. Fructus Piperi longo perisimilis est.

Nascitur humectis locis regionum ferventium, qualis est *Quabnaabacensis* & *Hociacocensis*. Locus.

Calida est & sicca, ad Piperis longi species attinens. Bibitur cum *Chocolata*, cui gratum *Papo-Vires* rem conciliat, corroborat, ventriculum calefacit, osi haultum emendat; crassos lentosque humores attenuat, adversatur venenis, iliacis & cholicis confert, urinam evocat, menstrua ac partus emortuos trahit cum Tilixochitl, vivisque accelerat, obstructa reserat, frigora & ex his ortos dolores tollit, rigores febrium opitulatur.

5. *Xochinacatl* seu *Flos auriculæ*, *Oreguelas* Hughes. *Oregioella* Claf. ex.

Hujus

Hujus florem solum Chocolate immiscet, [olim immiscere solebant] ad odorem & saporem suavem ei addendum.

6. *Vaynillu* seu *Banilla*, i.e. *Thilaochil* Hernandez, de quo * alibi diximus.
7. Piper Tavalci sive *Xoconochil* Hernandez. Piper odoratum Jamaycense nostratibus, *Carpoballum officin.* Hughesius inter simplicia Chocolatam ingredientia recenset, de quo alibi diximus.

8. His addit Pifo liquorem quandam resinofum, *modexen*, quem Indi *Holl*, Hispani *Uli* nominant, destillant ex arbore *Holquabuyli* dicta, seu *Chilli*, quae stipite est lavi, &c. Hic rariis admiscetur Chocolate, tunc potissimum cum Diarthea aut Dyenteria moderi volunt, nucleis quoque *Cacao* uncia unica *Holl* miscetur. Verum *Cacao* nuclei ob pinguedinem, & gummi *Holl* ob tenacissimum glutem primum debent torri, ne viscera obstruant & cachexias producant.

Hec aliisque vegetabilia (inquit Pifo) Novae Hispaniae patria, non ideoque putari recentenda, quod omnis potio Chocolate simul ea recipere debet, sed ut ex iis quilibet sibi maxime convenientes eligat. Indi ante Hispanorum adventum simplicia *Cacao* farina contenti a compositionibus abstinebant, sanitatis potius tuendae solliciti, quam palato gratificandi.

In Jamayca *Cacao* nuclei crasse contriti in panes seu massas librales aut bilibres trahere efformantur absque ulla mixtura. Hanc pastam antequam pro poti utuntur radula in scobem seu pulverem tenuissimum comminunt. Atque hanc massam a mercatoribus & navitis in Angliam saepe allatam, ex optimis esse pastis quae Chocolate haberi possunt affirmat Hughesius. Nec enim convenit, inquit, ut nuclei in tenuissimas particulas comminuantur, hinc enim aeris impressio: magis obnoxia eyadit massa, & spiritus soluti facilius evolvant, relicta pasta fatua & insipida.

Varios Chocolatam parandi & componendi modos describit Pifo & Hughesius.

1. *Cacao* nucleos probe curatos, & in Sole, vel supra lentum ignem in vase convenienti ficcato, detractis cuticulis in mortario marmoreo tundunt & comminunt in particulas tenuissimas, pastam inde efficiunt quae vel seorsim, vel addito ovo & farina Mayzi tantillo in rotulos, pilas, trochiscos, aliaque massas formari potest, vel in pyxides mittunt; quae super asseres seu tabulas aequalis supposito folio aliquo aut charta munda in umbra ficcanda, (in Sole liquefunt) adeoque brevi modo reliscit pasta, & ad hebdomadam, mensem, anni dimidium, aut etiam integrum annum pro usu quotidiano servari potest.

Si nucleos in sanguine supra ignem exsiccas cavendum tibi est ne adurantur. Nuclei non nimis tundendi sunt, ne plus aequo oleo eyadant. Panes & rotulae Chocolate curiosae compingi & levigari debent ne rimis aut fissuris hinc, adeoque aere se infinuante mycidi brevi fiant, nec diu durent.

2. Nonnulli supra lapidem amplius aequalem, vel promptu habent lapidem aut laminam ferream farinam extendunt, & supposito lento igne quantum sufficit ad impediendum ne laminas adhaereat, manibus subigunt & efformant in quasqueque placentur figuras, vel seorsim, vel cum tantillo *Naty*, quae cardiaca est. Atque haec (inquit) optima est Chocolate pasta, utpote simplicissima, quae Indi olim ante Hispanorum adventum usi sunt. Tantum enim abest (ex Autoris nostra sententia) ut mixtura illa & varia ingredientia Chocolatam meliorem reddiderint, ut eam potius depraverunt & plene corruerint.

3. Hispani & nostrates eos imitatur *Cacao* pasta adjiciunt vel *Chille*, vel *Achute*, vel aliud quodvis a supradictis ingredientibus, vel plura eorum simul, quae haberi possunt, pro gustu conficiendis, vel pro utentium constitutione, vel medentis scopo addita tandem facchari q. l. Singula autem quae massa admiscenda sunt seorsim debent comminui & in pulverem subtilem redigi. Methodum conficiendi massam Chocolate compositam hanc tradit Jul. Pifo.

Cacacius ceteraque ad mixturam hanc pertinentia pinuntur lapide quodam Metatis nomine dicto, ad hujusmodi usum excavato: Animadvertendum autem est 1. Ut omnia quo melius frangi possint, ante torreantur ingredientia, praeter *Achiotem*. 2. Ut diligentia adhibeatur ne adurantur nigrescant, contrahant colorem, aut nimio admodum calori instam suam exhalent virtutem, amaritque acquirant saporem. Praecedunt in comminatione Cinnamonum & *Chille*, quae simul cum Aniso molitur; postremo autem loco *Cacacius* ipse, qui paulatim confringendus restat; singulis quippe vicibus quoties quid de eo mole subijcitur circumagatur lapis ut facilius diffiliat, meliusque coeat: deinde in ahenum post Cacacii comminuti ingredientium pulveres injiciuntur, qui lignae quodam spatula eadem permiscuntur. Coacta in unum massa lapidi rursus subdita, cui subiectae candentes fuerint prae, perquam optime diluitur. Cavendum tamen est, ne vehementior supponatur ignis, ut butyrosus nimio calore effervescens humor effundatur, *Achiotem* velim *Cacacio* admisceas, ut cum eo molatur, colorque melius acquirat; ceteri pulveres cribro antequam confundantur secerni debent. Quod si sufficiens facta fuerit contritio (quod videbitur cum nulla amplius putamina apparuerint) spatula massa pars eximitur, quae statim fundetur in orbem, atque in arcus tunc reponitur; cunque congelata dura conficitur. De modo exsiccani arborum frondibus aut charta munda supposita eadem habet quae supra ex Hughesio retulimus.

E nucleis *Cacao* oleum exprimi potest quemadmodum ex Amygdalis, & ad eadem utile ad quae Amygdalinum, atque etiam efficacius.

Hicem etiam nucleis Mexicani olim aliaque nationes Americanae pro nummis usae sunt, atque etiamnum utuntur; eosque imitati Hispani eos pro mercibus permutant. Modus quo ex massa Chocolate potus paratur Gul. Pisoni duplex traditur. Primo quidem modo diluitur Chocolate cum aqua frigida, spumescitque ejus humor eundem infunditur pollubro, id verò quod remanet igni admoveatur una cum Saccharo. Hoc postquam incaluit cum spuma illa a qua sejuncta fuit iterum confunditur atque ita ebibitur. Alter autem modus vult calefieri aquam, & in vase repositam Chocolatam quantum satis est haberi, superque illam parum aquae fundi, ac versatili dispersi mola; tunc statim atque bene diluta est reliquum calidam cum Saccharo in eadem Chocolate misceri & hauriri. Si placuerit frigidam potare Chocolatam, dulces Chocolatam in aqua, molaque versatilis subsidio spumam

nam elicies, quae magis augebitur quo diutius *Cacacius* ipse comminuitur: effusam in aquali spumam paulum sponges; id quod remanet miscbis cum Saccharo, supraque spumam immittes, frigidatque potabis. Verum non convenit omnibus temperamenti humilimodi potio ob nimiam frigiditatem.

Utituristimus hujus potiois praeparandi modus pro vulgo, agricolis & servis in Jamayca aliisque insulis nostrae ditionis hic est, referente Hughesio.

Rotulos vel massas Chocolate penitus exsiccatas & aridas (nam duas fere septimas a prima compositione requirit, ut probe fermentetur & elisi apta eyadat) radula stannea in scobem subtilem deeurat quantitate sufficiens. Deinde aqua frigida clara quantitas opus est (quam in hunc usum paratam habent) panis Cassavae dictae aequali aut paulo minore quantitate quam sit pulveris. Chocolate infundunt; qui in frigida facile liquefit & dissolvitur. Soluta Cassava aquam illam vasi idoneo infusam supra ignem suspendunt, & cum bullire incipit, Chocolatem derafam infundunt, & ad horae pene quadrantem decoquant, saepe interim liquorem versando. Decoctum in pelvim aut catinum effundunt, & pauxillo Saccharo edulcoratum, cyathis hauriunt & calidum ebibunt. Atque hoc quotidianum est jentaculum servorum & operariorum, sine quo labores suos improbos & arduos tolerare nequirent.

Sunt qui pro aqua Chocolatam cum lacte temperant, aut lactis & aquae aequis partibus. Verum melius nostro lapito sapit, minutique obstruit quae paratur ex aqua simpliciter edulcorata, Chocolate comminuta, & ovo uno aut altero. Ora enim efficiunt ut aqua & Chocolate uniantur & in unum corpus quasi coalescant. Alii *Atolle* seu farinam Mayzi, & Cassavam contritam admiscunt.

Alios potiois paranda modos vide apud Hughesium.

Ceterum potus hic moderate admodum fundens est, quoniam obstruentis naturae esse videtur. Quinque vel sex unciae mane tutissime forbentur omni fere anni tempore.

Post sumptam potioem semihorae aut horae integre spatio quiescere oportet & a labore cessare, ne concoctio impediatur aut turbetur: a cibo etiam aliquandiu abstineri convenit. Ceterum Chocolate stomachum corroborat, ciborum concoctionem promovet, tussi & asthma conduct, sitim mirum in modum restinguit, continuato usu corpus pinguefacit, diaphoretica etiam est & sudorifera, vaporibus blandis ad caput elevatis somnum inducit placidum & tranquillum, adeo copiose nutrit & vires reficit ut commodè satis absque ulla alio alimento eo bis in die hausto vivi possit. Labore immoderato defessos & exhaustos mirifice recreat, & vires instaurat. Cuicunque constitutioni & corporis temperamento convenit, & sine periculo sumi potest, a quovis sexu, aetate, conditione, etiam non observata exacta dosi, modo ad satietatem sumpta non nimium gravet ventriculum. Ut verbo absolvam: cardiaca est, & analeptica egregia, potio hac verè nectare, multi & optimi nutrimenti pabulum, inquit Hughes. & supra aliud quodvis alimentum, praesertim intra limites Zone torridae, corpus reficiens & pinguefaciens. Quin & summe commendatur (inquit Schroderus) ad roborandum vitam balsamum, & Venerem priorandam, Reverè omnium qui in America aliquandiu vixere unanimi consensu & testimonio saluberrimus est iis regionibus Chocolate potus, adeoque necessarius incolis & advenis, ut aegre sine eo vitam tolerare, nedum labores suos obire possent.

Medici ad varios morbos Chocolatam accommodant, medicamentis scopo suo convenientibus admixtis, v.g. ad ventriculum roborandum Croco, ad fluxus alvi sistendos Cinnamonom, nuce moschata, ut limaturae chalybis tantillo; ad tussim & rauedinem Amygdalis earumve oleo, Saccharo aut Saccharo cando, &c.

D. Quatremain M.D. Hemorrhoidas seu ficos anni in seipso curavit, partes affectas butyro nucis *Cacao* unguendo. D. *Stables* de Nectare Indico, p. 180.

Phthiricus fere deploratus robori suo & sanitati restitutus erat praeter omnem spem a quotidiano usu nucis *Cacao*, seu potiois Chocolate. D. *Mandy* in lib. de potentia.

Chymicum insuper analysin nucis *Cacao*, & *Le Febvre* aliorumque Chymicorum scriptis excerptam ad me transmisit idem eruditissimus Vir, D. T. R.

Nucleorum *Cacao* non decorticatorum unciae octo in pulverem comminutae & Retortae inditae, substantia adeo fixa & difficulter resoluibilis se esse prodiderunt ut modica ignis vi nihil recederet praeter album quandam liquorem aquae instar clarum & pellucidum, idque pauca quantitate, quam pro plegmate habuerunt: Aucto igne ad eum usque gradum qui spiritui virtiolii eliciendo sufficit septemdecim horarum spatio elevatus est spiritus vaporum specie lactei candoris, qui praeter aliorum spirituum morem in plegmate subditi ad fundum vasis recipiens; tandem adhuc igne vehementissimo reverberii in vegetabilium destillationibus minis utitato, ascendit oleum intense rubicundum & velut sanguineum, verum pellucidum valde, quod refrigeratum calefactis instat olei seu butyri corae. Destillatione peracta Caput mortuum 3ij & 3vj, pendere deprehendebatur; Spiritus 3ij: oleum 3ijlii reliqua materia in operatione assumpta. Spiritus non admodum fervidus erat sed penetrantissimus, nec gustui, nec olfactui ingratus, quemadmodum esse solent & sange aut carnis elicti. Oleum pariter mirifice pungit & penetrat, sale volatili cujus magnam quantitatem continet nondum separato, etque valde aromaticum & cardiacum. Spiritus brevi acescit, quo se acetum copiosum continere prodit.

Cacao similis fructus J.B.

J.B.
Cacao fructum magnitudine pene aequabat, membranâ fuscâ tectus, per medium secundum longitudinem divisibilis, ut Amygdalae, Avellanae, Glandes & similes, non oblique ut *Cacao*, ejusdem tamen non illi saporis, & forsitan ejus genus.

C c c c c c c

HISTORIE

HISTORIAE PLANTARUM LIBER TRIGESIMUS

QUI EST

De Arboribus Fructu per maturitatem sicco.

Hæ autem dividi possunt in 1. *Nucifera*, quæ fructus majores producant duro putamine nucleum continentes. 2. *Baccifera*, Baccas voco fructus minores parvo-rotundos. 3. Fructu alato seu membranis aucto donatas, cujusmodi sunt *Acer* & *Fraxinus*. 4. *Lanigeras*. 5. *Multifliguas*. 6. *Dicoccos*. 7. *Tricoccos*, &c.
Nos duobus prioribus quia numerosæ sunt duas Sectiones assignabimus; reliquas una Sectione comprehendimus.

SECTIO I.

De Arboribus Flore ad inum Fructum Nuciferis.

CAP. I.

De Arboribus Fructu sicco squamosis.

1. *Palma pinnata* sive *conifera* J. B. *Palma conifera* ex *Guinea squamis ad pediculum conversis* C. B. *Recot*, *Palma montensis* Fructus S. R. Mus.

Hujus fructum sic describit J. Bauhinus, Figurâ ex magnitudine ovatus, cortice constat fulvo in spadicum polito & splendicante, duro satis, tetragonis squamulis pyxidatim coaggestis artificiosissima compage, per quarum media singulis ordinibus æquabilis canaliculus per universi fructus longitudinem descendit, uno insigni cæterisque ampliore canali eodem ordine ac descendit inter cæteros conspicuo. Parte superna apex eminet, circa quem longè minores squamule reliquarum seriem claudunt, & in dictum apicem fastigiantur, pulchro proflus & vilendo artificio. Ipse fructus concavus intus contentum nucleum prodit.

Fructum hunc cum ipsa arbore Lobel & Penain Adv. sic describunt, hujus arborem quasi quandam hybridam ex Palma & Pinu naturâ ludibunda consistere videtur. Est quippe lignum ipsum fungosâ Palmæ prorsum texturâ, in villos dehiscens & squamosa cute loricatorum, fastigio tenuis numerosis & in orbem exortis furculosis ligulis 40 aut 50. compactili verticulis & squamarum pyxidatim articulatis pedem longis, rotundis, parum compressis; quarum singulis commissuris singuli numerosi coni altius inseruntur, tricenæ aut quadragenæ, qui mediocrem conum Cætri emittuntur, pulvillis in quincuncem digestis, reticulatæque & imbricatæ exuberante ventriolo nucis cortice, fusco, nitido, polito, crassitie & concretione Nucis Indicæ; intus nucleum glandenæ oblongam [sequequiam aut duas uncias longam] continente, prædoro, inque farinam agrè friatili gustu Glandis & Castanæ, quæ sunt ei genti panis supplementum.

Fructus hi cum ramo cui undecim inhærebant à Clusio in *cur. post.* describuntur, sub titulo exotici arboris aut fructus rami cum fructibus squamosis: locum vide.

Lobel. in Obs. *Avellane Indicæ* genus oblongum *Clus.* idem censet esse cum nucleo hujus Palmæ pini, quod & D. *Arnold.* *Syen* affirmat.

* Notis in
Hort. Malab.

Miror D. Grew in *Descript. Mus. Soc. Reg.* scribere nullum autorem fructus squamarum hujus fructus cum apicibus scilicet ad pediculum conversis meminisse, siquidem tum Clusius tum Bauhinus eius meminissent.

2. *Palma*

2. *Palma conifera squamis sursum conversis* C. B. *Fructus peregrinus Abiegna nuci persimilis* J. B. *Clus.*

Clus.

Cylindroide erat formâ, tres uncias longus, binarium unciarum ejus ambitus, multis veluti squamis, imbricum modo dispositis constans, in medio nonnihil compressis, oris tenuioribus & quodammodo villosis, instar pane abiegni strobili, sed brevior colore spadiceo, gravis & nucem vel nucleum continens, nam agitatus crepitabat & sonitum edebat; brevi fragilique pediculo subnixus esse videtur. Nucleus oblongæ formæ est, durus, solidus, quique contractus crebras venas ostendit, quales nux Fauvel & nux moschata habent: Deterius & lavigatus pro insigni aliquo & raro lapide ab impostoribus interdum obtrudi solet.

3. *Fructus squamosus orbicularis major, Juglandis magnitudine* C. B. *Fructus alius peregrinus elegans* * *Clus.* *Fr. peregrinus elegans squamosus* J. B. *Exot. l. 2. c. 3.*

Formâ non dissimilis erat proximè sequenti, sed longe major, ut qui Juglandem externum illum viridem corticem adhuc retinentem crassitudine superaret, orbicularis pene figura, magis tamen depressa, & quasi in umbilicum fidentis supremæ & imæ parte, (inter quas trium ferè unciarum erat interstitium) & pane sex unciarum ambitu. Confabatur verò veluti squamis elegantis serie in obliquum dispositis ab extimo versus petiolum tendentibus, illisque quodammodo scissis & laqueam habentibus per longitudinem: Squamule autem petiolo proximè sursum vergere nonnihil videntur: Nucis color splendens & spadicæus, eaque nucleum continebat: Nam commota & agitata strepitum edebat: valde tamen levis erat pro ejus crassitudine.

4. *Fructus squamosus orbicularis minor Avellane magnitudine* C. B. *Fr. exilis Canna de Bengala creditur* *Clus.* *Exot. l. 2. c. 3.* J. B. *An Fructus Canna seu Arundinis Rotang dicta?*

Parvæ Avellane nucis magnitudine erat, valde elegans, orbicularis, nisi extima pars in mucronem abisset: Petiolus cui inhærebat brevis, tribus appendicibus velut calyce fructum imâ parte apprehendens, qui tamquam squamulis serie quadam in obliquum dispositis constabat, ab extimo versus petiolum vergentibus. Flavescere autem & inanis erat. Abdalu Guzaratenfis Canna de Bengala fructum esse, sed exilem & immaturum dicebat; quod & nobis videtur, & forte Canna seu Arundinis *Rotang* dicta, de qua inter Arundines egimus.

5. *Fructus squamosus orbicularis sulcis rectis, obliquis & transversis* C. B. *Guyane fructus elegantiss.* * *Exot. l. 2. c. 4.* *Clus.* *Nux Indica tessellata perelegans* J. B.

J. B.

Amplitudo ei quem describit J. B. fescuncialis, exactè propemodum rotunda, nisi utrinque leviter sessilis esset. Internè finem & pedicali vestigium habuit. In cortice decus præcipuum, qui cultum crassus & firmus fatis, exterius levis, splendidus, spadicæus, totus tessellatus, sulcis ac stris impressis per singulas tessellas secundum longitudinem excurrentibus, & rursus aliis oblique & intercutatis, pulcherrimo meretricie naturæ emblemate. Corticis interna pars fungosa, & eadem pene que interioris corticis Castanæ, tam colore quam substantiâ, sed densior ac minùs villosa Nucleum continet, magnitudine ferè Juglandis, sed rotundum aut certè rotundo proximum, superne umbilico prædium fatis insigni à quo per ejus longitudinem sulcus insignis descendit, substantiâ ossæ, qui ferè dissectus ebur politum colore, lavore & duritie refert, sapore quidem nullo manifesto, aut qui vetustate exoleverat.

In uno hujus generis fructu, quem vidit Clusius, squamæ magis distinctæ apparebant, & à summo ad inum progressi manifestè conspiciantur, non à pediculo ad summam partem; quod in duobus aliis observare non licuit adeò arctè & firmiter cohærebant, ut ipsam corium five integumentum sulcis duntaxat distinctum videretur.

Locus Guyana.

CAP. II.

Malus Indica pomo cucurbitæformi monopnyreno. Iripa H. M. P. 4. T. 31. p. 65.

H. M.

Arbor est procera, 60 circiter pedes alta, caudice crasso, denso, cinereo, cortice obducto nigricante, intus rubicundo, necnon ramulis cinereis & subviridibus plurimis donato. *Radix* rubicunda, flavescens cortice tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa, sapor acris, odor nullus. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, densa, superne colore atro-viridi nientia, inferne viridi dilutior; nervuli exiguis plurimis è media costa in prona parte exuberant, & folium per longitudinem medium inaequaliter secant, oblique in latera excurrentibus: Odor nullus, sapor subatringens. *Flores* inter folia circa ramulos sparsim proveniunt, exigui, candidi, inodori, è quatuor acuminatis foliolis constantes, quæ intercedunt octo *staminibus* alba, *apicibus* rubicundis donata, medium occupante *stilo* candido, qui ipsius fructus rudimentum est. *Fructus* oblongo-rotundi, compressi, inaequales, ac sulco striati, cucurbitis formâ haud absimiles, cortice crasso, coriaceo, necnon carnosio, molli, ac pulvinato tecti, Amygdale in modum; qui fructibus in maturitatem tendentibus, in utroque latere dehiscit, lesæ, aperit, ac Nucleum relinquit albicantem, tenui pelliculâ cinctum, densum, compactum, inodorum, saporisque adstringentis.

C c c c c c 2

Crescit

Locus &
Tempus.
Vires.

Crescit circa *Repolyn*, aliisque in locis Malabar; semper viret, quotannis floret & fructum perficit Augusto, viz. & Novembri mensibus.
Arboris hujus radices alvum movent. E foliis in lotio vaccino decoctis addito melle potio paratur, quæ scabiem, lepram, aliisque cutaneos affectus sanare dicitur. Ex iisdem cum *Mangas* foliis in lacte dulci coctis apozema conficitur, quod ictero, asthma, læsæ in ventriculo alimentorum fermentationi, & inde nato capitis dolori medetur. E fructibus oleum fit contra scabiem aliisque cutaneos affectus.

CAP. III.

Ahorai Theveti Clus. Park. *Ahorai* fructum venenatus J.B. *Arbor America* foliis *Pemi*, fructu triangulo C.B. *Ahorai* Pisonis, qui duplex genus distinguit *Ahorai* guauçu seu majorem, & *Ahorai* miri sive minorem.

J.B.

Fructus triquetra figuræ deltoideus est, mediocriter Castaneæ magnitudine, duobus cornibus compressioribus, cæteroque turgidulus, coloris rari, superficie aliquantulum inæquali; ac inter duo inferiora cornua rimam agit ad intima penetrantem: A summo apice, in quo foraminulum parvum, quatuor ducuntur sulci, in totidem quadrantes fructum dividentes, qui concussu nucleum inesse testatur.

Arbori (inquit Thevetus) altitudo Piri, folium verò duos trāsve pollices longum, duos latum, mali nostratis non absimile, æterni viroris: Cortex albicat; rami vulnerati succum lacteum manant: odorem autem spirant amputati insigniter foetidum [humanum stercorem referentem] ut indigenæ eo nullo modo utantur, nè ad ignem quidem fovendum.

Fructus venenatus est & perneccabilis, verèque deleterius, potissimum nucleis; quo exempto sylvestres illi putaminibus tintinnabulorum more utuntur, quæ curibus circumdata nihilo remissius sonant quàm Campanule nostratæ.

Ahorai duplex est, major & minor, Hujus fructus vix nucleum Avellanam, cui multum similis est, adæquat: Illa plus quàm Castaneæ magnitudine nuces profert.

Nucula quadam falsò *Higüero* & *Ahorai* putata J.B.

Fructus (inquit J.B.) quem *Higüero* nomine accepimus Phaseoli vulgaris est magnitudine, nihil aliud quam putamen quoddam levissimum, nudißimum, coloris spadicæ obliques, intrinsecus striatum, rufum; gibbus foramine exiguo pertusus: Sima pars tota patet, ut lenthum mentitur. Collisi mutuo tinnulum sonum reddunt. Foraminula argunt ex funiculo trajecto pepenisse.

Rectè J. Bauhinus fructus hosce à fructibus *Higüero* Oviedi diversos facit.

Non video cur lignum illud foetidum, humanum stercore olens, quod D. *Philibertus Vernati* ex insulis *Solon* & *Timor*, ubi sponte oritur petiit ad Regiam Societatem Londinensem pro Museo suo instruendo misit, non possit esse ex hac arbore. Ponderosum est, durum, colore ligni *Quercu* ni, & per multos jam annos servatum de odore suo nihil remittit, sed aquæ validum & vehementer spirat, D. Grevio attestante, quamvis incensum nullum odorem exhalet.

Nuclei *Ahorai* in pulverem redacti scrupulus unus ore assumptus graviora faciliè symptomata, quàm ab aliis ullis venenis illata inducit. *Piso*.

CAP. IV.

Arbor nucifera Brasiliensis fructu operculato, monoppyreno. Ibiraba alba Brasiliensis Marcgr. Pison.

Marcgr.

Relecti figuræ Pyri, cortice fusco, ramis inordinatè positis, foliis solidis, factatè virentibus, alternatim positis, Pyri similibus, quæ pediculis iuntuntur. Fert *florem* amplitudine *Rosæ*, suavissimè odoris, & *Rosam* panè superantis, quinque foliis constantem, pallidè flavis: In medio flore est corpus flavum semilunare, more cochleæ in se convolutum, castaneæ magnitudine, quod citò decidit, & magnà copîa sub arbore colligitur. Fructum fert instar poculi cum operculo suo plano, in medio paulum turbinato: In circumferentia poculi exterius eminentiæ sexangulares sunt; magnitudinis poculi est quasi castaneæ: Cum maturuit fuscum fit & operculum sponte diffilit, & castanea quàm continet unicam, excidit, magnitudine nostræ Avellanæ; poculum adhuc in arbore pendulum ad tempus manet.

Atramentum ex hoc fructu paratur.

Nascitur passim: Floret mensibus Octobri & Novembri.

Abiraba nigram non describit Auctor.

Ejus.
Tempus.

CAP.

CAP. V.

Arbor Brasiliensis nucifera, fructu geminum nucleum continente. Anda Pisonis & Marcgravii.

Piso.

NON procul à litorensibus, nunc mediocri, nunc summa altitudine pro terræ temperie exsurgit arbor *Anda*, quæ ligno est lævi, raro & spongioso, multique utilis. *Florem* fert magnum & concavum, aurei coloris. *Folia* nunc copulata, nunc inordinatè & solitarie posita, in extremitate acuminata, nervo recto & venis obliquis conspicua. Fructum seu nucem fert cortice duplici, exteriori cinereo [viridi instar *Juglandis* *Marcgr.*] interiore ligneo præduro & perforato, [una extremitate acuminatam, & uno latere fissuram habentem;] quo duæ glandes continentur, jeciori leporino non valde dissimiles, & nuces Castaneas sapore quodammodo referentes, licet virtute & qualitate differunt. Una siquidem atque altera cruda manducata alvum ducit, quibuldam & vomitum excitat. Valide est operationis, quamobrem agris morbo fractis haud tuò exhibetur, nisi corrigatur & in Eleutherii aut pilularum formam redigatur. R. duas vel tres Castaneas, contusas & cum saccharo despumato excoctas, addito Anisi & Cinnamomi momento, gradissimum non solum erit medicamentum, sed & tutissimum infantibus isque omnibus qui à purgantibus solent abhorrere.

Lustiani & indigenæ ex eadem nuce oleum expriment, quod lychnis affundunt, atque eo corpus inungunt. E cortice autem ustulato incolæ optimum & familiare remedium contra ventris fluxum, isque quibus pot assumptam nucleum alvus immoderatè ruit, subministrant.

Barbari cortice illius utuntur ad capiendos pisces, aqua enim in qua maceratus fuerit omnia animalia soporantur.

CAP. VI.

Iba-curá-pará Brasiliensis Marcgr. p. 119. *Arbor nucifera Brasiliensis fructu striato cucurbitiformi multis nucleos continente.*

Marcgr.

Arbor folia habens in frondes congesta, pedem longa, duos & semis digitos lata ubi latissima, linguæ figurâ, ad pediculos acutiora quàm in extremitate, figurâ foliis *Fanipaba* similia, nervo subroso secundum longitudinem, & aliquot venis transversis conspicuis.

Fructus illius magnitudine respondet Aurantio malo, sed figurâ similis est parvo Peponi aut Cucurbitæ; nam rotundus est, & paulum compressus, ac quasi striatus, tot strias seu cavitates secundum longitudinem habens, quot intus Castaneas continet, nimirum quatuor; quinque, sex, aut septem, magnitudinis nostrarum Castanearum: Cortex exterior viridis; interior in tot locula menta dividitur. Quelibet castanea cutem fragilem habet, colore flabellino dicto, seu flavescente & splendente: Nucleus albißimus edulis est.

CAP. VII.

Nucifera Brasiliensis cortice fructus ligneo quatuor nuces continente. Jacapucaya arbor Marcgr. *Jacapucaya* I. Pison.

Marcgr.

Instima est arbor, cortice gryseo, duro, & inæquali, instar veteris *Quercus*, ex quo atramentum scriptorium conficitur. *Folia* juniora rufa sunt, vetustiora viridia, Mori foliis similia, in ambitu serrata, quodammodo contorta & incurvata, alternatim in ramulis sibi opposita. Post *florem* (quem nondum videre licuit) fructus sequitur, quilibet suo pediculo crasso, ligneo dependens, magnitudine capitis infantis, figuræ ellipticæ, inferius veluti in conum obtusum fatigatus, superius five ad pediculum depressus, referens poculum cum suo operculo; cortice ligneo & duro, ochræ coloris: operculo autem remoto (nam ipsemet fructus maturus se aperit) decidit operculum, & fructus interioris in quatuor interstitia divisus videtur: & in quolibet loculo menta castanea invenitur, pruni magnitudine, cortice ex flavo subcinereo, rugoso, qui contusus nucleum exhibet album, optimi saporis. Nuces pariter maturatim consecutæ excussu tegumento è calycibus sponte decidunt.

Semel in anno maturescunt, media videlicet hyemæ:

Cæterum arbor in salubribus & mediterraneis locis adeò luxuriat, ut iusto exercitui sufficiens sit. Stentaculo fructus ejus aliquando fuerint. Sapore & excellentiâ Pistaceæ adæquantur, & Venerem sopitam dicuntur excitare.

Potiones & pulvis tam ad Medicinam quàm ad epulas ex illis comparantur. Oleum quoque pituitosius ex illis exprimitur, Amygdalino calidius: Præstat alatus quàm crudis vesci quod caput infestent. Tanta duritiæ pyxides sunt ut Tepuyeris non modò vasa potoria, sed & discos & ollas sufficiant.

Duæ reperiuntur species sibi similes externâ figurâ, sed qualitatibus internis discrepantes: nam altera species calicis magis deformis producit, eorundemque nuges dignitate inferiores habentur, quippe ex immoderato illarum usu quibuldam capillos defluxisse incolæ testantur.

Tempus.
Locus.

Vires.

Uti.

Utriusque lignum putredini mirè resistit, unde ob summam simul duritiem molendinorum faciliorem axes ex illo fabricantur, cæterisque arbores multum antecellit. E cortice exteriori scato & contuso fit stappa rufescens, quo ad obturamenta untur & naves.

CAP. VIII.

* Lib. 17. c. 4.
Ind. Occid.

Arbor Toteisera Orellanensium, indigenis Ademonie Torocke * De Laet.

De Laet.

Arbor est valde procera & ramosa, foliis grandibus, & quæ formâ non multum abluunt ab Ulmi frondibus, obscurè virentibus, sed quod postica parte nonnihil videtur candidare. Nullo fert flores sed certas gemmas quæ colore nihil differunt à foliis, quæ sensim crassescunt & protrudunt fructum grandem, mole interdum capitis humani, pane rotundum, antica parte nonnihil compressum, cortice ligneo, duro & admodum crasso, exterius striato dum, antica parte nonnihil compressum, cortice ligneo, duro & admodum crasso, exterius striato dum, tuberoso, coloris fusci & pane nigri. Dividitur interiori certis spatiis in sex veluti regiones, quarum singulis continentur octo, decem, & interdum duodecim naves, arcè inter se conjunctæ, quæ singulæ iterum ligneo, duro, & satis crasso cortice tectæ sunt, valde rugosæ & alperæ, tamen triangulares, una parte convexiore, cum tribus veluti latus, valde rugosæ & alperæ, tamen quam exterior cortex, tres uncias longæ, & sesquinciâ latæ, coloris rufi & interdum cinerei aut fusci. His continetur oblongus nucleus totus implens instar Amygdali, rubicundâ membrana tectus, carne candidissima & solida, & nonnihil oleosa. Sapore videtur magis accedere ad Avellana quam ad Amygdala. Horum tamen usum in omnibus egregiè potest supplere, etiam ad tragelanas quam ad Amygdala. Horum tamen usum in omnibus egregiè potest supplere, etiam ad tragelanas quam ad Amygdala. Horum tamen usum in omnibus egregiè potest supplere, etiam ad tragelanas quam ad Amygdala.

Quoniam arbores quæ hunc fructum ferunt admodum sunt altæ, & fructus adeo gravis & durus, illis maturis non audent Barbari sylvas ingredi, nisi validâ parvâ, aut alio tegmine caput tecti; nam fructus decedentes instar silicis caput illis comminuerent.

CAP. IX.

De Camphora.

Camphora seu Caphura in panes fusiles ingentes coacta importatur, pellucidâ & candido toto, facti Niri inquit, qui pulsi etiam duntaxat edunt argutum, substantiâ pinguiusculâ, & quæ faciliè flammam concipiat, quam in mediis etiam aquis inextinguibilem peritaciter tenet, sub dentibus lentescens, & exigua portione totum os veluti inflammas, odore vehementi. J. B. Cæterum nisi diligenter aservetur, ex operculatis etiam capsulis nonnunquam evanescit. Allevatur tamen securè vase marmoreo aut alabastrino, Lini & Psyllii semine seputa.

Non una ex arbore colligitur: nam ex cortice radicis Canellæ Zelanice destillandum elicitur, ut in Historia ejus arboris ostendimus: & ex radicibus arboris cussidam Japonice minutum concisus & in lebetem aeneum conjectis, quibus aquam ea quantitate superaffundunt ut radices modicè obtegat. Lebeti autem imponunt pileum vel operculum stramineum, in acutum fastigium, moxque ignem admovent modicum, cujus ope partes radices volatiles separantur, ascendunt & dicto pileo crystallorum instar adherescunt, qui vicissim auferunt, mundantur, rursumque superimponunt. In insula Sumatra, ex alia arboris specie obtinetur; non tamen destillationis ope; sed sponte concretam ex arboris medulla eximunt indigenæ; qui, referente * D. Grimm, postquam exterius signis, illis notis, percipiunt arborem divitem esse Camphorâ, spoliant eam omnibus foliis, cortice, & externo ligno usque ad medullam, quæ ab eis finditur. In hac medulla Camphora eleganter in forma coagulata, instar tenuis crystalli foliis salis residet, quæ à medulla ab eis separatur. Nobis autem videtur ut & prædicto D. Grimm, arborem Camphoriferam Borneensem specie distinctam non esse à prædicto Sumatranorum, ut legere est apud Breynium, Cent. 1. c. 6. ex relatione Nicol. Stadii, in Tractatu cujus titulus, *Recherches & Observations naturelles par M. Boccone, in verbis, Caphura de Borneo*, quæ melioris notæ & rarior est quam Japonica [Libra ejus, teste Garcia, tantum emittit, quanti tenet: libræ ejus quæ ex China adfertur] in ea insula ab arbore ibi *Liano* dicta profertur. Hinc arboris tunc temporis cum Caphurâ abundare, & quasi turgere, prædicti Græci eleganter dicunt, nonnulli, sub ortum Solis aurem applicant, & notatu dignum strepitum percipiunt; deinde ipsam amputant in partes dissicant, quas findunt, Solique ut siccetur exponunt, siccatis in partem committunt, & Caphuræ frustula eximunt, cæbrique à foribus purgant; si majuscula frustula offenderint, iis oculis leniter & leviter conficere solent. Hæc autem Caphura plurimum à Japonica distat, magisque clara & perspicua est, nec ullo modo, ut Japonica, sponte evanescit & consumitur.

Cæterum (ut rectè annotat D. Grimm.) si Sumatranæ & Borneenses artem calenter destillatoriam, longè majorem quantitatem Camphoræ impetrare possent. Percepit enim ille, quod lignum illud, etsi odore Camphoræ videretur carere, multum tamen Camphoræ in sese adhuc continere. Hinc arboris transferri (inquit) ferè discinditur, spirat odorem, & multum ostendit pinguedinis.

Mirum autem videtur quod scribit purificationem Camphoræ Japonenses adhuc latere. Matthiæ tamen etiam scribit, Camphoram omnem rudem Venetias importari, ibique igne & arte vitæ organis sic ut candefact elaborari.

Camphora Veteribus Græcis incognita, Arabibus primo celebrari cepta est. Calidate sit an frigida non convenit inter medicos. Vetusioribus frigidam esse statuunt, eo argumento quod venem

* Ephemer.
German.
An. 11. Obs.
153.

Vires.

nerem extinguat & libidinem comescat, quodque ophthalmiis & oculorum inflammationibus, tum etiam ambustis imposita, nivis frigiditatem referat. Recentiores è contra calidam affirmant, quorum argumenta, Inflammabilitas eximia; odor aromaticus penetrantissimus, ac sapor acris; facilis evanescencia ob partium tenuitatem; quæ sententia nobis probabilior videtur: Ad contraria autem argumenta facile responderetur. Dato enim quod Venerem arceat, non tamen propterea necessariò frigidam concludi argumento sunt Ruta, Virex & sim. At nec Venerem arceare concessit Jac. Breynius; siquidem observatum plurimos Camphoram quotidie purificantes tamen fecundis & multa atque copiosa sobole felices exsistere: Nec scio (inquit) an multa in medium exempla adduci queant, Camphoræ purificanda operam navantes conquestos, se propter tractationem Camphoræ in opere conjugali impedimentum aut remoram aliquam sensisse. Et quamquam forte non negandum, quoddam dari quorum vis nature Camphorâ penitus extincta, tamen non neminem novi, qui contra Veneris irritamenta hæc refinâ usum, quæi solitus est, se multo magis ad talia opera incitavit. Deinde, quamvis in multis affectibus, ut in oculorum inflammationibus, Erysipelate, æstu febrili, &c. refrigerantem potestatem obtineat, attamen hoc (inquiunt) non per se, sed per accidens solum event, ac eo ferè modo (ut vult Breynius) quo per ignis calorem candelæque flammam aucti membri inflammatio extrahitur, vel ut immoderato Piperis usu calor natus foras pellitur, intusque debilitatur, eaque ratione corporis temperies in frigidam mutatur. Alii alios modos quo hæc præstare possit comminiscuntur, quos partim quoniam non satisfaciunt, partim quoniam non omnino extra dubium est an in his affectibus conveniat Camphora, & annon potius obit quam profit, omitto.

Camphora resistit putredini ac venenis; unde frequens ejus usus est in peste, malignisque morbis, & febribus putridis. Suffocationi uterinæ subvenit Aqua Mellisæ in qua Camphora extincta furis propinata. Usus externus crebrior est in Epithematis I. Frontalibus refrigerantibus & paregoricis, quibus ut commisceatur solvi solet in spiritu Vini, vel conteri cum nucleis seu semine aliquo oleaginolo, e.g. pineis, sem. Citrull. & sim. *Seclud.*

N. Spiritus vini Camphoram immixtam brevi dissolvit, quæ in formâ olei spiritus superficiei innatabit.

Camphoram Japonicis pilis admiscere solent ad cuti nitorem & lavorem conciliandum. Somnum inducit Camphora foris aut intus exigua quantitate usurpata: Siquis verò sapius odoretur & naribus adhibeat cerebrum exicat & vigilas creat. *Gare.* Applicatur in inflammationibus & debilitatibus oculorum.

Camphora inter fortissima Alexiteria non immerito à viris doctis numeratur; putredini mirum in modum resistit, vapores putrefacti & corrupti membri repellit aut corrigit, in magnis tamen capitis & ventriculi doloribus hæc cautè utendum est. *Fabr. Hildanus* De Spheculo cap. 12. Camphora mihi nihil aliud esse videtur quam Sal volatile oleosum, ut ex ejus analysi manifestum fit. *D. T. R.*

1. Arbor Camphorifera Japonica Breyn. cent. 1. cap. 6. & Hort. Leydenf.

Arbor hæc exuberante copia in Satsuma Japonicæ provincia, Tiliarum nostrarum instar speciosa proceritate adolefcit, materie firma, ponderosa, ex rufo subfusca, multis fuscis segmentis, ligni instar Junglandis fermè, scarificata, saporis amarissimi & aromatici, odoris vehementioris, nescio quid ad Juniperi lignum vergens, quæ non solum cistis aliisque machinis, sed extruendis etiam palatis in illo Regno inservit. Hujus ramus ex Japonia transmissus spithameæ circiter longitudinis tenuis erat, rotundus, lavis, extrinsecus nigricans, intus albidus, sapore aromatico ad Camphoræ accedente. Huic alternatim, inæquali serie septena adnata sunt folia, semenciali & tenui pediculo, ex fusco spadiceo prædita, Lauri Leodinenfis Batavorum, quæ formam & magnitudinem non dissimilia, nisi quod magis plerumque acuminata, inferiori parte albidiora, substantia tenuiore, cum Junglandis foliis melius conveniente: per cujusvis folii medium subfusus vel flavescens nervus porrigitur; ex quo alterno ordine, nonnullæ ejusdem quidem coloris, sed magis ad viridem tendentes venæ conspicuæ sursum in latitudinem sparguntur; inter quas venulæ rursus quædam teneræ, latitudinem folii transcurrentes, eâ quodammodo, quæ accuratè observæ, formâ, quæ linee transierit in folio arboris Canelliferæ apparent. Hæc verò folia contra odorem spirant aromaticum; quemadmodum etiam saporem calefacientem, attenuantem & ad Camphoræ vergentem.

De floribus extremitati ramulorum innascentibus nihil adhuc memoratu dignum percipere potui. Fructus autem his succedentes odore quam folia fragrantiores, & calyculo oblongo, versus pediculum fastigiato, periculum tenerum atque parvum habente emicantes; sub quo nuclea orbicularis, ex nigro fusca, non valde dura occulatur, intus coloris nigri & splendens, Nucleum continens subalbidum, bifidum & pinguem, saporis aromatici, & acrimonia hæud ingrata linguam titillans.

2. Arbor Camphorifera Sumatrana * Grimmii.

Propè Baros in Occidentali parte insule Sumatræ crescit hæc arbor, magna & densa, cujus lignum ob duritiem & firmitatem ad ædificia perutile. Caudicem habet rectâ ascendentem; ramos suos ordinatè explicat, elegantis formæ. Folia magna & carnosa, anteriori acuta: quæ contra odorem spirant Camphoræ, qui tamen cessat, si aliquantisper contineantur ob volatilitatem Camphoræ. Formosos producit fructus, parvæ nucleæ Avellanæ magnitudine, oblongo-rotundus, tenui tunica indutus, quæ rursus, instar Nucum Avellanarum alteri elegantis forme tunica inclusa jacet, quæ diversos habet colores, ut rubrum, purpureum, flavum & viridem; integrum fructum contigit, & instar Tulipe superius sese aperit.

An ab diversis fit Camphorifera Borneensis inquirendum, *Liano* insularis dicta. Hæc describit Matthæo Slado apud Breynium, arbor est minor glaciôrque Japonica (quæ interdum vastum Quercum aequat) ejusque trunci diameter septem præterpropter digitum longitudinem

* Ephemer.
German.
An. 11. Obs.
153.

gicudinem obtinet; ipsa fungosa est, medullae Sambuci non valde absumilis; truncus sicuti Arundo variis nodis distinguitur, illamque arborem, quae *Pynak* dicitur, emulatur.

CAP. X.

Belutita-Tjampacam, sive Castanea rosea Indica H. M. P. 3. T. 53. p. 63. Castanea Indica florida. H. M.

Vaste magnitudinis est, caudice furvo, variegato, crasso, praeduro, glabro, multisque ramis, Tiliarium instar, in orbem diffusis donato, qui cortice obducitur crasso, glabro, fulvo; odoris aromatici, saporis amari & acerbis. *Radix* fibrata, rufa, glabro & flavesciente cortice tecta; sapor amarus, odor aromaticus. *Folia* brevibus petiolis ordine parallelo ramulis inherant, oblongo-rotunda, glabra, densa, superne viridia, inferne rore subcæruleo, (uti in olivis cernitur) obducta, nentia, nervis alioque subtilissimis & visum pane fugientibus & media coagulis cernitur; odor itidem aromaticus, sapor amarus & acerbis. *Flores* forma & magnitudine Rosae sylvestris seu Eglentinis perisimiles, calyci quadripartito, exiguo, denso, viridi inhaerent, quatuor candidis, rotundis, ac teneris foliis constantes, tenuium ac albicantium *filamentorum*, flavescens *epicibus* dotatorum congerie mediam floribus cavitatem & umbilicum occupant; odor suavis, rosaceus ac violaceus, sapor amarus. *Fructus* forma & magnitudine, maturitatem adepti rufi ac rugosi, cortice primum crasso ac molli, dein rufo ac duro, castaneorum corticis perisimili, obducti; intus autem tres quatuorve continentur nuclei, tum forma & magnitudine, tum substantia & sapore Castaneorum æmuli. Fructus vero teneriores circa basin tenax & glutinosum exudant *gummi*, cuius odor acris est & aromaticus.

Locus

Arbor hac ubique in Malabar, præcipue in Provincia *Mangati*, ob florum jucunditatem studiose colitur, quos Julio & Augusto mensibus fert. A sexto fastionis anno quatuordecim annos fructus exhibet, atque non raro terna secula frugifera manet.

Vires.

Radix cum zinzibere recenti confusa, si assumatur, sudores potenter expellit. Similiter arboris cortex cum assumptus, tum sub pulveris forma vulneri adhibitus, serpentum moribus medetur. Ex foliis in lacte dulci coctis, & addito oleo Palmae confusus cataplasma conficitur, quod vertici impositum viscidos & pituitosos in cerebro collectos humores incidit, attenuat, & per nares expurgat ipsum vero foliorum decoctum potum phlegmata incidendo, attenuando ac expellendo tussim curat. Fructus recentes cum melle cocti alvum emolliunt & laxant, ficcati autem astringunt; ex iisque oleum exprimitur, quod artubus illiis quoscunque illorum dolores jucunde tollit.

CAP. XI.

Styrax arbor Ger. J. B. *Styr. arbor vulgaris* Park. *Styrax folio Mali cotonei* C. B. *The Storax Tree.*

Cæs. T. B.

Caudice est Malo cotoneo simili, candidiori cortice *Cæs. T. B.* *Folia* etiam est Mali Cydoniae, mihi nore, subrotundo, vel in obtutum mucronem desinente, subtus cana lanugine pubescente, superius glabro & viridi. *Flores* fert in novellis furculis Arantii, candidos, plures & simul junctos, pluribus foliolis constantes, odoratos: *Fructum* magnitudine Avellanae æqualem, incanum, callo fulco, amaricante, qui in duas, tres, quatuorve carinas dehiscens exhibet lignosum ossiculum, buxi coloris, nucleum claudens aliquando unicum, quatuor lineis fuscatum, aliquando geminum angulosum, interdum & tertium: *Hoc accidentarium esse puto. Nam naturâ unicum ossiculum unicum tantum nucleum includit.* Medullâ interna insuavis.

Locus.

In Agro Romano & circa Tusculum in sepibus & sylvis copiose oritur; ubi & eam ante nos Cæsalpinus observavit.

Cordus fructum ut reperitur cum *Styrace* exactius describit his verbis, Nux *Styracina* globosa figuræ fructus est, mediocris Avellanae magnitudine, duplici cortice nucleoque constans: Exterior cortex carnosus substantiâ, & in viridi castio colore, superne Amygdalæ putamen refert, is in maturitate tribus rimis in tres partes dehiscit, alterum lignosum, durum, flavum aut subrufum corticem ostendens, quo continetur nucleus pinguis, oleosus, gustu acris, odoratus, & resinolus *Styracis* qualitibus respondens, sed multo acrior & fauces scarificans. Quæ descriptio admissum congruit *Styracis* fructui à nobis circa Tusculum collecto.

Styrax resina duplicis generis in officinis prostat, ficus & liquidus.

Siccus, Officinis *Storax Calamita* à Canarium calamis sic dicta, in quibus olim, (autore Galeo) è Pamphylia apportabatur, est arboris descriptæ gummeus resinolusque succus concretus, aëreus, odoris suavisissimus.

Non sine causa in calamarum internodiis oclusus advehebatur *Styrax*, siquidem Parkinsonus noster observatione & experientia propria *Styracis* gummi syncerum, arte & prælo solo à depuratum & fluidum effectum, non solum comminissas & articulationes dolorum verum etiam lignum ipsum æstivo tempore penetrare, & effluere affirmat, adeo ut vitreo vase probè obturatum illud reservare necesse habuit. Canarium autem internodia nullas habent rimas, nullas comminissas, ideoque ad gummi tam odoratum & subtile continendum commodiora sunt.

N. *Styracis* arbor in Italia lachrymam paucam fert, ut aliæ multæ quæ in fervida regione multo succo abundant.

Cæterum

Cæterum cum *Styracis* simpliciter mentio fit, ea vox de Calamita accipienda est. Vini habet, teste *Vires*, Dioscoride, calefaciendi, exiccandi, emolliendi, concoquendi. Facit ad tussis, destillationes, grævelines & rauceas. Convenit etiam ad uteri præclensionis & duritias: Et menses potius & appropinquat ducit. Alvum quoque leniter molliat, si modicum ex ipso cum resina Terebinthina devoretur, Melleur etiam utiliter malagmatis discutientibus & acopis. Uritur autem & afflatur & torretur, & fuligo ex ipso fit velut ex Thure. Quod verò ex ipso præparatur in Syria *Styracinum* unguentum calefacit & emollit fortiter, capitis tamen dolorem inducit, & gravitatem ac soporem efficit. Invenio, inquit Plinius, potu modico [*Styracis*] tristiciam animi resolvi, largiore contrahi. Magni usus est in odoramentis & suffumigis.

Præfertur *Styrax* pinguis, lentus, fragmentis albicantibus rufescens, vel flavo colore perseverant, qui dum molitur melleum liquorem reddit: improbat furfurosus, niger, ac inodorus. *Schrod.*

Storax rubra Officinarum, C. Bauhino cortex est arboris, quem Thus Judæorum & Thymiamata vocant, quo Judæi in suffumigis frequenter utuntur: an *Nannas* seu *Nannas* Dioscoridi l. i. c. 22. quod ex India deferitur corticosum, Mori libro simile, quod jucundi odoris gratia sufficit.

Styrax liquida est liquor pinguis, instar Balsami crassus, graveolens. *Schrod. J.* Bauhino melleæ & tenacis substantiæ est, coloris fulci, aut ex fulco rubentis, aut ex cinereo fulci, odore valido, atque ob vehementiam fere ingrato, in quo tamen videtur apparere remissus ille *Styracis* calamitæ odor, multo tamen magis si lingue admoveatur conspicuus, dum in nares inde pauca quantitate anathymalis ascendit, sapore autem acrisculo.

De *Styrace* liquida magna inter Autores dissensio est; Alii, viz. nihil aliud est quam *Stacte*, i. e. Myrrhæ colamen. Quod falsum esse inde constat, quod Myrrhæ lachrymæ ob substantiæ similitudinem in quovis aquoso liquore dissolvatur, *Styrax* autem liquidus minimè, sed in oleo & oleo pingui, ut alia resina. Alii, ut Cordo, factitium quid ex *Styrace* Calamita in vino ac oleo soluta, admixtæque resina Laricæ excocta, quæ decocto ubi refluxerit, *Styrax* liquidus ad fundum sedere dicitur, ad superficiem mittens oleosam substantiam liquoris; alii expressu idem molium. Serapiyon *Styrax* liquidus est oleum ex nucleis arboris *Styracinae* expressum; at cortex fructus ex quo oleum expressum est, *Styrax* sicca eidem dicitur. *Avicenna* *Styrax* humidus fit per decoctionem corticis, æstusque colore nigro.

Fax remanens eidem *Styrax* sicca dicitur, l. 6. c. 12.

Facultates *Styracis* liquidi iidem sunt quas Dioscorides oleo *Styracino* attribuit, de quo supra.

Styrax liquida C. B. *Styrax Aceris folio.*

C. B.

Ex radice rotunda, nigricante, rugosa, striato, & quasi articulo cortice tecto, folia terna etiam quina, oblongis, tenuibus, nigricantibus pediculis donata ex uno veluti tuberculo prodeunt, quæ Vitiginea vel, foliorum Aceris vel Platani instar, in lacinias ternas, etiam quinas divisa, nervosa, per circumferentiam crenata, & mucronata cuspidæ.

Ab Honorio Belli habuit C. B.

In horto instructissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton, culta est hæc plantæ ab honestissimo viro & ingeniosissimo Hortulano D. *Georgio Londoni*; transmissa fuit è Virginia à D. J. Banister. Q. an sit *Acer* odoratum Virginiannum *Herman?* Fructum hujus *Styracis* Virginianæ, conglobatæ & echinatae figuræ esse, qualem in pilulis Platani & Sparganii videmus, mihi affirmavit D. *Tamerodus Robinson*, qui cum observavit in celeberrimo Museo Clarissimi D. W. C. Medii Tempore; ideoque quaerit an sit Platano occidentali affinis, vel lanuginem seu pappum ferat?

CAP. XII.

Staphylodendron J. B. *Nux vesicaria* Ger. Park. *Piscifera sylvestris* C. B. *The Bladder Nut Tree.*

Dense fruticat *Staphylodendron*, nonnunquam in arborem adolescens, cortice virente aut rufo, materie virenti, medullâ amplâ, albâ, molli. Folia Sambucinis proxima, vel Fraxini, acuminata, argutè crenata, quina aut septena ad costam annexa, impari alam claudente. *Flores* longo & per lulo pediculo intervalis verticillatim oriuntur, ita ut eminus intuenti racemulum mentiantur, odore Sambuci, quinis foliis radiatim expansis, albis, mucrone interdum racemulum occupante, totidemque candidis, item succosis, coeuntibus leviter mucronibus, ut concavam ureolam figuram exprimere posse videantur, quæ intercedunt totidem staminibus albis, apicibus ureolæ donata, medium occupante stylo albidio, bifido. Superveniunt vesicæ magnæ, virentes, intus luteis donata, sedum occupante stylo albidio, bifido. In quibus due nucleae coherentes, putamine fragili & tenui [redundus loculus ceu ferotum disperite, in quibus due nucleae coherentes, putamine fragili & tenui] *Parkinsonius* lento, duro & frangi contumaci; colore flavo aut rubrasso, in quibus nuclei cono virenti obtehti, sapore nonnihil nauscosi. Ex nucleis calvariae commodè exprimi possunt sculpura levi.

In Anglia sponte nasci hanc arborem pro certo affirmare non audent, quamvis vidimus circa Pontem-fractum Eboracensis provinciae oppidum in sepibus; & in Cantio circa Althoriam oppidum spontaneum inveniri apud Parkinsonum legimus. At in Helvetia variis locis nasci idoneos auctores habemus. Provenit etiam in Italia & Germania. Videtur (inquit J. Bauhinus) udis & humidis gaudere locis.

Floret Maio, nucleos maturat Autumno, mense Septembri, J. B.

Tempus.

Scaliger

Scaliger hujus nucleos sapore Pistaciorum esse, sēque ex hac arbore Pistaciorum medullam effasse scribit. Fructus ille, per nos licet, deliciis suis, tam laetum ferculum ei non invidemus: Quin veteribus contenti Pistacias novas Scaliger cedimus, quibus ad satietatem ingestis palato suo quantum volat gratificetur. Nobis nautam potius commovere & ventriculum subvertere apte videntur quam esui idoneae.

Nullum, quod sciam in medicina usum habent. Pauperioribus tamen multis in locis globulos precibus numerandis ex iis conficiunt.

C A P. XIII.

1. Pistacia Ger. J.B. Nuc Pistacia Park. Pistacia peregrina fructu racemoso, sive Terebinthus Indica Theophr. C.B. The Pistachio or Pistich-nut-tree.

Pistacia arbor, tradente Rauwolfio, truncus est crasso, ramis expansis, cortice obductis cinereo: In longa costa ē ramis propagata folia conjugatim disposita habet, quamquam non usque adeo exacte semper respondeant singulorum foliorum ortus. Sunt ea verò nunc fruticosa, nunc in mucrone acuminata, nervosa, Terebinthi foliis, nisi iis majora essent similia. Fabricii foliis nostris, Avellanae magnitudine, oblongi, acuminati, una parte in gibbum ciliatum eminentiorem protuberantes, altera depressiori, in acutum fastigiati, opposita parte, quae pediculi quoque adhaerent vespigium, obtusi, lignosi, lento, fractu contumaci, ac propemodum inter oleum & crustaceum medio cortice, sed tenui, lavi, candido tecti, cui rugosus alius, ac fere aridus, coriaceus, tenuis & fragilis superferitur, colore supremo Amygdalae putamini similis, in exoletis niger. Lignosus cortex nucum modo in duas partes separari solet, interdum sua sponte hians. Nucleum continentem rufā pelliculā convestitum in flavo virecentem, dulcedinis suavissimae, pinguem, halitum etiam masticeam commendantem, praeterit recentiores. Flores racemosi, purpurantes Terebinthi. Ad Rauwolfius folia rotunda huic arbori attribuit, & lanē iis quae ex nucum latu nobis ortae sunt talia fuere. Sunt nobis (inquit J. Bauhinus) ramis Pistaciae in quibus folia acuta; & à Lobelio aliusque folia acuta pinguntur. Quapropter diligentiores considerandum relinquimus an sit aliqua inter Pistacias diversitas.

Plerique Botanici hanc arborem pro Terebintho Indica Theophrasti habent. Et sane Terebinthi Indica descriptio apud Theophrastum satis convenit Pistaciae. Verum cum in ipsa quoque lingua reperitur arbor correspondens, & quae nomine quoque conveniat, malimus potius eo referre quae de Terebintho Indica Theophrastus scribit, quam ad Pistaciam. Arborem autem illam demonstrat Rauwolfius, capite de Terebintho à nobis proponendam. Pistacia Syriae multis in locis reperitur. Rauwolfius narrat, cum tenderet ex Tripoli in urbem Damand & Halepum, se vidisse circa urbem Sermin sylvas arborum Pistaciorum, &c. circa Halepum quoque admodum vulgatam esse arborem.

Viret.

Pistacia stomacho grata sunt. Eadem sive edantur, sive trita in vino bibantur contra reptilium bestiarum morsus opem ferunt Diof. Plin. alioqui eisdem effectus habere quos Pini nuclei aiunt.

Galenus Pistacias tenuioris essentiae esse scribit, subamari quid & odorati habentis: Obstructiones itaque liberare, maxime Jecoris; veruntamen etiam thoracis pulmonisque, parum nutrire. Verum Recentiores plerique apprimē nutrire & Venerem stimulare volunt. Quibus de causis Bellaris instaurantibus & resistentibus admiscetur tum ab Hispanis, tum ab Italis & Gallis medicis; imò tantum illis tribuitur, ut vix ullum sit medicamentum analepticum sine Pistacia. C. Hofmannus ē contra fidenter affirmat falsam esse opinionem de *manteris*, quinimo astuosa esse ait in calidioribus non minus quam Amygdalas. Ad Venerem augent; & maximus earum usus est in Italia, teste Brasavolo: Quicquid faciunt statuando faciunt ob excrementariam humiditatem. Haecenus Hofmannus: cui ut & Galeno & sequacibus oppono quotidianam experientiam & Medicorum praxin; quibus plus tribuendum quam Hofmanni auctoritati, aut ipsius etiam Galeni.

Oleum Pistaciarum potum internos dolores sedare perhibet Matthiolus, quibus orgo fit à pituita viscida & flatibus: Idem prodesse contra spasmodum & paralytin, & interno uln facere ad generatorem.

2. Nucula exotica Pistacii specie J.B.

Ad Pistacium suo clausum officulo accedit magnitudine & formā oblonga, nonnihil angulosa, & convexa, inaequali putamine fragili, fusco, rugoso nucleum comprehendente solidum, coloris obsoleti, pingui, rancido, [in nostris saltem vetustissimis] sapore praeditum, quem obvolvunt tenior quaedam pellicula coloris cinerici.

3. Pistacia Virginiana sylvestris trifolia H. Blas. Staphyloendron Virginianum trifoliatum Hieron. H. Leyd.

Foliorum ternā dispositione, seminumque in Vescis parvitate à vulgari facile distinguuntur. Vescis esse tripliculares viri tripartito divisas, & in unoquoque loculo se seacro unum nucleum seu semen continere observavit vir in Botanica maxime indultus D. Sam. Doudy. Hae Pistacia seu Staphyloendron referendum est ad arbores fructu sicco tricoeco.

CAP.

C A P. XIV.

Castanea equina Ger. Park. equina folio multifido J.B. folio multifido C.B. The Horse-Chestnut-tree.

Magna facis est arbor, quanta Morus, & valde patula. Folia palmata sunt, ex segmentis plurimum septem composita, quorum singula Pinnae marinae quodammodo annula, ex angulo admodum principio sensim dilatantur, tandem in obtusum mucronem desinentia, per ambitum serrata, longitudine dodrantali, quae parte latissima sunt palmum circiter lata, à costa media obliquis ordine nervis in ambitum directis, coloris supernè atro-virentis, infernè hilarioris, sapore amaricante. Porro coeunt haec omnia in unum communem longum pediculum; estque pedicularum situs oppositus. Flores multi simul in ramulo ex ala folii extremam rami partem occupante prodeunt, longiusculis petiolis subnixi, quorum foliis non valde amplis constant, candidis, quorum bina superiora reliquis paulo ampliora violaceas ex purpureo maculas orbiculatas in medio impressas habent, & florum autem umbilico plura flava staminula prodeunt in aureis apices desinentia. Fructus ipse non ita in conum definit ut vulgare nostrae Castaneae, globosior, altera parte spadicea, qua vero echino adhaeret impressionem cineraceam ostendit, cui cortici nulla intercedente lanugine pulpa nostratibus Castaneis similis subiacet. Echinus ipse multo crassior, & firmior quam dicta, exterius rufus, internè albus, durus; sed rarioribus brevioribusque pinis obscuris, firmis tamen & insectis, coloraque flavicantibus, qui per maturitatem in tres partes deliquescent. Nunc ostendit, ipsius lateri infima parte inherentem, non à pediculo, ut reliqua.

Hanc scribit Clusius Autumno cum folia amisit, protinus amantacum quiddam exules ramuli gignere, & turgidum quasi parturiret, pingui ac leno humore conspersum, in quo culicis & humiliorum insecta harent, totaque hyeme ita perdurare, donec ineunte vere, & praeaurit admodum gemmae in folia se explicent. Corticem ramis tribuit, novellis quidem virentem, adultis autem cinereum, sub quo lateat alius succulentus, viridis, lignum ambiens, ut in Sambuco, vel Aceris latet.

Constantinopoli & in Creta nasci fertur: Certe Constantinopoli ad nos transmissa est, & haec in hortis nostris frequens. Frigoris patientissima est, umbræque & aqua ut Platanus delectatur. Equina dicitur quia equis anhelosis prodest, Matthiolo & Clusio tradentibus.

C A P. XV.

De Manihot sive Yucca ex cuius radice fit panis Cassava dictus.

Quamvis quem fructum proferat haec arbor mihi non constet, quia tamen foliis digitatis Castaneam equinam aemulatur ei subiungendam duxi.

Manihot Indorum sive Yucca foliis Camabinis C.B. Manihot Theveti, Yucca & Cassavi J.B. Hic uca sive Mandioca ex qua Cassavi fit Park. Manihot & Manduba Brasiliensibus, cuius radix Mandioca. Pison. Margrav.

Pison.

Frumento complures Indiarum regiones ad haec usque tempora caruerunt: ea tamen quibus hominum & animalium sustentatur vita, frumentique vicem supplere desiderari benigna mater natura noluit. Radix enim sativa seu altalis, quae Mandioca Barbaris appellatur, in farinam redacta, & in panem coacta cum optimo pane simillimae certat. Quae plantae licet Angolae & Hispaniolae, atque aliarum insularum incolae gaudeant (ubi radicem hanc Yucca, aliis Mexicanis Quacacoma, preparant & in farinam redactam Cassavi vocari Monardes testatur) Brasiliae tamen naturalem, summoque studio ibi cultam constat. Alii omnes America populos à Florida ad Fretum usque Magellanicum hoc pane usos affirmant, quoniam Frumentum Mayr dictum illis non desit.

Plures huius fructus dantur species, quae licet prima fronte inter se haud differre videantur, tamen ab experientibus agricolis dignitate, caule & cortice distinguuntur. Prima species à maris acolis Brasilianis vocatur Mandiuba buara, quae albicantibus est radicibus & truncis: Mandiubapara, Mandiupha, Mandiupha, Mandiubimana, Aipi (quae iterum plures habet species, quarum nomen vide apud Margravium) Tapeima, Aipicpa, Mandiupha, Aipimacaxera, quae omnes rubicundae sunt & lactescentibus radicibus & caulibus. Omnium harum stirpium radicibus & caulibus solum Mandioca nomen inditum, & alimentosis, medicamentosis, venosisque qualitatibus, licet impari inter se gradu, pollent.

Frutex est ad quinque vel sex, ut Rochefortius & Parkinsonus, ad sex, septem, vel octo, ut Margrav. pedum altitudinem assurgens, caule lignoso * tortuoso nodoso, fragili, medullam intra * resio Pisoni. se continente instar Sambuci. Ejus crassities pro fecunditate soli coeque temperie varia. Superius in multos expandit ramos, qui iterum ramulos habent, atque in horum quolibet tria, quatuor, quinque, sex, aut septem folia angusta, oblonga, in stella formam disposita, [ramuli quos vocat nili aliud sunt quam foliorum digitorum prolongi pediculi. Folia enim ad Lupini aut Hellebori nigri modum ex pluribus foliolis digitatim dispositis, aut ex summitate pediculi, quasi ex eodem centro egressis componuntur] ejusdem fere viriditatis cum Paxonie folio. Flouculi ferè flavo-pallidos, pentapetalos, multis staminibus luteis in medio: Semen autem Ricini semini simile, sed inutile. Radicem Pastinacae haud dissimilem producit, quae lactem trahens succum ab oculis prorepentibus, & trunci internodiis natis hoc liquore egregie intumescit.

Terra

Terra minime glebosa aut irrigua ut Canna saccharifera gaudet, sed sicca potius, sitiente & montola, atque in tuberculis, quasi à talpis egesta. Adeo humiditatis omnis inimica est, ut affluis duntaxat menibus terre committi velit, idque locis apricis ac minime umbrifolis. Cum autem adeo acclive ac arenosum solum requiratur, maluit incolae densissima demoliri nemora, demolita exure, eaque arvis & legetibus (*Cibicas Lusitanis*) destinare. Extra terram duobus vel tribus solum germinant, qui ubi octavo, decimo atque duodecimo mense liquefcere incipiunt pro semine sunt. Hoc frugum nostratum discrimine, quod Mandihoca nihil de fructu decedat ad sui propagationem, nostris decedat, quibus ipsi fructus lementem faciunt. Per radicem nulla potest fieri transplantatio; nam è extracta è terra, & tacta statim moritur.

Tres hujus plantæ trunci, frondibus spoliati, figurâ propemodum pyramidalis, haud profunde simul terra grumis, trium circiter pedum inter se distantia inseruntur, prominentesque ad palmæ altitudinem superius se invicem amplectuntur. Qui foliis licet denudati, novis tamen illico velutunt, nec ququam radix inde detrimenti patitur, modo caulis integer & illæsus maneat.

Dignitate & mole excellit *Mandihoca*, si anni terræque temperies sicca fuerit. Tum enim quilibet radice sesquipedem, vel duos, interdum etiam tres pedes longa evadit, crassitie habens brachii vel etiam cruris humani quando satis adoleverit.

Ratio habenda, ut ager à zizaniis, quæ valde suppullant, ter quaterve repurgatur, donec plantæ adoleverint, ad octo nimirum vel decem mensium spatium. Maturitate affecit radices, quod antio efferat à plantatione fieri solet spatio, ad tertium vii sub terra durant: altero tamen plerumque anno pars illarum putrescit & corrumpitur: ideo ad summum linguntur annuo spatio, & de novo per tales plantantur. Inguente nimie humiditatis necessitate excindi statim postulat semenibus ante iusta maturitatis tempus.

Mandihoca quæ vocatur *Mandibumana*, omnium citissime crescit & maturefcit, atque optima inde conficitur farina. Hæc planta maxime gaudet solo arenoso, & magis ambusto quam reliquæ. Primaria ostiunt, lingue quotidiano usui & lucro producitur promiscue in quavis terra, vocatur *Mandibumana*.

È terra evulsæ radices vix per triduum durant, etiam si fideliter horreis recondantur. Mundatæ & à cortice, quæ tenuissimum habent, liberatæ, molæ trusatili, à duobus hominibus circumdatæ admovetur, ferrigine cupide conteruntur, & contusarum radicum farinam excipit radices. Rastia deinceps torculari vel prelo subijcitur, quo magna vi humor ille superfluis & noxiis exprimitur; ut sicca atque abque ulla humiditate maneat. Mox cribro *Urupeba* dicto percolatur. Exinde planfacto sicili aut eneo injectitur, in quo subfructo igne circumagitur tantisper donec coquantur. Semiocta verò & adhuc mollis effulcens est, & vocatur *Farinha elada*, quod est, Farina cocta non exsiccata. Reliquum quod superest, & reservare volunt, supra majorem vel minorem ignem pro arbitrio miscent, atque exacte fiant. Farina enim hæc quò plus exsiccata & excocta eò durabilior est. Optime tamen siccatæ & fideliter ab aere defensa, ultra annum vix servari potest; nam si vel levissima uligo cum infecerit corrumpitur, unde non parvam militum stragem in castris excitant vidi. Quapropter nostri Barbaros imitati eam in bolos, quos vocant *Bejns*, passillos & liba coquit, superque craticulas modico igne induratum in penu aliquandiu recondunt.

Ex hoc fructu expresso manat liquor *Manipura* barbaris dictus, qui vasi infusus post duas horas fundo adherescit: ex quo alia fit farina, melior priori, ac majori affluentia floris, quam cremorem de *Tipioca* vocant. Ex aqua farinæ in fundo subsidente bolos quoque consiciunt *Tipicoes* dictos, optimi saporis. Tum Gummi quoddam seu potius Amylum ex ea fit, atque eidem ului inservit, sic liquor *Manipura*, quod dulcis fit saporis ab Animalibus avidissime hauritus vi quadam venenata ea statim extinguit: ex radice tamen non expressus (quod mirum) cetera animantia excepto homine nutrit. Præterea radice à sole exsiccata alia fit farina & pollen albicans, imo & panis siliquis & biscoctus, qualis è tritico (cui & similis est) pinxitur. Hoc alimentum integrum & non comminutum pro jumentis & pecoribus, quibus in pabulum cedit, reservatur.

A veribus & integris fornicarum cohortibus hæc planta miserè solet infestari, magno agricolarum incommodo: non solum folia atque caulem, sed ipsam quoque radicem depopulantur ferarum greges & animalia domestica. Ipsi Brasiliani, Æthiopes & nostratum non pauci hujus plantæ folia amant adeo, ut contusa, cocta & proba condita pro cibis & Lactucis apponant; quæ in massam efformata *Mandihoca* nuncupant Brasiliani.

Porro radix hæc quatuor aut quinque dierum spatio in aqua macerata & emollita *Mandihoca* dicitur, quæ assata maxime ab agrestibus Indorum & barbarorum multitudinem expulset & manducatur. E sedimento hujus consistentia Farina mollis notæque melioris conficitur, quam Brasiliani *Tipioca Lusitani Farinha fresca* cognominant.

Ex *Mandihoca* contula, buryro & saccharo insignes sunt boli vel pastæ ad edendum optime. Pulvis denique, genus paratur ex *Mandihoca*, quod nomen accipit *Mingau peringa*.

Mandihoca illa mollis, illis *Eula*, igni impoita exsiccat, exsiccata appellatur *Carimã*. Ex hæc Afri panem optime notæ conficiunt, quem *Masam*, vel *Angu*, interdum *Enfonde* appellant. Omnium autem præstantissimum pulvis genus condunt, quod vocant *Mingau de Carimã*, cui aromatum loco momentum Piperis Brasiliensis, & floribus *Nambis* admiscunt, quod optimi cum fit saporis, sanitatque conducatur, frequens in prandis esse solet, nec suavior le vivere existimant, nisi hoc alimentum utantur. Sanis æque atque aegris ejusmodi pulvis, emulsiones, atque adeo pitanas falsaberrimas inde confectas exhibent. *Tipioca* facillime & *Carima* pota, vel Syrupi specie cum aqua florum Auricularum & pauillulo Sacchari exhibita antidoti loco plerumque est. *Tipioca*, si multa locione defacta atque exsiccata probè ab omni humiditate reservetur, tabidis & dysentericis ex arte propinata medetur. Fabricantes, animo deficientes, veneno infectos restituit. Præter hæc violente exercitio fractis vires recuperat, sudoræque immodicos compescit Pitana illius simplex. Quacunquæ hæmorragias, imprimis ex vulnere infectas tum intus assumpta, tum emplastri modo applicata cohibet.

Ex

Ex *Macaxera* optimum fit vinum, serum lactis sapore referens. Mandihoca rasa vulneribus & ulceribus antiquis imposita ea mundificat atque attemperat.

Manipura cocta crassefcit pulvis in modum, alimentoque convenienti existit. Quod si *Oryzam* & saccharum cum aqua destillata ex floribus Aurantium superinfundas conservæ gratissimæ formam induet, mutatoque nomine *Marmelada* de Mandihoca appellatur.

Postremo illa species *Macaxera*, præterquam quod vicem farinæ prædictæ suppleat, igne etiam assata absque ulla alia præparatione comeditur, ac *Macaxera* appellatur.

A cæteris radicibus abstinentum est, quod præfens fit venenum. Dantur enim quædam, quas citius combusteris quam ut virus suum deponant, & ad edendum idoneæ reddantur. Quin ipsi indigne olim minis exercitati in separatione alimentosi & venenosi, aliquoties mortem oppetierunt, nunc eruditores facti, non solum illis præcipio existit vitæ sustentaculo, sed omnibus Europæis in America degentibus: idque panis tritico præferre non verentur licet minoris habeatur nutrimentum.

Æthiopes & Brasiliani inter edendum pugnos farinæ plenos in os injiciunt, ut manu quoque ab ore longius remota vix tamen mica pereat. Raro aut parum inter prandendum potu igitur, quod farina aquam nimis imbibat & stomachum inflet. Cum aratrum ejusque usus hic ignoretur, & improbi ac multijugi laboris tædia declinent, faciem hæc & minis ærumnolam agriculturam, tam vitæ ac rei familiaris tuendæ, quam aeri corrodendo egregè adhuc amplectuntur. Quippe unus duntaxat mancipii industria & labore centum tuberculos [monticulos] aliquando unius diei decursu absolvunt. Hujus autem farinæ una, quæ viginti cantharos nostrates continet, aut sesqui *Alkeira*, h. e. modius unus aut sesqui homini robusto & laborioso in mensem integrum plerumque sufficit. Quem modium sex, aut septem, aut ad summum octo foliis comparaveris. *Rochefortius* unum terra ingenu hæc radice plantatum pluribus personis alendis sufficere scribit quæ tria optimo frumento *sata*.

Hæc sunt quæ ulsi & sedula in hanc radicem inquisitione à rusticis & experientia propria resciscere potuit Gulielmus Piso.

Cum autem isus hujus farinæ tam late pateat, ut non pauciores eam mortales vescantur quam frumento ipso, passissimi nempe orbis Americani plerique incolæ, integræ ejus historiam hæc transcribere non piguit; præsertim cum aliorum minus accuratas historias & descriptiones consensendi & examinandi labore & tedio non leveat.

Alterius adhuc *Mandihoca* sylvestris meminit, ejusque itonem exhibet Piso, quam fruticem arboriscentem vocat, cæterum sativæ similissimam, si caulem & folia confideres, verum dignitate longe inferiorum.

Notandum autem quod omnium qui de Mandihoca scripserunt consensu succus è radice expresus omnibus animalibus venenum est præsentaneum; postquam tamen 24 horas steterit qualitatem suam malignam & perniciosam amittit.

C A P. XVI.

1. *Guaiacum* Ger. *Guaiacum* sive *Lignum sanctum* Park. *Guaiacum magna matrice* C. B. *Frutus Guaiacii putans* & *felia* J. B.

Hanc arborem plenè & accuratè descripsit Jo. Terrentius Lynceus, notis in *Res Medic. N. Hispan. Fr. Hernandez*; atque idcirco ejus descriptionem mutabimur.

Guayacan est arbor Juglandis vel Ilicis magnitudine, cujus cortex colore extrinsecus cinerico, Betule similis permixtis tamen multis maculis viridibus, intrinsecus vero subrubris, non admodum densis, sed immodicè duris, crassitudinis nempe semidigitalis; is ligno recenter casò adeo firmiter hæret ut vix ferro separari queat, progressu verò temporis faciliè sejungitur.

Lignum in extremis colore qui in Buxo internè nigrescente conficitur, & medullallum ejus est maximum, totumque adeo lignum splendida quadam donatum duritie.

Pinguetudo ejus refinaceum quid spirat, uriturque, odore non insuavi, & ab accenso gummi profuit, quod prædurum est ubi refricet.

Pondus ejus quale nulli præterea ligno; nulla ejus quantumvis minima pars in aqua fluitat, sed mergitur continuè & subsidet, unde lignum est fortissimum, quod duritie omne robur superat, & idcirco quam minime hiat, neq. facile videas quod rimas traxerit.

Sapor non ingratus, amarus statim, cum acrimonia mihi palatum ac fauces compungens, qui semel cognitus nunquam errare finit emptorem in cognoscendo.

Decodum ejus æstate ultra tertium diem non perdurat. *Folium* crassum, parvum, durum, viride, multis venis distinctum, quidam Arbuto comparant, alii Buxo; in ramo situm habet ex opposito alterius, ut in Siliqua vel Lentisco videre est; quæterna vel fena ad medium nervum adnexa.

Floris multæ, quasi umbellam vel corymbum confluentes, pediculis viridibus insistent pallidè lutei hexapetali, multis è medio staminibus prodeuntibus, in quorum medio rudimentum fructus Bursam pastoris effigie refert.

Fructus à quibusdam Castaneis, ab aliis Prunis similis refertur, duobus Lupinis sibi conjunctis, aliquando etiam tribus, ut Clusius refert; vel Aceris fructibus, sed sine alis constat, cordis figuram elegantem referentibus; levissima porro distractione minor ab altero, sicut & Aceris fructus, dividitur.

Longitudo est transversæ digiti, latitudo paulò minor; color totius corii castaneus aliquidantum corrugatus Pruni interius. In conjunctione cum altero fructu membrana est, densitate, odore, duritie permixtis ei quæ Juglandis semen bifariam dividit. Corium externum corrugatum mollius est, internum vero nucis interno putaminum duritie & colore respondet.

Nucleus intus conclusus colore & variis venarum ductibus Nucis myrticæ vel Buxi radici admodum similis. Hunc si diu in ore volvas pulpam quandam abradis quæ acrimoniam manifestam

D d d d d

linguæ

lingue imprimit, & nucleus in recenti fructu manet coloris castanei, in aliis verò omnino niger.

Nucleum si secundum longitudinem findas, duritiem Dactylorum offendes, totumq. osseum, flavum in recente, cinereum in obsoleto. Albe autem lineæ transversim paralleles totum pertransiunt, ut admodum eleganter Lyncurium fide Belemnitem radiis & splendore referat.

In medio ejus concavitas est longa à summo ad imum pertingens, sed sine ulla ferè latitudine, qualis in Euanymo etiam conspicitur, ubi feminis duo ovalia sed plana, viridia quasi foliola sejuncta in summo uniuntur, eoque extorilum versus componunt, ad modum planè Euanymi, nisi quod cor in Euanymo versus pediculum fit constitutum.

Crescit hæc arbor in Hispaniola, Jamayca, & in Continentis regione *Nagrandia* dicta tantà copiam ut numero superent Pinus Hispania.

2. *Guaiacum propemodum sine matrice* C. B. *Lignum Sanctum* Terrentio & aliis. *Guaiaci genus alterum, quod Lignum Sanctum, ali præstantius, & ex insula S. Joannis de portu dicitur effertur, quo maxime utuntur.* Monard.

Arbor est admodum similis Guaiaco, sed minor, magnitudine Populi, spicibus magis spinosis; cortex magis quam Guaiaci pustulosus, cætera similis, cinereus maculis, conspersus, intrinsecis verò obscure rubet, & in recenti ligno etiam facile separatur.

Lignum à Guaiaco differt medullitio, quod in hoc est parvum & in ramis nullum. Ipsius ligni color magis albacit, & ad luteum quandam colorem vergit; medullitium porro nigrum ad vinde inclinat evidenter, imò cyaneum est in viridi.

Tractanti nullus odor occurrat, amulatur tamen Guaiaci odorem, ut in decocto & oleo ejus destillato patet, qui tamen in integro non percipitur, adeo terreis partibus percipitur, ut ne ab inflammatione quidem nisi parum admodum defuat, cum tamen per destillationem plus dicitur quam à Guaiaco extrahatur.

Pondus Guaiaco idem est, aquè enim citò in aqua subsidit.

Sapor amarus, sed acrimonia longè major & evidentior, adeo ut amaritudo ab hac oppressa non statim percipitur, ideoque Piperis instar fauces pungit, mordicat, & pulvis ejus naribus inditus iterutamenta ciet, unde longè ab incolis ob vires Guaiaco præfertur tum in curanda Lue Venerea, tum in multis aliis morbis, quamvis immoderato uti nimium calefaciat. Decoctum ejus & amarus est & magis odorum quam Guaiaci, & intensius flavet.

Folia exigua, Rutaceis paulo majora, Lentifici modo bina ex adverso posita & ità ordinata sunt, ut nullum sit impar in extremo.

Fili Vincæ-pervincæ admodum similis est colore & figura, sed sine aliqua longitudine, ejusq. foliola quasi duplicata sibi superposita apparent.

Nascitur copiosè in insula S. Joannis de portu ricco. J. Terrentius arbores hæc specie differre concludit, licet genere proximo convenient.

Notat C. Bauhinus hoc genus in plura alia genera dividi, eò quod non unum colorem habeat; quoddam enim nigricat, quoddam etiam spadiceo colore flavescit, quoddam præterea omnes istos colores discretos habet: Quare Manardus & ex eo Matthiolus tria genera notantur, que licet colore, magnitudine & pondere inter se discrepent, unius tamen esse arboris, contra quam Fallopius creditur. Matthiolus statuit; & causam refert in ligni maturitate, quo enim maturus est nigerius, & quanto minus adoleverit tanto magis albicare aliter. Probatur maxime quod rufum, spadicem, flavum, lividumque colores simul mixtos habet.

In Lue Venerea curanda nullum est medicamentum decocto Guaiaci præstantius aut certius. Nam si ut decet procedat curatio, subque tempore decoctum illud propinetur, certissimum est huic morbo sanitatem perfectam adferri; nec recidivam pati qui simili lue laborabat, modo in idem cœnum se non provolvat denuo.

Convenit item hydropicis, asthmaticis, epilepticis, morbis vesicæ & renum, doloribus juncturarum, omnibus morbis ab humoribus frigidis & flatibus procedentibus & diuturnis, quibus inutilia fuerunt ordinaria medicamenta, præsertim si morbum Gallicum subsequantur. Monard.

Usum decocti in curanda L. V. Hispani ab Indis edocti sunt. Magnis doloribus morbi Gallici (quem ab Inda muliere contraxerat) Hispanus quidam torquebatur: ejus famulus Indus, in illa provincia medicum agens, aquam Guaiaci propinavit, quâ non solum magnis illis cruciatibus liberavit, sed pristinae sanitati eum restituit. Hujus exemplo plurimi alii Hispani simili morbo infecti curati sunt. Unde brevi per totam Hispaniam & universam orbem ejusmodi cura evulgata est.

Morbis istis Indici Occidentali familiarissimus & endemius in hunc modum in Europam propagatus fertur.

Anno 1493. eo bello quod Neapoli gestum est à Rege Hispaniæ adversus Regem Gallie cognomento magnæ capite *Christoph. Columbus*, ex prima illa professione, quam Novi Orbis inquirendi causâ susceperat, rediit, & detectis S. Dominici alisque insulis, inde Neapolim (ubi tum Rex Catholicus erat pax cum Gallo facta) viros & mulieres deduxit. Commemantibus ultro citroque exercitiis, Hispani primum cum Indicis mulieribus, & Indi cum Hispanicis consuetudinem habuerunt: deinde in Italos & Germanos serpsit hoc malum; postremò etiam ad Gallos & sic per universum orbem.

Initio varia sortitus est nomina, Hispani putantes eâ à Gallis contagium hausisse Gallicum morbum nuncuparunt; Galli extimantes se Neapoli eum confectos Neapolitanum vocarunt; Germani ab Hispanorum contubernio hanc scabiem ad se manasse videntes scabiem Hispanicam appellarunt. Alii rectissimo nomine Serpiginem Indicam eum vocarunt, inde enim prima hujus mali origo. Frustra etiam de causâ & origine hujus morbi à medicis tunc temporis disceptatum est.

Decoctum parandi modum & methodum eo utendi ad morbi hujus curationem non pigebit è Monardis historia huc transcribere.

Ligni

Ligni minutim concisi aut ejus scobis xij. corticis ejusdem Ligni contusi xij. in sex aquæ sextariis macerantur fidei novo, aliquantulum capaciore, 24 horarum spatio: fidei bene obturato lento & luculento igne coquantur ad quatuor aquæ sextariorum consumptionem. Cocta aqua refrigeratur, colatur, & fidei novo asservatur. Statim supra idem lignum quod decoctum fuerat injiciantur denuo octo alii aquæ sextarii, coquanturque ad duorum consumptionem: coletur hæc aqua, & seorsim asservetur. Sumitur autem hoc modo.

Infirmus purgato corpore ex medici consilio cubiculum deligit apicum, quo neque aer, neque frigus penetrare potest. Lectum ingressus diluculo aquæ prioris calidæ x. sumat, & egregie operatur ut sudare possit duorum horarum spatio: deinde sudore absterfo lineamina miter, & indusium calefactum induat: quatuor deinde post horis vix passis illi dabuntur & Amygdala, panisque bifocæus, neque affluenter, neque parçè, & de aqua secunda bibet quantum satis erit, etiam interdum. Octo horis postquam comederit ex priore aqua calente denuo uncias decem hauriat, sudabit item duabus horis & à sudore uti superius mundabitur. Unâ post sudorem horâ de isdem passis, Amygdalis & pane bifocæo cœnabit, & ex aqua secunda bibet. Servabitur hic ordo quindecim diebus prioribus nisi vires nimium collabantur, quia eo casu etiam præter supradicta pullus gallinaceus afflus concedetur. In minus robustis, qui extremam illam victus rationem ferre nequeunt novem dies sufficient, quibus elapsis pullus exiguus afflus similiter conceditur. Si verò ager adeo tenui est valetudine, ut prædictam istam victus rationem nullo modo ferre possit, ab initio pullus gallinaceus exiguis illi dabitur, cibi quantitatem sensim augendo. Elapsis 15 diebus, 16ta purgabitur x. pulpe Cassiæ fistule per cribrum transmissæ, aut alio simili medicamento, & eo die tenuiorem aquam sive secundæ decoctionis bibet: 17. die ad priorem ordinem redibit, tumèque mane & vespere aquam prioris decoctionis, subdabit eademque victus ratione utetur, nisi quod pulli loco dimidiam gallinam edere poterit, & sub finem dietæ aliquanto plus; eamque victus rationem ad vigesimum usque diem producet, quò tempore per cubiculum vestitus & bene amictus ambulare poterit. Quibus elapsis denuo purgabitur, & per alios 40 dies aquam bibet, selectissimam victus rationem observando in rebus non naturalibus, mulieribus abstinendo & vino, cujus loco simplicem ejusdem ligni aquam, aut si eam fastidiat aquam in qua Anisum & Foeniculum decocta sunt bibet, eritque cœna sobria & sine carnisbus. Hæc, inquit, methodus Læm cuseunque sit generis radicatus extirpat. Alii aliter sentiunt, neque hanc pestem abque opo Hydrargyri extirpari posse admittunt, si penitus radices egerit.

Cæterum de preparatione Decocti Guaiaci ejusque utendi ratione in curanda Lue Venerea consulantur Fernelus alique medici.

C. Bauhinus Guaiacum cujus ramulum cum floribus & fructibus pingit Clusius notis ad Monardem à duobus prædictis distinctum facit, & titulo Guaiaci foliis Lentifici præponit: quàm recte ipse videtur.

Palma sancta similis arbor J. B. *Guaiaco occiduo similis arbor* Park.

Hujus furculi quos habuit Lobelius rami erant arboris grandioris, recti, cortice arboris Judæ, folio Cetri, carnoso, nudo, Lauro latiore, brevior, nervoso, horum in fructibus harent folliculi pallidi, coriaces, circinate rotunditatis, admodum compressi, nummo Coronæ Gallicæ pares; quorum medio insunt lineæ Lentis effigie, & colore, compressiora, gustu amaricante.

Hanc C. Bauhinus Guaiaci sui secundi seu Guaiaci propemodum sine matrice synonymam facit. Q. an rectè.

Palum sanctum India Occidua Ad. Lob. Park. *Guaiacum Orientale* C. B.

Species est hæc à Guaiaco diversa, quamvis similis, nempe non vasta ut Fraxinus, sed minor & ei concolor cortice: folia cujusmodi Plantago, sed crassiora, minora, pinguiora, breviora: fructus Juglandis magnitudine, alvo subducente idoneus.

C A P. XVII.

Andrea vulgò Angelyn Pisonis Marcegrav. *Arbor nucifera Brasiliensis, fructu ovi figura & magnitudine.*

Pis.

DUæ species sub nomine *Angelyn* in memoribus conspiciuntur. Utraque externa facie inter se similes, sed interna qualitate multum differentes, quæ facillè utique dignoscuntur, quod alterius cortex, lignum, & fructus amarissimè sint, instar Aloës; altera major nullius modis sit saporis, ex cujus fructibus ferè pinguefcunt. Utraque ligno est duro, & ad aedem fabricandas apto, utraque cortice cinereo, foliis Lauri similibus, sed minoribus, oculis seu gemmis nigricantibus, & quibus plurimi flores fragrantis, copulati, purpureo & cœruleo colore insignes, prorumpunt. Fructum profert ovi figurâ & magnitudine [figurâ Juglandis, ovi gallinacæ magnitudine Marcev.] primò saturate viridem, sed mox nigrescentem, quo uno latere quasi saturam monstrat.

Fractio duro putamine nucleus apparet ex albo flavescens, amaricantis & ingrati saporis cum ad *Virenti* frictione quadam, cujus pulvis ventris lumbicos expungat, eâ tamen cautione, ut infra scrupuli pondus exhibeatur, ne medicamentum in venenum abeat.

Si Lauri exsiccatæ ramus ramo frequenter conficitur, superasperfo sulphuris pulvere ignis statim exstinguitur; quod mirum, cum Lauri lignum leve & spongiosum sit. Sed nihil Hedera præstantius quæ teratur, quæ terat Lauro. *Plin.* cum atramento utriusque sit, quæ teratur, quæ terat perinde est, ut nobis quidem videtur.

In Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi à D. Hermanno edito has Lauri species seu varietates invenio.

1. Laurus Indica *Aldini*. Laurus Regia *Hort. Regii Paris.* Hanc nonnulli Persæ arbori *Clus.* eandem esse volunt. Laurus cujus cortex Cassia lignæ assimilatur *Park.*

2. Laurus latifolia, *mauritica* *Diofcor. C. B.*

3. Laurus vulgaris *C. B.* & aliorum.

4. Laur. vulgar. folio undulato *Hort. Reg. Par.*

5. Laur. tenuifol. *mas Tab.*

In *Tho. Bartholini Act. Medic. Ann. 1673.* inter Plantas à M. Stolle Hafniam allatas à Pro. mont. Bonæ Spei invenio.

Laurum Africanam ferratis foliis: cujus folium Londino ad me misit *D. Tancr. Robinf.* Erat id pro magnitudine angustius & longius, Lauri vulgaris folio. Ramulum etiam ejusdem habeo ex pro munere *D. Pettiver.* An Eonymo affinis *Æthiopice* semper virens fructu globoso scabro, foliis Salicis rigidis ferratis *Herman. H. Leyd.* Lauro ferratæ odoratæ Stapelianæ similis inodora *Cap. Bon. Spei Brey.*

6. Bod. à Stapel habet Laurum ferratam odoratam.

Alia species Lauri invenitur in Horto instructissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis *D. H. Compton.* sub nomine Lauri Tulipiferæ baccis calyculatis, quam ingeniosissimus Vir *D. Banister* transmisit à Virginiâ, folia ei integra, non tam viridia & crassa quam Lauro-cerafo.

CAP. II.

Laurus Sylvestris seu Laurus-tini.

1. *Laurus Sylvestris Corni famina foliis subirsutis C. B. L. Tini Lustranica cœrulea bacca Park. Lauri Tini Sylvestris primum genus J. B. Tinius 1. Clus.*

Clus.

Magnitudine Cornum fœminam æquat, virgisque habet oblongas, quadrangulas, ramosas; Folia ordine distincta, perpetuò gemina simul inter se adversa, magna, lata, Cornus fœminæ foliis pæne similia, ad Laurina tamen accedentia, perpetua, nigricantia & splendentia, nullo odore & amaro saporâ prædita cum nonnulla adstrictione. Summis ramis *Florum* pentapetalorum umbellâ profert, candidiorum & odoratorum. Deinde fructum succedit Myrtibacis paulo longior, planior, angulosus, cœrulei coloris elegantissimus.

Nascitur præruptis & lapidosis locis inter alios fructus, & in sepibus circa oppida Lusitanie *Montemor bo novo & Tamar,* ubi cum suo flore & fructu collegit *Clusius* mense Novembri, tamen aliis Julio & Augusto floscit, fructus Octobri maturus sit.

Locut.

2. *Laurus Sylvestris foliis venosis C. B. Tinius II. Clus. Laurus Tinius alter vel 2. Clusii Park. Tinius altera J. B.*

Clus.

Eadem quæ superior altitudine affurgit, frequentioribus & firmioribus ramis, cortice ex rubro virescente, rectis: circa quos folia superiore aliquantulum angustiora & oblongiora; pluribus venis distincta sibi invicem opposita ut in priore. Flores extremis ramis etiam umbellatim nascuntur, colore nonnihil foras purpurascens, minus odorati quam superiores: fructus etiam minor est, plenior, nigrior.

Uno duntaxat loco in Lusitania quodam monasterio *Pera-longe* dicto locis incultis supra Ulyssiponem recens extructo observavit *Clusius* secundum piscinas & deinde Bæticæ maritimas. Hujus iconem habet *Gerardus* sub Titulo Lauri Tini Lusitanica. Lauri-Tini fructum esse fœccum, Monococcum & umbilicatum observavit *D. Sam. Dody;* ideoque ad bacciferas umbilicatas fructu sicco referenda.

Locut.

3. *Laurus Sylvestris folio minore C. B. L. Tinius Sylvestris alter sive tertius Park. Tinius III. Clus. J. B.*

Clus.

Arbustula magnitudine, minore est folio quam superiores, Laurino tamen latiore, levi, nigricante, perpetuo, ramos ordine quodam per intervalla ambiente, ut in superioribus generibus. Umbellæ florum nonnihil foras purpurascendum fummos ramos coronant; deinde fructus ex cœruleo nigricans, levis, minor quam in aliis. Bis plerumque floscit, Vere & sub hyemem.

In Italia circa Romam, Tybur & alibi frequens oritur. Observavimus etiam in Sylva Valena prope Monspelum. Ego cum J. B. sentio hanc speciem esse quam Lobelius in Adv. Laurum Tini cœrulea baccâ vocat, & in Valenz nemore Norbonæ plurimam; & plerique locis Ceti montis inter Cocciferas Ilices frequentem nasci scribit: quamvis C. Bauhinus & P. Magnol ad primum genus illam referant.

Baccæ degustatæ non secus ac Mezereonis aut Laureolæ os & fauces inflammant, eo ardore & vehementia, ut nonnisi diuturno tempore aut lacte in ore detento leniri & mitigari possit: intro assumptæ

Vires.

assumptæ purgant deorsum non levi totius corporis perturbatione, auctore Parkinsono. Unde minor Lobelius scribere sturnos isdem valde quam libenter velat, urmatimque ad illas convolare.

4. *Laurus Sylvestris Cretica* Alpin. Exot. Park.

Nascitur in montanis Creta insula, pumila; fruticosa, ferens virgas oblongas, graciles, nigro cortice obductas, densis veluti nodulis inæqualiter utrinque & in medio positis infectas, ligno albo, duro, fereque gustu insipido præditas, utrinque ramulos producentes, breves, virgis planè similes, ac gracilioribus, in quorum cacuminibus spectantur folia Lauri Sylvestris figurâ, colore, crassitie atque duritie similia, sed paulo minora, in acutiusque desinentia, pediculis brevibus inherentia, numero quinque aut sex, aut plura etiam simul in ramulorum cymis inordinatim posita, fere omnino inodora, linguam exsiccantia cum levi adstrictione. Singuli verò ramuli habent unum aut duos aut tres brevissimos caudiculos, subiles, duros, lignosos, tribus vel quinque pediculis minimis præditos, singulis fructum rotundum ferentibus, Piperis magnitudine, in tres partes Lathyridis modo dissectum, cortice tenui, rufo vestitum, cujus qualibet pars continet semen unicum albicans, oblongum, magnitudine & figurâ Tritico valde simile, substantia fragili, non expers odoris gravis, gustu amarulens atque linguam exsiccans. Ex foliorum, virgarum & quadrantenis etiam fructuum cum Lauro Tino similitudine, Laurum Tinum seu sylvestrem merito vocandum censuit *Prosp. Alpinus.* Usus in medicina nullus hæcenus compertus. Conjecturas Alpini de viribus omitto.

CAP. III.

Coffee Frutex ex cujus Fructu fit Potus.

Bon vel Ban arbor J. B. item Buna, Bunnæ & Bungos Arabum ejusdem. Bon arbor cum fructu suo Buna Park. Eonymo similis *Ægyptiaca* fructu baccis Lauri simili C. B. male *Ægyptiaca*, neque enim spontanea, neque culta in *Ægypto* invenitur, sed in Arabia felice tantum, Bunnæ Rauwolf. Buna ex qua in Alexandria fit potio Clus.

Arbor hæc (inquit *Alpinus*) cujus semina ex Arabia felice asportantur, Eonymo similis est, foliis castoriobus, durioribus, viridioribus, perpetuòque virentibus. Nec flores, nec fructus describit. Vidisse se ait in viridario Haybet Turcæ. Vellingius cum in *Ægypto* peregrinaretur in viridariis quæ ibi accedere licuit arborem hanc non amplius conspexit.

M. De Four Mercator Lugdunensis qui tractatum de potu Coffee edidit, omnium qui de eo scripti extant optimum, arborem sic breviter & imperfectè describit. Cerafoli nostrates minores proximè refert, tum ramis & foliis, tum magnitudine, squidem Arbustula modum non excedit. Rami ejus tenues admodum sunt, folia parva, solida seu compacta, spissa, viridia, quæ subito decidunt, unde fructus in arbore nudi & solibus expositi ad perfectam maturitatem restant. Qualem ferat florem à nemine traditum invenio.

Fructum sic describit J. Bauhinus, magnitudine æquat aut certè parum superat Ricini nostratis semen, olivari figurâ, una parte sulcatus, vel utraque, cortice exteriori crassiore, nigricante, interiore tenuiore, & quâ nucleum spectat rutulo, altera falcinerica. Utrouque cortice detracto nucleum comperimus durum, Dactyli officuli effigie, lacunâ secundum longitudinem sulcatum, pallens cinerei coloris, saporis amaricantis & ingrati. Ab umbilico ad oppositum mucronem ostendit gemina grana.

Rauwolfius fructum hunc in duobus locellis totidem grana flavescentia continere ait. Verum falsus est, non enim binis locellis distinctus est hic fructus, nec binâ grana aut semina continet, sed unum & simplex granum seu nucleum in binas valvas seu lobos, exteriori parte gibba, interiore quæ committuntur plana, & in medio per longitudinem sulcatus, sulci seu fossulæ labris marginibus introforum convolutis, ut singuli lobi seorsim concham Veneream perbellè referant.

Ex his nucleis totis, in pulverem redactis & aquâ decoctis tum Arabes, tum *Ægypti* quinq; & Turcæ omnes per vastum illud imperium potionem parant Coava seu Coffee dictam, colore nigrum, non tamen, ut vult Rauwolfius, atramenti instar nigrerium, quem pitissando forbillant ex testis & porcellanis quàm possunt calidissimum, sive inquit Vellingius, otii sui oblectamentum, sive bonæ valetudinis firmamentum querant. Venditur hic potus in publicis tabernis, quarum aliquot mille, eodem teste, in una urbe Cayro habentur.

Utuntur autem hoc decocto, Alpino autore, ad roborandum ventriculum frigidiorè, adjuvandumque concoctionem, & non minus ad auferendas à visceribus obstructions, inque tumoribus hepatis & lienis frigidis, & antiquis obstruccionibus. Uterum etiam exsiccet & ab obstruccione liberet; unde in familiarî usu est apud omnes *Ægyptias* Arabasque mulieres; ut semper dum flant menses, ipsorum vacationem, hujus decocti serventis multum purgatio forbillantes adjuvent: ad promovendos etiam in quibus suppressi sunt usus hujus decocti, paultat corpore, multis diebus utilis est.

Potus Coffee celebratur maximè vi antihypnotica, ut nemo ferè sit ex ejus potatoribus qui virtutem ejus in somno abigendo satis efficacem in seipso non sit expertus. Hujus phenomenon ætiologiam quam reddit *Clariss. Willifius*, quoniam non usque quaque mihi satisfacit, apud ipsum requirendum omitto. Quæ de ejus usu observavit & præcepit adscribam. Hic potus communissimo licet in usu, ac in quibundam casibus apprime utilis & valde medicus sit, in aliis tamen forsitan noxijs aut minus salutaris existit. Nam ex vulgari observatione Coffee potatores nimî macilentî saepe-

* Annotat. in Alpini lib. de Pl. *Ægypt.* c.

15. Vires.

* Pharmacent. ration. Part. 1. sect. 7. c. 3.

numero,

mas quarumcunque rerum icones, plantarumque imagines ob insignem ligni lavorem, ut vel vix non raro repræsentent ex eo parant.

Verum radicem topi ob varias maculas & intortos linearum discursus ad lautiora opera præcipue expetuntur.

Buxus aurata Park.

Naturæ lusus est, non alia in re à Buxo arborea vulgari differens quam marginibus foliorum per æstatem flavis & velut deauratis.

Buxus longioribus foliis in acumen luteum desinentibus. Herman.

1. *Chamebuxus minor* Park. *Buxus foliis rotundioribus* C. B.

Ad duos aut tres pedes tantummodo attollitur, sed in latitudinem diffunditur: ramuli huic numero tenuis admodum; folia valde parva Myrti Tarentinæ, rotundiora & dilutius virentia quam Buxi arborea, crebros continuè furculos è radice emittit qui subinde radices agunt, unde facile propagatur.

Magni superiore seculo usitæ erat in hortis ad areolas & pulvillos limitandos. Quoniam tamen quantum æterno virore & tonsili in elegantes Schematismos facilitate visui adblanditur, tantum odore quem exhalat tetro olfactum offendit, delicatis præsentis seculi naribus fastidita & facessere iussa, à viridariis nostris exulavit.

C A P. V.

De Tilia.

Tilia, si Papie credimus, quasi *Telia*, quod lignum ejus ad telorum usum sit utile ob levitatem ejus. At Martinus à *rius penna*, nempe ob foliola albicantia pennas referebat unde umbellatim flosculi efflorescunt.

Cæterum Arbor hæc ligulis foliaceis oblongis communi flosculorum pediculo adnatiscentibus, floribus pentapetalis, fructu rotundo parvo monocoeco, cortice lento & ad funes texendos habili, à reliquis hujus generis non difficulter distinguitur.

A. 1. *Tilia vulgaris platyphyllos* J. B. *femina* Ger. *femina major* Park. *fem. folio majore* C. B. *The common Lime, Lime of Linden-Tree.*

J. B.

Grata latè patentium, inque attegias fornicorum brachiorum umbrâ placet Tilia, caudice mirum in modum grandescente; cujus corticis nigricanti & in vetulis crasso ac rimoso, in minoribus nec crasso multum nec scabro, sed lævi ac subcinereo, subest tenuis, lentus ac dulcis liber totius arboris nomen indeptus, si non potius illa hujus: Materia alba, mollis, facile calo cedit. Extremi ramuli fragiles sunt. *Folia* lata, ex rotundo in acumen desinentia, in ambitu serrata, inferna parte minus hirsuta quam suprema, quæ fere glabra. Ex horum alis oriuntur ligulæ longæ, albicantes, foliaceæ, quarum costa media pediculus emicat, qui in tres, quatuor, quinqueve petiolas abit, quorum singuli florem sustinent suavolentem, quinque foliis æ luteo albicantibus constantem, *apicibus* compluribus luteis, stylo albicante: totum florem obvallant calycis dehiscens quinque segmenta, albidia, pinguis. Fructus Pilo majori æqualis, rotundus, diquantum in oblongum vergens, angulosus, hirsutus, non durus, intus claudens semen vel nucleum subfusum, dulce.

Folia feminalia in hac arbore (observante J. Bauhino) in quinque communiter divisura veluti digitos diffecta, extremis & media cæteras longitudine superantibus, quod rarum & fingulare.

Thalium excrementum seu vitium uvis Quercinis simile observavit in Tiliarium antiquarum radicibus.

Botanici multi Philyram Theophr. cum Philyrea Dioscoridis, quæ longè alia planta est, confundentes graviter lapsi sunt, de quibus consule si placet Joan. Bauhini historiam.

Tilia, Plinio autore, montes & valles diligit: item aquosis gaudet montibus. Pingue latumque solum desiderat, in stercoreato optime proficit: in aridis ac saxosis ægrè adolefcit. In toto Germaniæ tractu, in urbium & mœnium areis in deliciis habent, ob opacitatem, quam vel per se, vel in attegias disposita, deambulantibus recubantibusque tempore æstivo præbet. *J. B.* In Hollandiæ urbibus præcipuis Plateas ad canalium eas medias dividuntium ripas Tiliarium ordinibus utrinque constitutis observavimus. In Angliæ etiam ad ambulacra expetuntur: Sunt enim ad aspectum pulchra, caudicibus rectis, cortice lævi & aequali [antequam vetustæ] folio amplo, ramis & frondibus seu comâ totâ in comæ fastigiata; non olfactu minus gratæ suavissimum florum afflatu, eodemque saluberrimo.

Turnerum & Gerardum errasse existimo cum in Essexia Angliæ hoc genus copiosè provenire aiunt, nam quamvis ipsæ Essexiæ incolæ sum, neque inibi neque alibi in Angliâ Tiliam feminaem vulgarem platyphyllon sponte nascentem vidi. Quæ frequens in sepibus & sylvis apud nos invenitur Tilia est minore folio *J. B.* & aliorum.

Tempus.

Floret Maio & Junio; fructum maturat Augusto, qui mox Septembri adaptus satiscit ac sua sponte decidit.

Hoc anno [1687] non ante finem Junii aut Julii initium florem explicuit, quinque petalis albis aut pallidis, latoribus paulò quam calycis segmenta (quæ pariter quinque erant, & in flore expanso petala

petala alternatim interjacebant) constructum, cum plurimis intus staminibus, luteis apicibus dotatis, & stylo longiore fructus rudimento insidente.

A. 2. *Tilia folio minore* J. B. *femina folio minore* C. B. *femina minor* Park. *The small-leaved lime, Lime of Linden tree.* *Arbor Pseudopiperifera* Cat. Alc. *au Tilia folis Ulmi* C. B.

J. B.

Non minus patula est arbor quam prædicta: *Folia* tamen multò sunt minora, ad Betulæ accedentia, colore fere Populi Libycæ, nigriora quam præcedentis, non perinde hirsuta, sed firmiora, rigidioraque, & glabra: *Flores* tamen similes nisi minores essent, coloris ejusdem, pallidi, odorati, formâ accedentes ad Berberim, umbellam fere efficientes, sex, septem, octo, novem, aut etiam plures ex luteo foliolo seu amento prodeuntes, sapore acido cum lentore: quibus succedunt fructus parvi, hirsuti, angulosi ut in alia. Materies similiter alba, lenis, sed cortice magis scabro obducta.

Hanc facile crediderimus prædictâ firmiorem & duriorum: Ita enim arbor torosior.

Hæc est illa species quam in Essexiæ Angliæ sylvis & sepibus frequentem diximus, nec minus in Lincolnia ubi à rusticis (ut nos monuit D. Martinus Lister) Bast dicitur, quoniam ex ejus corticibus funes texunt; cui usui & olim adhibebantur. Invenitur & alibi in Angliâ multis in locis.

Scribis floret & fructum perficit quam superius genus.

Bacæ seu fructus duplici tegumento, exteriori cutaneo & molliore, interiore ligneo & duriore, & nucleo intus contento consistit.

3. *Tilia maximo folio* J. B. *montana maximo folio, an mas Theophrasti* C. B.

C. B.

Tilia mas, nova arbor, crasso caudice, ramosa, materia ut Tiliarium robusta [cæterum alioqui materies mollis, etiam pilicis & neotericis Herbatibus J. B.] cortice lanuginoso subrufo: *foliis* magnis quæ vix rotundantur, ut in femina fit, sed in acutum angulum desinunt. Mori sativæ foliis quoad formam simillima, eo excepto quòd profundè sint serrata, ex virore nigricantia, prona verò parte splendens, Tiliæ feminae vulgaris foliis triplo & quadruplo majora: in qua hæcenus nec florem, nec fructum videre licuit: quam tamen ab annis 17 nunc observavi in monte Mureto, vix horo spatio ab urbe Basilia distante. J. Bauhino folium hirsutum apparet in dorso, quod nervorum eminentia decorat.

Cortex & folia Tiliæ siccant, repellunt, urinam ac menses cient. *Corticis* mucilago in ambustis ac *Vires*: vulneribus magni est folaminis. [Cortex commanfus & illitus Dod.]

Folia trita & aquâ conspersa pedum tumores dissecant, ad aphidas etiam & spasmodum flatulentum in gravidis singulare remedium habentur. Eorundem succus expressus, cum vino mixtus, & calidus artubus infictus spasmo eidem bene facit.

Flores partium tenuium & cephalici sunt, eorundem odor perquam suavis est. Aqua destillata in frequenti usu est ad Epilepsiam, Apoplexiam, Vertiginem. Commendatur etiam ad cordis tremorem, uteridolores, calculum renum sanguinem consensu aliqua concretum. Aliqui tritæ Tiliæ carbones adolentes. Dosis ʒi. aut ʒiſs. Quidam adversus ventris tormina exhibent. Mulierculæ etiam eâ utuntur ad faciei fucum.

Bacæ in pulvere redactæ in dysenteria aliisque alvi profluvii summopere laudantur; cum aceto tritæ & in nares inditæ ad hemorrhagiam. Bacæ aliquot deglutitæ validè sanguinis è naribus profluvium compescere dicuntur.

In cortice Tiliæ interiore, Philyra dicta, recenti adhuc olim scriptitatum.

Sutores tabulis ex hujus ligno factis ad secanda coria utuntur, quoniam ab molitiei cedit ferro nec ejus aciem retundit, contra ac veteribus visum. Quin & sculprores simulachrorum ex hujus materia omnia pene simulachra exculpunt. Levis enim est, tenax, facile secatur, diu durat, nec tere dini obnoxia est.

Carbones hujus omnium optimi sunt pro pulvere pyrio conficiendo, item pro delineationibus pictoribus expetiti.

E cortice funes (ut diximus) & corbes, lagenæ, & cunæ, ut Theophrastus, vel potius cistæ aliæ, valè texuntur.

Basilæ & alibi pauperiores adventante hyeme Tiliæ folia recondere solent pro vaccarum & caprarum pabulo, uti refert J. Bauhinus.

C A P. VI.

De Vitice sive Agno.

Hic frutex *Agno* i.e. Castus Græcis dicitur, quoddâ is à quibus estur, aut bibitur, aut subternitur Castitatem conservet, Galeno sexto simpli. autore: quare matronæ Atheniensium in Theophrasti Cereris sacro *Agno* i.e. castitatem custodientes foliis ejus cubitis sibi sternere solebant, Dioscoride & Plinio referentibus. Officina ineptè Agnum Castum appellat, non advenientes *castum* nihil aliud esse quam expositionem Agni. *Agno* dicitur, quia vimem, ob invictam virgum flexibilitatem. Vitex Latinis à vinciendo aut viendo ob eandem rationem. Semen quibusdam à Folio similitudine Piper Eunuchorum appellatur.

Folio digitato, Cannabis æmulo, seminibus rotundis, calyce exceptis, nudis, viminibus lentis ab aliis arboribus distinguitur.

4. *Amomum racemosum* ligno Alpin. De Med. Egypt. l. 4. c. 10. *Ægypti Hamama.*

Est, inquit, ramulus brevis, gracilis, multis obliquitatibus, atque parvis, densis, contortis ramis præditus, verèque racemo uvarum figurâ similis. Est tamen lignosus, durus, frangibilis, colore corticis quidem nigro, subrubente: ligni verò vel albo, vel flavo præditus, valde jucundum & aromaticum odorem spirans, sed nullus saporis. Vide (inquit D. Jonstons in *Dendrolog.*) annon potius hoc pro Amomo Diofcoridis seu Armeniaco, seu Pontico sumere malis, sine verborum violentiâ. Non alium fuisse credo Garciam ramum quem collatum descriptioni Diofcoridis venustissime quadrâsse referat.

CAP. IX.

Rhus myrtifolia Monspeliaca C.B. *myrtifolia* Ger. *Plinii myrtifolia* Park. *Plinii putata* J.B.

R. Anulus quadrangulis bicubitalibus donata est, [caudice pollicem crasso, fragili, cavo Sambuci modo, cortice cinereo maculoso, membrana rufescente subiecta, tecto *Lugd.*] per quos ordine & serie quadam folia oriuntur bina ut in Nummularia & Jujubis; Jujubarum quoque foliis similia, sed acutiora & majora multo. Flores parvi, virides five chlori, racematim quasi congesti, cum apicibus multis, partim nigricantibus. Fructus Pliniorum magnitudine, pentagoni, cujus lemmula (sic notat Lobelius) intra angulorum tunicam inclusa sunt cochleata.

Circa Monspellium copiose provenit, præsertim ad ripas Ladi amnis. Cùm frutex sit, *Rhus* Plinii *Myrtifolia* esse nequit quæ herba. Verùm quia qualitatibus suis Rheum emulatur, & hoc nomen sibi usurpavit, per me licet etiamnum illud retineat.

Ufus ejus nullus hæcenus innotuit præterquam ad coria firmanda, quo nomine notissimam & usitatissimam cunctæ Narbonæ dicit Lobelius. J.B. Verùm *D. Magnol* ad colorem nigrum, vulgo *Roudon*, tinctoris eâ uti scribit. *Botan. Monsp.*

CAP. X.

* P. I. F. 1. 1. 1. 4. c. 54. Park. Ger. *Manjapumeram* * H.M. *An Arbor tristis Myrto similis* C.B? *Arbor tristis* Garcia & Acosta? J.B.

A. Rbor est grandis, trium quatuorve hominum altitudine, densis & opacis frondibus, latissimis, nascens in arenosis: *Radix* subtus superque terram ramos spargit. *Stipes* ambitu amplius unius brachii æquat, cortice cinereo. *Garcias Arbori tristis magnitudinem Oleæ, sola Pruni tribuit; Acosta magnitudinem & formam Pruni; Fabric. Mordente apud Clusium altitudinem trium hominum, in quo pulchre cum Antoribus nostris convenit: folia Myrti. Surculi quadrangulares, ac nodulati, spadiceo cortice obducti. Acosta a rami tenues sunt, & certa per spatia nodulis distincti. Folia in nodulis pediculis brevibus crassifolis per intervalla bina simul oriuntur opposita, ad pediculum lata curvitate, antèrè in angustam cuspidem contracta, texturâ crassâ, superficie aspera, supernè obscure virore nitentia, subus dilutiore, sapore atringente & subamaro. Acosta folia mollia & longiora sunt parte averfa, quemadmodum fere *Salviae* folia, & viridia nominibique aspera parte supina, non ad serrata in circuitu ut *Pruni* folia, neque tam multis venis prædita: quæ descriptio cum descriptione & iconè H.M. convenit. Flores in surculis rigidis bino ordine ex alis foliorum egressis, oblique extensis, & in tres ramulos curtos brevèque divisis proveniunt, quini simul in singulis furculorum ramulis. Acosta paulo aliter, & singulorum foliorum sede nasci ait pediculum, quinque capitula summa sui parte sustinentem, quæ quatuor foliis subrotunda constant, & quorum medio quinque flures exiliunt, candidi, elegantes, Mali Auræa floribus magnitudine pares, tenuiores tamen, elegantiores & odoratiores; pediculis magis ad rubrum quàm ad flavum colorem tendente, quo Indi edulia tingunt, quemadmodum nos Croco. Flores odore suavi sunt optimum mel emulante, albicante & aqueo colore, sex, septem, octavo, petalis compositi, ad ungues stricioribus, versis apices dilatatis, summitate excavata in medio velut bicornibus, texturâ tenui & rigida, in Sole valde coruscantibus, venulis vix conspicuis, nisi ubi colore albicante attento membranaceæ sunt pelluciditatis.*

Sunt autem pediculi florum, quibus & calyce oblongo profundo, viridi, orâ supernâ rotundo, emittunt, vaginula breves, feminales, croceæ, in quibus duo stamina flava, apicibus crassis, fuscis, flavo-albicantibus dotata. Pediculi ficcati croceum colorem acquirunt, illic Indigenæ cum ligno Santali mixtis atque tritis corpus inungunt. Fructus sunt rotundo-plani ac compressi, colore viridi, in medio unâ futurâ exuberante ad verticem utrinque perducta: in quibus duo rotunda compressa semina, quæ utrinque sub cortice exuberant, intersempimento medio à se mutuo distincta.

Acosta Fructus magnitudinem Lupini est, virentes, cordis effigie, per medium secundum longitudinem sectionis, continens in utraque parte quoddam receptaculum, in quo semen occluditur, magnitudinis seminis Ceratii, cordis effigiem retinens, album, tenerum, membranam subviridi tectum, nominib. amarum.

Ego cum *D. Syen* sentio Arborem hanc eandem esse cum Arbore tristi *Acosta* & aliorum, ob notatas multas communes, ut descriptiones conferent patet.

Obstat tamen defluxus florum Arboris tristis die, quamprimum Solaribus radiis illustrantur, cuius nulla hic fit mentio. Verùm cùm, *Fabricio* & *Paludano* testibus, illud eos duntaxat concernat flores ad quos Solares radii pertingere possunt, minoris faciendi videtur hæc difficultas.

Flos

Flos sapore est subamaricante, quem cor refocillare incolæ censent. Nam & Gentiles ibi medicum semen ejus inter cardiaca referunt. Volunt etiam nonnulli aquam stillatitiam florum oculis utilem esse, admotò lineo pannio hæc intincto: in quem usum, & etiam propter odoris fragrantiam studiosè colliguntur ab incolis.

CAP. XI.

Edera trifolia Canadensis Cornuti. *trif. Virginienfis* Park. *Epimedium fruticosum Canadense* Londinensibus.

Corn.

F. *Olia* habet Phæoli modo tripartita, palmaribus ferè pediculis nixa, qui succo turgent lacteodem rimpuntur, verùm paullo post ita nigrescente ut aramentum videatur. Cujus rei gratiâ à perlicque habetur præcipuus tingendo capillitio, confectisque ad id tincturis insertus, nuper ad miraculum usque id præstitit. Ex tenui & pallido flore luteo-pallidos corymbos profert sparsiore racemo, in quo pulpa nulla est, aut saltem adeo sicca vix ut comparet; sed in ejus acinis præter semen rotundum, durissimum, cineracei coloris, membrânâ tectum aridâ & corrugatâ nihil contineri visum est. Lignum obinet ederaaceum (longè tamen mollius ac medulliosius) quod summa varietate lascivit, nunc enim viget ac fine adminiculo stat, nunc ortis ab radice stolonibus per summam tellurem errat, ac si proximo pariete consenserat tenaces in rimas ejus deducit fibras, ramuloseque mittit qui helicis modo radiantur.

Floret Julio mense, semina maturescunt Septembri. Folia quotannis amittit.

Duplicem speciem distinguunt, alteram virgultis procumbentibus, alteram virgultis erectis.

Jo. Bod. à Stapel notis in Theophr. hist. lib. 4. c. 5. p. 364. inter alias plantas exoticas & hanc describit titulo *Apocyni trifoliati Indici vulgo Epimedi.*

Querit D. Hermannus in *Cat. Hort. Leyd.* An erectior hujus fruticis species sit *Hedera trifolia* Canadensis affinis Indici, Arbor venenata quorundam *Hort. Reg. Paris*; quæ culta est in Horto opulentissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton, Rei Botanice Artiumque Mæcenatis Illustrissimi.

Hæc arbor à quibusdam nominatur Arbor Virginiana tinctoria.

CAP. XII.

Edera quinquefolia Canadensis Cornuti. *Vitis seu potius Hedera quinquefolia Virginienfis* Park. parad.

Corn.

N. On enodi fruticis trunco, sed lignum habet farmentosum, geniculis articulatim, Vitis more medulliflorum. Cute verius quàm cortice obductis, levi, fimilique novellæ vitis palmati, cùm teritur inter se, tardè friatur. Amplitudo fruticis tanta, quantus paries aut arbor quibus velut adminiculis sustinetur. Pediculi longiores ex æternis geniculis inequali situ quodvis, rubri: quibus folia quinque singula per singulos petiolos inseruntur. Adnascuntur hinc inde ex altera foliorum parte *clavculi*, qui in plures fibras crispas sparguntur, quarum extremitates limosiores teguntur. His velut manibus proxima quæq; comprehendit, & parietum asperitibus illaqueat sese, quos tam jucundo spectaculo obvestit, ut ad topiarium opus nihil commodius natura produxisset videatur. Nec enim ruinosa est ædificiis ut *Edera* nostras, quam ob causam eam à domibus procul arcent qui earum diuturnitati consulunt.

Sapor huius acidus ac parum acerbus. Nec florem, nec baccas vidit Cornutus. Folia ut præcedentis hyemem non sustinent.

Flores, observante D. Hermann, ut habemus ex Annotatis *D. Palmer*, corymbosi, muscosi; baccæ rotundæ *Hedera* in modum. Fructum observavi eruditissimus Vir & insignis Botanicus *D. Leonardus Plukenet*, & capsulas esse affirmat, multa minuta semina continentes.

CAP. XIII.

Spiræa Theophrasti Clus. Ger. Sp. *Theophrasti forte Clusio* J.B. Park. *Spilæa Willow* of Theophrasti. Frutex *Spicatus foliis salignis serratis* C.B.

Clus.

D. Uorum cubitorum altitudine affurgit, tenuibus ramis seu virgis, puniceo cortice obductis, per quos sine ullo ordine sparsa sunt frequentia, longiuscula & angusta folia, salignis proxima, per ambitum serrata, supernè dilutiore viriditate prædita, infernè veluti ærugine aspersa, exficantibus cum quadam amaritudine conjuncti gustus. Extremi ramuli digitalis ferè longitudinis satis crassam spicam ferunt exiguum strobilum, usæ in maiorem congestorum, pentapetalorum, è quorum umbilico multa staminula prodeunt, coloris cum suo flore ex albo rufescentis five carnei, nullo peculiari odore prædiorum, nisi qualis ferè in flore Oleæ est. Illis evanescentibus succedunt pusilla, pentagona capitula, quæ ad plenam maturitatem pervenientia tenuissimum & quodammodo pulverem semen flavescens effundunt.

A Briga Silesiæ ad Clusium missus est. Mense Julio floret, sub Augusti finem semen maturescit.

E e e e e e e 2

SECT.

SECTIO TERTIA,

Arbores & Frutices Fructu sicco diversorum generum complectens. Ut v.g.

1. **F**ructu membranulis extantibus velut alato donatas; cujusmodi sunt Acer & Fraxinus.
 2. *Lanigeras*, seu Floribus & Fructibus spicatis ut *Tamariscus*, seu in pillulis echinatis conglobatis, ut *Platanus*.
 3. *Coniferas*, ut *Myrtus Brabantica*.
 4. *Multifloras*, ut *Syaltia H. M.* & *Anonymos foliis Ribesii*.
 5. Fructu *Petaioides* donatas, ut *Palmyrus*.
 6. *Fr. Bivalves* diococo præditas, *Carum Carini*.
 7. *Fr. Tricocco*, ut *Codi-Awanan*, *Tira-Calli* quæ sunt *Lathyridis* seu *Tithymali fruticescentis* In: dici species, *Chamelæa tricocco*, *Canthi H. M.*
 8. *Fr. Pentacocci*, *Pocatisetti H. M.*
 9. *Thlaspeos amulæ filicula*, ut *Rola Hierichontica dicta*, quæ vera & genuina *Thlaspeos* species est.
 10. *Seminibus multis parvis in vasculis fideis*, ut *Cebipira Brasiliensium*, *Amvetti H. M.*
 11. *Vasculo subrotundo semina parva continente in imo flore occultato*, ut *Erica*.

CAP. I.

De Acere.

Acer hac arbor Vossio dicta videtur, quia acris, hoc est, duri admodum ligni sit, potius quam, ut Perotto videbatur, quia acris in ea artificum ingenia exerceantur juxta illud Plinii lib. 16. c. 15. *Acer ejusdem (ac Tilia) amplitudinis, operum elegantia ac subtilitate Citro secundum.*
 Aceris notæ sunt folia laciniata aut angulosa, semina bina juncta, vasculis duris membranis extantibus alatis inclusa.

- A. 1. *Acer minus* Ger. emac. minus sive vulgare Park. *Campesire* & minus C. B. *Vulgare minus* folio J. B. *The Common Maple*.

J. B.

Caudice ramisque est plurimum sulcatis rugosisque: materie alba, satis fragili, & fissili modula facta. Ramuli minores adverso plerumque situ conjugatim oriuntur. Ramorum tenuiorum cortex tenuis, fulcus, qui unguibus facile abraditur, subest alter etiam tenuis flavescens [Ramorum cortex nobis observantibus cinereus est cum aliqua ruboris tinctura] *Folia* Hederæ foliis quodammodo similia, quintuplici divisura primaria incisa, in principio tenera, molliorque, quo tempore lacte quiddam fundunt; temporis progressu rigidiuscula, pediculis longis virentibus aut rubentibus hærentia (bina sibi contraria) *Flosculi* simul multi ex pediculis lanuginosis, interdum ramosis, muscosi, in novem, decem aut undecim segmenta hirsuta, coloris herbacei, divisi, stamina: virentia aut rubentia, apicibus luteis una cum stylo bicorni obvallata. *Semen* conceptaculo gemino alis libellularum aquaticarum expansis figuræ similis, hirsuto occultatur, in extremis membrano, quo cotius est alarum turgidulo & nonnihil elevato, intus duro & pane osseo, cavo, in qua cavitate semen medullorum & virens vel pallescens latet, saporis subadstringentis, non ingrati tamen. Atstringentior est sapor corticis & foliorum, nec sine amarore.

Notatū dignum est quod quamvis *Acer majus* & minus arbores sint congeneres, plantula tamen seminis longe alter complicatur in unius quam in alterius semine, ut examinanti & explicanti patebit.

Tragus Aceris folium Santicula: non male simile esse scribit; corticem incanum; arborem modò humilem, modò magnitudine insigni: *varè tamen apud nos in insignem vel altitudinem attollit, vel crassitiem extendit.*

Arbor est passim obvia & nemini non nota. Gaudet præruptis & sylvis (inquit J. Bauhinus) & apud nos in sepius ubique occurrit, omni fere solo.

Florèt Aprilis & Maio; Septembri fructum maturat.
 In vivario ferarum D. Fr. Willughby in agri Warwicensis vico *Middleton*, non procul Tamwortha oppido viscum ferens observavimus.

Veteribus feri solebat ad maritandas Vites non secus quam *Ulmus*.
 Aceris radix, Plinio prodente, confusa & vino recens doloribus utilissime imponitur.

Serenus:

*Si latus immeritum morbo tentatur aceto,
 Accensum ringis, lardem frigidum unda,
 Hinc bibis, aut Acera radice munda, & una
 Cum vino capis, hoc præsen medicamen habetur.*

Acer

Acer operum elegantia & subtilitate Citro, non Cedro ut vulgò corruptè scribitur, secundum: cum maximè annosum fuerit undatim crispatur: plerumque apud nos lautioribus dicatur suppellectilibus, orbibus, mensisque, &c. *J. B.* Excrecentiæ tuberosæ præcipue commendantur ad scirina, purgillares, reliquæ curiosa, ob intortum, crispum, & variè undulatum macularum discursum.

2. *Acer trifolium* C. B. *Monspesulanum* J. B.

J. B.

Arbor est mediocriter procera, ramis satis explicatis, cortice quodammodo purpurascens; folio *Aceri* vulgari simili, in tres tantum cuspides five angulos diviso, crasso, venoso, ex longo pediculo pendente, parvis intervallis utrinque sito: fructu gemino, membranulis duabus coherentibus, alis muscarum similibus.

In Delphinatu non procul Gratianopoli eundo ad maximum Carthusianorum cenobium observavimus. Repertur etiam in sylva *Valena* non longè à *Monspelio*; & in rupibus ad lavam *Casfri novi*, juxta *Ladium amnem*.

- A. 3. *Acer majus*, multis faldè *Platanus* J. B. *majus* Ger. *majus latifolium*, *Sycomor* falso dictum Park. *montanum candidum* C. B. *The greater Maple*, commonly, yet false, the *Spremoze Tree*.

J. B.

Arbor est speciosa & procera, rubenti cortice intectis ramis affatim brachiata, materie alba nec multum renitente; foliorum verò ampla latitudo, quæ vigineæ, aut *Aceris* vulgatissimi formæ, licet acutioribus laciniis quinque prædita, supra atrovirentia, infra pane incana, utrinque glabra, sapore adstringente cum amaritudine. Ob foliorum amplitudinem & formam *Platani* emulam cum Septentrionalibus populis per æstivos calores præcipuum init gratiam. Flores muscosi, ex herbido albidis, calyculo continentur lanuginoso. At alar fructus ex vulgari cogniti sunt faciles, per omnia majores, ex longo pediculo pendentes plures, sed singuli bini foliacei bipennem expansam & inveriam, aut *Libellæ* alas imitati, nucleos in medio quæ alæ coeunt itidem gemino utriculo duro satis continent, magnitudinis seminum *Arantiorum* albicantes, gustui non gratos.

Humectis & altissimis montibus gaudet. Nos in Saleva monte non procul *Geneva* observavimus. In Anglia non provenit sponte, quod sciam, adeo tamen frequens habetur in arceis & cœmentis, hortorum ambularis & circa nobilium aedes, ut merito pro indigena accipiat. Nuper tamen minore in honore effe cepit quam olim, ob folia decidua quæ cum initio hyemis primis statim pruinis decutiantur, in terra jacentia humore in putrilagine illico fulvuntur, horroreque & ambularia inquinant & corrumpunt. Floret mense Maio: fructum maturat Septembri.

Materies candidior ab arcularis & mensariis ad varios usus expetitur. Quadra & orbis ex ea usque ludatissimi fiunt.

Veris initis cum germina novella turgescunt, antequam explicentur in folia, arbor hæc in truncis, ramis, aut radicibus vulnerata dulcem & potentulum succum copiosè effundit, non secus ac *Betula*. Quin & Autumno quoque post elapsa statim folia, & per totam etiam hyemem: quod primum observavit & nobis indicavit Clariss. Vir, & charissimus amicus noster, D. *Martini Lister*. Notandum tamen hoc ei non accidere quacunque celi constitutione aut aeris temperie, sed gelida tantum & leviter pruina.

Succus hic Saccharum non obscurè respicit, unde *Canadenses* Americani ex eo *Arundinum* liquoris in modum decocto Sacchari quoddam genus conficiunt, ab *arundine* discreto haud facile, cuius portunculam munere ingeniosissimi & eruditissimi Viri D. *Francisci Aston* R. S. olim Secretarii, habemus.

Est *Aceris* occidentalis species folio minore subius incano, suprà atrovirente, quæ *Acer* flore floscentis *Virginiana* audit; hæc inodora est.

4. *Aceris majoris varietas* J. B. An *Acer montanum* Park? *Acer montanum flavum* sive crispum C. B? An *A. mont. tenuissimum* & acutis foliis ejusdem?

J. B.

Prædicto foliorum amplitudine minimè cedit, nec tam altis sinuum divisuris, nullis item serratis, sed extremorum acutis exquisitissima, ut cum quavis etiam acicula ceteris, pari nervorum divisuris, sed minus frequenti inferna parte: non incana sunt ut prædicti folia, sed dilute viridia, splendensque; superna saturatius viridia, non tamen adeo ut priora. Tota cæterum folii facies mollior, delicatiorque, longioribus etiam harent pediculis. An in flore & fructu aliqua sit diversitas nondum observavimus.

Habemus folia in montibus propè *Genevam* collecta, quæ descriptioni *Bauhiniæ* examissum quadrant.

Acer montanum femina C. B. colore est magis flavo quam mas, ligno duriore & venosiore magisque crispo, citiusque floret. Germani, inquit, ob flexuosos venarum discursus ad opera lautiora untur, lignum nobile vocantes; ex hujus radicibus cochlearia pulchra conficiuntur.

In orto *Edinburg. Suberland.* invenio *Acer Maj.* folijs elegantè variegatis.

5. *Acer majus* folio rotundiore minus laciniato, an *Opalus Italorum*?

Hujus folia habemus in Italia & Sicilia collecta quæ magnitudine ad *Aceris* majoris vulgaris folia accedunt, longis pariter pediculis nixa, verum rotundiora, minus profundè laciniata, laciniis etiam seu segmentis obtusioribus.

Non pediculi tantum sed & venæ seu nervi foliorum insigniores rubent.

E e e e e e e e e

Arborem

& caudice colligitur; illam autem protinus solutam & liquefactam: hanc verò aridiorem duriorēque redditum: Soli quoque expositam *Bombycinam*, non quidem ita repente, sed sensim liquefactam; Calabrinam verò duriorē redditam & albidiorē.

Notandum insuper colligi Mannam omnem quidem ex Fraxino & Orno; sed non ex omnibus individuis, unde in Calabria venduntur tales arbores quae Mannam dant, ut scribit Alomar-rus.

Vires.

Manna, referente Casalpino, usus est in tota Italia ad alvum leniendam dissolutē jure aut sero, pondere duarum unciarum aut trium, mistissimum enim est medicamentum, solum tenues humores educens, biliosos & serolos. Tuto exhibetur senibus, pueris, feminis etiam praegnantibus & delicatis. Non ipse solus (inquit Alomar-rus) sed omnes ante me & juxta me in hac regione Medicis habet Mannā bono ac felici successu citra ullam noxam usi sunt, praeteritum ad alvum molliendam. Lenit etiam thoracem & asperam arteriam.

Cautela in ejus usu (inquit C. Hofmannus) duae sunt. 1. Nē detur cruda fed cocta. Habet enim non minus quā Cassia flatuosum quid. 2. Ut detur cum acribus, Thymo, Hyslop. &c. ut actio sit celerior.

Eligenda recens (anno non vetustior) gravis minoribus & rotundioribus, qualis est Manna folii, candida, lucida, gustu dulcis, & cum his omnibus solida.

Jam si quaratur, cur Fraxinus in Calabria Mannam fundat, in aliis regionibus non item, quarā & ego cur Lentulus in Chio insula Mastichen manet, in Italia aliisque regionibus minimē. Respondere autem id evenire vel ratione temperie coeli, vel conditionis soli, vel utriusque, vel forte etiam peculiaris naturae & constitutionis ipsarum arborum.

C. Hofmannus Mannam Orientalem & Europaeam ejusdem generis esse opinatur, sed neutrum mellem quid, verum succum seu liquorem arboreum: cui suffragatur Garcias, in Hist. Arom. de Manna Orientali scribens, compertum sibi, esse eam gummi vel resinae arboris Perice di-de. Manna Orientali scribens, compertum sibi, esse eam gummi vel resinae arboris Perice di-de. Manna Orientali scribens, compertum sibi, esse eam gummi vel resinae arboris Perice di-de. *Quest.* Deinde, cum certum sit Europaeam esse arboreum quid, Orientalis autem sit illi per-
etia. *Quest.* Deinde, cum certum sit Europaeam esse arboreum quid, Orientalis autem sit illi per-

Locuti.

quefactionis & indurationis respectu? Experimentum appellamus. Observevit D. Tameradus Robinson in Regno Neapolitano itinerans multas cicadas fugere & depa-scere Fraxinum humiliorem, unde suspicatur Mannam facilius extillare per aperta vulnera seu lo-scera ab hisce animalibus perforata, sicut in Indiā Orientali *Lacca* ex arboribus ab insectis exu-
gitur, & preparatur.

Ante chartarum usum veteres scripserunt res suas in interiori cortice Fraxini, Tiliæ, Fagi, ali-
rūmque arborum, in arundinibus, papyro Niloticā, palmarūque foliis; postea metallicis (praeter-
tūm plumbeis) laminis, in linteis, & ceris, in membranis seu pellibus animalium.

4. *Fraxinus florifera* Botryoides Moris. *Fraxinus Americana* florida.

Moris.

Hæc à vulgari Fraxino parum differt primo intuitu quoad foliorum dispositionem & corticem; sed florum profert racemos, dodrantales, albos, pendentes, siliquis feminales nondum valium. Hujus plantam siccam ad nos transmissit D. Hanjuss Sloan ex Horto Monspeliensi.

In Hortis reperitur Fraxinus Halepensis; an ab Orno distinguendus?

Locuti.

CAP. III.

De Myrica sive Tamarico.

Meltem forte ad se pūget, quod stillo & fluo denotat, nomen sumpsit, quod juxta fluvios na-scat. Rectius ad se pūget, quod lugere significat, quod ut fabula tradunt, Cinyra fi-lia in hanc conversa sit. Hæc. Erat autem Cinyras rex Cypri: vel quod improborum esset corona: quodque lignum ejus infelix habitum esset. Vide Jo. Bod. à Stapel. comment. in Theophr. Hist. lib. 4. cap. 7. p. 408. qui plura habet.

Ejus notæ sunt folia Cupressi seu Ericæ vulgaris, flores spicati, multa semina lanugine involu-ta, simul conferta racematim in summis ramis.

1. *Tamarix major* sive arborea Narbonneis J. B. altera folio tenuiore sive Gallica C. B. *Tamarix* folio tenuiore Park. Narbonneis Ger. Myrica 1. Clus. *Tamarisc.*

Magna ex parte tantummodo fructuat, interdum in vastam arborem adolefcit [in Cotonei ma-gnitudinem caudicēque ab] scabro caudicis cortice, ramorum verò punicante. *Folia* habet Cu-pressi aut Ericæ humilis vulgaris, coloris ex viridi ad cinereum tendentis: *Flores* extremis ramis in oblongis pediculis confertos & racematim compactos, exiguos, foris purpurascētes, cum expansi sunt candidos, pentapetalos, qui deinde in exiguum lignum tomento involutum efformantur, exiguis veluti valvulis inclusum; quibus maturitate deficiente effluit, ut in Salice, Populo & sim. Ter-plerumque in anno floret, Vere, Æstate, Autumno; recentibus floribus semen jam evanescens sem-per subsequētibz.

Locuti.

Ad mare prope Monspelium abunde oritur. Curæ Edmundi Grindalli Archiepiscopi Cantuariensis Tamaricem Angli debent, quam indura-tam lienis passionem eximie juvare expertus, primus in Angliam transtulit. *Cabden. Eljabeth.* Nunquam eam neque in Hispania, neque in Gallia perpetuā comā virentem vidit Clusius, sed no-vo vere singulis annis nova foliorum germen protrudentem.

2. *Tama-*

2. *Tamariscus folio latiore* Park. Germanica Ger. *Tamarix Germanica* sive minor fruticosus J. B. fruticosus folio crassiore sive Germanica C. B.

J. B.

Aquas amat (inquit J. Bauhinus) Tamariscus nostras, radice crassa, & quæ crus æquet crassitu-dine, cortice crassifculo, insigniter amaro recta, quæ multam stolonum veluti lægetem emittit, virgultorum fragiliū, purpurascēte cortice obductorum, & in frequentes ramos difformū; per quos folia longa coherent serie, Ericæ vulgaris, majora quā Tamaricis Monspeliensis, duplici versu ascendenti, colore ferè glaucos, sapore adstringente, longitudinis palmaris aut semipalmaris. *Flores* spicati in extremis ramulis digesti, foliolis constant externis virecentibus, albis purpurascētibz, apicibus in medio luteolis. Sequuntur calyculi sive pericarpia mucronata, quibus deficientebus pappus evolat delicatissimus, candidissimus, appenso semine minutissimo, coloris rari.

Clusius Myricam Pannonicam magnum fruticem esse ait, nunquam arborecentem, brumam tamen ferentem: *Flores* ex albo purpurascētes quique foliis constare Gallicæ Myricæ majoribus.

Sæcis profuscentes amnes ac quandoque exoribantes fluvios, non rarò etiam circa paludes nasci-tur, folio frequenter saxoso: humidiores squidem & lapidosos amat tractus, ut rectè Dodonæus. Nos locis consimilibz circa Augusta Vindelico-rum, Lindaviam & Geneviam observavimus.

Floret Maio & Junio, ac deinceps tota fere æstate flores & semen proferre non desinit.

Locuti.

Tempus.

3. *Tamariscus Ægyptia* Gallicera J. B. *Tamarix Ægyptia* arbor C. B. *Tamariscus Ægyptia gal-las ferens* Park.

Tamaricis domesticum genus, autore Alpino, in Ægypto spectatur, proceritate figuræ admo-dum à sylvestri Europæa diversum, quod ad magna Olivæ magnitudinem crescat; audiocque etiam, inquit, supra Ægyptum, in loco *Sabit* ab iis populis vocato crescere ad magnæ Quercus magnitudi-nem, cujus ex lignis carbonēs faciunt; quibus tota Ægyptus & Arabia utitur, ex eoque ligno mul-ta vala conficiunt, ad multorum ægrotorum usum. *Folia* fert sylvestris Tamarici foliis proxima, tamen longiora & graciliora, apparente multa capillamenta viridia, qualia in aliquibus Equis-
tibus videntur, ramo appensa, semper virentia. *Fructus* fert paucos, raros, virides, nucum magnitu-dine, duos, lignosos, sine nucleo, & videntur ejusdem substantiæ esse cum gallis: omnes verò figurā inter se differunt, quamquam in omnibus superficies aspera & inæqualis observetur, quando alii longi, alii breves, alii rotundi, alii lati, alii crassi, alique graciles existant. *Corpora hæc non veros fructus arboris esse existimo, sed excrementis præternaturales & geminas gallas; quomodo ea vocat Bellonius, qui arbores hæc adeo multas subinde à ramis Gallas ferre scribit, ut onere earum gravata ferè satiscant.*

Hæc etiam species in Ægypto, autore Bellonio, locis humidis sæcis flumina oritur, non rarò etiam aridis & sabulosis.

Locuti.

Hujus Gallæ, ut & cortex, non paucam sortitæ sunt affectionem, adeo ut gallæ omphacitidi sint (inquit Galenus) nisi quia acerbitas evidens est in galla, at Myricæ fructu temperatura inquit inæqualis: immixta enim est naturæ ejus multa partium tenuitas, atque vis abstergendi, quod sine gallæ non accidit. Attamen ubi galla ad manum non est eā uti licet ad omnia ad quæ il-lū utitur, ad eadem & cortice.

Vires.

Decoctum foliorum in vino potum lienem absūmit. *Dioc.* succus expressus cum vino bibitus *Plin.* Adeoque mirabilem hujus arboris antipathiam contra solum hoc viscerum faciunt, ut affir-mant si ex alveo facti bibant sues sine liene inveniri. Hinc ex ejus ligno, ut olim ita & nunc dierum detormentant pocula, in quibus potus lienosis præbatur. Clusius Doliola è Myricæ af-fulsis Francofurti ad Mœnum venalia memorat, quibus contentus liquor lienosis prodest. E-jusmodi etiam doliola ex Episcopatu Salisburgensi artificiosè constructa Viennam usque vena-lia deferri scribit J. Bauhinus. Consimilium valorum usus est etiam apud Ægyptios ad indu-ratum lienem, autore Alpino. Eodem tradente Tamarici ligni usus est tum in Ægypto, tum magis supra Ægyptum, ubi harum arborum copiosus est proventus, ad ignem major, quando ferè nulla alia ligna ad comburendum habeant. Mulieres decocto ex cortice parato per os sump-to utuntur ad hendas menstruas purgationes, ex quo parant etiam infusiones, & clysteribus in uterum injiciunt decoctum: idem quoque fructus facere aiunt. Iis squidem utuntur in spu-to sanguinis, in hientis, & in menstruis plus iusto fluentibus, atque hamorrhoidum immo-dico fluxu: Dentes etiam commotos atque collabantes ipsorum decocto firmant, atque in iis concitatum dolorem demulcent. Utuntur etiam ad oculorum lippietudines incipientes in collyris, atque ad oris ulcera. Cuius quoque corticem & fructum ulcera curat. *Atque hæc vires & ef-fectus sunt quos Veteres etiam Tamarici tribuunt.*

De ligno multi decoctum, non secus quā nostris ex Guaiaco ad curandam Luem Veneream facere solent, quod exhibent leprosis, scabiosis, atque aliis multis pustulis & ulceribus affectis, fe-licioni cum successu: idemque faciunt in melancholicis, ictericis nigris & hydropicis ex refrige-rato obstructo atque indurato liene cœcatis.

Luem impura Venere contractam verè scripsit Alpinus non secus Tamarici quā Guaiaci de-cocto profigari. Non enim adeo gravia sunt que in Ægypto infecti patiuntur. Excludit mali impetum purior corporum constituto, tum illa sudorem per continuum aeris æstus & balneo-rum frequentissimum usum consuetu profuso. Vidi sæpius pessimè affectos, & in ossa ipsa fee-dæ lente morbo, cum extrema omnia frustra albi tentata fuissent, in hac regione citra mag-nam præsidiorum vim noxiam luem evasisse. *Vesling.*

CAP. X.

Codi-Avanacu H.M. P. 2. F. 34 p. 63. *An Lathyrus frutescens fructu in foliorum alis cebimatus.*

Suffrutex est, nascens in arenosis, alciudine dudum triumve pedum, ramis in latum diffusis. Radix tenuis, fibrilisque tenuissimas a latere ac subius emittens, ac fibrifera. Folia, quæ hinc inde in furculis brevissimis petiolis proveniunt, valde parva sunt, angusto-oblonga, plana, ad tactum lenia, mollia, in margine minutissimis condensis, ac viridi-dilutis seu crenatis incisula, habentibus costulam in averla parte eminentem, quæ & in recta conspicua est. Flores in brevibus petiolis de foliorum alis oriuntur, suntque gemmule ex viridi-flavo dilutæ, petiolis circumpositæ. Fructus iis succedunt singulares, fructibus *Avanacu* similes, utpote tribus lateribus oblongo-rotundis circumscripti, in medio laterum ac utrinque a striis uno simplici ordine aculeorum seu minutissimorum speculorum muniti, verum parvi sunt. Semina quoque in fructibus tria continentur, intra singula latera tanquam in propriis capsulis singula forma cylindrica, & magis cinerea, minutæ, de spadiceo participantes, coloris fardi. Flores & fructus toto anno fert, sed tempore pluvioso uberiori multitudine.

Totius plantæ succus cum vino epotus fluxui sistendo proficuum est: idem cum oleo coctus utilis habetur ad vires debiles reparandas. Oleum quod ex tota planta paratur capitis abluitioni commodum est ad ejus vertiginem tollendam.

* P. 2. p. 60.

Pandi-Avanacu * H.M. seu *Ricinus vulgaris major*.

A Vulgari Ricino in eo tantum differt quod altius assurgat, quodque stipitibus & ramis fit valde rubris seu miniatis & nitentibus: Foliis, floribus & fructibus paulo majoribus. Semina eadem, sed majora & paulo planiora, & inter spadiceo-fuscum & nitentem colorem cineris undulis rarioribus conspersa. Rarior est quam *Avanacu* sive *Ricinus vulgaris*.

CAP. XI.

Tiru-Calli * H.M. *Tithymalus Indicus frutescens*.

* P. 2. F. 44 p. 85.

Radix tenuior fibras de latere emittit: Stipite assurgit simplici, tereti, crassitie ferme unitis brachiis, minus lignoso, cortice viridi, subfissilo, ramulos emittente tenues virides, & nodulis, qui longiusculæ ab invicem diffusi sunt, singulis sex septemve, alios transversim, alios fursum, alios deorsum, qui in summitate quoque ramulos minores ex eodem nodulo in transversum diffundunt, ac hi in alios teneriores furculos dividuntur. Stipes ut & rami teneriores viridi-fusci, vultures viridi-clari. Folia hinc inde rarissime confita in cauliculis præcipue tenuioribus, vel singula, vel in summitate plerumque tria quatuorve simul, minutula, oblongo-angusta, longitudine unius ferme pollicis, plana, crassula, in interiore parte in medio fusco striata, colore viridi, subius dilutiora. Totus frutex, stipes, rami, cortex, folia lacte acri, linguam adurentia scitent. Flores in vertice furculorum proveniunt in ramulis crassis, curvis, viridi-fuscis, qui plures simul è vertice emittunt, parvi, quatuor vel quinque petalis rotundioribus, magis arcuæ tanquam in unum nodum unitis, superius planis, intus lacteis ac viridibus compositi. Fructus succedunt oblongo-rotundi, similes fructibus *Ana-Pana* forma & colore, includentes tria semina, similia seminibus Narturtii nostri.

Radix in decocto data servit pro torminibus ventris. Lac ejus cum butyro decoctum purgativum est viribus quoque cum *Scadida-calli*, id est, Euphorbio iisdem.

Vires.

Locus.

Nascitur in arenosis. Tithymali propriè dicta species est.

CAP. XII.

Chamelæa tricoce J.B. C.B. Park. *Arabum tricoce* Ger. *Widow-wail*.

Frutex est cubitalis ac bicubitalis, minor quam *Thymelæa Monspeliaca*, magis sarmentosis, rugosus, lignosus, intortus, in ramulis plures divisis: foliis retusioribus, latioribus, & viridioribus, tenuissimam Phyllyream referentibus: inter quæ flores parvi, luteoli, tripetali; quibus succedunt semina trioccea, in primis viridia, maturatæ vero ruborum induentia, pellicula amari ac ferendi gustus obducta, in fructu suo perennia ut sunt Tithymali five Heliotropii verrucosi, dura, dentibus fractu contumacia, medullam albam continentia, ubi exsiccata fuerint fusca.

Locus.

Inter Monspeliæ & Frontignanham in collibus saxosis plurimum observavimus. Squalidi, fervidi, saxosi & maritimi soli amalia est. Non in Gallia Narbonensi tantum, sed & in Hispania à Clusio inventa: ac multo vegetior & viridior in Monspeliæ agro quam in Hispania.

Vires.

Qualitatis magna ex parte cum *Laureola* convenit, eodemque modo corrigitur. Cum dubium sit an Veterum *Chamelæa* sit necne, vires *Chamelææ* à Diosc. & Plin. attribuit ei non adscribemus. Magnus tamen (inquit J. Bauhinus) succi totius plantæ usus etiam hodie, præsertim Monspeliæ, ubi Pharmacopœi pressum siccaturumque habent, monente primùm Rondeletio; cuius imitatione & nos sæpius densati succi recentis 3j. aut ij. dedimus per se & sæpius aliis Catharticis hydragogis mixtas, perbono

perbono sanè eventum, sed non admodum multum excernit, nec aliquo effrangi motu, ut solent *Laureola*, *Mezereon* Germanicum, *Gratiola* & alia. Quin perparum aut nihil interdum mover, nisi remixtis quibuldam lenientibus aut similibus Catharticis. Pueris etiam datus nec tormina, nec vomitiones facit, sed aquas educit & serum: Admotum pubi & abdomini Hydropico, non ullum præstantius ad urinas proliciendas, quo modo libentius utebatur Rondeletius. J.B.

CAP. XIII.

Causchi * H.M. *Arbor racemosa Malabarica fructu triquetro* D. Syen.

* P. 1. F. 42. p. 76.

Arbor est procera, nascens in arenosis. Radix crassa, ramos fibrosos quaquaversum ejiciens, cortice exterius cinereo-fusco, intus rubescente, ligno albo. Caulis ambitu unius hominis amplexum implet, cortice cinereo, intus viridi cum ramis majoribus tectus; furculi novelli virides, & nodulis distincti, medulla ramorum & furculorum fusca. Folia è nodis exeunt, petiolis longis, spithamam & amplius longa, duos ferme palmos lata, oblongo-rotunda, ad petiolum latissima, anteriora versis in cuspidem oblongam contracta, tenuia & mollia superne obscurius, subius dilutius viridia, utrinque parum splendentia, sapore adstringente & amaro. E petiolo quinque costæ seu nervi exeunt in supina parte folii nonnihil eminentes, quarum discursus distributiones pro folium & concursus vide. E foliorum sinubus exeunt furculi floriferi, in quibus flores racematis brevibus & tenuibus pediculis insidentes nascuntur, petalis cuspidatis tribus, rariis quatuor constantibus, numerosis intus flammibus, viridi-dilutis, stylo viridi circumpositis, ac apicibus viridi-dilutis, seu etiam flavescens, ac rufescentibus dotatis, haud dissimiles floribus *Cit-Avanacu*, odoris nullis. Sub tempore explanationis gemmarum in flores omnibus foliis spoliatur, quæ rursus tempore fructuum resumit.

Fructus, qui è longiusculis, viridibus petiolis dependent, sunt plano-rotundi, trium laterum, quæ striis distincta sunt, atque in vertice ubi striæ concurrunt gemmulæ eminentia, carne densa, etiam per maturitatem colore viridi.

Intus in medio continentur tria semina, per tenue intersepimentum à se mutuo distincta, quæ forma trilatera sunt, uno latere exteriori rotundo, ac duobus quibus intersepimenta contingunt planis.

CAP. XIV.

Frutex Malabar. flore pentapetalo stellato, fructu pentagono & pentacoce. Pocotijetti H.M. part. 5. tab. 52.

H. M.

Arbuscula humilis est, decem circiter pedes alta, caudice haud ita crasso, albicante, cortice obducto rubicundo, ramulique viridibus, fungosa intus medullâ refertis, pluribus donato. Radix fibrata, albicans, rufa cortice tecta, amara: Folia sine ordine circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, glabra, densa, fragilia, splendentia, inodora, amara: nervis aliquot exiguis & panè invisibilibus è media costa in latera excurrentibus. Flores petiolis oblongis circa plumosas virgulas proveniunt, inodori, quinque luteis, acuminatis, & stellæ in modum expansis foliis constantes; quibus totidem alternatim posita calyculi foliola viridia subiaciunt, novem apicibus luteis umbilicum incavum viridanem cum stylo candido quinquangulo occupantibus. Singulis flocculis singuli succedunt fructus, seu singule silique quinquangule, rubentes, totidem distinctis localis semina parva solida continent, cuticulâ rufa inexta, medullâ alba, figurâ ex rotundo oblonga, sapore nauseabundo.

Provenit locis montanis & petrosis circa *Kandante*. Quotannis bis florere fructumque fert, Martio viz. & Septembri mensibus, at diu superius non est.

Folia contusa, in pulverem redacta, & ulceribus inspersa luxuriantem ac fungosam carnem tollunt. Eadem assumpta sudores movendo Febri intermittenti paroxysmum minuunt.

Ex cortice & radice pulverisatis ac cum oleo mixtis unguentum conficitur ad scabiem similesque cutaneos affectus.

Locus & Tempus. Vires.

CAP. XV.

Rosa Hierichontes vulgo dicta C.B. Park. *Rosa Hiericho* J.B. Thlasi *Rosa de Hiericho dictum* Moris. *Rose of Hiericho.* An *Myagrum Arabicum*? Zanon.

J. B.

Lignosis & confertis statim à radice natis fruticæ foliis, palmaribus aut paulo majoribus, crassis, cinerei coloris, in numerosam ramulorum fobolem cancellatim divaricatis, superiore parte omnibus in globum vel coeuntibus per quos folia rara, unciam seiscunciamve longa, semunciam lata, lacinata, cinerea, hirsuta. Flosculi intrinsecus secundum ramos ubique racemati quodammodo nascuntur candidi: quorum unumquemque sequitur vasculum duobus localis membranalâ diffusis totidem semina orbicularia, compressa, rufa, acra continens, binis supra locos extrinsecus velut auriculis prominentibus, ex adverso positis; ex intergerino calycis pariete surgente stylo longiusculo. Radix satis crassa, lignosa, simplex.

Morionis singulis geniculis singula folia adherere ait oblonga, angusta, oleæ foliorum amula, è quorum sinubus singulis exeunt flosculi, teretipetali ex herbarico colore albidis. Unde appa-

FFFFF 2

ret

ret eam veram & genuinam Thlaspeos speciem esse, & inter Thlaspi species reponendam fuisse.

Abfurdè admodum & præter rationem Rosa dicitur hæc planta, cum nihil cum Rosa commune habeat. Bellonius monachum quandam inpositorem hujus nominis autorem fuisse referit, cum tamen circa Hiericho nusquam reperitur, sed in Arabia deserta ad litora maris in fabulo. Sylvestre tamen ejus speciem in Syria testis & rudibus invenit Rauwolfius. Hanc à pluribus annis in horto meo colo, cum facili & crescat & floreat (inquit C. Bauhinus.)

Plantam hanc Amomum Veterum non esse, prout multi opinati sunt, constat, quòd nec folia alba Vitis proferat, nec ullo seu recens seu vetus spirat odore.

Radice aqua calide immersa planta quamvis sicca & contracta expanditur, quocunque tempore, non natalis duntaxat Christi, ut impositores vulgo persuadere solent, nec parienti hora tantum partus tempore immissa se expandit, ut illi fabulantur.

Rosa Hierichontea Sylvestris C. B. Park.

Parvitate sua & loco natali à precedente differt.

Aphyllon Indicum J. B. Rosa Hierichontica exsiccata à similis C. B.

In insula S. Vincentii plantam Hollandi copiosè invenerunt, & vocarunt *Blatterlos*, quia nulla folia exactè habebat. Teneriores ramulos Scorbuti curationi abhuerunt non sine effectu. Ind. Or. Part. I. Fig. 21.

C A P. XVI.

Arbor Brasiliensis floribus speciosis spicatis, pericarpio sicco. Cebipira Brasiliensis Marceg. Cebipira-guacu, & Cebipira-miri Pilon.

Marceg.

Arbor est grandis & ramosa, quæ lignum habet durum, aspectu ferè simile Fagino, ex quo rotæ machinarum & currum fabricantur, cortice griseo cum fusco mixto. In ramis habet ramulos alternatim sibi oppositos intervallo semipedis ferè, in quibus alternatim vel etiam rectè sibi opponuntur folia parva, duos digitos circiter longa, & 3 digiti lata ubi latissima, figura * similia foliis Buxi, superne saturatè viridia & splendens, inferne quasi canescentia. *Flora* fert copiosissimos, in quolibet ramulo quindecim, viginti, aut plures, suo quoslibet pediculo brevè infidentes, magnitudine florum Pomorum, aut paulo majores, quinque petalis constantes, quæ prodeunt è nigro calyce, illique insident. Duo folia floris majora sunt, & propè hæc octo aut novem parvula *stamina* alba, apicibus nigricantibus. Floris foliis decidentibus nascitur è medio *Siliqua*, ex viridi subflavescens, in qua semen continetur. Foliola floris omnia sunt corrugata ut panis Gossypinus Lusitanus: Color illorum dilutè cæruleus cum albo; superius floris folium propè calicem maculam habet rufescentem, & est inodorus.

Floret mensibus Octobri & Novembri.

È cortice, qui amarus est & astringens, Balnea & decocta fiunt præstantissima adversus morbos à frigore natos, pedum & ventris tumores, dolorisque membrorum *Curimenter* Lusitanis dictos: ipsam denique Luem Veneræam non inveteratam fornicæus & intrinsicèus adhibita restitunt, sudorèque provocant.

Cum verò adstringendi facultate simul & acrimoniâ quadam agant, scabiei, tineæque, & aliis ejusdem generis cutaneis affectibus medentur.

C A P. XVII.

Amvetti seu Vetti-tali H. M. part. 5. tab. 54. Arbor Indica floribus spicatis, seminibus parvis in caliculis siccis.

K Ari-vetti & Pe-vetti Tab. 54 & 55. part. 4. descript. species est, atque arbor humilior, 13 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cortice cinereo, intus rufescente, ramulisque viridibus pluribus donato. Radix fibrata, rufescens, odoris & saporis sylvestris ac amari. Folia oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, atro-viridia superne & splendens, inferne subviridia; sapore amaro. *Flosculi* inodori, viridi-flavescens, ad foliorum alas circa sæculos spicatum proveniunt: constant ii unico foliolo, sed in quatuor profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur; *stamina* albicantibus flavescens apicibus ornatis medium occupantibus. *Flosculi* emarcescentibus *semina* perquam exigua, rufa, inodora, infipida, valculis siccis per maturitatem inclusa succedunt.

CAP.

C A P. XVIII.

De Erica.

Ericam Martinius ab *istha* frango deducit, quia calculos frangendi vi pollet.

Ericæ notæ sunt statura humilis, folium perpetuum, flos nudus, & plerumque urceolaris: Vasculum seminale in imo flore cum calyce clausum; in sterilibus, squalidis & palustri seu spongioso solo vigere, quod paucissimis plantis conceditur.

A. 1. Erica vulgaris Park. vulgaris sive pumila Ger. emac. folio Myrica L. seu vulgaris glabra C. B. humilis, semper virens flore purpureo & albo J. B. Common Heath, or Ling.

J. B.

Frutex humilis est, rarè supra cubiti altitudinem assurgens: [vidimus tamen in montosis Septentrionalibus Angliæ putrido & spongioso solo quæ etiam duos cubitos superaret] radicibus longissimis, factu contumacibus, spadicis: *ungulis* numerosis, lignosis, duris, ramosis, colore indem spadiceo præditis, vel in nigro rufescentibus. Folia frequentia, semper virentia, quatuor versiculis squamatis incumbunt foliolorum minimorum constant, ut superne deorsum insipienti cruces continue videantur: ad Cupressum & Tamaricem accedunt, quæ (ut ait Clusius) temporis successu in ramulos efformantur. *Flosculi* velut spicam exprimentes secundum ramulos à medio ad summum usque propendunt, bullari quodammodo, tetrapetali, elegantissimo purpure dilutioris colore, interdum albi, perbrevis petioli appendi, quorum medium occupant apices rufi.

Septentrionalibus regionibus, (ut rectè Clusius) maximè familiæ est, locis incultis: præsertim autem in montosis frigidis, solo putrido cœnoso & spongioso, quod aquas combibit & humore perpetuo turget, ubi nullæ fere aliæ plantæ proveniunt, omnia latè occupat. Rarius in calidioribus invenitur.

A. Erica vulgaris hirsuta Ger. Myrica folio hirsuta C. B. Myrica folio tomentosis & incanis foliis Clusii J. B. vulgaris hirsutior Park. Common rough-leaved Heath.

Nostrâ sententiâ à precedente non differt specie: cum, teste Clusio, præter hirsutem ei per omnia similis sit; nec minus frequens occurrit quam vulgaris glabra, non locis tantum incultis supra Windesorem (ubi eam observavit Clusius) sed ubique in Angliâ.

Tum succus Ericæ tum aqua florum destillata roborem oculorum tollit & dolorem mitigat: quin & colica laborantis utiliter exhiberi expertus est Tragus.

Fomenta & balnea sudatoria è floribus confecta podagricis & paralyticis membris conducere creduntur. Aqua, in qua vulgaris Ericæ folia decocta sunt, sumpta tepidè tam manè quam vespere per triginta dies 5v. pondere, tribus horis ante cibum valet ad vesicæ calculos comminandos & expellendos, experimento Matthioli. Verum id felicitus succedere idem notat, si post id tempus malè affecti in balneo decoctionis Ericæ ingredi, atque ibidem morantes super Ericam decoctam sedere jubeantur, idque pluries repetatur. Addit Matthiolus, se novissè aliquos, qui servata victis ratione, hujus tantum potu vesicæ calculos in minimas partes comminutos ejecerunt. Quis hoc credat?

Os ex Ericæ floribus confecto ad tollendos herpes fedos & inveteratos totam faciem occupantes Rondeletium magno successu usum scribit Clusius.

Nec mel quod de Ericæ floribus legunt Apes in Angliâ adeò improbum est; ut scribunt Dioscorides & Plinius, sed paulò duntaxat coloratus.

Orium gregibus Erica hyberno tempore pabulum præbet, & ignibus fovendis inopiâ lignorum inservit.

In Scotia materiari è terra pulla inculcato stramine ex aqua subacta leviter, & æternis Ericæ stratis, extrorsum utrinque spectantibus comis, concurrentibus in medio lignosis radicibus, parietes cum calarum rusticarum, tum hortorum artificiosè extruunt: qui vinculo straminis & Ericæ nec pluvias metuentes, nec attentum jumentorum affricibus concussu in multos annos durant. Jac. Cargill apud J. B.

Scoti montani pro lecto sæpe subternunt Ericam, radicibus deorsum, frondibus sursum versis: adeoque satis hac ratione lectos concinnant, ut mollitie cum plumis certent, salubritate longè superent. Erica enim naturali siccandi vi prædita supervacuos humores exhaurit, nervisque eorum molestiâ liberatis fuit vigorem restituit, ut qui vespere languidi & fessi decubuerint, manè vegeti & alacres resurgant.

Quidam ex radicibus Ericæ calices affabrè componunt. D. Sibbald. in Prod. Scot.

A. 2. Erica tenuifolia Ger. virgata sive sexta Clusii Park. humilis, cortice cinereo, Arbuti florè C. B. ramulis ternis, floribus saturatioribus purpureis J. B. Fine-leaved Heath.

Altitudine est pedali aut cubitali, plures ex eadem radice caules emittens, tenues, fragiles, cortice cinereo tectos; germina tamen novella rufescent. Folia ternis ordine per intervalla ramulos cingunt, minus crebra quam in quadrifolia palustri mox descrebenda, perexigua, angusta; acuta, saturè viridia, glabra. E foliorum sinibus exeunt ramuli ternis pariter ordine: versis caulium & furculorum summities Flores, longè interdum serie, crebri, tres tamen plerumque simul, brevibus & tenuibus pediculis rubentibus appendi, monopetali, concavi, urceolos imitati, saturatus purpurei, è calyce quinque segmentis angustis composito. Flos quinque intus *stamina* occultat apicibus nigricantibus

F f f f f f 3

gricantibus insignia. Stylus staminibus longior est floris osculo apparet. In imo flore vasculum est feminale parvum, globosum, *semine* parva continens.
In incultis & sterilibus frequens occurrat.

Locus.

- A. 3. *Erica Brabantica folio Coridis hirsuto quatermo* J.B. *pumila Belgarum Lobelii, scoparia nostras* Park. ex rubro nigricans *scoparia C.B. major flore purpureo* Ger. emac. *quoad deser. Rotm Dutch Heath, or Desfont Heath. Er. Coris folio 13. Clus.*

Humilior plerumque est quam precedens, [Erica sexta *Clus.*] & in terram resupina, pedibus tamen interdum *caulibus*, ramosis. Serculi minores rubescunt, minus tamen quam precedentes, suntque incanae lanugine hirsuti. *Folia* crebra, quam illius latiora crassioraque, hirsuta, quatermo ordine per intervalla satis crebra caules cingentia. *Flores* in summis caulibus & ramulis velut in umbrellis conferti, & non secundum longitudinem eorumdem alii supra alios longa ferie dispositi, ut in precedente, brevibus pediculis harentes, majores quam supradictæ, verum colore carneo aut rubro dilutior, totidem *staminibus* occultantes cum vasculo feminali simili: *stylis* quoque est floris osculo eminet. *Capitula* antequam flores explicentur admodum hirsuta videntur.

Locus.

In palustribus putridis frequens est.
Huc etiam potius referendam *Ericam Anglicam* parvam capitulis hirsutis *J. B.* quam fæ à D. Petro Turnero ex Anglia *geram* accepisse scribit.
Johnsons apud Gerardum hanc pro quarta describit & figuram *Ericæ secundæ Clusii* pro ea exhibet, sed perperam. Quid velit C. Bauhinus per *Ericam* suam hirsutam Anglicam non intelligo.

4. *Erica Coris folio hispido Cerinthoides Africana* Breynii.

Breyn.

Ramum pedalem à Promontorio Bonæ Spei acceptum sic describit Jac. Breynius.
Lignosus erat, durus, cortice ex subrufo griseo & reticulato tectus: quem ex omni parte temere & sine certo ordine multa ambiunt *folia*, vincta, crassa, nervo per longitudinem excurrente, velut cæcæ *Matth.* magnitudine & formâ congruentia, nisi in ambitu pilis quibusdam rigidis, densi spinulis, exasperata essent. *Flores* Cerinthæ forum amuli, in rami apice brevibus pediculis, denique quatuor lacinias parvas ora divisa habentes, & ex totidem foliolis hirsutis acuminatisque, quasi ex calyculo provenientes admodum magnificè se ostentantes in quorum alvo *stamina* quædam apicibus parvis prædita cum stylo longiore occultantur.

Erica Africana umbellata flore purpureo Bartholin. *At. Med. An. 1673.* Item

Erica Africana arborescens flore carneo ejusdem ibid.

Has non describit, sed earum duntaxat icones exhibet, quas apud ipsum videri.
Prior harum precedenti à Jacobo Breynio descriptæ eadem videntur.

5. *Erica Coris folio maxima alba* Park. *foliis Coris, flore albo* J.B. *major flore albo Clusii* Ger. *folio Coridis I, seu maxima alba C. B. Great white-flowered Heath.*

Clus.

Hæc omnium quas unquam conspexit Clusius *Ericarum* maxima, humanam altitudinem interdum superat, fruticosa admodum, ligno duro, ex rubro nigricante, *foliis* exilibus & brevibus, quatermo ordine ramos obfidentibus, gustu amodum adstringente; *flore* copioso racematum penè totos ramulos occupante, ut interdum majores rami pedali longitudine onusti conspiciantur. Est autem *flos* concavus velut exiguum cymbalum, oblongus, odoratus, pulcher, albus.

Nascitur in Lufitania solitudinibus inter Ulyssipponem & Conimbricam celebrem ejus Regni Academiam: inveniebatur etiam, inquit, circa Tagum decimo ab Ulyssipponem Millari. *Flore* Novembri, Decembri & Januario.

Locus & Tempus.

6. * *Erica Coris folio maxima purpurascens* Park. *foliis Coris quaternis, flore purpurascens* J.B. *maxima purpurascens longioribus foliis C. B. major flore purpureo* Ger. *Great purple flowered Heath.*

Ejusdem fere altitudinis est cum precedente, etiam fruticosa, tenuioribus tamen ramis, ejusdem cum eo coloris, exilibus similiter foliis quaternis ramulos simul amplectentibus, quorum extremis oblongiusculi *flores* insident, superioribus similes, colore purpurascens.

Tota etiam adstrictionis participes.

Provenit eisdem quibus superior locis: illa etiam frequentior, & eodem tempore floret; forte illius duntaxat varietas est.

Locus & Tempus.

- A. 7. *Erica folio Coris multiflora* J.B. *Erica Coris folio secundæ altera species Clus.* *Juniperi folia densa fruticans* Narbonensis Lob. *Retiūs Erica Abietiformis* diceretur. *Juniperi or Firre-leaved Heath.*

J. B.

Hujus sanè folia Abietina dicas, multis tamen numeris minora (inquit J. Bauhinus) [in Narbonensi à nobis observata minora quidem erant, sed non totopliciter] nec enim multo longiora & latiora sunt quam in icone *Ericæ secundæ Matth.* In fassis superiori parte una velut costa apparet, in inferiore duæ. Crebra admodum sunt folia, quæ in ramulis vestigia relinquunt qualia in Abietæ vel

vel potius Pino relicta cernuntur: ramuli enim non manent polii illis deciduibus ut in majore Montpeliana. Extremitates ramulorum abundant copiosissimis *floribus*, ultra folia eminentibus. Hi *flores* plures velut ex parvis nodis erumpunt, est pediculis tenuibus, longiusculis pendentes, purpurei, calyculati, ex quibus apices multi prominent, oblongi, nigricantes. Hanc speciem à J. Bauhino descriptam circa Pedenatum viâ quâ inde Montpelium atque copiosam observavimus: item eundo à Montpelio ad oppidum S. Luptan secus vias. Eandem sed humiliorem in Anglia invenimus eundo ab oppido Helfton ad Promontorium the Wizard Point dictum in Cornubia.

Hæc planta distincta est ab *Erica Coris* folio II. à Clusio depicta, nec in parem altitudinem affurgit, sed plerumque intra cubitum aut selsuicubitum subsistit, quamquam in regionibus calidioribus etiam in Anglia. Clusius hanc describere videtur pro altera specie *Ericæ Coris* folio secundæ: non multum iniquis dissimilis, quæ Narbonensi agro frequens, longiore paulo & copiosiore est folio; flore purpureo, minore, & extremis ramis conferentem nascente. Nullum, quantum nos in ficca animadvertere possumus, certum ordinem in foliorum circa ramulos situ observat. Sunt autem crebra admodum & conferta Abietinorum in modum ut ramulos occultent.

Hujus similem sed minorem observavimus in rupibus inter Bolzanum & Tridentum mensè Februarii florentem.

8. *Erica major floribus ex herbaceo purpureis C. B. Park. Coris folio 3. Clus. foliis Coris quaternis, floribus herbaceis, deinde ex albo purpurascens* J. B. *Great Heath with purplish green flowers.*

Clus.

* Præcedentibus perfamilis est, sed paulo humilior: aliquantulum majora & latiuscula nigrioraque *habet folia*, quaternis ordinibus circum ramulos nascentia: plurimos *flores* per intervalla secundum ramulorum longitudinem nascentes, superioribus formâ similes, herbacei primum coloris, deinde ex *rima* albo purpurascens. Tota etiam adstrictiora facilitate prædita.

Supra Ulyssipponem frequens inter superiores, pluribus tamen locis occurrit, uti etiam circa Locus & Tagum. Floret Decembri & Januario.

Gerardus pro *Erica* majore flore albo *Clus.* iconem habet hujus speciei.

9. *Erica arborescens floribus luteis vel herbaceis minimis* J.B. *scoparia* Park. *major scoparia, foliis deciduis C. B. pyramidalis* Ger. *Desfont Heath.*

Clus.

Hæc etiam fruticosa est, duorum cubitorum altitudinis, nonnunquam amplior, fragili ligno, tenuibus & minutis *foliis*, ut in Corrida prima fere, viridibus, qui in desiccatis nonnulli ramis facile desolant, & vestigia sui relinquunt: istius *flos* reliquis minor est, cavus etiam & herbacei coloris.

Extremis ramulis capitula est multis foliis compacta nonnunquam gignit, his non multum abfimilis, quæ in vulgari & durior Thymo aliquando conspiciuntur. *Capitula hæc in hac specie & nos etiam observavimus: ejusdem naturæ sunt cum restis dictis in extremis Salicium virgibus; sineque nihil aliud quam folia degenerantia ex Infestorum puncturis.*

Vulgare est autem Clusio, toti Hispaniæ & Aquitanie: namque spaciosis illis solitudinibus & incultis locis supra Burdegalam, nullum fere aliud virgultum conspiciuntur: nota est etiam Narbonensi Gallie scopis faciendis maxime idonea. Nos in ludo Grammontio prope Montpelium; inque eretico prope Liburnum in Italia observavimus.

10. *Erica arborescens Montpelienfis, flore purpurascens, ramulis ternis* J. B. *Er. ternis per intervalla ramulis* Ger. C. B. *Er. Coris folio 5. Clusii* Park. *Heath with three branches at a joint.*

J. B.

Hujus ramuli cuticulâ tenui cinericea sunt investiti, terni sæpe majoribus circumpositi, *foliis* non ubique præditi, is tamen Corrida fere similibus, longiusculis, tenuibus, deciduis: in ramulorum extremitate *flores* ex coruleo purpurascens, satis magni.

In montibus Liguriæ prope Genuam observavimus hanc plantam insigni staturâ, humanam altitudinem longè superantem. Maxima est ex omnibus quas nobis hæcenus videre contigit *Ericis*, cortice cinereo hirsuto, foliis parvis, brevibus; floribus dilutè purpurâ obiter tinctis. Loco prædicto Aprilis mensis initio florere cepit. In sylva Grammontia prope Montpelium ad tantam altitudinem non affurgit. Alibi etiam in montosis Gallie Narbonensis oritur, inque incultis supra Ulyssipponem in Lufitania.

Locus.

11. *Erica procumbens dilutè purpurea C. B. Er. Coris folio 7. Clusii* Ger. *foliis Coris, flore purpureo dilutioris coloris* J. B. *procumbens sive supina pallidè purpurea* Park. *Pale Purple lotu Heath.*

Clus.

Multos teretes humique procumbentes *ramos* habet, pedales, interdum etiam cubitales, ex atro purpurascens. Hos plurima gracilia ambiunt *foliola*, Tertia *Clus.* foliis panem similia, paulo tamen longiora, quaternis plerumque, interdum quinque versibus ordine disposita, adstringente gustu. *Flosculi* in summis ramulis oblongi, concavi, purpurei dilutioris coloris, ex quatuor foliolis ejusdem fere coloris prodeuntibus; qui maturi & reliccati nigricans & minutum *semen* continent. *Radix* dura, lignosa, in diversâ tendens: ipsi tamen procumbentes rami humique diffusi tenues capillaresque fibræ nonnunquam agunt.

Copiosè admodum crescit supra Seebhof, in ascensu *Horren alben*, magno mill. Germanico supra Locis Gaminigam: invenit etiam Clusius in Stiriacarum & Adriacarum Alpium prælati jugis, ubi Junio & etiam serius floret: inter Pragam & Noribergam etiam Junio florentem collegit. Nos hanc in Alpibus Stiriacis collectam habemus, locum non recordamur.

12. *Erica*

12. *Erica tenuifolia calyculata* Ger. *Scoparia altera* Park. *hirsuta Anglica* C.B. *ramulis & foliis Corvis ternis, floribus ex rubro purpureiscentibus majoribus* J.B. *Coris folio* 12. *Clus.*

Clus.

Cubitali panē est altitudine, fruticosa, tenuibus virgulis prædita, quæ ternæ semper circa majores ex intervallis nascuntur: folia similiter terna ramulis innascuntur, exigua quidem sed latiora quam in superioribus, inferiore & terram spectante parte nonnihil candicante, hirsuta, gustus adstringens. Summi ramuli ad foliorum exortus verticillatim exornantur per intervalla ternis perpetuo floribus, aequali inter se spatio nascentibus, & in unam partem conversis, majoribus quam in reliquis generibus, concavis, ventre magis turgido, coloris ex albo purpureiscentis, numero sex, novem, duodecim, quindecim aut pluribus.

Locus & Tempus.

Idem cum *Erica bacicifera* Lusitanica Lusitanis arenosis locis crescit ut plurimum. Floret Decembri mense, & subinde semen exiguum nigricans profert. Miror cur C. Bauhinus hanc Anglicam denominaverit, cum nullibi (quod ego unquam viderim aut audiverim) in Anglia inveniat.

13. *Erica procumbens herbacea* C.B. *supina herbacea* Park. *parva foliis Corvis quaternis, flore herbaceo, foliaceis capitulis* J.B. *supina herbacea* Park. *Er. cruciata* Ger. *Small green flowered Heath.*

Clus.

Pedalem altitudinem raro superat, magna ex parte humi procumbit, foliis quaternis ramulos contrario exortu semper ambientibus. Flores secundum ramulorum summam longitudinem inter folia dependent, cavi, pusilli, in quatuor angulos desinentes, herbaceo colore præditi, diandri semina. Radix etiam dura & lignosa.

Locus.

In sylvis montosis non longe à Lindavia Germaniæ urbe collegimus sub finem mensis Augusti, jam tum florere incipientem. *Erica scoparia* circa Montepelium nascenti similis est sed minor multo, foliis tamen longioribus & crebrioribus in caule & ramulis.

Maximā copiam nascitur (inquit Clusius) in ascensu montis illius qui superandus est iis qui G. mingā ad Seebos vicināque loca proficisci cupiunt.

14. *Erica procumbens ternis foliolis carnea* C.B. *parva Pannonica foliis Corvis ternis, flore carneo, capitulis Thymi* J.B. *supina carnea* Park. *Coris folio nona Clusii* Ger. *emac. Willd.* *flowered leaning Heath.*

Clus.

Æquali cum præcedenti excrescit altitudine, tenuibusque virgulis prædita est, humi diffusis, et purpura nigricantibus, quæ summa parte in multos plerumque ramulos dividi solent. Folia in ordinem & versus digesta ut in reliquis, tenuia admodum, *Erica* textæ vix tertiam uncie partem foliis similia, terna semper, quemadmodum in illa, aequali inter se situ virgulas ambiunt: Summi ramuli onusti sunt concavis & oblongis *stipulis*, extrema parte in quatuor angulos fectis, coloris cum quatuor illis foliolis unde nascuntur carnei, octonis staminibus nigricantibus, stiloque purpureiscente è medio flore emergentibus: Semen maturitate nigricans exiguum habet: Radicem alius limitem, lignosam. Adnascuntur interdum hujus etiam ramulis viridia capitula, è latioribus foliis compacta, capitorum Thymi modo.

Locus.

Invenit Clusius apud arcem *Stichstein* in sylva illa imminenti, quā ad *Sneberg* ex arce iter est, alia item ad finistram oppidi *Neukirchen* sylva, & nonnullis montanis Pannoniæ sylvis. Floret ut plurimum Aprili & Maio, quo tempore aspectu venustissima est.

Hæc est illa species quam nos ad latera montium eundo à Tridento ad Bolzanum & in rupibus Martio mente abunde florentem observavimus.

- A. 15. *Erica supina maritima Anglica* Park. *An Polygonum pusillo vermiculato Serpylli folio* Lob?

Cauliculos fundit plures, dodrantales, teretes, tenues, ramosos, per vetustatem lignescentes, in terram provolutos, juniores rubentes & interdum velut farinā albicante resperfos, crebris geniculis distinctos. Folia ad singula genicula multa conferta velut in agminibus, vix tertiam uncie partem longa, angusta, marginibus reflexis, glabra, obscure viridia, sapore nullo eminenti. Flores satis magni, & quantum memini pentapetali, pulchre rubentes [D. Goodyerus apud Gerardum emac. Polygoni pusillo &c. Pene ramulos è sinibus vix agminibus mediis emergentes plures attribuit, in quorum uniuscujusque fastigio flos unicus tetrapetalos, pallide purpureus: radicem extrinsecus nigricantem, in terram altè descendentem sapore valde amaro & nonnihil exsiccificante] Fructum aut lomen nondum observavimus.

Locus.

In palustribus maritimis, præsertim arenosis, sæpius occurrit: vidi in Lovingtonia Suffolciæ propè pontem Yarmouth seu Hiezæ ostii oppidi, item in palustribus Thurington vici trans Colcestriam in Essexiā, necnon ad margines fossarum in aggeribus arenosis juxta viam quæ Camalodano Goldhanger ducit, & alibi.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER TRIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Arboribus & Fruticibus Siliquosis.

ILIQVAS appellamus Folliculos seu seminum conceptacula in longitudinem producta, five ea membranacea sunt aut coriacea, five crustacea aut lignea.

Notandum autem non omnes in universum fructus quos siliquosos accensimus in longitudinem productos esse, sed nonnullos breviores & tumidiore, quos tamen quia reliquis notis cum siliquosis conveniunt ab iis nullo modo separandos duximus. Sic quæcunque plantæ folliculos habent bivalentes cum feminibus ad rachin annexis uno ordine sitis, cujuscunque tandem figure five longæ five brevioris & subrotundæ folliculi sunt, Siliquosæ nobis censentur.

Notandum etiam non omnes in longitudinem productos fructus siliquos adscribendos, sed ejus duntaxat plantæ generis cujus pleraque & potiores species istiusmodi fructus producant. Sic cucumeris anguinis v. g. fructum siliquam non dicimus quamvis longus & angustus sit, quoniam Cucumeris vulgaris fructus ejusmodi non est; semina autem in longo illo eodem modo disponuntur quo in breviori.

Siliquæ autem nomen præcipuo jure & per antonomasiam quandam nobis convenire videtur folliculis bivalentibus, quorum semina rachi adnexa sunt, & uno versu in eadem linea disposita.

Librum autem hunc in quinque Sectiones dividimus.

Prima erit De Arboribus siliquosis flore papilionaceo.

Secunda De Arboribus folio decomposito seu ramoso, cujuscunque formæ flos sit.

Tertia De Arboribus siliquosis flore pentapetalo.

Quarta De Arboribus fruticosis miscellaneis, seu anomalis & sui generis seu minus cognitis.

Quinta de Lobis seu siliquis quibusdam, quarum arbores minus cognitæ necdum quod sciam descriptæ sunt.

SECTIO PRIMA.

De Arboribus & Fruticibus siliquosis flore papilionaceo.

CAP. I.

De Arbore Jude dicta.

Arbor Jude Lob. Ger. Park. *Judæica arbor* J.B. *Siliqua sylve rotundifolia* C.B. *Cercis prior Theophrasti* quibusdam, *Colytea* * *Theophrasti* aliis.

* 3. Hist. 14.

Crescit interdum in arborem juxta magnitudinis locis cultis, sed neglecta & sponte nascens inter fructus potius quam arbores plerumque censenda est. Rariores fert ramos, alternatim ex lateribus nascentes, cortice ex purpureo nigricante tectos, qui primo vere ante folia, aut iis primò germinare incipientibus inferiore parte ternos aut quaternos flores simul junctos ferunt, Genistæ aut Pisiformi formâ, colore purpureo elegante, [*quinque foliis compositis] texti, è quibus duo inferiora magnitudine superant, reliqua tria superiora simul juncta, apicibus è medio multis emicantibus [J.B.] Folia deinde ex intervallis procedunt, Alari fere, minus tamen carnosa, circinate propemodum rotunditatis, nervosa admodum ut Aristolochiarum, & dura, superiore parte viridia, inferiore verò nonnihil candicante. Floribus succedunt membranaceæ purpureæ siliquæ, & quodammodo transparentes, compressæ, digitalis longitudinis [uncialis] & longioribus pediculis pendula, palmari aut sequipalmari longitudine, membranaceæ, purpureascentes, compressæ, unciam fere latæ] in quibus semina coloris spadici, dura, Lentibus majora, oblonga.

Aliud xat bifidum.

1. *Colutea vesicaria* C. B. J. B. *Vesicaria vulgaris* Park. *Colutea* Ger. *Bastard Sena.* *J. B.*

Arbor est non magna, in multos ramos divisa, materie fere Sambuci, durior, intus non medullata sed cava; cortice gemino, exteriori cinereo, interiore viridi vestita. *Folia* multa; novem vel undecim ad unam costam alligata, ut plurimum opposita, Glycyrrhizæ, Hedylaræ, aut Senæ modo, sed Senæ foliis molliora, rotundiora, nec in acutum mucronem definita, superne glabra magisque viridantia, inferne albidiore & hirsuta, gustu amaro. *Flores* ex longo pediculo multi, ut in Pisis & Cicerculis, crocei, formæ similes prædictorum floribus, & Genistæ angulosæ ac rotundæ: Quibus decidentibus succrescunt folliculi, membranacei, pelliculi, interdum rubentes, spiritu veluti quodam diffidente turgidi, ita ut pressu digitorum cum crepitu, eliso aere, diffilant: in quibus continentur semina ad folliculi futuram tanquam costam, quæ maturo semine dehiscit, pediculis brevibus appenda, formâ renis, antè maturitatem lutea, tamen rotunda, nec ita nigra fere, dura, compressa, latius in medio æmulantia quodammodo, minora tamen, rotunda, nec ita nigra fere, dura, compressa, latius in medio prædita, laporem pristinum retinentia; amaritudinem in his non sentimus, ut perhibet Matthiolus.

Locus.

In Italia multis in locis invenitur, uno præ cæteris notabilis, in lateribus & prope summam montis Vesuvii, in ascensu ad craterem, ubi nullæ fere aliæ plantæ. Observavimus etiam circa Mompeliem.

Vires.

Hujus folia, sed præcipue semina, non solum purgant per inferiora, sed & vomitiones movent, veluti semina Genistæ; sunt autem ventriculo & viceribus inimica, ideoque nonnisi robustioribus exhibenda.

2. *Colutea Zeilanica argentea tota* D. Hermannii. Hort. Lugd. Bat.

Herman.

Fruticæ altitudine humana: radice pallecente, brachiata, lignosa: *Caule* simplici, aliquando multiplici: *Ramibus* non incomptis, incano molli tomento obsitis: *Folia* perperis, subrotundis, crassis, albensibus, lanuginosis, ut plurimum septedecim costam mediam binatim cingentibus, unico in summo impari: *Floribus* papilionaceis, luteis, Genistæ Hispanicæ amplitudine, in spica palmari affatis coacervatis, pendentibus singulis ex pediculis parvis, incanis, marginibus crenatis: *Siliquis* coriaceis, bivalvibus, teretibus, digito longis, ventriosi, aliquot quasi isthmi intercepti, deorsum spectantibus, intus & extus incani, albensis coloris, & in molliculum mucronem productis, claudicibus parte quæ protuberat semen globosum, durum, fuscum, magnitudine Ciceris.

Abundat in vepetris maritimis insula Zeylan, dicta ab indigenis *Mundu Murungu*, i. e. *Murungu* * *L. Aromat.* maritima. Videtur enim habere quandam affinitatem cum *Moringa* * *Christoph. Acoltz*, quam *Zeylanensis* *Wattu Murungu*, i. e. *Murungu* hortenſe vocant.

c. 35.

Ceterum gustanti deprehenditur acris, amara, ingrata & nausæosa, virtute purgandi prædita, sed ob ignaviam & malignitatem à foro medico proscripta.

Propagatur facili per novellos stolones à radice affurgentes, per submersionem aut circumpositionem, ut & per semina vere terre commissa. Frigori subducta tota hyme viget & viret.

D. Hermannus *Coluteam* dividit in *Vesicariam*, & *Siliquosam*: *Siliquosam* deinde in duo genera subdividit: quorum primum fert semina cylindracea, oblonga in siliquis bivalvibus articulata: Alterum, cuius quatuor in Oriente offendit species fruticescentes, siliquas productas bivalentes, ventrias, quasi isthmo interceptas, seminibus intus rotundis; cuiusmodi est planta descripta.

3. *Colutea Æthiopica flore purpureo* Breynii; *Cent. 1.* *Colutea Æthiopica flore Phænice* Barba *Jovis foliis* Breyn. *Purpureo.*

Breyn.

Planta Autori nostro descripta ex semine Africano, circa Promontorium Bonæ spei collecta, enata, caules plures sesquipedales, lignosos, striatos, incanos, medullâ candidissimâ farctos proferbat, sapore dulci: in quibus hinc inde sparsa erant folia, & compluribus incanis foliolis, Ciceris sylvestris angustioribus, uni costæ quatuor unciarum utrinque inhaerentibus, unôque extremam alam occupante, composita. E singulis ferme alarum cavis surculi prodibant, duorum aut trium digitorum transversorum longitudine, floribus *Coluteæ* vulgaris longioribus, & florido colore ex flavo-rubente purpurascensibus à medio ad summum cacumen decoratis. Quilibet vero illorum forum ex incano, striato, in quinque segmenta expanso emergebat calyce: ex quo flore delapsis *Folliculis* *Coluteæ* vulgaris, tener, membranaceus pellucidusque succrescebat: in quo semina sicuti in vulgari continebantur compressa, reniformia, futura folliculi suprema pediculis brevibus appenda; quæ tamen ad justam perfectionem non pervenerunt.

Locus.

In Hortis frequens est.

4. *Colutea humilis vesicaria* Syriaca flore caruleo Breyn. *Cent. 1.*

Rarum hoc *Coluteæ* genus Syriæ in locis editis propè Halepum occurrit: Radice fusca, ampla ad Rhapani crassitiem longitudinemque accedente; quæ *Coliculos* fundit palmares, terram versus reflexos, quorum suprema parti novem aut decem Lentis adhaerent folia pennata: inter quæ flores emergunt *Coluteæ* Æthiopice aut violacei coloris, inque orbem dispositi: quos folliculi excipiunt *Coluteæ*, sed paulo minores.

Hanc in Herbario Rauwolfiano observavit D. Breynius, qui eam pro Astragalo Dioscoridis, (cui apprinne similis) in Herbario pag. 116. descripsit.

CAP

CAP. V.

Barba Jovis C. B. *Jovis barba frutes* Park. *Jovis barba pulchra lucens* J. B. *The Silver Bush.*

J. B.

Arbuscula est fruticosa, altitudine humana [nos tam altam non observavimus] cujus materie durum atque lignosum fere incanus & lanuginosus tegit cortex Rami huic frequentes latis. *Folia* quinque aut sex, aut septem etiam conjugationibus contexta, quarum singularia Lentis foliis paria, villosa argenteo colore fulgent. Ex pediculi foliorum ala appendices singulares exoritur, lanuginosæ, quarum extremis inhaerent acervatim congesti *flosculi* lutei, quorum singuli non magnitudine sed forma Genistæ flores æmulantur. Succedunt *siliquæ* angustæ, breves, molles, cineræ, *seminis* duo vel tria in rotunditate oblonga, ex cinereo nigricantia continentes. *Radix* dura, lignosa. Admodum tenera est & frigoris impatiens.

In clivis maritimis Hetruricæ & Regni Neapolitani copiosam observavimus. In Promontorio Ceti *Locus* prope Mompeliem, ubi eam orti tradunt, nec nos nec D. Magnol invenimus.

De viribus aut usibus in medicina nihil traditur.

CAP. VI.

Arbor siliquosa trifolia Indica, flore papilionaceo siliqua grandi pilosa unicum intus fabam continente. *Plajo* H. M.

H. M.

Trium hominum longitudinis est, unius crassitiæ, cortice exteriori cinerico, sicco, fragili, qui è nigro rubea investitur tunica, interiore vero molli, quamvis crasso, quo incisio gummosus, languineus affatus exsudat liquor, sapore subdulcis. *Radix* fusca eodem cum candore liquore est succida. *Folia* crassa, præglandia, Brassicæ Sabaudæ hybernæ imitantia, è lato rotunda, selqui fere spithamam longa, albo nervo obducta limbo, tactu subaspera, colore supernè è viridi-fusco nitentia, infernè dilutiora, terna pedunculis rotundis crassis, cubitalibus furculis inhaerent. Venulæ quæ è media majori erumpentes in recta duntaxat parte videntur, in se invicem revolvunt spinam superficiem striant, asperitatem dicto modo causantes; & saporis expertia. Longiore densiore è ramo, supra foliaceorum exurgentes, petiolis spissis, selqui fere uncialibus, parumper tomentosis plures alteri proveniunt flores, papilionacei, grandifolii, tetrapetali, coloris coccinei, *Murice* adeo similes ut cætera exinde peti quant: odor ipis acris. Calycis vero quinque cuspidati petiolus parum tomentosus est. *Siliquæ* permagna, spithamam longa, tres pollices late, nervis emittentibus, multis pilis dum adhuc virent decumbentibus obsita, lateribus pane contiguis, perplane, cortice interiore cartilagineo, candido sunt, odore subacri. Harum in vertice una valde compressa ac complana reperitur *fabæ*, cortice tenui, rubro, pulpa in duas fe dividende partes, alba: maturis feminibus siliquæ rubent, quæ priusquam faba conspiciatur in justam excreſcant magnitudinem. Fabæ solitariae magnæ inclusâ siliquæ pèrdulcis est saporis, graveolens.

Creſcit in *Cranagranon*, *Bellangæ*, multisque aliis Malabarici regni tam montanis, quam apricis locis copiosa, semper frondens. Bimula flores Septembri & Octobri; fructus Januario sequentibusque fert mensibus. Quadragenaria emoritur. Alt rami terre impoliti confestim radicanant. Lignum & folia gentilium cæremoniis inferviunt. In pulverem redacti fructus assumpti lumbricos erant; cortex eo modo cum zinzibere exsiccat, exhibetur in morsu viperino.

CAP. VII.

De Anagyride & Laburno.

Anagyris dictum putant à natali solo, ut Anagyrum pro frutice non secus sumamus, quam Andicyram pro Hellebore. Stephanus ~~ad Dioscorid.~~ Anagyrum locum esse ait in Attica, qui ad tribum pertinet Erechtheidem. Duplex est, non fœtida, quæ Laburnum Plinii putatur, & foetens seu vera Dioscoridis. Folius in eodem pediculo ternis * floribus & siliquis in ob-

longo racemo pendulis ab hujus generis aliis distinguitur.

1. *Anagyris non fœtida major, vel Alpina* C. B. *Anagyris* Ger. *Laburnum arbor trifolia, Anagyris similis* J. B. *Anagyris non fœtida, sive Laburnum majus* Park. *Bean-tree* Læff.

J. B.

Arboris mediocris magnitudine assequitur, ramis brachiato, cortice virente, materie dura, ut nulli palis ea confectis agros suos sepiant. *Folia* ex uno tuberculo plura Trifolii Asphakii, infernè subhirsuta & ex virore pallida, superne glabra, satissime saturo virore tincta, pediculo hirsuto, tenui, tereti; longitudine varia, unciali & palmari: *Flores* ex eodem tuberculo cum foliis, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus, in longa, tereti, tenui, hirsutisque & incana ligula dependent, Gggggggg ddran.

* Hoc de Laburno tantum accipiendum est.

dodranti, interdum brevior, flavi, Genistellæ floribus fimiles, è foliis quaternis, supremo reliquis multò majore, lato, sursum reflexo, nigrore intus nonnihil maculoso; bina à lateribus, quartum rostratum, in quo apices crocci, complexu quod coercent: *Omnibus hoc genus stirpibus quas flore papilionaceo dicimus, hujusmodi fere flores sunt.*

Laburnum Plinii videtur esse hæc arbor: nec obstat quòd Plinius florem longitudine cubitalem esse scribat, quæ in hac arbore palmi longitudinem non excedant, ut objicit Matthioli; Nam fide digni rei quæ herbarie peritiss. se in monte Jura cubito longiores florum racemos vidisse referunt, ut tradit Camerarius.

Locis.

In montibus propè Genavam, Salavæ & Jura, inque Alpibus Sabaudicis observavimus. Maio & Junio aut etiam Julio mensibus frago in montibus spectaculo floret. Ex semine facili provenit.

Siliquæ Laburni, describente Solerio apud J. B. Pisum hortensium intermedii spatii continetur, compressius, fractu contumaces. In extremis, ac nonnunquam intermedii spatii continetur *semen* Lentis magnitudine, ex latitudine subrotundum, ima parte, quâ *siliqua* per petiolum hæret, tantulum excavatum, renis profus effigie, quod antequam maturuerit viret, post maturitatem varium, durum & ob laborem splendidum est. Variat foliis variegatis.

Laburnum spinosum Mauritanicum fol. Glycyrrhizæ, flore albo Breyn. Prod.

3. *Anagyris non fatens minor* C. B. *Laburnum minus* Park.

Præcedenti, magnitudine excepta, per omnia similem esse aiunt. Statura huic humilior, *Folia*, flores, semina dimidio minora. Non modò non ingrati, sed nullius est hæc planta odor.

J. Bauhinus duo Laburna esse vix putat, sed duas figuras unius Laburni apud Matthiolum, qui confudit Anagyridis historiam cum Laburno: cum quo & ego lubens fenssem, si non observarem in Catalogo plantarum Horti Leydenis à peritissimo Botanico D. Paulo Hermannò nuperimè edito hanc pro distincta specie propositam.

4. *Anagyris fatida* C. B. Ger. Park. *Vera fatida* J. B. *The stinking Bean-trefoil* J. B.

Laburno similis frutex est arborefcens. [Fruticosa stirps magis quàm arbor est, inquit Marcellus, Nos tamen vidimus tonsurâ putationeque coactam ad legitimam arboris altitudinem crescere.] ramis frequentibus satis donatis, cortice (inquit Clusius) ex viridi nigricante, materie pallida. *Folia* terna, oblonga, acuminata, superius virentia, inferius albicantia, odore adeò gravi & terro prædita, potissimum si terantur, ut transcurrentis suo fœtore caput offendant, in unius pediculi uncialis capite inserta. Ex foliorum sedibus & aliis flores ex calyce in quatuor lacinias scisso, glauco & velut argenteo emicant bini, terni aut quaterni, oblongi, quatuor foliis constantes, Genistæ fere aut Cytisi modo, sed quorum supremum, quodque reliqua integræ, brevius est & minime reflexum ut in illis, colore intense aureo, reliquis pallescentibus, è quorum sinu apiculi plures emicant folii concoloris. Floribus succedunt *siliquæ* digitali longitudine, pollicari verò latitudine, cartilagineæ, in quibus terna aut quaterna *semina*, nonnunquam plura, satis magna, exiguis phaeoleis limba, renis formæ, quæ initio albescent, deinde colorem purpureo-roseum contrahunt, tandem per maturitatem ex cereo nigricant, ut aptissimè Dioscorides *anablu* dixerit, cum in eodem fructu non bene maturo tres differentes colores conspiciantur, ut diligenter notavit Clusius.

Tempus & Locis.

Floret Maio & Junio mensibus, grato inter alios frutices per sylvas spectaculo. Nos in montibus supra Messanam, & alibi pluries tum in Sicilia, tum etiam in Italia observavimus. Clusius in faxoso colle propè Arelatem urbem in Gallia, tum frequentem circa Hispalin & alibi in Hispania.

5. *Anagyris fatida altera rotundo folio* C. B. *Anag. Cretica à Clusii diversa* Honor. Belli ep. 2. ad Clus.

De hac J. Bauhinus, Licet, inquit, Honorius Belli se in Creta passim, secus vias differentem Anagyrim ab ea quam hic describo observasse dicat, quæ rotundiora præferat folia; non tamen ob sola folia quæ parum variant, diversam existimo faciendam, cum præsertim exfolis odor & facultates à Veteribus huic adscriptæ eandem esse clarè demonstrant. Facilius etiam naturæ lusus in foliis quàm in viribus.

Vires.

Folia Anagyridis fecunda trita & imposita tumores reprimunt: sicca in passo pota mensis ac secundas movent, sætum mortuum ejiciunt. Semen commanducatum vomitiones movent, nec semen tantum sed & folia, unanimi botanicorum consensu.

Accidit interdum (inquit Hon. Belli) ut capræ & oves in Creta fame vexatæ hujus folia depascant, licet odoris sit ingratisissimæ, & postea ex harum lacte casus conficiatur: quo si forte ignarus aliquis vescatur aut lac bibat, statim exciterent tum vehementissimæ vomitus tum fluxus ventris: Et cum hoc sæpissimè accidat, multi in discrimen vitæ veniunt, quam ob causam frutex omnibus sit exosus.

Quòd Laburni flores apes non attingant, Plinius eumque, secuti recentiores Botanici affirmant. Sæpenumero autem Laburnum ob ligni duriciem & nigrorem pro Ebena vanit, ex quo pulchre fiunt pectinum thecæ. J. B.

6. *Phaeolus arbor Indica incana siliquis torosis Kayan dicta. Thora Paerou* H. M. *Cajan arbor Indica*, Julius Trifolius bituminosus, siliquis Orobi Breyn. Prod. *Pisum arborefcens quibusdam*.

H. M.

Arbor est fruticosa, radice ruffa, obfusco cortice, inodora, caudice sesquipedem crasso. *Folia* Salicum effigiem habentia, ex oblongo angusta, quinque pollices æquantia, aculeata, nervis striata,

ta, numero terna, bipollicaribus striatis etiam è furculis brevissimis pediculis dependent, supernè lenia, è viridi fusca, inferè hyalina, odore simul & gustu haud ingrata. *Flores* hic illic in extremis furculorum, propè foliorum exortum expullulantium erumpunt papilionacei, tetrapetali, quorum unum aduncum, venis striatum, lateribus albicantibus & translucidis, intus flavum, circa medium oræ leviter sinuatum existit. Duo erecta, oblonga, flava foliola propè latum incurvatum circumplectuntur. *Stilus* hamato incumbens folio, candidus in novem filamenta, croceis apicibus donata, divisis, flamine quod filamentum flavo capite ornatum transmittit crocæ gemmâ modulato, obtegitur. Eorum calix venosus hirsutisque, odore autem nullus est. Succrescentes floribus *siliquæ*, digitem auricularem tum longitudine, tum crassitie emulantes, pilosæ, maculis interstinctæ, è viridi dilute sunt, cortice subrubro, cartilagineo, ubi expanditur transparente, multis venulis intertextæ. His includuntur quatuor *Pisæ*, cartilaginosis intersepiementis à se mutuo distincta, immatura virentia, glabra, nientia, matura rubentia, quadam ex albidis flaventia, situm transversum obtinentia, in edulia ob gratum saporem relata, quinimo propterea in agris pinguioribus sædulo excoluntur, & ubivis venalia exponuntur.

Leguntur mense Januario. Frutex ipse semper frondens brevi emoritur.

Apozema ex foliis assumptum hemorrhoidum fluxum nimis copiosum retardat. Cum Piperæ contrita folia gingivarum immunditiem, dentium tollunt dolorem. Decocta in Oryzæ lotura semina & cum butyro in linimentum redacta spontaneam ac dolorosam artuum propulsant lassitudinem. Paratur insuper ex his quoque salubris contra variolas potio.

Hæc Planta crevit hoc anno 1687. in Horto D. Deady.

Tempus.

Vires.

C A P. VIII.

Cytisus spinosus Acacia dictus. Acacia trifolia C. B. *altera trifolia* Ger. *secunda seu altera Dioscoridis* Park. *Aspalathus secunda trifolia, quæ Acacia secunda Matthiolo trifolia* J. B.

Hunc fruticem Hon. Belli sic describit, pro Aspalatho secundo Dioscor. vero & legitimo, quique in tota Græcia nomen adhuc retinet. Ligni materies alba, durissima & gravis est; medium autem ligni nigrescit, odore carens: flores habet luteos, Genistæ æmulos, parum odoratos: vento autem spirante eorum odor satis suavis manè longius percipitur, succedunt parvæ *siliquæ* in quibus tria quatuorve semina continentur. *Folia* Rutæ similia sunt, terna simul juncta, licet æstate ipsa amittat ut Autumno aliis induatur. Spinis totus frutex scæret, validis, durum trivine uncium, quorum nonnullæ bifidæ aut trifidæ; striatæ, reliquæ ramo concoloris, quardam, non commixtis modo, sed ipsæ intermedie mediocriter ex longiusculis pediculis folia hærent, trifolia, exigua quadam ac vix quidem conspicua hirsutæ pubescentia. *Radice* nititur firma, lignosa, odoris experte.

In Creta ex hoc sæpes conficiunt, totaque sylva ex eo consistere spectantur. Vere Lobelius universum Tyrrenum, Liguticum atque Mediterraneum litus, uti plerique Italiæ loca hoc frutice scætere scribit. Eundem etiam in Sicilia Creta Messanam, & Gallo-provincia propè Tolonam portum observavimus.

Locis.

Potius hæc planta Cytisus annumerari, cum quibus in omnibus præterquam spinis convenit.

C A P. IX.

Cytisus adulterinus seu Alysson fruticosus Ger. *Cytis facie quibusdam Alysson fruticosus* Park. *Cytis facie Alysson fruticosus quorundam* Lob. J. B. *Pseudo-cytisus flore Leucoi luteo* C. B.

Lob.

Exoticus hic frutex floribus luteis Leucoii minoris ætate lucet, è sparsis, numerosis, anfractuosus Polemonii striatis colliculis. *Folia* Cytisi, habitoria, albidia, hispida, setaceis pilis rigida: *Radice* lignosa, durior, & in folliculis semine.

C A P. X.

De Genista vulgari trifolia.

Genista à genu dicta putatur, vel quòd genu instar flexilis sit, vel quòd genibus medeatur dolentibus.

Folii in eodem pediculo ternis, viminibus tenuibus angulosis confertis ab aliis siliquosis & flore papilionaceo donatis plantis distinguuntur.

A. 1. *Genista angulosa trifolia* J. B. *angulosa & scoparia* C. B. *vulgaris & scoparia* Park. *Genista* Ger. & etiam *Chamegenista* ejusdem ex sententia C. Bauhini & Johnsoni. *Comamon* Broom.

J. B.

Fruticosa stirps est, frequenter in magnam altitudinem elata, hominis staturam attingens, interdum humilior multò, caudices habens tenues, lignosos, à quibus plurimæ tenues sparguntur virgulæ,

G g g g g g 2

angulosa,

angulosa, virentes, lentæ & flecti neque faciles, non raro quoque in alias divisa, in quibus *folia* crebra, hirsuta, priora trifolia, alia simplicia, acuminata. *Flores* speciosi, aurei aut flavi, Laburni majores, papilionacei, staminibus recurvis cum apicibus croceis. *Siliqua* compressa, lata, nigra, hirsuta, in quibus *semen* Coluteæ vesicariae, fuscum, compressum lucidum [alibi semen planum, durum, subrotundum, lente minus è attribuit.] *Radix* multirida, nervosa, lenta, flexilis, lutea.

Genista flor e albo Rara apud nos avis est, nigroque similima cygno.

Per universam fere Germaniam, Galliam, Angliam atque Belgium in pascuis, præsertim arenosis, glareosis & sterilibus frequentissima habetur. Sponte nascentis (quod mirum) nulla vestigia observare potuit Clusius in Pannonia & Bohemia, neque tota Austria & Moravia. Floret circa finem Aprilis & initio Maii, & interdum serius pro veris temperie.

De viribus Genistæ sic breviter Schroderus. Genista vulgaris splenetica & nephritica censetur, hinc & hepatica. Calculum pellit, serofos humores educit, tam per vomitum, quam per alvum & urinas. Hinc usus ejus insignis in obstructionibus epatis, lienis & mesenterii, adeoque in Hydropre, catarrhis & arthriticis affectibus. In usu sunt flores, semina & summitates.

Folia, ramuli & summitates Genistæ, cocta in vino aut aqua, eorumve succus utilia sunt hydropticis, & omnibus obstructionibus renium ac vesicæ; partim enim purgant omnes serofos & aquosos ac superfluos humores per alvum, partim per urinas. Eadem præstat semen, sumptum circiter pondere drachmæ unius *Dod.* Purgat Genista semen non minus potenter fere quam Spartum aut Helleborus 3j (ß. pondere ex hydro melite ventriculo-jejuni sumptum. Quare ejus magnus est usus hodie contra Podagram. *Martb.* Idem confirmat Lobelius, semine Genistæ icopariæ vomitum non secus ac Spartio Diosc. sapius 3ij decocto propinato citra magnam contentionem se movisse scribens. Verum flores recens decerptos lassissimè quamplurimos & per se acetarii indatos vorat scribens. plebecula Arverna & Aquitanie maximâ copiâ innocuos non modo sed etiam admodum (inquit) plebecula Arverna & Aquitanie maximâ copiâ innocuos non modo sed etiam admodum gustui suaves; nec quicquam vomitionis nauseare, aut commotionis movere solent. Quin apud Brabantos, & Anglos non minus, gemmantibus non adhuc virides sunt conduntur sale & aceto flores, mensique inferuntur, Capparium Oleumve pari commendatione. Creduntur enim non res, mensique inferuntur, Capparium Oleumve pari commendatione. Creduntur enim non modo cordi vires, ac stomacho appetitum augere, sed etiam obstructiones referare ac calculum frangere. Idcirco falluntur falluntque qui holce flores Officinis vomitioni ciendæ succandis præcipiunt.

Hinc patet diversas partes ejusdem plantæ diversis imò planè contrariis facultatibus pollere. Eadem differentia observatur inter Betonicæ radices, ejusque folia & flores, ut in ejus historia monimus. E contra Lapathi semen alvum obstruit, folia subducunt.

Electuarium florum Genistæ pulverisat. & melle rosato except. ad scrophulas expertum, si eo quis utatur continuè *D. Hulse* è MS nondum edito. Ego non multum auxilii inde expectem.

Pulvis seminum cum hydromelite exhibitus in liene tumido, hydropre, ictero utroque mira præstat.

Paratur ex Genistæ ramulorum ac virgultorum aridorum & combustorum cinere cum vino tenui albo lixivium quod ad cachexiam & Leucophlegmatiam à nonnullis valde celebratur, & potenter quidem aquosos & serofos humores cum urina per vesicam expellit. *Cam.* Ego non multo plus sperem ab hoc lixivio quam ab alterius ejusque fructus.

Verum is quæ de Genistâ traduntur repugnat *Casp. Hofmannus*, si Germanica intelligatur. Quia (inquit) de semine ejusdem scimus habere quidem *vulgaris* m. sed non quale Helleborus, verum ut Rhaphanus, Oleum, Ficus & alia talia, & quidem in tripla aut quadrupla dosi, quis non statim abiciat ampla illa encomia quæ Genistæ nostratæ ab ignaris dantur. Idem dicit de virgarum succo. Summâ, se libenter abstinere ait à Genistâ, quia omnia quæ scribuntur incerta & dubia sunt. Verum nos ei non penitus assentimur, cum quæ de summitatibus & seminibus traduntur res graves & fide dignos autores habeant: nec putamus Italicam Genistam tantum præstare Germanicæ quantum ille vult; imo vix omnino præstare cathartice facultatis respectu crediderim.

Genistâ Arabicâ, quæ à nostra diversa, planities ad montem Sinai obitæ sunt, quæ etiam in Arabiæ solitudinibus nascitur. *Bellon. obs.* Sed quid? (inquit C. Bauhinus) qui hanc quintam suam Genistâ non spinosâ speciem facit.

2. Trifolium frutex Genistæ folio J. B.

J. B.

Ex Italia allatus est quem descripsit J. Bauhinus hujus Plantæ cubitalis ramus, Genistæ facie, striatus, fungosus, in alas alterno positu divisis, quarum commissuris foliaherent, ima parte trifolia, extremâ singularia, Genistæ apprimè similis. Ramorum extremis veluti spicatum, sed majore positu, flosculorum capitula ex longiusculis pedicellis alternatimherent, flava (ut sicca ostendit) oblonga, ad quorum intersectionem minutissima foliola adnascuntur.

Locus & Tempus.

Vires.

CAP. XI.

De Genistâ humili.

1. *Chamaenista foliis Genistæ vulgaris* C. B. *Chamaenista Pannonica* Park. *Chamaenista Ger. Genistella pilosa* J. B.

J. B.

Offitit ex cubitalis & bicubitalis, radice longa, obliquè serpente, fibris aliquot donata. *Vires* minime habet lenta, tenuia, teretia, in multos ramulos angulosos, striatos divisa, per terram ut plurimum se spargentia. *Folia* admodum exigua, inferius lanugine cana pubescentia * *Bina*, verna, superius glabra. *Flores* ad ramulorum latera multi, crocei, ex hirsuto calyculo. Alpatri Mont. aut quaternaria pubescentis, vel genistæ vulgaris formâ & odore, sed multo minores, exterius pilosi, intus glabri. Succedunt siliquæ parvæ, unciales, latiusculæ hirsutæ, in quibus plura semina. [Cytisi generibus fit. *Clus.*]

In ducatu Wirtembergico & alibi in Germania: necnon in multis Pannoniæ locis ad viarum *Locus* & sylvarum margines, editis, ficcis atque desertis. *J. B. Clus.* Pluribus etiam in locis *Garrigis* di. *Tempus*, dis propè Montpellier copiosè nascitur. *Berol. Monst.* Floret Maio, quandoque etiam Aprilis. Vel C. Bauhinus ex una specie duas facit, cum Genistam minimam *Lugd.* sub titulo Genistæ ramose foliis Hyperici proponit, & separat à Genistella Pannonica *Tab.* cui titulum facit Chamaenista foliis Genistæ vulgaris: vel J. Bauhinus duas species confundit, & ad idem caput reducit.

A. 2. *Genistella tinctoria* Ger. *Genistâ tinctoria Germanica* C. B. *tinctoria vulgaris* Park: *Tinctorius flos* J. B. *Green-weed* of *Diers* *Wegw.* of *Woodwarden*.

J. B.

E radice lignosa, per terram plurimum diffusa, densa viminum seges fruticat, tenuium, cubitalium & longiorum, teretium, quibus alternatim adnascuntur folia Hyslopî, majora, interdum paria, supra infraque atro-virentia, satuo lentore mandentis eo implentia. *Flores* in thyris luteæ, Genistæ angulosæ similes, verum minores & nonnihil pallidiores: quorum singulis appositæ siliquæ unciam longe, latiusculæ, glabræ, in quibus multa semina parva.

In pascuis nimis frequens est: quidem vaccarum eam depalcementum lac amarore inficit, unde *Locus* & butyrum & caseus ex eo facti amarescunt.

Herba ejusve flos luteum vel flavum colorem præbet, Gladio autem superinducta viridem efficit.

Solent enim pictores ex ceruleo & luteo simul contritis viridem effecere colorem.

Variat foliis latoribus & angustioribus, ramulis modo erectis, modo procumbentibus.

Ut formâ & temperamento Genistæ similis est, sic facultatibus haud dubie eidem respondet.

3. *Genistâ tinctoria latifolia* *Lucentis* J. B.

J. B.

Hoc nomine exhibita ab Agerio, in montibus Lucensibus collecta, fureculo est lignoso, densa, striato, nodulis ab ima præsertim parte contorto. Quem ad intermedia mox alii stipant minores, satis numerosi. *Folia* quam in vulgari tinctoria dicta multo latiora, molliora, brevioraque, alternatim posita, viridia, & aversa parte subcinerea; gustus intus exaricans & nonnihil adstringentis, deinde subamarî. *Flores* summis ramulis nascuntur, spicatum congesti, Genistæ tinctoriæ Germanicæ similes, lutei. Tota planta elegans est aspectu.

4. *Genistâ tinctoria Hispanica* Park. *tinctoria frutescens foliis incanis* C. B. *Genistella tinctoria Hispanica* J. B. *infectoria* Ger.

Clus.

Ad duorum cubitorum altitudinem crescit interdum hic frutex, nudo stipite, enodi, recto, digitali crassitudine, candicante cortice tecto, qui in multiplices brevèque ramulos tenellos & fragiles summa parte dividitur. Hos ornant folia Lini aut Thymelææ, frequentia, superne virentia, inferne verò incana & argentei planè splendoris; gustus intus exaricans & nonnihil adstringentis, deinde subamarî. *Flores* summis ramulis nascuntur, spicatum congesti, Genistæ tinctoriæ Germanicæ similes, lutei. Tota planta elegans est aspectu.

Quo tempore florer sub ea crescit Hamodori quoddam genus elegans, pedalis altitudinis, brachialis teretibus crassitudinis, multis floribus à medio scapo ad summum ulque exornatum, magnis, oblongis, luteis, extrema parte hiantibus, & in quinque partes divisis. Totum humidum est, pingui oleaginosoque materia turget.

Nusquam hujus fruticem conspexit Clusius quam Marciano regno secundum vias nascentem, & Martio mense florentem. Nos in montibus Ilyvris supra Neapolin Italiæ versus Camaldulensium cœnobium observavimus. *Locus & Tempus*

Hunc fruticem quamvis elatior sit quam ut humilis dici debeat, quia tamen Genistellæ tinctoriæ similis est, hic locum habere permittimus.

5. *Genistella montana* Germanica Park. *lagopodoides major* Ger. *herbacea*, sive *Chamaespartium* J. B. *Chamaenista sagittalis* C. B.

J. B.

Herba est potius lignosa quam frutex, raro cubitum excedens. Ramuli molles hirsuti, duabus fimbriis latis mollibus ornati, internodiis veluti distincti; ac ad singula internodia folium unum oblongum, obtusum, pilosum, sine pediculo, majus quam in angulosa, nec triplex ut in ea. In virgularum summitate flores parvi, lutei, hiantes, spicam fere efficientes, quibus succedunt siliquæ valde pilosæ. *Radix* lignosa, cubitalis, in aliquot portiones magnas divisa.

Gggggggg

Clusio

Locu.

Clusio plano est eoque altero ex altero nascente folio, quod deinde in cauliculum convertitur. In pascuis Germaniae sterilibus abunde propevit multis in locis: item circa Genevam.

6. *Genifella pinnata altera Hispanica* Park. *Genifella pinnata* Ger. herbacea platyphyllos J. B. *Chamaenifella caule foliato* C. B.

Clus.

Chamaenifella peregrina Clus. vix palmari magnitudine assurgit, admodum tamen fruticosa, foliis Chamelae proximis, brevioribus, duris & carnosis, aliquantulum in ambitu sinuosis & crispis, rigidiusculisque, uno ex altero è medio folii nervo prodeunte quemadmodum in superiore, interdum etiam binis ternive simul exorientibus: hic vero nervus paulatim intumescit, & in ramulum convertitur: sic cum tota planta foliata sit, & nonnisi foliis confians videatur, fit tandem admodum fruticosa. In extremis istis foliis quini senive aut plures flores, simul juncti ex villosis calyculis nascuntur, minores quam in *Genista*, aurei planè coloris, nisi bina inferiora folia incana lanugine pubescent.

Descriptio J. Bauhini nonnihil variat à Clusiana, quam vide apud ipsum.

Locu.

Chamaenifella peregrina in folis Valentini regni locis inculcis & asperis florentem observavit Clusius mense Martio.

7. *Chamaenifella Cretica* C. B. Park.

C. B.

Hac *virgula* est palmo minoribus, humi diffusis, tenuibus, rotundis, subcanis, in ramulis aliorum duarum triumve unciarum divisis: foliis oblongis angustissimis, binis aut ternis ab eodem exortu, sed altero semper longiore prodeuntibus, incanis. Ex foliorum alis *stipulae* terni aut quaterni, parvi, lutei, *Genistae* *stipulae* aemulæ. Siliquas non vidit descriptionis auctor C. B. E Contareni orto habuit. Parkinsonus hanc habet pro *Spartio Cretico Alpini* Ess.

Hic addit C. Bauhinus

8. *Chamaenifella folio articulo, i. e. Chamaenifella Narbonense* Tab.

9. *Chamaenifella montana hispida, i. e. Genista minoris speciem* Tab.

C A P. XII.

De Spartio non spinoso.

1. *Genista Hispanica* Ger. *juncica* J. B. *Spartium Hispanicum frutex vulgare* Park. *Spartium arabescens semibibus Lenti similibus* C. B. *Spartium* Boiss.

J. B.

Frutex est ad quatuor vel quinque cubitorum altitudinem excrefcens, interdum minor. Vagina juncea, teretis, obsequiosa, viridantia; per quam dum floret & novella adhuc plantæ est, sparsa sunt rara quædam folia, decidua, oblonga, ramis concoloria ferè. Flores in virgularum summitatibus multi, lutei, magni, aspectu lato, floribus similes Pisorum & Cicercularum, gustu dulces. Floribus succedunt siliquæ surrectæ, uncias quatuor vel quinque longe, compressæ aliquantulum incurvæ, colore ferè Castaneæ. In his ad 20 circiter semina, vel pauciora, compressa, rubentia, lucida, Lente minora, non ita circinata. Lentem potiùs referunt quam Erum aut Viciam, quicquid scribit Matthiolus. Sapor leguminosus qualis pisorum.

Hanc plantam Dioscoridis Spartium esse Botanici peritiores consentiunt. Nec obstat quod Dioscorides Sparti virgas *arabicas* esse scribat: nam quavis in hac primò exortu raris quibudam foliis vestite sint, ea tamen brevi decidunt, ut maximam partem foliis vidua cernatur.

Cæterum ad Spartium Dioscoridis Plinii Genistam omnino referendam esse existimat J. Bauhinus.

Locu.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgatissima est. In hortis nostris ex semine facili provenit, nec multam curam aut culturam exigit, verum celeri auctu ad frugem brevi pervenit.

Viret.

Viribus cum *Genista* vulgari convenit, quæ tamen efficacior est. Pituitam & serofos humores vomitu & dejectione valenter expurgat, unde hydropticis, ischiadicis, arthriticis opitulatur, ut nam movet, & calculum in renibus frangit.

Hujus etiam flores, autore Dioscoride, cum aqua mulsa obolorum quinque pondere potiùs missiones faciunt: Cum tamen *Geniste* vulgaris flores plenis discis multi in aceticis ex multo oleo vorent, nec quicquam nascunt. Oleum è floribus extrinfectus illitum lienis tumores dissolvit. Flores quoque cum melle rosato aut ovo strumas resolvunt.

2. *Spartium Hispanicum lobis rotundiusculis, flore luteo* J. B. alterum *monospermon semine reni simili* C. B. *Hispanicum minus, monospermon, flore luteo* Park. *Pseudo-spartium Hispanicum æquum* Ger.

Clus.

Cubitali plerumque stipite assurgit, pollicem crasso, scabro & striato cortice tecto, qui in plures cubitales, virentes & striatos ramos dividitur, & hi deinde in junceas, striatas, virides virgulas, quæ novellæ adhuc & primùm germinantes aliquot foliis exornantur, statim atque plantæ flores incipit deciduis, ut tota deinde *arabica* conspiciatur. E virgarum lateribus prodeunt longi pediculi, & quibus dependent aliquot exigui flores, Glycyrrhizæ vulgaris aut Trifolii pratensis floribus

panè similes, lutei, inodori. Succedunt cartilaginei, rotundiusculi *lobi*, vulgari Fabæ, quæ in junmentorum pabulum cedit persimiles, ex flavo infescentes; in quibus unicum maxima ex parte semen (raro bina) continetur, durum, nigrum, exiguo reni simile, quod in lobis agitatit aut concussis crepitat & sonitum edit. Radix dura & lignosa.

Varis Castellæ utriusque locis crescit, arenoso solo, & Maio floret: Semen maturum est Junio. Locu. & Tempus.

3. *Spartium Hispanicum flore candido* J. B. *Hispanicum majus flore albo* Park. *tertium flore albo* C. B. *Pseudo-spartium album æquum* Ger.

Clus.

Præcedente longè majus est, & hominis altitudinem superans, *virgula* quam illius tenerioribus, lentioribus & magis obsequentibus, flore ejusdem cum superiore formæ, sed paulò majore & omnino albo: lobis etiam convenienti, sed minores sunt & minus semen continent.

Gadibus buxatæ & locis vicinis auræ marinæ perfatis Clusio conspectum est; arenoso & sterili solo, suis floribus onustum Februario.

Locu. & Tempus.

D. Hermannus hanc speciem pro præcedentis tantum varietate habet. Hort. Lugd. Bat.

4. *Genista Hispanica affinis* C. B. *Pseudo-spartium Hispanicum* Park.

C. B. prod.

Suffrutex est cubitum superans, caule tenui, tereti, candicante cortice tecto, qui in plurimas virgas tenuissimas dividitur: quarum aliquæ palmum superant, aliæ minores sunt: circa quæ folia longiuscula, angustissima & rarissima, ita ut virgæ panè nudæ appareant. Summis virgis singulis unicum capitulum rotundum, villiosum, molle insidet, ut in Caryophyllo maritimo, ex pluribus floribus *Genistellæ* tinctoriæ formæ, sed minoribus, pallide luteis compositum. Nam quilibet flos ex calyculo villosio, hirsutis albo prodit.

In montibus planè saxosis ad aquas blancas D. Albinus collegit.

Locu.

5. *Spartium triphyllum* C. B. *Chamaenifella montanum triphyllum* Park. *Genista radiata sive stellata* J. B. An *Spartium minimum montanum triphyllum* Col?

J. B.

Pulchra est planta, ramosa: Caulis unus in tres dividitur ramos, hi rursus in alios bis, aut ter, aut quater, semper ternos: internodia duas uncias longa: folia ad unumquodque geniculum sex verticillati, cauli circumposita, ut in Galio vel Aparine, latiora quam Galio & molliora, incana, hirsuta, uti tota planta. In vinum valde tenerum angulosumque extremis flores densi Genistarum, eo ordine quo in Anthyllide leguminosa, lutei si rectè memini.

Spartium suum minimum triphyllum sic describit Columna, Frutex est amplius, æquicolum montibus Corinio saxosis nudis devexis, in imo lignosus, innumeris alis divisis, comam conficiens rotundam. Caudes primùm juncei velut, lutei foliis, quæ deinde lignosi, striati, flavescens ex viridi fiunt. E summo verò tribus geniculis virentibus, atque lanugine alba obfita atque striati: singulis verò geniculis alæ aut auriculæ hærent crasse, duræ, in imo nudæ, lignosæ, ex quibus cum tenerior esset anno priore planta foliola terna, utrinque admodum tenuia, albicantia, ac veluti capillaria, Abrotani maris minoræ producebantur, sicut in plantæ eacumine conspiciuntur. Alarum verò summum aut acutum est, aut in minima foliola definit; aut capitula quatuor vel quinque simul congesta, in quibus flores lutei Sparto & *Genistæ* similes ex utriculis parum hirsutis, minifque luteis albicantibus, ad invicem oppositis: quibus suboriuntur siliquæ, breves, uncia longitudine, hirsutæ, ex viridi albescentes, in acutum delincentes gladii modo, parum convexo dorso circa aciem, in quibus quatuor includuntur semina dependantia, cordis figuram imitantia. Tota plantæ bicubitalis ad summum, caudice crassescente fruticis instar.

6. *Genista sive Spartium purgans* J. B.

Duos ramos describit J. Bauhinus. Prior sesquicubitalis erat, firmus, rigidus ac penitus lignosus, cortice crasso amariante, ligno internè albicante, in numerosam virgarum prolem temere ac nullo ordine divaricatus. In virgarum extremis aculei quidam apparent. Totus porò ramus virgularum densò stipatu Uvæ marinæ admodum quadammodo est; nisi quod nupsum uno ex articulo gemini aut plures prodeant furculi. Ramorum extremorum potissimum geniculis folia parva, angusta, cineritiâ quadam lanugine vestita: Iisdem quoque flores ex longiusculis pediculis hærent lutei, *Genistæ* vulgaris.

Posterior colore & ramorum diviturâ similis, verum quam lila senticosior & strigosior, quippe numerosioribus ramulis veluti in spinas desinentibus, quæ faciliè rumpuntur, innumeris nodulis rotundis, vix pedalis, incurvo ligno, &c.

J. Bauhinus hanc Lobelium in Adv. descriptam putat nomine Sparti aphylli fruticosi junceis aculeis, lanatis capitulis; quam Lobelius perperam pro Eriaceæ Clusii habet. Consule J. Bauhinum.

7. *Spartium Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

Planta est procera, densissimè fruticans, furculosa; quippe ramulis à crassis veluti caudicibus rotundis, viridibus, densè maculis parvis albis punctuorum alborum modo infectis, nascentibus, longis, subulibus, sursum rectè actis, flexilibus, rotundis, cortice viridi prædita. Hi deorsum ramulos multos habent, utrinque inæqualibus intervallis inordinatim positos, & in medio ramis, foliisque nudi sunt, & postea sursum in spinis densè fruticant. Eolias flores & siliquæ Alpalathi sunt.

Tenera germina, flores & semina valenter per alvum & vomitum pituitam & serofos humores purgare dicuntur.

8. *Genista*

8. *Genista arborea Cretica folio perpetuo Zanoni.*

Zanon.

In horto Autoris Arbutulae formâ ad trium cubitorum altitudinem, trium quatuorve unciarum crassitiem excrevit, caudice ab imo ad summum usque ramoso, ramis valde lentis & flexilibus, cortice scabro ferrugineo, venis luteis obscuris striato, quique facili à ligno abscedit. Lignum cortice denudatum foris viride apparet, intus coloris paleacei. Rami in multos ramulos minores pariter lentos & plicariles variè dividuntur, & hi demum in furculos *folia* plurimis vestitos, parvis, angustis, oblongis, crassis & carnosis, nullo ordine positos, cum marginibus reflexis, ut folia conchæ formam imitant videntur extremis tamen subrotundis & retrorsum reclinatis, in aculeum solidum & durum, non tamen pungentem terminatis; lanugine insuper albicante teguntur hæc folia & ad basin duas intertamen appendices seu aurículas obtinent. E foliorum alis in supremis ramulis exeunt furculi nudi, lanuginosi flores in pediculis bino ordine è furculis exeuntibus duo, tres, quatuorve simul juncti, flavi, valde exigui, odore admodum grato Genistæ amulo, papilionacei. Floribus delapsis restat in calice una sola *siliqua* perexigua & brevis, è flavo rufescens, apice acuto, unicum tantum semen continens, rotundum, planum, lucidum colore obscuro. Sapor foliorum astringens, acidus & exsicicans; florum fabas recentes refert. Planta est perennis, foliis perpetuis.

Differt autem multimodis à Spatio spinoso Alpini, ut descriptiones conferenti patebit.

C A P. XIII.

Genista argentea J.B.

J.B.

SUrvulo hæc adolescit lignoso, multiplici, in multas alas transversas divisio, tereti, argenteo. Ad ramulorum exortum *folia* herent singularia, oblonga, angusta, argentea hirsute oblita. *Fructus* furculorum internodiis atque extremis hæret similis Carpopalsamii Officinarum vulgaris, calyculo foliato contentus, spadice coloris, corticosus, in summo apiculâ acutâ donatus: in quo *semen* continetur nigrum, rotundum, rugosum, ac ferè evandum [in ficca quam descripsit J. Bauhinus] ac proinde nullo lapore effatu digno præditum. Surculi & folia modicè amaricant.

Vel hæc, vel ei similem plantam propè Monspelium in plantis quam transivimus eundo ab oppido S. Lupiani ad montem Lupi observavimus.

Locus,

C A P. XIV.

*De Genistella spinosa.*1. *Genista aculeata* Ger. Park. *aculeata foliosa* J.B. *spinosa minor Germanica* C.B.

J.B.

HORRIDUS frutex est Genistella aculeata, Genistâ trifoliâ angulosâ minor, densis tamen ramis fruticans, in quibus *folia* hirsuta alternò posita nascuntur, Genistæ vulgaris formâ, acuminata: sed præter *folia* longis creberrimisque spinis minacibus armatur, majorisque spinæ minorum sobolem infesto mucrone pungentium è lateribus pariunt. Flores lutei, spicati, Genistæ tinctoriæ vulgaris. Semen in exiguis siliquis. Radix lenta & sublucea.

Botanici nostrates (Gerardus & Parkinsonus) plantam hanc cum Genistâ minore aspalathoides imperitè confundunt.

In Germania passim occurrit, præsertim in arenosis, secus vias, &c.

Adstringentem cum amaritudine facultatem obtinet, ac proinde valenter & citra mordacitatem exsiccanthem. Ut rem in pauca contraham (inquit J. Bauhinus) idem Genistella quod Hippuris potest.

Locus, Vires.

2. *Genistella spinosa montis Ventosi* J.B.

J.B.

Frutici huic (cujus ramus palmaris J. Bauhino datus) priores ramuli plures, duas uncias longi, spinis Juniperinis ornati, alii longiores quatuor unciarum circiter, *folia* hirsuta, longiusculis & latiusculis, sed quam in vulgari genistella spinosa angustioribus. Flores in summitatibus aliquot auri, majores quam in prædicta Genistâ.

Si hæc non est particularis Genistâ, certè egregia est varietas.

3. *Genistella Monspelina spinosa* C.B. prod. *Spinosa minor Hispanica villosissima* C.B. pin. An præcedens eadem?

C.B.

Viticulâ est palmaribus, in terram reflexis, quorum pars inferior in brevissimos ramulos ex parvis spinulis constantes dividitur, à medio vero sursum villosi sunt, quandoque in ramulos brachiati, oblongis, viridibus *foliis*, minoribus sæpe additis, vestiti, spinisque carentes. Summitatibus flores pallide lutei, formâ Genistæ spinosæ vulgaris similes, infident.

Hanc quidam Monspelisii Corridam luteam vocabant, quæ etiam in Ventoso monte reperitur.

Rarius occurrit in incultis montis Lupi, copiosiores vidimus ultra montem *Esperon* circa urbem Meyriol, inquit D. Magnol.

Similiter

Locus,

Similem sed per omnia majorem, caulibus pedalibus, foliis rarioribus, spinis longioribus, minisque pungentibus, floribus majoribus & aureis, quasi in spica dispositis. Ex Hispania habemus, inquit C. Bauhinus.

C A P. XV.

*De Genista spinosa seu Scorpio.*A 1. *Genista spinosa vulgaris* Ger. emac. *spinosa major longioribus aculeis* C.B. *spinosa major vulgaris, seu Scorpius Theophrasti, quem Gaza Nepem transvuluit.* Park. *Genistella spinosa affinis Nepæ quibusdam J.B. Futz, Whins or Gogls.*

Clus.

CUBITALI aut ampliore [supra Burdegalam Bayonenfî itinere tanta altitudine assurgit, ut duorum hominum altitudinem æquare nonnunquam viderim, crassitudine verò brachium humanum Clus. parem etiam in Anglia si permittatur staturam & magnitudinem assequitur.] altitudine assurgit, multis virgis ex atro virentibus, striatis, densissimo spinarum vallo obfistis fruticosis. [Ramuli adeo conferti sunt, & spinæ densæ, ut totum caudicem & ramos contegant, & vix lumen ipsum nedum oculi aciem transmittant] Spinæ autem robustæ satis, viridantes, striatæ, glabræ sæpius, alias pilo brevi oblitæ, nova spinarum minorum è lateribus egredientium sobole fecundæ. *Folia* nulla nisi primo vere apparent, brevi decidua. Flores Genistæ minores, pallidi, interdum tamen adeo rufescentes ut rubere videantur, præsertim sub Autumno: *Siliquæ* deinde succedunt breves, cylindricæ, magna ex parte inanes, aliquando tamen ferentes exiguum semen, pallidum aut subficum ut Genistâ vulgaris Septentrionalium. Radix singularis in alias tenues le spargens, & interdum latè se propagans.

Non destituitur foliis hic frutex, nec spinam pro folio habet, ut nonnulli existimant, sed vere folia emittit in furculis tenellis, parva, ex rotundo acuminata, interdum longiora & angustiora, superne ex cinereo viridia, subtus argentea aut incana, quæ brevi decidunt. Floret Maio & deinceps per totam æstatem ad Autumnum & Hyemem usque.

In Anglia locis incultis, arenosis, squalidis & sterilibus frequentissima est, nec minùs in Belgio, Gallia & Germania. Quin & in Gallo-provincia regione aestuosa ipsissimum hunc fruticem observavi. Ufus huius est ad sepes, & exsiccatæ ad fornaces calefaciendos.

2. *Genista spinosa arborescens Africana Bartholin.* Aët. Med. An. 1673.

A Promontorio Bonæ Spei Hafniam allata est à D. Stolle cum aliis multis quarum figuras ibidem exhibet Bartholinus.

3. *Genista spinosa floribus rubris* D. Wheeleri Itinerar. p. 52.4. *Genista spinosa major brevibus aculeis* C.B.

Non videtur nobis à præcedente specie differre. Observavimus equidem in Anglia Scorpii varietatem priore humiliorem, spinis brevioribus, tenuioribus, pallidius virentibus, non tamen minùs crebris, quæ sub Autumno præcipue floret, quando prior maximam jam partem florere desit: verum cum noverim quot eadem planta pro loci diversitate aliisque accidentibus facies induat, hæc ab illa specie diversam esse asserere non ausim. Utunque huius specie differant, five non, Hæc eadem omnino est Scorpio minor in Gallo-provincia nascenti, hoc est Genistæ spinosæ majori brevibus aculeis C.B. nec enim ullam ego, qui utramque in loco natali florentem vidi, differentiam observare potui.

Scorpius five Nepem Anguillare hujus Synonymam facit C. Bauhinus; verum floris color non convenit. V. J.B.

C A P. XVI.

*De Aspalatho, & variis Spartii & Genistæ spinosæ speciebus.*1. *Aspalathus* 2. *Monspelensis* J.B. alter *Monspelensis* Park. *Genista-Aspalathus spinosum majus flore luteo* C.B.

Clus.

TOTA planta cubitum non excedit, fruticosa admodum & ramosa, multis horrens spinis deorsum inflexis, firmis, acutis, in quibus enascuntur pusilla *folia* Lentis magnitudine, viridia, qualia etiam (sed teneriora) fert in novellis ramulis, quibus subsunt recens nati aculei. Flores in firmioribus & rigidioribus spinis terni, quaterni aut plures simul nascuntur, Genistæ similes, minores, coloris nunc lutei, nunc pallidissimi: Semen in parvis siliquis exiguum.

Aspalathus secunda nobis observata in aridis & sterilibus saxosis collibus circa Monspelium, Ne-mausum & alibi in Gallia Narbonensi, planta erit bicubitalis, ut rectè J. Bauhinus: qui floribus odorem Meliotti Officinarum ascribit, saporem nullum manifestum.

Floribus cum Saccharo fermentatis ad firmandas & restaurandas collapsas vires utuntur Salmanticensis. Clus.

2. *Aspa-*

2. *Aspalatho Monspeliensi affinis Scorpis* 2. *Clusio* J. B. *Genista-spartium spinosum minus* C. B. Park. *Genista spinosa minor squarrosa* Ger.

Clus.

Pedis altitudinem raro superat, totum densissimis spinis horrens, quæ non confuso ordine, ut in superiore [*Genista spinosa* seu *Scorpio vulgaris*] nascuntur, sed feriem quandam servant, & semper contrario inter se exortu binæ nascuntur, virētes quidem, sed languidius quam superiores, neque alia ex aliis. Summis ramulis inhaerent, bini aut terni flores, superiori finiales, lutei coloris, mense Martio, quo tempore exiguas brevēque *siliquas*, vel potius *seminas* Ervi magnitudine, inclusa membrana quadam multa incanente lanugine hirsuta deprehendebam, densissimis ipsius plantæ spinis occultata, ut ex superiore ætate deciderant: adeo verò canescebant, ut initio Aranearum telas esse existimabam. *Radix* singularis, sed in plures deinde propagines sparsa, dura & lignosa est.

Locut.

Collibus Granatæ vicinis itinere Cordubensi, nec usquam alibi Clusio. conspectum est hoc genus. Dubitat Clusius an sit *Echinopoda Cretica* Hon. Belli; plurimum certe (inquit) ad illam accedere mihi videtur.

3. *Aspalathus alter secundus Clusii* Park. *Genista-spartium spinosum majus* 3. *flore pallida* C. B.

Clus.

Aspalatho altero primo *Clus.* robustius & aliquanto firmius est, nonnunquam altius excrescens; *Flos* perpetuo pallidior est, aliquoties ei non multum dissimilis.

4. *Aspalathus alter tertius hirsutus* Park. *Abrotani facie incana* J. B. *Genista-spartium spinosum majus* 4. *hirsutum* C. B.

Clus.

Ad cubiti nonnunquam magnitudinem accedit, plerumque tamen minor est, & pedalis tantum altitudinis, totum etiam tenerius: ramuli in multo plures spinas divisi, istæ denuo in alias, sic ut *siliquæ* spinæ totidem *Abrotani* multifida folia videantur, nisi aculei obfisterent, qui à negligenter inceptibus vix observantur. Vere ex ramulorum lateribus exigui alii prodeunt ramuli, incani & hirsuti, quibus adnata sunt mollia & incana *Lentis folia*, majora quam in primo genere: in summis illis ramuliculis flores prioris similes, priore majores, lutei nascuntur.

Locut.

In Cantabris duntaxat, tertio à Victoriæ urbe milliari, ad radices Pyrenæorum, quæ Hispaniam spectant, observavit Clusius.

5. *Genista erinacea* J. B. *Erinacea Hispanica Clusii* Park. *Genista spinosa humilis* Ger. *Genista-spartium spinosum, foliis Lenticulæ, floribus ex cæruleo purpurascens* C. B.

Clus.

Planæ nova & tota elegans est hæc planta, dodrantalis, in orbem per solum diffusa, multis spinis vivitibus, five aculeis horrida. Flores *Genistæ*, ex cæruleo purpurascens, minores, calycis inclusi hispidi, villosi, omnino ferè incani, bini aut terni simul semper conjuncti. *Flos* interdum dum flores producit, sed raro, & eaque perpaucæ, Lenticulæ similia, quæ cum brevi marcescant & decident, tota planta maxima ex parte sine foliis spectatur, & multiplici spinarum vallo Erinaceum in se convolvunt representant. *Radix* lignosa & magna est pro plantæ proportionem.

Locut.

Nascitur regno Valentino, affluenter autem circa *Siete Aguas* oppidulum, septimo ab urbe Valentini milliari, Madritano itinere, asperis locis & secus vias. Aprilis florentem observavit Clusius; Semen videre non potuit.

Incolæ *Erizzo*, hoc est Erinaceum vocant, ob rationem modo dictam.

6. *Echinopoda Cretensis* J. B. *Echinopoda frutex Creticus* Park. *Genista-spartium spinosum apyllum alterum, tribus aculeis semper junctis, floribus luteis* C. B. *An Scorpis secundus* Clus.

Bel.

Echinopoda (inquit Honor. Bellus) vulgatissima in Creta planta est, & multum cum *Erinacea Clusii* convenit, nisi quod foliis caret, & flores luteos profert, totaque viridi colore cernitur in orbem diffusa, & Erinaceum mirum in modum multitudine spinarum representans. Spinæ tæne simul in ramulis nascuntur. Flores in summis ramulis proveniunt, non tamen plures simul conferti, sed pauciores: quos apes nunquam attingunt.

Locut.

Planta hæc non in Creta tantum sed & in Chio insula & per totam Græciam vulgatissima est. Fallitur (inquit H. Belli) Dalechampi Athenæi interpres, quod per *Echinopoda* Cardui Chii genus intelligeret; cum ea revera fructus genus sit non Cardui.

7. *Genista-spartium spinosum foliis Polygoni* C. B. *spinosum Syriacum* Park. *Agul & Almazi Arabibus, Planta spinosa Mannæ respiciens* J. B.

J. B.

Frutex est cubitalis aut altior, densissimo spinarum acutissimarum, gracilium, flexiliumque stipatu refertus. Ex quibus plurimi pendunt flores rubelli: quæ decidentibus succedunt *siliquæ* rubentes, quales in Scorpio Monspeliensi me vidisse memini, femine concolori faræx. Ex hac Halepi incolæ novum quoddam Mannæ genus legunt, cujus grana Coriandro nostro majora paulo, adeoque figurâ & sapore Mannæ nostræ Laricæ persimilia. Surculis porro infinitis propemodum donatus, teretibus, & a trunco eleganti ordine hinc inde sparsis, majori ferè parte Cuscutâ obditi, velut in Thyso. Folia ad spinarum exortum hærent oblonga, Polygoni figurâ, cinerea. *Radix* latis longæ, purpurea.

Locut.

Manna in hac arbuscula inventa *Terebinthi* aut *Trangebin* Arabibus dicitur.

Provenit in Persia & circa Halepum: item circa *Kacha* urbem Mesopotamiae.

Folia

Folia ejus calidæ sunt siccaeque naturæ. Florum usus incolis ad purgandum; quibus se purga-*Vires.* tur manipulis unis ex aqua coctus in singulas doles sufficit.

8. *Spartium spinosum Creticum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Stipite lignoso assurgit, nigricante cortice testeo, multos nigros ramos spargente, in virgas junceas subtiles, nigrescentes iterum divisos, quibus in acumine spinæ duræ, nigrescentes, triangulæ. In furculorum exortu folia in eodem exortu quina, parva, tenuia. Flores lutei, parvi, Spartii Cretici similes, quibus *siliquæ* parvæ succedunt.

9. *Spartium spinosum secundum* Alpin. exot. *spinosum aliud Creticum* Park.

Alpin.

Ramos possidet crassos, rotundos, asperos. *Virgæ* in spinas acutas, triangulos multos facientes desunt. *Folia* duplex ordo. Ad exortum furculorum ex ramis Spartii sunt similia, sed tenuiora, ex uno exortu trina, quaterna vel quina, post in virgis rectis utrinque crebra. *Tragacantha* modo, ulque ad apices ferè virgularum, quibus subtiles, duræ & acutæ spinæ superfunt.

Nascitur in Creta cum priore.

Locut.

- A. 10. *Genista minor aspalathoides* seu *Genista spinosa Anglicæ* C. B. *Genistella minor Aspalathoides* J. B. *Genista aculeata* Ger. *Genistella aculeata* Park. *Radie Furz & Petry* Adhin.

Virgæ cubitales & altiores, ramosæ, cortice cinereo testæ & radice exeunt. *Folia* glabra, glauca in furculis novellis & vegetis parva, subrotunda, Chamelyces paria, in auditoribus aut vetustioribus plantis angustiora & acutiora. Ex alis foliorum egrediuntur aculei, foliis aliquot minutulis vestiti, & ipsi interdum alias parvas spinulas [duas aut tres] è lateribus emittentes. Flores in summis ramulis vespit, papilionacei, flavi, è singulis foliorum alis singuli, quibus succedunt *siliquæ* breves, hirsutiores.

In ericetis & humidioribus solo spongioso frequens occurrit.

Locut.

CAP. XVII.

Arbores & Frutices nonnullos exoticos *Genista* & *Spartio* affines complectens.

1. *Babel-Schulli* * H. M. *Genista spinosa Indica verticillata, flore purpureo-cæruleo, seu Spartium spinosum siliqua geminata.* * P. 2. F. 45. p. 87.

Frutex est spinosus, nascens in aquis; radice fibrosa, capillata, albicante. *Caules* geniculati, supernè plani, ac utrinque sulco striati, virides ac etiam rubefcentes, pilis longis & albicantibus dense obditi, intus lignosi cum corculo aqueo & viridi, seu etiam albicante, è geniculis ramos passim binos ac alternatim emittentes, ac in geniculis singulis spinis sex, hinc inde tribus, longissimis, lignosis, duris, ac leniter versis inferiora inflexis, aculeisque à se mutuo avergis muniti. *Folia*, quæ in nodis plura simul ad spinas cauliculis circumposita sunt oblonga & valde angusta, pilisque longis albicantibus in utraque parte obducta, parum aspera, in margine crispâ, teneriora ex viridi rubescentia: Costa media viridi-dilatior est, subtus emittens & crassiuscula. Flores verticillati è geniculis prodeunt supra spinas, octo plus minus simul, papilionacei, collo brevi albicante è calyce foliis oblongis, cuspidatis valde pilosis, viridibus ac etiam rubescentibus composito erumpentes, petala duo lateralia cærulea sunt, subpurpurea; petalum, quod clypeum vocamus, in superiore ora in tres linguas seu foliola, quæ versus exteriora reflexa sunt rectis incisuris profundè dissimili, colore cæruleo-purpureo, maximè in lingulis; petalum quartum angustum, cærulei quoque subpurpurei coloris est, in duas linguas seu foliola, quæ versus exteriora reflexa sunt, rectè incisurâ dissimili est. *Stamina* quatuor albicantia, crassa, arcuati inflexa, apicibus longis, surrectis & cæruleis dotata sunt: cum his se prodit filamentum longiusculum, albicans, è rudimento fructus ortum. Sine autem flores odore nullo.

Semina in *siliquis* lignosis, nonnihil cuspidatis, in duo latera [loculamenta] per strias intermedias distinctis, ex fuscitate rubescentibus, ac foliis calycis, quæ etiam rufescent, ferè obtectis, in singulis lateribus [seu loculamentis] tria quatuorve, forma rotundiola, ferè etiam longa, plana, coloris cum sicca sunt fusci seu spadicei.

Est & alia species *Babel-Schulli*, nascens in arenosis, quæ cauliculos & folia habet viridi-clara, flores vero albos ad cæruleum nonnihil vergentes.

Radix in decocto data urinam provocat ac suppressam ciet, unde & hydropem curat, præsertim si cum oleo Ficus infernalis decoquatur. Eadem præstant folia decocta & condita cum aceto. Ex foliis fit pulvis, qui cum oleo expresso ex floribus Ficus infernalis epotus tumori pudendorum virili-um solvendo conducit.

2. *Genistella spinosa Africana Laricis folia* Breynii.

Breyn.

Suffrutex est lignosus & spinis horridus, *Genistellæ* minoris *Aspalathoidis* *J. B.* quadantenus similis, qui in multis displicetur ramos: horum minores incani, in quibus spinæ acutæ & tenues, semunciam longæ, alterno ordine, aequali quodam intervallo circumpositæ cernuntur. Singularum spinarum exortu *Foliola* viridia & tenuia subnascuntur, numero decem aut tredecim, plura paucioræ semper conjunctæ,

*Alteræ
Species.
Vires.*

SECTIO SECUNDA.

De Arboribus & fruticibus siliquosis folio decomposito seu ramoso.

CAP. I.

Siliqua Sylvestris spinosa, arbor Indica C. B. Coral arbor siliquosa J. B. Arbor Corallii Ferrar. Flora. Siliquosa & spinosa trifolia Indica, Coral arbor dicta Park. Tuinamitiba Marcgrav. Mouricou H. M. Arbor fabifera Javaica Bea Tjinkring dicta Bontii l. 5. p. 134.

* P. 5. T. 7.

Marcgr.

Arbor est cortice cinereo, ligno fragili, in Mali sylvestris amplitudinem excrefcens; cui ramuli decili & terræ infixi novas progenerant arbores, ideoque ad vivas sepes ab indigenis usurpantur. Juniores arbores spinis acutis in caudice & ramis armatæ sunt, adultiore amittunt spinas, & in ramos varîe distribuunt: illæ nunquam florent, hæ contra: illæ semper habent folia, hæ interdum nulla, sed tantum flores, nimirum Decembri & Januario: post flores demum erumpunt folia floribus decidentibus: utrarumque folia sunt similia, subrotunda, seu potius cordis subultralis figurâ, inferius tomentosa, superne glabra & diluitoria, tria semper fibi appollita more Phaeolorum, in pediculo semipedem circiter longo; & talium pediculorum tres, quatuor, quinque fibi appollita sunt in frondis modum.

Flos magnitudine Iridis florem færmè æquat, unico constans folio, crenato, sursum erecto, ad cuspidem latius cum adjacente tunica è qua prorumpit dulcis liquor continetur, ut in flore *Paco*, formicis gratissimus; & ex eadem multa habet *flamma* carinæ in modum ad latus sensim prodeuntia, coloris insignis miniati, sine odore tamen: stamina vergunt ad brunnum. Arbores florentes longe conspicui possunt, instar panni miniati expansi.

Floribus citò & copiose decidentibus sequuntur fructus, viz. copiose *siliquæ*, ubi maturaverunt fuscae, ab uno ad quinque digitos longæ, digitum crassæ, teretes, & in tot ventres elatæ, & loculamenta divisæ quot continent phaeolos, quorum quilibet magnitudinem habet nuclei Avellane aut Fabæ seu Phaeoli vulgaris. In totum est miniati coloris & propè hilum qui fuscescit parvam habet maculam nigram: interius autem ex albo flavescit. Nullus ejus usus apud incolæ. Turdi, teste Bontio, eo avidè vescuntur.

Ex descriptione Marcgravi & figurâ & descript. Clusii folia hujus arboris videntur esse bicomposita seu ramosa. Privata seu particularia folia in arbore juniore, describente *Caryl* adhibent. Cæterum folia pulverulenta et fere interrupta, sed æqualibet & prope rotundo ambitu circinata leviter fastigiantur; ipsius etiam Hederae rotunditatem, amplitudinem, crassitatem, duritiemque referunt.

Mouricou *H. M.* in nonnullis differt à Tuinamitiba Marcgrav. ut dubitem an specie eadem sit. Cæterum Mouricou Malabarica Elephantis arbor Belgis dicitur, quia Elephantis summo opere hoc delectantur ligno, utpote lentæ ac molli.

Lignum Malabarense in enfium ac cultrorum efformant vaginas: unâ cum cortice ad vestium *Saraffas* dictarum locutionem, flores in confectionem *Caryl* adhibent. Cæterum folia pulverulenta ac matura cum nucle Indica cocta donec unguenti crassitudo sit, Veneris consumunt bubones, dolores ossium sedant. Contrita temporibus applicata cephalæ opitulatur & ulceribus. Mixta cum Saccharo *Jagra* dicto ventris dolores, præsertim fœminis reprimunt, quod præstat cortex aceto levigatus, & nucleis pelliculâ rubrâ denudatus, si deglutatur. Foliorum succus cum oleo *Sergelim* affligunt dolores levat Venericos; cum Oryzæ infusione haustus fluxus tenet, cum foliis *Beteline* in pulmentum redactis vermiculis in ventus ulceribus præfocatur, ex oleo coactus pforam & prurium tollit.

Tres varietates Arboris Coral dictæ recenset *Hermannus* in Cat. Hort. Lugd. Bat. I. Spinis ex albo virentibus & semibibus rubentibus, *Erabudu* Zeylanensium dictam. II. Minorem spinis & semibibus nigricantibus, *Jacerabuda* Zeylanens. III. Maximam spinis & semibibus nigricantibus, *Jacerabuda* Zeylanens.

Arbor Coral in Hortis frequens est.

CAP. II.

De Brasilia arbore dicta.

1. *Brasilia arbor Park. Brasiliæ lignum J. B. Pseudo-santalum rubrum sive Arbor Brasilia C. B. Ibra-pitanga Brasiliensis Marcgrav. Ibra-pitanga sive Lignum rubrum Pilon. Brasili wood.*

Marcgr. Pison.

Alta est & vasta, tantæ interdum crassitudinis ut tres homines amplecti vix possint: cortice fusco, brevibus spinis armato; ramis alternatim oppositis, in quibus & ramuli idem oppositi, uti & folia ad eundem modum, inæqualia nimirum paria in eodem ramulo, circiter digitum longa, figurâ Buxi foliis similia, crassiuscula, saturatè viridia splendens, sine petiolis nullis innitentia & quidem non extremitate quæ medio folii responderet sed versis alterutrum latus. Hæc foliorum descriptio subobscura est; videntur tamen tum ex figura, tum ex descriptione folia bicomposita esse, ut in *Elíce* aut *Planta sensitiva*, primum ex furculis seu ramulis (alii ramos vocant) deinde & primula, id est ut scapus seu costa media hinc inde emittat furculos, & unusquisque furculus hinc inde primulas seu foliola, absque impari tamen in extremis costis folio.

Hinc

Hinc inde etiam in ramis prodeunt ramuli, sesquidigitum & amplius longi, multis floribus quasi in unum congestis onusti, pediculis semidigitum longis insidentes, quinque foliolis constantes, quatuor vulgariter cavis, & quinto repando, quod rubrum, & in extremitate sua flavum, reliqua flavo; duo repando proxima ungues habent rubros; in medio staminula flavo-pallida, apicibus flavescens; odor ejusdem, at fragrantioris, quam Liliū convallium.

Sequuntur flores *siliquæ* oblongæ, duorum circiter digitorum, planæ, compressæ, exterioris aculeatæ, obscurè fuscae, in se continentibus fabas aliquot exiguas, splendentes.

In locis mari vicinis non apparet, sed tantum in mediterraneis sylvis, unde magno labore ad *li-Locu & Tempus*.

Tinctura hujus ligni rubra toti orbi est notissima. Sed minima moles tam vastæ arboris tingit,empta enim magna parte ligni superioris sola matrix tibiam circiter crassâ rubri est coloris, & ad tingendum utilis.

Lignum est frigidum & siccum; mitigat febres, restringit & corroborat instar Santali. Macerata in frigida inter collyria contra ophthalmias usurpatur cum successe.

Ligni usus est ad multa opera fabrilis, sphaeras ludorias, cultellorum & gladiatorum manubria, bacillos, &c. est enim valde densum & ponderosum, necnon polituræ capax.

2. *Brasilia simile lignum Vernimbock Germanis dictum J. B. An Redwood nostratibus?*

Hoc lignum (inquit J. B.) à Brasilio nobis Genevæ pro Santalo rubro exhibito differt, quod non sedit, habetque quo cum Fagineo ligno nonnihil conveniat (si colorem demus) præsertim maculis illis transverfis atque crispantibus per substantiam ejus sparis neque dulcorem illum masticatum præfert. At superius paulo dixerat lignum *Vernimbock* ponderosum admodum esse, & in aquam injectum statim fidere, solidum Ebeni instar, rubens; infectores eo uti ad tingendum: addito gummi & alumine elegantem colorem rubrum pro scriptura præbere.

Vernimbock nomen accepit à Fernambuca arce Lusitanorum in Brasilia constructa, ubi Brasilienses indigenæ cum iis mercimonia exercent.

CAP. III.

Ligno Brasiliano simile, seu Lign. Sapon, lanis tingendis percommodum C. B. Tjapangam H. M. part. 6. tab. 2. ejus lobus * Clusio sub nomine Lobi membranacei nigri describitur & depingitur. An Redwood nostratum? Ralhpout Belgis. Acacia tinctoria Herman.

* Exort. lib. 3. cap. 16.

Intra binorum hominum altitudinem proceritas, intra palmam crassities subsistit. Cortice est cinereo, intus fulvo, ligno admodum duro, rubello, matura ætate rufescente. Ramis in latera pronis, intus albicantibus, spinis intercurrentibus curtis & deflexis: Radice fibrosa, ex albo rubicunda, inodora, cortice croceo, nigricante obducto pellicula. Folia pollicem longa, digitum lata, rotundiuscula, Orni more, crassiore furculo, spinis privato, ex ordine appendentia, mediâ costâ ab averia parte multas venulas fundente dividuntur. Odor is gratus, sapor verò subacris & amaricans. Sole occidente intestinis lateribus se includunt contrahuntque. Flores inodori, flavi, racematim è ramorum foliis destitutorum extremis furculis erumpunt plures, decapetali, petalis paucè rotundis, tenuibus, quorum quina exteriora cuspidata parum ac subviridia sunt uno medianorum existente, venulis trajectis roseis, minuscule, cui adstat oblongum, viride, totum florem fuccingens folium. Eminent ex floribus decem geniculata, è flavo viridia *flamina*, nigris semilunulatis apicibus incurvatis instructa, uti & pede communi plano, lanugine albidò fructus primordium continent. Equales, compressæ, succretæ *siliquæ*, petiolis adherentes pollicaribus, quatuor transversos pollices longæ, duos propemodum latæ sunt, dorso crassiore, cuspidato, ventre pauxillum incurvo; matura & sicca cortice sunt duro & corneo, è furvo nitente, intrinsecus candida obducto cartilagine, quæ ubi teneriores sunt transparent, postea vero involvit atque disjungit *semina* oblonga, subplana, è cinereo fusca, è transverso lingulis siliquarum dorso adherentia.

Arenarum cupida per universum Malabar ob ornatum usumque frequens colitur. Sponte in *Locu & Tempus*, Trevancor, provinciis *Goendre & Ellé de Sooran*, aliisque montanis nascitur vitis. Ab Aprilis in Septembrem usque floret. Fructus carpuntur exeunte anno. Trima fructifera, locis in 100 trahens annos, quibus nunquam destituit frondibus.

Ex ligno, quod ubique venale exponitur, rubro, aquæ incocto tinctura elicitur nigra (Atramantum vocant) quæ cum Alumine diluta rubricosa evadit, maximoque ad lineæ & alia rubello colore imbuenda in usu est, calce verò obscuratur. Quod si furculorum lignum albicans calce perfixeris illico rubescit, quo existente molliori flavet. Ad opera pretiosiora magisque subtili elaboranda minus, hoc lignum adhibetur.

Figura exhibet folia bicomposita ad modum Acaciæ aut Fruticis sensitivi.

Hhhhhhh 3

CAP.

CAP. IV.

Glans unguentaria C.B. *Nux Bēb* sive *Glans unguentaria* Park. *Balanus myrsefica* Ger. *Nux unguentaria* J.B.

Nuces unguentariae dictae oblongae sunt, nuclei Avellanae magnitudine, aut etiam nuclei cum suo putamine sed minoris, figurā triquetra: putamine reguntur albicante, modico crasso, fragili, cui nucleus subest crassiuscula fungosa pellicula, nivi coloris obductus, albidus, Avellanae nuclei aut Amygdalae confistentia, pinguis, quique nobis jam in nucleis ante 30 annos repositis non rancesceret, sapore tantum amaro praeditus. Hujus generis nuclea aliae sessiles, aliae oblongae majores, minores; effigies triquetra, sed rotunda & glandis amula huic nomen generis aptavit. Nascitur autem in filiqua admodum eleganti, palmum longā, carinula bifori confata, tereti, gracili, binisque loculis ventriosa, nempe ima mediāque sui parte quā protuberat, glandem singulam singulo claudens, summa verò acuto stylo rostri instar, vel Rhododendri, vel Periplocae repentis, acutum mucronem protendit: intus subrufo colore, foris pullo, cinereo, & secundum longitudinem fittis rugisque exarata: coriacea tota, flexilis & corticola, insipida, subatringens & sicca.

Veteres in Descriptione arboris inter se non conveniunt: Theophrastus folia Myrti ei attribuit, Plinius Heliotropii, Dioscoridis Myrice. At dicendum, Myrti & Heliotropii folia, quod ad figuram attinet non multum inter se differunt, & quoniam *myrsine* & *myrtinae* voces quod elementum quibus scribuntur formam affines & similes sunt, facile à libris hac pro illa in Dioscoridis textu poni potuit: vel dicendum Dioscoridem inter ipsas arbores, non inter earum folia comparationem instituisse.

Arbor ipsa, tradente Bellonio, Beulam refert tum magnitudine, tum ramis similibus, & truncato albo, ita ut è longinquo videntes credi crederent esse Beulam. Tobia: Aldinus, seu potius Petrus Castellus, arbutulum in horto Farnesiano è semine natam accuratius describit. Folis autem erat bicompositis seu amosis. Nam nervus fere costa media totalis folii subarcuosos seu nervos hinc inde emittit juncos non majores, quibus ad intervalla longiora bina conjugatim adnascuntur foliola, nullo impari alam terminante sed nervulo medio in tenuem setam exeunte. Foliola in furculis ima rotundiore cuspidata sunt, Heliotropii foliorum instar, media acutiora & Myrtinis similia, summa minora & angustiora, ad Polygoni folia accedentia: Omnia hyeme decidua cum furculis etiam & costa media.

Lacuna duas Nuclei unguentariae species facit, *Majorem*, magnitudine Avellanae, cortice fragili, triplici costa, medulla alba, tenera, oleaginosa, acri cum levi amarore: *Minorem*, Ciceris magnitudine, cortice ad nigrum accedente, medulla ingrata, quam perniciolosam existimari ait: *mayrem* solum esse in usu. Fortè in hoc Meseum secutus est. In magnitudine differentiam agnoscimus, at species diversas dari non concedimus, nec tamen praenactit negamus.

In Arabia propè *Pharagum* in itinere à Cayro ad montem Sinai nascitur, autore Bellonio. Adfertur verò ex Syria & Aegypto in Europam; atque illuc putat Matthiolus ex Arabia advenit, & fortè etiam adhuc ex Aethiopia, ubi ait Dioscorides nasci. *J. B.* In India non nasci opinatur J. Bauhinus, quia neque Veteres neque Garcias inter Indicas plantas eam recensent, aut in India nasci tradunt.

Dioscorides alique è Veteribus multas ei vires adscribunt. Purgat supernè & infernè, educitque bilem ac pituitam.

Mesue Glans ipsa humiditatem habet excrementosam & acrem, quā ventriculum subvertit, nauseam excitat & viscera conturbat. Pituitam crassam & lentam vomitu ac dejectione purgat: quare confert colico affectui pituitoso sumptis, balano clystere injectis, cataplasmate ex ipsius medulla, hordei farina & melle appositis, & calore suo nervorum frigidis affectibus, spasmo, tetano, contractioni. Tumores quoque duros, strumas, nodos resolvit cum melle: Hepati aut Lieni obstructo & indurato cum farina Lupinorum & spica confert imposita. Dioscorides tritam & ex posca drach. pondere potam lientem absumere scribit. Oleum auri insulum tinnitui, sibilis, surditati auxiliatur: Cicatrices scedae, lentiginos, alphas & cetera cutis vitia emendat. Parvo autem fructus ad omnia est valentior, molesce purgat, vires depicit, sudoremque frigidum movet. Magnus ne ventriculo noceat facit afflatu. Ea enim humiditatem excrementosam & acrem, horum symptomatum causam coquit & resolvit, tuncque solum dejectione purgat. Adduntur praeterea ipsi, praesertim coquendo semen Anisi & Feniculi. Hinc etiam Mesue, & rectè, Ben antiquum recentem praestit in usu medico, quia in praedicta humiditas aquea evaporando consumpta est. Eundem in modum Asari etiam folia & radices violenter purgant per superiora & inferiora ubi vident, propter tale aliquod serum acre; si exsiccentur amittunt vim illam malignam & vehementem. Quod idem evenit quoque Iridi, qui vires urit & pungit violenter, exiccata non item *J. B.* Idem etiam observavit D. Grevius de radice Ari, quae exiccando acrimoniam suam amittit.

Unguentarii oleo utuntur pro conficiendis odoratissimis unguentis, in quae & moschum, ambram & zibethum addunt pro chirotheis & manicis, aliisque suffiti persudandis aut ilinendis. Porro praeter omnibus aliis oleis hoc potissimum celebrant unguentarii, non quod aliqua odoris praestantia commendetur, sed quod solum nunquam veritate rancorem contrahat. *J. B.* Alii tamen ejus loco addunt oleum expressum è nucleis Ceraforum, in quo solvunt Benjoinum. *Hearn. in Med. praed.*

2. *Nux Been Zeylanica*, *Siliqua triangula*, *seminibus alatis*, *Moringeros Lufitanis*, *Katu Murungha Zeylanensium* Herman. Cat. App.

Hujus descriptionem expectamus in Museo Zeylanico D. Hermanni.

CAP. V.

Acacia Malabarica globosa Insula dicta.

H. M.

Binorum hominum implet complexum: libro est cinereo, ligno candido, sulcis quinque, è quibus spinæ erumpunt striato. Radice est adstringente, fibrosa, nigro cortice, ignis rubescens. Rami cinerei, ligno albidior, pronis sensibus duobus in sulcis frequenter oblici. *Folia Nilicamaram*, nisi breviora, essent, poterant videri, infernè striati, uno nervulo in exortu, ut & multis venis donata, infernè dilutiora, supernè summe sunt virentia. Flores odorati, candidi, rubris è gemmis erumpentes, Acaciae Indicae in modum foliorum acuminatorum, singuli, bini, nonnunquam terni, pedicellis pollicaribus in extremitate furculorum prodeuntibus, penicillis tenuium filamentorum, quæ minutissimis capitata apicibus versis omnes fere extendunt partes, ornantur. Fructus perplanæ & longæ sunt *siliquæ*, utrinque cuspidata, cortice crasso, duro, subpurpureo nervo, obsepta, singulae aliquando geminae & furculo dependentes. Ipsæ autem fabæ molles, subamaræ, oblongæ & planæ, transversariae bolbiticanon imitantes in carne albicante includuntur.

Nascitur, quamvis sparsim, in multis areosis perosisque *Malabar*, ut & *Cranganor* locis, nunquam in caudicem adolefcens. Floribus induitur Julio & Augusto, fructibus maturis sub hyemem; frondibus semper virentibus, quæ decedente die se complicant. Horum velut & corticis succus cum paulillo salis exhaustus ventris sedat dolores: ipse cortex capitis lavamento utilis additur, qui in pulverem redactus summo cum levamine ulceribus inspergitur.

Leu. 8. Tempus.

CAP. VI.

Acaciae foliis frutex Mesopotamicus Columnæ notis in Recchum p. 86.

Col.

Elegans hac & rara planta, Acaciae foliis & ramulis adsimilis, nec amarorem, acrimoniam aut Allii foetorem refert, nec manifestam adstringentiam obinet; *foliis* est pennatis, & *senis* pennarum ordinibus utrinque dissectis, ac lobulis ferè viginti admodum exiguis, ut vix pictura rectè exprimi poterint, incisus. Spinæ ex lignosis ramulis ulmeo cortice vestitis non simul binas in exortu foliorum, sed distinctas habet, & unicam tantum in illorum exortu. *Semina* pauca profert effigie Pyri sed majora, minora parum Aegyptiae Acaciae, compressa, levia, nitida & colore spadiceo, siliquis five crassiss lobis contortis, oboeis, medulla pallente fungosa turgidis, oblique disposita inclusa; nec ut in Acacia Aegyptia vera, cujus siliqua est depressa latitudine contenta. *Florem* ignoramus cujus sit generis, nam in secco ramulo non aderat. Fruticem amplum, non arborem sublimem esse Petrus de Valle Romanus eques, qui collegit & attulit Columnæ asseruit; humanam altitudinem non excedere, & juxta flumen Tigridem in Mesopotamia, & in deserta Arabia juxta Euphratem vel parum distito loco reperiri, cujus siliquam ad incolis ad sanguinis fluxum tollendum utilem usurpari accepit, & vulgariter siliquam hanc, etiam ut Ceratonium *Charnu* dici, generico forsàn nomine siliquarum.

CAP. VII.

Uty Brasiliensis Marcey. Acaciae affinis foliis & floribus.

Marcey.

Arbor est saturata virens & spinosa, Scorbo Aucuparia nascendi modo figuræque similis: intus multos displicet ramos, & ferè rotunda est, & in ramis etiam ramuli alternatim sunt oppositi. *Folia* habet minima, eodem modo disposita quia in herba viva, & in extremitate sua quasi bicornia quo differunt à foliis Tamarindorum, quæ pariter saturata viridia, & præterea acidi saporis, cum hac nullum saporem habeant manifestum. Si sapore essent acido & siliquis ferrent, cum Acacia conveniret. Non tamen semper aequalia folia in hac arbore sibi opponuntur, sed interdum solitaria est in extremitate ramuli. Ferè strobilulos prope ramulos in uvam congestos, albos, longis staminibus, ita ut pilosi fere spinosi videantur. Signum album est ac lentum, cortice ex glyco subfuso ut Sorbus aucuparia.

Calyx quinque foliis oblongo-rotundis & denticulis nonnihil incisus, versus inferiora nonnihil reflexus constat. Post flores fructus & calyce erumpunt echinati, oblongo-rotundi, valde plani, exsertis in utroque latere numerosis spinis longis, acuminatis, rigidis ac surrectis obstiti, primum virides, postea ex cinereo nigricantes, duri, interius ad corticem carnie crassola viridi, quæ plurimis guttulis hinc inde circumdantibus est irrigata obducti, ac lata in medio cavitate.

Folia intus duæ, tres, quatuorve ac etiam solitaria, umbilicis, tenuibus, albicantibus, echini dorso annexæ, oblongo-rotunda primum virides, maximè versus umbilicum, cum maturæ ac sicce sunt cortice duro, albo-cinereo, venuliculis nigris undulantibus striato, intus albidissime sunt.

Putamen adeo solidum & durum est, ut fructus faxei videantur, & cum difficultate confringi possint. Hinc ex America missum accepimus titulo fructus lapidei, suntque qui nucem Bezoardicam appellent. Nucleus gustu est impense amaro instar Lupini. Hic fructus J. Bauhino *Hist. lib. 3.* describitur sub titulo Fructus peregrini tanquam torno elaborati argentei: estque fructus 1. cap. 30. lib. 3. *Exot. Clus.*

Multis in locis tam in America, quam in India Orientali nascitur.

Fructus est filique exemptus, & à D. *Georgio Wilmer* Stratfordiæ propè Londinum factus, eadem astate non germinavit tantum, sed ad bicubitalem ferè altitudinem excrevit, quaquaversum ramos spargens; parvis, acutis, aduncis spinis tam per caulem, quam per ramos obtusis, foliis alatis seu pinnatis, *Locus* Virginiani amulis vestitus. Sequens hyems plantam corripit. *Park.*

Hujus etiam generis esse puto fruticem quem depingit & describit J. Bauhinus lib. 3. cap. 47. sub titulo, Fructus omnino rotundus luteus non splendens cum suo frutice.

Radix & Cortex, contriti, necnon folia trita seu in decocto epota, seu externè impolita; item Fabæ seu cum lacte *Cœqui Indici* trita & impolita, seu in pulverem redacta & cum vino epota heriis moribus conducunt, ac insuper flatus dissipant, dolorem colicum sedant, stomachum debilem confortant, menses movent, &c. in calculo etiam professe dicuntur.

Johnston apud Gerardum sibi à nonnullis relatum scribit hos fructus venenosos esse; ab aliis vomitum validè ciere.

Hanc plantam Marcgravius sic describit:

In Cynosbati magnitudinem excrevit. *Candex* & ramuli pleni spinulis hepatici coloris, lignum autem intus medullulosum instar Sambuci. Habet in quolibet ramo multos ramulos filii invicem oppositos; in ramulis porro folia itidem opposita, à quatuordecim ad viginti in uno ramulo, qui inter quodlibet par foliorum duobus muritur aculeis. Sunt autem folia late viridia, splendentia, ferè cylindracea, & unum circiter digitum longa. Flores fert in spicam congestos, luteolos. Hos sequuntur lobi, spinosi, hirsuti, coloris cum maturaverint hepatici, in quibus singulis continentur duo globuli durissimi, cinerei coloris, glabri & splendentes, qui quassato lobo strepitum edunt: nucleus interior ex albo flavus, amari saporis, instar Lupinorum. Lobus autem per maturitatem diffilii & effundit globulos.

J. Bauhinus duas alias hujus fructus varietates describit lib. 3. c. 48. alterum titulo Fructus peregrini tanquam torno elaborati flavi: alterum tit. fructus Indici tanquam torno elaborati viridis.

2. *Arbor spinosa Indica siliquis villosis monospermis, Ban karetti dicta.* H. M. P. 6. T. 20. p. 35. H. M.

A præcedente differt, quòd hac flores proferat simplices, juxta furculorum exortus positos, decaphyllos è viridi luteos, stilum rubrum emittentes. *Siliqua Kakamulla* effigiem habent, cortice sunt denso, subfusco duro, intus helvolo, foras villosa, non autem echinata, unicam duntaxat fabam continentem, quæ perplana pilosior est, sed prædura & apud medicos in usu.

Nascitur propè montes densissimos in sylvis, in Provinciis *Candænata*, *Cottate*, ut & aliis locis. In hac alii maturefcunt fructus, alii turgescunt, alii florent.

Fructus hujus arboris extat in Museo referitissimo Clarissimi viri D. *Gulielmi Courtiæ* Medii Templi.

3. *Lobus echinatus Moluccensis Ponz.* Lobus orbicularis fusces, spinosis tuberculis obtusis binis phaeoloris nigros continens C. B. Fructus 4. l. 2. c. 15. *Exot. Clus. qui Indis Samparantam.*

Clus.

Orbicularis erat hic fructus five lobus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem desinente, spinosis subrubentibusque tuberculis undequaque obtusis, culleri dorso non crassior, pediculum ad orbis latus habens, & totius lobi color fusces. Omnes autem hujus generis quos conspiciebat Clusius in medio pertusi erant, ut funiculo trajecti ad commoditatem & facilius (ut arbitrabatur) rescindendum suspenderentur. Singuli verò lobi five fructus binos phaeolos continebant, seminum Anagyridis formam & magnitudinem, priores nigros, ut conjecturam faceret eos lobos antequam pertunderentur, non adeo planos fuisse, sed aliquatenus tumentes. Indi *Samparantam* appellabant: Quandoquidem autem filo trajecti adservabantur, apud illos aliquo in usu fuisse necesse est, sed quali intelligere nequivit Clusius.

C. A. P.

C A P. IV.

Moringa Lentifici folio, fructu magno anguloso, in quo semina Ervi J. B. Arbor exotica Lentifici folio C. B. Moringa Ferrar. Flor. Park. Acost. Moringou H. M.

H. M.

QUINOS homines longa est, unius complexum crassa, cortice obducta nigricante, intus albedo, odore & sapore Nasturtio aut Raphano rustico similimo. Rami sunt ligno albicante, libero viridi. *Radix* vestitur cortice ex albo flavescente, trunci saporem referente. *Folia* bina sibi invicem opposita, communibus petiolis spithamam fere longis, cubitalibus surculis ad verticem usque adnascuntur, diminutis sensim petiolis: suntque è longo obusula, tenuia, mollia rati & lenia, media costa prominente, nervis aliquot in latera excurrentibus donata, supernè è prafino fusca, infernè ex viridi latiora: odor Fabis sylvestribus proximus. Flores candidi, decapetali, petiolis incurvatis è ramorum cacumine dependent; quina externa foliola oblonga, extrorsum stellas in modum expanfa reflectuntur; quorum bina posteriora majori, trina anteriora minori distant Intervallo. Incimorum latorum quatuor inferiora obtegunt, quinto ex inferiorum medio prodeunt, è regione arrecto. Hac inter, elevatum foliolum proximè, medianus se erigit colus in decem staminula è viridi albulu extrorsum inflexa divisus, quorum paria uno grandifusculo, flavescente obteguntur apice. Foliola densa, maximè interna rigida sunt. Calicis latoris, ac è viridi fusci umbilico insidet globulus, fructus germen, oblongus, quadratenus pilosus, filamentum prodeus albugineum. Odor is gratissimus & melleus. Deciduis succedentes floribus fructus sunt, poris altioribus striatis, sesquicubitalibus, cortice coloris herbacei, intus carne exalbida, seminibus repleti candidis: in deliciis ob gratum saporem habiti, graciles; quippe venustiores, eminentius singulis in lateribus costulis ligneis, crassescunt, sicque rubent. Tribus fructibus lateribus trigona inclusa sunt semina, cartilaginea pellicula, nucleo intus albente, membranis alata tenuibus, secundum filiquarum longitudinem dispositis.

Acosta tum ipsum fruticem, tum ejus ramos valde fragiles esse annotat, fructum pedalem, Raphani crassitie, octo angulis insignitum.

Arenarum amans non modò in Malabariz, verum & in Zeyloniz, aliorumque India locorum *Locus*. hortis ac villis ob fructus solummodo colitur, qui Fabarum more venas quovis mittuntur. Floret mensibus æstivis. Fructus nunc in anni exordio, nunc exordio, aliquando in utroque leguntur. Septuagenaria vel octuagenaria extinguitur. *Folia* succrescentibus novis ei decidunt.

Ex foliis, radicibus, cortice & fructu parantur pilule antispasmodicæ. Hujus arboris radix (teste *Vires & Ujui*. Acosta) Unicorni & Lapidis Beazar vices supplet, veraque theriaca est, quæ vulgo Malabarensis utuntur cum adversus omnis generis venenum, tum ad morsus Serpentium maximè noxiorum vulgò *Cobra de Capellas* dictorum, aliorumque insectorum & virulentorum animalium, tum intro sumpta, tum foris applicata. [H. M. corticis succum merum cum aqua & Allio commixtum hos serpentes ex ædibus expellere tradit.] In cholerica quam vocant passione singulari efficacie esse deprehendit Acosta. Foliorum succus una cum Piper oculis immititur contra vertiginem; qui Zinziberi si addatur fugat febres. Radix probè nota est elephantias laborantibus, quorum plurimos continuo ejus usu sanari perhibet: *Acost.* supposita abortum causat H. M.

Alios usus corticis triti ex aqua Oryzæ ad cædemata, & adjecto Cumino ad odontalgiam, ad venenatum glirum morsum, succi ejus naribus, hausti ad maniam; epoti ad laniationes artuum ex frigore; Foliorum ad tumores Venereos discutiendos, ad pedum lumbrosos; Succi arboris ad dolores Venereos, foliorum ad vermes in ulceribus enatos, &c. vide in H. M.

C A P. V.

Siliqua Indica flore Papilionaceo decapetalo siliquis latis monospermis, Kaba Mullu vel Kaka Moullou H. M. P. 6. T. 19. p. 33.

H. M.

BACHIMUM crassa est, ligno candido, cortice leucophæo & scabioso. Rami ejus spinosi, medullâ perfossi, aliquantulum contorquentur. Radix odoratus vibrat, subfalsa. *Folia* spissa, solida, glabra, summe viridia, è longo aculeata, ex adverso gemina, furculis, qui duobus spinis gaudent aliguntur, primum leniter contractiva, ubi manduntur subacria, inodora. E gemmis fulvis floribus papilionaceis, luteis, furculis pollicaribus longitudinis juxta florem inflexis è pedunculis adherescunt polyphylli: Decem namque *Moringo* haud ab similes constant foliis, quorum ex inferioribus unum inflectitur, ceteris cochleari similibus, quatuor interiora è longo latiora sunt. Stylus hirsutus ut *Moringo*, nisi quòd in novem findatur *stamina*; odoris, licet languidioris, gratissim. *Siliqua* latioris, duro cortice, intus exalbida, singule unam solummodo grandiore involvunt *fabam*, ex albo nitentem, quæ saporis subacris aromaticque est.

Arbor palustrium cupida in Mali excrevit altitudinem; vivit prope *Chenniti*, *Paron*, *Warapoli*, aliis *Locus* & sique in locis ad fluminum ripas. Effloret Junio Julioque. Fructus edit sub anni initium maturos, Tempus. Frondibus nunquam nudatur.

Medicus ejus usus planè incognitus, nisi quòd cortex ex lacte contritus vaccino diabetem gonorrhoeamque pariat.

Hujus ut & præcedentis arboris flores decapetali esse dicuntur. Verum fortè quinque exteriora petala dida sunt potius calycis quam floris.

Lobum huic valde similem vidi in Museo instructissimo eruditissimi & ornatissimi Viri D. Guiljelm. Courtins sub nomine *Boudach lavis*.

CAP. VI.

Arbor Indica siliquesa flore pentapetalo, siliquis in spiram contortis lanuginosis. Katou-Conna H. M.

Arbor est praeclara, crassiorque quam ut duo homines complecti possint; ramis patulis umbrosisque, cortice & ligno spadiceo, rubra medulla donato: radice longe aberrante, cortice ac ligno rubro, sapore insipido, odore gravi atque ingrato. *Folia* oblonga, cuspidata, tenuia, rigida, superne è fusco nitentia, inferne diluviaria, venosaeque, gemina plurimum, parvis incurvatissimisque petiolis, furculis adherent. *Flores* candidi, odorisque expertes, è furculis ramosis, quinque oblongis constantes foliolis, cuspidem deorsum demittentibus, conjunctim enascuntur. Horum è medio, staminum vice, fasciculus filamentorum tenuissimorum eminet. Calix autem parvus, quinque habens cuspides, florem arcu involvit. *Siliques* figuræ spirales, contortæ, crassioribus nervis extuberantibus simul & lanugine obitæ, apertis oris crispatae, internum è croceo rubescentem offendunt corticem. *Faba* in siliquis protuberantes, latoribus intervallis à se invicem distinctum gemularum more dependet, glabro atque cortice nitentes; pulpam habentes pralinam, duabus visibilibus pelliculis distinctam. Odor si gravis, sapor planè sylvestris.

Locus.

Vires.

In quovis proveniunt solo, præcipue circa *Parou* & *Repolin*. Fructibus aut floribus semper virens jugiter vestitur. Foliorum decoctum capitem avertit, lepram sanat, quod præstat & cortex cum Saccharo in pastam redactus.

CAP. VII.

Wellia Tagera H. M. P. 6. T. 9, 10. p. 17. Siliquesa Malabarica flore pentapetalo, siliquis longis, planis, diaphragmatis semina secludentibus interceptis.

H. M.

In crassitudine brachii, altitudine hominis adolescit, viridi involuta cortice, ligno admodum paucis ramis rotandis atque viridibus. *Folia* è longo-rotunda, permollia ac glabra, pluribus venis, media è costa exortis striata, glauca, foliis *Tagera* proxima, communibus petiolis pralinis, fulcatis, contrariis, inter se pediculis adherent. *Floribus*, qui minores, foliola quæ arboris poterant videri, quina sunt, lutea, singula tribus nervulis parumper eminentibus intertexta, & calyce pentaphyllo obsepiuntur. Horum in medio decem ex albo viridantia, oblongis majoribus, flavis, postmodum obfuscatibus donata apicibus, conspiciuntur *semina*, eminente uno viridato, oblongiore atque incurvo fabagino germine. Succedentes floribus *siliques*, duas palmas propemodum longæ, perplanæ, digitum transversum latae, laeves, in transversum posita includunt *semina* elonga, transversis quoque intersepiementis à se invicem seclusa, aliquantulum sub cortice extuberantia.

Locus & Tempus.

Vires.

Colitur ob solam elegantiam in hortis, in quos è sylvis circa *Panam* ac *Petterie* traduntur. Præcipiti flores exhibet æstate, seu mensè Sextili: Semen maturum Novembri & Decembri mensibus, arenosis amantes locos, semperternè virent omnia. Si radice excipias, quicquid ex arbore exhibeas, addito Cumino, Saccharo candido & lacte finit gonorrhoeam virulentam. *Folia* lacti incocta vaccino vel in balneum parata arterialem expellunt morbum. Cortex cum Saccharo & aqua levigatus Diabete commodus est. Radicis cortex cum Croco virente lacte exceptus Podagræ nodosæ *Sonila dactyla* Malabarensis dictæ succurit.

CAP. VIII.

* P. 1. F. 22. *Cassia fistula Alexandrina C. B. fistula Ger. purgatrix J. B. solutiva vulgaris Park. Conna * H. M. P. 37. The ordinare purging Cassia or pudding-pipe-tree.*

H. M.

Arbor est proceræ, [Juglandi trunco, ramis, foliisque proxima *Alpin*.] Radix cortice est fusco, ramos transversos spargens. *Caudex* ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice cinereo, ut & rami majores, obduci, furculi novelli virides sunt. Cortex adstringit & subamarus est. *Folia* è quinque pinnarum paribus impari costam finiente composita, pinnis foliis parialibus ad basin latis, ad cuspidem stricioribus & acutis, secus quam in Caroba, mellibus, densis, mediocriter crassis, glabris; superne saturiore viride nitentia, subus pallidiora, sapore subdulci & subamaro. *Flores* longis tenuibus, viridibus furculis seu pediculis hærent è foliorum alis exeuntibus, plures juncti velut racematum, eo modo quo flores Laburni, singuli petiolis triuncialibus hinc inde appensi, flavi, quinque petalis oblongo-rotundis & notumhil crispatis, angustis inferius unguibus, ex vena media latiore venis obliquis striatis, compositi. Medium florem *famina* occupant decem, tria majora flava cum grandibus apicibus flavo-fuscis, &c. septem minora flava cum grandibus pariter apicibus, seu semibifidis flavo-fuscis linguis. Ex medio longum siliquarum viride gerimen prodit, verum non ex omnibus floribus. *Calyx* quinque cuspidatis foliis confat. *Siliques* floribus succedentes ad duum cubitorum paulatim longitudinem excreverunt, formæ cylindricæ, diametro unciali, colore per maturitatem nigricante, cortice lignoso, seu potius cartilagineo duro constantes, interius diffin-

* Dnas spiritalis longis.

ta in locamenta per diaphragmata seu orbiculos cartilagineos, transversos ac parallelos, qui cortici interiori affixi, & in medio rectâ fissura, ad eandem corticem partem striati. Orbiculi hi pulpa subdulci, quæ primùm albicat, dein flavescit, post ex rubro nigricat obduci sunt. In pulpa fabæ involuta sunt, oblongo-rotundæ, orbiculis adjacentes inferiore parte, & cum sua longitudine respondentibus longitudini fissura; teneræ cortice albicantes sunt, pulpa intus viridi subacida, quæ carne pellucida & nervola circumdata est, sapore nullo; cum maturæ & siccæ sunt cortice duro, rubro fusco obducuntur.

Locus.

In regionibus calidis, ut *Egypto*, & omnibus fere Indis Orientalis provinciis, oritur. *Egypti* diluculo per *Cassiarum* loca deambulare sæpius odoris causâ consueverunt: quippe aurâ *Vires* & *Ujui* à *Cassis*, eximium ac gravissimum, Oriente præsertim sole, odorem spirantibus, ad ipsos delatâ oblectantur.

Quod ad electionem attinet, ea est vel *Fistula*, vel succi nigri & dulcis.

Fistula bonitatis notæ sunt. 1. Ut sit recens, h. e. ut non diu deposita fuerit. *Egypti* autem non untur recentissimis, sed saltem post quartum mensem, quandoque juniores recentiorisque inutiles neque à noxa immunes observantur.

2. Qui fistulam quod majorem eò meliorem pronunciant falluntur & fallunt. *Alp*. Eadem nigredinis ratio est. Verus color est cum rubedine nigrescere.

3. *Alpinus*, Quod aliqui cannas optimas manibus concussas sonum non edere aiunt, falsum pronuntiat. At eruditissimus *Veslingius* crepitantes à concussu fistulas optimas esse vendaces quodam *Egypti*-o *Alpino* persuasisse dicit; cautiore enim mercatores crepitacula illa à solidiore fructu scernere se vidisse, & siqua fistula parte se distinctius offerant eatenus obrumpere: Arida enim intra septimum semina continent, & pulpamento melleso destituta, humore tenui quo redundabat defuncto.

Pulpa ipsa tres notas habet, præ nigredine splendens & pinguis fit: dulcis fere ut Pruna, sed cum aromatica quadam acrendine. Quæ enim vel acerba ob immaturitatem, vel acida ob verustatem in vitio est. Summâ, Quæcumque *Cassia* cum fistulacea quodam æqualiter afficit fauces, nullo modo mordicans, illa est bona; qualiscunque sit fistula. *C. Hofman*. Est paulo post, quamdiu dulcis est, tandiu securus est ejus usus.

At Fallopius maturitatem *Cassie* ex aciditate dijudicandam esse ait: si enim mordicet valde fauces, indicare quod sit matura. Nos cum *C. Hofmanno* sentimus.

Collectæ siliques *Egyptii* continuò in opportuna loca se claudunt, ut nullus aer ingrediatur, cum ex minimo aeris contactu *Cassia* corrumpantur. *Alpin*.

Pulpa *Cassie* purgat bilem & serenos humores, & convenit in ardoribus tum externis, tum internis, sanguinem contemperans & puriorem reddens. Affectibus pectoris à distillatione acutorum humorum concitatis mirè subvenit. Pulpa hæc cum Saccharo cando & liquorita pro secreto uti solent *Egypti* ad renem vesicæ, vitia. Proinde ejus frequentius usi se tribus præservant. Monardes & cum eo *Matthiolus* pro infallibili præservativo habent *3ij* quotidie tribus horis ante prandium.

Tamen monet Fallopius, intumescere esse usum ipsius in ardore urinae, quod ducat ad locum affectum & morbum augeat. Idem observavit *Fabric. Hildanus* *Capit. 35*.

Habet *Cassia* hæc duo mala, Humiditate enim ipsa dissolvit tonum ventriculi, & status gignit: Unde nec humidis ventriculis, nec hypochondriacis & flatulentis, nisi carminativis & stomachicis (v.g. *Cinnamon*, *Mastic*, sem. *Anisi*) correctæ convenit. *Schrod*. Præstat tamen (inquit *C. Hofmann*) abstinere à illa in hypochondriacis ob intestinorum debilitatem.

Cassia etiam utitur (verba sunt *Alpini*) ad tussim antiquam, dyspnoeam, asthma & orthopnoeam cum *Agarico*: pro calidis articularum doloribus, maximeque in podagra, dolentibus partibus emplastri modo ipsam adhibent.

Saxoniæ pro lectione dixisse meminit *C. Hofmannus*, Capitis dolores post cibum non curari fecit quam *Cassia* post cibum: quod postea invenit apud *Heldæum*; qui curasse se ait hoc modo pertinacissimam ophthalmiam.

Omnia lenientia & inter ea *Cassia* sumi debere aiunt modico ante cibum tempore, quod alii bihorio, alia una horâ, alii semihora definiunt. Vid. *C. Hofmann*.

Errare eos scribit *Camerarius*, qui existimant *famina* *Cassie* purgare, cum potius astringant: cuius contrarium se experitum affirmat Fallopius. *Garcias* etiam *Monardi* idem asserunt contradicere.

Corticis siliquarum movere menses & pellere secundinas quamvis *Ambrosius Pareus*, *Sepulveda* & alii affirmant, maxima tamen pars medicorum negat.

Siliques *Cassiarum*, perinde ac *Phascoli*, parvas, virides, in aqua præparum bullitas, & mox in umbra ab humiditate fæccatas saccharo vel melle condunt, atque ad usum servant puerorum delicatissimæ mulierum. Exhibent verò ad summum eas ad *3ij*, atque ad *3j* pueris, ad supradictos affectus.

2. *Cassia fistula Brasiliensis C. B. solutiva Brasiliensis Park. Cassia fistula Brasiliensis purgatrix compresse Lob. in Pharmac. Rond. Tappacoyana Brasiliensis Marcgrav. & Pilon. Cassia fistula Brasiliensis flore incarnato Breyn.*

Marcgrav. Psfo.

Arbor est alta & magna, atque in plurimos ramos latè expansa, colore exteriori ex cinereo albicante, *Folia* fort ordine sibi opposita, paulatimque succedunt succedunt stantia, figure cylindricæ, duos digitos longa, & 3 digiti lata, brevissimo pediculo inintenta instar foliorum Senæ, dilute viridia, subulter hirsuta, ad tactum mollia, rubescente nervo secundum longitudinem, & venulis secundum latitudinem ordine positis prædita. *Flores* fert spicatum congestos fide ramulis, pentapetalos, cum tribus semellariis corniculis, quæ cum *faminibus* junctim positis succedunt stant, colore incarnato elegantissimo, ob quem à longè conspiciuntur. Succedunt *siliques*, immaturæ quidem virides, maturæ nigre seu fulcæ, deorsum propendentes, duos circiter pedes longæ, quinque digitos crassæ [in ambitu] paululum incurvæ: in uno latere eminentia duplex est secundum longitudinem, in altero simplex, quasi chor-

Vires.

da agglutinata effert sub cortice; non exacte teretes sunt, sed paulum compressa, nam transversa inficis elliptin describit. Cortice sunt durissimo, lignoso, qui ut frangatur malleo concuti debet. In quiqua porro intus multas habet cellulas, crassitie pennae anserinae, diaphragmatibus distinctas, in quarum qualibet nucleus later Amygdala magnitudine & figura, coloris ex albo flavescentis, splendens, lavis, durus, per longitudinem linea subfusa in uno latere divisus, medullā intus albā, cornea substantia, pulpā immeritis glutinola, nigricante, instar Cassiae solutivae, sed ingrati & amari saporis, quae ante maturitatem astringit, post laxat alvum. Summitates foliorum vulneribus & pustulis medentur.

Foliorum & florum hujus arboris plenior descriptionem vide apud Breynium Cent. 1. cap. 21. Hujus pulpae uncia una, adnotante Lobelio, plus purgat quam uncia duae alterius Cassiae, nimirum Aegyptiacae.

3. *Cassia Americana fabacea* D. Syen. in Hort. Malab.

Siliquarum loco fabas longiusculas & vulgaribus non dissimiles profert, quibus continetur pulpā ejusdem ferme cum vulgari saporis & efficaciae. Ipsa arbor radice nititur crassa, rotunda, quae in plurima filamenta cortice nigricante obducta definit. Caudex cinereus est coloris, scaber, substantia medullosa; quem ramuli inordinatē ambiunt, foliis vestiti subrotundis, ex glauco viridibus, brevissimisque pediculis donatis. Flores videre non configit. Semen, quod pulpae involvitur fibrorum interfectum & nigricans, Pisi minoris magnitudine, ex America insulis, quas Gallici *Antilles* vocant, allatum.

C A P. IX.

1. *Tamarindus* Ger. Park. J. B. *Silqua Arabica* quae *Tamarindus* C. B. Balam-pulli, seu *Maderam-pulli* H. M. P. 1. F. 23. p. 39. *The Tamarind Tree*.

Arbor est grandis, ramis densis, in latum diffusis, Alpino Pruni, Garciae Fraxini, Juglandis, Castaneae magnitudine, Marcegraviu Tiliæ maximae. Radix crassa est, brachia late diffusenda, fundens, cortice rubescente. Stipes crassus, ambitu duorum hominum amplexum aequans, cortice crasso, cinereo in trunco & ramis vestitionibus, in furculis minoribus viridi, materiei firma non fungosa. Folia pinnata, Filices feminae foliis similia *Acofta*, pinnula seu foliola parva, pollicari pinnae adnecuntur vix spithamam longo, in quo ordinatē posita pediculis margita, pollicari ferme longitudine [paulo plus semidigitum longa *Marcegr.*] latitudine ferme fimbriatilla, aequalis undique latitudinis, paulo tamen versus apicem angustiora quam ad pediculum; bina autem exacte sibi ubique opponuntur, & nullis ferè pediculis innituntur, ac arctè se mutuò attingunt, apicibus subrotundis. Sunt autem foliola tenuia, texturā solida, plane, infernè dilute viridia, superne laetius: ac infernè nervo secundum longitudinem emineunte, & venulis transversis secundum latitudinem, sed valde exilibus praedita, quae superne vix conspiciuntur. Egregiam aciditatem sapore referunt, & ideo in febris fitis extinguenda gratia manducantur. Flores in furculis seu pediculis foliorum sinibus egressi octo aut decem simul, Aureae Mali floribus admodum similes formā exteriorē & odore *Acoftae* octo petalis [H. M. septem] constantes, è calyce crassiflo & rotundo, [odore nullo H. M.] petala quatuor exteriora candida postmodum parum subflavescent, oblonga, culpidata, tenuia, nullis venis striata, [Acoftae quatuor interiora alba sunt & crassiora] tria interiora extremo rotundiora, in oris tenuiter crispata, colore albo venis rubris variegato, duobus tertio longioribus & latioribus tertium autem sursum est minusculum, concavum, cuspidè parvo ac sufflato emineus. *Acofta* bina è petalis exterioribus eleganti nervo radiata sunt.

Eodem flore [Acoftae quatuor] tria enalcutur *famina* tenuia & incurva & viridia [Acoftae candida & corniculorum modo inflexa] primò in unum juncta, post versus folium sursum divaricata, exteriora, apicibus primò flavis, postea cum flores subflavescent rubro-fuscis dant. Stylus staminibus crassior, inter hac & folium sursum prodit, qui siliquosum germen est.

Fructus lignosis & crassifculis petiolis ramis appensi sunt; *siliqua* oblonga, crassa, in glandulas tres quatuorve exuberantes, cortice crassiflo, exterius rufo, interius viridi, fragili, pulpā per maturitatem molli, & flavo fere rubro-fusca, ad corticem ex petiolo lignosis filamentis sed raris in longum pertexte, acidi saporis gratissimi; sub carne siliquae in membranacea loculamenta in quibus semina, distincta sunt.

Semina quadrata sunt & plana, Lupinorum aemula, dum adhuc immatura sunt cortice viridi, diluto & nitrante, amaro, pulpā intus alba, solida & densa, sapore adstringente, maturitatem consecuta in ossam duriciem cortice rubro-fusco evadunt.

Floret semel in anno, mense Novembri.

Folia Sole occidente ut in *Acacia* alisque sese contrahere solent, eoque oriente aperire, ut tradit Alpinus. At vero duritatem vix siliquam frigoris vitandi causā foliis sese involvere ut Alpinus & *Acofta* scribunt & miraculi loco habent, mihi cum D. Syen fabulam redolere videtur.

Crescit hac arbor in Arabia felici, inque India Orientali & Occidentali vix America.

Tamarindi humorum acrimoniam temperant, bilem purgant, ejusque & sanguinis fervorem compescunt, febres acutas & icterum sanant, sicut ac omnem ventriculi hepaticae ardorem extinguunt, vomitum siliunt.

Turcae & Arabes astate longinquum iter suscepturi (ait Bellonius) Tamarindos coemunt, magni in Turcia usus, non medicinae, sed sitis refectinguae gratia.

Utuntur Aegyptii, referente Alpino, foliis Tamarindi in pueris ad vermes necandos, atque ipsorum vel infuso, vel decocto ad solvendum alvum. [Medici Indi (autore Garcia & Acofta) folia tria partibus corporis Erythipelate infectis imponunt.] Arabes

Locus. Vires.

Arabes conduunt siliquas parvas ac virides saccharo vel melle *Carob*, tum etiam grandiores factas atque maturas conduunt ipsarum pulpam Saccharo, quam per itinera, quae in desertis Africae locis conficiunt, secum viatores deferunt. Quā saepe calefacti ac ex calore itineris inflammari valde sistentes refrigerantur, atque sitim refinguntur, per alvum plurimum calidiorum humorum subducentes atque evacuant.

In febris verò pestilentialibus, atque omnibus aliis ex putridis exurentibus, aquam in qua multa copia Tamarindorum infusa fuerit cum Saccharo ebibunt: potus siquidem ex calore sistentes juvencundissimus est, maximèque refrigerat & sitim extinguit. Præterea ad gonorrhoeam usum Tamarindorum frequentant. Fallopius etiam in gonorrhoea biliosa laudat.

In bilis redundantia, sanguinis fervore & ebullitione, siti infesta, morbis cutaneis & praesertim ictero simplex medicamentum ex Cassia fistula cum Tamarindo, unā cum Saccharo vulgo dicto *Jagra de camas* ab Indis datur, quod leniter alvum solvit. H. M.

Afferunt ad nos Tamarindi fructus, non integer, sed contusuli, ut bene compactus non admittat aërem externum.

Annos tres servantur in vase vitreato, stricti oris, & bene obstructo, & in locum purum & persillatē leposito, nisi externus vel calor vel humor putredinis initium ipsis attulerit.

Nonnulli Tamarindum Arabicum ab Americano distinguunt. Nobis una eademque specie Arbor videtur. Siliqua tamen *Futay* five Tamarindi Brasiliensis *Pison* brevior & magis compressa esse videtur.

2. *Tamarindi facie fructus Indicus* J. B.

J. B.

Tamarindi feminis majoris ferè figurā erat, unciam longus, tertiam unciae partem latus, compressus, fuscus & paulo minus quam niger, supernè quā adhaesisse videtur leviter umbilicatus, infernè acutus, utrinque linea ovata ad fructus figuram impressa notatus.

C A P. X.

Carandas Garciae C. B. *Car. Indica Arbuti facie* J. B. *Caranda Bontii. An Auzubam* Oviedii?

Garc.

Arbuscula est Arbuti magnitudine, foliis similibus, copioso flore, odore Periclymeni; fructu exiguis Malis persimili, nigricante per maturitatem, gratissimèque uvarum sapore, ex quo à nonnullis vinosus succus exprimitur. Fructus autem vires magnitudine est nucis Ponticae cum suo putamine, interdum major, succum nonnullam exstillans viscidum & lacteum. Editur à nonnullis fructus maturus cum Sale. Solem tamen, cum viridis est, muria aut aceto condiri, & ita asservari ad excitandam elanguescentem appetentiam.

Nascitur tum in Continente, tum in *Balagat*.

Nisi ipse eandem dixisset, aliam arborem existimarem quam describit Boncius hoc nomine. *Folia*, inquit, *Carandis* Malais dictae cum Tamarindi arboris foliis planè conveniunt. Fructus maturi nucibus tanquam nuclei inclusi, singuli singulis, secus ac in Tamarindis. Colore hic fructus est, aperto nucleo, aureo, quem *Orange* nostrates vocant, & caro ejus exterior gratissimi est saporis, neque dentes tam acidos reddit quam Tamarindorum pulpā, sed de dulci sapore participat, neque laxativa facultate praedita est ut Tamarindi.

Clusius Auzubam Oviedii l. 8. c. 12. huic fere similem ait. At illa vasta est arbor pulchraque (cum hac pumila sit) materiei firma & utili: fructu longe suavissimo, ut sunt pyra Apiana, muschellina dicta, sed qui lacteo succo, eoque viscido & glutinoso abundet, qualis est qui in ficibus immaturis; idcirco molestus his qui eo vescuntur, nisi prius fructum in aquam injiciunt, & lacteum succum digitis expriment, qui in aqua fidit.

Fructum huic similem observavi in Museo D. *Gulielmi Courtine* Armigeri sub nomine Tamarindi Americani.

C A P. XI.

Pala H. M. P. 1. F. 45. p. 81. *Arbor Malabarica pentaphyllis lactescens, siliquis angustis longissimis* D. Syen.

H. M.

EST arbor valde procera, ramis transversim late sparsis, nascens in arenosis. Radix alè in terram descendit, radicales latè diffusenda, cortice rufo, lactifluo, & valde amaro. Caudex crassus ad duum triumve hominum amplexum cortice, uti & ram, cinereo ac lactescente, ligno levi. Rami veteres è nodis plerumque tres quatuorve furculos diffundunt. Folia terna, quaternae simul summis furculis in nodo insident, transversim in orbem expansa, oblongo-rotunda, extremo subrotundo aut etiam cuspidato, ad petiolum angusta, texturā solida, densa ac lacte turgenta, superficie plana ac glabra, superne obscuro virore nitrata, subus dilutior & albicans, sapore amaro. E *costa* crassa, viridi-albicante, crassifcula & lata, etiam in supina parte nonnihil emineunte Venae subiles numerosae transversim recto ac parallelo tractu proximè ad marginem progrediuntur, indeque reflexae in se invicem incurunt. Flores fasciculatim proveniunt in furculis nodosis & viridibus, qui supra folia è nodulis ramorum quos complectuntur rectà prorumpunt. Quatuor scilicet vel quinque ramuli floriferi è singulis nodulis exeunt, singuli quinque vel plures simul flores in summitate gestantes è viridi albicantes, quodque petalis rotundioribus, versis unguculis angustioribus,

gustioribus, ad oras crispis ac rigide extrorsum inflexis, non striatis compositos, pediculis albicantibus, inferne & superne crassiori insidentibus, calyci arcto quadrifolio cinctos, odoris iuvenit & fortis, sed gravis, qui catarrhos & gravedinem excitat, & caput offendit. *Stamina* quinque tenuia, pilis albicantibus obfusa, apicibus flavis & liberis donata; interque ea stylus albicans, tenuis & liber, nodulo albo capitatus, & capitulo parvo viridi. quod rudimentum fructus est, & in calyce situm, ortum ducentis. *Fructus*, qui plures simul in furculis nascuntur, *Siliqua* sunt, cubitum ferme longae, angustae, compressae virides, lacte turgidae, in se recondentes numero *semina*, parva, plana, oblonga, cum sua longitudine iacentia, in longitudine siliquarum, ac ex anteriori & posteriori oculo penicillum argenteorum filamentorum eiciunt, in unam seriem per filamenta implicita, colore viridi-flavo seu rufio.

Tempus.
Vires.

Flores fert semel in anno, in Januario.

Cortex tritus & in decocto datus commodus est ventri leniendo, stomacho roborando, (addito momento salis, & piperis) flatibus discutiendis, ac arduis jecoris restinguendis: idem tritus & in aqua calida potus lumbricos enecat: cum aqua tritus & impositus ulcera purgat & sanat, & dolorem arthriticum lenit: idem cum semine *Cuda-Pariti* coctus in oleo auribus infillatus surditati confert.

CAP. XII.

Perin-covigil H.M. P.6. T.24. p.43. *Siliquosa Malabarica pentapetala, siliquis tomentosis.*
H.M.

Arbor est Pruna similima: Radice ligni albicantis atque in circulos distincti, libro quod ad colorem sanguineum, crusta obducto aurâ, nullius odoris, saporis acris. *Rami* ligno candido medullato, cortice spadicis. *Folia* longiora, angusto cuspidate aculeata, superficie glabra, spissa, rigida, Pyri paulo breviora, numero quina, virescunt supra parte laturo, pronâ dilutiora, utraque nitente sunt: venulae utrinque conspicuae frequentes per totum oberrant folium, cui sapor nonnihil pungens, odor lenissimus. Exiguâ perianthio quinquies inciso stelliformes, candidi, pentaphylli flores perfecti, in furculorum cuminum ramulis innati, dena nivea flavis decorata capitibus habent *stamina*, quorum quina, petalorum ex unguiculis quae exeunt, paulo planiora sunt; *Stylus* insuper albenctum, crassum. *Siliqua* verò cortice coloris aureoli, interno rigido, cano, externo tomentoso, nitente, in dorso, ubi maturare hiantes, fabeum includunt *semen* de longo rotundum, pelliculâ tenui, nigella, splendens involutum pulpa confans, in vicem inclinata, umbilico flisque in angulo extuberant, duos in lobos divisum, adherens.

Locus &
Tempus.

Arenosis *Angre-canal* vicinis, aliisque ut in insula *Zeylan*, *Peninsule* & *Alican* pratis abundans: semel provenit: florifera Augusto, Decembri vero, nonnunquam bis in anno maturos fert fructus. Caterum in nimio rigentibus frigore membris motum restituit: confusi fructus, quorum & lobis exprimitur oleum aphitis convenientissimum. Folia in balnei formam decocta tumores resolvunt, edematosis, incantatis succurrunt hominibus; quod idem praestat ex aqua *Oryzae* contrita radix, alias oleorum inserviens coctioni.

CAP. XIII.

Padri H.M. P.6. T.26. p.47. *Siliquosa flore pentapetala, siliquis longis angustis, quadratis in vertice.*

H.M.

Hic arbori decem hominum altitudo est, crassities unius. *Rami* teneriores virides, ligno similique medulla circa medium flavâ constant. *Radix*, cortex, folia, fructus plane insipida atque inodora. *Folia* & rotunda basi acuminata, spissa, mollia, pronâ parte dilutiora, supina fusca, (ubi venarum percursus medianâ lignosâ & costâ aliquot numero diductis striatur) gemella ubique, pedunculis & spadicis nigris, communibus cubitum propemodum longis, spadicis quoque, geniculatimque adhaerent furculis. Ast propriis furculis plures ordine geminato tenuibus petiolis adfiguntur perfecti flores lutei, Caryophyllos imitantes, quinque & calyce subrufo prodeuntibus foliis, circum oras, ubi pallent, erispati, venulas in averso latere habentibus, lanugine cana ac molli obductis. Quatuor his tenuitâ, candidâ, longioribus croceis instrata apicibus *stamina* sunt. *Stylus* paulo eminenter & viridi albens, circa unum crassior, supremam striatior partem. E floribus progrete *siliqua* & longo angusta, longitudinis trium pithamarum quadrata sunt, angulis ipsi acutis emmentibus, contorta, cortice & fusco nitente, maculis interperso, substantia duro, filamentis intus per textu ligneis. *Semina* ipsa oblonga, lignosaque sunt, insipida, odoris exortia.

Locus &
Tempus.
Vires.

Montosis frequens locus in *Tekeneour*, *Calicool* aliisque provinciis exurgit. Floret Januario; fructus leguntur Aprilis Maioque. Longeva in praecellam excrevit altitudinem;

Foliorum decoctum viscerum rigorem intolerabilem expellit. Linonibus huiusque commixti succi medentur mania. Corticis verò succus cum fructu *perae* subactis immodicum inhibet fluxum menstruum. Radicis ceteris cum calamo aromatico & zinzibere contrita, foliorumque *Padri* succo admixta exhibentur morbis à putrefaciente colubro, Malabarensisbus *Polonga* dicto.

CAP.

CAP. XIV.

De *Mandaru seu Arbore siliquosa Malabarica foliis bifidis.*

Arbor hæc à Jacobo Zanoni Histor. suæ capite 20. depingitur sub titulo *Astiræ* five *Arboris S. Thomæ*. Eodem arboris S. Thomæ nomine primæ speciei ramulus à D. Paul. Hermann. ad D. Arnold. Syen ex insula Zeylan transmissa est, addita ratione, quod in floribus apparenter sanguinea stria, ab effluo D. Thomæ sanguine enatæ. Docuisse enim creditur D. Thomas in Malabar & Zeylan. Hæc autem arbores eadem non esse cum Arbore S. Thomæ *Acofte* five *Macere* Zononius & Syenius censent.

1. *Choramma Mandaru prima* * H.M. *Arbor S. Thomæ* D. Hermans. *Arbor siliquosa Malabarica* * P.1.F.32.
* *foliis bifidis, flore purpureascente striato* D. Syen. p.57.

H.M.

Arbor est altitudine quatuor hominum, frondibus densis & opacis, latè sparsis: Radice crassa, in latam sua brachia diffundente, cortice sub exteriori crusta nigricante-rubro: Caudice unum ferme pedem crasso. *Folia* petiolis brevibus insident, extremo bifida, ut caprarum pedes, ob id Lusitanis *Pê de Capra* dicta, interiora versis nonnihil clausa, lateribus oblongis ac rotundis, antrorsum leniter contractis, rotundæ ad basin incurvaturæ, superne plana, colore viridi-furdo, subius viridi-subcoerulea, ac in margine nervo subtili viridi-diluto circumdata. E petiolo nervi undecim, nimirum costula media in fissuram terminata, & ad eam hinc inde quinque, flavescentes. Flores in petiolis longiusculis supra ex origine foliorum proveniunt, odore fragranti ac rosaceo, petalis quinque rotundis & parum oblongis, ad unam partem magis sitis compositi, quorum unum quod majus est ac latius & rotundius cæteris, furcuto, colore intus purpureo-rubro, ad umbilicum floris flavo purpureis maculis hinc inde notato, & venulis purpureo rubris variegato; ad oras purpureo dilutior tingitur, exteriori superficie magis albicante: cætera quatuor oblongiora, colore intus rosaceo saturo, exteriùs diluto; horum duo quæ majori proximè adjacent, interius in ima parte sunt colore albicante, reliqua duo interius in totum colore ferme rosaceo: suntque venula mediâ latiori, ex quâ venulae oblique anteriora versus excurrunt, striata. *Stamina* in medio quinque vel sex, apicibus surrectis ac viridi diluto flavescensque dotata, versus petalum furcuto reflexa, quorum duo vel tria minora ac magis incurvata colore candido, tria reliqua rosaceo, ac cum eis *siliqua* germen in suo petiolo se prode. Calyx unifolius striatus à parte petali furcutoiorem foveam succingens. Post flores *siliqua*, valde compressa, rectæ, glabra, septem aut octo circiter pollices longæ, prodeunt: *fabas* continentes planas ac oblongo-rotundas, per maturitatem rufas, seu flavo-rubelcentem obscure colore ad spadicem vergentes, in propriis localmentis longitudine sua ad siliquas transverfis, corneo ac duro interspersimento à se invicem sejunctas, cum parvo in vertice umbilico siliquarum dorso adherentes.

Toto anno hæc arbor fert flores, tempore pluvioso uberiore provenit. In arenosis & petrosis *Tempus & Loc.*

fructus. Flores cum Saccharo decocti proficue usurpantur loco sacchari rosati pro leni purgativo. *Vires.*

2. *Choramma Mandaru secunda* * H.M. *Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis majoribus, flore intus purpureascente.* * P.1.F.33. p.59.

Hæc quoque procera est arbor, densis frondibus, latè sparsis, nascensque in arenosis. A præcedente differt *Foliis* majoribus, profundiore fissura incisâ, lateribus antrorsum paulo contractioribus, tactu lenibus, in aversa parte, ubi venula inter costas media minus extant, colore magis hyalo, at in supina parte saturatius viridi. 2. *Floribus*, qui unifolio, viridi-flavescens & rubescens calyce, crassulo, pilato, & segmentis in inferiori parte fenestrato succinguntur; petalis oblongo-angustioribus, unguibus longiusculis & angustis constant, colore purpureo valde rubicundo, quo eorum quatuor tota superficie tam exteriori quam interiori imbuuntur, unum ad unguem intus & extra stris albis venulis inter purpureas depictum ac variegatum est. *Staminibus* crassioribus, & ad exortum sex, septemve parvis filamentis comitatis, colore purpureo valde diluto seu albicante. *Gemma* florum quinquangulatis. *Siliquis* omnium longè maximis, 1½ aut etiam 2 pithamas, æquantibus, latitudine pollicari.

In reliquis conveniunt.

Radix masticata confert in dentium & capitis doloribus; trita & imposita, in dolore podagrico *Vires.* cum gingibere sicco trita & in unctione adhibita. Foliorum decoctorum vapor dolores corporis sedat in parte affecta exceptus. Flores simpliciter comesti purgativi sunt. Cortex flores & fructus simul triti & mixti cum aqua in qua macerata fuit *Oryza* serviunt apostematibus aperiendis & maturandis.

3. *Velusta Mandaru* * H.M. *Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis minor, flore candido, striato.* * P.1.F.34. p.61.

Præcedentibus humilior est & minor, altitudine unius hominis, Radice minus crassa, nec profundè in terram descendente, Caudice unum circiter brachium crasso, Foliis profundius incisâ, longioribus & versus summam in cuspidem contractis, superne ad stras costularum nitentibus, subius ex viridi flavescens, nervisque crassioribus extantibus inter costas striatis. Floribus, qui calyce fenestrato viridi & tenui succinguntur, albidissimis, nullis maculis cinctis, inodoris, petalis quinque rotundis

diolis, parum oblongis, venulis subtilioribus striatis compositis. *Staminibus* decem candidis cum apicibus flavis ac nonnihil surrectis in fastigiis, inter quæ tenerum siliquarum germen, è cujus vertice filamentum crassiusculum exit. *Siliquis* cæteris minoribus, longitudine quatuor aut quinque pollicum, latitudine quoque pollicari, nonnihil incurvis versus unam partem, ac dorso rotundo latoque circumscriptis. *Fabæ* oblongo-rotundis, crassiolis seu minus compressis à *Chiovanna Mandaru*, ac multo minoribus, coloris flavi minus rubescentis.

Flores bis tæve in anno fert, tempore pluvioso uberiore proventus. Viribus ferè convenit cum precedentibus speciebus.

* P. 1. F. 35.
p. 63.

4. *Cassipoua* * H. M. *Arbor siliquosa Malabarica, foliis bifidis minoribus, flore albo flavo, sentente striato*. D. Syen. *Mandaru quarta species. Flos Druvi Thomæ.*

H. M.

Arbor est altitudine duorum ferme hominum, ramos quoque densos transversim diffundens; caudice ferme semipedem crasso. *Radix* intus corculum est flavo. *Folia* quam precedentium, multo minora, antrorsum rotundiora, rectioribus ad petiolum oris, nullo ferè angulo incurvis utrinque valde lenia & lanugine pilosa, odore forti, maximè cum teruntur nocturno tempore duobus lobis ad ductis se claudenda. *Flores* calyce unifolio viridi fuscunguntur, albo flavescents quinque petalis oblongo-rotundis, lateribus anguibus mutuo convolutis, compositi; è petalis quod magis fuscum est & angustius, & oris ad interiora contractis, ad ungem insignitum est macula purpureo-rubundo-obscuri coloris, quæ foliorum parvum in summitate acuminatam representat. Odor eis nullus, *Stamina* decem, ut in reliquis, albo flavescencia, pariter incurvata, apicibus oblongis & flavis ornata; cum germine siliquæ in medio.

Siliquæ longitudine sunt ut illæ primæ speciei, exterius valde lenes & lanuginosæ cum tenerioribus sunt.

Fabæ valde parvæ in loculis satis late intersempimentis distinctis, odore sita quo in superioribus. *Flores* bis tæve in anno fert, tempore pluvioso uberiore proventus.

Que de viribus habent vide apud auctores nostros.

In Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton crevit hoc anno 1687.

C A P. XV.

Moullava H. M. P. 6. *Siliquosa Indica flore pentapetalo luteo, siliquis lenibus tetrasperma fere.*

Hic selsqui-hominis altitudo, duarum palmarum crassities est. Graveolenti libro circumdatur subfulco; ligno est solido & abente, nusquam non spinis duris & acutis oblit: *Kadica* lignea, gravi, ingrata, terre irreperente, resinosa, ubi læditur, adherente; gravi cum odore, cum sapore. *Folia* Buxo proxima, rigida, ex adverso gemina, supina parte è viridi nitentia, pronâ dilutiora sunt; mediam costam eminentem sapius subdivisam habentia. Inodori, lutei, profundo è calyce prodeuntes flores, quinque foliis Hyacinthina initantibus constantes, oblongis, longa serie in modum coronæ furculorum foliaceorum summitatibus adhærescunt. *Stamina* iis quina, inferius in modum coronæ furculorum foliaceorum summitatibus adhærescunt. *Stylus* ejusdem, nisi quod vertex albicit, generis alba lanugine, superius apicibus obscuris ornata. *Siliquæ* autem subpurpureæ, tactu lenissimæ, lato è calyce, brevibus penulis furculis inherentes, quatuor plus minus oblongas, furvas, infipidas, ingratasque transversas includunt *fabas*.

In insula *Baypin* aliisque arenosis, ast raris crescit in locis. Vernal ubi tempus hyemat: fructus maturi colliguntur Novembri & Decembri mensibus: sempiternam habet comam.

Medicum nullum præstat usum, nisi *Pollas*, id est, pauperibus, qui foliorum fumo naribus admisso capitis dolores vertiginisque sibi adiungunt.

C A P. XVI.

Mandjadi H. M. *Arbor siliquosa Indica flore spicato pentapetalo, siliquis longis, modis fabis cœcenis.*

H. M.

Procera est arbor, binorum hominum crassa complexum ligno duro, libro crasso, fulco, squamoso, intus rubente, qualis ferè radicem obvolvitur, qui tamen proximè lignum albicat. *Rami* ligno admodum paucos, è viridi fusco, glabro tamen nitent cortice. *Folia* oblongis oris oblonga, tenuia, mollia, lenia, supina intensè virentia, pronâ parte dilutiora, alternatim viridibus furculis, spithamam propemodum longis; qui binarii è spadiceo rubescentibus quoque alis, interioris sulco striatis; è furculis prodeunt, appendentia conspicuntur. Oloris sunt Fabacei, gustus subamarus, Arcto brevique è calyce subrocei pentapetali flores, angustis foliolis acuminati, extorsum reflexi, frequent numero, tenuibus simul ac brevibus pediculis, furculo duas palmas excedenti, agglutinantur. *Stamina* una cum *style* eminente viridi, qui fructus primordium est, decem iis sunt furecæ, flavis quoque exornata capitulis; odor melleus. *Siliquæ* tres palmas longæ, transversum digitum late, *semina* seu *fabas* includunt altè exuberantes: suntque cortice primùm è viridi fusco, sicce è spadiceo nigricante, nonnullis venulis pertexto. *Semina* rotundis spatii inter se diffidentia, offis ad instar prædura, tunica crassa, coccinea, glabra nitentia, sapore Fabarum simillima sunt.

Arbor

Arbor hæc inter proceriores Regni Malabarici arbores caput extollens quocunque crescit solo, *Locus.* maximè tamen in *Mangatti, Cochim, Perquencour* aliisque locis frequens. Anno demum à latatione vigesimo flores Septembri mense; maturi fructus in fine æque incipio, quamvis & aliis tempestatibus anni, frondes semper conspiciuntur. Usque adeo longæva est, ut 200 annos perdurare putetur.

In usu quotidiano lignum ob soliditatem variis operibus inservit. Folis in pulverem redactis *Usum.* nivi in ceremoniis utuntur. *Semina* verò hand ingrati saporis, præterquam quod à plebeis vis cocta, fere comminuta in farinam, comedantur, magnum præstant usum aurifabris & gemmaris, quippe ob æqualitatem granorum vice in ponderandis mercibus adhibentur. Singula namq. *Masjelina* quatuor pendunt grana, quibus utuntur Aurifabri; qui quoque ex confusis hinc feminibus aquâ made factis unâ cum borace gluten ad elegantiora tum nova tum diffracta vasa conglutinanda consiciunt. Medici vero è siliquis contritis potionem lumborum sedantem dolorem parare norunt. Hæc arbor folio est bicompositio seu ramosa.

C A P. XVII.

Arbor Indica siliquosa, floribus racemosis, pentapetalis, siliquis foliaceis, ad singulos flores ternis. Pongelion sive Perimaram H. M.

H. M.

Aliquando, prorsquam in ramos se diffundit ad 50 longitudine, crassitie ad duodecim & plures excrefcit pedes. *Cortice* est cinereo, scabro, propè radicem, ubi excepta crassitie quæ illic major est, idem est, graveolenti. *Folia* extorsum crispata, acuminata, densa, glabra, superne nitentia, inferne paululum dilutiora, falciformia, gemina plerumque brevibus pedunculis communibus è furculis lignosis dependent. Costa verò intermedia aversa, in parte summè emittens ad oras usque extensa, arcuatim reflectitur, multas subtiles fundens venulas. Odor ipsius nullus. Inodori, absque calyce pentapetali prodeunt exalbidis flores plures racematim petiolis viridibus rotundis superne angustis inhiñentes. *Stamina* ut in *Mandjadi* colore & numero æqualia sunt: *stylus* in vertice tricuspidato plano ac viridi capitulo coronatur. *Siliquæ* foliaceæ tenuitatis è singulis florum pedunculis ternas prodeunt, lateribus carne intermedia tenui & pauca conglutinatis, digitis ferme quatuor articulos longæ, pollicem late, subvirides, crassiori nervo, qui unâ cum cæteris furculum panem efficit, donantur. Hic locis singulis in siliquis annectitur semen è rotundo aculeatum, quod totum circulum penè implet, viride. Sapor leguminosus sed languidus, ipsi fructus perquam pituitosi sunt. *Siliquæ* omnes ad maturitatem perveniunt, externarum enim una vel altera decidit.

Crescit pinguiore solo circa *Mouan, Parca & Bardale*, ut & pluribus aliis locis.

Flores Maio Junioque, fructus verò Novembri & Decembri ferè mensibus, frondes semper, quæ ut & flores è finibus erumpunt ramorum, qui exinde elongantur. Longævis annueratur.

Lignum in cultorum ensumque formatur vaginas. *Folia* contra aquam elegantem tingunt. Contuso è cortice excoctum oleum corpori illitum humores vitiolos educit. Extillans ex arbore *Usum.* *Vires* *Usum.* cum lacte ebullitatio epotus, flatu discuit. Fructus cum *Munja* triturati, *Oryzaque* decocto immixti cephalalgia ac ophthalmia oculis injecti medentur.

C A P. XVIII.

Nagam H. M. P. 6. T. 21. p. 37. *Siliquosa flore umbellato pentapetalo, siliquis digitalibus, spadicæis, monospermis, ad unum florem pluribus.*

H. M.

Altitudine quatuor, crassitie unius hominis est, ligno candido, rubecâ medullâ trajecto, cortice cinereo: *radice* odore gustuque sylvestri. *Folia* ejusdem ac radix odoris saporisque, oblonga, cuspidata, densa, rigida, in superiore parte glabra, subobscura, inferiore cinerea sunt, costâ donata crassiori, in ligneos nervos porrectâ. *Flores* umbelliferi, pentapetali, rubei, furculis ramulosis infidentes, globulum rufum stylumque breviorē includunt. Floribus è singulis quaterni imò quini exoriantur fructus. *Siliquæ* digitali longitudine, spadiceæ, cortice subamaro, unam singulæ investunt fabam, pelle candidam, intus mollem & fungulam, gustu amaram & adstringentem.

Arenosis licet, paludosis tamen, gaudet locis, in insulis *Rendurti, Aroe*, aliisque intra *Cranganorum* *Locus* & *Porta* sitis frequens, Augusto, Septembri, Novembri florifera, Martio & Aprilis fructifera, perpetuò *Tempus.* frondens est.

Foliorum succus cum Nucis Indicæ oleo ventri illitus lunaticam ejus intumescencia tum dispellit. *Vires.*

CAP. XIX.

Codaga-pala H.M. P. 1. F. 47. p. 83. *Arbor Malabarica lactescens, fasmimi flore odore, fil. qua oblonga* D. Syen.

H.M.

P Raccidentis [Curutu-pala] altitudine est & crassitie, colore corticis in radice rubro fusco, in caudice rufo, & sapore minus pungenti ab ea differt. *Folia* in furculis bina opposita, petiolis curvis appensa, *Curutu-pala* foliis similia, verum majora, latiora, texturæ minus solidæ, ac venulis numerosioribus inter nervos transversos pertexta. *Flores*, qui supra ex origine foliorum uncialibus petiolis proveniunt, ad *Curutu-pala* floribus differunt petalis texturâ densioribus, & in oris haud crispatis, angustioribus, calyci arcto infidentibus, odore fragrantis. *Stylus* & *stamencula* quinq. parva, ut in flore *Pala*, *Siliqua* quoque oblongo-angusta sunt, *Pala* siliquis limiles, sed crassiores ac minus compressæ, virides, spithamam plus minus longæ. *Semina*, quæ quoque numerosa in se recondunt, sunt etiam virides, spithamam ac paulo majora *Pala* seminibus, cum sua longitudine jacentia in longitudine sit quarum, ac ex solo anteriore oculo penicillum argenteorum filamentorum emittentia, pèrque ea in unam seriem implicita colore cum vettustiora tunc viridi-flavo seu rufo. Nascitur in arenosis.

Virg.

Cortex seu trunci fæ radices tritus & epotus in lacte acido, alvi fluxum quemcumque, ut & hæmorrhoidum, sistit. *Radix* trita, & cum aqua in qua *Oryza* fuit lota decocta angine alique tumore corporis fota conducit; dolori arthritico parti affectæ imposita, dentium dolori in ore decenta; lumbricos quoque enecat.

CAP. XX.

Curutu-pala H.M. P. 1. F. 46. p. 83. *Arbor Malabarica lactescens subriato flore, fructu circa cuspidem reflexo* D. Syen.

H.M.

A Rbûcula est unius duorumve hominum altitudine, caudice pedem crasso, cortice fusco, lactescente in ramis cinereo; radice minus altè demissa, ramulos laterales latè diffundente. *Folia* petiolis brevibus ac crassis inflexis, oblongo-rotunda, ad petiolum contracta, & anterius in cuspidem oblongum desinentia, texturâ solida, lactiflua, superne saturo virore nitentia, fribus pallidiora. Costa media albicat, ac in supina parte nonnihil eminet, unde plures nervi oblique annulari & satis parallelo ductu ad marginem ferè excurrunt. *Flores* in superiori furculorum parte proveniunt in petiolis rotundis, tenuibus, languidis, quam præcedentis majores, in totum albi, quinq. petalis oblongis, ad ungues frictis, ad unam partem inflexis, (oris ab inflexura subrotundis, crispis & tenuibus, in medio crassioribus) nullis venis striatis, compositi, quinque calycis foliis viridi-dilatatis & cuspidatis succinatis; odoris grati & debilis. *Stamina* quinque apicibus flavo-albicantibus dotata, ac inter ea stylus viridi-dilatatus, bifidus, utroque cuspidè nodulo terminato, è globulo oblongo-rotundo, ac inter ea stylus viridi-dilatatus, bifidus, utroque cuspidè nodulo terminato, è globulo oblongo-rotundo, quæ acuto margine coeunt, constantes, & superiori latere protuberantes, cortice crasso, dum immaturi sunt lacte manante & obscure viridi, cum maturare exterius flavo-aureo, minus flavo dilutiorè, aperiuntque se in superiore latere, ubi saturata per mediam longitudinem itata sunt. *Semina* intus quinque, sex, septemve, oblonga, figurâ valde irregulari accommodata ad aliorum seminum circumposituram, membranula exteriore Corallina obducta, ac intus constantia ofusculo fusco minus duro, in quo nucleus albus continetur.

Vire.

Flores fert toto anno, maximè tempore pluvio. *Radix* cortex tritus & epotus in aqua calida fluxum ventris sistit, ac prodest in dysenteria in lacte datus. Idem tritus cum aqua & apoplematibus appositus ea resolvit.

CAP. XXI.

Arbor siliquosa Malabarica pluribus ad singulos flores lobis. Cavalam H.M. P. 1. F. 49. p. 89. *Nux Malabarica sulcata, mucilaginis fabacea*. D. Syen. *An Telabo Cingalesium*.

H.M.

A Rbor est procera, ramis densis, transversim sparsis, nascens in petrosis & arenosis. *Radix* crassa, recta in terram descendens, hinc inde, à latere ac subus fibris vestita, cortice albicante crasso ac minus duro, qui saporis est aquei & subamari. Caudex quantum homo amplecti potest, cortice crasso exterius cinereo, ac subcinereo viridi, ligno albo, quod consumptum in filamenta protrahitur. *Folia* petiolis mediocriter longis, ad exortum aque ad solum extuberantibus infident, spithamam, & duos tresve super pollices longa, latitudine longitudinis ferme subtripla, rotundis ad petiolum oris & tenenter contractis, ac anterius in mucronem parvum, versus unam partem reflexum desinentia, crassitie mediocri, plana, lenia, glabra superne & nœntia, colore utrinque obscure viridi, sed superne saturatiore. *Flores* in furculis ramosis, viridibus ac pilosis, vel solitarii, vel etiam bini & terni in summis furculorum ramulis erumpunt, quinque petalis, vel angustis & cuspidatis, cuspidibus introrsum flexis, ac mutuo ad unum nodulum unitis & clausis, quo rosam fenestratam repræsentant, ad oras extorsum reflexas pilis transversis longiusculis obstitis, exterius

exterius viridi-fuscis ac subruffis, interius ex viridi flavescentibus, oris valdè lenibus, rubro-fuscis, quæ instar rubi Velti sunt. E medio staminulum viride exit, cum apice seu nodulo crassulo & flavo. Ubi flores in gemmis prorumpunt foliis omnibus nudatur arbor, quæ cum fructibus rursus refumit. Floribus succedunt fructus duo, tres, quatuor, aut quinque simul, rarius solitarii, initio in unum capitulum spadiceum & villosum, totidem laterum quot fructus sunt arcte juncti, tandem cum justa magnitudine sunt, relaxato capitulo in transversum rotundi ac parum oblongi evadunt, cortice crasso ac duro, aureo, qui carne interiore albicante est, ac intus membrana lacunosa, cartilaginea ac subflava obductus, ab una parte dorso emittentes, ab altera sutura ex pediculo in ventre per medium in longitudine sulcati, quæ præ maturitate laxata defluit materia viscosa seu gelatina, quæ instar mucilaginis exteriorem seminum superficiem lubricat, eamque hinc inde obducit.

In hisce fructibus, qui lata capacitate sunt, Fabæ, novem circiter vel decem, oris suture umbilicis affixæ sunt, utrinque quatuor vel quinque, versus dorsum dependentes, crasse rotundæ & oblongæ pollicem ferè, ac glabre, cortice duplici testæ, exteriore infert cuticulæ tenui, & per fabæ maturitatem nigerrimi, nitentis, adeo fragili ut in minuta frustula, velut cortices igne assati, ex attritione hiscat; interiore crassiore, durulo ac puniceo, exterius obducto pulpa mucilaginosâ & albicante, intus vestito tenui & subruffa pellicula, quæ nucleum seu pulpam Fabæ albam ambit; suntque Fabæ totæ in edulis.

Ego hocce fructus pro lobis potius quàm pro nucibus habendas censéo ob siliquas bivalentes & similem intus seminum seu Fabarum dorso siliquæ annexum.

CAP. XXII.

Caru-Schullii H.M. P. 2. F. 47. p. 91. *Frutex Indicus spinosus. Capparis forma, Siliqua bivalvis brevis*.

H.M.

F Rutex est spinosus, nascens in arenosis; radice fibrosa, capillata, albicante, dein rufescente. *Caules* lignosi, nodosi, pilosi, virides, corculo in medio albicante, fungolo, in nodis spinosis, longiusculis, tenuibus, acutis ac nonnihil inferiora versus inflexis muniti; quæ binæ & binæ prodeunt, ad diversas partes tendentes. *Folia* è nodis ad exortum spinarum prodeunt, parva, crassilla, rotunda, parum oblonga, pilosa lanugine prona maximè parte obducta, sapore subamaro & subacri. *Flores* in summis ramis ex origine foliorum, è medio duarum spinarum exeunt, pentapetali, colore planè cœruleo, pede longiusculo candido & nitente calyci infidentibus, odore quoque nullo: sunt autem petala oblongo-rotunda, tenuia, venulis suis oblique in longum striata. E medio forunt emicant duæ stamina candida cum apicibus oblongis, succatis, fusco-cœruleis, & cum iis filamentum tenue, albicans, è globulo viridi, qui capsulæ seminalis rudimentum est, emergens. Calyx quatuor foliis constat, duobus grandiusculis oblongo-rotundis, totidem minutis cuspidatis, utrinque pilosis, quorum pleniorè descriptionem vide. *Capsula* feminales oblongæ, quadrilateræ, & in planum compressæ, in lateribus planis fæ latioribus viridi-dilutis, in angustioribus viridi-fuscis coloris, cortice lignoso ac duro, in duas camerulas oblongas, in quibus semina continentur, bina in singulis, plana, rotundiola, lanuginosa, primò argentea, deinde rufescentia, sapore subamaro, interitico lignoso, ex medio angustiorum laterum productio, distincta.

Tumoris resolvendis, si in pulverem per ignem redacta ac aceto permixta adhibeatur in per-
undione corporis: In pulverem contrita & mixta cum liquore *Swie* dicto ex *Coco* Indico apoc-
tibus maturandis ac aperiendis servit. *Radix* in decocto data urinam suppressam movet; adde-
mento *Oryzæ* proficue datur pro tumore ventris. Foliorum quoque decoctum cum momento
Oryzæ intus sumptum membris tumefactis extenuandis commodum.

CAP. XXIII.

De Balsamo.

B Alſamum dicitur ἀπὸ τοῦ βαλῆν & ἀλῆσαι, quod celestem divinamque messiem reddat. Helychius *βαλὸν ἰδὸν ἔχειν, Σολωμ, Calem*, Roctius Balsamum est vox Orientalis, q. *Balsamin*, quod in Orientalibus linguis Principem aromatum significat; imò pura puta vox Hebraica esse videtur *בְּחֹמֶר*, Bal enim fæ Bals Dominum significat, Samen pinguedo, oleum, unguentum, quasi unguentorum Princeps seu Dominus. An Balsamum hic rectè collocaverim nescio, qualem enim florem producat nondum discere potui.

1. *Balsamum verum* J.B. genuinum *Antiquorum* Park. *Syriacum* *Ruta folio* C.B. *Balsamum Alpini* Ger. emac. *The true natural Balsom Tree*.

Alpin.

Arbûcula est viticosa, quæ excrefcit ad altitudinem *Elhanne* seu *Lignifri* vel *Cytisi*, folia paucissima gerens, *Ruta* proxima, non tamen iis candidiora, ut *Diosc.* Sed potius *Lentidii* foliis similia, scil. colore viridi-subalbido, perpetuoque virentia. Eius lignum gummosum lenèque apparet, colore exterius subrubro, cujus ramuli eodem colore conficui sunt, longi, recti, graciles, paucis foliolis ordinatim referti, foliisque simul terna aut quina aut septena alæ adnata, aliquo pacto *Lentidii* foliorum æmula. Sunt autem ramuli odorati, gummosi, digitique contracti eis tenaciter adherentes.

adhærentes. Flores fert parvos, albos, Acacia floribus proximos, ternos singulis alis appensos, quasi in Umbella forma, summè odoratos (odor paululo temporis resolvitur) à quibus *femina* promanant flava, folliculis nigris subrubescens contenta, valde odorata, intusque humorem flavum, mellis perisimilem habentia, sapore subamaro parumque acri linguam ferientia, Opobalsamumque redolentia, Terebinthi fructum figuræ & magnitudinis æmula, extrema aculeata & medium crassum obtinentia.

Opobalsamum, cum primum eductum, colore, ut audio, est albo, qui paulò post in viridem, tertio in aureum, & demum in melleum mutatur [longo tempore:] Eius succi etiam substantia in primis turbida crassaque ut oleum statim ab Olivis expressum cernitur, postea tenuissima atque clarissima, demum Terebinthi modo crassescit, odore eximio inprimis atque acutissimo Terebinthum redolens cum suavioris odoris fragrantia cernitur, saporeque amaro, acri & adstringente. Levissimum est in primis diebus, atque usque adeò validi & acuti odoris, ut aliquibus inter odorandum sanguis è naribus eruperit, & præ multa ejus levitate in aquam stillatum non desidet, sed ex alto in eam projectum parumper in ipsa mergitur, serèque continuò assurgens supra totam aque superficiem totum expanditur, eique miscetur, & citissime in ea dissolvitur, ut ab aqua maxima cum difficultate separaretur: in qua paulò post concrevit atque coagulatur, coagulatumque stylo totum ab aqua eximitur, quod tunc colore lævescit, seu album quale lac vitur. Quò hic succus annosior est eo fit inodoratior, atque ad motum segnior, & senio confectus crassius velut Terebinthina evadit.

Bellonius ubicunque nascantur hi fructus duorum aut trium cubitorum altitudinem eos non superare scribit, & pedali altitudine cum sint, in multos graciles ramulos, anserinæ penne caule haud crassiores findi. Alpinus in Arabia fuit ad Lycii, Terebinthi & Pyracanthæ magnitudinem, & majorem etiam excrescere audit.

Bellonius folium accuratius describit: Folia utrinque in nervo nata, ut in Rosarum, vel Fraxini, vel Juglandis foliis videtur est; Ciceris tamen foliorum magnitudinem non excedebat, sicque constructa erat ipsorum series, ut postremum foliorum extremam illam occupans impari numero efficere, eratque reliquis majus; facto enim ab illo progressu aliqua sensim miniatura fuit.

Locu.

Quod ad locum Balsami attinet scribit Plinius Balsamum uni terrarum Judææ concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque Regio. Theophr. pariter in valle Syriæ gigni scribit, in duobus tantum, uti ferunt, hortis. His etiam consentanea scribit Justinus.

Dioscor. non solum in convalle quadam Judææ sed & in Ægypto nasci testatur, alique in eadem sententia sunt.

Strabo, Pausanias alique non in Syria tantum sed & in Arabia quoque, Sabæorum tractu maritimo provenire tradunt. Petrus Bellonius & Prosper Alpinus Arabiam felicem Balsami locum patrum semper fuisse, nunquam Ægyptum aut Judæam contendunt: quòd semper tum in Judæa, tum in Ægypto planta hæc in hortis culta fuit. Non solent autem spontaneæ plantæ tantè diligentia coli, neque enim ea indigent: quodque in Judæa dudum perit & evanuit; inque Ægypto fœpius, novis plantis denuo ex Arabia advectis. Josephus etiam, *Balsami plantam* (inquit) *cujus loci ferax nostra regio est, Reginem Saba in Judæam attulisse cum.* Quo cum Strabone convenit. Sic rem expedit Bellonius, quamquam putat Theophrastus Balsamum nusquam sylvestre reperi, constanter tamen affirmare audeamus, & olim, & etiamnum in Arabia felice existere, unde lignum & fructus ab omni antiquitate cum aliis mercibus Arabicis deserti solita, quod ex Michridathi Andotero, ex Dioscor. Diodor. Siculo, Pausania, Strabone, Corn. Tacito facile esset probare, adeoque infitiores Cayrini de Balsamo interrogati responderunt quicquid Xylobalsami aut Carpopalsami unquam vendiderunt, cum aliis medicamentis Mechæ Arabiæ delatum; ubi crescunt in monte quodam arenoso prope urbem: arbutifolia autem que Materæ Ægypti videsantur, magnis sumptibus hinc transefectas.

Liquor hic preciosus incisione facta è virgis emanat Junio, Julio & Augusto mensibus, tradente Alpino. Incisura autem, ut vult Theophrastus, unguibus ferreis faciendæ, quocum consentit Dioscorides. At Plinius, inciditur, inquit, vitro, lapide, olivæe cutellis, ferro læti vitalia odit: Quod & Solinus confirmat. Ego cum recentioribus perinde esse existimo vine ferro, five alia re quavis incisis fiat, modò, ut Plinius, incidentis manus libetur artificiali temperamento, ne quid ultra corticem violet. Alpinus partim sponte, partim stipite ferro scissificato opobalsamum destillare & in vitrea vasa recipi scribit.

Folia, ut tradunt Pena & Lobelius, exiit Decembri, quibus nonnisi mense Martio nova sufficiantur. Quod si verum, jam corruit omnium tam prisicorum, quam neotericorum recepta opinio esse perpetuosolium. Et sanè inter notas à veteribus proditas, quibus Balsamum dignosci possit, una est, ut perpetuo vireat. *f. B.*

Opobalsamum, ad vulnera sananda omni ævo celeberrimum, tanteque efficacæ habitum, ut aliis unguentis oleisque vulnerariis pretiosissimum nomen suum communicavit; ideoque Empiricæ & Ægyptæ ut medicamenta sua commendatiora apud vulgus redderent ea Balsamorum appellatione honestarent. Nec desunt exempla vulnerum etiam periculosorum brevi temporis spatio Balsami liquore perlanctorum. Quin & sordida ulcera expurgat, ut post Dioscoridem Alpinus scripsit: cuius de viribus & usui Balsami hodierno apud Ægyptios verba adferemus. In venenatis & demoris à serpentibus atque ictis à scorpionibus tum epotum, tum ilitum maxime juvat, quod & veteres Dioscor. & Plin. testantur. In peste ut ab ejus contagio defendantur, nihil majus habent quo utilis & tutius utantur, singulis diebus ejus semidrachmam deglutientes. Multaque etiam putridas febres eo epoto illi sanant, largiore ab ipso erumpente sudore. In Chronicis febribus à crudis frigidisque humoribus obstructibilibus, viscerum nihil utilis & præstantius experitur quam Opobalsami hujus bonis scrupulos vel drachmam per os quoties exhibere. Oculis pluvium deperditum, atque auribus auditum instillatum restituit, auriumque dolorem aufert. *Modestus Plinius eandem claritatem plurimum conferre, caliginem discingere & auribus perquam utile esse scribit.* Præterea ad con-

vulso

vulso ex humiditate ac frigiditate, ad vertiginosus, epilepticos, resolutos, trementes, ad tulsimque ex frigido humore, orthopneam, & omnem spirandi difficultatem, pulmonum fluxiones, humiditates & dolores, ad stomachi frigiditatem, cruditates, atque ad omnes flatuum molestias, ad uteri frigidam humidamque intemperiem, ad præcoactiones, dolores, sterilitatem, albos flores, ad interceptam urinam ex frigiditate, flatu vel lapidibus, ad calculoque in renibus valenter frangendos ac abstergendos usus Opobalsami est apud omnes illos populos notissimus, & ad hæc omnia mala præstantissimum illi auxilium experiuntur. Mulieres vero Ægyptiæ steriles eo tum supposito, tum epoto, tum suffuso feliciter succellunt sæpe ad removendam sterilitatem utuntur.

Pro Cosmetico etiam insigni à mulieribus habetur: utendi modum vide apud *Prosop. Alpin. In *De Plantis Ægyptiacis Carpopalsamum.

Carpobalsami nomine in officinis habentur femina Terebinthi acinorum oblonga formæ & magnitudine, pediculo brevè donata, cortice rigolo fulco, quatuor costis in totidem quadrantes distincto, qui subest tenerum putamen album, sæpe cassum, interdum nucleo pingui, dulci, nisi vetustate nimia rancescat, gravidum: alioqui sapor effretis, cusulmodi in officinis asservari solent grana, nullus; nullus odor. Alpinus duplex genus distinguit, jam descriptum, & alterum oblongius, & ex medietate folliculo tectum, odoratum tamen & aromaticum.

Xylobalsami nomine venduntur exoleti ramuli, qui nec saporem, nec odorem ullum evidentem sensibus ingerere solent, contortii, digitali crassitie, duplici cortice intecti, exteriori tenuiore, rugoso, cinereo, interiore crassiore, fusco, texturâ satis compactâ: nodosi sunt admodum, & multis tenuibus ramulis brachiati. Hos, ut & fructus prædictos, pro falsis, adulterinis & supposititiis habent plerique Botanici. Verum Prosop. Alpinus, qui omnium opinione novit, verum esse Antiquorum tum *Xylobalsamum* tum *Carpobalsamum* affirmat. Virge autem parvo tempore omni odore ac sapore destituta. Tanta est enim (inquit) illius humide substantiæ, in qua odor sapoque fundatur tenuitas, ut citò exsolvatur, simulque cum ea sapor atque odor evanescat. Cæterum femina & lignum Balsami isdem facultatibus donata sunt quibus luccus: verum efficacissimum vim habet liquor, proximam huic fructus, minimam vero lignum. *Diosc. Alp.* Ad robur stomacho conciliandum horum pulverem cum decocto spice Nardi ad binas drachmas exhibent: idem præstat decoctum: utuntur & eo in spirandi difficultate & tussi frigida: usum etiam frequentissimum habent pulvis & decoctum ad humiditatem uteri exciscandam, ejusque calorem fovendam. Sufficit ex his frequentant ad omnes uteri morbos à causâ frigida conatatos. Hæc Alpinus de Ægyptis.

Apud antiquos Balsamum ob odorem præcipue expetitur ad unguenta. Plinius omnibus odoribus prælatum affirmat: unde & liquor iste interdum duplo rependebatur argento.

Qui plura de Balsamo velit, Lobelium consulat, qui integrum de eo libellum conscripsit; & Alpinus, qui Dialogum de Balsamo reliquit. Et Vellingii Opobalsam. Vindic.

Lobelius Opobalsami cuiusdam crassi seu concreti à se asservati meminit, Terebinthinae Cypriæ veteris five vietz aut Resinaceorum liquorum instar densati, glæbæ Benzoini fere concretionem, sapore acri & colore fulvo, tinctantur ut Mastice lentescere.

Huic fortè idem Opobalsamum solidum *f. B.* à Paludano ad Ducem Wirtemberg. missum, quod ita solida est substantia ut flexioni interim non resistat, pellucida & digitis ductili, non friabili ut Colophonia, quam colore rutilo egregie refert, uniformi, odore suavi Benzoini, quem fragrantiorum cum adoleat adspirat naribus, nec segnitè flammam concipit. Sub dentibus lentescit atque is in hærescit.

Balsamifera: Arbores Americanae ad hoc genus non pertinent; quin & ipsæ inter se genere differre videntur: alie enim siliquosæ sunt, alie potius nuciferae. Verum quoniam omnes Balsamiferarum titulo superbiunt, non separandas duxi.

2. *Balsamum ex Peru* J. B. *An Cabureiba sive Balsamum Peruvianum Pisoni? Cabui lba* Marcegrav. Forte differentia sola est in loco natali.

Pis.

Folio est exiguo instar Myrti, cortice cinereo, digitem crasso, tenui membranâ miniati coloris externis cooperto, sub qua flavus liquor, quo totus cortex turgere solet, latitat, qui vetus gratiorem spirat odorem quam si recens fit, sitque consistenter crassioris & coloris punice: Cortex contusis & in massam redactis suavissimos efficit globulos & alia multa. Lignum illius singularem usum præbet in ædificis.

Revirescente arbore circa Februarium & Martium Lunâ plenâ, ex læso cortice destillant pendulis valculis excipitur Balsamum hoc fragrantissimum *Cabureiba* dictum.

Ædes non solum, sed lucos integros gratissimo odore, Peruvianum perquam simili, inficit. Substantia est compacta & tenaci, fed calefactum sequeat & ductili.

Circa fluvium potissimum *Jeneiro*, & in districtibus D. Vincentii & Spiritus Sancti quàm in Par-

Locu.

nambucensis crebrius reperitur.

Ad internos & externos affectus non inferiori gaudet qualitate quàm *Copaiba*, calidum est & siccum, dissolvit, digerit, confortat. Aliquot illius guttule per os jejunis exhibitæ Asthmata prostant, intemperiem quoque ventriculi, viscerum languores inveteratos corrigit: tepidum pectori & hypochondriis ilitum eorum opilationes & frigiditates tollit. Irrigatione & frictione capitis & cerebri ex panno rubro corroborat cerebrum & præservat à Spasmo & Paralyssi, imò debilitatum omne nervum genus in pristinum vigorem restituisse sapissime sumus experti. In nervorum puncturis acinorum saniei, unde tot dolores & convulsiones oriri solent retundit. Cæterum Lusitani æquæ ac Brasilienses adversus vulnera & morsus venenatorum animalium inesse illi virtutem quandam singularem testantur: ad quam Animalia infinitâ solo naturali consuetudine, corticemque deterentia partem læsæ præsentissimum inveniunt remedium.

Alia est species hujus arboris, rubescens coloris, odoréque Cedro Brasiliensi, quæ incolis *Acacia* catingæ dicitur, non dissimilis. Hæc omnia *Piso*.

K k k k k k k

Franc.

Balsamum
Novae Hispaniae.

Franc. Hernandez Arborem Balsami Indici, Mexicanis *Hoitzloxotl* dictam, id est, resinā affluentem, sic describit:

Mali Medicæ magnitudine est, foliis Amygdali, majoribus tamen, rotundioribus & magis acuminatis, floribus in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum formâ, sed precedente tempore quorundam veluti foliorum cæteris longiorum & latiorum, in quorum extremitate cavitare femina inclusa continetur, candidancia, & in quendam pallorem inclinantia, oblonga & paulisper contorta, feminibus Mali Medicæ similia, aut verius his quæ Haytini vocant *Manies*, & saccharo incrustare solent.

Inciso hujus arboris cortice stipitæve quovis anni tempore, sed præcipue exactis jam imbribus, liquor ille nobilis destillat.

Regionibus provenit calidis, qualis est Pannuctina.

Icon representat florem papilionaceum, cui proculdubio succedit siliqua seu lobis.

Hæc arbor esse videtur quam describit Monardes cap. 9. sub finem, eique duplicem tribuit corticem, unum crassum Suberis modo, alterum vero tenuem; fructum Ciceris aut. Pisi grano non majorem in extremâ filiqua, angustâ, digitum longâ, albâ, tenuitate regalîs simplicis.

Balsami duo genera sunt, alterum quod ex incisa arbore ejusve cortice exstillat, tenax, albidus quod præstantius; alterum coctione, modo Indis utatissimo, elicitur, ex rubro ad fuscum vergens, quod vilius. Balsamum ex Pisu J. Bauhino sic describit, Liquor est ponderosus, mellæ consistentie, densus, lentoris resmacei: color ex rubro ad nigrum vergens: odor fragrantissimus Syracis, ad Benzoini suavitatem non nihil accedens, & qui suâ fragrantia totum adeo conclavæ perfundat, diutè perseveret, sapor tubacris, linguam mordicans. Dentibus attritus, lentus, nec illico separabilis adhaerescit. Flammam facillimè percipit igni admotus, suavitèrque olentem similiter fumum spargit. Aquæ injectus mox fundum petit, in qua existens si vel statim digitis atteterat albecit; nec ideo lenius deponit, sed instar Resinæ digitis etiam magis quam dentibus adheret.

Monardes eumque secuti C. Bauhinus aliique Botanici duplex Balsami Indici genus distinguunt, quæ forè non aliter quam eliciendi modo differunt.

1. *Balsamum Indicum ex arbore Punica malo majore, Xylo dicta, foliis Urticæ C. B. Balsamum Peruvianum Park.*

Pro hujus arboris fructu depingit Parkinsonus siliquam longam angustam, colore pullo, qui Balsamum Peruanum aut Benzoinum Parkinsonius fidei retereat, ut sibi planè persuaserit ejusdem arboris fructum esse.

Clusius eandem hanc Siliquam lib. 3. Exot. cap. 18. Lobi oblongi aromatici titulo describit, & in *Cur. post.* ejus iconem à Joan. Pona ad se missam scribit pro effigie fructus Balsami Peruani, cujus descriptionem vide inter lobos.

2. *Balsamum purum Monard. Bals. album Park. Americannum C. B. Goacomez. Oviedo.*

Sunt (inquit Monard.) ex arboribus ex quibus hoc genus elicitur in Americæ continente, vastæ magnitudinis & ad radicem usque ramosa, duplici septæ cortice, altero crasso Suberini modo, altero tenui interno, materiem arboris complectente. Ex eo quod inter utrumque corticem est spatio incisione Balsamum educitur, alba limpidissimaque lachryma, suavissimi odoris, quod insignes facultates statim prodit. Et certum est illius guttulam potiorē esse alterius quod decoctione extrahitur arvoa seu 25 libris, tamen miraculosus ejus viderimus effectus. Fructus hujus Pisi magnitudine, amara, qui albâ filiquâ digitum longa includitur simplicis Regalis Hispanici tenuitate.

C. Bauhinus huc refert Lobum oblongum aromat. *Clus.* male nostro judicio, si modo hujus arbor à precedente distincta est, quod mihi non constat.

Balsami Peruani fructus * Clus. J. B.

* Exot. l. 2. c. 29. fr. 1.

Item	<i>Balsami Peruani fructus meta formâ J. B. fructus minor 3. Paludani Clus. Exot. l. 2. c. 10.</i>
Item	<i>Avellana Indica pro Balsami fructu missa, ejusque species alia minor J. B.</i>
Item	<i>Nux sive officulum Cypote similis Nuci Balsami Peruviani J. B. Clus. Exot. lib. 2. c. 18.</i>

Horum omnium descriptiones vide inter fructus exoticos. Ex his autem aliisque superius alatis descriptionibus constat Balsami Peruviani arborem siliquosam esse.

Vires.

Cæterum de Balsami Peruviani vires eadem habent Monardes & Hernandez, quæ Piso & multo adhuc plura, nam intus sumptum ad urinam educendum commendat, ad juvenilem vigorem diutius conservandum, quod exemplo confirmat Monardes, ad colorem emendandum: in pessulos efformatum ac, vulvæ obdium, secundas & foetum mortuum trahere, & sterilitatem à frigida causâ profigare affirmant, aliique insuper juvamenta præstare, quæ apud ipsos vide.

3. *Balsamum de Tolu J. B. Park. Tolutanum, foliis Ceratæ similibus, quod candidum est J. B.*

Arbores à quibus colligitur hoc Balsamum pumilis Pinis sunt similes, plurimos ramos quaqueverum spargentes, foliisque Ceratæ familia obnates, semper virentia. Inciditur tenuis & tenellus cortex ferventissimo Sole (nam nocte ob frigiditatem nihil effluit) liquor effluens cochlearibus & cera nigra factis excipitur: colore est rubro ad aureum tendente, mediæ inter densum & liquidum consistentiæ glutinosus admodum & ubicunque reponatur sërmiter inhaerens, sapore dulci & grato, nec

nec si fumatur nauseam movente, quemadmodum reliqua Balsama, odore excellentissimo, & Limonum fragrantiam quodammodo referente.

Eandem ferè virum est cum Balsamo Peruviano, quas proxime describit Monardes, quem consule: ex paucis complectitur Schroderus.

Advenit ex continentis quadam provincia inter *Cartagena* & *Nambye de Dios* urbes sita *Toly* ab Indis dicta.

Antecellere videtur facultatibus ei quod è *Novâ Hispaniâ* adfertur (Peruviani nomine *Yessicaxque* Vires. est ad omnia ad quæ Balsamum Arabicum. Calif. & sicc. attenuat, resolvit, vulnerarium est, peccus expurgat, &c. Ulcus præcip. in Asthmate & Pheitis, in ventriculi eruditate & dolore. Extirpatis doloribus à causa frigida quibuscunque & inprimis capitis, Arthriticis & Nephriticis: in defluxionibus ad oculos cohibendis, in paralyti, in ventriculi imbecillitate, dolore, inflatione (innumum cum oleo Nardino) in lienis imbecillitate, in tumoribus quibuscunque ac œdematibus, in contractura: parotides insuper seu scrophulas cœcas curat. Inprimis autem celebratur in vulneribus consolidandis, defendendis, præsertim si ossa quoque sunt confecta (quippe fragmenta expellit,) in vulneribus articulorum, sectionibus nervorum, puncturis, contusionibus, &c.

4. *Copaiba Pison. & Marcgrav. Arbor Balsamifera Brasiliensis fructu monospermio. Balsamum Brasiliense quorundam plantarum quas Copaibas vocant [Brasiliensi] J. B. & Maffeo. An Fr. v. 3. c. 20. l. 2. Exot. Clus.?*

Maregr.

Arbor est satis procera, cui lignum rubrum, quasi minio vulgari saturatè tinctum, duritie Fagi- non æquale, ex quo affers lati sunt ad varios usus. *Folia* fert obrotunda, aut etiam ovalia, quatuor aut quinque digitos longa, duos aut duos & semis lata ubi latissima, in pediculis digitum longis, crassius, uti sunt & nervi, polita parte maximè eminentes. *Flores* fert biadiocrem, quinque foliis obrotundis consistentem. *Fructus* est filiqua obrotunda, magnitudine unius digiti, fusca, quæ si digito prematur facile aperitur, continens nucleum Avellanae nucis magnitudine & figurâ, cuticulâ nigra membranacea rectum, quæ ad medietatem vestitur paucâ pulpâ, luteâ, lentâ, molli, odoris ignitarum Pisorum contusorum: ipse nucleus constat carne lentâ, instar cornu emolliit, cedente dentibus, tãporis haud manifesti, coloris aquei, qui comeditur. Siliquæ maturæ decidunt. Simiæ has siliquas depouillari amant.

In densis memoribus mediterraneis reperitur; in insula *Maranbou* valde luxuriat.

Oleum seu Balsamum dat limpidissimum, consistentiâ & odore olei Terebinthini destillat. Ab inciso cortice ad medullam usque Luna plênâ tanta quantitate destillat, ut etiam trium horarum ad duodecim libras olei effundat. Si nihil forte profuit, statim vulnus cerâ aut argillâ obruendum est, ne quid effluere possit, & duabus post hebdomadis cum fenore rorâ compensasse videbis.

Non solum mirifica pollet vi mundificandi & consolidandi, & ad quasvis vulnera; (inprimis nervorum) prima intentione restituenda, morsuque serpentum curandos & cicatricies tollendas, sed & interne exhibitum insignem præbet utilitatem; quippe tres vel quatuor guttulæ in ovo sorbilibus vel ter manè sumptæ dysenteriam vel alios venarum fluxus sistunt, fluxiones etiam muliebres & gonorrhœam.

Ejus fataliores vires in circumfusione experitur Judæi, sanguinem ex crudeli illo vulnere, antea non paucis alacris, profluentem eo coercentes.

Plerique Americani, adnotante G. Pifone, communi nomine omnes Resinas odoratas & gummi vocant *Copai*; variâque illarum species peculiaribus distinguunt nominibus. Itâ Brasiliani arborem hanc, resiniferam facile principem, *Copaiba* vel *Copaiba* nominant.

Hæ plantæ, Maffeo perhibente, cernuntur afflicti animalium attrita, quæ à serpentibus venenatis aut à feris icta ad remedium illud naturæ instinctu se conferunt. Idem tradit Guil. Piso de Cabureibâ.

5. *Balsamum fructu racemoso ex Hispaniola C. B. novum fructu racemoso J. B. Maripendam * de * Ind. Occid. l. 5. c. 22.*

Lact.

J. B.

Ad duorum hominum proceritatem interdum affurgit, caulibus cinereis, foliis viridibus, superiore parte magis quam inferiore, grandibus, costa crassiore & elatiore per medium divisæ, pediculis non virentibus sed rubescentibus. *Fructus* est racemosus, longus, instar manus digitatæ; acini ejus rari, virentes, & quandoque rubescentes, qui maturescendo magis ac magis rubescunt. Succum ex eo hoc modo extrahunt, Cymas & alparagos teneros colligunt, alii racemos addunt, & ex his succum exprimunt, quem in aqua coquant ad dimidias, deinde magis ac magis ad Sap. aut Mellis crassitudinem. Residere sinunt & ad usum reponunt. Vulneribus & ulceribus mirificè medetur, ea extergens & sanguinem reprimens. Ex ejus summatibus destillatur aqua, præstantior aquâ vitæ, vulneribus utilissima, & morbis omnibus qui à frigore ortum habent, uti dolori ventriculi aut partis alterius, si aliquot diebus bibatur. Folis Aethiopes loco fistularum ad hauriendum humum *Zere* untunt.

Maripendam seu Balsamiferam arborem III. Franc. Hernandez sic describit, Frutex est stipites ferens viginti fere dodrantum altitudinem habentes, ramisque fuscis, ac folia hastarum mucronibus paria crassa latæque, sed superna parte virentiora, & sparsim purpurascencia & rubeo, & appenda pediculis in coccineum colorem inclinantibus; fructu racematim dependente, & octo panè uncias longo, cinnato acinis uvarum ferè similibus, sed tamen rarioribus, initio virentibus, deinde rubescentibus & tandem è purpureo nigricantibus.

Superior descriptio ab hoc fonte profluxisse videtur.

K k k k k k k z

SECTIO

Vires.

sum & serratum, multis obliquis venis vestitum. *Siliqua* fert oblonga, Pifa rubra continentes. Totus truncus substantia est intus alba, medullosa & planè suberosa, exterius cinerei coloris, validis & horridis spinis à pede ad verticem usque obfessa.

Ex turgidis spinis, rasis & confusis succus elicitur eximius, cuius vel exigua quantitas inflammationis & involuntarie lachrymantibus oculis affricus medetur, tum manifestè quoque visum acuit, & robur illi addit.

CAP. V.

1. *Arbor siliquosa Brasiliensis foliis pinnatis, costâ mediâ membranulis utrinque extantibus alata. Inga species, Belgis vulgè Lotus Marcegr.*

Marcegr.

* Quis ramulos vocat nihil aliud sunt quam folia pinnata.

Arbor est haud magna, ramos & ramulos oppositos habens alternatim, & in * ramulis duo, tria aut quatuor paria foliorum acuminatorum, indè opposita: *Caulis* ad quodlibet folium alatus cordis figurâ, ut & reliquæ species. Florem non describit Andor. *Fructus* est siliqua fabacea, compressa, flava, duos, tres vel quatuor digitos longa, intus quatuor, quinque, sex, vel plura *femina* transversim posita continens, vestita pulpâ niveâ, quasi holosericeâ, ad tactum frigidissimâ, saporis dulcis grassissimi, quæ sponte separatur ab invicem per numero granorum seminis, & denticulis separatur à feminibus, & comeditur, estque boni saporis: Semen autem minime, quod est olivacei coloris oblongum, fissile in duas partes secundum longitudinem. Fructus maturatur Maio.

2. *Arbor siliquosa Brasiliensis, siliqua hispida ferruginea, Ceratonie facie. Breyn. Inga Opea Piaba Brasiliensium Marcegr.*

Breyn.

Arbor hæc Sorbi facie nascitur, ramis plurimis laterosorum extensis, cortice cinereo, & potissimum circa fastigia instar Rhois subhirsuto vestitis: quibus *folia* alternatim adnascuntur, uni costâ, sesquipalmaris fere longitudinis, crassâ & hirsuta, densa plerumque ex adverso sita, per intervalla inæhærentia; singularia verò folia ad Sorbi quodammodo accedunt à quibus potissimum discrepant, quod latiora, nullo modo serrata, Myrti Laureæ effigie, sed paulo majora, ac nervo rufescente, & venis, fibris, pilisque ferrugineis, tam in lupina splendidissima, quam in prona parte, dotata sunt. *Flora* brevissimos pedunculatos, articulis duobus interceptos habentes in ramorum extremitatibus septem pluresque quasi in spica brevi coherentes, ut credo, tubulosi, & albi seu lutei coloris, in modum plerumque quæ Ingaurum Brasiliensibus. Hi locum suum postmodum sponte concedunt *siliquis* subsequeutibus, quatuor aut quinque uncias longis, unam latè, compressis, forma Ceratonie, antèrui admodum apice prominentibus, & secundum longitudinem ad utrumque latè, veluti Pisorum siliquæ, filo quodam circumdatis; quod invisibile interdum ob pilos hirsutes ferrugineos siliquam hanc elegantissimam impense ita vestientes, ut tactu & aspectu velut ex materia holosericea confecta videatur.

Cæterum *Inga-Opea-Piaba* Brasiliensium fide breviter describit Marcegr. Arbor est cortice cinereo, in multos ramos expansa: *Folia* bini directè opposita habens, duos, aut duos & semis digitos longa, rufescente nervo, ac venis & pilis rufescentibus superne & inferne; ramuli juniores item pilis vestiti. Post flores proveniunt *siliquæ* parallelogrammi figurâ compressæ, & in totum pilis hirsute rufis, in quibus continentur semina.

3. *Inga alia species Marcegr. Siliquosa Brasiliensis, Inga dicta, siliquis longissimis contorti.*

Marcegr.

Arbor est cortice fusco, in multos ramos expansa; *folia* opposita, & ramos alatos habens, ejusdem panis formæ & conditionis, nec diffat multum à cæteris speciebus præterquam fructibus qui flores sequuntur, quinque, sex, septem, pedes longi, ex viridi subrufescentes, contorti, Sacchari penicilli figurâ, vel confectarum radicum Pimpinellæ.

4. *Arbor siliquosa Brasiliensis foliis pinnatis, costâ mediâ ad singula pinnarum paria appendicibus aurantiarum æmulis glatis. Inga Brasiliensibus Marcegr.*

Marcegr.

Arbor est cortice fuscescente ut *Alnus*, ligno leno. *Folia* habet longa, non serrata, viridia, ordine sibi invicem opposita, & præterea ramulos inter folia appendicibus alatos, quæ cor effigiant, & viridia sunt ut folia ipsa. Ad exorrum autem ramulorum in ramis majoribus termini semper juxta se invicem proveniunt pediculi, sesquidigitum longi, in quorum lingulis duodecim, quatuordecim aut quindecim, plures paucioresque in uve modum enascuntur ovalia capitula, quæ sese pandentia dant *florem*, constantem quinque foliis albis, leniter hirsutis instar serici, figurâ florum Lilii convallium panis fimiles. E medio autem floris exit manipulus filamentorum albissimorum, sericeorum, longitudine duorum digitorum. Flos porro dulcis odoris ut *Tilia*. Filamenta hæc in extremitate apices luteos obtinent, ac stant erecta instar plumarum, & decepto flore cæmunt.

Hujus generis plantam Romæ aliquando vidi in horto Henrici Corvini, qui eam per China China ostendebat.

Hæc Arborea Inga dictæ peculiarem habent foliorum structuram. Eorum enim costæ mediæ ad quas pinnæ conjugatim annexæ sunt, inter pinnarum conjugationes appendicibus seu alis utrinque aucta sunt, iis similibus quæ ad basin foliorum Malæ Aurantiæ committuntur, quæ autem hujusmodi appendices simul cordis figuram referunt. Hujusmodi plantam Romæ cum æssimus nobis ostendit D. Henricus Corvinus in horto suo crescentem per China China.

CAP.

CAP. VI.

De Syringa.

1. *Syringa carulea* Ger. C.B. *flore caruleæ, sive Lilac* J.B. *Lilac Matthioli, sive Syringa flore caruleæ* Park. *Blow Pipe-tree or Lilac.*

F. R.

Arboris interdum magnitudinem acquirit, plerumque tamen fruticosa est, *radices* multum repante & pullulante, eoque plurimum multiplicante, *foliis* robustis: cortice exteriori in cinereo virescente detracto librum ostentans viridem, sub quo lignum solidum, firmum. In extremitate ramulorum sunt crassæ ac turgentes gemmæ. *Folia* bina adversa, contrariòque ortu serie quadam cruciformi disposita, Asclepiadis foliis quodammodo similia sed latiora, vel Apocyni rotundioris aut Populi nigra, subrotunda, in acumen tamen desinentia, mollia primum cum floret, postea duriora & firmiora, utraq; parte glabra, pediculis uncialibus aut amplioribus appensa, subamara & nonnihil acra. *Flores* ex privato surculo imbricati foliorum stipatu obvallato suaveolentes oriuntur, in jubæ formam dispositi, numerosi, sine foliis, quorum singuli ad flores Laureæ flore deciduo accedere videntur, oblongi, rubentes, aut ex rubore cœrulei, quinquepartiti, quatuor apicibus croceis, altè reconditis fasci. Subsequuntur veluti *siliquæ*, rubentes, compressæ, vix unguem longæ, ex brevibus pediculis, quæ maturæ in duas partes separantur, & pulchrè hiant; in quarum interstitiis secundum longitudinem porrecta latitant *femina* longa, angusta, compressa, foliacea, tenuia, Clusio bina in singulis.

De loco hujus natali nihil certi traditum invenio, nec enim cauda vulpina Turcarum *Bellon. obs.* esse potest, cum ea sit folio semper virenti. Cujusvis tamen cæpi patiens est. Aprilis mense floret. Et ob florum pulchritudinem & suaveolentiam in hortis colitur, quamvis nullius in medicina usus sit.

Syringa Africanæ vocabulum C. Bauhino videtur. At Clusio placet hanc arborem Syringam à virgurarum rectarum longitudine & fungosæ interioris medullæ copia dici, quæ exemptâ ramuli fistuloli fiunt. Floris colore interdum variat. Habetur enim flore purpureo, & lacteo seu argenteo.

2. *Syringa Persica sive Lilac Persicum incisum foliis, Jasmimum Persicum dictum* Park. *Agem Lilag Persarum, sive Lilac incisio folio Cornut. Syringa carulea* Ger. J.B. *Ligustrum foliis laciniatis* C.B. *Syringa Persica-purpurea fol. laciniatis, & fol. integris.*

Frutex est nunc trium, nunc quatuor cubitorum longitudine, ligno molli, subalbo, multaque intus medullâ alba repleto, cortice pullo aut fusco rubente, milleque punctulis subluteis maculato. *Radix* subest lignosa & fibrosa, ut *Punica*. Varietas est peculiaris in foliis, quod in humiliori ramulo Gelseminum divisurâ laciniatur; in editori autem sine laciniis est, referetque quodammodo Ligustri, vulgaris folium: cui magnitudine & figurâ est æquale. Biferum est: primum folio ante solstitium racematum coherens dilute purpurealci, efflatque odorem vulgari nostro longè suaviorum. Alterum floris tempus, est serus Autumnus (quoniam apud nos id accidit raro, & si quando contingit tunc temporis in florem proflere, non ille perfectus esse solet, nec pari copia subnascitur) Excipit florem siliqua brevis & latior, quæ acumine extenuatur, utrinque lineola discreta, qua parte per maturitatem mediâ diffinditur: apparetque semen subnigrum, vulgari simile, sed minus.

Folius Jasmimum Catalanicum proximè æmulator, unde à nonnullis Jasmini nomen ei inditum. Verum nulla alia in re cum Jasmimis convenit, sed in omnibus cum Syringa; floribus in spicas digestis, Syringæ cœruleæ adeo similibus, ut vel obiter intuenti Syringam esse se prodant, quin & florendi tempore, & fructus figura, (qui huic siliqua dura est & mucronata, Jasmimo bacca) à Jasmimo differit, & ligni natura, (quod huic album medullifolium, cortice levè) & denique seminis totiusque fructus sapore, (qui Lilac initio subasper, tandem sub finem leviter astringens, Gelsemino amarus, acer & mordicans, ac summopere adstringens.)

Jasmimum cœruleum Serapionis esse videtur. *Agem Lilag* florem Persicum significat: *Agem* enim Persidem significat, *Lilag* florem.

Variat foliis integris, unde Agem Lilag Persarum folio integro *Cornut*. Jasmimum Persicum folio non laciniatis *Sutherland*.

CAP. VII.

- Syringa alba* Ger. *alba, sive Philadelphus Athenæi* C.B. *flore albo* J.B. *flore albo simplicis* Park. *Clus.*

Valde elegans est hic frutex, multis ab radice longis virgis præditus, rectis, cinereo cortice tectis, digitalis aut majoris crassitudinis (quæ tandem brachialis interdum evadit) nodosis & quodammodo geniculatis, multam medullam in se continentibus: hæc demum in multos tenellos virides ramos sparguntur, quos ex intervallis bina semper *folia*, contrariò pediculorum exortu nascentia exornant, Laurinis majora, oblonga, per extremum mucronata, rugosa, viridia, in ambitu crenata, amaruliculi primum degustantibus saporis, deinde acris. *Flores* emittunt ramulis insident, terni, quini, septeni, nonnunquam plures, bini semper inter se oppositi, extremo impare constant ii quatuor foliis acuminatis, albis, numerosis fibris pallidis mediâ floris cavitatem & umbilicum

cum occupantibus: odor jucundè gravis, qualis in aureorum malorum & citriorum floribus. His succedunt *capitula* è multis quasi valvulis compacta superne obtusa, primum viridia, deinde per maturitatem nigricantia, quibus dehiscentibus oblongiusculum & tenue semen excidit, quod plerumque novellam plantam procreat: nascitur etiam avulsione, & stolonibus radices spargentibus mirè se propagat.

T. m. &
L. c.

Floret Junio, semen Augusto maturum est. Locus natalis non traditur: in regionibus tam frigida quam calidis satis latè viger, utriusque (ut videtur) extremi patiens, & culturam libenter admittens. In Sabaudia propè montem Salève tam observavi, procul à domo quacunque, non tamen ausim dicere ibi sponte ortam.

U. s.

Utuntur floribus recentibus sæpius mutatis ad suavem odorem chirothecis communicandum. Ad hunc locum non pertinet, verum ob communionem nominis à Syringa cærulea non separandam duxi.

CAP. VIII.

Brasiliensis siliquosa siliquis varis intortis. Avaramo-tem Pison.

P. s.

Hæc arbor mediocrius est altitudinis, montosis locis crescens, foliis triste viridibus, exiguis, buccini similibus: *Siliquis* est inatibus, ex minio nigrescentibus, miris variis, modis incurvatis, quæ æstivis mensibus conspicuntur, & acinis rubris exiguis repleta sunt.

Vires &
U. s.

Cortex exterius & cinereo, interius saturè rubente, quem solum experiores in Medicinæ usum receperunt, licet foliis eadem qualitates adstringentes à nonnullis attribuantur. Cortex enim (qui gustu amarus est) sive in pulverem redactus, sive excoctus & fomenti loco adhibitus, ulceribus in veteratis & malè moratis feliciter medetur, ipsūque Cancrum subinde insigni mundificandi & siccandi qualitate curasse fuit comperit.

Præter hæc, quia efficacissimè adstringit, balnea ad firmandas effeminatas carnes ex illis conficiuntur. Potissimum verò meretricis iis utuntur, ut laxi pudendi partibus tonum restituant; imò quæ possibile virginitatem hoc dolo pretendunt.

CAP. IX.

Arbor siliquosa Indica siliquis longis contortis, in quatuor cellulas per longum divisis. Nir-Pongelion H. M. P. 6. T. 29. p. 53.

Pyro haud absimilis est, caudice decem plus minus pedes alto, hominis unius complexum crasso, cortice è viridi cinereo obducto: *Ramos* habet patulos, qui teneriores spadiceo intermigrantes sunt, vetustiores cinerei. *Radices* villosissimæ tam lignum, quam graveolens aciditque correa albicant. *Folia* mollia, densa, glabra, pientia, subtus dilutiora, oblonga, propè pedunculum rotundiora, anterius acuminata, bina opposita, curvis fuscisque pediculis, communibus innuntur furculis, viridibus, alternatim prodeuntibus, sulco striatis. Purpurei coloris eminentes costa oblique percurrit folia, quæ odoris saporisque valde sunt acris atque infesti, ubi tenuiora è spadiceo rubentia. *Flores* in ramorum summitatibus provenire soliti, ut plurimum propriis petiolis crassis parumper prodeuntibus insistant, terni, tubæ formam referentes; quippe è calyce longo angustique collo propendentibus insistant in orificium tetraphyllon desinunt; folia crassiuscula carnosa circum oras crispantur: hæc inter *stamina* candidissima, spissa, acuminata leviterque inflexa eminent. Ex ipso autem umbilico candicante erigit se elongus candens *stylus*, cuius caput explanatum est. Insequentes floribus fructus instar Cassiæ nigre contorta, mucronata, unum duosve cubitos longæ *siliquæ* sunt, cortice ab uno latere è rubro nigricante, ab altero è viridi fulco, lignosis intus filamentis pertexto, odore graveolenti: hæc carnoso densa, juxta longitudinem intersempimento, in quatuor, mox transversim in plures divisæ cellulas, *semina* includunt, è longo angusta, superficie quæ sibi mutuo incumbunt valde plana, materie duriora, lignosa, primum albidula, ubi siccescunt rubentia.

Locus &
Tempus.

Humido limboque gaudens loco *Oedampere* aliisque locis in fruticetis invenitur. *Flores* mensè Aprilis frequentibusque, nonnumquam bis in anno prodeunt; *Fructus* Septembri Martiove mensibus Semper vires, 30 complet annos.

Vires &
U. s.

Fructibus delectantur Phitaci. È ramis radicæque confecta retia corticis decocto subrubro ea conservare assuevere piscatores. Fructus verò nucleus cum exsiccatò Zinzibere, radice fructuæ Pavette contritus, mediante Oryzæ lotura, spasmoticis affectibus Malabaræ *Padda-venera* vocant, laboranti parti applicandum egregium linimentum suppeditat.

CAP.

CAP. X.

Igora-Morre H. M. P. 6. T. 30. p. 55. Frutex Indicus, fructu è styli apice egresse, sextuplici funiculo, in spiram convoluta constante.

H. M.

Pruni altitudinem æquat frutex iste. *Rami* est cortice crasso, duro, colore cinereo, intus viridenti, sapore subamaro, obductis; ligno duro candidoque. *Radix* flava, gustu amara, olfactu haud ingrata. *Folia* crassiora, rigida, lupina parte hirsuta, aspera. Mori æmula, lata, per amibitum crenata, vel plura, vel solitaria, brevibus capillatiquè pediculis è viridi fulcis, ipsis ramis insistant; costæ utrinque, eminentes tres quatuorve, prodeunt in minores se distindunt, gustu amaricante: *Flores* hinc inde ramorum è nodulis vel singuli, vel bini, vel terni pluresve simul brevioribus, rigidis, scabris luteis petiolis erumpunt, inodori, tenuibus & translucidis colore aureis constantes foliis: horum unum, stylo accumbens erigitur petalum, quatuor verò lateralium instar alarum expansorum duo minora angustiorave oblique attolluntur; duo inferiora latiora & ampliora subus atris asperis maculis, deorsum incurvantur. Hæc inter aureolum, ast inflexum, virefcens procerior *stylus* extollit caput. *Fructus* autem styli capitulo transversus velut pedunculo inhaerens digitales, è sex velut funiculis, in quos præ siccitate postea se resolvunt spirali modo in coniformam contorti. *Semina* plura è viridi fulca funiculis singulis inclusa continentur.

Arenosis proveniens locis singulare non postulat solum: conspicitur inter *Crauganor* & *Mangati*, Locus & ut & in aliis regionibus, sed rarior. Februario Sexilique mensibus flores, continuo fere maturum exhibet semen. Frondes ei nunquam decidunt.

Vires egregias in empyemate stomachique affectibus præstant radices succus, vel ipsa forinsecus adhibita. In exanthemate quoque & Paneritico similibusque vitis summopere convenire fertur.

CAP. XI.

Katon-Pulcolli H. M. P. 6. T. 23. p. 41. Frutex Indicus flore dipetalò capsula oblonga, binis cellulis bina semina continente.

H. M.

Frutex est hominem longus, cuius inodora è *radice*, fibrosa, ruffa geniculatus carinatusque exsurgit *stipes* duntaxat unus, fractu perfacilis, ramulos è geniculis protuberantes habens gemellos oppositos. *Rami* ut & furculi perennes ei sunt, colore fulci, teneri, pilis rugosi. *Folia* hic illic furculis insident rara, è longo angusta, longitudinis pollicaris, è viridi fulca, internè dilutiora, quæ latis floribus ramis decidunt. *Flores* purpurei è foliaceorum furculorum erumpentes extrinsecus, *folia* habent è longo angustissima, erecta, extorsum crispata, quorum unum angustius, inferne candidum venis striatum, alterum latius est. *Stamina* bina exalbida, purpureis oblongis apicibus, duabus quoque gemmulis exornata, albens sibi è calyce viridi exortum adjunctum habet filamentum. Decidentibus floribus è calyce *capsula* enascuntur feminales, ubi calyce excipiuntur è longo angustiores, capitulo compresso oblongoque sunt, virides hirsutæ, sicæ lignosæ, cortice albulo. Ipsa verò *semina* complanata, è ruffo fulca, duabus in cellulis intersempimento quodam distinctis, prope capitulum bina ut plurimum reperiuntur, fabæ figuram æmulantia, odore saporeque carentia.

Arenosis ipsis frutem apricisque gaudens campis circa *Cochin* & *Warapoli* multus est. *Flores* Januari, semen maturum Martio Aprilique dat mensibus. Medicus internus usus in stomachi doloribus atque inercanore inflammationibus est: externus in scabie herpetiq.

CAP. XII.

Alpam H. M. P. 6. T. 28. p. 51. Siliquosa Indica flore tripetalò siliquis teretibus pulpa absque seminibus repletis.

H. M.

Hujus fruticis caudex bis tæve divisus cortice vestitur è cinereo viridi, inodoro, acido adstringente. *Rami* ligno albicante, medulla viridi perfollo, nodis interfracti sunt. *Radix* rubra in capillaceas deducta fibras undique se diffundit. *Folia* ex oblongo angusta, in cuspidem excurrentia, superne saturo virore nitentia, inferne furdiora, costa majori ramulosa, venis nervisque intertexta, crassis, curvis, interius planis, singula duntaxat adherent petiolis. Odore sunt haud ingrato, sapore subacri. È purpureo nigelli, inodori, rotundis ac tenuissimis è petiolis prodeunt *floribus* bini ternive sæpe conjuncti, tribus laboribus cuspidatis constantes folioli, externè nives obductis pilis; quorum in medio conspicitur trifariam oblongis, transversis, rubris staminibus divisus *stylus*. Floribus cuspidatæ teretisque pulpa carnosam absque feminibus, saltem conspicuis, subrescunt *siliquæ*.

Locus delectatur arenosis & apricis, in *Aregatti* & *Mondabelle* aliisque locis copiosus est. *Flores* Locus, & fructus in anni tam exordio quam exordio, frondes semper apparent.

Quocumque hujus fruticis cum oleo in unguentum redegeris ad pisoram vetustissimamque valet ut: *Vires* cora.

Foliorum succus cum Calamo aromatico contra serpentium exhibetur venenum; speciatim vero Reguli serpentis (*Cobra Capella*) veneno resistit radix ex Limonis contrita succo, in nodulum ligata, naribusque pro ernino immissa. Ejusdem junioris colubri infringitur virus eadem radice cum vacino lacte propinata: quem in finem etiam cataplasmata è Calamo aromatico atque hac radice confecta adhibentur.

CAP. XIII.

Waga H.M. *Arbor Indica siliquosa flore tetrapetalo stellato, siliquis bipalmaribus planis.*

H.M.

Hæc *Indica* persimilis est, attamen spinis carens, altas maritat arbores. Rami ejus virides, carinati, atque ubi novi prodeunt furculi binis donati sunt foliis. Radix astringens & amara. *Folia* parva, è lato aculeata, uno è latere convexa, medio recto divisa nervo, intus viridia, exteriùs rubra, petiolis rubicundis ejusdem coloris furculo per ordinem adherent; quæ vel sola, vel cum ramis mota statim, quod inclinatio semper solent die, se contrahunt. *Flori*, qui odoris sunt mellei, caliculo inclusi rotundo, constantes foliis quaternis oblongis, stellarum modo expansis, tenuibus, molliibus, furvis, propriis racemosis furculis suspenduntur. *Stamina* 12 aut 14, emittuntur, tenuia, lenia, quorum infimam partem obducit lanugo, apicum sunt è rubro fuscorum. Hæc inter caput ejusdem coloris se effert *stylus* oblongior crassiorque. *Fructus* binas palmas æquantes; *siliquæ* sunt duos pollices lata, tenues ac præplane, excisatæ rubescentes, cortice intus nivo, fâbas adstringentes, amaras, teretes, paululum planas, transversârias, è virente spâdiceas continentes. Floret ut *Indica*.

Locus.

Provenit quocunque è solo densis sylvis in *Warapuli*, aliisque Malabarici Regni locis, semper virentium interponitur numero.

Vires.

Hujus arboris succus unâ cum Limonis & virente Curcuma in Nucis Indicæ oleo diutius coctus il. linendo prodest lepræ; multi insuper usus est in ulceribus inveteratis.

CAP. XIV.

Arbor Malabarica flore vario, siliqua nuciformi. Karim-Niuti H.M. P.6. T.18. p.31.

H.M.

Arbor est tantæ proceritatis ut sex hominum superet altitudinem. *Caudex* ei hominis crassitudinis; rami cortice nigro, ligno albo, sed amaro; teneriores viridi tincti. *Radix* tum odore, tum sapore gravis atque amara. *Folia* peramara, crassa, solida, glabra, vetustiora facile fragilia, oblonga, obtusa, recta in parte è viridi fusca, infernè dilutiora; è crassis, rotundis, ferè pollicaribus proveniunt petiolis, costâ multis albidulas fundente venulas, divisa. *Flori* circa ramorum summities in furculo perlongo, rotundis, parvulis, purpureis petiolis plures conjunctim inherant, tribus, & quatuor, & quinque interdum, ad invicem inflexis constantes foliis, ex angusto latissimis & obtusis, lenibus, colore ab uno latere subflavo in album vergente, ab altero prope modum sanguineo, utrinque nitentibus, è calyce in quatuor laciniis dissecto prorumpunt. *Stylus* mediastinus brevis crassiusque, filamentum oblongum è fusco flavum emittens, *stamina* oblonga, crocea, *apicibus* quæ donantur rufis, comitatur; odoris planè expertes. Successi *fructus* pedunculis curvis, tomentosis fasciati elongo cauli seu petiolo appendunt nuciformes, quamvis aliquo modo planiores, cortice crasso, lignoso, tungoso ac levi, qui includit unum nucleum duos in lobos cutes è flavo rubente divisum, gustu amarissimum.

Locus &

Arenarum amans propè littora invenitur in insula *Baypin*, pone *Paloerti*, *Arregatti*, aliisque locis, ut & in insula *Zeylonensi*. Flores ejus Januario, fructus Martio Aprilique mensibus, frondis semper videntur.

Vires.

Folia balneum præstant febres fugans algidas, contrita verò Erysipelati occurrunt; temporibus adficta colubri cupulconico adversantur veneno. Eorum oleo incoctus succus linimento Phydrazie est. E fructibus autem primò conficitur oleum articulari, dein potio cholera medens morbo. Radici Boream versus excrelcenti magicas Malabaræ attribunt vires.

CAP. XV.

Paina-Schulli H.M. P.2. F.48. p.93. *Frutex Indicus spinosus foliis Agrifolii siliqua geminata brevi.*

Frutex est spinosus, nascens in arenosis, radice fibrosa & capillata, albicante; cortice crassissimo, albicante, molli recta. *Caules* teretes sunt, virides, nodulati, spinis quatuor, transversis, duris, aculeatis, ac sibi invicem ferè oppositis in nodulis circumdati. *Folia* ex spinarum origine bina simul exeunt, petiolis brevibus & crassis, densa, rigida & nitentia, obscure viridia, seu flavo-viridia, utrinque in oris tribus cupidis aculeatis eminentibus, qui alternatim versum pronam & supinam foli partem contracti sunt, cum uno in vertice, munia. E costa media nervi in cuspidibus exeunt. *Flori* in summite caulium bini unâ proveniunt, uno constant peralo grandifolulo, latiori & oblongo, quod versus exteriora cum superiori parte suisque oris nonnihil reflexum est, ac rigidum & crassiusculum, pilis interiùs albicantibus obductum, ungue rotundo calyci insidens, co-

lore

lore cœruleo subpurpureo; in medio longitudinis, ubi exuberant ac crassiores sunt & glabri sine spinis, colore cœruleo-purpureo magis saturo, subus dilutior & albicantes ac nitentes, odore nullo. *Stamina* sunt quatuor, longiuscula, crassa & albicantia, supernè barbata densis, albicantibus seu etiam flaviusculis spinis, ac bina & bina in se invicem decumbentia: inter quæ emicat filamentum tenue, albicans, in summitate bifurcatum, exortum è globulo seu capitulo oblongo in calyce fito, quod rudimentum fructus est. *Calyx* foliis rotundis & sibi mutuo circumvolucis constat. *Capisula* feminæ grandes sunt, oblongo-rotunda, inferiore parte paulò crassiores, & nonnihil planæ, in duobus oppositis partibus, ubi rotundiori superficie sunt, in longum unâ striâ notatæ, atque in vertice uno (piculo nigricante eminentes, cortice per maturitatem nigricante, in profundulo, virididiluto calyce confisi, formâ externâ & magnitudine fructus *Areeque* referentes. *Semina* in duobus loculentis in quæ fructus per intersepiementum dividitur, continentur; in singulis bina, oblongo-rotunda, parte qua ad corticem fructus adjacent convexa, cum immatura sunt candida ac nivea, & cortice crassissimo, candido & velut fungoso, intus nucleo albicante subviridi, saporis subamari.

CAP. XVI.

Nir-Schulli H.M. P.1. F.46. p.89. *Frutex Indicus flore dipetalo labiato, siliquâ geminata aculeata.*

H.M.

Frutex est spinosus, in udibus nascens: radice fibrosa, capillamentis densis vestita, cortice albicante, intus lignosa. *Caules* virides, geniculati, & ad articulos exuberantes lignosi, corculo aequo aut viridi fere albicante, ramulos è singulis geniculis binos emittentes, alterno ordine, supernè quadratos, & in lateribus sulco striatos. *Folia* pariter ad geniculos singulos bina, petiolis languidius innixa, oblongo-rotunda, anteriùs rotundis oris in cuspidem contracta, ad petiolum stricta, tætu mollia, plana, glabra, supernè obscure viridia, subus clariora, in margine limbo rubro acuto circumdata. E foliorum sinibus *flori* plures, ut quatuor vel quinque simul prodeunt, dipetali inodori, *Babel-Schulli* floribus similes sed minores, collo angustiore, colore purpureo cœruleo valde diluto, & maxima parte albicante & nitente, petalis mitius profundè in oris fere labris incisfis, quod latius est, interiùs parte punctis rubicundis seu nigricantibus, quæ pilos emittunt, notatum, nullius pariter odoris. *Stamina*, *apices* & *stylus* ita se habent ut in *Babel-Schulli*. *Calyx* foliis parvis, cuspidatis glabris constat. *Siliquæ* surrectæ, quàm in *Babel-Schulli* longiores, teretes, lignosæ, duræ, supernè aculeatæ ac pungentes instar spinarum, in longum sex fectis sulcata, calycis foliis rigidis maximam partem arcè contentæ, per maturitatem rufæ, in duas cellulas seu loculamenta interfectio lignoso in longum divise, in quorum singulis *semina* plerumque sex rotunda, plana, ex rubro fusca continentur. *Nir-Schulli* dicitur quia nascitur in aqua: nam *Nir* Malabaribus aquam significat.

Folia in pulverem trita, & cum oleo Fidis infernalis mixta, tumores corporis & pudendum vi-
res, riliam dissipant; ut de foliis *Babel-Schulli* dictum est.

CAP. XVII.

De Nerio seu Rhododendro.

Frutex hic ad Apocyni genus pertinet quocum partibus præcipuis siliquis & seminibus convenit. Verum quia locis nonnullis fruticis modum excedit & in arboream magnitudinem excrelcit, nec succo lacteo turgat, Apocyni in modum ab herbis separandum & cum arboribus conjungendum duximus.

1. *Nerium* seu *Oleander* Ger. *Nerium* seu *Rhododendron* flore rubro & albo J.B. *Nerium* floribus rubescentibus, & *Nerium* floribus albis C.B. *Oleander* seu *Laurus Rosa* Park. *Oleander*, & *Rose-hay*.

J.B.

Arborea est planta, caudice recto, rectisque ac firmis ramis brachiata, croceis seu ex viridi pallascentibus; in quibus *folia* multa acuta, longa, unciam circiter lata, utplurimum terna simul orientia, interdum bina, ubi rami dividuntur, transversum ferè digitum invicem distita, rigida, dura, crassa, superiore parte atro-virentia, ut Lauri *folia*, infernè magis propter asperas hinc inde maculas, albidæ, exsucca. Supremi rami in furculos aliquot divaricantur; quibus insident *flori* multi simul juncti, odori, pulcherrimè rubentes, quali fere colore Rosæ incarnatæ conspiciuntur, aut albi, divisurâ quinquepartita *Clematis* Daphnoidis: singulique divisionis partibus interne adnatæ quadam trifolca appendix; in medio apices quinque simul juncti, albi, pilosi. *Flori* verò longi velut calycis immum extrinsecus obvallant foliola intensè rubentia. *Siliquæ* marcidis floribus succedunt quales Apocyni vel *Aclepiadis* sursum spectantes, papposo semine plena.

Nasci in maritimis & juxta flumina autor est Dioscorides, & experientia confirmat. Passim ad *Lecum* aquarum fluenta in Creta reperitur: Autores Anguillara & Camerarius: quin & in Sicilia ad rivos è monte *Ætna* delabentes: Ad Benaci ripas, & in Argentario promontorio in maritimis Senensibus. *Marb.* In tractu Alpino & montuoso Liguriæ inter *Niceam* & *Genuam* cum siliquis copiosissimè *Latb.* In montis Baldi parva insula Monachorum minorum Franciscanorum ex faxis nudis prope aquam pullulans abundanter provenit floribus rubris & albis. *Pons.*

In nonnullis Creta insulis ad ædicularum trabes consociendas aptum est, cum alibi parum fit. Vi-
des Lib. 1. cap. 27. p. 51. Dioscorides

CAP. XXII.

Mangle Pyri foliis, cum siliquis longis, Ficus Indica affinis J.B. Mangues seu Mangles tercia species Guayaraiba dicta Pison. Parawer Rochefort. The Mangrove etc.

Ovioid.

Arbor est inter eas quæ in Occidentali India vulgariter nascuntur, selectissima, tum ad edificiorum fabricas, tum ad reliqua fabrilia. Crescit uliginosis locis, litore maris, salustigiosisque fluminum & torrentium in mare delabentium ripis. Folia habet majoribus Pyri foliis similia, crassiora tamen & paulo longiora, sibi opposita, crasso nervo secundum longitudinem, & multis vasis secundum latitudinem, læte viridia. Flosculos fert multos in calycibus oblongis, Pison. Siliquas binos palmos longas, aut majores, easque crassas, Cassia solutiva fructibus pares, fusci coloris, pulpam instar coaguli, sive medulla ossium similem continentes, quæ Indi aliorum eduliorum penuria vescuntur. Etenim licet amara sit, salubrem tamen cibum esse ferunt. Ego tamen inquit Ovioides apud Clus. in exort.) ab ejus usu in morbum incidi, tamen aded dedicatus non sum, nec ab eis cibis abstinere in penuria soleam, quibus alios vesci video, quin etiam nulla urgente necessitate degustare non piget, ut commodius describere possim; eaque de causa hunc fructum degustabam; sed Brutorum animantium & sylvestrium hominum potius cibis dicendus videtur. [Fructus decidens Cancrorum terrestrium potius quam hominum est pabulum] Admiranda autem ejus arboris est natura, plurimæ enim similes crescunt, multique ejus rami deorsum vergere & in radices converti videntur: nam præter malebas, quos erectos foliisque onustos atque ab invicem sejunctos, reliquarum arborum instar habet, frequentibus etiam aliis crassioribus & tenuioribus ævidens scilicet ad aquam demittentibus, aut sub terra aut arena radices figentibus prædita est: qui ubi apprehenderint, alios ramos sursum vergentes proferunt: etenim non minus firmiter hærent quam primarius arboris truncus, sic ut ex multis caudicibus simul connexis videatur arbor. Lignum arboris est grave, solidum, & corticem habet brunnum, qui cortis præparandis & denlandis inservit, Quercini loco. Nam Quercum in hisce terris nullus est proventus.

Vires.

Radix arboris, quæ mollis est & humida, fissa & tosta, calida puncturæ venenatæ utriusque piscis Nigui applicata, ejus dolores sedat; & membrum læsum restituit, licet prima fronte dolores exasperet. Magnum sanè remedium est, & à piscatoribus primò inventum nobisque traditum.

C. Bauhinus qui alias non parvus esse solet in speciebus multiplicandis hanc arborem refert ad Ficum illam celebrem Indicam *Arbor de Rays* dictam. Verùm non hoc proprium est uni duntaxat arboris speciei funiculis in terram demissis & radices agentibus se multiplicare, sed plurimum commune, ut v.g. duabus tribusve Ficus Indicæ speciebus, huic arbori, Sædo arborefcenti, Kaide, &c.

2. *Cereiba Brasiliensis* Marcgrav. *Mangue seu Mangles prima species Pison. Arbor Brasiliensis foliis Salicis, in quibus Sal. concrevit, floribus tetrapetalis.*

Arbor instar Salicis pumilæ, tali ligno, ejus denique figure, foliis itidem similibus, sed paulo crassioribus: Folia autem directè sibi invicem opposita habet: in extremitatibus autem ramulorum, inter tria, quatuor & interdum duo folia, duo proveniunt pediculi, quilibet tres, quatuor aut quinque flosculos habentes congestos, ex albo dilute flavescentes, tetrapetalos cum quatuor in medio pumilis nigris surrectis, mellei odoris.

Folia hujus arboris lucente Sole sælem albissimum continent in sua superficie, quando verò cælum nubilum est, aut tempus nocturnum, sal dissolvitur & instar roris adhæret, interdum autem fuscus & albitimus digitis detergi potest: ac tantum ex duobus vel tribus foliis haberi potest quantum julo saliendo sufficiat.

3. *Cereibana, Mangue, 2. Species Pison.*

Nec radices in terram agit, nec tam tortuoso flexu luxuriat. Folia est castro, glabro, rotundo, dilute viridi; floribus albicantibus; exiguo fructu & valde amaro, nucis Avellane magnitudinis, quocum Palatum & cætera volucres defectu melioris alimentis sese ingurgitarent, earum caro adeo amarescit, ut vix esculenta sit. Cortice exitit rubro, ex quo Rhois coriaria, Europæa humilior, conficitur. Piscatoribus quoque ad retia tingenda in quotidiano usu est.

SECTIO QUINTA.

Lobos seu Siliquas quasdam quarum arbores minus cognite, necdum, quod sciam, descriptæ sunt continens.

CAP. I.

De Lobis Brasiliensis * Clusii.

* Exor. lib. 3. cap. 1.

1. *Lobus Brasiliensis ingens Clus. Siliqua Acaciæ formæ J.B. Arbor siliquosa Juglandis folio Brasiliensis C.B.*

Clus.

Precelsa est arbor, in Brasilia nascens, Juglandis foliis prædita, fructum in lobis aut siliquis gerens, articulacim distinctis instar siliquarum Acaciæ, singulorum articulorum etiam medio tumente, quo viz. semên continetur. Erat is quem descripsit Clusius 2; pedes Romano longus, quatuor uncias (ubi latitudo major) latus, atque planus, instar prædictarum siliquarum Acaciæ, cinereo quodammodo colore præditus, qui tamen ante maturitatem lectus fuisse videbatur, nam femina contracta & rugosa erant, orbiculari pane figura, Nucis Vomice non valde dissimilia, quodam vestigio impresso ea parte quâ lobo adhaerent, coloris ex albo rufescentis. Semen maturum coloris est spadiceo seu leucophaei splendens, diametro sesquialia, crassitie semuncialis. Mus. R. S. Non probat siliquas à Bauhino articulatas dici D. Grevius, sed potius inter femina isthmis interceptas, numerandas censet.

2. *Lobus Brasiliensis crassius humidus, Citrii seminis J.B. Arbor siliquosa Brasiliensis lobo latissimo C.B. Lobus Brasiliensis alius * Clus.*

* Exor. lib. 3. cap. 2.

Duos hujus generis lobos habuit Clusius, Alter octo unciarum longitudinem habebat, 2½ latitudinem, planus, dorso gibbero & alvo crassioribus & magis tumentibus ipso medullarum, quia fortè ad plenam maturitatem nondum pervenerat quum legereetur. Spissitas tamen dorso & alvi à lacunarum in quibus semen laterat cavo uncia uncis, materie adprimè fungosæ constans; lacunæ binas uncias longæ, numero decem; in quibus semen quasi quadrangulare, unciam longum, oblique situm. Lobi color externè ex fusco cineraceus.

Alter longè minor erat, colore ex fusco rubescente foris præditus, qui per medium sectus octo duntaxat lacunas ostendebat, in quibus semen imperfectum, Citrii mali semini non valde dissimile. Uterque lobus à Brasilia allatus, & in præla arboris natus.

3. *Arbor siliquosa Guineensis lobo spadiceo fusco C.B. Magnus lobus ex Guinea Clus. Lobus magnus ex Guinea fœtidus cum granis Arboris Jude J.B.*

Valde planus erat hic lobus pro amplitudinis ejus ratione, nam cum decem uncias longus esset, & trium unciarum vel ampliore latitudinem haberet, vix quadrantis uncia erat ejus crassitudo; maturum tamen fuisse semina in eo reperta evincebant. Lento autem & veluti cutaceo cortice constabat, ex spadiceo fusci coloris, frequentissimis venis ab infima siliquæ parte ex pediculo dependente sursum & in latera utrinque sparsis prædicto atque quodammodo ornato: medullam sive pulpam continebat pallescentem, satis gravis odoris & caput etiam ferentis, imò cerebrum offendentis, quâ involvebantur aliquot grana dura, ex spadiceo fusca, non valde dissimilia granis quæ in Arboris Jude lobis reperitur.

Incole illius regionis in qua nascitur grana fructu comprehensa in pollinem comminuunt, quo Usui, ad vulnora curanda utuntur, intra corpus verò non assumenda sunt quia perniciosâ.

CAP. II.

Lobus quadrangularis magnus granis Lenticula nigri J.B. Arbor siliquosa lobo quadrangulo fusco C.B. Lobus peregrinus quadrangularis Clus.

SECTIO

Lobus hic quadrangularis erat formæ, septem uncias longus, pænè binas latus, prominentibus & protuberantibus quodammodo in acumen dorso & ventre, ac longo utrinque fusco à capite ad infimum lobum laterales alas superante, ejus color fuscus & splendens. Continebat autem hic lobus in media spina aliquot semina, horum unicum nigro & splendente cortice reatum erat, Lenticulæ ferè magnitudinis, cui suberat alba membrana viridem pulpam continens non influam, sed instar nuclei Pistaciorum, servidore tamen lapore. Ipse lobi alæ intus inanes, nihilominus ubi circa sulcos intumescabant, succo quodam dulci, qualis pænè Ceratorum, prædite esse deprehendebantur.

CAP. III.

De Phaeolo Coles dicto.

1. *Arbor siliquosa Africana, folia fere Pyri semine Fabaceo* C.B. *Phaeolus V. peregrinus sive Phaeolus Coles* Clus. *Cacao formam quodammodo referens, externa parte rugosus & niger* J.B. *item Cola fructus ad situm ejusdem lib. 2. cap. 26.*

* Exot. lib. 3.
cap. 7.

COles (inquit Tobias Roelii apud * Clusium) fructus arboreus est: huiusque arbori folia sunt fere Pyri, sed longiora. Fructus Boonae majoris fide Fabae nostratis similitudinem gerit, nisi quod siliquae Boonis Phaeolus longiores majorisque sunt & colore candidae, in quibus sunt quatuor aut quinque semina seu fabae: harum singulae suo putamine albo fuerunt tectae; quo alato interior fructus pars ex rubicundo colore purpureasit, cinnabarisque ac minui colorem habet: Facile etiam decorticatus fructus in duas seminales sponte finditur, uti nostrates fabae. Coles fructus exiccatus valde durus ac solidus est, ut mirum sit quod referant stomacho conducere, & quomolibet potum magis lapidum fieri praeparans Coles fructu. Sumunt autem hos fructus Africa incolae in tractu juxta Promontorium viride semper jejuni, perferuntque, ut perhibent jejuniis, toto die ubi tres aut quatuor ederint.

Fructus hic, observante Clusio, *Cacao* formam quodammodo referebat: magnitudine unciam aut minorem, saporis non ingrati & adstrictionis particeps: gravis porro erat & in aquam injectus subdebatur.

Ex descriptione nomine & effectu situm extinguendi apparet Cola fructum ad situm J.B. huius eundem esse.

2. *Coles fructus alius similis, niger, splendens cum macula subrufa* J.B.

Cum *Coles* (inquit Clusius) quandam affinitatem habere videbatur hic fructus, fescunciam longius, semunciam latus, dorso tamen latiore, rugosus aliquantulum & satis levis, solidus tamen, nec cavus, nec in binas partes dividuus, niger, splendens, subrufa macula satis ampla praeditus, ea parte quo putami adhaerebat: lobo enim vel saltem aliquo cortice tectus fuisse videbatur.

* Exot. lib. 2.
cap. 14.

3. *Fructus peregrinus ex Bengala* * Clus. J.B. *oblongus cithareus rugosus & gibbosus* C.B. *Coles similis.*

Quinque pene uncias erat longus, totidem ambitu complexens una parte gibberosus, rugosus & inaequali cortice constans, satis crasso, duro & lignoso, cineracei ex fusco coloris, qui binas nuce, siue verius nucleos continuisse videbatur, eoque uncialis longitudinis, in quatuor partes dividuus, valde durus, coloris ex fusco subrufi, saporis adstringentis & linguam exccantans, post aliquod tamen temporis intervallum non ingrati, sed vires rescitantes & sitim sedantis, quo in usu apud indigenas esse mihi facile persuaserim; certe & substantia & colore & fuit plurimum accedere videbatur ad fructum *Coles*.

CAP. IV.

Lobi membranacei.

1. *Lobus cortice cartilagineo rugoso fusco, duplici crista sinuosa donatus* C.B. *Lobus cartilagineus ex insula Mauritiu phaeolo sive Faba nigra* J.B. *Tom. 2. p. 272.*

Clus.

Duos hujus generis lobos nactus est Clusius: Erant illi diversae quidem longitudinis, aequalis tamen latitudinis non valde crasso, sed cartilagineo potius cortice tecti, breviter nati, lanugine obducto, quam adhuc retinebat in lacunis, ubi attrita & deterfa non fuerat, siue perna & inferna parte duplici crista sinuosa & semunciam fere lata à pediculo ad mucronem usque lobi producta praedito: Phaeolos autem continebant pene unciam latus, orbicularis formae, non tumentes tamen in medio, sed depressos, quia plenam maturitatem non erant adepti, in ambitu undequaque fere veluti annulo cinctos, ut plerique similes Phaeoli, valde duros & nigros, nucleo tamen albo praeditos, quo recenti veluti licuisset, quia non erat ingrati saporis. Istorum autem laborum unus quaternas uncias longus erat, tresque Phaeolos continuatur; alter ternas duntaxat, & binos Phaeolos habuerat: uterque autem binas pene uncias latus.

2. *Lobus peregrinus cartilagineus, Phaeolo ex puniceo nigro, tanquam annulo cincto* J.B. *peregrinus cartilagineus* Clus.

Quatuor uncias cum semisse longus erat hic lobus, binas aut paulo amplius latus, cartilagineo potius quam duro & lignoso cortice constans, dorso insignito duplici veluti crista cartilaginea & sinuosa, ad extremum usque lobum protensa: rugulosi autem erat cortex, & coloris nigri verius quam fulci: licet porro ea longitudine esset praeditus, tres tamen phaeolos duntaxat continebat, orbicularis formae, media parte aliquantulum tumentes circiter unciam latus, in ambitu fere undequaque tanquam annulo cinctos, valde duros & ex puniceo nigros.

C. Bauhinus

C. Bauhinus hunc Lobum & praecedentes ad idem caput reducit, nec ego abnuerim. *Macoune* species esse videntur, & Leguminis scandentis non arboris fructus.

3. *Fructus subrotundus durus, eleganter rubens* C.B. *Fructus peregrinus 10, Mates nomine accipitur* * Clus.

* Exot. lib. 2.
cap. 30.

Cassia solutiva aut Ceratiorum semen magnitudine aequabat, cui etiam forma satis respondebat, tumidum tamen aliquantulum & colore differens, qui in hoc egregie ruber erat, ut in *Oxyacanthae* vulg. fructu, solidus, durus atque in aqua subfudens & innum petens. Siliqua aut lobo aliquo inclusum fuisse verisimile est.

4. *Lobus cortice membranaceo, atyo, tumido* C.B. *niger primus tumidus* * Clus. *Fructus est Tjia-pangam* H.M.

* Exot. lib. 3.
cap. 16.

Clus.
Binus uncias longus erat, unam latus, prorsus atrii coloris, tumidus instar lobi Ciceris, nec forma valde illi absumilis, major tamen, membranaceo cortice satis duro constans, qui praeficitate dehiscentia & convolvebatur, quemadmodum pane leguminum lobi, *seminibus* continebat bina aut terna, nigra, circinata fere rotunditatis, plana tamen (quod mirum in adeo tumido lobo) forma non multum diffimilis articulis lobi *Acaciae*, non adeo tamen turgentia in medio, tenui admodum membrana tecta, eaque etiam nigra.

5. *Lobus membranaceus atro-spadicibus, planus* Guinenis C.B. *niger 2. planus* * Clus.

* Exot. lib. 3.
cap. 16.

Clus.
Hic lobus omnino planus erat, alioqui valde similis praecedenti, binarum etenim unciarum longitudinem habebat, unius latitudinem, extremitas paulo latior erat, color ex atro spadicibus.

6. *Lobus membranaceus planus niger* J.B.

Omnino planus erat, alioqui forma valde similis Lobo quadranguli *Clus.* Binarum unciarum longitudinem habebat, unius latitudinem. Extremitas paulo latior erat, color ex atro spadicibus. *E Guinea* delatus est.

Hos lobos arborum fructus esse conjectatur D. Grevius in *Descript. Mus. R. S. p. 214.* ut & quartam speciem quam ibidem describit Fructus quadrati alterius lobi titulo, 1½ unc. longam, una extremitate 1½ unc. latam, altera unciam tantum, semunciam in medio crassam, ubi utrinque inuermis. Duo margines oppositi convexi, reliqui duo concavi, glabram & ex spadiceo nigricantem.

CAP. V.

Lobi Miscellanei.

1. *Lobus quadrangulus Clusii* Exot. l. 3. c. 17. C.B.

Clus.

Lobus hic quadrangulus est, quatuor crassioribus & eminentioribus nervis praeditus, quadrante longus, & circiter semunciam crassus, cortice satis denso pro legumine praeditus, eoque oblique striato, coloris ex fusco fuliginosi, septena grana continente quadrangula, in binas partes aliorum leguminum instar dividua, quae vestigare duriorem contraxerant.

2. *Lobus oblongus aromaticus* Clus. qui est fructus *Balsami Peruviani arboris* Clus. cur. post. *Lobus aromaticus subsusens, Terebinthi corniculis similis* C.B. *item Balsamum Americanum ejusdem. Lobus longus Aromaticus, odore fere Belzini* J.B.

Clus.

Quinque fensive hujus generis lobos à Morgano habuit Clusius, qui varie erant magnitudinis, nonnulli sex duntaxat digitos longi, alii septem, quidam etiam octo uncias longitudine superabant, singuli vix semunciam erant lati, omnes teretes & rugosi, subfusi coloris, ea parte qua pediculo inhaeserant nonnulli recurvi, extrema parte obtusa, breviter forma non valde diffimiles quibusdam teretibus & oblongis corniculis quae in Terebinthi arbutulis observantur, qui aperti (in binas enim partes aequales secundum longitudinem aliorum laborum instar dividebantur) nihil continere deprehendebantur quam tenuem quandam pollinem nigrum & splendens, tenaciter interiori lobi parti inhaerentem, odoris fere Belzini initio, sed siquis naribus admovent capitis gravedinem inducentem.

Hujusmodi fructum polline albedo refertum vidi in Museo D. Gulielmi Courtois.

3. *Siliqua Thymiamatis odore* J.B.

Cum J. Bauhinus hanc eandem esse cum praecedente facile sibi persuaderi patiat, non est cur nos de ea laboremus. Cava erat & plena minimis seminibus, minoribus quam *Peti*, nigris, splendentibus, sub dentibus stridentibus. Reliquam descriptionem vide apud * J. Bauhinum.

* Tom. 1. P. 2.
p. 439.

4. *Siliqua*

CAP. VII.

Piper Æthiopicum Matthioli Park. Æthiopicum siliquosum J.B. Æthiopicum sive Vita longa Ger. oblongum nigrum C.B.

f. B.

Siliquæ plures ex uno tuberculo pendentes, unciarum duarum, trium, quatuorve longitudine, rotundæ, pennæ anserinæ crassitudine, nigricantes, incurvæ aliquantulum, thorulis pro contumacibus contextæ: interior substantia ex rubro nonnihil est cinerea. Semina distinctis comprehenduntur loculis (carnoso pariete unumquemque distinguente loculum) ex rotundo oblonga, difficulter è siliqua avellenda, magnitudine minimi Phaseoli, foris nigra & nitida, materia duriscula, rufescente, texturâ cancellata, (præsertim juxta pediculum quâ integitur) favos apum imitata. Sapor tam siliquæ, quam seminum ad Piperis nigri saporem accedit.

D. Grevius semina vel minimo Phaseolo dimidio minora esse scribit; at neque saporem habere Piperis nigri, sed potius Caryophylli, ut quod non valde acre sit, sed admodum aromaticum, præsertim ad ignem excalescitur.

Lobus Piperi Æthiopico similis Clus. Exot. l. 3. c. 16.

Clus.

Non valde dissimilis erat Æthiopici Piperis lobis; nam & illorum instar articulis distinctus, & grana in singulis continebat nigra, crassiuscula, rugosa, acris saporis; aliqui lobus crassior erat Piperis Æthiopici lobis, cortice densio constans, foris rugoso; coloris ex rufo nigricantis, lupina & inferna parte duplici nervo à pediculo ad extremum lobum excurrente. Pluribus aliquot articulis præditum fuisse verisimile est, nam post quantum articulum præcisus fuerat.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER TRIGESIMUS SECUNDUS,

Arbores & Frutices vel anomalas vel minùs cognitatas
exoticas novas & in Europam nuper illatas exhibens:
Necnon Partes quasdam Stirpium minùs cognitarum.

UNC ergo Librum in duas partes dividemus, Altera erit

De Arboribus partim anomalis, partim ob descriptiones imperfectas minùs distinctè cognitis, partim denique novis, exoticis & in Euproam nuper advectis, quæ nondum apud nos flores & fructus dederunt.

Altera de Partibus stirpium minùs cognitarum, nimirum 1. De Corticibus, & Lignis. 2. De Floribus & Foliis. 3. De Fructibus. 4. De Succis five Gummi sint, five Resinæ, five mixtæ & mediæ inter utrunque naturæ.

PARS PRIMA.

De Arboribus nonnullis Exoticis.

CAP. I.

Arbores Indicæ & Exoticæ ex Historiis Aromaticum Garcie & Acoftæ.

1. *Macer Veterum C.B. Macer Dioscoridis & Græcorum J.B. Macer Græcorum Park. Ulmo affinis, fructu vesiculis membranaceis & semine intus incluso composita.*

Qui Macerem Græcorum & Macin. Offic. unum & idem esse opinantur, nã illi multum hallucinantur. Macer enim cortex crassus est, contra Macis tenuis: Macer perquam astringit, Macis sapore subacris est: Macer temperatus est, Macis calida. Præterea Arabes, ut Serapio & Avicenna, de iis, ut de rebus diversis, distinctis capitibus agunt, & Avicenna Macerem *Talsafar* radicis corticem vocat. Tandem Veteres qui de Macere agunt nullam Nucis Myristicæ, cujus operimentum est Macis, mentionem faciunt, quod non verisimile est eos ignorare potuisse, aut silentio præterire voluisse, si illorum Macer cum Maci idem fuisset. Quin Plinius apertè Macir corticem rubrum radicis magnæ esse asserit. Maceris arbor, describente Acofta, vasta est, & multis ramis prædita, Ulmo multo major, cujus folia sex aut septem uncias longa sunt, duas lata, exteriore parte dilutius virentia; interiore saturâ. Ea non aliud fructum habere creditur præter semen quoddam, denarii magnitudine, tenue, cordis effigie, colore flavo, sapore verò Amygdalæ, aut nucleî Persicorum malorum, tenui & candidâ tunica reatum, quod vesicâ quadam ex tenuissimis duabus simul junctis & transparentibus membranâ constante includitur: ea autem vesica in medio folio nascitur, aliis magnitudine non dissimili, sed cuspidè obtusiore & circa pediculum angustiore, colore medio inter rubrum & fulvum, inæquali, & multis fibris à pediculo ad extremitatem rectâ lineâ ductis crispo & rugoso, haud ab similibus illi quæ in Ulmo nascitur, paulò tamen latior & planior.

Succo lacteo prædita est hæc arbor uti Morus, radicisque habet Ilici perfimiles, magnas, crassas, in latum & profundum diffusas, & cortice tectas crasso, aspero, scabro, duròque, cinereo foris colore, interioris albo dum recens est, cum hęcus flavescens & admodum astringens: Succo cum adstrictione nonnihil mordicante, quæ tamen imordicationi brevi evanescit.

Radicis

Vires.

Radix cortice recenti trito, cum oxygala seu lacte acido mixto omnis generis dysenterias & alvi profluvia mirabili successu curant omnes Medici, tum Canarini, & Malabarici. Aliqui hujus corticis fisci & in pulverem redacti semenciam per noctem macerant in 3iv. feri lactis, eumque bis in die propinant, mane & vespere: deinde medicamento sumpto Oryzam sine sale & butyro coctam, atque pullos gallinaceos coctos maceratos & tritos in Oryza decoctione statim argro exhibent: interdum si necessitas urgeat, Opium admiscunt. Solent vero etiam Arabes cujusque generis alvi profluvia opio nuce moschata admixta curare.

Hujus item radicis usus salutaris creditur ad vomitus compescendos, & ventriculi roborandum cum aq. Menthae & Mastiches pulvere. Plus autem polere asserunt Indicis *Tegues* hujus arboris portiunculam in compescendis vomitibus alvique profluviiis sistendis quam magnam quantitatem corticis Myrobalanorum, aut Arezae, eumque praeflantorem esse *Coru* Malabarico. Praeterea Macra fructum omnis generis lumbrosos in humano corpore natos necare, & calculum in renibus frangere: tum etiam eos qui singulis diebus mane uterentur liberis fore a calculo & a coli doloribus, nec inebriari posse. Similitudo nominum Macer & Maere, & convenientia in viribus hunc corticem Dioscoridis Macerem esse argunt.

An Cortex ad alvi profluvia in Novo Orbe Monardis? Profert (inquit) novus orbis prae grandem arborem, foliis cordis effigie, nullo fructu. Ejus cortex digiti crassitudine aut amphioli, solidus, durus & ponderosus, tenui candicante pellicula integitur. Similis est admodum cortici Guyacan, uti Gentiana amarus, manifeste adstringens, grati tamen seu aromatici odoris particeps. Ceterum amaritudinem Monardes cortici suotribui, cujus alii quidem non meminerunt, quantum quidem nobis constat.

2. *Manga affinis Ambare. Ambare Indica* J. B. *Arbor Indica foliis Juglandis, fructu Nuci magnitudine* C. B. *Ambare* Park.

Acoffa.

Crassa magnaque est arbor, foliaque habet Juglandis foliis magnitudine respondentia, sed non ejus formae, dilutius virentia, & multis venis elaborata, quae illis magnam gratiam addunt: Flores exigui, candidi: *Fructus* nuci Juglandis magnitudine, dilutius virentes, & cortice quam illa leviores, odoris gravis, & gustus acerbi dum adhuc virent: coloris vero flavi in maturo gravioris odoris, & gustus grata aciditate commendabilis, medullam continentes cartilagineam & duram, & duris nervis oblique intertextis constantem.

Garcias fructum hunc immaturum adhuc cartilagineo quodam cortice virefcente integri scribit. Propter fructus gratiam aciditatem cum Omphaci seu Agrestis modo cibus admiscunt Indi: maturum ex sale & aceto edunt: excitat enim edendi appetitum. Adversus biliosos humores unum esse perhibent. Sale & aceto conditus diu asservari potest.

Nobis *Manga* species esse videtur aut ad *Mangam* proximè accedere.

3. *Coca Indorum folio Myrti* J. B. *Myrta similis Indica fructu racemoso* C. B.

Acoffa.

Pumila est arbor, folio Myrti, vel (ut alii volunt) *Rhois* coriariorum [quod veluti aliud folium simili forma in medullitudo delineatum habet] molli, dilutius virenti, fructu racemato coherente, uti Myrti fructus, rubente quando maturescit, ejusdemque magnitudinis, quando vero plenam maturitatem adeptus nigricante: tum vero hebe est mollis, quae collecta in canistris ad siccandum reponitur, ut melius conservari possit. Historici Peruviani omnes referunt incolae istius regionis *Cocam* a summo mane ad noctem usque perpetuo in ore retinere, tametsi eam neque mandant, neque deglutiant, quod eam assidue in ore habentes famem & sitim absque molestia facile possint tolerare etiam per integrum diem. Hinc magnà curâ feritur & colitur in convallibus montium *Andes* didorum. Maximo in pretio apud Peruvianos est, unde multi ex ejus mercimonio solo ditissimi evadere. Ex foliis dentibus attritis & cum aliquanto pulveris conchyliorum utorum admixtis trochiscos seu orbiculos conficiunt, & siccandos exponunt. Quando is uti volunt unum orbiculum in ore sumunt eumque exsugunt, subinde in ore nunc hac, nunc illic videntes, & quando possunt retinere: uno absumpto alium sumunt, & deinde tertium, sic pergentes toto tempore quo in longis itineribus conficiendis opus habent, praesertim si per loca stant, ubi nulla aut cibi aut aquae copia est. Si voluptatis gratia uti volunt, solam *Cocam* mandunt. Plura videlicet apud Acoffam.

4. *Arbor exotica fructu racemoso Charamais dicta* C. B. *Charamai Acoffa folio Pyri* J. B. *Charami* Park. *Turci & Persi Ambela.*

Acoffa.

Hujus arboris duo sunt genera, unum mespili amplitudine, foliis pyro similibus, dilutè virentibus, fructu Avellanis simili, admodum flavo, eleganter in multis angulis desinente, foeto omphaci & grata aciditate, quem vel immaturum, vel maturum, vel sale conditum vulgariter edunt, ad orexin excitandam: vel aliis edulis quibus aciditatem conciliare volunt admiscunt. Alterum genus ejusdem esse magnitudinis, foliaque habet Malo minorâ, fructum vero priore majorem, cujus de cœto cum Santalis adversus febres utuntur Canarini medici.

Crescit in lylivis & montibus procul a mari distans.

E primi generis (quod secundum aquas nascitur) arboribus seligunt Decanini & Canarini eam quae longius a mari abest: hujus radicis corticem (qui lacteus lucens inest) quatuor digitorum longitudine sumptes cum drachma Sinapi percuti & asthmaticis exhibent: valenter enim purgat per alvum & vomitum. Quod si immodia subsequatur evacuatio, *Caramolas* fructum unum viridem edunt, vel aceti Canarini haustum sumunt (quod nihil aliud est quam aqua decoctionis Oryzae, uno aut altero die reservata donec acescat) & si profluvium non cessat, aëris caput frigida abluunt. Aut quia hoc ausit apud nos; aut quia hujus medelae ratio merito quaerit J. B.

Haec omnia Acoffa.

Locut.

Vires.

5. *Avacari facie Myrti* J. B. *Myrtus Indica* C. B.

Garc.

In Malavarica India provincia pusilla enascitur arbor, major fructu *Coru*, quae foliis, floribus & fructu Myrto persimilis est. Fructus ejusdem etiam est cum Myrto saporis, multò tamen astringentior. Hanc arbuticulam trifolium olere ferunt. Nascitur in montibus. Aunt mirè esse efficaciam adversus inveteratas dysenterias, a causa frigida provenientes: ut & senex quidam Lusitanus in filia sua expertus est, cortice trito & in aqua Oryzae macerato.

6. *Coru Canarica Arbuto vel Malo aurea similis* J. B. *Coru, foliis Mali atreæ, flore luteo Acoffa* C. B. *Lusitanis Indiarum incolis Herba Malabarica, Coru arbor* Park.

Acoffa.

Arbor est pumila, Malo aurea similis, cui etiam persimilia habet folia, sed quae medium nervum crassiorum habent, alii octo aut novem in latera excurrentibus. Flores lutei sunt, odoris ferè expers. At Garcias folia Mali Persicae, flores candidos, Perilymeni odorem emulantes, ei attribuit. Radicis cortex diluto virore praeditus est, levis & tenuis, qui si frangatur aut vulneretur multo lacteo succo maturo, lentiore & magis viscido quam qui ex Macere fluit, gustu insipido, amaritudinis tamen alijus particeps, frigidus & fuscus, plus tamen siccitatis quam frigiditatis possidens.

Hujus virentis corticis succo, licet admodum ingrato, plurimum utuntur Malabar incolae, tum Gentiles, tum Christiani, ob admirandos quos praebet effectus in omni genere profluvii, tum in Lienteria, tum in Diarrhoea & Dysenteria, à quacunque causa prognata. Septem uncias mane, & totidem folia vespere exhibent, si necessitas urgeat. Sed quoniam succus amarus est & ingratus, ab ejus potu serm propinare ad os colluendum solent.

Lusitani corticem radicis destillant, atque utuntur in hunc modum. R. corticis in pulverem trii 3viij. Ammeos, Apii, Coriandri sicci, Cumini nigri nonnihil tostorum & in pulverem redactorum ana 3iij. Corticum Myrobal. cheba 3viij. Butyri vaccini non saliti 3ij. Lactis acidi q. l. ad pulveres istos excipiendum. Destillantur in vase idoneo. Liquoris stillatione unc. quatuor vel quinque, cum aqua Avellanæ Indicae, vulgò *Areca* nominata, aut aq. ex pediculis Ros. 3ij. propinant alvi profluvio laborantes, semel in die, vel bis si opus sit: interdum si necessitas urgeat trochiscos de Carabe vel de Lemnia terra admiscunt. Illico autem post ejus sumptionem Oryzam cum Oxygala exhibere solent. Clysters etiam ex eo confecti sub noctem injiciunt.

Tametsi autem Garcie semper bene successit humilioris aquae usus, faretur tamen Malvaricam herbam ab ipsis Malavarensis praeparatam magis praesepentem opem adferre. Ea verò paratur ex iidem ex quibus dicta aqua rebus, tenuissimè tritis, & sero ut jusculo Oryzae probè cocta maceratis. Acoffa huic liquori longè praestat Maceris corticem viridem, licet multò ingrator & sumptu difficilior sit. Salutare etiam est hoc medicamentum debilitati stomachi, tum etiam vomitus compescit cum aqua Menthae & Mastiches pulvere sumptum.

C. A. P. II.

Arbores exotice à Jacobo Breynio descriptae.

1. *Arbor Kanki Indorum Breyn. floribus odoratis.*

Breyn.

Kanki Indorum ob florum fragrantiam à Javanis, apud quos oritur valde aestimata, Tiliæ ferè speciosa magnitudine & formâ: Arbor est patula, ramis diffusâ, cujus juniores ramuli cortice levi, ex-albido ac incano sunt obducti. Folia ornatur Pyri foliorum facie, ex circinato nempe oblongis seu ovalis figura, trium, interdum quatuor, unciarum longitudine, latitudine duarum, raro trium, nervum crassum per longitudinem & nervulos transversos habentibus; at consistentia duriore ac firmiore, brevioribusque pediculis infidentibus. Ex foliorum albi & ramulorum apicibus *Flosculi* oriuntur orbiculari ferè formae, parvi, Pisi majoris magnitudine, duo, tres, quatuor, pluresve juxta se, petiolis brevibus, lanuginosis infidentibus, simul positi: quorum quilibet ex multis petalis angustis & parvis, è rubello albicantibus congestus; & calyculo foliolis octo, acuminatis, lanuginosisque, alternatim positis constructo, pennis ferè circumvallatus. Flores hocce ob suavissimum quem expirant odorem filis aut quorundam foliorum nervis cum *Mogori* & *Tjampaca* floribus trajectis in urbis Bataviae foro venales exponunt Javæ insulae indigenae. Aqua etiam ex is odorata & cordialis elicitur, ejusdem pene illis cujus nobis Rosarum ustis.

2. *Sanamunda tertia Clusii affinis foliis Poli C. Bonae Spei* Breyn.

Breyn.

Frutex est lignosus, Rosmarini facie crescens; cujus rami alba lanugine circumdati, & foliis viridibus, subtus autem candidis & lanuginosis, conferti, Poli Lavandulae folio C. B. perbellè referentibus, quibus vero magnitudine, non autem crassitie, cedunt. Ex ramorum lateribus nonnuncum aliquot; sed circa illorum fastigia surculi multi instar Chrysocomae Columnae in umbellam inordinatam dispositi, unciales & biunciales, foliis minutionibus donati enascuntur; quorum quilibet plerumque unicum, (raro duo) Pisi magnitudine, circa basin parvis angustisque foliolis cinctum fert *Capitulum*, ex duodecim, tredecim, vel pluribus, Sanamunda tertiae *Clusii*, planè convenientibus, rubulis aut flosculis compositum; qui extrinsecus planè albidus & tomentosi, in quatuor aut quinque

M m m m m m

quinque foliola per extremum subciliatim divisi, atque inferius circa pedunculos squamis nonnullis minutissimis ferruginei coloris præditi.

Ad Libri XXVI. Part. 1. cap. ult. referenda est.

3. *Chamelarix* sive *Chenopoda Monmotapensis* Breyer.

Breyer.

Alunt, inquit, juxta Bonæ Spei promontorium deserta Fruticem echinatum quandam, frequentissimis ramis undique pilosis divaricatum, qui per interstitia breviter invicem ambiuntur à viridibus Laticulis in modum in acervos congestis foliis, femuncium vix attingentibus, angustis, pilosis, pallido anterius auleo, & nervo per medium crasso dotatis. Flos in ramis & ramulis, inter furculorum divaricationis globum album, hirsutum valde sive villatum, Cerasi magnitudine, ex foliis compluribus, iis qui ramulos vestiant multo hirsutioribus, & arcuum modo inflexis contextum: in quo inter foliola flores flavi nasci dicuntur.

Si fructus & semen cum Echino Alpini convenirent, Echini nomen huic inderetur fructi, eo aptius cum folia & globi formâ Echini animalis in orbem congesti se præsentent.

C A P. III.

Pruno sylvestri affinis Canadensis C. B. *Hypericum frutescens Americanum flore albo* Park.

C. B.

Frutex est salsicubitalis [plurimis virgulis ad humanam ferè altitudinem assurgens Park.] caule lignoso, rotundo, atro-rubente cortice vestito [cortice albicante Park. forte hic de adultioribus virgibus, ille de novellis & junioribus loquitur] in ramulos brachiato. Folia habet Ruricæ hypericoidi similia [ex angusto principio in subrotundum apicem dilatata Park.] Flores Prunæ sylvestris floribus similes, sed multo minores, copiosos, candidos, pediculis oblongis uncialibus, & capilli modo tenuibus, calyculis virentibus sustentati, infidentes; in quorum medio filamenta plura exiguâ, & tenuissima. Flos nullo fructu succedente in hortis nostris decedit. Foliis etiam est deciduus.

C A P. IV.

Arbores exotica à Guliel. Pisonè & Georgio Marcgravio exhibita.

1. *Caipouna arbor Brasiliensis* Pison.

DE hac arbore pauca hæc habet Gul. Pison. Multi multis & eximiiis dotibus excellere agrestem hanc arborem testantur. Floribus flavis decoratur species illa cujus succus est cortice raso expressus & cum aqua limpida mixtus ulcera inveterata & purulenta mundificat eisque carne explet. Præterea ex eodem succo atramentum conveniens elicitur, quo etiam ad tingendos pannos utuntur. Gluten quoque efficax exinde concinnatur, in usus familiares receptum.

2. *Mucuitaiba, & Mocitaiba Brasiliensis* Marcgrav. *Pyrisformis Brasiliensis.*

Marcgrav.

Arbor est figuram grandis Quercus aut Pyri sylvestris habens, cortice cinereo, glabro: folia Pyri nostratis similia. Flores non describit Auctor. Lignum ex albo subflavum est; medium autem ex rufo nigricat; optimum est & durissimum.

In summitate hujus arboris & summis illius ramis nascitur planta illa spithamæ longitudine, quæ radiculis nâitur in ramis, & radice paulo crassiore: in hac ordine reperiuntur, octo, novem, vel decem globuli flavi, instar myrobalanorum striati & superius acuminati, in quo acumine folium extat sex aut septem digitos longum, angustum, dilute viride, & ad flavum inclinans, nervo in medio secundum longitudinem.

3. *Arbor Brasiliensis fructu ovali, Avellana magnitudine, Piperis gustu, & qualitate.* *Libra Brasiliensis* Marcgrav. Pison.

Marcgrav.

Arbor Betula figurâ crescens, cortice fusco & punctulis albis notato, tenuissimo; ligno lento. In ramis ramulos alternatim positos habet, & novem folia itidem opposita, tres circiter digitos longa, angusta, acuminata, figurâ foliorum Salicis, superne saturatè viridia, glabra, splendens, inferne cinerea; & mollibus pilis cinereis quasi lanugine tecta: quæ stantia in arbore decursum se inclinant. Flores sunt albo, sex oblongis foliis constantes, odoratos, ad singula foliorum paria binos. Fructus est ovalis, & magnitudine Avellanæ, saporis aromatici ac acris, qui loco Piperis in cibis usurpatur fuscus & in pulverem redactus. Habet enim insignem vim aromaticam, nec ita acris est ut * *Pimenta*.

* Capsicum.

Uru.

Tempus.

Cortex arboris detractus loco funium usurpatur, est enim lentissimus. Ex eodem etiam sunt funiculi sulphurarii, ad scopeta explodenda necessarii. Quando detrahatur albus est separato exteriori fusco, & statim fit rufescens quadrante hora. Floret mensè Februarii.

4. *Tupeigava* sive *Scoparia* Pison. 246. *Lustrans* Basourinha.

Piso.

Herba non sylvis sed apricis campis gaudet: vix cubitum alta, tenaci, lignosa, unico plerumque caule affurgit, cui à fundo ad verticem usque perpetui ramuli adnascuntur, ornatè expansi superne pyramidis instar: Qui undequaque plurimis angustis, exiguis & acuminatis foliis, tellatim compactis, hinc inde sibi invicem oppositis vestiuntur. His inferi apparent infiniti oculi, virides, aculeæ quæ magnitudine, & quibus foliisculi dilatè albicantes & cœrulei erumpunt: Per istos illos rotunda corpuscula instar bacularum, quibus continetur semen minimum, fuscum. Radice est recta, brevi, candida, filamentosa, quæ sicut & tota planta manifestè sapore & odore caret.

Integræ herbe, præsertim juvenis, decocta, balnea, suffumigia admodum sunt anodyna, emollientia & temperantia, ut tot insignibus Malvis in Brasilia luxuriantibus præsertim debeant. Nec memini me in tenebris, hæmorrhoidibus, aut inflammationibus vel doloribus præsentibus adhibuisse remedium, tam familiare, sive externè ut supra dictum, admotum, sive per clysteres injectum.

5. *Gonandima Brasiliensis* Marcgrav. *Sorbo Aucupariæ similis floribus umbellatis.*

Marcgrav.

Proceræ est arbor, Sorbo aucupariæ ex parte similis, cortice cinereo, caudice in multos ramos disperso. Lignum illius incisum fundit de se luteum succum, qui sponte effluit, ac postea indurefcit, ita ut instar picis fit fragilis, nullius odoris, nec usus, quod sciam, apud incolas. Et quia hæc arbor ripas amnium amat, radices habet multas, variè extra ripas super aquas contortè expansas. Folia habet sibi invicem opposita, angusta, acuminata, solida, lævia, viridia, splendens. Flores fert multos umbellatis, qui ita proveniunt; primò elegantissimi, miniatî coloris in singulis pediculis saturatè rubentibus, semidigitum aut plus longis nascuntur, septendecim, octodecim, viginti juxta se in una umbella; rudimenta floris constantia ex foliis complicatis ovalis ferè figuræ sunt, & magnitudine Pruni sylvestris, eleganter quinque lineis obscurè rubescentibus secundum longitudinem quasi distincta; hæc paulo post se pandunt in florem, quinquefolium, elegantissimè rubrum, constantem quinque foliis cavis seu semilunariibus, exterius fuscis: in medio extat flamen saturatè rubrum, figurâ planè ut Caryophyllus aromaticus, cui superius adhuc quinqueangularis tellula rubra imposita cernitur.

Fructus ab Autore descriptus non est inventus.

6. *Anil alia species* Marcgrav. *Caachira secunda* Pison. *An Glasio affinis* C. B.

Marcgrav.

Ad duorum aut plurium pedum altitudinem assurgit, caule rotundo, geniculato, lento, succulentò, & quasi spongioso seu arundinoso, viridi, & hinc inde brevissimis pilis rufescentibus vestito. Ad genicula tam caulis quam ramorum folia sine pediculis quo semper opposita stant directè, tres vel quatuor digitos longa, angusta instar foliorum Lysimachia, viridia, & in utraq. planitie pilis albis breviter prædita, ad tactum paulum hispida. Ad eadem genicula ubi folia sunt hinc inde etiam duo pediculi juxta se positi, erectè stantes, duos vel tres digitos longi, superius florem album circulare sustinentes, magnitudine Bellidis, circumcirca minutis foliis albis; in umbilico minima staminia alba. Radix semipedem aut paulo plus longa, paullum crassa, paucas radicales habens, lenta, lignosa, cortice obscuri coloris vestita, quæ detrahi potest. Planta hæc tota cum sua radice succulenta est, & siquis vel caulem, vel radicem frangat, statim succus effluit cœrulei coloris.

Fit ex ea Anil solum herbam contundendo & aquam affundendo: linquitur ut subsideat, hinc detrahitur, & in Sole ficcatur quod conficitur.

Hæc planta toto genere diversa est ab Altera Anil ex qua Indigo fit.

7. *Trematè Brasiliensis* Marcgrav. *Trematè* Pisoni. *Frutex Brasiliensis flore composito, in pappis abeunte.*

Frutex arborefcens Mali Punica figurâ est similis, cortice Sambucino, ligno albo, & medullam continente. Folia obscurè viridia, haud magna, selsquidigitum longa, sine pediculis ramis adherentia, aspera, multis venis conspicua. In extremitate ramorum fert multas umbellas magnas, floribus lutescentibus onustas, quibus aliquid purpurei admixtum. In medio autem sunt multa staminula flavescens, ut florum Hieracii, eodem modo desinunt in pappos: exactè odorem referunt Syracis, ut & folia trita. Post flores provenit in illis papposis capitulis semen minimum, rotundum nigritum, multo minus Papaverino.

Brasilienses utuntur foliis contusis in oculorum doloribus & rubedine.

Virei.

8. *Guirapariba vel Uruapariba Brasiliensis* Marcgrav. *Arbor Brasiliensis folio ramoso, floribus magnis, pentapetalis flavis.*

Marcgrav.

Arbor est alta, lata, & mediocri crassitie, folia sua in frontes congesta ferens, nimirum qualibet frons habet quatuor, quinque, aut sex pediculos, unum aut duos digitos longos, in quorum quolibet quinque folia, quodlibet suo pediculo innitens, junctim existunt (raris tria aut quatuor folia) inæqualis magnitudinis, oblonga, saturatè viridia, splendens, ad tactum membranacea, nervo secundum longitudinem & venis obliquis prædita; Mensè Decembris arbor sine foliis existens, quæ amissis initio ætatis, flores protrudit copiosissimos, flavos, magnos, tres aut amplius digitos longos, superius in quinque quasi folia sectos, sine staminibus, inodoros. Florens, arbor tota apparet flava, & longius dignosci potest ad tria vel quatuor millaria. Floribus decidentibus folia iterum erumpunt.

M m m m m m z

Alia

Alia occurrit apud Marcgravium Guiraparibæ species Cap. 9. p. 108. descripta.

Arbor est magna & ampla, cortice finilis arbori Guayabæ. *Folia* fert parva, in ramulis oppositis opposita, in quolibet ramulo aequalia, parva, cylindracea aut similia, saturate viridia, nervo secundum longitudinem, & venulis transversis vis conspicuis prædita. Lignum interius coloris est obscure olivacei, ad nigrum vergentis; exterius tamen ex parte est pallidum, & illud interius amari est saporis, si viride masticetur.

Ebeni species est, quare & a Portugallibus *Ebeno* vocatur.

Folio decomposito seu ramoso esse videtur.

9. *Visqueiro Lusitanæ* Marcgr. *Arbor Brasiliensis viscifera fructu longo tubo prædita.*

Maregr.

Alissima arbor & latissime ramos suos expandens, cortice gryseo ad subrufescente; in ramis autem alternatim positis fert ramulos, quosdam directè, quosdam alternatim oppositos inque his opposita sibi folia parvula, foliis pæne herbæ vivæ similia, latè viridia. *Flores non describit auctor.* Fructum habet longo tubo præditum.

Ufus.

Hæc arbor dat copiosam refinam, mollem, viscosam, inodoram, colore picis quâ untur ad vulnèras capiendâs illinendo super baculum ut nos solemus vitium; radiis tamen Solis indurescit, quare ii cavendi.

Due dantur species, mitis & sylvestris.

10. *Anonymos Brasiliensis floribus umbellatis albis hexapetalis.*

Maregr.

Caudice est recto, & mediocri altitudinis, cortice cinereo, ligno fragili & medullosa; superius in multos ramos, sed foliis ferè nudos displicitur: *folia* tamen habet in illorum extremitatibus in frondes congesta, quinque, sex, septemve juxta se, superne dilute viridia, inferne albicantia, quædam oblonga, quædam pæne rotunda, nervo secundum longitudinem, & venis transversis ordine sibi oppositis. Inter folia in frondibus etiam proveniunt pediculi duos circiter digitos longi, qui superius multos *stipulos*, oblongos, in umbellam congestos sustinent; albos, hexapetalos, suavis odoris.

11. *Anonymos baccifera foliis salignis Brasiliensis* Marcgr.

Maregr.

Cortice est cinereo albicante, multis ramis variè inflexis prædito. Lignum lentum, quasi Salignum obtinet: *folia* autem oblonga, directè sibi invicem opposita, solida, lavia, superne egregiè viriditate splendens, & ad tactum instar hololeiæ. In extremitate ramorum fert multos *stipulos*, spicati ferè racematim congestos, suo pediculo, deorsum incurvato insidentes, lutei coloris, & racemus florum elegantissimè est dispositus: post flores nascuntur bæcæ Ribium magnitudine.

12. *Maratatabiba Brasiliensis* Marcgräv. *Arbor Brasiliensis foliis digitatis.*

Maregr.

Arbor caudice recto assurgit, non crasso, cortice cinereo, superius autem duorum aut trium pedum longitudine pediculi enascuntur, in orbem positi, quorum quilibet continet septem, octo, novem aut decem folia in orbem disposita, sex, septem, octo aut novem digitos longa, superne viridia, inferne instar Serici glabra, insigni nervo & conspicuis venis prædita, foliis Ambabæ substantiâ & colore ferè similia, pediculo infidentia duos aut tres digitos longo, cui è longinquo eadem Arbor videtur.

13. *Tangaraca I. Pisonis. Erva do Rato* Marcgr. *Frutex Brasiliensis, venosus, floribus umbellatis rubris.*

Frutex est arborefcens. Lignum habet lentum, & in ramis ramulos oppositos, & duo semper sibi opposita, vel etiam tria sibi opposita foliola oblonga profert, dilute viridia, emittente nervo secundum longitudinem, & conspicuis costis secundum latitudinem prædita. In summitate ramorum spica nascitur ex floribus multis umbellatim positis constans, oblongiusculis, cylindraceis, rubris: pediculi autem florum crocei coloris & longiusculi sunt.

Flores & folia præsepticissimum sunt venenum. Radix verò mox exhibitâ tutum apud incolas remedium.

14. *Tangaraca III. Pisonis. Frutex Brasiliensis venosus floribus umbellatis aureis.*

Planta est frutescens radice crassa, foliis nunc alternatim, nunc sibi directè oppositis, cæterum crassioribus & rotundioribus quam priores Tangaracæ. In extremitatibus ramorum pediculi longi, ex quibus *stipuli* umbellati producantur, primò albicantes, mox aureo colore relucens. Unde advenæ ignari, gratiæ illichi colore, temeritatis suæ nimis magnas penas aliquando dederunt, modo eos offerre incipit tractantur.

In huius foliis, floribus & seminibus tam altè posita est vis deleteria, ut vel ex levissimo eorum gustu corpus intumescat, mens turbetur, oculi incipiant caligare, vertigines animique deliquia oboriantur, denique mors ipsa sequatur, nisi quantumvis præsepticissimo remedio obviam eatur.

Antidotâ præstantissima sunt radices *Ipecacuanæ* & *Caapia*: His proxima radices *Jaborandi* & *Jambu*. Quin ipsius *Tangaracæ* radices tutissimum censentur remedium, magna quantitate exhibitæ.

Vires.

Vires.

15. *Curupicaiba Brasiliensis* Marcgrav.

Arbor cortice fusco, & instar Betulæ crefcens: *folia* habet opposita, quinque aut septem in uno ramulo, splendens, acuminata, non serrata, Betulæ foliis viriditate similia. *Flores auctor non descripsit.* In interioribus ramulis proveniunt folliculi, primùm virides, deinde rubicundè, magnitudine & figurâ Pistaceorum; qui quemadmodum & lignum spirant odorem ferè ut *Leica*.

16. *Guapereiba Brasiliensis* Marcgrav.

Arbor est ligno gravi & solido, cortice brunno. Ramos & folia habet opposita, atque hæc quidem crassa, nervo secundum longitudinem, & mulis venis secundum latitudinem, adhuc latè viridia, magnitudine Pyri foliis aequalia. *Flores* fert multos in calycibus longiusculis, ex viridi subulcos. *Fructus* (quem tamen auctor non describit) decedens Cancrorum terrestrium est pabulum.

17. *Jecuibæ Brasiliensis* Marcgrav.

Maregr.

Arbor facis alta, cortice subcano: *folia* fert in ramulis alternatim oppositis, sibi invicem directè, vel etiam alternatim opposita, & in extremitate unum solitarium, tres digitos circiter longas, acuminata, nervo secundum longitudinem & venis transversis. *Flores* fert cæruleum. Lignum hujus arboris egregium est ad varia sculpenda, nam ex ruffo brunnum est, & nigro undatum.

18. *Frutex anonymos Brasiliensis flore Keiri* Marcgrav.

Maregr.

Cortice est gryleo; *folia* habet alternatim opposita, carinata, scaphæ figurâ, circa extremitatem autem dentata, latè viridia, splendens, venulis obliquis, elegantibus prædita. In extremitate ramorum spicati proveniunt *flores*, & spica floribus adhuc clausis coloris est sanguinei elegantissimi, hinc fit flava, & flores fe pendentes sunt flavi, pentapetali: cuilibet autem petalo subiacet folium acuminatum pallidum; in medio floris *stamina* lutea congesta. Flos suavis odoris, ut Keiri nostras.

19. *Ibera-paturna Brasiliensis* Marcgrav.

Ligno est durissimo, ità ut aciem cultri retundat. Arbor magna & ramosa; fert *folia* alternatim in ramis opposita, tres aut quatuor digitos longa, figurâ cordis, sed in extremitate acuminata, tenuia, superius dilute viridia, inferius paulum pallida.

20. *Pyri sylvestris facie frutex Brasiliensis inominatus* Marcgrav.

Maregr.

In modum Pyri sylv. crefcit, ligno fragili, cortice cinereo. *Folia* fert Pyri foliis similia, densa, superius splendide viridia, inferius dilutius, alternatim ordine quæque suo pediculo crasso brevi appenda & deorsum inclinata. In extremitate ramorum proveniunt quatuor, quinque aut sex in racemum disposita corpuscula elliptica, Piso majora, quæ sepe aperientia *flores* promunt tetrapetalon, petalis albis, crassis, interius ex albo viridantibus, magnitudine Lychnidis, inter quæ in circulum disposita sunt *stamina* alba, alta, 120 & supra numero, sesquidigitum longa, fili Serici crassi crassitie, superius flavescens spongiosam adjunctam habentia. In medio autem floris & horum *staminum* aliorum aliud *stamen*, duos digitos longum, fortius, flavescens, erectum stat, superius habens cylindraceum capitulum. [Stylus hoc non Stamen] Flos & visu jucundus est, & suavi Rosæ odore præditus sed non ita forti. (Reliqua non supplevit Auctor) Ramulos, inquit, hujus plantæ appensos habui in museo meo ad libros: noctu ad quemlibet exortum pediculi cujusque folii, ut & ad quodlibet folium floris exsudat guttula splendidi crystallini humoris, quasi plantæ affixa esset, seminis majoris Sinapi mole.

C A P. V.

Arbores quedam ex Horto Malabarico quæ steriles, floræque & fructu aut saltem fructu vidue esse seruntur.

A Rbores hujusmodi tota specie steriles & fructu omnino destitutas dari neutiquam concedimus; nonnullas tamen rarius fructum proferre agnoscimus, quæque hujusmodi sunt quia earum fructus ab indigenis non fuerint observatæ, pro sterilibus habentur.

1. *Nandi-Ervatam* * H. M. Syringa Malabarica lactescens, flore niveo, pleno, odoratissimo D. * P. 2. F. 54. P. 105. Commelin.

Fruticulus est quatuor pedes altus, nascens in arenosis. Radix fibrosa, cortice albicante seu subulco, in ramos fe diffundens. *Stipites* ex radice assurgentes cortice fuso, cinereo, cum ramis suis nodulati. *Sarculi* tenues & novelli virides. *Folia* è geniculis ex adverso bina petiolis brevibus & viridibus exeunt, oblongo-angusta, rotunda, anterius cuspidè parvo & angusto, qui versus unam partem maxime inflexus est, emittentia, ad petiolum stricta, intus lactea, mollia, superficie lenia, superne obscuriore virore, subulco dilutiorè nitentia. Costa folii media, & nervi laterales etiam in

15. *Curupicaiba*

M m m m m m 3

supina

supina parte eminent. Folia odoris & floris nullius sunt nisi sylvestris. Flores in petiolis, qui supra ex origine foliorum etiam duo; tres vel plures simul oriuntur, plures junctim proveniunt, rosarum amuli, in totum candidi seu nivei, odore suavi & grato, decem petalis oblongis compositi, anterioribus latoribus, crassioribus, rigidis, ac venis subciliis striatis, duplici ordine positus, que in exteriori ordine sunt quinque, in uno latere rectori linea striata sunt, ac magis crassifolia, in altero latere rotundioris ac tenuiori marginis, & crispis seu corrugatis, exterius nervulo striata, qui proximè marginem rectum exortus in eum ductu inflexo incurrit; quinque illa quæ in interiori ordine sunt, lateribus in utraque parte rotundioribus, ac non exactè uniformibus circumscripta, ac in oris undique corrugata. Flores autem calyci quinque parvorum foliorum, pedunculo fusciculi, qui exterius viride dilutus & subflavus, interius flavo ac croceo rore, quo ungues foliorum tingit, conspersus est, insident, Gemmæ florum conice.

Sub tempus quo florum exortus instat, folia omnia decidunt, novaque simul cum floribus erumpunt.

Fructus nunc ferat dubium: imò ferre certum, licet ab Autoribus nostris non fuerint observati.

Hic fruticulosus totus lactescit, in anno bis tervæ flores ferens.

Vires.

Succus ex ea expressus ac cum oleo mixtus dolores oculorum sedat facta capitis perunctione. Radix masticata, & in ore detenta dentium dolores sedat vermes encando: cum oleo decocta servit pro omni indispotione capitis, & præsertim ejus dolorem sedat, facta perunctione: eadem trita & in aqua epota lumbicos enecat: trita cum succo Limonis & oculis indita nubeculam tollit.

2. *Nandi-Ervatam minor* H. M. *Jasminum Malabaricum foliis Mali Aurantii flore niveo odoratissimo* Commelin.

H. M.

A priore tantum differt, quod foliis sit nonnihil minoribus, quodque flores simplicioribus ac minoribus foliis constant, putat tantum quinque quæ sunt similia foliis florum prioris speciei, qui in exteriori ordine sita sunt.

Joan. Commelinus hanc plantam pro Jasmini specie habet, quoniam flores Jasmini floribus similes sunt, cumque folia foliis Mali Medici respondeant, appellari posse censet, *Jasminum Malabaricum foliis Mali Aurantii flore niveo odoratissimo*: a præcedenti autem omnino differe judicat. Nos potius assentimur Autoribus nostris testibus *Aurantias* congenerem esse affirmantibus.

3. *Ben-Kalefiam* H. M. P. 4. T. 34. p. 71. *Arbor Indica foliis alatis, flore & fructu vidua.* H. M.

Arbor est mediocri magnitudinis, caudice mediocriter crasso, scabro & nodoso, multisque ramis viridibus ac nodosis, in orbem longè latèque diffusis donato; Lignum albicans, odorum, cortice obductum crasso, cinereo, intus candido. Radix crassa, fibrata, albicans, cortice rubicundo squamoso obducta; odor suavis, sapor acris & aromaticus. Folia geminata ordine parallelo ramulis inhebrata, superne atro-viridia & splendentia, inferne subviridia & langinosa, in ambitu quodammodo crenata, odor suavis, sapor altringens. Flores aut nullo fert, aut inconspicuos, nec magis fructus; nam quos pro fructibus describitur excrecentiæ sunt Gallarum æmula, insectorum matricæ, ad foliorum ortum, vel ipsi foliis innascentes, oblongo-rotunda, acuminata, primum virides, dein purpurascens, glabri, nitentes, intus cavæ, ac substantia farinacea refertæ, intra quam unum alterumve insectum volatile è Papilionum genere hospitatur: sapor aqueus & subastringens.

Locut.

Nascitur ubique in Malabar, & frequenter in agris colitur ob folia, quæ cum in finem colligi solent, ut iis agri stercorentur. Semper virescitur diutius superstes manet.

Nos negamus ullam arborem dari tota specie sterilem, idèque & hac proculdubio fructus fari quamvis nondum fuerint animadversum.

4. *Aijogam* H. M. part. 5. tab. 59. *Arbor Indica foliis aduersis, flore flavescente tetrapetalide, odorato, fructu nondum comperto.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, quindecim circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, albicante, fusco-nigricante cortice cincto, ramulique paucis in orbem diffusis donato. Radix albicans, nigricante cortice tecta, inodora, profundè terræ inhaerens, fibrisque suis latè per eam diffusa. Folia ex aduerso bina circa furculos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, spithamam circiter longa, mediâ costâ viridi-albicante: odor & sapor ingratus. Flores odori, flavescens, in fascias collecti, numerosi circa ramulos proveniunt, constantur ii è tubo oblongo, in quatuor subrotunda segmenta expanso, octo reniibus, rubro-splendentibus ac longis *staminibus*, atro-purpureis *apicibus* ornatis medium occupantibus; inter quæ *stylus* prode viridi-albicans, crassus, surrectus, acuminè tere. Quales fert fructus nondum compertum est.

Locut.

Provenit variis Regni Malabarici locis circa Ethnicorum templa, qui istiusmodi arbores studiosè ibi colere solent, earundemque foliis & floribus ut in cæremosis suis ad templa oranda. Semper virescitur, quotannis floret, Decembri viz. & Januario mensibus, diutius superstes manet.

Vires.

È foliis contusis fucus exprimitur, qui cum feminis Cumini pulvere exhibitus colicam passionem sanare fertur. Foliorum pulvis cum Sentalo citrino ac saccharo assumptus sanguinem reficere ac purgare dicitur.

5. *Talijr*

5. *Talijr-Kara* H. M. P. 5. T. 38. p. 75. *Arbor Indica spinosa flore & fructu vidua.* H. M.

Arbor est procera, 30 circiter pedes alta, caudice crasso, albicante, cortice cincto cinereo-furvo, glabro, ramulique pluribus, in orbem longè latèque diffusis donato, qui oblongis, duris, rigidisque spinis insuper muniti sunt. Radix albicans, furvo cortice tecta, odoris gravis, saporis adtringens. Folia oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, crassa, densa, splendentia, superne viridia, inferne subviridia; nervis aliquot è mediâ costâ in latera excurrentibus: odor gravis, sapor sylvestris ac adtringens. At verò folia teneriora è vertice ramorum prodeuntia plerumque rubro-purpurea sunt. Flores & fructus, quod hæcenus saltem innotescit, non fert.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Warapoli*; semper virescitur diutius superstes *Locut.* manet.

È radice in aqua cocta potus conficitur, qui acidus salisqque humores per diaphoresin potenter virescitur evacuat. Ex foliis cum viridi curcuma in oleo fixis paratur linimentum, quod ad scabiem tollendam valde laudatur.

6. *Ben-Moenja* H. M. part. 5. tab. 57. *Arbor Indica foliis alatis, flore & fructu vidua, Ben-Moenja dicta.* H. M.

Arbor est procera, triginta circiter pedum; caudice mediocriter crasso, furvo cortice cincto, ramulique rufis, lignosis ac geniculatis pluribus donato. Radix albicans, amara, aromatica. Folia geminata in furculis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, tenuia, lenia, glabra, superne viridia, inferne subviridia: odor gratus, hortensis. Nec flores nec fructus Autoribus nostris innotescunt.

Locut.

Provenit variis Regni Malabarici in locis, præsertim circa *Aroe* & *Pædogyl*. Semper virescitur. Ex radice cum aqua decoctio fit alexipharmaca, quæ in febribus malignis valde extollitur. Ex virescitur cortice cum calamo aromatico & sale in *Oryza* infuso cocto potus conficitur, qui vomitum sanguineum è morfu serpentis excitatum protinus sanare fertur.

7. *Amelipodi* H. M. part. 5. Tab. 51. *Arbor Indica saponifera floribus umbellatis, tetrapetalis.* H. M.

Arbor est justæ magnitudinis, caudice albicante, cinereo cortice obducto, ramulique viridibus & geniculatis pluribus donato. Radix fibrata, flavescens, inodora, amara. Folia geminata ordine decussato petiolis rufis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, mollia, glabra, superne splendentia, inferne nequaquam: nervulis aliquot è mediâ costâ in latera excurrentibus, ad quorum exortum noduli exigui, virides in avera folii parte conspiciuntur; odor acidus. Flores exigui, candidi, extremis furculis numerosi proveniunt, porrectisque columellis umbellæ specie panduntur, quatuor acuminatis foliolis constantes, inodori, sapore subamargo.

Crescit locis petrosis ac montanis circa *Candante*: semper virescitur. Junio, Julio, Augusto mensibus *Locut.* floret: Fructus verò nullo fert, affirmantibus indigenis: quibus tamen fides minimè habenda est.

Radix verò hujus arboris secum gestata Antidotum habetur serpentibus venenatis, atque idè *Virescitur* magni vulgò æstimatur.

Cum ceteris Amelipodi speciebus (annotante D. Comelino) nullam planè habet similitudinem.

8. *Belutta Amelipodi* H. M. P. 6. T. 48. p. 83. *Frutex Indicus saponifera foliis binis aduersis, floribus pentapetalis candidis, unguibus luteis.* H. M.

Frutex est ramis subviridibus. Folia contrariis inter se pediculis furculis innitentia gemina, è longo angusta, acuminata, ad pedunculum quoque striata, mollia, spissa, glabra, in superiore parte subviridia, inferiore dilutiora. Costa, quam in recta etiam prominentem habent, in plures disperitur. Saporis expertia, intus parum lactea sunt. Flores in furculorum summitate provenientes, quinque habent petala oblonga, candidissima, ab uno latere sinuata, ad unguiculos croceo colore leviter tincta. Odor ipfis nullus.

Montanis gaudet locis: Reperitur in *Teckenow*, alioque locis pluribus. Floribus exhalatur *Locut.* mense Julio & Augusto, frondibus semper, fructibus verò nunquam, si credere fas sit iis qui retulerunt, proculdubio deest.

Ex aqua, si usum roges medicum, contricia & assumpta radix serpentium occurrit morbis, si *Virescitur* superimponas arthritidi.

9. *Tondi-Tegam* H. M. P. 4. T. 60. p. 123. *Arbor flore tetrapetalo odorato, fructu nullo.* H. M.

Arbor est procera, 60 circiter pedes alta, caudice crasso, ramulis rectis, longis, atro-viridibus, lanuginosis, alperis, fungosis intus medullâ referis, plurimis donato; lignum albicans, nigricante cortice cinctum. Radix fibrata, albicans, lactescens, rufa, intus croceo, cortice tecta, inodora, saporis acris. Folia geminata ordine parallelo, petiolis longis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, crassa, mollia, glabra, superne viridia & nitentia, inferne subviridia & langinosa: odor suavis, sapor aromaticus. *Filiculi* pediculis oblongis è foliorum interna sede circa ramulos proveniunt, terni aut plures simul congesti, purpurei, manibus conficti suaveolentes, calycique viridi, lanuginoso ac quadripartito inherens, quatuor acuminatis foliolis constantes. Foliola hæc intercedunt totidem *staminibus* purpurascens, medium occupante *stilo* pulchrè rubente, capitulo albicante.

Fructus hunc arborem nullos ferre Malabarense testantur: at nobis fidem non faciunt.

Crescit

Locus.

Vires.

Crescit locis arenosis & petrosis in Mangati. Semper viret. Julio & Augusto mensibus flores fert, diuque superstes manet.
Ex arboris foliis in lactis sero coctis fit oris colluctio pro aphthis. E cortice & radice in aqua decoctis Apozema conficitur, quod astum febrilem temperat, hepatis obstructions referat, necnon herpeti, scabiei, similibusque affectibus medetur.

10. *Arbor Indica* *disapora*, floribus odoratis pentapetalis, petalo uno luto, reliquis candidiss. *Sida* *Pou.* H.M. P.6. T. 59. p. 109.

H. M.

Rami ligno albicante, medulla viridi; cortice fusco obducti sunt. Folia acuminata, spissa, solida, glabra, è viridi umbroso superne nitentia, inferne furda, costâ albulâ, venisque subtilissimis lupina in parte conspicuis intermixta, è crassis contrariis inter se pediculis gemina, ramis inhaerescunt. Flores numero plures è calyce quinquepartito, in petiolis communibus provenientes, texturâ & aspectu gratissimi, odore amantissimi, quinque latoribus, anteriore in parte innumera in filamenta divisâ, quorum unum luteum, quatuor alia candidissima transversim quasi obtegunt, constant foliolis; staminibus verò densis, candidis, crassioribus, surrectis, croceis capitibus, stylo medium occupante viridi, eminentiori, leviterque inflexo. Floribus deciduis tres gemmulae virides, altæ, quæ introrsum folio sunt erecto, conspiciuntur. Prorsus tamen habetur sterilis, quamvis quidam in senectute fructiferam prædicent.

Tempus & Locus.

Floret mensē Maio, Junio, Julioque. Petrosis, glareosis delectatur locis, quapropter in montibus Paracari, Mangati & Panpani visitur. Rarissima, ob florum elegantiam, odorisque jucunditatem in summo honore est. Nullum mechanicum nec medicum habet usum.

CAP. VI.

Arbores quædam Chineses.

1. *Pipa arbor* & fructus *Sinenfis* Michael. Boym in *Flora Sinenfi* Jonston. Dendrolog.

Fructus cum maturefcit ad flavum colorem declinat. Nostratia Pruna sapore imitatur. Arbor pulcherrima est, foliis & floribus conspicua jucundum præbet aspectum. Officulum solidum & ovalis figuræ habet.

Plerique colligunt fructum Februario & Martio. Dulcissimi est saporis, & pelliculam similem Prunis continet.

2. *Fructus inominatus Sinenfis* M. Boym in *Flora Sinenfi* Jonston. Dendrol. *Ficus Sinenfis* florida è radicibus fructum emittens.

Arbor est procera, folia maxima, quæ medium hominem contegere possunt, producit: hoc admirabile habet quod media radice tellure inhæreat, ex alia autem parte radicis patente flores rubros & simul fructus similes Europæis ficibus prognerat, qui cum maturefcunt rubent paululum, sed interior caro & sapor eorum figuram & saporem ficium repræsentat. Julio & Augusto maturefcunt.

3. *Cerasus Sinenfis* fructus pulpâ *schacâ*. Johnston. Dendrol. Item, *Arbor Sinenfis* pinguedinem Sibi instar ferens Martin. Atl. Sin. ejusdem.

Quod nos in ingentem saepe perduxit admirationem (inquit Autor Atlantis majoris, tomo Sinenfi p. 119.) est illud, quod pinguedine in arboribus crescat, ex qua velut è sevo candelæ optimæ albentes, tactæ manum non polluentes, extinctæque fetorem non emittentes, à Sinenfis *Kiesue* vocatæ, parantur. Arbor est satis magna, Pyris nostris folia & figuram non dissimilis: album edit florem uti Cerasus. Florem sublequitur bacca admodum rotunda, Cerasi magnitudine, corticem tenue & nigricantem induta: caro contenta albet, nucleo prægnans, quem baccis maturitatem adeptis per corticem rimam concipientem videre est. Baccas halce colligunt, & si in calida aqua coquantur caro dissolvitur; exemplo tamen à refrigeratione iterum, uti sebum, congelat. Tunc residuum est nucleus, quem imponunt aquæ, uti nos Olivas, ut oleum exprimere queant, quo tamen, non pro cibo, sed in lampadibus utuntur. Hyberno tempore folia hujus arboris planè ceu cuprum rubescunt; tandem decidunt, præbentque (cum pinguedinis quiddam habeant in se) mirum quantum laudabile vallis & ovibus pabulum.

Porat hæc arbor ad Cerasos referri.

CAP.

CAP. VII.

Arbores Exotice è Jo. de Laet. Descriptione India Occidentalis & Nierembergii hist. Exot. Clusio, J. Bauhino & aliis.

1. *Muruugifera arbor* * De Laet.

* Ind. Occid. l. 15. c. 7.

Arbor est in Brasilia procera, & Pyro sylv. admodum similis. Fructus, qui incolis *Muruuge* longum scapum habet. Decerpitur viridis, & bene mitigatus & sapor & digeritur. Quia ut facilis colligatur prorupunt arbores, ideo rariores extant. E trunco inciso lacteus emanat liquor, qui confitatus usum cere in tabulis consignandis præbere potest.

2. *Irucaba insule Maraguanæ* * De Laet.

* Ind. Occid. l. 16. c. 11.

Arbor est vasta, & patulâ ramorum opacitate in vertice lasciva; foliis pæne ficulneis, floribus flavis, fructu Pyri formâ, cortice subflavo, carne intus lapida & optimi nutrimenti, ut credunt.

3. *Copovibh Occasson* ejusdem ibidem.

Pyro frondibus & fructu similis est, nisi quod hic flavior & oblongior, & tria intus perdura offacula continet. Oumery fructum fert, magno Pyro similem, qui ubi plene maturus inter optimos primum locum sibi flagitat.

4. *Palisera arbor* De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 3.

Arbor est grandis & ramosa; fructum ter quaterve mole Pyra Europæa excedentem producit. Quia colore & formâ nostris similis est Pyrum ab Hispanis vocatur. Peruani nomen Palæ à provincia ubi copiose nascitur indidere. Corticem habet tenerum & levem. Medulla transversè digiti crassitie officulum ejusdem cum fructu formæ ambit. Cum Saccharo condita exhibetur agris. Fructus in insula Hispaniola butyrum emulatur maturus: In Mexicana minor esse, & cutem tenebriorem habere dicitur.

5. *Aguacat Scaligeri Pyri specie.*

In ea India provincia, quæ sub terra Laboratoris est versus Isthmum Dariem, arbor est Pyri facie & magnitudine, perpetuo folio, viridissima nitidissimaque superficie. Fructus quoque Pyri specie sed colore viridi, etiam cum maturus; medulla intus concolor, dulcis, pinguis, butyri saporis. Validos adeo efficit ad coitum ut propius miraculo sit ejus efficacia.

6. *Amazquil seu Unedo papiræa* * Nieremberg.

* Hist. Exot. l. 15. c. 71.

Huic materia est levis & parum à Ficulnea distans: folia Limonis, sed magis acuminata, comata: fructus Nucum Ponticarum magnitudine, candidis distincti punctis, & granula Ficulneis formâ & naturâ similia in se continentibus. Provenit locis calidis qualis est Chietla. Jus decocti corticis radicum febrientibus valde prodest. Folia umbræ tantum gratiæ expetuntur.

7. *Nizamotl, quam Haitimi Ceibam vocant* Nieremb. l. 15. c. 72.

Arbor est magnitudinis vastæ, materie lenta ac brevi, foliis novaculæ formâ. Duæ ejus species: Altera foliis Mali Medicæ, quæ largos imbres dum viridia & tenera sunt effundunt: fructu orbiculari albis maculis distincto, ac granulis granis ficium similibus referto, eduli, & saporem nostratum referente. Indigenæ Hispani Ficum Indicam vocant. Altera latoribus, sed tamen obtusioribus & nigrioribus, unde *Tlimal* vocare malunt, fructuque minori. Hoaxtepecenlis Mannam super eam cogunt nostræ & formâ & viribus similem, sed paulo duriorum & glutinosiorum.

8. *Jaruina* Nieremberg. l. 14. c. 104.

Jucaiz insulæ arbor est, Fici similis, eodem modo frondosa, & Populi altitudinem superans, non solida quidem more aliarum arborum, nec inanis tamen uti Arundo, sed uti Ferula potius aut Sambucus; cortice lubrico aut levigato. Fructum creat selsupithamalem, mollitie Ficus, lapidum & salubrem sanandis vulneribus. Folia divulsâ ferè à se invicem membra restituere dicuntur.

9. *Arbor Sycomoro similis in insula Mayo Ind. Orient. pag. 4. fig. 19.*

Arbor est patula, & quæ ex taleis in terram depactis oriatur, foliisque minoribus quam Ficus vegetat. Fructus fert parvos, luteos, fine granulis, absque quibus haud facile invenitur, adeo fructifera est. Hoc peculiare in ea quod fructus nunquam ad maturitatem perveniat.

* Hist. Exot.
l. 15. c. 9.

28. *Pilipoc Philippinarum insularum* * Nierember.

Duo genera sunt, *Mar* & *Femina*. Major ille & amplioribus foliis, interque saxa nascitur: minor haec & in planis. Utriusque radici tubercula fusca, pugni magnitudine, innascuntur. *Stipites*, qui sulci & enodes, transversi si scindas, in pelliculas quasdam membranis ceparum similes dividuntur. Folia Laurinis similia, summa parte impensè acuminata. Proveniunt in humidis umbrisque locis, & arboribus advolvuntur. Usus radicis in venenatis morbis & potionibus, sed lentè operatur.

29. *Arbor Laurifolia Sinenfis* Martin. *Atl. Sinic.*

Arbor est procera & magna, foliis Lauri similibus. In ramorum summitatibus racemi prodeunt, in quibus, ut in uvis fructus, sed rarior in longis pedunculis dependet, figurâ Cocculi, magnitudine Nucis Juglandis, nuci Pineae parvae æmulus, squamoso cortice ad membranam crassitiam accedente, cui intus nucleus succulentus, albi coloris, odoris ac saporis rosacei. Maturus purpurei est coloris. Officulum intra carnem occultatur. Vocant Sinenfes *Lichi*, Lusitani *Lichiar*. Nascitur in *Poquien*, præcipue in *Fochu* metropolis territorio copiosè. Nucleus ad instar tragematis rosacei congelati liquefit in ore.

Est & altera ibidem, quæ flores *Quei* profert: arbor procera, foliis Lauri aut Cinnamomi. Flos minimus, flavus, in racemulos dispersus, suavissimi odoris; apertus in ipsa arbore diu perstat integer, nec flaccescit. Ubi decidit, interjecto menfis spacio, repullulante arbore rursum novus Autumnali tempore gignitur: Turcæ Limonium succo maceratum ad tingendos equorum crines adhibent. Sinis multa bellaria ex eo. Prodit per totam regionem copiosissimus in *Quangfi*.

Addi his potest fructus *Sineas* *Longen* seu Draconis oculis dictus, superiorem minor, cortice duriori magisque squamoso, ex quo liquor, vinum incolis, exprimitur, sed rariùs. Distrahitur per totum imperium, sed succo evanescente non tam gratus.

* Ind. Occid.
l. 17. c. 28.

30. *Arbor Utrifera Tabacensis* * De Laet.

Materie est rubra ligni Brasiliæ instar: folia pane orbiculata, fructus uvis haud dissimilis, faporis gratissimi. Nascitur potissimum juxta litora.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 8.

31. *Igeica* & *Istaigeica* * De Laet.

Illa producit speciem Mastice gratissimis odoris; cortice illius confuso edit liquorem quandam album, qui condensatus supplet vicem thuris, & emplastro adhibetur utiliter in affectibus frigidis. Est & alia ejusdem speciei quam *Istaigeicam*, id est, Mastichen duram instar lapidis appellant; adeo enim dura & pellucida est illius refina, ut pane vitrum esse videatur: Barbari communiter utuntur illa ad fictilia vasa incrustanda.

32. *Ambulon Scaligeri* C. B. 459.

Scal.

Arctich instula fert arborem, cujus è cortice fructus exit candidus, Sacchari speciei, & magnitudine *Coniardi*, *Ambulon* ei nomen est.

* Ind. Occid.
l. 10. c. 11.

33. *Ovaferova Maraganae insula* * De Laet.

Arbor est alta & vasta, foliis *Quecis*, sed paulò majoribus, floribus dilutè flavescens. Fructum fert, pedem longum, majorib. melonib. parem, extra & intus flavum, suavissimi & fragrantissimi odoris, sed exilibus & nigricantibus nucleis plenum.

* Hist. Exot.
l. 14. c. 62.

34. *Texogilifera Mexicana* * Nieremberg.

Arbor est mediocris, permultis spinis horrens; foliis Malorum nostratium sed asperioribus & serratis. Mala fert nostratibus similia sed parva, nec nucibus Juglandibus majora; lutea, ante maturitatem prædura, postquam maturuere adipi molitudine quadam paria, ingrato sapore, sed qui à multis non habetur insuavis. Semen (quod in singulis pomis triplex) lunatum, magnum, duobus angulis & uno dorso insignè, lapidi duritie non cedit. Mexicani permixta prius patrescere in emporiis venditant. Diutius ut in corrupta ferventur aquâ nitri conspergunt. Germina tula & ex aqua sumpta exanthematis medentur. Montosis locis sponte provenit.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

35. *Pacourii insula Maraganae* * De Laet.

Vasta est arbor, Pomi frondibus, flore albo, fructu duorum pugnorum magnitudine, cortice dimidium pollicem crasso: binos aut ternos haud insuaves nucleos continet. Cortex coctus, aut saccharo conditus in delicias.

* Ibid.

36. *Waimacac insula Maraganae* * De Laet.

Magnitudine, frondibus, floribus atque fructibus à Pomis non multum abluat. Sunt isti croci, sed nuclei ob insignem acrimoniam non manduntur.

37. *Uva-Cava ejusdem insula* * De Laet.

* Ibid.

Pomi arboris est magnitudo; frondes Aurantiae, flos subcroceus; fructus instar ovi oblongus, flavus, & palato gratus.

38. *Uva-pyrup ejusdem insula* * De Laet.

* Ibid.

Arbor est aculeata, foliis Juglandis, floribus è flavo, cæruleo & rubro colore eleganter distinctis, Fructus, quem fert orbicularem & menfis pergratum, nonnisi pluvius menibus decerpitur.

39. *Lacus fructus in insula Magador, in arboris ramis & foliis carentis cacumine puramine fibroso; nucleo Amygdalino part. 8. Ind. Occid. Fr. capitis magnitudine C. B.*

40. *Igbucami Brasilianorum* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 8.

Arbor est præfecturæ S. Vincentii per familiaris. Fert fructum exiguis Malis similem, intus exiguus granis repletum, præsentissimum (ut fertur) adversus dysenteriam remedium.

41. *Melocoreopali Scaligeri. Corcopal Theveti* Lngd.

A Corcopal Indiae provincia nomen sumpti. Cydonia est magnitudine & foliis. Prægrandem gerit fructum, Melonis figurâ, eodemque sulcatum modo, intra quem terna quaternave grana, acinorum uvæ facie, acore Cerasi. Est & edendo quæ suavissimus, & ad medicinas quia pravos humores per alvum expurgat utilis. Ex nominis identitate Carcapuli eandem suspicamus.

42. *Quanyac Oculisum* * Nieremberg.

* Hist. Exot.
lib. 14. c. 74.

Arbor est magna, ferens Mali Medice folia, sed tamen acuminata. Cortex adstringit, gravem odorem spirat, calidique & sicca constat temperie. Fluxum alvi coerct ac elicit sudorem. Naribus instillatus succus sternutamentum excitat, caput purgat, atque ita febres tollit & capitis ardet dolorem; quarum rerum gratiâ in annuos usus recondi consuevit. Nascitur Oculis laxotis locis.

43. *Pequea Brasiliensium* * De Laet. *Pequea sive Pekia Pisonis, de qua supra.*

* Ind. Occid.
l. 15. c. 7.

Duæ sunt species, Una fructum Arantio malo similem, crasso cortice, quo melleus quidam cum saccharo certans dulcedine humor continetur, cui nucleus aliquot funt permixti, producti. Alterius lignum (quod Lusitanis *Setim*) omnium que in Brasilia nascuntur durissimum & gravissimum, idemque omnis putredinis experts judicatur; proinde navibus fabricandis expetitur.

44. *Gojave Maraganae insula* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Fruticis est species quæ arbores complectitur, foliis Campanellæ, flore eleganti & palmum lato, echinatis & stellæ in modum diductis foliis, purpurei coloris. Fructum fert ovi magnitudine, sed rotundior, grans plenum.

45. *Uvayten ejusdem insula* De Laet *ibid.*

Folia fert longa, flores cæruleos, fructus Aurantiis haud ab similes, sed suaviores.

46. *Cacup ejusdem insula* De Laet *ibid.*

Frondibus est Pomi sed magis patulis; floribus è luteo & rubro mixtis. Fert fructum Malo Aurantio forma & sapore haud dissimilem, nucleis plenum.

47. *Vencu Sinenfum* Martin. *Atl. Sinenf. Lusitanis Jambou.*

Arbor spinosa, Limoniâ major: flores albi suavissimi odoris. Fructus capitis magnitudine: cui cortex Pomorum aureorum, pulpa rubescens, uvæ non omnino maturæ sapore, qui suspensus domi ad annum durat. Provenit in *Fokien*. Ex floribus fragrantissima aqua elicitor. Ex fructu liquor pro potu exprimi solet.

48. *Pytabaia* * Nieremberg.

* Hist. Exot.
l. 14. c. 80.

In scissuris faxorum nascitur. Odit pingue solum: fructus acro-dulci mixtus, lapidus quemadmodum Malum Punicum: Rubri coloris intus & extra est: Malum aureum aequat magnitudine.

49. *Pekey insula Maraganae* * De Laet. eadem videtur cum *Pequea sive Pekia Brasiliæ.*

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Tam crassum habet truncum, ut vix tritu quatuorve hominum complexu ambiri possit. Frondes fert Pruni; fructus duorum pugnorum magnitudine, cortice crasso duroque, qui intus tres quatuorve fructus, luteos, forma renis, optimi odoris, saporis non ingrati, ossè aculeato continet.

50. *Aguti treva ejusdem insula De Laët ibidem.*

Folius est Aurantiarum, sed levioribus, floribus foecidis, fructu amplo, cortice viridior. Concludit intus acinos Granatorum instar, exiles, dulces & palato non ingratos.

51. *Ubehebasou Theveti J. B. Arbor Brassicæ folio excelssissima Americana C. B.*

Miræ altitudinis est arbor, cujus rami alii alios subeunt, folia habet Brassicæ: singulos ramos onerant fructus pedem longi: fert & eadem gummi rubrum. Dum in America efficit Thevetus, sex m. p. ab eo loco quo subsistebat, observatam sibi hanc arborem tradit; quam eminus artificio potius quam naturâ arbitraretur quippiam efficitam.

Ad hujus arboris fructum (inquit) innumera convolant apes ex eo alimentum perentes, in foramen ejusdem arboris se recipientes, ubi mellificio & ceræ incumbunt. Harum apum duo genera describit, Alia nostrarum apum magnitudine sunt, quæ mel optimum conficiunt, ceram flavam. Aliud genus dimidio minus, quarum mel bonitate superat; cera tamen carbonis instar nigra est. Harum favos depopulatur bestia quædam *Heirat* dicta [Tumandua] i. e. Bèstia mellis, de qua agere non est hujus loci.

Fructus *Ubehebasou* quamvis ab apibus appetatur, hominibus tamen non est edulis, propterea quod non facile maturescit.

52. *Pimpiniobis arbor lactescens * J. B.*

* Lib. I. cap. 68.

In omnibus continetis Indiæ oris (inquit Monardes) lacteus quidam succus elicitur ex arboris: his Malorum similitudine; Indi *Pimpiniobis* vocant, è cujus ramis recidis lacteus humor illico manat, aliquantulum densus & viscosus.

Hujus succi tres aut quatuor guttæ sumptæ validissime per alvum purgant bilem & aquas. Bibitur ex vino aut deficcatis pulvis deglutitur, pauca quantitate propter nimiam vehementiam. Vino aut jusculo assumpto ejus operatio infringitur & cessat subito. Idem traditur de Ricino Indico *Harmandez*.

53. *Arbor vinifera Conten; Juglandis similis J. B.*

In Canada provenit arbor (inquit Thevetus) crassitudine & figurâ similis Juglandis, cujus ulus diu incognitus mansit, donec quidam excindendo arborem observavit fluere succum boni saporis, qualis optimi vini Aurelianensis aut Beannensis. Ejus succi subito collegerunt quatuor aut quinque magnas amphoras.

54. *Arbor Brasiliæ Juglandis similis nucibus carens C. B. Lignum Copau simile Juglandis lignum J. B.*

Scribit Leri in Brasilia provenire lignum, quod nominant Copau cujus arbor similis quodammodo Juglandi, non tamen nucis ferens. Asseres, uti vidit, pro utensilibus adaptati easdem cum Juglande venas five fibras habent.

55. *Arbor tinctoria J. B.*

Thevet.

Glandiferarumstrarum crassitudine est, fructum ferens Dactylis parem, ex cujus nucleo oleum exprimitur, miris virtutibus præditum. Aquæ permixtum eam croceo colore planè inficit, quo tingunt pocula ac pileos quosdam ex Junci vel Oryzæ paleis contextos. Præterea id oleum odore est Violæ Martiæ, olei nostri sapore. Quamobrem multi pisces, Oryzam aliisque cibos eo condunt. Oritur in Senegæ regno ubi Æthiopes degunt.

Locus.

56. *Baxana arbor venenata J. B. Arbor fructu venenato, radice venenorum antidoto C. B.*

In insula deserta prope Ormuz, Queionne dicta arbor est *Baxana*, cujus fructus vel minimum degustatus mox suffocat: id quod ipsius etiam umbra præstat, siquis vel quadrantem horæ sub ea moritur. Cum tamen aliis in regionibus ejusdem arboris radix venenorum omnium sit Antidotus, illic lethalis, necnon & folium ipsius & fructus qui *Rabuxit* vocatur. Hæc nobis non videntur verisimilia.

57. *Juwâ Amazonum Clus. Arbor exotica foliis alatis C. B.*

Clus.

Hujus specimen accipiebat Clusius, teretes, inæquales, angulosos bacillos, rufescentes, in quibus inter binas appendices alternis nascebantur alata folia, five verius alæ tenuissima & firmissima, quinquagenis & pluribus foliolis singula latera occupantibus præditæ, ut avicularum pennas opinari quisquam posset, magna quidem ex parte deciderant illa, vestigia tamen ubi hæssissent satis adhuc manifestè apparebant. Istitis alis tanquam penicillo nobiliores incolæ uti dicebantur ad corpora sua variis coloribus pingenda.

58. *Mippi,*

58. *Mippi, nonnullis Indiæ Caiababa C. B. Clus. Exot. l. 4. c. 14.*

Clus.

Ad arbores se applicare Hedera instar referebant nautæ, ejusque adhuc viridis & recentis taleas ab incolis teneretur contundi, & supra fracturas alligari, ossa enim fracta ferruminare. Internè multis fibris confabrat frustum ad Clusium missum, quibus incolæ uti intelligebat ad colliganda tigna in suis ædificiis.

59. *Frutex Indiæ Orientalis Lavendulæ folio C. B. Arbor Lavendulæ folio J. B.*

Clus.

Admirandæ naturæ erat arbor five frutex, cujus ramus trium pedum longitudinem non excedebat, crassitudine diametrum circiter duarum unciarum erat; cujusque fastigium in nodosum caput nonnihil exuberans definebat, è quo seliquipedales quinque minores rami profildebant, adeo eleganti serie ac ordine dispositi quasi humanâ industriâ fuissent infusi, inferiori ramo facie quidem similes, sed molliores magisque succulentis. In horum comosis fastigiis folia adhuc inhærebant, virentia, formâ, magnitudine & colore Lavendulæ folia valde referentia, sed succi plena, aromaticum quidpiam spirantia, medium inter Angelicæ sylvestris radicem, gummi quod vocant Elemi, & Kunigundis herbam qualibus totum ramum vestitum fuisse ipsa in ramis vestigia indiciunt faciebant. Quantum verò ex refectione ramorum Clusio colligere licebat, densâ spissaque medullâ instar Sambuci ramorum præditi fuisse videbantur.

Ex India Orientali in Angliam delatus est hic frutex, & à Jac. Garcto ad Clusium transmissus. Virid.

60. *Oxyacantha Americana Galli calcar dicta R. S. Mus. An Mespilus Virginiana fructu coccineo D. Plucknet.*

Hujus baculus ulnam longus, absque ullis enatis ramis in Museo Reg. Societ. asservatur, diametro unciali, consistentiâ seu soliditate Ligni Oxyacanthini, spinis validis cinctus, alternatim undique positus, eo ordine ascendendo, ut in eodem latere superior ab inferiore 43 circiter uncias differ; crassitie Galli calcaris majoris, & rectissimæ; non merè corticales ut in *Rubo* & *Uva* crispâ, sed ex iplo ligno egressæ ut in Oxyacantha vulg.

Hujus Oxyacanthæ seu Mespili folia & fructus ad me transmissit ingeniosissimus Vir D. Sam. Deady, folia denticulata. Spina est crassitie & figurâ Galli calcaris: fructus Sorbi aucupariæ baccam refert.

Planta Indica sanguinea panacea Park. i. e. Pl. sanguineas sudores excitans Monard. in Epist. C. B. Herba mortem aut vitam in morbis prænuuntians Monard. Lugd. C. B. Arbor Venercos stimulos domans in Epist. ad Monard. C. B.

De his consularum Monardes, apud quem nullæ earum descriptiones occurrunt: Mihi certè magna ex parte fabulosa videntur ejusmodi narrationes. Idem dictum sit de Arbore aquam fundente.

Herba Indica ad rupturas utilis Monard. Park.

Hujus formam observare non potuit Monardes, tantum dicit miram habere facultatem in rupturis puerorum & adultorum, eaque usum Indum quandam recenti contusa & rupturæ imposita, adhibito miro quodam ligaturæ genere, quo fine bracciis non minus firmiter ligati incedunt quam si braccati essent. Fortasse ligatura sola ad curam sufficeret sine herba.

C A P. VIII.

Arbores Papyrifera.

1. *Papyracea arbor Guaiabara J. B. Guaiabara in insula Hispaniola ex Oviedo Lugd. C. B. Ovied.*

Hispani Uvero dicta est hæc arbor ab uvis, quod pro fructu uvas ferat. Materia est rubescente, rotunda, densa, atque ideo optima, præsertim ad carbonem, ramis expansis. Uvas edit rarius sparsas, atque à sese distinctas, Moris ferè concolores, exigua earum parte esculenta; nam Acini sunt Avellaneæ nucis magnitudine, nucleum tam crassum concludentes, ut parum carnis superfit. Folium maximum, palmæ manûs magnitudine par est, viride, aliquando rubrum, crassum & æquè spissum ut esse possint duo Hedera folia simul juncta. Hispani in Hispaniola eo pro charta utebantur, tam prona quam supra parte literas acicula pingentes, modo recens esset folium & eodem die decerptum: venulæ autem cum tenues sint, scribentis manum parum aut nihil remorantur. J. B. ex Oviedo.

2. *Papyracea arbor Copeia J. B. Copey in insula Hispaniola C. B. Copeia Americanorum Nieremberg. Ovied.*

Guaiabarâ procerior est; folio specie quidem simili sed duplo majore [spithameum latitudine & rotundum ferè] crassiore, & ad scribendum aptiore cum acicula aut stylo; & quod venulæ tenuiores sunt minus scribentis impedimentum afferunt. Chartæ luforiæ ex illis ab Hispanis fiebant. Fructus parvus est uti Prunum, esui satis aptum. Ex hac arbore pix non aliter elicitur quam è Pinu. Vide Nieremberg. Hist. Exot. lib. 14. cap. 85.

Nnnnnnn 2

Papyracea

CAP. XI.

Arbores & Frutices rari & exotici à nobis nuperrime observati in horto cultissimo novisque & elegantissimi. bus magno studio nec minore impensa undique conquisitis stirpibus referentissimi Reverendissimi Domini D. Henrici Compton Episcopi Londinensis, qui & ipse, quoties à gravioribus curis vacat iis contemplandis animum oblectat, & aliis curiosis & industria libera ad eas observandas describendasque aditu perviſſo Historiæ Plantarum agenda illustrandæque designat.

1. *Angelica arboreſcens ſpiſſa, seu Arbor Indica Fraxini folio, cortice ſpiſſo.*

HÆC folia habet amplissima, ramola ad instar Angelicæ; Lobi seu folia partialia Angelicæ æmula, sed glabriora; costæ foliorum spinis obſite sunt, non admodum crebris, uti est & truncus arboris. Foliorum insuper pediculi latiuscula & velut membranacea basi caudici & ramis adnexi sunt. Folia hyeme decidunt. Vidimus in horto Chelſeiano hujus generis arborem, quæ staturâ humanam altitudinem, crassitie brachium superabat, summa parte in ramos dividam. Sunt autem germina seu fœculi, quos quotannis emittit, admodum crassi, foliis crebris obſiti. In quantam altitudinem excreſcat, quo atatis lux anno florere incipiat, cujſmodi florem & fructum producat, quàmque diu duret nescimus; umbelliferam tamen esse suspicamur.

A D. Banister è Virginia transmissa est.

2. *Arbor Tulipifera Virginiana tripartito Aceris folio, mediâ lacinia velut abscissa.*

Herman.

In proceram, Juglandis æmulam arborem adoleſcit, cortice [in junioribus arboribus] lævi, fulco, aliquot cineraceis maculis asperato, odoris ignavi aromatici, nonnihil ad *Sassafras* accedentis, materie pallida, molli, medulla paucâ ruffâ. Ramis spargit inæquales, ordine inconcinno: ad quorum nodos & digitalibus pediculis prodeunt folia instar Aceris minoris, trilobata, nitida, cujſque fornice essent refecta, palmum ampla, supernè viridia, infernè incana, aliquotque nervis ex dorſo crassiore producentibus inscripta, superiori & intermedio lobo productiori, frontato, binis lateralibus in parvum obtusum mucronem abeuntibus. Singulos vero ramos & folia excludit parva oblonga theca, in duas foliaceas pinnas dehiscens, quæ ramis & foliis adoleſcentibus exareſcunt & decidunt. Flores formosissimi Tulipis similes proferunt, quos fœccatos vidimus. Floribus omnium quos consuliſſimus Virginia incolarum & advenarum consensu succedunt pro fructu Coni erecti, ut videtur squamoli, sub singulis squamis bina semina, alis membranaceis donata, ut in aliis Coniferis claudentes. Huic ob coarvenientiam in partibus præcipuis adjungemus aliam, quamvis in horto prædicto non reperitur.

3. *Arbor Tulipifera Virginiana Aceris majoris folio, conis erectis.*

Arbor hæc à præcedente differt foliis in plures lacinias, minis tamen profundè sectis; mediæ lacinie apice tantum, eoque non ut in præcedente rectâ propæmodum lineâ abscisso, sed angulo obſolo inciso. In medio flore conii rudimentum conspeximus.

Hujus ramulum fœccum vidimus apud illustrem Virum D. Gulielmum Courtine Medii Templi Lond.

4. *Laurus Tulipifera foliis subtus ex cinereo aut argenteo purpurantibus.*

Hujus arboris folium tum formâ suâ, tum consistentia & glabritie ad Lauri folium accedit, ætq; pariter ad margines æquale & minimè incisum, verum prona superficiè colore ex argenteo pulchrè purpurascente ab eodem differt. Florem autem speciosum Tulipæ æmulum proferre nomen arbori impositum indicat. Fructus hujus non conus est ut præcedentium, sed bacca calyculata, auctore D. Jo. Banister, qui Arborem ipsam, ni fallor, Laurum Tulipiferam baccis calyculatis inscripsit.

5. *Cedrus à Goa Jalâ dicta, restius Sabina Goensis.*

Hæc arbor nec Cedrus est, neque Juniperus, sed potius Sabina Indicæ Species. Non enim baccas producit, sed conos è squamis compactos, aliarum Coniferarum instar. Folia, odor, fructus, (qui & Sabinae vulgaris sterili creditur * conulus squamosus est) Sabinae speciem esse argunt.

* Ex observatione accurata D. Dale.

Hanc arborem in Historia ex sententia Hermanni pro Juniperi specie descripsimus.

6. *Nux Juglans Virginiana nigra.*

Hujus in historia Juglandium superius mentionem fecimus, eamque D. P. Hermannus in Catalogo plenius describit: cujus descriptioni adde Folia è duplo pluribus pinnarum conjugationibus quam vulgaris Juglandis componi. Nam cum vulgaris nostras folia quatuor duntaxat paribus consent: Virginiani hujus octo plurimum componuntur: sunt etiam pinnule minores & per ambitum serrate, colore viridiores; ut cum arborem primò viderem Juglandis speciem esse vix credere poterim: reliquam descriptionem vide in Appendice.

7. *Arbor exotica foliis Fraxini instar pinnatis, & serratis, Negundo perperam credita.*

Folia, quatenus observavimus in planta juniore, duabus pinnarum conjugationibus constant, folio [partiali] impari extremam costam quibus pinnæ adnæxæ sunt, terminante. Pinnæ singulæ Fraxinearum

nearum magnitudine aut ampliores, in acutos mucrones exeunt, dentibusque majoribus & etiam minoribus inordinatis obiter incisæ sunt, summa præsertim parte. Folium impar, quod diximus, extremam costam terminans ab angusto principio sensim dilatatur ultra median partem. E Virginia (ni fallor) delata fuit.

An Arbor hæc Garciae & Acoſtae Negundo sit nescimus: Folia ab eorum descriptionibus abludent.

8. *Syrax arbor Virginiana Aceris folio, potius Platani Virginiana Syracem fundens.*

Folia quinquepartita divisurâ ad Aceris accedunt, mediâ lacinia productiore, per ambitum serrata, majora paulò, longis pediculis nixa, nervis purpureis. Fructus pilulæ sunt rotundæ, Platani pilulis similes, proinde ad Platani genus nobis referenda videtur.

Plenam & accuratam hujus aliarumque stirpium Virginianarum descriptionem & historiam ab eximio Botanico D. Joan. Banister expectamus.

9. *Corylus maxima folio latissimo Virginiana.*

Hujus virgas tantum juniores & folia vidimus, quæ & forma & consistentia sua textura seu ad Coryli folia proximè accedunt.

Loto affinis Coryli folio *Dodart*. Icon. Robert. non est hæc planta, est enim annua, flore albo pallionaceo, maculâ violaceâ notato; cui succedunt siliquæ, semina nigra continentes.

10. *Oxyacantha, Spina sancta dicta. Mespilus Virginiana fructu coccineo D. Plucknet (rustilo C.B.)*

Folia hujus magnitudine & aliquatenus etiam formâ ad Ribesii folia accedunt, minis lacinia circumcirca argutis denticulis incisâ. Spinæ validissimæ, prælongæ, acutæ, furculos etiam ipsos quibus adnascuntur crassitudine æquantes & foliorum sinub. exeunt. Fructus plures simul in summis virgulis, umbilicati, pulchrè rubentes, seu coccinei, pauca pulpa quinque intus officula arcè invicem commissa, dura & frangi contumacia continent, Mespilorum in modum.

Hæc (ni fallor) est *Oxyacantha Americana* Galli calcar dicta, cujus mentionem fecimus inter Arbores imperfectas, N. 64.

11. *Arbor trifolia venenata Virginiana folio birsuto.*

Foliis hirsutis, corundemque pediculis & costis mediis nervisque rubentibus à Vite Virginiana trifolia differt.

12. *Rhus Virginianum Lentici folio.*

Folia integra ex pluribus pinnarum conjugationibus componuntur; quinque aut sex numeravimus. Costæ media quibus pinnule adnæctuntur, membranis foliaceis angustis utrinque extantibus ad conjugationem ad conjugationem extensis augetur, Ingarum in modum aut etiam Lentici; eaque ut & nervi pinnarum seu foliorum partialium mediis rubent. Folia minime serrata sunt quò à Rhois vulgaris & Virginiani differunt, multò etiam minora sunt & breviora hujus foliis; in acutos tamen pariter apices desinunt. Flores racematim in extremis ramulis nascuntur: Nam in horto Fulhamensi floruit. Arbor est gummiſera.

13. *Amomum Virginianum Corni fœmine facie.*

Hunc fruticem olim Londini accepimus Amomi Novæ Angliæ nomine. Virgis rubris & foliorum figurâ Cornum fœminam refert. Observante Cl. Viro D. Leon. Plucknet, fructus (sparsim è foliorum alis exit. Quantum hæcenus vidimus humilior est multò Corno fœmina vulgaris.

14. *Senecio arboreſcens Virginiana Atriplicis folio.*

Herba est fruticeſcens, virgulis ligneis, humanam altitudinem superans. Folia crebra Atriplicis Pes asineris dictæ æmula, sed rigidiora nullo ordine ramulos cingunt. Summas virgas occupant flores coarcevatæ lutei, nudi.

15. *Solanum pomiferum frutescens Africanum spinosum nigricans Boraginæ flore, foliis minis profunde lacinatis, spinis multò longioribus majoribus & crebrioribus horridum.*

Differt ab hujus generis Solano seu Chunda ab Hermanno in *Cat. Hort. Leyd.* descripta foliis minis profundè lacinatis, spinis per caules & folia longioribus & crebrioribus. Colitur etiam in Horto Episcopi, Chundæ species nullis præterquam in floribus calyce spinis donata. Aliam plantam ibidem conspexi, quam Solanum Beta folio vocant.

Multarum è prædictis arboribus folia & ramulos habeo ex dono amicissimi Viri & diligentissimi Botanici D. Sam. Doody.

CAP. XII.

Arbores & Frutices variores, quorum partes aliquas exsiccatas [ligna, ramulos, folia, fructus] vidimus in illustris Viri D. Gulielmi Courtine Medii Templi Londinensis Museo, ingenti supellectile Re-rum naturalium, atque etiam artificialium, rariorum & selectiorum instructissimo, earumque tam curiose nitide & eleganter observatarum, ut per totam Europam haud temere reperiri quodam confecti nedum praefertri possit.

1. *Arbor Tulipifera Aceris majoris folio, conis erectis è Virginia vel Carolina, superius memorata.*
2. *Arbor pentaphyllis Virginiana, floribus spicatis monopetalis.*

Folia habet in eodem pediculo quina, acuminata, serrata, ad modum *Samouae* Pisonis.

3. *Arbor confiera odorata, foliis Salicis rigidis, leviter serratis, è Carolina.*

Folia longa angusta, hic illic leviter incisa aut serrata; manui affricata odorem suavem exhalant. Coni numerosi, parvi, è plurimis quamulis compactiles, Elaeagno Cordi seu Myrto Brabanticae dictæ quadantenus affinis *D. Tancer. Robinsono* videtur.

4. *Arbor spinosa Virginiana; caudice & ramis Lanigeræ spinosæ Malabaricae similis; an Hercules clava Mus. Societ. Regiæ?*

Corticis sapore acri & fervido à prædicta arbore Malabarica differt. Truncus quem asservat hujus arboris *D. Courtine*, tredecim uncias ambitu superat. Spinæ incurvæ tertiam digiti partem longitudine non excedentes tuberculis obtusis pyramidalibus digitum & amplius altis innascuntur. Sunt autem tubercula hæc seu spinarum bales, quantumvis magnæ, merè corticales, nec è ligno ortum dicunt.

Qualem florem aut fructum producat nobis incompertum. Eandem esse putamus arborem quam describit *D. Grevius* in *Museo Societ. Reg. Londin.* Clavæ *Herculis* appellatione.

5. *Fruticis exotici ramus in elongatam echinatum siliquam terminatus. The Torch-pod.*

E crasso & lignoso principio in siliquam teretem lignosam clavatam, spinis undique oblitam dilatatur. Spinæ crebræ duas trêse uncias longæ, è vertice oblongi velut pediculi plures hic illic sparguntur. Siliqua intus membranaceis rotundis transversis laminis, pluribus unâ commissis, repletur: Membranas seminula interjacere videntur. Prima facie nemo siliquam esse suspicaretur, sed ligni duntaxat extumescientiam.

6. *Tamarindus Occidentalis siliqua subrotunda, Carandas fortè Bontii.*
7. *Bondue Indorum, Siliqua minime spinosa.*
8. *Ramus Arboris peregrinae fructum Fici similem gerentis, fructibus onustus.*

Non est autem hæc arbor Fici species, sed Pruni cuiusdam fructu Ficiformi, aut forte Palmæ: Fructus enim non grana seu semina parva, sed unicam intus nucleum seu officulum grande continet; proinde minus rectè à nobis *Commelinum* secutus p. 1438. cum *Hendir-Alou* conjungitur.

9. *Fructus oblongus utrinque acuminatus seu conicus, lævis, splendens, spadicem, quæ Castanea species videtur.*

Putamine crustaceo Castaneæ in modum tegitur. Putamen autem illud prope alteram extremitatem latè defixit, quâ adhæsisse videtur vel furculo, vel alii cuidam exteriori tegumento.

10. *Fructus terræpyrenus sub putamine ligneo pulpam mollem continens.*

Nuclei quaterni oblongi sunt in singulis cellulis singuli, validis intersepimentis à se invicem secreti. Alios præterea multos fructus apud eundem vidimus, quos partim quia jam ab aliis descripti sunt, partim quia descriptos suspicamur, omitimus. Multas insuper Corallii, Corallinae & Spongiae species de quibus in Appendice.

Caroba siliqua minore & Arbor Judæ Virginiana ibidem visæ, ad congeneres referendæ sunt.

CAP.

CAP. XIII.

Arbores quarum ramulos exsiccatos vidimus apud insignem Botanicum, D. Leonardum Plukenet M.D.

1. **Q**uercus Virginiana Castaneæ folio.
2. *Arbutula Zeylanica Aceris folio baccifera Hermannii. Hujus multe species foliis ad-*
verbis, & alternis; glabris, & hirsutis.
3. *Ejusdem alia species spinosa, foliis alternis.*
4. *Laburnum spinosum Americanum flore rubro Muntingii.*
5. *Rhamnus Virginianus, Pruni folio, fructu nigro, officulo compresso D. Banister.*
6. *Thymelæa Africana floribus ruberrimis Hermannii.*
7. *Acer Bengalenæ foliis Laurinis.*
8. *Rhamnus Orientalis Ligustri foliis, spinis atro-purpureis recurvis.*
9. *Arbor è Carmandel fol. amplis Myrsinæ rigidioribus.*
10. *Arbor Indica Juglandis folio balsamifera; quæ succrevit in Horto maxime Reverendi Episcopi Londinensis D. Henr. Compton.*
11. *Arbor Aromatica è Carmandel laurinis foliis binis ternisve.*
12. *Arbor venenatae similis è Madagascan: an Kaou-mai Elou H. M.*
13. *Frutex aculeatus Orientalis Illicis folio: an sit baccifer non bene memini.*
14. *Frutex baccifer foliis Mali Granatæ è Carmandel.*
15. *Frutex baccifer foliis Rosiflorini obtusis, & carnosis, plurimis ex uno puncto prodeuntibus.*
16. *Frutex baccifer foliis Lini vel Cassiæ Poeticæ. Ex eodem loco.*

E Carmandel.

Præter alias multas, quas in Horto suo siccæ, omnium quos unquam vidimus domesticis & peregrinis stirpibus referentissimo, curiose observatas idem eruditissimus Vir nobis conspiciendas benigne obtulit: Nos autem ob angustias temporis quibus premebamur observare & adnotare non potuimus. Earum Catalogum brevem, Historiam ab ipso *D. Plukenet* expectabimus.

PARS SECUNDA.

De Partibus stirpium minus cognitarum.

SECTIO PRIMA.

De Corticibus nonnullis exoticis.

1. *Cassie adulterina vel Pseudo-cassie nomine datus cortex J. B. An Cinnamomum seu Cassia crassior, Pseudo-cassia C. B?*

HO C nomine exhibitus cortex, crassitudine ferè semuncialis, Maceris æquat corticem, coloris ferruginei, punctulis albicantibus aspersis, superficie tam convexa quam concava lævi, substantiâ nullis fibris intertextâ, sapore nullo evidenti.

2. *Lignum aromaticum seu potius cortex Monardis J. B. Canella ex arbore Clus. C. B. Monard.*

Lignum hoc, quod quis primo intuitu Guaiacum putaret, adolescens candela fragrantissimi odoris fumum excitat, alioqui insipidum & inodorum haud secus ac lignum commune aliquod. Corticis verò odor aromaticus præstantissimus, sapor Macis aut Nucis molchatae, eoque etiam vegetior ac suavior, aromaticâ suâ gratiâ vel quodvis Cinnamomum & acrimoniâ ipsam adeo piper superans, & vel ex levi densum attritu omnes fauces pervadens ac tota ferè die imbuens.

Lignum quod pro hoc habuit Clusius non minus grave erat quam Guaiacum, candidius tamen, licet nigricantibus aliquot venis distinctum; illius etiam cor nigrum erat instar Guaiaci, odor autem valde tenuis erat, ut qui vix percipi posset, sapor vero nonnulli calidus.

Clusius in ea opinione est ipsi ligno aliquas inesse facultates illis quæ Guaiaco tribuuntur non dissimiles.

3. *Laurifolia Magellanica cortice acri C. B. Cortex Winteranus acris sive Canella alba J. B. An Ligni aromatici Monardis cortex?*

Clus.

Wilhelmus Winter qui *D. Franc. Drake* ad Magellanicum usque fretum comitabatur Anno 1567, ulterius non progressus, navim cujus præfectus erat Anno insequente in Angliam reducebat, atque collectum isthuc corticem referebat, viliori Canellæ cum substantiâ tum colore non valde dissimilem, plerumque

plerunque tamen crassiores & cineracei coloris, vel fuscum externa parte & Ulmei corticis instar scabrum, interna vero nonnunquam diffoedum & multis simulis hiantem Tiliae corticis modo, aliquando valde solidum & durum, odore non ingrato, sed perquam acri sapore, linguamque & fauces non levis urentem quam Piper.

Plurimum accedere videtur ad Ligni aromatici Monardis corticem, quamvis singularem illum odoris fragrantiam, quam suo tribuit Monardes in hoc cortice deprehendere non potuit Clusius.

J. Bauhinus hunc corticem sic describit. Canulatus est, crassitudine Cassiae lignae fuscus, fragilis, coloris parvi gibba cinerei, convexa fusci, per substantiam cinerei & fulvi. Saporem inprimis est vestigium luculenter acrem subamarum & aromaticum, qualem haberet Zingiber multum cum Zedaria pauca confusum. Sed cum tenuium sit partium, fervida ejus acrimonia, non ita multo post evanescit, remanente suavi sapore cum amaritudine grata.

Arboris ipsius folium & viridi albescit. Populi in modum: baccas fert racematis compactas, vel plures simul confertas Oxyacanthae instar, cum plurius in singulis granulis.

Corticem hunc Canellam albam non esse, ut a multis falso creditum fuit, ostendit Parkinsonus. Nam Canella alba dicta cortex est albus, in tubulos convolutus ad modum Cinnamomi, nec eo multo crassior, saporis quidem fervidi, sed neque Cinnamomum neque Piper referentis. Ad cortex Winteranus multo crassior est, nec in tubulos convolvitur, sapore acriore, colore obscuriore & ad Cinnamomum accedente.

Vires.

Hoc cum recens esset nautae, partim melle condito ut acrimoniam deponeret, partim exsiccatum & in pollinem trito, ut in edulis Cassiae aliorumque aromatum vice praeberet, uti sunt; postea tamen adversus Scorbutum, quo coram nonnulli in illa navigatione affecti fuerant, optimo successu eum usurpant.

4. *Canella alba* Park. alba quondam J. B. Cinnamomum sive Canella tubis minoribus alba B. C.

In oblongis tubulos Cinnamomi in modum convolvitur tam extus, quam intus alba, Cinnamomo crassior & lentior, sapore acri, aromatico, Caryophyllos referente potius quam Cinnam. sed remissiore, Clusius duo ejus genera observavit. Unum majoribus, longioribusque tubis, & etiam crassius, quod ferro Alterum tenuius minoribusque tubis, quod praeferebatur. Utrique generi eximus cortex (saber vilis: aliis instrumentum deterens & aquas videbatur. Crassiori color minus albus, minorque acrimonia: tenuiori major acrimonia, & color magis candicans majorque fragrantia.

5. *Cortex eriophorae* J. B. cinereus acri sapore C. B.

Clus.

Hujus corticis fragmenta ad Clusium missa veluti in tubos media ex parte convoluta erant, cineraceo colore, satis vero acri sapore praedita erant, valde fragilia; quae vel in minutas etiam partes fracta & protracta veluti tenuissima stramina instarent. Aranearum, ut lana autem candida ostendebant, quemadmodum Eriophori bulbi folia & squamae radicis ipsius. An a radicibus, an ab arboris alicujus ramis defracta fuerint ignoravit Clusius.

6. *Cortex antirheumaticus* J. B. Cortex arboris Ulmo similis ad catarrhos C. B.

Refert Monardes de Peru missum esse crassum quandam corticem, ex vasta arbore Ulmo simili tum amplitudine tum forma detractum. Ferunt nasci ad ripas fluminis cujusdam 25 leucis a Lima distantis, nec alibi facile in India reperiri. Indos capitis defluxionibus, rheumatismis, ad aliqua capitulis graveidem laborantibus hujus arboris corticem in pulverem tenuissimum comminutum naribus indere: humores enim insigniter educere, eaque ratione liberari: quod verum esse experiri se testatur.

7. *Pacal arbor* J. B. Pacal Indis arborum descripta minor C. B.

Arbor est proximè descripta multo minor. Nascitur etiam ad fluminis cujusdam ripas 25 leucis a Lima distantis.

Hujus ligni uti cineribus cum saponem mixtis Indi ad tollendos lichenes etiam sordidissimos utuntur, cum qui in capite nascuntur, tum qui reliquas partes corporis occupant.

8. *Pinks cujusdam de Nova Scotia cortex*. Mus. Reg. Lond. Grevii.

Hic innalescebant hinc inde tubercula multa seu nodi, *Faba equina* magnitudine, concavi, & Terebinthina quadam liquida, pellucida, fragrantè repleti, quam prout defillat incolae colligunt, & pro Balsamo utuntur.

Massoy.

In Ephemerid. German. An. undecimo mentionem factam invenio cujusdam corticis *Massoy* dicti, ex occidentali parte Novae Guineae in Indiam delati, quo trito & cum aqua in pulvere redacto incolae corpus inungunt tempore frigido aut pluvioso: Eximie enim calefacit, punctiones & tormina ventris sedat, gratæque est fragrantia. Indi plerunque alium corticem adiungunt similiter calidum & aromaticum in insulis Moluccis nascentem, & *Culilawan* vocatum.

Culilawan.

J. B.

Sunt arbores (inquit Jo. Stadius) in regione *Tya Tura* dictæ, hæcque integras decorticant a summo ulque ad imum, & ut cortex illarum detrahatur peculiari apparatu arbores cingunt; hinc cortices detractos in montes prope mare ferunt, & ignibus exsiccatos in utraque extremitate multum incurvant: per medium ligna transversa relinquant ne dilatentur; & scaphas ita conformant, quarum singulae vel 30 viros armatos bello invadere sufficiant.

Cortex

Cortex hic pollicaris est crassitudinis, laevis quatuor circiter pedes, longus 40, alii etiam longiores sunt, alii breviores. Has illi scaphas summa agilitate impellunt, & quolibet locorum eis veluntur. Si mare impetuofum est subtrahunt eas in terram donec serenitas redeat. Ultra duo miliaria in altum non progrediuntur, sed secus litus pro libitu procul excurrunt.

10. *Lauang arboris dictæ cortex de Java majore missus* Hist. Mus. Reg. Soc. Lond. Grevii.

Probe masticatus eundem planè saporem reddit quem cortex ligni *Sassafras*; ut arborem ipsam vel *Sassafras* speciem, vel ei congenerem esse verisimile sit.

SECTIO SECUNDA.

De Lignis Exoticis.

1. *Peno absque arbor Americana* J. B. *Arbor fructu orbiculari venenato* C. B.

Thevet.

Corticem est odoris planè admirandi, foliis Potulacæ, valde spissis, perpetuo virentibus. Fructus edit magnos, grandioris Pomi magnitudine, orbiculatos pile litoria modo, minime edules, imò venenatos. Singuli senas nuces intus habent, Amygdalis nostris similes, nisi quod latiuscula sunt & magis compressæ: in singulis singuli nuclei continentur. Hi ad fananda vulnèra mirifice profunt, quibus etiam utuntur Barbari, fagittis icti, aut quovis alio modo in praelis vulnerati. Ex his contusis oleum exprimitur rufum, eoque vulnera illinuntur.

2. *Goen arbor Tutia cui nucleus cum putamine* J. B. *Goen arbor & fructus, de cujus cineribus Tutia Alexandrina conficitur* Garcia.

Tutia quæ nos (inquit Garcia) hic in India utimur, &c. est metallicis conflata non est, sed ex eorum est genere quæ Dioscoridi *Artemida* appellantur; nam ut reulit mercator quidam, Tutia hæc in *Quirimon* Persiæ regione, & *Ormuz* finitima conflatur ex ciperibus arboris cujusdam isthæ nascentis nomine *Goen*, quæ fructum ejusdem nominis profert, cortice & putamine constantem: corticem vero & nucleum putamine clausum edules efficit. Hanc Tutiam Alexandrinam vocari, non quod in Alexandria fiat, sed quod è *Quirimon* Ormuz delata, deinde in Alexandriam exportetur; ex qua tandem ad Italiam & Galliam communicatur. At nos (inquit J. Bauhinus) non vidimus ullam hæcenus in Officinis Germaniæ, Galliæ & Italiæ Tutiam præter Cadmiæ botryiten.

3. *Lignum Moluccense, Pavana dictum, fructu Avellane* J. B. *Moluccense, foliis Malvæ, fructu Avellane minore, cortice molliore & nigricante, Pavana incolis* Lugd. C. B.

Acosta.

Arbor est domestica, Mali Cotonei magnitudine, cujus folia Malvæ vulgaris foliis sunt similia, fructus vero Avellanis, sed minor, molliore cortice & nigricante.

Invenitur in Moluccis. Seritur coliturque in hortis diligenter, nec alibi facile invenias: tanti Locut. enim ab incolis æstimatur, ut peregrinos nē ad ejus quidem conspectum admittant.

Semen ad aucupia utile est. Ejus paucillum cum Oryza cocta mixtum avibus sylvestribus exponunt, quæ eo degustato illico decidunt fopite & stupide; quæ vero avidius id edunt moriuntur, aut, atqueam illis auxilium præberi possit, quod est ut frigida caput perfundatur.

Lignum in pulverem pelle canaliculæ marinae aut limæ ferreæ redactum, intus sumptum aut foris impositum, omnibus venenis resistit. Ad viperarum, regulorum, aliorumque serpentum morsus intro assumitur magno commodo ex aqua rosarum vel vulgari, aviumque jusculo pulveris apta quantitas pro necessitate & natura agri, modò x gr. non excedat: ipsique moribus inspergitur. Eadem ratione usurpatur ad vulnera à fagittis toxico illitis facta.

Robustissimo cuique pulveris dimidius scrupulum summo manè datus (cena autem diei præcedentis parca esse debet) evacuat omnes humores, præsertim crassos, lentos, & melancholicos: convenit quartanis diuturnis, febribus continuis, Iliacis colicisque doloribus, flatibus, hydropi, arenulis, renum calculis, urinae difficultatibus, fevissimæ cholericiæ passioni, articularum & cibarium inveteratis doloribus, scirrhis & scrophulis. Omnis generis lumbicos necat, & appetentiam dejectam revocat. Auriuravit enim illius præstantiam Acosta, in inveteratis capitis doloribus, hemierania, apoplexia, auriurum tinnitum, arthritide, ventriculi & uteri affectibus & asthma. Si nimia fiat evacuatio

* bibat ager dimidium cyathum Canie, h. e. decocti Oryzae, aut aviculam comedat & citò cessabit. Idem traditur de Ricino Americano Hern. & de Pimpinicha Monardes.

Accedit, quod neque fetorem, neque tædium, neque metum dum sumitur pariat, possitque sine Diæta observatione, etiam is qui sua negotia foras peragunt propinari. Exhibendus est summo demanè, nec cibum aut potus concedendus donec purgati sint quantum necessarium videtur, tum deum cyathus jusculi gallinarum tepide deur, reliquam diæta observationem vide apud Autorem. Biliosus calidique ventriculi nonnulli molestia parere donec cibum sumunt & nonnullis vomitum biliosus visus est. His pulverem nonnunquam dedit Acosta syrupo acetoso aut Caramboli condita exceptum, aut in catapotia cum saccharo rosaceo efformatum. Solet interdum in nonnullis aniprurium & exoriationem excitare, atque in aliquibus, (sed paucis admodum) hæmorrhoidas.

4. *Lignum*

4. *Lignum nephrilicum* Park. *nephrilicum ceruleo & flavo tingens* J. B. *peregrinum aquam carnalem reddens* C. B. *Coaili seu Aqueus* Hernand. Hernandez.

Alis *Thalapexali*, seu medicina sanguinis coccinea. Frutex est magnus, stipitem ferens enodum, crassum. Materia Pyri est, foliis Ciceris, minoribus tamen, Rutaceisve sed majoribus; flore luteo, elanguescente, parvo & longiustulo, composito in spicas.

Provenit regionibus moderate calidis, qualis est Mexicana; & interdum etiam fervidioribus, qualis est Quahuichinacensis.

Ejus usus (inquit Monardes) jamdiu receptus est [in Hispania] ad renum vitia, urinæ difficultates & incommoda: postea experimento comperit esse, ejus aquam in jecoris & lienis obstructionibus utilem esse. Fit autem hoc modo, Lignum affilatum & minutim concisum in optima & limpidissima fontana aqua maceratur, atque in ea relinquitur donec aqua à bibentibus assumpta sit: deinde novam aquam ligno affundunt, atque hoc toties repetunt donec lignum nullam amplius tincturam reddat. Dimidia circiter hora post injectum lignum ceruleum aqua colorem dilutiorem contrahit, qui sensim pro temporis diuturnitate intenditur. Adulteratur ligno illi simili, quod aquam croceo colore inficit. Addit Hernandez febres extinguere & colicis mederi; atque hæc potentius præstare si radices *Mell* adiciantur, quanquam ventriculorum laxent. Exolecit post quindecim dies virtus. Mirum verò quod saporem aque non mutet.

Ex nostra observatione lignum hoc aquam qui infunditur flavo & si diutius relinquitur croceo colore tingit. Si aqua fci. colorata phiala vitrea excepta inter lucem & oculum collocata per radios refractos spectetur. At verò si oculi situs fit inter phialam & lucem, & aqua per radios reflexos spectetur croceus apparet tinctura; ut cuius volenti facile est experiri. Quod idem in vitro croceo colore tincto observatur: quotquot enim radii à vitro ad oculum reflectuntur ceruleum colorem exhibent, quotquot verò per vitrum ad oculum transeunt colorem flavum croceumve repræsentant, ut totum vitrum in hoc situ flavum, in illo ceruleum appareat.

5. De Santalo. Saunders.

Apud antiquiores Græcos nullam Santalorum mentionem invenimus; sed apud Arabes, qui ea nobis ostenderunt, & tria genera fecerunt, *Album, rubrum & citrinum*.

Santalum citrinum Park. J. B. *pallidum* Ger. C. B. *Yellow Saunders*.

J. B.

Decorticata Santali citrini quæ adferuntur fragmenta truncum arguant satis crassum. Est autem lignum solidum, ponderosum, pectinibus rectis, quo fit ut haud difficulter in rectas assulas findatur: colore ex pallido rufescente, aut verius flavescente, ac nonnihil in citrinum vergente, unde nomen; sapore aromatico, amaranice, cum acrimonia totum os implente, & ad caput usque penetrante, fluvi, odore fragranti, molchum nonnihil emulante, aut sane ex eo ad rosarum odorem nonnihil vergente.

Santalum album J. B. C. B. Ger. Park.

Parum colore differt à citrino, magis pallescit, Pyri ligno quod pallidum sit colore satis simile: aliqui eadem substantia, eadem textura, & pectines idem. Sed odore inferius, quippe qui debilis vix percipitur, uti nec sapor.

Scribit Garcias inter utriusque Santali [albi & pallidi] arbores tantam esse affinitatem, ut pallidum à candido discerni non possit, nisi forte ab ipsis incolis qui eas mercatoribus vendunt.

Caterum (inquit) Santalum in Nucis Juglandis magnitudinem attollitur; foliis admodum virentibus, lenissimis æmulis: *flor* ex ceruleo nigrescit: fructus Cerasi magnitudine, primum viridis, deinde niger, infidus & admodum caducus. Inodoram ferunt esse arborem nisi detracto jam cortice efficcatur.

Nascuntur hæc genera in India ultra Gangem, plurimum verò in Timor insula quæ undique portuosa est: inveniuntur etiam in Verballi portu Java, vehementer quidem odoratos, sed brevi fœscens. Garc.

Quantum ex hac Sandali descriptione colligere licet, inquit Clusius, valde erit dubitandum, an legitimum Sandalum pallidum habeamus; quandoquidem scribit vix in Lusitaniam deferri, quum ejus pretium majus sit apud ipsos Indos quam apud Lusitanos. Fieri igitur poterit, ut aliquod aliud odoratum lignum nobis pro Santalo legitimo obtrudatur.

Ligna hæc epatica sunt ac cardiaca: Utus præcip. in lithomyia, palpitatione cordis, obstructione epatis. Extrinsecus in catarrhis, cephalalgia, vomitu, Epatis intemperie calida (in Epithem).

Arabes eoque secuti plerique medici recentiores Santala frigida esse statuunt: Verum J. Bauhinus alius, & quidem rectius ex gustu & effectibus ea calida esse decernunt. Electuarium Diatrion Santalum, quod ab his nomen accepit, præscribi solet à medicis adversus calidam hepatis intemperiem, ejusque obstructionem & iterum, necnon ad ventriculi & vicerum debilitatem.

Garcias magnam Santali albi & citrini quantitatem per univerfam Indiam absumi scribit, quia omnes fere ejus incolæ, sive Mauritanii, sive Gentiles illo in mortariis lapideis confuso & aqua macerato sibi universum corpus inungunt; deinde fisciari finunt ad æstus corporis tollendos, & odoris conciliandis quæ. Indi enim plurimum odoribus delectantur.

Invenitur (inquit idem) & in Malabar odorati ligni genus, Santalo albo persimile, quo se in febribus indigene inungunt, lingua Malabarica *Sambanara* appellatum. Commendatur ad Erysipelata & inflammationes, atque Santali rubri modo eo utuntur.

Parkinsonus

Parkinsonus Santalum album in pulverem reductum & vel in ovo forbili sumptum, vel in vino rubro super cineres calidos per noctem infusum & haustum ad spermatis fluxum in utero sexu commendat.

Santalum rubrum J. B. C. B. Ger. Park. *Red Sanders*.

Lapidæ fere duritiei & ponderis sunt & Santali rubri truncis frusta, quæ delibata importantur, colore intensius rubente quam lignum Brasiliæ, ut fere nigrescant, pectinibus rectis densissimis, interdum crispis tuber aut nodositate vestigia imitantibus. Odorem nullum evidentem spirant, sapore fere satum cum levi adstrictione. Commantur vix modicum salivam rubeo colore tingit, at linteo affricum tingit.

Garcias Santalum rubrum & lignum Brasiliæ eo inter se differre scribit, quod Santalum rubrum neq. dulce fit, neque inficit; at lignum Brasiliæ utrumque. At verò Santalum rubrum quod ad nos adfertur rubro colore inficere Botanici pleriq. testantur, & experientia confirmat, quantum aliud magis, aliud minus.

Porro rubrum Santalum non nascitur in Timor, sed loco valde distante, viz. in India intra Gan- *Locus* gem fluvium, in Tanafarim & maritimis quibusdam Charamandel. Ex his locis omne Santalum rubrum adferri pro certo asserit Garcias.

Hoc genus Santali refrigerat & atringit: unde quicquid virium Arabes alique adversus ardores *Vires* aliisque morbos calidos Santalis attribunt, huic potissimum conveniunt. Rubri Santali (inquit Garcias) apud Indos exiguus est usus & rarus. Utuntur tamen contra fervidas febres eo tempora, frontem & arterias inungentes.

Abelicea flos Santalis adulterina Cretica J. B. *Pseudosantalum Creticum* C. B. *Pseudosantalum Cretica Abelicea dicta* Park.

Abelicea, autore Hön. Bello, arbor est magna, recta, multis ramis prædita, adpectu pulchra, cui folia Alaterni, sed rotundiora, profundè ferrata [quos flores proferat ignorare se fateatur.] Fructus magnitudinis Pæperis, figurâ quali rotundus, colore inter viridem & nigrum medio. Materies ligni dura & paululum odorata: pulvis enim hujus Santala imitatur.

Arbor hæc in solis montibus Leucis, eorumque altissimis jugis provenit: & ex ea trabes fiunt. *Locus* Antiquis ignotum fuisse putat Honor. Belli, ni sit Ulmus montana Theophrasti, lib. 3. c. 14. Sed *Vires* folia neque leviter ferrata sunt, neque magna, ut Pyri, verum longè minorâ.

6. Ebenus J. B. Ebony.

Hujus duo genera describit J. Bauhinus, Verum seu gennium, & Sylvestre.

Verum dictum sylvestre fructuosius est, nigrum, alacius interdum colore nucis Juglandis, aut etiam pallidius; quam coloris varietatem in bonitatis notis habent: passim cum minutis quibusdam segementis scarificatum longè frequentibus, alis splendensibus nec impressis refertum. Schickardus Architectus aliquando fere rarioris hominis crassitudine truncos fè vidisse testatur, sed nullum unquam quod non putredinis aliqua labè alibi fuerit infectum; quale & nos aliud habemus (inquit J. Bauhinus) ac Suberis quodammodo fungosâ substantiâ in parte quadam; quod ætati & corruptelæ tribuissimus, ni is monuisset aliter.

Sylvestre vocatum prædicto nigredine ac pondere cedit, sed vix elegantia ac splendore: passim quoque lineis, cum scarificationibus quibusdam vestigiis, verum non ut in priori profundis aut incisus, nihilominus tamen splendens, conspicuum. Veri portio adolescens flammis non injunctum spirat odorem, ut nobis quidem videtur, non tamen sine odoris quadam gravitate peculiari. Utrumque aque injectum protinus fidit, & vix aliud è lignis invenias ponderosius. Videtur tamen sylvestris nonnihil pinguior & oleaginiosior esse.

C. Bauhinus etiam duo genera habet, ea sunt;

1. Ebenus Theveto in India insula Palmobotere præstantissima & nigra. Val. Cordus scribit quoddam Guaiacum lignum Ebenum esse continere, & Pena censet Officinarum Ebenum speciem Guaiaci esse. Verum meminimus (inquit J. Bauhinus) ab Autoribus prodi frondes Ebeni Buxo similes; ad Guaiacis allatas vidimus Comari Laurive facie. Præterea Guaiacum negè nigra mater est, & venas pectinum modo discurrentes habet.

2. Lignum picæ fere nigrum & polito ebore levius: arbor crasso cortice vestita: in cujus intimis Ebenus clauditur. Eiusdem generis ligna rubentia, & cera modo flaventia reperiuntur in insula Mauritiana.

Theophrastus Ebenum Indici peculiarem esse scribit, cujus duo genera, alterum præstantiulchroque ligno, alterum vile ac ignobile; ipsa arbor fruticosa est velut Cythus. Virgilius quoque, *Sola India nigrum Fere ebenum*, inquit. Verum observante Plinio, Herodotus eam Æthiopis intelligi maluit, & in tribui vicem regibus Persidis è materia ejus centenas phalangas tercio quoque anno pensitasse Æthiopas cum auro & ebore. Et Dioscorides, qui duplicem Ebenum describit, alteram eamque optimam Æthiopicam facit; alteram bonitate infensorem Indicam.

Plinius duo genera ita distinguit, 1. Rarum id quod melius, arboreum, truncus erodit, materie nigri splendoris, ac vel sine arte protinus succundi; 2. Alterum fruticulosum Cythi modo, & tota India dispersum.

Ebenum fœsse & lapideum, quod Georg. Agricola describit ad septimi libri De nat. Fossilium fere calcem, alia longe res est ab Ebno vulgaris hodie usus & notitia.

Vulgare Ebenum non esse Æthiopicum Dioscoridis vel his argumentis probatur, quod gustu non sit mordax, nullam dum manducatur ostendat acrimoniâ, nullum igni injectum mittat odorem, nec ullam pinguedinem, si accendatur, fundat. *Jo. Bod.*

Oooooo

Theophrastus

Theophrastus Ebenum coloris gratiam reconditam & aservatam non acquirere scribit, sed naturā statim. Verum D. Tavernier insignis peregrinator, de Mauritii insula agens, affirmat, Ebeni arborem quamprimum caesa est in afferes terra discidendam esse; afferes autem illos per biennium, & interdum etiam triennium si lignum densius sit, ad septem aut octo pedum altitudinem in terram humidiorē demersos sepelendos esse, antequam materia tractabilis & operibus fabriliter idonea evadat, inque assulas fistulas, & polituræ capax fiat. Addit insuper Ebenum discindendi & ad usum præparandi opus valde difficile & laboriosum esse, etiam præ remigione in trirēmbus, ideoque folis servis & mancipiis à Belgis deputari.

Alia etiam ligna hoc modo in terra defossa diuturnitate temporis & colore nigrum & duritiem Ebeni parum contrahunt, ut Ebenum genuinum mentiantur.

Ebenus consentiente Veterum testimonio oculis utilis est. Scobem ejus oculis unitè moderi dicunt, lignoque ad cotem trito cum pullo caliginem discunt. *Plin.*

Hodie varia opera ex ea fiunt, thecæ, arcule, abaci, cassellæ, speculorum thecæ, pectines, tragmatothecæ, fellæ plicatiles, imagines, & alia propemodum infinita, eaque vel per se pura, vel auro, argento aut ebore vario artificio adornata, qualia Venetiis & Augusta Vindelicorum videre licet. *J. B.*

Anglus quidam ex brevibus intervallis convulsione, flatulenta premebatur, post varia auxilia quæ mucosum vacuare humiorem, & roborent nervos solo Ebni decocto ad 40 dies, quæ usu copiosus sudor prolecebatur, convaluit. *Zacut. prax. Obs. 44. ex Advers. D. Edw. Hulse.*

7. Lignum Bresilio simile ceruleo tingens J. B. An Logwood nostratum?

Haud ita dissimile Bresilio est, colore & pectinibus iisdem; sapore tamen luculentiore, & cum dulcedine nonnihil acri, & odore grato, quem acquiritum negant: sed lignum esse recentius quod odoratis. Hoc leniter masticatum coeruleo colore tingit, ideo à tinctoribus experti aiunt ad colorum & relaxum tincturam.

8. Lignum candidum fungosum, cotis vicem præbens J. B. Lig. leve fungosum à Java majore.

Hoc, autore Clusio Exot. I. 1. c. 8, valde leve erat, ut nihil nisi Sambuci medulla quodammodo videretur, fungosa materia constans & candida, cortice admodum tenui, & quasi membranacea tecta, cineracei coloris, ad cultrosum obtusam aciem exacuendam valde commoda.

9. Lignum levissimum J. B. Suberi affine lignum, semitis vicem præbens C. B.

A Jac. Gareto habuit Cherlerus hujus ligni fragmentum, quod levissimum erat, per transversum secta rotula sui circumferentia majori ex parte rotunda, in quadam parte totum fungosum, cujus superest etiam aliquid corticis tenuis, cinerei, totum Suberi simile, flavescens, distinctum circularibus lineis, ignem facile concipiens, odor nidolentus. Describitur idem Clusio Exot. I. 1. c. 8. Utile est ad ignem conservandum fontis locis, non secus ac fungus aut ellychnium.

10. Citra Indis lignum J. B.

Hujus frustulum ad J. Bauhinum misit Coldenbergius, pectinibus contextum Faginis, transversis micis interlucentibus, odorum, colore subrubente, sapore nonnihil aromatico cum quadam saleddine quam accidentariam suspicabatur. J. Bauhinus, Idem Coldenb. disquendum proposuit num esset Veterum Citrus arbor, ex qua mensa peritiosissima parabantur.

II. De Ligno Colubrina.

Lignum colubrinum dicte sunt hoc genus stirpes quod singulæ mirum in modum utiles sunt adversus colubrorum virulentos idus & morsus. C. Bauhinus Clematicides vocat quia pleraque samentiditæ sunt & per arbores repant.

Hoc autem lignum quomodo deprehensum sit serpentium moribus prodesse vide apud Garciam: nobis enim fabulam respere videtur ea narratio.

Lignum colubrinum I. Garcia J. B. Park. Clematis Indica foliis Persice, fructu Periclymenæ C. B.

Diffini aut etiam palmorum altitudine assurgit, paucis virgulis, quatuor aut quinque duntaxat, tenuibus. Radix, quæ maxime in usum venit, veluti tenuiorum nostrarum Vidui radices, multis capillis aut nodis se propagans, ita ut semper radix aliqua extra solum se exeat, & radice una exempta alie in ejus locum succedant. Radix hæc candido-cinerea est, solida, admodum amara gustu. Folia Persice mali, magis tamen virentia. Flos longe à foliis racematim cohaeret pulcherrimo colore rubens: Fructus Sambuci, sed rubens, & durus, racematim cohaerens, velut in Periclymeno: in insula Zelandiæ & multis aliis regionibus & in Goe continentis nasci tradunt.

Tentur primum hæc radix, & ex vino aut aqua cordiali propinatur à serpente percussis; tentur etiam ad cotem Santali modo, & vulneribus inspergitur.

Colubrinum lignum II. Garcia, Clusio candens J. B. Clematis Indica spinosa foliis luteis C. B.

Arbor est (cùm sola provenit nullis vicina arboribus) Malo Punice similis, spinis brevibus & firmis horrida; cortice candido, denso, rimoso & amaro, non tamen veluti prioris cortex: Folia est luteis, aspectu pulcherrimis. Hanc autem (si juxta aliam quampiam arborem proveniat) per summos ejus ramos serpere, atque Cucurbitæ modo amplecti ferunt. Materies Clusii firma, candida, venis quibuldam distincta, non dissimilis Fraxini ligno; cortex candicans & quasi cinereus: utraq, verò degustata amaro sapore esse deprehendebatur.

In insula Goe nasci ferunt, sed nunquam Garcia videre contigit. Commendatur adversus venena velut primum, & eodem modo usurpatur. Solent ipsum lignum Viris cum cortice & radice permixtum exhibere: præferunt tamen radix.

Lignum Colubrinum III. Garcia Park. Col. Lign. 3. Garc. foliis Lemisci J. B. Clematis Indica foliis Lemiscinis candidis maculis aspersis C. B.

Ramos habet paucos, tenues, quatuor aut quinque digitorum longitudine, qui nisi alligati sustentare se nequeunt, sed per solum sese diffundunt. Folia rara, Lentilicorum effigie, oblonga, non viridia sed maculosa, sive nigricantibus ex candido maculis respersa. Radix tenuis est, dura, nigra & odorata.

Cùm Prorex in Janapatan insula Zeylan contermina esset, dono data est illi hæc radix, quam misit ad adversus venena prædicabant. Similem in Continenti Goe nasci ferunt.

Colubrinum lignum bederacem foliis Brinie, Acofæ I. J. B. Lign. Col. I. Acofæ Park. Clematis Malabarensis foliis Vitæ, colore Dracunculæ C. B.

Nascitur in Malabar Hedera modo, colore Dracunculæ majoris five Serpentaria. Folia illi sunt Bryonia ferè similia, integra tamen initio, nervoque prædita per longum excurrente, & quinque aut sex venis in latera vergentibus. Successu temporis accedunt exigua foramina, quæ paulatim cum foliis incrementum sumunt, donec tandem omnino folia scindant eaque Vitis foliis similia reddant. Conspiciuntur etiam interdum in eadem stirpe folia integra, alia exiguis, nonnulla majoribus foraminibus prædita, omniæque adeo inter se dissimilia, ut ejusdem plantæ folia minime esse videantur. Tantum verò habet hoc lignum cum colubro similitudinem, ut (Acofæ tradente) qui non nōrit aut de die non viderit, si ad Lunæ splendorem noctu conspiciat, vivum colubrum esse existimet.

Solo hujus ligni odore serpentes fugari aiunt, ideoque incolæ maxima ex parte illud circumferre solent.

Colubrinum lignum Dudasali Canarinis, Acofæ II. J. B. Lig. colubr. 2. Acofæ Park. Clematis Malabarensis altera, radice serpente C. B.

Planta admodum brevis est & tenuis, triaque solummodo folia habet mollia, lævia, saturatius virentia. Flos aut fructus non conspicitur, nec quisquam se vidisse asserit. Radix oblonga & tenuis est, minimo digito minor, hinc inde nonnunquam extuberans & summa tellure serpens: cæterum ejus cortex valde tenuis est, & cinereus, nullo dum gustatur manifesto sapore præditus, deinde tamen gustum in ore relinquens suavem, & uti Moschus odoratum. Fissilis est undique hic cortex, & sponte sese expedit ab alio crassiore flavoque cortice subus nascente qui odorem Trifolii odorati vulgaris refert, & saporem Glycyrrhizæ dulciorem: præmansus odore admodum suavi, nec injudicia mordicatione, momentanea tamen præditus esse deprehenditur: ipsa materia lignosa est, candida, dura & insipida. Folia napi saporem referunt. Germen producit radix hæc supra terram, circiter quatuor uncias longum in caput extuberans.

Invenitur in Malabar locis humidis, & inter arbores, præsertim verò circa illas quæ Angelinis nunc cupantur, nec procul à mari.

Ad eadem valet ad quæ præcedentia.

Colubrinum ligni tertium genus in Malabar vastæ arboris magnitudine Acofæ C. B. Colubrinum lignum Clusio Pao de Cobra dictum, forte III. Acofæ J. B.

De hac arbore in alio libro (qui tamen nunquam quod cinis editus est) se acturum scribit Acofæ. Pingitur à Clusio notis ad Acofæ fragmentum ligni cum tubere fere superiore radice parte in nodum coacta, quod Colubrinum 3. Acofæ idem esse suspiciatur. Similis ferè ligni fragmentum à Jac. Gareto acceptum à Clusio, per medium secundum longitudinem sectum, coloris erat pallidi; ipsum quidem lignum amarum, sed cortice paulo amariore, cujus superficies quodammodo flavescit, ipse verò ex candido cineracei coloris est.

Harum omnium stirpium lignum five potius radix, non modò adversus animalium virus ejaculantium morsus idè efficax est, sed etiam ejus pulvis lumbricos necare, papulas, exanthemata & impetigines tollere creditur, & cholicam quam vocant passionem (incolæ Mordeci dicunt) sanare. Similiter utile esse medicamentum ferunt adversus febrium circuitus uncia prope propinatum, prius tamen tritum & aqua maceratum, per vomitus expurgata multa bile: Addit Acofæ, Syncopen, ventriculi debilitatem & cordis tremorem. Hinc conjectatur D. Greivus, vel cognata esse hæc ligna arbori ex cujus cortice pulvis Patrum fit, vel ejus in febribus intermittentibus vim experiundi & inveniendi occasionem Indis dare potuisse.

Aspalathi nomine datum lignum graviter olens J. B.

J. B.
A Valerando Dourez Aspalathi nomine nactus est Jo. Bauhinus hoc ligni genus, cuius fragmenta dura, contorta, nodosa, micis per transversos pectines apparentibus, ut in Fagino ligno, colore per medullitum aliquatenus fulco, per reliqua cinereo exalbido, odore gravi hircoso, quem & per se, & prunis impositum spirat, sapore ingrato. Ex fructu (inquit) nostri consideratione facile iudicamus fivè truncum fivè ramum brachialis crassitudinis fuisse.

Aspalathus prima Diof. Plinii & Galeni, legitima Ponæ J. B. Aspal. cortice cinereo, ligno purpureo C. B. Asp. primus Dioscoridis odoratus Park.

Pon.

Hæc substantia non est tam compacta, ut injecta in aquam proruat in fundum, sed si confertur cum multis aliis lignis satis compacta & gravis dignoscitur: cortex ipsius superior est colore cinereo nigricante, & quadam acrimonia adstringente præditus. Hoc cortice exempto offert se membrana quadam fibrosa, longè efficacior si degustetur primo cortice, colore rubro ignem imitante, quo dempto ex parte inhaerente lignum in superficie ad purpuram vergens detegitur, intus pallidescens, pars verò interna ad nigrum vergens. Lignum hoc totum est qualitatis valde astringentis cum aliqua acrimonia mixtæ. Odoratum est, validi odoris & qui nares ferit tam citò & profundè quàm Castoreum; istud est larmentolium, spinis quibudam oppletum.

Miratur Johan. Bauhinus Ponam non adnotare unde delata sit & ubi observaverit suam Aspalathum.

Aspalathus Cretica Alpini odoris persuasus J. B.

Frutex est densis ramis, spinis albis, duris, horridis; cortice candidis albo, ad trium plus cubitorum altitudinem in altum affurgens, floribus multis, parvis, croceis, Sparti similis sed summè odoratis. Hujusarbuti radices duræ, longæ, crassæ, colore flavo atque cortice summè odorato ab Alpino fuere observata.

Prope Frachyæ portum in quodam colle virentem atque florentem sæpe inspexit Autor. Cum tot difficultatibus intricata sit Aspalathi historia tam in Antiquorum quàm in Recentiorum scriptis, rem dignam industrio Botanico præstitisset Alpinus, si diligentius paulò Aspalathum suum Creticam descripsisset, ac demonstrasset, folia, florum formam & totius plantæ saporem. Mirum præterea hunc fruticem tam suavis odoris non observatum in Creta per Bellonium & Honorium Bellum. *J. B.*

Aspalatho adjungit C. B. tria alia Ligni Indici genera.

16. *Lignum Americanum album C. B. Candidissimum Lignum Brasiliannum J. B.*

In Brasilia scribit Lærius vidisse se lignum candidum ut charta. Thevetus quoque tradit in America nasci arbores ligno candidissimo & tenerissimo, nullius tamen apud Americos pretii.

An populo similis? Tocot-guebit, cui refina thuris candidior? *J. B.* Hanc in India Occidentali inveniri Fragosus refert, Populo similem summi candoris, cujus materies ob candorem, levorem & splendorem summè expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice nascitur gummi seu refina Thuri nostro similis, sed candidior & minoribus fragmentis, quo isthic utuntur ut nos Thure.

17. *Lignum Americanum violaceum C. B. Violaceum Brasiliannum J. B. An Lignum colore purpureo Theveti?*

18. *Lignum Feixo, quod insula Pico promittit Linschot: adeò durum ut ferrum æquet, interius coccinum undulatum expressissimè referens.*

19. *Lignum ferri duritiem æmulans, nostratibus Iron-wood dictum. An Lignum de Cochii quod ejusdem cum ferro ponderis ex quo anchoras consuevit, & à Lusitanis Pao di ferro, hoc est Lignum ferreum vocatur C. B.? ex part. 7. Ind. Or. c. 44.*

Lignum ferreum dicitur ob extremam duritiem cum gravitate conjunctam, unde ad ædificia minus commodum est, & instrumentorum aciem rotundat, ob id operariis & architectis inivlum. A Sole & pluvia nihil patitur, unde ad opera externa & aeris exposita convenit, præcipuè ad dentes Rotarum molendinarius.

20. *Arbor Populo similis resinosa C. B. Tocot Guebit Clus. Not. in Monard.*

Clus.

Refert Fragosus in India Orientali arborem reperiri, Tocot guebit, i. e. lignum desiderii seu expectatam dictam, Populo similem, summi candoris; cujus materies ob candorem, levorem & splendorem summè expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice nascitur gummi seu refina Thuri nostro similis, sed candidior & minoribus fragmentis quo isthic utuntur ut nos Thure.

21. *Lignum nostratibus Fusick-wood dictum ex India Occidentali ad nos transfertur, tincturibus expetitur ad colorandas lanas flavo colore.*

Flores

Flores & Folia quedam Exotica.

1. *Mogori flores odore florum Mali aureæ J. B. C. B.*

Mali aureæ floribus multò odoratioribus esse dicuntur, quorum stillatitius liquor eundem apud Indos usum obtinet, quem apud Hispanos florum Mali aureæ aqua.

Plantam hos flores ferentem depictam exhibet Jac. Breynius, & describit his verbis, Frutex est quinque cubitorum altitudine, ramulosus, foliis binis (partim rotundioribus & obtusioribus, partim longioribus & magis acuminatis) ex adverso sitis, Jafmini Arabici Clus. majoribus, substantia tenuioribus, fibris densioribus ac subtilioribus discurrentibus præditus: Floribus item plurimis in ramulorum cymis, perelegantibus, candidis, admodum suaviter olentibus, Violarum, Jafmini & Malorum Aurantium flores longè superantibus, tubulosos, in decem folia divisos, duplici serie dispositos onustus; è calycibus in tenuissimis, filo similes lacinias diductis, quasi barbatis, excurrentibus. Hi foliis magnitudine paululum excedunt Jafmini Arabici memorati, cum quibus planè conveniunt, cui hic frutex, nisi unus idemque ratione tantum loci variat, affinis.

2. *Tianche flosculi Indici J. B. Clus. Exot. l. 2. c. 15. fr. 16.*

Clus.

Arborifine an herbe flores essent Clusium latebat, color etiam in exsiccatibus evanuerat: calyces habebant è quatuor veluti squamis compactos, & brevibus petiolis præditos, in quibus flores quatuor foliis longioribus & calyces superantibus constabant angustioribus quàm calycum squama, deussatim compositis, promerante in medio umbone, ut in Malorum Aureorum & Citriorum floribus: Odor si quem habuerant evanidis, quemadmodum & sapor propter siccitatem. Ab incolis tamen [insula Madagascar] in aliquem usum adservatos fuisse verisimile est.

3. *Arbor violarum Indica J. B.*

Arbor est Indica, flores ferens, quibus Pharmacopola: Violarum loco utuntur, quorum tamen usum non admittit Garcias, (quia diversæ planè facultatis sunt à nostris Violis) nisi in iis medicamentis quæ foris applicantur.

4. *Champacca flos Bontii.*

Crescit in arboribus non absimilibus Pæficæ Malo; foliis eodem modo oblongis & in cuspidem pyramidaliter desinentibus. Colores sunt duplici, viridiori & aureo; forma florum Colchici aut Croci Anglici; odore Rosam cum Viola mixtam æmulantem. Unde etiam fœmine Indicæ iis in nobili suo unguento Borborii dicto utuntur, ut corpus ad calcem eo inungunt. Nominis convenientia cum Champacam H. M. & florum gratissimus odor hanc ei eandem esse arguunt, ut in Historia Champacam diximus, licet descriptio Bondiana imperfecta & vitiosa videatur.

5. *Benjoine obvolutina folium maximum J. B.*

J. B.

Arborifine an herba folium esset incertum: apparuit tamen ex fragmento quod habuit J. B. maximum folium, adeoque & Musæ forè folio majus. Erat autem colore rufescente, costa elata posteriori folii partem secundum longitudinem percurrente; à qua nervi elati, & ipsi lapsus oppositi, aliquando inæquali ortu, omnes obliqui procedunt, inter quos spatium intercedens unciam unam latum est, interdum tres, subinde palmare, æque nervis obliquis ulro citroque discurrunt venulæ transversæ fenestræ aut paulò plus inter se distantes, aliquando brevioribus intervallis diffusæ: quo nomine à Musæ quoque foliis distat, quæ à costa quidem longitudinem percurrente, obliquis illis nervis caret, transversisque ut diximus, venulis destituntur.

6. *Nucis Indicæ folium quibusdam J. B.*

Debemus (inquiunt Pen. & Lobel.) Occiduis Indiis istud concavum folium, cui simile aut par latitudine aut crassitie nullum novimus. E Palmæ congeneri arbore avulsium videtur: quin ipsa totâ texturâ afferem binos cubitos latum, aut potius tegetem quatuor aut quinos cubitos longum refert, tegula modo fornicatum, & mediâ secundum longitudinem costâ semidigitum crassâ carinatum; supernâ aut quasi præsectum esset, margine tenuiore duriori clauditur. Universum folium à summo ad iram in villos iis quodammodo similes qui obducunt Nucem Indicam, aut capillitium texendis fimbriis aptum disceperitur, quemadmodum totum est testæ adium & floreis accommodum.

An Palmæ alijus folium fuerit nescimus: certe Cocci Indici dicti (ut suspicatur J. B.) folium non est.

SECTIO TERTIA.

Fructus stirpium minus cognitarum è Clusii Exot. J. Bauhini Hist. Plant. Grecii Musei Soc. Reg. & aliis.

C A P. I.

Fructus Officinales.

1. Cocci Orientales J. B. Ger. *Cocculus Indus* Park. *Cocculi Officinarum* C. B.

¶ B. **C**occulus paria sunt aut majora, renis fere figurâ, describente J. Bauhino, [baccarum Lauri magnitudine, sed rotundiores] fusco rugoso cortice exteriori, interiore crassiore, cinereo, iidem rugoso, utroque, lento, nucleo claudente fragilem, obsoleti coloris, Lenticulari apophysi, quam geminâ ex umbilico corticis partes emittunt, circumjectum. Cohærent autem cocci interdum bini aut terni, crucculis totidem hærentes, ut plurimum singulares. Sufficientur pediculis uniculis, unico nodo articulatis, qui sanè lignei cum sunt arboris fructus esse hæc obscurè insinuant. Sapore sunt admodum amaro.

Vires. Hi sæpe racematim pediculis adhærentes (verba sunt C. B.) hædera corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Quidam Solani maniaci, quidam Tithymali alicujus, quidam Clematidis fructum opinantur. Nobis J. Bauhini sententia verisimilior videtur, Arboris alicujus fructum esse.

¶ Jui. De baccarum harum loco natali nihil certi traditum invenio. Quod ad vires atinet certum est earum pulverem capiti inspersum pediculis inferimere. Condronchius (qui peculiarem de illis tractatum scripsit) milles expertum in puerilis tradit pulverem harum baccarum etiam in exigua quantitate cum adipe suilla vel pomo decocto & similibus permixtum & capiti appositum egregie pediculis in capite ortos interficere, & felicius quam Staphidem agriam, tutiusque quam hydrargyrum.

Verum præcipuum earum usus est ad pilces capiendos. Compositio Cardani ad pilces capiendos experta hæc est. Baccarum Orientalium quadrans uncia, Cymini & aquæ ardentis singulorum sextans, casei uncia, farinae uncia tres: Digeruntur confusa in pastillos. Solent alii Coccus Orientis miscere cum veteri caseo, melle & farina tritici, & inde pilulas formare pilcibus projiciendas. Alii multo adhuc plura Cocculis admiscunt. Verum non opus est tanto apparatu, nam nostra experientia, simplex pasta de pulvere baccarum & farina tritici aquâ contemperatis facta parvis efficacia est ad pilces attonitos reddendos & tandem interimendos. Nam quod nonnulli scribunt pilces ex hujusmodi pilularum esse ad tempus duntaxat vertiginosos & stupidos reddi; perloquæ autem brevi ad se redire & quasi reviviscere, nobis non probatur. Experientia enim nostra piscatorum apud Condronchium opinionis suffragatur, nimirum pilces ab isto medicamento brevi etiam temporis circulo necari; an vero (ut illi etiam affirmant) nisi quamprimum capiantur facillimè putrescant & in partes dividantur nobis incomptum. Et si quis objiciat infit Condronchius, pilces per aquam discurrere & volutari assumpto pulvere, & id ratione ebrietatis aut vertiginis evenire, illis dicam ego, non harum ratione sed doloris quem percipiunt à contrario illo sic agitari & volutari, ut unumquodque animal facere & præsertim homines solent cum dolore aliquo torquentur. Ego pilces primo velut ebrios & vertiginosos fieri ab assumptis pilulis concesserim, postea nihilominus deleteria earundem qualitate interimi. Nam pilces ab acri & amara qualitate baccarum tantum interfici non concesserim, quin potius baccas specifice quadam & in comperta qualitate pilces vertigine afficere & tandem enecare crediderim. An vero pilcibus sic capitis tuto absque ulla veneni suspitione nos vefci possimus, non facile dixerim, puto tamen cum Condronchio siquum primum capiti sunt evicerentur & coquantur absque periculo comedi posse.

Quod verò cocculi hæc calidè sint, & minimè ut Matthiolus contendit frigida, non obstante posiferâ earundem vi, à sapore acri & amaro, necnon ab effectis manifestum est, ut luculentè demonstrat Condronchius.

Baccas hæc nullo pacto facultate deleteria vel venenosâ præditas esse, neque hac ratione verum merito primarium qualitatum & sue amaricæ animalia ista interficere, opinatur idem Condronchius. Verum sententia viæ minus firmam probationem habet. Mihi ex Amari experimento contrarium potius colligi videtur, Pædagogus quidam Cubebæ poscens ex imprudentia Pharmacopola fructum accepit, quem piscatores vulgo Coccum vocant. Cujus cum quatuor ad summum grana avidissimè comederet, ille in nausæam & singultum & animi angustias incidit: mox ei vomitorium exhibitum, quo vel intra horam ab eo periculo & agone liber est factus.

Cocculi Indici aromatici Masf. R. S.

Rotundi sunt & aromatici, nonnulli Piperis nigri grano non multo majores sunt, alii Cerasi nigri propemodum magnitudine, omnes Caryophyllorum colore.

2. *Anacardium* J. B. C. B. Gêr. Park. *Anacardiums* oꝝ *Malacca beans*.

¶ B. Anacardio fructui nomen dedisse videtur forma aviculæ cordis æmula, compresso, unciam longo, aliquando majori, in obtusum mucronem desinenti, ex pediculo rugoso, totam basin occupante appendice, colore nigro aut fusco splendenti. Inter externum corticem & alterum nucleum immediate ambientem clauditur liquor glutinosus, seu melligis nigricans, cui alii vim causticam, Cordus saporis primum dulcem, mox acrem, deinde vehementissimè adstringentem, adeo ut fauces in angustiam contringat, adscribit.

Garcias Anacardio, inquit, nomen indiderunt recentiores Græci (nam Veteribus incognitum fuit) à cordis [præsertim exsiccati C. B.] tum similitudine, tum colore, Arabum velisigia secuti. Lustranis *Fœva Malacca* dicitur, quod viridis & in arbore pendens similis sit majori nostrati Fabæ. Miramur (inquit J. Bauhinus) neque Garciam, neque Acofiam arborem Anacardiorum descripsisse; si modo arbor sit, de quo valde dubito, cum in *Hort. Malabar.* nullam ejus inter arbores mentionem inveniam. Et tamen Acofia magnam refert esse copiam horum fructuum in Malabar.

In multis Indiæ provinciis nasci consentiunt Auctores. An verò in Siciliæ monte Ætna; & *re-Locus* ferente J. Bauhino, Paludanus fæ virides ex arbore pendulos vidisse testatur, vehementer aucto, quantumvis id confirmet Monachi in Meliensi, Serapio, & Curtius, qui in Apulia etiam provenire tradit.

Arabes Anacardia calida & sicca esse usque ad quatuor gr. proinde vim causticam habere, delere *Vires.* verrucas & exulcerare cutem; quod repugnat experientia. Eorum etiam melliginem exulcerare, inflammare, sanguinem & humores adurere statuunt, quod Acofia etiam confirmat, & totâ provinciâ Malabar ejus utilis esse caustici vice scribit. Siquis infunderet in putridum & cavum dentem urt frangique & corruptum facile. Calce addita ad bombycinos pannos obfigandos, & alias res qualibet notandas utuntur. Etenim notam adeo firmam imprimi, ut nulla lotione eximi queat.

Idem Garcias fructum ipsum deleteriam facultatem habere negat, & ad experientiam provocat: siquidem in Indiis è lactis sero maceratum asthmaticis dari & adversus lumbricos scribit. Præterea iis viridibus (adici) & sale conditis utitur in cibariis, olivorum conditum modo. Causticum tamen vim ficcato inesse concedit. Quinetiam Acofia non tantum viridem fructum edule esse ait, & ad excitandum appetitum, non solum quidem edi, sed coctâ Orizæ admisceri ad modum *Mangas*, &c. sed & in deficcato medullam internam edi ad bibendi appetitum irritandum affirmat, solam melliginem que inter duos cortices continetur causticam esse.

Melies Elect. Anacardino has vires attribuit, Ventris totius inferioris, & cerebri affectus frigidos compescit, languinem reddit puriorem, & inde spiritui animali reddito purgatore & tenuiore, sensus omnes, apprehensionem, intellectum & memoriam juvat, colorèque vividum corpori tribuit.

E contra Calp. Hofman. non admittit Anacardios quovis modo præparatos, imò damnat penitus confectiorem Anacardium, quamvis *Apientum* dicitur: imò, inquit, est *confectio stultorum*. Habbo enim ab amicis, quosdam ab ejus usu maniaco esse factos, & catenis opus habuisse; & à quodam Joh. Helderio præceptore suo multa exempla proposita eorum quibus male cesserit. Interim tamen Historiam narrat oppidò mirabilem de quodam ex ordine suo qui alter præceptor confectiorem hanc decessit ferebatur. Hic enim cum antea sciebat eum omnes animi fuisse, à sumpto Elect. intra paucos menses eò doctrinæ provectus est, ut J. C. factus ad Professuram Wittebergensem aspiraverit. Sed intra paucos annos ita exsiccatu est, ut cum perpetua sit premeretur, quotidie ad ebrietatem usque biberet, itaque & sibi & suis inutilis factus tandem miser perierit.

Solent interdum Indi nonnulli hunc fructum cuspidi cultelli infixum candela ardenti imponere, qui dum uritur mirum quos strepitus edat, quas ignis scintillas quasi fulmina ejiciat variorum colorum, eaque ratione impostores mulierculis & rudioribus imponunt, &c. Vide Acofiam.

3. *Cubebæ* J. B. Ger. Park. *Cubebæ vulgares, nec Arabum Cubebæ, nec Galeni Corpesium* Matth. C. B. *Cubebæ*.

Cubebæ grana Piperi familia, interdum paullo majora, pediculo longo stili instar donata, cortice fusco, rugoso, interdum erugato extensioque, nucleo subjepto exiguo, rotundo, foris nigricante, intus albo; aliquando casta reperiuntur, æquè efficaci, vel etiam effociore sapore prædita quam nucleata, suavi, aromatico acri, sed qui Piperis acrimonia multum cedat, pertinaci tamen.

Arbores earum Pomis nostris haud abimiles sunt, racematim coherens grana ficut viæ vitium, quæque tamen proprio hærent pediculo. Javæ incolæ Cubebas coquant antequam vendant, nè & alibi locorum seminantur atque proveniant. Crescunt (tradente Linchotano) in Javæ sylvis sua sponte ad ripam Sundæ. Fructus autem neque Piperis genus sunt, neque Oxymyrrines, neque Carpesium, neque Viticis semen, ut facile esset ostendere.

Cubebæ calfaciunt & exsiccant. Languentem ex pituita ventriculum vel etiam ex flatu roborant, *Vires.* pectus à lentis crassisque humoribus expurgant, lienem juvant, flatus discurrunt, & frigidis urti affectibus auxiliantur. Diu cum Maltiche manfa pituita à capite trahunt & cerebrum roborant. *Matth.*

Cubebarum, inquit Garcias, magnus in vino maceratum est usus, ad excitandam Venerem, tum etiam in Javæ ad exsiccandum ventriculum.

Cubebæ si ore contineantur claram vocem facere pronuntiationis perhibentur; quin & majorem in coitu voluptatem inde sentiri: quasi verò (inquit J. B.) non sit in ea stillatione mens commota satis, nisi doceamur quemadmodum nos Venus adimiculator & violentior transferros auferat.

Cubebæ ex autoritate Avicennæ, urinæ vires emundant, arenules extergunt, calculos pellunt tam Renum quam Velsæ.

4. *Fagara major* J.B. *Cubebis affinis Fagara major* C.B. *Fagara* Ger. *Fagara-Cocculo Indo similis fructus* Park.

Ciceris arietini, desorbente Clusio, magnitudine est, cortice tenui constans ex cinereo nigricante, cui subest putamen, nucleum continens facis solidum, & tenui nigraque membrana obductum. Integer fructus tum magnitudine, tum forma & colore adeo similis est Cocculo Indo, ut primo aspectu fallere & pro eo sumi possit.

J. Bauhinus à Cortuso sibi missa ait *Fagare* Avicennae nomine putamina Pisis paria, rugosa, fusca, in geminis carinas ad mediam usque dehiscencia, pediculo tenui donata, intrinsecus levia.

Fagara minor J.B. *Cubebis affinis Fagara minor* C.B.

Sunt, inquit, nobis praecedentibus similes cortices, sed minores multò, quales Imperatus pingit pro *Fagara* minore: Cortice quoque sunt bivalvi, hiantes, foras aspero, intus pellicula candicante intersepto sapore aromatico, subamaro, linguam calore suo vellicante, non ingrato tamen, simili ferè con. am Arantiorum.

Linschotanus in Java crescere ait.

Vires. Temperamentum & viribus cum *Cubebis* fere convenit: ad alvi fluxiones confect & concoctionem adjuvat.

5. *Nux Vomica* Ger. Park. *Vomica in Officinis* C.B. *Vomica vulgò Offic. compressa, hirsuta* J.B.

Nux vomica perperam vocatur hic fructus cum vomitum non moveat. Est ea orbiculata, numero aenea quem cutitatum vocant aqualis, subinde minor, compressa, calammum scriptorium vix crassius, tunc & tactu molli superficie, villum holosericeum imitata, coloris ex caesio cinerei, & vario lucis obiectu remittente, umbilico utrinque medio occupante, sed altera facie expressiore. Villus densius comminuto *Adianto* similis quodammodo Cordo testis. Fissila in geminas abit crustas, duritiae ferè cornea, colorque ex fulvo candicante, sapore insigniter amaro. Ipsa substantia tritu & confusa contumax, adeo solida lentaeque est, nec nisi probè siccata frustula, & ea quidem vix ac nò vix contundi seu in pulverem redigi apta. Cum in duos orbiculos finduntur uterque in orbis circumferentia exiguum foramen habet, quo continetur (ut annotat Cordus) geminatae & ex femine hoc lato exiit plantae rudimentum, exiguo pediculo & veluti parvo Tillagino aut *Hederaceo*, venoso, duplicique folio constans, tam exquiritè perfectaeque figuræ, ut cum veri folii consummata forma de perfectione ceret. Ejus unius tantum pars, hoc est, pediculum praedictio foramine vel caverna continetur, foliola vero duplicis fructus commissura clauduntur.

Reperitur sed rarius formâ oblonga.

Nonnulli *Nucem vomica* radicem esse opinati sunt, sed erroneè: at neque fungus est, ut alii videntur: fructum esse ex descriptione patet, verum an arboris an herbae incertum.

Nucem Metel Arabum nonnulli cum *Nux vomica* eundem esse volunt, verum descriptiones ei non conveniunt.

Nux vomica narcotica est, virulenta, & vel *Opio* deterior, in pulverem redacta & cum cibo exhibitae canes & feles interimit: exempla habes apud *Gesnerum* & *Jo. Bauhinum*, quibus addemus ea quae nobis communicavit *D. E. Hullius*, excerpta ex *Antonii de Hude Centuria Observationum* Obl. 50. Duas (inquit ille) *nucem vomica*, in frusta incisae, pani butyrato mixtas cani appolui, qui ea avidè devorabat; post semihoram ingurgitabat se ossibus & cartilaginibus coctis, sed altera clapi semihora tremebat totus, de loco in locum discurrens; erectus stare haud potis erat, nisi fulcro iuniret: Rigore & convulsionibus crura afficiebantur: Tertia semihora finita ut mortuus corruit; brevi postea respirare coepit celeriter, & adjuvus pedibus insistebat; ad minimum rumorem horrere videbatur, & celeribus respirare. Hoc in statu per quartam semihoram superstes manet canis, & tandem subito moritur. Dissicanti mihi canis cadaver hæc occurrere phenomena. Stomachus ingurgitato quàm refoctus erat admixtis nucis *Vomicae* segmentis, quae nullam mutationem passa videbantur, quàm quod molliora essent: idem acciderat segmento per idem temporis spatium in aqua calida detento. Porro stomachus, œsophagus & intestinum naturali constitutione gaudebant: Vasa lactea in menterio turgabant chylis: pulmones solito rubicundiores, & cordis ventriculi ejusque auriculae debito tumidiores erant. Ex dissecto cordis ventriculo dextro, vena cava ascendens & descendens stricta magna sanguinis copia effluebat, in thoracis cavitate statim coagulans. Circa cerebrum nihil prae naturam notare potui. Felis ab assumpta *nuce vomica* aliquandiu in aqua macerata, & partim excreta istidem Symptomatis impetebatur ac praedictus canis, ut & alius canis, qui tantum reliquias à felle praetermissas devorabat. Desuit occasio investigandi dosin hujus nucis *Vomicae* requisitam ad analem intermedium. Ex observatis patere putavi hanc *nucem* virulentam potissimum inungere fluidum cerebri nervoque irrigans: Hinc enim inquietudo, rigor, convulsiones, horror, tremor & respiratio inordinata facile derivantur. Praedicta symptoma non ab usu hujus nucis in homine absterrent, licet beatus non hominibus eam noxiam statuant quidam. At statuant illi quid velint, mihi minime dubium est quin eodem in homine habere effectus; Avicennæ certè non minus perniciosum esse constare quam bestis: nostrates enim ejus pulvere caribibus inperio Corvos, cornices, aliisque aves noxias inleare & perdere solent. Adolphus Ocoo in sua Pharm. testatur *Julium Alexandrinum*, ad se scriptisse, *Nucem vomica* ablegandam, nec ad compositionis ullius usum admittendam, quippe adversaturam semper naturae humanae, nec quicquam tamen interea usum commodi allaturam, quae doctissimi viri sententia (inquit J. Bauhinus) nobis perperat: nec quicquam haecenus vidimus, qui suo experimento aliquid laude dignum illorum uli perficere prodiderit. Hinc non immerito nuperi medici in Pharmacopoeis suis in Eleotariis de ovo (quod olim ingrediebatur) descriptione eam omiserunt.

Si

Si pulverem Nucis vomicae velis ea radula deterenda est, nam in pila tundendo ob corneam sub-Rantiam comminui nequit.

6. *Nux Metel* Officinarum oculata C.B. *Nux peregrina oculata compressa* J.B. *Fructus peregrinus* 6. Clus. Exot. l. 2. c. 30.

7. B.

Major est *Nucis Vomicae* Offic. dicta, quae hirsuta est, hac vero circumscriptio haud ita rotunda, sed per ambitum nonnihil sinuata, altera parte in gibbum exuberante, altera compressa. Color cinereus, vel in rufum declinans: Gibbus per declivia ordine positos habet ocellos quem impresos, compressa pars scrobiculos habet insculptos, in umbilico quidem unum; unde pediculus videtur prodire, in marginibus autem multos incerto numero. Ocellis respondent totidem loculi distincti, in quorum unoquoque (emen unicum, Pomorum aut Pyrorum seminibus simile, sed habitus, substantia pingui, oleosa, sapore Avellanae: circumjecta omnis substantia lapideæ est duritiei.

Hic fructus melius respondere videtur *Nuci Vomicae Serapionis* quam ejusdem *Mechel*.

7. *Juglandis fere facie fructus exotici, sulcatus, tuberosus* J.B.

Magnitudo nux *Juglandis* majoris habitiorisque cortice tectus non duro, sed gallarum instar fungulo, quasi recens putamen carneum fuerit: Totus per longitudinem speciosè sulcatus est; sulcosque rectos decem in hoc numeravimus, nec sine eminentiis extraordinariis, inaequalibus, tuberosis. Inna parte quae folci conveniunt scrobiculos est, opposita gibbus. Si acui substantiam ejus confodias interiora dura deprehendes.

Huic alium subjugat fructum J. Bauhinus, quem vocat *Nucem Indicam* oblongam cortice contractam quem praecedentis speciem videri ait, si non eadem sit: Hist. lib. 3. cap. 205.

8. *Berecinus fructus* Clus. Exot. l. 2. cap. 27. *Laurifolia Terenantiensis* C.B.

Clus.

Arbores hoc fructus ferentes foliis *Laurinis* praedictae esse dicebantur, crassis, splendentibus, in ambitu minime serratis, oblongiusculum fructum, exiguis lignae glandibus similem ferentes, nullo tamen calyce (ut affirmabant qui inveniebant) inclamum, tenui cortice, cineraceo coloris, interdum etiam atri tectum, nucleumque continentem oblongiusculum, candidum, nullo manifesto sapore (quia prae fœtore intrinseco) praeditum, & ut ab incolis *Berecinæ* insulae edocebantur edulem, seu more leguminum primum, seu in farinam tritum & pulvis instar inspissatum & coctum.

In defecta primum insula, deinde in *Berecinæ* dicta, & in *Moluccis* à Fran. Draci comitibus inventus & relatus est.

Glandis lignae quodammodo similis fructus, cortice fragili J.B.

Ipsò ferentè *Berecinæ* praedicti similis videtur.

Nucula Indica cortice tenero, forte Berecinus fructus J.B.

Olivæ magnitudine, quae adhæsit latiuscula, altera parte in acumen desinente, sex costis rectis parvis distinctis, fortior. Cortex cedit utique compressis.

CAP. II.

Fructus rotundi & orbiculares C.B. p. 405.

1. *Fructus magnus ex rotunditate compressus cortice rugoso fisco* C.B. *Perseus fructus crassus* Clus. * Exot. l. 2. c. 7.

Perseus fructus cr. in quo magnus nucleus J.B.

V. Alde crassus erat hic fructus, nam genium pugnū magnitudine aequabat, orbiculati panis figura, sed latior fere crassior quàm longior, ut ciliis circumferentia esset decem unciarum, longitudo vero à pediculo utrinque, ad summum fastigium duntaxat novem: crasso ruguloso cortice, illa fisco, cavum orbem umbilici instar circa pediculum habente, superna autem parte tuberculis quibusdam obfusa: Internè magnū continetur nucleum in binas partes factum, valde rugosum, fisci (quia fœcus) coloris externè, ex atro vero rubentis internè, adstringentis initio saporis, deinde subdulcis. De loco nihil habet.

2. *Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo* C. B. *Fructus rotundus* Clus. Fr. plantis subpur. * Exot. l. 2. c. 16.

Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo C. B.

Clus.

Planus erat, & circino ductæ fere rotunditatis, quem non singulari, sed plures simul connexos alio fructu inclusos fuisse arbitrabatur Clusius: nam alia alia quasi incubissent, vestigia in nonnullis adhuc apparebant. Erat vero crasso quidem, sed fungoso cortice praeditus, subpurpureo coloris, levis, lescensum latus, nucleum confertissimum, candicante, impetente amarum.

Nullum nec nomen, nec locus adscriptus.

3. *Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo* C. B. *Fructus rotundus* Clus. Fr. plantis subpur. * Exot. l. 2. c. 16.

Clus.

*Exot. l. 2. c. 15

3. *Fructus orbicularis spadiceus lavis C. B. Fructus miscellaneus 3. * Clus. Fr. orbicularis perpolitus mucrone glandis J. B.*

Clus.

Orbicularis erat forma, uncias pene tres ambitu comprehendens, lavis & perpolitus, spadice coloris, superna parte exiguo mucrone (veluti glandes) praeditus, inferna vestigio quodam cui pediculus inhaesisse videbatur, lavis & aquae innatas, tamen nucleus aut pulpa continens, ut ex strepitu deprehendebat Clusius.

*Exot. l. 2. c. 23

4. *Fructus orbicularis fuscus nucleo cinereo C. B. Fr. miscellaneus 4. * Clus. Fr. sublongus cortice duro, fusca rectus epidermide J. B.*

Clus.

Descriptio non valde dissimilis erat, paulo tamen minor & oblongior [interdum aequalis] Corticem verò habebat durum, pene instar putaminis nucis Ponticae, fusca tectum epidermide, internam autem partem cineracei coloris: aqua merfus non subsidebat, sed innatabat, licet nucleum continebat Avellanā non minore, cinereum, rugosum ob vetustatem, non adeo solidum ut primo intuitu appareat, sed qui cultello facile secaretur, subflava carne sive substantia, quae manducata satis acris deprehendebatur.

*Exot. l. 2. c. 29

- Fructus orbicularis flavus, macula subsicca notatus C. B. Fr. peregrinus 6. * Clus. Fructus peregrinus tanquam torno elaboratus J. B.*

* Tam corticis exterioris quam nuclei pulpa.

Non alia in re quam colore * flavo à fructu Lobi *typhalos* Clus. seu Caretti *H. M.* differt. Per extremitatem qua lobo adhaeserat: macula subfusca notatus erat.

6. *Fructus orbicularis spadiceus nucleo duro C. B. Fructus exotici 4. Clus. Exot. l. 2. c. 19. Nuci Cypote accedens fructus, orbis. lavis, spadice coloris J. B.*

Orbicularis pene erat forma, quatuor verò unciarum ejus ambitus; cortice sive verius putamine quidem duro, sed non valde crasso tectus, qui superna parte lavis & spadice coloris, inferna rugosus & fuscus, nuci Cypote fere instar, nucleum continens durum, foris fuscum, intus album, non ingrati saporis, aera parte qua levi putamine tectus fere striatum, altera prorsus rugosum.

7. *Fructus orbicularis ex russo nigricans C. B. Fr. peregrinus 3. Clus. Exot. l. 2. c. 30. Fr. peregrinus orbiculatus cuspidatus J. B.*

Clus.

Mediocris Avellanae magnitudinem non excedebat, pene orbiculari erat forma, nisi inferna pars paulo angustior in triangularem quam mucronem desilisset; color ex russo nigricans, & tamen lavis nihilominus in aqua subsidebat. Duro crassoque putamine constabat, & nucleum candidum tenui fusca membrana tectum continebat. Ex Guinea delatus erat.

8. *Fructus orbicularis fuliginosus C. B. Fr. 15. à Jac. Garoto Clus. Exot. l. 2. c. 16.*

Clus.

Orbicularis erat & semuncialis magnitudinis, duro cortice tectus instar fructus Styraeis, duplo tamen major, colorisque minus illo splendentis & quasi fuliginosi, nucleum aliquem continens, quia agitatus strepitum edebat.

*Exot. l. 2. c. 13

9. *Fructus orbicularis ater & acidus C. B. Fr. peregrinus acidi saporis * Clus. Pruni parvi magnitudine fructus saporis acidus J. B.*

Orbicularis fere erat forma, unciam viz. longus, tantundem latus, paulo tamen planior, utrinque tumens pulvis instar, ater omnino, è tenui crassoque oblongo petiolo pendens, tenui fragilique cortice praeditus, qui pressus illico frangebatur, & pulpa continere deprehendebatur fungosam & friabilem, subrubentis coloris, atque valde acidi saporis Tamarindorum pene instar, (propterea valde commodum meo judicio ad sedandam & extingvendam sitim) in cujus mediullio semen plantum, fusci coloris, candicante membrana involutum erat.

De arbore aut loco nihil resciscere potuit Clusius.

*Exot. l. 2. c. 15

10. *Fructus orbicularis cinereus ut Chamarrhiphes nucleus C. B. Fr. 12. navigat. Bat. * Clus. Chamarrhiphes officulo non dissimilis, sed major, orbicularis pene J. B.*

Clus.

Orbicularis pene forma erat, Chamarrhiphes fructus officulo non dissimilis, sed major, lavis, cinereo colore praeditus, putamine satis tenui, quod fungosā quadam materia suffultum, interna, qua nucleus includebatur lavis & fuscum erat: ipse etiam nucleus fere orbicularis forma; infima tamen parte in mucronem desinens, qui in binas partes dividiuus erat instar glandis & similium. Ejus substantia dulcis ut Amygdalae fere, subflavi coloris.

*Exot. l. 2. c. 20

11. *Arantii forma coloris cinereus fructus strepitum edens J. B. Fructus orbicularis Arantii formae cinereus C. B. Fr. minor 7. Paludani * Clus.*

Clus.

Prorsus orbicularis erat, parvi Mali aut Aurantii formā, quatuor uncias ambitu continens, lavis, coloris fere cinerei, solidus & durus, pulpa aut nucleum jam rescissum continens, quoniam commotus strepitum edebat.

12. *Fructus*

13. *Fructus rotundus parvus, putamine spadiceo flavescente, nucleo subacido C. B. Fr. 7. à Jac. * Exot. l. 2. c. 16. Garoto * Clus.*

Clus.

Lobo inclusus fuisse videbatur, aut saltem alio operimento: nam vestigium supina parte retinebat, quae alteri rei inhaeserat, alioqui firmo putamine praeditus erat, licet valde tenui & praepolitura splendente, coloris ex spadiceo flavescens, nucleum putamini non adhaerentem continente, in binas partes dividiuum, interne candicantem, subacido sapore.

13. *Fructus orbicularis compressus cinereus C. B. Fr. minor 1. Paludani * Clus. Fr. rugosus, parvus, gravis, orbiculata pene figura, quasi compressa J. B.*

Clus.

Gravis erat, orbiculata pene forma, planioris tamen & quasi compressa, rugosus, cineracei fere coloris, durus & solidus, aqua tamen merfus non subsidebat.

Et nomen & locus Paludano ignotus.

C A P. III.

Fructus orbiculares sulcis nervisque distincti C. B. p. 405. Nucula Tapbet Herc. Saxonia J. B.

J. B.

Magnitudine sua unguem medi digiti aequat. Sessilis est modice, in gibbum hemisphaericum pene elata, ita ut per medium sectum globum fere repraesentet. Coricis munita est duro, cinereo, perinde ac Nux Vomica. In centro partis planae foramen umbilicale impressum. Substantia interna nigra est, duritie cornea, sine sapore notabili. Ad nucem vomicae referenda videtur. An granum nucis sequens?

1. *Fructus orbicularis major fuscus striatus C. B. Fr. orbis. peregrinus 1. Clus. Exot. l. 2. c. 9. Fr. orb. peregr. cum granis nucis vomicae similibus J. B.*

Clus.

Orbicularis & sphaerica prorsus forma erat. Dimensi, sive per longitudinem linea ducta, sive per transversum, ambitus erat pene uncium novem, nonnihil tamen striatus erat, circa eam partem quā pediculus adhaeserat coloris fusci, lavis & intus cava, aliquid tamen continens, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjecturam facere licebat. Ex illo petuloeducta sunt multa grana plana nucis vomicae formam perbellè referentia, nisi minora fuissent, & oras minus crassas habuissent, saporisque minimè ut illa amarum: olea tamen eorum durities.

2. *Fructus orbicularis minor cinereus striatus C. B. Fr. orbis. peregrinus 2. Clus. Exot. lib. 2. cap. 9.*

Prorsus orbicularis erat etiam hic fructus, sed minor, ut cujus ambitus quatuor duntaxat uncium esset. Pulvinato aliquo tegumento inclusus fuisse videbatur, conjectura facta è sibrum, quibus putamen (quo inclusum erat) praeditum fuerat vestigiis ipsi impressis. Cineracei coloris erat externa pars, interna cava & nucleum continens, quia strepitum agitatus edebat. Si habuisset ea foraminum vestigia, quae sunt in magna illa Nuce Indica, parvum Coccum quispiam existimare potuisset.

3. *Fructus orbicularis subniger & splendens, sulcis distinctus C. B. Fr. 1. Guil. Parady. * Clus. * Exot. l. 2. c. 22.*

Orbicularis pene erat figura, una tamen parte sessilis & quodammodo planus, altera in orbem assurgens, creberrimisque subnigra splendentique quae tegebatur cute sive membrana, quaquavolunt velut sulci distinctus, verum longè major, nec adeo turbinatus. Gravis erat, cortice fusco praeditus eoque quem dixi modo fuscatus: interna pulpa sive substantia dura candicans, salsi initio faporis, deinde adstringentis. Ex India.

4. *Fructus ater splendens, quatuor sulcis distinctus C. B. Fr. 9. à Jac. Garoto * Clus. Fr. ater, quatuor sulcis distinctus J. B.*

Prorsus ater erat, levissime & splendens, quatuor sulcis supernè distinctus, (tanquam in quatuor partes divisus esset) quorum bini ad partis adversae umbilicum ulque ducti, planus aliqui, & orbicularis pene forma, uncia paulo minor, superna parte aliquantulum tumescens & quasi pulvinata, nisi quae pars sulci deprimebant: adversa pars vestigium retinebat fuscum, quo fructus sive cortici qui tegebatur firmiter inhaesisse videbatur, quale in Castanea equina conspiciere est, verum non adeo amplum, durum tamen & solidum deprehendebant, adeo ut etiam linam quodammodo respuerit: eam ob causam quem nucleum contineat mihi incompertum.

5. *Fructus orbicularis in summo linea trigona distinctus C. B. Fr. 10. à Jac. Garoto * Clus. * Exot. l. 2. c. 16.*

Clus.

Paulo major erat semuncia, orbicularis pene forma, fusci coloris, qui an officulum duntaxat aliquis fructus efferebatur dubius eram; mirabilis etiam erat ejus forma; nam superna parte in tres aequales partes linea trigona quodammodo distinguebatur, illa viz. à summo in quo foramen ducta:

P P P P P P

ducta: infima autem parte tres illae lineae, aequaliter latera secantes ferè ad umbilicum pertingebant, h. e. ad duplicatas alias lineas quae triangulum constinebant, in quarum medio erat umbilicus five foramen magis amplum quam in superiore parte, non tamen pervium, & interstitium illud duplicatas lineas triangulum efficientes occupans paulo candidioris erat coloris quam reliquis fructus: an verò nucleum contineret ignorabat Clusius, quia motus aut agitatus nullum strepitum edebat, aqua tamen merfus subsidebat.

* Exot. l. 2.
c. 19.

6. *Fructus orbicularis Arantium sicum referens octo venis distinctus* C. B. Fr. 2. Jac. Plateau * Clus. Fr. Malo Aurantio rescato similis, levis, aurei coloris, octo nervis distinctus J. B.

Profus orbicularis erat forma, quatuor enim unciarum erat ejus ambitus, five à pediculo circumferentiam metieris, five medio corpore, corio five cute tectus coloris ex aureo flavescentis, ut exiguum aureum Malum rescatum videretur; octo tamen nervos satis crassos à pediculo ad summum fructum omni ex latere ductos habebat, eorumque nonnullos geminos, alios quaternos simul junctos, alios singulares: valde autem levis erat quia rescatus: breviter omnes notas habebat Mali Aurantii præter illam nervorum distinctionem.

7. *Fructus orbicularis fuscum senis nervis distinctus ex Guinea* C. B. Fr. orbicularis peregrinus 3. Clus. Ex. l. 2. c. 10. Fr. peregr. orbicularis senis nervis distinctus J. B.

Clus.

Hic etiam profus orbicularis forme erat, sed senis duntaxat nervis distinctus, ab infima sede ad extremum usque per longitudinem recta linea excurrentibus, sefcunciam longus & crassus, fusci coloris, aliqua tamen ex parte cineracei, nucleum vel pulpam à cortice sejunctam & liberam continens: levis tamen erat, & aqua merfus innatabat.

8. *Fructus orbicularis spadiceus novem venis distinctus major* C. B. Fr. orb. peregr. nervis distinctus 1. Clus. Ex. l. 2. c. 10. Fr. peregr. 9 nervis distinctus J. B.

Clus.

Non inelegans erat hic fructus, forme orbicularis, sex uncias in ambitu crassus, tres longus, ducta à petiolo cum inhærebat ad extremum fructum linea, h. e. in toto illo ambitu sex unciarum longitudinem explens, novem nervis à summo ad pediculum, sefcunciam pene longum, ductis distinctis; fusci vel spadicei quodammodo coloris, levis, prægnans tamen, & nucleum vel pulpam rescicantem cum seminibus continens, quia agitatus strepitum edebat.

9. *Fructus peregrinus orbicularis novem nervis distinctus minor cum osculo anguloso* J. B. Fructus orbicularis minor, novem venis, ut & semen, distinctus C. B. Fr. orbicularis peregr. nervis distinctus 2. Clus. Ex. l. 2. c. 10.

Clus.

Orbicularis erat forma, novem similiter nervis à summo ad petiolum distinctis, minoribus tamen neque adeo eminentibus, longè etiam minor: nam trium duntaxat unciarum quaquaverfum ejus ambitus, nec strepitum ullum edebat agitatus, quia maturitatem forsitan nondum adeptus, & levis ut præcedens: hunc aperiēbat Clusius, & in eo mulsam pulpam cortici adhaerentem inveniebat cum osculo valde inaequali, & totidem angulis quot fructus nervos habebat ad summum corticem pertingentibus distinctum, cui simile officulum nullum vidisse meminit: qualem vero nucleum continere ignorabat quia confringere noluit.

CAP. IV.

Fructus figurà oblongà ovali C. B. pag. 405.

* Exot. l. 2.
c. 13.

1. *Fructus ovi asnerini magnitudine fusco-cinereus* C. B. Fructus peregrini pulpa * Clus. Fructus asnerini nucleus J. B.

Clus.

Aserini ovi magnitudinem aequabat, imò superabat, quinque videlicet uncias pene longus, 7¹/₂ crassus, five totidem ejus ambitus comprehendebat, valde gravis, nucleus five pulpa cuspidiam fructus verius quam fructus censendus: nam mollis erat, tenui quadam & rugosa membrana ex fusco cineracei coloris tecta, ungibus (siquis premeret) cedens, coloris subflavi, ob vetustatem fortè, & falsi quodammodo saporis, qui an naturà ipsius pulpa, an arte acquisitus ignoro: sed haud dubie aliquo putamine clausa fuerat; nam membrana eum tegens vestigia adhuc retinebat impressa à crassioribus ipsius nuclei internis nervis.

2. *Fructus ovi asnerini formâ* C. B. Fr. orbicul. peregr. 3^a Clus. Exot. l. 9. c. 9.

Non valde dissimilis erat Fructui minori orbis cineraceo striato C. B. sed longior & crassior, ovi Asnerini forma & magnitudine: adscribatur in eo Balsamum Peruvianum.

3. *Fructus ovalis fuscus, nucleo Avellana similis* C. B. Jac. Gareti * Clus. Fr. exotius inaequalis coloris J. B.

Clus.

Duro, densifco cortice præditus erat, eoque inaequali & fusci coloris, internè leviorè & quodammodo cineraceo, media ejus parte fibrosa & firma: nucleum autem continebat Avellanae suo putamine

Putamine inclusa magnitudine, gravem, durum, rugosum (quia rescicatus) in binas partes divisum, solidum, interiore parte albicantem, in quo nullum manifestum saporem deprehendere poterat Clusius, quia omnis vis ob vetustatem fortè evanuerat.

4. *Fructus ovalis putamine crasso sifoso* C. B. Fr. 3. Jac. Gareti Clus. l. c.

Officulum verius alicujus fructus quam fructum dici poterat, idque valde duro & crasso putamine præditum, quod externa parte multis fibris constabat, internè verò nigrum & quodammodo fæxum, nucleum crassum, durum & rugosum continens. Ovali porro erat illud officulum formâ, sefcunciam longum, unciam crassum.

5. *Fructus ovalis fuscus* C. B. Fr. Miscellaneus 1. Clus. Ex. l. 2. c. 25. Fr. Indicus ovalis rugosus J. B.

Sefcuncialis erat longitudinis, binas uncias aut amplior ejus ambitus; duro, inaequali, rugosoque cortice constans, fusci coloris, gravidus, h. e. alium fructum vel officulum five pulpam continens, nam agitatus strepitum edebat. Apertum nucleum continere deprehendit Clusius, crassum, ejusdem cum ipso fructu formâ, cavum intus & inanem, substantiâ tamen fusca constantem, & sapore quasi vetustè & rancidæ Amygdalæ.

6. *Fructus ovalis lapidi Judaico similis ex fusco nigricans* C. B. Fr. peregrinus ovalis, similis lapidi Judaico J. B. Fr. 2. cap. 30. l. 2. Clus. Exot.

Clus.

Judaico lapidi magnitudine par erat, & ejus formam exceptis striis pulcherrimè exprimens, ex rufo nigricans coloris est, ut majores nonnullæ gallæ, levis & aqua impositus supernatans, duro putamine constans, ac nucleum continens.

E Guinea delatus erat.

Locut.

7. *Fructus olivæ officulum referens* C. B. Fr. minor 5. Paludani Clus. Exot. l. 2. c. 20. Baccæ eujusdam prægrandis officulum J. B.

Baccæ eujusdam prægrandis officulum videbatur, formâ Olivæ officulum utrunque referens, longè tamen majus, utpote sefcuncialis longitudinis, uncialis verò latitudinis, rugosum, solidum, nucleum in se continens ut ex agitati strepitum conjecturam facere licebat Clusio.

8. *Fructus ovalis spadiceus* C. B. Nucis peregrina 2. Clus. Ex. l. 2. c. 13. Nucis orbicularis peregrina, glabra, spadicea J. B.

Clus.

Nux hæc orbicularis pene forme erat, paulò tamen longior: nam illius ambitus, sumptâ utrinque per longitudinem mensurâ 5¹/₂ uncias continebat, vix autem quinque unciarum erat circumferentia; inferna parte nonnihil mucronata, superna verò obtusior, duro & satis glabro putamine constans, spadicei coloris & nucleum continens, ut ex agitato strepitum conjecturam facere poterat Clusius: alio verò involucre tectam fuisse certum est, quale porro id fuerit, aut quali in arbore nata intelligere nequivit Clusius.

9. *Fructus oblongus fuscus striatus* C. B. Fr. exotius 3. Petri Pauw * Clus. Fructus fuscus durus * Exot. l. 2. c. 24. striatus strepitum edens J. B.

Paulò longior erat uncia: trium verò unciarum ambitum (qua parte crassior) continebat, colore fusco præditus, durus, striatus, in obtusum mucronem definens, in quo officulum vel nucleum inclusus, quia agitatus strepitum edebat.

10. *Fructus oblongus arcuatus fuscus* C. B. Fr. 1. è navigat. Batav. * Clus. Fr. exot. prona parte in * Exot. l. 2. c. 15. arcum elatus, supina planus, fuscus J. B.

Binas pene uncias latus erat, paulò autem longior, prona parte in arcum elatus, supina planus, densio, crasso, duròque cortice præditus, fusci coloris & quando immaturus quodammodo spadiceus, materiâ spongiosa, firmâ tamen constans; nucleum verò continebat uncialem, planum, durum, fusci coloris externa parte, subrubentem internâ, in binas partes divisum, quadam additione initio præditum, deinde salivam cientem, tenui spadicea membrana involutum.

Ex Java.

Locut.

11. *Fructus oblongus fuscus splendens* C. B. Fr. 1. cap. 18. l. 2. Clus. Exot. Cocco Cypote dictus Nucis sive Officuli Cypote, similis Nucis Balsami Peruviani J. B.

Non valde abfimilis erat illi, qui Clusio aliquando missus pro fructu ejus arboris, quæ liquorem illum Balsami appellatione donatum in insula Hayti five Hispaniola profert, sed minor, nec spadiceus ut ille coloris, sed fusci profusus, & præ labore splendens, ventre five inferna parte cineracei coloris, non levè ut superna, sed scabra. Alio fructu haud dubie inclusus fuerat, nam officulum duntaxat erat alterius fructus: qualis autem fuerat arbor quæ fructum pertulit, aut qua in provincia nata, nihil erat adscriptum. Agitata nullum strepitum edebat, nec in aqua subsidebat.

* Exot. l. 2.
c. 16.

* Exot. l. 2. c. 22.

12. *Fructus oblongus cineraceus nervis crassis* C.B. Fr. 3. *Parduni* * Clus. *Cunane nuci similis cineris coloris* J.B.

Longus erat 2½ uncias, quā parte latissimus unciam aut paulo amplius latus; forma ei nonnihil convexa, dorsum elatum & assurgens, arcus caput, infima pars in mucronem desinens, cineraceus color, crassiores eminentioresque nervi, à summo capite ad infimam partem per dorsum excurrentes, tanta arte expressi ut humanā industriā sculptoris quis arbitari posset: Alio autem cortice tectum fuisse verisimile est, qui assidua à fluctibus marinis in litore volutatione attritus fuerit: constabat verò illi nervi ex fibrosa materie, quemadmodum infima pars nonnihil attrita fidem faciebat. Ad nucis porò *Cunane* formam valde accedebat, excepta illa nervorum eminentia, tum etiam colore, qui in *Cunane* per orlos ater erat.

* Exot. l. 2. c. 16. fr. 12.

13. *Fructus oblongus cineraceus acidulus* C.B. *Oregiella ex quo Cacao potionem conficiunt* * Clus.
14. *Fructus oblongus cortice flavo-spadiceo* C.B. Fr. 13. cap. 16. lib. 2. exot. Clus. Fr. *Brasiliana*. *rura perniciosa* J.B.

Uncialis longitudinis erat, non tam denso quàm lento cortice tectus, spadicei ex flavo coloris, nucleum continens cineraceo colore præditum, & tenui nigerrimæque & splendens membranâ obvolutum, præterquam infima parte, quæ aut candicans, aut (detersâ membranâ) nuda, quantum Clusio observare licebat in fructu imperfecto.

Brasiliani perniciosa esse dicebant.

15. *Fructus oblongus lobum referens niger* C.B. Fr. 14. c. 16. l. 2. exot. Clus.

Splendens præ nigredine erat, uncialem ferme longitudinem, & minimi digiti crassitudinem aequans vel etiam amplior, parvum quandam lobum formâ referens, mucrone rostellum aviculæ quodammodo representante: exalbidam pulsam continebat, in qua latebant bina aut terna semina spadicei coloris, Malorum vulgarium seminibus pene similia.

CAP. V.

Fructus Pyriformes C.B. p. 406.

1. *Fructus pyriformis major rugosus niger binis cellulari distinctus* C.B. Fr. *exoticus* 1. cap. 24. lib. 2. Clus. exot. *Pyriformis fructus rugosus niger, duro corio tectus* J.B.

Clus.

Turbatus erat, Pyrique formam æmulabatur, 2½ uncias longus, 4½ ambitu, levis tamen, rugosus, proflus niger, adeo duro & tenaci corio tectus licet non valde denso, ut difficulter cultro nisi malleoli vi adacto aperiri posset Clusius. Apertum binas cellas habere deprehendebat, membrana quadam fusca & splendente distinctas, in quarum singulis nucleis bifariam divisus, media etiam intercurrente membrana, quemadmodum ferè in Nuce Juglandæ. Totus nucleum situm vetustate contraxerat, & initio quidem sapore nullo manifesto præditus videbatur, du-tiusculè tamen in ore retentus quandam acrimoniam habere, & tandem fauces quodammodo urere comperiebat.

2. *Fructus Pyriform. minor spadiceo-cineraceus* C.B. Fr. exot. 2. Clus. l. c. *Pyriformis fructus lævis, spadicei coloris, fragili cortice tectus* J.B.

Clus.

Hic etiam 2½ uncias longus erat, minùs tamen crassus; nam ambitus ejus trium duntaxat unciarum erat, lævis totus & spadiceo cum cinereo mixti coloris in longum mucronem desinens, fragili cortice constans, qui an alio operimento tectus fuerat Clusium latebat: Pulpam autem continebat nigram in qua officulum latebat, uncia magis longum, durum, cineracei ex fusco coloris, obtuso mucrone præditum, & summa parte in uno latere veluti excisum; in quo haud dubiè nucleum latebat, licet nullum agitatus sonitum ederet.

CAP. VI.

Fructus orbiculares & rotundi & ovals tuberculis obstiti C.B. p. 406.

* Exot. l. 2. c. 22.

1. *Fructus orbicularis fuscus tuberculis obstitus* C.B. Fr. 2. *Parduni à Guinea* * Clus. *Officulum fructus orbicularis, aliquantulum mucronatum, tuberculis obstitum fuscum* J.B.

Clus.

Uncialis erat longitudinis, sed officulum fructus verius quàm fructus, orbiculari pene formâ præditum (nisi qua parte fructus ipse quo continebatur è pediculo penderat, & extrema, quæ aliquantulum mucronata) trium ferè unciarum ambitu, fusci coloris, durum & perpetuis tuberculis obstitum, in quo tamen apparent veluti triangularis formæ vestigia in utraque extremitate, solidum, grave, aque tamen innatans, nec fidens etiam si eâ mergatur.

Lecti

E Guinea allatus est.

2. *Fructus*

2. *Fructus orbicularis cineraceus tribus foraminibus donatus* C.B. Fr. 8. cap. 16. l. 2. Exot. Clus. Fr. *orbicularis ferè cum tribus sulcis & tribus foraminibus* J.B.

Clus.

Formam orbicularem habebat, paulò tamen planior erat superne & sessili parte, unciam latus, solidus, nec ullum strepitum dum agitur: edens, cineracei coloris, tribus canaliculis sive sulcis distinctus, à summo usque ad tria foramina quæ in lateribus obtinebat, tribus aliis minoribus summa parte præditus.

3. *Fructus rotundus flavus tuberculis obstitus linea eminentiore transversa* C.B. Fr. *peregrinus* 4. Clus. Exot. l. 2. c. 30. Fr. *peregrinus tuberosus major Clusio* J.B.

Clus.

Hic sphaerica ferè erat forma, magnitudo pene uncialis, putamen admodum crassum & durum, perpetuis tuberculis undique obstitum, flavelcentis coloris, linea eminentiore transversum secante, quam ut in Juglandis putaminis conjunctionem & commissuram esse arbitrabatur Clusius.

4. *Fructus rotundus flavus tuberculis obstitus* C.B. Fr. *peregrinus* 5. Clus. l. c.

Clus.

Sphaerica proflus erat huic formæ, magnitudo globuli minoris sclopi, putamen ejusdem cum præcedente coloris & perpetuis etiam tuberculis, non adeò tamen crassis, obstitum, nullaque lineâ cinctum.

5. *Fructus ovalis ex fusco subrubens, tuberculis mucronatis obstitus* C.B. Fr. 5. c. 1. lib. 2. Exot. Clus. Fr. Exot. *Stramonia modo tuberculis obstitus* J.B.

Clus.

Sescuncialis erat longitudinis, unciam latus; paulò enim planiore erat formâ, colore ex fusco subrubente, totus tuberculis leviter mucronatis obstitus, perinde ferè atque *Stramonia* fructus. Nucleum autem continebat fusca quadam membrana tectum, oblongiusculum, lævem, spadicei coloris, qui albescentem medullam continebat, sed durum quia fissa & quodammodo insipidam.

6. *Fructus Olivæ officulum referens, tuberculis obstitus* C.B. Fr. 6. cap. 20. lib. 2. Exot. Clus. Fr. *Olivæ officulum referens, rugosus cum tribus lineis* J.B.

Unciam crassus erat, sescunciam ferè longus, formâ etiam Olivæ officulum quodammodo referens, minor tamen, rugosus, & veluti frequentissimis tuberculis obstitus tribus nervis secundum longitudinem distinctus; extrema altera parte obtusa, altera verò mucronata, satis gravis, & nucleum aut tale quidpiam continens, ut ex agitatione concitabam; in aquam injectus non mergebatur. Alterius fructus haud dubiè officulum.

7. *Fructus oblongus cineraceus durus tuberculis exasperatus* C.B. Fr. 1. cap. 19. lib. 2. Exot. Clus. Fr. Exot. *cineraceus cum lineis & tuberculis duris* J.B.

Binas uncias cum semisse longus erat, quatuor in ambitu crassus, cineracei coloris, quem aliquo operimento tectum fuisse arbitrabar: in quinque partes dividi posse venæ per longitudinem ductæ indicabant, aliqui eminentibus aliquot tuberculis instar vesicularum obstitus erat, quæ apertæ inanes & inæquales lacunas ostendebant, spadicei coloris & splendentes, quasi semen aliquod continuissent. Valde durus autem erat is fructus & adstringente facilitate præditus.

8. *Fructus cordis formam referens, fuscus tuberculis inæqualis* C.B. Fr. *minor* 2. cap. 20. lib. 2. Clus. Exot. Fr. *planus formâ cordis cum multis tuberculis* J.B.

Clus.

Planus erat, binas uncias longus, totidem latus summa parte, cordis, ut vulgo pingitur, formam quodammodo referens, multis tuberculis eminentibus inæqualis, fusci coloris, levis, aliquantulum cariosus, quia immaturus collectus fuisse videbatur. An aliquo putamine inclusus fuerit me lateat, inquit Clusius: quia nullum petioli à quo pependisset vestigium in eo apparebat.

CAP. VII.

Fructus angulis donati C.B. p. 406.

1. *Fructus orbicularis fuscus trifidus, granis refertus* C.B. Fr. 5. cap. 25. l. 2. Clus. Exot.

Sescunciam longus erat, media parte crassior, extremis gracilioribus, qui è multis fibris contextus videbatur, sed adeò firmus, ut frustra cultello aperire tentaret Clusius, coloris fusci, pelle tamen spadicea lævi & splendente tectum fuisse reliquæ quas adhuc retinebat indicium faciebant; atque licet non adeò gravis videretur, aquâ tamenmersus subsidebat.

P P P P P P P 3

2. *Fructus*

2. *Fructus rotundus inaequalis cineraceus fuscus* C.B. Fr. 6. *Camiri India* Cluf. exot. l. 2. c. 15. Fr. *Juglandis ferè magnitudine durissimus, Indis Camiri, sapore nucis moschate* J. B.

Cluf.

Uncialis erat magnitudinis, Nuci Juglandi suo illo viridi externo cortice exemptæ non diffimilis, inaequalis, summa parte latior, infima in obtusum mucronem propemodum delinens, putamine satis crasso laxæ duritiæ præditus, nucleum continente album, Amygdalæ pæne sapore. Alio fructu seu externo cortice operitus fuisse videbatur, quo depressioribus putaminis locis cineraceam quandam materiam adhuc inhaerentem retinebat. Ubiorem hujus fructus descriptionem vide apud Clusium Exot. lib. 2. cap. 29. Fr. 2. p. 57. aut J. Bauhinum Hist. lib. 3. cap. 40.

3. *Fructus in gibbum extuberans cortice reticulato villosus* C.B. *Peregrinus fructus reticulato corio* * Cluf. Fr. reticulato corio peregrinus J. B.

Cluf.

Duro corio, & multis fibris retis in modum quodammodo inter se intertextis & duris contecto præditus erat, foris quidem inaequali & rudi, intus verò levi & splendente, colorèque ad spadiceum tendente, 3½ uncias longus, binas & amplius latus, superne in gibbum extuberans, inferne planus ferè, nucleum continens crassum, plenum, fusculentum, & qui in navi, quæ recens ex Guinea advectus fuerat, jam germinare inciperet.

Alterius ejusdem generis fructus nucleis solidus erat, quia tamen vetustus, rugosus foris. Non est autem hic fructus Nux sed Pruni cujusdam Indici officulum : Ad Mangam det referri.

4. *Fructus angulosus cineraceus cortice fibroso* C.B. Fr. *miscellaneus* 2. cap. 25. lib. 2. Cluf. Exot. Fr. *exot. oblongus, angulosus, cineraceus* J. B.

Cluf.

Sesquialterialis erat longitudinis; binas uncias aut amplior ejus ambitus, non in rotunditate oblongus, sed angulosus, cortice inaequali & valde fibroso, cineracei foris coloris, interne fusci, levis, aquæ dum ea mergebatur innatans, nucleum continens prorsus rugosum, (quia fortè antè maturitatem lectus) & substantia rufescentis, adstringentique saporis.

5. *Fructus niger in duas partes separabilis acidiusculus* C.B. Fr. 18. cap. 16. lib. 2. Exot. Cluf.

Valdè rugosus nigrique coloris nucleis erat, in binas partes separabilis, exilis, substantiâ, quæ reficcata, durâ, acidiusculi saporis, an aliquo officulo aut putamine tectus fuerat Clusium latebat.

6. *Fructus Avellanæ magnitudine, putamine velut in duas partes diviso* C.B. Fr. *peregrinus* 4. c. 29. l. 2. Exot. Cluf.

Ponticæ nucis magnitudine erat, ejusdem coloris, putamine duro, velut in duas partes diviso, nucleum continens, ut ex strepitu conjiciebat Clusius. Nucleus albus, dulcis, quem ad Unguentarium nucis genus aliquod referendum esse censebat idem.

Ex Africa delatus est.

7. *Fructus subrotundus cineraceus duplici angulo* C.B. Fr. *exoticus* 9. cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *exot. duobus angulis distinctus* J. B.

Unciam longus erat, minus uncia latus, cortice denso constans, cineracei coloris, duobus angulis distinctus, & extrema parte mucronatus, levis & in aqua haud subficiens, tamen ea immergeretur, durus tamen & agitatus strepitum non edebat.

8. *Fructus triangularis fuscus* C.B. Fr. *peregr. minor* 4. cap. 20. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *triangularis scissuras ostendens* J. B.

Triangularis formæ erat, eminentibus tribus angulis, & scissuras ostendentibus, ex quibus in ternas partes facile dividi posse intelligere licebat. Levis erat, & aquæ innatans, nec innum petens, tamen diuturno tempore in ea hærens; foris fusci coloris, an quicquam interiore parte contineret ignorabat Clusius, arbitrabatur tamen pulpam continere, licet agitatus nullum strepitum ederet.

9. *Fructus pentagonus tuberibus inanibus obtusus* C.B. *Fructus minor* 9. cap. 20. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *pentagonus vel officulum* J. B. Hist. lib. 2. cap. 23.

Pentagonus erat hic, verius fructus officulum dicendus, uncialis longitudinis, quod ex quinque velut longis tessellis compactum, quibus sublevatis longus nucleis in singulis apparebat, sed inanis & membranaceus duntaxat, totum officulum tuberibus inanibus erat obtusum: Illud unicum habebat, & quidem vestitæ velut attritum.

10. *Fructus oblongus pentagonus fuscus* C.B. Fr. *exoticus* 2. cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *exoticus Bamiæ instar angulosus* J. B. Hist. l. 3. c. 108.

Binas ferè uncias longus erat, unam crassus, in quinque angulos distinctus, instar panis fructus Bamiæ, durus, fusco colore (cui albedo permixta) præditus, solidus, h. e. nullum strepitum quamvis agitaretur edens, levis & in aqua non subficiens.

11. *Fructus*

11. *Fructus cristatus spadiceæ coloris* C.B. Fr. 11. cap. 15. lib. 2. Exot. Cluf.

Cujusdam fructus officulum videbatur, uncialis ferè longitudinis, semuncialis crassitudinis, levi spadiceæ coloris putamine rectum, superne quodammodo cristato, & coloris albi, atque paulo infra conum illum ad latus vestigio apparente quo pediculo suo inhaererat.

Inter Aromata repertum fuerat cum feminibus Tamarindorum.

CAP. VIII.

Fructus exotici miscellanei à Cluso, Jo. Bauhino & aliis

1. *Fructus in orbem convolutus fuscus* C.B. Fr. *minor* 11. cap. 20. lib. 2. Exot. Cluf. *Nucleus nucis quodammodo convolutus* J. B.

In orbem quodammodo convolutus erat, nucleis verius quam fructus, qui putamine aut nucis aliqua conclusus fuisse videbatur; solidus tamen, & fusci externi coloris, interne albus, non ingrati quidem saporis, sed acidiusculi, quem tamen vermiculi albi, is non diffimilis qui in Ponticis five Avellanis nucibus generantur sed minores valdè appebant, & brevi totum erodebant.

2. *Fructus à 4. membranaceis foliis compositus, nucleos orbiculari* C.B. Fr. 17. cap. 15. lib. 2. Exot. Cluf. *Admirabilis fructus Indus* J. B. Hist. l. 3. c. 15.

Admirabilis erat formæ; quatuor enim membranaceis foliis ex adverso inter se oppositis ex eodem tamen pediculo prodeuntibus constabat, quæ superna & extrema parte velut coeuntia, officulum infima parte ipsi inherens & fragile occultabant, in quo nucleos orbiculari formæ, Nucis moschate magnitudine continebatur, foris fusci & fungosæ quadam materiâ obtusis, duris, ut qui reficcata interne albus, & corneæ duritiæ. Membranacea illa folia multis nervis erant distincta, & rhomboidis formæ, atque uncialem longitudinem & latitudinem habebant. Ex India Orientali.

3. *Fructus à multis fibris contextus spadiceus* Fr. 6. cap. 25. lib. 2. Exot. Cluf.

Cluf.

Sesquialterialis longus erat, media parte crassior, extremis gracilioribus, qui à multis fibris contextus videbatur, sed adeo firmis ut frustra cunctis aperire tentaret Clusius, coloris fusci, pelle tamen spadicea, levi & splendente rectum fuisse reliquæ quas adhuc retinebat indicium faciebant: atque licet non adeo gravis videretur, aqua tamen meritis subsidebat.

4. *Fructus metæ figuram referens cineraceus* C.B. Fr. *minor* 3. cap. 20. lib. 2. Exot. Cluf. *pro Balsami Peruviani fructu missus. Balsami Peruviani fructus metæ formæ* J. B.

In aquam conjectus non mergebatur, licet satis gravis & nucleum contineret, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjecabatur Clusius: uncialem superabat magnitudinem, metæ formam quodammodo referens, h. e. ab ampla basi sensim gracilior assurgens, cineracei ferè coloris. Ad Paludanum missus est pro fructu Balsami Peruviani & sane convenire videtur cum fructu Balsamiferae arboris *Copaiba* dictæ apud Pisonem.

5. *Fructus facientis quadrangulus, cortice reticulato spadiceo* C.B. Fr. *peregrinus tetragonus* J. B. Cluf. Exot. l. 2. c. 5.

Quadrangularis erat formæ, nitido & levi cortice tectus, septem uncias à summo fastigio ad pediculum usque longus, pedem cum semisse crassus, five sesquipedalis ejus ambitus, singuli enim anguli 4½ pæne uncias distabant ab invicem. Cortex valdè densus, ex multis fibris, retis quodammodo forma contextus constans materiam fungosam intermixtam continebat, corioque ut dixi levi & splendente, spadiceæ coloris exteriori parte tectus erat. Tota tamen nux valdè levis pro sua magnitudine. Inus officulum continebat [minor ejusdem generis quem aperuit Clusius] ab infima sede latiore in metam assurgens, crassiusculum, molle tamen (quia fructus immaturus) subrubente cute tectum, acidi saporis, sicut etiam nucleis qui in eo continebatur candida membranâ tectus.

Prægrandis alioquin Palmæ fructum esse conjecabatur Clusius.

6. *Nux sine officulum fructus ex Palmarum genere* J. B. Fr. 3. tabella 3. cap. 14. lib. 2. Cluf. exot.

Cluf.

Nux aliqua erat five officulum fructus ex Palmarum generibus, cui villi qui illam vestiebant adempti fuerant; nam valdè terâ & polita erat, multique venis nigris à summo ad imum distincta, præteritis ibi quæ à tribus velut umbilicis, aequali propemodum spatio ab invicem discretis, originem ducbant, & magnam venustatem nuci adferebant. Alioquin nux binas uncias longa erat, ejus ambitus 3½ continebat; umbilici autem pæne unciam ab invicem distabant. Duro cortice nux illa erat prædita, & nucleum continere ex motu strepitum ciente manifestum erat.

7. *Semen*

7. *Semen Tamarindi femini simile, una extremitate dentatum* J. B. Fr. 20. c. 16. l. 2. Exot. Cluf. *Tamarindu simile semen spadiceum.*

Cluf. *Hoc fertien (inquit Clufius) cujus fructus fuerit ignoro, quod quidem Tamarindi femini non valde diffimile erat figura; sed magis planum & oris magis compressis, cortice spadiceo coloris tectum, semen continente album, durum & ob vetustatem rancidum. Ipsum semen cum suo cortice ab una extremitate dentatum.*

8. *Semen fructus exotici, forte Cucurbitacei* J. B. Fr. 19. cap. 16. lib. 2. exot. Cluf.

Non fructus, sed alicujus fructus semen videbatur Clusio, vel Cucurbitacei generis, vel alterius cujuspiam; nam similem quodammodo formam habebat, licet aliquantulum crassior, nec adeo rugosus, verum lavi, colorisque vel spadiceo vel spadiceo flavescens cortice tegeatur: sed nec hujus generis semina ejusdem erant magnitudinis.

9. *Cucurbitacei generis peregrinus fructus à Franc. Peninio Cluf. exot. l. 2. c. 12. Fr. Indicus Pyrisformis, granis intus nigris, Cucurbitini generis J. B.*

Quinque pane unciarum longitudine erat à pediculo latius crasso sensim tumescens, deinde à medio corpore paulatim in acutum mucronem definitus, fusco duroque cortice constans, cujus interna pars valde levis erat, cineraceique ex fusco coloris, continens pulpa spongiosam nigram mollem, ac dulciuli saporis, in globum compactam, in qua latebat aliquot grana nigra, pene orbicularia, compressa tamen & magis lata quam longa, in binas partes scissila, quemadmodum Cucurbiturum & similia, semina, sic ut Cucurbitacei generis alicujus plantae fructum esse sibi persuaderet Clusius.

10. *Peregrina nux* 1. Cluf. exot. l. 2. c. 13. *Fructus subrotundus rugosus ater* C. B. Fr. planus, rugosus, niger, semina continens J. B.

Planus erat, duas uncias longus, paulo plus quam duas latus, semunciam crassus, totus rugosus & ater, deinde duroque putamine constans, & semina continens, ut ex strepitu quod agnatus faciebat deprehendere poteram, inquit Clusius. Alio integumento haud dubie tectus fuerat; nam alterius fructus officulum sive nucem esse apparebat.

11. *Fructus 2. cap. 14. lib. 2. Cluf. exot. Nux orbicularis cineracei coloris* J. B.

Cluf.

Fructus hic, seu verius nux, orbicularis erat format, varie tamen magnitudinis (plures enim conspicebat Clusius) quorum nonnulli ternas, alii binas duntaxat uncias ambitu comprehendebant, omnes duro sed non crasso praeclito cortice, cineracei foris coloris, & qui alio operimento tecti fuisse viderentur. Interna nucis pars fusca & splendens, atque nonnulla ex parte (qua videlicet nucui quem continebat fastidium tegebat) fungosa materia plena: nucleus autem inferiore parte crassior erat, deinde in metam quodammodo assurgebat, & in nutantem mucronem desinebat, coloris exterius subpiceo, substantia satis molli, & interiore parte flavescens praeclitus, injuncti odoris, & valde ingrati saporis, ut non mirer eos qui dissensit male affectos fuisse, quemadmodum mihi referebant qui observaverant.

12. *Fructus primus tabellae 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Nux Amygdalina pane cortice fructus, rugosus, subnisi ex fusco coloris, una parte planus* J. B.

Cluf.

Fructus hic five Nux (nam alio operimento tectus fuisse videbatur) 2½ uncias longus erat, semunciam latus aut paulo amplior, Amygdalina pane formā, rugosus, dorso aliquantulum subvato, supra parte plana, & infima latiore quam ea quae pediculo penderat, subfusi ex fusco coloris, non valde gravis, licet densissimo cortice constans, ut quod semuncialis fere esset crassitudinis, multique fibris oblique & transversim sese secantibus contextum, & adeo durum ut aperire nequiverit Clusius ad conspiciendum quid contineret, nisi cultro magna vi cum malleo adacto: genuinum autem & oblongum nucleum continere deprehendit, nigrā membranā septum, interna quidem parte albicantem, dulcisque ut Amygdala saporis, nisi ranciditatem ob vetustatem contraxisset.

13. *Fructus secundus tabellae 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. inferna parte planus membranā spadiceo coloris tectus* J. B.

Cluf.

Ejusdem erat longitudinis, minus tamen crassus, inferna parte planus, superna in gibbum assurgens, infima parte qua pediculo adhaeserat latior quam extrema, quae in obtusum mucronem desisse videbatur: membrana autem dura & splendens spadiceique coloris fulsum corticem tegebat, contentem nucleum five pulpa quandam cineracei ex albo coloris, quae ore aliquantulum retenta in farinaceam materiam resolvebatur, quadam acrimonia praeditam.

14. *Fructus tertius tabellae 2. cap. 14. l. 2. Exot. Cluf.*

Mespilo Setanio non erat valde dissimilis, ejusdemque pane magnitudinis, capite tamen non plano ut illud, sed in angustum contracto; vestitate rugas contraxerat, & satis fragili cortice constabat,

bat, fusco, nullius fere saporis, qui tamen ore retentus nonnihil adstrictioris cum pauca acrimonia conjuncta possidere videbatur. Quina intorsum officula Mespili instar continebat, sed majora & non rugosa ut illa, verum valde levia & splendentia, spadiceique coloris, & nucleum continantia.

15. *Fructus quartus tabellae 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. orbicularis fere forma, fusci coloris* J. B.

Cluf.

Præcedente minor & fere orbicularis erat figura, uncialis magnitudinis, levis, fusci coloris, brevi quidem subnixum pediculo, sed cortice satis duro, tamen non valde crasso praeditus, qui apertus (nam in binas partes dividi posse ex signis apparbat) quatuor grana nigra continere se ostendebat, semunciam lata & longa, cordis humani formam quodammodo referentia, sed magis plana, binis duris membranarum, ut in nucis Juglandae, illa separantibus.

16. *Fructus primus tabellae 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fructus officula terna aut quaterna simul juncta continens, &c.* J. B.

Hic five fructus, five verius officulum fructus (terna enim aut quaterna simul conjunctim nata fuisse videbantur alio quodam fructu inclusa) binas uncias longum erat, totidem latum, media parte tumens & sese attollente planis & compressis lateribus, quae fidem faciebant bina minimum alia adjuncta fuisse, cortice non valde duro praeditum, externa parte rugosum & scabrum, cineraceique coloris, interna autem laeve & candidum, magnum nucleum continens, proflis impletem corticem, foliolum quidem, non tamen durum, tenui membrana tectum: ipsi autem interna materia five pulpa nucis unguentariae pane odorem habebat, sed acrisculum saporem, an ob vetustatem ignorabat Clusius.

17. *Fructus secundus tabellae 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. orbicularis crassi corticis, tuberculosi, nigri coloris* J. B.

Orbicularis propemodum erat, binas uncias longus, quatuor unciarum ejus ambitus, crasso praedito cortice, inaequali & multis tuberculis obfito, nigri extrinsecus coloris; intrinsecus subfusi, continens nucleum tenui, cineracei coloris membranā tectum, odoris non insuavis, sed violam quasi referentis, & non ingrati saporis. Praedico pediculo subnixum fuisse videbatur, ut ex vestigio cui inhæret conjecturam faciebat Clusius.

18. *Fructus quartus tabellae 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. peregr. exiguum orbicularis cum sex nervis* J. B.

Valde exiguum erat, & orbicularis pene formae, vix semuncialis longitudinis, levi cortice praeditus, & sex quasi nervis eminentioribus, à pediculo ad summum caput aequaliter distante fore spatio excurrentibus distinctus, fusci coloris: quid verò contineret ne fugit (inquit Clusius) quia agitatus & commotus nullum strepitum edebat.

19. *Fructus quintus cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Lobis orbicularis fuscus, spinosis tuberculis obfitus, binos phaeolos nigras continens* C. B.

Orbicularis erat fructus five lobus, planus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem definiente, spinosis subrubentibusque tuberculis undequaque obfitus, cultelli dorso non crassior, pediculum ad orbis latus habens, & totius lobi color fuscus. Omnes autem hujus generis quos conspicebat Clusius, in medio perusti erant, ut funiculo trajecti ad commodius & facilius, ut arbitrabatur Clusius, excidendum suspenderentur. Singuli verò lobi five fructus binos phaeolos continebant seminum Anagyridis formā & magnitudine, proflis nigro, ut conjectaretur Clusius eos lobos ante quam pertunderentur non adeo planos fuisse, sed aliquatenus tumentes. Indi Sampanatan appellabant. Quodquidem autem filo trajecti afferiebantur apud illos in aliquo usu fuisse necesse est, sed quali intelligere nequivit Clusius.

20. *Granis Paradisi sive Melegeta affinis fructus* C. B. Fr. 14. sive Melegeta spuria Cluf. exot. l. 2. c. 15.

Elegantis alicujus plantae hunc fructum fuisse rebatur Clusius, quae fortasse crescat Canne Indice vulgo vocata modo: nam caulis suprema pars capita five siliquis sustinens proflis similis mihi videbatur, lenta ut illius & fibrosa, multique foliis ceu appendicibus septa. Quae folia, quem florem profert nemo Clusio indicare poterat. Erant porro haec capita binas uncias longa, infima parte crassa, deinde paulatim ad supremam usque partem gracilescentia, quasi triangulari forma praedita, obtusis tamen angulis, cartilaginosa, externe fusci ex rufo coloris, interne veluti in ternas cameras secundum longitudinem membranacea quadam cartilagine divisa, atque plena nigris splendentibusque seminibus, Milio majoribus, densi simul congestis, & tenui membrana involutis, intus albis & quadam acrimonia praeditis. Nascuntur autem ea capita in summo caule, quaterna aut quina, atque veluti ex eodem ortu prodeunt.

A Cardamomo majore sive Melegueta differunt, quod Melegueta fructus magna ex parte brevior & crassior sit, hic verò gracilior & oblongior. Melegueta cortex etiam minus illius cortice durus aut satis fragilis. Hujus praeterea grana non tam numerosa quam in Melegueta, majora tamen, fusca & splendentia, singulari candicante membrana involuta, Melegueta vero grana, licet trifaria

trifariam quadam cartilagine distincta sunt, & singula sua peculiari membrana involuta videantur, minora tamen sunt, magis rugola & dura istius fructus granis; præterea non ita splendent, & subrufi sunt: coloris acerrimique saporis.

21. *Fructus quintus cap. 16. lib. 2. Exot. Clus. Fr. totus niger, binis foraminibus insignitus J. B. Clus.*

Uncia major erat, circiter unciam latus, totus niger & satis levis, anteriore parte binis foraminibus insignitus, posteriore vestigium retinebat, quo vel petiolo inhæserat vel suo lobo, si aliquo lobo inclusus fuerat. An nucleum contineret ignorabat Clusius, agnatus enim nullum strepitum edebat, & in aquam coniectus non mergebatur.

22. *Fructus undecimus cap. 16. lib. 2. Clus. exot. Fr. pyriformis fuscus, levis, striatus, cum coronula, in quo nucleus J. B.*

Uncialis magnitudinis erat, profus fuscus, pæne orbicularis, striatus, levis admodum & in aqua supernatans illa mersus, tamen nucleum continere ex agitatione deprehenderetur, anteriore parte veluti coronulam striatam habens, in qua florem sedisse verisimile est; posteriore autem in oblongum pediculum pedunculatum desinens.

23. *Fructus Juli formam quasi exprimens cineraceus grana spadicæ continens C. B. Fr. 8. c. 25. l. 2. Clus. exot.*

Lobi quodammodo formam habebat, & unciale longitudinem, Juli figuram quasi exprimens, gracilis, cineracei coloris, aliquot grana (ut ex involucri ruptura apparebat) satis crassa continens, spadicæ coloris, lœvia, ab altera parte plana, insipida, vieta & vetustate evanida.

24. *Baruce fructus primus cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Baruce fructus è pluribus nucibus arboris Huræ J. B.*

Admirabilis erat formæ, & in Guyana nasci ferebatur satis celsa arbore Huræ nuncupata. E multis autem veluti nucibus uncialis magnitudinis, mirabili modo simul junctis & connexis constabat, quæ in bina lignosa duræ putamina dehiscabant, & orbicularem plani quæque nucleum continebant, cineraceâ membranâ tectum. Eum verò fructum tot nucibus simul junctis, & velut in unum caput coactis interdum crescere intelligebam, ut tanquam orbicularem clavam geminum pugnum crassitudine æquantem, & in multis angulis desinentem referre videatur. Hujus fructus nucleo incolas uti dicebant ad corpus vomitu & alvi dejectione purgandum.

25. *Arara fructus secundus cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Arara fructus Americanus J. B.*

In Kayana crescit, arboræne an herba non erat descriptum. Erat verò uncialis longitudinis, cute rarius quàm putamine constans, satis durâ tamen nigraque, longiore pediculo & inæquali nitens, ut plures flores inhæsisse viderentur. Incolæ ejus contracti & in aqua elixi decocto maligna ulcera lavant ad ea curandum: aiebant etiam utilem ad alvum emolliendam, quod de nucleo intelligentium arbitror.

26. *Canane fructus 4. cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Can. fructus arboris Morremor, longus vel ovalis, ferè niger. J. B.*

Binas uncias longus erat, unciam summum capite latus, deinde paulatim ad infimum usque gracilior fiebat, dorso paulo elatiore, levis, niger & splendens, tribus foraminibus summo capite præditus, uno superne, binis inferne. Illum in pumila arbore nasci ferebant, cui nomen Morremor, immaturus autem erat, sed plenam maturitatem adeptam duplo majorem asseriebant, eumque supra prunas tostum manducari ab incolis adversus capitis dolores.

27. *Waricorami fructus 5. cap. 21. lib. 2. Clus. exot. Waricor. rugosa glandi similis fructus J. B.*

Secundum flumen Arrivari crescere ascriptum erat, ad quam tamen rem utilis esset ignorari. E binis quos habebat Clusius unus binas ferè uncias longus erat, alter unciale longitudinem non superabat: uterque tereti & rugosæ glandi similis, adstrictioris facultatis, qui alio cortice five putamine tectus fuisse videretur.

28. *Cropiot rugosus fructus acerrimus, semine simili Piperi Æthiopico J. B. Fr. 6. c. 21. l. 2. Exot. Clus.*

Parvus & rugosus fructus erat, non valde dissimilis singularibus ejus fructus articulis, quem Piper Æthiopicum appellant, magnâ acrimoniâ præditus, nigrumque semen continens ut Piper Æthiopium. Solere autem incolas eum fructum admiscere Tabaci foliis ascriptum erat, cum illis fumum haurire vellent ad capitis dolorem leniendum. Erant autem aliquot ejus fructus funiculo trajecti, quod incolas fecisse arbitror ad eos commodius reficendum, vel ut in promptu haberent quando illis utendum.

29. *Phascolus*

29. *Phascolus orbicularis niger Americanus C. B. Parapar Clus. l. 2. Exot. c. 21.*

Clus.

Phascoli quoddam genus erat, orbiculare, nigrum, splendens, quod lobo inclusum fuisse videbatur, ut ex hilo quo prædictus conjecturam faciebat Clusius. Plures similes fructus per medium petulos funiculo trajecterant incolæ, ut ornatis grati è collo suspensos sub finitrum brachium admitterent, oblique torquis insister supra pectus recumbentes.

30. *Fructus 4. cap. 22. l. 2. Exot. Clus.*

Clus.

Exilis erat, semunciam magnitudine non superans, exiguæ & immature nuci Fœufel non valde dissimilis, exalbidi coloris, calyce præditus quatuor squamis constante, continens aliquot grana fusca, rotunda instar Piperis nigri, sed valde rugosa quia forsitan immatura, intus alba, acris saporis. An Brahma apud Dioscor. cap. de Piperi.

31. *Cardamomi facie fructus triangul. maligius J. B. Fructus 5. cap. 22. l. 2. Exot. Clus. Bacca est Anomi racemosa C. B. seu veri Pona.*

Clus.

Triangularis erat formæ, semuncialis etiam magnitudinis, exalbidi coloris, tenuique membranâ tectus, Cardamomi Officinæ fructum perbellè referens, continensque multa grana rugola, cineracei foris coloris, intus albi, omnia in globum congesta, satis validi & acris saporis, qui brevissimo & vix apparente petiolo plantæ inhæserat, calyce tribus foliis constante inclusus. Qui mitebat (ad Clusium) Contilem fuz urbis unum ex his fructibus edisse scribebat, ex cuius esu morbum contraxisset. Vide Clus. cur. post.

32. *Fructus 6. cap. 22. lib. 2. Exot. Clus.*

Nodus omnino & variz formæ erat, quem lobo inclusum fuisse arbitrabatur Clusius. Etenim nonnulli plani erant & quasi quadranguli, alii oblongiores & altera parte obtusi, eâ verò qua se mutuo contingerant compressi, omnes tamen foris rugosi, nigricantes & candicantibus quibusdam venis distincti, in binas partes dividi, ut reliqua legumina. Substantia autem interior subfusca & solida, & ejus sapor etiam astringens, perinde ac fructus Coles.

33. *Fructus 1. cap. 23. lib. 2. Exot. Clus.*

Pruni ferè magnitudine & forma erat, duas pæne uncias longus, sescunciam latus, infima parte mucronatus; cortice five ipso corpore satis crasso, & veluti fungola materiâ constante, foris aliquantum rugoso, & subfusco colore, internè cravo & pulpa quamdam continente in globum convolutam, albicantem, friabilem, insipidam, in qua tenella quadam semina.

34. *Ricino affinis fructus C. B. Exotius fructus 4. lib. 2. cap. 24. Clus. exot.*

Ricini fructum valde æmulabatur, nam triangularis erat, & in tres cellulas distinctus; quarum singulis semen continebatur rugosum, ut ante maturitatem lectus fuisse videretur, nigrum: exterior cortex fuscus & glaber erat, pendebatque inter quinque folia longiuscula & latiuscula (quæ medium fructum tegebant) è pediculo semunciali, satis firmo.

35. *Daturæ semine fructus J. B. Fr. minor 8. cap. 20. l. 2. Clus. exot.*

Orbicularis ferè formæ erat, & tenui veluti membranâ constabat, brevi petiolo præditus, pæne cineracei coloris, intus inanis, nisi quadam rugola grana continuisset, in qua in Stramonio conspicuntur non valde ab similia: inhærebat autem sarmentis quibusdam Vitis Viniferae sarmenta referentibus.

J. B.

36. *Fructus hepaticus Indici J. B.*

Figura hepatis quodammodo respondet: Est enim altera parte gibba five convexa, altera fonnata, & concava, figura oblonga, magnitudo Castaneæ majoris, eique concolor, h. e. spadicæ, sed ad pullum accedens: superficie tenus inæqualis, rugosus, nihil corticis habet, eademque fere substantia interna. An alio cortice fuerit comprehensus nobis incertum. Nobis videtur nucleum fuisse alienigenum. Bivalvis est, aut geminus potius, fusco tamen satis insigni in ambitu coherentiam designante, nec multa vi dividuus. Substantia tota glandulosa, Quernæ glandis siccata, durior, præter leviorem quandam quam præbet adstrictionem, nullo nec gustu, nec odore insigni.

Fructus hoc Indi in obstructionibus hepatis uti dicuntur, referente Robino, qui fructum ad J. B. transmissit.

37. *Fructus 5. cap. 25. lib. 2. Clus. exot.*

Uncias pæne tres ambitu comprehendebat, & spherice formæ erat, putamine constans quali Nux Juglans, firmo, fusci externa parte coloris, interna spadicæ, qui in tres æquales partes dividebatur, & interna parte in tres veluti concavationes vel loculos separabatur, in quibus singularia grana, Malorum vulgarium seminibus non valde dissimilia.

38. *Fructus*

38. *Fructus Ind. rotundus tuberculis asperatus niger J.B.*

J.B.
Aspectu non usque adeo speciosus est, circinatæ fere rotunditatis, uncias duas pæne latus, compressus, sed eo ut unciam mediam crassitie adæquet, præsertim parte gibbosiore, nam utrinque ceu gibbus quidam eminet. Cortice vestitur nigro, tuberculis quibuldam asperato, duro, superne umbilicatus; sub cortice tunica intermedia albicans substantiam internam nucleatam involvit.

An Nux esset, an de Phaeolorum genere pro certo asserere non potuit J. Bauhinus.

39. *Fructus Guyanensis ovalis cinereus J.B. Guyanensis fr. 2. Clus. exot. lib. 2. cap. 6. Primo similis ovalis cortice & nucleo cinereo C.B. p. 444.*

Clus.
Valde solidus & gravis erat, ovalis formæ, pæne binas uncias à pediculo ad extimum mucronem longus, tres cum semisse medii corporis ambitu complectens, corio denso, fibroso, cineracei coloris tectus, ambiente putamen crassum admodum, durum & nigricans, quod nucleum continebat, fere orbicularem, durum, cineracei pæne coloris. *Ad prima aut potius Myrobalana referri posse.*

40. *Nucleus ex Guyana, spadiceus coloris membranæ tectus J.B. Nucleus ex Guyana Clus. exot. l. 2. c. 6. Primo similis oblongus, spadiceus, pulpâ alba C.B. p. 444.*

Clus.
Paulo longior erat ovali: nam duarum unciarum longitudinem superabat, non adeo tamen crassus ut superior, & magis inæqualis, ut verius dici mereretur nucleus alicujus fructus, quam fructus spadiceus coloris membrana tectus, qui haud dubie aliquo fructu aut nucē erat inclusus, medullam live pulpam continens albam, non ingrati saporis, licet venustate contraxior esset, & ejus medicullum in lacunam dehisceret.

41. *Avellana Indica officino trifido C.B. Avellana Ind. Mehemethene Cortus. J.B. Mehemethene Park.*

J.B.
Æquat magnitudine parvam Juglandem, formâ fere ovali, in cujus basi triquetrum patet foramen, producens ex singulis angulis costam, ita ut præter ternas illas costas totidem aliaæ alterno situ per longum confendant. Putamen durum, crassum, nonnihil inæquale, ex cinereo flavescit; quo effracto tres cellulae sese ostentant, nucleum continentes oblongum, album ac dulcem.

Matthiolus (si modo hanc intelligit) tegumentum [exterius] læve mollèque, colore subpallido, nec folio Palmæ crassius ei attribuit.

42. *Avellana prædictæ affinis fructu spadiceo velut in binas partes secto C.B. Avellana Indica Mehemethene valde similis fructus J.B. Fructus miscellaneus 7. Clus. exot. lib. 2. cap. 25.*

Inter Aromatum Tripoli allatorum purgamenta inventus est. Erat autem figurâ orbiculatâ, cortice spadiceus coloris eoque lavi constans, atque veluti in binas partes secto. An verò alio cortice five involuero tecta fuerit hæc nux (ut verisimile est) me later: alia tamen addita erat minus crassa sed paulo oblongior, neque adeo spadiceus coloris, quæ media ex parte tecta erat suo involuero nigro & rugoso, cui petiolus adhuc inhærebat, quo in ramo firmata fuerat.

43. *Avellana Indica villosa, foraminata J.B.*

Tribus lateribus elatioribus, atque iidem tribus foraminum vestigiis, uti Nux Indica five Coccus, conspicua, villosa quodam involuero, veluti *Fauvel* fere, tecta, nucleum continens dulcem, tenui candicante membrana inclusum. Hanc Lobelius non separat à Mehemethene ut Clusius, fed eandem facere videtur, varietate tantum distinctam; quocum consentit etiam C. Bauhinus.

44. *Avellana Mehemethene Cortusi species alia nuda & vestita villo J.B.*

Mehemethene superius descripta speciosior est, & altero tanto crassior, minusque longa. Reliquam descriptionem vide apud *J.B.* Magnitudine præcipue à Mehemethene differre videtur.

45. *Avellana quadrifida C.B. Fructus exotici 6. cap. 16. lib. 2. Clus. exot. An Avellana purgativa Ovied? Fr. Indicus decussatus J.B?*

Clus.
Elegans erat fructus, & velut ex quatuor Avellanis simul connexis constans, levibus, spadiceis coloris, qui alio operimento tectus fuisse videbatur. Nam inter interstitia quibus singulae nuces ab invicem separate restabant adhuc membranaceæ cussidam fusce cutis partes, quæ uti fuerunt. Constantibus porro singula istæ Avellanae putamine spadiceus (ut dixi) coloris, firmo quidem sed non valde denso, in quo nucleus continebatur crassus, durus, foris subrufus interna parte candicans, nec ingrati saporis. Vide descriptionem *J.B.* quæ alterius fortasse fructus est. Renis ovilli, inquit, formam habet, &c.

46. *Nux*46. *Nux purgatrix C.B. Fructus 17. cap. 16. lib. 2. Clus. exot.*

Non valde dissimilis erat hic fructus officulo Baccæ Saponariæ: etenim orbicularem, ut illud, habebat formam, & eandem magnitudinem. Hujus tamen color non adeo niger sed fuscus potius, in quo apparebant subflavescentes quadam venæ. Alio autem fructu comprehensum fuisse, & nucleum duntaxat alicujus fructus esse apparebat; nam sæcis verrucolore substantiâ confite deprehendebatur, magnis maculis albis fuscae substantiæ & satis inollis, (ut quæ cultello sine difficultate incidi posset) permixtis.

47. *Avellana Indica major subrufo * Clusii J.B. Avellana Indica 3. genus Matth. Lugd. C.B. * Annot. in Mamay fructus officulum D. Grevio in Mus. Soc. Reg.**J.B. Clus.*

Tres uncias longus erat, duas fere crassus, inferiore parte sessilis, rugosus scaberrime, & cineracei coloris, superna autem & eminentiore five protuberante parte levis, subrufique coloris, ut animalculum duro corio tectum videri posset. Nucleum in se continet.

Huic descriptioni addit J. Bauhinus corticem esse fragilem instar fere testæ ovorum, minus tamen cum sit fissior. Continet nucleum magnum, tectum tenui membranâ cinereâ, in qua saporis insignem non animadvertimus: nucleus autem magnus, rugosus, firmus, Amygdalæ modo, sapore non ingrato.

Mammei fructus officulum est, & erronee pro Nucē accipitur à J. Bauhino & Matthiolo. D. Grev.

48. *Balsami Peruviani fructus Clus. J.B. Fr. 1. cap. 29. lib. 2. Exot. Clus. Avellana Indica 3. genus Matth. Lugd. C.B.*

Ex eodem cum præcedente genere est, [nec uti nobis videtur specie diversus] sed longè amplior, utpote qui ternas uncias longitudine superaret, latitudine unam; altitudine pæne duas æquaret, aliquoi forma & colore eidem planè similis: nempe crasso cortice live putamine constans, inferiore five supina parte sessili, rugoso scaberrime & cinereo, superna autem five gibba levi, subrufo, vel potius spadiceo, ita ut animalculum duro cortice tectum videretur. Nucleum continere deprehendit Clusius binas uncias longum, unam latum, gemellum, fed extrema parte simul coherentem, tenui cineraceæque membrana tectum, substantiâ firmâ, ut Amygdalæ aut Castaneæ recentes, subfusca, pingui & oleaginosa, odore satis jucundo prædita, & sapore non ingrato.

Pro fructu Balsami Peruviani accepit Clusius. Verum non convenit cum descriptione Balsami apud Monardem aut G. Pisonem.

Aliam adhuc Avellanam Indicam ab Hercule Saxonia missam pro Balsami Petri de Frias fructu minore, ejusque speciem aliam minorem describit J. Bauhinus, magnitudine digitum fere æquantem, quæ si competentem haberet crassitiem atque rotunditatem galeam quodammodo repræsenteret. Testa constat levi, splendida, ex russo ad spicuum vergente, crasso lavi, substantiâ olivâ. Nucleus intus later Amygdalini facie sed latior, in cæteris proportioni nucamenti respondens, sapore rancido, quippe exoleto.

Minor species concolor erat, sed figurâ nonnihil evariabat, potissimum hili illad vestigium quàm in Fabis nostris vulgaris non latus, nec ut in prædicto eminet. Testa tenuior multo nucleum quoque parvum, sibi que proportionatum continet.

49. *Nux Indica non biforis Juglandis similis J.B.**Ad.*

Advehitur quidam fructus ex occiduïs, adeo Nucis Juglandis similis, ut nondum inspectum sæpius putaverimus nucleum Juglandem esse: sed effracto caro fuit vesca, intus albidâ, Castaneæ sapore, nullâ distincta nucleis, putamine & testa utraque crassiore quàm Nucis Juglandis.

J.B.

Levitatis præcipue fructus anonyms bivalvi tegitur cortice, non duro, & uti videtur fragili, hiæntibus jam medio tenus valvis, subcabis, figurâ oblongâ, utrinque exacuta, modicè compressa, aliquot ovata relatura; Latitat intus nescio quid nucleus.

51. *Fructus Indicus, vel nucleus latus parvus, Avellana oblonga facie compressus J.B.**J.B.*

Unciam fere longus erat, flavus, levis, lucidus, Ricino majori aliquo modo accedens, uncia semis angustior, pæne compressus, utrinque tamen fere in medio elatior, una parte paulo latior & rotundior, parte autem quâ hæsisse apparet nonnihil angustior, & non ita rotundus, asperior. Cortex facile acicula perforatur, in eo nucleus; qualis medulla nobis nondum constat. Alius hujus generis fructus, quem apud fratrem C. B. vidit, brevior erat, minus compressus, multo quâ adhæsit parte angustior, quasi umbilicus aut oculus, crista item non ita apparet. Repræsenterat Staphylo dendron.

52. *Fructus peregrinus Jersay J.B.**J.B.*

Jersay dictus fructus è rationibus quoque esse videtur: Per medium sectus cavus apparet, sed bis cellulis intergerino pariete interveniente distinctus, aut si integer esset quem vidimus (uti non esse conjectamus) quaternis. Extima facie levis, sed squamatus, albicans, pediculo crassiusculo.

Rosæ

Q q q q q q

70. *Nucula Indica* ab Hercule Saxonis missa J.B. Cochiglio de Guigne, dista.

J. B.

Uncia brevior est, semunciam vix lata, nigra, dura, modicè exterius arcuata, interius sinuata Pha-seoli modo, multis fissuris seu lineis variè sparsis fuscata; quæ tamen omnes in tuberculum parvum, umbilici speciem præferens, coeunt.

71. *Ficus similis fructus exotici* J.B.

Ficum communem figura & magnitudine quodammodo repræsentaret, si non angulosus esset & fuscus cordatus. Cortex exterior subflavus, fragilis, quo decorticato alius subest, crassus, durus, niger. Concussus non crepitat, aquæ injectus suo pondere fidit.

72. *Fructus peregrinus sulcatus* J.B.

J. B.

Avellanæ domesticæ magnitudine est, oblongus, turgidus, niger, cætera lavis & politus, præterquam ad latera profundus sulcus, rectus (quem à summo ad imum habet exaratum, lineola in medio tantillum eminente) ubi nonnihil rugulosus. Parte opposita sulco respondent levia quadam alterius sulci vestigia impressa. Quem servamus (inquit J. Bauhinus) foramine per longum pervius est, ad cupus margines in altero sinum apophysis parva est, in medio fissi. Inanis est, & pulsatus resonat, proculdubio aliquando pulpa plenus.

73. *Lauri baccæ similis fructus* J.B.

J. B.

Magnitudine est & forma baccæ Lauri majusculæ, coloris nigricantis, lavi & nitida superficie, ex altero sursum ad medium, quemadmodum in glandibus videre est, proferens, altero autem tanquam ab acicula impressum vestigium habens, durus & lapidi aliusus cum sonitu resiliens. Eorum uni circa medium insculptus apparet scrobiculus, natura an arte nescio.

74. *Fructus quadrangulus niger cum membrana miniata* J.B.

Ostendebat Clusio Exot. l. 2. c. 26. Christ. Porretus fructum unciam longum, quadrangulum, lateribus aliquantulum depressis, proflus nigrum, media tamen ex parte tectum, tanquam membrana foris miniata fructui firmiter inhaerente.

75. *Officulum fructus Indici tuberculatum* J.B.

Majus erat officulo Cerasi, subrotundum, undique rugosis tuberculis exasperatum, colore pullo.

76. *Avellana compressa facie fructus vel semen* J.B.

Unciam ferè longus erat, vix semunciam latus, modicè compressus, durus, dilutè croceus & splendidus, parte angustiore qua adhaesisse putamus saturatius tinctum. Longè alicujus Avellanæ speciem quodammodo referre videtur; sed planè exoticum esse & facies & notæ jam scriptæ: satis insinuant. Alii hujus generis aspersi erant longiusculis maculis albicantibus, cortice paulò firmiore quam Castanæ & renaci, medulla intus alba tenera, acrimoniam resipiente. Unde commodius (inquit) forte Ricino subnecterentur.

77. *Fructus Indicus villosus parvus* J.B.

Magnitudine erat Avellanæ vulgaris, constans tunicis villosis, subflavis, cortice tenero, una parte nigricante.

78. *Castanæ specie fructus peregrinus* J.B.

Mediocrem Castaneam non tantum magnitudine, sed & tota formâ refert, ut pro ea primo obtutu possit fallere. Color tamen paulo dilutior ad flavum inclinat: nitor & levitas eximia, exceptâ basis postica oblonga, qua videtur aut arbori aut echino adhaesisse. Cortex exterius admodum tenuis fragilisque, cui fungola substantia adnata subest: ipsa verò cavitas vacua est, quo fit ut insignis totius fructus sit levitas.

79. *Leucoma fructus Castanæ* J.B.

Monard.

Similis est nostrati Castanæ, cum colore, tum magnitudine, tum etiam sessili illa & albicante parte quam Castanæ obinet, quæ prægnans videtur. Arboris est vastæ magnitudinis, materieque firmæ & robustæ, cui folia Arbuti. Fructum edulem gratique saporis esse aiunt, & alvi profluvia sistere, quoniam astringit. Temperatum esse asserunt.

80. *Glands Indica* J.B.

J. B.

Glandi Quercina figura & magnitudine similis est, intus candida, substantia dura ac propemodum ossæ, nullius saporis manifesti, exterius nigra, lineis ac venulis squamatis corticisque rufis reticulatim per superficiem sparsis, Cupula dura, crassa ac lignola fere, exterius plurimorum denticulorum mutuo incubitu imbricatæque asperata, colore cinereo, pediculo semunciam ferè longo, crasso & lignolo.

81. *Glands*

81. *Glands Indica magna, subrotunda* J.B.

J. B.

Juglandem magnitudine æquabat, cortice constans flavescente, uti Glandis Quercus exsiccatæ, lavi, crassifculo, qui tamen à fortiori digitorum compressione facile frangatur ac diffiliat. Per longitudinem area insignis, inæqualis & scabra subcinerea excurrit, hili imaginem præ se ferens, quaque parte cortex reliqua firmior est crassior, duriorque eam adhaesisse vel alteri cortici externo vel arbori venisimile est. Interna facies cortice cincta est rufis, tenui atque fungoso, intercurrentibus veluti venulis ut in interiore cortice Castanæ immediate callum completente. In quo ceu pulvino immerfus jacet, omnem ferè cavitatem adimplens, nucleus, figurâ rotundus, facie Glandis aut Castanæ nucleo persimilis, geminus ut in Glandibus, extrema facie scaber, rufa cuticula inter-dus, quæ verò committitur levis, substantiâ durâ, & colore glandis nuclei, sapore dulci, grato.

Pro fructu Balsami à Robino ad Platerum missus erat.

82. *Fructus Amygdaloides nitidus peregrinus*, J.B.

J. B.

Lævis & lubricus est superficie, nuclei Amygdalini magnitudine & formâ, nisi quod una parte paulo est acutior obtusâ Amygdali parte, infraque mucronem alterum lacuna orbicularis insculpta, non tamen effatu dignæ altitudinis, fortè hinc probat germen. Color est ex flavo ferè cinereus, & altera quidem parte magis in arcum curvatus, Damasceni pruni nuclei modo, corticæque tegitur tenui, fragili, nucleus in se continens.

83. *Fructus Pevanus Amygdaloides, sub terra nascens*, J.B.

Pulcher admodum aspectu est, & grati saporis, qui & radice caret, nec aliquam plantam proferit, aut ab ulla planta producitur, sed solummodo sub terra enascitur quemadmodum tubera. Dimidui digiti magnitudinem æquat; rotundus est & contortus & affabrè elaboratus, coloris spadiceæ, nucleus intus concentricus resonantem dum fuscus est, Amygdalæ similem, cortice fusco, intus album, & in duas partes divisum, ut Amygdalæ, grati saporis, & Avellanæ gustu referentem.

Invenitur apud flumen Marannon, nec ullibi alibi per universam Indiam. Editur recens & Locus & exsiccatæ sed torrerit præstat. Adponitur secundis mensis bellariorum loco, quoniam ventriculum admodum exsiccat & roborat. Sed si liberalius edatur capitis gravedinem generat.

Dari in rerum natura hujusmodi fructum subterraneum mihi sanè non videtur verisimile. Dubitat Clusius, an hic fructus sit Mandobi Lerii, quem ait sub terra Tuberum modo nasci, tenuibus filamentis simul coherere, nucleus non esse majorem domesticæ Avellanæ, ejusdemque saporis, cinerei coloris, cortice non durior quam Pisiformis siliquæ. An vero folia semine proferat ignorare se fateatur, licet fructum sæpius ediderit.

J. Bauhino Mandobi Lerii fructus arboreus esse videtur; aut fortè Trasi genus aliquod: Trasi enim, inquit, sunt veluti fructus & nuclei Avellanarum.

84. *Nucula Indica Pyramidalis & sonora* J.B.

Articulo postremo pollicis non major erat, exprimens parvum Pyrum moschatellinum, solidus, durus, rugulosus, fere cinereus, lignosus, sonorus, saporem manifestum non sensimus.

85. *Nucula Indica globosa sonora* J.B.

Orbicularis five globosus erat, galle parvæ five parvulo globulo similis, cinerei & maculosis coloris, costâ pæne totus cinctus, sonorus. Cortex non admodum durus.

86. *Nucula ex Guinea* J.B.

Nucis Myristicæ ferè magnitudine & formâ, levis, concussu sonum edens, cujus alter finis styli quid simile habet, ex quatuor parvis sulcis five eminentiis procedens; oppositus verò scrobiculus, unde avulsus videtur pediculus, unde radii recti producuntur: cortice mediocriter lavi, subrufo tectus, quo abralo subest alius durus qualis in nucis Moschata: huic subest alius crassior, spadiceus, fungosus, politus. Nucleum ambit immediate quartus, pertinaciter adherens, pellicula tenuis instar rugosis, spadiceus quoque: ipse verò nucleus amplus, candidus, pinguis, gustu dulci cum fastidioso quodam sapore.

87. *Nux Indica alia* J.B.

Minor est Juglandem, latitudine unciali, pauloque longior, colore pullo obsoleto, sulcis maculis confertis. Desinit in brevissimum acumen qua parte quinquepartita esse videtur. Parte opposita pediculi pars adheret, lignea proflus, firma crassique, unde conjectura arboreum fœtum. Ipse aliqui fructus levis & minime ponderosus.

88. *Guabam De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 6.*

Fructus est binos palmos longus, cinereo cortice, pulpa candida, durissimis quibusdam nucleis permixta, suavis & refrigerans. Provenit in calidioribus Quitensis præfecturæ regionibus.

Q9999993

89. *Pomum*

89. *Pomum Sucu Sinenfium Martini. Ail. Sin.*

Nascitur in mediocri arbore, & quæ vix ullâ culturâ opus habet. Majus est nostratibus, rotundum, puniceum aut rubicundum. Pulpa intra aliquando exos, plerumque ad superficiem acinos, teruncii mole, planos & rotundos, verticaliterque erectos cortice lignoso quinque vel decem continet. Caro tota rubescit, mollescit Sorbi instar matura & suavissimi saporis est. Siccata crustum mellis vel sacchari emittit. Est & cortice viridi quod non mollescit, sed culro vel dentibus detrahatur. Provenit in *Tamtuque*, & extra Sinas nubi.

* Ind. Occid.
l. 7. c. 10.

90. *Zizicra Guatimalensium. Capote * De Laet.*

Est instar Pinearum nucum, in quo viginti, aliquando & triginta Amygdala continentur.

91. *Fructus Indicus granulofus vel tuberosus minor. J. B. Fr. Indicus 5. c. 30. l. 2. Exot. Clus.*

Prorsus spherica huic forma erat, magnitudo globuli minoris sclopi: putamen flavescens coloris, & perpetuis tuberculis, at non adeo crassius, oblitum, nullâque lineâ cinctum.

J. Bauhinus formam olivæ ei attribuit, lapideam & invictam duritiem, colorem rutilum, superficiem granulis omnigenis asperatam, &c.

92. *Fructus dysentericus flavus J. B.*

Monard:

Provenit in India, autore Monarde, fructus Dysenteriam sanans, delatus ex Quito, qui videtur esse vastæ arboris, alterâ parte lavis, flavus, altera asper, coloratissimus ac veluti pullus. Cæterum qualis esset fructus, cuiusve arboris nunquam pervestigare licuit.

Vires.

In pollinem tenuissimum redactus, & cum aqua capitum rosarum manè & vespere exhibitus dysenterico fluxu miserè afflictum brevi sanitati restituit.

93. *Nicaragæ pomum nucæ rotunda J. B.*

In Nicaragua (inquit Benzo) Novi Orbis provincia Pomi quoddam genus peculiare est, neque Hispaniola, neque ulli alteri parti Indiarum concessum, Piri nostri speciei fernè est, ligno interiore rotundo, Nucis crassitudine & dimidio amplius, optimi & jucundissimi saporis. Arbor procerâ, exiguis foliis vestita.

94. *Pruno similis fructus subsfusces ex Guinea C. B. Pruni facie fructus è Guinea, in qua semina J. B. Fructus Exot. 1. a Clusio. Clus. Exot. l. 2. c. 23.*

Pruni ferè magnitudine & forma erat, duas pene uncias longus, sescunciam latus, infima parte mucronatus, cortice five ipso corpore satis crasso, & veluti fungosâ materia constante, foris aliquantulum rugoso & subfusco colore, internè cavo & pulpam quandam continentem, in globum convolutam, albicantem, friabilem insipidam, in qua tenella quædam semina.

95. *Pruno similis spinosa C. B. Jangomæ Pruni similis J. B.*

Arbor Pruni magnitudine sponte nascitur in agris & etiam in hortis in *Basaim, Chaul & Basquala*, multis spinis horrens, foliis idem Pruni, floribus candidis, fructu Sorbo simili, gustu Prunorum adstringente & acerbis.

96. *Nux Ponticæ nuci non valde abfimis, spadiceæ coloris J. B. Nux altera cap. 26. lib. 2. Clus. Exot.*

Spadiceæ erat coloris, Ponticæ nuci non valde abfimis, unciam longa, ejus ambitus uncia paulò major, fissili five infima parte angustior, extimâ crassior, & velut decussatim formata, dura, solida, nec ullo modo streptum edens. Inter aromata reperta est.

C A P. VIII.

Parvi quidam fructus à J. Bauhino visi apud Ill. Duc. Wirt. & descripti Lib. 3. cap. 80, 81, 82, &c.

1. *Nucula Indica altera, compressa, cortice duro, coloris senora.* Parvi Pruni quodammodo similis erat, sublongus, compressus, lucidus, costis in uno latere confans, lucidus.

2. *Nucula Indica tertia splendidi.* Idem fortè precedenti. Color idem nisi dilutior & splendidi-or, magis etiam compressus & latior, potissimum una parte.

3. *Fr. Indicus ovi parvi fere formâ.* Coloris erat quodammodo Castaneæ, dilutioris, splendens. Circulus ambit ferè totum qui non splendet, utrinque foratus.

4. *Nucula sublonga, vel Os fructus alicujus Indici.* Unciam longa, unciam semis circiter lata, rotunda, fusci coloris, una parte latior, lignosa, cava: in ea nucleus cortice tenui tectus, qui fuscus, intrus filius, durus, albus & sapore manifesto destitutus.

5. *Nucula*

5. *Nucula triangularis Indica, Castanella ferè facie.* Pifo majori haud major erat, inter angulos compressa, ex uno latere commissura nigricante insignita, colore subfusco, in rufum quasi ex cinereo in spadiceum vergit. Conculsa non strepit, sed circulum perelegantem nucleæ concolorem, partim fissili innatum vel potius enatum (nam linea elevatæ & nonnihil splendens) intersecat commissuræ lineæ prædictæ: Ex observatione Cherleri.

6. *Nucula Indica ovata fere.* Nisi utrinque acumen quoddam extaret ovate esset figura. Longitudo uncialis, latitudo media, colore inter fuscum & pullum medio, maculis dilutioribus picturatis, costis quibusdam eminentibus quales in Nucæ unguentaria insignita. Nucleus intrus later albus.

7. *Officulum sulcatum fructus peregrini.* Figura ovata erat, utrinque extremorum acuminatum, per longitudinem profundè fatis sulcatum, colore pullo.

8. *Fructus exotici officulum aliud.* Semunciam longum erat, nucleo Pini ferè figurâ par, ambitu tereti, obiter turbinato, durum, politum, leve; colore rufescente, maculis quibusdam albicantibus asperum.

9. *Fr. Indicus Corni figurâ.* Diceret Cornum esse si ruber esset, adeo figurâ & proportionem responderet, sed niger est, splendidus, durus, pediculi residuo crasso, conculsus non fidit ponderis argumento.

10. *Fructus Indici officulum perelegans.* Magnitudo fere Amygdala: est, sed figura nonnihil diversa. Collo superne donatus angustio, quatuor insignibus per longitudinem lineis notatus, cætera quoque parte nonnihil rugosus, colore pullo.

C A P. IX.

1. *Hibiscus fructus Americæ J. B.*

HIC fructus Dactylo similis est aliquo modo, nec edulis, oleo ejus tumores molestos in pedibus à *vermiculis quibusdam Sironum vulgò dictorum magnitudinem non excedentibus, qui in cutim se infnuant excitatos, curant. Eodem oleo affricta corpora labore & lassitudine fracta resocillant: vulnera quoque & ulcera sanant. Oleum istud adervant in vasculis quibusdam ex fructibus excavatis paratis, quos *Caramano* suo idiomate appellant. * Tom. dictis.

2. *Palma saccifera J. B. Ger. Arbor five Palma saccifera Park. Palma manicam Hippocratis referent C. B.*

In insula quadam Americæ deserta *Coronopex* dicta invenerunt Batavi integras sylvas nulla alia arbore constantes, quàm Palmæ quodam insulato genere, cui ab involucri saccum seu colum manicam Hippocratis dictum referente in quo fructus reconditus, *Saccifera* nomen indidit Clusius. Nam creberrimis quibusdam fibris spadiceæ coloris, transversim & oblique ab infimo ad supremum excurrentibus magno à natura artificio contextum est, idque varia longitudine: unum vidit Clusius 22 uncias longum, & ea parte qua patebat septem latum; alterum 2½ pedes five 30 uncias longum, paris cum illo latitudinis.

Ista porro involucri (vis referentibus qui ab arbore resciderant) plena fuerant fructibus nucem Juglandem cum externo suo pulvino five viridi cortice magnitudine æquantibus, in quibus obferreæ aliz nukes adeo rotunda ut torno elaboratz viderentur, atque adeo duræ, ut non nisi ferro malleo, & cum difficultate confingere quiverim, tamen non valde crasso putamine sunt præditæ: Continebat autem ea orbicularem nucleum, putamini adherentem, medio cavum, & qui siccitate lacunam contraxisset, candidam, sapore initio quasi leguminum, deinde instar Lupini amaro.

Sacci hujus Palmæ texturam exactius describit D. Greivus Mus. Soc. Reg. pag. 185. quem consule. Inter palmas hujus mentionem fecimus.

3. *Zingi fructus stellatus five Anisum Indicum J. B. Anisum insularum Philippinarum C. B. exotico Philippinarum insularum Park. Paniculum Sinenfè D. Fr. Redi.*

f. B.

Fructus hic stella figuram representat, constâtque ex septem nuculis particularibus, radiorum in morem in centro coeuntibus, triangularibus, longis, leviter compressis, eâ parte quâ committuntur impressis, extimâ & convexâ peripheriâ semicircularem ferè describentibus, cortice gemino tectis, exteriori duro & spadiceo, nigricante, rugoso, interiori propemodum oleo, internâ substantiâ cupri diffraicti instar lucente, bivalvi atque in ficis & inveteratis nonnihil hiante. Nucleus vero in singulis nucibus latitans singularis, lavis, splendens, colore seminis Lini aut Pomorum, sed dilutior paulo. Odor & sapor Anisi planè est, nihil tamen præterea cum Aniso commune habet. Relinquit tamen nescio quid armoniæ in lingua commanfus.

De hujus radice, caule, foliis vel etiam floribus se quicquam pronunciare posse negat Clusius: quod seminum & umbellarum tantum partes Londino acceperat Anisi nomine.

Vulgaribus Castaneis multo minor est. Cortex exterior fuscus, tenuis, filicis tamen propemodum duritie aut Lithospermii vulgaris. Huic subjacet alius officuli Pruni consistentia & soliditate, cui includitur nucleus saporis non inusitandi qui tamen asperitatem in faucibus aut gutture creat.

23. *Castanea Norve Anglie*. Muf. S. R.Figura est *Castaneæ* vulgaris, sed tantillo minor.24. *Fructus Indici decussatus* J. B. Tom. 1. lib. 3. cap. 116. *Castanea purgatrix* Muf. S. R.

Ovilli renis formam habet, tanquam ex pluribus parvis coagmentatus, *castaneæ* magnitud. & colore, oblongus, crassiusculus, parum compressus, interdum magis orbiculatus, pappillum terre sigillatæ (qualis in Officiis fere ostendi, & haberi solet) forma & magnitudine adæquans, quæ una quidem parte duo sulci decussatim in quatuor partes suis radiis dividunt. Opposita verò parte sigmoïdes sulcus duplex conformem porcam ambiens, artificiosè exaratus, inter cujus cornua triplex eminentia germinis sedet.

25. *Ceratum monococcini Indicum* J. B. *Lobus Buglossoides* Muf. S. R.

J. B.

Quinque uncias longus est, duas ferè latus, pediculo brevi, crasso, firmo, non fructui superficiei tenus inserto, sed cortici continuo. Cortex porro crassus, (thaleri crassitudinem superans) extrema facie spadicæ, rugosa, quadam sui parte pellicente, cum quibusdam verrucosis tuberculis, interna fulca, pulverulenta, digitorum contactum fulca quadam fulgine, veluti usilago (quæ fructus superficie) inscens. Ipla cæterum corticis substantia veluti ex arenosis quibusdam micis firmiter adeo compactilis est, ut sine vi quadam rumpere haud ita sit facile. Quod cavitate replet intus non faba est aut Phaeolus, sed phalloides fungosus quidam fructus, internæ atque convexæ corticis cavitati exterius respondens magnitudine, ut integer fructus agitur sonitum intus edat: pulverulentus quoque est, teres, modicè recurvus ex fungosa quadam materie compactus, colore fulco intus forisquæ: sapor fatuus nec olfactu dignus.

Qui in Musæo R. S. hujus generis aservatur lobus (describente D. Grevio) triplo major est jam descripto, nimirum decem uncias longus, & in medio 4½ latus, utraque extremitate ovali, planus & tenuis, dimidium digitorum crassitie vix superans, ventre aequali, dorso convexo, obusulo, tuberculis plurimis undique asper, colore ruffo obscuro. Tota cavitas interna unico nucleum repletur, è mira congerie fibrarum albenrium, neque secundum longitudinem neque secundum latitudinem fructus extensarum, sed secundum crassitiem utrinque veluti dentes in pectine duplici, composito. Fibrarum interstitia pulvere replentur, qui initio pulpofum fructus parenchyma fuit.

C A P. XI.

Fructus peregrini Wormii.

1. *Primus* est sessilis excavatus, pulpa quadam tenuem, exsiccata continens, patinæ modo cavum, ut nucleum alium ambivisse suspicio sit. Parte inferiore & sessili foramen habet, quod tamen cultro majus redditum videtur; tantæ magnitudinis ut nucleum Avellanæ capere possit, per quod interiore superficie lustrare licet. Cinereus, asper, inæqualis, ad rotunditatem accedens, figurâ ferme lapidis Brontii, in circumferentia pollices sex cum dimidio obtinet.

2. *Secundus* est ovalis, cinereus, asper, ovum parvum gallinaceum figurâ referens, paululum acuminatum, sed parte crassiore pediculi servans vestigia. Ab hoc pediculi puncto ad summum apicem pollices duos cum semisse habens in ambitu quatuor, concussu sonitum ab inclis nucleis tactu edens: sed nullis prominentiis aut tuberculis inæqualis, affinitatem quandam habere videtur cum fructu 2. Garæti a Clusio 1. 2. Exot. c. 16. descripto.

3. *Tertius* quodammodo figurâ refert fructum, quem Clusius 1. 2. Exot. c. 16. vocat *Cocco-spore*, colore fusco, præ levore splendens, in utroque apice cineream & falcatam quandam habens prominentiam. Nec fructus mihi videtur, nec alterius fructus officulum, quia cavus, mollis, latissimus, nullum in se nucleum habet, nec in aqua subidet. Si acui aut cultello pupugeris facile ad interiora penetraveris: potius Fungi genus quoddam dixerò. Ovum columbinum majus figurâ refert.

4. *Quartus* elegans est, altera parte sessili, Nuclei molchate magnitudinis: cortice constat tenui, cujus pars tertia scabra est, inæqualis, coloris spadicæ, lapidem Bufonum colore & levore semè referens. Parte sessili foramen est, non naturâ, sed casu proculdubio impressum, per quod & corticis tenuitas, & nucleus ei innatans, fermè constitutio videri potest. Est autem nucleus cortice paulo minor, unde concussus fructus alitui sonitum excitat; cæterum ipse nucleus exterius coloris est purpurei sed interius albi. Sunt qui Balsami Peruviani fructum esse putent.

5. *Quintus* ejusdem ferè cum priore est magnitudinis, parte altera lævis & lubricus cum exigua prominentia in medio, colore luteo, figura ovali, aliquantulum ad angulos obtusos protuberante: Parte altera inæqualis & scabra, septem sinibus seu foraminibus in medullam parvis præditum, coloris cinerei, nucleum nucis Juglandis quodammodo referens, sed lignosus & durus etiam hac parte est. Ego arbitror affinitatem magnam habere cum sexto fructu descripto a Clusio 1. 2. Exot. c. 30. Quidam veram nucem Metel esse arbitrantur.

6. *Sextus* Dactylum fermè figurâ æmuletur, oblongus, compressus aliquantulum, duas uncias longitudine superans, ipsam latitudine, utrinque acuminatus, colore purpureo, striatus & rugis inæqualibus dotatus. Aut è genere Nucum esse videtur, aut os majoris alicujus fructus. Lignosus namque est; durus, an verò nucleum in se contineat non liquet, quia concussus non resonat. Nescio an ad Zabucayo referri debeat.

J. Septimus

7. *Septimus* ovalis est figuræ Os, ovum gallinaceum parvum magnitudine æquans, sed utrinque acuminatum, lignosum, flavum, nucleum continens, qui moto & concussu fructu resonat. Tedium verò fuisse videtur pulpa quadam candida, cujus reliquæ tenaciter adhuc ei adherentes conspiciuntur.

8. *Octavus* gemellus erat duorum Prunorum majusculorum, invicem coherentium magnitudine. Alter verò illorum (inquit Wormius) appendicem habebat rostratum, Nuclei Avellanæ minoris magnitudine. Nec genuinum ejus colorem, nec pulpam aut nucleum delineare potuit Worm. quia interiore nucleio aut substantia spoliatus erat & exterior facies vernice obscure flava obducta: in extremitate appendicis colore nigro splendente præditus, ex eo namque retenta naturali figura pyxidem fecerant Tabaco sternutatorio destinatam.

C A P. XII.

1. *Pineæ coni facie fructus exotici* J. B. T. 1. P. 2. pag. 264.

J. B.

Pediculo minimi digiti ferè crassitudine, rufo, duro atque lignoso, folia mutuo incubitu nascuntur, digitorum ferè longa, firma, substantiâ lignosa, triquetra, principio angustiore, reliqua parte latiora, & fastigio tenus recurva, numerosisque squamulis, foliaceis, lucentibus nigricæ vestita. Hæc pars quæ incurva, modico inflexu separatur, ut fructum esse squamosum suspicio sit. Folia quæ intus delitescunt extimis breviora, & densiore distorum foliorum stipatu oblecta: per quorum longitudinem extimam costa insignis, angulum faciens, excurrit, parte interna carinata. Sapor nonnihil amaricat, non sine astringitione nidorulenta, ac si fructus in fumo esset exsiccatus. Partes ex comestione dentiumque attritu harent, quod argumento est substantiam nonnihil esse viscolam.

A C. Bauhino fratre hunc fructum habuit. Dignus est inquit qui cum Carduo Madagascari confertur, cujus ergo descriptionem subijciemus, ut Lector invicem conferat.

2. *Carduus ex Madagascari India* J. B. *Isula Madagascari* C. B. *Cardui cujusdam elegantissimi caput, sub fructu* 15. Clus. Exot. lib. 2. cap. 15.

Erat id caput tres uncias cum semisse longum, inferna parte unciam latum, superna magis, ut quod explicatum ex multis squamis imbricum modo sibi invicem incumbentibus constaret, quæ circa mediam & supernam ipsius capitis partem majores, præ siccitate reflexæ erant summo fastigio, & quodammodo in lacinas divisa, coloris spadicæ; inter quas exorta erant velut exiguae membranaceæ ligulae, planæ & satis angustæ, cineraceæ quasi coloris, summa parte latiores & foris exalbidæ, internæ autem spadicæ coloris, mollissimo longoque villo satute purpure elegantissime præ oras ornatae, quæ temporis successu in atrum degenerabat. In medio capite densa erat villosorum staminum flavescens coloris congeries, inter quæ latebant angustæ & pungentes spinæ, binas uncias longæ, quibus infima parte villosum semen inharebat, Nerii semini non dissimile, fulci ex rufo coloris, sed immaturum.

In magno illo sinu insula Madagascari a Lusitanis *Bayo d' Anton*. Gill nuncupato lectum erat.

3. *Cachos* J. B. *Solanum pomiferum folio rotundo tenui* C. B.

Arbusti modo nascitur, & insigni virore prædita est, folio rotundo & tenui. Fructum fert Malo infans similem, altera parte sessilem, alterâ turbinatam, cinerei coloris, grati saporis & acrimonia expertis, minutum admodum semen continens.

Invenitur tantum in Peruvianis montibus.

Magne est apud Indos æstimationis ob insignes facultates. Nam urinas ciet, calculum è renibus pellit, quodque præstantius est, illius usu calculum in vesica comminui ferunt, si mollis adhuc sit, ulisque medicamentis cedat.

SECTIO

rendissimum Episcopi culta habet folia Cieri minora aliquantulum, non tamen adeo virentia; sed averfi parte candidantia, & per margines aequalia.

8. *Cancamum* J. B. C. B.

Cancamum Dioscoridi est lacryma Arabicae arboris (folia Myrti habentis Amato) Myrrham quandam referens, virosi gustus, quā tanquam thymiamate, e. suffimento utuntur: Vestes eo additis Myrrha & Sytracae ciccificantur: datur lenis, comitialibus & suspiriosis: menses cum aqua mulla pellit: oculorum cicatrices confestim emendat, ac vino madefactum eorum medetur hebetudinibus, adversus gingivas humore praegnantis non aliud, ut & ad dolores dentium, ac per plures dies terminum obolorum pondere ex aqua aut aceto mullum bibulum obolos extenuat.

Quid sit hodie ignoratur. Alii Laccam esse volunt, sed perperam, cum vires non conveniant: alii Benjoinum, nonnulli gummi Anime, ut Amatus & Garcias.

9. *De Gummi Anime.*

Anime duplex est, Occidentalis & Orientalis.

Occidentalis arboris in Hispania nova crescentis lacryma est seu resina alba, ad Thuris colorem nonnulli vergens (pellucida, ex albo citrinescent) verum Copali magis oleaginosa. Deseritur gravis Thuris, fed crassioribus, quae contracta luteum colorem ostendunt instar resinae: gratissimi & lauvissimi odoris est, & prunis impositum facile consumitur. Differt ab Orientali quod nec tam candidum, neque tam lucidum sit. Orientale item magnis fragmentis adferit transparentibus.

Oriente triplex est. 1. Album. 2. Subnigrum, quod Myrrhae quodammodo simile, odoratum, quod Dioscorides inter Myrrhae species tanquam improbam commemorat, & Mineam à terra ubi praecipue nascitur, eam appellat: Serapio Aminam, quam vocem Lusitani in Anime corrumperunt. 3. Quod Clusius addit pallidum & resinosam reroridamque. Anime omnia genera iucundum in suffumigiis spirant odorem. In medicina usus praecipuus externus in capitis & nervorum affectibus frigidis, dolorificis, catarrhosis, flautentis; in affectibus articularum, paralyti, contractura, laxationibus, contusionibus, &c. Miscetur emplastris & cerotis, ad usus praedictos.

Gummi Anime quinquae species describit J. Bauhinus, quae

1. Animes species ad succinum luteum accedens.
2. Anime similis resina ex albo flavescens.
3. Anime alba perlucida, sapore Verjicii, odore Mastiches.
4. Anime colore Colophoniae.
5. Anime species alba, Copal Indis.

10. *Resina Copal*, Schrod. *Copal* J.B. C. B. *Gummi Copal* Park.

Monard.

Resina est admodum candida & lucida, & transparens, magnis fragmentis Diacitro valde transperenti haud dissimilibus, satis odoratis, fed non perinde ac Anime. Ea Indi in faxis sacris suffumigii loco urebantur, hancque ob causam Sacerdotibus suis in templis frequenti in usu erat, adeo ut cum Hispani primum illuc appellerent, huiusmodi suffumigii naribus eorum admotis exciperentur.

Utilis est ad frigidos capitis morbos, & Thuris aut Anime vicem explet. Cœpit ab annis aliquot (inquit Clusius) ex India Occidentali liquor quidam inferri Olei de Copal appellatione, quod an ex Resina jam dictaeductum sit me latet; valde tamen commendari & perutile esse intelligo ad vulnera recentia curanda.

Copalliferarum arborum octo species enumerat & describit *Franc. Hernandez.*

Caterum Copal vox, monente Gul. Plœne, Indis resinas omnes arborum odoratas & gummi denotat.

11. *Tacamahaca* C.B. Park. *Tecamahaca* Hernand. *Tacamahaca Populi similis fructu colore Pœnie* J. B. Arb. *Populi similis resina* altera C. B.

Colligitur vulnerata arbore magna ut Populus, admodum odorata, cujus fructus ruber est Pœniae seminis modo. *Monard.* Fr. Hernandez folia obrotunda, mediocria & serrata arbori attribuit, fructum parvum obrotundum, solum referunt semine nucleo Perfici haud absimili in summis ramorum flagellis. Color est Galbani (nec desunt qui idem esse putent) unguis albis uti Ammoniacum, odore gravi atque etiam sapore *Monard.* J. Bauhinus plenius describit: Coloris est rutili partim, partim flavi pallidioris, veluti ex ungibus diversis compacta, resina strobilina concrezione, bullatis tamen tuberculis alicubi cava, sub dente in pulverem dissili primum, mox rursum recolligitur, lentescensque pro arbitrio ducitur, sapore amaricante, haud ingrato & aromatico. Suffusa iucundum spirat odorem, Mastiches ferè æmulum, minus vehementem & suaviorem, nulloque relicto crassamento consumitur.

Magni est apud Indos usus in quocunque affectu, praesertim in omnis generis tumoribus in quacunque corporis parte, siquidem mirifice resolvit, maturat & dissipat: tollit etiam omnes dolores ab humoribus frigidis & flautulentis provenientes. Prunis injecta naribusque admota mulieres uteri suffocatione laborantes illico liberat: Umbilico emplastrum modo imposita uterum suo loco retinet, usum familiarissimo. Delicatioribus Ambram & Moschum addunt. Defluxiones quascunque à capite reprimi (sint excepta & post aurem alteram vel utramque applicata suffutiva attracta) Temporibus adhibita cerati modo defluxiones in oculos aut alias faciei partes revellit: Dolores dentium sedat dentibus corruptis indita.

Virei.

Ex ea, Sytracae tertia parte & Ambrae momento fit emplastrum stomacho longè utilissimum, siquidem illum roborat, appetitum ciet, concoctionem juvat & status difficit, eodem modo cerebri imposita. Magne est efficacie in doloribus coxendicis, & omni articularum morbo praesertim si ab humoribus frigidis vel mixtis proveniant. Sola iuncturarum aut nervorum vulneribus imposita, ea curat; nam statim suppurat & spasmus prohibet. Ego (inquit Monard.) tertiam partem cereae adjicio, ut facilius inducatur. Haec omnia *Monard.* Emplastrum de Tacamahaca ventri applicatum cephalalgiam lenire dicitur; efficax etiam est ad tumores lenis, & durities diffundenda.

12. *Carama* C. B. Park. & aliorum. *Tlabuelloca Quabuitl.* i.e. *Arbor insanie* Fr. Hernandez. *Monard.*

Ex continentis parte interiore per Carthaginem & Nomen Dei deferitur resina colore Tacamahacae, sed splendidior, liquidior & densior, [foliis involvi solita, ne frusta sibi mutuo adhererent, odore enim valde glutinosa] lingua Indica *Carama* dicta, quod nomen etiam apud Hispanos retinuit, odore Tacamahacae, sed graviore. Pinguis est & oleaginosa, ideoque tenax sine multa adglutinatione & co liquatione.

Ea utuntur Indi in tumoribus & omnis generis doloribus. Ad eosdem morbos laudatur quos Tacamahaca curare solet, & minore tempore spatio vires suas exerit; sic ut quos Tacamahaca non curat Caranana fauet.

Sed ex eadem Carthagine allata ad nos est Caranana quadam purior, & Cryfalli modo limpida, superiore multo praestantior, utilior & odoratior.

Preparatur inde Emplastrum antipodagricum insigne. Fr. Hernandez sic arborem describit, Arbor est magna, fulvos stipites fundens, laeves, nitidos & odoros: *Folia* oleaginea, in crucis formam composita, orbicularia. Odora arbor est, gustus acris & nonnulli asfringens.

13. *Sarcocolla* C. B. Park. *Officinarum* J. B.

Nominis ratio obvia est: ita enim dicta est quod carnes agglutinet: vim, inquit Dioscorides habet glutinandi vulnera. Lacryma est arboris in Perside nascentis, thuri tenui similis *Disq. Galen.* Sarcocolla (inquit J. Bauhinus) gruni albicantes sunt, aut ex albo subruhi, spongiosi, micis lutescentibus subinde nigrescentes; globosarum lacrymarum fragmina Pisi aut parvae Avelanae magnitudinis; tanta est enim fragilitas ut in pulverem crassissimum vel consensu levi fissur, saporis amari cum quadam dulcedine obscura, ingrata. Sub dente lentescit, & candela admota primum bullit, postmodum in claram flammam exardet: Admissa reperitur aliquando folia ex candido flavescencia, Thymali myrsinitis folia sicca egregie referentia. [Granula Papaverinis feminibus non multo majora esse Parkinsonius ait.]

Eligenda recens, colore ad pallorem vergens (vetusta enim rubescit) saporis amari, substantiae porose & quasi spumosa, facileque in aqua solubilis. *Schrod.*

In Sarcocolla notis non conveniunt Plinius & Dioscorides: hic enim subflavam seu flavescentem dicit: ille eae meliorem quod candidiorem. Dioscorides laudat gustu amarissimam, Plinius cum acrimonia dulcem, in quo ab omnibus deservit.

Schrod. Calc. & succ. asfringit, consolidat, glutinat, coquit, maturat. Usum praecipui in vulneribus consolidandis, incistis obducendis, unde & nomen adepta est. Mirifice praestat & in oculorum fluxionibus, albugine, tuberculis (maceratur in lacte Asinino vel humano, 5y, postea cum aqua rosarum mixta cilii imponitur addito si libet tantillo Sacchari. In hamorthiagis narium anacolomatibus admiscetur.

Serapio multum perforativam esse scribit, comedere carnes ulcerum, exulcerare intestina, inducere calvitium & alia. At quomodo quod causticum esse glutinabit vulnera? Scribunt purgare pituitam crassam à remotis partibus veluti oculis, cum quibus tantum habet affinitatem, ut purgandi gratia in illis data exulceret. Misera affinitas? quam hostibus optem. Melius dat in substantia à 5j ad ij, quod ego ne in pilulis quidem audeam, quantumvis bene correctae videantur. Cœterus suo more multa exultat: Ego dico, *Abat Sarcocolla cum pil. suis in maximam malam rem.* Calp. Hofm. Veteres Sarcocolla foris tantum usi sunt: de vi purgatrice nihil dicunt.

14. *Gummi Elemi* Park. *G. Elemi* Officinarum C. B. *Elemi resina* J. B.

J. B.

In massas cylindraceas cogitur quas pollice & medio digito complectaris, duarum palmarum circiter longitudine. Substantia vero est fere uniformi, cereae flavae colore & consistentia simili, facile flammam concipiens; color alius intensior, substantia resinosior: sub dentibus facillime lentescit dealbatuque, sapore non ingrato, nonnulli acri & subamaro, odore fere Foeniculi. Obvolvunt autem glebe quae ad nos importantur pulchro folio, & cujus nervo medio parallele oblique cœberime in margines feruntur venae, quod Canne Indicae videtur esse. Funiculis praeterea xylinis omnia cinguntur.

Multa habet communia cum resina Gummi Molle arboris à Paludano missa *J. B.*

Improprie Gummi dicitur cum Resina sit, ut quae flammam facile concipiat, & oleaginosi dissuatur.

Olea Aethiopica gummi esse multi volunt, siquidem Elemi vox ab Eleae corrupta videtur. Aft Elemi Officinarius Dioscoridei notas non habet, nimirum flammam esse & Scammonio utrunque simile & mordax. Negat Matthiolus Olea Aethiopica lacrymam esse. Verum C. Bauhinus Oleas & Oleastros similem fere lacrymam fundere ait. Et apud Calp. Hofmannum invenio locum ex Andree Bacci auctor gravissimi lib. 5. de *Vitis Apulia* adductum, quem huc transtulim, quia hanc rem illustrat valde, & gummi Elemi originem declarat. Oleum ibi [in Apulia] mira vetustate & magnitudo, Quercuum incit procerima, & quod fecunditatis earum argumentum est, quod in Tiburtinis

in Symplo Irionis. Affidue utere. E. M. S. D. Page MD. D. E. Hulst.

Pag. 118. l. 22. adde pro quarta & quinta specibus.

4. *Lenticula palustris major* Commelin. Cat. plant. Holland.

5. *Lenticula palustris bifida*, fructu tetragono Magn. App. ad Botan. Monsp. C. B. Callitriche Plumii Col.

Hanc Neapoli in Sebect palustribus observatam depinxit Columna, aquaticæ Lenticulæ foliis binis in tenuissimis caulibus, fructu juxta alia tetragono. Cum & caulem habebat & semina producat, ad hunc locum propriè non pertinet.

Pag. eadem, Ad Cap. VIII. pro tertia specie adjiciatur

3. *Conserva reticulata* D. Doody.

Pufilla admodum est & tenella, è filamentis tenuissimis in retis formam contextis composita, maculis sæpe pentagonis, interdum hexagonis, aut etiam tetragonis: colore viridi; Quantum discernere licuit in rubulos non raro contextitur.

In fossis propè Westmonasterium & rivulis in ericeto Hounsciano observavit D. Doody. Herbarum caulibus, foliis & aliis quilibet adnascitur.

Addenda LIBRO TERTIO.

Ad finem Cap. I. pag. 119. post lin. ult. adde,

3. *Frutex cineracea muscosus Capitis bonæ Spei* Breyn.

Breyn.

Frutex arborescens hic, admodum rarus, & mirifice quasi cineribus confusus. Lignum obtinet album; ramos frequentissimos, rigidos, & variè divaricatos; cortice tomentoso, cinereo penitus circumtectos, minutissimeque tenuibus, brevibus, tomentosis ac cinereis coarctatis, foliis muscosis ornatos. Quæ in ramis rariora, majora, & eâ fere forma, ut Cannabis luteæ sterilis Contantini stolonum summitatibus, stellularum in modum; in ramulis verò densiora, minora, magisque crispula, pæne instar Abrotani feminæ foliorum collocata sunt.

Pag. 121. post. lin. 21. Capiti II. pro tertia specie addatur

3. *Selago India Orientalis sive Plegmaria admirabilis Zeilanica* Breynii.

Breyn.

Planta quam descripsit Autor ex Zeilan delata, è vetustæ cujusdam Jacæ arboris caudice ibidem enata, tripedalem obtinebat longitudinem, atque caule olivaceo ferè pennam crasso constabat, rotundo, striato, ex viridi flavo obsoleto, ad Olivaceum conditarum colorem accedente, qui parumper ultra semipedem à radice, in ramos duos pæne dodrantales dividebatur, atque hi in totidem aliquantulo longiores, quorum quilibet rursus in binos, vix triunciales tenues delinebat. Dictus caulis ab infima (cui quædam adhuc radicem fibræ adharebant) parte usque ad extremum apicem foliis crassifolius cordis figuram inverfam experimentibus, semunciam in longitudine, & quadrantem uncie in latitudine vix superantibus, ex flavo-viridi ad Olivaceum colorem inclinantibus, rigidissimisque & splendebatibus, Tithymali parali ritu, velut squamis densissime obiectus conspiciebatur. In unoquoque autem supremorum ramorum apice artificiosum plegma, selquialmare, tanto studio, tam curiosè & scitè à Natura elaboratum, ut potius artificiale quid quam naturale putandum sese ostentaret. Hoc pediculo perexiguo innixum, in duas ut plurimum partes primum dividebatur: singule verò deinde plurimis divise tenerimis clavibus clavibus (aut ramulis) in divisione bifidum ordinem frequenter observantibus, & tam accuratè tandem terminantibus ac si fornice essent resectæ, quæ in universum cruciformi ferie (ut Cupressi ramusculi) planè connecte squamulis seu foliolis rotundis, Sanamundæ 3. Clus. foliis ex parte respondentibus, sed longè minoribus, eodem quo planta integra ejusque folia colore; quarum singularum in gremio granulum orbiculare, albicans & pelliculæ, Bombaycis vii magnitudine & facie latebat, superiore medietate ex squamula sæpius emicans, intus inane ex denegata forsitan maturitate. Repertur etiam granulis trigonis.

An species *Quamjavati*. Nardi Anton. Recchi Rorur medicarum Novæ Hispaniæ lib. 6. cap. 61. pag. 258? aut genus *Tamacocqui* 7. papau ejusdem pag. 414?

Rarissime in Zeylan reperitur: frequentior est in Malabar, non procul à Cochim, quamvis & ibi perarata affluunt.

Mulci clavati species nobis videtur.

Pag. 130. lin. ult. Pro Equiseti duodecima specie adjiciatur,

12. *Equisetum junceum nigerrimum Capiti bonæ Spei, An Arundinis gramineæ aculeatæ Alpini* genus? Breyn.

Hujus ramus à D. Breynio Breynio donatus intra binas spithamas substitit, Caulis constans lamini frumentacei crassitudine, nodoso, levi, tereti, in altera tamen parte plano, non adeo ut Equi-

feri vulgaris flexili ac molli, sed magis lignoso Arundinis instar, intrinsecus niveo ac concavo, extrinsecus ex obsoleto virore castanei coloris, & quasi punctulis atris infecto [Alius ramulus quem à D. ten Rhine obtinuit, obscurius viresebat, guttulis nullis interstinctus erat, & nihil pæne ad spadicum tendebat] Genicula foliorum vice involutis nigris striatisque, in acutum desinentibus circumvoluta sunt; ex quibus rami graciles, lenti ac obsequiosi, geniculis creberrimis distincti, contrario situ prorumpunt; qui rursus ab imo successivè in frequentia divaricantur vimina, hæcque iterum in alia minora, ramofa, tandemque in parvas furculas pari cum caulis, ramorum & vinitum Equilore terminant. Totus ille ramus caudam non male equinam repræsentabat; unde plantam Equiletem denominare placuit.

In ramo à D. ten Rhine transmissio Congeries squamularum quadam minutissimarum, in modum ferme utriculorum Junci foliacei capulis triangulari f. B. se præbuit. Quæ, nisi aborsus, majorem hujus plantæ cum Juncis vel Graminibus quam Equileto esse cognationem manifestè indicat.

Pag. 135. Post lin. 4. adde,

In Catalogo Horti Acad. Lugduno-Batavi à D. Hermanno editi Phyllitidis varietates vel si mavis species sequentes inveniuntur.

1. Phyllitis polychides, laciniis singulis cruciatim decussatis, in sylvis Angliæ à Jacobo Bobarto reperta.

2. Lingua cervina angustifolia major sua lanugine foliorum laciniis involvente. Hort. Reg. Par.

3. Lingua cervina medio folii nervo in aculeum desinente. Eisdem Hort. Par.

4. Lingua cervina minima Anglica Bobarti.

5. Lingua cervina seu Phyllitis minima undulato folio Hort. Reg. Paris. His addenda

1. Phyllitis minor Triumpheti.

E radice crassiori, subrotunda, nigra, longis exilibus ac numerosis fibris capillata numerosa foliorum fobolem sempalmari circiter in senioribus plantis longitudine præditam, et in gryum velut dispositam producit; quorum substantia Phyllitide multo crassior, supernè splendide virefcit, inferne albicat: insuper eorumdem forma triangularis instar reliquarum sui generis, geminas tamen ad basin exiguas veluti alas fortitur, uncialis magnitudinis, versus externum limbum acutiores, at in opposito, qui petiolo propior, rotundiores, ubi etiam decussate mutuo superferuntur. Ulterius eadem folia, ut sæpius propè apicem dentata cernuntur, ita perpetuè circa reliquum ambitum crispantur, habentque breves petiolos coloris splendide nigrantis, ac taliter integrum foliorum longitudinem percurrentes, ut sulcata videantur. Denique tota planta tum sapore subastringenti, tum fungi odore quam manâ reddit perbellè imitatur vulgarem Phyllidem.

2. Phyllitis parva faxatilis Virginiana per summitates foliorum prolifera D. Banifer, à quo descriptionem & iconem ejus expectamus.

3. Jac. Bontius Phyllidem quandam Indicam caule foliis pluribus donato depingit & describit suo modo.

Pag. 137. Post lin. 43. adde,

Non incommodum est si recipiatur vinum, cui permiscetur spiritus sulphuris ut acescat. Huic immittit radicalem Polyopodi per 24 horas: tunc hica & utere pro dentifricio. Firmat, mundat & candorem dentibus inducit. Emulser prax. cap. de Dentium vitiis. D. E. Hulst.

Pag. 138. post lin. 21. pro quinta specie adde,

Hemionitis parva Antegoana folio Platani ferè in modum diviso.

Hujus folium nobis communicavit peritiff. Botanicus D. Doody pharmacopœus Londinensis. Pediculo innitebatur tenui nigricanti, & Capilli Veneris in modum splendens quatuor digitos longa.

Folium 2½ uncias longitudine superabat; ima parte tantundem propemodum latum; ad basin duplitem laciniam seu apophyfin habuit velut Hemionitis peregrina Clusii, utramque tamen ad latera dentatam seu laciniatam, & in acutiorem mucronem productam. Medium etiam folii segmentum utrinque laciniatum, in acutum cuspidem procurat. Semina folii marginibus circumcirca reflexis adnascuntur ut in Filice femina vulgari aut Filice peregrina Olmunda facie Bod. à Stapel, non lineolis aut punctis in avera folii parte.

Pag. 141. Ad Cap. VI. adde,

Filiculam hanc magis perfectam & integram cum omnibus suis partibus vide apud Clariff. Virum D. Plucknet, eandemque mihi communicavit D. Doody. Plurimis autem tenuibus nigris filamentosis oblique incumbentibus radicalis variè implexis & cum musco qui intermiserunt velut contextis in superficie terre fere petrarum quibus innascitur se diffundit ceu velo quodam eas operiens. Filamenta obiter foliola emittunt uncialia aut scæncialia, è pinnulis composita hincinde tribus, quatuor, quinque aut pluribus, alternatim positæ, singulis in tres quatuorve lacinas longas angustas ad pediculum usque divisis. Singulas lacinas seu foliola mavis dicere nervus niger per longitudinem medias dividit.

Pag. 146. Post primam speciem Cap. IV. adde, Ostendit nobis D. Pettiver Filiculæ speciem è China delatam, quæ plurimum accedere videtur ad Filicem minorem palustrem, verum extremum folium in longiorem mucronem procurat, & Lonicitidem diviturâ suâ amulabat.

Pag. 149. Ad finem Capiti VIII. de Adianto adde,

4. *Adiantum foliis Coriandri ramosum Chinenfè.*

Pediculis nigris splendebatibus cum Adianto nigro Coriandri foliis convenit: foliis magis accedit ad Adiantum Americanum Cornuti. Sunt autem ea nulkquam adverso situ disposita, sed ubique alterno. Cauliculus seu pediculus ramos ad eundem fere modum emittit quo Filix femina vulgaris;

garis; in ramos scil. adeo divaricatur ut verus caulis videatur, non folii compositi seu ramoli pediculis.

Ramulus siccum è China allatum nobis communicavit peritissimus Botanicus D. Petitv. Pharmacopaeus Londinensis, semipalmati longitudine, in ramos divisum, atque etiam subdivisum: medius scapus duodecim foliorum seu pinnarum paria adnexa habuit.

Pag. 153. Ad finem Capituli 8. adde,
5. *Adiantum nigrum* seu *Dryopteris Chinensis lanuginosa*.

Hujus folia [totalia] longiora & angustiora sunt, magnitudinis ratione habita, quam *Dryopteris nigra* Officin. in ramulos ex adverso plerumque fitos divisa: at pinnulae in ramulis alternatim dispositae sunt; hae autem divisa sua folium Quernum quodammodo imitantur. Pinnulae in *Dryopteride* vulgari ex spadiceo nigricant. Verum hac planta insigni nota ab omnibus nobis hactenus visis *Capillarium* speciebus differt, quod non pediculi tantum sed pinnulae seu folia ipsa hirsuta & lanuginosa sunt.

Hujus etiam folium ex China allatum nobis communicavit superius laudatus D. *Jacobus Petitv.*

6. *Adiantum nigrum Chinense* tenuiter divisum pinnulis minimis obtusis plerumque bifidis.

Hujus cauliculus seu scapus folii medius ramulos emittit alternos, in furculos pariter alternatim positos divisos, & hos demum in pinnulas minimas ab angusto principio paulatim dilatatas, ad summum usque, quod latiusculum & plerumque bifidum est. Pinnularum parvitate & figura ab omnibus nobis cognitis *Filicum* speciebus diffingitur, adde & frequenti divisiura.

Hanc quoque à praedicto D. *Petitv.* habuimus.

7. *Adiantum album floridum* *Cientia* foliis *Virginianum* D. Plucknet in *horto sicca*.

ADDENDA LIBRO QUARTO.

P. Ag. 159. l. 18. D. Hermannus in Catalogo Plantarum Horti Med. Lugd. Bat. *Bangun* pro *Althaeae* [nobis *Aleae*] *Indicae* specie habet.

Pag. 159. lin. 41. Pro tertia specie ad finem Capituli secundi adde,
3. *Herba de Bengala* C.B.

De hac herba C. Bauhinus ex Lincol. part. 2. Ind. Orient. 18. &c. hac habet,

In Bengala ex herba quam ad colum instar Lini nent, telam texunt, quae subtilitate sericum antecellit: ex foliis linteamina elaborant, acu pingentes nunc flosculos, nunc historias vario colore, quae leculis inferuntur.

Observat *Mandelso* in *Indica* sua peregrinatione è glomo lanco summo cauli plantae cujusdam *Herba de Bengala* Lusitanis dictae innascenti, pile parvae seu fibulae vulgo dictae majori simili, optimos pannos, aulæ & peristromata fieri.

Hanc herbam simili omnino fructificatione gaudere cum *Curcuma*, *Cardamomo*, *Zedoaria*, &c. nos docet D. *Paul. Hermannus* Catal. Hort. Lugd. Bat. pag. 211. in historia *Curcuma*, cui ob hoc aliaque sua observata & inventa plurimas debemus gratias.

Pag. 161. Post lin. 25. adde,

In prociencia uvula gargariserit succus *Urticae*.
Ad morbum eorumum [The *Stratifies* Anglice dictum.] Ex cineribus *Urticae* cum aq. font. q. f. fant orbiculi; quibus tempore usui adde axungiae q. f. m. f. ung. pro usu. D. *Hulse* è MS. cuiusdam Doctoris Page.

Pag. 162. Post lin. 4. pro octava *Urticae* specie adde,
8. *Urtica Racemosa Canadensis* Morif. præl. Dodart. Mem.

Hujus folia multo obscurius virent quam *Urticae* nostratis majoris; ad tactum mollia sunt, non tamen pungentia, pediculis longis teretibus appenda. E foliorum alis & versis summities florum velut racemuli exoriuntur.

Invenio inter plantas meas siccas ante triginta annos Londini collectas hujus *Urticae* folium. D. *Paul. Hermannus* in *Appendice ad Cat. Leyd. Pino Martegrav. & Pison.* ad *Urticam* [intelligi puto racemifoliam Canadensem] refert.

Pag. ibid. Ad finem Capituli de *Spinachia* adde,
Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico lib. 2. cap. 17. pag. 162. Plantam quandam spinosam describit & depingit, quam *Spinachiam frutescentem Americanam* vocat; quae tamen ad hunc locum non videtur pertinere: qui linguam Belgicam callentem certius definire poterunt.

Pag. 164. Post lin. 23. pro quarta *Mercurialis* specie addatur,

4. *Mercurialis Zeylanica* trioccos cum *Acebatulis* *Kupamenia* *Zeylanensis* Herman. Cat. Leyd.

App.

E radice annua, albente, modicè fibrosa surguntur caules nunc unicis, nunc plures, ramosi, rotundi,

rotundi, pedales, striati; ad quorum genicula haerent folia; ex longis pediculis, *Mercurialis* effigie, subrotunda, glabra, levissimè crenata: Ex horum sinibus verò oriuntur tenerae semidigitales alae, quos alterno ordine cingunt parva, herbacea acetabula, cum parvis è medio prodeuntibus pulchellissimis thyrifolius, multis herbaceis villosis & cirrois flosculis vestitis, quibus subsunt rotundi, lappacei globuli, terni simul juncti, singulis continentibus semen parvum, congeneribus supra.

In *Zeylona* & *Malabara* luxuriat in fimetis. Hinc *Kupamenia*, hoc est stercoreis aut fimi amarae Locui appellatur.

Cum fructus flori subesse dicatur in nostra methodo ad hunc locum non pertinet.

Pag. ibid. Ad finem paginae pro secunda *Ambrosiae* specie addatur

2. *Ambrosia foliis Artemisiae modis elatior* Herman. Cat. Lugd. Bat.

Hujus virgultus trium quatuorve pedum altitudine assurgentibus adherent folia * priori ampliora. * *Ambrosia* *Artemisiae* foliis proxima, profundius lacinata, superne viridia, inferne pallidiora, odoris nulli vulgaris. *Flores* in summis spicis apparent minores, foris viridantes, intus nigricantes; quos singulos excipit semen unicum, muricatum, vulgari simillimum.

Ex feminibus Venetiis transmissis prodit.

Pag. 165. Habetur in Horto Hafnensi Lappa quaedam minor, aculeata dicta *Barbolin. Ait. med.* Quomodo differat à vulgari *Xanthio*.

Pag. 167. lin. 19. post verba illa, è Syria allati adde,

Hac *Ricini* species esse videtur quam * *Horti Malae*. Auctores describunt sub titulo *Pandi Avacae* * P. 2. p. 60. hac his verbis.

Pandi Avacanae, quae secunda species *Avanacu*, ling. Bram. * *Vollè Erandè* à priore specie, * I. e. *Erandi* (quam pro *Ricino* vulgari habemus) in eo tantum differt, quod altius affurgat, quodque stipitibus & ramis est valde rubris seu miniatis & nitentibus: Folii, floribus & fructibus paulo majoribus. Semina quoque eadem sed majora & paulo planiora, & inter spadicem fuscum & nitentem colorem cineris undulis rarioribus conspersa.

Rarius in hisc. terris quam *Avanacu* reperitur.

Ricinus Africanus maximus caule geniculato rutilante Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

Idem totus ruber *Indicum* Hort. Lugd. Bat. Herman.

Quantum differant à praecedente norunt qui eos coluerunt.

Ricinus Americanus major caule virefcente Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

De his, cum nondum eos viderim, nihil amplius dicendum habeo.

Cadel Avanacu H. M. ad finem pag. 167. post verba illa, ad *Cadel-Avanacu* plantam dictam addenda,

Frutex est in arenosis nascens, stipitibus ac fuscis solidis. Folia quae in pediculis tenuibus, quatuor pollices longis proveniunt, oblongo-rotunda sunt, anteriùs in cuspidem stricta, ad petiolum latissima, oris rotundis, tenuibus & raris in margine denticulis incisa; superficie plana, glabra & texture tenuis ac subtilis: nervis è costa media subus eminentes oblique antorsum exeuntibus, & in se invicem arcuati subtili tractu incurventibus, colore viridi-claro, in hac parte. *Flores* in summis fuscis albicantes, plures; quibus succedunt *Fructus* pedunculis brevibus, rotundis & tenuibus appensi, formà oblonga & trilatera, tribus plano-rotundis lateribus constantes, & in medio singulorum laterum futura subtili in longum striati, ad petiolum strictiores, in superficie punctis lacunosissimis effossi, in vertice cum teneriores sunt umbilico trium rubrorum foliorum, quae dein decidunt dotati, cortice exteriore viridi diluto, interiore lignoso ac corneo, ad petiolum calyce parvo, qui cuspidatiorum viridum foliorum est, comprehensi, in terna loculamenta divisi, intersempimentis lignosis, quae angulis laterum & stylo medio atricta sunt à se mutuo disjuncta; in quorum singulis loculamentis continetur semina, formà oblonga in parte interiore, quae stylo medio fructus accumbunt, pellicula albicante tenuissimè obducta, ac in medio, ubi cum teneriora sunt angulo eminente exuberant, futura flavà striata; suntque cum sicca parte interiori planiora, in altera rotundiora & magis extruberantia, coloris in totum nigricantis & parum nitentis; in vertice nullo umbilico albicante sunt, uti quidem semina priorum specierum.

Bis in anno flores & fructus fert, ferme in Januario & Julio.

Folia trita & cum aqua epota purgativa sunt. Pro morbo serpentis dicti *Cobra Capella* juvant si in pulverem trita vulneri indantur; eadem cum foliis *Pandi Avanacu*, & floribus * *Schem-Pariti* nielli permixta pro capitis pulsibus servantur facta unctione. Unum fructus semen sumptum usum purgandi obtinet si tritum in aqua propinetur.

Hic fructus fructus tricoeco & vi cathartica cum Ricino convenit, in reliquis satis differt.

Ceterum *Ricini* vires in Historia omittas placeat hic adicere:

Oleum è nucleis expressum non solum *Lychinis* affunditur, sed omnibus passim incolis [Brasiliae] in usu est quotidiano contra affectus frigidos tam internos, quam externos. Resolvit affluentia, & matris ventrisque tormina ac status illium discutit: prodest tinnitibus aurium; restituit tenos convulsioles nervos. Tres vel quatuor guttae ex conveniente liquore subinde per os vel anum exhibite sanant frigidos articuloz affectus & simul alvum laxant. Cuius quoque à * *Ad. Phila* plora reliquisque viciis vindicat. Umbilico inunctum lumbricos puerorum expugnat. At * *D. Strubbs* *Sept. N. 56.*

affirmat Oleum expressum, quantumvis nuclei ipsi vehementer purgent, nullam omnino vim catharticam obtinere, ne quidem si integri cochlearis mensura una vice deglutiantur, aut trium per anum iniiciantur. Pileonem attendamus.

Semen purgat validè. Sex septemve nuclei per os intro assumpti humores crudos per superiora & inferiora exturbant cum vehementia. Convenit ergo in spiritu vini optimo loco correctoria semina multa macerare, & duntaxat exhibere. Piffo.

Folia aut vel aceto macerata Herpetis aut hujus generis affectibus mederi, præter Dioscoridem testem habeo quodam experientiam. Piffo. Eadem, teste D. Stubbes, unicum sunt apud Indos Cephalalgicæ remedium.

N. Indi ante Europæorum adventum non expressione oleum eliciebant, nullam enim norant, sed coctione; eadem scilicet ratione quam docuit Dioscorides h. e. confuso semine, deinde in aqua cocto, postremo oleo innatante cochlearibus excepto: quæ eliciendorum oleorum ratio è seminibus & fructibus Indis admodum familiaris & usitata est, quomodo facilius etiam quam expressione eliciuntur.

Huicpocoli Huaxacensis seu Ricini Novæ Hispaniæ Hernandez. Qu. an differat à Caracas?

Si rectè depictus sit ad hoc genus propriè non pertinet, huc tamen ob similitudinem foliorum & fructuum cum Ricino Americano *Caracas* dicto referri potest. Arbuscula est, descriptæ *Hernandezii*, vitium modo serpens, sinuosis ac tricuspibus foliis, floribus eoccineis, parvis & aggregatis in comam, unde generantur fructus Nuci per se Ponticæ formæ ac magnitudinis, sed ternos includentes Ricini more candicantes nucleos. Toto anno folia, flores ac fructus fert.

Liquor stillatilis vires elanguentes instaurat rescitque, ut homines ferè mortuos ferant exsuscitare; idem refrigerat & impinguit, aut ipsa arboris folia oleis vice devorata, nitidumque reddunt colorem. Lachryma stillans è perfractis gemminibus inflammationi oculorum mirum in modum confert. Nuclei quini, aut si robustior homo sit septeni, emundati à quodam illos tegente membrana vacuant egregiè pituitum & bilem per superna & inferna, adeo securo eventu, ut vel levis momenti re ingesta, medicamentum hujus vis si ita expeditat coerceatur.

Bengi-eiri * H. M. Ricini Indici species.

* P. 4. T. 51.
p. 103.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, caudice crasso, albicante, cortice obducto nigricante, necnon multis ramulis cinereis, intus fungosis, inodoris, saporisque acris donato.

Radix albicans, flavescens ac lactescente cortice recta, inodora, saporis acris & urentis.

Folia alternatim brevibus petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, nervis aliquot è media costa albicante & inferne excurrente in latera excurrentibus; sapor dulcis & astringens.

Flores exigui & pene invisibiles furculorum extremis racematim proveniunt, calycique viridi-albicanti & exiguo inherenti, tribus *staminibus*, luteis *apicibus* ornatis constantes. At verò folioli hi *foli* potius dicendi sunt, cum ex eis fructus non nascantur: sed infra foliculorum analogie dictorum racemos foli potius spicas, gemma observat oblongo-rotunda, tria emittens reflexa, albicantia, flavescens *apicibus* ornata filamenta; quæ gemma inodora, insipida ipsius fructus rudimentum est.

Fructus rotundi, sex angulis crassioribus luscatis, fructibus *Nilcamaram* haud ab similes, virides, crasso cortice cincti: cui subest putamen seu cortex lignosus, rufus, bina ternave includens *semina*, albicantia, dulcis, gratique saporis, Ricini seminum formæ æmula. Crassius autem qui fructum hunc ambit cortex, levis incisuris vulneratus lachrymam fundit lactescentem, acrem, urentem; quamobrem siquis fructus holsce dentibus confringere conetur, mox insigni acrimonia lingua, faucibus, cæteraque oris partes vilicantur-intumescant, inflammantur, quæ symptomata mors in tempestiva non raro excipit.

Crescit locis arenosis & humidis in *Malabar*, præsertim circa *Cochin*: semper viret; quotannis maturat ferè fructus, mense viz. Decembri.

Folia contrita & pulverisata ulceribus insperguntur ad fungosam luxuriantemque carnem tollendam. Eadem folia concisa, & cum Bubali facibus in modulo confusa ac calefacta convulsis & spasmo affectis paribus utiliter imponuntur.

Pag. 180. Species *Acetosa* undecima feu scutata repens copiosè provenit juxta scaturigines aquarum in caubus clyosis montis *Snowdon* supra vicum *Llanberis*; necnon ad rivulos in contragosis rupibus montis *Cader Idri* supra lacum quendam nostratibus *Llwyd* Cau dictum.

Pag. 194. ad finem cap. 4. add.

Artiplex maritima Mauritaniae foliis Polygoni argenteis, semine amplo fulco; vasculis rotundis: quam apud D. Plucknet exsiccatam vidimus.

Pag. 195. add.

Halmus angustifolius feminibus singularibus, vasculis Bursæ pastoris æmulis bicornibus inclusis. D. Plucknet in agro Lincolniensti invenit.

Pag. 199. ad finem pagina add.

Pleniorum hujus plantæ descriptionem vide apud D. Hermannum in *Cat. Hort. Lugd. Bat.* sub titulo *Amaranti Indici spinosi spica herbacea*, *Kachutampala Zeylonensis* h. e. *Pala* seu *Amarantus spinosus*.

Pag. 201. In horto Reverendissimi Episcopi Londinensis, cuius frequens in hac Appendice mentio, *Amaranti* speciem vidimus maximam, humanam altitudinem superantem, quam arborem merito appelles, foliis multo pallidioribus quam purpurei vulgaris spicis erectis: spicis etiam multo quam illius gracilioribus, & brevioribus si modo adultæ fuerint, colore minus saturo, at lucidiorè, *Zuhna* Clusii in modum spatis seu deorsum dependentibus. Semen nondum perfecte-

rat

rat Septembris medio. Verùm æstas hujus anni supra modum frigida, & feminibus exoticis maturandis minus propicia fuit.

Pag. 203. Post lin. 64. pro septima *Amaranti* specie addatur,

7. *Amarantus minor Indicus folia Tripoli, flore ex aeneo colore & argenteo variegato* Breyn. prod.

Pag. 208. Ad secundam speciem *Asari* not.

Hæc *Afarum* Americanum *Parkinsoni* esse videtur, descriptiones tamen non in omnibus conveniunt. D. *Banifer* in *Catal. Afarum Americanum Park.* Serpentiariam radicem magnam vocat, foliaque ejus maculosa esse asserit *Cyclamineorum* instar, quibus tamen minora sunt, nec *Afari* nostratis majora, quæquid dicat *Parkinsonus*. Communicavit nobis D. *Pettiver* folia & radicem ejusdam plantæ è Provincia America *Terra Mariana* dicta allata quam incolæ istius regionis *Serpentiariam* vocant. Radices fibrosæ erant, nigricantes: folia pediculis longis infidebant figuræ & magnitudine foliorum *Chelidonii* minoris, verum circum oras crenata ad modum *Caltie* palustris quibus & similia nisi quod minora. Eandem plantam siccam vidimus apud Virum insignem D. Leon. *Plucknet*. Fibre è radicis quodam velut trunco exibant. Eandem hanc esse puto cum *Afaro* Americano D. *Banifer*.

Pag. 211. *Kali geniculatum majus* sive alia nova species *Kali perennis* à D. Sloane observatum est præp. infusum Shepey.

Pag. 217. Ad finem Cap. XI. pro tertia *Saxifraga aurea* specie addatur,

3. *Saxifraga aurea Lichenis facie* Moris. Præl.

Satis frequenter, inquit, reperitur in rivulis aquæ dulcis à fontibus jugibus manantibus. Folia gerit oblonga, serrata, hirta, per terram strata; foliocolis in aliis luteos; quin & primo statim intuitu à *Saxifraga* aurea montana rotundifolia discernitur à foliorum densa dispositione & forma longa, cum alterius montana sint rotunda & rariora.

Suspicio illi intelligere primam nostram speciem; verùm tum male illam describit floribus in foliorum alis.

Pag. 219. post lin. 40. adde speciem sequentem.

8. *Lactuca latriva maxima Austriaca capitata, variegata, Lactuca Caryophyllacea vulgò* Herman. Hort. Lugd. Bat.

Refert, inquit, variegato colore Caryophyllum hortense.

Viribus *Lactucæ* addo sequentia.

Lactuca frequens ejus Veneri adversatur ut quod maximè; unde speciem ejus quandam Veteres *Eunuchion* & *Astutida* vocarunt: cavendus ergo is imprimis est qui liberis operam dare vellent. Hanc ejus facultatem quamvis superius leviter attigimus, quoniam non levis momenti res est, iterum inculcandum duximus.

Pag. 222. post lin. 40. add.

Hanc speciem D. *Magnol* in *App. ad Botan. Monsp.* accuratius describit nomine *Lactucæ sylvestris angustifoliae* laciniato folio, & querit An sit *Lactuca sylvestris* altera, angustiore folio *Reg. Par.*

In Catalogo Plantarum in Horto Reg. Paris. enumeratur necdum editarum à D. *Tenore* *Robinson* ad me transmissio invenio,

Lactucam pratensem fol. angustiori & longiori D. Fagon.

Quæ quomodo à precedenti differat inquirendum.

Pag. 229. Ad finem Capituli quarti de *Chondrilla* add.

Chondrilla Tingitana floribus luteis *Papaveris hortenstis* folio D. Hermannii in *Cat. Hort. Lugd. Bat.*

Herman.

Radice nititur digitum crassa, pallida, fibrosa, annua, è qua prodeunt folia *Papaveris hortenstis* nonnihil similia, duos transversos digitos lata, palmam longa, glauca, lœvia, carnosa, albumibus venis insignita, per ambitum crenata. Intra hæc allurgunt *caulis*, cubito longiores, in aliquot alia divaricati, lœves, pallide virentes, solidi, circa cacumina verò fistulosi. Horum singulis nodis herent folia sine ulla petiolis, auriculata, inferioribus latiora, & profundioribus crenis incisa. Apices verò exornant capitula, Sonchi effigie, squamata, quæ Augusto mense explicant florem, congeneribus affinem, ex numerosis petalis, planis, flavis, ad basin purpureiscentibus, radiantem stellam imitantibus congestum, succedentibus *seminibus* oblongis, albis, fungosis, fulcatis, denticulatis, candidissimo leucico pappo cristatis. Tota planta scæte lacte amaro, ingrato.

Pag. 236. *Hieracium maximum asperum Chondrilla* folio C. B. à D. Newton in *Cania* inventum est.

Pag. 238. *Hieracium fruticosum* fol. subrotundo C. B. in *Parco Edinburgensi*, & *alicubi in Westmorlandia observavit idem* D. Newton.

Aliam adhuc *Hieracii* speciem *Sonchi* vel *Chondrilla* folio hirsuto ad me siccam transmisit diligens & industrius Botanicus D. *Doddy*. Caulis erat semipedalis aut paulo altior, unico folio laciniato donatus ad modum *Pulmonariæ* Gallorum, flores pariter in fastigio gestans non multos nec valde diffusos, luteos, non grandes, calycibus languinis. Semina parva nigra esse videntur *Pulmonariæ* dictæ. Folia laciniis & figura *Cichorium*, Dentem leonis aut *Sonchum* imitantur.

STTTTTT;

Hæc

Hæc planta accedit ad Hierachium maximum asperum Chondrilla folio C. B. Flores antequam aperiantur rubore quodam diluore exterioris tinctæ videntur, ut in Myofotide etiam cernere est.

Pag. 239 lin. 9. Speciem Hieracii Pulmonaria sextam sic describit D. Hermannus in Cat. Hort. Leyd.

Bat.

Ex fibrosis candidis radicibus quotannis fruticant novi furculi, sesquicubitales, tennes, in viridi albentes lactescetes; foliis concoloribus, longis, angustis, pæne setaceis ab imo ad summum usque dense stipatis; quorum fastigia in complures abeunt ramulos, sustinentes è calyce oblongo incano modicè hirsuto & squamato flores luteos, ex multis petalis planis in gyrum dispositis contractos, qui marcedi faciunt in semina atro-rubentia, gracili pappo cristata.

Pag. 251. lin. 57. Ad finem Cap. XII. pro decima septima specie adjiciatur.

17. *Tragopogon fœve Scorsoneræ humilis crassifloræ folio* Magnol. App. ad Botan. Monsp.

Radix ei crassa, brevis, fibrosa, quæ in plura capita dividitur; è quibus multa nascuntur folia, longa, angusta, crassa, glabra: inter quæ surgit caulis palmaris, cavus; florem in fastigio ferens flavum, Scorsoneræ modo squamatum, sed minorem; Semen etiam minus.

In pratis ad lavam Lateræ versus stagnum Matio mense floret.

Pag. 261. post lin. 23. ad finem capitis II. pro quarta specie addatur,

4. *Petasites Africanus Calthæ palustris folio* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Novum (inquit) hoc Petasidis genus ex palustribus C. Bonæ Spei in hortum translatum foliis est rotundis, rigidis, crenatis, Calthæ palustris facie, radice flavescente crassa, cætera vulgari simile. Hanc plantam cum caule fructu suo racemoso onusto apud D. S. Doodi vidimus, unde eam Petasitem non esse constat, sed anomalam quandam stirpem Petasidis folio, Bliti fructu.

Pag. 264. Conyza 16. seu Melitenis foliis retusis Boccon. in hortis Londinensibus nomine Senecionis arborescentis C. Bonæ Spei innotescit, ut me monuit D. Tancredus Robinson. At D. Hermannus Conyzam Africanam Senecionis flore, foliis retusis à Bocconiana abludere scribit floribus, discoloribus nudis non radiatis Senecionis facie & modo in umbellam dispositis, cætera cum ea convenire.

Pag. 265. Ad finem capitis de Conyza add.
Conyza Africana foliis Stæchadis citrina Gallicæ Fascic. plant. rar. Breyn.

Suffrutex pedalis est vel altior, Elichryfo II. C. B. similis, sed magis lignosus. Foliis pluribus Stæchadis citrinæ Gallicæ sed angustioribus: Flore majore, cujus umbo petalis longis & angustis circumradiatur. Radix lignosa, multis fibris divaricata. Semen pappaceum. In Africa juxta Promont. B. Sp. D. Ten Rhynæ collegit.

Eadem Pag. add. Conyzam Africanam Urticæ folio Hort. Amstelodam.

Pag. 270. lin. 18. pro 21. Alteris specie interponatur,
21. *After latifolius Tripoli flore* Dodart. memoir. *Tripodium alissimum Americanum, caulibus viridantibus* Herman. Cat.

Ad finem Cap. IV. in eadem pag. addantur species sequentes.

22. *After Africanus latifolius maximus puniceis caulibus* Herman. Cat. Leyd. App.

Altius affurgit quam Afteres Novæ Angliæ, caulibus robustis, puniceis, in breves, concolores ramos divisus. Folia Tripoli facie, sed rigidioribus, crassioribus, per ambitum nonnihil dentatis, inferioribus palmam æquantibus, superioribus vero brevioribus & angustioribus. Floribus amplis, violaceis; medio disco purpureo flavescente, & in albertem pappi fatiscente. Subest radix fibrosa, vix, numerosa fertilitate se propagans.

24. *After Novæ Belgicæ latifolius, paniculatus, floribus saturatè violaceis* Hort. Leyd. Herman.

Elegantissimus hic After, hürtanam altitudinem longè superans, fundit radicem albam, lignosam, perennantem; innumerus tenuissimis fibris capillatam, ex qua surgunt virgulae quamplurimæ, glabræ, purpurascens, Calami crassitie, infirma, crassa fastigia in frequentes furculos, quasi in speciem palmam collectos subdivisa. His frictæ adherent folia, abique petiolis, digitem longa, duobus, triangularibus lata, plana, crassiuscula, mucronata, altera parte glabra, hæc viridia, altera ex viridi pallidescens, & aliquando levissimis, vix conspicuis crenulis exasperata; quæ verò immèdiatè è radice prodeunt superioribus ampliora sunt; fulta petiolis digitalibus, alatis, ex viridi rufescentibus. Juxta furculorum fastigia eminent capitula parva, brevib. angustissimis foliis, squamatis dispositis, vestita, quibus singulis infidet strobilatus, Afters Attici facie, inodorus, radiatus, discoideus; radis purpureo-violaceis, disco parvo, flavescente, abeunt in semina pappo, cinerea, more congenerum.

25. *After Novæ Belgicæ latifolius umbellatus, floribus dilutè violaceis* Herman. Hort. Leyd.

Forma & crescendi modo cum superiore convenit, ferens radicem longè latèque repentem, albam, parum fibrosam, ex qua prodeunt folia præcedenti haud absumilia, at paulo angustiora, rigidiora,

diora, minus glabra, & quodammodo sinuata. Inter hæc eriguntur caules bicubitales, viridantes, ad radicem nihil aut parum rubentes, striati, superioribus rigidiores, duriores & robustiores, circa summam fastigia in frequentes foliosas alas magis expansas, umbellam mentientes, divisi; sustinentes in capitulis parvis, ex longioribus foliis squamatis dispositis, flores priori paulo majores ex diluta purpurea violaceos, petalis duplici serie sibi invicem incumbentibus, disco luteo, fatiscente in semina cinerea pappo, priori simillima.

26. *After Ethiopius, Stæchadis foliis, flore aureo* Herman. Hort. Leyd.

In montosis apud ad Cap. Bon. Sp. reperitur. Constat radice parva, lignosa, fibrosa, fusca: Caulis eadem lignoso, dodrantali, modo simplici, modo multiplici, candicante, in ramulos divaricato, undique foliis setaceis, tenuissimis, incanis, Stæchadi citrinæ amulis, vestito. Horum summis infidet è capitulo oblongo, squamato strobilus luteus stellæ instar, cujus medium umbonem pallide flavescens cingunt foliola, radorum instar, aureo colore fulgentia. His senescentibus succedunt semina pappo, velut in congeneribus. Viget & floret per totum annum, dummodo ab aeris frigidioris injuriis vindictetur.

27. *After exotici Hysperidis folio minor.*

Siccum nobis ostendit Clariss. Vir D. Leon. Plucknet.

28. *After Africanus Stæchadis folio incano ejusdem.*

Pag. 278. Ad finem cap. 8. adde,

15. *Doronicum maximum Americanum, latissimo anguloso folio, radice transparenti* Herman. Cat. Hort. Leyd.

A Jacobo Boberto habuit. Flores & semina nondum viderat.

16. *Doronicum integro & crasso Hieracii folio* Magnol. App. ad Botan. Monsp. An Doronicum Helveticum incanum C. B. prod?

Radix fibrosa est, è qua oriuntur folia pediculis donata, longa, latiuscula, serrata, crassa, subtus tomentosa, supra viridia: Caulis sesquipedalis folia angusta habens fœve pediculis. Florem fert magnum, petalis luteis, in extremitate crenatis umbonem luteum cingentibus, qui in pappos abit. Floris calyx striatus in basi foliis viridibus coronatur.

In herbidis locis montis Serrane frequens est & Junio mense floret.

Pag. 280. Ad finem Cap. IX. pro 12. specie adjiciatur;
12. *Virga aurea Canadensis foliis Scrophulariæ* Dodart. mem.

Item, 13. *Virga aurea Americana foliis serratis angustis subtus nervosis* Morif. prælud.

Hujus folia sunt subtus adeo nervosa, & eminenter angusta maximèque serrata ut notè inde facilis sit. Quin & radicem habet odoratissimam.

Item, 14. *Virga aurea humilis Alpina* Morif. prælud.

Hæc in omnibus vulgari accedit, sola parvitate discrepans: est enim Virgæ auræ vulgari triplo minor.

Pag. eadem. Capiti X. de Helichryfo seu Stæchade citrina addantur species sequentes:

1. *Helichryson quorundam foliis Abrotani* J. B. *Helichryson foliis Abrotani* C. B. *Helichryson fœve Coma aurea* Ger.

Petalis, nonnunquam cubitalis est planta, caulibus rectis, robustis, fruticosis, in multas alas subdivisus: per quos & ramos numerosa folia, Abrotono similia, candicantia, ubi primum erumpit, tenuissime divisa, brevè, hirsuta, cum gravitate odorata. Flores in summis ramis umbellam congesti, lutei Agerati floribus formæ & odore persimiles, verum majusculi. Radix lignosa, minimè digiti interduum crassitudine, quæ tamen singulis annis perit.

Læto folio provenit, & copiosè circa Madritum itinere Complutensis, aliisque Hispaniæ locis in lætis, ubi Septembris & Octobris florentem videbat Clusius.

Quod dubius esset quod referenda esset hæc planta, nec ad hunc locum pertinere putarem, commodiorem querendum ratus, tandè eam Historiæ inferere distuli donec tandem penitus è memoria excidit & omisa est. Duo sunt quæ me hæcenus dubium & suspensum tenent. 1. Quod nesciam an papposa sit. 2. Quod mihi nondum planè constat an florem habeat radiatum an verò nudum; quamvis ex descriptionibus quæ ejus extant nudum habere colligitur. A reliquis certè Stæchadis citrinæ seu Helichrysi speciebus foliis multis dissimilis differt. Qui coluerunt & observarunt nos certos de ejus genere facere possunt.

Heliclystrum Africanum inodorum Magnol App. ad Botan. Monf. *Eliclystrum inodorum* glabrum Coronop. folio annuum Magnoli, Herman. Cat. Leyd.

Nobis debetur inferius pag. 464. pro Agerati specie titulo *Agerati Africani foliis laciniatis inodori*. Verum si semina pappofa obtineat (ut affirmat D. Hermannus, nam in planta quæ nobis succrevit pappum nullum feminibus adhaerentem observare potuimus). Elichyri potius quam Agerati species censenda effit. Nuper cum Londini essem Botanici Londinenses mihi affirmarunt plantam hanc minime papposam esse, proinde & Hermannum errasse. Quin & ipse (ut video) in Appendice sententiam suam mutat, a *Classi* certiora edoctus.

Chrysocome Africana flore albo, angustifolia Breyn. in Fascic.

Breyn.

E radice hujus virgæ exeunt multe, pedales, nonnunquam ampliores, lignosæ, firmæ, in multis ramis tomento albo candicantes diductæ, & ab imo ad summum foliis crebris ac angustissimis, Stœchadis citrinæ Italicæ Herbariorum dimidio brevioribus dense stipatæ. Summos vero ramulos corymbi occupant admodum elegantes Gnaphalio Americano *Clusi* valde accedentes, quadruplo minores, & candidulis, infra aliquando rufescentibus ita compositi squamulis, ut umbonem in medio comprehensum duplici & triplici serie notabiliter circumadiant. Semen minus pappaceum, Chrysocomes vulgaris feminibus par.

In herbosis juxta Promont. Bonæ spei *D. ten Rhyne* ut & duas sequentes collegit.

Chrysocome Africana flore phæniceo angustifolia Breyn. fascic.

Breyn.

Planta alba & penitus tomentosa. est. Chrysocome Germanicæ angustifoliæ flore ex aureo ruilante similis, nisi quod folia angustiora & breviora, eorumque ex alis ramulos quamplurimos folis minoribus vestros mittit. Flores densissime in glomerulum congesti multo sunt minores, squamulis exilioribus minutis splendens ex ignescente phæniceæ coloris imbricati; quorum medium *fiamina* quedam minutissima in pappos; semine appenso perquam pusillo, abeuntia occupant.

Chrysocome Africana flore phæniceo serratifolia Breyn. Fascic.

Perrare hujus plantulæ caules etiam candicant, multo tamen infirmiores sunt, inque debiliores, & longiores ramos divisi. Folis paucioribus multoque brevioribus, latoribus, serratis, nervosis, incanis quidem, minus tamen quam superioris, [Euphrasie latifoliæ Italicæ *Col.*] quodammodo amulantes sepi. Flore & semine cum præcedente convenit.

Chrysocome sive Argyrocome Gnaphaloides Africana flore amplissima Breyn. Prod.

Chrysocome Africana Ericoides flore albo Breyn. Prod. Item fl. sulphureo.

Chrysocome impii, sive *Filago dicta* Cap. B. Sp. Ten Rhyne apud Breyn. in Fascic. *Dua speciei*. Vidimus apud D. Plucknet.

Elichyrio affinis Africana arborecens, floribus purpureo-violaceis, foliis Salviae, odore Rosmarini Cyn. *zæ Africana incana arborecens odore Salviae & Rosmarini* vulgo Herman. Cat. Leyd.

Herman.

Quantum hac arbuscula nomen Chrysocome non mereri videatur, quod ejus flores aurea luce non resurgant; Attamen ob florum squamatis corymbaceam structuram, & seminum papposam dispositionem, seu primariarum plantarum partem, Chrysocome haud dissimilem, huc adjungendum esse existimavi. Sponte nascentem reperi locis saxosis & salebrosis ad radices montis tabularum Capitis Bonæ spei, unde in Hortum translata læta fertilitate germinavit. Figit radices longam, obliquam, pallidam, in brachia divaricatam, ex qua virgula affurgunt complura (nonnunquam unum) sex septemve pedum proceritate lignosa, ramosa, candida, incano tomentoso cortice vestita. His adsunt folia, Salviae quadratenus similia, rigida, crassa, perpetua, supra viridia, infra candida, incipita numerosis obliquis nervis, & costa media in margines exprorectis, saporis acris, anari, aromatici, odoris fragrantissimi ex Rosmarino & Salvia mixti. Ad ramorum cacumina pullulant multi ramuli, in quibus apparent parvi, squamati tomentosi *folioli*, Elichyri vulgaris effigie; barbulatorum angustissimis purpureo-violaceis cingentibus orbiculatum pallidum, fatiscentem in tenuissima pappaceam *semina*.

Menstris Martio & Aprilis flores in Hyemali, inque Prom. B. Sp. iidem menstris perficunt. Virutibus responder Rosmarino. Oleum ex destillatione proleum præstantissimum esse deopillativum experientia nos docuit.

Elichyrio affinis Peruviana frutescens Herm. Append.

Surrexit in horto Beverningiano ex feminibus Peruvii advectis ad altitudinem sex septemve pedum, viculis lignosis pallidis, lentis, geniculatis, valde ramosis; foliis binis, ex opposito nascentibus, formâ & magnitudine nescio quid affinitatis cum foliis Costi hortorum, sive etiam Scabiole Hispanicæ stellatæ habentibus, per margines tamen creberris serratis, tribusque per longitudinem excurrentibus nervis incrisps; *Floribus* ad foliorum exortus circa ramorum cacumina corymbosis, parvis, ab Elichyrio non multum abluentibus, pendulis, herbaceis, discoidibus, modo foliatis, modo tribus quatuorve simul junctis. *Seminibus* exiguis, ut conjicere potuit, papposis; ad perfectam tamen maturitatem hucusque nondum perductis; sapore & odore nullo evidenti.

Aliam

Aliam adhuc Elichyrio affinis frutescentis speciem à præcedente diversam à D. Hermannò ad Reverendiss. Episcopum Londinensem missam plantam novam & cujus nulla in Catalogo Horti Academici *Lugd. Bat.* mentio, se *Fulhamia* in Horto prædicti Episcopi vidisse literis Aug. 27. ad me datis scripsit *D. Tamerlanus Robinson*. Folia ejus breviora, castriflora (spissiora, rotundiora & obscurius viridia sunt quam Elichyrio affinis Peruvianæ frutescentis *Herman. Append.* An Senecio Arborecens Atriplicifolius?

Pag. 287. lib. 13. pro undecima *Jacobæa* specie adjiciatur,
11. *Jacobæa sapina maritima* Triumfetti.

Ab unciali nervosa radice multas fibrillas emittente & albidæ cutis vestita oriuntur terni aut plures cauleculi, vix plerumque palmares, supini positus ac veluti in terram reclinati quam recti, intus cavi, externè rotundi, molles ac renues, subrufo vel etiam purpureascente colore infecti; foliis nullo ordine positis, nitide virentibus, & aliquantulum crassis vestiti, caules abique ullo pediculo amplexentibus. Præter folia prædicta habentur insuper pauciora alia ad ramulorum exortus, ejusdem licet cum superjoribus substantiæ, attamen conspicuo suffulta pediculo, & femunciale latitudinem, unciam vero longitudine superantia, eaque non purè dentata, sed potius denticulatis lacinis interrupta. Caules prope summum duos trêve ramulos & simbus foliorum proferunt quorum singuli tres aut plures sustinent flores, singulis longiusculis petiolis inhaerentes, calice à pluribus angustis & subviridibus foliis, in nigrum acutumque apicem desinentibus composito obvallati, barbulis aureis, oblongis latissimè discum medium luteum cingentibus confantes. Semen succedit pappo innascente alatum. Planta odor nullus, ar. fapor inter amarum ac salsum medius.

Martio & Aprilis viget, deinde ex toto perit. Copiosè admodum nascentem observavit Auctor per *Tempus & Locum*, totam oram maritimam, campisque adjacentes, quæ à Centumcellis Cajetam versus iter est.

Donavit me eximius Botanicus D. Jac. Pettiver ejusdam plantæ à Terra Mariana missa ramulo quæ foliorum divitura ad Erythimum vulgare & capitulis in summo conglobatis ad Jacobam aut Senecionem accedere videbatur. Florem cæruleum habere, incolas autem Morsum Diaboli vocare scripsit. Tota planta hirsuta est, & folia ad margines serrata.

Cactimay Brasiliensis Marteg. *Senecio Brasiliensis folio angustis, serratis.*

Marteg.

In trium pedum altitudinem excrevit, caule viridi, intus medullosa; quem ab ipso exortu numerosa ambiunt folia, quatuor dig. longa, angusta, per ambitum incisa, levi hirsute prædita (ut & caulis) & molli langvine paulum incana. Caulis superius in quatuor, quinque, sex, aut septem ramos se spargit, & foliola parva obtinet, foliis Hyslopi figurâ similia; in ramulis autem multo fert *fl. foliolis*, florum Senecionis similes, pallide hævescentes, qui in pappos desinunt, vento dissipabiles. Folia hujus plantæ acrem & calidum saporem habent, ac cocta, consuta atque illita sanant scabiem in quacunque corporis parte.

Pag. 291. post lin. 23. pro quinta *Senecionis* specie addatur,
5. *Senecio Lami folio* D. Fagon.

Quam invenio in Catalogo plantarum Hort. Reg. Paris, nondum editarum à D. Tancrèd. Robinson ad me transmissa.

6. *Senecio arborecens Virginiana Atriplicifolius*. Descriptionem vide inter *Arbores & frutes in horto Rev. Episc. Londinensis* visas.

Pag. 291. *Cacalia* speciebus vel si majori Eupatorii Cannabini add.

Eupatorium Novæ Angliæ Urticæ folio, floribus purpureiscentibus, maculato caule Herman. Cat. App. Herm.

Hoc à præcedente distinguitur quod radices habeat odoratiores, caules humiliores & tenuiores, * *Valeriana* squicubum raro excedentes, pallide virentes, pubeis lineolis incrisps; *Folia* minorâ, profundius crenata, flores purpureos Eupatorio Enulæ foliis omnino pares.

Pag. 296. *Gnaphalio sexti* seu minimi descriptioni adde.

Hæc species plus duplo minor est Gnaphalio vulgari. Capitula paucioribus floribus [totales intelligi] composita sunt quam in illo, nec in sphaerico figuram adeo exactè conglobatis, ac neque pariter tomentosis. Calices florum singularium, [totalium] magnitudine is non cedunt, sed ventricosi sunt & angulosi, neque folculi & calycibus tantum eminent *fl.* extant.

Pag. 297. l. 15. adde.

Gnaphalium flore sulphureo Herman. cujus specimen nobis ostendit insignis Vir D. Leon. Plucknet in Horto suo sicco asservatum.

Pag. 303. post lin. 5. pro tertia *Cnicus* specie interpolatur

3. *Cnicus perennis curvulus Tingitanus* Herman. Hort. Leyd.

Herm.

Planta hæc naturâ totoque habitu Cnicum referens radiceem agit albam, longam, tennem, abique fibris, modo obliquè, modo rectè in terram descendente, emittente *folia* rigida, crassiuscula; spissimè longiora, pollice angustiora, circa margines crenata, & simul exiguis aliquot spinulis obtuncti fere fugientibus armata. Intra hæc prodit *caulis* ut plurimum simplex, aliquando statim à radice in bino ternove ramos subdivisus, sustinens ex capitulo oblongo squamato, & aliquot rigidis brevibus foliis

1. *Bellis lutea foliis profundè incisî minor* C. B. *Chrysanthemum minus* Cam. ep.

Hanc J. Bauhinus ad *Chrysanthemum fœum* majus folio valdè laciniato, flore croceo refert.

2. *Bellis lutea foliis subrotundis* C. B.

Quam D. Hermannus eandem facit cum *Chrysanthemo* folio minùs secto glauco J. B. quod nobis non probatur. Ex synonymis enim & ex descriptione pater, *Chryf.* folio minùs secto, &c. eandem esse plantam cum *Chrysanthemo* segetum nostrate, hoc est, cum *Bellide* lutea fol. profundè incisî majore C. B. quamvis non sim nescius compilatores Hist. Ebrodunensîs *Bellidem* illam alibi referre. De his nobis nondum satisfactum est. D. Hermannus in Catalogo Horti Lugd. Bat. tres recenset & distinguit species *Chrysanthemi* folio glauco à *Creticis Chrysanthemis* distinctas.

Pag. 341. *Chrysanthemum nostrum* octavum seu *Alpinum* secundum Clusii ex observatione D. Leonardi Plucknet M. D. Londinensis semina producit papposa, idèquæ ad *Asteres* transferendum est.

Pag. 342. *Ad finem* Cap. IV. de *Chrysanthemis* add.

13. *Chrysanthemum Peruvianum* flore albo Catal. Lipsiensis Amman.

14. *Chrysanth.* *Virginianum* Platanî folio Hort. Oxon. Utrumque vidimus apud eundem perisissimum Botanicum & insignem medicum D. Plucknet.

15. *Chrysanth.* *Americanum* *Scrophularia* folio Ejusdem.

Pag. 344. *Ad finem* pagine addatur.

Matricaria Alpina Matricariae foliis Triumfetti.

Hanc plantam *Corymbifera* nostræ *Millefolii umbellæ*, folio alato & laciniato eandem esse mihi pene persuasit, quamvis nec figura ejus, nec descriptio in omnibus conveniunt plantæ nostræ: nam primò foliorum laciniæ obtusiores sunt, deinde caulis internè medullulosus, tum *folia* in nodis, è quibus alter erumpit furculus, communiter majora sunt reliquis inferiorum nodorum è quibus ramuli non exeunt: tandem flores quamvis integri naribus adnoti nullum sensibilem odorem exhalant, triti tamen Ageratum redolent, aut potius suaviorem odorem florum *Matricæ* prioris *Matib.* emittunt. Quæ in nostra non observantur: in reliquis convenire videntur.

Nos etiam primo aspectu *Matricam* folio alato plantam nostram denominavimus: verùm postea animadvertentes eam odore & sapore carere, foliatè proferre alata & laciniata *Matricaræ* ferè in modum, sententiam mutavimus.

Pag. 346. lin. 12. post verba illa Hort. Blaf. adde Botan. Monsp. *Millef. odoratum minus album* Monspeliensium Dodart. Mem. ubi plenam ejus descriptionem vide.

Pag. 348. lin. 2. adde *Millef. montanum purpureum Tanacetî foliis* Dod. mem.

Frutex corymbiferus Africanus Chrysanthemuli Ericoidis facie, floribus Globulariæ Breyn. fascic. Breyn.

Frutex est lignosus, ramis compluribus, cortice ex obsoleto purpurascente fusci coloris testis: quorum juniores *Chrysanthemuli* *Ericoidis* proximè descripti adeò similes, iidemque stipati foliis ut non facili ab eo distingui possint. Flores ramulorum extremitates lutei occupant Tanacetî instar florum quasi in umbellam dispositi, orbiculares omnino Globulariæ seu *Aphyllantidis* Herbariorum perbellè referentes, minores quidem & ex tubulis minutissimis quinquepartitis densè admodum conflati, sedem suam minutissimo in fructu fixam tenentibus: quem propter immaturitatem excitatè, fortuna examine mihi non concessit; an veluti *Cupressi*-pinuli feminum pericarpia concavus & femine refoertus, aut an ipse Semen illud. Quicquid vero sit, five fructus five semen, certo certius illud eodem pene quo *Abfinthii* semen modo tenerè involutum lanugini observatur.

Pag. 350. *Ad finem* Cap. I. de *Bellide minore* adde,

Bellis minima annua Triumfetti.

Triumf.

Februarius labente in conspectum se prodens femiuncialis circiter radice nititur, cortice albo tenui induta, & ex paucis fibris tenuiora aliquot capillamenta mittentibus coagmentata, quæ fibre omnes superne in exilè ac brevissimum veluti truncum albi coloris definites basin efformant quinque aut pluribus *foliolis* dilutè virentibus, à simul nitidis, succosis, nervum duntaxat medium ostendentibus, ovali formâ, extremo rotundioribus, leviter crenatis, magnitudine unguis minimi digiti, longitudine circiter femiuncialis incluso pediculo, pallidioris coloris, brevissimis ac rarioribus pilis donato. Inter folia ad parvi digiti altitudinem assurgit caulesculus erectus, fragilis, licet capillaribus nervulisque substantiâ apparenter cartilaginea compositus, nec vulgari filo crassior, imò internè concavus, externe verò tenuissimâ ac rubrà quodammodo circumseptus membranâ; ab eodem vero infra sui medietatem quatuor aut plura inordinatè exeunt folia, ab infimis quoad folam parvitatem diversa: denique in ejusdem summitate nonnulli latiore intra calycem ex duodecim viridantibus squamulis constructum unicus *flos* aperitur, habita totius plantæ ratione valdè insignis, discum ostentans luteum, citam triginta angustissimis albisque petalis circumdatum, quæ ad differentiam *Bellidis* minoris vulgaris non in duplicem, ac unicum disponuntur gyrum, necnon longiora existunt quàm in illa. Semen flori succedens minimum, cinerei coloris, oblongioris formæ ac *Bellidis* prædicti min. vulg. simile.

In

In locis Romæ vicinis præsertim aridis & incultis & arvis reftibilibus mira fecunditate luxuriat, Februario & Martio florens, brevique ex toto deperditur.

Bellis montana gramineis foliis Magnol. App.

Radix vivax est, fibrosa, è qua plurima prodeunt folia, longa, angusta & graminea; leviter versis extremum crenata, rigidiuscula. Caulis sunt fœsq; pedales, in quibus folia sine ordine aliis angustiora villos quodam pro denticulis habent. Flos in quolibet caule unicus cum umbone luteo plurimis petalis bilis cincto. Oritur in planitie montis *Serane* & Maio floret.

Pag. 351. lin. 18. adde,

Bellis Alpina major rigido folio breviorè & latiorè Herman. Cat. Leyd.

Præcedente humilior est & tenerior, foliis latioribus, brevioribus, magis reflexis; Floribus minoribus. Floret in hybernaculo tota hyeme.

Bellis montana major foliis Chrysanthemi Cretici angustioribus Magn. App.

Magn.

Radices fibrosæ perennes plurimos caules produciunt, cubitales, striatos, in ramulos divisos. Folia secundum ramulos in profundas lacinas divisa sunt, & variè dissecta. Extremis ramulis flos magnus infidet, cujus pars inferior ex plurimis foliolis viridibus squamatis dispositis componitur. Ambunt umbonem luteum pluvium triginta petala alba, in extremitate leviter serrata. Semen habet aliarum more. Florentem invenit Julio mense in depressis & ferè inaccessis locis montis *Calcaris* in loco dicto *Barroc* juxta fluvium descriptionis autor P. Magnol.

Locus.

Bellis Americana frutescentis ramosa.

Hanc exsiccatam vidimus apud D. Plucknet. Ejusdemque ramulum ad nos misit D. Doody. Caulis firmo & rigido esse videtur, summa parte ramolo, crebris foliis angustis, oblongis utraque extremitate acutis, denticulis rarioribus ad margines obiter incisî vestito. Ramulum unumquemque, ut & caulem medium terminat sui albus umbone luteo.

Bupththalmum Alpinum flore candido Triumfetti.

Triumf.

Radix lignosa, multis ac gracilibus barbulis capillata, talem etiam scabritiem possidet, ut nodulis undequaque referta videatur, spadice coloris, inodora ac ferè insipida ex seipsa emittit quandam digitalis trunci (ut ita loquar) portionem, in cujus summo densè germinant foliorum cespites, quorum hi quandoque aliqui terram attingunt faciliè productis radicalium fibris eidem implantantur: hoc pacto plantam quodammodo repentem, ipsi, quandam perennitatem reddentes. Folia ipsa forma, colore, odore ac sapore is *Bupththalmi* vulg. *Matib.* omnino similia verùm triplo majora. Adventante Junio è singulis ferè cespitibus prædicti recti, ramosi ac fragiles assurgunt caules, consimilibus vestiti foliis, sed proportionaliter minoribus: in caulium ac ramulicolum fastigio capitulum squamosum protuberat, colore præter obscurum squamularum limbum ex toto viridi; quo se apertente flos emicat discum ex luteis staminibus compositum habens, & sapius 24 albis petalis circumdatum: quibus arefactis superest capitulum hilpidum, ut in *Bupththalmo* vulgari, clarioris tamen ac ferè lutescentis coloris: in feminis pariter forma cum illo convenit, ac magnitudine minor & magis candidus color.

In Alpibus Castillonensibus Autumno observavit Auctor noster caulibus vir palmis altioribus & minime ramosis: verùm in monte *Cavoi* prope Albanum ætatis mensibus caulibus cubito altioribus & in quamplurimos ramulos divisis.

Locus.

Pag. 357. lin. 22. Inter varietates *Matricariae* recensenda venit *Matricaria sylvestris* flore toto luteo quæ in Hort. Lugd. Bat. à D. Hermann colitur. In sylvis cadus reperiri scribit Tab.

Pag. 360. *Ad finem* Cap. I. de *Abrotano* femina addi species sequentes.

Abrotanum femina foliis Crichtoni D. Fagon. Hort. Reg. Paris.

Abrotanum femina foliis Roris marini totis viridibus D. Fagon ejusdem. An Abrot. fœm. 6. Clusii?

Abrotanum femina degener ex *Abrotani* femina viridis femine flore pallido ejusdem.

Habui è Catalogo M. S. plantarum Horti prædicti nondum editarum à D. Tancrèd. Robinson & à D. Hansl. Sloan communicato.

Abrotanum femina canescens foliis *Stœchadis* citrina Breyn. Prod.

Pag. 361. lin. 34. *Ad finem* Cap. II. de *Eupatorio Cannabino* adde,

4. *Eupatorium aquaticum Americanum* Park. *Chrysanthemum cannabinum Americanum* Moris. præl.

A nostrate discretu facile est: quippe caules edic quadripedales, subrubentes, firmiores & rectiores. Flosculus ex multis staminibus luteis conflatus habet, & semina bidentia vulgaris *Chrysanthemi* cannabini feminibus multo majora, vestibus pariter adherentia. Addit *Parkinlonus* caulem ab imo statim ramulos longos crebros emittere. Folia imo quinquepartita esse, superiora in caule tripartita: Caulis ad quinque aut sex pedum altitudinem assurgere.

Pag. 414. add. *Seseli Pyrenaicum Thapsia folio* D. Pluckner post *Seseli Massiliense*.
Pag. 421. Ad finem Cap. XIII. de *Ferula addantur species sequentes.*

Ferula lucida & crispo folio D. Lock Hort. Reg. Paris.
Ferula folio latissimo D. Fagon ejusdem.

E Catalogo Plantarum Hort. Reg. Paris. nondum editarum ad me transmissio à D. Tancréd. Robinson.

Pag. 427. Ad finem Cap. II. de *Lasertio addantur hae species.*
Lasertium umbellae contractae & D. Fagon Hort. Reg. Paris.
Lasertium foetidum folio fragili & anguloso D. Fagon ejusdem.
Lasertium angustifolium non finitum ejusdem.

Habui & Catalogo proxime dicto.

Lasertio Lobelii similis angustifolia J. B.

In horto Robini Lutetiae vidit J. B. Robinus autem sibi missam affirmabat nomine Dauci montani.

Pag. 429. Ad finem paginae & Cap. IV. de *Cicutaria addit*,
4. *Cicutaria Cassubica Thyselinii folio* Breyn. Prod.

Breyn.

Planta est cubitalis, caule recto, striato: foliis Thyselinii, sed minoribus minutiusque dissectis: Umbella alba & densa, femine striato Cicutariae faturae Lob. simili.

Locus.

In Cassubia montibus atque dumetis sylvarumque marginibus ubique ferè nascitur.
Pag. 431. Specierum Myrrhidae quatuor & quinte pleniores descriptiones habentur in Morison. Umbellif. p. 66, 67. Ubi posteriores hujus duas tradit varietates, Alteram foliis hirsutioribus, feminibus longioribus; Alteram foliis hirsutissimis, feminibus longis subfuscis.

Pag. 433. Ad finem Capitis de Meo addit, Meum latifolium adulterinum longiori folio D. Tournefortii.

Pag. 436. lin. 11. Add. Angelica Acadiensis flore luteo Dodart. mem.

Radix ei nigra est & densa fibris confertis, plures emittens caules, striatos, angulosos, altitudine sesquipedales, inferius vestitus pediculis quibusdam, origine sua membranaceis, progressu trianguli, extremo in tres pediculos subdivisis, quorum medius quinque sustinet folia denticulata, reliqui duo tria tantum. Caulium nonnulli ramulos ex alis foliorum emittunt. Singuli autem caules & ramuli fastigio suo gestant umbellam pluribus fasciculis flosculorum minimorum, luteorum pentapetalo compositam. Petala autem pericarpio viridi aculeo capiteili magnitudine innascuntur. Stamina intus duo vel tria viridia apices luteos sustinent. Flore praeterito perficiuntur semina, per maturitatem brunnea, striata, Cari seminibus satis similia.

Tota planta acris est, amara & aromatica, odore ab Angelica communis multum differente. Vixat esse, non cessat semen producere quemadmodum Angelica vulgaris, *Ast. Angelica vulgaris* postquam semel semen per se fecerit radicitus interit. Allata est ad nos (inquit) à D. Richer, à Rege missa in Acadiam & Cayennam.

Pag. 445. *Planta in agro Cantabrigiae*, si observata, quam pro Pimpinella Saxifraga media J. B. habuimus, eadem videtur Apio petraeo five montano albo J. B. p. 463. descripto, ut ex planta & semine orta & in horto culta didicimus. Caulis etiam altitudine descriptioni J. Bauhini respondet.

Pag. 446. lin. 26. Ad finem capitis de Pimpinella Saxifraga addit,

Hanc planta à D. Magnol in Append. ad Botan. Monspeli. sub titulo Pimpinellae Saxifragae maxime Americanae sic describitur,

Radice habet crassam, in plurima capita divisam; folia Pimpinellae, lobata, sed latiora, ad Pasticinacum sylvestrem latifoliam accedentia, serrata, supra glauca, subtus leviter pilosa. Caulem erigit bicubitalem & tricubitalem, quasi Juncum, in multos ramos divisum; ad quorum articulos oritur folium parvum, longum. Umbellae conspiciuntur plurimae, parvae pro plantae magnitudine, quas componunt capitula lutea cum staminibus albis. Succedunt semina, bina simul ut in Pimpinella Saxifraga, sed majora.

Ex insula Tabaco nactus est.

Pag. 448. Pro tertia *Aspii* specie interponatur,

3. *Aspium palustre minus cauliculis procumbentibus ad alas floridum* Herman. Cat. Hort. Leyd. Herman.

Hoc praecedenti est conforme; est omnibus partibus minus & gracilius, cauliculis humi procumbentibus, alis quamplurimis donatis: ad quorum finibus oriuntur parvae florum albicantium umbellae quos excipiunt semina exigua, striata.

Luxuriat locis undosis & aquis Belgiae: nec dubito quin & Angliae etiam, quamvis à nobis minus curiosè spectantibus nondum fuerit animadvertita.

4. *Aspium palustre frutescens flore amplissimo* Barthol. Aët. Hofman.

Pag. 450. Add. 2. *Aspium Africanum frutescens* D. Pluckner.

Pag. 451. lin. 35. addit, De noxis Cicutae terrestres vide longam epistolam in Ephem. Germ. An. 13. Observ. 115.

Pag. 452. Ad finem paginae addit, *Seseli Pyrenaicum Thapsia folio* D. Fagon. In Catalogo nondum editarum horti Reg. Paris. à D. Tancr. Robinson ad me transmissio.

Pag. 464. ad finem Cap. XVIII. add. *Daucus Pyrenaicus odore Citri* D. Fagon. ex eodem Catalogo.

Pag. 469. l. 24. add. *Caucalis elegantissima Pyrenaica* D. Fagon. ex eodem Catalogo.

Pag. 476. lin. 12. addit,

Pastinaca Oenanthes folio Bocconi.

Boccon.

Folia huic Pimpinellae Saxifragae five Oenanthes non absimilia. Caulis pedales, recti, ramosi: Umbellae magnae aliarum Pastinacarum tenuifoliarum more. Flores albi, quibus succedunt semina exigua, alpera folio potius villosa five hispida.

Supra muros Leocatae urbis in Sicilia invenit D. Boccone: neque enim in pratis aut secus viarum margines cum spontanea sylvestri folio tenuifolia nascitur.

Suspicio hanc eandem esse cum *Dauco secundo Siculo Sophiae folio* Zanoni superiore capite descritto, cujus semen à D. Boccone transmissum.

Pag. 478. Ad finem paginae, & capitis I. addit,

6. *Rubia quadrifolia asperima lucida peregrina* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Folia ex nigro virore lucent: flores albicanti, quos singulos excipiunt baccae gemellae nigrae, caetera non differunt à vulgari.

7. *Aparine minima vel Rubia saxatilis minima* Magnol App.

Magnol.

Planta est pedalis, radices habens parvas, subrepentes, quae plurimos ramulos proferit, quadratos, subrepentes, asperos, ad quorum articulos folia sex vel septem angusta, brevia & acuminata, radiatim disponuntur: pedicellis infident flosculi herbae, quibus succedunt bina semina simul juncta, nigricantia, oblonga, ex una parte concava. Aestate florit in asperis circa la Valatte & la Colombiere. Satis accedit ad Rubiolum saxatilem C. B. in prod. sed nostra non est incana. Figura prima Rubiaz angulosa alpera J. B. istam optime representat.

Caulis tiragus Brasiliensis Marcer. *Rubia Brasiliensis floribus verticillatis albis, maximis.*

Marcer.

E radice longa, intorta, exterius fusca, intus candida multi enascuntur caules, quadrati, duorum aut trium digitorum intervallo, geniculati, octodecim, viginti, & interdum plures digit. longi, qui partim terae incumbunt, partim se surgunt. Ad singulos autem nodos adnascuntur duo, tres, vel quatuor folia, figurâ & magnitudine Hyssopi, inaequalis tamen magnitudinis. Quidam etiam caules hinc inde ramulos protrudunt ad nodos, eodem modo foliis vestitos. Caulis autem ramuli & folia sunt pilosa, viridia, incana. In summitate caulis & sesquidigitum sub illa, & tali intervallo rursus versus inferiora verticillatim enascuntur flosculi, globuli lufiori magnitudine, plurimi, albi, tetrapetali: & prope quemlibet verticillum flosculorum bina foliola Hyssopi armla. Post flosculos capitula rotunda striata sequuntur, magnitudine Myrtillorum, in quibus semen. Planta haec falsi est laporis, & proinde Kali geniculatum seu vitariarum potest appellari.

Frequens est in locis arenosis maritimis, in mediterraneis autem nequaquam reperitur.

Reperitur & alia ejusdem species, caule lignoso, foliis Rosmarini.

Ad Rubiam in nonnullis accedit, non est tamen vera & genuina Rubiaz species.

Pag. 487. Ad finem partis primae lib. decimi pro secunda Specie Nasturtii Indici addatur

2. *Viola Indica scandens Nasturtii sapore maxima odorata* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Si unquam amenioris Florae cultoribus tum varietate, tum insigni florum elegantia sese commendavit planta, hac profecto Nasturtii Indici nova species est. Multo feracior, & omnibus suis partibus amplior est Nasturtio Indico vulgari. Etenim est crassa, pallida, repente, fibrosa radice admirabili fertilitate luxuriant viticuli longissimi, herbae, succulentae, glabri, qui vel solo incumbunt vel vicinis stipites bacilliferae complexibus suis involvunt. Horum genicula emittunt tortiles, sesquidigittales pediculos, sustinentes folia orbiculata, pelata, hederæ instar angulosa, vulgari Nasturtio duplo ampliora, medio pallente umbone, cui pediculus insertitur, in aliquot concolores radios ad ambitum usque diducto. Ad singulas foliorum alas prodit aris petiolus brevior & gracilior, qui terminatur in florem amplissimum odoratum extus croceo, intus nunc cinnabarinum, nunc coccineum, nunc simul ex utroque colore pulcherrime variegatum superbiens, quem si Sois radiis illustratum inflexeris gracili holoserica pube aurato pulvere perfusa dices intercalatam. Flos quaque contextitur petalis, sesquipollice latioribus, quorum duo superiora surrecta & basi angusta, coccineis fulgentibus virgulis striata sensim in rotundam latitudinem expanduntur: tria inferiora fulciuntur angustissimo crassifusculo crocato cervice & ubi in latum orbem se diffundere incipiunt concoloribus ad margines barbulis capillantur, ungibus holoserica macula, modo coccinea, modo intensius miniatâ inscriptis. Medium occupant aliquot brevia, rigida, recurva, miniata staminia, oblongis striatis concoloribus apiculis ornata. Flori vero subjicitur flavescens calyx, parte antica qua floris petala amplectitur in quinque mucronatas crenas, postica vero in longissimum calcar, purpurascens per longitudinem stria insignitum productus; quo una cum flore delapofo sequuntur vascula librotunda, & rugosa verrucosa, ut plurimum ternaria, rarius bina, praefusius invicem juncta, quibus singulis involvitur semen oblongo-rotundum, fuscum, crassum, solidum, rugosum, striatum seu angulosum, nonnulli incurvatum.

Quamvis radix hyeme perire solet furculi tamen decisi & in terram depacti, radices agunt, & à frigore muniti hyeme tota vernant, & succedente Vere flores & femina numerosa fertilitate largiuntur.

Pag. 497. *ad finem pag. add.*
In Catal. Hort. Leyd. Herman. pro distincta Anchuse specie positam invenio Anchusam primam Mathioli C. B. Matth.

Pag. 500. *Ad finem paginae & capitis de Echio addatur,*
Lycopsi Diof. quibusdam J. B. Echium latissimo folio Lycopsi dictum, flore dilute purpurascens
Herman. Hort. Leyd.

J. B.
Lycopsi Diofcor. apprimè similis planta radice nititur rubra, è qua caulis surgit rectus, cubitalis, ex cujus parte ima plurima prodeunt folia, rugola, rigidèque Buglossi sylvestris, nullo ordine in ambitu extensa, quæ summa versus minora sensim evadunt in cacumen usque. In viginti aut plures dividuntur ramulos, quibus minora rursus adherent folia, ut in Echio: ex quorum sinu strobili emergunt tenelli, purpurei, inferiori parte integri, in ambitu verò in quinque angusta foliola Caryophyllorum sylvestrium instar dissecti.

Echium Lycopsi facie Africanum pereme Herman. Cat. Hort. Leyd.

Prodeunt cauliculos bipedales, alperos, nonnihil pilulos, ramulos, ex rufso viridantes. Folia pinguius crassifolia, Lycopsi vulgaris angustiora; breviora, alpera, hirta, quasque verrucosa & obtusa. Flores in cæruleo purpurascens: Semina triangula, nigricantia. Cætera superiori similia.

Pag. 502. *lin. 2. add.*
Pro Synonymo *Jacua acanga* Heliotropium Americanum cæruleum foliis Hormini Dodart. mem.

Pag. 509. *Pro prima specie Salviae ponatur,*
1. *Salvia maxima foliis & floribus amplissimis* Herman. Cat. H. L. *major peregrina amplissimis floribus* Brey. Prod.

Pag. 519. *Ad finem capitis de Satureia add.*
Thymbra Africana foliis spinosis, flore purpureo Bartholin. Aët. Med.

Satureia floribus in summitate dispositis Herman. Cat. Hort. Leyd. *Pulegium nostrum quantum est.*

Satureia hirsuta purpurea Libani Dod. mem.

Pag. 526. *Ad finem capitis de Polio add.*
Polio affinis Guacatane C. B. *Guacatane Scrophularia Indica* Park.

Ex Hispania Nova missa est. Ad hæmorrhoides, ejus decocto ex vino (si calor ablit) alioquin ex aqua hæmorrhoides abluuntur, deinde blandè ficcantur, postmodum ejusdem plantæ pulvere inperguntur.

Dolores ex frigore & flatibus ortos in quacunq; corporis parte sedat, si locus refinâ prius inunctus tenuissimo hujus pulvere inpergatur, & linteam superimponatur, &c. Vide.

Pag. 527. *Ad finem capitis de Teucro add.*
Teucrium regium purpureum Morison. Præzud.

Multò altior est hæc species Chamædrye vulgari; humilior Teucro C. B. Flosculi gerit amplos, rubros, galeatos: quibus percutiunt subveniunt femina idem magna. Folia sunt lucida oblique virentia.

Nihil videtur in hac descriptione quod non conveniat Chamædryi majori.

Teucrium Americanum procumbens Veronica aquatica foliis subrotundis Herman. Hort. Lugd. Bat. Herm.

Radice firmatur tenui fibrosa pallida, spargente coliculos spichamizos, quadrangulos, humi stratos; quos per intervalla ambiunt folia bina sibi adversa, subrotunda, glabra, pinguia, in ambitu levissimè denticulata, Veronicæ aquaticæ rotundifolia nonnihil similia. Ad horum exortus prodeunt flores, utrinque unus, parvi, pallidi, labiati, vix galeati, labio trifido, galea simpliciter, exigua, vix conspicua. Singulis subest utriculus quinquefidus, lufissimè femina subrotunda, sulca, quaternaria.

Pag. 532. *lin. 42. add.*
In cholera etiam morbo convenit Mentha ceu egregium specificum, stomachum nempe suo modo pacificans.

Pag. eadem, Mentham angustifoliam spicam C. B. invenit D. Dale Bockingæ in Essexia, ad ripas fluvii duobus tribusve locis copiosam. Odor tamen vehementior & ingrator huic est quam Menthe Romanæ in hortis cultæ.

Pag. 533. Mentha undecima ab eodem ibidem inventa est ad fluvium propè Molendinum Fulonicum.

Pag. 534. *Ad quartam speciem add.*
Planta hæc Botanici Londinensibus Satureia Virginiana florib. in summitate dispositis satis aptè nuncupatur. Siquidem flores in summis duntaxat ramulis confertos gestat velut in umbellulis.

Pag.

Pag. 536. *Pro sexta Verberna specie add.*
6. *Verberna Americana Urtica foliis longioribus, flore caruleo* Herman. Append.

Ad finem pagine add.
8. *Verberna Africana minor flore luteo* Bartholin. Aët. Med.

9. *Verberna Indica lanuginosa flore rubente* ejusdem.

Pag. 540. *Ad finem capitis de Origano & Majorana add.*
Origano Congener Zatarendi C. B. *Zatarendi herba* J. B. *Zatarendi Origani Indicum* Velling. Oblierv.

Vellmg.

Magnitudine pedali adolefcit, caulibus rectis satilque firmis: cujus folia Amaraci habitudine, tenella, mollique veluti lanugine aspersa tactui blandiuntur. Rotunda quidem illa sunt, in conum tamen leviter coarctata & excurrentibus in longitudinem fibris cum virore pallidula. Flosculi producti quamplurimos, niveo candore lactefcentes, qui per extrema caulium inter numerosa foliorum capitula prominuli, Onitidis Origani umbellam glomerato ambitu propemodum expriment: linguam gustantia aromatica nec ingrata acrimonia perstringens Creticum Organum odoris vehementia superat.

In fonticis capitis affectibus, cum sensuum motulque voluntarii nobiles functiones improba mucosine vel imminuuntur, vel penitus obruuntur, eximie optulatur. Stomachi vigorem excitat, solutique tetro veneno vitæ præsidii gratum & efficax remedium adfert.

Pag. 541. *lin. 20. add.*

In Catalogo Horti Academi. Lugduno-Batavi à clarif. Viro D. Paulo Hermano edito, Ocimum Ægyptium Alpini Ribau dictum pro specie ab Ocimo Caryophyllato majore C. B. distincta positum invenio.

In eodem Catalogo Ocimi varietates seu species habentur sequentes:

Ocimum foliis ex nigro virentibus flore albo Cat. Hort. Reg. Parif.
Ocimum violaceo flore ejusdem horti.
Ocimum nigrum majus acuto Ruta. edere.
Ocimum medium crispum conglomeratâ brevique spicâ Cat. H. R. Parif.
Idem bullatis foliis ejusdem.
Ocimum tricolor ejusdem.
Ocimum angustifolium foliis serratis.

Pag. 547. *Ad finem capitis de Hormino add.*
Horminum Pyrenaicum Anguria folio viscosum D. Fagon. Hort. Reg. Parif. *inter nondum editas.*
Item,

Horminum Verberna laciniis angustifolium Triumfetti.

Triumf.

Radix lignosa, alba, vix ultra digitum longa, rarè in alias divisa, semper tamen numerosis fibris referta, ac rugoso obliquo cortice induta uberrimam foliorum sobolem multiplicis sanè formæ super humum effundit: horum enim aliqua altius ex utroque latere incisa Verberna vulg. frondibus plurimum affimulantur, præterquam quod in apice magis subrotunda existant; alia verò non tantum incisa, sed etiam dentata spectantur; dum ex adverso nonnulla crenis solummodo per margines distinguntur. Variant præterea penes utranque longitudinis ac latitudinis dimensionem, quamvis nulla latitudine unciam, binas vero longitudine superent, petiolos autem cum innituntur oblongos atque compressos, extenso nervo in adversa foliæ parte eminentes, ac in minores subdiviso totam ipsorum longitudinem percurrunt. Hujusmodi porro foliorum substantia haud crassa, attamen glabra, imò si ope microscopii examinetur talem crispitudinem offentat qualem in Brassicis, color obscurè virelens, odor nullus, diu mansa nescio quid dulcis saporis gustatui exhibent. E foliorum centro attolluntur bini vel plures cauliculi, recti, lignosi, quadrangulares, quorum rarioribus licet nodis bina folia adnascantur, petiolis prædita (exceptis tamen supremis) interdum latoria, similibus breviora is que ad radicem, interdum verò is longiora sed angustiora: prope radicem glabri, versis fastigiis pilis exiguis densis donati, præsertim ubi flores erumpunt, qui calyculo, quo prius inclusi erant, hiant, viridèque colore obscuris lineis distinctum detegente, se produunt apertis, in rectam oblongam spicam verticillatim dispositi, coloris saturatè cærulei: quibus deinde spadicem succedat semina, minutis reliquis hujusce generis.

Not. Caulium summitates unâ cum floribus eorundemque calycibus fragrantem ferè Pulegii odorem exhalant.

2. Planta toto anno, tam hyeme quàm æstate, floret in aridioribus ac sabulosis Romanorum arvorum tractibus.

Pag. 551. *Ad finem capitis de Betonica add.*
Betonica purpurea spica longiore molliore & serius florente D. Tournefort. *Inter nondum editas* Hort. Reg. Parif.

Pag. 552. *Ad finem capitis de Prunella add.*
Prunella Alpina folio angusto integro D. Tournefort. *Inter nondum editas* Hort. Reg. Parif.

Item,

5. Solanum, &c. Americanum floribus ex lacteo & cæruleo mixtis. Hanc speciem pro *Jurepeba* femina Pisonis habet. At D. Commelinus præcedentem.

6. Solanum pomiferum frutescens Africanum, spinosum, nigricans, Boraginis flore.

Huic (inquit) Solano suppingitur *radix* alba, perennis, longo & obliquo reptatū dispersa. Ex hoc fruticet *caulis* lignosus, sesquicubitalis, ramulosi, in viridi nigricans, aculeis mordacibus undique armatus. *Folia* promit atro-viridia, oblonga profunde lacinata, costis ab utraque parte supparibus spinis obsessis. Flores ad ramorum cacumina pentapetaloides, Boraginis facie, ex cæruleo pallescentes. Baccas Pomi amoris amplitudine & formā, primum virides, deinde flavas & ex maturitate in nigrum degenerantes colorem, foveas *femina* compressa, orbiculata, in pulpa flavescente, viscida, acri, amara, nauseosa & virosa.

Locus.

Ad foliarum margines locisq; aliis incolitis Promontorii bonæ spei sponte provenit. In hortis tam per semina, quam ramorum circumpositionem vel submerhionem commodissime propagatur.

Vires.

Hujus radicem, quam acrem & amarā deprehendi, exemplo Hottentottorum ad Hydropicorum aquas per urinam educendas ex decocto præscripti magno semper agrotantes levamine: pulpa vero baccarum virulentam reperi, inducentem capitis gravedines, corporis, dolores, furorē denique, ipsamque necem.

Hujus aliam speciem vidimus in Horto reverendiss. Episcopi Londin. foliis minus profunde lacinatis, spinis crebrioribus crassioribus & longioribus de qua alibi diximus.

His addo.

7. *Cheru-Chunda* H.M. *Jurepeba* mas Pison. ex sententia D. Commelini. *Solanum Indicum spinosum fructu minimo, minuto, glabro.*

H.M.

Reliquis minor est, altitudine sesqui aut duorum pedum, ramis in latum sparsis, ejus *caules* non rubelunt: *Radix* fibrosa & albicans: Stipes cum furculis tenuissimis pilis obdusis & viridis, medulla intus molli. *Folia* multo minora cæteris, pilosa ac aspera nonnihil, paucioribusq; & minus cuspidatis laciniis sinuata. *Flores* omnium minimi, stellati, quinque vel sex cuspidum, coloris cæruleo-depressi, non edulem, quæ copiosa *femina*, ejusdem rubri coloris, quamvis habentur etiam hujus generis colore per maturatorem luteo, aureo, albo.

Vires.

Parkinsonus, experientia suā, iterata per aliquot annos in hortis nostris fatione fructum multo minorem evadere asserit.

Hoc genus in Horto Reverendiss. Episcopi Londinensis Fulhamie prope Londinam vidimus hoc autumno cum fructu maturo, & specie distinctum putamus à vulgari nobis descripto.

Pag. 675. Ad finem capituli de Asparago addo.

6. *Asparagus aculeatus, maximus, sarmentosus zeylanicus* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Huic subsunt *radices* longæ, fusiformes, plures ex uno capite propendentes, albicantes, carnosæ, pollicem crassæ, sapore subdulci, grato, ad Scorzoneram nostram accedente. Ex hac pullulant aliquot *armenta* longissima, in multas alas divisa, brevibus pungentibus aculeis, modò sursum, modò deorsum spectantibus, armata, vicinas arbores scandentia, cæque amplectentia. His adhaerent folia reliquis hujus familie speciebus omnibus latiora, longiora & robustiora. Ad quorum sinus prodeunt è calyculis exiguis *flores* parvi, pallidi, hexapetali, filiciti brevibus tenuissimis pediculis. Hos excipiunt baccæ rubentes, in quibus continentur ut plurimum terni angulosi, nigricantes acini, velut in speciebus conthilibus.

Sapote nascitur in sylvis insula Zeylonæ, indigenis *Hatawararia*, Europæis verò ibidem degentibus *Lecni*. Scorzonera dicta. Radices vel cum lacte aut brodio carniū, vel sale aceto & pipere conditæ, ab incolis habentur in deliciis.

7. *Asparagus aculeatus Africanus* ejusdem.

Herman.

A Corrua vulgari nihil discrepat, nisi radicibus crassioribus, rotundioribus bulbilorum instar, ex uno cespite dependentibus, sapore cum Asparago Zeylanico confimili. Ad rivulorum margines circa Promont. Bon. spei luxuriat.

8. *Asparagus aculeatus Siculus*.

Cauliculos seu flagella multa edit, tenuia, angulosa humi fusa, ramulos hinc inde crebros ad semuncialia interdum intervalla emittentia. Ramuli pariter crebris foliis sesquicubitalibus aut longioribus rigidis aculeatis angulosis, quæque pinæ verius sunt quam folia, alterno sita vestiuntur. *Flores* circa totiorum seu spinularum bases exeunt herbacei coloris, Asparagi floribus fimiles: Fructus non observavimus.

Prope Tauromenium in Sicilia invenimus circa finem Maii florentem. An vera & genuina Aspa-
rugi species sit nescimus cum fructum non viderimus.

Pag. 685. lin. 25. addo.

Christian. Mentzel. in pugillo rariorum plant. duplex genus distinguit, Alteram vocat *Vitem Idæam palustrem foliis majoribus acutis*; Alteram *Vit. Id. pal. foliis parvis acutis Serpilli instar*.

Eadem præg. Ad finem Lib. 13. in capite scorsim addatur,

CAP. XXVIII.

Sempervivum maritimum bacciferum Brasiliæ Marogr.

Marogr.

IN sesquipedalem aut majorem altitudinem assurgunt multi *caules*, digitum crassi, lignosi, fragiles, teretes, foliis circumcincti eo modo quo Portulacica; quæ sunt egregie viridia, crassa, succulenta, figurâ Portulacæ foliis similia, verum longè majora, & magnam Acetosam æquantia. Inter folia in singularibus pediculis prodeunt *stipuli* quinque foliis confantes, uno latere in ambitu serratis, albi coloris.

U u u u u

Solanum pomiferum Americanum non spinosum lacteo flore. Iva Brasiliensis Marograv. Ivabacca Pison.

Pison. Marogr.

Frutex est eodem modo crescens quo *Jurepeba*, similique ligno, sed solet altius assurgere. *Candex* spinosus, ac leni hirsute præditus. *Folia* diversæ figuræ, inordinatè posita, pallide viridia, oblonga, non ita lacinata ut *Jurepeba*, leni hirsute seu lanugine infecta.

Flores eidem fert ut *Jurepeba*, lacteos, pentapetalos, instar stellæ expansos, in medio autem *staminalia* lutea fusa erecta.

Fructus tert. magnitudine majoris Pomi vulgaris, rotundum, initio saturatè viridem, ac brunna lanugine tectum, per maturatorem citrini coloris ac splendentem. Cortex fructus instar restæ ovi fusi Pomi Pisi, fragilis, intus continet pulpa succulentam, flavescens, admodum dulcem & gratam formicis, cæ. de magnitudine ne fillet.

Radix plantæ est amara & tenuium partium, atque inter remedia deobstruentia in pretio habita, *Vires*. præsertim in renum viscositatibus abstergendis. Quia radix quibuldam nimis amara videtur, decocta exinde parata temperantur cum Liquiritia Americana.

Pag. 675. Pro decima quarta Solani specie interferatur,
Pomum amoris majus fructu rubro Park. parad.

Hæc planta omnibus suis partibus caule, folio, flore, fructu, multo major est ea quam descriptimus in historia, aliis similis. Fructus pomi mediocri magnitudine aquat, estque striatus seu sulcatus plerumque & inæqualiter hic illic protuberans, cum illius equalis & rotundus sit; magis insuper planus & depressus, non globosus ut illius; ejusdem rubri coloris, quamvis habentur etiam hujus generis colore per maturatorem luteo, aureo, albo.

Parkinsonus, experientia suā, iterata per aliquot annos in hortis nostris fatione fructum multo minorem evadere asserit.

Hoc genus in Horto Reverendiss. Episcopi Londinensis Fulhamie prope Londinam vidimus hoc autumno cum fructu maturo, & specie distinctum putamus à vulgari nobis descripto.

Pag. 684. Ad finem capituli de Asparago addo.

6. *Asparagus aculeatus, maximus, sarmentosus zeylanicus* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Huic subsunt *radices* longæ, fusiformes, plures ex uno capite propendentes, albicantes, carnosæ, pollicem crassæ, sapore subdulci, grato, ad Scorzoneram nostram accedente. Ex hac pullulant aliquot *armenta* longissima, in multas alas divisa, brevibus pungentibus aculeis, modò sursum, modò deorsum spectantibus, armata, vicinas arbores scandentia, cæque amplectentia. His adhaerent folia reliquis hujus familie speciebus omnibus latiora, longiora & robustiora. Ad quorum sinus prodeunt è calyculis exiguis *flores* parvi, pallidi, hexapetali, filiciti brevibus tenuissimis pediculis. Hos excipiunt baccæ rubentes, in quibus continentur ut plurimum terni angulosi, nigricantes acini, velut in speciebus conthilibus.

Sapote nascitur in sylvis insula Zeylonæ, indigenis *Hatawararia*, Europæis verò ibidem degentibus *Lecni*. Scorzonera dicta. Radices vel cum lacte aut brodio carniū, vel sale aceto & pipere conditæ, ab incolis habentur in deliciis.

7. *Asparagus aculeatus Africanus* ejusdem.

Herman.

A Corrua vulgari nihil discrepat, nisi radicibus crassioribus, rotundioribus bulbilorum instar, ex uno cespite dependentibus, sapore cum Asparago Zeylanico confimili. Ad rivulorum margines circa Promont. Bon. spei luxuriat.

8. *Asparagus aculeatus Siculus*.

Cauliculos seu flagella multa edit, tenuia, angulosa humi fusa, ramulos hinc inde crebros ad semuncialia interdum intervalla emittentia. Ramuli pariter crebris foliis sesquicubitalibus aut longioribus rigidis aculeatis angulosis, quæque pinæ verius sunt quam folia, alterno sita vestiuntur. *Flores* circa totiorum seu spinularum bases exeunt herbacei coloris, Asparagi floribus fimiles: Fructus non observavimus.

Prope Tauromenium in Sicilia invenimus circa finem Maii florentem. An vera & genuina Aspa-
rugi species sit nescimus cum fructum non viderimus.

Pag. 685. lin. 25. addo.

Christian. Mentzel. in pugillo rariorum plant. duplex genus distinguit, Alteram vocat *Vitem Idæam palustrem foliis majoribus acutis*; Alteram *Vit. Id. pal. foliis parvis acutis Serpilli instar*.

Eadem præg. Ad finem Lib. 13. in capite scorsim addatur,

CAP. XXVIII.

Sempervivum maritimum bacciferum Brasiliæ Marogr.

Marogr.

IN sesquipedalem aut majorem altitudinem assurgunt multi *caules*, digitum crassi, lignosi, fragiles, teretes, foliis circumcincti eo modo quo Portulacica; quæ sunt egregie viridia, crassa, succulenta, figurâ Portulacæ foliis similia, verum longè majora, & magnam Acetosam æquantia. Inter folia in singularibus pediculis prodeunt *stipuli* quinque foliis confantes, uno latere in ambitu serratis, albi coloris.

U u u u u

Eadem folio tereti procumbenti flore purpureo. Chrysanth. aizoides Africanum triangulare folio, flore purpureo Breyn.

Cauliculis est infirmis, herbaceis, resupinis, dodrantalibus. Folis viridibus, teretibus, angustis, gracilibus digito longioribus: Floribus purpureis: ceteris antecedenti paribus.

Eadem flore coccineo.

Hæc à modò dicta differt foliis nonnihil longioribus & floribus elegantissimo coccineo colore comantibus.

3. *Ficus aizoides Africana major, flore flavo, folio plano latiori. Chrysanthemum aizoid. Africanum seu latifolium Breyn. Cent. I.*

Hujus flori subijcitur fructus orbicularis, succulentus, dulcis, ex vetustate fungosus, candidus, ima parte convexus, summa planus, medio umbilico barbato; ex quo quinque stellatim decussatæ lineæ ad extremum ambitum ducuntur, dividentes fructum in quatuor cellulas seminibus duris pallidis refertas. Cætera superius vide.

Eadem folio angustiori.

Omnibus partibus minor & gracilior conspicitur.

Eadem minor, multicaulis flore intus rubente, extus incarnato.

Spargit cauliculos numerosos, succulentos, geniculatos, resupinos, ab radice pallida & buxæ. Folia bina ex adverso, superioribus multo minora. Portulacæ inter & Halimi folia media, incana bullatæ, aspergine perfusa: Flores densis in ambitu barbulis radiatis, intus gratè rubentes, extus incarnatos, serò & manè congenerum ritu clausos, medio verò die sole illustratos expansos, aspectu jucundissimo. Semina pallida, exigua, in fructu superiore minore.

4. *Ficus aizoides Africana, triangulare folio longissimo, fructu multicaulis, flore luteo major. Chrysanthemum aizoides Africanum secundum flore teretifolium Breyn.*

Hanc eandem esse existimat quam Jac. Breynius in Prodr. 25. nomine Chrysanthemum similis Aizoidis Africanæ majoris, triangulifoliz: flore luteo majore descripsit. Etenim pro ratione foli & ætatis, modò amplior & robustior, modò minor & gracilior observatur. Fructus amplitudine nunc Cerasum, nunc Nucem Juglandem æquat, succulentus, subdulus, in fungum membranaceam substantiam transiens, communiter 17, pluribus vel paucioribus membranaceis loculis, favis apum similibus partitus: ex cuius summo ambitu emiguntur totidem radii fungosi, fuscii, acuminati, duas trèss uncias longi, effigiem coronulæ exprimentes. Radix perennat, coliturque velut species superiores.

Eadem minor Chrysanthemum aizoides Africanum tertium, sive triangulare folio, flore aereo Breyn. Cent.

Hæc antecedente minor, profert fructus Cerasi magnitudinem vix excedentes, 15 aut 16 membranaceis loculis, totidemque radiis brevioribus, (veluti semina Malvæ) in orbem junctis, & in mucronatum capitulum terminantibus constructis, quibus includuntur semina exigua dura, angulosa, nusecentia. Reliquam descriptionem quæ Breynii est, vide supra.

- Pag. 699. Ad finem pagine adde
Abutilo Indico Camerarii simile si non idem, Beloe H.M. P. 6. T. 45. p. 77. D. Hermannus Beloe Abutili Indici interpedi synonymum facit.

H.M.

Altitudinis duorum triumve pedum est, ramorum è spadiceo fuscorum, lenioribus pilis hirsutorum. Radix ejus fibrosa. Folia Verbasci mollitiem reddentia, tenuia equidem, è lato acuminata, quibus incutitur sunt crebriores, longis pilosisque adherentia pedunculis, ternas habent costas, frequentius subdivisas, in superiore duntaxat eminentes parte. Sapor subacris, odor haud planè ingratus. Lutei flores, inflexique supernè petiolis insistentes, qui Catu-are possent videri nò paululum majores essent, quia habent perala, è longo latiora, venis rectis fructu; exurgenti è medio stylo, multa sunt staminula tenuia, flava, ex umbilico autem germinis fructus virides erumpentes. Hisce succedunt capita seminalia, quinque virentibus circumcepta folis, vertice plana, in frequentes, quæ duo triave plana continent semina, capsulas feminales, primum rubentes, dein nigricantes, linteæ collaris more complicita lute carinata, pilisque obrita.

Vires.

Arenarum amans est, semper frondens & florifera. In Ange-Caimal, uti & in hortis reperitur. Foliorum pulvis intestinis alienis est, hypercatharin enim excitat facillimè. Radix, quæ olei infusæ aliàs concoctioni, si earundem facultatum ei addas herbas, lepræ prodest; contritum & calidè assumptum semen citat alvum.

Katon-Beloeren H.M. P. 6. T. 46. p. 79. *Abutilon Indicum quinque ad singulos flores theci.*

Mox descriptæ Beloe stipite, ramis, radice proxima est. Folia densa, mollia, in quinque divisa cupides, per ambitum serrata, petiolis longioribus & pilosis inhaerent. Costa, quæ tria præcipue habet

bet brachia, vix nova spargit. Viror in supina parte obscurus, in prona clarior est. Odor iis ac fapor nullus. Flores pediculis innitentes, quinque constant petalis, è longo rotundis, quæ è viridi diluto nonnihil flavescent, uno in latere leviter sinuatis, venis in parte inferiore eminentibus secundum longitudinem striatis, & rugis minoribus crispatis: horum ex umbilico affurgens stylus crassior & longior, coloris purpurei staminibus circumdatur rubris, quæ geminis habent rufas, & in vertice bifariam dividitur in filamenta, colore purpureo, lentitudine sericum referentia. Calix vero quinque foliorum iuxta pedunculum septem, octo, sapissime novem foliolis angustis succingitur. Floribus deciduis è perianthio medio enalantur capsulae feminales, numero quina: plana, pilosa, nigricantes, in vertice eminentes: hæ propriis loculentis semina trilatera, quorum duo plana, tertium convexus, coloris è rubro nigricantis includunt.

Arenolo letatur solo: neque flores, neque frondes unquam ei deficiunt: in Angecainmal frequens est.

Radix olei butyrique inservit confectioni: item ex ea conficiuntur globuli fonticulis non inutiliter Usus & immittendi: è foliis chirurgi (ut ipsorum utar voce) lavamentum parant ulceribus ac erysiopelati convenientissimum.

- Pag. 701. Cap. XI. add. *Hujus majorem seu speciem sui varietatem observavit D. Plucknet, nobisque sciam ostendit.*

- Pag. 723. Qu. An *Mecbacama alba* à nigricante seu *Gialappa* aliter differat quàm ut Radix decorata ab eadem integræ seu cortice vestita, quomodo Piper album à nigro differt, non aliter differre conjetura seu suspicio est D. Tancredi Robinon. Et sane non est dissimile veri Mercatores compendi causâ viam invenisse unam radicem, pro duabus obtrudendi.

- Pag. 727. lin. 40. pro Decima septima *Convolvuli speciem interponatur*
17. *Convolutus Indicus villosus Hedera folio tripartito, flore carneo Herman. Cat. Hort. Leyd.*

Herman.

Gaudet radice exili, pallida, modicè fibrosa; Viticulis longis tenuibus, pilosis, infirmis, quæ vel vicinis stipitibus implicuntur, vel terræ incumbunt, & ex viticulorum nodis novas radicales defigunt: Folia pariter pilosis, supernè viridibus, subius pallidioribus, in tres lobos Nil Arabum instar divisas, at angustioribus: Floribus monopetalis, campaniformibus, perangustis, pallide cæruleis, fugacibus, ad solem expansis, cæteroque clausis, tribus quatuorve in hirsutum capitulum congestis, singulis infidentibus calyculis villosis quinquefoliatis. His includuntur vascula rotunda, plana, crustacea, in quibus quaterna semina triangula, fusca, hirsuta. Madet tenui lacte, subacri, ingrato, suspecto virtutis purgantis.

Locis aridis incultis Indiæ uberimè provenit.

- Pag. 728. Descriptioni Battatæ Hispanicæ adde Gul. Pisonem asserere eam Flores ferre externè diluè viridè, internè candido, figurâ Campanulæ.

- Pag. 730. Post lin. 16. adde pro 29. *Convolutus speciem*
29. *Convolutum Americanum villosum pentaphyllum & heptaphyllum majorem Herman. Cat. Hort. Leyd.*

Herman.

Radice non adeò magna, albente subrotunda emittit farmenta hirsuta, herbacea, infirma, in ramulos quamplures divaricata, sex aut plurium ulnarum longitudine, vicinis quibusvis adminiculis multivario amplexu è involventia. Folia palmam ampla, hirsuta, digitata, quinque vel septem profundis lacinias incisâ, altera parte viridâ, alterâ subincana, longis pilosis petiolis adherent. Ad horum exortum prodeunt hirsuta capitula: in quibus sunt flores pallide flavescentes, & post foram exanthemina præcedenti omnino similia. Lactè quoque dilutiore turget, subacri ingrato.

Ex America transmissus est: non multum differt à *Convulvulo Aegyptio Vellingii*.

- Idem Zeylanicus minor Eiusdem: Pes Tigrinis dictus * Diwipahuru Zeylanicum Convolutus Indicus heptaphyllum villosus Breyn. Prod.* * à foliis similitudine.

Præcedenti simillimus est, at minor & hirsutior. Foliorum incisuræ sunt latiores & obtusiores, pedem Tigridis exprimentes. Flores candidi quini aut septeni prodeunt alternatim è capitulis hirsutis. Seminum medulla in aquam tepidam injecta perameno spectaculo resolvitur in tenuissima candida folia, plantæ foliis exactè respondentia.

- Pag. 731. Ad finem Capituli quarti adde sequentes *Convolutus species*,
Convolutus maritimus Zeylanicus folio crasso, cordiformi, Bimamburu Zeylanicum, * Pes Capræ Lufitanis Herman. Catal. Hort. Leyd. * à foliis similitudine.

Herm.

Hujus radix, Salsaparilla non absimilis, in obliquum longè latèque prorepit, fusco crassoque cortice tecta, & lactè tenui, in refinam conrescente referta. Ex qua sparguntur farmenta, herbacea, glabra, infirma, humi strata, trium quatuorve ulnarum longitudine. His alternatim adherent folia subrotunda, carnosa, lucida, glabra, expansa, at complicata quasque bifida, imitantia figuram cordis. Flores prodeunt ex parvis quinquefoliaceis calyculis, monopetalis, ampli, pentanguli, campaniformes, roseo vivaci colore, umbone medio atropurpurecente. Semina sequuntur quaterna, angulosa, hirsuta, locata in vasculis subrotundis, in parvum desinentibus mucronem.

Viret.

Confinili purgativo sale ac alii congeneres præditi sunt hunc quoque convolvulum gaudere coligit D. Herman non tantum ex lacte acri linguam & fauces pungente, sed & experimentis multiplici experientia comprobatis. Refina enim radices drachmæ pondere cum vitello ovi, lacte coccineis, aliæ convenienti emulsionem datâ hydropicorum aquas blandè subduxit. Idem officium præstitit radices extractum cum spiritu Vini paratum. Hinc falsam & imaginariam esse existimat opinionem quam habent Lusitani & nonnulli Indi de vi ejus diaphoretica, inde fortè ducta quod facie externa Saraparillam referat. Licet in censum purgantium reponatur radix, tamen ejus folia cedunt in pabulum cuniculi, cervis, damis, capris tam domesticis quam sylvestribus.

Locus.

Luxuriat locis maritimis Malabaræ, Zeylan, aliarumque regionum & insularum Orientalium. Plantæ huic similis è China allata folia nobis communicavit eximius Botanicus D. Jac. Petiver.

Convolvulus Indicus alatus maximus, foliis visco nonnihil similibus angulosis. Turbith Officinæ Herman. Cat. Turpethum repens foliis Albicæ, vel Indicum C. B.

Herman.

Vario longoque reptatu ad tria quatuorve cubita descendit radix, pollicem & amplius crassa, lignosa, in aliquot ramos divisa, crasso fulcòque cortice tecta, qui ruptus stillat succum lacteum glutinosum in pallide flavescemtem resinam illico concrecentem, gustus primum subdulcis, postmodum in pungitivi, vomitum minantis. Ex hac prodeunt farmentata ramola, quatuor alis donata, varios in punctivis, vomitum minantis. Ex hac prodeunt farmentata ramola, quatuor alis donata, varios in punctivis, vomitum minantis.

Vario longoque reptatu ad tria quatuorve cubita descendit radix, pollicem & amplius crassa, lignosa, in aliquot ramos divisa, crasso fulcòque cortice tecta, qui ruptus stillat succum lacteum glutinosum in pallide flavescemtem resinam illico concrecentem, gustus primum subdulcis, postmodum in pungitivi, vomitum minantis. Ex hac prodeunt farmentata ramola, quatuor alis donata, varios in punctivis, vomitum minantis. Ex hac prodeunt farmentata ramola, quatuor alis donata, varios in punctivis, vomitum minantis.

Turbith frequens offendi locis opacis, humidis, ad fossarum margines, retro hortorum sepes alisq, locis sylvestribus à mari longe distitis in Zeylan & Malabara.

Colligitur in usum medicum non caules, ut perhibet Garcias, sed radices craffiores, turgentes lacte & resina copiosiore. Quæ ad nos transferuntur fodiuntur in Guzaratta, ubi proventus luxuriosus. Hæc omnia Hermannus.

Convolvulus Bona nox diæni, flore candido grandi J. B. Smilax aspera Indiæ Occidentalis C. B. Bona noctes Hispanis Park. Fructus 3, cap. 18, lib. 2, Exot. Clus.

Clus.

Primo ortu bina profert folia Campanulæ Indicæ primum nascentis foliis similia, sed majuscula & craffiora, cui etiam similia edit folia recens natus Mechoacanum. Multi porro ab hujus plantæ radice prodeunt caules, qui pedamenta affixa vel vicinas plantas multiplices ambiunt spiræ, Smilacis asperæ instar, cui etiam similia habet folia, majora tamen & molliora. In caulibus etiam aliquot hamatas continet spinulas, quales & Smilax aspera, sed minores & minus horridas. In planta ex semine nata Sarmenta tenellos veluti spinarum aculeos, præsertim circa articulos generabant, quæ Clusio nihil aliud erant quam radicem rudimenta, ut in pleuricæ plantis, putâ Mayzio, Harundine, &c. contingere videmus. Cujus etiam sententia nobis ardeat, siquidem in nulla Convolvuli specie sarmenta spinulis obfita hæcenus videre contigit. Flores autem pandit candidos & grandes, medicorum discipulis, qui matutino tempore dehiscentes, noctu illico flaccescunt, unde nomen accepisse videtur. Calyx florem continens, [in planta ad Clusium missa] quinque foliis unciam ferè longis & latius invicem amplectentibus consistabat, ut in Cappare, quibus includebatur caput trigonum membranaceum, tria grana instar magnorum Pisorum continens, coloris ex fusco cinerasci & pene fuliginosissimi: tres autem flores ex longis pediculis dependentes crassifculo ramo inhæssit apparebant.

Hæc planta cum genuina Convolvuli species sit à Smilacæ aspera genere diversâ est.

Convolvulus folio Sagittariæ Wheeleri.

Efficitur vidimus apud D. Planchet.

Convolvulus serpeni maritimus spicatosus, Triumfetti.

Triumf.

Cespites aliquot plarium erectorum foliorum supra humum fundit, nonnullos immediate radici, alios lignifcos, perbrevis tamen, ac exilibus veluti truncis innixos, quorum majora una cum petiolo parum excedebant minimi digiti longitudinem, formâq, similia erant ut Cantabricæ vulgaris, multum tamen angustiora; imò ab excurrente nervo mediani ipsorum longitudinem (aliquot etiam propagines aequali ordine hinc inde ad latera demittentes) superne eleganter sulcata reddebantur, inferne ipsâ torosa. Porro hujusmodi foliorum color cinereus fuscusque splendens observabatur, excitante ipsorum brevissima, tenui ac densa lanugine eadem folia occupante; substantia solida ac pinguis, nullius tamen sensibilis saporis aut odoris. Subtus foliorum cespites pro radicibus crassifculæ ad instar ferè tamen sensibilibus saporis aut odoris. Subtus foliorum cespites pro radicibus crassifculæ ad instar ferè rei fili extenduntur fibræ, intortæ, ac ruditer annulosæ, adeoque simul connexæ, ut illas uni cespiti subiectas

subiectas trahenti reliquæ etiam aliis remotioribus cespitibus infervientes eadem opera, (ni fortè continuatio diffringeretur) succederent. Harum substantia nervosa, cortice crasso subpediceo tecta, insipida plantæ ac inodora, nec tenuioribus capillamentis omnino destituta, imperfectis priorum more annulis voluminosa ac inflexa.

Flos brevissimo ac gracili inhaeret petiolo plerumque nudo, interdum binis valde exiguis foliolis, foliosis appendicibus ex adverso sitis donato circa Aprilis finem se explicans, formâ ut in reliquis suis generis, sed parvitate Convolvuli Siculi Boconiani æmulus, non tamen cereuleus sed in candido carneus, & in medio quadam stamina minimis apicibus prædita, obscurioris coloris continens, calyci infidens herbaceo, aliquot incisuris distincto. Flore verò citò arcescente parva, globosa succrescit capsula, interdum quatuor vel quinque, parumper angulosi, nigri coloris feminibus prægnans, singula tamen intus candida ac tenui membrana invicem discreta.

Tota planta maxime vivax est & folia medius etiam inter hyemes conservans.

Juxta oram maritimam quæ è Centumcellis Romæ itur in eminentiore quadam loco lateralem Locus veluti limitem viae publicæ præsignante à D. Triumfetti inventa est.

Pag. 742. *Campanula glabris addatur.*

Campanula minor Americana foliis rigidis, flore caruleo patulo Herman. Cat. Trachelium Americanum minus flore caruleo patulo Dodart. Mem.

Dod. Mem.

Radice habet fibrosam & velut capillatam, è cujus capite initio fundit folia Rose instar in orbem posita, pollicem & dimidium longa, & tres circiter lineas [ligne] lata, leviter crenata, firma, glabra, desuper obscurius viridia. Emedio foliorum exit caulis, paulum striatus, dimidium circiter pedem altus, foliis circumcirca oblitus, figurâ inferiorum similibus, sed minoribus magis acuminatis. Circa medianam partem plures emittit ramos, foliis etiam vestitis, eis qui in caule similibus, veniunt adhuc minoribus & acutioribus, quorum unumquique fastigio suo florem gestat, calyce quinque-partito cinctum, è cæruleo in violaceum colorem tendentem, Campanæ similem, quinque-partitum: è cujus medio exit stilus flavo-viridis, summa parte trifidus vel quadrifidus: imum stilum circumstant quinque filamenta tenuia, lutea apices sustinentia, triplo ipsis longiores. Flore præterito crassifolius calyx & quadam quasi stellam efformat, in cujus medio se elevat pericarpium, in tres cellulas divisum, semen continens parvum, rufum, Rapunculatorum similem. Radix è lateribus propagines emittit, qui germina novâque plantas edunt. Folia sapore sunt leviter adstringente. Planta vivax est & umbrâ gaudet. Ex America ad nos allata est.

Pag. 743. *Ad quintam speciem seu Erinon Col. add.*

Plantam ab hac diversam depingit & describit Abrah. Muntingius in Historia plantarum Belgicæ, quam vocat Erinon Dofcoridæ, ad quem Leïtorem remitto. Lib. 3, Cap. 269.

Eadem pag. pro specie sexta post Erinon F. Columnæ addatur.

6. *Campanula minima Africana, Erinæ facie, flore violaceo, cauliculis procumbentibus Herman. Cat. Herman.*

Erino F. Columnæ accedens plantula in pascuis aliisque irriguis locis circa Promont. Bonæ Spæ reperitur, cujus semina hæc advecta lætè progerminantur. Nitur radice exigua, pallida, emittente cauliculis tenues, humi procumbentes, in aliquot ramulos divisos, quibus adstant foliola Erino Columnæ longiora, angustiora, pinguis, crassifcula, hilari virore nitentia, sinuata, per margines leviter crenata. Ad horum alas prodeunt tenuissimum pedicellus, sustinens ex calyculo exiguo, hirsuto quinque-partito stiloculum parvum, oblongum, monopetalum, campanulatum, quinque profundioribus crenis dissectum, coloris in purpurea violacei. Hoc deflexo succedit more congenerum valculum oblongum, exiguum, trigonum, tricapitulare, tribus ramulibus, vix conspicuis pertusum, continens semina minutissima rubiginæ. Tota planta, lacte tenet aquosio subdulci target. Floret ab Augusto in medium hyemem usque feminibus deciduis se propagans.

7. *Eadem cauliculis erectis,*

Antedictæ adeo similis est, ut antequam adolecat vix ab illa discerni queat. Cauliculos acquirit robustiores, rectâ affligentes, dodrantales: Folia longiora & angustiora: Flosculi minores in pedunculis longioribus. Cætera conveniunt. Offendit cum superiore locis humicentibus ad Promont. Bonæ Spæ.

Pag. 749. lin. 34. D. Hermannus Hammatu H. M. idem facit Solano spinoso fructu rotundo, longo flore C. B. Ego etiam mutati sententiâ à Stramonio majore albo diversum puto.

Pag. 750. *Ad finem Lib. 14. add.*

CAP. VII.

Anonymos Brasiliæna flore monopetalo spiciflo.

Mareg.

In sequequalem altitudinem affurgit, caule rotundo, leniter hirsuto, geniculato: ad genicula autem bina folia sibi invicem opposita, leniter etiam hirsuta, oblonga, viridia, & in extremitatibus ramulorum minima foliola sibi adjuncta, atque inter illa flores ex longo calyce prodeuntes, ex lactescente dilute purpurei coloris, unica quidem parte constantes, sed superius in quinque laciniâ divisi, nullo in centro stamine. Post florem sequuntur folliculi magnitudine grani Cannabis, quibus continetur semen compressum, fuscum.

Pag.

10. *Tithymalus Hibernicus* Mackenboij dictus.

Hunc virentem mihi nondum videre licuit: in fico folia latiuscula & obtusa sunt, non crenata, nec admodum crebra in caule, qui satis crassus est, dodrantalis aut pedalis fastigio in ramulos aliquot diradato, & foliorum velut corolla cincto, ut in aliis *Tithymalis*.
Semina non observavimus.

Pag. 870. post lineam quartam adde,
Chamaeycen alteram Virginianam, foliis crenatis & maculâ fulcâ eleganter notatis, quam exscatam apud D. Plucknet vidimus.

Pag. eadem, Speciem *Tithymali* 36. P. Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi,

Tithymalum Ragusianum flore luteo pentapetalo vocat, & sic describit.

E Radice lignosa, tenui, pallida, cauliculis promit dodrantales, ramulos, quasi fruticosos, graciles tamen, glabros, subrubentes, aliquando exiguus ferrugineis punctis & tuberculis aspersos. His adstant folia rara, linearia paria, sed triplo breviora, insigni per longitudinem nervo inscripta. Ramorum cymis insident flores, quinque orbiculatis flavescens petalis, totidemque concoloribus staminibus, singulis duobus apicibus donatis constructi: è quorum medio prominunt vasculum, parvum, trigonum, tricapitulare, seu arenularum minutissimarum congestum, aut verrucarum instar asperatum, tribus è summo excurrentibus staminibus bifidis. In singulis capsulis continetur semina rotundum, fulvum. Exactam postulat culturam, imprimis hyeme, cujus rigidiores injurias minime sustinet. In nostrate caelo solummodo semina raro perficiens, per ramulos se propagari patitur. Anomala est planta, nec genuina *Tithymali* species.

Pag. 871. *Tithymalus verticillatus* J. B. à D. Dale alicubi in Eflexia aut Suffolcia inventus est & in hortum translatum: locum non meminit.

Pag. 872. lin. 9. adde,
Tithymalus Ranunculi radice D. Fagon. In Cat. Hort. Reg. Parisi. nondum editurum

Pag. 873. pro tertia specie *Euphorbii* adde,

3. *Cereus aliter spinis crebrioribus horridus* D. Watson in Horto Chelshano cultus, angulosior & spinosior Hermann.

4. *Ela-Calli* H. M. P. 2. F. 43. pag. 83.

Frutex est duum hominum altitudinem superans, nascens in arenosis. Radix crassa, se rectâ in terram demittens, ac fibras hinc inde emittens, intus lignosa, cortice exterius fulco, intus candido & lacteo. Stipes qui ex radice unus affurgit, rotundus, ac ambitu amplexum unius brachii implet, ut & rami, quos hinc rectos, hinc tortuosos emittit, cortice valde lacteo, ac in superficie spinis, binis & binis, transversis, duris & aculeatis, ac in spiralis tractibus ordine sitis in rotam munit, cum tenerioribus spinis cortice viridi-fulco, ac intus pulvis etiam albicante lacteo, venteribus lignosi cortice minus viridi seu cinereo, & intus lignosi. Folia transversim, vel etiam surrectim prodeunt, petiolis rigidis, crassis, brevibus, lacteis, proximè supra spinas stipiti vel ramis coronatim circumdata, suntque oblonga, linguiformia crassa, densa, anterius rotunda, seu etiam rotundo-cuspidata, nullis venis seu nervis ad visum conspicuis perexta, in posteriore parte unam costam emulgentem in medio habentia, in interiori ejus tractu fulco striata, nullis aliis nervis ad visum conspicuis perexta, intus valde lactea, superficie plana & glabra, colore cum teneriora sunt viridi-fulco, cum vetustiora viridi-claro, ac dein flavescencia decidunt. Folia semper ex summitate ramorum ac furculorum incrementum, qui virides sunt, erumpunt, inferioribus deciduis, nostraque albicantes & exuberantes relinquuntibus.

Flores similes floribus præcedentis, ac supra ex nodis prorumpentes. Floribus erumpentibus folia magna ex parte decidunt, ac maxime in superiori parte caulium visuntur. Fructus cum primâ speciei idem, cum qua & unâ floret.

Radix cortex tritus & epotus in aqua in qua *Oryza* cocta & lota est, servit pro hydrope, estque medicamentum valde lene: ejus lac cum butyro in quo decoctum est datum blandè & leniter purgat. Folia ad ignem calefacta urinam provocant; eorundem decocti fumus seu vapor exceptus doloribus corporis seu membrorum mitigandis ac depellendis confert. Succus ex foliis calefactis seu parum tostis expressis & auribus inditus eorum dolores sedat; idemque oculis instillatus eorum nubes tollendas confert; quin & in lotione corporis prodest pro pudendis tumefactis.

Nor. De *Euphorbii* planta dissentire videtur eximio Botanico P. Hermannum & Joan. Commelinum. Hic differt verbi negat figuram Dodonæi esse veri *Euphorbii*; ille pro *Euphorbio* vero iterum proponit, Dodonæi & Lobelii *Euphorbium*. Uter rectius? Ast Stapelium falsum putò cum affirmaret *Cereum Spinolum* Ger. non aliter differre ab *Euphorbio* Dod. quam ut adultam plantam à juvene.

Euphorbia cognata vel *Efula Indica* Bonitane planta Breyn. Prod.

Pag. 878. pro quinta *Ruta* specie addatur,

5. *Ruta Chalepensis tenuifolia* florum petalis villis scabentibus Morison. hist.

Morif.

Hæc cum præcedente in omnibus fere quadrat, villis (quod notatu dignum) quatuor petala florum eleganti spectaculo, numerosis villis seu pilis luteis scaentem. Capsulas feminales producit e-tragones, minores, capsulis præcedentibus paræ, atque in singulis loculentis (quæ sunt quaternæ) minuciore femina, angulosa, quam prædictarum specierum cupisvis minoræ.

Habetur

Habetur in Horto Acad. Lugd. Bat. hujus generis foliis latis. In Catalogo quodam ad me misso invenio Rutez speciem arboream latifoliam dictam.

Pag. 878. post novam *Plantaginis* speciem adde,

10. *Plantago major* foliis seu trinerviâ hirsuta Caroliniana. *Mountain Plantain* from Carolina.

Ex feminibus à Carolina Americæ Septentrionalis provincia delatis industrio Hortulano D. Derby Hogdenæ propè Londinum enata est. Radix fibrosa reliquarum *Plantaginum* similis. Folia tres plus minus uncias longa, unam lata ex angusto principio sensim dilata aliarum more, hirsuta, tribus tantum nervis [in plantæ ad nos transmissâ folio] per longitudinem decurrentibus. Spicæ brevibus & tenuibus pediculis vix unciam excedentibus hirsutis, ipsæ pariter tenues brevèque, adultæ fortè aliquanto longiores sunt, tunc tamen proculdubio tenues & perexiguæ. Communicavit D. Doody.

Pag. 879. pro 12. *Plantaginis* specie adde,

12. *Plantago Indica* C. B. Payson herba Monard. Clus. Exot.

Monard.

Herba ex Peruvia missa, incolis Payson dicta, cujus folia *Plantaginis* foliis formâ & colore sunt similima, reficacatâ valde tenuia, & gustata impensè acria calidâque deprehenduntur.

Ejus pulverem ex vino sumptum nephriticum dolorem à fluxibus aut frigida causâ provenientem tollere acribus; ipsam verò plantam coctam & emplastris modò dolenti loco impostam, eundem effectum præbere: quod verissimum esse le experientia didicisse affirmat Monardes.

Pag. 880. lin. 11. adde,

D. Edv. Hulle in Manuscripto quodam D. Page, M. D. Suffolciensis hujus herbe pulverem ad-versus morbum canis rabidi commendatum se invenisse scribit, R. inquit, Coronopi (Herbam * Stellam nonnulli vocant) quantum velis, mundatam & in cibano vel aliter leni calore exsiccatam in pulverem subtilissimum comminuas, ejusque quantum folio nostræ monetæ incumbat, plus errore segismundes Salom. minime pro agroti ætate, in convenienti aliquo liquore seu vehiculo propines. magnam Clus. quam in Suffolcia Stellam terere vocant, pro Coronopo quam herbarii nonnulli Herbam Stellam vocant habuerit: siquidem segismundes si-lud adversus morbum canis rabidi valde celebratur.

Pag. 887. pro 21. *Phaeoli* specie interpretatur,

24. *Phaeolus Africanus* hirsutus, bituminosus, filiquis bullatis, flore flavo Herman. Cat. Hort. Leyd.

Hujus femina (inquit) ex declivibus irriguis montis mensalis seu Tabulati Promontorii Bon. Sp. huc adventis. Proferebant plantam farmentolam circiter trium ulnarum longitudine, more *Phaeoli* hortensis emittentem ex radice lignosa, alba, fibrosa farmenta tenuia, terna quaternave, valde ramosa, folia subrotunda, obtuse mucronata, subhirsuta, glutinosa, bitumen quadatenus redolentia. Flores Papilionaceos flavos, aliquando lineolis purpureis inscriptis: Semina rotunda, nigra, parva, holo alba exigua, in filiquis parvis, tumidis, villosis. Diligentius custodita viget tota hyeme, multo æquos annos durat.

Pag. 889. post lin. 21. adde,

Phaeolus Brasiliensis Mucuna Guacu dictus Pison.

Piso.

In tanta Pisorum Fabarumque apud Brasilienses varietate hæc species cæteris facili antecellit, tum magnitudine tum pulchritudine. Crescit ex arbore quæ ejusdem est nominis. Faba hæc nigra pelle, lapidis fere duritie, pilis flavis mollior est vestita, manum longa, & tres digitos lata. Vi effracta pulcherrimi globuli, interstitiis diviti exinde prodeunt tres quatuorve puniceæ & rubri coloris, rotundi, laeves, magno hilo, qui si in aqua macerantur, vim noxiam ex parte deponunt, & cum *Tipica* de *Mandiboca* preparati Brasiliæ edules sunt. Itâ ut venenata earum qualitas non usque adeo altè posita à natura videatur quin retundi patitur à correctorio convenienti. Quippe cum interior fabæ substantia acris sit & mordicans, vitæ vellicet & usque eo turbet corpus, ut vomitus violentus & alvus moveatur, refrigerans & demulcens alimentum hoc medicamentosum ex *Tipica* factum cæteris Antidotis præferri solet.

Phaeolus Americanus spinosus folio parvo Rhomboide D. Plucknet.

Phaeolus perennis frutescens Africanus siliquâ triangulâ erectâ Tho. Bartholin. Act. Med.

Phaeolus alatus Indicus fructu fusco, orbiculato maximo, lobis latissimis & longissimis, Puzosæ Zeylonensis Herman. Cat. Hort. Leyd.

Phaeolus alatus arboræus, fructu orbiculato compresso coccineo Mandabathia seu Mara Zeylonens. Ejusdem ibidem.

De *Phaeolis Brasiliensis* Cumanda dictis.

1. Cumanda guacu, i. e. Faba magna Pison.

Pollis sunt crassitie, & sicut præstant Europæis magnitudine, ita etiam sapore & salubritate. Inter funis ad arborum cacumina emittuntur, easque Hedere modo complectuntur. Fabe torrefactæ & contusæ, cumque ovo exhibitæ, contra fluxus ventris in usu sunt. Coctæ verò Plantam cataplasmatibus modum & ventri impostæ colicis doloribus medentur, ad resolvenda quoque apostematâ parti affectæ applicantur.

X x x x x x

* Mirum hoc cum lacte acris & caustico planta turgens.

Plantam hanc cum neque describat, neque depingat Piso, an sit ex descriptis, an nova absque indicata nescimus.

2. *Cumanda guira* Marogr. *Pisa*.

Marogr.

Frutex est elegans, toto anno florens & fructifera: cortice viridi, ligno fragili, in ramis autem multos habet ramulos, surrectos, sesquipedum longos, directe sibi oppositos, sed paria alternatim posita; in quorum uno tria sunt *folia* oblonga, acuminata, foliis *Salviae* acuta similia, inferne albicantia, superne viridiora, & ad tactum instar *Serici* levia, conspicuis venis praedita; in altero flores sex, septem, aut octo, lutei, Pisorum nostratium magnitudine, foliis duobus sursum versis cum suo involucrio, & uno deorsum, quod maximum, inferius rubris venulis per totum insignitum. [Vel male describit flores, vel eorum situs in hac specie inveniatur, sunt autem praeculidubio tetrapetali & papilionacei] Floribus succedunt *siliquae* compressae & quasi contortae, quarum qualibet continet quatuor grana Phaeoli, alba, nostris *Pisis* paulo minora, quae cocta bene sapient, & alvum laxant; ideoque Brasiliensibus atque etiam Lusitanis in frequenti sunt usu.

Florent ac fructus ferunt toto anno.

3. *Cumanda* simpliciter dictae non videntur differre à Phaeolis vulgaribus.

4. *Comanda-miri*, i. e. Fabae parvae, sunt *Pisa* Europae magnitudine paria, sed oblonga & non rotunda, albi quoque & leucophaei coloris. An Phaeolus tumidus minimus niveus *J. B.*?

5. Phaeolus elegans, *Guanadu* dictus, Turcicorum modo scandit, isdemque est foliis & floribus, sed multo minoribus. Jucundè semper vires, perpetuèque copulatis siliquis parvis decoratur: ita ut ob ornatum aequè ac usum sativa facta sit planta.

Hoc genus Phaeoli adeo expedit sunt praeter ceteris, ut non minus agris quam fanis conducant.

6. *Garambae* dictae Turcicis Phaeolis aliquanto majores, coloris nigerrimi & optimi saporis, sed minus frequentes praecedentibus.

In Horto Reverendissimi Domini Episcopi Londinensis Phaeoli speciem vidimus foliis parvis, mollibus lanuginosis & fere incanis, brevioribus & rotundioribus quam cujus alii Phaeoli nobis haecenus visi, siliquis pilosis, semine nigro splendente. Eandem hanc putamus Phaeolo Africano hirsuto bituminoso, siliquis bullatis flore flavo *D. Hermann* superius descripto. Folia utique tam formam quam odore ad Trifol. Phaeolus Horti Francofurtensis folio subrotundo apud *D. Plukenet* visus nescio an idem fuerit praecedentium alium.

Aliam etiam speciem habemus ex eodem hortu à *D. Dood* transmissam foliis magnis glabris, in longos mucrones productis, an descriptum nescimus, nec enim flores, nec fructum vidimus.

Phaeolus Indicus coelestis flore Triumfetti. Americanus perennis flore coelesti odorato, seminebus fuscis orbiculatis, Caracallis dictus Hermann. Cat. Leyd. Phaeol. calyce coelesti *D. T. Robinson*.

Triumf.

Innititur radici insigniter crasse, & ad palmi circiter longitudinem tuberosa, quae praeterquam quod in alias minores adnatas multipliciter, sensim etiam immittitur, hoc pacto multum similis radici balani myreplicae *Alumi*, omnèque tandem in fibras non omnino rectas absumuntur. Porro hujusmodi radicem substantia carnosa & albicans est, odorem oleraceum referens, exteriusque obductur tenui rufescente membrana, nec fibrosis propaginibus, in summo praeterim ubi caulis erumpit, destituitur. Caulis verò sarmentosus utique ac lentus digitalem fere crassitiem, potissimum in senioribus, acquirit, infirmus, saturatè purpureus. Circumvolvendo se scandens ad 30 usque cubitorum altitudinem una aestate, in minores alios similiter scandentes divisus & subdivisus, summitatibus subviridibus & herbaceis. Folia vulgaria Phaeolorum foliis adamussim respondent, nisi quod minus crassa, duriora tamen existant, vicia sapore, odore nullo, pediculis semipalmaribus raro intervallo cauliculis inordinatè inherantia. Et quorum sinibus insinuant aestate prodeunt palmares cauliculi, teretes, fractu contumaces, nitide virentes, recta sursum spectantes, ac argenteis globulis velut margaritis copiose onusti, qui magis intumescentes circa Autumni initia sic in spiralem formam aliquatenus turgidam elongantur, ut coctilem suam putamine exutam egregie repraesentent, colore prius nitide candido janthino, suaviusque purpurea, praecipue circa spirarum centra perfusa. Haec autem florum tum rudimenta. *Pis* ipsae ex argenteo calyce (quem sustinet nitide virens periolus) cytinum lati Punci quoad formam referente, breviores tamen, pandit exterius quoddam petalum, unciali latitudine, ac longitudine majori in tres spiras circumvolutum, intus ac foris dilutior virgineo colore infectum, quae tamen calyci inferiori aliquid splendens purpureae admixtum habens. Et medio intra spiras exeunt bina breviora & angustiora petala, bisque simul veluti coeunt, exterius intensissimè, intus dilute violacea, propè centrum tamen flava remanente portione. Inter haec duo petala tertium brevissimum (nec primo intuitu satis apparens) excipitur clypeiforme, coloris albi impurius, quod sui extremo in tubulum arctatur argenteum, in crebris annulis circumcinctum, si tamen extendatur petalis duplo longiorem: denique in hujusce posterioris petali sinu quarta occluditur membranula potius quam petalum, brevior, argentea, ovalis, angustissima, in fibrarum pariter fistulosam ac priori inclivum degenerans. Sub his omnibus petalis parva fovetur *siliqua*, in fibrarum pariter densis, ac sui extremitate villosa. Marcescentibus petalis *siliqua* aliquantulum curva ad quatuor uncias elongatur, mediocriter tamen crassa ac rotunda, colore viridi, in qua perfectum semen ad Lentis magnitudinem paulo majorem accedit, minus tamen sphaericum, ac recta in summo donatum lineae coloris ad rufum tendens.

Planta est perennis, & Lusitania in Italia invecit. E qua Indorum regione Lusitani hanc comparaverint nos later. Flos odoratus est, ac sub hoc caelo brevi admodum incorruptus servatur, & pro maxima parte semen post se non relinquit.

Pag.

Pag. 894. Ad finem paginae adde,

Pisa nana rotunda, sine adminiculis recta Herman. Cat. Hort. Reg. Paris.

Pag. 898. Ad finem Capituli IV. adde

In Catalogo Hort. Acad. Lugd. Bat. à *D. Hermann* edito tres sequentes species occurrunt, quae an aliquibus ex supra scriptis eadem sunt, an novae & nondum descriptae, me later,

1. *Lathyrus Narbonensis similis annuus.*

2. *Lath. annuus flore caruleo, Ocrii siliquis.*

3. *Lathyrus Hispanicus flore luteo.*

In Jacobi Breynii Prodr. habentur,

1. *Lathyrus Zeylanicus, flore pulchro rubro, siliquis Pisi.*

2. *Lath. Syriacus minimus, siliquis Viciae.*

Pag. 899. Ad Cap. VI. adiciatur,

Lathyrus Ocrius dicta fructu hispido ex caruleo nigricante, semine pullo Hort. Reg. Paris. Herm. Cat. Leyd.

Pag. 903. Vicia multiflora speciebus adde sequentes,

1. *Vicia multiflora Cassubica frutescens, Lentis siliquis* Breyn. Prodr.

Breyn.

Caulis habet lignosum, erectum, foliis *Viciae* firmioribus, leviterque incanis vestitus: Flores spicati, ex rubro purpureascentes: quibus succedunt *siliquae* deorsum reclinatae, Lentis majoris effigie, semina verò rotundiora continentes. Ad Sylvarum nonnullarum *Cassubiae* margines abundè provenit.

2. *Vicia multiflora perennis majori flore ex caruleo & albo mixto* Magnol. App. *An Vicia nostra multiflora Messanen?*

Magnol.

Caulis habet cubitales; plurima *folia* longa, angusta, in acumen desinentia, villosa, ex articulis nascentia; pediculis palmares & bipalmares, florum Papilionaceorum spicam sustinentes, octo vel decem numero, qui majores sunt quam in aliis *Viciarum* speciebus à nobis visis. Pars floris superior est caruleo-violacea, inferior alba, ita ut ex caruleo & albo sit mixta. *Siliquae* latae sunt; *semina* maturum non vidimus: Radix serpit. In devexis herbidis montis *Serape* oritur, & Julio mense floret. Si haec fit (inquit) *Vicia Onobrychidis* flore *C. B. Prod.* ejus descriptio valde manca est.

Vicia multiflora spicata carulea annua procumbens Morison. hist.

Haec sola partium tenuitate & duratione à vulgari *Vicia multiflora* perenni differt. His subjungantur,

Vicia Benghalensis hirsuta & incana, siliquis Pisi Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Ob elegantem florum purpuram inter hortenses ornatus recepta est exotica haec *vicia*, constans radice fibrosa, alba, caulisque bicubitalibus aut tricubitalibus, ramosis, viticulosis, angularibus, striatis; è quorum geniculis prodeit costa in tortilem carpeolum desinens, cui à dextris & sinistris adhaerent *folia*, ceteris vicis longiora, subincana, parte avera modicè pilosa. Ad costarum sinus oritur pediculus digitalis, sustinens aliquot flores Papilionaceos, oblongos, puniceos, extremis oris nigriori purpura splendentibus. Hos excipiunt *siliquae* *Pisi* similes, alii breviores, & compressae, undique fereis incanis pilis obductae, continentes semina subrotunda, nigro-fusca, granis *Piperis* paulo minora.

Passim provenit in tractu Benghalensi.

Vicia minima radice granulosa Breyn. Cat. hort. Amstel. Comelin. Catal. Herm. Cat. Hort. Leyd.

Asteriscus praefixus Belgiae indigenam esse indicat.

Ostendit nobis *D. Petiver* rarè cujusdam plantae leguminosae erectae ramulum, è China, ut puto, acceptum. Totus hirsutus erat praecipue caulis. *Folia* binis pinnarum conjugationibus & impari in extremo folio constabant; erant ea ovata fere, extremis subrotundis. Spicae florum longe ex alio foliorum exeunt ferrugineae lanugine hirsutae, praeterim flosculorum calyces, qui profunde in lacinis quinque dissecti, furculo absque pediculis adnati videntur, cum aperiantur flosculi deorsum nutantes. Flosculi quidem parvi sunt, cujus autem coloris in sicca discernere non licuit. *Siliquae* & semina non vidimus.

X x x x x x x

Pag.

Pag. 911. Ad finem Cap. IV. de *Glyceria addatur*,
liracem seu Liguirita sylvestris Pison.

Familiarissima (inquit) illa radix, quæ Brasiliensis *liracem* (quod dulcedinem exprimit, Lusitanis *Alecan* dicitur, eadem planè habetur quæ Liguirita nomen à Latinis accepit. Majoris fructus est altitudine, caule lignoso, foliis Pyri similibus. Locis aridioribus crescit in sylvis Parnambuci. Glycythizæ, non æquè tamen dulcis si masticetur radix.

Pag. 912. N. Pilo secundam habet Paiomiriobæ speciem, quæ à precedenti seu prima specie differt foliorum figura ovali, seminèque rotundo, nigro minuto & multo. Utæ Senæ species sunt non Orobi, ideoque hinc ad Senam transferenda.

Pag. 915. Speciebus Orobi adde,
Orobium Americannum luteum, siliquis incanis Breyn. Prod.

Pag. 917. Ad finem Capituli II. de Orobo *sylvestico* adiciatur, vel si mavis pro secunda Orobi specie interponatur,
A. *Orobium sylvestricum nostras* Cat. Ang.

Radice nititur crassa, lignosa, perpetua, unde caules exoriuntur numerosi, pedales aut cubitales, terram versus reclinati, hirsuti, striati, ramosi. Folia Viciæ vulgaris minoræ, conjugatim ad eandem costam adnexa, ad septem aut octo paria, nullo in extrema costa neque impari folio, neque clavicula. Flores lex aut septem in eodem furculo seu communi pediculo, è foliorum sinu egresse, conferti, ut in Lathyro luteo dumetorum, purpurei. Siliquæ breves, latæ, glabræ, duo vel tria, raris plura semina continentes.

Ad sepes & in pascuis circa *Biggley* Cumberlændiæ vicum, itinere à *Hexham* ad *Pereth* oppidum observavimus copiosam. Tho. Willfoll infra montem *Brecknock* eundo ad *Casdiff* Walliæ urbem: item in Comitatu Merionethensi non procul à *Bala* oppido prope vicum quandam in descensu montis *Denbighensis*. D. Sutherland in Scotia invenit.

Pag. 927. Post Cap. I. de Nil seu Indico interponatur pro Cap. II.

Polygala Indica minor siliquis recurvis D. Syen i. e. Colimil H.M.

H. M.

E radice intus albicante lignosa, cortice albicante aut ruffo recta amara & subacri, inodora caulem erigit bipedalem aut tripedalem, quatuor digitos crassum, ramos transversos fundentem, ligno duro, cortice subcinerea crusta viridi, amaro & mordaci. Folia alata seu pinnata, pinnulis costæ anguliformes, tenui, viridi petiolis parvis hinc inde annexis parvis oblongo rotundis, à petiolo sensim dilatatis & extremis subrotundis, superne viridia, subtus hyalina lex ex viridi subcerulea, faporis subacris & subamarum, ac languidi ardoris diutius masticata. Flores parvi, papilionacei, imo petalo unguiformi, clauso ac multum inflexo, viridi-albicantes, duobus lateralibus angustioribus satto ac roscato rubore perfusis, superiore lato & reflexo. Floribus delapsis succedunt siliquæ, angustæ, tenues, planæ & ad unam partem nonnihil inflexæ, duos tréve pollices longæ glabræ, primum virides, deinde rubro fulvescentes. Semina seu Fabæ quæ intus sunt à semutuo per ipsam carnem siliquæ sejunctæ, oblongo-rotundæ, planæ, cum sua longitudine jacentes in longitudine siliquarum, cum umbilico ventri siliquarum affixæ, primum virides, dein nigricantes. Bis in anno fert flores & fructum, tempore pluvioso & æstivo. Præter siliquas fructus nothi virides tenuiter pilosi ac duruli furculis sepe insidere conspiciuntur, qui in vertice sunt foramine perfusi & intus cavi. Hi nihil aliud sunt quam tamaris & exarcescentia ab insectis pungentibus excitata, ut bospitium & alimentum eorum festibus suppeditent.

Succus è planta extractus addito momento mellis servit pro oris pustulis, ore eo peruncto. Radix, trita & decocta in lacte *Cocui* Indici conducit in morbo sacro, facta perunctione.

Pag. 936. Post quintam *Astragalus* speciem interseratur
Astragalus Canadensis flore viridi flavescens Dodart. Mem.

Dodart.

Radice est alba, minimi digiti crassitudine, in plures radicales divisa, sapore initio dulci, paulo post subacri, & ad Raphani saporem tendente. Caulis emittit 4 vel 5, bipedales & interdum altiores, teretes, leviter striatos, nodulos, inferius rubentes ut & circa nodos, quorum unusquisque alternatim producit alam foliosam & pluribus foliorum conjugationibus compositam. Ex alarum sinubus emergunt ramuli nodosi pariter & foliosi ad modum caulis. Summos caules & ramulos occupant spicæ & pluribus foliis leguminosis è viridi flavicantibus compositæ, aliorum Astragalorum similes. Floribus præteritis efformantur siliquæ plures, dimidium circiter pollicem longæ, glabræ, brunneæ. Unaquæque siliqua intus secundum longitudinem tenui membrana in duas cellulas divisa est, seminibusque parvis, xerampnelinis, planis, glabris, reniformibus, aliorum Astragalorum similibus repleta. Julio flore, Hyeme perit. Frigoris minus patiens est.

Pag. 940. lin. 24. Plantam à D. Sloane ad me transmissam pro *Glaucæ Hispanica* Clusii iam esse puto quam P. Hermannus in *Cat. Hort. Lugd. Bat.* describit & depingit pro Astragalo Hispanico, quia Epiglotidi simili flore purpureo majori Tournefortii: quam veram Clusii Glaucem esse asserere non asum, uti nec negare: nonnulla tamen sunt quæ diverfam arguunt, ut quod florum speciem

in

in hac specie non extremis cauliculis fastigiis innascuntur, sed è foliorum sinubus exeunt, quodque paucioribus componuntur floribus. Qui ergo receptæ sententiæ adhaeret, & plantam præcedentem pro Glaucæ Hispanica Clusii habet, me volente id faciet.

Planta lequens, *Glaucæ Catalonica* dicta, eadem videtur Astragalo Hispanico, siliqua epiglotidi similis, flore albo, minori Tournefortii Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat. Harum descriptiones vide I. c.

Pag. 943. Post lin. 32. pro nona specie *Trifolii pratensis & montani* adde
9. *Trifolium Norvegicum majus foliis crenatis, flore luteo non descript.* Bartholin. Aët. Med.

Pag. 948. Trifolium Lagopus dicto tertio seu Ebano Creticæ Alpini, addantur Synonyma sequentia, *Cytisus incanus Creticus C. B.* Cytisus genus nullum, nomine Ebani secundi floribus purpureis J. B. Cytisus Creticus incanus seu Ebenus Cretica Belli & Ponce Park.

Pag. 952. Post decimam *Meliloti* speciem interseratur,
Melilotus Lusitanica rotundo crenato folio procumbens, corniculis reflexis longis, ex eodem centro ortis Herman. App.

Pag. 954. Pro tertia *Fenugraci* specie interseratur,
3. *Fenum Græcum sylvestre minus Arabicum* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Exilitate partium à superiore differt.

Pag. 958. Pro septima *Anonidis* specie interponatur,
Anonis non siniosa procumbens Lusitanica flore purp. spicato Breyn. Prod.

Pag. 960. Post penultimam *Anonidis* speciem adde,
Anonis arborecens flore rubello in Hist. Plant. Belgic. Ab Muntingii lib. 2. cap. 337. depicta & descripta accedere videtur ad præcedentem Cicer sylvestre perenne dictam, fortè eadem est, folia viridè crenata pinguntur.

Eadem pag. *Anonidibus* subnectantur Plantæ *Crotalaria* dictæ, quod in India *Crepitaculorum* usum pueris præbent eorum ramuli siliquis maturis onusti. Harum quinque species in Horto Lugduno-Batavo enutritas describit insignis Botanicus D. Paulus Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi.

1. *Crotalaria Asiatica frutescens, trifolia, floribus luteis amplis* Herman. *Laburnum Zeylanicum floribus ex luteo & rubro variegatis, siliquis bullatis* Breyn. Prod. *Cytisus Zeylanicus foliis Laburni* Amman.

In caulem frutescit bipedalem, glaucum, crassitie digiti, varios ad latera spargentem ramos. Folia concoloria, glabra, terna ab uno digitali petiolo, in obtusum mucronem gracilescunt, Anagyridi proxima. Caulium spicæ ornantur floribus luteis papilionaceis, Anagyridi pariter similibus, ingulis ex calyce quinquefariam secto longis gracilibus petiolis dependentibus. Hos siliquæ excipiunt bivalves, teretes, membranaceæ, rigide, glabræ, ex basi anguliformi in ampliorem quasi ampullam, cum longiore protofilamento caudæ instar terminantes, siliquis Anonidis similes, sed longiores & ampliores, quæ includunt semina parva, compressa, flava, renalia, brevissimis tremulis petiolis affixa, facie & sapore Genistæ æmula. Radix subest lignosa albicans, in aliquot ramos & paucas fibras diducta, virax ad tertium, quartumve annum.

Spontanea reperitur in sylvis *Malabar, Zeylan*, aliarumque Orientalis Indiæ regionum.

Hæctenus nonnisi feminibus propagari potuit. Semina apud Indos in usu non sunt: suspitionem tamen præbent Salis purgantis, quod statim ac ex infuso aquæ calidæ sumpta sunt vomitum minuentur.

2. *Crotalaria Asiatica trifolia subinfrusa* Herman. Append.

Præcedenti non multum dissimilis est, est tota subinfrusa, & quoad omnes partes minor & tenerior. Caulis fert herbaceos, quorum cacamina, flores & siliquæ strictius ambiunt, facie *Crotalaria* secunda & tertia. Hanc in Append. pro quinta specie *Crotalaria* proponit Hermannus.

3. *Crotalaria Asiatica, folio singulari, verrucoso, floribus carneis* ejusdem.

Herman.

E radice albente, partim lignosa, raris fibris conspersa, annuatim percutente caulem solitè herbaceum, cubitalem, aliquando altiore, nodosum, angulosum, in progressu quadrangulum, & prope modum alatum, frequentibus ramis in orbem dispositis ornatum, quibus per uncialia intervalla brevissimis petiolis adherent folia, semidigitum longa, duos unguis lata, in summo obtusa, parte superiore dilute viridia, inferna ex viridi candicante, nervosa, modò pro soli & climatis ingenio glabra, modicè verrucosa & ad margines undulata. Ramorum apices fastigiantur in spicam, quam ambiunt flores papilionacei, superiori multo minores, coloris cærulei, vel in cæruleo pallefcens, numero quinque aut septem, non raro etiam triginta uniuspice adherentes, qui ex parvis quætosulis in tenuissimis aut tremulis petiolis noli instar dependent. His deflexis succedunt siliquæ præcedenti confimiles, aut nigricantes, minus glabræ, sed rarioribus pilis obtusæ cum filamento ad extremum breviori, claudentes semina velut in priore, cum quo & inde nata libenter perficiuntur. Foliorum sapor est oleraceus, seminum verò subacris & ingratus, quidpiam cathartici portendens.

Xxxxxx 3

4. *Crotalaria*

4. *Crotalaria Asiatica floribus luteis, folio singulari cordiformi ejusdem.*

Herman.

Pares cum superioribus agnoscit natales, faciem, crescendi modum & vires. Ast foliis omnino glabris ex basi angusta sensim in latiore, obtusam & cordiformem aciem desinentibus, & sex septemve per transversum nervis inscriptis; floribus flavis, & seminibus in siliquis glabris ritu congenerum.

5. *Crotalaria Americana hirsuta minor, herbacea, caule ad summum sagittato ejusdem.*

E radice pallida fibrosa *cauliculus* emittit gracilem, nunc simplicem, nunc multiplicem, ramisum, spithameum, hirsutum, ad radicem rotundum, in progressu verò prope singulorum foliorum exortus alatum quaque fimbriatum, alis faciem sagittae, ut in Chamagenitella peregrina Clusii, ex primetibus. Folia ceteris speciebus minora, ungum lata, leviter mucronata, hirsuta, crassiuscula, pallide virentia, cauli sine pediculo pressius adhaerent. Flores ex spica propendunt, papilionacei, dilute flavescentes subhirsuti, Cytisii floribus haud majores, quos sequuntur semina reniformia, in siliquis bullatis, parvis hirsutis.

Pag. 967. Pro Synon. tertiae speciei addatur, An Lotus tetragonolobus maritimus flore luteo Danicæ, prope Cruciferae nascentis Bartholin?

Pag. 971. Ad finem Capituli de Loto adde, Lotus incana procumbens quaternis siliquis cruciatim dispositis.

Item,

Lotus parva hirsuta foliis acutis flore luteo. An Trifolium argentatum flore luteo? Quas apud D. Plucknet exsiccatas vidimus, ut & Lotus apertiore fruticosam Africanam, foliis incanis, floribus binis amplis coccineis. Loto incanis Coryli folio Icon. Robert. Dodart.

Pag. 973. Ad finem Cap. de Cytisio addatur, Cytisus flore primis incarnatis, postmodum rubello Herman. Cat.

Herman.

Pedali, nonnunquam cubitali, assurgit altitudine, virgula gracilibus, lignosis, foliis glabris, tenuis in brevi pediculo, floribus in spica coarctatis, papilionaceis, ab exortu candidis, post incarnatis, gratè rubellis, siliquis & seminibus ut in Cytisio glabro nigricante C. B.

Pag. 974. Post Fumariae primam speciem adde pro secunda, Fumaria amplexicaulis vesicularia Bartholin. Aët. Med.

Pag. 977. lin. 9. add. Fumaria Canadensis radice tuberosa squamata Dodart. Mem.

Pag. 980. Post quintam speciem *Aschynomene* interseratur pro sexta, 6. Herba caesa Americana supina, veluti spinulis exasperata, foliis Acaciae latioribus & brevioribus Brey. Prod.

N. Folia Herbae vivae in pulverem redacta, & exigua quantitate aliquoties exhibita clam exitum hominibus inferunt, pecoribus alimentaria existunt, idque praesertim de prima specie dictum vult Gul. Piso.

Radices ejus non minus tutum praestant Antidotum quam folia, pernicioso turgent veneno, si multum & saepe in usum adhibeantur. Providi autem est medici in hoc & simili casu praeter specifica ad generalia quoque confugere Alexipharmaca, virg exotica, sive domestica. Nobis suspecta sunt quae habet tum de lethifera foliorum vi, tum de salutari radice. Nec enim videtur verisimile pecoribus alimentaria esse quae hominibus exotica sunt; aut radicem ejus plantae alexipharmacum esse posse cujus folia venenata. Quin & ipse Piso radices soli non fidendum monet, sed ad generalia confugiendum.

Pag. 983. Ad finem Paginae adde, Herba ovata foliis & floribus longis pediculis, uni thyrsi insidentibus Ambronica Rumphii, Ephem. Germ. An. 11. Obf. 32. Herba sentiosa & pudica Bontii p. 120. Figura utroque eadem. Bontii descriptio nihil valet: Icon autem longe diversam plantam ostendit ab omnibus à Macgregorio, Brey. no, Zanoni descriptis.

Item.

Aschynomene foliis minimis à D. Plucknet nobis oblata in horto suo sicc.

Pag. 995. Lychnis major noctiflora Dubrensis dicta proximè accedit ad Lychnidem viscosam quintam nostram, id est montanum viscosam albatissimum C. B. ut eandem suspicer. D. Newton qui utramque contulit inter se, diversam affirmat.

Notandum etiam D. Dale Lychnidem praecedentem noctifloram in Anglia spontaneam invenisse.

Pag. 996. lin. 10. Botanici Londinenses affirmant Lychnidem sylv. albam reflexa spica Magnoli in Botan. Monspel. eandem plantam esse cum sequenti seu Lychnide flore albo minimo nostrae. Nos tamen nullam in spica nostrae reflexionem hactenus vidimus: ad neque florum petala profunde bifida fuit in nostrae, imo vix omnino filia; adeoque parva, ut eorum incurvatio vix fit observabilis. Oportet ergo ut locus in hac planta insignem varietatem efficiat. Sive eadem sit sive minus, Lychnis certe flore albo minimo nobis dicta Angliæ indigena est, à D. Dent in agro Cantabrigiae dudum observata,

observata, & ad nos transmissa, quam * Lychnidem sylv. annuam angustifoliam flore purpurea * In Cat. plantarum Angliæ. denominavimus, & per errorem pro Lychnide sylvestri annua flore minore carneo Morisoni habuimus. Nuper etiam in vicinia nostra inter segetes eandem invenit D. Dale.

Hæc planta adeo similis est decimae nonae speciei seu Lychnidi hirsuta flore eleganter variegato, ut floribus exceptis vix possint internosci. Et quod ad Lychnidem illam decimam nonam attinet, vix possum mihi persuadere eam specie convenire cum Lychnide hirsuta minima sexta Clusii, & floribus dumtaxat colore variare; siquidem non colore tantum sed etiam formâ florum differunt; cum Lychnidis hirsute 6. Clusii petala incisim marginibus pingantur, hujus autem integra & subrotunda sunt. Ex semine deciduo se renovans in hortulo nostro nondum produxit plantas vel floris figurâ vel colore à matre diverfas.

Pag. 998. Historia Lychnidis maritima repetit adde,

Hanc plantam à D. Sam. Dale in Horto cultam superiore ætate diligentius observavi & cum Lychnide Behen alio collatam specie diversam esse deprehendi.

Eadem pag. lin. 23. Adde, Alias adhuc seu species seu varietates Lychnidis sylv. seu Ben albi vide in Catalogo Hort. Lugd. Bat. à D. Hermann edito.

Pag. 999. lin. 24. Scribit D. Hermannus in Cat. Hort. Leyd. se in Promontorio Bonæ spei collegisse Lychnidem segetum Nigellastrum minus glabrum dictam, &c. ejusque femina ad D. Morisonum transmississe.

Pag. 1000. Post Lychnidem plumariam [sylvestrem simplicem adde

Lychnidem Caryophylleum Virginianum, Gentiana foliis glabris, quatuor ex singulis geniculis caulem amplexantibus flore amplo fimbriato, quam inter ficcas D. Plucknet vidimus.

Pag. 1002. Ad speciem nona seu Lychnidem viscosa flore muscosa bifloram adde,

Hæc herba vulgo Sufficiens Stella terræ dicitur, estque in magna existimatione ad morsum Canis rabidi. Grayus in libro suo de Equorum cura & medicina [Hippiatrice] cap. 5. Sect. 9. adversus malum praedictum eam sic praescribit. Herbam integram unâ cum radicibus diligenter mundatam, elotam, & probè contusam in lacte, cerevisia, ala, aut vino albo Equo à cane rabido commorfo exhibe, tribus matutinis successivis, prima vix tres herbas integras cum radicibus scilicet & tota superficie præbendo, secunda quinque, tertia septem, videndo semper ut Equus omnes partes sumat & deglutiat. Quae si observes, Equus haud dubio sanabitur, & ab omni Hydrophobie periculo liberabitur. At neceque solum, sed & omnia alia animalia & hominem etiam ipsam curat hoc medicamentum. Generosi ejusdem (inquit Grayus) mihi familiaris filius à cane rabido infelicitate demorsus, licet eosque vis morbi progressa esset, ut capite affecto delirare inciperet, hujus medicamenti usui perfectè sanatus est & etiamnum post multos annos sanus persistit. Habui ab amicitissimo viro eodémque ingenio & eruditione praestanti D. Edmundo Husse. Potest etiam herba cum butyro recenti contusa & in pilulis efformata exhiberi pari effectu.

In his numerorum imparium observationibus aliquid superstitiosi inesse mihi videtur, ut & in integre plantae nullâ parte omnia sumptione. De medicamenti autem efficacia minimè dubito. Vide plura in Philosoph. Transact. N. 187.

Pag. 1005. Post Ledi Alpini secundam speciem addatur pro tertia Cistus Indicus Ledi Alpini foliis & floribus amplis Herman. Cat. Chamberbodiendron exoticum angustifolium floribus Liliaceis Brey. Prod.

Herman.

Fruticæ duorum cubitorum altitudine, trunco pollicem crasso, cortice scabro, inaequali, ex fusco cinereo; Ligno duro, solido, pallecente; Ramis brevibus, contortis, inordinatis, circa fastigia foliis Balsamo Alpino non disparibus, sed rigidioribus & villosis densissima fene perpetuèque vires referentis. Intra hæc prodeunt flores, quodammodo Liliacei, monopetalii, quinquepartiti, fructu à Balsamo Alpini, amplitudine Narcissi Gareti, colore fulgentis diluvioris Cocci. Julio verò & Augusti tantâ ubertate luxuriant, ut superiorem fructus partem quasi elegantissima coccinea veste videantur cooperire. His nisi odor desisset, diceret naturam nihil amabilis, nihilque admirabilis unum produxisse. Attamen odoris desiderium rependere videtur florum congeries numerosa, amœnissima Liliacea structura, & vivacitas exquisitissimi coloris. Cæterum ex singulis floribus seles exferunt quaterna apiculata stamina, incurvata, pallide coccinea, unico intermedio longiori insidente futuri fructus rudimento. His unâ cum flore defluxis inscuntur in parvis, oblongis, villosis, quinquefidis utriculis conceptacula villosa veluti in Ledo Alpino, quinque intus carinulas habentia, in quibus semina exigua flavescentia. Quo continuacis est Balsamum Alpini locis quiritioribus, in quibus vivere refragatur, tantò lequior est hic Cistus, qui hortensem culturam admittit. Facultate ad congeneres Cistos accedere putamus, ex adstringentè gustu quem cum illis habet communem.

Pag. 1013. lin. 4. D. Magnol in Appendice ad Botan. Monsp. quæ de identitate utriusque Tubærie Myconi habet revocat, majorémq. à minore diversam esse agnoscit; sequè majorem invenisse Maio mense florentem in incultis locis circa Flavum parvum refert. Radix utique vivax plura capitula cum foliis hirsutis producit, quæ caule glabra sunt.

Pag. 1015. lin. 29. Adde, Chamæcistum quendam montanum quem Poli folio vocat invenit D. Plucknet in montibus Brent-Down dictis, in Somerlesenti Com.

Pag.

Pag. 1016. Pro duodecima *Helianthemi* specie addatur,

12. *Cuscuta humilis Aizoides maritimus Africanus flore rubello* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Radice nititur parva, ex ruffo albescente; *Caulis* concolori, dodrantali, rotundo, nunc bifido, nunc quadrifido; *Folii* teretibus glabris, Sedi minori luteo acutifolio amulsi, sed crassioribus & quadruplo longioribus. Inter hac erigitur pediculus gracilis, tenuis, nudus, subrubens, femipalmatis, circa fastigium in aliquot ramulos tenuissimos divaricatus, sustinentes *flores* pentapetalos, parvulum, rubellum, fugacem, qui ad Solem Meridianum expanditur, hoc verò recedente clauditur, vel omnino marcescit, relinquens conceptaculum rotundum, trigonum, in terna foliola carinata diffiliens, fundensq. *semina* exigua, compressa, nigra. Frequens occurrit maritimis locis ad *Promont. Bonæ Spei*, inter species *Ficis aizoidis*, & proinde eandem culturam requirit. Solum amat arenosum, ficcum, aeris rigidioris injurijs aegre ferens, progerminans non minus feminibus quam ramulis relectis & in terram depactis, virens toto anno. Sapor percipitur aqueus, odor nullus.

Chamaecistus Friscus foliis Nardi Celticae C.B. *Chamaecistus Friscus* Park. *Hirculus qui Chamaecisti genus* Clus. cur. post.

Clus.

Plantula hac Celticae Nardo ferè similis foliis & radice, ejusdemque propemodum magnitudinis; Cauliculo tamen dispar est, qui gracilis, sese attollens, quinque aut sexis horibus onustus conspicitur, speciosis, Ranunculorum amulsi, sex foliis simplici serie dispositis constantibus, flavi coloris, parvis tamen maculis alterius coloris duplici ferie circa umbilicum orbiculatim distinctis: Is succedunt capita seu vascula mucrone bifido prædita, paleaceo semine resecta. Tota planta aliquantulum gravior oleo.

Nascitur in palustribus fœcioribus locis permixta Gramini Parnassi vulgò dicto propè amenissimum quandam pagum in Comitatu Drentia. A Dortmanno habuit Clusus.

Planta est anomala, magis tamen accedit ad Sedum quam ad Chamaecistum.
Pag. 1019. *lin. 3.* Plantam hanc à Joan. Baptista Triumfetti in Observationibus de Ortu ac vegetatione plantarum descriptam invenio. Liber autem iste non ante ad manus nostras pervenit quam Historia nostra de Herbis penitus absoluta & impressa esset.

Pag. 1034. *Spergula speciosa* adde,

Alyneum Spergula facie minimam Commelin. Catal.

Pag. 1036. Ad finem Cap. XII. quæ est de *Alyne* adde,

Alyne procumbens Gallicæ facie Africana Herman. Cat.

Herman.

Spargit per terram ex tenui capillari radice *cauliculis* graciles, rotundos, glabros, geniculatos, ramulos; *Folia* ad genicula sex septemve fœllatim, Gallici modo expansa. Intra hac exeunt aliquot pedicelli tenuissimi, sustinentes *flores* nudos, fœllatos, exiguos, pentapetalos, foris virelcentes, intus pallidos, subsequebentibus *feminibus* fulvis in capsulis *Alyne* proximis. Annua est, ex Africa advecta, florens Augusto, propullulans quotannis ex feminibus deciduis. Sapor apparuit muricatus & ingratus.

Alyne littoralis graminea Magnol. Append.

Plantula est triuncialis, cauliculos habens plurimos, partim rectos, partim supinos. *Folia* ad articulos bina, parva angusta; inter quæ oritur pediculus fere uncialis, unicum producens *florem* *Alyne* media flore multo minorem, cui succedit *capitulum* cum involucrio, minutissimo *semine* plenum. In herbis maritimis cundo ad montem Cæcium, ubi stagnum traiecitur, Maio mense copiosè reperitur.

Pag. 1042. Ad finem paginae adde,

Sedi minoris flore albo quadrifolio speciem in rupibus circa Voltagium in territorio Genuesi observavimus, nisi error sit in notis nostris.

Pag. 1045. Pro Synonymo prima *Cotyledonis* speciei adde,

Sanicula Aizoides foliis longissimis serratis candicantibus Herman. Cat. Hort. Leyd.

Pag. 1046. Pro Synonymo sexta *Cotyledonis* speciei adde,

An Sanicula Alpina rosea oblongo-rotundo serrato folio, umbilico rubente? Herman. Cat. An potius *Sanicula montana crenata umbilico rubro* Cat. Hort. Reg. Paris?

Pag. 1047. Decimam quartam *Cotyledonis* speciem five *Saniculam* montanam roseam flore guttato Hort. Reg. Paris. eandem esse plantam puto cum specie sexta, seu Seda serrato latifolio montano guttato flore Park. Ejus ergo vice substituitur.

14. *Sedum serratum flore albo multiflorum* Dodart. mem. & pro 15. specie addatur

15. *Sedum Africanum annuum, Centaurii minoris facie, flore aureo* Herman. Cat.

Altitudinem palmæ vix attingit hæc planta, figens *radicula* tenuem, fibrosam, albam, ex qua affurgit *cauliculus* simplex, rotundus, pallide virelscens, ad summitatem ramosus, cui per intervalla adstant

stant *folia* crassifolia, succulenta, bina ex adverso, Centaurio minori nonnihil similia: Ramorum summitates sustinent perianthium quinquefolium, quod dehiscens excludit *florem* pentapetalum, stellatè instar expansum, foris purpurascens, intus aureum, *staminibus* in medio apiculatis flavescens, singulisque petalis ad fundum macula cordiformi sanguinea inscriptis.

Pag. 1055. Duabus illis plantis, 1. *Gratiola angustifolia Ger. emac.* 2. *Ageratum purpureum Dalechampii J. B.* duo capita assignanda sunt; quod genere sint distincta tum à precedentibus, tum à se mutuo.

Pag. 1056. Pro quinta specie *Geranii Albæ folio* addatur

Geranium Africanum arborecens, liliæ folio rotundo, Carlinæ odore Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Ad radices montis Tabulati Promontorii *Bonæ Spei* frutescit hoc *Geranium*, radice lignosa, albente, crassa, fibrosa; *caule* rotundo, hirsuto, tres & amplius pedes alto, aliquando statim à radice in complures ramos divisio, quibus ex longis, pilosis, crassisque petiolis circumstant *folia* in ambitu rotunda, leviter crenata, modo plana, modo finuata, crassifolia, mollia, hirsuta, liliæ instar, dilute virentia, odoris fragrantis, Carlinam æmulantis. *Cicuta* fastigia prodeunt palmares ramuli, quibus ex oblongis, quinquifidis, subhirsutis calyculis insident *flores*, ex incarnato rubentes, amplius, pentapetali, duobus superioribus petalis amplioribus, galæ instar erectis, binisque sanguineis in basi stris insignitis, tribus inferioribus minoribus, quasi labiatis, prominentibus è medio aliquot *staminibus* cum stylo longiori, in quinque sanguineas linguas divaricato. His deluxis succedunt more congenerum quinque, capsula membranacea, arcè hui invicem annexæ, & in longum acutum mucrone terminantes: ex quibus præ maturitate dehiscenibus profluunt totidem *semina*, oblonga, spæcacea, rostrata, contorta, incana lanugine pubescentia, cum stilo intermedio, è cuius apice *semina* harent. Tota planta, imprimis folia, subacrem & aromaticum præbent saporem, cum levi visciditate.

Hinc reponi meretur inter carminantia & emollientia. *Folia* leviter efficcata non infelici successe *Vires*, adieci clysteribus contra ventris tormina, passionem Colicam, Iliacam, Nephriticam, præsertim Calculum, cæteraque urine difficultates.

In Belgio de facili propagatur feminibus, ramulis & virvadibibus.

Pag. Eadem. post septimam speciem.

Geranium Africanum Coriandri folio, floribus incarnatis minus Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Hujus & precedentis [*Geranii* *Ethiopici* *Myrrhidis* folio tertii flore magno striato *Breyn. cent. 1.*] *folia* prima feminalia sunt subrotunda, breviter, modice laciniata, in progressu verò elongantur & frequentioribus segmentis difsecantur, quæ in hac minori specie apparent tenuiora, angustiora, haudquam hirsuta. *Flores* prodeunt paulo minores: *Semina* cæteraque omnia prædicti *Geranii* similia.

Geranium Africanum Betonice folio laciniato & maculato, floribus incarnatis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Prioribus accedit & hæc species, cujus folia inferiora, radici proxima referunt effigiem foliorum Betonice, quæ verò in progressu cauli aditant, majora sunt, profundioribus lacinis incisa, & medio sinu ex fusco rubente macula insignita, aliquando omnino viridita. *Causticulis* spargit spithamam longos, geniculatos ex viridi nonnihil rubentes, resupinos, sustinentes *flores* pentapetalos, incarnatos, *Geranio* Africano *Coriandri* folio perquam similes; quos excipiunt *semina* quina, rostellis contortis lanuginosis.

Geranium Africanum Alchimille hirsuto folio, floribus albidis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Cauliculus emittit bicubitales, ex viridi rubentes, pilosos, geniculatos, procumbentes, & ex singulis nodis novas radicales demittentes: quibus ex longis pediculis adstant *folia* rotunda, Alchimille foliis paria fere, pilosa, in viridi candicante, media sui parte interdum maculata, in ambitu crenata & laciniata. *Flores* edit multos, simul junctos, superioribus speciebus minores, albos, & pro ingenio soli & climatis in pallido vel flavescens vel incarnatos, subsequebentibus *feminibus* quinque, dispositione & facie congenerum.

Pag. 1057. Synonymis 10. speciei adde, *Geranium* Cicutæ folio molchatum C. B. & pro undecima specie, aut octavarum varietate potius adde, *Geranium molchatum folio ad Myrrhidem accedente minus* J. B.

Hæc enim species aliàs odorata est, aliàs inodora.

Pag. 1058. *Geranii* quarti titulo adde,

Geranium Africanum molis oleis tuberosum & nodosum, Aquilegie foliis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann, è quo & descriptionem suppl.

Herman.

Constat radice longa, tuberosa, crassa, nonnihil lignosa, ex viridi pallidescens, subinde aliquot fibris capillata: *Caulibus* surrectis, bipedalibus, cinereis, glabris, lignosis, ad genicula crassescenibus. *Folia* utrinque appositis Aquilegie facie, crassifolia, segmentis tamen paucioribus & amplioribus diffectis. *Floribus* pentapetalis in umbellam congestis nunc sursum, nunc deorsum spectantibus, cordatis. *Floribus* pentapetalis in umbellam congestis nunc sursum, nunc deorsum spectantibus, cordatis. *Floribus* pentapetalis in umbellam congestis nunc sursum, nunc deorsum spectantibus, cordatis. *Floribus* pentapetalis in umbellam congestis nunc sursum, nunc deorsum spectantibus, cordatis.

tribus odorem: Seminibus antecedentium ritu quinis rostratis, candida, sericea, modica lanugine pubescentibus.

Propagatur seminibus, & tuberibus seu geniculis.

Pag. 1062. Geranium Malvae foliis addatur

Geranium Africanum frutescens Malvae folio, laciniato odorato Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.
Ger. *Malvae folio odoratum, flore purpurascens* C. Bonae spei Brey. Prod.

Herm.

Fundit radicem crassam, candicantem, fibrosam: *cauliculus* cubitalis, geniculatus, nodosus, repinosus: *folia* digitalibus petioli, Malvae paria, subrotunda angulosa, crenata, undulata, nonnunquam laciniata, odoris grati & aromatici. *Flores* facie antecedentes, albi paulo minores, sex septemve plures vel pauciores quasi in capitulo seu umbella simul junctis; cui subjungitur quinque, in orbem radiata, hirsuta, subrotunda foliola, ambitu rubente & in exiguum molleculum mucronem abeunte: Sequuntur *femina* superiore teniora.

Tota planta pilosa hirsutisque facie est, gaudens iisdem natalibus cum praecedente, eademque cultura & virtute, sed remissiore.

Pag. 1063. Ad finem capitis de Geranio

Geranium Africanum Uvae crispae foliis, cauliculis procumbentibus, floribus exiguis rubellis Hort. Lugd. Bat. D. Herman.

Herm.

Germinavit (inquit) nobis ex seminibus Africis haec pusilla Geranii species, *radix* tenui, fibrosa; *cauliculus* plurimus, ramulis gracilibus, geniculatis, humi jacentibus, prona parte rubicunda, supina viridantibus. Singulis geniculis adstant *folia*, interdum bina è regione, glabra, late viridia, Uvae crispae foliis similia, sed quadruplo minora & frequentius incisa. Penes horum exortum exit tenuis pedunculus, circiter longitudine digiti, sustinens flosculos, unum, tres, quatuorve, exiguos, pentapetalos, rubellos: quibus singulis subjicitur pediculus tenuis cum calyculo quinquepartito, includente vasculum pentacoccum rostratum, in quo quina *femina* exigua more congenerum.

Pag. 1065. Post lin. quartam adde. Hujus arboris in Hort. Lugd. Bat. duplex habetur species seu varietas, Altera flore purpureo; altera flore flavo. *Lin. 26. adde.* Querendum an fructus à Jo. Bauhino descriptus pro fructu Xyli Brasiliiani non sit potius diversae speciei quam illius quem Margravii describit; quidem in illo femina duplici ordine in localamentis sita sunt, cum in descriptione Margraviana Xyli Brasiliiani seu *Aminu* hujusmodi feminum sitis nulla mentio; alia etiam sunt quae non conveniunt. Oculatissimus Botanicus Jac. Zanoni Bononiensis duas dari Xyli Brasiliiani species diversas existimat. Nam primò quæ à Margravio describitur pentapetalos esse dicitur, cum à se culta & descripta, (referente Fratre Stephano Capucino Ravennate, qui 14 annos annos cum Fernambuci commoratus est) florem flavum campanulatum producat, quod & ex Lero confirmatur, qui eam Flores ferre luteos Campanuliformes inquit Cucurbitarum vel Citrullorum tradidit. 2. Margravii Xyli sui folia in tres lacinas secta esse scribit; cum plantæ ejus quam è femine natam coluit Zanoni folia varie admodum formæ essent, prima integra & subrotunda, secunda acutiore, sequentia laciniata una, duabus, tribus, quatuor & pluribus laciniis pro plantæ ætate magnitudine & statura, ut suprema in ramis ad septem usque lacinas incisa essent. 3. Quod fructum ferat ovatum, & tandem semen Pistacei magnitudine; cum in suo septem femina conjuncta, ut peritque sunt, non multum superent molem, nucis Pistacei. Verum his argumentis facile potest responderi. Nam primò mihi verisimilius videtur florem Xyli Brasiliiani quinque petalis compositum esse quam monoetalem, quum reliquæ omnes Xyli species pentapetalo flore sint, magisque fidendum est curiosis spectatoribus Pisoni & Margravio, qui plantam ob oculos posita florem descriperunt, quam vel Lero, vel Stephano Capucino; qui minus curiosè eum spectarunt & examinarunt, & ut verisimile est, è memoria descriperunt. Denique Margravii folia in tres quidem lacinas secta esse scribit, non tamen semper & omnia: hoc est, pleraque hoc modo secta esse, aut sectionem hanc affectare. Denique non dicit Margravii femina singula seorsim Pistacei æqualia esse, sed in quolibet flocculo contineri septem nigros fructus magnitudine simul Pistaceorum: quod quidem obscurius dictum esse facit; ut Laetius eam id de singulis fructibus acceperit. Lero autem auctoritas apud me minoris momenti est, qui fructum etiam quadripartitum esse scribit præ normam aliarum omnium Xyli specierum quæ fructu sunt vel tripartito, vel quinquepartito. Nomen autem commune *Aminu* cum eandem plantam intelligere arguit, quam describunt Piso & Margravii.

Meliantbus Africanus. Pimpinella spicata maxima Africana Bartholin. *At. Hafn. An. 1653. Vol. 2. p. 58.* Herm. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herm.

Melifera haec planta *radice* nititur vivaci, lignosa, crassa, pallida, brachiata, longo profundoque reptatu hinc inde diffusa; *Scapo* multiplici supra Viri altitudinem asurgente, viridis & vigoris perpetui, pollicem crasso, rotundo, striato, scabro, geniculato, ad radicem lignoso, solido, in progressu ex ruffo virente, & ubi in floriferam spicam fastigiatum punicante, facile ex geniculis in terram demissis se propagante. *Folia* pinnatis, facie Pimpinellæ, alt sextuplo, amplioribus, rigentibus, nervosis, per ambitum profundius serratis, colore in glauco virente, Costâ media ad summum usque, cui folia ex adverso stridit adherent, alata & crenata, parte vero ima & prona cuncta folio, digito longior, concolori, integro, lata sua carinataque basi, qua ad scapi genicula proutipit in mucronem porrecto, & costæ instar ligule incumbente, Odore fetido narcotico gravi, sapore herbarum parum adstringente. *Floribus* in summo numerosis nudis, ex nigro puniceis, in spicam congestis, hærentibus

hærentibus ex petioli longulis, puniceis, tenui rarâque lanugine pubescentibus: quibus singulis subjicitur foliolium, nunc puniceum, nunc ex puniceo virens, unguem adæquans, & in deoleum effigiem gracilefens. *Flos* plurimum quinque constructus petalis ex floris fundo ampliori, cui arcu junguntur, in longum protensis, duobus superius latoribus & longioribus, binis lateralibus brevioribus & angustioribus, unico infero brevissimo carinato. Hoc in flore constanter deprehenditur, reliquorum vero numerus & amplitudo variant. Ex his proflunt decem *stamina*, puniceis saturati coloris, quinque longiora & tenuiora, apicibus flavescens parvis, totidemque breviora, apicibus robustioribus, levissima concussione deciduis. Inferiori petalo includitur receptaculum cartilagineum cariniforme, repletum liquore melleo, diluto puniceo, saporis vinosi jucundissimi. Hunc à Belgis ad Prom. B. Sp. degentibus non inepto nomine Meliantibus five Florem mellis appellari ait. Mellea verò hæc substantia nequitam videtur productum roris seu aeris in flore collecti, sed eo ipso quo flos perficitur incipit ex porulis & villulis interioris floris bæses instar subtilissimi vaporis emanare, & in hiantem hanc carinulam deponi. Sive enim plantam mox flores parituram aeri liberiori exposueris, five in conclavi diligenter custodiveris æquam mellis proportionem observabis, tanta utrobique ubertate ut in subjecta folia fillatim defluat. Melle floræ exarescente sequitur *vasculum* ventriosum, membraneum, facie & magnitudine Nigellæ fructum adæquans, tetragonum, quateris dissepimentis distinctum, quasi ex totidem vasculis esset compactum, singula continent semen ovale, nigrum, lucidum, semini Pisoniæ suppar.

Sponte sua luxuriat locis udis & paludosis ad Prom. B. Sp. Tranposita in hortos mirum in modum multiplicatur. Brumam rigidissimam quamvis patienter ferat, tamen custodienda est in commodo hybernaculo, nè flores, quos media sæpe hyeme suppeditare solet, vitium capiant & pereant. Eo adeo delectantur Hortensii, & nunc quoque Belgæ, ut Meliantibus nunquam prætereant, quin mellæm ejus dulcedinem avidè resorbant. Hactenus Hermannus. Plantam in horto Reverendiss. Episcopi Londinensis cultam vidimus.

Pag. 1065. Ad finem Capitis VIII. de Gossipio

5. *Moul Elarou* sive *Arbor lanigera spinosa* H. M. P. 3. T. 52. p. 61. *Gossipium arboreum canis spinoso* C. B.

H. M.

Arbor est procera & admiranda, altitudine 50, crassitie 18 pedum mensuram haud raro superans, antequam ullos diffundat ramos. *Lignum* molle, fragile, subrustum, cortice crasso, molli, cinereo, intus rubicundo ac scabro cinctum, qui squamis numerosis, rigidis, atris, glabris ac nitentibus spinis insuper dotatis undique ornat: hæc autem spina acutæ circa caudicis exortum demum decidunt, manent tamen in ramis superioribus, quos omni ex parte obducunt; atque hæc ratio est quod Simir nunquam hæc scandant arbores.

Radix crassa, fibrata, albicans, cortice subrufo, flavescens ac nodoso obducta: sapor acerbus, odor nullus.

Folia insipida, inodora, manibus conficta unctiosia, & in petioli flura absumilia, longis itidem, rotundis, glabris, necnon viridi-friatis, ac in exortu nodosis petiolis plura simul juncta, & in orbem expansa inærent.

Flores suavescentes, ac magnitudine palmum æquantes, plures simul juncti ramulorum extremitis inærent, atque è calyce crasso, denso, intus subviridi, extus flavescens prodeunt, quinque oblongis, crassitis, densis, undique colore purpureo nitentibus, extus lanuginosis & reflexis foliis constantes, numerois in medio crassitis, densis, longis, ac rubicundis *staminibus*, atris falcatis *apicibus* dotatis, dupli ordine medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus: inter quæ *stylus* prodiit fissus, qui ipsius fructus rudimentum est. Insuper in floris umbilico subcæruleus ac pellucidus observatur humor, qui dulcissimè gratissimèque saporis est.

Fructus cum *Panja* fructibus in omnibus conveniunt, excepto quod femina in localamentis non triplici ut in illa, sed duplici ordine locata sint.

Crescit ubique in Malabar, seminibus lata Anno circiter 16 fructus fert, quos dein singulis annis, viz. Februarii & Martio mensibus maturos exhibet, atque ad annum 200 & ultra frugifera manet.

Langug lectulis & pulvinaribus faciendis inservit. Arboris cortex pulverisatus, & cum succo Limontum in limimento formam redactus, inflammationes quasunque compescit, & ossium fracturas consolidat: cum adulto verò è nucis Indica vino fit permiscatur pro linimento ad herpetum colligatur. E radice verò cortice egregium fit vomitorium. Humor ille dulcis, qui in floris finis colligitur, cum Tamarindi foliis exhibitus quoscunque aquosos humores per alvum & vesicam potenter educit.

6. *Gossipium Indicum Salicis folio, fructu quinquecapitulato* * *Panja Panjala* H. M. *Arbor lanigera* sive *Gossipium* Plinii Bontio. *Gossipium Javanense* Salicis folio C. B. *Lanigera* 50, 51. p. 59. *arbor peregrina* J. B. Clus. *Gossipium arboreum Orientale* foliis Salicis dignitatis latoribus Hermann. Cat.

H. M.

Arbor est procera, 40 aut 50 pedes alta, ramis decussatim in alios minores divis in orbem brachiata; ita ut velut alæ expansæ videantur, ac (uti in Abiere & Pino observare est) fursum veritus magis magisque gracilefcent frondes. Lignum albicans, molle, cortice glabro, atro-viridi variegato, inodoro atque insipido obduatum.

Radix albicans, cinerea & glabro cortice tecta, fibris suis non late per terram diffunditur, sed profundius ei inæret: ut prope viscidus & unctuosus, odor nullus.

Folia longis, rotundis, glabris, necnon rubicundis petiolis plura simul juncta, ac in orbem expansa inærent, oblongo-teretia, glabra, densa, longitudine spitham, latitudine dios circiter pollices æquantia, virent nitenti.

Flores inodori ac infidpi, plures simul juncti, rufis, rotundis ac hirsutis petiolis, ramis lignosis inherentes, aquee & calyce crasso, viridi, in quinque lacinias secto prodeunt, quinque subrotundi, densis, intus lanuginosis, extus glabris, nrentibus & albicantibus foliis constantes, quinque in medio teretibus, crassis, albicantibus *femina*bus, flavescentibus, falcatis ac divitis *apicibus* elegantior ornatis, in mediis floribus cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quae *stylus* prodit, flavescente globulo dotatus.

Fructus oblongo-rotundi sunt, quinque angulis levioribus fulcati, cortice primum viridi, glabro ac nrente, dein rufo, scabro ac duro, obditi, intus in quinque loculamenta, alba ac nrente lanugine, seu gossypio referata, divisi. Intra quam lanuginem, dehiscens demum fructu, numerosa obvolvuntur *femina* rotunda, glabra, nigricantia. Hujus vero arboris fructibus maturis praeterque ejus decidunt frondes, quo tempore folia fructibus ornata esse arbor.

Provenit ubique in *Malabar*. Semel in anno, viz. Januario & Februario mensibus fructum fert. Martio autem & Aprili denud frondefcit & fleret; atque lata *femina*bus 40 annos non raro frugifera manet.

Fructuum horum lanugo seu gossypium colligitur, ex eoque lectuli & pulvinaria fiunt quae summam ob mollitiem pluris aestimantur. Bonitus lanuginem hanc propter brevitem carminari non posse ait, ideoque nec lintea inde textuntur: facillime flammam concipit. Flores fructusque teneriores in cataplasmati formam confusi, ac capiti imposti cephalalgiam & vertiginem tollunt.

Hujus arboris fructum esse quem describit *de pinguis Clusius* Exot. l. 1. cap. 14. *minime dubito*. *Folia* tamen arboris ac Franc. *Roderiquez* nimis angusta describuntur. Et *Sebalvus* de *West* apud *Clusium* loco citato arboris quae observavit similem fructum gerentes in *Guinea maritima* amplius habere folia affirmabat. Forte *Javanensis* solummodo angustius ac *Guineensis* differt; imò utraque diversitas habetur in *Hort. Academ. Lugd. Bat.* Herman. Cat.

Pag. 1066. adde, *Bammia* ex *Surinam* *Urtica* foliis *D. Plucknet*.

Pag. 1067. lin. 1. *D. Hermannus* *Quingombo* l. seu *Alceam* muschatam *Pisonis*, quae *Alcea* hirsuta flore flavo & semine muscato *Margrav.* eadem est, ad speciem nostram tertiam seu *Alceam* *Aegyptiam* villosam *C.B.* refert; & certe ei simillima est, si non planè eadem. Descriptiones per omnia non conveniunt, ut conferenti patebit.

Pag. 1069. pro *Synonymo* *tertia* Speciei adde,

Althea arborea *Indica* *Populi* folio, flore ephemero *Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.*

Pag. 1070. pro *Synon.* *decimaquarta* Speciei adde,

Althea arbor *Indica* *Tiliae* folio, flore ephemero *Herman. App. ad Hort. Lugd. Bat.*

Ad finem Capituli 10. de *Althea* *Indica* addantur Speciei sequentes.

Althea *Indica* *flosculis* parvis, folliculatis ramulis affixis *D. Herman. Breyn. Prod.*

Item, *Althea* *Orientalis* *Pernambucensis* foliis laevioribus & rotundioribus *D. Plucknet.*

Item, *Althea* *Indica* *Bryoniae* folio ejusdem.

Alcea *Indica* fruticosa flore coccineo petalis crispis.

Am. Pariti *H. M. P. 6. T. 43. p. 73.* An *Rosa* *Batarvico-Indica* inodora, seu *Malva* frutescens *Bontii*?

Frutex est *Bem-Pariti* planè similis, & nonnisi arte aut culturâ in arborem adulescit. *Flos* tamen simplex, coccineus, intensè rutilantis coloris, in eo differt, quod quinque consistat petalis laevioribus, rotundis & crispis, circa ungiculos rubenti macula confpersis. In quinque pusilla, villosa, filamenta, quae capitulis è fulco gaudent purpureis dispersit subpurpureis *stylis*, qui in summitate interius *femina*bus, semilunatis *apicibus* exornatis circumteguntur, infra verò, si flos plenus fuerit, petalis exterioribus.

Ob florum gratiam per totam *Indiam* in hortis colitur: estque longeva, & ubi octo vel decem annorum complexit aetatem flos è simplici evadit plenus, quo *Ethnici* utuntur in caeremoniis.

Contrita folia atque ex aqua exhibitâ iis qui ex variolis febriant, eorum copiosam inhihent eruptionem, praecordiorum temperant aestum, cum butyro nimium menstruum fluxum; & ex oleo cum foliis *Curumalli* cocta unguentum praestant vulneribus aptum. Ex florum gemmis decoctum mulieres reddit fertiles: ipsae autem oculis illarum ophthalmiam tollunt. At flores apertis, recentibus ex butyro trii aphidis mederi incolis dicuntur.

Habe speciem *D. Commelinus* pro *Rosa* *Batarvico-Indica* inodora seu *Malva* frutescente *Bontii* lib. 6. cap. 4. habet qui à nobis lib. 12. cap. 9. dubitanter ad *Altheas* refertur.

Bontius in febris continis se aquâ ex hujus floribus destillata ad somnum conciliandum pro frontali usum esse scribit.

Althea *Indica* *Gossippi* folio, *Acetosa* sapore *Cat. Lugd. Bat. Herman.* *Alcea* *acetosa* trifido folio *Indica* *Orientalis* *Breyn. Prod.* l.

Herm.

Radice habet fibrosam, albicantem, singulis annis pereuntem: Caulem tripedalem, viridem, glabrum, aliquando angulosum, ramosum, in fila ductilem: Folia trilobata, late viridia, forma & magnitudine ad *Gossippi* folia accedentia, longis innixa petiolis. Ad horum finis prodeunt flores, ex brevissimis pediculis ampli, rosei, incarnati, ex quinque petalis in basi artè junctis, & intermedio pistillo racemolo concolore extructi. His subscipit calyculus quinquefolius; ex quo post florum exanthelin prodeit capsula membranacea, oblongo-rotunda, pentagona, quinqueintus loculamentis donata, in quibus *femina* compressa, ex rufo spadicæa congenerum more.

Folia

Folia subacidum & leviter viscosum praebent saporem. Caudes non minùs quam apud nos *Cannabini* in fila ducuntur, & ad funes tendendos ulipantur. Hinc in agris & hortis *Indorum* quamannis feritur. In *Horto Reverendissimi Eusebii* *Copii* *Londinensis* cultam vidimus.

Hujus & alia datur species, à *Garcia* ab *Horto* *Bangue* dicta.

Althea *Indica* *Vitis* folio, flore amplo flavo pendente *Herman. Hort. Leyd.* *Althea* *Indica* non *spinosa* flore amplo, pendulo, flavo *Breyn. Prod.* 2.

Ex radice alba lignosa protrudit caules modo unicum, modo plures, bicubitales, lignosos, rectos, glabros, aliquando subhirsutos, imò parte rubentes, summâ viridibus, in multos ramos brachiatis. Cum his simul exurgunt folia longis infidentia petiolis, tribus quinqueve segmentis divisa, foliis *Vitis* haud abfimilia, sed rigidiora, crassiora, aliquot venis ac insignibus nervis donata. Ad horum summities prodeunt breves, tenuissimi pedicelli, quibus nolarum instar appendunt flores, ampli, *Rosae* minoris magnitudine, ad Solem aperti, cæteroque clausi, quinque petalis flavescentibus, unguibus violaceis holosericeis, in fundo junctis confati, prominente è medio pistillo, copiosis apiculis puniceis eleganter paniculato. Floris basin regit calyculus parvus, in quinque profundas, acuminatas, viridantes crenas, quasi totidem foliola dissectus. Huic vero incumbunt quina aut septena angustissima stæcea foliola stellatim deussata. Floribus emarcidis succedunt capsula membranacea, duricula, subhirsuta, ex quinque foliis vel alis & totidem loculamentis constantia, in quibus continentur *femina* compressa, fusca, reniformia, congenerum more.

Ex *femina*bus in insula *Zeylona* collectis germinavit.

Iisdem in locis ubi hæc provenit invenitur & alia species *femina* asperis profundè lacinatis, folio- *Altera* *Spec.* rum *Cannabis* instar, *saporis* acid; caulibus aduncis hamis undique armatis, cæteris verò parvis superiori similibus.

Bontius l. 6. p. 112. hanc alteram speciem videtur descripsisse *Acetosa* *Indicæ* nomine.

Folia si multientur, acetosam plene sapient nisi quod gustui pinguis quidam & glutinosus *Acetosa* *Indicæ* *Bontii* representent. Quod addit semen ejus instar *femina* *Cardui* *Benedicti* spinosum esse non capio, nisi *femina* nomine vasculum femminile intelligat.

Qualitate est frigida vergente ad siccam. *Malaii* & *Bengalenses* & cæteri *Mauri* eam in edulis *Vires* & pro olere reponunt. Herba hæc quoque in frequenti usu est pro topico medicamento. Contem- *Ujss.* runt quippe folia super lapidem marmoreum cum scone ligni *Santalini*, & intinctos pannos capiti imponunt mixto oleo *Nucis* *Indicæ* & aceto in doloribus capitis biliosis. In febribus ardentibus etiam & phrenitide admodum frequenter in usu est.

Alcea *Indica* *spinosa* magno flore ex albidio flavescente *D. Comelin. Narinam Poulli H. M. P. 6. T. 44. p. 75.*

H. M.

Rubi more luxuriat frutex iste, cauliculis rubescentibus, spinis ejusdem coloris licet interalbi-cent, perquam acutis obtusis. Folia crassa, oblonga, in tres cuspidatas lacinias, quarum media protenditur, divisa, villosa, aspera, in oris serrata sunt: horum ternæ senticosæ, è viridi rubentes costulae in parte supina, ubi quoque protuberant, spinis carentes, in prona magis emident. Novella hæc teneraque folia non inciduntur, aut in cuspidem exeunt, quæ quæ vetustiora et profundius infecantur. Flores ex albidio flavescentes, petiolis qui juxta foliaceorum surculorum exortum prodeunt, adherent triuncialibus: quinque constantes petalis, leviter crispatis, venis prominentibus striatis, maculis autem grandiusculis è rubicundo obscuris, quæ circum oras exterius apparent, interstinctis. Exurgens spissus rubicundusque *stylus*, in ambitu staminulis rubris, quæ majuscula è croceo rubra habent capitula circumdatur, & in summitate quinque dividitur. Florem involvens perianthium quinquelaciniatum, pilis candidis, oblongis, rigidis asperum est, hocque decem, elongi, angusti, pilosi, cubitali modo inflexi unguculis coarctant. Olor ipsi nullus. Floribus deciduis capsula succreunt *feminales*, coricæ, pilis candidis villosæ, perianthii foliolis obtectæ, quæ succoscentes in quinque conceptacula sejunguntur, quorum in singulo *femina* intersempimento mediastino inhaerent. Folis ac floribus nunquam denudatur.

Per univerfium *Malabar* regnum in locis arenosis plurimum est.

Folium hujus fructus oculorum perygio impositum, submovet. At ex foliis hinc adjectis *Pi-* *Locus.* *Vires.* pere, *Zinzibere*, *Lacte*, *Nucis* *Indicæ* succo expressis liquor resitit fluxionibus. Plantæ pedis altus balneo ex radice parato facile discutitur.

Althea *Ricini* folio *Virginiana* *Herman. Cat. Leyd.*

Herman.

Enata est *femina*bus ex *Virginia* delatis Planta humanam altitudinem multum excoadens, ex cujus radice libico simili, pallida, longè latèque repente, perenni, gustus viscosi asurgunt caliculi glabri, viridantes, frequentibus alis subinde divisi. His adstant folia longis infidentia petiolis, *Ricini* æmula, tenses quinqueve, mucronatis & circa marginem crenatis lobis dissecta. Ad horum exortus ab imo caulis ad summum usque prodeunt simul pediculi longiores & graciliores, in aliquot pedicellos tenuissimos divaricati, quorum singuli sustinent ex caliculo viridanti quinquefariam crenato florem parvum, candidum, quinque carinatis petalis in basi junctis constructum, medium occupante columellâ racemosa, innumeris violaceis apiculis exornata. Flore disculo sequitur capsulum, quoque exiguis membranaceis, angulosis, artè in vicem conjunctis & in acuminatum apicem coarctantibus thecis efformatum; quibus singulis includitur semen unicum, parvum, spadicæum, reniforme.

Y y y y y y

Adamiæ

Adamboe H. M. P. 4. T. 20, 21. p. 45. *Aleca Indica arborea pericarpio carneo in plura loculamenta partito.*

H. M.

Arbucula est humilior, septem circiter pedes alta; caudice albicante, variis ramis in orbem diffusis donato, qui cortice scabro, primum viridi, dein furvo obducti sunt. *Radix* albicans, cinereo cortice tecta, odoris gravis, saporis unduosi. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, densa, fine odore, brevibus ac nodosis petiolis circa teneriores ramulos proveniunt, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè atroviridia, infernè è viridi rufescentia, tactu nonnihil aspera, à media illa crassa, albicante costa plures nervi minores superiora versus deferuntur, arcuatum in fè invicem coeuntes: odor sylvestris, sapor subastringens. *Flores* elegantes, purpurei, nitentes, rosis haud absimiles, rotundi & hirsutis petiolis, numerosi circa ramulos proveniunt, ac sex septemve, mollibus, subrotundis, expansis, at nonnihil crispis constant foliis; necnon calyci lato, profundo, crasso, ac rugoso, fusciviridi, in sex septemve lacinias, acuminatas stellæ in modum sectæ, inharrent, qui plurimo insuper emittit *stamina* surrecta, infernè albicantia, supernè rubicunda, flavescentibus, nitentibus, ac planis apicibus ornata; inter quæ *stylus* prodest acuminatus, infernè rubicundus, supernè viridis; fructus subulalis & subastringens, odor nullus.

Fructus Floribus succedunt inodori, inspidi, rotundi, viridi-fusci, nitentes, in vertice oblongo stylo dotati, ad basin vero calyce plano, crasso, ac viridi excepti, qui cuspides suos late extendens, ac exteriora versus reflectens, stellam quodammodo refert, intus porro carne albicante refert, intra quam numerosa latent *semina* plana, Malvæ femini haud absimilia, sex septemve loculamentis, membranaceis, quibusdam pelliculis à se invicem sejunctis, conclusa.

Crescit frequenter locis arenosis & petrosis in *Mangavi* & *Cranganor*, præsertim circa fluminum ripas, Julio & Augusto mensibus floret, fructusque fert Novembri & Decembri. Viret tamen perpetuo, ac diu superstes manet.

Ex arboris radice in aqua decocta gargarisma conficitur, quod palati orisque ulcusculis, necnon quibuscumque faucium affectibus medetur. Ex eadem radice decocta & dein confusa cataplasma fit, quod tumoribus impositum potenter eos emollit ac maturat. Ex arboris cortice, foliis ac floribus cum aqua communi decocto paratur, quæ pota hepatis, lienis, aliorumque viscerum obstructions aperit, & aquas hydropicorum per alvum & urinam potenter educit. Semen haud fecus ac Co-riandri semen capiti insectum est, ac vertiginem, ebrietatem, similisque affectus producit.

Katon-Adamboe H. M. P. 4. T. 22. p. 47. *Aleca Indica arborea elatior pericarpio carneo subaspero.*

H. M.

Præcedentis species est sylvestris & major, altius namque excrevit.

Ab ea differt quod folia & rami lanuginosi sunt ac hirsuti quod florum mediam cavitatem & umbilicum quinquè tantum *stamina* surrecta, candida, rubicundis apicibus ornata occupant, inter quæ *stylus* prodest albicans, cacumine bifido: denique quod fructus pilis tenuissimis subasperi.

Nascitur locis montanis in *Malæ* & *Poiga* provinciis Malabar, Maio, Junio & Julio mensibus floret, Decembri vero maturus fert fructus, viret autem perpetuo.

Ex foliis hujus confusus cum Nucis Indicæ aqua emplastrum conficitur, quod bubonibus Venereis, aliisque glandularum tumoribus impositum medetur.

Pag. 1084. post lin. 6. adde,

Auricula ursi minima, folio inferius venoso & incano, flore suave-rubente Classii Herman. Cat.

Herman.

Dilcriminatur à præcedente foliis longioribus, infernè venosis, nonnihil incanis, supernè viridibus, summis marginibus crenatis: *Floribus* quinis vel septenis, coloris suave-rubentis, quasi in umbella caulis fastigio insidentibus.

Pag. 1089. Nonæ Apocyni species adde,

Synonym. & Descript. Apocynum Novæ Angliæ, subirsutum, tuberosa radice, floribus Aurantiis Herman. Append.

Radice constat tuberosa, pugni magnitudine, carnosa, nodosa, paucis fibris vestita, solo aridiori commixta hyemem superante. Ex qua sub æstatis initium assurgunt aliquot *Stolones*, altitudine pedali aut cubitali, rotundi, striati, herbacei, parte qua Sole illustrantur subrubentes. His adherent folia sine ordine, modo bina sibi opposita, modo solitaria, semidigitum longa, unguem lata, ad radicem minora, in progressu vero majora, rigidiuscula, in parvum obtusum mucronem abeuntia, supra è virore nigro splendentia, infra pallida, subhirsuta, venosa. Ramorum fastigia sustinent flores, in umbellam congestos, Apocyno Canadensi Syriaco minori Cornuti formâ & magnitudine humiles, elegantissimi Auranti coloris. Hi antequam perficiuntur exigua, oblonga, crocata, angulosaque capitula mentiuntur; dehinc verò in decem petala finduntur, quinquè externa longiora, tenuiora, deorsum flexa, totidemque interna breviora, crassiora, erecta: è quorum singulorum basi exit itaminulum concolor, tenuissimum, apiculo destitutum. Medium occupat pallide flavescent capitulum, quinquangulum, structurâ valde eleganti. Fructum nonnō videre contigit. Turget succo viscido, lento, in viridi pallescente, sapore acro, amaro, nauseoso.

10. *Apocynum Americanum foliis Juglandis quod apud D. Plucknet sicum vidimus.*

11. *Apocynum*

11. *Apocynum humile aizoides filiquis erectis* Africanum Herman. Hort. Leyd. *Fritillaria crasse* Promont. bonæ spei Stapel. not. in *Theophrasti. hist.* p. 335.

Herman.

Locis montosis, saxosis, præruptis ad Prom. B. sp. luxuriant è radice exili, alba, fibrosa, cauliculi modo humi prostrati, modo oblique ascendentes, spithamam & amplius longi, valde ramosi, digitum crassi, aphylli, late viridantes, ingruente verò tempestate rigidiori ex livore ad purpureum vergentes, propemodum trigoni, denticulati & circumquaque brevibus, crassis, obtusis quasi aculeis, seu prominentibus denticibus, angulorum præruptorum rupium instar, stipati, succo viscido, acri, amarant, virolo & nauseoso urgentes. Ad dentium sinus prodest pediculus digito brevior, tenuis, pallide virefcens, vel ex livido purpurascens, communiter in tres, raro in quinquè foliaceos cuspides abiens, sustinens *florē* amplum, flavum, monopetalum, crassum, quinquè acuminatis lacinis expansum, foris glabrum, viridantem, quinquè purpurascens per longitudinem striis inscriptum, intus tenacem, coriaceum, rugosum, flavescentem, puncticulis maculis eleganter conspersum, odoris fœtidi, viperini: Ex hoc protuberat umbilicus orbicularis, ejusdem cum flore consistentia & coloris, occupans fermè mediam floris partem, cujus centrum concavum regit stella, quinquè radius compressis puniceis in extremo bifidis lividique conftructa: huic insidet brevissima crassiuscula columella, emittens in imò radios quinquè, teretes, rigidos, pallide puniceos, in summo totidem alios, brevissimos, concolores. *Florē* deciduum sequuntur *filiquæ* gemellæ, erectæ, virides, spithamam longæ, craffæ, crassiusculæ, includentes Apocynorum more *semina* orbiculata, compressa, tenuia, marginibus cristatiusculis, castanei coloris, imbricatis invicem incumbentia, quibus singulis insident flocci sericei, candidi, ad solem aureis micis fulgentes.

Cultum exigit quam Opuntia spinosa. Solem auramque calidiorem amat, Septentrionalē verò & hyemale frigus in tantum reformidat, ut illico livecat, arefcat & pereat. Propagatur tam femine quam avulis ramulis in terram depactis.

Virtutem possidere cum Apocynis communem indicant acris, amarus, nauseosus sapor, & virosus odor.

12. *Apocynum Americanum arborecens filiqua maxima* Herman. App.

Herman.

Foliis palmum amplis, mucronatis, è regione oppositis, longis pediculis appensis feminibus è Surinam missis prodest. Semina erant membranacea, compressa, fusca, cum alba lanuginosa casarie.

Pag. 1090. Ad Caput de *Aclepiade* add.

Aclepiadi affinis filiquis foliaceis pappo destituta D. Plucknet.

Pag. 1098. Ad finem Capituli de *Blattaria* addend.

Blattariam Zeylanicam flore amplo miniato Herman. Cat. Hort. Leyd.

Eadem pag. Oxyi seu *Trifolii acetosi* species adde,

Trifolium acetosum corniculatum lateum majus rectum Indicum seu Virginianum Morif. hist.

Hujus cauliculi recti sunt, seu recta ascendunt ad pedalem altitudinem: Folia, flores & cornicula seu filiquas pentagonas, Oxyos luteæ minoris repentis quoad omnes suas partes multo majora, aliis simili fert.

Pag. 1100. Ad finem Cap. XV. de *Nammularia* addatur

Nammularia rara Norvegica flore purpureo Bartholin. Aët. Med.

Pag. 1101. Ad Cap. XVII. nota.

Nonnulli Violæ aquaticæ duplex genus distinguunt, Alterum folio latiore, quod jam descripsimus; Alterum folio angustiore, Milletolium aquaticum equiset folio, caule nudo C. Bauhino dictum; cujus hoc in loco mentionem non fecisse, si non invenissem in Cat. Hort. Lugd. Bat. à P. Hermannō edito.

Pag. 1103. add.

C A P. XXXII.

A. 1. *Cuscuta* Park. major C. B. *Cuscuta* seu *Castutha* Ger. *Castutha* seu *Cuscuta* J. B. *Doddber.* *Animalis accenseri potest, vel monopetalis flore tetrapetalode.*

F. B.

A Lienæ quadræ asclea nunquam non parasitatur Castutha, ingrata hospes, quippe quæ herbas frutescētes quos semel arripuit longissimis stamineis clavicularibus tam arcto nexu complectitur, ut eorum genium defraudet, subductoque alimento eos penitus enecet, nullis postquam in altum descendit nixa radicibus, quibus tamen primulum erumpens haudquaquam destituitur. *Folia* ei omnino nulla. *Flores* ad intervalla glomerati, caules non ambiunt verticillati, sed ad unam duntaxat eorum partem vergunt; singuli autem quatuor foliolis acutis crassis & succulentis constant; intus stamina totidem medium forem occupant. Ad singulos florum glomerulos apponitur foliolium minutum membranaceum, quinetiam è signis illis, ubi flores nascuntur caules ramos fundunt.

Cæterum planta hæc proluxa & verbosa descriptione non indiget, cum ab aliis quibuscumque abundè distinguatur in eo quod foliis caret, & postquam succreverit etiam radice, longissimis tantum filamentis constant, quibus plantis conquis se circumvolvitis & adherescit, alimentum inde exegens. Semina rotunda, Papaverinis magnitudine paria.

Yyyyyyy 2

2. *Epithy.*

2. *Epithymum* sive *Cuscuta minor* C.B. *Cassutha minor* Dod. *Cuscuta* Park. qui duas species non distinguit.

An hac specie differat à præcedente merito ambigitur: nobis nondum constat. Certe quæ in Officinis habetur *Cuscuta* filamentis constat multo tenuioribus, quam quæ apud nos passim sponte provenit; & tamen Parkinsonus affirmat eam quæ *Vicia* innascitur frequentissimum esse circa Londinam, indeque Pharmacopolia nostra præcipue suppleri. Et forte tentatas apparet exsiccationi debetur; potest etiam planta ipsa pro æritate soli, aut plantarum quibus adheret naturâ, vel major vel minor evadere.

Cuscuta est femine in terram deciduo se quotannis renovat: Cum tamen adoleverit radix penitus marcescere dicitur, plantaque ipsa ex stirpibus quibus adnascitur totum suum alimentum exsurgere. Verum ex accuratior observatione D. Sam. Dale, Radices, quæ longæ sunt & fusci coloris, non ita statim intereunt, imò (ut ei videtur) non intereunt omnino, sed plantam ipsam propagant: quamvis verum sit ex Parkinsoni. & nostra observatione si semen in fictili feratur emergere quidem plantulam, sed brevi radicitus perire, si non sint in propinquo stirpes quibus irapat, unde proculdubio aliquam salutem alimentum sui partem inde exugit. Ex ejusdem peritili. Botanici observatione Flores *Cuscutæ* monopetalæ sunt in quatuor (rarius quinque) segmenta breviter acuta divisi, calorem alba, calyce viridi succulentum in quatuor pariter segmenta diviso excepti: quibus succedunt valcula feminalia rotunda singula quatuor femina oblongo-rotunda [Parkinsonio Papaverinis duplo majora] continentia.

3. *Cuscuta Americana*, super arbores se diffundens; *Cuscuta vicioides* lendiginosa, arboribus innascens ex terra Mariana D. Plucknet.

Hæc super arbores latè se extendit veli instar, tenuibus filamentis, ramosis, variè implexis, & dependentibus. De flore aut femine nihil novimus. Gratum bobus & vaccis pabulum esse ferunt. Vidimus primum apud D. Gul. Courtine, deinde apud D. Leon. Plucknet.

Cuscuta Linum & Legumina in quibus copiosissime sapenumero apud nos provenit, vel stragulat penitus & corruptit, vel certè humi deturbat & alimento fraudat, unde non immerito à nonnullis Orobanchæ dicitur. Hinc in sulcatis & alibi rusticis & agricolæ eam execrantur, odiosis nominibus *Wells-tuch*, id est, Inferni herba, & *Devils guts*, id est, intestina Diaboli eam appellantes. Plantarum quibus innascitur temperamento participare aliquatenus creditur. Sic humidior efficitur quæ Lino implicatur, quæ Genistam superat urinas potentius movet, adstringendi facultatem admixtum habet quæ Rubiæ infidet. In occidentalis Angliæ quæ in utrica nata est urinis potenter elicitum endis efficacem experimento suo confirmant incolæ, adnotante Lobelio & post eum Parkinsono. *Cuscuta* humorem melancholicum blandè purgat. Utiles esse in scabie, ictero nigro, obstructionibus hepatis & lienis. In fomentis, deeffusionibus & balneis fudatoris ad quasvis melancholicas affectiones Regiungit morbum inveteratum præstantissima habetur.

Pag. 1106. Adde *Lilium Persicum minus* Dodart. Mem.

Pag. 1109. Cap. 4. Ad, *Lilium Americanum Acadiense flore rubro punctato* D.M.

Pag. 1110. lin. 8. Add.

Alcool Antherarum Liliorum alborum in diuturna urina suppressione unicè olim profuisse recordamur. Hagendorn. Cynosbatol. pag. 48.

Ad dolores post partum. R. Olei Liliorum ʒiv. Lanæ succidæ eo imbutæ calidè ventriculo supponantur. Est singulare remedium inquit Matth. Cheveau, Habui à D. Hulle.

Lin. 19. Post secundam Lili speciem pro tertia addo.

Lilium lato caule multiflorum Car. Hort. Reg. Paris. *Lilium album* Syriacum Rauwolfii J. B. D. Hermannus diversum facit à *Lilio albo* Constantinopolitano *Sultan Zambach* dicto Clus. Nobis varietas tantum esse videtur.

Lilium Canadense imperfectis floribus & irregularibus multis albis Moris. bist. anomala & monstrosa planta esse videtur.

Pag. 1117. lin. 4. Incipientem cancrum Cera sub cineribus cocta & applicata aliquoties sanasse perhibetur.

Contra colicum dolorem remedium insigne.] R. Cep. incis. & rad. Raphani sylv. ʒβ. Zingib. Nucis moschatae ana ʒβ. Coque in vini albi ʒiij. ad ʒj. Cape ʒiij. ineunte paroxysmo, & deinde quando opus fuerit. Habui à D. Ed. Hulse.

Pag. 1127. Addatur,

Narcissus Zeylanicus flore albo hexagono odorato, *Lunala Zeylanensis* Herman. App.

Huic subternitur bulbos oblongo-rotundus pallidus, sub corticibus suis lanuginosus, folia promens *Narcissina*, aut breviora. Ad horum latera affurgit thyrus levis, crassitudine calami, proceritate dodrantali, in cuius apice turgit vagina membranacea, excludens florem unicum hexagonum, monopetalum, candidum, odoratissimum, sex foliaceis, deorsum flexis, circinatque lacinis differtum. Medium occupat calyx 12 per oras venis incisus; ex quo producitur stylus cum sex subulbilibus falcatibus staminibus in luteos apices definitibus. Sequuntur femina fusca angulosa in valculo tricapitulari, more congenerum. Minor hujus *Narcissi* species à majori differt partium omnium parvitate, aliquando etiam florum lacinis minus contortis, & per oras pallide coeruleâ lineâ virgatis.

Pag.

Pag. 1142. Ad finem Cap. III. adde,

Lilium Africanum humile longissimis foliis polyanthos, saturato colore purpureascentis Herman. Cat. Append. *Lilium idem diluto colore purpureascentis* ejusdem.

Bulbus huic rotundus, magnitudine & formâ *Lilium Sphericum* adæquans, cuius duris membranaeis corticibus, ex quibus totus componi videtur, lanosa pallida filamenta intertexta sunt. Folis viget totâ ætate Africanum paribus, sed proventu prolixiori humi jacentibus. Septembri mense erigitur scapus prope palmaris, in viridi puniceus, è cuius bifida membranacea vagina funduntur deni, aliquando viceni flores, in orbem diradiati, hexapetali, forma & colore *Narcissi* Liliaceo Ferrarii pares, magnitudine verò inferiores, odore *Hyacinthum racemolum Muscari seu Depadi* dictum æmulante, Alterius flore purpurea saturatiore, Alterius verò dilutiore gratissimè rubente. A floribus interius apparent valcula oblonga, trigona, tricapitularia foeta feminibus.

Lilium Zeylanicum umbelliferum & bulbiferum, Tolabo *Zeylanensis* Herman. Cat. App.

Herm.

Ex hujus bulbo, oblongo, albedo, lanuginoso affurgunt folia *Narcissina*, lata, glabra, plana, carinata & flexuosa; inter quæ attollitur thyrus nudus, rotundus, bipalmis, cuius summum caput coronatur *floris* senis novenis pro ætate plantæ aut soli uberatæ, modò paucioribus modò pluribus in umbellam congestis, omnibus simul è vagina membranacea bifida prorumpentibus: Singuli verò sex candidis angustis longius petalis constituntur; in quorum medio prominet stylus cum sex albidis staminibus in versatiles flavescences farinaceos apices definitibus. His defluxis succedunt in conceptaculis trigonis, tricapitulariibus femina fusca angulosa, quæ in bulbos grandæscunt, conceptaculis dirumpunt & germina protrudunt. Eadem femina bulbacea observantur in *Lilii Sphæricis*, *Silyrhynchis* nonnullis, aliisque hexapetalis bulbosis Indicis Africisque.

Pag. 1151. lin. 6. Succum inspissatum bulborum Tuliparum ferunt inficere nigerrimo colore, qui nulla arte elui potest. An ergo cum in Oriente Tulipe sponte nascantur in massis planas mortelliformes cum redactum ita temperare norunt Chineses, ut eis atramentum scriptori vel rubricæ fabrilis loco maderfactus interserviat, aut eodem mappas Gossypinas colorent, aut illius beneficio alia pigmenta ita preparare docui sunt, ut elui nequeant, aut aplicationi expolitæ telæ Gossypinæ minime decolorentur. S. Pauli quadr. Bot. Cl. 2. p. 133.

Tulipa serotina ramosa maxima, flore simplici, sinbiato, flavo-vario Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Hujus bulbus emittit caulem pede altiore, robustum, incano madore pubescentem, & in tres, quatuor, pluvies ramos diffusum. Singulis infidet flor amplius, in viridi rubro aureoque eleganter variegatus, & multiplicibus petalis modò planis, modò fimbriatis, Rosæ vel Pæoniæ in modum dispositis referens. Huic ætate ferventiori succedit aliquando capitulum oblongum trigonum, cæteris Tulipis majus & robustius, quod deficiens in tribus loculis sex feminum series ostendit more congenerum. Cauli verò ac ramis adstant folia lata, firma, erectiora; qualia fert *Tulipa serotina* *alabastris* Clus. cum qua hæc planta folis exceptis floribus omnino convenit.

Pag. 1152. Pro *Ornithogalo spicato octavo interseratur*

Ornithogalum indicum spicatum flore lacteo magno, folio Cera fistuloso D. Plucknet.

Pag. 1155. Ad finem Capituli de *Ornithogalo* add.

Ornithogalum Africanum luteum odoratum, foliis Cepacis, radice tuberosa. Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Huic subest radix ampla, tuberosa, nonnulli depressa, sessilis, pugni magnitudine, coloris flavescens, folia promens longa, fistulosa, capacea; Flores in spicam congestos, hexapetalos, luteos, odoratos, à quibus proficiunt femina concoloria, lanuginoso tomento oblita. Sequuntur femina more congenerum in valculis tricapitulariibus.

In udis petrosis Promontorii Bonæ spei provenit.

Locu

Pag. 1164. Ad finem Capituli de *Hyacintho* add.

Hyacinthus Africanus tuberosus flore caruleo umbellato Breyn. Prod.

Breyn.

Radice habet tuberosam, ferectè memini, albam vel cineream, fibris crassis & longis imâ basi fistulam. Folia virentia, oblonga, *Hyacinthi Orientalis* & *Lilii-narcissi* Indici Ferrarii mediam faciem obtinentia. Caulem rotundum, nudum, sèquipedalem & altiore non crassum, in cuius apice 10, 11, nunc plures nunc pauciores flores *Hyacinthi* Indici tuberosi & effigie, & magnitudine nascuntur, umbellatim autem dispositi & coerulei pulchri coloris. Fructus forma me læt.

Pag. 1170. *Gladiolus æthiopicus flore miniat* Hort. Reg. Paris. g. an à præcedenti diversus? Add.

Gladiolus max. Africanus Bartholin. Aët. Med. Hafn.

Pag. 1172. Ad finem pagine adde,

Calcicum biflorum seu vere & autumnum florens an à Colobico verno Camer. differat considerandum proponit J. Baniur.

XXXXXXXXX

Pag.

quando. "Excellent est remedium," inquit Liber arcanorum. *Chesneau*, Transmisit *D. Hulfe*.

Ad sudorem provocandum in febribus. R micrum Panis communis q. l. Calefiat in MB. & irroretur vino Hispanico & aqua Theriacali; deinde applicetur suris pedum & post horas septem removeatur. *Idem*.

Pag. 1245. Ad finem paginae addit;

Pulpa Pomorum asistorum comminuta & mixta cum aqua fontana, aut Cerevisia tenui non lupulata; addit syrupum violarum edulcorata & pota ad stranguariam valet.

Ad osium nervi aut tendinis lesam, & dolorem in quavis parte. R duas quartas Cerevisiae optinax; veteris, ad Oleum aut extracti confitentiam decoque, eoque partem affectam frequenter inunge.

Pag. 1246. Ad finem capitis de Hordeo addit. In Historia nescio quomodo omisum est Hordeum nudum seu Gymnocorithon J. B. quod sic describit. Huius spica Hordeaceam imitatur horrida aristata barbata, at vero grana rufescentia, utrina, acuta, una facie sulcata, ex adversa partis mucrone gemmæ longiusculum ostentans, glumâ simplici obvoluta levi etiam digitorum attritu facilius quam Triticea exiliunt. Siquis autem verum ordo observari possit quaterni si videri possint, porro folium latum, multum calamos amplectitur.

In Catalogo Horti Edinburgici Sutherlandii; & Horti Acad. Lugd. Bat. habetur Hordeum nudum. Quomodo hoc differt a Gymnocoritho five Hordeo nudo J. B.? Zeopyro seu Tritico-specto C. B.?

Pag. 1247. post tertiam Mili speciem addit;

Milium Indicum Arundinaceo caule, granis flaviscentibus Herman. Cat. Hort. Leyd. Frumentum

Indicum, quod Milium Indicum vocant C. B. Theat.

In septenum pedum altitudinem affurgit culmo Arundineo, digitum crasso, quem à geniculo ad geniculitum involvunt folia frumento Indico angustiora & longiora, lineâ albâ per medium longitudinem metata. In summitate erigitur juba dodrantalis, pugni crassitudine, multis paniculis, strichibus invicem junctis coarctata, flores languinos pendulos Mili instar flavescerites proferens; quibus defluentibus succedunt grana copiosa, rotunda, nitida, dura, pallida, farinacea, magnitudine Orobis; singula insident calyculis bifidis, parvis, nigris, splendensibus.

Milium Indicum Arundinaceo caule, granis nigris ejusdem ibid.

Herm.

Hoc cum priore convenit crescendi modo & forma, ita tamen ut grana ferat nigra, lucida, in summo nonnihil tomentosa.

Utrumque Milium quantum in utraque India omnium frugum fertilissimum sit, satum tamen in hortis nostris difficulter ad frugem perducitur.

Pag. 1252. Capiti de Mili Arundinaceo addit;

2. Milium maximum Indicum. Lithospermum Arundinaceum aliud, Toxocarpilap xochitl Herman. det. p. 282. Milium Solis Boniti, p. 152.

Hernand.

Folia fert Arundinacea, fructum initio candidum & gemmantem, tandem nigrum, & nitidum & precarior vocatis globulis perfimilem. Quamvis calidis maxima ex parte locis nascatur, frigida tamen & temperata non refugit, translatum jandem in Hispaniam. Tumores præter naturam repellit. Valet etiam adversus renum & vesicæ affectus.

Pag. 1261. Graminis Loliae hac æstate speciem in pratis observavimus spicis partialibus totalem componentibus angustioribus teretioribus nec ita compressis, longioribus etiam, quam in vulgaris, inferioribus non sessilibus in alâ seu finu cujusdam folioli, sed longis pediculis insidentibus; alia adhuc differentia observari possent.

Pag. 1266. Ad finem Capiti VIII. addit,

Gramen Aleopocoides Indicum maximum.

Culmus affurgit bicubitalibus aut tricubitalibus. Spica tres uncias longa, teres, Graminis typhini similis, sed major, non è squamis compactis quemadmodum illius, sed ex feminibus confertis singulis-plurum tenuium congerie velut penicillo quodam ad basin cinctis.

Ex feminibus Indici in horto Reverendiss. Episcopi Londinensis succrevit.

Pag. 1271. lin. 9. addit,

Gramen hirsutum repens spicâ simplici, mollis J. B.

J. B.

Importuna luxuries est radicem albertium, nitidarum, genicularum, sapore subdulci, quibus in immensum se propagat. Folia longa, hirsuta, mollia, vaginâ longissimâ culmum nodulum tenuem cubitalem obvolvunt. Panicula mollis contractior, palmum circiter longa ex viridi purpurascens.

Abundat in vicinis Montbelgardis florens Junio & Julio.

Pag. 1273. Ad finem pag. & Capiti de Gramine Dactylo addit,

Gramen Dactylon maximum Arundinaceum Hort. Reg. Paris. Dactylon Indicum esculentum spica articulata Ambrosin. Phyt. Sesamum perenne Indicum Zanoni.

Zanoni.

Semine ex India delato enata est, nihilominus hyemis secura, in horto Jacob. Zanoni ad trium ulnarum altitudinem excrevit, radice simplici alie descendente, & capite multa germina emittente.

* Bonenien-
sium.

& fibras spargente. E majoribus radicis germinibus exeunt culmi, penna scriptoria majores, ad medietatem usque crebris foliis cincti, reliqua parte nudi, ex rotunditate plantæ seu compressi, superne virides, inferius lucidi, foris Arundinum similium, intus spongiosa medulla. Sorghi instar pleni; nodis prægrandibus raris intercepti, ima viz. parte plus quatuor digitis à se invicem distantibus, & superius multo adhuc plus, ut suprema internodia aliquoties unam longitudinem excedant: inflexi rumpuntur & contriti succum reddunt aqueum. Folia ad radicem unam aut etiam duas uncias interdum longa; quæ in caule ordine breviora, fragilia, per longum striata & velut plicatilla, foris viridia, intus albicantia, ad margines aspera, absque ulla tamen foratilla, pilola. Singuli culmi singulas, binas, ternasve, interdum etiam quaternas aut quinas gestant spicæ: spithamam longas, triangulares, squamosas; inter squamas [singulas] mense Junio exeunt linguæ duæ languinolæ colore Lacceæ de Verano, & post hæc eodem mense, atque etiam sequente, per unamquamque spicæ divisionem enascuntur flores staminei apicibus obscure flavis ut in aliis hujus generis, quorum particularem descriptionem apud auctorem nostrum vide. Floribus succedunt semina tegumento pyramidalis, duro, foris colore paleaceo, intus argenteo contenta, æque tribus lateribus glumis coloris paleacei cincta; Tegaminibus hinc exitis [emen] membrana ex albo subflava tectum apparuit; quâ detractâ nudum pyramidalem retinet figuram, dum recens est Pistacii mundi colore, exarctum ad albedinem inclians, valde oleosum. Spicæ scapus medius ex articulis invicem commissis componitur, quorum unumquisque dentis sine radice formam habet. Reliquam descriptionem vide apud Zanonium.

Pag. 1275. lin. 6. addit,

Gramen Filicem panicula integris Bocconi.

Bocci.

Radice est fibrata, culmo tenui & geniculato, foliis paucis vestito, cujus fastigium obtinent pulchre paniculæ, vulgari Gramini Filice pares, ut simul essent conjunctæ, & palmam manûs extensis junctisque digitis imitarentur.

In litore S. Erasmi loco li Strazzoni dicto nobis apparuit.

Pag. 1277. post decimam Arundinis speciem addit,

Arundo Indica variegata seu Laconica Cornuti 55. Laconica à Petro Mulleris Stapel 440. Herman. Cat.

Cornuti.

Hujus radix vulgaris more naturæ vivax & geniculata: Singulis annis calamos & folia vere novat, quæ duo simul apud nos hyeme intercidunt. Calamus hominis proceritate implet ac superat, vix nudus oculis patet. Folia enim, quæ in suo exortu tubulo facta, pediculi vicem præstant, complexu tenues, per ambitum inducunt tunicas atque ita subinde nascentia ab imo ad summum usque calamum operiunt. Inter hæc folia quædam cubitum longitudine superant, latitudine unciam alteram expleant: incana sunt omnia, variè tamen colorantur, excurrentibus lineis latis, quarum alia subflavae sunt, alia virides, alia subrubra, quantumvis in rubor non omnibus foliis communis sit, sed tantum ad radicem natis. Ejus paniculam videre non licuit.

Pag. 1280. Cap. 4. post tertiam speciem Graminis Arundinacei interferatur,

Gramen Arundinaceum aquaticum paniculâ Avenacæ.

Hoc genus à D. Sam. Doody Pharmacopœo Londinensi, Rei Herbariæ peritissimo & maxime indutro ad ripas Themis fluvii inter Londinum & Cheltenham observatum ad nos siccum transmissum est. Ad tricubitalem altitudinem affurgit culmo grandi, Arundineo, geniculato, longis internodiis, in cacumine longam, non multum sparsam, subinde purpurascens, è spicis squamosis muticis compositam paniculam gestans. Folia angustiora quam pro magnitudine plantæ, longissima.

Pag. 1289. post septimam Gram. Avenacæ speciem interponatur,

Festuca Avenacea spicis strigosis & glumis glabris compactis.

Ad pedalem aut cubitalem altitudinem affurgit, culmo tenui, tribus aut quatuor articulis intercepto, foliis angustis, oblongis, utrinque hirsutis cincto. Paniculam in fastigio explicat longiorem & angustioræ foliis minus sparsam, & paucioribus spicis compositam quam præcedens. Sunt etiam spicæ singulares glabræ & strigosiores quam illius, alias similes.

In pratis humidis provenit. D. Dale observavit & attulit.

Gramen Avenaceum glabrum panicula è spicis raris strigosis composita, aristis tenuissimis.

Culmo est cubitali aut etiam longiori, tenui quatuor aut quinque geniculis intercepto; ad quorum singula folia singularia, ut in omnibus ferè Graminibus, aliquotque eum obvolvunt, modicè latia, viridia, striata, glabra. Fastigium occupat panicula, laxa, è spicis strigosis, paucioribus & rariis fitis composita. Spicarum squamas singulas aristæ terminant longiusculæ, capillares ferè tenuitatis. Radices fibrosæ. Fulhamiæ propè Londinum, in aggere inter locum excisionis è cymis & Episcopale palatium, à D. Doody observatum ostensum & ad nos transmissum est.

Gramen Avenaceum panicula purpureo-argentea splendens D. Doody.

Radix, quantum ex sicca discernere licuit, paucis & brevibus fibris constat, plantam tamen perennem esse conjectatur D. Doody. Culmi cubitales & altiores, tenues, duobus tribusve articulis donati, totidemque foliis vestiti, paniculam in summo gestantes, non multum sparsam, purpureo-argenteam

Capparis Portulaca folio C.B. *fabaginea*, sive *Peplis Laetidinorum* J.B. *Telephium Discoridis* & *Plinii* Col. *Capparis fabago* Gr. *fabago*, sive *leguminosa* Park.

Col.

Radix habet crassam, perennem, longam, aequalem, candidam, tenui cortice obductam, teneram, sed vultu lignosorem, capite exuberante obgerminum ventosorum amissionem, & novorum quotannis eruptionem. Plures quidem exeunt ab radice *rami*, firmi, teretes, leves, virentes, geniculati, spontaneae Portulacae similes; singulisque geniculis *folia* utrinque adherent unciaibus petiolis vel minoribus, crassis, foliatis, Aurantiorum petiolis quibus *folia* insident similibus, minoribus, atque angustioribus bina ab eodem ortu prodeuntia, carnosa, crassa, laevia, effigie Portulacae, lenta, succosa, ad caeruleum quodammodo vergentia, ob candidam asperginem, quā dealbati videntur ex viridi, circa radicem latiora & majora, ut lata sint uncias duas, & longitudine 2½ superent; circa ramos decrefcentia Portula caparia, & in summo minora. E foliorum ortu & caulis geniculis breves bini producuntur petioli, circa summum ē medio ramulorum, in quibus primum virides *corymbi*, rotundi, parum oblongi insident, erecti, qui desiccantes alba interna exerunt parum, numero quina, sicuti & externa illa continentia calycis vice, corymbum efficientia, pluribus croceis, oblongis, intermediis, tenuibus *staminibus* capitatis productis, ex eorum centro tantumdem excedentibus. Stamina quidem illa primum crasso capite, brevi filamento sunt, cum flos parum hiat & cavus conspiciatur; at perfectiore flore producuntur admodum flamma, capitella seu apices minuiuntur; atque interna foliola floris candida croceum unguem, dimidium folioli occupantem ostendunt. Floribus marcescentibus atque decidentibus petioli remanent, *siliquis* habentes, elatas, parvas staminibus adhuc remanentibus: At perficiente se siliqua, Raphani siliquam æmulante, *stamina* pereant, petioli intorquetur & siliqua deorsum nutat, virelens, lavis, nitida, circa extremum crassa, atque pilum habens, at quo veluti lineae quinque per longum deducuntur, quibus siliqua jam maturitatem & siccitatem adepta dividitur hians, seminaria demittens oblonga, plurima.

Junio & Julio florer, & siliquis profert, Augusto & Septembri mense perficitur. Sapor plantae amarus, parum acrimoniae offensus gustui, non multum à Capparis vulgaris sapore alienus, unde & Capparis nomen ei inditum. Quia foliis alatis Fabae folia imitari videretur, ali Fabaginem dixerunt.

Radix sapor acerbis, parum acris, ad amarum inclinans. Folia verò magis amara. Ob amarorem ad vermes necandos apud Syros in usu esse tradunt. In Italia locis ruderalis sponte nasci perhibetur. At nos nullibi in Italia spontaneam observavimus, nec ab alio quoquam hinc digno observatam audivimus.

Pag. 1326. Ad finem Capituli de Alcamo addē,
Acambus exoticus Breyn. Prod.

Pag. eadem, Ad Cap. de Leontopetalo addē,
Leontopetalon capitatum Americanum Muntingio in Hist. Plant. Belg. descriptum & depictum, Lib. 3. pag. 361.

Pag. 1338. Ad finem paginae addē,
Hæc planta umbellifera Chinesensis foliis Seselios Æthiopici, radice Pastinacæ, Nisi seu Genfig dicta D. Tancredo Robinson inscribitur. Qui ex accurata plantæ iconē China ad Regiam Societatem missa, foliis longis, angustis, acuminatis, alternatim dispositis eam esse scribit, floribus albis, pentapetalis, umbellatis.

P. 1340. *Zedoaria longa* historiae addē,
Celeberrimus Vir D. Paulus Hermannus in Cat. Hort. Leyd. hanc plantam Zingiberis latifolii Sylvestris Zerumbet Garcia nomine, plenè & accuratè describit his verbis.

Spontaneo provenit luxuriat in Sylvis locique aliis umbratis insulae Zeylan, Malabaræ, ceterarumque Orientalium regionum, Malabaræ *Kia*, Zeylanensibus *Walingbora*, hoc est, Sylvestre Zingiber dictum, cujus radix prælonga, brachium crassa, inæqualis, nonnulli depressa, ex crebris prominentibus tuberculis seu apophyibus per genicula junctis compacta, alba, nonnunquam flavescens, carnosa, succulenta, tenacibus crassioribus filamentis intertexta, modò in folii superficie hærens, modò altius demissa, paucifera albenibus fibris capillata, gustus acris amaricantis, aromatici, ad Zingiber accedens, sed magis terrestris & minus grati, odoris fragrantis. Ex hujus tuberculis eriguntur *caules* sesquipedales, crassitudine digitali, herbarci, depressi, viridante medulla pleni, quos alterno ordine ab imo ad summum usque vestiant *folia* spithamam longa, tres, quatuorve transversos digitos lata, in mucronem abeuntia, glabra, polita, altera parte viridia, altera in viridi pallentia, fuscita pediculo crasso brevissimo, qui lato ac foliolo suo principio Arundinum Graminūve ritu caulem involvit, & in nervum per folii longitudinem excurrentem terminatur. His in caulis flores nulli conspiciuntur, sed ex peculiaribus radicem tuberculis, velut in Curcuma ceterisque hujus sortis aromaticis, singularis erigitur scapus, prælongus aliquot foliaceis squamis, scapum stridulissimè ambiens, contectis, apice in oblongo-rotundum, squamatum rufescentis caput, ex multis obtusis foliolis imbricatum modo herentibus constructum, fastigiatum; & cujus squamarum interstitiis profunde *flos* oblongus, upulurimum pentapetalos, Curcuma aut Zinziberi similis, petalo superiori oblongo, pelliculo, galea inserto erecto duobus inferioribus conformibus inserto labii protensis intermedio flavescente, sinuato, ad marginem fimbriato, ex angusta cervice in rotundam latitudinem diffusio. Huic demum ligula inserta incumbit petalum crassum albidum, reliquis angustius, crassius tamen & robustius, desinens in parvum, leviter inflexum mucronem. His omnibus marcescentibus succedit vasculum panè trigonum, continens in tribus loculentis *semina* rotunda, fusca, Cannæ Indicæ paulo minora, ceteroqui valde similia. Culturam pollicet eandem quam Curcuma.

Salē

Salē volatili oleoso aromatico abundare hujus radicem inter alia probat destillatio. Transmittit enim per Alembicum aquam fragrantem cum sufficienti oleo, cui, si recens fuerit destillata innata Sal volatilis paucus, formā nivis aut Camphoræ. Hic in spiritu vini solutus, conditis, electuariis, alvise debite remixtus, acidis ventriculi cruditatibus & ex istis oboribus flatibus ac doloribus mirabiliter conducit. Idem sed cum blanda alvi dejectione præstat succus ex radice recentis expressus. Conficita, siccata & in farinam tria plurimum accedunt amittit, qua ratione conficiuntur ex ea panes, quibus annonā duriorē vescuntur Indi. Mucilago squamad capitis interstitiis inherens aromatis hujus virtutem nonnulli redolet, & propterea doloroso & debilitato ventriculo censetur utilissima. Hæc omnia Hermannus.

Juncus Floridus minor C.B. Prod.

C.B.

Radix est candida, geniculata, floris plurimis adherentibus; *caule* palmari; *foliis* ternis, juncis, oblongis, acutis, duobus caulem superantibus; cujus summo singulis pediculis, qui quini sunt, alternatim sibi succedentes, flores (quos non vidit C.B.) insident, quos fructus gemini rotundi Orobanchi Cretici magnitudine sequuntur.

In palustribus Helvetiæ circa cenobium Eremitanorum, & in monte Fracto ad lacum Pilati Lucernatum.

Quò pertineat hæc planta ob descriptionis imperfectionem nescimus.

Pag. 1344. Historia Piperis subjungatur,

Betre sive Betelle J.B. Betre sive Tembul C.B. Betre, Betle, Betele sive Betile Park.

Planta est anadendras, arboribus se implicans & circumvolvens, easque scandens Hederae modo. Folium, decedente Garcia, simile ferè Mali medicæ folio, oblongum tamen & per extremum arduus, venas five costas per longitudinem excurrentes habens, amarum. Fab. Columna, inquit in res medicas Novæ Hispan. Piperis & Betele foliorum differentiam ostendit, Horum folia, notis, quamquam inter se magnitudine vix differant, similitudo modo farnentis arboris (candentibus hærent, effigie atque aliis non parum disjungi videntur. Piperis enim folia, quæ non tribus tantum sed quinque nervis per longum folii ferè Plantaginens diffinguntur, carnosiora & solidiora sunt foliis Betle, magisque ad ovalem figuram accedentia, & inde in acutum desinentia. Betle vero istidem nervis tenuioribus molliora & delicatiora sunt admodum, & circa petiolum latiora, atque in summo sinuosa, ut ipsius coni potius quam ullam Ovi effigiem exprimere videntur.

Folia que pro Betle foliis describit J. Bauhinus, circumscriptioe & magnitudine cum Tiliaceis possent conferri, rotunda, nisi in mucronem non sensim sed modo desinerent, glabra, acroventria, tenuia, Potamogetonis modo, nervis quinque aut septem, parim rectis, partim sinuatis, ad mucronem usque excurrentibus, pediculo unciali appenda, sapore aromatico, tenui; mansu nescio quid arenoei sub dentibus esse videtur. Considerandum annon pro Betele foliis Piperis folia describat: nam quod ad figuram eorum, tum descriptionis accuratæ Columnæ, tum figuræ Clusianæ contrarius est.

Folium optimum censetur bene maturum colore fulvescente. Corruptum si recens à planta collectum diutius manibus tractetur.

Fert Betre in Malacis insulis fructum quandam contortum, Lacertæ cauda similem, quem isthic edunt quod bene illis sapiat. Bontius fructum ferè scribit Piperi albo & oblongo similem ferè mavis caudam Gliris referentem, quem Malai *Sirui* biva vocant, ètque propter raritatem, in longè majori exultatione quam ipsum folium Betele. Seritur vitis modo, addunturque stipites & pedamenta, per quæ repens se sustineat: Quidam majoris quæstus grati Arece arboribus id maritant, atque ita pulcherrima umbracula conficiunt. In omnibus Indiæ provinciis crescit, sed locis maritimis, non mediterraneis & à mari procul remotis, nisi exillis in hac transferatur humanâ industria.

Vetustiores Botanici plerique Betle cum Malabathro seu Folio Indo confundunt, quæ tamen plantæ sunt diversissime; una enim arbor est surrecta, teste Garcia, altera scandens & adminiculis egens. Matutino tempore, pomeridiano, vespertino, imò etiam nocturno Betelam manducant, eamque continuo manibus gestant Indi. Sed nec simpliciter Betela utuntur, nam masticata amara deprehenditur. Ergo ad mitigandam hanc ejus amaritudinem Arcam admittunt & cakis momentum, [Arcam & calcem Betele folio involventes] sicque præparatum suavitissimè esse saporis affirmant. Alii Betela Lycium admittunt, diotiores & potentiores Capiharam de Borneo: Alii lignum Aloes, Moschum & Ambarum cinericeum. Sic autem paratum adeò suavis est saporis, orisque halitus adeò commendat suâ fragrantia, ut perpetuò ferè illud masticent opulentiores, tum etiam alii pro facultatem ratione, tamen non desunt qui Arcam cum Cinnamomo aut Caryophyllis masticent. Hæc Garcia; verum alii qui in Indiam peregrinati sunt & itineraria conscripserunt, Indos tam opulentiores quam pauperiores Arcam solam confectam cum tantillo calcis Betele folio involutam in os injicientes perpetuo manducare scribunt, quod adeò suavem halitum expirat ut totum conclave odore flos replat. Priorem illum succum expuentes (quod tamen nonnulli non faciunt) qui cruentus videtur [color ille Arece debetur non Betelæ] deinde alia atque alia folia simili modo præparata subsequenter sumunt. Hoc ni facerent Indi eorum oris halitus male oleret. At Bontius asserit, quod siquis sine modo (quod sæpe fit) his utatur, corrodunt dentes, imò eos excidere faciunt: novi ego hic juvenes qui 25. annum nondum excessere tamen planè edentuli erant ab usu hujus folii frequentiori.

Solent aliquem dimissuri, aut ipsi ab adstantibus dicentes his foliis præparata plena burdula ferè abeuntem honorare. Nemo autem discedere sustinet, donec Betre sit donatus. Illud enim dimissionis indicium est.

Ceterum opulentiores aliquos adituri hoc Betre masticare pro more habent, ut odore oris animant commendent. Siquidem apud eos summa incivilitas est odoratum non habere, anhelitum, ita ut si tenuioris fortune aliquem cum potentiori sermones conferre necesse sit, manu ori appositâ loquatur, ne reter aliquis odor alterius nares feriat. Et etiam mulieres cum viris congressuræ, Betre mandunt antequam colloquantur, existimantque ad lasciviam summam esse illecebaram. Inde in

Z z z z z z z z

visitationibus

visitationibus & mutuis salutationibus Betella ipsis in manu est, & summâ benevolentiae significatione, ubique ea offertur cum calce & Arca in catino ligneo, quem ad eum servant usum. Post prandium præcipuè mandant ad avertendum ciborum fastidium.

Abstinere autem solent ab ejus usu interdum in funere sanguine junctorum, & in quibusdam jejuniis destinatis diebus, &c.

Gingivas confirmat, cor & ventriculū roborat, flatus dilcutit, cerebrum & stomacum purgat cum Cardamomo manē à jejunis præmanſum, orifque halitum (ut diximus) emendat, dentes tamen denigrat: imo, teſte Bontio corrodit & decidere facit.

Lufitanorum mulieres Indos imitari eundem Betellæ mandendæ morem habent, cum fine ea vitam vix sibi constare posse arbitrentur.

Arbuscula Brasiliensis Piperis facie julifera. Betis. Marcgr. Betis vel Betre Pilo. Piper longum Brasiliense.

Maergr. Pifo.
Arbucula est quatuor aut quinque tantum pedes alta, *candide* rædo, nodoso, digitum craffo, pallide viridi, & per totum punctulis albis maculato. Superius ad aliquot nodos ramulos adificat, ætiam nodosos, & ejuſdem cum caudice coloris; in his pifis, ad quælibet nodum unum, quinque aut ſex digitos longum, lingue figurâ, pallide viridi, & punctis albis, præſtantiffimè ſuſpendit, aut ſex digitos longum, lingue figurâ, pallide viridi, & punctis albis, præſtantiffimè ſuſpendit, pennam Oloniani circiter formâ, *ſemen* ferens oblongum, fulcum, odoris valde fortis inſtar *Zinziberis*, *Piperis* longi forma, ſed inſipidum & nullius uſus. Denique *Piperis* pifis ſarmentis, caule & facie externa fimillum eſt, ſed *arbutula*, differt quò ſolo & fructu ſi paulo grandiore. *Pifo.* Lignum caudicis inſus eſt ſpongioſum. *Radix* aromaticum quid ſpirat, & *Zinziberis* præſtantiam ſapore, & odore præſtat. præcipue ſi recens eſt, tunc enim dignitate illi vix cedit.

Foliorum & radicum decoctum colicum dolorem sedat, dolores membrorum mitigat, ventrem flatibus turgidum componit, pedumque tumores ex frigore natos amolitur. Idem præstant balnea & fomenta inde confecta.

Præter hanc *Bety* alia adhuc, inter quas est *Bety* femina, in saltibus reperiuntur, julis gracilibus & exiguis botrorum modo congestis.

Pag. 1344. post lin. 12. adde,

Faborandi IV. Pisonis. *Piperis longi* species.

Frutex est arborefcens caudice duro & nodoso, faturé viridi Lauri majore, cæterum non diffimili.
Fructus fere Julii potius Piperis longiffimi non qualitates, fed tantum formam æmulantur, & caudici
adnascuntur, foliis magnis linguæ figurâ, acuminatis, nunc alternatis, nunc fibi & Julis oppofitis.
Radice est aliarum *Jaborandi* fpecierum efficacîa fimili. Folia pro balneis & fomentis contra affectus
frigidos in ufû exiftunt.

Taborandi III. *Pisonis Atriplicis frutescentis species esse videtur.*

Pag. eadem, Ad historiam Limonio congeneris Clus. adde,

Ex Catalogo Virginienſium D. Joan. Banister.

Ex Catalogo regum pro flosculo feminali infindente habet Parkinsonus, nihil aliud esse quam operculum areatum, umbellae aut Conopaei formâ, quod valculo ab injuriis arbori cœli defenditur. Valculum feni. quinquecapitulare (quod extrinsecus asperum est) flammulis brevibus numerosis asperis flavos-gelantibus cingitur. Hac cum petalis quinque saturate purpureis Hololeiferi S veluti infatur, quæ inter fingulos Operculi angulos exsurgit et inflexi illud operunt (unde resulat figura Ephippii mallebris Sedi flammis) brevis decident, remanentibus quinque calycis seu floris involucri foliis; unde corpus refiduum, i. e. operculum cum calyce & valculo figura Parkinsonianæ nonnihil simile, apparet.

In frigidis udis & palustribus spongiosis inter Oxycoccus oritur.

Pag. 1345. Ad finem pag. & Capitis septimi adde.

Hanc plantam Jac. Breynius in Prodr. Alceam Indiæ Orientalis fructu lappaceo foliis Ribis vocat, & à se in Cent. prima malè sub nomine Trifolio affinis Indiæ Orientalis descriptam scribit.

Pag. 1346. Cap. IX.

Hujus herbæ Cajaci nomine pleniorē descriptionē vide apud Gul. Pilonem l. 4. p. 245. qui & vires ejus adversus venena celebrat.

Ad finem Herbarum anomalarum pag. 1348. addatur,

Planta scandens Hederaceis foliis Zeylanica Breyn. Eph. German. An. 4. & 5. Observ. 137.

Hæc in Zeylan insula lentibus & fruticibus sc circumvolvens planta flori passionis Hedere folio seu Clematis Passifloræ flore leuco Muntingii (quæ folia, capreolos & caules) perquam respondet: quamquam viticulis capreolifq, multo tenuioribus, atque foliis minus duris, quæ etiam acutiora & quodammodo denticulata apparent. Flores oblongos, tubulosos, angustos in quinque foliola exescentes, *Quamoclit* florum amplexu fed nivosos, & ob lacinias tenues in fibras plurimas, subtiliores, crispas, diviso, quasi radiatos albedine dignissimos ferre aiunt.

Eadem

Eadem pag. *Ad finem Anomalarum addantur Kali Egyptiacum foliis valde longis hirsutis C.B. Kali 2. Alpini. Kali Egyptiacum 3. Alpino J. B. Egyptiacum Park.*

Alpin.

Folii constat paucis, Ajuga foliis proximis, sed valde longioribus, *caule* uno, non omnino recto, à quodres quattuorve cauliculis exorientur, qui rectà sursum feruntur, quilibetque ipsorum in cacumine scapum quinque aut pluribus foliis Chamæpityos proximis, ac deorsum in arcum recurvatis inclinantibus. conflatum haber: falso atque acri lapore.

Dubitat C. Bauhinus annon hæc planta eadem sit cum *Psyllio minore* à se in Prodomo descripto, cuius ideo descriptionem, quia in superioribus à nobis omissa est, subiiciemus,

Radix est tenuis, elongata, subalbida, fibris paucis capilla. *Ranunculi* feminales, rotundi, tenues, rufescentes, in terram reclinati, in summo in minores divisi: *foliis* brevibus, angustis, bipin bifide oppositis, pendulis, quibus alis subsiccuntur, aliquando teris, nonnunquam quinis simul junctis. *Ranunculum* fatigatis capitula squamata infident, quibus urinsae foliolum unum, (aliquando plura & impari longitudine) parvum, recurvum, & per maturatam rigidum subscititur. *Flores* habent pilulos, albos, pedicellis inhaerentes, quibus (semel longe vulgari minus, fubingrum, relucens succedit. Augusto florens in hortis collegit C. B. & semen Patavio accepit *Gottne* rubri & albi nomine. *Heydelberg Botvii* rubri appellatione.

Planta lactaria Africana Pini fructuum facie Breyn. Prod.

Breym.

Platanus haec rarā atque sereginiā formā pro caule magnum facit tuber, cinereum, valde tumidum, rotundum vel turbatum. Piniforme, magnitudinis pugni & amplioris, quantumque exasperū eundem proferre licuit carnosius, multis fibris fuscis ab ima fide angustiore preducentibus firmatum. Ramos colligunt fupernē protrudit copiosissimos, densē in orbem comatos, uncias tres, vel ad funum quatuor longos, digitalis fermē crassitudinis, saturaque viridis coloris, qui iuxta summitates magis crassescunt, atque tuberculis angulosis veluti squamulis per totum à natura ita formati sunt, ut non altera appareant quam si Pini fructus essent immaturi: in illorum summis tubis foliola quatuor angusta, digitum transversum pene longa, crassa, rigida, in superiore parte canaliculata, atque viridem picta, Thymali aphylli ab Imperato descripti, simillima conspiciuntur, lactescentia, sicut etiam tota planta lactē ubertim alimonid diffundit. Er hoc, inquit Br. quantum ex *Planta* (quae ad adultam vel primū germinans me latet) atque figura suis depicta coloribus observare potui, namque plura non licuit.

Methonica Malabarorum, Niembala Zeylonensium, Lilium Zeylanicum superbum vulgè Herman.

Cat. App.

Suftinetur hæc planta *dic* oblonga, ex rotundo nonnihil compreffa, formâ anconem fæpe literam *R*, ex duobus quali brachiis coherentem, referente; foris flaccida, intus alba, carnofa, guftus amari na-
 rofi, & ejus medio fuperiori angulo prodeunt fermenta herbacea, rotunda, nodofa, ramofa, altitudine
 trium quatuorve pedum, que vel humi incumbunt, vel vicinas arbores fcaudent, variôque flexu
 illas comprehendunt. Culmbz nudo adheret folium glabrum, planum, polium, latitudine duorum
 triumve digitorum, longitudine verò propè dodrantali in longum, recurvum, fufitens *flor*em ni-
 definentia. Ex fummis ramis, aliquando etiam foliorum alii oritur pediculus, fufitens *flor*em ni-
 dum, odore quidem vacuum, fed ftructurâ raritate & coloris pulchritudine florès omnes quos Zey-
 lona & Malabara fuppetunt longe fuperantem. Confitat verò fex anguftis fœmidigitum longis, ele-
 gantiffimè fimbriatis petalis, totidem apiculatis *filaminibus*, & *fylo* intermedium trifidum. Primis ab
 exortu diebus in viridi flatellit, & Filicariæ ruri propendit, deſcine expanditur, ejufque petala, fla-
 mina & ſtylus furtive retroque vertuntur, & ſenſim in aureum, tandemque exquiliſſimum coccine-
 um colorem faciunt. His omnibus deſſuxis perficitur *ſeminarium*, amplitudine Nucis Juglandis, ſub-
 rotundum, trigonum, triapiculare, quod in tres coriaceas tenaces membranas deſcilit, reſertum
ſemine parvis anguloſis rubris duplici ferie diſpoſitis.

In Hortis Beverningiano & Fageliano luxuriat. Herbis bulbosis affinibus annumeranda est.

Hippophaes Anguillara & *Dodonæi* five *Spina purgatrix* J.B. *Hippophaes quibulgam* ⁴*Anaxtha vaxabacion*,
i. e. *Spina purgatrix Anguill.* C.B. Item *Rhamnus catharticus* *Olea folio ejusdem.*

Hippophaes (inquit Anguillara epist. 8.) fabulosis Peloponnesi maritimis, quæ nunc *Moræa* dicitur, oritur, cujus radix ob vehementem vim purgandi quibuldam spinæ purgantis nominatur. Suffrutex est spinis durissimis, spargit se in comam rotundam, albam: *folia* Oleæ longiora, angustiora & teneriora: nec florem, nec fructum vidi. *Radices* palmo longiores lacteum succum frangendo fundunt amarissimum, odore gravi: Similem plantam in Italia non reperi.

Hippochaerium quorundam Dalechampia ex planta sicca è M. lita infusa missa delineata, quænam sit nescimus. Echinopus Plutarchi quibusdam F. B. forte Echinopoda Cretica Belli fuerit.

Pag. 1377. lin. 38. *d. Jo. Banister* Nucem Regiam Virginianam primam C.B. quæ forma & fa-
 pore parum ab Anglicis differt &c. eandem facit cum Nucæ Juglandi Virginienæ alba *Park* à ligno
 colore sic dicta. Harum variet. sunt quædam forma & putaminis duritie differentes quemadmodum
 Europææ. Hæc nux est quam *the Hickery* seu *Piech Hickery Nut* vocant. Ex hisnucibus lac-
 conficiunt Indi quod vocant *Hickery Apills*, non ex majoribus illis, ut vult C. Bauhinus. Ex simi-
 litudine quam habet cum suo lacte juglandum Indi lac nostrum *Hickery* vocant.

Z z z z z z z z

Author

Autor descriptionis Carolinæ Indigenæ ex nucleis hîc decoquendo oleum salubre elicere scribit, quod & Anglis ad usus culinæ frequenter infervit. Præstans habetur remedium ad tormina intestinorum. Sapore est jucundo, vârum post semestrem spatium rancescit & corrumpitur.

Idem D. Banister Nucleum Juglandem seu Regiam majorem cortice scabro & duro, nucleo magno & dulci C. B. eandem esse vult cum nigra Virginienſi *Park.* à ligni colore sic dicta. Verum Parkinsonus hanc Nucleum nucleum intus minimum claudere scribit.

Pag. 1379. lin. 29. *Add.*
Haud generosius contra colicam reperitur remedium quàm Juglandium membranula lutea amara pulveris. & cum vino data Sim. Paul. Quadrip. Botan. p. 99. & p. 565.

Pag. 1388. lin. 22. *Add.* Quercus Virginiana Castaneæ folio D. Plucknet.

Pag. 1389. lin. 11. *Add.*
Ad menses albos seu fluxum uteri album] R. Scobem Quercus in tenuissimum pulverem redactum, propina in lacte. Vel R. Decoct. foliorum Quercus 3v. coag. Leporis 3j. octo dierum spatio lapius utentibus curavit vereres fluxus. Idem efficiunt Consolida majoris radices in lacte coctæ & comestæ. D. Hulse.

Equi scurellati subalbidii (*bapple-grap*) si verno tempore unum vel alterum pugillum aut manipulum oculorum aut gemmarum Quercus arboris regentium in modum Avenæ conjeceris, illic aliquandiu his pacantur nigricant, ubi pilos vereres jacent, vel nigriores albidiorum loco renascuntur. Hoc ascribendum Vitriolo Quercus. Sim. Paul. Quadripart. Botan. p. 340.

Pag. 1396. *Ad finem paginae add.*
Abies foliis prælongis Pinum simulans.

Hujus ramulum ad me misit D. Doody Pharmacopœus Londinensis, Botanices apprime gnarus. Folia Abiegnis multo longiora ut Pinus videri possint, non tamen bina simul ex eadem theca exeunt, sed singula à ramis enascuntur Abietinorum in modum, creberrima, angusta, in mucrones acutos & pungentes exeuntia: quem florem fructumve ferat nobis incomperit. Scribit tantum D. Doody in Horto Edwardi Morgani Westmonasterii pridem enutritam Pinastri nomine.

Pag. 1405. Sabina vulgaris nec sterilis est, neque bacifera, sed ex observatione D. Samuelis Dale Medici & Pharmacopœi Brantienſis, vicini & amici nostri, in plantis indagandis & observandis indultum admodum & curiosi, verè confiera. Offendit ille nobis conos virgis adnascentes plurimos, Pifis multo minores, squamosos, & sub singulis squamis ut in aliis hujus generis bina semina occultantes.

Pag. 1408. Arborem vitæ verè coniferam esse hac æstate observavi. Fructus enim squamosos producit, & sub singulis squamis bina vel singula semina membranâ alata occultantes. De flore, an fructui contiguis sit, an ab eodem sejunctis, nobis nondum constat.

Pag. 1414. Cedrus à Goâ malè collocatur inter Juniperos, est enim conifera, & Sabinae species cuius odorem gravem spirat.

Pag. 1421. 1. Nota non unam tantum Salicis speciem corticem abicere; verum duas à nobis observatas nimirum præter hoc loco descriptam Salicem nostram quartam, sive folio auriculato splendente flexilem: quin & Salicem à Tho. Willifello Darkinge in Surreia observatam cum Julo densissimo tomento ceu cotone confecto ab hisduabus diversam esse suspicor.

Pag. 1428. *Ad finem paginae add.*
2. *Offera Ulmo similis fructu racemoso Lupulo simili.*

Pag. 1433. lin. 41. *add.* Potus eximius in colica plumbasis expetitus, R. Caricarum pinguium lb. 4. Aq. font. lb. xii. coq. ad medias pro potu communi. D. Hulse & M. S. D. Fisher.

Pag. 1438. *Historia arboris peregrinae fructum fici similem gerentis* Clus. Exot. l. 1. c. 11. *add.*
Fructui huic idem esse videtur fructus Lance dictus Bontio l. 6. c. 23. levis, cortice flavo, succum lacteum, acrem Tithymali instar est vulnere inflecto fundens: à quo (inquirit) externa tantum facie & nomine distat alter qui *Rampetan* vocatur, quod fructum crinitum denotat, quasi filamentis quasi capillis externè sit munitus. Nuclei utriusque intus conditi cum carne sua eundem laporem acidum & vinosum obtinent. Cæterum arbores vultu & magnæ sunt, foliis Laurinis, è quibus hi fructus racemantem magnâ quantitate pendunt & pulcherrimo aspectu utriusque fructus ardoribus febrilibus restinguendis eximie conducunt.

Pag. 1446. Ad vires Pomi adde, Potus antinephriticus, R. Pom. dulc. assat. n. ij. Vini albi Aq. font. ana lb. 3. Syrup. de Althæa 3j. M. Bibat omni mane tepide. *Idem.*
Ad dolores acerbis. Ophthalmia, R. Pomi dulcis sub cineribus cocti pulpam ad 3iij. Camphoræ 3j. Croci 3j. Aq. Rosarum & lactis muliebri. q. s. Fiat Cataplasma. *Bruel. Chesneau.* Habui ab eodem D. Hulse.

Pag. 1459. lin. 5. Pro quarta & quinta *Mespili spinosa* specie addatur

4. *Mespilus spinosa* sive *Oxyacantha maxima* Virginiana Herman. Cat. Leyd.

5. *Mespilus spinosa* sive *Oxyacantha Virginiana nigra* ejusdem quatuor in sequente cap. menti o facta est.

Ibidem pro tertia specie Sorbi foliis integris interponatur,

3. *Sorbus Aucuparia Virginiana foliis Arbuti* Breyn. Prod. Herman. Cat. Leyd.

Breyn.

Arbutula est Chamamæspilo 7. B. non valde dissimilis, duorum aut trium cubitorum altitudine, aliquando altior, uno plerumque stipite, pollicem crasso, qui in aliquot ramos ex fusco vel spadiceo cinereos dividitur, & hi in alios minores, serratis foliis haud frequentibus eos vestientibus onustis, Arbuti similibus, prona autem parte albicantibus & lanuginosis. Flores in summis ramis pentapetali, candidi, Sorbi Aucupariae simillimi, sed minus conferti, in umbellam dispositi, quos excipiunt supervenientes bacce, colore & formâ etiam Sorbi Aucupariae fructibus planè convenientes, sed minores; in quibus semina quoque minora continentur. Septembri floruit.

Pag. 1460. Pro tertia specie Sorbo affinium foliis integris addatur,
Guineafer J. B. Cotonaster Gesneri Park. Cotonaster folio rotundo non serrato C. B. item Chamamæspilum Cordi ejusdem. Chamamæspilum Ger. Epimela Lugd. Stuart Medlar.

7. B.

Frutex est ramulosus, cultu tamen arboreo, cui folia Mali Cydoniæ, averſa parte candiantia & lanuginosa, averſa verò nervosa & virentia, minime per ambitum serrata sinuata, pediculo brevi appenda. Flores concavi, herbacei, plures juncti coherent, quibus succedunt fructus in extremis ramulis, velut in Oxyacantha Matthioli five Spina alba, bini, terni, vel plures, parvi, compressi, ex rotundo oblongi, in umbilico quinquepartiti, sâctunculis insigniti, cortice ubi matureſcunt primò rufo-bescente, cui tamen obducta est lanugo cineracea: Sapor is acerbus. Officula intus continentera aut quaterna, oblonga, hinc angulosa, illinc plana, duricula, quæ tamen dentibus faciliè conteruntur, medullam claudentes albam. Fructum Clusius dicit colore foris initio subflavescente, deinde rubro, carne intus pallida, fungosa, Oxyacanthæ ferè sapore, quina officula five semina continent.

Nos in montibus Rheno imminentiibus, inque Saleva & Jura observavimus. Frequens oritur in Alpibus, Appennino alſis, montibus, ut videre est apud Clusium & J. Bauhinum.

Gesnerus, cùm, secuti C. Bauhinus, Parkinsonus, Lugdunensis historiae auctor & alii, ex hac planta duas faciunt, ut J. Bauhino quem sequimur videtur. Verum C. Bauhinus non fidenter affirmat diversas esse, ut vult Gesnerus, sed ferè eandem, Cotonastrum Gesneri & ejusdem Chamamæspilum, quamvis illa foliis sit majoribus, nec bacis adeò rotundis. Quid Gesnero errandi occasio nem dedisse puter J. Bauhinus apud ipsum vide.

Hortis facile affluſcit hic frutex, quamvis monticola sit.

Pag. 1466. *Ad sextam speciem Opuntie seu Ficus Indicae add.*

Hanc speciem esse puto quam in Horto Chellensi à D. Watſio cultam vidimus, ab insula Barbados acceptam, foliis longissimis, triangularibus, profunde canaliculatis, & ad angulos solum spinis stellatim dispositis armatis. In Horto D. Darby primum culta fuit.

Pag. 1467. *Ad finem capituli add.*
Echinomelocotus lanuginosus tuberculis spinosis undique obsitus, fructu à lateribus sparsim egradiente.

Hanc raram & nondum descriptam speciem in Horto maximè Reverendiss. Episcopi Londinensis vidimus. Figure est globosæ, nullis sulcis exaratus ad modum præcedentis, neque directis neque transversis; plurimis tuberculis acuminatis è quorum summitatibus spinæ egrediuntur, utriam circa longis undique obsitus. Tubercula isthæc densè hic illic lanugo intercedit. Fructus è lateribus sparsim exit, Mali granatæ floribus nondum expansis non dissimilis, pallidus duntaxat rubens, quem spinæ undique muniunt, ut impune eum coningere non liceat. Singulis 24 horis novos fructus promittit. Flos Monopetalos summitati fructus insidet. N. Ejusdem omnino figuræ & coloris est Echinomelocotus vulgaris sulcati fructus. Hæc D. Tancredus Robinson, è cujus notis descriptionem nostram concinnavimus.

Pag. 1483. *Ad finem paginae pro Loti secunda specie add.*
2. *Lotus arbor Virginiana fructu rubro,*

Quam olim Jo. Tradescantius in Angliam è Virginia intulit. Hujus floribus basi fructus coherentes in ramulo à D. Doody in horto reverendissimi D. Crispin collecto, & ad nos transmissio observavimus: Summo autem fructui stylus geminus cornium specie huc illic reflexus insidet; unde nos in dispositione arboris Loti errasse suspicamur.

Pag. 1485. *Ad finem capituli de Groffularia addatur,*
Uva crispa Americana Pifon. p. 242.

Pif.

Menſibus poſſimum pluviis (quibus magna pars fructuum hic [in Brasilia] vigere solet) fructifera est hæc planta, quæ ex radice alba, longa, filamentosa, caulibus è viridi albicantibus ad ordinariis fructibus altitudinem aſurgit, spinis undequaque armata. Cui hinc inde alterna ferio cum longissimis pediculis adnascuntur folia diversæ figuræ & magnitudinis, Jurepebe foliis similia, dilutè viridia, ad

ad tactum mollia, tenera, ac à tergo secundum longitudinem aculeata. In extremitate & medio caulis & ramorum veniunt tres vel quatuor *fofoliuli*, ex viridi ad luteum inclinantes, pentapetali, cum multis *flaminibus* erectis. His succedunt *fructus*, Mespili magnitudine, rotundi, laves, coloris è viridi albicantis, frutis viridibus saturatis secundum longitudinem, mox dilute flavescentes, folliculo & pulpa constantes, ut Uvae crispae nostrates, saporis acidi grati. *Semina* orbicularia, compressa, flavescentia, figurâ fermè ut Lentis pulpae imperfa, quae simul cum fructibus deglutiuntur. Fructus antequam planè maturaverit sanis aequè ac agris ob gratum acorem ad sitim sedandam in usu est frequent.

Pag. 1491. Adde, ad finem Cap. V.

Periclymenum humile flore super flore Hort. R. Paris. in Catal. nondum editurum.
Item, *Periclymenum foliis sinuatis variegatis & hirsutis ex horto Fulham. Reverendissimi Episcopi Londinensis.*

Pag. 1522. lin. 8. add.

Amigdalæ Ethiopicae similis foliis binis nervosis Breyn. Prod.

Pag. 1524. Ad vires Nucis moschatae add. Ad Mammulas puellarum quam par est graciliores proficuum est oleum Nucis myristice externè usurpatur, unde mammillæ brevi temporis spatio jucundè fororari incipiunt. D. Hulst. è quodam MS.

Pag. 1569. Ad finem Capituli de Salsafraz add. Ad Mammulas puellarum quam par est graciliores proficuum est oleum Nucis myristice externè usurpatur, unde mammillæ brevi temporis spatio jucundè fororari incipiunt. D. Hulst. è quodam MS.

Pag. 1574. Ad finem paginae add.

Guaiacana Virginiana Pishamin dicta Park.

A Guaiaco Patavino parum differt; eandemque planè arborem esse vel speciem ejus majorem sibi persuadet Parkynsonus. In magnam utique arborem adolecit, ligno duro, fragili albicante; cortice tenui obscure viridi tecto, ramis plurimis gracilibus tenuiore canescente cortice vestitis, quossepunt folia multa, lata, pulchra, viridia, per margines aequalia, & Guaiaci Patavini simillima. Fructus formâ & magnitudine Dactylum refert, nigricante cuticula tectus, & in calyce quatuor duris & rigidis foliis constructo confusus, sapore pariter dulci, tribus vel quatuor intus nucleis magnis crassis, planis, prædictæ similibus sed humidio majoribus.

Pag. 1583. lin. antepenult. add. Visi semen Populi albe, perterebato à se cortice, infernum germinale & plantulam edidisse in horto hoc nobis affipulavit ingeniosus Vir & fide dignissimus D. Sam. Doody Pharmacopoeus Londinensis, testèque advocat sane idoneos D. Martinum Lister & D. Leonard, Pluckner, Medicinæ Doctores inprimis celebres. Nobile sanè est hoc experimentum quod longè & diuturnis super hac re controversis & disputationibus finem imponit. Mirum interim maluisse Botanicos & Philosophos argumentis ultro citroque habitis tor annos nè dicam scilicet contendere; quam naturam consulendi & rem ipsam experiendi laborem, non sanè valde arduum, fūmere.

Pag. 1590. lin. 16. Add.

Thymelæa Africana fructu ruberrimo Herman.

Ramulum hujus siccum vidi apud. D. Pluckner.

Pag. 1593. lin. 23. *Rhamnus Orientalis. Ligustri folia, spinis atro-purpureis recurvis* D. Plucknet.

Pag. 1626. Ad finem capituli de Rhamno add.

Rhamnus Virginiana. Pruni folio fructu nigro, officulo compresso apud eundem Clariss. virum.

Pag. 1642. Ad finem bacciferarum arborum add.

Oleander minor frugifer fastidius Cretenus Zanoni.

Zan.

A præcedente differt foliis, floribus, & fructibus minoribus.

E. radice longa, perplexa, tortuosa, repente, & in radicalis minoribus ramorum in modum bipartitas, crebras divisa, colore extrinsecus cervino, interiori flavo obscuro, odore foetido & acuto raporum, *equilobis* emittit plurimos, nullo ordine positos, teretes, tortuosos, inaequales, cortice & ligno Oleandri præcedentis, in multiplicibus ramis divisos, superius in alios ramulcellos minores, bifurcatos, foliis vestitis confusis, interdum etiam binis oppositis, præterquam in summa parte; ubi plura in celitem congesta oriuntur, præcedentis similia, verum angustiora, lacidiora, pallidiora, consistentia crassa & carnosâ, Polygopi nivei foliis si modo lucida essent persimilia. E. prædictis floribus celipibus seu agminibus enalcuntur geminae virides, quae mense Maio & Junio fe apertiores flores ostendunt, verum pauciores quam in præcedente, nimirum duos tresve aut summum quatuor simul, colore & figurâ illius similes, sed breviores. Flores decidui fructus totidem relinquent, per maturitatem præcedentis fructibus similes.

Planta

Planta rupta aut contusa ejusmodi odorem foetidum exhalat, unde & ejusdem qualitatis maligne participes esse videtur.

Perennis est planta, frigoris tamen minus patiens quam superior.

Oleander Cretenus fruticosus major fastidius Zanoni.

Zan.

E. radice perenni, farmentosa, fibrosa, facis crassa, tortuosa, repente, *cauliculis* super terram fudit multos, undatim flexos reflexosque, spithamam circiter longos, tenues, teretes, lignosos & nodulos, inferne cinericeos, nonnihil lucidos, paulo superius flavicantes, summis ramulis viridibus, in gymrum circa radices caput terram late occupantes, & si forte eam contingerint radices agentes, ad singulos nodos duos tresve ramulos emittentes, qui in alios mox minores lubbiduntur, unde plantâ ipsa foliis & ramulis crebris valde densa apparet. Folia ad nodos brevibus pediculis adnexa, plura etiam simul minora, ex eodem oculo ad nodum, qui crassitie ipsam caulem superat, exeunt, superne obscurius viridia, subus palliscentia, crassa & densa, in medio sulcata, & linceis tenuibus velut scripta, oblonga, medio latiora, versis utramque extremitatem acutiora, Anthyllidis maritimæ Alfine foliæ C. B. similia. Propè summos caules foliorum cespes exit, in quorum medio *pinnae* aliquot viridantes exoriuntur, quarum unaquaque multas oblongas fistulas emittit, quæ apertæ foliosculos rubentes ostendunt, summâ parte in quatuor lacinias seu petala divisos, dorsum reflexa, formâ, & colore Nerii vulgaris florum, sed multis (ut patet ex) numeris minoribus, vulgaris Gelsemini floribus valde similes, sed minores, ut iidem planè ut videntur, ni color differentiam ostenderet, ut & lingule quædam in medio rubentes cum quatuor flaminibus albis, apices rubros gestantibus, ut veluti totidem sagittæ seu spicula sanguine tincta apparent. Mediam fistulam stylus permeat, cujus basis receptaculum fructus obteggit, qui mense Augusto ad maturitatem tendit. Semen in quibuldam parvis fructibus occultatur, colore viridante, formâ pyri, cujus apici infidit tenuis quædam cauda, retorta; fructus maturecentes, obscure purpurei & succulentis evadunt velut Myrti bacca, & tandem cum perficiuntur nigri. Semen oblongum femini Quamoclit simile, sed minus. Radix triplici cortice integitur, exteriori, quæ facile delibatur, nigricante, mediâ tenerâ & flavâ, tertiâ rubrâ velut Erythrodani, cum medulla in medio lignosa flavicante.

Odor totius plantæ fetidus & ingratus velut floris Dracontii vulgaris, unde & capitis dolorem inducit, & oculis nocet non aliter quam Nerium vulgare. Sapor ingratisissimus & amarus: in manu gestata respirationi officit, & Naturam totam perturbat; ut non sine ratione venenosa qualitatis participes censetur.

Hanc plantam esse existimo quam propè Scalam in Regno Neapolitano inveni, & postea siccam apud insignem Botanicum jam satis junctum Joan. Mariam Ferro Pharmacopœum Venerum vidi, Periclymenum lupini pumili appellatione. Flores equidem formâ ad Periclymenum accedit, flos etiam summo fructui infidet ut in Periclymeno; qui fructus qualis fuerit in sicca discernere non licet, pyriformis tamen videtur & umbilicatus. Folia in sicca crassa videntur glabra, non utraque extremitate acutiora, & in latiora ut in planta Zanoniâna, sed è lata basi in mucronem sensim angustata & Serpylli foliorum æmula in longiora essent.

Urucatu Brasiliensis Marcegr.

Marcegr.

Planta est quæ super arbore *Urucari-iba* nascitur sine radice, verum quatuor aut quinque folia, inferius lata; bulbum faciunt ovalem, circiter quatuor digitos longum, qui intus continet medullam quandam unguenti factitii consistentia & aspectu, pinguem, ad tactum frigidam, ex albo virentem, multa adhuc filamenta subtilia albidia in se dispersa habentem. Supra bulbum folia à se invicem discedunt, sinuque ibi angusta, sed in pedalem aut majorem altitudinem excrefcentia, superius latiora, lingule figurâ, & similia Squillæ, viridia. Quolibet autem folium secundum longitudinem habet tres nervos. Nec florem fert, nec fructum; inmodora est planta, unguentum quoque illius inodorum. Hoc denique frigidum & ad dolores leniendos judicatur aptissimum atque efficacissimum: toporem quoque inducere experientia probatum est.

Pag. 1647. Ad finem paginae add. Carandas Bontii alia ab hac arbor esse videtur quamvis ille [Bontius] eandem velit, & quidem Tamarindum Americanum nostratum aut ei simillima arbor. Tamarindi enim illius siliquæ quas apud illustrem Virum D. Gul. Courtine vidimus, breves compressæ & monosperma erant.

Pag. 1681. Ad Cap. de Staphylo dendro add. Abrahamus Muntingius duas Staphylo dendri trifoliarum Virginianæ species depingit, majorem & minorem.

Pag. 1707. Platanus Occidentalis seu Virginiana] Arborum vettustiorum, docente nos D. Jo. Banister in Catalogo plantarum Virginienfium, non tantum trunci sed & rami cortices suos fucros exunt indeque & glabri evadunt & nivre fert insar candidi. Arbores etiam juniores cortices abijciunt, virides tamen non albi apparent.

Pag. 1721. Ad finem Cap. de Barba Jovis add. Abraham. Muntingius in Herbar. Belgic. lib. 2. cap. 41. plantam quandam depingit Barbe Jovis Antiquorum appellatione, quæ quæ pertinet nescimus, cerè hujus loci non est. Icon folia oblonga representant extremitatibus subrotundis, crebra adeo in fureculis ut eos undique occurrunt.

Pag. 1722. Speciebus Anagrydis seu Laburni add. Laburnum spinosum Americanum flore rubro ab Abrahamo Muntingio in Herbario suo Belgico descriptum & depictum.

Pag. 1728. Ad finem Capituli de Spartio non pinis add. Geniste quædam species ab Abr. Muntingio in Herbario Belgico depingitur & describitur, quam latifoliam flore luteo parvo vocat.

* Pag. 1935

Emendanda.

Emendanda.

Pag. 144. P. Hermannus Filicem mollem seu glabrum vulgari mari non ramosae accedentem *J. B.* & Filicem marem non ramosam pinnulis angustis raris profunde dentatis *Ger. emac.* pro eadem planta habet nec nos repugnamus.

Pag. 159. L. 18. D. Hermannus in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi p. 26. Bangueum Alceae, live, ut ille vocat, Alchææ Indicæ speciem esse nos docuit; hinc ergo ad congeneres Lib. 19. Sect. 2. cap. 9. p. 1065. transferenda est.

Pag. Eadem L. 47. Caput de Urtica ad sequentem primæ Sectionis partem removeatur. Observavi enim in Urtica Romana pilulas feminiferas & fructus racemosos in eadem planta; quod & alius Urticæ specibus commune esse puto.

Pag. 201. *l. antepennula.* Amarantus Sciculus spicatus radice perenni *P. Boccon.* non recte collocatur inter Amarantos Sciticos, si modo genuinus Amarantus sit, quod non puto: Amaranto potius affinis aut similis videtur.

Pag. 213. Kali floridum repens aizoides Neapolitanum *Col.* ad Chrysanthemum aizoidis Lib. 14. cap. 4. descripti genus pertinet, ideoque hinc illic transferendum est.

Pag. 244. *l. 46. post verba illa* primū Clusii *adde.* Imò non accedere tantum, sed eandem planè plantam esse existimo, siquidem in hortum translatus & cultus a *D. Sam. Dale* unum vel alterum ramulum emisit, & in omnibus descriptionibus Hieracii Pannonici *I. Clus.* respondere deprehensus est, ideo hic expungendum, & cum specie septima Capituli VII. conjungendum est.

Pag. 263. *l. 40.* Species nona, nimirum Conyza caulibus rubentibus, flore luteo nudo hoc in loco expungatur, nam repetitur p. 293. ad quem locum in nostra methodo, non obstante gravi Conyze odore pertinet.

Pag. 272. Antiquam jam sententiam resumo, speciem quartam seu Jacobæam montanam non laciniatam nostratam eandem plantam esse cum secunda seu Jacobæa Pannonica folio non laciniato *J. B.* ut ex planta in hortu *D. Dale* culta cum descriptione Clusii collata apparuit.

Pag. 299. Quæ de Atzorgati seu Mirabilis Mexicana Hernandez nimis festinanter scripti revoco, & post secundas cogitationes eam & genere & specie cum admirabili Peruviana convenire agnosco.

Pag. 427. P. Hermannus Lalerpitium foliis angustioribus, dilute virentibus, conjugatim dispositis *Morisoni* pro eadem planta habet cum Lalerpitio Gallico *J. B.*

Pag. 540. Origanum montis Sipyli genuina Dictamnii species nonis videtur.

Pag. 619. Historiæ Sagittariæ *adde.* Idem etiam observavit diligentissimus Botanicus *D. Dedy*, qui in omnibus Sagittariæ plantis bulbum seu tuber qualis à Bauhino depingitur infra limbum in ipsam terram solidam delixum inveniri ad me scripsit. Notandum tamen non in hoc tantum planta folia hoc modo variare, sed in aliis etiam aquaticis, ut v. g. Potamogetone latifolio, cui pariter folia aqua immerfa graminea sunt, at quæ aquas superant lata & subrotunda, ut in ejus descriptione ostendimus.

Pag. 747. Rapunculus Creticus Petromarula dictus hinc removendus, & ad Rapunculos galeatos transferendus est.

Pag. 780. P. Hermannus Leucois affinem Tripolium Anguillare & Leucoium maritimum *Cammer.* pro specie distincta à nostro Leucoio maritimo latifolio ponit.

Pag. 793. Rapistrum flore Leucoii maritimum, nescio quo casu in eadem pagina repetitur.

Pag. 818. Descriptio quæ subjicitur titulo *Raphani aquatici* *Ger. Park. &c.* est alterius plantæ, nimirum Radiculæ sylvestris live palustris *J. B.* Rapistri aquatici Tab. Raphani aquatici Rapistri folio *C. B.* Ideoque deleantur verba illa. *Proinde Raphanus aquaticus Tab. & ejusdem Rapistrum aquaticum non differunt specie.*

Pag. 830. *l. 30.* Species illa *Thlaspi verum primum Dioscoridi* Zanonio dicta ad sequens caput transferatur, siquidem in ejus vasculo membranâ filiquas determinans ad latitudinem filiquæ transversa est. Eadem autem videtur Thlaspi Alexandrino Cortusi *J. B.* p. 834. descripto, ideoque cum illo conjungenda.

Pag. 866. spec. 17. Tithymalum maritimum seu Efulam raram è Lio Venetorum insula, flore albo *Cat. Hort. Reg. Paris.* Paul. Hermannus Apocyni speciem facit, vocatque Apocynum maritimum erectum Venetum flore albo: Et certe nobis olim ex ramulis laccis (nam plantam virentem nondum videre contigit) species Tithymali non esse videbatur, sed plantæ longè diversæ.

Pag. 895. Chamabalani leguminosæ vires nescio quo casu ad p. 899. translatae Lathyro Viciformi lubnecuntur, ideoque illinc huc removende sunt.

Pag. 912. Paiomirrobas duas Pifonis Sennæ species esse non Orobis à D. Hermannio didici. Hac æstate utraque mihi succrevit ex feminibus ab ornatissimo Viro *D. Spragge* acceptis.

Pag. 922. Abusus etiam eodem docente, Sennæ speciem esse agnovi. *Adde* Synon. Abusus foliis Trifolii *J. B.*

Pag. 996. Species duodecima seu Lychnis sylvestris alba spicâ reflexâ *Botan. Monsp.* eadem est proximè sequenti, i. e. Lychnidi flore albo minimo nostrati. Vide additamenta. *D. Dale* Lychnidem arvensem minorem Anglicam *Park.* in arvis prope Colcestriam inventam pro eadem habet, nec nos repugnamus. Vide ejus descriptionem p. 1004.

Pag. 1033. Junciaræ Salmanticensis descriptio repetitur. Habetur superius Lib. 4. cap. 17. p. 211. quò reſertū debeat nobis nondum constat: hic tamen si placet deleatur.

Pag. 1047. Speciem Cotyledonis undecimam, seu Saniculam Alpinam crenatam umbilico palido eandem esse puto cum sexta, ideoque translati illuc titulo descriptio hic deleatur.

Pag. 1055.

Pag. 1055. Gratiola Hyssopoides & Ageratum purpureum Dalechampii male adijciuntur capiti de Recleda; suumque singula proprium caput constituere debent.

Pag. 1073. Linum tertium & quartum Morifono descripta non differre putamus à decima specie seu Lino sylvestri cæruleo perenni nostrate; nam & hujus etiam hac ætate duas species observavi, alteram caulibus erectis, foliis latoribus capitulis majoribus, alteram caulibus terram versus reclinis, foliis angustioribus, capitulis minoribus.

Pag. 1125. *l. antepennula.* Allium montanum majus Anglicum Newtoni, id est, Allium Holmense, ad hunc locum non pertinet, non enim bulbum habet ex multis nucleis compositum, ut nos omiſſa inter transferendum pariculâ [Non] falsò opinati sumus, sed simplicem tunicatum: estq; ex observatione *D. Sam. Dale*, qui in Horto illud coluit, nihil aliud quàm * Scorodoprassum pri- * P. 1121. de- scriptum. cum Tab. i. e. sylvestre folio latissimo *C. B.* plantam esse longè diversam à Scorodoprasso primo *Clus.* non ut suspicabamur eandem.

Pag. 1201. Yucca Brasiliæna & Americana Muntingii stellatæ folio mucronato & obtuso ad hunc locum non pertinent, sed Mandiocæ ex qua panis Cassavi fit, species sunt.

Pag. 1443. *Ad finem Capituli VII. adde.* Ananum sylvestrem Acoſtæ eundem fruticem esse cum Kaida Horti Malabarici à peritissimo Botanico *D. Jacobo Breynio* illud in Prodomo igneunte, didici; ideoque historia ejus inter Anomalias tradita in Capite de Anana p. 1333. huc transferatur.

Pag. 1663. Pequea five Pekia 2. Pifonis bis ponitur.

Colinil Hort. Malab. bis ponitur p. 1734. & in Appendice p. 1892.

Fructus Samparantan dictus bis ponitur p. 1744. & p. 1815.

In descriptione folii Quinquæ p. 1797. lin. 38. acutus ponitur pro obtusius.

Libet hic ad Historiam consummandam Stirpium nonnullarum Indicarum, Mexicanarum, Persicarum, Africanarum & Virginienſium nomina à me omiſſa ex Hernandez & Reccho, Indicibus *Jacobi Zannonii* Fasciculo rariorum *Jacobi Breynii*, & Catalogo *Johannis Banſer* excerpta adicere.

EX

INDICIBUS

JACOBI ZANONII BONONIENSIS.

A

A Givan.
Akafa.
Akled, Species Croci Indici.
Akefonum sive Akefonum, Manga sylvestris. Huius
figura & descriptio in aliquibus conveniunt cum
Odallam H. M. in aliis, ut seminum parvitate,
differunt.
Ala, seu Zingiber Chimensis.
Aladar Croci species.
Aladiul.
Albu, species quae Alou H. M.
Allium Indicum.
Aleo.
Amarkand.
Ambari fagi.
Ambeti.
Ampuriri.
Angua.
Angli arbor.
Anician.
Anna Varfacha, i. e. Arna Vici Indici, seu Plantae
parasitica species.
Aniaca.
Arbor S. Georgii.
Arbor Alta ex qua Aves nidos suos suspendunt.
Arbor Indica max. falso Idolorum cultui dicata vi-
detur esse Atti-meer-Alou H. M. quae Ficus est
species & omnium Arborum Indicarum maxima.
Arbor ferens folia argentea.
Archam arbor, cuius radix Mater Dei dicitur. Fo-
lia habet tripartita, solida ut Myrtus; Florem al-
bum; & cuius medio oritur fructus squamatus fi-
guram piscis habens.
Arti sive Ada arbor.
Arita seu Rita.
Arumba Myrobalani species.
Aruja.
Atta.

B

Bablia.
Bacchion.
Badam arbor.
Babila arbor.
Babinda.
Bar Zambul.
Basilicum Indicum sive.
Bebia.
Bendi.
Biagha arbor.
Biga.
Bil.
Binghe.
Birdi species Palmae.
Bokari.
Bogra.
Bretum sive Blitum Bengal.
Bretum Ambari.
Buclanda.

Bulilla, an Behilla H. M.
Buin, Bimbini.

C

Caggis seu Chaggis Arbor.
Carda arbor.
Cardilla arbor.
Carangia.
Cascinda seu Cascunda frutex.
Cava, Tartane.
Cetorxon frutex.
Corafani seu sylvest. Curafen.
Cia thara.
Chiadken.
Ciamba pua.
Ciaraui.
Ciaruani seu Herba Trinit.
Ciekna.
Cirri Cucumeris species.
Ciurata seu Rota aut Cannu Indica.
Corundi.
Crista herba.
Crumi.
Crulli musta.

D

Danti sive Stipilanti.
Dudbali.
Durti.

F

Fanghela.
Faniculam marinum Syriae.
Flos Pavonis.
Flos Persidis.

G

Gagheri.
Garar Nelli.
Gherfalli.
Ghondi arbor.
Giamhua.
Giamon, arbor parva.
Gimbe gimbe.
Guburil.
Gulfi.
Gung.

H

Herenda dua species.
Hortulana.

I

Ignis cali Herba.
Igli arbor.

K

Kadi Tumba.
Kaggiuri species Palmae Dactyliferae.
Kaggis arbor, Caggis eadem videtur: v. in C.
Kagnilam.
Kalungi matam.

Kali

Kali kardor radix.

Kalumba.
Kampedi Fudeli.
Kanadi.
Kemberi.
Kanteferi vel Kara Syriaca radix.
Kannu.
Karante arbor.
Karute arbor protera.
Kata pineka.
Khevan.
Khink.
Kiriata.
Kokus infularum.
Kodria.
Koni vulgè Ralla.
Krididi.
Kudi, Ameko.
Kucil arbor parva.
Kuper kusi Herba repens.
Kumba.
Kurulu.
Kurat arbor parva.
Kureta.
Kura kusa.

L

Lamba vulgè Giacca de Buscio.

Lauu.

Laudelal.

Laza Margiada seu Pes caprae an Convolvuli spe-
cies Biantamburu voce ejusdem significati Ley-
lonensibus dicta Herman. Cat. Leyd?

Licbia.

Limbera dua species.

Linda arbor.

Liubra, arbor.

Londal.

Luceragga.

M

Mako.

Macongo.

Makoma.

Malkangoni fructus.

Manda Jabo. Her.

Mandara.

Mamekdi.

Marbeth Herba.

Mastiera.

Meluk.

Morus Indica vulgè Celsi.

Munda.

Muri kuk.

N

Nai.

Nagdon.

Nagis seu Nacceni.

Narandi.

Narnbedi.

Narus seu Naral.

Nellita ut Nilicayaram H. M. prunisera Acaciae
folius.

Nid.

Nimbera.

O

Odelbenga.

Ogbi.

Oud Mogre.

Oxalis Persica.

P

Paberabul.

Pacali arbor parva.

Pagnas.

Paguiera arbor.

Paire arbor.

Panna seu Bethel.

Panna tali.

Panaube seu Giancoma, an Jangomas Garcia?

Paneka.

Panri Kaffi.

Paperambul.

Paragb seu Pharangb.

Parangi.

Parcol.

Paringha.

Parni.

Parni kani arbor.

Pateki seu Pipilli.

Paugoya.

Pbulu.

Pilu.

Pimbul arbor.

Pipal.

Pihkui, Pimueni.

Pui phanda.

Putakeri.

Puna.

R

Radix Pelusa & Pelux.

Rad. Ran Varuua seu Daniora.

Rad. Nai.

Rad. Kua.

Raifink.

Rambe Arbor.

Rambulon.

Ranabil radix.

Raugandual.

Ranguri.

Ravendera.

Ratdogal, Arbor.

Rinda.

Ringhini.

Rodali herba.

Rofeger, Arbor.

Rodibula.

Rumbera, Rambora.

S

Sabon.

Sabrania Herba.

Sablon & Samb, Savan item, Anteka.

Sai seu Sairam.

Sakat.

Samba arbor.

Sanderfar & Sander Pal. arbor.

Sanderlak frutex.

Sapuri.

Satara.

Savargbi.

Sciruli.

Seivan & Saivan arbor protera.

Siabon.

Suphucaia arbor.

Swan, Swandi arbor.

Suwa.

T

Tamberi Fagi.

Tan.

Tangkela.

Tapberi, nidus è ramo suspensus.

Tarara.

Tota

Tota Vari.
Tindlines.
Teti kani.
Toppi, arbor.
Tungur.
Tj, arbor parva.

V.

Vaar seu Vara.
Vanti.
Vuar Panti.
Varua eban, arbor parva.
Vasnaqba.
Vatel seu Aslu, Herba.

Visub Mogri.
Ulba, Herba.
Umbra, arbor magna.
Undari.
Upalseri.

Z.

Zalanda, Herba.
Zambal, Frutex.
Zambul, arbor.
Zambulen.
Zaffar, bulbosus, An Crocus?
Zajuan vel Chiafu.
Zuni.

Index est Plantarum quarum Icones & Descriptiones ex India misit
Frater Matthaeus S. Iosephi Carmelitanus discalearius ex urbe
Regio in Lombardia.

Nonnullarum ex his Figure & Descriptiones habentur in Historia
Botanica Jacobi Zanonii. Ut v. g.

1. **A** Liadul five Asdalbul Herbae Indicae, quam ita describit praedictus frater Matthaeus.
Folia habet lata & oblonga; flores albos, unico ramo insidentes, in qua sunt aliqua foliiscula cordis figura, inter quae nascuntur flosculi, qui habent odorem quasi similem pomodoro maturo, & includuntur finibus foliorum, in quibus apparet caput vaccae cum suis cornibus; unde Gentiles qui vaccas adorant pulmentum tali capite faciunt.
2. **Alhu**, nomen Alou seu Ficus Indicae speciem denotat.
Arbor est grandis, habet folia magna, lata, plana & mollia, odore sylvestri. Flores producit coloris purpurei. Fructus fert quasi ut ficus, sed desuper acutus, colore rubro, sapore acido: Semen includum est valde amarum. Fructus vim habet corroborandi refrigerandique. Folius utitur Indi ad inflammationes, &c.
3. **Archam arbor**.
Hujus radix Mater Dei dicitur. Folia habet tripartita, solida ut Myrtus: Flos est albus, & ejus medio oritur fructus squamatus figuram piscis habens, qui in pulverem redactus & cum aqua bibitus est optimum remedium pro Febribus.
4. **Butua, S. Brutua**. Hujus icon habetur absque descriptione.
5. **Buebenda**.
Cui folia triangularia; flores intus flavi, in basi rubicundissimi, quasi quinas cicatrices continentes, unde flos cicatricum dicitur. Radix trita pro renum dolore adhibetur, flos vero sanguinis profusivum sistit.
6. **Bulilla** est Bulbus squamosus similis Lilio, & ejus medio oritur *caulis*, qui erigitur ad sex palmos aculeis circumdatus, in vertice emittens pyramidem Aro nostro similem, rotundis fructibus compositam, qui colore & forma videntur Corall. inter quos exeunt aliqua angusta & undosa folia Lonchitidis aspera similia, colore rosaceo septenque numerum non excedentia. Fructus durissimi sunt, virtutem habent sistendi sanguinem, solo carnis tactu ubi sunt venae, applicanturque in pulvere ad fluxum sanguinis sedandum, & conferunt illis qui non possunt retinere cibum pro stomachi imbecillitate.
Cannam vivam spinosam venenosam & mortiferam pro sigmento habeo. Datur tamen canna quaedam capite squamato in Brasilia *Pao-canting* dicta.
7. **Carda arbor Indica**.
Est arbor spinosa sicut Limones cujus folia fricata dant odorem sicut folia Cedri, & flores destillantur ad limum sedandum, spirantque ambo odorem suavissimum. Fructus est paulo major Limone, flores similes Cedri. Cortex fructus est durus instar Granatorum. Pulpa inclusa secundo cortice durissimo & crasso est viscosa ac sapore insipida; Semen includum est sicut Limonis, sed non tam durum nec amarum. Hoc fructu utuntur Gentiles antequam maturescat ad appetitum excitandum.
8. **Cardilla arbor Indica**.
Folia habet lenia, plana, cordis figura. Radicis decoctio febrim tollit. Folia trita & alio folio involuta & in cinere calido sepulta pro omnibus animalibus sunt proficua.
9. **Igli arbor pagi Ende dicti in insula Solor**, nulla hujus descriptio habetur sed icon tantum.
10. **Kanadi seu Konade Indiae Orientalis herba**.
Radix est tuberosa, valde crassa & scabrosa, quae plurimas radículas emittit; in vertice vero multa folia, parva quidem sed longiora, inter quae aliquot assurgunt virgulae, junctorum instar ad altitudinem quinque, sexve palmarum, quorum in vertice flos eminet luteus, simplicis coloris non abfimilis: & ejus medio tria stamina prodeunt, apices in summitate ferentes auri coloris & figura corae. Talem vero hi flores spirant odorem ut longe sentiantur.

11. Lamba,

11. Lamba, arbor est valde alta, nasciturque in locis sylvestribus, cujus folia sunt parva, Prietariae nostrae similia: Ramos habet longos, aequali proportione distantes; fructus similes nuci, sapore Ceraforum, coloris auri: ideoque mulieres eos colligunt ad tingendos capillos; sed clam metu supplicii: nam id prohibetur, quia reservantur pro Avibus.

E Fasciculo rariorum plantarum Jacobi Breynii.

- A.**
A Benthio Seriphio similis Cap. B. Sp.
Alcea minor Africana, Alchae facie, flore purpureo parvo.
Arbor rosea prima, seu Arbuti folio, flore flavo.
Secunda, five Styraei folio, Ten Rhyne.
Arbor lucens Halicacabi fructu. An Arbor lucens Jamayensis nostras?
Aphodelus major ramosus Cap. B. Sp.
- B.**
Bellis Erucae folio incana, C. B. Sp.
Buglossum Africanum Echii folio.
- C.**
Camphoratae similis, longius radicata.
Altera, magis hirsuta.
Chamaenitida C. B. Sp.
Chenopodiae similis planta mirabilis Africana, Echini Alpini facie, sed minimè spinosa.
Chrysanthemum Africanum pumilum, foliis Abfinthii Alpini umbelliferi minoris.
Corruda spinis horrida, foliis Alparagi Sylvestris Africana.
Corruda Africana Hippuris facie.
Cynoglossum Africanum myrtifolium.
Cynorchis Cap. B. Sp.
- E.**
Elichryson minus Africanum, flore aureo.
Erica Coris folio Aethiopica, flore purpureo tetrapetalo.
Erica Serpylli folio Aethiopica, flore purpureo pulchro.
Eupatori affinis Suffrutex Ericoides capitatus, Coris seu Juniperi folio Cap. B. Sp.
- F.**
Frutex Aethiopicus foliis Alaterni.
Myrtiformis D. Ten Rhyne.
Vitis Idaeae 1. Clusii foliis.
Africanus foliis Buxi.
Africanus, fruticiterribilis Narbonensis foliis, capitulis oblongis squamosis.
Frutex anonymus, foliis Lauri tini minoris.
Folius Chamaenitidae Creticae.
Leguminosus Myrtifolius, siliqua hirsuta, Anomidis montanae praecoxis purpureae fruticulentis *Marion* facie.
Ficus carnosus coralloides C. B. Sp.
- G.**
Geranium Malvae folio odoratum, flore purpureo Cap. B. Sp. D. Ten Rhyne.
Myrrhides fol. Aethiopicum parvum.
Noctu olens Aethiopicum, foliis Myrrhides angustioribus minus hirsutis.
Noctu olens Aethiopicum lanuginosum,
- foliis Myrrhides latioribus minisque lacinia-
tis, flore rubro vel purpureo perelegant.
Genista Aspalathoides polyanthos major Cap. B. Sp.
Genista affinis Africana flore caeruleo, alatis & punctatis foliis asperifolius.
Gladiolus, flore pendulo.
— major ramosus, flo. caeruleo amplo.
— medius, flo. majore.
— minor gramineus, flo. parvo caeruleo.
— min. gram. flo. parvo pulchro variegato.
Gramen triglochin bulbosum Monomotapense.
- H.**
Hyacinthi & Cotyledonis faciem mediam ob-
nens Planta Africana, floribus luteis longissimis
aque striatis, Gladiolus Imperialis Ten Rhyne.
- M.**
Marrubium album minus Africanum, calyculis
amplis.
Monorchis C. B. Sp.
- O.**
Olus atrum Africanum.
Ornithogalum umbellatum maximum Cap. B. Sp.
- P.**
Perfoliatum angustifolium montano Col. similis Plan-
ta umbellifera nova, fructu triplici membranaceo C. B. Sp.
Pimpinella maxima Africana flore purpureo.
Planta Corios folio Africana.
Planta fruticulens Africana perrara, foliis Pe-
cedani, floribus conglomeratis, Herbae castae
Americanae nonnulli similibus.
Planta foliis Rutici minoribus C. B. Sp.
- S.**
Sanamunda Africana 1. five foliis angustissimis
candicans.
— 2. Sive foliis Serpylli minoribus asperifol-
culis, capitulis Thymi.
— 3. Sive foliis Serpylli majoribus incanis.
— 4. Sive foliis glabris acutis.
— 5. Sive ericoides major.
— 6. Sive ericoides minor; ramulis admo-
dum lanuginosis.
Solanum spinosum arborecens C. B. Sp.
Stechadi Arabicae similis C. B. Sp.
- T.**
Thymelea Aethiopica foliis Passerinae, minor
C. B. Sp.
- V.**
Virga aurea Africana foliis Ericae bacciferae.
— foliis Linariae minoribus.

A a a a a a a

E Ca-

E Catalogo huc transmissio Anno 1680. quem composuit
eruditissimus Vir & consummatissimus Botanicus
D. Johannes Banister Plantarum à seipso in Virginia
observatarum.

A. Lfne Spergula latifolia reptans.
A Becabunga folio.
Althaea lutea Pimpinella majoris folio, floribus
parvis, feminibus rostratis. Folia hujus plantae
pediculis indident.
Althaea magna Aceris folio, cortice Cannabino,
floribus parvis semina totam in summitate
caulium, singula singulis cuticulis rostratis co-
operata ferens.
Althaea magna quinquecapularis, cortice Can-
nabino, foliis integris subtus albicantibus, floribus
magnis ex fundo saturate rubro albis.
Alth. magna quinquecapularis, cortice Cannabi-
no, foliis Malvarum modo divisis, subtus viri-
dibus.

Ambrosia inodora foliis non divisis.
gigantea inodora foliis asperis trifidis.
Anchusa lutea minor, quam Indi Paccoon vocant
seipso ea pingentes.
Anemone latifolia sylvestris alba.
Apocynum erectum non ramulosum folio subrotun-
do, umbellis floribus rubris.
Apoc. erect. non ramol. latiore folio, umbellis
florum albicantibus.
Apoc. erect. minus, umbellulae floribus candida.
Apoc. erect. non ram. Asclepiadis folio, umbellis
florum rubentibus.
Apoc. minus non lactescens, caule & foliis hirsu-
tis, floribus saturate luteis.
Apoc. erect. non ram. Roris marini foliis umbel-
lis floribus candidis.
Apoc. petraeum ramulosum Salicis folio.
Apoc. scandens, capillis brevibus spinis asperis.
Apoc. scand. capillis alatis.
Apoc. scand. capillis planis.

Haec omnia filiquas ferunt tumentes.
Apoc. erect. ramulosum, caule rubente, foliis ob-
longis parvis, filiquis [ex filiculis albis] tenui-
ssimis, binatis ad extremitates conjunctis.
Anilum triphyllum, pene viridi.
Anil. triph. minus, pene atro-rubente.
Anil. Dracontii foliis pene longo acuminato.
Arum aquaticum, foliis in acumen desinentibus,
fructu viridi.
Arum fluitans, pene nudo.

C. Carduus Jaceoides purp. foliis subtus incanis, ca-
pite viloso.
Caryophyllata flore semper albo.
Cassanea pumila racemosa fructu parvo, in sin-
gulis capillis echinatis unico, *The Chinqua-*
pin. Autor descriptionis Carolinae ex hac
nuce Chocolatam fieri refert non multo inferio-
rem et quae ex Cacao fit.
Centaurium minus caule quadrato alato, flore
carneo amplo, umbilico luteo.
Centaurium luteum Alcyroides.
Clematis purpurea repens petalis floribus coriaceis.
Clem. erecta, humilis non ramola, foliis subro-
tundis, flore unico ochroleuco.
Cochlearia flore majori In locis udis à salis
procul remotis.

Conyza cœrulea acris Americana.
Cucumis fructu minimo viridi, ad maturitatem
ducto nigricante. Fructus Bryoniae albae
baccæ non multo major est, cujus primo aspectu
speciem esse putaveram.

D. Dens caninus flore luteo.
Digitalis flore pallido transparenti, foliis & caule
mollis hirsute imbutis.
Digit. rubra minor, labiis florum patulis, foliis
parvis angustis.
Digit. lutea elatior Jaceæ nigrae foliis.
lutea altera, foliis tenuissimis diffectis thecis
florum foliaceis.
parva comis coccineis.

E Eryngium campestre Yuccæ foliis, spinis tenellis
hinc inde marginibus appositis.
Eryngium capillis elegantibus bullatis.

F. Filix mas foliis integris auriculatis.
mas rachi seu nervo medio alato.
femina foliis per margines pulverulentis,
feminibus fimbriatis.
Fumaria filiquosa lutea.
Siliquosa altera grumosa radice, floribus
gemellis ad labia conjunctis.
Fungus (ex tercore equino) capillaceus capitulo
rorido, nigro punctulo in summitate notato.
Ex recenti fimo noctu exoritur cauliculis ere-
ctis, vix digitum longis, capillorum instar tenui-
bus nec minus densis seu confertis. Singuli
Cauliculi parvulo globulo aequo coronantur,
qui in summa sui parte macula parva nigra Li-
macis oculo simili insignitur.

G. Gentiana affinis foliis glabris ferratis, floribus Ra-
nae referentibus.
Gladiolus cœruleus hexapetalos, caule etiam gla-
diato.
Gratiola foliis latoribus ferratis.

H. Hedera trifolia Canadensis foliis sinuatis.
Helleborine flore rotundo luteo, purpureis venis
striato. *The Apocastine flower.*
Helxine late scandens feminibus majoribus.
Helxine frutescens Bryoniae nigrae foliis, capillis
triquetris amplis Pergamenis.
Hieracium frutescens latifolium foliis punctatis
& venis sanguineis notatis.
Hyacinthus Occidentalis flore pallide cœruleo.
Hypericum parvum caule quadrato seu Alcyron
minimum.
Hyper. pumilum semper virens caule compresso
ligneo; ad bina latera alato, flore luteo tetra-
petalo, hinc Crux S. Andreae.
Hyper. frutescens luteum Phyllirrhæ foliis.

Jacea

Myrrhis minor procumbens, seu potius Cerefoli-
um.

N. Nux vesicaria Virginiana Park.

O. Orchis palmata elegans lutea cum longis calcari-
bus luteis, palmata lutea minor nullis calcari-
bus. Hermaphrodita, flore minore, calcare
longiore.
Origanum floribus amplis luteis, purpureo macu-
latis, cujus caulis sub quovis verticillo decem
vel duodecim foliis est circumcinctus.
Orig. cujus ramorum summitates floribus dilute
rubris in verticillos congestis coronantur.
Orig. foliis ad summitatem caulium canis, floribus
multis pallide cœruleis in cymis ramorum
dense stipatis.
Ornithogalum luteum parvum foliis gramineis
hirsutis.
Orobanch. radice dentata caule & flore albo.
Flos ejus quem unicum in uno caule Goodyeri
Orobanchis similis est fed major. Conceptacu-
li seminales venter seu pars protuberans non
rotunda est sed canaliculata.

P. Pepo fructu parvo compresso.
Phalangium ramulosum floribus albis, ad fundum
viridibus.
Phalangium album non ramulosum floribus albis
ad caulem spicatum sessilibus.
Phyllitis parva laxatilis per summitates folii proli-
fera.
Pisum spontaneum purpureum.
Plantago aquatica latiore folio.
Polygala seu Flos ambarvalis floribus luteis in ca-
put oblongum congestis.
Polyg. rubra spica parva compacta.
Polygala spicata rubra major foliis & caulibus
cœruleis sessilibus.
Pol. quadrifolia S. cruciata floribus ex viridi ru-
bentibus, in globum compactis.
Pol. quadrif. minor spica parva rubente.
Polygonatum ramulosum capsula prismatica, ra-
mosum perfoliatum flore ochroleuco capsula
trigona.
Polypodium parvum foliis minutim segatis.
Polypodium minus alterum Scolopendriae facie.
Potamogeton Virginianum.

Q. Quercus variae species, 1. Pumila. 2. Alba. 3. Ru-
bra. 4. Hispanica. 5. Castanea folio. 6. Lini
aut Salicis foliis. 7. Fruticosa. Harum primam
in Historia, quintam in Appendice memini-
mus.

R. Ranunculus Thalictri folio, radice grumosa; A-
nemone folio.
Rapuntium minimum glabrum. In uliginosis mi-
nus glabrum flore pallidior.
Rhamnus Prunifolius fructu nigro, officulo com-
presso. *The black haw.*
Rhus ramosa ex stipite pullulantibus glabris. Hu-
jus truncus carpi crassitiam nunquam superat,
pollicis raro excedit. Baccæ sapore sunt sub-
salso cum pungenti illo acore qui in Tamarin-
dis sentitur mixto.
Rubia parva foliolis ad geniculum unumquodque
binis, flore cœruleo fistuloso.

A a a a a a a 2

Rub.

I. Jacea non ramola tuberosa radice, foliis plurimis
rigidis perangustis, flores ferens multos parvos
rubentes acules in spica ad caulem sessiles.
Jac. non ram. tub. rad. foliis latoribus flores fe-
rens pauciores, majores, squamis hiantibus ar-
matos & pediculis curvis indidentes.
Jacobaea lanata foliis brevibus subrotundis, lanata
altera foliis longis angustis.
Jasminum arboreum foliis amplis, oblongis, su-
perne virentibus, subtus leni canitie pubescenti-
bus, flores albos in quatuor lacinias longas an-
guistas ad umbilicum ulque partitos racematim
ferens.
Iris aculeata baccifera arborea minus ferax.
Iris cœrulea latifolia & angustifolia.
Chama-Iris verna odoratissima, latifolia cœrulea
repens.

L. Pseudo-Lathyrus luteus glaber, filiquis tumentibus,
duplicem seminum ferens continentibus.
Pseudo-Lath. luthifolius filiq. tument. continenti-
bus duplicem seminum ferens.
Laurus Tinus floribus albidis eleganter bullatis.
Flos nondum apertus pyxid. S. M. Magdalenæ
(ut nonnunquam pictam vidi) similis est.
Lilio-narcissus humilis albus.
Lilium S. Martagon floribus reflexis ex luteo ru-
bentibus, purpureis maculis elegantibus notatis.
Lilium S. Martagon pusillum floribus minutissimis
herbaceis. Caulum habet vix dodrantalem, ver-
ticillo foliorum unico cinctum, cujus summitas
quatuor floribus reflexis Solani lignosis floribus
magnitudine haud aequalibus, pediculis parvis
indidentibus coronantur.
Lilium Squilla foliis, denticellis parvis ad mar-
gines ferratis. Caule est alto, nudo, ad cus-
sum summitatem prodeunt flores in spica sessiles,
petalis pene ad inum (ut loqui amant fe-
licales) quasi eratis; staminibus sex (si non
male memini) purpureo-cœruleis, mole sua a-
liquantulum depressis. Flos quamvis aspectu
non admodum pulcher sit pergratum habet o-
dorem. Radicem habet imbricatam instar Lili,
folia crassa admodum & succulenta, non tamen
Sempervivi species est.

Lopchitis maxima foliis planis i. e. non dentatis,
hæc pulverulentis maculis notatis, uno in cespice
foliorum unicum protrudens caulem foliis an-
guistioribus, pulverem seu semina in mem-
branulis quasi in capsulis ferentibus compo-
situm.
Lonchitis major Polypodii facie. Hæc atque eti-
am vulgaris simili modo florida est.
Lychnis plumaria alba, foliis ad geniculum quatu-
or cruciatim positus, thecis florum tumentibus.
Lythymachia lutea minor, foliis & floribus purpu-
reo punctatis.
Lythymachia filiquosa lutea minor.

M. Melissa elatior foliis magnis dentatis glabris, ad
geniculum binis: flores odoratos luteos parulos
stamina bina quasi cornua protrudentibus in
summitate caulium racematim ferens.
Mercurialis trioccos hermaphrodita, f. ad folio-
rum juncturas ex foliolis cristatis Julifera simul
ac fructum ferens.
Muscus erectus dense complicatus Cupressi foliis
major & minor. In rupe quadam prope Sabinas
foliis Cupressi.

Rub. parva latifolia foliis ad genic. binis, flore rubente.

S.

Sanicula seu Auricula urfi Cyclamini flore.
Saxifraga petraea Alfinefolia.
Sedum laxatile parvum, caule gracili aphylo, floribus rubentibus.
Solanum verticillatum latifolium molle, floribus obsoletè rubris, baccis luteis.
Sol. verticill. angustiore folio, flore ochroleuco.
Sol. triphyllum flo. tripetalo, atro-purpureo, in foliorum finit abscque pediculo sessili.
Staphis agria fol. dilute viridibus.
Stramonium fundo floris cœruleo, pomis longioribus spinis armatis.

T.

Trichomanes major foliis longis auriculatis.

U.

Valeriana Græca seu Valeriana cœrulea minor.
Veronica prarentis Serpyllifolia.
Viola tricolor nudo caule, foliis tenuius dissectis.
Viola alabastrites pentaphylla, Cochlearie sapore, Nasturtii species.
Urtica urens major feminibus rotundis, compressis loculamentis viridibus inclusis & in caulis summitate racematim dispositis.

Inter femina ad me è Virginia transmissa, Anno 1687. ab eodem D. Banister, nonnulla invenio quorum nomina in hoc Catalogo non habentur v. g.

Erigeron (frutex marit.) Halimi folio : Senecio arborelens Atriplicis folio.
Eryngium Plinii Portulacæ foliis à D. Spragge acceptum.
Euonymus (ni malè memini) Pyracanthæ foliis.
Lyfimachia lutea corniculata maritima.
Cynoglossum cœruleum Buglossi foliis.
Senæ spuria tres species quarum una filiquis est hirsutis à D. Spragge accepta. Duæ à me satè germinarunt & plantas produxerunt, quæ duæ species Patominobæ à Pifone descriptæ esse videbantur.

Pistacia nigra Coryli folio D. Spragge.

Ulmus fructu Lupulino.

Ricinus parvus Urticæ folio.

Convolvulus bicapularis feminibus pappo alatis.

Phalangium spicatum flosculo Arbutæ bullato aureo.

Lithospermum floribus rostratis.

Ricinus frutescens Fici foliis.

Gramen marinum echinatum. Hujus femina etiam à D. Spragge accepta, quæ hac ætate in hortu satè germinarunt, sed nondum ad frugem pervenerunt.

COM-

COMPENDIUM Historiæ Plantarum Mexicanarum FRANCISCI HERNANDEZ.

PRIMUS LIBER

Agit de Plantis in genere, nimirum de earum nominibus, convenientiis & differentiis, de generationibus & mutationibus, partibus, saporibus, &c. de quibus nos Libro primo Historia hujus diximus quantum sufficere arbitramur.

LIBER SECUNDUS. CAP. I.

Coapatli S. Tlamacazquipan Hernand. *Corymbifera Mexicana Persicifolia, flore parvo ochroleuco, radice odorata.*

Radix flatum discit, ossa consolidat, urinam evocat. Jus decocti dicitur evacuando curare dysenterias. Cortex radice 3℔. pondere per novem dies continuos devoratus dolores è sue Veneræ ortos lenire perhibetur. Idem febres quartanas fugat.

Cap. 2. Coapatli II. S. Teoiztla: *Corymbifera Mexicana Limonia folio, flore luteo, radice odorata.*

Temperamento & viribus cum præcedente convenit.

Coapatli III. S. De Tepequaquilco: *Papposa Mexicana triphylla, flore albo, radice tuberosa.*

His ob convenientiam in nomine & viribus subnectemus,

Coapatli IV. S. *Quaubnacens* CAP. XII. *descriptam foliis oblongis, asperis in caule per intervalla ternis floribus nudis, pallidis, pilosis; radice odorata.*

Vide duas alias plantas Coapatli nomine, frigida temperie, infra lib. 8. cap. 55. & 56.
At quia (Annotatio est Columnæ) in prima Coapatli Synonymum est Tlamacazquipan, quod nomen invenimus in aliis plantis, quarum imagines & nomina tantum in exemplaribus extant fol. 41. & in alia parum variante figura, sub nomine Tlamacazqui y Papam vel Coapatli, quæ figura tertie descriptæ Coapatli quodammodo affinis videtur; an Pictoris varia fors, vel Plantæ varietas sit proponitur expendenda.

Cap. 3. *Texasapolla* Hern. S. Parmica Indica Linifolia repens flore pallido, mali Medici odore.

Naribus adnota sternutamenta movere, unde confert gravedini.
Cap. 4. *Xochinacaxtil* S. Flores Auriculæ Oregioella * *Clus. Orejuelus Hughes*, quæ Hispanica vox est. *Exor.*
eodem Auriculæ significatu. Hujus floris mentionem fecimus in Capite de Cacao l. 29. p. 167 l. at l. 2. c. 16.
plantæ descriptionem omisimus, quæ hujusmodi est, Arbor longis & angustis foliis, virore exatulantè tinctis, & è pediculo velut marcido propendentibus in inferiora. Flores intus purpurascunt, externe herbaceæ, auricularum panè formâ, jucundo odore. Fructus est siliqua, longitudine sex unciarum, crassitie verò unius digiti: Semina intus ex mutua compressione sunt angulosa, suntque colorum sanguinei. Clusius floris hujusce folium pro cortice fructus alicuius habuit. Nihil hoc flore frequentius in Indorum emporiis venditur.

Huc flori valde similis flos *Tolexochitl* cap. 20. descripti, nisi quod plenus sit, & colore nonnihil variet; Chocolata etiam pariter potioni admiscetur.

Cap. 5. *Xococoxochitl* seu Piper Tavalci: in historia nostra describitur sub nomine Amomi odore Caryophylli pag. 1507.

Cap. 6. *Acocothl*, seu Corymbifera Mexicana tuberosa, foliis Nardi, flore pallide rubente.

Viribus & temperamento non multum differt à Coapatli.
Cap. 7. *Aeney* S. *Ocixochitl*. Foliis Ari, caulibus feniculaceis genicularis. Nec flores, nec fructus describit, unde ad quod genus pertineat nos latet. Caudex dantaxat condiri scribit, sed & crudos edules esse, sapore & odore grato. Earundem pene virium est cum præcedente.

A a a a a a a 3

Cap.

Cap. 8. *Apocymal* S. *Pharizifrande*, *Cyperus Americanus*, Radix S. Helena. Vide Hiftor. nostræ pag. 1339.

Cap. 9. *Ateopacatl*. *Flora* est radiato coccineo: *Folius* Amygdalinis, ex adverso binis; *radicibus* tuberosis.

Sterilitati à frigida intemperie mederi dicitur, & febres fugare.
Cap. 10. Est de Caryophyllo aromatico; de quo nos in Hift. nostræ l. 26. p. 1508. abundè egimus.
Cap. 11. De Cinnamomo; de quo & nos prolixè Hift. p. 1559. &c.
Cap. 12. De *Coapatli* IV. quam nos cognominibus plantis in initio libri subijungimus.
Cap. 13. *Cynusati* S. A. *Alarum* Mechanicum; Rectius cum Terentio *Calam* Michuacanica, foliis virgineis ferratis, floribus luteis dixerim. *Radix*bus est fibrosis, odoratis. *Folia* ex lentaria Columnæ ad Corticem Matthioli accedunt.

Temperamento & viribus cum præcedentibus ferè conveniunt radices, quæ solæ in usu sunt, & ab incolis magni sunt ob odorem jucundissimum, Molchi æmulum.

Cap. 14. *Huizxoxitl*, Arbor *Anethina* resinifera, *Liquidambaris* plantæ par est, *stipite* recto, levi, extra exarurato virore tincto, intus candicante; *foliis* oblongis acuminatis ferratis, [icon pinnata repræsentat, ex pluribus conjugationibus cum impari in extremo composita] *floribus* pallidis; gustu & odore quavis fil parte mirè refert *Anethum*, ejusque effectus, & efficacia præstat.

Fructum ligni ubique infodiatæ situm radices agit.

Cap. 15. *Tilzoxoxitl* seu *Paymilar*, de hoc egimus Hift. l. 2. c. 13. p. 1330.

Cap. 16. *Axixitlacotl*, S. *Virga* diuretica ab effectu urinas educendi dicta, *Folia* est Anchusæ, minoribus serratis, hirsutis, per longum venosis, *radice* Helleboli albi, fibrata, odora; *floribus* parvis, ex albo pallentibus, velut coarctatis, odoratis, acrisque saporis.

Cap. 17. *Huizxoxitl*, S. Arbor *Lonchifolia*, *Folia* est Myrtinis longè majoribus [quinque uncias longis, duas latas] rigido & infesto mucrone; *floribus* coccineis, quos filo transfixos Indi in emporis suis vendunt, qui & uterini sunt & cardiaci, inque condimentis & dapibus Croci vicem præstant, [Fructus Pomo similis, colore Amygdalæ, cui florem infidellè videtur.]

Cap. 18. *Chichipetli*, S. *Chamædrys* Mexicana, foliis asperis, floribus luteis, *Flores* circa postremos caules coarctati, & calycibus oblongis contracti: *Folia* odorata, amara; *Radix* furculosa, pariter odorata, at amaritudinis ferè expers, acris, Appetentiam excitat. Dux aliæ cognomines, at diversi generis. Vid. p. 164, 365.

Cap. 19. *Huacuro*, *Salvia* Mexicana, floribus promiscuè cyaneis atque coccineis, *Folia* longis pediculis appenda, adextorum latorum, subulbancantia; *Radix* tenuis, longa; Odor & sapor *Lavendulæ*. Externis appolita medetur dolori ventriculi.

Cap. 20. *Yoloxoxitl* *Aristophya*, Arbor est magna, foliis Mali Medicæ, duplo longioribus quæ abscedentia vestigia in caule relinquunt. Flores odoratos, polypetalos, externa parte media virelens, circum oras ex cinereo lutescens, quatuor digitorum diametro petalis interna parte cavis & purpureo-rubentibus, in extremo lutescentibus, pinguibus & glutinosis, singulis pollicem æquantibus, umbone medio virente. *Flora* effigies non parum similis flori *Xochinacastli* cap. 4. descripti, & eundem usum præstant, pariterque admiscetur potioni Chocolate. Cardiacus est & uterinus, sterilitatis remedium.

Cap. 21. *Tzactlacocotie* S. Herba *Lonchifolia*, Dodrantes quatuor alta est, *foliis* oblongis asperis; *floribus* candidibus, calycibus parvis rectis; *radice* furculosa, fusco cortice, odorata & resinosa, dolor sedante, tula & devorata.

Cap. 22. *Cagalic* *Tlacopatl*, S. *Convulvulus* *Cinnamomeus*, à radicis sapore resinoso & odorato, Volubilis est herba, *foliis* cordiformibus sed longioribus & magis acuminatis, venosis, glutinosis & salivosis, crebris; *Radice* lutea, Raphano simili, digitorum minimum crassa, saporis resinosi & odorati. Nascitur in calidis. Diuretica est & febrifuga, hydropicis medetur, & convulsionem enixæ curat.

Cap. 23. *Tocotzotli*, S. *Juncus* capillatus, *Radices* fundit capillatas; *caules* teretes, leves, cavis, & in cacumine *capitula* lutea oblonga: *Radices* dulces, odoratæ. Bectica est, cephalica, diuretica, cardiacæ, uterinæ, atfringens, unde fluxus omnes curat.

Cap. 24. *Tomahualtla copatl* S. *Aristolochia* Mexicana: Hujus descriptionem vide in Appendice.

Cap. 25. *Canninga* arbor, Lignum Aromaticum Monardis. vid. Hift. p. 1801.

Cap. 26. *Tzile-Huayopatl*, S. *Radix* Caryophyllæ, *Folia* Mali Limonia, subtus candicantibus & hirsutis, superne nigricantibus. *Floribus* candidantibus modicis, fructu parvo orbiculari: *Radix*bus candidis, acris, odoratis Caryophyllorum, quorum vicem supplere possunt in cibo & medicamentis. In calidis *Tilamæ* collibus nascitur.

LIBER TERTIUS. CAP. I.

Copal Quahuil S. Arbor Copallifera I. Copal cabuill Gomare apud Clus. Exot. pag. 297.

Copal Indis (ut alibi monuimus) quodlibet gummi genus significat, sed quod ab hac Arbore seu sponte seu scarificata fluit ut *isoxyl* ita dicitur, nobis in Historia è Monarde descriptum. Arbor est proceræ, foliis quernorum formæ & magnitudine [pinnulis foliorum intelligit, folia enim pinnata pinguntur] è pluribus hujusmodi pinnarum conjugationibus composita; media etiam costâ quavis pinnæ adnectuntur membranæ utring, foliaceis aucta est ut in *Lentisco*. Fructu obrotundo & purpurascente Gummi sapore.

Cap.

Cap. 2. *Copal Quahuil Parahacæ*, S. Arbor Copallifera II. seu latifolia. Mediocris est magnitudine, *foliis* serratis, & Rhoe obloniorum perquam similibus tum formâ, tum magnitudine, tum etiam colore æqualit. Gummi stillat non absimile præcedenti, sed parcius.

Cap. 3. *Copal Quahuil*, S. Copallifera III. Leprosa dicta, quod scilicet membranam externam facile exuat; *foliis* est parvis oblongis [Icon numerohissimas pinnatim ad unam costam annexas repræsentat, ad quindecim usque conjugationes] fructu acinofis, singulatim dependente: gummi paucor.

Cap. 4. *Copal Totopocentle*, Copallifera IV. Mali Medicæ foliis saturatè viridibus. Arbor est magna.

Cap. 5. *Tzopalli Quahuil*, S. Copallifera V. montana, Arbor est mediocris, unedonis folio [Hujus etiam folia icon pinnata repræsentat] fructu Glandis simili, quandam veluti Strobilum continente, operum luctida & resinosa quadam flavâ, atque includente intra se nucleum candidum, ad multa utilem. Thus Indicum dicitur.

Cap. 6. *Cuila Copatl*, Copallifera VI. leprosa II. Arbor est mediocris, foliis obrotundis parvis, acinofis racematum dependentibus, Oxyacanthæ similibus, valde odoratis glutinosisque. Folia, adnotante Terentio, situ & figurâ similia sunt foliis silique arboris.

Cap. 7. *Tzopalli Quahuil Parahacæ* S. Copallifera VII. leptophylla. *Folia* est pinnatis, parvis, minime serratis; fructu parvo, rotundo, Piperi figurâ non absimili, sed coccineo, singulis binisve acinis per intervalla ramis appendis.

Cap. 8. *Xochi copatl*, alius *Xarapizque*, an Xolochcopalli Gomare apud Clusium Exot. p. 297? Copallifera VIII. menthe foliis profundius serratis. Arbor est mediocris, stipitibus impensè odoris: liquor exstillans fulvus est, Limonum odorem valde referens, Thuris Indici generibus annumerandus. *Folia* adnotante Columna, 4½ pollices longa, duos lata, obscure virentia. *Flores* ex longis calycibus dilute virentibus, dentis itaminibus luteis compacti. An Balsamum Urice folio Indis *Xilo* dictum Monard. cap. 9? de quo Hiftor. p. 1758.

Cap. 9. *Mixquicochi copatl*, S. Copallifera IX. foliis Mali Medicæ, floribus coccineis. Arbor est magna, stipite candicantibus punctis distincto. Hujus gummi *Animi* nonnullis vocatur.

Cap. 10. *Holxquahuil* seu *Chili* arbor. Arbor Mexicana cortice amaro, fructu in orbiculis stellatis stipiti adnatis. Dūdum est generum, Alterum *stipite* magno, levi, fulvo, & lentè refero medulla; *Floribus* candicantibus *foliis* maximis. *Fructus* Ponticis nucibus par est, candenti luteæque ductus membrana, & amari saporis. Alterum foliis Mali Medicæ sed majoribus. De hujus gummi quod inciso cortice emanat, *Holi* dicto Chocolate interdum admisceri solito nonnulla è Pîlons mantilla Aromatica petita vide Hift. nost. 1672. Plura de ejus viribus vide hoc in loco.

Cap. 11. Arbor Balsamifera I. *Hern. Huizxoxitl*. De hac vide Hiftor. p. 1758.

Cap. 12. *Huacoxen*, Balsamifera II. baccifera. Arbor est mediocris altitudinis & crassitie, materie firma, incorruptibilis, odora; *foliis* luteis denarij amplitudine; *flora* parvo candicante, baccis Lauri. E cortice contracto, aquâ macerato, dum infusio & expressio liquor balsamicus extorquetur. Extrahitur etiam ex foliis stillatius liquor ad multa utilis. Surali ad dentiscalia commendatur.

Cap. 13. Balsamifera III. *Maripendula*. De qua egimus Hiftor. p. 1759.

Cap. 14. Balsamifera IV. De Tolu dicta, descripta Hift. nost. p. 1758.

Cap. 15. *Molle* arbor, *Lentiscus* Penana, Describitur Hiftor. nostræ p. 1582.

Cap. 16. *Tecpahuacæ*. De qua vide Hiftor. nost. p. 1846.

Cap. 17. *Tlahuileuca Quahuil*, S. Caragna, Descript. vid. Hiftor. p. 1847.

Cap. 18. *Xochicozco Quahuil*, S. Liquidambari arbor. Hift. p. 1848.

Cap. 19. *Tzact Quahuil*, S. Galiofera, Arbor est mediocris, *foliis* obrotundis, stipitibus & pediculis rubentibus. Gummi stillat candidum acris saporis, ad dysenterias utile, quod aquam in qua infunditur lacteo tingit colore Balsami Antiquorum instar.

Cap. 20. *Copaltic*, S. Arbor Copallifera cuticulam exuens, Ocymi foliis, fructu Oxyacanthæ. Gummi in stiltendis dysenteris celebratur. Hoc etiam aqua infusillatum in lac solvitur.

Cap. 21. *Tzima Cancuilla quahuil*, S. Arbor Lacifera. Folia Acaciæ Ægyptiacæ ei attribuit, stipites purpureos. De Lacca vide Hift. nost. p. 1535.

Cap. 22. *Esquahuil* S. Draco arbor, de qua vide Hift. p. 1598.

Cap. 23. *Esquahuil* secunda *Quahuilbancensis*, Folia est magis orbiculata, hirsutis & asperis, crasso cortice, radice furculosa, juxta aquas nascens, ad eadem usque ad quæ præcedens.

Cap. 24. *Mizquit* S. Siliqua Acaciæ, de Acacia vide Hiftor. nost. p. 976, 977.

Cap. 25. *Mizquit Michuacanensis*, Acacia No. Hispaniæ II. Folia est exilioris. Mizquit vulgari & spinis caret.

Cap. 26. *Huicopochtl* Huacacensis, S. Ricinus No. Hispan. inseritur Hift. nostræ Append. p. 1856.

Cap. 27. *Sassafras* arbor, de qua nos Hift. p. 1568.

Cap. 28. *Tzopatl*, Arbucula Mexic. Rhaphani sylvestris foliis, floribus candicantibus. Radix furculosa, acris, odora, Lui venereæ medetur.

Cap. 29. *Huacacan* S. Lignum Sanctum, vid. Hift. nost. p. 1685. Guayacum.

Cap. 30. *Yolnahxochitl*, Arbor nodiflora Sambuci foliis & umbellis. At *Folia* serrata non sunt; *stipitibus* orbiculatis & pallentes; *acini* racematum dependentes, per maturitatem purpurei. Tumores dicitur aut maturat, pulvis inspersus medetur ulceribus insanab. scabiei, lepre, &c.

Cap. 31. *Cayalcayan* S. *Tepozcan*, Arbor salivifolia, Thus redolens. Mediocri est magnitudine, *foliis* Salviæ majoribus superne virentibus, subtus libalidibus, pinguibus, Verbasci modo hirsutis; *Flora* in extremis ramis modico ac luteo & in Corymborum formam velut composito. Diureticum est, uterini convenit affectibus. Extrinsicis imposita radices, cortices aut folia tumores solvunt, & ulceribus ameduntur.

Cap. 32. *Nanahuacahuil*, S. Morbi Gallici arbor, magna est & excelssâ, foliis Oleæ, odoratis & amaris. Fructus est truncato enatus racemos longos componit, cujus pediculus rubet, bacce verò sunt virides. *Nanahuacahuil* p. 389. depicta huic eadem est.

Cap.

Cap. 10. *Acutell*, S. Volubilis aquatica, Rosae Moschatae floribus, potius Jasminei Arabici seu Sambach Egyptii *Alpin*, monente Columna. Duplex est, altera foliis minoribus, floribus candidibus; altera foliis majoribus, floribus pallidis. Flores odorantis & corollis inservient. Folia flatus discutientium intra lumpta, foris admodum tumores resolvunt, & contracta membra laxant.

Cap. 11. *Hirtu-tomazam*, Spinachia frutescens Americae *Muntingii* esse videtur. Flore est purpureo, flaminulis luteis, fructu candidis Cerasifis simili. Videtur esse Solani potius genere ut recte Columna. Radices cortex purgat.

Cap. 12. *Xibubilis Putzabac*, est Anil S. Indigo descript. Hist. nost. p. 926.

Cap. 13. *Xibubilis Putzabac* altera, floribus capillaceis, candidibus, foliis Piperis longi majoribus, nervosis. Eadem videtur secundae speciei *Marey*. Icon praecedenti apposita hujus est.

Cap. 14. agit de Arundinibus Saccharinis & de Saccharo, de quibus nos fuit p. 1278, 1279.

Cap. 15. *Axiopati Texanabacensis*, S. Volubilis quinquelatera foliis vitiginis. Succus diureticus est, & ictericus admodum confert.

Cap. 16. *Ecopati*, S. parva Sambucus. Siliquosa, floribus expansis luteis in summis ramulis, filiquis teretibus tenuibus. Granula Lentibus simili, sed minora. Folia (hoc est pinnae foliorum) Amygdalina. Calida siccaque est & nonnihil astringens.

Cap. 17. *Huitziqua*, Folia ei longa, ferrata, magnitudine Mali Medicae, floribus spicatis. Siccat & astringit, unde fluxionibus quibuscunque opitulatur, & tumores discutit.

Cap. 18. *Nacacul S. Tolozin*, Datura altera Mexicana. Solanum pomiferum, pomo spinoso rotundo, semine pallido. Fructum spinas demum exuere scribit; Folia mollia & hirsuta.

Cap. 19. *Toton capati*, S. Syringa lutea, floribus pentapetalis stellatis. Folia est Pyri, floribus spicatis, semine nigro exili, stipitibus & ramis cavis. Folia calefaciunt, siccat & astringunt.

Cap. 20. *Tociziquib*, Chamadryfolia, graviter odorata, floribus oblongis coarctatis luteis. Calefacit, & exsiccat, externè apposita ventriculo uterinis affectibus convenit. Jus foliorum medetur dysenteris.

Cap. 21. *Nyctipati*, Pentaphyllos febrifuga, flore parvo candente, fructu rotundo. Radix crassa, longa, tenera & succulenta, impense refrigerat & adversus febres magno in pretio habetur.

Cap. 22. *Atlas zapillin*, S. Aquila herba appensa. Althaea Indica, tuberosa radice, foliis vitiginis, floribus rubris, capitulis ternis, triangularibus. Fructus Corallorum instar rubens, esculentus sunt, & semine nigro pleni. Radix humida & salivosa est natura, unde convenit morbis quibuscunque a calida causa oritur.

Cap. 23. *Cocotamal* seu lutea *tamal*, Urinaria mirabilis. Nos in Hist. p. 727. ad Convolvulum hederaceum trifolium retulimus & folia quidem similia sunt, verum cetera non bene respondent. Radix crassa, flores candidi modici, acini Cerasifis haud ab similes urinam mire evocat. Consule Hernandez, hoc in loco.

Cap. 24. *Tetac-Coanenepilli*, Convolvulus foliis cordatis, floribus ex albo pallescentibus, S. Volubilis diuretica. Radix urinam provocat. V. Coanenepilli seu Contrayerva.

Cap. 25. *Coatl*, S. Aqueus Serpens. V. Lignum nephriticum Hist. 1804.

Cap. 26. *Caçapipilli-xochitl*, Periclymenum flore coccineo pendente. Frigida & humida censetur temperie contra quam Periclymenum nostrata.

Cap. 27. *Chupiri S. Charapeti*, aquam rubeo colore tingens fere Arcanum Venerei morbi. Radice est crassa longa, internè ex albo & luteo purpuraceis; foliis Mali Medicae, majoribus; floribus luteis stellatis. Sapore & odore insigni caret. In Lue Venerea profiganda plantas reliquas *Mechuacanen* facile superat, eo modo quo Guaiacum usurpata.

Cap. 28. *Curaqua*, S. Brasiliolum Hispanorum. Frutex est spinosus, furculosis candidisque inflexis radicibus, unde proferit stipites extra fulvescentes, ac intra rubeos, contortos, referatque foliis cordis fere figura, sed macrone appendentibus, venis frequentibus a medio nervo ad latera procedentibus. Tintunt quae ligno fila coccineo colore. Nascitur in frigidis *Mechuacanen* campetribus ac montosis locis. Longè diversâ planta est à Brasilia arbore in Hist. descripta p. 1736.

Cap. 29. *Quaub Tepati*, Ocimifolia ferrata floribus & luteo rubentibus, in summis ramulis coarctatis. Siccat & astringit, unde diarrhoeas aliaque fluxiones sistit.

Cap. 30. *Quaub Tepati II*, S. Volubilis Limoniifolia flore candenti, radice fulva. Eruptiones è lue Venerea ortas aliaque cutis infestationes extemit & sanat.

Cap. 31. *Xib-Cocoin*, S. Planta contortiva, foliis fanat, unica ab uno latere lacinjâ, Phaeoli foliis. Cortex radicis potius adstringit & vomitum sistit.

Cap. 32. *Pinabuburizeli*, S. Herba verecunda. Caaco seu Herba vivae tertia species *Marey*, nobis videtur, descripte. Hist. p. 979.

Cap. 33. *Mexobutl S. Omexothitl*, Perfoliata, floribus secundum caules parvis, filiquis Capfici luteis. Flores ex luteo rubescunt. Odor planta gravis. Forte Apocyni species. Vi pollet emetica.

Cap. 34. *Ailnamo*, S. Frutex juxta aquas proventus, Folia odorata sunt & v. cathartica pollens. crassa, caliditas inveteratas respiciente. Folia odorata sunt & v. cathartica pollens.

Cap. 35. *Leontepati*, S. vulniferum medicina, Ejula, Ocymifolia non ferrata; Laco: garminibus incisis emanans recentes plagas glutinat & ad cicatricem perducit.

Cap. 36. *Buybonyo*, Piper longum Philippinense. Hoc in historia ad Piper longum Occidentale Monardis retulimus; verum ex aliâ quem ei assignat. Berre: seu *Perle*, potius intelligere crediderim.

Cap. 37. *Tlalameyaya*, S. Piper longum, Hujus praeter *Buybonyo* superiore capite descriptum quatuor species proponit, quas quoniam ex aliorum relatu descripti, omitto.

Cap. 38. *Expatl*, *Quinagubacensis*, Sanguinis medicina, foliis Verbasci rotundioribus, hirsutis, odore gravi Stachaeus. Incisa succum sanguineum manat, unde nomen. Cortex siccat & astringit. Decoctum radicis medetur dysenteris, succus sanguineus veteribus plagis.

Cap.

Cap. 39. *Cevalchibitl*, Vitis Sylvestris seu Labrusca, cujus plures species in Nova Hispania sponte proveniunt, quae & forma & viribus cum nostratibus conveniunt.

Cap. 40. *Hapabualizpati*, S. Convulsifionis medicina. Humana est altitudine, stipitibus ac ramis scabris, magna ex parte foliis nudis, (quae longiuscula & angusta sunt) floribus exilibus, pallidis, calyciformibus. Decoctum totius plantae propinatur ad motum anisum refutendum.

Cap. 41. *Tlamantlatl*, S. Dentes vetulae, foliis vitiginis, flore pallido, fructu acinoso, racematim dependente. A spinarum cum dentibus similitudine nomen habuit. Folia vitiginis hirsutiora & minora. Acini maturi lutei, multis nucleis parvis candidis reperiuntur. Folia alvum leniter lubricant. Admoventur capitibus puerorum refrigerii causa.

Cap. 42. *Tenancapali*, S. Medicina temperata foliis Portulacae. Quavis parte incisus fundit liquorem resinofum, sapore & odore Thuris. Radice est crassa, longa, fibrata, cujus pulvis ulcera cacochetiae etiam cancrorâ sanare dicitur. Liquor firmat dentes & gingivarum dolori medetur.

Cap. 43. *Xiopati*, S. Lepre Medicina, foliis Mori majoribus. Suffrutex est quaternos altus cubitos, stipitibus multis. Tula folia lepram & lichenas curant.

Cap. 44. *Tenamaz Nanapolae*, Frutex trifolius, floribus leguminosis, fructu f. siliquâ Ponticae nictis forma. Radix magna, furculosa, folia Salviae formae; Flores in corymbis compositi ex candido purpuraceis. Fructus racematim dispositi. Succus medetur oculis inflammatis & tumoribus praeter naturam.

Cap. 45. *Tlacote Quilizpati*, S. Medicina incisae fudis, stipites multos lignosos fundit: Folia Origani ferrata & flores modici candentes. Acris est & glutinosa, odoros, Coriandrum aliquantulum respicit. Thoracicus est & status discutit.

Cap. 46. *Alaquabul*, stipite punctato: odora, foliis Piperis longi, eisque planè congener, & earundem virum.

Cap. 47. *Mazxintzin*, stipitibus est fulvis, foliis Persicae, floribus albis. Amara est planta & odora, gustu nonnihil acris, calidaque & sicca. Folia tula atque illita ventri, intestina à viticiis emundant humoribus.

Haftenus in Arboribus sci. & Fruticibus ordinem Librorum & Capitum Historia Hernandez servavimus; sequentes stirpes, quae omnes Herbae sunt, Alphabetica serie disponemus.

A.

A Bsinthium Mexicanum, *Tzacachyatl*. Et formâ & viribus Absinthio Europaeo respondet. Repetitur sub litera Y.

Acaçotl, S. Arundo vulpina: ex descriptione eadem videtur Cana: Indicae angustifolia; & verum flores non conveniunt.

Acatzan Ayceitl, Equisetum foliis brevibus, S. Polygonum femina Mexic.

Acaxaxa, Julifera Gentiana foliis.

Acaxaxa, Potamogeto affinis Mexicana florifera: Planta palustris & lenta, quae statim comprimenibus cedat digitis.

Acanxehitl, Limonio similis vel Echio. Caulis ruber, folia longa biflorae figura, flores rubri, calycis foliola longa; Flos barbâ habet longitratum foliorum.

Acutize huaricua, Scorzonera *Mechuacanen* Ramis folio, floribus ex candido rubentibus, orbiculatis.

Aceçayote, S. Herba Nunnii, foliis Abiegnis, floribus spicatis, radice cathartica.

Agies Haytinorum est Chilli S. Piper Indicum siliquosum.

Abatton, S. Quercus parva, foliis liliis, flosculis coccineis, acinis nigris. Radix adstringit & exsiccat.

Abnapali, S. Chamadrys Mexicana, floribus luteis parvis.

Abnapati, Urtica-folia cum Julis Piperi longo similibus, radice appensis.

Alabnacapali, S. Lubricum & tenuifolium medicamentum. Folia lani minora, flores candentes, radix alba, pellucida.

* *Amacpali*, Corallium digitatum punctatum. *Amamastle*, Expurgans S. Rhabarbarum Monachorum: Differ à nostrate ejus nominis Lappatho, ut nobis videtur.

Amara herba i. e. *Caçachibit*.

* *Amazauhtli*, Bulbifera quaedam foliis Tulipae.

* *Amazauhtli*, Baccifera foliis Phillyreae, latifolia.

* *Amoli* herba, Convolvulus Mexicanus foliis cordatis, floribus albis.

* *Amozotl*, Baccifera, foliis Crithmi spinosi baccis in uvam congestis.

* *Anonyma* *Mechuacanen* prima. Folia figura & situ cum Chrylogoni foliis conveniunt.

* *Anonyma* alia novem depinguntur diversorum generum, p. 351, 352. *Hern.*

* *Acocoxehitl*, forte *Anagallidis*, seu *Veronica* aquatica species.

* *Apaxaloe*, An *Lychnidis* species? Flores similes *Plumbagini* *Torren*.

* *Apali* seu *Ailnam*, Campanula hirsuta Salviafolia flore pallide rubente, semine fulvo. At folliculorum oratum ei attribuit, qualis in Campanulis non cernitur, sed triquetrum.

* *Aparaqua*, Herba Mexicana anandendras, radice tuberosa, flore candido, *exap*.

* *Aparzi Pantzamatl*, Herba Ocymifolia, Chamamel flore, Anisi semine.

Alia species foliis Amygdalinis, floribus luteis papillis, radice Coriandrum olente, *Musfela* odorata dicta.

* *Apizapali*, Herba adstrictoria seu dysenterica, ad Verbenam accedens.

Hoc nomen etiam Battatae purgativae tribuitur.

* *Apizapali* *Tzomolotl* foliis subrotundis, Chrysanthemum floribus.

Aque

Aque gutta, id est *Athychia*. Herba parvula foliis Solani aut Piperis.

* *Aquilella*. Planta volubilis foliis Clematidis. *Aethiopis* eadem est Aethiopis. Nomen significat Herba nascens iuxta rivum. Alia icon habetur p. 354. foliis Urticæ, verum radice rotunda variat. Idem etiam nomen tribuitur *Tenacissos Ceylonis*, quæ tamen specie diversa videtur.

* *Atensibut*. Icon representat Herbam trifoliam foliis serratis pediculis longis insidentibus, à radice crebris, Fragariæ foris species. At nec caules, nec flores nec fructus pinguntur.

* *Atexcalquahuitl*. Frutex marinus apud Coahuila species.

Atlanca. S. Herba aquosis locis proveniens, caulibus procubitis, foliis salignis, floribus oblongis.

Aliman circinata v. *Apali*.

Athychia v. Aque gutta.

* *Atzicazalli*. Herba foliis Urticæ alternatim positis.

* *Azibutilla papa tlactli*, foliis binis aduersis ferratis.

Axicoca Huilzpatli. Leguminosa Glycyrrhizæ, floribus luteis spicatis filiquis parvis Cicerum. At flores, monente Columna, à leguminosæ alieni sunt, nimirum quinquepartiti cum multis in medio flaminibus nigris.

Axicocahuizpatli. S. Medicina urinæ lutea, foliis Hedere, tubus luteis.

Axicoca Quahuahuacensis. Herba Menthe foliis, floribus spicatis purpureis & foliorum alis exornatis. Hac inodora est, at datur altera odorata foliis Salignis serratis, flore candente.

Axiobitli. S. Flores aquæ, ut rectè Columna, valde similis est *Lyfimachia* luteæ Virginianæ, si non profus eadem.

Alia species *Axiobitli* de *Colan* dicta foliis descriptioni respondet. Florum rudimenta in summis caulibus è viridi pallent: radix fibrosa est, non Raphano similis.

Axiobitli altera. S. Narcissiflorion Mexicanum, flore magno. Radix tumores discit, & dysenterias alioque fluxus coercent.

* *Axiobitli*, depingitur p. 356. verum icon imperfecta est flore fructuque vidua. Folia cordata sunt, ad margines sinuata, pinnatim disposita.

* *Ayacach quabotli*. Depingitur tantum. Folia Gossipio aut Ficiu similia, sublutea, in summo modo congesta.

Ayotelli. S. Colocythis Indica tuberosa. Radix orbiculatis, septem aut pluribus minoribus cincta: Ramis & foliis est Cucurbitæ hortenfis, sed minoribus. Radix urinem evocat & per superiora ac inferiora purgat. Pomum nostræ Colocythis fructu magnitudine, forma, atque facultate responder, sed hac aliquanto mitiori.

Ayote. Herba similis testudini, Graminifolia radice orbiculata, fructu tricoeco. Radix candida est & lacte manat, purgat per inferiora, vix etiam occasione vomitum ciet.

* *Axiobitli*. Trifolia est, foliis Urticæ similibus, flore Anemones: Folia octonæ lineæ rubræ percrepant.

B

* *Bannixitl*. Icon folia representat alata & bicomplicata Cristæ Pavoninæ dictæ in modum. Nec flos, nec fructus appingitur.

Barbachan Indorum i. e. Turbith, de quo varias sententias v. apud Garciam & Hernandez.

Jo. Terrentius concludit Turbith Indicum inter Convulsivi species numerari debere, quod extra dubium ponit D. Hermannus. Vid. Hist. noft. Append. p. 1882.

C

* *Cacacili*. Radix longa subnigra; caules foliati Conyze instar, sine pediculis; in summo botri Oxalidis. Color foliorum dilute viridis.

* *Cacamilxochitl*. Huic radix grumosa Thore instar; folia in caule bina opposita verbenæ similia; flos coccineus in medio luteus, Rosæ similis.

Cacachiguit. S. Herba amara flore subrotundo paposo, foliis minimis hirsutis. Succus expressus herbe purgat omnes humores.

Cacalix. Coapitanensis S. Trifolium spicatum Mexicanum, floribus coccineis, filicolum. Alstringit, & diarrheam alioque fluxus sistit: inflammationes repellit. Dux datur species.

Cacamatitlanagual. S. Battata purgativa. Vid. Hist. noft. p. 728.

Cacamaca. Pappo, foliis oblongis serratis, radice lanuginosa. Flos extrinsecus ex pallido albeo, intrinsecus rubet. Radix acris est & amara, ad multa utilis.

Cacacil basti Chululensis. S. Anagallis Mexicana: nostrati per similes est.

* *Cacapatli*, folia habet Fragariæ.

* *Cacatlaxochitl* Icon imperfecta, Folia oblonga serrata representant.

Cacatlaxochitl. S. Medicina urens, Asphodeli affinis Mexicana, floribus luteis, calycibus connectis.

Cacavixpatli. S. Medicina pabuli spinosa, caulibus est in stella formam per terram sparsis, ac referis foliis exilibus in sphaerulis aggregatis; longiuscula habet & candidatis juxta umbilicum filamenta, radicem parvam, fibratam.

Cacaxin, foliis est Mali Punice, fructu orbiculari calice excepto, Cicore majore. Cortex pulverizatus alvum leniter subducit.

* *Cachruaqua*. Ad Campanulas pertinere videtur, calix floris luteus; flos ipse ruber.

* *Cabuxatitziqui*. Radix longa rubet instar Rhabbari. Flores oblongi, tubulosi, carnei in summis caulibus spicatis quasi digesti.

* *Camatocacapatli*. Caulis nigris velut annulis cinctus, uinc cordata, nervosa, longitudine quatuor unc. latitudine fere pari. Ter.

* *Camolxochitl*. Arbor leguminosa, folia in alas componit. Flos Caffæ similis, ex rubro flavus in octo partes divisus: Siliqua Pifo similis Ter. Hac in icone non apparent.

* *Campapitli*. Flores in summo mulci simul conjuncti.

* *Caquixitli*. Ocymifolia verrucata, foliis non serratis, floribus cyaneis.

Cayopati. S. Mulcarum medicina, Lignificum Mexicanum, flore Ferule, foliis menthe tenuis quinque, semine Piperis nigri simili.

Cayopati. Vaxacensis mulcarum Medicina. Plantula per terram repens, candidis & stellatis foliulis. Decoctum catharticum est.

* *Cecapatli I*. Costi horum foliis, radice Raphani fibris cincta.

* *Cecapatli* altera, *Lyfimachia* luteæ foliis, radice tuberosa Pilipendula.

Cecapatli Acatanensis, Glycyrrhizæ æmula, radice dulci sed purgatrice.

* *Celipatli*,

* *Celipatli*, foliis Urticæ & ex aduerso binis.

Compalxochitli. Pappo Cichorei folio spinoso, radice Raphani, quæ amara est & acris.

Compalxochitli I. Flos Africanus dictus.

* *Canomam* de *Quahuabone*, Baccifera Nerii foliis, baccis in uvam congestis.

* *Canomam Texcoensis*. Foliis; flore & fructu ad Periplocam Græcam angustifoliam accedit.

Canomam Texcoensis, seu *Mater* spica Mayzæ, Periploce affinis aut Apocyno, Verbalci foliis lanuginosis, floribus in mulcariis.

* *Centzameatl*. Folia rara, trinervia, Plantaginea, radice tumida cum fibris prælongis.

* *Chachalacamel*. Arbor baccifera, Pyri folio, baccis in racemulis Ribium æmulis.

Charapeti. Urticæ folia serrata; Flores longi angulati, ex albo rubefcentes; radix fibrata. Vescit cordis figurâ floribus succedunt, in quibus semen. Scabiem curat Radix pota.

* *Charapeti*. Radix rotunda, crassa, fibrosa; Folium Bistortæ longum duodecim, latum duos dig. Terrent. icon nec caulem nec florem aut fructum representant.

Chianzelli. S. Planta in humore intumescens. Foliis est Hedere; floribus candidis, exilibus in vacillis oblongis contentis, in quibus semen generatur candens, lentiforme. Usus ejus est tum in medicina, tum in cibis ad paranda belaria & potiones refrigerantes.

* *Chianzelli*. S. Parmicæ species flore luteo. At folia serrata non sunt.

Chicallul, i. e. Papaver spinosum hist. noft. p. 86.

Chichianie Cantonensis. S. China adstringens, Foliis est Urticæ, floribus purpureis Chinæ similibus, radicibus capillatis; adstringens est & fluxus omnes cohibet.

* *Chichica* quilibet. Folia bina, ad quorum exortum caules in nodos protuberant, flos oblongo tubulo flavus.

Colocythis Indica tuberosa v. *Ayotelli*.

Chichi mecapati. S. Chichimicæ gentis medicina; Apocyni Mexicana foliis longis angustis in caule stellatis ad intervalla dispositis.

* *Chichi tropatonic* de *Ocopetlayuc*, Vasculis Paronychiæ, foliis binis tenellis; ad Alfinis possit referri.

* *Chichicquahuitl*. Planta est trifolia, sed singularis & sui generis.

* *Chichibolxochitl*. Folia Chenopodii aut Sramoni similia; Fructus oblongi, alii virides, alii lutei; Flos albus Stramonio similis. Flos summo fructui infidet ut in Cucurbitis.

* *Chichibic* *Tepitlanxochitl*. Bulbosa radice est, foliis latis Tulipæ, flore pulcherrimo in uno cauliculo foliis viduo unico. Floris descriptionem vide in notis Terrentii p. 368.

* *Chichibic* patli. Fructus angulosus esse videtur ex viridi ad rubrum tendens.

* *Chichibic* *huapali*. Icon imperfecta: folia Calaminthæ aut Alydi Dioscoridis montani Col. caulibus serpit.

Chichibic *huapali*, Atriplicis species amara.

* *Chichibic* *huapali*. Foliola in caulibus & ramulis dispositur eo modo quo pinnule in vielarum foliis.

Chichibic *memey*. Foliis est Castaneæ serratis, flore oblongo vacillis simili. At icon pro flore filiquas Capfici similes representat rubras & in extrema parte luteas undique clausas; radices longas & velut nodosas. Cortex evacuando corpus febres curat.

Chilmeatl S. *Teba*. Folia bina opposita Clematidis Daphnoid, similia, caules volubiles; radices sapor acerrimus, hanc ad Clematidis genus pertinere arguunt ut rectè Terrentius. Radix admodum velut per miraculum dentium dolorem levat.

Chilpan. Facie & viribus ad Digitalem accedit, Coli At flores prout pinguntur & describuntur calicum figura non respondent.

Chilpanlagalli. S. Signum Reroris. Herbulæ est foliis Salignis, floribus longis rubeis & circa extrema pallentibus. Radix acris & adurens supra infraque purgat.

Chilpanxochitl. S. Signi instar pendens, Mortuorum medicina. Foliis est Salicis, angustioribus, in caule crebris cubitali, in cupis summa parte flores coccineis rubris, caliculis formam. Radix parva, fibrata amara, & tamen frigida natura. Epileptici optulari dicitur, unde secundum nomen.

Chilpanxochitl. Corymbifera Ocymifolia floribus luteis, acinis Piperis nigri æmulis. Acris est & caustica, purgat vehementer: lac verrucas exedit. Terrentius ad Tithymalum refert.

China 3. Mexicana v. *Coccolmeatl*.

Chipequa. S. Herba firma, caulibus tenuibus foliis Lini, floribus luteis ad foliorum exortum.

Cicmatia. Phaeolus floribus racemosis purpureis, filiquis parvis. Flos apertus Convulsivi potius videtur. Neutra icon respondet descriptioni.

Cimati. Legumen trifolium foliis Phaeoli cordatis tubus albidis, repens, radice ferruginea.

Civapati *Tachapichilensis*. S. Conyza Mexicana, foliis Salviæ glutinosis, floribus purpureis cæntibus.

Civapati *Hemionitis*. S. Herba uterina, foliis Hemionitis multifida situ & figurâ, floribus albis umbellatis. Uterina est & thoracica, partum promouet, urinam ac menses ciet. Conyze similis videtur Terrentio.

Civapati major. S. Fœminarum medicina foliis Ocimi, floribus rubris spicatis, radicibus capillatis.

Cocquibuxpatli. S. Dentium medicina, caulibus per terram sparsis, foliis tenuissimis pennatis, foliulis candidis.

Cocquibuxpatli. Auriculæ urfi species esse videtur, floribus è viridi rubentibus; Alisma Columnæ.

Cocquibuxpatli. y. *Colubriolus*.

Coanopitli. S. Contrayerva. Vid. Hist. noft. p. 65 r.

Coapatli *Tanculilensis*. Ramulis crebris foliis longis, angustis, hirsutis, inferne subulatis, floribus luteis, radice longa tenui. Venenatis potius & serpentum ictibus medetur.

Coapatli *Alphodelina*. Radicibus est Alphodelinis foliis prolixis, Porraceis paribus [in icone Polygonati similia, nervosa] floribus in summis caulibus velut spicatis Stoechadis.

Coatzacoacochitl. S. Flos Lycous. Radice est squamosa, foliis longis latiusculis, floribus Lili aut Tulipæ, rubris punctis intertinctis candidis & pallentibus.

Coatzacoacochitl. S. Herba Colubrina; Foliis est Hypericæ minoribus, non pennis, floribus purpureis calycum figurâ, è singulis foliorum alis singulis. Campanula tum figura tum viribus similis est. Terrent. At folia in caule bina opposita.

Coca Peruna. Hippoglossi proculdubio species est. Ter. v. Hist. noft.

Cocobus Panuensis. Volubilis Persicifolia radice orbiculatis, flore & fructu vidua. Radix diuretica.

Bbbbbb

ca, lithontripica, emmenagoga, & alexipharmaca.

Coccolacquitil, S. Olus aquaticum. Folia in icone Caryophyllatum referunt, flos Caryophylleus coccineus e calyce squamolo. Planta trium cubitorum altitudinem assequitur. Sapore est acri Nasurti & pro olere ulupatur.

Coccolacquitil expurgatoria, An Convolvuli species? foliis cordatis, floribus parvis luteis, vasculis tri-coccis. Humores omnes supra intraque purgat.

Coccolacquitil Tenchalcitensis, Menthae foliis est, fructu in summis caulibus capitulorum forma. Impense calida est, & gustata linguam adurit. *Coccolacquitil*, S. Fumis volubilis acer, Clematidis species. Mirum tamen quod dicit folia dysentericis mederi.

Coccolacquitil, S. Herba acris, Asfurgit interdum in altitudinem arboris, foliis Polyodii aut Acanthi, venis rubentibus, floribus spicatis pallidis, fructu racemoso, parvo, utrinque acuminato, sapore acri & amaro. Stipites luteo luteo manant. A sapore acris & urenti, Capici quamissimum nomen accepit.

Coccolacquitil, S. Medicina lutei floris, Bupthalamum luteum, foliis lacinatis, radicibus palmatis. Radix glutinosa est & fluxus fillit.

Coccolacquitil, S. Herba Palmae similis. Radice est Porticis, foliis Palmae humilis, floribus oblongis purpureis calyculorum forma. Radix contrita & naribus admodum protinus sternutamentum movet, unde Medici Indi *Tiuci* dicti, e& velut certissimo indicio periclitantur num agri oblati mortui sint necne. Alia est herba vitata & mortem praenuncians apud Monardem. Conficimus in nullum coniecta mufcas omnes perimit quotquot dulcedine illectae nullum degustaverint.

Coccolacquitil, S. Coniis, Phaeolus exoticus radicibus tuberosis, foliis lacinatis, filiquis nodosis, semine lentiformi, efculento.

Cobayelli, S. *Chibicha hoazon*, Eryngium vel (ut recte Terrentius) potius Dipsacus Americanus. Calore & acridine sua ad affectus frigidos valent.

Cololi, Leguminosa Securidacae foliis, floribus in capitula congestis, pallide purpurascens. Glycyrrhiza ut odore & sapore ita viribus accedit.

Colubriola, *Colalquile*, Pastinaca aquatica Mexicana, ut facie sic viribus cum Europaea conveniens.

Copalli Dei, *Theub Copalli*, Cauda est cavo, geniculato Ferule, fructu in summo comante mufcarii in modum, floribus lanuginosis. Radix ad luum Venereum facit.

Coccolacquitil, S. Martagon volubile Mexicanum. Foliis est nervosis Plantagineis aut Arundinaceis, caule volubili. Circulus foliorum summum caulem ambit, ubi pediculi egrediuntur flores sustentantes undique diffusi, Lilaceos, e rubro viridantes punctatos, quorum usus ad servias & corollas.

Coccolacquitil, S. *Tamal Coyali*, Hist. noft. p. 681.

Coccolacquitil, S. Herba Iris: Cur ita dicta sit cum Autor folia rutacea ei tribuat non video. Radix tenuis & longiuscula, flores albi, forma *Haecan*, i. Acaia.

Coccolacquitil, S. Curarum funis: China 2. Mexicana Medicina mirabilis: Volubilis, radice crassa, rubra, fibrata, caulibus capreolatis; foliis subrotundis trinerviis; fructu Myrti femine

referto. Duplex esse dicitur, fertilis & sterilis. Celebratur ut panacea quadam & omnium ferè morborum medicina. Autorem, si placet, consule.

Coccolacquitil Tilancensis, S. Crista galli Mexicana, flore purpureo.

Coccolacquitil Acatlanensis, S. Thalictrum Mexicanum. Folia [partialis] pene Adianti; Flores pilosi parvi; radix dulcis & amaritudinem participans. Diuretica est, & adstringens. Semen f. fructus Filipendulae potius videtur. Ad flumina. Alia pingitur species radicibus crassis, ex quibus multa fibra dependit.

Coccolacquitil, Linifolia femine in summis ramulis orbiculari. Radix cathartica est.

Coccolacquitil, Solanum vesicarium, flore luteo, radice crassa, viribus cum vulgari convenit. Vesica viridis est, sulci obscure rubent. Hist. 681.

Coccolacquitil, S. Glandularia, à radicem figura dicta, foliis ferratis, seminibus Cortandri figura & magnitudine, binis una testiculorum in modum nascentibus. Hanc ex figura totius plantae & viribus ad Mercurialem recte refert Jo. Terrentius.

Coccolacquitil, *Tepecoaquilensis*, S. Napiformis, foliis pinguibus cordatis, caule volubili. Radix Napum olei sapitque; bilem evacuat. Ad Convolvulos referenda est.

Coccolacquitil, Phaeolus Mexic. foliis Mori, floribus parvis rubeis, radice dulci. Decoctum radicem hypodipicis confert. Nidus lactarium nescio qua ratione dicitur.

Coccolacquitil, Leguminosa caule volubili, foliis longis, angustis, nervosis, floribus purpureis, filiquis teretibus, tenuibus, praelongis, femine orbiculari albo; radice crassa, candente, longa, capillata. Leguminis genus singulare est; necdum enim praeter Phaeolos legumen ullum caulibus scandens novimus. Alia pingitur caulibus magis erectis, filiquis nodosis.

Coccolacquitil, Foliis est longis, angustis, Pentaphylli in modum ferratis, floribus Campanulae cyaneis, vasculis orbicularibus feminibus refertis. Radix Thoracica est: pulvis florum sumptus vifum acuit.

Coccolacquitil, S. *Matlacaça*, Bulbosa radice cepae, foliis Vetonice albis, floribus luteis, filiqua oblonga, femine trigono. Radices edules sunt & Venereae.

Coccolacquitil, S. Herba geniculata, foliis Blii, caulibus farnetosis, nodis insignibus divisis; flore femineo, rubro atque minuto in conorum modum velut ex Blii dependentibus. Humida est & frigida, Pleuritidi & tussi opitulatur; alvumque lenit.

Coccolacquitil, Foliis est Origani, floribus oblongis, angustis, cyaneis, radice contorta. Coriandrum olea, sed acris quidpiam sapit. Calida est & sicca, unde urinam evacuat, flatum discutit, &c.

Coccolacquitil, S. Atropicea plures species: Vid. p. 269. altera rubra, alia viridis utraque efculenta, tertia amara nec edulis. Nomen Indicum significat, Olus feminis in criffam compositi. Columna hanc habet pro Atropice bacchiferi, & recte ad Blii genus potius quam ad Atropice referendam censet.

Coccolacquitil, S. Caput Senis, Convolvulus foliis cordatis, floribus oblongis coccineis, radicibus

dicibus tuberosis. Radix editur elixa, febrilem calorem compescit, olet sapitque aquam destillatam florum Mali Medicae.

Hochilapalli, S. Suavis medicina, Herba leguminosa floribus coccineis, filiquis tenuibus teretibus. Glutinosa est, & adstringens.

Humboldtia, Trifolia foliis undulatis, caulibus prolixis, fructu parvo racemolo ab exortu foliorum prodeunte. Frigida est & adstringens.

M.
Mecolacquitil, S. Seminus cervi; Pappola foliis Lactuce ferratis floribus luteis, femine tenui fulvo: Urinam & menses evocat, flatum discutit, & alia praestat caloris effecta.

Maulapalli, *Tetecocana*, S. Triorchis Mexicana. Folia crassa ferrata Plantaginis, & ad radicem Arundinacea, caulibus est geniculatis digitum crassis: Flores cyanei calicum forma: radices Triorchidis parvae & multae. Radix ad ea valet, quibus refrigeratione opus est.

Mecolacquitil, S. Zaraparrilla. Vid. Hist. noft. 656. Quam speciem describit & depingit Muntingius pro Zaraparrilla vera.

Mecolacquitil, *Mecatlensis*, Convolvulus Mexicanus flore purpureo; videtur esse Convolvulus purpureus folio subrotundo C.B.

Mecolacquitil, Vid. Hist. noft.

Mecolacquitil, S. Medicina spica Mayzii; Alfine affinis arborum truncis innascentis, foliis candidis. Acris est, odorata & calida.

Mecolacquitil, diuretica Vid. *Tlalantlacuaye coccolacquitil*.

Mecolacquitil, *Tlacolli* Vid. *Tlacolli*.

Mecolacquitil, *Mal-mal* Vid. *Tamal*.

Mecolacquitil, S. Herba expurgans, foliis parvis cordatis, volubilibus, floribus rubris calycibus filimilibus vasculis subrotundis, femine cathartico.

Mecolacquitil, S. Herba expurgans, foliis parvis cordatis, volubilibus, floribus rubris calycibus filimilibus vasculis subrotundis, femine cathartico.

N.
Nanacace, Jacea Mexicana radice tuberosa, foliis subrotundis. Autunt radicem decoctam alvum sistere, crudam purgare.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

Nanabucapalli, S. Morbi Gallici Medicina, foliis Pilosella, flore in summo caule Chamamelis, femine acris. Ulceribus putridis medetur.

coccineae, radices Asphodeli; succo refinam olente. Foliis odor, sapor & vires Raphani.

Qililicui, S. Planta orbicularium foliorum. Convolvuli species, foliis cordatis, floribus albis longiusculis, femine Coriandro simili. Sapore est acris, comesta varia in Cerebro phantasmata excitat.

Ominicui, S. Os femoris. Foliis Ocimi aut Betae, caule volubili, floribus in summis ramulis parvis pallidis; vasculis subrotundis, radice crassa, longa, tenera, candida, glutinosa, infipida & inodora. Folia frusta confodit, viribus cum Symphyto majore conveniens.

Ominicui, S. Flos offeus. Liliun Mexicanum foliis porraceis. Flos ex oblongo tubo in stellam expanditur; viribus cum Lilio convenit.

P.
Paradisica herba Hernandez, dicta quod folia habeat Manuconatae plumis similia. Radices fibrosae; caules folii hispidi. Amarissima est, unde lumbrosos necat, flatum discutit, pectori medetur.

Pego, Foliis est ferratis oblongis, sinuatis Lapathi pulchri Bononiensis instar: floribus rubentibus in brevibus pediculis e radice exercentibus. Radix subacris & amara, thoracica & cardiaca.

Phace, i. China Michuacensis.

Pina umbuizati, S. Herba verecunda Hist. noft. p. 979.

Posteapalli, Huacacensis Gemmata. Foliis e pulillis, convolutis, arborum gemmis primò erumpentibus similibus, Nasurti sapore. Nervis resolutis succurrit ac motum animum restituit.

Posteapalli, *Mecatlanica*, S. Fracturarum medicina, foliis Mali Perfice, binis per caules adversis, geniculatos teretes digitum crassos; floribus pentapetalis rubentibus. Tumores arceet herba, fractis & luxatis ossibus medetur.

Q.
Qualanacalli, S. Irati hominis medicina. Foliis fagnis, caulibus contortis tenuibus. Pacificam herbam appellat Columpa, quia velut Animo medetur.

Quamavali, S. Spica arboris. Hernandez ad Tithymalum paraliun refert, sed male. Icon Selaginum 2. Thali referre videtur, & locus eriam convenit: quamvis icon *Tlamacayapan* cum floribus vix respondet. Quinetiam vis cathartica Selaginem arguit.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

Quaquabucayze, S. Truncus Scutis. Apocynum Pyri foliis, fructu Capici spinolo & lanuginoso, radice orbiculari miti.

longa, & per intervalla in tubercula orbicularia intumescens, dulcis.

Tecopalti, Apocyni affinis, radice Pyramiformi foliis longis pinguib. Fructus Siliquastris, feminis repletis plumbis, orbiculari, pediculis appendiculis. Lactea acris manant. Radix amara est & odoris gravis. Datur alia species, foliis latoribus mollioribus & minus nervosis varians.

Tecimincapalli, S. lutei oculi medicina. Foliis est longis & angustis, sentine gemitino luteo, rotundo, parvo.

Temecati expurgans. Convolvulus foliis hederaceis, floribus luteis orbicularibus & foliorum alis.

Temecati Tanchitapocoyisi S. Bryonioides. Folia subrotunda, undulata, mollia, odoris gravis: capreolatis caulibus; fructu acinolo racematum dependente; radice magna amara.

Tecquilin S. Saxif. vermes. Caudibus [scilicet radicem truncat] est geniculatis, & circulis quibusdam præcinctis, fibris terra attracta statim emissis capillatis; foliis orbatis; cauliculis seu mavis fructibus Piperi longioribus perfimilibus. Odora est & acris, traumatica; diuretica, carminativa.

Tepari S. Craffa planta, foliis hastatis serratis pungentibus utricis lanugine obfistis; caulibus cavis geniculatis. Invisida est & inodora, temperie frigida.

Tephebia Capix xochitl, Saxif. vulvula, Foliis est hederacea urticae, ferratis faxis se convolvens, radice succo manante. Datur aliud genus, foliis cutorum undulatoformi. Refrigerat & humectat.

Tepetla xibitl S. Herba montana, foliis Amygdali, floribus ad extremos caules subrotundis, vasculis connectis virentibus. Odorata est & calida.

Tepetla xibitl xibitl, S. Herba atrata in montibus proveniens; foliis Chamædrys odoratis, floribus pallidis, pilosis stellatis; fructu parvo oblongo. Radix odora & amara est: De cocto herbae per superna & inferna purgat.

Tepetla xibitl S. Yumbi Montana, foliis est Salignis longioribus nec serratis, caule trichotomis; floribus oblongis calyculorum formâ, coccineis, radicibus fibrosis. Acris est & odorata.

Tepexentis S. Spica Mayzii montani. Apocynum radicibus contortis glandulosis.

Tepexentis xibitl S. Herba firma. Foliis est parvis obrotundis, serratis Adiantum nigri, flore oblongo pallide rubente, vasculo tolaeo pane simili. Urinam elicit quacunque de causa retentam.

Tetzumil Tonalle S. Sedum Myrtice. Foliis est longis, angustis, raris, juxta extrema latoribus, floribus orbicularibus candidis. Succus emeticus est.

Tetzumil xochitl S. Yezumil xochitl laxa, Bellis minor Mexicana, foliis Lini, flore Chamæmeli, radicibus furculosis. Radix frigida est & astringens.

Toubquilite S. Herba principis, Foliis Mali Punice ad singula genicula tenuis, floribus in corymbis, coccineis, filiquis parvis cum feminibus maturis nigris. Radix tenuis, prolixa, lutea frigeat, siccata & astringit.

Touxcobitl S. Flos Herois, foliis Ocyndoidis floribus purpureis parvis, ante aestatem emicantibus. Radix tota planta duplo longior, tenera & lacte manans frigeat & humectat.

Tecpali 291. Bupththalmi S. Bellidis species videtur, flore discolori radiato, disco luteo, radius

purpureo; foliis asperis sinuosis; radice craffa Pastinacæ sapore, cuius succus ad usum confert, & dysentericæ miram præstat opem; ex eadem paratur viscum.

Tezompanis S. Capilli foetidi, foliis serratis Salignis; floribus candidis, comantibus, odoris Nascentis in humidis. Radix odorata & amara calid. ficea & astringit.

Tenib Copalli Vid. Copalli Dei.

Tlaaça Cameacoxitl S. Flos funis pabuli terrestris. Foliis est Salignis, floribus ex albo rubentibus exilibus, transversa radice. Mentem amissam restituit.

Tlachichinea Parlaboe, S. Herba usta; Heliotropium majus Mexicanum, Tres figure trium diversarum plantarum esse videntur. Situs fororum tertie speciei in furculis floriferis idem est cum situ fororum in Buglofo Echionide Indico Bryonii.

Tlachichinea & Talamati, S. Morbi Gallici dolores sedans & Herba S. Joannis infans. Trifolium purpureum spicatum foliis Nymphaeatis. Astringens est & vulneraria. Monardes Herbe S. Joannis infans folia Oxalidis villosa tribuit; intelligit forte Trifolium acetosum.

Tlachichinea Ocopelapayne, Salvifolia floribus candidis papposis. Succus pituitam purgat 3; pondere.

Tlachicatl S. Coati humilis. Foliis est Ericæ; floribus candidis longiuculis & velut è stocco concinnatis; radicibus fibrosis. Radix diuretica est.

Tlacopalli Malinalcensis S. Aristolochia Mexicana III. Folia cordata; caules volubiles; fructus oblongus Avellanae magnitudine; Radices fibratæ, Morbis frigidis pene omnibus auxiliio sunt.

Tlacococobitl S. Jasmiflora, foliis Salignis subalbidis, ad nodos ternis; foliis ex albo rubentibus longiuculis & compositis in comam. Lassitudinem pota tollere dicitur, & radicis pulvis versutus plagis mederi.

Tlacuitlacocilli S. Viscera terræ. Foliis Origani longioribus & angustioribus, fructu rotundo è foliorum alis; radicibus albis, tenuibus, longis. Succus naribus attractus pituitam elicit & cephalalgiam tollit. Cathartica & emetica est. Caudes nodosif pinguntur ita ut intermedium quodvis ipsi nodo inferum videatur.

Tlacopalli Tonalle S. Medicina dysentericorum, foliis Lini, floribus in corymbis flos spicas compositis.

Tlacopalli S. Medicina dysentericorum alia, foliis Veronice subrotundis serratis, fructu Piperi longo simili [aut spica Plantaginis] Radix longa, digitum crassa.

Tlacopalli Acatanensis Alfinefolia II. caulibus spithamitis, femine in spicis foliaceis seu squamatis. Radix ut reliquarum cognominum dysentericæ medetur.

Tlalalitic S. Cocoyzic, S. Tlalanchichichianic S. Chichianic rubra, Herba pallida, foliis oblongis serratis, radicibus fibrosis pallidis Hellebori; floribus oblongis candidis, fructu glandibus oblongis simili. Bibitur adversus febres; item Variolas.

Tlalacocobitl S. Humile Pulegium. Foliis Origani serratis ex adverso binis, è quorum sinubus singulis singulis flores exeunt ex albo purpureo. Linguam quamprimum infusant, paulo post velut Arochidali species reddit intensè gelidam.

Tlalacocobitl

Tlalacocobitl Chimalhuacanthicalcensis S. Filipendula Mexicana. Foliis est Ocimi oblongis, crassifolius, nervosis, serratis, binis per intervalla in caulibus asperis tenuibus, floribus caryaneis in spicis Stoechadis Radicum glandulis. Avellanarum magnitudine, quæ ardore febrim temperant; & alvum fiunt.

Tlalacocobitl S. Yezumil xochitl, Filipendula trifolia, radicem glandulis intereum oblongis, foliis coccineis. Radix frigeat & humectat. Icon flores galeatos S. labiatis representat, spicas squamatas.

Tlalacopalli S. Chamæcerasus Atlapulcensis, foliis serratis, oblongis, in caulibus per intervalla quaternis quinquifve unâ, floribus in summis ramulis parvis coccineis; fructu Cerasi, minore. Pulvis radicis dysentericæ curat.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

Tlachichinea xochitl S. Veneræ medicina II. foliis oblongis, angustis, crebris; floribus parvis, oblongis ex albo purpureo multus capillamentis luteis. Folia astringunt. Radix ad 3j. devorata vomitum ciet.

fine pediculis adherent: flos pentapetalos ruber: unde inter Crassula seu Sempervivis species rependenda videtur. Ter.

Tlanquilini Huacacensis, Herba Mexicana Pilosella foliis binis oppositis, spica Plantaginæ, (Stoechadis Col.) Radix acris & cathartica est.

Tlanquilinipalli Tancuilanensis, Linifolia hirsuta, foliis luteis spicatis, radice longa, acris, guttur urente, amara & cathartica.

Tlapati i.e. Stramonium.

Tlaquanbilicapalli S. Veneræ medicina, Foliis longis angustis Salignis majoribus, floribus fulvis, radicibus longis, sapore Glycyrrhizæ. Diarrhæas puriorum curat.

Tlalacopalli S. Fluxionum medicina. Folia Origani aut Teucrii, caules tenues breves; foliis candidi [lutei icon.] Abinthii similes.

Tlalacopalli, Alinetolia, foliis albis, radice furculosa. Radix acris nonnihil & dulcis est, ophthalmica & Thoracica mirabilis; diuretica etiam & tumores maturans.

Tlalamb Capalli S. Oxysperum Mexicanum, cuius due species, altera radice candiore, altera rubente: icones etiam diversitatem ostendunt in foliis & floribus: in altera enim bini flores pinguntur in uno pediculo, in altera singuli: alterius folia altius incisa sunt, ad modum fere Pentaphylli Tormenillæ facie; alterius levius. A nostratibus Geraniis acido sapore differunt.

Tlalacopalli S. Nymphaealis. Indica à nostrate genere diversa videtur; est enim radice crassa, lactescens; fructu Cucurbitino eduli. Radix glutinosa est & astringens.

Tlacocobitl S. Mayzium torridum & calidum, Foliis Chamædrys serratis hirsutis, odore gravi; floribus oblongis luteis, pluribus congestis. Uterinis affectibus & dysentericæ medetur.

Toma S. Urtica arborecens foliis sinuosis, stipitibus levibus, candidis luteisq. floribus. In icon inferior caulis pars spinosa pinguntur.

Tomal S. Planta acinola vel Solanum. Huius duo genera proponit, Alterius fructus minores orbiculares sunt, membranâ inclusi, sique vel nucibus Ponticis majores, minores Juglandibus, qui è viridi pallescent; vel prædictis nucibus aequales, eodem colore, Milkamæ dictæ: Alterius majores Xitomæ, qui Poma amoris dici solita nobis videntur; hietiam vel majores iterum sunt, eadem nobis in Appendice descriptas; vel minores, utrique colore differunt, luteo, rubro, aureo.

Tonal xochitl S. Solis nunciis, Foliis est Ocymi longioribus minimè serratis [icon profunde ferrata representat] caule volubili, floribus magnis, longis, intus luteis circa labra, quæ fissa sunt, purpureis, Capparis olentibus. Humida est & glutinosa natura.

Torgicil S. Pes passerinus, Convolvuli species videtur, radice Pyramiformi lactescens, foliis in quinque aut septem lacinias profunde divisis flore Malvæ minoris [icon integrum Campaniformem exhibet.] Radix grato est sapore, & tamen (quod mirum) leniter purgat.

Tocamciti Tascoli, S. Inestina Tucæ Talpæ Indicæ, à radicibus illorum instar conglobatis formâ rarâ: Foliis Origani asperis, caliculis in summis caulis coccineis, caliculis formâ. Radix refrigerat & astringit.

Tragoriganum Quatuncensis, Figura, Descriptio & vires Tragorigano conveniunt; in icon tamen quatuor

quatuor vel quinque folia ad geniculā singula subinde appinguntur, folia pictoris incuria.

Turbid Indicum Convolvuli species est foliis I-batis, floribus candidis, interdum ex albo rubentibus, Malayensis. Vid. Historiæ nostræ Appendicem.

Tucpali, Polypodium Mexicanum tuberosa radice fibris cyaneis, folio brevi, Impatiens panos, furunculosis, luem Veneream, aliosque tumores discurit.

Tucpungueni III, S. Hamorrhoidalis Mexicana. Folis est longis angustis, plerumque quinis, Abinthii Indici; floribus coccineis; radicibus floratis. Amuletum est appensum brachio ad hamorrhoidas.

Tucpungueni, *Tucpungueni*, S. Filipendula Michuacana foliis trifidis, serratis, floribus in ambitu coccineis, medio luteis cum alba quadam inde. Callicat & exsiccat.

Tucpungueni S. Filipendula Mexicana altera. Floribus est circa medium luteis, in ambitu purpureiscentibus, quo ad Asters pertineat ostenditur. Folia habet Umbellatam in modum divisa; radices tuberosas Oenanthes. Convent viribus cum precedente.

Tucpali, S. Gluten, Gladiolus Indicus Asphodeli radice, floribus est luteo purpureiscentibus. Ex radice ficcata fit gluten præstantissimum ad ulum pictorum. Ea dyenteriam, aliosque fluxus curat.

Tucpungueni, S. Caput formice. Folia Lini stellatim per intervalla caules ambiunt, juxta quæ florum vice quadam velut verticilla produnt lutea. Radix dulcis est & glutinosa; Folia frigida & glutinosa.

Tucpungueni, Pappiflora foliis Ocimi crenatis & nonnihil spinosis. Odorata est, calefacit & exsiccat.

Tucpungueni altera foliis majoribus profundius serratis tubus candentibus. Flores orbiculares & pilosi; caules hirsuti & subulbidi. Decoctum ejus motum amissum restituit, naribus attractum hemicranie medetur.

Tucpungueni, Nectarea. Folis Ocimi in caule binis. Flos candidus parvis oblongisque spondylis similis, in pediculis longiusculis. [Florum unitorum figura spicam vel julum Typhæ refert colore ex luteo in rubeum tendente.] Folia Mel ipsum & Saccharum dulcedine longè superant.

Tucpungueni, S. Helichrysum Mexicanum, floribus pallidis, umbilico rubro.

Micui *Tucpungueni*, S. Picium intestina à radice forma dicta. Folia angustis, foliis parvis candentibus in summis caulibus tenuibus. Radix medetur ulceribus etiam cancris celerim, tula & pota ictericis medetur, & urinam evocat. Fructus apertus pingitur in tres partes divisus, & in earum unaquaque duo semina lutea.

X.

Xararo, Helichryso similis, foliis Salignis serratis subus albenibus. Flores rubescens quarrosi calyculis conglobantur: radices fibris similes nigre. Rad. amara est, odorata, calida & feca.

Xicama, Phaeolus Mexicanus radice orbiculata foliis per medium velut orbiculariter fectis. Radices efculenta sunt & menas secundas instrunt: Corpus refrigerant & humectant, sitim, extinguunt.

Xub *Totomqui*, S. Herba calida Totopecensis. Foliis est asperis, serratis Limonis sed majoribus

floribus purpureis, radice fusculosa, Helleboro simili, lanuginosæ aut eleganter ducta, Capana: tota similis est ejusque speciei, Decoctum lumbicis interimit.

Xuchipali, Artemisia folia, floribus Floris Africani sed parvis ex luteo rubentibus, Floris tanquam ulis est, ad affectus uterinos & ad ulcera; præcipue vero ad tingendas lanas luteo colore, & ad pingendum, cuius gratia in aqua coquitur adjecto mero, & succus exprimitur.

Xucpungueni, S. Hyacinthoides capillata, foliis Capæ, foliis longis luteis pediculis exilibus, & radice statim exeuntibus radice orbiculari. Avellanae magnitudine, capillamentis nigris operata. Purgat blande & leniter omnes humores.

Y.

Yambili, S. Nubiflora herba, Umbellifera floribus luteis, foliis integris Salignis serratis, odore & sapore Anisi. Thoracica est, & uterina, diuretica, lithontripica, omniæque fæsa præstat quæ calida & feca.

Yucacacoti, S. Vas Gossypinum. Folis est orbiculatis, undulatis, fenis, subulbidi præter alia quadam minora & albidiora; calyculis renes & breves; & in summa parte, exiles foliuculos proferit, radices vero, capillis finiles quibus laxis adhæret. Edulis est. Hernandez Lichenis speciem esse vult.

Yucacacoti, Folis est cordatis, inferne hirsutis & albidis, superne viridibus; flores proferit virentes in Corymbis; fructus subrotundi; & capillis quoddam juxta foliorum exortus. Odor Cydoniorum. Cortex radicum hydropi medetur. Acris est & calida.

Yucacacoti, S. Flos Yel, Radice est crassa, tuberosa, alis ei & funiculis demissis appendentibus radicibus porcinis renibus similibus sed majoribus; caulibus quaternis canaliculis striatis; foliis Bili, floribus oblongis luteis, fumum olentibus. Radix dulcis est & edulis, ficcata pulvis in persus ultera oris curat.

Yulmini *Yucacacoti*, Folia angusta longiuscula; caules prolixi; flores pallidi, radices tenues, amaræ, acres, calidæ, pituitam & bilem evacuant.

Yucacacoti *Yucacacoti*, Folia angusta longiuscula, sunt. Prior foliis Iridis angustis, flore Omixochiel, S. Lili Mexicanis; radice pyriformi. Radix cardiaca est insign. & vulnera. Altera caule, flore & fructu carens, foliis Plantagineis angustioribus, singulis binisve ad eadem radice.

Yucacacoti seu Canis intersector, S. Hordeolum, i. e. Hordeum causticum, S. Cevadilla Menardi. An revera Frumentacea herba sit, tum figura, tum descriptio, tum vires mihi dubium faciunt. Caulis minimum digium crassus. Descriptionem & iconem vide apud Hernandez p. 107. Due alia species 1. Radice capæ, eidem viribus. 2. Radice orbiculari, foliis angustioribus, sapore nullo, ibidem habentur.

Yucacacoti *Chapaltepecensis*, S. Nepeta Mexicana foliis minoribus & brevioribus cordatis, floribus candidis.

Yucacacoti, S. Oculi cinerei, foliis Limonis serratis subulbidi, floribus. Chrysanthemum, radice crassa fusculosa, amara acri & urenti, Panos, lepras & lichenas extergit & curat, insuper *Tzatzayanalix* morbum in aqua universum corpus desiccit, illita resina, inspergoque de super hujus pulvere & gallinarum pennis.

Tetomium

Tetomium Xibuiti, S. Lanuginosa herba. Folia Anchusæ, caules bicubiales; flores candidi, calyculis contenti, in pappos abeuntes. Radices emeticæ sunt.

Tecmiciul, S. Oculi depictus, Caules exiles geniculati, flores candidi parvi ad foliorum exortus, quæ bina in caule: Radix Pæoniæ similis, Primo gustatu dulcis, mox guttur urens, evacuat pituitam.

Yepali, S. Apios Mexicana foliis tenuibus oblongis. Viribus cum aliis Tithymalis convenit. Radix subrotunda est, Avellanae magnitudinis.

Tucpungueni, S. Herba glutinosa & candens, à radicis qualitate dicta. Folis est Alliaris, leviter serratis, fructu racemoso uvæ acerbe forma & magnitudine; capreolis candens. Radix anodyna est, humenti & glutinosa natura, frigidæque.

Tucac cibuat, S. Fœmina candida, Dens leonis Mexicanus. Calida est & amara, convulsioni & torminibus medetur.

Tucacibuat, S. Sal amarum, Abinthium Mexicanum, Europæo simile forma & viribus.

Tucac ololzin *Chilulensis*, S. Scammonium Mexicanum, Radice foliis, floribus cum Scammonia Syriaca convenit; duntaxat foliorum auriculæ

magis falcate: flores ex albo rubescunt. Radix dulcem saporem præferre videtur, & tamen devorata bilem ac pituitam evocat.

Tucacpali *Tanguilaensis*, Lychinis Mexicana angustifolia, flore parvo, coccineo. Radix acris est & glutinosa.

Tucacpali *Tzucapensis*, Pappofa Mexicana, Virgæ aureæ floribus, foliis Ocimi longioribus. Radix acris est, amara & calida.

Tucacpali *Otomileti*, Linifolia argentea, floribus candidis, radice purgatrice.

Tucacpali *Tepicaculles*, S. Linaria argentea Mexicana. Floribus est oblongis, ex luteo candentibus, in pappos abeuntibus. Calyx floribus Senecionis similis. Herba est pappofa ad Elichrysum accedens, non Linariam.

Tucacpali, S. Balthum monile, Volubilis species calidæ & glutinosa nature, ophthalmica & diuretica. Flos inferiore parte depictus est colore luteo, superiore colore Echii Ter.

Tucacpali, S. Rosmarinus ferulaceus. Umbellifera est foliis Fœniculi crassioribus & latioribus, semine candido, rotundo, anguloso & refinaceo, quod in mandendo linguam exurit; radice crassa longa Thus olente. Omnibus notis Rosmarini ferulacei respondet.

Mirum fortasse alicui videri possit tot novas aliisque indicatis herbarum species in hoc opere reperiri. Verum desinet mirari si mecum perpenderit, Herbas medicinales per Novam Hispaniam nascentes à nemine præter Franciscum Hernandez, dedit operâ conquisitas & descriptas: Nec enim alias commemorant Pregre nationum suarum aut Historiæ generalis Americae conscripserunt, quàm quarum vel flores ob pulchritudinem suam aut odoris fragrantiam in pretio sunt: vel fructus, radices, aliter partes hominibus in cibum veniunt.

Cùm ad Historiam plantarum Franc. Hernandez illustrandam me parum lucis adferre possè viderem, nec ob brevitatem & imperfectionem descriptionum species pleraque ibidem traditas ad suas classes reducere valere, eas duntaxat inde excerptæ & Historiæ nostræ inferere decreveram, quæ ab aliis etiam descriptæ essent. Verum ab Amico quodam, cui plurimum tribuo, monitis, nonnullis Historiam aut imperfectionem criminatos fuit tot ei species descriptæ quæ ab Hernandez novæ prodite sunt, Epitomen hanc qualemcumque, summa festinatione nec editionem morarè composuisti, adjecti. Si per otium licuisset plantas singulas cum Americis à Pifone, Marcgravio, aliisque traditis diligenter conferre, longè perfectiorem eam reddere potuissim, multasque fortè, quas jam pro novis & nondum editis habeo, ab aliis descriptas invenissim.

Species sequentes ad calcem Catalogi Zanoniani, p. 1927. subijcendæ, sed Typothetarum incurià omisissæ, hinc suppleat Lector benevolus.

12. *Limbra* seu *Baccam* frutex Orientalis folia habet oblonga, aliquantulum inclinata, dentata & æqualiter ducta. Flores producit racematim, ut & fructus rotundos. Utuntur illi ad construendum unguentum pro vulneribus: folia cocta sunt pro unctione, præcipue pulveris tormentorum.

13. *Palme* Indicæ *Birli* dicta: icon exhibetur absque descriptione.

14. *Rambor* Arbor sylvestris habet lignum asperum, fructus producit parvulos figurâ & gustu nostro Hypomelidi similes, sed parum trigonales & dulciores. Flores emittit pulcherrimos, quatuor folii compositos, è quorum medio exeunt virgæ oblongæ lanuginæ.

15. *Paxerivi* est Arbor qui habet folia magna, quasi rotunda, aliquantulum aculeata, plana, non tamen lenia sed parum alpera. *Flosculo* producit parvos: Fructus in racemis sunt Uvæ, ex quorum femminibus extrahitur oleum quod est optimum pro interperie frigida.

16. *Ramba* Arbor est procera, folia habens oblonga, nervola, coloris viridis: Fructus verò similes Coriandro, sed in racemis sicuti Uvæ, & sunt multum saluteris infirmis: Folia cocta cum sale & sulphure in aqua omnes plagas sanat brevi tempore: Succus vel pulvis de fructibus est valde admirabilis pro plagis, gangranis & fracturis ossium.

17. *Rambora* est Arbor sylvestris, à Lusitanis *Pero de Matto* dicta; hæc habet folia satis magna, alpera & dura magis quàm nostræ Ficis, multum nervola, præsertim in parte inferiore. Fructificat multum non in ramis, sed in trunco, ubi ex omni parte oriuntur, in quibus nascuntur fructus, ut Pomum parvulum, lanuginosum, habentes stellam in medio cum quatuor corniculis. Condiuntur in Aceto sive Aqua falsa pro cibario.

INDEX.

INDEX.

<i>Horialia</i> 1122. <i>Ursinum</i>	pag. 1234
<i>Alum ejusque species</i> 1409. <i>nigra bacifera</i> , i. <i>Francia</i>	1604.
<i>gula</i>	1234
<i>Aloe ejusque species</i> 1195, 1196, &c. 1906. <i>palustris</i>	1205
<i>Alopecurus</i>	1765
<i>Alum H. M.</i>	1765
<i>Alue ejusque species</i> 1025, 1896. <i>fetida</i> Col. C. B.	1765
<i>Myosotis</i> 1029. <i>Spergula dicta</i> 1034, 1896. <i>Corniculata</i> Clul. 1029. <i>Hederula folio i. e. Veronica</i>	1765
<i>species</i> 848. <i>foliis Veronica</i> ib. <i>foliis Trifolium</i>	1765
<i>847. triphyllus curulæ</i> 848. <i>scandens bacifera v.</i>	1765
<i>Solanum</i> 681. <i>Alpina glabra</i> C. B. v. <i>Lycium</i>	1765
<i>1023. nodosa</i> Dal. 805. <i>cruciata marina</i> Ger.	1024
<i>Alibea ejusque species</i> 601, &c. item 1873. <i>fruticosa</i> 603. <i>Theophr. flo. lutea</i> , i. e. <i>Abutilon</i> 699.	1900, 1901
<i>Indica Herman.</i>	425
<i>Alibea Avicennæ</i> , i. <i>Laserpitium veterum</i>	504
<i>Alum Gallicum Scribon. t. Symphytum</i>	1434
<i>Alu fve Alu H. M.</i> i. <i>Ficus Indica</i>	788
<i>Alifon Diofcoridis i. Lunaria Græca</i>	557
<i>Galem v. Marrubium</i>	1443
<i>Alipum Monfpeienfe montis Ceti</i>	537
<i>Anaracis ejusque species</i> , i. <i>Majorana</i>	672
<i>Anara dulcis v. Solanum lignosum</i>	1021
<i>Anaracis ejusque species</i> 201, 1856. <i>Sericen</i> 202.	203
<i>tricolor</i> 203. <i>Scitulus spicatus perennis</i> Bocon. 203	1789
<i>Anatzquil</i>	1550
<i>Anba, i. e. Manga</i>	1773
<i>Anbaiba Pifon.</i>	ibid.
<i>Anbaibinga</i>	1551
<i>Anbulan</i>	1370
<i>Anbapia H. M.</i>	1780
<i>Anbare Manga affinis</i>	1335
<i>Anbaranis flori, i. Polyzala</i>	1780
<i>Anbela, i. Chavami Acof.</i>	843
<i>Ambrosia ejusque species</i> 164, 1855. <i>camp. rep. i.</i>	1346
<i>Tibafpi fve Nafur. verrucosum</i>	1792
<i>Ambucambo</i>	1401
<i>Ambulon Scal.</i>	1611
<i>Amelanchier Lob.</i>	1926
<i>Amelpodi H. M.</i> 1787. <i>Belatta-Amelpodi</i> ib. <i>Sion-</i>	1611
<i>anna-Amelpodi</i> 1607. <i>Karetti Amelpodi</i>	1926
<i>Ameli H. M.</i> i. <i>Anil S. Indigo</i>	1799
<i>Amellus Virgilius est Calia palustris, alius Conyza</i>	1697
<i>aut Aferis montani species.</i>	1318
<i>Aminia, i. Goffium</i>	1366
<i>Amni ejusque species</i>	1126
<i>Ammoniacum</i>	1712
<i>Amomum quorundam odore Caryophyll.</i> 1507. <i>Verum</i>	1844
<i>1697. Gormanicum, i. Sifon Cordi</i>	443
<i>— Plinii vulgo, i. Solanum, &c.</i>	673
<i>— Virgin. Corni fam. facie</i>	1799
<i>Anomis Clul.</i>	1697
<i>Amongeba gramen</i>	1318
<i>Ampana H. M.</i>	1366
<i>Ampeleposum</i>	1126
<i>Amveti H. M.</i>	1712
<i>Amygdalus ejusque species</i> 1519, 1918. <i>Granatenfis</i>	1791
<i>Amygdalo perficum</i>	1516
<i>Amylum</i>	1240
<i>Anabafis Dod, i. Polygonum baccif. scandens</i>	1638
<i>Anacampferos, i. Telephium</i>	689
<i>Anacardium Occidentale Cajoni dictum</i>	1649
<i>Anacardium fimpliciter dictum</i>	1813
<i>Anacard. Phafoli species</i>	890
<i>Anagallis terreft. ejusque species</i>	1024
<i>Anagallis aquatica</i> 852, 853. <i>aguat. rotundifolia non</i>	1101
<i>crenata</i>	1101

<i>Apies J. B. Tithymali spec.</i> 870, 871. <i>Americana</i>	pag. 937
<i>Comut. i. Afragali spec.</i>	937
<i>Apium hortense, vulgo Petrofelinum</i> 4:8. <i>palufre</i>	1279, 1909
<i>feu Paludatum</i> 457, 1868. <i>Macedonicum</i> 463.	1802
<i>perigrin. foliis subrotundis</i> C. B. 462. <i>petre-</i>	1843
<i>um fve montanum album</i> 463. <i>montanum</i>	208
<i>nigrum</i> J. B. 413. <i>montan. folio tenuiore</i> C. B.	207, 1857
<i>461. Ciente folio</i> 414. <i>palufre lacteo fucco</i> 3.	1117
<i>Thyffelinum</i> 413. <i>Scoticum S. maritimum</i> 447	1090, 1903
<i>Apocyma, i. Pix a navibus derafa</i> , v. <i>Pix</i> 1402	1019
<i>Apocymum ejusque species</i> 1087, 1088, &c. <i>humile</i>	1729, 1730
<i>arabides Africanum, i. Eritillaria crassa</i>	1786
<i>Aquifolium, i. Agrifolium</i>	683, 1877
<i>Aquilegia ejusque species</i>	483
<i>Arabis, i. Draba</i>	1191
<i>Aracynappil, Malum aureum</i>	139
<i>Araca-miri</i>	1456
<i>Araca-guacu Pifon.</i>	918
<i>Arachydia Belli</i>	918
<i>Aracis fve. Arachis vulgo v. Vicia</i> 902. <i>fabeacea</i>	919
<i>S. Faba Kayrina J. B.</i> 903, 904. <i>Arachis</i>	767, 768
<i>Aralia Gelu, i. Digitalis</i>	1651, 1652
<i>Arantia vulgo, v. Malus Arantia</i>	83
<i>— marina</i>	1826
<i>Arara fructus</i>	1646
<i>Aratic varia species</i> 1651, 1652. <i>para</i>	1794
<i>Arbor Brofiliana Juglandi fimilis</i>	1790
<i>— febrifuga Peruviana</i>	1771
<i>— finium regundorum Scal. i. Urucu</i>	1798
<i>— Fraxini folio, cortice spinoso Virg.</i>	1546
<i>— Fraxini folio C. B. i. Azedarach</i>	1798
<i>— Exotica Fraxini fol. Negundo credita</i>	1717
<i>— Judea vulgo</i>	1795
<i>— lanigera Bontii, v. Goffium.</i>	1595
<i>— Lavendula folio Clul.</i>	1800
<i>— racemata Brasili. fol. Apocym. Br.</i>	ibid.
<i>— conferta odorata fol. Salicis, &c.</i>	ibid.
<i>— pentaphyllis Virginiana, &c.</i>	1099
<i>— Spinofa, i. Hercules clava dicta</i>	1751
<i>— tinctoria 1794. tinctoria Virgin.</i>	1799
<i>— S. Thome, i. Mandaru H. M.</i>	1437
<i>— trifolia venenata Virginiana</i>	1798
<i>— trifolia 1098. de Rayz. i. Ficus Indica</i>	1407, 1916
<i>— Talpifera triplex</i>	1792
<i>— vitæ</i>	265
<i>— Uofiera Tabacensis</i>	435
<i>Arbifcula coralloides depingitur Pifoni</i>	1310
<i>Arbutus 1578. folio non serrato i. Adracne</i>	164
<i>Arceangelica</i>	1097
<i>Ardebar</i>	1363
<i>Arctium i. Lappa major</i> 332. item <i>minor</i>	1033
<i>Arctium Belli</i>	855
<i>Arca i. Fausel</i>	617
<i>Arctaria J. B.</i>	1459
<i>Argemone ejusque species v. Papaver</i>	1211, 1907
<i>Argentina</i>	763, 1884
<i>Aria Theophr.</i>	1513, &c.
<i>Arisarum ejusque species</i>	1000
<i>Aristolechia ejusque species</i> 761, 762, 1884. <i>poly-</i>	818
<i>rhizos</i>	1582
<i>Armenica Malus</i>	371
<i>Armeria ejusque species, v. Caryophyllus</i> 990, 991.	1080
<i>— pratensis, i. Lycnis</i>	1208, 1209, &c. 1907
<i>Armoracia i. Raphanus ruficantus</i>	1630
<i>Arnabo nonnulli. Zedoaria</i>	292
<i>Arceira i. molle arbor</i>	1373
<i>Artemisia ejusque species</i> 372, 373, 1866. <i>renatifolia</i>	1731
<i>— fve leptophylla i. Achoranthum campeftre</i>	1364
<i>Arbitania i. Cyclamen</i>	1748
<i>Arbitraria i. Primula veris & Paralyfis</i>	1738
<i>Arum ejusque species</i>	1461

B

<i>Badukka i. Capparis arborefcens</i>	1630
<i>Baccharis Monfpeliensium</i>	292
<i>Bala H. M. i. Mula arbor</i>	1373
<i>Babel Schulli H. M.</i>	1731
<i>Babai Coylli</i>	1364
<i>Balam-pulli i. Tamarindus</i>	1748
<i>Balanus myrteifolia Ger.</i>	1738
<i>Balaufium</i>	1461
<i>Ballote i. Marrubium nigrum</i>	571
<i>[a 2]</i>	Balifumum

INDEX.

	Pag.		Pag.
Balsamina mas sive Cucumerina	647, 1874	Betulus i. Carpinus & Ostrya	1428
femina Persicifol.	1328	Bibimella Czel. i. Coronopus	879
Balsamita mas 363. femina	364	Bifolium ejusque species	1222
Balsanum ejusque species 1755.	Peruvianum	Bilimbi H. M.	1449
1757. Tolanum	1758	Bimbaru	1881
Baly infula fructus	1653	Bismarck Cam.	544
Bambu Arundo arborea	1315	Bislingua i. Hippoglossum	663
Bamia v. Alcea Ind.	1066, 1900	Bismarck i. Althaea	601
Banaviera Pilon. i. Ficus Ind.	1377	Bisfortia ejusque species	186, 187
Bandura Cingalensium	721	Biti H. M.	1735
Bangue	159, 1864	Bixa Orizedi i. Urucu	1771
Baobab Alpini	1371	Blasfo H. M.	1721
Baptifecula i. Cyanus segetum	321	Blattaria ejusque species 1096, 1097, &c.	1903
Barba capra i. Ulmaria	623, 709	Blatti H. M. i. Fambos sylv.	1479
Barba Jovis frutes 1721, 1919. herba i. Semper	687	Blitum sylv. ejusque species 195. Blitum Bonae	1479
vicum majus	1799	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Barbarea Erucica species 809. muralis J. B.	769	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Barbana S. Lappa major 332. minor	1095	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Baruca fructus	1820	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bajad arbor	1570	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Basilicum ejusque species i. Ocimum	940	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Battata Hispanica 728. Tajacoba	1344	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Baxana	1794	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Batu & Baticula i. Cribdum	456	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Batrachion i. Ranunculus	581, 582, &c.	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bellium	1844	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Becabunga i. Anagallis aquatica	852, 853	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bechion i. Tussilago	259	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bedeguar Offic. i. Spongia Rosa canina	1471	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beecha Arundo	1216	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beetel	1557	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beguill Pinchasti	1821	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beidelgar Alpini v. Apocynum	1088	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beles albom i. Lycium 998. rubrum v. Lim-	1088	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
nium	1665	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beli Bengalenfium	1493	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bellula	1673	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Belingela, Pilon. Malum infan.	679	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bella Donna i. Solanum luteale	1481	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bella Modagam H. M.	210	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bellevedere i. Scoparia	351, 1865	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bellis major ejusque species	270. Tanacetum folio i. Tanacetum modorum	352	1866
Bellis minor ejusque species	349, 1865, 1866	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bellis lutea, &c. C. B. v. Chrysanthemum	1066	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Belmusca Egypt. Belli	1880	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Belore H. M. i. Abutilon Indicum	1845	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Belzainum	1680	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beltita Tjampacem i. Castanea Rosa Indica	1856	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Bengieiri H. M.	1856	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Aria-Bepou H. M. i. Numbo 1543. Kari-bepou	1786	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
ibid.	1786	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Ben-Kalefiam	1738	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Ben-Nux	1787	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Ben-Moenja	1831	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Ben Theka H. M.	1535	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beninganio Parki	1605	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Ber. & Bor Acosta	1815	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Berberis ejusque species	852, 853	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beretium fructus	204	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Berula Tab. i. Anagallis aquat.	1913	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Beta ejusque species	1914	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Betella, Betle	550, 1871	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Betre & Betis, Pilon.	1871	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Betonica ejusque species	1871	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Betonica coronaria ejusque species i. Caryophyl-	1871	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
lus 886, 987, 988, 989. Betonica minima similis	1003	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
J. B.	764	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Betonica aquatica i. Scrophularia	1410	Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479
Betula		Blitum dictum ib. Blit. Batry dictum 196. Bl.	1479

INDEX.

	Pag.		Pag.
Bursa pastoris ejusque species 838. pastoris minor i.	1428	binc inde, certis intervallis sex, quinqué, tria,	
Nasturium petraeum 827. major loculo oblongo	879	duo, vel etiam unum folium; Rosmarini æ-	
C. B. 790. minor loculo oblongo i. Paronychia	1222	mulum, inodorum adffist: Eadon videtur	
vulg.	789	Cuscuta.	
Buclimium Plin. i. Petroelinum Creticum C. B.	1449	Camara Marogr. Lycnidis species	993
Butomus i. Sparganium, at Clusio Acorus additeri-	1881	Camara-vuba Marogr.	257
nus seu Iris palustris lutea	1186	Camara-mira	1347
Buxus ejusque species	1693, 1694	Camara-tinga 1655. Perichymeni species.	862
Buyo Buyo Inf. Philippin. Hern.	1343	Camarinbaja Marogr. Lysimachia species	862
		Camarinbus Pilon.	1418
		Camaru Marogr. i. Solanum baliacac.	681
		Cambui i. Myrtus Americana sylv.	1504
		Camelina Dod. v. Myagrum	811
		Camiri fructus	1822
		Camoter i. Battata v. Convolvulus	728
		Caetes Theophrasti, Planta spinosa Sicula, numul-	
		lis cinara.	
		Campanula ejusque species 731, &c. ad 747. item	
		1883. birchua sive Trachelium 731, 732.	
		glabra Rapunculus dicta 737, &c. Persicifolia	
		738. pyramidalis ib. Cymbalaria folius	
		1634	
		Camphorifera arbor	1678
		Camphora	ibid.
		Camphorata	210
		Canacorus Lob. i. Arundo Indica florida	1202
		Canamum	1846
		Candus Parachisti	1791
		Canella i. Cinnamonum & Cassia	1559, &c.
		Canella ex arbore C. B. 1801. alba	1802
		Canirum H. M.	1661
		Canina Indica florida	1202, 1906
		Cantharina aquatica C. B.	260
		Cantharis sativa & sylv. 158. spuria i. Lami-	
		species	561
		Cantharica Anguillare v. Campanula	740
		Cantharina-pou, Mandarua species	1752
		Caopiba Marogr.	1646
		Caopiba potus i. Coffee	1691
		Caup	1793
		Capitulum Veneris v. Adiantum	147
		Capicatinga Pilon. Acori species	
		Capnos i. Fumaria	404, 405
		Capolin	1550
		Capotes fructus v. Cydonia exot. C. B.	1665
		Capparis 1629. Portulaca folio	1912
		Caprolata Bryonia folio	1345
		Caprifolium	1433
		Caprifolium persoliatum & non persol.	1490
		Caprifolium ejusque species	676, 677, &c.
		Caprupuba	1318
		Caput gallinaceum v. Onobrychis	914
		Cara i. Inham Marogr.	729
		Caragana i. Aloe	1199
		Carantholas Acot.	1449
		Caranna	1847
		Caranthus Lysimachia species	1510
		Carandis Garciae 1647. Bonii	1749, 1919
		Caranofi H. M. i. Negundo	1575
		Caranala Pif. Palma species	1368
		Caran-Schull H. M.	1755
		Cararu Bliti species	201
		Carcapiti	1661
		Carchoie Turcarum i. Primula veris	1081
		Cardamine ejusque species 814, 815. pusilla saxa-	
		tilis theophrasti Col.	826
		Cardamomum	1204
		Cardacea 571, 572. Americana annua	1872
		Cardunculus montis Lupi	316
		Carduus ejusque species 308, 309, 310, &c. item	
		1862. benedictus 303. Chrysanthemum 258. Bra-	
		silianum fol. Aloe i. Ananas 1332. lanceatus	
		310.	

INDEX.

310. <i>laetens</i> S. Mariae	312. mollis 307, 308.	Pag.	Cepa ejusque species 1115, 1116.	Pag.
311. <i>bellatus</i> 317. <i>Salsifolia</i> ibid.			Cepaea	690
<i>Eryngium capit. spinifol. Alpin.</i> 318. <i>Sphaeroc-</i>			Cerebia Pilon. Mangler species	1772
<i>phala</i> S. globosa	383		Cerebuna	ibid.
<i>Carex</i> H. M. i. <i>Bondach Indorum</i>	1743		<i>Cerafus ejusque species</i> 1537, 1538. &c. <i>racemosa</i>	1788.
<i>Carex Calamagrostis</i> , <i>Cyperus</i> aut <i>Sparganium</i> .			S. <i>Padm</i> 1449. <i>Sinensis</i> fructus <i>pulpa</i> <i>sebac</i> 1788.	
<i>Carranqua</i>	1366		<i>sylo. amara</i> , i. <i>Mabale</i> 1549. <i>Idaea</i> <i>Cretica</i> Al-	
<i>Carlina</i> 268. <i>Sylvestris</i>	288		<i>pin.</i> 1489. <i>folio</i> <i>Laurino</i> i. <i>Laurocerasus</i> 1549	
<i>Caroba</i> i. <i>Siliqua arbor</i>	1718		<i>Ceratonia</i> , <i>siliqua</i> <i>edulis</i>	1718
<i>Caros frus Carum</i> & <i>Carvi</i>	446		<i>Cercis Theophrasti</i> i. <i>Populus tremula</i>	1418
<i>Carota ejusque species</i> i. <i>Pastinaca</i>	465		<i>Cerofolium</i> v. <i>Chaeophyllum</i>	474
<i>Carpesium</i> i. <i>Piper</i> <i>Aethiop.</i> aut <i>Cubebae</i>			<i>Cereus spinifolus</i>	872
<i>Carpinus arbor</i> v. <i>Betulus</i> & <i>Ostrya</i>	1428, 1916		<i>Cerimthe ejusque species</i>	506, 507
<i>Carthamus</i> i. <i>Cnicus</i>	302, 303		<i>Ceruus Quercus species</i>	1587
<i>Carpobalanus</i> v. <i>Balanus</i> & <i>Amomum</i>			<i>Cervaria nigra</i> J. B.	413
<i>Carua</i> H. M. i. <i>Cinnamomum</i>	1560		<i>Cervicaria</i> i. <i>Campanula hirsuta</i>	732, 733
<i>Catou Carua</i>	1562		<i>Ceradilla Monard.</i> i. <i>Hordeum causticum</i>	1247
<i>Carum seu Caros</i>	446		<i>Ceterach</i> i. <i>Scolopendria</i>	139
<i>Carvifolia</i> J. B.	415		<i>Chae Japonica</i> S. Tbe	1619
<i>Caryocis</i>	1356		<i>Chaeophyllum sativum</i> 430. <i>sylo.</i>	431
<i>Caryophyllata ejusque species</i> 606, 607, 608, 1873			<i>Chafar Alpini Melonis</i> <i>Egyptiaci</i> <i>genus</i> .	
<i>Caryophyllus aromaticus</i> 1508. <i>aromat.</i> <i>Spurius</i> i. <i>L-</i>			<i>Chamaeae</i> i. <i>Sambucus humilis</i>	1611
<i>finachia Indica species</i>	1510		<i>Chamaealanus</i> i. <i>Terra glands</i>	895
<i>Caryophyllus</i> <i>sylo</i> <i>ejusque species</i> 987. <i>holosteus</i>			<i>Chamaebatus</i> i. <i>Rabus humilis</i>	1639
<i>Alfine</i> 1027. <i>lasatilis</i> <i>ericefolius</i> , &c. C. B.			<i>Chamaebatus flore</i> <i>Colutea</i> C. B.	1732
1033. <i>marinus</i> 1037. <i>barbatus</i> i. <i>Armeria</i>			<i>Chamaecerasus ejusque species</i> i. <i>Perichymenum re-</i>	
1090. 991. <i>pumilio</i> <i>Lauricus</i> 1003. <i>pumilio</i> Al-			<i>Hum</i>	1491
<i>pinus</i> Ger. 1004. <i>arvensis</i> <i>glaber</i> <i>minimus</i> 1003.			<i>Chamaecifus</i> i. <i>Hedera terrestr.</i>	567
<i>gramineo</i> <i>flo</i> <i>minimus</i> <i>ibid.</i> <i>protenfis</i> <i>flo.</i> <i>laci-</i>			<i>Chamaecifus ejusque species</i> i. <i>Cistus hum.</i>	1015
<i>natus</i>	1000		<i>Frifcus</i>	1896
<i>Caryophyllus Indicus</i> i. <i>Flos Africanus</i>	342		<i>Chamaecifus Paronis</i>	982
<i>Cassa Poetica</i>	1489		<i>Chamaecyparissus</i> i. <i>Abrotanum</i> <i>famina</i>	338, 59
<i>Cassia Cinnamomea</i>	1559		<i>Chamaedrys ejusque species</i> 527. <i>spuria ejusque spe-</i>	
<i>Cassia fistula</i>	1746		<i>cies</i> v. <i>Veronica</i> 847, 848, 849. <i>Alpini Cissi</i>	
<i>Cassia radix</i>	1683		<i>flore</i> v. <i>Caryophyllata</i>	608
<i>Cassutha</i> J. B. i. <i>Cuscuta</i>			<i>Chamefilius marina</i>	140
<i>Cassida Col.</i> i. <i>Scutellaria</i>	572		<i>Chamaegetia ejusque species</i>	1725
<i>Castanea ejusque species</i> 1382. <i>equina</i>	1683		<i>Chamaejasme Alpina</i> J. B.	1085
— <i>Indica Florida</i>	1680		<i>Chamaejasme Breyn.</i>	1782
<i>Catanauco Dalechamp.</i> J. B. 257. <i>leguminosa</i> <i>quo-</i>			<i>Chamaetris ejusque species</i>	1187
<i>randum</i> J. B.	921		<i>Chamaetris</i> i. <i>Salix pumila</i> 1420, 1422, 1423	
<i>Cataputia major</i> & <i>minor</i> v. <i>Tubymalus</i>	866		<i>Chamaelea Germanica</i> 1587. <i>triccocos</i>	1710
<i>Cate</i> i. <i>Lycium</i>	1626		<i>Chamaeleagrus</i>	1707
<i>Cattu-gaffuri</i> H. M. <i>Alcea Indica</i>			<i>Chamaeleon albus gummifer</i> 301. <i>niger</i> 311. <i>ex-</i>	
<i>Cattu-Schiragum</i>	1443		<i>guis</i> <i>Trag.</i>	310
<i>Cavalam</i> H. M.	1754		<i>Chamaemelum ejusque species</i> 353. <i>fatidum</i> i. <i>Co-</i>	
<i>Caucalis ejusque species</i> 466, 467. &c. <i>major</i> <i>Clusf.</i>			<i>tula</i>	355
412. <i>Pencedani folio</i> C. B. 461. <i>temisifolia</i> <i>mon-</i>			<i>Chamaemepilus</i> J. B. v. <i>Mespilus</i>	1460
<i>tana</i> <i>Park.</i> 462. <i>Syriaca</i> <i>Cam. max.</i> <i>tem.</i> 421. 422.			<i>Chamaemepilus</i> 1487, 653	
<i>Caucalis</i> i. <i>Moly Indicum</i>	1123		<i>Chamenerion Lysimachia siliquosa species</i>	860
<i>Cauda maris</i>	1332		<i>Chamaeperichymenum</i>	655
<i>Cauda equina</i> i. <i>Hippuris</i>	127		<i>Chamaepitys ejusque species</i>	571, 572
<i>Caulorapa Brassica species</i>	795		<i>Chamaerubus</i>	654
<i>Caunga</i>	1303		<i>Chamaeypoxus</i> J. B.	1733
<i>Ceanothus Col.</i> v. <i>Carduus</i>	310		<i>Chamaerubus</i> i. <i>Palma humilis</i>	1369
<i>Cebipia Marogr.</i>	1712		<i>Chamaerodolendron Alpini</i> i. <i>Ledum Alp.</i>	1005
<i>Cedrus conferta Libani</i> 1404. <i>Lycia retusa</i> 1415.			<i>Chamaerops Plumii</i> i. <i>Chamaerubus</i>	1369
<i>Virginiana</i> 1413. <i>Phoenicia Bellonia</i> J. B. v. <i>Ju-</i>			<i>Chamaefyce Tithymali species</i>	869
<i>niperus</i>	1411		<i>Champacum</i> H. M. & <i>Champpe</i> 1641. <i>it.</i>	1811
<i>Cedrus Goa</i>	1798		<i>Chanterelle Fungi species</i>	92
<i>Ceiba</i> v. <i>Tixtamotl</i> , 1789. <i>Ceybas arbores maxi-</i>			<i>Charamais Aegypti</i>	1780
<i>mae sunt</i> , in quibus Indi domicilia sua habent, quas			<i>Chate Alpini</i> , <i>Cucumis</i> <i>Aegyptius</i>	646
15 homines completissimi sequuntur v. C. B. <i>pin.</i> p. 512.			<i>Chelidonium majus ejusque species</i> 858, 1887. <i>mi-</i>	
<i>Calafrus Theophrasti</i> <i>Clusf.</i>	1608		<i>nus ejusque species</i>	579
<i>Cembro Pinus species</i>	1398		<i>Chermes Officin.</i> v. <i>Ilex Cocciifera</i>	1391, 1392
<i>Centaurium majus ejusque species</i> 329. <i>folia</i> <i>Ci-</i>			<i>Chimalatl Hernand.</i> i. <i>Flos Solis</i>	
<i>maris</i> <i>Cornut.</i> 301. <i>Collinum</i> <i>Gefn.</i> i. <i>Jacea</i>			<i>China radix</i> & <i>planta</i>	657
<i>major</i>	325		<i>China China arbor</i>	1796
<i>Centaurium minus ejusque species</i>	1092, 1093		<i>Chille</i> , <i>Piper</i> <i>Indicum</i> S. <i>Capsicum</i> 1676, 1677, &c.	
<i>Centimorbia Gefn.</i> i. <i>Nummularia</i>	1099		<i>Chirif Theveti</i>	1272
<i>Centimodia</i> J. B. i. <i>Polygonum</i>	184		<i>Choccolate. potus</i>	1671

Chondrill

INDEX.

<i>Chondrilla ejusque species</i> 227, 1857. <i>viminea</i> 223.	Pag.	<i>Colcaquahuil</i> Hern.	Pag.
<i>parpasifcus</i> <i>fatida</i> <i>Park.</i> i. <i>Hieracium flore car-</i>		<i>Colchicum ejusque species</i>	1170, 1171, 1193
<i>meo</i> 271. <i>altera</i> <i>Dischoridis</i> <i>Rauwolf.</i> <i>Clusf.</i> 243.		— <i>luteum</i>	1405
<i>bulbosa</i> 247. <i>carulea</i> <i>Cyani capitula</i> 257. <i>viscifa</i>		<i>Colchico-narcissus</i>	1143
<i>humilis</i> , i. <i>Laduca</i> <i>Sylv.</i> <i>species</i> 222. <i>verruca-</i>		<i>Colies Phaeolus</i> & <i>ei similes fructus</i>	1774
<i>ria</i> 255. <i>lutea</i> J. B. 222. <i>fol. laciniata. serrat.</i> &c.		<i>Colmil</i> H. M.	1734, 1809
C. B. i. <i>Crupina</i> <i>Belg.</i> 331.		<i>Colocasia</i> , i. <i>Arum</i> <i>Egyptiacum</i>	1242
<i>Chondrus</i>	1240	<i>Colocobierni</i> <i>Belli</i> , i. <i>Atractylidis</i> & <i>Cnico</i> <i>Sylv.</i> <i>fimi-</i>	
<i>Choyne</i>	1372	— <i>lus</i> C. B.	304
<i>Chrysochloriana</i>	661	<i>Colocythis</i>	642, 643
<i>Chrysanthemum ejusque species</i> 336, &c. ad 342.		<i>Colophonia</i>	1472
1863. <i>Alpinum</i> <i>fol.</i> <i>Abrotani</i> <i>multifidus</i> C. B. 280.		<i>Colus Jovis</i>	547
<i>Valentinum</i> <i>Clusf.</i> 363. <i>Canadense</i> <i>bidens</i> <i>Mor.</i> 337.		<i>Colutea Scorpioides ejusque species</i>	924, 924
<i>Aizoides Africanum ejusque species</i>	692	<i>Colutea vesicaria ejusque species</i> 1720. <i>Zeylanica</i> <i>ar-</i>	
<i>Chrysocome</i>	281, 1860	<i>gentea tota</i>	ibid.
<i>Chrysogonum Penna</i>	1326	<i>Coma aurea</i> , i. <i>Chrysocome</i>	281
<i>Ciboge</i> <i>Pini formis</i>	1654	<i>Conambai-miri</i> <i>Pilon.</i> i. <i>Adiantum Brasilianum</i> 145	
<i>Cicer ejusque species</i> 917. <i>Sylvestre</i> <i>Matth.</i> 935.		<i>Conferia</i> 79. <i>Plinii</i> 118. <i>reticulata</i>	1812
<i>arborum</i> <i>Indicum</i> <i>perenne</i> v. <i>Anonis</i> 939. <i>Sylv.</i>		<i>Coma</i> H. M. i. <i>Cassia fistula</i>	1746
<i>latifolium</i> <i>triphyllum</i> C. B.	ibid.	<i>Confolida major</i> , v. <i>Symphium</i>	505
<i>Cicercula</i>	981	— <i>media</i> , i. <i>Bugula</i>	575
<i>Ciccoreum ejusque species</i> 255. <i>bulbosum</i> J. B. 247.		— <i>media</i> <i>vulnerarium</i> <i>Lob.</i>	351
<i>spinifolium</i> 255. <i>Perrucarium</i> <i>ibid.</i> <i>prat.</i> <i>lut.</i> <i>bir-</i>		— <i>minor</i> , i. <i>Bellis minor</i>	249
<i>futa</i> <i>asperum</i> C. B. i. <i>Hieracium</i>	233	— <i>Regalis</i>	707, 708, 709
<i>Cicla Officin.</i> i. <i>Beta alba</i>	204	— <i>aurea</i> , i. <i>Helianthemum vulgare</i>	1015
<i>Cicuta</i>	451	<i>Contrayera</i>	1339
<i>Cicutariae variae species</i> 451, 1868. <i>odorata</i> <i>bulbosa</i>		<i>Convolvulus ejusque species</i> 722, &c. ad 731, 1881.	
429. <i>pinifris</i>	429	1882. <i>maritimus</i> 726. <i>Indicus</i> <i>Battatas</i> <i>dictus</i> 728.	
<i>Cidra</i> <i>seu</i> <i>Pomaceum</i>	1448	<i>Syracus</i> , S. <i>Scammonia</i> 722. <i>pennatus</i> <i>Quamocili</i>	
<i>Cinara ejusque species</i>	299, 300	<i>dictus</i> 730. <i>niger</i>	181
<i>Cineraria</i> , i. <i>Jacobaea maritima</i>	286	<i>Conyza ejusque species</i> 261, 262, &c. <i>item</i> 1858	
<i>Cinnamomum</i>	1559	<i>Helenitis</i> 263. <i>marina</i> J. B. 264. <i>major</i> <i>vulgare</i>	
<i>Ciporema Alili Brasiliani species</i> <i>aphyllus</i> v. <i>Pilon.</i> 236		292. <i>carulea</i> <i>actis</i>	270, 271
<i>Circaea Lutetiana</i>	401	<i>Copal resina</i>	1846
<i>Circium ejusque species</i>	305, 306, &c.	<i>Copaiba Balsamifera arbor</i>	1759
<i>Cistus ejusque species</i> 1006, 1007, &c. <i>mas</i> 1007.		<i>Copalcoccol Tepeacensis</i> <i>Hern.</i>	1540
<i>femina</i> 1008, 1011, 1012. <i>Ladanifera</i> S. <i>Ledum</i>		<i>Copas</i>	1794
1008, 1009, 1010. <i>myrsifolia</i> 1011. <i>capitulis</i> <i>tri-</i>		<i>Coparich</i> <i>Ouassou</i>	1789
<i>gonis</i> <i>major</i> 1011. <i>Indicus</i> <i>Ladi Alpini folius</i> 1895.		<i>Copeya arbor</i> <i>Patryf.</i>	1795
<i>humilis</i> <i>aizoides</i> , &c.	1896.	<i>Copibia Marogr.</i>	1593
<i>Cistus humilis</i> v. <i>Chamaecifus</i>	1015	<i>Coral arbor</i>	1736
<i>Citrage</i> , i. <i>Melissia</i>	1332, 554	<i>Corallina marina</i> <i>Piniformis</i>	1849
<i>Citra</i>	1806	<i>Corallina marina</i> 65. <i>reticulata</i>	67
<i>Citrullus</i> , i. <i>Anguria</i>	642	<i>Corallioides arbuscula</i> 67. <i>item</i>	1849
<i>Citrus ejusque species</i>	1654	<i>Corallium ejusque species</i>	61, 1849, 1850
<i>Clavi Siligine</i> v. <i>Secale</i>	1241	<i>Corchorus Plinii</i> <i>Lob.</i> i. <i>Melochia Alcea</i> <i>Indica spe-</i>	
<i>Clematis Daphnoides</i> 1091. <i>flore</i> <i>rosea</i> <i>clavata</i> 1874		<i>cies</i>	1068
<i>Clematis ejusque species</i> 620, 621. <i>tetraphylla</i> <i>Ama-</i>		<i>Corchorus Plinii</i> , i. <i>Anagallis</i>	1024
<i>ricana</i>	1329	<i>Coriandrum</i>	470
<i>Climopodium</i> 558. <i>quorundam</i> <i>Maficibus</i> <i>Gallorum</i>		<i>Cor Indum</i> , i. <i>Pisum cordatum</i>	487
J. B. 520. <i>arenosa</i> <i>Ocimi</i> <i>fascis</i> 553. <i>Creticum</i> <i>Alp.</i> 554		<i>Coris carulea</i> <i>maritima</i> 882. <i>Monspeliulana</i> <i>lutea</i> , i.	
<i>Clitorius</i> <i>flos</i> <i>Breyn.</i>		<i>Enphrasia species</i> 773. <i>Matth.</i> C. B. i. <i>Hyperici</i>	
<i>Cneoron Matthioli</i> v. <i>Thymela</i> 1589. <i>album</i> <i>fol.</i>		<i>species</i>	1018
<i>Olea argenteo molli</i>	731	<i>Cornu cervinum</i> , v. <i>Plantago</i>	879
<i>Cnicus sativus</i> , S. <i>Cartbamus</i> 302, 1861. <i>Sylv.</i> <i>bir-</i>		<i>Cornus sativa</i> 153. <i>femina</i>	1571
<i>fuitor</i> S. <i>Carduus</i> <i>Benedictus</i>	303	<i>Corni vel Sorbi</i> <i>species</i> <i>Bontio</i>	1623
<i>Cobban arb.</i>	1518	<i>Corona fratrium</i> <i>Carduus</i>	311
<i>Coca Indorum</i>	1788	<i>Corona Imperialis</i>	1105
<i>Cocconileia</i> , v. <i>Coccygia</i>		<i>Coronilla ejusque species</i>	924
<i>Cocconia Offic.</i> S. <i>Cocculus Indus</i>	1812	<i>Coronopus</i> 879. <i>Ruellii</i> , i. <i>Nasturtium verruc.</i>	843
<i>Coccygia</i>	1696	<i>Corruia</i> , i. <i>Alparagus</i> <i>Sylvest.</i>	683
<i>Coccos baplica</i> 1392. <i>radicum</i>	186, 421	<i>Corn arbor</i>	1781
<i>Coccus Indici</i> 1356. <i>de</i> <i>Maldiva</i>	1359	<i>Cortex eriphorus</i> 1802. <i>antirheumaticus</i> <i>ibid.</i> <i>arboris</i>	
<i>Coccolimia</i>	1405	<i>Je</i> <i>ad</i> <i>navigia</i> <i>ibid.</i> <i>Pinks</i> i. <i>Nova Scotia</i> <i>ibid.</i>	
<i>Cochlearia ejusque species</i>	822, 823, 1886	<i>Winteranus</i> 1801. <i>Lauang</i> <i>arboris</i> 1803. <i>Pers-</i>	
<i>Coddia-panna</i> H. M.	1367	<i>vianus</i> <i>febrifug.</i>	1796
<i>Coddam-Palli</i> H. M. i. <i>Caraculi</i>	1661	<i>Cortula</i>	1084
<i>Codaga-pala</i>	1754	<i>Corlys sativa</i> & <i>Sylv.</i> 1379. <i>Byzantina</i> 1380.	
<i>Coda-pilava</i>	1443	<i>max.</i> <i>folio</i> <i>latif</i> <i>Virgin.</i>	1709
<i>Codi-Avanaca</i>	1710	<i>Costus</i> 1347. <i>bortensis</i> 303. <i>amara</i> <i>Libanotis</i> <i>spe-</i>	
<i>Coffee potus</i>	1691	<i>cies</i>	427
<i>Coggygia</i>	1696	<i>Cotinus</i>	

INDEX

Cotinus i. Coccylria	pag. 1696	Cynocrambe 163. legitima Dioscoridis C. B.	pag. 206
Cotonea malus	1452	Cynoglossum ejusque species	489, 490, &c.
Cotoneaster i. Mespilus	1460, 1917	Cynorhodos i. Rosa canina	1471
Cotula i. Chamamelum fetidum	355	Cynobatos	ibid.
Cotyledon S. Umbilicus Peneris	1878	Cynorchis v. Orchis	1212, 1213, &c.
Cotyledonia varia species	1045, 1046	Cyperus ejusque species 1299. longus inodorus Peruvianus 1339. rotundus inodorus ex Florida	ibid.
Cotyledon palustris	1323, 1911	Cypote	1758
Scherumam-Cottam H. M.	1623	Cypripis i. Ligustrum	1603
Corallam H. M.	1664	Cytisus ejusque species 970, &c. ad 973. item	1894
Coronidi H. M.	1634		
Courou-moelli H. M.	1794		
Couton arbor	981		
Crista pavonis Breyn.	902		
Cracca i. Vicia species	774		
Crataegonon v. Euphrasia 772. item Melam pyrum	1457		
	689, 690		
Cratægus Theophrasti	227		
Crassula i. Telephium	104		
Crepis Dalech. v. Trincatiella	981		
Crepis lupi	769		
Crista Pavonis Breyn.	454		
Crista galli i. Pedicularis	1906		
Critibum ejusque species 456. Spinofum S. Pafina	1204		
naca marina 469. Chrysanthemum 268. quarum	1893, 1894		
Math.	1820		
Crocus ejusque species 1173, &c. ad 1177.	479		
Crocus Indicus, Arabibus Curcuma	331		
Crotalaria	1794		
Crotoph fructus	1813		
Cruciata	1365		
Crupina Belgarum	640.		
Cnambu Brasl. Gnapthalium Marcegravia, Caryo-	1874		
phyllata Pisoni	1874		
Cubeba Offic.	648		
Cucuphora Palma	1689		
Cucumis ejusque species 645. Ægyptius i. Chate	1668		
afinus 647, 1874. pumiceus	1667		
Cucurbita ejusque species 638, &c. clypeiformis	ibid.		
Scitiana	1055		
Cucurbitifera arbor Tab.	1782		
folio Laurino	1790		
Americana folio subrotundo	1889, 1890		
Cuette Marcegr.	1664		
Cumandata Pison. v. Leblab.	1209		
Cuda-Pariti H. M. i. Gossypium	447		
Cuipena Pison.	1826		
Cumena arbor	339		
Cumanda Faba	77		
Cambalu H. M.	1444		
Calcar, Colocasia	1811		
Caminum 423. Sylv. capitulis globosis 402. pratensis	1204, 1906		
i. Carvi Officin.	634		
Canane fructus	1709		
Camila bubula, i. Origanum Sylv.	1754		
Cappresus 1406. maxima	1347		
Capprosopimus Cap. B. Sp. Breyn.	1903, 1904		
Carcus, i. Ricinus Americanus 166. Avellana magni-	909, 910		
tudine Malavarensum	321, 322, 1862, 1863		
Curcuma	1205, 1206, 1907		
Curuba Cucumis Brasilianus	1452		
Carim Curini & Bern. Curini	1665		
Carut-pala	759		
Caruru ape	433		
Cuscuta ejusque species			
Cyanos leguminosa, i. Faba			
Cyanus ejusque species			
Cyclamen ejusque spec.			
Cydonia Malus, i. Cotonea			
Cydonia exotica C. B.			
Cymbalaria			
Cymnium			

INDEX

Ebenus	pag. 1805	Faba ejusque species 909, 910. purgatrix latissima	pag. 1776.
— Cretica	948	arborescens 1777. Sylv. fructu rotundo atro	902. Ægyptia 1322. purgatrix S. Ricinus Ame-
— Bulbar, i. Sambucus humilis	1611	ric.	163
— Ecoparili altera Hern. v. Sena	1743, 1744	Fabago	1912
— Echimolecofata	1467, 1917	Fagaria Canebis affinis	1813
— Echimopoda Cretica	1730	Fagus 1381. Sepium, i. Carpinus	1240, 1242
— Echinosopus major 383. minor	385	Far	259
— Echium ejusque species 498, 499, 1870. pullo flore	504	Farfara, i. Tussilago	1363
— 495. Scarpoides	1888	Fausel S. Arcea	181
— Ela-calli H. M.	1707	Fegopyrum Dod. i. Frument. Savacen.	181
— Elaeagnus Cordi	409	Ferrum equinum ejusque species 930. Gallicum fili-	925
— Elaphobosum, i. Pafinaca Sylv. latif.	759	quis in summitate C. B.	420, 1868
— Elatide ejusque species	1847	Fervila ejusque species	ibid.
— Eleni gummi	447	Ferulago	1289
— Eleoselinum, Apium palustre	1564	Festuca ejusque species	1427.
— Elengi prunifera H. M.	776	Ficem ejusque species 1421, &c. Indica arcuata	1463, 1917
— Elaphobosum, i. Melampyri species	280, 281, &c.	1916. Indica Opuntia dicta	692,
— Elebryfin	1230	Ficoides Herman. v. Chrysanthemum Aizoides	1879, 1880
— Ellebörine, v. Helleborine	1273	Ficula	151
— Elixobitil	254, 255	Ficus Sinenfis florida 1788. Ægyptia	140
— Endrocia vulgaris, i. Intybos	1346	Ficus infernalis Italorum, i. Papaver Spinofum	769
— Embyaembo	97	Filago Dod. v. Gnapthalium	621
— Enguambo 1791. Hernand.	678	Filipendula 623. aquatica 441. montana flore Pedi-	622
— Eneceaphyllum, i. Helleboraster	293	cularis C. B.	342
— Emula campana	698	Filix florida 151. mas vulgaris 143. femina vulg.	1335
— Epaxotl Hernand. i. Borrys Mexic.	196	149. Indica Ofmundae facie 145. scandens exoti-	746
— Epbedra, i. Uva marina	1638	cana anomala 153. baccifera 145. Saxatilis ramosa	814
— Epheuerum Virginianum, i. Phalangium Tradejuncti	1330		992
— 1192. 1906. Matth. v. Lysimachia	ibid.		649
— Epimedium			314
— Epimela, v. Mespilus			797
— Epithymum, v. Calceola			890
— Equistum ejusque species 127, 128, 129, 1852			1207
— Erantibum, v. Adonis	596		675
— Eravay Cluf Ricini species	166		456
— Erica ejusque species 1713. maritima Anglica ju-			1893
— pinia			961
— Ericen H. M. i. Apocynum	1088		1563
— Erigeron, v. Senecio 290. Zeylanicum	294		188, &c.
— Ermos Col. v. Campanula	739, 743, 1883		610
— Eritrionium bifolium, &c. J. B. v. Dens canis	1178		1604
— Erva de capitum Lujit.	1123		698
— Eruca ejusque species 806, 807, 808, 1880. caru-			1457
— lica in areosis nascent 793. maritima 840. Montpe-			1106, 1107
— liaca echinata 804. Nasturtio cognata tenuifolia			
— C. B.	828		
— Eroidia Dod.	899		
— Ervum, v. Orobus	915		
— Eryngium ejusque species 384, 385, 386, 1867. lu-			
— pentum Narbonne 258. montanum minimum capi-			
— tulo magno C. B.	216		
— Erythrum ejusque species 810, 1886. Cereale, i.			
— Fegopyrum	181		
— Erythrodanum	480		
— Erythra marina	65		
— Esculus Quercus species	1386		
— Esula ejusque species 868. Indica Bonii 873. rara			
— Venterum	866		
— Etalech Scallig.	1621		
— Eucynon ejusque species	293,		
— Eupatorium Canadivum mas S. Avicenne	302, 381, 1865, 1866.		
— 1861. femina	400		
— Eupat. Veticum i. Agrimonia	364		
— — Mesue, i. Algeratum	872, 873		
— Euphorbium	771, 772		
— Euphrasia ejusque species	1885		
— Euphrasia affinis Indica Herman.			

I N D E X.

Ind. baccif. fructu ad singulos flores multiplici, i. Narum panel H. M.	pag. 1864	Glaux eijſque ſpecies	pag. 842		
coronarius Cluf. i. Syringa alba	1764	Glaux vulgaris leguminofa 935.	Hiſpanica Cluf.		
Pavoninus Brey. i. Cryſta Pavonis	981	939, 940. Digſericidis Ger. ibid.	Catalonica 940.		
Corymbifer Africanus, &c. Brey.	1864	maritima	1102		
Fucus marinus eijſque ſpecies 70, 71, 72, &c. pulſillan- ganoides 75. Rocella timorinum dictus	74	Globularia Monſpenſium	381		
Fumaria fulgida 970. lutea ſive ſpilit. 974. bulboſa radice cava & non cava	975	Glycerhiza vulgaris 910. capite echinato	914		
Fumaria filigaria & Offic. &c. 404, 405, 406, 1894		Gnapthalium eijſque ſpecies 283, 284, &c. 294, 295.	item 1861. maritimum 295. roſeum 297. Trag.		
Fungus dictus 85, 86, &c. ad 111. item 1851.		v. Gramen tomentuſum	1307		
Monoceron dictus 86. campeſtris Champignon		Goacmez, Ovidi Balſan. Americanum	1758		
87. Laricis i. Agaricus 107. ophiogloſſoides 104. pericoma 106. piperatus 108. pulverulentus i. Crepi- tus lupi 104. ranofus 103, 104. calyciformis ſe- miſemifer 105. Sambucinus, Auricula Judee 106. Ceraſtrum coloris varii 109. ignarius 108. Phal- loides 103. Cervinus 111. putans 66. favagi- noſus	102	Goan arbor	1803		
		Gambardia Marcgr.	1784		
		Ger arbor	1384		
		Goffipii ſpecies	1064, 1065, 1899.		
		Gramen eijſque ſpecies 1255, &c. ad 1310. Ala- penroides 1265, 1908. aculeatum 1268. amou- rettes 1274. aquaticum 1280, 1281. Arundina- cium 1281. Avenacum 1288, 1289, 1909. Briza ſpecies 1257. Cyperoides 1293, 1910. cyp- polyſtachium ibid. v. Braſiliſen 1317. canium 1255. dictaloides 1271, 1908. junceum 1306, 1307, 1308. Loliaceum 1262, 1263, 1908. panicu- latum pratense & arvenſe 1284. nemoroſum hirsu- tum 1291. nodolum 1284. Panicum 1261. Scali- num 1250. Spartum 1258. Triscium 1257. Typi- num 1267. tremulum 1274. Sorginum 1283. Lege- tum altifimum ibid. bufonium Funcei ſpecies, Ho- ſteum altifimum 1309. Manna dictaloidis ſpe- cies 1271. ſtriatum 1281. phalaroides 1249, 1274. triglechin Funcei ſpecies 1308. tomento- ſum	1306	Gramen Fuchſii ſeu Leucantemum, i. Alfineſ ſpecies	1027, 1028
		Galaea affinis Sophera dicta C. B.	957	Gramen Parnaſii	1049
		Galceps eijſque ſpecies	548	Granadilla, i. Floſ paſſionis	649, 1874
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546	Granum Kermes	1392
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389	Grana Paradifi Melocqua	1205
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482	Gratiola 1885. Alpina	572
		Galanum	421	Gratiola cerulea, i. Lyſimachia galericulata	1312
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566	Gratia Dei Germanorum, i. Germanium batrachiodides	1051
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929	Grassularia eijſque ſpecies 1484, 1917. non ſpinola, i. Ribes	1854
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957	Guabam de Laet	1833
		Galceps eijſque ſpecies	548	Guacatane	1810
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546	Guacium 1685. Patavinum 1575. Virgin.	1918
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389	Guajabara	1795
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482	Guajaba S. Guajayava	1455
		Galanum	421	Guajana-timbo Pil.	1330
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566	Guaiaba-poca-biba	1740
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929	Guanabani Ovidi	
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957	— Javanenſis Bontii	1651
		Galceps eijſque ſpecies	548	— Africanus Pilon.	ibid.
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546	— Scailgieri, i. Baobab Alp.	1371
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389	Guandu phaeſis ſpecies Pilon.	
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482	Guaperaba Pil. i. Mangles ſpecies	1772
		Galanum	421	Guapereiba Marcgr.	1785
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566	Guarera Pil. Cucumis ſilv. Braſil. Cauce Javanen- ſiſ homi repit. Folis habet i. longis pediculis ſingulatim poſitis, quodlibet in tres lacinias ſectum, ac in ambitu dentatum atque hirsutum: Flore ut ſolet floſo, capaci: Fructu magnitudinis ovi gallicane, elliptica figura, tuberculis per ambi- tum acutis, qui ubi maturerit pallaciſci. Semina transverſum multa in pulpa more Cucumerum ſila. Deſcriptio poſtius convenit Cucumeri ſativio quidam glyceſtri noſtrati.	
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929	Guaripariba Marcgr.	1784
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957	Guy arbor	1553
		Galceps eijſque ſpecies	548	Gummi Arabicum	977
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546	Guravirap Braſil.	1791
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957		
		Galceps eijſque ſpecies	548		
		Gallitricium eijſque ſpecies	543, 544, 545, 546		
		Galla Quercus excreſcentia	1388, 1389		
		Gale, i. Myrtus Braſilica	481, 482		
		Galanum	421		
		Galeata &c. verticillata Perſice fol.	566		
		Galega 911. nemoreſis verna, montana Dalechampii, v. Orbus 912, 913. Egyptiaca Seiban dicta	929		
		Galaga affinis Sophera dicta C. B.	957</		

I N D E X.

<i>Gummi varia species</i>	1846, 1647	148	<i>Pulmonaria dictum</i> 238.	Fruticifolia varia	1718
<i>Gutta Gamba S. Jemou</i>	873	148	species 238, 239, 240. falcatum & stellatum	256. Hyofir dictum	229
				<i>Hierobotane, i. Herba Sacra</i>	533
				<i>Higuero Oviedo</i>	1372, 1667
				<i>Hippoglossum, v. Laurus Alexand.</i>	663, 1875
				<i>Hippocentauris species</i>	1718
				<i>Hippoparathum, Rhabarbarum Monacorum & Pseudo-rhabarbarum</i>	171
<i>Hacub Cardui species</i>	310	148	<i>Hippomarathrum Sphaerocephalum</i>	459	
<i>Halacacanthum Solanum</i>	681	148	<i>Hippophaes Angulicaria</i>	191	
<i>Halimium latifolius & angustifolium</i>	194, 195	148	<i>Hippoglossum, v. Smyrniolum</i>	68	
<i>Halimolobos</i>	1387	148	<i>Hippuris Saxea</i>	127, &c.	
<i>Halimula regia, i. Alpbodelus</i>	1191	148	<i>Hippuris ejusque spec.</i>	1896	
<i>Harmala, i. Ruta Syriaca</i>	874	148	<i>Hirculus 392. Fritulus, v. Asclepias</i>	1190	
<i>Hayri Palma species</i>	1363	148	<i>Hoaxacan Hern. i. Guaiacum</i>	1685	
<i>Hedera ejusque species</i>	1505	148	<i>Hoitzloxiit Hernand. 1758. Hobus Idor.</i>	1533	
— <i>quinquefolia Canadensis</i> Corn.	1699	148	<i>Hovourabe Pruni species</i>		
— <i>trifolia, Canad. ejusdem</i>	ibid.	148	<i>Holi</i>	1672	
— <i>terrestris</i>	566, 567	148	<i>Holofeum</i>	880	
<i>Hedypnoi Monspeliensis J.B.</i>	228	148	<i>Holofeum affinis cauda muris</i>	1332	
<i>Hedypnoi, i. Dens Leonis</i>	244, &c.	148	<i>Hordium ejusque species 1243. murinum 1258, 1908</i>		
<i>Hedysarum clypeatum 929. triphyllum Canadensis</i> Cornut.	928	148	<i>Horminum ejusque species</i> 542, 543, &c.	1871	
<i>Hedysarum majus & minus, v. Securidaca</i>		148	<i>Huicpochot Hern.</i>	1866	
<i>Helenium vulgare 273. Indicum tuberosum, i. Flos Sole pyramidalis 334. Indicum maximum, i. Flos Solis</i>	ibid.	148	<i>Humum II. M. i. Stramonium</i>	749, 1883	
<i>Helianthemum ejusque species, v. Chamæcisus 1013, 1014, 1015, 1016</i>	1014, 1015, 1016	148	<i>Husococumacelit Cam.</i>	911	
<i>Helicerythrum ejusque species, v. Eliceryth. 280, 281, &c. 1859, 1860</i>	1859, 1860	148	<i>Hyacinthinum ejusque species 1155, &c. Stellaris 1556, 1557, 1558. eriophorum 1158. flore oblongo Orientalis 1159. flo. oblong. Anglicus ibid. racemulosus 1161. comus ibid. Indicus tuberosus 1164. batryoides, i. racemosus</i>	1161, 1905	
<i>Heliotropium 501. tricocon</i>	165	148	<i>Hydroalaphium</i>	175	
<i>Helicthorax</i>	629	148	<i>Hydropter, i. Perficaria urens</i>	182	
<i>Helichorine ejusque species</i>	1298	148	<i>Hydrophyllum, i. Dentaria affinis Echii flor. &c.</i>	1347	
<i>Helichorus albus</i>	168	148	<i>Hyocyamus ejusque species</i>	711, 712	
— <i>niger</i>	697, 698, &c.	148	<i>Hyocitri, v. Hieracium</i>	229	
— <i>niger Samulæ folio</i>	415	148	<i>Hyocoon</i>	1328	
— <i>niger tenuifol. Buphthalmi flore, i. Adonis perennans</i>	592	148	<i>Hypericum ejusque species</i> 1017, 1018, &c.	1783	
<i>Helixine femine triangulo</i>	187	148	— <i>frutescens Americanum flore albo</i>	1582	
— <i>effimipet, v. Convallivulus</i>	712	148	<i>Hyphar</i>	229	
<i>Hemerocallis Chalcodonica</i>	1215	148	<i>Hyphocerys, Porcellia Hieracii spec.</i>	1229	
<i>Hemeris Quercus species</i>	142, 1813	148	<i>Hyphocitri, v. Cistus</i>	228	
<i>Hemionitis 135. multifida</i>	187, 1883	148	<i>Hypoglossum S. Hippoglossum</i>	603	
<i>Hepatica nobilis ejusque species 580, 581. fæharis, i. Aferala</i>	483	148	<i>Hyphosum ejusque species</i>	516, 517	
<i>Hepatica, v. Lichen</i>	124	148	<i>Hyssopifolia S. Hyssopifolia</i>	1053	
<i>Hepatorium, v. Esparatorium</i>	400	148			
<i>Heptaphyllum, i. Tormentilla</i>	617	148			
<i>Herba S. Barbara, S. Barbarea 309. Benedicti, i. Caryophyllata 606. de Bengala 1854. confusa, i. mimosa 1894. Doria 279. Gerard. i. Podagracea sive Angelica erratica 434. impia Plinii 1781. Judaica Sideritidis species 564. S. Kamigundis, i. Esparatorium Cannab. 293. S. Jacobi, Jacobæa 284. mimosa 979, 1894. Parisi 670. Sacra 535. Malabarica 1781. Sarda, i. Apium rifus 848. venci Monspeliensium, i. Sideritis 562. vicia A-costa, S. mimosa 983. Trinitatis, i. Viola tricolor 1053. trientalis Cord. i. Pyrola Alfinæ flore 1001. langumia Dictamnii emula</i>	1346	148			
<i>Herbatum Canadensium</i> Cornut.	417	148			
<i>Herba terribilis, i. Alypum Monspeliens.</i>	4433	148			
<i>Hermodactylus Officin.</i>	1172	148			
<i>Herniaria</i>	214	148			
<i>Hesperis ejusque species 790. Sylva latifolia flo. albo parvo 56. Alpina fœ muralis minor repens 786. Syriaca, Leucocimum melancolicum dicta</i>	790, 791	148			
<i>Hibiscus</i>	1815	148			
<i>Hieracium ejusque species 230, 231, &c. ad 243; item 246, 247, 1857. majus Seneci folio 226;</i>	243	148			

INDEX

	pag.		pag.
<i>Jambolains</i>	1545	<i>Iva umbu Brasl.</i>	1530
<i>Jambos</i>	1814	<i>Jucacia arbor</i>	1791
<i>Jangomas</i>	1666	<i>Juglans</i>	1377, 1915
<i>Jampaba</i>	1666	<i>Jujuba</i>	1533
<i>Japarandiba</i>	1666	<i>Juncaria 211. Salmanticensis</i>	1033
<i>Jaracatia Pif.</i>	1789	<i>Juncus ejuque species</i>	1303, 1304, &c.
<i>Jaraina</i>	1599, 1000, &c.	<i>Juncus bombycinus, v. Gramen toment.</i>	1306
<i>Jasminum ejuque species</i>	1763	<i>Juncus floridus major 701. minor</i>	1913
— <i>Perficum, i. Syringa</i>	1565	<i>Juncus odoratus, i. Schanambus</i>	1666
<i>Jacuaripari Marcgr.</i>	1677	<i>Junipappo cyma</i>	1411
<i>Jba-curu-pari Marcgr.</i>	1556	<i>Juniperus ejuque species</i>	1318
<i>Jba-paranga</i>	827	<i>Jupia</i>	
<i>Jberis</i>	1500	<i>Juruma Marcgr. i. Pepo Brasl. 641. Furumu</i>	657
<i>Jibiraba</i>	1540	<i>Jupicanga, i. Radix China</i>	
<i>Jbi-pitanga</i>	1782	<i>Juqueri, v. Herba vicia</i>	674
<i>Jbira Marcgr.</i>	1676	<i>Jurepeba Marcgr. i. Solanum spinosum</i>	1794
<i>Jbiraba Marcgr. 1481. alba</i>		<i>Jureb Amazonum Cluf.</i>	
<i>Jbracae, i. Guaiacum</i>	1633		
<i>Jbeiwma</i>	1892		
<i>Jbracem, i. Liquiritia</i>	1593		
<i>Jbra seu Pindaiba</i>	1715		
<i>Jbra-piteruma</i>	1736		
<i>Jbra-pitanga, i. Brasilia arbor</i>			
<i>Jbraream Alliarie Brasiliensis species Pisoni, foliis</i>			
— <i>fructibus rotundis, ligno aded duro ut cisse ex eo fiant.</i>	601		
<i>Jbiscus, i. Althea</i>			
<i>Jbixuma, i. Arbor Saponaria</i>	1546		
<i>Jbicariba Pifon.</i>	1661		
<i>Jlepo Marcgr.</i>	1480		
<i>Jidou-Mouli H. M. Pruni species</i>	1785		
<i>Jecuba Marcgr.</i>	1799		
<i>Jequi tinguacu Arbor saponifera</i>	1760		
<i>Jetaiba, i. Locusta arbor</i>	1829		
<i>Jerafay fr.</i>			
<i>Jetica, i. Bottata herba.</i>			
<i>Jeticu, i. Macbocanna</i>	721		
<i>Jglucami</i>	1793		
<i>Jgica & Igtaigica</i>	1792		
<i>Jito Pifon.</i>	1645		
<i>Jlex ejuque species</i>	1391		
<i>Jllecebra minor</i>	1041		
<i>Jmpatiens herba, i. Cardamine</i>	815		
<i>Jmperatoria ejuque species</i>	436		
<i>Jmperatoria affinis umbellifera marit. Scot.</i>	447		
<i>Jncia guacaiba, i. Cocos arbor</i>			
<i>Jndigo, f. Indicum Offic. v. Anil & Nil</i>	926		
<i>Jngae variae species</i>	1762		
<i>Jnhame Lusitanum & Igname</i>	729		
<i>Jnimboy Marcgr.</i>	1743		
<i>Jnista H. M. i. Acacia Malab.</i>	1739		
<i>Jnybus S. Endivia</i>	254		
<i>Jobalzocehil</i>	1791		
<i>Jontblaspi Col.</i>	841		
<i>Jpca-catinga Marcgr.</i>	609		
<i>Jpca caamba Marcgr.</i>	ibid.		
<i>Jrio, i. Erythrum</i>	810		
<i>Jripa H. M.</i>	1675		
<i>Jraiba Pifon. Palma species</i>	1301		
<i>Jra ejuque species 1180, &c. palust. lutea</i>	1186		
<i>Jris bulbosa</i>	1208		
<i>Jris uvaria prom. B. Sp. Stapel</i>	1789		
<i>Jrucaba</i>	705		
<i>Jrypon Dioscoridis Col.</i>	842, 1887		
<i>Jstais</i>	1765		
<i>Jlora murra H. M.</i>	1271		
<i>Jlshamon, i. Graven dactylon</i>			
<i>Jlva arbutica, i. Chamapity 574. maschata Mon-</i>			
<i>pelisium ibid. Maschata Rbatu, i. Malisolum</i>	347		
<i>Jvabea Pifon.</i>	1877		
<i>Jva-pacanga, i. Sarsaparilla</i>			

INDEX

	pag.		pag.
<i>Laiuca montana purpureo-cerulea</i>	223	<i>Lignorum variae species</i>	1803, &c.
<i>Laiuca marina 77. agnina 392. vanarum</i>	1530	<i>Lignum Aloe 1808. Aromaticum 1801. Bras-</i>	
<i>leporina, i. Sonchus</i>	224	<i>limum v. Brasilia arbor 1736. Colubrinum ejuque</i>	
<i>Ladanum</i>	1008	<i>species 1800. Guaiacum 1686. Molucense 1803.</i>	
<i>Ladanum segetum i. Sideritis</i>	366	<i>Parvum 1803. Nephrum 1804. Rhodium</i>	
<i>Laguelme Americano</i>	1668	<i>1809. Sanctum i. Guaiacum 1686. Sapu 1737.</i>	
<i>Lagocymica Belli C. B.</i>	970	<i>Teixo, seu Feixo. 1810.</i>	
<i>Lageus ejuque species</i>	948, 949	<i>Ligusticum vulgare 427. quod Sefeli Officinarium</i>	
<i>Lanium ejuque species 559, &c. ad 562. ad Hederam</i>		<i>J. B. 429. fol. Angelicae</i>	435
<i>terrestre accedens 351. montanum Melisse folio</i>		<i>Ligustrum ejuque species 1603. foliis laciniatis i.</i>	
<i>561. Pannonicum alterum Cluf. i. Scrophularia</i>		<i>Syringa</i>	1763
<i>lutea 765. paludosum Belgicum</i>	1872	<i>Lilacib i. Syringa</i>	ibid.
<i>Lampiana Dod.</i>	256	<i>Liliasphodelus</i>	1191
<i>Langeas</i>		<i>Lilium ejuque species 1110, 1904, 1905, 1915.</i>	
<i>Langera arbor i. Gossipium</i>	1064	<i>album 1110. flore reflexo S. Martagen 1112.</i>	
<i>Laniana i. Viburnum</i>	1590	<i>Perficum 1106. convallium</i>	667
<i>Lantor 1359. Palma species</i>		<i>Lilio-Narcissus</i>	1140, &c.
<i>Lapathum ejuque species</i>	169, 170, &c.	<i>Limonium ejuque species</i>	395, 396
<i>Lapathum bortenii semine pinofo C. B. i. Spinachia</i>		<i>Limonia congener Cluf. 1344, 1914. Brasilia 1311</i>	
<i>162. unguis i. Bonus Hericus</i>	195	<i>Limodorum i. Orobancha</i>	1236
<i>Leppa major 322. minor</i>	165	<i>Limonia Malus</i>	1656
<i>Lappala canaria J. B. i. Caulalis</i>	467, &c.	<i>Linaria adulter</i>	399
<i>Larix</i>	1405	<i>Linaria ejuque species 742, &c. ad 760, 1884.</i>	
<i>Laserpitium ejuque species</i>	425, 1868	<i>aurae Tragi 292. Scoparia i. Belvedere</i>	210
<i>Lathyrus major & minor 866. Indic. frutesc. fr.</i>		<i>Lingua avu i. Semen Eraxini 1703. cervina i.</i>	
<i>— cu echinato i. Codi-Acanac</i>	1710	<i>Phyllitis</i>	134
<i>Lathyrus ejuque species 893, 894, 895, 896, 1891</i>		<i>Linum ejuque species 1072, &c. aquaticum 118.</i>	
<i>Lavendula ejuque species</i>	512	<i>cartharticum</i>	1076
<i>Laurcula ejuque species</i>	1587	<i>Linalyris superorum Lob. 292. i. linaria aurea.</i>	
<i>Laurifolia Favonensis C. B. i. Mangifera</i>	1662	<i>Liquidambar</i>	1848
<i>Laurus 1688. Indica 1690. Americana</i>	1573	<i>Liquiritia i. Glycyrrhiza</i>	910
<i>Alexandrina 663. sylvestris S. Tinnu</i>	1690	<i>Lithophytargia</i>	1850
<i>Lauvo-ceratus</i>	1349	<i>Lithoreoleucium, Col.</i>	781
<i>Lavang arbor</i>	1803	<i>Lithospermum ejuque species 502, 503, &c. linariae foliis 399. arundinaceum</i>	1252
<i>Lechys fructus.</i>		<i>Lobus echinatus Moluccensis 1744. Ex Wingand-</i>	
<i>Ledon ejuque species</i>	1005	<i>caucus Cluf. 1760. Brasiliensis magnus 1773.</i>	
<i>Leguminosa & Ethiopica fol. Rufci</i>	1761	<i>Brasli. alius crassus, &c. ibid. magnus ex Gu-</i>	
<i>Leni ejuque species</i>	904, 905	<i>inea ibid. quadrangularis magnus ibid. cartila-</i>	
<i>Lenticula marina 72. palustris 118. 1852. palu-</i>		<i>giensis seu membranaceus 1774, 1775. oblongus</i>	
<i>stris latifolia punctata</i>	1324	<i>aromaticus & alius variis</i>	1775, &c.
<i>Lenisicus 1579. Peruana i. Molle</i>	1582	<i>Locos fructus</i>	1792
<i>Leo ferax</i>	315	<i>Lolium</i>	1262
<i>Leontopetalum</i>	1326, 1912	<i>Lonchitis aspera</i>	138
<i>Leontopodium i. Alchimilla</i>	296	<i>Lotus arbor</i>	1483, 1917
<i>Leomurus Breyn.</i>	563	<i>— herba ejuque species 965, 966, 967.</i>	
<i>Lepidium latifolium S. Piperitis 828. glastifolium</i>		<i>1894. bortenii odora i. Melilotus</i>	950
<i>828, 810. Dentellaria dictum</i>	394	<i>Loti affinis</i>	922
<i>Leucacantha Mompelienisium Lugd.</i>	1313	<i>Lumacas fructus.</i>	
<i>Leucographis i. Carduus lacteus</i>	312	<i>Luffa Arabum Velling. i. Pepo</i>	640
<i>Leucum bulbosum 1144, 1145. unico & juncos</i>		<i>Lujula i. Trifolium acetosum</i>	1098
<i>folio C. B.</i>	1154	<i>Lnaria ejuque species 126. radiata Robini v.</i>	
<i>Leucos incani variae species 779, 780, 1885</i>		<i>Astragalus 939. flore luteo i. Leucium 788,</i>	
<i>781</i>		<i>789. bicentata J. B.</i>	636
<i>Leucosium folio viridi, flore albo</i>		<i>Lupinus ejuque species 906, 907, 908. Arabi-</i>	
<i>— luteum ejuque species</i>	782, 783	<i>cus</i>	859
<i>— flore minor variae species</i>	786, 787	<i>Lupulus mas & famina</i>	156, 157
<i>Leucosium filiqua lata 787. melancholicum 790,</i>		<i>Luteola</i>	1054
<i>791. maritimum parvum folio virenti crassifolulo</i>		<i>Lycbnius sylvestris Beben album vulgo 998. Chal-</i>	
<i>J. B. 793. Africanum caruleo flore, &c. palustre</i>		<i>cedonica 992. Segetum Vaccaria dicta 999.</i>	
<i>flore subcaruleo C. B.</i>	1125	<i>Segetum major, Pseudomelambium dicta 998.</i>	
<i>Leucoma fructu Castanea Monard.</i>	1832	<i>Lycbnius Saponaria dicta 999. viscosa ejuque</i>	
<i>Levisticum S. Ligusticum</i>	447	<i>species 1000, &c. Alpina glabra minor</i>	1003
<i>Libanotis coronaria i. Rosmarinum</i>	515	<i>Lycbnum varia species 992, &c. ad 1004. item</i>	
<i>Libanotis Theophrasti major & minor 427. Aqu-</i>		<i>1895, 1896</i>	
<i>legie folis 438. Ferula folio & semine 421.</i>		<i>Lycosium ejuque species</i>	1626
<i>Galemi, seu Cachyrophoros 424. nigra Ger. 423.</i>		<i>Lycopodium</i>	120
<i>minor Apis foli. 449. minor umbellata candida</i>		<i>Lycosia v. Echium 698. item</i>	1870
<i>C. B.</i>	454	<i>Lycopersicon guarandam i. Pomum amoris</i>	675
<i>Lichen ejuque species 117. Lichen sive Hepatica</i>		<i>Lysimachia filiqua ejuque species 860, 861.</i>	
<i>fontana</i>	125	<i>802, &c. Indica non pappo i. Pseudo-Caryo-</i>	
<i>Lisi</i>	1650	<i>phyllus</i>	

INDEX.

phyllus 1510. lutea Virginiana 862. lutea vulgaris ejusque species 1021. galericulata 572, 573. purpurea spicata 1036. carulea spicata, v. Veronica 845	pag. 845
M.	
Macandou Bontii	1442
Mogandib	1525
Macer veterum	1779
Macus	1524
Matocactifera arbor	1759
Matocock Virginianum Peponis species	641
Matococquer	1669
Macouna	888
Maquie	1199, 1200, 1201
Mabaleb	1549
Mail Aufchi H. M. Rhammi Malabarici species	1573
Mail-Eleu	1557
Katon-Mail-Eleu	1557
Mail-Ombi	1500
Majorana ejusque species 527, 538, 539. vel Cretica, v. Marium	526, 527
Ma-la-Eleugi	1637
Malababrum	1563
Mala-Peona H. M.	1596
Mallam-Toddali H. M.	1597
Mallamtohe seu Pavate	1581
Malva ejusque species 597, 1873. Sylvest. perenne 599. hortensis seu Rosa 600. arborea maritima 601. Veneta seu boraria	1067
Mala Aethiopica 673. infana	ibid.
Malus sylvestris 1448. domestica seu sativa	1445
— Armenica	1512
— Almyra	1660
— Arantia	1658
— Aurea, i. Cydonia	1452
— Citria	1654
— Cydonia	1452, 1453
— Limonia	1656
— Medica	1654
— Persica	1456
— Punica S. granata	1461, 1462
— Indica pomo anguloso (Carambola)	1449
— Indica fructu pentagono (Bilmbi)	ibid.
Mamanga frutex Pilon. p. 183. Frutex est in Brasilia arboreus, ubique obtus, Lustranorum vulgo Lavariatas dictus. Flores fert multos, pendulos & luteos, & post hos siliquis plurimas oblongas, copulatas, primum quidem virides, sed mox nigras & purpureas, & frequens semen in illis contentum. Folia habet ciliata baud dissimilia; paulo tamen longiora & molliora, viliusculis atque ulceribus medendis Chirurgis expetita. Succus etiam oleosus: & siliquis expressis ad maturandam apostematam referatur.	
Mammy arb.	1665
Mambia Arundo	1715
Mambocra, i. Pepo arboreus	1770
Manaca Marogr.	1612
Manicello	1646
Mandiboca Mandibla	1683
Mandragora ejusque species	668, 669
Mandajadi H. M.	1752
Mandibi, 1835. v. Mandubi	919
Manduria arb. H. M.	1751
Mangaba Marogr.	1644
Mangas	1550, 1551
Mangier blanco	1651
Mangle	1772
Mangaratia, i. Zingiber	
Mangofans	1662
Mahgue S. Mangle	
Manjapameram H. M.	1772
Manicongo	1698
Manna, v. Fraxinus	1375
Manus marina	1702
Manyl-Kara, i. Prunus Chinesis	77
Maracock seu Maracot, i. Flos passionis	1565
Maragosa Lustranorum, i. Cucumis	649
Maranda Zeylan. Myrti species	1504
Marati H. M.	1670
Marceloti, Marmelada	1414
Maratatabia Marogr.	1784
Maripendam	1759
Marrubium aquaticum 535. nigrum S. Ballote	571
albus 555, 556, 557. Alysson dictum ib. nigrum	
Creticum Alp.	1872
Martagon S. Lilium montanum flore reflexo, 1112, 1113, &c. Canadense 1109. Chymisfarum	1110
Pomponi	1114
Marum vulgare 520. Corufi	527
Malalandiba Pilon.	1525
Masloj cortex	1802
Mastiche gummi Lentiscin.	1581
Mater fructus	1775
Mater barbarum, i. Artemisia	372
Matricaria ejusque species 357. foliis Abrotani C. B.	ibid.
148. Alpin. fol. Chamameli	
Marzuali Hernand.	1372
Matryliva	482
Maya Frumentum Indicum	1249
Meacacochil	1671
Mecapatis	656
Mecochachenna	723, 1881
Mechinum Zinziberi affine	
Mecomon, v. Opium	854
Medica cochlear spinofo & non spinoso varie	
species 961, &c. ad 966. Cuscutata 961. dolata	
962, 963. ciliaris 965. maritima ibid. arbutata	
962. lunata	966
Medica sativa	961
Medium seu Campanula Mariana	732
Medera, i. Conna Indica	1302
Melampyrum ejusque species	774, 775
Melandryon Plini, i. Barba caprae	623, 709
Melanthium, i. Nigella 1070. odoratum	1345
Melagris, i. Filularia	1108
Melenken	1654
Melanther Africanus	1898
Melagretia 1205. Spuria	1825
Melica, i. Sargolum	1252
Melilotus ejusque species 950, 951, 1893. quanta	
Tragi J. B.	925
Melissa ejusque species 570 fruticosa Sicula acetabulis	
Molucca 568. Moluccana	ibid.
Melocitatus	1467
Melo ejusque species 644. aquaticus	647
Melocrotopali Scalgi	1793
Melolengia 673, 674, i. Adala infana	
Melo-pepo, v. Pepo	646
Melochia J. B. v. Corchorus	1068
Melocrotona	1516
Mentha Corymbifera, v. Coffus hortorum	352
Mentha ejusque species 530, 531, &c. item	1870
Menthafrum ejusque species	531
rubra radice	549, 550
Mentha cataracta ejusque species	531
Mercutialis ejusque species 163. Sylvest. Noli me	
tangere dicta 1328. Zealandica	1844
Mespinus vulgaris 1400. spinosa seu Oxycantha	
max. Virginiana 1459, 1917. Armenia veterum	
1458. humilis Cydonia folio, Cotonneffer J. B.	Mal.

INDEX.

Mel Hernandez S. Aloe Americana	1201	cus terrestri similis 112. Filicinus ib. pyxideis 114.	pag.
Metel nux quorundam, i. Stramonium 747. Officin.	1815	arboresc. Ufnea Officin. C. B. 114. arboresc.	116
rum	1815	cim orbiculat. ibid. pulmonarius	116
Meum ejusque species 431. Alpinum umbella purpurascens C. B.	453	Mutellina J. B.	453
Mezereon Germanicum, i. Laureola	1587	Myagrum sativum 820. monospermon 838. Siligra	1587
Micambe Angolenfium	1329	longa S. Camelina 811. exotica.	1887
Milium ejusque species 1250, 1251. Arundinaceum		Myiotosi, i. Auricula muris	243, 243
Sorgo nominatum 1252. Arundinea. Lachryma		Myiotosi Scorpioides	656
Jobi dictum	1253, 1908	Myosuros	1322
Milium Solis, i. Lithospermum	502, 503	Myrica vulgo, i. Tamariscus	1704
Militaris Aizoides, i. Stratiotes	1224	Myrobalanus ejusque species	1531, 1532
Millefolium terrestris ejusque species 344. &c. aquat.		Myriophyllum pelagicum Cortusi Clus.	69
vicum ubellatum 459. aquat. minus 1322. aquat.		Myriophyllum, i. Millefolium	344
dictum Viola aquat. 1101. palustre galericulatum 1322. aquat. pennatum spicatum 191. aquat.		Myrrha	1841
cornutum ibid. aquat. Ranunculi flore & capit.		Myrrhis ejusque species 430, 431. Sylvestris seminis.	432
Millegana major 214. minima, Alpinus species 1026		Myrtogenifia Cap. B. Spei Breyn.	1731
Mimosa ejusque species, i. Aeschynomene 979. Kal-		Myrtidatum	1707
Todda-vadi dicta H. M.	1740	Myrtiller, i. Vitis Idea	1480
Minari H. M.	1733	Myxa, i. Scheffen	1555
Mippi	1795		
Mirabilia Peruviana	397, 398	N.	
Miracaba Pilon.	1362	Nagam H. M.	1753
Miriti Pilon. Palma species	ibid.	Nalung H. M.	1635
Mizquit, Hern. i. Acacia		Nanae, i. Acanas	1332
Modagam H. M.	1644	Nandis Ervatam	1785
Moderacanni	1470	Napeca S. Nabea, i. Oenoplia	1544
Mogori flores	1811	Napellus ejusque species, i. Aconitum	702
Molago-mararam	1542	Napobrassica	797
Molle arbor	1582	Napus	801
Mollugo montana	481	Narceissus ejusque species 1130, 1131, &c. ad 1140.	
Molon Plini, i. Filipendula	612	nubo longissimo S. Bulbocodium & Pseudo-	
Moluca	568	narceissus 1130. media longitudo 1131. brevis calice	
Herba Molucana Acofoe	352	Monanthes 1133. brevis calice Polyanthes	
Moly ejusque species 1119, 1120, 1121, 1122, 1123		1130. junceifolius 1037. Japonicus 1142. Indicus	
— Mochebatum	1119	S. Lilonarcissus 1141, 1142. maritimus, i.	
Monardica, i. Balsamina mas	647	Pancratium 1140. Indicus bifolius, serpentarius	
Monophyllum	668	Column. 1126. autumnalis	1143
Monorchis	1217	Narcisso-calcibum, v. Calcibum	1143
Mora rubi	1639	Nardus agrestis, i. Asarum 207. Celtica 391. Indica seu spica	1910
Moringa	1745	Naregam	1656
Morsus Diaboli, i. Succisa	380	Naribacium Theophr. i. Ferula	420
— gallina major, La mii species	500	Narvumpan H. M.	1636
— minor Veronica species	848	Nasturtium ejusque species 825, 1886. aquaticum	
— ranae, i. Nymphaea min.	1320	814. aquatici & Alpini varie species 814, 816, 817. petraeum, i. Bursa pastoris min. 827. Valerianum Clus. 826. verrucosum, i. Coronopus Ruchii	809
Morus ejusque species	1429	Nasturtium Indicum	487, 1869
Moschatellina	684	Natrix Plinii	918
Mout-lla S. Elavo H. M.	1648	Nedum Schetti H. M.	1500
Mout-Elavou S. arbor lanigera spinosa H. M.	1898	Negundo	1575
Moullera	1752	Neiemesfalib Gramen	1272
Mourouze	1540	Nela-pouli	1450
Mucutaiba & Mocutaiba Marogr.	1782	Nepa S. Scorpis, i. Genifia spinosa	1729
Mucuna guacu Pil.	1889	Nemphar S. Nymphaea	1319
Mugo Pini species	1399, 1400	Nepeta ejusque species	548, 549
Mundubi Marogr. i. Aracus v. v. v.	919	Nerion S. Rhododendron	1767
Munday-guac Pil. i. Ricinus Americ.	106	— Alpinum S. Ladum Alp.	1005
Mulla H. M. i. Jajminum	1600, 1601, &c.	Nhambi Marogr.	1346
Mulva Brasiliens.	1648, 1501	Nkandu Marogr. i. Piper longum	1343
Mungo, Col.	955, 1831	Nociana ejusque species	713
Mureci Pilon.	1632	Nhua Brasil.	1530
Murcugifera arbor	1789	Nidus avis, i. Orobanche	1228
Murucua, i. Flos Passionis	649, 1874	Nigella ejusque species	1070, &c.
Musa arbor	1373	Nigellastrum, v. Lychmis segetum	998
Muscari Hyacinthi species	1161	Nil seu Amil, i. Indigo	926
Muscipula Lob. 1000. musculo flore	1001	Arabum	
Muscus ejusque species 112, &c. ad 124. item 1891.			
marinus 65. item 78, 79. corniculatus 113. coral-			
lodes 114. Islandicus 115. clavatus 120. creticus			
abietiformis 121. terrestris vulgaris 112. aquati-			

INDEX.

— <i>Arabum</i> , i. <i>Convolvulus</i>	pag. 722	<i>Opuntia ejusque species</i> , i. <i>Ficus Ind.</i> 1463. <i>marina</i>	pag. 77
<i>Nilica marani</i> H. M.	1556	<i>Orchis ejusque species</i> 1212, 1213, &c. 1907. <i>reficulata</i> 1212, &c. <i>palmata</i> 1223. <i>aboriva</i> , i. <i>N.</i>	1545
<i>Nür-Pongelina</i> H. M. 1764. <i>Nür-Notzil</i>	1573	<i>duz avus</i> 1228. <i>Antropophora</i> 1218. <i>Melintha</i> &c.	1545
<i>Nimbo Garcia</i> & <i>Acofta</i>	1545	<i>Sphegodes</i> 1220. <i>Myodes</i> 1219. <i>fatida</i> <i>fen</i> <i>Tragorchis</i> 1212. <i>Arachnitis</i> 1222. <i>Batrachitis</i> &c.	1545
<i>Niracis radix</i> Chincuf.	1338, 1912	<i>Ornithophora</i> 1222. <i>hermaphrodita</i>	1545
<i>Niruala</i> H. M.	1635	<i>Oreofelinum</i>	413
<i>Niruri</i> H. M.	1558	<i>Oregioella</i> Cluf.	1671
<i>Perin Nirouri</i> H. M.	1463	<i>Origanum ejusque species</i> 539, 540. <i>fistulosum</i> <i>Cha-</i>	1606
<i>Nochezonalli</i> Hern. i. <i>Ficus Opuntia</i>	1463	<i>nadenfe</i>	1871
<i>Nochiti</i> Hern.	1606	<i>Origano congener</i> <i>Zatarbendi</i>	1871
<i>Noela-tali</i> , i. <i>Berberis Indica</i>	1328	<i>Orleana</i> S. <i>Orellana</i> , i. <i>Urucu</i>	1771
<i>Noli me tangeris</i> , i. <i>Balsamina</i> , &c.	1316	<i>Ornithogalum ejusque species</i>	1150, 1905
<i>Nola-ly</i> , i. <i>Bambu Arundinis</i> spec.	1575	<i>Ornithopodium ejusque species</i>	938
<i>Cara-Nofi</i> & <i>Bem-Nofi</i> H. M.	1516	<i>Ornithopodia affinis</i> <i>Stella leguminosa</i>	938
<i>Nuciperfia</i>	1099, 1903	<i>Ornus</i> , i. <i>Fraxinus</i> <i>lyvest.</i>	1702
<i>Nammularia ejusque species</i>	1279	<i>Orbanche ejusque species</i>	1226
<i>Nux Avellana</i> , v. <i>Corylus</i>	1329	— <i>major radice dentata</i>	1229
— <i>infana</i>	1377, 1915	<i>Oreopus sativus</i> 915. <i>lyvest. filiquis erectis</i> 912.	1226
— <i>fuglens ejusque species</i>	ibid. & 1758	913. <i>filio. filiquis propendens</i> 916, 917, 1892	1229
— <i>fuglens Virginiana nigra</i>	ibid. & 1758	<i>Orvalia</i> Dod. i. <i>Solaria</i>	541
— <i>molcata ejusque species</i>	1681	<i>Orvoria fructus</i>	1776
— <i>vesicaria</i> , i. <i>Staphyloleandron</i>	1814	<i>Oryza</i> 1246. <i>Germanica</i>	1242
— <i>Vomicia</i> Officin.	440	<i>Osmunda regalis</i> , i. <i>Filix florida</i>	151
<i>Nucula terrestris</i> , i. <i>Bulbocastanum</i>	1606	<i>Ostrea in arboribus</i>	1772
<i>Nyale</i> H. M.	1499	<i>Ostrya Ulmo similis</i> , v. <i>Carpinus</i>	1428
<i>Nyara</i> H. M.	1319, 1320	<i>Ostrya frutescens</i> <i>baccifera</i>	1489
<i>Nymphæa ejusque species</i>	1319, 1320	— <i>Gracorum</i>	210
O.		<i>Qriter</i> Tab. i. <i>Salamoides Salamunicum</i> mag.	1002
<i>Ocbru</i> S. <i>Ercilia</i> Dod. 899		<i>Oxalis ejusque species</i> , v. <i>Acetosa</i>	175, 179
<i>Ocymastrum</i> <i>Valerianthus</i> Lob. i. <i>Valeriana rubra</i>		<i>Oxyerera</i>	1791
389. <i>Vericarinia</i> Geln. i. <i>Circia</i> 401. <i>Valen-</i>		<i>Oxya Gracorum</i> i. <i>Fagus</i>	1381
<i>timus</i> Cluf. i. <i>Marrubii species</i>		<i>Oxyacantha</i> 1458. <i>Virginiana</i>	1795, 1799
<i>Ocymoides ejusque species</i> 994, 995. <i>Lycnitis</i> Col.		<i>Oxyacanthus Galeni</i> , i. <i>Berberis</i>	1605
		<i>Oxycedrus</i>	1413
<i>Ocoloxochi</i> Hern.		<i>Oxycoctos</i> , i. <i>Vaccinia palustris</i>	685
<i>Ocymum ejusque species</i> 540, 541, 1871. <i>Cereale</i> , i.		<i>Oxyclapatum</i> 173. <i>tuberos.</i> <i>American.</i> Munt.	169
<i>Pegopyrum</i>		<i>Oxyphryne</i> , i. <i>Rufcus</i>	664
<i>Odallano</i> H. M. i. <i>Manga venenata</i>		<i>Oxya</i> S. <i>Trifolium acetosum</i>	1098
<i>Odontis quibusdam</i> J. B. v. <i>Lycnitis</i>		P.	
<i>Odontis lutea</i> <i>Valerandi</i> J. B.		<i>Pacal arbor</i>	1802
<i>Oenanthe aquatica</i> 440, 441. <i>Myconi</i> , i. <i>Ranuncu-</i>		<i>Paco-caatinga</i> <i>Marogr.</i> <i>Canna Ind. Sp.</i>	1202
<i>lus</i>		<i>Paco-caatinga</i> <i>ejudem</i>	1540
<i>Oenoplia</i>		<i>Paco-feroca</i> <i>Canna Ind. species</i>	1203
<i>Oepata</i> H. M.		<i>Pacouri</i>	1792
<i>Oegiba</i>		<i>Pacoura</i> , i. <i>Misja</i>	1374
<i>Olea sativa</i> 1540, 1541, 1542. <i>Sylvestris</i> 1544.		<i>Padri</i> H. M.	1750
— <i>Bobonica</i>		<i>Padus Theophr.</i> i. <i>Cerasus avium</i>	1549
<i>Oleander ejusque species</i> , i. <i>Nerium</i> 1767, 1918		<i>Patmos</i>	1482
<i>Olebanum</i> S. <i>Thus</i>		<i>Patanelli</i> H. M.	1741
<i>Olyra</i>		<i>Palega-Patanelli</i>	ibid.
<i>Onis atrum</i> , i. <i>Hippocistum</i>		<i>Pai-Paroca</i>	1624
— <i>Hispanicum</i> , i. <i>Spinachia</i>		<i>Paeonia ejusque species</i>	693, 694, &c.
— <i>Judaicum</i>		<i>Paeoniaria</i> <i>Senae species</i>	912
<i>Onobrychis varia species</i> 936, 937. <i>Semine cly-</i>		<i>Pala</i>	1749
<i>peato aspero</i> 929. <i>semine clypeato</i> <i>Levi</i> C. B. 927.		<i>Palaus folio</i> <i>Fujubino</i>	1708
<i>incana</i> fol. <i>longiorib.</i> C. B. 928. <i>incana</i> fol. <i>sub-</i>		<i>Palmis</i> S. <i>Mannus marina</i>	77
<i>rotunda</i> , C. B. <i>ibid.</i> <i>Caput gallinaceum dictum</i> 914.		— <i>Christi</i> , i. <i>Ricinus</i> 166. <i>Orchis palmata</i>	1223
— <i>arvensis</i> , i. <i>Speculum Veneris</i>		<i>Palma dactylifera</i>	1352, 1353, 1354, &c.
<i>Onagra</i> , i. <i>Lysimachia filiquosa</i>		— <i>prunifera</i> <i>Japonica</i> , <i>Toddia Panama</i>	1360
<i>Onbu</i>		— <i>coccifera</i> , <i>Tenga</i>	1356
<i>Ononis</i> S. <i>Anonis</i>		— <i>humilis</i> S. <i>Chonarrhipides</i>	1369
<i>Onopordum</i> , i. <i>Cardui species</i>		<i>Palmatum varia species</i>	1353, &c. ad 1382
<i>Onopteris</i> Ger.		<i>Palmipinus</i> Lob.	1075
<i>Ophioglossum</i>		<i>Palma</i> <i>saccharifera</i> Cluf.	1370
<i>Ophioglossum quibusdam</i>		<i>Palmifera arbor</i>	1789
<i>Ophrys bifolia ejusque species</i>		<i>Paludarium</i> S. <i>Apium palustre</i>	447
<i>Opium</i>			Panem.
<i>Opopanax</i>			
<i>Opulifera Ital.</i>			

INDEX.

<i>Panem-Palka</i> H. M. i. <i>Nux Myrsifera</i>	pag. 1524	<i>Pes Columbinus</i> , i. <i>Geranium malacoides</i>	pag. 1059
<i>Panaces</i> <i>quatuor</i> Corn.	661	<i>Pes Leonis</i> , i. <i>Alchimilla</i>	208
<i>Panax Heracleum majus</i> Ger. 410. <i>Pastinaca folio</i>		<i>Petrifites ejusque species</i>	261, 1858
<i>ibid.</i> <i>Spondylii folio</i> <i>five</i> <i>Heracleum</i> C. B. 409.		<i>Petromarula Cretica</i> , i. <i>Rapunculus</i>	737
<i>Aclepias alterum</i> Dalech. 417. <i>Guilandini</i> <i>ibid.</i>		<i>Petrostelinum vulgare</i> 448. <i>Macedonicum</i>	463
<i>Aclepias Apulum</i> Cluf. 418. <i>Siculus</i> <i>femine</i> <i>bir-</i>		<i>Petum</i> , i. <i>Nototiana</i> 713. <i>Petune Brasiliensis</i>	
<i>futo</i> Boccon. 464. <i>moschatum</i> Cornut.	417	<i>Peucedanum minus</i> 460. <i>maius</i>	417
<i>Pancratium</i> , i. <i>Narcissus maritimus</i> 1140. <i>verum</i> , i.	1205	<i>Pevetti</i> H. M.	1632
<i>Peilla</i>	1164	<i>Phagus Gracorum</i> <i>Quercus species</i>	1386
<i>Panja panjala</i> H. M. <i>Goffipii arboris</i> spec.	1899	<i>Phalangium ejusque species</i> 1192. <i>Virginianum</i>	
<i>Panicum ejusque species</i>	1246	— <i>ejusque species</i>	1193
<i>Panitzia marani</i> H. M.	1666	<i>Phalaris</i> 1248. <i>pratensis</i>	1274
<i>Panis porcini</i> , i. <i>Cyclamen</i>	1205	<i>Phalcolis varia species</i> 884, &c. ad 889, 1889. &c.	
<i>Papaver ejusque species</i> 853, 854, 1807. <i>Rheas</i>		<i>thiopius</i> 887. <i>Zuratenfis</i> <i>ibid.</i> <i>purgatrix</i> 1776.	
855. <i>spinosum</i> 856. <i>corniculatum</i> 857. <i>spumum</i> , i.	998	1777. <i>arborescens</i> <i>Cajan dictus</i> 1722. <i>Aegyptius</i>	
<i>Lychinis</i>	998	<i>Leblab</i> 888. <i>Orthocaulis</i> , <i>Mungo</i> Cluf. 955.	
<i>Papaya</i> , i. <i>Pepo arborescens</i>	1370	<i>alatus</i> <i>Abrus</i> 889. <i>Brasiliensis</i> <i>Macouina dictus</i>	888, 1889
<i>Papryae arborescens varia</i>	1796		
<i>Paprus Nilotica</i>	1302	<i>Phellandrium</i> , i. <i>Cicutaria</i>	452
<i>Parasylis</i> , i. <i>Primula veris</i>	1008	<i>Philadelphus Arbenai</i>	1763
<i>Parapar fructus</i>	1827	<i>Philanthropus Plumii</i> , i. <i>Aparine</i>	484
<i>Paratad Pilon.</i> <i>Battata</i> <i>species</i>		<i>Phillyrea ejusque species</i>	1585
<i>Paratara</i> <i>gramen</i> , v. <i>Pisonem</i>		<i>Phlomis Lychnitis</i> <i>Dioscoridis</i> Cluf. 511. <i>Lychnitis</i>	
<i>Parietaria ejusque species</i> 205. <i>carulea</i> <i>quorundam</i> , i.		<i>Pyriaca</i> Ger. <i>emac.</i>	993
<i>Melampyrum</i>	775	<i>Phomis Lolio similis</i>	1263
<i>Parisi</i>	1557	<i>Phorol</i>	1375
<i>Parisi</i> , i. <i>Alcea Indica ejusque species</i>	1070	<i>Phu</i> , i. <i>Valeriana</i>	388
<i>Paronychia vulgaris</i> 789. <i>Hispanica</i> Clufi, i. <i>Poly-</i>		<i>Phyllis ejusque species</i> , i. <i>Alaternus</i>	1608
<i>gemon niveum</i> 185. <i>rutaceo folio</i>	1043	<i>Phyllitis ejusque species</i>	134, 1851
<i>Parthenium</i> , i. <i>Matricaria</i>	357	<i>Phyllium reficulatum</i> & <i>spicatum</i> 163. <i>Thelygonum</i>	
<i>Paslerina</i> <i>Tragi</i> 399. <i>Lob.</i>	1076	<i>Dalechampi</i> J. B.	789
<i>Pastinaca ejusque species</i> <i>renifolia</i> 464, &c. 1869.		<i>Phytoma Monspelienfium</i> , i. <i>Refeda</i>	1033, 1034
<i>latifolia</i> 409. <i>marina</i> , i. <i>Cribbium</i> <i>spim.</i>	469	<i>Pica Latinorum</i>	1396
<i>Payco</i>	1889	<i>Pila marina</i>	81
<i>Perin-Patjotti</i> H. M. 1428, 1624. <i>Acara-Patjotti</i>		<i>Pilipos Philippin.</i> <i>insul.</i>	1792
	1572	<i>Pilifella major repens</i> 242, 243. <i>erecta</i> 241. <i>Pili-</i>	
<i>Patientia</i>	171	<i>quata</i> <i>Tbalis</i>	800
<i>Pavania lignum</i>	1803	<i>Pimpinella ejusque species</i> 401, 402, 1857. <i>spinosa</i>	
<i>Pavonium lign.</i> i. <i>Pallafra</i>	1568	1492. <i>Agrimoides</i> 402. <i>spicata</i> <i>max.</i> <i>Africana</i>	1000
<i>Pavate</i> , <i>Pavetti</i>	1581		
<i>Patbaca</i> , i. <i>Melo aquat.</i>	647	<i>Pimpinella Paxifraga ejusque species</i>	445, 1868
<i>Patien Veneris</i> , i. <i>Scandix</i>	428	<i>Pimpinichi</i>	1794
<i>Pedicularis ejusque species</i>	769	<i>Pindora Palma species</i>	1361
<i>Pelon</i> , i. <i>Guayerva</i>	1455	<i>Pindaiba</i>	1593
<i>Penna marina aurea</i>	86	<i>Pinguicula Gesneri</i>	751
<i>Peno abfus arbor</i>	1803	<i>Pino</i> , i. <i>Urtica Brasiliensis</i>	159
<i>Pentaphylloides</i>	616	<i>Pinea Indica</i> , i. <i>Ananas</i>	1322
<i>Pentaphyllum ejusque species</i> 610, 611, 612, 613.		<i>Pinei nuclei</i> <i>Malucani</i> , S. <i>purgatorii</i>	1830
<i>Pilquosum</i>	859	<i>Pinoquac</i> <i>Pilon</i> , i. <i>Pepo arborescens</i>	1370
<i>Pepitas del Peru</i>	1821	<i>Pinaster</i> , v. <i>Pinus</i>	1400
<i>Pepus Tithymali species</i>	869	<i>Pinus ejusque species</i>	1398, 1399
<i>Pepus J. B.</i>	ibid.	<i>Piper ejusque species</i> 1345, 1914. <i>Arthrop.</i> 1778.	
<i>Pepo ejusque species</i>	639, 640, 1874	<i>odoratum</i> <i>Jamaicensis</i> , i. <i>Piper Tavares</i> <i>Hernand.</i>	
<i>Pepo arborescens</i>	1370	1507. <i>Indicum ejusque species</i> , v. <i>Polanum</i> &	
<i>Pequa</i> S. <i>Pekia secunda</i> <i>Pilon</i> .	1663, 1793		676, 677
<i>Perag</i>	1571	<i>Capsicum</i>	1788
<i>Perchebiep Anglorum</i>	209	<i>Pipa arbor</i> <i>Chincuf.</i>	828
<i>Perfoliata ejusque species</i> 471, 472, 473. <i>Siliquosa</i>		<i>Piperitis</i> , i. <i>Lepidium</i>	1682
<i>Ja Brasilia species</i>	797	<i>Piffacia</i>	
<i>Perichymenum ejusque species</i> 1490. <i>rectum</i> 1491.		— <i>Pyloftris</i> C. B. i. <i>Staphyloleandron</i>	1081
<i>Perin-Panel</i> H. M.	1625	<i>Piftolobchia</i> , v. <i>Aristolobchia</i>	763, 1884
<i>Perin-Courigii</i> H. M.	1758	<i>Pifum ejusque species</i> 891, 1891. <i>vesicaria corda-</i>	
<i>Persea arbor</i>	1452	<i>tum</i> , i. <i>Cor-Indum</i>	487
<i>Periplocia</i> , i. <i>Apocynum</i>	1087	<i>Pitme Anguillara</i> , i. <i>Aphaca</i>	389
<i>Perisica malis ejusque species</i>	1516	<i>Pitoma</i> <i>Marogr.</i>	1663
<i>Perisica ejusque species</i> 182, 183, &c. <i>Salicis</i> <i>fo-</i>		<i>Pityusa</i> , i. <i>Tithymalus Pimeus</i>	867
<i>lio</i> <i>Panamogium dictum</i> 184. <i>Siliquosa</i>	1328	<i>Plex</i>	1402
<i>Personaria</i> , i. <i>Lappa major</i>	332	<i>Planta lactaria</i> <i>Africana</i>	1915
<i>Pes Anserinus</i> , i. <i>Atriplex</i>	197	<i>Planta scandens</i> <i>bederacis</i> <i>foliis</i>	1914
<i>Pes Afini Pandectarii</i> , i. <i>Alliaria</i>	792	<i>Plamago ejusque species</i> 878, 879, 880, &c. 188	
		— <i>aquatica</i>	618
		— <i>aquatica stellata</i>	701
		[c]	Plantagella

INDEX.

<i>Plantaginella palustris</i>	pag. 1077	<i>Pseudo-nardus, i. Lavendula</i>	pag. 512
<i>Platanus Orientalis</i> 1706. Occident. 1707, 1919. In-		<i>Psidium ejusque species</i>	881, 882
diis duplex		<i>Præmia ejusque species</i> 344. <i>Austriaca</i> 287. <i>Alpina</i>	1791
<i>Plegmaria mirabilis</i> Breyn. i. <i>Selego</i>	1852	fol. <i>Matricaria</i>	1864
<i>Plumbago Plini</i> Ger.	394	<i>Præmia foliis profundius serratis, latè viridibus</i> elatior Herman. Cat. App.	
<i>Pneumonanthe</i> Ger. i. <i>Gentiana palustris</i>	739	<i>Præmia Alpina incanis serratis foliis ejusdem ibid.</i>	
<i>Pteris</i> jettii	1711	<i>Præmia Rhabdani aquatici folio amplo rubello</i>	
<i>Pteris</i> H. M. Arbor Saponaria	1458	<i>D. Watfis ejusdem ibid. omiffa in Hist. noſt.</i>	
<i>Polemonium patravum</i> Gefneri J. B. v. <i>Lychnis vif-</i>		<i>Puchaminifera Virginiana</i>	1792
<i>coſa, &c.</i>	1001	<i>Pulmonum ejusque species</i>	533
<i>Polemonium, i. Trifolium fruticosum flore luteo</i>		<i>Pulmonaria arborum, i. Musci species</i>	116
<i>Polium montanum ejusque species</i> 524. <i>Gnapthaloides</i>		— flore luteo, i. <i>Hieracium</i>	240
<i>Alpinum</i>	295	— maculoſa, S. <i>Symphylum</i>	488, 489
<i>Polyacanthus Caſabone</i> J. B.	315	— <i>Gallorum</i>	238
<i>Polygala vulgaris</i>	1335	<i>Puls</i>	1240
<i>Polygala Valentina</i> Cluſ. 924. <i>Polygala major</i>		<i>Pulſatilla ejusque species</i>	633, 634, &c.
<i>Maffiſſica</i> C. B. 925. <i>dumetorum flo. vario,</i>		<i>Pycnocomis</i>	315
<i>ſiliquis articulatis</i> C. B. 925. <i>Indica minor, Ce-</i>		<i>Pyramidalis, v. Campanula</i>	1459
<i>limil</i> H. M. 1734. <i>Polygala Gefneri affine Caput</i>		<i>Pyrethrum Bellida flore</i>	738
<i>gallinaceum</i> 928. <i>Cortuſi</i> J. B.	925	— Umbelliferum	462
<i>Polygonatum ejusque species</i>	664, 665, &c.	<i>Pyrola ejusque species</i>	1233
<i>Polygonum ejusque species</i> 184, &c. item 212, 213.		— Alpines flore Europæa	1101
<i>bacciferum</i> 1638. <i>faminia</i> Dod. v. <i>Equiſetum</i> 129.		<i>Pyrus ſaiwa ejusque species</i>	1450
<i>niveum</i> 185. <i>cocciferum</i> Polonicum 186. <i>puſillo</i>		— <i>Sylveſtris</i>	1451
<i>vermiculato</i> <i>Serpilii folio</i> Lob. 214. <i>Knauel</i> d.	213	<i>Pyri ſylveſt. facie frutex Braſil.</i>	1785
<i>Polypodium ejusque species</i> 136, 137. <i>Brasiliſum</i>		<i>Pytabaia</i>	1793
<i>Marçgr.</i> 142. <i>Indicum</i> Breyn.	135, 136	<i>Pyciſt. Hern. i. Nicotiana</i>	713
<i>Polyrrhizus Aſtrolechia</i>	763, 1884		
<i>Polytrichum aureum ejusque species</i>	122		
<i>Pomum Adams, v. Malus Limonia</i>	1660		
<i>Pomum amaris</i>	675, item 1877		
<i>Ponga H. M.</i>	1441		
<i>Pongam</i>	1733		
<i>Pongelion H. M.</i>	1753		
<i>Ponnagans</i>	1496		
<i>Tijerow-Ponnagaw</i>	1691		
<i>Penna</i>	1537		
<i>Tijerow-Penna</i>	1525		
<i>Populus ejusque species</i>	1417, 1418		
<i>Pori Cerialio affines</i>	63		
<i>Porrum ejusque species</i> 1226. <i>Scittrum junceſolium</i>			
	1117		
<i>Portulaca aquatica</i> Ger.	1035		
<i>Portulaca ejusque species</i>	1038, 239		
<i>Potamogeton, ejusque species</i>	188, 189		
<i>Poterio affinis Pimpinella ſpinola</i>	1492		
<i>Poterion Dioſcoridi, i. Tragacantha</i>	933, 934		
<i>Potentilla, i. Argentina</i>	617		
<i>Penaletſja H. M.</i>	1634		
<i>Preſſum, i. Marrubium album</i>	555		
<i>Præpia Gefn. i. Nicotiana Anglica</i>	715		
<i>Primula veris ejusque species</i>	1080, 1081, &c.		
<i>Prunella veris ejusque species</i>	551, 552, 1871		
<i>Prunus ejusque species</i> 1526, &c. <i>ſylveſt.</i> 1527. <i>m-</i>			
<i>ſana</i>	1529		
<i>Pruno ſylveſtri affinis Canadenſis</i> C. B.	1782		
<i>Pſeudo-aphodellus paluſtris</i>	1194, 1195		
<i>Pſeudo-bumias, i. Barbarea</i>	309		
<i>Pſeudo-capſicum</i> Dod. i. <i>Solani species</i>	673		
<i>Pſeudo-chamaeclausus, i. Anonymus flo. Coluteæ</i> Cluſ.	1737		
<i>Pſeudo-coſtus flo. lut.</i> J. B. i. <i>Panax Herac.</i> 409, 410			
<i>Pſeudo-cyperus</i> Lob.			
<i>Pſeudo-dictamnus</i>	557		
<i>Pſeudo-iris</i> Dod. i. <i>tris paluſtris lutea</i>	1186		
<i>Pſeudo-digitalis Perſicæ foliis</i> Bocc.			
<i>Pſeudo-melambium, i. Lychnis ſegetum</i>	999		
<i>Pſeudo-orchis</i>	1226		
<i>Pſeudo-narcifſin, S. Narcifſin tubo longiſſimo Bulbo-</i>			
<i>codium</i> J. B.	1130		

Q

<i>Quabyyaa</i>	1793
<i>Quadrifolium bortenſe album, v. Trifolium</i>	
<i>Quadrifolium Perſicum Zanoni</i>	1103
<i>Quamoclit, i. Convolvulus</i>	730
<i>Quera-iba Braſil. Marçgr.</i>	1769
<i>Quercus ejusque species</i>	1385, 1916
— marina, i. <i>Alga</i>	68
<i>Quinquæfolium ejusque species</i> 610, 611, 612, &c.	
<i>Quingombo</i>	1068, 1900
<i>Quinquina, i. Arbor febrifuga</i>	1796
<i>Quinua Cluſ. Amaranti species</i>	201
<i>Quity Braſiliſum</i>	1548
<i>Queyæ, i. Piper Indicum S. Caſpicum</i>	670

R

<i>Radicula</i> Dod.	804
<i>Radix S. Helene</i>	1339
— cava	975
— cava minima Ger.	684
— <i>Idæa, i. Uva urſi</i>	1489
— <i>Rhodia</i>	684
— <i>Urſina, i. Mamm</i>	431
<i>Rancena-pou-maram</i> H. M.	1635
<i>Ranunculus ejusque species</i> 581, 582, &c. item 1872,	
1873. <i>pratensis & arvenſis</i> ibid. <i>nemorius dulcis</i>	
584. <i>echinatus</i> 585. <i>paluſtris</i> ibid. & 586. <i>flamme-</i>	
<i>us</i> 587. <i>gramineus</i> ibid. <i>montanus</i> 588, 589,	
590. <i>grumofa</i> radice 591. <i>Aſiaticus grumofa ra-</i>	
<i>dice</i> 592, 593, 594. <i>flammeus</i>	586
<i>Ranunculus nemorosus, v. Anemone nemorum</i>	
— rutaceo folio	596
— flore globoſo	700
<i>Rhabdanthus ejusque species</i>	804, 805
— ruſticanus	818
— ibid.	
<i>Raphaniſtrum</i>	1887
<i>Rapniſtrum flore luteo, i. Sinapi</i>	803, 804
— flo. albo, <i>Siliqua articulata</i>	80
	maximum

INDEX.

<i>maximum monoſpermon</i>	pag. 840	<i>Sagon, S. Zagou Panis Indicus ex Palma</i>	pag. 1360
<i>Italicum ſiliquis longiſſ. i. Eryſimum</i>	811	<i>Salicornia, i. Kali genic.</i>	211
<i>flore Lencœi marini</i>	ibid.	<i>Saluina Neapolis.</i>	391
<i>Rapum ſatirum</i>	800, 801	<i>Salix ejusque species</i> 1419. <i>caprea</i> 1422. <i>pumila</i>	
— <i>Geniſtæ</i>	1227	— <i>ejusque species</i> ibid. & 1420, 1421, 1916	69
— <i>Brasiliſum alterum</i> C. B. i. <i>Yam Peru</i> 729		<i>Salix marina</i>	69
<i>Rapunculus ejusque species</i> 743, 744, 745, &c.		<i>Salſaparilla</i>	656
<i>Brasiliſus tuberoſus</i> 1334. <i>galeatus ejusque</i>		<i>Salvia ejusque species</i> 509, 510, &c. item 1870.	
<i>species</i> 745, 747. <i>eculentus</i> 739. <i>pyramidalis, v.</i>		<i>agrestis, i. Scorodonia</i> 5765. <i>alvia vitæ, i. Adian-</i>	
<i>Campanula</i> 738. <i>Alpeceiroides</i> 743. <i>corniculatus</i>		<i>tum album</i>	146
744. <i>umbellatus</i>	745	<i>Sambac, i. Syringa Arabica aut Jafminum</i>	1763
<i>Regina prati, i. Ulmaria</i>	623	<i>Sambucus ejusque species</i> 1009, 1610, &c. <i>humilis</i>	1606
<i>Rofea ejusque species</i>	1033	<i>S. Ebulus</i> 1011. <i>Indica</i> Bontii	ibid.
<i>Rafina ejusque species</i>	1401	<i>Sambucus aquatica</i> 1586. <i>Rofea</i>	ibid.
<i>Reticulum marium</i>	78	<i>Samolus Valerando</i> J. B.	1101
<i>Rhabarbarum Officinarum</i> 170. <i>Monachorum</i> S. Pa-		<i>Samparantan</i>	1744, 1825
<i>tientia</i> 171. <i>lauginoſum, &c.</i>	1077	<i>Sampſuchus, i. Majorana</i>	537
<i>Rhapheum, v. Raphanus</i>		<i>Sanſtravadi Jambos ſilv. ſpec.</i>	1479
<i>Rhepenticum anguifolium</i> 331. <i>capitatum fol. Enu-</i>		<i>Sanguis Draconis herba, i. Lepatium San.</i>	174
<i>le</i>	ibid.	<i>Sanguis Draconis gummi</i>	1598
<i>Rhamnus ejusque species</i> 1592, 1918. <i>Catharticus</i>		<i>Sanamunda</i>	1588
	1625	<i>Sanamunda tercie</i> Cluſ. <i>affinis, &c.</i>	1781
<i>Rhodia radix Telephii species</i>	690	<i>Sanguiraba ejusque species, i. Pimpinella</i>	401
<i>Rhododendron ejusque species</i>	1767	<i>Sanicula Officin.</i>	473
<i>Rhus folio Ulmi</i>	1490	— <i>Alpina guttata</i>	1047, 1896
— <i>Myrtifolia Monſpelica</i>	1698	— <i>Alpina S. Aſurica urſi</i>	1083, 1084
— <i>Virginian. Lentiſci folio</i>	1799	— <i>Eboracenſis</i> Ger.	751
— <i>Myrtifolia Belgica</i>	1707	<i>Santalum ejusque species</i>	1805
<i>Ribes ejusque species</i>	1484	<i>Santolina vulg. v. Avrotanum</i> 339. <i>flore amplo</i>	208
<i>Ricinus ejusque species</i>	166, 1855, 1856		
<i>Ribau J. B. v. Ocimum</i>	941	<i>Sapinus, Abietis pari aut Pini species</i>	1394
<i>Robur ejusque species</i>	1386	<i>Saponaria ejusque species</i>	999
<i>Roccella Fuci species</i>	74	<i>Sapou lignum</i>	1737
<i>Rorella, S. Ros Solis</i>	1101	<i>Saponaria ſphaerula</i>	1448
<i>Rofa ejusque species</i> 1467, 1468, 1469, 1470, &c.		<i>Sarcocolla</i>	1847
<i>muſcabata</i> 1474. <i>Pomifera</i> 1472. <i>cannia ſeu ſyl-</i>		<i>Sargazo, i. Lenticula marina serrata</i>	72, 1850
<i>veſtris</i>	1470	<i>ſaſſaf Syrorum</i>	1424
<i>Rofa Sinenſis Ferrarii</i> 1069. <i>Alpina Gefn.</i>	1005	<i>ſaſſifica Italarum</i>	252
<i>Hierichontea</i>	1711	<i>ſaſſifras arbor</i>	1568, 1918
<i>Rofmarinus ejusque species</i>	515	<i>Satureia ejusque species</i>	518, 1870
— <i>Sylveſtris quorundam</i>	1006	<i>Satyrion v. Orchis</i> 1212, 1213, 1214, 1215, &c.	
— <i>Stæchadis facie Alpini</i>	1335	<i>Saxifraga Anglica S. Seſeli pratensis</i> 453. <i>Alba</i>	
<i>Ros Solis ejusque species</i>	1101	1048, 1049. <i>aurea</i> 207, 1857. <i>paluſt. Anglica</i>	
<i>Rotang Arundo</i>	1316	1032. <i>Antiquorum</i> 1033. <i>altera</i> Alpini. 1035.	
<i>Rubia tinctorum</i> 480. <i>quadrifolia</i> 478, 479. 1869.		<i>Venerorum</i> Lob. 412. <i>multifido folio Pannonicum</i>	
<i>venenſis</i> Zan.	486	461. <i>Anglica Alfineſolia</i>	1026
<i>Rubus ejusque species</i>	1639	<i>Saxifraga hircina S. Pimpinella Saxifraga</i>	445,
— <i>Idæus</i>	1640		446
<i>Rubi facie ſenticoſa planta</i> Lob.	1041	<i>Scabiola ejusque species</i> 374, 375, &c. <i>ad</i> 381.	
	1831	item 1866. <i>Indica arborea</i> 1443. <i>Africana arbo-</i>	
<i>Rumex</i>	664	<i>rea</i>	1444
<i>Rufcus</i>	1211	<i>Scabiola ovilla diſſa, v. Rapunculus</i>	744
<i>Rumphal</i>	874, &c.	<i>ſchaguri-Cottam</i>	1553
<i>Ruta ejusque species</i>	766	<i>ſchem-Pariti</i>	1068
<i>Ruta canina, Scrophularia species</i>	911	<i>ſcammenſia Syriaca</i>	722
<i>Ruta capraria, i. Galga</i>	1020	— <i>Monſpelica</i>	1087
<i>Ruta ſilv. Hypericoides, i. Hyperici ſp.</i>	146	<i>ſcandic</i>	428
<i>Ruta muraria, i. Adianum album</i>	403	<i>ſcariola, i. Imbyus</i>	254
<i>Ruta pratensis, i. Thalictrum</i>		<i>ſcherurnam-cottam</i> H. M.	1023
		<i>ſchettii</i> H. M.	1573
		<i>ſchorigenam</i> H. M. i. <i>Urtica Indica</i>	159
		<i>ſchentanbus</i>	1110
		<i>ſchecopraſſum</i>	1117
		<i>ſchbulli</i> H. M. <i>due species</i> <i>Pana-Schulli & Nir-</i>	
		<i>ſchulla</i>	1766
		<i>ſchunda</i> <i>pana</i> H. M.	1305
		<i>ſcilla ejusque species</i>	1164
		<i>ſcirpus ejusque species, i. Juncus</i>	1303, 1881
		<i>ſclavæa, i. Horminum vulgare</i>	543
		<i>ſcolopendria vulgari</i> 139.	130
		<i>ſagittaria cordialis</i> Marçgr.	
		<i>ſagittaria</i>	

INDEX

<i>Scalymus ejusque species</i> , i. <i>Cinara</i>	pag. 299	<i>Sigillum B. Mariae</i>	pag. 299
— <i>Crysanthemum</i>	258, 259	— <i>Solanum</i> , v. <i>Polygonatum</i>	664, 665, etc.
<i>Scaparia</i> , i. <i>Belvedere</i>	210	<i>Silicau Plinii</i>	453
<i>Scordalis</i>	376	<i>Siler montanum</i> 439. <i>Creticum folio</i> <i>Cinara</i>	464
<i>Scordium</i>	ibid.	<i>Siligo</i> , i. <i>flor farina</i>	1240
<i>Scorodonia</i>	ibid.	<i>Siliqua arbor ejusque species</i> 1718. <i>Sylvestris spi-</i>	1736
<i>Scorodoprasum</i>	1121	— <i>nosa arbor Indica</i> , i. <i>Coral arbor</i>	676
<i>Scorodiblatra Aldrovandi J.B.</i>	834	<i>Siliculastrum</i> , v. <i>Capsicum</i>	676
<i>Scorpioides Bupleuri folio</i>	930, 931	<i>Silphium S. Laferpinum</i>	435
<i>Scorpioides leguminosa</i> 931. <i>Portulaca folio</i> C.B.	910, 911	<i>Silybum</i> , i. <i>Carduus leucographus</i>	312
	957	<i>Sinapi ejusque species</i> 802, 803. <i>marinum</i> v. <i>Aegyptium</i>	793
<i>Scorpius ejusque species</i>	1729	Alpin. exot.	1887
<i>Scorzonera ejusque species</i>	248, 249, etc.	<i>Sinapistrum Ind.</i>	1887
<i>Scrophularia ejusque species</i>	764, 765, 1884	<i>Sion ejusque species</i> 443, 444. <i>Eruca folio</i> C.B.	450
— minor J.B. i. <i>Chelidonium min.</i>	579		1607
<i>Scutellaria</i>	572	<i>Sjonanna-Amepodi</i>	442
<i>Seboften</i>	1555	<i>Sisaron</i>	461
<i>Secacul Arabum Lugd.</i> i. <i>Pastinaca Syriac.</i>	443	<i>Sison</i> 443. Alpin. Exot.	815
— Ang. i. <i>Cristbium spinosum</i>	469	<i>Sisymbrium</i> , i. <i>Nasturtium aquat.</i>	533
<i>Secale</i>	1037	— <i>Mentha aquatica</i>	1166
<i>Secomone</i> , i. <i>Apocynum</i>	928	<i>Sisymbrium ejusque species</i>	815
<i>Secoridalia lutea major</i> C.B. 921. <i>Pennae</i>	928	<i>Sium Matth. & Italorum</i> 814. minus impatiens 814	884
<i>Scula filius felicius</i> 935. <i>lutea minor filius</i>	935	<i>Smilax aspera ejusque species</i> 655. <i>Levis</i> , i. <i>Com-</i>	436, 437
<i>recivus</i> 936. <i>filius planus nirtique dentata</i> 939.	935	<i>volvulus major</i> , & <i>min.</i> 722. <i>kortensis</i> , i. <i>Phaeo-</i>	202
<i>dumetor. major, flo. vario filius. articulatus</i> C.B.	925	<i>lus</i>	676
	925	<i>Smyrniun ejusque species</i>	436, 437
<i>Sedum arborefcens Bontii</i> 1585. <i>arborefcens Stapeli</i>	1585	<i>Soda</i>	408
<i>1878. majus arborefcens</i> J.B. 687. <i>majus vulgare</i>	1585	<i>Solanifolia Circaca dicta</i> , v. <i>Circaca</i>	672
<i>alique Sedi majores species</i>	687, 688, 1878	<i>Solanum ejusque species</i> 671, & c. <i>liguifol</i> 672	672
<i>Sedi minoris vafculo bicorni species varie</i> 1040,	1041, 1042, 1043, 1044	<i>fruticofum bacciferum</i> 673. <i>pomiferum</i> ibid. & c.	675
<i>Sedum minus stellatum seu echinatum</i> 691, 692,	1879	<i>item</i> 1875, 1876. <i>tuberosum</i> 675. <i>vesicarium</i>	681, 1875. <i>Somiferum verticillatum</i> ibid. le.
<i>Sedum ferratum</i> 1045, 1896. <i>Alpinum quarium</i>	1045	<i>thale</i> 679. <i>racemofum Americanum</i> 662. <i>pom-</i>	679
<i>Clul.</i> 1045. <i>tridactylites</i> 1043. <i>tridact.</i> <i>retiform</i>	1043	<i>pinifol</i> S. <i>Stramonium</i> 747, 748. <i>Mexicanum</i>	747, 748
<i>ibid. minus fruticofum</i> C.B. i. <i>Kali frut.</i>	199	<i>fo. magno</i> , & c. 399. <i>tetraphyllum</i> & <i>triphyllo-</i>	199
<i>Sed Serapiom</i>	1831	<i>Herba Paris</i>	676
<i>Selago India</i> <i>orient.</i> Breyn.	1852	<i>Soldanella ejusque species</i>	722
<i>Sempervivum</i> <i>Crisp.</i> <i>ejusque species</i> , v. <i>Sedum</i> 687. <i>ma-</i>	1877	<i>Solea equina</i> J.B. v. <i>Ferrum equinum</i>	911
<i>rium bacciferum</i>	1877	<i>Solotho Saracenia ejusque species</i>	278
<i>Senecio ejusque species</i> 290, 1861. <i>arborefcens Vir-</i>	1799	<i>Solenus ejusque species</i> 224, 225. <i>lenatus Dalecham-</i>	224
<i>giana. Arctica folio</i>	1799	<i>pi</i>	263
<i>Senna Alexandrina</i> 1742. <i>Occidentalis Paimiromis</i>	1743	<i>Sondari H.M.</i>	123
<i>dicta</i> 912. <i>Orientalis hexaphylla</i>	1743	<i>Sophera Alpin.</i>	91
<i>Seriphina v. Abfnthium</i>	1208, 1209	<i>Sophia Chirangerum</i>	81
— <i>Germanicum</i> , i. <i>Sophia Chirurg.</i>	763	<i>Sorus ejusque species</i>	1456, 1457, 1458, 1459
<i>Serperitaria triphylla</i> , v. <i>Arum</i>	544, 1212	<i>Sorghum</i>	125
— <i>Virginian.</i> i. <i>Polyrrhizes</i>	544, 1212	<i>Sparaganium ejusque species</i>	1211, 1911
— <i>item Pulegis species</i>	186, 187	<i>Spartium ejusque species</i>	1726, 1911
<i>Serperitaria major & minor</i> Lugd. i. <i>Dracumum</i>	521, 522	<i>Spartum</i>	1259, 1260
<i>1211. femina</i> Fuch. i. <i>Biftorta</i>	331	<i>Spatala fetida Iridis species</i> , <i>Xyris</i>	119
<i>Serpyllum ejusque species</i>	331	<i>Speculum Veneris</i>	74
<i>Serratula</i>	331	<i>Spica S. Zea</i>	144
<i>Sefamoides parvum</i> Matth. v. <i>Cichorium</i> 257. <i>Sal-</i>	1002	<i>Spergula ejusque species</i>	103
<i>lamanicum magnum</i> , i. <i>Lycbuis</i>	1002	<i>Sphaeacis Theophr.</i> C.B. i. <i>Salvia</i>	1003
<i>Sefanum verum</i> 1327. <i>perenne Indicum Zanoni</i>	927	<i>Sphondylium ejusque species</i>	408, 409
<i>Graminis Icheami species</i>	927	<i>Spica Celica</i> 391. <i>Indica</i>	51
<i>Seiban Alpin.</i> v. <i>Galaga</i>	927	<i>Spica</i> , i. <i>Lavendula minor</i>	51
<i>Sefeli</i> v. <i>Ethiopicum frut.</i> 476. <i>pratense</i> 453. <i>mon-</i>		— <i>trifolia Alp.</i> exot.	133
<i>tanicum Ciente folio glabrum</i> 452. <i>palufire lacte-</i>		<i>Spina alba tomentosa</i> , i. <i>Carduus</i>	145
<i>fcens i. Tyffelinum</i> 413. <i>montanum Fencialis</i> fo-		— <i>alba</i> , i. <i>Oxyacantha</i>	145
<i>lio</i> 439. <i>Maglfenfe Ger.</i> 414. <i>Officinarium</i> C.B.		— <i>appendix</i>	ibid.
<i>438. Creticum majus & minus</i> , i. <i>Tordylium</i> 451.		— <i>cervina</i> , i. <i>Rhamnus cathart.</i>	162
<i>412. Polyponefse</i> Matth. v. <i>Cicutaria</i> 451.		— <i>Solfitalis</i> , i. <i>Jacea</i>	162
<i>2 mont. Pannon.</i>	438	— <i>Burgi Monfpeli.</i> i. <i>Alaternus</i>	160
<i>Sferro e-valla Geln.</i> i. <i>Ferrum equinum</i>	920	<i>Spinachia ejusque species</i>	106
<i>Siciliana</i> J.B. i. <i>Androsalemum-vulgare</i>	1020	<i>Spinus Virgilio</i>	152
<i>Sida</i>	1066	<i>Spira-a Theophrasti</i>	169
<i>Sida-pou</i> H.M.	1788	<i>Splis v. Fumaris</i>	97
<i>Sideritis ejusque species</i> 562, etc. ad 566. <i>Alpina</i>	552	<i>Spongia ejusque species</i>	80, 81, 185
<i>Hiffepfolia</i>	552	<i>Squaminum</i> , i. <i>Sclonanthum</i>	123
			Stachy

INDEX

	pag.		pag.
<i>Sacchys ejusque species</i> 554, 555, 1872.	palustris Ger.	Tarcom J. B. v. <i>Draconculas</i>	373
<i>tida</i> , i. Panax coleri Ger.	563	Taricaria Brühl. Marceg.	859
<i>Staphylium Vetterm</i>	458	Tariqueq. Marceg.	912
<i>Staphylocladon</i>	1687, 1919	Taton-raire	1188
<i>Staphis agria</i>	709	Tataiba Marceg.	1639
<i>Statice Dalech.</i>	1037	Tataria Ungarica	424
<i>Stella ligumina?</i>	938	Tatura, S. Datura, i. Stramonia	742
<i>Stellaria aquatica</i>	1223	Toxococco-moclit, i. Sesban Egypt.	9-7
<i>Stele ejusque species</i> 323, 324.	fruticosa? Cretica	Taxus	1416
324. capitata Rojmarini folio	323	Tecomaxochil	1769
<i>Stachea Arabica</i>	513, 514	<i>Tephelium ejusque species</i> 689. legitimum Imperati, i.	
— Citrea ejusque species	280, 281, 282	Chamaecifo affinis 1016. Dioscoridis S. Scott.	
<i>Stramonia ejusque species</i>	747, 748, 749	poides	956
<i>Stratiotes millefolia</i>	1325, 1446	Tenga H. M. i. Palma coccifera	1350
<i>Stratistes</i>	1325, 1446	Terebinthina refusa dicta	1403
<i>strychnodendron</i> , i. Anomum Plinii	673	Terebinthus	1577
<i>Struthium S. Lanaria Imper.</i>	1000	Teregan	1425
<i>Styrax arbor</i> 1680. liquida Aceris folio 1681. arbor		Tetracepola	225
<i>Virginiana Aceris folio</i> 1799. rubra Officin.		Terra merita Officin. i. Curcuma	1202
	1681	Tertianaria J. B.	574
<i>Suber</i>	1393	Terra glandes, i. Chamæbalanus legumin.	895
<i>Sucu Sinensium</i>	1834	Tetstaiam Nieremberg hoganum.	1547
<i>Succisa Scabiosa species</i>	380, 1866	Teto-potriba S. Vitis arbustiva Pilon. p. 250. E.	
<i>Sunmach S. Rhus</i>	1490	tereore Avium Tetyns nasci dicitur ad arbores	
<i>Su-pim Boym.</i>	1045	Auranitum, quas maritat, & prae nimia luxuria tandem coepit & enecat. Folij ejus Myrti majoris simili. Ex brujis radicibus & ramulis confecti, & oleo communis fixis emanat infigne medicamentum ad ventris & pedum inflationis e frigore ortas.	
<i>Sultan Zambach</i> , i. Lilium album peregr.	1110	Tetragonia Theophrasti, i. Enonymus	
<i>Sura liquor</i>	1318	Teturium ejusque species	526, 1870
<i>Syalista H. M.</i>	1707	Teturius S. Chamædrup spuria varia spec.	8
<i>Sycomor</i>	1439	Teturium Alpinum Gisti flore	609
<i>Symphytum majus S. Confosida ma.</i> 504, 505. maculatum S. Pulmonaria maculosa 489. minus Boraginii facie 494. petrum, i. Prunella	251	Toxostiffira Mexicana	1792
<i>Symphonia Dalechi. i. Amarantus tricolor</i>	503	Tthalidrum ejusque species	403
<i>Syringa ejusque species</i> 1763, 1764. Malabarica lactescens, &c.	1785	Thapsia ejusque species	418, 419, &c.
<i>Sylfhyrbyncium S. Sisyryrbyncium</i>	1166, &c.	The Chienfung, Thibia Japonicum	1620
		Thoka H. M. i. Kiati S. Quercus Indica Bonii	1505
			1094
<i>Tabanum ejusque species</i>	713	<i>Thapsia S. Tapsus barbatus</i>	
<i>Tabaxir</i>	1315	<i>Thalpi ejusque species</i> 809, 1885. Alysson dictum	
<i>Tacamabaca</i>	1846	ibid. Vaccaria folio 830. Draba folio 831. perfoliatum 832. Saxatile 833. umbellatum 835. biculatatum 846, 837. fatuum, i. Burja paf. 828. Alexandrinum Contufi, i. verum Dioxydofe Zanoni 824. Alpinum minus 821. minus Gdf. 825. cypreanum Serpylli folio 841. montanum Glaffi folio ibid. angustifolium, i. Najferium minus 825. Roja Hiericomeza dictum	1711
<i>Tagera H. M.</i> 1743. Tag. Wollia	1746	<i>Thous & arbor uberrife</i>	1408
<i>Tageset</i>	342	<i>Thuja Theophrasti S. Arbor Vita</i>	
<i>Tajacha Pilon. Brasiliae Sp.</i>		<i>Thymbra Græcorum, i. Satuevia</i>	518, 1870
<i>Talagæ Cingalenfium</i>	1368	<i>Thymela ejusque species</i>	1589, 1918
<i>Talur-kara</i>	1787	<i>Thymus ejusque species</i> 519, 520, 521. capitatus Cre-ticus	519
<i>Tamaratonga H. M. i. Carambola</i>	1478	<i>Thyselinum</i>	413
<i>Tamarinum</i>	1800	<i>Thibadi, i. Hyacinthin botryodes</i>	1161
— Occidentalis		<i>Thierdis flor</i>	1165
<i>Tamarix S. Tamariscus</i>	1704	<i>Tilia ejusque species</i>	1694, 1695
<i>Tamontarana Campha Indica spec.</i>	1203	<i>Timbo</i>	1340
<i>Tamus Plinii</i>	660	<i>Tinctorius flori, i. Genifia tinctoria</i>	1735
<i>Tanacetum ejusque species</i> 365. inodorum 352. minus odore Camplore C.B. v. Adillefolium 346. Africanum, i. Flors Africanus	342	<i>Tinda parva H. M.</i>	1569
<i>Tangaraca Marceg.</i> 1638. Pilon.	1794	<i>Tinus S. Laurus filivugris</i>	
<i>Tapiá Brasiliën. Pilon.</i>	1847	<i>Tipioca</i>	1684
<i>Tappia pecc,</i> Seneci Lewis specie. Pilon. p. 162. caule unico, supra tibie altitudinem; folijs oblongis angustis dentatis, lanuginosis & flocculis albæ versus juncum cadens, in poppis satiscentibus. Vulneraria eff. infignis	1747	<i>Tipi, Alliarie Brasfl. species frutie. fls. albiscente, fructu nigro rotundo Prunorum instar Pil.</i>	216
<i>Tappya coeynana, i. Caffia fistula Brasiliën.</i>	1747	<i>Tira-calli H. M. Tichydali species</i>	1710
<i>Tapsus barbatus Ger.</i>	1094	<i>Tithymalus ejusque species</i> 863, 864, &c. 1807. Characiæ 865. dendroides 864. parulus 804. myrsinites, S. myrsifolius ibid. eparsifolius	867

INDEX

<i>pinus</i> ibid. <i>belioscopus</i> 869. <i>verrucosus</i> 871. <i>ruberosus</i> S. Aplos 870. <i>Hibernicus</i> 1888. <i>Ragum</i> ibid.	pag. 1165
<i>Tlatlacuay</i> Hern.	1343
<i>Tlaolli</i> , i. <i>Frumentum Indicum</i>	1249
<i>Tlapalcacatl</i> Hern. i. <i>Flos Africanus</i>	1342
<i>Thibocobit</i> Hern. i. <i>Vaynillas</i>	1330
<i>Tondi-Teregam</i>	1787
<i>Todda Panna</i> H. M.	1360
<i>Tocot-guebit</i>	1810
<i>Tomabaatl</i> Hern.	1884
<i>Topiaria Cynoglossa</i> J. B.	502
<i>Tordylium purpureum</i> 411. <i>geminum</i>	412
<i>Tormentilla ejusque</i> species 617. <i>Alpina folio sericeo</i> , v. <i>Alchimilla</i>	209
<i>Totoifera arbor</i> De Laet.	1678
<i>Trachelis</i> species <i>varia</i> 732, 733, 734, 735	933, 934
<i>Tragacantha</i>	515
<i>Trogon</i> , v. <i>Hypericum alterum</i> <i>Dioicoides</i> , &c. J. B.	251, 252, 253, 1858
<i>Tragopogon ejusque</i> species	182
<i>Tragopogon</i> Ger.	523, 527
<i>Tragoragnum</i>	1240
<i>Tragus</i>	212
<i>Tragus spinosus</i> Matth. i. <i>Kali spinosum</i>	1302
<i>Trapa</i> , i. <i>Cyperus esculentus</i>	1783
<i>Tremae</i> Marcgr.	1344
<i>Tribulus terrestris</i>	189
—— <i>aquaticus</i> <i>major</i> 1321. <i>minor</i> est	140
—— <i>Panoragion minus</i>	1262
<i>Trichomanes</i> , S. <i>Polytrichum</i>	1262
<i>Trifolium</i> <i>ejusque</i> species 940, &c. ad 950. <i>acetosum</i> S. Oxy 1098, 1903. <i>bituminosum</i> 943. <i>Aspharction</i> Col. 955. <i>Alpinum</i> <i>Rheticum</i> <i>Astragaloides</i> 956. <i>stellatum</i> 945. <i>fragiferum</i> 947. <i>lupulinum</i> 949. <i>Lagopodoides</i> 948, 1893. <i>palustre</i> 1099. <i>Hepaticum</i> <i>ejusque</i> species, v. <i>Hepatica nobilis</i> 580. <i>Americanum</i> <i>spicatum</i> 928. <i>spinifolium</i> <i>Creticum</i> C. B. 1037. <i>Lufitanicum</i> <i>corniculatum</i> Park.	961, 962, &c. ad 966
<i>Trifolium cochlearium</i> <i>spinosum</i> & <i>Leve</i> , v. <i>Medica</i>	1345, 1914
<i>Trifolio affinis</i> <i>Indie Orientalis</i>	968
<i>Trifolium hamoroidale</i> , i. <i>Lotus</i> <i>Lyl.</i>	227
<i>Trincatella Cordi</i> , <i>Chondrilla</i> species	270
<i>Trifolium ejusque</i> species	1217
<i>Triorchis</i>	1236
<i>Triticum</i> <i>ejusque</i> species 1236. <i>Indicum</i> , S. <i>Mayx</i> 1249. <i>vaccinum</i> , i. <i>Melanopyrum</i> 774. <i>remulentum</i> , i. <i>Lolium</i>	1262
<i>Trivago</i> , S. <i>Trifago</i> , i. <i>Chamaedrys</i> 527. <i>Apula uncaulis</i> Col. i. <i>Crista galli</i>	772
<i>Trollius</i> <i>flos</i> , i. <i>Ranunculus glebofus</i>	700
<i>Trojaka</i> H. M. <i>Ficus</i> species	1435
<i>Tsjapangam</i> H. M.	1737
<i>Tsjaka-Maram</i> H. M.	1640
<i>Copa-Tjambou</i> 1479. <i>Malla-katou-Tjambou</i>	1480
<i>Tijela</i> H. M. <i>Ficus</i> <i>Indica</i> species	1435
<i>Tijem-Tani</i>	1556
<i>Tijeroe-kara</i> H. M. 1497. <i>Tijeroe-Katou</i>	1571
<i>Tijeroe</i> <i>Pocam</i>	1596
<i>Tijeriam</i> <i>Cottam</i>	1509
<i>Tjimbika</i> <i>Papua</i> <i>Ind.</i> <i>Pifon</i> .	1573
<i>Tjocatti</i>	110, 111
<i>Tubera torra</i>	1012
<i>Tuberaria Myconi</i> , v. <i>Cistus</i>	1317
<i>Tubuli</i> <i>ad</i> <i>Althma</i>	1361
<i>Tucum Pifonis</i> <i>Palma</i> species	1736
<i>Tuinantitaba</i> , i. <i>Coral arbor</i>	1146, &c. 1905
<i>Tulipa ejusque</i> species	1463
<i>Tuna</i>	

INDEX

<i>Umbu Pifonis</i>	pag. 1530
<i>Unguaria Lutetianorum Abrotanum femina</i> 358	
<i>Unedo</i> <i>Plin.</i> i. <i>Arbutus</i>	287
<i>Ungula caballina</i>	259
<i>Umi Chilensium</i>	1791
<i>Unifolium</i> S. <i>Monophyllum</i>	668
<i>Volubilis</i> , i. <i>Cowvolulus</i>	
<i>Urtica ejusque</i> species 159. <i>satua</i> v. <i>Lawium</i> 449, 450, &c. <i>vaccinosa</i> <i>Canadensis</i>	1771
<i>Uruca</i>	1919
<i>Urucaia</i> , i. <i>Tupa-ipi</i>	1362
<i>Urucri-iba</i> <i>Pifon</i> . <i>Palma</i> species	1783
<i>Uru-pariba</i>	
<i>Uruumbeba</i> , i. <i>Jamacaram</i> S. <i>Tuna</i> VI. spec. <i>Pifon</i> .	114
<i>Urtica Officinaria</i> C. B.	1241
<i>Urtica</i>	1347
<i>Urtica</i> C. B. <i>Spei</i>	1739
<i>Uty</i> <i>Braffilensium</i> <i>Acacia</i> species	1793
<i>Uva carva</i>	1484
<i>Uva crispa</i>	1648
<i>Uva marina</i>	ibid.
<i>Uva-pirup</i>	1487
<i>Uva-vitru</i>	922
<i>Uva urfi</i>	198
<i>Vulneraria ruffica</i> <i>Gefn.</i>	1347
<i>Vulvaria</i> , i. <i>Atriplex olida</i>	1739
<i>Urnularia</i> , i. <i>Trachelium</i>	732, 733
<i>Uzeg Alpin</i>	1628
<i>Waga</i> H. M.	1706
<i>Waricorawori</i> fr.	1826
<i>Watta-tali</i>	1595
<i>Wamcabec</i> <i>De Laet</i> .	1792
<i>Wellia</i> <i>Tagera</i>	1746
<i>Wifanck</i> S. <i>Vincetoxicum Indicum</i> Ger.	1088
<i>Xanthium ejusque</i> species	165

X.

<i>Xanthium ejusque</i> species	165
---------------------------------	-----

INDEX

INDEX

Affectuum & Remediorum.

A.

A *Bortus.*] Sem. Plantaginis. Rad. Bistortæ, Coccus Ilicis, Opoballamum, Sanguisorba.

Abstergentia (eu *Estergentia*).] Rad. Arii, Aristoloch. Bryon. Carcum. Gentian. Granin. Rubia. Scylla. Fol. Abrotan. Abfynth. Agrimon. Mercurialis. Natrium. Parietar. Perficar. Sabin. Saponar. Gummi & Laccymæ variz. Ambaiba.

Adstringentia.] Rad. Acori adulter. Bistortæ, Confolida majoris, Filipendula vulg. Geranii cul-

juscunne, Pentaphylli, Tormentilla. Fol. Alchimilla, Argemone, Burlæ paltoris, Chamæcisti vulgaris, Equiseti, Fragariæ, Gallii, Geranii, Glaffi, Gnaphalii, Herniariæ, Lichenis, Lunariæ minoris, Milletfolii vulg. Mulci, Nummulariæ, Quercus cortex & folia, Pilofellæ, Pimpinellæ, Plantaginis, Polygoni, Saniculae, Sophiæ chirurgorum, Telephii, Trachelii, Virgæ aureæ, Ulmariz, Ulmi cortex & folia. Quin & radices quoque in nonnullis harum plantarum non minus efficaces sunt in astringendo quam folia. *Fruct.* & Sem. Berberis five Oxycanthæ, Cactaceæ nunc membrana interior, Glandium Nucis, Limonii Semen, Pruna Sylv. Pyra Sylv. Mora Rubi immatura, Sorba, Cerafa acidâ.

Cotinus, Tamariscus, Macer, Coral, Gum. Arabicum, Mastiche, Sanguis Draconis, Thus, Balauftia, Rhabarbarum totum, Myrtus, Sumach, Gallia, Acacia, Ciftus, Chamæciftus, Hypociftis, Gramen tomentolum, Palma dactylifera, Katou-Indal, Ambaiba, Fagus, Angelina, Ilex, Suber, Cupressifol. Cort. Salicis, Moris, Cydonia, Guayava, Melpilus, Rofa, Lotus Arbor, Groffularia, Ribes, Vaccinia nigra, Caffia poetica, Nux mofchata, Oenophia, Cornus mas, Acaja, Guici-iba, Terebinthus, Lentifcus, Phillyrea, Viburnum, Lycium, Cajou, Tilia fructus, Cortu.

Alexipharmaca.] omnia Cardiacæ & Diaphoretica. Rad. Alii, Angelicæ, Bistortæ, Carlinæ, Eryngii, Helenii, Pimpinellæ vulg. & Saxifragæ, Succifæ, Tormentilla. Fol. Abfynthii, Centaurii min. Pimpinellæ vulg. Quinquæfolii vulg. Scabiofæ, Scordii, Veronica, Ulmariz. Flores Centaurii min. Croci, Ericæ, Hyperici, Nymphæzæ, Violæ. *Fruct.* & Sem. Acetofæ, Hyperici, Herbe Parisii. Nux Juglans, Juniperi, Sambucibæ. Hæ accenit *Prævotius* e noffratibus Argemone, Boni Henrici fuccum, Cardiacum, Cruciatam, Cyanum minore, Helleborinem, Iridion femen, Mentaftrum, Perfonatæ fuccum cum vino haufum, Rapi femen, Sparganii & Valerianæ minoris radices.

Cardus Benedictus, Imperatoria, Galega, Acorus, Ninzin, Contrayerva, Serpentaria Virginiana, Zedoaria, Coccus de Maldiva, Coccus Ilicis.

Alopecia.] Abrotanum, Capillus Veneris, Verberna, Ladanum, Cepa.

Amblyfa.] Filicis mucilago, Hyofcyamus, Populi albæ cortex, Sambuci cortex interior, Sedi minoris fuccus, Solanum vulgare, Telephium, Tilia folia.

Lilium album, Rofa, Nymphæa, Verbafeum, Linum, Camphora, Cannabis, Cepa, Stramonium.

Angina.] *Emollientia, Anodyna, & Detergentia.* Fragaria, Fungus Sambucinus, Prunella, Ribes nigrum, Papaver Rheas, Scabiofa, Sedum majus, Succifæ, Trachelium.

Antipresidentia, v. Adstringentia & Confolidantia.

Anodyna.] Althæa rad. Chamæmelis flores, Crocus, Cynogloffa, Malvæ rad. & fol. Meliloti flores, Sambuci fol. Verbafeum, Violæ fol. Telephium.

Leucoium luteum, Papaver, Primula veris, Lilium album, Triticum, Secale, Hordeum, Nymphæa, Alcool Rofæ fylv. Liquidambar.

Apertientia.] *Attenuantia, & Incidentia.* Ruscus, Apium, Petroleum, Alparagus, Cappares, Rubia, Capillus Veneris, Ceterach, Fumaria, Cochlearia, Genifta, Centaur. min. Chamamel. Daucus, Sinapis, Juniperus, Laurus, Aloe, Ammoniacum, Myrrha, Opoponax, Sagapenum, Curcuma, Gramen caninum, Lacca.

Apoplexia.] Cerafa dulcia, Crocus, Eruca, Leucoium luteum, Lilium convallium, Peoniae fem. Primula veris, Aqua florum Tilia, Vilcus, Salvia, Rofmarin. & Cephalica omnia, Leucoium luteum, Sinapis, Coccus Ilicis.

Aphæa.] Rapum, Rubus, Genipat. Salvia.

Arthritis.] Barbara, Baffica, Bryonia nigra, Caryophyllata, Centaurium min. Oleum & Nucleis Ceraforum, Chamædryd, Chamæpitys, Confolida major, Ebulus, Erica, Geniftæ femen, Geranium, Helenii rad. Hyofcyamus, Hypericum, Lens palustris, Pentaphylli rad. Primula veris, Rhamnus catharticus, Scabiofa, Sambucus, Sedum majus, Ulmus.

Solanum Halicacabum, Betonica, Acacia, Triticum palustr. Thé.

Asthma.] Bellis major, Crocus, Eryfimum, Lichen arborum, Marrubium album, Origanum, Periclymenum, Petafides, Pimpinella Saxifraga, Saponaria, Scabiofa, Sonchus, Urtice fem. & quæcunque inter Pneumonica recensibimus infra.

Balfam. Peru, v. *Convolv.*

Aurum affectus.] Hyffopus, Porrum, Rofa.

C. Calc.

C.

Calculus, v. Lithontripica.

Cancer, v. Ulcera.] *Detergentia, Anodyna, & Siccantia.* Eryfimum, Solanum, Carduus benedictus.

Cardiaca.] Rad. Bistortæ, Carlinæ, Caryophyllatæ, Helenii, Petafidis. Fol. Acetofellæ, Agrimoniz, Calaminthæ montanæ, Cardiacæ, Pimpinellæ fanguiforbæ. Flo. Cordiales 4 dicti, fc. Boraginis, Bugloffii, Rofarum, Violarum, Leucioi lutei, Lili convallium, Ulmariz : & præter hæc Alexipharmaca pleraque.

Cardialgia.] Cardiacæ.

Carditis ferinus, v. Tuffis convulfiva.

Catarrhus ferinus.] *Anodyna, & Adstringentia.* Eryfimum, Fragaria.

Hyofcyamus, Papaver, Nicotiana.

Cautica.] Ranunculi plerique, Ros Solis, Tichymali omnes, Sinapi.

Laureola, Mezereum, Ahovai, Anacardium, Euphorbium, Apocynum, Manchinnello, Hordeum causticum.

Cephalalgia.] Peucedanum, Serpyllum, Solanum vulgare externè adhibitum : *Prævotius* ad Cephalalgiam quancunque commendat fuccum Verbenæ depuratum.

Hedera terrestr. fuc. & *Hypnotica*, Coffee.

Cephalica.] Lilium Convall. Peonia, Salvia, Rofmarin. Opoballamum, Betonica, Majorana, Verberna, Thee, Coffee, Tilia, Lavendula, Meliffa, Origanum, Pulegium, Ruta, Satureia, Serpyllum, Primula veris, Adianthum verum, Fumaria Split dicta, Caryophyllus, Cyperus, Ninzin, Cerafa nigra.

Cholera Morbus.] *Anodyna, Adstringentia, Hypnotica.* Vaccinia.

Ligna Colubrina.

Colicus dolor.] *Anodyna, & Hypnotica.* Agrifolii bacca, folia, aculei : Cerefolium, Chamæmelum, Daucus, Ericæ flores, Filipendula, Geranium, Pimpinella Saxifraga, Veronica.

Buxus, Hedera terrestr. Eryfimum.

Convulfivi motus.] *Cephalica, Hypnotica, & Antispasmodica.* Chamæmelum, Cerafa nigra, Helenii rad. Lilium convallium, Phyllitis.

Balfamum Peru, Ebenum.

Cosmetica.] Argentine aqua fill. Arum, Dipfaci aqua, Florum Fabæ & Fragariæ aqua deffill. Radix Polygonati, Primule flores, Solanum lethale.

Triticum, Sefalum, Betula, Sabina, Ulmus, Amygdalus, Ag. Limonum, Camphora.

D

Dentium dolor, v. Odontalgia.

Diaphoretica & Sudorifera.] Buxi ligni decoct. & extract. Chamædryd, Chamæmel decoct. aqu. Chelidonii ma. decoct. Extract. Cicute, rad. Crocus & ejus Extr. Ebulus, Fraxini cortex & lignum *Prævotius*, Fumaria, Juniperi ligni decoct. & Extract. *Prævotius*, Laureole decoct. *eidem*, Lupuli radices decoctum *eidem*, Milii decoct. *eidem*, Petafidis rad. Pimpinellæ aqua *eidem*, Polygoni ex vino decoct. Sambuci bacca, Saponaria, Tormentilla rad. Veronica, Ulmaria.

Angelica, Card. bened. China, Contrayerva, Sarlapallia, Zedoaria, Scordium, Scorzoneræ, Capendilla, Guaiacum, Saffiras, Camphora, Alexipharmaca fere omnia.

INDEX, &c.

Diarrhæa.] Berberis, Farina Fabarum, Lens, Mufcus, Oxylapathi fem. Phyllitis, Plantago, Polygonum, Sorbus, Virga aurea, Ulmaria, & reliqua fere adstringentia.

Tormentilla, Nil, Pimpinella spiniofa, Coffe, Macer, Papaver.

Digerentia.] Ocimum, Majorana, Ruta murar. Chamamel. Crocus, Lilium album, Bardana, Scrophularia, Napus, Bdelium, Tacamahac, Ammoniacum, Elemi, Opoponax, Pix.

Discutientia.] Rad. Althææ, Curcumæ, Iridis, Scyllæ. Fol. Chamemel. Melilot. Verbafe. Flor. Sambuci, Croci, Sem. Cumin. Fœnugrac. Lini, Lupin. Gummi Ammoniac. Copal. Opoponax, Sagapenum, Tacamahaca, Galbanum, Myrrha, Bdelium.

Diuretica.] Abfynthium, Acorus, Adianthum, Agrifolii fummitates, Anonif, Apium, Aquilegia, Asparagus, Barbara, Betonica, Bryonia nigra, Calamintha, Cardui quincunq, Cerefolium, Chamædryd, Chamæmel flores, Cichorium, Crocus, Daucus, Eryngii cufcunq; radix, Eryfimum, Eupatorium Avicennæ, Aqua florum Fabæ, Filipendula, Fœniculæ rad. & fem. Fraxini lignum & fem. Geniftæ flores, Bacca Juniperi, Linaria, Semen Litholpermi, Hedera terrestris, Hypericum, Kali, Lupulus, Meum, Nasturtium aquat. Percepier, Periclymenum, Perficaria filiquofa, Peucedanum, Pulegium, Plantaginis fuccus, Rhamphanus ruficanus, Rubia, Ruscus, Salvia agrestis, Saxifraga alba & pratensis, Sifon, Sium, Solani halicacæ bacca, Tilia cortex & folia, Valeriana, Urtice fem. & racemuli.

Dysenteria.] Berberis, Clematis daphnoides, Cynogloffum, Lamium rubrum, Lens, Unguentum de Lunaria, Mufcus, Pilofella, Plantago, Polygonum, Sophiæ chirurgorum, Tilia baccharum pulvis, Verberna, Virga aurea, & pleraque adstringentia.

Papaver, Filipendula, Ciftus, Nymphæa, Faba Egyptiaca, Uva quercina.

Dysuria.] Daucus, Cineres fpongiofæ Rofæ canina, Syrupus mororum Rubi vulgaris.

Malva, Hordeum.

E

Emetica.] Alfarum, Atriplicis radix & fem. Betonica rad. Digitalis flores, Ebuli radices, Eryngii bacca, Eupatorii cannab. radices, Geniftæ fem. Hederae bacca, Juli & cortex interior Juglandis, Laureola, Narciffi bulbos, Polygonati bacca, Sambuci aquat. bacca autore *Prævotius*, Sedi minimi fuccus, Senecionis herba, Spergule femen.

Nicotiana, Gutta Gemou, Hellebor. alb. Cicuta aquat. Scylla, Cataputia, Cyclamen, Ricinus, Nux vomica, Afarum, Anagynis foetida, Glans unguentaria.

Emmenagoga, v. Menfis moventia.

Emollientia.] Alcea, Althæa, Atriplex, Beta, Chamæmelum, Lappatum, Malva, Mercurialis, Parietaria, Violaria.

Allium, Lilium album, Melilotus, Verbafeum, Gummi & laccymæ variz, Bdelium.

Epilepfia.] Cerafa dulcia, Digitalis, Filipendula, Lilium convallium, Peoniae rad. & fem. Sinapi, Succifæ, Aqua florum Tilia, Valerianæ radices, Vilcus.

Mufcus clavatus & omnia *Cephalica*, Bryonia alba, Hellebor. Paffinaca fylv. Bugloffum, Horminum, Ruta, Galega, Ninzin.

[4]

Eryfipelas.]

INDEX

Eryspelas.] Lens palustris, Mali sylv. fuccus, Malva, urticapue hortenfis, Solanum vulgare, Tuffilago, Umbilicus Veneris.
Sedum maj. Pomum Amoris, Malva rosea, Scacale, Stramonium, Pavate, Sambucus, Camphora.

F.

Febriß & febrilis ardor.] Acetofa, Argentina externe, Cerafa acidia, Cichoreum, Dens leonis, Geranium, Lichen, Lujula, Papaver Rheas, Portulaca, Rofa canina fructus, Mora Rubi Idæi, Vaccinia, Violaria.

Tertiana.] Alfine in Epithem. Caryophyllata, Centaurium minus, Hypericum, Pentaphyllum, Sinapi in Epithem. ad carpos, Verbena.

Quartana.] Cicuta, Hypericum, Linaria vulg. Oxycanthi vilci pulvis vino albo infusus, Pentaphyllum, Rapum, Sambuci bacca, Sedi minoris fuccus.

Quotidiana.] Lupulus in Epithem.
Febres continue.] Endivia, Lactuca, Berberis, Cynoglossa, Nymphaea, Tamarindus, Aurantia, Limones, Myrrilli, Ribes, Sorbus, Sempervivum, Citria Mala.

Febres intermittentes.] Myxa pyriformis, Ligna Colubrina, Fraxinus, Contrayerva, Serpentina Virginiana, Piper, Cortex Peruvianus, Chamamelum, Chamædrys, Gentiana, Sinapis, Adiantum verum, Bardan. maj. Abfinthium, Imperatoria, Foeniculum, Prunella.

Flatus.] Cari semen, Mei semen, Foeniculi sem. Radices Ari ficcatae, Tanacetum.

Aurantia, Cardamomum, Caryophylli, Cubeb. Macis, Nux Moschat. Acorus, Galanga, Zinziber, Anethum, Chamamel. Cuminum, Carum, Zedoaria, Anisum, Piper Jamaycense, Bac. Lauri.

Flur aulis mulierum.] Filipendula, Flores Lamii albi, Paronychia foliis rutaceis, Rofa canina, Salvia, Quercus.

Foniculi seu Fontanelle.] Hedera, Saponaria.
Fracturas offium consolidantia.] Consolida majoris & Polygonati radices, Ruscus.
Gummi varii, & vulneraria.

G.

Gangrena.] Absynth. Alliaria, Camphora.
Gargarismus idonea.] Folia Aquilegiae, Periclymenum, Aqua Fragorum.

Gonorrhæa.] Cichoreum, Cynoglossum, Dens leonis, Lichen, Millefolium vulg. Nymphaea, Plantago, Polygonum.
Relinae, Gummi, & omnia consolidantia. Aparine, Bursia Pastoris, Abies, Opobalsamum, Santala.

H.

Hæmorrhæia.] Argentina, Asplenium, Bardana major, Pes capri, Plantaginis fuccus, Urtice fuccus & eorundem aqua still. Vinca pervinca.
Hæmorrhæia.] Bistorta, Clematis daphnoides, Gallium luteum, Geranium sanguineum, Glastum, Gnaphalium, Millefolium, Pentaphyllum vulg. Ros folis, Salix, Pulvis baccarum Tiliæ, Urtice, & in genere omnia adstringentia.

Hæmorrhæia, & Hæmorrhæia.] Omnia consolidantia, Urtica, Pimpinella vulg. Salvia, Brunella, Bursia Pastor. Hyocyamus, Papaver, Nigellastrum, Xylon, Linum.

Hæmorrhoides.] Chamædrys, Chelidonium mi-

nus, Cynoglossa, Fungus Betula, Fungus pulverulentus, Galeopsis fuccus, Filipendula, Linaria, Scrophularia rad. Serratula, Sideritis, Verbascum, Vinca pervinca, Genifia. His tribus malis & reliqua ferè Adstringentia conveniunt. Becabunga, Anonis, Cacao.

Hepatica.] Abfinthium, Acetofella, Agrimonia, Alperula, Betonica, Centauri minoris flores, Cichorium, Fragaria, Fumaria, Lichen, Mentha.

Hernia.] Alchimilla exiccata pulvis, Consolida major, Cruciatia, Dentaria, Filix præcipue florida, Geranium columbinum, Herniaria, Lens palustris, Lunaria, Nummularia, Perfoliata, Polygonatum, Serratula, Telephium, Valeriana major.

Anonis, & omnia Adstringentia, Adiantum album.

Hepes.] Chelidonium majus, Gummi Cerafi & Pruni sylv. Erica, Pilofella.

Hydrops.] Abfinthium, Alnus nigra, Ebulus, Genifia sem. & summitates, Kali, Linaria, Poly-podium, Pulegium, Ranunculus hederaceus, Rhamnus catharticus, Solanum lignosum, Soldanella.

Bryonia alba, Ruscus, Nasturtium, Sambucus, Guaiacum, Semen Fraxini, Alcepias, Trifol. palustr. Iris, Betula, Cynosbato.

Hypnotica.] Narcotica omnia, Unguentum Populeum, Primula maj. flores & conserva eorundem.

Hypocistrici affectus.] Orobanche, Hellebor. Polypod. Agrimon. Centaur. min. Cort. Aurantior. Ammoniac. Galban. Cerafa acidia, Cort. Mali Citri.

Hypericæ affectus.] Atriplex olida, Daucus, Meum, Parthenium, Pastinaca lativa tenuifolia, Peucedanum, Phyllitis, Sphondylium, Xyridis rad. Crocus, Alfa fecida, Galbanum, Bryonia alba, Matricaria, Ballote, Cardiaca, Ruta.

I.

Icterus.] Apium, Aquilegia, Asparagi rad. Alperula, Berberis cortex interior, Centaurium minus, Chamædrys, Chelidonium maj. & min. Crocus, Cyani flores, Eryngium, Eupatorium Avicennæ, Fragaria, Fraxini semen, Fumaria, Genifia sem. Hedera terrestr. Hypericum, Lens palustris, Lichen, Linaria, Marrubium album, Mercurialis sem. Organum, Oxylapathi rad. Pulegium, Ruscus radices, Solani vicarici bacca, Solani lignosi fol. Dulcamara lign. & folia, Thalictrum, Verbena, Urtica.

Rad. Curcumæ, Rubiæ. Sem. Cannabin. Nil. Muscus Quercinus, Aquilegia.
Incrassantia.] Lactuca, Symphytum maj. Cynoglossa, Papaver, Plantago, Solanum, Nymphaea, Viola, Gummi Arabicum, Sarcocolla, Tragacantha.

Ichiadicus dolor.] Artemisia, Asparagi rad. Centaurium min. Consolida maj. Helenium, Jacobæa, Populus alba, Thlapfi, Ulmi cortex & quæcumque præterea Arthritidi conducunt.

Rad. Bryon. alb. Fenum Græcum, Ol. Laurinum.

L.

Lac absumenia.] Repellentia & Adstringentia. Plantago aquatica.

Lac coagulantia.] Flores Acanthii vulg. Gallium luteum. Acidia omnia.

Leibargus.

Affectum & Remediorum.

Leibargus.] Sternutatoria, & Cephalica, Sinapi, Nasturtium hortens.

Lienteria.] Farina Fabarum.

Lithemiptica.] Rad. Acetofæ Prævot. Acori, Cardui fullonum, Caryophyllata sylv. Prævot. Eryngii Prævot. Helenii, Filipendula vulgaris, Filicis, Peucedani, Pimpinella Saxifragæ, Raphani rust. Rubi, Rubia, Tragopogi, Urtice. Fol. Altheæ, ut & radix & sem. Anonidis, Aparines aqua destill. Argentina, Asparagus, Avellana sylv. cortex Prævot. Becabunga, Betonica, Brassica, Cardui stellati, Cerefoli, Chamædrys, Chamæpitys, Nasturtii aquat. Parietarie, Parthenii, Perceper, Perficaria, Pilofella, Pulegii, Quercis, Salicis, Saxifragæ alba & pratensis, Silymbrii, Sum aqua Tanacet. Thalictri, Veronica, Virgæ past. Virgæ aureæ, Capillares herba. Flores Chamamel. Consolida regalis, Erica, Genifia ut & summitates. Fructus & Sem. Bardana maj. & min. Prævot. Dauci, Iridis, Juniperi, Lithofperi, Solani, Oxycanthi, Peucedani, Rofæ sylv. Solani halicacabi, Viola purpureæ. His adde Gummi Cerafi, nucleos & oleum e nucleis Ceraforum, & Graminis radices.

Sem. Sophiæ Chirurgorum, Refina Terebinthi. Aperientia, Attenuantia, & Anodyna. Urtica, Hedera terrestris, Fragaria, Ruta, Cicer fativ. Nil, Phalaris, Lacryma Jobi, Avena, Gramen caninum, Gramen Crucis, Perficaria filiquosa, Anana, Pinus, Betula, Mespili officia, Nuclei Armeniaci, Theæ, Limoni, Balsama Indica, Lignum Nephriticum, Cubeba.

Lechiorum nimis fluxus.] Adstringentia, Consolida, & Anodyna. Filipendula radices.

Lues Venerea.] Lignum Buxi, Saponaria, Scorodonia, Succifia.

Guaiacum, China, Saraparilla, Santala, Sinilax alpera, Bardana maj. Sassafras, Tamariscus.

Lumbricæ intestinum.] Abfinthium, Allium, Cannabis sem. Corallina, Filicis sem. radix, Centaurium min. Helleboraster maj. Hypericon, Juniperus Alpina, Marrubium album, Parthenium, Sabina in hoc genere excellit, Senecionis fuccus aut decoct. Scordium, Tanacetum, Viscus. His adde Prævot. Enula recentis fuccum, Petasidis radicem, Rutam caprariam.

Ageratum vulg. Cepa, Aloe, Festuca Avenacea, Sabina, Fol. & Flor. Mali Perfic. Cort. Aurantiorum, Elegans, Cordi leu Myrt. Brabant. Ligna Colubrina, Agallochum.

M.

Mania & Melancholia.] Tinctura florum Hyperici. Agrimonia, Fumaria, Melissa, Anagallis Mas, Hellebor. Idou-Moulli.

Mammæarum durities & tumores.] Emollientia omnia. Althea, Cerefolium, Dulcamara, Malva, Mentastrum, Farina Fabarum, Senecio, Sum aquat. Solanum vulgare & lethale.

Maturantia seu sui generantia.] Althea, Cepa, Lilium alb. Malva, Chamamel. Crocus, Ficis, Fœnugracum, Hordeum, Linum, Triticum, Colophonia, Elemi, Ladanum, Liquidambra, Mastiche, Pix, Styrax, Tacamahaca, Thus, Terobanthus.

Melancholia.] Fumaria, Pimpinella.

Menfes moventis.] Abfinthium, Acetofæ radix,

Acorus, Alliaria, Apium, Aquilegia, Artemisia, Arum, Asarum, Asparagi rad. Betonica, Becabunga, Bryonia rad. Calamintha, Cardia, Cepa, Centauri min. rad. Chamædrys, Chamamelum, Chamæpitys, Conyza, Crocus, Daucus, Eryngii rad. Eupatorium Avicennæ, Hedera terrestr. Filicis rad. Graminis rad. Helenii rad. Hypericum, Leucioi lutei flores, Matricaria, Melissa, Mentastrum, Mercurialis, Meum, Nasturtium, Phyllitis, Pimpinella, Periclymenum, Polychitum, Prastum, Pulegium, Ruscus, Rubia, Salvia agrestis, Saponaria, Serrillum, Tanacetum, Urtice sem. Præ alis omnibus Sabina: quin & diuretica pleraque sunt etiam emmenagoga.

Caryophyllata, Aristolochia, Curcuma, Cardamomum, Cyperus officinar. Schœnanthus, Acorus, Vaynilla, Coftus, Sabina, Myrrha, Sagapenum.

Menfes sistemia.] Mentastrum, Pimpinella, Plantago, Papaver Rheas, Polygonum, Rofa caninae flores, Vinca pervinca & reliqua ferè Adstringentia.

Nymphaea, Millefolium, Hyocyamus, Papaver, Acacia, Cinnamomum.

Medus involuntarius.] Consolidantia omnia, & Adstringentia: Agrimonis exiccata pulvis, Plantago.

Morbus venenatus.] Ligna Colubrina, Lychnis sylv. flore muculoso, Opobalsamum, Serpentina Virginiana, Ruta, Allium, Aleisipharum. Rad. Granadilla, seu flor. Passifl. Phyllon Marificum, Scorzenera, Pimpinella vulg. Calamintha, Ballote, Pullailla, Anagallis Mas, Malum Citrium, Caniram, Laurus, Platanus, Rofa.

N.

Narcotica.] Croci flores, Cynoglossum, Hyocyamus, Lactuca sylv. Lolium, Papaver, Nupellus, & alia Aconita: Stramonium, Nucces Moschat. recent. Odallam, Cocculus Indus, Nux Vomica.

O.

Odontalgia.] Argentina, Chelidonium minus, Clematis daphnoides, Lepidii radices, Primula veris, Præmarica. Anodyna & Narcotica: Nicotiana, Quercus, Morus.

Opthalmica.] Caryophyllata, Chelidonium maj. Cichorei & Cyani flores, Diplici aqua, Enula campana, Erica, Euphrasia, Fumaria, Foeniculum, Horminum, Holostemum, Linaria, Lyfimachia spicata, Pomorum agreffium fuccus, Salicis lachryma, Valeriana, Verbena.

Acacia, Anagallis mas, Ulmus, Camphora, Arbor tristis, Ebenum, Sarcocolla.

Orit & Gingivarum Vitis.] Areca fœn Fausel, Cochlearia, Mastiche, Herba Britannica, Fagus, Hondir-Alou, Mespilus, Balsamita, Caryophyll. Ind. Nux Moschat, Malabathrum, Rhus, Agallochum.

P.

Paralyfis.] Cephalica omnia. Cerafa dulcia, Erica flores, Leucoum luteum, Liliſum convallium, Primula veris, Sinapi, Viscus.

Paronychia.] Paronychia vulg. Telephium.

Partus difficilis.] Dietamnus, Calcha, Crocus, Galbanum, Myrrha.

Pedicularis.] Cocculus Indus, Staphis agria.
Pellis, v. Alexipharmaca.] Anagallis mas, Arum,
Hedera bacce, Herba Paris, Juniperi bacce,
Petasites, Ranunculus bulbosus, Scordium,
Scorodonia, Thalictrum.

Galega.] Nicotiana, Ruta, Juniperi bac. Opo-
ballamum, Myrrha.

Phlegma.] Bellis maj. Consolida maj. Crocus,
Dens leonis, Glycyrrhiza, Helenium, Linum,
Tuftilago, Betule fucus & reliqua Pneumo-
nica.

Chelidonium maj. Hedera terrestris, Mulsus pul-
monarius, Papaver, Refine, Balsama, Equi-
setum, Carduus Fullonum, Pulmonaria ma-
culosa, Anagallis mas, Linum, Xylon, Arum,
Acanthus fativus, Palma coccifera angulosa,
Rosa, Albul Cynosbati, Cacao, Balsama In-
dica.

Plauritis.] Glycyrrhiza, Aqua florum Pruni,
Fraxini sem. Linum, Papaver, Rhus, Scabiola,
Tragopogon rad. Violaria, Vicia, Urtica &
pleraque Pneumonica.

Hordium, pleraque Anodyna.

Pneumonia.] Adiantum album & aureum, Al-
thra, Artemisia, Arum, Calamintha, Crocus,
Filipendula, Glycyrrhiza, Hedera terrestris,
Helenium, Lichen arborum, Marrubium al-
bum, Pes cati, Peucedanum, Pimpinella fa-
xifraga, Pulmonaria, Scabiola,
Tuftilago, Verbascum album, quod nostrates
Cotus Lingwort, i. e. Pulmonarium bovm,
appellant, Veronica, Trichomanes, Urtica
femina.

Allium, Ficus, Amygdalus, Jujuba, Sebastian,
Perin Nirouri, Terebinthus, Bacce Lauri, Opo-
ballamum.

Purgantia.] Alnus nigra seu Frangula, Afarum,
quamvis hoc nondum in Anglia spontaneum
observaverim, Bryonia alba, Cuscuta, Digi-
talis, Dulcamara, Efula, Euonymus Theo-
phrastii, Eupatorium Avicennae, Genista se-
men & summitates, Juglandis immatura fac-
charo condita, Oxyacanthae cortex medianus,
Pinguicula, Polygalon, Polygonati bacce, Po-
lypodium, Rhamni cathartici bacce, Sambuci
& Ebuli sem. cortex, fucus, Soldanella, Sor-
bi sylv. seu Ancyrae bacce, Thalictrum,
Valerianae radices, Xyridis radices, Kali, Lau-
reola, Linum catharticum, Tichynali omnes,
& sique praeterea inter Emetica recensuimus.

Alipunt five herba terribilis, Agaricum, Aloes,
Cassia, Hederae bac. Pylidium, Colocynthis,
Elaterydis, Jalapum, Manna, Mechoacanna,
Helleborus albus & niger, Scammonium, Sen-
na, Tamarindus, Gutta Gentou, Euphorbium,
Hermoadactyl, Gratiola, Ricinus, Rhabarba-
rum, Eupatorium catharticum, Cnicus, Va-
leriana maj. Thapsia, Thymelaea, Siliqua edu-
lis, Colutea vesicaria, Sagapenum, Ammonia-
cum.

R.

Rachitis.] *Aperientia*, Chamadrys spuria, Filix
praecipue mas & florida, Ruta muraria, Tri-
chomanes.

Repellemia.] Rosa rubra, Plantago, Portulaca,
Quercus, Balauftia, Berberis, Galla, Biftor-
ta, Tormentilla, Mofpidus, Prunus sylv. Sor-
bus, Sumach, & adstringentia fere omnia;
Gum. Arabicum, Sang. Dracon.

Resolventia, v. Attenuantia, & Emollientia.] Dul-
camara, Tacamahaca, Liquidambar.

S.

Sanguinem purgantia.] Fumaria, Nasturtium
aquaticum, Urtica turionum.

Scabies.] Lapathi rad. & aqua still. Chamadrys,
Coryza, Fumaria, Lichen, Origanum, Sca-
biola, Scrophularia, Veronica.

Aristolochia, Enula Campana, Nicotiana, Cam-
phora, Nasturtium Indicum, Pix, Cedrus,
Larix, Juniperus, Sabina, Alnus nigr. baccif.

Serbum.] Abies, Aceris lachryma, Becabunga,
Betule lachryma, Radices Ari ficatae, Cen-
taurium minus, Chamemorus, Chelidonium
minus, Cochlearia, Fumaria, Nasturtium aqua-
ticum, Nummularia, Oxylapathi radix, Rha-
phanus rusticatus, Pila viridia, Rapa cruda
& cocta, Mora Rubi vulgaris & Idari, Sco-
rodonia, Sorbus sylv. Soldanella.

Cortex Winteran. Trifolium Palustre, Vaccinia
nigra, Malum Aurantium, Vermicularis, Cy-
nosbates, Sinapis, Refine Pini, Aquilegia,
Adiantum album, Herba Britannica, Ace-
tosa, Carduus Benedictus, Brastica, Pila viridia.

Scrophula.] Apacine, Bardana minor, Bellidis
minoris radices, Chamadrys, Clematis daph-
noides, Cynoglossae radices, Digitalis, Genista,
Lamium album, Malus sylv. Paronychia folius
rustaceus, Perfoliata, Scrophularia, Umbilicus
Veneris, Xyridis rad.

Bryonia alba, Chamamelum, Carduus Fullo-
num, Chamadrys, Marrubium album, La-
mium album, Chelidonium min. Cupressus.

Siccantia.] Abrotanum, Absinthium, Acacia,
Agrimonia, Aquilegia, Aristolochia, Ar-
temisia, Betonica, Bursa pastoris, Calamintha,
Cardiaca, Chamapit. Detaninus, Equisetum,
Erythrum, Filipendula, Hypericum, Majo-
rana, Mentha, Millefol. Myrtus, Quercus,
Rhus, Rosifmarin, Sabina, Salvia, Satureia,
Scordium, Scrophulum, Thymus, Ulmaria,
Abies, Pinaster, Tamariscus, Salafra, Musci
varii, Cupressus, Juniperus, Laurus, Guai-
acum, Santalum, Bdellium, Sang. Dracon. Sar-
cocoll. Benzoin, Caranna, Colophonina, La-
danum, Myrrha, Styra, Tacamahaca, Thus,
Maltich.

Singulus.] Daucus, Mentha, Papaver, Ane-
thum.

Splenetica.] Ceterach, Cicuta, Fraxini sem. cor-
tex & lignum, Genista, Orobanchae, Polypo-
dium.

Sterutatoria.] Ptarmica, Saponaria, Sinapis,
Thlaspeos sem.

Sem. Nigell. Hellebor. Nicotian. Lilium convall.
Horminum, Alliaria, Curcuma.

Stranguria.] Consolida maj. flores, Daucus, Li-
naria, Populus alba, Ruscifrad. Sonchus.

Flor. Chamemeli, sem. Dauci, bac. Juniper. Lauri,
Terebinthina, Althra.

Syrmae, v. Scrophulae.
Suffusus.] Foeniculum.

T.

Tabes, v. Phthisis.] Anagallis, Dens leonis, Ery-
gium, Marrubium album, Parietaria, Pim-
pella, Tragopogon radix.

Chelidonium maj.

Tinctoria.] Alni cortex, Genista tinctoria, Gla-
rum, Lichen petræus, Luteola, Rubia radix,
Curcuma, Anchusa, Anil, Galla, Nozze, Ligna
varia.

Affectum & Remediorum.

varia, Brasil. rubrum, Logwood, Fustick, Can-
del, Orellana.

Termina.] *Anodyna & Narcotica*: Meum, Serpyl-
lum, Tanacetum, Trifolium prat. purp. flores,
Verbena.

Tumores & Inflammationes.] *Anodyna, Emollientia,*
Dysenterica, Repellentia, vel Maturantia pro re-
nata: Cerefolium, Oleum Chamemelinum,
Cicuta, Cynoglossa, Fagi folia, Galeopsis fucus,
Lamium, Oleum Lini, Malva, Verberum
rad. Parietaria, Rapum, Selinum Sii foli-
is, Spiondyli rad. Urtica.

Tuffis, v. Pneumonia.] Enula campana, Erysi-
mum, Daucus, Glycyrrhiza, Bacce Juniperi,
Linum, Marrubium album, Parietaria, Peri-
cymenum, Petasites, Peucedanum, Scabiola,
Tragopogon radix, Tuftilago, Verbena, Viola-
ria, Urticae radix & semen, Castaneum fa-
rina.

Decoctum pectorale, Papaver, Rapum, Musa,
Avellana, Amygdalus, Siliqua edulis, Bdellium,
Benzoin.

Tuffis convulsiva five Catarrhus ferinus.] *Anti-*
spasmodica omnia: Mulsus pyxidatus, Saccus
Pulegii, Origanum.

Mulsus Quernus, Agallochum, Cubebe, Opo-
ballamum, Balsam. Peru.

V.

Variole & Morbilli.] *Ad praecavendum, v. Alexi-*
pharmaca, ad expellendum Aquilegia, Crocus,
Rapi semen.

Venere stimulantia.] Asparagus, Avellana, Ca-
stanea, Crocus, Eringium, Eruca, Dauci sem.
Foeniculum vires, Cannabis, Faba, Orchis
des omnes, Opiata quatuordecim, Pastinaca la-
tifolia, Horminum, Mentha vires, Nasturium,
Ononis, Personata rad. Rapi sem. Sinapi,
Apium dulce, quod *Seleri* dicitur.

Ventriculi roborantia seu Stomachica.] *Aromaticia,*
Amaria: Absinthium, Acorus, Acetosa, Agri-
sta, Berberis, Caryophyllata *Præcox*, Cerafa
acida, Fraga, Mentastum, Calamintha, Pru-
na sylvestris & eorum succus, Pulegium, Pru-
nella, Sorba, Ranunculus.

Zingiber, Galanga, Contrayerva, Cinnamonum,
Salafra, Piper, Xochocochitl, Caryophyll.
Aromat. Nux Moschat.

Verrucae.] Mercurialis, succus in foraminibus Po-

puli collectus, Lac Tichymalorum, precipue
Helioscopii, Diplacus, Galeopsis succus.

Sedum maj. Heliotropium maj. Brastica.

Verrigo.] *Cephalica omnia*: Primula veris, Aqua
florum Tiliæ, Vicius.

Charophyllum, Sinapis.

Ulcera.] Caprifolium, Negundo, Ligustrum,
Lycium, Mandihoa, Opobalsamum, Myrrha.

Ulcera cancræ.] *Deturgentia, Anodyna, Siccantia*:
Elatine, Gallium, Laureola pulvis.

Heliotropium, Solanum, Symplyum maj. Lada-
num, Schoenanthus.

Vomitiva, v. Emetica.
Vomitum siccantia.] *Hypnotica*: Sal Absinthii,
Menthae aqua stillat. Polygonum, Rubus Idæus,
Vaccinia.

Urine ardor vel acrimonia.] *Sem. frigida, Emul-*
siones, Anodyna, Emollientia, & Incrassantia:
Castaneum emulsiō, Malva, Glycyrrhiza,
Portulaca, quamvis ad acrimoniam urinae mi-
tigandam nihil conducibilis sit quam Lac re-
cens copiose ingestum, aut Lactis defectu Se-
rum vel Cerevith tenuis, nihil enim aliud re-
quiri videtur, quam ut Sanguis fero exhaustus
leni aliquo liquore affatim diluatur.

Urina cruenta, v. Adstringent. & Consolidant.
Uteri procidencia.] *Adstringentia & Vulneraria.*

Vulneraria, seu Consolidantia.] Agrimonia, Al-
chimilla, Anagallis, Androsamum, Argen-
tina, Artemisia, Bellis major & minor, Beto-
nica, Bonus Hénricus, Bugula, Centaurium,
Ceterach, Chamadrys, Cicuta, Consolida maj.
Cruciata, Cynoglossum, Equisetum, Eupato-
rium Avicennae, Foeniculum, Geranium, Gla-
stium, Hedera terrestris, Herniaria, Hypericum,
Jacobaea, Lamium, Lilium convallium, Luna-
ria minor, Melilotus, Millefolium, Nummularia,
Ophioglossum, Panax coloni, Parietaria,
Pentaphyllum, Perfoliata, Perficaria, Peu-
cedanum, Pilosella, Pimpinella, Pinguicula,
Plantago, Polygonatum, Polygonum, Pru-
nella, Rubia, Salvia agrestis, Samicula, Scor-
dium, Serratula, Sophia Chirugorum, Succia,
Tanacetum, Telephium, Tormentilla, Vale-
riana, Verbena, Virga aurea, Veronica utraq;
Balsamina mas, Delphinium, Ulmaria, Nux
myristica, Refine & Lacryma variae, Clematis
Daphnoides, Pyrola, Quercus, Pix, Al-
nus vulg. Cada Pilava, Ol. Olivarium, Opo-
ballamum, & Balsama Americana, Sarcocolla,
Elemi.

NOMENCLATOR BOTANICUS,

Anglo - Latinus.

A.

THE *Abele-tree*, or *white Poplar*, Populus alba.
Adders-tongue, Ophioglossum.
Adonis flower, or *Pheasant's eye*, Flos Adonis, Eranthemum.
Agarick, Agaricum, five Fungus Laricis.
Agrimony, Agrimonia.
The Alder-tree, Alnus.
Alexanders, Hippoclemonum.
Alixant, Anchusa.
The Almond-tree, Amygdalus.
Aloes, Aloe.
Wood of Aloes, Xylaloe, Agallochum.
Anemomony, or *Wind-flower*: Anemone.
Angelica, Latine pariter Angelica.
Anise, Anisum.
The Apple-tree, Malus.
Apples of Love, Pommum Amoris.
Mad Apples, Mala insana.
The Appricorn-tree, Malus Armeniaca.
Archangel, or *Dead Nettle*, Lamium, Galeopsis.
Areck, or *Fausel*, Artea, Palma species.
Ayrach, or *Orach*, Atriplex.
Arrow-head, Sagittaria.
Asfmarkt, Persicaria acris, Hydriopier.
Artichoke, Cinara, Scolymus.
Ascarabacca, Astarum.
The Ash-tree, Fraxinus.
The Aspen-tree, Populus tremula seu Libyca.
Aspidodil, Alphonelus.
Asteng, or *Herb Benner*, Caryophyllata.

B.

The Balsam-tree, Balsamum.
Balsam-apple, Balsamina.
The Bambou cane, Bambou, Arundinis species.
The Barberry, or *Pipperridge-bush*, Berberis.
Bartley, Hordeum.
Barren-wort, Epimedium.
Basil, Ocimum.
Wild Basil, Acinos, Ocimum sylvestre, Clinopodium.
Basilum, Melissa & Melisophyllum.
The Bay-tree, Laurus.
The Bead-tree, Azedarach.
The white Beam-tree, Sorbus Alpina, Aria Theophrasti.
A Bean, Faba.
Bean-treefoil-tree, Anagyris, Laburnum.
Binding Bean-tree, or *Gum-Arabick-tree*, Acacia Egyptiaca.
Bears-byeeth, or *Brankursine*, Acanthus, Branca ursina.
Bears-ear, Auricula ursi.
Bears-foot, Helleborus niger hortensis.
The Beech-tree, Fagus.
Betel, Bera.
Bell-flower, Campanula.
The Benjamin-tree, Benzoin.
Bettle, Betre.
Betony, Betonica.
Bilberry, or *Whorle-berry*, Vaccinium, vitis Idæa.
Bindweed, Convolvulus, Smilax levis.

The Birch-tree, Betula.
Birds-foot, Ornithopodium.
Birds-nest, or *abovivoe Orchis*, Nidus avis, Sarrion abortivum.
Birchwort, Aristolochia.
Bishops-weed, Ammi.
Bistort, or *Snake-root*, Bistorta.
The Bladder-Put-tree, Staphylodendron, Nux velicaria.
Blite, Blitum.
Blow-wort, Lapathum sanguineum, Draco herba.
Blue-bottle, Cyanus.
The Bonana-tree, Bananiera.
Borage, Borago.
The Box-tree, Buxus.
The Stone Bramble, or *Raspis*, Chamærubus saxatilis.
The Bramble, or *Blackberry-bush*, Rubus sylvestris.
Branle-wood, Brasilia arbor.
Broom-time, Anagallis aquatica, Becabungia.
Broom, Genista.
Broom-rage, Orobanchæ.
Broom-bush, or *Knee-billy*, Ruscus, Bruscus, Oxymyrime.
Spanish-Broom, Genista Hispanica.
Bryony, Bryonia.
Buckler-wort, or *Hart-wort*, Tordylium, Sefeli, Causalis.
Buck-thorn, Rhamnus.
Bugle, Bugula, Confolida media.
Bugloss, Buglossium.
Vipers Bugloss, Echium.
Burdock, Lappa, Perfonata, Bardana major.
Burnet, Pimpinella.
Bur-red, Sparganium.
Butter-burr, or *Pesilem-wort*, Petasites.
Butter-wort, Pinguicula.

C.

Cabbage, Brassica capitata.
Cabbage-tree, or *Palmiste-Royal*, Palma nobilis.
The Cacao, or *Chocolate-Tree*, Cacao.
The Calabash-tree, Higuero Ovidi.
Calaminth, Calamintha.
Water Caltrops, Tribulus aquaticus.
Calves-head, or *Snake-dragon*, Antirrhinum.
Camels-hap, or *sweet smelling Rush*, Schœnanthus.
Camomile, Chamæmelum.
The Camphire-tree, Arbor Camphorifera.
Campions, Lychnis.
Canary-grass, Phalaris.
Capers, Capparid.
Carabwaies, Carum.
Cardamums, Cardamomum.
The Carline-thistle, Carlina.
The Carob-tree, Silqua arbor, Ceratia.
Carrot, Pastinaca tenuifolia.
Cassia, Cassia fistula.
Cassidy, or *French Lavender*, Stœchas Arabica.
The Cassia, or *Cajon-tree*, Acajou, Anacardium.
Catchfly, Mulcupula, Lychnis viscaria.
Caterpillars, Scorpoides.

NOMENCLATOR BOTANICUS.

Cats-tail, or *Reed-Mace*, Typha.
The Cedar-tree, Cedrus.
Celandine, Chelidonium.
Centory, Centaurium.
Charlock, or *Wild Mustard*, Rapistrum.
The Chest-tree, Agnus castus, Viteæ.
The Cherry-tree, Cerasus.
Winter Cherry, Solanum halicacabum, Alkekengi.
Cherbil, Chærophylum, Cerefolium.
The Chestnut-tree, Castanea.
Chick-weed, Alfine.
China-root, China radix.
Chiches, or *Chick-peas*, Cicer sativum.
Herb-Christopher, Chæstophoriana, Aconitum racemolum.
Christ's Thorn, Paliurus.
Cicely, or *sweet Cherwil*, Myrrhis.
The Cinamon-tree, Arbor Cannellifera.
Cinamon, Cinnamomum.
Cinquefoil, Pentaphyllum, Quingefolium.
The Citron-tree, Malus medica, Citria.
Ciwes, Schœnoprasum.
Clary, Horminum.
Claber, Medice species.
Cloud-berries, Chamamorus.
Clover-grass, Trifolium purpureum majus pratense.
Cloves, Caryophyllus Aromaticus.
Cockle, Pseudomelanthium, Lychnis segetum.
Cocks-comb, or *Rattle*, Pedicularis, Crista galli.
The Coco, or *Coker-Nut-tree*, Palma coccifera, seu Tenga.
Coffee, Caova, Coffee Frutex, seu Bon vel Ban Arbor.
Colchicot, Brassica.
Colly-flower, Brassica florida.
Colts-foot, Tussilago.
Strange Colts-foot, Cacia.
Columbines, Aquilegia.
Comfrey, Symphytum, Confolida major.
Saracene Comfoud, Solidago Saracena, Virga aurea species.
Coral, Corallium.
Coralline, Corallina.
The Cork-tree, Suber.
Coriander, Coriandrum.
Com-flag, Gladiolus.
The Cornel-tree, or *Cornelian Cherry*, Cornus mas.
Costmary, or *Alecock*, Costus hortorum, Balsamita mas.
The Cotton-tree, Gossipium, Xylon.
Courbage, vulgo *Courche*, Phaeolus Zurratenfis siliqua hirsuta.
Cow-slips, Verbasculum, Paralyfis.
Crane's-bill, Geranium.
The bearded Creeper, Cuscuta.
Cresses, Nasturtium.
Cross-wort, or *Mugweed*, Crucata.
Cryptwort, or *Butter-Cups*, Ranunculus.
Crown Imperial, Corona Imperialis.
Crow-hill, or *hairy River-weed*, Conferva Plinii.
Cubebæ, Cubeba.
Cuckow-pint, or *Wake-robin*, Arum.
Cucumbers, Cucumis.
Cubweed, Gnaphalium.
Cumin, Cuminum.
The Curran-bush, Ribes.
Curraus, Uva Corinthiaca.
The Custard-Apple, Aratic species.
Cyperus, Latine etiam Cyperus.
The Cypress-tree, Cupressus.

D.

Daffodil, Narcissus.
Daisie, Bellis, Confolida minor.
Dandelion, Dens leonis.
Darnel, Lolium.
The Date-tree, Palma dactylifera.
Devils-bit, Succisa, Morlus Diaboli.
Dill, Anethum.
Dittander, or *Pepper-wort*, Lepidium, Piperitis.
Dittany, Dictamnus.
Barbar Dittany, or *Fraxinel*, Fraxinella.
Dock, Lapathum.
Dodder, Cuscuta.
Dogs-bane, Apocynum.
The Dog-berry, or *Gatter-tree*, Cornus femina.
Dogs-fones, Cynolorchis.
Dragons, Dracontium.
The Dragon-tree, Draco arbor.
Drop-wort, Filipendula, Oenanthe.
Duck's-meat, Lenticula palustris.
Dutroy, Sramoni seu Daturæ Indice species.

E.

Earth-Put, or *Kepper-Nut*, Bulbocastanum, Nucula terrestris.
Pease-Earth-Put, Chamæbalanus.
Ebony, Ebenus.
The Egplantine, or *Sweet-briar-bush*, Eglanteria, Rosa folis odorata.
The Elder-tree, Sambucus.
Ecircampane, Helenium, Enula campana.
The Elm-tree, Ulmus.
Endive, Endivia.
Eringio, or *Sea-Holly*, Eryngium.
Eschallortes, or *Scallions*, Cepa Alcalonica.
Euphobium, Schadida-Calli, Tichymali species.
Epe-bright, Euphrasia.

F.

Fennel, Foeniculum.
Fennel-flower, Nigella.
Fennel-giant, Ferula.
Hgr-fennel, Sulphur-wort, or *Harefrong*, Peucedanum.
Scorching-fennel, Thapsia.
Fenugreek, Fœnum Græcum.
Fern, or *Brake*, Filix.
Feverfew, Matricaria, Parthenium.
The Figg-tree, Ficus.
Figwort, or *Broom-wort*, Scrophularia.
The Filberd-tree, Nux avellana, Corylus sativa.
The Fir-tree, Abies.
The Fittick-Put-tree, or *Pistacho*, Pistacia.
The sweet smelling-flag, Acorus, Calamus Aromaticus.
Flax, Linum.
Fleabane, Conyza.
Flea-wort, Psyllium.
Fittweed, Sophia Chirurgorum, Nasturtii species.
Flower-de-luce, Iris.
Flower-gentle, Amarantus.
Fluellin, or *Speed-well*, Latine.
For-globe, Digitalis.
For-tail-grass, Alopecurus, Gramen alopecuroides.
Frankincense, Thus, Olibanum.
Herb-Frankincense, Libanotis.
Frings-cowl, Anafarum.
Fritillary, Fritillaria, Meleagris.

fumitory,

NOMENCLATOR

Fumitory, Fumaria.
Furze, *Whin* or *Gorse*. Genista spinosa.
Fustick-wood, Lignum Americanum flavum.

G.

Garlick, Allium.
Gentian, or *Felwort*, Gentiana.
Germanander, Chamædrys.
Tree-Germanander, Teucrium.
Water-Germanander, Scordium.
Ginger, Zinziber.
Gladwyn, Xyris, Spatula foetida, Iris species.*
Glafs-wort, or *Saltwort*, Kali, Salicornia.
Goats-beard, Tragopogon.
Goats-rue, Galega.
The Goabo-tree, Guayava, Pela.
Golden-rod, Virga aurea.
Gold of Pleasure, Myagrum.
The Goose-berry-bush, Grossularia.
Goose-grass, or *Cleavers*, Aparine.
Gourd, Cucurbita.
Oil-y Purging Grain, Sesamum.
Grass, Gramen.
Green-weed, or *Wood-waxen*, Genistella tinctoria.*
Gromil, or *Gromwel*, Lithospermum.
Ground-pine, Chamæpitys.
Groundsel, Senecio, Erigeron.
Guaiacum, Guaiacum.
Gum, Gummi.

H.

Hares-ear, Bupleurum, Auricula Leporis.
Hares-foot, Lagopus.
Harts-tongue, Lingua Cervina, Phyllitis.
Hartwort, Seled.
Hawthorn, Hieracium.
The Haw-thorn, or *White thorn*, Oxyacantha.
The Hazel-nut-tree, Corylus fylvestris.
Heath, Erica.
Hedge-hogs, Medica echinata.
Hellebore, Helleborus.
Hemlock, Cicuta.
Hemp, Cannabis.
Henbane, Hyocyamus.
Henbit, Morfus Gallinae.
Herb-terrible, Alypum montis Ceti.
Hollyhocks, Malva hortensis.
Holly, Agrifolium, five Aquifolium.
Honey-suckle, Caprifolium, Periclymenum.
Honey-wort, Cerinthe.
Hops, Lupulus.
Hore-hound, Marrubium.
Bele Hore-hound, Stachys.
The Hornbeam-tree, Carpinus, Betulus, Ostrya.
Horse-tail, Equisetum, Hippuris.
Horse-tongue, Hippoglossum, Bilingua.
Hounds-tongue, Cynoglossum.
House-leek, Sedum.
The Humble-plant, Herba mimosa, seu humilis vulgo dicta.
Hyacinth, or *Harebell*, Hyacinthus.
Hyssop, Hyssopus.

I.

The Jack-tree, Jaca.
Jack by the hedge, *Sauce alone*, Alliaria.
Jalap, Jalapinum.
Jellamin, Jalminum, Gelleminum.
The Jesuits-tree, Arbor Peruviana, five febrifuga, Quinquina.
Jew's-ear, Auricula Juda, five Fungus Sambucinus.

Indigo, Anil, five Nil.
Job's-tears, Lachryma Jobi.
S. John's-wort, Hypericon.
Iron-wort, Sideritis.
Judas-tree, Arbor Juda.
The Juniper-tree, Ziziphus, five Jouba.
Quip-flower, or *Carnation*, Caryophyllus.
Juniper, Juniperus.
Jive, Hedera corymbifera.
Ground-Jive, Gill go by the Ground, *Alle-hoof* or *Tun-hoof*, Hedera terrestris.

K.

Kidney or French-Bean, Phaseolus.
Knapweed, Jacea.
Knot-grass, Polygonum, Continodia.

L.

Ladies-Wedding, or *Rennet-wort*, Gallium luteum.
Ladies-Flower, Clematis species.
Ladies-Mantle, Alchimilla.
Ladies-Slipper, Calceolus Mariae, Helleborines species.
Ladies-Smock, or *Cuckoo-flower*, Cardamine.
Lambs-Ettuce, or *Corn-Sallet*, Lactuca agri-naria, Valerianella.
The Larch-tree, Larix.
Larks-spur, Delphinium, Consolida regalis.
Laserwort, Lascipitum.
Lavender, Lavendula.
Lavender-Cotton, Chamæcarypissus, Abrotanum femina.
Sea-Lavender, Limonium.
The Laurel-tree, or *Cherry-Bay*, Laurocerasus.
Leadwort, Dentellaria, Plumbago Plinii.
Leek, Porrum.
The Lemon-tree, Malus Limonia.
Lentils, Lens.
Leopards-bane, Doronicum.
Lettuce, Lactuca.
The Lilly, Lilium.
The Lime or Linden-tree, Tilia.
Liquorice, Glycyrrhiza.
Liverwort, Lichen, Hepatica.
The Lornst-tree, Jetaiba, seu Lobus ex Wind-gandcaow.
Loose-strife, or *Willow-herb*, Lyfimachia.
Lotus-trefoil, Lotus Herba.
Lobage, Levisticum.
Lungwort, Pulmonaria.
Lupins, Lupinus.

M.

Mace, Macis.
The Macaw-tree, Urucu, Bixa, Orellana, Achiot.
Madder, Rubia tinctorum, Erythrodanum.
Madwort, Alyssum.
Maiden-hair, Adiantum nigrum, Capillus Veneris.
English black Maiden-hair, Trichomanes.
Maise, or *Indian-Wheat*, Frumentum Indicum.
Mallows, Malva.
Marsh-Mallows, Althæa, Ibisus.
Vervain-Mallows, Alcea.
The Marchinello-tree, Araticu species.
Mandarin, Mandragora.
The Mango-tree, Mangas.
The Mangrove-tree, Mangle.
The Maple-tree, Acer.
Marigold, Calendula, Calcha.

Corn-

BOTANICUS.

Corn-Marigold, Chrysanthemum.
Marjoram, Majorana.
Marbel of Peru, Mirabilis Peruviana.
Marble-wort, Imperatoria, Astrantia.
Herb-Mastick, or *Mellick-Thyme*, Marum.
The Mastick-tree, Lentiscus.
Matt-weed, German sparteum.
Maudlin, or *Maudlin-Tansie*, Ageratum, Balsamita femina.
Maw-weed, Cotula.
Meadow-Saffron, Colchicum.
Meadow-thwart, Ulmaria, Regina Prati.
Mechick, or *Snail-trefoil*, Medica.
The Medlar-tree, Mespilus.
Melilot, Melilotus.
Melon, Melo.
Melon-Thistle, Echinomelocactus.
Merrump, Mercurialis.
Milfoil, or *Tarow*, Millefolium.
Milk-wort, Polygala.
Millet, or *Groin*, Milium.
Mint, Mentha.
Horfe-Mint, Mentastrum.
Misteto, Viscus.
Moly, Moly, Allii Genus.
Money-wort, Nummularia.
Mons-hood, Napellus.
Moon-wort, Lunaria.
Moss, Muscus.
Mortier-wort, Cardiaea.
Moth-mullein, Blattaria.
Mousse-ear, Pilosella, Auricula muris.
Mousse-tail, Myosurus, Cauda Muris.
Mug-wort, Artemisia.
The Mulberry-tree, Morus.
Mules-fern, Hemionitis.
Mullein, or *High-taper*, Verbascum.
Mushroom, or *Toad-foot*, Fungus.
Mustard, Sinapi.
Arabian Mustard, Draba.
Tower-Mustard, Turritis.
Myrobalans, Myrobalanus.
Myrrh, Myrrha.
Myrtle-tree, Myrtus.

N.

Nabel-wort, or *Wall penny-wort*, Cotyledon, Umbilicus Veneris.
Nabelu, Napus.
The Nectarine-tree, Nuciperfica.
Nettle, Urtica.
The Nettle-tree, Lotus arbor.
Nightshade, Solanum.
Nipple-wort, Lamplana.
Nut, Nux.
Nutmeg, Nux moschata.

O.

The Oak-tree, Quercus.
The Palm-Oak, Ilex.
The Scarlet-Oak, Ilex coccifera.
Oats, Avena.
The Olive-tree, Oliva.
The Wild-Olive, Oleaster.
One-blade, Monophyllon.
Onions, Cepa.
The Orange-tree, Malus Aurantia.
Orchis, Orchis, seu Satyrion.
Opine, or *Live-long*, Telephium, Crassula.
The Oser, Salix aquatica.
Ore-eye, Buphthalmum.

P.

Palma Christi, Ricinus.
The Palm tree, Palma.
Panick, Panicum.
The Papa-tree, Papaia, Mamoera.
The Paper-reed, Papyrus Nilotica.
Herb Paris, True-love, or *One-berry*, Herba Paris.
Parley, Aphium hortensis, Petrolelinum.
Barford-Parley, Caulalis.
Parley-piert, Percepie.
Parley, Pastinaca latifolia, Staphylurus, Elaphobolus.
Cow-Parley, Sphondylium.
Pasque-flower, Pulsatilla.
Pastion-flower, or *Maracoki*, Granadilla, flos Passionis.
The Peach-tree, Malus Persica.
The Pear-tree, Pyrus.
The Prickly-Pear-tree, Opuntia, seu Ficus Indica.
Pearse, Pium.
Petony, Pæonia.
Pellitory of Spain, Pyrethrum.
Pellitory of the Wall, Parietaria.
Denny-royal, or *Pudding-grass*, Pulegium.
Pepper, Piper.
Gummy Pepper, Capicum.
Jamaica-Pepper, or *All-spice*, Caryophyllus fructu rotundo.
Periwinkle, Vinca perivinka, Clematis Daphnoides.
S. Peters-wort, Alcyrum.
The Physick-nut, Ricini species Americana.
Spanish Pick-tooth, Vithaga, Gingidium.
Pimpernel, Anagallis.
The Pine-tree, Pinus.
The Pine-Apple, Anana.
Ground-Pine, Chamæpitys.
Pinks, or *Carnations*, Caryophyllus.
The Pine-tree, or *Lilach*, Syringa.
The Pitch-tree, Picea, i. e. Abies mas.
The Plane-tree, Platanus.
Plantain, Plantago.
The Plantain-tree, Musa arbor.
The Plum-tree, Prunus.
Poleyn mountain, Polium.
Polypody, Polypodium.
The Pomegranate-tree, Malus Punica.
Pond-weed, Potamogeton.
The Poplar-tree, Populus.
Poppy, Papaver.
Rough headed Barford-Poppy, Argemone.
Potatoes, Battatas.
The Prickly Pear-tree, Opuntia, seu Ficus Indica.
Primrose, Primula veris, Verbasculum.
Tree-Primrose, Lyfimachia Virginiana.
Priwet, or *Primprim*, Ligustrum.
Mock-Priwet, Phyllirea.
Ever-green-Priwet, Alaternus.
Puisse, Legumen.
Pumpion, Pepo.
Purslane, Portulaca.

Q.

Quince-tree, Malus Cydonia.

R.

Rabish, Raphanus.
Horfe-Rabish, Raphanus rusticus, Armoracia.
Ragwort, Seggum or *S. James wort*, Jacobæa.
Rampions, Rapunculus, Rapuntium.
Ramfons,

NOMENCLATOR

Hamfong, Allium ursinum.
The Hairy-berry-bush, Rubus Idaeus.
Hed, Arundo.
Hell-barrel, or *Cammock*, Anonis.
Hicc, Oryza.
Hicc, Secale.
Hickert, Eruca.
Hole, Rosa.
The Dogs-hole, Wild-Briar or *Hep*, Rosa sylvestris inodora, Cynosbatus, Cynorrhodos.
The Holy-hole, Cistus.
Hole-woot, or *Rose-root*, Rhodia radix, Telephium species.
Hole-bay, or *Oleander*, Nerium, Oleander.
Hole of Jericho, Rosa Hiericantina.
Hosemary, Rosmarinus.
Rosa folia, Ros folia.
Hutbarb, Rhubarbarum.
Hue, Ruta.
Meadow-hue, Thalictrum.
Hypocrite-woot, or *Alf-seed*, Herniaria Polygoni species.
Hush, Juncus.

S.

Saffron, Crocus.
Sage, Salvia.
Sage of Jerusalem, Pulmonaria maculosa.
Saint-faint, Medicea species.
Sallow, Salix latifolia.
Sampshire, Cichthium seu Foeniculum maritimum.
Santicle, Sanicula, Diapensia.
Sarsaparilla, Salsaparilla.
The Sassafras-tree, Sassafras arbor.
Sattin, or *honeys*, Viola lunaria five Bulbonach.
Satyrion, Orchis.
Sabine, Sabina.
Saunders, Santalum, Ligni species.
Sauvour, Satureia.
Saw-woot, Serratula.
Saxifrage, Saxifraga.
Scabious, Scabiosa.
Scammony, Scammonia Syriaca.
Scurvy-grass, Cochlearia.
The Sebesten-Plant, Myxa, Sebesten.
Self-heal, Brunella seu Prunella.
Sena, Sena Alexandrina.
Bayard Sena, Colutea.
Sengreen, or *House-leek*, Sedum, Sempervivum.
The Sensitive-Plant, Herba viva, Eichynomene.
Sermountain, Siler montanum.
The Service, or *Sorb-tree*, Sorbus.
Shepherds-needle, Scandix, Pecken Veneris.
Shepherds-purle, Bursa Pastoris.
The Silver-bush, Barba Jovis.
Silver-weed, or *wild-Tansie*, Argentina, Potentilla.
Sittret, Sifarium.
The Sloe-tree or *Black-thorn*, Prunus sylvestris.
Smallage, Paludapium, Apium palustre, Elcefolium.
Sneez-woot, Ptarmica.
Solomon's Seal, Polygonatum, Sigillum Solomonis.
The Sops-tree, Saponaria arbor.
Sopchwoot, Saponaria.
Sorget, Acetola.
Sorghum-wood, Abrotanum mas.

Stombread, Cyclamen.
The Silver-top, Araticum species.
Stom-fennel, or *Sulphur-woot*, Peucedanum.
Stom-thistle, or *Hares-Lettice*, Sonchus.
Sparagus, or *Sperage*, corrupte *Sparrow-grass*. Asparagus.
Spelt, Zea, Spelta.
Spider-woot, Phalangium.
Spignel, Maw or *Bawd-money*, Meum.
Spinache, Spinachia.
The Spindle-tree or *Trickwood*, Euonymus.
Splen-woot, Asplenium, Scolopendria, Ceterach.
Sponge, Spongia.
Spurge, Tithymalus.
Spurrey, Spargula.
Squills, or *Sea-Onyon*, Scilla.
Star, or *Bethlehem*, Ornithogalum.
Star-woot, Aster.
Sea-star-woot, Tripolium.
Staves-acre or *Lowsewort*, Staphis agria.
Stack-gilliflower, Leucocium incanum.
Stonetroop, Sedum minus, Illecebra minor.
The Storar-tree, Syrax Arbor.
Strawberry, Fragaria.
The Strawberry-tree, Arbutus.
Sucroy, Cichoreum.
Gum Sucroy, Chondrilla.
The Sugar-Cane, Arundo Saccharifera.
Sumach, Rhus.
Sun-bw, Ros folia.
Sun-flower, Flos solis.
Smallow-woot, Asclepias.
Sycamore-tree, Sycamorus.

T.

The Talipot-tree, Coddapanna, Palmz species.
Tamarinds, Tamarindus.
The Tamarisk-tree, Myrica, Tamariscus.
Tanfie, Tanacetum.
Tares, or *Vetche*, Vicia.
Tarragon, Draco herba, Dracunculus hortensis.
The Tea or Thee-Plant, The Sinenfium, Tia Japonensis.
Trafel, Diplacus, Carduus Fullonum.
Tent-woot, or *Wall-Rue*, Adiantum album, Ruta muraria.
Thistle, Carduus.
Torch-Thistle, Cereus.
Melon-Thistle, Echinomelocactos.
Thorn-Apple, Stramonium.
Thorn-war, Perfoliata.
Throat-woot, or *Canterbury Bell*, Trachelium.
Thyme, Thymus.
Toad-flax, Linaria.
Tobacco, Tabacum, Nicotiana.
The Tobby-tree, Mamay arbor.
Tooth-woot, Dentaria.
Tormentil, Tormentilla.
Traveller's Top, Viorna, Clematis species.
Tragacanth, Tragacantha.
Tree of Life, Thuya Theophrasti, Arbor vite five Paradisiaca vulgo dicta.
Trefoil, Trifolium.
Shrub-Trefoil, Cytisus.
Tuberose, Hyacinthus Peruvianus.
Tulip, Tulipa.
The Tulip-tree, Arbor Tulipifera.
Turnerick, Curcuma.
Turnep, Rapum.

Turnsole,

BOTANICUS.

Turnsole, or *Heliotrope*, Heliotropium.
The Turpentine-tree, Terebinthus.
Tutian, Androsamum.
Twop-blade, Ophris bifolia.

V.

Valerian, Valeriana.
Danillas, Banillas.
Venus-comb, or *Shepherds-needle*, Pecken Veneris.
Venus-looking-glass, Speculum Veneris, Onobrychis arvensis, Campanula arvensis erecta.
Vervain, Verbena.
Vetch, or *Tare*, Vicia.
Cocks-head-Vetch, Onobrychis.
Horse-shoe-Vetch, Ferrum equinum.
The Vine, Vitis Vinifera.
Violet, Viola.
Viper's-grass, or *Scorzonera*, Scorzonera.

W.

Wake Robin, or *Cockow-Pint*, Arum.
The Walnut-tree, Nux Juglans.
Wall-flower, Leucocium luteum, Keiri.
Wart-woot, or *Sun-Spurge*, Tithymalus Helioscopus.
Way-faring-tree, Viburnum, Lantana.
Wheat, Triticum.
Black-wheat, Fegopyrum, Fagotriticum.
Cow-wheat, Melampyrum.

The White-beam-tree, Aria Theophrasti, Sorbi species.
Whirlow-grass, Paronychia.
The Whortle-berry, or *Bil-berry*, Vitis Idae, Vaccinium.
Widow-wail, Chamelza triccocos.
Sweet Williams, or *Pride of London*, Armeria.
The Willow-tree, Salix.
Spike Willow of Theophrasti, Spizra Theophrasti.
Winter's-bark, Cortex Winteranus.
Winter-green, Pyrola.
Wood, Gladium, Ilacis.
Wild-Wood, Diers Weed, Luteola.
Wolfe's-bane, Aconitum.
Wood-roaf, Asperula.
Wood-bind, or *Honey-suckle*, Periclymenum, seu Mater sylvæ.
Wormwood, Absinthium.
Worm-seed, Absinthium Saponicium.
Wjack, or *Sea-weed*, Alga, Focus.

Y.

Yam, Rapum Brasilianum.
Yarrow, or *Milfoil*, Millefolium.
The Yew-tree, Taxus.
Yucca, *Cassava*, or *Indian bread*, Yucca.

Z.

Zedoary, Zedoaria.

FINIS.